Нем. ј. 12. 22

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број I.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 3. јануара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Превод са мађарскога оригинала

Кр уг. министар ово особе Његова Величанства

Бр. 4.

Преузвишени господине Архиепископе, Патријарше!

Његово царско и Апост. краљевско Величанство благоизволело је најмилостивије наредити, да се изјави највиша захвалност на поздраву и жељама, које је Ваша Преузвишеност о владалачкој педесетогодишњици Његовој путем Господина кр. уг. министра-председника поднела.

Кад имам част овим одговорити тој превишњој наредби, молим да Ваша Преузвишеност прими искрену изјаву мојега одличнога поштовања.

Беч, 8. јануара 1899. године.

Емануел Сечењи с. р.

ПРЕУЗВИШЕНОМ ГОСПОДИНУ

ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

ПРАВОМ ТАЈНОМ САВЕТНИКУ, КАВАЉЕРУ РЕДА ГВОЗДЕНЕ КРУНЕ I. СТЕПЕНА ИТД.
АРХИЕПИСКОПУ КАРЛОВАЧКОМУ И МИТРОПОЛИТУ-ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМУ

у Карловцима.

МИРОН

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ

ЕПАРХИЈЕ ПАКРАЧКЕ

ЕПИСКОП

аустријско-императорског ордена гвоздене круне II. степена кавалјер,

благочестивом и благоверном клиру и народу богохраниме Епархије своје мир и благослов моли од свемогућега и милостивога Бога и Спаса Исуса Христа, а од смирености своје шаље архипастирски поздрав и братско цјеливање.

Сваки створ божји, слави данас и хвали Бога, што је послао Сина Свога на земљу, да ослободи човјека од гријеха, и измири с Богом. Но славити и хвалити Бога, данас и свагда, дужан је особито човјек, јер он је и добио и добива од Бога непрестано понајвише.

Један човјек добио је од Бога образ и подобије Његово, а то је од божје душе душу, од силе божје и моћи, од мудрости и светости добио је човјек по један дио, тако да и ми људи можемо, у колико нам допушта Бог, да будемо моћни, мудри и праведни, благи и милостиви. А и вјечни смо душом нашом, која је дио један душе божје.

С тим образом божјим и подобијем добио је човјек и слободу воље, а то је, да може живјети, мислити и радити, добро и зло, како му је кад у вољи. А и власт је добио човјек од Бога, да буде господар свега што је на земљи, у води, у зраку. Све да служи човјеку, све да је подложно њемў, као сину божјем и нашљеднику овдје на земљи.

И за све то, дужан је човјек да хвали Бога непрестано, и да се показује достојним образа божјег и подобија, достојним власти и одликовања као сина божјег и нашљедника, па и послије повријеђенога на себи образа божјег.

Са повријеђеним образом божјим теже нам је много живјети сада, него ли негда док образ божји на нама још није био повријеђен, док још није био човјек на зло употријебио слободу воље своје, и чуо ону божју: *„у зноју лица свога, једи хљеб свој!“* а то је, животу нашем и основа и потка — *труд и мука!*

С часом, кад је чуо човјек ту нову заповјед, и осјетио труд и муку, с тим часом наступила је међу људима, што по се вели *„борба за живот“*, и ко је слушао ту нову заповјед божју, и био добар, био вриједан и уредан; ко се је *„знојио“*, свега је имао и на претек. А ко се није *„знојио“* тај није имао ни оволико, колико је требао за живот себи и својима. И шта је послије тога било? Смишљало се, радило се, како ће да се живи о што мање муке своје, о што мање зноја свога, а на рачун другога. А то опет није могло бити без непрестаног боја људи између себе — оних који су имали, и оних, који нису имали свега онога што су требали и желили да имају и они.

Та *„борба за живот“* како је отпочела код прве браће, тако ево траје и данас, и задаје велике бриге државницима и свештеницима, родољубима и човјекољубима свију просвијећених земаља и народа подједнако. И са свију страна пита се *како* да се ријеши питање то, тај нашега времена гордијев чвор, што но се заплео већ доста јако, и што но је завео већ доста далеко на странпутице многог и многог.

У тој борби за живот било је и биће најглавније питање: *земља и новац*. И звани и незвани истичу се особито у новије доба са предлозима својима: како да се ријеши то питање: *неједнаке подјеле земље и новаца*, тај нашега времена гордијев чвор.

Српски народ наш, у земљама круне св. Стевана — хвала Богу, а хвала и краљу — још и данас има земље сразмјерно и доста и добре. Нисмо истина сви одржали све, што смо наслиједили од честитих отаца наших и дједова. Многи наш комад прешао је у друге, а у туђе руке, но и наши су њеки и њеки проширили опет своја поља земљом, која није била увијек наша.

И ма да је тако, Богу хвала, код нас, то ипак неће згорега бити, ако се данас, као на Рождества Христова Празник, позабавимо мало с тим суврименим питањем *земље и новаца*.

Но пре свега запитајмо се, који су људи Богу боље у вољи, да ли они, који раде и штеде, и тако множе добра своја

у свему, или људи, који не раде и не штеде, и тако не множе добра своја ни у чем, него падају с дана у дан, све ниже и ниже, док не пропану напошљетку сасвим.

Свакако да су милији Богу људи, који се труде и раде, који знојем својим и штедњом добра своја множе, Богу на славу, а у корист и своју и ближњих својих. Милији су да, и Богу, а и нама, људи, који паметно живе и не расипају иметка свога, не троше непотребно снаге своје и не губе ни за што на свијету душе своје образа божја на себи и у себи.

Бог је господар земље и свега што је на земљи. Господар је и наш и свега што је наше, господар и тијела нашега и душе.

А шта је ових наше? Наше су способности наше. Оно што знамо и умијемо. Наш су особац добра дјела наша, која иду с нама и на други свијет. Наше је право да можемо оно што је наше, уживати али не упропашћивати. Тако можемо уживати плод и род земље наше, но саму земљу, очевину, дједовину нашу продати, утрошити *несмијемо*. Са дрвета нашега плод и род уживати можемо, но само дрво, милошту стару, посјећи, затрти *несмијемо*. Тако ни тијела нашега ни душе *главницу*, снагу нашу, здравље и поштење штетити, слабити — *несмијемо*. А зашто? за то, што за сваку штету на иметку нашем у образу божјем, на тијелу нашем и души, одговарамо Богу, овога свијета и онога.

Све што имамо, под рачуном имамо. Уживати можемо све што је наше, ал о свему рачуна дати морамо. — „*Сине уживај, али знај, да о свему рачуна дати мораш*,“ вели Премудри. Све што смо примили, морамо и вратити — оставити дјеци нашој у напљедство, и то и боље и више, него што смо ми примили. А зашто? За то, да докажемо да смо живи били и вршили заповјед божју: „*у зноју лица свога једи хљеб свој*“, даље, да докажемо, да смо благодарни Богу и онима, који су нам добра своја умножили, сачували и предали у аманет. А дужни смо и ми предати потомству нашем у аманет, и више и боље, него што смо сами примили, међу осталим и зато, што је на нама образ божји и подобије, а то је, снага и моћ, а уједно и *дужност* радити и напредовати у свему.

И по томе гријеше они, који затиру добра своја, мјесто да их множе; или који убијају здравље своје, мјесто да га чувају; или закапају — по св. еванђелију — дарове своје у земљу, мјесто да раде с њима и напредују у свему. Гријеше Богу, себи и својима и они, који скрштених руку стоје беспослени, док међутим други раде и одмичу унапријед. Гријеше уопште сви, који су као и они, што имају очи, а невиде; имају уши, а не чују; имају душу, а живе и раде као да немају душе.

И шта од свега тога напошљетку буде? Такови људи изгубе иметак свој, изгубе здравље тијела и душе, и повуку обично и друге за собом у пропаст. Тако пропану поједини људи, тако читаве куће и племена, и оставе сиротињу и слаботињу својима у напљедство.

На *тај* се начин умножила сиротиња до данас тако, да свима свију просвијећених народа родољубима, задаје озбиљну бригу, како ће да се ријеши то нашега времена велико *сиротињско питање*. То питање може да се ријеши и ријешиће се помоћу божјом лахко, ако се понајприје покају и поправе они, који су нерадом својим и трошком сувишним згријешили себи и својима. Ако се лијењи и поспани освијесте и прихвате посла, као што учи Премудри: „*Сине, не љуби сна, да не осиромашиш*“; и даље: „*рука немарна осиромашава, а вриједна обогаћава*“; и „*ко ради своју земљу, биће сит хљеба, а ко иде за безпослицом насиће се сиромаштине.*“ А даље ријешиће се то питање лахко, ако се и трошаџије освијесте и не троше ништа, док, најприје не срачунају, *шта* и *колико* могу да троше јер ако ћемо да тражимо сиротињи нашој и неимаштини узрока и почетка, ми ћемо га наћи понајприје и понајвише у нераду нашем и трошењу без праве потребе и рачуна права. А овамо је посао и зној с једне стране, а с друге добар и поштен о животу нашем и раду рачун, оно, што управо и даје тијелу нашем и духу снаге и здравља, а животу нашем праве угодности, вриједности и вићепости. Премудри

о томе вели: „*сладак је санак ономе који ради, јео мало или много, а ситост богатоме неда спавати*“, и „*видјех, да ништа нема боље човјеку, него да се весели онијем што ради, јер му је то дио.*“ И српски народ наш лијепо каже: „*ко не смишља пошљедњу, прва га по глави бије.*“ А и Христос налаже нам, да радимо док имамо дана, и пријети, да ћемо на ватру, као и дрво које не доноси плода, ако не радимо. А исто ће тако проћи и трошаџије, што несмишљено упропашћују добро своје и са благом изгубе обично и све остало, па и саме пријатеље, и остану напошљетку без игдје ичега, без икога свога.

По томе дужни смо сви да *радимо*, а особито они, који добро своје изгубише властитом кривицом својом.

Осим рада нужна је и *штедња*. Српски народ наш вели: „*тешко је стећи а још теже сачувати.*“ И шта хоће тиме да каже народ наш? Хоће да каже то, да много памети треба, да новац остане у једним рукама, на мјесту једном задуго. За то и видимо доста пута људе једне и исте, да су богати, а поније да осироманше; а ријетко видимо да богатство прелази и на треће кољено, јер „*нашљедство, које се брзо добива, благословено не бива*“ вели Премудри.

Ми Срби познати смо као људи, који умијемо брзо да стечемо, ал не умијемо задуго да сачувамо тековину нашу, ма да знамо и говоримо: „*у радиште свашта више, у штедиште још више*“, и „*ко не начува, не нађуче.*“

По доброти срца свога лахко дамо кад имамо, и не рачунамо, сваки пут, колико можемо да потрошимо.

Времена у која живимо, истина да су тешка, но ко штеди и ради, може и данас лијепо да хвата крај с крајем и још и на страну да меће.

То нам доказују сви они, који напредују и данас иметком својим, да не може боље бити. А да су и прилике за штедњу и данас овдје код нас боље, него ли по многима другима крајевима, то нам доказују опет многа странци, што јатомице навађују овамо к нама и по скупе новце узимају куће наше и земље.

За то и радимо и штедимо, ако хоћемо да земље наше остану и надаље наше, и ми да у кућама нашима и на огњишту отаца наших и дједова и одсад печемо печеницу, и мијесимо чесницу и крсни колач наш као и досада.

Осим штедити и радити дужна је сиротиња и трпељиво сносити судбу своју, и не роптати ни на кога ради сиромаштва свога. А за што? Зато то, јер сиромаштву нашем, или смо криви сами, или смо га наслиједили од наших старијих, или нам је сиромаштво пало у дио од Бога.

Ако смо сиромаштву нашем сами криви, морамо га трпељиво сносити, гријехе наше кајати, и Бога молити за помоћ, да изгубљено повратимо што прије себи и својима, којима смо дужни сачувати и предати добро наше у аманет.

Ако смо сиромаштво наше наслиједили од старијих наших, дужни смо и онда сиромаштво наше сносити трпељиво, јер као што нашљеђујемо од старијих наших добро, тако нашљеђујемо и зло. Благослов и клетва прелази с родитеља наших на нас подједнако, као што вели св. Писмо „*Бог казни дјецу до четвртога и деветога кољена.*“ Но могу милошћу Божјом и од родитеља злих и невољалих да буду дјеца добра и честита.

А је ли нам сиромаштво наше од Бога, то смо и у томе случају дужни сносити сиромаштво наше трпељиво, знајући да смо синови божји, с којима располаже Бог, како нађе Он по вјечном промислу Своме за добро, а не како би то нама боље у прилог ишло. А Бог, као многомилостив Отац наш, неће смрти наше, него само да се покајемо — поправимо.

Будимо, дакле, свагда у сиромаштву нашем трпељиви, имајући на уму ону нашу мудру народну: „*трпен спасен*“ и „*стрпљење од дудова лишћа свилено платно начини.*“

Уза све то, још нам ваља знати и памтити и ово. Сиромаштво само собом нити је тешко, нити постидно. Све стоји до тога, *како* смо дошли до сиромаштва, *како* сносимо сиромаштво наше. Пита се, да ли смо сиромаштву нашем *сами* криви, да ли сиромаштво наше сносимо као синови бо-

жји с *вјером*, да се можемо отрести сиромаштва нашега, само ако хоћемо.

А у осталом и сиромаштво има своје добро, има своје лијепо лице исто тако, као што и богатство, има своје ружно лице. И на нама је, да си код сиромаштва окренемо ону страну, која је добра, која спокојава, а не ону која обезпокојава душу нашу.

А шта вели српски народ наш за сиромаштво? Вели: „*Није сирома онај, који мало има, него онај који много жели*“, и још вели: „*Мала глава, мала главобоља*“, и — „*Богат је ко је задовољан.*“

Па шта хоће да каже тиме побожни народ наш? Хоће да каже то, да срећа наша и задовољство, не стоји можда до богатства нашега, него до *благослова* божја у нама и на нама, и са већим богатством да иде обично и већа главобоља, већа брига и невоља.

И тако исто, да богатство није то што и *срећа*, а сиромаштво, да није то што и *несрећа*. „*Богат и сиромах срешају се, обојицу је Господ створио*“, вели и Премудри. И да није тако, не би добро било. Не би право било, кад би ишло редовно испод руке једно с другим: срећа и богатство, несрећа и сиромаштво. Но не иде тако, него ми видимо сиротињу чилу и веселу, а богаташа гледамо гдје обично дрми, хуче и уздише, свега му је мало, свега му је мало, свега би још више.

А откуда може да буде тако? Може да буде тако отуда, што је Бог свакоме од нас дао слободну вољу, по којој можемо да си бирамо оно шта хоћемо, срећу или несрећу, благослов или клетву, а не, да срећа наша и блаженство зависи једино од пропадљивога, непоузданога богатства нашега. Не! Ми као синови божји, господари смо, не само свега што је око нас, него смо господари и свега што је у нама. Господари среће наше и несреће, блаженства. И *за то*, нити смо сиромашни, ако не ћемо да смо; нити смо несрећни, ако не ћемо да будемо то; нити смо проклети, ако проклетство сами не навучемо на се и у се.

Тако је с једне стране, а с друге сиротиња мање има жеља, мање потреба, и за то може лакше да господари жељама својима, лакше да подмирује потребе своје, лакше да дође до среће, до мира и задовољства свога. „*Сиротиња је мати здравља*“, вели наша народна пословица, а могли би рећи, да је скоро и мати мира и задовољства људскога.

А сада пријећимо к богатима, да видимо ко су и шта су они; какови треба да су, а какови не треба да су, као синови божји и пашљедници овдје на земљи.

„*Богатство је богатима тврд град*“, вели Премудри, а тиме хоће да каже, да су богати у своме богатству као у тврду граду, сачувани од гостију незваних.

Богатсво, да буде богатима заиста тврд град, мора да стоји на темељу чврсту, на закону божјем и правди, и у томе граду мора да влада: добар зант, добар божји дух: дух премудрости, дух разума, дух страха божјега. А на опкопима града тога мјесто убојнога оружја, мора да се чују и виде добротиње хришћанске: *мир, вјера, љубав, кротост, милосрђе*, јер иначе богатство није тврд град, него крта рушевина, која може да се скрха свакога часа, а с њоме да пропанемо и ми заједно.

Богатство, да буде сретно и благословено, мора доћи к нама сâмо, а не да ми трчимо за њим као без главе и душе; и мора доћи к нама као милост божја, и пасти као роса небеска на срце наше и умекшати га тако, да може лахко да осјети ближњега свога невољу, и да ју прими као своју рођену.

Јест! сретно је и благословено богатство, али само онда, када је оно сиротињи *око*, што ју прати по голи врлети, и кад је оно сиротињи *рука*, што ју чува од понора глува.

Таково богатство подобно је сунцу, јер и оно свијетли и гријe оне што стоје око њега и примају свјетлости, што ју просипа душа богаташа, и примају топлине, што ју даје срце богатога. И таковоме богатству не можемо ми, као синови божји, а да се не кланьамо од чиста срца, знајући да „*благослов Господањ обогаћава*“, и знајући, колико брige и муке љуте задаје богатство богатоме, да одржи богатство своје и да дохотке своје поразиђели само

годишње на хиљаду страна, а можда и на више!

Таково богатство заиста је *„благослов Господањ“*, и за онога чије је, и за оне, који имају дијела у њему, а нијесу се бринули ни трудили око њега нимало.

Но покрај таковога богатства је *„благослов Господањ“*, видимо на жалост и богатства, подобна тамној незграпној гомили, што но људе на далеко око себе одбија и плаши, — богатства што но се нагомилало без труда и зноја и права благослова божјег, и као што је дошло но гријеху, тако се обично и чува, једино злу и гријеху од кога је и дошло. *„Има љуто зло“* — вели Премудри — *„које видјех под сунцем, богатство које се чува на зло ономе чије је.“*

Такова зла, *љуста* новца ради, гледамо доста но свијету унаоколо. Гледамо људе како се отимају за службе разне и послове, не можда службе ради и посла толико. колико добра, лаћа и угодна живота ради. Гледамо родитеље, како још из малена дјеци својој одређују, шта ће које данас сутра да буде, не можда према томе, за што је дијете које, но способностима својима, него родитељи обично одређују то према томе, како ће дијете данас сутра што боље живјети, а што мање радити, *знојити се*. Гледамо њих толике без разлике на знање и занимање, на нужду и потребу, гдје као без главе трче за новцем и уживањем; а без права са Богом и душом рачуна.

Новац је још и данас многима *господар*, а по ријечима св. Апостола Павла, новац није добар господар, него је *слуга* добар, и за то и пролазе зло сви они, којима је новац господар, а не слуга. Зло пролазе *они*, који се у животу своме и раду не обазиру ни на што толико, колико се обзиру једино на новац; *они* који су новаца непрестано гладни, јер: *„ко је новаца гладан неће се наситити никада“*, вели Премудри, и, *„корјен је свију зала сребролубље“*, вели опет велики Апостол Павле.

То *сребролубље*, или *„гладан бити новца“* или *„служити новцу“* реметило је [illegible] ремети и данас добре у свијету свијетом односаје, добри ред и заит између млађих и старијих, између дјеце и родитеља, слугу и господара, радника и посједника. За то видимо још и данас и код просвијећених науком Христовом људи доста *претварања* мјесто смирености, *мржње и зависти* мјесто љубави, па и међу самом браћом рођеном, а све понајвише пуста несита *новца* ради. Видимо висока брда богатства и дубоке долине сиромаштва повћаног.

И сада, на кога да се обратимо са молбом за помоћ, за савјет мудар и добар, како ћемо то све да уравнамо, исправимо, онако, као што сам Бог то заповједа. А на кога другога да се обратимо ради тога са молбом, него ли на *Онога*, који је и дошао к нама: *„да обави еванђелије сиромасима“* и који је по Апостолу Павлу: *„будући богат осиромашио нас ради, да се ми обогатимо.“* У св. еванђелију и у опште у св. Писму и старога и новога завјета, наћи ћемо ми довољно божјих ријечи, које нас упућују: како ћемо с наше стране да олакшамо сиротињи сиромаштво њено.

Најприје да споменемо њеколико само изрека старозавјетнога Писма Светога: *„Ко чини криво сиромаку — осиромашиће.“* *„Ко чини криво убогоме, срамоти Створитеља његова, а поштује Га, ко је милостив сиромаку“*. *„Господу позајмљује ко сиромаку даје“*. *„Ко затиснује ухо своје од вике убогога, викаће и сам, али неће бити услишан“*.

То су све ријечи Премудрога на хиљаду година прије Христа. А како нас учи сам Спаситељ нас Исус Христос?

„Не сабирајте себи блага на земљи гдје мољац и рђа кваре и гдје крадљивци потикапају и краду“, него *„тражите прије свега царства божја и правде његове, а све друго доће само собом“*.

А како ће нам све друго доћи само собом? Све друго доће нам само собом једино тако, ако смо синови божји, јер онда ћемо уједно бити пуни вјере и наде у Бога, у вјечну истину Његову и правду, и онда Бог даје нама све друго као награду за вјеру нашу и наду у Њега, а за љубав нашу према Њему и ближњима нашима, а особито онима, који страдају од неимаштине и требају помоћи наше и љубави.

Ту помоћ нашу и љубав дужни смо безусловно указиватн сиротињи, а не одвраћати од ње лица своја и срца, као *онај* у св. еванђелију богати од сиромака Лазара, или као *онај* други богати, што је водио бригу само о себи и рекао души својој: „*душо! имаш свега на лета многа, почивај, једи, пиј и веселн се!*“ а није се у добру своме сјетио сиротиње, којој треба да указујемо љубав нашу и помоћ много више него ли богатима, јер ови тога не требају од нас толико, колико сиротиња.

Том љубави нашом и помагањем ближњега нашега можемо ми за земаљска, за времена блага наша, да си прибавимо небеска, вјечна, ако према оној, о суду вјечноме, науци еванђелској, будемо и ми гладне рашили, жедне појили, наге одијевали и т. д.

Побожни српски народ наш, давно је ту науку Христову записао у побожну душу своју, и његово „*Ваче самоуче*“ онако ју красно очитало у оној пјесми нашој о цару Константину:

„Рука му се десна посветила,
„Што се цару посветила рука
„Њом је многа добра учинио,
„Многе гладне јесте нахранио,

„А жедне је царе напојио,
„Голе, босе јесте преодео,
„Надгледао ништа и убога,
„За то му се посветила рука.“

Но и данас још има руку, које не раде да се посвијете, него су као и рука *онога* у св. еванђелију младића, који је отишао од Христа ожалошћен, кад је на питање своје, шта има још да чини, па да се достане живота вјечнога, добио за одговор: *да прода што има и разда сиротињи*. А за што је отишао ожалошћен од Христа? За то „*јер је био врло богат*“, каже се у св. еванђелију.

Има на жалост и данас *таковнх* младића, а има и стараца, који се сневеселе и окрену нам леђа своја и оду, чим споменемо, да одвоје што од иметка свога сиротињи.

Има таковнх, ал' има, Богу хвала, и људи, који се сваким даном све то боље окрећу Христу, и врше науку Његову и дају од двије, хљебину једну сиротињи, која нема ни једне.

Данас не само да учи црква, него је устала и држава, устале су поједине земље и власти и друштва, а устају и поједини људи, да изнађу средства и начине, како да се помогне с реда сиротињи: старој и младој, здравој и болесној. И данас нема вала већега и вијенијега мјеста, у коме се не би натјецало мушко и женско, поједина друштва и људи, у бризи и раду, да се што више олакша сиротињи сиромаштво њено.

А у новије доба обраћају на се особиту пажњу „*земљорадничке задруге*“ са родољубивим и Христољубивим задатком својим, да земљораднику нашем помогну изаћи на прави, на божји пут, и поћи, ако Бог да, у свему болима данима својима на сусрет.

Дух дужности братске и хришћанске све то боље се буди у нама и међу нама, дух синова божјих све то више јача и спаја нас у једну божје љубави заједницу свету.

Ми се чудимо одважности, којом је „*Косовска дјевојка*“ по крваву пољу тражила рањене јунаке, да их залаже крувом бијелијем и крнјени вином руменијем. А зар да се не чудимо одважности и самопрегоревању данашњих из најљепших палата женскињa, које се преобласе у обичне болничарке руво и остављају сјајне двбре своје да двбре по разбојишту и болницама, војенима и грађанскима, болне и рањене.

Косовска дјевојка ишла је на своје Косово, да двори своје јунаке, своју браћу и стричеве, а данашње самарићанке иду и на туђа поља бојна, да дворе и јунаке туђе, а по који пут и саме непријатеље рода свога и домовине, управо као што заповиједа Христос: „*љубите непријатеље, јер која вам је корист, ако љубите оне, који вас љубе*,“ а то је виши дух, дух љубави хришћанске, дух дужности синова божјих.

Тај дух будан је данас у хришћанству и уочава на све стране сиротињу гладну, голу, босу, болесну и слабу, чија она била да била, и даје што коме не достаје.

Глувo, нијемо, слијепо, класто, ромо, слабо и болесно пази се и служи данас у згодним кућама, што их је сиротињи подигао дух љубави братске и хришћанске, дух дужности синова божјих.

Истина и данас има још доста *оних* гомила блага неблагословена. Има доста *оних*, који не штеде и не раде, *оних* богатих младића, што се немогу да растане са иметком својим сиротињи за љубав Има доста и *оних богатих, који ће тешко* — по ријечи Христовој — *у царство небеско ући*, на шта ћемо да радимо с таковима тврда срца и главе људима?

Пустићемо, по ријечи Апостоловој, да им суди Бог, који зна и оно, што је сакривено очима нашима, духу и суду нашем.

А ми ћемо као добри Хришћани молити се Богу, да се под топлима вјере и љубави хришћанске аракама што прије и одважније тргну лијени и поспани на посао, трошаџије да се што више освијесте и умјере, а срца оних младића и стараца тврдица, да се што боље умекшају и удобровоље за сиротињу. И ту молитву нашу поткријепићемо добрим примјером нашим у штедњи и радом, у добром богоугодном животу и дјелима милости тјелесне и духовне.

Тако нас учи да живимо и радимо наука рођеног на данашњи дан Христа Спасителя нашега, и ако по тој науци узживимо и узрадимо, онда ће сваки од нас осјећати по ријечима Премудрога, *потребу да чини милостињу* и то ће још боље покренути и *оне друге*, да се што прије окрену Христу, на да сви заједно славимо и хвалимо, данас и свагда Бога за све, чиме нас је обдарио, као синове своје и напаћенике овдје на земљи. А тако ћемо да се понајбеше одужимо и честитима и светима оцевима нашима и дједовима, који нам оставише у аманет не само добра земаљска, него и свету светосавску вјеру нашу православну, име наше српско и образ, и срце, које по ријечима пророка Давида *„воли да творе наредбе Твоје Боже вавијек, до краја.“*

Боже Свемогући, буди нам у помоћи, да не само одржимо, него да и умножимо добра она, што их наслиједисмо од честитих и светих отаца наших и дједова.

„Гдѣ спаси Царѣ й оуслыши ны.“ *Амин!*

У *Пакрацу*, пред Божић 1898.

Гореспоменути смирени Епископ

Мирон.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки Митрополит и Патријарх српски, председник господин Георгије Бранковић, благоизволео је произвести први дан Божића прошле године професора Богословије Карловачке и синђела дра Георгија Летића за протосинђела.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Идеали неверe.

К. П. Побѣдоносцевъ.

I.

Стара реченица; „*рече безумних их сердцѣ своемъ: нѣсть Богъ*“, показује се данас у свој сили својој. Истина је њена јасна као сунце, и ако је сада већ свима „напредним умовима“ овладала нека страсна жеља, да се лише Бога, да Га сакрију, да Га униште. Људи, — чије су мисли добре и поштене, иду за тим, да створе конструкцију доброте, части и савести без Бога. Пусте жеље!

Дошавши Француска до границе свога политичкога расула, наумила је, у лицу своје владе, да организује народну школу „без Бога“. На несрећу нашу, неки преставници интелигенције, међу нама нису далеко од оне московске кнегиње, што је клицала: „Ах! Француска! Нема у свету лепшега краја,“ те нам је још недавно прослављени педагог показивао нову француску школу, као идеал, коме ваља да подражавамо.

У број нових француских књига, што су официјелно одређене за руководство при обуци у женским државним школама, долази и књига, под именом: „Морална и грађанска упутства младим девојкама,“ написала гђа Гревиљ. (Instruction morale et civique des jeunes filles.) То је нешто налик на морално-грађански катихизис, којим мисле да замену у школама наставу у закону Божјем.

Књига ова врло је важна. Она је раздељена на три дела, а сваки део на неколико глава. Први део садржи у себи морална правила, појмове о дужности, о части, савести и т. д. Други део садржи у себи кратко учење о држави и о државним установама. Трећи део — учење о женскињи, о њеном позиву, свој-

ствима и доброчинствима. Излагање је у књизи збијено, просто, јасно — као што се пишу учебници, са много примера и сликама у тексту. Не може се ништа рећи против суштине самог учења: оно позива на ред, добар морал, чисте мисли и намере, на доброчинство, и енергично се обраћа осећању и сазнању дужности, а женскињу строго показује њене обавезе у домаћем животу и друштву.

Али ево, шта се мора приметити. Ни једанпут, ни на једној страници не спомиње се о Богу, нема ни најмањега наговештаја о религиозном осећају. Автор, разјашњујући дубоко и крајње значење *савести* у човеку, овако дефинише савест: „Савест је расматрање онога *мишљења*, које имају о нама и о нашим делима други људи“ (considération de l' opinion des autres). На овом несталном и колебљивом темељу *људскога мишљења* теже многи, да утврде моралне основе целога живота! Ту се управо испуњава реченица: „Они што се граде мудрима — обезумише.“

На несрећу, у тај поток безумља, који се сада по Француској разлива, хоће да утечу и на Русије, плитки поточићи руске интелигенције; те из јавних њених гласила, из новина и листова, из „напредних“ чланака и фељтона, чује се, где се у хору понавља онај исти глас московске књижице. А том хору приступају често с добром намером, али врло наивни и неискусни умови, који уображавају, да им новине и листови доносе неку „нову реч“ цивилизације.

Жалосно је и читати, како новинарске критике расуђују у питању школе, — да се без религије не може, да је религиозна обука потребна, али све то без цркве и њених служитеља. Кад би говорили јасније и простије, рекли би: Ми не одбацујемо религиозну обуку, ми је чак више тражимо, ми не схватамо школе без ње, — само нећемо *клерикализам*. А под покривалом овога термина разуме се црква и све што је црквено. Тај језуитски начин излагања, усвојен новим апостолима народне школе, доводи у заблуду многе читаоце, који не умеју да „разликују дух“ писања.

Не знају, ти добри људи, да се сада и реч *религија*, као и многе друге речи изменила у свом значењу, и да под њом већ многи почеше разумевати нешто таково, од чега, кад би га упознао, одступио би с ужасом сваки човек, који право у Бога верује. Не знају, да је у наше време измишљена религија без Бога, те да је и сама реч Бог, у употреби код т. з. *људи од науке*, добила особито значење.

Год. 1882. појавила се знатна књига, која је обратила на себе опћу пажњу. Бога су већим делом одрицали непријатељи сваке религије, с осећајем неосетљивости, с изразом лакомисленог или злобног ироније, с проповеђу о искључивом значењу *материје*. У тој књизи на први поглед изражава се у мирном тону, с достојанством, с идеалним погледима на живот, цело учење о религији без Бога. Књиге је тој име: *Природна религија* (Natural Religion, Lond. 1883) Њен је автор — оксфордски професор Сили (Seeley). онај исти, чије је прво дело Есее Homo, што се појавило 10 год. пред овим, обратило тада на себе пажњу не само људи од светске науке, већ и побожних идеалиста, који мишљаху, да ће у њему наћи неку нову мисао односно реч о Христу и о Хришћанској вери.

Но црквеним људима и у то време та књига чинила се некако чудна и сумњива. Њој се никако није могло односити с поверењем.

Књига та садржи у себи вештачку анализу земаљскога живота и карактер Исуса Христа, али искључиво у границама његове човечанске природе Она је била написана у духу дубоке смирености, језиком филозофским, но не туђим терминима црквеним и богословским. Сврха анализе показиваше се јавно као намера, да се разјасни Христова слика ради смиреног подражавања. Чинило се, да је автор — Хришћанин, пун побожности. Инак, многи побожни читаоци те књиге не вероваху то: јер се с њиховим Хришћанским погледима и осећајима није слагало — тај, само по изгледу хришћански осећај и погледи авторови. Слика Христова у тој књизи била је слика врховне светлости чистоте и благости, али Он сам није рођен, није Онај, кога смо ми навикли од детињства да гледамо и поштујемо као Богочовека, Реч Божју, није онај Христос, Кога слави Црква Христова. Но што-шта чудно налазило се у књизи, као да је автор њен или веру изгубио, или бар да није далеко од тога; инак у тој књизи автор је још јасно утврђивао веру у лично биће Бога, у бесмртност душе човечје, у месијанско значење доласка Христова у свет, шта више, и ако с неким

колебањем, и у стварност чудеса Христових.

Прошло је 10 година, и он се јавља као усхићен проповедник религије, али религије нове, а не Христове. Старо откривење — вели он — одслужило је своју службу; место њега појавило се ново: новији истраживачи природе, историци, филозофи — показали су нам таково откривење, о каковом ни сањали нису стари пророци. С те тачке гледишта библијска критика немачких учењака ништа је и савршенија од саме Библије. Обраћајући се с необичном наивношћу људима, који верују и људима црквеним, он пита: „зашто да се препиремо, зашто да непријатељујемо један другом? Ми се можемо сједињити у једној вери. Ми људи науке, такође верујемо у Бога, наш је Бог — природа, која је у извесном смислу откровење.“ „И тако, ми нисмо безбожници, понавља он, и сав спор међу нама, људима науке, и вама богословима, само је спор о речима. Није ли свеједно рећи: наш је Бог — природа, кад је научна теорија васељене што и теорија тензма. Доиста, природа је сила, која је ван нас, закон је њен за нас безуслован, — ето, дакле, шта је, Божанство, коме се ми клањамо.“

Није ли чудно, кад автор, одбацујући лично биће Божје, у исто време енергично протестује против тога, што га окривљују, да је пао у атеизам, те сам одбацује и осуђује атеизам. Али шта је то атеизам по његову мишљењу? На ово питање автор одговара таковим измишљотинама, које већ и прости ум мора схватити као безумље.

„Оно, што обично називају атеизмом, врло је метафизички облик одрицања и не има озбиљног значења. Прави, стварни атеизам има сила озбиљније значење и садржава у себи велико морално зло. Прави атеизам може се назвати општим термином *својевоља* (wilfulness). Наиме, сваки рад човеков је уговор с природом, уговор наше потребе с вечним законом природе..... Не признавати ништа, осим властите воље, уображавати да је све приступно што је опазила силна воља, не признавати ван себе никакове више силе, коју треба задобити и склонити на своју страну, да се постигне успех у продужењу, ето, у чему се састоји *прави атеизам*. Желећи да разјасни примером крвчну и збркану мисао, автор наводи као пример државу, која у судбини својој показује слику чистог атеизма, и указује на Пољску. Sedet aeternumque sedebit — вели он — несрећна Пољска, искаштајући казну због преступне атеистичке својевоље, с тога што се налажавала безграничном личном слободом, која није хтела да се управна с природом ствари.“

Састављајући своју теорију религије, автор подробно описује како се рађа, по његову мишљењу, религиозан осећај из науке, и како, пролазећи кроз призму уображења, дели се у моралном човекову суштаству у облик тројаке религије: религије природе, религије човештва и религије лепоте.

У тој књизи, која је дошше написана с даровитошћу и одушевљењем, исказано је, и ако први пут тако потпуно, старо учење. Читалац срета у њему познате црте тако модног у наше време позитивизма, црте — познате по делима Канта, Борља Елиота и тако омиљеног код руских преводилаца Херберта Спенсера. Ни у једном од поменутих дела не исказује се тако јавно унутрашња немоћ те модне теорије, као у књизи „Natural Religion“. До какова безумља може да дође ум, када занесен гордошћу самообоготворења, одриче *натприродно* у животу и васељени, те се лаћа, да створи своју теорију живота у њеним односајима к васељени. Непризнавајући личног Бога, она се труди да задржи религију, али у залуд се труди да устэнови предмет религиозног осећања, јер осим живог Бога нема другог предмета за религију. Одбацујући невидљиви свет бесмртног душе и будући живот, она ипак сматра да сврху живота срећу, али се узалуд труди да је ограничи границама материје и земаљскога бића. Називајући откривење измишљотином или мантом, а сваки догмат лажју, сна сама, ипак, тражи себи ослонац не у чему другом, већ у новом догмату, износећи у облику аксиома, у који се мора веровати, непзмењиви и бескрајни прогрес човечанства.

Ова теорија, као да рефлектује у себи баш ону *својевољу* и гордо упорство мисли, које наш автор сједињује у свом појму с атеизмом. У ње не можеш видети оне потпуне и јасне *уверености* и сталности учења. Проповедници њени — у својој проповеди о срећи човечанства — све се спотичу о факат, који не могу да одричу. Та фактичност је неизбежно присуство *зла* и *борбе*, насиља и неправде у човечјем животу — аргументат *песимизма*. Тај

се аргумент не да сакрити; неки од апостола позитивизма старају се да га забаце и сакрију или вешто ћутке обиђу; други, савеснији, заустављају се пред њим са тугом и сумњом. К броју последњих припада и наш автор. Прослављајући нову религију природе, човештва и лепоте, коју он проповеда, доказујући сву моћ и фактичност религиозног култа, који с њом сједињује, он у исто време говори: „Једва почнемо да се умиривамо на тој мисми, да је све, што је познато и природно довољно за живот човечји, кад ето подиже главу своју песимизам и доводи нас у забуну.“ „Да није песимизма, примећује он на другом месту, ништа не би бунило наше религиозне клањање.“ А на самом крају књиге, саградивши своју зграду, говори овако:

„Чим се даље шире и удубљују мисли наше, према томе, како нас васељена обузима и ми се привикавамо на бескрајност у пространству и времену, тим нас већма поражава осећање властитог ништавила, те ми од страха дрхћемо — морална немоћ овлада нама. Неко време тешимо се идејом самопожртвовања, говорямо: Нека *ја* ништавном, мислићу о другима; али ето, брзо и друге тако исто презиремо, као и себе; све невоље човечје, скупа, чини се, да нису вредне, да их олакшавамо, срећа човекова, — па и највиша — преставља се тако бледа, да се и не треба бринути о њеном напретку. Сав морални свет своди се на једну тачку; град духовног живота, стан светих — одлази далеко и светли као звезда, која се једва и приметити може; добро и зло, правда и неправда чине се као бескрајно мале ефемерне величине, а вечност и бескрајност остају негде ван моралног света. Осећај љубави изумире и истроши се у свету где се све добро и све што постоји — хладно — троши у свом властитом сазнању слабости и безпредметности. Натприродна религија — додаје ту автор — испуњава ску ту празнину, свезујући љубав и правду с вечношћу. А ако је она потрешена, по чему ће тада послужити природна религија?“

Може ли се веровати, да је те речи написао ватрени проповедник природне религије? Ето, тако може и озбиљан ум да се заплете у умној мрежи, што ју је сам собом сплео.

Сушност целе ове књиге, при свој умерености тона и при свој искрености автора — очајна је парадокса. Да разни погледи на свет — научни, вештачки, хуманитарни, садржавају у себи елементе религиозног осећаја — то је истина. Али они не садрже у себи елемента нове вери, нове цркве, већ су посебни чланови — *dis jecta membra* — једног истог хришћанског погледа на свет. Никаква религија није могућа без признања аксиоматичких истина, које се не могу постићи индуктивним путем. Таковим аксиомима припада биће *личног* Божанства, духовност душе човечје; отуд истиче *супернатурализам*, без ког се не може замислити никаква религија. А научне истине (осим математичких) по својој суштини условне, приступачне су само ученим људима, те се само *обманом* могу натурити маси у догматичком облику. Та се обмана сада и догађа..... ми је сваки дан гледамо.

Мисли о проповедништву.

Кад свет иде из цркве погнуте главе и не говори шта више и не гледи ни у кога, значи, да је проповед била добра и лековита; јер то је знак, да сваки носи нешто што је за њега.

Св. Амвросије.

*

Боље да нас граматичари куде него да нас народ не разуме. Бл. Августин.

*

Волијем у цркви пет речи схватљивих и појмљивих, него десет тисућа на туђем језику одувати као у рог, који моје војнике не ће одушевити на духовни бој.

Св. Григорије Назианзин.

*

Узоран живот без говора више користи него леп говор без узорна живота; јер овај користи и ћутањем, а овај и кад више несносан је. Св. Исидор Полусиот.

Свештенички мировински фонд.

И ако сабор наш г. 1892. није могао свршити најглавнији посао свој — коначну аутономну организацију — он је донео две мировинске уредбе, које ће му увек бити на славу и част. И кад владавину данашњега патријарха, Његове Светости *Георгија Бранковића*, историја не би имала да прослави и другим многобројним добрим делима, часно ће је оценила већ ради ове две уредбе, којима

задужила признање и захвалност свештенства, професора и народно-црквених чиновника.

Две мировинске уредбе из г. 1892. јесу и остаће, крај других, два светла монумента владавине данашњега св. патријарха *Георгија*. Дао му Бог века — биће их много више!

Но мировинска уредба за свештеничке удовице и децу, крај све своје племенитости и користи, половна је.

Мировинском уредбом за народно-црквене чиновнике и професоре збрињене су не само удовице им и сирочад, за случај смрти ранитеља њихова, него су збринуте те удовице, сирочад, као и њихови ранитељи, и за случај умировљења ових последњих.

Другом мировинском уредбом, о мировинском фонду за удовице и сиротну децу свештеничку, збрињене су те удовице и деца само за случај смрти дотичног им ранитеља-свештеника. Али нити су свештеничке удовице и њихова деца, нити је сам свештеник збринут, као што треба, за случај његова умировљења. Нису збринути, јер 400 фор. годишње мировине, која се пре милостињом назвати може, није довољна за егзистенцију свештеничке породице, за живота свештеникова. Није она ни праведна, с обзиром на, обично, дугогодишњу службу умировљеног свештеника, а није ни достојна с обзиром на узвишени чин свештенички, којега би репрезентовати требао и морао и умировљени свештеник. Таквом мировином остаје ненаграђена остарелост у служби свештеничкој, а уз то бачена бива цела породица остарелога свештеника највећем искушењу сиротовања; таквом мировином понижен је цео свештенички сталеж.

Данас се свештеничке мировине подмирују само из јерархијскога фонда, чија средства, можда, не дозвољавају повишицу уобичајене свештеничке мировине. А можда би за које време била могућа и та повишица кад не би мировину тражили и они свештеници, који би крај личних помоћника могли још у активитету остати. Но кад би се и та повишица морала можда за време установити, могла би се она одржати само дотле, док се већим бројем мировина не би јерархијски фонд оптеретио, те би се мировине опет морале смањити и редуцирати на минимум.

Крај самога јерархијскога фонда о потребној, праведној и сигурној мировини, не може бити говора. Јерархијски фонд је једини, који може данас притицати у помоћ и осталим многим црквеним потребама. Зато га не би баш ни требало оптерећавати издацима, који се могу на друге начине подмирити, са што већом штедњом баш јерархијскога фонда. И кад помишљамо на мировински свештенички фонд, ми и не бацамо поглед само на јерархијски фонд, који би требао да се што јаче множи, јер ће нам требати много.... Мировински свештенички фонд, држимо, да треба основати као и мировински фонд за професоре и народно-црквене чиновнике. А пошто постоји већ свештенично-мировински фонд за митрополију целу, могао би се он проширити и протегнути и на мировине свештеничке, уз модалитете, које ће надлежни фактори за најбоље пронаћи, а у расправу којих за сада не улазимо.

Мисао о мировинском свештеничком фонду постоји; није она страна надлежним круговима, у којима ће она имати своју одлучну потпору. Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* и високопреосвештена господа епископи, по љубави и старању архипастирском за своје свештенство, вољни ће бити, да тој мисли живота дају. Наше свештенство, са своје стране, учиниће све што може за осниване свога мировинског фонда. Разуме се, да без сабора то не може бити. Али, до сабора ваља ствар разрадити и спремити. Томе послу приступити, није рано. И као што је сабор 1892. године, ма и половичном мировинском уредбом задужио захвалност свештенства, дао Бог, да се идући сабор потпуно одужи родољубљу српскога православног свештенства у митрополији Карловачкој, установом потпуног мировинскога свештеничкога фонда, а — буди дозвољено рећи — крај праведне уредбе о свештеничкој дотацији.

П.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Божићни дар сиротињи.**) Његова Светост, преузвишени господин, патријарх српски *Георгије*, благоизволео је Карловачком градском поглаварству доставити 100 фор. као свакогодишњи свој Божићни дар Карловачкој сиротињи.

(**Инсталација Шабачког епископа**) преосвећеног г. *Димитрија*, извршена је у Шапцу 21. децембра прошле године.

(**Нова година.**) После вечерњег богослужења у ову нове године, благословела је Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* примати најсјеверније честитке, које су Његовој Светости корпоративно подастирали: српско православно, затим римокатоличко свештенство, чиновништво града Карловаца и котарског суда, професори гимназије, аутономно чиновништво, учитељство, српска женска задруга, занатлијска задруга и др. На сами дан Нове Године, као и сваке године, поклонише се Његовој Светости настојатељи фрушкогорских манастира са својом најсмернијом честитком.

(**Избор Карловачког проте**). Преч. Архидијецезална Конзисторија, у седници својој од 30. децембра прошле године једногласно је одобрила избор односно именовала г. протојереја *Јована Јеремића* за пароха при св. Николајевској саборној цркви Карловачкој и за протопрезвитера протопрезвитерата Карловачког.

(**Избор проте у Вел. Бечкереку.**) У прошлу среду, 30. децембра пр. г. обављен је избор пароха и окружног протопрезвитера Велико Бечкеречкога. Од компетената добио је парох Жарко Стакић 94 гласа, парох Ђура Страјић 48, парох Ђура Стајић 7 и парох Симеон Никифоровић 6 гласова. Пошто ниједан кандидат није добио $^2/_3$ гласова, имаће надлежна конзисторија једнога од петих да именује.

(**Орден Милоша Великога.**) Краљ Србије Њ. В. Александар I санкционисао је закон о ордену Милоша Великог. Орден Милоша Великога установљен је прошле године приликом Велике Свето Андрејске Скупштине, а за признање и одликовање нарочитих заслуга, стечених за народну династију Обреновића. Краљ је поглавар тог ордена и носи га као и сви чланови краљевскога дома. Краљ сам на властите побуде и по Својој оцени заслуга подарује тај орден, а указе и дипломе премапотписује канцелар краљевских ордена. Од Цветн 1899. у сваком указу, којим се ма који степен тог ордена подарује, казаће се заслуга, која се одликује, а дотле може се подарити орден без нарочитог помињања заслуга. Одликовани орденом Милоша Великога не плаћају за орден никакву таксу. Орден Милоша Великог има четири степена. Први степен *са лентом*, други степен *о врату са звездом*, трећи *о врату*, а четврти *на прсима*.

(**Руска црква у Берлину.**) Како јављају из Петрограда, братовштина св. кнеза Владимира, која је под окриљем великога кнеза Владимира, намерава да у Берлину, на видну жесту, сагради православну цркву, која ће бити посвећена св. Првозваном Андрији, св. Николи и св. Александру. У Берлину има неколико стотина православних; осим многих Руса има не мало Грка, Влаха, Срба и Бугара, који су упућени на тескобну капелу руског посланства. Пре некога времена јавио је један берлински лист, да ће Русија у Берлину поставити епископску столицу, под којом ће бити све православне руске општине у западној Европи. Али сада кажу, за сада неће се постављати епископ, него ће се управа православних цркава на европском западу предати Малцеву, протојереју руског посланства у Берлину.

(**Жупанијски школски надзорници.**) Кр. земаљска влада, одел за богоштовје и наставу, издала је 24. децембра г. 1898. број 19 424 ex 1898. наредбу, којом се преиначују установе тачке 5. наредбе истога земаљско-владиног одела од 4. децембра 1896. број 1.128, којом се провађа §. 193. школског закона од 31. октобра 1888, који се односи на именовање жуп. школ. надзорника. Наредба гласи: Установе тачке 5. наредбе кр. хрв.-слав.-далм. земаљске владе, одела за богоштовје и наставу, од 4. вељаче 1896. број 1128 стављају се овако на снази: Само они пучки учитељи, који су с успехом положили испите за учитељску службу на нижим и за учитељску службу на вишим пучким школама (§§. 82. и 85. закона од 31. октобра 1888. об уређењу пучке наставе и образовања пучких учитеља у краљевинама Хрватској и Славонији) могу се именовати жупанијским школским надзорницима. Наредба ова ступа у крјепост данашњим даном.

(**Свештеници и калуђери у Шпанији.**) У Шпанији има 9 арцибискупа, 46 бискупа, 543 других виших сановника, 1239 каноника, 16.991 парох, 13.245 капелана, 5771 намесник, 23.698 бенефицијената (то су свештеници *без* парохија, који живе од читања мисе), 161 опат (игуман), 37.363 фратра, 2290 искушеника, 10.774 чатица, 7863 проста монаха, 20.552 думне, 1005 искушеница, 1130 световних сестара, 16.409 сакристана, црквењака и т. д. Од прилике на 100 душа долази једно духовно лице.

(**Папски одговор на предлог руског цара о разоружању.**) Нашим читаоцима биће познато, да је силни руски цар Никола II., — прожман науком љубави и мира св. своје православне цркве и дубоко осећајући грдне последице данашњега „оружаног мира“ у Јевроии, на свима странама културнога развитка, као и недогледне опасности што их собом и у себи носи непрестано оружање јевропских држава, којем се оружању жртвују многе и велике друге потребе државне

и друштвене, — изашао је са предлогом опитега разоружања, те узео иницијативу, да се сазове конференција у тој ствари. Као што су листови јављали, и папа Лав XIII. је почаствован тиме, што му је саопштен од руске владе предлог православнога цара. „Нигде у свету, вели један од њих, предлог цареви односно разоружања, није примљен са таковим ентузијазмом и није изазвао таково саучешће као у Ватикану“. Као што јављају талијански листови, папа Лав XIII. одговорио је на предлог руског цара о разоружању. Одговор је овај врло опширан, а адресован је на грофа Муравјева. Потписао га није папа, већ кардинал Рамполи. На крају одговора папа уверава, да руска влада може бити потпуно уверена у потпуну моралну помоћ Ватикана за „победу племените идеје, чију иницијативу остварења узела је на себе руска влада“. Али као што свагда, тако и ову прилику рад би папа да употреби на своју особиту корист. На првом месту жели Ватикан, по вестима „Italie“, да би у Русији епископска катедра дана била бившем могилевском коадјутору, епископу Симону, који се сада налази у заточењу у Одеси. Даље се папа нада, да ће сада добити од Русије дозволу, да му чешће могу римокатолички епископи долазити у Рим, ради давања инструкције и поуке, лично од самога папе. А на крају крајева, по мишљењу његову, Русији ће морати ступити „на пут религиозне трпељивости“.... Вјероватно је, додаје руски „Церк. Вѣстникъ“ да би тада још слободније и безобзирније такови мисионари, као Бјељакевић и њему слични, употребљавали над несрећним стадом своја инквизаторска средства „исправљања“!?...

СЕТИМО СЕ ПИКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Списак

прилога на Фонд св. Саве посетилаца манастира Шишатовца у течају 1898. године.

Стеван Трнић ђак Шишатовца 1 ф. 50 н. Вељко Стојановић трговац Митровица 1 ф. Милева В. Стојановић Митровица 1 ф. Влада Марковић срп. нар. учитељ 50 н. Мара В. Марковића Митровица 50 н. Душан Радосављевић поштар Чалма 50 н. Др. Никола Јовановић сенатор градски Митровица 2 ф. Јосиф Инкеј заступник „Франко Хонгроа“ Митровица 1 ф. Миланка Инкеј Митровица 1 ф. Никола Поповић инжињер градски Митровица 3 ф. Ђока Живановић чиновник градски Митровица 3 ф. Андрија Магараш земљоделац Мирковци 1 ф. Вучко Ђукић Митровица 1 ф. Ђорђе и Мија Петровић апотекар Митровица 5 ф. Јован С. Мијић трговац Митровица 2 ф. Урош Возаровић трговац Лежимир 2 ф. Никола Поповић учитељ Лежимир 2 ф. Јоцо Поповић бележник Рајић 1 ф. Амвросије Поповић јеромонах Рајић 1 ф. Стеван Љубибратић Суботица 1 ф. Лудве Виличин капетан Суботица 2 ф. Божидар Вујић Хорошо Суботица 2 ф. Душан Јов. Секулић Митровица 1 ф. Александар Јов. Секулић Митровица 1 ф. Милан Јов. Секулић 1 ф. Предраг Ј. Секулић 1 ф. Јован Секулић трговац 1 ф. Софија Рокнић Митровица 5 ф. Дејан, Омер и Ненад Бирра Митровица 5 ф. Душан витез Кнежевић од Соколца Суботица 1 ф. Милош витез Кнежевић од Соколца Суботица 1 ф. Душан Лепојев свршени матурант Суботица 1 ф. Сава Теодоровић кр. професор Земун 1 ф. Владислав пл. Јанковић властелин Чалма 10 ф. Из кутије прилога за св. Савски фонд у Шишатовцу 2 ф. 36 н. — Укупно 66 ф. 36 н.

Позив.

Часна и пречасна господа свештеници чланови свештеничко-удовичкога пензионалнога завода Архидијецезе Карловачке овим се позивају у скупштину истога завода, која ће се држати дана 19. (31.) јануара 1899. г., у 11 сати пре подне, у гимназијској згради, ради донашања закључака на примедбе, што су од надлежне власти потписаноме председништву достављене на „Правила за конвикт архидијецезалнога православнога српскога свештенства у Ср. Карловцима.“

У *Ср. Карловцима*, 2. (14.) јануара 1899.

Председништво привременог управног одбора конвикта архидијецезалнога српскога православнога свештенства у Ср. Карловцима.

Председник:
Протопрезвитер **Јован Јеремић**.

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Молимо и н. претплатнике, да нам подмире дужну претплату, наročито молимо славне црквене општине, да нам подмире, како дужне претплате тако и приспеле за этечајеве и огласе, те да нам не чине посла и трошка, што га сносимо, нејаред потражујући од њих своје тражбине. Ако је чекање и чекамо али је време да се наши дужници сете своје дужности.

Изашао је и распродаје се календар

ОРАО

ЈУБИЛАРНО ИЗДАЊЕ ЗА 1899.

са 1 новом виньетом, 4 велике премије и 105 ликова и слика у тексту.

УЗ САРАДЊУ СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА УРЕДИО
ЧИКА СТЕВА В. ПОПОВИЋ.

Календарски део израдио је проф. Андрија Матић. Забавно-поучни део доноси 15 одабраних поучних чланака међу којима су и две приповетке. Текст је повећан са 3 табака — те износи 15 табака велике 4-тине.

Овако богато илустрован није био никада ни један српски календар до сада.

Цена му је стара 1 круна за Аустро-Угерску, 1 динар за Србију.

Растуривачима календара „Орла“ дајемо на веће наручбине 25% рабат.

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 2128. Е. К. 168 ех 1898. 1 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију II. разреда у Обљају, протопрезвитерата кириногланског.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епар. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 1919. Е. К. 186 ех 1898. 2 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Вргину-Мосту, протопрезвитерата кириногланског.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане, у Плашком, 10. *(22.)* децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 2467. Е. К. 185 ех 1898. 3 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Влаховићу, у протопрезвитерату кириногланском.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 1894. Е. К. 184 ех 1898. 4 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Дољанима, протопрезвитерата личког.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. К 228/149. ех 1898. 5 1—3

СТЕЧАЈ.

На место конз. одветника епархије будимске са годишњом платом од 300 фор. овим се стечај отвара.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице до 31. јан. 1899. овамо поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 24. нов. (6. дек.) 1898.

Председништво епарх. управе.

Ад К. зап. 343 ех 1898. 188 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место протопрезвитератског капелана у Сомбору расписује се овим стечај.

Компетенти имају своје, као што треба инструиране, молбенице поднети потписаној епархијској конзисторији до 19. (31.) јануара 1898.

Из седнице епарх. конзисторије бачке, држане у Нов. Саду 17. (29.) децембра 1898. год.

Председништво.

НАТЈЕЧАЈ. 189 2—3

Расписује се натјечај за учитељицу на српској аутономној школи загребачкој.

Плаћа је 400 фор. а станарина 120 фор.

Изабрана учитељица предаваће осим прописаних предмета још кућанство и ручни рад.

Молбе са свједоџбама ваља упутити потписаном одбору до Сретења 1899.

Одбор српске аутономне школе у Загребу 17. (29.) децембра 1898.

Ад К. 1905/341 ex 1898. 187 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења парохијског места II. плаћевног разреда у Деспот-Сент Ивану расписује се овим стечај.

Молбенице ваља путем надлежних претпостављених власти до 19. (31.) јануара 1899. год. потписаној епархијској конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 17. (29.) децембра 1898.

Председништво.

Број 2155. К. збн. 504. 190 2—3

ЕДИКТ.

Позива се Станко Вишњић, бивши негда парахијанин Велико Грђевачки, а сада непозната боравишта, да се поводом тужбе жене му Ане против њега на коначни развод брака, у року од 6 мјесеци рачунајући од дана првога увр-штења едикта овога у „Српском Сиону“ пријави усмено или писмено Епархијској Конзисторији овој тим пре, што ће се у противном случају поступак у предмету горње тужбе и без њега спровести.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакрацу, 15. (27.) децембра 1898.

Епарх. Конзисторија Пакрачка.

Ад К. збн. 342 ex 1898. 186 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења парохијског места VI. плаћевног разреда у Року расписује се овим стечај.

Молбенице ваља путем надлежних претпостављених власти до 19. (31.) јануара 1899 год. потписаној епархијској конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 17. (29.) децембра 1898. год.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се оваково једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама** од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редра ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 2.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 10. јануара 1899.

ЊЕГОВО ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВО

ГОСПОДИН

ГЕРМАН ОПАЧИЋ

Епископ Новосадско-Бачки, Сомборски, Сегедински и Јегарски и т. д.

На дан св. Богојављења 6. (18) јануара о. г. у 6 сати у вече преминуо је у Господу, након дугог и тешког боловања, у Бечу, високопреосвештени епископ Бачки господин *Герман Опачић*.

Блаженоупокојени епископ рођен је био у Слабињи, у бившој војној Крајини, 8. августа 1857. године. У монашки чин ступио је године 1888. у манастиру Кувеждину, рукоположен за јеромонаха 24. априла 1888., произведен за протођакона 13. децембра 1890., за архиђакона 6. октобра 1891., на Божић исте године рукоположен је за синђела, а произведен за протосинђела 6. октобра 1892. За епископа дијецезан Бачкој синодално изабран 18. октобра 1893., од Његова Величанства за таковог потврђен 11. марта 1894. на Ђурђен-дан исте године за епископа посвећен, а устоличен 15. марта исте године.

Вечна му памат!

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, као председник српског прав. нар. црквеног сабора, примио је дне 4. (16.) јануара о. г. допис преузвишеног господина кр. уг. министра председника од 14. јануара 1899. бр $\frac{891}{\text{м. п.}}$ П. тога образложеног садржаја, да је преузвишени исти министар, *на темељу превишње одлуке Његова ц. и апост. кр. Величанства, издане 7. јануара о. г.*, под даном и бројем својега високога дописа, *одбио ону молбу више чланова срп. прав. нар. црквеног сабора, коју су исти поднели превишњем месту ради поновичног сазива нар. црквеног сабора*, који је превишњом одлуком од 3. августа 1897. одгођен на неизвесно време. Уједно је преузвишени исти учинио расположење, да се, уз повратак молбе, о тој одлуци извести г. Јован барон Живковић, посланик Вршачки.

Његова Светост, преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, као председник српског прав. нар. црквеног сабора, примио је дана 8. (20.) јануара о. г. допис преузвишеног господина кр. угарског министра председника од 18. јануара 1899. бр. 551./М. П. П., којим преузвишени исти министар јавља, да је молбеница срп. прав. црквене општине Новосадске, ради поновичног сазива српског прав. нар. црквеног сабора подастрта Његову Величанству, њему приспела без икакве сигнатуре, услед чега је, ради уручења дотичној општини, ту молбеницу послао, под истим бројем и датумом, великом жупану Новосадском.

Његова Светост, преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, као председник српског прав. нар црквеног сабора, примио је дне 8. (20.) јануара о. г. допис преузвишеног господина кр. уг. министра председника од 18. јануара 1899. бр. 554./М. П. П., којим преузвишени исти министар јавља, да је сличне молбенице општина: Беочин, Лединци, Сусек, Нештин, Мартинци, Кленак, Крчедин, Јарак, Чалма, Врдник, Брљани, Стејановци и Дарувар, које су такође без икакве сигнатуре истому министру приспеле, упутио на Његову Преузвишеност Бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, да их својим путем и начином истим општинама поврати.

НИКАНОР

ПО ВОЖЈОЈ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ТЕМИШВАРСКИ, ВЕЛИКО-БЕЧКЕРЕЧКИ, ВЕЛИКО КИКИНДСКИ И АРАДСКИ

Свему пречасном свештенству и васколиком народу Епархије наше благодат, милост и мир од Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, а од нас Архијерејски поздрав и благослов!

Придите поклонимсѧ Господиви . . . .

Ходите благоверни, да се у духу поклонимо најскромнијој али и најзначајнијој колевци на земљи рођеног Сина Божјега, гдено су Га анђели песмом поздравили, а цареви земаљски повојницом обдарили — окићеном чистим златом, ливаном и смирном.

Ходите да се поздравимо са најслађим и најрадоснијим поздравом „*Христос се роди*“, и да благодаримо Богу на највећем, на најскупоценијем дару, којим се и небо узнело до врхунца славе и свемоћи своје, и земља спасла, земља усрећила са неоцењивим благом — Искупитељем, Спаситељем својим.

Јест, Христовим рођењем проврио је нов извор нове благодати, просијнуло је ново сунце правде и истине, и расклопила се књига — са белим листовима — завета новога.

Листови су ти заоквирени крвљу мученичком, али су исписани словом, сјајем и победом победоносног Ускрса Христова.

Са те славе и са тога сјаја трепте у сјају иконостаси и олтари наши — са упрестољеним крстом часним, са упрестољеном вечном књигом светог Јеванђеља.

Ете, то је вера, то је црква наша, то средиште народног живота нашег!

У тој цркви челично је Србин од памтивека православно српско срце своје, ту се молио и тужио Богу, ту је тражио и налазио утехе своје, и са зановљеном снагом погледао је смело и одважно и самој смрти у очи, када се дотицало очувања и обране његових вековних — аманета светих.

Са крста и путира учио се непоколебивој истрајности, која побеђује, учио новозаветној жртви — која спасава.

Такав нам је повестан значај народа нашег; таки су нам наши претци били, тако су се одушевљавали, заносили па и поносили црквено-народним светињама: вером, језиком и именом својим; па таки треба и ми да смо и да останемо док нас траје, док нас сунце греје, док и једног Србина тече.

Но народ, који је божанска природа задахнула оваким духом, а вера опасала оваком крепицом, не изумире; па и кад умре појединац славно, славом зававља живот, зававља име потомству своме.

И све дотле, докле будемо разабирали, шта и какви треба да смо и по срцу и по памети својој, дотле ће нас бити и трајати, и ништа нас разорити, уништити неће.

У нас је, Богу хвала, и срца и духа, што га у мало кога народа има, али уз то морамо бити будни и опрезни, морамо бити мудри, размишљени, те не смемо скидати очију са прилика у којима се налазимо, и несмемо никад дати разборитост за лакомисленост, дати умље за безумље.

Наша је велика мана, што великим делом све на лако узимамо. Отуда долази, да се у многим више троши но што се зарађује: отуда долази дуг и задуживање, што многоме зогорчава дане и часове његова живота; многа ноћ протече без сна и душевна одмора, многи дух клоне и малакше, многа душа горку муку мучи, а помоћи нигде ни одкуда.

Сви тежимо за мирним и спокојним животом, а овамо са непажње и непромишљености често пута и без невоље градимо невољу, и навалице срљамо у пропаст своју.

Но тако је то, кад кога мрзи мислити и размишљати, старије и искуснije за савет питати, паметне слушати, мудрима у животу и раду подражавати.

Тешко ми пада, да спомињући одличне стране са сваке честитости прослављених предака наших спомињем и наводим и мане, које су овладале и све јаче овлађују данашњим друштвом нашим; али ми налаже дужност, а и Архипастирском срцу своме одолети не могу, а да вам не предочим и оне путеве, који су по вас опасни, убитачни.

Разуми ме, драга духовна паство моја, да говорим као отац и старешина својој духовној деци, којој од срца свака добра желим; јер као што ми лебди душа над спасом и успевањем цркве, тако ми и срце лебди над спасом и болитком народа мога.

Па кад је већ Божја воља била, да заузмем Архијерејски престо ове Вињене и чувене Епархије, онда ћу — поред иначе тешких и мучних дана својих, сву радост и све уживање своје у томе наћи и налазити, ако будете и своје цркве и народа свога прави верни и искрени синови, и школе своје марљиви и орни стараоци, и у животу и раду своме мудри, вредни и размишљени прегаоци, те да што је наше не буде лоше, но да нам на свима гранама црквено-народнога стабла нашега процвати: побожност, здрава просвета, радиност и све што је добро, мудро, племенито, у људи поштено а у Бога благословено; те да вас опашу и задиче, и врлине хришћанске и врлине народне и грађанске — Богу на славу, светлој круни, земље Господару нашем на радост, а цркви, народу и домовини на корист и понос.

Таке жеље разливају се по Архипастирском српском срцу моме, и тим и таким надама одан и окрепљен, честитам вам данашњи велики и радосни празник, као и долазеће светле благе дане — са најчистијом и најусрднијом жељом: да у здрављу и духовном весељу ломите и заједнички делите Божићну честицу вашу, и у њој сагледате и упознате — поступаницу Сина Божјега; да вам ново лето донесе нова и богата благослова, да вас освећена водица Јорданска освежи охрабри и душевно и телесно оснажи; да вас озари дух Светога Саве на пољу црквено-просветнога рада и живота вашег, а и да велика милост Божја узме под свето и моћно окриље своје драгу и милу паству моју — народ мој — до века свију векова. Амин!

У *Темишвару*, на Рождество Христово 1898 г.

Горепоменути смирени Епископ
Никанор. *с. р.*

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Идеали неверe.

К. П. Побѣдоносцевъ.

II.

Нетолерантност спрам туђе вере и туђег мишљења није се још никад тако одлучно изражавала, као што се у наше време изражава, код радикалних проповедника и код ученьй, која одричу: код њих је она неумољива, строга, јетка, сједињена са злобом и презирањем. Ако загледамо у односај тих нових учитела спрам вере, коју они не признају — то ће нам се он показати, можда, још страшнији од старе религиозне нетрпељивости, која је изазвала крвава гоненья за веру. У последњем случају гоненье се оснивало на безусловној вери у истину, која безусловно постоји. Када човек верује у извесну поставку, да она *мора бити* истина за све, да се на њој оснива безуслован почетак живота и добро за све и свакога, као што мухамеданац верује у Коран, појмљиво је, да такав човек сматра за своју дужност не само да јавно исповеда своје учење, већ у случају потребе и да га насилно наметне другима. Али када је реч, не о чему другом, већ о мишљењу, о претпоставци, па ма и највероватнијој за онога, који ју је навео, — како да се схвати, да проповедник његов не признаје, па и себи и другима не допушта не само противно мишљење, но ни уговор, па ма и услован и привремен, с противним мишљењем? Међутим, такав страстан односај своме мишљењу или мишљењу своје школе чини саставни део свих ученья, која одричу. Одбацујући, као нешто што није било и што не постоји, сву пређашњу историју духовног развића у човечству, не признавајући никаквом старом веровању и духовном стању — права на самосталан опстанак, нису се задржавали ни пред једном светињом личног веровања, што се садржи у души човековој, — они траже за себе слободан улаз у сваку душу и свуда хоће да удоме своју т. з. истину. То се код њих зове верност својим убеђењима. Један од преставника ученья Канта и позитивиста (John Morley On Compromise) вели нпр. у својој књизи, да је прва дужност сваког човека у односају спрам самог себе и човештва — решити у души својој питање: да ли верује или не верује у биће Бога? Затим, ако претпоставимо, да је он дошао до убеђења, да вера у Бога није ништа друго, већ слепа и безумна сујевера, — најсветија му је дужност, да се уклони с тим убеђењем у сваку душу, да се користи сваким случајем и сваком приликом, да предаје то своје убеђење — пре свега својим рођацима и ближнима, а затим, ако се може, да га проведе и у масу — свуда да га проповеда и безусловно одбацује сваки појав и облик посебног и друштвеног бића, у којима се јавно или тајно изражава вера, противна том убеђењу... Такав начин радености — шта би друго могао бити, до страшно насиље над туђом савести, а у име чега? У име свог личног мишљења!

Не виде и не чују ни љубав, ни веру у том бездану самољубља! А без љубави и вере нема истине. Каква разлика — међу овим учењем и учењем старог, истинитог учитела. Колико је вере и љубави, колико дубоког познавања човечје душе у апостолским речима Коринћанима о том, како треба да се цени савест човечја. Он зна, шта је истина, али и с том истином духовног знања како опрезно, вели он, треба приступати души човечјој. Главна ствар лежи у томе, да би душа примила и обгрлила нову за њу истину *у духу искрености и правде*, без борбе са собом, управо потпуном вером. Све, што није од вере — грех је. И апостол учи силне, учене, да штеде савест слабије браће своје и *у самој сујевери*, док душа не сазре да може примити истине потпуном вером.

Ви знате, — вели он, — да нас храна неће довести пред Бога: ако једемо — не добијемо, не једемо ли — не губимо Ви знате, да је идол — ништа, да лажан Бог у опће непостоји, те стога мирном савешћу купујте с трга и једите месо, што је било принето на жртву идолу. Али не знају сви то: има слабих, који можда имају *идолску савест*, за које је идол још — нешто, што постоји, страшно и зло: кад они једу таково месо, то значи да приносе жртву идолу, а када виде, да га ви једете њихова слаба савест саблазниће се т. ј. посумњаће у предмет вере. И тако, да не би саблазњавали брата, коме је савест слаба, боље је никад не јести меса. Апостол — проповедник *слободе* хришћанске, која исходи из

уверења, жртвује у овом случају *слободу*, — да би сачувао *савест*, стога, што је њему савест над свим милија.

III.

Чудно безумље, до кога долазе разумни људи, одвојени у отуђености од фактичког живота, и заслепљени гордим уверењем у непогрешност разума и логике. Обоготворење разума, одвративши их од праве религије, доводи их, најпосле до тога, да злобе сваког вери у једног живог Бога. Но они међу њима, који су још толико савесни, те не могу да одбаце потребу вере, која се јавила свом човештву — они, у којих срце није још сасвим окаменило чврстом логиком мисли, — допуштају законитост религиозног осећаја у природи човечјој и покушавају да га задовоље неком новом религијом, коју сами измисле. Ето, ту се морамо дивити фантастичности нацрта, што их проналаже умови, који се баш труде да изгоне све што личи на машту, из својих закључака и расматрања. Штраус, у свом делу „О старој и новој вери“, одбацујући Хришћанство, с ентузијазмом говори о религиозном осјећају, али као предмет и центрум његов сматра место живог Бога — идеју васељене, т. з.: Universum. У Лондону су издани на свет, после смрти Џона Миља нађени неки одломци његових мисли о религији, под насловом: „Три чланка о религији: природа, корист религије и дензам.“ Корист религије он признаје као несумњиву, али одбацује Хришћанство и ако се изражава о Христу с великим ентузијазмом. „Не може се, — вели он, — спорити велико значење религије, за сваког човека на посе: то је извор личног задовољства и вишег духовног расположења за сваког. Но питање је, да ли се морају прећи границе света у ком живимо, ако желимо, да постигнемо то добро, или да и без тога једина идеализација нашег земаљског живота, једино пробуђење и развиће виших престава о њој — могу да нам створе поезију, па шта више и у вишем смислу те речи религију, такову, која би кадра била да узвиси наше осећаје и да (помоћу васпитања) још боље, него вера у бића невидљива, оплемени наш живот и рад?“

Питање — достојно Миља, каквог га знамо, по историји његова васпитања. Занимљиво је, како он решава то питање. Миљ није могао тражити решење као Штраус, у идеји васељене; није могао с тога, што Миљ, чудно је рећи, не верује у природу; а у почетку те књиге он, веран, као свагда, својој отуђености од живота, улази у истраживање: „у колико је верно то учење, које полаже у природи мерило праве или неправде, добра или зла; и као руководно начело за човека ставља сагласност с природом или подражавање природи.“ То учење Миљ не признаје, стога, што у природи види слепу силу и ништа више. Она покреће жеље, које не задовољава, диже велике дарове, силе и дела с тим, да их на мах обори, — једном речи, руши у тренутку слепо и случајно све, што је сама подигла. С тога Миљ и неће, да на природи диже какву систему морала или религије.

А шта замишља Миљ? Ево његових властитих речи: „Када си преставимо, до каквих силних и дубоких осећаја може да дође љубав к отаџбини при згодним приликама васпитања, тада нам постаје јасно, да се лакко може и љубав према широј отаџбини т. ј. према целом свету, довести до сличне моћи и развићу те је обрнути у извор виших духовних осећаја и у почетак дужности. Ко жели да се упозна са појмовима старог века о том предмету, нека чита Цицеронову књигу: De officiis. Не може се рећи, да би мера морала, што се у том знаменитом расуђивању одређује — била одвећ висока. По нашим појмовима, тај морал у много случајева врло је слаб и допушта неке уговоре са савешћу. Али односно једног предмета, — односно, на име, дужности спрам отаџбине — не допушта он никакова уговора. Да би човек, на ма и са малом претензијом на добро за тренутак само помислио да жртвује отаџбини живот, част, породицу — све што му је најмилије на свету, то није допуштао ни у претпостављи славни проповедник грчког и римског морала. И тако историја показује, да су се људи могли васпитањем привикнути, не само на теоретичко убеђење о том, да добро отаџбине мора бити више свих других расматрања, но су и практички дознали, да је у том највећа дужност живота. Ако се то могло, зашто се онда не би могао покренути и осећај исте такове безусловне дужности односно онђег добра за цео свет? Такав морал у природи са високим својствима поцрпао би идеалну моћ из осећаја

симпатије, милоште и усхићеног одушевљења, и у природама ниже организације — из тих истих осећаја према мери природног им развића, но уз то још и из осећаја стида. Тај високи морал, николико не би зависио од нада на награду. Једина награда, на коју би при том гледали и мислио, која би нам служила као утеха у невољи и ослонац у часу слабости — једина награда била би несумњиви загробни живот (!), — али у овом животу то је одобравање свих људи, које ценимо, а у идеалном смислу одобравање свих оних, како живих тако и умрлих људи, које поштујемо и хвалимо. Заиста та мисао, да би наш рад одобрили покојни пријатељи и рођаци наши, кад би живи били, кадра је да нас одушеви, исто као и мисао о одобрењу савременика. Колико су пута људи висока духа одушевљавали се за рад мислећи, да би им га одобрио Сократ, Ховард, Вашингтон, Антонин и др. Ако таково расположење духа назовемо просто моралним, реч ће та бити напотпуна. Оно је управо — *религија*: добра дела чине само део религије, плодове њене, али не саму религију. Битност религије састоји се у чврстој и озбиљној тежњи осећаја и жеља, к идеалној сврси, која је виша од свих личних сврха и жеља. Тај услов остварава се у религији *хуманости* исто тако, као и у натприродним религијама: ја сам шта више уверен, да се остварава још боље и савршеније. . .“

Приведене речи говоре саме за себе. Оне показују сву кратковидост, — боље да речемо — сво безумље човечје мудрости, када она хоће да створи апстрактну конструкцију живота и човека, не схватајући живот и непознавајући душу човекову. Такова религија, какву си Миљ уображава, може бити довољна само за мислиоце сличне њему, који су одлучили се од целога света — повукли се у љуску апстрактног мишљења. Али како да је прими и схвати народ — живи организам, — који се здружује само са живим осећањем и сазнањем, а не мртвим и апстрактним начелом? У народу такова религија, кад би ма кад уведена била, показала би се као повратак незнабоштву. Народ, који не може да представи себи одељено од природе — ако би могао баш и заборавити веру својих отаца, — поново би реализовао за себе какву идеју — васељену, раздробивши је на поједине силе, или баш и само то човештво, које му представља свезу духовног начела, раздавши га на преставнике духовне силе, — те би се само изнова појавили многи лажни богови место једног истинитог Бога. . . Није ли, можда, овоме суђено, да се још и збуде?

С руског: Радослав М. Грујић

Приступна беседа

Владимира Димитријевића личнога пароховичког помоћника.*

Богољубезни верни!

Када пред вас ступам ево и на ово свето поприште сејачâ семена науке небеске, ја тек сада нарочито осећам и увиђам, каква ли се голема промена догодила у животу моме; ја као да тек сада нарочито знадем, да пред вами стојим као један нов слуга Свевишњега, а да сам — служећи се речима св. Апостола Павла — тек по великој благодати Божјој постао ово, што јесам (I. Кор. 15, 10).

Без те благодати дакако да не бих могао ни помишљати на то, да ли се, ето, једва једном икад испуниле жарке жеље и непритајана чежња за светом службом у дому Господњем, где ћу имати величанствену дужност, да посредујем између људи и Господа Саваота, Пастира стада, приносећи на жртвенику Спасительеву жртву бескрвну за спасење својих ближњих; живих и сретних, бони х и умрлих.

И, верујте ми, богољубезни верни, ја сам тај свети позив само са највећом смиреношћу примио.

Смирено подижем очи своје Великоме Архипастиру, Исусу Христу, који ме је и тако без сваке моје заслуге довео донде, и у души мојој са тога небеснога удостојења радосно трепти раздрагано клицање цара Псалмопевца: „ко сам ја, Господе, Господе, и шта је дом мој, те си ме довео донде?“ (II. Сам. 7, 18).

Смирено помишљам и на високу благонаклоност Високопреосвећеногa нам Господина Епископа Лукијана, што ме је светим рукоположењем увео у непробојне редове Христових војника.

Смирено помишљам и на оно велико поверење, што ми га је, пред лицем свију вас, поклоно ваш остарели парох, пречасни г. Симеон Костић, тиме, што је баш мене зажелео себи за помоћника.

* Изговорена у Пештанској цркви 13. (25.) дец. 1898.

Смирено помишљам и на оно одлично благоволење, којим је мене, сина далеких крајева одавде, у своју средину примила честита и узорита црквена општина пештанска, поверив ми с прва маха узвишену службу вероучитељску, и сагласив се уз то сада једнодушно још и у томе, да јој и као свештеник служим.

На смирено помишљам ево и на терете службе ми нове и свете, као и на недостатке слабачких ми људских сила, те ми је при овом почетку дакако на уму и мој свршетак, када дневима мојима куцне последњи час, када будем овај живот другим променио и име моје међу живима заборављено, а ја стајао будем пред судијом неумитним, да му дадем рачуна о делању своме. . . .

Ступио сам, дакле, ногом несигурном, као последњи изданак једнога огранка простране лозе свештеничке, у стопе својих предака, богонародних служитеља, да у Цркви Христа Спаситеља, а у крилу народа српскога православнога — и сам посветим слабачке силе своје у сврху што већега развоја верских и народносних побуда рода свога, из кога сам поникао. Стога и могу донекле већ сада знати за сва преимућства и све терете, за сву величанственост и сву одговорност, за сва задовољства и све подвиге, за све радости и све жалости, с којима се наш свештеник сретати мора.

Па зар да се све то баш овога часа, када први пут ступам пред једну богољубезну паству, не дотиче срца мога силом неодољивом? Зар да ми не застрепи срце у грудима, са обзиром на све то, у свечаноме и светоме тренутку дана овога, који је и мене, ево, са свима тима приликама и неприликама довео и пепсредни додир?

Да, ја вам искрено и по души признати морам, да ми ево срце стрепи у грудима. Само што то није она очајна и ниска страва, што спопада човека, који у каквоме положају не уме да се снађе. Већ је то радосни, одушевљени, свети трепет, који срце моје уздиже до пред само престоље Оца нам небесногa, и који духу моме даје крила и окриље, да се вином часком „у оне дивне плаве дворе, вечности тајне храм“, да ту пред Творца свога са синовљим поуздањем подигнем погледе пуне захвалности, раширим слабачке руке и откријем душу своју, те да у Њега, који знаде и за неиспитане путеве далеке будућности, топло и одано запросим благослова очинскога, божанственога, за тренутка овога подвиге тешке:

Оче мој небески, који си ме милостиво позвао, да као смирен слуга у Цркви Сина Твога јединороднога, кћери Сионској проповедам спасоносну вољу Твоју, дај ми снаге и надржљивости, да ми у томе пословању какогодер с права пута душа млада не залута, и дај ми орности, да чврст у вери, чврст у љубави и чврст у нади, могу до послетка вршити ову свету и Теби милу службу, те да узмогбудем и ја, „кад време мојега одласка настане“, рећи са Апостолом: „добар рат ратовах, делање своје сврших, веру одржах“ (II. Тим. 4. 8) Ти пак, Исусе Спасе, који си за нас и страховиту крсну претрпио смрт, па и мене води ето брижном десницом по трновитим стазама плачевне долине земаљске, ево, у лоно Твоје полажем свечано искрени завет: да ћу све и сва улагати, да будем такав пастир, „који реч'ма што говори ином, и сам својим потврђује чином“, и да не ћу жалити труда, како бих што више био сличан божанственоме узору пастира, који ће за стадо своје и душу своју положити, а пред вуком утајат' се не ће. Када са сводова небесних сјаје на нас јарко сунашце Твоје, хранићу стадо Твоје небесним Твојим млеком, појићу га на божанственим изворима свете Твоје речи; а када, обноћ, сред милијунима трептавих звезда тихано греде месец јасни, молићу се за њега, беспрекидно, да би га спасење науке Твоје одазвало и у правди и кротости одржало. *Чинићу тако, јер је то света воља Твоја.*

Споје се нак самном у тој молитви мојој, богољубазни верни, молите се и ви сви Господу Богу нашему, да новога слугу свога заиста и обдари крепошћу великом, којом ће му ваљати у светој служби свештеничкој делати — ради спасења свога и поверених му верних.

На уму ће ми међутим бити беспрекидно упутство св. Апостола Павла, похвале васељенске, чаду Тимотеју: „Заклињем те дакле пред Богом и Господом нашим Исусом Христом, који ће судити живима и мртвима доласком Његовим и царством Његовим: проповедај реч, настој у добро време и у невреме, покарај, запрети, умоли са сваким сношењем и

учењем; буди трезвен у свачему, трпи ало, учини дело јеванђелиста, службу своју врши“ (II. Тим. 4, 1. 2. 5).

Нигди дужности свештеника Христове Цркве нису тако тачно, тако строго и ипак тако љупко, тако кратко и ипак тако свестрано опредељење, као у ово неколико речи!

Како, дакле, да тако богомудро упутство не прострујн и кроз читаво моје биће, када, ето, и по свему видим, да се све то од сада и мене непосредно тиче? Та и мени ваља од јако проповедати реч, настојати у добро време и у невреме, покарати, запретити, умолити са сваким сношењем и учењем; и ја, дакле, морам од селе трезвен бити у свачему, трпити ало, чинити дело јеванђелиста, службу своју вршити!

Ући ћу, дакле, у средину вашу као весник Бога живога и као Његов највернији роб. Само што Господ мој и Бог мој не тражи робове, спутане у окове тешке, а не тражи ни веснике, који иду пред дрским освајачем, праћени силом неодољивом и јеком трубâ убојних — Господ мој и Бог мој тражи слуге и веснике, који ће као оно Његових дванаест Апостола, људи кротких и благих, наоружаних једино мачем Његове науке: тек оружјем Његове речи и неодољивом силом љубави Његове завојштити противу срдања ваших, да Му их безусловно покоре.

Као такав, ето, примаћу у наручја своја на прагу живота већ саму новорођенчад вашу, и говорићу вам: „дајте *мени* ову душицу, да је заоденем у светло одело невиности, и да је приведем у крило Цркве Христа Спаситеља, који је и тако рекао за децу, да им не брани нико, да к Њему дођу, јер је њихово царство небесно. Удаваче и женике ваше дочекиваћу, ево овде пред светим олтаром, да их свежем везом нераздвојном, да се вине за живота разићи не могу.

Залазићу и у домове ваше — по светој служби својој, и зван и незван. Пошкропићу вас светом водицом богојављенском, и припаљиваћу свеће вошчанице пред светим иконама домаћих вам светковања Приметим ли, да се гдегод стао утајавати светли пламен милога нам Србовања, гледаћу да отпирим с њега сиви пепео нехаја дремежљива, како би светлост огња родољубива поново се зажарила.

Чистима од греха и оправданима међу вама пружаћу светим причешћем залогу сједињења с Божанством; а грешнике, ту пред правосуђем светога покајања и скрушене исповести, потресати, храбрити, тешити, и враћати их натраг пред неверно напуштеног им Оца небеснога. Крепићу болне и немоћне, вршећи дело смиреног Самарјанина, и храбрићу их на исцељење — не само од душевне, него и телесне болештице. Стајаћу и крај одра умрлих, молићу се Оцу своме небеском за милостиви пријем њихов у доло Његово, и тешићу ожалошћену својштину и пријатеље.

Али ја ћу, осим свега тога, још и у свима другим стварима хтети да будем на услузи оној црквеној општини, која је мене толиким својим поверењем одликовала. Колико ми Бог буде давао знања и умења и снаге — посвећиваћу све то њојзи, не бих ли се у истини и достојним показао толикога поверења и толикога одликовања.

Да, богољубазни верни, таква ми се, ето, даде светим рукоположењем служба многострана. И ја ћу ту службу хтети да вршим оном слободом вере и оном послушношћу вере, којом весници Цркве Христове ваља Њега да наћавештавају по читавоме шару земаљскоме — у оданој ревности према жељама и заповестима свога и вашега Господа Бога, Цара царева, чије царство и тако није од овога прелазнога света и века, и чијој сили и моћи и тако ни сама врата адова не одољевају!

Нема међутим сумње, да је тежак то посао и голем је то подвиг, што га све, ето, на себе примих, у толико тежи, што служба свештеничка већ ни с тога није лака, јер је свештеник светилник, који стоји на врху гори, те га свако види и свако се о њему наражава; јер свештеник — а и он је човек, крв од ваше крви и кост од ваше кости — са тако много њих долази у додир, а свакоме се угодити не може. Једноме се не свиђа његова личност, други не осећа нужнога поштовања према његовој светој служби, трећега не загрева његова проповед, и тому слично.

Али међусобно поверење и права, чиста љубав хришћанска уклања испред несигурне ноге сваки камен спотицању. Рука руку мије, и брат с братом руши сваку незгоду. С тога вас и молим, богољубазни верни, да ме и у новој и светој служби свештеничкој предусретнете са исто онолико поверења и да ме и као свештеника штитите са исто онолико љубави,

као што ме предусретасте и штитисте и до јако као учитеља вери деце ваше, а ја ћу и у ову, и ако овде привремену службу, улагати такођер сву снагу и свуколику вољу своју.

Па пружите ми, богољубазни верни, пружите ми орно и вољно руке своје у свети савез тај: јер Господу и тако треба — осим верних слугу, који ће вредно и савесно проносити славу Његову — још и веран народ, који ће ту благу вест о Њему и примати и чувати је у срцима својима и владати се по њојзи; јер где се око слуге Божјега стичу добри пријатељи и мудре старешине у делу богоугодну, ту дакако да мора и плодова слатких бити, ма каква горка била опачина злих времена.

У тврдоме уверењу пак, да ће Господ Бог на тај савез наш ниспослати благослова Свога, ја се и захваљујем ево са синовљим страхопоштовањем Високопреосвећеноме нам Господину Епископу Лукијану, што ме је удостојио светога рукоположења, и мене на прво службовање свештеничко овамо упутио, а узоритој и родољубивој црквеној општини цештанској и њезиним многопоштованим представницима од свег срца буди хвала, што су ме и као свештенослужитеља у своју средину онако једнодушно и тако пријатељски примили.

Благослов Господњи, дакле, благоволење Високопреосвећенога нам Господина Епископа Лукијана, повереље славне овдашње црквене општине и њених родољубивих старешина, као и љубав ваша, остали богољубазни верни, дај Боже, били станац камен, са кога ми вала дело свето почети и развијати! Амин.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженства.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

Недалеко од Капернаума, града у Палестини, подиже се гора „блаженства“. Тамо је по предању изрекао Господ наш Исус Христос ученицима својима и множини народа ону дотле нечувену „проповед на гори“, коју је отпочео са девет заповеди о блаженству. Једном, како прича св. јеванђелист Матеј, виде Господ, да многи народ иде за Њим, попе се на гору, седе и окружен ученицима својима и многобројним народом отвори божанствена своја уста и поче учити. (Мат. V. 1. 2.) *Блажени* — била је прва реч, коју је изрекао божанствени Учитељ. Та се реч свагда слуша с радошћу. Свако свагда жели бити блаженим, срећним: то је осећај, који се с нама заједно рађа и никада не умире у срцу нашем. И у почетку човек је заиста створен био Богом за вечно блаженство, но сам је лишио себе истога. Први човек није одржао првобитни Завет с Богом, нао је и грехом својим увредио преблагога, бесконачнога Створитеља. Грех је разорио блаженство човека и подвргао га разним невољама. Помрачење разума, изопачење воље, нагрђење обличја Божјега, — то су те опасне последице, којима је заражено било сво биће првога човека. Последице греха првога човека показале се и на целом човечанству: грех остао је грехом свију. (Рим. V. 12.) Услед тога човек се јавио пред правосуђем Божјим, као чедо гнева и проклетства. (Ефес. II. 3. Гал. III. 10.) Опћење између Бога и човека постало је немогуће тако, као што је немогуће опћење светлости са тамом. (2. Кор. VI. 14.) Но бесконачна љубав побудила је Бога, да ишчупа човека из тог бездна греха, у који се он сам сурвао. Син Божји ценом својих страдања, која је Он претрпео као човек, благоволео је искупити пало човечанство испод власти греха, измирити га с вечном правдом Божјом и открити му пут изгубљеном блаженству. И ево Исус Христос јавља слушаоцима својима радосну вест, да знају, да је поново откривен пут блаженству за сваког, ко га жели. Он нам је отворио двери блаженству, као што и сам говори: **Азъ есмь пѫть и истина и животъ: никтоже прїидетъ ко Отцѣ, токмо мною.** (Јов. XIV. 6.) **Азъ есмь дверь: мною аще кто внидетъ спасется.** (Јов. X. 9.) И тако је могуће свакоме последователу Христовом, свакоме хришћанину, постићи блаженство. Но за достизање његово, да човек заиста овлада њиме, није доста бити само хришћанином, исповедати веру у Христа. Да би заиста постигли блаженство, ми смо дужни прибавити још и особити подвиг, дужни смо се упражњавати и у делима благочашћа. Сам Господ овако говори о томе: **что мя зовете: Господи, Господи, и не творите, яже глаголю!** (Лук. VI. 46.) **Не всякъ глаголяй ми Господи, Господи, внидетъ въ царствїе небесное: но творяй волю Отца моего, иже есть на небесѣхъ.** (Мат. VII 21.) Шта смо дакле дужни чинити, да постигнемо

блаженство? Где нам је руководство за то, каква правила да вршимо, да би га постигли? Где да нађемо прави пут, који њему води. Господ нам је дао јасно руководство за постизање блаженства, показао нам прави пут њему: у девет заповеди о блаженству, које је он једном изрекао на гори пред ученицима својима и пред народом. Ево шта говори божанствени Учитељ за науку слушалаца и свију правих ученика својих: **Блажени нищіи дх҃омъ: ꙗкѡ тѣ́хъ є҆сть ца́рствіе небе́сное. Блажени плачꙋ́щіи: ꙗкѡ тіи ѹ҆тѣ́шатсѧ. Блажени кротцы́и: ꙗкѡ тіи насл҃дꙋ́тъ зе́млю. Блажени алчꙋ́щіи и жаждꙋ́щіи пра́вды: ꙗкѡ тіи насы́тятсѧ. Блажени милостиві́и: ꙗкѡ тіи поми́лованы бꙋдꙋ́тъ. Блажени чи́стіи сердцемъ: ꙗкѡ тіи Бога ꙋ҆зря́тъ. Блажени миротво́рцы: ꙗкѡ тіи сы́нове бжі҃и нарекꙋ́тсѧ. Блажени изгна́ни пра́вды ра́ди: ꙗкѡ тѣ́хъ є҆сть ца́рствіе небе́сное. Блаже́ни є҆сте, є҆гда поно́сятъ ва́мъ и и҆зжденꙋ́тъ и реку́тъ всѧ́къ зол҃ъ глаго́лъ, и҆ ло́жь, мене́ ра́ди. Радꙋ́йтесѧ и весели́тесѧ, ꙗкѡ мзда ва́ша мно́га на небесѣ́хъ.** (Мат. V. 3—12.) Его правога пута правоме блаженству! И св. црква ради поуке наше напомиње нам и обраћа нам пажњу на ове узвишене изреке Христове сваґда на литургији пре малога входа, пре него што ће се први пут царске двери отворити. Св. црква учи нас, да су уништене последице греха, да је блаженство за нас поново приступачно ради заслуга Сина Божјега, и да између верних достижу блаженство они, који га силно траже, који га насилу узимају, (Мат. XI. 12.) а врше заповеди, које је Христос дао као руководство свима вернима у девет изрека о блаженству. Слово Божје и св. оци казују нам прави смисао тих изрека Господњих. Сам Христос дао нам је највиши образац нравствене делатности, Његови божанствени ученици и многобројни лик светитеља Божјих самим делом, својим примером, својим животом и подвизима својима уче нас, како смо дужни испуњавати заповеди Христа о блаженству.

*

1. Прва заповед о блаженству.

Блажени нищіи дх҃омъ: ꙗкѡ тѣ́хъ є҆сть ца́рствіе небе́сное — *благо сиромашнима духом: јер је њихово царство небеско*, — то је прва истина, коју је изрекао Спаситељ на гори „блаженствима“, то је први пут блаженству. За постизање блаженства пре свега ми смо дужни бити сиромашнима духом. Ко се по учењу Господњем назива сиромашним духом? Шта је то духовна сиротиња?

Да би боље појмили, шта значи — бити сиромашним духом, да би јасније представили себи образац духовне сиротиње, обратимо се јасноме и за сваког појмљивоме обрасцу — сиротиње телесне. Како већ и сам назив показује — сиромах (нищій) је онај, који нема ничега свога, који се задовољава са малим и ништавим, што добије помоћу милосрђа другога. Нема у сиромаха ни залоґаја хлеба, да утоли глад своју, ни пића, да утоли жеђ своју; нема у њега ни одеће, која би га чувала од хладноће и непоґоде, ни крова, где би главу своју заклонио. Нико га не љуби, нико не обраћа на њега милостива погледа, нико га не удостојава ласкаве речи; напротив свако се туђи од њега, погледа га погледом пуним пребацивања и презирања; обрати ли му се речју, та је реч пуна прекора и негодовања. И често такав сиромах бољи је пред Богом осим свију других; но слично јеванђеоском сиромаху Лазару, — он је овде на земљи свакоме као нечисто и тек после смрти удостојава се чиста душа његова, да ју приме анђели на руке своје и однесу у рајске станове. (Лук. XVI. 20—21.).... Ето свакому познатога обрасца телесне сиротиње.

Применимо сада црте тога обрасца на духовну сиротињу. Духом је сиромах онај, који заиста искрено и срдачно признаје себе духовним бедником, који мисли и зна, да нема ништа свога. Он је убеђен, да не само сво његово материјално благостање, него и свака добра мисао, свака лепа жеља, свако лепо дело, — зависи од милосрђа Божјег, од благодати Господа Христа. Сиромах духом сматра себе нижим, горим, грешнијим од других; не осуђује никога, него, иаада себе кори. Све своје имање сматра даром Божјим и усрдном благодарношћу обраћа се Даваоцу свију блага; признавајући себе грешним, недостојним, он у топлој молитви моли Бога, да му грехе његове опрости, просвети га и упути на пут истине, те чека од Њега једнога само помоћи и помиловања у делу спасења. Такову духовну сиротињу св. Златоусти. Теофилакт Бугарски и други оци и учитељи црквени називају смиреномудрошћу и смерношћу. Ево каквим узвишеним цртама слика праву смерност св. Исак

Сирин: Није сваки онај узишао на степен смерности, — пише тај велики учитељ и подвижник, — који је по природи скроман, тих, чедан или кротак. Не — у истину смеран је онај, који има у себи чиме да се узноси, а ипак се не узноси, него у мислима својима сматра то све за прах. Ја чак не називам смерним ни онога, који је спокојан при спомену грехâ и безакоња својих, а има на уму оно друго, да би напоминањем онога скрушио срце своје и ум свој отклонио од помисли гордости, — и ако је то похвално. Према томе што такав има још горде мисли, и није постигао смерност, но се само стара и труди приближити јој се. И ако је то као што рекох, похвално, али смерности још нема у њега. Савршено смеран је онај, коме није, потребно умом својим тражити начина за смерност, него који га у свему сасвим природно без усиљења има, — који гледа на себе као на грешника, који нема никаквога значаја и који је презрен у рођеним очима својима, и ако би владао великим даром, и ако би проникао у тајне свију духовних бића и био потпуно савршен у познавању свега створенога, — који је дакле без лукавства и без насиља такав у срцу своме.*) Такав је дужан бити прави сиромах духом, такав је заиста смеран човек.

(Наставиће се.)

*) Св. Исак Сирин: Слова о подв. 18 8. Са. 53., — стр. 341.

Један поглед на прошлу годину.

Прошла година нашега јавнога народно-црквеногa живота *изгубљена је* у безуспешној тежњи за сазивом сабора. Узрок несазиву сабора прошле године исти је, ради којега је одгођен био сабор г. 1897. Наиме, одгођен је, јер саборска већина не хтеде на прво место дневнога саборскога реда узети у расправу коначну аутономну организацију. Да учини, сабору је то налагала непобитна корист автономије, а стављала му је у дужност и превишња одлука од 20. маја 1897. године, којом је сазив сабора и дозвољен био. То упутство превишње одлуке, као „јасно изражена жеља Његова Величанства“, добило је најодлучније своје тумачење у изјавама кр. повереника у седницама саборским учињеним. Саборска већина не хтеде изаћи на сусрет томе упутству и сабору постављеној дужности, сматрајући постављање те дужности као повреду аутономнога саборскога права на слободно и самостално установљивање саборскога дневнога реда. Не тражећи пута и начина, којим би се могло упутству и жељи Крунином изаћи на сусрет, а право сабора гледе дневнога реда неокрњено очувати; не тражећи „могућности — као што предлагаше Др. Ника Максимовић — да се и очува право, а и да се пређе на рад“, аутономији и сувише потребан, саборска већина је изазвала сукоб између Круне и државне власти с једне, а сабора с друге стране, и — сабор би одгођен.

Све што је покушавано после те одгоде, на конференцијама у Будимпешти и у Карловцима, било је у циљи, *да се тај сукоб отклони*, како би се сабор могао опет састати и приступити организационој радњи. Имао се пронаћи начин, да се до тога дође. Конферисало се у заман. Посланици саборске већине остадоше при своме, да не могу приступити организаторној радњи. Но, изјаве њихове, чињене у конференцијама, изнеле су на површину други разлог том њиховом non possumus, него што га је саборска већина изнела у сабору. У сабору је био разлог: повреда права сабора, да сам себи одређује дневни ред; после сабора пак: бојазан од евентуалних октројака, што би их државна власт, можда, унела у сабором донесену организациону уредбу, која не би изменила постојећи саборски изборни ред, нити водила довољна рачуна о епископалном карактеру наше цркве. Ова се бојазан истицала и пре сабора, она је и била један од правих разлога већини саборској, да и у сабору отклони организациону радњу. Питање дневнога реда била је у сабору само образина оној бојазни пре и изван сабора. Није могуће, да главнији умови саборске већине нису били на чисто с тим, да се питање дневнога реда дало обићи без повреда права саборског. Њезина бојазан од октројака изазвала је са питањем дневнога реда сукоб сабора са Круном и државном влашћу, *само да осујети организациону радњу*, па макар — као што и јесте — на очиглednу штету свестранога нашег аутономнога живота и развитка. Ту бојазан и целу њезину махинацију разумемо бар, и ако је одобрити не можемо никада. Али не разумемо наивност саборске већине, е мисли, да нико не види и не зна прави узрок и разлог њe-

зиногa осујећивања коначне наше автономне организације, наиме, *бојазан њезину од октроjака*, која се неда оправдати никако, како смо то у своје време доказали, као што се у тој бојазни ни *тражење гаранције против октроjака* не да оправдати, ни са гледишта легалитета, на којем једино морамо стојати, ни са гледишта практичности, с којом морамо рачунати, ни са гледишта државо-правног, које таквих гаранција не познаје.

Истина, и у конференцијама је понављано питање дневнога реда, као становиште на којем саборска већина и после одгођенога сабора стоји, али то је становиште, после одгоде сабора, постало беспредметним, пошто би се ванредном састанку сабора дневни ред, са метањем коначне организације на прво место, одмах у автономном делокругу означио. О питању, дакле, дневнога реда, с обзиром на сазив ванредноga састанка саборскога, не може бити озбиљна говора.

Остаје једино још питање, а то и јесте око чега се цела ствар и цео спор окреће, питање: коначне автономне организације. То питање постоји самим самостално и без икакве везе са предлогом Саборског Одбора о народно-црквеном Уставу. Није ни данас питање: хоће ли сабор узети за подлогу саборске расправе тај предлог Саборског Одбора, или ће за коначну организацију, било којим путем, спремити за ту расправу други предлог. Питање је и данас: *хоће ли сабор приступити организационој радњи и донети организациону уредбу, или неће?*

Посланици саборске већине одговорили су у познатим конференцијаја на то питање негативно. Дакле, неће организациону радњу. Нису је хтели ни на Петровданском сабору, и — сабор је био одгођен. Нису је хтели ни на конференцијама, и — ове су остале безуспешне. Неће је ни данас, а — моле Круну, „да благоизволи најмилостивије *одредити*, да се продуже обустављене седнице саборске.“ То је петит данас већ *одбијене* представке посланичке конференције од 1. (13.) октобра 1897.; дочим је петит радикалске, данас већ просто *враћене* без икакве сигнатуре, засебне „молбенице“ „ради сазива сабора“, тај, да се *омогући* састанак одгођеног сабора.

Оба ова петита, ма колико била по својој стилизацији нејасна, *траже од Круне сазив сабора*.

С обзиром на све, што је претходило одгоди Петровданскога сабора; с обзиром на то, што је жеља и захтев Круне гледе доношења организационе уредбе, остала све до данас не промењена, те као неотклониви услов за састанак и радњу сабора; а с обзиром на досадање одлучно — било из ма којих узрока — непристајање саборске већине, да на сабору уђе у расправу организациону радњу, очигледно је било, да је молењу и представке и „молбенице“ оскудевао и *сам резон*, те да је неуспех представке посланичке конференције и радикалске „молбенице“, био сигуран. Либерали су своје уверење о томе неуспеху отворено најављивали. Не мање су о томе неуспеху уверени били и сви други аранжери акције „ради сазива сабора.“

Каква је, дакле, била сврха целе те акције? Зар неуспех — сврха? Или је сврха била, да се маскирају и прикрију автономни греси наших опозиција на Петровданском сабору и у патријарашким конференцијама? Зар, да се сакрије пред народом њихова кривица ради неуспеха Петровданскога и несазива новога сабора, те кривица баци на другога? Забављање и обмањивање народа? Раздраживање овога против своје Јерархије? Страначки интереси у неродољубивој утакмици? Задовољавање страначких и личних страсти и ћефова? Или — шта? Друге, родољубиве и стварне сврхе, у целој тој акцији наших опозиција, не може се наћи. И зато се она осудити мора.

Или је у тој акцији одбрана автономије и унапређивање народно-црквеног живота? Не. Јер, ако се одбраном автономије назива подржавање секвестроване, разривене и уништене автономије с једне, с друге стране спречавање реинтеграције те автономије у њезина права, а с треће стране, властито нападање на автономију и напуштање њезиних права — а то је једини стварни, али алосретни и кобни практични резултат акције и рада наших опозиција — онда ми не знамо шта би се могло назвати бесвесним душманством према нашој автономији.

Ако се унапређивањем црквено-просветнога живота назива подржавање данашњега нашега стања — а то и јесте једини, али алосретни и кобни успех целе акције и целокупнога рада наших опозиција — онда смо у неприлици, како да назовемо *упропашћивање самога себе*.

Тај посао прве наше реакционарне опозиције од год. 1892. до данас. Конзеквентност њихова у томе послу изван сваке је сумње. Прошла година је то доказала такође. Та конзеквентност наших опозиција једина може бити задовољна са прошлом годином. Тим задовољнија, јер су наше опозиције у послу упропашћивања самога себе учиниле, осим негативног, и позитиван атентат на нашу автономију својом противавтономном акцијом ради сазива сабора.

И досад су црквене општине и епархијске скупштине тражиле сазив сабора. Како? *Автономним путем*, преко Саборског Одбора, путем автономних својих власти, помажући их у истој тежњи. А шта раде данашње наше реакционарне опозиције и њихови саборски посланици? Траже сабор *ванавтономним путем, обилазећи своје автономне надлежне власти које једине имају право, да изрекну потребу сазива сабора и да га сазову*. Ово бруке није било до данас. И посланичка конференција и радикалска молбеница, и оне црквене општине, које потпомажу представку ове конференције, изричући поверење посланицима, и оне општине, које се придружују радикалској „молбеници“, и сви органи наших свиколиких реакционарних, а од данас и противавтономних опозиција, — сви они заборавише и презиру своме дадоше „паладијум“ наше автономије, Саборско Устројство, и почињше атентат на автономију.

У Петровданском сабору браниште, *тобоже*, право сабора на доношење свога дневнога реда; и већ целом свету заглушише уши са јуначком својом одбраном тога саборскога права, а шта учињше прошле године и шта ли још учинити неће?! Погазише сами једно од кардиналних права у нашој автономији, *право сазива сабора*.

Саборског Устројства §. 9. одређује *автономну власт*, која сазива редовне сборе; §. 7. одређује автономну власт, која *проуђује потребу ванредних састанака саборских и која их сазива*.

Откада постоји Саборско Устројство, нити се државна власт огрешила о то автономно право, нити га је обишао и један Србин. Данашње наше опозиције, данашњих наших педесет и девет народних посланика, 90 и неколико „радикалских“ и не знамо колико „либералских“ црквених општина, — учиниле су тај грозни атентат на своју автономију!

Чекали смо не би ли то казао други ко, и кад не рече — морадосмо казати ми. Тај, у страначкој заслепљености, сигурно несвесно почињен, атентат наших опозиција, против автономије, сврача на себе најтужнији поглед, који погледамо на прошлу годину. Тај поступак је самоубилачки атак на нашу автономију. За грехом грех се ваља.

Можда ће и тај поступак хтети ко правдати. Неда се оправдати ничим, јер оно што је зло, остаје зло, па ма ништа у свету не било добро. Казаће наше опозиције да се обишао Саборски Одбор из уверења, да ни се не би одазвао, односно потпомогао односне петиције и молбенице. Саборски Одбор и не би могао то учинити, крај постојећег уврека, који пречи сазив сабора. О томе смо говорили већ прошле године у једном чланку (бр. 35. „Срп. Сиона.“). Али, да је сабор тражен автономним путем, и ако до сабора не би дошли, као што дошли и нисмо — заштеђена би била бар, не једна брука, какве досада не доживесмо, а за које ће пред историјом одговарати они, који су их починили.

И тако ли се, зар, брани автономија?!...

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

† Випреосв. г. епископ Герман Опачић. Поводом тужне вести о смрти випреосв. г. епископа Бачког Германа Опачића издала је епархијска конзисторија Бачка посмртницу, којом се јавља, да ће земни остатци благопокојног епископа бити из Беча пренесени у Нови Сад, у св. Ђурђевској саборној цркви, после св. литургије, опојани и сахрањени у Алмашком гробљу у тамошњој капели.

По високој наредби Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија*, тужну смрт високопреосвештеног покојника огласила су и звона св. Николајевске саборне цркве Карловачке и звоће три дана, као и на дан сахране.

Црне заставе истакнуте су на патријаршком двору, на саборној цркви, богословији и гимназији.

Као што дознајемо, црквена општина Новосадска

чини и припреме, да земне остатке свога Дијецезанца достојном епископа нижњом прими и матери земљи преда.

(**Представка, односно молба посланичка.**) Према вестима Пештанских листова, јавили смо и ми, у своје време, да је посланичка представка, односно молба, од 1. (13.) октобра 1898 г., *без икакве примедбе* враћена на царске кабинетске канцеларије. Г. барону Живковићу није она била онда уручена, и то даде маха нашим красним опозиционим листовима, да нас неколико пута уједу. Знајући, да ће доћи дан, кад ће се они тих уједа морати и постидити, мирно смо отрпели њихову пакост, молећи се Богу: да им опрости.... Данас се већ зна, да је и она вест била истинита, као и то, зашто та молба није одмах враћена г. барону Живковићу; и сумњамо, да ће се и г. барон и цела с њиме опозиција имати разлога томе радовати, као што се радовати неће ни данашњем одбијању њихове молбе, о којем у званичном делу јављамо. Па још кад се г. барон о судбини те молбе навештава — као што листови јављају — преко жупана Врњачког, познат тек само као Врњачки посланик, зар се г. барон неће и на тога имати чему да научи?

Историја је наша забележила не један неуспех „народни“ са представкама, молбама и грађанинама, али није забележила до данас бруке, какву чине данас у лудилу своме представници народа, већина досад „најинтелигентнијег сабора“ — све сами по избор „др“-и.....

Нас при свему томе теши једино помисао, да тоталин неуспех молбе на посланичке конференције, као и тоталин неуспех радикалских „молбеница“ са свима његовим „припатицима“ — није неуспех „*народни*“, него неуспех и брука 59 народних посланика и наших радикала, који су народну ствар узели у свој монопол, — водећи је у суноврат.

(† **Васа Пелагић.**) У Пожаревачком затвору умро је прошлих дана познати социјалиста безбожник Васа Пелагић. Да је мање писао, мање би зла починио.

Не ћемо погрешити, држимо, ако овом приликом изнесемо о Пелагићу мишљење једнога Хрвата, римокатолика, како га је у Београдском „Мир“-у са-општио 1894. г. његов Загребачки дописник. Тај Хрват је рекао за Пелагића ово:

„Бога ми, од њега св. отац нема на истоку нема ревноснијег и вернијег мисионара.“

„Он је атеиста само зато, да својим атеизмом одврати српски народ од садање му прадедовске вере; а кад се лиши ове, *имаће ко да му даде другу;* за његовим атеизмом доћи ће назарештво, а за назарештвом рим.-католичство“....

„Он је најпрепреденији верско-политички пропагандиста западних пожуда у Србији, — језуита, да му равна нема. Ето, децењијама агитује као бесомучан речју и писмом; направио се људи, на комотно руши и разорава све што је једном народу најсветије.“

„Мени је познато, да се он обратио Риму, још пре, но што је свукао архимандритско одело“...

Тако Хрват о Пелагићу. А шта би ми Срби имали да, у јаду своме, кажемо тек о својим *Пелагићима...?* Покојноме Пелагићу опрости, Боже, и милостив буди грешноме, а живим *Пелагићима* даруј духа премудрости, духа разума, духа страха Божијега, да се тргну од грехова својих, да не воде народ свој на духовну касапницу, да га не спремају пленом — жедним српског имена, гладним српског биља, жедним и гладним св. Православља.

Читуља.

† Ђорђе Магарашевић

конзисторијални архимандрит и умировљени потпредседник митрополијске конзисторије Дабробосанске у Сарајеву преминуо је у Броду 31. децембра 1898.

Архимандрит Ђ. Магарашевић родио се у Дивошу, у Срему, 7. маја 1824. По свршеним гимназијским и богословским наукама служио је испочетка у учитељском звању до 1848. год. Те године рукоположи га у чин ђакона, у Новом Саду, епископ Андрија Шагуна, те је у томе вршио дужност учитеља и ђакона у Адашевцима и Винковцима, све до год. 1859, кад га је блаженопочивши епископ Арсеније Стојковић (у заступству патријарха Рајачића) рукоположио у чин презвитера, одредивши му парохију у Белом Брду. Са ове парохије оде у Сурчин, и као такав био је именован превишњим решењем од 17. октобра 1882., правим чланом источно-православне митрополијске конзисторије архиепископије у Сарајеву. Год 1887. буде на св. три Јерарха произведен у Карловцима за архимандрита Шишатовачког, примивши пре тога монашки чин у манастиру Раковцу, пошто га је пре тога Њ. Величанство именовало потпредседником (архимандритом) конзисторије Сарајевске. То место заузео је он од постављења блаженопочившег Митрополита и вел. народног добротвора Ђорђа иклојсвића.

Њ. Величанство уважавајући велики труд архимандрита Ђорђа Магарашевића, који је уложио око уређивања црквених послова, особито у почетничко доба ради Дабро-босанске митрополијске конзисторије, одликује га железном крупом III. степена, који му би подарен год. 1892. По смрти старца-архиепископа Ђорђа Николајевића преузео је архимандрит Ђорђе Магарашевић марта 1896. администрацију удове епархије Дабро-босанске у Сарајеву. Али старост и слабо здравље, па дух и напоран рад, који је вршио строгом савесношћу, примораше га, те је крајем 1896. прешао у стално стање мира, које је кратко време — за две године — уживао, замењивши га вечним миром на ономе свету.

Архимандрит Ђорђе Магарашевић послужио је цркви и народу свом пуних педесет година, а какав је његов рад, то ће најбоље пресудити историја и потомство, које обично догађаје и људе цени објективнијим судом него савременици. Кроз цео његов рад у босанској цркви протеже се једна главна нит, а та је, да свуда и у свакој прилици, ма и најтежој, посредује између интенција земаљске владе босанско-херцеговачке и између жеља и интереса своје цркве и свога народа.

Такови људи најтеже пролазе, те обично бива да се у чашу њихова живота сипље врло често много кап жучи и с једне и с друге стране; заједнички рад, и рад раме уз раме и једнога и другога старца: Митрополита Ђорђа и Архимандрита Ђорђа најбољи је доказ онога што се мало час напоменуло. Многе жеље њихове, многе лепе мисли и идеје њихове, на жалост не остварене, одоше с њима у вечну им кућу.

Колико је Архимандрит Ђорђе Магарашевић љубио просветни напредак сведочи његов прилог гимназији Карловачкој од 400 фор., која је из признања свога на дан смрти његове истакла црну заставу своју. Колико је поштован био од грађанства Брођанског сведочи и последња почаст, коју му је Брод на дан погреба указао. До вечне куће испратило га је свештенство и православно и римокатоличко, многобројни чланови ц. и кр. војске, сви ученици и ученице основних и грађанских школа, са целим збором наставничким, већници градски, и васколико, речи, грађанство обојега пола тако, да је то ретка била тужна свечаност, која се тај дан у Броду могла видети. На опелу појало је градско срп. православно црквено певачко друштво, служило је више свештеника из Босне, и заменика Сарајевске конзисторије, које се одазвало присуством својим на нарочито овлашћење високопреосвештеног митрополита Дабробосанског Николаја Мандића. Са покојником у цркви опростио се мештански парох часни госп. Симеон Кајгановић, који је у топлим речима изнео живот и рад архимандрита Ђорђа Магарашевића; а на гробу опростио се у име конзисторије Сарајевске и свештенства митрополије Дабро-босанске парох босанског Брода госп. Симеон Поповић. Кад још додамо, да је стигао велики број брзојавних и писмених саучешћа од митрополних лица и многобројних познаника и пријатеља, онда смо у главном и у кратко из нели и показали слику Архимандрита Ђорђа Магарашевића за педесетогодишњег тешког и мучног рада његова, у најбољој му жељи за добро и безбедност цркве, којој је јаче од пола столећа послужио. Вечан му спомен и лака му земља!

г.

Од уредништва.

Славном уредништву „Српскога Гласа“. На одговор ваш у 53. броју имали би, да вам одговоримо само гледе ваших назора, е вам „Razlika vjere ne smije ništa da smeta u političkom radu“, јер да су вама: „politički uspjesi sve“. Но пре свега вас молимо, да нам одговорите, али искрено, отворено и одлучно, на ово питање: Би ли ви и ваша политика пристали на то, да српски народ пређе н. пр. у римокатолицизам, кад би му се осигурали политички успеси — какви? остављамо вама, да их наведете?

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 1096, 1102/687. ex 1898. 7 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На место парох. личног помоћника јереју Живојину Тошићу, пароху парохије I. разреда у Добановцима.

Са овим местом скончано је уживање половице свих парохијских прихода осим стана.

Молитељи прописно бележене и инструјиране своје молбенице имају овој конзисторији до укључиво 31. јануара но ст. кал. 1899. надлежним путем поднети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1898.

Георгије
Патријарх.

Ad бр. К. 1093, 1111/709 ex 1898. 6 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Стејановцима овим се стечај расписује.

Компетенти нека своје прошене инструјиране молбенице овој конзисторији до укључиво 31. јануара по ст. кал. 1899. надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1698.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 8 1—2

Код српске православне црквене општине Митровачке упражњено је место једног црквено-општинског чиновника, који ће бити перовођа, књиговођа и надзорник свију црквено-општинских добара.

Плата је годишња 500 фор.

Компетенти нека своје молбе упуте на председништво српске православне црквене општине до 30. јануара 1899.

У Митровици 28. децембра 1898.

Влада Марковић
перовођа.

Ђура Милекић
председник.

Број 2155. К. вав. 504. 190 3—3

ЕДИКТ.

Позива се Станко Вишњић, бивши негда парахијанин Велико Грђевачки, а сада непозната боравишта, да се поводом тужбе жене му Ане против њега на коначни развод брака, у року од 6 мјесеци рачунајући од дана првога уврштења едикта овога у „Српском Сиону“ пријави усмено или писмено Епархијској Конзисторији овој тим пре, што ће се у противном случају поступак у предмету горње тужбе и без њега спровести.

Из седнице епархијске конзисторије у Пакрацу, 15. (27.) децембра 1898.

Епарх. Конзисторија Пакрачка.

НАТЈЕЧАЈ. 189 3—3

Расписује се натјечај за учитељицу на српској аутономној школи загребачкој.

Плаћа је 400 фор. а станарина 120 фор.

Изабрана учитељица предаваће осим прописаних предмета још кућанство и ручни рад.

Молбе са свједоџбама ваља упутити потписаном одбору до Сретенија 1899.

Одбор српске аутономне школе у Загребу 17. (29.) децембра 1898.

Бр. 1919. Е. К. 186 ex 1898. 2 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Вргину-Мосту, протопрезвитерата кириногласког.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898. Михаил
епископ.

Бр. 2467. Е. К. 185 ex 1898. 3 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Влаховићу, у протопрезвитерату кириногласком.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898. Михаил
епископ.

Бр. 1894. Е. К. 184 ex 1898. 4 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Дољанима, протопрезвитерата личког.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. К. 228/149. ex 1898. 5 2—3

СТЕЧАЈ.

На место конз. одветника епархије будимске са годишњом платом од 300 фор. овим се стечај отвара.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице до 31. јан. 1899. овамо поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 24. нов. (6. дек.) 1898.

Председништво епарх. управе.

Бр. 2128. Е. К. 168 ex 1898. 1 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију II. разреда у Обљају, протопрезвитерата кириногласког.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епар. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редра ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 3.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 17. јануара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

МИХАИЛЪ

БОЖЈОМ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП СРПСКЕ ЕПИСКОПИЈЕ ГОРЊО-КАРЛОВАЧКЕ:

часном и пречасном свештенству и љубазном у Христу стаду своме:

Христос се роди!

Христосъ раждается славите!
Христосъ съ небесъ, срящите!

Давно је то било, када је Једнородни Син Божји сишао с небеса, из њедара Оца небеснога, сишао на земљу и родио се нас ради и нашег ради спасенија, од пречисте Дјеве Марије.. Па инак, љубазни моји, Црква света, сваке године празнује овај дан и спомиње тај догађај, позивајући нас сваки пут, да изађемо у сусрет Њему, Спаситељу нашем, као да сада долази међу нас и као да се овај пут оваплоћује и настањује међу нама. Христосъ раждается славите! Христосъ съ небесъ, срящите! То мора нешто да значи, љубазни моји! И заиста. Црква жели, да би Господ наш Исус Христос, Који се родио од Дјеве Марије у Витлејему и смјестио се у јаслама, пашао за себе у сваком нас угодно и пријатно обиталиште, да би се и душа и срце сваког нас приуготовила, да буде вертепом и јаслама, како би могао Он тајанствено смјестити се и станивати у нама, као што то жели св. Апостол кад вели: да дастъ вамъ Богъ и Отецъ Господа нашего Іисуса Христа, по богатству славы Своея, силою утвердитися Духомъ Его во внутреннемъ человѣцѣ вселитися Христу вѣрою въ сердца ваша (Ефес. 3. 16. 17.)

Дакле, вселитися Христу въ сердца наша! Није ли то, љубазни моји, жеља одвећ велика и смјела... да се усели Христос у срца наша? Јест заиста, и велика је и смјела жеља та. Али, ми знамо, драга браћо, да је благ и милостив Господ наш: Он је свагда ту, да нам даде дарова у изобиљу, које од њега просимо и молимо. (Еф. 3. 20). Па Он је за то и благоизволио обући се тијелом човјечјим и поживети с људима на земљи, како би ми с Њим дошли у што тјешњи додир, опћење и јединство, да нам буде душа душе наше,

да Он у нама живи и дјелује. Он Сам назива Себе животом: нашим, кад каже: вѣдите ѥ҃ Мнѣ и Азъ къ васъ: ꙗко вѣзи Мене не можете творити ничесоже (Joan. 15. 4. 5). А св. ап. и Евангл. Јоан указује на истинити живот наш парочито у И. Христу: Сей ѥстъ истинный Богъ и животъ вѣчный, (1. Joan 5. 20.) па опет: Животъ вѣчный далъ ѥстъ намъ Богъ и сей животъ къ Сынѣ Его ѥстъ Имѣяй Сына Божіа имать животъ, а не имѣяй Сына Божіа живота не имать (1 Joan. 5. 11. 12.) А апостол Павле учи, да прави Хришћанин не живи сам од себе, него да живи у њему Христос. „Живъ же не к томѹ азъ“, каже он о себи „но живетъ мнѣ Христосъ“ (Гал. 2. 20.) а ко нема Духа Христова, тај није Његов, (Рим. 8. 9), није Христијанин...

Па како се, љубазни моји, свршава то тајанствено усељавање Исус-Христа у срца наша? Ви знадете врло добро, да се је Син Божји уселио у утробу пречисте Дјеви Марије *наитијем Духа Светога*, оваплотио се, т. ј. примио тијело човјечје, постао човјеком. Тим истим Духом светим, силом и дјејством Његовим, благодаћу Божјом, улази и усељава се Он и у срца наша, срца христијана. А та благодатна сила Духа Светога јавља се у тајнама новога завјета. Има ли ко од нас, да их не зна? Тајну крштења примили смо сви ми. Па шта се догодило онда с нама? Постали смо чланови Цркве Христове, постали смо Христови, удисали смо Духа Христова. Ми смо се у крштењу обукли у Христа; привили смо се уза Њ', као дивље гранчице плодном и племенитом дрвету; једном ријечи: постали смо учесници и причесници благодатнога живота Његова.

Иза св. крштења примили смо ми св. тајну миропомазања. Њоме смо получили ѡ҃трчѧ и Дѹха Сѣтаго въ сердца наша (2 Кор. 1. 22.), утврдили се у животу Христову, печатом дара Духа Светога запечатили смо Христијанство своје, а Христос се у срцима нашим образовао, т. ј. лик Његов, као у меком воску, развио се и утврдио у срцу нашем...

Има ли кога међу нама, да бар једном у години, није приступио св. чаши живота, светој тајни причешћа тијела и крви Господње? У тој најсветијој тајни усељава се видљиво и осјетљиво у срца наша, у душу и тијело наше, у цијело биће наше. Господ наш, Спаситељ — Исус Христос, Својим пречистим тијелом и животворном крви Својом, под видом хљеба и вина усељава се у нас Самим Божеством Својим. (Joan 6. 56. 54. 58.)

Ну, љубазни моји, треба знати, да благодат Божја, не дјелује у нама, ако ми нећемо. Зависи то од нас, од наше слободне воље. Па шта да чинило ми, да потпомогнемо благодат Божју, да дјелује у нама? Што је то потребно с наше стране, па да се усели у срца наша, Спаситељ наш, Господ Исус Христос? На то нам питање даје одговора св. Апостол. Он каже, да се Христос може вселити къ сердца наша — вѣрою. То је ето први успјешан корак с наше стране. Вјера, тврда вјера православна; вјера у св. Еванђеље и часни крст, с кога је пошљедњу ријеч проповиједи Своје у мукама смртним изустио Господ — Исус Христос; вјера у непромјењиву, вјечну истину свију Божјих ријечи и обећања, вјера у спасоносност и неопходну потребу свију заповиједи Господњих, вјера у моћ и силу св. тајни, свештених радња и уредаба црквених, вјера, не хладног ума, рачунска работа, него живо уједрење свију сила духа људскога, а нарочито потреба срца, и ко сердцемъ вѣруетсѧ къ правдѣ (Рим. 10. 10). Та и така вјера јест она цјевчица духовна, кроз коју се са Источника вјере проводи и слијева у нас животворна вода Христова, рађајући нас правим христијанима, правом дјецом Божјом. Без вјере, на што проповиједи Евангелска, чему нам тајне Цркве. Ко нема вјере, тај није Христов, није Божји, па како да и изађе он данас пред Христа, којим устима да изрече данас он: „Христос се роди“...

Али није ни вјера сама доста, па да се приближимо Христу и да Он уђе у срца наша; јер, каже св. писмо: и вѣсы вѣрующіи.

Сам Господ Исус Христос каже: Имѧи ѡ҃ткѹ любитъ мѧ, и Ѻ҃тец Мой возлюбитъ его, и къ немѹ пріидемъ и обитель ѹ него сотворимъ (Joan 12. 23.). Тражи се, дакле, и љубав од нас, љубљени моји! То је, ето,

други корак с наше стране, па да се приближимо Спаситељу своме, и да благодат Божја усели у нас, у срца наша, данас Рођеног Богочовјека, Исуса Христа. Но љубав та према Спаситељу нашем, треба да је жива и топла, тако снажна и силна, да приводи к нама с небеса само Божество, и нас опет узноси к Богу, из дубљине нашега ништавила. Любяй, отъ Бога рождьшагося и Бога отъ нема рождьшагося (1. Joan. 4. 16). Ко љуби Бога, он је у Богу и Бог је у њему, а то је разумљиво, кад се сјетимо, да у љубави и јест оно, што има Божанскога у нама; јер Бог је љубав.

Но не само као чувство срца, иште се од нас љубав према Христу Спаситељу, па да се усели Он у срца наша. Љубав та треба и мора да буде живим и плодотворним начелом, воћом у свима прохтијевима воље и радњама живота нашега. „Иже кто любитъ мя“, каже Сам Спаситељ, „заповѣди Мои соблюдетъ“ (Joan. 14. 23.). Ако ме ко љуби, нека моје заповиједи слуша и обршује. А Апостол каже: Иже другъ друга любимъ, Богъ отъ насъ рождьшагося (1. Joan. 4. 12.). Ако један другога љубимо, Бог је међу нама и у нама...

Чули сте, драге, љубазни моји, да уз вјеру чисту и живу, мора бити и љубави чисте и плодотворне, па да се усели у срца наша драги Спаситељ наш.

Љубазни моји! Ђе и у каким приликама родио се Спаситељ наш, Исус Христос, ко од нас да не зна тога?! То већ и дјечица у првим годинама школским чују и уче потанко. Па већ мјесто, ђе се родио и прилике тога рођења уче нас јасно шта се управо од нас очекује, па да се и у наша срца усели Спаситељ наш. Исус Христос није се родио у каквом великом и богатом граду, у великољепној каквој палачи, сред богатства и сјаја раскошнога, Његова мајка није била знаменита и богата каква љепотица свјетска. Не, као што је за матер изабрао најчистију и најчеснију, и ако сиромашну и не толико знамениту, но смјерну и Богу предану Дјевојку, тако је Исус Христос и родити се благоизволио у незнатном и малом градићу Витлејему, па и у њем није било мјеста у каквом му драго удобном дому или гостионици, него је у тијесним и мрачним просторијама вертепа засјало сунце правди, Христос Бог наш! Ето, љубљени моји, што је особито мило и пријатно Господу. Искрена и дубока смиреност и сиромаштво духа, простота и једноставност живота и обичаја! Као што је оно на високим горама, и ако се дижу врхови им небу под облаке ладно и ледено, јер сунашце не може да раскрави и разгрије гордих и сурових врхова им, покривених вјечним снијегом и ледом; тако је и са гордим и сујетним, кичељивим и надувеним „величинама“ и врховинама овога свијета. И њих не грије и немилује Сунце правде Господ наш, Исус Христос, но их обилази и прелази и спушта, као оно сунашце жарко, зраке милости Своје у низине смирених и потиштених, биједних и заборављених... Он воли поштену сиротињу, него неправедно богатство, Њему је милија она припроста и испарана хаљина сиротињска, него ли најскупоцјење раскошно и разметљиво накиће; више цијени ону суву у поштењу и правди заслужену корицу крушца, што ју сирома тежак благодарно и у славу Божју ужива, него ма какве но избор јаконије и посластице неправедно набављене; Он воли да гледа шкрб и сузе но весеље развратно и пировање необуздано. Само по себи није Њему противно ни богатство ни пуне изобилне трапезе. Не. Он не трпи гордости, што радо иде уз богатство, Он не воли надутости и таштине (сујете), што радо прати пуне кесе, а празне главе. Да, све, што одводи човјека од Бога, то је Њему противно. (Ис. 5. 12.)

Још нешто, љубљени моји, треба да чинимо, како би се не само уселио у срца наша, Спаситељ наш, него да ми што живље осјетимо у животу благодатно Његово присуство у нама. Треба да се непрестано Богу *молимо*, т. ј. да нам је душа и срце у свако доба спремно, да се разговара с Оцем својим небесним. Молитва усрдна, од срца и постојана, исто је за душу што и дисање за тијело.

Као што се дисањем тјелесним уноси у тијело спољашњи уздух, који оживљава, храни и освјежава тјелесни живот наш: тако и молитвом, у којој се отварају уста

и душа на призивање Господа (Пс. 118. 13.), уноси се и усељава у нас благодатно присуство Његово. С тога нас и позива тако често св. наша Црква у освећене храмове своје, на молитву; зарад тога нас и учи, да се и код кућа својих Богу молимо, колико је могуће чешће, па нам у ту срху даје и образце свагдашњих молитава, даје нам готове молитве, само да их научимо и усвојимо...

Љубазна браћо! О, да би нам дао Бог и Отац Господа нашега Исуса Христа, да вјером православном, љубави небесном и молитвом светом усели се у нас и у срца наша, данас од пречисте Дјеве Рођени Спаситељ наш! О, да је свет и благословен и преблагословен ово њихи дан овај, — дан, у који је Јединородни Син Божји, Господ наш Исус Христос сједињо у Свом лицу природу нашу, човјечију са природом Божанском. Нека нам буду свети и мили сви ови дани и благдани, но не само по имену, него да их и проведемо у побожности и светости живота. Проведимо их, не у пуној и празној ваљској обредној слави, не у свјетским забавама и празним разговорима, не у самом јелу и пићу и угађању тијелу, не у оговарању и пијанству, но њихови подобаетъ святымъ! Проведимо тако, као што су некада провели тај дан пастири Витлејемски, слушајући анђеоску пјесму славопоју и гледајући са дивљењем новорођенче у вертепу, Богомладенца, као што су провели волови источни мудраци, који су се били дошли поклонити Цару царева и даривати Га!

Не заборавите, љубљени моји, да смо ми синови мукотрпног и пађеничког народа српскога, који је Рождество Христово славио свагда, па и у најпрљим часовима искушења, достојно и са пуно паде у боље дане! Не заборављајте, но свето чувајте, што су вам старији у аманет предали: красне обичаје Божићње, којих мало који народ под овом каном Божјом, као српски народ, има. Уза вјеру православну, коју не напуштајте ником и ничем за вољу; уза љубав небеску, која нека вас води и у односају према Богу и у односају према сваком људском створењу, па и у односају према себи; уза молитву искрену и свету, која нека вас у невољи јача и крјепи, изађите са старим српским поштењем и народним својим обичајима, у сусрет Господу нашем Исусу Христу, изађите и весело запјевајте: Христосъ раждается, славите! — Тако ће се уселити у срца наша Спаситељ наш. Он ће бити с нама и у нама, а ми ћемо бити Његови...

Христос се роди, љубазни моји!

Дано у *Плашком*, у часне Божићње посте 1898.

Горе поменути, у Господу смирени Епископ Ваш

Михаил.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Над одром

блаженоупокојенога епископа Бачког

Германа Опачића

говорио свештеник **Ђура Страјић** члан епархијске консисторије дана 10. (22.) јануара 1899. у сп. Ђурђевској саборној цркви Новосадској.

У тугованку ову данашњу, пропојану уснама архијереја над архијерејем, уткаћу неколико речи у име опроштаја са умрлим архипастиром нашим.

Како је наретко посејана срећа земаљска, како је често горак и прегорак живот човечји! — И кад би опо небројно камење, што га живи подигоше мртвима, — кад би сви ти споменици и крстови оживели и проговорили, те нам испричали повеснице оних, којима су усађени чело главе, шта би морали чути?! Незадовољене жеље, неиспуњене наде, боле, ваје и вапаје, причало би нам камење то, и све кад би оживело, морало би се од тих прича скаменити наново!

Али ледено камење ћути, као и уста покојничка, и на гробљу се ништа не чује, осим што где који пут ветар зацвили кроз гробљанско дрвеће и шипље, — те нам се чини као да су то хладни уздисаји обнажених костију, које ветар на небо односи: да измоле у Бога опроштај грехова и спасење душа умрлом човечанству!..

И кад промислимо о животу и његовој вредности с те стране, кад уочимо његову борбу и утакмицу вечиту — морали би зажелети смрт.

Па и опет, када мрети ваља — не мисли се тако! Ту мора разум да умукне и да пусти срцу на вољу, које жали за овим светом и горке сузе рони, — јер оставља за собом све, а са собом ништа не носи до „скрштене беле руке и праведна дела своја“.

„Гдѣ ѥстъ злато и сребро гдѣ ѥстъ сабѣкъ множѣствомъ и молка“, нита у овакој прилици црква; „све је то прах, пепео и сен“, — све нестаје у једном часу као оно муња из облака, за коју не знамо ни одкуд дође ни камо изчезе, ни колко је време потрајала To је слика живота људскога, који не зна: кад ће му се саломити крила и јарко му помрчати сунце, — те се напослетку на рушевинама својих идеала задовољава с грудом земље, с крстом чело главе!

Тако тужну слику гледамо ево пред нама: високопреосвећеног поглавара епархије ове, — кога не давно испратисмо жива, а сад ево допратисмо мртва, коме би суђено да се завладичи, зар да тако брзо допуни диптихон и умножи гробове архијереја бачких.

Спремао се у Загребу и у Новом Саду, у Бечу и Карловци, да у црној ризи калуђерској послужи цркви својој и народу своме; и у најлепшим годинама својим од Његове Светости патријарха српског *Георгија* очински унапређен, потом одликован изборам светога Синода, озарен превишњом милошћу земље Господара, метну митру на главу и стаде на чело епархији овој, да у одличном овом винограду делује и ради „правѡ правлѧщїй слово истины“ — И Нови Сад га са целом епархијом дочека као на крили, сјајно и одушевљено, у руву ретко свечаном, — надајући се од њега и младости његове једром раду и напретку сваком у црквено-народном животу овог владичанства

Али се те лепе наде не испунише; поред најбоље воље, поред свију племенитих умишљаја, поред све доброте срца и чистоте душе своје, не мораше епископ Герман приступити остварењу златних снова своје младости, остварењу заноћљивих идеала постигнутог високог положаја, — јер му је тешка болетица подгризала живот, сламала вољу и мрачила ведрину душе његове. — Па инак, колико је могао учинио је, — а ни „чаша сѣдѣной ѳдалы не погѣбитъ мздѣ своѥй въ днѣ сѣдный . . .“

Редак је то пример трагедије човекове, кога видимо у великодостојнику нашем; — потреса нам и срце и душу; та он мораде дваред да умире: душевно пред нама, а телесно далеко од паствe своје у туђини далекој! — Место да оствари давнашњу жељу своју, да обави каноничну визитацију по епархији бачкој и да паству своју посетом обрадује дође ево паства њему, да га оплаче; место да је по лепом обичају нашем изашао на тихо Дунаво да воду освети, и да нам зачини славу Јорданску, — он је лицем на св. Богојављење у Бечу испустио напаћену душу своју.

Владико свети! Епархија се твоја у црно завила и од свега срца тугује за тобом; жали Архијерство твоје, жали младост твоју и сломљену ти снагу у најлепшем мушком добу, оплакује тешку судбу твоју! Жали те управа твоје дијецезе, сузом ти кваси отворен гроб свештенство и сви православни Срби епархије бачке, — ти си их за живота благосиљао знамењем Христовим, а они те испраћају тугом синовљом на онај други, бољи свет. И те сузе искренога саучешћа пашега нека буду бисер на одру ти мртвачком при растанку с нама, а то је најлепши венац, што ти га можемо дати.

Па, у име Конзисторије твоје. подручнога ти свештенства и твога духовнога стада, опраштам се с тобом владико свети; испраћам те срцем ојађеним у име рода ти по крви, у име миле ти колевке Горње Крајине, па и у име старога нам школскога друговања, — као некадањега милога пријатеља, а потоњега доброга старешину свога.

Борави мирно вечити санак у задужбини славнога ти претходника владике Платона. — Бог ти дао у рају насеља и лака ти црна земља била!

Погреб

вприсов. г. епископа Германа Опачића

У суботу 9. (21.) јануара о. г. стигло је мртво тело блаженоупокојеног епископа Бачког *Германа*, железничким возом у Нови Сад. Са станице железничке пренесено је у саборну цркву истога

вечера у тишини, пошто се, ради раније приселости његове, није могао одржати првобитни програм, што га је издала црквена општина Новосадска, а по којем се земни остатци имали са железничке станице у цркву пренети уз установљени свечани опход.

У недељу 10. (22.) о. м., после св. литургије, опојано је тело блаженоупокојеног епископа у саборној цркви и погребено у засебној гробници, што ју је спремила црквена општина Новосадска у капели блаженоуп. епископа Платона, на Алмашком гробљу.

Чиноначалствовао је високопреосв. г. епископ Будимски *Лукијан*, уз асистенцију два архимандрита, два протопрезвитера, једнога протосинђела, два синђела и осталих још 30 свештеника. Његова Светост, преузв. господин патријарах *Георгије* није могао на погреб доћи, ради болести, и ако је још у очи самога дана благословео учинити одредбу да ће њи. Са високопреосвештеним покојником, над одром његовим у цркви, опростио се дирљивим говором Сентомашки свештеник и члан епархијске Конзисторије г. *Бура Страјић*.

На погребу је учествовао силан свет. Високом покојнику одало је последњу почаст све, што је у Новом Саду од власти и положаја. Катафалк је био укусно намештен, уласи на цркви и архијерејски престо били су застрти црним драперијама и покривалом. И гимназијска застава била је превучена црнином. Поред сандука држали су дуплире чланови занатлијске задруге, на кору је певао збор гимназијске омладине, дакако, не онако, како се то данас може чути само у Карловцима.

По свршеном опелу кренуо је спровод Ђурићевом улицом правце гробљу. Из цркве су изнели мртвачки одар на раменима својим свештеници и положили на четворопрежна мртвачка кола. Напред су ишли ученици и ученице свих српских школа, грађанство, а пред њима с крстом, њирацима и рипидама, корачало је једно одељење констаблера. За мртвачким колима тужно је корачала сломивена од туге родбина високога покојника, а после опет непрегледна множина људства.

У капели на Алмашком гробљу учињен је последњи спомен над одром, затим је спуштено у гробницу, и за навек тело блаженоупокојеног епископа Германа Опачића растављено са овим светом. Лака му црна земља и вечан спомен!

По довршеном погребу изјавили су у двору епископском, преч. г. мандатару и архимандриту Анатолију Јанковићу, своју кондоленцију: преч. г. вел. жупан Новосадски Флат и професорска колегија гимназијска.

Из Карловаца су учествовали при погребу: изасланици Његове Светости, г. г. архимандрит Митрофан Шевић, протосинђел др. Георгије Летић, протођакон Данило Пантелић и јеромонах Мирон Војновић, те протопрезвитер Јован Јеремић и изасланици Богословије, професора: синђел Иларион Зеремски, јереј Јован Живковић и архиђакон Гаврило Аванијев.

Отпис кр. угарског министра председника.

Г. барон Јован Живковић предао је јавности цео отпис преузвишеног кр. угарског министра председника, у предмету одбијања молбенице саборских посланика од 1. (13.) октобра 1898. управљене на Његово Величанство ради сазива народно-црквеног сабора. Тај отпис гласи овако:

Бр. 397. м. п. *Пренис*

Угарски краљевски министар председник.

Пресветли Господине Велики Жупане!

Више чланова превишњом одлуком Његовог Величанства од 20. маја год. 1897. сазваног и превишњом одлуком од 3 августа год. 1897. на неизвесно време одгођеног грчко-источног српског народно-црквеног сабора, поднели су молбу превишњем месту ради поновичног сазива поменутог сабора. Пошто је ова молба 16. новембра прошле године с превишњег места без икакве примедбе стигла мени, могао сам је по свом делокругу без икакве даље расправе повратити молиоцима. Али са обзиром на оно што се у молби наводи, као и на велики број саборских посланика који су молбу потписали, осећао сам се побуђеним, да се с њом темељно (behatóan) занимам, и пошто сам се уверио о томе, да наведене тужбе немају оправданог основа, и да се подастртим молбама, како са општег државног (kormányzati) гледишта, тако и са гледишта одбраћеног интереса грчко-источне српске народне-црквене автономије, не може ме-

сто дати: поднео сам о тој ствари Његовом Величанству најпонизнији извештај. А на основу пак на то издате превишње одлуке Његовог Величанства од 7. јануара т. г., овим одбијам сада молбу. Позивам Пресветлост вашу, да о томе, барона Живковића, који је на молбеници на Његово Величанство на првом месту потписан, као посланик града Вршца на поменутом сабору, уз повратак молбенице на Њег. Величанство, приложене под '/., и са саопштењем овог мог отписа у препису известити изволите.

Примите Пресветлост ваша, израз мога особитог поштовања.

У Будимпешти, 14. јануара 1899. г.

Барон Банфи с. р.

За веродостојност преписа:

Палфи, с. р.
велики жупан

(М. П.)

Саопштење овога отписа није имао попратити г. барон Живковић *ничим више* него *само* са изгледом на нову посланичку конференцију и са приговором „Срп. Сиону“, што у своме званичном делу није приопштио у целости министров отпис управљен на Његову Светост патријарха српског *као председника сабора*, а који је својом главном садржином истоветан горе саопштеном отпису.

За сада имамо г. барону Живковићу ту поруку учинити, да је он *таквим* приговором и опет доказао, да је много што шта заборавио већ из свога државниковања, те да се и тим заборавом дискваликовао већ за давање савета у спорној ствари; као што се и диктирањем неке дужности званичноме делу овога листа гради и сувише — смешним.

Гледе осталога свега, што има и што нема у попратници г. барона Живковића, други пут. Али, већ сада морамо дубоко уздануги: Авај и тешко јадној мученици нашој автономији, крај таквих бораца и бранилаца њезиних, као што је један од њих и — г. барон *Јован Живковић!!*

Множимо Фонд Св. Саве.

Народне потребе налажу свима члановима дотичнога народа неискључиву дужност, да тим потребама прискачу у помоћ, што већом утакмицом, самопрегорењем чистога родољубља. Пред захтевом народних потреба, од задовољења или незадовољења којих зависи напредак или назадак народнога живота, треба да престају сви обзири, који пред подмирење таквих потреба. Једна наша потреба таква јесте: осигуравање и унапређивање основних народних школа.

Ту потребу је бистро уочила наша народно-црквена поглавица, св. патријарах *Георгије Бранковић*, и основао је, у народу нашем већ доста познати, Фонд Св. Саве. Уочила је ту потребу и највиша нам школска власт, Школски Савет, те је издао у своје време познати велеважни проглас на народ, ради прилагања томе фонду и ради његова множења.

И да је код нас бар мало трукче, разуме се боље, тај фонд би и до сада већ био бар толико умножен и оснажен, да би својим потпорама могао унапређивати многе школе, а спасавати оне, над којима виси већ Дамаклов мач, да им пресече конац и самога живовања.

Тако до сада није било. Не маримо казивати узроке. То и не помаже; а морали би износити на видело много наше зло, што нас притискује у тами робовања разним гресима и страстима. Љуто самоубилачко трвење, и у том трвењу кобна несвестица, те заборав на све што нам треба за живот и напредак, а с друге стране што нам прети и грози, да нас истроши до тоталне немоћи, потамнио нам је богодани вид, те многи, многи не виде већ ни најближих народних, вапајућих потреба и невоља. У томе невиду не видимо већ на беду нашу са школом нашом.

Лепу реч, изговорену и штампану, о школи, о просвети, дезавуише на сваком кораку не само нехат и нерад, него и сам непријатељски рад против школе. Лични и партајски антагонизам непријатељује и школи, кад ову помаже онај, који нам не иде к лицу. Лични и партајски антагонизам наш нема границе. Он се не трза ни пред народном погибијом. И у суноврат ћемо, само да задовољимо тај антагонизам. И то нас доводи у искушење већ, да се очајно запитамо: има ли код нас родољубља, или је и најмање, најситније и најгрешније лично „ја“ — прече од народних светиња и идеала, од народне среће и будућности?!

Данашње наше стање многе би тегетило неповољним одговором на ово питање. Сви то видимо, али сви немамо моралне снаге, да кажемо себи: не тако! А кад би те снаге у нас било, не би нам се љубав за школу излевала само у јаданју, а најмање у неоснованим и несолидним пребацивањима другоме и другима. Не, него би сваки приопуо, да *своју дужност према школи изврши, не мареки и не расипајући да ли је врши други и још ко год.* Тако истинити родољуби раде, а не правдају своје кривице туђима. Тако се правда лажно родољубље и морални кукавичлук. У моралном свету нема оправдања своје кривице кривицом туђом.

Истинити родољуб чини *своју* дужност. Дужност свакога Србина је, да својој народној школи, била она у његову месту или на ма којем крају круга народнога, помогне колико може. Да тако чинимо, народна основна школа, то првенче и пашега просветнога живота, процветало би. Дух Св. Саве не би нас са висина ојађело и прекорно питао: Зар ви Немањин сој?! Не би више песник морао певати, а ми понајвише само декламовати: „Дижимо школе деца нас моле“; него би мушки у очи погледали и казивали: Подигосмо школе, дадосмо чеду своме вида, наш пород очију има!...

Али, ми не чинимо тако сви. Не учинисмо школи својој сви: ни колико би хтели, ни колико би могли. Пред тим грехом правдања нема. А најмање је морално и часно правдање у неблагодарном пребацивању и самом узвишеном оснивачу Фонда Св. Саве, да није дао више томе фонду него 10.000 форината. Та пребацивања, која можда и не потичу из љубави према школи, колико из личнога и партајскога антагонизма, а највише од оних, који ни потуре не дадоше и од свога не одвојише ништа српској школи, неоснована су! Јер не рачунају са доброчинствима, што их је св. патријарх *Георгије* учинио, и пре и после оснивања Фонде Св. Саве, српској школи и просвети, а сасвим губе из вида и она доброчинства Његова, *за која се стрелио и стрела* и која осим школе чини. Нека сваки Србин учини, релативно, своме народу, као што је учинио, и као што ће учинити данашњи св. патријарах, па ћемо школу позлатити, а просвети народној дати крила, да се у лету високом сретне сваки дан са благословом Светитеља Саве.

Дај, *учинимо сваки своју дужности према школи својој!* А да јој материјалном снагом живот и напредак осигурамо, свуда где нам год треба, најбоља је прилика у множењу Фонда Св. Саве нашим браћом прилозима.

Да је Фонд Св. Саве најбоља прилика и најподеснији пут за потпомагање и спасавање основних школа, то је већ изван сваке сумње. Признао је то и потврдио већ и орган наших учитеља, Новосадски „Школски Одјек“. Бележећи то са задовољством, не мање се радујемо у опште утешној појави тој, да је и у учитељству нашем подигнут, ево, озбиљан, искрен и родољубив поклич за множење Фонда Св. Саве. Тако и треба. Ако наше учитељство за тим родољубивим покличем пође, и свом љубављу својом за школу спроведе, на свима позицијама свога утецаја и положаја, потребну агитацију за Фонд Св. Саве, као што ју уме да спроведе за много мање, па и проблематичне користи ствари, за кратко време овај ће се фонд умножити — и наше школе многе биће спашене, а многе унапређене. А да од учитеља школа има и права, да то очекује, о томе су наши учитељи и уверени. Нека у томе уверењу и поради. Hic Rhodus hic salta. На томе пољу нека огледају своју снагу, своје родољубље, свој углед и положај у народу и по црквеним општинама, па онда — свала им!

И у овоме листу била је реч о томе, да Фонду Св. Саве треба наше црквене општине да похитају својим прилозима. Неке су општине то учиниле. Светло им име било. Да све општине треба то да учине, данас је призната истина и прека потреба. И горе поменути учитељски орган апелује на општине. А да је то и дужност општина, доказ је, што она истиче из начела солидарнога потпомагања; из начела: сви за једног, један за све, којега се начела особито мали народи, остављени сами себи, имају придржавати, ако мисле довољно о своме опстанку.

Без да ко год налаже то нашим општинама, прилозима својим могу оне множити Фонд Св Саве *својом побудом*, и тек такви прилози носили би на себи печат народне свести и високога родољубља наших општина. А да оне то учине најлакши је посао. Треба само у свакој општини да кресне свети осећај љубави за школу и народну будућност; треба само да угледнији чланови општина својом ватром чистога родољубља и потпуне свести о потребама народним загреју остале чланове општине, који по своме положају не могу да узимају иницијативу у општим народним пословима.

Како са општинама, тако бива и може да буде и са осталим корпорацијама и заводима српским; тако и са појединцима, у сваком друштву приватном, сваком приликом. Сећајмо се увек Фонда Св. Саве. На њему је, да спасава и унапређује наше школе; а на свима нама је, да му намакнемо снагу за ту општенародну и просветну мисију.

А сада, ево, да саопштимо шта пише „*Школски Одјек*“:

„Ми имамо, вели тај лист, у митрополији овој неких 650—700 општина. Одбимо од тога броја 100—150 сиромашних и врло сиромашних општина, остаје 500. Од ових 500 зацело свака може приложити ако не више али бар по 100 ф. — рачунамо просечно — годишње. 500×100 чини 50.000 ф. Свота, којом би се обилно могло одма притећи у помоћ не само крајевима, који су у оскудици, него би се могла многа наша просветна установа потпомоћи људски и ваљано, па да нам још годишње остане и сувишка за даље снажење основаног фонда.

Не пишемо ово, тек да испунимо ступце свога листа. Ствар нам је пред очима и о њој смо дуго мислили и премишљали, а до сад стечено искуство у проучавању материјална стања и положаја овостраног народа нашег дошаптава нам ове редове и ми ево јавно исповедамо, да народ наш, да велика већина општина наших, није ни близу тако осиромашила, као што то многи назиру и без зазора причају и да оно, што овде захтевамо и тражимо од наших општина свака од њих олако може и да испуни. И оне ће то и учинити. Не слушајмо оне, који на сваком кораку свом кличу и наричу, како је народ наш сиромашан, како не може притицати у помоћ зар ни самом себи. Не кличу и не вичу то прави родољуби и људи, којима је доиста стало до народа сама. Ти што вичу, што се противе свакој жртви за род и народ свој — верујте, то су тврдице и шиње, којима је мало стало до спаса сопствене душе своје, а још мање до ближњих и најрођенијих својих. Њима је стало једино до њихова цена, што им је један идејал њихов.

Изнели смо овде начин, којим би могли што пре и што боље да се помогнемо. Уверени смо потпуно да би се у овај мах тим начином доиста и најпре помогли. Треба само да покушамо. Јер друкче је то, кад наша главна школска управа прегне, да својски помогне нашој просветној ствари, а друкче је то, кад се ствар остави на појединце, да јој они прибаве важности и уважења у народу. А ми не захтевамо од наше главне школске управе нешто, што је неумесно и немогуће, већ је молимо, да учини нешто, што се може учинити за спас и добро свију нас, који се зовемо Србима вере православне.

А и дотле, докле наша главна управа школска односно Српски Народно-Црквени Сабор у овој ствари не донесе пробитачну одлуку, ми овим апелујемо на наше општине и у интересу свију нас, и нашег општег добра и напретка ради, молимо их, да учине што пре, колико могу за свету ову ствар српску.

Сетимо се дакле *Фонда Светог Саве*, неби ли се и Светитељ сетио нас, те у Свевишњега измолио благослов, да нас и на даље одржи не само као добре људе, него и као ваљане Србе!“

Дај Боже!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак).

Сиромашнима духом могу бити и богаташи и сиромаси. Богаташи могу имати ову духовну

сиротињу у том случају, ако не буду сматрали себе великим људима само зато, што они имају ништаво богатство, помоћу кога могу чинити овде на земљи све, што хоће. Они су сиромашни духом, ако — знајући ништавило и пролазност богатства — не прилепе се срцем за њега, управљају њим као средством за вршење добрих дела, старајући се по ученју Христа Спасителя, да прибаве себи на небу благо, које се не квари. (Мат. VI. 19, 20.) Они су дужни бити по речима Апостоловим као **кѣнѣющіи, іакѡ не содержащіе, и требующіи міра сегѡ, іакѡ не требующе: приходитъ бо образъ міра сегѡ.** (1. Кор. VII. 30, 31.) Када богатство прети опасношћу против вере и благочашћа, они са готовошћу и радо одричу га се, да би само могли остати верни Исусу Христу, имајући непрестано на уму речи Његове: **кая бо польза человѣкѹ, аще міръ весь пріобрѣтитъ, дшѹ же свою отщетитъ или что дастъ человѣкъ измѣнѣ за дшѹ свою?** (Мат. XVI. 26.) Но богатство често служи препреком за постизавање духовне сиротиње. **Ямінь глаголю вамъ,** говори Господ ученицима Својима, **іакѡ нѣдобрѣ богатый внидетъ въ царствіе небесное.** (Мат. XIX. 23.) Богатство надима срце, побуђује охолу, који га поседује, да се спрам свега што је ниже, што је сиромашније, односи са гордошћу и презрењем. Богатство ради и храни у човеку све страсти, — све страсти прате богатство и богатство даје средства, да се удовоље свима страстима. Сабирајући богатство обим рукама и сваким средством, богати уједно није никада задовољан, све му се чини мали, од свега му још по нешто недостаје. Богатство влада над човеком, чини га невољником, робом властитих неситих жеља. Зато Господ и говори: **горе вамъ богатымъ.** (Лук. VI. 24.) Знајући сву опасност богатства, многи светитељи потпуно су га се одрекли или раздали га сиромасима, да би без запреке могли васпитати у себи духовну сиротињу и потпуно припадати Богу. Тако су апостоли оставили све своје имање и следовали за Христом. **Се мы оставихомъ всѧ,** рекоше они Христу, **и вслѣдъ тебе идохомъ.** (Марк. X. 28.) Сам Господ дао је такав савет једноме богатоме: **аще хощеши совершенъ быти, иди, продажь имѣніе твое и даждь нищымъ: и имѣти имаши сокровище на небеси: и гряди вслѣдъ мене.** (Мат. XIX. 21.) Напротив бедни и сироти, особито они, који драговољно сами себи изаберу такво стање, много лакше постижу духовну сиротињу, њих не затрпљује богатство. Немајући скоро никаквога имања, или имајући га веома мало, они нису ничим привезани за њега. Они носе слободу у себи и слободно теже само једноме Богу. Они само Бога траже и само у Богу налазе своје задовољство и блаженство, у Њему једном им је сва награда. Но и они могу остати сиромашним духом само тада, ако бедност своју и сиротињу подносе трпељиво, са покорношћу промислу Божјем, ако чувају у души својој уверење о томе, да ни бедност, ни богатство, ни други какав спољашњи положај не спасава човека, него га спасава само — права вера у Христа, вршење Његових божанствених заповеди и спасоносна благодат Божја.

Христос Спаситељ говори о духовној сиротињи пре других поука, које показују пут за постизавање блаженства. То је зацело зато, што духовна сиротиња или смерност, јесте неопходни услов хришћанског савршенства. Ко нема смерности, тај не може бити ни правим Хришћанином, правим последователем Христовим. Такову смерност, т. ј. знање своје сиротиње, иште Господ од свију својих последователя, када говоря: **аще кто хощетъ по мнѣ ити, да ѿвержется себе.** (Мат. XVI. 24.) Одрећи се себе значи — бити у знању своје духовне сиротиње, знати, да је немогуће својим силама постићи савршенство — спасење; значи — бити свесним тога, да је за спасење неопходно потребна божанствена помоћ. Знање тога побуђује човека, да се сав преда вољи Божјој и следује ученју Христову. Благодат Божја руководи га и води спасењу. **Богъ гордымъ противится, смиреннымъ же даетъ благодать,** — говори Премудри. (Приче III. 34.) **На кого воззрю,** говори сам Бог преко пророка, — **токмо на кроткаго и молчаливаго и трепещущаго словесъ моихъ?** (Исаија LXVI. 2.) Христос Спаситељ учи: **всякъ возносяйся смирится: смиряй же себе возсется** (Лука XVIII. 14.) **Аще не обратитеся и бѹдете іакѡ дѣти, не внидете въ царство небесное. Иже оубо смирится іакѡ отроча... той есть болій во царствіи небесѣмъ.** (Мат. XVIII. 3—4.) Св. оци једнодушно дају смерности највећу важност у делу усавршавања и спасења хриш-

ћанскога. То су по ученју њихову двери, које откривају пут правом хришћанском животу и воде у царство небеско. Пошто је гордост врхунац зала, корен и извор сваког безакоња, — учи св. Златоусти, зато је Спаситељ и спремио лек, који одговара болести, установивши овај први закон (т. ј. смерност) као чврсти и безопасни темељ. На томе темељу без опасности може се саздати све остало. Када не буде овога темеља, то и ако се неко животом својим до неба узвиси, све ће се то лако разрушити и нимаће ђаа свршетак. Одликуј се ти постом, молитвом, милостињом, целомудреношћу или којом другом врлином, — све ће се то без смерности разрушити и изгинути... Као што је гордост извор сваког безакоња, тако је смерност почетак сваког благочашћа. По томе и Христос почиње тим, што из корена чупа гордост из душе слушалаца својих“.[2] „Без смирености — поучава св. Јеврем Сирин — сујетно је свако подвижништво, неискрено је уздржавање, бескорисна свака покорност, од мале је вредности свако некористољубље, без вредности силна наученост. Смерност је почетак и свршетак блага“.[3] Св. Исак Сирин говори: „драгоцени камен смерности дражи је од свију врлина и не само да стиче у Бога опроштење ономе, код кога се налази, него га са избранима уводи у палату царства небеснога“.[4]

Највиши и најсавршенији пример смерности, као и других врлина, даје нам сам Христос Спаситељ. **Научитеся Ѿ Мене**, — говори Он, — **јако кротокъ есмь и смиренъ сердцемъ**. (Мат. XI. 29.) И заиста, Он, Син Божји, није се гнушао примити на себе грешно тело људско, живети с грешним родом људским, бити осуђенин на погрдну крстну казну, умрети и бити сахрањеним, као и сваки човек. Он, како говори Апостол, **смирилъ Себе, послушливъ даже до смерти, смерти же крестныя**. (Филиб. II. 8.) Св. Јаков Низибиски показује многобројне, потпуно поучне примере смерности из старозаветних времена. „Ноје је љубио смерност — пише он — и она га је спасла од потопа. Смерност је прихватио и Аврам и постао насљедником света, јер је у смерности подвргао се Господу Богу, називајући себе прахом и пепелом. У смерности био је ис-

[2] Св. Јов. Злат.: на Мат. бес. 15. [3] Св. Јев. Сир.; слов. прот. горд. [4] Св Исак Сир: о смерности.

питан Исак, — и њему су служили цареви и радо су с њим склапали уговоре... Смерношћу је победио Јаков гнев Исава брата свога и 400 друга, који беху с њим. Смерношћу одолео је Јосиф гневу браће своје, који га гоњаше завишћу и мржњом. Смерношћу је покорио и обуздао Мојсије сву гордост Фараонову. Смерношћу је победио Давид надутога Голијата, који му се приближио подсмешљивим ругањем. Смерношћу је победио Језекија високоумност цара Сенахирима, који је утео поколебати његову сталност претњама и богохуљством. Смерношћу је победио Данило са браћом својом нечастиве клеветнике своје... Сви праоци наши били су кротки, смерни, мирољубиви — и Свевишњи подигао је смерне, а посрамио и уништио горде“.[5] У новом Завету представљају високе обрасце смерности сви угодници Божји. Св. апостол Павле, који је био однесен до трећега неба и који се удостојио слушати и видети оно, о чему човек ни мислити не може, називао је себе првим међу грешницима. (2. Кор. XII., 2—4.; 1. Тим. I. 15.) Св. апостол Јаков и св Јован Богослов говоре, да ми сви јако грешимо и обмањујемо сами себе, ако говоримо, да греха немамо, и себе убрајаху у број грешника. (Јак. III. 2.; 1. Јов. I. 8.) Тако смерно мишљаху о себи св. апостоли, ти свети људи по преимућству, ти другови Христови, ти „словесни органи св. Духа“, ти ти живи станови св. Тројице. Обратимо ми пажњу на живот св. угодника Божјих, и тамо ћемо наћи много примера праве смерности, праве духовне сиротиње. Тако н. пр. о св. свештеномученику Александру, епископу команском, прича се ово: Св. Александер, становник града Комана, близу Нове Кесарије, био је просвећен наукама и светлошћу речи Божје, но он воћен правом хришћанском смерношћу, скривао је своје образовање и богоугодни свој живот под видом простоте и сиротиње; он је правио и продавао угљен и хранио се трудом својим. Смерност његова донела му је и земаљску и небеску награду. По смрти епископа команског народ је молио св. Григорија Чудотворца, епископа Нове Кесарије, да му изабере и постави новога епископа. Светитељ овај присуствујући скупу народном, случајно чује име Александра угљенара, које изговорише са подсмехом Одмах заповеди, да

[5] Св. Јак. Низ. слов. о смери.

га дозову и провидећи у њему благодат Божју, постави га епископом. За време Дијоклецијанова гоненја св. Александар био је бачен у огањ, удостојио се мученичкога венца.*

Ето високих примера праве смирености, праве сиротиње духовне. Њима смо се дужни руководити при вршењу заповеди Спасителеве — *благо сиромашнима духом: јер је њихово царство небеско.*

Такових је царство небеско. — ето високе награде, коју обећава Господ сиромашним духом, ето блаженства, кога се они удостојавају за свој подвиг. Првобитно царство Божје, царство небеско, било је у човеку, у срцу његову, као што Господ говори: **царствіе Божіе внѣтрь васъ есть.** (Лук. XVII. 21.) Но после услед непослушности прародитеља наших воља Божјој, оно се удаљило из срца људскога. У срцу људском царевао је грех, који је скинуо човека са висине смерности, чистоте и светости, и рињуо га у бездну гордости, лукавства и свакога зла. Само неизмерном љубављу Божјом било је могуће обновити наше срце и оспособити га за примање у себе царства Божјега. Смерност, сиротиња духовна, — то је прави и неопходни услов за постизање тога блаженства, за усвојење царства небескога. Ко се у сазнању своје сиротиње, своје недостојности пред Богом, сав прибуби Исусу Христу, вером и љубављу, и следују учењу Његову, тај је већ и у овом животу члан благодатнога царства Христова, влада духовним добрима тога царства т. ј. благодатним даровима, као што су, по учењу апостола: **правда и миръ и радость о Дусѣ Святѣ.** (Рим. XIV. 17.) Још на земљи, дакле, почињу осећати сиромашни духом у срцу своме учешће у царству Божјем. А ако ко до краја земаљскога живота пребива у благодатном царству Христовом, т. ј. пребива у заједници са Христом, помоћу вере, наде и љубави, тај исти — разлучивши се од тела — наслеђује царство небеско и у будућем животу, наслађујући се тамо неизмерним добрима вечнога блаженства, која је он почео осећати овде на земљи.

И тако, *благо сиромашнима духом, јер је њихово царство небеско.* Како да не пазимо и не извршујемо у својим жељама, мислима и поступцима ову високу заповед Христа Спасителя. Господ ће нас њом одвести правоме и вечноме блаженству, њом нам отворити двери небескога царства. *Браћо*, говори св. апостол Павле, коринтским Хришћанима и у опште свима верним, *знате благодат Господа нашег Исуса Христа, да Он, као богат, вас ради осиромаши, да се ви Његовим сиромаштвом обогатите.* (2. Кор. VIII. 9.)

(Наставиће се).

* Минеј 12. авг.

Приказ новога пароха и протопрезвитера Карловачкога.

На дан Св. Саве, у прошли четвртак, приказан је на св. литургији у саборној цркви Карловачкој нови парох те цркве и окружни протопрезвитер Карловачки г. *Јован Јеремић.*

После прочитанога Јеванђеља, узишао је на амвон конзисторијални изасланик, ректор Богословије, г. протопрезвитер *Јован Вучковић*, а с десна му крај амвона стаде нови протопрезвитер. Прочитав налог преч. Конзисторије на њега упућени, по којем има српској православној црквеној општини Карловачкој да прикаже новопостављеногa односно именованога пароха и окружнога протопрезвитера Карловачкога, г. Вучковић је то учинио. Затим се окренуо новоме протопрезвитеру, препоручивши му, са неколико речи, нову паству, и пружив му руку. Нови протопрезвитер, примивши пружену руку конзисторијалног изасланика, стаде на амвон и овако проговори:

После овога, оваквога и овако извршенога чина, и дужност ми налаже, и срце ме упућује, и душа ми хоће, да вам проговорим и ја. Не могу казати све, што бих рећи и морао, и требао, и хтео. Пуно је срце моје, а кратак је данас рок речи мојој. Што не рекнем данас, казаћу вам други пут.

Али, данас бих хтео да кажем бар оне осећаје, који би ми, чини ми се, исказани и пређутани, без одушке брзе и израза свога одмах, — поцепали срце снагом и сагорели груди топлотом својом.

Не досиже свако поло̀каја, а још ређе у приликама, као што га добих ја. Дâ, добих га, а не заслужих га, можда, каквим незнатним и малим заслугама својим. Дâбих га по неизмерној милости вечнога Промисла; даде ми га висока милост црквене власти; даде ми га љубав и до-

брота браће моје свештеника, одличне црквене општине Карловачке и осталих изборника при избору моме.

Зато ми срце и душа и хита, да узнесе престолу Вишњега хвалу и славу на милости, у којој ме је, „грешна и непотребна раба“, Промисао обасуо, небеским изобиљем доброте своје.

Зато и не могу да сиђем са овога светога места, док срцу своме недам одушке брзе, у најсмернијој захвалности Његовој Светости, доброме старешини свију нас, св. патријарху *Георгију*, милостивоме Архипастиру моме и Његовој пречасној Конзисторији, те њиховом високом благоволењу, којим су благоизволели припустити ме као кандидата, а молбу моју најтоплије препоручити изборној скупштини, при избору пароха и протопрезвитера Карловачкога, а после избора за таквога ме поставити односно именовати.

Зато хитам, да и сада израза дадем своме признању целој тој изборној скупштини: у Христу љубљеној ми браћи свештеницима, целој мојој драгој пастви, милој црквеној општини Карловачкој и осталима све по избор изборницима мојима.

Зато не доцним, да се захвалим и пречасноме господину конзисторијалноме поверенику, који ме је, у братској љубави и званичној дужности, изволео данас приказати као пароха овога св. Николајевскога храма и као протопрезвитера Карловачкога.

А како да се најдостојније захвалим? Питам душу, питам срце, питам ум и све мисли своје, и сви ми они рекоше ово: Подигни три прста небу и овако се закуни:

Заклињем се Теби свемогући Боже и Господе Спаситељу наш, да ће ми бити „то моје, да чувам заповести твоје, да заповести твојих нећу заборавити довека, да ће ми наредбе твоје бити песма моја, да ће ми реч твоја бити жижак нози мојој и видело стази мојој“, — да ћу бити веран војник Христов и у највећем искушењу невесте Његове, Цркве Христове, војник, који на стражи својих дужности пада и пропада, али страже не напушта и не издаје.

Помози, Боже, грешности мојој!

Заклињем се Теби Светитељу српски Саво, кога данас цело Српство нева, слави и прославља, да ћу све, што год ми је дано и дати: за славу св. Православља, за славу православне српске цркве. Заклињем се Теби Светитељу српски Саво, да сам љубио, да љубим и да ћу љубити, целим жаром душе моје, мили мој народ српски и све што се српским назвало; а у служби лепших дана народа српскога, да неће бити никада и ништа, што бих могао, а што учинити, жртвовати и подпети не бих и хтео.

Помози, Светитељу, слабости мојој!

Заклињем се Архиепископу и Митрополиту своме, св. патријарху *Георгију Бранковићу*, да ће ми, и од сада, свака Његова Архипастирска воља и жеља бити заповест — без мога поговора; да ће, и од сада, свака мисао и реч, осећај и дело свештениковања мога, стајати као станац камен, у истрајној и никад непоколебивој, а увек отвореној и одлучној служби Његове Архипастирске љубави и бриге за славу и напредак православне српске цркве и, дао Бог, увек дичнога народа српскога.

Ја рекох и не порекох. А како сам искрено и истину рекао и како заклетву своју испуњавао будем, тако и мени Бог помогао!

Испуним ли ту заклетву, а уздам се, у помоћ Божју и искреност своје заклетве, да је испунити и хоћу — држим, да ће то онда бити најлепша, најречитија и најсветлија захвалница, свима вама, љубазни моји, којима се данас приказујем и захваљујем.

Поздрављам вас, мила паство моја и мили моји Срби Карловчани, са молитвом Богу, да љубав наша и благослов Божји буде увек у нама, с нама и међу нама. Амин.

Дописи.

Карловци, 13. (25.) јануара 1899. *(Закључак црквене скупштине о „повереву“ посланицима народних странака.)* Брзојавна жица јавила је „Бранику“ радосну вест о томе закључку, а разлила се та радост и по другим странама. Колико разлога има тој радости, са општега автономнога гледишта, и чему се данас наше „народне“ странке не радују и неће све још радовати, уверићe се сваки, ко је с

разумевањем прочитао чланак у прошлом броју „Срп. Сиона“ под називом „Један поглед на прошлу годину“. А колико је разлога тој радости специјално са „поверења“ Карловачке црквене скупштине, увериће се сваки из овога верногa сазнања, што га чинимо једино ради саме црквене општине Карловачке.

Новосадска „молбеница“ ради сазива сабора стигла је и нашој црквеној општини. Црквени одбор њезин у седници својој, у којој се установљивао дневни ред за скупштину, закључио је, да се преко ње пређе и да се и не износи пред скупштину. Одбачена је била у црквеном одбору, с тим, да се у скупштини неће износити никакав предлог гледе сазива сабора. У овомесним црквама огласио је сазив скупштине црквене без икаквог спомена о таквом предлогу. У прошлу недељу 10. (22.) јануара састала се скупштина. Дозивањем појединих чланова једва се сабрао довољан број њих, а да се скупштина могла отворити и одржати, но желети би било од скупштинара, да тако више не буде, него да поклоњено им поверење оправдају већим интересовањем за скупштинске седнице. Од 93 члана скупштинска било је на окупу 39. По исцрпљеном дневном реду, предложио је један члан, да се скупштина придружи „молбеници“ Новосадске црквене општине. Тај предлог буде одбијен. Други члан предложи, да се скупштина придружи представци конференције посланика „народних“ странака. И тај предлог буде одбијен Устаде и трећи члан скупштине и предложи, да скупштина изјави поверење *„народним посланицима“*. Чују се гласови: „Добро, дакле, свима посланицима поверење, јер су сви народни посланици.“ Предлагача исправљају други, да он можда мисли само посланике „народних странака“.

Међутим неким скупштинарима досадали већ предлози и полазе из скупштине. Председник ставља на гласање: „Ко је за то да се посланицима народних странака изрази поверење нека дигне руку.“ Дижу руке њих 14. Председник ставља друго питање: „Ко је против овога предлога а за то, да се тима посланицима изјави неповерење?“ Не диже никo руке. Председник прогласи закључак, да скупштина изјављује оно поверење. Тако је текла та, скоро рекли, комична ствар са „поверењем“. Ако се посланици таквим „једногласним“ односно 14 гласним поверењем подичити могу, немамо ништа против. Да није при том у питање доведен углед наше општине, нама би то било — свеједно.

У интересу репутације наше црквене општине и њезине скупштине би било, да се у будуће чува нелогичности и управо комичности, каква проналазе из њезина закључка о поверењу посланицима „народних“ странака, после одбијања и „молбенице“ Новосадске и представке посланичке. Или није нелогичност и комичност: одбацити обе, а са 14 гласова потврдити после „поверење“? Наша општина би се имала чувати, велимо још једаред, закључака, којима скупштинари неки, ћутајући у скупштини, после скупштине намигивањем и подсмевањем време крате. То рекосмо ради угледа њезиног. А скупштинари, који после да износе у скупштини предлоге, којима се придаје нека особита важност, ма само и с њихове стране, у интересу већ угледа скупштине би требали, да их претходно пријаве црквеном одбору или самом председништву, како не би изгледало, да их испод жита уносе у скупштину, а како би се за њих могао заинтересовати што већи број скупштинара, те бар ради таквих предлога дошли у скупштинске седнице, кад иначе не осећају моралне дужности за тај долазак.

Рекосмо ово у најбољој намери, јер нам је углед наше општине на срцу. — вић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(На дан Св. Саве,) прослављен је, и ове године први српски светитељ и просветитељ одушевљења српским и православним слављем, и у цркви и у свима школама Карловачким. На литургији началствовао је преосвештени господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, пошто је Његова Светост, преузв. господин патријарах *Георгије*, болешћу спречен био. После заупокојне молитве отишло се литијом у гимназијску дворану, где је високопреосвештени господин епископ *Лукијан* осветио воду и све присутне благословио. Затим је директор гимназије г. *Василије Вујић* прочитао подужу расправу своју. „О пореклу и почецима, предмету и сврси књижевности у опште и напосе српске“; а за тим списак ученика који су добили потпоре из закладе, и то: Из закладе Василија Пластића: Бабић Сима VII. р 50 ф., Медаков Милан VII. р. 50 ф., Грбић Милован V. р. 50 ф., Ђурђев Душан V. р. 50 ф., Илија Чупић V. р. 75 ф., Дорић

Живко III. р. 50 ф., Стојановић Живота II. р. 15 ф., Чунић Милутин I. р. 10 фор. Из закладе Јелисавете Моловић: Авramовић Павле VI. р. 31 ф. 10 н., Сретић Ђорђе II. р. 31 ф. 10 н. Из закладе Саве Стојчевића архимандрита: Магарашевић Милаџ уч. III. р. 1 #.

(**Анкета.**) Випеосвештени господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, као председник анкетне комисије за састављање вероучевних књига, за православне ученике основних и средњих школа у опсегу срп. митрополије Карловачке, сазвао је анкету за уторак 19. (31.) јануара о. г. у патр. резиденцији, да започети већ посао свој настави; — уједно је познао и ову господу, која додељени им посао састављања односних вероучевних књига нису још свршила, да га што пре сврше, како би чим пре дошли до синђу потребних ваљаних вероучебника, како за средње, тако и за основне школе.

Од написаних већ тих учебника налазе се:

1. *Библичне приче Старога и Новога Завета* за I. односно II. разред средњих школа, (од јереја и катихете *Јована Петровића*) на закључним исправцима према приједбама оцењивача.

2. *Православни христиански катихизис* за III. разред средњих школа (од јеромонаха и катихете *Михаила Миловановића*) на оцени.

3. *Литургика* за IV. разред средњих школа (од јереја и катихете *Александра Живановића*) на супервизији, у место литургике данашњега випеосвештеног Туланскога митрополита г. Григорија Живковића, који исту није ваљан био исправити према односним приједбача.

4. *Моралка* за VIII разред средњих школа (од јереја и катихете *Саве Теодоровића* сасвим је готова и чека апробацију св. Архијерејскога Синода.

5. *Историја* за VIII. разред средњих школа, да ју наиме, поверена је професору Карловачке богословије јерeју *Милутину Јакшићу*, пошто випеосв. г. Тулански данас митрополит г. Григорије Живковић није био ваљан, да своју историју исправи према односним приједбама. Судећи по свему овоме, а узадајући се у заузимљивост и готовост данашњега председника анкете за састав вероучевник књига, випеосвештенога господина епископа *Лукијана* и добру вољу и настојање св. Архијерејскога Синода и Његове Светости, преузвишенога господина патријарха *Георгија*, да до ваљаних вероучевних књига већ једном дођемо, основана је нада, да ћемо већ у нову школску годину ући са једним делом тих књига.

(**Примање звања.**) Дана 11. (23.) јануара о. г. примио је окружни протопрезвитер, г. *Јован Јеремић*, парохијско звање при Св. Николајевској саборној цркви Карловачкој и протопрезвитерско звање протопрезвитерата Карловачкога. Конзисторијални повереник му је прижању био је вареч. г. протопрезвитер *Јован Вучковић*, члан Архидијецезалне Конзисторије.

(**Књижевно одељење „Матице Српске“**), држало је и ове године на дан св. Саве своју свечану седницу, под председништвом Матичина председника г. *Антонија Хаџића*. Члан одељења, професор Карловачке гимназије, г. *Радивој Врховац*, говорио је у тој седници у спомен и славу покојном члану „Матице Српске“ *Милану Куњуџићу-Абердару*. На завршетку прочитане темељно израђене студије о животу и раду Куњуџићеву, г. Врховац је био симпатично поздрављен, а по предлогу председникову увртена му је у записник књижевног одељења благодарност.

(**„Браникова“ посла.**) Да мало заслади своје љуто *огорчење* и да, у „тоталном неуспеху“ и „бруки 59 народних посланика“ огорчено, срце своје искали, „Браник“ се, у нежној љубави својој и поторној симпатији према нама, сетно одних нас. Да забашури мало „тоталну неуспех“ и „бруку“ и своју патрона, „Браник“ нас је почастио, и оклеветао онако, као што његовој солидности већ доликује. Он, који кад год чује како трава расте, чује је и радосне откуцаје срца нашега; он, који са својим патронима не може да види ни ово што затворених очију виде и политички буквари, види, у једном огорчењу своме, где нам „чисто вода иде на уста“ — сигурно услед велике киселине тоталног неуспеха и тоталне бруке његових патрона и остали по набор народних посланика. „Браникова“ посла. Другоме чему писмо се ни надали; другу што не очекујемо ни од других наших — њему једнаких листова. Али ни то, па ни све друго, што искале са огорчена срца свога, неће моћи побити истине, које рекосмо; рекосмо и — не порекосмо. Рећи ћемо ми и коју више, без обзира хоће ли то годити коме год у Новом Саду и Загребу. Ми служимо истини и за истину вољна смо поднети све. А **иже претерпѣвый до конца той спасенъ бѫдетъ!**

(**Парастос**) Пишу нам из Ботоша, да је тамошња црквена општина на дан св. Стевана прошле године приредила свечан парастос поч. *Стевану Добројевићу* великом добротвору и ктитору тамошње цркве. И треба се сећати са благодарношћу таквих православних Срба и чинити им заслужени спомен.

(† **Јерej Александер Калиниħ**) системизовани парохијски помоћник у Ст. Палањци, преминуо је у Господу, дана 6. (18.) јануара о. г., у својој 75 години. Рођен је 1. септембра 1824. Лака му црна земља и **вѣчная памятъ!**

(† **Миша Машировић**) дугогодишњи чиновник Саборског Одбора преминуо је после дугога боловања у 55. години својој 15 (27.) јануара о. год. Лака му земља и вечан спомен!

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. Драгутина Чолаковића, администратора парохије у Ст. Керу, примили смо 15 ф., као дар фонду св. Саве *породице Драгутина Чолаковића*, у место венца, на одар ујака њезина, блаженопокојенога епископа Бачкога Германа Опачића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 1093, 1111/709 ex 1898. 6 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Стејановцима овим се стечај расписује.

Компетенти нека своје прошсно инструјиране молбенице овој конзисторији до укључиво 31. јануара по ст. кал. 1899. надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1698.

Георгије
Патријарх.

Бр. 2128. Е. К. 168 ex 1898. 1 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на парохију II. разреда у Обљају, протопрезвитерата кириноглинског.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из седнице Епар. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. 1919. Е. К. 186 ex 1898. 2 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Вргину-Мосту, протопрезвитерата кириноглинског.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане, у Плашком, 10. (22.) децембра 1898. Михаил
епископ.

Ad бр. К. 1096, 1102/687. ex 1898. 7 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На место парох. личног помоћника јереју Живојину Тошићу, пароху парохије I. разреда у Добановцима.

Са овим местом скопчано је уживање половице свих парохијских прихода осим стана.

Молитељи прошсно биљеговане и инструјиране своје молбенице имају овој конзисторији до укључиво 31. јануара по ст. кал. 1899. надлежним путем поднети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1898.

Георгије
Патријарх.

Бр. 2167. Е. К. 185 ex 1898. 3 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на парохију I. разреда у Влаховићу, у протопрезвитерату кириноглинском.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898. Михаил
епископ.

Бр. 1894. Е. К. 184 ex 1898. 4 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Доњанима, протопрезвитерата личкога.

Рок пријављивању траје до 11. (23.) фебруара 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 10. (22.) децембра 1898.

Михаил
епископ.

Бр. К. 228/149. ex 1898. 5 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На место конз. одветника епархије будимске са годишњом платом од 300 фор. овим се стечај отвара.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице до 31. јан. 1899. овамо поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Сент-Андреји 24. нов. (6. дек.) 1898.

Председништво епарх. управе.

С Т Е Ч А Ј. 8 2—2

Код српске православне црквене општине Митровачке упражњено је место једног црквено-општинског чиновника, који ће бити перовођа, књиговођа и надзорник свију црквено-општинских добара.

Плата је годишња 500 фор.

Компетенти нека своје молбе упуте на председништво српске православне црквене општине до 30. јануара 1899.

У Митровици 28. децембра 1898.

Влада Марковић
перовођа.

Ћира Милекић
председник.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 4.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 24. јануара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ЛУКИЈАН,

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП БУДИМСКИ И Т. Д.

свему пречасном свештенству и духовном стаду свом благодат и мир од Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа, а од нас архијерејски поздрав и благослов!

Христос се роди!

Радостан је празник, који данас славимо као успомену на онај знаменити догађај, који се пре деветнаест векова догодио у вертепу витлејемском, када нам се од пресвете Дјеве родио Спаситељ, да нас у телу људском искупи од греха прародитељског, као што каже апостол Павле: „*Кад се наврши време посла Бог Сина свога Јединца, који је рођен од жене и покорен закону, да искупи оне, који су под земљом, да примимо посиновљење*“.

Толико векова чекао је човек, после пада свога, избављење. Векови су пролазили и човек је у моралном погледу све дубље падао, — требао је да дође обећани Искупитељ, да га избави, да сасвим не пропадне. И он дође и својим доласком озари сав свет необичном светлошћу, проповедајући најсавршенији закон и најчистију истину, разгони мрак и у пуној светлости указа заблудјелом човеку пут, који води спасењу.

Скоро ће се навршити и деветнаесто столеће од тога догађаја, и Хришћанство од тога времена, ево све до данас, са највећом радошћу очекује и слави овај велики празник рођења Искупитеља и Избавитеља света, прославља га свагда свечано и одушевљено. Па као што су источни мудраци са далеког истока похитали у Витлејем — предвођени звездом — да се поклоне новорођеноме пару, тако исто хита сваки прави Хришћанин данас у свети храм Божји, да се у мислима својима високо уздигне до престола Оца небеског, да се захвали преблагоме Творцу на измерној доброти Његовој, што је, из милосрђа према грешноме човеку, изволео послати давно очекиваног Искупитеља, и да се дубоко поклони Јединородноме Сину Његову, који је ради нашега спасења сишао на земљу, узео на себе тело човјечје, да у њему пострада и крстну смрт претрпи.

Радујмо се и веселимо се, дакле и ми, љубазни моји, јер ово је празник измирења и сједињења нашега с Богом, ово је празник велике љубави Божје, указане неблагодарном створу свом — човеку, кога је Син Његов из прашине подигао и посинио Богу и учинио наследником небескога царства свога.

Жалосно беше стање човештва у време, кад се Христос појавио на земљи. У пркомерном уживању земаљске среће заборавио већ беше човек и на Бога и на закон, загазио беше већ дубоко у глиб греховни, који му је претио, да ће га са свим упропастити. Требало је човека из тога гиба пропасти избавити, требало је човештво преобразити, препородити. Но сам човек беше слаб, да се од греха отргне, то је могао само Бог да учини, и Он је то учинио, јер циљ Христова доласка на земљу и не беше друга, до ли да покваренога и грешнога човека претвори у доброг и врлог, и да га врлинама усрећи. Човек је донде налазио своју срећу и блаженство у опаким страстима, Христос је пак указује у врлинама, које је лако упражњавати, јер им је извор облагорођено срце човечје, — срце, које осећа милосрђа према бедним и невољним, према сиротињи и грешницима.

И где! најчистије и најједноставније, па ипак до тада још непознате врлине, брзо засјаше. Што су донде људи презирали, омаловажавали и исмевали, служи им одсадашњ за углед, за којим теже постепено сви без разлике. Христос и наука Његова постаде она чврста стена, на коју се подиже, да на све векове на њој остане, препорођено човештво. На развалинама незнабожачких установа подигло се на брзо Хришћанство, које је победоносно ширило своје узвишене идеје по целом свету; постојеће државе је обарало, нове је подизало, и свуда је сејало семе новога живота. Почео је свуда нов дух да влада, дух Христове љубави, која раскиде синьем ропству ланце, у коме стењаше донде род људски.

И љубав хришћанска преобрази и препороди човека. Љубав проповеда Христос овде на земљи, и што је најглавније, животом и делима својима потврђује оно, што у науци Својој исказује. Свето писмо пуно је лепе науке Његове о тој љубави. Да је поновимо: „*Љуби Господа Бога свога свим срцем, свом душом својом . . . . и љуби ближњега свога као себе самог.*“ Даље вели Он својим ученицима: „*Нову вам заповест дајем, да љубите један другога, као што ја вас љубих. По том ће сви познати, да сте моји ученици ако узимаше љубав међу собом.*“ „*Као што Отац мене љуби, тако и ја вас љубим.*“

На тај начин изводи Христос љубав према ближњима из неисцрпивог извора свога, т. ј. из саме Божје љубави. И та љубав, која почиње из тако узвишеног и светог извора, не говори само: „*што хоћете да чине вама људи, чините и ви њима*“, већ и то: „*што нећете да чине вама људи, не чините ни ви њима.*“ Таким речима, дакле, усађује Христос у срце човечје ону љубав, која све, без разлике обухвата, која и не жели и не чини ником зло, већ добро и зло добрим враћа.

Исус Христос са својом науком иде за тим,да у срцу човечјем ублажи и угуши мржњу, гордост, гнев, презирање, увређљивост и раздражљивост, да га ослободи од порока и да га оплемени. „*Чули сте*, вели, *како је казано старима: не уби, . . . а ја вам кажем, да ће свакі онај, који се еневи на брата свога ни зашто, бити крив суду.*“ Каква узвишеност, каква ли одлучност огледа се у овим речима!

Али није доста само пријатеља и брата свога да љубимо, него треба и непријатеље наше да љубимо, треба да чинимо добро и онима, који нас мрзе, треба да се молимо и за оне, који су нам што криво учинили. „*Ја вам кажем*, рече Христос — *ако ће ко ударити по десном образу, окрени му и други*,“ —и даље: „*Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне, који вас куну, чините добро онима, који вас мрзе и молите се Богу за оне, који вас гоне.*“ „*Не судите и неће вам се судити, не осуђујте и нећете бити осуђени, — опраштајте и опростиће вам се, — каквом мером дајете, оном ће вам се вратити.*“

Је ли чуо човек пре Христова доласка узвишеније науке од ове? Је ли било пре Христа, који је у животу свом показао толико дивних примера љубави и милосрђа

према својим ближњима? Није никада. Овако је могао само Бог говорити и чинити, — Господ Бог.

На тај начин ствара Спаситељ нов свет, у коме људи љубе Бога и своје ближње као и себе саме. Не ствара тај свет силом своје божанске власти, него га ствара на начин, који је само Њему својствен. Не проклиње и не заповеда, већ примером својим у живот приводи науку своју. И у томе је сила, којом се Хришћанство тако брзо распростро на земљи, у томе је узрок, што су племенити и нежни осећаји Хришћанства тако брзо могли освојити срца људска.

Зато се ми данас радујемо овом великом празнику препорођења и искупленја нашега, зато нам је међу свима празницима овај најмилији и највеселији. Заборавимо, дакле, у свечаном овом расположењу нашем, све непријатности, које нас у животу сналазе, опраштајмо увреде, окањимо се међусобне свађе и непријатељства, немојмо злобити и пакостити, не завидимо срећи и напретку других, будимо браћа и последователи Христови. „*Ја сам пут и истина и живот*,“ рекао је Спаситељ, па ноћимо и ми тим путем и пазимо, да не поклизнемо, и са тога пута не сиђемо; напредујмо свагда у врлинама хришћанским, чинимо где год можемо добра дела, јер ћемо само тако бити достојни оне велике милости Божје, коју нам је пре толико векова указао и сада још непрестано указује.

Данас, на жалост морамо признати, не ходимо више сви том стазом, која води спасењу, опет почињу неки да се клањају лажноме богу, грех их прати на сваком кораку, баш као у добу, кад се Христос родио, — почиње да влада са многима нехришћански дух, — дух себичности и материјализма. Не цене више човека по душевним врлинама његовим, већ по том ако је у власти, ако је богат и уживан, — не мери се више вредност човекова по унутрашњој страни његовој, већ по том, ако га окружава блесак и сјај, — данас је само онај велики, који уме и може над осталима да господари; данас је само оно лепо и добро, што је красно, на ма било непоштено.

На кад тако стоје ствари, не треба се онда чудити, што не напредујемо, а пропадамо и морално и материјално. У себичности својој завидимо напретку и срећи другога, нападамо, клеветамо и ружимо оне, који не одобравају наша рђава дела и правац у животу. Данас је сваки онај издајица свога народа, који се не клања назорима, који су данас модерни. Отуда те трзавице и незадовољства у народу нашем, који се на сваком кораку друштвенога живота опажа.

Па докле тако? Куд ће нас та несмисмислена борба довести? Је ли то онај пут, којим треба по науци Христовој да ходимо? Против нас се сваки диже, да нас упропасти и уништи, и ми баш тим нашим непријатељима помажемо и не хотиче, што се међусобом свађамо. Некада смо још нешто важили, а данас . . . ?

И ако је ово доба искушења по наш народ, ипак не очајавајмо. Још није доцкан, може још све добро бити, ако се будете вратили на пут, по којим су наши претци ходили, ако будете љубили веру своју православну, ако ревносно поха̂ђате цркву свету и поштујете и чувате установе њезине у чистоти својој, ако будете слушали савете правих пријатеља, духовних старешина ваших, који су народу свом у данима тешкога искушења били и отац и мајка, вође и старешине. И дао би Бог, да опет тако буде! Тада би нашем многопаћеном народу осванули светлији дани, лепше будућности.

У то име, поздрављам вам и ја, драги моји, као духовни отац и старешина ваш, овај светли празник Рождества Христова, са том искреном жељом, да се усели у вас, и у вами трајно пребива, онај свети мир и она света љубав међусобна, коју су анђели са небеса оне знамените ноћи, над вертепом Витлејемским свима огласили, са речима:

„Слава во вышних Богъ и на земли миръ, въ человѣцѣхъ благоволенїе.“

Дано у епископској резиденцији нашој у *Сент-Андреју* пред Божић 1898. г.

Горе споменути смирени епископ Ваш

Лукијан

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благо изволео је у упражњеној епархији Бачкој поставити за свога патријарашког мандатара архимандрита Ковиљског Анатолија Јанковића.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Ађи јереја Јосифа Поповића именовати почасним протојерејем.

Његова Светост, преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, примио је даље отписе преузвишеног господина кр. угарског министра председника, по којима су одбијене молбе за сазив народно-црквеног сабора српских православних црквених општина: Ст. Бечеј, Срп. Елемир, М. Бечкерек, Белобрешка, Делиблато, Деска, Параге, Ада, Баваниште, Бегеч, Канак, Опово, Врачев-Гај, Тител, Бајша, Ст. Сивац, Ђурђево, Т. Бечеј, Загарица, Старчево, Фелдвараш, Белегиш, Вогањ, Крушчица, Перлез, Илапча, Калуђерово, Фаркаждин, Сока, Срп. Ченеј, Куман, Сакуле, Јозефово, Врањево и Оросламош. Молбе су враћене именованим општинама сличним путем, као и оне, што су у пређашњем броју овога листа објављене.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О св. Сави.*

Овај свечани дан, овај свештени чин, овај набрани скуп права су народна слава. Пред умне очи наше налазе у оваким тренуцима и нижу се једна за другом слике редом: парског детета, које је Бог, да сврши милост своју над Немањом, слугом својим и господарем српским, под вечер дана његових поклонио био родитељима и народу за онда и довека; како је растао Раско крепећи се и напредан духом и телом, док се разви и ста прихватати добра коња и светла оружја — прилика младога витеза, да свакоме стане и остане на њему око и срце. У рашкога великог жупана бели двори и златни столови, састала се сва српска господа, и властела велика и мала, одевени у свити и свили, диби и кадиви, чинећ пошту своме господару, који сваком хатар наврњује. Стари седи и заметни мудре разговоре, омладина игре свакојаке, намећ себе краљева мезимца, а слуге им држе коње и соколе, и пуштају хрте и огаре, спремају се у лов у планину. Потоме, кад окренемо лице, и превртнемо лист, указује се души нашој друга призор. Сцена се мења. У гори смо и ми, али у гори на дивљој и немој, већ питомој и светој, где се не разлежу од времена на време гласови ајкача и ловачких рогова него се чује мелодично брујање манастирских звона и тиха песма побожних калуђера. Таман је приспело онамо убаво момче соја господског, од својих 17 година, вита стаса и плавих очију у стари самостан, од скора, кад се он родио, кућу наше северне браће и светога Пантелије, намастир Русик. Баш не мога, по легенди и предању, да одоли срцу и памети, сили и духу причања духовника Атонских, који су у оно доба ходили били по српским земљама и дворовима на Балкану за помоћ својим светињама, што су је односили и одводили у не малој мери, да је доцније исто у великој врате нашем народу, јако племениту младицу из царске градине. Дојездила је већ за путницима и потера, вод лаке коњице из Србије, који ће као сутрадан да воде сина оцу, — докле једну клепало пред црквом, где се бејаху искупили оци и иноци и служаше се свеноћница, бденије које онде траје од вечера управо до света. Стража уморна заспала, а кад се рано пренуше беше доцкан: нигде Раска чути ни видети и место њега јави им се зачуђеним с танке куле Сава и одозго спусти токе и доламу, прамен косе да је мајци носе: он се постригао и постигао за чим је жудио и за чим је удио.

Задубивши се у историју живота Савиног и народног на Атону и у Хиландару, српској земљи и поморској, мисао наша чара нам тако она давна, гдешто сјајна, гдешто тамна, времена прошлости светих Немањића, који јој се представљају дакле, и родољубива им се машта диви, као да су живи. Не очекујте, међу тим, од мене што сам покушавао пређашњих година, да још једанпут потанко цртам прилике и живот наших бољих и старијих њиховог доба, то су много пре учинили они сами у споменицима које су нам оставили, и по њима млађи књи-

* Говорио у гимназијској дворани В. Вујић пр. управитељ. Ур.

жевници што се баве тим послом а на висини су свога предмета и задатка, најпосле народ у недостижним песмама својим, као што се знаде те није потребно ни казивати, премда вазда радо слуша душа што је лепо и лепи се за њу као и за уста која причају. Место тога ја ћу данас, многопоштоване госпође и господо, с вашом дозволом, у неколико да расправим питање ово, о речима не о делима: како се бележи да је до века ново, што је било вајкада — питање о литератури у опште свакој а напосе нашој, о почецима и сврси њеној и осталих сличних занимања, која служе за подмирење виших, духовних потреба људских и задовољавају чувства естетично и морално, религиозно и интелектуално са свима заједничким елементом дивљења и поштовања, што је по томе дика и одлика нашег човечанства. Чуство ово поштовања и дивљења, признавања врлине бољему и потчињавања вредности своје њему, показује да га има као икоји и наш народ и то нарочито кад у појезији својој прима у своје руке хвалу и славу добротвора и љубимаца својих у времена у којим беше заклопљена и затомљена српска књига и наука. Та му особина бива тада и вазда најдрагоценији украс његовог јунаштва и његовог мужанства. —

Друштва људска, у целини неосетљиви скупови од чланова појединце осетљивих, као и ови на истом су начелу и темељу постојећи природни организми са деловима који се узајамно условљавају и помажу, имајући слично своје структуре и функције, на послетку једну крајну сврху — одржање у животу друштва као такога и чланова му посепце. Дуго интерес одржања целине претеже интерес одржања индивидуа те ради успешне одбране од непријатеља сви се покоравају првоме у бој, по том и у миру као удови глави, сада стално, која са својим органима ди да ни грађани не досађују један другоме. Тако ничу с временом уредбе и установе које се предају с колена на колено за управу чланова и друштва према спољашњим и унутрашњим непријатељима — установе верске дате за вековне и најопштије односаје и које су санкција осталим, па политичке установе за уређење односаја више и церемонијалне за оне свакидашњег живота. У исто доба и напоредо с овим јавља се потреба установа које потпомажу набавку средстава за живот, производњу прераду и размену њихову — установа привредних. На послетку пошто је тако за све речено, за одбрану, заштиту и издржање чланова и друштва колико толико састарано, ваља учинити нешто и за унапређење живота, кад је добро, нека је и боље. Томе служе у науци тако зване професије: свештеника и лекара — врачева душа и телеса, да човек пре времена не умре кад се поболи, и не очаја кад нађу на њега друге невоље. На свирачи, певачи, играчи, који приликом веселе срце наше, кроз то чинећи живот угоднијим, зар га не унапређују? Естетска чувства, поред говорних вештина, развијају у нама особито вештине творне, неимарство, живопис и скулптура. Исто дају вишу цену животу својом радњом и услугама, унапређују га дакле песници и у опште књижевници сваке руке, забављајући наше уображење, будећи и снажећи нам племенитија чувства удешавањем прича и истина занимљивих и поучних уједно. Слично наставници и наученаци, само што ови, обратно, дају нам прво упутства за управу у животу, а другостепено тек покрећу нашу машту те се пријатно осећамо. Филозофија, ко је за њу, по превасходству уздиже и тера умно и емоционално, смиравајући и пречишћавајући страсти у корист мудрости и тихој радости, у чему се и састоји највиши, блажени живот

Вредно је у опште и за предмет мога говора особито знати, у ком делу друштвене масе, што је у самом почетку као и свака у свему једнака. где је, велим клица и корен институцијама и професијама, међу њима нашој књижевној. По аналогији свију бића и производа материје на и организоване, кадгод нека целина хоће да пређе из омогеног стања у стање етерогено, образује се у њој од најниже ћелијице, којих скуп и сачињава индивидуални организам, па до бића највишег, људског друштва, — образује се у сваком на почетку једно средиште као полазна тачка за даљи развитак. То је у нас она малина најврснијих елемената, у којима је сконцентрисана, тако рећи, целокупна снага народна, што су у свако доба кадри управити њоме за опште добро, а на челу им онај први у бој, коме за то и потчињавају сви вољу своју — рад што боље одбране и сурадње: ето заметка и извора политичким властима и установима. С погледом пак на више, надприродне и надчовечанске силе, без којих се сада већ схваћа

да не бива ништа замашније на овом свету, у исто време са политичким ничу институције и надлештва црквена за обраћање с молбама и хвалама божанству и његовим угодницима, и за набљудавање да се испуњавају њихове заповести и жеље. Да не идемо даље, коме неће бити појмљиво, што се каже, да се у радњама и функцијама ова два тела и устројства, политичног и црквеног, или боље, у ова два дела једног народног тела, находе трагови свима професијама, тврдећи и тумачећи то на основу брижљиво скупљених и без предрасуда проучених чињеница живота и развитка примитивних друштава овако.

За то, што су господари неба и земље, Бог и владалац, једина заштита и јамци опстанка друштвеног овде доле, први гласи и чуства, што се отимају на уста првих свесних чланова његових, јесу хвала и слава њима, нарочито Ономе горе, коме се из кратких усклика и поздрава људи из народа приликом повратка из боја победнога војводе што је сиртан, изводе као нзада непобедноме и бесмртоме краљу краљева релативно вештачке беседе најпре у облику обичнога говора, а по том, услед усхићености, химне у стиховима од стране најумнијих служитеља његовог олтара и величанства. По томе свештеници, који су онамо уједно и лекари што изгоне зле духове, узроке болестима, и у великом одушевљењу ритмични им говор прате покрети и других органа осим вокалних при рецитовању и песми, руке при свирању а ноге при игрању што су на почетку све саставни делови богослужења и двор бе краљевима, — старају се такођер за њихово становање градећи им и красећи храмове и палате — неимари су, резачи и живописци као што је било, осим других у старом Мисиру, где су краљеви сами, њихови синови и у опште најближа им околина вршили највиша звања и функције управне, црквене и професионалне, и данас је у Тибету, где је Лама у последњој линији и у једној особи „не само свештеник, него и живописац, поета, скулптор, архитект и лекар.“ Најпосле, послови и дужности учитеља и судије, научењака и филозофа отправљало је кадгод искључно и до наших времена изврсно свештенство, као најинтелигентнији друштвени разред, који збринут са средствима за издржавање живота могао је да посвети сву снагу умном и моралном унапређењу свом и народном.

А што стоји за укупне професије разних родова, исто вала и за разне врсте једног рода међу њима, за литературу, да јој дакле главни облици имају опет оно црквено порекло, потиче из главе свештеничког сталежа. Да су се на првобитних поздрава и молитава њихових краљу и Богу у стиховима и прози, химна и „похвалних слова“ временом развила „житија“ казивањем и уметањем дела свегителя и јунака, чини се са свим вероватно по фактима историје и описне социологије и њиховом тумачењу. Биографије краљева и ироја, полу-богова, кад се ауктори им у њима обануру и на суградине, на народ, па су суврсменици, људи озбиљни и верни, бивају тако историје — с једне стране; а ако су, са стране друге, из девете руке што се каже, на им писци имају у виду мање тачност, а више занимљивост, и дуже се задржавају на споредностима цртајући много природне красоте и страхоте, да је само угодније слушати, онда је то лепа књижевност. Први ауктори оваких живота и историја, прича и легенда извесно су свештеници, а доцније по њима и до данас владају се светоњаци у етерогеном развитку књижевних облика. Слично и за науку, пошто се диференцова од вештине, поезије и белетристике, у почетку све три клирикалне, остаде и она у рукама свештенака дуго така, ма да се не ограничаваше само на студирање невидљивих ствари, него примаше и прибираше у себи знања такођер природних догађаја и особина предмета, као што сведочи тобожњи прекор, да је филозофија, скуп свију, дуго била слушкиња богословије. И наукама, ма колико данас секуларизованим, може се у свако доба докасти да су сачињавале део и религије, не саме филозофије на и таким као што су медицина, астрономија и геометрија, а онима који их обрађују и предају, по превасходству звани професорима, проистиче у правој линији од свештенства, као што постоји веза међу овим и осталим професијама, па и литерарној у ужем смислу.

Но доста о томе, што се опште признаје за истину и без позива на постанак и карактер наше литературе у почетку и дуго после; већ дај да видимо за ово и сами, и да чујемо шта за њих веле српски писци опет без обзира на изложену теорију о пореклу и природи књижевности иначе. — И ако не још из оног доба кад нам је народ живео у браствима и

племенски под засебним главарима и то замачно не сталним, од кад је дошло до нас страно предање Нићифора Григораса о првим производима неписане литературе, песмама у славу јунака; али имамо за доцније домаће исторична сведочанства о стању српског друштва, тада бар двогубо сложеног и боље интегрованог у једној целини са чвршћом политичном организацијом, и под сталном државном главом у Стевању Немањи и његовој династији. Племена су, сада народ на овом ступњу престала сељакати се, него смирени у својим брдима и пољима пасу стада и раде земљу, а за политичном организацијом следује непосредно, рекао бих напоредо, организација црквене јерархије, што је спроведена из саме куће владаочеве, од његова мезимца Саве, који „тиме, што је утврдио српску цркву, што је основао српску јерархију, а нарочито тиме што је подигао, уредио и обогатио манастире, та средишта културна и књижевна средњега века, и што им је дао велика права, што је дакле створио и потребу и прилику за развитак српске књижевности, могао би се сматрати као први њен оснивач. Али поред свију тих својих заслуга, Сава је још и први досад познати књижевник српски.“ Шта то значи? Зар не, да и код нас професије, садржане све у заметку у овим побројаним радовима Савиним, потичу и поничу у политичко-црквеном, или боље у црквеном устројству и установама, јер се овде на скоро образује прави центар за целокупни духовни живот народни, а установе политичне служе ваљда као јамство опстанка друштвеног и одржања мира у њему, као и да стварају услове за његово даље сваковрсно напредовање.

На шта је то Сава писао и какав је био карактер његових дела т. ј. српске књижевности у самом њеном почетку?

Навести им наслове и укратко у две речи касти садржај, то је одговорити на ово питање. Ево их по реду хронолошком — кад је које постало.

1. Мали типик карејски, који је саставио Сава испаштајући се у Келији Ораховичкој, за то нарочито подигнутој пре равно 700 година, и где се и данас као једино у авторафу, самом ауторовом руком написано, дело чува овај, да га назовемо српски, уставац.

2. Служба св. Симеону српском коју је сачинио између 1200. и 1208. оцу по жељи и благослову сабора Атонског, од којега је био проглашен и за свеца Немања. Умрло је у задужбини својој у 87. год. живота 13. фебруара 1200. а лежало му је тело, и Сава се још толико бавио у Хиландару, 8 година, док га на позив и молбу браће из Србије не однесе 19. фебруара и положи у Студеницу његов постриг 1808. Опрезни књижевни историци додају код овог дела да није извесно, је ли која од сачуваних данас служби св. Симеону баш Савина, као што нема сумње да је он једну написао но могуће данас изгубљену.

3. „Написаније и указаније житија суштеје ва манастири пресветије богородице наставнице,“ које је са следећим из почетка сачињавало једно дело, т. ј.

4. Типиком за манастир Студеницу — написаним у Србији између 1208. и 1215. с оригиналним насловом какав му је дао сам Сава.

5. „Слово о наследовани светаго монастира сего преподобним оцем нашим и хтитором господином Симеоном и о житији јего, каково бист пред Богом и человеки.“

Не рачуна се у књижевно дело, али се наводи међу осталим писмо св. Саве из Јерусалима игуману Студеничком Спиридону.

Преводио је, односно по његовом наређењу преведен је „Сказ хотешту држати псалтир“ — упутак како ваља читати ову црквену књигу преко године. (Свршиће се)

Мисли о проповедништву.

Раденик, кад добро и као што треба земљу ради, добија од газде плату, па ма жетва како испала. Ма гадија семе под земљом проздрла да не никне, ма сувишна влага и превелика студен усев искварила, ма жега никлу травку спржила, ма туча баш пред жетву храну уништила; — све то спречити не беше у руци радениковој; и, стога му се не сме од плате закидати. Што је до њега стојало, он је учинио, да спреми добру жетву. — Чини и ти као проповедник своју дужност, па ма твоје проповеди мало уродиле, или не уродиле ни мало, код твојих слушалаца, или ма оно, што си ти марљиво засадио, рђави утецаји уништили, — не брини се, твоја плата не гине; јер кад Бог плаћа, не гледи на успех посла, већ на добру вољу и вредноћу радениково.

Св. Јован Златоусти.

Од множине цветова једне цветне ливаде може једна рука лепшу китү цвећа свезати него друга, — али је мирис исти.

Св. Григорије Назианз.

Ради напретка добра морате зло штедити; јер је сврха вашег звања подизање а не рушење. Зато пазите, не како ћете злу наудити, већ како ћете добро подићи. Киприан.

Право сазивања народно-црквенога сабора и — наше опозиције.

Питање права сазивања нашега сабора изван сваке је сумње. Још само нашим неавтономним и реакционарним опозицијама потребна је лекција гледе тога права. Оне, које са *својих* 59 посланика „одлучно и јуначки стоје на одбрани автономије“, или не знају да је то искључиво автономно наше право, или га игноришући, иуде и предају државној власти, јер *изгладњујући га тако*, сигурно мисле задовољити најпрешнију потребу наше цркве и школе, исцелити најљуће ране на прорешетаном и измученом телу наше автономије, односно задовољити своју највећу автономну амбицију, од које њима заиста „иде вода на уста“; — доћи до новога Саборскога Одбора!...

§ 9. Саборског Устројства установљује ово: „Сабор сазива *митрополит и патријарх*, или ако је упражњена столица му, *Митрополитски Црквени Савет*, уз претходно учињену пријаву Његову Величанству и после добивеног одобрења Његова Величанства“.

„Његово Величанство има право сабор одгодити, исто тако и распустити га, у овом последњем случају престаје и крепост избора саборских посланика, али је *митрополит патријарх* уједно дужан ради сазива новога сабора Његову Величанству за три месеца извештај поднети“.

§ 7. Саборског Устројства установљује, гледе свију других састанака саборских и њихова сазива ово:

„Потребу ванредног састанка *пресуђује сам сабор или саборски одбор или председник овога*“.

„Свако одступање од редовнога времена састанка, даље продужење редовнога као и сазив ванредногa састанка, овога последњег уз означење расправних предмета има се *преко председника* претходно Његову Величанству пријавити.“

Тако Саборско Устројство наређује. И тако узакоњено право сазива, ма које врсте сабора и његових састанака, неоспорно је и велеважно *автономно право*, што га вршн и вршити може и сме једино митрополит-патријарх или, ако је упражњена столица му, Митрополитски Црквени Савет, *дакле аутономна власти*. Никоме другоме, нити у автономији нити изван автономије, то право не припада, те га вршити и њиме се послужити, у ниједном случају, не може нико други.

То је тако јасно, очигледно и изван сваке сумње, да то, на жалост, још само данашњих наших 59 посланика „народних“ странака не виде и не знају, или заборављају, у заносу своје „одлучне одбране и борбе *за автономију*“.

И шта они чине? Заједничком својом преповизном молбеницом моле Крупу, „да благоизволи најмилостивије *одредити*, да се, *продуже* саборске седнице, на неизвесно време прекинуте“ (одгођене). Дакле, игноришу автономно право, а силом изазивају интерепцију државе. Није ли то прави crimen lesae autonomiae!

Пошли су и даље. Нису се задовољили својим властитим атентатом на автономију, него су тражили и *сукривце*. Кога? Свој рођени народ. Зар зато, да им у кривици својој заборави кривицу њихову; да, и сам кривац, не потражи рачуна о кривици и греху целата автономије своје и своје цркве. Дà зато су молькали и просили по црквеним општинама нашим „поверење“ или „придружење“ своме автономном неделу!

И после такога недела и автономнога злочина, „Браник“ и не може имати поноса српског и автономне свести, да се „огорчи“, да га „најстрожије осуди“, да узвикне: „то је заиста ужасно“, „стражно ружно“! Његово родољубље и автономна свест кулминише у пренемагању и слабачком извињавању и бацању песка народу у очи узвиком: „да посланици нису ништа за себе молили, да не траже ваљда своју дедовину“, него да су — ох, забележи историјо много-

напаћене мученице наше автономије — „заступали нашу општу ствар, савесно, родољубиво и поштено вршили своју дужност“ Још само да је рекао: *мудро и паметно*, па би пропаја и неистина била — потпуно изречена...

Јесте, пису посланици *тражили* своју дедовину; али изгледа, да они автономију *сматрају* својом дедовином, коју они могу у својој партајској лакомислености расипати и распућивати до миле воље. Но, као што грађански закон обичнога расипника модерира, тако нам изгледа бар, да је наше автономне расипнике *покушала* већ модерирати државна власт.

Из образложења високог отписа угарскога краљевскога министра-председника, што смо га у прошлом броју саопштили по публикацији г. барона Живковића, види се, да су 59 посланика наших опозиција, „бранећи“ автономију, толико већ успели и тако већ далеко доспели, да су од државне власти изнудили, да их она мора учити: шта је интерес и право автономије. Својим „одлучним“ држањем и „мудрим“ заступањем автономије успели су, да им већ и државна власт мора отварати очи у автономном слепилу њихову, лекцијом „са гледишта добро схваћеног интереса народно-црквене автономије“ наше.

Тај писус отписа угарскога краљевскога министра-председника од 14. јануара 1899. бр. 367., с којим је г. барону Живковићу достављена одбијена препонизна молбеница 59 посланика „народних“ странака, по нашем мишљењу овака је порука и лекција тима посланицима:

Саборско Устројство православне српске народно-црквене автономије уједамчава право сазивања свију, и у сваком случају, састанака православнога српскога народно црквенога сабора автономној власти те автономије. Обилазећи ту власт и не респектујући своје автономно право, ви, господо 59 посланика, нудите и предајете државној власти то автономно право, *као и другаја још*. Знајући, да би државна власт, кад би ту понуду и предају примила, дошла у сукоб са вашим автономним и са својим државним законима у сукоб — одбија она ту понуду и предају, те вас упућује на боље чување и респектовање своје автономије.

Дај, то значи наведени писус министрова отписа. То је „*морални успех*“, а и материјални, „савесног, родољубивог и поштеног“, дакако и мудрога, заступања автономије!

Зато ниједан од наших опозиционих листова и није коментирао тај отпис. Па ни г. барон Живковић. И он га је обишао, као врућу кашу. Обишао тако и наш чланак у 2. броју овога листа.

Његову државничком престижу и автономној „промишљености“ довољно је било, да после саопштенога отписа о самом томе отпису и у њему изложеној мотивацији, не каже ни беле, него да са његова „гледишта ваљано схваћеног интереса наше автономије“, огласи per urbem et orbi, „да је он за то, да се конференција саборских посланика још једанпут састане, но у којој ће он суделовати само тако, ако се та конференција држала буде у Загребу, *иначе не*“.*

Но не само то. Esprit г. Живковића није заборавио ни на „Српски Сион“, јер то је за „одбрану автономије“ *најглавније*, да се ма шта и ма како приговори томе, од најновијега доба особито г. барону симпатичнога листа. Г. барону је уредништво овога листа деломично већ одговорило гледе тих приговора. Сигурно га је г. барон добро разумео. У интересу његову не би било, да се томе и опширнији коментар даје.

Али тешко је ту не писати сатиру. Но нама и није до сатире, него до грдноga јада наше автономије. И досада је било борбе за автономију — али смо се борити, бар, знали и умели. А што борба данашњих 59 посланика не зна да се бори за автономију, обневидела пред блеском столица у Саборском Одбору и жедна одмазде гнева своја партајскога над свима, које наше опозиције у своме „родољубљу“ тако душмански погледају, то је заслуга избора посланика у г. 1897. Бирали се посланици не по способности, него по ономе: „ко је с нама — а против вас“, као што је у првој конференцији Карловачкој отворено признао и потврдио и г. Др. И. Вучетић.

Но автономија се не брани дреком и

* Сигурно и то спада у „Браниково“ „савесно, родољубиво и поштено вршење своје дужности“. *Ур.*

фразом, демагошком раскалашпошћу и сујетном безобзирношћу, него памећу и умећем. Не обмањивањем народа, него мудрим вођењем народно-црквених послова. Што свега тога нема у $^{8}/_{10}$, а можда и више њих, међу 59 данашњих посланика, заслуга је страсне агитације изборне, чији су таласи на површину избацили и оне, који могу бити „добри људи, али су рђави музиканти“. А што и оне можда $^{2}/_{10}$ од 59 посланика нису умеле и могле по својој памети и бољем уверењу послужити родољубивије и савесније автономији, можда је грех оних $^{8}/_{10}$, али свакако и оне $^{2}/_{10}$, које су допустиле, да их *воде* автономни буквари и кракелери.

Зато смо и дочекали бруку, noch nie da gewesen! Зато и морамо, да слушамо буквицу, коју државна власт чита већини саборских посланика о „гледишту добро схваћеног интереса автономије“.

Можда им се очи још неће отворити. Они ће жмурећи и даље. Тако жели и један наш „Браник“. =

Одлука

српске православне црквене општине Суботичке, да се сазове *ванредни састанак* сабора и у томе расправи *народно-црквени устав*.

Из разлога, што је по гласу отписа уг. кр. министра-председника од 14. јан. 1899. бр. 397. молба више чланова народно-црквеног сабора, коју су исти поднели превишњем месту ради поновног сазива сабора, на темељу највише одлуке од 7. јануара о. г. одбијена;

из разлога, што молбеница црквене општине Новосадске као и сличне молбенице неких других црквених општина српских нису удостојене ни највише сигнатуре, те су просто враћене дотичним општинама;

из разлога, што су ове молбенице, како чланова сабора тако и општина, осим тога, што су унаточ јасним одредбама закона, дакле са повредом автономије, поднесене државној власти, и иначе садрже у себи тешке повреде автономних права српскога народа, наиме допуштајући држави прекомеран сутицај у автономном законодавству и убитачан утицај у автономној управи;

из разлога, што је у смислу 3. §-а IX. зак. чл. 1868. и на основу томе установљеног 9. §-а саборског устројства од г. 1874/5. — по којима одредбама *право сазива српскога народно-црквенога сабора припада митрополиту-патријарху* — српски сабор законитим путем и начином већ сазван, дакле молба ради сазива сабора нема ни смисла;

из разлога, што по 7. §-у саборског устројства од год. 1874/5. *право сазива ма каквога састанка већ сазванога сабора искључиво припада највишим автономним органима;*

из разлога, што црквена скупштина ова има *поверења према овим својим највишим автономним органима*, да ће као досада тако и одсада вршити своја права и дужности по закону и како то захтева корист цркве и народно-црквене автономије;

из разлога најпосле, што је најпреча потреба и по томе најважнији задатак сабору, да пре свега коначно установи целокупно автономно устројство, без кога се неда ни замислити успешан рад и савремени напредак на пољу народно-црквене автономије:

црквена скупштина српске православне општине Суботичке закључује:

1. да се поднесе представка српском митрополиту-патријарху односно саборском одбору с тим, да на основу свога права и своје дужности, обележених у горе поменутим одредбама саборског устројства, *сазову ванредни састанак сабора у време, кад се створи могућност успешном раду сабора;*

2. да се српски народно-црквени сабор умоли представком, *да пре свега коначно установи целокупну автономну организацију*, и за тим обави све друге послове, што спадају у круг његова рада;

3. поверава се црквеном одбору да ову одлуку изврши.

Да забележимо.

У 5. броју Новосадскога „Браника“ издао је г. барон Јован Живковић Новосадској „Застави“ сведоџбу овога садржаја:

1. да „Застава“ један чланак његов „није подвргла никаквој стварној, објективној и озбиљној критици, већ га *простој грдњи и руглу*

изляже, да само што већу *мржњу* против „Браниковаца код народа изазове“. (И ако је тај чланак г. барона потекао без икакве партајске везе буди са „Браником“ или са „Браниковцима“, као што рече г. барон!)

2. да „Застава“ г. барону чита *„умудне лекције“ сумњичења и опадања*; и да се у својој назови-критици о писању и раду г. барона, „послужила *тако ниским*, за један поле угледан (?!) политички лист *недостојним* и *управо одвратним* начином писања“;

3. да г. барон не налази за вредно, да се с њоме (тамо „Заставом“) у даљу стварну и озбиљну полемику поближе упушта, а то тим више; пошто из целога њезиног досадањега поступка у тој ствари *„одбране автономије“ јасно произлази, да она у просуђивању свега, што у нашој народној ствари бива, само ли своје партајске интересе пред очима има, без обзира, да ли ће због такове једностраности општа народна ствар трпети или не.*“

Тако г. барон Живковић — „Застава“!

Без обзира, да ли ће се Задарски „Српски Глас“ и на г. барона ополчити, ради овако љубазне „буквице“ и „аристократске“ сведоџбе, издане његову и његовима идеалима; без обзира, што се таква *истинита* сведоџба нашем радикалству и радикалима може донекле у заслугу приписати и „Бранику“, јер јој је уступио своје стуџе, — ми ту сведоџбу бележимо из ових узрока:

Јер смо такву сведоџбу, не једаред, и сами издали, не само радикалима него и „Бранику“;

Јер и ова сведоџба г. барона доказује, да господа око „Браника“ (са г. бароном изван али пак у „Бранику“) само онда умеју истину скрести радикалима, кад ови и ту господу не поштеде својим „бон тоном“, својом „родољубивом“ простом грдњом, и „ли својим партајским интересима“, те кад блистателно „ја“ и те господе у питање дође.

Дă, та се господа само онда жесте и у огорчење падају, кад осете трулеж пред својим прагом. Иначе су та господа, ако и изван „Браника“, блажено мирна и смешкава на радикале и на свакога, ко год, па ма како „простој својој грдњи и руглу и мржњи излагао, и ма каквим сумњичењем и опадањем, ниским, недостојним и управо одвратним писањем, ради својих партајских интереса, без обзира да ли ће због свега тога општа народна ствар трпети или не“, нарочите — нећемо да кажемо, као што каза „Браник“ „кочијашки“ — на све умеревије елементе у нашем народу, на Јерархију и најбоље људе, који су, у интересу опште ствари, са Јерархијом. Зар зато, јер и та господа умеју и хоће не једаред тако да раде, тако да пишу и по кадкад да нарну — из партајских интереса и личнога антагонизма на свакога, ко није с њима унутри, или бар с поља — као н. пр. г. барон Живковић?

Тако чинећи пак, та господа заборављају, да тиме култивишу у нашем народу онај елеменат, с којим ни они, као ни ми, не можемо у таквом „родољубљу“ конкурисати, нити таквим „ниским недостојним и управо одвратним“ оружјем односити „победе“ пред форумом оваквога „гласа народа“, какав се блеском тога оружја сугестује и магнетизмом његовим хипнотише у — маси. Дај Боже здравља, дочекаћемо ми још и горе искуство господе око и изван „Браника“; још и жешћих њихових сведоџаба о томе елементу, само ако се та господа наскоро не трзну и не увиде, да нам се против таквога елемента ваља заједнички одупрети у интересу опште ствари, јавнога и друштвенога морала.

Али и крај ових сведоџаба, које већ имамо, како од либерала за радикале, тако и од радикала за либерале, наша је свест мирна, да смо истини и општој ствари служили, кад год смо досад своје мишљење исказивали и о једнима и о другима. Забележили смо сведоџбу г. барона — као један доказ томе. **—ић.**

Λογία Ἰησοῦ.

Читајући часопис за класичну филологију, који носи наслов „Neue Jahrbücher für das klassische Altertum II Jahrgang 1899. III u. IV Bandes 1. Heft нашао сам у занимљивом чланку „Nenestes aus Oxyrhynchos (Aristoxenos, Alkman(?) Sappho) von Friedrich Blass на стр. 31. ове речи: Gewählt wurde dieser Ort (Ὀξυρύγχων πόλις — данас жалосно село Behneseh — 120 енгл. миља јужно од Каира) für die Ausgrabungen mit besonderer Rücksicht auf die zu erwartenden christlichen Altertümer, welche Hoffnung auch durch den Fund der rasch berühmt gewordenen λογία Ἰησοῦ erfüllt wurde.“

Не само класичан филолог него и теолог и сваки образован човек када нађе на овакову знаменитост и новину, без сумње ће потражити у светској књижевности, не би ли могао штогод

јасније чути о т. зв. Λόγια Ἰησοῦ. Па тако сам и ја радио и пашавши две згодне расправе о томе одмах сам их набавио. Једној је наслов: Über die jüngst entdeckten Sprüche Jesu [B. P. Grenfell and A. S. Hunt, ΛΟΓΙΑ ΙΗΣΟΥ, Sayings of Our Lord From an Early Greek Papyrus. — London 1897.] von Adolf Harnack, Freiburg i. B. Leipzig u. Tübingen 1897. а друга је у часопису „Göttingische gelehrte Anzeigen 160 Jahrgang Nr. IX. September 1898. на стр. 675—704 „Grenfell and Hunt. The Oxyrhynchus Papyri I. Von U. v. Wilamovitz-Moellendorff.

Dr. A. Harnack у књижици својој на стр. 7ff. наводи нам 7 изрека Христових, које гласе. . .

1. Καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Сравни од речи до речи текст Luc 6, 42.

2. глаеи: Λέγει Ἰησοῦς, ἐὰν μὴ νηστεύσητε τὸν κόσμον, τὸ μὴ εὑρεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· καὶ ἐὰν μὴ σαββατίσητε τὸ σάββατον, οὐκ ὄψεσθε τὸν πατέρα.

3. Λέγει Ἰησοῦς ε[ὐ]τὼν ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου καὶ ἐν σαρκὶ ὀφθὴν αὐτοῖς, καὶ εὗρον πάντας μεθύοντας· καὶ οὐδένα εὗρον διψῶντα ἐν αὐτοῖς, καὶ πονεῖ ἡ ψυχή μου ἐπὶ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὅτι τυφλοὶ εἰσιν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν[·] κ(αὶ) . . β . ε . .

4. Λεγ(ει) Ἰησοῦς. ἅπλοι ἐὰν ὦσιν [. . . .]ε [. . .] . . (ὑ)οὶ καὶ (. .) (σο) ϵ(. .) ἐστιν μόνος [. .] (τ)ω ἐγὼ εἰμι μετ' αὐτ(οῦ) ἔγει-[ρ]ον τὸν λίθον κἀκεῖ εὑρήσεις με, σχίσον τὸ ξύλον κἀγὼ ἐκεῖ εἰμί.

5. Λέγει Ἰησοῦς, οὐκ ἔστιν δεκτὸς προφήτης ἐν τῇ πατρίδι αὐτ(οῦ), οὐδὲ ἰατρὸς ποιεῖ θεραπείας εἰς τοὺς γινώσκοντας αὐτόν.

6. Λέγει Ἰησοῦς, πόλις ᾠκοδομημένη ἐπ' ἄκρου ὄρους ὑψηλοῦ καὶ ἐστηριγμένη οὔτε πε(σ)εῖν δύναται οὔτε κρυ(β)ῆναι.

7. Λέγει Ἰησοῦς, ἀκουσας (ι) σ(τ)ο(ε) . . (τ) ον σου (το)

Учени писац, професор богословије у Берлину држи да је ово само excerpt из т. зв. „Εὐαγγέλιον κατ' Αἰγυπτίους“ да их је сам аутор навадио, јер их сматраше за важне и поуздане, а не налазе се у каноским мудрим изрекама. На стр. 23/24 превео је учени теолог ове мудре изреке на немачки. Чувени пак професор U. v. Wilamovitz-Moellendorff не држи много до ових мудрих изрека те мисли да би боље било дати им име „Ἀποφθέγματα“ по Енглези као Енглези хтедоше само да лепше звучи те да роба боље прође. Како му драго било, мора се признати да су Оксфордски ученаци Bernard Grenfell и Arthur Hunt за удруженье „Egypt Exploration Fund“ 1896/7. конаџући код Оксиринхоса и за цео образован свет стекли великих заслуга тиме, што су нам обелоданили многе грчко-римске а и старо-хришћанске споменике. Ови исти научењаци издали су године 1896. и 1897. две свеске Greeck Papyri.

Гл. Лазић.

Дописи.

Суботица *18. (30.) јануара.* Јучер је одржана седница наше црквене скупштине под председништвом председника г. Луке Аранђелског. Кад се ставила на дневни ред Новосадска „молбеница“, предложио је г. Владислав Манојловић, да се поднесе петиција Његову Величанству ради сазива сабора, али не такова, као што је молбеница Новосадска, коју и он не прима у свој опширности. На то је г. *Мила Милосављевић* предложио одлуку, коју вам у прилогу достављамо. (Доносимо је напред. Ур.). Г. Милосављевић је свој предлог мотивисао у дугачком и опширном говору, који је био оштра, али објективна и темељита критика посланика „народних“ странака и свега противаутономног и несмишљеног рада радикала и либерала наших; а заслужену је он хвалу одао Његовој Светости патријарху српском *Георгију Бранковићу*, саборском одбору и свима, који су за јединствени Устав. Кад је г. Милосављевић прочитао одлуку, коју предлаже скупштини за донашање, повикаше наши радикали — drei Mann hoch — убезекнути: „Та то је поверење *незаконитом* саборском *одбору*“, на што им је г. Милосављевић очитао добру лекцију и просто им рекао, да је такова тврдња — *глупости*. Скупштина је за тим, са свима гласовима против 3 гласа — управо 4 гласа, јер један је скупштинар на шале рекао, да и он гласа с оном тројицом, *да не буду троје* — примила, са одушевљењем, предложену одлуку. Ако добијемо говор г. Милосављевића послаћемо вам,* да га изволите штампати, јер треба да се чује и чита у целом народу.

Нисмо радознали, шта ће сад наше реакционарне опозиције, али, да ће их љуто заболети одлука наше скупштине, о томе смо и сувише уверени. Излечиће се од тога бола само онда, ако се излече пре тога од своје опозиционе противаутономне грознице.

— С —

*) Врло лепо молимо. Ур.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Његова Светост) преузвишени господин патријарх српски *Георгије*, председавао је прошлога четвртка седници гимназијскога патроната у Новом Саду.

(Епроосвештени г. епископ Будимски Лукијан)

отпутовао је из Карловаца у своју резиденцију у прошлу среду брзим возом.

(**Анкета.**) Дана 19. (31.) јануара о. г. одржана је у патријаршкој резиденцији, под председништвом високопреосв. г. епископа будимског *Лукијана*, анкета за састављање вероучбених књига *за основне школе*.

Намера високопреосв. г. председника беше, да предметом ове седнице буде саветовање само о неким питањима, која у дојакошњим седницама не беху довољно расправљена и разјашњена. С тога је са стране позвана само неколицина од г. г. чланова, а из места позвати су у саветовање и неки професори богословије, да би се саслушала и њихова мишљења о том врло важном и тешком питању.

Прихваћено је и прокључено за добро и овом приликом у главном све, што је до сада учињено у погледу наставнога плана и уџбеника. Како се пак састављање неких књига сувише отегло, то је једно учињено расположење и у том погледу.

Анкетном саветовању присуствовала су ова господа, од свештенства: ректор Богословије и протопрезвитер г. Јован Вучковић, професори Богословије: протосинђел г. Др. Георгије Летић, синђел г. Иларион Зеремски, јереј Јован Живковић и јереј Милутин Јакшић, а као перовођа, протођакон г. Данило Пантелић. Од световњака: г. Никола Ђ. Вукићевић, заменик главнога школскога референта, г. Мита Нешковић, кр. жупанијски школски надзорник у Вел. Варадину, г. Аркадије Варађанин, управитељ Више Девојачке Школе у Новом Саду и г. Ђорђе Милић учитељ у Новом Саду.

(**Архидијецезални Свештенички конвикт.**) За прошли уторак сазвана беше скупштина чланова свештеничко-удовичко сиротињског пензионалног завода Архидијецезе Карловачке. Задатак и посао тој скупштини је био, да у претрес узме и закључке своје донесе о примедбама, које су од стране преч. Архидиј. Конзисторије учињене на правила конвикта правосл. срп. свештенства Архидијецезе Карловачке, који се намерава основати.

На скупштину је дошло 10 чланова, што никако не може бити доказ интересовања архидијецезалнога свештенства за своје велеважне ствари. С тога је председник протопрезвитер г. Јеремић поставио одмах питање, да ли се скупштина сматра овлаштеном доносити правоваљане закључке или не? Са 7 против 2 гласа, установљена је та овлаштеност и надлежност, те је скупштина прешла на означени јој дневни ред. Дотичне примедбе су претресане сестрано и пажљиво, неке су примљене неке не. Према примљеним примедбама допуњена су правила конвиктска и подастреће се сада поново преч. Конзисторији с молбом, да их препоручи Његовој Светости преузвишеном господину патријарху српском на надлежно одобрење.

Кад правила буду одобрена штампаћемо их у „Срп. Сиону“. По одобрењу тих правила друштво конвиктско ступило би одмах у живот, а привремено за то изабрани управни одбор, примио би од постојећега још бригоподства старога свештенично-удовичко-сиротињског пензионалнога завода целу имовину у своју управу, те би тако и наше свештеничке удовице могле доћи до потпоре, према расположивим средствима.

(**За протопрезвитера Велико-Бечкеречкога**) именовала је једногласно епархијска Конзисторија Темишварска, под председништвом свога потпредседника, досадањега системизованога пароха српског и Сентомашу и члана епархијске конзисторије Бачке, јереја г. *Ђуру Стратића*.

(**Почасни протојереј.**) Као што у званичном делу саопштавамо именован је парох у Ади г. јерej Јосиф Поповић почасним протојерејем. Нови протојереј рођен је 23. јуна 1832; рукоположен је за ђакона 21. септембра 1858., а за презвитера 9. јула 1861. Био је досад одликован црвеним појасом, и члан је епархијске Конзисторије Бачке.

(**Друга посланичка конференција.**) Г. барон Живковић издао је позив господи народним посланицима, и позива их, нарочито оне, који су на молбеници посланичке конференције потписани, *на договор у Загреб дана 28. јануара (9. фебруара) о. г.*

„Бранник“ у своме 7. броју и сам признаје, да је после прве конференције наступила „брука“, и да су посланици притиснути „скоро до дувара“, па да је у 4. броју „онако његовски“, напао нас, кад смо ми ту „брuку“ и „тоталан неуспех“ конштатовали оправданим укором оних, који су ту „брuку“ и „тоталан неуспех“ изазвали.

Но „Бранник“ држи, „да саборски посланици сада треба да израде и пошљу грађанималну представку“, и одмах отворено вели: *„Ми се од грађанималне представке не надамо никаквом успеху“*. На где је онда разлог њиховом подастирању? Зар само у томе, што су је посланици обећали?! Зар то највећи разлог у њиховој автономној политици? Узмимо да јесте. Али онда настаје питање: Је ли то обећање било добро промишљено? И зар неће онда и друга брука, која може бити већа од прве, пасти на одговорност „промишљености“ посланика „народних“ странака? Или нека господа аранжери тих „брука“ мисле: ми немамо више шта

изгубити? Они немају, али нама није ни стало до њихових личних губитака. Аутономија наша, црква, школа, цео народ тим губи много, сувише много. И то је ово, што нас боле, и што нам лакше, да поступке наших неаутономних опозиција осуђујемо.

„Од ускудноra посла нема нико пајде“, вели „Браник“. И он опет саветује и тражи ускудан посао! Сигурно заборавља, да ако од ускудноra посла нема нико (?!) пајде — нпак неко има штете. А тај неко су и — општи наши интереси.

Треба да се посланици састану, али не да израђују и шаљу грађанинalну адресу, него без страсти, без партајских амбиција и прохтева, без личне сујете и гнева, без мржње и сумњичења на кога, а пуном свешћу о великој одговорности пред историјом своје цркве и народа, и једино у озбиљно, добро и свестрано схваћеном општем нам интересу, — да се посвећују шта су дужни и шта могу, са успехом општих интереса, данас учинити.

Наметати им савета или мишљења свога нећемо. Али смо дужни, па и по десети пут, рећи ово. Данас више не постоји питање *повреде права* о дневноме реду, јер се оно обићи може. Питање је: хоће ли већина саборских посланика узети у претрес и расправити коначну нашу автономну организацију, *по својој властитој волн*, на прволе месту и пре свију других саборских послова. О томе треба конференција посланичка да своје решење донесе.

(**Одлука Суботичке скупштине.**) Напред доносимо и одлуку црквене скупштине Суботичке и допис из Суботице о тој скупштини. Одлука Суботичка је најоштрија осуда противавтономнога рада наших 59 посланика и њихових странака. Али је она и најкоректнија акт, узели га са општега гледишта автономног или са гледишта добро промишљеноra поступања у данашњим приликама. Одлука је та громка реч: најнаразитије автономне свести и истинитога родољубља. Евала јој! И ако та одлука није поникла услед нашега чланка у 2 броју, јер у Суботици има Срба и истинитих пријатеља автономије, који својом главом истину знаду пронаћи, а стварни интерес општега добра уочити и послужити му, међу које Србе са поносом бројимо и г. *Милу Милосављевића*, са великим задовољством и без устезања истичемо, да је за истинитост нашег становишта, које смо и досада заступали, а којем смо пароваја дали у једном чланку и данашњега броја овога листа, одлука велеугледне Суботичке црквене општине једна од веома драгоцених нам потврда.

Одлуку Суботичку доносимо без икаквих агитационих смерова. Шта више ми и не мислимо да се настављ каква акција у нашим општинама у правцу оддуке Суботичке. Агитационо кољакање и просијачење, гурање и навлачење, остављамо ми и надаље нашим славним опозицијама. Одлуку Суботичку ми доносимо, јер је и она једна довољна, да обележи становиште свију оних општина наших, које ћуте, али ћутањем не мање осуђују кракелерску агитацију и непромишљеност наших једних опозиција, и њихово расипничко расуђивање наше тешке автономије. Воће опозиција имају многоме да се науче из Суботичке одлуке!

(**Црквена општина у Загребу**) подастрла је преузвишеноме Бану краљевина Хрватске и Славоније достојанствену представку у погледу српске заставе, поводом тим, што је она по редарству Загребачком скинута и 2. децембра прошле године, са тамошње наше цркве и црквено-општинскога дома. Представку ћемо целу донети у идућем броју. А за сада: евала црквеној нашој општини Загребачкој!

(**Представка српских православних црквених општина.**) Српске православне црквене општине у личко-крбавској жупанији поднеле су земаљском сабору у Загребу петицију гледе српске народне заставе, равноправности ћирилице, конфесијоналних српских школа, те уређења интерконфесионалних односаја. Ову представку подупрли су од заступника: Егердорфер, Крајач, Зубонић и прота Машић.

Петит представке гласи:

„I. Нека се законом уреди неограничено и слободно развијање српске народне заставе у домовини нашој;

II. Нека се законом уреди употребљавање ћирилице као равноправнога писма латиници у званичњу свију овоземаљскијех власти, у колико то нашу потребе званичења са српскијем народом; а код обнове нагодбе са краљевином Угарском, да се законом уреди слободан приступ ћирилице у заједничка финанцијална и порезна као и у поштанска и брзојавна знања домовине наше;

III. Нека се измијени овоземаљски школски закон тако, да Срби православне вјере, ће отворе своју народну конфесијоналну школу, нијесу дужни ни општинским ни земаљским наметом уздржавати комуналне школе, а да земљи и општини у дужности буде размјерно доприносити на издржавање српске народне конфесијоналне школе као и комуналне школе;

IV. Нека се законом нарочити православна црква са римокатоличком у њиховијем међусобијем дотицајима пред законима земаљскијем краљевина Хрватске и Славоније.“

Ми би овом основаном и оправданом пе-

титу имали само још додати и V. захтев, а тај је: Нека се законом уједначи, према броју и порезној снази православнога српскога становништва краљевина Хрватске и Славоније, сразмерна припомоћ православној српској цркви и просветним циљима српскога православнога народа у тим краљевинама.

(**Председник Краљ. Српске Академије.**) Указом Краља Србије од 11. јануара т. г., потписаним у Нишу, именован је председником Краљевске Српске Академије бивши регент, писац књига: Спољни односаји Србије, Дипломатска историја и т. д., целоме Српству познати г. *Јован Ристић*.

(**Избор свештеника.**) Црквена скупштина у Ст. Сланару изабрала је једногласно, 3. (15.) јануара о. г., за своје свештенике, досадање администраторе тамошњих парохија јереје: *Милисава Поповића* и *Бранислава Повтића*.

(**Г. Стеван В. Поповић**) држао је дана 12. (24.) о. г. у прорачунској седници земаљскога сабора у Загребу говор, који је учинио велики утисак у сабору и изван сабора. Г. Поповић је рекао многу једру и пуно је пред сабор многу чињеницу, о којој је требао баш православни Србин да подигне реч. Простор листа нам неда, да одмах саопштимо нека места из тога и патриотичнога и родољубивога красноја говора. Учињеће то чим узмогнемо. Мисли, које је развијао говорник, нису тренутнога значаја, а и приговори, које је чинио од трајне су вредности и важности.

(**Визије г. барона Живковића.**) Некадањи најреалнији политичар и родољуб, који је све ствари гледао онаке какве јесу, а не какве би требале да буду, постао је, у својој заслуженој мировини, од дуга времена већ и — визионар. Тако само можемо разјаснити и његову визију од 12. (24.) јан. о. г., којој се причинило, да је у комуникеу званичнога дела у 2. броју овога листа неко сакаћење министарског отписа. Је ли нас г. барон мислио том својом најновијом визијом оптужити г. министру или српскоме народу, то су његови скривени мотиви, које немамо воље испитивати, после познатих многих других већ мотива његове личне политике. Али кад он своју визију импутује и некоме незнању, некој хотимичности, неком вишем налогу и чему све не, онда нас доводи у искушење, да основано и оправдано, а не као он у 2. броју „Бранка“, из неке пакости, поведемо реч о некој „плиткој и управо безумној глави“ и „непромишљености“, која га је навела, да и он, у своје бароније руке, узме пријаво перо. Но „с обзиром на његову старост, која је већ сама по себи слабост“, као што он за своју признаје, — опростићемо му.

А казаћемо само ad rem. „Српски Сион“ у своме 2. броју није донео допис преузв. г. министра-председника, упућен на Његову Светост преузв. г. патријарха, него само *комунике о одбијању* посланичке молбенице, у којем је варично казано, да је допис г. министра „образложеногa садржаја“, но се образложење *ни једном речи није приводило*. Ergo, није се *ни могло сакатити*. Цео допис није се ни могао публиковати за сада, јер је он упућен Његовој Светости *као председнику сабора*, те се као такав не може публиковати пре, него што се сабору не саопшти. То тек г. барон није требао заборавити.

А да се допис могао, он би се и публиковао, јер другога разлога непубликовању није било, као што ни сакаћењу дописа не би било разлога, баш са гледишта онога интереса, којем тобожње сакаћење г. барон, било из незнања или хотимице — али „свакако је жалосно“ *за њега* — импутира. Ми смо га, ето, прештампали чим га је г. барон публиковао. И чега да се ми бојимо у томе образложењу министрова интимата? Кад би се радовали бруци и тоталном неуспеху наших 59 посланика, ми би га баш имали разлога не једаред публиковати, него у сваком *броју* доносити најкрупнија слова, јер у њему је најсјајнији моралин шамар како за остала 58, тако и за г. барона, као првога потписивача препонизне молбенице. Да га није морао, не би га *баш г. барон* публиковао. Али, кад је већ публикован у свима главним органима наших патражњачких опозиција, са целом попратницом г. барона, а без икакве њихове исправке и без икаквих стварних реагирања на мотивацију односног интимата, онда је то, г. бароне, „свакако жалосно“ за уредништва дотичних листова, а за нас не мање, који сте их и тиме натоцљали. Изволите прочитати и наш чланак о томе.

(**† Протојереј Ђорђе Петровић**) прави члан српско-православне АЕМ. конзисторије Дабро-босанске, преминуо је 24. децембра 1898., у 44. години својој, а у 15-ој свештеничке службе, коју је примио после петогодишњег учитељевања. Честити покојник је био одличан свештеник, вредан радник увек. Био је 7 година уредником „Источника“. Од године 1893., поред свих осталих послова уређивао је и календарски део календара „Бошњака“. „Источник“ доноси опширан животопис покојников и достојан некролог. Вечан му спомен и лака земља!

(**† Јереј Јован Ђуришић.**) парох у Павловци и посланик на народно-црквеном сабору среза Дал-

скога, преминуо је у Господу дана 17. (29.) јануара т. г. у Абацији, где је својој болн тражио лека. Мртво тело пренешено му је 20. јануара о. г. у Руму и на тамошњем гробљу сарањено. Покојник је рођен 1840. г., а рукоположен 1866. године. Лака му земља и ВЕЧНА ПАМЋТ!

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. *Ђуре Машировића* из Вуковара примили смо 10 ф. као прилог Фонду Св. Саве, у место венца на одар брата му, поч. *Мише Машировића*.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 1093, 1111/709 ex 1898. 6 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Стејановцима овим се стечај расписује.

Компетенти нека своје прошено инструјисане молбенице овој конзисторији до укључиво 31. јануара по ст. кал. 1899. надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1698.

Георгије
Патријарх.

Број 12 Ш. О. 4. ex 1899. 6 1—2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на оставком упражњено учитељско место у I. и II. раз. срп. нар. мушке школе овдашње.

Плата је: 850 фор., 5 фор. на писаћи прибор, 2 хвата тврдих дрва или у ime огрева 20 фор. годишње, 4 јутра оране земље т. з. „греде“ (на коју учитељ порезу и остале намете плаћа); даље: слободан стан са две натосане собе, кухињом, подрумом, комором, шупом, шталом и врло лепим вртом. — Ако би се изабрати учитељ примио перовођства, добија ће за то: 35 фор. годишње, за склапање годишњих рачуна 20 фор. и за склапање главне књиге 10 фор.

Осим означених дужности у Школској Уредби од 1872. год., дужан је изабрати учитељ и у цркви за левом певницом појати у прописане дане. Тражити се могу само они, који имају сведоџбу о учитељској способности.

Оиљна жели, да се молиоци лично прикажу.

Рок стечају истиче 15. марта 1899. год.

Из седнице мес. срп. школског одбора, држане у Бегечу 6. јануара 1899. год.

Бранко Поповић
пред. школ. одбора.

Ад бр. К. 1096, 1102/687. ex 1898. 7 3—3

СТЕЧАЈ.

На место парох. личног помоћника јереју Живојину Тошићу, пароху парохије I. разреда у Добановцима.

Са овим местом скопчано је уживање половице свих парохијских прихода осим стана.

Молитељи прописно биљеговане и инструјиране своје молбенице имају овој конзисторији до укључиво 31. јануара по ст. кал. 1899. надлежним путем поднети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 30. децембра 1898.

Георгије
Патријарх.

ОФЕРТУАЛНА ДРАЖБА. 10 1—1

Панчевачка српска правосл. црквена општина расписује овим офертуалну дражбу ради подизања нове школске зграде при св. успенској цркви.

Послови и набавке за ту градњу износе по предрачуну:

1.	Посао око рушења	Ф.	869·54
2.	„ зидарски	„	11436·34
3.	„ дуњерски	„	3522 67
4.	„ лимарски	„	546·58
5.	„ столарски и браварски	„	2817·32
6.	„ стакларски	„	376 83
7.	„ мазалачки	„	220 06
8.	„ Разне набавке	„	466 02
	Укупно	Ф.	20255·36

Дражбени услови, као и предрачун и план могу се сваки дан за време званичних часова у општинској писарници увидети. Према тим условима имају се оферти у запечаћеном писму адресовати: „Оферт за примање рада и набављања (Lieferung) за подизање школске зграде при св. успенској цркви у Панчеву“ и до закључног *дана 14. (26.) фебруара* о. г. у општинској писарници заједно са 5% од предрачуњене своте као пишманина уз потврду предати.

Оферти имају да гласе на све послове укупно, осим столарско браварског, за који нека посебне оферте поднети.

Председништво
срп. прав. црквене општине.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 5.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у суботу 30. јануара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Јамини, јереја Дамјана Јеврића именовати почасним протојерејем.

Наредба

у предмету поднашања допуне инвентара за г. 1898. од стране црквених општина.

С. О. 6.
през. ex 1899

Свима Администрашивним Одборима.

Настављајући извршење прев. одлуке од 16. јуна 1896, наредбе преузвишеног г. кр. уг. министра-председника од 24 јуна 1896. бр. 11.255/М. П. и одлуке односно наредбе срп прав. нар. црквене. саборскога одбора од 17. (29.) јуна 1896. бр. С. О. 2706/435, и савезно са наредбом саборског одбора од 10. (22.) марта 1897. бр. С. О. 986, и 1480/6. позивамо *(наслов)* да без одлагања учини, у колико већ није учинио расположење, да поједине подручне српске православне црквене општине и односно манастири сачине *допуне инвентара за 1898.*, које ће према години 1897. садржавати *промену односно умножење или отпадање* коренитог иметка (у првом случају) појединих црквених општина, црквама, парохија, школа, фондова и закалда, којима дотичне црквене општине рукују; односно (у другом случају) срп. прав. манастира; исто тако да се постара, да уз сутипај епарх. епитропа буду сачињене *допуне инвентара за 1898.* о епископијском и односно епархијском иметку. Оне црквене општине и манастири, који евентуално у иметку, којим рукују, у 1898-ој години нису имали промене, ваља то просто да саопште својем надлежном админ. одбору. Админ. одбор пак има сачинити списак таквих општина и манастира и поднети у ниже обележеном року саборском одбору на даљу одлуку. Напротив оне црквене општине и манастири, у чијем је подручном нар. црквене. иметку у *1898*-ој год. било промене, ма које врсте иметка, и ма у којој рубрици, имају сачинити горе тражену *допуну инвентара за 1898.* У погледу ових

последњих се сходно одлуци и наредби саборскога одбора од 9. (21.) јуна 1898. бр. С. О. $\frac{3155}{кол.}$ ово наглашује.

Допуна је *додатак* на инвентар, какав је био у целини концем 1897. Према том *допуна инвентара за 1898. има садржавати искључиво промену* т. ј. умножење (прираст) или пак опадање коренитог иметка у год. 1898-ој. *И таква допуна, а не цео инвентар има се сачинити* и односно поднети саборском одбору у онолико примерака, у колико су и основни инвентари били сачињени и поднесени саборском одбору. По себи се разуме, да и додаци (допуне) морају бити снабдевени истим насловима, рубрикама и обликом, као што су и основни инвентари зготовљени с том само изнимком, да се на овима има исписати „*Додатак за 1898*“. Под насловима, где није било промене ваља исписати: „*Нема промене*“: а у колико је наступила каква промена, има се под односним насловима ставити: „Прираст“, односно: „Опадање“. А пошто се дешава, да падањем једне врсте иметка прирашћује друга врста (н. пр. из уложене готовине набављени прибор), то се та околност има код „опадања“ дотичног наслова у примедби навести, а тим повећана друга врста под одређени јој наслов као „прираст“ увести.

Најпосле се славни архид. админ. одбор позива, да учини најсходније и строго расположење, да му се односни додаци инвентара за 1898. најдаље до почетка марта поднесу. Славни архид. админ. одбор пак има *све додатке за 1898.* поднети саборском одбору уз навод, да су примерци равногласни, *најдаље до 3. (15.) априла 1898.*

У Карловцима 2. (14.) јануара 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О св. Сави.

(Свршетак.)

Још би могли говорити о књижевном раду Савином и његових последника, и писаца и дела црквенога карактера — свију па и Првовечаног Краља Јер је брат Савин и као световњак, у колико су то онда били владаоци, легендарнији него и он и употребљује више библиских речи и фраза у биографији родитеља им „Житије и жизн светаго оца нашего Симеона.“ Таки су даље Доментијан, Теодосије, архиепископ Данило, Григорије Цамблак, Константин филозоф — Костеначки, патријарах Пајсије и непознати писци служби и пролога Србима свецима. Књижевност да кажемо правна, законодавна, такође је у главном допуна црквеним законима, и као друге листине, хрисовуље, повеље на словенском језику, докле црквеном, и богословским стилом све. Исто летописи, хронике, родослови. Зборнике као енциклопедије, у којима је било ствари потребних и корисних и за свакидашњи живот, опет су писали калуђери, по свом начину дабоме. Богомилска књижевност, где су и одкуд су улазиле ствари из народа и у народ, не мање је била така као и онданња забавна — белетристика. Једном речи, пошто су зачеци и организација српске државе пали у доба хришћанства, то су природно, као код старих и суврмених незнабожаца на почетку друштвеног им развитка послови жарца и певача т. ј. литерата, тако код нас и осталих европских народа у средњем веку уједно спојене биле функције хришћанског свештеника и књижевника.

Кад по томе, за време државног расула и запустења „средишта књижевности“ српске земље и поморске, предмет онога, што је замењиваше народу, јавнога говора и песама на саборима око светиња његових, где се једино још могаше наћи и видети у некој целини и маси, — бејаху предмет књиге неписане, осим службе и молитве, слава и хвала покрај небеских и земаљских им бивших господара, владалаца и јунака, као онамо Бога и богова и њихових угодника и помазаника, умиљено споминући уз то своје патријарше и владике, проте и свештенике, игумане и калуђере, који нам спремају приступиште горе. — А на освитку XIX. века, с којим се заметну нова интеграција и развитак, започе исто српски Vates, певач и пророк, кад унаточ њиховом пророку викну, да „Турака више бити неће“ у Србији, започе велики, и српски Тиртеј, Вишњић, величање нарсдних ослободилаца, нову епопеју, не друкчије него молитвом Вишњему, и наивним узајамним позивањем у помоћ и на осветa Божјих угодника и светитеља. У чему се јасно види, и по диференцијацији световног поете

од богослова и свештеника, још једанпут њихово заједничко порекло и сродство.

О даљем развитку српске литературе на овом основу, т. ј на овиову таких правих и здравих почетака, свештених и народних, ми нећемо говорити; то је задатак стручњака да нађу и протумаче, ако нам је нешто омета, те не напредује у правцу, који јој је прописан у оними замецима. Претпостављамо да се запитамо и са свим у кратко одговоримо са најбољим књижевницима: Како се схваћа шта је позив правог литерата кад му је таки корен и лоза, сматраног и одвојено од свештеног писца, и шта је предмет дела књижевних, у стиховима и у прози, која се сматрају као класична, т. ј. изврсна.

Свашта на свету има своју спољашњу страну и своју унутрашњу страну, своју језгру и своју љуску, оно што се одмах види, и оно што се не види одмах. Кад се замеће најмањи органски створ, начини се најпре разлика у дотле једнообразној маси, као што смо горе споменули, између делова јој крајних, као нека кожица, мембрана, и делова централних, садржаја, и у њима зрнце, сриц, nucleus. Тако је у стварима материјалним и у стварима моралним, у малом и у великом: спутде има главно и споредно и како се све не зову ти корелати, које нарочито разликујемо у области више чувствености: у естетици лепо и ружно; у моралу добро и што је изнад свега љубав и које им је противно мржња и зло; за умну страну истинито и лажно; а у сфери највишој, што се тиче односаја нашег према незнаној сили која све обима, божанствено и небожанствено, и каквих имена још нема за ово, поред других вечно и временно, апсолутно и односно, стално и променљиво, суштина и појав, дух и материја. И све је смешано у свету и међу собом да се што не разазнаје а од преке је потребе да се разбира у животу нам и као појединаца а нарочито као чланова друштва.

Моћ нам раликовања главнога и битнога од небитнога и споредног у великом није дата свакоме, него малим избраних, који по томе одударају од множине, живе и пошто легну у гроб на кога мртви бивају добротвори наранашајима кроз векове. Они су сви један род но према областима и приликама, у којима су се находили на земљи и радили, има их више врста са посебним именима и функцијама: који су у незапамћена времена били владаоци и законодавци, поштовани су по том кадгод од потомства као богови, откуда многобоштво. Доцнији код којих се није могло заборавити да су били некад људи, јер им је вештачки, кроз присуство докученим начинима бележења, одржао се спомен као такима, — и њихово је доба прошло, доба пророка, тако су их звали, што су духом својим прозирући вечне тајне природе и човека, њима јавне, предсказивали на њих оно што је непроменито и за будућност. Ако су пророци каошто оснивачи религија или оруђе за то, онда су свештеници, божји и њихови служитељи и последници, они који су позвани да одржавају народ у свести и поштовању Светога Невидљивога, и да нас проведу кроз овај мучни живот тешећи нас за његове неправде и лажи, а указујући на пут правде и истине, који нам свима једнога дана предстоји.

У друштво оних ирода, по изразу старих, полубогова, како би такођер казали они и ако не ми, рачунају се поете и књижевници, који су гдешто пророци а често и увек свештеници — musarum sacerdotes, јер у модерноме времену и веку као у древноме њихова именована браћа чине сличну службу Истиноме, Доброме, Лепоме, једном речи Светохе. Они живе и дишу сваки дан с нама, а кад су за себе па мисле и пишу, онда су у другом свету, у свету идеје, божје идеје како вели филозоф, од чега је све што се види само одсев и призрак. Ми обични узимамо озбиљно и за све ово што је око нас и с поља, те и тежимо само за положајима и благом земаљским, а у природи дубоко, оно неисказано, пуно дивоте и страхоте, то је царство књижевника и песника, које се они труде да искажу и преставе нам као у слици, и музици својих стихова и сликова, као што се замишља и јесте склад и мелодија у срцу света и на дну сваке истините мисли. То је у поете лепо а под њим он разуме и добро и истинито — суштину ствари и веселене, као што су и говорили Грци, најпоетичнији народ, о армонији сфера. Моралисти — књижевнику, као пророку, језгро је свега добро и дужност, а зло и преступ ништаво нешто и споредно, којега не треба ни да има; књижевнику — научењаку и филозофу опет истина је нада све, њу он само тражи, њој се клања и за њу живи. Предмет дакле као све-

обимљује религије: истина и живот, но у којој се спомињу и лепоте, које око не виде и уво не чу, а у дужност се стаља љубав прва заповест, — слично је са свом по томе предмет и књижевности: вера у Невидљиво према видљивоме, и поуздање у њега — у дух и мисао према материји и ствари, и у реч, њихово оруђе — λόγος у опште, који на послетку инак влада земљом и светом, а не груба сила.

Овој одредби садржаја књижевности дало би се можда приговорити да је нешто неодређена, но таке су нужно све основне дефиниције нарочито оне с предметом опсега каки је у литература где се дакле хране мисли и чуства најумнијих и најосетљивијих људи свију народа о природи мртвој и живој, човеку појединцу и као члану друштва: пошто се излучи у њима засебно, остаје оно што остаје иза свију промена овога света, којих је сита наша душа и на крају увек тежи за непроменљивим и вечним. Толико с указом на порекло им свима и напоменом да су у прво доба књижевност сачињавала Света Писма химне и друге свечане песме, приче и речи које су садржавале божју и народну мудрост, — толико нам је, велим било могуће данас само у опште наговестити, а потврду ће му наћи свако у свом искуству. Из искуства се уверавамо такође о томе, да ако се кашто деси, те се сматра као лепо споредно и површно, без правога смисла и садржаја, шта више и само одвратно, у приликама развратним, кад се заборави и заведу читави слојеви друштвени и наранџаји, па се за њима поведе, место да предњачи, књижевност, у којој се онда истичу обични таленти, но то је увек трајало и траје за мало, те се и преживе таки писци за живота, док оригинални тек после смрти векују у својим класичним делима.

Сава кога смо оставили у Светој Гори, одакле су много пре њега односили у Италију за време њиховог Препорођаја кодексе грчких и латинских ауктора, спремао се онамо у Хиландару, где и данас има преко 600 само рукописа понајвише српских и словенских, испитујући се и учећи дуже од 15 година, за народног учитеља и просветитеља. Знајући шта треба земљи и народу запуштеном и некултурном, без вере готово и цркве, без књижевности и вештина, установа и идеја улудности, он, кад се први пут вратио у отачаство, после толико времена, однео им је, завађеној браћи и народу, с гранчицом мира и светим мођима родитеља им и господара, новога мироточца, богате даре духовне од свију оних елемената цивилизације. Оставши тада као старешина у Студеници дао се беше собом и приноју на посао идући кроз 12 година с крстом кроз Србију унакрст, зидајући и красећи храмове од камена тврда и храмове Духа Светог, душе верних назидујући, уљепшавајући и умекшавајући. Студеницу прогласи лавром св. Симеона, а с братом Стеваном стаде да зида Жичу, наскоро столицу архиепископу и чуварицу круне краљева и царева српских. Службу св. Симеону и типике карејски и Хиландарски сачинио беше још у Св. гори а у Студеници је написао уставац за овај манастир и живот св. Симеона, дакле у велико је већ био књижевник т. ј. учитељ у великом, који учи и где лично не доспева као и по смрти кад га нема. Пошто је опет отишао на исток и вратив се као митрополит донео самосталност и автономију српској цркви, наставио је своје богоугодно дело и поставио, по историји и народном предању, „дванаест великих владика“ као дванаест апостола, сам српски апостол у смислу у ком су били Ћирило и Методије апостоли словенски. Србин рођен у Србији, живео је и образовао се међу Грцима, којима беше отишао с братом Русом, Сава је умрьо у земьи Бугарској 14. јануара 1237. — није његово велико срце дакле делило и једнаком је љубављу обузимало цео словенски источни и православни свет.

Драги ученици! Рад сам био изнети вам још неколико огледа из Савиних дела, огледала његове побожне душе српске, али ми не достаје времена, и ви ћете имати прилике чути и читати то у школи на предавању кад му дође ред. У осталом он је највише мислио и говорио у реченицама Светога Писма хришћанског и словенског, с погдекојим изразом српским из оног доба, од куда се види да је наш језик тада био овако као и сада, исто као што су и његове идеје и идеали идеали и идеје наше, не, целога образованог хришћанског света, старог и новог, узето историски и географски. Јер и пошто је књижевност изишла из манастира у опште у народ, није она престала гласити и објављивати вечне истине вере и морала — права књижевност, и наставила

је и даље настављати свестрано и уздизати Творцу своме његов словесни створ, човека, развијајући у њему пред логичких и чуствене му способности срца и уображења, у којима се налазе најплеменитије клице духовног живота. Тако класична хришћанска и модерна, као незнабожачка древна, на којој се такођер ви образујете. Зар би иначе и стањена била, и препоручивали је православни оци хришћански за подлогу васпитања младежи, народне узданице, да се у њој не слави Бог и не хвали његова и људска процењена мудрост и врлине? — Зато на свршетку свенародне славе данашње, дај да дигнемо свој глас у име и хвале свенародне онима, који доприносе и доприносе да се Савини аманети међу нама једнако високо држе и унапређују — црква и школа, просвета и књижевност српска. Њих да спасу оци наши од пре двеста година у витешкој невољи својој затражиште и задобиште заштиту витешких господара суседних страна благословених земаља круне угарске. Дични преци прослављеног носиоца ове сјајне круне дали су и потврдили, осим других, такођер повластицу кад је оснивана, у духу Савином, и ова народна кућа, од оно доба расадник просвете српске који цвета и развија се заједно са осталима подигнутим услед милостиво дароване нам автономије од најуставнијега данас монарха, цесара и краља нашега, коме не мање дугује и обновљена народна нам литература. Јер у мирним крајевима скиптра његовог јавили су се крајем прошлога века и њени рани замеци с Доситијем Обрадовићем, а више од половине столећа у Бечу, у столици цара честитога, под окриљем Његових просвећених влада пробавно је Вук Караџић, утврђујући јој словесни орган, леп српски језик и одавде прослављо са песама име српско по широкоме свету уживајући доброчинство и гостопримство узвишенога нам краља и Господара, Франца Јосифа Првог — нека му је на томе и на свему у хомагијалној оданости пређена и овде прва и највиша хвала и слава! Сетимо се благодарно, даље, великодушних оснивалаца и приложника наше гимназије — за сто и седам година њих до седам стотина, који су се сећали нас. Не заборавимо најпосле споменути се и верних чувара завета Савиних, његових и Јанићијевић наследника, архиепископа, митрополита и патријараха овостраних српских и Карловачких, међу њима с дубоким признањем и поштовањем Његове Светости Преузвишенога Господина Георгија утемељитеља задужбине св. Саве, — који су сви мудро и суревњиво пазили и пазе као два ока у глави гимназију нашу и богословију, заводе и залоге боље будућности наше и опстанка овде, од куда се већ више од сто година занављају редови и шири коло српске интелигенције, која уноси светлост и топлоту, умност и моралност у масу народну, те да се временом и с помоћу Божјом приближимо и изједначимо кадгод с другим сретнијим и напреднијим. —

Небеспоме и вечноме Патрону целокупне просвете српског народа, Сави Немањићу; фундаторима и бившим временим Патронима Карловачке гимназије, његовим наследницима и свима њеним добротворима и старатељима; Његовој Светости Преузвишеноме Господину Георгију Бранковићу, нашем данас врховном Патрону и старешини, ревнитељу и меценату овостране народне школе — нека је сада и свагда неувела слава и хвала. Слава им!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак).

2. Друга заповест о блаженству.

Пут блаженству, који имамо у првој заповеди Христа Спаситеља о блаженству, — пут смерности, сиротиње духовне, води другоме путу блаженства: **блажени плачући: јако тии утешатсѧ** — *благо онима, који плачу: јер ће се утешити* — говори Христос.

Вероватно чудним учиниће се многима, да се плачућима обећава блаженство, да плач може бити путем блаженству. Не мисли тако свет, не говори тако у срцу своме „син века овога.“ „Не они, који плачу, него они, који се веселе, који се смеју, блажени су — говори он. Погле богатога: он живи на своје потпуно задовољство, задовољава све своје жеље, свуда га сусрета уважење и почаст, живот је за њега — постојано радосно весеље, — и он је задовољан, весео, смеје се. Зар то није блаженство? Нису-ли дакле блажени, који се веселе? Погле силника света овога: он живи рахатно, једе слатко; свуда му се указују почасти, поклони, лажна ласкања; од њега зависи положај и судба многих. — и он је задовољан,

смеје се. Није ли блажен он? Нису-ли блажени, који се смеју? Погледајмо сада на људе, како веле, судбом ожалошћене. „Вечита невоља, постојани плач, ето то је наша судбина" — говоре они. Плаче немоћна злоба, плаче понижена гордост, плаче увређено самољубље, плаче незадовољена страст, — нису ли несретни сви ови, што плачу? Може-ли дакле онај, који плаче, бити блаженим?" Не о томе блаженству и не о тим сузама говори Христос. Према томе није могуће бити блаженим само зато, што те у животу срета постојано задовољство, радост, весеље, — **горѣ вамъ смѣющимсѧ нынѣ: ꙗкѡ возрыдаете и восплачете**, — говори Спаситељ (Лук. VI. 25.) Но и утеху обећава Он не онима, који плачу лажним сузама, сузама греха, страсти и порока. То су сузе праве, сујетне, сузе грешне, достојне оних, који плачу; те сузе узрокују смрт душе и тела. **Мірꙋ сегѡ печаль смерть содѣлаваетъ** — говори апостол. (2. Кор. VII. 10) Зашто и ради чега је дакле нужно плакати? Какав плач може донети утеху и увести у блаженство?

Преп. Симеон, нови Богослов, учи, да ономе, који јасно разумева смисао прве заповеди Христове о блаженству и верно га врши, није тешко разумети и смисао друге заповоди, лако га и извршује и достизава блаженство, које је у заповеди обећано.[1]) Праву смерност, искрено знање грешне сиротиње своје прати код човека дубоки осећај своје недостојности пред најсветијим Богом и производи у њему сету, скрушеност и сузе. Такову искрену смерност природно прати свагда искрени плач. Ето о том плачу за грехе, о тима плачућима, који плачу услед знања дубоке своје грешности и и своје недостојности пред Богом, — говори Христос Спаситељ заповедајући: **блажени плачѹщіи, ꙗкѡ тіи ѹтѣшатсѧ** Тако уче и св. оци и учитељи црквени, као н. пр. св. Василије Велики, св. Јован Златоусти, Теофилакт Бугарски.[2])

Знајући грешност своју и грозоту и видећи немоћ своју — избавити се од греха, шта друго да чинимо, него да плачемо горким сузама искрене туге? Слабо и неразумно дете, које је залутало пред родитељима или пало у беду, горко плаче, да би назвало саучешће и помоћ. Тако и ми, грешна и слаба деца Оца небеснога, ради своје зле и слабе воље и услед замке нечастивога падајући у грех, дужни смо проливати сузе покајања о учињеним гресима и смерно молити милости и помоћи. Нико није достојан толико сажаљења, колико греси наши прошли и садањи. Ко се често удуби у себе и пажљиво размишља о својим гресима, тај ће свагда имати узрока уздахнути ради греха својих. Погледамо-ли на минули свој живот, — и у детињству, и у младости и у скорашњем времену, видићемо грехе своје. Погледамо-ли на себе сада, на своје жеље, мисли, поступке, — увидећемо, да смо грешни пред Богом и пред својим ближњима. **Многѡ ко согрѣшилмѣ кси**, — говори св. апостол Јаков. (Јак. III. 2.) **Ꙗкѡ рѣчемъ, ꙗкѡ грѣха не имамы**, говори св. Јован Богослов, **сеѥ прелщаемъ и истины нѣсть въ насъ.** (1. Јов. I. 8.) И све дотле, док ми живимо на овоме свету, док носимо ово грешно тело, ми нисмо никада сигурни од грешнога пада. **Мірѣ весь во злѣ лежитъ.** (1. Јов. V. 18.) — говори апостол, **ꙗкѡ всѣ, ежеѥ въ мірѣ, похоть плотскаѧ и похоть очесъ и гордость житейскаѧ.** (1. Јов. II. 16.) Опасност са стране слабога и немоћнога тела и борба његова са грешним побудама и страстима својима опасност са стране невидљивога сатанеђавола, — све то при знању наше грешне сиротиње, побуђује у нама срдачну скрушеност и изазива сузе плача Сви светитељи били су дубоко проникнути чувством бола, искрено знајући сву опасност свога положаја у свету греха. **Очи мои, ꙗкѡ пощитѣ мое продолжимъ**, тужно је Псалмопевац. (109. 5.) **Окаменѣ азъ человѣкъ: кто мѧ избавитъ ѿ тѣла смерти сегѡ**, — вапио је апостол. (Рим. VII. 24.). Тако ми сетно тугујемо у овом животу, оглеђајући на свој бедни, грешни положај, — но шта, ако помислимо на наше учешће и у другом животу? Чије срце да се не скрши, чија душа да се не напуни осећајем туге, чије очи да не пресузе, ако — размисливши искрено о својој грешној недостојности, о својим порочним склоностима и страстима — помислимо на неизвесност смртнога часа и на праведни суд Божји после смрти! Нечисти ми у својим мислима, осећајима, жељама; грешни пред Богом неправи и пред ближњима, све заповеди Божје ми смо преступали. Како ћемо са јавити пред лицем пресветога и праведнога Бога? Чим ћемо се оправдати пред судом Његовим? Ка-

[1]) Преп. Симеона, нов. Богосл. 12 слов.
[2]) Преп. Михаил. Тум. св. I. 80

кав удео нас очекује? Та једина ужасна неизвесност довољна је, па да лијемо из очију наших невасушиве потске суза, да срце наше постане неизмерно море бола. И у нашем бедном положају доста је, да се срце наше скруши и излије у горким сузама плача. Но још јаче морају бити сузе наше, још већи бол наш, ако ми од својих греха обратимо се гресима наших ближњих; ако сазнамо и видимо ту бездну греха, у коју је по ученју апостола поринут свет. (1. Јов. V. 19.) И о том болу, и о том плачу — болу и плачу због туђих греха, — по тумачењу св. Вас. Великога, св. Јов. Златоустога и других отаца и учитеља цркве, — говори Христос Спаситељ такође, обећавајући онима, који плачу, блаженство утехе. Није могуће, да греси наших ближњих не побуде, у нама искренога сажаљења и саучешћа. Ми саучествујемо с нашим ближњима по урођеној нам природи у њиховој туги, болу и несретним околностима. Тим више дужни смо саучествовати, видећи грехе њихове, видећи окорелост њихову у тим гресима и њихову нераскајаност Зато су и светитељи често тужили и жалили због греха ближњих својих. И плодоносне бивају сузе такове. Таковим сузама плакао је Спаситељ угледавши Јерусалим са горе Јелеонске, а предвидећи његову пропаст. (Лук. XIX. 41.—44.) Таковим сузама плакао је у староме Завету пророк Јеремија, проникнут љубављу спрам својих сународника, који предани беху ради умножења безакоња вавилонскоме ропству (Плач. Јерем.) Таковим сузама оплакивао је св. апостол Павле народ Израиљски, кад је желео, да боље сам буде одлучен од Христа, само да би се спасла браћа његова и сродници по телу. (Рим. IX. 1—4.) И он нам даје науку плакати сѣ плачѹщими (Рим. XII. 15.). Још већма мора побудити горки плач постојано праћење безакоња, заблуда и нераскајаности свуда по свету. Љубав Богу и ревност за славу Његову треба да побуди у нама горку тугу и сузе бола, када видимо, да Бога тако мало њих познају, тако Га мало њих љубе и прослављају. Ето неисцрпнога извора суза за душе праведне, које непрестано уздишу због постојаног разорења царства Божјега на земљи. И тако је за праведне овај свет стан беде, место туге и бола, долина суза.

(Наставиће се).

Представка српске црквене општине загребачке у погледу српске заставе.

Ваша преузвишености Свијетли Бане!

На позив господина градоначелника окитисмо дне 2. децембра 1898. нашу цркву и општински наш дом заставама. — Живећи у правној држави, у којој је слободан изражај мисли и освећења законом заједмчен, држасмо да од нас нитко с правом неће моћи захтевати, да изражавајући своју лојалност, затајујемо своје народно биће и свој народни осећај. —

Зато истакосмо на цркву и општински дом земаљску, царску и српску народну заставу.

Ове смо заставе изнели око 7 сати у јутро. — Око $11^1/_2$ часова прије подне, истога дана, дошло је редарство, те је редарствени повјереник скинуо српску народну заставу, која је на нашем дому изнад нашег парохијалног звања висила, — уједно је известио нашег предсједника, да је то по вишем налогу учинио.

Узимајући овај налог са достојним респектом на знање, част је потписаној општини изаћи пред Вашу Преузвишеност са овом представком, пошто држимо, да за речени налог није било ни правног разлога, ни стварног повода.

У правној држави слободно је све, што законитим путем није изрично забрањено, односно, што не стоји у протусловљу са постојећим законитим нормама.

Са овог правног становишта полазећи држи покорно потписана општина, да државна власт не може ниједном грађанину приječити, да српску народну заставу на својим зградама истиче, јер та застава није ни законитим, ни наредбеним путем забрањена.

О употреби боја за заставе постоји у нашој отаџбини законска установа у §. 61. зак. чл. I. из год. 1868. Другога закона нема. — Одредба §. 61. гласи: У пословних автономних имаду се унутар граница краљевина Далмације, Хрватске и Славоније употребљавати сједињене боје и грбови истих краљевина, потоњи провиђени круном св. Стјепана.

У провађању ове законске установе издала је кр. земаљска влада наредбу од 16. новембра 1876. бр. 18.307, којом је фиксирала ред земаљских боја, те јавним органима наложила, да јавне знакове и путоказе сходно пропису § 61. овим бојама наличе.

Из цитираних законских установа јасно се види, да су у §. 61. одређене, а цитираном наредбом поређане земаљске боје, које се имају употребљивати код земаљских емблема и да је обавезана употреба тих емблема по §. 61. изрично стегнута само на автономне послове, дакле на репрезентацију земаљске автономије по факторима, који су законом на то позвани, — досљедно, да искључиво употребљавање није обавезно изван сфере земаљске репрезентације и по том да није грађанству наложено, да се може у опће само земаљским бојама служити, а све друго, па и српска застава, да је забрањено. — Забране дакле за српску заставу не садржи ни §. 61. ни цитирана наредба, која у осталом нема бити у противословљу са законом, кога проводи.

Цитиране ове законске установе налазе се у складу са начелом, кога се све модерне државе држе, — јер по опћенитом схваћању дужност и право употребе државних емблема пристоје само факторима, који државу репрезентирају.

Исто је тако, по опћенитом схваћању дужност и право државе и сваког њеног грађанина тражити, да се државним емблемима достојно поштовање одаје, али правне државе на свијету нема, која би слободу својих грађана стезала на искључиво употребљивање боја државних емблема, и која би својим држављанима у опће прописивала које боје смију, а које не смију употребљавати.

Пракса, која постоји у свим правним државама, показује, да је наше становиште оправдано, јер нема правне државе, која би запречавала извјешавање народносних застава изван круга државне репрезентације.

У Аустрији, где су редарствени обзири напредно важан чинилац управног организма, истичу се заставе свијух народности.

Српска и хрватска застава истиче се слободно у Далмацији, шта више не налазе обе те заставе у Босни и Херцеговини на таке запреке какова, је у цитираном вишем налогу садржана.

Али ово темељно начело слободе у правној држави није једино исходиште са којега полази покорно потписана опћина, кад истиче своје мишљење, да је реченим вишим налогом у своме праву повријеђена.

Специфично упориште за своје правно становиште налази покорно потписана опћина у правном положају српскога народа у краљевинама Хрватској и Славонији.

По прастаром обичају није се српска народна застава на згради српског народног сабора у Сријемским Карловцима; дакле на нашем територију.

Под том заставом дочекује српски народ краљевског комесара, који испод те исте заставе у име нашег краља отвара засиједања сабореска.

Традиционалним обичајем, дуготрајном, сталном и големом праксом признали су дакле најмјеродавнији државни фактори ову заставу као знак српског автономног организма, који је краљевским повељама, државним и земаљским законима зајемчен, па зато цијени покорно потписана опћина, да та застава има традицијом освештано право на заштиту државне власти и без обзира на становиште, које је горе част имала истаћи. — Досљедно тому може ту заставу сваки грађанин наше отаџбине слободно употребљавати, и ова опћина је, шта више, дужна као члан српског автономног организма служити се њоме.

Са овог правног становишта полазећи, држимо, да није било основног, правног разлога за виши налог, по коме је редарство поступало.

Остаје нам још да размотримо ствар са становишта редарствених обзира и да Вашој Преузвишености предочимо право стање ствари, из којег произлази, да није било ни стварна повода редарственом утицању у нашу правну сферу.

Од 7 сати у јутро до пол дванаест прије подне реченога дана висиле су заставе на нашем опћинском дому, свијет се није пред нашим домом сакупљао, нити

су се показали и најмањи знаци незадовољства. Тек око пол дванаест, кад се је редарство пред нашим домом у већем броју појавило и ужурбало и кад је застава скидана, застало је на улици нешто свијета и радознало гледало, шта ће се догодити. — Кад је застава увучена, аплаудирало је 10—20 младића, по свој прилици средњошколаца, и детића, који су своју хрватску свијест на овај јефтини начин хтјели засвједочити. Ми дакле са задовољством можемо увјерити Вашу Преузвишеност, да су се загребачка публика и сви солидни хрватски листови мирно држали.

Оно 10—20 младића не могу се узети озбиљно, све да су хтјели демонстрирати, њих је редарство могло лако растјерати, као што је у очи тога дана растјерало много већи број демонстранта, који су против суставу и кр. земаљској влади демонстрирали.

У Загребу смо често имали демонстрација против јавних и приватних особа, па смо видили, да је загребачко редарство свакој демонстрацији дорасло и мир успоставило, досљедно, морамо извести нуждан закључак, да је и код ове прилике могло мир и ред уздржати, без да је застава одстрањена, тим прије, што како имадосмо част истаћи, у опће није било видљива стварна повода за уредовање.

Али све када би такова повода било, држи покорно потписана општина, да је у правној држави јаче право од бруталне силе турбулентних елемената и да, већ у интересу правне сигурности има право на заштиту са стране државног ауторитета, иначе би елементи, на које нема морал никаква утицаја, могли доћи до закључка, да српски народ не ужива законито државне заштите и да се на Србе и српску заставу може слободно и успјешно нападати.

Ово се показало у једном овдашњем листу, који је скидање српске заставе одобравао са становишта негације српскога народа и покушао свијету представити, да је редарствени овај чин у духу његова програма изведен.

Да пак овако схватање не би било у интересу државног ауторитета, ни правне сигурности, ни јавног реда, не треба посебице доказивати.

Преузвишени Господине! Ван сваке је сумње, да српски народ у заштити своје заставе, налази заштиту свога законитог положаја у нашој отаџбини и да је за то у том питању врло осјетљив.

Ван сваке је сумње и то, да државни интереси категорично захтијевају, да мјеродавни фактори и њелокупно становништво наше отаџбине воде рачуна са чувством и осјећањем српскога народа, који сачињава скоро половицу њеног аутохтоног становништва, и по тому, да заштита наше заставе — без обзира на правну страну овог питања — треба да наће своје упориште већ у добро схваћеним државним интересима земље.

Рачунајући са том чињеницом а и уздајући се у своје право, част је покорно потписаној општини подастрети ову представку са покорном молбом, да Преузвишеност Ваша својом државничком мудрошћу овде наведене разлоге уважити и сходне мјере одредити благоизволи, како би ова општина у своме праву истицања српских народних застава заштићена била.

У Загребу, дне 16. (28.) децембра. 1898.

Српска православна црквено-школска општина:

Тајник: М. Боберић. Предсједник: Др. Б. Медаковић.

Говор*

Др. Светислава Шумановића

народног заступника

држан 22. јануара (3. фебруара) о. г. у сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације у предмету уређења интерконфесионалних односаја.

Високи саборе! Ја данас дижем свој глас у питању најузвишеније грађанске дужности, у питању најузвишенијих грађанских осећаја, у питању првог постулата данашњега друштва, у питању једнакости и равноправности. Ја се надам, високи саборе, да реч која и глас који ће ће остати глас вапијућега у пустињи. Ја се тому надам и надати се морам, јер нећу да верујем, да би могао у народу владати смер, који се противи темељној основи друштва да-

* На овај говор обазрео се и народни заступник Др. Александер Врешћенски, а одговорио је и преузвишени господин Бан. Донећемо нападак из њихових говора, те на све ове говоре рећи и своју. Ур.

нашњег времена. Ја не ћу, не могу, не смем, да то верујем, јер би иначе морао сматрати себе и народ инферионром расом, која је неспособна за државно устројство овога века.

Било је времена, високи сабране, када је у питањима савјести и вјеровања најснажнији и најјачи разлог био огањ и мач; било је времена, високи сабране, кад је за савест и вероваље тражен основ у наредби и закону, а не у нутарњости човечанској; било је време, када се није питало: што верујеш, него којој држави припадаш и по том што мораш да верујеш.

Данас више таковић времена нема; данас је то време скоро свуда заборављено; данас су трагови тога времена набрисани по свој Европи код свих културних народа. Трагови тога времена утонили су се у слободи грађанској, коју је створило модерни век, која је дала једнакост и равноправност свима, малима и великима.

Слободи, која је целокупности дала отаџбину, која је једнаком мером до савршенства дигла патриотизам, која је једнаком мером разделила права и дужности грађана. Свуда је нестало тих трагова, само у једном делу наше монархије, само у нашој отаџбини осећају се трагови овога времена, које је осећало савест и најсветије уверење. Тога ради устајем, тога ради говорим.

Устајем не да тражим каве, него да тражим слободу савести и правац у законодавству, који ће одговарати слободи вероваља, једнакости и равноправности грађана у питању вере.

Дозволите ми, високи сабране, да почнем са старим временом, с оним временом, које сам мало прије споменуо и да останке тих времена кратком генезом њиховом у овој високој кући расправим. Ево, како су се развили.

До год. 1781. постојала је таква наредба, која је била управљена на католичке бискупе, да у приликама, где се ради о женидби мешовитој, како се онда рекло, између католика и акатолика, дозвољавају женидбе само у таковим случајевима, где акатолик даде реверс, да ће сву децу узгајити у католичкој вери, односно у унији. Год. 1781. престало је то, јер су се били почели већ показивати предзнаци овога века, пуцала је зора грађанске слободе. Те године издан је патент о сношљивости — т. зв. Toleranzpatent — који је проглашен у крунованима аустријским. Ја држим, високи сабране, да је садржај тога патента свима познат. Овим се патентом католичка црква као једина јавна црква у земљи поново декларира, а другим се вероисповестима само дозвољава приватно вршење богослужења, градња цркава дозвољава се само ако је био известан број верних.

Ја данас о том питању не ћу расправљати, јер ме данас занима само §. 6. тога патента, који се односи на верозаконски одгој деце из мешовитих бракова. §-ом 6. укинути су реверси и одређено, да деца из мешовитога брака, ако је отац католик, морају бити сва католичке вере, ако је мати католкиња, отац пак акатолик, тада да морају деца следити веру родитеља, дакле супремација једне цркве, подложност грађана друге конфесије. Тај је патент, како рекох, проглашен само у земљама аустријским. У исто време издан је патент истога садржаја, који је требао важити за Угарску, дакле и за краљевину Хрватску и Славонију. Тај патент није никада дошао до ваљаности из установних разлога, јер си Мађари нису дали протууставно наметати оваких закона.

По том за наше крајеве, т. ј. за провинцијал, ни један ни други патент није имао никада правне крепости, ма да је до год. 1890. кад и кад по нужди по њему суђено.

Ваљаност му је у војничкој Крајини, према начелу равноправности, имали престати утеловљењем Крајине, а свакако и најкасније са законом од год. 1887. — Но и пре тога, ја мислим већ од његова настанка, није тај патент свестрано респектован. За провинцијал није овај патент никада вредио, а како је са праксом и извршивањем овог патента стајало у војничкој Крајини проказали на наредбе генералкоманде од г. 1879.

Генералкоманда у својој наредби од 1879. изрично се позива на Елингера, да њим докаже, да тај патент код нас вреди, а то је врло сигуран знак, да није практикован, јер се иначе неби требала врховна власт позивати на приватног коментатора Елингера, да докаже, да један закон постоји. Тако је било до г. 1890. Пракса је до год. 1890. била несумњиво врло ретка и јако недостатна. Год. 1890. и од год. 1890. овамо ударила је пракса другим правцем. Пракса се позива на зак. чл. 26. од год. 1791. и протеже га на бившу Крајину и провинцијал. Тај зак. чланак створен је на угарском сабору за протестанте. У §. 15. тога чланка одређује се, како се има поступати с децом из мешовитих бракова између протестаната и католика. Тај §. 15. садржи теже одредбе од толеранцпатента, јер се каже, да ако је отац католик, деца из тог брака морају наследити веру свога оца, „sequantur“, дочим ако је отац протестант, њушка деца могу наследити његову веру, „possint“. Ово није без важности обзиром на питање реверза. Ја ћу се мећутим касније на ово осврнути. Моје је уверење, високи сабране, да пракса у зак. чланку 29. од год. 1791. не може наћи правнога упоришта за своје становиште, а моје је још дубље уверење, да ни закона о уређењу овог питања уопће немамо, те молим, да ми се дозволи, да, позивећи с разних становишта, то докажем.

Пре него што дођем на то, дозволите ми, високи сабране, да једно још важно питање дотакнем, које се, по мом мишљењу, неправилно практикује и онда, ако патент од год. 1781. стоји и закон од 1791. важи. Тиче се, господо, реверза, тиче се исправа, којим се унапред веже и скучава савест једнога човека, и који, по мом дубоком уверењу, не одговара ни нашој цркви, која их тражи, ни појму најпримитивније слободе савести. У патенту од г. 1871. у §. 6. изрично је забрањена употреба реверза. Католичка црква, која се у ово време налазила у својој потпуној снази и која је нарочито према сри-

ском православном елементу у краљевини Хрватској и Славонији“ имала за себе §. 68. декларторија, по ком се је морала пријавити свака мешовита женидба католичком бискупу, који се је позивао на тајну наредбу, и услед тога противно проведби толеранцинатента, захтевала је реверза, макар да је по §. 6. толеранцинатента било забрањено издавање реверза. Излазиле су разне наредбе у питању тих реверза, да спор о реверау реше. Католичка црква искала је и надаље реверзе. Православна се црква противила, док није питање кр. одл. од 1842. решено тако, да има места само добровољним реверзима, т. ј. да су толеранцинатентом укинути само реверзи изнуђени силом или ускратом пјенчања. По томе је, дакле, после год. 1842. могло бити говора и питања само о добровољним реверзима. Али против оних се борила и православна и протестантска црква.

После год. 1842. дошли смо, дакле, у други стадиј препора о реверау. Сада је чисто и јасно по наредби од год. 1842., да реверз може бити само добровољан, а досљедно томе, високи саборе, мора се уаети, да се каније, кад је настала препирка, дъ ли има места реверзима или не, могло радити само о том, да ли га има код добровољних реверза. То је питање могло настати услед струје, која данас влада, која је сада настала, која у реверзима сматра повреду кардиналнога начела слободе. И та препирка, вис. саборе, о питању добровољнога реверза, решена је наредбом, коју је издала генералкоманда год. 1869. за војну Крајину, где стоји изрично одређено: „Њ. ц. кр. Величанство обзнашло је укинути реверзе“. Ја дакле изводим, да данас у оиће добровољним реверзима нема места, јер, како сам разложио, насилни су реверзи најпре укинути, остали добровољни. а пошто је одлука Њ. Величанства изашла г. 1869., када се је могло опет радити само о добровољним реверзима, то се може односити само на добровољне реверзе.

Ово, вис. саборе, што сам рекао о питању тих реверза, односи се само на војну Крајину, гледе проминцијала у том правцу није никшта посебно одређивано. Није одређивано с тога, што у оиће није било повода одредби, пошто није било закона. По зак. члапку 26. ех 1791. стоји ствар другчије. На онога секизитур и посиит изводи једно решење краљевско, издано на представку жупаније пештанске, да има места реверзима, наравно добровољним. Стављајући се пракса на становиште зак. чланка 26. ех 1791., умла је у начелно протусловље, да под уставном ером важи скучавање слободне савести, које је апсолутизам у војној Крајини укинуо. То је довољно, да се покаже, како је пракса неправилна. А уа то се каспра неправилно краљевска одлука за то подручје, којом су реверзи у оиће укинути. То не одговара ни правном становишту земље, ни духу равноправности, ни конституционализма. Таква пракса не може се одржавати.

Ово, што сам разложио, разлагао сам са становишта, да ове наредбе и закони стоје. А сада нека ми се дозволи истаћи разлоге, с којих ја мислим, да ти закони не врједе и да у оиће те наредбе стајатй не могу. За мене је, вис. саборе, одлучни сада зак. чланак 26. од г. 1791., јер је он одлучна подлуга праксе код нас. По том ћу се за бавити главно с њиме, у колико стоји и може стајати. Једна је чудновата појава, вис. саборе, код овога закона, да се употреба његова за православне основа на краљевској резолуцији, за коју је јако двојбено, када, и да ли је у оиће промулгована. Темишварски српски црквени сабор, који је држан год. 1791., нарадио је своје постулате и ти су постулати предани Његову Величанству.

У записнику налази се примедба комесара краљевског, који је описао стање, како је до онда било; онда предлог хофкриграта, који препоручује толеранцинатент, односно предлог Комисије Аулике и резолуција краљевска, која је на концу записника додана. Та резолуција имала је да дословце гласи онако (чита):

„Die nicht uniirten Griechen werden in Militari sowohl als Provinciali nach denjenigen national Privilegien und Freicheiten so die Protestanten in negatio religionis jüngstens erhalten haben behandelt werden“.

Том би се, дакле, резолуцијом важност овога. за протестанте створенога зак. чланка 26. из г. 1791. имала протегнути и на православне Србе у Крајини и провинцијалу. Ја сам, расправљајући о реверзима доказао. да та резолуција у војној Крајини у оиће није позната, а ни наредбе ген. ком. од 1879. види се, да ју ни нијзина власт није ни позивала ни практиковала, — него да се је држала толеранцинатента, и то несигурно. Важност ове резолуције за провинцијал одмах ћу расправити. Та је резолуција полазна тачка, вис. саборе, из које пракса закључује на важност зак. чл. XXVI.: 1791. за православне, али једина основа, из које се то закључивати може.

Али, вис. саборе, пастаје једно озбиљно питање: кад је та резолуција проглашена? А још озбиљније: да ли је стајало у компетенцији онога, који ју је издао, да ју обавезно када?

Ја дркам, да није било ни једно ни друго.

Истина, зак. чл. 27. од 1791., којим је право и слобода вероисповести, за нас дакле Србе православне вере у краљевини Угарској инартикулирана, тај зак. чланак у погледу фундације, статута и школа придржаје право одредбе краљу, у колико се те одредбе не противе фундаменталним темељним законима краљевине. То је једина пуномоћ са стране сабора, којом је раширена моћ владарева у погледу одредаба, које се тичу вере код православних Срба.

Наши тога зак. чл. XXVII : 1791., темељем којега је краљ у оиће одредбе од најновијега времена стварао код нас у погледу српске црквене автономије т. ј. од зак. чл. IX.: 1868., а каније до нашег закона г. 1887. нема друге законске одредбе. Тим законом недотиче се питање односно једне вероисповести према другој, а нарочито питање мешо-

питих бракова. Без повреде устава није се дакле питање мешовитих бракова и односа према католичкој цркви једностраном краљевском резолуцијом могло решити, па зато та резолуција нема правне моћи.

Ја држим, да католичка црква према овој моћи, коју је надети имала, неби била ни дозволила, да се на зак. чл. XXVII.: 1791. може извести право уређења односаја једне конфесије према католичкој. Одатле дакле проналази, да се на тога зак. чл. апсолуте не може ништа извести.

И по том већ следи, да за праксу овом резолуцијом краљевском у погледу зак. чл. XXVI.: 1791. нема никакве подлоге. А још је једна важна чињеница вис. саборе: питање, када је тај зак. чл. XXVI. од г. 1791. дошао у праксу?

Сто година, вис. саборе, велим још једанпут, сто година требало је, да се је за ову резолуцију сазнало и да се пракса обзиром на овај зак. чл. XXVI.: 1791. уперн.

Ово је један јако сумњив знак обстојности и ваљаности те резолуције. То је време од сто година свакако ове резолуције румпирано само два пута.

Румпирано је само једним резервatом хофкрикерата од год. 1845. на уг. канцелара Мајлата и румпирано је једном наредбом од 3. студена 1858. — односно то није ни наредба, него једноставан допис аустријског министарства за богоштовје и наставу на војничку главну команду: дакле, у овоме није управљена ни на један дикастеријум, него само на једну војничку област, за разјашњење, како се има код војничких женидаба разних вероисповести поступати. У том се допису спомиње овде допис на Мајлата из год. 1845., и тако отуда, на тога дописа изнашла се је и дошла до резолуције краљевске од 1791. године.

Дакле, већ из начина, како се је до тога дошло, види се сасвим јасно, да ова нити је била кадгод у пракси, нити је била проглашена, нити је могла имати ваљаности. А ваљаност није могла имати ни истога разлога, из којега није могао имати ни толеранцпатент, који је за Угарску издан.

А да се пракса фактично није извршавала по овом закону, не треба да посебице доказујем. Није се могла извршивати кад се је резолуција тек 1890. нашла. То ће господа с оне стране, која су с овим имали посла, најбоље знати. Какова је пракса била у Крајини по толеранцпатенту, рекао сам и илустрирао наредбом од 1879. Била је нестална и врло мањкава. Та многи, па и ја сам у Крајини имадемо у својој фамилији врло блиске рођаке и цели низ родбине, где је био склопљен мешовити брак, а где су деца одгојована у вери православној, и да није нико имао што против тога, и да је ко тражио, да се по толеранцпатенту поступа.

Ја сам уверен, да влада од постанка толеранцпатента па до године 1890. није у свему имала да пресуди толико случајева, колико од год. 1890. овамо, а то су сигурни знаци перске неспособности, сигурни знаци, да је пракса на кривом путу, кад мора толико пута силом тражити извршивање наредаба, којима се појединци противе. Ти су знаци али знаци почетка борбе, а свакако и најсигурнији знаци, да то питање законом што пре уредити треба.

Ја сам настојао доказати необстојност, односно неваљаност зак. чл. XXVI. од године 1791. по његовој самој унутрашности и по стању, у којем је издан. Али, високи саборе, ја држим, да кад би он и био исправно проглашен, и кад би тај закон и толеранцпатент имали иначе важности, да би та њихова вредност морала престати са годином 1861., ако не већ са зак. чл. XX. од год. 1847./48.

Истина, Врбанчићев предлог од год. 1861. о равноправности вере, колико сам ја ако видио и нашао, нити је примљен нити одбијен. По сигнуму имао би бити стављен међу предлоге, који се упућују на дневни ред, али га тако међу тим предлозима нема. Како и зашто, не знам, али једно ће ми посведочити и господа, која су тада деловала, а и г. Мажура, који главом одобрава, да је сабор од г. 1861. стајао на становишту потпуне равноправности грађана, и да је цео даљи рад земље на том основан.

Даље, високи саборе, ми смо добили сад закон протестантски, којим је равноправност призната. Ми смо, добили и закон српски од 1887., којим је равноправност вероисповести такође призната. Истина је, да је пасус о равноправности у зак. чл. од год. 1887., нешто тамна, али је доста јасан, да га свако може разумети и ако је нејасно писан. У закону од год. 1887. речено је, да ће се и једној и другој цркви размерна дотација из земаљских средстава давати, полазећи са начела равноправности.

Ја држим, да би била крајња софистерија ту ствар тумачити тако, да је равноправност постављена само у питању новчаном. Ја држим, нити су Срби могли тражити равноправност, нити су Хрвати могли за њу гласати тако, да је плате новцем. Равноправност није призната ради новца, а савест да је остала окована. Код дотације споменуто је начело равноправности, што се сматрало, да се по себи разуме равноправност у питању савести и без које се у опће не може бити. Начело равноправности, које је темељни принцип и државе и земље и нашег опстанка и сваког грађанског кретања, то начело не допушта, да имаде грађана две врсте и да су Срби грађани друге врсте у том питању. (Одобравање на десници.)

Ја сам дигао свој глас, да кажем, да нећу да будем грађанин друге врсте и да Срби имају права тражити, да се конзекенције равноправности изведу. Дигао сам свој глас у сигурној нади, да ће у нашој обћинита одазва, да правна равноправност признада и нама, као и сваком грађанину ове земље.

Овом приликом, кад сам већ дотле дошао и доказао, како нам иде у питању вере и кад сам доказао, да се по речении законима не сматрамо равноправни, да уставна пракса у питању реверза строжије поступа, но што је чинила абсолутна владавина, сећам се г. заст. дра Бањавчића, који је обећао главу заложити за нашу веру. Ево г. Бањавчићу, како нам иде и онде, где ни своју главу залажете.

Ја се нисам, високи саборе, никада дизао у о-

вом сабору, а ни садa се не дижем, да тражим каве; нити сам се дигао, да коме што пребацујем, јер нисам политичко дете. Ја знам у ком се правцу ова ствар мора свршити. Ја сам дигао свој глас, да вас на ову неправду упозорим, на стање, које се противи начелном становишту друштва и државе, које је у опреци са првим захтевима грађанске заједнице и грађанске крепости. Ја нисам политичко дете и знам, да се за 24 сата ово питање решити није могло; ја нисам политичко дете и знам, што ми је патриотска дужност, па ћу моју дужност с моим друговима и даље чинити; ја нисам политичко дете да не знам, како се ствари развијају и како се развити могу и морају, али то стоји, нити ћу ја, нити моји другови престати дизати свој глас, да се ово питање праведно и на темељу равноправности реши, све дотле, док се наши праведни захтеви не уваже, све дотле, док се законом ово питање по начелу равноправности не реши. Ја са пуним поуздањем говорим о томе баш код ове ставке, за коју ћу по свом политичком положају и дубокоп политичком уверењу гласати.

Рекао сам, да се надам, не само од моих другова с ове стране, него од целе земље и од опозиције, да се неће оглушити позиву најсветије грађанске дужности, да ће послушати глас савести, и да ће с нама заједно радити, да се законитим путем ово питање по начелу равноправности реши. (Бурно одобравање на десници).

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Нови митрополит петроградски и ладошки.**) За митрополита петроградског и ладошког, на место блаженоупокојеног Палладија, именован је највишим указом преко св. Синода, архиепископ финландски Антоније. Високопреосвећени Антоније, као световњак Александар Вадовски, родио се 1845. г. у селу Ширингупи у тамбовској губернији. Основно образовање стекао је Александар Вадовски у тамбовској духовној семинарији, а затим је на државни трошак отишао у казанску духовну академију, где је с одличним успехом свршио курс 1870. г. и одмах ступио на проповедничку катедру. Мало зт тим ступио је у брак, но жена му набрзо умре. 1883. г. ступи он у монашки чин примивши монашко име Антоније, и већ после годину дана поста архимандрит и инспектор казанске духовне Академије, 1885 г. именован би за инспектора петроградске духовне академије, а 1. маја 1887. наречен буде за епископа видорског, викара петроградске митрополије, и именован за ректора академије. Те године установио је он, да слушаоци академије проповедају по салама и храмовима петроградским, што се и данас тамо чини на велику корист како самих слушалаца академије тако и тамошњег православног друштва. Заузимајући у току 22 год. катедру црквеног проповедништва у две академије, штампао је он масу чланака по том предмету. 1895. издао је врло солидно дело под натписом „Из историје хришћанске проповеди", које му је донело степен доктора црквене историје. Осим тога издао је 1890. г. „Слова и рѣчи". Особито је важна црта у његову животу — његово очинско понашање спрам својих ученика у академијама. У сваком слушаоцу високопреосвећени је пре свега гледао човека, уважавао његова убеђења, сва његова морална права но уједно с тим, строго је тражио од њих, да своје дужности савесно врше. Дисциплинарни поступак није високопреосвећени употребљавао, али је поредак академске корпорације био идеалан; све се испуњавало без притиска. Његово срце пуно љубави и његова кротост као ректора свакога је побеђивала. Слушаоцима је високопреосвећени свагда био приступачан — врата и стан његов свагда им беху отворени.

(**Почасни протојереј.**) По саопштењу у данашњем званичном делу овога листа, благоизволела је Његова Светост, именовати почасним протојерејем пароха у Јамини јереја г. Дамјана Јеврића. Г. Јеврић је рођен 1836.. рукоположен 1862. године. Одликован је био црвеним појасом, дугогодишњи је члан Архидијецезалне Конзисторије, а бивао је послаником на народно-црквеном сабору. Г. Јеврић је радио и на српској књизи, што оригиналним радовима, што преводима из немачке и француске књижевности. Особитих је заслуга стекао у послу око оснивања нове парохије у Рајевом Селу, која данас има већ и своја свештеника.

(**Говор Миле Милосављевића,**) што га је исти држао у Суботичкој црквеној скупштини дана 17. (29.) јануара о. г., приликом претреса молбенице Новосадске црквене општине, ради сазива сабора управљене превишњем месту, не могосмо донети цео у једном броју овога листа. Зато је тај говор штампан засебно, а ми смо се побринули, да га и наши поштовани претплатници добију, те им га уз данашњи број разашиљемо.

Говор г. *Милосављевића* је ремек дело, своје врсте, дубока студија и познавање кардиналних питања односа наше автономије према државној власти, и потпуна, најизразитија је у њему автономна свест, спрема и способност, у заступању

тих односа и у обрани автономних права. Бистроме и оштроме оку господ. *Милосављевића* није умакла ниједна погрешка и автономни грех наших реакционара-епигона, што их ови почињише у својој посланичкој и Новосадској „молбеници“. Његовој родољубивој пажњи и јакоме уму јасни су узроци зла и покора, несвести и слепила странчарског, у коме се наше данас реакционарне „народне“ странке издовољавају на рачун, грдну штету и бруку свога народа и његове автономије. Ажуран и прецизан, а објективан и одлучан, до оштрине увређеног родољубља и оправдане немилосрдности; снажан, управо елементаран у аргументацији, а непобедив у полемици, г. *Милосављевић* је скинуо образину реакционарним нашим данашњим „народним“ странкама, са тешких противавтономних, странчарских и демагошких заблуда и грехова њихових, и демаскирао их је до голе душе у њиховом противавтономном слепилу и ништавости; а као неспособне епигоне, у обрани и заступању автономије, разбацао их јадне по зеленој трави — те им се види пигерица, и црна и бела.

Говор г. *Милосављевића* је светла појава у данашњем нашем добу и друштву. У њему је израза дала себи морална снага једнога одличнога, самосталнога, умнога и родољубивога Србина. Морална је снага то, која не преза од реакционарне проскрипције, ни од демагошкога терора, нити кокетује са осмејцима свију странака, нити тражи „лепа погледа“ са сваке стране, нити се гради „леп“ на све стране. Морална је снага то, која подиже своју мушку реч. Реч је то значајног човека и светла карактера, коме је уверење истина, истинита корист народа и цркве светиња, служење тој користи највећа дужност.

Таких ћетиња треба нама што више, а могли би их имати, по спреми и способности умној. Кад се они листом појаве и крену на народни посао — ишчезнуће онда епигони, демагози и кракелери: **ἀκὼ ἀϕανίζεται καπνὸς, οὕτω ἀϕανισθήτωσαν ἀπὸ προσώπου πυρός**

То доба и такве људе желимо нашем народу и цркви, и онда ће пући зора лепших дана њихових, јер ће се разагнати прашина и магла, која неда нашем народу, да сагледа светлост истине у његовим народним пословима.

Препоручујемо говор г. *Милосављевића* свакоме Србину, да га не само прочита, него да га учи и проучава, да га никад не заборавља. Препоручујемо га особито нашем свештенству, учитељима и другим Србима, којима не оскудева прилика, да свој народ у автономној нам истини обавесте.

А г. *Милосављевићу*, у име опште нам српске ствари, нека је слава и хвала!

(**Г. Стевана В. Поповића**), управитеља Текелијанума, народног посланика на народно-црквеном, земаљском и заједничком сабору, благоизволело је Његово Величанство превишње именовати кр. саветником.

(„Браников“ одговор.) На наш чланак: „Право сачињавања нар. црквених сабора и наше опозиције,“ написао је г. △ некакав чланак, тобоже као неки одговор. У место јасног и чистог одговора, да ли је поступак наших опозиција у предмету тражења *сазива* сабора *противавтономан* или не, да ли стоји оно, што смо ми гледе тога написали и не; да ли је коректна одлука Суботичке црквене општине или не? — „Браников“ △, у цинизму своје автономне несвести, напискарао је нешто о неком „банкротству“, „бацакању и керебечењу.“ Сигурно зато, не би ли радикали признали, да су господа око „Браника“ ово исто што и радикали; а и зато, да не би ко год посумњао, е је политика „Браниковачка“ после „тоталног неуспеха“ — банкротирала.

Док г. △ не опере своје перо и не дође мало к себи, ми се сматрамо необвезаним с њиме се дискутати.

Једно је истина, а то је, да су надлежним автономним властима *везане руке*, те не могу *за сада* сазивати сабор. Али, да у г. △ има родољубља он би увидео, да има морала он би и признао, *да те руке није нико други везао, него баш наше опозиције и њихови саборски посланици, као што су их везали и себи самима*, својим пресаборским агитацијама против организационе радње саборске и донашања устава, својим непромишљеним радом на сабору 1897., својим самовољом и неувиђавношћу на разним конференцијама, својим лакомисленим и несвесним радом на посланичкој првој конференцији, или као што би г. △ солидније рекао — својим „бацакањем и керебечењем“ у своме банкротству.

И још би г. △ да учи надлежне автономне власти њихову праву и дужности! Ономе праву, које наше опозиције игноришу и перфидно иуде државној власти; оној дужности, вршењу које оне коче точак у својој бесвести. Тако чине обично поличи подтрони и — банкроти, међу које од сада, са пуним правом, рачунамо и „Браников“ △

(**Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња**) држала је 17. (29.) јануара о. г. своју редовну главну скупштину, у којој је управа известила скупштину, да је задруга у години 1898. издала на добротворне сврхе у смислу правила задружних 465·35 фор. авр., а да је 31. дец. 1898. стање друштвено у готовом новцу и уложним књигама износило 936·35 фор. авр. Уједно је изабран нов управни одбор и то: за началницу гђа Милева удова Гојковић, за подначалницу гђа Ангелина Станковић, за благајкињу гђа Катица Меандић, за перовођу г. проф. Светислав Коларовић; за чланице одбора изабране су гђе: Драгиња Ђукић, Савета Веселиновић, Леносава Деспотовић, Марија Јовановић, Милица Јовановић, Исидора Кајсарић, Катица Красојевић, Марија Малушевић, Ангелина Пауковић и Јелисавета Сланкаменац. У одбор за прегледање рачуна изабране су гђе: Александра Димић, Ружица Вујић и Марија Михаловић. На скупштини је расправљено и питање о савезу свију добротворних задруга Српкиња; скупштина ова изразила се у начелу за савез, а по предлогу загребачке добротворне женске задруге са неким евентуалним изменама. — Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња приређује данас, на Св. Три Јерарха *забавно вече са играном*, у просторијама Српске Читаонице, а у корист своје благајне.

(**Место у недељу**) изашао је „Српски Сион“ данас ради данашњега празничкога, дана.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. Љубомира Слепчевића, капелана у Ади, примили смо 1 фор. 45 нов., као прилоге Фонду Св. Саве, и то: од гђе Рахиле Ковачевић 1 фор. и гђе Јелене Жигић 50 нов. (5 нов. употребио је г. пошиљач за поштарину.) Новац је предан управи народно-црквених фондова.

Припослано.*

У 14. бр. Новосадског револвер листа тврди се, да у Карловачком „благодејању ужива бесплатну храну два шегрта манастирске штампарије“, (не шпањолске или енглеске него, знате — српске). Дотична два шегрта Српске Манастирске Штампарије, уживају не благодејање него конвикт, уз прописану месечну таксу од 8 фор. Уживају то не као *шегрти*, него као *манастирски баџи*. *Као таковн* изучавају они словослагачку и штампарску радњу, те ће — ако Бог да — у своје време, *као монаси* послужити *Српској Манастирској Штампарији*.

Сличне лажи поменутог листа прећи ћемо од сада са заслужених презирањем.

Управа Срп. Ман. Штампарије.

* Без икакве одговорности овога уредништва. Ур.

Јавна благодарност.

Г. Лују Тауш у Новом Саду, даровао је парохијалној цркви св. оца Николаја у Бршљаници једну *врло лепу кадионицу и скупоцену плаштаницу*. Тим својим красним даром, заслужио је г. Тауш, да се *радионица његова и препоручи и свестрано потпомогне са стране наших црквених општина*, јер он је по више пута заседочио, да му није легло за материјалним добитком, а особито код сиромашнијих цркава, којима је свагда радо припомагао.

Хвала вам, господине, на тој љубави вашој, у име народа ове парохије, а Бог нека благослови вашу дарежљиву десницу и подели вам дуготрајнога здравља и живота!

У Бршљаници, 16. (28.) јануара 1899.

Дане Мудрић председник. Светозар Грубач парох.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 12 Ш. О. 4. ех 1899. 6 2—2

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај на оставком упражњено учитељско место у I. и II. раз. срп. нар. мушке школе овдашње.

Плата је: 350 фор., 5 фор. на писаћи прибор, 2 хвата тврдих дрва или у име огрева 20 фор. годишње, 4 јутра оране земље т. з. „греде“ (на коју учитељ порезу и остале намете плаћа); даље: слободан стан са две натосане собе, кухињом, подрумом, комором, шупом, шталом и врло лепим вртом. — Ако би се изабрати учитељ примио перовођства, добија ће за то: 35 фор. годишње, за склапање годишњих рачуна 20 фор. и за склапање главне књиге 10 фор.

Осим означених дужности у Школској Уредби од 1872. год., дужан је изабрати учитељ и у цркви за левом певницом појати у прописане дане. Тражити се могу само они, који имају сведоџбу о учитељској способности.

Општина жели, да се молиоци лично прикажу.

Рок стечају истиче 15. марта 1899. год.

Из седнице мес. срп. школског одбора, држане у Бегечу 6. јануара 1899. год.

Бранко Поповић пред. школ. одбора.

К. 42/33. ex 1899. 11 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у *Бају*. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбенице потписаној конзисторији до 1. (13.) марта 1899. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 19. (31.) јануара 1899.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 12 1—2

Оставком г. Живојина Секулића учитеља III. раз. мешовите школе у Фелдварцу (бачком) остало је упражњено једно учитељско место, на које се овим стечај расписује.

Плата је с тим местом скопчана: 400 фор. у готовини, од којих се рачуна 360 ф. у име редовне и 40 ф. у име поћторне школе, коју прима унапред у месечним оброцима из политичне благајне (у изгледу је, да ће политична општина ту плату са платама осталих учитеља изравнати, и са 144 ф. 50 н. повисити); у име стана, док се стан не назида 100 ф., у име зимњег огрева за себе и школу 50 ф., за чишћење школе 30 ф., за писарну 10 ф. 50 н., и од укона, кад на њега ред дође и кад позван буде 1 фор.

Изабрани учитељ имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати у оним разредима, које му местни школ. одбор определио буде. Осим тога дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеним литургијама у једној певници појати.

Рок стечају траје шест недеља дана.

Молбенице са сведочбама ваља упутити на местни школски одбор.

Из III. ванредне седнице школског одбора, држане у Фелдварцу (бачком) 24. јануара (5. фебруара) 1899.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, проширено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута опонашана **патентирана са отвореним одушкама проширена звона**, која имају дуготрајнији, спажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 6.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 7. фебруара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Вилову, јереја Ђорђа Ивановића, одликовати црвеним појасом.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је свршеног богослова и постављеног администратора парохије у Паланки, Берисава Берића, рукоположити дана 31. јануара о. г. за ђакона и дана 2. фебруара за презвитера; а дана 3. фебруара произвести пароха у Јамени, јереја Дамјана Јевтића, за протојереја.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Знање и дело.

К. П. Побѣдоносцевъ.

Од оно доба, како се у нашем друштву пробудила и покренула мисао, почеше нас на све стране уверавати о некој потреби *знања*; толико су уверавали, да је и сам појам о *просвети* одразио се у умовима наше интелигенције *количином* знања. Отуд се раширише програми за више и средње, па шта више и основне обуке, отуд — читави пукови врло набрбованих безбројних учитеља, додељених свакој науци, попајвише тога ради, да неби било празних места, — формализам испитâ и испитних комисијâ, отуд расплођење разних новина, које практирају de omni re scibili et quibusdam aliis и пуне главе читача на вашару интелигенције масом фрагментарних, међу собом испреплетаних мисли и појмова. Резултат свега тога је жалостан. — расположење тобожње интелигенције, која себи уображава да је учена, но баш је лишена оног, чему треба да води свако знање — т. ј., *умења* прихватити се посла, вршити га савесно и вешто, те поставити га за начело свога живота.

Сваки је човек позван да ради, те си мора изабрати известан посао; а да би га могао и умео вршити, преко потребно му је, да се сабере и концентрише. Не прошируј судбину твоју — беше реч — ста-

рог оракула — старај се да не прећеш границе свога посла“. Расејаност на разне стране повлачи мисао, разлабљује вољу и не да јој, да се концентрише у послу. Растрзајући се на све стране — разноврсним покретима љубопитства и жеље за науком, не може човек да се концентрише и скупи у себе опакав део животне енергије, какав је преко потребан за коначан прелаз од *знања к раду*. Ма колико образаца и знања прогутао дилентантизам љубопитства и укуса, све ће остати бесплодно, ако он не може да саберс сво своје биће у себе и покрене га — на рад.

Знање, само по себи, не васпитава ни ум ни вољу. Сваки дан видимо овоме примера. Видимо, на име, много умних људи, бистрих и даровитих, образованих, учених — а немоћних у одсудном часу, када се тражи решење па дело или тврда реч у савету. Али живот наш — и посебан, и друштвен, при слагању односаја, при мешању појмова и укуса, — непрестано тражи брзо и одлучно решење. А ми видимо, да када се оно тражи, људи му не иду сигурним корацима и најкраћим путем, већ околним заодним путевима, огледајући се на све стране. Човек, који у том часу има јасно знање и вољу, који је кадар да у часку промотри и оцени све оно, што зна да је у свези са предметом решења — вреди за посао сила више него сви несталии и колебливи умови.

Отуд формализам и неплодност многих наших савета и саветовања: људи говоре, а не уму да се концентришу на предмету расуђивања. Но, није оно бољи говорник, који тражи само средства, да удови и спута противника ситним оружјем казуистике или потоком дивних претња, већ онај, који саветује с тврдим и јасним мишљењем о делу и исказује га јасно и одлучно; није онај, који меша боју и њене прелазе, кадар доказивати, да је у црном бело и у белом црно, већ онај који право и свесно назива бело белим, а црно црним. Није оно прави судија, који разлажући на длаку свако захтевање и изражавање, чини формалан суд по формалним признацима правде, већ онај, који се брине да пронађе праву правду, и уме бистрим умом да прониче у битност односаја међу странкама. Није онај на дело способан војвода, који је до најмање ситнице изучио сву историју похода и бојева, те све манире ратне тактике, већ онај, који може у одсудном часу бистрим погледом да представи у уму свом положај места и ратних сила, — и одлучним радом воље да одреди успех сударa.

Превео: *Р. М. Гр.*

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

Но природа је наша слаба и немоћна, и тим немоћнија, чим смо дубље пропнути у дубину греха, а непријатељ наш силан је и постојано нас збуњује својим замкама. Нећемо ли пасти у чаму, нећемо ли доћи до очајања, будући смо непрестано у болу, непрестано зарођења у тугу, плачући за грехе своје. Не — Господ не допушта да дотле дође: **тѣи оутѣшатсѧ**, обећава Он као награду онима, који плачу. Састављајући се са својим ученицима, Исус Христос говорио им је, да ће их постићи боли, но уједно их је и утешио **Аминь, аминь глаголю вамъ, іако восплачетесѧ и возрыдаете вы, а міръ возрадѣетсѧ: вы же печални бѫдете, но печаль ваша въ радость бѫдетъ** (Јов. XVI. 20.). Речи Христа Спасителя, наречене апостолима, односе се и на нас све. Ми ћемо бити лишени угодности света овога, страдаћемо и плакаћемо, у сузама бројићемо дане своје, али и утешићемо се, бол наш претвориће се у радост. **Блажени плачѫщіи нынѣ: іако возмѣтѣтесѧ**, — говори Спаситељ (Лук. VI. 21.). Но у чему је блаженство оних, који плачу? У чему је утеха њихова? „Где је осећај духовне сиротиње, тамо је и радосни плач; тамо непрестано теку сузе, које душу, која их љуби, чисте и потпуно посвећују“ — говори преп. Симеон, нови Богослов [1]) Искрене сузе чисте нечистоту срца, оспособљују спокојству и блаженству срца. С њима истичу, може се рећи, греси из душе наше и утичу у њу реке воде живе, реке благодати Божје, која теши, чисти, просвећује и окрепљује ојађену душу. После тих суза настаје у души тишина и спокојство савести, у

[1]) Преп. Симеон.. нов. богосл. 12 слов.

целом бићу човеком распростире се неки благи осећај и радост. Код многих светитеља, особито подвижника благочашћа, непрестано су текле сузе из очију и они су знали за благотворни утецај тих суза. И св. црква у име све верне деце своје моли Христа, да дарује те благодатне сузе: **слезныя ми подаждь, Христе, капли, скверныя сердца моего очищающия.**[2]) Она моли анђела хранителя: **отъ очію слезы непрестанно текущия, не оскудно тоже даждь ми, всего мя омывающія, отъ верхъ и до ногъ... Капли слезоточныя источити благодатъ мнѣ дати Господа умоли, святый ангеле, іако да тѣми очиститсѧ сердце мое.**[3]) Такове сузе греха умирују узбуњену душу. Усељивши у срце тишину и спокојство, искрене сузе наше оспособљују нас и за право и спасоносно покајање. **Печаль бо, іѣже по Богѣ,** — говори апостол, **покаяніе нераскаянно во спасеніе содѣваетъ** (2. Кор. VII. 10). По доброти Божјој туга и сузе греха утешне су и лековите зато, што благодат Божја предусрета грешника покајника. Тек што се грешник обрати Богу покајањем и скрушеношћу ради греха својих, Бог одмах шаље своју благодат за оснажење грешника покајника у подвигу покајања. Чим је смернији грешник покајник, чим је искреније у сазнању своје немоћи, чим је силнија жеља његова сачувати у себи чистоту од греха, — тим пре пружа му Господ руку помоћи, тим више дарује му благодатног оснажења на путу к спасењу. Ниспослати Дух-Утешитељ уништиће у њему насиље греха, угасиће огањ страсти, донеће у срце росу благодати. Он ће добити опроштење греха, имаће мир у савести и осећаће благодатну утеху у срцу своме. Удаливши се од греха, он ће почети усавршавати се у благочашћу и врлини; душа његова, како говори преп. Симеон, нови Богослов, — „гледајући горе и познавајући свога Владику, почиње марљиво доносити плода од других добродетељи за себе и за Христа. Они дакле, који су скрушени ради греха својих, и у овом животу имају слатку и благодатну утеху, коју они, који се безбрижно предају светским угодностима, себи ни представити не могу. Но несравњиво боља утеха чека њих у будућем животу. Тада, како нам открива Тајновидац, — *Бог ће отрти сваку сузу са очију њихових и смрти неће бити више, ни плача, ни јаука, ни болести неће бити више.* (Апок. XXI. 4.) У будућем животу Господ ће отрти сузе са очију оних, који у овом животу оплакиваху грехе своје, засушиће сами извор суза, учиниши краја свима нашим невољама. Тамо неће бити ничега таквога, што би узбунило дух и срце; све силе и способности душе испуниће се радошћу, осећајући незрецљиву благодатну утеху.

Пример срдачне скрушености даје нам сам Христос Спаситељ. Као чисти и безгрешни плакао је Он нашим сузама и тренутцима туге. Наскоро пред крстним страдањима у врту гетсиманском Христос је почео **скорѣти и тѫжити** и рекао ученицима, који беху с њим, **прискорбна естъ душа моя до смерти** (Мат. XXVI. 37—38.). Но то је била најчистија туга Богочовека, која је за нас немогућа, јер смо потонули у бездну греха. Ми имамо примере нама боље ближе, боље приступачне за нас. Зна се, да је св. Јеврем Сирин, имајући особити дар за скрушеност, пре свега учио се од св. отаца плачној скрушености Све његове наравствене поуке, којих је предмет обично скрушеност ради греха и покајање, одишу срдачном скрушеношћу. Сам он непрестано је лио сузе, спомињући дан судни.[4]) Говори се о преп. Арсенију Великом, да је он за цело време свога подвижништва, седећи за послом, имао на грудима својима платно, пошто су му из очију непрестано сузе текле. Отац Пимен, кад је чуо, да је умро, просуавши рекао је: блажен си ти оче Арсеније, јер си оплакао себе на овом свету! Јер ко овде не оплаче себе, тај ће вечно плакати тамо“...[5]) Прави подвижници постојано су оплакивали грехе своје, не знајући ни краја својим сузама. Ево шта се приповеда о подвижнику Диоскору: Он је постојано оплакивао себе. Ученик његов, који је живео у другој ћелији, дошавши старцу затече га, где плаче и запита га: „зашто ти оче плачеш?“ Он му одговори: „оплакујем грехе своје“. „На ти не знаш ни за какав грех свој“ — одврати ученик. — „Ах, сине мој — рече старац, кад бих ја по несрећи дошао до тога, да бих могао видети грехе своје, то мени не би била довољна ни три или четири помоћника, да би их достојно оплакали“[6]). Какву заиста благодатну утеху доноси права скрушеност због

[2]) Последов. св. Причешћу песма 6.

[3]) Кан. анђ. хранит. песма 8. ст. 4. и песма 6. ст. 3.

[4]) Минеј: 28. јан.

[5]) [6]) О подв. св. и блаж. осп. стр. 31. и 83.

греха, сједињена топлим сузама, види се из овог примера. У Риму живео је неки Викторин, који је до саме старости проводио грешан живот. Тек касно у старости преступио је он покајању, удално се у манастир, где је примио постриг под именом Емилијана. Тамо је он потпуно променуо свој живот. Уништујући постом грешно тело своје, он је сваке ноћи тајно се удаљавао у једну пећину, тамо се усрдно молио Богу, горким сузама и срдачном скрушеношћу оплакујући грехе своје. Бог је слушао молитву грешника и настојатељу манастира, у коме се преподобни подвизавао било је свиме открито, да су Емилијану ради сузног покајања многи греси његови опроштени. Дане своје свршио је преподобни у радосној нади на доброту Божју, а по смрти радује се заједно са избраницима Божјима у небеским становима.[1]) Тако зато: *сѣющіи слезами, радостїю пожнѫтъ* (Пс. 115. 5.)

И тако: *блажени плачѫщіи, ꙗкѡ тіи ѹтѣшатсѧ.* Велико је блаженство оних, који плачу: овде на земљи плач им доноси умирења у тужној души, чисти је и просвећује, а у оном животу води их вечној благодатној утеси. Да би постигли ово блаженство потребно је само искрени сузама срдачном скрушеношћу обратити се Богу; Он ће видети сузе наше, примиће молитву нашу, јер је *близу оних Господ, који су скрушеног срца* (Пс 33, 19.).

(Наставиће се).

Тумаче речи и назива,
који се употребљавају у црквеном језику.

По **Михаиловском** „Словару" и другим изворима ради
Ст. С. Ивкић.

Ваїѳ. Реч ова с грчког преведена (βάϊον) — значи *палмове гране.* Како пак фиников дрвеће спада такође у род палми, то се под називом ваїѳ са свим правилно могу подразумевати оне гране од финика, са којима је народ Јудејски сусрео Господа Исуса Христа приликом свечаног Његова уласка у Јерусалим. Ваїѳ су означавала победу Христову над смрћу, о којој су се сви очигледно уверили приликом васкрсења Лазарева. **Обычай бо бѣше у Єврєєвъ, ꙗкѡ повѣдителіе подвигшихъ или краній нѣкіихъ, вѣтвьми древесъ присно цвѣтѫщихъ почитаеми и овходими бѣхѫ** — читамо у Синаксару. — Догађаја овога сећа се наша св. Православна Црква у недељу пред Пасху (Ускрс), која се недеља због тога и назива у црквеном језику недељом ваїй. Подражавајући дечици Јеврејској, која држећи у рукама палмове гранчице поздрављаху будуће царство Месијино, — и ми у недељу ваїй на јутрењем богослужењу, држећи у рукама зелене гранчице, славимо Исуса Христа вечнога Цара нашега. Но како у нашим пределима у то доба године, после зимњег одмора само врба у неколико озелени, те тиме даје знак да се у природи живот буди, наши стари установише, да њоме замену палмове гранчице, којих код нас нема, те да нас она подсећа на општи васкрс, који ће при крају овога света бити. Из тога разлога, дакле, ми не стојимо поменутога дана у цркви с палмовим гранама, већ с гранама од зелене, расцветане врбе, те се с тога у народу нашем недеља ова и назива *Цветном недељом* (код Руса Вербное воскресенье). Присуство наше на Богослужењу са зеленим гранчицама, сведок је вере наше у победу Исуса Христа над смрћу и над адом (паклом). Та мисао изражена је и у празничном тропару истога дана, у коме се између осталога поје: **И мы, ꙗкѡ отроцы, повѣдни знаменїѧ носѧще, Тебѣ Побѣдителю смерти копїемъ"** и т. д.

Вееельзевъ је реч јеврејска и значи *господин мухâ.* Овако се звао идол Акаронски (ког су иначе и валом називали) Идолопоклоници су га с тога тим именом називали, што су веровали, да он може прогнати све отровне мухе, које се у земљи њиховој појављиваху. — Господ Исус Христос назвао је овим именом Ђавола, као старешину (господина) нечистих духова, који лутају по свету и људе наводе на зло, као што и мухе лете по ваздуху. — (Мат. 10 25)

Вечерня. Овако се назива једно богослужење, које се обавља у храму Божјем сваки дан, и то, као што се већ и из назива види, обично у вече пред сунчевим заласком. Вечерњом се започиње ред Богослужења сваког дана, пошто је наша Црква усвојила обичај Старозаветне Цркве, по коме се дан започиње с вечера, јер се и из Светога Писма уверавамо, да је пре светлости била тама, дакле општа ноћ, те је тек иза ове дошла светлост и **бысть вечеръ, и бысть ѹтро, дѣнь єдинъ**... **вторый** и т. д. (Бит. гл. 1.). Према томе дакле ве-

[1]) Минеј: 7. март.

черња припада увек следећем дану. По разлици међу тим данима и вечерње бивају разничне: мале, велике и свакидашње. На вечерњи нам се преставља створење света, Божја Промисао о свему стварењу, а особито о човеку, који је згрешио и услед тога прогнан из раја.

Кидезда је реч јеврејска и значи *дом благодати Божје*. — Витездом се звала једна кућа у Јерусалиму, у којој су купали овце, што су на жртву приношене. В-ду у овој кући мутио је у извесно време по наредби Господњој анђео, и сваки болесник — ма од какве болести боловао — ако је први иза тог узмућења у воду сишао одмах би здрав био. (Јов. 5. 2.). Отуда је и добила ова кућа име Витезда.

Кидатіма значи *дом хлеба*. Витлејемом су се називала два града, један у пределима Завулонови, а други у пределима Јудиним. Овај последњи био је град Давидов и у њему је рођен Спаситељ света Христос Господ од Пречисте Дјеве Марије, као што је то и пророк предсказао (Мих. 5. 2.; I. Мој. 48, 7). Име своје добио је Витлејем због плодности земље му.

Кісокосх или **кісекгосх**, долази од латинског bis sextus = два пута шести (дан) Онако се назива свака четврт године у Пасхалији, у којој месец фебруар има 29 дана. Такви уметнути дани зову се латински inter calares т. ј. стављени (уметнути) у календар. Пошто се обично сваке четврте године иза мартовских календа морао додавати један дан и како се исти дан сматрао за шести *по други пут*, тада се говорило латински bis sextus, од чега је, на послетку постао и наш назив: **кісокосх**.

Коздвиженіе. Овако се обично назива празник, који држи света Православна Црква сваке, године 14. септембра, у почаст животворног Крста Господња, у који је дан уставом црквеним прописан најстрожији пост. **Коздвиженіе** значи *подизање, дизање у вис*. Празник овај назван је тим именом за спомен велеважног догађаја који се догодио у Цркви Христовој 313. године, када је на име Равноапостолни цар римски Константин, после тростолетнога љутога гоњења, дао и осигурао мир Цркви Христовој, а мати му, побожна царица Јелена, нашавши прави крст Христов, подигла га, да му се сви клањају и да га од тога доба, па на веки поштују. Ово воздвижење назива се **ксемірнымх** — свесветским, јер су у исто доба с воздвижењем крста Христова у Јерусалиму, у свима пределима, у којима је Црква Христова у оно доба распространења била, почели подизати обрасце правога, крста Христова, као што се то и данас чини на хришћанским црквама, капелама, раскршћима, надгробним споменицима и т. д. Сваке године на дан поменутога празника обавља се, у свима православним црквама, на свечаном јутрењу спомен тога правога, Јерусалимскога воздвижења, којом се приликом архијерej или свештеник, држећи на глави часни крст, сагиба на земљу, а по томе дижући се горе, диже и часни крст, а народ побожно поје сто пута **Господи помилуй**. Чин овај понавља се четири пута тако, да архијерej или свештеник диже крст на све четири стране света, да би се тако показао всемирни, свесветски карактер воздвижења часнога крста, да крст Господњи треба да господари над свом населеном. Празнику овом претходи празник **Обновленія Храма Воскресенія во Іерусалимѣ**, јер се прво морао обновити и осветити од незнабожаца кроз дуго време обесвећени и обешчашћени храм Господњи, и тек после тога могао се у њему и на њему уздигнути и подигнути часни крст Господњи.

Коздухх. Буквално значење ове речи познато је свакоме; али у Цркви нашој има она још и друго значење. Воздухом се назива четвероугласто покривало, налик на махраму, којим су од свршетка проскомидије па до читања Символа вере покривени св. дарови, што су на дискосу и у потиру спремљени зарад освећења. И потир и дискос покрива се прво сваки засебним малим покровцем, а на послетку се оба та сасуда заједно покривају ваздухом. Као што небески свод окружава земљу нашу са свих страна, исто тако и воздух окружава свете дарове, те се може претпостављати, да су св. оци баш ту мисао хтели изразити кад су овај општи покровац воздухом назвали. Писац „*Нове Скрижали*“, епископ Венијамин, у поменутом делу свом вели, да воздух означава онај камен, којим је гроб Спасителев затворен био. Осим тога на много се места нађи може, да је на воздуху престављен погреб Христов, те нам се услед тога намеће мисао, да овај покровац можемо слободно сматрати за ону чисту плаштаницу, којом је побожни Јосиф обвио мртво, голо и несахрањено тело Господа Исуса. Но најтајанственије значење

овога покровца најјасније је изражено у стиху што га говори свештеник када, при свршетку проскомидије, покрива њиме (воздухом) предложене дарове; а те су: **покрыи насъ кровомъ крыле Твоею, ѿжени ѿ насъ всякаго врага и сѣпостата** итд. Осим наведене употребе воздуха, употребљава се он још у два случаја и то: у дане одређене за прослављање часнога крста, којом се приликом ставља он под часни крст на аналогију, а осим тога употребљава се воздух још и при сахрањивању свештеника у којем се случају покрива њиме лице умрлога. Пошто се воздух при обичној употреби редовно употребљава заједно с остала два покровца (један за дискос, а други за потир), то ћемо говорећи овде о њему, казати нешто и о њима. Без сваке сумње, покровци су се ови употребљавали првобитно ради тога, да би се по моћу њих сачували предложени часни дарови од прашине и насекома (инсеката). Ово се види и из тога, што је после освећења дарова — којом се приликом покровци скидају са св. сасуда — ђакон дужан махати покровцем над освећеним даровима. При архијерејској се литургији уместо покровца употребљава за махање *рипида*. Ова употреба покроваца ништа нам не смета, да им дамо више, духовно значење; ми слободно можемо у њима гледати пелене Господње у које је Он за време одајштва Свога повијан бивао, а уједно и оне покрове у које је при погребу увијено било пресвето тело Његово (Воскр. Чт. 1842. ст. 152.)

Воздѣяніе. Буквално значи *дизање руку у вис*. Подизати руке у вис при важнијим молитвама врло је побожан обичај, који се оснива како на науци тако исто и на примерима из Светога Писма. **Воздѣяніе рѣкъ моихъ жертва вечерняя** поје пророк Давид, тврдећи уједно тиме, да је дизање руку у вис узвишено свештенодејство, жртва своје врсте, која је Богу угодна. Разуме се, да је пророк у дизању руку видео нешто више од простих телесних покрета; он је духом предвидео на крсту раширене руке Исуса Христа, Који Себе приноси на жртву ради спасења света. По овом пророчком предвиђењу, дизање руку у вис, може се у пуном смислу назвати жртвом и то жртвом вечерњом, т. ј. коју је Спаситељ принео на свршетку, **къ послѣдокъ днiй** (Евр. 1, 1) Старога Завета. Пророчки дух Мојсејев надјејствовао је дизањем руку обилату благодатну помоћ, те су Израиљци у стању били одржати победу над Амаликом у пустињи (Исх. 17. 11). Света Православна Црква примила је у свој устав и прописала је дизање руку при молитви, означујући тим путем оне молитве, које смо дужни с двоструком ревношћу приносити Господу. Тако и пр. свештеник на св. литургији читајући тихо херувимску песму, у три пута диже руке своје у вис, као што то исто чини и при трикратном призивању св. Духа ради освећења предложених часних дарова, и на послетку, у свечаном тренутку, када се обраћа Богу с молитвом, да нас удостоји, да му се као Оцу небесном неосуђено можемо обратити с молитвом, коју смо научили од премилог Сина Његова Господа нашег Исуса Христа. Дизање руку и као телесна радња има неку особиту снагу; она одржава дух наш у расположењу за молитву, даје му нове снаге и бодрости, разгања леност, спречава разјасност мисли, која нас врло често при молитви сналази. Због тога смо дужни при молитви чешће ободравати лени дух наш усрдним дизањем руку, као што нам и св. апостол Павле саветује говорећи: **Хощѫ, да молитвы творятъ мѫжіе на всякомъ мѣстѣ, воздѣюще преподобныя рѫцѣ безъ гнѣва и размышленія**. (I. Тим 2. 8).

Вонмемъ. Ова је реч, један облик заповедног (или када би се могло рећи позивног) начина глагола **внимати** — пазити. **Вонмемъ** — значи *пазимо*, слушајмо пажљиво. Овај позив управља се на народ за време богослужења тада, када је потребно да народ с особитом пажњом саслуша божанствену науку, односно да пази на смисао тајне или обреда који се у тај час свршава. Због тога и говори ђакон реч **вонмемъ** пред читањем пареміја и апостола, а свештеник пред читањем Јеванђеља. Тим изгласом опомиње се верни, да слушају божанствену науку, која ће се читати. А да би пажња била још жива, врло се често уз реч **вонмемъ** додаје и реч **премудрость**, т. ј. да је пажња, која се у тај час захтева од верних, неопходно потребна за разумевање онога што ће се читати, јер ће то бити реч божанствене премудрости. **Вонмемъ** се изговара и пред појањем прокимена с тога, што смисао прокимена увек стоји у стварној вези с богослужењем које се свршава, и што он заслужује особиту пажњу тим више, што због

краткоће му, слушаоци могу врло лако, да не схвате потпуни и правилни му смисао, ако не обрате живу пажњу своју на садржину његову.

При другим моментима богослужења реч **конмемъ** се произноси не да побуди пажњу нашу на науку, већ на сами акт богослужења, те да нас тиме подстрекне на већу побожност. Тако н. пр. на литургији произноси ђакон **конмемъ** тада, када се свештеник спрема, да уздигне Агнец и изговори речи: „**Святая святымъ.**“ Исто тако нас за време литургије позива ђакон, да пажљиво чувамо црквена врата пред читањем Символа Вере, да не би како ко од неверника у то време ушао у храм и присуствовао светом приносу. При свршавању тајне св. крштења свештеник у три пута чини крст на води освећеној јелејем, да је тако благослови за материју тајне и при сваком крсту изговара „**конмемъ,**“ на што појац одговара „**Аллилуїа**“. Реч „**конмемъ**“ се исто тако говори и при освећењу часне трпезе, када се ова помазује св. миром, као и при помазивању зидова новога храма. У свима овим и сличним случајевима произноси се реч „**конмемъ**“ с циљу, да побуди побожну пажњу присутнога народа на свештенодејство које се свршава.

Воскресенъ. Све оне духовне песме, које се према пропису црквеног устава имају појати у недеље (воскресне) дане називају се *воскреснима*. Према томе се и говори: воскресни тропар, воскресни Богородичан, воскресне стихире, воскресни канон и т. д. Излишно је и говорити, да главну садржину свих ових песама сачињава прослављање воскресења Христова. Ако се у тим песмама уз прослављање воскресења славе и величају и крстне страсти Спаситељеве, тада се такве песме називају крстовоскреснима. У октоиху се налази обично за сваку недељу иза воскрсног канона и канон крстовоскресни. Не можемо пропустити, а да не споменемо, да се у броју воскресних стихира што се на суботњој вечерњи појУ, налазе и тако звање „восточне“ стихире. Овај назив тих стихира погрешан је и ваља га заменути исправком, која се налази већ у богослужбеним књигама новијег издања; у овима је изостављен натпис „восточни“, те је у место њега са стране наштампано: „**Анатолїкы**“. Грчка реч ἀνατολή — *исток*, довела је у забуну прве преводиоце црквених књига и они сматрајући ју за придев, назваше и дотичне стихире „**восточны**“-ма, а међутим је иста реч особна именица, она је име творца поменутих стихира — Анатолија, бившег патријарха Цариградског, који је осим ових написао још и стихире на „Хваљите“. —

Воскомастїка. Воскомастиком се назива смеса, која се састоји из воска, мастике, стученога мрамора и разних аромата (мириса). Овом смесом — пошто се прво на ватри отопи — преливају се прк освећењу престола (часне трпезе) углови његови и тим преливањем се и започиње прави, тајанствени акт освећења. Када се иста смеса охлади, тада очврсне и буде јако тврда те снажно придржава углове престола. Ова јачина и практична вредност воскомастике има и своје више, духовно значење. По речима Симеона Солунског и **воскъ и мастиха йкw клителныи, ради трёхъ внесатся** (т. ј. употребљавају се по нужди као добра средства за лепљење) **и йкw единителныи ради Христовы даже до смерти къ намъ любве и соединенїа** (Гл. 116) Чврстина и јачина овога цемента, који спаја и држи саставне делове св. престола уједно је и најлепша слика **крёпкой йкw смерти** (Пёснь пёсней 8, 6) **любви Христовой**, посредством које је Он на векове векова сајединио нас међусобно једног с другима у Себи Самом и са Собом и с Богом Оцем Својим.

(Наставиће се.)

Мисли о проповедништву.

Ништа на свету није једнако души, ни сав свет. Ма и ненамерна богатства раздао (сиротињи), инак ниси учинио ни колико онај, који само једну душу задобије.

Св. Јован Златоусти.

*

Речи Божјој није потребан сјајан говор, па да на душе делује; јер Дух Свети душе покреће. На што ми златан кључ, кад њим не могу отворити оно што бих желео, и, шта шкоди дрвен кључ који отвара?

Бл. Августин.

*

Простом виком и грмљавином не ћеш грешника обратити. Бићеш као фишеци без танета, који истина пуцају али не руше зидова нити обарају непријатеља. — Боже мој, кад Христос, који ће нам једном судити, уверава,

да ће људи и о свакој празној речи на страшном суду рачун полагати, какав ће рачун тражити од оних, који треба да у његово име говоре! Фенелон.

Уређење интерконфесионалних односаја у Троједници.

Поводом говора *др. Св. Шумановића*, што смо га донели у прошлом броју изјавио се г. Др. Алекс. Брешћенски и прелаз. г. Бан.

Др. Александер Брешћенски је рекао оно: Данас је први код ставке „бан“ наволео говорити велепоштовани г. заступник Шумановић, и ја као католик дајем му сасвим право.

Високи саборе, црквено политичка питања данас доминирају мало не свугде у јавном животу.

Верска питања долазе данас у парламентарну, у ономе у јавну расправу, поглавито с једнога разлога, што су се концем прошлога и доста дуго у овом столећу уредбе државе, обитељи и школе дебританизирале. То дебританизирање, високи саборе, је реакцију провалено зато, јер онај смер слободе и знаности, она савршеност, која се безверском слободом и науком имао постићи, изјавно се посве. Резултати су на социјалном и знанственом пољу недостатни, а и жалосни, а на другима почиње реакција за кристијанизирањем обитељи, школе и других уредаба, и то не кристијанизирање у једном или другом конфесионалном смислу, него на начелу хришћанско-верском и равноправности конфесија Г. др. Шумановић како рекох, учинио је право, да је поткасно питање велеважно. Г. др. Шумановић управио је свој говор на Његову Преузвишеност. Ја не ћу пре Његове Преузвишености говорити, било би сасвим неумесно говорити. (Заст. др. Никола Томашић: Зашто да се не чује ваше мњење?) Не пристоји се пред рудом ићи. (Бука).

Ја ћу знак отворено казати главно начело, с којега излазим. Ја држим, да се државна власт не сме уплетати у конфесионална и верска питања, значе држим, да не сме никога силити на ову или ону веру. Казаће ко: то је начело, које нам је забрањено, али ја кажем, то је начело, које проглаша Леон XIII. у својој енцикликји. (Др. Никола пл. Томашић: То су фразе. Овде треба бам закон. — Приговори на левици.) Данас се расправља о наслову „Бан“, а кад буде дошао питерконфесионални закон, ја имам доста куража, да кажем, што мислим. (Заст. Никола пл. Томашић: Немате! Реците!)

Ја имам куражи казати, да сте ви г. др. Томашићу, на скроз кривом становишту, кад сте, нешто којега дана фебруара прошле године, пригодом расправе о протестантском закону за државу спрам захтевали Vereinswesen и Vereinsrecht Ако ви банке и . . . (Бука. Др. Никола пл. Томашић: Ово није одговор: овде треба закон, то хоће Шумановић, а ви велите, нек се држава не меша Одговорите на то; пустимо протестанте на миру.) Донесите закон. (Заст. др. Никола пл. Томашић: Хоћемо! То је Doppellspiel. — Бука.)

Молим, ја који своја начела увек отворено изјављујем ја не терам никаквога Doppellspiela. У осталом сада није у расправи какав верозаконски закон, него поглавље „бан“ на прорачуна. (Глас са деснице: Ни дуализам није на дневном реду! Др. Мажаура: У савезу је с преузв. г. баном! Немир. Др. Никола пл. Томашић: Али ни оштрим погледима ни дволичним речима нећете прикрити то, да нећете казати, шта се има учинити у погледу захтева дра Шумановића. Др. Мажаура: Опозиција то није дужна учинити. Гласови са десница: О овом би се морали изјавити! Немир. Бука.)

Председник (звони): Молим, господо!

Заст. *др. Александер Брешћенски* (наставља): Браним ја једино оправдано начело у тим питањима, наиме начело равноправности, и надаље начело, да се држава не сме ничиме мешати у верска питања нити силом кога силити на ову или ону веру. Ово начело још једанпут истичем на умирење г. дра Шумановића.

У верама, па и у самом Хришћанству има опрека, али највећа је опрека у Хришћанству између католика и Хришћана? (Између кога? гласови на десници.) Између католика и православних, ако хоћете. Ја сам ознаку „Хришћанин“ за „православни“ чуо употребљавати од стране вођине, па мислим, да је и ја могу употребити. (Приговарање на десници. Бука.)

Председник (звони).

Заст. *др. Александер пл. Брешћенски* (наставља): Господо, тих опрека неће ни државна власт својим законима, патентима и наредбама докинути. За то већ данас кажем, велепоштованом г. др. Шумановићу, да ће драге воље против оних патената и наредаба гласати, који доказују слободу савести, одређујући, да се неко сили на нешто, уз што драге воље не пристаје. То је моје становиште. (Преузв. г. бан: Живио!) А ствар је знаности, ствар је друштва, ствар је међусобне сношљивости. (Немир).

Председник (звони).

Заст. *др. Александер пл. Брешћенски* (наставља): Да и оне опреке нестану, које деле поједине хришћанске конфесије, то је уз милост Божју ствар знаности и напретка, а не државне силе и патената.

Високи саборе, говорећи о тим црквено-политичким питањима, не могу, а да не рефлектујем сасма укратко и на закључак говора велепоштованога г. известитеља, који је садању струју хришћанске цркве приписао некој ослабљености, некој сумрености духова. Ја кажем баш противно: Та нова верска струја није последица мира него последица свестраног одличнога рада на знанственом пољу, на пољу филозофије, црквене повести и на пољу теологије, и то — кажем искрено — и на западу и на истоку у Русији

Напослетку, вис. саборе, Њ. Преузвишеност стоји у црквено-политичким питањима на становишту омнипотенције државе, на становишту супериоритета државе. Истакнула је то Њ. Преузвишеност више пута,

а и недавно у прорачунском одбору, кад је на унит једнога члана одговорила гледе конкордата, да је то норма, закон, али не уговор. Са гледишта једнога дела теорије има Њ. Преузвишеност сасма право. Али нека буде Њ. Преузвишеност уверена, да кад будете укидали конкордат, да онда у оним питањима, која су у конкордату уређена уз приволу врховне црквене и државне власти, а тичу се чисто верских ствари, нити ми нити православни никада нећемо напустити верско наше становиште. Нарочито нећемо пристати уз онај закон државе, који би дошао у догматску установу, и. пр. као што би био цивилни брак, ако му се и будемо морали покорити. Него настојаћемо свакако свим силама и свима законитим средствима, да до такова закона не дође, као што н. пр. ни до потпунога одвојења школе од цркве, те радити онамо, да се получи споразум између врховне црквене власти и државе. У нашој савести никако, како рекох, нећемо на такове законе пристати.

Преузв. г. Бан, гроф Куен-Хедервари рекао је ово:

Високи саборе! Желим, да се новајпре посве у кратко осврнем на говор г. заст. дра Шумановића, који се код поглавља, о којем се расправља, дотакнуо једнога врло важнога питања. То, да је г. заст. др. Шумановић управо код овога поглавља нашао ово питање, могу само тако разумети, што је хтео ставити позив управо на владу и на мене, који влади на челу стојим, у ту сврху, да се његов предлог чим прије оживотвори.

Што се тиче интерконфесионалних односаја међу разним конфесијама у земљи, већ се од дуљега времена појавила жеља, да се ти односаји уреде на другом темељу, него што су до сада уређени. Г. заступник је то питање разлагао више са становишта оне конфесије, којој он сам припада, па признајем и ја, да се уређење интерконфесионалних односаја управо те конфесије највише и тиче, и да му ради тога већа важност припада, што припадници те конфесије сачињавају велики део самога народа у земљи.

Г. се је заступник упустио у историјско разлагање тога питања и то од свршетка прошлога столећа па до данашњега дана, те врло занимивом историјском дедукцијом предочио све еволуције овога питања.

Нема сумње да данашње стање, које је последица те еволуције, није новољно нити за конфесију, у име које је г. заступник свој глас подигао, али исто тако није оно новољно нити за остале конфесије. Али с друге стране је и то истина, што је он истакнуо, да ово стање, које отприје у свој земљи постоји услед бареи и привидно разноликe праксе, којом су се дотична питања решавала, не пружа баш особито јасне слике и да услед тога даје још већма повода незадовољству. Стога би г. заступник желео, да се ти односаји на бољем темељу уреде и то да се једнолично уреде.

Г. је заступник сасма правилно рекао, да је један од темељних закона, који су гледе интерконфесионалних односаја створени, закон од г. 1781. Тај је закон вољан само за т. зв. бивши провинцијал, дакле само за један део земље, док су за други део земље, за т. зв. бивху Крајину, важали тадањи патенти, а нарочито патент о верској сношљивости — Толерацијатент, — који је издан за Аустрију и који је важао и у бившој војној Крајини.

Сасвим је добро рекао господин заступник, да се на темељу тог патента поступало у Крајини. После су се издавале наредбе, које су но хишљењу господина заступника биле новољније него одредбе основане на закону од год. 1781. О том нема двојбе и мора се то казати отворено, да је војна управа била много либералнија него провинцијална управа у том погледу. Она се је у уређењу интерконфесионалних питања служила много слободоумнијим тежњама него су то допустили закони створени за провинцијал. Ну не само за провинцијал него за целу Угарску, јер тај закон од год. 1781. је створен за Угарску и Хрватску исто тако и закон од 1836., који је још и данас у крепости. Ако сам господина заступника добро разумео, ја се делим од његова мнења у толико, што је тај закон још и данас у крепости на темељу одредбе напгодбеног закона, који вели, да сви закони пријашњи за Угарску и Хрватску заједнички, који нису изриком иван крепости стављени, да важају још и данас. (Др. Мажура: Тога нема у нагоди.) Има у завршем којем § Ја ћу вам га прочитати. Молим један примерак. Управо за то важају и урбарни закони. Ја ћу у осталом тај закон још једном цитирати. Док добијем примерак нагоде, наставити ћу даље.

Да се свратим на то, што сам прије рекао. Ови закони заједнички створени у пријашње доба, нису толико новољни за следбенике разних конфесија, као што су били патенти и друге одредбе војне области за бивху војну Крајину. Ево нагоде. §. 69. нагоде гласи (чита:) „Насупрот се и за будуће имаду сматрати заједничкими прави и темељними закони угарске круне сва она уставна права и сви они темељни закони, којих се узитак и заштита у прошлости равним начином протезала како на краљевину Угарску тако и на краљевине Хрватску и Славонију, те који с назочном нагодбом у опреци не стоје. (Др. Мажура: Темељни закони!) У помањкању новијих закона приједе исти закони, који су пре на заједничком угарском сабору створени, док наиме сабор не би створио новијих закона.

Нема двојбе, кад се буде радило о стварању закона на пољу интерконфесионалног законодавства, да то онда неће бити закон заједнички, као што су то прошли закони били, него ће се ти односаји, услед одредбе нагоде, коју је та предала у аутономно законодавство, уредити аутономним законима.

Док се пак то не уреди законом аутономним, важају прописи, који су прије створени. Зато се влада, кад има да испита поједине случајеве, не може поставити на друго становиште, него на темељ овог сада назначеног закона од год. 1836., који је још и данас у крепости, пошто није другим законом иван крепости стављен.

Иза спојења Крајине наметнуло се питање, што

би се имало учинити, да се та разноликост у подручју једном и другом нагледи, јер се у провинцијалу увек радило по закону од године 1836., дочим се у Крајини поступало увек по привашњих одредбах бивше војне управе, наиме по одредбах мини старства рата. Тако се није могло даље управљати, па се ваљало ставити на ово становиште, које је јаче, наиме: на закон од године 1836. И истих данох. кад је војна Крајина утеловљена, дакако они закони, који су за Хрватску ваљали, имали су ваљаност и за војну Крајину. Ја сам признајен, да је ово протегнуће закона од год. 1836. на подручје војне Крајине и у пракси имало неповољних последица. У колико је тај закон нелиберален, мање либералан од одредаба, које су ваљале пре за бившу Крајину, то морах отворено да признам, али баш зато се потпуно слажем са подлотом г. заступника, који иде за тим, да се одношаји на темељу ново створити се имајућег закона имаду повољније за све конфесије решити, него што су решени по пре цитираном закону. Ја бих желио са своје стране, кад ћемо изнети потпуну законску основу, да бих насусретала господа са свих страна високе куће тако, да се смемо надати услед повољног и дојмљивог сусретаног говора г. дра Шумановића и с друге стране високе куће, где се исправно нарекло, да би се радо поздравила законска основа, која би на темељу равноправности имала уредити односаје интерконфесионалне.

Ја бих само то додао, да не само на темељу начела равноправности, него и на темељу начела слободе савести, да би се то имало уредити. Ја бих још само желио, када ћемо то ићи уредити, да не наиђемо на противштине са оних страна, које су начелно поздравиле ту ствар, јер у изведењу те мисли, тога предлога — тако се види бар по прошлости — о том начелу „слободне савести и равноправности“ људи се јако разилазе у свом мњењу, када се ради о оживотворењу тих начела.

Ту ми је још додати и то, када ће се законска основа панети, неће се радити само о том, да се недостатци уклоне, који су неповољни за следбенике православне вере, него ће се ту радити дакако и о уређењу истих одношаја, сада неповољно уређених по остале вероисповести.

То је једно, што сам хтео казати, дакле радити ће се не само једнострано, него за све једнако.

Будућ се равноправност грађана наглашује у оне, кад се ради о њихових верских интересих, о исповедању њиховог верског уверења, то ће се мало даље морати поћи — бар по мом уверењу — и нагласити овде, јер има и грађана, који не следе ниједну конфесију од оних, које су досадањим законом уређене, који су исто тако грађани земље, као сви остали, којих су одношаји данас уређени и који имаду исто право, да се према њима равноправно поступа, као што према осталим.

Ја како рекох, бих желио, да би се то изречено начело равноправности онако ликвидирало са свих страна, како се је то данас поздравило. Није доста, и ту морам да исправим разлагање заступника Шумановића, да се само изрекне тако начело, како није довољно, да је начело равноправности изречено, што се тиче Срба православне вјере по закону од год. 1868. и то зак. чланком IX. и другим створеним овде, имсли год. 1887. За власт и за вршење свих последица те равноправности, није доста — како рекох — изречење каковог начела, него је нужно, да закон статупра посебних одредбама, да се та начелно изречена равноправност у могне извести.

Док тога не буде, није могуће, да се само праксом, тако рекући ивам крепости стављају одредбе, које данас законито постоје. Да се је само по министарству владе имала ствар уредити, влада би се са своје стране врло радо ставила на то становиште, будућ да закон изричио вели, да се следбеници једне и друге конфесије равноправними сматрају с осталим конфесијама, који до оних закона нису били равноправни, да она све последице изреченог тог начела изведе. Будућ од ових закона, о којих је спомена било, ниједан није нарекао, да се досадашње одредбе привашњим законом ивам крепости стављају с једне стране, а с друге пако нису поједине одредбе учињене за изведење тог начела, није преостало друго, него чекати на то, да се посебни закони створе и да се ти одношаји интерконфесионални уреде. Будућ, као што видим, бар сам опазио — и надам се, да ће се последице тога указати темељитим, да се са свих страна високог сабора жели уређење тих одношаја, то влада неће дугочасити, те парадити законску основу за уређење тих одношаја, те да ју изнети, чим буде згодни час за то надошао. (На десници: Живио!) Она ће у том погледу тежити за тим, да то начело изречено и прихваћено са свих страна у најширем смислу, да га и проведе у стварати се имајућем закону. Ако она не би могла све получити, она ће се и мањим задовољити, бар да само једним кораком служи тому начелу, да се слободи вероисповести, слободи савести, што боље приближимо. Ако је могуће то до скрајних консеквенција провести, то ће бити влади мило, јер она мора и хоће, да буде сваком једнако праведна, на којој вероисповести он припадао. (На десници: Живио!)

Посланичка конференција у Загребу.

На позив г. барона Живковића искупило се у Загребу, 28. јануара (9. фебруара) о. г., 37. посланика саборске већине на народно-црквеноме сабору нашем од г. 1897., и одржаше конференцију. Конференција је своја саветовања држала пре и после подне. Предмет саветовања је био: шта да чине ти посланици после превишњега решења, којим је одбијена преповизна представка прве посланичке конференције, којом су молили, да Његово Величанство благоизволи наредити сазив нашега сабора.

После ове конференције имали би само једну, хришћанску дужност, да ожалимо рад њезин и целу акцију њезиних чланова; један само уздах да пустимо: тешко нашем народу, цркви и автономији, крај оваке радње оваких конференција!

Без уверења да добро чине, без знања шта хоће, без наде да ће успети, без компаса куда броде, без размишљања камо ће доспети, без обзира на последице, везаних руку, неодлучни и несложни, збуњени и међусобно непскрени — тако конферисаше „оци народни“ у Загребу.

Предлози су падали пљуском, један другом протусловећи, а декоји протусловећи и сами себи. Радикали су тражили и грађаминални меморандум, који би депутација подастрла Круни, јер да је и клуб саборске већине и прва конференција посланичка то закључила; шта више да је решио и сабор (?!) да се то учини макар изван сабора (!!). Дакле, да то захтева и налаже *задана реч народу и образ саборске већине.*

Барон Живковић, видећи распасаност радикала, довикује: „Да ли је то ултиматум радикалне странке? Ако је, онда он изјављује, да не може примити то *ни са политичких ни са правних разлога.* Ако радикали то хоће, онда не може бити слоге, него ћемо поћи сваки себи“.

Др. Илија Вучетић је непрестано ћутао. Још није прорачунао где ће бити већина. Ако радикали продру, а он буде против њих, не би било добро — за њега. Види ли, да ће барон Живковић продрети, хе — онда би с њим, као што је напред било и удешено. Разбије ли се конференција без решења, што је такођер било у једном плану, — и с тим би се сложио г. Вучетић.

Мало је и требало, па да се господа разиђу без решења. На преклињања неких чланова, да се „не разиђу без резултата,“ напослетку — сити конференсања и многих предлога, донесоше одлуку.

Др. Илија Вучетић напослетку видео, да ће радикали продрети, и — проговорио је. Да се не замери радикалима прихватио је један део њихових предлога. Да се не изједначи с радикалима био је одлучан, да се из њихових предлога много елиминира — избаци. И тако постаде, и би примљен *посредујући* предлог његов, а донесена буде са 30 против 7 гласова ова одлука:

„Посланици српског православног народно-црквеног сабора, сакупљени на конференцији у Загребу 28. јануара (9. фебруара) 1899. *одлучују:*

1., Да поднесу Његовом цареском и апостолском краљевском Величанству препонизну представку, у којој ће наведене бити све повреде, које су нашој народно-црквеној автономији за време ових тридесет година учињене, те молити за санирање тих повреда и успоставу редовног законитог стања у нашој народно-црквеној автономији.

2., Да се изађу девет чланова из ове конференције, који ће по свршетку данашње министарске кризе предстати кр. уг. министру-председнику и покушати, да издејствују што скорији састанак одгођеног нашег народно-црквеног сабора, који ће моћи са свим слободно на основу закона и превишње санкционисаних автономних уредаба делати, и који ће се само тако упустити у претрес организационог статута, ако претходно добије гаранције, да се неће никакве октројке чинити.

О самој одлуци — други пут. Meminisse juvabit. Зато ћемо забележити те посланике, који су гласали за и против те одлуке. *За* гласаше:

Аркадије Варађанин, парох Петар Велебит, Стеван Вукадиновић, др. Илија Вучетић др. Емил Гаврила, парох Јован Гавриловић, Паја Гостовић, Игњат Димић, Паја пл. Еремић, парох Драгољуб Живковић, парох Јован Јовановић, Коста Јовановић, парох Младен Јосић, Стеван Калембер, парох Лаза Кањански, др. Ђока Красојевић, Мата Косовац, др. Стеван Малешевић, Јоца Марковић, др. Богдан Медаковић, др. Жарко Миладиновић, др. Миливој Миладиновић, др. Славко Милетић, др. Миша Михајловић, парох Стеван Моловић, Васа Муачевић, парох Божидар Поповић, др. Јован Радивојевић, парох Сава Стојаковић, др. Владимир Чобанић,

Против предлога г. *Др. Вучетића* гласаше ова седморица:

Симо пл. Богдановић, др. Милан Божески, барон Јован Живковић, Никола пл. Милић, Симо Мишчевић, др. Паја Теодоровић, парох Сава Теодоровић.

После гласања придружили су се овој 30-рици, Др. М. Божески и парох Сава Теодоровић.

За тим се приступило избору одбора деветорице, који ће имати да сачине представку на краља и који ће као депутација предстати министру-председнику ради што скоријега састанка сабора. (Зар можда, да овај *нареди* сазив сабора?!) У овај одбор су изабрани:

Др. Илија Вучетић, др. Стеван Малешевић, Паја Гостовић, др. Миша Михајловић, др. Ђорђе Красојевић, др. Емил Гаврила, др. Богдан

Медаковић, др. Никола Ђурђевић и Игњат Димић.

Решено је, да тај одбор има саставити представку на Краља, и то до Ускрса (о. г.), а краљ. уг. министру председнику има тај одбор предстати, *кад се седања министарска криза сврши.*

На завршетку је *др. Илија Вучетић*, како у своје име, тако и у име целе конференције умолио барона Јована Живковића, да се он прими, да предводи изаслану депутацију кр. уг. министру председнику, којој се моли цела конференција бурним одобравањем придружила, но на коју молбу г. барон није одговорио, да ли се понуђеног водства прима или не.

Сасвим доследно целој конференцији! Радознали смо само, како ли ће г. барон, ако се водства прими, довести то у склад, са својом најавом о ултиматуму радикала и са изјавом, да је он против тражења гаранција против октројака, дочим би се депутација „имала постарати и о том, да сабор добије гаранције против сваких октројака при грађењу организационог статута“?

Констатујемо, као један карактеристикон конференције и то, да се г. барону понудило водство депутације, *у коју он није ни изабран.* Вредно је још забележити, да су се сви говорници на конференцији у том слагали, да ће од закључене граваминалне представке „тешко бити каква успеха“ и да се од ње „успеху и не надају“.

Где нема уверења, не може бити ни наде. Зато је подастирање представке сигурно и остављено до — Ускрса. Ко вели, кад је без успеха — свеједно је ма кад. Бар до тога доба неће нико сазнати и други „тотални неуспех“, а можда и фаталну бруку; дочим ће се господа посланици дотле науживати народнога поверења, које ће израза добијати у придруживању њихових црквених општина њиховој лакомисленој, противавтономној, а можда за нашу автономију и — кобној радњи. И тако ће бар „*свој* образ сачувати“! Страшна декаденција у борби за автономију, грозна дегенерација у борцима! Да се заплачеш — Србине мој!!

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) сазван је у своје седнице за 8. (20.) фебруар о. г.

(**Архидијецезалне епархијске власти.**) Конзисторија је држала своју седницу 25. јануара, а Административни Одбор 4. (16.) фебруара о. г. под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија.*

(**Румунски митрополит.**) Избор Арадског епископа випеосв. г. Јована Мецијана за румунског митрополита, благоизволело је Његово Величанство најмилостивије потврдити превишњим решењем од 9. фебруара о. г. Инсталација новога митрополита обавиће се за кратко време.

(**За председника сабора.**) Сабор краљевина Хрватске, Славоније и Далмације изабрао је једногласно, у седници од 3. (15.) о. м., за председника многогодишњега свога потпредседника г. *Хинка пл. Франциscија.* У истој седници се г. Францискн захвалио на части председничкој, те је сутра дан одмах једногласно изабран на његово место бивши већ председник сабора г. *Васа Ђурђевић.*

(**Црква Грачаница**). Управа манастира Грачанице (на Косову), задужбине Краља Милутина, изаслала је своја настојатеља архимандрита г. *Гедеона Маунка*, да и у нашим крајевима скупи братске помоћи, како би се таманшња црква могла што пре оправити на утеху потиштене браће наше. Г. архимандрит Гедеон добио је надлежну дозволу за скупљање прилога у Угарској и путује већ у тој цељи. Препоручујемо га најтоплије братском дочеку и дарежљивости нашега народа, где год стигне.

(**Са Богословије у Београду.**) Краљевским указом, а на предлог министра просвете и црквених дела стављен је у пензију досадањи ректор Београдске Богословије г. протојереј *Јеврем Илић*, а на место њега постављен је излужени професор Богословије, архимандрит г. *Кирило Јовичић* са 6000 динара годишње плате. — Професор пак исте Богословије *К. С. Протић* уклоњен је са професорскога места у Богословији и постављен је за професора у учитељској школи у Алексинцу, без права на селидбене трошкове.

(**Са Загребачке конференције**). Било је тамо свега и свачега, само неће све да кажу. Стидљиви су. Добро је, да је конференција била тајна, иначе тешко би било „добро, да су их видели и онде у Загребу.“ Но зато су се радикалски рустиџи ипак постарали, да остали свет, а особито српски православни народ, сазна њихова грубијанства према своме највишем народном и црквеном достојанственику, којима се грубијанствима и простаклуцима нека господа посланици граде јунацима над јунацима, особито кад су — за леђи и у *своме* друштву, *својих* свештеника и својих политичких клијената, не зазирући баш ништа ни од г. Др. Илије Вучетића. Сигурно је и то један од „великих моралних успеха“ Загре-

бачке конференције, на спасавање целога народа и цркве, а на умирење — инородника и иноверског света! Или су нека господа рустици тим грубијанством хтела, да маскирају једну физиономију целе конференције, а одушке даду блаважи, која их, и крај не одржане речи и не сачувана образа, чека и са другом граваминалном представком?

Г. барона Живковића не рачунамо у то коло, али и он је био дужан, по својој седници и председничкој дужности, кад се на то нису осећали, ни познани ни дужни, присутних 8 свештеника, био је, велимо, дужан он позвати дотичне рустикусе на пристојност и дужно поштовање према увиженој особи свога патријарха. Да, али пре тога, не би смео ни г. барон Живковић „позивати“ свога патријарха, него га „молити“, као што обична пристојност налаже, и што достојанство и положај овога има права. О „проклињању“ не ћемо ни да говоримо, јер је то испод сваке критике и јер сумњамо, да је о њему г. барон довољно размислио. Неки су говорници кориговали г. барона у конференцији, а ми се надамо, да г. барон неће у будуће својима предлозима тражити рекламе, ефекта и пролаза у губљењу обзира према захтевима дужне пристојности и обичне промишљености. Сматрају са индигнацијом прелазимо.

(**Четрдесетогодишњица**). Нарох Александровски, јереј г. *Стеван Болманац* прославио је у Прокупљу (Србија) четрдесетогодишњицу свога свештениковања. Слављеник био је: Од 1857—1868. писар конзисторијални у Епархији Горњо Карловачкој и предавач пјенија и правила црквеног при тамошњој Богословији. За тим ђакон у Старом Бечеју у Бачкој; по том нарохом Гатским у Епархији Темишварској. Од 1868—1879. нарохом Српско-Неуанским, и чланом конзисторијалних у Епархији Темишварској. Од 1879—1899. у Србији, нарохом Међуровачким, Биљешким са селом Александровом, и по регулацији нарохија нарохом Александровим од 1888, до данас. Године 1879. прешао је у Србију са 300 српских породица, које су већином насељене у Топличком округу. Нека му је сретна слава!

(**Саблазан.**) У једном Новосадском листу појавила је белешка о грдном неморалу једнога, на жалост, свештеника из епархије Бачке, што га је исти почињо прошлих дана у Новом Саду. Кад би наводи белешке били истинити, не би имали довољно речи, да паразимо своју осуду. Крвница би постигла заслужена казна. Увређеном достојанству свештеничкога чина и морала нашла би се задовољштина. Је ли то била цељ и поменуте белешке? Узимајући да јесте, онда се је она могла и требала постићи без те скандалозне белешке. Има томе прописани пут и начин, а не износити своју бруку ругу целога света. Биваа чуда и покора, и таквих истих и већих, и код других народа и вероисповести, али се не износе на добош, него их се суди пред надлежним форумом. Осуђујући, најстрожије, почињени неморал, осуђујемо и начин, којим се он открива и износи на пијацу, (а и пред народ), и молимо наше новинарство, да у интересу јавнога морала у народу нашем, у интересу достојанства свештеничког и части народа, своје ступце затвори таквим сензационим и скандалозним вестима, а сличним недељима и тресима да не траже казне у таквим белешкама.

Од уредништва.

„*Српском Гласу*“ *у Задар*. И нама је брат мио ма које вере био; али није о томе била реч, него *о жртвовању св. Православља политичким успесима*, на које сте се жртвовање ви најавили спремнима и вољнима. Но пошто сте се пред постављеним вам питањем тргли од страхоте своје, верујемо, олако учињене најаве, ви сте довољно показали, да се кајете и да — ретерирате. Добро, прашташмо вам и — пардонирајемо вас за сада. Али одсада пазите, више и боље, шта пишете и штампате.

Читуља.

† Радивој Радуловић,
нарох шашински.

По обредима наше увижене српско-православне цркве, предадосмо црној мајци земљи, ојађеним срцем, дана 31. децембра 1898., достојно опојане земне остатке једног између првијех свештеника протопрезвитерата плашчанског, уваженог члана Епарх. Адм. Одбора, опште љубљеног старину Радивоја Радуловића, нарохa хашинског. Сахрањесмо га скромно, „по адету српском и хришћанском“, уз велико саучешће одних му, до краја растужених и сада духовно обезглављених овчица његових, те многобројног општинства отменијег реда и с чиподјејствовањем трију свештеника. С драгим покојником опростио се у цркви прото Грба, нарох слушничк, нанизавши нјешто и кратко вриме живота и предности значајног му рада свештеничког. Заиста је био то човјек ријеткијех врлина, добри настир повјереног му стада, достојни слуга цркве и олтара божјег, ријерни учитељ и прави савјетник милог народа свог и живи учесник у свакој

прилици народног живота. Нада све ресила га искрена добродушност.

Његовим умијећем и мудрим настојањем, на мјесту срушене од 1750., подигнута је и сазидана нова црква 1885. св. Спасителу. И кад је ето био на домаку конца, да то своје и Богу и народу угодно дјело сасма докрајчи, ма управ у часовима допремања иконостаса, прекину неумитна смрт нит племенитог живота његова. Прехладивши се пред пар дана на некоме покопу у растрешеној парохији, умрије нагло и непадно од упале плућа још у лијепој мужевној и доста јакој снази, као жртва посве ријетке савјесности у вршењу својих дужности. Вриједно је споменути, да је ово код доброг покојника већ по трећи пут упала плућа, којој не бјеше лијека ни пребола. Худа ли је доиста судбина српског свештеника, коме су подручна гробља парохијска с неруке и далеко!

Каквог дјелатеља у винограду Господњем, губи српски народ машвинске парохије, смрћу непрежаљеног духовног старешине свога, прилично се то огледа у малом и код дјечице школске на Машвини, коју је красно, управ мелодички унутио у црквено појање литургијско.

Незаборављени покојник родио се 1841. на Машвини. Рукоположен је 1863., а за своје лијепе особине, уређене му ревности, одликован је био црвеним појасом од блаженоп. епископа Теофана. С расцвијељеном и љубљеном му дјецом, од којих му је најмлађи син остао неухљебљен, оплакује га мало и велико у парохији ради чувене му доброте пастирске. У опште жали и жалиће за њим сви његови другови, пријатељи и познаници, који су само имали прилике уочити љубезну предусретљивост и мужевне црте доброг оца Радивоја. Тако иза тридесет и шест годишњег успјешног дјеловања свештеничког, леже овај марни трудбеник на свој вјечни починак, вјечни дом мира и покоја, а у мјесту, ће је први пут свјетла божјег угледао и толико година добронамјерно узрадио, у мјесту рођења и милог завичаја свог. Бог да га прости и помилује! Лака му била црна земљица и трајан спомен међу нама!* —ш.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Педагошки Зборник дат је у штампу и за који дан биће готов. Садржина му је: Породично васпитање и школско образовање од Др В. Бакића проф. вел. школе. — Јадиниче. По Сигертовом молитву. Од Срет. М. Аџића, професора. — Мане домаћег васпитања. Од Душана Стојшића учитеља. — О нези деце. — Непосредно образовање моралног карактера, васпитање у ужем смислу. Гледиште научне педагогике, изложио Љуб. М. Протић, проф. — Управа и надзор у школи. Од А. Б. проф. — Поучна школа. Од И. Терзина. — Моје белешке из школе. — Појам и задатак друштвене педагогије. — Педагошка књижевност. — Први свесци „Пед. Зборника.“ — Молим све оне, који желе прву свесску имати, да ми пошљу претплату што пре. Први свесци цена је 1 фор. или 2 круне.

У Турији (Бачка.) 16. јануара 1899.

Јов. З. Медурић
уредник „Пед Зборника“.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

IV. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 52.

САДРЖАЈ:

Алеђса Шантић [Мостар]: *Идила* (Песма) — Божа С. Николајевић [Берлин]: *Зима у гудини* (Песма) — Чеда Мијатовић [Лондон]: *Кнез Градоје од Орлова Града*. Приповетка из времена боја на Косову. 5. — Драгутин Ј. Илић [Загреб]: *Звона*. Из првих дана слооода (Приповетка) 2. — *Из автобиографије дра Јована Суботића* 2. — Проф. Милутин Јакшић [Карловци]: *О Аркенију IV. Јовановићу Шакабенти*. Кекције из историје Карловачке митрополије 5. — Ковчежић: Књижевни прикази. (Станоје Станојевић [Цариград]: *„Матица Српска“ Павлу Шафарику*. Књижевне белешке. Белешке о уметности.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 11 1—3

Услед налога Славног Епархијског Школског Одбора у Темишвару од 1. децембра бр. 669/500. ех 1898, овим се расписује стечај на учитељско место на срп. вер. мушкој школи у Срп. Неузини.

Плата је: 400 фор. 4 ланца оране земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне и коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор. Од погреба има 1 фор.

Дужности су Школском Уредбом прописане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је

* Ради другог материјала задоцњело. Ур.

дужан уз горњу наплату поуторну школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу црквн. појачу обучавати и у црквн. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје шест недеља од првог умртења у листу „Српски Сион“.

Молбенице са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице месн. срп. школског одбора држане у Српској Неузини 16. јануара 1899. год.

Мита Николић
председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 17 1—3

Овим се у Беодри (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је учитељу следећа: из срп. прав. црквн. школске благајне годишње у готовом новцу 316 фор. из месне политичке благајне у име бившег денутата претворено годишње у готовом новцу 170 фор., коју ће суму изабрати у месечним оброцима унапред примати. Поред тога ужива још 4 јутра оране земље и ½ јутра земље за детелину, на коју земљу ће изабрати бити дужан порез плаћати. Уз то слободан стан са баштом, и при потреби, и парастосу где позван буде 1 фор.

Уз ову плату дужан је изабрани у сваког седници како школског тако и црквеног одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити, као и поуторну школу одбржавати. Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће при избору првенство. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1-ог септембра т. г., т. ј. у почетку школске године заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. прав. црквн. школске општине држане у Беодри 2. (14.) фебруара 1899. год.

Витомир Стајић
перовођа.

Мића Моратвански
председник.

К. 42/33. ех 1899. 11 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у *Бају*. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбенице потписаној конзисторији до 1. (13.) марта 1899. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 19. (31.) јануара 1899.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 12 2—2

Оставком г. Живојина Секулића учитеља III. раз. мешовите школе у Фелдварцу (бачком) остало је упражњено једно учитељско место, на које се овим стечај расписује.

Плата је с тим местом скопчана: 400 фор. у готовини, од којих се рачуна 360 ф. у име редовне и 40 ф. у име поуторне школе, коју прима унапред у месечним оброцима из политичне благајне (у изгледу је, да ће политична општина ту плату са платама осталих учитеља изравнати, и са 144 ф. 50 н. повисити); у име стана, док се стан не назида 100 ф., у име зимског огрева за себе и школу 50 ф., за чишћење школе 30 ф., за писарну 10 ф. 50 н., и од укона, кад на њега ред дође и кад позван буде 1 фор.

Изабрани учитељ имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати у оним разредима, које му местни школ. одбор определио буде. Осим тога дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеним литургијама у једној певници појати.

Рок стечају траје шест недеља дана.

Молбенице са сведочбама ваља упутити на местни школски одбор.

Из III. ванредне седнице школског одбора, држане у Фелдварцу (бачком) 24. јануара (5. фебруара) 1899.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

СТЕЧАЈ. 16 1—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место за више разреде, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом, 4½ јутра земље у натури, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име школског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јуза 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном пјенију учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструјисане молбенице потписаном председништву до 20. *марта* (*1. априла*) о. г. поднесу.

Желити је, да се компетенти лично прикажу и у цркви поје.

У Б. Сентомашу 1. (13.) фебруара 1899.

Председништво
месног школског одбора.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 15 1—2

На основу закључка црквене скупштине од 22. новембра (4. децембра) 1898. године и по одобрењу Славног Архидијецезалног Административног Одбора од 29. дец. 1898. А. О. 1406, 1424/669. намерава црквена општина у Нови Карловци, свој парохијални стан реновирати.

Усљед закључка црквене скупштине од 24. јануара 1899. одређена је јавна дражба на дан 1. (13.) марта т. г. у 9 сахати прије подне.

План, трошковник и дражбене услове могу интересанти сваки дан у предсједничкој канцеларији увидити.

У Нови Карловци 28. јануара 1899.

Предсједништво црквене општине.

ОБЈАВА. 13 1—1

Усљед одлуке високоспавног Саборског Одбора у Ср. Карловцима од 18. (30.) децембра 1898. С. О. 8700/2540, дражбе се овде у канцеларији епархијских власти дана 15. (27.) фебруара о. г. у 10 сати прије подне писмена понудбена расправа (minuendo licitacia) за градњу нових просторија за канцеларије и архиву епарх. управе у епископској резиденцији пакрачкој са прорачунатим трошком од 4555 фор. 15 нч. Тко је вољан ту градњу преузети нека своју писмену са 50 нов. биљеговану и са 228 фор. у име вадијума прокњижену понуду до горе установљеног дана и часа поднесе, јер се неће моћи узети обзир на касније пристигле или на брзојавне понуде

Дражбени и остали грађевни увјети, затим нацрт уговора и т. д. могу се увидити сваког дана до саме дражбе овдје у канцеларији епархијски власти за вријеме званичних часова.

У Пакрацу, 29. јануара (10. фебруара) 1899.

Епитропи

прав. срп. епархије пакрачке.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таванку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 7.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 14. фебруара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Решењем православне српске Архидијецезалне Конзисторије постављени су: јереј Јован Латинкић администратором парохије у Навловцима; јеромонах манастира Крушедола Гаврило Зарић привременим администратором парохије у Манђелосу; свршени богослов Јован Бута администратором парохије у Бачинцима; јереј Никола Поповић личним помоћником пароху у Добановцима јерeју Живојину Тошићу; јеромонах о. Арсеније Јеремић личним помоћником пароху у Сурдуку јерeју Илији Јанковићу.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**
(Наставак).

3. Трећа заповед о блаженству.

Блажени кротцыи, ꙗкѡ тіи наслѣдѧтъ землю — *благо кроткима, јер ће такови наследити земљу* — ето још новога пута блаженству. Ко хоће, да буде блаженим, тај је дужан бити кротким. Кога назива Господ кротким? Шта је потребно чинити, да би постигли блаженство, обећано кроткима?

Кротост је тихо расположење духа, у коме се човек никада не раздражује и не роптa ни на Бога, нити та људе. Ово прекрасно душевно, својство које уподобљава човека анђелима, природна је последица сазнања своје грешности и драгоцени плод скрушености и оплакивања греха. Права срдачна туга, особито ако она изазива плач код ожалошћеног човека, ако ју прате топле молитвене сузе, производи у срцу људском мир и тишину и чини га нераздражљивим, незлобивим (питомим) кротким. „Душа наша — непрестано се напајајући и хранећи сузама, и угашујући сав свој раздражљиви део, — говори преп. Симеон, нови богослов, — постаје кротком и савршено неподложном гневу“. Кротост долази некада и од природних узрока: од слабога карактера и од кукавичлука, од унутрашњег спокојства и хладноће душевне од безосећајности и навике гледати на све равнодушно. Но о таковој кротости не говори Христос, такова кротост не води блаженству. У

истину кротак је онај, који из љубави према Богу не подаје се побуди гнева, срџбе, зависти, непријатељства, него добродушно подноси увреде, потворе и друга безакоња, који је свагда и у свему незлобан, нераздражљив, трпељив. Такова кротост, која је неопходна за достизање блаженства, није каково природно својство, које добијамо рођењем или помоћу васпитања, него је то дар благодати, деловање хришћанске вере и љубави. Бог шаље на нас беде и страдања, но кротки прима их без роптања и мирно им се покорава. Или људи погреше пред нама, вређају нас, но кротки нема зато злобе у срцу и не отвара уста своја, да би изговорио реч прекора и пребацивања. Он не излази из себе, остаје спокојан чак и онда, када је изглед, да ће га против воље извести из трпељивости и побудити у њему гнев и срџбу. Знајући своју недостојност пред Богом и гајећи љубав према ближњима, кротки се стара, да укроти у души својој прве нехотичне побуде гнева, срџбе и непријатељства против ближњих, који га вређају и тим у самом почетку сузбије порочне узбуне душе, које могу нарушити љубав према ближњима. Св. апостол Павле учи нас: *свака горчина и гнев, и јарошина и вика и хула нека нестане између вас са сваком накошћу.* (Еф. IV. 31.) Ако је кротки по дужности обвезан строго поступати с ким било по законима правде, то се он по осећају хришћанске љубави, по својству кротости стара, да, колико је могуће, ослабља мере справедливе строгости. А када ни дужност звања, ни друге околности не приморавају кроткога поступати с ближњима по закону строге справедљивости, тада он с љубављу прашта увреде и потворе без сваке задовољштине и сам тражи мира од оних, који су га увредили, по науци Апостола: *не дај се злу, да те надвлада, него зло надвладај добрим.* (Рим. XII. 21.) Покривајући својом добродушношћу недостатке и грехе ближњих, кротки осим тога и добро чини онима, који га вређају по заповеди Господњој: *благосиљајте оне, који вас куну, чините добро онима, који на вас мрзе и молите се Богу за оне, који вас нападају и гоне.* (Мат. V. 44.) Такав је кротки у одношајима својима према Богу и ближњима.

Св. Јеврем Сирин овим високим цртама слика високи пример кроткога:

„Кротки је — говори он — украшен сваким добрим делом. Кротки и ако је увређен, радује се, и ако је ожалошћен, благодари; гневне укроћује љубављу; примајући на себе ударце, остаје тврд; за време заједања је спокојан; у потчињености је весео, у понижености се радује, заслугама се не уноси, не поноси се, са свима живи у миру, свакој власти је покоран, на свако дело готов.... Он је прост од лукавства, удаљен од лицемерства... О блажено богатство кротост“. (Творен. у руск. прев. део 1. стр. 14.) *Дуготрпељив је бољи од јакога, а који се уздржи од гнева бољи је од онога, који заузима град* — говори Премудри. (Прич. XVI. 32.) И заиста нема ничега чудеснијег од тих драгоцених последица, што их производи у нама кротост. Она доноси собом душевно спокојство и радост и тада лако се извршује свако дело. Од стране људи кротост нам доноси љубав, добро расположење и уважење; Бога она према нама умилостивљава и побуђује, да нам грехе наше опрости. Чак и на спољашњем изгледу кроткога човека виде се прекрасне последице кротости. Погледајмо на лице кроткога. Како је оно јасно, спокојно, како привлачиво, како је прекрасно! Какав духовни угодни мирис разлева кротки по душама људи, који га окружују, — гледајући на њега, и гневни човек учи се бити кротким.

Но да би ми неговали у себи кротост, с наше стране неопходан је подвиг, подвиг тешки и стални. Ми смо ради тога дужни боље познавати срце своје, бољу пажњу обраћати на саме себе. Ми нисмо дужни гледати на туђе грехе, а ако их нехотице и видимо, дужни смо снисходити им. Треба ваљано умети господарити над срцем својим у тренутку увреде, угушити у себи гнев и незадовољство у самом зачетку, поставити себи законом — приликом увреде од стране других не одмах говорити и говорити, него се умирити. „Заустављамо зло у самом почетку његовом, — учи св. Василије Велики — свима мерама истребљујући гнев из душе своје. У том случају бићемо у стању заједно с том страшћу подсећи, као у корену и зачетку већи део зла. Је ли те укорио? а ти благосиљај. Је ли те био? а ти трпи. Презрели те и за ништа те не држи? а ти дођи на мисао, да си од земље створен и да ћеш се у земљу опет разићи. Ко ограђује себе таковим размишљањем, тај ће се уверити, да

је свако неваљалство мање, него што се мисли. Тим ћеш учинити, да је и непријатељу освета немогућа, показавши му, да те не ране његови прекори, и себи ћеш спремити велики венац трпељивости, када ти беснило другога даје повода за сопствено размишљање... Ако те искуство збуњује реши прекорну реч, представи себи, на што си дужан одлучити се: да ли трпељивошћу приближити се Богу или кроз гнев бацити се на страну противника. Подај времена мислима својима, да изабереш оно боље“ (Дела у руск. прев. део 4. стр. 168—169.) Особито је дужност топлом молитвом обраћати се Богу, да би нам Он дао дух кротости и трпљења и у њему окрепио срце наше својом благодаћу, јер ове врлине, као што учи апостол, нису плод једино наше делатности, него дарови св. Духа, који се шаљу од Бога људима достојним и способним примити их. (Гал. V. 22—23.)

Најсавршенији пример кротости даје нам Христос, Син Божји. Пророк Исаија сликајући Месију и означавајући одличне црте Његове, не спомиње ни свемогућство Његово, ни чудеса Његова, него само говори о кротости Његовој. Той — пророкује он о Месији — *заиѕ мзлекаюи кысть не ѿкрзаетъ оустъ своихъ, ѩкѡ овча на заколеніе ведеса и ѩкѡ агнецъ предъ стрижющимъ его безгласенъ, такѡ не ѿкрзаетъ оустъ своихъ. Ко смиреніи егѡ сѣдъ егѡ взатса* .. (Исаија LIII. 7—8.) Христос је сам поставио себе обрасцем кротости и говорио: *научите се од мене, јер сам ја кротак и смеран у срцу* (Мат. XI. 29.). Св. апостол Петар говори, да нам је Христос оставио пример кротости и трпљења, говорећи, да Он *не укораваше када Њега укораваху, не претијаше, када страдаше, него се предаде Ономе, који праведно суди.* (1. Петр II. 23.) Его савршеног и величанственог примера кротости! У Старом Завету прекрасни пример кротости и трпљења представља праведни и многострадални Јов. Св. апостол Јаков њега поставља као пример трпљења свима вернима. (Јак. V. 11.) Он је био богат и славан муж у народу своме и живио је у Идумеји. Он се наслађивао свим земаљским добрима и одликовао се добродетелним животом, но у 79-ој год. живота он је био искушан од Бога тешким невољама. Он је био изгубио децу своју, лишио се богатства свога и напослетку пао у тешку болест. Но праведни муж није клонуо и није роптао; видећи своју невољу, он је само говорио: „Господ даде, Господ узе, нека је благословено име Господње“... Трпећи тешка телесна страдања, он је принуђен био од бивших својих другова, па и од жене своје слушати несправедне прекоре, да је он наиме тешко сагрешио пред Богом и да зато страда. Но он је без роптања трпио све потворе, кротко подносио сва искушења и био награђен од Бога двоструким богатством, многобројном породицом и другим животом. (кн. Јова. Минеј 6. маја.) Особито много поучних примера кротости налазимо у историји Новога Завета. Високи је пример кротости пример апостола, који устима св. апостола Павла говоре о себи: *кад нас псују благосиљамо; кад нас гоне трпимо*; *кад хуле на нас, ми се тешимо* (1. Кор. IV. 12—13.) Тако исто је поучан пример и св. мученика хришћанских... Услед нечувеног непријатељства и гоњења од стране незнабожаца, они никада нису помишљали, да се прихвате оружја, ради одбране своје; у току три столећа страдали су они од непријатеља Христова имена, као невини јагњици. Ево навешћемо један пример кротости и трпљења хришћанских мученика. У IV. веку за време гоњења Ликинијева био је у граду Ираклији војвода Теодор, који је исповедао хришћанску веру. Он је својим строгим животом стекао уважења и код самих незнабожаца. Но ради ошћатења и ревности своје за Христа, Теодор је навукао на себе гнев Ликинија. По заповести Ликинијевој светитеља су били воловским жилама, трзали гвозденим оруђем, пекли горућим факљама. Сва мучења подносно је Теодор са кротошћу и трпљењем, које је и саме мучитеље његове задивило. Ни уздаха, ни гласка не пустише уста страдалца; ни једне прекорне речи не рече мучитељима својим. Исцрпивши на св. Теодору сва мучења, окрутни Ликинија нарекао му је смртну пресуду. Но бојећи се буне од стране Хришћана, за које је Ликинија мислио, да ће бранити мученика, он је одредио војсковођу Сикста са 300 војника. По благодати Божјој сви они, видећи чудеса светитељева, вероваху у Христа. Тада међу Хришћанима подиже се узбуна, да се је било бојати од крвопролића. Св. Теодор стао је убеђивати Хришћане, да престану бранити га и да не дижу узбуне против окрутнога цара,

него да га поштују. Тада је мученик преклонио главу своју под мач, а узбуњени народ испунио је завет светитељев. (Минеј 8. февр..) Такови су кротки, које Спаситељ назива блаженима. (Наставиће се.)

Тумачење речи и назива, који се употребљавају у црквеном језику.

По Михајловском „Словару“ и другим изворима радио Ст. С. Никић.

(Наставак).

Воспріемникъ. Воспријемницима се називају обично они верни, који присуствују при свршавању св. тајне крштења, као јемци за веру онога који се крсти. Воспријемници су дужни поучавати и утврђивати у вери новокрштенога, којега су примили на св. бање. Према томе их Руси са свим правилно називају *крстним очевима* односно *матерама*, а оне, које су они примили при крштењу — *крстном децом*. Воспријемника има осим тога и при свршавању св. тајне брака, али се ови обично називају јемцима, сведоцима, а код нас Срба нарочитим народним именима (кум и стари сват.) Они под строгом одговорношћу јамче за жениха и невесту, да не постоје никакве препреке, услед којих они не би могли ступити у брачну везу и да су испуњени и очувани сви услови и сва захтеви, који су прописани за брак од стране црквених и грађанских власти. При свршавању тајне брака, по свршеном обручењу, воспријемник мења прстење на рукама жениха и невесте, а осим тога у дужност спада воспријемницима, да — у знак искреног учешћа у радости и туги брачника — држе венце над главама њиховим. (Овако би требало да је по пропису, али је код нас ушло у обичај, да се венци стављају на главе младенцима). Осим наведених случајева има воспријемника и код монаха (калуђера), при ступању у чин. Значење ових воспријемника је исто, што и оних при крштењу.

Коцерковленіе, је обред, који се свршава над дететом у четрдесети дан после рођења, када се матери му навршн време очишћења, и којом приликом долази и она с дететом својим у храм Господњи. **Коцерковленіе** (уцрковљење) значи *увађање у број чланова цркве*. **Коцерковленіе** се састоји у следећем: Свештеник узима дете од матере на своје руке и говори речи: **Коцерковлается рабъ Божій** (име) **ко имя Отца, и Сына, и святаго Духа** — и у исто време чини крст с дететом. Ово обављ̀а свештеник пред вратима црквеним. За тим иде к олтару, али, не дошавши до њега, заустављ̀а се на средини цркве и изговара ове речи: **Внидетъ въ домъ Твой, поклонится ко храмѣ святомъ Твоемъ** — и понавља оне исте речи, које је пред црквеним вратима рекао. По томе иде пред царске двери и заставши пред њима говори: **Посредѣ церкве воспоетъ Тя** и опет понавља речи уцрковљења. После тога, ако је дете мушко иде с њиме у св. олтар, обилази око престола и спустивши га на подножје престола изговара молитву праведног Симеона: **Нынѣ отпущаеши раба Твоего владыко**, и т. д. Ако ли је дете женско, онда га доноси само до царских двери и ту чита молитву Симеонову. Тиме се завршује овај обред. —

На жељу жалост, код нас ретко ко и зна за овај лепи обред. Ваљало би порадити, да се он поново код нашега народа заведе, јер зна се, да су наши стари за њ знали и вршили га.

Кругъ лѣто. Буквални смисао овога израза изгубио је данашњим даном своје значење, или је постао сасвим неразумљив. Израз овај постао је тада, када је у употреби била т. з. „ручна пасхалија“ т. ј. упутство, како се може познаћи за сваку годину дан у који пада Пасха (Ускрс) и други покретни празници, а које је (т. ј. упутство) удешено било према руци човечјој, тако, да је рука поред неких правила, која је ваљало запамтити, сасвим могла заменути књигу и само један пажљив поглед на заставке (чланке) прстију довољан је био, да нам рачун добро испадне и да се тражени дан тачно познаће. С правом жалити можемо, што је овај вешти начин изналажења Пасхе данашњим даном заборављен, јер га је књига сасвим истиснула. Помоћу ручне пасхалије, цела година т. ј. сви годишњи празници били су у руци онога, који је знао правила исте пасхалије, тако, да је дотични врло лако знао казати дан, у који ће пасти Пасха и остали покретни празници, који се према њој равнају. Смисао назива „**кругъ лѣто**“ не одговара дакле данашњим даном својој етимологији. Да бн објаснили, шта се разумева под називом „**кругъ лѣто**“ морамо напоменути следеће:

1.) Кад би година имала равно 52 сед-

мице, тада би датуми падали сваке године у једне те исте седмичне дане. Но како у години, осим 52 седмице има још један дан, услед тога се свака година завршује оним седмичним даном, којим је започета. Дан који долази иза овога, први је дан идуће године. На тај начин, ако је први јануар ове године падао у петак, први јануар идуће године падаће у суботу, за тим у недељу и т. д. Али је и овај поредак непостојан; њега нарушавају преступне године, када осим луне 52 седмице има у години још два дана. Тада први јануар пада још с једним седмичним даном доцније.

2.) У црквеним месецословима (календарима), почињући са првим мартом сваки је седмични дан означен славенским бројем до 7 conclusive Према томе први март је означен писмом г, други писменом к, а за тим долазе остали, означени овим писменима: а, з, я, є, д; осми је по ново означен писменом г и т. д. Пошто један од тих дана мора бити недеља, према томе ће и једно од горе наведених писмена непоставно морати пасти на тај недељни дан *и дотично ће писмо у току целе те године падати у недељне дане.* То се писмо назива „**ерѣцѣ лѣто**“ (или *недељно слово*). Знамо ли недељно слово извесне године, тада ћемо врло лако и без икаква труда, једино помоћу тог писмена у стању бити пронаћи, којега је седмичног дана био овај или онај датум којега месеца. Када не би било преступних година, тада би кроз сваких седам година месечни датуми поново падали у једне те исте седмичне дане. Али преступне године приморавају, да се после сваке четврте године изостави једно од горе наведених писмена. А како тих писмена има седам, то ће се свако, како на које ред долази, тек у седам преступних, — дакле у току од двадесет и осам — година један пут изоставити. Тај се период назива у пасхалији „*кругом сунца.*“ Назив овај у осталом нема никакве везе с кретањем дотичног небесног тела. Израз „круг сунца“ позајмљен је из незнабожачке старине, када се код Римљана први дан у седмици (што је код нас недеља) називао *даном сунца* — dies solis. Изразом „круг сунда“ означава се само то, да по истечењу периода од 28 година, сваког идућег периода од 28 година, сви недељни и празнични дани падају на једне и исте месечне датуме; или јасније да се **ерѣцѣ лѣта** кроз сваких 28 година истим редом понављају. Према томе **ерѣцѣ лѣто** се врло лако може пронаћи за сваку годину: Број дотичне године ваља поделити са 28, *остатак* овога дељења показаће нам, која је година у кругу сунца. После тога већ није тешко — с обзиром на поредак **ерѣцѣлѣтныхъ** писмена и на гореположене опаске — изнаћи тражено писмо. На пример: У који ће седмични дан пасти Рођење Христово ове 1899 године. Од првог марта до двадесетпетог децембра има равно три стотине дана. Период недељних слова поновиће се за то време четрдесет и два пута с остатком ь. Међу недељним словима на шестом месту је є, дакле писмо онога дана у који ће пасти рођење Христово. Година 1899. је 7407 година од створења света. Разделивши 1899. на 28, остатак је 15 година у кругу сунца. У петнаестој години круга сунчева недељно слово је д. Сад ћемо редом бројати недељна слова: д — недеља, є — субота, према томе Рођење Христово, падаће ове 1899. године у суботу Може бити, дакле, да се недељна слова и због наведенога називају „**ерѣцѣлѣтима**“, јер као што видесмо, помоћу њих се врло лако могу изналазити седмични дани за сваки датум и што дотична слова показују или да речемо у „руци држи“ све недеље и остале дане у току целе године!

Ѣходи. Входом се називају два акта на Божанственој литургији и један на вечерњи.

На литургији разликујемо *мали* и *велики вход.*

Мали вход бива на литургији оглашених при појању евангелских блаженства, којом приликом излази — кроз северне двери — из олтара свештеник с ђаконом — који носи у рукама св. Јеванђеље — и ставши на средини солеје према отвореним царским дверима, сагну се, те свештеник чита молитву входа и благослови вход. Пошто свештеник (или архијерej) целива св. Јеванђеље, ђакон одлази и стане пред царске двери те ту сачека, да се заврши појање блаженства и тада говори: **Премѫдрость прости**, опоменувши нас тиме, да ће кроз кратко време читати премудрост Божјег Слова (апостол и Јеванђеље), коју смо дужни слушати стојећи просто, или са простотом срца т. ј. с искреном вером. По узгласу **премѫдрость прости** улазе и ђакон и свештеник у олтар, а клир поје последњи стих трећег антифона, које се

иначе назива **входное**. — У духовном смислу, мали вход нам преставља јављење Сина Божјег у јавности и почетак Његове проповеди о *Царству Небеском*.

Велики вход бива на литургији верних за време појања херувимске песме. О великом входу преносе се предложени часни дарови — хлеб и вино — из проскомидије, преко солеје кроз царске двери, — на престо. При овом пренашању ђакон и свештеник гласно спомињу цео род хришћански, који љуби Христа, владара, епископа, ктиторе и приложнике дотичног светог храма, у манастиру по именце настојатеље и братство у опште, градске и војничке начелнике, војску и све православне Хришћане с побожном жељом, да их се Господ Бог опомене у царству Своме. — У духовном смислу велики вход нам преставља пут Христов на страдање и смрт, и погреб Његов.

На вечерњи бива само мали вход *с кадионицом*, и то на завршетку стихира на „**Господи воззвахъ**.“

Вѣнецъ брачный. При свршавању тајне брака стављају се на главу женика и невесте венци, услед чега се и сам обред тајне брака назива *венчањем*. Значење ових венаца објашњава нам св. Јован Златоусти овако: „Венци се стављају на главе брачника за знак победе, да се тиме покаже, да они непобеђени страшћу до брака, т. ј. као победиоци телесних жеља, приступају к брачној постељи“ (9. бес. на I. Тим.). Продужујући и развијајући мисао Златоустову можемо ми у том увенчавању видети и благодатно успостављење оног господства над створењима, које су Адам и Ева добили у оном часу, у који је Господ Бог благословио брачну везу њихову, као што се о томе и у Светом Писму говори: **И благослови ѩхъ Богъ, глаголя: растите́сѧ и мнѡ́житесѧ и напо́лните зе́млю и господ́ствуйте ю́**, (Бит. 1, 28). Тако је Створитељ саједнио био благослов за рађање деце с благословом за владање над земљом и над свима, који се на њојзи налазе. И данас, уз благослов за рађање деце, полагањем венаца на главе брачника поново им се даје некада изгубљено право да владају над земљом. Због тога се и у једној молитви, при свршавању тајне брака, спомиње царско достојанство Адамово: **Владыко, къ началѣ создавый человѣка и положивый ѥ́го царя̀ тва́ри**. При стављању венаца на главу брачника намолавају им се сва она блага, која сачињавају битну принадлежност царског достојанства; наиме свештеник их онако увенчане три пута благосиља говорећи при томе молитву: **Господи Боже нашихъ славою и чести́ю вѣнчай ѧ**. (Господе Боже начи увенчај их славом и чашћу). Осим тога гледајући на брак, као на велику тајну Христова савеза са црквом, увенчавање брачника можемо сматрати за тип (слику) царског достојанства Исуса Христа и Цркве — невесте Његове.

Гаккада је реч јеврејска и значи *висина*. Овако се звало узвишено и каменом поплочано место, на којем је била судница Пилатова, који је на њој и Христа Господа на смрт осудио. (Спомиње се у Јеванђељу од Јована 19. 13).

Главопривлоненіе. За време богослужења верни се у извесним случајевима позивају, да *приклоне главе своје Господу*. У исто време и свештеник приклања своју главу пред Господом и чита молитву главоприклоњења. У молитви тој обично се моли благослов Божји на све оне људе, који у смерности врше своје дужности и служе Богу, а уједно се у њој изражава и покорност свих оних, који приклањају главу своју Господу — а с њоме уједно подвргавају и раум свој Христу т. ј. одлучују се, да одселе живе и да се владају по Његовим светим заповедима. Подизање главе после приклањања, најлепша је слика искрена и смела стајања пред Богом, на које нам даје права, покорност закону његову и безусловно потчињавање светој вољи Његовој. Само смерност ума и срца нашег и владање по светом закону Господњем, могу нас довести до оног стања духовне чистоте, у којем „**сердце не зазрит нами**“, те само тако можемо доћи до „**дерзновенія къ Богу**“. Мисао ова најлепше је изложена и престављена у приклањању и подизању главе. (Наставиће се).

Уређење интерконфесионалних односаја у Троједници.

Не једаред смо подизали глас ради уређења тих односаја. Подизали су га и надлежне црквене наше власти. Прошли пут Архидијецезална Конзисторија, на иницијативу Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија*, а придру-

живе се овој: и Пакрачка и Горњо-Карловачка Конзисторија. Заподевало је то питање и од Срба посланика, досад само у прорачунским одборима земаљскога сабора. Прошлих дана потегао је то питање — сигурно у споразуму са своји другови — и у самоме сабору, Србин посланик, др. Светислав Шумановић. И његов говор и изјаве, поводом истога у сабору учињене, саопштили смо.

Истина, са римокатоличке стране су нам поручивали, „да се православни не могу нити најмање потужити, да се с њима другачије поступа него с католицима“, но ту очигледну неистину не могосмо као истину примити, нити се њезиним сиренским гласом завести. Нека нам се с те стране докаже, бар, да у мешовитим браковима, кад је отац римокатолик, не морају сва деца бити крштена и васпитана у римокатоличкој вероисповести. Док нам то не докажу, пустићемо их, да и даље сами себе делектирају својим — језуитизмом.

Узрок, да је уређење интерконфесионалних односаја с наше стране тражено и ургирано, и јесте баш: неравноправност и неједнакост тих односаја.

Православни Срби су били перманентни и живи протест против те неравноправности, дакле и неправедности, јер се њих, с обзиром на њихово бројно стање и с обзиром на још многе друге чињенице, највише и тицао потиштени, инферијорни положај свију законом признатих хришћанских вероисповести, дакле и православне, према супериорној — римокатоличкој. Они ће тај оправдани протест подизати све дотле, а сигурно и у све већој димензији и јачом енергијом, док им се захтеви не испуне. Судећи по назавама, са миродавне стране учињеним у земаљском сабору, то време није далеко.

Но, и ако ми тај протест са његовим захтевима подижемо као православни Срби, чинимо то не с тога, што би равноправност и правду тражили *само за себе*, него и за друге, који на ту равноправност имају *међу нама Хришћанима* права, што излази већ из самога начела равноправности, на којем стојимо, авторитетом и снагом којега ју тражимо *и за себе*.

Ако је и др. Шумановић питање уређења интерконфесионалних односаја „разлагао више са становишта оне конфесије, којој он сам припада“, и ако се он при томе није дотакао свију момената, који у област тога питања спадају, које и како је изнети требао, кад је с тим питањем изишао пред сабор, — ипак се он није ставио на неко ексклузивно, сепаратистичко, или, шта више, и егоистичко становиште, него је он тражио „једнакост и равноправност *свима малима и великима*.“ Но др. Шумановић, као што сам рече, није „политичко дете“, па је сигурно не само као политичар in genere, него и као православни Србин политичар in specie, својом политичком зрелошћу добро промислио: за кога и према коме тражи ту једнакост и равноправност у питањима и односајима, који нису само грађанскоправне, него и црквеноправне природе. И баш зато је требао бити гледе тога јаснији. Но и крај те непотпуности и нејасности у његовом говору на коју би се само ми православни Срби могли потужити, а крај многоистицаног начела равноправности, не може му се пребацити, да је ту равноправност тражио само за своју вероисповест. Напротив, могло би му се баш с наше стране приговорити, да он ту равноправност и једнакост тражи и хоће *у свему* и за оне, с којима ми не би никада могли пристати да будемо *једнаки* и у *свему* равноправни, н. пр. у погледу прелаза из Хришћанства у нехришћанство, у погледу склапања брака и т. д. Ако је др. Шумановић *и таку* једнакост и равноправност своме начелу и „начелном становишту друштва и државе“ и „првим захтевима грађанске заједнице и грађанске крепости“ вољан био и мислио на жртву принети — онда, без икаквог устезања, одлучно и отворено велимо, да ми *као Хришћани* на таку једнакост, која потире само Хришћанство, пристати не можемо *са свога хришћанскога становишта*. Одлучно ћемо увек бити против такве једнакости, као што ћемо одлучно и искрено стајати на становишту *потпуне равноправности између постојећих законом признатих* **хришћанских** *вероисповести*.

То је наше становиште. Држимо да је отворено, као што је и јасно. Захтевамо, да се и наши Срби посланици на Тројединичком сабору гледе тога изјаве отворено, јасно и одлучно. На то имамо права у име православне српске цркве, у служби које стојимо, не само по своме свештенству, него и као њезини синови, а у којој служби имају стојати и наши посланици, такођер као синови те цркве.

Изјаву наших посланика тражимо и желимо чути што пре, па умиреше наше цркве и народа. Јер, колико смо радо чули и примили покрет њихов гледе уређења интерконфесионалних односаја у Тројединци. не смемо затајати, да нам у изјавама њихова говорника у сабору, г. дра Шумановића, није јасно, а најмање одлучно, обележено становиште, на којем наши посланици стоје гледе „изваћања конзеквенција равноправности“, и довађања у склад „са првим захтевима грађанске заједнице и грађанске крепости.“

Господа саборске већине су изазивали г. дра Брешћенскога, да отворено каже своје становиште, пребацивали су му Doppelspiel. Ми г. дру Шумановићу и нашим посланицима ни издалека немамо на уму ни у намери да импутирамо какав било Doppelspiel, али су нам изјаве г. Шумановића *нејасне и непотпуне*, а у спорним питањима ваља бити јасан, прецизан и несумњив. Као што рекосмо, то тражимо и имамо права тражити од наших Срба посланика.

Са задовољством, и ако још резервисаним, бележимо изјаву дра Брешћенскога, којом је и он, као католик, стао у ред бранича „*начела* равноправности“. Ако се тога начела буде држао и у његову изваћању, онда смо на једном становишту.

Најважније су изјаве преузвишеногa господина Бана. Из тих изјава сазнајемо: да влада признаје данашњу неравноправност, дакле и неправедност и нетолеранцију тих односаја, и да увиђа потребу уређења интерконфесионалних односаја; неће дугочасити те израдити законску основу за уређење тих односаја, те је изнети, чим буде *згодан час* за то дошао, *на темељу начела равноправности*. Ове изјаве преузвишеногa поглавара земље поздрављамо радосно. Но он је изволео начелу равноправности спојити и *начело слободе савести*, с изјавом, да ће и то начело влада „*тежити*, да га *у најширем смислу* спроведе у стварати се имајућем закону, *до скрајних граница конзеквенција његових*“.

Ту ћемо застати, да испитамо домашај ове изјаве. Пошто је и ова веледажна изјава превучена, ма и танким велом, не тајанственост, него тек непотпуне јасноће, морамо се упустити у једну коњектуру. Зато, сво да обележимо, за сваки случај могућности, своје одређено становиште. То захтева веледажност ствари и велики интерес питања пред којим стојимо.

Ако наглашени „најшири смисао“ и „скрајне конзеквенције“ значе исто, што закон о слободи савести у Угарској од г 1895, или како се он назива — закон о безверју, — онда је наше становиште одлучно против донашања таквога закона за Тројединцу. За такав закон не би смео гласати ниједан Србин посланик. Наша је дужност, да то кажемо, и ако смо вољни држати, да њима та опомена није потребна. Но њихова је дужност, да својим путем и начином за времена разбију сваку сумњу, која би се гледе њихова држања у томе питању могла у народу породити са снима њезиним евентуалним конзеквенцијама.

Са питањем уређења интерконфесионалних односаја у Тројединци нема потребе спајати питање црквено-политичких реформа. Са питањем равноправности законом признатих хришћанских вероисповести не стоји у никаквој каузалној вези питање безграничне, апсолутне слободе савести — којој нису границе ни у безверју, него много даље, недогледне. . . За истинит и здрав либерализам, у којем ми желимо да се развија наша домовина, довољно је, једино је на потребу и на корист: *уређење односаја законом признатих* **хришћанских** *вероисповести на темељу потпуне равноправности и једнакости између њих.*

Хтети више нешто, тежити за туђим шаблонима, прохтевима проблематичних теорија, ма како оне с поља изгледале либералне, те жртвовати и Хришћанство — не

тражи ни једна законом призната хришћанска вероисповест у нашој домовини, него се противи томе, као што то забрањује и верски мир и највиши интерес свима нама миле домовине.

Да ће о томе довољнога рачуна водити и наша висока земаљска влада и наш земаљски сабор и висока државничка мудрост преузвишеногa Бана, улева нам не малу наду веома значајна и утешљива изјава Његова, да ће влада *„ако не би могла* **све** *полученти, она ће се и малим задовољити*, бар да само једним кораком служи томе начелу, да се слободи вероисповести, слободи савести, што боље приближимо “

Уређењем односаја законом признатих хришћанских вероисповести на основу потпуне равноправности, једнакости и слободе *у кругу тих вероисповести*, приближићемо се најбоље *хришћанском* начелу слободе вероисповести, начелу слободе истините, а не спекулативне савести.

Спекулативној и безбожничкој савести, баш у име слободе не припада слобода, јер таква савест је већ сама у себи и по себи — злоупотреба и анархизам слободе. И слобода има и мора имати своје границе у свима областима људских односаја, дакле, и у области савести. Признати и дати апсолутну слободу у овој области, значило би прокламовати не слободу, него анархију савести.

То је наше уверење.

In hoc signo vincemus!

Протопрезвитер **Јован Јеремић**.

Одлука Загребачке посланичке конференције.

I.

Први део ове одлуке јесте, да се „Његову Величанству поднесе препонизна представка, у којој ће наведене бити *све повреде*, које су нашој народно-црквеној автономији *за време ових тридесет година* учињене, те молити *санирање* тих повреда и успоставу редовног законитог стања у нашој народно-црквеној автономији“.

Други део одлуке јесте, „да се изабиљу девет чланова из ове посланичке конференције, који ће по свршетку данашње министарске кризе предстати кр. уг. министру председнику и покушати, да надејствују што скорији састанак одгођеног нашег народно-црквеног сабора, који ће моћи сасвим слободно на основу закона и превишње санкционисаних автономних уредаба делати, и који ће се само тако упустити у претрес организационог статута, ако претходно добије гаранције, да се неће никакве октројке чинити.“

На овај први део одлуке примећујемо, да посланичка конференција *изван сабора* представља само скуп приватних људи, па ма они имали и посланички мандат. Подносити граваминалну представку ради санирања, какву је конференција закључила, властан је једино наш *сабор*, пошто једино он, као највише представништво наше народно-црквене автономије, има законитог права говорити у име народа у границама автономне компетенције, једино он надлежан је повреде автономије установити и тражити санирање тих повреда.

То једино легално, дакле коректно становиште, заузео је, у Суботичкој црквеној скупштини, познатим својим говором г. Мила Милосављевић, кад је рекао: *„На то је позван једино сабор, и нико други.“*

На то становиште — после горкога искуства — стао је у Загребачкој конференцији и г. барон Живковић уз ову мотивацију: *„Једино сабор* је властан да састави граваминалну представку, он је властан да рече, шта да уђе у ту представку и која гравамина да се у њу унесу. Сабор то не само да није ни на кога пренео, него он то и не може ни на кога пренети. Ми дакле, народни посланици немамо *ни право* да подносимо граваминалну представку, јер то је право сабора.“

Г. барон Живковић има потпуно право, само последњи пасус његове мотивације мало је нејасан, што г. барон не чини тачну дистинкцију између права и компетенције Да је пре конференције прочитао говор г. Миле Милосављевића навео би га овај и гледе тога на прави пут. Државноправно — и хајде да допустимо аналогно томе и автономно — право петиције и жалбе припада сваком грађанину, па, као таквима, и нашим са-

борским посланицима. Свакоме је слободно све молити. Један од немачких правника, кога и сами Немци признају авторитетом у државноправним и уставним питањима, расправљајући право петиције и жалбе, рекао је, да је то право тако широко, да по њему може *свако све, па и највећу глупости* петиционирати, наравно на своју браду, *али шиме не може изазвати*, дакле ни очекивати, *никакво мериторно решење*. Дакле, није коректан био г. барон Живковић, кад је нашим реакционарним посланицима одрицао *право* и на граваминално петиционирање. Као што су они радом својим доказали, њима par excellence припада право — на „*свако*“ петиционирање.

Али, ако је *право* петиционирања тако широко да *свакоме* припада, — *надлежност* петиционирања је већ ограничена. Надлежност петиционирања *у име аутономије* припада само оном органу, који је у име автономије *овлашћен* то чинити. На то нису овлаштене нити наше црквене општине, нити поједини саборски посланици, нити ма какав скуп њихов *изван сабора*. На то је овлаштен, те по томе за то и надлежан, само сабор наш, у своме законитом саставу, а по себи се разуме у законитој форми закључка.

Та његова овлаштеност и надлежност узаконења је, и постоји на §. 18. саборског устројства, у којем се §-у означује делокруг сабора под 1.) овако: „*Старање око одржања православне српске народно-црквене автономије.*“

А да је петиционирање граваминалне молбенице Новосадске црквене општине, као — ако јој слична буде — и посланичке конференције, управо игноранција, спојена са издајством автономије, ради доказа навешћемо овај пример.

Граваминална представка данашње радикалске Новосадске црквене општине тражећи и пр., да се из постојећега саборскога устројства отклони позната октроисана клаузула о „могућности утока на кр. угарско министарство као и овога право уништења“, признаје на основу својих „општих правних појмова“, (чудних ли правника!), томе министарству право „пресуђивања *о законитости и формалности* поступка“, и на основу *тога и таквога пресуђивања* право уништења свију решења наших највиших автономних власти! Шта више, та граваминална представка, коју су реакционари наши натоварили на леђа Новосадској општини, у 2-ом закључном петиту своме признаје државној влади свако мешање и интеренцију у самоуправно судство и управу, које стоји у свези (!) са државним надзорним правом“.(!!)

Ово напуштање наших радикала, карактерисао је и жигосао темељно и врло умно г. Мила Милосављевић, у своме поменутом значајном говору. Рекао је између осталога и ово:

„То значи признати државној власти право, које она не може имати ни по правним начелима, ни по одредбама позитивних земаљских закона, а нема је ни по пракси у другим црквеним аутономијама у нашој држави. Овом формулом новосадском променио би се само облик, а проширио обим досадашње клаузуле; *противаутономна октроика постала би аутономни закон, а досадашње владино право уништења, ограничено само на неке извесне одлуке, протегло би се диспозитивно на цео рад у нашој аутономији.* А то значи: предати држави на милост и немилост целу нашу аутономну управу. Моје становиште је у том погледу, *да држава нема никаквога права, да се меша у никакве послове наше.*“

То становиште заузео би и сваки наш сабор, јер толико никад неће успети данашње реакционарство, да у сабору не буде људи, који знају шта и како треба бранити народна права.

Али, узмимо сада случај — који разуме се неће никад наступити — да се је државна влада упустила у мериторно решавање ненадлежно поднешене граваминалне представке Новосадске црквене општине, и да се упусти у такво решавање посланичке Загребачке граваминалне представке, у којој би петити били исти и слични онима у представци те општине (што ми основано претпостављамо), те да те петите са њиховом мотивацијом прими и на те-

међу истих донесе своје решење. Шта би било? Решење државне владе дошло би пред сабор. Сабор га не би смео ни могао узети на знање. Тако рећи, смејући се морао би против њега ремонстровати. Зашто? Зато, јер би га државна влада донела поводом ненадлежно поднешеног јој подneска и на основу неовлаштено учињених уступака непознатих личности, органа и скупова; пошто ни Новосадска црквена општина, ни све општине заједно, нити посланичка конференција, нису овлаштене у име народне црквене автономије одрећи се ма и најмањег, а камо ли оваког најкрупнијег автономног права, каквога се одриче Новосадска „молбеница“.

Ако то не знају наши вајни и јадни кепеци, који се у својој игноранцији истурују за вође у народним пословима, зна то врло добро државна влада. Зато је и одбила Новосадску „молбеницу“ онако — како је једино коректно било, и како је она то по својој глупости и перфидији и заслужила. Тако ће одбијена и враћена бити — ако се подастре — и гравиминална представка посланичке Загребачке конференције, као поднесак неовлаштено и ненадлежно учињен.

Не упуштајући се за сада и даље у правну страну првога дела одлуке Загребачке конференције, и на основу досада реченога јасно је, да је тај део одлуке — за себе посматран — продукат грдне игноранције с једне, а узурпација права сабора с друге стране

Кад се пак узме у обзир и та околност, да на Загребачкој конференцији није присуствовала ни већина саборских чланова, него мањина, и да се на ове мањине тешким порођајем народила, управо вештачки и јадно скрпила већина те мањине, и да се при тако судбоносном кораку није тражило мишље *своју* странака саборских, — онда је први део Загребачке одлуке не само глупа узурпација права сабора, него *насиље* мањине саборских чланова у очигледном грешењу против најкрупнијих интереса аутономије.

II.

Са политичко-практичке стране узевши први део Загребачке одлуке, стоји он у очигледном протусловљу са другим делом њезиним. Осим тога, што свака практична, дакле разумна политика, већ и сам политички резон мора осудити и први и други део те одлуке. Политичка логика не даје места другом делу крај првога, нити првом крај другога. Они се сами собом искључују.

Први део хоће парницу и полемику; други део миран пут, компромис Обоје у исти мах не познаје ни теорија ни практика политичке мудрости. Тај изум је „крупно дело“ Загребачке конференције. Први „морални успех“ тога изума јесте: одступање барона Живковића; а други може бити само — тоталан пораз посланичке непромишљене акције.

У дубину тајна „практичне“ политике већине Загребачке конференције ми смртни људи не можемо сећи, а још мање пенети из те дубине — на светлост разумевања — драги камен већине њезиног навођења Морамо се задовољити с оним, што можемо. А можемо само комбиновати на основу логике нелогичне свезе контрадикторних делова спорне одлуке, али — и на основу логике чињеница.

У првом чланку смо доказали, да је Загребачка конференција првим делом своје одлуке себи арогирала компетенцију, која јој не припада, да је узурпирала право надлежности сабора. Дакле, да нема правнога темеља, те да ће први део њезине одлуке већ са тога правнога разлога пожњети тоталан пораз. Такав ју неуспех чека и као логична конзеквенција већ услед дилога тоталнога неуспеха Новосадске гравиминалне представке и тоталнога неуспеха представке прве посланичке конференције.

О томе је уверена и сама Загребачка конференција, а дала је и израза томе. Јер кад би била уверена о успеху своје представке, тек не би и онда допосила други део своје одлуке! Али, кад га је донела, доказала је, да је са надом изгубила и — памет. Сасвим при-

родно код дешператних и мизерних политичара — без компаса!

Други пак део одлуке доводи нас до сумње, да ли ће конференција извршити и да ли неки од вођа конференције у опште и мисле да изврше први део њезин? Ми, ето, сумњамо, да ће се подастрети закључена граваминална представка Његову Величанству. Шта више, ми смо готови да кажемо, е је први део одлуке само песак у народне очи бачен, да је проста — варка Он има да замаже народу очи, како би у томе своме невиделу још мислио, е су његови „јуначки“ посланици „одржали свечано задану реч“, а како не би могао видети тужну јаву мизерногa реторирања и навлачења и гадну перспективу неодржане речи покислих својих „јунака“.

Са отвореним очима треба загледати у други део одлуке; измерити му сваки делић и реч његову, те проницки и у тајне, резервисане смерове, које с другим делом смешећи се спаја, можда највише, баш један од *„посредујућих“* Новосадских аутора Загребачке одлуке, а уз које смерове се он тешка надом, да до граваминалне представке и — *неће доћи*.

Но, узмимо, да изабрани одбор Загребачке конференције подастре ту представку, те учинив то, предстане министру председнику. Какав би одговор од овога могао добити? Од прилике овакав: До решења ваше граваминалне представке не могу рећи ништа, него само ваше казивање саслушати. Ви сте пошли путем парнице, изволите сачекати њезино решење.

У повољно пак решење њезино не верује ни Загребачка конференција. А неповољно решење неће зар бити прејудицијозно „покушају“ и „мисији“ њезине депутације? И зар би после таквог решења изабрана депутација имала смелости, да закуца на вратима кр. угарског министра председника? Дакле, где је та хваљена „практичност“ одлуке, којој се морао жртвовати „непрактични“ барон Живковић, а коју толико наглашује баш г. др. Илија Вучетић? Тражимо светлости у тами глорификоване „практичности“ и у мраку „практичнога“ разума политике, која је победила — у конференцији струје радикалске.

Одбијени са представком прве своје конференције, у којој су препонизно молили: сабор „уз очување права на самостално одређивање дневнога му реда,“ посланици сада хоће да предстану министру председнику са истом молбом. Хоће да траже од министра — што Круна неда! Ubi mens, ubi ratio!

Политичка практичност и женијалност наших посланика као да кулминише у комбинацији: е ће нови министар изазвати Крунино превишње решење — којим би се опозвао превишњи отпис од 20. маја 1897., којим је сабору стављено у дужност, „да узме у расправу у првом реду предлоге, који се односе на коначно установљење српског православног народно-црквеног устројства“, а која је дужност изјавама кр. повереника у сабору не једаред и потпуно јасно одређена. Красан материјал новоме преузвишеноме министру председнику, да упозна политичку зрелост, тактичност и практичност посланичке депутације и њезиних комитената! О, бруке наше!

Но, ми смо слободни за сада држати, да ће изабрани одбор Загребачке конференције својом практичношћу доћи до тога, да је боље први део одлуке оставити in suspenso, те најпре извршити други део.

Изабрана ће депутација — без да подастре граваминалну адресу — предстати новом министру председнику. Овај би имао довољно разлога да, смешећи се и тарући руке, дочека српску депутацију, која у аутономним стварима, па још каквим, долази државној влади — *обилазећи свога Патријарха и Саборски Одбор*. И шта ће бити?

Узмимо најбољи случај, разуме се за депутацију и њезине комитенте, да министар стави у изглед сабор какав ови моле. Хоће ли и онда одбор деветорице подастрети закључену граваминалну адресу? Зар?

Узмимо, да министар одговори депутацији, да ће ствар *свестрано* проучити

и по закону поступати? Хоће ли и у том случају одбор деветорице подастрети граваминалну представку? Зар?! Неће, него ће чекати поступак и решење министрово.

Али, узмимо и трећи случај, да министар депутацији такав одговор даде, који би сличан био лекцији, коју је прва посланичка конференција добила у превишњем решењу од 7. јануара о. г. и у отпису бившега министра председника од 14. јануара о. г., која би лекција евентуално, после првога дела одлуке друге конференције, могла бити још строжија и осетљивија, пред којом би се депутирци и њихови комитенти имали разлога да отрезне и тргну од свога дела и кобнога корака. Хоће ли они и онда подастрети граваминалну представку? Сумњамо.

Ако је не мисле подастрети пре свога одласка министру председнику, а кад је разумно подастрети не би могли ни после ма којега од комбинованих одговора министрових, није ли, зар, први део Загребачке одлуке песак у очи народне бачен, није ли, дакле, превара и лаж?!

Познајући тактику неких људи у Новом Саду, држимо, да је у њихову плану овако написано: „Граваминалну представку не ћемо подносити, док не отпочнемо посао у Пешти. Тамо ћемо ми отпочети преговоре, ове протегнути, себи дати луфта, подастирање граваминалне представке учинити одвисним од резултата започетих и протегнутих преговора. У том ће истећи и наш посланички мандат, ми ћемо изаћи из облиге задане речи, те тако ћемо и одржати реч, спасти образ и — не ћемо подастирати граваминалну представку, а остаћемо испак лепи пред народом. Та он ће нама — а да коме ће — све веровати, чим напишемо у нашим листовима неколико фраза о крупном делу, о великом и моралном успеху, свечано одржаној и искупљеној речи, о узорној савести и светлом образу нашем. Наше противнике ћемо нагрдити и оклеветати што боље умемо, а ми ћемо остати чисти — народни борци, а можда ће нас наши мамелуци прогласити и народним мученицима!“ . . .

Тако ми замишљамо Doppellspiel са двоструком одлуком Загребачке конференције. Познајемо људе у Новом Саду, а друкче не можемо ни разјаснити контрадикторност двају делова Загребачке одлуке и њихову међусобну искључивост.

Да та контрадикторност и међусобна искључивост двају делова Загребачке одлуке постоји, доказали смо непобитно, и нема момка, који ће нас оборити. Та контрадикторност и искључивост, чини одлуку комичном и бедном; јадном играчком у рукама или игнорантa или — шпекуланата. Ако будућност, нашу горњу комбинацију о плану „Новосадских људи“ опровргне, остаће вечити доказ о сажалителној игнорацији одлукаша. Испуни ли се наша комбинација, онда је шеретлук, превара и перфидија „јуначких“ посланика народних, односно њихових вођа, као на длану изнесена.

Кад су господа налетила нека нам онда бар кажу: шта је — од овога двога њихова одлука.

А да је она само варка и сипање народу песка у очи — то смо им доказали.

— *р* —

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) је под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија*, држао своје седнице у прошли понедељак и уторак. Присутни беху чланови: г. г. протопрезвитер *Јован Борота*, *др. Ника Максимовић*, *Стеван Јанић*, *Теофило Димић*, те заменик главнога школског референта *Никола Ђ. Вукићевић*. Г. *др. Михаило Полит* поднео је оставку на чланству Школског Савета, која је упућена на сабор, а г. Полит позван, да до решења саборског има вршити дужности своје као члан Школског Савета.

(**Нов кр. угарски министар председник.**) Досадањи кр. угарски министар председник, преузв. г. барон *Банфи*, поднео је Његову Величанству оставку своју и целога кабинета. Његово Величанство је благоволело кр. угарским министром председником именовати преузв. г. Коломана Села, те поверити му састав новога кабинета.

(**Барон Ј. Живковић**) Као што читамо у нашим листовима, а као што смо се уверили и на надлежном месту, г. барон Јован Живковић повукао је кон-

секвенције после Загребачке конференције, и — положио је у руке Његове Светости, као председника саборског, посланички мандат барона Вршца, а услед тога и част саборског потпредседника.

(**Панчево.**) Срби у Панчеву — некадањој српској „Шпарти“ — држали су велики српски митинг и закључили су борити се за — *комуналне школе!* О тешрога!

(**Градња Новосадске гимназије и — српска посла.**) Већ од некога времена заподела се у неким нашим листовима нека чудна полемика у ствари градње Новосадске гимназије. Без ње је могло и требало проћи, кад би ми умели као други свет. Изазиваче полемике осуђујемо. Та ствар не спада на новинарску пијацу. Зато је ми нисмо ни прихватали, нити ћемо је прихваћати. Најгрђије се у тој полемици понео „Браник“. Он је изазвао, и дао јој са своје стране свој „Браниковачки“ тон. Један члан патроната у „Н. Добу“ одмалио му је. Гвоздених чиновника оборио му је све интриге и подметања, те рекао и ово: „Разуман и беспристрастан свет, који и једно и друго читао буде, врло ће лако пресудити, да у овој великој и светој народној ствари, „Браник“ руководи једино пакост и жудња за сплеткарењем, коју улогу, врло добро врши лош слуга лоших господара.“ Зар није могло без овога проћи?

(**Нетолеранција Сењског бискупа**) Један путник, којем верујемо, пише о тој нетолеранцији ово: „У Црквеници близу Ријеке, на јадранском мору, умро је овога месеца један Србин православне вере, ц. и кр. капетан. И на молбу, прво старога оца покојниковог, ц. и кр. капетана у миру, и затим брата покојниковог ц. и кр. активног мајора, Сењски бискуп није дозволио, да покојника огласе звона на католичкој цркви у Црквеници и да звоне при његову погребу. Истини у хатар морам још и то рећи, да је свеколико скроз католичко грађанство у Црквеници осудило поступак свога бискупа.“ И онда још господа са римокатоличке стране говоре о — толеранцији.

Изјава.*

Данас ми је тек до руку дошла штампана монументална беседа г. адвоката *Миле Милосављевића*, коју је говорио у последњој седници црквене скупштине Суботичке.

Знао сам да је г. Мила Милосављевић изврстан јуриста, знао сам да је потпуно независан човек, знао сам да је прави родољуб српски; али, да је таки јунак, да је први смео се усудити да стане пред ону страховиту струју, која је оборила све насипе ладнога разбора, те — тако ужасном хуком и брзином да човеку уши заглуху, очи му се саме затворе, па му и памет стане — вала дрвље и камење заслепљеног партизанства *свога* и са собом вуче или руши све што на путу нађе, да је, велим, таки јунак, то сада тек видим.

* Без одговорности уредништва. Ур.

Заиста шписпи од самопрегорења, шписпи искрености и родољубља.

Евала му на свему, а највише на јунаштву његовоме, на евала и његовој *истинити* православној општини црквеној; — но једно му замерити морам, а то је, што у говору своме рече да је и Петрово Село пошло за Новим Садом.* Петрово Село није се до сада никуда макло. Оно није још проговорило, а то не с тога, што се боји оне страховите струје Новосадске; но што је уверено, да данас не вреди наметну рећи; јер нема ко да је чује, и ко би могао, не сме да је чује. Када бујица ускипелих страсти малакше, — а почиње већ да попушта, што је посведочио потпредседник сабора г. барон Живковић са предлогом својим на Загребачкој конференцији: **да се Његова Светост не обилази**, у чему се сто већ са г. Милом Милосављевићем слаже, а не слаже се само он, него сто и дружина око „Народног Кола“, која у 4. броју свога листа, жали да, ако и не вели, али у истини је тако да жали, што г. барон, „својим правничким и политичким искуством“, „поред све своје елатконечивости и поред својих *убедљивих* разлога“, „није могао већину да склони на његово становиште; јер је имала да откупи задату реч своју“, по оној народној:

„Што је пјано Туре говорило
То је трпјело Туре учинило“.**

Када се бујица слепих страсти стиша, када се Туре не буде више пјано зарицало, наћи ће се Петровоселска општина тамо, где треба да је сав народ наш.

С тога молим уљудно славно уредништво „Сиона“, да овај мој исправак у свој цењени лист, уз који је беседа г. Миле Милосављевића разаслата, уврстити изволи, те да бар читаоци „Сиона“ буду на чисто са Петровим Селом.

У Петровоме Селу 6. (18.) фебруара 1899.

Панта пл. Поповић
парох.

* Не у ствари грађанизаше молбенице. Ур.

** Даље — *Турцоси?!*

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad III С. 36./92 ex 1899. 19 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се отвара стечај ради попуњења места привременог заменика епарх. школског референта темишварско-вршачког.

Са овим местом — изузев право на петогодишњи доплатак и мировину — скопчана је референтска плата од 1200 фор, станарина од 200 фор. и путни паушал од 300 фор. а. вр годишњих, а дужности референтске означене су у односном делу уредбе за српске народне школе од 1872. године.

Изабрани заменик епарх. школског референта обвезан ће бити, док му год службовање трајало буде, у Темишвару или у Вршцу становати.

Компетенти на ово место ваља своје исправама инструјисане молбенице најдаље до 1. (13.) марта 1899. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима поднети, а уједно доказати, да осим српским владају добро још и мађарским и немачким језиком.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета држане у Карловцима 9. (21.) фебруара 1899.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 18 1—1

На основу налога сл. епарх. школског одбора бачког бр. ЕШО. 1867/318 ex 1898. те решењем месног надзорног одбора за забавиште, овим се расписује стечај за сталну забавиљу на овдашњем српском народном вероисповедном забавишту.

Плата је забавиљи следеће: 300 фор. у готовом новцу, коју ће забавиља из црквено општинске благајнице у месечним оброцима у напред примати; слободан стан с пространом баштом и огрева колико устреба.

Плата је помагачица: 120 фор.

Рок стечају је до 9. (21.) марта 1899.

Компетовати могу и свршене приправнице. Лична пријава узеће се у обзир.

Из седнице надзорног одбора за забавиште, држане у Кању 6. (18.) фебруара 1899.

Вожидар Лазић
перовођа.

Василије Вуковић
парох председник.

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА. 21 1—1

Све покретности, што спадају у оставину покојног епископа *Германа Опачића*, продава ће се на јавној дражби, која ће се држати у епископској резиденцији у понедељак 22. фебруара (6. марта) о. г. у 9 сати пре подне.

Инвентар тих ствари може се видети у епархијској писарни сваки дан за време званичних часова.

У Новом Саду 10. (22.) фебруара 1899.

Епитропи
епархије бачке.

II. 81. ex 1899. 20 1—1

ОБЈАВА.

Ради издавања послова око зидања нове зграде за срп. вел. гимназију у Новом саду, одржаће се 3. (15.) марта 1899. г. у 10 сати пре подне у канцеларији срп. прав. епископске резиденције у Новом Саду *офертуална лицитација*, којом ће се приликом примати оферти, ако буду овим условима одговарали:

1. Оферти се морају са натписом: „оферт ради примања градње нове зграде за срп. вел. гимназију у Новом Саду“ пре почетка лицитације запечаћено у канцеларији патроната (епископска резиденција) предати.

2. Оферт мора бити прописаном биљеговином снабдевен, а има му се приложити 5% вадијума у готовом новцу или држав. папирима.

3. У оферту се мора изрично навести, да ће подузимач све дражбе и куционе услове испунити, да за то јамчи целим имањем својим и да ће се свима, познатим му, условима, а у случају процеса, јурисдикцији кр. котарског суда у Новом Саду подвргнути.

4. У оферту мора бити означено, колико ће се процената пропустити или додати на сталне основне цене елабората, цифром и словом, без икакве корекture, тако, да после одбитка односно додатка тих процената преостајућа сума сачињава наушалну суму за израду целокупних грађевинских послова.

5. У оферту мора бити тачно означено име и презиме, карактер и место пребивања оферданта.

6. Офердант се мора обвезати, да ће, кад дозна, е је његова понуда примљена, вадијум неодложно до 10% процената, као пуну кауцију допунити, а ако то пропусти, биће патронат овлаштен, да од уговора одступи, а положени вадијум пропада.

7. Када се један од оферата прими, осталим лицитантима ће се вадијум одмах вратити натраг.

Трошкови зидања прелиминирани су са свотом од 105 022 фр. 81 нов.

Планови и прорачун, који служе за базис овој лицитацији, као и услови за уговор, могу се у епископској канцеларији, за време званичних часова, сваки дан видети.

У *Новом Саду*, 2. (14.) фебруара 1899.

Патронат
срп. вел. гимназије новосадске.

СТЕЧАЈ. 16 2—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место за више разреде, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом, $4^1/_2$ јанца земље у натури, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новопозабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном појењу учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструисане молбенице потписаном председништву до 20. *марта* (*1. априла*) о. г. поднесу.

Желити је, да се компетенти лично прикажу и у цркви поје.

У Б. Сентомашу 1. (13.) фебруара 1899.

Председништво
месног школског одбора.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 15 2—2

На основу закључка црквене скупштине од 22. новембра (4. децембра) 1898. године и по одобрењу Славног Архиђајецезалног Административног Одбора од 29. дец. 1898. А. О. 1406, 1424/669. намерава црквена општина у Нови Карловци, свој парохијални стан реновирати.

Услед закључка црквене скупштине од 24. јануара 1899. одређена је јавна дражба на дан 1. (13.) марта т. г. у 9 сахати пре подне.

План, трошковник и дражбене услове могу интересанти сваки дан у председничкој канцеларији увидити.

У Нови Карловци 28. јануара 1899.

Председништво црквене општине.

К. 42/33. ех 1899. 11 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у *Бају*. Интеркалара нема.

Компетенти имају своје довољно инструпране молбенице потписаној конзисторији до 1. (13.) марта 1899. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије Бачке, држане у Новом Саду 19. (31.) јануара 1899.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 14 2—3

Услед налога Славног Епархијског Школског Одбора у Темишвару од 1. децембра бр. 669/500. ех 1898, овим се расписује стечај на учитељско место на срп. вер. мушкој школи у Срп. Неузини.

Плата је: 400 фор. 4 јанца ораће земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне и коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор. Од погреба има 1 фор.

Дужности су Школском Уредбом прописане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату поштарину школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, дечу црк. појању обучавати и у црк. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје шест недеља од првог увршћења у листу „Српски Сион".

Молбенице са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице месн. срп. школског одбора држане у Српској Неузини 16. јануара 1899. год

Мита Николић
председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 17 2—3

Овим се у Беодри (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је учитељу следећа: из срп. прав. црк. школске благајне годишње у готовом новцу 316 фор. из месне политичке благајне у име бивше депутата претворено годишње у готовом новцу 170 фор., коју ће суму изабрати у месечним оброцима унапред примати. Поред тога ужива још 4 јутра ораће земље и $^1/_2$ јутра земље за детелину, на коју земљу ће изабрати бити дужан порез плаћати. Уз то слободан стан са баштом, и при погребу, и парастосу где позван буде 1 фор.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како школског тако и црквеног одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити, као и поштарину школу одржавати. Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће при избору првенство. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1-ог септембра т. г., т. ј. у почетку школске године заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примати.

Ваљано инструпране молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. прав. црквено школске општине држане у Беодри 2. (14.) фебруара 1899. год.

Витомир Стајић Мија Моратвански
перовођа. председник.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 8.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 21. фебруара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Решењем православне српске Епархијске Конзисторије Будимске постављен је свршени богослов Милан Протић администратором парохије у Великом Будимиру.

Његово Високопреосвештенство господин српски Горњо-Карловачки *Михаило Грујић* благоизволео је администратора протопрезвитерата Личкога, јереја и протонамесника Мојсија Мајсторовића, пароха у Доњем Грачацу, као и администратора протопрезвитерата Виничког, јереја и протонамесника Илију Мајића, пароха у Оточцу, именовати почасним протојерејима.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.
(Наставак).

Блажени су кротки, јер они — услед саме кротости — носе у срцу своме спокојство, мир и радост. Но још боље су блажени они услед награде, коју им обећава Спаситељ. *Такови ће наследити земљу* — говори Он. Ово обећање Господње извршује се и у овоме животу, а простире се и у вечност. Наследити земљу — то је сликовит израз, који је вероватно позајмљен од наследства Јудеја гледе земље обећане. Обећање наследити земљу Хананску било је изразом благоволења и благослова Божјега Јеврејима. Према томе изразу — наследити земљу, постао је једнак изразу — получити високе благослове, висока блага. (Пс. XXXVII. 11.; Пс. LX. 21.). Зато обећање Христа кротким може се појмити различито, но која се различита појмања у осталом изједначују. Кротки наслеђује земљу у овом животу: не гледећи на потворе других, они сами Божјом чувају се на земљи и сигурни су од опасности. Ево шта говори Псалмопевац: „Које Он т. ј. Бог благослови, они наслеђују земљу, а које Он прокуне они се истребљују“ Тумачећи речи ове, он даље говори: „Ја сам био млад и остарио сам и нисам видео праведника остављена, ни деце његове, да просе хлеба!... Господ не оставља светитеља својих: вечито се они чувају, а безбожници ће бити оборени и племе ће се безбожничко истребити. Праведници ће

наследити земљу и живеће на њој до века. Видео сам безбожника страшна, који се раширивао као коренасто гранато дрво, но он ишчезе и ево нека га, тражим га и не налазим га.... У човека мирна остаће потомство, а безбожника ће нестати сасвим, потомство ће се безбожничко затрти. (Пс. 36—30, 35—40). Овде је јасно изражено, да кротки људи Богом чувани наслеђују земљу још у овом животу. Тако су и први хришћани, као кротки и незлобиви, наследили сву земљу и распространили се по целом свету, дочим су се незнабошци, који су пређе владали светом и хтели истребити хришћане, постепено умањивали и умањују на земљи. Уједно кротки владајући сами собом и не предајући се душевним узбунама и грешним страстима, — и при самом користењу земаљским благима, остају слободнима, услед чега и добијају висока духовна блага и привлаче к себи благослов Божји. Но обећање Господње не ограничава се на видљиву земљу и на блага у овом животу. Овде — на кесту изгнаној, у стану умирућих и мртвих, — није право наследство земље за кроткога Ново небо и нова земља (2. Петр. III 13), предео блажене вечности, небеско отачаство, — то је та земља, коју Христос обећава дати у наследство кротким. Тамо ће кротки заједно с другим праведницима вечно живети и баженствовати са Христом, како се то надао и пророк Давид: *верујем, да ћу видети добра Господња на земљи живих.* (Пс. XXVI. 13.).

И тако: *благо кроткима, јер ће такови наследити земљу.* Велики је добитак за човека, ако он буде кротки и незлобиви, и све беде буде подносио трпљењем и спокојством, преданошћу Богу, непоколебивим уздањем на Његово очинско старање. Унутрашње спокојство, благослов људски и Божји, спасење душе, — све то ми постизавамо кротошћу и трпљењем. Господь — говори Псалмопевац — **возвеселитъ кроткія ко спасенію.** (Пс. 149. 4.).

4. Четврта заповед о блаженству.

Блажени алчући и жаждући правды, ѩко тіи насытятся — *благо гладнима и жеднима правде, јер ће се наситити.* — ето новога подвига и који га извршују, достижу блаженство. Ко су то *гладни и жедни правде*, који по заповеди Господњој добијају блаженство насићења?

Ради разјашњења глади и жеђи, о којима се говори у овој изреци Господњој о блаженству, обратимо се глади и жеђи телесној, које су свакоме појмљиве. Гладнити и жеднити т. ј. осећати глад и жеђ, — то је неопходна потреба нашег телесног живота. У мањем или већем степену ми смо сви искусили глад и жеђ А ако напротив он дуже времена не осећа ни једно, ни друго, то је знак, да је нездрав, да су унутрашњи телесни органи његови растројени. Човек, који је мучен глађу и жеђу и дуго времена, није могао, да их удовољи, када му се после тога поднесе јело и пиће, жудно, халапљиво, са насладом задовољава их, а затим осећа пријатност, свежину и окрепу својих телесних сила. А ако је човеку немогуће задовољити осећај глади и жеђи, то он у почетку силно пати, а затим и умире у ужасним мукама. Тако дакле човек телом не може живити, ако не задовољава глад и жеђ, ако не једе и не пије. Но о овој глади и жеђи не говори Христос, обећавајући гладнима и жедним насићење. Он говори о глади и жеђи душевној — глади и жеђи правде. Како је јело и пиће неопходно за одржавање живота духовног. Да би живела духовним животом, душа наша неопходно потребује правду дужна је тражити правду, љубити правду, живети правдом Но телесну глад и телесну жеђ осећа човек тада, ако он раније није удовољио својим потребама, ако је сам дао могућности, да се појаве. Од чега дакле долази у њему глад и жеђ правде? Да би објаснили извор душевне глади и жеђи у човеку, обратимо се почетку човека, истоније његовога стварања и пада. Човек је створен по образу и подобију Божјем (Бит. I. 26.), које се по апостолу састоји у *правди и у светињи истине* (Ефес. IV. 24). Човек је био створен праведним, безгрешним, светим. **Сіи створѣтохъ, ѥже сотвори Богъ человѣка прямаго** — говори Премудри (Еклез VII. 30.). Духовном храном и пићем била је човеку правда, коју је он црпео са самога Извора правде, коју је он налазио у заједници с Богом. Слично томе, како они, који су у изобиљу, немају ни појма о глади и жеђи тако и човек налажећи се у заједници с Богом, изворм правде, није знао, шта значи гладнити и жеднити правде. Носећи у себи образ Божји, човек је ходио по светлости лица Божјега, у свима својим делима испуњавао Његову свету вољу и био сло-

бодан од неправде. Но падом он се лишио тога стања невиности и праведности. По речима Премудрога, људи згрешивши, **языкаша помышлєній многихъ** (Екл. VII. 30.), од Творца они су обратили срце и мисли своје тварима и лишили се првобитне праведности. Тада је човек прао пут осетио у себи глад и жеђ, којих је насићење он раније налазио у заједници са Изворои правде, од кога је он био отпао. Но над човека био је тако дубок, да је он заборавио и на потребе душе, почео умирати духовном смрћу, предавши се греху и пороку и свакој неправди. Глад и жеђ правде, које је човек први пут осетио услед грешног пада и који су осећаји могли у њему побудити жељу и потребу правде, битне потребе разумне душе, — та глад и жеђ све се већма и већма у њему заступљавала и заглушавала. Он је умирао духовно и није жалио због лишавања онога, чим би се могао одржати духовни живот његов, као што говори св. писмо: **всѣда прїидетъ нечестивый ко глубинѣ злыхъ, нерадитъ.** (Прич. XVIII. 3.) И само када човек познаје у себи лишење праведности, сазнаје своју грешну сиротињу; када у искреном покајању скрушен је ради греха својих; када се стара обуздати у души својој гнев, непријатељство, завист и друге грешне узбуне, — само тада почиње он гладнити и жеднити правде, само тада у души његовој побуђује се жудња за оправдањем пред Богом, појачава се жеља за праведношћу. Но ма како усрдно било сазнање о гресима, човек, остављен самоме себи, не може утолити глад и жеђ, које побуђују у њему ови осећаји. Он може гладнити и жеднити правде, но не може постигнути оправдања пред Богом. Цело биће његово, и душа и тело, заражено је грехом. Према томе он нема снаге, да престане грешити, ослободити се од греха, нема средстава, да исглади грехе, којима је увредио Бога. Но Христос Спаситељ обећаваћући блаженство гладнима и жеднима правде, благовестио је и пут, који води оправдању. Тај је пут — вера у Њега, јединороднога Сина Божјега. По вољи Оца небескога Он се јавио на земљи, да **исполни всяку правду** (Мат. III. 15.), *да свако, ко верује у Њега, не погине, нега да има живот вечни* (Јов. III. 16.). Према томе под правдом, о којој говори Христос и која даје блаженство гладнима и жеднима правде, потребно је разумевати оправдање кроз веру у Исуса Христа. Они који су слушали проповед из уста Христа Спасителя и веровали у Њега, ти су били гладни и жедни правде, којима Он и даје блаженство: они су слушали о правди и о путу к оправдању кроз веру у Сина Божјега и желели су ову правду, жудили су за таковим оправданьем. Но они, који су Га слушали и нису веровали у Њега, ти нису били из броја гладних и жедних правде: они су слушали о правди и о средству постизавања оправдања кроз веру у Сина Божјега, но нису имали у себи жеђи за том правдом, нису жудили за оправданьем. О тој правди или о томе оправдању кроз веру у Христа, говори св. апостол Павле: *правда Божја вером Исуса Христа у све и на све, који верују, јер нема разлике, сви згрешише и изгубили су славу Божју; и оправдаће се забадава благодаћу Његовом, откупом Исуса Христа, којега постави Бог као очишћење вером у крви Његовој, да покаже своју правду опрошћењем пређашњих грехâ**) (Рим. III. 22—25.) Затим исти апостол још говори: *праведник ће од вере жив бити* (Рим I. 17.). *Оправдавши се дакле вером, имамо мир с Богом кроз Господа нашег Исуса Христа* (Рим. V. 1.). Но правда Христова или оправдање наше кроз веру у Христа, неопходно потребује још и то, да ми извршујемо заповеди Божје, да ми веру своју доказујемо делима својим. Сам Господ је тражио од својих последователя извршење свога учења. *Ако љубите Мене*, говори Он, *заповеди моје чувајте.* (Јов. XIV. 15.). *Ко има заповеди моје и чува их, тај љуби Мене.* (— 21.) И апостол учи: *каква је корист, браћо моја, ако ко рече, да има веру, а дела нема: зар га може вера спасти? Вера, ако нема дела, мртва је по себи* (Јак. II. 14, 17.). А даље он потврђује речи своје примером. *Хоћеш ли разумети*, пита он, . . . *да је вера без дела мртва? Аврам отац наш не оправдали се делима, кад принесе сина свога на жртвеник? Видиш ли да вера помагаше делима његовим и кроз дела изврши се вера? И изврши се писмо, које говори: верова Аврам Богу и прими му се у правду*

*) Да се под правдом Божјом овде разумева благодатно оправдање пред Богом, то се може видети из предидућих стихова те главе и то 20 и 21 ог, — а особито из стиха 26-ог, где се изрично и јасно говори о оправдању пред Богом кроз веру у Исуса Христа.

(Јак. II. 20.—23.): Према томе гладни и жедни правде, којима Господ обећава блаженство, зашта су само они, који дубоко сазнавајући своју духовну сиротињу, усрдно желе оправдати се пред Богом, верују у Христа, извршују Његово божанствено учење, не надају се добити оправдања помоћу својих дела и за своје заслуге, него једино по благодати и по вери у Христа Спаситеља. (Наставиће се.)

Проповед.

У Недељу Блуднога Сина.

Говорена у саборној цркви Карловачкој ове године.

Чули сте, љубазни моји, Јеванђеоску причу о блудноме сину. Добро ће бити, да је поновимо, ма и речима својима.

Имао отац два сина. Млађем дошло на ум, да остави очеву кућу и љубав, те да у свету тражи кућу нову и љубав већу; да прозиви у својој слободи, како то њему буде воља. Зашка од оца свој део очинства, отац му га даде, и син оде у свет. Мислио је, да добивена имања не може никада нестати, ма ништа не радио, а ма како га трошио. Мислио је, да то имање и јесте само за то, да се троши и њиме раскошно живи, те отпоче живот блудни. Али, и бунар се напрпе, а не би се имање расточило.

Имања нестаде, а срце ледено у света, те блуднога сина невоља притисла и глађу! Кад се већ доста и гладни напатио, њему се почеше отварати духовне очи и будити савест, те је себи говорио: Колико слугу у оца мога имају хлеба и сувише, а ја у туђем свету умирем од глади. Устаћу и идем оцу своме, па ћу му рећи: оче сагрешио сам небу и теби, опрости ми и прими ме, да ти будем ма и слуга твој!

Што смислио, то и учинио. Кад га је отац издалека још угледао, знајући да му се враћа као покајник, сажали му се, обрадова му се, потрча пред њега, загрли га и пољуби. А син му рече: „Оче сагрешио сам небу и теби и већ нисам достојан назвати се син твој“.

А отац весео, што му се син покајао и вратио, заповеда слугама својима, да му сина одену у руво најлепше, да га оките украсима најбогатијим и да спреме гозбу велику, а се веселе. А све то зато, као што отац рече: „Јер овај мој син беше мртав и оживе, и изгубљен би и нађе се“.

То је, љубазни моји, први део Јеванђеоске приче о блудноме сину. Останимо при њему, јер ако желимо поуке и ако смо је вољни примити, много нам казује и овај део те приче и у њојзи науке. Говори нам о грешењу и кајању. Износи нам грешење као слабост људску, кајање као врлину, а праштање као награду покајању.

И данас је велики број грешника. Зато је Јеванђеоска прича и наука о блудноме сину и данас суврмена, а не знам, да ли ће и кад ће застарити. Данашњем добу и људском друштву она је врло потребна. Греши се и данас много, тако много, е ми изгледа, као да се по људском друштву разлило море греха, а људи већ да грцају у потопу томе. Кад бих хтео и смео запитати: где се, на којем положају, у којем звању, у којој дужности, у којим круговима данас не греши? тешко би ми ко могао показати много светлих тачака у грешној тами данашњега друштва. А кад видим како се грех шири, како потоп греха придолази, како и већина друштвенога подмладка дубоко тоне у потопу томе, онда сам готов веровати, да овако дуго трајати не може. Или ће нас море греха прогутати, или ће то море устукнути.

Грешило се и до сада, по грешности људској, али се и кајало. Један згреши, други се покаје и поправи, те се тако свет одржавао, да не огреане сав у греху; одржавао се у некој — ако је слободно рећи — равнотежи између грешења, те кајања и поправљања, а и подижући се у добру. А данас? Та је равнотежа изгубљена. *Данас се грешници ретко кају.*

Не мислим ја само грешнике „просте“, који греше телесним злочинима, пороцима разблудногa живота; него и оне, који греше пером, књигом, речју, злим мислима, опаким заверама, злоковарним умишљајима. Не само оне, који убијају тело,

него и оне, који убијају душу. Нису ови мањи од оних. Већи су још и опаснији грешници, јер не чине зло само себи и појединим људима, него целим групама, установама, општинама, народима и целоме друштву људском. То и јесу грешници којима се грех за грехом ваља, који се не кају. Дављење у греху проглашују они мученштвом, а кајање слабошћу карактера, недоследношћу, кукавичлуком, надајством, овим и оним.

Загледајмо у живот обичних, што вели, „простих“ људи. Пође ли који низбрдицом греха, врло је редак да се заустави. Данашњи болесни појмови о лажноме пеком поносу не дају ни њима, да се зла и греха мане. А како је тек с онима, који су научили књигу читати и писати! Пођу ли низбрдицом неистина, заблуда, злих и опаких мисли, грешних умишљаја и прохтева, — тек њима тај понос, задана реч, чување образа, доследност, карактер, и шта свега ту онда нема, али највише спаљена и мртва савест неда, да се греха одустану, заблуде одрекну, зла мане и добра пута прихвате.

Јеванђеоска прича и наука данашња износи кајање као спасоносну врлину, а данашњи грешници врлином сматрају: истрајност у заблуди, доследност у грешењу, дављење у злу. Од њих тражити покајање тешка је работа. Али црква Христова тражи га и од њих, она не преза од никаквих тешкоћа, она никада не престаје вршити свој задатак из достизавању спасења људскога. Црква, која за сваког има љубави изобилно, она и окорсле грешнике зове на покајање, и њихову грешењу спремна је опростити.

Нама, који те грешнике посматрамо обичним својим људским очима, намеће се при томе овака питања: Зар да се покају они, којима је ово мало дана земнога живота једино пред очима, а живот иза гроба и одговорност пред вечним Судијом никада није на уму, а својој грешности угодити — једина тежња? Зар да се кају они, који на Бога не мисле, а људи се не стиде; који не поштују ни туђу личност, ни туђ иметак, ни туђу част, ни туђе право? Зар да се покају они, којима савест тргује са сваким и са свачим; којима је истина само зато на свету, да њоме прикрију своју лаж; душа да је губити, а срце зато, да мрзити могу? Зар од оних очекивати кајање, којима су рани позиви и положаји, перо и књига, знање и умење, тек да их лебом рани и господства да им дају; којима је народ, тек да их на своји плећи диже и носи, а они да га као лимун цеде и с њиме се титрају? Зар од оних чекати покајање и поправљање, којима је туђа невоља као и суза спротињска наслада души, а несрећа народа девета брига; којима је кајање најстрашнији грех, а доследност у заблуди, истрајност у злу — понос највећи? И ко би их све набројао, и каквих све нема тих грешника! Па ипак, и њих црква Христова зове и чека на покајање, и њима је спремна да се обрадује, да им изађе на сусрет, да их загрли и пољуби, да им опрости, ако се покају и поправе.

Али, док то не учине, браћо мила, окрените поглед од њих — саблазниће вас. Окрените се цркви својој, да вас она, у јаду грешности друштва данашњега, охрабри својом љубављу и разведри науком својом.

Онима, који се не кају, биће по њихову непокајању, а нама се кајати ваља. Грешити је слабост људска, а покајати се врлина је и дужност је свакога од нас, коме је год Господ отац небески, а црква мати; дужност је свакоме, ко на Бога није заборавио, нити се одрекао мајчине љубави, у светој цркви разливене — по мирису бескрајне милости Божје.

И згрешити можемо, људи смо; али се и покајати ваља. И опростиће нам се. Блудноме сину, који је очев дом оставио, очинску љубав увредио, очеву муку расточио, отац је његов опростио и његову се покајању обрадовао; јер „мртав је био и оживео је, изгубљен је био и нашао се“. А како да нама не опрости Отац наш небески, кад је опростио и грех целога света, кад је **цидарх и многомилостивх**, чијем праштању нема граница, у чијем царству — тамо горе — анђели поју, кад

се људи на земљи кају. Дâ, опростиће нам и у Цркви својој на земљи и пред престолом својим на небу, кад нам буде ваљало пред њим одговарати за дела своја. Опростиће нам, ако се покајемо и кајање делима потврдимо.

Света православна црква Христова спрема нам већ тај опроштај и у наступајућим данима великога поста; узноси већ молитве своје Господу, да не одврати лица свога од нас; наговешћује нам већ, да се приближује „време покајања“. А за који дан отвориће нам и седмонедељну ризницу праштања грехима нашима. Спремајмо се, љубазни моји, да примимо и ми свој део из те пребогате духовне ризнице. Примићемо га кајањем својих грехова у тајни покајања, на исповеди и при светоме причешћу, за које ће нам се требати спремити и којем нам ваља свима побожно и скрушено приступити и наступајућега поста.

Кајање је мелем грешности људској, небески напитак души човековој, велика утеха савести нашој. Одрећи се заблуде, сићи са грешнога пута, одбацити ало, признати истину, примити добро и поправити се, — то је искрено покајање. Такво кајање је висина умља, дубина побожности, богатство племените душе и величина нравствене снаге. Такво кајање добија опроштај свакоме греху. Такво кајање води светлости, душевном миру и спокојству; води напретку поједине људе, а с њима и целе народе. И напретку нашега народа нужно је кајање његових синова. Доследност у злу, истрајност њихова у грешењу, довела га је већ многој несрећи, баца га немилосрдно у назадак и водиће га све дубље у пропадање.

Покајање њихово повело би наш народ напретку и лепшој будућности. Дао Бог, да му се грешни синови и покају. Оживеће цркви нашој многи син, који је за њу у грешности својој мртав био: наћи ће се многи син народу нашем, који је за њега досад изгубљен био. И црква ће нам пропевати, и народ ће нам весео бити.

Свима вама, љубезни моји, нека покајање осветљује стазе живота и пуни душе миром и спокојством. Свима ће вам добро бити и бићете Богом благословени. Амин!

Протопрезвитер **Јован Јеремић.**

Тумачење речи и назива,

који се употребљавају у црквеном језику.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима радио

Ст. С Илкић.

(Наставак)

Галилеја. Овако се звала Сирска област, која је била на северу од Јудеје. Било је две Галилеје: горња и доња. Горња се звала *Галилеја незнабожачка* (Исаија 9, 1; Мат. 4, 18.), или стога, што су у њој све до Соломонова доба становали незнабошци, или што је била предана једном незнабожачком владару. — Доња је Галилеја била код Тиверијадског мора. (Мат. 3, 13; 4, 18).

Геенна је реч јеврејска и значи *мученье*. Осим тога геенном се назива *ад* (пакао), — место, на које ће доћи нераскајани грешници, који ће се тамо вечито мучити. — Геенном се звала долина **Енномин** близу Јерусалима; у овој су долини Јудеји убијали децу и приносили на жртву идолу Милоху. Пошто су дакле на том месту вршена најгрознија мучења и најстраховитија уморства деце, св. Јероним држи да је и на ад (пакао) као на најужаснију мучионицу грешника отуда примљен назив Геенне. (види Мат. 18. 9.)

Гласъ — види: **Октоихъ.**

Голгóда је реч јеврејска и значи *лобно место, костурница* — Голготом се назива брежуљак у граду Јерусалиму, на коме је преблаги Спаситељ наш претрпео страшну смрт на крсту и тиме извршио откупљење наше од греха, осуђења и смрти. — Голгота је у доба страдања Христова била недалеко ван града Јерусалима.

Горѣ. — Наречица ова долази по свој прилици од речи — *гора* и означава место, које се налази негде горе на врху. Али судећи по употреби исте наречице у Библији, **горѣ** не означава какво место на земљи, већ онако које се налази изнад свега земаљског, дакле на висини небеској. Мисао ова изражена је у Библији спајањем речице **горѣ** — с речју *на небеси*, која уједно служи за објаш-

нење прве. У другој заповеди синајског закона говори се: **Не сотвори сикѣ кѣмира, ни какваго подобїа, елика на небеси горѣ** (Исх. 20, 4). Соломон после освећења храма, обраћајући се Богу молитвом говори: **Господи Боже Израилевъ нѣсть подобїа Тебе Бога на небеси горѣ и на земли низѣ** (3. Царств. 8, 23). Исто тако и у заповеди: **горѣмъ мѣдствовати а не земльмъ** — *горње* се сматра за противност земаљског, следствено горњим се назива све оно што је *небеско*. Према томе под речју **горѣ** — разумети ваља увек **на небесѣхъ**, али не само на видљивим небесима, већ на небесима духовним, која су нам позната по вери и по чистом срцу; на небесима, која су изнад света чувственог, на небесима, која су престо Божји и обитељ Његове. И тако слушајући узглас **горѣ имѣимъ сердца**! дужни смо се умом и срцем узвисити над свим чувственим; покренути душу своју, те оснажени смиреном вером похитати ка престолу Божје благодати и стати пред Њега. То је право и истинско узвишење срца **горѣ**.

Горнее мѣсто. Овако се назива узвишено место у олтару на источној страни од престола (часне трапезе); на горњем месту се налази престо за Архијереја, на којем овај седи када служи. — У златоустовој Литургији *горње место* се назива још и *горњим престолом*. Место ово означава пренебесни престо великог Архијереја, Који је прошао небеса, Исуса Христа, јер и архијерej, када при Богослужењу седи на горњем месту, и сам представља Спаситеља нашег Исуса Христа. С обе стране горњега места наместени су седишта за свештенике који служе, та се места називају **сопрестолїа**. Свештеници, седећи са обе стране горњега места на **сопрестолїамъ**, представљају свете Апостоле. — Примећујемо да ових **сопрестолїа** нема у свима црквама.

Гѫба — сунђер. Губом се назива малени комад сунђера, који се сврагда налази увијен у антиминсу. Помоћу губе свештеник после причешћивања сасипа у потир честице, што су на дискосу преостале, а уједно њоме пажљиво скупља сваки малени делић освећенога хлеба, ако би се случајно на антиминсу нашао. Осим тога губом чини свештеник знак крста над антиминсом при неким узгласима. — Осим ове, постоји још једна губа у проскомидији; овом се брише потир и она увек стоји у потиру када је овај празан.

Дароносица Овако се назива ковчег, у којем се чувају свете, пренебесне и Божанствене тајне Тела и Крви Христове, које се називају *светим дарима*, а које су спремљене за причешћивање болних. У дароносици мора бити прави малени ковчежић, у којем имају свештени бити св. дари; осим тога у њему треба да има мали потир, лажица, малени сасуд за вино и чист сунђер. Дароносица мора увек на светом престолу стајати; а када је потреба причестити болесника, тада ће је свештеник с потребном пажњом и побожношћу однети у дом болесников. Тамо ће извадити из ковчежића једну честицу (малени део) од св. дарова и спустиће је у потир; за тим ће у овај налити онолико вина, колико види да је потребно, да се честица навлажи, те да се по томе може лако прогутати; за тим пошто прочита прописане молитве, причестиће болнога. Ради части и уважења према св. дарима, дароносица ваља да је начињена од скупоцена метала, злата и сребра, или барем да је спољашња и унутрашња површина превучена једним од ових племенитих метала — Светим Дарима, као пречистом телу и драгоценој крви Спаситеља нашег, дужни смо одавати свако уважење и поклоњење.

Дарохранителница. Дарохранителницом или „**хлѣбоносицѣмъ**“ се назива ковчег, у који се стављају св. дари, освећени и спремљени за свршавање пређеосвећене литургије над њима. Дарохранителница, исто тако као и дароносица мора стајати на св. престолу, али се може начинити и *засебно место* ради чувања св. дарова, као што то бива у светим храмовима на истоку. Дарохранителница се обично прави од сребра и злата, или је у крајњем случају и с поља и изнутра позлаћена или посребрењена, ради части која припада Св. Дарима.

Дїскосъ је реч грчка и значи — *чинија, тањир*. Овим се именом назива тањир, на којем се налази, за време свете Литургије, св. агнец и остале честице (делићи), које се ваде из просфора на проскомидији. Тањир овај има обично под собом дршку, те је услед тога, мало узвишен изнад површине, на коју се полаже (али га има и без ове дршке). На средини дискоса налази се обично лик Предвечног Младенца Исуса Христа; тиме хоће да се означи, да овај свештени сасуд пре-

ставља јасле, у којима је лежао новорођени Спаситељ. Али се у току свете литургије ово значење дискоса, мења, заједно са именом свештених догађаја којих спомињање сачињава суштину једног или другог дела свете Литургије. На тај начин при спомињању спасоносне смрти Христове на крсту, дискос већ означава гроб Христов. Да би се значење дискоса могло применути овом моменту свете Литургије, налази се на широкој ивици његовој овај натпис: **Се Агнецъ Божій, вземлай грѣхи міра**. (Изображење и натпис овај не налази се на сваком дискосу, јер их има и посве простих без икаква изображења и натписа). Дискос, као и други свештени сасуди прави се обично од скупоцена метала.

Діаволъ је реч грчка и значи *клеветник*. Ђаволом се назива нечисти дух, који је од Бога отпао и ради тога прогњеја у бездан адски. Ђаво је навео и прве људе да преступе заповед Божју, а и данас непрестано са четом нечистих духова наводи људе на грех и на противљење вољи Божјој — У Светоме Писму ђаволом се назива и Јуда Искариотски, који је Христа предао (Јов. 8. 44).

Діаконъ. Грчка реч διάκονος значи — *слуга*, и то бржи слуга, који је вазда спреман на вршење услуга (κονέω — журим се, хитам). Тим се именом називају свештенослужитељи најнижег степена свештенства, којима у дужност спада, да помажу, тако рећи прислужују пресвитерима и епископима при свршавању светих тајана и других свештених обреда. Ђакони су осим тога дужни чувати свештене сасуде, пазити на чистоту престола, жртвеника и свију утвари, који се на овима налазе. Услед тога ђакони имају право да носе извесне свештене одежде, наиме: стихар, орар и наруквице; обученима у те свештене одежде слободно им је приступати и дотицати се светога престола, узимати у руке свете сасуде, кадити, пролазити кроз царске двери, причешћивати се заједно с пресвитерима и уопше учествовати при свештенослужењу. Степени *протођакона* и *архиђакона* само су почасна одликовања, а никако степени какве власти. Протођакон је први ђакон главног храма у епархији, а архиђакон је први ђакон у којем главнијем манастиру. У самој ствари пак они су исти такви ђакони као и остали који нису одликовани тим почасним називима.

Діаконикъ. Овако се назива јужни део олтара, у којем је начињено место за чување свештених ствари, које су поверене пажњи ђакона, као што су: одежде, свештени сасуди, престона евангелија и крстови, дарохранителнице и т. д.

Догматъ. Грчка реч δόγμα значи *одређење* (опредељење), *правило*. Догматима се називају несумњиве истине вере, које је јасно и одређено изразила (изјаснила) Православна Црква на васељенским саборима и које су (истине) предане вернима, као руководство при исповедању вере, и да се помоћу истих сачувају од сумња, заблуда и злонамерно смишљених пребацивања лажнога разума.

Догматикъ. — види: **Богородичен**.

Дьячекъ (ђачок). Овако се у Русији назива онај који поје и чита у цркви, а које дужности код нас врше обично учитељи и ученици при свечаном, а црквењаци при свакидашњем Богослужењу. Ова се реч не употребљава у црквеном језику, већ само у народном. По свој прилици биће, да је она ушла у свакидашњу употребу из језика простога народа, али као деминутив од речи **дьякъ**, који су називом у прећашња времена називали у Русији оне људе, који су били у државној служби и који су важили као знаоци закона. У црквеном језику, назив **дьячекъ** замењен је називом **чтецъ**, који се у архијерејском чиновнику, код обреда о постригању чтеца назива **свѣщеносцемъ**. Дужности су **дьячка**, да чита и поје при Богослужењу, да пали свеће, да пази на чистоту храма и уопше да врши ниже службе у цркви. **Дьячекъ** има право на ношење *стихара*. — Код Руса су сви **дьячецы** — постриженi чтеци, а то је и врло лепо и врло пристојно, јер према томе у олтару и при Богослужењима служе само посвећена лица у оделу од цркве прописаном, што много доприноси и реду и благолепију црквеном. **Дьячецы** орп обављају тамо и дужности пономара.

(Наставиће се)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станинић** парох.

(Наставак).

2.) О светој тајни крштења.

Прелазимо на св. тајну, која је по реду и броју, а која је и у самој ствари прва и најважнија; прелазимо, тако да реknемо, на тајну

над тајнама, без које не може и не сме бити ни један рођени, — на св. тајну крштења. Света тајна крштења, то су двери, то су врата, кроз која мора проћи сваки, који хоће да уђе у св. цркву Христову; а то су уједно и двери, то су врата, која кроз св. цркву Христову воде у царство небеско. Колико је света тајна крштења важна види се и дознаје се отуда, што св. наша мати, црква православна — старајући се о томе, да ни један члан њен, ни једно чедо њено не дође на овај свет и не оде са овог света, а да не прође кроз та врата, да не умре без св. крштења — даје право и власт сваком одраслом члану и чеду своме, без разлике спола, да у крајњој нужди над новорођенчетом кратко и најкраће крштење обавати може; и ако је иначе свршавање св. тајне крштења, као и свију осталих тајана, предала и поверила једино и искључиво — свештеницима.

Гледе важности и потребе св. тајне крштења у томе су са нашом св. православном црквом сагласне све цркве, све разне хришћ. вероисповеди и секте; те тако о томе није нужно трошити речи. Но док су у томе све цркве, све разне хришћ. секте са прав. црквом сагласне, дотле има цркава, има хришћ. секата, које се са православном црквом разилазе и са њоме се не слажу онда, када је реч о оним лицима, над којима се св. тајна крштења свршити може и свршавати има. Међу тим сектама су и наши — назарени.

Назарени се не слажу са нашом св. прав. црквом у учењу о — дечјем крштењу. На име, док наша св. прав. црква учи и тврди, да се сваки рођени — па ма он само и један, дан, а баш и један час живео — крстити мора, да би се спасти, да би у царство Божји ући могао: дотле назарени веле и доказују, да сасвим малу дечицу крстити није нужно, а мало одраслију децу крстити није дозвољено, из узрока, што та деца немају потребна узраста, те не могу схватити и разумети науке Христове, нити могу донети собом на крштење вере, а без вере крштење се дати не може и не сме, а баш и ако се даде — ништа не вреди, не спасава.

Према томе треба да видимо и испитамо, које је учење истинито, које учење одговара речима и смислу св. писма: да ли учење наше св. прав. цркве, или учење назаренско.

Да би нам учење наше св. прав. цркве о крштењу у опште, а о крштењу деце посебице, јасније и разумљивије било — вратићемо се мало натраг, осврнућемо се на стари завет.

Кад оно угодник и миљеник Божји, Аврам стаде тужити и жалити се, што му Бог „не даде порода, па ће слуга, рођен у кући његовој бити његов наследник,“ тада Господ, да би га утешио, рече му: неће тај бити твој наследник, него који ће изаћи од тебе, тај ће ти бити наследник. Па га изведе на поље и рече му: погледај на небо и преброј звезде, ако их можеш пребројати. И рече му: тако ће бити семе твоје. И поверова Аврам Богу, а он му прими то у праведу.“ (I. Мој 15., 3.—6.) На када Бог хтеде ухватити веру, учинити завет са угодником и миљеником својим Авраомом; а на име: да ће Бог од своје стране Аврама и семе његово „врло умножити“; а Аврам опет са семеном својим, да ће „бити поштен и живети по вољи“ Божјој (17., 1.—2.) — тада Бог постављајући и утврђивајући завет свој рече: „И ово је завет мој између мене и вас и семена твога након тебе, који ћете држати: да се обрезује између вас све мушкиње. . . А необрезање мушко . . . да се истреби из народа свога, јер поквари завет мој“ (10. и 14.) — и сходно ухваћеној вери, учињеном завету Аврам „обреза све мушкиње од домаћих својих“. (23.) И од тога времена, па у напредак имало се свако мушко дете обрезати, и то онда, кад му буде осам дана “ (12.)

Чудновато је, те нада у очи, да Бог није ухватио вере, учинио завета само са Авраомом, него и са семеном његовим након њега, од колена до колена“ (10. и 12.); што је још чудноватије, те још више нада у очи, јесте то, да Бог хвата веру и чини завет са „семеном“ Авраомовим онда, када тога семена још и не беше, управо када од семена тога ни бар једнога било није. Истина, да је Аврам имао сина (23.) али незаконита (16., 4.); с тога Аврам тужи и жали, да „нема порода“, а с тога му и вели Бог, да му „наследник неће бити слуга његов, а ни његов незаконити син, него онај, „који ће изаћи“ од Авраха, т. ј. његов законити син. А Исмајила свога незаконитог сина, Аврам је обрезао и обрезати морао зато, што се свако мушко дете, па и оно, које се „купи за новце од којих год страница,“ те које и „није од семена Авраомова обрезати морало. (17. 12.).

На како се при склапању старога завета, старога уговора човека са Богом од стране човека тражило и захтевало „поштење и владање по вољи Божјој,“ или краће „правда“, односно „вера“, која се „примала у правду“; и како је Бог учинио завет не само са Авраомом, него и са будућим семеном његовим: то је јасно, да је семе Авраомово ту „правду“ дало, ту „веру“ заседочило још у — Авраму. Јер кад тако не би било: онда би се код семена Авраомова морало чекати код сваког члана дотле, док дотични члан не дође до нужна узраста, и толико развијена разума, да може схватити и појмити, шта се од њега иште и тражи — „вера“, која се прима „у правду“ — те да може и обећати, да ће чинити и вршити оно, што се од њега жели и захтева, т. ј. да ће „бити поштен и живети по вољи Божјој.“ Међутим тако не само да није било, него тако није ни смело бити; јер је сам Бог наредио, да се свако мушко дете онда, када му буде „осам дана“ има обрезати, има примити на себе знак завета Божја, другим речима има положити завет. Зашто се семе Авраомово имало обрезати још у раном детињству, већ од осам дана? За то зар, што се као одрасло обрезивати није могло? Но кад се могао обрезати Аврам онда, када му је било „деведесет и девет година“ (17., 24.) зашто да се касније нису могла обрезивати деца у времену од 10 до 12 година, или као што се обрезао Исмаило онда, када му је било „тринаест година?“ (25.) — За што се семе Авраомово још у раном детињству, већ од осам дана обрезивати морало, казују нам и сведоче речи Божје: „а необрезано мушко да се истреби из народа свога“; деца се, дакле, обрезивала за то, да би живети смела, да би се спасти могла.

Како је „закон имао сен добара, која ће доћи“ (Евр. 10., 1.); како је, дакле, стари завет био сенка новога завета; а како је нови завет био нови уговор Бога са људима: то је јасно, да су и људи новога завета морали имати и носити на себи знак новога завета, новога уговора Бога са људима; а тај знак је — св. тајна крштења.

Св. наша прав. црква с пуним правом види и гледа у старозаветном обрезању — сенку и слику св. тајне крштења. На као што се знак старога завета, старога уговора Бога са људима имао — тако да рекнемо — ударити, урезивати на сваком члану цркве старозаветне још у добу раног детињства, већ од осам дана живота: исто таком чланови цркве Христове могли су, управо морали су примити на себе знак новога завета, новога уговора Бога са људима. Но се овде мора приметити и додати да је нови завет и у овоме, као и у свему другоме био шири и пространији од старога завета. Док су у старозав. цркви знак старога завета, старога уговора Бога са људима имали и могли имати само мушки чланови; дотле је у цркви Христовој установљен и заведен знак, који су могли имати и на себе примити сви чланови без разлике спола, дакле и мушки и женски чланови.

Кад би назарени били људи увиђавни — ми би могли овде стати, са овим завршити; јер кад су у старом завету не само могла, него и морала и малена деца имати и носити на себи знак старога завета, обрезање, што је мање и незнатније: зашто да онда у цркви Христовој нису могла и морала баш и малена деца имати и примати знак новога завета, св. крштење, које је од обрезања више и важније, а за спасење нужније?

Но познавајући наше „верне“, наше назарене; и знајући, колико су они упорни и тврдоглави; и колико увијају и извијају само да своје учење одбране, и да дечије крштење признати не морају — поћи ћемо и даље, ићи ћемо за њима и гонићемо их и даље, док им не одузмемо и последње стопе земљишта, на које би стати и задржати се могли.

Разговарајући се са Никодимом рече Христос: „Заиста, заиста ти кажем: ако се ко наново не роди, не може видети царства Божјега.“ А кад је Никодим, — разумевајући криво ове речи Христове и узимајући „рођење“ у правом и строгом смислу — запитао: „како се може човек родити, кад је стар? зда ли може по други пут ући у утробу матере своје и родити се?“ — Христос му казује, какво се „рођење“ има разумети под „новим рођењем“, те му рече: „Заиста, заиста ти кажем: ако се ко не роди водом и Духом неће моћи у царство Божје.“ (Јов. 3., 3—5.)

Ово место св. писма, ове речи Христове јасно доказују и сведоче, да је „ново рођење“, да је „рођење водом и Духом“, да је св. крштење свакоме нужно, не само човеку, већ и детету. Јер Христос не прави никакове разлике,

не искључује никог него вели у опће: „ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у царство Божје.“ Без „рођења водом и Духом“, без св. крштења нема спасења ником, па, да како, ни детету.

Но назарени држећи се свога упорства и тврдоглавства, само да би своје учење одбранили и одржали, довијају се свакако, те се код горњег места, св. писма, код горњих речи Христових хватају за то, што у тим речима Христовим нису деца изриком споменута, и то им је доста, па да дечје крштење одбаце. Јер вели, кад би и децу крстити ваљало, то би Христос изрично рекао; а како Христос деце споменуо није, то их ни крстити не треба.

Назарени се овде хватају за то, што у речима Христовим деца изрично споменута нису; но и баш да јесу — они би свакако, и опет остали при своме, те би и опет били против дечјег крштења. Да тако мислимо да то веровати смемо, даје нам основа и разлога то, што знамо, шта назарени чине онда, када се оно, што њима не годи, што њима у рачун не иде, баш и изриком у св. писму спомиње и наводи. То смо већ видели скоро свуда, а особито онда, када је била реч о празницима и о часном крсту; но још ћемо боље то видети, још ћемо се јаче о томе уверити, кад будемо говорили о св. тајни јелеосвећења.

А на приговор назаренски, да се у речима Христовим деца изрично не спомињу и не наводе, примећујемо:

1.) Ако се у речима Христовим изрично деца не спомињу; и ако се ту јасно и разговетно не налаже, да децу крстити треба; али се у тим речима изрично ни то не каже, да децу крстити не треба, дакле се дечје крштење јасно и разговетно и не забрањује. Према томе ове би речи Христове говориле подједнако, како за дечје крштење, тако и против истога.

Међутим те речи Христове, кад се добро на око узму, говоре више, управо једино зато, да и децу крстити треба. Речима својим: „ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у царство Божје“ исказао је Христос једно правило цркве своје, на име рекао је, да се чланови цркве Његове имају „наново родити“, да се имају „родити водом и Духом“, друкчије: да се имају крстити. Сад: ако је то правило имало свога изузетка; другим речима, ако је у цркви Христовој било и таквих чланова, које крстити није било нужно, или чак које крстити било је и забрањено: онда је тај изузетак изрично навести требало, онда је те чланове псименице споменути ваљало. Јер се баш изузетци од правила јасно оделити, изрично споменути имају; не наводе ли се, не спомињу ли се изузетци, знак је онда то, да их и нема, и тада важи правило за све без разлике. Или је зар некрштење — правило, а крштење — изузетак?!

Да су пак речи Христове правило без изузетка, те да се и на децу односе, о томе нас уверавају и даље речи Христове: „Што је рођено од тела тело је; а што је од Духа, дух је.“ (Јов. 3., 6.) Како је дете „тело“ јер је „од тела рођено“; и како само „дух“, који је „од Духа рођен“ може „ући у царство Божје“: то је јасно, да би и детиње „тело“ требало обући „у дух“, да би могло „ући у царство Божје“; ради спасења нужно је, дакле, да се и дете „наново роди“, да се „роди водом и Духом“, да се крсти.

2.) Да се деца баш и онда, када се изрично не спомињу, подразумевају, односно да су и она ту. — Осим горњег ево новог доказа. Кад је Христос учинио чудо, те са „пет хлебова“ нахранио „око пет хиљада људи“, међу онима, који су јели, беху и деца; па и ако су деца ту била, пак се нису бројала, па ни спомињала. Сва четири јеванђелиста наводе и описују чудо то, па од њих четворице само јеванђелист Матеј спомиње, да „оних, што су јели, беше људи око пет хиљада, осим жена и деце“ (14., 21.); а остала три јеванђелиста веле само, да је Христос нахранио „око пет хиљада људи“, а о „женама и деци“ ништа ни не спомињу. (Мар. 6, 44. — Лука 9, 14. — Јов. 6., 10); и кад би ми судили на основу казивања само ова три јеванђелиста, ми би могли мислити па и тврдити, да међу онима, који су јели, „жена“ а особито „деце“ ни било није.

(Наставиће се.)

Васпитно управљање Божје над људима.

Од др**а Штекла** превео **Милан Поповић** у Ресаву.

И ако људско васпитање мора престати, чим пређе младост у доба зрелости, пак васпитно управљање Божје не престаје. Ово мора човјека пратити кроз цио живот, ако је човјек рад да дође назад до циља свог одређења. Човјек у односају к Богу јест и остаје дијете-

том, докле год овдје живи, свагда остаје дјететом, које треба да се васпитава за вјечни живот. Основна идеја цијелог хришћанства у том се састоји, што је човјек искупљењем Христовим постао дјететом Божјим, — дјететом у потпунom и строгом смислу те ријечи, дјететом, кога отац очински љуби, и у тој га љубави води до оне зрелости, која га у вјечној слави небеској очекује.

Дакле људско васпитање може и мора престати, ако је оно развитак човјечји довело до доба зрелости; напротив божанско васпитање нигда не престаје, док човјек не уђе кроз тамна врата смрти у његову величанственост. Човјеку је потребно васпитно управљање Божје цијелог свога живота. Ако се човјек у добу зрелости одрече Божанског управљања, и сам на се ослони, земља му се испод ногу изниче и он неизбјежно пада у бездан, који пропасти води. Као што дијете, не поуздавајући се у своју сопствену снагу, тражи руку очеву и мајчину, да се за њу прихвати, да се на тај начин не спотакне и не пане, тако се мора и човјек кроз цио свој живот држати за руку Оца Небеског, да не скрене с правог пута, и да се не отисне у дубине пропасти. Сам Бог не ускраћује свог управљања човјеку, докле он овдје живи, само човјек треба да иде за тијем, да не избјегне оно васпитно управљање Божје, већ да шта више свагда под његовом влашћу ходи

О, како је утјешна и узвишена та мисао за човјека! Он зна̀де, д: он у овом многопокретном животу, који је опкољен хиљадама опасности, не стоји усамљен, већ га виша небеска рука за руку води да му се тиме „не спотакне нога о камен“, само ако он сам те руке не одбије. Помишља ли човјек на своје млађане дане, у којим га је љубазна очинска и мајчина рука водила и штитила, и сравни ли с тијем теške бриге његовог садашњег живота и самоћу, у којој се он налази, тада се више пута породи у његовом срцу тужна тежња за оним безбрижним, лијепим временом. Дела, бацимо само један поглед горе, па ћемо се утјешити; само помислимо на то, да и ако је човјечје васпитно управљање престало, да ипак над њим свагда лебди васпитно управљање Божје, и да га Бог неће, ако се он за њег држи, напустити, исто тако као год што добар отац и нежна мајка својег дјетета не напушта. Хришћанство нам је дало у тој истини благо небеско, чија се вриједност за земаљски живот не може процијенити.

Антихришћански правац нашег доба неће ама баш ништа да чује о тој хришћанској истини. Човјек не треба ни према Богу да буде више дијете; треба да се сасвим ослања на своју мудрост и снагу; треба да му је испод достојанства да стоји под Божанским управљањем; нема дакле Божјег управљања. Али шта је посљедица таког гледишта на живот. Посљедица је та да он у оном случају, кад безбожног човјека остави на цједилу његова лична мудрост и снага, нема више никаквог нарaственог ослонца, за који би се могао ухватити; и због тога без спаса пада у чељусти немилог очајања. Најпошље тада више нема никаквог другог средства, да избјегне несносни живот, већ самоубијство. Није ни чудо, што атеистичне присталице „напретка“ наших дана бране самоубијство и оправдавају га. Они се не знају ни на који други начин спасти од човјечје несреће, већ тијем.

6. Али васпитно управљање Божје, под којим се налази човјек цијелог свог живота не дјелује само невидљиво указивањима милости Божје, већ се је Бог и за то побринуо, да се васпитна рука промисла и на видљив начин приближи човјеку. Он је основао видљиву цркву, да га она заступа и да у име Његово духовно управља над човјеком на путу надприродног живота. Док дакле лице Божанског оца непосредно на видљив начин управља над цијелим животом човјечјим; дотле му се уједно на видљив начин пружа мајчина рука, да га поведе по стрмој и опасној стази спаса: — то јест рука свете матере цркве. Сретан ти је, Богом мој мили, онај човјек, који те мајчине руке не одбија од себе, већ чврсто се држећи за њу путује кроз овај живот! Он неће промашити посљедњи циљ тог путовања. Он ће на крају свог земаљског живота моћи с апостолом рећи: **Подвигомъ добримъ подвизахся, теченіе скончахъ, вѣру соблюдохъ. Прочее убо соблюдется мнѣ вѣнецъ правды.**

Али божанско васпитање не протеже се само на људске личности, већ и на цио човјечји род. Људско друштво је велика Божја породица на земљи, која се састоји из чланова појединих народних индивидуа. Над том великом Божјом породицом влада сада Божански

васпитач, и води је циљу, који јој је Његова божанска мудрост одредила. У претхришћанско доба циљ тог васпитног управљања Божјег састојао се у приправљању за Христа, за пуноћу милости, која се је у Њему појавила; напротив почевши од Христа тај послѣдњи циљ божанског управљања састоји се у савршеном развитку човјечјег рода у духу Христианства, који ће на крај времена нестати. Ако цио човјечји род с тог вишег гледишта посматрамо, није ништа друго, већ историја те васпитне управе Божје, како се она протеже на човјечји род и на појединe народне индивидуе у њему.

(Свршиће се).

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост.**) патријарх српски, преч. господин *Георгије Бранковић*, бавио се прошле недеље у Нешти, а вратио се у своју резиденцију у четвртак бравим возом.

(**Почасни протојереји.**) У званичном делу јављамо о именовању г.г. јереја Мојсеја Мајсторовића и јереја Илије Машића почасним протојерејима. Обојица су вредни и заслужни свештеници, бирани беху и за народне посланике на прошлом народно црквеном сабору, а г. Машић је посланик и на земаљском и на заједничком угарском сабору.

Г. Мајсторовић је рођен 1842., рукоположен 1863., одликован црвеним појасом 1893. г. Г. Машић је рођен 1844., рукоположен 1869., одликован црвеним појасом 1872., члан је епархијске Конзисторије и Административног одбора. Срећно им било, а св. цркви на корист!

(**Седамстогодишњица смрти Стевана Немање.**) У суботу 13. фебруара о. г. навршило се 700 година како је заменио овај свет вечношћу и блажено преминуо оснивалац недића и јаке српске државе, оснивач свете лозе српских краљева и царева, отац св. Саве, оснивач славногa манастира у Светој Гори, Хилендара, — Стеван Немања — *Св. Симеун Мироточиви*. Тај седамстогодишњи дан прослављен је у саборној цркви у Београду, архијерејском литургијом и свечаним појењем. У Богословији је била такође свечаност с говором, декламацијама, певањем црквених и патриотских песама. По гимназијама у Србији држали су професори историје пред својим ученицима предавања о животу и раду Стевана Немање. И остали просветни заводи и цела штампа одала је достојну пошту свечаности и слави великога Стевана Немање. Светитељу српски, заступи и помилуј нас пред престолом Господа Бога, а вечна ти хвала Србина свакога!

(**Универзитет Краља Александра I.**) У народној Скупштини поднело је јесенас 70 посланика предлог, да се Велика Школа у Београду претвори у универзитет, који ће носити име Краља од Србије Александра I. Скупштина је тај предлог усвојила и поднела га је влади на оцену. Како је народно представништво вољно, да поднесе потребне материјалне жртве, које су скопчане с отварањем универзитета, то је министар просвете *г. Андра Ђорђевић* образовао комисију, која ће проучити то питање и израдити устројство универзитета Краља Александра I. У тој комисији су: као председник *г. Јован Ристић*, председник академије наука; академици: *г. г. Панта Срећковић, Љубомир Клерић, Михаило Валтровић, Јован Жујевић* и *Пера П. Ђорђевић*, ректор Велике Школе *г. Гига Гершић*, и професори Велике Школе: *г. г. д-р Војислав Бакић, Драгиша Милутиновић, д-р Милан Јовановић Батут, Никола Стаменковић* и *д-р Богдан Гавриловић*.

(**Српско црквено певачко друштво у Карловцима**) после дугогодишњега ћутања, запевање и опет. На заузимање млађих грађана уписао се поново леп број чланова у обновљено друштво, те се оно већ и конституисало, изабран за председника: г. проф. Св. Коларовића, за потпредседника г. Федора Пајдака, за тајника г. А. пл. Николића, а за благајника г. Милутина Јанковића. Коровођа друштвени биће г. Душан Котур. Обновљеном Карловачком певачком друштву нека је дуг и весео век!

(**Папина одликовања.**) Римски папа именовао је пресветлога универзитског бискупа у Крижевци г. *Јулија Драхобецкога*, својим кућним прелатом и асистентом паписког престола, а уједно га подигао и на част „римског грофа“. За какве заслуге? Можда ће их г. Стеван В. Поповић имати прилике сазнати у Загребачкој саборишти.

(**Нови реформатор религиозног живота у Немачкој.**) Крајем прошле године у Потсдаму близу Берлина умро је у 51. год. живота неки поручик Егиди, који је за последњих 10 година силне немире изазвао у религиозном животу немачког народа. Он је био вођа т. з. „етичког покрета“, коме беше сврха да препороди немачки народ свакодневним христианства на земљиште чисто моралног учења — без икаквог обзира на догматичке истине. Занимљив је већ сам по себи факат, како да човек који се посветио војништву и провео у њему најлепше године свога живота, наједном се решава да ступи у јав-

ност као реформатор морала у свога народа. Он за то није имао никакове спреме, није добио никаково, па ни елементарно богословско образовање, а хвата се посла, који захтева огромно богословско и црквено историјске знање! Но ипак својим брошурама он је силан утисак учинио и задобио много приврженика особито међу интелигенцијом, те напокон постао и вођа читавог покрета, који је силно забринуо црквене власти у Немачкој. Све нам то јасно сведочи, како за врло забавним основима леже црквено религиозан живот-протестантског народа, када читавим превратом у религиозном животу може да му гроза и ма какав поручник у оставци! — Примећено је, да у учењу Егидиа има много сличнога са учењем грофа Л. Н. Толстоја, — обојица се, на ime, старају да ослободе Христианство догматике и утврде га на чисто моралним начелима. Тиме су обојица показали, да не схватају ни саму битност Христианства — падајући у заблуде, које је већ давно историја осудила. Оцењујући рад Егидиа, као религиозно-моралног реформатора, један немачки лист овако, после опрадања, примећује: „Свуда се тражи да онај, који хоће о некој ствари свој суд и своје мишљење да искаже — пре свега разуме се у тој ствари. У вештини се прима мишљење само оних људи, који се у односној вештини разуме; а при пловљењу морем слуша се само онај, који и сам уме бродом управљати. Но, на жалост, у религиозним стварима то не бива: о цркви и религиозном животу *свако* хоће да суди и говори, ма да нема о њима, ама баш никаквог појма. (О, грдна рано данашњега друштва!) У том је ето у главном и права погрешка покојног Егидиа.“ Гр.

(**Стање римо-католичке јерархије 1. јан. 1899.**) У Риму сваке године излази неки „папски календар“, у ком се тачно износи стање римо-католичке јерархије. Такав календар изашао је и ове године. У њему се на првом месту износи хронологија римских папа састављена на основу истраживања мозаичких медаљона у базилици св. Павла. Лав XIII. броји се као 263. папа и официјално носи титулу: Намесник Исуса Христа, наследник кнеза апостола, врховни првосвештеник васељенске цркве, патријарх запада, примат Италије, архиепископ и митрополит римске провинције, епископ Рима, те господар светских добара свете римске цркве. За „намесником Исуса Христа“ иду његови помоћници — „кнезови цркве“ или кардинали, који се деле на кардинале-епископе, кардинале-свештенике и кардинале ђаконе. Првих има шест, других 46, а трећих 5. На челу ових је Теодољф Мерчељ, коме је сада 93 године, а пошто је најстарији и по годинама и по служби, то је он и декан или старешина све свешене колегије кардинала. Петорицу кардинала посвећено је још папа Пије IX, а остала 52 увео је у чин Лав XIII. Број кардинала треба да износи 70, те пошто сада има само 57 кардинала, то је 13 кардиналских места још упражњено. По народности су 31 Римљани и Талијани, а осталих 26 су других народности. Од ових последњих само двојица, а, на ime, Ледоховски (Пољак) и Штајнхубер имају своју резиденцију у Риму. Остала римо католичка јерархија дели се овако: патријараха западног и источног обреда има 12; архиепископа и епископа латинског обреда 830; архиепископа и епископа источног обреда — 50, титуларних архиепископа и епископа, т. ј. који немају епископске катедре, већ само носе титулу — 358, архиепископа и епископа без титуле — 5; прелата nullius dioeceseos — 3, што све заједно броји 1330 чланова више јерархије. Развићу њеном много је допринео Лав XIII., који је основао два патријархата, 30 архиепископија, 2 абатства nullius dioeceseos, 100 епископија, 60 викаријата, 2 апостолске делегације и 30 апостолских префектура, — што све чини 226 нових установа.

(Церк. Вѣсн.) Гр.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. *Вељка Вељкова* пароха у Грабовци примили смо 10 ф. 15 н. као прилог Фонду Св. Саве, скупљен на тамошњој Светосавској овогодишњој забави.

Приложише: г. г. Вељко Вељков парох 1 ф. Ђорђе Марић начеоник 1 ф. Живко Јовић црквр. председник 1 ф. Бркић Павле писар опћ. 1 ф. Поповић Радован ратар (кум при резању колача) 1 ф Обрад Јовић ратар (кум при резању колача) 50 н. Панта Дрезга ратар 1 ф. Никола Јанковић учит. 50 н. Лефта Цветковић црк тутор 50 н. Гавра Станисављевић лугар 50 н. Лазар Недељковић опанчар 50 н. Светозар Млађан ратар 50 н. из Витојеваца. Живановић Никола ратар 50 н. Владисављевић Влајко ратар 20 н. Обрадовић Јован ратар 15 н. Марић Переа 10 н. Дрезга Кумрија 10 н. Милосављевић Лазар ратар 10 н. Укупно 10 ф 15 н.

Ad III C. 36./92 ex 1899. 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења места привременог заменика епарх. школског референта темишварско-вршачког.

Са овим местом — изузев право на петогодишњи доплатак и мировину — скопчана је референтска плата од 1200 фор, стапарина од 200 фор. и путни паушал од 300 фор. а. вр годишњих, а дужности референтске означене су у односном делу уредбе за српске народне школе од 1872 године.

Изабрани заменик епарх. школског референта обвезан ће бити, док му год службовање трајало буде, у Темишвару или у Вршцу становати.

Компетенти на ово место ваља своје исправама инструјисане молбеније најдаље до 1. (13.) марта 1899. срп. прав. пар. школском савету у Карловцима поднети, а уједно доказати, да осим српским владају добро још и мађарским и немачким језиком.

Из седнице срп. прав. пар. школског савета држане у Карловцима 9. (21.) фебруара 1899.

Председништво
срп. прав. пар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 16 3—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место за више разреде, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом, 4½ ланца земље у натури, за коју ће учитељ принадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. скививалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном појењу учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструјисане молбеније потписаном председништву до 20. *марта* (*1. априла*) о. г. поднесу.

Желити је, да се компетенти лично приказу и у цркви поје.

У Б. Сентомашу 1. (13.) фебруара 1899.

Председништво
месног школског одбора.

Ad E. 29. I. 4. ex 1899. 21 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију III. евентуално V. класе (у овом случају на место снст. парох. помоћника) у Сефкерину.

Рок пријаве путем надлежних власти до Благовести 1899.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

E. 1486. III. 131. ex 1898. 26 1—3

СТЕЧАЈ.

На више учитељских, евентуално учитељичких места у епархији вршачкој са платом од 400 ф. авр. и Школ. Уредбом прописаним дужностима.

Искати се могу оспособљене особе, које су у стању и мађ. језик предавати.

Рок пријаве до благовести 1899.

Епарх. школ. одбор вршачки.

Ad K. 62, 63, 65 ex 1899. 25 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњеног парохијског места: у Мехали с бервинма VI. плаћевног разреда, у Тарашу с бервином III. плаћевног разреда и у Карлову с бервинма, која ће се после обављеног избора тачно установити. — Молбеније ваља подастрети путем претпостављених власти, потписаној епархијској конзисторији до 4. (16.) априла 1899.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 16 (28.) фебруара 1899. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 14 3—3

Услед налога Славног Епархијског Школског Одбора у Темишвару од 1. децембра бр. 669/500. ех 1898, овим се расписује стечај на учитељско место на срп. вер. мушкој школи у Срп. Неузини.

Плата је: 400 фор. 4 ланца оране земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне и коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор. Од погреба има 1 фор.

Дужности су Школском Уредбом пропи-ане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату поћорну школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу црквене појању обучавати и у црквеним општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје шест недеља од првог увртнења у листу „Српски Сион“.

Молбеније са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице месн. срп. школског одбора држане у Српској Неузини 16. јануара 1899. год

Мита Николић
председник шк. одбора.

С Т Е Ч А Ј.

17 3—3

Овим се у Беодри (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је учитељу следећа: из срп. прав. црквене школске благајне годишње у готовом новцу 316 фор. из месне политичке благајне у име бившег депутата претворено годишње у готовом новцу 170 фор., коју ће суму изабрати у месечним оброцима унапред примати. Поред тога ужива још 4 јутра оранице земље и $^1/_2$ јутра земље за детелину, на коју земљу ће изабрати бити дужан порез плаћати. Уз то слободан стан са баштом, и при погребу, и парастосу где позван буде 1 фор.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како школског тако и црквеног одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити, као и недељну школу одржавати. Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће при избору првенство. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1-ог септембра т. г., т. ј. у почетку школске године заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примати.

Ваљано инструисане молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. прав. црквено-школске општине држане у Беодри 2. (14.) фебруара 1899. год.

Витомир Стајић, председник. Мија Моратвански, перовођа.

К. 319/73. ех 1899. 22 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију III. класе у Ст. Керу.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду 16. (28.) фебруара 1899 год.

Конзисторија Бачка.

К. 336,74 ех 1899. 23 1—1

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на једно упражњено парохијско место у Сенти, при ком се налази лични помоћник.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду, 16. (28.) фебруара 1899. г.

Конзисторија Бачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 9.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 28. фебруара 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је свршеног богослова и постављеног администратора парохије У Бачинци, Јована Бутуу, рукоположити дана 14. фебруара о. г. за ђакона, а дана 15. о. м. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

Ова горућа жеђ била је у Давиду, када је говорио Господу, да он свом душом жуди к Њему, да душа његова искрено жели чунати свети закон Божји. *Боже, Боже моју к Теби рамим, Тебе је жедна душа моја* (Пс. XLII. 1.) — кличе к Богу Давид мучен духовном жеђу, — *као што јелен тражи изворе водене, тако душа моја тражи Тебе Боже.* (Пс. XLI. 1.) Такова духовна жеђ била је и и у св. апостолу Павлу, када је он у радосном узбуђењу рекао, да он жели употребити све своје силе на служење Богу и на корист ближњих, да ради славе Божје и користи људи, он је готов чак и самога себе принети на жртву *А ја драговољно потрошићу* — клицао је он, — *и бићу потрошен за душе ваше* (II. Кор. XII. 15.) Духовна жеђ била је тако велика у апостолу Павлу, да он не гледећи на висока савршенства, која је постигао, заборавља на пређашњи пут, те је постојано напред тежио, жудећи за новим и новим савршенствима. *Ја још не мислим, да сам достигао* — говори он — *него једино то: што је остраг заборављам, а за оним, што је напред, пружам се, усрдно житам к дару горњега звања Божјег у Христу Исусу.* (Фил. III. 13.—14.) А такова глад и жеђ духовна била је у срцу и многих других светих, када су они, тако рећи, дављени тежином трудова, подвига и страдања, ипак желели подвизавати се и страдати све више и више, те су жудили што потпуније и савршеније испунити оно, што су сматрали најсавршенијим. Такови су вечним делом прави подвижници бла-

гочашћа, особито у старој цркви. Примером тога, како може пробуђена у души глад и жеђ духовна побудити човека жудњи. да их утоли, може служити историја обраћења Христу Корнилија капетана. Ево шта казује о том св. јеванђелист Лука у књизи „Дела св. апостола.“ (Дел. ап. гл. X.) У Кесарији је био један капетан по имену Корнилије. И ако је био незнабожац, непрестано је желео наћи истину и оставити незнабоштво. Он се с молитвом обраћао Богу, чинио дела милосрђа и био у опште човек побожан. Видећи његову духовну патњу, Бог је милостиво погледао на њега. Једном, за време молитве, јавио се Корнилију анђео, рекао му, да му је молитва и милостиња саслушана Богом и заповеди му, да позове к себи апостола Петра, који ће му показати прави пут спасења. Међутим апостол Петар имао је виђење, којим га је Бог хтео научити, да не сматра нечистим незнабошца, кога је сам Бог признао чистим Са посланицима Корнилијевим Петар се упутио к њему без двоумљења. За време проповеди његове у дому Корнилија, Дух Свети сишао је на све присутне тамо, и ако они нису били крштени. После тога крстио их је апостол Петар Тако је Корнилије утолио своју духовну жеђ, обрео Христу и постао правим Хришћанином. Тако исто зна се и за св. Јустина, философа и мученика, да је он, још док је био незнабошцем, страсно жедно достићи правога познања. Он се учио мудрости код различних секта учењачких, но куда год би се обратио, никакво учење није могло задовољити ум његов, који је био жедан истине. Од свију је он слушао само празна умовања и саме тамне појмове о Богу. И тек од једнога старца Хришћанина чувши јеванђеоско учење, он је познао истину. Срце његово беше обузела жеља изучити св. писмо и чим се он већма задубљивао у свештене књиге, чим се већма привикавао животу Хришћана, он је све већма и већма био прожет љубављу према вери јеванђеоској. Напослетку Јустин се је свом душом одао Богу истинитоме и постао верним последователем Христовим После тога св Јустин био је велики поборник вере Христове и удостојио се мученичког венца (Минеј 1. јуна.). Још поучнији је пример обраћења блаженог Августина. Блаж. Августин био је родом од богате знатне породице. Мати његова била је ревна Хришћанка и све је силе своје употребљавала, да би сина свога обратила Христу, али старање њено остало је безуспешно. У 17. год. живота свог Августин је ступио ради образовања у училиште у граду Картагени. Овде је он утонуо био у светска задовољства и предао се необуздану животу Но срце његово још није било огрубило, ум његов није се био оглушио жељи за познавањем. Он је читао списе философске и у њему се пробудила била жеђ за правим знањем. У жудњи да удовољи своје више жеље, Августин је потпао лажном јеретичком учењу. Но како је брзо потпао, тако се брзо и разочарао. И ни ово лажно учење, нити икакво друго учење философско није успокојило ума његова, који је био жедан правога познања. Тада се он поново предао био још већма земаљским задовољствима тако, да га скоро ништа неби могло отргнути од греха. Међутим он је добио знање адвоката у граду Медиолану, где се у то доба славио са својих проповеди тамошњи епископ св. Амвросије. Ма како да је био одан Августин светском расејаном животу, у њему још нису биле изумрле више духовне жудње. Он је почео слушати проповеди св. Амвросија и пређашња жеђ за правим знањем у великој мери била се разбуктила у Августину. Он се одмах обратио читању св. писма, које је пре пренебрегавао, и срдачној молитви к Богу, у којој је молио, да утоли духовну жеђ његову, која га мучи. И гле једном за време пламене молитве, Августин чује глас: „узми и читај.“ Он отвори књигу св. писма и погледа му паде на 13 и 14. стих 13. главе посланице апостола Павла Римљанима: „Да ходимо поштено као по дану, не предавајући се пировању и пијанству, нити телесном уживању и нечистоти. нити у свађању и зависти, него се обуците у Господа нашег Исуса Христа и телу не угађајте по жељама“ — прочитао је он. Од тада је осетио, где може наћи извор истине и решио је одрећи се света. Одрекавши се дужности адвоката, он је примио св. крштење и вратио се у свој родни град. Августин је био ревним Хришћанином и знаменитим хришћанским писцем. За свој богоугодни живот он је против воље био изабран прво за презвитера, а затим и за епископа. (Ист. хришћ. цркве: Е. Смир. стр. 285 – 286.) Примери св. Јустина и блаж. Августина служе доказом тога, да ће искрена жеђ заиста до-

бити свагда задовољења, да је Бог свагда готов пружити нам руку помоћи и извести нас из заблуде на пут правде и спасења, ако то само жели наше срце.

Трудан је подвиг глади и жеђи духовне, но велика је и награда, коју обећава Христос гладнима и жеднима правде. *Ти ће се наситити* — говори Он. Ко тражи оправдања кроз веру у Исуса Христа, тај ће осећати насићење, добиће задовољење духовној потреби у правди и оправдању пред Богом. По обичају тело и није задовољавају телесне потребе; гладни и жедни наситивши се престају осећати глад и жеђ. Тако исто и човек када са искреном жељом прима веру у Христа, када ту веру хрени спасоносним тајнама и ревним испуњавањем заповеди Христових, тада добија право задовољење својој духовној глади и жеђи, оправдава са вером у Христа, упокојава се у нади на Њега и благодаћу св. Духа крепи се у извршењу заповеди Божјих. *Оправдавши се дакле вером*, учи апостол, *имамо мир с Богом кроз Господа нашег Исуса Христа.* (Рим. V 1.) Кроз веру у Христа ми се тако рећи облачимо у заслуге Његове и наша се грешна голотиња покрива њима, да се ми спокојно обраћамо к Богу с нашим молитвама и прозбама. *Јер који се год у Христа крстисте, у Христа се обукосте* — говори св. апостол Павле. (Гал. III. 27.) Св. Јован Богослов пише: *љубазни, ако нам срце наше не зазре, слободу имамо пред Богом и шшогод заиштемо, примићемо од Њега, јер заповеди Његове држим и чинимо што је њему угодно.* (1. Јов. III. 21—22). Храна и пиће телесно, као ствари пропадљиве, на кратко време само утоле глад и жеђ и само на мало подуже време окрепљују наше телесне силе. Но Исус Христос — вечити је заступник наш, правда је Његова — вечна правда. Према томе вера у Њега оправдава верне на свагда, на сву вечност, ако смо ми само тврди и непроменљиви у вери. Утишавајући и насићујући душу верујућих у овом животу, вера у Христа Спаситеља води их вечним радостима у становима небеским. Само таме ће се у блаженој души испунити извршење сваке правде кроз награду са оним слађаним извором правде, кога је она тако усрдно желила, тако ревно тражила, тако дуго чекала, и с којим ће се напослетку вечно сјединити. Тако је веровао и тако се надао Псалмопевац говорећи: **насыщѣсѧ, когда ѩвитимисѧ слава твоѥй.** (Пс. XVI. 15.)

И тако: *благо гладнима и жедним правде, јер ће се наситити.* Велика је заповед ова, високо се блаженство у њој благовештава. Ко извршује заповед ову, тај добија духовну храну, која је неопходна за живот душе. У Христу, у вери у Њега, у извршењу Његовог божанственог учења, у користењу благодатним даровима св. Духа налазимо ми ту храну духовну. **Ѩдте кто жаждетъ,** — говори сам Христос — **да придетъ ко мнѣ и пиетъ.** (Јов. VII. 37.)

(Наставиће се.)

Беседа

у I. Недељу Часнога Поста.

„Ѩсѣкъ оудрите како Фарисеи“

(Јов. I. 51.)

По руском написао **Милан Попадић.**

Велики страх и неисказани ужас обузимао је нас, православни Хришћани, прошле сиропусне недеље, када нам је св. црква наша о изгнању Адамовом казивала, а наиме: како је Бог њега због непослушности изагнао из раја, те на вратима рајским поставио херувима са пламеним мачем, да — не само њему — него и свему потомству његовом улазак у рај забрани.

А сад чувши на данашњега св. Јеванђеља „о небу отвореном“, хтели би, да одбацимо тај страх, хтели би, да ову тугу и јад, који нас је због затвореног неба обузимао — у духовну радост и весеље претворимо. Но само нас још то у сумњу доводи, што се то гледање „отвореног неба“ обећава: мужу искреном, Израиљанину истинитом, Христова имена непоседнику најревноснијем — Натанаилу и њему сличнима. Но да ли ми грешни у томе обећању каквога удела имати можемо; те када се бедна душа наша разлучи од тела нашега, кад демонима отргнута буде од маловременога живота овога, када је нануси прах праха, те сама као бесмртна у просторије небеске вечности отиде; — да ли ће се њој тада небесна врата отворити? То не знамо. Но довољно знамо, да је Христос Син Божји свима људима, па и нама — кротом својим — опет отворио врата ова, која су тако дуго времена пре Њега затворена била; то потпуно знамо, да смо и ми заслугама Христовима у наследство обиталишта небеснога призвани. Ах, тешко нама! Ми смо грешма својима

потрли и уништили преимућство ово од Христа нам дароване, због безакоња наших изгубили смо и наду на вечна блага та, и небо нам се опет затворило. Шта ћемо сада да чинимо, ми бедни грешници, да ли да се због тога сасвим очајању предамо? Никако, богољубазни Хришћани, него пуни наде будимо, не клонимо духом. Ма да су нам — крвљу Сина Божјега отворена врата небеска због многих злих и Богу противних дела наших, — опет затворена; то ипак имамо ми још средства и начина, да их поново отворимо. Наиме: признајмо да смо као грешници недостојни небеснога обиталишта, и са надом на ону поменуту крв Сина Божјега исповедимо пред Богом грехе своје, па ће нам се небо опет отворити. Јер признавање свога греха и истинито и смирено исповедање истога пред Богом, јесте — после заслуга Христових — најбољи кључ, који нам небо и све ризнице милосрђа Божјега отвара. Оно је најбољи и најнужнији кључ за душевну корист свију оних, који се у посне дане ове за исповед и причешће — по најглавнијој дужности својој Хришћанској — спремају. Ходите дакле сви, који искрену и срдачну жељу имате, да од грешника праведницима постанете, и као Натанаил отворено небо угледате; ходите, велим, и пажљиво реч ову послушајте.

Најпре послушајте о томе: какво признавање греха јесте кључ који нам небо отвара. Јер признавање греха код људи различито бива.

Једно је признавање греха код човека очајно, као што је то било, на пример, код Јуде издајника, који дошавши пред скуп архијереја и стараца овако је говорио: „Сагреших што издадох крв праву“ (Мат. 27. 4); а но томе бацивши пред њих сребренике — цену крви Христове — отишао је, те сам себи живот одузео. Но такво га признавање греха Бог не треба од нас.

Друго је пак признавање греха код човека просто, то јест, без икаквога расуђивања. То бива код таквих људи, који долазећи духовнику оцу своме — свештенику — ништа друго до ли само једне речи изговарају, те веле: ја сам то и то учинио. При томе пак не осећају они у срцу своме никаквога срдачнога кајања због грехова својих, нити расуђују о томе какво су пресвето и божанствено лице грешним делом својим увредили; нити пак о томе, мисле, какву су казну за то од Бога заслужили. Но шта је од свега најгоре, при тој површној исповеди својој и не разбирају они о томе, зашто им Бог отпушта грехе, те заслуге Сина Божјега и не узимају у обзир, шта више, једва шта о томе и знају. Па да ли од такве исповеди може користи бити? Да ли је такво признавање греха средство и начин, којим ми и опроштај од милостивога Бога задобити можемо?

По томе, дакле, право и истинито признавање греха које Бог и захтева од сваког грешника јесте ово, кад грешник подстакнут тајним неким надахнућем благодати Божје; као да се из сна некога буди; и проникнувши у душевно му стање помоћу унутрашњег ока савести своје — признаје — да је он зла дела чинио, те по томе да је грешан. А зашто? Зато, што је дужност своју према Богу заборавио и занемарио, те тиме и свети закон Његов преступио; што је окаљао чисту одећу даровану му у крштењу благодати Божје, што је разгневио тако милосрдногa Оца свога, који га издржава и брине се о њему, што је ражалостио Саздатеља свога, Који га је из небића у биће привео. Напослетку признаје и то, да је за тако силна грешна дела своја сасвим правично заслужио, да од Бога вечном страдању и муци подвржен буде. И све то увиђевши не стоји више грешник на путу безакоња својих, но управља ход свој к цркви својој, и ум и мисао своју управља на Голготу, те се тако свим срцем и душом обраћа — на гори тој безакоња људска — распетому Сину Божјем, и припадајући једносушному Оцу Његовом из дубине своје душе к небу вапије: Оче мој небески! Сагрешио сам на небу и пред Тобом, погазио сам милост, огорчио благост Твоју, постао сам мрзак и анђелима и људима; те знам, да немам никаквих заслуга душевних, којима би опроштај од грехова својих задобио, нити пак имам чиме за толика зла дела моја оправдати се и Величанству Твоме удовољити; лишен сам дакле свake помоћи и пред Тобом се оправдати не могу. Но Ти сам всеблаги Творче, видећи јад и беду нас грешних, постарао си се за средство и начин, којим ћемо ми душе наше од грехова очистити. Ти си нам послао јединороднога Сина Твога, да сваки који верује у Њега не погине, него да живот вечни задобије. И ја верујем да је Он заиста Спаситељ света од Тебе кроз пророке нам обећани; верујем да су оне: ране, ексери, крст и смрт, коју је Он претрпео, — претрпео једино за то, да удовољи правди Твојој за спасење грешника, од којих сам први ја. Молим Ти се дакле, прими ову — за мене гре-

пиога, телом самога јединороднога Сина Твога — принесену Теби жртву, и крвљу Његовом грехе моје сасвим изглади, уништи неправду моју, опери — крвљу Његовом — грешну душу моју и удостоји је пређашње благодати и спасења Твога.

То је то, говорим вам љубазни моји, једино, истинито, свето и Богу угодно признавање греха човековог, то и такво признавање греха отвара грешницима небо, и улазак у царство Божје приготовљава; тим и таквим признањем греха можемо ми милост и опроштај од Бога задобити.

У томе нас утврђује сведочанство св. Амвросија, који нас о томе овако поучава: „Грешнику врло много помаже истинито и срдачно исповедање греха, па и саму казну, коју због грехова својих избећи не можемо — стидом својим убла жавамо.“

Св. Кипријан пак о томе овако говори: „Први степен милости Божје, јесте: признавање греха свога.“ То исто потврђује и Григорије Велики са овима речима: „Почетак оправдања, јесте: смирено исповедање греха свога.“

Знајући за то цар и пророк Давид уверен је био, да ничим боље — као грешник — не може Бога умилостивити, нити пак од Њега опроштај греха задобити, него тиме, што ће и сам пред њиме признати да је грешио. Као што и вели: „Опери ме добро од безакоња мога, а од греха мога очисти ме; јер ја знам преступе своје, и грех је мој једнако преда мном“ (Псал. 51. 2, 3). И он је у тој намери својој потпуно успео. Као што се то јасно види из ових речи његових: „Рекох: Исповедам Господу преступе своје; и Ти скиде с мене кривицу греха мога“ (Псал. 32. 5).

За доказ истине ове имамо ми много примера како у Старом тако и у Новом Завету. Но — по моме мњењу — најбољи пример за то пружа нам онај благоразумни разбојник. Два су разбојника са Христом на крсту распета била, за једна и иста злочинства своја; но само је један од њих опроштење грехова својих од Бога задобио и небо наследио, а други не. Св. Јеванђеље јасно нам представља зашто је он једини милости код Бога испросио. Он је исповедио грехе своје и признао, да сасвим правично такву казну трпи; те зато се и оправдао пред Богом и спасења удостојио. Кад је онај други разбојник ружио Христа, он му је говорио: Зар се ти не бојиш Бога, кад си и сам осуђен тако? И ми смо још праведно осуђени; јер примамо по својим делима као што смо заслужили; али Он никаква зла учинио није. И рече Исусу: опомени ме се, Господе! кад дођеш у царство своје.“ На то му Христос одговори: „Заиста ти кажем: данас ћеш бити са мном у рају“ (Лука. 23—40. до 44). Из тога се потпуно уверити можемо, да је признавање греха и смирено исповедање истога сједињено са тврдом вером у Христа; — једини и најбољи кључ за отварање врата небеских и получење сваке милости Божје.

Ваља још доказати, да је то признавање и исповедање греха свога за получење царства небеснога — неопходно нужно. Има их, који мисле, да ће им Бог и без тога исповедања — једино по милости својој грехе опростити. Но питам их: Када би човек каквом лутом унутрашњом болом заражен био, шта би му прво и прво чинити ваљало? Очекујем да ћете казати: Нека тражи лека од искусних у томе лекара. Добро. Но када би човек тај тако неувиђаван и ненажљив био, те ма да се у њему болест силно укоренила, и лекари му јасно предочили да му отуда и скорашња смрт наступити може; — то ипак он за обновљење пређашњег здравља свога те прописе и савете лекарске примио не би, него би се још хвалио и говорио, да је он потпуно здрав и да у себи никакве болести нема: — да ли би му онда могло помоћи лечење и искуство лекара тих? Јамачно да не би. Тако исто бива и код грешника. Ма да је душевно лекарство покајања пред очима његовима, ма да духовни лекари: свештеници и учитељи јасно му предочавају душевну болест његову, ма да и сам Бог не ће смрти грешника, него хоће да он оздрави од душевне болести своје и да се спасе; то ипак грешник тај све то задобити не може док Богу — кроз духовника свога — не исповеди да је грешник, док срдачним покајањем не потражи лека душевној боли својој. Но чим призна и исповеди грех свој, те се од срца покаје и завери да неће вике грешити, — он одмах коначно оздравља, коначно га милостиви Бог у пређашњу милост своју прима и као сина свога грли.

Бог одвраћа лице своје од оних људи, који сами себе хвалисаво уздижу и оправдавају пред Њим; дочим пак оне, који ничице падају пред величанством благости Његове и са скрушеним срцем милости од Њега ишту — ма какви да су грешници — прима их, милује и опрашта им

грехе, па шта више, и небеснога живота их удостојава. Као што је то мало час казао о разбојнику оном; а о томе се још боље уверити можемо из оне приче јеванђеоске „О блудноме сину“, у којој је оличено то: како Бог покајаног и од греха оживела грешника у своја отачаска недра прима и усиновљава.

Сада сами размислимо, богољубазни Хришћани, је ли тешко то грешнику учинити? Је ли тешко отворити уста своја пред свештеником својим, а пред свезнајућим Богом исповедити, да такве и такве грехе имамо? Но грешник савсим противно томе поступа. Он — не само да неће да признава грехе своје — нео не трпи да му когод о поправљању његовом и говори. Због тога је Клит од Александра убијен, а Прексаспесов син од Камбизена стрељан био. Због тога је св. Јован од Ирода у тамници посечен био, због тога су и данас проповедници од многих људи мржњи и презирању изложени. Заиста се дивити морамо, што је јавно изобличавање греха и преступа нашега, које изобличавање тако добру сврху има — нама тако несносно.

Још се и томе дивити морамо, што је и сама обична и од цркве установљена исповед, која се једино међу нама и свештеником свршава — тако некима тешка, да ва исту као на неко мучење иду; те отуда и бива, да се један од нас кроз целу годину, други кроз две, а неки пак за време целога живота свога ни једанпут не исповедају нити причешћују. Чудновато је то заиста, вели Тертулијан: Ластавица уме да извида осленљене птичије гнезда свога, јелен стрелом погођен, одмах чим би гвожђе из ране његове извило, зна се сам лечити; а грешник, као разумно створење Божје за обновљење душевнога здравља свога не зна да нађе средства и мелема, или зна, али га не ће да тражи, и у корист душевнога здравља свога употребљује! Шта ти то чиниш грешниче? Стидиш ли се ти твога пред Богом покајања кроз духовнога оца твога свештеника, као сведока истога покајања? Но не стиди се — он сам није већео, него је човек, који је таквим истим гресима као и ти подложан. Или се ти бојиш њега? Но не бој се; — он нема мача у рукама својима, него има у устима својима ове речи: „Прашташ ти, и разрешавам те од свију грехова твојих.“ Или ти, на послетку, не знаш, какво дејство производи у нама тајинство ово? Сам је Христос апостолима својима — а после њих и пређемницима звања њиховога — дао ову власт: „Којима опростите грехе, опроштене им се; и којима задржите, задржане се“ (Јев. Јов. 20. 23.) И по томе је дужан сваки тврдо веровати, да када свештеник на земљи отвара уста своја, отвара их и Бог на небесима; када он говори овде: „прашташ ти“ — то и сам Бог исто тако говори — тамо на небу — са престола свога.

Но многи од нас још и за то не ће да исповедају грехе своје, што се не надају, да ће због огромних, великих и тешких грехова својих и моћи од Бога опроштај задобити. Свакога таквог св. Августин ово пита: Но шта си ти учинио? Је ли ли ти учинио тако неизмерно тешки и страшни грех, да се ужасаваш када о томе и помислиш? Да ниси ти и самога Христа убио? Но ма да од овога дела нема горега, по томе што и од Христа ништа нема бољега; — то ипак и грех тај опроштен би ти био, као што су и Јудеји који су фактично Христа распели, када се после у Њега поверовали — опроштење задобили.

Но оставимо ми то сада на страну те разгледајмо: како многи од нас данас исповеди приступа, да ли из чистога убеђења хришћанскога или само из некога обичаја? Да ли ми кроз духовника свога искрено пред Богом кривице своје признајемо, признајемо ли их онако, како нам то савест наша казује? Не. Ми често сакривамо величину грехова својих, умањујемо зла дела своја, и са сваке стране тражимо изговора за оправдање своје. Тако многи данас при исповеди својој овако говори: Ја не бих то учинио, да ме такве и такве побуде на то подстакле нису; ја не бих украо, да ме на то беда и крајња невоља нагнала није, не бих отимао и неправедан био, да имам на чему живети; не бих раскошно живео, да то положај и достојанство моје не захтева. Па је ли то исповед наша? Зар ми тако себе изобличавамо пред Оним, који и без нас зна све за нас? Заиста, то није исповед, него само празне речи и обмана једна. Доиста, верују, душо грешна, да од такве исповеди никакве користи имати нећеш, него ћеш још већу осуду задобити.

По томе, дакле, побожна браћо моја, ако хоћемо да получимо од Бога опроштај грехова својих, — то шта смо онда најпре чинити дужни? Дужни смо најпре пажљиво испитати савест своју и срдачно признати каква су зла дела мучила душу нашу. Када то признамо, дужни смо

тога часа, без оклевања приступити најузвишенијем лекару душа људских — Богу, и исказати искрено од какве душевне болести страдамо. Дужни смо исповедити: каква смо и која смо зла дела ми чинили, те тиме неизреченој благости Божјој увреде нанели. Но та исповед наша треба да је савршена, а то је: без икаквога извињавања нашега или пак умањавања кривице наше. Исповед наша треба да је јасна, а то је: без икакнога затајивања како смо и када смо зло дело које учинили, и колико смо пута исто понављали. Она треба да је смирена, а то је: дужни смо сасвим себе осуђивати, сакрушавати и плакати због грехова својих, те уједно признавати, да смо за исте пакао огњени заслужили, — а не да је исповед наша каквим догињством или презирањем ближњега свога испуњена. Напослетку дужни смо ми истините се исповедати, то јест, са тим тврдим обећањем, да нећемо више у те грехе и преступе упадати. Но најбоље, шта ми у овој прилици ваља да чинимо, јесте то, да се — просто речено — Сина Божјега држимо, те заслугама његовим да од Бога Оца оправдања ишитемо, да се пресветом крвљу Његовом сви ми грешници очишћавамо.

При томе ваља да верујемо онако, као што сам нам у беседи овој казао, јер без вере није ни могуће Богу угодити. Забадава би когод и више пута грехе своје исповедао, а при томе не би вере имао, каква је била код поменутога разбојника; — то се онда оправдања код Бога и спасења свога никада удостојити не би могао.

Но о овоме дужни ће бити пастири и оци духовни пространије беседити људима, који им ради исповеди и опроштаја грехова својих од Бога — приступају, по овој заповеди Христовој: „Идите и покажите се свештеницима“ (Лука 17. 14). Но ове беседе моје била је циљ и сврха показати: како и на који начин и грешници — заједно са Натанаилом — могу угледати небо отворено, како се: праведним, светим и богоугодним делима својима истога и удостојити могу, помоћу Бога Оца, заслугама Сина Божјег са дејством Духа Светога. Амин.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Настаиак).

Главно је овде то, да и ако су деца у оном друштву, које је Христос наранио, била и од Христа благословљени лебац јела, ипак се она нису бројала, па чак ни спомињала; а што још више пада у очи то је, да се не само деца него ни жене нису бројале, па ни спомињале. Бројали су се и спомињали, само људи, а — вероватно — њихове жене и њихова деца нису се бројала, а нарочито нису се спомињала за то, што се то већ по себи разуме, и разумети може и мора, да где су људи, ту су и њихове жене, ту и њихова деца бити морају. Рекосмо: „вероватно њихове жене и њихова деца“; јер шта је вероватније, шта ће бити истинитије: да ли то, да су жене са туђим мужевима, односно деца са туђим родитељима за Христом на тако далеки пут отишла, и тако дуго време остала; или то, да су жене са својим мужевима, а нарочито да су деца са својим родитељима, односно очевима за Христом пошла и пила?

3.) Да је доиста тако, да се на име жене са својим мужевима, а нарочито да се деца са својим родитељима већ подразумевала, и ако се изрично спомињала и наводила нису — сведочи то што су апостоли крштавали поједине људе, поједине особе „са свима њиховима“, са „целом кућом, са целим домом њиховим“; а то су — без сумње — биле њихове жене, па и њихова деца. Тако је са ап. Павле крстио „Лидију и кућу њезину“, за тим „тамничара и све његове“ (Дела 16., 15. и 33.) и још „Стефанин дом“. (I. Кор. 1., 6.)

Назарени узимају, да су тим „кућама“ у тим „домовима“ били само одрасли чланови, међу којима — ако је и било деце — али су та деца, свакако некрштена остала. — Има их, који веле, да се под „кућом и домом“ осим одраслих чланова могу разумети још и робови, односно слуге. (Биспинг у тумачењу свом на: Дела 16., 15.)

Но, свакако је теже, па и тешко наћи „кућу или дом“ са самим одраслим члановима, те је према томе, тешко веровати, да су у „кућама и домовима“, које је св. ап. Павле крстио, били само одрасли чланови. — А ако се под „кућом и домом“ могу разумети и робови и слуге: али се под тим именом деца разумети морају. И данас, када говоримо о нечијој „кући и дому“, односно о кућевном друштву, ми ту мислимо и разумемо не робове, односно слуге, већ породицу његову: жену, децу, браћу. Напослетку, да ли су и сви робови, слуге морали бити одрасли; или ако

су већ били одрасли, да ли нису могли и они имати деце?

Кад је већ под „кућом и домом“ теже разумети само одрасле чланове; и кад је под „својима“ тешко мислити на робове, на слуге — да видимо сада, јесу ли могла остати некрштенима деца у оним „кућама и домовима“, које је св. ап. Павле крстио. —

Уверени, да онај, који се не роди „водом и Духом“ не ће и не може ући „у царство Божје“; и знајући, да су и њихова деца само „тело“, а не „дух“, јер су „од тела“, а не „од Духа“ рођени: је ли само и мислити, а камо ли веровати, да су они родитељи, који су се „водом и Духом“ родити, који су се крстити дали, само да би у „царство Божје“ ући могли, да су ти родитељи хтели и смели оставити своју децу „у телу“, и да нису желили, да им се и деца роде „водом и Духом“, о крштењу чак својих робова, слугу: зар се ти исти људи нису још и више старати морали о рођењу „водом и Духом,“ о крштењу своје деце?

А је ли и ради чега је било нужно баш и децу крстити, то ћемо — осим већ напред реченога — још и у даљим речима видити и уверити се.

4.) Узмемо ли сада, да се речи Христове: „ако се ко не роди водом и Духом не може ући у царство Божје“ не односе на све, него само на одрасле чланове цркве Христове, онда се рађа питање: до ког доба могу се деца оставити без крштења, а од ког доба треба децу крстити.“

О томе у св. писму нема ни једне речи, управо — што но реч — ни једног словцета. Већ и то би разуином и увиђавном човеку доста било, да да види и познава, да су назарени на кривом путу, а да је учење правосл. цркве о потреби крштавања деце истинито и са св. писмом сагласно. Јер како је крштење важно и врло важно, управо најважније: то би св. писмо морало одредити тачно и јасно, који чланови цркве Христове могу бити и остати без св. крштења, као што би морало изриком навести и означити доба живота, од кога се ти чланови крстити морају. Јест, кад би то тако било и бити морало, онда св. писмо не би могло, не би смело преко тога — ћутке прећи.

Но кад нам већ св. писмо о томе ништа не говори, да чујемо онда, шта веле и како на то питање одговарају назарени.

Овдашњи назарени рекоше; да се дете има крстити „у годинама савршенства“, и те године започињу са 12.—13 година живота; испод 12 година старости никако се дете крстити не може и не сме.

Пре свега треба напоменути и нагласити, да то и тако говоре назарени, који трубе и говоре, да се они држе једино св. писма, а да одбацују свако и свачије предање. Како о годинама крштења у св. писму нема ни речице, ви словцета. то им је године те морао неко означити. И сад је питање: ко им је то означио? није ли то — предање? и значи ли то говорити истину?!

То, да се деца „у годинама савршенства“ крстити имају, одводи мисао на речи св. ап. Павла: „Докле достигнемо ... у човека савршена“. (Ефес. 4., 13.) Те изгледа, да назарени на основу тих апостолових речи траже од деце „године савршенства,“ да би крштена бити могла.

Но на том месту није реч о крштењу, ни о годинама крштења; него ту апостол вели, да је Бог у својој цркви поставио „апостоле, пророке, јеванђелисте, пастире и учитеље“ у ту сврху, да би помоћу и преко њих чланови, и то већ крштени, дакле, одрасли чланови цркве Христове могли „достигнути ... у човека савршени.“ И док — по овим речима апостоловим — већ одрасли дакле, преко 12—13 година стари Хришћани треба тек да се труде и старају, да би могли „достигнути у човека савршена“: дотле су — код назарена — деца од 12—13 година стара већ ушла „у године савршенства“, која треба онда још само да се крсте, па да потпуно „достигну у човека савршена“.?! И ако је ово чудновато, ипак је вероватно, да назарени тако мисле и верују; јер знамо да они уче и тврде, да су њихови препорођени, дакле, крштени чланови — „свети и безгрешни“, елем „савршени.“

Познато је, да у назаренство прелазе из других вероисповеди људи већ одрасли; а зна се и то, да они такове одмах не крсте И онда је питање: када се такови, већ одрасли људи крстити имају?

На то питање одговарају назарени: онда, када дотични зажели, односно, кад покаже и докаже, да је крштења достојан; но додају, да неко може и умрети; а да се крштења не удостоји, достојним не покаже.

Чудновато! Дете од 12—13 година старо хоће да зажели, да буде крштено, па може и да се достојн, достојним св. крштења покаже: а овамо одрастан човек, не ће да зажели, што пре да се крсти; или ако и зажели, али не може да се покаже достојним св. крштења! Па што захтевају назарени од онога, који се крстити жели? Какву спрему траже они од дотичнога? Колико је времена нужно, па да се неко за св. крштење спремити, да се св. крштења достојним показати може?

Апостолима је и кратка поука била доста и довољна, па да после ње неког човека крстити могу; апостолима је доста и довољно било, да неко призна и исповеди, да верује, да је Христос — Божји Син, па да дотичнога крстити смеју. Тако је ђакон Филип крстио Арапина после поуке у вери Христовој, коју је дао Арапину путујући неко време на кола са Арапином, а на најану Арапинову: „верујем, да је Исус Христос син Божји.“ (види целу повест: Дела 8., 26.—39.); тако је св. ап. Павле крстио „Лидију и кућу њезину“ и опет после обуке у вери Христовој, која је трајала једва који дан (Исто, 16, 13.—15.); тако је напослетку св. ап. Павле у једној ноћи из тамнице дошао у кућу тамничареву, поучио њега и његове у вери Христовој и све их крстио и још се пре зоре у тамницу вратио. 27,—40.) — међу тим нашим „вернима,“ нашим назаренима нису доста дани и седнице, кратки су им месеци и године а не ретко, кратак им је — тако рећи — и читав век, да би се неко у вери Христовој колико је најнужније обучити и св. крштења удостојити се могао; с тога они лака срца, мирне душе гледају, како неко и некрштен, а у жељи за крштењем умире! Па нису ли наши „верни“, наши назарени и од самих св. апостола — бољи Хришћани?! Тако бар изгледа.

Ни наша св. прав. црква није крштавала, па ни данас не крштава никога онде и онда, где и кад кога ухвати; него тек онда, када је дотичнога, колико је најнужније у вери Христовој поучила и тако за крштење спремила. Али, ако ономе, кога она поучава и за крштење спрема, прети опасност смрти: тада св. прав. црква прекида обуку и крсти га одмах, само ако дотични призна и исповеди, да верује, да је „Исус Христос — Син Божји.“ А св. правосл. црква чини то тако с тога, што тако чинити, свакако може, и сме. Јер ако се икад човеку веровати може, али на смрти највише. Ако човек и има у животу своме кадгод — ма и привидне — нужде и потребе, да се претвара, да крије истину; али на смрти те нужде и потребе баш никако бити не може. С тога и видимо, да на смрти људи признају и исповедају и највеће и најужасније грехове своје. Па кад неко гледајући смрти у очи призна и исповеди, да верује, да је „Исус Христос — Син Божји,“ баш као што је оно разбојник на крсту признао и исповедио, да је Христос „Господ“ — зар да се таковоме човеку веровати не може, зар да се таковоме човеку крштење дати не сме? И кад то знамо, онда питамо: где је ваше нежности, милости и топле материнске љубави: да ли у св. прав. цркви, у којој се нико са овога света без св. крштења не пушта? или у назаренској верској заједници где се и многи без св. крштења на онај свет отправља?

На послетку, није ли то у опште нешто чудновато и непојмљиво, хтети и желити одредити тачну границу у животу човечјем, до које човек без св. крштења бити може односно мора, а од које се крстити мора, односно може. Не звони ли и одвише чудновато, па и невероватно кад се рекне: дете од 12 година старо мора се, односно може се крстити; али дете ма и са месец-два дана млађе не мора се крстити, управо не сме се крстити, јер се не може показати достојним св. крштења?! На тако уској граници, толи грдна провалија! — А не може ли се зар дете и испод 12 година старо у вери Христовој толико поучити, да зажели св. крштење; не може ли се зар и таково дете у животу и владању своме толико поправити, и на праву стазу упутити, те да буде св. крштења достојно?!

А да баш и нала. дакле и испод 12—13 година стара деца могу имати и своја личнога греха, за који одговарају и за који казну издржати могу и морају, о томе нам сведочи св. писмо Старог Завета. Један пут је пророк Јелисије пшао у Ветиљ: „И кад иђаше путем, изиђоше мала деца из града и ругаху му се говорећи му: ходи, ћело! ходи, ћело! А Јелисије обазре се и видећи их, прокле их именом Господњим. Тада изиђоше две медведице из шуме, и растргоше четрдест и двоје деце.“ (II. Цар. 2., 23.—24.)

Као што се види, овде су деца кажњена за свој лични грех. Јер ако деца — још гао малена — своја личнога греха имати нису могла; или ако се маленој деци лични грех урачунати није могао: каква је онда смисла имало, да пророк Јелисије „проклиње именом Господњим“ малену децу? И за што је онда Бог „клетву“ пророкову чуо и саслушао, те децу казнио?

А кад деца, још као малена, лична греха имати могу; кад, дакле, она своме спасењу шкодити могу: за што да онда она своме спасењу не могу што допринети, штогод учинити?!

Биће, дакле, да се и деца испод 12—13 година стара крстити могу и морају. И онда не стоји тврдња назарена, да се дете испод 12 година живота никако крстити не може и не сме.

У осталом пада у очи, те је чудноваго и то, да сви назарени не мисле једнако о годинама, када се деца крстити могу: „... назарени крштавају своју децу — како горе — између 7 и 14 година...“ („Назаренство“ стр. 127.) Већ и то је памет ном човеку доста, па да види и да се увери, да су назарени на кривом путу да види и да се увери, да назарени бакћу и дугају по помрчини говорећи и тврдећи један ово други оно.

Него збиља: вредно би и занимљиво било чути и слушати спор и расправу тих назарена разног мњења и уверења! Каквим би и чијим би ауктори тетом ту поједине странке правдале и бранile своје учење?!

(Наставиће се.)

Васпитно управљање Божје над људима.

Од др **Штекла** превео **Милан Поповић** у Ресељу.

(Свршетак.)

7. У свјетлости те идеје добијају све чињенице и појаве историјске своје потпуно расвјетљење, и постају нам потпуно разумљиве. Оне нам показују много средстава, којим се божанствени васпитач послужио, да човјечји род што боље усавршн у хришћанском духу. Велике катастрофе свјетске историје, за вријеме којих је на поједине народе казна напласила, док су се други народи уздигли и до господства долазили, јесу само божанске уредбе или допуштања, да једне народе преко других казни због њихова отпадања од васпитног управљања Божјег, и да их тиме на боље путеве изведе. Елеја, све у историји има свој циљ и свој разлог; ништа није голи случај; све је ушло у план божанственог васпитања, и најмање увијек се клони спасу људског рода и народа, који се у њему налазе, ма да наш ограничени разум није кадар кад и кад у појединости прозирјети у планове Божје. Како је пријатна према томе слика, коју нам под тијем становиштем свјетска историја пружа! Све што би нам без обзира на васпитно управљање Божје било сасвим непојмљиво и загонетно, то добија у свјетлости те идеје своје потпуно расвјетљење, и то такво расвјетљење, које и дух и срце на исти начин задовољава.

8. Али као год што васпитно управљање Божје, које над појединим људима влада, не дјелује само на невидљив начин, већ се и на видљив начин појављује у толико, у колико црква као божанска установа посредује као заступница Божја у васпитању човјека за вјечни живот, тако је и с обзиром на васпитно управљање васколиког човјечјег рода. Црква је велика васпитатељка човјечјег рода, јер у области видљивој као заступница Божја у име Божје васпитава народе за хришћанску културу и нравственост, и тијем путем непрестано ходи. Као што је у старом завјету био „закон“ Παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν, (Галаћ. 3, 24.) тако је у новом завјету хришћанска црква велики педагог за људски род, који је одређен да га усавршава. На како је величанствено црква ријешила ту задаћу од почетка свог опстанка! Она хришћанске народе васпитава за културу и цивилизацију, и довела их је до оног степена, који није нити нехришћански нити незнабожачки народ достигао нити ће достигнути. Ужасне су биле битке, које је она имала да издржи са деспотизмом, који се култури противи; при сваком кораку, који је она учинила за нравственост народа, овај јој је насупрот стајао, да њену дјелатност уништи, и да човјечји род баци у дивљаштво; али она се није поколебала, она је све те борбе побједоносно извојевала, и отргла народе од смртних загрљаја оног деспотизма. Под њеним васпитним управљањем хришћанска је нравственост корачала напријед без задржавања и ниједна моћ противна култури није могла тог напретка зауставити. Црква неће ни у будућности одустати од тог васпитног управљања човјечјег

рода, и своју ће задаћу испуњавати упркос свему противљењу антихришћанског световног духа.

Историја сваког појединог човјека као и цијелог човјечјег рода, ако се схвати у потпуном обиму, стоји под идејом васпитања, које невидљиво Бог врши а видљиво црква као заступница Божја у име Његово. Ту велику истину дошао је Спаситељ Наш Исус Христос на свијет; и изрекао је је у оној великој ријечи: „Дошао је Син човјечји изискати и спасти погинуло“.[1]) и Он је ту у тијем ријечима наговорену идеју остварио у оснивању цркве, „Јакоже посла мя отець, и Азъ посылаю вы.“[2]) Христос је дакле извор и средиште свега васпитања, како појединог човјека, тако и цијелог нашег рода: од њега излази све опуномоћење и дјелатност васпитања и Њему треба да се опет поврати. Он је, „Архигосъ“ цијелог људског рода с обзиром на његово васпитање до степена савршенства. Црква добија своје васпитно опуномоћење сада од Њега; само тијем, што Он у њој непрестано живи и дјелује, она има право на васпитно управљање човјечјег рода, али она је само тијем за то оспособљена. Христос је алфа и омега свега васпитања; без Њега нема васпитања.

Али људски васпитач је позван, да ради на великом дјелу људског васпитања, као што Га Христос остварава у својој цркви и кроз њу, у кругу младежи, у кругу дјеце. И стога му мора у испуњавању његовог позива лебдити пред очима као примјер, као идеја Сам Христос Господ наш. Треба да му са свима силама својима подражава. „Оставите дѣтей, и не возбраняйте имъ прiити ко Мнѣ: такових бо есть царство небесное.“[3]) Тако је божански васпитач једном рекао; та ријеч мора непрестано одјекивати у духу и срцу људског васпитача. „Оставите дѣтей, и не возбраняйте имъ прiити ко мнѣ“ — то мора и његова послорица бити. И потпуно обиље љубави, што га је Христос у ту ријеч ставио, мора људски васпитач у своје срце примити, и излити га на повјерену му дјецу. Он ће само под тијем увјетом ријешити своју задаћу и то на начин, на који се она мора ријешити, ако хоће да му плода донесе, а који се с правом смије очекивати.

[1]) Лука 19, 10;
[2]) Јов. 20. 21;
Матеј 19, 14.

Па ако људског васпитача оптерети то велико дјело васпитања, ако му хоће рука да малакше под тешким теретом, који мора да носи, тад га може утјешити и наново постаћи друга ријеч Спасителева: „И иже аще пріиметъ отрочя таково ко имѧ моє, Мене пріиметъ. Та га ријеч Спасителева може поучити, да је све оно, што Он полаже око васпитања малих, Господу самом учињено, и то оном Господу, који не допушта, да добро дјело остане ненаграђено и да указано доброчинство ближњем остане без благослова, и ма да тај благослов не виде сваки пут наше људске очи. Па ако се увјет хришћанског живота, којег је клицу васпитач усадио у срце дјетиње опет преломи саблажњавањем и завођењем од стране других, тад нам може он у светом гњеву дозвати у памет даљу ријеч Спасителеву: „И иже аще соблазнитъ єдиного малыхъ сихъ вѣрующихъ мя, бо́лѣ єсть емоу да повѣсятъ жерновъ ослескій на выи егѡ, и потопятъ въ пучинѣ морстѣй.“ Те се ријечи држећи, он може своје руке опрати у невиности.

И још једну другу идеју пружа Хришћанство људском васпитачу, која је зато сходна, да му живље његово звање нанесе као свето и часно. Хришћанство учи, да дијете има анђела хранитеља уза се, једног од оних небеских духова који стоје код пријестола Божјег. Њега је Бог послао, да закрили тијело и дух дјетињи, да се тијем „не спотакне о камен“. Њему је Бог наложио, да невидљиво васпитава дијете у име Божје, док људски васпитач за истим циљем тежи у видљивој области. Тако фунгира људски васпитач као сарадник анђела Божјег у дјелу васпитања. Заиста узвишена задаћа! Свијест те задаће мора моћно к томе допринијети, да га постакне на високо цијењење свог звања и на ревно управљање њиме.

Али стога нека васпитач и у дјетету оживи ту свијест и нек је све више оживљује, да оно стоји под заштитом свог анђела хранитеља, да га мора поштовати и љубити, и да нигда себи не допусти таквог чина, којег свједок не би смјео бити анђео хранитељ. Поштовање светог анђела доста томе допринеси, да дијете на правом путу одржи, и да спријечимо сваки тајан грјешан пријеступ. Па ако хоће васпитач да буде у своме позиву немаран, ако равнодушност или безбрижност с обзиром на праву срећу повјерене му младежи, хоће да се

увуче у његову унутрашњост, тад му могу на памет пасти ријечи Спаситељеве: „Блюдите да не презрите единаго отъ малыхъ сихъ: глаголю бо вамъ: ѣгги ихъ на небесѣхъ вынѣ выдятъ лице отца моегw нбесна гw.

У таквом духу дакле људски васпитач треба да прионе око васпитања, које му је Бог у руке повјерио. У таквом мишљењу он треба неуморно да ради на рјешењу повјерене му задаће; тада се може сигурно тјешити, да ће га једном на пратима вјечности ословити ове ријечи: „Добрѣ, раве благій и вѣрный, w малѣ былъ ѣси вѣренъ над многими тѧ поставлю: вниди въ радость Господа твоегw.“

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Архидијецезалне епархијске власти**). Архид. Административни Одбор држаће своју седницу 8. (20.) марта у понедељак, а Архид. Конзисторија 9. (21.) марта о. г. у уторак.

(**Патријарашки оквотилако**) даје на знање: да ће у време часног поста ускршњег на прељеосвећеној литургији појати и ове године средом гимназијски мешовити, а петком богословски мушки певачки збор. Литургија ће се почињати после претходних часова у 11 с. пре подне. Недељом пак на Василијевој литургији и о празницима на Златоустовој појаће — као и досад — у саборној цркви гимназијски, а у патријарашкој капели богословски певачки збор.

Светој тајни покајања приступиће ученици и ученице основ. школа и гимназије у петак, а слушаоци богословије у суботу пре недеље часнога поста.

У основној школи вршиће св. тајну покајања са најстаријим ученицима и ученицама г. професор катихетике у богословији, спремивши их претходно преко слушаоца IV. године богословије; у гимназији исповедаће г. г. професори богословије, а у богословији г. Архимандрит крушедолски Митрофан Шевић, г. протосинђел и настојатељ кувеждински Димитрије Брашковић и г. катихета гимназијски Иван Машировић.

Св. тајни евхаристије приступиће ученици и ученице основних школа и гимназије у суботу, а слушаоци богословије у недељу исте седнице.

За време часнога поста проповедаће у саборној цркви овдашње свештенство напанемично, а у гимназији ексортовање као и до сад богослови IV. године, по унутству професора, до краја ове школске године.

(**Отечајни испит**.) Пред испитном комисијом епархије Бачке за полагање отечајног испита, а под председништвом прич. г протопрезвитера Новосадског Милана Ђирића, положили су 23. фебр. о. г. тај испит ови кандидати: *Љубомир Славичић* лични помоћник у Ади, *Берисав Берић* администратор парохије у Ст. Палапци, *Јован Вујић*, *Стеван Стрићевић*, *Драгутин Добројевић* и *Милан Ђурковић* свршени богослови.

(**Словенски апостоли и — римпанство.**) Да се покаже „пријатељство“ римпанства према Словенству, боље рећи, да се православни Словени одобровоље на прелазак у унију, односно римокатолицизам, прогласила је римска црква 1881. године, за данашњега папе Лава XIII., словенске апостоле Св. Кирила и Методија светитељима римске цркве. Као што јављају, римска Congregatio sanctorum patrum, закључком својим од децембра месеца прошле године, избацила је словенске апостоле и светитеље из реда светитеља римске цркве, те место њих признала светитељем Антонија Барнабу. Је ли та вест истинита, и ако је истина — зашто је римска црква то учинила, то ће нам, сигурно, казати Загребачки „Katolički List“.

(**Прелаз Немаца у протестантизам.**) Као што јављају, међу аустријским Немцима напредује *у масама* прелаз из римокатолицизма у протестантизам. Покрет тај потпомаже Евангелски Савез у Берлину. —

(**Књижевни Одбор Матице Српске**) имао је у четвртак 18. фебруара (2. марта) о. г. под председништвом проте Јована Вучковића, председника Књижевног Одељења, своју редовну седницу и решавао је ове предмете: Усвојен је предлог председника и секретара друштвеног, да се прослави 50-годишњица песничкога рада Змај-Јована Јовановића, а поднеси Књижевном Одељењу с препоруком. — Предлог секретарев, да се утицај Књижевног Одбора на уређивање Летописа видно истакне на орган друштвени, уступљен је ради важности пододбору на проучавање. — На препоруку секретареву примљен је за Летопис говор члана Радивоја Врховца у спомен и славу Милану Куњушићу-Абердару. — Према одлуци у прошлој седници, да се за оцену савремених важнијих публикација у Летопису службено одреди који члан Књижевног Одељења или Одбора, умољене се: Јован Живановић на приказ и оцену Шурминове Повјести књижевности; Ђорђе Магарашевић граматичких и полемичких списа; др. Ђорђе Дера Вујићеве националне економије; Радивој Врховац Вукова Рјечника (3. издања); Јован Радонић Новаковић Законика цара Душана; Илариjон Зеремски Епархијских Шематизама; Милан А. Јовановић Ердуљељеве Историје Новога Сада; Милутин Јак-

шић Сенткларијеве повести; Аркадије Варађанин Бакићеве Опште педагогије; Јован Грчић Маргалевог превода Косовских песама; Тих. Остојић Хрватских народних песама и повијих падања Српске Књижевне Задруге. Још ће се умолити гдекоји књижевници, да приказу и оцене важни српски часопис „Дело“ и иначе нове публикације. — Усвојен је предлог члана Радивоја Врховца, да се у Летопису наноси тачан библиографски преглед свега, што наше на српском језику и по могућности и онога, што би се у будуће јавило у туђим језицима а тиче се само народа. — На предлог секретарев није примљен за Летопис састав непознатог писца „Живот Јована Стерије Поповића.“ — Приповетка Панте Поповића за Књиге за народ „Чува свеце српске“ издаје се на оцену члану Сави Петровићу. — Истом се члану издаје на оцену састав Мите Нешковића за Књиге за народ „Не хули имена Божјег!“ — На опширне оцене Моја Медића и Стевана Милованова прима се и награђује се дело непознатог писца „Плитвичка језера“ као дело мимо расписаних награда. — Према оцени Радивоја Врховца прима се за Летопис Драгише С. Милутиновића Коментар на Осмијање Учитеља Симе Милутиновића. — Према оцени Тих. Остојића прима се за Летопис рукопис Јована Радовића „Прилошци историје словенског препорођаја крајем прошлог и почетком овога века.“ — Исти оцењивач препоручује за Летопис „Биљешке за месечника на г. 1651.“ — На препоруку Саве Петровића прима се за Књиге за народ спис Михајла Миловановића „Света Три Јерарха.“ — Према оцени дра Ђорђа Дере не прима се за Књиге за народ рукопис непознатог писца „Земаљски устав.“ — Упућује се секретар, да до идуће седнице поднесе предлог о препначенју издавања Књига за народ. — Из извештаја секретарева о питомцима под управом Матице Српске узима се на врло повољно знање део о Милану Жакулу, техничару II. год. у Будим-Пешти и питомцу задужбине Симе Ђорђевића, који је још септембра прошле године с успехом колоквао и чија је писмена радња из електротехнике, коју је поднео на расписану награду своје Велике Школе, добила оцену „похвалну“ и награду од 50 фор. — Његова Светост Патријарх српски Георгије одобрио је предложене повишене питомцима задужбине Нестора Димитријевића. — Са задовољством се узима на знање пријава питомца Милана Будисављевића, да је у Загребачкој вишој гимназији узет за помоћног учитеља. Како је пак тај вредни питомац пред строгим испитима, остаила се до даљег решења у уживању своје стипендије. — Милану Вишићу, ученику шумарства, враћа се молба за стипендију, пошто није никаква ни расписана. — Умољене се г. А. Ђукић, да прегледи Дневник пок. Јована Ковачевића, пароха Сентомашког из год. 1848.

(**Управни Одбор Матице Српске**) имао је у суботу 20. фебруара (4. марта) о. г. своју редовну седницу под председништвом Паје Гостовића, потпредседника друштвеног. Од многих предмета напоменимо: Узима се на тужно знање пријава секретаријата о смрти члановa Матичиних Димитрија Бибића адвоката у Мелентији, Гавре Ј. Мијатовића, трговца у Мостару и Обрада Недељковића, економа у Сиргту. — Усвојен је предлог пододбора, да се 40 годишњица бившег секретара и садашњег председника Матичина А. Хаџића ограничи на то, да се још за живота Хаџићева истакне слика његова у дворани Матице Српске и да га том приликом и у редовној седници Управног Одбора поздрави потпредседник друштвени. — Према наредби министарства просвете послан је препис и превод тестамента Петра Костића ради имене основног писма. — Министарство просвете послало је разрешнице на рачуне о заједничким управним трошковима за год. 1896. и 1897. Решено је, да се штампање службених уредаба Матице Српске, као правила за чиновнике и библиотеку, наредника уредба и основна писма настави у Раду и именику, том службеном органу Матичином. — Послана су министарству века разјашњења на рачуне фондова Симе Ђорђевића и Павла Јовановића. — Тако је исто послан исказ о фонду Јосе и Јулијане Обрадовића. — Економски пододбор јавља, о повољном арендирању неких парцела на салашу Марије Трандафилке. — Решено је, да се слике на старих српских рукописа пошљу ради клишијеве израде у који уметнички завод.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Задруга Српкиња у Великој Кикинди решила је да из своје благајне учини прилог Фонду Св. Саве у износу од 50 ф, те је у то име достављена управи народно-црквених фондова у Карловцима 10 ф. као прву рату. У име српске школе хвала племенитим прилагачима.

Јавна захвала.

Свима племенитим дароватељима за украс цркве св. Петра и Павла у Туку. Приложили су: Српска православна црквена општина Земун: из благајне св. Николајевске цркве 10 ф., из благајне св. Архангелске цркве 5 ф. — Српска прав. општина Ријека 20 ф. Прото Јован Вучковић Кар-

ловци 2 ф. 50 н., прото Јован Јеремић Карловци 2 ф., професор Иларион Зеремски Карловци 1 ф., професор Радивој Врховац Карловци 1 ф., директор гимназ. Вујић Карловци 1 ф., професор Јов. Живановић Карловци 50 н., Др. Г. Летић 2 ф., професор Душан Јакшић Карловци 1 ф., професор Милутин Јакшић 1 ф., професор Анацијев Гаврило Карловци 1 ф., Др. Лазо Обреновић Карловци 1 ф., професор Јован Живковић Карловци 1 ф., Срп. црк. општина Ст. Бечеј 5 ф., Дамјан Петровић трговац Срп. Моравице 5 ф., Григорије Н. Мандић митрополит Д. Тузла 10 ф., Амалија Бркић Товаришево 5 ф., Мандатар. арх. Анатолије Јанковић Нови Сад 3 ф., Милан Ћирић прота Нови Сад 2 ф., Михаило Миловановић кат. Нови Сад 1 ф., Јован Вујин 1 ф., Ђорђе Бељански Нови Сад 50 н., Никола Најић 50 н., Срп. прав. црквена општина Трст 50 ф., Срп. прав. црквена општина Огар 2 ф., Општина Темишварска Темишвар 10 ф. Свега дакле 140 ф. Први износ био је 183 ф. 11 н. Свега 323 ф. 11 н.

Потписани одбор најтоплије се захваљује поменутим дароватељима. Од нас хвала — а од Бога здравље. —

Кимеравице Моравице 28. фебруара 1869.

Раде Мапојловић кр. надшумар. Никола Јакшић парох.

Ад бр. 18 ех 1898.
Ц. О.

Јавна захвала.

Потписани, у име представништва срп. правосл. црк. школ. општинске управе сегединске, најтоплију благодарност и признање изјављујемо благор. госп. *Урошу Тошановском* бележнику политичне општине Српско-Крстурске, који је сопственом побудом, нашој гв. православној српској цркви поклонио пет стотина фор. (500 фор.) тако, да наша црк. општинска управа с тим поклоном слободно, по најбољем умењу своме може располагати у сврху унапређења црквено општинских цељи.

Из седнице црк. одбора, срп. правосл. општине сегединске, у Сегедину 27. јануара (8. фебруара) 1899 држане.

Јован Ђ. Ђосић перовођа. Коста пл. Сабо потпредседник

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К 30. ех 1899. 31 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Свиници, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању траје до 31. Марта 1899. по ст. календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком, 11. фебруара 1899.

Михаил епископ.

К. 319/73. ех 1899 22 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњену парохију III. класе у Ст. Керу.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду 16. (28.) фебруара 1899 год.

Конзисторија Бачка.

К. 386/74 ех 1899. 28 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на једно упражњено парохијско место у Сенти, при ком се налази лични помоћник.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду, 16. (28.) фебруара 1899. г.

Конзисторија Бачка.

Ад К. 62, 63, 65 ех 1899. 2 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњеног парохијског места: у Мехали с беривима VI. плаћевног разреда, у Тарашу с беривом III. плаћевног разреда и у Карлову с беривима, која ће се после обављеног избора тачно установити. — Молбенице ваља подастрети путем претпостављених власти, потписаној епархијској конзисторији до 4. (16.) априла 1899.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 16. (28.) фебруара 1899. год.

Председништво.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 29 1—3

Црквена општина у Великом Градцу, дијецезе Горњо-Карловачке протопопијата Кар. Гвозначког, намјерава свој парохијални стан и стају реновирати.

Услед тога одређена је јавна дражба на дан 12. (24.) априла 1899. у 10 сахати прије подне.

План, трошковник и дражбени увјети могу се сваки дан код црквеног председника видити.

Велики Градац 24. фебр. (8. март) 1899.

Председништво црквене општине.

Ад бр. К 87/36 ех 1899. 27 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Ривици.

Компетенти нека своје прошено биљеговане и инструпране молбенице надлежним путем овој конзисторији до конца месеца марта о. г. по ст. поднесу.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 25. јануара (6. фебруара) 1899.

Председништво.

Ад III С. 36/92. ех 1899. 2—3 19

С Т Е Ч А Ј.

Овим се отвара стечај ради попуњења места привременог заменика епарх. школског референта темишварско-вршачког.

Са овим местом — изузев право на петогодишњи доплатак и мировину — скопчана је референтска плата од 1200 фор., станарина од 200 фор. и путни паушал од 300 фор. а. вр годишњих, а дужности референтске означене су у односном делу уредбе за српске народне школе од 1872 г.

Изабрани заменик епарх. школског референта обвезан ће бити, док му год службовање трајало буде, у Темишвару или у Вршцу становати.

Компетенти на ово место ваља своје исправама инструисане молбенице најдаље до 1. (13.) марта 1899. срп. прав. пар. школском савету у Карловцима поднети, а уједно доказати, да осим српским владају добро још и мађарским и немачким језиком.

Из седнице срп. прав. пар. школског савета држане у Карловцима 9. (21.) фебруара 1899. Председништво

срп. прав. пар. школског савета.

Ад Е. 29. I. 4 ех 1899. 2 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију III. евентуално V. класе (у овом случају на место сист. парох. помоћника) у Сефферину.

Рок пријаве путем надлежних власти до Благовести 1899.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

Е. 1686. III. 131. ех 1898. 25 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На више учительских, евентуално учитељичких места у епархији вршачкој са платом од 400 ф. авр. и Школ. Уредбом прописаним дужностима.

Искати се могу оспособљене особе, које су у стању и мађ. језик предавати.

Рок пријаве до благовести 1899.

Епарх. школ. одбор вршачки.

Бр. Е. К. 27. ех 1899 31 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохију III. разреда у Шиници, вилајског протопрезитерата.

Рок пријављивању траје до 31 марта 1899. по ст. календару.

Из сједнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком. 11. фебруара 1899.

Михаил
епископ.

С Т Е Ч А Ј. 28 1—3

Овим се у Најфали ради сталног попуњења на упражњено учитељско место у IV.-ро-разред. мешовитој вероспон. школи отвара.

Плата је учитељу следећа:

1.) У готову новцу из школ. прирезе, коју учитељ месечно у напред прима. год. . 300 ф.

2.) у име огрева за себе год. . . . 40 ф

3) у име поправке наставе год. . . 40 ф.

4.) у име перовођске и рачуновођске дужности год. . . . . 20 ф.

5) Три и пол дан. оране земље, на коју је дотични државну порезу дужан платити. Уз то слободан стан с баштом, и ван стана башту од 800□., и при њеком погребу 1 ф. од мање 50 н.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како Школ. тако и Црк. Одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Компетовати могу само оспособљени учитељи који су Сомборску учитељску школу свршили и испит из мађ. језика положили; јер не оспособљени неће се у обзир узети, пошем ми имамо већ не оспособљених, а који је накнадним путем и II ги разред горње школе испит положио, а у изгледу је да ће и остале, разр. положити моћи.

Лична пријава узеће се у обзир, и имаће при избору првенство.

Рок стечају напласи рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1. септ. 1899/1900., т. ј. у почетку школске године, заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примити.

Ваљано инструјисане молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. православне црквено-школске општине држане у Најфали 14. (26.) фебруара 1899. год.

Јован Пасковић
перовођа.

Мита Авичић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЈОВАН ВИДАКОВИЋ Гомбар

НОВИ САД, Дунавска улица.

Пр. г. свештеницима оба реда најучтивије препоручујем свој гомбарски посао, који сам израђујем те сам у стању врло солидно и јефтино свој рукотвор дати, као: **петље, дугмад, гајтане од камилора и бришима за реверенде, гомбе, гајтана, фронцле за црквене барјаке и литије.**

☞ Израда најсолиднија. Цена најумереније. За свој рукотвор и материјал гарантујем.

С поштовањем

Јован Видаковић

1—3 30

ЊЕГОВОГ ВИСОЧАНСТВА КЊАЗА ЦРНОГОРСКОГ НИКОЛЕ I.

дворски лиферанти црквених утвари и одјејања, трговачка кућа

Ј. В. ВИШАЛИЈЕВА и И. А. СЛОНОВА У МОСКВИ,

Никољска улица, дом графа Шереметјева.

ФИРМА ПОСТОЈИ ОД 1792. ГОДИНЕ.

Желећи дати својим православним српским потрошачима из свију крајева, могућност, да се упознаду што подробније са израђевинама наше сопствене фабрике сваковрсних црквених принадлежности, као и са јефтиноћом цене истих, част им је изнети свакоме на углед свој кратак ценовник, са условима и начином поручбина:

а) утвари сребрне 84 пробе и у ватри позлаћене:

Јеванђеља од 45 сантимет. у кадифе малиноре и др. разне боје, са сребрним оковима по угловима, позлаћени — — — — — — од 30 до 60 руб.
Јеванђеља од 45 с. м. у најф. кадифе, са обема сребр. и позл. корицама — — — — — — од 130 до 150 руб.
Јеванђеља од 45 с. м. с једностраном сребрном и позл. корицом — — — — — — од 25 до 30 руб.
Крстови напрестолни сребрни и позл. од 24, 30, 40 до 200 р.
Крстови за употребу при молитвама и др. сребрни и позлаћени — — — — — — од 15, 20 до 35 руб.
Сосуди цео прибор сребр. и позл. од 55, 75, 100 до 600 р.
Дарохранилице сребрне и позл. од 40, 75, 100 до 700 р.
Кадионице сребрне беле — — од 30, 40, 50 до 75 р.
Кандила сребрна и позлаћена од 12, 20, 30 до 300 р.
Иконе 31+27 с. м. у сребрним и позлаћеним ризама од 25, 35, 50 до 300 р.
Иконе 27+23 с. м. у сребрним и позлаћеним ризама од 15, 20, 30 до 100 р.
Иконе 23+18 с. м. у сребрним и позлаћеним ризама од 10, 15, 25 до 50 р.
Митре златом везене са одличним украсима од 150, 200 до 600 р.
Плаштаниде од кадифе, вез. злат. од 150, 200 до 600 р.
Барјаци црквени од кадифе, са свет. ликом, везени златом од 500, 600 до 1000 р.
Облачења Архијерејска од сомота свиле и др. по жељи, рађа цвета, везено златом од 150, 300, 500 до 1000 р.
Облачења свештеничка разне врсте са златним протк. и везом — — — — — — од 50, 75, 100 до 350 р.
Облачења ђаконска разне врсте са златом протк. и везом — — — — — — од 48, 73, 100 до 300 р.
Прибори златотканих покривала за престоле од 50, 80, 100 до 400 р.
Дарци златоткани за проскомидију од 32, 50 до 250 р.
Крстови велики за торњеве, глаце (круне) са цркве — — — — — — — — од 75, 100, до 300 руб.
Иконе великог формата по потреби за иконостасе, на платну, цинку и дрвету од 35, 50, 75, 100 до 300 руб.
ИКОНОСТАСИ (према мери и величини) од разног дрвета; резани, политирани, са трајном позлатом од 1000, 2000, 4000 до 20.000 руб.

Цене су означене у руским рубљама, — вредност рубље око три франка (динара).

Кореспонденције (поруке) врше се на свима јевропским језицима, *као и на српском језику.* При порукама полаже се одмах једна трећина контања, остале две трећине у нато̀ч (уз доплату). — Пошиљка иде на рачун примоца. Поручиоц треба да означи јасан и тачан свој атрес, као и најближе штанције, преко које да му се порука пошаље. — Новац се прима: Злато сваке врсте а такође и аустр. форинте и урачунава се по дневном курсу. Обрачуни се шаљу тачно. — Све поруке врше се безусловно брзо, тачно и солидно. Илустровани и опширни ценовници шаљу се сваком бесплатно. — **Цене безусловно утврђене за све. Стогодишња фирма наше куће — најречитије говори о свему.**

Стихари свилени и др. разне величине по потреби од 8, 15, 5, до 40 р.
Воздуси од кадифе, атласа, златом везени од 15, 20, 25 до 50 р.
Крстионице (купели) разне израде и величине од 25, 40 до 80 р.

б) утвари бронзане и у ватри позлаћене:

Јеванђеља од 45 с. м., у кадифи, разне боје, окована, са обема броиз. корицама позл. од 30, 50 до 100 руб.
Јеванђеља за употребу при читању молитве и др. од 5, 7 до 10 руб.
Крстови напрестолни позлаћени — од 5, 7, 10 до 20 р.
Крстови за употр. при молитви и др. 1·50, 2, до 3 р.
Сосуди цео прибор броиз. и позлаћ. од 16, 20 до 40 р.
Дарохранилице броиз. и позлаћене од 25, 20 до 50 р.
Кадионице броиз. и посеребрене од 2·50, 4, 7 до 10 р.
Кандила бронзана и позлаћена — од 2, 3, 5 до 20 р.
Иконе 31+27 с. м. броиз., позл., граниране 5, 7 до 10 р.
Иконе 27+23 с. м. „ „ „ 4, 6 до 8 р.
Иконе 23+18 с. м. „ „ „ 2·50, 4 до 6 р.
Свећњаци велики броиз. и посеребр. од 15, 20, 30 до 200 р.
Седмосвећњаци „ „ од 50, 80, 125 до 300 р.
Полијелеји (многосвећн.) поср. од 75, 100, 150, до 1000 р.
Крстови и иконе запрестолне од 50, 75, 100 до 200 р.
Барјаци црквени бронзани и позлаћени, пар од 75, 100, 150 до 500 р.
Облачења свештеничка од кадифе и атласа од 28, 30 до 50 р.
Облачења ђаконска од кад. и атласа од 20, 27 до 45 р.
Прибори покривала за престоле — од 27, 35 до 75 р.
Прибори покривала за проскомидију (жртвеник) од 20, 30, до 50 р.
Воздуси платнени, разни — — од 3, 5, до 15 р.

С поштовањем

Наша адреса: **Виталијев и Слонов,** Никољска улица, дом графа Шереметјева.

Ј. В. ВИТАЛИЈЕВ и И. А. СЛОНОВ
трговачка кућа сваковрсних црквених утвари у **Москви.**

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 10.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 7. марта 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

ГЕОРГИЈЕ ПРВИ

по Божјој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Његова Ц. и Ап. Крал. Величанства ФРАНЦА ЈОСИФА ПРВОГА, прави тајни саветник, кр. угар. великашког дома члан, преузвишених ордена: ц. и кр. гвоздене круне првога степена кавалер, краљ. српског св. Саве првога степена, као и Књажества црногорскога Данилова реда првога степена великокрстник и т. д., и т. д.

шаље Архипастирски и Патријарашки благослов и очинску љубав својој богољубазној деци и новој духовној пастви у Сантову.

Љубазна децо моја!

Кад сте се прошле, радосне и светле недеље враћали у свету веру својих прадедова, исповедали божанске истине православне вере и науке, примали благослов свете православне цркве и причешћивали се најсветијим телом и крвљу Христовом из осве̏ћеногa путира њезина, допирали су радосни таласи духовнога Јордана вашега и откуцаји блажених срдаца ваших и до мога Патријарашкога престола, те спајали се са очинском радошћу и са блаженим осећајима моје Архипастирске душе. Моја мисао, мој дух, мој благослов, лебдео је над вама и вашим светим делом, а моја се Архипастирска радост узносила Престолу Божјем и разлевала у топлој молитви: »Да вам Господ да силу по богатству славе своје, да се утврдите Духом Његовим.« (Еф. III. 16). »И ја чувши веру вашу, не престајем захваљивати се за вас и спомињати вас у својим молитвама.« (Еф. I. 15—16).

Љубазна децо моја! »Сваки који иште прима, и који тражи налази, и који куца отвара му се« (Лук. XI. 10). Ви сте закуцали, и пред вама »отворише се велика и богата врата« (I Кор. XVI. 9) св. православне цркве Христове. Тражили сте бо-

женске и вечне истине њезине, и оне су засјале пред духовним очима вашим, као што сија сунце небеско. »Благо очима, које виде, што ви видите« (Лук. XI. 23)! Искали сте вечну утеху животу своме, спасење души својој и деце своје; искали сте вечно благо, дробни бисер и драго камење, у којем блиста Христова невеста, света православна црква и — примили сте га. „Благословен Бог и Отац Господа Исуса Христа, Отац милости и Бог сваке утехе« (II Кор. I. 3.), Који вас је удостојио, да све то примите у слави свете православне цркве Јединородна Сина Његова!

»Сами сте себе окушали, сами сте себе огледали« (II. Кор. XIII. 5.) и испитали, и ваша вам је душа казала, да она припада светој православној вери и да спасена може наћи само у светој православној цркви. Ви сте послушали исповест и глас своје душе. По слободној вољи, по захтеву савести, по жељи душе, по потреби уверења и вере своје — ви сте данас мила деца свете православне Христове цркве, Св. Савом, по милости Божјој, у српскоме народу основане. »Тога ради преклањам колена своја пред Оцем Господа нашег Исуса Христа« (Еф. III. 14.). А света црква православна, на чија сте врата вером и надом закуцали, отворила вам их је широм и примила вас је, пуна љубави и радости. Отворила вам је она и богате ризнице свога духовнога блага, да будете дионици неисцрпног богатства благодати, које Господ кроз њу даје верној деци својој, кад год их затраже и достојнима се покажу. Ништа света православна црква не крије од деце своје, ништа им не ускраћује, све им даје, што је и како је од самога Господа остављено и наређено, а по Његовој вечној вољи од светих Апостола и светих Отаца црквених установљено.

Моја Архипастирска брига биће — као што је и данас већ — љубазна децо моја, да у светој православној цркви, коју сте за своје спасење, у будној свести »и бистрим очима срца вашег« (Еф. I. 18) изабрали, не будете никад и ни пред ким пасторчад, него равно и увек искрено љубљена рођена деца њезина, међу децом и осталом. »Бог ми је сведок, да вас љубим љубављу Исуса Христа« (Филип. I. 8.). А ни за час не сумњајте, да вас у братска наручја дочекаше и да ће вас увек љубављу својом загревати и остала деца моје љубљене паствe, јер у вама гледе крв од крви своје, грожђе од лозе српске. Добро сте им дошли и боље нете их наћи.

»Господ је раширио милост Своју и правду Своју« (Пс. 35. 11) над вама, а света православна црква вам шири недра своја и отвара срце своје, да вас испуни љубављу својом и приведе спасењу вашем. »Радујте се свагда у Господу, и опет велим: радујте се. Господ је близу. Не брините се ни за што, него у свему молитвом и мољењем, са захваљивањем да се јављају Богу искања ваша. И мир Божји, који превазилази сваки ум, да сачува срца ваша и мисли ваше у Господу Исусу. А даље, браћо моја, што је год истинито, што је год поштено, што је год праведно, што је год пречисто, што је год прељубазно, што је год славно, и још ако има која добродетељ, и ако има која похвала, то мислите« (Филип. IV. 4—8.), у томе се »укорењујте и утемељујте« (Еф. III. 17) и »чувајте се, да не паднете« (I. Кор. X. 12).

»Пазите, стојте у вери, мушки се држите, утврђујте се, све да вам бива у љубави« (I. Кор. XVI. 13—14). »Да вера ваша не буде у мудрости људској него у сили Божјој« (I. Кор. II. 5). »Надањем веселите се, у невољи трпите, у молитви будите једнако« (Рим. XII. 12). »Добро чинити да вам се не досади, јер ћете у своје време пожњети ако се не уморите« (Гал. VI. 9.) »Молим вас пак« »дечице моја« (Гал. IV. 19.), »именом Господа нашег Исуса Христа, да сви једно говорите, и да не буду међу вама распре, него да будете утврђени у једном разуму и у једној мисли« (I. Кор. I. 10). Да будете утврђени у светој вери праотаца ваших, у небеским благодатима, које ће вам изобилно даривати Свети Дух у православној цркви Господа Исуса Христа, милошћу Оца небескога; а достојни да будете љубави, којом вас је примила света православна српска црква и којом су вас деца њезина, а ваша, данас и по вери као и до сад по крви народној, рођена браћа предусрели и обасули.

»Који оре треба у надању да оре, и који врше, у надању да ће добити од онога што врше« (I. Кор. IX. 10.) Нада нека не оставља никада ни вас, љубазна децо моја и мила нова паство моја. Свака праведна нада у љубави, пред Богом се кроз веру испуњава у плодовима добрих дела.

»Ако ли вас дух води« (Гал. V. 18.), ако ли вам »вера кроз љубав« радила буде (Гал. V. 6.), ако »ваше дело вере и труд љубави« (Сол. I. 3.) не малакше, него се буде »укоренило и утемељило« (Еф. III. 17), увек ће вас грејати и небески зраци Божје милости и топлота љубави свете православне цркве, у тој цркви љубав њезине деце, ваше браће, њезиних пастира и архипастира, ваших старешина и учитеља.

Моја Архипастирска љубав и Патријарашка брига за вас побринуће се, да Господа прославите што пре у својој богомољи и светоме храму, а деци вашој да се отворе врата и ваше школе, да свога свештеника и учитеља добијете.

Вршећи своје дужности у новој вери и цркви, увек нека су вам, љубазна децо моја, на уму и на срцу и дужности држављанске. Негујте у души својој стару поданичку неограничену верност према нашем заједничком љубљеном и узвишеном Владару, премилостивом Краљу *Францу Јосифу Првом*, а у срцима вашим нека увек највећим пламом гори љубав за милу домовину, славну Краљевину Угарску. Спремни да сте жртвовати, кад год и што год затреба слава Превишњега Престола и процват миле домовине.

Чврсти у вери, стални у нади, истрајни у љубави, непоколебиви у верности љубљеноме Краљу и Превишњем Престолу, неисцрпни у оданости милој домовини, светли и дични у свима добродетељима и врлинама свете вере и цркве православне, »једне мисли« (Рим. XII.) и сложнога духа са осталом децом љубљене моје паствe и милога народа српскога, пуни одушевљења, задовољства и блаженства у светој православној српској цркви Христовој, будите увек, љубазна децо моја!

И благословено нека је ново »ваше дело вере и труд љубави ваше«, а **Благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца, и причешће светога Духа, нека буде са свима вама. Амин!**

Дано у *Ср. Карловцима*, у Недељу Православља, године 1899. од Рођења Христова, а Патријараштва Нашега десете.

Горепоменути смирени Патријарах

ГЕОРГИЈЕ с. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

КАЈАЊЕ.

Проповиједь сиропусне недјеље.

Говорио у саборној цркви карловачкој прота **Јован Вучковић.**

Сирна поклада. . . .

(Прва пјесна канона на јутрењи чистога понедјељка).

Задњи пут, љубазни, зборио вам је духовни пастир ваш са оне проповједаонице *о кајању*, које треба ради опроштења. („Срп. Сион.“ Карловци 1899. бр. 8. стр. 116—118).

А пошто је вријеме, за које нас света Црква већ неколико седмица спрема и у које ћемо с благословом Божјим ево да ступимо, баш вријеме кајању пријатно и света нам Црква у прошлу сриједу објави да **водиће пасна поститиса**, прођење поста, **цвѣтна поклада** (на **Стѣтовичк** сирне сриједе на вечерњи), то држим да ће за нас бити најкорисније и најспасоносније, да у овој нашој заједничкој поуци у часу овом Богом благословеном, останемо и опет при *кајању*, да се још о кајању поучимо. Та и онако пастир ваш духовни рече тада: „данас се грешник ретко каје“. Не може нам дакле бити непотребно, да се о кајању још разговоримо.

Предлажући вам *„кајање“* за предмет нашега заједничкога поучавања, мислим да ће најбоље бити, да прије свега раз-

јаснимо питање: *шта се све иште за кајање?*

Света Црква поучава нас о томе, док смо још дјеца у малој школи, а казује нам о томе у храму, када нам у читањима својим, молитвама, пјесмама, обредима и поукама својим предлаже на размишљање и усвојење небеско учење о свему, што човјек као члан савеза са Богом треба да зна.

Сабравши уједно све то што нам се у разним тим приликама о нашем питању говори, можемо укратко рећи, да се за кајање у главном иште ово троје: *сазнање* гријеха, *признање* гријеха и *оплакивање* истих.

На првом дакле мјесту иште се *сазнање* гријеха. То стављамо на прво мјесто не можда с тога, што би то било најважније у кајању, него с тога, што морамо свакако најприје бити свјесни гријеха, ако уопће хоћемо да буде кајања. У нама мора бити жива *свијест* да смо *грјешни*. И то не само свијест *опће наше грјешности*, него свијест о томе, *у чему смо све појединце грјешни*.

Разгледајмо, љубазни, сада што се од нас иште ако смо ради да томе захтијеву задовољимо, другим ријечима: *како ћемо доћи до сазнања гријеха?*

Свијест о томе да смо уопће грјешни, може се у нама родити без великог нашег напора. Треба само да помислимо да смо *људи*, прислушајмо само часом зујање *мисли* што се роје у глави нашој, прислушајмо само часом неуредне откуцаје ћудљивога срца нашега, у понору којега кипе свакојаке *жеље*, које нам *вољу* на све стране разапињу и ми смо се одмах увјерили да смо грјешни, ако само знамо, да је гријех свако нарушавање закона Божјег, свако *безакоње* (I Јов. 3, 4).

Уосталом и то не. Не морамо ни прислушкивати уму и срцу својему, ради сазнања грјешности наше, јер она је тако у *бићу* нашему, да је осјећамо као што и *живот* свој осјећамо.

Или можда није тако? Ако није, онда који је тај од смртних што о себи смије рећи, да грјешан није, да се није огријешио о ниједну заповијед Божју, ако не дјелом, а оно ријечју, а ако не ни ријечју, оно бар мишљу својом?

Само њешто слично рекао је о себи онај *фарисеј* у храму (Лука 18, 12—13), али би и њему боље било, да није ни оно рекао. Он је набројио само неколико одредаба закона и похвалио се да их није прекршио. И био је осуђен, истина за *хвалисање* (Лука 18, 14), али и за неистину, јер *ко рече на нема гријеха*, тај не говори *истине* (I Јован. 1, 8), тај *тјера у лаж Бога* истинога (I Јов. 1, 10) који вели: *нема човјека који не гријеши* III Цар. 8, 46) и *нема човјека праведна на земљи* (Еклез. 7, 20), *нити ико може рећи да је чист од гријеха* (Приче Сол. 20, 9). Да, љубазни, *нико није без гријеха, само један Бог* (I Цар. 2, 2), а човјек је грјешан, *ма му живот трајао и један само дан* (Јов. 14, 4. 5).

На тај начин сто долазимо ми врло лако до свијести о томе да смо грјешни. Но теже нам је доћи до свијести о томе, *у чему смо све грјешни*. А то се управо и иште ради сазнања гријеха, које је саставни дио кајања. Морамо дакле знати, како ћемо до те свијести доћи.

Да дођемо до свијести о гријесима својим појединце, ваља да се непомућеном погледу душе наше отвори *сав живот наш неискајани*, са свима мислима, ријечима и дјелима у њему, све што смо мислили, рекли и учинили, а нијесмо смјели ни помислити, ни рећи, ни учинити, исто тако и све што нијесмо помислили, рекли и учинили, а морали смо помислити, рећи и учинити, јер није гријех само оно што је урађено против закона, него је гријех и оно што је против воље закона пропуштено учинити.

Све то раскрити пред собом, огроман је посао. Иште се за то много прибраности. А у вреви овој свјетској, у навали брига што их сваки човјек има да брине, мучно је прибрати се у толикој мјери, колико у том послу треба.

Зато, ако ћемо посао тај да обављамо, ваља да бирамо за њега часове најмирнијега спокојства. У вече, прије спавања, када нас околина наша не обе-

спокојава, када нам млађи не досађују, када нас не расијава множина послова и глуха тишина када око нас овлада, тада треба да се повучемо у се и пред савјести својом да потражимо рачуна о свему што смо мислили, говорили и радили. А да си посао олакшамо, треба да прођемо редом све заповиједи Божје и црквене и о сваку да омјеримо мисли своје, ријечи и дјела, јер **законом познаније гр҃ха** (Римљ. 3, 20).

У часу том савјест наша ће устати на суд. Она ће нам казати у чему смо згријешили. А када нас она у гријеху затече, тада јој се не смијемо отимати. Тако ће нам бити лакши суд, јер добро знамо, да је кривац кривљи, ако хоће суду да утече.

Тијем ето начином доћи ћемо до сазнања гријеха својих. На тај нас начин упућује и Бог, када нам на уста пророка Својега, онога који је много гријешио и много се кајао, цара Давида, говори: **аже глаголасте къ сердцахъ вашихъ, на ложахъ вашихъ оумилитеся** (Псал. 4, 6), т. ј. испитајте прије но што заспете све што сте у срцу помислили. Позивајући нас пак да испитамо мисли, не треба ни да нам рече да испитујемо и ријечи и дјела своја, јер када је споменуо оно што је најбезазленије и најбезопасније, тада претпоставља, да се оно што је важније, теже и опасније, само по себи разумије.

Сазнавши пак у чему смо све грјешни, ваља нам то све и *признати*.

Признање је при кајању у истину најтежи посао. Јер док се у послу око сазнања гријеха имамо борити са ванјским незгодама, које нам одбијају пажњу на страну, дотле у послу признања гријеха искрсава пред нас јача и страшнија незгода, која није ван нас, него у нама. *Гордост* наиме наша, *самољубље* и *таштина* подижу срце наше да се не смири, стежу га да не омекша и грчевито затварају уста да не проговоре. Ванјскога оног противника лакше је побиједити, јер с њиме ступа у борбу цио човјек, са свом својом снагом. Противника пак овога у себи, себе самога као противника својега, тешко је савладати. У тој борби подијељен је човјек и снага му је раскидана. Исход те борбе стоји до тога, која ће страна у њему надвладати. Надвлада ли *смиреност*, кајања ће бити; одржи ли побједу *гордост*, нема признања, па ни кајања.

У такву нас судбоносну борбу доводи захтијев признања гријеха. Зато је оно тежак посао, а та тешкоћа нам је уједно и сједочанство, да је посао тај врло спасоносан.

Бескрајним *самопрегорењем* треба се наоружати, па да скрхамо гордост своју, самољубље и таштину, да нам се срце смири и омекша и уста да нам се отворе на признање гријеха. И ако смо се толико побиједили, онда смо већ дубоко ушли у кајање, јер смо ослабили *гордост*, која као **вѣтхыймъ w҃ Господа** јесте **начало гр҃ха** (Прем. Исуса сина стр. 10, 14. 25), те смо у срцу својему спремили племенито земљиште за нову биљку, која ће се у кајању расцвјетати, а зрио плод јој биће слатки опроштај.

У томе и лежи велика вриједност признања, што нас кроз љуту борбу са гордошљу нашом доводи до побједе, а тијем нас чини заслужнима, тако, да опроштај добивамо и по овој заслузи својој.

Јест, љубазни, Богу који *све види* (Јов. 21, 17. — I. Јов. 3, 20) и све зна тако да за Њега нема *ништа скривено* (Јевр. 4, 13), не треба нашега признања. А када Он нама грјешнима ипак вели: **глаголи ты беззаконія твоя прежде, да оправдишися** (Исаија 43, 26), онда нам мора бити јасно, да Он то иште не ради Себе, него ради нас и то зато, што хоће да оправдање наше не буде једино спољашњим чином Његове смемоћи и милости, него и с наше стране заслужено.

Опроштење је диван плод кајања. Али привежите ви најљепши и најсочнији плод за гране дрвета, он ће набрзо увенути, усахнути, изгубити красоту своју. Лијеп плод расте и дозријева само живо спојен са дрветом. Тако и опроштење мора имати и налазити свој увјет у нама и ако га Бог даје. Тада

не вене, не усише, не губи се тако лако. А признање наше, и оно је увјет, који опроштај у нама тражи, оно из срца нашега тјера *мрску пред Богом гордост* (Прем. Исуса сина Стр. 10, 7) и оплођава га да може родити опроштајем.

Зато, браћо, треба својски да вршимо тај саставни дио кајања. Или ваљда не ћемо бити тако малоумни, да мислимо, да признања не треба у кајању, а знамо да је признање *олакшица* и на суду нашему људском. Оно мора дакле бити олакшица и на суду Божјем. Или ћемо зар од Бога и без признања очекивати опроштења, а ми ни најмилијему својему не праштамо без признања. Признај, па ћу ти опростити! Само да призна, па нека му је просто! Тако смо ми већ толико пута рекли дјетету својему, другу својему, пријатељу и противнику својему. Па ако ми не праштамо ономе који кривицу тврдокорно таји, зар се можемо надати, да ће и Бог нама опростити без признања кривицу нашу?!

Задржимо се мало још код тога што сада споменусмо. Из тог се можемо још поучити.

Размислимо само добро о томе, зашто ми међу собом толико на признање полажемо, да га сматрамо великом олакшицом на суду својем и не само олакшицом, него и увјетом за опроштај.

То нам врло згодно разјашњује она околност што је напријед споменусмо, наиме, да је признање побједа над гордошћу, побједа над изворомзла, дакле и почетак избављања из погибли, јер **къ гордыни погибель и развращеніе много** (Товит 4, 23). А ако је признањем тај успјех постигнут, онда не може бити да срцем нашим није овладала *скрушеност*, коју прати *туга* над прошлошћу и жива жеља да унапријед тако не треба да буде, или другим ријечима, *жеља за поправљање м.*

Када дакле на признање силимо оне који су нам скривили и иштемо најприје признање, на онда обећавамо опроштење, тада нам је увијек у мисли то, да у признању налазимо јамство за кајање и поправљање, којему видимо биљег у скрушености, у побједи гордости. Нема ли тога, онда не можемо да имамо вјере, да ће се кривац поправити.

Да би пак гордост наша сигурнији пораз претрпила, не смије се признање зауставити на томе, да буде *унутарње*, у *тајности*, него *пред свједоком*.

Истина, тијем постаје признање још тежим послом, но баш с тога и сигурнијим средством у чину кајања.

Од човјека се иште да у кајању призна свој гријех. Онај који ће томе признању бити свједоком, треба опет да је човјек, њему дакле раван. Пред највишим бићем лако се смирити, али се ту лако и преварити, јер пред величином највишом може наша гордост и устукнути, но ипак може остати у снази да се шири у кругу осталих бића, а из тог круга да се опет устреми и на највише биће. Смирити се дакле треба и пред бићем себи разним пред човјеком, а то бива признањем ненаћалства своја пред човјеком. Свједок којега смо својим гријесима међу људима подигли, то је нај јачи удар, који ми сами својој гордости задајемо, у борби с њом.

Свједок тај је уједно и казна, на коју ми сами себе осуђујемо за све оне гријехе, које смо у тајности чинили, вријеђајући Бога скривено од свијета и при том настојећи да у очима свијета останемо лијепи.

А ако је свједок тај не само прости мотрилац наших гријеха, него и вјеран пријатељ наш, који ће терете душе наше и осјећати, ако је он при томе још и вјешт у лијечењу душевних болести, онда смо сигурнији, да ћемо помоћу његовом лакше и брже оздравити.

Такьога свједока треба и да тражимо. А имамо га у *свештенику*, који је пријатељ наш већ по служби својој и који је уједно изучио правила за лијечење душевних болести. И не само то. Он је добио и власт од Увријеђенога, да у име Његово увреде и праша. Јер свештенику је дано да *веже* и *разрешава* овдје на земљи (Мат. 18, 28). Да, *Отац не суди никоме, него сав суд даде Сину* (Јов. 5, 22), а Син га преноси на апостоле, од тих прелази на свештенике (Тит 1, 7),

тако да „што свештеник доље ради, то Бог горе утврђује и одлуку слугу својих потврђује Господар“ (св. Јов. Злат. „Шест књига о свештенству“, књ. III. гл. 5).

Ко дакле хоће да врши кајање, тај мора гријехе своје не само признати, него признати пред свештеником, који је од Бога одређени **скиѣтель** томе признању, као што нам и вели у лијепој оној опомени при вршењу св. тајне кајања.

Признање гријеха и ако је у кајању врло важно, важно толико, да наш српски језик једно ставља на мјесто другога, те му је *исповијед* израз *и за кајање*, а исповијед и није ништа друго него казивање, или признање онога што је у нама, велим, и ако је оно толико важно, ипак ни у њему није још све кајање. Иште се још, као што смо већ чули, и *оплакивање гријеха*, које је такође са осталим, о чему смо досад говорили, неразлучни саставни дио кајања.

Дошавши путем испита до сазнања гријеха својих, сломивши гордост своју признањем гријеха, грјешнику постаје јасно стање његово, које је грјешно и пуно опасности. На човјека пак, када се види у опасности, наилази *страх* да ли ће се спасти, *туга* због тога што је у опасности, *пребацивање* због тога што се у зло увалио, или дао увалити, па и *стид* што је у зло пао, а све то тјера му сузе на очи, које не престају ни онда, када осјети, да се из опасности спасава. И када грјешник заплаче, онда су сузе његове знак, да се срце његово пред понором гријеха и пред величином кривице скрушило, да је осјетио сав терет почињених неправди, да жали што се гријеху подао, да си пребацује што је изгубцо чистоту своју, да се стиди зла у прошлости својој, чим је Оца својега увриједио.

Таква туга јамство је, да је у човјеку *жива воља*, да се унапријед одупре навалама гријеха. И не само то, туга та јамство је, да ће то и бити, јер *скрушеном срцу*, које у сузама окупано и очишћено излази на сусрет Богу који је **Богъ приближаѩйсѧ, а не Богъ издалича** (Јерем. 23, 23), *близу је Господ* (Псал. 33, 19). А Он је силан помоћник.

Да, љубазни, ено великог покајника који свједочи, да је *у тузи* ојачан (Псал. 4, 2), а апостол нам лијепо тумачи, на који нас начин таква туга јача, те вели, да *туга гради трпљење, трпљење пак искуство, а искуство наду, а нада се не ће осрамотити* (Римљ. 5, 3—5). Туга због гријеха и сузе у тој тузи проливене ослободиће нас из опасног стања грјешности, јер ћемо у њима добити снаге за бољи живот, а због њих ће нам и Бог на помоћи у том бити, пошто Он *неће да ко погине, него да се покаје* (II Петр. 2, 3).

Зато су благословене те сузе, за то се таквом *плачу* обећава *блаженство* (Мат. 5, 4), зато је *радост велика на небесима, када се грјешник каје* (Лука 15, 7).

У кајању својему дакле оплакујмо, љубазни, гријехе своје. Угледајмо се у том на царскога покајника са пријестола владарског, на Давида, који *изнеможе уздишући, сваку ноћ кревети одар свој, сузама својим натапајући постељу своју* (Псал. 6, 7).

Поучивши се тако, љубазни, о кајању и како треба да га вршимо, држим да смо учинили добро дјело, јер једва ћемо се преварити ако речемо, да се бар гдјекоји грјешник зато не каје, што не зна како се кајати треба.

Ми сада знамо. А ево нам вријеме пријатно, ево прољеће поста. У цвијету кајања нека нам прође. Па преступајући праг часнога поста, помолимо се сви и сваки Ономе, који га је примјером својим осветио: **Сѹ Христе, всѣхъ царю, подаждь ми слезы теплы, да плачѹ мою дѹшѹ, ѩже злѣ погѣбихъ** (Припјев на 9. пјесми јутрење службе сретењске).

Плачимо у кајању за гријехе, ради којих нам се, по данашњој успомени, рај затвори, да нам га свијетли Ускрс опет отвори благодаћу Спаситеља нашега, којему нека је слава **во вѣки. Аминь.**

Говор

прото сомборског **Љ. Кујусаревића**,

држан у *Сантову* дана 28. фебруара (12 марта) 1899.

Љубазни моји Хришћани!

Има то већ две и пб године, како се међу вама Сантовчанима појавио верски покрет у том правцу и са жељом, да пређете у православну веру.

Отклонивши помоћу Божјом и тврдом вољом нашом све препоне које су тој вашој побожној намери са разних страна на пут стављане биле и учинивши законским у том погледу прописима задоста, — ви сте данас на мети ваших побожних жеља; испунила се тежња ваших побожних душа, ви стојите данас на прагу православне цркве, која ће вас за који час у своја материнска недра примити.

Противници вашег прелаза у православну српску цркву растурују гласове, да ви Сантовчани у православну цркву не прелазите из уверења, из љубави према православној вери и цркви, већ да ви овај корак тобоже из пркоса чините.

Но ја ево јавно исповедам и тврдим, да вас Сантовчане у крило православне цркве само ваша православна свест приводи и ево доказа:

У нашим старим српским књигама стоји забележено, да је године 1736 дакле пре 163 године, Сантово било чисто српско село и тадањи Сантовчани Срби; те године је у Сантову био сеоски кнез Јакшић; овај исти Јакшић са другим сеоским старешинама бирао је у Сомбору посланика за наш народно-црквени сабор.

Силом тадашњих по православну веру и цркву неповољних и тешких прилика, морали су тадашњи Сантовчани Срби, ваши претци, у римокатоличку веру прећи.

Па не само Сантовчани, него и сви дуж Дунава живећи Срби.

Принудише додуше Сантовчане Србе, ваше претке, да приме страну им веру; али не могоше им са прелазом у другу веру и православну свест угушити.

Православна свест жива је остала у њиховој души, с колена на колено, с мајчиним млеком пресађивала се у срце и душу потомака и као затрпана жеравица тињала је у души ваших предака, као што је и у вашим душама и срцима тињала, док се ево та православна свест ваша пре две и пб године није у пламен разбуктила и неодољивом снагом привела вас данашњим даном у крило православне цркве.

И данас ћете ви Сантовчани постати, као што су и ваши претци пре 163 године били, синови и деца православне цркве.

Кад стојите на прагу православне цркве, треба да познате дух те цркве, њезине основе и устројство, треба да знате обавезе и дужности, које примате на себе ступањем у ту цркву, а и благодети, које ћете у тој православној цркви уживати.

Цркву православну основао је сам Господ наш Исус Христос, који јој је и Глава, својом драгоценом крвљу на Голготи проливеном за људске грехе и за људско спасење.

Свети Дух, по обећању Спаситељевом, кад се после васкрсења свог на небо вазнесао православну цркву руководи, штити и закриљује. Православна црква је: једна, света, саборна апостолска.

Она има два главна извора, од куда своју науку црпи, а то је: св. писмо старог и новог завета и св. предање.

Св. писмо написали су по задахнућу св. Духа апостоли, пророци и други богодухновени мужеви

А св. предање, то је усмена наука правила и уредбе, које су апостоли у допуну својих писанија, својим наследницима ради правилне управе Христове цркве и христијанског живота казивали, и та апостолска усмена правила и уредбе с колена на колено прелазећи, сачувала се у православној цркви чиста и потпуна до данашњега дана.

У православној цркви постоји символ вере, који је основ веровања православних Христијана и који ћете символ и ви сад јавно говорити и тако га исповедати.

Има седам Исусом Христом установљених тајни, и те су: крштење миропомазање, причешће, покајање, свештенство, брак, јелеосвећење.

У св. тајнама се под спољашњим видом даје православном Христијану невидљива благодат Божја.

У православној цркви има: Закон Божји, или десет заповести Божјих, који је Бог Мојсију на синајској гори дао и које је и православна црква у своју науку примила. Прве четири заповести Божје садржавају науку, како православни Христијанин треба Бога да љуби; а осталих шест заповести уче нас, како ћемо своје ближње да љубимо и поштујемо.

Има и девет црквених заповести, које се такође односе на уређење црквеног христијанског живота.

Православна црква учи нас делима милости душевне и телесне.

Православна црква установила је ради очишћења духовног и телесног четири годишња поста: божићни, ускршњи, петровски и госпојински пост; осим тога пост средом и петком преко целе године.

Она има своје празнике и богослужебна времена, које отправља по својим богослужебним књигама.

Православна црква има своје светитеље и угоднике Божје, које слави и велича и моли их за милостиво заступство код Оца небеског.

У својим молитвама моли се православна црква за земљегосподара, Његово Величанство Франца Јосифа I-ога, нашега премилостивога краља, и за све власти.

У опште, православна црква као брижљива мајка своје деце, поставила је правила и уредбе, које обухватају сав живот, и духовни и телесни, православнога Христијанина; подмирује све његове духовне и телесне потребе и у правилан ток доводи све његове животне односаје.

Радујте се, љубазни моји, у том сазнању и уверењу, да ће све милости и благодети, које православна црква на своју децу излива и вама приступачне бити.

Но то осећање радости, које вам данас душу и срце испуњава, мора с топлом благодарношћу према Богу скончано бити.

Божја вам је милост на сусрет изишла; Божји благослов прати вас и Његова Десница крепко вас руководи на путу, којим данас ходите.

Но не само радост и захвалност према Божјој милости треба на данашњи дан да вам срце и душу загрева; него и побожне мисли и племените намере треба да вас одушевљавају.

Ви ћете сад православни Христијани да постанете; а треба да знате, шта се све од православнога Христијанина захтева.

Захтева се, да проводите ваш живот по заповести и у духу науке Исуса Христа; да љубите Бога од свег срца и све његове заповести тачно, вољно и савесно да испуњавате; ближњег свога да љубите као самог себе; страсти и зле навике искорењујте из ваше душе; тело и душу ваше чисто одржавајте, свему томе учите и вашу децу и млађе ваше.

Свети да будете, то је ваш позив као православних Христијана. Молитва нека је радост и забава души вашој, у молитви разговарајте се с Богом. Приступајте у времену од цркве одређеном св. телу и крви Христовој, а то значи, да се свакога црквом установљеног поста причешћујете.

И онда ће Господ и Спас наш Исус Христос увек уз вас и с вама бити; св. Дух ће вас увек руководити и штитити, а светитељи и угодници Божји увек ће вас пред престолом Свевишњега Бога заступати и тако потпомогнути и оснажени вршићете дело спасења вашега, које сте данас започели.

А вама, љубазни Христијани, који данас овом акту као сведоци присуствујете, препоручу ем, да поводобивену браћу примите у своју средину и предусретнете овом љубављу, којом је Једнородни Син Божји сиђосходно, да за нас и за наше спасење страда и умре.

Приступимо сад св. делу!

Говор

пароха светомашког Ђуре Страјића,

држан у *Сантову* дана 28. фебруара (12. марта) 1899.

Драга браћо и сестре, мила деко по Духу Светоме!

Да имадем уста Златоуста, да ми је позајмити глас од силнога грома, а место речи да могу да поскидам сјајне звезде са свода небеског — тада би ваљда тек могао говорити достојно у овом преважном часу, кад је света православна источна црква отворила божанствена недра своја, да у

њих прими чеда новоусињена у толиком броју!

Казује нам свето Јеванђеље: како пастир оставља деведесет и девет оваца, само да нађе једну, ону стотиниту, која изгубљена беше; па како се обрадова склоп, кад је нађе и приброји стаду! — А како да не запливаамо ми у духовној радости сада, када ево добисмо вас толико стотина душа одабраних и по срцу и по уверењу; одабраних, велим јер вас не тражиште пастира, него пастире нађосте ви — и зато благо вама, стадо одабрано, јер ће вам бити велика награда на небесима!

Данас ликују сени праотаца ваших на небу, јер се враћате њима, враћате се у крило свете цркве православне, те верске колевке ваших прадедова, која беше ваша од вајкада, али до сад вам беше непозната. — Не долазите нам, дакле, као туђини него као наша браћа рођена, која дуго беху на далеком путу, па се ево враћиште радо и весело на своје огњиште старо. Благословен нека је Господ, који вам отвори очи и усне, да Га славите славословљем православним.

Ви сте измерили добро тежину дела и величину корака свога, кога учиниште данас; дођосте нама и међу нас не приморани, не наговорени, не присиљени и не домамљени — вас је руководило свето начело, неомућена савест и чисто срце ваше! Опасани трима стожерним врлинама православним: вером, љубављу и надом, а у име Пресвете Тројице и по благодати Духа Светога, који од Оца исходи, дођосте нам и ми вас примисмо рукама раширеним, те смо сво сад духовно срасли, у једну свету целину. — Па добро дошли, драга браћо и сестре, са милим породом својим, добро нам дошли у име Бога и светог олтара, у име часнога крста и светога путира — ви сте наши, ми смо ваши и дај Боже од сад па до века!

Али пазите, љубазни моји, добро, што ћу вам сада рећи и те речи моје урежите у срца своја дубоко! Ви сте сада исповедили пред нама свету нашу веру православну, примили све догме, све истине и све учење њено. Та исповест ваша је заклетва пред Богом живим и о ту се заклетву не смете огрешити ни једном помисли својом; ви сте сада помазани миром светим — печатом дара Духа Светога, и тим присаједињени светој нашој цркви. Пазите, дакле, увек будним оком на себе и на своје, и дању и ноћу, да та светла веза небеска никад не потавни. Примили сте св. Причешће, тело и крв Христову, по правилу и по учењу свете наше цркве, па знајте, да вас је из оне свете Чаше гледао сам Бог, лице у лице, да су вас посматрали анђели Његови! Знајте, да сте се тиме душевно преобукли и тврдо обећали и заветовали се: свету веру нашу ценити више свега, чврсто држати чистоту њеногa учења и безусловно слушати све наредбе њене. — Ни потоп, ни огањ, ни мач, нити икаква напаст земаљска, не сме вас у томе поколебати; ту свету, сада усвојену веру, морате уоквирити грудима својим, заливати је крвљу срца свога и росити је соком својих живаца. Та вера треба да вам проткива мисли, да вам провејава речи, да вам се огледа у дѣли, свагда и свуда — и онда ће вам бити душа чиста, чело ведро, срце задовољно, јер ћете бити стални у вери, која ће вас спасти.

Ви ћете касније, по благодати Духа Светога, а уз мудру поуку — за коју ће бити постарано — дознати и поправити све, што још не знате, а треба да знате; ви ћете научити потанко све захтеве и прописе свете наше цркве, сазнаћете поближе сва права и све дужности ваше — само треба увек добро све да слушате и у своје груди пресадите, добрим примерима и делима то да изводите, те да та златна зрна падну на срца ваша као на плодну њиву и да што брже проклијају, проклистају и процветају, доносећи жељеног, благословеног плода.

А све, што год будете научили и присвојили, треба одма да пресађујете у децу вашу, која су данас крштена Јорданом православним — јер за њих сте у првом реду одговорни и пред Богом и пред собом и пред другим људма. Децу вам је поклонио Бог, да се старате за њих, на старајте се прво за њихово спасење, за њихову душу, јер је душа куд и камо

претежнија од тела — тело је створено од земље, а душа је небеског порекла.

Имајте увек на уму онај драгоцени бисер из данашњега светога Јеванђеља: „Не сабирајте себи блага на земљи, где мољац и рђа квари, и где лупежи поткопавају и краду; него сабирајте себи благо на небу, где ни мољац ни рђа не квари и где лупежи не поткопавају и не краду. Јер где је благо ваше, онде ће бити и срце ваше.“ (Мат 6. 19—21.)

Драга браћо наша! Св. Православље је побеђивало, од постанка свога до данас, муке и незгоде свакојаке — и увек је побеђивало и сачувало чистоту учења свога.

На та победа св. Православља, која се кроз све векове сјајно понављала, држећи вазда високо блиставо знамење часнога крста, налази ево и у данашњем ѣветом чину свога видљивог израза.

И та победа свете наше православне источне цркве — којој здова врата пит' одолеше нит' ће одолети — нека буде, браћо моја, и наша победа у сваком погледу; нек вам буде победа душе над телом, победа добра над злим, победа мира и љубави над завишћу и нелогом, победа здравља над болести, победа рада над немаром и илобиља над оскудицом — те да, сећајући се дана данашњега увек и свугда, певате срцем раздраганим: „Слава тебѣ показавшемъ намъ свѣтъ...!“

И у то вас име данас поздрављам, нова паша браћо православна, кличући вам из свег срца свога: „Тако да се светли видело ваше пред људима, да виде ваша добра дела и славе Оца вашега, који је на небесима!“ (Мат. 5. 16.) Амин.

„Отргнути насиљем — сједињени љубављу.“

У оно кобно и страшно доба, када у овој благословеној земљи, православни народ српски страдаше само за то, што се православним крстом кршташе; у добу — када они, који себе по вери у Христа Сина Божјег, за чеда Божја сматраху, а међутим огњем и мачем, претњом и силом настојаваху да униште Православље, те знамење Сина Човечјега прекаху и скрнављаху крвљу, у име Христово крштених људи, застрашени ужасом, многи чланови народа нашега окренуше леђа светој вери прадедовској и, пригнувши главе, упутише се у јато и стадо онога, који себе сматра за непогрешива намесника Сина Божјега, а као такав, у место љубави и према непријатељима, проповеда начело: tollerantia religiosa est impia et absurda.

Дâ, у тим тешким временима превери верои вери одани Срби, отпади се од Православља, а тиме уједно и од Христа.

Али, нека је слава Богу Спаситељу нашем, дани тешког искушења прођоше и и светлост просвете разгони и уништи мрачњачку превласт верског фанатизма и прогласи слободу савести. И под окриљем здраве слободе извршено је једно ретко, и за нас православне Србе знаменито дело.

*

Двадесет и осми фебруар 1899. године биће златним словима забележен у повесници овостране православне цркве, јер се реченога дана повратило у крило свете православне цркве преко хиљаду душа римокатолика, по крви и језику Срба. Ова браћа наша отргнута беху од нас насиљем, а повратише нам се с љубављу и одушевљењем, као што их и ми примамо у круг наш с пуно љубави и поверења.

У низу тешких и мучних дана живота православне цркве у овим крајевима, прелаз овај је веома радосна и утешна појава за нас. Како је ово за нашу цркву релативно мален добитак према огромним губицима, које је она претрпела у току ових двеста и више година, ипак је он веома значајан, јер у њему можемо гледати звезду преходницу, која нам навешћује освитак лепшега дана. Догађај овај може повући за собом и друге, те нам ова велика радост може донети још и већа.

Село *Сантово*, у којем је овај прелаз обављен, лежи у Бач-Бодрошкој жупанији на северо-западној страни од Сомбора, удаљен од овога на два и по часа колског пута. Већ је трећа година наступила, од како се међу Шокцима становницима овога села појавио јаки покрет, да се сједине с православном црквом. И победивши све препоне и тешкоће — жеља им се најзад

остварила — они се повратише вери православној, вери својих прадедова, те се данас диче и поносе што се могу називати: православнима Србима.

Пречасна Епархијска Конзисторија Бачка, на поднесену молбу становника села Сантова, да се приме у крило св. православне цркве, пошто се уверила, да су досадашњи у сваком погледу за доста учинили прописима државних закона о иступању из једне и прелазу у другу вероисповест, поверила је целу ову ствар протопрезвитеру Сомборском в. преч. г. Љубомиру Купусаревићу и конзисторијалном бележнику преч. г. свештеноставу Георгију Видицком. Оба ова изасланика претходно су се ставили у споразум са старешинама, који су овај покрет произвели, и по томе су одредили за извршење прелаза 28. фебруар, т. ј. недељу сирнопустну.

Реченога дана рано у јутру кренули су се из Сомбора поменути конзисторијални изасланици и остало свештенство у пратњи силнога народа из места и околине у Сантово. Око $^1/_2 9$ часова приспели су тамо, где их је на крају села дочекало до осамдесет лепо окићених коњаника и допратило их до у средину села. У повећим растојањима била су на улицама подигнута и зеленилом украшена три славолука.

Прелаз је обављен у пространом и лепом дворишту Јакова Проданова одушевљена поборника св. Православља. На горњој страни дворишта према истоку подигнута је била сеница под којом је на узвишењу спремљено било све, што је потребно за служење свете литургије.

За оне који су прелазили, било је заграђено засебно место пред престолом. Иза престола су стајали појци, а остали многобројни народ наместио се са обе стране сенице, по крововима суседних кућа и других стаја, по дрвећу и камарама од сламе и кукурузовине. Гостију је било са разних страна, али понајвише из Сомбора и из околних места као: Ст. Стапара, Сивца, Рибице, Станишића, Лалића, даље из Новог Сада, Суботице, Баје, Вуковара, Мухача, Кишфалубе, Баша и т. д.

Кад се свештенство обукло, започето је мало освећење воде, а после овога свечана служба Божја. Служили су пречасна господа: Љубомир Купусаревић протопрезвитер из Сомбора, јереј Ђура Страјић парох из Септомаша, свињеј Георгије Видицки и јеромонах Михаило Миловановић гимн. катихета из Новога Сада, јереј Стефан Михајлић из Кишфалубе, јереј Милан Боберић из Куле, јереј Милисав Поповић и јереј Браниславе Поштић из Ст. Стапара, јереј Милутин Гавриловић и јереј Жарко Ј. Поповић, те Ђакон Георгије Павковић из Сомбора. Појао је складно и умилно мушки хор учитељских приправника под управом Бошка Букурева приправника.

По причесном ступио је на спремљено узвишење протопрезвитер Љубомир Купусаревић и обратио се беседом на присутне, опоменувши их на важност и озбиљност корака, који чине и излажући им у кратко науку свете православне цркве.

После говора обављен је сам прелаз. Сав народ, који прелази, клекао је на земљу, а над њиме са узвишеног места држали су отворено св. Јеванђеље свињеј Георгије Видицки и јеромонах Михаило Миловановић, а протопрезвитер је за то време читао молитву за прелаз. Иза ове молитве протопрезвитер је читао символ вере православне, реч по реч, а сви који прелазе, читали су тако за њим.

После овога свечаног обреда, сви новообраћени приступили су светој тајни Тела и Крви Господње, а сви који пису у римокатоличкој цркви миропомазани, том приликом су били миропомазани.

Пошто је причешћивање завршено, држао је врло дирљиво сачињену беседу г. јереј Ђура Страјић парох Сентомашки, потврђени прота Вел. Бечкеречки.

По свршетку свете литургије народ се задовољно разишао кућама.

Приликом прелаза скупљено је на зидање цркве у Сантову 2090 фор. 95 нов. а. вр. Први ктитор и приложник је г. Алекса Пауновић са сином Радивојем из Вуковара, даровавши 1000 фор. Осим њега приложише знатније своте: г. Арса Пајевић из Н. Сада 200 фор., г. Стеван Гаћански из Рац-Милетића 100 фор., г. Ђура Миливојевић-Бомпар и г. Коста Георгијевић из Сомбора 50 фор., ђа Апа удова

Теодоровић из Сомбора 30 фор. и многи други.

У подне је био ручак за свештенство и поље у кући гостољубивога Јакова Продановa, којом приликом је вареч. прота г. Љубомир Купусаревић напио здравицу у здравље благородног г. дра Пере Цветковића адвоката из Сомбора, који је Сантовчанима био десна рука пред свима политичким властима, у колико се истих тицала ова ствар прелажења.

Нову браћу нашу поздравили су брзојавно: Православна српска црквена општина из Руме, православни Срби из Ирига, в. вреч. г. Гаврило Бољарић протопрезвитер из Мохача, православна српска црквена општина из Турског Бечеја, др. Поповић из Руме; а у писму поздравише их из Мокрина Павле Бадрљица, Стеван Радосављевић и Гавра Блажић.

После подне је играло коло и певале су ондашње сеоске девојке лепе српске песме. Ред је владао најлепши, тако да полиција и жандармерија није посла имала.

Касно у вече разишли су се сви гости весели и задовољни у великој православној духовној радости.

*

Ми стојимо сада пред свршеним чином. Наша браћа треба у кругу нашем и у нашој цркви да нађу оно, што траже. С тога пригнимо сви својски и одушевљено, те им тражену љубав укажимо. Сетимо их се и новчаном помоћи, те откидајући и од својих уста помозимо им, јер за то, да се подигне црква, установи школа, издржава свештеник и учитељ, треба много и врло много материјалних средстава, а они их из своје сиротиње и немаштине нису у стању намаћи.

Покажимо и докажимо, да смо им браћа и да их с оном љубављу примамо с којом нас они траже. Ст. С. Илкић

Осим овога извештаја, што нам га је добар био послати честити г. Илкић, не мали, но одушевљени трудбеник у светој ствари прелаза браће у Сантову, добили смо још један извештај од једнога одличњака свештеника. Пошто нам је овај доцније стигао, а веома захвални и на њему, доносимо из тога извештаја овај одломак:

„Немам речи, којима бих могао описати оно одушевљење и ону радост, која се огледала на становницима села кад смо тамо приспели. Ова радост осокољила је нас још у селу Берегу, које смо прошли на свом путу, јер и Берегчани су сви Срби католици, и они су нас на улицама сви у свечаном оделу дочекали и поздравили а затим за нама пешке у Сантово пошли, јер су ова два места врло близу. У Сантови је и младо и старо са душевном радошћу пријазило руши свештеника и после искрених поздрава искупљени народ је заузео своја места у пространом дворишту око начињеног олтара.

Свештенство је ступило у одјејанију на узвишено место сред народа где беше олтар. Са узвишенога места тога погледао сам око себе и морам рећи, да још нигда нисам видео толику масу света на догледу и тако свечану тишину какву тада видех и осетих. У пространом гувну и дворишту стајао је човек до човека; по сламама, споредним зградама, околним кућама и по дрвећу беше толико света, да нисам могао ни видети на чему стоје и леже. Цела појава беше величанствена. Они који знају рачунати, кажу, да је било преко 10.000 људи.

У тој свечаној тишини свршено је најпре водоосвећење за ону дечицу, која не беху крштена а у своје време ће се крстити и прота је благословио народ сакупљени. За тим је отпочела божанствена литургија, на којој је чиподејствовало десет свештеника и ђакон. Тишина она на почетку не беше за целе св. литургије ничим помућена. На очима многих могао си видети сузу радосницу, која потиче из оне милине, коју осећа побожна душа и једном од најсвечанијих и најдирљивијих трепутака. И после принесене бескрвне жртве и причешћа свештенства обављен је чин примања нових верних у цркву православну. Нова браћа наша клекоше на дан им знак, после лепе и том трепутку прикладне поуке проте Купусаревића, катихета и јеромонах Михаило Миловановић и синђео Видицки успели се на узвишено место, које служаше место амвона и док је прота читао молитву примања, њих двојица су држали

отворено Јеванђеље над главама оних, које је у тај мах света православна црква у недра своја примила. Трепутак овај беше дирљив и ретко коме да се ненаводњене очи у тај мах. Невини погледи дечице око родитеља; весела лица одраслије деце, девојака и младића, озбиљна лица и дубока побожност и сузе старијих натераше и мени сузе, и ја се Богу захвалих што ми даде у животу моме да дочекам ову ретку радост и срећу. Верујте ми, драги уредниче, да је било трепутака кад сам здраво занесен био. Из заноса тога ме је трзло устајање нове браће наше и ја се сиђох са другом својим са места на коме држасмо свето Јеванђеље. Затим су нова браћа исповедила веру своју, изговорив за протом реч по реч символ никео-цариградски и после тога је отпочело миропомазање оних који још не беху миропомазани и причешћивање свију, који пређоше у веру нашу. Жалим свакога, ко није био да види ону душевну жртву са којом су долазили светом причешћу. Мајке на рукама посе децу, а дечица невина задивљена шта се то збива, присташе светом причешћу, старци од седамдесет година падају ничице пред светим путиром и после причешћа не могу да одвоје усана са њега проливајући сузе радости. Причешћивали су петорица свештеника и за $^3/_4$ часа све је било готово. Свакога који се причестио записао је по један од писмених људи, који се беху нашли. Било је њих, које смо морали одбити од св. причешћа, јер или не беху прешли осамнаест година, или беху из оближњих села. Једне смо од тих упутили да причекају док дорасту, а друге опет на пут којим су и њихова браћа из Сантова пошла, па ће онда света православна црква и њих радо примити. Жалост је било погледати како са тугом одлазе непричешћени, али колико толико утешени.“

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Прелаз Сантовчана у св. Православље.) У званичном делу доносимо архипастирску посланицу, што ју је Његова Светост, патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић* благоизволео упутити новој својој духовној пастви у Сантову. Посланица Његове Светости штампана је ћирилицом, а икавским наречјем латиницом, у довољном броју примерака, те ће се данас, у недељу, свечано прочитати новој деци свете православне цркве и браћи нашој у Сантову, а за тим њима и поделити.

Као што дознајемо, Његова Светост је благоизволела учинити расположење, да се на рачун Његове Светости куни у Сантову згодна кућа и простор, на ком би се привремена богомоља и школа могла сместити до изградње самога храма, којем богоугодном делу ће висока помоћ Његове Светости стајати на расположењу.

Да зрни и нова духовна паства не би, ни до сталног намештења свештеника, остали без овога пастирске бриге и заштите, учињено је надлежно расположење, да до тога времена све душепопечитељске функције у новој духовној пастви браће наше у Сантову има вршити парох Сомборски јерej Милутин Гавриловић. Његова Светост се постарала, да Сантовчани наши дођу што пре и до сталнијег свога свештеника. На високи позив Његове Светости и жељу, да се дужности и богоугодне свештеничке службе у Сантову прими, изјавио је прочилога четвртка умировљени професор Богословије Рељевске, *протојерej Филип Милошевић*, да се високом позиву и поверењу Његове Светости синовски одазива, а служби црквеној и црквеним интересима на расположење ставља, те да је вољан поћи у Сантово да у новој милој духовној пастви, међу новом драгом децом свете православне цркве њима и овој послужи.

Познајући г. *Милошевића*, како његову спрему, тако и преданост служби црквеној, мирне га душе испраћамо на свето дело и богоугодну службу. Господ нека га укрепи и благослови у тој служби. Ми смо већ сад захвални г. Милошевићу, да се је *примио* не мало важне, а много часне службе и опредељења. Без добре воље дотичника црквена власт не може ни једнога пароха са парохије му кретати и одређивати на друга опредељења и налагати му службе, ма колико узвишени и пречни интерес цркве то захтевао. Међу администраторима није се нашла аквизиција. Доброволаца пароха се није пријавило.

Овај конкретан случај могао би нас чему научити при организацији нашој. И зар је он мали

доказ, да „епархијски проповедници“ не би били на одмет?! За учитеља православним Србима Сантовчанима одређен је приправено г. *Стеван Илкић*, наш вредни сарадник. Као што дознајемо, Сомборски протопрезвитер вреч. г. Љубомир Купусаревић, сазвао је за данас збор тамошњих угледнијих Срба грађана из свих сталежа, да се изабере један одбор, који ће *проклисом позвати цео српски народ, да прилаже на зидање српске православне цркве у Сантову* за нашу нову духовну браћу. Радосно поздрављамо ту мисао, и већ сада апелујемо на сваког племенитога православнога Србина, да својим, ма и најскромнијим даром, засведочи љубав слави своје цркве и љубав новој браћи својој.

Као једнога од највернијих трудбеника у ствари прелаза браће наше Сантовчана у свету веру православну, споминће се име *дра Пере Цвешковића* из Сомбора. Распитали смо се гледе тога, и добили смо надлежну потврду, да је г. *др. Пера Цвешковић* самопрегорењем и узорном истрајношћу био десна рука браћи у Сантову на светомоме делу њиховоме. Господ га благословно, светло му име и вечна наплата на небесима; а дичан нека је на српском дивану — живео!

(**Рад епархијских власти Будимских.**) I. *Конзисторија* је држала седницу своју 4. (16.) фебруара о. г. под председништвом Његова Високопреосвештенства г. Епископа *Лукијана*. Важнији предмети, који су у истој решени, јесу ови: Узети су на знање високи отписи Њ. Високопреосвештенства, којима јавља, да је пароха и окружног протопрезвитера Будимског В. Н., 29. нов. (11. дец.) 1898 г. и бив. администратора протопрезвитерата Будимског К. Ч. пароха Сентандрејског, 6. (18.) дец. 1898. г. на протојереје произвео, као и високи отпис, да је В. Д. личнога помоћника у И. 29. нов. (11. дец.) за ђакона, и 6. (18.) дец. 1898. г. за презвитера рукоположио. — Узето је на знање увртиште јеромонаха ман Грабовца Г В. у статус придворних калуђера као и поделење му наслова синђела. — Узета је с тугом на знање смрт блаженопоч. епископа бачкога Германа Опачића — Саопштиће се онима, којих се тиче, одлука всл саб. одбора, којом је одлучено, да се приномоћи из јерарх. фонда, почињући са 1. јан. о. г., у једномесечним оброцима у напред надају. — Саопштиће се В. Н. окр. протопрезвитеру у Б., да му је всл. саб одбор подарио годишњих 300 ф. за држање протопрез. помоћника. — За катихету на трговачко-обртничкој школи у Ш. именовање, тамошњи администратор парохије јереј П. В. — Наређено је, да се у прославу успомене Њ. Величанства краљице Јелисавете, сваке године 7. (19.) новембра у свима подручним црквама држе парастоси. — Упутиће се пароx у М., како има Ј. А. прикадника римске вере превести у православље. — Узет је на знање извештај протојереја К. Ч. о предаји протопрезвитератског звања В. Н. окр. протопрезвитеру Будимском, као и извештај бележников, да су о уведењу у звање новога протопрезвитера Будимског све подручне црк. општине и парох. звања извештена. — Прегледани су извештаји окр. протопрезвитера, састављени приликом обављене годишње протопрезвитерске инспекције у обзиру цркве, пароха и правосл. становништва у г. 1898., и упутиће се подручно свештенство, да опажене мане што пре одстрани. — Узет је на знање преписатај Г. В. ц. и кр. војеног свештеника на К. у Б. П. — Препоручене су вис. кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе све приспеле молбенице подручних свештеника и свешт. удовица ради полученја држ. приномоћи. — Одбијена је молба ј. Ц. М. као администратора парохије у М., да му се за сваки пут у ине подвоза определи 1 ф. — Извештиће се всл. саб. одбор, да ј. Е. Ч. пароx у О. осим једне пупољетне деце више деце нема. — Пожурниће се Др. М. М., да поднесе сведоџбу о стању здравља ј. П. М. пароха у Л. — Није удовољено молби ј. А. И. у обзиру поделења администрације парохије у Б. — Упутиће се А. С. у Г. на исправак матице крштених тек бр. 228 ех 1878. — Припустиће се полагању стечајног испита ј. А. П. администратор парохије у С. — Неће се расписати стечај на парох. место у С. дотле, док општина не устуни парох. сесију пароху на уживање. — Одобрен је избор пароха грчке македо-влахијске парохије у Б. П. у лицу архимандрита Тимотија Византиоса из Цариграда, у привр. својству. — Одбијен је признак П. С. у К. против овостраног решења у спору његову са пароxом Ј. Г. у К., пошто у том предмету признаку места нема. — Подарена је у администрацију парохија у В. Б. свршеном богослову М. П. у. К. — Молби Е. Ј. у М. свршеном богослова, у обзиру поделења администрације једне упражњене парохије, није удовољено. — За овоконз. одветника изабран је Др. М. М., те ће се умолити всл. саб. одбор, да му плату у течај стави. — Издаће се сходно упутство за званичење подручном свештенству.

II. Административни одбор држао је своју седницу истога дана, под истим председништвом, у којој

су ови важнији предмети решени: Узет је на знање отпис вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, којим је рачун о држ. прилозима за покриће управних епарх. трошкова за г. 1897. одобрен, те је бив. рачуководицу подељена опросница, и у погледу подношења рачуна о епарх. фонду известиће се исто вис. министарство, да у том погледу још и сад стоје оне препреке, које су 1895. г. биле. — Узет је на знање вис. отпис истог министарства, којим је на исплату дозначно држ. прилозих за г. 1898. у сврху епарх. управних трошкова, од које ће се, почињући са 1898 г. канцелисти годишње 150 фор. надати. — Известиће се црквена општина у Д. Н., С., С. Т., С. Х., Л., и Д. П., да им је исто вис. министарство свакој по 100 ф. поделило држ. прилозих за г. 1898., у сврху сес. накнаде односно оправке својих црквама. — Известиће се ј. С. Ђ. парох у Ч., ј. Ј. Г. парох у К., да им је вел. саб. одбор дозволио, да у току 1899 г. уплате свој принос у општи мировн. фонд. — Умољиће се вел. саб. одбор, да саопшти износе новог саборских трошкова, који на Будимску епархију спада. — Известиће се подручне црквене општине о стању дуга верозак. прилога као и о пропису истог прилога за о. г., те ће се позвати, да дуг свој за месец дана, а овогодишњи прошле најдаље до краја ове тек. подмире. — Известиће се протој. К. Ч. у Св. А., ј. Г. Г. у П., ј. Ј. П. у Св. А., протопр. Г. Б. у М., ј. Ј. Г. у К., ј. А. П. у С. К., ј. С. Ђ. у Ч. и ј. Ј. Б. М. у Ш., да је високопреосв. Г. Епископ Лукијан уплатио за њих односне своте у име прилога у општи удов мировн. фонд на њихове прошлогод. држ. прилозих. — Узето је на знање учињено расположење у погледу подношења допуна на инвентаре за г. 1897. и 1898. — Јер. Ц. М. администратору парохије у М. одређена је $^1/_2$ укупних парох. берива у име администрације, а $^1/_2$ употребиће се на зидање парох. дома. — Позваће се црква. општина у Л. да дуг свој у име заостатка администраторске плате протопр. Г. Б. у М. подмири. — Прегледани су известитаји окр. протопрезитера састављени приликом обављене годишње протопр. визитације у обзиру администрације и руковања црква.-општ. имецком у г. 1898., и упутиће се подручне општине, да опажене мане што пре одстране. — Упутиће се црква. општина у В., да у име сес. отштете подмири пароху свом дуг од 200 ф. за г. 1897. и 1896. Известиће се ј. С. Б. парох у В., да му у име администрације парохије у Р. М. не припада потпуна сесија, те ни отштета за исту. — Одобрене су брисовне дозволе дужника црква. општини у О. — Умољиће се поджуп. звање у С. ради укупљања потраживања ј. В. М. умир. пароха у Б. тамошњој општини. — Досуђено је ј. Ј. Б. М. пароху у Ш. потраживање на црква. општини Литобској у име администрације за г. 1896. и 1897. — Одобрен је закупни уговор врху надате парох. земље у Д. С. на 6 год. — Доставиће се вел. саб. одбору утог ј. Ј. Б. М. пароха у Ш. против решења Е. А. Одбора у предмету намирења његова са о. Ф. К. администратором парохије Литобске. — Одобрен је разрез парохијала и учит. плате за црква. општину у К. — Позвана је црква. општина, да дуг свој бив. администратору о. Ф. К. исплати. — Одбијен је са потраживањем своје шумарине ј. А Ђ. у Б. за год. 1866—1896., а од 1896. досуђена му је. — Препоручиће се вис. министарству ради подучења држ. прилозих жалбенице црква. општина у П., Л.. Б., О., Л., Ш., Б., и В. Б., — Потврђен је избор председника црква. општине у Ч. — Одбијен је Св. Л. З. учитељ у Б. са потраживањем својим у име купљене пећи у Сри. Т., но досуђена му је награда за стављање инвентара. — Одобрен је избор црква. општ. председника и потпредседника у М. — Упућена је ц. општина у Дарди, а поводом тим и све подручне црква. општине, на правилније званичење, јер се на подписка ње неког не види ни шта хоће нити ко званичи. — Одобрена је организација црква. општине у С. Т. — Упутиће се црква. општина у Б., да сес. накнаду пароху свом безусловно намири. — Упутиће се црква. општина у С. Х. да своје право власништва на там. црква.-општинско земљиште докаже. — Одобрена је обнова црква. одбора и избор 3 скупштинара у Б. — Уништен је избор црква. општ председника у Л., те је нов наређен — Уништен је рад напредне црква.-скупшт. седнице у П., као незаконито одржане. — Одобрен је зак. уговор врху под закуп надате црква. земље у Т. — Упутиће се најстрожије црква. општина у Бр., да свој годишњи прорачун сачини. — Уважена је оставка црква општ. председника у В. и Б. те је наређено, да се упражњена места што пре попуне. — Одобрена је организација црква. општине у М. с тим, да има још 2 одборника изабрати. — Упућена је црква. општина у М. на грађ. суд у предмету намирења са ј. Г. Г. парохом у П. — Доставиће се вел. саб. одбору рачун врху оправака нав. Г. на преглед. — Одобрени су црква.-општински рачуни за г. 1895/6. качфалски, за 1897. г. нашки, липовачки, чобаначки и за 1898. г. кишфалубски и тријавски. Оспорени су пак рачуни црква. општине срп. титошке од г. 1895/7., сигетварске и балаша ђарматске од г. 1897. — Одобрени су црква. општински прорачуни за г. 1899 кишва-

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 10. бр. „Српског Сиона“

љубски, рацаљмашки, липовачки и шиклушки, осporени су пак мединski, ланчушки и латобски. — Позива се све општине, да поднесу своје рачуне, који још одобрени нису, у року од 2 месеца на надпрегледа.

(**Седнице врхорних автономних власти.**) Школски Савет сазван је у седнице своје за 11. (23.), Саборски Одбор за 15. (27.) а Митрополитски Црквени Савет за 19. (31.) март о. г.

(**Цариградска Васељенска Патријаршија**) Званични лист Босанско-Херцеговачке православне српске цркве, „Источник“, у своме 4 броју доноси у званичном делу, посланицу васељенског патријарха Цариградског Њ. Св. *Константина*, управљену вересв. г. митрополиту Дабро Босанском *Николају Мандибу*, у којој овоме саопштава, да је св. Синод васељенске патријаршије *„забавио* оштирни нацрт црквено-општинског штатута (Гаврилски Устав радикалски) пошто није био у складу са постојећим нашим црквеним редом, а тужбе и молбе незадовољника по епархијама у Босној и Херцеговини, да се „дефинитивно као са свијем неосноване забаце, и подноспоција тијех молба званично пајави, да се дома врате и мирно владају.“ Надаље доноси посланицу Њ. Светости патријарха Константина, супотписану од чланова св. Синода Васељенске Патријаршије, упућену на клир и остали народ у све три епархије у Босној и Херцеговини, а у којој посланици се ове упућују на синовљу послушност, љубав и односет према поглавицама тих епархија, преосвештеним митрополитима. У наредном броју донећемо обе те посланице.

(**Александријски Патријарах**) најстарији је данас црквени великодостојник, по годинама свога живота. Господ га је благословио веком од 100 година, неком здрављу и толико јаким, да је блажени патријарах славећи овомад стогодишњицу свога рођења сам служио Благодарење, а иначе отправља управне послове патријаршке.

(**Непостините вести из Сантова.**) У Пештанском Лоју саопштена је, одмах по свечаном прелазу Сантовчана у св. Православље, неугодна вест из Сантова, да су тамошњем римокатоличком жупнику једнога вечера, тобоже православни Сантовчани, полупали прозоре каменицама, дабогме зато, да манифестују своју мржњу на римокатолицизам и — жидарску проповед. Но, г. жупник се за време склонио и тако му се ништа није догодило. Кад смо прочитали Лојдову вест, запитали смо на позиданом извору, да ли је та вест истинита, јер смо одмах посумњали у чистоту извора њезина. Са надлежне стране извештени смо, да у Сантови *никаквих изгреда није било.* Према томе, Лојдов извештач хтео је некако да — подвали. Кад би православни Сантовчани на што, слично напивалотини у П. Лоју, починили, ми би их најстрожије осудили.. Ми смо уверени, да они то неће ни чинити. Зато, кад би се случајно у Сантови и догодио изгред о каквом је прошлих дана јавно П. Лојд, ми би му узрок и кривце тражили најпре не у православних Сантовчанима, него у онима, који би хтели да ове обеде, осумњиче, наложе, овоме и ономе и т. д. и т. д. Ваља бити на опрезу. „Будите мудри као змије, а срца као голубови.“

(**Сентомашки Срби — Сантовчанима**). При закључку листа дознали смо, да је црквени одбор у Сентомашу закључио, да црквена општина Сентомашка на зидање цркве и школе православним Србима у Сантову дарује 3.000 круна. Бог да прости. Слава Сентомашу!

(**Како пева Сантовачка Српкиња?**) Ево тако:

Вода текла одкуд је истекла
ја сам, дико, Српкиња до вика.

—

Ја ћу бити Српкињица лина,
српско име носићу до вика.

—

Боже хили, Српкиња је лина,
што је свита за Српкињу пита.

Треба ли доказивати онда, које су горе лист православни Сантовчани?

(† **Јереј Љубомир Борота**) парох у Врбовљанима, после краткот а тешког боловања, преминуо је у Господу, дана 27. фебруара о. г. у 27 години својој. Прерано преминули јереј Љубомир рођен је 1872., а рукоположен је био 1896. г. Беше примеран и вредан свештеник. Пре него што је изабран био парохом у Врбовљанима, беше администратором парохије у Старој Градишки. Лака му земља и **вѣчная память!**

(† **Јереј Михаило (Миле) Крајисвић**) парох у Ульаницу, преминуо је у Господу 26. фебруара о. г. Рођен је био 1845., рукоположен за ђакона 1868., а за презвитера 1870., одликован црквеним појасом 1897. Г. 1890. беше посланником на народно-црквеном сабору. Смрћу јереја Михаила губи Пакрачка дијецеза одличнога и вреднога свештеника свога Лака му земља и **вѣчная память!**

(† **Јереј Василије Клајић**) администратор паро-

хије у Турији, преминуо је у Господу 22. фебруара о. г. Рођен је био 14. септембра 1825. г., рукоположен за ђакона 13. октобра 1879., а 14. октобра исте године за презвитера. Свршио је био шест гимназијских разреда у Новом Саду, а Богословију у Карловцима. Лака му земља и вѣчна памятъ!

(**Исправак.**) У 8. бр. овога листа, стр. 114, ступац други ред 24, стоји: „Како је јело и пиће неопходно за одржавање живота духовног,“ а треба: „Како је јело и пиће потребно за одржавање живота телесног, тако је правда неопходна за одржавање живота духовног“.

Од уредништва.

Г. М. С. у Ш. У овај број није могло ући. Пазите, да не буде друга гора од прве. Чудо се не лечи покором. Кад би избрани поднео оставку, ствар би се најбрже, најмирније, те и најбоље решила. Иначе — ?? Братско вам поздравље.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Ученици V. раздреда Српске Новосадске Гимназије послали су Фонду св. Саве за спомен своме покојном другу Мити Павкову место венца . . . . . 15 фор.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашла је из штампе 1. Свеска „**Педагошки Зборник**“ за родитеље и учитеље уређује и издаје *Јован З. Медурић* учитељ. Садржина: — *I. део.* — Др. В. Бакић: породично васпитање и школско образовање. — Срет. М. Адић: Јадиче — По Сигертовом мотиву. — Душан Стојшић: Мане домаћег васпитања. — Др. Е. Хауфе: Васпитање у дому родитељском. — —с—: О нези деце. — Др. М. П.; Кужне клице у ваздуху. — *II. део.* — А. Д.: Управа и надзор у школи. — Љуб. М. Протић: Непосредно образовање хоралног карактева, васпитање у ужем смислу. Гледиште научне педагогике изложио — — —. — Павле Терзин: Пофторна школа. — Јов. З. Медурић: Читанке за српске вероисповедне школе у Угарској. — К. М.: Појам и задатак друштвене педагогије. — Јов. З. Медурић: Шта се тражи код учитеља. — Ј. З. М.: Моје белешке на школе. — Јов. З. Медурић: Говор читан на учитељском збору ст.-бечејског школског среза у Сентомашу 13. (25.) августа 1897. год. — К. М—ић: Школе у сједињеним државама Северне Америке. — Оцене и прикази. — Првој свесци „Педагошког Зборника“.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Тумачење Јеванђеља са беседама

од Г. Архимандрита фирмилијана

најновије издање у 3 књиге, које износе преко 70 штампаних табака велике осмине, на најфинијој хартији, а у тврдом кожном повезу, може се добити за 5 фор. само у познатој Радњи свију црквених утвари, Књига Јеванђеља и црквеног и свештеничког одела, *В. Марковића и Павловића у Београду и Земуну.*

с поштовањем

1—5 **В. Марковић и Павловић.**

Изјава.

Овим изјављујемо и потврђујемо, да је г. Михаил Херлинг позлатар из Арада у цркви манастира Врдника-Раванице сав златарски посао особито вешто, савесно и поштено израдио и да му овим изричемо признање и сваком га топло препоручујемо.

У Ман. Врднику-Раваници 30. јануара 1899.

Сергије Попић

управитељ са Братством.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 29 2—3

Црквена општина у Великом Градцу, дијецезе Горњо-Карловачке протопопијата Кир. Глинског, намјерава свој парохијални стан и стају реновирати.

Услед тога одређена је јавна дражба на дан 12. (24.) априла 1899. у 10 сахати прије подне.

План, трошковник и дражбени увјети могу се сваки дан код црквене председника видити.

Велики Градац 24. фебр. (8. март) 1899.

Председништво црквене општине.

Ad 336/74 ex 1899. 23 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на једно упражњено парохијско место у Сенти, при ком се налази лични помоћник.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду, 16. (28.) фебруара 1899. г.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 28 2—3

Овим се у Најфали ради сталног попуњења на упражњено учитељско место у IV.-ро-разред. мешовитој вероиспов. школи отвара.

Плата је учитељу следећа:

1.) У готову новцу из школ. прираза, коју учитељ месечно у напред прима. год. . 300 ф.

2.) у име огрева за себе год. . . . 40 ф.

3.) у име поправке наставе год. . . 40 ф.

4.) у име перводске и рачуноводске дужности год. . . . . 20 ф.

5.) Три и пол дан. оранје земље, на коју је дотични државну порезу дужан платити. Уз то слободан стан с баштом, и ван стана башту од 800□., и при већем погребу 1 ф. од мање 50 п.

За ову плату дужан је изабрани у свакој седници како Школ. тако и Црк. Одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Компетовати могу само оспособљени учитељи који су Сомборску учитељску школу свршили и испит из мађ. језика положили; јер ће оспособљени неће се у обзир узети, почем ми имамо већ не оспособљених, а који је накнадним путем и II-ги разред горње школе испшт положио, а у изгледу је да ће и остале, разр. положити моћи.

Лична пријава узеће се у обзир, и имаће при избору првенство.

Рок стечају изилази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1. септ. 1899/1900., т. ј. у почетку школске године, заузети, од којег дана ће и плату од ове општине примити.

Ваљано инструјиране молбенице ваља упутити на потписаног председника.

Из седнице срп. православне црквено-школске општине држане у Најфали 14. (26.) фебруара 1899. год.

Јован Пасковић
перовођа.

Мита Аничић
председник.

Митроп. патријарашка и нар. црквена архива.

ПОЗИВ. 32 1—3

Како се с' разлогом може претпоставити, да се још и данас у појединих *приватних* лица налазе списи, који су пре садашње митрополијске управе из митроп. патриј. и н. ц. архиве извађени и *нису* враћени, то се овим позивају сви у којих архивских списа има, да *у року од месец дана* од обнародовања овог позива поменуте списе архиви врате, пошто ће после тога рока бити обнародован списак оних списа, којих је из митроп. патриј. и нар. црквене архиве нестало.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар. црквени архивар.

Митроп. патријарашка и нар. црква архива.

НАПОМЕНА. 33 1—3

По што се догађа, да се појединa *приватна* лица, то непосредно, то преко *приватних* особа у месту, на мене обраћају у пословима архивским, упозоравам овим једном за свагда, да у погледу употребе списа митроп. патријарашке и нар. црквене архиве постоје *Правила*, која је високосл. срп. н. ц. Сабориски Одбор под бр. 5941/2208 ex 1896. установио и у службеном делу Срп. Сиона бр. 2. ex 1897. обнародовао, где је у чл. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 са свим јасно одређен пут и начин, како *приватна* лица могу доћи до списа митр. патриј. нар. црквене архиве.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар. црквени архивар.

Е. 1686. Ш. 131. ex 1898. 25 3—3

СТЕЧАЈ.

На више учитељских, евентуално учитељичких места у епархији вршачкој са платом од 400 ф. авр. и Школ. Уредбом прописаним дужностима.

Искати се могу оспособљене особе, које су у стању и мађ. језик предавати.

Рок пријаве до благовести 1899.

Епарх. школ. одбор вршачки.

Бр. Е. К. 27. ex 1899 30 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију III. разреда у Швици, вилићког протопрезвитерата.

Рок пријављивању траје до 31 марта 1899. по ст. календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије државне у Плашком. 11. фебруара 1899.

Михаил
епископ.

Бр. Е. К. 30. ex 1899. 31 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Свиници, у протопрезвитерату петриньском.

Рок пријављивању траје до 31. Марта 1899. по ст. календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије државне у Плашком, 11. фебруара 1899.

Михаил
епископ.

Ad бр. К 87/36 ex 1899. 27 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Ривици.

Компетенти нека своје прошсно биљеговане и инструјиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до конца месеца марта о. г. по ст. поднесу.

Из седнице архид. конзисторије државне у Карловцима 25. јануара (6. фебруара) 1899.

Председништво.

К. 319/73. ex 1899. 22 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију III. класе у Ст. Керу.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбене потписаној Конзисторији до 15. (27.) марта о. г. поднети.

Из седнице епарх. Конзисторије, држане у Новом Саду 16. (28.) фебруара 1899 год.

Конзисторија Бачка.

Ad K. 62, 63, 65 ex 1899. 26 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњеног парохијског места: у Мехали с беривима VI. плаћевног разреда, у Тарашу с беривом III. плаћевног разреда и у Карлову с беривима, која ће се после обављеног избора тачно установити. — Молбеније ваља подастрети путем претпостављених власти, потписаној епархијској конзисторији до 4. (16.) априла 1899.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 16 (28.) фебруара 1899. год.

Председништво.

Ad E. 29. I. 4. ex 1899. 2 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохију III. евентуално V. класе (у овом случају на место сист. парох. помоћника) у Сефкерину.

Рок пријаве путем надлежних власти до Благовести 1899.

Епарх. Конзисторија Вршачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЈОВАН ВИДАКОВИЋ Гомбар

НОВИ САД, Дунавска улица.

Пр. г. свештеницима оба реда најучтивије препоручујем свој гомбарски посао, који сам израђујем те сам у стању врло солидно и јефтино свој рукотвор дати, као: **петље, дугмад, гајтане од намилора и бришима за реверенде, гомбе, гајтана, фронцле за црквене барјаке и литије.** Израда најсолиднија. Цена најумереније. За свој рукотвор и материјал гарантујем.

С поштовањем

Јован Видаковић

2—3 30

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, пробијено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама пробијена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом таласку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слов а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 11.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. марта 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоволео је високопреосвештени господин епископ Темишварски *Никанор Поповић*, свињела Евгенија Летицу произвести дана 7. (19.) марта о. г. за протосинђела.

НАРЕДБА.

Архидијецезалне Конзисторије од 9. (21.) марта 1899. године, Ad Бр. К. $\frac{188}{63}$ ех 1899. којом се установљују контролне књиге у подручним парохијским звањима.

Ad К. бр. $\frac{188}{63}$ ех 1899.

(Пречасним православним српским протопрезвитерским звањима у Архидијецези Карловачкој.)

Да предстојници подручних парохијских звања, као и остали свештеници дотичне парохије, узмогну водити тачну евиденцију о манама и недостатцима, приликом протопрезвитерских визитација, може бити опаженим, како у дотичним парох. звањима, тако и у свештено пастирским дужностима у дотичним парохијама, те да их крај те евиденције могу тим сигурније и свестраније отклонити, односно, од стране окружних протопрезвитера гледе истих добивена упутства и налоге што исцрпније извршивати, с једне;

с друге стране, да узмогну и окружни протопрезвитери тачну, сигурну и исцрпну контролу водити о томе, да ли су приликом претходне им визитације опажене мане и недостатци отклоњени, односно, издана гледе истих упутства и налози извршени; и

напослетку, да се и окружних протопрезвитера надзорној црквеној власти, приликом њезина надпрегледања парохијских звања и свештенопастирскога деловања у парохијама, узмогне пружити могућност брже и што исцрпније контроле, како гледе уредовања у тим звањима и гледе тога деловања, тако и гледе надзорнога пословања окружних протопрезвитера;

решила је ова Конзисторија наредити: да се за подручна парохијска звања установи контролна „*Књига опажених мана и недостатака у православном српском парохијском звању и парохији у* (име парохије), *приликом спровађања протопрезвитерских визитација*“.

Установивши облик и величину исте књиге, позвала је ова Конзисторија управу српске манастирске штампарије у Карловцима, да спреми довољан број ових књига за распродају, те се исте, ради потребне једнообразности, имају набавити у тој штампарији.

Поводом тим имаће горе именовану контролну књигу, под личном одговорношћу дотичних пароха, набавити сва подручна парохијска звања, најдуже до конца месеца априла о. г., а подручни окр. протопрезвитери имаће у исту књигу, приликом спроваћања протопрезвитерских визитација, уз свој потпис и ознаку дана, којега су визитацију обавили, убележити све мане и недостатке, како у парохијским звањима тако и гледе вршења свију свештенопастирских дужности подручнога им свештенства у дотичним парохијама.

Подручни пак пароси имаће у контролним књигама убележене мане и недостатке — у колико их буде било — одмах након обављене протопрезвитерске визитације у тачном преписи овој Конзисторији подастирати.

Ова се наредба пречасном том звању, а путем истога и подручним парохијским звањима и свима подручним свештеницима, саопштава, ради знања и строгога извршивања.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 9. (21.) марта 1899. године

Георгије
Патријарах.

НАРЕДБА.

Архидијецезалног Административног Одбора од 8. (20.) марта 1899. Бр. АО. $\frac{359}{121}$ ех 1899., којом се установљују контролне књиге у подручним црквеним општинама.

АО. $\frac{359}{121}$ ех 1899.

(Пречасним православним српским протопрезвитерским звањима у Архидијецези Карловачкој.)

Да управни органи подручних црквених општина водити тачну евиденцију о манама и недостатцима, приликом протопрезвитерских визитација у њима, може бити, опажених, те крај те евиденције да их могу тим сигурније отклањати, односно, од стране окружних протопрезвитера гледе истих мана и недостатака добивена упутства и издане налоге што тачније извршивати, с једне,

с друге стране, да управни и окружни протопрезвитери тачну, сигурну и исцрпну контролу водити о томе, да ли су приликом претходне им визитације опажене мане и недостаци отклоњени, односно, издана гледе истих упутства и налози извршени; и

начелству, да се и окружних протопрезвитера надзорној административној власти, приликом њезина надпрегледања црквено-општинске управе, узмогне пружити могућност брже и што исцрпније контроле, како гледе саме те управе, тако и гледе надзорнога пословања окружних протопрезвитера;

решио је овај Административни Одбор наредити, да се за подручне црквене општине установи контролна „*Књига опажених мана и недостатака у православној српској црквеној општини у* (име општине) *приликом спроваћања протопрезвитерских визитација*“.

Установивши облик и величину књиге, позвао је овај одбор управу српске манастирске штампарије у Карловцима, да спреми довољан број ових књига за распродају, те се исте, ради потребне једнообразности, имају набавити у тој штампарији.

Поводом тим имаће горепоменовану контролну књигу, под личном одговорношћу дотичних црквено-општинских председника, набавити све подручне црквене општине, најдуже до конца месеца априла ове године; а подручни окружни протопрезвитери имаће у исту књигу, приликом спроваћања протопрезвитерских визитација, уз свој потпис и ознаку дана, којега су визитацију обавили, све мане и недостатке, опажене у црквено-општинској управи убележити. Председништва пак подручних општина имаће у контролним књигама убележене мане и недостатке — у колико их буде било — овом Административном Одбору одмах након обављене протопрезвитерске визитације у тачном преписи подастирати.

Ова се наредба пречасном том звању, а путем истога и подручним црквеним општинама саопштава, ради знања и строгога извршивања.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у *Карловцима* 8. (20.) марта 1899. године.

Георгије
Патријарах.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Број зап. 551.

Константин,

милошћу Божјом Архиепископ Цариграда, Новога Рима и васељенски Патријарх.

Преосвештени Митрополите Дабро-босански и пречасни егзарше цијеле Далмације, у светоме Духу љубазни брате и саслужитељу Наше смјерности, Господине ***Николају Мандићу****, благодат и мир Вашем Преосвештенству од Бога.*

Братско писмо Вашег Преосвештенства од 15. прошлог мјесеца јануара, које заједнички састављено и сапотписано од преосвештених Митрополита: Херцеговачкога, Господина *Серафима* и Зворничкога, Господина *Григорија*, одговори на пређашњу Нашу патријаршеску посланицу, којом су затражени извештаји о тужбама, прије неког времена поднесеним од стране некога дијела православних Хришћана Ваше епархије противу попашања светога клира, прочитано је у сједници Нашег светог синода, и све што је у њему изложено проучено је с особитом помњом и таквим интересом, каквим задахњује Нас како Наша братска у Христу љубав, тако и материнска нежност велике Христове цркве према њезиној духовној дјеци тамошњих епархија, а и њезина света дужност, да се као највиша духовна власт православних о њој брине.

Побуђен таквим интересом и таквом дужношћу, Наш свети синод примио је дошље из почетка молбе и штатут, што су их донијели неки православни Хришћани, који су нарочито амо дошли као заступници неких општина у Босни и Херцеговини, али је придржао себи, да о њима одлучи тек онда, пошто их како треба буде расправио и испитао.

Међу тијем проучивши раније поднесени од неког времена њихов опширни нацрт црквено-општинског штатута, забацио га је, пошто није био у складу са постојећим нашим црквеним редом, као што смо то у своје вријеме Вашем Преосвештенству јавили. А сада пак, имајући у виду с једне стране тада, а и у пошљедње вријеме Нама од истих особа поднесене молбе неких општина Ваше епархије, а с друге стране опет дотични извештај Вашег Преосвештенства и преосвештених Митрополита: Херцеговачког, Госп. *Серафима* и Зворничког Госп. *Григорија*, те сравнивши од незадовољника поднесене тужбе са разјашњењима, које Нам је већ Ваше Преосвештенство дало, сматрао је синод Ваша разјашњења довољнима и одлучио је, да се послије ових разјашњења сличне тужбе и молбе дефинитивно као са свијем неосноване забаце, и да се односиоцима тијех молба званично изјави, да се дома врате и мирно владају, а са осталијем незадовољницима нека оду својим духовним старјешинама и очевима да им цјеливају десницу и измире се са њима потчињавајући се њима и имајући потпуно поуздање и повјерење како према свом светом клиру, тако и према ц. и кр. влади ради њезине очинске и искрене заштите тамошње православне цркве и њезиних интереса.

Ослањајући се на изложена му разјашњења преосвештених Митрополита и ц. и кр. владе, свети је синод заиста увјерен, да наша света и православна вјера и њезине свете установе нијесу никаквој опасности изложене у реченим епархијама, већ напротив да уживају очинску заштиту и благохотну материјалну и моралну помоћ; да Ваше Преосвештенство и остала у Христу браћа са њима потчињеним клиром врше савјесно њима наложену дужност, те да створено незадовољство са жалосним покретима и странпутицама у неким општинама проистиче из других разлога и повода, који не стоје ни у каквој свези са нашом светом вјером и са црквеним установама, које су нам преостале од наших праотаца.

С тога саопштавајући Вашем Преосвештенству од Нашег светог синода донесену горњу одлуку, изражујемо Вам у исто вријеме његово потпуно задовољство и одобравање на томе, што са побожном ревношћу вршите Ваше архијерејске дужности, и што тако разумно поступате, а братски Вам препоручујемо и позивамо Вас, да како до сад тако и од сад наставите постојано чувати мјесто, на које сте постављени, као стража и чувар све-

тих предања и божанствених и светих канона, бранећи цркву и њезина права од свакога нападаја, а учећи и водећи повјерени Вам народ Господњи на пут спасења.

А што се подручних Вам Хришћана тиче, који су, заведени или обманути или тренутно занесени, прекинули духовне односе са духовним пастирима, или се уклањају од својих вјерских дужности или су са свијем непослушни и непокорни, препоручујемо Вашем Преосвештенству, да мјесто прописаних црквених казна и строгости покажете им сву Вашу очинску благост и стрпљивост, тражећи свако помирително средство и сваку јеванђеоску поуку, и настојавајући, да на миран начин повратите опет словесно стадо у своје станиште, из којег се је за час незадовољно удаљило, савијајући га. као што свето писмо вели, као кокош пилиће под своја крила.

У ту сврху смо синодалном одлуком издали такођер и Нашу патријарашеску посланицу, коју овдје прикључујемо, да ју Ваше Преосвештенство, имајући у виду оне крајеве Ваше епархије, гдје се појавило незадовољство и узрујаност духова, ако затреба у црквама вјерно преведено прочитати дате.

А увјерени, да ће се пастирском мудрошћу и благочестивошћу Вашег Преосвештенства, очинским благоволењем ц. и кр. владе, и од Нашег светог синода донесеним одлукама учинити коначно крај немиру, који се је појавио у тамошње три митрополије, те да ће у будуће завладати потпун мир и ред на добро наше свете православне цркве, увјеравамо Ваше Преосвештенство, да ће Наш свети синод драговољно одобрити и подупријети свако предузеће, које се подудара са светим установама, и које би могло допринијети томе, да се црквено-општинске ствари Ваше епархије побољшају, пошто од Вашег Преосвештенства буде тачно предложено и образложено.

А благодат и неизмјерна милост Божја нека буде с Вама

1899., фебруара 15.

Константинопољски
Константин с. р.
у Христу љубазни брат.

Константин,

милошћу Божјом Архиепископ Цириграда, новога Рима и васељенски Патријарх.

Благоговјејни свештеници, високопреподобни јеромонаси, врло поштовани синтрофи, сборни, приори, и остали благословени Христовим богоспасајеме епархије Дабро-босанске, чада Наша у Христу љубазна, благодат вам и мир од Бога а од Нас молитва, благослов и опроштење.

Дознали смо, да су се од неког времена појавила тамо нека мјесна питања, која су изазвала немире међу вама, и да су се ови у пошљедње вријеме у неким православним општинама тако заоштрили, да су неки Хришћани ударили жалосним и по њихову душу штетним путем, пошто су с једне стране прекинули сваки одношај са њиховим сопственим каноничним Архијерејима и њима потчињеним свештеницима, а с друге су стране опет престали долазити у цркву и вршити остале свете вјерске дужности, које вјера сваком Хришћанину налаже.

А као разлог и повод таквог стања противу светога клира, наваља се незадовољство неких Хришћана, што овај тобож не признаје и не одобрава, да се црквене и општинске ствари на боље уреде, и што се исти клир понаша на начин, који се не слаже са интересима свете и православне наше вјере.

Ове жалосне вијести дубоко су растужиле срце свете Христове велике цркве, која са овога најсветијег апостолског пријестола, као са највишега мјеста, бдије над својом духовном дјецом, ма гдје се она налазила, и са топлом материнском љубављу брине се за њихово спасење.

С тога је црква и овом приликом сву своју пажњу обратила на ваша мјеста одакле су стигле тужбе и вапаји за помоћ. Она је сматрала за свој најглавнији задатак да се побрине, како би послије претходног и непристраног испитивања пропашла сходна средства, да се с једне стране даде задовољштина онијем, којима је клир неправо учинио, — ако би то одиста тако било —, а с друге стране, да се одбране интереси и права тамошње православне цркве, ако се ова у истину у опасности налазе.

Прожети, дакле, таквом љубављу и таквим заузимањем паспрам вас, у Христу љубазна дјецо Наша, Ми, који милошћу Божјом управљамо кормилом најсветијег овог апостолског и васељенског пријестола, шаљемо вам са Нашим очинским молитвама и благословом ову Нашу патријарашку и синодалну посланицу, у којој су савјети и жеље Наше. Овом посланицом увјеравамо вас, да наша света и непорочна вјера православних Хришћана, и праотачка црквена предања, по тачним извештајима, који су Нам приспјели, нијесу, Богу хвала, у вашој отаџбини никаквој опасности изложена. С друге стране опет увиђајући, да је неповјерење у духу неких Хришћана изазвано жалосним неспоразумљењем, а и завођењем од стране некојих људи, који су у претјераној ревности ствар погрјешно схватили. Ми вам препоручујемо и савјетујемо очински, да избјегавате овака неспоразумљења и да зрелије проучавате ствар, како би получили спокојство душе и мир духа свога. На тај начин ви ћете моћи јасније увидити право стање ствари и, здраво расудивши о томе пропаћи, како треба да се даље владате као прави Хришћани и као лојални и миролубиви грађани.

Ми вас дакле позивамо, да се у потпуној мјери поуздате и повјерате своме каноничном Архијереју, високопреосвештеном

Митрополиту Дабро-босанском, Господину Николају,

који има од Бога, цркве и државе свети позив, да вама духовно управља, и који једини има право, да вас води путем спасења, који је прожет очинском љубављу према свјема вама, и који је задахнут само начелима свете наше православне цркве, имајући пред очима само спасење и благостање свога стада. Вршећи тако савјесно своје пастирске дужности ваш канонични духовни пастир у праву је, да од ваше стране ужива синовљу послушност, љубав и оданост.

Ово вам налажу ваше хришћанске дужности као и заповјед апостола Павла, који каже: „Слушајте учитеље своје и покоравајте им се, јер се они старају за душе ваше, као који ће дати одговор да то с радошћу чине, а не уздишући; јер вам ово не помаже.“ (Јевр. XIII. 17.)

Дакле, Ми вам и опет савјетујемо и препоручујемо очински, да се оканите сваке помисли, која се не подудара са нашом светом вјером, ако би таква мисао можда ваш дух заниј ела. А особито позивамо оне између вас, који сте се одвратили од ваше свете хришћанске дужности, који сте се удаљили од свете цркве и њезиних јавних обреда за душевно спасење, и који сте се лишили Божјих дарова и благодати, те љуто згријешили Богу, да се повратите са чистим срцем вашем Архијереју и њему потчињеном свештом клиру, и да се помирите са својим духовним старјешинама и да цјеливајући њихову десницу получите њихово опроштење, како би опет задобили пријашњу њихову очинску љубав и заштиту.

Савјетујемо вам, да одмах почнете у цркву долазити, и да тачно вршите све ваше дужности, и чисто се Богу поклонивши, и Њему жртву хвалења принесавши, удостојите се Његових богатих дарова и његове неизмјерне милости и благоволења.

А пошто имате очинску народољубиву владу која толиким доброчинствима обасипа свој народ без разлике племена и вјере, која вам пружа благотворну заштиту, која поштује свету и православну вјеру наших отаца, њезине свете канове и ваше свештене заводе, дужни сте ви, да јој поклоните своје потпуно повјерење, и да јој враћате те благодати дужном послушношћу и миролубивим и лојалним владањем, како то заповиједа благоглаголиви Павле: „Свака душа да се покорава властима, које владају; јер нема власти да није од Бога, а што су власти, од Бога су постављене.“

Управљајући вам, дакле, ове опомене и савјете, који потјечу из вруће очинске љубави и искрена мишљења, додајемо, да их имате тачно и вјерно испуњавати, а владајући се благочестиво и разумно, ви ћете послужити добром интересу и ваше земље и вас самијех. У исто доба ви ћете стећи задовољство и благослов свете наше матере велике Христове цркве, а поврх свега Божје благоволење.

При концу Ми вам шаљемо из дна душе Наш очински благослов на ваше благочестиве породице и на ваше послове, и призивамо на све вас благодат и неизмјерну милост Божју[1]

1899., фебруара 15.

У Христу Богу молитвеник
Константин с. р.
патријарах Цариградски.

Калиник дерконски с. р.; *Антим* амасијски с. р.; *Герасим* писидијски с. р.; *Константин* родоски с. р; *Јеротеј* визијски с. р.; *Партеније* созуагатуполски с. р.; *Јоаким* ксантијски с. р.; *Амвросије* скопљански с. р.; *Гервасије* халдијски с. р.; *Калиник* коски с. р.; *Константије* козански с. р.

[1]) Идентичне посланице Његове Светости послане су и Високопреосвештеној Господи Митрополитима: Сарајевму Херцег.-Захумском и Галицији Зворничко-Тузланском.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак).

5. Пета заповед о блаженству.

Блажени милостиви, ѣкѡ тїи помилѹютсѧ — *благо милостивима, јер ће бити помиловани* — говори Христос. Ко хоће да буде блажен, ево му пута блаженству: он је дужан бити милостивим. Но ко су ти милостиви, о којима говори овде Господ? У чему се састоји подвиг милостивих?

Бити милостивим значи — бити милосрдним према ближњима, значи — из љубави према њима не само жељети им свако добро, него свагда и чинити им добро у одношају с њима. Сама природа побуђује човека бити милосрдним према ближњима својим. С тим својством се ми рађамо, живимо и умиремо. Дубоко је оно усађено у нашу природу самим Богом, осећај милосрђа својствен је сваком од нас; он побуђује чак и дивљака, који је груб и неизображен, да саучествује са страдајућима. „Сви ми људи, пише св. Јован Златоусти, самом природом побуђујемо се на милосрђе, и нема у природи нашој ни једног тако доброг својства, као ово својство. Нико није по природи лењ, нико по природи надут, нико по природи завидљив. Но милосрђе је природа усадила у све, па и у грубога и жестокога. И шта има ту чудног, ако ми указујемо милосрђе људима? Ми и звера милујемо. У такој великој мери је усађено у нама милосрђе. И ако смо ми видећи лавића донекле тронути, то куд и камо више треба да смо тронути, видећи своја јединца. Погле колико је невољника, говоримо ми често, знајући, да је и то довољно, да побуди у нама милосрђе.[1]) Ако је тако својствен нам по природи осећај милосрђа, то је тим већи преступ, ако ко заглушује у души својој покрете тога осећаја. Но никоме не може и не мора бити тако својствен осећај милосрђа према ближњима, као нама Хришћанима. Хришћанска вера непрестано проповеда нам о бесконачном милосрђу Божјем према људима. Бог је спремни помоћник свима, који га призивају у свако доба, на сваком месту; **предрѣтъ его на всѣхъ дѣлѣхъ его** (Пс. 144, 9.) Нико није лишен дарова Његових; грешници и преступници Његовог светог закона, непријатељи Његови, имају у Њима удела, **Он солнце свое сіяетъ на злыя и благія и дождитъ на праведныя и на неправедныя** (Мат. V. 45.) Он је **отецъ щедротъ и Богъ всѣкія утѣхи** (2. Кор. I. 3.) Милосрђе Божје, које се свагда јавља по целом свету, особито се открило у посланју на земљу Богом Оцем јединороднога Сина свога ради спасења наше од вечне погибељи, јасно се показало у оснивању на земљи цркве Христове, непрестано се показује роду хришћанском у деловању благодатних дарова св. Духа. Свако између Хришћана непрестано осећа над собом велику и неизмерну милост Божју. Ако је, дакле, Господ милосрдан према свима људима и особито према нама Хришћанима, то нисмо ли дужни бити и ми милосрдни према ближњима својим? Христос Спаситељ показује на милосрђе Божје, као на највиши пример за наше милосрђе према ближњима. **Бѣдите . . . милостиви**, Говори Он, **ѣкѡже и Отецъ вашъ небесный милостивъ есть.** (Лук. VI. 36.) Сам Господ наш Исус Христос представља нам најсавршенији пример милосрђа. Цео земаљски живот Његов препун је дела милосрђа, милосрђа свеопштег, највишег, најсавршенијег. Јеванђеоска историја не може ни да наброји сва дела Његове милости према страдајућим људима (Јов. XXI. 25.). Сво учење Његово проникнуто је преобилним духом милосрђа. **Милости хощѹ, а не жертвы** (Мат. XII.

[1]) Св. Јов. Злат. Бес. на посл. Филип. бес. 4.

7.); **продадите имѣнија ваша и дадите милостињу** (Лук. XII. 33.); **благотворите и взимих дајте** (— VI. 35.); **просящемѹ оу тебе дай, и хотящемѹ ѿ тебе заѧти, не ѿвращи** (Мат. V. 42.) — ето чему је непрестано учио своје последоватеље Христос Спаситељ.Ganутљиву науку о милосрђу даје нам Христос у причи о милосрдном Самарјанину. (Лук. X. 30—36.) Један Самарјанин видео је на путу непознатога му човека, кога су разбојници опљачкали и наранили били, и оставили једва жива. Овај тужни призор тако га је силно потресао, да се он заустављо и сишао са свога магарета. Приближивши се невољнику, он му је указао сваку помоћ, какову може изазвати само саучествујућа љубав према бедним. Да би олакшао страдања болнога и ублажио бол од рана. Самарјанин му је привезао ране, заливајући их уљем и вином. Затим га је посадио на своје магаре, одвезао у оближну гостионицу и тамо га спремио. А други дан, полазећи, оставио је власнику гостионице нешто новца са молбом, да се постара за болнога, обећавајући му, да ће при повратку повратити све издатке... Нисмо ли дужни и ми, ученици и последователи Христови, следовати Његову примеру и испуњавати дате нам заповеди, нисмо ли дужни и ми бити милосрдни према ближњима својима? Напослетку, милосрђе мора бити особито својствено Хришћанину и зато, што је он — члан цркве Христове, заједно са свима Хришћанима, који сачињавају скупа једно тело цркве, кога је глава — сам Христос. *„Као што је тело једно, а има много удове, — учи св. апостол Павле — и сви удови једнога тела премда су многи, сачињавају једно тело: тако и Христос. Јер сви смо се ми једним Духом крстили у једно тело..., и сви смо ми напојени једним Духом. Јер тело није из једнога уда, него из многих... И ако страда један уд, с њим страдају сви удови; а ако се слави један уд, с њим се радују сви удови“...* (1. Кор. XII. 12—14., 26—27.) И тако, пошто у телу цркве Христове има много болних и бедних удова, то нема ничега природнијег него што је, саучествовање и помагање тим бедним, с обзиром на степен њихове нужде, а по мери своје силе и могућности. Чујмо, како говори о томе св. Григорије Богослов. „Они (бедни) добили су с нама једнаку природу, — вели он, — из истога су праха састављени, из каквог смо и ми првобитно створени; везани су као и ми жилама и костима и слично свима обучени су у кожу и тело, — или још боље, ако је потребно споменути што важније, они су као и ми обдарени образом Божјим и чувају га — може бити још боље од нас, и ако су телом истрошени; по унутарњем човеку обучени су у једнога истога Христа, једнако су с нама примали на чувању залог Духа, учествују с нама у законима, речима Божјим, заветима, скуповима, тајнама и надама; они су наследници небеског живота, и ако су врло јако отуђени од земаљског: они умиру Христу и устају с Њим, страдају с Њим, да би се и прославили с Њим. И тако не презри брата свога, не мимођи га, не гнушај га се, као нечистоће или заразе, као нечега, што је одвратно и презрено. То је твој уд, и ако су га убогаљиле несреће“.[2])

Пошто је обавеза милосрђа тако близа срцу нашем, зато св. мужеви, богодухновени старозаветни мужеви, св. апостоли и св. оци, непрестано и напомињу нам ту обавезу. „Погледајте — говори исти св. отац, — како га непрестано осећају мужеви богодухновени и како је оно (милосрђе) блиау срцу њихову. Не говоре они о њему тако, да би један или двојица од њих тек нешто проговорили о бедним а други не, или да би неки говорили о њему више, а други мање, као да оно није важан и веома потребан предмет. Не, они сви, а посебице сваки, сматрајући ову заповед главном или једном од главних, ревносно нас побуђују, да је извршујемо, или убеђењима или претњама, а понекад и са похвалама милосрдним, и све је то зато, да би непрестаним напомињањем те заповеди појачали деловање њено у срцима нашим.“

А у чему се састоји подвиг милосрђа? Какова могу бити дела милости? Шта је потребно чинити, да би ишли путем, који нам је Господ показао у заповеди о блаженству: *благо милостивима, јер ће бити помиловани?* „Многострaличан је вид миловања и широка је заповед ова“ — говори св. Јован Златоуст.[3]) Много, врло много може бити видова хришћанског милосрђа с обзиром на разне невоље наших ближњих. Од потреба људских једне се односе на тело, а друге на душу. Према томе и милост се показује у два начина: делима,

[2]) Св. Григ. Бог Слов. о љуб. к беди.

[3]) Св. Јов. Злат. 15. бес. на јев. Мат.

која задовољавају потребе духовне. Тим начином разликују се обично дела милости телесне и дела милости духовне.

Сликајући последњи страшни суд, Господ говори: *А кад дође Син човечји у слави својој и сви свети анђели с Њим: онда ће сести на престолу славе своје; и сабраће се пред Њим сви народи: и разлучиће их један од другога, као што пастир разлучује овце од јарића, и поставиће овце с десне стране Себе, а јариће с леве. Тада ће рећи Цар онима, што су му с десне стране: ходите благословени Оца мога, наследите царство, које вам је приправљено од постања света. Јер гладан бејах и дадосте ми јести, жедан и напојисте ме, странац и примисте ме, наг и одевусте ме, болан и посетисте ме, у тамници и дођосте к мени* (Мат XXV. 31—36.) На основу тих речи Спаситељевих, православна црква разликује следећих седам дела милости телесне: 1. гладнога нахранити; 2. жеднога напојити; 3 нагога или онога, који је у оскудици потребитог и пристојног одела, оденути; 4. сужња у тамници посетити; 5. болнога походити, послужити га и помоћи му, да оздрави или да се хришћански приправи за смрт; 6. странца примити у дом и упокојити; 7. мртве сиромахе сахранити.

Прво дело телеснога милосрђа састоји се у том, да би ми *гладнога нахранили* т. ј. давали храну беднима и немоћнима, који не могу заслужити себи храну својим силама, или због ма каквих других околности требају помоћ у храни. **Раздроблай алчбящмъ хлѣбъ свой**, учио је у староме Завету пророк Исаија. (Ис. LXIII. 7.) Христос сам даје нам примера, да гладне нахранимо. Јеванђелист Матеј казује, да је Господ једном дошао мору Галилејском и сео на гору, где Га је окружило мноштво народа Он је три дана био с њима, лечећи болесне и дајући свима науке. Трећи дан Господ је дозвао ученике своје и рекао им: **милосердѹю ѡ народѣ семъ, ѩкѡ ѹжѥ дни три присѣдѧтъ мнѣ и не имѫтъ чесѡ ѩсти: и ѿпѹстити ихъ не хощѹ, да не какѡ ѹслабѣютъ на пѹти.** Но код ученика се нашло само седам хлебова и нешто рибе, што је било сасвим мало за насићење народа, кога је било до 4000 људи осим жена и деце. Тада је Господ заповедио, да народ поседа и чудесним начином нахрањио је све присутне тако, да су још од преосталих комађа накупили седам пуних котарица.[4]) Многобројни су примери из живота светих, који свесрдно храниште оскудне у храни. Такав је био праведни Филарет, који је ради свога милосрђа назван милостивим. Филарет је био богат поседник земаља у Пафлагонији, Малоазијској области; он је имао много слугу, засађене винограде, пространа поља и многобројна стада и од свога имања дарежљивом руком делио је милостињу. Приликом најезде Арапа у пределе Мале Азије праведник је сасвим био лишен имања свога и принуђен је био хранити себе и породицу трудом руку својих. Но и тада је он продужио добро чинити; и сам трпећи, он је дао прво своја последњега вола, а затим последњега коња последњу краву и последњег теоца свог. Породица Филаретова већ се хранила милостињом, но он је још једнако био милосрдним. Када му је ко од пређашњих познаника послао нешто хлеба, он би то поделио на делове између жене, деце и унучади, а што је остало њему, то је он поделио сиромасима. Жена и деца називали су га немилосрдним и пребацивали му, но свети муж свагда је кротко одговорио, да он има на тајном месту небројено благо, од кога ће достати чак и за потомство. Милостиви Господ наградио је сиротољубца још у овом животу двоструким богатством и чашћу, када му је унука Марија постала женом императора Константина. А за онај живот задобио је св. Филарет неувели венац у становима небеским, како је то и било откривено у чудном виђењу једном гроднику светитељевом. Он је видео у неком прекрасном пределу човека, који је седео на блистајућем престолу окружен светлошћу озареним мужевима. Када је он запитао, ко је то, одговорили су му, да је то праведни Филарет, који је ради своје велике љубави према сиромасима и ради дарежљивог давања оскудним постао другим Аврамом. (Минеј. 1. дец.) Пажње је вредно и казивање о св. Тихону, епископу аматунтском. Он је био син не баш богатог трговца са хлебом у граду Аматунту, на острву Кипру. Још као дечак он је продавао хлебове и том приликом би већи део раздао сиромасима. Отац је ради таквог доброчинства негодовао и строго

[4]) Мат. XV. 29—39. Сличним начином је раније, по речима истог св. јеванђелиста, Господ нахранио у пустињи 5000 људи, осим жена и деце, са пет хлебова и две рибе, и тада је остало 12 котарица комађа. (Мат. XIV. 13—20.

је укорио сина свога. Тада се је по вери св. младића празна житница оца његова напунила чистом и бољом пшеницом Отац се задивио и упрепастио, и од тога доба претио сину, да раздаје милостињу по својој вољи. (Мипеј 16. јун.) Тако се испуњују на милосрдним речи Псалмопевца: **блажєнъ чловѣкъ разумѣваи на нища и оубога** (Пс. XL. 2.)

(Наставиће се.)

Унијатски „молитвословъ“ међу православном српском школском децом.

Лепо је рекао један од данашњих наших архијереја: „*Тежи се дакле томе, да се међу православним Србима кроз јефтине књиге увуче учење римске цркве, како би се тим спремили, да се у згодно време лакше отрену од православне цркве и придруже латинско) вери. Мудра је, као што се види, пропаганда!*“ Тако је, ето, писао и говорио тај чувар православних српских светиња, а ми смо у парохији Бршљаничкој, дошли до убеђења, да је заиста тако. Недавно морао сам, као парох и катихета, конфисцирати две књижице код православне Срнчади у комуналној школи Дишничкој. Спољашњост тих књижица у лепој је пурпурно црвеној одећи, и ко их погледа рекао би да су наградне књиге. Тако сам и сам помишљао. Но кад сам отворио једну и другу, морадох да се разуверим. Нису то били ни *Вукадиновићеви* ни *Павикеви* ни *Петровићеви молитвени сборници*, него баш прави *унијатски молитвеници*.

На првој и насловној страници стоји отштампано: **Молитвословцъ для Дѣтей**. Под тим ударен је печат: **Института Ставропигійскій**, а доле читамо: **Львовъ 1897. Типомъ Ставропигійскаго Института**. Окренемо ли пак лист, видићемо на другој његовој страници ово: **Ч. 214 изъ 1891. Позволяется печатати. Отъ гр. кат. Митрополи. Ординаріата Сильвестръ митрополитъ.**

Пређимо даље на поделу књиге. Књижица пазања 128 страница, а подељена је у *осам* одељака: **Молитвы обычныя, Молитвы утренныя, Разныя молитвы, Молитвы вечерныя, Молитвы передъ исповѣдію. Молитвы передъ святыми причащеніями. Чинъ божественныя литургіи, иже во святыхъ Отца нашего Іоанна Златоустаго и Пѣснь на воскресеніе Христово.**

Тако, ето изгледа књижица о којој смо повели реч, а сада да се есенцијално обазремо на садржај и смер њезин.

Садржајем и склопом својим одговара овај молитвослов потпуно начелном радикализму римске пропаганде, која иде за тим, да се савршено искорени све оно, што се не саглашава са мишљењем и назорима папистичке школе. Познати, дакле, партикуларизам није ни овде могао изостати. Принцип, са којим улази та установа посредством уније међу православни народ, набија овде у правој својој слици. Протуривање верских назора и начела латинске догме у главноме је смер и ове мале књижице. Символ вере са умецком: „**и ѡ Сына**“, подела декалога, пет заповеди црквених, неке молитве чисто латинске редакције, па онда спомен и молитве „**о вселенскомъ Архіереѣ Папѣ римскомъ**“, пружају нам еклатантан доказ, да је књига противна учењу православне цркве. Оригинална смеса православног са латинским у овоме молитвеном сборнику сећа нас на много старије *пољске* и *руске унијатске молитвослове*, а особито на онај *Јосифа Рицци* Ко пак познаје разне пољске Złotyie Ołtarzyki и друге латинско-пољске молитвослове увериће се, да су овакн руски унијатски молитвослови буквално подражавање њима. Колико ту имаде молитава, које не познаје наша православна црква и које она не може и неће никада санкционисати. Садржај тих молитава одговара сасвим катихизису латинско пољскому. Осим горе споменутих особина римскога учења особито су карактеристичне молитве: *покровитељу имена (патрону), на узбуђивање вере наде и љубави, жалење за грехове, узбуђивање скрушености срца*, па онда: *молитве пре и после исповеди*.

Овакве књиге, заиста, не би смеле улазити у школу, у којој се уче већином деца православних родитеља, и у којој, према томе, држи наставу учитељ Србин православне вере. То неби смело бити већ и за то, што у школи Дишничкој нема готово ниједног унијатског детета. Одакле, дакле, дођоше унијатски молитвеници међу православну Срнчад?

Управитељ унијатске парохије у Дишнику беше тога уверења, да троје школске деце, којима родитељи 1897. год. прешоше на унију припадају његовој бриги у погледу верске наобразбе, то је, према томе, хтео и желио да

им он предаје науку вере и да деца полазе богослужење унијатске цркве. То што је желио и хтео показује нам ево и његово властуручно писмо, управљено учитељу у Дишнику: *„Br. 120. — 1898. Veleštovani gospodine! Po nalogu veleč. gosp. župnika Milivoja Labudića imadu školska djeca rimokat. vjeroizpoviesti danas u 9 sati prisustvovati službi Božjoj „o priziivanju svj. Duha", a isto tako svake nedelje i praznika u 10 sati u ovdješnjoj g. kat. crkvi. O čem molim da izvolite djecu uputiti. Samo se po sebi razumieva, da* **moraju i g. kat. djeca to isto činiti.** *G. kat. parohijalni ured. U Dišniku dne 2. rujna 1898. Andrija Szegedi v. r. konzistorijalac i upravitelj parohije."* Учитељ, држећи се декрета дворске канцеларије од 10. (22.) марта 1834. г. царског решења од 21. јуна (3. јула) 1835. г. и рескрипта дворског војеног савета од 27. децембра 1839. г. (8. јануара 1840. г.), није молби удовољио. Господин управитељ унијатске парохије, видећи, да му ова није упалила, науми да ће другим путем Хтеде пошто по то да уђе у школу као учитељ вероучитеља римокатоличке деце, држећи, да ће тим начином, можда, прикучити и оно троје Срнчади, или барем да ће лакше моћи деловати на њихово верско васпитање. Тако седе и написа ово друго писмо: *„Broj 5. — 1899. Slavnom ravnateljstvu puške škole Ovdje. Veleč. gosp. Milivoj Labudić, župnik u Garešnici, ovlastio je podpisanoga dopisom od 20./I. t. g. br. 9. da obavlja katihetsku obuku rimokatoličke školske djece. Umoljava se s toga slavno ravnateljstvo, da izvoli podpisanomu javiti, kada je u redu nauka odredjen sat za rimokat. nauk vjere. Grčko katol. parohijski ured U Dišniku dne 22. siečnja 1899. Andrija Szegedi v. r. upravitelj."* Но и ту је г. Сегеди био поше среће. Општа пучка школа у Дишнику одговорила му је, под 22/I. број 4 ех 1899. ово: „Пошто § 209. школ. закона од 31/10 1888. наређује, да само жупник односно његов духовни помоћник у оној жупи, у којој се школа налази, обучава своје вере децу у вероучењу, те му се у то име и даје и примерна награда, то је дужан и г. жупник М. Лабудић сам и надаље предавати вероучитељ у овој школи све дотле, док та установа не ступи изван крепости, односно, док о томе власт, којој припада о том одлучивати, не реши противно."

Напослетку ваљало је ипак гледати, да се деца та на како предобију за унију и г. Сегеди, одиста, послужи се, ето, горњим књижицама, но и тај пут без жељена успеха. Осујетио сам потпуно намеру његову, па онда поучно и упозорио нашу малу Срнчад, да сваку књижицу, чим ју, било на од кога добију, одмах покажу свештенику или учитељу своме и то су она добро упамтила.

Ето, тако је прошао г. Сегеди са својим пропагирањем међу школском децом у Дишнику, која знају и схватају већ сада понајглавније одредбе своје св. православне цркве, поштују њезину VII. заповест: *„Јеретичке књиге не читати"*. Ми би пак били потпуно сретни и задовољни, кад би то био једини његов покушај за остварење познатих унијатских тежња у Дишнику, с којима се ми овде доста жестоко боримо. Но нека, било их је већ доста и ми смо их у званичној архиви парохијског звања историји и потоњем потомству прибележили.

Бршљаница, У недељу православља 1899.

Светозар Грубач
парох.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станкић** парох.

(Наставак).

Само да би своје учење одбранити и одржати, а учење прав. цркве оборити могли, те да би дечије крштење одбацити смели, назарени се позивају и на то, да дете може напустити ону веру, у коју су га родитељи још као малена крштењем увели, те би тако родитељи носили одговорност за то одступништво; међу тим, кад се крсти одрастан човек, он тада — у случају одступништва сам носи одговорност за то.

Но: био неко у добу детињства, или већ у зрелијим годинама крштен, дотични у оба случаја сам носи одговорност за своје одступништво. Јер то је тек јасно, да дете неће вере напуштати, вере мењати; с тога до сада још ни једно дете није вером превратило. Неко ће вером преврнути, од вере отпасти, другу веру изабрати тек онда, кад дође до разума, до воље. Па и тада неће он старе вере напуштати и нове се вере лепити по наговору оних, који су га у ону веру, коју је он напустити рад, увели; него по наговору других људи, или

гоњен на то другим каквим својим прохтевима и жељама, а можда баш и страстима и гресима. На како је сам својом вољом — и ако туђим наговором — стару веру напустио и у нову какву веру прешао: то дотични и носи сам одговорност за своје одступништво, ту одговорност деле донекле с њиме они, који су га на то одступништво наговорили, а никако они, који су га у напуштену веру дететом увели.

Но; док је — што се одговорности за одступништво тиче — за некога са свим све једно: а крстио се у добу детињства или у зрелијим годинама; дотле — погледом на смрт — није и не може бити са свим све једно: а крстио се дететом или човеком. Јер ако дете крштено и у веру родитељску уведено умре — умрло је у вери и са вером родитељском; али шта ће бити са оним дететом, које пре „година савршенства“, те без св. крштења умре, те које је са овог света отишло без икакве вере, и без своје и без родитељске? — Шта на то назарени вели, о томе ћемо рећи коју ниже.

Да би нам учење св. наше прав. цркве било још јасније и разумније; и да дознамо, за што прав. црква и малену децу крштава — морамо поставити и одговорити на ово питање: јесу ли мала, па и најмања деца грешна, или нису?

У одговору на ово питање не слажу се назарени; у томе се они деле на два табора. Једни — заједно са негдашњом им матером, црквом православном — вели, да су деца грешна; а други опет тврде, да деца нису грешна. Но и једни и други слажу се у томе, да децу не треба, шта више да је децу немогуће, па је и забрањено крстити.

Према томе треба видити и доказати, који назарени право имају, да ли они, који вели, да су деца грешна, или они, који тврде, да деца нису грешна; и односно треба да дознамо и да се уверимо, који назарени више греше, да ли они, који децу за то не крсте, што су без греха, или они који децу не крсте, и ако знају и верују, да су деца грешна.

I.) Назарени, бар један део од њих, „за прародитељски грех не ће ни да знају,“ јер се, вели, човек рађа чист и невин, што је Христос приликом благосиљања деце рекао. Будући је рекао: „Оставите децу, и не забрањујте им долазити к мени: јер је таквих царство небеско.“ (Мат. XIX 14.) („О назаренству“ — „Глас Истине“ 1887. стр. 356.)

Колико права имају ови назарени, кад тако говоре, показује и сам вероначелник њихов, Фрелих, који учи: „човек се рађа у греху, као у каквом злу окову — без своје кривице, он доноси але плодове, јер је у злу окову“; и опет: „ми смо без своје личне кривице, као Адамова деца умрли у Адаму.“ („Назаренство“ стр. 47. и 61.)

Истина, мало је чудновато, да неки назарени не верују своме вероначелнику онда када их он учи и уверава, да се „човек“ или боље да се деца рађају у греху, као у каквом злу оком“; али, ако баш ти назарени не ће и не могу да верују своме вероначелнику, а они ће ваљда хтети веровати — св. писму. У св. писму, како старог, тако новог завета, јасно се говори о грешности човечјој и односно дечјој. Псалмопевац вели: „Гле, у безакоњу се родих, и у греху затрудње мати моја мном“ (51., 5.); а то тако јесте и бити мора, што су грешни они, од којих се човек, односно дете рађа, за то други старозаветни праведник и пита: „Ко ће чисто изнадити из нечиста?“ (Јов. 14., 4.) А у св. писму новог завета опет читамо: „Кроз једног човека дође на свет грех, и кроз грех смрт, и тако смрт уђе у све људе, јер сви сагрешише.“ (Рим. 5., 12.), те по томе људи умиру за то, што греше, јер св. писмо и опет вели: „плата је за грех смрт.“ (6., 23.) —

Па како је „смрт плата за грех“, то је онда оно детенце, које је једва неколико сати живело, својом „смрћу“ примило „плату за грех“; а како таково детенце свога личнога греха имало и имати могло није: то је онда јасно; да је то детенце само прародитељски, Адамов грех на себи имати могло, и да је због тога „греха плату“, т. ј. „смрт“ примити морало. А све ово опет јасно доказује и сведочи, да не стоји оно, што неки назарени тврде, на ime то, да се „човек рађа чист и невин“, и према томе да је баш и најмање детенце грешно, и да има на себи прародитељски грех.

Могли би сад, да се и не обазиремо на то, што се ти назарени позивају на речи Христове приликом благосиљања деце изречене: „Оставите децу и не забрањујте им долазити к мени: јер је таквих царства небеско“; — ипак ћемо само упозорити на то, да Христос није рекао: њихово је, него је казао; „таквих је царство небеско.“ А то је тек грдна разлика; јер то

каже и сведочи, да „царство небеско“ није, али може бити дечје; то значи, да деца не могу ући у „царство небеско“ за то само, што су деца; али баш као деца могу пре него други ући у „царство небеско“. А да би деца могла ући „у царство небеско“ нужно им је нешто; то пак није и не може бити ништа друго, до ли — „ново рођење, рођење водом и Духом“ другим речима: са крштење.

Дакле; немају право они назарени који вele, да деца нису грешна, а како ти назарени баш због тога децу не крштавају, што држе верују, да деца нису грешна; то је јасно и очевидно, да врло греше тиме, што децу не крштавају; јер на лажног учења о „невиности“ и безгрешности деце морала је потећи и крива наука о томе, да децу не треба крштавати; где је трошан темељ, ту ни зграда на том темељу подигнута, не може бити чврста.

II.) Кад већ немају право, и кад је лажно учење оних назарена, који вele и тврде, да су деца невина и безгрешна; онда је већ само по себи јасно, да немају право, и да је истинито учење оних назарена, који са прав. црквом верују и исповедају да су деца грешна, и то, да имају и носе на себи прародитељски грех.

Сад је само питање: ко има право, да ли св. наша прав. црква, која се стара, да малена деца баш ни са тим грехом са овог света не оду, те са малене деце и тај грех св. крштењем скида, водом крштења спира; или имају право ти назарени, који прародитељски, Адамов грех, са малене деце крштењем не скидају, водом крштења не спирају?

Ми смо већ чули нешто, како учи вероначелник назаренски о грешности човечјој. Сад ћемо његову науку мало опширније навести. — „Ми смо“ — вели Фрелих“ — „без своје личне кривице, као Адамова деца, умрли у Адаму, на што сами не скривисмо, то нам не ће Бог ни да урачунава у нашу осуду; али нас не могаше ни удостојити блаженства у том греховном стању. На шта дакле? — Ни блажен, ни проклет! Ту загонетку решава Христос. Стари одношај пада, а рађа се нови; Христова покорност и жртва помирује човештво с Богом.“ Но с тиме он не ће да каже, е су сви људи искупљени. Између Христове жртве и спасења мора да дође вера — „вера или неверје узроци су спасењу или проклетству“. („Назаренство“ стр. 61.) —

Да се ово — што но реч — све будуће за готов новац прими, да се у све речено поверовати може — требало би затворити очи или разум, или можда и обоје; јер кад човек очи отвори, на наведено мало пажљивије размотри, ако човек о реченоме мало боље размисли, видиће и увериће се, да у реченом месту не иде све тако глатко, да у тим речима није све тако јасно, као што се то Фрелиху чинило; видиће и увериће се, да „загонетка“ није решена. Фрелих вели, да „између Христове жртве и спасења мора да дође вера“; али је случајно заборавио да каже, шта бива и треба да буде у оном случају, када „између Христове жртве и спасења не може да дође вера? Да, требао је рећи, шта у том случају треба да буде; или бар, да нас увери, да такова случаја бити и не може. — Али не односи ли се закључак Фрелихов „ни блажен, ни проклет“ управо и једино на децу? Код одраслих тога нема и бити не може: код њих је или „вера“, те по томе „блаженство,“ односно „спасење“ или „неверје“, те, дакле, „проклетство“. — Код деце не може „да дође вера између Христове жртве и спасења“; код њих нити је „вера“ нити „неверје“; за њих се рећи може „ни блажен ни проклет“: на шта да буде са децом? или боље, шта бива са децом? На то питање остао је Фрелих одговором дужан, дакле, загонетка није решена.

А да загонетка доиста није решена, то признају и сведоче и сами овдашњи назарени.

Овдашњим назаренима, који признају, да су деца грешна, т. ј. да се рађају у прародитељском, Адамовом греху; и који су упозорени на то, да „у град велики, свети Јерусалим, не ће ући ништа погано“ (Откр. 21., 10. и 28.), да, дакле, у царство Божје не ће и не може ући никакав грех, т. ј. нико са грехом — буде постављено питање: шта ће бити са оном децом, која умру без св. крштења, која, дакле, оду са овога на онај свет са прародитељским, Адамовим грехом?

На шта одговорите на питање то? Како решите овдашњи назарени ону „загонетку“, коју је требао још њихов вероначелник, Самуило Фрелих, решити и одгонетути?

Одговориће оно, што и њихов вероначелник; решиће „загонетку“ онако као и Самуило Фрелих, т. ј. не одговориће ништа, не

решиште никако. А да је тако, ево нека се о томе увери свако.

На питање: шта ће бити са оном децом, која умру без св. крштења, са прародитељским Адамовим грехом? — овдашњи назарени одговориште: „ми то остављамо Богу,“ еже есть сказаемо, ми то — не знамо! Да би на то питање одговорити, да би ту „загонеку“ решити и одгонентути требало — то увиђају и признају и сами назарени; али: шта би на то питање одговорити, како би ту „загонетку“ решити и одгонентути могли — тога не знају.

„Ми то остављамо Богу“ — веле назарени.

Но сад опет треба да нам одговоре на друго питање: Је ли детиња душа важна или није? треба ли детињу душу спасти или оставити је, па шта јој буде? је ли детиње спасење или неспасење тако нешто, што се сме оставити — Богу? и не би ли требали ради спасења детиње душе да учине ма и родитељи што, кад већ дете за себе ништа учинити не може?

Сумње нема, да се дечје спасење може оставити Богу; да се душа детиња без св. крштења оставити сме само онда, ако смо потпуно уверени, да се дете и тако, дакле и без св. крштења спасти може; не знамо ли тога поуздано, те имали баш и само изгледа, да ће душа детиња без св. крштења пропасти, осуђена бити: не би ли зар онда и децу крстити требало?

Одговор на та друга, нова питања дају нам дакл одговори овдашњих назарена. — На питање: „може ли се спасти онај, који није Хришћанин?“ одговориште: „не може.“ А запитани „јесу ли њихова деца Хришћани?“ одговориште: „нису“, што у осталом и св. писмо потврђује, које вели: „Који се год у Христа крстисте, у Христа се обукосте,“ (Гал. 3., 27.); па ко у Христа није крштен, није у Христа ни обучен, није, дакле ни Хришћанин.

На кад се нехришћанин спасти не може; и кад дете без св. крштења „у Христа обучено,“ Хришћанин није, онда имамо јасан одговор на питање: шта ће бити са дететом, које умре без св. крштења, у прародитељском, Адамовом греху? То се дете не може спасти, не може ући у царство небеско.

Кад, дакле, овдашњи назарени на питање: „шта ће бити са оним дететом, које умре без крштења у прародитељском Адамовом греху?“ одговарају: „ми то остављамо Богу“, онда они другим речима кажу и то, да то дете може и — пропасти, неспасти се. А признавајући даље да се нехришћанин спасти не може; као и то, да њихово дете „у Христа обучено“, хришћанин није, они уједно сведоче и потврђују, да знају, да се њихово дете спасти не може, да њихово дете пропасти мора. А знати, да се дете без св. крштења спасти не може, него да пропасти мора, да иначе своје дете без св. крштења остављати — је ли то мудро и разумно, је ли то добро и Богу мило?!

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Рођен дан Његове Светости.) Јуче, 13. (25.) марта, навршио је св. патријарах наш *Георгије* 69. годину свога, Богом благословеног, цркви и народу Његову драгоценога живота, и — дао Господ — сретно отпочео *седамдесету*. Верни синови свете цркве и добру народа нашега рада дена његова, помолиће се, с нама заједно, са топлим осећајима Господу, да узвишеној Поглавици нашој неизцрпном милошћу Својом дарује изобилна века, народно-црквеноме животу нашем и драгоценога и веома потребнога; а нашим усклицима спојиће и своје: Живео патријарах српски, Његова Светост *Георгије Бранковић!*

(Сантовчани). Из Сантова нам јављају: „Архипастирска посланица Његове Светости патријарха српскога *Георгија*, прочитана је и раздељена новој духовној браћи нашој у Сантову. Саслушана је највећом пажњом и побожношћу, а примљена са одушевљењем. Утисак посланице велик. Хвала и слава доброме Патријарху најбоље се изражавала у радосним сузама, апостолском поуком и поруком Његовом напојених и окрепљених душа наше браће Сантовчана.“

Као што читамо, на све стране у Митрополији куше се и уписују дарови за подизање цркве и школе у Сантову. Црквене општине наше претходе леним примером и богатим даровима. У Карловцима је отворен упис дароватеља и лепо напредује, као што се то могло од честитих Карловчана и очекивати. Напред!

(**Нови школски референат.**) Пошто је досадањи привремено постављени школски референат за епархије Темишварску и Вршачку, г. Велко Петровић, поднео на томе своју оставку, вел. Школски Савет у седници својој од 11. (23.) марта о. г. изабрао је и постављао за тога референта г. *Ђорђа Поповића* професора у Панчачкој препарандији.

(**Папа Лав XIII.**) Прошлих дана, а под своју дубоку старост, пао је умишљени поглавица римокатоличке цркве папа Лав XIII., да надгледа једну операцију на своме телу. И ако је операција срећно извршена и прошла, те гласови о здрављу папином утешени бивали, у најновије време јавља се, е катастрофа може сваки час да наступи, јер болест од које умишљени болесник болује неизлечива је, а зове се — старост. Већ се чине и комбинације о наследнику папе Лава XIII. Спомињу се разни кандидати. Свакако је сигурно, да ће наследник — кад тоје време дође — бити један од Талијанских кардинала.

(**Дар цркви.**) Пишу нам из Шиклуша (у Барањи): „Тња *Софија Војновић* поклонила је овдашњој српској цркви три лепе одежде са потребним дарцима, а администратор парохије г. *Петар Весин* приложио је петохљебницу од кина сребра. И тако овдашња црква, ма да у својој парохији једва сто душа броји, ипак једна од најлепших цркава у Барањи, опет прилог доби. Приложницима нека је у Господа награда.“ Из *Миклушевца* (Срем) пишу нам: „Овдашњи бележник општински г. *Милан Четинац*, обвезао се у г. 1899. о своме трошку спремати поскурице за црквену потребу овдашњега храма. Милостиви Бог нека награди његову љубав и оданост светој цркви!“

(**Дом за умоболне у Цркој Гори.**) На Цетињу образовао се главни одбор, којему је циљ, да се тамо подигне дом за умоболне. Овоме племенитом предузећу изволела се, на молбу главнога одбора, примити покровитељства Њ. Висок. Књагиња Милена. Одбор је издао проглас, којим позива „милосрђе сваког држављанина и човекољупца, да приномогне остварењу ове јако потребне и племените установе.“ „Ко приложи колико је кадар, учинио је, колико је дужан“ — вели главни одбор. Сви прилози шаљу се томе одбору на Цетињу. Нека је ово племенито и човекољубиво дело препоручено и с наше стране милосрђу свачијем.

(**Основне школе у Русији.**) По најновијим статистичким подацима у Русији има 78.724 основне школе са 3,801.133 ученика и ученица. Тамо све основне школе не стоје под управом министарства просвете, већ се о њима брину и одржавају их: министарство просвете, министарство двора, унутрашњих дела, фипанције, војно, св. Синод, завод „Царице Марије“ и др. Највише је школа, које одржава св. Синод. У 1899. години било их 34.836 са 1,116.492 ученика и ученица. Школе св. Синода дале се на парохијске школе и школе за писменост. Ове последње врло су неуређене и предавања су у њима слаба, али њихово одржавање не стаје много, те их је сразмерно највише. Под управом министарства просвете било је 32.708 школа са 2,338.934 ученика и ученица Ове су школе најбоље уређене и имају највише деце. Пр. Гл.

(**Освећење зграде педагошког универзитетског семинара у Јени.**) У децембру прошле 1898. г. извршено је свечано освећење зграде, која је намењена педагошкоме семинару јенскога универзитета. Освећење је извршено у присуству представника месне власти, проректора јенскога универзитета и многих ученика. Професор Рајн говорио је приликом освећења, и у своме говору је расправљао о положају, који има педагогија према другим наукама. Други говорник изнео је значај јенскога педагошкога семинара, који је још пре пола века основао Стој, и поздравио је добивање нарочитога дома за семинар. Проректор универзитета је такође исказао своју радост, што је педагошки семинар добио свој дом, истичући како је баш тај семинар дао нарочити карактер јенскоме универзитету, којим се он одликује од свих осталих универзитета немачких. — А код нас неки страхују и од богословског семинара!!

(**О преоптерећености код ученика.**) У једноме берлинскоме листу штампао је један професор своје студије о школској омладини. У овим студијама пуно је ствари, које су од значаја за наставу и васпитаче. Овде износимо само поједине резултате, до којих је дошао тај професор у својим испитивањима. По његову мишљењу, утврђену дотовременим искуством, омладина је у школама преоптерећена радом. По њему, најподеснији су и за рад у школи и за проучавање дани после одмора: понедељак или уторак, или први и други дан после празника. Свежина памћења код ученика највише се задржи до уторника по подне, зато мисли да би број часова средом и четвртком ваљало свести на најмању меру или да их тих дана никако ни не буде. Најбољи су дневни часови за рад први и други јутрос и тада ваља радити најтеже предмете. По подне радити са ученицима три часа много је и врло их замара. Између сваког часа ваља да је одмор, који ће између свака два часа бити већи. Велики годишњи одмор од четири недеље довољан је за децу. Иван предавања нађа тако удесити, да се предавањем деца што мање замарају. Највише се деца напрежу на часовима математике и туђих језика, а поједина деца на часовима певања и цртања, а најмање је напрезање код ученика на часовима вероиауке, језика, природних наука и историје. Гимнастика, било пре, било после часова, није угодна за душевни рад. Најугодније је да деца шетају, да се купају и да довољно спавају. Пр. Гл.

Јавна захвала.

Са тужним и болним срцем јављам свима сродницима и пријатељима, да сам у Карловцима у недељу 27. фебруара (11. марта) о. г. по подне сахранила своју узданицу и поное, свога красног и доброг сина

СВЕТОЗАРА

ученика III. разреда гимназије Карловачке, кога ми у пупољку млађаног му живота, у 15. години — црна смрт са мајчиних груди изненадно отрже.

Пријатељске утехе и предусретљивост племенитих људи, многобројно присуство при тужном погребу од стране пречасне господе месних и придворних свештеника, професора богословије и гимназије Карловачке, судских и магистратских званичника, Карловачких господја и осталог грађанства без разлике сталежа, пола и узраста — ублажише ми унеколико грдну жалост и сачуваше срце материнско, да не сасвим у очајању за премилим сином.

Свима нека је усрдна и велика хвала, а поименце благодарим пречасној господи: Јовану Јеремићу, окр. протопрезвитеру и Георгију Поповићу, пароху Карловачком; Јовану Живковићу проф. богословије; Івану Машировићу, гимн. катихети; Никанору Чалошевићу, патр. капелану; Данилу Пантелићу патр. протођакону и Мирону Војновићу, патр. јеродјакону, који при опелу над драгим покојником чинодјејствоваху; благодарим славним Управама богословије и гимназије Карловачке, које са професорским колегијама и ученицима увеличаше сјајност тужног погреба сина мога; хвала гимназистама III. разр., што своме милом другу венац на одар положише — и на послетку хвала г. Ристу Ристићу ученику VI. разр., који се у леном и дирљивом говору у име својих другова опростио од мога Светозара.

Свима *Вама* од мене велика хвала а од Бога плата. Племенито и искрено саучешће *Ваше* било ми је и остаће велика утеха у жалости мојој за непрежаљеним сином.

У *Сарајеву* 6. (18.) марта 1899. год.

Милка удова протопрезвитера
Стевана Прокопића,
тужна мати.

Олга Прокопић, сестра.
Јовица Прокопић, брат.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Тумачење Јеванђеља са беседама
од Г. Архимандрата фирмилијана

најновије издање у 3 књиге, које износе преко 70 штампаних табака велике осмине, на најфинијој хартији, а у тврдом кожном повезу, може се добити за 5 фор. само у познатој Радњи свију црквених утвари, Књига Јеванђеља и црквеног и свештеничког одела. *В. Мирковића и Павловића у Београду и Земуну.*

с поштовањем
2—5 **В. Марковић и Павловић.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 31 1—2

По налогу високо-славног епархијског школ. одбора у Вршцу од 11. (23.) фебруара т. г. отвара се на српској православној вероисповедној основној 4-разредној мешовитој школи стечај.

Плата је учитељу 400 ф. а. вр. са слободним станом, састојећи се из једне собе, кухиње, коморе и шпале.

У дужност учитељу спада децу по прописаном закону обучавати, у цркви при сваком богослужењу сам појати и децу у црквеном појању обучавати, и при црквеним скупштинама перо водити.

Компетенти дужни су доказати да су Сомборску препарандију са добрим успехом као на српском тако и на мађарском језику испит положили.

Рок стечају истиче 25. марта по ст. календару којег ће се дана и избор обавити, првенство имају који се лично пријаве.

У Потпорњу 1. марта 1899.

Доброслав Рајић
перовођа.

Сава Милованов
председник.

Ад бр. К 87/36 ех 1899. 27 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Ривици.

Компетенти нека своје прошено биљеговане и инструјуране молбенице надлежним путем овој конзисторији до конца месеца марта о. г. по ст. поднесу.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 25. јануара (6. фебруара) 1899.

Председништво.

Бр. Е. К. 27. ех 1899 30 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију III. разреда у Шавици, вилићког протопрезвитерата.

Рок пријављивању траје до 31. марта 1899. по ст. календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком. 11. фебруара 1899.

Михаил
епископ.

Бр. Е. К 30. ех 1899. 31 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Свиници, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању траје до 31. Марта 1899. по ст. календару.

Из седнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком, 11. фебруара 1899.

Михаил
епископ.

Митроп. патријарашка и нар. црк. архива.

ПОЗИВ

32 2—3

Како се с' разлогом може претпоставити, да се још и данас у појединих *приватних* лица налазе списа, који су пре садашње митрополијске управе из митроп. патриј. и н. ц. архиве извађени и *кису* враћени, то се овим позивају сви у којих архивских списа има, да *у року од месец дана* од обнародовања овог позива поменуте списе архиви врате, пошто ће после тога рока бити обнародован списак оних списа, којих је из митроп. патриј. и нар. црквв. архиве нестало.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар црки. архивар

Митроп. патријарашка и нар. црке. архива.

НАПОМЕНА.

33 2—3

По што се догађа, да се појединa *приватна* лица, то непосредно, то преко *приватних* особа у месту, на мене обрaћају у пословима архивским, упозоравам овим једном за свагда, да у погледу употребе списа митроп. патријарашке и нар. црквв. архиве постоје *Правила*, која је високосвет. срп. н. ц. Саборски Одбор под бр. 5941/2208 ех 1896. установио и у службеном делу Срп. Сиона бр. 2. ех 1897. обнародовао, где је у чл. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 са свим јасно одређен пут и начин, како *приватна* лица могу доћи до списа митр патриј. нар. црквв. архиве.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар. црки. архивар.

СТЕЧАЈ.

28 3—3

Овим се у Ноћфали ради сталног попуњења на упражњено учитељско место у IV.-ро-разред. мешовитој вероисповн. школи отвара.

Плата је учитељу следећа:

1.) У готову новцу из школ. прирезе, коју учитељ месечно у напред прима. год. . 300 ф.
2.) у име огрева за себе год. . . . 40 ф
3.) у име нафторне наставе год. . . 40 ф.
4.) у име перводеске и рачуноводске дужности год. . . . . 20 ф.
5.) Три и пол лан. орање земље, на коју је дотични државну порезу дужан платити. Уз то слободан стан с баштом, и ван стана башту од 800□., и при већем погребу 1 ф. од мање 50 н.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како Школ. тако и Црки. Одбора перо водити, и све годишње рачуне склапати, исто тако у св. цркви на сваком богослужењу десну певницу водити.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Компетовати могу само оспособљени учитељи који су Сомборску учитељску школу свршили и испит из мађ. језика положили; јер не оспособљени неће се у обзир узети, почем ми имамо већ не оспособљеног, а који ће накнадним путем и II-ги разред горње школе испит положио, а у нагледу је да ће и остале, разр. положити моћи.

Лична пријава узеће се у обзир, и имаће при избору првенство.

Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 6 недеља дана.

Изабрати учитељ може своје место од 1. септ. 1899/1900., т. ј. у почетку школске године, заузети, од којег дана ће и плату од оне општине примити.

Ваљано инструјирање молбенице ваља унутити на потписаног председника.

Из седнице срп. православне црквено-школске општине држане у Ноћфали 14. (26.) фебруара 1899. год.

Јован Пасковић
перовођа.

Мита Аничић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЈОВАН ВИДАКОВИЋ Гомбар

НОВИ САД, Дунавска улица.

Пр. г. свештеницима оба реда најучтивије препоручујем свој гомбарски посао, који сам израђујем те сам у стању врло солидно и јефтино свој рукотвор дати, као: **петље, дугмад, гајтане од намилора и бришима за реверенде, гомбе, гајтана, фронцле за црквене барјане и литије.**

☞ Израда најсолиднија. Цена најумереније. За свој рукотвор и материјал гарантујем.

С поштовањем
3—3 80 **Јован Видаковић.**

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 12.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 21. марта 1899.

НЕПОТПУНО КАЈАЊЕ.

Проповијед у другу недјељу часнога поста.

Говорио у саборној цркви карловачкој прота **Јован Вучковић.**

Посланје со мѣста не мерѣте, ни в со смилани всѣдѣх вѣчѣ. (Јевр. 12, 17).

Опет спомињем кајање, но нека вам не буде досадно, што и данас хоћу да се *о кајању* још поучимо.

Та нама га много треба. Јер не само да смо грјешни, него смо и сувише грјешни, грјешни толико, да се нијесмо одвојили од оних о којима је пророк говорио, да су *као трње, којега се човјек руком не маша, него гвожђем и копљачом, да га на патри сажеже* (Језек. 26, 6. 7).

У такву стању могли би готово прије пасти у очајање, него ли помислити на поучавање.

И заиста, имали би ради тврдокорности своје много разлога да очајавамо, јер не може бити да не осјећамо, како смо по гријесима својим *пали у руке Бога живога, а то је страшно* (Јевр. 10, 50), особито када још помислимо, да смо са гријесима својим подигли на се и *јарост Његову* (Прем. Исуса сина Сир. 5, 7).

А ако у пуном сазнању несретног тог стања својега још не очајавамо, то имамо опет само Богу благодарити, који нам у милости својој није пресјекао сваку наду на спасење, те се и овако зли можемо ипак надати и противнику спасења својега довикнути као и онај старозавјетни грјешник: *не весели се, ако падох устаћу* (Михеј 7, 8)!

Поуздање то прнемо из Божјег обећања, *да ће грисхе наше, ако буду као скерлет, обијелити као што је снијег и ако буду као првац, да ће их обијелити као што је вуна* (Исаија 1, 18).

А ту толику милост своју везао је Он за један једини само увјет, за увјет наиме, *да се сви и свуда покајемо* (Дјела апост. 17, 30,-II Парал. 7, 14; 30, 9. — Захар. 1, 3), јер тако нас *неће одагнати, када к њему пођемо* (Јов. 6, 37).

До кајања дакле све стоји. Зато нам и не смије нигда бити доста о кајању

говорити. Често треба о њему да се поучавамо и никада да нам то не досади.

Помислимо ли пак још и то, да се при оваквим поукама нашим у храму, пошто су одмјерене само за краће вријеме, и не може у један или два пута казати све, што о преважном предмету као што је кајање треба да знамо, онда нам се неће учинити неоправданим, ако се не само овај пут, него и још који пут за вријеме часнога овог поста, при кајању задржимо и о њему поучимо.

Сјетимо се само пошљедњег нашег поучавања о томе предмету. И зар би смјели рећи, да смо се дотакли свега, што се кајања тиче? Не смијемо. Јер остало нам је још доста тога што ни споменули нијесмо, што нијесмо доспјели споменути, и ако је за кајање врло важно.

Зато хајде данас, да у миру и доброј вољи допунимо досад стечено знање о кајању, молећи Бога, да нам Он благослови.

Говорећи, љубазни, о томе у чему нам треба да прође *чин кајања*, ми смо у главном рекли, да при кајању треба да *сазнамо, признамо* и *оплакујемо* гријехе своје.

Ако ћемо дакле да се кајемо, морамо то троје извршити. Иначе кајања нема.

Ту нас ето сад заустављa свети апостол, казујући нам о неком грјешнику, да *не нађе кајања, и ако га је са сузама тражио* (Јевр. 12, 17). Ако је и плакао и у плачу кајања тражио, није га ипак нашао!

Да кажемо одмах зашто се том грјешнику то догодило. Или још боље ће бити, да замолимо одговор од искуснијег ког иужа.

Нуди нам се ено „мудри тумач божанских истина“, свети Јован Златоусти, који је за Цркву тумачио и протумачио тај 17. стих у 12. глави посланице св. апостола Павла Јеврејима.

На питање: зашто Исав — јер о њему је овдје ријеч — не нађе покајања, и ако га је са сузама тражио, одговара св. Златоусти: „Зато што се није кајао на прави начин, — јер тада само и бива покајања, — што се није кајао онако, како се кајати треба“.*

Тим ријечима даје нам свети Златоусти разумјети, да нема кајања, ако при њему није све онако, као што треба да је. Простије пак могли би рећи: *ако је кајање ма у чему непотпуно, оно одмах није кајање.*

Када дакле кајање у свима својим саставним дијеловима мора бити потпуно и сваки појединн дио опет на прави начин и потпуно извршен, онда нам свакако не смије бити доста да знамо само о том, *у чему* нам чин кајања треба да прође, него се морамо потрудити да сазнамо и о том, *како* ћемо моћи сваки дио кајања за се и сва три заједно извршити онако као што треба.

Почнимо са *сазнањем* гријеха. Ми смо рекли да ради тога морамо савјесно испитивати сав живот свој и испитивати га потпуно. Казали смо како треба и да поступамо, кад ћемо у то испитивање да се упустимо.

А сада да видимо, како треба да га извршимо.

Сврха тога испитивања јесте да сазнамо *све* гријехе своје.

Можемо ли ми пак сами и при најбољој савјесности то постићи?

Могли би, када памћење наше не би било невјерно.

Ко ће знати **грѣховадѣнїа** *своја сва* (Псал. 18, 13), тако пита и онај, који нас је у кајању свакако надмашио, а који је сигурно имао добро памћење за гријехе своје, јер ено вели да *зна безакоње своје и да је гријех његов пред њим свагда* (Псал. 50, 5). Тако је Давид памтио свој гријех и пак ето сумња да има човјека, који би могао све гријехе своје знати.

А шта ћемо рећи ми, који тако често хоћемо да заборавимо гријех свој, не само с тога што нам је памћење слабо, него и с тога што се на заборавност управо силимо, или се о гријеху уопће и не бринемо?!

Ми ћемо дакле, и при најсавјесни-

* Migne, Patrol. curs. complet. Ser. graeca. T LXIII. col. 214.

јем самоиспитивању, тек мањи или већи дио гријехова својих сазнати.

Па шта? Да ли ћемо с том количином гријеха, којих смо се сјетили, свршити кајање, изнијети их на видик у признању и са сузама их оплакати?

Неће нам до душе ни то бити од штете, али се ипак тијем само не смијемо задовољити, јер ћемо тако остати у непотпуном кајању, ма да остале му дијелове и на најбољи начин извршимо. Кајање пак, то већ знамо, ако је ма у чему непотпуно, није кајање.

Тијем начином ето осујетиће нам невјерно наше памћење плодоносно кајање. Ни најискреније признање, ни најчистије сузе не могу нам помоћи, ако сазнање гријеха није било потпуно.

Морамо дакле тражити начина, којим би се невјерном памћењу нашем могло помоћи, да сазнање наше буде потпуније, управо потпуно.

И који је то начин?

Да се сами не морамо довијати и тражити тај начин, најбоље ће бити, да запитамо праве покајнике, да нам они кажу начин тај.

Они нам и казују, да се до потпуног сазнања гријеха долази само *усрдном молитвом Богу*.

Полазећи на испитивање живота својега, треба свесрдном молитвом да призовемо у помоћ Бога, *пред којим су сва безакоња наша* (Псал. 89, 8), да нам Он наша *безакоња и неправде покаже* (Јов 13, 23; 34, 32). Тако се молио Давид, тако се молио Јов и многи други. Тако се ено моли и св. Јеврем Сирски. Топле ријечи његове молитве међе нам Црква у уста баш понајчешће у вријеме овога часнога поста. **Ѥ҃й Господи царю, дар й ми зрѣти моѧ прегрѣшенїѧ**! Видите ли, како и он вјерује да је сазнање гријеха *дар* Божји и чујете ли га како се *моли* да му Бог дар тај удијели?

Молимо се и ми тако, да нам се кајање не осујети са непотпуног сазнања гријеха!

У чину кајања споменули смо на другом мјесту *признање* гријеха, без којега кајање, као непотпуно, губи значење кајања и остаје неплодно и онда, када би све остало било и на најбољи начин извршено.

Да, љубазни, кајање без признања гријеха, или без исповијести, то је бављење са гријесима само у мислима. А мисли не може сазнати онај, који је добио право и власт, да пашта, или не пашта. С тога се морају гријеси признати, исповједити, сви до једнога. Треба то и ради тога, што пријатељ наш, којему ране своје на лијечење пружамо, мора те ране видјети, да их може испитати и лијека им наћи.

Но ја мислим, да нам о том не треба више говорити. За нас је већ јасно да признање треба.

Али као што сазнање, ако није потпуно, осујећује кајање, исто тако и признање, ако није као што треба да је, чини кајање неплодним.

Важно је дакле за нас знати, *на који начин* треба признање извршити.

Па када је важно то питање, онда је и вриједно да га, уз помоћ Божју, и разгледамо и на њ одговоримо.

Говорећи у претходној нашој поуци о признању гријеха, ми смо рекли да је то признање побједа над гордошћу нашом, самољубљем и таштином.

Када су пак почупане и сатрте те клице гријеха, онда се признање гријеха мора вршити *у страху ѿ лица грѣхъ наших* (Псал. 37, 3, 4), *у скрушености и смућености срца* (Плач Јерем. 1, 20), *смирено*, јер само *смирене ће Бог спасти* (Псал. 33, 19), а **стыдѣнїе лица** (Дан. 9, 7), које је изазвало сазнање неваљалства у нама, треба да му је вјерни пратилац.

Такво признање приличи кајању. Такво му мора бити *лице*. А томе мора одговарати и *језгра* му, која је опет у *молитви*.

Како је при томе молитва потребна, о том нам није тешко увјерити се, ако само о њеким приликама размислимо.

Признајући гријехе своје, признајемо ми своју *нечистоту*. Ми пак, *који смо призвани на светост, а не на нечистоту* (I. Солуњ. 4, 7), не смијемо бити нечисти.

А како ћемо се очистити? Можемо ли сами?

Пророк ено не ће на то питање да нам одговори, али нас пита: *може ли Етиопљанин промијенити кожу своју, или рис шаре своје* (Јерем. 13, 27)? Ми ћемо рећи, не може.

Тако ни ми не можемо сами очистити црнило душе своје и шарењило срца својега.

А ко може?

Може онај, којему се грјешник обраћа са молитвом: **умный мѧ беззаконїѧ моегѡ. и ѿ грѣха моегѡ ѡчисти мѧ** (Псал. 50, 4)! Може Бог. Али му се морамо молити.

Признајући гријехе своје, ми признајемо да смо *робови гријеха* (Јов. 8, 34).

А ко ће нас избавити? Зар сами можемо, или може можда који од људи?

О, када би то могли, онда не би царски грјешник цвилио: **Помози намъ Боже Спасителю нашъ, избави ны** (Псал. 78, 9) и не би нас Спаситељ наш учио, да се обраћамо Оцу небеском молитвом: **избави насъ ѿ лѣкаваго** (Мат. 6, 13)! Он то може. Али му се морамо молити.

Признајући гријехе своје, излазе они пред Вога као *оптужба* против нас.

А ко ће нас оправдати?

Може ли човјек бити прав пред Богом? Ако ће се прети с Њим, неће му моћи одговорити ни једне ријечи на хиљаду (Јов 9, 2. 3)!

Оправдања за нас дакле нема. Може бити само *милости*. А милост не можемо сами себи дати. Није си је могао дати ни цар грјешник. него и он капије: **Помилуй мѧ Боже** (Пал. 50, 1)! Он хоће. Али га морамо молити.

Да, љубазни, милост, помиловање, то је *опроштај* кривице и свију јој пошљедица. Опроштај такав може дати само Онај, *који може сваки гријех опростити* (Осија 14, 2), а уз то је *милосрдан* (Лука 6, 36), којему се грјешник ено обраћа са молитвом: **прости ми по множеству милости твоеѧ** (Њем. 13, 22)! На Њега нас упућује и Спаситељ наш учећи нас да Му се молимо: **ѡстави намъ долги наша** (Мат. 6, 12)! Он хоће. Али му се морамо молити.

Са таквим дакле молитвеним расположењем и са таквим молитвама мора бити наша исповијед спојена. И не само са таквима, него и са молитвама још и другима.

Ако само помислимо, колико већ у споменутим молитвама молимо, то ћемо сигурно увидјети, да молимо врло много. Молимо ни више ни мање него да Бог, који ни од чега није разлучен ни временом ни простором, *заборави наше гријехе* (Исаија 64, 9).

И гле неизмјерног милосрђа Божјег! Он нам обећава, да ће нам и то учинити, да ће нас *услишати и милостив бити* само *ако се вратимо са путева својих злочестих* (II Паралип. 7, 14).

Са исповијешћу дакле нашом мора бити спојена и чврста *одлука*, да се не ћемо више враћати на пут гријеха, пошто нам је *безакоње мрско* (Језек. 36, 31).

О, како је лијепа одлука и како је мило обећање: *нећу више гријешити!*

А смијемо ли ми дати такво обећање? Ми, који знамо да *не чинимо добро које хоћемо, него ли извршујемо зло које ни нећемо* (Римљ. 7, 19)!

Слаба је воља наша. Али има ли кога да је може ојачати?

Господ може. Тек ако Господ *зацути стоне наше на пут заповиједи својих*, тек тада можемо бити сигурни, да *никакво безакоње неће нама овладати* (Псал. 118, 133)!

Сами за се ми смо слаби. Зато и онда када обећавамо у исповиједи да ћемо се поправити, поред све искрености наше намјере и поред све одлучности наше воље, опет се морамо молити: **не введи насъ во искушеніе** (Мат. 6, 13)!

На тај ето начин треба да извршујемо признање. исповијед своју.

И када смо признање гријеха својих тако извршили, нијесмо, као што знамо, још свршили све што за потпуно кајање треба. Али учинили смо оно што је учинити требало, да нам кајање не би ради непотпуне исповиједи остало непотпуно, па и неплодно.

Треба још *оплакивати* гријехе своје. То смо већ у прећашњој поуци казали и потребу тога разјаснили.

Око је на човјеку најљепше. Суза у оку, то је оно што је најњежније, најдрљивије. О, како нам она срце потреса, како га чини мекшим и како јој се ми радо и брзо одзивамо и пружамо руку, која се од нас са сузом у оку тражи!

Суза у оку вриједи и код Бога много. Суза у оку, као одсудан доказ наше *скрушености* и *жалости* због гријеха и врује наше *жеље* да будемо помиловани, отвара нам небо и располаже Бога да *услиша глас плача нашега* (Псал. 6, 9). Зато је плакао Давид, зато је плакао Јеремија, зато плачу сви покајници.

Али гле, ни плакати не можемо ми без помоћи Божје.

Чули смо задњи пут покајника како се обраћа Богу: **дождь ми .лезы тплы, да плачѫ мою дѣшѝ!**

И *плакање* дакле треба да бива *уз помоћ Божју*. Сузе покајничке морају бити *дар* милости Божје, коју треба у Бога испросити.

Иначе можемо слободно плакати и са сузама тражити покајања, не ћемо га наћи, као што нам и свети апостол каже. Ми ћемо плакати, али суза наша неће Бога дирнути.

Има и таквих суза, које и у нас изазивљу одвратност, срџбу.

То су сузе притворства, сузе злобе, сузе пакости, па и сузе грјешног очајања.

Не дао нам Бог таквих суза. Оне ни Бога не умилостивљавају.

Јест, љубазни, плакао је сигурно и Каин, док се онако *растужио да му се и лице измијенило* (I Мојс. 4, 5), али не наће кајања. И Јуда није сигурно без суза кидисао на свој живот (Мат. 27, 3—6), али ни он не наће кајања.

Но кад сам већ ту двојицу споменуо, вриједно је да истакнемо да св. писмо ни за једнога од њих не вели изрично, да су плакали. Ми можемо само изводити закључак, да су плакали. Али ако су и плакали, онда су сузе њихове биле сузе *пакости* код једнога и сузе *очајања* код другога. Исто су тако биле и сузе Исанове сузе пакости и злобе. Зато не нађоше покајања.

Наш плач треба да је као оно Петров плач (Мат. 25, 75), као Давидов (Псал. 22, 4), као Јеремијин (Јерем. 9, 1), у *пуном сазнању* онога ради чега плачемо, без прекоса, а у *покорности* суду Божјем.

Згријешили смо, а сузе наше нека говоре Богу: **господи ты нами по всемѣ** (Суд. 10, 15)!

Зато, љубазни, када и са сузама тражимо покајања, онда треба да смо и спремни *пресуду* онога који у име Божје наш гријех расуђује *вољно* примити и *потпуно* јој се покорити.

Прегледали смо ето кајање у свима му дијеловима и потражили разјашњења на питање како треба све да извршимо, ако смо ради да нам оно не остане непотпуно.

Но још нијесмо све рекли.

Јако би погријешили када би заборавили, да је право кајање везано још за њеке увјете, који се морају испунити.

Који су пак то увјети, томе се можемо лако досјетити, ако само помислимо, шта ми у кајању тражимо.

Ми путем кајања тражимо *опроштај, милост*. А оно што ми за се тражимо, то треба и другима да дајемо.

Треба дакле да *праштамо* и да *опростимо* онима који су нама згријешили, да и нама Бог исто тако опрости (Мат. 6, 12), јер ако ми не праштамо људима што су они нама згријешили, неће ни Отац наш небесни опростити нама гријехе наше (Мат. 6, 15). Треба да *чинимо милост*, када милости иштемо, јер *милостиви ће бити помиловани* (Мат. 5, 7).

То се све иште за потпуно, за плодоносно кајање. Нема ли ма чега од свега тога, одмах постаје кајање непотпуно, а непотпуно кајање, није кајање.

Истина је, љубазни, много је тога што се иште. Човјек мора да застрепи, када се нађе пред тако огромним послом. И са уздасима да рече: та дивно је кајати се, али је за човјека немогуће!

Да, не треба да се варамо. Сви смо ми слаби. Под теретом тако тешкога посла као што је кајање, морао би нас сваки малаксати. Један прије, други по-

слије, али ни један не би до краја дошао. Уморио би се сваки, сустали би сви до једнога.

Али када се кајање од нас тражи, онда можемо утврдо држати, да га може и бити. Од нас се никада не иште што не можемо.

Мора дакле и код кајања бити нечега, што је кадро помоћи нам, да га ипак можемо извршити. Мора бити помоћи.

И има је. Она је у *вјери Бога. Који вјерује, све може* (Марко 9, 23).

Дакле ми само као људи не би могли кајање извршити, али уз помоћ *вјере* можемо. Шта више, с њом добивамо још једног помоћника, јака и поуздана, а тај је *нада*.

Ако *с вјером* у Бога кајању приступамо и извршујемо га (Мат. 21, 32. — Мар. 1, 15) и тврдо се *уздамо у Бога* (Псал. 41, 11), онда нам сав многоструки и тешки посао кајања неће тешко пасти, јер *Бог даје снагу уморноме и немоћноме умножава крепост: који се на Њега надају, добивају нову снагу, подижу се на крилима као орлови, трче и не сустају, ходе и не море се* (Исаија 40, 29, 31), те ћемо и ми моћи све потпуно извршити и тражећи кајања наћи ћемо га, и наћи ћемо слатки плод му у Бога, којему нека је **слава, честь и поклоненіе. Аминь.**

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

Друго је дело милости телесне — *жеднога напојити*, ако он услед немоћи или других околности потребује такову помоћ. Задовољи ли ко жеђ малолетнога, који не може наћи воде, напоји ли ко странца, који нема воде близу пута, — ако он и једном само чашом хладне воде утоли ма чију жеђ, он је учинио добро дело, које неће остати без награде код Бога. **Иже бо аще напоитъ кы**, говори Спаситељ ученицима својим, **чашею воды во имя мое, тако христіане есте: аминь глаголю вамъ, не погыбитъ мзды своея** (Марк IX. 41.) Навешћемо овде милосрђе преп. Аинна. Овај св. инок стањујући у пустињи далеко од реке Ефрата, сваки дан је по неколико пута ишао тамо по воду, да би к њему залутале странце напојио. Епископ Нове Кесарије сазнавши за подвиг преподобнога, послао му је магаре за ношење воде. Но наскоро дошао је св. Аинину један сиромах човек, који није имао чим да задовољи свога заједавца, и он је тоже сиромаху дао своје магаре, а сам је као и пре одлазио по воду на Ефрат. Када је епископ по други пут послао преподобноме магаре, он је и то дао једној разореној породици. Напослетку епископ видећи, да дарежљиви пустињак не престаје сам њи по воду, поступио је другачије: он је заповедио, да се близу ћелије преподобнога ископа студенац и од времена до времена да се напуњује свежом водом, да би и сам преподобни, а и они, који га посећују, свагда нашли спремљено пиће. (Минеј 18. март.) Тако исто казују и о другом подвижнику преп. Мојсију, који је у почетку био разбојник. Он је био врло славан ради своје побожности, да су чак и старци иноци — оседели у пустињачком животу, — к њему долазили, да се уче савршенству пустињачког живота и подвизима монаштва. Ево један пример његових труда и његовога милосрђа према ближњима. Изабравши сам трудни начин живота, преп. Мојсије и ноћу је остављао своје лежиште. Он је обилазио сву своју собраћу и ако је у њиховим ћелијама нашао празне судове за воду, он им је донео воде Река је била далеко, и многи од стараца били су већ тако ослабили, да не би могли поднети тако велики труд, да носе себи воду из реке. Зато је преп. Мојсије и примио на себе такав тешки подвиг милосрђа. (Минеј 18. јан.)

Треће је дело милости телесне — *нагога одјенути*. Ово дело милосрђа извршује, ко побуђен човекољубљем према ближњему, помаже му у нужди одевајући његову голотињу. Овде се разумевају не само потпуно наги, него и они, који — и ако имају одећу — имају само такову, која их не може заштитити од хладноће и непогоде; или такви, који налазећи се у ма каковој невољи, немају пристојнога одела. Милосрдан човек дужан је помоћи им, те или им дати нешто од одела, или им пружити помоћи, да прибаве себи потребити одело. У животу светитеља налазимо доста примера за ово дело милосрђа. Тако се о преп. Н[illegible]рију

казује ово Један између браће видећи, да он носи на себи две одеће, запитао га је: „Ако дође сиромах и замоли од тебе одећу, коју ћеш му дати?“ Старац му одговори: „Богу“. — „А ако и други замоли од тебе, шта ћеш томе дати?“ — запита брат. „Половицу друге одеће“ — одговорно му је преподобни. „А ако ко још замоли од тебе, шта ћеш му дати?“ — продужио је запиткивати брат. — „Раздераћу остатак и даћу му половицу, а из друге половице направићу себи појас око тела,“ — спокојно је говорио Пистерој. Но брат је и даље продужио кушати старца. „Но ако ко замоли од тебе и појас, шта ћеш тада учинити?“ Старац је тако исто спокојно одговорио: „Даћу му остатак, а сам ћу некуда отићи и чекаћу, док ми Бог не пошаље одело и не покрије ме.“[1]) Како је угодно Богу давање одела оскудним, показују ови примери из живота светитеља. Преп. Маркијан, презвитер једне цариградске цркве, идући на службу Божју и видећи сиромаха нагог, где се тресе од хладноће, свукао је са себе одећу и покрио је голотињу његову, а сам је остао једино у доњем оделу. И Господ га је за ово добро дело прославио. Када је св. Маркијан свршио литургију, цео народ, свештенство и сам патријарх под црквеним оделом примећали су на њему блештећу царску порфиру (Мин. 10 јан.) Ево шта се казује о св. Мартину Милостивом. Он је још у младјим својим годинама, а пре него што се крстио, био тако милостив према сиромасима, да им је раздао све своје имање, а себи је оставио само нож и једну одећу. Но када је срео сиромаха у зимске хладно доба, он је и ту последњу одећу своју поделио с тим сиромахом разрезав је на два дела. Ноћ је наступила, а св. Мартин дрхћући од зиме легао је и заспао. Тада му се у сну јавио сам Господ у оној исто одећи, којом је он одењо сиромаха и пред ликом анђеоским му рекао: „Мартине, ти си још пре крштења обукао мене у ову одећу, зато ћу ја тебе од сада обући у свесветну славу и затим ћу ти дати у наследство царство небеско.“ Задивљен тим виђењем св. Мартин је одмах примио св. крштење. Наскоро затим он је примио монашки чин и по откривењу Божјем био је изведен на степен епископски. — Имајући дар за различита чудеса, он се прославио по целом свету и ради

[1]) О цији св. и би остао зи 212 у руке.

милосрђа свога према сиромасима назван је милостивим. (Мин. 12. окт.)

Четврто је дело милости телесне — *сужња у тамници посетити*. Душевно стање људи, који се налазе у тамници, може бити врло тешко и опасно. У таковом стању човек лако може пасти у чаму или чак и у очајање. Према томе посећивање таквих невољника може њима пружити доста олакшања. Саме потпоре, које им се као знак утешења у њиховом положају шаљу, могу послужити њима као велика утеха. При томе ми нисмо дужни истраживати, ради какове је ко кривице, стављен у тамницу, према томе ма ко он био и ма за какво он преступно дело био у тамницу бачен, наша је дужност — Христа ради отићи и утешити га, да не би пао у очајање. Доста примера налазимо у животу светитеља за хришћанско посећивање у тамницу затворених. Особито су чести такови примери у временима мучењу, у првим вековима хришћанства. Тако се у животу св. мученица Северијана Севастијскога казује, да је он усрдно посећивао у тамницу затворених св. 40 мученика, који су после бачени у севастијско језеро. (Мин. 9. март.) У то доба издао је император Ликиније закон, који је под претњом смртне казне забрањивао посећивање у тамницу заточених и указивање таковима ма какове помоћи.[2]) Но св. Северијан са својом срдачном топлотом нарушио је нечовечни закон окрутнога цара, он је посећивао у тамници мучених 40 мученика, крепио их својим убеђењима, подржавао њихову храброст и постојаност, достављао им јело и пиће. После смрти 40 мученика св. Северијан претрпио је грозна мучења и обешен на градском зиду главом доле, а са каменом на врату, завршио је свој живот. (Мин. 9. сент.) О неким светитељима се казује, да су они цео живот свој посветили на посећивање у тамницу заточених и на служење њиховo. Тако је св. мученица Павла после смрти својих родитеља посветила себе на служење заробљеника Христових у тамници; односила им је храну и одећу, прала им ране. Она је служила св. Лукилијану с другим мученицима у никомидијској тамници, нила за њима у Византију и после смрти сахранила њихова тела. Када се вратила у Никомидију, незнабошци су је као ревну хришћанку ставили на грозна мучења. Св. Павла

[2]) Евс. Истор. црк. кн. 10. гл. 8.

свршила је свој мученички подвиг у Византији, била је посечена мачем. (Мин. 3. јун.) Истом богоугодном делу милосрђа посветила је себе св. великомученица Анастасија. Анастасија је била знатна и богата Римљанка. Она је имала обичај преодевши се у сиротињску одећу, обилазити тамнице; златом је она куповала дозволу од тамничких стражара, да види хришћанске мученике и употребила је сва средства за олакшање њихових страдања. Ревнујући у свом добром делу, она је путовала из града у град, из предела у предео, и напослетку и сама се удостојила мученичкога венца за гоњења Дијоклецијанова. (Мин. 22. дец.)

Што је дело милости телесне — *болнога посетити*. Како посећивање сужњих, тако исто и посећивање болних може бити врло корисним, особито за оне, који пате од тешке и дуге болести, у којој се лако може пасти духом и изгубити наду на оздрављење. Према томе приликом посете болнога неопходно је или храбрити му дух добрим саветом и утехом, или пажљиво појаћи хришћанској приправи његовој за смрт, ако нема никакве наде на оздрављење. Сам Господ даје нам пример старања о болнима. Он је ходио по свим градовима и селима јудејским, **цѣла всѣхъ недѹгъ и всѣкъ бо́лѣзнь въ людѣхъ**. (Мат. IX. 35.) Сви који су к Њему долазили или које су к Њему приводили или за које су Га молили, сви ти добили су од Њега исцељење. И ученицима својима дао је Господ власт лечити болеснике. (Мат. X. 8; Марк. III. 15; XVI. 18; Лук. IX. 1—2; X. 9.) Многобројне примере правога старања о болнима налазимо у животима светитељским. Ево шта се казује о преп. подвижнику Агатону. Он је дошавши једном у град, да прода руком својом направљене судове, видео болнога странца, где лежи на тргу остављен од свију. Осећајући дубоко саучешће преподобни се заустављено над њим, испитао га, шта се с њим догодило и најмио му кућерак. А пошто је продао робу своју, он је исплатио домаћину најмљене куће, а остало је употребио на храну и лечење болнога. Преп. Агатон проживео је тамо три месеца, док непознати није оздравио и радујући се учињеном добру, вратио се у пустињу.[5]) Св. Исак Сирин казује још о Макарију Великом ово. Једном је Макарије отишао посетити једнога болнога брата свога. Желећи указати помоћ болноме, преподобни га је запитао, не жели ли што. Болесник је одговорио, да жели мало меканога хлеба; а треба приметити, да су монаси тада врло ретко пекли хлеба, и шта више чак један пут у годину. Тада је св. муж, који је био већ 90. година стар, одмах устао, отишао из самоће у град Александрију и донео, што је пожелео болни брат.[4]) Светитељи, који су имали дар лечити болести, свагда су на први позив одлазили болнима са својом помоћу и никада ништа нису узимали за указану помоћ. Уједно су они казивали болнима, да њихово оздрављење зависи не толико од лечничке вештине, колико од милости и доброте Божје. Такови су били на пример св. страстотрпци Косма и Дамјан. Они су били једнокрвна браћа, родом Римљани, васпитани у хришћанској побожности. Из младости се научивши лечничкој вештини, они су са поражавајућим успехом лечили и саме опасне болести зато што им је суделовала благодат св. Духа. Сваки дан су се стицали к њима болни и то у што већем броју, јер они ни од кога нису тражили награде за свој труд; они су само за једно молили налечење, да верују у Христа Спаситеља. Ови богобојажљиви лекари говорили су сваком болеснику: „Ми само полажемо на тебе руке, но сами собом ништа учинити не можемо: дејуће свемогућа сила Христа, јединога истинитога Бога. Ако се обећаш у Њега веровати, оздравићеш."[4] Тим начином болесни незнабожац отишао је од њих здрав као Хришћанин. (Мин. 1. јула.) Пример ових св. некористољубивих лекара особито је поучан за људе, који су посветили себе делу лечења. Но могуће је указати помоћ болнима не само лично, непосредно. Области и поједина часна лица давно су устројила за болне благотворне заводе и дужност је сваког по мери сила својих суделовати у том великом делу својим жртвама, и посредно или непосредно примати искрено учешћа у старању за тамошње болне. Ево каковим убедљивим речима учи св. Григорије Богослов о старању за болне. „По том му — говори он — достави храну, подај одећу, донеси лек, привежи ране, распитај о бедном његовом стању, проговори о трпљењу, осмели се приближити. Ти нећеш себе тим понизити; болест неће прећи на тебе, и ако тако мисле људи, сувише обманути, преварени пу-

[5]) О подв. св. и бл. отаца. стр. 40.

[4]) Св. Пс. Сирин: Слов. о подв. у руск. прев. стр. 361.

стим предубеђењима... Што се тога тиче, могу те умирити и здрава расуђења, и лечници и служинчад, који живе у једном дому са болним, између којих се ни један још — и ако с њиме саобраћа — није подигао опасности. Но ако би и побудило таково опћење страх и сумњу, ти слуга Христов, богољубиви и човекољубиви, не буди побеђен њиском маладушношћу! Храбри се вером, победи бојазан саучешћем, разнеженост — страхом, телесно рачунање — побожношћу. Не презри брата свога, не прођи мимо њега, не сматрај га као нечистоћу, као заразу, као нешто, што је одвратно и презрено.[2]) (Наставиће се.)

[2]) Св. Григ. Бог. Слов о љуб. према бедн. Дела у руск. прев. део 2. стр. 32

Ко је у заблуди и на странпутици?

I.

Г. барон Јован Живковић, као посланик вароши Вршца и потпредседник нашега сабора, положио је мандат и част. Свој поступак правда тиме, што је остао усамљен и јер не може ни претераном струјом радикалском ни конзервативном струјом саборске мањине. Обе те струје осуђено је г. барон као „штетне и погибељне по нашу народно-црквену автономију“.

О „либералној“ струји и странци није г. барон ништа казао ни у својој „отвореној речи“, сигурно зато не, што је она нашла гостопримства у „Бранику“, или је, зар, г. барон тим ћутањем својим изједначио и слио ову са страном радикалном!

Да је радикалска струја „штетна и погибељна“ нашој автономији, о томе смо ми били на чисто и пре г. барона Ми смо јој порицали и сам raison d'ê tre на црквено-автономном пољу. При томе остајемо.

Али, да је г. барон у заблуди и на странпутици кад и конзервативну саборску мањину назива „штетном и погибељном“ — то хоћемо да покажемо.

Таквом назива г барон саборску мањину прво зато, јер тражи измену саборског изборног реда, а друго, јер — по мишљењу г. барона — „попушта државној власти“, на баш, 9. §-ом предложеног народно-црквеног устава.

Гледе измене изборног реда, којом се хоће свештенству да даде засебан избор свештеничких посланика на нашем сабору, није г. барон ништа ново рекао, а што год је досада против те измене казано — оборено је већ и доказано, не једаред, као неосновано. Учињено је то г. 1892. непобијеним чињеницама у снажним саборским говорима благоупокојеног Данила Стаиковића и, хвала Богу, жива још дра Ника Максимовића. Расправљано је о томе и у овоме листу, а особито г. 1893. у чланцима „После Сабора“.

Казивања тих приговора, која прекушава и подгрева, па врло слабој ватри, и г. барон у својој „Отвореној речи“, немају никаквога позитивнога базиса, непочивају ни на једној чињеници, не потичу ни из начелних захтева и побуда, него су просте произволне и самовољне претпоставке најсубјективнијега субјективизма, а измишљотине странчарскога маневрисања и агитације. У конкретном случају — и продукат невоље, у којој се, својом усамљеношћу, нашао г. барон. Да иначе добију изглед неке стварности, тим приговорима даје г. барон и неки правни и политички тон.

Браниоци постојећега изборнога реда одбијају захтев засебног избора свештеничких посланика, тобоже са правнога разлога, јер да је народ (recte световњаци) у поседу „права“ и на избор ових, те да би измена саборског изборног реда, у правцу захтева засебног избора, значила „дирање у право, које данас наш народ ужива“.

Како је несекновит овај правни темељ одбране постојећег изборнога реда, доказују ове чињенице:

1.) Право засебног избора својих посланика свештенству даје јерархијски карактер наше цркве, која мора у нашем сабору, као црквеном, имати своје јерархијско заступство;

2.) Засебан избор свештеничких посланика је право свештенства, које и природно истиче из сталешкога заступства његова у сабору;

3.) Право засебног избора својих посланика свештенство је уживало од првога сабора нашега, па до г. 1870/1.;

4.) Изборни ред од 1870/1. године

донешен је sede vacante у нашој митрополији;

5.) Тај изборни ред је састављен према саборском устројству, донешеном на сабору г. 1870., који је стајао на становишту привилегијалном народном, а сабору давао тин чисто народног сабора;

6.) Тај изборни ред није измењен доследно измени саборског устројства у г. 1874

7.) *Не народ*, него **световњаци*** су у нашој цркви и народно-црквеном сабору до постојеће праксе комулативанога избора свештеничких и световних посланика — дошли „страпутицом“.

На кад ове правне чињенице постоје — а побити их не може нико — онда је неопходно и то:

1.) да је световњачки део нашега народа у посед комулативнога избора саборских посланика дошао путем нередовним, антиканоничким, те је по томе тај посед неправедан, у своме основу незаконит;

2.) да је рекламација и ревиндикација засебнога избора свештеничких посланика правно основана.

Брањоци засебнога тога избора, рекламујући га за свештенство и тражећи његову реинтеграцију, не дирају у никакво *„право“ народно*, него хоће да санирају једну и правну и практичну грубу погрешку, да онозову један „страпутицом“ учињен и задобивен *„уступак“*, у корист нојачаног утицаја световнога дела народа у сабору, а на рачун права јерархијског дела и на штету народно-црквених интереса, која се штета најбоље огледа у кобном status quo наше автономије и у немогућности, да уредимо своје народно-црквене послове.

Г. барон Живковић адвоцира за постојећи изборни ред и неком политичком потребом: гледећи у њему заштиту автономије против неког умишљеног „попуштања државној власти.“ Ту политичку потребу, спасоносност те заштите, победоносно доказује г. барон именовањем бачког администратора, које нама у осталом није познато — аспстрахујући новинарске вести. Али, узмимо да је и постојало, онда смо ми у њиом праву, да, после глорификованога заштитнога карактера постојећега изборног реда, запитамо: Па како је могуће то именовање крај таквог изборнога реда, и његове силне заштите за автономију? Зар је тај изборни ред, и је ли г. барон и његови једномишљеници; је су ли наше опозиционо-реакционарне странке и претом макле поводом пронесенога гласа о именовању бачког администратора? Или је и том приликом доказано, „попуштање државној власти“ од стране оне, која је за коректност свога држања обасута била бесомучним псрцајима распаљених страсти и обневиделог антагонизма оних, који се стављају у службу свачију, само да своји страстима угоде?

Г. барону је и ова аргументација од несретне руке. Но ми ћемо и даље да питамо. Ако је постојећи изборни ред на ладијум автономије, каквим га сматра и г. барон, зашто тај изборни ред није спречио непотврду устројства од 1872. год.; зашто није спречио клаузулу у устројству од 1874/5? Зашто није спречно горку судбу саборских операта г. 1879; зашто није спречио пензионовање патријарха Ивачковића и именовање патријарха Анђелића? Зашто није извојевао потврду оператима од 1885. год.? Зашто није спречио судбу сабора 1897, — а баш су по том изборном реду изабрани те године били: све бољи од бољега, све јуначнији од јуначнијих?! И колико би још питања могли да ставимо — а пред којима би аргументација г. барона морала ником поникнути и у зелену траву очи оборити!

Да, много је и премного чињеница, које доказују, да постојећи изборни ред није никаква заштита *автономији*, а ниједне чињенице нема, која би доказала да јесте. Судба Петровданскога сабора, састав његов и његов рад — све то доказује напротив, да је постојећи изборни ред „штетан и погибељан по нашу народно-црквену автономију“. Доказује то — и кад не би било других доказа — већ та чињеница, да је тај изборни ред камен претицања наше народно-црквене унутарње борбе, која пречи, како унутарње уређење, тако и спољашње обезбеђење наше народно-црквене автономне куће и развитак целога нашега народно-црквеног живота.

* А ову дистинкцију треба добро утувити!

Да је постојећи изборни ред политичка потреба — то је просто измишљена фраза, једна утопија, у служби световњачке неумерене и агресивне струје. Али је зато измена изборнога реда — у правцу јерархијског захтева — непобитна и очигледна, искуством три деценија доказана потреба, како унутарњега нашега консолидовања, тако и спољашњег обезбеђења и реинтеграције наше автономије.

Измену ту тражи мањина данашњега сабора и конзервативна умерена струја наша, не ради какве год превласти, него са догматичко-каноничкога, правнога и практично целисходнога основа.

Ако у питању изборнога реда неко стоји на становишту силе и превласти, стоји неумерена и агресивна световњачка струја. *За њу* је то питање питање силе и превласти, јер је постојећим изборним редом секвестровала слободу и самосталност избора свештеничких посланика, јер је тим изборним редом у ропске синџире новинарског терора и диктата оковала уверење и савест огромне већине тих посланика.

И зато, јер неумереним световњацима и њиховој струји такви свештенички посланици требају, који ће бити њиховo духовно робље; које ће они, окађене новинарском хвалом и новинарским популаритетом, а са обећаном чинијом разнога сочива, жедне преко воде преводити;

а јер би се изменом изборнога реда свештенички посланици еманциповали терора и робовања таквим световним елементима, те тиме ослабила сила и надмоћност неумереног световног елемента у сабору и изван сабора — ето, *зато ти световњаци, на челу са својим страначкама и органима новинарским, грчевито и грозничаво, очајно* **и под цену саме автономије** *бране и одржавају постојећи изборни ред.*

То у себи признају сви они, то зна и види цео свет, само не зна и не види, или нема моралне снаге да призна — ни у „отвореној речи“ — г. *барон Јован Живковић!* И онда он још говори о туђим неким заблудама и стрампутицама!

Колика је његова заблуда и стрампутица — видићемо и у другом чланку.

— р —

Дописи.

У Сантову 17. марта 1899.

Поштовани господине уредниче!

Уверен сам да ће интересовати поштоване читаоце цењенога Вам листа даљи ток догађаја у Сантову, те се с тога и лаћам пера, да путем „Српског Сиона“ дадем обавештаја о томе и широј публици нашој.

Као што је познато, управа епархије бачке, одмах после обављеног преласка Сантовљана у свето Православље, поставила је за привременога душепопечитеља њихова, ваљаног свештеника сомборскога госп. Милутина Гавриловића.

Поменути је у суботу 5. марта т. г. с писцем ових редака пошао у Сантово, на своју нову дужност. Још пре њега такође су отишли у Сантово вреч. г. протопрезвитер Сомборски Љубомир Купусаревић и г. др. Милан Максимовић управитељ патријаршког властелинства у Дању, да разгледају и изаберу место на коме би се могла црква подићи, а уједно и да нађу подесну зграду у којој би се с јесени могла школа отворити. Ови су се још реченога дана у Сомбор вратили

У недељу 7. марта освануо је врло ружан и облачан дан, који нам је у толико немилији био, што се пређашњи могао за прави мајски дан сматрати Око осам часова почео је промицати снег, који је цело пре подне падао. На службу Божју дошло је врло много народа, због чега се иста морала на пољу одржати.* Свештеник је био на заклоњеном месту, а остали народ — преко три стотине душа — стајало је у дворишту. Народ је с побожном пажњом одстојао целу свету литургију и ништа му није сметало што је снег падао. По причасном прочитапа је сакупљеном народу очинском љубављу написана посланица Његове Светости Патријарха *Георгија*, коју су сви са запетом пажњом саслушали. Многи су од радости и узбуђења плакали, благосиљали и бираним речима хвалили и преузносили Његову Светост, Који је њих — изгубљене овце — као добар пастир у своје стадо примио. После тога присту-

* У дворишту Јакова Продановића.

пила је светој тајни причешћа потпуна стотина душа. По свршетку св. литургије раздавао сам посланицу Његове Светости народу, и сваки се то отимао, да што пре до ње дође.

Истога дана после подне била је вечерња, на којој су такође, уназоч рђавом времену, присутни били многи верни. По свршетку вечерња била је проповед.

Следећих дана смо обојица ишли од куће до куће и исписивали смо све наше верне, да би се тим начином испоставио тачан број оних (рачунајући само и сву децу испод седам година) који припадају светој православној цркви. У сваком дому смо се поразговарали с домаћима, давали им објашњења гледе вере православне и наших обичаја. Признати морамо, да смо у више домова, нашли на женскиње, које се колебало; многе су заплашене биле од бившег свештеника им, да ће прелазом у Православље оставити Бога, погазити Исуса, изневерити криж и т. подобно. У таквим приликама ваљало нам је употребити сву умешност, обзирност и тактичност, да их разуверимо од свега тога и да их убедимо о спасоносности свете нам вере православне. Што смо по негде нашли на оваква случајеве, не можемо кривити само римског свештеника, који је преко својих верних паштио се, да Шокце одврати од прелаза у Православље, већ можемо свалити кривицу и на саме наше Србе.

Приликом прелаза Сантовљана у Православље, многи православни, који не познају науку наше свете Цркве и који не знају разликовати суштину од спољашњости, главно од спореднога, а који тако исто не знају ни за тактичност, која је при оваком благовјестничком деловању одвећ потребна, исмејавали су неке обичаје, у које су се Сантовљани као чланови римске цркве уживели, и престављали су им Православље у таквом облику, од којега су се они с правом могли и морали саблазнити, те помислити да Православље није права „кршћанска вира“.

У суботу 13. марта о. г., као на дан рођења Његове Светости Патријарха *Георгија*, послана је из Бездана брзојавна честитка Његовој Светости, коју су у име православних Срба Сантовљана потписали душепопечитељ Гавриловић и писац ових врста.

У недељу је опет била свечана служба, а после подне вечерње. На овој вечерњи је први пут неколико Шокица одговарала на јектенија, истина мало несигурно, али са потпуним задовољством и уживањем.

Не могу пропустити, а да овом приликом не споменем једно родољубиво и племенито дело, које је учинио уважени родољуб српски г. Арса Пајевић. Наиме он ми је изволео послати 200 комада икона православнога типа у вредности 42 фор и 160 комада разних књига (латиницом штампаних српских народних песама) у вредности 24 фор. Иконе и књиге ове раздајем међу овдашњим народом. Ваљало би да се и остале наше књижаре угледају на овај поступак г. Пајевићеве књижаре, те да тим путем и начином потпомогну наше деловање овде. Осим г. Пајевића послали су ми још неки родољуби мањи број књига, које сам све међу овдашњим народом раздао. Питоми, побожни и за Православље и Српство одушевљени народ овај веома се радује оваким поклонима, те иконе прима са страхопоштовањем, а књиге у којима су песме о краљевима, царевима и јунацима српским, чита с највећим ужи вањем.

Доста квара нашем успешном деловању овде, могу да учине неки наши политички листови, који све и свакога грде и нападају.* Неки ревнитељи начела, која заступају исти листови, почели су се старати, да опасни отров који се у њима налази, пренесу и у здрав организам овдашњег, с нашим стањем сасвим

* Тај јад наш добро је уочио и дописник „Szabadka és Vidéke“, чији извештај о Сантовачком догађају саопштава и „Alkotmány“ у свом 74. броју. Исти дописник, један жупник, довикује нам овако: „Радујте се тој победи, али не заборављајте, да „Застава“ („Српство“, „Србадија“, и каквих све нема. Ур.) у исто време, кад држи, да је 28. фебруар о. г. почетак нове епохе у историји Срба, да баш у исто време шиба бичем проније Архиепископа грчко-православне цркве.“ — Дакле, римокатоличка господа се уздају у радикалски орган! Јаче осуде не може бити за радикалску штампу, али и много, много поуке... коју је, можда, заман међу њу проспата. Или она мисли одмоћним и шикандозним пискарањем о православном Архиепископу утврдити ново стадо у Православљу, окалити га, њему и другима?! Ур.

непознатог, народа. Ми их овим путем молимо, да то не чине, јер тиме само могу да осујете цео успех напорног нам дела-вања. Уједно свакога, који би год хтео какву лектиру за овај народ послати, молимо, да то преко нас чини, јер непосредно на неке овдашње људе слати није целисходно.

У опште узевши, стање ствари у Сантову данас је врло добро, а надамо се да ће и боље бити, док се подигне храм господњи, отвори школа и у опште заведе сталан и добро уређен поредак. Народ је овдашњи миран и питом, а срцем и душом предан светом Православљу.

Кроз један или два деценија — уз савестан и марљив рад — Сантовљани могу бити бисерно зрнце у низу осталих православних српских општина у овој Митрополији. Дај Боже да тако и буде!**

Ст. С. Илкић.

** Захваљни смо предмоме г. дописнику на овом извештају, а молимо га, да нас обрадује што чешће. У свестом и богоугодном раду његову, као ревносме сатруднику г. Гавриловића, желимо од Бога благослова, која се увек крунише успехом. Ур.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Св. Архијерејски Синод.) Његова Светост, патријарах српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, благоизволео је, по претходно учињеној пријави и добивеноме превишњем одобрењу, сазвати Св. Архијерејски Синод за 25. март о. г., на дан св. Благовести. Његово Величанство, наш премилостиви цар и краљ, благаизволео је Својим повереником на сазваном св Архијерејском Синоду најмилостивије именовати преузвишеног господина *барона Федора Николића од Рудне*.

Св. Архијерејском Синоду је задатак, да избором епископа попуни упражњену епископску столицу у дијецези Бачкој.

Дочек преузвишеног краљевског повереника и отварање Св. Архијерејског Синода обавиће се по досадањем прописаном церемонијалу.

(Преосвештена господа епископи) Пакрачки *Мирон Николић* и Горњо-Карловачки *Михаило Грујић*, поводом седница Саборског Одбора и Митрополитског Црквеног Савета, баве се у Карловцима.

(Митрополитске власти.) Саборски Одбор држао је своје седнице од понедељка до четвртка прошле недеље, а Митрополитски Црквени Савет у петак и суботу, под високим председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*. Седницама Саборског Одбора присутни су били чланови: преосвештени г. епископ *Мирон Николић*, вречасна г г. архимандрит *Иларион Руварац* и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, те г.г. *Михаило мл. Рогулић*, *Јосиф Јагић* и др. *Теодор Недељковић*. Г др. *Никa Максимовић* болешћу је био спречен. У седницама М. Ц. Савета присуствовали су: преосвештена господа епископи *Мирон Николић* и *Михаило Грујић*, пошто је преосвештени господин епископ *Никанор Поповић* болешћу спречен, те вреч. г.г. архимандрит *Иларион Руварац*, протопрезвитер *Јован Борота*, г.г. др. *Стеван Павловић*, *Лаза Обреновић*.

(Школе православних Арапа у Палестини.) Руско царско Палестинско Друштво надржава сад у Палестини и Сирији 50 школа, у којима се уче 4000 деце православних Арапа. Учитељи за ову децу спремају се за своје звање на тамошњих Арапа у пансиону у Назарету, у коме је учитељска школа, као што су учитељске семинарије у Русији. Наставници у том пансиону, осим учитеља Божјега закона и арапскога језика, бирају се у Русији међу ученицима, који су свршили учитељске семинарије, а има их, који су свршили свеучилиште или духовну академију. Над школама друштвеним води надзор један надзорник и његова два помоћника.

(Српска Академска Задруга у Бечу) основана је с овом сврхом: 1. да његује науке, лијепу књижевност, умјетност и њештине, предавањима, расправама, издавањем друштвеног органа и засебних публикација, позорштним представама и надржавањем свих оних средстава, која амо спадају. — II. да његује дружевност прирећивањем забава са и без улажнине (8./II. 1899. Бр. 3412). На састанку скупштини држаној 4. (16.) фебруара 1899. изабрана је друштвена управа, којој предсједава Лазар Поповић медецинар.

(Стање Народне Библиотеке у Београду.) У току школских ферија у прошлој години, Управа Народне Библиотеке предузела је била да сазна право и тачно стање, у коме се Народна Библиотека налази. Тога ради пуна два месеца (од 1. јула до 1. септембра) вршено је тачно бројање и преглед имавине Народне Библиотеке. По свршеноме прегледу а на дан 1. септембра прошле године Народна Библиотека имала је:

Књига и часописа:

а) укоричених	36.116	свезака
б) неукоричених	21.937	„
Свега	58.053	свеске

2. дупликата:

а) укоричених	3.199	свезака
б) неукоричених	6.296	„
Свега	9.415	свезака

Када се сабере сума укоричених и неукоричених књига са сумом дупликата, онда излази да је Народна Библиотека на дан 1. септембра пр. године имала

укоричених	28.233	свеске
неукоричених	39.235	свезака
Свега	67.468	свезака

Политичких новина, слика и географских карата, рукописа и штампарских прилога има свега нумера 1.966. Те се нумере деле на ове предмете:

Политичких новина било је	890	
дупликата	269	
Свега	1.159	
Слика и географских карата било је	2.283	ком.
дупликата	62	„
Свега	2.345	ком.
Рукописа било је свега	623	комада.
Штампарских прилога било је	141	ком
дупликата	16	„
Свега	157	ком.

Дакле у Народној Библиотци на дан 1. септембра било је **свега 71.752 примерка** књига часописа, новина, слика и штампарских прилога.

Сем овога нађено је књига позајмљених у раније године и неврасених до 1. јануара 1898. 2706 комада и од 1. јануара до 1 септембра ове године 171 књига, свега 2877 књига.

Усеред потраживања управе враћено је у току ове године од раније позајмљених књига 1081 комад.

Када се крајем претпрошле године приступило прикупљању давно позајмљених књига, за које се мислило да су махом пропале, веровало се да ће таквих свезака бити на 6.000. Међутим тачним прегледом сазнало се да је тих (по готову упропашћених) књига (свезака) било не 6000, но само 3787, а како је од њих враћено 1081 свеска, то су у ствари оних 6000 замишљених упропашћених свезака спали фактички на 2706 свезака. На и од оних већи део књига никако не треба срамотити као пропале, јер ће управа Народне Библиотеке и од сада енергично настати, да сви који су књиге изузели, а нису вратили, или књиге врате, или да их по забележеној предности плате, па да се друге такве неће набаве.

Према свему овоме јасно је, да су пронесени гласови (чак и по страним новина) о упропашћењу књига из Народне Библиотеке тенденциозно измишљени и неосновани. Пр. Гл.

(**На духовном концерту,**) што га је у Загребу прошле недеље приредило хрватско певачко друштво „Kolo“ у тамошњем немаљском гласбеном заводу, певано је и наше дивно причесно „Скажи ми Господи коначну моју“, а по композицији чувеногa руског композитора Бортњанског. Дописник „Nar. Novina“ Загребачких, који је присуствовао на генералној проби тога концерта, овако даје израза утиску, што му га је урезало у душу певање и композиција нашега причесног. „Изнајући на уму црквене облике и строгу обрабу истих, морамо устврдити, да је надуховитија црквено-гласбена композиција „Скажи ми Господи, коначну моју.“ Извађање композиције — писане у оваковом духу — интелектуално узвисује и морално оснаја. У целини је дело пуно инвенције и прожето дубоком религиозности. Уводна точка духовном концерту бити ће увертира на Менделсоновог ораторија, а ако се и једна може назвати од свих скроз духовном, те је без двојбе ова чисто вокална: „Скажи ми, Господи, коначну моју.“

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ

Молимо ч. н. претплатнике, да нам подмире дужну претплатну, нарочито молимо славне црквене општине, да нам подмире, како дужне претплате тако и приступе за свечајеве и огласе, те да нам не чине посла и трошка, што га сносимо, нејеларед потражујући од њих своје тражбине. Ако је чекања и чекамо али је време да се наши дужници сете своје дужности.

Јавна благодарност.

Потписано заступство сматра за своју пријатну дужност, да пре свега Њ. В. преузвишеном господину епископу-дијецезану *Гаврилу* на највишој посети, архијерејској служби и очинској поуци најучтивије благодари.

Исто тако је благодарно потписано заступство јарковачком срп. нев. друштву, које је својим лепим појањем увеличало свечаност тога дана, — као и свем оном пречасном свештенству, које је својом саслужбом помогло Њ. В. г. епископу.

Не мање благодаримо благородној Госпоји Душану и Миши Михајловићу из Јарковца, који нам своје кочије на расположење ставише. —

Свима нека је у име овдашњег Сриства измрена хвала!

Из седнице заступства срп. прав. црквр. оп-

ћине добричке држане у Добрици 14. (26.) јануара 1899.

Душан Касапиновић Миша Живановић
перовођа. председник.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Тумачење Јеванђеља са беседама

од Г. Архимандрита фирмилијана

најновије издање у 3 књиге, које износе преко 70 штампаних табака велике осмине, на најфинијој хартији, а у тврдом кожном повезу, може се добити за 5 фор. само у познатој Радњи свију црквених утвари, Књига Јеванђеља и црквеног и свештеничког одела, *В. Марковића и Павловића у Београду у Земуну.*

с поштовањем

3—5 **В. Марковић и Павловић.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Митроп. патријарашка и нар. цркв. архива.

П О З И В. 32 3—3

Како се с' разлогом може претпоставити, да се још и данас у појединих *приватних* лица налазе списи, који су пре садашње митрополијске управе из митроп. патриј. и н. ц. архиве извађени и *нису* враћени, то се овим позивају сви у којих архивских списа има, да у *року од месец дана* од обнародовања овог позива поменуте списе архиви врате, пошто ће после тога рока бити обнародован списак оних списа, којих је из митроп. патриј. и нар. цркв. архиве нестало.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар. црке. архивар.

Митроп. патријарашка и нар. цркв. архива.

НАПОМЕНА. 33 3—3

По што се догађа, да се појединa *приватна* лица, то непосредно, то преко *приватних* особа у месту, на мене обраћају у пословима архивским, упозоравам овим једном за свагда, да у погледу употребе списа митроп. патријарашке и нар. црквене архиве постоје *Правила*, која је високосл. срп. н. ц. Сабореки Одбор под бр. 5941/2208 ех 1896. установио и у службеном делу Срп. Сиона бр. 2. ех 1897. обнародовао, где је у чл. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 савсим јасно одређен пут и начин, како *приватна* лица могу доћи до списа митр патриј. нар. црквене архиве.

У Карловцима марта 1899.

Ђорђе Ст. Бекић
патриј. и нар. црке. архивар.

С Т Е Ч А Ј. 34 2—2

По налогу високо-славног епархијског школ. одбора у Вршцу од 11. (23.) фебруара т. г. отвара се на српској православној вероисповедној основној 4 разредној меновитој школи стечај.

Плата је учитељу 400 ф. а. вр. са слободним станом, састојећи се из једне собе, кухиње, коморе и штале.

У дужност учитељу спада децу по прописаном закону обучавати, у цркви при сваком богослужењу сам појати и децу у црквеном појању обучавати, и при црквеним скупштинама перо водити.

Компетенти дужни су доказати да су Сомборску препарандију са добрим успехом као на српском тако и на мађарском језику испит положили.

Рок стечају истиче 25. марта по ст. календару којег ће се дана и избор обавити, првенство имају који се лично пријаве.

У Потпорњу 1. марта 1899.

Доброслав Рајић Сава Милованов
перовођа. председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 29 3—3

Црквена општина у Великом Градцу, дијецезе Горњо-Карловачке протопопијата Кир. Глинеког, намјерава свој парохијални стан и стају рекновирати.

Услед тога одређена је јавна дражба на дан 12. (24.) априла 1899. у 10 сахата пре подне.

План, трошковник и дражбени увјети могу се сваки дан код црквене председника видити.

Велики Градац 24 фебр. (8. март) 1899.

Председништво црквене општине.

ДРАЖБА НА МАЊАК. 37 1—2

На основу одобрења вршачке епархијске управе бр. Е. 1130. II. 184 ех 1898. расписује се дражба на мањак ради украшавања овдашње свете цркве. Предрачун гласи: Сликарски посао 4310 фор.; дрворезачки посао 3020 фор.; позлатарски посао 3000 фор.; стозарски посао 391 фор.; зидарски посао 250 фор; зидарски посао 500 фор. Укупна свота 11.471 фор. Дражба ће се одржати на Цвети о. г. у 1 сат по подне. Дражбователи дужни су 10% пишмандука положити, што ће као јамчевина остати ономе, који радњу прими. Ко радњу на себе прими мораће плаћати 160 фор. за нацрт и прорачун. Нацрт и предрачун могу се код перовође разгледати. Општина задржава себи право да и после одржане дражбе ономе повери посао у кога највише поверења има.

Ујма 18. марта 1899.

Љубомир Јовановић Урош Гранић
перовођа. председник.

Број 375 К. с. 71. 35 1—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се стечај на парохију VI. класе у Торњу. Парохијски дом има и сесије 18 јутара. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице надлежним путем поднијети Епархијској Конзисторији овој најкашње до 1. (13.) априла 1899. год.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу дана, 16. (28.) фебруара 1899.

36 ДОСТАВЉА ОБЈАВУ ЛИЦИТАЦИЈЕ. 1—5

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Острову од год. 1898 31. маја број 5. и одобрењем слав. епарх административног одбора у Вршцу, Број Ex. 856. II. 36. ex 1898. год.

Расписује се ради оправке цркве лицитација на мањак и то за следеће послове као:

I. На зидарску а каменорезачку радњу са материјалом у износу од 683 ф. 05 н

II. На дуњерску радњу са материјалом у износу од 501 ф. 09 н.

III. На молерску радњу са материјалом у износу од 164 ф. 19 н.

Свега 1348 ф. 33 н.

1. Лицитација ће се одржати 7. (25.) априла 1899. год у 2 часа после подне у овдашњој комуналној основној школи.

2. Лицитатира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене коладације.

3 Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4. Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у овомесној комуналној основној школској дворани.

У Темеш Сигет (Острову) 17. (29.) марта 1899. год. Пошта Темеш Кубин.

Крста Јунгић, перовођа. Живан Станков, председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешење звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловцу. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 13.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.
УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 28. марта 1899.

Отварање Св. Архијерејскога Синода.

У прошли четвртак, на дан Св. Благовести отворене су седнице св. Архијерејскога Синода у Карловцима.

На железничкој станици дочекао је Краљевскога Повереника магистрат града Карловаца са градским представницима, кр. кот. суд, те почасна војничка компанија са бандом. Његову Преузвишеност Краљевскога Повереника господина *Барона Федора Николића од Рудне* поздравио је на железничкој станици у име града Карловаца градски градоначеник г. Св. А. Јанковић, на којем се поздраву Његова Преузвишеност благонаводела љубазно захвалити. Пред станицом чекала су у потпуној спреми патријаршка гала-кочија, на којима се Краљевски Повереник са својим секретаром довезао пред патријаршки двор, а у којим кочијама су четири запрегнута зеленка водила четири пажа.

Долазак Краљевскога Повереника био је праћен красном спирком војничке банде и пуцњавом војничких топова.

Пред улазом дворским дочекао је Краљевскога Повереника високопреосвештени Епископат, на челу са Његовом Светости, преузвишеним господином патријархом *Георгијем Бранковићем*, дворским свештенством и автономним чиновништвом.

Преузвишенога кр. Повереника поздравила је Његова Светост срдачним поздравом, на којем се овај најтоплије захвалио, а поздравив се најљубазније са Његовом Светости и високопреосвештеним епископима одмах се, са Његовом Светости и уз високу пратњу високопреосвештених епископа, упутио у своје нарочите одаје у патријаршком двору, праћен поздравним усклицима: „живео“, од стране свију присутних.

После овога свечанога дочека одслужена је св. литургија под началством високопреосвештенога господина епископа Будимскога *Лукијана Богдановића*, уз асистенцију девет свештеника, у присуству многобројнога света. На литургији је присуствовао и Краљевски Повереник, за кога је било спремљено нарочито место пред левом певницом, а у олтару су присуствовали Његова Светост и високопреосвештена господа епископи: *Мирон*, *Никанор* и *Михаило*.

По свршеној св. литургији, обављено је по прописаном церемонијалу отварање седница св. Синода.

Преузвишени краљевски Повереник барон *Федор Николић од Рудне*, допраћен и дочекан свечано и са усклицима „живео“, заузео је место своје под балдахином и одмах прочитао, под калпаком на мађарском језику, најпре ово саопштење:

Свети Митрополите Патријарше!

Преосвећена и високопоштована господо епископи!

„Његово ц. и кр. апостолско Величанство, наш најмилостивији Господар и Краљ, Својим превишњим решењем од 15. (27.) марта о. г. у Бечу, дозволио је, да се од Ваше Светости молени српски православни Архијерејски Синод 6. априла (25. марта) о. г. сазове и своје седнице држи. Уједно је Његово ц. и кр. апостолско Величанство на тај Архијерејски Синод мене најмилостивије благоизволело именовати.

Превишње решење о моме именовању прочитаће мој тајник.“

Краљевски Повереник скида калпак Његов тајник г. *Стеван Хаџић* чита на мађарском, а после народно-црквени тајник *др. Лаза Секулић* на српском језику овај превишњи рескрипат:

(Свршиће се)

Нашем у истину љубазном верном Барону Федору Николићу од Рудне, дјествителном тајном саветнику Нашем, члану великашког дома угарскога сабора, витезу Нашега реда гвоздене круне првога степена

у Будимпешти.

(*У пуној*)

МИ
ФРАНЦ ЈОСИФ ПРВИ

ПО БОЖЈОЈ МИЛОСТИ ЦАР АВСТРИЈСКИ, КРАЉ ЧЕШКИ И Т. Д.

И АПОСТОЛСКИ КРАЉ УГАРСКИ.

Љубазни Верни! Данашњега дана наданом Својом одлуком дозволили смо најмилостивије, да се православни српски Архијерејски Синод сазове у Карловце за дан 6. април (25. март) 1890. године.

На овај Архијерејски Синод именујемо, на предлог Нашега угарскога министра-председника Твоју Верност за Својега кр. повереника и поверавамо Својем министру-председнику, да у *Наше Име* даде *Твојој Верности* потребна упутства.

Којем у осталом Својом краљевском милошћу стално благонаклоњени остајемо.

Дано у Бечу 27. марта 1899. године.

Франц Јосиф с. р.

Коломан Сél с. р.

По прочитаном превишњем рескрипту овом метне Краљевски Повереник калпак на главу, седне и чита на српском језику овај говор:

Као свагда, тако и овом приликом, када се Ваша Светост са подајничким поуздањем обратила пред лице Његова Величанства најмилостивијега нам Господара и Краља, молећи, да се допусти сазив владичанскога Синода и да исти може започети свој благодатни рад, — најмилостивији нам Господар и Краљ, гледећи са очинском добротом на благостање верног свога православнога српскога народа и на законите му захтеве, благоизволело је учинити за доста Вашој молби, и допустити, да се Свети Синод састане, да свој рад започне, и да исти, са Божјом помоћу, сретно, на задовољство Господара нам и апостолскога Краља и на корист свете цркве наше — заврши.

Не сумњам, да како Ваша Светост, тако и високопреосвештени Дајецезани са радосним срцем и са дубоко осећаном захвалношћу примају — из нова и опетовано указану милост Његова Величанства, Господара нам и Краља, и да ће и сада, као и сваком приликом доказати највећу верност и неограничену оданост српскога православнога Владичанскога тела, према највишем престолу, имајући пред очима у раду свом благодарност према Господару нам и Краљу, према љубљеној отаџбини и вери нашој, и ону братску слогу, без које нема благодетна рада.

И сада да ускликнемо у знак наше благодарности:

Живео верно и топло љубљени Господар наш и Краљ *Франц Јосиф Први!*

Живео! Живео! Живео!

С овим изјављујем Свети Синод отвореним.

После говора Краљевскога Повереника, прочитала је Његова Светост овај говор:

Преузвишени Господине Баронс,
Краљевски Поверениче!

Превишње благоволење и очинско старање Његова ц. и кр. апостолскога Величанства нашега најмилостивијега Краља и Господара *Франца Јосифа Првога*, у дугом низу година мудре и сретне владавине Му, у небројеним приликама указано овопределној цркви нашој и народу српском, непрекидно је уздизало и јачало према Његову Величанству најискреније и најдубље осећаје захвалности, поданичке одности и нигда неприкрштене верности и лојалности, овопределне српске православне цркве, и то како њезиних верних поглавара и пастира, тако и верног јој православнога народа у овим крајевима.

Па ево и данас, Вашом Преузвишености објављени нови превишњи чин неисцрпљиве владалачке милости, наиме превишња дозвола Његова ц. и кр. апостолскога Величанства, да се овај православни српски Архијерејски Синод може сазвати и саставити на данашњи дан у заседање своје, ради решавања нелеважних предмета, који су по саму цркву и народ наш од највећега верскога и религиозно-просветнога интереса, и то у првом реду, ради попуњења смрћу упражњене епископске столице Бачке, а у другом реду ради решавања осталих још досада нерешених предмета и питања, која у Архијерејско-Синодални делокруг спадају, — најрадоснije подстиче у нама свима оне исте горе обележене осећаје захвалности, одности, верности и лојалности према освећеној особи Његова ц. и кр. апостолскога Величанства, нашега доброга и милостивога Краља и Господара *Франца Јосифа Првога*, и негује у грудима нашим најтоплије молитве, које управљамо к Престолу Свевишњега Творца, да из извора превечне своје милости подари Његову ц. и кр. апостолском Величанству дуг живот, постојано здравље и срећу, а све на славу и корист Богом дароване Му простране и моћне државе, а нарочито наше миле домовине, и на свако добро наше свете, саборне и апостолске цркве и народа српскога.

Изказујући напоменије ове, топлином искрене душе своје одгајене осећаје, молимо Вашу Преузвишеност, да их изволите милостиво приказати Његову ц. и кр. апостолском Величанству, и положити на подножје царско-краљевскога Му престола.

Молимо још Вашу Преузвишеност, да изволите до високога знања доставити и високој земаљској краљевској влади, нашу благодарност, што је својим ценењим посредовањем допринела к' получењу ове најмилостивије краљевске дозволе.

Не можемо најзад пропустити, а да у овом свечаном тренутку и радосном расположењу душе нам и срца, не одамо топлу захвалност и Вашој Преузвишености, како на труду, што сте, удостојени превишњег одликовања, радо и вољно у средину нашу, Богу хвала, ево већ девети пут, у истоме својству доћи изволели; — тако и на лепим, топлим и родољубивим изјавама вашим, којима сте овај архијерејски Синод одликовати изволели.

Нека уверена буде Ваша Преузвишеност, да ће овај Св. Синод и сада и у будуће увек, као што и досада свагда, свом снагом и умењем својим удешавати свој, узвишеном позиву намењени рад, једино на добро овопределне православне цркве наше, њезиних служитела и поверену Му паству духовне, милога народа српскога, а тиме уједно удовољити и превишњим интенцијама Његова Величанства.

Молимо Преузвишеност Вашу, да и ову свечану изјаву нашу изволите Његову ц. и кр. апостолском Величанству у најдубљој понизности на високо знање доставити.

Завршујући овај кратак, али свесрдни и искрени говор свој, молим Преузвишеност Вашу, да изволите рад Св. Синода овога пратити са онаком љубави и искрености, као што сте то и у пређашњим приликама свагда чинили, и онда се у истини надати можемо, да и жељени успех изостати неће.

У тој лепој жељи и очекивању кличемо из дубине душе наше:

Живело Његово ц. и кр. апостолско Величанство, наш добри и милостиви краљ *Франц Јосиф Први!*

Живео цео прејасни владалачки дом Његов!

Живеле краљевске земаљске владе!

Живела Преузвишеност Ваша!.

Након овога говора Његове Светости, који је при помену превишњег имена Његова Величанства као и при завршним усклицима био поздрављан и праћен од многобројне угледне публике са бурним „живео“, публика се удалила из синодалне дворане, а седница Св. Синода настављена је, у којој је Краљевски Повереник Св. Синоду саопштити благонаволео по Његовој Светости предложени, а од Његова Величанства најмилостивије у целости одобрени дневни ред св. Синода.

На прво место дневнога реда стављен је избор епископа упражњеној Бачкој дијецези.

Од осталих предмета можемо за сада саопштити: коначно установљење текста дисциплинарних правила за монахе и мирске свештенике; одобравање православних српских вероучевних школских књига; питање установљења богословијског семинара и предмети који се тичу богословскога училишта

*

По завршеној овој седници чињена су поклоништва Краљевском Повереник. Свештенство је предходно архимандрит вприч. г. Платон Телечки, споменув доба у ком се налазимо као „бурно“. Краљевски Повереник, захваљујући се на поздраву у име свештенства учињеном, а поводом истакнутога „бурнога“ доба изволео је рећи: „Што се тиче „бурнога“ времена имам изјавити, да се и на мору често полазу буре и таласи, али се и стишавају, *а лађа броди даље мирно својим путем и стиже своме циљу.*“

У $^1/_2$2 после подне отпочео је свечани обед у патријаршком двору, у почаст Краљевскога Повереника и чланова Св. Синода, при којем обеду су учествовали, осим свештенства, обрштар Варадински г. Адолф Штробл, часнишшво почасне компаније, и предстојници свију власти, Богословије и Гимназије, председник „Матице Српске“ г. *Тона Хаџић*, посланик, управитељ Текелијанума и кр. саветник *Јика-Стева В. Поповић*, *др. П. Јанковић*, и др.

Прву здравицу подигао је преузвишени домаћин, Његова Светост, патријарх *Георгије* најтоплијим осећајима и биранім речима у здравље и славу Његова Величанства, премилостивога нам Краља и Господара *Франца Јосифа Првога*. Здравица је саслушана стојећки и поздрављена бурним усклицима „*живео Краљ и Господар*,“ а изван двора по праћена звоњењем звона, грувањем топова и свирком миле нам царске и краљевске химне.

Другу је здравицу напила Његова Светост обема земаљским владама, на челу са кр. министром-председником *грофом Селом* и Баном *грофом Куен-Хедервариjем*, као мудрим саветницима светле нам круне.

Трећу здравицу наменила је Његова Светост Његовој Преузвишености Краљ. Повереник.

Краљевски Повереник је одмах за тим наздравио Његовој Светости, као патријарху и председнику Св. Синода. Здравица Краљевскога Повереника била је веома топла, а бурно поздрављена, особито при завршним речима, којима је Његова Преузвишеност дала израза љубави, поштовању и верној одности својој и синова српскога православнога народа према Његовој Светости, наглашујући, да је св. патријарх *Георгије* поглавар цркве какав треба да је поглавар, а као таквом да Му и подиже здравицу у част и здравље, са пуним поуздањем, да ће и овом приликом достојно одговорити своме високом позиву.

Пету здравицу подигао је Краљевски Повереник у здравље и славу чланова Св. Синода, високопреосвештене господе епископа.

Високопреосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон* здравио је у част и славу војске и њихових присутних представника; а обрштер г. Адолф Штробл одздрављујући, у биранім речима, наздравио је у славу веће, која спаја клир и војску, те у славу споразума и хармоније њихове, наглашујући, да свештенство васпитава чланове друштва, које војсци даје питомце са готовим појмовима о дисциплини, поштовању и послушности према старијима, и са осећајима верности Престолу и Владару, а које се врлине и дужности у војсци као највише поштовати морају. Вишеосвештени г. епископ Будимски *Лукијан* наздравио је двојици секретара г. *Стевану Хазају* и *другу Лази Секулићу*; г. др. Секулић вишеосвештеном г. епископу Лукијану и с Њиме данас служашћем свр-

штенству; а вишеосвештени г. епископ Горњо-Карловачки *Михаило* наставницима свештеничког подмлатка на челу са ректором Богословије.

Све ове здравице биле су праћене бурним усклицима и дужом пажњом.

Напокон је наздравила Његова Светост, преузвишени патријарах свима присутним госпама, почев са заслужним председником „Матице Српске“ г. А Хаџићем, па свима редом, као представницима цркве, власти, суда. просветних завода, благодарећи свима на учешћу у данашњој свечаности.

Народни заступник и кр. саветник г. *Стеван В. Поповић* захвалио се у име свију оних, које је Његова Светост, преузвишени господин патријарах *Георгије* изволео одликовати својом здравицом. Наш народ, вели, има узречицу: Благовести приповести! И данашње св. Благовести биће приповести — па и треба да се приповеда, баш широм православнога српскога народа: да је у оном часу, кад се црн облак надвио над нашим српским Сионом, уз ово јарко пролетно сунце озарило ову велику цркву нашег овостранога српскога светога православља пуно обиље стално и неисцрпиве милости нашега светлога Краља и земље Господара; да је уз ову питому топлину данашњега лепога пролетнога дана облила сјајни престол српскога патријарха и жарка љубав синова српске православне цркве, искрено поштовање и захвална оданост митроносним главама српских архијереја, као највернијих представника светога нам православља. Ако икад, вели, у овим тешким и судбоносним данима треба да се окупимо, сви одани синови своје свете цркве и свога милога српскога народа, око Његове Светости српскога патријарха *Георгија*, да као поштени људи и прави родољуби одбранимо своју светињу — светли сјај српскога патријаршког престола, овога стожера и најјачега стуба српскога народнога прирођенога нам живота. Говорник је похитао, вели са крајње границе овостранога православнога Српства, где са осталим синовима рода свога, оружан штитом светога православља, чува и брани своју милу српску народност, да као грађанин Карловачки учествује у слави и радости свога града, да се, као православан Србин и веран син своје свете матере цркве, поклони баш у овоме часу и српскоме патријарху и српском православном епископату, желећи му да подржи, одбрани и увелича стари сјај своје свете цркве, да у њојзи можемо и одсада мирном душом узглашавати: *козлюкимъ дрѣмъ дрѣга, да единомыслiемъ исповѣкми Отца и Сына и свѧтаго Дѣха*!

Језгровита здравица ова, изречена ретким говорничким полетом и необичном топлином православнога српскога осећаја, који се кроз њу разливао — учинила је на све учеснике свечане совре огроман утисак, а поправљено је живим одобравањем и бурним усклицима: „Живео св. патријарах *Георгије*!“ а затим: „Живео нам Чика-Стева!“

Сутра дан је држана конференција високопреосвештених чланова Св. Синода.

У суботу дана 27. марта богослужено је призивање Св. Духа. Началствовао је богослужењу св. патријарх *Георгије*. На главном улазу црквеном дочекала је Краљевскога Повереника Његова Светост са високопреосвештеним епископатом и служећим свештенством. Пошто је преузвишени Краљевски Повереник целивао у руци Његове Светости часни крст, ступио је у храм Божји и стао на спремљено за Њега место и присуствовао са својим секретаром св. богослужењу.

При крају богослужења ђакони су са амвона изговорили многољетствије за премилостивога нам Краља и земље Господара, на које је Његова Светост у св. олтару отпевала „многа љета“, а које је изван храма поправљено било грувањем топова и салвом из пушака почасне компаније, те свирком дивне царевке и краљевке.

По свршеном призивању Св. Духа испраћен је преузвишени Краљевски Повереник из цркве, пошто је пре поласка у руци Његове Светости целивао часни крст. За тим су служеће свештенство и народ испратили из цркве Његову Светост и вишеосвештене епископе, са топлим молитвама, да се благослов Божји и благодатна помоћ Св. Духа изобилно излије у светом изборном чину, којем је Св. Архијерејски Синод истога дана приступио.

Карловци, 26. марта 1899.

Публиковање „тужбе“, као и сама „тужба“ епископа вршачкога г. Гаврила Змејановића, упућена против Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, изазвала је оправдано огорчење у високопреосвештеном Епископату, целоме клиру, већем

делу нашега народа, у свима меродавним круговима и у целом моралном свету. Но обзири, које морамо још респектовати према личности г. Змејановића као епископа, не дозвољавају нам, да о „тужби“ његовој против свога митрополита-патријарха изречемо мишљење, на које би нас она, можда, овлашћивала.

Не можемо, за сада, говорити нити о генези и мотивима, нити о форми и садржини те „тужбе“. И моралну и материјалну страну њезину, као и правну вредност, оценити има најпре на то позвани форум.

О материјалном делу „тужбе“ тим мање можемо говорити, јер се исти оснива на клеветничким писмима, не наводећи ниједне конкретне чињенице. Сачекаћемо, по дужности својој, надлежну одлуку, и онда ћемо казати, што рећи имамо. —

Публиковање пак те „тужбе“, по свима моралним и правним појмовима, мора се сматрати, као што се у поштеном свету и сматра, као мучки напад морално опустошених душа, против којих се буни и револтује морал и свест о општем интересу.

Његова Светост, преузвишени господин, добри и племенити патријарах наш *Георгије Бранковић*, не треба нити наше, нити чије одбране. Њега бране чињенице, које су до сада, осим свега осталога, установљене одлуком Саборскога Одбора од 17. (29.) маја 1895. Бр. 164. и одлуком Св. Архијерејскога Синода од 22. септембра (5. октобра) 1895. Син. Бр. 50.

Против мучких нападаја и клеветничких опадања, која клевећу и одмах суде, св. патријарах наш *Георгије* решен је и дужности самоодбране, после Своје Изјаве од 21. јануара (2. фебруара) 1894. у 5. бр. „Српског Сиона“ и. г. саопштене.

Тужилац Његов у предметима предлежеће природе, може као такав бити и важити неко, само пред редовним кр. судом, за суђење тих предмета позваним и надлежним.

Ко има основа и доказа за такво судско поступање — отворен му је пут. Против предлежећих клеветничких подвала и напрстаја, Његовој Светости не достоји се у одбрану упуштати, као што нема моћи: спречавати разврат и скандал, какав је у питању стојећи.

Да ко други брани Његову Светост, нема на то права, јер би таква одбрана значила увреду за Његову Светост, Његово високо достојанство.

Толико поводом одвратних клеветничких и мучких напрстаја на Његову Светост и поводом *публиковања* саблазне „тужбе“, против којега зла је хонетно *друштво* надлежно да поступа; против којега је дужна наша црква и српски народ да реагира, своју индигнацију изрази, свој суд и казну изрече. Или ћемо за ниста оправдавати шемаре, који нам се образу народном намећују поруком, да „народ онаку журналистику има, какву заслужује“?!..

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак)

Шесто је дело милости телесне — *примити странца у дом свој*. Примајући странца свако је дужан према својим средствима учинити за његово успокојење све, што казује хришћанска љубав, и учинити то из чиста срца и са радосним лицем. Особито је дужност примити оне странце, који путујући у света места, да се поклоне светињи, заустављају се одмора ради по селима; такови су сви, као што се зову, богомољци. Још боље је дужност указивати гостопримство онима, који леже крај пута изнемогли и моле милостињу. Св. апостол Павле учи, да ревнујемо у гостољубивости. *Гостољубивости не заборављајте* — говори он, *јер неки незнајући примише у госте анђеле* (Јевр. XIII. 2.) За пример гостољубивости у старом Завету можемо навести Аврама и Лота. Писац „Постања“ казује, да је Аврам једном у подне седео пред вратима дома свога у дубу мамвријском и видео непозната три странца. Он им је похитио у сусрет, поклонио им се до земље и молио их, да не мимоиђу дома његовог. И када они пристадоше, он им је сам опрао ноге, а жени је својој рекао, да она сама замеси хлеб од бољег брашна; слузи једноме заповедио је, да закоље бољега теоца. Када је све било готово, Аврам је послужио спремљени странце и стајао је иза њих послуживајући. Тако је примио Аврам странце, незнајући, да прима самога Бога. (Књ. Бића XVIII. 1—9.) Тај исти дан у вече два анђела под видом странаца дошла су у град Содом. Лот, који је жи-

вео у том граду, седео је код врата својих и видео је странце, стао је пред њих, поклонио им се и замолио их, да преноће код њега. А када су се они опирали, Лот их је почео чврсто и убедљиво звати к себи и странци су пристали. (— XIX. 1—3.) Међу хришћанима се такође налазе гостољубивост и гостопримство. Тако казују о гостољубивости преп. Аполоса, да је он примао не само све странце, који су долазили у његов манастир, него следујући примеру Лота, наређивао је, да се странци силом зову ради одмора. И када се настојатељ једнога манастира, Руфин, с браћом приближио манастиру Аполоса, браћа су његова изашла на сусрет путницима са појањем, поклонили им се до земље и целивали их. Сам Аполос је изашао на сусрет гостима и први им се поклонио до земље и целивао их. Затим их је к себи увео, помолио се и својим рукама оправши им ноге, замолио их, да се одморе. Тако је он поступао са свима странцима. У животу св. мученика Фоке спомиње се веома поучан случај његове гостољубивости Фока је био баштован поврћа у Синопи; за исповедање вере Христове он је био осуђен на смрт. Када су дошли к њему војници, којима је било заповеђено, да изврше осуду над Фоком, он је изашао пред њих, као пред госте, увео их у дом свој и понудио их са свачим бољим, што је имао; извршивши дужност гостопримства, он се предао у руке војника. Ганути његовим поступком војници су хтели, да му поштеде живот, но он их је умолио, да изврше смртну осуду, и био је посечен мачем. (Мин. 22. сент.) Ево какову нам поучну причу казује св. Григорије Двојеслов. Један богати домаћин био је гостољубив: са великом усрдношћу примао је сваки дан у дом свој странце, гостио их за својом трпезом и као одличне госте, сам је послуживао при столу са свима слугама Једном је дошао к њему непознати странац и довео је још много странаца. Побожни гостопримац с љубављу их је примио све и посадио за своју трпезу. Но када је он по обичној својој смерности сам хтео, да опере ноге странцима и прво се обратио непознатоме странцу, који је собом довео друге странце, овај је наједанпут постао невидљивим. Не појмивши и чудећи се размишљао је гостопримац сам собом о необичном странцу. Но следеће ноћи сам Христос, који му се јавио у сну, разјаснио му је загонетку. „Прекашњи дана — рекао је Он — ти си примао Мене у лицу мање моје браће, а јуче си примио Мене самога.“[1]) Тако угодно бива Богу гостопримство, које се указује од срца са љубављу.

Седмо је дело милости телесне — *мртве сиромахе сахранити*. Ово добро дело свако је дужан извршивати са готовошћу. Особито је дужност старати се о онима, који су умрли у крајњој беди, доносећи све што је за сахрану њихову потребно по хришћанском обичају. Ако ко умре од сродника и пријатеља, то је хришћанин дужан пратити тело умрлога до гроба са молитвама Господу за душу покојникову. Овоме делу милосрђа односи се и хришћанско спомињање мртвих и милостиња за спомен њихов. Примером овога милосрђа у старом Завету може служити праведни Товит, који је са усрдношћу сахранио тела својих једноплеменика, бачена за зидове градске, а тако исто је тајно сахранио и трупове усмрћених безбожним Сенахиримом. Он је ита више принуђен био, да бежи испред гнева тога окрутнога цара, који је сазнао за подвиг његов. Вративши се после минуле опасности у свој град Товит је опет продужио своје добро дело са прекашњом усрдношћу, и добио потом преко анђела благослов Божји. (Товит I. 17 — II. 8; XII. 13—15.) Тако исто може нам бити примером праведни Јосиф Ариматејски, који — замоливши дозволу од Пилата скинути тело Христово, — обвио га је чистом плаштаницом и положио рад сахране у свој нови гроб. (Мат. XXVII. 57.—60; Марк. XVI. 43—46; Лук. XXIII. 50—53; Јов. XIX. 38—46.) За време гоњења хришћана многи побожни хришћани старали су се за сахрану хришћанских мученика, не гледећи, што се зато и сами изврга-вају смртној опасности. Навешћемо такав пример. Св. мученик Теодор Анкирски био је власник гостионице у граду Анкири; он се одликовао милосрђем и гостољубивошћу, давао је заклона у својој гостионици свима гоњеним хришћанима. Особито је он тајно сахрањивао тело мученика, ради чега је и сам био љуто мучен и посечен мачем. (Мин. 18 мај.) У животопису св. мученика Уара казује се о подвигу блажене Клеопатре. Клеопатра, побожна удова из Палестине, била је сведок мученичке смрти Уара, те је пренела часно тело његово

[1]) Пролог 25. јан. Слово св. Григ. Двој.

у своју домовину и сахранила га у цркви саздиданој у спомен тога мученика. Међутим син њезин Јован умре на дан освећења новосазданог храма. Мати је била поражена и горко је плакала. Оплакујући смрт синовљеву она је била утешена виђењем у сну, у ком јој се св. Уар јавио заједно са Јованом, који је био украшен венцем вечнога блаженства, — и рекао јој, да се је син њезин удостојио такове части ради њезиних заслуга зато, што је она сахранила тело св. мученика. (Мин. 19. окт.) Како је важно и корисно спомињање умрлих и молитве за њих, показује следеће казивање св. Јована Дамаскина. Један св. подвижник имао је ученика, који је живио безбрижно и у том безбрижном стању и умро. Виђењем у сну старац је видео мучења свога ученика у пламеном огњу. Тада се преподобни обратио са плачном молитвом Богу за свога ученика и Господ му је показао младића у пламену само до груди. Прекућношћу молитвеним трудима старац је добио нове и Господ је напослетку показао му младића избављена од пламена.[2])

То су дела милости телесне. У хришћанској цркви сва су се она свагда испуњавала, особито у првим вековима хришћанства. „Има у нас нека врста, благајнице, — пише Тертулијан, — свако месечно или када зажели доноси у њу колико може и колико хоће. Ови прилози употребљавају се на прехрану и сахрану бедних; на издржавање деце, која су лишена родитеља; на старце, који већ из куће не излазе и радити не могу; на олакшање судбине невољника, који су претрпели бродолом и на оне, који су за веру послати на острва, заточени у рудокопе и тамнице... Сачињавајући моју собом једно срце и једну душу, можемо ли се одрећи заједнице иметка?“[3]) Тешко је, вели се, остати без саучешћа, када видиш велики број сиромашних, који немају ни најнужнијега; када знадеш, да има много породица, које не смеју да открију своје бедно стање, да родитељи у таковим породицама, окружени множином деце, нису у стању дати другоме што, осим хлеба сувама својим натопљеног. Многи од нас туђе се од ових невољника, неће да их знају, неће да им помогну. Вероватно — не би они тако поступали, када би рођеним очима видели све те беде; када би залазили у болнице, где се налазе живи трупови, који на лицу своме носе печат смрти; када би залазили у тамнице, где су невољници оптерећени оковима; када би бивали на тим местима плача и туге, где царује љутита бол и очајање. А ти невољници су — наша браћа, слични нама људи, а често и такови, који су бољи од нас и достојнији пред очима Божјим. Чије је срце тако неосетљиво, тако грубо, да га не гану невоље њихове? „Ми смо дужни отворити утробу милосрђа свима бедним и ма због каковог узрока страдајућима, — пише св. Григорије Богослов, — дужни смо као људи давати људима данак доброчинства била ма каква нужда, која их приморава тражити помоћи; или удово стање, или сиротиња, или изгнање из отаџбине, или суровост господара, или наглост управљајућих, или нечовечност побирача пореза, или убилачка рука разбојника, или прождрљивост крадљиваца или пленидба имања или бродолом. Јер сви они имају једнако право на сажаљење, и они гледе на руке наше, као ми на руке Божје, када што молимо.“[4])

Осим седам дела милости телесне, православна црква казује још о седам дела милости духовне. Ово су та дела: 1. уклонити грешника од греха; 2. незналицу научити истини и добру; 3. ближњему, који се налази у опасности, дати добар савет; 4. молити се Богу за ближњега; 5. ожалошћеног утешити; 6. не вратити злим зло; 7. од срца праштати увреде.

Прво је дело милости духовне — *уклонити грешника од греха*. Како је велика несрећа за човека, када он греши, тако је велика врлина за онога, који се стара не само себе сачувати од греха, него и друге удалити од њих. Св. апостол Јаков учи: *Браћо, ако ко од вас зађе с пута истине и обрати га ко, нека зна, да ће онај, који обрати грешника с кривога пута његовог, спасти душу од смрти и покрити мноштво греха.* (Јак. V. 19—20.) Онај, који ревнује у извршењу овога дела милосрђа, дужан је старати се, да отклони од греха расипника, блудника, пијаницу и другог каковог грешника, и навести га на покајање. Тако исто је потребно старати се за обраћење к истини јеретика и расколника, особито у оним пределима, где их је много. Но при вршењу те дужности треба пазити, да не би из неискуства довели грешника

[2]) Св. Јов. Дам. Слов. о прем. у вери.

[3]) Тертулијан: Апологија гл. 30.

[4]) Св. Григ. Бог: Дела у руск. прев. део 2. стр 6.

до очајања или до прекомерног уздања једино у милосрђе Божје, — и једно и друго доноше грешнику више штете него-ли користи. Предање је сачувало поучан догађај из живота св. Јована Богослова. Један младић, који је давао боље наде св. Јовану, био је поверен од њега једноме епископу, да га учи и руководи. Проводећи у почетку побожан живот, младић је после залутао са пута врлине. Пао је у многе пороке, почео проводити развратан живот и постао чак разбојничким вођом. Са жалошћу је чуо св. Јован од епископа тужни извештај о младићу. — „Младић је умро“ — рекао је он Апостолу. Не гледећи на своју старост, он је одмах сео на коња и са пратиоцем појахао, да сам тражи грешника. На путу су светога старца ухватили разбојници и на његову молбу одвели га своме старешини. Овој се због младића свога бившег учитеља. Хтео је побећи, но Јован га је заустављао својим речима пуним срдачне топлоте. Са сузама је молио Апостол грешника за обраћење, обећавајући му наду на спасење и своје заступство пред Христом Дрхћући приближио се младић светоме старцу загрљио га и умивао се у сузама. Повративши грешника на пут истине, св. Јован је сам поделио с њим сву строгост покајања, постио је с њим и молио се. И само је тада оставио град, када је свршено учврстио заблуделога на путу спасења.[5])

(Наставиће се.)

[5]) Евс. Кес. црк. ист. кн. 3. гл. 18.

Допуне шематизмима епархија митрополије Карловачке.

Не мислим овде допуњавати целу садржину појединог шематизма. Него ћу се овде бавити само одељком, што носи наслов „епископи епархије,“[1] те ћу у колико то умем — с изворима у руци — те одељке попунити, да би животописи неких епископа, који су у шематизмима мршави, нешто потпунији ушли у нове шематизме, кад се ови опет писали и штампали буду.

Понајпре ћу допунити:

I. Шематизам епархије Будимске за год. 1896.

А. Епархија Будимска.

Епископи.

Епископи ове епархије деле се на два дела. У први део спадају они, који су живели до пресељења Срба у Угарску под патријархом Арсенијем III., а у други они, који су живели од пресељења Срба у Угарску под патријархом Арсенијем III.

а.) епископи до пресељења — односно до 1690. г.

1.) 1665. — *Виктор.* У истом шематизму на страни 77. спомиње се, да је он 1665. осветио св. Ваведенску цркву у Коморану. Више се ништа незна о њему.

б.) епископи по пресељењу — односно од 1690. г.

3.) *Михајло Милошевић.* (1698.—1728.) У две исправе из год. 1698. спомиње се као архиепископ,[2] а у једној из 1709. као митрополит будимски.[3]

Погрешно ће бити речено у шематизму, да је он „посвећен за епископа Будимског митрополитом Вићентијем 1716. год.“ Кад је он већ 1698. г. био архиепископом, онда га није могао за епископа посветити митрополит Вићентије, који је тек 6. маја 1713. г. — дакле пуних 5 година доцније — за митрополита Карловачког изабран.

Епископ Михајло беше глобаџија, самовољан и свадљив.[4]

4.) *Василије Димитријевић.* У дворском декрету, којим је за епископа потврђен, призива се Деметровић.[4] Њега је као једнога од тројице митрополитових кандидата бирао епархијски сабор Будимске епархије 30. јуна 1728. године.[5] Сабор се држао у Будиму, присуствовало 14 посланика.

6.) *Арсеније Радивојевић.* Отац му се звао Радивој (по њему се и презивао Радивојевић) а мати Анђелија. Био је „истезатељ“ и осветљив. За прво нам говори његов власторучни запис на патерици манастира Ораховице, кога је он поклонио истом манастиру за спомен својих родитеља. За друго нам говори једно писмо владичино датирано у Пакрацу 28. VII. 1762 — чувано у архиви ман. Ораховице — и упућено неком старцу Саватију у Ораховици, коме је забрањено „из манастира исходити и свештенодејствовати и на самој смрти исповедити се и причестити“ само зато, што му не хтеде узајмити 500 форинта.

8.) *Стеван Стратимировић.* О Стратимировићу доносимо засебно један оширан животопис.

[1] Пикл, Срба у Угарској, стр. 460. у 1. примедби.

[2] Гласник срп. учен. друштва, споменици, књ. III. 1873. писмо 92.

[3] Ibidem, писмо 92. и 157.

[4] Ibid. писмо 199.

[5] Ibid. писмо 200.

који се у изводу може штампати у будућем и Будимском и архидијецезалном шематизму. Животопис тај написан је одмах после смрти митрополита Стратимировића, и као неки аманет сачуван је међу списима покојног пароха осечког и бившег администратора протопопијата Буковарског Лазара Поповића, који је у младости својој кроз родбинске везе имао и неке конексије са двором у Карловци. Ко је писао тај животопис не знам: или пок. владика Грујић, или пок. прота Карловачки Павле Николић. Тек пок. Лазар Поповић није Ја сам га верно с оригинала преписао (мало поправивши правопис) и уступам га ево сл. уредништву свог листа, да га штампа. По том животопису Стратимировић је рођен 27. децембра 1757. а умро 23. септембра 1836. год. Према томе је дан и година његове смрти погрешно наведен и у Будимском шематизму од 1896. и у архидијецезалном од 1884. г. а богме и у преводу Пиковљеве књиге: „Срби у Угарској.“

11. *Јустин Јовановић*. Родио се у Осеку у доњој вароши 26. марта 1786. г. Крштено му име беше Јован.[4] Отац му се звао Антоније а мати Ана. По занимању отац му беше богат и угледан трговац, а уз то је обнашао и част довољарочког бирова; а кад Осек његовим ревновањем поста слободном краљевском вароши (1808.), постаде он првим сенатором осечким, у ком га својству и смрт затече. Синовац владике Јустина, Антоније, умировљени велики бележник града Осека, казује ми, да је владика трагично скончао, изваливши се из кола. Верна слика владичина на платну налази се у кући поменутог синовца у Осеку. По слици нагледа, да је владика био средњег раста, да је био стар у истину око 48 година. Браду је имао ократку и бркове танке.

Б. Епархија Мохачка.

Правилније би било, да се епархија ова и њени епископи називају „*Печујски, Сигетски и Сечујски*“, него „*Мохачки и Сигетски*“, јер прво: ти су епископи — како је познато — резидирали понајпре у Печуву, а после у Сечују, а друго: један од њих, *Јеврем*, назива себе „Б. М. епископ Сегетски и Канижи и Печују и проч.,“ а други: *Максим*: „Б. М. Епископ Сегетски, Сечујски, муачки и проч.“ У време епископа Никанора Мелентијевића позната беше ова епархија под именом Сечујска.[7]

Епископи.

1. *Јефтимије Тетовац*. Први владика из званичних списа познат је под именом Јефтимије „Тетовац“ а не „Петовац“. Јамачно презиме своје води по граду Тетову у Старој Србији, где је можда рођен, као оно и „Подгоричанин“ по Подгорици.

2.) 1691. *Јеврем Јанковић*.[8] Резидирао је у Печују. Он је потписан на три мени досад познате исправе са целим именом и презименом, и то:

а.) на једној исправи, која се чува у архиви ман. Ораховице, датираној у Печуву 11. III. 1691. год.

б.) на књизи цркве Печварске „Правило покрову Богородице“ 1701. год.[9] и

в.) на једној библији ман. Ораховице,[10] 1703. г.

Епископ Јеврем биће да је умро око 1710. год.[11] Но где је умро не зна се.

3.) 1713. *Никанор Мелентијевић*. Он је за време мађарске ребеље против двора аустријског (1713.?) пребегао с нешто Срба из Сечујске епархије у Осек и ту се настанио.[12] Његов се боравак у Осеку спомиње у списима осечке цркве из 1717. године. Још за њега живог 1721. г. завладао је Сечујском епархијом епископ Максим Гавриловић. С чега то би, не знам. Можда због старости и слабости му телесне? Из Осека односно Сечуја јамачно се повукао у свој постриг — ман. Крушедо, где га 1726. г. находимо. Никанор је као народни посланик учествовао на црквено-народном сабору у Карловцима 1726. год.[13] Један тефтер осечке цркве од год. 1733. спомиње, да је он освештио осечку цркву, која је била пре садање. То освећење могло је бити одмах по доселењу Никанорову у Осек. Сазидао је о свом трошку капелу св. мајке Ангелине у Крушедолу[14] У књизи „Срби у Угарској“ погрешно му је наведено презиме „Миличевић“.

4. *Максим Гавриловић*, Седио је у Осеку и у Сечују. У Осеку се спомиње 1721. и 1727. г. И он је био на Карловачком сабору 1726. год.

[4] по крштеном протоколу Осечке цркве.

[7] Протоколъ цркве соборныя шгчко-доньа варошп сѣш оучинѣнъ сечушнскм актъ 1745. Априлъ 21. с' осемъ лист 40.

[8] Потписивао се и именом и презименом.

[9] Гласник, 1873. споменици, књ. III. стр 34. бр. 16.

[10] види „Бранково Коло“ 1898. бр. 50. стр. 1594. бр. 10.

[11] ibidem, стр. 1569.

[12] Горњи протокол цркве Осечке, лист 40.

[13] Гласник, 1873. споменици, књ. III, стр. 282. у писму 184.

[14] Ibid. у истом писму, на истој страни.

као посланик Сечујски са два свештеника.[15] После његове смрти спојена је Сечујска епархија са Будимском. Он је био епископ Сечујски и осечкопољски.[16] Кућио је владичанску резиденцију у доњој вароши Осечкој од камерал-обердиректора Игнаца Осенда, а после ју је продао обер-ајнмеру От Колхувда. Доцније је митрополит Вићентије Јовановић процесом повратно исту те оста и на даље резиденцијом осечкопољске епархије, док ју владика Софронције Јовановић, владика Пакрачки и осечкопољски у августу месецу 1750. г. не промену за кућу пивара Јоанеса Стемера, која беше vis-a-vis данашње српске цркве Осечке.[17] Прва резиденција беше на државном друму (Reichsstrasse) на оном месту, где се данас налази доњоварошка пивара.

(Наставиће се.)

[15] ibidem.

[16] Протокол Осечке цркве од 1743. лист 42.

[17] ibidem.

Ко је у заблуди и на странпутици?

II.

Да је конзервативна умерена струја на правом, законитом и целисходном путу, и да јој је интерес аутономије и целога народно-црквено-просветнога живота нашега пред очима, кад захтева промену постојећега изборнога реда, а да су г. барон Живковић и сви, који тај изборни ред бране, те тиме пре̂че измену његову, у заблуди и на странпутици, доказали смо у првом чланку.

Заблуда и странпутица г. барона и његових једномишљеника тако исто је очигледна и у питању 9 § предложеногa по саборском одбору год. 1897 народно-црквенога устава.

Људима правничке дистинкције и државноправнога схватања не би требало то доказивати. За њих, којима је стало до истине у томе питању и којима је први и највиши разлог при том интерес аутономије, довољно је: сравнити тај 9 § устава са постојећом клаузулом у саборском устројству и са постојећом праксом државне власти, коју ова на тој клаузули оснива. Довољно је нелимо, па да буду на чисто с тим, да је том клаузулом секвестрована аутономија и администрације и судства нашега, а да се предложеним 9 § и та администрација и то судство ослобађа противаутономног утицаја државне власти.

Г. барон не може ни данас још да то види и схвати. Он је имао прилике, не једаред, да чује стварно и исцрпно разлагање о томе 9 §, у правцу, кога се ми ево тек дотичемо, а које још не ћемо, из тактичних разлога, у свој његовој опширности да износимо. Но кад њега ни сво против-умовање дра Ника Максимовића о том параграфу, није кадро било уверити о исправности његових у томе назора и одстранити ону бојазан, која баш у тој установи (§ 9) за нашу врховну автономну управу према влади лежи, — онда, признајемо, не смемо ни помишљати, да би га могли и ми својим умовањем и разлагањем о исправности уверити и ту његову бојазан одстранити.

Г. барон, у својој „отвореној речи", није ничим своје умовање поткрепио, ничим своју бојазан образложио, да би се бар могли упустити у побијање његова умовања и образложења. Али, кад то није учинио у „отвореној речи," присељени смо да му потражимо изјаве гледе тога, учињене у другој прилици.

Нека нам опрости индискретност, ми ћемо из бележака о поверљивој конференцији, држаној у Карловцима дана 14. (26). марта 1898, које нам стоје на расположењу, изнети један одељак.

„Барон Живковић: Овим 9 § отворила се врата жалбама на владу, а влада ће увек наћи, да је наше решење против државних интереса (гласови: тога нема у 9 §). Допуштам интерепцију владину ако се пређе компетенција или огреши о закон, јер влада има права захтевати, да јој се све поднесе.

Др. И. Вучетић: Што ви хоћете, то је још горе.

Барон Живковић: јер влада има надзор.

Др. Ника Максимовић: Тешко нама по вашој теорији.

Др. Илија Вучетић, у свом говору после барона Живковића, рекао је опет: „Оно што г. барон Живковић хоће то би било још горе, опасније."

Др Ника Максимовић, у свом говору рекао је и ово: „Кад би се устројили како г. барон Живковић хоће, онда би заиста тотално сургунисали нашу автономију, перенирали интеренцију државне власти, вечито робовали држави. Према њему врховног државног надзорног права, држава није власна мешати се у наше послове ни онда, кад ми злоупотребљујемо своју власт, било формалном, било материјалном неправдом У таким случајевима има места жалбама само на сабор наш. Држава има право уништити само такове закључке, који вређају државне законе. А то јој право само и даје 9 §, а одстрањује њезин диспозитиван утицај у наш автономни делокруг.“

Држимо, да ћемо према г. барону показати веома много штедње, ако га пардонујемо од извлачења конзеквенција, које неминовно истичу из саопштенога дела приведене конференцијске расправе.

Ако се не задовољава г. барон, или још когод, с овим, онда га упућујемо и опет на познати говор г. Миле Милосављевића, а особито на онај део истога, који говори о 9. § устава, утицају и праву државне власти у нашу администрацију и автономно судство. (Стр. 14. и д.)

А да је г. барон Живковић баш у питању односаја автономије према државној власти у заблуди и на странпутици „штетној и погибељној по нашу автономију“, као доказ томе нека нам је дозвољено привести још један одељак из бележака о поменутој конференцији.

Ево назора његових и о утицају државне власти и у автономној легислативи.

„*Барон Живковић*. Сабор не може доносити самостално поједине статуте и мора их круни подносити на одобрење. На такове статуте круном неодобрене не би нико гледао. Само они статути имају важности, који добију санкцију круне.

Др. И. Вучетић. Није тако, јер ми имамо дисциплинарна правила, која није одобрила државна власт.

Др. Ника Максимовић. Круна није позитиван фактор нашег законодавства автономног, јер држава има само врховни државни надзор и ништа више, и пошто је ово право негативне природе, не може имати позитивног сутицаја у нашем *посебном* законотворном раду.“

Пардоноваћемо г. барона и од конзеквенција оних навода И без ових, и без икаквога коментара, заблуда и странпутица г. барона је очигледна, а висина, светлога и чистога, најкоректнијега автономнога становишта, на страни којега је и г др. Ника Максимовић, изван сваке је сумње.

Г. барон је својим заблудама и странпутицом у сфери автономних појмова и несхватања автономних права, као и својим назорима и теоријама о односу автономије према држави — разуме се автономије истините и праве, каква и нашој цркви припада на темељу XX. зак. чл. од 1848. г. — заслужио, да му читамо целе левите, какве му је очитао индиректно г. Милосављевић у своме суботичком говору стр. 12. Но пошто се он одрекао свију странака на автономном пољу, а сам још није странку основао, — то ћемо га пардонувати и с обзиром на његову *добру* вољу поштедити.

Но пошто човек добре воље и у пасивитету треба истини да тежи, истину да тражи и призна, остаје нам, да га ради истине упутимо, нека сам, у својој данашњој усамљености, изнуче све логичне конзеквенције из материјала, што му га у ова кратка два чланка пружисмо, и ми смо уверени, да ће боља савест г. барона и његово боље уверење проговорити, кад тад и ма како, и другу, у истини „отворену реч“, која ће признати, да је струја, којом и ми идемо, не штетна и погибелна, него једино спасоносна, баш у два главна питања о којима је реч, по нашу автономију, а г. барон и његови једномишљеници да су у заблуди и на странпутици —р—

Мисли о проповедништву.

Најбољи је начин проповедања, кад слушалац чује истину и кад разуме оно, што чује.

Бл. Августин.

*

Ма да би шале као пријатне могле у проповеди поднети; ипак се оне на мало не слажу с црквеним правилима. Јер како можемо себи допустити оно, што се не налази у св. Писму. И код прича ваља добро пазити, да не сметају озбиљним закључцима.

Амвросије.

*

Потоци теку, ма нико не долазио на воду.

Св. Јован Златоуст.

*

Кад те заступници Божји поставе за проповедника, чувај се искушења малодушности, која ти непрестано зузука, да ниси за то звање. Ти си оруђе у руци Божјој, а велики вештаци кадри су и са рђавим алатом створити славне радове, којима се после тим већма дивимо. Зар ниси читао, да је Господ Валаама кроз уста магарина знао поучити.

Св. Григорије Назианзин.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(† Надвојвода Ернест.) Прејасни наш владалачки дом задесила је нова жалост, коју с њиме деле сви верни и одани народи аустро-угарске монархије. Његова цес. и кр. Висост прејасни господин надвојвода *Ернест* преминуо је 22. марта (3. априла) о. г. у Арку, након дужега боловања од упале плућа.

(Велики жупан сремске жупаније.) Великим жупаном сремске жупаније благоволело је Његово Величанство превишње именовати досадањега поджупана исте жупаније пресветлога господина *Петра вит. Јурковића*. Ово превишње именовање са усхићењем је поздравило становништво целе жупаније, јер је пресветли г. Јурковић, својим врсним службовањем и образованим опхођењем задобио симпатије становништва тога без разлике вере и народности.

Заступство града Карловаца, поводом опште радости жупаније сремске, изабрало је 21. марта (2. априла) о. г. пресветлога г. Петра Јурковића једногласно својим почасним грађанином, који је избор нови велики жупан сремски веома љубазно примио и на истом се веома усрдно захвалио граду Карловцима. Општој радости сремске жупаније придружујемо и своју, јер је пресветли г. Јурковић својим поджупанским радом потпуно заслужио, да се радујемо и његову великој жупанству.

Нови велики жупан сремски рођен је 1858. Отац му беше чувени одсечни саветник кр. зем. владе Јован вл. Јурковић, властелин Чалмански. Г. 1892. благоволело га је Његово Величанство именовати кр. поджупаном сремским, а прошле године одликовати, у признању његова изврстна службовања, редом жељезне круне III. реда.

(Избор пароха.) У присуству конзисторијалнога повереника вприч. г. протопрезвитера Новосадскога *Милана Ђирића*, обављен је дана 22. марта о. г. избор пароха у *Ст. Керу*. Од прописаних 6 компетента добио је тамошњи администратор парохије јереј *Драгутин Чолаковић* 30, а јереј *Душан Гајић*, администратор парохије у Алибунару 7 гласова.

(Школе и цркве, учитељи и свештеници у Македонији.) „Весник Српске Цркве“ доноси ове податке: „И ако се бугарска пропаганда служи чак и недостојним средствима у тлачењу и гоњењу српског имена, српских школа и освајању српских цркава и манастира, ипак свест народна и родољубље свештенства на челу са својим високопреосвећеним администратором српске митрополије, високопреподобним архимандритом Фирмилијаном, чини лагани, али сигуран успех. За доказ овога приказујемо овај табеларни преглед, на кога ће се видети и све што треба један добар Србин да зна.

Статистички део за 1898. годину.

а) Број школа и учитеља.

1.	Скопска	каза има	15	школа и	26	учитеља
2.	Кумановска	„ „	14	„ „	21	„
3.	Прешевска	„ „	15	„ „	22	„
4.	Тетовска	„ „	22	„ „	34	„
5.	Кратовска	„ „	5	„ „	7	„
6.	Кочалска	„ „	3	„ „	5	„
7.	Кр. Паланачка	„ „	4	„ „	7	„
8.	Малешевска	„ „	4	„ „	7	„

Свега има 83 школе и 129 учитеља

б) Број свештеника.

1.	у Скопском	протопресвитер. има	16	свешт.
2.	„ Тетовском	„ „	12	„
3.	„ Гостиварском	„ „	17	„
4.	„ Кумановском	„ „	17	„
5.	„ Прешовском	„ „	48	„
6.	„ Кр. Паланачком	„ „	2	„
7.	„ Кочалском	„ „	3	„
8.	„ Кратовском	„ „	5	„
9.	„ Малешевском	„ „	7	„

Свега има 127 свешт.

в) Број цркава и манастира.

Цркава првог реда 3, другог реда 13, трећег реда 51. — Свега цркава 66.

Манастира првог реда 2, другог реда 1, трећег реда 11. — Свега манастира 14.

Калуђера има свега 3.

г) Број парохија.

1. Скопски	протопресвитер.	има	16	парохија
2. Тетовски	„	„	12	„
3. Гостиварски	„	„	17	„
4. Кумановски	„	„	17	„
5. Прешовски	„	„	43	„
6. Кр. Паланачки	„	„	2	„
7. Кочански	„	„	4	„
8. Кратовски	„	„	8	„
9. Малешки	„	„	7	„

Свега има 126 парохија

Годишњи успеси.

Добивено је:

1. у Скопљу	35	кућа
2. „ Тетову	15	„
3. „ Кривој Паланци	15	„
4 „ Берову	20	„
5. „ Село Стубље (код Кратова) са свештеником Јованом Максимовићем	36	„
6. Село Жељезну Реку (код Гостивара) са свештеником Елефтеријем	72	„
7. у Ралковцу	12	„
8. Село Кулско (код Гостивара) са свештеником Младеном	42	„
9. Село Митрови Крсти (код Гостивара)	27	„
10. Село Пантелеј (код Кочина)	30	„
11. Село Горње Кратово (код Кротова)	50	„
12. У парохији Зеленоградској (зелен град) Калиште. Јаниште и Самар (код Кратова) са свештеником Теодосијем и Стеваном Михајловићем	150	„
13. Остатак Злетова (код Кратова)	20	„

Свега 524 куће.

(**Најбоље благо.**) Пишу из Кијева: „Још пре годину дана, духовни сабор решио је, да се саборна црква у Кијевској Лаври украси живописом, да се цео иконостас позлати, и да се цела црква поправи на ново. За овај посао позват је из Петрограда први руски уметник Верешчагин, коме је пало у део да направи предрачун. Предрачун је износио један и по милијун франака. Овај је предрачун одобрен и приступило се радовима пре шест месеци. — У четвртак, 26. новембра пр. г., као и обично, радили су раденици у цркви, неколико њих под надзором једног монаха, на хору. Око четири сахата по подне, један од раденика копао је у једном углу, ударајући свом снагом са ћускијом у зид. Од једанпут испаде један заклопац од цинка, он погледа у зид и види, да у зиду има још некакав цинкани предмет. Призове монаха, који позове још неколико раденика, те отпочеше копати зид. После дужег рада, указао се један повећи казан од цинка, који је био затворен још једним заклопцем. Требало је десет људи, док су тај казан кренули и извадили из зида. Оставише страже, на јавише о томе наместнику Лавре и духовном сабору. Сутра дан, духовни суд изаслао је комисију, да прегледа шта је нађено. Кад је отворен и други заклопац најпре пун казан новаца. Поврх новаца нађена је записка — пергаменат, у којој се вели, да је новац ту положио архимандрит Роман Копа са осталом братијом 26. новембра 1731 год. и да је тај новац намењен за поправку цркве. Значајно је подударење датума, 26 новембра, 1731. године ту је новац остављен, а 26. новембра 1898. год нађен. Нађено је око 300 килограма сребрног новца и 34 килограма златног. Новац је већим делом аустријски и пољски. Само је нађен један златан комад Петра Великог од 1702. г.

(**Шта пијаница губи, а шта добија?**) — Француски лист Feuille de Tempérance (Лист Умереност) пише о томе, шта пијаница губи и шта добија, па вели: Пијаница, која све јаче пада у свој порок, губи: своје време, свој новац, своје здравље, кућевни мир, уважење своје породице, уважење поштених људи, уважење према себи самоме, често свој положај и будућност, своју душу, често здравље и душу своје деце. — А добија: лажне пријатеље који га цеде, лажне насладе, које увек прати грозна савест, дугове, све јаче бриге, болести, домаће непријатности, јавно презирање, мучење савести и стид од самога себе, живот пун жалости и очајања, вечну пропаст. Биланција: остаје несрећан, пропао, осрамоћен, коме Спаситељ наш, Господ Исус Христос, обраћа се овако: Хоћеш ли да се излечиш? — Пијаница, која увиђа свој порок и моли Господа, да га спасе од њега, губи: лажне пријатеље, који су га варали, лажне насладе, које га нису усрећавале, страшљиве ноћи, шкодљиве навике, болести које пичезавају, сиротињу која се удаљава, кућевне бриге, лишавање уважења других људи, грижу савести, изглед на вечиту осуду. — А добија: опроштај од Бога, мир у срцу, силу да угуши искушење, драгоцено време, уштеду, здравље које све боље бива, љубав сродника, частан положај, јавно уважење, вечни благослов Божји. Биланција: буде срећан човек, поправљен, оживљен, уважен и поштован, који треба да свим хришћанским животом благодари Господу, који га је спасао.

„БРАНКОВО КОЛО“ за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник Проф. Паја Марковић Адамов. — Излази у Карловцима (Српски) сваког четвртка на два цела табака са врло одабраном садржином. — Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Тумачење Јеванђеља са беседама

од Г. Архимандрата фирмилијана

најновије издање у 3 књиге, које износе преко 70 штампаних табака велике осмине, на најфинијој хартији, а у тврдом кожном повезу, може се добити за 5 фор. само у познатој Радњи свију црквених утвари, Књига Јеванђеља и црквеног и свештеничког одела. *В. Марковића и Павловића у Београду и Земуну.*

с поштовањем

4—5 **В. Марковић и Павловић.**

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

36 ДОСТАВЉА ОБЈАВУ ЛИЦИТАЦИЈЕ. 2—5

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Острову од год. 1898 31. маја број 5. и одобрењем слав. епарх административног одбора у Вршцу, Број Ех. 856. II. 36. ех 1898. год.

Расписује се ради оправке црквене литицатија на мањак и то на следеће послове као:

I. На зидарску а каменорезачку радњу са материјалом у износу од 683 ф. 05 н.

II. На дунђерску радњу са материјалом у износу од 501 ф. 09 н.

III. На молерску радњу са материјалом у износу од 164 ф. 19 н.

Свега 1348 ф. 33 н.

1. Лицитација ће се одржати 7. (25.) априла 1899. год у 2 часа после подне у овдашњој комуналној основној школи.

2. Лицитатира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене коладације.

3. Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4. Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у овомесној комуналној основној школској дворани.

У Темеш Сигет (Острову) 17. (29.) марта 1899. год. Пошта Темеш Кубин.

Крста Јунгић — Живан Станков

перовођа — председник.

Ад бр. К. 30/124 ех ех 1899 42 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Њифора (Михајла) Дробца из Шапинаца против супруге му Љубице, сада непозната боравишта, — овим се позива супруга Љубица, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстати, или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

На седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 9. (21.) марта 1899

Архидајецезална Конзисторија.

Број 375 К. з. 71. 35 2—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се стечај на парохију VI. класе у Торњу. Парохијски дом има и сесије 18 јутара. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице надлежним путем поднијети Епархијској Конзисторији овој најкашње до 1. (13.) априла 1899. год.

Из седнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу дана, 16. (28.) фебруара 1899.

Број 522 и 530. К з. 78 и 79. 39 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. класе у: Ујлашку и Врбовљанима, обе са станом у нарави, прва са, друга без сесије у нарави. Прописно састављене и ваљано инструиране молбенице, имају се надлежним путем Епархијској Конзисторији овој најкашње до 8. (20.) маја поднијети.

Из седнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

ДРАЖБА НА МАЊАК. 37 2—2

На основу одобрења вршачке епархијске управе бр. Е. 1130. II. 184 ех 1898. расписује се дражба на мањак ради украшавања овдашње свете цркве. Предрачун гласи: Сликарски посао 4310 фор.; дрворезачки посао 3020 фор.; позлатарски посао 3000 фор.; столарски посао 391 фор.; зимарски посао 250 фор; зидарски посао 500 фор. Укупна свота 11.471 фор. Дражба ће се одржати на Цвети о. г. у 1 сат по подне. Дражбовательи дужни су 10% пишманлука положити, што ће као јамчевина остати ономе, који радњу прими. Ко радњу на себе прима мораће платити 160 фор. за нацрт и прорачун. Нацрт и предрачун могу се код перовође разгледати. Општина задржава себи право да и после одржане дражбе ономе поверн посао у кога највише поверења има.

Ујлма 18. марта 1899.

Љубомир Јовановић — Урош Гранић

перовођа. — председник.

СТЕЧАЈ. 40 1—2

Услед отписа високог кр. домобранског министарства бр. 16537/XIV. ех 1899. из добр. војничке и грађан. закладе Јована и Терезије Остојић, рођ. Зозук, на попуњење једног стипендијског места почетком шк.уње 1899/1900 школске године у војничкој академији бечког новог места, у бечкој техничкој академији (Bécsújhelyi Terezia féle vagy bécsi műszaki) или у речкој мрнарској академији (Fiumei haditengerészeti) овим се расписује стечај.

Проситељи дужни су у молбеници означити да од наведени академија у коју мисле ступити за редовног слушаоца, да ли још коју стипендију уживају.

Од стране дотичне власти издатељеном сведочбом имају засведочити да су им родитељи Аустро Угарске монархије грађани.

Сведочбу сталног пребивања и којој општини припада (községi illetőség.)

Правилом прописане године и то за оне који мисле у I. разред војничке академије ступити да су 17 година навршили а 20 нису прешли, а који мисле у I. разред речке мрнарске академије ступити, да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити са крштеним писмом и са породичним изказом у коме и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак телесни засведочити се има сведочбом издатељеном од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведочби има се и то доказати да ли су накалемљене богиње, даље да ли је вид добар а ширина прсиј и висина тела треба са бројевима тачно да је означена.

Који желе ступити у I. разред војничке академије дужни су прикључити сведочбу да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, у ком случају и од прошле године сведочбу треба прикључити, а који пак желе у I. разред речке мрнарске академије ступити дужни су засведочити, да су доње разреде реалке или гимназије свршили.

Родитељи или старатељи дужни су себе обвезати да ће годишње у име школарине 14 ф., а у име остали школских потреба 6 ф. почетком школске године плаћати, тако исто и да ће путни трошак они сносити.

Проситељи морају приемни испит положити, и од успеха испита зависиће да ли се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе ступендију ову која годишње 800 ф. износи, поред прописаних захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првом реду суботички сродници са завештательима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду суботички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-угарске монархије. Сродство са завештательима треба са правоваљаном сведочбом засведочити.

Који желе ово стипендијско место получити, нека своје добро снабдавене молбенице са наведеним сведочбама најдуже до 12. (24.) априла текуће 1899. године подписаноме у Суботицу послати непропусте.

У Суботици 18. (30.) марта 1899.

Стеван Манојловић
управитељ Остојићеве закладе.

Број 612 и 619 К зап. 106. 41 1—3

ЕДИКТ.

У предмету бракоразводне тужбе Савете Париповић рођ Зукановић, сада у Сиску, против супруга Ђуре Париповића бившега трговца у Даровару а сада непозната боравишта, позива се овим исти Ђуро Париповић, да пријави Епархијској Конзисторији овој боравиште своје или означи правозаступника себи у року најдаље од 3 мјесеца по првом увршћењу Едикта овога у „Српском Сиону“ тим пре, што ће се у противном случају поднегнута против њега бракоразводна тужба расправљати даље са куратором „ad actum“ и на властиту одговорност његову.

Из сједнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 38 1—2

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 1. (13.) априла 1899. у манастиру Бездину, у 11 сахата пре подне издавати под закуп 909 јутара 787 □° оранице и 13 јутара 1040 □° ливаде путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Искључна је цена 13958 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити надијум у износу од 700 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе, а на захтевање достављће се рефлектантима и у верном препису.

У Ман. Бездину (пошта: Németi Szt. Péter) 18. (30.) марта 1899.

Манастирска Управа.

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 14.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 4. априла 1899.

ПЛОДОВИ КАЈАЊА.

Проповијед у сриједу пете седмице часнога поста, на „великом канону".

Говорио у саборној цркви карловачкој прота **Јован Вучковић.**

Бесправи ѡ дше моѧ! дѣланїа твоѧ ли содѣлала есѝ помышлаи, и сїа предъ лице твоѥ принесеши, и какова испѣсти слезы твоѧ: рцы сѧ дрзновенїемъ дѣланїа и помышлеѧ Христѣ, и шпрадаѥшсѧ.

(Пјесма четврта у канону св. Андреја)

Пребројена је већ половина пута на пучини часнога поста. Ко се трудио могао се и уморити, ко се паштио може и малаксати.

Да не клону, да им не пропане досадањи труд и мука, него охрабрени да се подигну, прикупивши сву снагу своју, да доврше свети подвиг, црква ево вечерас скупља дјецу своју и приређује им дивну ову службу, на којој им у великом и по саставу и по мислима и по осјећајима канону св. Андреја, епископа критског, у лијепим пјесмама износи примјере добре и зле и прилике у свијету погодне и непогодне, све од Адама па до Христова вазнесенија и још из доба проповиједи апостолске, да се на тим примјерима осоколе и тијем приликама подстакну, како не би малаксали, или се улијенили.

То је сврха службе, коју сада свршавамо. Па нека буде таква сврха и ове наше поуке.

Да, љубазни, и ми смо се трудили да си доста потанко разјаснимо питање о начину правога и потпунога кајања и да си доста јасно предочимо и цио тешки пут, којим у кајању треба да прођемо.

Па да се од трудног пута тога не би поплашили, или пошавши њиме да не би малаксали, потребно је да угледамо и дивни и слатки *плод*, којим кајање урађа, да сазнамо каквим ће успјесима напори наши овјенчани бити.

Зато, љубазни, употребимо ово неколико Богом дарованих нам часака на расматрање питања: *каквим плодом у-*

раја право и потпуно кајање? Каквим родом сазријева **цвѣтх покаанїа**?

Треба то да учинимо, јер разуман човјек *све разгледа* (I. Кор. 2, 15), тражи и испитује што је *добро*, да га се онда држи (I. Солуњ. 5, 21), разуман човјек гледа у што труд свој и муку своју улаже.

Није света књига, али дивно је написана. Написана је још у млађано доба хришћанске Цркве. Бујна машта искитила је књигу ту сликовитим језиком, напунила је измишљеним сликама, а међу њих је уплела и многи мирисни цвијет правога духа хришћанскога. Па и ако нам та књига и није предана као правило вјере наше, ипак је можемо читати и користити се из ње онијем, што у њој има доброга, истинитога, хришћанскога. Књига та зове се: Јермин „Пастир“.

Када год на кајање помислим, свагда се сјетим једне слике у томе „Пастиру“ и вавијек ми се чини, да је писац те књиге на оном мјесту гдје о кајању говори, врло кратко и врло лијепо одговорио на наше питање о плодовима кајања.

Па пошто о томе сада и говоримо, хоћу ту слику да вам покажем пред духовним очима вашима. Можда ће се и вама допасти, да ће те је и ви завољети, па као милу за свагда и запамтити, а уз њу и оно што она казује.

Ријечима описана је та слика од прилике овако:

Пастир гледа анђела Божјег Михаила међу многим народом око једнога бујнога зеленога дрвета. Анђео одрезује са дрвета гранчицу по гранчицу и дијели те зелене гранчице народу. Свако добије своју гранчицу, здраву и једру, бујну и зелену, и одлази с њом.

Послије тога слика се мијења. Анђео зове сваког којему је гранчицу дао, да са својом гранчицом пред њега дође.

Долазе људи и носе гранчице што их добише.

Али како оне сада изгледају!

Гдјекоји пружа пред анђела гранчицу опет здраву и зелену, код гдје-којега је на њој родио и красан плод. Други опет држи у руци гранчицу увелу, жалосну, смежурано на њој и лишће и кора зелена, која је још овдје ондје и огуљена и повријеђена. Напошљетку долазе њеки, којима је у руци мјесто зелене гранчице прутић, сух, труо.

Анђео их све срета и гледа им гранчице, па оне који су донијели гранчице са плодом, исто тако и оне на чијим гранчицама и ако није било плода, али су биле здраве и зелене, упућује у сигурну тврду кулу; оне пак у којих су биле гранчице увеле, мјестимично и повријеђене, шаље анђео Пастиру да му их предаду, да их посади у земљу и *залије*. И гле! Многе од тих гранчица повратише се, оживјеше, заједриште и зазеленише, многе и родом уродише.

Постранце стоји св. Јерма, гледа и чудом се чуди, па моли пастира да му разјасни, шта је то било.

Пастир му тумачи слику, па му вели: видиш, они са сухим и трулим прутићима, то су људи изгубљени; њима нема помоћи, јер су се одметнули од Цркве и за Бога су умрли. У којих пак видиш да прутић још није труо, али је сух, то су притворице, који грјешника заводе са пута покајања. А они са увелим гранчицама, то су људи, који су повриједили добивени печат у крштењу, *али се кају, и кајањем се обнављају*.*)...

Довде вам испричах, како је пастир св. Јерми описану слику истумачио.

Ето вам дивни *плод* кајања!

Да, љубазни, светим крштењем смо се родили за нови благодатни живот. Кроз њега смо постали хришћани и добили рајску гранчицу благодатних дарова, помоћу којих можемо успјевати у сваком добру и живот свој плодоносним учинити.

Али онај печат светиње, који смо у крштењу добили, повређујемо ми по слабости своје воље. И мало по мало, уваљујући се у грјешан живот, вене у том животу гранчица благодатних дарова, коју са крштењем добисмо, те се и

*) Migne, Patrolog. curs. compl. Series graeca. T. II. col 971. и даље.

оздрављује. У том стању не само да остаје без плода, него се мора и осушити и иструхнути, ако се за времена опет не усади у *земљу*, која јој прија, у земљу *хришћанску цјелицу* и не залије *водом* што освјежује, *сузама покајничким*.

По слабости својој ми, који смо постали синови Божји, морали би опет за Бога умријети, да нам Он у милости својој није дао кајања, којим се послије крштења у животу одржавати можемо, и не само у животу се одржавати, него успркос свима незгодама, непријликама и противностима, живот тај испуњавати још и плодом Богу милим.

На тај начин *кајање* је у њеку руку *ново крштење*.

Према томе, ако смо увјерени да само *крштењем* можемо ући у хришћански живот и *постати члановима једнога и истога тијела* (I. Кор. 12, 13), члановима *Цркве, која је тијело Христово* (Ефес. 1, 10.20—23), онда само од себе долази и увјерење, да само *кајањем* можемо остати *живи* чланови тога тијела, у живој свези с њиме. Као што *крштење* треба *некрштеном*, тако исто треба *кајање крштеном*.

А из тога слиједи, да и *плодови кајања* морају бити врло слични *плодовима крштења*, да дакле крштени човјек долази кајањем до онога, до чега некрштени долази крштењем, наравно осим онога што је у крштењу једном за свагда неопорециво изглађено.

То можемо сви без разлике лако запамтити, запамтити тако да никада не заборавимо. И упамтимо добро да је *кајање ново крштење*, да рађа *сличним плодом*, па да га треба и да држимо истом онаквом *светом дужношћу* својом, као што нам је и крштење света дужност.

Будимо једаред за свагда на чисто с тим, да онај који не цијени кајања, који га се не држи и који га не врши, да тај не уважава ни крштења свога, јер се тај не труди да обнови крштење своје да одржи плодове истога и да их надомјести новима, када почну опадати и пропадати.

Нашавши језгру коју смо овом нашом поуком тражили, задржимо је добро у памети, а неће нам бити некорисно, ако покушамо сада да је раздробимо и загледамо шта све у њој има, другим ријечима, да поближе испитамо, до каква све плода кајањем долазимо.

Плод је красан и озбиљан. Незнаш управо пресудити, шта се у њему понајвише истиче и шта је у њему понајљепше.

И ипак морађемо се одлучити да пристанемо уз св. Андреја, творца данашњега великог канона, који ено душу своју буди, да се каје, па да се *оправда*, а тијем да *обнови* живот свој, пристати уз њега и рећи, да је *оправдање* понајвидније у богату роду кајања.

Око *оправдања* као да се сви плодови стичу и уз њега и за њега привезују.

За кривице своје, за гријехе своје ми се морамо пред Богом оправдати. А рекли смо другом приликом, да се ми сами оправдати не можемо, да за нас оправдања нема, него само *милости* може да буде. Ту пак треба кајањем заслужити. И када смо је заслужили, онда нам Бог *опрашта гријехе* (Јов. 20, 23). *Безакоња наша која смо починили, не спомињу нам се више* (Језек. 18, 22), *ако се обратимо Богу свијем срцем својим постећи, плачући и тужећи и кидајући срце своје* (Јоил 2, 12, 13).

Тако нам кајање урађа *опроштењем*, које се завршује нашим *оправдањем*.

Када смо пак оправдани, онда нам се са гријехом *опрашта и казна за гријех*, јер Бог тада *не држи гњева својега* (Михеј 7, 18) и даје *вјечно блаженство* и разбојнику-покајнику (Лука 23, 40—43).

Гријехом се разједињујемо с Богом, одлазимо од Њега, као оно блудни син што је отишао од оца својега (Лука 15, 12, 13), а кад нам се кајањем опрости гријех, те се оправдамо и казне за кривицу опростимо, онда настаје *помирење наше с Богом. Не примајући нам гријеха наших, Он нас помирује са собом* (II Кор. 5, 19).

Помирени пак с Богом, ми смо у-

једно *помирени и са собом*, а *помирени смо и са свијетом*.

О, како је страшно оно стање, када сви вичу: *мир, мир, а мира није* (Јерем. 8, 11)! А какво опет блаженство осјећа човјек у себи, када дође до мира, те се узнемирено срце његово умири (Псал. 4, 9.—117, 5—8), када се ослободи несноснога страха (Исаија 9, 7) и осјети се добро наоружаним против ђавола и страхота свијета овога (III Мојс. 26, 6)! И какве муке не трпи душа жудећи к Богу, па *када неће напријед, а Њега нема, ако ли натраг, не находи Га; ако на лијево ради, не види Га, ако на десно, а Он се заклонио и не може Га видјети* (Јов 23, 7, 9)! Али када искрено завапије: *поничем, кајем се* (Јов 42, 6), она налази мир свој у Богу, највећем благу. Оправдани **миръ имамы къ Богъ** (Римљ. 5, 1).

А у томе смо већ *помирени и са свијетом*, јер док се нијесмо са свијетом измирили, дотле нема ни мира с Богом (Мат. 6, 12). А *има ли што мање него кад браћа сложно живе* (Псал. 132, 1)?!

Све то постизавамо кајањем, све су то богати плодови истога.

Па има ли кога, да би могао презрети кајање и не пожељети, да постане причесником слатких му плодова? Има ли православне душе, која би се могла кајању отимати и срца православнога, које не би зажалило, када би му се кајање одузело?

Ако има, онда нека таква душа и такво срце нека пође у свијет, да види, како се кајања лађају и они, у којих је кајање самовољном вјером из црквенога живота потиснуто.

Ено н. пр. *англиканаца*, код којих се против кајања, против исповиједи устаје. Па се и код њих бољи људи ипак отимају, да по два и три пута у години очисте сасвјест своју и кајање изврше.*)

И када они тако раде, чак и против воље друштва у којему су, колико прије треба да пријањамо уз кајање ми, којима се оно изричном заповијеђу Цркве наше налаже?

*) „Церковный Вѣстникъ“. С. Петерб. 1899. бр. 5. стр. 186.

Још је времена, кајмо се! Гријесима упрљани, са увелим и осушеним гранчицама, да не изађемо на сусрет Господу, који ето долази да уђе у Сион душе наше, да васкрсне у њој и да ју подигне, радујући се драхми коју је нашао и сину који му је оживио. Обновимо се! Освјежимо увелу рајску гранчицу благодатних дарова, што са св. крстом добисмо, освјежимо је кајањем, сузама покајничким, да се опет заселени, па по милости Божјој уроди и родом, који ће нам бити сладак док смо још овдје на земљи, а још слађи тамо на небу, у тврдој кули спасења нашега. Амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак)

Друго је дело милости духовне — *научити незналицу истини и добру*. Свако је по мери разумевања способан чинити ово дело доброчинства. И онај, који мало зна, може указати ово добро дело ономе, који мање од њега зна, или незна ништа, у чем му други, и ако мало зна, ипак може помоћи. Ми смо дужни научити незналицу, како треба вероваги у једнога тријичнога Бога, дужни смо умудрити незналицу, како ће Бога призивати, у каквим ће молитвама откривати Богу пробле своје, дужни смо поучити га заповедима Божјим, показавши му, како да их врши и чува. На све стране се показује старање, да се сиротиња даде образовање у наукама и познању, да би и такови били корисни члановима цркве и отаџбине. Казују о преп. Исидору презвитеру скитском, да он видећи ма кога од браће слабим или немарним или малодушним или осорним, кога за ове пороке старци изгнају, свагда је таковога звао к себи. Помоћу трпљења и пријатељских опомена преподобни је настављао незналицу на пут истине.[1] У животопису свештеномученика Климента Анкирског се казује, да је он још у младости својој вршио дела милосрђа. Он је био син оца незнабошца и матере ревне хришћанке, која је сина свога васпитала у духу хриш-

[1] О подв. св. и бл. от. стр. 108.

ћанске вере. Оставши рано сироче Климент је живео у дому своје богате рођаке хришћанке Софије. У Галатији се догодила велика глад. Становници свију градова галатске области страшно су патили. У Анкири по улицама и по путевима могло се видети мноштво малолетне деце, коју су родитељи незнабошци оставили, немајући средстава да их исхране. Шта је учинио тада Климент? Он је скупљао сву ову сироту децу и доводио их у дом Софијин. Тамо их је он учио читати и писати, и вери јеванђеоској. Тим начином је дом Софијин наскоро постао гостионицом и училиштем. (Мин. 23. јан.)

Треће је дело милости духовне — *дати добар савет ономе, који га потребује.* Када људи падну у ма какве несретне околности, када се налазе у ма каквом терету и не налазе средства напћи из тешкога положаја, тада је дужност са готовошћу дати им благо времено савета. Још је боље дужност похитити у помоћ и помоћи добрим и корисним саветом ономе, који не види опасности, у којој се налази, а она међутим прети његовој части, нравственом његовом достојанству или чак самом животу. Пример вршења ове хришћанске обвезе дају светитељи и пастири старе цркве. Они су били саветници царева и кнезова, грађана и народа. Приликом ове опасности државе, или приликом унутрашњих немира или спољашњих неприлика, они су се свагда сами јављали царевима, указивали им на опасности и давали им добар савет. Ево такав пример из живота св. Амвросија, епископа медиолан-ског. Једном се догодила народна побуна у Солуну и том приликом је усмрћен био намесник области. Император Теодосије Велики гневан на бунтовнике, хтео је, да излије сав ужас казни на несретни град. Св. Амвросије се пожурио цару и умирио прву узбуну царског срца, које је у опће добро, но раздражљиво било. Император је примио добри савет светитељев, који га је убедио, да по могућности кротко поступа са кривцима, и дао је обећање да ће тај савет извршити. Међутим цар је имао и друге саветнике, који су га убедили, да би мере кротости у односима према кривцима биле нарушавање свију закона, и божанских и човечанских. На несрећу Теодосије је примио тај зли савет, изневерио се речи, коју је дао био светитељу и у тајности од њега замишљо је страшан суд над Солуном. За неколико дана град је био предан крвопролићу на 3 сата: крв је свуда потоком текла, погинуло је око 7000 људи. Тако је поступно Теодосије против здравога разума, против поштења, против нравственог достојанства човека. Глас о поступку цара брзо је допро свуда, и на све стране никло било силно незадовољство, које је грозило, да ће се изврћи у још што горе. Тада св. Амвросије пише цару писмо, у ком представља солунско дело као нечувену освету, тим више, што је важност њена била раније њему представљена; даље је говорио светитељ у свом писму, да црква и свештени клир сматрају неопходним покајање цара; а иначе он не може бити припуштен св. причешћу. „Ја пишем теби својеручно, — продужује св. Амвросије, — да би ти видећи моју ургдност размишљао сам о себи тајно“. Добра реч светитељева пала је на добру земљу. Цар је дошао к себи, освета се и њему показала злобном и нерасудном, тим више, што је узрок њој била злоба дворјана. Цар се покајао и отишао у Медиолан, тамо је он дошао у цркву, да се причести св. Тајном, да би уништио зло мнење о себи у народу. Но св. Амвросије није пустио Теодосија даље од црквенога прага, рекавши му, да је неопходно, да издржи строго црквено покајање. Уверење је било царско самољубље, но цар је ипак победио у себи зле узбуне и извршио је тачно све, што је одређено црквеним установама. Дајући Теодосију црквено разрешење св. Амвросије оцртао је несрећу владара, који не уме управљати својим страстима, издаје непромишљене заповеди проливајући невину крв; а на завршетку дао је цару добар савет, да изда закон, да владари, када је потребно употребити необичну строгост, по изречењу смртне пресуде, извршење њено одлажу на месец дана. Теодосије је одмах издао тај закон и дао тврдо обећање, да ће га извршити. Црква православна и данас се назива његовом вером, побожношћу и послушношћу према речи јеванђеоској. Но треба споменути, да је св. Амвросије неуморно допринео, да је црквена историја живот Теодосијев предала вечности. (Мин. 7. дец.)

Четврто је дело милости духовне — *молити се Богу за ближње.* Ми често услед разних околности не можемо указивати ближ-

њима својим дела милосрђа, но молити се можемо свагда. Тим начином ма и немајући никаквих других средстава добро чинити ближњима, ми ипак можемо чинити добро узносећи за њих топле молитве Свемогућему. *Молите се Богу један за другога, да оздравите* — учи Апостол. (Јак. V. 16.) Узвишени пример молитве за друге даје нам сам Господ Исус Христос, који се у пламеној молитви молио Богу Оцу, да би Он сачувао од зла праве ученике и последоватеље Христове. (Јов. XVII. 9—26.) Молитва наша за ближње за њих је од великога значаја. Ево шта се казује о св. апостолу Петру. (Дел. ап. XII.) Он је био у тамници окован. Цела хришћанска општина узносила је усрдне молитве Богу, да га избави од опасности. У ноћи, када је Ирод хтео извести Петра из тамнице пред суд и вероватно да га убије, Петар је везан гвозденим веригама спавао између два војника; пред вратима тамнице били су такође војници. Опасност је била крајња, избављење се чинило немогућим. А при том сам ап. Петар се не моли Богу, он спава. Но где ништа стао је пред Петра анђео. Он је пробудио Петра; окови су сами пали са њега. Анђео га је извео кроз затворена врата између страже, која је код њих стојала и оставио га на слободи. Тако је молитва хришћана Богу извршила избављење Петрово без његовог труда и без његовог знања. Ево шта још казује св. Јован Милостиви. Један младић је био заробљен. Родитељи су тужили због судбине синовљеве, но чим и како би му могли помоћи? И они су се почели усрдно молити Богу за њега, и напослетку дуго времена не чујући о изгубљеном сину и мислећи, да је погинуо у рату, почели су већ чинити и спомен. И шта је било? У те дане, када су они спомен држали, — како је после по повратку сам младић казивао, — дошао је к њему у тамницу непознати прекрасни муж, окови су чудним начином спадали с ногу његових и он је целе те дане био на слободи. (Мин. 12 нов.) Такова је снага молитве.

Пето је дело милости духовне — *ожалошћеног утешити*. Жалост је — болест душе. Као што телесна болест спречава тело у слободном деловању са својим удовима, тако и жалост везује деловање душевних сила. Велико је добро — ослободити тело од болести; но још боље је добро дело — избавити душу од жалости и упутити је богоугодном деловању са непоколебивим уздањем на премилостиво старање Божје о нама. Једино је жалост ради Бога спасоносна, а **сего міра печаль**, — по речима Апостоловим, — **смерть содѣлываетъ**. (2. Кор VII. 10.) Према томе је ожалошћеном потребно памтити речи св. ап. Петра: **всю печаль вашъ возверзите на Него, яко той печется о васъ**. (1. Петр. V. 7.) Ево како су умели ожалошћене велики подвижници. У једном манастиру је један од браће згрешио и по савету насељеника, који се подвизавао у тим местима, био је изагнан из манастира. Прогнани је био јако ожалошћен, усело се у једну пећину и горко је оплакивао своју срамоту. Мимоходећи поред пећине монаси видели су ожалошћенога и саветовали му, да иде преп. Пимену. Но он није хтео, него је говорио: „Ја ћу овде умрети“. Монаси су јавили Пимену о ожалошћеном брату. Тада их је преподобни замолио, да оду ожалошћеноме и рекну му поруку његову: „Отац Пимен зове те“. Пали брат отишао је на позив Пименов. Старац видећи жалост и скрушеност његову, лепо га је примио, пријатељски га ословио и замолио, да окуси храну. Преподобни је ожалошћенога брата тим начином утешио и умирио. Но Пимен се није тим задовољио, него је молио, да му настојатељ манастира, у ком је Пали живео, а к насељеник, по чијем је савету он из манастира изагнан био, опросте.[2] (Наставиће се.)

[2] О подр. св. и бл. от. стр. 224—226.

Допуне шематизмима епархија митрополије Карловачке.

(Наставак.)

II. Шематизам епархије горњо-карловачке од год. 1892.

У овом шематизму ћемо се забавити само са именом владике *Јосифа Стојановића* и рећи ћемо о њему оно, што знамо. Он је 1734. г. био архиепископско-митрополитски егзарх. Као такав потписан је на тефтеру осечке цркве од 1733. год. Г. Мане Грбић тачно је у шематизму рекао, да је владика Јосиф умро у Осеку 3. Марта 1775. год. Но к овоме вала још додати, да је он 5. марта исте године у свето-успенском храму осечком спиже солеје под великим полијелејом сарањен. Гробница му је покривена плочом од

црвеног мрамора, на којој нема никаква трага каквом запису. Саранно га је тадањи митрополитски архимандрит Јосиф Јовановић-Шакабенд, доцније владика пакрачки, затим новосадски, и најзад вршачки.[1]

III. Шематизам епархије темишварске од год. 1897.

Првим владиком темишварским није био *Јаковије*, него неки

Михајило (око 1690. г.) У књизи „*Никона мњиха*“[2], која се находи у књижници манастира хиландарскога, у једном запису из год. 1691. спомиње се, да је кир Михајило владика темишварски некако у то време поклонио хиландарској цркви седефни (од седефа) иконостас, који је коштао 550 гроша, и да је даровао на оправак келије на Карејн 1000 гроша. Поп и проигуман Симеон, који је овај запис написао, спомиње даље, да је он истог владику Михаила претстигао (?) и погребо (сарањо), на га (т. ј. Симеона) је патријарх српски Арсеније III. много истезавао ради заосталог иметка владичиног. Како је проигуман Симеон ово све записао 1691. јамачно је, да је владика умро 1690. или 1691. године.

У шематизму под бројем 1. споменути владика потписивао се „*Хаџи* Јањићије Владисављевић“.[3]

Владика под бројем 3. *Георгије Поповић* прешао је из Србије са патријархом Арсенијем IV. Исти је био *митрополит*.[2]

IV. Шематизам епархије пакрачке од год. 1898.

Други владика епархије пакрачке *Василије* презивао се *Рајчић*, а не *Рајић*. О томе сведочи запис владике пакрачког Софронија Јовановића од 14. августа 1750. год. на 42. листу већ споменутог протокола цркве осечке од 21. Априла 1743. Владика Софроније, као доцнији последник Василијев на столици епископској, сигурно је добро знао, како се Василије презивао, с тога му морамо сву веру поклонити.

Животопису VII. владике *Арсенија Радивоје-вића* има се додати, да је за његово време половица костајничко-северинске епархије пришла епархији пакрачкој 1769. respective 1770. године.

* * *

Другима шематизмима немамо што да додамо, него нам је приметити, да би животописи свију владика готово у свима шематизмима могли бити потпуниji; нарочито о епископима епархије темишварске ваљало би коју више реч у новом — ако Бог да — шематизму, јер је овај садањи у том погледу доста мршав. А кад ли ћемо угледати шематизам епархије вршачке?

Осек. **Л. Богдановић.**

[1] Запис пароха осечког Давида Текића на год. 1775. у протоколу крштених, венчаних и умрлих цркве осечке 1771.—1776. нумерисаном на предњој корици Б. П. — на 4. листу од остраг.

[2] Читај о овоме у расправи ученога православнога Чеха монаха Саве Хиландарца на чешком језику: „Kukoviny a starožitsky Chilandarské“, која је год 1896. угледала света у „Věstník-ý kral. české společnosti náuk“ у Прагу (на стр. 27. и 28. под бројем 76.)

[3] Гласник, 1873. Споменица књ. III. писмо 184.

[4] Записи у „Старинару“, VIII. год. 1. књ. 3. и 12 стр.

Учење мађарскога језика у основним школама.

Пажњи срп. автономних школских власти у ужој Угарској препоручујемо отпис кр. угар. министра просвете од 4. марта о. г. бр. 12781 управљен на епарх. школ. одбор Бачки. У истом отпису се позива епарх. школ. одбор Бачки, да у неким општинама, у чијим срп. школама се, према извештају жупанијског управног одбора, не постизава успех из мађарског језика, — учитељима дотичним у строгу дужност стави „да наставу из мађарског језика у оном обиму потпуно израђују, *у коме је исти прописана у наставној основи од год. 1895.** која се наставна основа ослања на наставни план од *1879. год. бр. 17284.*“**

Тиме је највиша државна школска власт исказала, да се као мерило при пресуђивању успеха из мађарског језика у срп. прав. вер. автономним школама имају сматрати односна наређења наставне основе, коју је највиша автономна школска власт прописала, а никако воља и назори дотичних жупанијских школских надзорника, од којих наше срп. вероисповедне школе жалосног искуства имају, јер је сваки држ. надзорник по своме назору и по својој вољи захтевао, шта и како се има учити мађ. језик.

Када је жупанијски управни одбор Бачки, према извештају свога држ. надзорника, захтевао од епар. школ. одбора Бачког, да неке учитеље у српским школама опомене на боље

* Ово је наставна основа, коју је Школ. Савет 25. априла (7. маја) 1895. бр. 80/94 прописо.

** Овај је наставни план издало кр. уг. министарство богочастја и јавне наставе 25. јуна 1879. бр. 17284 за школе, где наставни језик није мађарски.

усавршавање своје и на бољи успех из мађарскога језика, исти епархијски одбор је према извештају свога референта, дотичне учитеље и учитељице упутио на бољи успех и боље усавршавање у мађарском језику, али, према извештају заменика референта, није нашао за нужно једну учитељицу, који на I. разред дела, да на исто упути, но је захтевао од жупанијског управног одбора, да он свога надзорника упути, да онаке захтеве ставља, какве се према наређењу наставне основе за српске православне школе могу саставити. Тиме је ствар дошла до највише државне школске власти, по чијем решењу се види, да је епархијски школски одбор имао право.

Али аутономне школске власти, ако хоће опасност од својих школа да уклоне, морају свим силама настојати, да се наређења наставне основе у погледу учења мађарскога језика потпуно и спроведу.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Јут Станкић парох.

(Наставак).

Да би своје учење о крштењу одбранити, а учење православне цркве о крштавању деце осудити и одбацити могли назарени се позивају на речи Христове: „Идите и научите све народе крстећи их..“ (Мат., 28., 19.) и опет: „Идите по свем свету и проповедите јеванђеље сваком створењу. Који уверује и покрсти се спашће се; а ко не верује, осудиће се“. (Мар. 16., 15—16.) и на речи апостолове: „Покајте се и да се крстите сваки од вас у име Исуса Христа за опроштење греха; и примићете дар светога Духа“, (Дела 2., 38.) па вели: идите, да је пре крштења нужна поука, да онога који се има крстити, треба прво поучити у науци Христовој и да на крштење треба донети веру и доћи са покајањем; на питају: па како ћете поучити у вери Христовој дете од неколико дана, а највише од неколико недеља, и где вам је код такова детета вера и покајање?

Што се првонаведених речи Христових тиче, ту је врло добро приметио брат В. Дамитријевић, да су те речи погрешно на српски језик преведене, и да би то место према грчком оригиналу овако гласити имало: „Ходећи, чините ученицима све народе крстећи их..“ (Један разговор..“ стр. 11.) — Дакле: не „научите“, него „учините ученицима све народе,“ а то је велика, то је грдна разлика; то значи да се неко не потпуно поучен уводи у цркву Христову, него да се неко непоучен уводи у цркву Христову, да се поучи. Сад је само питање: како се неко „чини учеником“, како се уводи у цркву Христову да се поучи? — Напред је речено, да је крштење врата, која воде у цркву; према томе, не значи ли „учинити учеником“ некога то исто, што и крстити га! Није ли крштење печат и знак, да је неко за Христовог ученика примљен, у Христову цркву уведен, исто онако, као што је у старом завету обрезање било печат и знак да је неко у чланове народа Божјег уврштен, у цркву старозаветну уведен? — И св. наша мати, црква православна доиста тако и чини: она св. крштењем уводи децу у цркву Христову, да их за тим постепено у науци Христовој што више и што боље поучи.

Из друго приведених речи Христових дознајемо и уверавамо се, да се крштење може дати само ономе, који верује а не може се дати ономе, који не верује; да је дакле вера услов, а неверје сметња примању св. крштења. — На код детета ако није услова, али нема ни сметње; дете долазећи, или ношено на крштење, ако нема у срцу своме вере, али нема ни — неверја. Срце дечије, истина, није суд благодати вере пун; али је то суд празан, у који се благодат вере усути и спнати може. Срце дечије, истина, није земљиште плодовима вере богато; али срце дечије није ни земљиште као „пут“, са којега „птице небеске“ семе науке Христове покупе још пре, него што би исто проклијати и за земљу се ухватити могло; а није ни као »каменито место“, на коме семе науке Христове не може дубоко корења да пусти; а није ни као „трње“ обрасло земљиште, које семену науке Христове не да ни да изникне, или баш ако то семе и изникне, а оно га одмах трње и гуши; — него је то „земља добра“ на којој семе науке Христове може „донети рода по сто, по шездесет и по тридесет.“ (Мат. 13., 3.—8.) —

Ако по горњим речима Христовим знати и уверити се можемо, да су оне управљене, те да се тичу само одраслих људи; али се то из апостолових речи још боље и јасније види. Јер ако нема нужде, или још боље, ако нема смисла тражити у детета вере: још је мање нужно,

односно још мање смисла има тражити и искати од детета — покајање. Јер где је, и где може бити покајања? Свакако онде, где је и где може бити — греха. На од куда у малена детета греха, и то лична, самостално и самовољно учињена греха?! — Како Христове, тако нарочито апостолове речи тичу се одраслих људи. Тим речима позивају се одрасли људи, да се спусте до деце, да се наједначе са децом; да вером и кајањем обделају своје срце тако де буде као дечије; да из срца свога избачају све шкодљиво „трње“, које би семе науке Христове угушити могло, да срце своје испразне изливши из њега сву злобу и пакост, како би се у њега благодат крштења усути могла. За то и вели Христос својим ученицима: Заиста вам кажем, ако се не повратите и не будете као деца, нећете ући у царство небеско“, (Мат. 18., 3.); а апостол позива Коринћане и вели им: „Браћо!... пакошћу детињите.“ (I. Кор. 14., 20.) — Па кад се од одраслог човека захтева, да се „поврати и буде као дете,“ ако жели „у царство небеско ући“; кад се од одраслог човека захтева, да вером и кајањем своје срце спреми тако, да буде као детиње — чисто и празно, како би се у њега благодат св. крштења, та залога царства Божјега усути могла: то има ли смисла и разума од св. крштења одбијати дете, чије је срце већ онаково, каково се код одраслог човека жели и тражи? Од човека се ниште да буде дете, да би му се св. крштење дати могло; а дете се од св. крштења одбија баш за то, што је — дете?! Зове ли се то: водити рачуна о своме раду?!

Мало час је речено, да се од детета не може тражити и искати покајање јер код њега нема и не може бити греха. Међу тим видесмо, те знамо и то, да дете — па ма и један само часак живело — ипак није без греха, јер се оно рађа у и са прародитељским, Адамовим грехом; и баш тај грех и спира се са човека, и односно са детета водом крштења. Истина, св. тајна крштења има ту силу и моћ да са човека скине сваку прљотину, сваки грех, дакле и прародитељски и лични, тако, да човека из „бање“ крштења излази као са свим други, нови, чисти човек; па тако то и бива при крштењу одрасла човека; — међу тим код детета спира се само онај грех, који је на њему, дакле прародитељски, Адамов, а овај се грех и спира једино водом крштења, и ничим другим. А баш кад би се прародитељски грех и другим каквим благодатним средством са човека спрати и уништити дао; и кад би човек то друго средство употребити хтео — не би могао, јер су сва благодатна средства у цркви смештена и да рекнемо — затворена, а у цркву се само кроз крштење ући може; крштење су врата, која у цркву воде.

Дете, дакле, нема на себи лична, својевољна греха, него има само туђи, прародитељски, Адамов грех. Сад је питање: како је дете до тога греха дошло? Ко је на дете тај грех навукао?

Дете се — као што је већ речено — у и са прародитељским, Адамовим грехом рађа; дакле дете до тога греха долази путем и преко својих родитеља: отац и мати навлаче на своје дете тај грех. — Па кад је дете до прародитељског, Адамовог греха дошло не својом, већ вољом својих родитеља; кад отац и мати својом вољом, својим делом на своје дете грех навуконе: нису ли они онда дужни или не могу ли бар они својом вером тај грех са свога детета и скинути, збрисати? Знатни св. отац и учитељ црквени, блажени Августин врло лепо каже за дечије крштење: „црква даје деци ноге других, да би она ишла; срца, да би веровала; језик, да би исповедала.“ (Шевић — Макаријева „Догматика“ II. део, стр. 220.) Шта дакле? Деца и не живе својим телом, већ телом својих родитеља: дете ходи родитељским ногама; рану узима родитељским рукама; једе родитељским устима; шта више: гледа родитељским очима, шта треба да види и гледа на то упозорују своје дете родитељи; дете мисли родитељским разумом, шта је добро, а шта зло, то дознаје дете од својих родитеља; дете говори родитељским речима, које од својих родитеља готове прими. Па кад дете телесно и душевно живи животом својих родитеља: за што онда не може и не сме и духовно живети животом својих родитеља? за што да детиња душа не може и не сме живети вером својих родитеља? Та кад родитељи не могу и не сме напустити и оставити тело детета свога, које је мање важно, јер је трошно и смртно: како да онда могу и сме оставити и напустити душу детета свога, која је преча и важнија, јер је вечна и бесмртна?!

Назарени детињу душу, на име то, што ће

бити са душом деце њихове, остављају Богу; па кад то чинити могу и сме: за што да онда не могу и не сумњају, зар они не верују да би Бог, који „рани птице небеске, које нити сеју, нити жању, нити сабирају у житницу,“ хтео, па и могао хранити, па и одранити децу њихову? зар они сумњају, зар они не верују, да би Бог, који „одева траву и љиљане у пољу, који се не труде, нити преду“ (Мат. 6., 26—30.) хтео и могао оденути и од невоље заклонити тело деце њихове?

Ако назарени збиља у то сумњају, тога не верују: то како онда да се схвати и разуме ова њихова „вера.“ Када је „једна депутација назарена дошла мин. председнику, да га моли, да се Назаренима дозволи, да се према закону о слободи вероисповести црквено организују,“ те када је исту депутацију мин. председник, знајући да назарени од оружја зазиру запитао: „шта би назарени чинили, да непријатељ нападне отаџбину? — одговорио је воћа депутације: „Бог нас не би оставио, он би нам помогао и заштитио нас.“ („С. С.“ 1897. бр. 45. „Белешке“) Није ли ово и одвише велика и јака вера?! Свакако је ово вера јача и већа од вере, да би Бог и хтео и могао у животу одржати и сачувати тело дечије и без неге родитељске. Та кад већ назарени верују и веровати могу, да би Бог тело и живот њихов, живот одраслих, зрелих и неразумних, а уз то — ма и малицко само — грешних људи сачувати и одржати хтео и могао, а да они сами баш ни прстом не макну: за што да онда не верују и веровати не могу, да би Бог још и пре хтео, а својом Божанском силом могао сачувати и одржати тело малене, нејаке, а уз то невине дечице? — Назарени могу и сме да „оставе“, да поверe Богу детињу душу и своје тело; али детиње тело и своју душу већ не могу и не сме Богу да остане и поверe, за те морају сами да се брину и старају!

Ми знамо да је Израиљ био народ Божји и да је Бог обећао преко слуге и избранника свога Мојсија народу своме, „да ће бити непријатељ његовим непријатељима, и противник његовим противницима“ (II. Мој. 23., 22.) Па поред свега тога народ Израиљски није смео седети скрштеним рукама онда, када га је непријатељ напао, него је имао са оружјем у руци уз помоћ Божју са непријатељем војевати. Но назарени као да су Богу милији од избранога народа Израиљскога јер они ето, могу скрштених руку изгледати и чекати победу непријатеља својих — с неба, баш као Израиљци мању!

Кад, дакле, дете живи и живети може, управо мора животом својих родитеља, то оно не може и не сме живити само телесним, него и духовним животом. Живећи телесно у и са животом својих родитеља, дете и духовно живи у и са животом својих родитеља: дакле, дете живи у и са вером својих родитеља, тако да долазећи, односно ношено на крштење, дете не долази, не доноси се без вере, него долази и носи се у и са вером родитељском. И доиста, прав. црква крсти децу управо на основу и за веру њихових родитеља. (Наставиће се.)

Допис.

У Сантову, 30. марта 1899. г. Народу овдашњем дала се и опет прилика, да јавно манифестује како је искрено и са пуно љубави одан и привржен светој вери православној, коју за прадедовску веру сматра.

У вторник 23. марта пред вече, скупио се био силан народ у двориште Јакова Продановића, а остали који нису могли у двориште места добити стајали су на улици, очекујући православно звоно, које су побожни и родољубиви Бајци поклонили Сантовљанима. На лицу сваког присутног могао си читати велику радост што им звоно долази, а уједно и нестрпљење што га већ нема. Кад се најзад указаше кола са звоном на њима, бурном и одушевљеном клицању: „Живео“ не беше краја. Клицање ово односило се на честитог, Србина Сантовљана *Баришу* (Вартоломеја) *Јелића*, који је звоно на својим колима из Баје донео. Како се кола у дворишту зауставише, Баришa се исправи у њима и подигнувши крст, којега је такође као поклон из Баје донео, проговори јасним гласом: „Људи и браћо! Ево вам Бариша Јелић доноси крст православне вере за спомен!“ — на што се народ одазва са громким и дуготрајним: „Живео!“. Одмах затим оставивши крст и руком показујући на звоно рече: „Људи и браћо! Ево вам Бариша Јелић доноси православно звоно за спомен!“ Иза ових речи, уз громко и одушевљено клицање скупљеног народа, скинуше звоно с кола, и неколико га људи уздигнуше помоћу пре-

чага на рамена, те му пробаху глас, да бар у неколико задовоље своје љубопитство и жељу за звуцима свога звона.

Сутра дан 24. марта у очи св. Благовести подигнуто је звоно на привремену звонару, која је такође начињена у дворишту Јакова Проданова. И лицем у очи Благовести, након сто шездесет и неколико година, разлегаше се у Сантову поново умилни благовеснички звук православнога звона, позивајући православне, да дођу на торжаство Богоматере, и да ју подобно Гаврилову поздраву поздраве са „Радујсѧ благодатнаѧ Господь съ Тобою!“ — И сакупљени многобројни народ схватно је велики значај овога првога звона, те је одмах ничице пао на земљу и анђеоским поздрављењем поздравно од свију родова предизбрану Дјеву и Мајку, кличући јој: „Здрава Марије милости пуна!“ А по свршетку овога захори се благодарствена и славопојна химна: „Тебе Бога хвалимо!“ — Призор овај бејаше колико величанствен, толико исто и дирљив. Он се описати не може, требало је овде бити, те посматрати и с лица сваког присутног читати радосна чувствована, која му срце испуњаваху том приликом. И сам сам ово веома тронут и благодарно сам Богу што ме је удостојио, да будем учасником ове заиста ретке и велике радости.

Спомена ради изнећу овде, да је први звоно старац Мојсије Јелић, пошто је претходно од свештеника благослов примио.

Народ је овдашњи врло побожан и веома одан вери и цркви. Богослужење посећује редовно и то у врло великом броју. У средњу руку може се рачунати да на сваком богослужењу присуствују по четири стотине душа. Велим у средњу руку, јер о празницима и недељним вечерњама бива преко шест до седам стотина душа; у том случају код куће остају само слаби и немоћни и баш онај који је врло важним послом спречен да дође на молитву. Тако велике просторије у коју би се толики број људи сместити могао нема овде у селу, те се услед тога Богослужења увек морају држати на пољу под ведрим небом, ако је непогодно време свештеник тада служи на закривеном месту, а остали народ стоји у дворишту и под стрехама, изложен свакој непогоди, као ветру, студени, киши и т. д. Да би се овоме злу доскочило, а да се и стрпљење народно не би на коцку стављало душепопечитељ г. Гавриловић се обратио с најпонизнијом молбом на Његову Светост, да би благоизволео одобрити, да се што пре сагради од дасака привремена богомоља у којој би се богослужења могла одржавати редовно и без икаквих препона, а на духовну радост, уживање и утеху верних.* Место за привремену богомољу уступа бесплатно, а ми од своје стране велимо и великодушно, честити Јаков Проданов у своме великом дворишту, а и богомољу ће бесплатно сградити овдашње занатлије те струке. Богомоља се та мора што пре, а свакако до страсне седмице подићи, пошто се обреди и службе страсти Господњих, никако не могу свршавати у дворишту без заклона, јер их врло лако може осујетити променљиво пролетње време.

Народ се прилежно исповеда и приступа вером св. причешћу. Смртних случајева до данас још није било. Један болесник који се тако рећи на смртном часу исповедио и причестио, оздравио је, а тако се исто предигла од болести и једна старица, пошто је претходно с вером и надом саслушала канон молебни Пресветој Богородици, лекарици душевних и телесних немоћи наших.

Душепопечитељ г. Гавриловић се неуморно труди, да ново стадо учврсти у вери. Осим званичнога свога деловања, он у заједници с писцем ових врста обучава омладину црквеном пјенију и стара се на сваком кораку, да верним у сваком погледу на услузи буде.

Пошље смо свршили у суботу 27. марта. Закључни и стални број још нисмо установили, али се од прилике може рећи, да одраслих с децом испод 7 година има око 1200, а над овоме додамо 400 оних који су између 7 и 18 године, добијамо целокупан број 1600.

Овом приликом поново морамо најстрожије и с индигнацијом осудити држање и писање неких наших политичких листова — а нарочито „Заставе“ — који неосновани, лажни и клеветнички нападајима на преузвишену Поглавицу наше Цркве и уопште на целу хијерархију, — деморалишу народ наш, а уједно дају и туђинцима, непознатима с нашим приликама, могућности, да с подсмехом упире прст на нас *православне Србе*, или да с гнушањем окрећу од нас главе своје. Таква садржина тих листова наших дала је и повода неком

* Дозвољено је. Ур.

incognitus-у, да на овдашње православне Србе управи латиницом писано писмо, у којем их позива, да се врате натраг у римство, јер веди: „braća Srbi izmedju sebe grde jedni popa, drugi vladiku, treći Patrijarha, četvrti učitelja, i tako se uvik svadjaju. Nije im niko prav ni dobar.“ — Молимо их, да већ кад неће да се оставе тог ружног пискарања, а оно да поштеде овдашње становништво, те да му ни директно ни индиректно не шиљу такве ствари. — За што? Само се каже.

Српска штампарија у Загребу, послала је на поклон 150 комада календара „Србобрана“, којега раздајемо овдашњем становништву. И овом приликом поново позивамо наше родољубиве издавачке књижарнице и остале имућне родољубе, да нам шиљу књига н. пр. Житија светих, приповедака и песама народних, описе св. места и т. д. као и икона православнога типа, да их раздамо овдашњем народу; јер књиге религиозно-моралне садржине и иконе нама обојици чине врло велику услугу и олакшавају нам успешно деловање, јер се из њих и посредством њих, народ овдашњи уверава о истинитости речи наших, да је Православље *права*, *стара*, *људским додацима и измишљотинама неоскрњена вера Христова*, и да се у крилу њезину и без индулгенција може спасти душа људска.

Завршујући ове ретке, можемо уверити сваког, да наше ствари овде добро стоје, и да разне непријатне вести, које проносе престонички мађарски и немачки листови смерају на то да у православних Срба униште одушевљење за напредак светог Православља у овом месту и околини му и тиме се надају зар. да ће осујетити свето дело ово, но ми смо уверени, да им то неће за руком поћи.

Ст. С. Илкић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Седнице Св. Архијерејског Синода**) одгођене су прошлога уторника до после Васкрсних празника. Преузвишени краљ. Повереник је сутра дан отпутовао, испраћен истим церемонијалом као што је и дочекан, срдачно се опростивши са Његовом Светости, преузвишеним господином патријархом *Георгијем* и високопреосвештеним епископима, који су такође, по одласку Краљевскога Повереника, отпутовали својим резиденцијама.

(**Депутација код министра председника.**) На Загребачкој Конференцији изабрана депутација деветорице предстала је у прошлу среду преузвишеном г. кр. угарском министру председнику. О томе је „Бранич“ од прошлога четвртка донео ову брзојавну вест: „Министар-председник Коломан пл. Сел примио је депутацију у 5 сахати после подне. Сви су изаслани чланови дошли. Др. Илија Вучетић је поздравио министра-председника и изложио је узроке конфликта између сабора и кр. комесара, те је молио, да министар-председник издејствује превишњу дозволу за састанак одгођеног сабора, како би на основу тога патријарах, као председник народно-црквеног сабора, могао сабор сазвати у законито време између Ускрса и Духова. — Министар-председник Сел одговорио је, да жали, што је дошло до конфликта, и вели, да није досад могао ствар подробно проучити, но то ће скоро учинити, па ће поднети Његову Величанству предлог, *како то захтева закон, правда и интерес државни.*“

(**Ради разјашњења**). Комуникe у последњем броју овога листа саопштен, и ако чини одлучну разлику између „тужбе“ вређен. г. епископа Змејановића и новинарских клеветника, погрешно је схваћен. Први део комуникеа тиче се ове „тужбе“ и *чека надлежну одлуку* у погледу ње, не предујдикујући ничим нити тој одлуци, нити поступку *с њоме*. Други део тиче се клеветника и *према њима* решава узвишену особу Његове Светости сваке друге одбране, осим оне пред редовним кр. судом. Овим разјашњењем, држимо, да смо исправили неисправне вести и претпоставке о „суњеру“ и намери забашуривања „тужбе“, а то ће у своје време учинити и сама одлука Св. Синода и цео поступак који са „тужбом“ стоји у свези.

(**Освећење православне руске цркве у Бечу.**) По надлежном одобрењу освећиће се данас 4. (16.) априла, нова црква рускога посланства у Бечу на најсвечанији начин. Чин троношања извршиће Холмски и Варшавски митрополит Јероним, уз асистенцију руских православних свештеника из Аустро-Угарске и Немачке. По нарочитој заповести руског цара Николаја, на ову ће свечаност доћи из Москве синодални певачки хор, чије се уметничко појање сматра у Русији за најсавршеније.

(**Св. исповед у Енглеској.**) По многим енглеским

листовина, води се жива полемика о старини и законитости св. тајне исповеди. Наводи се маса доказа, да исповед не само да никад не беше забрањена црквеним законима у Енглеској, већ да се увек практиковала, па и данас се практикује међу људима озбиљним и побожним, као нешто сасвим обично. Тако у једном писму у „Тајмсу“ опширно је изложено, да је Карло I. увек имао на исповед и имао извесне духовнике; Јакуд је био духовник херцога Букингамског, па што више, и сама краљица до недавно доба имала је свог „дворског духовника.“ Автор писма, потписавши се „Енглез“ даље говори: „Мени је сада око седамдесет година, а ја сам од детињства па до сад сваке године по два пут или трипут приступао испуњавању своје религиозне дужности — св. исповеди, и хвала Богу за то“. Уз то он додаје, да његова одрасла деца и мушка и женска тако исто иду на исповед. На тај начин у Енглеској је још много озбиљних људи, који свето кроз цео живот свој испуњавају баш оно, против чега се дижу протестантски фанатизам, као просто политичко оруђе вештих демагога, који уму да се користе несамосталним инстинктом маса.

(**Стогодишњица рођења Делингерова**) 16. (28.) фебруара навршило се сто година од дана рођења знаменитог иницијатора и поглавице старокатолицизма Игњата Делингера, чувеног минхенског професора црквене историје, који је први енергично подигао протест против обоготворења папства на ватиканском сабору. Тога дана одржали су му старокатолици помен у разним центрумима свога живота, међу осталим и у Бону. Но међу њима подигао се покрет с циљем, да чин свечаније прославе ту знамениту по њих стогодишњицу. Решење, да то буде на јесен заједно с међународним конгресом, који би се имао одржати у Минхену, ако државне власти не учине какве препреке.

(**Губитак Старокатолицизма**). Смрћу доктора филозофије Ернеста Мељцера (1. (13.) фебр. ове год.) старокатолици су много изгубили. То је био један од најугледнијих раденика и поборника старокатоличког покрета, те сатрудник знаменитих иницијатора истог покрета — Делингера, Рајнкенса и других. Родио се је 1835. год. у сиромашној породици у Шлеској. Даровитошћу и трудом прокрчио је сам себи пут и стекао дивно класично образовање (латински је не само правилно и слободно писао, већ и течно говорио). За тим је на бресловском универзитету слушао богословска и филозофска предавања, где су му најмилији професори били познати представници слободне богословске мисли: Бољцер, Елвених, Рајнкенс, касније епископ, и други. Слушао је он такође и предавања знаменитог Јуктера. У Бону је добио докторат филозофије, био неко време предавач у Нејсу, но затим на позив Рајнкенса (7. окт. 1887. г.) примио се уредништва и издавања „Старокатоличког народног листа“, при чем је остао до саме смрти. Написао је неколико дела, махом богословско филозофског карактера, као „Учење И. Фехтеа о бесмртности с гледишта тензе“ (1881), „Доказ бића Божјег у системама бл. Августина и и Канта“ (1882), „Теистичко гледиште на Бога и свет, као основ филозофији историје“ (1888.) и велика биографија учитеља му Бољцера (1877), која представља јасну слику умних трзавица нашега века.

(**Нова фаза у религиозним скитањима Вилата**). Римска штампа с радошћу јавља широм целога света, да је познати архиепископ американских старокатолика Вилат — se laudibiter subjecit — „похвално се потчинио св. папи и покајао се због својих заблуда.“ Сви агенти папски, а нарочито језуите трубе, на све стране, како ће брзо пасти и сам Јерихон т. ј. Старокатолицизам. Али је на свега тога само то очевидно, да је Старокатолицизам за њих врло непријатна и немила ствар, кад се они с таковом радошћу ухватише за такав факат, као што је прелаз споменутога Вилата у латинство. Она личност представља „религиозног камелеона,“ који је већ више од 10 пута мењао и своју веру и своје звање. Изгубивши могућност да постане епископом у православној и епископалној цркви, Вилат је добио хиротонију од неког сумњивог јаковитског епископата. Титулу „архиепископа американских старокатолика сам је себи дао, а у Америци га нико није признавао за таковог. Кад је угледао потпун неуспех у свим својим авантурама — „похвално се потчинио св. престолу“, обрадовавши све агенте Ватикана. Нека ликују и радују се — кличе Петроградски „Церк. Вѣстникъ“ —: ми ни мало не завидимо њиховом новом добитку!... (Ц. В.). Гр.

(**Избор учитеља.**) На упражњено учитељско место у Сентомашу изабран је г. *Аркадије Р. Павловић*, досадашњи учитељ у Ст. Керу.

(† **Протопрезвитер Никола Косановић**,) парох на Реци, преминуо је у Господу 27. марта т. г., а сарањен 29. марта, оставивши за собом удељену супругу, сестру славног Николе Тесле, четворо неизбринуте деце и неутешне браће, међу овом протопрезвитера Плашчанског г. Саву Косановића. Врли покојник рођен је био 1851, рукоположен за презвитера 1877, а за протопрезвитера произведен 1885. Био је члан епархијске Конзисторије и у два пут

биран за посланика на народно-црквени сабор. Био је узоран свештеник, Србин, син и брат. Био је врло даровит, спремал и предан. У млађим годинама бавио се и песништвом, те му је и појевља његова остављена лепа спомен у преводима Шилерова „*Земства*“ и „*Звона*“. Својим пером је радио и на овоме листу, расправљајући суврмена питања, особито о унапређењу свештеничког стања. Нека му је рајско насеље душа, лака земља телу и вечан спомен међу вама!

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Јављам свима, које занима питање назаренства у нас, да ми је готова књига:

Како је наш деда-Живан оставио назаренство.

У тој се књизи, лако разумљивим начином брани према назаренској опачини учење и становиште светога нам Православља у стварн поштовања св. храмова и одлажења нашега на богослужења. Књигу ми је ту наградно св. Архијерејски Сабор Краљевине Србије тиме, што је платно одштампавање из „Весника Српске Цркве“ у 2000 примерака. Износи 57 стр., вел. осмине, и стаје само 20 новч. Ко ми пошаље новац за 10 прим., подмирићу ја и поштарину, и добиће једну књигу на уздарје.

Уједно се може у мене добити књига:

Назаренство његова историја и суштина,

као што ми лежи и скоро читаво издање расправе:

Зашто се у нас назаренство шири и како би се то могло спречити.

Цена је овим књигама, свакој посебице, 1 ф. 20 нч., а све три уједно, стају, с поштарином заједно, 2 фор. 50 нов.

Молим браћу свештенике, као и гг. учитеље и све остале љубитеље српске књиге, да ме у овакоме ми пословању потпомогну куповањем и растурањем тих радова.

Budapest, IX. ker., Csillag-utcza 10., у марту 1899. год.

Владимир Димитријевић,
свештеник.

Тумачење Јеванђеља са беседама

од Г. Архимандрита фирмилијана

најновије издање у 3 књиге, које износе преко 70 штампаних табака велике осмине, на најфинијој хартији, а у тврдом кожном повезу, може се добити за 5 фор. само у познатој Радњи свију црквених утвари. Књига Јеванђеља и црквеног и свештеничког одела. *В. Марковића и Павловића у Београду и Земуну.*

с поштовањем
5—5 **В. Марковић и Павловић.**

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 38 2—2

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 1. (13.) априла 1899. у манастиру Бездину, у 11 сахата пре подне издавати под закуп 909 јутара 787 □° оранице и 13 јутара 1040 □° ливаде путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Иклична је цена 13958 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 700 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе, а на захтевање доставиће се референтима и у верном препису.

У Ман. Бездину (пошта: Németh Szt. Péter) 18. (30.) марта 1899.

Манастирска Управа.

Број 522 и 550. К з. 78 и 79. 39 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију IV. класе у: Уљанику и Врбовљанима, обе са станом у парави, прва са, друга без сесије у парави. Прописно састављене и ваљано инструпране молбенице, имају се надлежним путем Епархијској Конзисторији овој најкасније до 8. (20.) маја поднијети.

Из седнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

Српска православна црквено-школска општина у Т. Бечеју.

Бр. 13. ЦО., ех 1899. 3—1

ДРАЖБА НА МАЊАК.

Услед налога ЕАОдбора темишварског бр. А. 376/266. ех 1899. г. а на основу мј. скупштинске одлуке бр. 9./скуп. ех 1899 као и одобрења ЕАОдбора темишварског бр. А. 573/434. ех 1899. овијем се расписује дражба на мањак за зидање парохиског дома.

По плану и уз план састављеном прорачуну износи:

1.	Зидарски посао	1475 ф. 25 н.
2.	Дрводељски	581 ф. 60 н.
3.	Лимарски	87 ф. 20 н.
4.	Столарски, бравараски и др.	495 ф. 60 н.
	Свега	2629 ф. 65 н.

Дражба ће се одржати на Цвети т. ј. 11. (23.) априла о. г. у 2 часа послије подне у дворани мј. срп. нар. осн. мушке школе.

Подузимачи, који хоће да у дражби учествују, дужни су у име вадијума 10% од прорачуњене цијене положити, што ће, ономе, на коме радња остане као јамчевина служити.

Грађевни нацрт (план) и прорачун може се код перовође разгледати.

Општина задржава себи право градњу ономе издати, у коме налази највише повјерења.

Из седнице мј српског православног црквеног Одбора држане 25. марта (6. априла) 1899. године у Т. Бечеју.

М. З. Ћосић
перовођа.

Васа Штевкић
председник

Број 375 К. в. 71. 35 3—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се стечај на парохију VI. класе у Торњу. Парохијски дом има и сесије 18 јутара. Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице надлежним путем поднијети Епархијској Конзисторији овој најкашње до 1. (13.) априла 1899. год.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу дана, 16. (28.) фебруара 1899.

Број 612 и 619 К. зап. 106. 41 2—3

ЕДИКТ.

У предмету брачноразводне тужбе Савете Париповић рођ. Зукановић, сада у Сиску, против супруга Ђуре Париповића бившега трговца у Даровару а сада непозната боравишта, позива се овим исти Ђуро Париповић, да пријави Епархијској Конзисторији овој боравиште своје или означи правозаступника себи у року најдаље од 3 мјесеца по првом увртењу Едикта овога у „Српском Спону“ тим пре, што ће се у противном случају подигнута против њега брачноразводна тужба расправљати даље са куратором „ad actum“ и на властиту одговорност његову.

Из сједнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

36 **ДОСТАВЉА ОБЈАВУ ЛИЦИТАЦИЈЕ.** 3—5

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Острову од год. 1898 31. маја број 5. и одобрењем слав. епарх административног одбора у Вршцу, Број Ех. 856. II. 36. ex 1898. год.

Расписује се ради оправке цркве лицитација на мањак и то на следеће послове као:

I. На зидарску а каменорезачку радњу са материјалом у износу од 683 ф. 05 н.

II. На дуњерску радњу са материјалом у износу од 501 ф. 09 н.

III. На молерску радњу са материјалом у износу од 164 ф. 19 н.

Свега 1348 ф. 33 н.

1. Лицитација ће се одржати 7. (25.) априла 1899. год у 2 часа после подне у овдашњој комуналној основној школи.

2. Лицитатира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3 Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4. Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у овомесној комуналној основној школској дворани.

У Темеш Сигет (Острову) 17. (29.) марта 1899. год. Поштa Темеш Кубин.

Крста Јунгић, перовођа. Живан Станков, председник.

Ad бр. К. 30/124 ex ex 1899 42 2—3

ЕДИКТ.

Услед брачноразводне молбе Пиђифора (Михајла) Дробца из Шашинаца против супруге му Љубице, сада непозната боравишта, — овим се позива супруга Љубица, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстати, или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена брачноразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 9. (21.) марта 1899

Архидјецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 40 2—2

Услед отписа високог кр. домобранског министарства бр. 16537/XIV. ex 1899. из добр. војничке и грађан. закладе Јована и Терезије Остојић, рођ. Зоајк, на уступање једног стипендијског места почетком идуће 1899/1900. школске године у војничкој академији бечког новог места, у бечкој техничкој академији (Bécsújhelyi Terézia féle vagy bécsi műszaki) или у речкој морнарској академији (Fiumei haditengerészeti) овим се расписује стечај.

Просители дужни су у молбеници означити да од наведених академија у коју мисле ступити за редовног слушаоца, да ли још који стипендију уживају.

Од стране дотичне власти изасланом сведочбом имају засведочити да су им родитељи Аустро Угарске монархије грађани.

Сведочбу сталног пребивања и којој општини припада (községi illetőség.)

Правилом прописане године и то за оне који мисле у I. разред војничке академије ступити да су 17 година навршили а 20 нису прешли, а који мисле у I. разред речке морнарске академије ступити, да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити са крштеним писмом и са породичним изказом у коме и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак телесни засведочити се има сведочбом изасланом од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведочби има се и то доказати да ли су накаламљене богиње, даље да ли је вид добар а ширина прсију и висина тела треба са бројевима тачно да је означена.

Који желе ступити у I. разред војничке академије дужни су прикључити сведочбу да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, у ком случају и од прошле године сведочбу треба прикључити, а који пак желе у I. разред речке морнарске академије ступити дужни су засведочити, да су доње разреде реалке или гимназије свршили.

Родитељи или старатељи дужни су себе обвезати да ће годишње у име школарине 14 ф, а

у име остали школских потреба 6 ф. почетком школске године плаћати, тако исто и да ће путни трошак они сносити.

Просјетељи морају пријемни испит положити, и од успеха испита зависиће да ли се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке задужбине стипендију ову која годишње 800 ф. износи, поред прописаних захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првом реду суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду суботички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро угарске монархије. Сродство са завештатељима треба са правоваљаном сведочбом засведочити.

Који желе ово стипендијско место получити, нека своје добро снабдевене молбенице са наведеним сведочбама најдуже до 12. (24.) априла текуће 1899. године подписаноме у Суботицу послати непропусте.

У Суботици 18. (30.) марта 1899.

Стеван Мандојловић
управитељ Остојићеве задужбине.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОГЛАС. 44 1—1

Част ми је свима пречасним г. г. свештеницима обојега реда најтоплије препоручити моју кројачку радњу, по којој изврсно и на опште задовољство — ово могу поткрепити сведочбама прем. свештенства Пришког и околних места, као и високопр. г. г. настојатеља оближњих манастира — израђујем горње и доње хаљине, дјаке и манторосе, а за цркве одежде с целим прибором, стихаре ђаконске и свештеносаца, покриваче на трапезу и налоњу и све остале црквене утвари које спадају у кројачку радњу, по најумеренију цену.

Радња моја постоји већ више од 12 година и позната је прем. г. г. свештеницима овдашњим и из околних места, као врло солидна, тачна и јефтина; с тога се и свима осталим прем. г. г. свештеницима и опитинама црквеним најсмерније препоручујем.

У Иригу 20. марта 1899.

Милан Гајић
свештеничког одела и црквеног одјејавања кројач.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, проширено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама проширена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма наједначе са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Нефранкована писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 15.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 11. априла 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По надлежној молби благоизволела је *Његова Светост православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић*, дана 28. марта о. г. изабранога и потврђенога окружнога протопрезвитера Велико-Бечкеречкога, јереја Ђуру Страјића, произвести за протопрезвитера.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Товаришеву јереја Димитрија Лазића одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ОДЛАГАЊЕ И ИЗБЈЕГАВАЊЕ КАЈАЊА.

Проповиједу у недјељу пете седмице часнога поста.

Говорио у саборној цркви карловачкој прота **Јован Вучковић.**

Никтожа каск да летитх сѣтнымн словесы (Евсс. 5, 6).

У досадањим нашим поукама ми смо, љубазни, упознали *суштину* кајања и *начин* на који се оно има извршити, а угледали смо и дивне му *плодове*, који нас нукају, да се око њега својски и вољно потрудимо.

Лијеп је и сладак плод. *Оправљање* пред Богом за кривице наше, *помирење* наше с Њиме, са собом, са свијетом, *успокојење срца* нашега, *умирење душе* наше, *обновљење живота* нашега, *подмлађење рајске грањчице благодатних дарова*, *вратак у живот*, који нас [illegible] притиском, [illegible] је и слађи од плода онога, са којим је и смрт у нас ушла.

Такав плод окитио је дрво кајања и нуди нам се, да се њиме причестимо, да га беремо до миле воље.

И ипак нас има доста, који се на тај плод слабо осврћемо, лијено и невољно се за њим машамо, њеки ни да га погледе, њеки опет виде га, али обилазе око њега, као да се боје да би их опекао.

Бар да незнамо за њега! Били би достојни оплакивања, кад нам не би би-

ле очи отворене и кад неби било никога ко би нас привео дрвету, које тако красним родом раја и показао нам тај сочни плод и казао нам како је сладак и љековит. Ми би били јадни, али не би били одговорни.

Али ми имамо Цркву. Она нас зове, вуче нас под дрво то, нука нас да беремо плодове кајања, казује нам како то треба да радимо па да их довољане наберемо. А ми скрстили руке, па или се ругамо матери својој што нас на кајање упућује, или открећемо главу и отимамо се да не видимо оно, на што она прстом показује, или се тек немарно мичемо, да је послушамо. И тијем смо престали бити достојни сажаљења и заслужили најоштрију осуду.

Нама је казано, да је *кајање* за *крштенога* човјека оно, што је *крштење* за *некрштенога*. Па и ако смо крштени, ипак слабо пријањамо око кајања, или му се и отимамо, као да нам је забрањено, или га чак и презиремо, као што би можда чинили да још крштени нијесмо.

Заиста, чудноват је то појав. И ниједно је у њ мало дубље загледати.

Па на свршетку ових наших заједничких поука о кајању, хајде, љубазни, да разгледамо узроке тога што се ми кајањем тако мало користимо, да видимо какви су и колико су оправдани.

Узрока томе чудноватом и жалосном појаву има врло много и има их различитих. Једни су ван нас, други су у нама. И пошто смо ми одговорни особито за оно што је у нама, то је најнужније да се на те узроке, који су у нама, осврнемо и вриједност њихову испитамо.

Најцрњи, најжалоснији и смртоносни узрок, ради којега се њеки међу нама *кајања* управо *одричу*, јесте *одметништво од Бога, отпадништво од Цркве*, услијед тога и *презирање* свега што Бог заповиједа и Црква налаже, те тврдокорно *упорство* у том одметништву.

Јесте, љубазни, страшно је и рећи, али се рећи мора, да међу хришћанима, па и православнима, да и међу нама православним Србима има људи, који су крштени крстом Христовим, који су подучени у истинама спасоносне вјере, који су ушашћени у Цркву добили здраву и једру рајску гранчицу благодатних дарова, али су, не одбацујући име хришћанско, одбацили са себе и од себе све што су са хришћанским именом добили. Зову се хришћанима, а поричу Бога. Зову се хришћанима, а ругају се божанском Христу. Зову се именом дјеце хришћанске Цркве, а презиру ту Цркву, газе благодат коју су добили, одбијају ону која им се нуди, умиру за Бога, да живе за своје безумље, за себичност своју, за тијело своје! А што и име хришћанско неће још јавно да одбаце, то је само за то, што им то име користи доносећи у друштву нашем. С њиме су међу нама слободнији и сигурнији, с њиме су у праву, да уживају све оне времените користи, које хришћанин у друштву своје браће може да ужива, шта више, они их под тим именом још највише и уживају, јер безобзирношћу својом знају уграбити за се већи дио. Радећи тако, задржавају они име хришћанско још и зато, да на тај начин, остајући у друштву хришћанском, могу међу њим већу забуну створити и разједати га.

Такви људи презрели су у самој ствари своје крштење, па не могу уважавати ни кајања.

И док су год такови, залудно је с њима и говорити, јер ти су глуви за глас звона, које нас у цркву зове, за њих бадава свиће света недјељица, њима се не рађа божићње сунашце и зора ускршња не пуца за њих. Њих нигда у цркви нема. А нађеш ли их на другом којем мјесту, не хасни ти с њима говор започињати. Они су печени не само у својим струкама и пословима, него и у питањима вјере и Цркве! Они знају све боље од тебе. Они ће те у поносу својем или преко рамена погледати, или ће ти још и доказивати, да су они најватренији хришћани, најчеличнији православни људи! С њима не ћеш на крај изаћи.

Док су такви, дотле се обистињује на њима свето она ријеч, која вели: **невозможно просвѣщенныхъ единою, и ѿпад-**

шиух, паки шкиокламти ех покалнйе, јер ти су, као што се на истом мјесту вели, *окусили дара небеског и били причесници Духа светога и заложили се добром ријечју Божјом* (Јевр. 6, 4—6), али су се вратили, вели св. апостол Петар, *као што се исето враћа на блуотину своју и свиња, која окупавши се, у кальужу се враћа* (II Петр. 2, 22).

Док су такови, њима помоћи нема, као што се вели у „Пастиру“ св. Јерме. Гранчице њихове су труле. Они су за Бога умрли. Само да бар оставе и име хришћанско, православно, да се не зову оним што не ће да буду.

Оставимо их. Не вратисмо их кајању, ако се Богу не врате.

Али међу нама има других, који ако се и нијесу одметнули од Бога и Цркве, ипак се не паште на кајање и свакојаким се изговорима зато испричавају.

Тима се обратимо. Ти нијесу још умрли.

Међу њима има их од двије руке. Једни *одлажу* кајање, други га *избјегавају*.

И ако знамо, како је опасно за нас олако узимати кајање и о њему се нестарати, ипак ми често и сувише олако узимамо ту дужност своју. Нама Бог пријети, да ће нас *љуто казнити за гријехе наше, ако га не послушамо, ако се сами не казнимо за гријехе своје*, т. ј. ако их не окајемо (III Мојс. 26, 18. 23. 24). Он нам поручује *да ћемо у гријеху умријети, ако се не обратимо* (Језек. 3, 19). *Када се не кајемо*, вели нам Спаситељ, *биће нам горе него Тиру и Сидону, и горе него Содоми* (Мат. 11, 20—24), *настрадаћемо као они Галилејци, којих се крв помијешала са жртвама њиховим и као они Јерусалимци, на које се срушао ступ силоамски* (Лука 13, 1—6). И апостол нас опомиње да се кајемо, јер *непокајаним срцем сабиремо на се гњев Божји* (Римљ. 2, 5) и лијепо нам се каже, да нам се *даје времена да се покајемо* и да ћемо страдати, ако се не покајемо (Апокал. 2, 21. 22). Па на све то ми се ипак не журимо на кајање, него или га одлажемо, или га чак и избјегавамо!

А с каквим разлозима *одлажемо* и *оклијевамо?*

Један пут велимо: *не доспијева се!* Други пут опет: *има још времена!*

А како је слаб онај наш први разлог и изговор!

Често пута је то само *празна ријеч*.

Не доспијева се! Тако говори и онај, који по вас дан или беспослен лежи, или се осврће на све стране, а никаква посла да се лати, или се прима послова ништавих и празних. Не доспијева се! Тако се изговара и онај, који улудо траћи вријеме своје. Не доспијева се скинути терет са душе своје, вели и онај, који друго ништа и не ради, него само товари утробу своју прекомјерним јелом и пићем, око којега се други мучио! Не доспијева се очистити пљотине са душе своје, изговара се и онај, који се непрестано само лицка, и лади, чисти, преоблачи, кити и огледа, да се с поља свијету покаже не само чист и уредан, него и преко тога! Не доспијева се спрати блато са душе своје, тако се мутним својим гласом одзива и онај, који је већ промукао сипајући отровним језиком својим сваки гад и ругобу на ближњега својега! Не доспијева се, вели и онај, који неће никада на се ни да помисли, него по мислима својима непрестано премеће живот ближњега својега и дјела му претреса! Такви доспијевају на лијеност, доспијевају на беспослице, доспијевају на гријех, доспијевају на зло, а само на кајање недоспијевају! Код свију тих је изговор, да се не доспијева, само [illegible] ријеч и заслужује тијем [illegible]

Али и онда када тај изговор није само празна ријеч, и онда је он слаб и жалостан.

Има људи, који су предузели важан и огроман посао, има их који су најозбиљније прегли. да си у свијету осигурају независан положај, има их опет које су притисле свакојаке бриге и невоље. Сви ти раде и муче се дању и ноћу, нити имају мирна данка, нити тиха санка, да се сатру послом, немају када честито ни дахнути! У устима тих

људи није празна ријеч: не доспијева се.

Па и ти људи када рекну: не доспијева се кајање извршити, ружно су рекли. Поред све своје озбиљности и врсноће, показују они таквим својим изговором, да су ипак кадри заборавити на оно што је најважније и превидјети оно што је најпрече, заборавити на *душу* своју и превидјети потребе њезине. *Каква нам је корист, ако вас свијет добијемо, а душу своју оштетимо* (Мат. 16, 26)? А наносимо јој грдну штету, када је у калу гријеха остављамо. И зар може разуман човјек на све на свијету прије доспјети, него да се за душу своју побрине, да буде чиста пред Богом?! Не заваравајмо се лудо. Све на свијету оставиће нас и све ће нас изневјерити. Тада нас може само чиста душа спасти.

Да, али ти оклијеваш и успављујеш се мишљу: *има још времена!*

И тај разлог зар ти је јачи од онога: не доспијева се?

Ако није слабији, јачи није.

Велиш, има још времена! А зар за тециво, за славу, за све друге бриге, или бар за коју од њих зар не би било још времена, када би од свега времена својега нешто и за кајање одвојио? Ти се бојиш да не би. А зашто се онда не бојиш, да га неће за кајање бити?!

Изговараш се, има још времена! А зашто молим те кажеш, да не ради добро онај, који је у болестицу какву пао, па оклијева и не зове одмах лијечника? Њега осуђујеш. Кажеш да је лакомислен, да је луд. А себи зар не знаш исто то рећи?! И ти си болестан. Душа твоја побољева од рана гријеховних, можда већ и љуто стење у боловима, што јој их гријех задаје. И ти јој не тражиш лијека, ти говориш: има још времена! Ако га и буде, зар ће можда лакше и сигурније оздравити, када је запушташ и у плићи гријеху дајеш? Ако и буде времена, али хоће ли бити и снаге, да се отмеш, да спасеш душу твоју? Када *долијеш гријех на гријех* (Исаија 30, 1), тешко теби!

И ти још с поуздањем њеким говориш: има још времена! А ко ти јамчи, да ће га бити? Јеси ли ти времену господар? Мјериш ли га ти и одмјерујеш својим педљом, да себи дадеш онолико, колико би ти хтио? Та *дани су наши* (вријеме) *као сјен на земљи* (I Паралип. 29, 15), а сјен није у нашој власти. Али да и јесте вријеме наше у нашој власти, зар би нам и то помогло? Зар ми можемо Богу заповиједати? Можемо ли му забранити, да нас не *посјети у дан, у који се не надамо и час, који не знамо* (Мат. 24, 50)?! Не можемо ништа од тога.

Зато послушајмо пророка, који нас опомиње: **дондеже время, изыщите Господа** (Јерем. 10, 12)! А Господ нам преко новозавјетнога пророка поручује, *да се опоменемо од куда смо спали и да се покајемо, ако пак не нећемо, он ће скоро доћи и дигнуће свијетњак наш са мјеста његова* (Апокал. 2, 5). Послушајмо те ријечи и прионимо уз кајање, јер видјели смо да су разлози и изговори за наше оклијевање и одлагање и онако слаби, ништави и нетемељити.

И таман што би ето свршили са онима, који су спори, ено се подижу други, који не само да се не журе на кајање, него га и *избјегавају* и за то своје држање спрам кајања, наводе опет своје разлоге и изговоре.

Морамо и њих саслушати, и њихове разлоге треба испитати. Па пустимо их, нека приступају и нека нам кажу, зашто се не кају.

Много их се чује који говоре: а зар то што вриједи ићи на исповиједи и свршавати кајање пред свештеником, када је и свештеник исто тако грјешан човјек? Ми се кајемо у себи са својом савјести и са Богом својим, не треба нам грјешна човјека.

Тако говоре и не ће да врше кајање, како то Црква прописује.

Али ти људи заборављају, да донде док су чланови Цркве, треба Цркву да слушају. Црква прописује својим члановима дужности, она одређује и начине, на које се те дужности имају да изврше. Ко друкчије хоће, тај ако већ није одметник, близу је да тијем постане.

И онда ти људи заборављају даље, да они гријехе своје исповиједају Богу, а не свештенику, који је само *свједок* њихова кајања. За свједока пак може се узети и грјешан човјек. При томе још свештеник је ту и као учитељ и као љекар, па и као судија. И где, како смо ми браћо да правимо самовољне и погрјешне закључке ондје, гдје је у питању света ствар, као што је кајање, дочим смо опрезнији и паметнији у питањима, која нијесу толико важна! Ето, у животу дањемо се поучити од свакога, који и ако не зна све, зна ипак више од нас. У тјелесној болести каквој потражићемо лијечника, премда знамо, да ни он није сигуран од болести и премда смо већ толико пута видјели, да и лијечници умиру, који пут баш од оне исте болести, од које и ми болујемо и у којој њихову помоћ тражимо. А и на суд идемо, непитајући да ли се судија, пред којега парбу своју износимо, и сам већ који пут огријешио о закон, можда баш о онај исти, повриједом којега смо ми увриједјени, или оштећени. Тако ми радимо у нашем обичном животу и тако поступамо онда, када није у питању наше вјечно спасење. А када оно дође у питање, онда се против сличнога поступка бранимо и отимамо се да дужност своју не извршимо и заповиједи црквену да не испунимо. Па питам вас, да ли је то паметно, да ли је то оправдано? И одмах за вас одговарам: није. Члану Цркве ваљда спасење душе тек више значи, него и најпаметнија људска наука, њему је спасење душе више него тјелесно здравље и важније него земаљска правда. Па када се он ради свега тога обраћа и на учитеље који нијесу најмудрији, и на лијечнике који су и болестима и смрти подвржени, и на судије који и сами можда нијесу чисти пред законом, онда ће се моћи без икаква предомишљања у болестима својим душевним обратити на свештеника, који је и сам грјешан, знајући, да то закон Цркве његове од њега иште.

Избјегавати исповиједи, уклањати се кајању под изговором на грјешност свештеника, може само онај, који хоће да је старији од Цркве, може онај, који презире примјер од Спаситеља нам показани. Он је био Бог, па је ипак приклонио божанску главу своју под руку човјека, Претече. И када се овај стао бранити, Он га опомиње на закон, који треба извршити (Мат. 3, 14. 15)! Бог нам даје такав примјер и такво упуство. А ми мудрујемо, ми грјешни обилазимо закон, који нас у кајању на свештеника упућује!

Оканимо се тога! И сувише избијају при том на видик несретне мисли наше, које су нас заокупиле да одречемо послушност и Богу и Цркви, да се од њих одметнемо, ако се већ одметнули нијесмо.

Не смета свештеников гријех кајању нашем, јер свештеник долази у свезу са кајањем нашим не по својој људској природи, него по благодати Духа Светога. А та није и не може бити грешна. Што свештеник у нашем кајању ради, не ради ни својом главом, ни својим срцем, ни језиком својим, ни руком својом, него *благодању Божјом, која му је дана,* као што нам и сам вели, када опросну молитву при кајању нашем изговара. Ако смо хришћани, онда ваљда тек не смијемо бјежати од те благодати и уклањатн се испред ње. Диоиици пак њезини можемо постати само преко свештеника. Тако нас учи већ и мали катихизис наше Цркве. На док смо у њој, треба према томе и да се владамо.

Мало смо се дуже код овога задржали. Учинили смо то ради важности питања, које је у свези са таквим изговорима те наше браће, која ако тврдокорно остану код таквога својега мишљења, обично свршује или као *безбожници,* или као *назарени.* А и у једном и у другом случају обарају темеље, на којима наша Црква почива. Толико је њихово мишљење опасно. Чувајмо се дакле!

А чујмо сада оне друге, који избјегавају кајање, истина не са тако опасног разлога, као што је оних о којима смо сада говорили, али опет са разлога,

који је исто тако неоправдан и нетемељит.

Ти говоре: ми би вршили кајање, али нас је *стид!*

Стид! Како је то лијепа ријеч и мила! И нама људима, а још више Богу. *Ономе који има стида* обећава Он већ *напријед благодат*, обећава му је тако сигурно, *као што муња иде пред громом* (Прем. Ис. сина Сир. 32, 12). Па ко не би стид волио и ко не би одобравао, ако се нешто због стида ради?! Ко да не погледа милокрвно ту браћу нашу, која су толико за стидљивост своју забринута?!

Али, љубазни, не варајмо се и не дајмо се ничим преварити, па ни стидом.

Јер, *као што има стид, који је слава и благодат, исто тако има и стид, који води у гријех* (Прем. Ис. сина Сир. 4, 15), дакле стид, који нам не смије бити мио и којему се не смијемо подавати.

И пошто су у једној и истој ствари двије такве противности, нијесмо могли бити остављени у недоумици, него нам је казано, који је стид праведан, а који грјешан, чега треба да се стидимо, а чега опет да се не стидимо. Казано нам је то у књизи: Премудрости Исуса сина Сирахова. у 41. и 42. глави, а и иначе има у св. Писму о томе на разним мјестима споменуто.

Пошто ми пак сада не говоримо о стиду у опће, то вам ја сада не могу ни набрајати све случајеве стида благословеног и стида грјешног. Нас за сада занима питање о стиду, ради којега неки неће да чују кајања. Па с тога да видимо, да ли је што о томе стиду казано?

У књизи: Премудрости Исуса сина Сирахова, у четвртој глави, а у стиху тридесетом, налазимо ове ријечи: **не стыдися исповѣдати грѣхи твоя!**

Јеси ли разумио? И од куд ти сада долазиш, да дрикчије правило постављаш, да извршиш оно што ти је речено?! Ко те учи, да се стидиш кајања?! Хоћеш ли ти да си чистији од Бога и светији од Њега? Хоћеш ли Њега да проглазиш бестидним, када проглашујеш стидом и оно, што пред Њим није стид?!

Не, љубазни, немојмо Бога вријеђати и на тај начин. Та доста Га вријеђамо другим својим гријесима.

Треба да се стидимо. Али не кајања, него гријеха. Ако се нијесмо стидили гријешити, зашто да се стидимо гријехе своје исповједити и уништити? Може нам то, истина тешко пасти. Може се у нама при том будити *лажни*, грјешни стид, којему је клица у нашем самољубљу, таштини, охолости и гордости. Али ми знамо, да кајање прије свега баш против тих зала војује, па не треба да дамо, да се ради њих кајање осујети.

И чега да се стидимо? Зар признања? Али признање је ништа спрам онога што смо починили. Од кога да се стидимо? Од Бога зар? Али Он и онако зна све. Од свештеника? Та и он је човјек, као што смо и ми, подвржен гријеху као и ми. Од свијета? Али тај свијет био је свједоком наших дјела. Себе? Зар ваљда зато што из мрака и срамоте улазимо у свјетлост и чистоћу?!

И зашто онда ради тако свестрано неоправданог стида да избјегавамо кајање, које је тако потребно?!

Па да не говоримо више о тако неоснованом узроку. Јер ено се чује, опет велика, мноџина оних, који као да сазнају јадно стање у којем су, али не пријањају за кајање с тога, што им се чини, да су *гријеси* њихови *толики*, да *се искајати и немогу*.

Јест, љубазни, и због тога многи међу нама остају спрам кајања равнодушни. А да ли имају право?

Прије свега морамо, одговарајући на то питање, запитати ту браћу нашу да нам кажу, ко је њих поставио да суде о томе, шта се искајати може, а шта не може? Та наше није о томе да судимо. Наше је да се кајемо, а што се може опростити и што не може, о томе суди онај, у чијој је власти опроштење.

Онај премилостиви, који пашта, Он је уједно и свемогућ. И када се ми већ упуштамо да судимо о моћи Његовој, онда бар да судимо правилно. На

ако не знамо, онда бар да питамо оне, који су се о моћи Његовој освједочили. Зашто не питамо н. пр. Јова? Он би нам казао, да он *зна, да Бог све може и да се не може сметн што Он хоће* (Јов 42, 2).

А да упитамо и оне тешке грјешнике, који су осјетили величину милости Божје на себи, они би нас тек увјерили, да се може искајати и најпрљи гријех. Или смо их можда питали? Па да ли нам стари *Израиљци* (Суд. 10, 15. 16) веле, да се неможе и велика множина гријеха, чак и тешких, искајати? Или нам је *Давид* казао, да нема опроштаја за тешки гријех блуда и убијства (II Цар. 12, 13)? Или нас *Ниневија* увјерава, да се не можемо повратити и из извјесне пропасти (Јона 3, 4—10)? Или нам *цариник* казује, да кајање не помаже (Лука 18, 13)? Или *Петар* (Мат. 26, 75. Јов. 21, 17)? Или *Закхеј* (Лука 19, 18)? Или *разбојник* (Лука 23, 40—42)? Или богохулник *Савле* (I Тим. 1, 13)? Или можда *Коринћани* (II Кор. 7, 9)? И ко би могао набројити све оне примјере помилованих грјешника, који су кајањем и врло тешке и најтеже гријехе своје искајали! Та и онда, када нам ријеч Божја за који гријех вели, да се *неће опростити* (Мат. 12, 31) и тада не мисли Он на гријех, него на онога који се за њ не каје.

Или ти што осјећаш величину својих гријеха мислиш, да Бог неће хтјети опростити их? А зар не знаш, да *Он не ће да ко погине, него сви да дођу у покајање* (II Петр. 3, 9), не знаш ли да је *Он истинит и праведан и да ће нам опростити гријехе, ако их исповједимо* за њих се покајемо) *и очистити нас од сваке неправде* (I Јован. 1, 9)?

Ако то све знамо и на уму имамо, онда наше избјегавање кајања, ради тога разлога, није ништа друго него *очајавање*, или *невјеровање у милост Божју*, а то је опет, као што и из катихизиса знамо, гријех.

Ето такви су наши разлози, са којима се ми кајању укланјамо. Ништави су и гријешни и немогу нас оправдати.

Не, не, љубазни! Све у опће због чега ми кајање одлажемо, или га избјегавамо, све су то лажи, измишљотине *злог духа*, који нас је на све начине заокупио, само да се изневјеримо дужности својој. Он нам шапће: не доспијева се сад, он нас успављује говорећи нам: има за кајање још времена, он покреће лажни стид и грјешни у нама да нас од кајања задржи, он подиже сумњу у нама о вриједности кајања пред свештеником, слабим и грјешним, он нас тјера и у очајање, само да нас не пусти у кајање! Све лажи овога свијета смишља он, само да нас одржи у својој власти и заварака нас на све миле руке, само да се Богу не обратимо.

Али ми би требали послушати ријеч и опомену апостола, да се не дамо од никога варати, па да се не дамо варати ни измишљотинама злог духа, који је јадан и тужан, када се на небесима весеље учини, због једнога покајника (Лука 15, 7).

Гонећи од себе далеко сва лукавства његова, треба свагда с повјерењем да се обраћамо човјекољубивом Богу у искреном и правом кајању, без којега нам спаса нема, ни овога ни онога свијета. Амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак)

Шесто је дело милости духовне — *не враћати зло за зло, које су нам учинили други*. Ово дело милосрђа извршујемо ми, када проузроче нам увреде ма какове оне биле подносимо добродушним трпљењем Христа ради. Овој врлини учи нас св. апостол Петар говорећи: *ако добро чинећи и страдајући трпите, то је угодно пред Богом. Јер сте на то и позвани: јер и Христос пострада за нас, оставивши нам пример, да следујемо стопама његовим.* (1. Петр. II. 20—21.) Ми нисмо дужни платити злом за зло по речима Апостоловим: **не воздајући зла за зло.** (— III. 9.) Напротив, када трпимо ма што неправедно, дужни смо молити од Бога опроштење непријатељима нашим, молити се Богу за њих,

Најузвишенији је пример ове врлине — сам Христос. Он — како говори Апостол — **укорјемъ противъ не укорјаше, страждя не прещаше** (— II. 23) Напротив неправедно осуђен на смрт и трпећи ужасна телесна страдања, Он се са крста молио Оцу небеском за своје распиваче, говорећи: *Оче, опрости им, јер не знају шта чине.* (Лук. XXIII. 34.) Пример за пратње овога духовнога милосрђа налазимо и у животу светитеља. Св. девица Фавста у 13. год. после рођења своја предана је била жестоким мученьима за веру Христову. Она је чврсто подносила сва мучења, која је над њом напрашивао, по наредби императора Максимијана, неки Максим. Шта је учинила Богом укрешљена мученица? Је ли молила она на свога тирана небеског гнева? — Не, она је само ускликнула: Благодарим ти премили Исусе, што си ме удостојио исповедати свето име Твоје... Још Те молим, помилуј Максима, просвети га вером и утврди у страху Твом.“ — И закста умекшало се срце мучитеља и он је исповедио веру у Христа. У том тренутку отворила су се небеса и јавно се међу монасима и светитељима својим Син Божји, који је благосиљао новообраћеног Максима (Минеј 6. фебр.)

Седмо је дело милости духовне — *од срца праштати увреде*, као да нам оне нису ни учињене речима или делима. Томе нас учи сам Господ: *Опраштајте* — заповеда Он, — *ако шта имаше на кога, да и Отац ваш, који је на небесима, опросши вама грехе ваше.* (Марк. XI. 25.) На питање апостола Петра, колико је пута потребно опростити грехе, да ли седам пута, Христос му је одговорио: *не велим ти седам пута, него седамдесет пута седам.* (Мат. XVIII. 22) Тим начином ми смо дужни непрестано опраштати од свег срца све увреде и неправде. Навешћемо поучан пример за ово дело милосрђа. Један старац, по имену Кир, пошто је био миран и сасвим кротак, није се допао браћи. У току времена недозадење ово још се боље појачало: не само старији, него чак и млађи, који су се у искушењу налазили, вређали су га и често изгнали из стола. То је трајало 15 година. Догодило се, да је у тој обитељи био св. Јован Лествичник. Видећи да кротки старац изгњен из стола често леже спавати гладан, претодобни га је запитао: „Реци ми, шта значе ове увреде против тебе? — Верујмн љубљени Христу госте. — одговорио је смерни старац, — да браћа тако поступају не из злобе, они ме само кушају да ли достојно носим анђеоски образ Ступивши у ову обитељ, ја сам чуо, да је монаху дужност бити у искушењу 30 година и ја сам проживео већ једну половину.“ (Пролог. 12. март.) Ето примера за поступак у односима са оним, који нас увреди. Кротки Кир не само да се није нашао увређеним на њихове увреде, него је још те увреде посматрао са боље стране. Он им је давао бољи смисао не гледећи на то, што су оне биле безумне, чувао је част оних, који су сами себе обешчастили, сматрао је срећом, што би други сматрали великом несрећом за себе.

То су дела милости духовне. Душевне невоље особито треба да изазову наше саучешће. Грех, која царује у души ближњих; страсти, које владају срцем њиховим, гнев Божји, који су они навукли на себе, опасност — у којој они живе, — да ће бити лишени вечнога спасења, — те жалосне слике морају изазвати сузе, морају побудити саучешће. Ко да не буде тронутим због плачевног опасног стања душе, која се налази у греху, живи у гневу Божјем, свакога тренутка стоји на рубу пропасти, — потребно је имати каменито срце, потребно је пагубити сваки осећај „Подај ма и саму маленкост сиромаху — учи св. Григорије Богослов — и то неће бити маленкост ономе, који је у свему оскудан, и неће бити маленкост ни Богу, ако је дар учињен по могућности. Место великога дара принеси усрдност. Немаш ли ничег? Утеши сузом. Велика је утеха, несрећноме, ако се ко на све душе смилује на њега; несрећа се много олакшава искрени саучешћем.[1])

Милост ближњему може указати свако, у сваком звању и положају. Богати може указивати милост ближњему, ако жртвује од свога имања на добротворне заводе или дарежљиво даје милостињу сиромасима; сиромах — својим признањем према богатоме, својом молитвом за доброчинитеље. Лекар може указати милост ближњему, ако по првом позиву хити у помоћ болеснику без обзира на награду; ако се не одриче болесника сиромашних, који га немају чим наградити. Старешина може указати милост снисхођењем, кротошћу према грешнима, пажњом према заслугама потчињених и награђивањем

[1]) Св. Григ. Бог. Слов. о бедн. стр. 32.

истих; потчињени — свагдашњом тачношћу, покорношћу, усрдношћу. Учени може указивати милост ближњему просвећујући незнање, водећи у круг правога суђења о вери, о животу, о циљу бића човечјег на земљи, о добрима земаљским, о смрти, о правди Божјој, о суду Божјем, изобличавајући опште пороке. Пастир цркве може указивати милост искреним старањем за спасење душа људских, усрдним поучавањем стада свога речи Божјој, свагдашњом готовошћу у вршењу парохијалних дужности, у давању савета, поука, утеха; стадо — поштовањем и признањем према пастирима, снисхођењем према њиховим недостатцима и усрдном молитвом за њих. Речју — никаково звање, никакав положај не може бити препреком за вршење дела милосрђа.

Ми смо дужни указивати милост сваком, који је у истину страда. **Всякому просящему от тебе дай** — учи Господ. (Лук. VI. 30.) Значи, потребно је уверити се само, — не правећи разлике по лицу, положају, пореклу, вероисповести, — да ли је човек заиста у нужди, заиста достојан саучешћа. При том је дужност добро чинити и помагати драговољно, искрено и услужно, непритворном љубављу и без сваке зловоље. **Милуй**, говори св. апостол Павле, **со радующимися** (Рим. XII. 8.) т. ј. са готовошћу и услужношћу. *Сваки по вољи срца, а не са жалошћу, или од невоље: јер Бог љуби онога који драговољно даје* — учи исти апостол. (2. Кор. IX. 7.) „Чинити милостињу — учи св. Јован Златоусти, — значи не само давати, него са усрдношћу и радошћу и са осећајем благодарности према примљеном. И тако, ако ко не даје са таковим расположењем, боље нека не даје. Јер то није милостиња, него страшен издатак... Још је и то милостиња, ако ју дајеш са радошћу и мислиш, да сам више добијам, него ли што дајем.“[2]) Дужност је помагати не из таштине и самољубља, не из жеље за благодарношћу и наградом, но бескорисно, из љубави према ближњему и ради угађања Богу. Христос Спаситељ учи: *пазите, да милостињу своју не чините пред људима, да вас они виде... Кад дакле чиниш милостињу, не труби пред собом, као што чине лицемери по зборницама и по улицама, да их људи прослављају....* (Мат. VI. 1. 2.) *Чините добро и дајите у зајам не очекујући ничега.* (Лук. VI. 35.) „Милостиња заражена болешћу таштине — није сва. Златоусти, — није већ дело милосрђа, него хвастање и окрутност: јер тиме ти јавно исмеваш брата свога. Милостиња се састоји не у том, да би само давали новац, него у том, да би давали с хришћанским осећајем милосрђа.“[3]) При давању милостиње треба разликовати заиста бедне од бедних само по спољашности, претпостављати веће сиромахе мањим сиромасима, најдостојније — мање достојнима, своје блиске и рођаке — странима. Но не треба бити и сувише истражицом и избирачем према беднима, да не би лишили помоћи заиста оскудне. „Нема примера — говори св. Златости — да би се и сувише избирач у таковим случајевима угледао на ког светитеља. Но такови врло често нађа међу обманитеље. Зато вас молим, чинимо све у простоти.[4]) Св Григорије Богослов учи: „Много је боље пружити руку и недостојнима, него ли из опасности срести се са недостојнима, лишити доброчинства и достојне.[5]) Напослетку не треба много мислити о својим добрим делима, него сматрати себе само раздавачем дарова Божјих. „Ти никада нећеш бити дарежљивији од Бога, — говори св. Григорије Богослов, — ако и жртвујеш све, што имаш, ако дадеш са имањем и самога себе, јер и само то, што дајеш себе Богу, човек је добио од Њега Колико пута ти не вратиш Њему и све више тога преостаје на теби, ништа ти своја не дајеш, јер је све од Бога.“

Дела милосрђа према томе су особито узвишена, јер их сам Бог узима к себи. Дајући милостињу, ми је дајемо самоме Богу. Христос Спаситељ сваку милост, која се указује ближњем, усваја себи самоме. *Кад учинисте једноме од ове моје најмање браће* — говори Он — *Мени учинисте.* (Мат. XXV. 40.) Зар то није награда за милостивога — давати милостињу самом Спаситељу нашем? Но и осим тога милостиви добија од Господа велике награде, удостојава се високога блаженства. *Ти ће бити помиловани* — говори Христос о милостивима, Милостивима се обећава помиловање. А шта је човеку грешнику потребније од свега, ако не помиловање? Потребна му је пре свега милост Божја, продужење Божјег дуготрпљења, побуда

[2]) Бес. на посл. Филип. 1. бес.

[3]) Бес. на 2. посл. Кор. Бес. 13.

[4]) Бес. на посл. Филип.

[5]) Дела у руск. прев. стр. 119.

душе на покајање, опраштање греха, помиловање на страшном суду Божјем. Зато се и св. црква на сваком црквеном богослужењу више пута обраћа Богу са речима: Господи помилуй! Обећање Господње милостивима простире се на садашњи и на будући живот. *Опраштајте, ако што имате на кога* — говори Спаситељ, — *да и Отац ваш који је на небесима, опрости вама грехе ваше.* (Марк. XI. 25.) Речи ове односе се на садањи живот. И у молитви Господњој ми молимо по заповеди Христовој: **и ѡ.таки намъ долги наша, ѩкоже и мы ѡстав'ляемъ должникомъ нашымъ.** (Мат. VI. 12.; Лук. XI. 4.) — у нади, да ће за малу милост нашу према ближњима Бог по безграничној доброти својој дати нам велику своју милост, опростити нам наше велике дугове, наше грехе, којима ми вређамо Њега сваки дан, сваки час. А немилосрднима се неће опростити греси, као што Господ учи: *ако ли не опраштате људима греха њихових, ни Отац ваш неће опростити вама греха ваших.* (Мат. VI. 15.) Св. Јован Богослов пита: *Који дакле има богатство света овога и види брата свога потребна и затвори срце своје од њега, како љубав Божја станује у њему?* (1. Јов. III. 17.) Тако Господ дарује милостивима милост у овом свету, враћајући им двоструко за она доброчинства, која они указују другима, праштајући им грехе, слушајући им молитве, даривајући их својим даровима.

Милостиве напослетку очекује милост и на последњем суду. *Јер ће ономе бити суд без милости, који не чини милости* — учи св. апостол Јаков. (Јак. II 13.) Како нам немилосрђе затвара двери царства небеснога, тако нам напротив милосрђе отвара двери царства, чистећи и уништујући многе грехе. *Хвали се милост на суду* — учи апостол. *Благо ономе, који разумева о сиротом и убогом* — говори Псалмопевац — *у зли дан избавиће га Господ* (Пс. XL. 2.). *Јер милостиња избавља од смрти и она чисти сваки грех,* рекао је анђео праведноме Товиту. (Товит. XII. 9.) Велику милост Божју добијају милостиви на последњем страшном суду. Господ на страшном суду Сам ни о чем другом неће споминати, него само о делима милосрђа, и опредељење на блажену или несретну вечност биће Њим одређено судећи по томе, да ли је ко милосрдан био према ближњему своме, или неосетљив, хладнокрван, окрутан. *Идите од мене проклети у огањ вечни приправљени ђаволу и анђелима његовим,* (Мат. XXV. 41.) — чује немилосрдни грозни суд праведнога Судије. А утешне речи вечнога помиловања, позивајући их вечноме блаженству, чује од Господа милостиви. *Ходите благословени оца мога, наследите царство, које вам је приправљено од постања света,* (— 34.) — рећи ће милостивима милостиви Судија и отворице им се двери вечнога блаженства.

И тако: *благо милостивима, јер ће бити помиловани.* Богате су и утешне награде, које Господ обећава онима, који имају саучествујуће срце, свагда указују дела милости својим ближњима, — треба да нас побуде срдачном расположењу према ближњима, треба да нас побуде, да им указујемо милосрђе, када сиротују и страдају. Милостивима су упућене речи Господње: *Биће плата ваша велика и бићете синови Вишњега.* (Лук. VI. 35.). (Наставиће се).

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станинић парох.

(Наставак).

Питање је само: вреди ли помаже ли што детету вера родитељска? те дакле, може ли се детету на основу родитељске вере крштење дати?

Да би на то питање одговорити могли, треба да размотримо друго питање: користи ли деци врлина, и односно шкоди ли деци грех, и то лични грех њихових родитеља?

Овдашњи назарени на то питање одговорише, да детету не користи родитељска врлина а нарочито да детету ништа шкодити не може родитељски грех, те у потврду своје тврдње наведоше речи пророчке: „Шта хоћете ви, који говорите причу о земљи Израиљевој говорећи: оци једоше кисело грожђе, а синовима трну зуби? Тако ја био жив, говори Господ, нећете више говорити те приче о Израиљу.“ и даље: „Која душа згреши, она ће умрети, син неће носити безакоња очина, нити ће отац носити безакоња синовљенога; на праведнику ће бити правда његова а на безбожнику ће бити безбожност његова.“ (Језек. 18., 2.—3. и 20.) — Упозорени пак на речи Анђелове Аврааму речене: „собом се заклех, вели Господ: кад си тако учинио, и писи пожалио сина својега,

једница својега, зашта ћу те благословити, и семе твоје веома умножити, да га буде као звезда на небу и као песка на брегу морском; и наследиће семе твоје врата непријатеља својих; и благословиће се у семену твоме сви народи на земљи, кад си послушао глас мој“ (I. Мој. 22.. 16—18.) и опет на другу Божју заповед, у којој Бог вели народу Израиљском: „... ја сам Господ Бог твој, Бог ревнитељ, који походим грехе отачке на синовима до трећега и до четвртога кољена..“ (II. Мој. 20., 5) — назарени одговорише: „тако је било у старом завету, али није тако у новом завету.“ — Али да је и у новом завету тако било и тако јесте сведоче речи Христове „књижевницима и фарисејима“ речене: „...ево ја ћу к вама послати пророке и премудре и књижевнике; и ви ћете једне побити и распети, а једне бити по зборницама својима и гонити од града од града да дође на вас сва крв праведна, што је проливена на земљи од крви Авеља праведнога до крви Зарије, сина Варахијина којега убисте међу црквом и олтаром.“ (Мат. 23., 34—35.) За што да на „књижевнике и фарисеје“ времена Христова „дође“ чак „крв Авељева,“ кад они Авељеву крв пролили и пролити нису могли? Даље: када Христа воденше на распеће и када „за њим иђаше мноштво народа и жена, које плакаху и нарицаху за њим. А Исус обазревши се на њих рече: кћери Јерусалимске! не плачите за мном, него плачите за собом и за децом својом. Јер гле, иду дани, у које ће се рећи: благо нероткињама, и утробама које не родише, и сисама које не дојише.“ (Лука 23., 27—29.) На за што су „кћери Јерусалимске“ имале плакати не само „за собом,“ него „и за децом својом“? Не зар због греха, те због проклетства, које осудом Христовом навукоше на њих и на децу њихову — њихови мужеви? Не зар због зле судбе, која је о разорењу Јерусалима снашла и постигла не само оне, који викаше: „**кезни, кезни, распни га**“, него и њихове жене и њихову децу? — На послетку: кад је оно Пилат видео и уверио се, да судије никако неће да одустану од осуде Христове, те да ће Христа Јудејима на распеће предати морати, то Пилат, да би себе оправдао: „узе воду те уми руке пред народом говорећи: ја нисам крив у крви овога праведника: ви ћете видети. И одговарајући сав народ рече: крв његова на нас и на децу нашу.“ (Мат. 27., 24—25.). Свакако је проливање крви Христове грех; па, ето, тај грех примају и навлаче Јудеји не само на себе него и на децу своју.

Вредно је рећи и навести, како се овдашњи назарени владање и шта одговорише на навод последњих речи св. писма. Упозорени на то, да Јудеји примају крв Христову не само на себе, него и на децу своју, назарени одговорише: „е па има деце и од 60 година“, чиме хтедоше рећи, да су Јудеји примили и примити могли крв Христову на себе и на своју одраслу, а не и малену децу. Тада им буде постављено друго питање. Познато је, да назарени тврде, да се дете може крстити само од 12 год., а испод 12 година — никако; да се, дакле, деци греси почам са 12 година урачунавају. Према томе буду упозорени, да је у гомили људи, која је викала Пилату „крв његова (Христова) на нас и на децу нашу“ бити могао, па и бити морао и такав човек, који је — рецимо — имао двоје деце; једно од 16. а друго од 2 године дана старо; те онда буду запитани: да ли је тај човек, тај отац крв Христову примио односно грех навукао на обадвоје деце своје, или само на једно? — На оно се назарени најбоље — што но реч — „у небраном грожђу“, те се згледнуше, не знајући, шта ће одговорити. Али им је одговорити ваљало. И већ „старешина“, а с њим и други један од главнијих назарена, а који у осталом у св. писму од „старешине“ вештији и окретнији беше, као они, који реч воднше, да признаду и исповеде, да је тај човек, тај отац примио крв Христову и навукао грех на обадвоје деце своје, дакле не само на старије и одраслије, него и на оно мање и млађе, те по томе, да дете пати и патити може за грехе својих родитеља; — кад али од један пута њини трећи, и опет један од главнијих назарена, а који је дотле ћутећи мирно седео, па дошао ближе „старешини“ и оном другоме „брату“, те им повикну: „та људи не примајте то!“ за тим стадоше увијати и извијати, разна места св. писма наводити и на њих сваштa изводити; али да су постављено питање обишли, и да на њега позитивно одговорили нису — то се разуме, јер то је њихов обичај; напослетку се сва тројица сложише, и изјавише, да дете не пати и патити не може због греха својих родитеља. Но тек што се у томе сложише и то

пајавише те мало постојаше, а они рекоше и потврдише, да је „проклетство, да је грех, који Јевреји приме и навукоше на себе, па и на нас и на све људе“!! Дакле: устручавају се признати и рећи, да дете пати и патити може за грехе својих родитеља — што стоји: а не устручавају се признати и односно потврдити, да је крв Христова коју Јевреји приме на себе, пала и — „на нас и на све људе,“ да, дакле, одрасли арели људи пате и патити могу због греха туђих људи — што и не стоји?! —

Сироти назарени! Они су се ућутели у смисао св. писма — како но се то вели — „као пиле у кучине“, па не знају, како да се исплету; трзају час тамо, час амо, ма никако да се исплету, и куда год потегну, изаћи не могу. Њих човек свакако само жалити може и мора јер су они — као што Христос Спаситељ вели — „сметени и расејани као овце без пастира.“ (Мат. 9., 36.) За њих у строгом смислу важе речи апостолове: „хтели би да буду законици, а не разумеју, ни шта говоре, ни шта утврђују.“ (I. Тим. 1., 7.). те лутају и блуде по мраку незнања.

Но да оставимо назарене, па да идемо даље, да видимо, да се уверимо, помаже ли што деци вера родитељска, кад им већ грех родитељски као што се уверисмо — шкоди.

У „делима апостолским“ читамо, да је „тамничар“ запитао св. апостола Павла и садругу му Силу: „господо! шта ми треба чинити, да се спасем? А они рекоше: веруј Господа Исуса Христа и спашћеш се ти и сав дом твој.“ (16., 30.—31.) — Овде се, дакле, за „веру“ тамничареву обећава „спасење“ не само њему, него „и свем дому његовом“, те по томе жени и деци. — Жени туђинци, жени Хананејци, чији је „кћер врло мучно ђаво“, те која се Христу за помоћ обратила, Христос Спаситељ, чувши веру њену, вели: „О жено! велика је вера твоја, нека ти буде, како хоћеш. И оздрави кћи њезина од онога часа“. (Мат. 15., 28.) — Пред Христа Спаситеља доводи неки јадни отац своје несрећно дете, које „дух неми ломи и много пута баца га у ватру и у воду, да га погуби“, па у болу и у тузи својој јадни отац Христу се моли и вапије: „него ако што можеш помози нам, смилуј се на нас. А Исус рече: ако можеш веровати; све је могуће ономе који верује. И одмах повикавши отац детињи са сузама говораше: верујем, Господе помози мојему неверју... А Исус узевши га (дете) за руку подиже га; и уста.“ (Мар. 9., 17—27.) — Старешина зборнице Јудејске, Јаир, дошав пред Христа Спаситеља, моли Га, „да уђе у кућу његову“ и да помогне његовој кћери јединици која „умираше“. Одазивајући се молби тој Христос се упути кући Јаировој. На по пута га кући Јаировој сретоше Јаира и Христа слуге Јаирове, па рекоше Јаиру: „умре кћи твоја, не труди учитеља“; но Христос рече Јаиру: „не бој се, само веруј, и оживеће;“ на тако је и било (Лука, 8., 41.—56.).

Нису ли, нарочито три последња навода и од самога јаркога сунца јаснији докази, да Бог за веру родитељску чини добра деци; да, дакле, вера родитељска деци користи, деци помаже? — Па кад Бог за веру родитељску чини добра деци, и то деци, већ старијој, одраслијој, која би већ и сама својом вером за себе што учинити могла, зар да Бог онда не би хтео и да не ће за веру родитељску учинити добро деци маленој и неразумној, а уз то невиној? И кад Бог за веру родитељску даје деци здравље телесно и живот земаљски: зар да онда Бог не би хтео и да не ће веру родитељску дати деци здравље душевно и живот небески? И кад Бог за веру родитељску враћа у детиње тело већ Богу одлетелу душу — што је велико и веће — зар да онда Бог не би хтео и да не ће очистити детињу душу од прародитељскога греха; душу, која је још у телу, а грех, који су на детињу душу сами родитељи навукли — што је мало и мање? Јесте, зар да Бог за веру родитељску не би хтео и да не ће дати деци св. крштење, ту кућку спасења и залогу живота вечна?

А да вера родитељска доиста није без икаква уплива на децу, и то баш с погледом на њихов душевни живот, сведочи св. апостол Павле, који вели и учи: „Јер се посвети муж некрштен женом крштеном, и посвети се жена некрштена од мужа крштенога; јер иначе деца ваша била би нечиста, а сад су света.“ (I. Кор. 7., 14.) Па ако су деца „света“ баш и онда, ако је и само једно од родитеља крштено а друго није, нису ли онда деца још и пре „света“, ако су обоје, и отац и мати крштени? И не утиче ли „крштење,“ и односно вера родитељска већ на децу; не доприноси ли томе, да су она „света“, још и пре крштења“. У

тумачењу своје ових апостолских речи између другога врло згодно и добро примећује Биспинг: „из овог места следи: 1) да ту деца, од хришћанских родитеља рођена већ и пре св. крштења имала над децом незнабожачких родитеља то преимућство, да су била телесно некако „света“ чиста 2) следи да су у првој цркви деца хришћанских родитеља баш због те чистоће сматрана, да она бар спољашње цркви припадају, да су „света.“ 3) јасно је, да у првој цркви дечије крштење још није у опште постојало; јер кад би ово место о крштеној деци разумели, онда навод овај (т. ј. да су деца „света“) не би имао никако места. Али је свакако у овим речима назначена идеја, на које се дечије крштење са свим природно развило. Јер ако су деца хришћанских родитеља већ по своме порисхођењу телесно чиста; ако она већ усљед свога рођења на неки начин припадају по телу цркви, то ни нама никаква разлога, за што да се она св. крштењем са свим и потпуно у крило цркве не приме, та она (т. ј. деца) као Christiani nati имају права на св. крштење.“ (Наставаће се.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Поводом веридбе престолонаследника Црногорскога Данила.) Црногорски престолонаследник књажевић Данило верио се у Петрограду са кћерју Његова кр. Височанства престолонаследника Мекленбурга Стрелица, великом војводкињом Јутом Александром. Тим поводом управио је витешки клеш Црне Горе, Њ. Височанство Никола I., на Његову Светост, преузвишенога господина патријарха *Георгија*, дана 5. (14.) о. м., овај брзојав:

Његовој Светости српском патријарху Господину **Георгију**

Осјећам особитим задовољством да јавим Вашој Светости, да се мој драги син престолонаследник Данило вјерио у Петрограду са кћерју Његова краљевскога Височанства престолонаследника Мекленбурга Стрелица и да миле вјеренике препоручим Вашим светим молитвама и благослову.

Никола

Његова Светост је благоизволела одмах на ово радосно саопштење брзојавно одговорити и високом пажњом Његова Височанства затражени благослов свесрдно поделити сретним вереницима.

(Ред богослужења.) *Свете страсне и светле седмице у светим Божјим Храмовима Богом штићенога града Карловаца.*

На Свети и Велики Понедељак, Уторак и Среду после јутрења, свршеног у обично време, вршиће Њ. Светост Архијерej наш и Патријарх са свеколиким месним свештенством Чин Мироварења (кухање св. Мира) у својој резиденцији.

На Свети и Велики Четвртак на Василијеву литургију, (у Саборној Цркви архијерејску, на којој ће се свето Миро осветити), звониће у $9^1/_2$ часова пред подне, на бденије „на свете и спасителне страсти Господа нашег Исуса Христа“ клепаће у $5^1/_2$ часова пред вече.

На Свети и Велики Петак клепаће на Царске Часове у 10 пре, а на вечерње у 4 часа после подне.

На Свету и Велику Суботу на опело Христово клепаће у $2^1/_2$ ч. у зору, а на Василијеву литургију у $1^1/_2$ час после подне.

У Недељу Пасхе или Први Дан Ускрса на Воскресење звониће у $2^1/_2$ ч. у зору, на литургију (у Саб. Цркви архијерејску) у 9 пре, а на вечерња у 4 часа после подне.

Други и Трећи Дан Ускрса на јутрење, литургију и вечерње звониће у обично време.

У *Карловцима*, у Суботу Воскресенија Лазарева 1899. год. ***Патријарашки Сновофилакс.***

(Г. Глигорије Гершић) ректор и професор Велике Школе у Београду, умировљен је са мировином, која му припада по годинама службе.

(Протопрезвитер г. Ђура Страјић) предао је досадање своје парохијско место у Сентомашу и примио протопрезвитерско звање у Вел. Бечкереку. Новоме окружноме протопрезвитеру желимо, да помоћу Божјом настави ревно и у новоме делокругу деловање, као што га је и досада вршио.

(Стечајни испит.) Администратор парохије у Дуна Сечују, јереј *Александер Плетић*, положио је пред испитним повереништвом у Св. Андреји стечајни испит.

(Јован Чупић) абсолвирани богослов Черновичког богословског факултета, положио је 3. (15.) о. м. на истом факултету први строги испит (ригорозум)

из историјско-библијске групе богословских наука, *са одличним успехом.*

(**Старокатолицизам у прошлој години**) Како пређе, тако и прошле године старокатолици су се свим силама старали, да уреде своје односаје спрам других цркава, а нарочито спрам наше православне цркве. Томе је особито погодао „Међународни богословски журнал“, што га је у Берну издавао старокатолички професор Мишо. Многи чланци овога листа показаше не само ученост старокатоличких професора, већ и искрену жељу, да чисто објективним и научним путем одреде своје догматичке односаје нарочито спрам православног истока. Познани беху и нестарокатолички богослови, да пошљу у тај лист своје чланке. И заиста, неки руски, грчки, српски, енглески и др. богослови, одазваше се тоже са својим трактатима, тако, да је лист у потпуном смислу добио карактер међународно-богословски. Поред тога, старокатолички проф. Мишо послао је читав ред писама у „Москов. Ведомости“ с циљем, да светски образованом руском друштву разјасни суштност и тежњу Старокатолицизма. Та писма одликују се особито мирном и расудном темељитошћу. Ове године мисли се одржати међународни старокатолички конгрес, који ће свакако назвати жив интерес, тим већма, што ће у то доба довршено бити капитално дело проф. Фридриха о животу и раду Делингера, знаменитог иницијатора старокатоличког покрета. Први део тога дивнога дела већ је угледао света, те и ако је у њему биографија доведена тек до 30-тих год., ипак личност Делингерова и за то време указује се у својој моралној величини, а у његову раду већ се показују они здрави црквено-религијозни погледи, који су га касније прикалили, да устане против незаконитих присвајања папства, што је и учинио после Ватиканског сабора.

(**Језуитски ред законом дозвољен у Немачкој**). Мајски закон од 1872. год. забрањује језуитима повратак у Немачку. Фактички та забрана већ давно не постоји и језуите слободно живе и раде тамо — под именом разних „просветитеља“ и духовних отаца. Али то њима беше мало, те недавно, подупрти ултрамонтанском странком, затражише од парламента јавну дозволу, да се могу слободно у Немачку повратити. Два предлога, која беху у корист њиховог парламенту поднесени, парламент је примио са врло незнатним ограничењима. Тако је давнашњу сврху ред тај постигао: јаког гарди папства опет је отворен слободан пут по Немачкој, где ће она и опет отпочети своју пропаганду — ad majorem Dei gloriam.

(**Стање римокатолицизма у Немачкој.**) Језуитски ред повратно се у Немачку. Немци су сигурно заборавили знамениту пареку папе Климента XIV., када су му предлагали да измене устав реда, како би језуите постале сиисходљивије духу новије културе: Sint ut sunt, рекао је папа, aut non sint, и радије је укинуо ред, него што би му изменио конституцију. За Пија VII. појавно се је опет ред, са истом конституцијом и смешно би било под таковим околностима надати се, да ће језуите сада бити од користи немачкој култури. Њима је сада отворено широко поље да наставе свој некадашњи рад, јер у Немачкој има 18,660.000 душа римокатоличке вероисповести, по 11.112 парохија, са 18.348 мирских свештеника и 936 патера калуђера различних редова. Од мушких монашких редова има у Немачкој: августинаца, бенедиктинаца, цистерцита, доминиканаца, францишканаца, кармелита, картезианаца, редемпториста и траписта, осим језуитског реда. У ових тих редовима има свега 2.332 калуђера, од којих су скоро трећина (818) францишканци. Овамо нису убројане још разне калуђерске конгрегације, број којих повишава горњу цифру до 4.116 људи. Но ако је број калуђера у Немачкој релативно мален, број калуђерица далеко га је надмашио, јер износи 32.731 душу.

(**Папска посланица о „американизму“**). У римским листовима публикована је папска посланица против т. з. „американизма“. Папизам, као система апсолутизма, мора свуда да се бори с народним покретом, који хоће да збаци са себе туђе иго. У Немачкој мора оно да се бори германизмом, у Француској с галиканизмом и најпосле у Америци с американизмом! Ево већ око две године како се у Америци међу римокатоличима примећује кретање, у ком папске зилоте виде крајњу опасност по Ватикан, јер Американци теже да оснују независну — америчанску цркву. Папски доглавници саветовали су папи да баци анатему на вође покрета. Али опитроумни папа, досетио се, да би то само створ погоршало, јер су вође покрета најугледнији представници римске цркве у Америци, као архијепископ Ирленд и др. С тога се папа у својој посланици ограничио само на опће савете о послушности мотери цркви и благ укор због тежње за оцепљењем од њега. Посланица је у Америци изазвала добар утисак, и њен мирни тон брже је у стању угушити покрет, него грозна анатема.

(**Јубилеј Катарине Бора**). Немајући других јубилеја протестантска Немачка прославила је 29. јануар о. г. 400-годишњицу рођења знамените калуђерице Катарине Бора, која је касније постала женом

Мартина Лутера. Са својственом им научном брижљивошћу Немци су потпуно разрадили питање о дану и години њена рођења, те дошли до убеђења, да се она родила 29. јануара 1499. године.

(† **Јереј Атанасије Николић**) парох у Шашинцима премину је, напрасном смрћу, дана 5. (17.) о. м. у Бечу, кано је био одмео своју ћерку на лечење. Тело му је опојано у православној српској цркви у Бечу, а за тим сахрањено на тамошњем централном гробљу. Лака му земља и вѣчнаа памать!

(† **Јереј Милош Теодоровић**) администратор парохије у Кисачу, премину је, ударен капљом, дана 4. (16.) априла о. г. Рођен је био 1826. г., рукоположен за ђакона 25. јануара 1881, а 26. јануара исте године за презвитера. Ове године је изабран био за пароха у Десног Сент-Ивану, но, ето, не дочека, да парохом постане. Много година је учитељевао. Лака му земља и вѣчнаа памать!

Именик

даровалаца за унутрашње уређење и украшење православне српске свето-Вазнесенске цркве у Грачацу.

По 200 фор. Политичка општина Грачац. — По 100 фор. Нико А. Ристовић, трговац. — По 50 фор. протојереј Мојсије Мајсторовић. — По 25 фор. Стево А. Ристовић, Бока Н. Ипировић, трговац; Трифун Н. Мандић, посједник. — По 20 фор. Јанко Петровић, кр. поштар — сви из Грачана. — По 15 фор. Васо Дрсбац, финанцијални надстражар, Зларин. — По 10 фор. Јово Цвјетковић, ц. и кр. генералштабни пуковник, Беч; Петар Цвјетковић, ц. и кр. мајор, Загреб; Михе Цвјетковић, кр. пријамник у миру, Карловац; Никола Бук, трговац, Загреб; Илија Агбаба, кр. домобрански сатник, Осијек; Милош Гаћеша, кр. судбени официјал, Карловац; Н. Контић и Аврам Станисављевић, оружнички стражмештри. — По 5 фор. Владимир Матијевић и Лазо Лаћевић, трговци Загреб; Буде Бабић, равнајући учитељ и Јован Лабус, биљежник, Грачац; Васо Петричић, подначелник, Љубљана; Бождар Гаћеша, грунтовничар Сарајево; Марко Медаковић, кр. домобрански сатник Осијек; Мане Цвјетковић, порезни официјал Сребреница; Лука Керанић, оружник Добој. — По 2 фор. Госпођица Ана Гаћеша, Карловац; Чедо А. Бабић Сарајево. — Свега скупа 589 фор. а. вр.

Свима племенитим приложницима на братској помоћи и дару: срдачна хвала, а Господ нека их обрадује и награди. И опет хвала и живели!

У Грачацу, 1. априла 1899.

Црквени одбор.

Јавна благодарност.

Гђа. Марија Ичко из Добановаца (срем) путем поште послала је, за покој душе свога Димитрија и Николе, за овомонастирску св. цркву један свилени чаршав са обећањем, да ће у току времена и са другим даровима овај манастир и св. цркву обдарити.

Бог милитвама српскога свештитеља Саве, — нека благослови побожну и честиту Српкињу и ктиторку Марију, а њеним милим покојницима нека дарује рајски живот.

Живела ктиторка и хвала јој!

Братство
манастира Вел. Ремете.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 15.

САДРЖАЈ:

Мил. Ј. [Манастир Хопово]: *Повратак* (Песма.) — Зар. Р. Поповић [Београд]: *Пред Косовом.* Белешке из доба 1874—1878. године 6. — Некрасовъ "*" (Драгослав) [Петроград] (Песма). — Чеда Мијатовић [Лондон]: *Кнез Градоје од Орлова Града.* (Приповетка из времена боја на Косову) 14. — Иван С. Тургењев *Једнодворац Овсјаников* (С руског Миливоје). 2 — Гроф Л Н. Толсти *Васкресније* (Роман) — Професор Милутин Јакшић [Карловци]: *О Арсенију IV. Јовановићу Шакабенти.* (Лекције из историје карловачке митрополије) 14 — Ковчежић: Књижевне белешке. Белешке о уметности. Позориште. Читуља. — Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор. За ђаке 3 фор. 50 новч. За остале земље 6 фор. годишње.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОБЈАВА ДРАЖБА. 45 1—2

Дана 22. априла (4. маја) т. г. у 9 сах. пре подне издаваће се на јавној дражби манастирски пашњак, састојећи се из сїсса 250 кат. јутара, за једну годину дана под закуп.

Ближи услови могу се сазнати код управе у Манастиру. Пашњанлук 200 фор.

У Манаст. Беочину 4. (16.) априла 1899.

Управа Ман. Беочина.

Број 522 и 550. К з. 78 и 79. 39 3—3

СТЕЧАЈ.

На парохију IV. класе у Уљанику и Врбовљанима, обе са станом у парави, прва са, друга без есесије у парави. Прописно састављене и ваљано инструиране молбенице, имају се надлежним путем Епархијској Конзисторији овој најкасније до 8. (20.) маја поднијети.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

Број 612 и 619 К. зап. 106. 41 3—3

ЕДИКТ.

У предмету бракоразводне тужбе Савете Париповић рођ Зукановић, сада у Сиску, против супруга Ђуре Париповића бившега трговца у Даровару а сада непозната боравишта, позива се овим исти Ђуро Париповић, да пријави Епархијској Конзисторији овој боравиште своје или означи правозаступничка себи у року најдаље од 3 мјесеца по првом увртиењу Едикта овога у „Српском Сиону" тим пре, што ће се у противном случају поднијета против њега бракоразводна тужба расправљати даље са куратором „ad actum" и на властиту одговорност његову.

Из сједнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 11. (23.) марта 1899.

36 ДОСТАВЉА ОБЈАВУ ЛИЦИТАЦИЈЕ. 4—5

На основу закључка срп. прав. црквено општине у Острову од год. 1898 31. маја број 5. и одобрењем слав. епарх административног одбора у Вршцу, Број Ех. 856. II. 36. ех 1898. год.

Расписује се ради оправке цркве лицитација на мањак и то на следеће послове као:

I. На зидарску а каменорезачку радњу са материјалом у износу од 683 ф. 05 н.

II. На дунђерску радњу са материјалом у износу од 501 ф. 09 н.

III. На молерску радњу са материјалом у износу од 164 ф. 19 н.

Свега 1348 ф. 33 н

1. Лицитација ће се одржати 7. (25.) априла 1899. год у 2 часа после подне у овдашњој комуналној основној школи.

2. Лицитатира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене коладације.

3. Општина задржава себи право повереља према подузетнику.

4. Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у овомесној комуналној основној школској дворани.

У Темеш Сигет (Острову) 17. (29.) марта 1899. год. Пошта Темеш Кубин.

Крста Јунгић, перовођа — Живан Станков, председник.

Ад бр. К. 30/124 ех ех 1899 42 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Ниђифора (Михајла) Дробца из Шашинаца против супруге му Љубице, сада непозната боравишта, — овим се позива супруга Љубица, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстати, или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 9. (21.) марта 1899

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 46 1—3

По наредби Славног Епарх. Школског Одбора у Вршцу Е. 190. Ш. 23. ех 1899. овим се стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишња 400 фор. бесплатан стан, са две собе, кујне и коморе с баштом.

2. Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију свршио и испит из мађарског језика положио, и да влада потпуно истим језиком.

3. Дужан ће бити недељом и празником као и на прећеосвећеној литургији сам појати (јер певача нема) и децу школску црквеном појању учити.

4. Пероводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу где буде позван присуствовати, а све остале школске дужности, прописане су кр. Школском Уредбом.

Неоспособљени неће се у обзир узети (јер таковог има ова општина). Рок стечају од данас за шест недеља дана, а звање наступа 1. септембра т. г.

У Ватину 8. априла 1899.

Сава Аџков, председник.

„Српски Сион" излази свако недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона" у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 16.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 18. априла 1899.

Црква.

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: Рад. М. Грујић.

I.

Чим се уму јасније показују поједине карактеристичне црте сваке вероисповеди, тим се више увераваш, да се вероисповеди не могу сједињити само једним вештачким, измишљеним споразумом о догмату, на челу узајамног уступања у небитним деловима. Оно, што је битно у свакој вероисповеди, једва да се може изразити и изјаснити на папиру или у одређеном облику. Оно, што је најбитније, најчвршће и најдрагоценије у црквеној вери то се не да схватити, то је слично оној разлици међу светлошћу и сёном, слично је осећају, што је постао из бескрајног реда осећања, престава и утисака, који се једно за другим низаху. Оно, што је најбитније — везано је и исплетено множином тако чврстих жилица с психичком природом сваког народа и с оњим, у њему укорењеним, начелима моралног погледа на свет, да се једно од другога не може одвојити. Људи разне вере и разног племена, при састанку у узајамном општењу, у многим одношајима, не могу као браћа да се осећају и једно другом руке пруже; но за то, да би се они као браћа сједињили у религиозном општењу духа, — треба им да много и дуго заједно проживе, да један другога у свим приликама живота схвате и испреплету се међу собом у најунутрашњијим жилицама душевне дубине. Тако се догађа, да Немац, који дуго времена у Русији проживи, и не свесно навикне да верује као и Руси, те се у руској цркви осећа као у својој рођеној. Тада он нама *долази*, постаје наш, а општење је његово с нама — потпуно духовно. Али ни претставити не можемо, да би ово или оно друштво протестантске вероисповеди, које је од нас далеко, те о нама само по чувењу суди, — могло се с нама сједињити у једну цркву органичком везом, и постати с нама једно по духу, искључиво на основу књиженог или апстрактног споразума о догматима и обредима. До сада се бар није склопила ни једна црквена унија на основу тога споразума: пре или после открило се лажно начело такове везе, а

плод његов никад не беше приграст љубави, већ узајамнога туђења, па шта више и злобе.

Сачувај Боже, да један другом веру порицамо; сваки нека верује како хоће, како му се боље чини. Но свако има веру у којој му је пријатно, која му је по души коју он љуби; и не можеш, а да не осетиш, када туђој вери приђеш, нешто несродно, туђе, да ту није — оно, што је код нас; ту је непријатно и хладно; ту не би хтео да живиш. Нека разум говори у апстрактном суђењу: та, они се може истом Богу. Осећај не може да се свагда споразуме са тим суђењем, — њему се каткад чини, као да се у туђој цркви не моли истом Богу.

Многи се смеју таковом осећању, па га називају сујевером и фанатизмом Узалуд. Осећање не обмањује увек; у њему се каткад истина исказује правије и вернije, него и у размишљању.

У протестантском храму, у протестантској вери Русу је хладно и непријатно. Вера му је милија од живота, — он осећа, да му је свеједно, или умрети или тај храм својим назвати. Ето непосредног осећаја. Но у том осећају много је и основних узрока. Ево један између њих, који особито поражава својом очевидношћу.

У богословској полемици, у споровима међу религијама, у савести сваког човека и сваког народа, једно од основних питања — питање о *делима*. Шта је главније — *дела* или *вера?* Познато је, да се о том питању још и данас препиру латински богослови с протестантскима. Покојни Хомјаков[1]) у својим богословским делима дивно је разјаснио, докле је већ дошла та обмањива схоластички — апсолутна поставка тога питања. Сједињење вере с делом, исто као и изједначење речи с мишљу, дела са речју — непостижан је идеал за човечју природу, као што је непостижно све, што је безусловно .... идеал који вечито покреће и вечито опомиње душу која верује. Вера без дела је мртва, вера, противна делима, мучи човека свешћу о унутрашњој лажи, но у необухватном свету спољашности, који обухвата човека, те пред лицем бескрајне вечности — шта значи *дело* или *сваколика дела*, шта значе — без вере?

Покажи ми *веру твоју* у *делима* твојим[2]) — страшно питање! Шта ће да одговори на њега *она*, *који је уверен*, када га пита *испитивач*, који тражи да позна истину у делу? Рецимо да таково питање зада протестант православном човеку. Шта ће му на то православни одговорити? — Можда ће оборити главу или рећи нешто без свезе у самим фразама. Но можда ће за тренут ока подићи главу и рећи: грешни смо људи, а треба нешто да покажемо, на, ето, ни ти ниси праведан. Но дођи сам к нама, проживи дуже времена с нама: ти увидећеш веру нашу, и осетићеш наше осећаје, те ћеш се можда с нама сложити. А каква су наша дела, сам ћеш увидети. После таквог одговора деведесет и девет од стотине отићи ће од нас с презривим осмехом. У битности пак, сва је ствар само у томе, што ми не умемо, а и не усуђујемо се да дела своја противно вери показујемо.

А они показују. И умеју да покажу, а право да речемо, имају и шта да покажу, у савршеном поретку — вековима стварана, чувана и утврђена дела и установе. Гледајте, — вели католичка црква, — шта сам значила и шта значим у животу онога друштва, које ме слуша и служи ми, шта сам створила и шта одржавам. Ево дела љубави, ево дела вере, ево дела апостолства, ево подвизи мучеништва, ево читавих њукова верних, што су као један човек, а које ја шиљем на све стране света. Зар није јасно, да сам ја с мном и у нама пребива благодат од века и до сада?

Гледајте, — вели протестантска црква, — ја не трпим лаж, обману и сујеверу. Ја чиним да се дела подударају, а разум саглашује с вером. Ја сам вером труд осветила, животне односаје, породични живот, вером искорењујем лењост и сујеверу, удомљујем поштење, правосуђе и друштвени поредак. Ја учим непрестано, а учење моје, блиско животу, васпитава цела по-

[1]) Хомјаков А. Сочиненія, т. II (богословскія статьи). Москва, 1886. г. Пр. преводиоца.

[2]) Јаков. II. 18 (прев.)

коленья у навикама на поштен рад и добар морал. Човештво је позвано да се обнови мојим ученьем у добрим делима и правди. Ја сам позвана да мачем речи и дела, искореним разврат и лицемерство где год се налази. Зар није јасно, да је моћ Божја самном, с тога, што је у мене *истинити поглед на религију*.

Протестанти се непрестано препиру с католицима о догматичком значењу *дела* у одношају сирам вере. Но и при свој потпуној противности богословских гледишта на овај предмет, ипак и једни и други стављају *дело* на чело своје религије. Само што код латина дело служи за оправданье, за искупленье, те као сведочанство о благодати. Лутерани опет с друге стране, где дају на дело, а у свези с делом и на саму религију, на име, с практичке стране гледишта. Код њих, као да се дело обраћа у *сврху* због које постоји религија, постаје камен на ком се испитује религиозна и црквена *истина*. Ето дакле тачке, на којој се више него и на једној другој разилази наша религиозна мисао с религиозном мишљу протестантизма. Нема сумье, да мало час изречено гледиште не саставља само догматичко становиште у лутеранској цркви, већ је њиме проникнуто све њезино ученье. Нема спора, да је у њему врло важна *практичка* страна, за *овдашњи* живот, за *овај свет*; те стога многи, па и међу нама, каткад су готови, да за образац и идеал нашој цркви пруже протестантску цркву. Али Рус никад неће примити таково гледиште у дубину душе своје, која чисто православно верује. *Побожност је за све корисна* и по апостолској речи; но то је само једно од *природних* својстава побожности. Рус зна, као и други, што знају, да живети треба *по вери*, и осећа, како мало вери одговара његов живот. Али биће и сврху своје вере не гледа он у практичном животу, већ у душевном спасењу, и љубављу црквене везе тражи да обгрли све — од праведника, који живи по прописима вере, до онога разбојника, који је без обзира на дела, помилован био у једном трепутку.

Тај *практички основ* протестантизма нигде се тако јавно не изражава, као у цркви енглеској и у духу религиознога гледишта енглеског народа. Оно се и подудара с карактером народа, који је израђен у његовој историји — управља мисао и рад увек практичким сврхама, сигурно постиже своје успехе и у свему бира оне путеве и средства, која брже и сигурније воде успеху. Та природна тежња морала је себи потражити моралне основе, израдити си моралну теорију; и није чудно, што су морална начела нашла себи санкцију у извесном карактеру, који одговара религиозном гледишту. Нема спора, да религија освећује морално начело рада, да учи како треба живети и радити на земљи, да захтева вредноћу, поштење и правду. Свако мора одобрити ову поставку. Но с ове поставке практички поглед на религију управо прелази на питање: шта је, дакле, религија ономе, који живи у нераду, непоштењу и лажи, разврату, те не уме да одржи себе? Такав је човек језичник, а не Хришћанин; само је оно Хришћанин, који живи по закону и у себи показује моћ хришћанскога закона.

Суђење је, као што изгледа, логички правилно. Но коме се неће у души покренути питање: а како ће у свету и у цркви бити митарима и блудницима, онима, који, по речи Христовој, често обићу и црквене праведнике у царству Божјем?

Разуме се, да би чудно било држати, да такав поглед на религију саставља позитивну формулу црквеногa вероваља у Енглеској. Такова *формула* била би јавно одрицање Јеванђеоског учења. Али је, на ме, такав дух религиознога гледишта код најсавеснијих и најревноснијих представника т. з. „националне црквене установе“, који бране и хвале енглеску цркву, као прву тврђу државе — bulwark of State — и као основни израз националнога духа. У енглеској литератури, како духовној, тако и светској, то се гледиште изражава каткада у врло оштрим облицима, у таковим речима, пред којима застаје мисао рускога читаоца као у некој недоумици, сличној страху.

Има једно дело знатно по дубини и темељитости мисли, које је написао човек, који очевидно верује, који је дубоко и с

потпупом ревношћу предан својој цркви. Ево шта се ту међу осталим вели о религији.

„Неке религије баш ни мало нису наклоњене осећају друштвене дужности. Друге су му сасма индиферентне, а од оних религија, које су му наклоњене (такови су у већој или мањој мери сви облици хришћанске вере), једне утичу на њега с особито снажном, а друге с мањом силом. Може се рећи, да од свега најмоћније делују у том смислу оне религије у којима над свим влада лик премудрог и свемогућег законодавца. Његово лично биће не може човечји разум истражити; но он је створио свет оваковим, *каков је свет*. створио га је *за људе разборите, тврде, смеле духом* и стално; *за оне*, који нису безумници и плашљивци, а знају шта им је нужно и с одличношћу употребљују *сва законита средства, да би то постигли. Такова религија саставља мирно но дубоко укорењено убеђење енглеског народа*, у најбољим најсолиднијим њеним представницима. Они представљају паковањ, о који се већ много чекића избило, а избиће се још и више без обзира на какове ентузијасте и хуманитарне фанатике.“ (Stephen. Liberty, equality, fraternity).

Ето, до какова појма о религији може да дође мисао верног англиканца — протестанта. Исписане речи у битности садрже у себи право изврнуће Јеванђеоске речи; оне као да говоре: *блажени крепки и силни* на делу: њима ће припасти царство. Дарећи ћемо ми: — царство земаљско, али не небеско. Автор не узима ту клаузулу, на не разликује земаљско од небеског. Каква страшна, каква једна доктрина.

Таково расположење *религиозне* мисли имало је, нема спора, у протестантским крајевима, а особито у Енглеској, највеће практичко значење, и с те стране, мора се признати. да је протестанство силан и користан покретач друштвеног развића код оних народа, чијој је природи оно одговарало, те који га и примише. Но зар упоредо с тим није такође очевидно, да неки народи, по природи својој, никако *не могу* да га приме, и да му се потчине, а нарочито с тога, што у том протестантском гледишту не осећају животно религиозно начело, што виде не јединство, већ распарчано религиозно знање, не живу истину, већ *конструкцију* мисли и превару.

„Тешко слабима и онима који падају! Тешко побеђенима!“ Заиста, у данашњем животу то је непобитна истина, те правило животне мудрости сваком говори: бори се, јачај и чувај снагу, ако хоћеш да живиш; за слабога нема места на свету. Али додавати томе правилу какву безусловну моћ као што је моћ догматичка у религиозном смислу — душа наша не прима, као што и не прама сродно протестантсву грозно калвинско учење о томе, да су једни од вечности позвани да добро чине, да су слављени, спасени и блажени, а други од вечности осуђени, те ма шта чинили у животу, све их вуче у бездан очајања и вечитих мука.

Грозно је читати неке енглеске писце, код којих особитом силом звучи та струна англиканског протестантизма. Код Карлејља[*]) н. пр., долази до усхићеног патоса клањање сили и даровитости победиоца, а презирање побеђених. Посматрајући своје јунаке, људе силне, он осећа у њима оваплоћење божанскога, те финим презривим хумором говори о оним слабим и несрећним, невештим, који су пали, те их подавила победничка триумфална кола. Његов јунак оваплоћава у себи идеју света и реда, у мраку и дисхармонији космичког хаоса; његов јунак *гради* своју васељену, те све што на путу срета, а не уме да му се покори и служи му, и нема моћи, да га сузбије, гине достојно и праведно. Огроман дар Карлејљов очарава читаоца, али је тешко читати његове историјске песме и гледати, како се име Божје често узима узалуд у борби силнога са слабима. Но чак и код језичника класичкога периода пшао је каткад будала поред победничких триумфалних кола, који служећи представницима моралнога начела, исмевао је својим

[*]) *Тома Карлејл* је иначе један од најуваженијих новијих енглеских писаца, јединствен у својој врсти мислилаца, коме нема равна. Мисао његова свагда је оригиналпа. Особито је знаменито у психолошкој литератури новије његово дело: „Јунаци и јунаштво у историји.“

Пр. превалач.

будалаштинама не побеђене, већ самога победиоца. —

Најтеже је читати Фруда, знаменитог историчара енглеске реформације и најзнаменитијега међу историчарима, представника енглеских националних начела у цркви и политици. Кардељ је, у главном, песник; но Фруд говори мирним тоном историчара, воле диалектику — и нема рђава дела, које не би он оправдао својом диалектиком у корист омиљене идеје; нема лицемере, коју он не би преокренуо у истину, доказујући оправданост реформе и њезиних главних ђаденика. Он чврсто, фанатички стоји, на основима англиканске ћаовере, и за главни њен основ сматра — свест о друштвеној дужности, преданост државној идеји и закону — а немилостиво прогања порок, преступ, леност и све, што се изменом дужности назива. Све је то дивно у делу човечјем; но како да се постави таково правило у основу и сврху религиозног гледишта ако се сетиш, да свакој од тих свећених речи — и дужности, и закону, и пороку и преступу свака странка сваки час даје друго значење, те што данас међу људима називају правдом и врлином, сутра казне као лаж и преступ. За милост, за саучешће не остаје места у Фрудовом вероваљу: како се може саглаеити милост са негодовањем спрам оног, што се сматра као порок, преступ. нарушење закона? Напоминућни страшне казне под које су тада тако често подвргавани и невини као и кривцу строги судија човечјих дела овако говори о свом народу: „енглези — строг и суров народ — не зна за саучешће тамо, *где нема законитог узрока*, да допусти саучешће, напротив они су пренуни свећеног и свечаног гњева према злу делу — осећај. који према степену свога развића у души, челичи је и ствара гвозден карактер. Човек строгог морала нежан је само тада, када још остаје места добру у сред зла, и добро се још са злим бори, али у потпуном разврату и злу, не може се ни замислити каково саучешће. Оно је само тада могуће, када ми у свом срцу помешамо *преступ* с *несрећом*.“

Какво презирање мора да осећа автор спрам православнога Руса, код кога је у души баш такова смеса, и који од искони назива *преступника несрећним*.

Како лични карактер, како карактер народа, тако и карактер сваке цркве, у свези са народом, који ју је усвојио, има и своја достојанства и своје недостатке. Достојанства протестантства довољно су показана у историји германског и англосаског племена. Пуритански дух подигао је данашњу Британију. Протестантско начело довело је Немачку до силе, дисциплине и јединства Но на обратној му страни, такови су недостатци, такове тежње религиозне самосвести, које не можемо ни из далека одобрити. Протестантство — као и свака духовна сила — склоно је паду баш у оном, у чему држи своје главне духовне основе. Тежећи за апсолутном правдом, за очишћењем вере, за остварењем вера у животу, — оно је одвећ склоно да поверује у властиту правду и да се занесе за гордим клањањем својој правди и истини; те да презире туђу веру, *коју нађе значиће с неправдом и неистином*. Отуд је с једне стране опасност, да се падне у лицемеру и фарисејску гордост. И заиста, много се гласова чује баш и у протестантског света, који горко признају, да је лицемера љута рана строгога лутеранства. С друге стране, почевши с проповеђу о трпељивости, о слободи мисли и вере, протестанство у даљем свом развитку показало је склоност фанатизму особите врсте — фанатизму гордога разума и само уверење праведности пред свим осталим облицима вероваља. Строго протестанство презире веру, која му се чини да није очишћена, да није духовна, да је пуна сујеверје и спољашње обредности, те према свему што је он сам одбацио, као роиске везе, као дечју одежду, као својство незнања. Створивши само себи кодекс вероваља и обреда, оно сматра своје исповедање, за исповедање *изабраних, просвећених и разумних*, те је готово, да све, који се држе старе цркве назове људима ниже врсте, који не уму да се узвисе до правога разумевања. Можда се ово презирање других вера и несвесно изражава у протестанству, али иповерци га ипак врло добро осећају. Никаква религија није потпуно

слободна од мање или веће наклоности фанатизму; но смешно је, када *лутерани* нас окривљују са фанатизма. Код нас, при толеранцији сваке вере, која је већ својствена нашем народном карактеру, наћи ће се додуше и по неки случај искључивости и ускости црквених погледа, али питв је када било, а не може ни бити, да ма шта и слично оном презирању, с којим строго протестантство гледа на особине наше цркве и својства нашега вероваања, која оно не схвата, а за нас су пуна дубокога духовнога значаја

Пригодна проповед.*

Како су мили станови Твоји, Господе над силама! Гине душа моја, жедећи у дворове Господње; срце моје и тело моје отима се к Богу живоме! И птица находи кућу и ластавица гнездо себи, где леже птиће своје, код олтара Твојих, Господе над силама, Царе мој и Боже мој! Блазо онима, који живе у дому Твом, они те хвале без престанка!
(Псалам 84. 1—5).

С таким, сто, песничким полетом црта царски певач уз милозвучну харфу своју душевно весеље и срдачну чежњу богобојажљива Израиљана Завета Старога, када помисли на онај свети олтар, што се дизаше на врху питома брдашца Сиона у светоме граду Јерусалиму (I. Дневн. 21, 18—22, 1). Јер *тако* биваше раздраган сваки побожно одушевљени Израиљанин; таково је увесељење струјало кроз крвцу његову; таква је жеља давала души његовој нова и подмлађена полета, када би му се дала прилика, да се приближи своме јединоме жртвенику — јединоме двору Бога својега. Јехове свесилнога!

Па та дивна и узвишена дакле песма славопојна као да даје на данашњи дан и духу моме крила и окриља; та је славопојка и у моме срцу одзива наила на данашњи дан, те бих радо и ја да пристанем у хор Давидових певача, призивајући и вас редом у тај љупки круг, да и ми онако раздрагано и одано запевамо Господу Богу нашему: „Како су мили станови Твоји, Господе над силама! Гину душе наше, желећи у дворове Господње!...“

Но кажу људи: „Господ је свугде и на сваком месту.“ Али смеју с ума, да се *благоволење* Његово не јавља свугде, и на сваком месту! Ни сам ад није *ван* присуствовања Божјега; а је-ли онде и Његово благоволење? И на целоме шару земаљскоме приступан је Бог; ал хоћемо ли ми и на попришгима греха и разврата наћи на Његово благоволење? Та и сами се храмови руше, када престане према њима Божје благоволење! Хоћете ли доказа? — Ено вам га у судбини самога тога храма јеврејскога! Док је народ јеврејски уживао Божје благоволење, храм Соломонов беше место свето, дом Божји, у коме је Господ радо примао молитве народа свога. Но чим су Јевреји својим одметништвом расрдили Господа, нестало је и њихова храма, и они бише одведени у ропство вавилонско, где су на обалама плахих река и плачевне врбе обесили гусле своје тужне и ронили горке сузе са својих лакоумних помена. А када постом, молитвом и покајањем умилостивише Господа, те им Он опрости грехе њихове, онда се опет показа милост Божја према покајнику, и он, заједно са слободом, доби и храм и у храму Божји благослов. Но када исти Јевреји усташе, доцније, противу самога Богочовека и Његових следбеника — онда се опет руши јерусалимски храм, и од њега не оста ни камен на камену! (Мат. 24, 1. 2).

Ето дакле, како и сам Господ даје једноме храму посебан значај! И ко се хоће вером да спасе, томе је заиста и нужно да ревно и марљиво долази у свети храм, као у дом Бога живога. Јер је у светоме храму престол Сведржитеља, Законодавца нашега и Судије; ту станује сам Цар небесни, Утешитељ, Дух истине; и ту Господ *нарочито* и прима молитве и захвалнице одане деце своје.

Стога је и заповедно Бог још у Староме Завету, да човек бар једаред у недељу дана, као и о иным свечаним и светим данвима оде у храм и да се ту наслађава душевно, на месту, које му је Он одредио. Стога је и сам Спаситељ наш, заједно са својим Ученицима, увек одла-

* Изговорена о Белим Покладама т. г. у Пештанској св. цркви, приликом првога појања новога црквено-општинскога певачкога друштва.

зио у храм Јерусалимски. Стога су и прваши Хришћани, не задовољавајући се једино домаћом молитвом, скоро сваки дан бивали на побожним састанцима у цркви. Стога су и сами наши стари, оци наши и дедови, онако ревносно одлазили на света богослужења.

На стога су дакле наши стари и дизали онако величанствене храмове Господу Богу Савоту, да је нама, далеким потомцима њиховима, мило већ и само сећање на њихову пожртвованост у томе погледу! И најмање Срце знаде, како ли је дивно бранио родитеља свога Светитељу Саво код бијеле цркве Грачанице, а на збору господе рашћанске, да му

бабо није расковао благо
на нацке, ни на буздоване,
ни на сабље, ни на бојна копља.
ни добријем коњма, на ратове;
већ је бабо потрошио благо
(седам кула гроша и дуката!)
на три славна српска манастира:
задужбине себи и својима,
вјечне куће на овоме св'јету,
да се њима поје литурђије.
оног св'јета као и овога!

Та, да не нижем овде и то, каква ли је милина Србину слушати, како ли дивно ређа царе Лазо у песми о зидању Раванице: „*Штогод* било и цара и краља — *сваки* себи задужбину гради“, па како оно зет му, Милош Обилићу, на вековe витез дични, с поносом и насладом прича о лепоти српских манастира господи латинској, када му се она хваташе и хвалисаше са својом црквом Димитријом — спомиљем само то, како се, оно, и само Туре, Куприлић везире, чудило и дивило богатшини и сјају српских манастира, када је, једном згодом, причао паши Омер Ћехајићу у Стамболу г аду бијеломе, чудан ли је шећар уходио, покрај мора, баш у Гори Светој:

видио сам цркву Вилиндара,
а каква је, милу Богу хвала!
покривена ћемером од злата,
поткићена срмом и бисером,
подизана златом трепетљиком,
а по њој су дирези од злата,
све од злата крсти и иконе!!..

Али је утешно за нас још и то, што православни Срби и данашњим даном тако радо и тако пожртвовно диже дивне храмове Господу Богу своме, као што су толики наши славни манастири по Срему, Бачкој и Банату, и толике наше угледне цркве по селима и засеоцима нашима, и као што међу њима и овај наш свети храм не заузима последње место!

Ај'те дакле, мили верни, показујмо се и достојнима таких својих дичних и побожних предака, већ и тиме, што ћемо и вољно и ревносно и долазити у овај свети храм, што су нам га они тако драговољно сазидали! Та овде се и тако свима дели хлебац духовни (Мат. 4, 4); овде се слушају речи, које су дух и живот (Јован, 6, 63); овде се по преимућству отвара ум, да се може разумети Писмо (Лука, 24, 45). Овде је и тако, тихо пристаниште за свакога у хучној бури овога горкога живота земаљскога, овде струји чудотворна бања свима болетицама душевним; овде је мирисна градина, у којој цвате мир душевни, спокојство и чистота савести!

Ил није ли зар живот човечји на земљи скоро за свакога пун беде и невоље и свакојаких искушења? „Кад легнем, говорим, кад ћу устати и кад ће проћи ноћ, и сит се напревртем до сванућа“, говораше старозаветни праведник Јов у земљи Узу (Јов. 7, 4); „године мога хаџилука на земљи сто су и три — оне бејаху пуне јада и чемера,“ рекао је и сам праотац Јаков Мисирскоме цару Фараону, када га је овај запитао једном за здравље јуначко (I. Мојс. 47, 7—9). Глад и жеђ, туга и плач, искушења и гоњења, беспрекидна борба душевна у незадовољству са садашњошћу и у зебњи за неизвесном будућношћу — ето удела човекова на земљици црној! сто ти горке долине, стазе трновне, којом мора да греде човек, од колевке дечјих сањарија, па све до последњега роцца на постељи самртничкој!

Ко ће ту да те утеши да ти пружи руку помоћницу? Ко ће ти олакшати уздисаје очајања и ко ли ће ти убрисати сузе жалоснице? Хоћеш ли тражити утехе у свету? хоћеш ли наћи помоћи у људи?.. А шта, ако ти је брат и ископао око, или ако ти је баш свет и подметнуо камен

синьи под измучену главу? ако ти је баш твој ближњи и заграбио суровом и незгранном руком у твој мирни живот? ако те је у какав непријатан положај и довела којекаква себична интрига оних, којима си ти увек само добра мислио.

Зар нећеш нарочито тада у првом реду и помислити на Господа Бога својега, па да у *Њега* помоћи потражиш? А где ли ћеш потражити и наћи Господа Бога својега? Зар Га не ћеш потражити и наћи у Његову светоме храму?!

Да, *овамо* ћеш похитати, узнемирена душо, у свети ћеш храм доћи, разочарани човече, и *ту* ће се онда са твојих дршчућих усана рођити одана молитва и храниће твоју ојађену душу, а низ твоје изгурене увеле образе потећиће поток топлих суза и блажиће твоје растргано срце. Јер, гле, лик пречисте Богоматере и ликови Светитеља шапућу ти овде: „стави на Господа бреме твоје, и Он ће те поткрепити, не ће дати довека праведнику да посрне“ (Пс. 55, 22); лик Спаситељев говори ти овде: „ходите к мени сви, који сте уморени и отерећени, и ја ћу вас одморити“ (Мт. 11, 28); ликови анђеоски сећају те овде, да њима Бог заповеда, да те од зла штите и бране. . .

Ето дакле, да ће се овде, у храму Господњем, мир Божји уселити у душу твоју, и срце ће твоје почети спокојније да куца; и ето дакле, да као да је просто из твојих устију извадио богодухновени Псалмопевац оне дивне и величанствене стихове: „Како су мили станови Твоји, Господе над силама! Гине душа моја, желећи у дворове Господње; срце моје и тело моје отима се к Богу живоме! И птица находи кућу, и ластавица гнездо себи, где леже птиће своје, код олтара Твојих, Господе над силама, царе мој и Боже мој! Благо онима, који живе у дому Твом, они Те хвале без престанка!“ . . .

Под утецајем свега тога стојим дакле ја, смирени непосредни посилац интереса светога и спасоносног Православља у овој честитој српској општини и изричем од свег срца најоданију хвалу родољубивом и толико свесном вођству и представништву наше узорите црквене општине, што не пожалише ни орпости ни пожртвовности, да се слава Божјега имена и са онога кора тако складно и тако умилно велича! Хвала и вама, млада браћо, што не пожалисте ни времена ни труда, да Господу Богу нашему тако вољно и тако ревно певате песме славопојне!

Света Мајка наша Црква, тога, једнима и другима, никада заборавити не ће! Ишчезнуће времена, и многе ће се годиште, столећа и хиљадугодишњице утопити у то сиње море прошлости дање; са шара ће земаљскога давно понестајати и сећања на нас, заборавиће се брзо и имена наша — само ће се она, света наша Мајка Црква сећати без престанка у топлим молитвама својим и свих оних, који су љубили лепоту дома Божјега, и који су, ма у ком облику, доприносили, да Његова слава овде на земљи што дивније просјаје.

Чули сте и сами данаске, чућете и у будуће, на слушање и најдаља покољења дотичну молитву те наше свете Мајке, Цркве, а с којом и завршујем ево: Єщѐ молимсѧ ѡ плодоносѧщихъ ко сѵ҃тѣмъ и всечестнѣмъ хра҃мѣ сем҃ъ: трѹждающихсѧ, поющихъ и предстоѧщихъ людехъ, ѡжидающихъ ѿ Тебє̀ великіѧ и богатіѧ милости!. Амин.

Владимир Димитријевић,
ј. парох. помоћ.

Стеван Стратимировић

Архиепископ и Митрополит Карловачки.

(1790—1836.)

Као што су негда Срби под Патријарсима Чарнојевићем и Шакабентом, на позив блажене памети Императора Леополда I., хиљадама из Србије, Босне и Херцеговине у Аустрију прешли, тако су и доцније, не могући даље јарам и тешки зулум турски сносити, многи од православна наша заштиту и спасење под двоглавним Аустрије орлом тражили. Тако су и Стратимировићи напустили отаџбину своју у Херцеговини и преселили се у оближњу Аустрије провинцију, Далмацију у Боку, а отуда у Бачку прешли. Велики у негдашњој својој отаџбини бивши, постали су и у новој велики. Они постану племићи и уз племство добију и земље. Кулпин постаде њихово добро. У Кулпину је и Стеван Стратимировић прву лучу света уви-

део. Онда се бројала година 1757. Дан рођења био је 27. децембар. Стефан је био худе среће у детињству, он наскоро изгуби свога родитеља и паде тужној мајци на терет. Сво бреме настављења и васпитања Стефанова мораде сад мати на своја слаба женска плећа узети. Сад је срећа и напредак нејакога Стефана зависила јединствено од женске главе, и она је тешки тај задатак јуначки решила. Она је много даље мислила и гледала, него што обично жене мисле и гледају.

У оно доба, а и у доцнија времена, пут је био Србима затворен к званијима таким, у којима би Срби притиснутој својој цркви и народу своме, моћном руком у помоћ притећи могли. Мати Стефанова није се тога бојала. Младога свога племића хтела је она племићески васпитати, пак после што Бог и срећа јуначка даде. Она се дакле реши, да га наукама посвети.

У оно време једва су се где могле и српске школе наћи. Стефану је срећа послужила, да је у месту свога рођења српског учитеља имао. Томе га мати с материнским благословом и преда. Но ово је за мало трајало. Наставник Стефанов оде у Бегеч, а млади Стефан, не могући се од другог свог оца тако лако растати, пође за њим и пробави код свога ментора дотле, докле није за немачке и латинске школе дорастао. После дође у Н. Сад, где годину две пробави, отуд у Сегедин нарочито ради мађарског језика прећи. Пијаристи били су му учитељи. У Сегедину положи он темељ ономе, ради чега је тамо дошао. Није дуго време прошло, и он постане љубимац свога директора, који га једва из Сегедина пусти, да у Вацу гимназијалне науке продужи и оконча. Из Ваца отиде Стефан по свршетку гимназије године 1775. у Будим, да на универзитету философију и права слуша. Овде постане за Сегедина сасвим други, нови живот. Он почне дубље о будућности својој и својих мислити. Он се сад са свом снагом преда науци. Труд његов, његово прилежање и особено морално поведеније обрате позорност његова наставника, славних онда бивших универзитетских мужева; краљев. саветника Хакдерла, Лакића, Марковића и Њитрајa тако, да су га ови наче прочих одликовали љубили, поштовали. У течају свог универзитетског живота, кога се Стефан и у најпоздније времена са сладошћу опомињао, дође у ближе познанство и пријатељство тешње са некима другарима својима, после бившим првим мужевима у Мађарској, као што су то били: Примас мађарски Александер Рудњај, бискуп Загребачки Александер Алаговић, и други многи. У младо доба међу њима учињено пријатељство није могла ни сама старост прекинути Оно је цело и непрекидно до њиховог гроба остало. Пријатељска отношења Стратимировића с првим људима у Мађарској била су за цркву и за народ од велике користи. Да би се у јуридическим наукама озбиљно, остави он Будим и отиде у престолни царев град Беч Ту поче наново учити природно, државно и народно право, код славног онда професора Фандерната. Слушао је и каноническо код високоученога каноника Пеела: прилежавао је не мање и окоримскога права. Ту се упозна он између прочих, и са познатим Славјанином, тада бившим библиотекором, Адамом Коларом. Видећи овај шта у младом Стратимировићу лежи, није га из вида пуштао. Он се с њим непрестано обрашчавао, поощтравао га на озбиљно читање и учење славенског језика, отечествене историје и права, ободравајући га, да се временом на том пољу као списатељ покаже.

Стратимировић сад положи крај наукама, којих је ради у Беч дошао. Време наступи, да се реши, на коју ће страну живота поћи Он о том није морао дуго мислити, нити главу разбијати. Дух његов брзо је схватио сва онданња обстојателства народа и цркве његове, коју је он тако строго љубио; бистро његово око, које га ни у дубокој старости његовој ни до саме смрти оставило није, проникло је и кроз саму завесу тамне будућности. Он се реши у чин монашески ступати. Он је мислио на том пољу, да ће најбоље моћи за народ, и цркву дејствовати. И у мисли и надежди својој није се Стратимировић преварио.

Дође у Карловце, представи се тадањем Архиепископу, и Митрополиту Путнику, и изјави жељу и намеру своју. Мало је онда било научених младих људи, а још мање људи таквих од благородне лозе, од какве је Стратимировић био који би се на чин монашки одважити хтео. Чувши дакле Архиепископ Путник, што жели и хоће млади Стратимировић, пливао је и топло се у радости, предосећајући још онда у души својој, да ће Стратимировић негда у народу и цркви велики бити. И будући да у оно доба још богословских школа

није било, то Стратимировићу, да се приватно уложна са црквено-богословским предметима и наукама, препоручи за учитеља руског богослова на том пољу искусног Рајића, онда бившег архимандрита Ковиљског. Стратимировићу ништа није могло тако повољно бити, као ова порука. Он се сасвим у наручја новога свог учитеља преда. Не зна се, ко је кога већма љубио: или ђак учитеља, или учитељ новога свога ђака; нити се зна, ко се коме више дивио: или ђак пространом знању учитеља или учитељ лакоћи схватања и зредом суђењу свога ђака. Дивна ова веза између ђака и учитеља остаде непромењена све до саме дубоке старости Рајићеве. И као митрополит, Стратимировић, за живота Рајићева нигда га није другојачије сматрао, него као оца, као свога, народа и цркве присног пријатеља. Нигда није он без претходног саветовања са њим и ментором својим важне предмете у цркви предузимао, а још мање решавао. Њему је он књиге, њему послове на мњење слао, с њиме читао, с њиме се договарао.

Митрополит Путник знајући да је конац живота сваког човека — па и његовога — неизвестан, и желећи при том потајно младога — истина још, али научног и даровитог Стратимировића за наследника свога имати, нагло га је са степена на степен приводио тако, да га је већ у години 1784. и архимандритом поставио.

Он је већ љубимцем његовим постао, и за то му и на вољу остави, да бира манастир, ком ће предстојати. Стратимировић изабере Крушедо, да би тим Сиону ближе био. Митрополиту је овај избор врло мио био, јер му је могао по блискости у свако време и при свакој црквеној потреби на услузи бити, као што је и бивао.

Ни две године није Стратимировић у архимандритству провео, ал' Путник већ у год. 1786. представи за удову епархију будимску са још два стара архимандрита 28-љетног Стратимировића блажене успомене императору Јосифу. Император је желио да лично позна сва три од митрополита за епископа предложена архимандрита. Воља је царева света. Сва тројица представе се императору, и император на први поглед бистрим својим оком проникне, што у Стратимировићу лежи, и огласивши га за најдостојнијега, премда најмлађега бившега, и наименује га епископом будимским. Царен набор био је управо царски.

При одласку Стратимировића на ново поприште у дијецезу Будимску пролевао је митрополит Путник сузе жалости, што се лишавао доброг сина, верног раба и неутрудима радника у винограду Господњу; а пролевао је уједно и сузе радости, што је коцка епископства на њега пала, што је црква у њему добила један стуб, који је непокретан, непоколебљив, који ће га, као што је пророковао, наскоро и у митрополитству достојно заменути.

Ступивши Стратимировић на епископски престо и заузевши област епархије Будимске, следоваше он у свему стопама апостола. Но наскоро обратк он пажњу великодостојника царства, и привуче на себе позорност народа и цркве своје. И не прође много времена, па се и пророштво митрополита његовог испуни. Овај се наскоро пресели у вечност и 1790. г. већ састане се сабор народни ради избора новог архиепископа-митрополита. Епископи: Петровић, Аврамовић и 33 године стари Стратимировић бише кандидирани. Српски православни народ је онда са 100 лица на сабору заступан био. 60 гласова доби млађани епископ. Већина дакле би на страни Стратимировићевој. Као што се негда Фотије са сузама патријаршког престола одрицао, тако се и сада избрани Стратимировић престола митрополитског одрицао, бојећи се с једне стране, да неће моћи позиву одговорити и жељи и очекивању народа и цркве задоста учинити, знајући, шта му и колико делати и с каквим тешким препонама борити се има, а с друге, зар, не хотећи старију и по мњењу неких и искуснију браћу у звању претећи. Но одрицање, молбе, преклињање и сузе његове њему као и ономе што нису, не помогоше.

Он је морао попустити, и превелико, грдно и тешко бреме изабраног му звања на млада и нејака још плећа узети, пошто је већ и одобрење избора од императора Леополда II. стигло. Истина дуго су време од сабора забачени епископи негодовали (што им он за зло примао није, јер ко звање епископско тражи, добро дело тражи), али их је он кротошћу својом пријатељима својима учинио.

Како је велике задужбине Стратимировић као Карловачки архиепископ и митрополит православној цркви и народу српском за 45 го-

дина учинио, врло је добро сваком беспристрасном Србину познато Он се свима силама нарочито о том старао, да народ свој у свом матерњем језику утврди, и будући да је он врло добро знао, да су добро устројене школе непоколебиви ступови цркве, зато је још 1791. г. гимназију Карловачку основао. Мало затим тако је згодан план за гимназију скројио, да се заиста ванредним назвати може, јер је и у Немачкој, кад се о њему глас разнео, на одобрење наишао. Одмах је са истим заводом и богословску школу за Карловачку архидијецезу, бачку и будимску епархију подигао и сајузио. Он се целога живота свога непрестано старао за Карловачку гимназију, поред које би врло ретко, идући у свој врт (овако је он говорио), прошао, а да се у њу не би свратио и дечицу о предметима, на које би наишао, отачаски запитквао. При постављању професора, који су у лицеуму Карловачком (овако се у шематизму државном гимназија звала) математику и физику предавали, а нарочито директора, свагда је на главу, срце и основна знања и науке мотрио, а не на вероисповест. Први је директор био Јован Гросе, после Андрија Волна, Карло Рум, Магда, Гершић и Пантелић. (Свршиће се).

„Воскресеније твоје“!

Свршена је вечерња служба на велику суботу. У парохијском дому у . . . , постављен је у трапезарији сто за вечеру. Чаршав на столу бели се као онај бели цвет на вишњи и крушци што се види кроз отворен прозор у врту. Соба је тамјаном окађена, а с поља топли пролетњи поветарац сипа унутра балзамски мирис с расцветана воћа. Дан малаксава, живина се попела већ на седала, марва је намирена и легла је да се одмара. Роде су долетеле на рита на ноћиште, на гнездо своје, на оџаку парохијска дома, женка лежи у гнезду а мужјак стоји поред ње на straжи. И брбљави вранци, намет-укућани родини, завукли се у своје ложе у доњем спрату великога родиног гнезда, па безбрижно турили главе под своја крила и чекају лаку ноћ. Они могу бити безбрижни; неплаћају кирију. Рода је направила велику кућу, но заузела је себи само онолико колико јој је нужно, остало је препустила бесплатно сиротињи. Чељад кућна иде *сада* на претима. Мала, иначе несташна, деца виде од старијих, па се и они мирно забављају са играчкама својим. Свуда, и у дворишту и у дому пароховом, свечана је тишина. Види се, да је вече у очи великога дана.

За столом у прочељу је седи капетан . . . . у историјском оделу шајкашком. Вафенрок, капут војнички, му је плав као небо плаво, на њему огрлица као скерлет црвена а на огрлици три сребрне звезде; све троје успомена на тробојницу српску из старе му постојбине. До њега је с десна зет му свештеник, домаћин, а с лева му је унук, слушалац филозофије на универзитету бечком, који је дошао кући на ускршње ферије. Даље редом по старешинству остала деца с којом је обично свештеничка обитељ изобилно благословена. У зачељу седи стара мајка, верна љуба капетанова, и кћи им попадија, домаћица. У дому српском од старина место је жени и матери, или да дворн госте, или да седи у зачељу. На столу нема ни једне кашике, ни ножа, ни виљушке, но на сваки тањир стављена је по једна поскурица, која се пожем не сече но ломи, са неколико ушећерених смокава, а све је то покривено на четверо савијеном белом салветом. Уз сваки тањир стоји чаша вина. већа или мања, према добу онога, коме је намењена.

Тако типик налаже испосницима у манастиру да вечерају на велику суботу. Страсне недеље строги капетан крајишки држи се строго регламана црквена, стари војник српски поштује и чува, а неисмејана и необара старе, лепе, мудре обичаје свога народа. Свештенику је то дужност, а и честитом, паметном, сину филозофу јача је Божја од светске филозофије. Ништа, дакле, мрсног нема на трпези, па ни са зејтином; само мала Бојана држи на тањиру ускршње јаје; али ни она га данас неће појести, па неће ни после; јер на јајету су три боје као на барјаку српском: црвена, плаветна, бела.

Мала Бојана показује деди то јаје па му вели:

— Видиш, деда, ово јаје, то није јаје, то је *сада* српски барјак, каже мама, па хоће ли га од мене отети, као што су однели српски барјак с наше школе?

— Хоће, шали се деда.

— А што тебе не однесу, и ти си се, ето, обукао у српски барјак?

— Ово је, ћерко, последњи барјак српски, који не сме нико да дира, рече и уздану деда.

Деда .. је последњи официр српски на покојне Шајкашке.

Иза тога кратка дијалога устану сви, који беху при столу. Домаћин, свештеник, очита прописану молитву и по том је отпочела и брзо свршена вечера.

Иза благодарења старији су још остали при столу у разговору, а деца су се журила да нађу звонцад у која ће ујутру при обнашању Христа звонити, да наместе свеће и кандила на прозору, које ће се тада упалити, и да направе лампијоне, што ће се на чиракима и рипидама носити. Лампијони морају сви у српским народним бојама бити, то је бар слободно, а лепо изгледа, кажу попове кћери црквењаку, који им у том послу помаже.

— А што ти, Душане, не тражиш своје звонце, запитаће деда ђака из мале школе, унука свога, који није био устао од стола?

— Е, ја ћу носити црквено звонце што у олтару стоји, одговори деди, пуно блажепства унуче. Веће среће за српско дете нема, но да се обуче у стихар, па да носи звонце црквено о Ускрсу. То је привилегија попова и учитељева сина док иде у малу школу.

И деда је попово дете, па му сад паде на ум онај Ускрс, кад се је он облачио у стихар и носио црквено звонце. Давно је то било, веома давно. Чини му се, као да с једног краја на други гледа уз шуму, у којој су се нанизала силна дрва, једно за другим, па чак тамо иза шуме као у некој магли види он очеву кућу и сеоску цркву и себе малога, где, сам срећан, маше тако јако звонцетом црквеним, да му се клатно све преврће по њему. Мило му је то сећање. Воле он о томе да мисли, па и да говори. Кад год које унуче дорасте до црквена звонцета, деда му мора да приповеда како је онда било кад је он носио то звонце. Радознало дете, Душан, замоли свога деду, да му прича о томе добу, о томе Ускрсу, његову.

— Немој досађивати деди, Душане, опомиње филозоф најмлађега брата свога, деда је то већ заборавно!

— Нисам заборавно, така се радост не заборавља, него манућу то овога пута, приповедаћу, ти Душане, то сутра. Сада ми пада на ум други један Ускрс из живота мога. То беше ужасан но и леп, страшно леп Ускрс, и њега никад заборавити не могу.

Сада навали и најстарији унук, да им деда прича о томе Ускрсу, а уз сина и мати пристаде. Деда је на то дигао главу, гледао је дуго у висину и ћутао је. Мењао се у том два тријед у лицу. Очи му час тако љутэ севаху, као да ће с њима све око себе да покоси, час се тако благо, мило, сијаху, као што мило гледа одоче, кад се иза сна слаткога пробуди, па види матер код колевке. Најпосле започе деда да приповеда:

— Сутра је, децо, томе педесет година равно, о чему ћу да вам причам. На јучерашњи дан 1849. г. освануо је скоро свима Шајкашима црн велики петак. Тога дана освојили су тадањи непријатељи царски и српски од Срба велики римски шанац, који се од Тисе до Дунава, од Чуруга до Новога Сада пружа. Шанац тај делио је провинцијал од баталијона шајкашкога. Само једно место има иван тога шанца што припада Шајкашкој. То је од Тителa, где је војничка команда била, најдаље место, зато су га и назвали Надаљ.

Ми смо морали испод јаче силе непрестано узмицати и зауставили смо се на висоравни тителској код Вилова. Непријатељ је узастопце за нама ишао. Куда скакавац и војска пређе туда беричета нема. Њиве и виногради погажени су. Кућке, штале и амбареви пољачкани, салаши и села попљена, а народ, који се није заранније спасао, потучен је или заробљен. Фурија грађанска рата уништи-

ла је све на што је наишла. Од богата краја пуна народа постала је за дан два гдина пустош.

Срце нам је у прсима пуцало када с брега виловачка гледасмо како горе толика села наша, а не могосмо помоћи. Дим је покрио као густ облак, докле догледати можемо, сву околину. Само кад ветар дуне и ватру небу потера могло се познати где је које село. Ми се морадосмо у дефензиви држати. Два дана и две ноћи ни један српски војник није ока склопио. Куд се може с таквом војском? Надали смо се, да ће нас бар на дан ускршњи непријатељ на миру оставити, та и он је Хришћан, па, ако му није тај дан Ускрс, оно му је недеља, као и нама. Но зар мање греши онај који у радне дане пали и убија? Кад се на тај ханат пође онда су ранни сви дани. Ми смо морали, дакле, и на Ускрс спремни за бој бити. Ја сам, мртав од умора, потпуно обучен са сабљом о пасу, пао у очи Ускрса на кревет од дасака у стану моме и ко заклан заспао. Пред поноћ пробуде ме и јаве, да је наређено да наша компанија одмах иде у патролу и да уходи непријатеља.

Капетан је наш католик, њему сутра није Ускрс; јамачно га је с тога заповедник трупе наше одредио да патролира; али с њиме морадосмо и ми ићи. Но ни он није рођен католик. Отац и мати му беху Срби православни; и он је крштен у српској цркви, појао је у њој, читао апостол и односно Христа о Ускрсу; али кад је отишао у војничку школу, у Терезијанум, тамо се морао покатоличити.

Ишли смо у највећој тишини у оближње село Сентиван. Сви бесмо у опанцима да нам се не би ни бат чуо. На другу смо наилазили на свакојаке грозоте. Ноћ не беше облачна, те смо, на жалост и тугу нашу, све могли, и ако не јасно, видети. Овде покрхана кола, онде просуто жито, овде погажен лебац, онде разбачене хаљине и поразбијано посуђе. Ту лешина човекова или женина, тамо дечија, ту маторога тамо младога марвинчета. Одуд или оданде чуло се тешко стењање премлаћеногa живинчета или изнемогли јаук љуто рањеног чељадета, али ни на шта се нисмо осврнути могли. Ми смо се морали журити. Напред, само напред!

Стигли смо у Сентиван. Кроз помрчину виде се зидови изгорелих кућа. Јаме од прозора у сумраку изгледају као шупљина очна у лубањи мртвачкој. Ужас их беше погледати. Залутали пси урличу, а коба са торња, који као исправљен велик костур у вис се диго, пишти тако чудно да ти мозак хоће да пробије. Беше између два и три часа по поноћи, кад смо стигли на спрам сеоске цркве. У то доба обично обнашају Христа око цркве, али у тој цркви данас дим се пуши, а пламен кад и кад чак се напад изгорела срушена крова диже. Боже, какав је Ускрс ова црква дочекала! Није ми било право што нас је капетан баш уз цркву водио.

Мислио сам: њега ко католика не боле тако душа као нас, кад видимо шта се уради од наша св. храма Божја. То није његова, то је моја црква. Мрзио сам на непријатеља, који није православан, па ми се учини да нам је и он непријатељ. Почео сам се бојати да нас издати неће и већ сам хтео да станем, па да побуним момке против њега, те да га вежемо и натраг, док није доцкан, идемо, кад он уједаред истрча пред фронт, стаде и закомандира:

— Стој, на молитву, на колена! Хорнист заспира, а добошар удари знак за молитву. Ја сам у тај мах капетану пришао, клекао поред њега и запитао га што то сад чини?

— И ти си ми православни Србин, кад можеш тако шта питати; зар не видиш да обносе Христа око цркве, зар не чујеш звона на торњу и звонцад дечију, која поје: „Воскресенїе твое“?

И где чуда, изнајпре, ко да су далеко иза брда, чујем звона, па чујем и појање, али као да из некога дубокога понора долази, па после и једно и друго све јасније чујем, па видим, да, видим ђакона де кади свештеника, који иде испод неба, а из кадионице му диже се Богу на висину дим од тамјана и скачу

варнице од угљења, те ми се учини да онај дим и пламен, што га најпре видех, није се дигао за то што то гори црква него је то тамјан и ватра из кадионице Божје, па видех свештеника, који носи Јеванђеље и крст у руци, видех да пред њим иду ђаци у стихари са чирацима и рипидама а за њиме народ. Кренули се сви из цркве да обносе Христа на пољу: „Во крестѣ твоѥ“. Па не видимо то само ми официри, виде и чују то све и остали војници наши, које смо на то свето чудо упозорили.

Не знам како се то десило, али тек читава компанија иде за народом што обноси Христа и сви у глас појимо: „Воскресѣй твоѥ“! Трипут смо обишли око цркве. Свештеник с народом својим уђе у цркву, а ми не могосмо за њима. Кад смо дошли до црквених врата на женској преграти а оно срушене цигље и оборена, огорела, дрва затворили нам пут у цркву.

Боже, да ли је то јава била, или је то привиђење, које нам је дошло отуд, што смо били неиспавани, наломљени, забуњени, ожалошћени увређени или су заиста оживили и ускрсли — као, у доба кад су Христа разапели, што се *„гробови отворише и усташе многа тела светих, што су помрли“* — стари свештеници српски са праведним народом својим, те нам се јавише обносећи Христа.

Та *„Христос је васкрсао из мртвих смрћу је смрт савладао и нама даровао живот вечни“*. Па и нашим старим је живот вечни даровао, они дакле живе, и, ето, Бога славе! Заиста то српски духови Христа обносе. Православље српско неће дакле никад пропасти. Кад, не дао Бог, не буде живих Срба, мртви ће православље одржати.

— Јунаци и браћо, повикао је православљем задојени, православљем одушевљени, а уврујани капетан, стојећи пред црквени врати: *нема лепше вере од српске вере!* Од како сам отишао у туђе јато, срце ме је увек натраг, својима, вукло, у души мојој непрестано тињала је љубав к светом православљу, сад је та ватра у пламен букнула, срце је отело маха, ја не могу дуже да издржим. Браћо, ево вам се изгубљени брат враћа дому оца свога, од данас сам Србин православни, примите ме братински у јуначко друштво своје!

— Примамо те, — повикасмо сви у глас. Капетан пређе и пољуби се самном уместо свију, војници без ичије команде опалише преко главе наше плотун из пушака. Место воде ватром прекретише капетана свога.

У религиозном заносу своме заборави нам заповедник наш, да је он капетан, а не свештеник, но говори у глас један за другим: — „Да воскреснетъ Богъ и разточатсѧ врази его“, (да ускрсне Бог и разметну се злотвори његови) а ми заборавили на све, па и да нас непријатељ чути може и појимо на сав глас: „Хрїстосъ воскресе!“

Већ је зора, види се добро доста далеко. На крај села на један пушкомет само од нас, опазисмо читаву војску непријатељску, пешаке и коњанике с топови и муницијом, но, место да нам долази ближе или нас издаље бије. она стоји у вратама и држи пушку пред прсима, салутира, поздравља нас.

Има момената, кад и највећи, но поштен, непријатељ одаје част противнику своме. Нашег непријатеља пренеразила је, поразила је молитва наша, наша љубав ка цркви својој.

Ми њега нисмо, али је он нас одавна опазио. Чуо је и видео шта смо чинили, његова патрола за леђи нам је била и војводу свога о свему известила.

Могли су нас за један часак збрисати са земље и они нас с почашћу испратише.

— Сїй день егоже сотвори Господь возрадѣемсѧ и возвеселимсѧ вонь! Овога дана, кога (таког) створи Бог, радујмо се и веселимо се, ускликнуо је капетан када је видео да непријатељ, пошто нам је дефилирао, обрте се и оде својим путем, а ми му одговорисмо појући: „Хрїстосъ воскресе!“ и повратисмо се у Вилово, у свој стан.

Има заиста у сваком народу племенитих и богобојажљивих људи. На скоро после овога чудногa случаја говорило се,

да је генерал Дамјанић командовао оном мађарском војском, те да се и у њему старо срце пробудило.

Но било, децо, једно или друго, благо само оном ко може да верује; јер вера спасава. Дâ, вера, само вера наша, спасла нас је о ускрсу 1849. г.

Чувајте, децо, ко зеницу ока прадедовску веру своју!

Са тим позивом завршн деда причу своју. Деца га у руку пољубише и одоше у своје собе на конак, да се одморе, те да ујутру рано, освежени сном и молитвом, па и приповетком дедином, што гласније запоје: „Воскресніе твое!“

У Бачкоме Петровом селу на Цвети 1899. г. Панта пл. Поповић парох.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Архијерејска Богослужења**). Под начаљством Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија*, служена је саборној цркви Карловачкој Архијерејска св. литургија у прошлу недељу на Цвети, а Вел. Недеље на Вел. Четвртак, на који је литургији Његова Светост осветила *миро* (које је кувано прва три дана Велике Недеље), на Вел. Петак вечерња са изношењем плаштанице; на Вел. Суботу јутрење са опелом Христовим и обносом плаштанице.

(**Катихизирање војничких питомаца у кр. уг. домобранској „Лудовика“ академији у Будимпешти.**) Високопреосвештени г. епископ Будимски *Лукијан* дознао је *приватним* путем, да се у Лудовика академији у Будимпешти учи неколицина Срба, православне вере, и да управа тога завода није то до сада пријавила надлежној епархијској власти. У вршењу своје епископске дужности обратио се преосвештени г. епископ Лукијан дана 22. марта т. г. на високо кр. уг. министарство домобранства са молбом: да га исто извести, колико се Срба православних питомаца учи у поменутој домобранској академији, да би се за исте како катихета одредио, тако исто и вршење осталих верноисповедних дужности омогућило.

Кр. уг. министарство домобранства увело је представку преосв. г. епископа Лукијана радосно на знање, те је умолило отписом од 2. априла т. г., да изволи га 2 питомца у II. и III. течају катихету предложити, уједно је наредило, да сви питомци, дакле и она 2-ица који су у IV. течају, — са којима се према наставном плану, за све питомце без разлике вере, катихизирање не предузима — походе св. литургију и у осталим верским дужностима учествују.

Вишеосвештени г. епископ Будимски учинио је и овога пута, као и свагда, у вршењу свога светога позива из сопствене побуде и за времена све, што је било нужно и постигао је повољан успех, тиме, што ће у будуће православне Србе питомце кр. уг. домобранске академије катихизирати јереј Владимир Димитријевић, капелан и катихета Пештански.

Оволико најсмо за нужно да известимо о овој ствари, а преко непотпунитих вести, које су се, у 41. броју „*Србобрана*“ од 6. (18.) априла о. г., о овој ствари разнеле, под белешком „*Срби бајм без српског православног катихете.*“

(† **Протојереј Манојло Грбић**). Прошлога петка, после дужега боловања, преминуо је у Карловцу протојереј *Манојло Грбић*, катихета и професор српске учитељске школе у Карловцу, члан и референт Епархијског Школског Одбора; члан Епархијске Конзисторије, члан жупанијског школског одбора, жупаније Загребачке, рођен 19. децембра 1844. у Широкој Кули; рукоположен за ђакона 16. јуна 1868., за свештеника 5. априла 1870. За члана епархијске Управе изабран 1872. Године 1875. постављен од високог Школског Савета за привременог, а 1876. за сталног катихету и привременог професора српске учитељске школе у Карловцу. Декретом истог савета 6. јула 1878. именован за сталног професора исте школе. Одликован крвеним појасом од блаженоп. епископа Теофана 31. авг. 1882; произведен за протопрезвитера од преосв. г. епископа Михаила 28. ју на 1892. у Војнићу. Честити покојник је познати писац три књиге „Карловачко Владичанство“ и говорник са сабора нашег а т. 1892. Велики губитак нам наноси смрт протојереја Манојла Грбића, јер беше у свакој дужности реван и вредан, а од добре воље увек вредан радник. Лака му црна земља и **вѣчная память**!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

К. 653./112 ех 1899. 47 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парохијског помоћника у *Сентомашу*.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје правилно иструпране молбеније потписаној Конзисторији до 16. (28.) маја 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 18. (30.) марта 1899.

Конзисторија Бачка.

36 ДОСТАВЉА ОБЈАВУ ЛИЦИТАЦИЈЕ. 5—5

На основу закључка срп. прав. црквн. општине у Острову од год. 1898 31. маја број 5. и одобрењем слав. епарх административног одбора у Вршцу, Број Ex. 856. II. 36. ex 1898. год.

Расписује се ради оправке црквe лицитација на мањак и то на следеће послове као:

I. На зидарску а каменорезачку радњу са материјалом у износу од 685 ф. 05 н.

II. На дуњерску радњу са материјалом у износу од 501 ф. 09 н.

III. На молерску радњу са материјалом у износу од 164 ф. 19 н.

Свега 1348 ф. 33 н

1. Лицитација ће се одржати 7. (25.) априла 1899. год у 2 часа после подне у овдашњој комуналној основној школи.

2. Лицититира ће се усмено, а лицитант је дужан од горње своте 10% јамчевине у руке председништва положити, која ће се јамчевина подузетнику повратити после обављене колаудације.

3 Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

4. Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се до дана лицитације видети и дознати у овомесној комуналној основној школској дворани.

У Темеш Сигет (Острову) 17. (29.) марта 1899. год. Пошта Темеш Кубин.

Крста Јунгић
перовођа

Живан Станков
председник.

СТЕЧАЈ. 46 2—3

По наредби Славног Епарх. Школског Одбора у Вршцу Е. 190. III. 23. ex 1899. овим се стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишња 400 фор. бесплатан стан, са две собе, кујне и коморе с баштом.

2. Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију свршио и испит из мађарског језика положио, и да влада потпуно истим језиком.

3. Дужан ће бити недељом и празником као и на пређеосвећењој литургији сам појати (јер певаца нема) и децу школску црквеном појању учити.

4. Пероводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу где буде позван присуствовати, а све остале школске дужности, прописане су кр. Школском Уредбом.

Неособособљени неће се у обзир узети (јер таковог има ова општина). Рок стечају од данас за шест недеља дана, а звање наступа 1. септембра т. г.

У Ватину 8. априла 1899.

Сава Ацков
председник.

СТЕЧАЈ. 48 1—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду, Бр. 613/109. ex 1899. г. овим се стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1.) Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 форинти, квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића* који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Има се 1½ фрталь оране земље; 3 јутра Јарошa по 1200□ хвати. — 6. јутара рита по 1200□ хвата; од земље може се добити када је продаје под закуп 120. до 130. фор., на коју ће земљу учитељ, порез и еквивалент плаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију у Сомбору свршио, и испит из мађарског језика положио.

3.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећењој литургији у цркви манастирској десну певницу држати (појати) и децу школском црквеном појању учити; редовно их доводити на недељна и празничка вечерња и литургије

4.) Пероводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год 1872. и наредбама школ. власти.

Молбенице се имају, на овомесни школски одбор чим пре, — а најдаље до 2-ог дана ухова приносити, када ће и избор учитеља обавити. А звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (бачка) на дан цветну недељу 1899. г.

Школски Одбор.

ОБЈАВА ДРАЖБА. 45 2—2

Дана 22. априла (4. маја) т. г. у 9 сах. пре подне издаваће се на јавној дражби манастирски пашњак, састојећи се из сиса 250 кат. јутара, за једну годину дана под закуп.

Ближи услови могу се сазнати код управе у Манастиру. Пишманлук 200 фор.

У Манаст. Бесчину 4. (16.) априла 1899.

Управа Ман. Бесчина.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 17.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 25. априла 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је, дана 23. априла о. г., јереја Јосифа Поповића, пароха у Ади, произвести за протојереја.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

САНТОВЧАНИ
ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХУ СРПСКОМ
ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

Љубљена, побожна и честита браћа наша у Сантову, у својој синовљој љубави и благодарности поздравили су Његовој Светости светли Васкршњи празник овом топлом синовљом захвалницом:

Ваша Светости!

Преузвишени Господине!

У највећој одданости и најдубљем страхопоштовању ми понизно подписани усудјујемо се подneти ове ритке Вашој Светости, у име најтоплије захвале наше, на отћинском милоштом обилатом високом поздраву, као и архипастирском благослову, који нам је, одмах после прелаза нашег у православну веру, Ваша Светост са висине патријаршког пристола имала милост послати. Доле подписани немамо риђи, којима да благодаримо Вашој Светости на томе, те се благоизволила побринути за стадо ово, које је двије пуне године брез пастира и управитеља свога било, и извести га из мрака на свитлост, те нас сад грију свете риђи нашег свећеника попут жарког сунца. Ми, који смо тумарали и лутали по улицама, можемо се захвалити једино Вашој Светости нашем милом и милостивом Надпастиру, што смо ево стекли богомољу и ако привремену, то ми тумачимо као знак прве милости и високог старања за нас сирота, без игде на овоме свитлу ичега. Љубимо вам свите руке и захваљујемо као дица отцу своме, да нас је Ваша Светост удостојила обгрлити и примити под окриље ваше свете Цркве. Ми, најмлађа и најодданија духовна дица Ваше Светости, слободни смо изићи пред високу личност Вашу и свикolici пожелити Вам, да Господ Бог Вашу Светост уздржи мнogo лита у најлипшем здрављу и подпуном задовољству на радост свих духовних синова Ваших. Честитајући иђуће благе

dane svitlo uskrsnuće Hristovo i preporučujući se molitvama i Visokom blagoslovu Vaše Svetosti i u napredak, i celujući svitu desnicu jesmo Vaša najodanija i najponiznija dica.

U Santovu, 12. (24.) Aprila 1899.

Bariša Prodan, Andrin Šandor, Adam Tubity, Jelić Moisia, Mandić Stipan, Joza Stipanov, Jakov Tyatitj, Pero Tomašev, Krstality Adam, Gyurity Jazen, Jelity Petar, Bunesits Miso, Gyurity Stanko, Vilin Pero, Bartulov Tadia, Vilin Adam, Blaženin Jakov, Gyurity Ivan, Dugalin Stipan, Marin Felakovity, Prodan Jakov, Desežar Matija, Vilin Zsivko, Tucin Mija, Blažev Matija, Jelić Matija, Gyurity Matija, † Milić Slipan, Balatinac Marin, † Lipokatić Bariša, † Prodan Nikola, † Galić Nikola, † Balatinac Nikola, † Filaković Nikola, † Jelić Marin, † Čatić Franja, † Tucakov Živko, † Čizmić Bariša, † Velin Gjuka, † Lipokatić Filip, Pavlov Pál, Božić Marko, Jelity Bariša, Tucakov Bino, Prodan Pavo, Antun Šišković, Mato Šišković, Ivan Čizmić, Marko Gorjanac, Velin Joza, Joza Mility, Marko Pajin, Gyurity Augustin, Prodan Marin. Prodan Stipan, Marin Mandity, Gyurity Paja, Glavatity Marin, Csatity Joza, Antun Žužity, Ivan Balatinac, Matija Vukov, Delin Mija, Balatinac Danilo, Mandity Sztipan, Jelić Bena, Jelić Agoston, Prodan Andrija, Balatinaz Fabian, Bena Filaković, Daniša Tyatity, Joza Filipov, Marin Prodan, Šiškovich Živko, Misa Manolity, Vorgity Andria, Joza Balatinacz, Jelity Živko, Joza Zetovity, Paja Čatity, Joza Csóbity, Ivan Kovačev, Grgur Pajin, Marin Matizev, Marin Sabovljev, Asztaloš Antun, Stanko Velin, Joza Asztaloš, Matia Tyátity, Marin Jelić, Marin Szabovljev, Marin Čizmity, Gjuka Čizmity, Bariša Periskity, Matija Mandity, Jakov Csátity, Ivan Velin, Ivan Blaženin, Mika Balatinac, Joza Vojkos, Marin Jelity, Bariša Prakatur, Baniša Andin, Bariša Božity, Stipan Blaženin, Stipa Bartulov, Marko Jelić, Stipan Filakov, Marko Busity, Grošity Živko, Adam Bartulov, Marko Kovačity, Pera Szakity, Marko Gyuretity, Mika Čizmić, Matija Jemrich, Stipa Balatinac, Marin Andrin, Fila Fucin, Marin Mandity, Simo Filipov, Barisa Čizmić, Antun Mandić, Bariša Filakovity, Stipan Jemrity, Ivan Pejin Marin Jemrity, Stipan Ćatić, Matia Rokus, Adam Balatinacz, Tuna Jermity, Pera Blazsev, Matija Sabovljev, Adam Periškitj, Ivan Mandity, Domin Tomašev, Stipan Jetić, Marin Andrin, Ђука Томашев, Bariša Jetić, Marin Andrin, Adam Velin, Joza Pejin Stipan Pejin, Matija Gyurity. Bariša Desečarovlty, Marin Prodan, Stanko Čizmić, Marin Gyurity, Alojzia Balatinac, Iva Mandić, Pera Mandić, Filakovity Fabian, Marin Balatinacz, Bariša Gyurity, Grga Gyurity. — Свега: 157.

*

Ову захвалницу подастро је Његовој Светости познати побожни родољуб Бариша Продановић, уз пуну топлоте и синовље одановости попратницу овако:

Sveti Patriarše
Preuzvišeni Otče!

S ovom izjavom Tebe sad u vlastite ruke predajem velikom poniznošću i srdačnom zafalnošću sastavljeno dilo.

Dao milostivi Bog, da Ti ova naša zafalnost, onoliko duševnog nasladjenja doprinela, koliko je nama od serca, to je goruća želja, mili dragi i nikad nezaboravljeni Otče. U svojem srcu, i duši, Tebe vazda nosećeg, od Tebe nikad ni u danu ni u noći nerazdiljena, nego u Tebe kao u najmilje zrcalo gledajućeg, za Tobom tužećeg i s Tobom se jedino radujućeg Arhipastira.

Bariša Prodan v. r.

Проповед на Ускрс.*

Завршиле се муке и страдања мученика Голготског!

Испио је горку чашу до дна, но вољи Онога, који Га је послао; свршио је дело, које Му је дао да ради и прославио Га је на земљи; прославио Га је и прославио Се славом необичном, славом царском.

Прославио се славом царском?... Да није то обмана? Зар син човечији који је презрен од света, зар онај који се родио у јаслама, који проводи детинство у сиротињи, зар онај, *који нема где ни главе своје заклонити*, зар Он да до славе дође, до славе царске?! Није ли обмана?

* Говорио у саборној цркви Карловачкој јереј *Иван Матићевић* гимн. катихета.

Зар га нису *војници као разбојника ухватили* у мраку у Гетсиманији, зар није поруган од народа као цар зато, што се сам царем градио, *зар није у место царске одоре с подсмехом заденуту у багряницу? није ли у место венца и круне царске понижен трновим венцем? није ли у место царскога скиптра тршку у руци носио?* Зар није свему свету на видику понижен био? Та какав цар, који нема никога за собом да га брани од нападаја! какав цар, који нема власти ни моћи да спречи пљување и ударце, којим је његово достојанство понижено од обичних људи и војника?

Зар цар? онај, који је по гласу народа гори од разбојника Вараве?!

Није ли дакле обмана? кад га ено и суд и народ осуђује на смрт, *„да распет буде“* и пресуда се извршује? Он у мукама издише на крсту, на коме су тако прослазили само разбојници и тешки грешници!

Је ли дакле обмана?

Није обмана, није! Он је у истини цар, цар над царевима! али *царство Његово није од овога света*, он није основао царство земаљско него царство небесно; та ено онога петка и онога трепутка када син човечији невин као јагње испушта своју безгрешну душу на крсту, васиона — царство распетога цара, прва оплакује и нова се грози што се на земљи зацарила лаж, мржња и неправда, када грешници осуђише и разапеше на крст Истину, Љубав и Правду...

Умукоше гласови силеција....

Где је радост да ликују над победом?! где је задовољство и мир у савести, кад учинише своју дужност, кад уклонише са света „бунтовника“, „безбожника“ „противника Цесарева и власти земаљских“?!

Тишина..... у место радости пека грозна слутња, у место мира савести усели̑ла се нека страшна зебња.

Са буром која се подизала у савести њиховој, земља дрхће, стрени и потреса се, стење стење, пуца и распада се, сунце тавни а небо се завија у црно, завеса се црквена раздире а стотник и војници кад видеше устраше се и рекну: *„заиста је овај био син Божји!“*

И гле! трећега дана после тога, страшнога дана и опет се земља потреса и свйану свету дивнија зора од свих зора од како је света и века, осим зоре рајске, прве после створења света!

После онога црнога и страшнога Петка, када се помрачила и душа грешнога човека без видела вере, љубави и наде, ко се могао надати, да ће се трећега дана разведрити душа човечија и озарити од бљеска божанства пониженог мученика Голготског?!

И заиста, зора онога *првога дана у недељи* донесе човештву најдивнију зору у помраченој му души. Први зраци тога Сунца, који родише зору најдивнијега дана у душама нашим, засјаше из онога мрачнога и леденога гроба, када му се приближиле уплакане жене мироносице, када чуше оно речи из уста анђелских; *„што тражите живога међу мртвима? Није овде него устаде“!*

Христос васкресе! Христос ускрсе у у свој слави, слави божанској! Христос ускрсе — *сликне ко преслакнеса Христос васкресе побожна браћо!*

Оплакасмо Велики Петак и ожалисмо Велику Суботу, па зар данас, када празнујемо празник над празницима и када славимо славу над славама, зар данас да се ми Хришћани, ми синови цркве ускрслог Христа не радујемо?!

И тело нам се радује, јер и оно слави празник ускреса природе, па зар душа, која је далеко претежнија од тела, зар она да се не радује Ускрсу духовном? Зар да се не радујемо *„свјету невечерњем,“* сунцу које не заилази, сунцу које оживљава и мртве и вечни нам живот дарива? Зар да се не радујемо победи над победом, коју данас славимо?!

Радујмо се и веселимо се данас, јер ово је дан, којега је створио Господ за радост и весеље.

Ходите сви *синови светлости*, ходите сви на извор *воде живе*, која оживљава и *која никад усанути неће*, ходите напојте се том водом, да вам снаге да за пут кроз овај кратки живот земаљски до онога вечнога живога небеснога; ходите сви!

Ходите ви *сиромашни духом*, који у

скромности живот проводите, Христос ускрсе и победи горде а вама отвара врата царства небеснога.

Ходите ви *који плачете* за грехе своје, не плачите, не бојте се „јер из гроба Христова засјало је данас опроштење“, утешите се.

Ходите *кротки*, ви анђели земаљски, ходите да угледате земљу обећану у коју вас води ускрсао Господ?

Ходите *гладни и жедни правде*, ви који чезнете за оправданјем пред Богом „ходите примите богатство благости Божје“!

Ходите ви *Милостива срца* да примите уверење милосрђа Божјега, да примите уверење помиловања вашега!

Ходите *чистим срцем*, незлобива децо агнеца незлобивога, угледајте савршенство чистоте срца Онога којега ћете се удостојити вечно гледати!

Ходите ви *који мир градите* међу људима, који сејете семе божанско, да пожањете плод труда свога, јер сте удостојени назвати се синовима Божјим!

Ходите и ви потиштени и потлачени од силеџија земаљских, ходите ви који на правди страдате и који сте *правде ради гоњени*, данас је Правда ускрсла а неправда распета, ходите *убите у радост Господа свога*, јер су вам двери царства небеснога, царства правде отворене! Ходите сви, којима су дани овога живота страсни нетак, ходите ви који сте *Христа ради исмејани, осрамоћени, прогнани, лажју оклеветани*, завишћу, мржњом и осветом свету на поругу стављени, ходите сви утешите се — *радујте се и веселите се, јер је плата ваша велика на небесима!*

И опет велим ходите сви и радујте се и веселите се, јер вас отворен гроб Спаситељев на то позива, црква вас позива, анђели с неба зову и сам Отац небесни вас све позива. „Стога дакле уђите у радост Господа свога и награду примите, богати и убоги један с другим ликујте, уздржљиви и лакомислени поштујте данашњи дан, који сте постили и који нисте, веселите се данас. Трпеза је изобилна, наслађите се сви, на њој је угојено теле, нека нико не изађе гладан; сви се наслађите пира верског, сви примите богатство благости Божје, нека нико не тужи што је сиромах, јер се појавило опште царство.“ (св. Јов. Златоусти).

А грешници? а Јуде, који издају Бога? а Јуде, који издају пољупцем народ? а војници страсти и греха, који се усуђују и данас правди и истини плести трнов венац; који веру и данас облаче с подсмехом у багрењицу „простоте“ и трску „несталности“ јој пружају са узвиком: нека је не буде, распимо је!, који и данас љубав жучју мржње своје напајају и копљем освете у срце пробадају, — зар они не ће да буду учесници данашњег празника, данашњег славља и весеља?!

Позовимо и њих браћо братски, јер још није куцнуо дванаести час а Господ прима све, *и оне који стижу једанаестога часа с радошћу исто тако, као и оне, који стигоше првога часа* Позовимо их, молимо их среће њихове ради, позовимо их спасења њихова ради, да не буду распети на крст вечних мука.

Неће ли?... зар неће?!... Нека пођу за братом својим Јудом.

Неће ли робље данашње победе да чује глас нашега позива: „пустите га, оставите га, нека пузи и клеца за нама, нека се превија и уздише за нама, нека свискава, свиснуће оно у тесним веригама јадне своје свести! Злоба потрвена, завист изгрижена, гордост понижена, себичност презрена, накост постиђена, таштина исмејана, неслога смлаћена, под свесним кораком нашим потрвена сасвим, да јој не буде у нашем роду ни гласа ни трага више“ (Теофан Живковић). Ꙗкѡ и.чезаѣтъ дымъ да исчезнѣтъ, ꙗкѡ таѣтъ воскъѡ лица гнѣ — такѡ да погибнѣтъ грѣшницыѡ лица Божїа, а праведницы да возвеселѧтсѧ. Амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак)

6. Шеста заповед о блаженству.

Блажени чистїи сердцемъ : ꙗкѡ тїи Бога ѹзрѧтъ — *благо чистима срцем, јер ће Бога видети* — тим речима указује нам Христос

Спаситељ на нови пут блаженству. Пут је тај — чистоћа или очишћење срца. Ко су ти чисти срцем, о којима се овде говори? Шта је потребно чинити ради достижења блаженства обећаног Христом чистима срцем?

Сваковрсним чувањем пази на срце своје: јер из њега је извор живота, — говори св. Писмо. (Прич. IV. 23.) Срце је — почетак и корен свију наших дела. Оно је — извор, из кога живим кључем истиче струја духовног живота; оно је — ризница, откуда по речима Христовим *добар човек . . . износи добро, а зао човек: износи зло.* (Лук. VI. 45.) У срцу дакле почињу сва наше мисли, дела и осећаји, из срца истичу наше радости и жалости, наше задовољство и незадовољство. Да би имали чисто срце, потребно је бити слободним од онога, што срце чини нечистим, што помрачује душу. То је сваки грех, свака грешна нечистоћа, ако су зле мисли, невољали осећаји, зле жеље, грешна дела. Напротив треба да срце наше постојано жуди к Богу, да су све силе наше непрестано управљене према добру. Ову чистоћу срца треба разликовати од простосрдачности (искрености), која је несравњиво нижа од оне. Простосрдачан је онај, који је свагда искрен и отворен у одношајима према ближњима. Но таква отвореност и искреност још није довољна, да би ми били чистима срцем. Чист је срцем само онај, који угушује у себи грешне мисли и жеље и непрестано мисли о Богу. „Чистима назива Господ оне, — говори св. Златоусти — који стеку целу врлину и не дознају за собом никаквог лукавства.“*

Но да ли је могуће потпуно отсуство свију грешних мисли и жеља из срца човечјег? Да ли је могућа чистоћа срца? Према искуству на жалост, које се врло често опажа, морамо признати, да је у данашњем нашем стању потпуна чистоћа срца немогућа. Често, врло често сасвим против наше воље у срцу нашем појављују се нечисте мисли и жеље. Откуда та нечистоћа срца? Та човек је створен по образу и подобију Божјем (Бић. I 26), а није ли Бог пречист и пресвет? Грех је нагрдио чисту природу човека, оскрнио његову душу и срце. Први грешни пад човеков дубоко заразивши нечистоћом греха све биће човека, почео је ту нечистоћу пренашати као наследну повреду на цело човечанство. Сви су се људи зачели и родили у греху, и чистоћа — рекли смо — била је потпуно немогућа за човека. *Ко ће бити чист од греха?* — ускликнуо је скрушено праведни Јов, и продужио је: *нико, ма и један дан био живот његов на земљи.* (Јова XIV. 4. 5.) И заиста, у старом Завету, када је Израиљ живео под законом и када је већи део људи огрезао био у грубом идолопоклонству, благодат Божја само је неколико њих, врло мало, учинила изабраним сасудима својим, чистећи им срце и душу. *Ево ово се дотаче уста твојих и одузеће безаконље твоје и грехе твоје очистиће* — рекао је Серафим Исаији, када се дотакао са горућим угљеном уста његових, и одузета је била грешна нечистоћа изабранника Божјега. (Ис. VI. 7.) Но снага греха у нама тако је велика, да ми који живимо под благодаћу и користимо се благодатним даровима св. Духа, ипак продужујемо оскрњивати срце своје и душу своју грешним помислима. *Јер од срца излазе,* — говори познавалац срца — *зле мисли, убијства, прељубе, телесне пожуде, краће, лажна сведочанства, хуљења. Све је то, што оскрњује човека.* (Мат. XV. 19. 20.) Склоњен свагда више греху, човек и у срцу своме носи више грешне мисли, и у делима својим је више грешан и покварен. Тако дакле наша грешна нечистоћа свагда остаје у нама и биће с нама до гроба. Св. угодници Божји непрестано су молили Господа и пречисту Богородицу, да укроте у њима буру страсти, која узбуркана срце њихово и оскрњује душу. Не вршећи грешних дела, пазећи на све узбуне и помисли срца свога, они су осећали у себи понекада као навалу грешних мисли, особито телесне пожуде. У животу преп. Јована многострадалног, монаха печерског, казује се, да је он у младим годинама одрекавши се света ступио у кијево-печерски манастир, где је проводио време у неуморним трудима и у молитви. Он је тврдо сачувао заповеди Божје, сачувао тело и душу од оскрњења телесног и душевног, у низу 30 година био у великој уздржљивости, морећи тело своје строгим постом, носећи вериге на телу своме. И где у том чистом и непорочном подвижнику пробудила се нечиста жудња. Никакови труди, никакови подвизи, ни постојана молитва нису могли угушити у срцу његовом разбуктали грешни пламен. Јован се затворио у једну те-

* Михаил. Тум. јев. део 1. стр. 83.

сну и тамну нећину, но борба није се стишала. Тако је он 30 година саме мучне борбе провео тамо. Незнајући шта да чини са собом, Јован се решио на подвиг још тежи. Он је укопао себе до груди у земљу и у таковом положају провео велики пост. Ноге су му гореле, жиле се грчиле, огањ је прождирао сву унутрашњост, али је опасна страст била побеђена. У својим страшним мукама Јован се радовао духом, не осећајући грешнога огња (Мил 8. јуни.) Но догађало се, да су неки св. мужеви, који су се попели чак на врх чистоће и светости, брзо и неуздрживо падали у грех нечистоће, нечистоће дубоке и неизмерне. Често је само једна нечиста помисао довољна, да оскврви душу и срце. *Мрска је Господу зла помисао*, говори премудри. (Прич. XV. 26.) Но нема човека, који не би на када помислио што грешно, нема човека, сасвим чиста срцем. *Везана је помисао човечија* — говори писац „Постања — *ревно на зло од младости његове, и свако помишља у срцу своме ревно на зло у све дане* (Кн. Пост. VIII. 21; VI. 5.) Грешне ће мисли свагда оскрвњивати срце човечје до свршетка света, као што је то откривено било преко анђела св. Јовану Богослову. *Време је близу* — рекао му је анђео — *клеветник нека још клевета, и окаљани нека се још посвети. И сво ку доћи скоро и плата моја са мном, да дам свакоме по делима његовим.* (Апок. XXII. 11, 12) Но ако ми не можемо постићи савршену чистоћу срца, то смо дужни свим мерама се старати, да угушимо у срцу грешне жеље, ишчупамо их из срца и тим начином постепено постигнемо чистоћу његову. Шта је дакле потребно чинити, да би постигли чистоћу срца, да би имали учешћа у блаженству, које је обећано чистима срцем?

Средство за постигнуће чистоће срца показао је Христос Спаситељ у својим изрекама о блаженству. Да би постигли чистоћу срца, пре свега потребно је сазнати своју грешну бедност и покајати се ради греха својих пред Богом и тим прати своје грешне нечистоће. *Покајте се дакле и обратите се, да се очистите од греха својих*, говорио је св. апостол Петар народу Израиљском. (Дела ап. III. 19.) Обуздавање у себи свију грешних узбуна, укрочавање навала греха, раздражења, зависти, непријатељства, — оспособљује јачем осећању нечистоће пред Богом и служи верним средством за очишћење срца. Св апостол Павле обраћа се Хришћанима са речима: *А вас Господ да умножи и да имате изобилну љубав један к другоме . . . да би се утврдила срца ваша непорочна у светињи пред Богом и Оцем нашим.* (1. Сол. III 12. 13.) Потребно је свом душом желити и тражити оправдања свога кроз веру у Исуса Христа, верно чувати заповеди Божје, — помоћу тога ће се све боље и боље укорењивати чистоћа у срцу нашем. *Закон је Господњи, непорочан, уљубљен души; сведочанство је Господње верно, даје мудрост деци. Оправдања су Господња права, веселе срце, заповест је Господња светла, просветљује срце*, — говори Давид. (Пс. XVIII. 8—9.) *И даћу им другo срце и дух нов даћу им*, — говори Бог преко пророка Језекиља, — *да би ходили по мојим заповестима и држали моје законе и извршивали их.* (Јез. XI. 19—20.) Напослетку потребно је подражавати Оцу небеске у делима милосрђа, да би могли очекивати од Њега помиловања ради пре починьених греха, и греха, које непрестано чинимо услед лако поводљиве воље наше на зло. Греси ти оскрвњују срце наше и душу нашу, но помиловање Божје очистиће их од те нечистоће. *Благо милостивима, јер ће бити помиловани*, — говори Господ. (Мат. V. 7.) Све је то — пут, да постигнемо чистоћу срца.

Постићи чистоћу срца није кратковремено дело, него је стални подвиг, који ми прекраћивати не требамо никада. Ако бодро не пазимо над собом, то се свагда можемо подврћи греху и оцрнити срце своје. Послушајмо, како говори о том преп. Ориген. „Ја мислим — — разминьа он — да ако човек брижно не чува срца свога, то се све, ма што он чуо, код њега заборавља и остаје у лењости; а тим начином нечастиви, нашавши у њему места себи, порине га доле. Када припреме и ужегу светиљку, то ако неће доливати у њу уља, мало по мало светлост ће слабити и напослетку се сасвим угасити. Осим тога догађа се некада, да миш иде око ње и тражи да је поједе, но док се не угаси уље, не може то учинити; а када види, да се светиљка не само угасила, него већ и охладила, тада желећи је однети свађује свећњак. Ако је свећњак земљани, разбиће се; ако ли је од мједи, то ће га домаћин поставити као и пре. То исто бива

и са лењивом душом: мало по мало удаљује се од ње Дух свети, док сасвим не изгуби топлоту своју, а затим нечастиви истребљује расположење душе према добру и само тело оскрњује грехом. У осталом ако човек сасвим не оскудева у љубави према Богу, то милосрдни Бог, шаљући у душу његову страх свој и сећање на муке, побуђује га, да бодро пази над собом и чува себе са већом предострожношћу пре посете Своје.* Према томе смерност, сазнање греха својих, чување себе од свију нечистих жеља и страсти, жудња бити прав пред Богом кроз веру у Христа Спаситеља, који је нас оправдао, милосрђе и доброчинство према ближњима, — све те врлине нису само неопходне, него и постојане свагдашње припадности чистоће срца. Чистоћа срца плод је побожности и врлине. Она се постиже постепено у тој мери, како се човек ослобађа од греха и постиже навику, да из љубави према Богу све чини по заповестима Христовим. Чистоћа срца повишује се у тој мери, како се Хришћанин ослобађа од страсти и сваке привезаности према земаљските и обраћа духовним добрима. Она се укорењује у тој мери, како се Хришћанин утврђује и узвишује у љубави према Богу по заповеди Христа Спаситеља, и сваку другу љубав потчињава тој љубави. Како се спољашња нечистоћа пере водом, тако се нечистоћа душе наше пере благодаћу Духа светога. *Умијте се* — говори пророк Исаија — *и будите чисти, уклоните неваљалства из душа ваших.* (Ис. I. 16) Чим сталније и јаче душа жуди к Богу, тим више добија она благодати св. Духа и тим постаје чистијом. То су средства, која оспособљавају за постепено постизавање чистоће срца. (Наставиће се.)

* О подв. сп. и бл. отаца; стр. 217—218.

Стеван Стратимировић

Архиепископ и Митрополит Карловачки.

(1790—1836.)

(Свршетак.)

Његово ц. и кр. Величанство Леополд II. и Франц I. уважавајући заслуге Стратимировића богато су га наградили. Још 1792. год. постане тајним саветником а 1808., одмах после Тицанове буне, коју је 1807. у Срему угушио, буде од императора Франца I. великим крстом Леополдова ордена одликован. Особито га је његов благородни и примерни карактер одликовао, како лични тако и званични; одликовала га је његова нелицемерна побожност, неуморна званична ревност, изображени начини мишљења, црквено трпљење и кротост, истинито родољубље, верна привржености царском дому, а у свима овим карактерним цртама — човечност. Особито се одликовао разноврсним дељењем милостиње. На гимназију је карловачку (осим тога, што је свагда, кад би дошао у цркву, од које га је само болест задржати могла, по 5 фор. а кад је служио 10 ф. у гимназијски тас давао) 1000 фор. бечке вредности и многе облигације после смрти останио. Саборној цркви је осим знатних за живота свога прилога 10.000 фор. беч. вр. завештао; а на зидање архиепископско-митрополитске резиденције осим разноврсног материјала 50.000 фор. беч. вр. а тако је исто и на благодејаније, који је вечити споменик себи подигао, 50.000 фор. беч. вр. оставио, осим што је у Даљу двор и цркву саздао. После његове смрти остало је које у чему до 200 000 фор. сребра готова новца, од које је суме половица у народни фонд дошла. И ко би могао сва добра дела Стратимировићева, која је већим делом потајно чинио, избројати, . . . дела, за која они и то само делимично могу знати, који су срећу имали око њега живети. Стратимировић је тако сретан био, да је до потоњег минута земаљског живота свога све душевне и телесне силе у пуној мери сачувао. Вид његов, и ако је много читао и писао, још је тако добар био, да није наочари требао; само га је последњих година слух изневерио. Његова сила мишљења, расуђивања и његова остроумност била је ненарушена; само се памћење неприметно умањавало. Исто је тако и састав тела његова јак био; он је све зубе имао, и свагда слатко јео. Сем воде ништа друго пио. И тако је Стратимировић као сребреновласи старац прекрасан муж био. Не може се определити, кад је красније изгледао: или у свештеничком оделу, кад је у башту (дворску) шшао, или у црквеном кад је бескрвну жртву приносио. А особито му је црни манторос, у ком је целе велике недеље у цркву долазио, доликовао. Читање страстних Евангеља на велики четвртак, појање царских часова на велики петак, опело на велику суботу и „воскресеније“ Христово свагда ће они, који

су ову дивоту у време Стратимировића гледали, с радошћу један другом приповедати Он је управо рођен био за пастиро-началника! Он ништа није заповедао, чега сам није чинио. Код њега при трапези бити, значило је: као у школи бити. Спомен обеда његовог на вел. четвртак, при ком је свагда осим њега 12 свештеника обедовало, потреса душу и срце. Величанствени и достојанствени његов ход у црном одељу на његове ћелије у трапезарију с појањем: „Єгда славніи оучєницы“ присутне је божанственом светињом испуњавао Нема на овај дан при трапези тишина све је страхопоштовањем испуњавала, докле најпосле бесмртни архипастир, у обично време познанима — речју великом четвртку сходном — није напио здравицу, при којој је присутнима коса расла, а тропар „Єгда славніи оучєницы“, који је архимандрит свагда започињао, одводио је около стојеће у ону горњицу, у којој је божанствени учитељ са своји ученици последњу вечеру држао. После ове здравице у име свега свештенства открио би свом архијереју архимандрит жеље, које су опет тропаром „Єгда славніи оучєницы“ пропраћене биле. После обеда опомену би блаженопочивши архиепископ отачаски свештенство, да се на предстојећи духовни подвиг спрема.

Стратимировић је 1836. потоњи пут „воскресеніе“ Христово празновао. При вечери је тако радостан био, да су сви околоседећи више пута стихиру „Воскресеніе твоє Христе Спасе“ отпојати морали, и он је сам више пута отпојао, дивећи се красоти њеној, као да је нигде чуо није, или као да је нигда више чути неће Његов је лекар мислио, да ће он још 10—15 година живити; но промисао Божји је другачије закључио.

Његово 1834. г. у Бечу извађено портре (слика), а после и у камену изрезано, представља славног пастиреначалника живо и подобно.

Стратимировић је све до своје смрти пријатељ и потпомагатељ наука био; он је много читао, особито богословске књиге, историју, права, и нарочито је у праву црквеном — не само источне но и западне цркве — савршено упућен био. Оце византијске тако говорећи у прсте је знао. Корачија, правила св. апостола и друге црквене књиге, које су на празном простору његовим примедбама испуњене, довољно засведочавају неописани труд и пространо његово знање. Његова је учености како у Немачкој тако и у Русији позната била. С њим су у преписци стојали славни мужеви, као Слецер у Гетингену, Барон Розенкампф у Петрограду итд. Због његове на далеко чувене науке прими га учено друштво у Гетингену за свога члана. Он је разним списатељима као: Шлецеру, Енгелу, Розенкампфу, Еверсу, критичке историјске прилоге и додатке шиљао, и неке је историјске саставке у Хофмајеровој Архиви (Hofmayer's Archiv) под својим именом издао. Доктору Руми предао је неке на латинском језику написане саставке, да их, не спомињући његовог имена, у немачким и мађарским листовима издаје. Тако је било саставака о пореклу Скита, Гота, Бугара и Мађара 1817. г., и пошто су ови саставци без имена послани, то је редакција немачких и мађарских новина име доктора Руме, који је исте саставке са латинског на мађарски језик превео и послао, под исте потписала. Руми је у опису круне мађарског краљевства у аустријском позоришовању 1826. г. обзнанио хипотезу митрополита Стратимировића: о постанку византијске доње части исте круне. Овај је исти састављак на латинском језику предао доктору Руми за његову употребу с том молбом, да имена његовог не спомене. Оштроумна његова хипотеза претрпела је нека нападања, која је блаженопочивши преко доктора Руми мудро одбио и ученом друштву у Прагу, Минхену и Гетингену саопћио. Последње године живота свог саставио је Стратимировић два дела: црквено право и црквену историју. Једно од ових, дела 30 табака, предао је доктору Руми на преглед. Историја цркве, која се доскора у Богословији карловачкој предавала, дело је ума Стратимировићева, а тако исто и тумачење св. Еванђеља, и штампано пастирско Богословље.

Ко велика и трудна дела Стратимировића и његове званичне послове, што их је свагда најтачније вршио, познаје, мора се дивити, како је толико време на писање и читање разних дела употребити могао. Али је Стратимировић умео време да цени; он га није проводио у сујетним забавама. Осим многине његових дела потврђује ово и његов предлог у 1812. г. за поправак стања свештеничког, на његов умни доказ у год. 1814., да се календар наш нарушити не сме, те његов оштроумни план у погледу организације српских

школа, кога је он 1830. мађарском намесничком већу предложио.

Стратимировић је летн свагда у 4 сата. а зими у 6 сати обучен био, и одмах је, чим на јутрење звоии, своја врата отворио, при којима је његов капелан са три богослова и свима придворним калуђерима чекао, да у капелу уђу и правило и јутрењу отпочну, при којој је Стратимировић свагда „шестопсалмије“ читао, а недељом осим св. Еванђеља „**Достојно есть**“ и „**Благословиж ѣси Господи**“ умилно појао. Истина, правило је ово, пошто га је он сам најстрожије испуњавао, у оно доба тешко било, али му се баш за то данас пенео благосиља. Пјеније црквено под њим је највиши степен савршенства и красоте достигло. На глас, који се у оно доба о пјенију карловачком разнео, и дан данашњи родитељи децу своју нарочито због пјенија карловачког у Карловце на науку шаљу. Пред велике празнике, клирици су пређе недељу дана знали, шта ће који у које време појати, а тако исто и гимназијални појци, које је штедра рука Стратимировићева после богослужења заједно са свећоносцима, кад су га с појањем до ћелије његове допратили, као отац децу о празницима обдарити знала. Тешко би оном било, који би у присуству Стратимировића у време богослужења у пјенију погрешио, и учитељ пјенија и појци у пуној би мери строгост његову искусили. Величанственост његова није допуштала, да се у цркви у присуству његовом нереди догађају, и за то је, да би сваки у опредељено време дужност своју тачно испуњавати могао, својом руком о празницима и чтеце и појце и свећеносце јавно у цркви производио. Озбиљан његов поглед при богослужењу срца је присутних побожношћу испуњавао. Возгласи његови просецали су небеса; а молитве при рукополагању доносиле су благодат светог Духа. Од појака његових у цркви, које је често држао, сваки је стрепио, јер је сваки као стена недвижим слушајући мислио, да се њега тичу.

Њему се од рана јутра до мрклe ноћи у свако доба могло приступити. Озбиљност његова није шали места уступала. Штедрота његова није никог од себе одбијала. Свештенство карловачко о празнику Рождества и васкресења морало му је из својих парохија све сироте пописати и предати, а ове је он преко свештенства отачки надгледао. Таквих је сирота у Карловци преко стотине било. Оне нак, који су пострадали и у непредвиђену сиротињу пали, особито и више је пута преко године огревом и новцем потпомагао. И тако је штедри Стратимировић сваке године о споменутим празницима преко 1000 фор. сиротињи раздао. Зато и спомен његов није са шумом ишчезао. Овакн муж, овакн живот, који је српској цркви и народности толико година на славу, корист и поиос (од 1790. до 23. септембра 1836.) предстојао, заслужује, да се кород од толиких његових питомаца наће, да опширно живот и дела његова опише, која се народа српског и овог цркве и школа тичу, и потомству вечитога ради спомена преда.

Ово неколико црта ја сам из чисте благодарности према великом покојнику, који је правило вере, стуб и утврђење цркве своје био, сакупио које на слова, говорених на дан св. Стевана, као патрона благодјејанија, у славу нигда не заборављеног Стратимировића, који се сад вечним покојем наслађује; које из разних политичких кореспонденција, писама и поздрава славних мужева, који до данас нису штампани и који су случајно до руку мојих дошли.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станимир** парох.

(Наставак).

За приведене речи апостолове запео је и Самуило Фрелих, на примећује: „светост деце верујућих родитеља односи се тек на њихово рођење, и са свим је нешто друго, него унутрашње освећење из препорођења“. („Назаренство“ стр. 75.) — Но нико и не тврди, нити је икад тврдио, да је „светост деце по рођењу“ то исто, што и њихово „унутрашње освећење из препорођења“, те није требало ово ни порицати, што нико ни не тврди. Него је питање: може ли се деци, која су „по рођењу света“ дати и „унутрашње освећење из препорођења“? И на то је питање требало одговорити; но то је питање Фрелих мудро — обишао.

Назарени — ако баш и не сви, а оно неки од њих — сако да би потребу дечјег крштења одрекли могли хоће да упозоре на ту околност, да је Христос на децу „руке метао“, децу благосиљао; па се позивају и на речи

Христове том приликом изречене: „оставите децу, и не забрањујте им долазити к мени; јер је такових царство небеско“.

Но то место св. писма иде баш нама у прилог, и говори опет о оном, о чему је реч, потврђује и опет то, да вера родитељска деци користи, деци помаже. Јер шта се каже на месту томе? „Тада приведоше к њему децу, да метне руке на њих и да се помоли Богу.“ Шта дакле? Нису деца Христу сама долазила, него су их њихове матере приводиле; да Христос на њих руке метне и да се за њих Богу помоли — то нису деца хтела него су то матере желеле; то, да ће њима Христов благослов и његова молитва користити и помоћи — тога нису деца знала, него су то њихове матере веровале. Дакле је Христос деци руке своје на главу мећао, и за њих се Богу молио не за веру дечју, већ за веру родитељску.

Дакле: крштење је деци нужно, а даје им се и може им се дати за веру родитељску. Но да се деци св. крштење доиста дати може сведочи и то, што се св. крштење не даје за неку нарочиту заслугу, него се оно даје човеку — на дар. И сами овдашњи назарени признаше и исповедише, да је „крштење дар по милости Господњој“. А то и св. писмо потврђује: „за то као што кроз једног човека дође на свет грех, и кроз грех смрт, и тако смрт уђе у све људе, јер сви сагрешише. Али дар није тако, као грех; јер кад кроз грех једнога помријеше многи, много се већа благодат Божја и дар нали изобилно на многе благодаћу једнога човека Исуса Христа. . . За то дакле као што за грех једнога дође осуђење на све људе, тако и правдом једнога дође на све људе оправдање живота.“ (Рим. 5., 12. 15. и 18.) Као што чујемо: „правдом једнога дође на све људе оправдање живота“, а то „оправдање“ је „дар“ Исуса Христа; крштењем се пак прима „дар“ тај, добија се „оправдање живота.“ На кад је св. крштење „дар“: то ко је, и ко може бити тога дара достојнији од малене, невине и безлобне дечице? Та кад деца под морање, но сваккако без свести и знања примају на себе, односно добијају грех сирти: зашто да им се онда — и опет без нарочите њихове воље и жеље — не може дати „дар: оправдање живота,“ или краће св. крштење? — Та и одрасли људима се св. крштење даје на дар; а што се ипак код њих вера тражи, што се они за веру питају, узрок је тај, да они искажу и посведоче, да верују у силу и моћ, као и нужду и потребу дара тога, како би им се онда тај дар дати могао. Ако неко не верује у силу и моћ, нити увиђа нужду и потребу неке ствари, тај те ствари неће примити, баш да му се и на дар даје. — А што се и код крштења деце вера тражи и иште, и то вера родитељска — и то је јасно и разумљиво: иште се да родитељи изреку и посведоче, да верују у силу и моћ, нужду и потребу св. крштења, и да желе, да се њихова деца тим даром обдаре, баш као што су оно дечје матере имале посведочити, да верују у силу и моћ благослова и молитве Христове и показати жељу, да су раде, да им Христос децу благослови и да се за њихову децу Богу помоли.

А да је нужно, да се св. крштење и деци на дар даде, уверавамо се и отуда, што се св. „крштењем“ „налива“ у детињу душу „благодат Божја“, која одмах у детињој души деловати почне, као што и зрно, кад се у земљу баци, одмах започиње клијати. Св. крштењем се дете доводи у свезу са животом Христовим, као што се „дивља маслина прицепљује“ на племениту маслину, те је учасник „у корену и у масти од маслине“ питоме. (Рим. 11., 17.) А сам Христос вели: „Будите у мени и ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе, ако не буде на чокоту, тако и ви, ако у мени не будете. Ја сам чокот, а ви лозе: и који буде у мени и ја у њему, он ће родити многи род: јер без мене не можете чинити ништа.“ (Јов. 5., 4—5.) Па ако дете није на „маслини“, на чокоту, у Христу: како може у благодати Божјој и потерати, а још више, како може растити и напредовати, а особито како може „род родити“?!

„Децу верних треба крстити још пре, него што достигну доба разума; јер родитељи, верујући у божанственост религије, дужни су предати деци својој њихову веру, као драгоцено наследство, дужни су их васпитавати у њиховој вери, нити их смеју пустити без религије до онога доба, кад страсти лако могу занети човека, који је лишен благодати Божје и препорођења живота, а удаљен је од истине и од добра.“

„Црква је постојано друштво, кога чланови морају непрекидно трајати средством деце

њихове. Не треба дакле остављати своју децу да су изложена зломе утицају сатане до онога доба, када она сама буду у стању изабрати себи религију по својим наклоностима и следећи зломе упливу страсти. Кад би се тако поступало, значило би очито, да код родитеља нема вере у истину религије, коју исповедају.“ („Учење“ В Гете-а у Парентином преводу стр. 66—67.)

*

Тако стојимо са дечјим крштењем држећи се просто и искључиво св. писма; а сад да видимо, шта о дечјем крштењу каже св. предање, како са дечјим крштењем стојимо на основу списа св. отаца и црквених правила.

Ако је црква одмах по установљењу своме почела живити својим животом; ако су чланови цркве Христове већ одмах у почетку стали употребљавати она благодатна и спасоносна средства, која су цркви ради спасења њених чланова дата; но није могуће ни мислити, а камо ли веровати, да тај живот цркве Христове није остављао за собом никакова трага: није могуће ни мислити, а камо ли веровати, да нико од чланова цркве Христове о употреби благодатних средстава није или коме што рекао и говорио, или баш и сам што о томе записао или написао.

Па ако о дечјем крштењу у св. писму тачна и јасна упутства наћи не можемо; ако у св. писму изричних налога о крштавању мале деце немамо — а ми онда треба да видимо и размотримо, да ли ћемо о томе каква трага или баш и јасна одређења наћи у првим временима цркве Христове; треба да се обратимо члановима првих векова цркве Христове, на да их упитамо, односно да у њиховим делима и списима потражимо одговора на питање, које нама није довољно и потпуно јасно из самог св. писма, на име на питање: треба ли крштавати малу децу или не треба? т. ј. да видимо и дознамо, јесу ли они малу децу крштавали или нису.

Учинимо ли тако, ми ћемо у првим временима цркве Христове, код чланова цркве Христове првих векова наћи не тек само слаба трага, већ јасно наређење, да децу крштавати треба. Тако: 1.) апостолски ученик Дионисије Ареопагијски (Дела. 17., 34.) вели: „Божанственим нашим учитељима изволисја припуштању ка крштењу и децу...“ а блажени Августин, који је живио око 350. год. после Христа, вели: „апостолско је предање, да се деца спасавају крштењем.“ (Шевић-Макаријева „Догматика,“ II. стр. 224. и 220.)

Но не само поједини Христићани првих векова цркве Христове већ и читави скупови њихови, читави сабори св. отаца и учитеља црквених казују, да децу крстити треба те наводе и узрок, за што их крстити треба. Тако се 119. год. скупило у Картагину на сабор 217 црквених учитеља, епископа, који су на сабору своме скупили, а и утврдили правила 14 разних сабора, који су у Африци држани. (Правила с тумачењем — I. стр. 23.—24.) На у 72. правилу тога сабора вели се: „Исто се тако установљује у погледу деце: сваки пут, кад се не нађу поуздани сведоци, који могу доказати, да су она одиста крштена, а она сама због своје доби несу кадра тачно одговарати, да ли им је тајна дарована била, треба их без сваког колебања крстити, да их такова неизвесност не лиши очишћења толиком светињом...“ А преосвећени тумач на то примећује: „Као што се из правила овога види, недобаптизам се у оно доба (461. год.) сматрао опћим законом у африканској цркви...“ (Исто, II., 208.) Ово је од речи до речи поновио, односно одредбу о дечјем крштењу потврдио и Трулски сабор у свом 84. правилу, а на коме сабору беше 227 св. отаца. (Исто, I., 17.) А већ споменути сабор Картагински у свом 110. правилу још јасније наводи узрок, зашто децу крстити треба, те вели: „Исто се тако установљује да, који одрече потребу крштења мале и тек рођене из материнске утробе деце, или каже, да се она крштавају ради опроштаја од греха, али да од прародитељскога Адамова греха ништа на себи немају, што би требало очистити бањом препорођења ... нека је анатема... И по овоме правилу вере и деца, која нису могла још никаквих греха сама по себи учинити, бивају крштена ради опроштаја од греха, да се кроз препорођење очисти у њима оно, што су она примила од старог рођења“ (Исто, II., 242.)

Дакле: „недобаптизам“ (крштавање мале деце) беше „у оно доба (401. год.) опћим законом у африканској цркви“, те се оци Картагенског сабора постараше да ни једно дете не остане без св. крштења, па ни оно, које би се нашло, а за које се поуздано не би знало,

је ли крштено. Но из примедбе те дознајемо уједно и то, да се по другим црквама или баш да се и у цркви африканској пре тога времена „педобаптизам“ није сматрао „општим законом,“ да је дакле било времена, а и појединих цркава, кад се и у којима се држало и веровало, да децу не треба крштавати, да је било Хришћана, који су „одрицали потребу крштења мале деце.“ — На кад је већ постојала сумња, да ли малу децу крштавати треба; на кад се ради отклоњења те сумње, и односно ради решења питања: „да ли малу децу крштавати треба?“ још 401. год. искупио известан број црк. отаца и учитеља, који то питање претресоше и на исто тако одговорише, да и малу децу крстити треба; и кад је решење и одговор тај усвојио и потврдио прво помесни сабор Картагенски од 419. год. са 217 св. отаца; и кад то питање расправише и на исто питање одговорише људи и Хришћани, који су са скоро 1500 година били ближе апостолима, него ми, те који су могли чути и слушати или саме апостоле, или апостолске непосредне или једноседне пријемнике и ученике: онда и после тога бавити се питањем тим, претресати га и решавати, а још више сумњати у ваљаност решења тога питања, или чак одрећи ваљаност и правилност решењу тога питања — било би и јесте крајње лакоумно и — неразумно. То би значило и значи ништа мање, него дати — што по реч — „лудом“ детету, да просуђује и оцењује закључке и одлуке свога седином украшеног и искуством богатог — деде, па још о стварима онога времена, када му је деда живио!

(Наставиће се).

Са епархијске скупштине у Темишвару.

Дана 5 (17) априла о. год. одржана је у Темишвару епархијска скупштина под председништвом високопреосвећеног господина епископа *Никанора Поповића*. На тој скупштини предложио је скупштинар Др. Љубомир Павловић, да се скупштина обрати представком сабору, да стави ван крепости познато решење Саборског Одбора у предмету сазива епархијских скупштина и трајања мандата чланова епархијских власти.

Против овог предлога говорио је конзисторијални бележник протосинђел г. Евгеније Летица и г. Др. Живко Богдан са разумевањем ствари и правним дистинкцијама, какве таким људима и доликују. И ако су у овом листу расправљена питања, о којима се и у овим говорима расправља, ми те говоре преносимо из „Браника“, да се забележи, како је једна епархијска скупштина, и после темељнога и убедљивога разлагања, какво је у овим говорима — примила предлог, какав је дра Павловића.

Ево говора, по извештају И. Б. у 43 бр. „Браника“.

Евгеније Летица: На петит предлога дра Павловића има казати, да је неисправан, пошто не разликује круг рада органа наше автономије. Сабор није форум, који има решавати у питањима управним; то се види сасвим јасно и разговетно на §. 18. и 19. §. саб. устројства, где се јасно истиче сабор као законодавна власт наше автономије, напротив §. 22. алинеја 6.) установљује саборски одбор као највишу управну власт нашу. Ко је дакле поле познат са природом легислативних и управних органа, тај ни гледе овога питања не може бити у неизвесности, а то је: да сабор решидбу саборског одбора уништити не може. Но шта може сабор? Он може из овога случаја донети опћу норму, по којој би саборски одбор у свом делокругу имао поступати гледе овог питања. Тако је то учинила и врњачка епархијска скупштина. Овде се пориче саборском одбору компетенција за доношење овакве одлуке. На ком основу? Има-ли где одређено, ко да сазива епархијске скупштине? Чл. XIV. говори само о дану избора заступника и року састанка, а сазив скупштине ставља се по гласу §. 1 спроведбене „наредбе“ у дужност дијецезану или његову заменику, у ком §-у се каже и то јасно: да то имају дијецезани извршити у року од 6 недеља дана. Уредба је имала у виду само једну скупштину, што се на целој уредби опажа. Треба само прочитати чл. XVIII. где стоји: „.... осим тога ће прва епархијска скупштина, док јој делокруг сабором и статутом коначно не буде одређен, *у прву или поновљену седницу*...“, на ће се сасвим јасно уверити свако, да је та уредба била установа ad hoc, која је имала у виду само прву скупштину. Ту прву је сазвао сам сабор, а за даље нема наређења, ко има те скупштине сазивати. Но сад је наступио поремећај, пошто сабор није извршио што је у изгледу ставио: није донео сталну уредбу, „статут“ за уређење епархија. (Гласови: Нису му дали!) На добро, сабор, рецимо, није мо-

гао да донесе сталну, уредбу, на шта онда? Зуб времена је косно чланове одсека, нове се потребе јављале и на првој није могло остати. Сад је дакле настало не само право, него и дужност саборском одбору, да нормира ово питање, и он га је нормирао. (Гласови: Наопако!) Не мења ствар, нормирао он добро или зло, тек он је учинио оно, на шта је право имао и што му је сама пресна потреба у дужност ставила. Овде смо у сфери тумачења мањкава закона, на да се послужимо аналогијом. Епархијска скупштина стоји према саборском одбору као скупштина местна према Е. А. Одбору. Ко може одређи Е. А Одбору према местној скупштини право контроле и касације? Позитивне наредбе дакле нема, која би забрањивала саборском одбору доношење оне одлуке, каву је гледе овог питања донео, с друге опет стране у природи његова делокруга лежи доношење таквих одлука, шта дакле излази? Саборски одбор био је властан такву одлуку донети и ми му нисмо кадри опростити, а сабор његово решење не може ни у претрес узети, а камо ли касирати. Подносим предлог за одлуку: обратити се на сабор с молбом, да уреди питање: ко је надлежан сазивати епархијске скупштине обзиром на заплете из настале решидбе саборског одбора.“

(Бурно: живео! Говорнику многи честитају!)

Др. Живко Богдан: Господа, која су искала сазив скупштине, нису сложна. Прва тачка дневног реда свакојако потиче дословно од г. г. искача. Тамо се предлаже „представка саборском одбору, да своје решење у обзиру разрешења и сазивања епарх. скупштина пак крепости стави“, а сад се опет предлаже од једног од те господе представка сабору, да овај ни мање ни више, већ „ван крепости стави“, познато решење. Констатујући ову карактеристичну појаву жали, што господа овако крупну ствар, која захтева прецизности и фине дистинкције, нису писмено поднели, да би се расправи могли конци похватати и да би се избегли неспоразуми. М. Косовац рескира једну енунцијацију, које домаћај јамачно довољно не увиђа, наиме каже: да саборски одбор de jure и не постоји. Пазите, да нас не чују државни органи, јер бисмо могли зло проћи. Ако саборски одбор не постоји, онда смо једним дахом целу нашу автономију збрисали. Та саборски одбор је једина конча, која условљава континуитет наших законом заједничких црквено-школских аутономних права. У оном моменту, кад саборског одбора, као што вели Косовац, нема више, шта настаје? Конац је прекинут — и државна власт стуна по праву и дужности својој у посесију прекинутог правног реда: ова изашље комесара, јер дабогме, спина је прошао мандат. А чије биемо се ми бранили и ко би нас бранио? Није ли нам јасно, господо, да биемо ми били дужни бранити до последње капи крви правно постојање нашег саборског одбора баш онда, када би нам то, рецимо, државна власт и оспоравала? А шта ми чинимо? Ми јој сами пружамо сикиру, којом треба корен наше автономије да се посече. Ако се ово не зове у заслепљености сам против себе радити, самоубиство на себи извршити, онда би овој појави тешко било крсног имена наћи. Срећа је, што творци наших автономних уредаба у овом питању не остављше широко поље нашем родољубивом тумачењу закона; срећа је што је закон у овом питању тако јасан, да никакве сумње не оставља; срећа, што су творци автономије предвидели моменат, који би био фаталан по нашу автономију, и који господа сада за уши навлаче јамачно не знајући шта чине. Ено 21. §. устројства саборског заглавље треће, које овако гласи: „Овлашћење саборског одбора траје за цело време саборских периода, а у *сваком случају дотле, док га новосаставши се сабор изборам других чланова не замени*.“ Тај §. је гаранција наше автономије. Је-ли добро пак, што саборски одбор није у своје време изабран, то је друга ствар; главно је то: да је легалност саборског одбора изван сваке и најмање сумње. Предлог дра Павловића implicite садржи у себи мисао, да сабор може решења саборског одбора касирати. Где то пише? Који то §. даје и најмање разумети? Ово се зове збркати појмове. Где је још у свету сабор био апелаторија? А предлог сматра сабор за највишу апелаторију у нашој автономији. Да се послужимо упоређењем! Сабор и саборски одбор су у склопу нашег автономног организма, што су у држави државни сабор и министарство. Па узмимо на пр. да министар донесе коначно решење у питању, рецимо, сувише меленачке које је, допустимо, неправедно. Сад се меленачка општина потужи сабору на неправду, која јој је министарским решењем учињена. Може-ли, хоће-ли сабор решење министарско у претрес узети и евентуално уништити? Где је тај, који ли овде могао сумње имати, кад је јасно као сунце, да нити може, нити хоће. Сабор је легислатива, он и контролише министре да по закону управљају, он може министра и под суд ставити, али његово решење замењивати, поново решавати у тој ствари не може. Овде је конкретан случај распуштене бачке епархијске скупштине, и сабор у конкретном случају мериторно решавати не може. Такав се предмет ов-

де дакле ни претресати не може. Друго је нешто предлог Е. Летице. њега је концепирао човек, који познаје разлику појмова: de lege lata и de lege ferenda. У начелу се и слаже са Е. Летицом, но у концепцији не може се сложити с њиме с тога што он тражи норму истина ону, али само за овај случај, а требало је одмах нагласити и сталну уредбу коју је сабор и имао у виду. И ако сабор на којим путем до овог питања дође, он ће именовно донети коначну уредбу. А та коначна уредба мора садржавати у себи установљење периодичности епархијских скупштина већ по самом духу наших уредаба, а тиме је онда отпало прибављивање саборском одбору а тиме је већ стекла скупштина једно право више за слободније кретање. Г. Летица позива се на решење врњачке епархијске скупштине, а ја то сматрам за неправилно и излишно (Летица: То сам само узгред споменуо по асоцијацији идеја, али то за саставни део предлога не сматрам.) Узимам на знање и подносим овај предлог, односно измену и допуну на предлог Е. Летице. Примам предлог Е. Летице са изменом и допуном, да се епархијска скупштина обратити представком на високи народно-црквени сабор, да што пре донесе коначно уређење епархија и да у тој уредби изрече, да сваки епархијских скупштина не подлежи претходном одобрењу саборског одбора.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Сантовчани.**) Напред доносимо захвалницу наше ваљане и драге браће Сантовчана, са попратним писмом њихова првака Баришe Проданова подастрту Његовој Светости, преузвишеном господину, патријарху српском *Георгију Бранковићу*.

Непритворна, неизмајсторисана, неусиљена и не испекулисана, него из срца потекла: и захвалност, и оданост, и љубав синовља, по захвалници и попратници љупко разливена, не може оставити ни обичнога читаоца незагрејана, а како ли је тек пријала угодно архипастирској души, очинској љубави и доброти св. патријарха *Георгија*. Очинска доброта Његове Светости, којом се брине за нову и љубљену своју духовну децу у Сантову, дарежљивост св. патријарха *Георгија*, која се изобилно стара за новообраћено драго духовно стадо, и заслужује ону топлоту љубави и благодарности, која мирише побожношћу и страхопоштовањем, којим је опламењена душа и срце наше дичне браће у Сантову. Они је показаше и дадоше. Евала им! Нека су Богом благословени и на сваком кораку светога дела свога напредни!

(**Саборски одбор**) сазван је у ванредне седнице за 29 април о. г.

(**Седнице Архидијецезалних Епархијских власти**) сазване су, и то за 27 април седница Административног Одбора, а за 28 април о. г. Конзисторије.

(**Патронат Монашке Школе**) сазван је у седницу за 26 април о. г.

(**Прелаз у Православље.**) У Српском Падеју прешла је породица *Буњевца* Симе Куjунџића из римокатоличке у православну веру. Сима и жена му Мара рођ. Бачић. стари су око 50. година.

(**Избор пароха.**) Из Баје јављају, да је тамо трећи дан Васкрса обављен избор пароха. Изабран је са 27 гласова досадашњи администратор Бајске парохије јереј Милутин Григоријевић. Противкандидат добио је 7 гласова.

(**Леп поклон.**) Побожни свет, који је прошле страсне недеље походио у св. саборној цркви Новосадској Христов гроб, дивно се велељепности његовој. Тај нови Христов гроб поклонио је саборној цркви тамошњи угледни грађанин и родољуб г. Ђорђе Ф. Недељковић. Тај дар вреди 1000 фор. Нека је г. Недељковићу хвала на том христољубивом и родољубивом дару.

(**Дар Сантовчанима.**) Од г. Лазара Попова учитеља у Вемењу примили смо 4 фор. 45 нов., што их је исти скупио у Рац Мечки трећи дан Васкрса, као дар браћи Сантовчанима. Приложили су: Г. Светозар Бољарић парох Вемењски 1 ф., а по 50 н Александар Плавшић учитељ, Лазар Попов учитељ, Радеслав Васиљевић, Младен Јерковић, Велимир Грубић, Ђурађ Козић, Миливој Бебић. Новац је послан вречасном г. протопрезвитеру Кupусаревићу у Саборy. Хвала приложницима!

(† **Лудевит Бихнер.**) Познати филозоф др. Лудевит Бихнер, како на Дарвинтата јављају, умрле је тамо у 75. години свога живота. Бихнер је за свог дугога живота много радио и постизавао је у свом правцу огромне успехе. Један од најсилнијих покрета душевног рада овог столећа, материјалиста, погледато је скончан с његовим именом. Он је био најревноснији заступник и најпопуларнији учитељ тога правца мишљења, који је у своје време прожео цео свет мислилаца, и чије је сад време већ прошло дођуше, али утицај му се још и данас у многом осе-

ња. С падом те научне системе и Бихнер је све више потискиван и смрт га је затекла већ у редовима оних, који су дочекали да заврше рад свог живота. Др. Л. Бихнер родио се 17. (29.) марта 1824. у Дармштату. У Гисену је учио медицину, неко време је био лекар у свом родном месту, а 1852. г. приватним доцентом на тибингенском свеучилишту. Тек је три године предавао у том славном немачком заводу, кад му је напшло познато дело „Снага и материја“, које му пронесе име по целом образованом свету. У том се делу наноси наука модерног материјализма и одма је изазвала такову књижевну борбу, да је Бихнер морао ићи с професорске катедре. То дело доживело је много издања и преведено је на све цивилизоване језике, па и на српски. По одласку из Тибингена пратио се Бихнер у Дармштат, где је наставио лекарску праксу. Бихнер се много бавио Дарвиновом теоријом, о којој је држао шест јавних предавања. И о њему Бога је написао једно дело, које је дело, разуме се са својим свесним погрешним појмовима, такође изазвало велику сензацију. Написао је још много дела философско-физиолошког садржаја. Бихнерова дела су у своје време пустошила душу и наше омладине, на штету њезине религиозности, оданости према цркви, а може се рећи и на грдну штету идеалима, који треба омладину сваког народа да испуњава и руководи. Споменемо смрт философа Бихнера тек да се зна, да је умро, и са жељом да свесним наумре материјалистички правац мишљења и рада у наше омладине и у свакога Србина, који је Србству добра рад.

Брат и нећак упокојенога протојереја Манојла Грбића, надали су ову тешку и дирљиву посмртницу за милим својим покојником:

Лети црна књиго . . ., тужни вјесниче душевног бола нашег, — бјежи из околне таме ове . . . и разнеси широм прежалосну вијест; закуцај на родбинска, пријатељска и познаничка срца — саопшти им ти: да пренесу у читулју мртвих дично име драгога брата, незаборављеног и ријетког ујака, врлодушног синовца, милога стрица . . . угледа и поноса нашег:

Протојереја МАНОЈЛА ГРБИЋА,

катихете и професора Српске Учитељске Школе; члана и референта Епархијског Школског Одбора; члана Жупанијског Школског Одбора; члана Епархијске Конзисторије; члана Књижевног Одјељења „Матице Српске“; потпредсједника „Чиновничке Задруге“ и т. д.

Племенита душа покојникова у бујној снази својој, а у педесет-пето годишњем боравку и неуморном раду земаљском остави нам таман на Велики Петак у 11 сати прије подне — дугом и тешком болом нарушени, али скупоцјени дом свој — на се вину . . . да настави други и заређени бољи живот у царству вјечне истине.

Тијело, ту милу љушину љуску и видни слатких успомена знак, пренијећемо на „Сви јетло Воскресеније“, послије свете Литургије у мјесну цркву, Храма св. Николе, у којој је свесрдно Творца славио Он — ту ће се истог свијетлог дана у 5 сати послије подне опојати; а затим саставићемо га са пепелом незаборављене супруге и њежног јединца Душана на српско-православном гробљу у Дубовцу.

Помрча нам сунце наше . . ., сродниче и пријатељу драги, — јавите познанику сваком куд' тужни гласник не допре наш; кажите за тешки ударац срца, кога ћемо вазда осјећати ми!

У Карловцу, на Велики Петак 16. (28.) априла 1899. г.

У име ожалошћених сродника:

Стево Марковић, нећак. **Пајо Грбић,** брат.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 46 3—3

По наредби Славног Епарх. Школског Одбора у Вршцу Е. 190. III. 23. ех 1899. овим се стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишња 400 фор. бесплатан стан, са две собе, кујне и коморе с баштом.

2. Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију свршио и испит из мађарског језика положио, и да влада потпуно истим језиком.

3. Дужан ће бити недељом и празником као и на прећеосвећеној литургији сам појати (јер певаца нема) и децу школску црквеном појању учити.

4. Пероводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу где буде позван присуствовати, а све остале школске дужности, прописане су кр. Школском Уредбом.

Неоспособљени неће се у обзир узети (јер таковог има ова општина). Рок стечају од данас за шест недеља дана, а звање наступа 1. септембра т. г.

У Ватину 8. априла 1899.

Сава Аџков председник.

СТЕЧАЈ. 48 2—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду, Бр. 613/109. ех 1899. г. овим се стечај расписује за стално поучење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1.) Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 форинти, квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића* који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Имаће $1^1/_2$ фртал оране земље; 3 јутра Јарошa по 1200□ хвати. — 6. јутара рита по 1200□ хвати; од земље може се добити када је продаје под закуп 120. до 130. фор., на коју ће земљу учитељ, пореа и еквивалент плаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију у Сомбору свршио, и испит из мађарског језика положио.

3.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеној литургији у цркви манастирској десну певницу држати (појати) и децу школском црквеном појању учити; редовно их довођити на недељна и празнична вечерња и литургије

4.) Пероводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год 1872. и наредбама школ. власти.

Молбенице се имају, на овомесни школски одбор чим пре, — а најдаље до 2-ог дана $^7/_8$ ухова приполати, када ће и избор учитеља обавити. А звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (бачка) на дан цветну недељу 1899. г.

Школски Одбор.

К. 653./112 ех 1899. 47 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парохијског помоћника у *Сентомашу*.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје правилно иструиране молбенице потписаној Конзисторији до 16. (28.) маја 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 18. (30.) марта 1899.

Конзисторија Бачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излунало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 18.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 2. маја 1899.

УСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

православног епископа далматинског, истријског и приестолнога града Беча

Никодима

пречасном клиру и свему православном народу епархије своје.

Мир вам!

Овим је поздравом Исус Христос ословио ученике своје, кад им се први пут јавио послије васкрсења свога. Мир нека је с вама и међу вама, — то је прво, што ученицима својима Христос даје и препоручује, и тек послије тога им казује, шта имају они да раде, као апостоли и ученици његови, и каква им је задаћа у свијету. И овај мир, што је ученицима својима Христос дао и препоручио, дао га је он кроз њих и свима онима, који буду у њега вјеровали, дао га је свима христијанима свију вијекова. Мир је дакле прво, нашто се има пазити, а све остало послије лако ће доћи само по себи. Гдје је мир, ту је свако добро, ту је напредак, ту све цвјета, ту је Божји благослов. Могу неки људи најпаметнији бити и најученији, могу искрено жељети да учине неко добро, али ако не влада међу њима мир, ништа не ће кадри бити они да учине, ништа доброга не ће и не могу навести. Задаћа је велика чекала апостоле послије Христова васкрсења: они су имали да пођу по свему свијету да јеванђеље проповиједају. Па да им успјешан свети рад њихов буде, да би они могли извршити свету задаћу своју, Христос им по васкрсењу своме најприје мир даје, онако исто као што им је прије васкрсења говорио, да морају имати свагда мир међу собом, ако хоће успјешно да у народу дјелају.[1]

О овом великом и управо највећем добру у свијету, *о миру*, згодно нам је данас, браћо, да размислимо; данас, кад света наша православна црква слави успомену Христова васкрсења, и кад је Христовим васкрсењем мир међу нама утврђен; кад је прошћено свима, и онима, који су — као што нас Златоуст учи — постили и који нијесу постили, и који су се спремали побожном радњом за овај празник, и који се нијесу као

[1] Марк. 9, 50.

што треба за њ спремали, и који су праведни, и који су грешни, и који су радишни, и који су лијени били, јер је за све трпезе готова, на сви у љубави и миру нека уживају. О миру дакле да размислимо данас, браћо, о том великом Божјем дару; али уједно и о томе, како много гријеши онај, који хоће да руши мир, и тијем да лиши човјека и друштво тога Божјега дара.

Шта је мир?

Мир је навор сваког добра и овога и онога свијета. Мир је први услов живе вјере у Бога. Мир је темељ христијанске љубави к Богу и к ближњима. Мир је ослон наде наше, да ћемо постигнути блажени живот у вјечности и срећни бити. Сам Бог је *Бог мира*. Ап. Павао поучава нас о томе готово у свима посланицама својима. Пише он Римљанима и жели им, да *Бог мира* буде с њима.[1] Пише Коринћанима, да се р-дују у Господу, да се усавршавају, да се тјеше, да сложни буду у мислима, да мир имају међу собом, и тада ће и *Бог љубави и мира* бити с њима.[2] Пише Филибљанима, да чине оно што су од њега научили, и примили, и видјели и чули, и *Бог мира* биће с њима.[3] Солуњане поучава како ће живјети, и када се тако узладају, сами ће их *Бог мира* посветити цијеле у свачему;[4] истима опет у другој посланици жели, да им сам *Господ мира* даде мир свагда у свакоме догађају.[5] Посланицу своју Јеврејима, пуну најсветије поуке, Павао завршује жељом, да их *Бог мира* усаврши у свакоме дјелу добром.[6]

Па као што је Бог Бог мира, тако је и царство Божје *царство мира*, правде и радости у Духу светом.[7] А царство је Божје на земљи свега црква наша, коју је Исус Христос основао и који је *мир наш;* који је тијелом својим раскинуо свезе гријеха и собом начинио новога човјека, чинећи мир и проповиједајући у јеванђељу своме мир свима.[8] Већ кроз пророке он обављује закон благодати као *завјет мира*, и обећава цркви својој једно срце и један пут, да би га се свагда бојали на добро своје и синова својих након њих и да ће он као *књаз мира* ступити у свијет.[1] И он је као такав у свијет и ступио. Он се није хтио јавити у свијету међу људима у друго вријеме, него баш тада, кад је за владе цара Августа свугдје мир владао. При самом рођењу свом он заповједа анђелима небеским да наговијесте свима људима на земљи мир;[2] а послије оснива *завјет мира*, цркву своју, те даје и нову заповијест свима, који ће цркви његовој припадати, да сви љубе један другога, и као што их је он љубио, да се и они љубе међу собом; и свијет ће их познати по томе да су његови ученици, ако љубав буду имали међу собом.[3] И ту је своју заповијест он утврдио свим земаљским животом својим. Мир имајте свагда међу собом, — каже он ученицима својим — мир вам остављам, мир свој вам дајем.[4] Засвједочио је он најпослије исту заповијест и крвљу својом на крсту.[5]

Овако је учио сам Ис. Христос. А то су на широко и непрестано проповиједали апостоли ученици његови. Имајте мир са свима људима — пише ап. Павао — и старајте се за мир и за оно, чим ћете на боље водити један другога; имајте мир и светињу са свима, јер без овога нико неће видјети Господа.[6] У свијем посланицама апостоли не престају говорити о миру и препоручивати вјерним христијанима, да братском љубављу буду један другоме љубазни,[7] да братинска љубав остане свагда међу њима,[8] да не буду никада међу њима распре, него да буду сви утврђени у једној мисли,[9] да су од Бога научени да се љубе међу собом, те да братску љубав чувају,[10] да да је благословен сваки онај, који доноси глас за мир, који доноси глас за добро,[11] и да се плод правде сије у миру онима, који мир чине;[12] а ко не љуби брата о-

[1] 1⁵, 33. — [2] II посл. 13, 11. — [3] 4, 9. — [4] I посл. 5, 22. [5] II посл. 3, 16. — [6] 13, 20, 21. [7] Рим. 14, 17. [8] Еф. 2, 14, и сл.

[1] Исаија 9. 6. 54. 10. Језек. 34, 25. Јерем 33, 39.
[2] Лук. 2, 14. [3] Јов. 13, 34. [4] Јов 14 27. Марк. 9, 5.
[5] Ев. 2, 16. [6] Рим. 12, 18, 14, 19. Јевр. 12, 14. [7] Рим. 12, 10. [8] Јевр. 13, 1. [9] I Кор. 1, 10. [10] I Сол. 4, 9. [11] Рим. 10 15. [12] Јак. 3, 18.

стаје у смрти, и сваки који мрзи на брата свога крвник је људски.[1] И само онај, који Бога почитује, који се боји Бога тај почитује и мир и познаје све добро, што од мира долази; а безбожницима нема мира, — вели сам Бог.[2] Проникнут свијешћу о великоме добру што бива човјеку од мира, цар Давид усхићено пјева: Како је лијепо и красно, кад сва браћа живе заједно, јер је таковима обећао Господ живот вјечни.[3]

Овако нас ето, браћо, учи св. писмо, сама Божја ријеч о миру. И то учење ми, као христијани, знадемо, или боље морамо да га знадемо. А знадемо и по нашем свакидањем искуству и живим примјерима, колико је значај и колико добра бива од мира.

Мир је основа *душевног нашег спокојства*. Чија је савјест чиста и мирна, ко живи у љубави са браћом својом и ближњима ко није никога увриједио, општетио, у невољу какву бацио, чији језик није дирнуо у част и поштење другога, него који се братски са сваким понаша и који гледа у љубави и слози са сваким да живи, тај има душевни мир у себи кроз вјеру у Бога, томе је зајамчен спокојни живот и трајни мир, а тијем и свака срећа на овоме свијету.[4]

Мир је основа *кућног напретка*. У кући гдје се муж и жена љубе и пазе и једно другоме договорно помажу за опће кућевно добро, и праштају једно другоме, ако што погријеше; гдје дјеца слушају родитеље своје, а ови их пазе и његују; гдје у кући млађи старијега слуша, а старији млађега љуби и на добро упућује; гдје у кући нема свађе и кавгања, него сви сложно раде и сваки гледа свој посао, и сваки се стара да буде мир међу свима, — у таковој је кући Божји благослов, таква је кућа напредна и само добро може да у њој буде. Три су ствари — каже св. писмо — које јамче напредак једне породице: слога међу браћом, мир са комшијама, и добар споразум између мужа и жене.[5]

Мир је основа напретка *сваке задруге*. У једној задрузи, у једној општини, све ће бити напредно, све ће бити добро и успјешно, кад општинари буду у љубави међу собом, кад буду сви договорно радили, кад у слози буду међу собом живјели, кад не буду један другога опадали кад себичност једнога не буде хтјела да над другима влада, кад се буду распре и кавге избјегавале, кад узајамно поштовање и снисхођење буде међу свима владало и кад се сваки — по ријечима св. писма — буде клонио од зла, чинио добро, тражио мира и пошао за миром.[1] Сложна браћа могу све. Гдје влада слога и мир у једној задрузи, у једној општини, ту је напредак зајамчен, ту може бити само добро. И мале ствари слогом расту, а неслога руши и највеће и најплеменитије ствари. Братску слогу највише мрзи људски противник, ђаво. Гдје је слога, ту не може он ништа да учини; и зато он гледа најприје да слогу поткопа, да кавгу међу браћом замете, да их раздијели, и тада ће он лако господарити. Док су браћа заједно, он их не може савладати, а када их је раздијелио, лако му је то постићи, јер је снага ослабила, те и слаб отпор. Позната је и одвише она реченица, која се само у паклу могла сковати: раздијели па владај. А то се на жалост опажа свугдје гдје се у слози и договору што ради, а гдје се ђаво уплете.

Мир је снага *државе*. То је одавна речено, и вијековима оправљано. За ријеме мира држава напредује, снажна је. Тада у њој све цвјета, ако је она просвјетна држава: и наука, и књижевност, и лијепе вјештине, и трговина, и обртност, и све што је добро. Крајеви се она и снажи, како у унутрашњости, тако и наспрам других држава; ствара законе, који зајамчују добри ред и благостање свију и грађанима својима пружа могућност, да и приватно благостање успјева, да сваки миран и задовољан може бити. Поремети ли се у држави једној мир, почну ли у њој страсти мјесто разума да владају, тада већ и снага њена почиње слабити, док је најпослије и не изгуби, тада је већ она блазу да

[1] I Јов. 3, 14. 15. [2] Исаија 57. 21. [3] Псал 132, 1. [4] Рим. 5, 1. 8, 6. [5] Сир. 25, Прич. 21, 19.

[1] Псал. 135, 15.

опусти, да пропадне.[1] Појмите данас и сви владаоци велики значај мира за државе и за човјечанство, и разумјеће, како је тешко, а и немогуће да не страдају и државе и све човјечанство, кад мир није у свијету зајамчен, и од туда онај Богом благословени састанак представника свију држава, који се ових дана (у Хагу) држи и којега је задаћа, да се свугдје мир утврди и да се спријечи све, што би могло да мир у свијету поремети.

Мир је најпослије први услов угледа и напретка и *цркве свете*. Кад је мир у цркви владао, тада је учињено све оно доброга, што нам црква наша данас даје: утврђена је чиста православна вјера, осуђене су све јереси и расколи, установљено је величанствено наше данашње црквено богослужење, уређена је црквена јерархија, одређена је црквена дисциплина, једном ријечју, учињено је све оно, што нам данас показује управо божанску слику цркве наше. На против, у она времена прошлости, кад није мир у цркви владао, кад епископат није био онако једнодушан, као што би морао био по јеванђељу бити, црква је страдала, углед је њезин опадао и јединство се њено рушило. Ово ми кажемо о васељенској цркви; а оно исто можемо рећи и о свима обласним црквама. Гдје је у једној обласној цркви једнодушан и у међусобном споразуму епископат; гдје је сваки епископ свјестан свог високога положаја, и свог великога значаја у цркви, и према томе удешава свој живот и сваку ријеч своју, а посебно свој рад, како у повјереној му епархији, тако и према браћи епископима, према свештенству и народу; гдје поштовање и послушност везује свештенике са епископима њиховим, и гдје епископи очински и братски поступају са свештеницима; гдје народ штује и слуша епископе, и љуби и уважава свештенике, а епископи и свештеници старају се да по савјести и пастирској дужности својој служе народу своме, да су му прави учитељи и искрени пријатељи, да служе своме народу и поуком, и савјетом и примјером у свему; гдје су сви и епископи, и свештенство, и народ, проникнути једним духом, једном мисли, да буду сви достојни чланови св. цркве и да јој вјерно служе, — ту црква цвјета, ту се вјера утврђује, ту морал напредује, ту је Бог. А на против, кад у једној обласној цркви чланови цркве, били они епископи, или свештеници, или свјетовњаци, заборављају интересе цркве, и запостављају их својим личним интересима, гдје себичност даје правац, како ће дотични главнији фактори у једној обласној цркви радити и поступати, гдје нема једнодушности међу епископима и братског споразума, гдје свештеници сваки по својој памети ради, не обазирући се на то, да ли се то слаже са општом задаћом св. цркве, гдје у народу нема живе и чисте црквене свијести, гдје према томе у питањима црквеним и црквено-народнима владају несугласице, и услијед тога распре, трвења и дакле немир, — ту у тој обласној цркви не може бити за народ напретка, ни у погледу религиозном, ни у моралном, јер је сама црква стављена у немогућност да пружа својим синовима она добра, којих је по божанској установи својој, она чуварница, при чему и сама она мора страдати, мора слабити и углед јој се рушити А колико је то грјешно пред Богом! Колико ли ће морати одговарати пред страшним Божјим судом они, који руше мир цркве, и спријечавају је да врши свој божански позив у свијету!

Такав је ето, браћо моја значај мира за цркву свету, за државу, за задружне установе, за кућу и породицу, за душевно спокојство човјека и за све што је свијету овоме. Без мира нема среће, без мира нема никаквога добра. Гдје нема мира, ту владају *безбожници*, јер њима нема мира пикада,[1] каже сам Бог.

[1] Ис. 57, 21.

(Свршиће се.)

Проповед на Ђурђев Дан.

Говорио у саборној цркви карловачкој **Др. Георгије Летић**, професор богословије.

Одслужисмо службу Божју у спомен великога мученика.

Прослависмо у великим делима његовим

[1] Лук. 11, 17.

невидљиву руку Премудре и Свемоћне Промисли, која од мекушаца ствара мученике, од слаботиња и страшљиваца духовне горостасе и челик јунаке, од блудника исповеднике, од гонитеља и мучитеља Цркве васељенске апостоле и највеће ревнитеље.

Благодаримо Сведоброј и Свеправедној Вољи Божјој, која је из гробова мученика живот и снагу Цркви подизала, над гробовима њиховим богомоље оснивала и свет освећивала, крвљу мученика Христићанству победу стицала, срамна дела мучитеља у благослов и утеху верним претварала.

Обновимсо у памети светли пример непоколебљиве вере, гвоздене воље, патриродног одушевљења и самопрегорења једног смртног човека. Одгрејасмо се на успомени његовој и слагу за живот поцрпсмо.

А врх свега помолисмо се Оцу Нашем, који је на небу, да даде помоћи, да нам слава ова од користи и спасења буде...

Победоносниче и великомученице Георгије! И ви свето коло мученика, храбри војаци Господњи, изабрана чето, свето семе Христове науке! Оружје је ваше силно и Господ му победу даје.

Из крви и костију ваших извире благодат и снага, свет слаби челичи, грешне освећује и људима само добра чини. А ваш пример чуда ствара у душама угледника ваших.

Колико се њих угледаше на Великомученика Георгија, Димитрија и на друге свете мученике!

Колико се њих оснажише у борби са грешним светом снагом њиховом!

Колико њих повероваше ради вере њихове!

Колико њих крв своју за добро пролише ради крви њихове!

Колико њих победу однеше ради победе њихове!

Христова породица, духовно сродство, удружено Јагњетом, мученици, страстотерпци, победоносци, великомученици! Чудан народ на своме свету! Прво је место на небу ваше!

У скрлету крвљу попрсканом, са скиптром у руци и венцем царским на глави блистате ви код престола Свевишњега и свет небесни диви се вама, а Јагње Божје, које беше заклано за грехе свега света, стоји у средини вашој.

Како ли је лепо у друштву том!

Како ли је дивно у колу вашем!

Мирише душа ваша и небо напаја. Ви сте цвеће рајско, Христом неговано, ви сте украс неба, понос Спасителя, највећега мученика.

Али нама на земљи као да није више јасна слика светих мученика. Избледила је или је премазана другим сликама. Не светли више уму нашем и срце не загрева.

С тога љубезни! Посмотримо заједнички ову светлу слику, посматрајмо је и умом и срцем, загледајмо дубоко у њу и разумимо је.

Какове снаге, какове величине беху то Свети Божје! Када их се сетимо, осетимо ништавило и слаботињу нашу. Како смо од њих удаљени, како им се слабо приближујемо!

За веру, правду и истину они су страдали. Повесница првих хришћанских векова златним словима је написана. У то доба стварао је и снано деловао Дух Свети са даровима и плодовима дарова својих. Црква беше у опасности. Све силе паклене дигоше се да збришу са лица земље Христову невесту. Победа Хришћанства беше још о Ускрсу решена, у ово време пак беше докончана. Гоњење Цркве дало је небу саме победоносце и мученике, а слободна Црква доцније дала је и мекушце.

Велика страдања беху то, која данашњи век ни разумети не може.

Они су оставили и напустили све оно, што свет за најдрагоценије држи. Имање, положај, част и уживање одбацише и просјаци постадоше. Родитеље неутешене, уплакане супруге и милу децу прегореше и дадоше се као допови и разбојници одвући у тамницу, где годинама чамише, бише исмејани, поругани, нагрђени. Па тек у каковим грозним и страховитим мукама умреше! Крв се залеђава у жилама, када се сетимо. Сам сатана, а не човек могао је ове муке измислити.

И сва та грозна страдања претрпише само за то, да не сагреше. Имали су да бирају између греха и мука страховитих. И они ово изабраше. Једном једином речју

грешном и лажном могли су све невоље избећи и све патраг задобити и имање и власт и родитеље, жену и децу. Али они то не учинише.

А како бива данас? Баш обратно. Ми гомилamo хиљаде грехова и проклетство на душу свaљујемо баш ради имања, части, положаја. Ради уживања овог света одричемо се Христа, своје душе и вечности. За љубав породице своје свако зло смо готови чинити и Закон Божји ногама газити.

Свети мученици подносили су страдања не само својевољно, него и трпељиво Са нечувеним дуготрпљењем и анђеоском мирноћом издржаше они ужасне болове. А какво је стрпљење у нас, када нам послови не иду најбоље, када на нас падну неке невоље, када нас што заболи или нас удари рука Господња у породици нашој, те нам се мили наши разболу или поумиру.

Једна света мученица беше дете од дванаест година, када је одведоше на губилиште. Родитеље њене погубише дан пре за веру и истину, па и њу ево неће да поштеде. Сироче ово беше мирно, као јагње, кад иде на клање. Дошавши на губилиште скине покривач са главе и оружи врат, да прими смртоносни удар мача џелатова. Али џелат, ма да беше остарео у своме занату, неје могао да дигне руке на невинашце свето, на мило и нежно анђелче ово. Срце му омекну и он мач из руку испусти. Призор беше за све јако дирљив. Сви, који беху онде, плакали су горко. То не беше плач обичан, него јецање и кукање. Ни једно око не оста сухо. Само је ова света мученица као кип стојала мирно и храбро клицала џелату: „Удри, молим те, прекиљем те именом Спасовим и пресвете мајке Његове, којој жури душа моја.“ Царска се не пориче. Џелат стегну срце и — душа анђелка овог полети небу у топли загрљај.

Несу крви ни живота жалили. Радо, својевољно и трпељиво су жртве подносили и љубав њихова према Христу беше силна. Јер има ли веће љубави, него кад живот свој за кога заложимо.

Они су живели у г ешном свету, али се греха сасвим одрекли. Они су били од крви и меса, али су живели само по духу. Они су становали на земљи, али су били грађани неба. Њих је свако мрзио и гонио, а они су сваког љубили и сваком добра чинили. Њих су свагда опадали и ружили, а они су непрестано благосиљали и за све људе увек се Богу молили.

Ако их је свет гонио, само им је добро чинио, јер је благо онима, који су гоњени правде и истине ради. Њихова је награда бивала све већа, а снага правде све силнија. Ако су их прогонили, несу их даље од Бога одгнали. Свугде је земља Господња и Господ је свугде са њима. Ако су им живот одузели, душу им не могоше убити. Спасли се од патње и мука и венац на небу примише.

Свет се тргао на догледу ових величина. Они су пали, али су победили, а који њих убише, отидоше побеђени. Чудно заиста! Обично се победа стиче над непријатељем мртвим, а ови пораз однеше. Други смрћу подлежу, а мученици смрћу победише.

Коло светих мученика на небу намножило се и из маленог племена српског. Цео српски народ у једно време беше један мученик, који на крсту изднше. За веру и крст, правду и истину радо су гинули и преврнути вером не хтедоше никад. Њихову веру, љубав и наду запалио је пример Георгија, Димитрија и др. Њихову победу осигурала је победа светих мученика

Па да ли влада дух мученика још у нама, као што је владао у дедова наших? Имамо ли данас мученика, имамо ли жртава, снаге и одушевљења? Имамо, имамо, али мало, јер јунаци све су рећи.

Престала су времена свирепих мучења, али гоњења још несу престала. Она су само облик променула. Још једнако боримо се са старим и истим непријатељем, са Злим и борба је тешка и данас. Зло се јавља у новим облицима, заварава нас, упропашћује нас. Неје оскудице ни данас у болови и крсту патничком.

Али што је најгрђе непријатељ се увукао и у кућу нашу, освојио душу и срце наше, те нас тамо туче. Створио је буну у души нашој, те се њоме користи. Ум стоји на једној, а осећаји и воља на другој страни. И да учинимо ма какво дело,

у души мора прво да се рат доврши, а овај душу мори и снагу ломи. Постајемо непријатељи сами себи, себе саме гонимо, себе саме сатиремо.

А тек непријатељ с поља лукавством, опсенама и варком, лажју и насиљем смета нам у добру, гони нас, исмева, опада и ружи, те мучи душу нашу. Борба се одлучна тражи да се овом непријатељу одоле. Оружје му је отровно и рани за навек. Оно може да нас вечно упропасти.

Мучна је ова борба, ма да крви и живота не стаје. Али је значајна. У њој се губи или спасава душа, живот вечни, живот блажени, у њој се задобија венац непропадљиви.

С тога Љубезни Хришћани узмимо се добро на ум. Размишљајмо свагда озбиљно о свему овом, о себи, о души својој и вечности. Сећајмо се често смрти и не дајмо се ни од кога обмахнути.

Обуцимо се у снагу светих мученика, наоружајмо се снажним оружјем вере, љубави и наде њихове и објавимо рат Злу, великом непријатељу човечанства. Ухватимо се у коштац с њиме и требимо га са лица земље. Чупајмо га силом пре свега из душе и срдаца наших, очистимо и одбранимо прво кућу нашу. Угушимо лажне осећаје и отровне страсти сасецимо. Подвргнимо жеље, осећаје и вољу хладноме разуму и Закону Божјем. Жртвујмо уживања и сласти правди и истини, прегоримо себе и само добро чинимо.

А кад смо са собом готови, себе од Зла очистили и победу задобили, пођимо на поље са истим оружјем. Боримо се са Злим свагда и на сваком месту. Заложимо снагу за веру, истину и правду, понесимо високо заставу Христову, љубимо и заступајмо само Добро, али љубимо га са жртвама и са светим одушевљењем.

У тој знаменитој и светој војни осетићемо много тешкоће, много бола и невоље, али све то сносимо мушки, сносимо јуначки.

Немојмо жртвовати блажену и рајску вечност, ради овог кратког несигурног живота, пуног бола и горчине, пуног лажи и обмана.

Радимо тако, победа је наша!

Тада ћемо доказати да у нама лебди слика светих мученика, да у нама влада дух и снага њихова.

Тада ћемо доказати да је служба наша данас истинита.

Радимо тако, а поред свега молимо се, а помоћи своје дароваће Господ, коме нека је слава у све векове амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

Чистоћа срца сачињава украс свију осталих врлина. Она даје свима врлинама нови блесак, нови сјај у очима Божјима. Чистоћа срца узноси душу као на неко узвишеније стање од човека и поставља ју на степен анђела. Она је више савршенство, које човек може постићи на земљи и које боље од свега приближује човека Богу. *Љуби Господ побожна срца, а пријатни су му сви, који су непорочни на путевима својим*, говори св. Писмо. (Прич. XXII 12.). Знајући важност и неопходност овакога својства за човека, Богом умудрени мужеви уче нас, да непрестано жудимо постизавању чистоће срца. *Дај ми, сине, срце своје* — поучава Премудри. (Прич. XXIII. 26.) *Учини ми, Боже, чисто срце* — молио се Давид. (Пс. L. 12) *Љубазни*, учи св. апостол Павле, *очистимо себе од сваке нечистоће тела и духа, творећи светињу у страху Божјем.* (2. Кор. VII. 1.)

Највиши и недостижими за човека пример чистоће срца представља Богочовек Исус Христос. Св. апостол Петар говори о Њему, да Он *греха не учини, нити се нађе превара у устима Његовим.* (1. Петр. II. 22.; ср. Ис. LIII. 9.) Христос је — јединствени пример на земљи савршене чистоће срца. Међу свима на земљи рођенима једина пресвета и пречиста Мати Божја се је боље од свију приближила правој и савршеној чистоћи срца. Она је — по преимућству покровитељица дјева и дјевственика, брза помоћница душа чистих. Њој се са таковом молитвом у име верних и обраћа св. црква: **чистое Божіе жилище бывши, чистымъ, съ безплотными молися, чистѣ совершати ми пѣть житейскій.** (Кан. арх. и анг.) Сви су св. подвижници побожности жудили достижењу чистоће срца и по мери сила својих

и по могућности достизали су је. Тако се о прен. Силуану казује, да он никада није допустио у срце своје помислима, које би Бога разгневиле. Тако исто казују о прен. Исидору, да он у току 40 годишњих својих подвига осећајући грешне помисли, никада се није предао ни покуди, ни гневу. Како ретко и како тешко достижу чистоћу срца и св. подвижници, показују речи прен. Нимена, који је говорио: многи од отаца наших били су снажни у подвизима, али снажни по чистоћи помисли — један или два.*

Велику награду обећава Христос чистима срцем, високо блаженство постижу, који ходе по путу чистоће срца. *Ти ће Бога видети* — говори Господ. „Ако видимо земаљскога цара, — говори светитељ московски Филарет, и особито ако га видимо не по случају, него даном приликом, сматра се то срећом: каково је дакле блаженство видети небеснога Цара царујућих и Господа господујућих, кога и није могуће видети случајно, него једино по Његовој доброти и благодати “** Гледање Бога јесте извор блаженства за све чисте духове у горњем свету. Гледање Бога и за човека је извор праве среће у овом животу. Обећање видети Бога има следећи смисао. Реч Божја наједначује срце људско оку или виду, и даје савршени Христовима *просвећене очи срца* (Еф. I. 18.) т. ј. очи, које су способне гледати божанствену светлост. Како чисти и здрави вид може гледати сунчану светлост, тако чисто срце може гледати Бога. У овом животу чисти срцем почињу видети Бога у делима Божјим, откривеним за наша чулна посматрања, у речи Божјој и у самима себи, мотрећи на тајна деловања благодати Божје, која се извршују у души. Чије је срце помрачено грехом, одано чулним помислима и грешним жељама, тога погледи нису способни видети натприродне предмете, тај не види Бога. Ако и чује о Богу, он не може појмити онога, што чује како треба. **Душевенъ человѣкъ**, т. ј. одан чулним жељама, — **не пріемлетъ таже Духа Божія** — говори апостол — **юродство бо емъ есть**. (1. Кор. II. 14.) Не само то, него чисти срцем посматрају присуство Божје и у самима себи и у природи; Реч Божја је њима живи глас Божји, пун божанске силе. Гледајући Бога у себи и пред собом, чистим срцем живе на овом свету, као у дому Божјем. Они све чине тако, како треба чинити пред очима свевидећега Бога; они се у свима приликама живота свесним предају Њему и непоколебиво се уздају у Његово очинско старање; они свагда носе у срцу своме крепку љубав према Њему као преблагоме Оцу. Земаљска срећа их не заслепљује, несреће их не збуњују. Радости и жалости овога живота само сметње и тешкоће на путу у вечно отачаство, где ће они угледати Бога лицем к лицу. Тако дакле чисти срцем достижу чисти стан, улазе у небесни Јерусалим, у који *неће ући ... ништа погано.* (Апок. XXI. 27.) Тако ће чисти срцем видети Бога најсавршенијим начином, видеће славу лица Његова, како виде блажени дуси. Сада то стање ми не можемо себи ни представити, нити га постићи. *Још се не показа, шта ћемо бити*, — говори св. Јован Богослов, — *него знамо, да кад се покаже, бићемо као и Он, јер ћемо Га видети, као што јесте* (1. Јов III. 2.). Светлост савршенства Божјих показаће се на чистима срцем, увишење њихова савршенства и учињење их блаженима. *Ми пак сви* — говори Апостол, — *који откривеним лицем гледамо славу Господњу, преображавамо се у то исто обличје из славе у славу.* (2. Кор. III 18.) Сву пуноћу тога блаженства не могу обухватити ни чисти срцем у овом животу. *Што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно приправи Бог онима, који Га љубе* (1. Кор. II 9.; ср. Ис. XLIV. 4.).

И тако *благо чистима срцем, јер ће Бога видети.* Ма како дошао грех у душу, да ли кроз мисао, осећај, жељу или дело, — он свагда уноси нечистоћу у срце. Треба дакле удалити се од греха и тражити правде Божје, треба жудити са вером и љубављу Христу Спаситељу. Тада ћемо постићи чистоћу срца, удостојити се гледања величине Божје на земљи, — и у горњем свету, тада ћемо без запреке отићи у горњи Сион. *Ко ће узићи на гору Господњу* — пита Псалмопевац и одговара: *рукама безгрешан и чист срцем.* (Ис. XXII. 3—4.).

(Наставиће се.)

* О подв. св. и бл. от. стр. 311, 108, 252.

** Слов. и речи, део 3., стр. 447.

Питања и одговори
из
црквено-општинске управе.

Од неколико скупштинара једне црквене општине добили смо ова питања на одговор:

1.) *У* наредби високославног Саборског Одбора бр. С. О. 886. ех 1884. којом је изволео разјаснити нека наређења превишњег крал. рескрипта од 1868. г., на страни 3., последња тачка, (која хвата и 4. страну) стоји: „да се председник и подпредседник на према честимичним обновама црквено-општинских органа имају као скупштинари, а не као одборници сматрати, да они дакле са скупштинарима подлеже жребању, и да мандат њихов као председника и подпредседника траје, докле им скупштински мандат не истече.“

Ово је сасвим јасно за оне председнике, који су као скупштинари изабрани, на њихова места нису попуњена, али како се има разумети, кад је председник изабран из одборских чланова, *чије је скупштинско место попуњено још кад је он у одбор изабран био* — којем, дакле, жребању потпада такав председник, *који није скупштинар него одборник?*

2.) У §. 19. II. Б. највишег крал. рескрипта стоји, да се упражњена скупштинска места имају попунити у идућој скупштини. Је ли противно духу претхваљеног крал. рескрипта, *кад се и то тако случајно налазеће се које празно скупштин. место попуни приликом избора једне трећине скупштинара?*

Ad 1. Да одговор на прво питање буде испран, потребно је знати: поводом чега је председничко место остало упражњеним?

А. Ако је поводом смрти, исељења или оставке бившег председника (и то не само на председничкој части, него и на скупштинарском чланству), те пошто је у сваком од ових случајева остало упражњеним не само место председничко него и скупштинарско, — онда из круга одборских чланова ново изабрани председник, са председничким местом заузима у скупштини и скупштинарско место, што и је заузимао био бивши председник. Тиме пак упражњено место у одбору попуњава се избором једнога од скупштинара за одборника, а избором овога у одбор упражњено скупштинарско место попуњава се избором новога скупштинара. *Мандат пак новоизабранога из одборских чланова председника, у овом случају траје, заједно са његовим скупштинарским мандатом, дотле, докле би имао трајати мандат бившега председника.*

Н. пр. у црквеној општини Г. изабрана је и конститућисана изнова црквена скупштина 1. октобра 1896. г., те изабрала за председника Петра Павловића. После прве две године (после 1 октобра 1898. г.) није овај са првом $^1/_3$ скупштинара испоцкан био. Но 1. децембра 1899. г. даде Петар Павловић оставку и на председничкој части и на чланству скупштинарском, и тиме буду оба места упражњена. Г. 1899. 1. марта изабран буде за председника Павле Петровић, дотадањи члан црквеног одбора. Тим избором постао је он не само председник него и скупштинар на место одступелога Петра Павловића, те по томе његов мандат скупштинарски (а у свези с овим и председнички) могао би престати или после 1. октобра 1900. г. ако са другом трећином скупштинара испоцкан буде, а не буде, на ново за скупштинара изабран, или после 1. октобра 1902. г. кад мандат истече и трећој трећини скупштинара. (Аналогно томе и мандат онога одборника, који је, после избора Павла Петровића за председника, на место овога за одборника изабран оно, истиче онда, кад би истећи имао мандат Павлу Петровићу, да је остао чланом одбора).

Б. Но узмимо случај да је председничко место остало упражњено оставком Петра Павловића само на части председничкој, но да је исти остао и даље скупштинаром. На тако упражњено председничко место изабран буде за председника Павле Петровић одборник. Како се има у том случају поступати и докле у том случају траје мандат новоме председнику? Ако после оставке Петра Павловића на председничкој части не би било упражњеног ниједнога места скупштинарског, то би се после избора одборника Павла Петровића за председника имао најпре један од скупштинара (н. пр. Никола Поповић) изабрати на његово место за одборника, а тиме упражњено скупштинарско место имао би заузети новоизабрани председник Павле Петровић, *и његов би мандат као председнику (односно скупштинару) трајао све дотле, докле је имао трајати скупштинарски мандат онога Николе Поповића, који је на место његово за одборника изабран њему скупштинарско место отворио.*

В. Могао би бити и трећи случај, а наиме, да одступели председник Петар Павловић задржи скупштинарско место своје, али да се у време кад одборник Павле Петровић за новога председника изабран буде деси упражњено друго једно скупштинарско место, н. пр. Војина Николајевића. У том случају би новоизабрани председник Павле Петровић заузимао у скупштини

то скупштинарско место, и мандат би му председнички (односно скупштинарски) трајао, докле је имао трајати мандат (Војина Николајевића) скупштинара, на чије је место он скупштинаром постао.

Ad 2. При обновама, попуњавањима испоцканих трећина скупштинара, учествују бирачи; *другим начином, ма којим, упражњена скупштинарска места попуњује скупштина* у седници, у којој избор предузме, но имала би га предузети одмах у првој седници која се састане кад се место упразни.

Дакле, иначе, осим коцком, упражњена скупштинарска места, не могу се попуњавати „приликом избора једне трећине скупштинара“.

—р—

Са протопрезитератског свештеничкога збора у Карловцима

држаног дана 29 априла 1899 године.

Протопрезвитер Јован Јеремић сазвао је за 29. април о. г. подручно свештенство у Карловце, да приступи св. тајни покајања и одржи свој протопрезвитератски збор.

Свештенство се искупило, осим четворице сво, на броју 35. Пре него што је приступило св. тајни покајања, предстало је око 9 сати пре подне, под водством окружнога протопрезвитера, Његовој Светости, узвишеном Дијецезану, св. патријарху *Георгију*, да Му се поклони и св. десницу целива, најсмерније изјави своју непоколебиву оданост и неограничено поверење, а измоли архијерејски опроштај себи пре св. исповести и патријаршки благослов послу, којем ће приступити после извршене св. тајне покајања. У примаћој дворани дочекало је свештенство Његову Светост и при доласку поздравило френетичким усклицима: Живео!

Протопрезвитер *Јован Јеремић* ословио је *Његову Светост* овим говором:

Ваша Светости,
Преузвишени Господине,
добри наш Архипастиру!

Свештенство протопрезвитерата Карловачкога искупљено је данас, на позив свога протопрезвитера, да приступи св. тајни покајања, те братскоме збору и саветовању у стварима позива и службе своје.

А испуњено синовљим страхопоштовањем, љубављу и одношћу према своме доброме и милостивоме Архипастиру и врховној Поглавици, Вашој Светости, ево приступа, да се у дубокој понизности и смирености пре свега поклони и целива св. десницу Вашој Светости.

Свештенство не чини то само из дужности млађега према старешини, него нарочито према Вашој Светости, као бодроме чувару и снажноме заштитнику св. Православља, као мудроој Поглавици, одлучном браниоцу свете цркве и великоме добротвору народа српског и његове просвете у митрополији Карловачкој, чини то као доброме оцу своме.

Зато и не приступамо Вашој Светости само да се поклонимо и св. десницу целивамо, него, као верни пастири цркве, као благодарни синови народа, као добра деца доброга оца, да пред Вашом Светости отворимо срце и душу, а из њих подигнемо хвалу и славу свима великим, Богу угодним, а цркви и народу од користи доброчинствима и светлим делима Архипастирске љубави и српскога родољубља, којима се Ваша Светост обилно одужује цркви и народу. Дâ, одужује се обилно. У потврду тога доста би било споменути само оно, што сви видимо и знамо, а колико би још доказа за то било у оним добрим делима и у оној одбрани цркве и народно-црквених права, коју данас још сви видети и знати не можемо. Признаје то сваки Србин, који на добро не мрзи; томе се клања сваки српски свештеник, који се можда не клања идеалима изван цркве.

Зато нас као Србе, као свештенике, као сатруднике и као децу Ваше Светости и боле, што у цркви и народу нашем има и таквих синова, који архипастирску љубав Ваше Светости својом мржњом унижују, велика дела неделима својим кваје, богата доброчинства црном неблагодарношћу каменују.

А још нас већма боле и грдно саблажњава, да се и под часном хаљином овом нашом и још часнијом, налази сино-

ва, који издају учитеља и старешину свога, те падајући у службу греха и порока црне неблагодарности, наносе вреда св. цркви и њезин живот загорчавају.

Ваша Светости! Ми смо саблажњени, али нисмо малеђкри, далеко је од нас одрицање. Међу нама нема издајица, а кад би га било, црн би му образ био! Стојимо уз Вашу Светост, као стена, убеђени о мученичкој невиности Ваше Светости, прожмани вером у победу истине, добра и правде, а уверени у апостолску истрајност Ваше Светости, на којој и ми своју истрајност челичимо.

Господу Богу сада ћемо поћи, да се тако исповедимо, а то је наша данас исповест и пред Вашом Светости и на ово ме, за честитога Србина свакога светоме месту патријаршкога нам престола.

Молимо Вашу Светост, да ту сиповљу исповест нашу благоизволи на високо знање узети, а опроштају Господа Бога, што ћемо га измолити за себе у светом храму, да благоизволи придружити и Свој очински опроштај свима нама, који смо се, по слабости грешне природе људске, можда огрешили, ма кад и ма чиме, о љубав и доброчинства Ваше Светости и о дужну послушност своју.

С опроштајем тим благоизволите Ваша Светости спојити и Свој архипастирски благослов послу нашем, којем желимо на збору своме приступити.

А и од сад, као и увек, молићемо се Богу, да разведри и умножи дане, устостручи снагу, оснажи вољу и укрепи истрајност Ваше Светости, на благо св. нам цркве и срећу народа српскога, те кличемо:

Да живи, у свему успева и светло побеђује, Ваша Светост, љубљени патријарх наш *Георгије!* Живео!

Овај говор је свештенство вишекратним одобравањем пратило и на свршетку истога опет френетички поздравило своју врховну и љубљену Поглавицу са усклицима: Живео! Кад су се усклици стишали, благоизволела је *Његова Светост* љубазно поучним и подужим говором најмилостивије се захвалити и одговорити на учињене изјаве Свога свештенства, и благо поделити му Свој архипастирски благослов. Говор *Његове Светости* праћен је живим одобравањем и вишекратним усклицима: Живео. На свршетку говора *Његове Светости* заорило се двораном бурно Живео и свештенство је приступало *Његовој Светости*, целивајући Му св. десницу, а по томе испратило и одлазак Његов опет бурним усклицима.

После обављене св. тајне покајања отворио је протопрезвитер Јеремић свештенички збор и поздравио присутне свештенике топлом добродошлицом, а за тим ставио на дневни ред предлог пароха у Војки, јереја *Димитрија Станисављевића*, који гласи:

„Поводом недостојних и народољубивих најновијих интрига и напада на Њ. Светост, св. патријарха нашега *Георгија Бранковића*, без обзира с које стране они потицали, а с уверењем, да су те интриге неморалних и разврatних побуда, као што су и напади неосновани и неправедни; те с разлога, што је цела грешна, кампања, подигнута против освећене особе дичне нам Поглавице црквено-народне, од штете по само високо и Србима карловачке Митрополије свето достојанство српскога патријарха, од штете по свету нашу цркву, верско наравствени живот и потребни мир нашега милога народа српскога;

с разлога, што српско православно свештенство, нити може, нити би смело ћутом прећи преко тога грдного зла, које се том кампањом с неке стране можда и жели посејати, али заиста и сеје у цркви и народу; и с разлога што свештенство не може према њему без своје изјаве и осуде, свога протеста и утука остати, то предлажем:

Да данашњи збор у сиповљем страхопоштовању подастре Његовој Светости препонизну представку, у којој ће што виднијега и достојнијега израза дати најстрожијој својој осуди грешне кампање, неправедно, недостојно и народољубиво подигнуте против освећене особе Његове Светости с једне, а с друге стране најдостојнијега и одлучнога израза дати: своме сиповљем страхопоштовању, својој неограниченој свештеничкој љубави, својој родољубивој оданости и истинитој српској благодарности према узвишеној Поглавици, мудроме и доброме Архипастиру и великоме добро-

твору цркве наше и народа, преузвишеноме господину, патријарху српском *Георгију Бранковићу*.

Надаље предлажем, да се за састав те представке умоли г. протопрезвитер, а по њему састављену, да ју потпишу сви свештеници протопрезвитерата Карловачкога.“

После прочитаног овога предлога, попратио га је предлагач кратком језгровитом попратницом. И пошто је још председник збора, протопрезвитер Јеремић, нагласио, да је после свега, што је у предлежећој ствари свештенству познато, свака друга мотивација и препорука овоме предлогу сувишна и да гласање о томе предлогу треба, да буде од стране сваког гласача израз чистога уверења, спонтане побуде и мирне савести, а не акт било каквога притиска или споредних мотива, позвао је присутну браћу, да о стављеном предлогу гласају по својој чистој савести, потпуно слободној вољи и најбољем уверењу.

За стављени предлог гласали су устајањем сви присутни, осим тројице, која су остала седећи.

У записник збора као решење овога предлога било је стављено, да је предлог са свима *против* три гласа примљен. На то је устао један од ове тројице и затражио, да се записник исправи тако, да место речи *против* три гласа дође *осим* три гласа, јер да он није гласао *против* предлога, него само седео, као што би седео и онда, да је стављено било на гласање питање: ко је против предлога, и записник је према томе захтеву исправљен.

Донесени су још многи закључци овога збора, од којих за сада споменемо, закључак:

Да се умоли г. окружни протопрезвитер, да се у име овога збора обрати представком путем пречасне Конзисторије, на велел. Административни Одбор са молбом, да се годишњим приносима црквених општина осигурају и издржавају „црквене библиотеке“ при сваком парохијском звању;

Да се идућем збору као расправни предмет стави на дневни ред питање о назарентству, о којем ће питању јереји Максим Живковић, Милан Попадић и Симеон Араницки читати своје расправе са конкретним предлозима о поступку против назарентства;

Да се умоле архидијецезални окружни протопрезвитери, да што скорије сазову архидијецезалан свештенички збор, на коме би се, осим осталих предмета, имало претресати питање епархијског удружења архидијецезалнога свештенства и питања аутономна, нарочито питање измене саборскога изборнога реда.

И овом приликом пала је једна одрешита изјава протопрезвитера Јована Јеремића.

Један брат је изнео мишљење, да свештенство не треба да претреса такозвана наша аутономна питања, а особито не питање о изборном реду, јер да ће тиме ући у борбу са целим народом и јавним нашим мнењем.

Протопрезвитер Јеремић одговорио је на тај приговор од прилике ово:

„Нити је мишљење, нити је бојазан брата предговорника основана. Бојазан његова не приличи ни Христову војнику, нити родољубљу српскога свештеника. Моје је мишљење и дубоко уверење, да нашем свештенству припада право и да му налаже дужност, да се по своме положају, као један елемената и по својој интелигенцији не најмањи фактор у цркви и народу, бави организационим аутономним питањима њиховим, да о њима своје мишљење износи, а у некима и своје захтеве поставља. Моје је мишљење и дубоко уверење да је, данас баш, категорична дужност нашега свештенства, да у досадању бесплодну борбу око тих питања, достојним начином, али одлучно унесе, како своје мишљење и осведочење, тако и своје захтеве. Тиме ће се оно само одужити општем интересу своје цркве и народа, а никако га неће оштетити.

Бојазан брата предговорника од борбе с „народом“, неоснована је. Осведочење и с њим спојени захтеви свештенства, у неким аутономним унутарњим питањима наше цркве, наћи ће на борбу, али не с народом, него са појединим странкама у народу, које у погледу тих питања имају своје мишљење и захтеве, а који су се већ тиме, што тридесет ратних година уз велику и грдну штету цркве, народа и наше аутоно-

мије, пређе њихов мир и уређење, показали некорисним.

Та борба, дакле, коју предвиђа брат предговорник, а пред којом ни ми други не затварамо очи, *неће бити борба с народом и против народа, него борба начела и осведочења.* Ко таку борбу замера свештенству нашем, тај му одриче право на властито осведочење, одриче му слободу уверења, шта више пориче му можда и саму могућност, да своје уверење имати и може. Порицати пак то, значило би: свештенству дозвољавати само, да може бити трабант и роб туђега мишљења, ропски извршилац туђе воље и прохтева, а тражити од њега, да буде издајник оних принципа, који би по његову звању и позиву имали бити неразлучни део моралнога бића свакога свештеника, који је свештенство затражио и свештенички позив и службу примио с вером у истинитост тих принципа и свешћу о дужности, да их је као свештеник и пастир цркве дужан свом снагом те вере своје заступати и бранити.

У тој дужности не би смео свештеник презати од никакве борбе, а нити је слободоумно, нити је морално ту борбу замерати му.

Не бојим се ја у своме убеђењу, у миру своје савести, да дужност вршим; не бојим се ја ради начела, која су неразлучни део мога свештеничкога позива, и у уверењу да су они од очигледнога интереса за цркву и народ, а са племенитим побудама ступити у борбу и са највећим делом народа, па кад би требало и са целим народом, јер историја безбројне доказе пружа, да су и цели народи на штету, на пропаст своју, бивали у заблуди, на кривоме путу.

Дубоко поштујем тежње народа, глас народа. И за мене је он нека светиња, којој сам увек спреман жртвовати и што ми је најмилије и најдрагоценије. Али тако поштујем оне тежње и онај глас народа, који потиче из будне свести народне, из непомућенога извора његова идеализма, са умнога врела његова разбора, под закрилјем његова доброга генија. Глас народа, сугестованога и хипнотисаногa заблудама и грешкама појединих, ма било и родољубивих, али не увек и не довољно обазривих, а камо ли разузданих синова, — мени не импонује, и не могу му никад дозволити и признати атрибуте непогрешивости. Протиз таког, извештаченога, подекад самоубилачког гласа народа, и с њиме спојених тежња — савест ми налаже борити се, баш ради добра и спаса народа.

Не бојим се ја ни *свакога* јавнога мњења. Јер и оно може да буде у заблуди, може да буде нездраво, искварено, демолисано. И с таквим јавним мњењем признајем да није шале у сукоб доћи, јер оно уме бити тиран, гори од Нерона и Калигуле, а такав је тиран један велики део данашњега нашега јавнога мњења. Али и с њиме морамо у борбу, у име својих идеала, у име своје заклетве, а једино ради тога, да велики део свога народа изведемо на светлост истине и како би нам св. црква доћи могла до жељена мира и ноћи потребном напретку.

Знам ја и немиле последице такве борбе. Нисам остарио, али сам их већ прилично искусио. Но помисао на дужност и заклетву своју као војника Христова, као верног пастира цркве и као камен тврдога Србина, и знајући да као такав само истини, слави цркве и добру народа српскога морам служити, та помисао и свест о својим дужностима — то је за мене светла звезда, која ме води у сваку борбу за моје идеале, и крај светлости које — не презам. Ја се борбе, достојне и светле борбе у својим дужностима и за своје уверење — не бојим.

И како да се бојим, кад ми је увек пред очима Господ Исус Христос и његови свети апостоли. Зар су се они бојали и предомишљали ући у борбу и са целим народом, и са целим светом? Зар би победили да су од борбе презали? Зар би спасли свет, да су били од тога света и да се против тога света нису борили? А ми да се бојимо, зар, ступити у борбу не са целим народом, него са онима, који не воде народ добру његовоме, него злу великоме?

Не живимо ми само ради нас, него и ради оних, који ће доћи и ради онога, што ће бити после нас. А да цркви нашој и народу, кад

тад добро буде, морамо се борити против данашњега зла. У борби можемо подлећи, пасти, али не смемо из борбе бегати. Из нас долазе, који ће и — победити. Доћи ће време, које ће нас и благосиљати. Али оне, који своје дужности не врше, који из свете борбе бегају и свети барјак свога позива напуштају, који страхом и одрицањем своју душу спасавају — такове не благосиља ни садашњица, ни будућност.

Ако нас расправа и донашање наших резолуција о автономним питањима и доведе у борбу са нашим разним странкама, ми је морамо примити и издржати, у интересу св. цркве, и ради добра нашега милога народа српскога, и ради савести своје.

И зато одбијам од свештенства сваку и помисао и приговор, да би оно хтело борбу с народом својим, кога свештенство целим жаром душе своје љуби. Одбијам тај приговор и зато, јер се он неправедно, а намерно из партајских обзира, на жалост, не једаред подмеће свештенству, чим заусти, да слободно и самостално искаже о нашим автономним питањима своје убеђење и мишљење, које стоји у опреци не са интересима цркве народа и автономије наше, него са становиштем и интересима појединих странака наших.

У име своје изјављујем, да у интересу доброга решења тих питања прихватам борбу са сваким, те сам за то, да на архидиецезалном збору та питања у претрес узмемо и послужимо, дај Боже, сретном решењу истих.“

И овај говор председников примљен је с одобравањем велике већине збора.

На завршетку збор је изјавио своје признање и захвалност г. протопрезвитеру на уложеном његову труду, пажљивом и ревном руковању збора. Збор је завршио своја саветовања у 12 сати. После збора био је заједнички обед присутних свештеника.

П.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Долазак кр. Повереника.**) Кр. Повереник на Св. Архијерејском Синоду, преузвишени господин барон *Федор Николић* од *Рудне*, стићи ће у Карловце у понедељак железничким возом у 9 сати пре подне, да присуствује продужењу седница Св. Архијерејског Синода.

(**Саборски Одбор**) држао је, под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина, патријарха *Георгија Бранковића*, седнице своја ванредног састанка, прошлога четвртка и петка. Присутни су били преосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон Николић*, вироч. г. г. архимандрит *Илариjон Руварац* и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, те г. г. *др. Ника Максимовић*, *Миша вл. Рогулић*, *Јосиф Загић* и др. *Теодор Недељковић*.

У овим седницама Саборскога Одбора донесена су и ова решења: — У ствари високопреосвештеног господина епископа Вршачкога *Гаврила Змејановића*, поводом чијих поступака је примoран био Саборски Одбор против истога из прошлога састанка свога изаслати своју истражну комисију, донео је Саборски Одбор, на темељу поднесенога му извештаја те комисије, а на предлог високопреосвештеног господина епископа Пакрачкога *Мирона Николића*, ово решење: да Саборски Одбор поднесе образложену представку са свима овопредметним списима Св. Архијерејском Синоду, у којој ће се представити разложити цео ток спора са високопреосвештеним господином епископом *Гаврилом Змејановићем* и нарочито нагласити неспособност и непоузданост високопреосвештеног господина епископа *Гаврила Змејановића*, као и велика опасност по целу цркву и целу епархијску управу, ако би се он и даље оставио на управи те епархије, те најпосле умолити Св. Архијерејски Синод, да у властитом делокругу поступи против високопреосвештеног господина епископа *Гаврила Змејановића*.

Др Ника Максимовић поднео је извештај, са примедбама и предлозима о записницима епархијске скупштине епархије Темишварске и Вршачке, те је Саборски Одбор решењем својим уништио избор епархијског школског одбора Темишварског, а тако исто и избор епархијског школског одбора Вршачког. Надаље, избори оних чланова епархијске скупштине Вршачке, којима је, пре тога избора, епархијски административни одбор Вршачки, односно Саборски Одбор, одузео пасивно право избора — проглашени су ништавима. Тако исто су проглашени ништавима и избори истих чланова епархијске скуп-

штине за чланове у тамошње епархијске одсеке. — Решење епархијске скупштине Вршачке, којим је уништен избор заступника Вршачке црквене општине за епархијску скупштину, има се реасумирати. — Поводом стигних Саборском Одбору пријава, да се у манастиру Војловици развлачи и харчи иметак манастирски, изасланство је тако поверенство, у особама чланова: впреч. г. протопрезвитера *Ђорђа Влаховића* и г. *Михаила вл. Рогуљића*, са упутством, да ствар изврше.

(**Архипастирска посланица.**) У данашњем броју доносимо прву половину архипастирске Ускрсње посланице високопреосвештеног епископа Задарског г. *Никодима Милаша*. Упозоравамо наше читаоце на ту красну посланицу и богату поуком против зла, које у данашње дане подриже живот наш и у митрополији Карловачкој.

(**Протопрезвитерски зборови.**) Осим Карловачкога, одржани су у прошли четвртак, 29. априла о. г. и протопрезвитерски зборови свештенства Вуковарског и Митровачког протопрезвитерата. А као што дознајемо, оба су ова збора, браћовавним путем, подастрли у дубоком страхопоштовању најсмерније најзве своје непоколебиве и одлучне оданости Његовој Светости, патријарху српском преузвишеном господину *Георгију Бранковићу*. Очекујемо извештаје са оба збора.

(† **Сонија Марковић.**) У суботу 1. маја о. г. у четири сата у јутру испустила је своју добру душу и у вечност се преселила добра и нежна мати нашега врсног књижевника и уредника „Бранкова Кола“, професора *Павла Марковића Адамова*. Земни остатци честите покојнице опојаће се у Карловачкој саборној цркви и предати матери земљи на Чератском гробљу данас, у недељу, у 4 сата после подне. Расцвељеноме пријатељу и другу нашем Паји Адамову и свима растуженим сродницима, нека је и дубоко наше саучешће у њиховој тузи ма и један мали зрачак утехе. А милој покојници њиховој нека је рајско насеље, лака црна земља и **вечна памать!**

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Одлучили смо да издамо у српском преводу проф. Јов. Максимовића (које се прештампава из „Бранкова Кола“)

ВАСКРСЕНИЈЕ

најновији роман Грофа Л. Н. Толстога. Само име аутора, великог руског романсијера и мислиоца, а и досад нечувен, сензационалан успех **Васкрсенија** по целом образованом свету, најбоља је препорука за само дело.

Превод ће изалазити у свескама од 3 (три) табака, а цело дело изиће од прилике 10 свезака. Цена свесци 20 новч.

Прва се свеска штампа и послаће се за који дан претплатницима.

У *Карловцима* на Ђурђев дан 1899.

Књижарница
код Вука Ст. Карапића
(Свет. Ф. Огњановића)
у Ср. Карловци.

Јавна захвала.

Свима, који нам у туги нашој било лично, или писмено, пораваше своје саучешће за нашим милим и драгим супругом, оцем и зетом

† **Атанасијем А. Николићем**
парохом Шашиначким,

који се ненадно у Бечу, камо је одвео кћерку своју да јој болној лека потражи, после двонедељног боловања у Господу упокојио дне 5. (17.) априла о. г. овим путем хвала.

Нека је хвала преч. г. Михајлу Мишићу срп. прав. пароху у Бечу на чиновдјејству при опелу, а тако исто хвала и тамошњем г. учитељу Аци Марићу, који је са г. парохом нашлог нам покојника опојао и до гроба отпратио.

Особиту хвалу нека прими г. Славко Вукадиновић, трговац, који је рука помоћи био милом нам покојнику за време боловања му, као и нама тужнима око погреба. Хвала му!

У Шашинци 28. априла 1899.

У име ожалошћене породице:
син Григорије А. Николић
парох шашки.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ЈАВНА ДРАЖБА. 51 1—2

На основу дозволе Слав. Еп. Школског Одбора бачког бр. 912. ех 1899. овим се расписује јавна дражба за зидање срп. женске школе у Кулпину из фонда Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића* патријарха српског.

Посао око зидања износи:

1.	Зидарски са материјалом	ф. 2503·06
2.	Грађарски	ф. 977·19.
3.	Столарски, браварски и мазалачки	ф. 817.92.
4.	Лимарски	ф. 93 81.
5.	Резбарски	ф. 35·40.

План и трошковник може се сваки дан код перовође прегледати. —

Рок дражби траје до 13. (25.) маја т. г. када ће се и лицитација одржати. —

У Кулпину 28. априла (10. маја) 1899.

Љубомир Кањански Стеван Гостовић
парох и нач. управитељ. председник.

Милан Грујић
учитељ и перовођа.

Ad бр. К. 290, 324, 327/1611. ex 1899. 49 1—3.

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II разреда у Шапшницима овим се стечај расписује и компетенти позивају, да своје прописно инструјирање и биљеговане молбенице надлежним путем потписаној конзисторији до конца месеца маја по ст. о. г. поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзистирије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Георгије
Патријарх.

Ad бр. К. 201, 279/176. ex 1899. 50 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Илоку. Компетенти нека своје прописно биљеговане и инструјиране молбенице до конца месеца маја по ст. о. г. овој конзисторији надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 29. априла 10. маја 1899.

Георгије
Патријарх.

К. бр. 9. п. о. ex 1899. 53 1—1

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

На дан 9. (21.) маја о. г. у 10 сати до подне држаће се дражба за поправак парохијског стана у Кирину, протопресвитерата Глинског.

Поближа упутства и увјети код председништва црквене општине.

Кирин 28. априла (10. маја) 1899.

Председништво.

К. 53./112 ex 1899. 47 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место сист. парохијског помоћника у *Сентомашу*.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје правилно иструване молбенице потписаној Конзисторији до 16. (28.) маја 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 18. (30.) марта 1899.

Конзисторија Бачка.

СТЕЧАЈ. 52 1—2

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место основне српске прав. школе у Шиклушу Барањ.

Плата учитељева је редовна 300 фор. за поФторну школу 60 фор., за перовођство 40 фор., 3 хвата два стан и једна соба, и једна мања соба, дрварница, кујна, таван и у порти комадић баште. Учитељу спада у дужност у цркви појати и све перовођске дужности отправљати.

Рок стечаја траје до 20 јула 1899. године.

Из закључка седнице српског православног школског одбора од 7. (19.) марта 1899. године.

Милан Деметровић Јован Пандуровић
перовођа. школ. одбора председник.

СТЕЧАЈ. 48 3—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду, Бр. 613/109. ex 1899. г. овим се стечај расписује за стално ноћујење учитељског места, за оданашњу меновиту школу.

1.) Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 форинти, квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића* који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Има је $1^1/_2$ фрталь оране земље; 3 јутра Јароша по 1200□ хвати, — 6. јутара рита по 1200□ хвати; од земље може се добити када је продаје под закуп 120. до 130. фор., на коју ће земљу учитељ, порез и скивалент плаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Од изабраног учитеља папскује се, да је српску препарандију у Сомбору свршио, и испит из мађарског језика положио.

3.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеној литургији у цркви манастирској десну певницу држати (појати) и децу школском црквеном појању учити; редовно их доводити на недељна и празнична вечерња и литургије

4.) Перовођство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год 1872. и наредбама школ. власти.

Молбенице се имају, на овоместни школски одбор чим пре, — а најдаље до 2-ог дана ухова приповслати, када ће и избор учитеља обавити. А звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (бачка) на дан цветну недељу 1899. г.

Школски Одбор.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 19.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 9. маја 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница

Архидијецезалне Конзисторије 28. априла (10. маја) 1899. Ад Бр. К. 157/зап. ех 1899. гледе набаве прописаних званичних печата у парохијским звањима.

Ад Бр. К. 157/зап. ех 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима)

Приликом прегледања упитница бр. III., испуњених по подручним парохијским звањима у сврху сабирања статистичких података за црквене прилике у год. 1898. — опазило се, да су се многа парохијска звања послужила разноврсним печатима и да у томе погледу нема једнообразности при свем том, што је одлуком св. Архијерејског Синода од 17. октобра 1891. бр. М. 131. Син. 15. ех 1891., публикованом од стране архидијецезалне конзисторије под 19. новембром (1. децем.) 1891. бр. К. 554/524 ех 1891., наложено свим протопрезвитерским и парохијским звањима, да на званичном печату протопрезвитерског односно парохијског звања има бити лик свештитеља оне цркве, којој парохија протопрезвитерова односно парохова припада, са натписом око светитељског лика: „Печат прав. срп. протопрезвитерског односно парохијског звања у (име места)“; — а ако у једном месту има више парохијских цркава и по том више парохија, има натпис на печату гласити: „Печат православног српског парохијског звања при цркви св. (име светитеља) у . . . (име места)“.

Услед тога позива се Пречасност ваша, да подручним срп. прав. опћинама наложите, да за своја парох. звања печате у смислу горње синодалне одлуке одмах набаве, у колико то до данас учињено није. Уједно се има Пречасност ваша приликом овогодишње протопрезвитерске визитације свагда на лицу места уверити и у своме извештају конзисторији споменути, да ли је овој наредби тачно и благовремено удовољено.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Георгије с. р.
патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Затварање Св. Архијерејскога Синода.

Као што смо јавили, Св Архијерејски Синод је 3. (15.) маја о г. продужио своје седнице. У очи тога дана били су на окупу сва високопреосвештена господа епископи, осим Вршачкога, који је високом председништву јавио, да се позиву у седнице св. Синода не може одазвати. У прошли понедељак био је впреосвећени г. епископ Вршачки, закључком самога св. Синода, у седнице брзојавно позван, томе се позиву одазвао, и у среду већ, према потреби, присуствовао седницама. У прошли петак 7. (19.) маја, закључене су седнице. У 6 сати после подне тога дана извршен је у синодалној дворани чин затварања св. Архијерејскога Синода.

Преузвишени *кр. Повереник*, допраћен у дворану и дочекан са трикратним усклицима Живео, прочитао је овај говор:

Ваша Светости!

Високопреосвештена Господо Епископи!

По најмилостивијој дозволи и највишој заповести *Његова Величанства* цара и апостолскога краља нам, дана 25 марта (6 априла) ове године отворени св. Архијерејски Синод, завршио је свој, као што ценим, за свету нам цркву полезан рад, и по налогу *Његова Величанства* седнице истога св. Архијерејског Синода за закључене изјављујем.

У знак благодарности и хомагијалне оданости наше према узвишеној особи *Његова Величанства*, да ускликнемо:

Његово царско и апостолско краљевско Величанство, наш премилостиви цар и апостолски краљ

Франц Јосиф Први!

Живео, Живео, Живео!

Присутни се одушевљено придружише овим усклицима. Пред двором упарађена почасна компанија после прочитанога говора избацила је сложан плотун, а војничка банда одсвирала је краљевку.

Његова Светост, преузвишени господин, патријарх *Георгије*, управио је на преузвишеног кр. Повереника овај говор:

Ваша Преузвишености,

Господине Кр. Поверениче!

Као што сам имао част при отварању св. Архијерејскога Синода, у име своје и преосвећене господе епископа, изјавити најтоплију благодарност, на превишњем благоволењу и очинском старању Његова ц. и кр. Апостолскога Величанства нашега најмилостивијега Господара и краља *Франца-Јосифа Првога* према светој овопредељној православној цркви и народу српском указаном; тако и сад на довршетку синодалнога нам деловања, не можемо пропустити, а да не поновимо ту своју топлу благодарност, молећи Преузвишеност Вашу, да благоизволите то Његову ц. и кр. Апостолском Величанству и овом пригодом, до високога знања доставити.

Благодарим и ја, и преосвештена господа чланови св. Синода Вашој Преузвишености на положеном труду и великом стрпљењу, са којим сте рад овога Синода, са правом хришћанском љубави и искрености пратити изволели, молећи Вас: да као што сте досада свагда рад св. Архијерејскога Синода, како пред престолом *Његова Величанства* тако и пред високим земаљским владама својски заговарали, да ћете тако и овом пригодом бити веран тумач и заговорач наших жеља, донесених закључака и решавања.

У то име, при растанку данашњем ускликнимо браћо сви једнодушно:

Да живи Његово ц. и кр. Апостолско Величанство добри и милостиви краљ наш, *Франц-Јосиф Први!*

Да живе обе земаљске уставне владе!

Да живи Преузвишеност Ваша!

Усклицима *Његове Светости* присутни су се бурно одазвали и својима. Кр. Повереник, опростив се са високопреосвештеним члановима Св. Синода, оставио је синодалну дворану.

У 7 сати у вече био је прописани свечани одлазак Кр. Повереника из патријаршког двора на жељезничку станицу, где је Његову Преузвишеност поздравила почасна компанија са својом бандом Кад се воз кренуо заорило се громко Живео, на чему се Његова Преузвишеност из засебних својих салонских кола љубазно захваливао.

УСКРШЊА ПОСЛАНИЦА

праосланног епископа далматинског, истријског и пријестолнога града Беча

Никодима

пречасном клиру и свему православном народу епархије своје.

(Свршетак.)

На кад је то тако, кад без мира нема нити може бити игдје икаква добра, тада помислимо само, браћо, колико мора да је грјешно, кад се мир руши, колико мора да је и пред Богом и пред свијетом крив онај, који ради противу мира. Божја је ријеч сама таквога назвала: *человѣкоубійца*, људски крвник,[1] који не ће никада доћи у живот вјечни, него ће до вијека проклет бити.

Страшна осуда, али и правична!

Па и покрај те страшне осуде, ми видимо данас, као што можемо видјети и кроз сва прошла времена, да се противу мира ради и да га немило и безбожнички руше у сваком друштвеном кругу, и у цркви, и у државама, и у општинама, и у кућама И рушимо га ми, браћо, на жалост христијани, ми, који познајемо јеванђелску науку о миру и који хоћемо да се бројимо међу просвјећеним народима. А не рушимо га у оне дјелима нашима, јер кад би створили немир у друштву дјелом каквим нашим, закон би нас казнио; и ми сви то знамо, те се таквих дјела и клонимо, или их се бар клоне они који познају законе. Рушимо ми мир нечим другим, нечим, што може лако да се извуче из строгости закона, и противу чега је често и сами закон немоћан. Рушимо ми мир нашим *злим језиком*, опадајући друге и бацајући свакојаке клетве на браћу нашу.

Зао језик је отров, који трује све, чега се он додирне, који ране задаје и најздравијем тијелу, који само жалост и смрт наноси, докле год он допре. Не штеди он никога, ни највећу светињу, ни цркву, ни свештенство, ни породицу, ни најчистијега човјека. И не можеш се од њега, тог пакленога створа, никако сачувати, ма колико да га се клониш. Он ће јавно или потајно дирнути у све, ма то било најтајније, најчистије, најсветије; и чега се год тај отров дотакне, ту је већ рањено, и свака је његова рана смртна; а ако се човјек од те ране кадгод и излијечи, остаће јој ипак траг, који се не да никада више изгладити. Језичав човјек је крвник људски, који душе нема, нема срца нема савјести. Он не може да мирује, не може да се никада и ничим задовољи. У пакленој је нарави његовој, да свакога срди. Догодило се нешто што би, ради опћега мира и да се избјегне јавна саблазан, требало да у тајности остане и да се прикрије, и језичав човјек то одмах разглашује, и ужива што је створио немир и јавну саблазан. Мрзи он у црној души својој неку особу, и да ту мржњу исколи, он измишља какву лажну вијест о тој особи, и почне ту вијест најприје потајно, пак и јавно ширити, и ето опће узрујаности и немира. Чуо је он да је неко нешто казао, што би могло какву сумњу навести на част и поштење неке особе, и он то одмах увеличана, додаје од себе оно што само опако срце зна да измисли, разглашује то на свој начин и сретан је, кад је успио да заведе свијет и да га узнемири. У једноме друштву влада слога и братски говор, и то друштво напредује, али језичав човјек зна све то покварити, зна измислити на поједине чланове тога друштва чега у ствари и нема, зна злим језиком својим узбудити неповјерење једног друштвеног члана наспрам другога, зна оцрнити пред осталима оне, који су угледнији у томе друштву, те изазвати распре, свађе, кавге, док се најпослије само друштво не растроји, и он је тада блажен и задовољан. — Колико пута није зао језик бацио љагу срамоте на најпоштенијега човјека? Колико чистих срдаца није он помутио, колико ли горких суза није он извукао из најневиннијих очију? Колико пута није он био узроком, да се најбоља браћа, најискренији пријатељи посваде

[1] I Јов. 3, 15.

међу собом, да се омрзну, да о главу један другоме раде?

Али куд ја пођох да сам говорим о злом језику и о његовом отрову, прије него што чујемо, шта нам св. писмо о њему каже. Св. писмо говори о свима људским пороцима, описује им тежину и колико су зли по себи, али ја нијесам ту нашао оштријих ријечи од оних, којима оно говори о злом језику.

Порок овај ставља св. писмо уз најгнуснији пороке, као пјанство, крађу, блудочинство, и каже, да који падне у тај порок не ће наслиједити царства Божјега,[1] и да је од Бога проклет.[2] Уста су човјека језичава отворени гроб и смрт,[3] а језик је његов језик змијин.[4] У њему је ијед, као ијед змијињи, као ијед глухе аспиде,[5] а душа му је црна, као црни пакао, јер језиком својим само ђаволу служи, и вјерни је слуга пакла.[6] И колико добра може иначе да учини ријеч човјекова, може она да учини и још више зла. Језик је мали уд — вели ап. Јаков — али много зла може да учини. Мала ватра може да сажеже велике шуме; и језик је ватра, пун неправде, који погани све тијело, који пали ријеме живота нашега и запаљује се од пакла; јер сав род звјерињи и птица и бубина и риба припитомљава се, а језика нико од људи не може припитомити, јер је немирно зло, пуно иједа пакленога.[7]

На основу овог учења св. писма, а поучени и својим искуством, оци и учитељи цркве најоштрије жигошу зао језик. *Кипријан* уподобљава језичава човјека разбојнику, и горе од разбојника. Овај невином крвљу квасн разбојничке руке своје, а онај поганим језиком својим руши част човјекову, црни му свијетло име и доводи га до очајања. Разбојник лишава човјека живота, али тијем му одузимље нпак нешто, што данас или сутра мора смрћу престати; а језичав човјек одузимље другом човјеку име, част, срећу, и убија у њему духовну страну његову, која је претежнија и важнија од тјелесне, јер за поштена човјека име и част вриједи више него ли и сами живот.[8] *Кирил алекс.* препоручује христијанима, да се више чувају злих језика, него ли ичега другога на свијету, те им напомиње старозавјетно писмо гдје је казано, да су зуби синова људских копља и стријеле, а језик њихов оштри мач, и да ће човјек мање претрпјети, ако га и змија из потаје уједе, него ли кад падне у уста опадачâ; а особито да се пазе онога рода, којему су зуби мачеви и кутњаци ножеви, и који прождиру сиромахе и убоге са земље.[9] *Златоуст* зове псима језичаве људе и сматра их горе од паса. Пас напада само на туђинца, а језичан човјек напада свакога; пса чујеш јер лаје, те га се можеш сачувати, а језичав човјек напада из потаје за леђима; пса ћеш умирити са кором хлеба, а овај не штеди ни своје добротворе; пси уједају оне, који су им на домаку, а ови уједају и оне који су им близо и који су им далеко; пас рани само тијело, а језичав човјек општети име и понос поштенога човјека, и чим може да више људи својим отровом дирне, тијем је он задовољнији и радоснији.[10]

И збиља, кога је поштедио зао језик? Има ли, и је ли икада било шта светога за њ?

Је ли он поштедио служитеља Божјег олтара? Свештено лице постало је таквим по Божјој благодати; он је Божји слуга и посредник између Бога и људи; он је учитељ вјере и проповједник јеванђеоских истина. Па нпак зао језик дира и у такво лице, не презајући од ничега, и не мислећи, да вријеђајући њега, вријеђа саму цркву, коју он представља Метнимо да свештеник неки, као човјек, има и каквуману и да кадгод у нечему и погријеши. Добри људи знаће то сиходити, или ће на сходни начин упозорити на то свештеника. Али језичав човјек по злоби ће својој једва то дочекати, и удариће и јавно и потајно да казује свакоме, како њихов свештеник има не само дотичну случајнуману, него и још све остало, што ће уз то пакост

[1] I Кор. 6, 9. 10. — [2] Рим. 1. 30. — [3] Псал. 5, 10. — [4] Екл. 10, 11. — [5] Псал 57, 4 5. 139, 3. — [6] Екл. 10, 12. 13. Сир. 9, 28. 28, 11. — [7] Јак. 3, 5-8.

[8] О ревности. — [9] Катих. 17. [10] О лажи пророцима.

његова знати да измисли, и од мале ствари приказаће свијету Бог зна какво зло, нимало не марећи, да тијем убија углед свештеников и шкоди самој цркви.

Колико зла не наноси зао језик жени? Жена је слабији и нежнији створ, те јој је самообрана тежа. И ту се зао језик размахује без граница. Фали ли нека од односних каквоћа једној женској, или у погледу љепоте, или вредноће, или образована, или слично, а чему она није хотимично крива, те је иначе у свему на своме мјесту, — и зао ће је језик већ заујести, и случајни недостатак њезин изнијеће он толико увеличан, да бједна женскиња може до очајања да дође. Је ли се једна дјевојка заручила, и ето злог језика, који јој одмах тражи мане и почне је црнити пред заручником, те је у жалост и несрећу баца. Живи ли једна сретно у брачној свези са мужем својим, и зао језик зна узбудити у мужу сумњу да му није њерна. Живи ли једна женска усамљено и поштеним радом својим издржава кућу своју, и зао ће језик изнијети одмах да та зарада њезина није поштена. А колико отрова не искаљује зао језик на бједну удовицу, којој ће и тугу њезину за мужем својим он назвати притворношћу и лукавством? И кокико би још ја могао оваких ствари споменути, што бједна женскиња мора да претрпи од алих језика!

Нема у друштву особе, која заузима какав важнији и угледнији положај, а да је није зао језик заујео. Један је дошао до вишег мјеста у јавној служби, и одмах ће рећи, да је то постигао удварајући се и пузећи пред старијима. Неко је добио какво одличије од државне власти, и одмах ће казати, да је тај био одликован, јер је оруђе државне власти, која може да га употреби како хоће ради својих сврха. Штедњом је неко стекао приличан иметак, и зао језик назвао га је већ каматником. Је ли неко строжији са дјецом својом, и зао језик назвао га је бездушником. Похађа ли неко чешће црквене службе, и зао га је језик назвао притворицом. Дружи ли се ко са вишим особама, што су на влади, и зао је језик знао већ казати, да је тај човјек већ и надајица народа свога.

Та зао језик није поштедио ни самога Бога! Шта нијесу зли језици казали за Ис. Христа у вријеме његовог земаљског живота? Ради проповиједи његове о љубави к ближњима казаше, да заводи људе. Чудеса његова назваше послом ђаволским. Живот његов назваше животом варалице. Васкресење његово назваше дјелом измишљеним. Знали су да је васкрсао и увјерени су у томе били, као и ми, али ипак измислише клевету, да је стража спавала, и да су тада ученици његови одвалили камен са гроба и однијели тијело Исусово!

Тако је ето, браћо моја, отрован зао језик! Тако су убитачне ране, које задаје тај измет пакла, тај крвник људски!

И ја сам нарочито у овако црним бојама приказао вам зао језик, јер ја не знам горега човјека од човјека језичава, и јер је за мене он тежи преступник од највећега преступника на свијету: А приказао сам га у тако црним бојама и с тога, што би хтио по силама мојима сачувати вас, браћо, од овог страшнога порока. Сјетимо се, браћо, св. писма, које нам каже, да од ране што крвник задаје, пада човјеково тијело, а од ране што зао језик зада, уништују се и кости човјекове, и да многи падоше од мача, али не тако тешко, као они, које је зао језик убио.[1]

Не слушајмо језичаве људе никада и ни под који начин. Не слушајмо их из љубопитства, јер ћемо се и ми њиховим отровом заразити. Не слушајмо их ради некаквих обзира, јер се можемо нехотице и сами повести за њима, и тијем ћемо тада показати, да својим срцем не осјећамо, да својим умом не мислимо, да своју вољу удешавамо по вољи туђој, поквареној. Не слушајмо их никада и не вјерујмо им никада, јер ћемо иначе и противу воље наше постати и сами криви у злу брата нашега.

А да се сами ми морамо уњијек и свагда клонити овога порока, сувишно је и да говорим послије свега онога, што сам

[1] Сир. 28, 20. 21.

рекао. Имајмо свагда пред очима хришћанску љубав, која је милосрдна, која никада другоме не завиди, нити се велича и надима, која не чини што не ваља, нити о злу мисли, која се не радује, кад види код других неправду, него само истини се радује;[1] и кад има да исправи какву погрешку другога, она то чини духом кротости и примајући и сама учење у незгоди ближњега.[2] Права христијанска љубав не само што не ће износити на јавност слабости ближњега, него се она стара да те слабости прикрије, гледајући да на благи начин наведе брата свога на прави пут, с којега је случајно кренуо.[3] Имајмо пред очима Спаситељеве ријечи, да не судимо, те се не ће ни нама судити, да не осуђујемо, на не ће ни нас осуђивати, да праштамо, па ће се и нама опростити, и да будемо милостини као што је милостив Отац наш на небу.[4]

Овако поступајући, ми ћемо мир имати међу нама, а бићемо у миру и са Богом својим. А да је мир највећа срећа на овоме свијету, видјели смо већ. Сјећајмо се свега добра, што од мира бина, и не ћемо никада скренути са правога пута, са пута правде и истине, него ћемо сретни и задовољни бити и у овом и у ономе вијеку. Сјећајмо се свагда првога поздрава Ис. Христа ученицима својима, кад им се први пут јавио, послије васкресења свога. **Мир вам**, казао им је он. Тај је мир кроз ученике своје предао и нама Ис. Христос. Чувајмо га, браћо, као Христов аманет, те проникнути, **простимъ всѣ воскресенїемъ и тако восопімъ: Хрїстосъ воскресе изъ мертвыхъ, смертїю смерть поправъ, и сущимъ во гробѣхъ животъ дарова.** Амин.

У Задру, 1899. године.

[1] 1 Кор. 13, 4-8 Види моју ускршњу посланицу 1892. г. [2] Гал. 6. 1. 2. — [3] 1 Петр. [4], 8. Прич. 10, 12. — [4] Лук. 6, 36. 37.

Проповед на велики Петак.

Боже мили, чуда великога
У светињи, у Јерусалиму,
На небу се јавише знамења
И на земљи страшна привиђења!
Јарко сунце неба пролетјега
У таму се умотало црну,
Да задрхта земља у ужасу,
Камен пуца, костури се крећу!
А у храму на брду Сиону
Завеса се раздрије по среди,
Као што отац за јединцем сином
Рухо кида и горко нариче!

Ето вам, миле моји, у две у три речи тугованке, величанствена посмртнога помена, што га Отац небески учини своме јединородноме Сину! И бар је тада сва природа посведочила и све је створење признало, да је врховни Господар света и века надахнуо на крсту, те су и саме Његове убице, поражене и понижене, бар под крстом оним на Голготи, бијући се у прса, признати морале: „заиста, овај човек беше праведник, човек овај беше син Божји![5] (Мар. 15, 39; Лук. 23, 47. 48).

Стога су данашњега дана и упрте све очи према Голготи, која и ако се по лепоти не може ни мерити са Араратом, на који је први пут после потопа крочила нога Нојева, ни са Синајем, на коме је Бог предао Мојсеју таблице закона, ни с Тавором, на коме се Го спод преобразио, ни са гором Јелеонском, с које-но је Он својим ученицима последње збогом рекао — али је она ипак највеличанственије пристаниште јединственога догађаја, који се свршује грозном смрћу Господа нашега!

Јер заиста, о хајмо нујни у овоме бедноме животу земаљскоме, ако су те путеви твоји водили ма и кроз најдивније лугове и перивоје, преко вилистанских брда и цветних долина, преко високих гора, преко дубоких мора, ако си се свога века сит нагледао, чему се око диви, и ако си се напио сласти што заносе и срце и душу; али ако ниси часком застао нујно на Голготи пустој, под распећем Спаситеља свога — ти ниси видио горе над горама, и ниси се напио насладе над свима сластима: јер ти ниси крочио ногом на најсветију тачку земљину, ниси био онде, одакле се нама сунце родило, одакле се паломе и бедноме човечтву јавило спасење!

Хајдмоте само стазом трновном, којом је на данашњи дан крочио небески Учитељ наш, од судишта Пилатова, па до последњега Му часа мукотрпнога тамо на Голготи. Не ће нам бити узалудан пут тај, јер су стопе Спаситељеве тим путем прокапале неизмерним благословом, са кога се душе наше спасавају.

Ти пак, божанствени Спасителју наш на

крсту Голготскоме, излиј благослова свога на слугу твога незнатнога, како би ова реч о Твоме делу нашега искупљења заиста и била нама свима богатим извором вечнога нам спасења!

Пилат, горди Римљанин, колеба се и не зна шта би да отпочне. Како-ли би римски законик могао да суди човеку, „на коме не налажаше никакве кривице, што на њега говораху?“ Но где-ли је уједно и мушке снаге и одважности, па да се и успротиви руљи крвожедној, која вољне и зликовца Вараву, неже-ли овога тихога и скромнога Назарећанина, те бесно и очајно вичe на сва уста: „крв његова на нас и на децу нашу! али распни га, распни!“ Те снаге у Пилата не беше дакле, и он, растројен и невољан, шаприче смртну пресуду Праведнику над праведницима!

У тај мах занемила је на тренутак светина заведена, и са Сиона задрхта кроз трептави и мирисни пролетњи зрак глас трубе пред жртвеником, навештујући, да свештеник отпочиње клање пасхалнога јагњета — као да је и она бар у томе гласу хтела да довикне опачини клетој: „Израиљу, Цар је ово твој! Та то је Авељ, кога ви, потомци Кајинови, из зависти и пакости мучки убијате; то је Ноје, праведни виноградар, чији сте ви виноград, а ви га као проклети Хам, излажете голотињи и обасипате поругом; то је Јосиф, кога ви незнабошцима продајете за 30 сребрњака и враћате га Оцу у хаљини крвавој! Израиљу, Цар је ово твој!“ Ах, та јека трубе са Сиона није могла ту светину да подсети ни на сам онај трубни глас, који ће се захорити кроз ову васељену, када буде ваљало навестити онај *други* долазак Месијин, о последњем и страшном суд. Нико се ту не покаја, нико не устукну, нико се не поколеба, и не подиже гласа свога у одбрану тога невиногa Трпељивца, ни из самих редова оних безбројних, које је Он дојако опраштао и најтежих телесних немани и који се заносили науком Његовом небесном! Та ваљада је баш напротив и од њих многи у редовима ових, који се смрти Месијиној толико радују!

Но не беше доста само неправде клете и незахвалности дома Израиљева, чиме се вратио дуг Учитељу великоме, него је дошла приде још и порота последњега олоша са улице, као да горки пехар без тога не беше већ и тако пун. „И обукавши Му скерлетну кабаницу, и оплетавши венац од трња, метнуше Му на главу, и дадоше Му трску у десницу; и клекнувши на колена пред Њим, ругаху Му се, говорећи: здраво, царе Јудејски!“

Као тужан нежан цвет, у руци место скиптра владарскога трска сломљена; на плећима место багрењице царске нека скерлетна кабаница; под круном трновом крвца капље низ русе власи и на измучено лице — ето вам дакле слике Спаситељеве овде у судници Пилатовој.

А када Му се наругаше, „скинуше с Њега скерлетну кабаницу, и обукоше Га у Његове хаљине и изведоше Га да Га разапну.“ И јагње Господње, које је на себи понело грехе људске, мораде уз то да понесе на себи уједно и теретни свој крст, који нас, противношћу својом, некако тужно подсећа на фиников грање о Цветима; „а за њим иђаше мноштво народа и жена, које плакаху и нарицаху за њим,“ као да истога Назарећанина не примише још само пре неки дан као свога Цара и Месију свога. Предусретоше Га као Спаситеља, а испраћају Га у друштву са два хајдука; клицаху Му „осана осана!“ а данаске допиру до Њега само запевке жена нарицаља, којима су препуцала срца и очи им се купале у сузама, посматрајући тога светога Трпељивца.

Дај, вани Га воде, изван капија јерусалимских, напоље носи Он крст свој! напоље носи грехове наше тешке, на пусто стратиште, звано Костурница. Беше дакле и у томе сличан старозаветној жртви паљеници, коју су, ради опроштења грехова, ван около спаљивали; ни Његова крв није смела пасти на земљиште светога града Јерусалима, нити је смео Његов самртнички издисај обесветити ваздух, што га баш о пасхи удисаше поносити и гордељиви фарисеј!

Ту дакле, где је, по древну предању сахрањен праотац Адам и Ева; где је негда Мелхиседек, првосвештенички цар салемски, имао дворе и олтар свој, те онде принео ону преобразну жртву у виду хлеба и вина; и где свуд унаоколо беху гробови пророка и царева и праведника — ту приковаше на страшне и ужасне муке крсне и попеше изнад земље Онога, који је с неба дошао на земљу, да и нама покаже пут на небеса! ту није имао где-ли би главу своју да прислони Онај, чији су

двори небеса плава и земља подножје ногама Његовим и слуге Његове војске небесне!

„И даваху Му да пије вино са смирном, а Он не узе“ (Мар. 15, 23). Шта ће Њему напој од заноса, што су га таком очајном пригодом до последње капи цедили бедни осуђеници, да би им чула обамрла, како не би осетили страшне боле, када џелат сурови привезује на распеће руке и ноге, и кроз њих пробија љуте челичне клинце! Он, Божји син, који је боле телесне исто тако осећао као и ми, хтео је да испије горки пехар јада и патње, без икаква смешаја, у непотварену чемеру; Он не ће да лажним сновима заљуткује сурову јаву; Он не ће ни часком да се заноси лажним маштањима; Он хоће да је са свим присебан до последњега издисаја!

Каква дакле и то дивна и каква величајна узор-слика од нашега небеснога Учитеља! Када на кога између нас нападу ма какви часи од очајања, ах, како-ли жудиш, да их заљуткаш и угушиш, или ма и само тек засладиш, ма каквим празним и пустим таштинама земаљским! Или зар један између нас падише на постељи смртничкој у заносу и бунилу уверења, да му још није куцнуо последњи час, те сред варљивих маштања прелази у озбиљну вечност; место да је као *човек* погледао смрти у очи, и место да је као прави Хришћанин и последње трепутке своје употребио у покајању и у молитви ради спасења бедне своје душе....

Јеванђелиста нам међутим ни један не прича опширније о томе, како је разапет Спаситељ наш. Срца би им крвљу проканала била, да су хтели да нам потанко опишу, како је џелат бездушни свирепо растезао тело Учитеља њихова, како Му је разапео руке и кроз месо Му и кости челик ударао: или као да су тај страшни призор хотимице прећутили нашој убразњи, само да би тим живље могли осетити и сазнати, да се све то једино нас ради и нашега ради спасења тако догодило!

„И с њим распеше тада и два хајдука, једнога с десне а другога с леве стране.“ Добри пастир страда за овце међу вуковима; Цар царева умире смрћу бедних робова; Праведник над праведницима умире смрћу свирепих хајдука! Јер се тиме извршило пророштво Исаијино. које говори: „и метнуше Га међу злочинце“. (Ис., 53, 12).

На и онда, када Спаситеља нашега на крст разапеше, и онда Му се, кривоклетници сити наругаше. „А који пролажаху туда — прича нам Јеванђелист Матеј — хуљаху на њ, машући главама својима и говорећи: аха! ти, који си се хвастао, да ћеш цркву развалити и за три дана нову начинити, помози сам себи; ако си, Син Божји, сиђи с крста! А тако и главари свештенички с књижевницима и старешинама, подсмевајући се, говораху: другима поможе, а себи не може помоћи; ако је цар Израиљев, нека сиђе сад с крста, па ћемо Га веровати!“ (Мат. 27, 39—44). А Исус говораше: „Оче; опрости им, јер не знаду шта чине!“ (Лук. 23, 34.)

Ето вам дакле Пастира доброга, „који речју што говори ином, и сам својијем потврђује чином!“ Целога свога века учио нас је, да љубимо и саме своје душмане, да благосиљамо оне који нас куну, да се молимо за оне који нас прогањају итд. И што је говорио речју, запечатио је и делом, у најгрознијим приликама! Њега душмани Његови гоне, ругају Му се, на крст Га разапињу, а Он не тражи у Оца свога легионе анђела небесних, да их сатре и да их разасне као прах и пепео, него их још посматра са крста погледом пуним љубави и милосрђа, па се шта више чак и моли Оцу своме небеском, да им опрости грехе њихове и заблуде, јер и тако не знају шта чине!

Браћо и сестре! Какав ли је и то диван пример за нас, каква узвишен узор, какво величанствено упутство! Па зар дакле да не чинимо и ми тако исто?! Зар може под овим небом бити према икоме међу нама веће неправде и љућега прогонства од овога, па да не можемо опростити?! И зар је икада било у читавоме овоме свету и веку невиницега страдања, па да нам на ум не падне судбина Богочовекова и Његов поступак?! Та не заборављајмо, да се ми сваким даном молимо: „и опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима нашим?! А шта дакле, ако се твој живот угаси, данас или сутра, те свенеш као шарни на пољани цвет, који је још јутроске тако свеже мирисао, а с вечера је тужно свео или га коса покосила? Како ли ћеш тада и моћи тражити и захтевати у Господа опроштења дугова својих, а ти си задржао забележене дугове својих ближњих?! Ах, опраштајмо један другом сада одмах, да нас с

оне стране гроба не би морила вечна туга, што су овде са нас толико њих остали задужени! . . . .

„А бејаше сахат трећи, кад Га разапеше;“ у девет сати дакле изутра подигнут је са земље у вис велики дрвени крст и на њему бледо, измучено, крвљу попрскано тело Спасителево.

А како ли је горак и чемеран сваки час, тренутак сваки у тако страшним мукама, за које је и сам Римљанин Сенека рекао, да је најзверскија и најстраховитија смртна казна! „Елои, Елои, лама савахтани?“, т. ј. „Боже мој! Боже мој! зашто си Ме оставио?“ — тако је уздахнуо и сам Богочовек, када се на Њему испуњавале оне пророшке речи плача Јеремијина: „сви, који пролазите овуда, погледајте и видите, има ли бола какав је мој?“ (Плач, 1, 12), и када се на Њему дословце испуњавало оне у истину кобно пророштво псалмопевца Давида: „изнемогох вичући, промуче ми грло и очи ме нападоше, погледајући на Бога! Дају ми жуч да једем, и у жеђи мојој поје ме оцтом!“ (Пс. 69, 3. 21). Морен лутом жеђи, прошаптао је на умору Месија: „жедан сам“, и војници ругајући Му се и на издисају, напунише сунђер оцта, и помоћу трске принесоше га к устима Његовим.

Који је толике хиљаде њих напајао на изворима божанствене наде небесне, тај не имађаше, ето, ко ће Му утишати жеђу на издисају! За живота свога беше Он прибежиште свима бедним и невољним; а глете, како ли је Њега напустио и оставио свет у мукама Му смртним! За свога века никога није отпустио без благослова и успеха; а Њему нема ко да на смрти пружи коју кап воде хлађане! На успламтелу жеђ при издисају дадоше Му само одвратан неки напитак!

„А кад прими Исус оцат, рече: сврши се. И преклонивши главу, предаде дух“. (Јов. 19, 30).

И ту се дакле притаја у Њему моћ, пред којом се клањају сва колена — и анђеоска на небесима и наша свију овде на земљи; она моћ, којом је Он болести лечио, којом је бури морској заповедао, којом је мртве ускрсавао! Око, из кога је свакога само љубав суретала, потамнело је и згаснуло је у тузи и боју и борби смртној.

На њак, и у самим везама чврстим, у трновом венцу, под велом студене смрти — глете то небесно Величанство, каква ли је мирноћа запарила на мртвоме Му лику, када издахну са величајним уздахом: „Сврше је све!“ Свршена је жртва, коју је Аврам на сину своме Исаку отпочео, и која је на јединородном сину Божјем доконала; сврши се све, што су пророци низом толиких столећа проричали, све чему се народ изабрани толико дуго надао, све што је ради нашега спасења нужно било, све се то испунило, све се то свршило.

Јер издисај Спасителев на крсту беше у самој ствари последњи метак, последња пресуда, последњи победоносни поклич ада пакленога; али и његова последња победа, у којој се за навек сломи његова пустоловна моћ! То беше тренутак пуни прославе Божанства, пуни грозоте за паклене силе, пуни среће неизмерне и бескрајне за пађенички човечји род; беше то тренутак, када се затворише пролази ада пакленога, а двери се рајске широм отворише; беше то тренутак, у коме су ужаси смрти очајне поништени, и власт цара таме, кушатеља клетога, у млево сатрвена! „Где ти је, смртни, жалац, где ти је, пакле, победа!“ (I. Кор. 15, 55).

Ој, Херувиме, са пламеним мачем у десници послушној и орној — укаљај се сада спокојно са страже раја небеснога, где си верно стајао кроз толика столећа и низом толиких хиљадугодишњица: ево ће туда да прође сада сам Божји Син, а за њим оправдани човечји род! И хајте дакле, устаните на гробова својих сви ви древни пророци редом, станите под тим крстом на стратишту Костурници, придите и видите, како ли се дивно све до словца последњега испунило, што сте ви у видовиту духу предвидели и прорекли народу набраноме! Јер је то одиста онај изданак Давидов, о коме сте ви проричали, за којим је Исаија чезнуо, у чије је име Јеремија нарицао за Јерусалимом, и који је сада на крсту разапет! Радујте се и веселите се сви, јер је, ето, у томе горкоме мору чемера и јада слатки извор нашег ликовања. Захватај и сада у милозвучну харфу своју, царе псалмопевче Давиде, и запевај и данасне оне величајне своје псалме месијанске! Крени се на гроба свога у лугу Мамри, и ти, праоче Аврам, те гледај у наслади рајској Онога, који је из семена твога поникао, а са кога се благословиће сви на-

роди редом на читавоме пространу шару земаљскоме!

Па хајте, приступите амо и сви ви, големи умни проји древнога света: Сократе мудри, Платоне велики, и сви други редом — положите лаворове своје венце пред тим суровим крстом на Голготи, те признајте сви у један глас: ево истине, које ми познали нисмо; ево љубави, за којом смо ми узалуд чезнули; ево мира небеснога за напаћени човечји род!

Па и ми сами, мили моји, дај раскидајмо синџир гвожђа тешких грехова својих и прегрешења, па их такођер положимо пред тај дрвени крст на Голготи, како би их ту једаред за свагда поништила проливена крв оправдања Спаситеља нашега, те да на нами не буде више греху ни трага ни гласа.

Ако дакле одавде одеш, добра душо сиромашна и невољна, напуштена од света и сваког, не имајући ни ко ће да те бар и речју само поутеши: не очајавај! Погле само на крст на Голготи, Господ је оно твој, који је и за тебе уложио крвљу својом залогу на небесима, те је можеш, праведношћу, себи откупити! Разапети на крсту, то је праведников заступник на небесима, то је његов спаситељ, који је место њега и за њега страдао! Главно је, да, слично Спаситељу, и ти можеш онако мирне душе уздахнути на исписају своме: „Свршено је! Све што смо овде по плаченој долини имали добра да свршимо, свршили смо часно и поштено, те и ми можемо сада у Твоје руке, Оче, наш небесни, предати дух свој! Ми немамо овде шта више да довршујемо: све смо свршили!“ И ко *тако* буде могао „због“ рећи овом варљивом свету, само ће тај и моћи чути оне утешне речи, којима се оправдана душа награђује: „Заиста ти кажем; данаске ћеш бити самном у рају.“

Јер је смрт Спаситељева на Голготи својевољна жртва свете Му љубави према нама, чиме је Он принео одмазду ради измирења вечне Правде и Правичности у ствари свеопћега наслеђеног нам греха прародитељскога, те ће се дакле одиста само они, који се буду и удостојили те љубави савршене — само ће се ти једино и моћи удостојити вечнога живота, чему је Он у данашњи дан за нас Разапети, једини извор. Јер само ако прожмани вером и љубављу према Христу будемо провели овај свој живот мукотрпни на земљи — само ћемо тада и ми, на часу смртноме, славно пребродити и свој велики Петак, те обрадовати се љупкој зори ускрса свога, с оне стране гроба, у оним дворима плавим, вечности дивноме храму!

У Будимпешти, на велики Петак 1899. г.

Владимир Димитријевић
лични парох. помоћник.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станкић** парох.
(Свршетак.)

Кад је већ реч о св. крштењу вредно ће бити навести и ово: било је у ранијим временима цркве Христове таквих људи, који су „одлагали крштење на више година. Једни су ово чинили из смерног познавања своје грешности, и из побожности према великој тајни, сматрајући за потребно, да се годинама у молитви и показању припреме за примање ове свете тајне; други се нису одлучивали од једном да напусте ранији живот, и да се препороде у нови духовни и свети живот, тим пре, што је Црква била строга према греховима, учињеним после крштења; верујући, да се крштењем спирају греси, мислили су, да је зато много боље, да се ова тајна прими у очи саме смрти, како би тако чисти од грехова изашли пред суд Божји.“ («Историја прав. цркве“ К. П. Победоносцева у преводу Дим. К. Михаиловића, свештеника — Београд 1894. стр. 97.)

Можно, да се како год и назарени придржавају донекле истих узрока и разлога при одлагању крштења не само код деце, него баш и код одраслих људи. Но одлагање св. крштења баш и из првопривеђеног разлога ма и само „на више година“ — неоправдано је и неумесно; јер и ако је „поштовање према великој тајни“ сваке хвале вредно, али је одлагање примања те тако „велике“ и тако „поштоване тајне“ свакако на осуду, већ и за то, што одлагање примања св. тајне крштења повлачи за собом и неучествовање у другим и опет „великим“ а „поштовања“ достојним, и за спасење нужним тајнама, нарочито неучествовање у тајни „тела и крви Христове,“ у тајни св. причешћа, а потребу те тајне је сам Христос врло нагласио. — Одлагање пак св. крштења из друго-приведеног разлога до „у очи саме смрти“ — свакако је опасно, већ и за то, што је смртни час непознат; осим

тога, то изгледа као нека верска „шпекулација“: живећемо по својој вољи, грешићемо на сву меру и у сваку руку, а у очи смрти крстићемо се, скинућемо са себе старога грешнога човека, а обући се у новога, чистога човека, и тако ћемо на лак, а угодан начин осигурати себи улазак у царство Божје! Но таковоме би се „шпекуланту“ могле довикнути оне речи, које је Бог познатом јеванђеоском богаташу довикнуо: „Безумне, ех нощь сію дшшь твою истажутъ ѿ тебе“ — па шта ће онда бити са твојом „шпекулацијом“?!

*

Из свега до сад наведеногa могао је сваки онај, „који има уши, да чује“ чути, разумети и уверити се, да је св. крштење неопходно нужно за свакога рођеногa, било већ одраслог човека, било маленог детета, јер се без св. крштења не може напредовати у хришћанском и богоугодном животу, те но томе без св. крштења нема спасења, нити се без св. крштења може „ући у царство Божје.“ — А кад то знамо, онда тек појмити и разумети можемо, колико греше назарени тиме, што малену децу не крсте, те их без залоге вечнога живота са овога света на онај други свет пуштају и оправљају. Греше они назарени, који малену децу за то не крсте, јер држе и верују, да то и није нужно, јер су малена деца — тобоже — без свакога греха, дакле, сасвим чиста, те се нема шта са њих спирати; но још више греше они назарени, који знају, да су и малена деца грешна, па ипак не ће, да водом св. крштења грех са своје деце сперу.

Сва брига и старање, све напрезање и упињање сатанино има ту циљ, да што више људи, што више Божјих створова од Христа отргне, а за себе придобије; да царство небеско, царство Божје што више испразни, а своје што боље и већма напуни. И назарени — на радост сатанину — само пуне царство сатанино тиме, што своју малену децу не крштавају, јер у добу детињства највише рођених умре.

Мисли о проповедништву.

Духовни пастир нека је мудар у ћутању и користан у говорењу, да не би прећутао што треба да каже, или казао што треба да прећути. Јер колико неопрезан говор лако води у заблуду, толико неразборито ћутање оставља у заблуди оне, који се могу поучити. Често се устежу душепопечитељи, бојећи се да не изгубе љубав света, да слободно засведоче истину, и не брину се за чување стада као пастири, већ као најамници, као такови, који беже кад вук дође, крију̀ћи се за ћутање. На ове се односи реч Господња: То су неми пси, који не могу лајати (Иса. 56.10) и она друга: Не излазите на проломе, и не ограђујте дома Израиљева, да би се одржао у бој у дан Господњи (Језек 13 5). — О, кад би чули реч Апостолову: Проповедник треба да је кадар и саветовати здравом науком и покарати оне који се противе, или ону код Исаије: Зови без престанка, као труба подигни глас свој! Ко нађе увима на се свештенички чин, тај прима дужност гласника, да иде кличући пред страховитим судијом који ће доћи.

Св. Григорије Велики.

*

Ја држим, да ми је за руком пошло онда, кад сузе видим, а не кад ми тапшу.

Бл. Августин.

*

Дај ми оне знаке одобравања, који се најављује не речма већ делима.

Св. Јован Златоуст.

*

Ко нема љубави према ближњем, тај нек се ниипошто не лаћа проповедничке службе

Св. Григорије Назианз.

Допис.

У **Сантову** 2. маја 1899. године.

Спречен разним пословима и дужностима, не могох пре известити поштоване читаоце „Српског Сиона“ о догађајима у Сантову. Улучивши слободна времена, хитим, да овим путем известим на јавност, како је проведена страсна седмица и како је прослављен први православни Ускрс у овој средини.

Привремена Богомоља сграђена је од дрвета — даром Његове Светости Патријарха — и на цветну суботу пре подне била је са свим готова. Дугачка је десет а широка пет хвати, те тако може удобно стати у њу 700—800 особа; има два улаза, један главни са западне стране и један побочни са јужне. Олтар је одељен од остале цркве ниском преградом од дасака, на

средини које се налази мален отвор. Од овога отвора на десну страну постављена је икона Христа Спаситеља са првомучеником Стефаном, а с леве опет икона Богомајке с младенцем Христом на рукама. Пред обе иконе постављена су кандила. Осим поменутог отвора на средини олтарске ограде, налази се још један побочни отвор с десне стране. На средини олтара налази се часна трпеза, начињена од дрвета, а дрвени стубови њезини укопани су у земљу. На трпези која је застрта белим покривачем, налази се: антиминс, престони крст, св. евангелије, дарохранионица, службеник и свећњаци. С леве стране је сто за проскомидију и орман за црквене утвари, а с десне стране је сто за пономара. Десно од олтара има ограђено место одређено за појце. На зидовима олтарским, као и на неким стубовима лађе црквене повешане су св. иконе, а на саразмерним растојањима у лађи црквеној постављена су од дрвета зготовљена три полијелеја, на сваком по шест свећа. Лађа црквена је празна са свим, само су уз зидове намештене даске на којима седе стари људи и жене.

На Лазареву Суботу пре вечерња, свештеник је пошкропио Богомољу освећеном богојављенском водом и одмах затим одслужена је у њојзи прва вечерња, на којој се запста са пуно значења отпојало: „Днесь благодать святаго Духа насъ собра". После трисвето и молитве Господње отпојан је тропар, те је потом свештеник осветио врбу и раздао је присутним вернима. За време раздавања врбе појан је тропар: „Воскресеніе Христово видѣвше". Кад су већ сви попримали зелене гранчице, кренуо се крсни ход, и обишавши најпре око храма, прошао је затим кроз главније улице. Напред је ишло једно дете обучено у стихар, носећи часни крст, а поред њега носила су два момка барјаке. Пред свештеником је такође пошен велики часни крст, а поред њега две рипиде, једна с ликом Богоматере, а друга св. архангела Михаила. Путем је народ појао духовне песме западне редакције, које садржином својом не вређају догмате св. православне цркве, шта више које су у сагласности с науком њезином. Пошто је крсни ход прошао кроз главније улице, вратио се поново у цркву, где је Богослужење отпустом завршено. На крсном ходу присуствовало је много народа у побожном расположењу.

Сутра дан на цветну недељу одржана је света литургија у своје време.

На велики понедеоник, вторник и среду пре подне одслужене су пређосвећене литургије, а после подне велике повечерје. На велики четвртак је служена литургија св. Василија великог, а после подне велика повечерња. А велики Петак пре подне очитани су царски часови, а после подне је одслужена велика вечерња с изношењем плаштанице. У сва прва четири дана велике седмице, народ је у довољно великом броју посећавао Богослужења, али велики Петак је био одвојио. Овога дана ваљада сво село било у цркви, побожно се Богу молећи, величајући страсти и погреб Христа Откупитеља. Касно у ноћ народ се из цркве разишао кућама својим. На велику Суботу зором одслужена је јутрења; отпојане су статије и при свршетку обнесена је плаштаница око храма, да се тако симболише — силазак Христов у ад и победа Његова над њиме. После јутрење обављено је мало освећење воде, и верни су је разнели кућама својим, пошто још немају велике богојављенске агиасме — да се њоме испомажу у нуждама и невољама својим. У $^1/_2$ 11 часова одслужена је свечана литургија.

У недељу у осторне глѣбокѣ — два сахата по поноћи три метка из прангија и звоњење звона, објавише православнима, да је време да ноћу на торжество торжествъ, да прославе ускрс Христов. Ограда двора у коме се налази Богомоља била је окићена многобројним кандилима, над улазом у двор подигнути и цвећем окићени славолук био је украшен и осветљен пареним ламцијонима, исто тако је окићено било и дрвеће у двору и улаз у Богомољу. Сав простор пливао је у мору од светлости. Народа је било веома много и то не само православних из Сантова, већ је било и много римљана из места и силних гостију из околних места, особито из Берега и Моноштора. На лицу сваког православног могао си читати велику радост и необично задовољство, а ако си се упустио у разговор могао си се уверити, да једва чекају да се Богослужење отпочне и да се радују што су овај дан дочекали живи и здрави. Свечана јутрења почела је тачно у три часа. Пошто је плаштаница на престо пренесена кренула се маса народа из храма и обилазећи око њега певачице су појале: „Воскресеніе Твое." Идући с литијом кроз улице, које су осветљене биле, народ је појао западне духовне песме, у којима се велича ускрс Спаситељев. Вративши се патраг у

двор црквени, крсни ход је обишао још два пута око храма појући „Воскресније Твое“, а за тим је застао пред западним улазом, где је по пропису одпојано Христосъ воскресе, с одговарајућим антифонима. Овај моменат увеличан је био осветљењем помоћу бенгалске (грчке) ватре. За тим је крсни ход ушао у храм, где је по правилу одржана свечана пасхална јутрења. После светилна, свештеник је држао празнику сходну проповед.

После јутрења разговарајући се с многима уверио сам се, да је народ веома задовољан. Многи су старци плакали, страхујући зар, да више таквог душевног уживања никада имати неће, јер до године могу и у гробу лежати. Жене су говориле, да им је сад тако мило и драго у православној вери, као да су у њој рођене и васпитане, и да се ни поштo не би пристале у римство. Они — рекоше ми — ни замислити нису могли, да се ускрснуће, тако величанствено и тако свечано може обавити.

После јутрење у седам часова, донесе су домаћице разна јестива као: шунке, сир, јаја, и т. д да им свештеник освети и благослови, што је овај и учинио.

Свечана литургија била је у $^1/_2$ 10 часова, којом приликом је Богомола мала била, да прими све, који су дошли да присуствују Богослужењу. Исто тако је било и после подне на вечерњи. И под литургијом и под вечерњом пуцало се из прангија. —

За други дан ускрса падали смо се гостима, али их није било у оноликом броју у колико смо их очекивали. Узрок томе биће свакако рђаво време. Но поред свега тога било је гостију из Сомбора, Станишића, Рибице, Мохача, Херцег-Сушоша, Опатовца, Винковаца, и т. д. Између осталих био је ђакон сомборски г. Георгије Павковић и г. Никола Ђ. Вукићевић пр. гл. школски референт, велики поборник светога православља.

Свету литургију и вечерње служио је месни душепопечитељ са ђаконом сомборским.

Трећи дан ускрса била је опет свечана литургија у седам часова у јутру, а по томе су верни упућени, да иду на гробове својих милих и драгих покојника и да их даривају ускршњим јајетом.

Осим великог духовног, религијозног уживања имао је народ овај и певиног весела и забављања. Са побожности своје народ овдашњи нити се облачи свеТло и нарадно, нити се веселн, пева и друкче забавља уз часни пост, већ презирући сва светска уживања он у то време благопријатно усредсређује сву пажњу своју и све мисли своје на великом делу спасења довршеног Спасителем нашим Христом. — Али о празнику воскресења, о тој победи живота над смрћу — у радости својој он се облачи светло, излази радосно на сусрет Господу као женихуу, и задоста учинивши хришћанским дужностима својим, певчно се предаје весељу и уживања радости и овога земнога света, које му Господ не ускраћује. И на основу тога, и о овом ускрсу музике су свирале, песме су се певале, младеж је играла, уживајући и на тај начин, и весело проводећи овај заиста највећи и најзначајнији хришћански празник.

Тако је ето прослављен први православни Ускрс међу новом православном браћом нашом. Они су га с нестрпљењем очекивали и дочекавши и прославивши га, они су се њиме учврстили у православљу, као оно негда апостоли и ученици што су се њиме учврстили у вери, да је учитељ њихов заиста прави Бог. Ако је дакле пре и било сумње у срцима нове браће наше гледе православне вере, нета је ускрсом овим уништена, и они су данас тврдо уверени, да је света православна црква верна чуварица *правог старе вере Христове*, тог *камена крајеугловног изабраног, часног*, — и којој следујући — да се *не ће постидети*. (I. Петр. 2. 6.)

У Недељу Томину пошао је крсни ход ван села којом је приликом измољен благослов Божји на земаљске плодове жита и лозу, које нам Бог даје — ѣх наслажденіе и пищѣ нашѣ.

*

Први смртни случај био је на велики четвртак; умрло је једно дете од три године. Погреб му је био на велики петак после вечерње. Ма да је киша падала народа је било врло много и свакоме се допао скромни и назидателни обред православнога погреба. После овога погреба свештеник је свршио малу паннихиду и прелио гроб једнога покојника, који је без опела сахрањен, јер га римски свештеник није хтео сахранити, што прелази у православље.

Књижара Браће М. Поповића из Новога Сада послала је на поклон цркви Сантовачкој врло лепо потпуно одјељење за пресвитера у вредности 100 фор. а осим тога 1200 комада књига и икона у вредности 270 фор.

Трговац новосадски *г. Давид Туркић* послао је на поклон једно потпуно одијељање за пресвитера и етихар за чтеце обоје у вредности око 200 фор.

Нека је и овом приликом племенитим дароватељима изражена најтоплија благодарност. Дај Боже на њих се угледали и остали родољуби, те прилозима својима приномогли овој у свему оскудној општини.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**„Грчко-источна црква“.**) Задареки „*Гласник православне далматинске цркве*“ јавља: „Услиједе рјешења, донесеног у сједници буковинско-далматинског св. синода дана 9. априла 1896, а на предлог Његовог Преосвештенства госп. епископа *Никодима*, да се не „грчко-источном“, него „православном“ означује наша ријеч при штампању односних књига у ц. кр. наклади књигâ у Бечу, а које је синодско рјешење удостојено врховног Царског одобрења, — дознајемо, да је Његово Високопреосвештенство, наш госп. митрополит *Аркадије* предузео кораке код високе ц. к. владе у Бечу, да би се од Његовог Величанства изходили нижена врховне Царске одлуке од 26. новембра 1864 (R. G. Bl. нг. 91), по којој нашу цркву у спољашњим односима означују „грчко источном“, него да се та црква именује „православном“. Ми желимо Његовом Високопреосвештенству од свега срца, да успје у својој племенитој намјери“.

(**Прелаз у Православље.**) У Дивошу прешле су две породице из грчко-католичке у православну вероисповест.

(**Руска црква у Риму**) Ових дана, као што јавља римски лист „Nord“, дао је папа свој „placet“ за грађење нове руске цркве у Риму. Ову цркву подиже руска влада помоћу неколико богаташа, од којих је један дао милијун рубаља ($1^1/_2$ мил. форината) на градњу исте.

(**Семинарска зграда у Кијеву**). Овога лета градиће се у Кијеву ново пространо здање, у коме ће се сместити тамошња духовна семинарија. Главно здање твориће квадрат, у коме ће бити велико двориште. Здање ће имати три спрата и један полуспрат при земљи, а на средњем комаду биће на четири спрата. Оно ће бити израђено по тако званом коридорском систему, а сви коридори биће прозорима окренути у унутрашњост дворишта. Грејање ће бити централном паром и биће сједињено с централним систематом вентилације. Осим главнога здања биће подигнута одељена болница са 35 постеља за питомце и купатило за 50 лица; к томе двокатница са становима за наставнике и службенике; после још коњушница и леденица. Рачунају, да ће на сва ова здања требати до седам милиона комада цигала. Предузимачи су примили да све то израде за 545.000 рубаља. Здање хоће бити готово до 1. августа 1901. г.

(**Петедесетгодишњица Змај-Јована Јовановића**). У Загребу постоји одбор за прославу петедесетгодишњице Књижевнога рада Змајева Тај одбор је, са потписима њих 57-рице, издао 1. маја о. г. проглас на српски народ, који га позива на светковину петедесетгодишњице, која отпочиње 13. јуна о. г. у Загребу, а у очи Видов Дана пренеће се светковина на *Плитвичка Језера*, где ће се прославити на сами Видов Дан и спојити са светкованьем успомене на Косовске јунаке. Хвала песнику Змају Јовановићу на свему, што је добро урадио и испевао своме народу. Светковина, која ће му тај рад и то певање прослављати — дична му била!

(**Беседа Карловачке Гимназије**). У прошлу недељу, 2. маја, била је беседа Карловачке гимназије са овим програмом: Мокрањац Стеван: Херувимска песма 1. гл., VII. и II. руковет; Маринковић Јосиф: Путу крај, Двоглав оро, Хеј трубачу [новије]; Топаловић Мита: Појмо Богу; и Иванишевић Јован: Девојчини и славујев свитовац; од Словена Рус Римский Корсаковъ Н. А.: Тебе поем, Достойно есть и Хвалите Господа съ небесъ. Програм је, дакле, богат и изабран с укусом и према потреби. Изведен је красно и вештачки, а друкче није ни могло бити под управом вештака г. професора *Душана Котура*. Хвала и њему и нашем гимназијском кору. Хвала и управи наше гимназије, те нам и на овој беседи даде у милој црквеној и лепој српској песми насладе души. Радујемо се, да ћемо што пре чути и у саборној цркви композиције црквених песама отпеване на беседи, међу којима видно место заузима Херувимска песна у композицији Мокрањчевој.

Беседа је приређена у корист сиромашних ученика Карловачке гимназије, а постигла је и у материјалном правцу леп успех.

(**Издање ремског Еванђеља**). Француски слависта Луј-Леже предузео је издавање факсимиле текста знаменитог ремског Еванђеља једног од најважнијих споменика словенске књижевности. Рад тај највише се хелиографски у формату оригинала и по речима издавача биће од велике користи по палеографе и филологе. Ко је рад да си набави тако драгоцену ствар, може се претплатити код париске књи-

жаре Пола Дижардена (Paul Dujardin, 28, rue Vavin), код ремеског књижара Muchand-a, 19, rue de Cadran Saint-Pierre, и код самога професора Леже (Leger), 43, rue Boulainvilliers, Paris. Претплатити се треба на: Edition facsimilé en héliogravure de l' Evangéliaire Slavon Cyrillique Glagolitique, dit: Texte du Sacre. А цена је различна према троврсном издању за: Tirage en noir sur papier de Hollande — 100 франака; Tirage en noir sur Japon — 150 франака; Edition polychrome avec lettres et miniatures aqua-rellées — 300 франака.

(**Сензационни проповедник**). У Француској и Белгији изазивају данас велику сензацију предавања неког бившег свештеника Шарбонела. То је још млад човек, тек је пре неколико година апсолвирао језуитску колегију. Као један од најбољих ученика добио је одмах добру парохију, али већ после три године скиде са себе свештеничко одело и свечано изјавивши да не признаје римо-католичко учење поче грожко, у публичним предавањима нападати римокатоличко свештенство — особито језуите. Његова предавања одмах на првом кораку изазвала су у Паризу огромну сензацију, а у претпрошли понедељак проповедао је у Мон-де-Перевилу на граници белгијској пред 3 хиљаде слушалаца. Шарбонел је један од представника оног дела француског католичког свештенства, који тежи да се ослободи римске цркве.

(† **Јереј Милан Суботић**) парох Батајнички, члан Архидијецезалног Административног Одбора, скупштинар жупанијске скупштине сремске и т. д., преминуо у Господу, после кратке болести, дана 30 априла о. г. Рођен беше 1845.; рукоположен 1872.; одликован црвеним појасом 1895. год. Беше реван свештеник и проповедник. При погребу учествоваше многи свештеници под началством окружнога протопрезвитера Земунскога, преч. г. Јефтимија Вукадиновића, који се са честитим покојником у ране свештенства и опростио. Са покојником се опростише још и јереј г. Стеван Јовић и учитељ г. Панић. Лака му земља и **вѣчная памать**!

Од уредништва.

? у Идвор. Молимо, да нам јавите: ко је приложио фонду св. Саве 5 фор. 60. н., што нам их посласте?

ИЗЈАВА.

Јавна дражба за зидање женске школе у Кулпину расписана за 13. (25.) мај т. г. овим се по жељи и наредби Његове Светости Преузвишеног Господина *Георгија Бранковића* патријарха српског — до даље Његове наредбе обуставља.

У Кулпину 5. (17.) маја 1899.

Милан Грујић, учитељ и перовођа. Стеван Гостовић, председник.

БРАНКОВО КОЛО
ЗА
ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ
ВЛАСНИК И УРЕДНИК
ПАЉА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 18.

САДРЖАЈ:

Изашао је 18. број **„Бранкова Кола“** са овим садржајем: *Педесетогодишњица Змаја Јована Јовановића.* — Јован А. Дучић [Мостар]: *Балада VII.* — Чеда Мијатовић [Лондон]: *Кнез Гралође од Орлови Града.* (Приповетка из времена боја на Косову) 18. — Професор Милутин Јакшић [Карловци]: *О Арсенију IV. Јовановићу Шакабенти.* Лекције из историје карловачке митрополије 18. — Зар. Р. Поповић [Београд]: *Пред Косовом.* (Белешке из доба 1874.—1878. године.) 10 — Гроф Л. Н. Толсти *Васкрсење* (Роман). 5. — Ковчежић: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 290, 324, 327/161. ex 1899. 49 2—3.

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II разреда у Шапинцима овим се стечаји расписује и компетенти позивају, да своје прошено инструјисране и биљеговане молбенице надлежним путем потписаној конзисторији до конца месеца маја по ст. о. г. поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзистирије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Георгије
Патријарх.

Бр. 586. II 319. ex 1899. 54 1—1

СТЕЧАЈ.

На место привр. помоћника епарх. рачунског ревизора у Вршцу са платом од год. 400 фор. а. вр.

Оспособљени молитељи нека се документирано пријаве до 15. (27.) маја о. г.

Епарх. админ. одбор у *Вршцу.*

Гаврил с. р.
епископ.

Е. 396. I. 81. ex 1899. 55 1—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место пароха у *Суботици* са платом VI. разреда, и у *Крушчици* са платом III. разреда.

У Суботици има парох. стан, у Кушчици нема. Молитељи путем претпостављених власти нека

се документирано пријаве до 30. маја по ст. кал Епарх. конзисторија Вршачка.

Гаврил с. р.
епископ.

Ad бр. К. 201, 279/176. ex 1899. 50 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Илоку. Компетенти нека своје прописно биљеговане и инструјисане молбенице до конца месеца маја по ст. о. г. овој конзисторији надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 29. априла 10. маја 1899.

Георгије
Патријарх.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 56 1—1

На дан Цара Константина и Јелене 21. маја (2. јуна) о. г. после подне у 2 сата одржаваће се у школској дворани доњоковиљској дражба за израду четири нове дрвене шалукатре на црквени торањ доњо Ковиљске срп. прав. цркве, на коју се дражбу стручњаци овим позивају.

У Доњ. Ковиљу 6. (18.) маја 1899.

перовођа: Иван Малешевић
председник црк. општине: Јован Ћирић

СТЕЧАЈ. 52 2—2

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место основне српске прав. школе у Шиклушу Барања.

Плата учитељева је редовна 300 фор. за пофторну школу 60 фор., за перовођство 40 фор., 3 хвата дрва стан и једна соба, и једна мања соба, дрварница, кућна, таван и у порти комадић баште. Учитељу спада у дужност у цркви појати и све перовођске дужности отправљати.

Рок стечаја траје до 20 јула 1899. године.

Из закључка седнице српског православног школског одбора од 7. (19.) марта 1899. године.

Милан Деметровић
перовођа.

Јован Пандуровић
школ. одбора председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излунало, чиме се звона сачувају да не пуку.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоварништу.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи уреднишшву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Нефлаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 20.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 16. маја 1899.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

7. Седма заповед о блаженству.

Блажени миротворцы: ѩко тіи сынове Божіи нарекутсѧ — *блажо онима, који мир граде, јер ће се синовима Божјим назвати,* — говори Христос Спаситељ онима, који желе постићи блаженство. Ко жели бити блаженим, тај мора бити миротворцем. Ко свагда чува мир и сугласност са ближњима, ко и друге, који међу собом непријатељују, измирује тај врши ову заповед Христову, тај може постићи блаженство, које је обећано извршитељима ове заповеди.

„У Богу нема несугласност — учи св. Григорије Богослов — према том ни разједињења; него у Њему има само сугласности и са самим собом и са другим тварима, што се по преимућству назива миром, љубављу и сличним именима, упућујући нас тим називима, да жудимо за стицањем тих савршенстава“.[1]) Тим начином почетак и темељ наше жудње према миру — у Богу је. И заиста у почетку, када се човек налазио у блаженом рајском стању, он није знао, шта је то несугласност, непријатељство; он је у бићу своме носио мир и свуда сретао у одношају према себи само мир. Но грешни пад прародитеља нарушио је тај мир. Човек је пао и грехом својим нарушио мир с Богом, унео у биће своје несугласност, непријатељство тела и духа, добра и зла и допринео сталним распирама и несугласностима у роду људском. У целом старозаветном времену не само незнабошци, него и изабрани народ Божји, нису били у миру и сугласности, и осећали су оскудицу тога жељеног блага. *Нема мира у костима мојим од греха мојих* — вапио је Давид. (Пс. XXXVII. 4.) По мери умножавања безакоња у народу јеврејском и мир се све више и више удаљавао из средине његове. Пророк Јеремија говори о несрећном положају Јевреја, који су огрезли у безакоњу: *од малога па до великога сви учиниште грешно, од свештеника па до лажнога пророка сви учиниште лажно и лечиште ране људи мојих овлаш говорећи: мир, мир, а где је мир?* (Јерем. VI. 13—14.) Осећајући тај непрестани раздор, несугласност, неслогу,

[1]) Слов. о миру. Дела у руск. део I. стр. 220.

многи су сазнавали потребу, да се одозго добије мир. *Ти, Господе Боже наш, мир дај нам,* — молио се пророк Исаија. (Ис. XXVI. 12.) И где Христос поново враћа људима изгубљени мир. *Књег мира, и миру Његовом нема краја на престолу Давидовом* — пророкује у старом Завету о Христу пророк Исаија. (Ис. IX. 6. 7.) *Јер је Он мир наш,* — говори апостол, — *који обоје састави у једно, и развали ограду, која је растављала, непријатељство телом Својим, закон заповеди наукама укинувши, да из обојега начини Собом једнога новога човека, чинећи мир, и да помири с Богом обоје у једном телу крстом, убивши непријатељство на њему. И дошавши благовести мир . . . даљним и ближњим; јер Он доведе к Оцу обоје у једном духу.* (Еф. II. 14—18.) Христос је дакле мир. Он нам је тако рећи купио мир, разрушени нашим гресима, купио га ценом Својих подвига, Својих страдања, Своје крви, успоставио мир између Бога и човека. Христос је имао у себи мир божанственим начином; мир је тај царевао у срцу Његовом, говорио устима Његовим, видео се у свима Његовим делима и поступцима. Обузет тим миром, Христос га је проповедао и људима: сво Његово јеванђелије није ништа друго, него јеванђелије кротости и мира. И остављајући овај свет. Христос нам је оставио мир, као наследство по Своме Завету, као плод Својих победа, као свештену драгоценост, препоручену нам ради чувања и употребе. *Мир Свој остављам вам, мир Свој дајем вам,* — говори Христос ученицима својим у опроштајној беседи с њима. (Јов. XIV. 27.) Ради распространења мира по целоме свету, Он је послао у сили Духа свога благовјествујућих мир (Рим X. 15.), преко којих је утврдио у цркви својој слово примирења. (2. Кор. V. 19.) Убеђујући Хришћане, да носе у себи то слово мира, да *чувају јединство духа у свези мира,* св. апостол Павле показује нам за то темеља у том, што смо ми чланови једне цркве, што ми сачињавамо *једно тело један дух,* што смо ми позвани у *једној нади звања* нашега, што је у нас — *један Господ, једна вера, један Бог и Отац свију.* (Еф. IV. 3—6.) Нама Хришћанима дакле више него икоме треба да је својствен мир, више него икоме и нама је својствено бити миротворцима. Ми смо приведени Христом миру, исповедамо Његово учење, хришћанску религију — религију мира, сједињени смо у једном телу цркве Христове, имамо највиши пример и науку у самом Христу Спаситељу.

Но у чему се састоји подвиг миротворца? Шта треба да чинимо и како да поступамо, да би испунили обавезу грађења мира? Господ о овој обавези говори после тога, како је нацртао пут за достижење других савршенства, показујући нам, да је врлина грађења мира — изнад других врлина и савршенства, њихово спољашње показивање и као неки сјај. Онај није способан измирити се са другима и измирити непријатеље, који се није измирио с Богом помоћу искреног сазнања својих греха и помоћу покајања ради истих. Онај се не може измирити и друге мирити, ко сам не влада својим душевним узбунама и страстима, ко се предаје гневу, срџби и другим порокима. Онај се неће старати о миру и измирењу, који сам не тражи мира с Богом, ко се не стара за своје оправдање пред Њим помоћу вере у Исуса Христа и помоћу чувања Његових заповеди. Потребно је имати у души љубав и милосрђе према ближњима, да би се искрено старали о чувању мира са њима, и о добави им великога блага мира. Само у оном човеку може бити искрена и стална жеља за помирењем и измирењем других, који се стара о чувању мира у чистом срцу. Ко је достигао сва та савршенства, тај је ступио на прави пут, који води достижењу и извршењу врлине миротворца. Да би дакле били миротворцима, да би умели стално чувати мир са другима и измирити непријатеље, треба прво постићи мира с Богом и са самим собом. Мир с Богом може човек имати помоћу побожности. Вршећи закон Божји, покоравајући му се у свему, удешавајући вољу своју према пресветој вољи Божјој, човек постиже мир с Богом. И заиста, како да не буде мира у души, која нема у себи друге воље осим воље Вожје и која све прима из руку Божјих? Напротив — удаљујући се од Бога, противећи Му се, да ли је ико икада нашао покоја? Зато је Давид некада и узвикнуо: *великии мир имају они, који љубе закон Твој.* (Пс С. XVIII. 165.) Мир с Богом доприноша, да се у човека усели унутрашњи мир, мир са самим собом. Тај мир је — природна последица мира с Богом Човек постиже мир са собом помоћу господства над страстима.

Када су страсти укроћене, зле склоности напињуте према добру, осећаји покорени разуму, тада се мир уселио и царује у души нашој. Само је онај, који има тај унутрашњи мир, и способан за измирење других и особито за помирење са другима.

Прави миротворац, вођен Духом Христовим, избегава сваку несугласицу са другима, живи са свима у миру и у сугласици. Но врло је обично и природно, да се код нас догоди ма с ким раздор и несугласица. Нема ни једнога човека, који није осетио никада увреде, подсмеја, непријатности од стране других, а све то лако може побудити на раздор. Но миротворац баш то не треба да допусти. Пошто ми сви много грешимо, то нам треба љубави, да би се на све могуће начине старали избегавати узајамне увреде и непријатности, а када се оне појаве — одмах их уништити, сећајући се, да *где је завист и свађа, онде је несложа и свака зла ствар.* (Јак. III. 16.) Према томе у саобраћају са другима ми смо дужни старати се не само о томе, да никога не увредимо намерно, него и да не допустимо, да нас занесу жестоки и нагли осећаји. Ако су непријатности од стране других такове, да душу нашу изводе из њеног мирног стања, дужни смо следовати примеру Псалмочевца, који говори: *смео сам се и нисам говорио.* (Пс. LXXVI. 5.) *А ја као глух не чујем, и као нем, који не отвара уста својих. Ја сам као човек, који не чује и нема у устима својим укоре.* (Пс. XXXVII. 14—15.) „Како је нагло искра немирног незадовољства у тебе кресnула, — поучава један наш отачаственни пастир, — тај час прикази, да јој не даш спољашњега ваздуха, да се не би дим претворио у пламен и пожар те обузео целога. Ма од чега дошло твоје унутрашње узбуђење: затвори брижно сасуд свој — ћутањем, и подај му, да буде у трпљењу, док се немирно врење не стиша и вино твоје не очисти“.[2]) Према томе треба ћутати, трпити, — и не свађати се са онима, који нам праве непријатности. Ако ли се ма како наруши мир, то љубав братска треба брзо да угаси искру раздора, која се појавила. Ако смо ми увредили друге, то смо дужни разјаснити пред њима наше намере, које су они може бити тумачили у горем смислу, и када је ма ко заиста с наше стране претрпео увреду, ми смо дужни одмах измирити се с њим помоћу смерног тражења опроштења и помоћу старања да га задовољимо. Не треба се угледати на оне, који се стиде признати своје погрешке. Ништа не показује толико у човеку племенитост душе, као смерно признање својих недостатака и искрена жеља поправити их. Ако ли је нас ко увредио, ми треба да смо склони на мир. Ради тога у суђењу о поступцима ближњих ми се морамо руководити не раздраженим осећајем, него расуђењем, морамо — увреде од стране ближњих приписивати више њиховој слабости, него ли злоби, по примеру Христа. Који је молећи се за непријатеље своје рекао: *Оче, опрости им, јер не знају шта чине.* (Лук XXIII. 34.) Ми смо дужни радо опраштати онима, који су нас увредили, дужни смо измирити се с њима, што је могуће пре — по речима апостоловим: *сунце да не зађе у гневу вашем* (Еф. IV. 26.) Ако обвезе самочувања, човекољубља и вере изискују, да од онога, који нас је увредио, тражимо законитог задовољства и да га изкарамо, то смо приликом тражења задовољења дужни бити, колико је могуће снисходљивима, а не строгима, сећајући се речи Господњих: *опраштајте и опраштаће вам се.* (Лук. VI. 37.) Напослетку ако ко упорно одбацује свако помирење, ми смо дужни имати према њему љубави и свагдашње готовости, да се с њим помиримо. *Не дај се злу надвладати, него надвладај зло добрим,* — учи апостол. (Рим. XII. 21.) Враћати силу силом, у том случају, значило би правити раздор већим, бесконачним. Зато напротив треба добро чинити ономе, који непријатељује против нас. *Ако је дакле гладан непријатељ твој* — учи апостол — *нахрани га; ако је жедан, напој га; јер чинећи то угљевље огњено скупљаш на главу његову.* (— 20.) Како чак ни неосетљиви човек не може дуго држати горећи угљен на глави, а да не осећа огња, тако и у измирењу са непријатељима упорни неће остати дуго безосећајним, ако му се добро чини. У опште ради постижења мира са другима, треба човек сам да тражи мира, како је говорио Давид: *тражи мира и иди за њим.* (Пс. XXXIII. 15.)

(Наставиће се).

---

[2]) Филарет: Слова и речи. Слово на Благовести.

Ексортација

о „посту“*)

Станко Протић, свршени богослов.

Како је морепловцима, када се навезу на морску пучину, па дубоко забродивши у широко море, дигне се бура, узбурка се море, ускомешају се и запенушне морски вали?

Бродари, кад се нађу у таквој невољи и опасности, шибају бесне вале ланцима, сипају у узбуркано море уље, дозивају у помоћ не би ли само силно море утолили и умолили.

Можете себи замислити, какве су то страхоте и грозоте, — какво су то муке и патње!

Па замислите, како је тим бродарима, кад угледају и морско пристаниште, а бура их све даље и даље баца од жељеног спаса у разјапљену дубину гроба леденога!

Божјом помоћу утиша се узбуркано море, умире се запенушени вали и бродари отргну се из чељусти страшне смрти. Из захвалности према Творцу и Вседржитељу васионе, који им је живот спасао, одлазе у храм Његов, да га прославе и да Му благодаре на превеликој љубави и милости Његовој.

Како је силна овде рука Творчева, како је велика благодарност у смртнога човека! Пуна је истина она мудра латинска изрека: „Qui nescit orare, pergat ad mare“.

Како је души човечјој, кад се нађе на узбурканој пучини светских страсти и људских грехова па стане тонути у вртлозима њиховима и вечно пропадати? Није ли и овде Господ на висинама једини, који нам помоћи може?

Црква Његова бринући се за спасење свега рода човечанског и хотећи, да се сви људи спасу, пружа нам средства, да нашав се у таковој беди и невољи, не пропадне душа наша, но да се избави и вечито живи.

Па кад стрепимо за тело, да не потоне у сиње море, зар за душу, која вечито може пропасти, да не стрепимо и помоћи не тражимо?

Место шибања запенушених вала, Црква Христова установила је пост; место сипања уља у узбуркано море, даје нам тајну покајања и исповеди, а тајна причести — крви и тела Христова — то је тихо пристаниште, у које нас Св. Црква Христова уводи и којим нас спасава из чељусти очигледне смрти — смрти вечите.

*) говорио у I недељу великога поста 1898., пред ученицима горње гимназије у Карловцима.

Па има ли таког човека; сме ли ко такав бити, да одбаци ту помоћ за свој живот и спасење, коју му Црква Христова даје? — Нема па и несме бити.

Па пре него што се навезете и забродите на отворену пучину поста, Црква Христова вас учи, бодри и соколи, да без траха, смело и сигурно, разапевши духовна једра а под црквеном катарком, запловите пучином поста а сигурно и сретно у тихо пристаниште убродите.

Па овом приликом, да се забавимо постом и његовим значајем.

Црква Христова установила је извесно време и неке дане у години, у које је одредила пост и начин како треба постити.

Пост је освећен примером самога Господа, Исуса Христа; пост су усвојили сви народи и сва времена као врло узвишено и морално вежбање. Пост је још од почетка усвојила хришћанска Црква као што нам Св. Василије Велики у својој беседи о „посту“ вели: „Чувајте пост већ и за то, што је то јако стара установа; он је тако стар као и човечанство“.

Пост има значење троструко: аскетичко, симболичко-мистичко и социјално.

Прво ћемо се забавити аскетичком страном поста.

Постом постизавамо надмоћност духа над телесном лакомошћу; ослобађамо и јачамо нашу разумну вољу од ниских мотива животињских и оспособљавамо ју за вишу тежњу, побожност, нравственост.

Да је човек у оном првобитном, безгрешном стању, кад је тело било подчињено духу, то би, што ми данас постом називамо, био нормалан ред у живљењу.

Али је човек тај одношај између тела и духа поремetио.

Али ако ћеме посту и приписавати аскетички значај, то не треба да заборавимо за ону мудру латинску изреку „Mens sana in corpore sano“.

Ни аскеза ни прави пост, као део аскезе, не састоји се у томе, да телу одузмемо потребну снагу, без које не би могло даље напредовати, већ би морало подлећи смрти.

Па шта је пост у аскетичком смислу?

То је својевољно одрицање и напуштање нижих захтева нашега тела. Прекомерно подмирење телесних потреба, нарочито чулних у-

годности, може да помете најглавнију сврху и срећу овога живота, која се састоји у усавршавању највиших духовних способности и вежбању врлина људских.

Хришћанство проповеда аскезу — уздржавање од наслада овога света и угушавање наших жеља и пожуда, које рађају грех, — да би се постигло морално савршенство.

Па и најславнији филозови грчки и њине школе ширили су аскезу.

Тако грчки филозоф Сократ у својој филозофији подредио је безумне чулне тежње под разборито сазнање и указао је на разумно самоопредељивање као извор среће.

По циницима срећа почивајући искључиво на разбору, јесте највиши циљ људског живота. — Она се јавља битно у борби против безумних тежња и чулних пожуда. За ово је тек потребна вежба, или аскеза, од које је и пост један део.

Платон вели: врлина је по свом бићу једна једина, али се она јавља помоћу својих односа у разноликим душевним снагама и животним појавама као четворострука и то: као мудрост, мужевност (храброст), умереност и правдољубље.

Исто тако Аристотел, стојици и други, а од новијих особито: Кант, Фихте и други.

Осим аскетичког значаја пост има још и символичко-мистички значај.

Пост је израз жалости у двоструком правцу. Прво је саучешће у мукама Спаситељевим у делу нашега спасења; друго је жалост због грехова, а то је битни део кајања.

Из овога се види, да од постанка хришћанске Цркве баш у оно време постимо, које је жалошћу за Спаситељем или припремом за велике празнике освећено.

Социјални пак значај лежи у томе, да оно, што је човеку преостало од његове потребе, подели сиротињи и потребним, и то је милостиња највећа, коју човек учини, штедећи од својих уста.

А шта треба да чини онај, који има много блага?

И он треба да купи за то благо — благо вечно, које не могу ни црви ни рђа појести, ни лопови покрасти — треба да чини милостињу и тиме ће стећи он блага на небу.

На запитаће ко, како треба постити?

Ко мисли, да се пост састоји само у уздржавању од прекомернога јела и пића, тај се врло вара, јер то је пост спољашњи — пост телесни.

Да ли ће Бог опростити грешнику, који пости а не престаје грешити?

Не ће.

Ко греши а не каје се за своје грехе, томе Отац Небесни не ће опростити грехе ма колико тај постио.

Основни принцип поста јесте уздржавање од греха или духовни пост; тај пост састоји се у уздржавању од греха и упражњењу и јачању у хришћанским врлинама.

Грех је највеће зло на овом свету; што је болест за тело — то је грех за душу. Па као што тело мора умрети, ако болест ухвати корена — тако ће и душа вечно пропасти, ако се грешник не покаје.

Па како ћемо се греха опростити?

Немојмо одмах очајавати, јер нема онога греха кога благи и свемогући Бог не би могао опростити; искрено се покајмо и помолимо Богу, да нам опрости, и Он ће нам опростити, „јер Бог хоће, да се сви људи спасу.“

Покајање без поста нема снаге, а пост без покајања још мање; „као што су речи без дела мртве“ тако је и пост без покајања.

Време поста треба још проводити у молитви, и давши милости телесне и душевне; у то време треба изгонити из срца сваку завист и злобу; смилуј се бедним и невољним; подигни онога, који је пао; ућути на правни пут онога, који је сашао; опрости ономе, који те увредио, да вам пост буде користан за здравље а спасоносан за душу, јер по речима Св. Јована Златоуста: „Пост чини, те је душа снажна, олакшава јој крила, подиже је више свега земаљског и наводи на мишљење о небеском“.

Па кад све то знамо, онда постимо, јер кад постимо Богу приносимо жртву; постимо, јер је пост знак љубави и благодарности, коју ми дугујемо Богу; постимо, јер кад наше молитве тешке пропратимо постом, налазе лако милост, Божју, да нам у беди и невољи помогне. Постимо, јер постом уништујемо телесне страсти, а душу ослобађамо земаљских веза и доводимо је у општење с Богом. Постимо, јер је и сам Син Божји, Исус Христос постио, Његови ученици, Његови апостоли и њихови прејемници. Постимо, јер нам и Црква изрично налаже пост, али постимо онако, како нам је она то одредила!

О назаренима и њиховом учењу.

Паше Југ Станнић парох.

3.) О св. тајни миропомазања.

И ако је крштење важно, и врло важно; ако без крштења спасења нема: ипак само крштење није довољно, да би се човек спасти могао. С тога су човеку нужна и друга благодатна средства, да би у хришћанском животу напредовати, да би до царства Божјег дошли, да би у вечни живот ући могао. Тако је човеку одмах после св. крштења нужна и св. тајна миропомазања.

„Крштењем се ми рађамо у живот духовни и као чисти, од свакога греха, опраштани и освећени ступамо у благодатно царство Христово. Но као што у природном животу човек, тек што се роди на свет, треба већ ваздуха, светлости и друге спољашње помоћи и силе, да одржава своје биће, да се мало по мало утврђује и узрасте, тако исто и у духовном животу, одмах како се човек роди одозго, њему су преко потребне благодатне силе Духа светога, које би му служиле и духовним ваздухом и светлошћу, и с помоћу којим би он могао не само одржавати свој нови живот, него да се и мало по мало утврђује у њему и узрасте.“ (Шевић Макаријева „Догматика“, II. стр. 225.)

Да само крштење доиста није довољно човеку Хришћанину јасно сведочи св писмо; тако у „Делима Апостолскима“ читамо: „А кад чуше апостоли, који бијаху у Јерусалиму, да Самарија прими реч Божју, послаше к њима Петра и Јована. Који сишавши помолише се Богу за њих, да приме Духа светога. Јер још ни на једнога не беше дошао, него беху само крштени у име Господа Исуса.“ Тада апостоли метнуше руке на њих, и они примише Духа светога.“ (8., 14—17.) А св. апостол Павле, дошавши у Ефес и нашавши онде неке ученике, пита их: „јесте ли примили Духа светога, кад сте веровали? А они му рекоше: писмо ни чули, да има Дух свети. А он им рече: на што се дакле крстите? А они му рекоше: на крштење Јованово. А Павле рече: Јован крсти крштењем покајања, говорећи народу, да верују онога који ће за њим доћи, то јест, Христа Исуса. А кад чуше крстише се у име Господа Исуса. И кад Павле метну руке на њих, сиђе Дух свети на њих..“ (Исто, 19., 1.—6.)

Дакле: оба ова места св. писма јасно казују и сведоче, да није доста човеку само да „прими Духа светога“, а тај се човеку давао „метањем руку“ апостолских на главу онога, који се већ „крстио у име Господа Исуса“.

„Но назарени одбацују ту св. тајну са свим, и то једино на основу њихове заблуде, да су они сви помазаници и светитељи — а такови тек не требају никаква даљег освећивања, нити какве даље помоћи с више.“ Тако брат В. Д-ћ у своме „Назаренству“ (стр. 136.), односно тако они назарени, са којима је брат тај послао и разговора имао.

А шта веле тарански назарени? — На питање: имају ли тајну миропомазања? одговорише они: „имамо“; а упитани: како ту тајну свршавају? одговорише: „онако, како пише у св. писму“, т. ј. полагањем руку.

Ово исто потврђује и г. Ј. Малушевић, односно они назарени, са којима је опет исти г. посла имао и разговор водио. Ј. Малушев наводи: „Остале тајне — миропомазање... — не признају назарени као тајне, него као просте обреде, без којих човек може наследити живот вечни, јер вели, да није речено и забележено у св. писму: ако их не признајеш и не извршиш, као што је за крштење и за причешће речено, нећеш наследити живот вечни. Но ми их, назарени кажу, ипак вршимо, што су забележене у св. писму и што су их апостоли вршили, јер у св. писму стоји, како су ово или оно апостоли вршили.“ („О назаренству“ „Глас Истине“ 1888. стр. 181.)

Јесу ли назарени „помазаници и светитељи“, те да ли им може бити непотребно свако „даље освећивање“, и да ли они смеду одбити од себе сваку „даљу помоћ с више“, о томе је већ била реч напред, с тога о томе овде није нужде говорити.

Но ћемо се обазрети на тврдњу назаренску, да су — осим крштења и причешћа — све остале тајне новога завета, које прав. црква чува и држи — тек само „прости обреди, без којих човек може наследити живот вечни“.

Дакле: осталих пет тајана новога завета јесу таково нешто, са чиме човек може бити, или не бити; које човек може вршити или не вршити: ако их човек врши — добро је, ништа не шкоди; а ако их човек не врши и опет је добро, јер оне ни онако ништа не помажу! Тих пет тајана су апостоли вршили,

али су могли и да их не врше; а што су их инак вршили, то су, свакако чинили — из дуга времена, забаве ради; а друго апостоли су те тајне вршили можда још и света ради, држећи се онога: нек се ради, па ма што било, нек се не седи, јер шта би рекао свет, када би их видео празне и беспослене?! Које себе, своје забаве ради, које мало и света ради вршили су апостоли тих пет тајана цркве Христове, јер је требало свет било чиме завести, заварати, за себе придобити! — Ето, куда одводи назаренско мудровање!

Остављајући на страну остале четир тајне, да видимо, како је са св. тајном миропомазања. Је ли та тајна збиља тек „прости обред“? може ли човек „без те тајне“ доиста „наследити живот вечни“?

Ако је тајна миропомазања збиља тек прости обред“; ако „без тајне миропомазања“ човек доиста може, наследити живот вечни“: каква је онда смисла имало, да апостоли из Јерусалима шаљу у Самарију Петра и Јована, а ли тога ради, да ови над тамошњим Хришћанима изврше тајну миропомазања? Је ли било нужде, да апостоли кроче баш и само један корак, а камо ли, да учине и претуре доста дуги пут за љубав једног — „простог обреда“?! И ако се човек без тајне миропомазања спасти може: каква је онда голема невоља гонила св. апостола Павла, да у Ефесу нађене ученике пита: „јесте ли примили Духа светога, кад сте веровали?“, и да их за тим не тек само „крсти у име Господа Исуса“, него да им још и полагањем руке даде „Духа светога“? На онда: гле! „простим обредом“ — низводи се и даје се св. Дух!! — Или ће зар назарени хтети рећи и тврдити, да апостоли „метањем руку“ својих нису низводили и дотичноме давали Духа светога? Ако ће то, онда, би требало прво да одбаце св. писмо, или бар, да у „Делима апостолскима“ избришу она два места, која смо напред навели.

Па кад у ономе, који је „само крштен у име Господа Исуса“, још нема „Духа светога“: и кад су апостоли на крштење „метали руке“ своје и тиме низводили и њима давали „Духа светога“: онда је то очевидан доказ, да се човек без „Духа светога“, т. ј. „без тајне миропомазања“ спасти не може. Јер ако би се човек и „без Духа светога“, без тајне миропомазања спасти могао, а само за то, што је „крштен у име Господа Исуса“: то каква је нужда и потреба била, да апостоли на крштење своје руке међу и тиме им низводе и предају Духа светога, кад је крштенима Дух свети посве потребан или бар не неопходан?! — „А кад је човеку ради спасења — осим „бање крштења“ — нужна је и благодат св. Духа; и кад се Дух свети на крштење низводно и крштенима давао полагањем апостолских руку; онда је опет то дали очевидни доказ, да св. тајна миропомазања није „прости обред“ и да човек и „без те тајне не може наследити живот вечни.“ —

Да рекнемо сада коју и о начину свршавања ове тајне.

Св. наша прав црква врши ову тајну тако, што освећеним миром помазује крштеноме извесне делове тела; од туда и сами назив оне тајне; „миропомазање“. Назарени пак веле, да они ову тајну врше онако, како су је сами апостоли вршили, т. ј. метањем руку. Па које је боље, које правилније?

Изгледа, да су назарени на правом путу, да они правилно врше ту тајну, јер ју врше онако, како су је и сами апостоли вршили. — Но, и ако нам св. писмо јасно казује, да су апостоли ову тајну вршили метањем својих руку на крштене: ипак нам то исто св. писмо наводи јасне трагове и доказе, да су већ сами апостоли метање руку заменули помазивањем св. миром. Тако се у апостолским посланицама јасно говори о неком „помазању“, н. пр. св. апостол Јован пише: „И ви помазање имате од светога, и знате све“, и опет: „и ви помазање, што примисте од њега у вама стоји, и не требујете, да вас ко учи“. (I. Јов. 2., 20. и 27.) А св. апостол Павле опет вели: „А Бог је, који нас утврди с вама у Христу, и помаза нас, који нас и запечати и даде залог Духа и срца наша“. (II. Кор 1., 21.—22.)

Под овим „помазањем“ не може се разумети ни једна свештенорадња, никоја друга тајна, до ли само тајна миропомазања. Крштење се под тим „помазањем“ не може разумети, јер у ком смислу и по чему би се крштење „помазањем“ назвати могло? Могло би се некако помишљати на св. тајну јелеосвећења, јер се и у тој тајни врши помазање. Но кад сравнимо место из Јаковљеве посланице: „Болује ли ко међу вама, нека дозове старешине

црквене, те нека читају молитву над њим, и нека, га помажу уљем у име Господње“ (5., 14.), са горе приведеним местима Јованове и Павлове посланице: онда се јасно види и дознаје, да је ту реч о два помазања, која се једно од другог посве разликују. Тако се помазање, које спомиње св. ап. Јаков, врши само над болесним члановима цркве Христове, дочим у местима св. апостола Јована и Павла при помазивању се на болесне ни мислити не може, јер је реч само о здравима. Помазање, које помиње св. ап. Јован и Павле „поучава“; даје Хришћанину неку вишу помоћ за разумевање, и даје у срце Хришћанину неку вишу помоћ за разумевање, и даје у срце Хришћанина „залог Духа“; дочим помазање, које св. ап. Јаков спомиње, повраћа болеснику здравље, и опраштa га од греха (5., 15.)

Помазање, дакле, које спомињу св. ап. Јована и Павле, јесте и може бити само миропомазање, које су — као што се види — још и сами апостоли над крштенима вршили. Као што то засведочава и апостолски ученик св. Дијонисије Ареопагит, који говорећи о св. тајни причешћа, вели даље: „има и друго свештенодејство ... које учитељи наши (т. ј. апостоли) називају тајном мира“; и опет: „то помазивање миром даје оном, који се удостојио најсветије тајне препорођења — називање Богоначелнога Духа“ (Шевић-Макаријева „Догматика“ II., 228.—229.)

Да се помазивање св. миром свршавало још у стара и раније времена, и да се оно свршавало над свима крштенима, међу које су спадала и деца, сведочи и Библије, који у тумачењу свом на I Јов. 2., 20. вели „Стари обичај, крштеног св. уљем помазивати оснива се можда на овоме месту“.

За што су пак апостоли метање руку заменули помазивањем св. миром, о томе у „Догматици“ читамо ово: „Из књиге Дела апостолских види се, да су сами апостоли могли сводити Духа светога, на оне, који се крстише. (Дел. ап. 8., 12.—18.). То им је и било лако у самом почетку Хришћанства, кад оних, који се крштаваху, не беше још толико много. Али наскоро, кад се св вера стаде изванредно ширити и кад се стадоше обраћати ка вери са свих крајева света, ни сами апостоли, ни њихови непосредни прејемници — епископи, нису се могли свуд приказати, да одмах после крштења полагањем руку сведу одозго св. Духа на све који се крстише. А по томе, може бити, и **изволисѧ сѣатомѹ Дѹхѹ**, који је становао у апостолима, заменити полагање руку апостолских на оне, који се крстише, другим средством, који је при руци одмах — миропомазањем — тако, да освећење мира изврше сами апостоли, и после њих њихови прејемници — епископи, а помазивање освећеним миром оних, који се крстише, да врше и сви презвитери“. (П. стр. 230.—231.)

На кад већ сами апостоли полагање руку заменуше помазивање освећеним миром оних, који се крстише, а из оправљеног разлога: то шта онда гони нас, да се враћамо на онај начин свршавања тајне преподавања Духа светога, који апостоли — као тежи — напустише, а да остављамо онај начин, који апостоли — као лакши — заведоше?

И овде напоменута и рекли морамо, колико назарени греше тиме, што своју децу без крштења остављају; јер како је крштење — рођење за нови, хришћански живот; и како се крштенима миропомазањем даје Дух свети, да би могли у том новом хришћанском животу успевати и напредовати; и како се св. тајна миропомазања само крштенима дати може и сме; то оставити тако дуго време своју децу без благодати, без помоћи и потпоре Духа светога — свакако је грех.

Напослетку треба напоменути, да је назаренска тајна миропомазања, баш ако је и имају, и ако је „врше онако, како су ју апостоли вршили“, ништава, јер је не врши правилно и законито, Христово и апостолско свештенство, којега у назаренству нема и не може бити. (Наставиће се.)

Допис.

У **Сантову** *8. маја 1899. године.* У среду 5. маја т. г. дошао је у Сантово изасланик Његове Светости патријарха, преузвишеног господина *Георгија*, благородни г. др Милан Максимовић, те је купио место за цркву, школу и парохијски дом, за цену од 6400 фор. а. вр. Осим тога је г. Максимовић купио 270.000 опека за зидање, које такође са осталом учињеном већ високом потпором Његове Светости износи 4000 фор. а. вр.

Сав овај трошак сноси Његова Светост Патријарх из своје приватне благајнице. Дело ово

само себе хвали и ми се не сматрамо за позване, да га коментаришемо.

План за цркву бесплатно ће се сачинити у техничком бироу Тапавице и Пилића у Будимпешти, и затим ће се одмах градња започети.

Од министарства унутрашњих послова приспела је „Одбору за купљење прилога“ дозвола, да може издати проглас на народ, те ће се тако јавно купљење прилога одмах моћи започети. Сада је учињен крај којекаквим сплеткама, којима су бунили овдашњи народ, говорећи му, да се црква за седам година не сме зидати, и томе сличне неподопштине.

*

Грађани Митровачки, Коста и Јеца Ристивојевић, послали су преко пароха тамошњег преч. г. Драгомира Радошевића слику „Свети Сава благосиља Срнчад“ у вредности 30 фор., која ће се у своје време у школску дворану сместити.

Госпођа Милева Андрић из Херцег-Суботице послала је на поклон врло лепо и милозвучно ручно звоно.

Овом приликом слободни смо од своје стране умолити родољубиве и побожне чланове народа нашега, којима је Бог дао иметка, да се сете овдашњега храма, те да му шиљу на поклон црквених утвари, као: одежда, стихара, барјака, застирача и т. д.

У вторник 18. маја о. г. одржаће се овде исповед свештенства сомборског протопрезвитерата. Том приликом служиће се свечана литургија на духовно спасење овдашњега побожнога православнога народа.

Ст. С. Илкић.

Бордеро Емилијана Радића.

Један од најугледнијих мађарских листова, „Pesti Naplo“, донео је под горњим насловом члапак, из којега, по српском преводу у „Народности“, доносимо овај извадак.

„Ко је управо тај Др. Емилијан Радић?

„Он је сам у некојим престоничким листовима надаје за највећега квалификованог прелата српске цркве, трубећи на све стране, да је најсјајнија места, која су му са више страна понуђена, одбио само зато, *јер му његов мађарски патриотизам забрањује, да прими звање ван отачаственог граница.*

Будимпешти Напло беше први, који је дра Емилијана Радића демаскивао, рекав, да он није никада другог него калуђерска пропалица, која је, *лишена свака положаја у српској цркви, своју цркву, отаџбину и њезину владу* у молбеници, упућеној на руски св. Синод, у којој је молио за катедру у Русији, тако клеветао, да су те клетве ране отворене надајству отаџбине.

На ово демантовање најавно је отворено др. Емилијан Радић, да он никад за живота није поднео никакву молбеницу руском Синоду и ако се ко усудио да такову продуцира, то би могла бити само вешта имитација његова рукописа, коју је могао направити један због краће оптужени пољски Чивутин, те је тиме насадио и једног српског владику.

На кад се др. Емилијан Радић толико хвасте са својим мађарским патриотизмом, то смо принуђени да му тај патриотизам у правом облику приказемо и то са рођеним речима Емилијана Радића, репродукујући оригинал молбенице, коју је он својеручно писао и св. руском Синоду поднео, и коју је чудним начином у своје доба, садањи Радићев протектор, еп. Змејановић, набавио, у четири примерка не само преписати и нотаријално оверовати, него и фотографисати дао, те је један примерак Радићеве молбенице званично поднео српском патријарху *Георгију Бранковићу*, други барону *Банфију* уг. министру-председнику, а трећи другу *Влашићу* уг. министру богоштовља и јавне наставе.

Да др. Емилијан Радић не би касније рекао, да је „Бп. Напло“ саопштио филозификат, слободан сам ставити на расположење штов. уредништву *један факсимиле* Радићеве молбенице, — надајући се, да ће ми др. Емилијан Радић дати прилике, да пред будимпештанским поротних судом докажем, *да је ту молбеницу главом он својеручно саставио.*

Овде доноси „Бп. Напло“ речени факсимиле на немачком језику, из кога са потпуном извесношћу произлази, да је речену молбеницу Радић својеручно саставио.

Пошто још писац напомиње, да ова молбеница наноси 17 листи, да је писана на немачком језику, јер да Радић, ма да је руски доктор теологије, не зна руски језик, да на првих 7 листи говори Радић само о себи и својим претцима, о којима вели, да су *руске* поркла, да су у мохачкој бици године 1533 (!) играли знамениту улогу у српској, мађарској и аустријској повесници — која изузред буди речено о томе ништа не зна — и да су за заслуге своје добили барунство — што изузред буди речено, такође није истина — наставља писац:

„Нећемо драгог читаоца да мучимо оним многим неистинама, које др. Емилијан Радић износи пред руски Синод о својим наукама и своме књижевном раду: другом ћемо приликом показати, како је дошао до тих многих и звучних научнчачких титула тај човек, који је свршио само четири гимназијска разреда, који нема матуре и који није положио ни један универзитетски испит, а сада ћемо прећи на његову молбеницу, почињући од 7. листа јој, *одакле он Русима приказује, грди, клевета и лаже своју српску цркву, њезине правоверитеље, угарску отаџбину своју, свога апостолског краља, Мађаре и уставну власт Угарску.*

Та молбеница дра Емилијана Радића, српског прелата и мађарског патријоте, гласи од 7—17 листа од речи до речи овако:

У Угарској постоје две једна од друге независне православне митрополије, српска карловачка и румунска сибињска. Као православни Словен, и ако говорим и румунски, ступио сам у службу у српској митрополији.

У овој митрополији ступио сам у ред монашки, да тим више послужим својој православној цркви.

Пошто сам ступио у монашки чин, посвећен сам при митрополији узастопце за јеромонаха, архимандрита, епископа и протосинђела.

Као такав био сам тако рећи душа те митрополије, у колико сам у први мах био професор, а одмах за тим ректор тамошње једине богословије.

Касније сам као викар управљао вршачку дијецезу.

У том положају морао сам у интересу православне цркве годинама водити једну од најжешћих, најтежих и најопаснијих борби, тако, да је опште призната ствар, *да би, да мене није било, света православна црква у Угарској лежала данас у рушевинама.*

Наиме, год. 1867. успостављена мађарска влада, знајући добро, да пре но што не уништи православну цркву, неће моћи помађарити православне народе у Угарској, *пажљиво се, употребив сва могућа и немогућа средства, да ускори пропаст православне цркве у Угарској тим пре, што је мислила на тај начин отуђити те народе од Русије и прекинути ону природну православну везу, која се пружа од Русије преко Галиције, Буковине и Угарске према Балкану.*

Но како је нова мађарска влада затекла у Мађарској стару православну јерархију, која је, ма да не беше научно образована, била ипак пуна пожртвовања за православље, то се мађарска влада трудила, да пре свега уништи положај те јерархије.

Тако јако пригњечена јерархија једва беше у стању да се брани против ове надмоћи власти.

У то доба ступио сам ја по свршеним наукама у службу и први ми задатак беше, да свом снагом знања мога ступим у обрану православне цркве.

Списи моји сведоче, да се само њима има захвалити, што је осујећен онај напад на православну цркву и што је у Угарској не само српска него и румунска црква спасена, где сам открио тенденције Андрије Шагуне, вође православне опозиције.

Пошто сам тако тај план мађарске владе против православља осујетио, покушала је иста влада, да ту цркву другим путем нападне.

Увев у обзир, да је стара православна јерархија мебутим изумрла, пажљиво се угарска влада, да у Угарској и онако малобројна места попуни са својим неспособним креатурама, које морадоше на писмено потписати реверзе, да ће њезине заповести безусловно испуњавати.

Тако су посве незаконитим путем именовали неког Германа Анђелића за митрополита и титуларног патријарха.

Тога Германа Анђелића потпомагао сам и ја, јер се умео претварати, као да је готов учинити све и сва за православну цркву.

Но кад се испоставило, да Герман Анђелић натиње папиштама, језуитима и унијатима, то сам, да би што више независан могао борити се против овог отпадника, иступио из карловачке митрополије као што моје отпусно писмо сведочи.

Ма да је наскоро пошло за руком, погазивто мојом трудбом, да се овај отпадник учини немогућим, то сам ипак, да би само спречио мађарску владу, да са својим неспособним креатурама не нашкоди православној цркви, *покушао* пријатељским путем задобити је, да од те своје намере одустане и обратив се њој најбољим саветима, уверио сам је о томе, да ће у очима православних држава много шкодити мађарској држави, ако буду и на даље потказивали православну цркву, и *да ми у интересу ове цркве још боље убедим, служио сам се и наспрам мађарске државе пријатељским изразима у дотичном делу.*

Био сам и у аудијенцији код владара Франца Јосифа I. и поднео сам му тужбу, да хоће да упропасте православну цркву.

Владар, који је иначе добар човек, тако је онкопан свемогућим мађарским утицајем, да све и кад би било добре намере у њега да пружи помоћи, ту своју намеру не би могао извршити.

При свему томе мађарска држава, видећи у пра-

православној цркви, особито с обзиром на Русију, непрестану опасност не малу Мађарску, понуђивала је и на даље сва јерархијска места у тој цркви са својим неспособним креатурама, које су гарантовале реверзима мађарској влади, да ће бити покорне, знајући добро, да ће на тај начин најлакше потконати православну цркву.

Тако је једног посве простог попа, који нека никаквог више оспособљења, по имену Ђорђа Бранковића, узвисила за митрополита и титуларног патријарха.

Мађарска влада подиже на достојанство владичанско обичне сеоске учитеље, обичне попове и т. д., који црквено-славенски ни читати не знају.

Плодови овог поступка већ се показују, у колико је у карловачкој, и онако не баш великој митрополији, овладао *највећи хаос, корупција и опадање.*

Услед овога непрестано опада број поглавито српских православних душа, у колико се многи расељавају, протестују, или од вере отпадају.

Још је једина срећа, што се крај свега тога, што овдашњи клир са свога незналаштва ништа не вреди, услед напоменуте борбе као у Срба, тако и у Румуна развила народна грађанска интелигенција, православљем задахнута, која се толико одупире мађарској влади, да ова и ако узмогне православној цркви шкодити, неће је ипак моћи згазити.

У томе лежи извесна утеха за будућност, која показује, да ће моје борбе, труди и жртве, и на најопаснијем месту на свету, т. ј. у Мађарској, ипак донети само добра плода у корист православне цркве.

Као што сам напоменуо, само сам се тако могао борити независно за интересе православне цркве, што сам најпре набавио себи канонски отпуст из карловачке митрополије.

Но пошто сам међутим увидио, да се наша судба овде не само неће на боље окренути, него напротив све горе, то у тим околностима, не хтев никакву коначну службу примити, служио сам православној цркви само својим знанственим радом, на почетка као професор и ректор карловачке богословије, а касније, када сам услед борбе оболео и ту службу морао напустити, све до сада литерарним радом.

Но пошто сам се потпуно налечио, то се тек на нешто морам решити.

Као највише квалификовани православни прелат целе аустро-угарске монархије могао сам већ одавна не само епископ, него и митрополит постати, да сам се реверзима хтео подвезати мађарској влади, да ју њене протуправославне смерове потпомагати.

У место тога застрашење моје борбе мађарску владу и овај њен страх умножила је још та околност, што сам своје богословско оспособљење стекао у Русији и што сам доктор велике православне свете руске цркве.

Као пре тога, тако ни сада не бих примио епископско или митрополитско достојанство само зато, да њиме служим мађаришењу, тим више могао бих примити какво мање место под необразованим и уз то још и због злочина краће дисциплованим креатурама, *ма да сам скроман човек,* као што се то пристоји православном монаху.

Не могох примити ни сјајне понуде, које ми чињене некоји овдашњи универзитети као раденику на гласу, да заузмем у њих катедру, *јер се не слаже са мојом савешћу, да као православан научењак делам у иновернима а поглавито римокатоличким заводима, којих је овде највише.*

А и иначе, уморен у овим борбама, радо бих за време свој дух одморио и окрепио, што бих могао учинити само код наше православне матушке — у Русији.

Због тога се реших, да се овом молбеницом најпокорније обратим Вашој Светости и да најпонизније молим В. Светост, да би најмилостивије наволели поднети ову молбеницу *св. Синоду и Њег. царском Величанству* у ту цељ:

1. најпокорније молим св. Синод, да ми на основу приклучене дипломе, по којој сам доктор богословије св. православне руске цркве, и на основу мојих других способности, подари катедру у Русији, напоменући, да могу предавати на који предмет на богословске правне и филозофске струке.

2. најпокорније молим Њег. Величанство цара, да с обзиром на то, што сам као последњи потомак старога племена морално обвезан да носим ран племена ми, могу тај барунско-племићски ранг мога племена са предикатом од Соколовца и у Русији носити.

С обзиром и на то, што сам са мојим свестраним и ретким способностима *свуда* најбоље послужио, усуђујем се надати се, да ће св. Синод моју препонизну молбеницу тим пре најмилостивије испунити.“

*

Пошто је још молитељ својој молбеници приклучио и своју фотографију и приметио, да је крст, што га носи, крст доктората филозофије, а орден, што се на слици види, велики крст ордена св. Саве са звездом, „који је добио за Његове знанствене заслуге“, напомињу је још да станује у Врнцу на своме добру и пошто је још, замолио, да му се по-

вољно решење његове молбенице пошље преко руског царског генералног конзулата у Будим Пешти, завршује ту значајну молбеницу овако:

„Препоручујући се високој наклоности В. Светости јесам са страхујућом одданошћу.

В. Светости најпокорнији поштопалац

Др. Емилијан Радић.“

Какве је славе стекао Радић на *српском црквеном пољу* о томе пише дотични писац P. Naplo-ва ово:

„Такав је швиндлер др. Емилијан Радић на пољу мађарског патријотизма — но није мањи швиндлер, и то од 22 године амо, ни на пољу српске цркве.

Једва је прошло бело три године од како је покојни српски патријарх Прокопије Иваčковић постригао Емилијана Радића за калуђера, када су Германа Анђелића, тадашњег бачког владику именовали за српског патријарха, а Радић је већ онда писао овамо у Вршац — јер на жалост, овде је рођен — да ће сада, 1881, он постати бачки владика, па је хтео о томе и друге да увери, јер ма да је онда тек ђакон био, наручио је себи епископске хаљине, именовао је већ дворско особље а код новосадског проте беше наручио поздравни говор и свечан дочек. Наравно да не беше ником ни на крај памети, да Радића направи владиком.

Касније, под патријархом Анђелићем, силеткарио је, да постане посвећени епископ и патријарашки викар, но кад је Анђелић провидео Радићево незналаштво и његов швиндлерај, он га отпусти из крила архидијецезе, а Радић дође к нама у Вршац и овде је са својим сплеткама хтео свога деду и добротвора, епископа Кенђелца, да прогласи лудим, како би га по томе именовали за епископског викара, но ни то му не пође за руком. После смрти свога деде, тежио је за епископском столицом Вршачком, но ни то му не упали.

Богословски професор који није никад никоме предавао, богословски ректор, који се о заводу своме није никада бринуо, манастирски настојатељ, који је богате манастире Крушедол и Месић оптеретио дуговима, писац, коме дела други пишу, научењак, који докторске титуле добија per pro spira, који објављује издавање великих научних дела, претплату покупи, а дела никад не изда — вечити епископски кандидат, кога никад ни један митрополит није кандидовао на упражњено место епископско и кога епископи никад нису држали за достојна да га бирају, који се заман нудио и босанској влади на сва на и светска места, монах, који је у главноварошким ноћним орфеумима свагдањи гост, где се весели у друштву сумњивих женскиња, који се једној несрећној разведченој жени натурио за исповедиоца, за тим посредује при продаји њеног покућанства, залаже у своју корист њене бутоне, обриче јој да ће је узети, шта више тако је залуђује, да јој је породица тек с тешком муком могла спасти да у истини не сиђе с ума — тако се понашао, то је почињо и нарадио др. Емилијан Радић.

Је ли тај човек највише квалификован прелат српске цркве — веран и домољубив син краља и отаџбине?

Др. Емилијан Радић заиста није то, — он је интернационалан хохштеплер, који од 22 године амо хоће сваком да сипа песка у очи, — но ево дође време да и с њиме обрачунамо.

Надам се да ћу скоро имати част, да пред будимпештанском поротом дру Емилијану Радићу доказем сваку моју тврдњу и опуномоћавам сл. уредништво, да у своје доба саопшти моје име суду.

Стојим на биљези за сваку своју реч, јер ме при писању ових радова није водила ни лична освета, ни други који интерес, него само истина, интерес српске цркве и љубљене ми отаџбине.

Др. Емилијан Радић, који познаје путе, који воде у Русију — зна ће можда и пут, који води будимпештанском краљ. поротном суду!“

Поводом овога чланка надао је г. Радић најаву, на коју „Pesti Naplo“ овако одговара:

„Прелат др. Емилијан Радић послао је данас овај браојан „O. E“-у:

Молим да саопштите ову најаву. У овом тренутку читам нападај Будапешти Наплова од недеље. И дотле, док документима не опровргнем подробно сваку његову вест, проглашујем писца чланка, који је другоме служио као оруђе, за срамног клеветника.

Др. Емилијан Радић
прелат.

Ова нас је најава, признајемо мало изненадила. Не због своје садржине — јер је од прилике са свим свеједно, шта ће рећи г. прелат Радић — него зато, јер се чудимо томе, што је у опште још у стању да може давати најаве. Наиме, писмо, што га је писао г. прелат *Побједоносцеву*, од кога писма ми један део донесмо у нашем недељном чланку, пуно је *најаде отаџбине и увреде Величанства*. Ми смо очекивали, да ће прва последица овог нашег саопштења бити, да државни тужилац отпочне акцију против Емилијана Радића и да га сместа даде притворити. Преварисмо се, Емилијан Радић, како се чини, још ни данас није у истражном затвору. Напротив слободан је и даје најаве и то грубијанске.

На његова грубијанства не рефлектујемо. Један део бордероа Емилијана Радића репродуковали смо верно, цело је пак фотографисано у нас. И овим најављујемо, да то интересантно писмено стављамо на оп ити увид. Од сутра (среде) стоји у нашој редакцији сваком на расположењу, ко се са ва—ње интересује. Што се пак тиче орнбинала нашег недељног чланка, то сада можемо рећи, да нам је тај чланак послао један опште уважени члан угарског парламента, који је у стању да сваку своју тврдњу докаже пред поротним судом и који то и хоће и жели. Но прелат Емилијан Радић *грубо* зипара и лаже, у место *да покуша отрати се пред поротним судом* од тужбе, која га сатире, — кад је већ тако срећан, да може да се брани *из слободе*.

Новији Бордеро.

Под овим насловом доноси Би. Нашо од свога београдскога дописника овај извештај:

„Г. др. Емилијан Радић није баш доследан у својој политици. Но што му ту с етичке стране недостаје, то у њега надокнађује чудновата способност за прилагођивање, која му се састоји у томе, да његовим уобичајеним оружјем, лажи и клетвом, војује час овде, час онде, према томе, како где мисли да ће моћи што за себе шићарити.

У прилогу шаљем, у канцеларији београдске митрополије исшављен оверовљен преписе другог једног бордероа Радићевог. (Овај бордеро може свако ко хоће разгледати у уредништву Би. Наплова. — Ур.)

Радић је 27. фебруара 1896 писао молбеницу српском митрополиту *Михаилу*, у којој према својим способностима моли за катедру на Великој Школи, за место начелника у министарству или какво више црквено достојанство. Скромну своју молбу — по гласу оверовљеног преписа његове молбенице, који леже пред нама — поткрепљује овако:

1. Он је спасао карловачку српску митрополију православној цркви у Угарској. Док су она напори његови победом уродили, водио је црковску борбу против троглавог змаја, *мађарске владе*, мирског елемента у народу српском и *црквене хијерархије*, која је под патријархом *Анђелићем потпуно корумпована*.

2. У Угарској га гоне, иду му о глави за то, што није хтео канонима да оправда посвећење у Угарској рођена *Мраовића* за митрополита. Он је најпре у оно доба видео у томе повреду светих црквених правила и гледао је у митрополиту Михаилу за време његова сургиуња, мученика. Но највише га жрве за то, што је под митрополитом Мраовићем одлучно одбио понуђену му епископску столицу шабачку.

3. Његовој способности нема равне, сјајни је доказ томе, што су му у Босни, Бугарској и Русији нудили највише положаје, но он их није хтео примити. У Босни и Бугарској морао би радити против Србије. Као добар Србин то није могао чинити, у Русију пак није никад желео ићи.

4. Највећа му је жеља, да под митрополитом Михаилом може делати у Србији у корист православне цркве.

5. Написао је тринаест научних дела од велике вредности. Говори српски, немачки, руски, латински, мађарски и француски. Ако би га митрополит одликовао великошколском катедром, министарским начелништвом или каквим вишим црквеним достојанством, он би му био најпокорнији, најзахвалнији и најпожртвованији син.

6. Напослетку моли митрополита, *да му опрости што сада станује у Будим Пешти*. Он у престоници Мађара не чини ништа друго, само се занима научним истраживањима по књижницама.

(Ова српска молбеница потписана је овако:

„Emilian von Radics“. Budapest, Tabak-gasse no-61. Palais Jankovics.

Митрополит Михаило одговорио је већ 28. фебруара на молбеницу. По неком М. Трокићу, митрополитском писару дао му је на знање, да му великошколску катедру не може набавити, да српска министарска начелничка места нема више, у осталом му саветује, да оде у Босну јер и тамо Срби живе.

Митрополит Михаило знао је врло добро, какав је човек Радић. Знао је, да је недавно и њега самог клеветао.

У почетку осамдесетих година је наше краљ Милан уклонио митрополита Митрополита са архиепископске столице српске и подигао на то достојанство Теодосија Мраовића, родом из Баје, кога је посветио патријарх *Анђелић у Карловцима*. Тада је једна српска депутација дошла да поздрави *Мраовића*. Пред депутацијом најавио је Радић, који тада беше придворни свештеник патријарха Анђелића, *да Србија има једино да благодари само њему, што су се краљ и влада могли да опросте русофилског митрополита Михаила*, јер да је само он као доктор руске богословије умео да образложи и оправда могућност овакве необичне промене у цркви пред мађарском владом и српском црквом у Угарској.

Радић је то све дотле доказивао, док није добио орден св. Саве III. степена, касније пак после

многог допаркивања у Београд испросио је и орден са звездом.

Међутим су митрополита Михајла репоновали, на што је Радић на њих постао русофил. И пре него што ће управити на петроградски Синод познату денунцијантску молбеницу, хтео је помоћу митрополита Михајла доћи до катедре или начелништва у министарству просвете у Београду. Она је молбеница његов нов бордеро. Као што се из овога навода образложења види, и у њој је сама пука лаж и клевета. Што молбеница није имала никаква резултата, има се приписати доброј обавештености митрополита Михајла, Митрополит је наше знао, како га је Радић волео онда када су Мраовића посветили.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Седница епархијског школског одбора бачког**) од 4. (16.) маја 1896. под председништвом вприч. г. архимандрита Анатолија Јанковића патр. мандатара. — Кр. уг. министарство просвете узело је на знање наредбе ЕШО. у погледу учења мађарског језика у подручним школама. — Наређено је свима месним школским одборима, да се свуда заведе V. и VI. разред основне школе, као и трогодишњи течај повторне школе. — Школски Савет је потврдио услед призива сентомашке црквене општине одлуку ЕШО., да се плата на упражњеном учитељском месту не може смањити. — Административни одбор одобрио је неке предујмове за обављене истраге. — Управни одбор жупанијски врши прегледање планове и прорачун за зидање школске зграде за српску женску школу у Кулпину. — Заменик школског референта поднео је опширан извештај о прегледању школа, на основу кога су издате наредбе дотичним школским одборима ради отклоњења недостатака, као и ради отварања нових школа. Управни одбор жупанијски умољен је, да некоја политична поглаварства упути на извршење законских наређења са поднесеним пријавама због неуредног полажења деце у школу. — Заменик референта је известио, да су одржани српски учитељски зборови. — Пожурена је црквена општина у Ст. Врбасу, да трећу школу отвори. — Упућен је Ж. Р. учитељ у Д. С. И., да изда списак уписане деце месном школском одбору. — Црквена општина у Ст. Бечеју позвана је да поднесе фасије за забавиште, и да место забавиље стално попуни. — Избор чланова месног школског одбора у Сегедину, узет је на знање. — Осигурање петогодишњег доплатка учитељима од стране црквене општине у Н. Саду потврђено је. — Потврђени су избори Петра Томића учитеља у Фелдварцу и Аркадија Р. Павловића учитеља у Сентомашу. Изводиће се за њих декрети. — Узет је на знање избор месног школског одбора у Сентомашу. — План и прорачун за градњу нове школске зграде црквене општине у Рац-Милетићу поднесен је на одобрење Шк. Савету. — Поднеће се Шк. Савету доставерни искази о плати учитеља и имовном стању црквених општина у Бођани, Гложани и Кисачу, да би се могао установити најмањи до минимума учитељ. плате, који ће се потпором Његове Светости патријарха Георгија Бранковића допунити. Узет је на знање извештај административног одбора бачког, да је уклоњено црквену општину у Шандору под претњом овршења, да налогу ЕШОдбора удовољи и учитељу исплати дневнице и путни трошак за срески учитељски збор. — Враћени су на допуну избори списи црквене општине у Д. Ст. Ивану. — Потврђен је избор школског управитеља у Бегечу. — Црквеној општини у Кању није дозвољено затварање српско православног вероисповедног забавишта. — Узет је на знање извештај месног школског одбора у погледу пријављивања деце, која неоправдано изостају од школе, политичким поглаварствима, и учињене су сходне мере. — Поднесени су статистички податци о деци, која имају какве погрешке у говору, кр. уг. минист. просвете. У једну општину, која ни на више опомена није поднела ове исказе, изаслато је једно лице, које је о трошку председника и перовође ове исказе донело. — Црквеној општини у Ст. Футогу наређено је да има тамошње српско православно вероисповедно забавиште из својих средстава издржавати. — Оболелом учитељу М. К. из С. продужен је допуст до краја школске године. — Тужба месног школског одбора у Д. С. И. против учитеља Ж. Р. издата је дисциплинарној комисији — Избор председника месног школског одбора у Д. С. И. узет је на знање. — Одобрен је допуст Ј. Ђ. Т. учитељу у С. — Није одобрен закључак месног школског одбора у Сегедину у погледу привременог управитеља. — Признин месног школског одбора у Ф. враћен је натраг. — Одобрен је закључак месног школског одбора у Турији у погледу привременог управитеља. — Признин сентомашког месног школског одбора у дисциплинарној ствари учитеља В. Р. спроведен је Школском Савету. — На знање је узет извештај истражне комисије, да су се тужитељ П. П. и оптужени учитељ Ђ. М. и Т. С. у П. С. измирили. — На основу извештаја изасланика, одређена је станарина двема учитељицама у Ст. П. — Изв-

скана су стечајеви на учитељска места у Ст. Станару ради спора о држању понорне школе. — Упућен је управитељ у С., да учитељске зборове уредно сазива. — Упућена је црквена општина у Рибници, да за лену певницу певца постави. — Враћена је молба А. С. учитељице у Ст. П. ради ослобађања од полажења цркве, да ју путем месног школског одбора поднесе. — Изискан је извештај од месног школског одбора у Товаришеву, је су ли дневнице и путни трошак за среске учитељске зборове учитељима исплаћени. — Примив В. С. избраног учитеља у Ст. В. због непотврђења спроведен је Шк. Савету. — Тужитељи у Ст. К. против учитеља М. К. упућени су, да своју тужбу доказима писменим поткрепе. — Осим тога је решено више предмета од мање важности.

(**Свештенички збор**) протопрезвитерата Митровачкога, закључио је, да се придружи представци свештенства у Карловачком протопрезвитерату, те заједнички ју у страхопоштовању подастрети св. патријарху *Георгију*, у доказ своје непоколебиве синовље љубави и одапости.

(† **Протојереј Јеврем А. Илић**.) У недељу, 9. маја у вече, преминуо је протојереј Јеврем А Илић, ректор богословије у пензији, после дугога боловања у 47-ој години својега живота. Он беше свршио гимназију у Пожаревцу, богословију у Београду, а за тим духовну академију у Кијеву. Вративши се из Русије у своју отаџбину, он је постао наставником у богословији и кад оно ступи у живот закон о полагању професорских испита, он се први пријави за полагање и положно га с одличним успехом. Прота Јеврем А. Илић био је одличан професор, речит беседник, савестан администратор, а школску књижевност обогатио је са четири уџбеника о вероучењу и кратком руском граматиком. Он беше један од оних ређих родољуба у Београду, који је све своје слободно време посвећивао раду добротворних, просветних и хуманих установа у престоници. Тако радећи, он бејаше члан многих друштава, а највише је с успехом радио у Црвеном Крсту, где је неколико година био секретар и члан главнога одбора. — Јеврем А. Илић беше родољубив Србин, одличан наставник, нежан муж, примеран родитељ, добар друг и пријатељ. При погребу опростише се са врлим покојником професор Богословије Јеврем Бојовић, секретар Црвеногa Крста др. Суботић млађи и богослов Драгојевић. Лака му црна земља и **вѣчнаа памать**.

(**Браниково „игнорисање“**.) У 54. броју пише „Бранник“ овако: „Прошле недеље одржао се свештенички збор Карловачког протопрезвитерата, на коме су свештеници изјавили жељу, да се промене изборни ред, те да свештеници бирају засебно своје посланике. Ми о томе нисмо говорили, јер нам је та „бура у чаши воде“ изгледала сувише незнатна. Ако један протопрезвитерат и тражи таку измену, то „једна ласта не чини пролеће“ и ми смо држали да тај покрет треба игнорисати.“

На поменутом збору је питање изборнога реда тек споменуто. Изјава гледе истога није учињена, нити донесена, него је остављена ширем збору. Каква ће она бити — сигурни смо. Зашто ју „Бранник“ пре времена спомиње, то ће он знати у своме „игнорисању“. Ми то „игнорисање“ Бранниково за сада региструјемо, тек да се свештенство и опет увери о нежној пажњи, које га „Бранник“ удостојава.

(**Језуитска посла**). По налогу папском, недавно су унесена у „индекс забрањених књига“ дела чувеног ирицбуршког католичког професора Шела. Између много важних његових богословских дела „Католичка догматика“ заузима врло угледно место у римо-католичкој литератури. Али Шел, као савесан ученак није хтео у својим делима ниско се клањати пред претераним и неправедним захтевима папама, а у више прилика јавно је показао своју антипатију спрам моћног језуитског реда. То је већ доста било, па да га ови забележе у списак „опасних“ по цркву. Но када је Шел био изабран за ректора универзитета држао је врло смео говор, а за тим још издао дело „Католицизам као принцип прогреса“ у ком узгред напада неморал језуита, тада је савим пао у немилост како код папе, тако и још више код језуита; који сад на све могуће начине раде код папе да осуди Шела и дела његова. Папа то и учини заповедивши прошлог месеца да се у „Индекс забрањених књига“ унесу ова Шелова дела: 1.) „Католичка догматика“ у 6 књига од доктора богословије и филозофије, а професора апологетике 1889—1893. 2.) „Божански основи Хришћанства“ у 4 књиге 1895—96. 3.) „Католицизам као принцип прогреса“ 1897. год. и 4.) „Ново доба стара вера“ 1898. год. Приметити нам је, да су та дела написана против протестаната и строго научним доказима и закључцима побијају многа протестантска начела. Али језуите су осећале, да је професор у њима наперио своје ударце, колико против протестаната, толико и против њих, против њиховог метода и духа, те су се пре решили да ступе, тако рећи, у свезу са протестантима против „опасног“ професора, него што би му опростили такав поступак против њих.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 290, 324, 327/161. ех 1899. 49 3—3.

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију II. разреда у Шапиницима овим се стечај расписује и компетенти позивају, да своје прописно инструјисане и биљеговане молбенице надлежним путем потписаној конзисторији до конца месеца маја по ст. о. г. поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Георгије
Патријарх.

Е. 396. I. 81. ех 1899. 55 2—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место пароха у *Суботици* са платом VI. разреда, и у *Кушчици* са платом III. разреда.

У Суботици има парох. стан, у Кушчици нема.

Молитељи путем претпостављених власти нека се документирано пријаве до 30. маја по ст. кал Епарх. конзисторија Вршачка.

Гаврило с. р.
епископ.

Ад бр. К. 201, 279/176. ех 1899. 50 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Илоку. Компетенти нека своје прописно биљеговане и инструјисане молбенице до конца месеца маја по ст. о. г. овој конзисторији надлежним путем поднесу.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 29. априла 10. маја 1899.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 58 1—3

Српско-православна црквена општина у Дарувару (Славонија) на темељу скупштинског закључка од 30. априла (12. маја) о. г. точ. XIII. — расписујесе овим стечај за учитеља на својој аутономној вјероисповједној основној школи, која се из нова отвара 20. августа (1. септембра) о. г.

Учитељу ће бити дужност: да обучава у сва четири разреда — према садањим приликама — око 80 дјеце обојега спола у свима прописаним предметима: да држи прописну оштовну обуку; да врши дужности црквене појца при свима црквеним обредима, пак да и школ дјецу вјежба, како би и она код богослужења што боље судјеловати могла; имати ће напокон обављати дужности црквене општ. церовође.

Учитељ ће имати слиједећа берива: годишњу плаћу 600 (шест сто) форинти а. вр., стан у школ. згради — састојећи од 3 собе, кухиње, коморе, подрума — са омањом баштом, затим 6 хвати оријевних дрва, 10 фор. писаћег паушала, 24 фор. за бригу о подворбу школе, — те неузгредне заслуге, од спровода 1 фор., од парастоса 50 нов. од странака које га позову. — Стална берива добива ће у мјесечним оброцима унапред из школ. фонда; а у изгледу је, да ће се основати и посебан фонд за пет год. доплатке и за мировину.

Компетенти за то мјесто — особособљени учитељи православне вјере и српске народности — нека поднесу прописно обложене молбе до 3. (15.) јула о. г. предсједништву ове црквене општине. — Уз остале повољне препоруке предност ће имати они, који су особособљени на којој српској вјерској учитељској школи, те који се лично искаже појањем у овомјесној цркви којега год празника или недеље до 4. (16.) јула о. г. и који докаже музикалну способност, да је кадар учити и равнати црквено вјев. кором.

Предсједништво срп. правосл. црквене општине.
У Дарувару 1. (13.) маја 1899.

предсједник:
Исидор Добровић в. р.

Бр. 41. ех 1899. 58 1—1

ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС.

На темељу наредбе високе кр. земаљске владе одјел за богоштовље и наставу од 6. свибња 1898. бр. 1030. ех 1898. и услед закључка овомесне црквене скупштине од 28. децембра 1898. бр. 49 зап. установљеног прорачуна за оправак цркве; и одобрена славног архид. административног одбора од 27. априла (9. маја A O. 573/278. ех 1899. овим се расписује јавна устмена јефтимбена дражба у погледу оправка цркве, која ће се дана 26. маја (7. јуна о. г. одржавати у 10 сати пре подне у општинској кући у Шушму.

Исклична цена установљена је на 2515 фор. 77 нов. а. вр. —

Сваки дражбовалељ дужан је пре започете дражбе положити у руке председника жаобину и то 5% од фискалне цене, коју ако достављем постане, иначе надопунити на 10% замјеничину од достално свота.

Општина задржава себи право поверења споразумно са котарским инжиниром, према подузимачу.

Трошковник, нацрт и уговор заступајући запленик могу се увидити код кр. котарске области, односно код грађевнога уреда у Митровици сваки дан, од 11—12 сати пре подне до дана дражбе.

Српско-православна црквена општина у Шушму 12. (24.) маја 1899.

Јаша Бошковић
церовођа.

Живан Јуршић
предсједник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЂОРЂЕ ДИМИЋ,
кројач свештеничког и војничког, као и цивилног одела.
Са радњом у Новоме Саду,
Ћурчијска улица бр. 11.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 21.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

САСА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 23. маја 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Администратором упражњене парохије у Пешти именован је јереј Владимир Димитријевић.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Наставак).

Чувајући мир свагда и са свима, прави миротворац дужан је старати се и о миру међу другима, који непријатељују међу собом. **Никтоже своега да ищетъ, что еже ближняго кійждо** — учи апостол. Ми смо свагда дужни помагати правој доброти наших ближњих. Узајамно непријатељство међу нама прво је зло у друштву и невоља за оне, који су у непријатељству један с другим. Прави Хришћанин миротворац заиста не може равнодушно гледати на таково стање својих ближњих, не може, а да се не прими живога учешћа у прекраћивању тога непријатељства. И заиста, како да не саучествујемо са ближњима, који гору у пламену раздора, када им гору не домови њихови, нити имање, него душе! Тим пламеном потпаљује душе људске, распирује га у њима сам дух злобе — ђаво, који проузрокује раздоре међу људима. (Еф. IV. 27.) Како дакле да се не старамо о измирењу тих несрећника. Истина, труд миротворца овде је прло велик: колико он у том подвигу мора имати разборитости, трпљења, љубави, колико мора узети у себе духа јеванђеоскога! Он мора проникнути у склоности, особине, мора упознати срца оних, које хоће да мири. Но што је главно, пошто се он бори са самољубљем других, дужан је у тим случајевима одрећи се самога себе, немати у виду никаквих властитих користи, јер би тако његово властито самољубље раздор само још појачало. Велики је труд миротворца, но велике су и заслуге његове, велик је значај његов за људско друштво. Колико би се раздора отклонило између људи, колико би се умањило, парничних дела, колико би се прекратило разних невоља, које гњету и поједина лица и целе породице; колико би се било учинило добра, — када би се хришћани старали о измирењу

међусобних непријатеља, када би вршили заповед Христову о грађењу мира. **Се что добро или что красно, — кличе Псалмопевац, — но еди мити братіи кѣпѣк?.. Іако тамі заповѣда Господь благословеніе и живот.. ко вѣки.** (Пс. С XXXII. 1, 3.) Ево каковим високим цртама слика св. Григорије Нијски значај мира и сугласности међу људима. „Између свега, чим људи могу да се наслађују у животу, — пише он, — има ли што слађе од мирног живота? Све, ма што ти назвао пријатним у животу, пријатно бива само тада, ако је скончано са миром. Нека је све ту, што се цени у животу: богатство, здравље, жена, деца, дом, сродници, слуге, другови.....; нека су ту прекрасни перивоји, места за весело пировање и сва изминьена уживања; нека је све ово, но ако нема мира, — каква је корист од тога? Мир је дакле не само сам по себи пријатан за оне, који се наслађују миром, него он заслађује сва блага живота. чак ако се догоди с нама, као што обично бива с људима, ма каква несрећа за време мира, и она бива мањом, јер у том случају зло се ублажује добрим... Ти сам по себи расуди, какав је живот оних, који непријатељују међу собом? Они се сретају смркнуто и један другога се свесним гнушају; уста им ћуте, погледи одвраћени и слух једнога затворен за реч другога. Све, што је пријатно за једнога између њих, завидно је за другога, и противно, што је завидно и непријатељско једноме, то се допада другоме. Зато Господ хоће, да би ти у таком изобиљу умножио у себи благодат мира, да би се не само сам могао њим наслађивати, него да би твој живот служио као лек против болести других... Ко одвраћа од овог срамног порока, тај указује највеће доброчинство и с правом се може назвати блаженим и достојним поштовања,... тај твори дело силе Божје, уништујући у природи људској зло и у место тога уводећи оньење добра... Давалац и Господ добра свуда истребљује и потпуно уништује све, што је противприродно и туђе добру. А сличну делатност Он заповеда и теби; и ти си дужан угасити мржњу, прекратити рат, истребити завист, уништити свађе, изагнати лицемерство, угасити у срцу тињајуће злопамћење, и у место тога уводити све, што се после удаљења ових зала појављује као противно... љубав, радост мир, доброту, великодушност, скуп свију блага... И тако зар није блажен онај, који раздаје божанствене дарове, који подражава Богу у својим даровима, чија су доброчинства слична великим даровима Божјим."

Читајући животописе светитеља, често налазимо на примере врлине грађења мира. Свагда су они и са свима чували мир и готови били много жртвовати, само да се мир не наруши. Ако су видели међусобне непријатеље, они су се старали помирити их, раздор међу њима стишати. Ево примера из живота св. Григорија Богослова. Св. Григорије волео је живот усамљени; такав живот проводио је он као епископ у Сасиму. Но није му се дало тамо дуго остати, — његов побожни живот и његова учености обратили су на њега свеопшту пажњу и он је био позван на архиепископски престо у Цариграду. Опрезно се одрицао светитељ овога високога чина: но 150 епископа сакупљених у Цариграду на други васељенски сабор под председањем Мелетија, архиепископа антиохијског, ручили су му жезло архипастирски. Неколико дана после тога умре Мелетије и председништво саборско било је предано св. Григорију. Многим, особито частољубивим епископима, није се то допадало, и међу сакупљеним пастирима заночета су била незадовољства и свађе. Епископи египатски и македонски почели су негодовати св. Григорију, што је он уведен на архиепископски престо не најстаријим архиепископом александријским, него антиохијским, те су доказивали, да он не по праву светитељује. Отпочеле су се јавне распре и унутрашњи немири. Жалећи због нарушења мира и видећи у себи узрок раздору, св. Григорије стао је усред сабора пред лице свију епископа и одрекао се свога високога чина, да би успоставио поново мир и једнодушност на сабору. Постиђени су и збуњени епископи, јасно су видели своју неправичност. Многи, видећи душевну племенитост светитељеву, нису се могли уздржати од суза и молили су га, да их не оставља. Но св. Григорије бојао се нових распри и непријатељства, те се одлучно одрекао архиепископског престола, са сузама молио од епископа молитве, и отишао из сабора. Одрекавши се пред царем од дужности, смирени светитељ поново се удалио у усамљеност, у град Назијанзу. (Мин. 25. јан.) Навешћемо још један

* Хр. Чт. 1842. Мај. — Слово о блаженству.

пример грађења мира из времена гоњења хришћана. У Сирији у граду Антиохији живео је презвитер Саприкије и свештењак Никифор. Они су живели међу собом дружевно, као рођена браћа. Услед зависти нечастивога они су затим омрзли један на другога тако, да се нису хтели нигде ни срести. Никифор се први опаметио и почео је молити другове и суседе, да их измире. Он је чак примио на себе сву кривицу и молио Саприкија, да му као покајнику опрости. Но презвитер му није хтео опростити. Неколико пута је Никифор преко другова својих молио Саприкија за опроштење и измирење, но овај није хтео чути глас правде и мира. Тада је Никифор сам отишао Саприкију, но ма колико га је он молио за измирење, овај га није хтео ни погледати. У то време подигао је император Валеријан гоњења на хришћане у Антиохији. Саприкије као хришћански свештеник дошао је под истрагу. Пред лицем царева намесника хулио је он незнабожачке богове и тврдо је исповедао Христа. Осуђен на мучења, храбро је претрпео жестока испитивања, и напослетку био је осуђен на смрт, да се посече мачем. Кад је Саприкије ишао на место казне, дошао му је Никифор, пао пред њим на колена и молио га за опроштење. Но овај није обратио на њега пажње, и прошао је мимо не рекавши ни речи. Никифор је обишао пут другом страном, те се поново срео са Саприкијем, поново га умолио за опроштење и измирење, и опет му ни речи није рекао, ни погледа није на њега бацио Саприкије. Чак и мучитељи су се задивили упорности његовој и пребацили му: „како се ти спремаш за смрт, а нећеш да опростиш брату своме, нећеш да се измириш с њиме? — Приспели су на место казне. Тамо је Никифор поново пао пред ноге Саприкијеве и молио га именом Христовим, за Кога он страда и готов је примити мученичку смрт, молио га поново за измирење. Но Саприкије је ћутао. Дух непријатељства, који га је занео, погубио га је, он се лишио венца мученичког. Када су му војници заповедили, да пригне главу, он, који је претрпео толика мучења за Христа, изненада одрекао Га се и најавио, да је спреман принети жртву незнабожачким боговима. Када се дакле већ спремао да прими мученички венац, благодат Божја изненада га је оставила. Опрезно га је молио Никифор, да се не одрече Христа, — Саприкије га није слушао. Тада је Никифор сам исповедно веру у Христа. Обојицу су одвели старешини војничком и приповедили му све, што се догодило. Саприкије је био отпуштен, а Никифор посечен мачем, и примио је мученички венац. (Мин. 3. фебр.) Слични поражавајући пример силе измирења налазимо у живописима кијевопечерских подвижника. Прен. Тит, презвитер печерски, био је у искреном дружењу са ђаконом Евагријем. Но завидник добра посејао је био мржњу међу њима: они су омрзли један на другога, да се нису могли ни гледати, и старали су се, да се не сретају. Они су се усудили свршавати литургије и примати св. Тајне, не измиривши се међу собом. Тако је протекло доста времена. Но Тит је био тешко оболео и осећајући, да му се приближује смрт, послао је к Евагрију, молећи га за опроштење. Браћа, видећи Тита где умире, насилно су довели Евагрија, да би се измирио са братом. Болесник видећи га увиграо се помоћу других и пао је пред ноге његове, понављајући са сузама: „опрости ми и благослови!“ Евагрије се окренуо од брата и рекао: „*не опраштам му ни у овом животу, ни у будућем*“. Тим речима он се истргао из руку монаха и пао мртав доле. Међутим Тит је устао потпуно здрав. „Шта се то догодило с тобом?“ — питаху Тита. — „Ја сам видео — одговорио је он — да су анђели одступили били од мене, а зли дуси радовали су се мојој злоби на брата. Тада сам почео молити опроштења од брата. Када сте га довели к мени, ја сам видео анђела са огњеним копљем: када Евагрије није хтео мени грешноме да опрости, анђео га је ударио копљем, а мени је пружио руку и исцелио ме“. (Мин. 27. фебр.) Наводимо још један пример измирења непријатеља из живота подвижника. Побожни пустињак дошао је у једно усамљено место на кратко време, и није знао, где да се настани. Један старац понуди дошљакова своју колебу, која је пуста била. Наскоро се они здружише и живеше као браћа. Но љубав се међу њима наскоро и нарушила. Узроком томе било је то, што је беседа дошљакова била врло поучна, сви су је слушали и молили су од пустињака поуке и благослова. Старац је почео завидети госту. „Ја одавно живим овде — говорио је он — молим се и постим, па нико не иде к мени,

не тражи моје поуке, а он — тек како је овде неколико дана — па му се сви обраћају за благослов и поуку“ Тако је мислио и говорио старац и послао свога ученика пустињаку са молбом, да отиде из пустиње. Није послушао ученик учитеља свога. У име старца он је питао пустињака за здравље. Пустињак је одговорио, да није сасвим здрав, и замолио га, да умоли старца, да се помоли за њега. Ученик није испунио ни молбу дошљака, он је рекао учитељу своме, да ће гост скоро отићи. После неколико дана старац је опет послао ученика пустињаку са захтевом, да остави пустињу. „Јер ћу ја сам отићи и изагнати га штапом“ — додао је старац. Но ученик отишавши пустињаку рекао му је, да је послан да посети болесника. Пустињак се боље осећао и умолио га је, да благодари старцу за молитве, које су по мишљењу његову једино и помогле му, да оздрави. Вративши се ученик рекао је старцу своме, да је гост замолио, да причека још недељу дана. Недеља дана је прошла, а дошљак још једнако не одлази. Старца је оставило стрпљење и сам је пошао, да изагна пустињака. Но ученик је предупредио учитеља свога. Он је похитао напред и рекао пустињаку, да старац сам иде, да га позове на вечеру. Пустињак је изишао у сусрет старцу, поклонио му се и замолио га, да се не труди звати га на вечеру. — „Ја ћу сам ићи к теби“ — рекао је он. Старац, задивљен кротошћу госта, зауставио се. Гнев му се је у окатрен стишао. Бацивши штап на земљу, целивао је пустињака, одвео га у своју ћелију и угостио га, чим је могао. После је старац испитао ученика свога, шта је он говорио пустињаку. Ученик је признао све, што је урадио, и молио је старца, да му опрости његову непослушност. Но старац му је усрдно благодарио и рекао, да сада он ученика мора сматрати учитељем и оцем. „Помоћу твоје поуке спасене су душе нас обојице.“ — рекао му је старац. (Прол. 6. апр.) (Наставиће се).

Беседа

на текст Јеванђ. Марк. гл. VIII. зач. 37.

По руском народао: **Милан Попадић.**

„Кая полза человѣку, аще приобрящетъ міръ весь, и штетитъ душѣ своей“.

Благодаримо Ти, Христе Спасителју наш, што си нам о души нашој споменуо; јер ми смо о њој сасвим заборавили били! А како и да не заборавимо, када је код нас толико дела започетих, толико нужда, потреба и брига свагдашњих; — тако, да је једва доста времена нама и за ове наше потребе телесне, — а требало би још и о души својој да промишљавамо и о њој да се старамо! О једна душо, ничега у нама нема, што би од тебе пре било; као што и ничега нема, што би се већма од тебе пренебрегавало! Ти си прва у телу, а последња у мисли и старању нашем!

Но зато ћемо, православни Хришћани, данас у беседи овој о души беседити, да је бар у неколико наградимо за то, што је тако често заборављамо. А основ овој беседи нашој, нека буду баш саме речи ове Спаситељеве: „Каква је корист човеку, ако задобије сав свет, а души својој науди? Не ћу ја о томе опсежно говорити, — да не би тиме још више заморио оне, који су толиким многим радовима и бригама свагдашњима претоварени; — само ћу толико о томе напоменути колико је нужно, да се боље разјасне ове Христове речи, из којих сасвим јасно увидети можемо: како је велика штета за човека, када он душу своју упропашћује; ма при томе и целим светом завладао и њега задобио.

Но прво ћу вас запитати: Има ли сваки од нас много руку? Нема — но само две. Па опак када би ми једну — несрећним случајем каквим — изгубили; то би нам још друга рука преостала. Имамо ли много ногу? Само две. Тако, када би нам једна одузета била, то би се још другом послужити и користити могли. Имамо ли много очију? Два ока. Изредно! Тако када би се догодило да једно пропане, то би нам друго око за вид нам довољно бити могло. А о оделу, обући и другима томе сличнима стварима не ћу ни да питам; јер ма од тих ствари нама — не само једна — него и њих десет пропало; то ми скоро ништа и не опажамо, пошто тих и таквих ствари сви ми у изобиљу имати можемо? Но кажите ми колико сваки од нас душа има? Само једну. Ето видите дакле, како ми зло чинимо, када се о души својој не

бринемо, коју само једну — а не више — имати можемо. Изредно о томе св. Јован Златоусти говори; „Бог је човеку од свега по двоје даровао: два ока, два уха, две руке, и две ноге, тако када би се једно од њих повредило — другим би потребу своју задовољити могао; дочим пак душу нам је само једну дао, и када би њу изгубили, — то онда како би живели?!“

Но може бити нека ствар и једна, па ипак да она није добра, или пак да је коме сасвим непотребна. Но за душу човекову то се казати не може. Јер ништа на свету није од ње боље, веће, потребније и красније. Негда је Талес филозоф казао, да ништа није красније од света овога. Истина, да је красан свет овај! Погледајмо, како је у њему све лепо и мудро уређено, како и најмања саздана твар у њему има дивна својства своја! Погледајмо каква је светлост звезда расејаних по шару небеском, каква је лепота и дивна разноликост у цветовима, дрвима и ваздушним сферама, које земљу окружавају! Погледајмо каква је лепота у струјама речним и бурно усколебаноме мору. Погледајмо како је диван и мио изглед дијаманта, како је светао блесак брилијанта, како је чисто и сјајно сребро, и злато — драгоцено; све то једино свет овај и земља у себи садржава! Но — не усупрот филозофу томе — но по своме сопственом убеђењу тврдим, да при свему томе дивном и лепом изгледу света овога — не налазим у њему ни хиљадити део оне доброте и красоте, којом душа човекова у пуној светлости сјаји. И сасвим слободно — са једним најученијим човеком — тврдим, да ништа у свету великога нема осим човека; а у самом човеку пак, да ништа великога нема осим душе.

Душа је од свега света несравњено боља. Јер шта је душа? Душа је — по речима блаженога Августина — твар саздана, невидљива, разумна, бесмртна, безтелесна и Богу најсличнија. Добро утувимо ову последњу реч, богољубазни Хришћани, реч ову: „Богу најсличнија.“ Усуђује ли се још која твар себи овај назив присвојити? Може ли се још штагод — не само на земљи него и на небу — образом и подобијем Божјим назвати? Велико је достојанство анђеоско, но ни анђелу није ово име дато. А душа човекова ето неоспорно тим се именом назива! Она је: Твар Богу најсличнија, она носи на себи образ Саздатеља свога. То потврђују и речи самога Бога, које гласе; „Да створимо човека по своме обличју, као што смо Ми“. (Бит. 1. 26.) Но сада помислимо, је ли и може ли шта красније бити од онога лица, са кога је смишљен образ душе наше? И по томе дакле, то не би била добра мисао и жеља наша, када би ми силно жудели за светским красотама, које очи наше обмањују; а неоцењени образ Божји, који у нама у потпуној светлости блиста, не би ни зашто сматрали, нити би му погледа и пажње своје — поклањали. Тако нам Плиније прича о неком цару Димитрију: како је он дуго у опсади држао славни град Родос, те је увидео, да га не може друкчије освојити, него, да га огњем сажеже. Но међу тим сазнавши, да је у предграђу неки храм, у коме се лик Протогенов налази; — то је он опсаду напустио, те је радије и сву добит своју и жељу за освајањем прегорео, само да не уништи лик славнога оног живописца.

Ето видите, како је цар овај високо ценио лик искусног вештака тога; а ми о образу Саздатеља нашега, — који је у души нашој изображен, — тако се мало бринемо; шта више својевољно га уништавамо, чим нам се укаже прилика за ма какву добит и корист телесну и светску, која би ма и хиљаду пута мања била од оне добити при освајању града Родоса! Зар нам румен стида у лице не удара? Ах Хришћанине, прени се те размисли о томе, шта ти тражиш осим себе, када је највеће добро у теби самом?! Ти имаш у души својој најдрагоценије, истинито, богатство и благо над благама; па шта се онда отимаш за пропадљиве ствари света овога, што се поводиш за обманом и сујетом једном? Дочим пак тако драгоцену твар — душу своју — остављаш грабежу и користи непријатеља спасења твога.

Но ето, то сам у беседи овој о ваљаности и доброти душе наше напоменуо. А сада да расудимо о важности и потреби њезиној.

Можда когод од нас душу за излишну и немилу тварсматра. Но шта ја кажем: можда когод од нас! Зар нисмо сви чули како ми о њој мислимо? Јер узимемо ли ми, љубазни моји, на какву гору високу, те погледамо ли на метеж света овога; то ћемо одмах увидети, да смо у понор сласти и уживања телесних утонули. Погледајмо само на каквим се коњима многи од нас вози, како красна шталишта и забабаве свију врста тражи, како свом могућом раскошношћу украшава жене и кћери своје, како само тело своје пита и греје и о њему се највише стара! Па и самим мртвима тварима ми велику пажњу поклањамо и о њима се бринемо. Имамо ли кућу своју, — то је ограђивамо, покривамо и на све могуће начине од буре и ветрова заштићавамо. Имамо ли лепе и скупоцене судове, — то их перемо, прегледамо и сваки дан чистимо. Ако имамо у врту своме красне и плодоносне воћке, — то их заливамо, сасецамо и још им подупираче придајемо, да им се гране не поломе. Шта више не заборављамо ми ни статуе, које се у нашим палатама или вртовима налазе; и да их не би мраз или каква непогода времена повредила, — то их сукном или другим чиме облажемо и различитим гвожђем утврђујемо; те да не би оне штагод од старине своје изгубиле; — то их сваке године понављамо, украшавамо и позлаћујемо, не жалећи на то никаква труда ни трошка. Но о души својој ми се најмање бринемо. Је ли она здрава или бона, одевена или нага, сита или гладна; то многима од нас никада ни на ум не долази. Добро говори св. Јован Златоусти: О људи, на дрва и камење бригу вашу простирете, а душу своју не сматрате за достојну ни најмање бриге и старања свога! Из тога зар не произлази то, да су нама све друге ствари веће и нужније?! Према души својој ми смо често сасвим равнодушни — била она или не била. И зар тако ми о души својој промишљавамо! Ах, када би и те наше неосетљиве статуе живе биле, те тај наш нехат и немар за душу нашу виделе и о њему чуле; — то би нас доиста и оне у случају томе исмејале! Јер шта је нама нужније од душе? Ја нећу о томе да спомињем, — што ми помоћу ње живимо и крећемо се; нећу ни о томе да говорим, што се ми једино ради ње људима називамо, а иначе без ње би идоли или неке бездушне и мртве ствари биле; — но само ћу једино ово да узмем у поглед: Знамо ли ми да нам ништа на свету овом није на дуго дано, а да ћемо са душом својом вечно живети? Изгубимо ли њу једну, — то ћемо онда све изгубити.

Запитајмо претке наше: јесу ли они — одлазећи са света овога — још шта год осим душе своје понели? Зар нису цареви остављали овде круну и царство своје а прослављени јунаци и витезови своје славе и лаворике?! Зар нису сребролупци све злато и сребро своје, а сластољупци све насладе и уживања телесна овде оставили?! Тако ми побожна браћо моја, ништа са собом са света овога понети нећемо него ћемо једино са душом својом или вечно живети — или погинути. Јер ако ко спасе душу своју жив ће бити; а ако је изгуби — вечно ће погинути. Па зар дакле није највеће осуде и подсмеха достојан онај, који се о другом чему најнезнатнијем више брине, него о тако нужној и корисној твари — о души својој!

Једанпут је у беседи својој о души сам св. Јован Златоусти ово казао: Један филозоф — дошавши у дом некога раскошнога човека, где су: стубови врата и све остало позлаћено било; када је опазио, да је и сами под у одајама са златотканим застирачима покривен — пљунуо је у лице домаћину томе. А када се он за то огорчио на њега, и запитао га: Зашто му је тако — за учињено гостопримство неблагодарним се показао; — одговорио му је: Зато сам ја то учинио, јер осим тебе нисам могао згоднијега места наћи, где би пљунути могао. Овде је, мудрац тај, подразумевао зле праве човека тога за које се он није старао, да их наукама просвети и облагороди. Заиста, да је човек тај — вели нам даље св. Јован Златоусти — достојан био свакога подсмеха и презрења, јер је дом свој са сваком раскошношћу украсио, а грешној и нечистој души својој ни мало пажње — поклањао није! Но шта би радио исти филозоф, да је тада још увидети

могао: каква и колика отуда за човека тога пропаст произилази?! Доиста, држим да не би он могао наћи довољно начина, којим би се доста наругати могао таквом и толиком безумљу његовом.

Тако исто и ми већином данас, ни на што се не обзиремо, него тако исто као и онај поменути раскошни човек — чинимо; те тако још и веће поруге од њега заслужујемо, јер знамо, да пропаст — која из нашега нехата и немара према души нашој произлази — јесте вечна. Вечна говорим, јер верујемо ли, да су душе наше бесмртне; — то онда тако исто и муке, које грешнике неминовно постижу — немају краја ни конца. Или можда ми мислимо, да се чиме год од њих искупити и ослободити можемо. Никако! Сакупи — ако можеш — од свега сребро и злато и шта год је у њему драгоцено; — то ни двапут толиком сумом новца и блага земаљског не можеш искупити душу своју. Као што говори св. Јов. Златоусти: Ако изгубим новац или ма шта год друго, могуће је да то опет пронађем; но душу једанпут осуђену никојим начином није могуће од казни ослободити. Када би и сва васелена у твојој власти била, — то и свом њом не би кадар био откупити душе своје. Тако исто и сам Христос у данашњем св. Јеванђељу вели: „Какав ће откуп дати човек за своју душу“? (Мат. 16. 26.)

За потврду свега тога сетимо се, љубазни моји, како смо ми, одмах у почетку, душу своју грехом првих људи изгубили; и како је њу тада лако било из руку од ових искупити, јер је сам син Божји за то своју најдрагоценију крв пролити благоизволео, као што вели св. ап. Петар: „Знајући да се пропадљивим сребром и златом не искуписте из сујетнога свога живљења, које сте видели од отаца; него скупоценом крвљу Христа, као безазлена и пречиста јагњета“ (I. Петр. 1. 18. 19.) Ето колико је драгоцена цена тада за душу нашу паплаћена била?

А када се ми — по искупљењу овом — опет у понор греха заронљавамо; то ко ће нас онда отуда избавити?! Другога сина Божјега нема, који би за нас распет био, а осим њега друго које лице нас спасти не може. Но док смо још на земљи то имамо неку наду на покајање; а када пак умремо и у ад сиђемо, — то нам онда ни оно ни мало не помаже. Плачи тамо, јадикуј и шкрипи зубима, то се нико на тебе сажалити неће. Проливај сузе своје потоком и уздиши колико год можеш, — то никакве ти хасне од тога бити не ће. Као што вели цар и пророк Давид: „Ко ад'к кто испов'ктсѧ тв'кк.“

И тако видимо и сами, побожна браћо, да никаква хасна за човека није, када и цео свет задобије, а душу своју изгуби! Видите, како ми нерасудно поступамо када — ни труда, трошка, ни ничега другога не жалимо, само да светске ствари задобијемо, — а о душевним пак благама ни мало се не старамо! Препимо се дакле, опремимо се, те о делима својима размишљавајмо! Још није доцкан, те од данашњега дана највећу пажњу души својој поклонимо, смилујмо се на њу бедну — или боље казати — на нас саме! Недајмо губити оно, што је у нама од свега најбоље, и што само једно једино имамо, и чиме нам кроз сву вечност живети ваља. Боље и нека цео свет пропадне, само да ми душу своју не изгубимо; јер је она у нама најдрагоценија од свега. Са светом ћемо живети само привремено — као што је и казано — а с душом пак својом увек и до века. Амин.

Тумачење речи и назива,

који се употребљавају у црквеном језику.*

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима радио

Ст. С. Мишић.

Е.

Ѥ҃ѵⷢггеліѧ, — од грчке речи εὐαγγέλιον и значи *добру, благу вести, добар глас.* Евангелијем се назива повест о земном животу, чудесима, науци, страдању, смрти, васкресењу и вазнесењу, Спаситеља нашег Исуса Христа, — коју је света Црква примила од четири апостола Христова: Матеја, Марка, Луке и Јована, који се због тога и називају *евангелистама.*

У црквено богослужбеном језику под именом Евангелија разуме се књига, у којој се

* В. 8. бр. од о. г. — Ур.

налазе поменуте повести четворице евангелиста и која је удешена за употребу при Богослужењу. Она се дели на *зачала*, те услед тога има додатак у којем је назначено у који се дан које зачело и по којем евангелисту има читати на св. литургији, јутрењи или другом богослужењу. Евангелије као свештена и богодуховна књига, чува се у светоме храму с особитом побожношћу и с тога ваздa стоји на светом престолу. Евангелије смеју узимати у руке само свештена лица, а пред народ се оно износи само у извесно време ради побожног клањања и целивања.

Овом приликом морамо разјаснити извесне симболичке знаке, који се налазе уз изображења светих евангелиста.

Поред евангелиста *Матеја* ваздa се види изображен лик *човека*, а то с тога, што је он почео повест о Исусу Христу, с Његовим телесним рођењем на земљи, дакле с *човечанством*.

Уз евангелиста *Марка* налазимо *лава*, јер је овај писац почео евангелије повешћу о *Јоану Предтечи*, чији се проповеднички глас о Христу разлегаше по пустињи као глас лава, господара пустиње.

Код евангелиста *Луке* видимо приказивање *теоца*, јер је он своје евангелије започео писати од свештеника Захарије оца Јоана Претече, а најглавнија дужност старозаветних свештеника беше принашање животиња на жртву.

Најзад уз евангелиста *Јоана*, видимо насликаног *орла*, јер као што орао лети високо небу под облаке, тако се исто и Јоан мишљу својом диже до највеће висине богословске мудрости и почиње евангелије о Сину Божјем, Његовим превечним рођењем од Оца.

Оригинал Матејева евангелија писан је на јеврејском, а оригинали осталих евангелија написани су на грчком језику.

Ѥвхаристі́а је реч грчка εὐχαριστία и значи *благодарење*. Евхаристијом се назива принашење велике жртве тела и крви Христове, које се обавља на божанственој Литургији, а уједно се тим именом назива и сама та жртва. Назив тај добила је бескрвна жртва из разлога: што је Сам Господ Исус Христос установу ове тајне сједињио с хвалом Богу Оцу Своме, као што се о томе и говори у св. Евангелију: **и прїимъ хлѣбъ хвалу воздавъ, преломи . . . и прїимъ чашѵ, хвалу воздавъ,** рече и т. д. (Лук. 22, 17. 19. Мат. 26, 26. 27.). Због тога се и на св. Литургији принашење ове велике жртве, која нас измирује с Богом, назива **жертвою хвалнѣю**. Како пак људи не могу хвалити Бога а да Му том приликом уједно и не благодаре, с тога и ми пре почетка принашења ове бескрвне жртве прво **благодаримъ Господа**, те исповедамо и признајемо, да је **достойно и праведно покла́ѧтисѧ** Тројичноме Богу, Који је човечанству указао ненамерна доброчинства, а особито и јединствено је добро учинио успостављењем поништене природе наше, крстном смрћу Исуса Христа. Према томе **благодареніе**, које се приноси Богу Творцу, Добротворцу, Спаситељу, Осветитељу сачињава битни део свештеног акта при принашењу тела и крви Христове, те се због тога принашање ове жртве и назива *благодарењем* или грчким изразом *Евхаристија*.

Ѥкклісіа́рхъ. види: **Предстоѧтель**.

Ѥлѡі́ је јеврејска реч и значи *Бог*.

Ѥксапостіла́рій. Реч ова сложена је из две грчке речи: ἐξαποστέλλω — *напољу шиљем, шиљем*. Према томе буквално значење речи **ексапостіла́рій** биће *онај који се шиље*. Ексапостиларом се назива тропар, који се чита или пође недељом и празником на јутрењи после канона. У друге дане место ексапостилара, читају се у исто време јутрење тропари, који се казивају **свѣтилнима**. У ексапостиларима се скоро увек спомињу свети Апостоли, који су као послани били од Бога, да распростране на земљи небеску светлост вере; у светилнима се не спомињу Апостоли, већ у њима молимо Бога, да нам пошаље небеску светлост, зарад просвећења ума нашег. Разлог, да баш на јутарњи и у то доба молимо од Бога мислене светлости, јесте тај, што тада почиње свитати и дан се указивати. У светилнима, дакле, као да овако говоримо Богу: „Ето нам шиљеш видљиву светлост, коју виде очи наше, да би поред ње вршили наше земаљске послове; пошаљи нам истодобно и духовну светлост, Твоју, просвети ум наш, који је помрачен страстима, да би посредством те светлости могли видети славу Твоју и вршити вољу Твоју.“ Ова мисао сачињава главну садржину скоро свију светилних и ексапостилара, с том једном разликом, што се у ексапостиларима спомињу Апостоли. — Иза ових тропара долазе хвалебни псалмони у којима се цела видљива и

невидљива природа позива *да хвалимо Господа* и да преузноси неизмерно велику власт Његову (**утврђенїѣ силы Єгѡ**). Затим се одаје слава Богу, који нам је дао дневну светлост за очи нам телесне и светлост духовну, да Га можемо достојно славити речима: **Слава ѩ кнѩшнихъ Богѣ** и т. д. Према томе тропари који се називају ексапостиларима и светилнима стоје у тесној вези с хвалебним псалмовима и великим славословљем, који се одмах иза њих пеје; поменути тропари чине дакле као приступ или приправљање за певање хвалебних песама на славу Божју.

Єктенїѧ. Грчка реч ἐκτένεια значи *продужење*. Ектенијом се назива продужено молење, које садржи у себи разна прошења, која се сва завршују појањем: **Господи помилѹй**, — или **Подай Господи**, — или **Тебѣ Господи**. Продуженост молења ове врсте у главном се састоји у овом појању. Ектенију т. ј. прошење која сачињавају ектенију говори ђакон, а ако овога нема онда свештеник, а одговарају на њих појци односно скупљени верни. По садржини и саставу својем ектеније су различне:

1) *Мирна* у којој је први израз: **Миромъ Господѹ помолимсѧ** — на свако прошење ове ектеније народ одговара са **Господи помилѹй**.

2.) *Просителна* у којој се већина прошења завршује речма ѹ **Господа просимъ** — и појањем **подай Господи**.

3.) *Сугуба* у којој на свако прошење народ одговара трикратним **Господи помилѹй**.

Мирно ектеније се дели опет на две врсте; прва је *велика*, која се састоји из дванаест молитвених прошења, а друга је *мала*, која се састоји само из два прошења. Сугуба јектенија такође је *велика* и *кратка*; у првој има *девет* а у другој *три* прошења. У мирним и просителним ектенијама после молитвених прошења налазе се нарочити позиви управљени на верне, који су у храму присутни и који се тамо Богу моле, да спомену пресвету Дјеву са свима светима и да сами себе и један другога и сав живот свој Христу Богу предаду. На овај позив присутни народ одговара појањем песнице **Тебѣ Господи**.

Према различним потребама и нуждама људским, при разним молебствијама додају се редовним ектенијама нова прошења; као н. пр. молебствију за владара, при свршавању тајне крштења, брака јелеосвећења; при погребу и при разним другим молебствијама. Али то ништа не мења општег карактера ектенија. Постоје још молитве које се као ектеније читају на ођеке, између којих се такође пое **Господи помилѹй**, али се те молитве не називају ектенијама, већ су познате под називом *литије* (види исту реч.)

Єлей, єлеопомазанїе, єлеосвященїе долази од грчке речи ἔλαιον и значи — *уље, масло, зејтин*. Уље се врло често употребљава у нашој цркви.

1.) Уље се пали пред светим иконама, и у том случају нам представља милост Божју, која нас просвећује, а тиме се уједно побуђујемо на узајамно милосрђе које мора владати у свези бити с чистом и светлом вером. Паљење уља пред иконама означава од наше стране живу веру нашу у Бога, топлу љубав нашу према Њему и несумњиву наду и уздање на милост Његову.

2.) Уље се употребљава при *благосиљању хлебова*, са вином и пшеницом освећује и уље као храњива материја и као лековито средство у многим болестима. Ово благословено уље може се употребити или за јело, или се њиме имају мазати верни при целивању празничне иконе.

3.) Уљем се помазују болесници у тајни јелеосвећења. Болесници се у осталом могу мазати и уљем из кандила које гори пред иконама и светитељским моштима, или уљем освећеним при благосиљању хлебова или напослетку и простим уљем, које није претходно освећено, но које се освећује при самом акту помазивања, произношењем речи: **во имѧ Отца и Сына и сѧтаго Дх҃а**. Употреба уља као лекарства, у свима оним случајевима основа се на примеру ученика Христових, који **мазаху маслома мнѡги недѹжныѧ и исцѣлѣваху** (Марк. 6. 13), и на науци Апостола Јакова (Јак. 5. 14), која се у осталом више односи на тајанствено јелеосвећење и мазање уљем.

4.) Уље се освећује засебном молитвом и употребљава се за мазање оних, који ће се крстити. Уље за ову употребу назива се **єлеемъ радованїѧ** и у духовном смислу значи привиђење, онога који ће се крстити, уз добру маслину — Исуса Христа.

5.) Уљем се појединаји умрли. За овај случај узима се или оно уље, што је остало од јелеосвећења, или из кандила, што пред ико-

нама гори. Ово последње мазање означава, да је умрли — који је на крштењу помазан био *миром радовањем* — у току целог живота свог, животну борбу водио као што приличи Хришћанину, а на коју је (борбу) поткрепљен био помазањем, те сада прелази у живот будућега века с тврдом надом и уздањем на милосрђе Божје.

Емманиљ значи *с нама је Бог.* Ово је име Спасителя нашег Господа Исуса Христа, а дато Му је то име с тога 1.) Што је Он у једном лицу Бог и човек (Јов 1. 14., I. Тим. 3. 16). 2.), Што Он непрестано благодатно живи у заједници с нама, штитећи нас и тешећи нас.

Епархија. Грчка реч ἐπαρχία значи *област, предео, провинција.* Епархијом се назива округ који се састоји из већег или мањег броја парохија, које стоје под управом једног архијереја. Епархија се код нас назива још и латинским именом *дијецеза.*

Епископ. (види **Архиерей, Архиепископ**).

Ж.

Жртва безкрвна, — *безкрвна жртва.* Исто је то што и Евхаристија. Жртва тела и крви Христове назива се безкрвном жртвом, да би се тако и по називу разликовала од старозаветних крвних жртава. У светој Евхаристији свршава се свештенодејство пречистог тела и драгоцене крви Господа и Откупитеља нашег Исуса Христа, оним истим начином, којим је Он Сам то наложео обавити на тајној вечери са Својим ученицима, а пре спасоносног страдања и смрти на крсту.

Жртвенник, Предложење. Овако се назива сто на северној страни олтара, на којем се свршава проскомидија. Назив жртвеника позајмљен је из старозаветне Цркве, у којој је пред Скинијом био жртвеник, на којем су свештеници приносили животиње на жртву. У првобитној хришћанској Цркви, верни су доносили на жртву хлеб и вино, уље и друге ствари, од којих се један део употребљавао за свршавање свете литургије, а други за трпезу или вечеру љубави (агапе), која се држала после свете литургије. Све те ствари што су их верни доносили, стављале су се на један сто, који је услед тога и назван жртвеником. Он се такође назива и **предложењем**, а то с тога што се на њему приправљају — спремају часни дарови, који су предложени за тајну свете Евхаристије. Жртвеник има двојако значење, као што је двојаки и смисао проскомидије, која се на њему свршава. Жртвеник нам представља и *пећину* (вертеп) у којој се родио Спаситељ наш, а уједно га можемо сматрати и за *Голготу*, на којој је Господ распет био за грехе наше, пошто се оба ова догађаја из земног живота Спаситељева спомињу на проскомидији.

З.

Завеса. Овако се назива завеса, која виси на царским дверима са олтарске стране и служи на то, да се њоме закрије унутрашњост олтара, која би се иначе могла видети из храма, кроз резотине царских двери. Завеса та удешена је тако, да се помоћу узице може свући на једну страну и опет кад је потреба, да се може навући и застрети цео простор којег заузимају царске двери. По тумачењу Симеона Солунског завеса ова преставља нам *небесну Скинију*, у којој се налазе анђелски ликови и други светитељи (гл. 6. о храму). На малим богослужењима, као што су повечерје, поноћнице и часови, царске двери треба да су завесом застрте. При служењу вечерње и јутрење завеса је свучена од почетка до свршетка На светој литургији се завеса свлачи при почетку, затим се навлачи после великог входа; по томе се опет свлачи пред читањем Символа Вере и остаје тако до подизања Агнца и причешћивања свештеника у олтару; за време њихова причешћивања она је поново навучена. а по свршетку овога се свлачи и остаје свучена до свршетка свете литургије. Свлачење и навлачење завесе означава, да не могу сви верни схватити и разумети све тајне вере наше; и да тајне, које су за све откривене, ипак не могу сви у једно и исто доба једнако разумети, него их неки примају раније и јасније их разумевају од других, те тако постају наставницима и вођама ових других. — Завеса се обично прави од свиле и кадифе, а на средину јој се ставља крст — значење спасења нашег.

Наставиће се

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станнић** парох.

4.) О св. тајни покајања.

Крштењем свлачи човек са себе „старога“ а облачи се „у новога“ човека (Кол 3., 9.

10.) а миропомазањем се тај нови човек утврђује. Крштењем се човек рађа из телесног у духовни живот; а миропомазањем се тај духовни живот освећује и запечаћава.

Као што је за телесни живот потребан телесни ваздух, исто је тако за духовни живот нуждан духовни ваздух, а тај су благодатне силе и моћи Духа Светога. Свакако би човек телесно увек здрав био, само кад би телесни ваздух, који га окружује, свагда чист и свеж био; но како то није, него је телесни ваздух — више мање — увек заражен и разним шкодљивим материјама и животињицама испуњен, те од туда на човека разне телесне неугодности и болести наилазе; с тога човек и мора чешће да употребљује разна лековита средства, да би се помоћу истих болести опростио, а нарушено здравље повратио. На исто је тако и у духовном свету, у благодатном царству Божјем, у цркви Христовој: И духовно би човек био увек здрав, само кад би духовни ваздух свагда свеж и чист био. Но како ни у благодатном царству Божјем није ваздух увек свеж и чист, како ни у цркви Христовој није све чисто и светло, јер и ако у цркви Христовој живи и дела Дух Свети, али се у цркву Христову увлачи и њен непријатељ, лукави Ђаво, те својим деловањем кужи и трује ваздух благодарног царства Божјег и својим лукавством навлачи на грех чланове цркве Христове, који и ако су „потпуно очишћени од свих греха у бањи крштења“ инак нису ослобођени од последица прародитељског греха и покварености“ те који „и после крштења изнова грешити могу, па и врло често“ греше („Догматика“ — II. део стр. 268. — 269.) С тога су и у благодатном царству Божјем, с тога су и цркви Христовој нужна таква средства, којима би се окужени и покварени ваздух освежити и очистити, којима би Хришћанин своју духовну болест отклонити, а своје духовно здравље повратити могао.

На таково је средство и св. тајна покајања. „Покајање је таково свештенодејство, у коме пастир цркве силом Духа Светога раздрешује Хришћанину, који се каје и који се исповеда, од свих греха, које је он починио после крштења, тако да Хришћанин изнова постаје невиним и освећеним, каквим је он изашао из воде крштења. (Исто, стр. 369.)

И ову је тајну установио сам Христос Спаситељ, када је после васкресења свога појавио се својим ученицима, те духнуо и рекао им: „примите Дух Свети. којима опростите грехе, опростиће им се; и којима задржите, задржаће се.“ (Јов. 20., 22—23.) А још пре страдања и васкресења свога рекао је Христос, да ће установити ову тајну и обећао је својим ученицима, да ће им дати власт, да „штогод свезу на земљи, биће свезано на небу, и штогод раздрешите на земљи биће раздрешено на небу“. (Мат. 18., 18.)

Што се тиче назарена, од њих неки признају потребу покајања, те га и врше, али само пре крштења дочим после св. крштења покајање, као непотребно са свим одбацују, јер „ко је у њих крштен, препорођен, тај већ више не може грешити. („Назаренство“—стр. 124.—125); други пак назарени сматрају тајну покајања као „прости обред.“ („О Назаренству“ — „Г. И.“ 1888 стр. 181.)

Истина, да се кајање због почињених грехова и исповед истих иште, па чини пре св. тајне крштења но то је случај само онда, када одрастао човек прима веру Христову и хоће, да се „крсти у име Господа Исуса;“ но код мале деце, тога нема и бити не може. И баш за то, што назарени мале деце не крштавају, и одбацују они тајну покајања. Друго: кајање због почињених грехова, и исповедање истих, које претходи св. крштењу — није тајна, просто за то, што је покајање тајна цркве Христове, а у цркву се улази св. крштењем. Па док неко није ушао у цркву, није се крстио не може се ни крстити ни служити црквеним средствима, тајном покајања. Да пак покајање, које претходи св. крштењу, није тајна доказује и то, што после тога покајања следи крштење; а покајању, обављеном после св. крштења, не следи већ ново крштење, него тајанствено разрешење и опроштење исповеђених грехова. А за што се кајање због почињених грехова и исповед истих и пре св. крштења тражи и иште, и то од одраслих људи — речено је на своме месту.

Могу ли већ крштени, „препорођене“ назарени грешити, те да ли доиста и греше — и о томе је већ на своме месту било речи; после тога не ћемо се упуштати у дуго и много доказивање, да су назарени на кривом путу, кад мисле и верују, да они после крштења грешити не могу, него ћемо само напоменути

да нам је св. апостол Павле доказао, да је један хришћанин, његова времена, учинио тешки неки грех (I. Кор. 5., 1.) дакако после крштења, и да се и тај хришћанин греха свога опростио не поновим крштењем, већ — тајанственим разрешењем, покајањем. (II. Кор. 2, 10.)

Да св. тајна покајања није и не може бити „прости обред", као што би то неки назарени хтели, може нас уверити и ово питање: може ли се веровати, да кад би се нешто простим само обредом „свезало или раздрешило овде на земљи", да би то имало пуну своју важност и снагу и пред Богом, те „и на небу остало свезано или раздрешено"?!

На послетку ћемо и овде напоменути, да је назаренска тајна покајања — све кад би ју и имали и кад би ју вршили онако, како су ју и сами апостоли вршили — ништава, јер је не би вршило законито, Христово и апостолско свештенство, каквога у назаренству нема; јер је Христос само својим апостолима, и односно њиховим законитим прејемницима обећао и дао право и власт „везати и дрешити".

5.) О св. тајни причешћа.

Ако је св. тајна крштења важна и врло важна, тако, да без ње неможе и не сме бити ни један рођени; али је и св. тајна причешћа важна и врло важна, тако, да без ње не би требао ни смео бити ни један живи, ни један одрасао. Ако је крштење — ново рођење, рођење „водом и Духом", те ако човек из „купке" крштења налази као са свим нов човек, ново створење; — ако је миропомазање припуштање ваздуха у област и на земљиште благодатног царства Христовог, те ако се миропомазањем даје човеку, као новоме створењу здрав и свеж ваздух, да би живети и делати могао; — ако су грзеси ране на души крштенога човека, новога створења, које је ране проузроковао ђаволским деловањем окужени ваздух благодатног царства Христовог; и ако је покајање превијање, и у неку руку скидање рана тих: онда бисмо зар рећи могли, да је св. тајна причешћа заливање лековитим балзамом рана тих, онако отприлике, као што је милосрдни Самарјанин „залио уљем и вином" ране човека, кога разбојници на путу ухватише и изранише, (Лука 10., 30.—34.) свакако је св. тајна причешћа давање лекарија духовно бономе и ранама нанурене крштеноме човеку, новоме створењу.

Из овога би некако излазило, да је св. тајна причешћа нужна само духовно болнима, дочим оно духовно здравима не би нужно и потребно било. Но није тако; јер баш и духовно најздравији мора примати и узимати св. причешће, будући се нарочито св. тајном причешћа човек сједињује са Христом, па ко није са Христом сједињен, тај не може ни ући у царство небеско ни имати живота вечна, па ма он био и највећи праведник. А да је то доиста тако, засведочио је сам Христос Спаситељ, када је рекао: „Заиста, заиста вам кажем: ако не једете тела сина човечјега и не пијете крви његове, не ћете имати живот у себи." (Јов. 6., 53.) Христос дакле не узима у обзир грешност или праведност већ вели уопће, да сви људи — били праведни или грешни морају јести његово тело и пити његову крв, ако желе „имати живота у себи". С друге стране, како на овом свету нема и не може бити човека духовно потпуно здрава, чиста и безгрешна, јер нико није без греха, до ли један Бог: то онда св. причешће јесте и остаје за човека само као духовна лекарија, за то св. Јован Златоуст у својој молитви, која се пред примљем св. причешћа чита, и вели: „да не *въ сѣдъ или во осѫжденіе вѣдетъ мнѣ причащеніе скатыхъ твоихъ таинъ, Господи, но ко исцѣленіе дѹши и тѣла.*" Из тог узрока морали су јести тело и пити крв Господњу и сами апостоли, који су од других људи, свакако, духовно здравији, мање грешни били. А што је било нужно апостолима, још нужније мора бити осталим људима. А да је св. причешће нужно свима људима, а не тек само духовно болнима, грешнима, сведочи и то, што се св. причешће духовно бономе и пребономе у греху огреаломе човеку и не даје све дотле док се он није право духовно мало опоравио, кајањем греха опростио, па тек му се онда даје св. причешће, да њиме своје духовним ранама изнурено и измучено, а кајањем нешто опорављено тело оснажи и утврди.

На баш за то, што је св. причешће, та духовна лекарија, сваком човеку, свакоме хришћанину тако врло нужна, јер човек без ње не може „имати живота у себи" — за то се св. наша мати, црква православна брине и стара, да ни једно чедо, ни један члан њен без те лекарије не буде, не живи, наредивши, да свако чедо, сваки члан њен приступа четири пута,

а ако то бити не може а оно бар један пута преко године св. причешћу, те „једе лебац живота“ тело христово, и из „чаше спасења“ „пије крв“ Господњу, каке би „имао живота у себи.“

Упућујући и приводећи своју децу св. тајни причешћа св. наша мати, црква православна учи их да приступају, управо приводи их са вером, да они у св. тајни причешћа под видљивим облицима леба и вина примају и једу само пречисто тело, узимају и пију саму драгоцену крв Христову.

То је у кратко и најкраћем учење прав. цркве о суштини св. тајне причешћа.

Што се назарена тиче, они се у учењу о суштини св. тајне причешћа деле на двоје: једни, заједно са рођеном им мајком, црквом православном, верују и и исповедају: „да се хлеб и вино претвара у тело и крв Христову, и да се верни кроз ту тајну фактично сједињују с Христом.“ („О назаренству“ — „Г. И.“ — 1888. стр. 133); — други са туђинском, са мађехом, верском заједницом калвинском, уче и казују: да „свето причешће није ништа друго, до ли тек потсећање на Христова страдања и Његову смрт. Вино приказује Његову крв, а хлеб Његово тело. Али та два символа не подељују никакве благодати. У самој ствари вино остаје вино, а хлеб остаје хлеб.“ („Назаренство стр. 130.)

Но ни они први не задржаше се и не остадоше на земљишту и становишту чисто православном, него оцепивши се и оделивши се од матере им цркве пођоше и даље, те примише и усвојише и сами нешто туђинского, јер „не признају, да Христос у тој тајни присуствује непрестано, т. ј. после употребљења, исто онако као и пре и при употребљењу, него да после Христос отступа, за то и употребљују све што је онда освећено.“ („О назаренству“ — „Г. И.“ 1888. стр. 133)

Треба сада, да испитамо и видимо, ко има право, на којој је страни истина.

Узећемо прво учење оних назарена, који тврде и уче, да је „св. причешће“ просто „потсећање на Христова страдања и Његову смрт,“ те да вино приказује Његову крв, а хлеб Његово тело,“ а да то нису само тело и сама крв Христова.

Да је ово и оваково учење, или управо мудрићење скроз погрешно, управо лажно свеђоче већ саме речи Христа Спаситеља апостолима речене: „узмите, једите ово је тело моје,“ и опет „пијте из ње сви; јер је *ово* крв моја (Мат. 26., 26.—28.)

Сад је само питање, је ли Христос истину говорио? другим речима: је ли онај хлеб, који је Христос „благословио и преломио“ и Својим ученицима дао, благословом Христовим доиста претворен у само истинито тело Христово тако да је Христос могао и смео рећи: „ово је тело моје,“ те да су апостоли збиља јели само истинито „тело“ Христово? — и да ли је вино у оној „чаши,“ коју је Христос „узео“ и над којом је „хвалу дао,“ и коју је за тим апостолима пружио, да из ње пију, да ли је вино у тој чаши „хвалом“ Христовом доиста претворено у саму истину „крв“ Христиву, тако да је Христос могао и смео рећи: „ово је крв моја,“ те да су апостоли Христови збиља пили саму, истиниту „крв“ Христову?

(Наставиће се.)

Мисли о проповедништву.

Народу треба његовим језиком говорити; што је свима потребно, мора се по начину свију предавати.

Бл. Јероним.

Не верујем да је проповедник говорио узвишено и изванредно, ако је чешће чујење и одобравање изазвао. Шаљиве досетке, па и оне сасвим обичне и са мало накита, производе често то исто. Оно пак, што је заиста узвишено, производи противно; тежином својом притискује, одузима реч и мами сузе.

Фенелон.

Није доста имати добру материју па да се сашије добра аљина; она се мора и за тело како треба удесити.

Св. Григорије Назианз.

Проповед је част. Домаћин, који даје и оно што је за кућну потребно, јест Бог; кувар и послужач је проповедник. Шта вреди, ако гости хвале лепе чиније, у којима се јело послужује, лепо кување јела, пријатни мирис зачина, лепа понашања послуживача, а од јела кушају само мало или ништа? Права хвала за кувара је, кад гости доста изваде, па им то прија.

Св. Јован Златоусти.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) преузвишени господин, патријарх *Георгије* бавио се је прошле недеље у Далу, у пратњи вприч. г. протосинђела др. Георгија Летића.

(**Редовни испити**) на православном срп. богословском училишту у Ср. Карловцима држаће се по закључку наставничкога збора тога училишта, одобреном од Његове Светости преузвишеногa Господина патријарха српског *Георгија*, овим редом: 22. маја (3. јунија): *Литургика* за IV. годину; 24. маја (5. јунија): *Црквено појање и правило* за IV. год., и *Општа историја цркве* за III. год., 25. маја (6. јунија): *Црквенословенски језик* за IV. год., и *Библијскојеврејски језик* за I. год.; 26. маја (7. јунија): *Црквени званични стил* за IV. год., и *Догматичко богословље* за II. год; 28. маја (9. јунија): *Морално богословље* за III. год.; 29. маја (10. јунија): *Пастирско богословље* за IV. год.; 31. маја (12. јунија): *Полемичко богословље* за III. год.; 1. (13.) јунија: *Катихетика* за IV. год.; 2. (14.) јунија: *Увод у богословље* за I. год.; 3. (15.) јунија: *Новозаветни грчки језик* за II. год.; 4. (16.) јунија: *Омилетика* за IV. год., и *Св. писмо нов. завета* за III. год., 9. (21.) јунија: *Историја српске цркве* за III. год и *Библијска историја са Археологијом* за I. год; 10. (22.) јунија: *Педагогија* за IV. год. и *Св. писмо стар. завета* за II. год. — Испити почињу у 8 сати у јутру и јавни су; но чланови световни морају за присуствовање на истима исходити дозволу од ректора.

(**Избор пароха**). Из Карлова јављају нам, да је дана 17 (29) маја о. г. тамо изабран за пароха, са 71 против 25 гласова, досадањи администратор парохије у Петровом селу (код Темишвара), јереј *Милош Пејић*.

(**Прелаз у св. Православље**). Из манастира *Привине Главе* јављају нам, да је у тамошњем св. храму дана 16. маја о. г. свечано извршен чин прелаза *пет тородица* (двадесет и осам душа) из грчко-католичке вероисповести (из уније) у св. Православље. По обављеном чину нову духовну децу св. православне цркве поучио је сходном проповеђу парох Беркасовачки јереј Љубомир Ракић.

(**Прилог Сантовчанима**). Од г. Саве Белића из Буда-Калаза примили смо 30 фор., што су их приложили разни прилагачи у тамошњој црквеној општини, и наменули као братску помоћ новој браћи у Сантову, при градњи цркве и школе њихове. Евала прилагачима!

(† **Протојереј Симеон Костић**) парох Пештански и члан епархијске конзисторије преминуо је у Господу 14. (26.) маја ове год. у 8 сати у вече после шестомесечног тешког боловања. Сарањен је 16. (28.) и. месеца уз велико саучешће свих Пештанских Срба, на керепешкоме гробљу, о трошку пештанске црквене општине. Началствовао је вприч. г. протопрезвитер Будимски *Вељимир Недељковић*, уз асистенцију: протојереја и пароха Сентандрејскога Корнелија Чупића, јереја Јована Пачарића, и јереја Голуба, пароха из Калаза, јереја Владимира Димитријевића и ђакона Д. Поповића. — Покојник је рођен у Новом Саду, 1824. год.; г. 1847. зађаконљен је о св. Стефану Штиљановићу у ман. Шишатовцу, и служио је као ђакон и катихета у Фајуми 8 година, а рукоположен за презвитера год. 1856. био је неко време администратор још у Бајши, а тим као катихета прво у Сомбору, па трговачкој школи, а доцније у Нов. Саду у гимназији, одакле је год. 1874. дошао у Пешту за пароха, те је био овде целу четврт столећа. Једно је време био и послаником на нашем сабору. За протојереја произведен беше 1896. Нека је покојнику лака земља и **вѣчна памать**!

Нове књиге.

Устав црквене и школске самоуправе српско-православнога народа у Босни и Херцеговини, састављен Др. Емилом Гаврилом, приказан протојерејем *Димитријем Руварцем* парохом земунским. У Земуну. Штампарија Јована Пуло. 1899. Стр. 86. Обраћамо пажњу наших читаоца на ову књигу и препоручујемо је сваком, да је прочита.

Јавна захвала.

У смислу решења одборске седнице држане у Марадику 16. (28.) маја т. г. тачка 2., овим изричемо најтоплију своју захвалу Јакову и супрузи му Персиди Татић, који, и ак. не материјално осигурани, ипак својом вредношћом и штедњом прискрбише оволико да оставе вечита спомена својој браћи и потомству Марадичком, јер им сад за св. Воскресење украсише св. цркву са више веома нужних ствари у вредности од 200 фор, (две стотине фор.) те показаше својој имућнијој браћи шта треба и може да учини штедња, и како човек себи стиче поштовања, лепа гласа и вечита спомена.

На том дару њиховом изричемо им у име ове црквене општине своју најтоплију захвалност са жељом, да им милостиви Бог благослови труд њихов, те да их одржи чиле и здраве, како би могли и надаље својом штедњом и својим радом предњачити осталим сугрђанима својим.

У Марадику 17. (29.) маја 1899.

У име црквене општине

Јован Чичулић, парох. Јован Одабашић, председник

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	Бр. 20.

САДРЖАЈ:

је ово 20 броја: Стогодишњица А. С. Пушкина — Александар С. Пушкин, говорно о откривању споменика му 1880. Федор М. Достојевски. С руског од Дра Лазе Ненадовића. — Суза песма А. С. Пушкина. — Анчар песма А. С. Пушкина. — Кнез Градоје од Орлова Града, приповедка из времена боја на Косову. Написао Чеда Мијатовић. — Пред Косовом. Белешке на доба 1874.—1878. год. Пише Зар. Р. Поповић. — Васкрсење роман Грофа Л. Н. Толстоја. С руског проф. Јован Максимовић. — Из автобиографије дра Јована Суботића. — О Арсенију IV Јовановићу Шакабенти, лекције из историје Карловачке Митрополије од проф. Милутина Јакшића. — Кончекић. — Лист излази сваког четвртка на 2 табака. Цена је листу 5 фор., а за иностранство 6 фор.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 9. — Год. III.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: Јован Живановић | Одговорни уредник: Иван Машировић

САДРЖАЈ:

Немој трпети слабиће на пчелињаку, од Ђ. Коларовића. — Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама. — Моја американка. — Путници учитељи пчеларства у Угарској. (Историја, устројство, рад и успех те установе.) — Пчеларство у Русији. — Набирци. — Српским пчеларима.

Излази у Ср. Карловцима једанпут месечно. — Цена је листу на годину 2 фор. или 5 дин.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 62 1—2

Српска прав. црквена општина у Соколовцу (код Беле Цркве) расписује овим дражбу на мањак ради оправке своје цркве с пола, покривање црквене крова изнова шиндром а цркв. торња лимом.

По предрачуну цена за исти рад урачуната је у своти 1632 ф. 91 нов.

Дражба ће се одржати 6. (18.) јуна т. г. у 2 сата после подне.

Предрачун и дражбени услови могу се код потписаног председништва прегледати.

Подузимач је дужан од горње своте 10% јамчевине општини положити, која ће му се свота после обављене колаудације натраг повратити.

У Сокодовцу 17. (29.) маја 1899.

П. Милошевић,
парох председник

Е. 396. I. 81. ex 1899. 55 3—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на место пароха у *Суботици* са платом VI. разреда, и у *Кучмину* са платом III. разреда.

У Суботици има парох. стан, у Кучмину нема.

Молитељи путем претпостављених власти нека се документирано пријаве до 30. маја по ст. кал.

Епарх. конзисторија Бршачка.

Гаврил с. р.
епископ.

Ad бр. К. 214/213. ex 1899. 60 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Драгутина Дарабуца из Јакова против супруге му Марије рођ. Барачков, сада непозната боравишта — овим се позива супруга Марија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично престати или место свога заступника пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Архидијецезална Конзисторија

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 61 1—2

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Голубинцима од 12. (24.) новембра 1898. бр. 3. и одобрења сл. архид. админ. одбора од 23. нов. 1898. бр. АО. 1218/614. ex 1898. расписује се дражба на мањак и то:

1. Зидарска радња са материјалом процењена на	980 ф. 66 н.
2. Тесарска радња са материјалом	586 ф. 37 н.
3. Столарска, лимарска итд. радња	884 ф. 30 н.
4. Сликарска, молерска и позлатарска	1900 ф. — н.
Свега . .	4351 ф. 33 н.

Дражба ће се одржати 30. маја (11. јуна) 1899. у 2 сата после подне у овдашњој комуналној основној школи.

Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се увек дознати код потписаног председништва.

У Голубинцима 17. (29.) маја 1899.

Председништво црквене општине.

СТЕЧАЈ.

58 2—3

Српско-православна црквена општина у Дарувару (Славонија) на темељу скупштинског закључка од 30. априла (12. маја) о. г. точ. XIII. — расписује овим стечај за учитеља на својој аутономној вјероисповједној основној школи, која се на нова отвара 20. августа (1. септембра) о. г.

Учитељу ће бити дужност: да обучава у сва четири разреда — према садањим приликама — око 80 дјеце обојега спола у свима прописаним предметима: да држи прописну опћевну обуку; да врши дужности црквеног појца при свима црквеним обредима, пак да и школ дјецу вјежба, како би и она код богослужења што боље судјеловати могла; имати ће напокон обављати дужности црквеног општинског перовође.

Учитељ ће имати слиједећа берива: годишњу плаћу 600 (шест сто) форинта а. вр., стан у школ. згради — састојећи од 3 собе, кухиње, коморе, подрума — са омањом баштом, затим 6 хвати огријевних дрва, 10 фор. писаћег паушала, 24 фор. за бригу о подворбу школе, — то неузгредне заслуге, од спровода 1 фор., од парастоса 50 нов. од странака које га позову. — Стална берива добива ће у мјесечним оброцима унапред из школ. фонда; а у изгледу је, да ће се основати и посебан фонд за пет год. доплатке и за мировину.

Компетенти за то мјесто — оспособљени учитељи православне вјере и српске народности — нека поднесу прописно обложене молбе до 3. (15.) јула о. г. предсједништву ове црквене општине. — Уз остале новопише препоруке предност ће имати они, који су оспособљени на којој српској вјерској учитељској школи, те који се лично искаже појављем у овомјесној цркви којега год празника или недеље до 4. (16.) јула о. г. и који докаже музикалну способност, да је кадар учити и равнати црквени појев. хором.

Предсједништво срп. правосл. црквене општине У Дарувару 1. (13.) маја 1899.

предсједник:
Исидор Добровић в. р.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованог гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странске земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништва „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 22.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 30. маја 1899.

Проповед

на дан св. цара Константина и Јелене.

Од **Ивана Машировића***)

„Овим знаком ћеш победити!"

Бог је изабрао сиромахе овога света да буду богати вером и наследници царства које обеће онима, који њега љубе (Јак. II. 5.), али није зато одлучио од такова богатства и наслеђства ни богате богатством и славом земаљском, ако Га и ови љубе.

Науку Христову пронели су кроз свет, и цркву Његову утврдили су на земљи скоро све сама сироти, незнатни и неписмени људи, по занату већином рибари, но ревност, преданост и служба цркви Христовој силнога и славнога императора римскога Константина великога, цара земаљскога и мајке му царице Јелене зар не сјаје равним сјајем сјају апостолском? „...радѣйсѧ царю иже Павлѣ поревнователь..." „Величаемъ васъ, святіи равноапостолніи царіе, Константіне и Елено, и чтимъ святую память вашу, яко ко крещенiемъ святымъ вселенную всю просвѣтисте." Ето тако нам црква данас песмом својом на то одговара.

*) Говорио у св. Саборној цркви карловачкој 1899.

Црква Христова слави и велича данас цара светскога, првога цара хришћанскога, који је *Соломоновом мудрошћу и Давидовом кротошћу* незнабожачко царство обратио у хришћанско и тиме се удостојио царства небеснога; црква слави римскога војника који је као војник Христов најсилнијим оружјем: крстом часним побеђивао противнике своје и цркве Христове; црква слави мудра старешину и оца земаљскога, који је са сјајнога престола проповедао науку Спасительеву, и издавао царске заповести и законе *али се сам покоравао закону Цара царева* и заповестима цркве Бога живога; црква слави свога вернога сина и поборника, који се апостолском ревношћу и православљем борио за чистоту православља против људског мудровања, против јереси Аријеве.

Протекло је скоро пуних три стотине година од крсне смрти и ускрса Спасителя света; светлост божанске науке Његове раширила се већ на далеко и на широко у тада познатом свету и њој под окриље многи прибегаваху, јер роб је налазио у њој слободе, грешник милосрђа,

праведник награде а сиромах богатства. Апостоли и ученици њихови проповедаху науку јеванђелску: „*Љуби Бога изнад свега а ближњега као самога себе,*“ па ипак где, кроз те три стотине година колико се пута понављала страшна слика жртве голготске, а због оне свете истине: „*Кад бисте били од света, онда би свет своје љубио: а како нисте од света него ја вас од света изабрах зато мрзи на вас свет*“ (*Јов. XV. 19.*) „*а доћи ће време кад ће сваки који вас убије мислити да Богу службу чини.*“ (*Јов. XVI 2.*) Кроз три стотине година џелатов мач није се сушио од невине крви мученика за истину, било је случајева, када је и дивља звер застала пред невином хришћанском жртвом, коју јој дадоше зверови гледаоци и показала знаке сажаљења али крвожедни мучитељи нису презали ни од какве грозне прилике. Ено ноћу у парку Неронову као буктиње горе стотине, живих Хришћана поливени смолом и зејтином а Нерон уз бурно пљескање светине тера коње кроз редове ових мученика. У подивљалог звера ништа није будило сажаљења, ни уздаси светих мученика, ни бледо лице измождених праведника, ни благи онај поглед из кога читаш опроштење џелату и безумним створовима али уједно и горко сажаљење и светитељску трпељивост, није будила сажаљења ни младост ни старост, ни влажна недра од материнска млека мученице Фелиците, ни вриск малога одојчета које ће за који час остати без своје мајке, ништа! на против Римљанин је био задовољан кад је имао хлеба и када је могао гледати најстрашније призоре мучења невиних Хришћана. Па знате ко су били најстрашнији џелати, знате ко је пролевао крв мученичку? Нерон, Марко Аврелије, Деције, Валеријан, Дијоклецијан и други, а знате ко су ово? То су цареви, да римски цареви! Док су гонили и на муке ударали све оне, који су служили Богу једноме, Богу живоме, дотле ено строго су тражили да се њима, њихову кипу клањају, служе и жртву приносе као Богу!

А што је било више мученика на реду да гину и што је било више измишљених начина за све, страшније муке, све је више растао број хришћанских јунака спремних за свако страдање а за име и науку Христову. Најпосле и мучитељи се уморише а мученици се оснажише!

Ето вам бледе сенке мученишта хришћанскога за три стотине година!

На свршетку трећега и у почетку четвртога века за владе Дијоклецијанове дневно је гинуло по неколико хиљада мученика, јер тако је заповедао указ императоров!

У то време док је зет императоров Галерије предузео да уништи Хришћане и Хришћанство, док се његово јунаштво војничко показивало највише у грозној свирепости према благим и кротким Хришћанима, дотле млади Константин, који се образовао на двору царском, гледајући својим очима како немилице падају невине жртве, стицао је уверење још као дечак, да страшна неправда, која се чини Хришћанима *вапи Богу*.

Три стотине година мучења и мржња његових предака на Хришћане није га учила да као владар настави тамо где су му преци стали, не, све то а уз то Хришћанка мати научили су њега да познa истину и да он буде први, који ће отворено и одважно узети у заштиту невине Хришћане. Још ни постао није владарем а он није крио своју љубав према Хришћанима и оправдан гнев према незнабоштву. Па где чуда у подузећу његову! где чудне и силне помоћи за велико дело које ће да изврши! Кад пође оно у бој против Максенција противника свога и противника Хришћана, јави му се с неба знак сјајна крста с речима „**Овим знаком ћеш победити**“! И заиста тим је знаком победио и побеђивао! Тим знаком, знаком часнога крста, у име Онога, који је на њему за све људе страдао и за славу имена Његова, Константин је победио зло, које је старије од три стотине година, победио је мучитеље и гонитеље Хришћанства, залечио је онај трулеж, који је заударао у свима слојевима друштва у држави.

Дакле Хришћанство је победило! Хришћани победише! *вером победише царство незнабожаца, затворише уста лавовима, угасише силу огњену, затупише оштрицу мача,*

ојачаше од немоћи, посташе јаки у биткама и растераше војске туђе (Јевр XI. 33, 34.)

За царевања светога цара пропоја црква Христова слободно, величанствене храмове стаде сам са матером својом градити у славу Божју; име Божје, име Христово, које се дотле јавно ружило стаде се по примеру цареву светити међу људима добрим и Богу угодним делима.

Но куда се ја машам, кад сада и овако не могу изређати све оно што је Хришћанство добило од благочастивога и светога цара и царице, ја и тако не могу сада изређати сва добра и Хришћанска дела, која украсише његов нимбус славе царске а још више светитељске.

Оставимо то сада, јер нама је и тако претежније угледати се ма и на једну врлину светитељску, него све врлине светитељеве знати а не угледати се ни на једну.

Данашњи дан живо нас сећа на победу Константинову, сећа нас на знак којим је побеђивао, а данашње доба и прилике још живље нас опомињу на потребу такова оружја, којим би могли победити то доба т. ј. зло које нас немилице мучи и у трулеж претушава.

Истина је, нема данас онога мученичкога доба као првих хришћанских векова, крв се не пролева зато што неко исповеда веру и име Христово, слободно је данас бити Хришћанин, та ми смо у веку „просвећеном“, али зар нас не мучи и данас зло? зар не стварa данас пакост и злоћа, мржња и освета, наслада у греху и још многи други мучитељи, зар не стварају ропство страсти, зар не стварају слуге и измећаре туђега мишљења, не стварају ли ти мучитељи мучевнике савести своје?! Или зар данас нисмо сви у борби живота? Зар данас нема Нерона страсти, којима ништа свето није, којима није тешко мучки напасти свакога, који нису као они, било оштрицом мача, било оштрицом језика или пера, нема ли Нерона, који би радо гледали сав свет а не само свој народ у пламену страсти где гори, па да њди своју и сотонским осећајима пружи уживања као онај антихрист, када је запалио Рим да види како је горела Троја?! Па зар нема уз такове Нероне и светине, која бурно пљеска и одобрава сваком а особито најужаснијем каквом недељу његову?!

Нема ли данас Аврелија, који хоће да њихово начело и мудрост проповедају сви а који то не чине да су глупи, тврдоглави па и штетни по друштво, јер зло спују, те да их за то стојичком хладнокрвношћу треба презирати и уништавати?!

Реците ми, зар нема данас целата без срца и душе, који љутим и отровним оруђима свога неваљалства а без сажаљења мучки хватају и убијају баш највише нејаке младе и чежње душе младића?!

Нема ли данас зар тма плебејаца, која због лењости ни хлеба нема, али жељно тражи циркуса, да се па невинима жртвама гледањем или слушањем наслађава?!

А зар нема данас и мученика за правду и истину, које бездушни гладијатори од заната касане?... Та зар данашње доба не приличи у многоме и многоме ономе добу пре цара Константина?!

Нико ми порећи не може, само је зло било што није било слободно бити Хришћанин, а данас када је слободно што нема Хришћана!

Зар нема Хришћана?! Та ено колико их је који своје рђаве смерове оправдавају баш речима и науком Спасителевом ено их *„вукова у јагњећој кожи“ (Мат. VII. 15)* ено их, који се сваки час истичу да бригу бригу за свету цркву и православље а бегају од цркве као ђаволи од часнога крста! *Е да ли може извор из једне главе точити и слатко и горко? Може ли браћо моја, смоква маслине рађати или винова лоза смокве? Ако ли имате грку завист и свађу у срцима својима, не хвалите се ни лажите на истину. Ово није она премудрост што силази одозго, него земаљска, људска, ђаволска. Јер где је завист и свађа онде је и неслога и свака зла ствар. А која је премудрости одозго она је најпре чиста, а по том мирна, кроткa, покорна, пуна милости и добрих плодова, без хатера и нелицемерна; а плод правде у миру сије се онима који мир чине. (Јак III. 11—18)* Откуда ратови и распре међу вама? Не отуда ли, од сласти ваших, које се боре у вашим удима? Желите и немате; уби-

јате и завидите и не можете до добијете; борите се и војујете и немате јер не иштете. Иштете и не примате, јер зло иштете, да у сластима својим трошите. Не знате ли да је пријатељство овога света непријатељство Богу? Јер ко хоће свету пријатељ да буде непријатељ Божји постаје. (*Јов IV. 1—5.*) Ко је рад да победи свет, ко је рад да уништава зло и трухлеж којега зло рађа а чији се смрад распростро на све стране тај мора бадар бити и *пазити на време, јер су дани зли* (*Јефес. V. 16.*), тај се мора оружати и спреман ући у борбу, у борбу свету, мора постати војником Христовим. Ко жели дакле стати у ред војника Христових и ступити у борбу свету, *нека се обуче у све оружје Божје да би се могао одржати против лукавства ђаволског, јер наш рат није с крвљу и с телом, него с поглаварима и властима и с управитељима таме овога света, с духовима пакости испод неба. Тога ради узмите све оружје Божије, да бисте се могли бранити у зли дан и свршивши све одржати се. Станите дакле опасавши бедра своја истином и обукавши се у оклоп правде, и обувши ноге у приправу јеванђеља мира; а серх свега узмите штит вере, о који ћете моћи угасити све распаљене стреле нечастивога; и кацигу спасења узмите и мач духовни, који је реч Божја. И сваком молитвом и мољењем молите се Богу духом без престанка, и уз то стражите са сваким трпљењем и молитвом за све свете.* (*Јефес VI. 11—19.*) А сад тако наоружани станимо под заставу Спасителеву, станимо под знак спасења нашега, под знак крста и тим ћемо знаком побеђивати!

Омладино надо! Омладино него наша! Чила ведра узданицо наша чу ли позив овај! Света борба чека те! Оружај се *тако* спремај се за свету борбу ту, укрцавај се у ратни брод овај. Овде слушај начело и заповести воће, Спасителя твога и свега света. Ено видиш горе на олтару и опет знака којим ћеш победити! Ено ти заставе светле, чисте опране крвљу самога воће под њу се стављај, под њом се бори и веруј у победу, јер Бог — Истина жива — ти каже, да ћеш *под тим знаком победити*. Амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак)

Свеопћа је врлина — грађење мира, висока је обвеза чувати мир са свима и намирити непријатеље, но није потребно са сваким миром скупа држати. Не би исправно било, када би ми из страха, да не нарушимо мир, почели против дужности избегавати мере строгости, које су неопходне за прекраћивање и очување од неуредности. Бива чак случајева, када је баш несугласица боља од мира, када треба пренебрећи и мир. Такав је мир људи грешних, о коме говори Давид: **возрадуешася на беззаконныя, мирх грѣшникомх зря**, (Пс. LXXII. 3.) „Да не мисле — говори св. Григорије Богослов — да ја уверавам, да са сваким миром треба скупа држати. Јер ја знам, шта је прекрасна несугласица, а шта је сама штетна једномишљеност; треба љубити добри мир, који има добру цел и сједињује са Богом. Но када дело иде јавно на неваљалство, тада треба боље ићи на огањ и мач, него ли се примити лукавога кваса и сјединити се са зараженим.“[1]) — „Мир се особито онда и усељује, — учи св. Јован Златоусти, — када се болешћу заражено одсече, када се непријатељско одели. Јер само помоћу тога и могуће је небу сјединити се са земљом. Јер и лекар тада спасе остале удове тела, када одсече од њих неизлечиви уд, и војсковоћа успоставља спокојство, када злонамерне једномишљенике наведе на несугласицу. Тако је било и при зидању (куле вавилонске). Зли мир нарушен је добром несугласицом, и усељено се мир. . . Једномишљеност не бива увек добра и разбојница бивају сугласни. . .[2]) Преп. Јован Лествичник наводи пример за то, да некада и непријатељство и побуда његова бивају боље и похвалније од мира. — „Видео сам ја — говори он — и блажене градитеље непријатељства. Двоје су имали међу собом блудну свезу. Но један између пажетних и искусних мужева послужио је, да побуди у њима узајамну мржњу, једноме клевећући на другога, да га овај грди, а тако и другоме на првога. И овај мудри муж људском вештином успео је одбацити демонску злобу и

[1]) Слов. о миру. У руск. прев. део 1. стр. 237.

[2]) На Мат. бес. 25. У руск. дев. 2. стр. 112.

произвести мржњу, којом је раскинута блудна свеза.“[3])

Мир је — највећма жељено благо и највеће блаженство за човека сам по себи. После благодати Божје не требамо ми ничега толико желети, колико да најемо мира. Шта је и живот, ако не живи у миру? Без њега су и сва остала блага бескорисна, а без осталих блага — он је један довољан, ништа се не може ни сравнити са блаћу мира. **Миръ Божій прекосходай всякъ оумъ** — говори апостол. (Филип. IV. 7.) Он је — као слађани поток, који истичући из самога срца Божјега, уноси у њих спокојство, тишину и изобиље осталих блага. Према томе миротворци су ближени већ зато, што они имају у себи највеће благо. Но особито су они блажени и по оној највишој награди, која ће им се дати за њихов подвиг. *Ти ће се синовима Божјим назвати* — говори Христос Спаситељ. Шта може бити више од ове награде? Сада се хвале неки, да су деца великих градова, земаљских владара, — но несравњиво је више, несравњиво славније бити сином Божјим, што се и обећава миротворцима. Сви су верујући чеда једнога Оца небеснога (Рим. VIII. 17; Гал. IV. 5.), но миротворци се особитим и преимућственим начином удостојавају назива синова Божјих. Бог љуби мир, Он је — први узрочник правога мира, Он је — **Богъ мира**. (Филип. IV. 7; 2. Сол. III. 16.) Бог Отац послао је на земљу јединороднога Сина свога, да би сви имали мир кроз веру у Њега. И Христос Спаситељ је зато — **Кнѧзь мира** (Ис. VI. 6.), Он је — **миръ нашъ** (Еф. II. 12.) Миротворци, гајећи љубав према ближњима и старајући се о распространењу мира међу њима, уподобљавају се Богу Оцу и јединородном Сину његовом, који је измирио људе с Богом. Зато се миротворци и називају и остају синовима Божјим. Усвајајући миротворцима благодатно име синова Божјих, Господ показује суштину и високо достојанство подвига њиховог и високи степен блаженства, које получују они на земљи, и које им је приправљено на небу. Благодатно посињење раскрива се у души нашој синовљом слободом пред Богом. Добијајући то право, миротворци се — не као робови са страхом, него као деца — са љубављу и надом обраћају у молитвама к Богу, преблагоме Оцу.

[3]) Лествица. У руск. стр. 302.

Јер који се владају по Духу Божјем — говори апостол — *они су синови Божји. Јер не примисте духа ропства, опет да се бојите; него примисте Духа посиновљења којим вичемо: Ава оче! Овај Дух сведочи нашем духу, да смо деца Божја.* (Рим. VIII. 14—16.) Како је ово велика срећа за човека у овом животу, могу потпуно осећати и појмати само они, који су се удостојили тога великога дара безграничне доброте Божје. Као синови Божји, миротворци се користе особитом љубављу Божјом, особитим приближењем к Богу и учешћем у Његовој слави и блаженству. Св. апостол Павле овако тумачи права деце Божје: *а кад смо деца и наследници смо, наследници дакле Богу, а сунаследници и Христу: јер с Њим страдамо, да се с Њим и прославимо* (— 17.) Како у обичном животу деца по природном поретку наслеђују своје родитеље, тако се и у царству Христа Спаситеља деци по благодатном посињењу обећава наследство Богу и сунаследство Христу; т. ј. обећава се прослављење у становима Оца небеског заједно са јединородним Сином његовим Исусом Христом.

И тако: *благо миротворцима, јер ће се синовима Божјим назвати.* Мир је — таково најпаче добро и колико добра он доноси, како дакле да не жудимо, да га постигнемо и примимо! *Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима* — учи апостол. (Рим. XII. 18.) Још боља добра добијају они, који чувају и у које се усели мир, у животу будућем. *Мир имајте и свештењу са свима* — учи св. апостол Павле — *без овога нико неће видети Господа.* (Евр. XII. 14.) Зато се исти апостол и обраћа са овим добрим жељама Хришћанима: *благодат вам и мир од Бога Оца нашега и Господа Исуса Христа.* (1. Кор. I. 3.) *А сам Господ мира, да вам да мир свагда у сваком догађају* (2. Сол. III. 16.).

(Наставиће се).

Тумачење речи и назива,

који се употребљавају у црквеном језику.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима радио **Ст. С. Илкић.**

Звоњење на „Достојне“. За време освећења светих дарова на светој литургији, са куће црквене звони једно звоно, за које народ

обично вели „звони на достојно“. Назив овај долази отуда, што се ово звоњење започињало некада — као што и данас у Русији бива — при појању песме „Достойно и правѣдно естъ“, а завршавало се при појању Богородичне песме: „Достойно естъ ꙗкw вс истинѣ.“ — У Грчкој не звоне у ово доба, а и у руској цркви, по сведоџби патријарха Јоакима, није било овога звоњења, него је тек око половине XVII. века заведено у јужно-руској цркви. У српској цркви звоњење ово почиње са појањем песме „Тебе поемъ“, а завршује се завршетком појања Богородичне песме „Достойно естъ“. — Циљ је овога звоњења, да се до знања стави и оним вернима, који нису на служби Божјој, да се у светом храму спрема и обавља тајанствено приношење светих дарова, те да би и они духом учествовали у овом приношењу, те тако ма и удаљени учествовали у божанственој Евхаристији, у уживању и примању спасоносних и благодатних плодова њезиних. И данашњим даном многи прави и побожни Хришћани, када чују звоно на „Достойно“, крсте се и уносе мисли своје горе к Богу, даваоцу свију добара; други пак по кућама и пољима својима на глас звона тога такође уздижу к Богу срце своје и величају Га за неизмерну милост Његову.

Звѣздица. Звездицом се називају у облику крста сиојене две мале дуге. Звездица на свршетку проскомидије ставља се на дискос изнад св. Агнца. Она служи на то, да покровац у који се замотава дискос не би додирнуо на дискосу поређане делиће, који су из просфора извађени, те да не би кварио њихов поредак, као и на то да се помоћу ње тачно познаје средина на коју треба ставити Агнец. У духовном смислу, звездица нам представља ону чудну звезду, која је водила мудраце, који су тражили новорођеног Цара Јудејског, да му се поклоне. Овај симсао звездице види се и из речи, које изговара свештеник, при стављању исте над дискос изнад Агнца — а које гласе: **и пришедши звѣзда, ста верхꙋ идѣже бѣ Отроча**

Знаменіе крестное. Под изразом „крестное знаменіе“ (крстни знак) подразумева се изображавање часног крста Христова, које се чини на разним предметима руком, у ком су случају прсти по одређеном начину сложени, или каквом свештеном утвари која се том приликом у руци држи. Свакоме је познат крсни знак, што га чини сваки православни Хришћанин при молитви и при разним случајевима н. пр. при звоњењу звона, при почетку сваког доброг дела, при поласку на пут, при изненадним душевним потресима, у радости, жалости или у страху и т. д. Исто је тако свакоме познат крстни знак, што га чини свештеник при благосиљању. Но осим свих наведених случајева, крстни знак се постојано употребљава при црквеном богослужењу и при свршавању свих светих тајана. Тако се н. пр. када у виду крста, шкропи се водом у виду крста; мазање св. уљем и св. миром такође се врши у виду крста; при обручењу и венчању свештеник благосиља младенце прстењем и венцем опет у виду крста; при освећењу воде часни крст се погружава у воду у виду крста; при свршавању св. евхаристије свештеник руком чини крст над светим дарима; при рукополагању ђакона, пресвитера и епископа такође се употребљава знак часног крста, јер по речима Августиновим: „Знаком Крста Господња, уз призивање имена Христова, све се очишћава и освећује“ (бес. I. на Педесетн.).

Знаменовање знаком часног крста, веома је стари Хришћански обичај, који води своје порекло још из времена апостолских. Да је оно пореклом још од самих Апостола уверана нас та околност, што га је примила и што га држи цела хришћанска црква, а без икакве наредбе којега сабора или другог којег позитивног наређења, већ се оно једино по предању врши у Цркви од првих времена и врши се све до другог доласка Христова, у слави Његовој, када ће се и крст Његов прославити.

Веома је жалосно, што се веома многи православни Хришћани знамену̂ју крстним знаком без икакве побожности, не стажу пажљиво и по пропису прсте своје, не стављају их на чело, нити их с потребном пажњом стављају на остала одређена места, већ чине то с највећим механизмом и немарношћу машући руком по ваздуху. Неки се опет стиде крста Христова, те не ће ни да се знамену̂ју њиме у потребним приликама, да не би себе изложили подсмеху — по нашем мнењу људи **невѣрныхъ сердцы и ушесы** (Дела ап. 7. 51). — Греше дакле сви они, који се стиде или гнушају крста Христова, или га, што је још најгоре, ругају и бешчасте. Јадници заборављају, да нас је Хри-

стос Господ баш крстом спасао од вечне смрти; заборављају да је преблажено и пресвето оно дрво на којем је висио Христос и да је блажен и срећан сваки онај човек, који с вером у распетога Христа и ухваћем на Његово неизмерно милосрђе осећава себе у свакој прилици знаком часног крста, јер је крст Христов слава за анђеле а страшило за демоне, о чему нас уверавају и речи Кирила Јерусалимског, који вели: „Крстни знак је страх за зле духове“ (Огл. Поуч. Кир. Јер. 13, 36). Ко крст Господњи уважава и велича може се надати да ће му награда бити живот вечни и удружење с анђелима, а сваки онај који се крста Христова гнуша, гнуша се на њему за нас проливене драгоцене крви Спасителеве и такав ће, ако се не покаје, осуђен бити на мучење заједно с ђаволом, тим заклетим непријатељем крста и човека, крстом спасена, и њиме од ада, ђавола и смрти ослобођена.

(Наставиће се.)

Епископи Вршачке Епархије.*

Написао: **Митрофан Шевић**, архимандрит хоповски.

Спиридон Штибица 1695. Привилегијом цара Леополда I. од 4. марта 1695. потврђен за епископа вршачког.

По једном документу, који се у Будимпешти сачувао, налазимо, да је Спиридон Штибица још јуна месеца 1700. године вршачким владичанством управљао. (Ф. Милекер у преводу Л. Поповића, Прошлост српско-правосл. владичанства вршачког. Нови Сад 1881. стр. 7.)

По свој прилици 1702. године премештио је епископску столицу у Карансебеш. (Ibid. стр. 7.)

Мојсије Стаиојевић. 1722—1726. На презентацију митрополита београдског Мојсија Петровића конфирмират царем Карлом путем дворског ратног Савета и коморе 18. априла 1722. (Гласник VI, 71.)

*Никола Димитријевић.*** Родом из Херцеговине, а постригом Пећанин. Мојсијем Петровићем за епископа вршачкога у Карловцима посвећен о избору митрополитском 1726. и конфимират исте године. (Гласник VI, 74.) Године 1726. августа 15. положио заклетву (Ф. Милекер стр. 10.) За тим 1828. године «благословија ради вини согласијем освјашченаго Синода Архијерејскаго» премештен на темишварску епархију (Гласн. VI, 74.). Умро као темишварски епископ 27. Јуна 1744.

Максим Несторовић. 1728—1738. Родом Сент-Андрејац. Посвећен за епископа вршачкога и карансебешкога митрополитом Мојсијем Петровићем у Београду 1728. месеца августа, те на презентацију истога митрополита конфирмират царем Карлом путем дворског ратног савета и коморе 1728. Инсталован у Темишвару митрополитом Мојсијем Петровићем и генералом темишварским Валисом. Умро у Вршцу 1738. (Гласн. VI, 71).

Када су око 1731. год. Србијанцима дати аустријански барјаци, тада митрополит Вићентије Јовановић одреди вршачкога епископа Максима Несторовића и свога викара у Гроцкој и Смедереву сниже Београда, Јосифа Стојановића, потоњег епископа костајничког, да те барјаке освете и војску на верност поуче, као што су и заиста обојица у све три крајине ходили, т. ј. у параћинску, крагујевачку и црнобарску, вршећи оне церемоније. (Јавор, 1880. стр. 1526.)

Јефтимије Дамјановић. 1739. Пре тога митрополит рашки и новопазарски, који је са патријархом Арсенијем IV. Јовановићем Шакабентом 1737. године прешао у ове крајеве. Конфирмират царем Карлом путем дворског ратног савеза и камаре 1739. Умро је у Бечу исте год.

Исаије Антоновић. 1741—1748 Родио се у Будиму. где је касније и парохом био. Постригао се у манастиру Ковину, где буде постављен и за архимандрита. Њега је као архимандрита заједно са Јосифом Станојевићем слао Мојсије Петровић, чим је постао митрополит (1726—1730.), у Србију, да уче народ и да га утврђују у верности к Цесару (Јавор 1880. стр. 1526.

На презентацију митрополита Вићентија Јовановића буде потврђен царем Карлом за епископа арадског, путем дворског ратног савета 15. дец. 1731. (Гласн. VI, 55 Летоп. књ, 7 стр. XI.)

* Из *Шематизма* српске православне епархије Вршачке за г. 1898. Ур.

** За чудо је, да се он ни у једном списку не убраја у епископе вршачке. (Исп. Гласник VI, 71. — Летопис књ. 7. 1826 ч. IV стр. XII-XIII. — Нико у преводу др. Стевана Павловића, Срба у Угарској. Н. Сад 1883. год стр. 457-458.) — Али у Гласнику VI, 74. где се набрајају редом епископи темишварски, спомиње се под бр. 2. Никола Димитријевић, и ту се вели. да је био посвећен за епископа вршачког и да је као такав управљао две године дана од 1726.-1728, као и у чланку А. Сандића „Прилози за историју владичанства вршачког“ („Српски Сион“ 1891. стр. 248.) и Ф. Милекера у преводу Луке Поповића, стр. 10.

Сирћу епископа Јефтимија Дамјановића остало је упражњено владичанство вршачко. Епископ арадски Исаије Антоновић заиште и потражи и то достојанство месеца јуна 1740. и добије га путем именовања 1741. године, а без знања и благослова митрополита и епископског синода, са чега је било немира у народу и о тој ствари повела се реч и у сабору 1744 године те услед понуштања митрополита Арсенија IV Јовановића Шакабенте даде му се архиастирска привола и благослов и на вршачко владичанство, те да се и једним и другим ad dies vitae поносити може, но да по смрти његовој епархија у своме стању остане и да свога посебнога епископа имаде, као што га је и пре имала. И тако је и карансебешко (односно вршачко) и арадско владичанство седам година под једном црквеном поглавицом било. (Гласн. VI. 71. Ф. Милекер у преводу Л. Поповића стр. 11—12.)

Год. 1748. месеца августа 27. би изабран на сабору у Карловцима за архиепископа и митрополита, и на предлог илирске дворске депутације би 11. новембра 1748. у достојанству и потврђен.

Умро је, као митрополит у Бечу, 22 јануара 1749., те је пренесен у Будим и ту сахрањен у цркви светог Димитрија.

Јован Ђорђевић 1749—1769. Родом из Карловаца. Год. 1743. спомиње се као архиђакон (Летоп. 137. 44.). Изабран и посвећен за епископа патријархом Арсенијем IV Јовановићем у Карловцима, 15. августа 1746. и именован за Осек и Осечко поље, где је остао све до 1748 год. Год. 1749. изабран за епископа вршачког и карансебешког, пошто је дотадашњи епископ Исаије Антоновић изабран био за архиепископа и митрополита карловачког. У априлу и г. прими у Бечу декрет, да има становати у Вршцу provisorio modo, без знања Синода, те на презентацију митрополита Ненадовића потврђен царицом Маријом Терезијом путем илирске дворске депутације 14. јула 1750. год. (Гласн. VI, 72. Летоп. 7. XIII.).

Год. 1757. удари камен темељац епископском двору и капели у њему.

После смрти митрополита Ненадовића († 15. авг. 1768.) буде рескриптом царице Марије Терезије од 11. новембра 1768. именован за администратора митрополије, а на сабору пак карловачком 27. августа 1769. изабран за архиепископа и митрополита, те у том достојанству 3 (14) септембра н. г. и потврђен. Умро у недељу светих отаца 12. (24.) маја 1773. и сахрањен 17. (29.) маја у манастиру Крушедолу.

Висентије Поповић. Од 4. окт. 1774. до 16. дек. 1785. Родио се у Пожаревцу у Србији 1711. год., откуд је са својим родитељима, због нападаја турског, у Срем дошао. Књиге се учио у Руковару код магистра Богића. Није се женио. Год. 1728. дошао је у манастир Шишатовац, где се као манастирски ђак спремио за монашки чин, и те исте године 6. октобра буде пострижен руком јеромонаха Глигорија. Год. 1734. јуна 29. буде у Северину у храму св. апостола Петра и Павла руконоложен за ђакона, а за презвитера пак 18. априла 1735. у манастиру Лепавини, у оба степена од Симеона Филиповића епископа хрватскога. За игумана шишатовачког произведе га патријарх Арсеније IV, дана 12. августа 1739., у светониколајевској цркви карловачкој, а за архимандрита пак митрополит Павле Ненадовић у манастиру Шишатовцу дана 28. маја 1751.

У манастиру Шишатовцу провео је као игуман 12 година, а као архимандрит пуних 24. године. Из многих се манастирских записника види, да је себе прегоревао за благостање манастира свога. Прекомерно је љубио своју шишатовачку обитељ и сав свој живот посветио је напретку манастира Шишатовца, који тада беше лаврa фрушкогорских манастира. А да се уз старање о напретку поверене му задужбине српске радо бавио и књигом, види се отуда, што се у књижници манастирској налази највише његових књига из XVIII. века.

Но не само да је био вредан и добар настојатељ манастира свога, већ је био велики ктитор пострига свога, па шта више и оснивателъ садашње нове цркве манастира Шишатовца, јер је садашњу цркву, која је трећа по основу Шишатовца, подигао о своме трошку, на оном истом месту, где је и стара црква била. Основ је истој положен 1758. а довршена је 1778. године.

У синоду 1774. у Карловцима буде изабран за епископа вршачке епархије, која беше упражњена од 1769. до те године, и 6. јуна и. г. од митрополита Викентија Јовановића Видака предложен преко ц. кр. комесара ба-

рона Матезена, те потврђен диплomом царице Марије Терезије 24. августа 1774. год. (Гласн. VI, 72—73.) Год. 1774 октобра 4. посвећен у Карловцима за епископа епархије вршачке и карансебшке; а 1775. фебруара 8. инсталује га у Вршцу саветник администрације Покач и епископ темишварски Мојсије Путник (Ibid. 73.).

За доба његове епископске управе установљена је 1775. интервенцијом илирске дворске депутације конзисторија вршачке епархије; исто тако сграђена је саборна црква вршачка, коју он свечаним начином као своју нову катедралу освети 28. октобра 1785. године. А потпомагао је са годишњих 140 фор. и српске основне школе вршачке.

Наредба илирске дворске канцеларије од 28. августа 1777., која се публиковала у Новом Саду и Вршцу, по којој се укидају неки празнични дани, а нарочито пак којом се забрањивало сахрањивање мртваца у отвореним сандуцима, ношење у цркву и опојавање, изазва у свештенству и народу и у Новом Саду и у Вршцу велико огорчење и праву побуну. У Вршцу се народ побунио лицем на Митровдан 25. октобра 1777., и том приликом владика Вићентије Поповић мало није главом платио. О самом том жалосном догађају тога дана у Вршцу прича нам Ф. Милекер у преводу Л. Поповића у споменутом спису на стр. 23—27.

И као епископ вршачки старао се око напретка пострига свога, манастира Шишатовца. О томе сведоче многе утвари црквене, епископска одјејанија и драгоцености, што се чувају у ман. Шишатовцу, а дар су епископа Вићентија. Међу драгоценостима има златан крст и ланац с драгим каменом, који је пре неколико година процењен на хиљаду дуката. Тај крст с ланцем метнуо је Вићентије као епископ вршачки на мошти св. Стефана Штиљановића и то овом приликом. Црква се довршивала баш онда, кад је он отишао као епископ у Вршац, а тело св. Стефана Штиљановића било је дотле у капели близу манастира. При поласку у епархију замоли митрополита, да му јави кад буде све у Шишатовцу готово, да дође и да буде при свечаности. Но митрополит му није за времена јавио, те кад је дошао, а свечаност већ прошла. Он онда седне код црквених врата и плакаше; за тим уђе у цркву, целива св. мошти светитељске, скине са себе крст са ланцем и метне спаситељу на прса. Крст је у кутији, а на леђи запис, писан руком владичином и датиран 10. септембра 1778., у ком запису владика вели: да је крст пређе био својина митрополита Исије Антонијевића, да га је он откупио «великом ценом» и даровао манастиру Шишатовцу, Матери Божјој и светоме Стефану, те да био проклет, који га скине.

Поживео је 76 година. Боловао је само неколико дана. Са назеба добије на десној руци црвени ветар (Rothlauf), који је са руке у 4—5 дана прешао к срцу, на које надође вучац и наступи смрт. Умро је 16. децембра 1785., те опојан 21. децембра у катедралној цркви вршачкој и затим пренесен у манастир Месић и сахрањен тамо у новозидату гробницу.

По завештају његову пренесе 1810. архимандрит шишатовачки Гаврило Стефановић кости његове у постриг му у манастир Шишатовац, где буду сахрањене у велелепној цркви његовој у стени са западне стране у женској препрати, а по жељи и мисли његовој: да где је душа радо и мирно боравила, да ће ту и кости мирно почивати.

Год. 1885. децембра 16. одржало је тадашње братство шишатовачко стогодишњи парастос великом ктитору манастира Шишатовца и оснивачу данашњег велелепног храма светобогородичног — епископу Викентију Поповићу.

Јосиф Јовановић Шакабент. 29 окт. 1786. — 19. дек. 1805. Родио се у Иригу око 1743. године. Отац. му се звао Андрија, млађи брат патријарха Арсенија IV. Јовановића Шакабента, који је био 1747. прота у Иригу, где је и умро 1759. год. Владика Јосиф беше од племенита рода, пошто је новељом армалном од 11. септембра 1746. царица Марија Терезија архиепископа и митрополита Арсенија IV. Јовановића Шакабенту, његова брата Андрију са потомством, као и потомством патријархова брата Пешка на племство краљевине Угарске издигла.

Год. 1758., лицем на Божић 25. децембра, рукоположен је за ђакона епископом вршачким и карансебшким Јованом Ђорђевићем; 1760. на дан васкресенија Христова произведен за протођакона, а 1770. на велики четвртак (1. априла) за архиђакона Јованом Ђорђевићем, као архиепископом-митрополитом.

Год. 1774. рукоположи га митрополит Викентије Јовановић Видак за презвитера и за тим 8. јуна и. г. на празник духовски произведе га за протосинђела.

Год. 1774. октобра 19. у дан недељни прими монашки чин у манастиру Раковцу, те пострижен буде руком епископа темишварског Мојсија Путника а у присуству епископа вршачког Викентија Поповића и горњокарловачкога Петра Петровића. Исте пак године 1. новембра произведе га митрополит у карловачкој саборној цркви за архимандрита манастира Раковца.

У суботу дана 31. јула 1781. буде посвећен митрополитом Мојсијем Путником у Карловцима за епископа пакрачког и славонскога и целога ђенералитета варажданског.

Год. 1784. премешта се са пакрачке епархије на бачку у Нови Сад.

Год. 1786. премештен буде са епархије бачке на епархију вршачку и то рескриптом цара Јосифа II. од 15. и 20. јуна 1786., преко комесара барона Орци-а, те свечано инсталован у Вршцу 20. октобра 1786.

У реду епископа вршачких заузимаше врло угледно место. Он беше пријатељ науке, веран син свога народа. Он се и саветом и речима и делима старао око напретка своје епархије. На народно црквеном сабору у Темишвару 1790. године, који је имао да испита жеље и тежње српскога народа, он је на челу мањине агитовао, да се успостави од Угарске независно војводство. Год. 1790—91. интервенисао је у Бечу, да се Вршац прогласи слободном краљевском варош. Но трајан споменик подигао је себи тиме, што је основао прву средњу школу у Вршцу, те уз припомоћ и надзор његов Вршац доби „граматикалну школу“ (нижу гимназију). Уз ову школу подигне он још пре 1799. интернат за добре ученике, који не имађоше довољно средстава за школовање, на ову сврху прилагаху и многи приватни људи. (Милекер ibid. стр. 33—35).

Год. 1791. доби наслов краљевског конзилијара; а 1792. заједно са осталим епископима православним постане чланом и магнатом сабора мађарског.

Год. 1793. обновио је од Турака порушени манастир Месић у епархији вршачкој.

Умро је у Вршцу дана 19. (31.) децембра 1805. и сахрањен у цркви светониколајевској у гробници под амвоном, пред дверима, дана 29. децембра 1805. (10. јануара 1806.)

Петар Јовановић Видак. 23. нов. 1806. —9. дек. 1818. Родио се 1. јула 1768. у Сремским Карловцима. Свршио је гимназију у Пожуну, те наставио науке у Немачкој на универзитету у Јени, где је за три године дана и „богословске науке охотно изучавао“. После свршених наука узме га митрополит Стефан Стратимировић к себи у двор.

По налогу митрополита Стратимировића као јереј ступи у монашки чин и пострижен буде руком епископа бачкога Јована Јовановића у манастиру Хопову 21. септембра 1793., при игуману хоповском Самуилу Нешковићу, намеснику Атанасији Васиљевићу и јеромонасима Генадију Радонићу и Иринеју Александровићу.

Кад је митрополит Стратимировић отворио карловачку богословију 1794. године, био је Петар Јовановић Видак, као протосинђел, први учитељ на новоотвореној богословији карловачкој.

Год. 1797. јуна 21. произведен је за архимандрита хоповског: а кад је Стефан Авакумовић постао епископом (21. марта 1798.) премештен буде као архимандрит у манастир Гргетег.

Год. 1801. месеца јула буде синодално изабран за епископа горњокарловачког, те је одмах и посвећен 30. јула 1701., а инсталован у Плашком 29. септембра и. г.

Год. 1806. новембра 8. премештен буде за епископа вршачке епархије, те 23. новембра и. г. свечано у Вршцу инсталован.

Год. 1808. именован правим тајним саветником.

После шестодневног боловања умре 9. децембра 1818. год. у Вршцу и сахрањен у гробницу светониколајевској цркви вршачкој.

Максим Манојловић. 21. јануара 1829 —1833. Родио се у Араду. Крштено му име беше Михаил.

Год. 1819. септембра 18. ступи у монашки чин у манастиру Крушедолу и пострижен буде руком архимандрита крушедолског Димитрија Крстића. Добио је у монаштву име Максим.

Пре ступања у монашки чин беше протопрезвитер великоварадски. Говорио је језике латински, немачки, мађарски и румунски.

Као архимандрит хоповски посвећен је за епископа вршачкога 21. јануара 1829. Све-

чани улаз у своју епархију и у резиденцију Вршац држао је је 7. априла 1829., и том га је приликом поздравио песмом Софроније Ивачковић, а одом Јован С. Поповић, те најпосле и омладина српска пештанскога универзитета славенојем уз епископа Станковића, Хранислава и Нестора Јовановића. Исте године 6. септембра у присуству краљ. повереника и митрополитског мандатара свечано инсталован.

Год. 1833. децембра 18. премештен на епархију темишварску.

Умро је као епископ темишварски 7. фебруара 1838., сахрањен у световазнесенској цркви у Темишвару.

(Свршиће се).

Дописи.

Мохач, 23. маја (4. јуна.)

(Дочек Његова Високопреосвештенства господина епископа будимског Лукијана Богдановића.) Намеру Његова Високопреосвештенства господина епископа, да обиђе своју дијецезу, поздравили су сви верни са неописаном радошћу и одушевљењем, јер од живи сада нико не памти, да је епископ будимски своју дијецезу обилазио. Када је народ српски у питомој Барањи чуо, да ће му поглавица црквена и народна доћи у средину, да га види, да разабере како живи, да ли је чврст у вери и милој народности, да на извору чује, какви га боли притискују, те да према томе свему и лека нађе, — када је народ српски за ту спасоносну одлуку свога Архијереја дознао, он се спремно да свога милог црквеног верног старешину дочека онако искрено и топло, како то умеју само они верни учинити, који свог архијереја тако искрено љубе, и који су тако синовски одани својој црквеној поглавици, као што је српски народ у будимској дијецези одан свом Архијереју високопреосвештеном г. *Лукијану Богдановићу.*

Српски народ овде у Барањи одликује се својом свешћу, својом љубављу према својој цркви и школи, које он чува брижљиво, јер је свестан тога, шта му је црква и школа. Сваки Барањац знаде, да му без тога као Србину опстанка нема. Као лепе среће, да се могу наћи изворн, који би српском народу у Барањи могли у помоћи бити, да не малакше.

Његово Високопреосвештенство г. епископ Лукијан Богдановић, као брижан архипастир, желећи да се о свима одношајима народног нам живота у будимској дијецези на непосредног посматрања увери, одлучно је, да ове године прегледа целу Барању, пошто је лане горње крајеве своје дијецезе обишао.

У Барањи је српски народ будимске дијецезе најбројнији, те се може казати, да је Барањац срце будимске дијецезе. А полазна тачка у Барању је Мохач, где је седиште и протопрезвитера.

У Мохачу је дакле Његово Високопреосвештенство отпочело своју каноничну визитацију.

Већ се из раније почела припрема, да што свечаније, а при том усрдније дочек спреме.

Његово Високопреосвештенство је железницом у недељу, 23. маја (4. јуна) стигао у Мохач. Већ је на путу био усрдно поздрављан и свечано дочекиван на станицама, као у Печују, где се пратњи придружили тамошњи одлични Срби. у Немет-Бојн (Németi-Boly) где је политична власт, а изасланство оближњих црквених општина Његово Високопреосвештенство поздравило, тако и у Виљану (Villány).

На јутра се у недељу рано могло видети у Мохачу свечано расположење како Срба тако и становника осталих вера и народности, свако се то ужурбао, да буде учесник у свечаностима, које се спремале. У $^1/_2$8 огласе топови, да је Његово Високопреосвештенство стигло на станицу. Забрујаше звона у свима црквама, а на укусно украшеној станици поздрави Његово Високопреосвештенство у име политичких власти поджупан барањски а у име црквене општине председник јој др. Тодор Андрић. За тим се у парадним кочијама крену Његово Високопреосвештенство праћен силним кочијама, у којима беху представници пол. власти у гали обучени, представници црквених општина и других корпорација. Пред кочијама су ишли коњаници, те се овај импозантни ред крену кроз окићене и славолуцима дивно украшене улице, према српској цркви.

Како је било, тако рећи сво свештенство барањско на окупу, то је велики број свештенства дочекао у орнату Његово Високопреосвештенство при уласу у цркву, која је била, као и порта, зеленилом искићена.

Његово Високопреосвештенство ушло је у народом препуну цркву, и пошто се Богу помолило, буде од окружног протопрезвитера Мо-

хачког, преч. г. Гаврила Бољарића у име народа поздрављено.

Његово Високопреосвештенство се захвалило на поздрави и у подужој беседи, поучило је присутни народ, упутивши га, да буде чврст у вери, одан узвишеном Владару и драгој домовини, да чува своје народне особине и име своје, да чува и негује своје народне обичаје, које је од својих предака примио, и да се клони свега онога, што га може материјално упропастити.

Ову дивну, поучну и за народ разумљиву беседу, која је ишла од срца к срцу, примио је народ са неописаним одушевљењем, и клицању „живео!“ не беше краја

По свршеној молитви отишло је Његово Високопреосвештенство у свој стан код преч. г. проте, праћено одушевљеним усклицима народним. У 9 сахати почела је архијерејска служба, на коју се искупио толики свет, жељан да види свога архијереја и још невиђене архијерејске службе, да се од силног народа ни у порту црквену није могло ући. У цркви су на одређеним местима стајали представници свију политичких власти и разних корпорација.

Дирљив призор беше, када је Његово Високопреосвештенство за чтеца произвео малога Радослава Андрића сина председника црквене општине. На овој служби рукоположен је за ђакона и новосадски протопрезвитерски капелан г. Јован Вујин. И тако је овдашњи народ имао прилике да види и оне свештене радње, које до сад никада није видео. Свет, и наш и страни, стајао је, тако рећи један другом на рамену, само да се може науживати у досад невиђеном призору. На кору су појали учитељи и други чланови мохачке омладине, који су за ову прилику певачко друштво саставили.

После свршене службе примало је Његово Високопреосвештенство у лепо украшеној и искићеној српској школи поклоништво разних изасланства политичких власти црквених, општина, школа и осталих корпорација, којих је толико било, да је примање до $^1/_2$ 2 трајало. Свештенство бараньско предводио је окружни протопрезвитер пречасни г. Гаврило Бољарић, а српско учитељство, које је у лепом броју било заступљено, предводио је наш референт, г. А. Јорговић, који је за ову прилику из Новог Сада дошао.

У 2 сата био је свечан обед у мохачкој касини, на коме су учествовали осим Његовог Високопреосвештенства сви врховни представници политичких, црквених и школских власти, високи званичници из Печуја и Мохача, речју, најодабранији елементи, како српски, тако и осталих вероисповести и народности. Овом приликом су учествовањем својим у дочеку показале остале народности необичну љубав и поштовање према Његову Високопреосвештенству, који је својим љупким опхођењем на мах све задобио. Та љубав и оданост према Његову Високопреосвештенству од стране Мађара, Немаца и осталих народности, као и пријатељски односај према Србима овдашњим, налази свога узрока и у васда родољубивом раду овдашњих одличних Срба, као што је земаљски посланик г. Јосиф Јагић, даље председник црквене општине и др. Теодор Андрић и др.

На овоме свечаноме обеду пало је много лепих и одушевљених здравица Његовом Високопреосвештенству у којима су говорници наглашавали благотворни утицај, који ће састанак архијереја са својом паством, као и пријатељски односај са врховним државним и управним властима, по даљи развитак црквено-народног нам живота имати.

После подне је Његово Високопреосвештенство дошло на вечерње, којом приликом је како црква, тако и порта била пуном пуна света После свечано одслуженог вечерња прочитан је народу брзојавни поздрав Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија*, који је поздрав са неописаним одушевљењем и дуготрајним усклицима радости примљен.

После вечерња је искупљена младеж у порти играла коло, и Његово Високопреосвештенство окружено господском пратњом бавило се дуже времена, гледајући забаву омладине, која је Његово Високопреосвештенство при поласку благодарно и одушевљено поздравила.

У вече је земаљски посланик г. Јосиф Јагић у част Његовог Високопреосвештенства давао господску вечеру, на коју су били позвани сви одлични представници разних власти и корпорација, које су у дочеку учествовале.

Сутра, у понедељак, посетиће Његово Високопреосвештенство овдашњу српску школу, капуцински манастир, болницу и учиниће неколико посета, а после подне отићи ће са својом пратњом у Шумберак, за тим у Дуна-

Сечуј, негда славном седишту патријаршије.

У току ове недеље ће довршити своју каноничну визитацију у Барањи.

Колико ми је познато биће архијерејских богослужења још и у Липови, Бану, Качфали и Шиклушу. А посетиће црквене општине и Машцу, Шароку, Кишфалуби, Херцег Сушоју, Дарди, Болману, Брешену, Ланчугу, Мађар-Боји, Мохоштору, Срп. Титошу.

Уверен сам, да ће свуда, где год Његово високопреосвештенство дође, бити како од свога народа, тако и од осталих вероисповести усрдно и радосно дочекано, а овај додир са народом служиће на утврђењу вере и имена у нашем народу, те неће дати, да малакше, јер ће из тога, што народ види, како његов архипастир о своме стаду бригу води, црпети нове снаге, која ће га челичити и неће му дати да малакше.

Желимо Његовом Високопреосвештенству, да у новољном здрављу доврши своје путовање по питомој Барањи. —зић.

У **Сантову**, *26. маја 1899. г.* Свештеничка исповед сомборског протопрезвитерата, која се требала одржати овде 18. маја, није одржана због рђава времена. Реченога дана дошла су само три свештеника, а на име г. Кузман П. Јанковић парох Ријечки, г. Милутин Григоријевић парох бајски и сабрат манастира Ковиља јеромонах о. Иринеј Хаџи-Милаковић администратор парохије у Станишићу. Поменути свештеници заједно с местним душепопечитељем г. Милутином Гавриловићем, приступили су пре св. литургије св. тајни покајања, а затим су саборно одслужили св. литургију под началством јереја К. Јанковића. Народа је била пуна црква. После службе је народ са живом пажњом слушао причање оца Иринеја о светој земљи и хришћанским светињама, које се тамо налазе.

*

Овдашњи римски плебанош, сходно познатој пракси, напада и ружи нашу свету веру на сваком кораку. Назива ју јавно „поганском вером“. Даје штампати неке изјаве, раздаје их по народу и путем истих — истина индиректно — позива народ да се враћа у римство. Али се овдашњи народ врло слабо одазива његовој жељи. Штампане изјаве његове, лично му носе и враћају их натраг молећи га, да их поштеди и на миру остави, јер су они с православном вером задовољни.

Врхунац своје слободе у понашању према православној цркви и њезиним преставницима, манифестовао је путем сомборског листа „Bácska“, у којем је штампао неко отворено писмо и упутио га на Његову Светост Патријарха. Овим је г. плебанош прекорачио границе учтивости; он је и као свештеник и као интелигентан човек требао да зна, да се писање отворених писама противи друштвеној тактици а и званичном поретку, те да за објашњавање у евентуалним случајевима постоји званичан пут и начин. Уверени смо да би г. плебанош погодно исти пут, да су му намере чисте биле, али је он своју праву намеру — да наше духовне власти денунцира и компромитује пред мађарским јавним мнењем — умотао у плашт лажне бојазни и страховања за чистоту науке и обреда наше свете цркве. У поменутом писму на име позива он Његову Светост, да стане на пут злоупотребама које се овде чине завођењем неких „чисто римских“ обичаја.

Наиме, он тврди, да је звоњење у јутру, у подне и у вече на „анђелско поздрављење *против* православној Цркви.“ — а ми му добацујемо, да се то звоњење не противи *ни духу* а ни *пракси* наше цркве. Зар код нас не постоји звоњење на деветој песми на јутрењи и звоњење изза претварања часних дарова за време појања „**Достојно есть**“ на св. литургији, а шта се тиме друго хоће, него да се подсете и позову верни да славе и величају Богоматер? Па зар је дакле онда противно, нашој цркви да заведе стално звоњење у истој цељи, када то прилике и околности изричио захтевају?

Даље наводи како је противно обичају православне цркве ношење бројаница и употреба римског молитвеника. Чудимо се да г. плебанош не зна, е је обичај ношења бројаница баш прави источњачки обичај; та сно на целом православном Истоку па и у Босни и Херцеговини, по негде и у Србији, а у Ст. Србији и Македонији скоро свугде, сви православни носе бројанице, о монасима и да не говоримо. Односно тога што верни овдашњи употребљавају римске молитвенике и поју неке римске црквене песме, можемо казати, да се и то не противи суштини наше цркве. Поју се само оне песме, које не стоје у противности с науком и с догматима наше цркве. У осталом г. плебанош се најмање тиче начин нашега поступања и ми му на сва његова замерања и пребацивања можемо одговорити, „за што

је срце твоје покосно ако смо ми добри и попустљиви?“

Г. плебаноша је само своје незнање показао, кад је тврдио, да се код нас не држе свакидашња богослужења, о Ускрсу не освећује јествиво итд. О свему томе требао се претходно известити, па тек онда неке тврдње износити. На пребацивање његово, да ми сматрамо за главу наше Цркве Господа Исуса Христа, а овамо се ругамо и гнушамо поздрава „Хваљен Исус“, можемо толико одговорити, да код нас тај заиста леп хришћански поздрав није уобичајен, али да га се никако не гнушамо и да му се не ругамо, већ ако нас ко њиме поздрави, ми му сходно и отпоздравимо, а не да забрањујемо примање истог поздрава.

Најзад ћемо се обазрети на тврдњу г. плебаноша, да православни у опште врло мрзе римску цркву. И ова је тврдња неистинита. Илузорно је и доказивати толеранцију наше цркве према свакој вероисповеди а особито хришћанској. На против и историја света и историја православне цркве и повест српскога народа, па и садашњост, јасно нам сведочи, да се у римској цркви заборављало на љубав, коју је Христос проповедао, те се у место тога проповедало а и данас проповеда, да треба мрзити сваког оног ко није у њезиноме крилу.

Оволико најосмо за потребно да се позабавимо с тврдњама г. плебаноша, уздајући се да је ово први, али уједно и последњи пут.

Ст. С. Илкић.

Позив.

Дана двадесетосмог Фебруара 1899. прешло је у Сантову више од хиљаду душа у православну веру.

Пошто придошла браћа нису у стању из својих сопствених средстава цркву, школу и парохијски дом да подигну и да набаве све оно, што је за опстанак једне црквене општине потребно; а уздају се у нашу помоћ — образовао се у *Сомбору* потписани *Одбор*, који је на себе примио ту хришћанску дужност, да на горњу цјел покупи милодаре у народу нашем.

У ту сврху штампамо и овај позив, обраћајући се њиме у првом реду на наше црквене општине, молећи их, да прихвате ову свету ствар и у помоћ притеку новчаним прилозима, а тако исто и да посредују ради што обилатијег одзива од стране појединаца у своме месту.

Поред црквених општина обраћамо се и на сву осталу православну браћу и сестре, молећи их, да сваки и свака по своме могућству приложе на ову свету цјел; јер овде је и најмањи дарак велика задужбина.

Новчани прилози нека се шаљу на одборског благајника госп. *Миливоја Каракашевића* књижара *у Сомбору*.

У *Сомбору* 7. Маја 1899. године.

Прота Љубомир Купусаревић председник. — Др. Пера Цветковић потпредседник. — Исидор Новаковић перовођа. — Жарко Ј. Поповић перовођа. — Јаша Гергуров контролор. — Миливој Каракашевић, благајник.

Чланови одбора: Јован Арсеновић, Стеван Арсеновић, Јован Благојевић, Младен Борђошки, Марко Бељански, Др. Ненад Бикар, Др. Јован Вујић, Никола Ђ. Вукићевић, Петар Вукићевић, Никола А. Вујић, Стеван Вукићевић, Милутин Гавриловић, Др. Паја Дракулић, Др. Стеван пл. Зако, Љубомир Јездимировић, Никола Ковачић, Др Давид Коњовић, К. А. Косанић, Младен Коњовић, Др. Стеван Кронић, Никола Кирјак, Стеван Лугумерски, Новак Машић, Јован Момировић, Никола Малешевић, Тодор Обушковић, Ђорђе Павковић, Др. Ђена Павловић, Милан Стојшић, Цвета Шпићански.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост,**) патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, благоизволео је посетити манастир Беочин, на дан овогодишње његове „славе“ (Спасов Дан) у пратњи г. г. протосинђела др Георгија Летића, протођакона Данила Пантелића и јеромонаха Мирона Војновића. Истога дана богослужио је св. патријарх св. литургију, уз многобројну асистенцију, на радост и душевну насладу многобројнога побожнога народа на манастирску „славу“ искупљенога. „Славски игуман“ био је Привино-Главски игуман преподобни г. Теофан Косовац. Његова Светост благоизволела се, у пратњи дворјана, вратити у своју резиденцију у петак пред вече.

(**Испит зрелости**) на Карловачкој гимназији отпочео је јучер у суботу, под председништвом кр. зе-

мањског школског надзорника вележионога г. дра *Фрање Мајснера*, а на гимназији Новосадској отпочети ће сутра, у понедељак.

(**На Карловачкој Гимназији.**) дана 2. (14.) јуна, т. ј. у среду, у 5 сати по подне, одржаће се јавна њежба на шведске гимнастике, трчања, хрвања и борења са сабљама у гимназијској авлији. Вјежбаће ђаци свију разреда гимназије Карловачке.

(**Шематизам Вршачке Епархије.**) Примили смо званично издање шематизма Вршачке епархије за г. 1898, што га је написао *Димитрије Јанковић* пр. бележник епарх. управе. Стр. 164. Цена 1 фор. У данашњем броју отштампавамо из тога шематизма биографске податке о епископима Вршачке епархије, што их је написао вприч. г. архимандрит *Митрофан Шевић*; а отштампаћемо и податке, што их је написао парох Панчевачки г. *Лука Поповић* о манастирима Вршачке епархије.

По марљиво израђеном шематизму било је г. 1898. у Вршачкој епархији: 77 цркви и 17 капела; 97 парохија, и то 12 прве, 15 друге, 12 треће, 14 четврте, 17 пете и 27 шесте класе; 45 пароха, 16 системизованих помоћника, 29 администратора, 4 капелана, 2 ђакона и 9 свештеника изван епархије и изван парохијске службе. Свега 105 свештеника, и то по чину 83 мирског и 22 монашког чина. Одликованих 37, неодликованих 68. Домова 26.377; душа 133.323 свега, и то 66.750 мушких, 66.573 женских, 28.178 брачних парова, 1941 удоваца, 4236 удовица: 159 помешаних и 2486 дивљих бракова; 1092 назарена; 36 верописповедних школа, и то 10 мушких, 11 женских, 15 мешовитих; оспособљених учитеља 10, а учитељица 29, *неоспособљених учитеља 10;* ђака од 6—12 година 14.685; од 12—15 год. 6617. Случајева рођења било је у г. 1898. 5252, смрти 5154, *а венчања 828* (!!) У своје време обазрећемо се на ове бројеве, — јер они много што шта казују.

(**Управни Одбор Матице Српске**) имао је у суботу 22. маја (3. јуна) своју редовну седницу под председништвом Павла Гостовића, потпредседника друштвеног. Од предмета спомињемо: Давља се, да је умрло старо члан Матичин Сима Костић парох пештански; чланови Одбора одају му почаст устајањем са својих места. — Узимају се на повољно знање извештаји ревизора Управног Одбора Мите Коде, А. Кајновића и Ђ. М. Поповића и ревизора Главне Скупштине од 1899. Анд. Матића, Пере Дамјановића и Ст. Милованова, о прегледаним рачунима и рачунским закључцима за год. 1898., о свима фондовима под управом Матице Српске. Министарство просвете шаље рачунарским чиновницима разрешнице на рачуне фонда Павла Јовановића и Симе Ђорђевића за год. 1897. — Налаже се фискалу друштвеном, да према наредби Министарства просвете зготови основно писмо за фонд Милоша и Марије Димитријевића. — Благајница јавља, да је примила за фонд Милоша и Марије Димитријевића легат од 10.000 фор., с интересом од 523 фор. 50 нов. из Централног Кредитног Завода. — Наређује се, да се табаци из „Списка“ књига и рукописа у библиотеци „Матице Српске“, у које су непажњом уредника тога „Списка“ гдекоји српски писци убројани у писце хрватске, из „Списка“ нескину и утамане; уједно се умољава Књижевни Одбор, да погрешке исправи, да би се на основу тих исправака нови табаци штампали и у „Списак“ уметнули. — Молба Ђоке Ковача у Долову, ради заштите против тамошњег једног адвоката, који силом и против воље удовичине утерује потраживања масе пок. Васе Ђурђева, издаје се фискалу друштвеном, да ствар изнади и по потреби у Панчево и Долово оде. — Према решењу комисије, Луке Јоцића и Арк. Марковића, да новостворени пут на Сајлову, земље задужбине Мајре Трандафилке, није потребан, наређено је, да се тај пут загради и затвори. — Још су падани неки зајмови на пупиларну сигурност. —

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 61 2—2

На основу закључка срп. прав. црлв. општине у Голубинцима од 12. (24.) новембра 1898. бр. 3. и одобрења сл. архид. админ. одбора од 23. нов. 1898. бр. АО 1218/614. ех 1898. расписује се дражба на мањак и то:

1.	Зидарска радња са материјалом проценьена на	980 ф. 66 н.
2.	Тесарска радња са материјалом	586 ф. 37 н.
3.	Столарска, лимарска итд. радња	884 ф. 30 н.
4.	Сликарска, молерска и позлатарска	1900 ф. — н.
	Свега . .	4351 ф. 33 н.

Дражба ће се одржати 30. маја (11. јуна) 1899. у 2 сата после подне у овдашњој комуналној основној школи.

Општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, може се увек дознати код потписаног председништва.

У Голубинцима 17. (29.) маја 1899.

Председништво црквр. општине.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 62 2—2

Српска прав. црквена општина у Соколовцу (код Беле Цркве) расписује овим дражбу на мањак ради оправке своје цркве с поља, покривање црквене крова изнова шиндром а црквене торња лимом.

По предрачуну цена за нети рад урачуната је у своти 1632 ф. 91 нов.

Дражба ће се одржати 6. (18.) јуна т. г. у 2 сата после подне.

Предрачун и дражбени услови могу се код потписаног председништва прегледати.

Подузимач је дужан од горње своте 10% јамчевине општини положити, која ће му се свота после обављене колаудације натраг повратити.

У Соколовцу 17. (29.) маја 1899.

П. Милошевић
парох председник

Ad. 22. маја (4. јуна). 63 1—3

СТЕЧАЈ.

На *српској православној вероисповедној школи у Новом Св. Ивану*, са којим је местом скопчана ова плата: 800 круна (400 фор.) у готовом новцу; 80 кр. (40 фор.) за пофторну школу; 50 круна (25 фор.) за вођење пера у одборским и скупштинским седницама, како школским, тако црквеним, два јутра оранице земље, на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 40 фор. аренде.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само *они, који су солморску препарандију* свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се *јако у обзир узети*.

Рок стечају је 11. (23.) јула о. г. када ће се и избор обавити.

У Новом Св. Ивану 21. маја 1899.

Председништво.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 64 1—1

Дана 13. (25.) јуна 1899. одржаће се у 2 сата по подне усмена јавна дражба у Добановцима, у сврху оправка парохијалног дома, те градње штале и шупе. Исклична цена установљена је на 442 фор. 23 нов.

Дражбоватељи имају пре дражбе положити у руке председника жабину и то 5% од исклične цене. Досталац има положити председништву 10% јамчевине, која остаје код истог све дотле, док се не обави коначна прегледба.

Нацрт и трошковник стоје на увиду сваки дан код председништва ове општине.

Срп. прав. црквена општина у Добановцима 19. (31.) маја 1899.

Председник: Тома Дошан

Перовођа: Данило Гламочлија равн. учитељ.

Ad бр. К. 214/213. ex 1899. 60 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Драгутина Дарабуца из Јакова против супруге му Марије рођ. Барачков, сада непозната боравишта — овим се позива супруга Марија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично престати или место свога садањег пребивалиша пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Архидијецезална Конзисторија

СТЕЧАЈ. 58 3—3

Српско-православна црквена општина у Дарувару (Славонија) на темељу скупштинског закључка од 30. априла (12. маја) о. г. точ. XIII. — расписујесе овим стечај за учитеља на својој аутономној вероисповедној основној школи, која се из нова отвара 20. августа (1. септембра) о. г.

Учитељу ће бити дужност: да обучава у сва четири разреда — према садањим приликама — око 80 дјеце обојега спола у свима прописаним предметима: да држи прописну опетовну обуку; да врши дужности црквеног појца при свима црквеним обредима, пак да и школ дјецу вјежба, како би и она код богослужења што боље судјеловати могла; имати ће напокон обављати дужности црквене општ. перовође.

Учитељ ће имати слиједеће берива: годишњу плаћу 600 (шест сто) форинти а. вр., стан у школ. згради — састојећи од 3 собе, кухиње, коморе, подрума — са омањом баштом, затим 6 хвати огријевних дрва, 10 фор. писаћег паушала, 24 фор. за бригу о подворбу школе, — тэ неузагредне заслуге, од спровода 1 фор., од парастоса 50 нов. од странака које га позову. — Стална берива добива ће у мјесечним оброцима унапред из школ. фонда; а у изгледу је, да ће се основати и посебан фонд за пет год. доплатке и за мировину.

Компетенти за то мјесто — оспособљени учитељи православне вјере и српске народности — нека поднесу прописно обложене молбе до 3. (15.) јула о. г. предсједништву ове црквене општине. — Уз остале новопуне препоруке предност ће имати они, који су оспособљени на којој српској вјерској учитељској школи, те који се лично искаже појањем у овомјесној цркви којега год празника или недеље до 4. (16.) јула о. г. и који докаже музикалну способност, да је кадар учити и равнати црквеним вјев. хором.

Предсједништво срп. правосл. црквене општине У Дарувару 1. (13.) маја 1899.

предсједник:
Исидор Добровић в. р.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 23.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 6. јуна 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарах српски, пресвештени господин Георгије Бранковић, благоизволео је рукоположити дана 27. маја о. г. свршеног богослова Николу Бронзића за ђакона; дана 28. маја истога ђакона за презвитера, а монаха манастира Шишатовца Платона Радовановића за јеромонаха.

По овлаштењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, пресвештенога господина Георгија Бранковића*, благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић* рукоположити свршене богослове: Јована Вујина дана 23. маја за ђакона, а дана 26. маја за презвитера; — Станка Протића дана 29. маја о. г. за ђакона; а дана 30. маја о. г. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Нова вера и нови бракови.

К. П. Побѣдоносцевъ — препео: Рад. М. Грујић

Уверавају нас, да је нашој старој вери одзвонило, да ће је заменути нова вера, чији зраци као да се већ указују. Бог ће дати, да се то још за дуго не догоди, а ако се и догоди трајаће само неко време. Но заиста, то не ће бити доба просвете, већ доба мрака.

У нашој је старој вери — истина човечје природе, истина непосредног осећања и схватања, она истина, која се на реч божанског откривења из дубине духа, у правду одзива. То је истина — и њено зрно лежи у свакој души. За њу је речено: „свако, ко је од истине, послушаће глас Мој“.

Наша стара вера основана је на том, што сваки човек осећа у себи живу душу, бесмртну, једину, и ту живу душу не меша ни с природом, ни с човечанством, — у њој схвата *себе* пред Богом и пред људима, и у њој хоће вечно да живи. Својом живом душом ступа он у слободан савез са другим људима, те како њоме живи, онако и сам одговара за њу. Њоме осећа он свога Створитеља, исто тако просто, као и што живи, и у том простом осећању, независно од разума, налази своју веру.

Јављају се проповедници нове вере.

Једни се исмевају старој вери — и хоће све да разруше, не желећи да ново подигну. Други су, рекао би, озбиљнији: они *траже премудрости* и хоће да нам натуре своју измишљену премудрост; сваки од њих нуди нам свој производ, своју конструкцију вере, с тога, што они инак признају и схватају неопходност вере, али само хоће да своју вере створе. Но како су једни ти производи! Сви су они немоћни да око себе скупе и одушеве живом идејом — живе човечје душе, с тога, што ни једни од њих не стављају у центрум веровања — живи дух Божји.

У новије доба појавило се много посебних система, у којима се филозофи, сваки на свој начин труди, да за човештво створи — *веру без Бога*. Сви уображавају, да су такову веру створили *разумом*; али је то лаж. Разум човечји — када правим путем иде, не одричући факта, која постоје у природи и души човечјој — нема куд да бежи од идеје о Богу. Савремени извор безбоштва није у разуму, већ у *срцу*, управо онако, као што је пророк рекао: „рече безумник у *срцу* своме: нема Бога“. У срцу т. ј. у жељи, извор је сваког пада, — ма како разум покушавао да си представи сваки пад. Увек са почиње с тим, као да тобож срце тражи потпуну слободу и буни се против заповеди и против Онога, у Кога је почетак и свршетак сваке заповеди. Да би се ослободили заповеди нема згоднијег пута, до одбацити њен врховни авторитет и на његово место поставити свој авторитет, своје *знање*. Најстарија историја човекова вечито се понавља. „Ти сам можеш знати шта је добро, а шта је зло; сам себи можеш бити Бог“. Ето где је од памтивека извор безбоштва.

Но, свакако, чудно је, да разум сам себе обмањује. Каква би религија без Бога била, — а такову баш религију проповедају безбожници. Они вele: „место стари прича о Богу, узми реалну истину. Бога нигде не видиш; реално је — природа, реално је — човечанство. Оно није само факат, оно је моћ, која је кадра течајем векова и хиљада година, средством искуства и разума, развити се до неограниченог развића, до неисказаног савршенства. У тој идеји је толико дубине и моћи, да је она сасвим довољна да замене сав религиозан осећај у човеку и све људе у једно свеже општом религијом *човештва*“. (Зар то није исто, што и библијско: биће те као богови?) Таково је учење новије *позитивне* науке и тако званог *утилитаризма*.

Али где с друге стране, јавља се знаменити апостол тибингенске школе богословља, ступ библијске учене критике, који је и остарио у одрицању историјских основа хришћанства. То је доктор Штраус, автор „Живота Исусова“, те автор нове књиге „О старој и новој вери“, у којој је, као што сам вели, изложио своју исповед, резултат свих својих учених истраживања и филозовских размишљања о Богу, природи и човеку. Онда, кад је он још млад био и писао свој „Живот Исусов“, он је још доста опрезно и са неким уважењем улазио у разбирање факата, освећених вековним вероваљем човештва; још се замишљено дотицао основних идеја, које леже у дубини веровања; у њему су се још чули остатци богопоштовања. Али сада, када он о Богу говори, његова реч, као да одјекује неком раздраженом мржњом против Бога, као противу штетне и лажне басне, која је извргула човечју мисао. Каже се „Јупитер се срди“.

Но одбацујући Бога, Штраус пада у чудно протурече, кад неће да напусти религиозан осећај. Он у себи признаје *потребу* тога осећаја, признаје и присуство религиозног осећаја. Но шта њему служи за предмет, шта може имати довољно моћи за то, да душом завлада и испуни је? Не лично божанство, кога нема, — одговара Штраус, — већ *васељена* (Universum), која је извор сваког добра и сваке силе, те најчистијег разума, који се закона држи. Ми *тражимо* за ту васељену, вели он, исти онај најсмиренији осећај, који је добар човек старе вере имао спрам свога Бога.

А шта је та васељена и да ли је у њој шта духовно? Одговарајући на то питање, Штраус се јавља као присталица *позитивне* филозофије и новијег материјализма. Учење Канта и Лапласа о искључивом раду механичких сила у планетној системи — он безусловно рашарује на

све животне појаве психичког живота, те дух човечји држи за резултат сложног рада једино материјалистичких и механичких сила. Душу у духовном смислу, Штраус не признаје. Природно је, што он с усхићењем следи Дарвиновој теорији о пореклу врста, не ограничавајући ту теорију само на појаве спољашњега света, но ширећи је слободно и фантастично на све врсте разних појава живота. Противречја и скокови у изводима ни мало га не буне. Сваку сумњу отклања он својом *новом вером*, вером у омиљену му хипотезу — која се по његову мишљењу никако не може сложити са бићем Бога. Ништа то не смета, што ово или оно опће мишљење (нпр. о произволном рађању) још није доказано. Не знамо, како баш и када — вели Штраус. — но оно ће за цело бити доказано. У проблему о човекову пореклу он не рони дубоко својом мишљу у она тешка питања о томе, како да се разјасни и у свезу са системом доведе — порекло умних сила, моралних идеја и естетичких појмова? Све разјашњује једна, управо магичка, реченица: *природни избор индивидуа*. Заиста, ако се у том фантастичком заносу омиљене теорије налази нова вера, то она није ништа друго до *нова сујевера*. Учење Дарвиново појавило се у врло згодно доба, као потпора проповедницима нове вере. Оно као да их је озарило новом светлошћу, као да им је донело задњи камен, који је још само требао, па да се дигне свод над целом системом. Ухвативши се за то учење многи су већ готови да прогласе или шта више већ и проглашују, да је стара вера сасвим разрушена и уништена. Са свих се страна журе, да примену начела, која је Дарвин извео, свима појавама друштвеног живота — и изводе из њих такове закључке, о којима, можда, није помишљао ни сам Дарвин. Школа, — као што се често догађа, хоће да обиђе свога учитеља и, на жалост брзо га проглашује за заостала. Међутим Дарвиново учење, само по себи, у сфери оних дата, из којих је оно изведено, једва да оправдава оне опасности по целину вере, које је све оно изазвало у многих њених ревнитеља. Система Галилејева, теорија Њутнова, нова открића у геологији — изазвала су у своје време још веће немире и опасности, но вера верујућих није од њих пострадала. Исто ће то бити најпосле и са учењем Дарвиновим. Уз то, данас се још то учење не може ни признати као утврђено у науци, и први ентузиазам, који је оно покренуло, почиње већ да слаби. У њега безусловно верују само *dii minorum gentium*. Напредни људи науке почињу већ да све више верују, е је то учење у битности само хипотеза, више или мање вероватна, али још не доказана довољним бројем дата; да се закључци, што их је генијални ученак извео из својих многобројних проматрања, у самој ствари показују као смела и оштроумна опћа својства оних појава, које је он приметно, али које још много места остављају недоумици и сумњи.

Но те закључке, подигнуте на степен неизменљиве истине, понавља већ маса, као verbum magistri, те су с једне стране, код правих борбљаваца либерализма постали предмет говора, док су с друге стране многим озбиљним умовима дали основ за множину нових умних комбинација. Ко данас не говори о Дарвину? Ко не спомиње речи: *природни избор, избор полова, борба за опстанак*? Па не само људе лакомислене, већ и људе заиста учене и озбиљне — принуђава Дарвиново учење да чине чудне скокове у суђењима и закључцима науке; принуђава их да исказују такове мисли, које се здравом, не предубеђеном суду, чине као фантазија или безумље. То се најчешће тада догађа, када хоће уз помоћ Дарвинова учења, да саграде и доврше систему таковог погледа на свет, у ком, не би остало места Божанству. И заиста Дарвиново је учење врло згодно као аргумената новог материјалистичког учења. По Дарвиновој мишљењу, човек је без икаквог основа присвојио себи и своме духу неки нарочити привилегирани положај у весељени; на основу тога он си уображава, да је једино он између свих животиња, под правим и личним руководством Божанства. То је заблуда, и заблуда штетна (the pernicious idea). Човек, као и свака друга животиња, није ништа друго,

до продукт постепеног и неограниченог развића природних облика живота. Ко год хоће, лако може извести одатле закључак, да, *дакле*, нема Бога, и нема бесмртне душе. Даље из учења Дарвинова следи, да се сви облици живога бића образују из вечног и непрестаног кретања материје, које изводи из једног облика други, с новим развићем и с новим оруђем за набављање потреба. Ко год хоће, лако одавде може извести такав закључак, да се у самој материји налази творачка моћ — а то је баш оно вечито кретање; да се у њему налази сва будућност природе и човечанства — да је способна к неограниченом прогресу и савршенству, и да с тога, није нужно тражити коначну творачку моћ, још и ван саме материје, исто као и промисао Створитељев о васељени и човеку. Савсим је појмљиво, да се такав извод слаже са укусом мисли, који одбацује Бога и верује у човечанство. Само је не појмљиво, како може здрав разум да верује у вечност материје, одбацујући њен основни и првобитни узрок, те да верује у то, да је кретање само по себи, — кретање ма чега, једним током — па ма и током вечног времена — кадро било да произведе све, што год си представља мило уображење. То је управо чудно.

Јадно ли ће доба бити, — ако га икад буде, — кад се удоми нови култ човечанства, што га данас проповедају. Личност човекова не ће у њему много значити; а нестаће тада и оних моралних преграда насиљу и самовласти, које још за сада постоје. У име доктрине, да се постигну уображене сврхе — усавршење *порода*, приносиће се на жртву најсвећенији интереси личне слободе, без икаквог зазора од савести; о савести, у осталом, неће бити ни говора при погледу који одриче и саму идеју савести. Наши реформатори, премда су и сами васпитани у кругу оних престава, појмова и осећања, која одричу, нису кадри да си представе ону страшну празнину, која ће моралним светом завладати, када из њега ти појмови изгнани буду. Ма каково да је убеђење данашњег законодавца, управитеља, ма које врсте данашње власти, — ипак се над њим диже, и ако не увек свесно, престава о човечјој личности, о таковој личноста, која се не може тако на мах угушити, као што се инсекти даве. Та престава има свој корен у вечном појму, да је у сваком човеку жива душа, једина и бесмртна, дакле, која има *безусловно биће*, које не може уништити никакова човечија моћ. Отуд и нема међу нама таквог злочинца и насилника, који се не би, у сред својих насиља, са неким страхопоштовањем обазирао на живу душу, коју он силом дави. Одузмите тај појам: — у шта ће се преобрнути наше законодавство, управа наша и наш друштвени живот? Поборници личне човечије слободе страшно се варају, кад у име те слободе примају и штите нови култ човечанства. —

На срећу, можемо се надати, да те нове хоризонте, за које нам вели хуманитарно учење, да ће се у будућности појавити, никад неће цело човечанство угледати, већ само неки људи, па и ти само на неко време. Шта би нам могли открити ти хоризонти нове вере и новог живота, — о томе можемо судити тек по неким изводима и политичким применама, на које нам с времена на време обраћају пажњу. Ево један пример такове примене Дарвинизма у сфери практичког законодавства. Има један особити чланак Дарвинов „О корисним по човечанство ограничавањима брачне везе.“ У самом почетку чланка разјашњава Дарвин како је једна од основних идеја Христианства — идеја о личној одговорности сваког човека за своју душу и о независности човека од других људи у духовној му сфери. Усљед тога држи се, да је човек у праву располагати, на своју одговорност, и својим телом. Та идеја и то право, по Дарвинову мишљењу треба да уступи акту новога закона, који је он открио — његовој тако званој еволуционој доктрини. Човек има право да слободно располаже својим телом, те и да си дозволи задовољавање телесних потреба само у толико, у колико се ово или оно слаже с нормалним развићем *здравог порода*. И тако према томе, како наука Дарвинизма буде из својих проматрања факата материјалног живота, изводила нове изводе и оне црте закона еволу-

ције, законодавство ће моћи, а и дужно ће бити да ограничи личну човекову слободу, па и у задовољавању његових органских потреба — — —

Ослањајући се на статистичка дата, сабрана у два, три учена дела о физиолошком утицају наследства на човечји организам, Дарвин тврди, да у Енглеској на сваки 500 људи долази по једна луда, да то лудило у већини случајева долази од наследне наклоности к њему, која се предаје браком и рађањем; те да се број појединих случајева лудила с временом множи у геометријској прогресији. И тако, породу човечјем прети страшно, неограничено раширење зла, против кога се морају предузети озбиљне мере. Тај закључак може се одобрити; но ствар је у томе, какве мере треба предузети. Дарвин, са своје тачке гледишта предлаже, да се до крајних граница ограничи у човештву слобода ступања у брак. „Нужно је, вели он, побољшати, оснажити физички организам у природи човечјој; у ту сврху треба да измислимо вештачко средство, које ће да *замене ослабеле моћи природног избора* (natural selection). Само уз такав услов могуће је прогрес у породу човечјем. Mens sana in corpore sano. *Успеси лечничке вештине* служе у овом случају *не на општу корист, већ на штету.* Нема сумње, да се у маси нашег цивилизованог друштва снизио ниво здравља до грозних размера, и да лечничка вештина, *подржавајући слабе организме*, само ће увећавати зло за *будућа поколења*. Нужно је, по Дарвинову мишљењу, *умањити број слабих, који долазе у конкурац са силнима у борби за опстанак.*“

А ево какова средства предлаже Дарвин законодавцу, да би се та сврха постигла. Све досадање законом признате сметње ступања у брак, вала да остану у снази. Уз то закон треба, *прво*, да призна као главан повод брака појаву неких болести код једног од супругâ. А какве су то болести? Дарвин приводи читаву номенклатуру разних болести, које се наслеђује; ту налазимо болести плућа, желуца, јетре, костобољу, скрофуле, ревматизам и т. д. тако да сваки супруг или супруга, који немају херкулско здравље морали би сваког часа стрепити за целину своје брачне везе, тим више, што би то раскидање услед болести било у свези са државним интересом, или боље рећи с интересом свега човештва. *Друго*, Дарвин предлаже да се уведе опћа система медецинског прегледа, како би се констатовале поменуте болести, по обрасцу у *Немачкој* примљене *системе прегледа за конштатоваље способности на војничку службу. Треће.* Дарвин предлаже, да се постави ово правило: нико не може ступити у брак, док не докаже, да му се никад у животу нису појавили знаци и својства лудила Но и то је мало. Он би још морао показати и *своје чисто родословље* (untainted pedigree), т. ј. морао би доказати, да његови родитељи, па шта више и даљни рођаци у правој и побочној лози, никад нису имали сличних знакова. Све је то нужно — вели Дарвин, стога, да би се у маси човештва знатно умножавала способност среће (capacity for happiness), с уништењем главне сметње среће, т. ј. болести.

Да ли се могу уводити такова ограничења? пита сам Дарвин, и одговара: глупост! Таква ограничења већ постаје у разним брачним законима. За доказ приводи он три странице примера из разних законодавства, по највише из варварских, спомињући нузгред Пруску, Сијам, Китај, Мадагаскар и острва с тунгузима. Њему се допада свака забрана ступању у брак и сваки повод разводу. На крају својих речи он се не задржава ни на најпростијем питању, које му се могло поставити: шта ће, па име, користити законите забране брака, када се не ће моћи задржати природно полно општење ван брака, на дакле, и рађање деце? Можда је то питање и пало на ум автору, али му се чинио као довољан одговор, приведени у том истом чланку пример у Јапану где се *проституција* не само трпи, већ је и држава потпомаже, са разлога, што се њоме задржава *претерано множење људи*...

Тако суди сам прворховни апостол дарвинизма! Очевидно је, да он за основни закон бића држи „*чување силних* а *истребљење слабих*“. И управо то правило хоће он, да подигне на *основни закон* за грађан-

ско друштво. Ето пример крајњег заноса једностраном идејом властитог проналаска. Осим ње — будући законодавац друштва не види и не признаје дакле, никаквих других мотива у животу и развићу осим физиолошких. Моралне мотиве он и не спомиње. Јаке и слабе организме сматра он као бројеве, апстрактне величине, с којима он математички оперира! Он си шта више, не задаје ни питање о томе: да ли ће силним преостати снаге, кад изгину сви слаби? Он неће да зна за ону сушту истину, да свака сила расте радом, окушавањем и вежбом, те да ти силни неће имати на чему да окушавају и повраћају своју снагу, када не буде више слабих, који траже помоћ и заштиту; да и најслабији, кад би у потпуном добру расли, могу да се оснаже, да добију снагу и буду кадри предати је другом поколењу. Најпосле, да ли ће и силни, који остану у природној борби, кадри бити, да послуже усавршењу народа, ако се моћ њихова буде подржавала механичким процесом на рачун слабих?

Пригодна проповијед,

изречена на св. Константина и Јелене о храму пркве у Уштици.

Љубезна браћо!

Као и сваке године, ево нас тако и данас овђе, у овом храму Божијем, да прослављамо у њем светитеље оне, којијем је храм овај посвећен: свете и равноапостолне цареве Константина и Јелену.

Другда смо се дану и празнику овом необично радовали и за њ се спремали; другда смо дан и празник овај славили у храму Божијем, ево овако као и данас: топлом молитвом, побожном и лијепом пјесмом црквеном, завјетом и поклоном матера цркви; а већ вани и у кућама својијем: веселјем и игром, пјесмом и пјеванком невином српском; топлијем и усрднијем дочеком пријатеља, знанаца и сродника својијех, који нас по старом обичају обилазаху на данашњи дан. А данас нас, ево, свијех суморна лица, заплакана и сузна ока у храму овом Божијем. Ево нас овђе, да учинимо и извршимо своју хришћанску дужност; да се помолимо Оцу свом небесном и препоручимо у велику милост Његову; да прославимо и Њега и светитеље данашње овијем прекраснијем пјесмама црквеним, а већ збора и весеља српског нашег старога — нема. Њега је однијела мутна и хладна ова вода, што но је однијела трудe, муку и зној наш овогодишњи, храну и хљебац насушни. Пак тако у место ведријех и веселијех лица, гледамо само тужна и суморна; умјесто весеља, пјевања и радоснијех поклича, слушамо само кукање, јадиковање и туговање.

Јест, љубезна браћо, Бог милостиви, послао је на нас велико искушење. Послао је на нас невремена, буре и непогоде; воде и поплаве, које нам отеше и отплавише земље и усјеве, поља и ливаде наше родне и плодне, нашу храну и брану. И тако ми стојимо данас скрштених руку, сломљене наде, ојађена срца и гледамо очајно у будућност.

Ну, застанимо мало, разаберимо се! Бог је послао на нас велико искушење, рекосмо, а ма промислимо мало и запитајмо се, да није наше разлога било? Божији су путеви неиспитани, истина је; ко може намјеру и вољу Његову да прозр'је и сазна? али су путеви и стазе наше знане нама, пак вратимо се чиском по њима мислимо и разгледајмо, да ли на њима нема што гођ, што је прст Божији против нас подигло. Да ли нијесмо, можда, заслужили казну и опомену ову? Јесмо, љубезна браћо, и ја мислим, е нема тога међу нама, који ће порећи, да је нијесмо заслужили. Заслужили смо је и као људи и хришћани и браћа и родитељи и старјешине. Или зар нијесмо? Јесмо ли Бога Господа свога љубили и поштовали, Бога се бојали; Богу се молили свагда; на Бога наде своје полагали? Како смо име Његово светили и поштовали? Како смо светили дане нељељне, — те дане Божије? Јесмо љубили и поштовали родитеље своје, који нас одхранише и на ноге подигоше; јесмо ли их у старости и немоћи њиховој неговали и бранили? Јесмо ли чували и штедјели туђ живот, туђе здравље, туђ образ, туђе поштење; туђе име и глас добри? Јесмо ли прости и чисти били грешнијех похота и жеља? Јесмо ли чували и штеђели туђу муку и имовину? Када смо припазили и причували туђе дијете, туђе блашче, туђу њиву, туђе поље као своје? Јесмо ли се икада радовали искрено туђем добру и напретку? Зар нас није мучила тада несретна завист? Зар се нијесмо веселили туђем злу,

туђој несрећи? Када смо помогли и руку пружили у злу и невољи брату своме, који је наше помоћи тражио? Нијесмо ли гледали и настојали, да га још дубље у несрећу увалимо; нијесмо ли се несрећом његовом срдали? Када смо пожалили сироче туђе и сиротињу његову? Јесмо ли коме добро учинили? Јесмо ли коме право мјерили, право судили, право чинили, право говорили? Јесмо ли били брату — брат, ближњему — ближњи, човјеку — човјек, или свакоме туђин, свакоме непријатељ, сваком злотвор? Јесмо ли цркву своју свету љубили и поштовали; гласа њезиног слушали? Гђе су нам свете наше старе, гђе постови наши? Зар нијесмо све погазили и презрели? Како смо ђецу своју, тај најдрагоценији дар Божији одхрањивали и уза њих пријањали? Шта учинисмо од њих? Не заслужујемо ли, дакле, казне Божије? Ох, метнимо руку на срце, љубезна браћо, пак признајмо грјехоту и кривицу своју! Признајмо, да смо Бога и Створитеља свога тешко увриједили; љубав његову безкрајну мржњом презиром и заборавом; милост и доброчинства, којијем нас од колијевке обасипа, злом и незахвалношћу вратили. Јест, грјешни смо, тешко смо грјешни, пак зар имамо онда и срца и образа; зар се можемо и смијемо чему бољем да надамо?

Господ нас је Бог казнио. Десницу Своју, милостиву и штедру, дигао је са нас, пак нас ево, гђе кукамо и прси бијемо; гђе очајавамо и здвајамо!

Али, и у овом нашем данашњем тешком и очајном положају, има још наде. Натмурено небо среће наше, прогањује зрачак давног сунашца Божијег. — А тај зрачак, — то је *покајање*. Јест, љубазна браћо, покајмо се, освијестимо се, пренимо се! Обратимо се опет Богу и Господу свом; будимо опет људи Божји! Чупајмо из врта нашег душевног коров и драч онај, што но је отео се и овладао њиме; што но је утушио све цвијеће Божије у њему. Јест, цвијеће Божије: и вјеру и љубав и наду хришћанску, и милосрђе и доброту, и благост и кротост, и правду и истину, и братство и слогу, и стид и поштење. Учимо се на ново у Бога свога вјеровати; Њега се бојати; Њему се молити; Њега љубити и поштовати; у Њега се поуздати. — Оживимо опет у срцу свом љубав ону свету и небесну, љубав братску, љубав спрам цијелог свијета Божијег. Оживимо стару слогу, старо братство, стару вјеру, старо поштење. Прионимо један уз другога, као права браћа и једна ђеца Божија. Недајмо срцу своме, да га растаче црв зависти и алобе, црв себичности и саможивости, што но је раздијелио данас брата од брата, пријатеља од пријатеља, човјека од човјека.

Прионимо један уз другог, а сви заједно уз Господа и Бога свога, своју свету цркву, свијем срцем, свом душом, свом снагом, свијем животом сноснијем, пак ће нас сунашце Божије љубави и милости опет огријати и донијети нам старе оне среће, старог добра, старог берићета, старог благослова Божијег. —

У Јасеновцу пред св. Константина и Јелену 1899.

Д. К.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

8. Осма заповед о блаженству.

У изрекама својим о блаженству Христос Спаситељ слика путеве за постизавање блаженства. Он у првим својим изрекама показује, какове су врлине потребне, да би наследили царство небеско. У двема последњим изрекама Христос говори о тешкоћама, које стоје на путу к блаженству, учи да у жудњи за блаженством морамо бити спремни, да подносимо на путу к блаженству лежеће тешкоће. **Блажени изгнани правде ради: ὅτι τῶν ἐστὶ βασιλεία οὐρανῶν** — *благо прогнанима правде ради, јер је њихово царство небеско* — говори Христос. Ето тешкоће на путу к блаженству. Они, који жуде за блаженством, морају бити спремни гоњењу за правду. То је — тешкоћа на путу к блаженству, но то је и средство за достигнуће блаженства. Кога дакле треба разумети под прогнанима *правде ради?* У чему се састоји подвиг њихов, ради кога се они удостојавају блаженства у царству небеском?

Понекада неки науку на себе гоњење ради своје кривице. Тако н. пр. неразумна, груба и неумерена ревност ма за какоими обичајима и навикама може узбунити умове и раздражити срце и изазвати гоњење. Упорна и неразумна жеља ма по коју цену бранити ма какову мисао, само зато, што је она своја, може

проузвести узбуну и изазвати гоњење. Разни неваљали поступци, разна по друштво штетна дела, као штетна за све, природно изазивају гоњења. Узроком сличних гоњења је непроимљеност, својевоља, грешност. Ако неко у таковом случају страда, то не значи страдати за правду. Тада страда без заслуге; страдања и гоњења тада му не дају учешћа у блаженству. Св. апостол Петар похваљује страдајуће, гоњене, но додаје: *само да не пострада који од вас као убица, или као крадљивац, или као злочинац, или као онај, који се меша у туђе послове: а ако ли као хришћанин, нека се не стиди, већ нека слави Бога у овом уделу.* (1. Петр. IV. 15.—16.)

Тумачећи речи Господње — *благо прогнанима правде ради* — св. Јован Златоусти говори, да овде треба разумети оне, које гоне „ради врлине, ради заштите других, ради побожности, јер правдом обично назива Он (т. ј. Христос) потпуну побожност душе.[1]) Правда је дакле вера Хришћанска и живот по заповестима Христовим. Значи, да они, који траже блаженства, морају бити спремни поднети гоњења ради добродетељног и побожног живота по учењу Христа Спаситеља. Није ли то зар чудновато? Та права вера, побожност, правда тако су благотворне за људе, оне уносе у друштво људско узајамну љубав и јединство, рађају у њему добре нраве, укоренују мир и поредак. Зашто дакле свет не љуби правду, зашто он гони побожност? *Сав свет лежи у злу* (1. Јов. V. 19.) и човек *заволео је... више злобу, него ли доброту, неправду, него ли истину да говори.* (Пс, LI. 5.) Таково је својство људи, оданих греху. У сваком човеку грешно *тело... жели против духа, а дух против тела; и ово се противи једно другоме.* (Гал. V. 17.) Но још је то боље приметити код човека, који живи по телу, који је одан чулности: њему је туђа врлина, њему је непојмљива побожност. *Телесни човек*, говори апостол, *не разуме, што је од Духа Божјега, јер му се чини лудост и не може да разуме.* (1. Кор. II. 14.) Човеку грешном према томе не допадају се они, који живе побожно и добродетељно. Врлина побожних служи као изобличење грешних, она их стешњава, боде им очи. Њима је тешко видети своје изобличитеље, они их мрзе. У својој самозаборавности и у своме слепилу они би желили, да би сви њима слични били и ишли истим раскршћима, по којима они сами журе пропасти. Људи добродетељни су за њих као нека препрека на њиховом путу, и они их нападају, гњету на све могуће начине, гоне. Прекрасно слика Премудри односај људи грешних према добродетељним. Послушајмо, како он о том говори. „Притеснимо бедника праведника — тако умују људи грешни — сила наша нека буде законом правде; јер се млитавост показује бескорисном. Спремимо ударце праведнику, јер нам је он на терет и противи се делима нашим, укорава нас за грехе против закона, и срамоти нас за грехе нашег васпитања; представља себе, као који има познавања о Богу и назива себе сином Господњим; он је пред нама изобличење наших помисли. Тешко нам је и гледати га, јер живот његов није подесан за живот других, и изврсни су путеви његови; он нас сматра мрскима и удаљује се од путева наших, као од нечистоће; уздижује коначе праведних и поносно назива Бога оном својим. Да видимо, јесу ли истините речи његове, и испитајмо какова ће бити судбина његова; ако је тај праведник син Божји, то ће га Бог заштитати и и избавити из руку непријатеља. Кушајмо га увредом и мученьем, да би сазнали смиреност његову и видели питомост његову; осудимо га на срамотну смрт, јер — по речима његовим — за њега ће се старати.“ (Прем. Сол. II. 10—20.) Тако су говорили и тако поступали грешни људи у време премудрога Соломона. И свагда, и пре и после, и некада и сада, али не љубе добре, развратни људи мрзе праведне, грешни гоне добродетељне. *А сви, који хоће побожно да живе у Христу Исусу, биће гоњени* — говори св. апостол Павле. (2. Тим III. 12). И заиста они, који желе добродетељно живети и вршити све у славу Божју, непрестано су изложени гоњењу. Доста је гдекад само хтети добро учинити, па да се искусе на хиљаду непријатности, да се сусретну на хиљаду препрека, да се виде побуњенима против себе све буре светске. Свет таки јавља своје незадовољство, ад рига своју злобу, све се оружа Ревност за добром сматраће као ревност не по разуму, човека добротељнога сматраће као да је мало помешан у памети. Ко проводи побожан живот, тога ће назвати назови-свецем, човеком заосталим, човеком ус-

[1]) Михаил: тум. св. део 1. стр 84. у рус.

ких погледа. Код кога се види хришћанско саучешће, код тога — рекли ће — може се приметити слабодушност, нервна раздраженост; ко чини милостињу, то је — рећи ће — глупа расејаност. Твоју јавну молитву назваће лицемерством; ти долазиш до молитвене радости, то је по мњењу света, — скоро лудост. И шта ти још све не говори пакост света, када види добродетељ и побожност! Зато се и догоди добродетељи, да слуша неимевања, окуси подбадања, трпи гоњења. Труди, и заслуге побожних и правдољубивих сретају се са ненажњом од стране неправде и неваљалства садашњега времена Они се лишавају справедљиве части, дужне наплате. И тако се свагда и у свему правда гони и прогони. На ове за правду гоњене и односе се речи Спасителеве: *благо прогнанима правде ради.*

Поднесећи гоњења за правду ми морамо обратити будну пажњу на оне осећаје, који се природно могу породити у срцу нашем у односају према нашим гонитељима. Потребно је на све могуће могуће начине препречити, да се не породи у срцу нашем не само мржња, освета, злоба, огорченост против гонитеља, него чак ни нерасположење према њима. Христос заповеда, не само да угушимо зле осећаје у односају према гонитељима и непријатељима, него да се спрам њих односимо свагда са добрим расположењем. *Молите се за оне, који вам чине непријике и гоне вас* — говори Он — *да будете синови Оца вашега који је на небесима* (Мат. V. 44.—45.) Но угушујући у себи сваки зли осећај према гонитељима, трпељиво подносећи њихове увреде и гоњења, не следи, да останемо свагда ћутљивима. Треба умети одлучни одговор дати о својој вери, о својој нади, да би се посрамило неваљалство. *Одговори безумнику према безумљу његову, да не мисли, да је мудар* — поучава Премудри. (Прич: XXVI. 5.) Зато се већином и множи неправда, зато и подиже дреко главу своју, што је мало озбиљчавају, што јој дају вољу, слободу. Напротив треба отворено и смело изказивати свету правду, а незакониту неправду треба изобличати, изобличити са кротошћу и трпљењем. Обвеза је хришћанина тежити, да би *одступио од неправде сваки, који спомиње име Господње.* (2. Тим. II. 19.) Тада ће правда царевати, како јој приличи, а неправда биће посрамљена и искорењена, и неће с бестидношћу високо подизати главу своју. Некада чак обвезе звања и положаја изискују, да се при виђењу неваљалства и неправде изобличе пороци и безакоња и објави истина. Тако су н. пр. пастири цркве дужни изобличити пороке стада; људи образовани и просвећени дужни указивати грубима и необразованима на њихове пороке, на њихове грубости и лажне појмове. То изискује дуг братске љубави, томе побуђују обвезе милосрђа. Ако ова изобличавања буду имала и врло мали успех, то не следи, да их прекратимо, не следи, да малакшемо у својој ерчаности за изобличењем неправде. *Кажем вам* — говори Христос народу — *да ће бити радост на небу за једнога грешника, који се каје.* (Лук. XV. 7.) Не треба се бојати и страшити, ако та изобличења изазову неблагодарност и чак мржњу, као што то често и бива. Већ ове непријатности морамо трпити ради свете правде. И шта су ове непријатности према оним утехама, које пружа правда. Када човек говори праведну и поступа по правди, у њега је савест чиста и мирна. Сви поштени и праведни људи свагда се односе према њему са уважењем. Но што је више свега — правда је пријатна самоме Богу. Обвезан да говори и дела правду, обвезан да трпи, ако је ради ње гоњен, хришћанин није дужан тражити да га гоне, није дужан намерно изазивати таково гоњење. Овакова ревност не би била по разуму, ревност не за похвалу и недостојна хришћанина. И Христос је шаљући ученике своје на проповед, заповедно им, да ако их гоне у једном граду, нека беже у други, а не да навлаче против себе гоњења. (Мат. X. 23.) Ето то су обвезе хришћанина, када га гоне за правду, када га прогоне ради добродетељи и побожности.

(Наставиће се.)

Епископи Вршачке Епархије.

Написао: **Митрофан Шевић**, архимандрит хоповски.

(Свршетак.)

Јосиф Рајачић. 1834—1842. Родио се у Лучанима у бившој огулинској регименти 20. јула 1785., од оца Луке свештеника и матере Василије. Крштено му име беше Илија.

Основну школу свршио је у родном месту своме, гимназијске науке у Карловци, а филозофију у Сегедину. У Бечу слушао неколико месеца науке на универзитету, па се након кратког времена врати кући.

По жељи владике горњокарловачког Мојсија Миковића покалуђери се 10. априла 1810. у манастиру Гомирју и том приликом добије име Јосиф.

Као гомирски јеромонах највише се бавио уз владику у Плашком и ту постао протосинђел.

Год. 1811. био је већ архимандрит гомирски.

Када је 1812. год. владика Мојсије Миковић у Беч позван био, администрирао је горњокарловачку дијецезу све до повратка владичиног, па и по његову повратку неко време још, с малим прекидањем до 1822. године. Од овога доба на позив епископа Јосифа Путника управљао је пакрачком епархијом (Милекер ibid. стр. 38).

Кад је 1817. год. Цар Франц I путовао Хрватском, тада болни епископ Мојсије Миковић изаше младога архимандрита Јосифа, да Цара на његову путу са епархијским клиром и народом по православним парохијама прича̂кује и поздравља, те је тиме пажњу царску на себе обратио био.

На предлог митрополита Стефана Стратимировића именује га Цар Франц I. за епископа далматинског, те 24. јуна 1829. буде посвећен за епископа далматинског у карловачкој саборној цркви, те свечано иншталован у Шибенику 6. октобра и. г.

Пошто је провео пет година у Далмацији, буде премештен 1834. године на епархију вршачку, којом је управљао све до свога ступања на престо митрополитски.

За архиепископа и митрополита карловачког именован царем Фердинандом V. дана 19. септембра (1. окт.) 1842.

Умро 1. (13.) дец. 1861. као архиепископ и митрополит карловачки и патријарх српски у Ср. Карловцима и 9. дек. свечано сахрањен у катедралној цркви карловачкој, код леве певнице.

Стефан Поповић. 1843—1849. Родом из Чакова у Банату. Отац му је био Јован намесник у Чакову а мати Јулијана рођ. Георгијевић, кћи Јована Георгијевића пароха панчевачког.

Беше питомац и протођакон епископа пакрачког Јосифа Путника.

Више је година пробавио као консисторијски бележник и професор богословије у Вршцу.

1834. децембра 4. као јеромонах и бивши професор у богословији вршачкој произведен за протосинђела у манастиру Крушедолу од епископа бачкога Стефана Станковића а по благослову митрополита Стратимировића.

Био је настојатељ манастира Ковиља, у бачкој епархији, и то као архимандрит од 1835—1839. год.

Год. 1839, лицем на св. Саву изабран је као архимандрит ковиљски од црквене општине новосадске за члана патроната српске гимназије новосадске.

У синеду 1838. год. изабран за епископа пакрачкога, и као такав Превишњом одлуком од 26. маја (7. јуна) 1839. и потврђен.

Год. 1839. септембра 17. посвећен за епископа пакрачког у саборној цркви карловачкој. Реч његова при посвећењу штампана је у Летопису књ. 49. стр. 27—35. На дан посвећења му поздрави га А. Ристић одушевљени поздравом и леном песмом.

Год. 1843. премештен на епархију вршачку превишњом одлуком краља Фердинанда V. од 3. фебруара 1843., те је 15. априла и. г. на светли четвртак држао свечани улазак у своју нову епархију. Иншталован за епископа вршачког крал. комесаром Јосифом Рудић, бачке међе врховним жупаном.

И као епископ пакрачки и као епископ вршачки имао је да се у својим епархијама бори против уније, те је имао тешких дана да издржи.

Али за њ најтежи дани наступише бурне 1848. до 1849. године. Владику Стефана жигосаше „мађаронством“, те је услед вике и хајке на њ много патио и препатио и тужно, као ваљда ни један епископ, свршио. Год. 1849. 8. (20.) јануара долази у Вршац сам патријарх Јосиф Рајачић, те му прво дело по доласку беше, да је владику Стефана лишио управе над вршачким владичанством, из узрока тога, што је владика Стефан нагињао и пријатељски се с Мађарима, и посла га у манастир Фенек.

Патријарх писмом својим од 14. јануара 1849. бр. 202. јавља вршачкој конзисторији, да је епископ Стефан лишен управе епархије вршачке и отправљен у манастир Фанек, док се ствар његова коначно не испита, те поставља за време ове суспензије његове архимандрита Патрикија Поповића за администратора, и позива конзисторију, да се од сада не спомиње више у цркви име епископа Стефана, већ патријарха Јосифа. А архимандрита хоповског

Патрикија Попескула пак извештава писмом својим од 19. јануара 1849. бр. 253., да је епископ вршачки Стефан ради политичких испленија интернират у ман. Фенек, где има остати док се не извиди његов преступ, те га позива, да се ода у Вршац и да прими епархијску управу.

Епископ Стефан после кратког боловања од тифуса умре 21. јуна 1849. у селу Бежанији; те земни му остаци пресени буду 22. јуна и. г. у манастир Фенек и сутра дан епископом пакрачким Стефаном Крагујевићем опојани и сахрањени у гробници црквеној.

Владика Стефан беше добричина и племенити човек, да су га и Пакрачани и Вршчани волели а нарочито Јован Поповић Стерија, који га у свом „Даворју“ лепо оплакао у песми под натписом: „Владика Стефан Поповић (6. јануара 1849·)“ и „Надгробије Стефану Поповићу, владици вршачком“.

Српско православни манастири епархије вршачке.

Написао: **Лука Поповић**, парох павчевачки.

Писати о постанку и историји српско православних манастира епархије ове, значило би, вратити се скоро петстолетној прошлости народа српског у крајевих ових, и по њој трагати, разбирати и испитивати постанак, основаоце и развитак манастира.

Посао овај, био би веома благодаран, али и по све мучан; ми се не би бојали муке и труда, кад би нам извори, са којих би си могли поцрпсти праве светлости у питању овом, на расположењу били. Али су ти извори, жали Боже, посве оскудни. Ако их је и било — а морало их је бити — они су понестали, чему се није чудити, кад проучимо историју оног земљишта, на ком су манастири ови постали и поникли.

Чести, велики и крвави ратови на земљишту равнога Баната, који је од 166 година стењао под силом и влашћу турском, немилице пустошен и разораван, нису поштедили ни ове свете задужбине, које у оваком добу нису могле напредовати, а још мање сачувати изворе и споменике, који би нам данас могли причати и казивати историју њихову, и дати нам светлости у расправљању питања овог.

Ослонити се с једне стране на само предање, које је прелазило с уста на уста; ослонити се на оно мало бележака и записа из старине о појединим манастирима, које бележиште и забележиште браћа манастирска, по сећању и памћењу, није и не може у овој ствари бити довољно. С друге стране, написати историју манастира и задовољити захтеве критичке историје, није на жалост могуће, јер не само у даљој прошлости, већ и у новијем времену, нисмо ми Срби сви и свуда били прожети свешћу и дужности, да према светињама свог историјског живота, историјских споменика и културних установа, водимо и бележимо, све важније моменте у животу народа нашег, нарочито наших манастира, некадањих огњишта верског и просветног нам живота. Шта више, на нашу црну жалост и не малу срамоту, онде, где су и постојали споменици, записи, књиге, утвари и разне старине, које са незнања и неразумевања, са нехата и немара, са оскудице пијетета, све је то или погубљено, уништено, забачено или разнето, те отишло или у непозвате руке појединца, или труне где год по епархијским архивама, до којих још није доспела вешта рука да их преврне, прелиста, проучи и обелодани.

Саме пак манастирске архиве нису нам у стању у питању овом дати светлости и бити у помоћи, јер су веома оскудне, те сем обичних ствари, записа и бележака административне и привредне природе. не пружају никог историјског градива.

Са оваке оскудице извора, није дакле могуће очекивати какву критичку историју наших епархијских манастира. Може бити, и дај Боже, да ће се временом наћи вештије перо и окретнија рука, која ће забележити у архиву наше епархије и потражити у њој све оно, што се односи на историју овоепархијских манастира, те дати бољег и свестранијег градива за оваку работу.

Ми се овом приликом морамо задовољити, већ према обиму ове књиге, за сад кратким историјским цртама и описом појединих манастира, на основу података, који су нам у овај мах при руци били.

Нема и не може бити сумње, да су овоепархијски манастири као и остали, споменици велике вере и големе љубави према св. православљу; сведоци великог пожртвовања народног, задужбине српске властеле, који су потпомагали подизање манастира, да у њима и око

њих, народ српски тражи и нађе склоништа и огњишта своме верском одушевљењу, просветном и народном напретку.

Ово епархијски манастири поникли су на земљишту и средини српског народа у оних крајевих, који пре *велике сеобе* народне, већ овде својим верским и народним животом битисаше.

Народно предање и песма народна прича и приписује подизање и грађење мало не свих српских манастира, како у старој отаџбини својој, тако и у новој, српским владаоцима. То исто предање казује, да су и овоепархијски манастири, задужбине српских владалаца. Колико је у овоме праве истине и вере, то је тешко определити, кад нам из оног доба, није при појединим манастирима остало никаквог важнијег писаног споменика, повластице, основног или дародавног писма, на основу којег би могли праву истину констатовати. Често се по неко предање, поред свег изгледа своје вредности, коси са испостављеном историјском истином, а често се по негде с врло мало разлике слаже и подудара са историјом.

Ако строгог историчару питање постанка и оснивача манастира не може бити равнодушно и све једно, ми држимо, поред свег респекта што смо га дужни одавати критичким историјским студијама, које на свом месту и свом пољу имају и имаће увек своје еминентне вредности и важности, — да народу нашем није шкодило а неће му ни у будуће шкодити, ако му се подржи досадања вера његова, о светим задужбинама ових и њихових оснивачима.

Било једно или друго, било да су манастири наши задужбине српских владаоца, или да су их наши калуђери по бегству од Турака 1526. године и доцније заједно с пожртвовањем народа српског подигли и зидали, они су од заманде, на све до данашњег дана, светли споменици наше прошлости, велике вере и пожртвовања; па поштујући те светиње, нека нам је мила и слатка вера њихова постанка.

Примедба. Ови податци о манастирима у вршачкој епархији, састављени су чисто по неким нашим домаћим изворима и нашем народном предању. Но автентичног материјала о манастирима имаде и у светским историчким записима, који нису овде разређени. Тако се знаде за светопретечки манастир Месић, да су га по свој прилици основали они православни калуђери, које је још под Стеваном I. краљем Угарске прогонила римска пропаганда из горње Угарске, одузев им тамошњи њихов светопретечки манастир, на што ти калуђери дођоше опамо у долну Угарску и основаше ту близу Вршца нов светопретечки манастир т. ј. Месић. (Види K. Fessler, Geschichte Ungarns, Leipzig 1815. I. 678.) А таквих автентичних података има и о другим манастирима. — Ми ово надимо на већ споменутог опширног меморандума епископа Емилијана Кенгелца од 1883. с том примедбом, да при будућем издању овог шематизма, на сваки начин ти автентични податци ваља да буду употребљени, јер онда ћемо тек да имамо сигуран преглед о прошлости наших манастира.

Епархијско бележништво.

Месић*)

Манастир Месић води име своје по имену потока Месића, који извире у планини и шуми манастирској под црним врхом, и протиче поред манастира као и поред вароши Вршца. По предању једних, манастир је овај, као и сви други манастири задужбина српских царева и деспота, који су овом манастиру нарочитим повластицама даровали земље, шуме, винограде и др. али се те повластице погубише са честог и тешког страдања од стране Турака, који су пустошили крајеве банатске док су у Банату господовали, а нарочито не штедиште манастире.

По предању пак других, манастирске браће и осталих становника банатских, свештеника и свештењака, прича се, да је неки монах именом Арсеније Богдановић, родом из Србије, дошавши из св. Горе Атонске из манастира Хиландара, по дозволи српских царева, подигао и основао Месић, а њега пак рукоположио је за свештеника св. Сава, и поставио га манастиру Месићу за игумана око 1225. године.

Када су Турци завладали Банатом, спалише и разорише манастир Месић; старију браћу манастирску погубише, млађу одведоше у ропство, а писмена, протоколе и привилегије нешто однесоше, а нешто спалише. Кад су Турци 1716. г. морали напустити Банат, насрнуше опет на манастир овај, спалише га; неке калуђере погубише, а неке собом одведоше. На скоро после овог догађаја дође јеромонах и постриженик манастира Крушедола, Мојсеј Стефановић, са још три брата и више монаха из других манастира, те помоћу милодара правосл. хришћана, обновише Месић, зданија покрише и тако рећи из основа га подигоше. Поменути јеромонах Мојсеј. 1743. г. пшао је у Русију да купи и проси милостињу, те је по повратку своме из Русије

*) Податке за најстарије доба преведосмо из књиге: Кратка повест о општежитељ. манастиру Месићу у тамишк. Банату од постанка му 1225—1797 г. Напечатана трошком благор. г. Димитрија од Аси-Марковића стапов. вршачког и сл. комитата темишварског асесора. У Будиму 1798. 19. страна, мале осмине, на црк. слов. језику.

донео манастиру књига, икона, св. утвари, литију па и писмену граматику царице Јелисавете, којом ова заветује, да ће годишње манастиру Месићу давати три стотине рубаља. Грамата се ова чувала у манастир. архиви, али ју је узео на прочитање и увиђење покојни епископ вршачки, Викентије Поповић, те је никад није манастиру повратио, и ако није у архиви манаст. Шишатовца, онда није могуће знати, где је и шта је с њоме.

Црква је манастирска средње величине, изнутра је живописана; обновљена је и украшена 1793. епископом вршачким, Јосифом Јовановићем Шакабентом трудом архимандрита некад. Мојсеја Василијевића и братства манастирског. Манастир нема никаквих старина ни писама, све је то пропало и нестало

При редукцији манастира године 1776—1777. беху два манастира у близини Месића — манастир Шемљуг и манастир мало Средиште, такође задужбине српских деспота — укинути. Добра манастира ових одузе кр. камара, а Месићу манастиру толико земље придода, колико се из она два манастира одузело.

Манастир Месић нема толико поседа, јер је кр. камара дату земљу одузела, а при премеравању манастирских земаља, знатно су границе сужене, а тиме је манастирско добро смањено.

Манастир Месић пострадао је 1788. г. од Турака последњи пут. Начеоници манастирски бивали су све до редакције игумани, а после редакције по народби царевој, бивали су начеоници архимандрити, и први беше Јован Фелдвари, родом и Ст. Андреје, затим Мојсеј Василијевић из Карловаца, па по том Викентије Љустина из Медака у Лици.

Храм је манастира: Рождество св. Јована Претече, или Иван-дан. Манастир је удаљен од Вршца $^3/_4$ сахата, и лежи у лепом положају предела. Оволико из старине по поменутој књижици, непознатог писца.

Братство:

Герасије Грујић јеромонах, рођ. у Павлишу 1869.; рукоположен 1898. од високопр. г. епископа Гаврила.

Викентије Вукосављевић, јерођакон и намесник. Рођ. у Загребу 1869. Свршио шест гимназ. разреда; рукоположен у Ср. Карловци 6. дец. 1895. од Њег. Светости патријарха Георгија.

Нектарије Аргировић, јерођакон, рођ. у Ст. Бечеју 1865. Свршио гимназију са испитом зрелости. Рукоположен у Вршцу на Спасовдан 1898, год. од Њег. Високопреосвећенства господина епископа Гаврила.

Искушеник: Коста Петровић, рођ. у Вршцу. Свршио монашку школу у ман. Опову 1. ђак.

(Свршиће се).

Дописи.

Д. Сечуј, 24. маја (5. јуна) 1899.

(Дочек Његова Високопреосвештенства, господина епископа будимског Лукијана Богдановића). Већ више од два месеца дана како се чује, да Његово Високопреосвештенство намерава да обиђе своју паству у питомој Барањи. У свакој општини међу народом српским, овладало је неко нестрпљење. По улицама, зборовима, свуда се само о томе говорило, хоће ли доћи владика? кад ће доћи? Боже хоће ли и код нас доћи?

Жељно ово очекивање, нестрпљење и бојазан народа српског, у овим крајевима оправдала је, јер у току шездесет и неколико година, многа су високопреосвећена господа Епископи намеравали паству своју походити, но намеру своју, ни један у делу нашао није, те није се чудити што и најстарији људи, којима је сада до осамдесет година, видеше епископа свога као школска дећа.

Што не учини у низу читавог једног полустолећа, ни један од Архијереја, учиниће наш добри Архипастир Лукијан, *и то већ у првој години узвишене Архијерејске службе своје.*

У Мохачу, где је седиште протопрезвитерата, отпочело је Његово Високопреосвештенство каноничну визитацију. По програму за дочек високог госта, који је сачињио приређивачки одбор мохачки, многим општинама је криво учињено, јер најближе општине као Д. Сечуј погубиће на вида — дочим је у нека места и двапут одлазио — што никако није требало учинити. Но хвала буди земаљском посланику нашем и вредном Србину високобл. г. Јагићу, што се у последњи час заузео, да Његово Високопреосвештенство посети и нашу негда славну и богату, сада милену и сиромашну општину, негда славно седиште патријаршије.

24. мај, тежатни дан, постаде за нас Сечујце најсвечанијим празником. Украшена св. црква и школа, окићени домови, подигнути славолуци, чекају високог госта. Преобучен народ, младеж на коњи и кола, лети у сусрет Архијереју своме, поздравља Га са речима: Добро нам дошао св. Владико. Старци и

дена, окупише се око свога младог свештеника и учитеља, у дворишту црквеном, да га ту поздраве и у св. храм отпрате.

У 6 сахата стиже Његово Високопреосвештенство, праћено многим коњаника и кола.

У пратњи високопреосвештеног господина Епископа били су високобл. г. Јагић посланик земаљски, г. Андрић председ. црквене општине мохачке, окруж. протопрезвитер, спарх. бележник, дворски ђакон, окруж. судац и др. Пред црквеним двориштем поздравио је високог госта, потпредседник црк. општине кратким говором; одушевљењу и клицању „Живео“ не беше краја. Примив часни крст од свештеника, уз појање храмовног тропара кренуо се високопреосвећени господин Епископ у св. храм; са једне и са друге стране у бело обучене девојке и младе бацале су по травом посуту путу пред високог госта цвеће, поздрављајући га са „Живео“ и „Добро нам дошао“. У свежом храму, окићеном зеленилом, после молитве, поздравио је високопреосвећеног Епископа млади свештеник г. А. Плештић, кратким, врло лепим и смишљеним говором.

Његово Високопреосвештенство, захвалио се на поздраву, и наговорило је народу врло лепу поуку. Оне бирање речи, којима он позива народ да пригрли св. цркву своју и школу, та два најсигурнија пристаништа, у којима слободи вере и народности наше никакве буре изнудити не могу, поучне речи те учиниле су врло велик утисак на присутну паству. А како је тек многи родитељ горко уздануо, када се окренуо младежи, те их опоменуће, да се клоне пијанства, бањчења, јер се тиме ружи здравље, помрачава ум, и да је пијанство извор свију зала.

После ове поучне, разумљиве пастирске поуке, ушао је високопреосвештени господин Епископ у св. олтар, где је све у најбољем реду напао, те похвалио младога свештеника. Из цркве, праћен васколиким народом, отишао је високопреосвећени господин Епископ у школу која је, окићена зеленилом, врло леп утисак учинила на све присутне, видећи да је школа свима потребним училима снабдевена, и пошто је сам испитивао децу, која су питањима удовољила, — похвално је трудољубивост и марљиви рад младог учитеља.

Изишав из школе, стао је на сред дворишта црквеног, испитујући благим погледом пуним љубави и достојанства, хоћеће ли уста народа, да чује шта га тиште, те да му ране види. Милина беше видети младог Архијереја окружена верно оданом му паством, како га пита за све, па га пита „јесте ли задовољни са свештеником?“ Сви као из једног грла и старо и младо повиче: „Задовољни смо, таког свештеника још нисмо имали.“ Његово Високопреосвештенство, задовољно овом најавом народа, која најава служи као најбоље сведочанство о владању и раду младог свештеника, рекло је још и ово: „Кад сте ви задовољни учините и ви, да и он буде задовољан, напаидајте му стан, повратите му незаконито присвојену земљу, то је жеља моја, а и заповест.“

У овом свечаном тренутку, са болом у души приметити морам, како се од свег друштва одвојио један „господар“, одборник и скупштинар на жалост, те се крије испред блага погледа и савета Архијереја свога, осећа да је крив, јер његовим ревносним заузимањем, кортешовањем и бунењем народа, — у коме послу га је помогао бивши учитељ (сад у миру), одузета је земља, коју су вредни грађани Сечујски из прилога св. цркви подарених, свештенику на уживање купили; исти „господар“ је управо и узрок са својих неколико „искрених пријатеља“, што иначе свесна општина, људи благе и поносне нарави, у току од осам година снима налозима претпостављених власти не удовољише.

Задовољан у цркви са свештеником, у школи са учитељем, сратно је високопреосвећени г. Епископ са пратњом својом у парохијски стан, у стару патрицијарашку резиденцију, која се у врло жалосном стању налази. Ту га је дочекао свештеник-домаћин, увео у просторије дома свога да се високи путник, од пута одмори, и за скромном постављеном софром поткрепи.

У 8¼ је вече кренуо се високопреосвећени г. Епископ са пратњом својом у Мохач, испраћен исто онако сјајно, љубављу стада свога, као и што дочекан беше, — испраћен, да настави пут, по коме га љубав према стаду носи, а љубав стада срета и прати.

Одушевљење је у народу неописано, на лицу сваког читати се може неко задовољство, на уста многих чуло се што нам не дође сн. Владика на дуже времена; старци и старице, сретне пресретне, са поносом гледаху у духовног вођу свога, мислећи у себи, кад те видимо млада и крепка, знамо да је крма св. цркве наше у сигурним рукама, а и олакшана та узданица народа нашег имаће после нас у Теби у тешким данима, данима искушења, браниоца и хранитеља свога, који му милостиви дати неће.

Његовом Високопреосвештенству желимо, да му преблаги Творац из извора превечне милости Своје подари здравља, да сретно и задовољно сврши апостолско путовање Своје.

—р—

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Саборски Одбор**) сазван је за 14. (26.) јуни ове год.

(**Седнице архидијецезалних епархијских власти,**) сазване у прошлој недељи, не могоше се одржати, јер не беше чланова на окупу.

(**Испит зрелости**) на Карловачкој гимназији држан је три дана. Од 19 приправљеник (14 редовних, 2 приватна и 3 екстернисте, од којих један није дошао ни на писмени, а она двојица на усмени испит приступили су испиту и полагали га њих 16, а положили су га њих 13, и то 5 с одликом, 8 добро, а 3 су упућени на поправа после два месеца. Са одликом су положили: Јован Васић родом из Поповаца, Димитрије Јагодић из Рајића, Милан Јаковљевић из Карловаца, Адам Прибићевић из Костојинце и Милан Хаџић из Новог Сада.

(**Хаџилук браће Сантовчана.**) Побожно расположење и стална преданост православљу, повела је ових дана повећу дружину наше браће из Сантова у светиње наше фрушкогорске. Прођоше кроз некадашњу „српску Атину“, преко чароног „венца“ па кроз Ириг стигоше у Раваницу на гроб светога Лазара, ту се причестише и душу оснажише светошћу православља, срце загрејаху љубављу за Србство, а тело од пута одморише. Отуда одоше и походише гроб цара Уроша у Јаску, па задужбине Хопово и Крушедол — свуда, на сваком кораку водила и пратила их је љубав њихова верна пратиоца и правога учитеља г. Илкића, а тако исто дочекивала и пратила их је љубав и гостољубље браће из српске. У уторак пред подне стигле су хаџије и у престоницу српских митрополита и патријараха, у престоницу своје поглавице, коју као добра деца истински љубе и поштују. По долеску држало се у саборној цркви благодарење. Богослужење је било свечано и ако се нико није припремао за то, јер се није знало кад ће доћи Сантовчани. На благодарењу служило је девет свештеника, а на кору су гимназијални одушевљено појали. На свршетку заговорио је г. прота Ј. Вучковић кратку и лепу беседу. Из цркве пређоше Сантовчани и остала публика у двор патријарашки, ту у свечаној дворани дочекала је нова паства са најразним најбољега поштовања својега архипастира. Млади и одушевљени вођа и учитељ Сантовчана изађе пред Сантовчане и кратко, а лепо и одрешито поздрави Његову Светост у име нове пастве, која је са свога побожнога пута дошла и у Карловце, да се поклони, ода достојно поштовање, и на знак љубави целива св. десницу своје милоте архипастиру, који се много стара и љуби нову паству, и уједно да пожеле, да Бог поживи Његову Светост дуго, на корист и славу свете цркве и народа. Ина поздрава заори се одушевљено поздрав из грла Сантовчана и остале публике: Живео! Његова Светост је очинском речи одговорила на поздрав. Радује се, да и својим очима види пред собом љубазну му паству, похваљује им ревност и побожно дело, да су се кренули да походе св. српске задужбине; утврђује их у вери у коју својевољно пређоше, препоручује да се клоне оних, који их заводе и обећава и даље да ће се бринути за њихове потребе. Када је Његова Светост завршила реч, стуни са престола и пређе невином детенцету, које је држала мати Сантовкиња у наручју и помилује га нежно, а Сантовчани редом приступаху руци Његове Светости целивајући му. После тога разгледаху хаџије патријарашку палату, а по том угошћена у двору крчу се са својим частитим учитељем г. Илкићем преко Новог Сада својим домовима. —и.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 69 1—3

На упражњену парохију I. разреда у Батајници. Компетенти пропросне своје молбенице имају надлежним путем архид. конзисторији до конца месеца јуна по ст. о. г. поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 70 1—3

На упражњену парохију V. разреда у Мањелосу расписује се стечај с тим, да компетенти своје пропросно инструјпране молбенице архидијецезалној конзисторији до конца месеца јуна по ст. надлежним путем поднети имају.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Ад. 22. маја (4. Јуна). 63 2—3

СТЕЧАЈ.

На *српској православној вероисповедној школи у Новом Св. Ивану*, са којим је местом скопчана ова плата: 800 круна (400 фор.) у готовом новцу; 80 кр. (40 фор.) за поуторну школу; 50 круна (25 фор.) за воњење пера у одборским и скупштинским седницама, како школским, тако црквеним, два јутра оране земље, на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 40 фор. аренде.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и деци у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само *они, који су сомборску преparандију* свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се *јако у обзир узети*.

Рок стечају је 11. (23.) јула о. г. када ће се и избор обавити.

У Новом Св. Ивану 21. маја 1899.

Председништво.

Бр. 593. Е. К. 52 ex 1890. 66 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Блињи, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Бр. 407. Е. К. 54. ex 1898. 67 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Машвину, у протопрезвитерату плашчанском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије. држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Бр. 430. Е. К. 55. ex 1899. 68 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Бузети, протопрезвитерата кирнско-глинског,

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Ад бр. К. 214/213. ex 1899. 60 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Драгутина Дарабуца из Јакова против супруге му Марије рођ. Барачков, сада непозната боравишта — овим се позива супруга Марија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично престати или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Архидијецезална Конзисторија

ОГЛАС. 65 1—1

Дана 13. (25.) јуна о. г. одржаваће се у 2 сата по подне у просторији срп. црквене општине у Бешки усмена дражба ради издавања под закуп 160 јутара оранице земље на 6 година.

Дражбоватељи имаду пре дражбе положити у руке председника 5% жалобину.

Досталац има положити 10% јамчевина увјети могу се сваки дан код председништва. Увидити.

Из сједнице срп. црквене општине у Бешки, дне 16. (28.) маја 1899.

Председник:
Васа Баор

Перовођа:
Петар Крстић

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 24.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

САБЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 13. јуна 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарах српски, презвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је свршеног богослова Милана Протића рукоположити дана 6. јуна о. г. за ђакона, а дана 7. јуна за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Црква.*

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: Рад. М. Грујић.

II.

Нигде се тако јасно, као у цркви, не осећа разлика међу друштвеним духом и хармонијом англо-саског и н. пр., руског народа. У енглеској цркви силније но игде раја се код руса ова мисао: много је овде лепог, но ипак — како ми је мило, што сам се родио и живим у Русији. Код нас у цркви можеш заборавити све сталишке и друштвене разлике, решити се светског положаја, те се потпуно изједначити с народним збором, пред лицем Бога. Наша је црква већим делом и подигнута народним новцем, тако да не можеш разликовати дукат од гроша; у сваком случају наша је црква дело народа и народна својина. Отуд нам је она двоструко драга, што улазећи у њу и последњи просјак осећа исто онако као и први велможа, да је то *његова* црква. Црква је једино место (каква срећа што имамо таково место!), где нико неће ни последњег сиротана у ритама запитати: Зашто си дошао овамо, и ко си ти? где богаташ неће моћи сиротану рећи: твоје место није поред мене, већ озада.

Но уђите тамо у цркву, па погледајте збор црквени. Он је побожан, он је, можда, и свечан, али то је збор лёди и џентлмена, од којих свака особа има своје место, које специјално њему припада, а људи богати и у свом крају знатни — имају засебна и искићена места, управо ложе. Може ли се том приликом уздржати човек од мисли, да је ту црквени збор само промена облика друштвеног збора и да у њему имају места сами у друштву т. з. *уцвијећени људи?*

* В. 16. бр. о. л., од ове год. — Ур.

Сви се може из својих књига, чо како је сваком у руци његова књига, то је јасно, да свако жели да буде и пред Богом — сам за себе, не губећи своју индивидуалност. Веле још, да се за ових 20—30 година у том погледу догодила знатна промена; места, на име, у цркви нису преграђена чврстом преградом, те им је приступ сада слободнији, но што је пре био; а пре, особито у провинцији, и места у црквама удешавана су с особитим засторима, да би се господар сваког места могао *мирно* молити с потпуном преданошћу, па да га ни сусед при том не буни! Како се јасно одражава у том црквеном распореду — историја тамошњег феудалног друштва, па и сама историја тамошње црквене реформе! Nobility и genty чине све и све за собом воде с тога, што је све у њиховим рукама те све себи привлаче, па и право на место у цркви, које се мора купити. И само *свећенослужење* — право је извесне врсте, које се даје по цену. Пасторска места, с правом на извесан доходак или издржавање из касе, састављају у Енглеској припадност баштинског права, *патронатства*, а избор на извесно место спада у надлежност или неких господара дотичне земље, или круне, но не толико због моћи државног, колико феудалног владалачког права. Отуд и пастор, који је независно од народа постављен, те од њега ни у погледу издржавања не зависи, јавља се у сред народа као кнез с више постављен. Пре свега црквена се дужност сматра као привилегија (preferment) и достојанство; а стид је и рећи: то достојанство служи као предмет за гадну трговину. Места главних свећеника (incumbents) могу се продати по извесну цену, одмерену по капитализацији дохотка, исто тако, као што се дају повереничка, бележничка, трговачких агената и др. слична места. У омиљеном енглеском листу, у засебном одељку објава о т. з. preferments, нађи ћете чигав низ предлога, да се купи ово или оно свећеничко место, па се опису дохоци. Хвали се место са његових удобности за живот, описује се кућа, положај места, означује се доходак и износи цена с напоменом, да је садашњи *incumbent* стар толико и толико година, те, сигурно, не ће још дуго користити се својим положајем. Ради преговора упућује се да се има обратити овде ил' онде У Лондону, шта више, излазе нарочите новине („The Church preferment registrar“) с потанким описивањем доходака и угодности свакога места, ради знања и равнања оних, који желе да га по извесну цену купе.

Веле, да је с политичког гледишта врло добро, кад се свако право, лично или друштвено, задобије борбом. Може бити свако друго право, само никако не право на друштвену молитву у цркви. Није ништа чудне, што се друштвена савест не може да задовољи таковим црквеним устројством, и ако је Енглеска — та покрајина, где је установљена државна црква, та класичка покрајина ученог богословља и диспутација о вери, — од времена реформације постала покрајином дезентира сваке врсте. Религиозна и молитвена потреба у народној маси, не налазећи за себе места и задовољства у подигнутој цркви почела је да тражи излаза у слободним автономним црквеним зборовима и у разноврсним сектама. Дељење црквеног обреда овде је претерано разнолико већ међу становницима најнезнатнијег местанцета. Сама установљена црква дели се на три странке, а припадници сваке те странке (т. з. Високе, Ниске и Широке цркве) имају обично своју цркву и не иду у тућу. Тако у малом селу, где нема више од 500 људи сталних насељеника, постоје често но три англиканске цркве, а осим тога, три цркве методиста, трију разних група, које се разликују у неким врло финим и каприсним ситницама, па већ не оне међу собом. Посебна је црква за првобитне или Веслејеве методисте, за тим за конгрегационисте, па за тако зване библијске хришћане. Последњи су управо методисте, но пре неколико година одељише се само за то, што држе, противно осталима, да ожењени не могу заузети звање црквених *евангелиста*. Ето колико црква — богатих, дивних и великих цркава има у једном селу! Све те секте и скупови одликују се неким особинама у вероучењу, каткада врло финим

и каприсним, па и сасвим грубим; али поред догматичких разлика, код свих се истиче једна и иста тежња к слободној народној цркви, те су многи међу њима проникнути страшном мржњом спрам установљене цркве и њених служитеља. Осим појединих секата у самој установљеној цркви створила се већ од давнине многобројна странка у име слободног црквеног опћења — free church movement. Поједини људи и извесна друштва употребљују своја средства да простом народу пруже могућност учествовања у богослужењу: с тога се граде посебне цркве или изнајмљују засебна места, театри, сараи, дворане и т. д. Сав тај покрет произвео је већ осетљиву реакцију у обичајима саме установљене цркве, побудивши је да већма рашири своја врата. Но није ли то чудно и страшно, да се овде тек борбом добија оно, што је код нас од увек слободно као ваздух, којим дишемо?

Како се и код нас у Русији често већ чују чудне речи о нашој цркви из уста оних људи, који неко време проживеше на западу, читаху стране књиге, те радо суде по туђим речима, или просто од људи наивних, који се заносе идеалном преставом — крај суште реалности. Ти људи не могу да се нахвале англиканске или германске цркве и англиканског свећенства, док напротив нашу цркву и наше свећенство силно осуђују. Ако им је веровати, — тамо је све живи рад, а код нас страшно мртвило, грубост и сан. Тамо су дела, а код нас гола обредност и нерад. Није никаково чудо, што многи тако говоре. Људи обично човека по оделу цене. Веле: по уму прате; али да би ум упознали и дух осетили, треба много посматрати и мишљу порадити, а по оделу није тешко судити. Саставиш себи у напред готов утисак, па при њему и останеш.

Уз то има много људи, којима је прва ствар, прво и коначно решење утисак — спољашњи добар изглед, манири, умешност, чистота, респектабилитет. У томе, заиста има нешто, чему би се у Енглеској цркви радовали, док у нашој баш због тога каткад тугују. Тешко да ко није чуо каково светско, а каткад на жалост и духовно лице, које је неко време на западу провело, где ватрено хвали тамошњу црквену простоту а осуђује нашу рођену „*због недозрелости*“.

Грозно је слушати такове речи, као што је грозно гледати сина, када проживевши у одличном помодном кругу, усред све финоће престоничког живота, враћа се у село, где је негда своје детињство провео, те с презирањем гледа њему просте и грубе обичаје своје рођене породице.

По природи својој, ми смо за чудо склони, да се заносимо за лепим обликом, организацијом, спољашњом конструкцијом сваке ствари. Отуд и наша страст подражавању и пренашању на наше земљиште оних установâ и облика, који нас на западу заносе својом спољашњом хармонијом. Но ми при томе обично заборављамо или се врло касно сетимо, да је *преком потребом* изазван сваки облик, који се историјски образовао, у историји из историјских услова порастао, те је дакле логички извод из прошлога. Нико не може своју историју ни променути ни обићи; а сама историја са свим њеним појавама, раденицима сложеним облицима друштвеног бића, производ је народног *духа*, као што је и историја сваког посебног човека у битности својој производ духа, који у њему живи. Исто се то може рећи и о облицима црквеног устројства. У сваком облику има његов властити основ, на ком је он израсао; често не видећи тај основ преваримо се у облику, но кад би га видели, то се други пут не би ни промишљали, да ли да готов облик одбацимо при свој његовој хармоничности, већ би радије остали при свом старом и грубом облику — док наш властити духовни живот не изведе за нас свој облик. Дух, ето шта је битно у свакој установи, ето шта треба чувати више свега од погрешака и мешања.

Наша је црква од искони имала и свагда чува значај народне цркве, као и дух љубави и безразличног опћења. Вером се наш народ још и данас држи поред неприлика и невоља, те ако га шта може подржати, оснажити и обновити у даљој историји, то је вера и то само црквена вера. Говоре нам, да је наш народ незналица своје вере,

препун сујеверс, те да страда од гадних и порочних навика; да је наше свештенство грубо, неуко, нерадино, понижено, те да врло слаб утицај има на народ. Све је то додуше у многом оправдано, но то су све — *не битне*, већ случајне и привремене појаве. Оне зависе од многих услова — а пре свега од услова економичких и политичких, с изменом којих и те појаве пре или после изменуће се. А шта је битно? Шта припада духу? Љубав народа спрам цркве, слободно сазнање потпуног општења у цркви, појам о цркви као општој својини и општем збору, потпуно уништење сталешке разлике у цркви и општење народа са служитељима цркве, који су из народа поникли, те се од њега не деле ни животним бићем ни врлинама, *ни самим недостатцима*, с народом стоје и падају. Ето таково је поље на ком може да порасте много добрих плодова, ако се ради дубље, брижљи се не толико о *побољшању бића*, колико о *побољшању духа*, не толико о томе *да не би броју цркава пресао потребе*, колико о томе, *да не би потреба цркве остала не задовољена*. Да ли да са завишћу чезнемо за таковом црквом и свештенством као што чусмо да је протестанска црква и њени пастири?

Сачувај нас Боже тога, да наши пастири постану чиновници, над народом постављени, — његови кнезови.

Размишљајући дубље о животу долазимо до тога закључка, да је за сваког човека на путу његовог духовног развића, најдрагоценије и најнужније — да сачува у себи неповређено просто природно чуство човечјег односаја к људима, правду и слободу духовне преставе и покрета. То је — неприкосновени капитал духовне природе, којим се душа чува и обезбеђује од деловања разних *званичних* облика и вештачких теорија, који и неприметно трују просто морално чуство. Како су нам у многом односају штетни ти облици и теорије, оне могу прививши се души, да са свим изврну и униште у њој просте и здраве преставе и осећања, да спутају појам о правди и неправди, да подгризу и сам корен из ког изниче здрав човек у духовном односају спрам света и људи. Ето шта је битно, и ето шта ми тако често убијамо у себи због са свим непотребних облика, који нас обмањују. Колико је због тога код нас пропало људи и установа, који се грешним развићем грозно пагрдише, — а међу тим у црквеној установи за нас је од највеће важности баш тај корен. Не дај Боже, да га и код нас кадгод подгризе рђаво постављена црквена реформа.

(Наставиће се).

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак).

Христос Спаситељ назива оне, који су гоњени и прогоњени за правду, блаженима. *Благо прогнаним правде ради* — говори Он. Но какво блаженство може бити у гоњењу, у прогонству? Није ли боље, није ли вернije назвати то — бригом, несрећом, невољом? Да, заиста гоњење, прогнанство — није блаженство, него невоља, но само за оне, који немајући наде на Бога, падају под тежином гоњења, која се на њих сруше. Трпећи гоњење, не треба пасти у чаму или у очајање. Нека се на путу к добродетељи и побожности сретају разне препреке, непријатности од стране грешних људи, — уздањем на помоћ Божју треба подржати у себи храброст духа. Ако у навесним тренутцима природа наша страда и стење под тежином, то и тада не треба изгубити храбрости: молитва и нада на Бога даће тада нових сила. Ми не бисмо били достојни Бога, кад би нас страх пред препрекама и тешкоћама заустављао, да напустимо дело Његово. Ако наше добре мисли и жеље сретају неодољиве препреке ради свога остварења, ако труди наши остају бесплодни, ако наше добре намере добро не испадају, то не треба пасти духом, треба мислити и надати се, да ће нам Бог може бити даровати друго благо за нас корисније, помоћи нам, да извршимо друго добро дело, које служи на славу Његову. Уједно не следи, да престанемо чинити добро, него треба продужити жртвовање Богу својим трудима, својим здрављем, и чак — ако је потребно — животом. Ако су гоњења за правду и врло тешка, и тада не треба да паднемо у бојазан и малодушност, него и тада треба да нам она

увеличају топлоту за вршење добра, и тада треба да укрепе нашу храброст против свију искушења и промена. Чим храбрије подноси ко сва гоњења и све увреде за правду, тим више дарује му Господ своје благодатне силе, која усељује у душу мир и радост чак и посред тешких гоњења и прогонстава. *И ко може вама наудити,* — говори св. апостол Петар — *ако узидете за добрим? Но ако и страдаше праведе ради, блажени сте; али страха њихова не бојте се, нити се плашите.* (1. Петр. III. 13.—14.) Ако се ми, трпећи гоњења за правду, не бојимо никаквих тешкоћа, нисмо малодушни усред подвига трпења, него на против непрестано се уздамо у Бога, то нам се ни само гоњење неће показати као несрећа и невоља.

Допуштајући гоњења на побожне и добродетељне, Бог им ништа друго не жели, него једино добро. Тим гоњењима Он њих куша, чисти, осветљује. Он им даје прилике за заслугу, пошто се они услед гоњења налазе у непрестаној пажњи и у непрестаном бдењу над самима собом. За њих је чак корисно, што на њих устају непријатељи, — осећај опасности, којој су они изврнути. спречава их, да падну у лењост, која би их могла погубити. Напротив непрестано бдење над собом побуђује их, да свагда ходе путем правде. Тим начином гоњења за правду, сама по себи горка, добротворна бивају за гоњенога: он се чисти у њима, као злато у топионици, и постаје достојнији у очима Божјим. *Праведника су душе у руци Божјој,* — *говори премудри,* — *и неке их се дошаки мука . . . Јер ако пред лицем људским и приме муку, нада је њихова бесмртношћу испуњена: и они у малом оштећени, великим доброчинствима биће награђени, јер их је Бог искушао и нашао их достојнима Себе. Као злато у топионици искушао их је и као жртвени прима их. И у време њихове посете засијаће.* (Прем. III. 1, 4.—6.) И тако гоњени за правду блажени су још и зато, што гоњења њих чисте и уносе у њих унутрашња духовна блага.

Особито су блажени прогнани за правду по оној високој награди, која им је обећана за њихов трудни подвиг. *Њихово је царство небесно* — говори о њима Христос Спаситељ. Овде се у овом животу људи правољубиви, поштени, добродетељни гоне и прогоне, но за то се за сва лишавања и за све невоље њима обећава наследство царства небескога. *Кроз многе невоље ваља нам ући у царство Божје,* учио је ученике своје св. апостол Павле. (Дел. ап. XIV. 22.) Тврдо уздање у славу Божју већ и овде тако рећи отвара улазак у царство небеско и даје унапред кушање будућих блага. Тешње сједињујући нас с Богом, гоњења дају да осетљиво осећамо присуство Божје. Ово искрено опћење с Богом као да савршено набавља од тежине невоља и служи као у место стицања Њега и наслеђивања Његовим блаженством. *Многе невоље имају праведни, али их од свију избавља Господ* — говори Псалмопевац. (Пс. XXXIII. 20.) *Свако гоњење* — учи апостол — *у ово време не чини се да је радости, него жалости; али после даће миран плод правде онима, који су научени њиме.* (Јевр. XII. 11.) Гоњења и невоље, усељујући овде само предосећање блаженства царства небеског, у оном животу стичу нам право на жељено наследство у становима Оца свога небеснога. „Не тужите браћо, гоњени од земаљскога, поучава св. Григорије Ниски. Преселивши се одовуд настанићемо се у царским дворовима на небу“.*)

Правда је свагда гоњена. У историји старога и новога Завета налазимо много примера, како су људи грешни гонили добродетељне и побожне. Примери ти дају нам образац трпељивог поднашања свију гоњења и прогонстава за правду. Мрзио је неваљали Каин праведнога брата свога Авеља, гонио га ради побожности, и не одазвавши се гласу његове кротости и братске љубави, чак и убио га. (Бит. IV. 2.—10.) Дивљи Исак мрзио је кроткога брата свог Јакова и дуго га времена гонио, грозећи му се убиством. (— XXV. 27. и д.) Неправедни синови Јаковљеви мрзили су брата свог, праведнога Јосифа; они су на све могуће начине зло смишљали на њега и вребали га, напослетку тајно га продали у Египат, силом га удалили и изагнали из очевог наследства. (— XXXVII. 4, 8, 11, 18. до 29.) Мрзио је неваљали Саул кроткога Давида; ни кротост, ни смиреност, ни трпељиво поднашање увреда нису могли победити ову мржњу, — до саме смрти своје Саул је гонио Давида, посижући на живот његов. (1. Цар.

*) О блажен. У руск. стр. 477.

XVIII. 9—12, 21.—28. и д.) Јудеји су мрзили велике избранике Божје, пророке, који су изобличавали њихов безаконн живот, поучавали их, именом Божјим тражили поправак, и грозили се праведним судом Божјим; једне су од њих били, друге каменьем побили, треће убили, уопће на све могуће начине гонили и прогонили. *Јер су тако прогонили пророке, који су били пре вас* — говори Христос ученицима својим. (Мат. V 12.) Св. претеча и крститељ Јован за изобличење Ирода због грешнога живота са женом братовљевом претрпео је затвор у тамници, а затим и смрт. (— XIV. 3—11.) Св. апостол Павле, набрајајући разне видове гоњења за правду у старом Завету, говори: *Други . . . избијени бише, не примивши избављења, да добију боље васкрсење; а други ругање и ране подмесоше, па још и окове и тамнице; каменьем побијени бише, претрвени бише, искушани бише, од мача помреше, идоше у овчијим и козјим кожама, у сиромашњи, у невољи, у срамоти; они, којих не беше достојан свет, по пустињама потуцаху се и по горама, и по пећинама, и по провалијама земаљским.* (Јевр. XI. 35—38.) Тако су били гоњени праведни у старом Завету У новом Завету гоњења за правду продужила су се и умножила. Сам Христос Спаситељ служи најузвишенијим примером поднашања гоњења за правду. Чисти и безгрешни, Он је чистоћом својом, својом праведношћу изобличио неваљалство и пороке савремених Му Јудеја. А некада је и отворено изобличио Он грехе и преступке. И како су Га мрзили зато они, којих су се боље од свију тицала ова изобличавања, — књижевници и фарисеји? И колико и каквих увреда, подсмеха, каквих гоњења, прогонства Он није претрпео! *Ако мене изгнаше, и вас ће изгнати* — рекао је Христос ученицима својим. (Јов. XV. 20.) Како су гонили и прогонили Христа, божанственога Учитеља, тако су имали претрпети гоњења и апостоли, ученици Његови. Тако је заиста и било. Ево шта говори св. апостол Павле о свима ученицима Христовим: *на гледање смо били свету и људима* — говори он. *До овога часа и гладујемо и жеднимо, и голотињу, и страдамо, и потуцамо се; . . . погрђују нас, гоне нас, куде на нас, били смо као смеће свету, до коме сви газе до сада.* (1. Кор. IV. 9, 11—13.) Пророштво Христово испунило се и испуњује се непрестано и до данашњега времена у цркви Христовој. Ево неколико примера из каснијега времена. Св. Атанасије Велики, архиепископ александријски, знаменити отац цркве у IV. в., био је изложен целога живота своја непрестаним гоњењима. Још у чину ђакона препирао се он са аријанцима на првом васељенском сабору, и навукао на себе мржњу непријатеља истине. Поставши архиепископом александријским, св. Атанасије постојано се подвизавао против јереси Аријеве, и изврнуо се безбројним опасностима од стране непријатеља цркве, који су тражили чак и живот његов. После по године, како је био изабран за епископа александријског, светитељ је услед тужбе непријатеља, позван био од императора Константина на сабор. Св. Атанасије је изобличио потврду и довео противнике своје у забуну. Не гледећи инак на то, император обманут измишљотинама, послао је побожног светитеља у заточење, у град Трир. Ово прво заточење завршило се после годину дана мањим. Други пут св. Атанасије осуђен од аријанаца на помесним саборима, сам је бежао у пустињу египатску. После полугодишњег отсуства светитељ се вратио својој пастви. Но наскоро је био оклеветан од незнабожаца пред императором Јулијаном — отпадником, и поново је био принуђен, да се бегством спасе. Тек после смрти неваљалога императора повратио се св. Атанасије у Александрију. Но после осам месеци, када је ступио на престо аријанац Валент, светитељ је поново бежао из Александрије. Он се сакрио у гробу оца свога и пробавио тамо 4. месеца, док му напослетку Валент, убеђен неодступним молбама и претњама александријанаца, није дозволио, да се повратн. Тако је св. Атанасије био изложен непрестаним гоњењима. Од 46. год. свог епископовања провео је он пуних 20 год. у заточењу. (Мин. 18 јан.) Борба његова са аријанцима, гоњења, којима је он био изложен од њихове стране, непоколебива храброст, којом је он подносно све клевете, прогонства и гоњења, — све то чини њега великим обрасцем гоњења за правду. Ево и другог узвишеног примера — великога оца цркве св. Јована Златоустог. Св. Јован, као презвитер антиохијски, по вољи императора Аркадија био је узведен на архиепископски

престо у Цариграду. Ревност његова у изобличавању порока и заблуда подигла му је многе непријатеље. У својим поукама, пуним силе и красноречитости, он је строго изобличио у његово време владајуће пороке, и за та праведна изобличавања морао је много да страда. Царица Евдокија била је жена грешна и изобличавања светитељева примала је за личну увреду. Она га је омрзла и тражила средства, да га погуби. Наскоро по жељи царичиној светитељ је заиста био осуђен на прогонство. Но народна побуна поводом осуде љубљеног пастира и изненадни земљотрес побудили су царицу, да одмах поврати св. Јована натраг. Па ипак није дуго после тога он светитељевао. Нова његова изобличавања са црквене катедре ужасно су раздражила Евдокију и св. Јован одлучно је био осуђен на заточење. Њега су у почетку послали у град Никеју, а за тим повели у једно удаљено местанце Кукуз у Арменији. Заповеђено је било, да после две године пошаљу св. Јована још даље. Светитеља су вукли, не давши му одахнути на сунчаној жези. Но он није стигао у место свога прогонства. После тромесечног мучног путовања у малом граду Команима, свети трудбеник био је познан Оцем небеским вечноме покоју. (Мин. 13. нов.) Тако је овај велики светитељ не само био прогнан ради правде; него и у прогонству трпио непрестана гоњења. Примери сећу ових и многих још других угодника Божјих могу нас охрабрити и окрепити у подвигу гоњења за правду. Шта су наша страдања у сравњењу са њиховим страдањима? И каковим трпљењем, каковом храброшћу, каковом љубављу према Богу и каковом надом на Њега подносили су они страдања!

И тако *благо прогнанима правде ради, јер је њихово царство небеско.* Бог допушта, да би ми у току целога живота подносили искушења, да ми би овде трпили гоњења и прогонства за правду. Горка су та страдања и тешка, но не требамо заборавити ни утехе у њима. Ево земаљска утеха: *заборависте утеху — коју вам говори као синовима: сине мој, не пуштај у немар карања Господња, нити губи воље, кад те Он покара. Јер кога љуби Господ, онога и кара; а бије сваког сина, којега прима. Ако трпите карање, као синовима показује вам се Бог* (Јевр. XII. 5.—6. 7.) Ево и небеске утехе: *уска су врата и тесан пут што воде у живот* — говори Христос. (Мат. VII. 14.) Тај је пут изабраника Божјих, који их води небу. Да би имали и ову и ону утеху, да би их осетили у себи, треба само имати тврду наду на Бога, и нада се неће осрамотити. (Рим. V. 5.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Јут Станкић** парох.

На питање ово могући је двојаки одговор: јесте или није.

Ако — није, т. ј. ако онај хлеб „благословом“ Христовим није био претворен у истинито тело; и, ако оно вино „хвалом“ Христовом није било претворено у истиниту крв Христову, тако да Христос није могао ни смео рећи: „ово је тело моје и ово је крв моја“: онда је Христос — говорећи ипак својим ученицима: „ово је тело моје, и ово је крв моја“ — лагао, своје ученике варао!!

(О Христе Исусе, сине Божји, Створитељу свега „видљивога и невидљивога“, Господару бестелесних сила, Спаситељу људски и Боже мој, Ти божанска, Ти вечна „Истино“! — опрости ми милостиво, што Те — и нехотице, а противу воље и уверења свога, ја и само слабом речју и лаким пером — градим лажом и варалицом; управо што са Твојим великим и светим именом спојих две, Тебе и Твоје узвишености и светиње недостојне речи! Но не градим Те лажом ја, не убраја Те међу варалице моја мила мајка, црква православна: него Те лажом граде — „верни“, баш они, који широм бела света, а на сва уста трубе, да само они славе Оца Твога небеског, да само они за Тебе живе и мру, да се једино они држе строго Твојих речи, Твоје науке; међу варалице Те убрајају све оне верске заједнице, које гневно устају и жестоко кидишу на Твоју св. невесту, цркву православну, јер Ти је она — тобоже — неверном постала, те изврнула Твоју свету реч, изопачила Твоју божанску науку, па су те верске заједнице — божемраде, да твоју неверну невесту са пута блуда у верност Твоју приведу?)

Држим, да ће сви, па и „верни“ самном заједно ужаснути се и згрозити од горњега закључка, тога грднога греха, тога грешнога богохуства. А да би тај грех, то богохуство

избегли не преостаје нам ништа друго, него да на горње питање одговоримо са — јесте т. ј. Христос је својим „благословом“ претворио хлеб у истинито своје тело, а вино је својом „хвалом“ претворио у истиниту крв своју, тако да је он говорећи ученицима својима: „ово је тело моје . . . ово је крв моја“ само истину говорио, те су апостоли доиста јели тело и пили крв Христову.

Дошли смо, дакле, до тога уверења, да су апостоли под видом леба и вина јели истинито тело и пили праву крв Христову, а не тек само слику и прилику тела и крви Христове.

Полазећи даље ставићемо друго питање: је ли за човеково спасење нужно да једе истинито тело и није праву крв Христову? или је зар за његово спасење доста и довољно, да он једе слику тела Христова — прости хлебац, и пије само прилику крви Христове — обично вино?

И на ово питање могући је двојаки одговор: јесте или није.

Ако — јесте, т. ј. ако је за човеково спасење нужно, да он једе истинито тело и праву крв Христову, јер му сама слика и прилика тела и крви Христове, прости лебац и обично вино, ништа користило и помагало не би: није ли онда и одвише јасно, да су сви хришћани после апостола, дакле да смо дужни и ми данас јести истинито тело и пити праву крв Христову, те да ми и дан-дањи једући видљиви хлеб и пијући видљиво вино у самој ствари једемо истинито тело, и пијемо саму крв Христову?

А ако није, т. ј. ако за човеково спасење није нужно, да он једе истинито тело и пије праву крв Христову, јер му је ради спасења доста и довољно, да једе само прост хлебац и пије обично вино, као слику и прилику тела и крви Христове: онда је опет питање: зашто је Христос давао својим ученицима, да једу истинито тело и пију праву крв Његову? и каква је то била голема невоља, да Христос претвара прост хлебац у своје истинито тело, и обично вино у праву крв своју, кад је могао и без тога бити, кад су се апостоли могли спасти једући прост хлеб и пијући обично вино, као слику и прилику тела и крви Христове?

Апостоли Христови, да би се спасти могли морају да једу истинито тело и пију крв Христову: а ми можемо да се спасемо и самом сликом и приликом тела и крви Христове: простим хлебом и обичним вином?!! Или смо зар ми од апостола бољи, виши, чистији, савршенији?!! — Или се зар нама не да и дати не може само истинито тело и права крв Христова, него тек само слика и прилика тела и крви Христове за то, што смо ми од апостола гори, нижи, грешнији, несавршенији?

Но шта вели Христос? „Заиста, заиста вам кажем: ако не једете тела сина човечијега и не пијете крви његове, не ћете имати живота у себи.“ (Јов. 6., 53.)

Што овде прво приметити треба јесте то, да Христос овим речима јасно исказује и засведочава, да који год не једе тела и не пије крви сина човечијега „не ће имати живота у себи“; — друго треба знати, да је Христос ово рекао Јудејима, оним истим Јудејима, који ће га касније на смрт осудити, на крст разапети, те који ће дакле — ако се покају и зажеле спасти се — не само морати, него и моћи јести тело и пити крв Христову. А ако су могли јести тело и пити крв Христову ти и такови Јудеји; зашто да онда не би могли јести тело и пити крв Христову — ми, који смо, истина, велики и тешки грешници, али бар Христа на смрт осудили, на крст разапели нисмо, и који смо се због својих грехова срдачно покајали?

А да су и стари хришћани, који су живели у време апостола, а после Христа, морали, па и могли и смели јести истинито тело и пити праву крв Христову; те да они под видом хлеба и вина нису јели и пили само слику и прилику тела и крви Христове, него само истинито тело и праву крв Христову, сведочи св. апостол Павле. Он није био у броју дванаесторице, он није био на тајној вечери, он није на тој вечери заједно са ученицима Христовим јео тело и пио крв Христову; шта више он је цркву Христову жестоко гонио, он је Христове ученике и привржене немилице злостављао и мучио: па ипак, када се покајао, када је у Христа заверовао, када је науку Христову примио и у цркву Христову ушао — а он се не јада и не тужи, што се пре Христу обратио није, онда, када је још Христос на земљи био, међу људима живео, те да је са ученицима Христовим на тајној вечери био, како би и он тела и крви

Христове окусити могао, Јесте, он због тога не тужи, не плаче, јер зна, да је он и онда, на толико година после тајне вечере, онда, када Христа већ више није на земљи и међу људима било, могао јести истинито тело и пити праву крв Христову. — Па не да је тек сами св. апостол Павле јео тело и пио крв Христову, него су то чинили и чинити могли и други верни, други чланови цркве Христове; и баш за то, даје св. апостол Павле упутство хришћанима свога времена, а преко њих и хришћанима свију времена, како треба приступати хлебу и чаши, па вели: „Чаша благослова, коју благосиљамо није ли заједница крви Христове? Хлеб, који ломимо, није ли заједница тела Христова? (I. Кор. 10., 16.) па за то: „који недостојно једе овај хлеб или пије чашу Господњу, крив је телу и крви Господњој. Али човек да испитује себе, па онда од хлеба да једе и од чаше да пије; јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући тела Господњега“. (11., 27.—29.) Св. апостол Павле дакле види и гледа у „хлебу и чаши“, односно у вину, које је у чаши, не тек прост хлебац и обично вино, него „заједницу тела и крви Господње“, другим речима само „тело и крв Господњу, те прети „судом“ свакоме ономе који би недостојно јео хлеб и пио чашу“, јер тај не би „разликовао тела Господњега“, т. ј. не би „разликовао чашу благослова“ од обичне чаше, односно „благословљено“ вино од обичнога, које иначе при столу или у весељу употребљавамо! нити би „разликовао хлеб“, који се — после „благослова“ — „ломи“ од простога хлеба, који нам је сваки дан на столу, и којега при јелу употребљавамо, те би тако био „крив телу и крви Господњој“ —

А да су и хришћани, који су живели у времену после апостола, у евхаристичном, благословеном хлебу и вину видели и гледали не тек само прости хлеб и обично вино, као слику и прилику тела и крви Христове, него баш само истинито тело и праву крв Христову, то сведоче св. оци, пастири и учитељи првих времена цркве Христове; тако св. Јован Златоусти, у молитви својој, која се пред причешћивањем чита, вели: „Још верујем, да је ово само пречисто тело твоје, и (да) је ово сама часна крв твоја“.

Но не само поједини св. оци, него и читави њихови скупови, читави сабори пастира и учитеља првих векова цркве Христове једнодушно и једногласно признају и исповедају, да се у св. тајни причешћа под видом хлеба и вина даје и прима само истинито тело и права крв Христова; тако картагински, или боље хипонски помесни сабор, који је држан још 393. године у своме једноме правилу вели: „У светилишту ништа нека се не приноси осим тела и крви Господње . . . то јест, осим хлеба и вина, с водом помешана. (Правила с тумачењима“ — II. стр. 170.) А васељенски т. зв. „трулски“ сабор, који је одржан 691. г., и на ком беше 227 св. отаца, у своме 101. правилу каже: „Божанствени апостол високим гласом назива тело и храмом Христовим човека, који је створен по слици Божјој. А пошто се човек удостојно Спасительним страдањем небеског достојанства, да једе и пије Христа, и тиме је постављен над сваким другим чувственим створом и у свему је напуњен вечноме животу, посвећујући душу и тело своје кроз учествовање у божанственој благодати; ради тога, који хоће, да у време литургије прими пречисто тело и да једно с њим кроз причешће постане, мора да склони руке у облику крста, и тако да приступа, и да прима опћење благодати“. (Исто — I. стр. 17. и 592.)

Да су стари Хришћани, у времену после апостола, веровали, да они у св. причешћу под видом хлеба и вина, једу истинито тело и пију праву крв Христову, о томе сведоче не тек сами ти хришћани, него то потврђују и засведочавају и њихови непријатељи, незнабошци. Дознавши да хришћани једу тело и пију крв, њихови непријатељи, незнабошци држали су и веровали, да хришћани на својим скуповима кољу своју малену децу, те једу њихово тело и пију њихову крв; и разуме се, да су незнабошци хришћане због тога гонили, као људе опасне по опстанак људског друштва и чистоћу нарavствености. („Црквена историја“ — у рукопису.) — Наравно да су хришћане од таковог кривог схваћања и разумевања св. тајне причешћа, као и од таковог грдног и гнусног злочина бранили њихови, хришћански писци, т. зв. апологети.

Да су стари хришћани, који су живели после апостола, у евхаристичном хлебу и вину не само видели и гледали, него да су баш и требали видети и гледати само истинито тело

и праву крв Христову, а не тек прости хлеб и обично вино, као слику и прилику тела и крви Христове — сведоче и саме речи Христове, којима је св. тајну причешћа установио. Христос вели: „ово је тело моје... ово је крв моја.“

Сад: ако је Христос хтео и желео, да његови ученици примајући хлеб и вино, а слушајући речи учитеља свога: „ово је тело моје.., ово је крв моја“ — не мисле и мислити не могу на његово истинито тело и праву крв, него да хлеб и вино приме, те једу и пију само као слику и прилику тела и крви његове: онда је Христос требао мало боље пазити на своје речи, те изабрати и употребити мало јасније изразе и згоднији облик; те рекли од прилике овако: „узмите једите овај хлеб, који ће вам бити за или место тела мога“, и опет: „узмите чашу ову, и пијте из ње ово вино, које ће вам бити за, или место крви моје.“ Међу тим Христос тако не рече, већ — као што чусмо и видесмо — вели јасно и одређено; „ово је тело моје.., ово је крв моја“.

(Наставиће се.)

Мисли о проповедништву.

Шта би рекли о зидару, који не би видео разлике између палате, код које су делови добро уређени те чине једну целину по плану, и између гомиле малих кућа, које не представљају праве целине, ма да једна до друге стоје? Да ли има тек онда права јединства, кад му се не може ништа одузети, а да се битно не унакази. Прави ред влада само тамо, где се ни један део не сме променити, а да се целина не ослаби, не потавни или поремети. Ред је најдрагоценији производ духа. Кад је у говору спојен ред, правилно суђење, снага и ватра, онда је тај говор потпун. Фенелон.

*

Нико не напредује у истини боље од онога који увиди, да у божественим стварима још увек много преостаје да се учи ма колико да је учио. Ко себи уобрази да је постигао сврху, тај не налази што је тражио, већ подлеже у истраживању. Св. Лав. Велики.

*

Проповедник мора са грешницима поступати као са сленцима, који су зашли на не знају куд им ваља поћи: не треба их туђи ни на њих се љутити, него их са сажаљењем за руку узети и на пут извести.

Св. Дионисије Ареопагита.

*

Ако хоћеш људе да учиш, мораш им говорити снисходљиво и поверљиво (submisse). Ако си рад да им улијеш љубав према истини, мораш им говорити благо и умерено (temperate). Да се људи окану својих страсти и за нама пођу, морамо им говорити узвишено и ватрено (granditer). Китњасти се изрази морају зато употребити, што се људи просто изложеним истинама ретко задовољавају. Храбар војник, који паше златом и сребром искићен мач, употребљава га у рату зато, што је добар за бој, а не што је тако скупоцен.

Бл. Августин.

Дописи.

Мађ. Боја, 30. маја.

Ових дана је Мађар-Боја дочекала ретку радост. После пуних 80 година доживела је сретни дан, да види свог Архипастира у средини својој. Све се живо ужурбало и потекло на сусрет милом свом Оцу духовном, да прими Његов благослов; и мало и велико пливало је у неописаној радости. Било је управо дивота погледати чилу Србадију у красном народном оделу, где се таласа према граници хатара. Кад је стигао жељени гост, Његово Високопреосвештенство, господин Епископ *Лукијан Богдановић*, све су се жеље у једну спојиле, све су мисли једно исто изражавале, а томе је свему дао израза г. бележник Тот Вилим и општински повереник Јефта Кућанчанин, својим срдачним и једрим говорима. Шта смо осећали, како смо управо радошћу опијени били, кад је Његово Високопреосвештенство очински проговорило на поздраве оне — то само ми знамо, то се само осећати даје, али не у перо метнути! Уз пуцањ праштја и бурно клицање обрадованог народа допратио је поздрав звона високог госта у само место, где су поџурила кола испод величанствених славолука на два места. Пред црквеним вратима поздравила је једна девојчица Његово Високопреосвештенство и предала Му киту цвећа — најлепши символ различних наших осећаја радости и весеља. У цркву се једва могло ући, јер се слегло цело место без разлике

вере, и напунило је душком, ишчекивајући очински благослов и мудре речи утехе. Кад је месни парох свршио сугубу јектенију поздравио је Високопреосвећеног овим речима:

„Ваше Високопреосвештенство добри Архипастиру!

Свако место дочека овда онда радост своју, свако место доживи у животу своме и таких тренутака, кад се живот његов већма заталаса, кад струје радоснице прекину монотоно његово куцање, кад се миље и бујност слатких осећаја затрепери у њему, као оно бајно жмиркање даничина заранка, и цело место прелији нека чаробна свечаност и нека неописана радост. Таких је дана мало, али су они забележени златним словима у сећању тога места, у срцу тих мештана.

Знао сам ја то добро, па хвала драгом Богу дочекали смо и ми радосних данâ у овом месту, потресао је и наше груди буктави пламен радости — али данашња наша радост као да баца оне прве у засенак. Ево св. Храма нашег, где још из даљине допрати веселим звуцима милог нам госта, заборавивши на тугу за умрлом децом својом и претворивши јецање својих звона у радосно клицање и срдачно поздрављање, преливајући и брег и долу слатким мелодијама сребрних звукова својих! Ево радосног смејутка у свачијем оку — на свачијем лицу: ево свачије се груди таласају сретним неким узбуђењем!

Да, добри Архипастиру, радостан је ово за нас дан; мио је ово тренутак нашег живота! Или зар да не буду деца весела и радосна, кад угледају свога духовног оца, где долази, да их очинским својим благословом и мудрим зборм усреће? Зар да не будемо раздрагани, кад можемо пољубити св. десницу, којом нас управљаш и држиш на путу спасења? Зар да небудемо радосни кад видимо у средини својој Христова заменика на земљи?! Зар да се не обрадује стадо свом пастиру, што га заклања од свију невоља и отиснутих стрела лукавога?

Давно је то било, кад се ово место исто овако радосно и сретно осећало гледајући у средини својој Архипастира; давно велим, јер је од то доба прошло преко 80 година. Велики је то број, који је собом у прошлост дубоку однео многу нашу наду, затрпао многу нашу срећу и несрећу, па са собом понео многог нашег брата са жељом можда у срцу, да дочека овакн сретни дан, какав ево ми дочекасмо. А ми бејасмо сретни, да не понесемо са собом под земљу таку жељу, него ево Тебе, Преосвећени и мили Архипастиру наш, видимо жива и здрава у средини својој, па за то смо тако радосни; а Ти си и заслужио да Те тако радосно примамо, јер си пастир добри, који љубиш духовно стадо своје; на њиси жалио труда, да обиђеш и овај скромни кутић; ниси жалио, јер је љубав твоја већа од незгода свију; ниси се устезао, јер си се зажелео и ове духовне деце своје; није Те смео терет брига и огромност послâ, јер знадеш да су Те жељна деца твоја. Твоја је брига за нас јача од телесних снага Твојих.

Па чиме да Ти наградимо то? Чиме да докажемо, да смо достојни љубави Твоје? Чиме да покажемо да Те љубимо као оца свог? На какав начин да се одужимо за трудове Твоје?

Да Ти златом наградимо то? Ал Ти нећеш злата, јер си слуга Онога, који није од овога света; нећеш злата, јер су златни трудови твоји. Да ти оплетемо лавор венац?! Ал ни тога нећеш, јер су овенчана дела твоја, и јер ишчекиваш венац од Онога, који све даде и даје. На чиме ћемо Те наградити? Да Ти вишемо славу и хвалу? Ал ни тога нећеш, јер знадеш, да ни Онај, Који Те посла на службу, не тражаше хвале од овога света, а ни ми нисмо као она деца, из чијих је уста хвалу обрао Онај, Који Те за заменика послао. Ал ми Ти ипак не можемо остати дужни, јер би нас синовско срце болело. Па чиме ћемо, кад ништа од овога света нећеш? Или зар смо ми збиља тако сиромашни, да неможемо наградити милог нам госта, који се толико брине за нас? Не, не, права деца таког духовног оца, као што си Ти, врли Архипастиру наш, не могу бити тако сиромашни, јер си Ти богат, јер су твоје ризнице пуне непроцењног блага. Прими од нас као награду за труд свој плод рукосада свога — прими љубав нашу. Узми за успомену на овај кутић винограда Господњег — а дâла богохранime дијецезе своје овај чисти кристал радости и весеља нашег; нека Те прате жеље наше на твом путу, да Те Бог драги у здрављу уздржи још дуго година; понеси и уверење, да се душе наше на крилима љубави сирам Тебе уздижу к Оцу небеском и

ту пред престолом Његовим клече и за Тебе се моле.

Предајући себе и поверену ми паству Твом Архипастирском благослову и молитвама, кличемо Ти из дна срца: Добро нам дошао миљи госте и врли Архипастиру наш и живео нам још много и дуго. Живео!“

Његово Високопреосвештенство је на то дивном и дубоког смисла поуком ставило на срце хришћанима све оно, што им је светиња највеће била и биће, Србима све оно, чим се Срби поноси и диче, парохијанима је препоручило бригу о напретку црквеном, љубави међусобној и братској помоћи. Затим је разгледао св. цркву, и њене припадности.

Благословивши народ и препоручивши га заштити Свевишњега отишао је за тим високи гост у други расадник истине и морала — у школу. Ту је по примеру Онога, Који Га је послао на узвишену службу призвао к себи децу, испитивао их и поучио, а народу у аманет оставио да не запуштају умну ову лучу и мезимце своје.

У вече је дошао високи гост код г. пароха, где је особито лепо и срдачно дочекан и ту провео вече у друштву најотменијих мештана. Сутра дан је исто онако свечано био отпраћен пут Шиклоша, као што је био дочекан. Пуцање прангија, брујање звона и бурно живео! сливо се у урнебес, који се разлегао и онда, кад је Његово Високопреосвештенство било измакло нашем видокругу. И. Б.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**На дан Св. Духова**) служена је у саборној цркви Карловачкој архијерејска литургија, под началством Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*, уз асистенцију впречасног г. архимандрита *Митрофана Шевића* и десеторице осталих свештеника.

(**Школски Одбор епархије темишварске**) одржао је 3. (15.) јуна своју шесту овогодишњу редовну седницу под председништвом високопреосвештеног господина епископа *Никанора* и решио је међу осталима ове предмете. Наређује се истицање држ. застава на школ. зграде 11. априла 18. и 20. августа по новом. — Наређује се да школе арадске жупаније поднесу жуп. упр. одбору податке о учит. дотацијама. — Извештиће се, вис. мин., зашто удовици Г. Н. није досуђено уживање мужеве плате пола године после смрти његове. — Поднеће се всл. Ш. С. ради циркулирања код осталих епарх. власти нар. мин. жуп. упр. одборима о начину како да се респектује 85. § Шк. Уредбе од 1872. — Позваће се општине у С.-К. у Р.-К. у Н. у С.-К. у П.-С. и у Ч. да отклоне недостатке на школама, које је пријавило држ. шк. надзорништво и констатовао и еп. шк. реф. — Наслаће се истрага у Ф. ради утишања непрестане свађе између А. С. и М. С. — Известиће се полит. власт да пријављени становници из С. П. немају права тражити комуналне школе и пошто исти таке пркос терају, казниће се. — Опомениће се Ш. Т. уч. у С. А. да пажљивији буде у свом понашању. — Узето је на знање, да је школа у Н.-Л. сасвим у ред доведена. — Уништен је избор А. П. и М. Т. у Т.-К. за шк. одборнике. — Поднеће се всл. Ш. С. уток ц. о. у Б. у ствари путног трошка уч. Б. Ст. тако у В. у ств. награде на нофт. школу. — Одредила се комисија за Д. да се испита зашто неће да надзиру квинквенал. — Примљено је на знање да ће се за школу у С. скоро други лик ктитора Г. Д. П. набавити. — Упозориће се држ. шк. надзорништва на 2 алин. 123. § Шк. Уредбе. — Упозориће се упр. одбор жуп. Ч. да се издата опомена не може односити и на српске верошк. шк. у Б. — Исходиће се декрети за Св. Ми. Б. и Д. М. у К., П. Л. у В. П. И. за С. Н., С. Ш. и Д. Ј. у Т. С. М., К. Ђ. из Р., М. С. у Н. Не дозвољава се М-ма спајање школа. — Подељен је допуст Ј. П. из Н. ради полагања учит. испита. — Примљено је на знање привр. распод. у К. учињено услед смрти уч. Д. Д. — Наредиће се егзекут. утеривање шк. прираза у С. Ч. — Тужиће се конв. уч. Ф. Г. у В.-К. надлежној власти. — Изнађене су и враћене сведоџбе Н. Ј. у Н С И. — Упућена је на уредно исплаћивање уч. плате С. Ц. — Одређена је истрага ради уређења односаја у П. — Одбијена је молба С Ч. у Д ради путног трошка. — Позвата је на најзашњење Н. Л. у погледу огрева уч. — Позвати су М ради исплате дужне станарине С. Ж. — Досуђен је путни трошак на еп. уч. збор Ј. Б-ој у Т. Х. — Потврђен је избор М. С. у И. — Пренето је кроз седницу на 30 коч. списа, које је забацио био Ј. П. реф. — Примљен је на знање извештај реф. Ђ. П. који је за ова 2 месеца у свему посетио 55 школа, и примљени предлози: да се упозори држ. надзорништво у В. Б. на нам наставни план, да се умоли всл. Ш. С. ради зготовљења словенских штица, итд.

(Епархијски школски одбор бачки) имао је 3. (15.) јуна о. г. своју седницу под председништвом преч. г. Анатолија Јанковића архим. и мандатара, у којој су на знање узети министарски отписи, којима су препоручена за набавку некоја дела. — Препоручена је свима шк. одборима „Хришћанска књижица“ која излази у Загребу у Српској Штампарији, за набавку као дар школској деци о испитима. — Извештено је држ. школ. надзорништво, да је месни школ. одбор у Ст. Палањи поднео списак уписане деце у школу. — зам. епарх. школ. референта поднео је оштирани и исцрпан извештај о прегледаним школама, и учињена су према томе извештају сходна наређења, да се отклоне мане и недостатци отклоне. Пошто су у Турији две школске зграде сасвим не подесне за школу, умољене се управни одбор општински у Турији да или замести из њих школе, или да нове назида. Како се у поменуте школе велика неуредност показала, те су она деца, која се никад ни не упишу у школу боље сачувана од опомена и глобе, него она која се упишу па изостају неоправдано, и како се на многим местима попис политичких општина као слабо достављан показао, умољене се пречасна Конзисторија, да нареди подручном свештенству, да што свуда тачно води домовне протоколе, како би се строжија свиденција могла водити о деци, која су за школу обвезана. — Узет је на знање рад среског учитељског збора новосадског протопрезвитерата, држаног у Ст. Футогу 1898. и упућује се црк. општине, да оснивају школ. књижице и држе стручне школске листове. — Умољене се инс. министарство богочасти и јавне наставе, да за епарх. библиотеку уступи лист „Néptanitók lapja“ — Уништен је закључак црко. општине у Ст. Футогу због напуштања срп. прав. вер. забавишта, и наређено је да фасије поднесе. — Узет је на знање избор месног школ одбора у Обровцу. — Потврђен је избор месног школ. управитеља у Ст. Палањи. — Узет је на знање извештај црк. општине у Ст. Врбасу да ће школ. имање преписати на црк. општину. — Поднешће се вел. Школ. Савету искази црква општина у Кисачу, Бођанима и Гложањима, ради одређења количине приноси Његове Светости патријарха овим црк. општинама за донуну учитељске плате. — Спровешће се признв црк. општине у Ст. Бечеју због издавања фасија за тамошње срп. прав. вер. забавиште и сталног попуњења забавиљиног места. Известиће се црквена општина у Сентомашу о ревењу њеног утока због смањивања плате. Поднесени стечај на упражњено учитељско место тамошње је одобрен. — Узет је на знање извештај месн. школ. одбора у Сегедину због отварања V. и VI. разреда. — Узет је на знање избор председника месн. школ. одбора у Обровцу. — Тужбе против Ј. З. М. учитеља у Т. уступљене су дисцинл. комисији. — Фасије за срп. прав. вер. забавиште у Турији спровешће се са свима списима вел. Школ. Савету и умољене се декрет за забавиљу. — Издато је упутство месн. школ. одбору у Парабуњу у погледу томе, што српска деца некоја полазе тамошње немачке школе, а немачка деца опет српске школе. — Умољене се управ. одбор жупанијски, да донесе решење на овдашње потраживање из 1898. ради оправке и преправке школског здања од стране полит. општине у Парабуњу. — Одобрен је стечај на упражњено учитељско место у Бегечу — Учињена су потребна расположења услед извештаја месних школ. одбора о пријављивању родитеља ове деце, која неоправдано од школе изостају, полит. поглаварствима. — Одређен је зам. референта, да заступа овај одбор на двадесетпетогодишњој прослави срп. више дев. школе у Нов. Саду. — Изискано је објашњење од месног школ. одбора у Ади, због наплате за поновну школу. — Упућена је црко. општина у Бегечу, да тамошњем учитељу изда задржану плату. — Тужба против М. К. учитеља у Ст. К. предата је дисциплинарној комисији. — Од месног школ. одбора у Сентомашу искази су неки податци ради решења признања због отварања салашке школе на Кутошу — Кипови. — Упућена је црко. општина у Товаришеву, да изда учитељима дневнице и путни трошак за срес. уч. збор. — Месној школ. одбору достављена је одлука вел. Шк. Савета на уток против овдашњег решења у предмету награде за поновну школу Ђ. М. и М. Ј учитеља.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Већ као свештенику сиада ми у дужност, да рани паству своју душевном раном, да ју напајам живом водом, *„која тече у живот вјечни“*. Но паства је моја мала, а ја сам рад, да се што више њих користе науком, основаном на св. Писму на животу и обичајима народа српскога. У тој циљеви предузео сам, са још једним у Христу братом, да од времена на вријеме издајем мале, јефтине и уз то одабрана садржаја књижице, којима би се утврђивала вјера и побожност у народу српском. Свака књижица имала би свој наслов и садржај. Отпочео сам са породицом, и прва књижица има наслов *„сјећајте се, дјецо, шта заповиједи“*.

На дјечицу нашу, треба пазити као на зјеницу

ока свога. Зато сам и почео с' њима, те су у овој првој књижици изложене кратко, ал јесгровито, духовности њихове према родитељима њиховима.

Прилажем овде прву књижицу и молим Вас, да је у мјесту и околици својој препоручите младежи српској. Цијена је тако незнатна, да не само ни једно школско, дијете не би требало да је без ове књижице већ и ваншколско, па и великој дјеци не би шкодила.

Успијем ли са овом првом књижицом да се бар покрију трошкови, изаћи ће идућег мјесеца друга са новим садржајем.

У Загребу месеца маја 1899.

Са одличним штовањем
Јован Петровић
професор и катихета.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	23. 24.

Јубиларно издање. Садржај:

Песме: Из „Ђулића“, из „Ђулића Увелака“, „Сноховатица“, „Пред изборе 1884.“, „Савети и примери (по Кајсту). — „Видосава Бранковићева“. Приповетка Змаја Јована Јовановића. — „Змај и његова појезија у српској књижевности“ од Радивоја Врховца [Ср. Карловци]. — „Змајеви вдејали“ од Марка Цара [Задар]. — „Три српска песника као представници разних струка“ од дра Милана Савића [Н. Сад]. — „У Змајеву споменицу:“ (Песма): „На Змајевцу“ (песма) од Јована Симеоновића-Чокића [Ср. Карловци]; чланци: од Буда Будисављевића Приједорског [Госпић], од дра Мих. Полита Десанчића [Н. Сад], од Антонија Хаџића [Н. Сад], од Стевана В. Поповића [Будим-Пешта], од дра Илије Огњановића [Н. Сад], од дра Лазе Томановића [Цетиње], од дра Милана Савића [Н. Сад]. — Ковчежић.

Слике: Лик Змајев какав је данас и лик у његовој 21. год.; лик Ђуре Јакшића и дра Лазе Ко стића; слика куће у којој се родио Змај; илустрација Уроша Предића уз приповетку.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 78 1—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду. Бр. 613/109. ех 1899. г. овим се поново стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 фор. квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића*, који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Имаће 1½ фрталь оранице земље; 3 ђутра јарона по 1200□ хвати. — 6 ђутара рита по 1200□ хвати; од земље се може добити када је продаје под закуп 120 до 130 ф. на коју ће земљу учитељ порез и еквивалент плаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију у Сомбору свршио, и испит из мађарског језика положио.

3.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеној литургији у цркви манастирској десну певницу држати (појати) и децу школском црквеном појању учити; редовно их доводити на недељна и празнична вечерња и литургије.

4.) Перводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год. 1872. и наредбама школске власти.

Молбеније се имају на овоместни школски одбор чим пре, а најдаље до дана Св. Илије приносати, када ће се, и набор учитеља обавити; а звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (Бачка) дне 7. (19.) јуна 1899. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 75 1—3

Овим се расписује стечај на овогесној срп. вероисповедној четвороразредној мешовитој осн. школи, са којим местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 фор; 15 занаца оранице земље, на коју земљу учитељ порезу плаћа; од венчања, парастоса и укопа по 50 н.; у име огрева 500 шприли или 25 фор.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне коморе и штале.

Примећује се да је горе наведена земља под аренду издата, те ће учитељ место земље уживати аренду од 158 ф.

Осим свакиданње школе обвезан ће бити изабрани и поћторну школу држати и при сваком богослужењу у цркви појати.

Компетовати могу само они, који прописану квалификацију имају и који су испит из мађ. језика положили.

Лична пријава узима се у обзир.

Стечај траје до Св. Илије, којег дана ће се и набор обавити.

У Ловри (Lőré, pestmegye, u. p. Ráczkeve) 1899. год. 26. маја.

Светозар Радашин
перовођа.

Милош Видак
председник.

Ad бр. К. 378. ex 1899. 76 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место срп. православног вероучитеља на српским основним школама у Руми овим се до конца месеца јула по нов. о. г отечај расписује.

У смислу отписа високе кр. земаљ. владе, одела за богоштовје и наставу у Загребу од 20. маја 1899. бр. 7003. а с обзиром на §. §. 119 и 122. школског закона од 31. октобра 1888. има дефинитивни вероучитељ право на следећа берива:

а.) темељну плату годишњих . . 400 ф.
б.) станарину од . . . . . 100 ф.
в.) месни за трговиште Руму установљени доглатак годишњих . . . 100 ф.

Пошто у Руми постоји и шегртска школа, прима катихета за сваки сат свога деловања на тој школи по 35 фор. на годину засебне награде.

Осим тога има по §. 130. истога закона право на петогодишње доплатке иза сваке пете године успешног службовања у износу од 50 фор.

Мировина опредељује се по установама §. §. 149—173. гореспоменутога школског закона.

Компетенти, који могу и свршени богослови бити, имају своје прописно биљеговане и инструјиране молбенице непосредно овој конзисторији у гореопредељеном року поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 77 1—3

У Винковцима је услед смрти досадањег учитеља упражњено *учитељско место* на српско-аутономној мешовитој, 4 разредној школи.

Плата је учитељу 500 фор. а. вр. годишње, надаље ужива стан у нарави и дрва за огрев.

У дужност учитеља спада осим наставног рада у све 4 разреда, обучавање школске деце и ђака ниже гимназије у црквеном појању, затим редовно појање у цркви и при верозаконским функцијама ван цркве, за које задње од странака уобичајену награду прима. Осим тога је дужан обучавати децу *у немачком језику* ради спреме њихове за гимназију, и обављати дужности вероводје и рачуноводје у српској црквено-школској општини.

Уз једнаку квалификацију имају првенство они, који су музикални, и имају спрему, за обучавање у ноталном певању и за равнање певачким хором.

Компетенти нека изволе своје добро инструпране молбенице до дана Св. Илије (20. јула о. г.) потписаном председништву приносити.

У Винковцима, из седнице српског црквено-школског одбора од 8. (20.) јуна 1899.

Ур. Ћурић
протојереј и парох,
мј. школ. управитељ.

Др. Ђ. Милашиновић
председник.

СТЕЧАЈ. 69 2—3

На упражњену парохију I. разреда у Батајници. Компетенти прописне своје молбенице имају надлежним путем архид. конзисторији до конца месеца јуна по ст. о. г. поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх

СТЕЧАЈ. 70 2—3

На упражњену парохију V. разреда у Мањелосу расписује се стечај с тим, да компетенти своје прописно инструјиране молбенице архидијецезалној конзисторији до конца месеца јуна по ст. надлежним путем поднети имају.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Бр. 593. Е. К. 52 ex 1890. 66 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Блињи, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Бр. 407. Е. К. 54. ex 1898. 67 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Машвину, у протопрезвитерату плашчанском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије. држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

СТЕЧАЈ. 72 1—3

Расписује се стечај за учитеља на I. и II. разр. мушке школе у Бегечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу; 4. јутра ритске земље на т. зв. греди, која је изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ пореза плаћа.) 5 фор. на писаћи прибор; 2° тврдих дрва и огрева колико је потребно; стан са потребним стајама и вртом.

Лична пријава узеће се у обзир.

Ваљано инструјисане молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15. (27.) јула о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бегечу 3. јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева
учитељица и перовођа.

Бранко Поповић
предс. школ. одбора.

Бр. 430. Е. К. 55. ех 1899. 68 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Бузети, протопрезвитерата киринско-глинског.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ

СТЕЧАЈ. 74 1—3

Овим се поново расписује стечај за сталну забавиљу у српском народном вероисповедном забавишту у Кању.

Плата је забавиљи: 300 фор. годишње, слободан стан с пространом баштом и огрева колико устреба.

Плата је помагачици 120 фор.

Рок стечају траје до Петрова дана т. г.

Из седнице надзорног одбора за забавиште у Кању, држане 27. маја (8. јуна) 1899.

Василије Вуковић
парох и председник.

Ad. 22. маја (4. јуна) 1897. Бр. 7. 63 3—3

СТЕЧАЈ.

На *српској православној вероисповедној школи у Новом Св. Ивану*, са којим је местом скончана ова плата: 800 круна (400 фор.) у готовом новцу; 80 кр. (40 фор.) за поуфорну школу; 50 круна (25 фор.) за вођење пера у одборским и скупштинским седницама, како школским, тако црквеним и склапање црк. школ. рачуна; два јутра оране земље, на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 40 фор. аренде; даље слободан стан са две лепе просторне собе, кујном, шпајзом, подрумом, шталогом и пространом баштом.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компетовати могу само *они, који су сомборску препарандију свршили* и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се *јако у обзир узети*.

Рок стечају је 11. (23.) јула о. г. када ће се и избор обавити.

У Новом Св. Ивану 21. маја 1899.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 71 1—3

Расписује се стечај за учитеља на III. и IV. разр. мешовите школе у Бегечу. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ова: за редовну школу 235 фор. у готовом новцу; за недељну школу 40 фор.; $^1/_1$ сесије и 4° јутра (а 1200□°) ритске земље на т. зв. греди, која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ нема плаћа) једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2° тврдих дрва, и огрева колико је потребно; стан са потребним зградама и вртом.

Споредни су приходи: за пероводство 35 ф. за рачуноводство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунске књиге, вођење туторског рачунског дневника и склапање годишњег рачуна туторског и благајниковог.) За укоп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укопу или парастосу 50 нов.

Лична пријава узеће се у обзир.

Ваљано инструјуране молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15 (27.) јула о. г.

У Бегечу, 8. (20) јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева учитељица и перовођа. Бранко Поповић преде. школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 73 1—3

Који се овде отвара на једно учитељско место с којим је скончана плата од: 500 фор. у новцу, $4^1/_2$ јанца земље у натури, на коју ће изабрати учитељ порезу плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала стан у натури или 200 фор. у име еквивалента за исти, и уз ово још пет пута потодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрати имаће предавати у разредима које му м. школски одбор додели све оне предмете, које школ. Уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од 1876. год. прописују, наглашује се да ће школску децу учити и с њима у цркви појати, а сам за певницом појачку дужност вршити.

Компетенти нека изволе своје молбенице потписаноме одбору до св. Илије (20. јула) о. г. послати.

Бач-Сентоман 7. (19.) јуна 1899.

Школски одбор.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништва „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 25.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 20. јуна 1899.

Изабрани и потврђени епископ Бачки.

Митрофан Шевић рођен у Новом Саду 14. августа 1854. Свршио основне школе у Новом Саду; велику Гимназију са испитом зрелости шк. 1872/3. год. на срп. вел. Гимназији у Новом Саду; прву годину правних наука 1873/4. на свеучилишту у Грацу; другу годину правних наука 1874/5. на свеучилишту у Загребу; најпосле четири године богословских наука (од 1875/6. до 1878/9.) у Срем. Карловцима.

Декретом епископа далматинског од 14. јан. 1880. бр. 4/Е именован суплент професором за катедру теоријско богословских наука у богословском заводу у Задру у Далмацији; те наступио службу 1. априла 1880. и према високом отпису ц. кр. Намесништва Далматинског од 13/6. 1880. бр. 7995. потврђен у служби суплент професора по високом ц. кр. Министарству у Бечу.

По положеном професорском испиту превишњим решењем Његова царска и крал. апост. Величанства од 19. августа 1881. најмилостивије именован за редовног професора на исту катедру, на којој је непрекидно служио до 4/16. јануара 1892.

За то време, по потреби службе, поред своје катедре од времена на време суплирао поједине предмете других катедара.

Од почетка шк. 1880/81. до краја децембра 1891. обављао службу библиотекара богословског завода.

Отписом високог ц. кр. министарства у Бечу од 5. сент. 1885. бр. 17970 именован ректором богословског семеништа у Задру уз своју професорску службу, те је вршио ректорску службу до 4/16. јануара 1891.

Међутим је, декретом Његове Светости, српског патријарха и митрополита и архиепископа карловачког, преузвишеног Господина *Георгија Бранковића* д. д. 2. октобра 1890. бр. 396. именован био редовним професором у богословском заводу у Срем. Карловцима, али пошто му тада није могуће било одазвати се том високом именовању, захвали се, те новим декретом

Његове Светости српског Патријарха d. d. 25. новембра 1891. бр. 469 буде по ново именован за редовнога професора у богословском заводу Карловачком, услед чега је 30. децембра 1891. путем ц. кр. Намесништва Далматинског поднео оставку на место професора у богословском Заводу и ректора богословског семеништа у Задру, отишавши из Задра 4/16. јануара 1892. и 8/20. јануара 1892. наступио службу редовног професора у богословском заводу у Карловцима, коју је непрекидно вршио до краја шк. 1894/5. године; дочим је превишњом одлуком Његова цар. и крал. ап. Величанства од 4. фебруара 1892. примљена оставка његова на служби у Задру у Далмацији на превишње знање.

Високим отписом Његове Светости од 13/25. марта 1895. бр. 82/М. као професор богословије постављен за настојатеља манастира Хопова и уједно за управитеља монашке школе смештене у манастиру Хопову, које је службе вршио све до 2/14. септембра 1898., када је према високом декрету Његове Светости d. d. 26. авг. (7. септ.) 1898. бр. 108 разрешен дужности настојатеља и управитеља монашке школе у манастиру Хопову и премештен за настојатеља манастира Крушедола, којег је манастира управу примио 19. Септ. (1. Окт.) 1898., и водио је до данас.

Ступио је у монашки чин примивши дана 15. (27.) априла 1880. у Задру у парох. цркви одјељење расе и камилавке.

Дана 21. априла 1880. на први дан Васкресенија Христова рукоположен епископом далматинским Стефаном Кнежевићем за *јеродјакона*. — 21. августа (2. септ.) 1880. положио завете монаштва по црквеном чину „мале схиме“ у светоарањелском манастиру Крци у далматинској епархији. — Дана 16. (28.) септембра 1881. рукоположен у задарској цркви епископом далматинским Стефаном Кнежевићем за *презвитера*. — Фебруара 1885. епископом Кнежевићем одликован црвеним појасом. — 31. децембра 1890. епископом далматинским Никодимом Милашем декретом именован за *епископског синђела* „за ревносно вршење поверених служби и угледно свештеничко држање“. — Дана 5. октобра 1892. произведен у Карловцима Његовом Светости патријархом српским преузвишеним господином *Георгијем Бранковићем* за *патријаршиског протосинђела*. — Дана 2. (14.) априла 1895. у Срем. Карловцима Његовом Светости произведен за *архимандрита*.

Предазећи на службу професора богословије у Ср. Карловце, по добивеном отпусту из каноске припадности епархији задарској, примљен у клир Архидијецезе карловачке и решењем архидијецезалне конзисторије карловачке од 21. апр. 1892. бр. 273/176. убележен у каталог истој конзисторији подручног јој клира и причишљен братству манастира Крушедола. Уједно пак, добивши отпуст из држављанства аустријског, које је задобио декретом ц. кр. Намесништва Далматинског d. d. 26. априла 1881. бр. 4718, као услов за примање професорске службе у Далмацији, на молбу своју, одлуком високе кр. хрв. слав. далм. владе у Загребу d. d. 17/7. 1893. бр. 28519., по ново примљен у свезу поданства угарског.

Као професор бавио се богословском књижевношћу, те превео и штампао 1888. „Православно Исповедање вере католичанске и апостолске цркве источне“ од Петра Могиле. — Год. 1894. превео и приредио Макарија митрополита Московског „Православно Догматичко Богословије“ у два дела као уџбеник за слушаоце богословије карловачке, и исто штампао 1895. дозволом и благословом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, патријарха српског.

Проповед на Видов-дан.

Говорио у манастиру Раваници 1884. године,

† **Атанасије А. Николић**, парох шапиначки.

Милости је Господња, што не изгубисмо сасвим јер милосрђа Његова није нестало (Плач Јерем. III, 22).

Драга браћо моја! Овако је плакао пророк Јеремија, благодарећи Богу, што још задржа милосрђа своја за народ изопачен, те не изгибе сасвим.

„Овако му рече Господ: што оставише за-

кон мој, који метнух пред њих, и не слушаше гласа мога и не ходише за њим,

„Него ходише за мислима срца свога и за валима, чему их научише оци њихови,

„За то овако вели Господ над војскама, Бог Израиљев, сво ја ћу нахранити народ тај пелином и напојићу га жучи,

„И расијаћу их међу народе, којих не познаваше, ни они, ни оцеви њихови и пуштаћу за њима мач, докле их не истребим“ (Књ. пророка Јерем. IX, 13—16).

Ово су, браћо, речи пророка Јеремије, којима је предсказивао погибију људима Јудиним и становницима Јерусалимским, да би их одвратио од безакоња њихова, те да их не би снашла казна Божја, коју им спремаше Господ Бог.

Али изопачени народ не хтеде да послуша гласа Божја, који му се јављаше преко пророка, па се стога разгњевни Господ Бог и напусти цара Навукодоносора на народ Јудин, који војском и мачем поплави царство Јудино, па што би за мач исече, што би за смрт умрви, што би за ропство одведе у ропство;

Тако би сва Јудеја попаљена, поробљена, па се Навукодоносор не смилова ни на Јерусалим, ни на храм Божји, све разори, све уништи, јер се додија Богу жалити изопачени народ.

И ово нека вам је, благоверни слушаоци, доказ из светога писма, како пролази онај народ, који неће да слуша заповеди Божје . . .

Ове речи биле су познате и нашим прадедима, па су чак занемарили заповеди Божје и речи Христа Спаситеља, те тако живели су у непослушности, у раздору у неслози, у себичности.

И на невољаштво њихово разгњевни се Господ Бог и напусти Турке, да нападу с војском на Србију, да је попале, опљачкају и да униште то царство, где нема послушности, где нема љубави, где нема слоге, но се раздор и себичност шири.

И то се догоди на данашњи дан на Косову тужном и проклетом.

Да, браћо, данас је онај несрећан дан, у који је пропало српско царство, и када се помрачи српска слава.

Мислим, да нас је овај несретни дан скупио у овај свети манастир, где почива свето тело последњега *цара српскога Лазара*, да се овде једнодушно сетимо пропасти славе српске.

Али ја сам слабомоћан и немам те снаге, да опишем овај несрећан дан народа српскога;

Немам толико моћи душевне, да би вам у стању био представити достојно онај паклени пород, који под образином искрености преовлада црном душом Вука Бранковића.

Немам тога красноречивога дара, којим би вам представити могао, како блажене памети цар Лазар пострада са простодушности, искрености и необазривости своје.

Не знам каквим бих тужним речима описати могао жалост добродушнога цара Лазара, кад мораде да гледа очима својима пропаст царства свога и народа.

Мораде да гледа, како га упропашћује злочинац из злобе и пакости и из црнога својељубља, и како тај исти сам оно злочинство извршује, које је јуче потварао на пашенога свога.

Мораде да гледа, како га рођени зет напада, зет, кога је он обременио добротворством и тако мораде један да гледа издајство од љубимца свога.

О да грозне изопачености и проклетства достојне!

Дà, на изопаченост грозна шири се и данас међу нама и још се нисмо осветили и обратили Господу Богу и Његовом светом закону.

Тако бих мораз и ја вапити речима Соломуновим: *вас вичем о људи, и глас свој обраћам к синовима људским. Научите се људи мудрости и безумни оразумите се* (Глава 8, стих 4 и 5).

Морао бих вас упутити да будете пажљиви у животу грађанском, јер морате да се борите са неваљалцима, па тек мудрошћу да се одржите.

И који то не чини, пропада, и оста кукавица и несретник до века.

Ето, то је данас мудрост живота: умети борити се са изопачењем светом.

А што вам је неповољно?

Неповољно вам је зар што вам дајем један лик изопачености наше?

Али примирите се: тако је, ја вам казујем истину!

Зар не видите, да данас млађи старијега не поштује, да се блудни син противи родитељима својим?

Зар не видите, да данас млађи све знају

а старци да не знају ништа, као да је та омладина у стању била за младих година својих да искуством прибере она знања, која су могла постићи старци у дугом животу своме?

Зар не видите, да је неваљалство преовладало, да је нестало образа и поштења, па да се данас не радује брат брату, кад га види да он напредује у благостању?

Зар не видите, да ми и данас тражимо мудрости живота у предиву сплетака, превара, лукавства, у дволичју и обману?

Зар не видите, како се блудни син противи родитељима својима из занешености, себичности и рђавих намера?

Дâ, погледајте побоље, па ћете видети како изопачени синови иду противу родитеља својих и говором и делом.

Дâ, погледајте побоље и уверите се, како је све поцепано међу нама, како раздор и поцепаност отуђи срце синовљево од очинога, кћерино од мајчиногa, жене од мужа, кумовљево од кума, и братинско од брата.

Тако себичност и изопаченост преовлада, и то нам је данас највећи злотвор! . . .

Благоверни Хришћани! Ми из светога писма видесмо како су прошли наши стари, које раздор и изопаченост поцепа и учини да царство српско за пропаст сазре, и оно пропаде.

Ми видимо, да се опак на овај народ смиловао Бог, хвалимо Га, те не изгибе сав

Али тај се народ не покаја и не остави путеве своје и не пође да живи по вољи Божјој, но угађа и данас срцу своме и не зна за Бога и за вечност.

И ми нећемо путем старих наших, путем изопаченим и рђавим, угађајући срцу своме, а не Богу, те у занешености не увиђамо да је све прах и кал, само је Бог вечан, само је Он вечна и света истина.

И ова света истина кадра би била да нас прибере, да нас споји, да нам усели љубав па да живимо у једнодушју и један другога да потпомажемо.

Ова света истина могла би нас подсетити на пропаст, која се догоди на данашњи дан са нелоге наше; могла би нас упутити на љубав и слогу; могла би нас научити, како се издајство народа и отпадништво од Бога и закона Његова грозно свети.

Има међу нама доста занешених, који беже од јеванђеоске истине, има међу нама себичњака, који парају утробу народа свога, потирући му својим неваљалством и себичношћу достојно уважење.

Има међу нама толико неразумних, да не ће да помисле, шта је некада донео „Видов-дан“, па да нам овако радећи још већу несрећу донети може.

И доиста овако радећи чему се другом надати можемо, но оној истини светога писма: *што је било, то ће бити; што се чинило, то ће се чинити, и нема ништа ново под сунцем* (Проповед. 1, 9).

Дакле, како радимо бесмислено и против закона Божјега; како радимо нескрено, непослушно, несложно, живећи у изопачености и неваљалству, тако се можемо надати, да нам се и опет појави Косово и још већом несрећом.

С тога, драга браћо, кад смо се овде у овом светом манастиру данас сакупили и дошли да се поклонимо светим моштима страдалника и последњега цара нашега Лазара, ходите да се сетимо пропасти нашега народа на Видов-дан, да се сетимо пропасти славе српске, па да благодаримо Богу, који имаде милост, те нас не предаде погибији за безакоња наша, па да Га једнодушно молимо, да нам опрости безакоња наша и да не допусти, да се тај несрећни дан у народу нашем више икада појави, излевајући јарост своју на нас.

Ходите, браћо и сестре, да проведемо овај несрећни дан у побожности.

Па данас као на дан опште туге и жалости да испитујемо себе какви смо, па своје мане и своје страсти, своја неваљалства да исповедимо и да их признамо!

Да набрајамо све оне несрећне пороке, који су проузроковали пропаст царства и народа српскога, па у њима да се угледамо избегавајући брижљиво све оно чинити, што би нам могло донети други Видов-дан.

Тако, кад би богоугодно провели у оваком посматрању овај несрећан Видов-дан, па кад би из наше изопачености, из нашег неваљалства, из наше непослушности и поцепаности извели за нас поуке, може бити да би се умудрили и у љубави утврдили, па богоугодно поживели, не би ли нас Бог поштедио од овакова Видов-дана.

Браћо! Ако сте ради да нас не снађе други Видов дан, послушајте речи светог апостола Павла: „*одбаците ви све то: гнев, лу-*

тину, пакости, хуљење, срамотне речи из уста своих.

„Не лажите један на другога; свуците старога човека с делима његовим и обуците новога, који се обнавља за познање по обличју онога, који га је саздао.

„Обуците се дакле као изабрани Божји, свети и љубазни, у срдачну милости, доброту, понизности, кротости и трпљење,

„Сносећи један другога и праштајући један другоме“ (Колос. 3, 8—13).

А сврх свега као православни Хришћани имајте пред очима заповест Христа Спаситеља, коју је дао ученицима Својима пред страдање Своје говорећи: *Нову вам заповест дајем, да љубите један другога, као што ја вас љубих, да се и ви љубите међу собом,*

„По том ће сви познати, да сте моји ученици, ако узимате љубав међу собом (Јов. 13, 34 и 35).

И по овим речима Господа Исуса Христа Спаситеља нашега и ја вам кажем, да ће вас сви познати да сте православни Хришћани, ако узимате љубав међу собом. Амин.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Наставак)

9. Девета заповед о блаженству.

Блажени есте, егда поносятъ вамъ, и изженутъ и рекутъ всякъ золъ глаголъ на вы лжуще мене ради. Радуйтеся и веселитеся, яко мзда ваша многа на небесѣхъ. — *Благо вама, ако вас узасрамоте и успрогоне и реку на вас свакојаке рђаве речи лажући мене ради. Радујте се и веселите, јер је велика награда ваша на небесима.* Тим речима слика Господ већу тешкоћу, која се може срести на путу к блаженству, виши степен гоњења. Ко жели блаженства, мора бити готов, да с радошћу прима свако срамоћење, свако гоњење, сваку увреду и саму смрт за име Христово и за истиниту православну веру. То је — високи подвиг мученички, за који Господ дарује виши степен блаженства.

„Није сваки осрамоћени блажен — говори Теофилакт Бугарски — него само онај, који трпи срамоћење за Христа и то лажно. Ако ли код њега приликом срамоћења нема ни овога, нити чега другога, то је он несрећан.“* Обратимо се н. пр. нашој отачаственој историји. Свакоме је зацело познато, да у нас постоје расколници. Познато је и то, какова је то зараза, какав отров, какова рђа у цркви православној. Зато када се раскол први пут јасно и заоштрено појавио, против њега је устала и управа државна и власт црквена. Велико је то зло било и грозна су и строга гоњења била против тога зла. И шта се догодило? То, да су расколници говорили, да подносе срамоћење за Христа, да они умиру за веру хришћанску! Ево шта су они говорили, када су гоњења против њих скоро престала: „Зашто сада — размишљали су они — нема на нас гоњења? Јер без гоњења ми се лишавамо венаца мученичких. У време гоњења хришћанство је наше стојало јаче, а без тога у некојих се искварило“.* Не односе-ли се дакле на њих речи Господње? Не трпе они за име Христово прогонства, не трпе они за веру Христову гоњења. Њима није мила вера, него су им миле старе неправилне књиге, мили стари неправилни обреди. У своме слепилу и упорству, они хуле истиниту цркву православну, а сами остају без спасавајуће благодати Божје. Не — не односе — се на њих речи Христове. Обратимо-ли се савременом животу друштвеном, то ћемо и у њему видети постојана срамоћења, прогонства, гоњења, која назива често сасвим противни узроци. Тако н. пр. једнога грда ради успеха у друштву, другога — што не уме да живи у друштву; некога оговарају ради несношљивога карактера, а некога ради врло настрљиве фамилијарности; некога оговарају ради цинизма, а некога ради расипности; прогоне ради ума, прогоне и ради гордости, а некога гоне и без икаквог видљивог узрока. Сви они подносе срамоту, поругу, гоњење, они страдају, то је истина. Но и на њих се не односе речи Христове. Блажен је онај, кога срамоте, оговарају, над ким се смеју, коме се ругају за веру Христову, за верност Христу. Блажен је онај, кога гоне, прогоне, на све могуће начине погрђују, лишавају доброга имена за име Христово, за веру у Христа, за исповедање Њега Блажен је онај, кога погрђују и свакојако гоне за Христа неправедно, услед лажних узрока, незаслужено од стране

* Мих. Шум. св. стр. 85.

* Прот. А. Журавлевъ: Ист. раскол. стр. 67.

онога, који грди. Ето на кога се односе речи Христове, ето ко достиже виши степен блаженства.

Да би ишли путем тога блаженства, не треба да робујемо свету и његовим добрима. Задовољавајући се са главним и најнужнијим, не следи, да се прилепимо за блага земаљска и тражимо земаљске насладе Ослободивши се од земље и светских блага, треба напротив више свега љубити Бога. Љубав ова мора бити потпуна, мора обузимати свега човека, мора истицати из свег срца, из све душе. (Мат. XXII. 37.) Ко љуби Бога, не треба да подели срце своје између света и Бога, јер како је Господ рекао: *нико не може два господара служити, јер или ће једнога волети, а другога мрзити; или једнога се држати, а за другога не марити.* (— VI 24.) Ко љуби Бога, не претпоставља Богу ничега у свету, не само богатство и блага светска, него ни саме најближе срцу. *Ко љуби оца или мајер већма него Мене* — говори Христос, — *није Мене достојан, и који љуби сина или кћер већма него Мене, није Мене достојан.* (— X 37.) Ономе, који истините љуби Бога, Бог је, Његова света воља, Његов свети закон — свагда пре света. Такова је права љубав према Богу. Ко заиста истините љуби Бога, томе није ништа страшно, томе никакав крст није тежак, тај је готов све поднети ради Христа. Не подавајући се саблазнима света, не страшећи се грожње света, не варајући се његовом лажју, он је готов ради љубави према Богу, ради славе Божје, лишити се свију временитих блага, поднети свако срамоћење, свако гоњење, он је готов дати и саму душу своју. *Ко ће нас растависти од љубави Божје* — кличе апостол — *невоља-ли или туга, или гоњење, или глад, или голотиња, или беда или мач! . . . . Али у свему овоме побеђујемо онога ради, који нас је љубио . . . Ни смрт ни живот, . . . ни садашње, ни будуће, ни висина, ни дубина, ни друга каква ствар не може нас раздвојити од љубави Божје, која је у Христу Исусу Господу нашем.* (Рим. VIII. 35, 37—39.) Ко има у срцу своме такову пуноћу љубави према Богу, тај може чврсто ићи путем блаженства, на који је Господ указао у последњој заповеди о блаженству.

Ко је ради Христа, са искреном љубављу према Богу, с радошћу готов поднети сваке непријатности, готов претрпети све муке, тога Христос Спаситељ назива блаженим. Но каково блаженство може бити у поругама, увредама, какова срећа може бити у мученьима, у лишавању живота? Наша пропадљива немоћна природа осећа-ли тада божога осећаја, који се неда ничим заглушити, ничим угасити? Не страда-ли уједно и душа, не боле-ли срце? Заиста, боно осећа гоњења и мучења, не само онај, који мисли утишати бол, олакшати страдања својим људским средствима, Ономе је тешко подносити страдања, који не види ништа даље од земаљскога, чија се мисао, чији се осећаји и жеље врте само посред пропадљивога, телесногa, временитога. Но ко страда ради Христа, тај и у време страдања носи Христа у срцу своме. Томе је овде на земљи све незнатно, маловажно; његова мисао, његове жеље су више земаљскога временитога, оне лепе горе према свету духовном; за њега је живот, прави живот, у животу будућем. *Не бојте се оних, који убијају тело, а душу не могу убити,* говори Господ. (Мат. X. 28.) Осећајући душевне трзавице, подносећи телесне муке, он у Христа полаже своју утеху, у Христу налази своје блаженство Непрестано сећање на живот будући и нада на Христа и чини, да у време страдања и душевних и телесних човек не само да нема божога осећаја, него као да осећа блаженство.

Пуноћа блаженства Христа ради гоњенима налази се у оној награди, коју им обећава сам Спаситељ. *Радујте се и веселите,* говори им Он, *јер је велика награда ваша на небесима.* Награда се она отночиње и у овом животу. И овде се посред гоњења, срамоћења, увреда свake врсте, страдајућима за име Христово обећава весеље и радост. Св. апостол Павле прослављајући Бога, који даје утехе у свакој невољи, говори: *јер како се страдања Христова умножавају на нама, тако се и утеха наша умножава кроз Христа.* (II. Кор. I. 5.) Чим више ко трпи ради Христа из љубави према њему, тим више дарује му Господ своје благодатне силе. Овом благодаћу крепе се страдајући за Христа посред свију невоља, услед деловања те благодати они се и посред мученичких страдања радују и веселе прослављајући Бога И тако *онима, који љубе Бога, све иде на добро.* (Рим. VIII. 28.) То је — чудо силе Божје, које се извршује

у немоћи, — сила Божја чудотворно помаже подносити храбро и благодарно велике невоље и напасти. Дух Божји почива на страдајућима за Христа и шаље на њих росу божанствене благодати. *Ако бивате укорени за име Христово*, говори св апостол Петар, *благо вама: јер Дух славе и Бога почива на вама.* (I. Петр. IV. 14.) Осећајући и за време земаљског живота, за време самих тешких страдања и искушења, божанствену радост и божанствено весеље, исповедници и мученици за име Христово добијају у будућем животу особиту, изванредну награду, добијају виши степен блаженства. *А који претрпи до краја, биће спасен* — говори Господ. (Мат. XXIV. 13.) Они, који трпе овде на земљи за Христа, много ће бити награђени на небу. За лишавање овде биће велика награда тамо. Награда је њихова — по речи Христовој — *велика на небесима.* Према мери, како су они трпели на земљи поруге, гоњења, свакојака лишавања ради Христа, увеличаће се награда њихова, на небу. Лишавајући се овде свега, тамо ће они добити све на претек. Непрестано весеље, непрестана радост, неувела слава, неувели венац, бесконачно царство — то је њихова велика и многа награда. *Него се радујте што страдате с Христом*, учи св. ап. Петар, *да бисте, кад се јави слава његова, имали радост и весеље.* (I. Петр. IV. 13.) Они дакле, који побеђују овде на земљи лишавања и страдања својим трпљењем, вечно ће царствовати са Христом по речи Његовој: *који победи, даћу му, да седне са мном на престолу моме, као и ја што победих и седох с Оцем својим на престолу Његову.* (Апок. III, 21)

Саборски Одбор.

Саборски одбор држао је своје седнице целе прошле недеље, у којима су многи важни предмети решавани. За сада ћемо прибележити, шта је учињено у погледу познате тужбе, коју је епископ Вршачки поднео против Његове Светости Св. Архијерејском Синоду.

Свети Архијерејски Синод упутио је, из прошле своје седнице, епископа Змејановића, да поднесе своје податке саборском одбору, као надлежној власти, а затим, да решење саборског одбора, што би га овај донео и њему доставио, поднесе Св. Архијерејском Синоду.

Услед ове одлуке синодске епископ Вршачки поднео је саборском одбору две пријаве, и то једну Стевана Павловића, бившег писара у књиговодству нар. прив. фондова, а другу Павла пл. Еремића из Кикинде. Обе ове пријаве, није поднео у оригиналу него у неодостовереном препису, без икаквога потписа.

Осим ове пријаве епископа Вршачкога, поднео је и др. Јован Грујић (Јота) тужбу против Његове Светости, оног истог садржаја, као што му је била и тужба, коју је предао грађанским судовима, а која је одбијена од сва три форума, и ради које је Јота као клеветник осуђен на затвор, те овај и надржао.

Најпосле предали су и неки саборски посланици, наиме: др. Красојевић, др. Миша Михајловић, оба др. Миладиновића и др. Радивојевић-Вачић, неки вајни поднесак, којим упозорују саборски одбор на све оне тужбене тачке, што се наводе у Павловићевој, Еремићевој и Јотиној пријави, као и неке, што су саопштене у неким листовима. Овај поднесак, пријава или како да га назовемо, др. Красојевића и красних му другова, истина да је потписан, *али му није означено ни место ни датум*, **сами пак тужбени наводи нису потписани.** Нарочито је упало у очи, да је ова денунцијација била у таквој куверти, која је *запечаћена дугметом* од прилике онаквим, као што их имају лакаји на својим ливренма, и *да је предана на пошти у Београду.* **Зашто?** О томе се различито нагађа, но о томе други пут.

Све ове пријаве расправљао је саборски одбор у својој седници од 18. (30.) о. м. Председништво у овој седници уступила је Његова Светост випеосвештеном г. епископу Мирону, као заменику-председнику, а сви чланови саборског одбора присуствовали су, као и фискал др. Полит и секретар др. Секулић.

Випеосвештени г. епископ Мирон, као председник, поднео је саборском одбору и достављена овоме писмена објашњења Његове Светости. Чланови саборског одбора примили су са великим задовољством ово објашњење као знак, да је одлучна жеља Његове Светости, да се пријављене тужбе темељито извиде и расчисте.

Ма да су све поменуте пријаве и обликом и садржином такве, да их је саборски одбор могао са пуним правом просто одбити, ипак

није то хтео умнити, да му се не би пребацивало да забашурује ствар. него је пошао за тим — што одговара и самим жељама Његове Светости — да целу ствар изнесе на видик у свом правом стању. Писмено објашњење Његове Светости већ је по себи довољно, да опровргне све тужбене тачке, но да би се то учинило на опште умирење, саборски одбор је нашао за нужно, да то опровргавање поткрепи документима. Усљед тога изаслао је један пододбор, који ће сваку тачку испитати и дотичне документе и списе набавити. У овај пододбор изабрани су вприч. г. архимандрит *И. Руварац*, г. *др. Тоша Недељковић* и г. *др. Јосиф Јагић*.

Овај пододбор отпочео је свој рад још тога истог дана, а сутра дан је — у суботу — продужио и већим делом обавио свој посао, а по свој прилици за кратко време свршиће њему поверени задатак. Пододбор ће поднети саборском одбору опширно образложен извештај и чим то учини, сазваће се одмах ванредна седница саборског одбора, у којој ће се ова ствар у колико спада у делокруг саборског одбора коначно решити.

У истој седници решено је даље, да се преосв. г. епископ Вршачки позове, да њему поднесене пријаве Павловића и Еремића саопшти саборском одбору у оригиналу.

Свечаност у Карловачкој гимназији
при концу школске године 1898/9.

У прошли четвртак, 17. (29). јуна о. г. богослужено је у саборној цркви Карловачкој благодарење, поводом завршетка школске године у Карловачкој нашој гимназији.

После благодарења била је у гимназијској дворани свечаност, коју је отпочео гимназијски кор дивним својим певањем. За тим је управитељ гимназије г. Василије Вујић прочитао овај говор:

Свршисмо с помоћу Божјом још једну годину, тачно пет шестина, око три стотине дана нас преко три стотине учитеља и ученика, са незнатним прекиданьима, не лакога и неинтересованога рада, сваки пут од 8 на до 11 и 12 пре, и од 2 и 3 до 4 и 5 сати после подне и дуже. Сада би могли, радосни и весели што смо готови, да се за пуна два месеца с мирном душом са свим предамо одмору и доколици, те да окрепимо своје силе за нов сличан посао који нас после тога опет чека, па с помало одушка даље до века. То нам се свуда у школским уставима по потреби с благословом дозвољава и само они наши ученици који су из ког било узрока заостали у својим дужностима, мораће нешто раније приступити да накнаде пропуштено. Али почем је наш, несебични и безлични рад, драги ученици, у који смо ушли, такви, да је немогуће од њега са свим почињути, јер се састоји у извесним покретима живаца и њихова је функција, исто као што је здрављу човеку замука и болестан је кад се не креће телесно пошто је грчење и пружање мишића такође њихово нормално стање; с друге стране посао се наш, као не сваки и добро често награђује, одмах хвалом и похвалом оних, који су се одликовали у њему и успели, — и којима нека се на утеху Његове Светости и високог Патропата, врховне власти наше, умножи воља и број — а доцније и положајима и средствима за обезбеђење живота: то нам се увек овако уочи распуста на првом месту намеће питање и ваља у одговору на њега промислити, како најбоље да проведемо то своје слободно време, у чему да нас проће.

Да се можемо добро опоравити од неког посла ми се не морамо предати са свим нераду и безбрижности, и не смемо, да се опет на ово не навикнемо јер и то хоће да буде. Него ми можемо одахнути од једне врсте рада вежбајући се у другој сродној, што је као припрема и услов нашем главном задатку, и онда попуњавати празнине овога знајући најбоље сами шта нам не достаје. Отуда ће бити двојаке користи — са стране умне, јер ћемо на тај начин умножити наш научни капитал, а с моралне стране добит ће наша бити у томе, што ћемо се оспособити сами уочавати своје духовне потребе и намиривати их без туђе помоћи. За прво ја препоручујем нашем питомцима, нарочито млађим, нека се обрате сада, као што је праведно за њих, више посматрању ствари и чињеница на место књига и мисли у њима: тако ће их касније боље разумети кад их опет

узму у руке. Та и у школи им се показују гдегод то иначе иде. највише у природопису и физици, примерци предмета материјалних, за разјашњење примера у речима и појмовима. По природи ствари развитак ума и састоји се у томе, што се најпре кроз гледање, слушање, једном речи чулним опажањем накупи у души нашој ваздан престава и слика једне врсте, одкуда се после излучивањем различних особина образују појмови, који по томе сваки садржава множину истоветних утисака, а број ових т. ј. појмова и њихов скуп сачињава нашу духовну и моралну главницу. Ова само онда има своју истиниту вредност, кад је стечена тим путем, и у подражавању овога природнога тока и метода састоји се права вештина васпитања и образовања; ако је пак набављена обраним начином, т. ј. кад нам се предају најпре појмови на тек доцније да се сами довијамо осећајима из којих су они извучени, тада морамо често пута на своју штету и дангубу доцније у животу од многога којечега да се одучавамо.

Дакле, још једном, нека прилежно паша дена гледају и слушају, пипају и кушају, у кратко, нека већбају своја чула на производима природе и вештине, стања и промене тела неорганских и органских, биља и животиња, те да стеку и имају тако што вернију идеју и слику о свему, па кад им гдегод затреба у настави и читању, да га могу боље преставити. Нека трче по пољу и брегу, сигрaјући се и радећи ногама и рукама телесно нека се развијају; ако при томе буду гледали да виде, слушали да чују, служећи се мишићима узаслуже се у исто време у смислу паговештеном и живцима, тада ће се боље развијати и умно. Не само кад напољу, него нека и потраже што су уметнички и људи начинили покрај онога што је створила природа, лепу зграду, лепу слику, живописано, нацртано и изрезано, случајно и појединце, у музеумима и збиркама, на нека то урежу и упишу у своју памет и душу, биће им и угодно и поучно до века.

Што се тиче, друго, попуњавања свога школског знања из књига, за то ће добро чинити одраслији, јесте, Вама старијима се сада обраћам, — добро ћете радити ако међу оним писцима свију народа, о којима Вам се споминље као о изврсним т. ј. класичним у разним историјама, али се не доспева за кратко време што се проведу у скамији, све их проћи како ваља (за то је мали читав човечји век — ars longa, vita brevis) — ако, велим, међу овима потражите и нађете себи саветнике и пријатеље, на које ћете се моћи ослонити и држати их се онда, кад не узимате, готово рећи, никог свога старијега на болећега, као што су Вам родитељи и учитељи док сте млади. Од њих, који су нам у својим делима, вешто и узорито забележено, сачували сопствено и светско искуство, што су та општи посматрачи прилика свију времена и области природе и друштва стекли, научићете се лепо и племенито мислити и говорити, а добро и поштено радити и хтети. Тако ће се десити и да ћете наћи на једнога двојицу, који ће Вам и боље угодити природи и кусу што га имамо по већој части сваки од нас свој посебни поред опога који нам је свима општи и на који се у настави највише гледи. Остављајући свакоме слободан избор, морам ипак дати Вам овде то упутство, да се у појединим гранама поезије и науке обраћате ваздa само најодличнијима.

Снажећи се тако чуствено и умно проучавањем ремека књижевности светске и размишљањем о њиховим предметима, Ви ћете кроз то ојачати не мање своју вољу слободном избором дела за читање, нарочито самосталном одредбом на што да употребите своју доколицу у опште, јер ћете се одвикнути да чекате, да Вам вечито други казују шта ваља кад да радите, или још горе да остављате пуком случају управу свога живота и чим ћете се занимати. А навикнућете се тако да будете сами своји учитељи и васпитатељи, свестрано се ето и с помоћу школе, и собом без ње приправљајући и развијајући богодане способности духа укупно узете: чула и ума, чустава и воље, за борбу с природом и живот у друштву т. ј. с другима и за друге, људски, братски живот, с којима треба поделити често пута и зло, увек испунити своју дужност, на бити

кадгод готов и на жртве — једном речи, ваља бити човек.

Да, у томе је сврха, проста и узвишена сврха свега образовања и наставе, да будете једном људи, потпуни људи с памећу и срцем на свом месту, а то је: да сте кадри осетити и просудити, одучити се и хтети увек оно, што је лепо, што је истинито, што је добро. Снабдевени знањем од сваке руке, темељним знањем, које дисциплинише ум, облагорођене душе и воље, воље стално до карактерности, да назите на себе и на своје достојанство као цвет и узданица народна, те да оправдате његово надање и вратите уштеду и труд уложен око вашег одгоја тиме, што ћете му бити помоћ и пример како ваља бити умерен у животу и жељама, скроман и мудар у понашању, како се испуњавају обавезе, негује пријатељство, поштују старији и унуђују млађи, у кратко, као што споменух, живити не само за себе него и за друштво, што је више него појединац, који све што га чини човеком, има само од њега, њему да захвали, а ко га, радећи противно, поткопава и обара му ред, недостојан је своја имена и кривац што заслужује општу осуду, од чега нека Вас Бог сачува.

С таким мислима о Вашем будућем позиву, свесни и верни задатку своме и школе, пођите и понесите дома родитељима и роду њен и наш пријатељски поздрав — пошли у добри час!

После овога говора, који је од многобројне угледне публике поздрављен веома симпатично, декламовали су седмошколци: В. Царићевић српски, М. Протић латински, Б. Јеремић грчки, Ј. Вученовић немачки, Стев. Симеоновић француски, и Коста Десимировић ученик IV. разр. мађарски.

После декламација ових, које су са допадањем примљене, завршена је свечаност умилним певањем гимназијскога кора II-ге руковети Мокрањчеве.

Нека је и овом приликом изражена хвала славној управи и вредноме професорскоме збору наше гимназије, да су ове свечаности завели и да их изводе са пуно пажње и љубави. Те свечаности имају своју многу и практичну вредност, како за ученике наше гимназије, тако и за публику. А да су оне у складу и са младићким идеализмом, којим треба наша омладина да полеће, то је потврдио и на овој свечаности пламен племенитога жара, који се са душе јој излевао по недром лицу поноса ћачког и младићког, а одсијавао у бистрој сузи, и женскога и мушкога српскога ока присутне публике, зар у доказ, како се радујемо честитој узданици својој.

По завршеној свечаности, раздане су ученицима сведодбе, а по том је професорски збор предстао врховном патрону гимназије, Његовој Светости преузвишеном господину, патријарху *Георгију Бранковићу*. У име збора поздравио је *Његову Светост* управитељ г. Вујић, смишљеним и за ту прилику сходним говором. *Његова Светост* благоизволела је професорски збор и овај поздрав примити познатом својом љубазношћу, изразити своје високо задовољство са напретком гимназије, ревним радом наставника и повољним успехом тога рада, те зажелити честитим наставницима срећне ферије, како би, окрепљени потребним одмором, зановљеном снагом и досадањом љубављу и опет могли приступити своме племенитом и узвишеном наставничком задатку.

Дописи.

У **Сантову** *7. јуна 1899.* Познато је већ великодостојним читаоцима „Српскога Сиона", да је довољно велики број овдашњега православнога српскога становништва, руковођен побожним тежњама, обилазио манастире; Раваницу, Лазак, Хопово и Крушедол и поклоњено се светињама нашим, које се у поменутим светим обитељима налазе. Узнут је побожна дружина ова прошла кроз главнија српска места, где је свуда искрено и одушевљено дочекивана и испраћена. На завршетку ходочашћа, православни Сантовљани су дошли и у Сремске Карловце, на поклоњење преузвишеној Поглавици наше Цркве и доброме Оцу српскога народа, који у овим пределима живи — светоме Патријарху *Георгију*. Његова Светост их је с очинском љубављу дочекала, угостила и посаветовала.

Тајанственом дејством молитве окрепљени, поуком и саветима својега Архипастира и својих пастира у вери православној утврђени, љубазним дочецима и пријемима своје једнокрвне и једноверне браће убеђени и осведочени о великој љубави коју гаје према њима — вратише се побожне ходоље наше дому своме у четвртак 3. јуна по подне. Дочекао их је пред

селом брижни и заузимљиви духовни отац њихов г. Милутин Гавриловић с многим народом, допратио их у храм и после свечаног благодарења и поздрава разишли су се домовима својима, да домаћима и суседима причају што су видели и доживели.

Овом приликом у име хаџија слободан сам, као бивши вођа њихов на томе путу изразити топлу и искрену благодарност страхопоштовању Њ. Св. Преузв. Господину *Георгију Бранковићу* патријарху српском, као и високодостојном Господину архимандриту Митрофану Шевићу, настојатељу манастира Крушедола и изабраном епископу бачком, те впречасној господи настојатељима: протосингелу Георгију Марјановићу, игуману Сави Орловићу, ђ јеромонаху управитељу манастира Раванице Сергију Попићу, на срдачном дочеку и правом српском гостољубљу, које манифестоваше према повраћеној браћи нашој.

Исто тако с благодарношћу се морам сетити часна г. Георгија Велића пароха новосадског, који је ноћевши од Новога Сада, на целом путу пратио овај побожни поход. Благодарим впречасној господи протопрезвитеру Јовану Вучковићу ректору Богословије као и протојереју Василију Николајевићу пароху иришком, као и осталом прочасном свештенству у Сивцу, Новом Саду, Иригу, Ласку и Ср. Карловцима, што својим великољепним богослужењима и молитвама крепиште наше уморне хаџије у спасоносном им подвигу.

*

Економат патријарашкога двора, раздао је поклоницима на фином картону израђене св. иконе, већином ликове српских светитеља, и књижице „Сећајте се деце пете Божје заповеди“ од Јов. Петровића.

Г. Арса Пајевић књижар и г. Гаврa Хаџи-Плавшић из Новога Сада поклонише, први преко стотину лепих икона православнога типа, а други тридесет и шест сребрних крстића, који су поклони вернима у манастиру Крушедолу раздати.

Иришка православна српска црквена општина поклонила је скупоцену црквену заставу, коју је уз одушевљену беседу предао Сантовљанима г. прота Николајевић.

Г. Светозар Миловановић кројач црквеног одела из Новога Сада такође је поклонио врло лепу црквену заставу, коју је уз дирљив говор предао хаџијама г. Георгије Велић парох новосадски.

Хвала великодушним дароватељима!

*

Празник Духова проведен је овде најсвечаније. Први дан пре подне била је свечана литургија с вечерњом, а по подне је одслужена вел. повечерња. Други дан ношена је литија кроз улице, и на четири места, под, за тај случај зготовљеним сеницама, прочитано је свето евангеље, и из прописаних јектенија народ је пошкропљен светом водом.

Ст. С. Илкић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Превишња потврда.**) Св Архијерејски Синод благоизволео је у седници својој од 27. марта о. г. изабрати високопречасногa господина архимандрита Крушедолскога *Митрофана Шевића* епископом обудовљене дијецезе Бачке. Овај избор је превишњим решењем потврђен и новоизабрани господин епископ *Митрофан* положио је прописану заклетву у руке Његова Величанства јуче, у суботу. Посвећење ће, по досадањем расположењу, бити 1. (13.) јула о. г.

(**Обдарени и похваљени богослови у Карловцима.**) Да се богословима на карловачкој богословији концем шк. године даје дар или признче похвала, похвална је новина од 2—3 године ако; а као што из извештаја прошлих знамо и овогодишњег стр. 46. до 49. видимо, фонд за дарivање ваљаних богослова за њихове изврсне радње, стварају и одржавају сами професори богословије уступајући које овом фонду које фонду Јована Милостивог све своје „испитне таксе“ од накнадних и поправних испита. Обдарене су: две радње *Радослава Грујића*, богослова IV. године (О срп. нар. црк. сабору — историјско-правна студија, и Босје као проповедник — студија из историје проповедништва) са 8 #; радња *Јована Марчетића*, богослова II. године (Тумачење 1. гл. 1. кн. Мојсијеве по јевр. тексту, са обзиром на словенски — егзегитска студија) са 5 #; радња *Саве Петковића*, богослова III. године (Учење св. ап. Павла и Јакова о благодати — егзегит.-догматска студија) са 4 #; и радња *Душана Чудића* богослова III. године (Јединство књиге „Дела апостолска“ — исагошка студија) са

4 #. Похваљене су пак радње: *Гедеона Вурдеље* богослова IV. године (о срп. нар. црк. саборима, — историјско-правна студија), и *Данте Бикицког* богослова III. године („Браћа Христова“ — библијско историјска студија). Желимо одликованој младој браћи истрајности и воље према, као што се види, добро започетом благословеном раду на пољу богословске науке, а њиховим друговима их стављамо за углед рада, марљивости и љубави према светлом позиву, за који се спремају.

(**Карловачка Богословија.**) Редовни годишњи испити на православном српском богословском училишту у Ср. Карловцима, одржани су у заказане дане (види „Срп. Сион“ број 21. стр. 338.) од ове године) и школска година завршена је 14. (26.) јуна Благодарењем у Саборној Цркви и раздавањем сведоџаба о успеху у минулој шк. години, и поделењем награда оних слушаоцима, који су своје теме у течају године најбоље израдили. — Слушаоцима IV. године издане су апсолуторије са означењем успеха на свиј предмета, које су течајем све 4 године изучили те им владања и поласка цркве за све то време. Коначни резултат је овај: Од 18 слушаоца IV. године (који су сви к редовном испиту пришутили) добили су апсолуторчу сведоџбу с **одликом:** *Јован Чудомировић* (из вршачке дијецезе), *Владимир Милутиновић* (из архидијецезе), *Гедеон Вурдеља* (из горњокарловачке дијецезе) и *Милорад Мијатовић* (из архидијецезе); с **врло добрим** успехом: *Радослав Грујић* (из архидијецезе), *Јован Рајачић* (из горњокарловачке дијецезе) и *Никола Мидић* (из бачке дијецезе); с **добрим:** Лазар Сабовљевић (из архидијецезе), Светаслав Јовановић (из бачке дијецезе) и Стефан Ђурковић (из темишварске дијецезе); с **довољним:** Гојко Кашански на бачке дијецезе), Данило Милошевић (из вршачке дијецезе) и Григорије Обренов (из бачке дијецезе). Петорица слушалаца имаће своје сада слабе оцене из једног односно два предмета у јесењем року поправљати, те ће им се овда ако задовоље прописима апсолуторије издати. — Тројица од шк. год. 1897./8., који су због слабе оцене у летњем року „пали“, „положили“ су дотичне предмете у јесењем року са довољним успехом и добили апсолуторије. (Неки су од оних потовић већ и за парохе изабрани.) Према томе је минуле школске године Богословија Карловачка дала српском народу и православној цркви свега шеснаест за свештеничку службу оспособљених свиа.

Стигло на приказ: **Змајевка**, марш у славу педесетогодишњег књижевног рада *Змаја Јована Јовановића*. — За гласовир у две руке компоновао Исидор Бајић правник и коровођа певачког друштва „Слоге“ у Будимпешти, — Цена 50 новч. — Издало срп. трговачко-занатлијско певачко друштво „Слога“.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 3578. ex 1899. 83 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења упражњеног места саборско-одборског другога бележника, као помоћника народно-црквеног тајника.

Годишња плата је 900 фор. а. вр., станарина 150 фор. а. вр. Изабрани ће се поставити за сада у привременом својству.

Ко од оспособљених православних Срба жели ово место да задобије, ваља да поднесе своју инструјисану молбеницу саборском одбору у Карловцима до 3. (15.) августа 1899. год. и искаже своје правничко оспособљење (бар апсолуторијум) и вештину у састављању списа нарочито на српском и мађарском, а уз то и на немачком језику.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899. г.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 69 3—3

На упражњену парохију I. разреда у Батајници. Компетенти прописне своје молбенице имају надлежним путем архид. конзисторији до конца месеца јуна по ст. о. г. поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 85 1—3

На упражњено учитељско место на српској вероисповедној основној школи у Ср. Карловцима овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 400 ф., 100 фор. у име стана; 30 фор. у име дрварине; 6 фор. 30 нов. у име писаћег паушала.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави шест недеља од првог увршћења овога стечаја.

Из седнице школског одбора, држане у Ср. Карловцима 18. (30.) јуна 1899.

Председништво.

М. 305. ох 1899. 82 1—2

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног евентуално двају упражњених писарских места код овомитрополијских највиших звања са год. платом од 600 фор. а. вр. и станарином од 100 фор. а вр. овим се расписује стечај.

Срби православне вере, који желе получити, писарско место, ваља своје сходно инструјисане и својеручно написане молбенице потписаном да поднесу најдаље до 11. (23.) јуна 1899 год.

Наглашује се, да се захтева, да дотично лице има са свим читак и леп рукопис уз то да је потпуно способно, да тачно преписује српске, мађарске и немачке саставе Уз молбу се услед тога има привити и по петнаест реди рукописа на сваком од горњих језика увида и оцене ради.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899. год.

Георгије
Патријарх.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 87 1—1

Поводом скупштинског закључка намерава срп. правосл. црквена општина у Негославци портанску ограду гвожђем подићи, услед чега се одређује дражба на мањак на дан 29. јуна (11. јула т. г. у 3 сата после подне.

Искличина је цена 700 фор. а. вр.

Позивају се сви они, који би се овога посла примити хтели, да изволе горепоменутог дана и сата на дражбу доћи.

Срп. прав цркв. општина, у Негославци, 17. (29.) јуна 1899.

Перовођа: **Совра Сендић**
Председник: **Арсеније Божић**

СТЕЧАЈ. 79 1—3

На упражњено место I. и II. раз. срп. вероисповедне школе српско-крстурске, овим се стечај отвара. Плата је 500 ф — пет стотина фор. а. вр. — слободан стан у школском здању, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оране земље и $^3/_4$ јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, која је школском уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. а изабрати ће учитељ наступити звање I. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоџбама ваља упутити местном школском одбору.

Из редовне седнице местног школ. одбора држане у Српском Крстуру, дана 13. (25.) јунија 1899 г.

Сима Моцић перовођа. **Јереј Л. Св. Дражић** протонамесник председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 86 1—2

На основу одобрења сл. епарх. адм. Одбора Темишварског од 17. фебруара (1. марта) 1899. год. бр. А. 165/289. ех 1899, срп. правосл. црквена општина Срп. Итебејска решила је своју св. цркву оправити дати, услед чега се расписује дражба на мањак.

Према прорачуну износи и то:

1. Дунђерски посао са материјалом	1136 ф. 45 н.
2. Зидарски посао	434 ф. 40 н.
3. Казанџијски посао с' материјалом	196 ф. 25 н.
4. Покривачки посао	66 ф. 90 н.
5. Бојадисање спољашњег зида с' масном бојом	619 ф. 20 н.
6. Друге радње износе	255 ф. 50 н.
Свега:	2708 ф. 70 н.

Дражба ће се одржати 4. (16.) јула о. г. после подне у 2 сата у дворани овдашње срп. школе.

Дражбоватељи су дужни 10% у име ваднума пре почетка дражбе положити; а општина задржава себи право којем ће од подузимача радњу поверити.

Ближи услови и све друго што се односи на ову радњу, могу се сваки пут у општинској писарници дознати, као и на дан саме лицитације.

У Срп. Итебеју 16. (29.) јуна 1896. год

Ст. Мишковић с. р. перовођа. Тоша Рајић с. р. председник

СТЕЧАЈ. 80 1—3

Оставком учитеља Светислава Радојчића упражњено је једно учитељско место на срп. правосл. вероисповедној школи дињашкој.

Плата је учитеља годишњих 440 фор. у име редовне наставе; 40 фор. у име економне-поучне школе 60 фор. за перовођство и рачуновођство; 4 јутра земље, на које је дужан учитељ све трошкове сносити; стан у школској згради са вртом и укона, где позван буде 50 нов.

Изабрани учитељ имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати — недељом и празником, као и на прељосвећеним литургијама у десној певници појати при свима седницама скупштинским — црквеног и школског одбора перо водити и дужности рачуновође обављати.

Ваљано инструиране молбенице треба послати на председништво месн. срп. школ. одбора до Велике Госпојине.

Новоизабрани учитељ ће своје место заузети 1. сент. по римском, од којег дана ће му се и плата рачунати.

Општина жели, да се молиоци лично прикажу и у цркви поју.

Из седнице месног школ. одбора држане у Дињашу 13. (15.) јунија 1899 год.

Светислав Радојчић опш. перовођа. **Светозар Живанов** председник месн. шк. одбора.

Бр. 480. Е. К. 55. ех 1899. 68 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Бузети, протопрезитерата кирнеско-глинског.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899

Михаил
епископ

Бр. 407. Е. К. 54. ех 1898. 67 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Мањину, у протопрезитерату плашчанском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије. држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

СТЕЧАЈ. 74 2—3

Овим се поново расписује стечај за сталну забавиљу у српском народном вероисповедном забавишту у Кању.

Плата је забавиљи: 300 фор. годишње, слободан стан с пространом баштом и огрева колико устреба,

Плата је помагачици 120 фор.

Рок стечају траје до Петрова дана т. г.

Из седнице надзорног одбора за забавиште у Кању, држане 27. маја (8. јуна) 1899.

Василије Вуковић
парох и председник.

СТЕЧАЈ. 71 2—3

Расписује се стечај за учитеља на III. и IV. разр. мешовите школе у Бегечу. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ова: за редовну школу 235 фор. у готовом новцу; за недељну школу 40 фор.; $^3/_4$ сесије и 4° јутра (а 1200□^{s}) ритске земље на т. зв. греди, која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ нема плаћа) једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2° тврдих дрва, и огрева колико је потребно; стан са потребним зградама и вртом.

Споредни су приходи: за пероводство 35 ф. за рачуноводство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунске књиге, вођење туторског рачунског дневника и склапање годишњег рачуна туторског и благајничког.) За укоп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укопу или парастосу 50 нов.

Лична пријава узеће се у обзир.

Ваљано инструјиране молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15. (27.) јула о. г.

У Бегечу, 8. (20) јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева
учитељица и перовођа.

Бранко Поповић
преде. школ. одбора.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 81 1—2

На основу закључка скупштинске седнице од 21. маја 1899. бр. зап. 11. и по одобрењу сл. епарх. админ. Одбора бачког од 4. (16.) јуна 1899. бр. А. О. 1140/340 ех 1899. расписује се јавна дражба на мањак ради подања парохијског стана у Дероња.

Посао по предрачуну гласи:

1. Зидарски с материјалом	.	Ф. 1960·83
2. Грађарски	. . . . .	Ф. 867·97
2. Столарски, бравариски, стаклярски бојадисање и пећи	. . .	Ф. 701·92
Свега:		3530·72

Дражба ће се одржати у недељу 4. (16.) јуна у 2 сата после подне. Дражбователъи су дужни 10% замчење положити, а подузетник, који посао на себе прими, платиће 60 фор. за нацрт и предрачун. Општина узима себи право, да и после одржане дражбе, ономе посао повери, у кога највише поверена има.

У Дерона 13. јуна 1899.

Председништво.
срп. правосл. црквене општине.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 84 1—1

Дана 13. (25.) јуна о. г. после подне у 2 сата одржаваће се у дворани школској у Илинцима дражба ради кречења и најнужнијих поправака на цркви српско православној, на коју се дражбу стручњаци позивају.

У Илинцима 27 маја (8. јуна) 1899.

перовођа
Миливој Борић

председник
Иван Митровић

СТЕЧАЈ. 75 2—3

Овим се расписује стечај на ово јесењој срп. вероисповедној четвороразредној мешовитој осн. школи, са којим местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 фор; 15 јанаца оране земље, на коју земљу учитељ порезу плаћа; од венчања, парастоса и укопа по 50 н.; у име огрева 500 пиртли или 25 фор.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне коморе и шталс.

Примећује се да је горе наведена земља под аренду издата, те ће учитељ место земље уживати аренду од 158 ф.

Осим свакидашње школе обвезан ће бити изабрани и поштовну школу држати и при сваком богослужењу у цркви појати.

Компетовати могу само они, који прописану квалификацију имају и који су испит из мађ. језика положили.

Лична пријава узима се у обзир.

Стечај траје до Св. Илије, којег дана ће се и избор обавити.

У Ловри (Lóré, pestmegye, u. p. Ráczkeve) 1899. год. 26. маја.

Светозар Радашин
перовођа.

Милош Видак
председник.

Ad бр. К. 378. ex 1899. 76 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено место срп. православног вероучитеља на српским основним школама у Руми овим се до конца месеца јула по нов. о. г стечај расписује.

У смислу отписа високе кр. земаљ. владе, одела за богоштовје и наставу у Загребу од 20. маја 1899. бр. 7003. а с обзиром на §. §. 119 и 122. школског закона од 31. октобра 1888. има дефинитивни вероучитељ право на следећа берива:

а.) темељну плату годишњих . . 400 ф.
б.) станарину од . . . . . 100 ф.
в.) месни за трговиште Руму установљени долатак годишњих . . . 100 ф.

Поштo у Руми постоји и шегртска школа, прима катихета за сваки сат свога деловања на тој школи по 35 фор. на годину засебне награде.

Осим тога има по §. 130. истога закона право на петогодишње доплатке иза сваке пете године успешног службовања у износу од 50 фор.

Мировина опредељује се по установама §. §. 149—173. гореспоменутога школскога законa.

Компетенти, који могу и свршени богослови бити, имају своје прописно биљеговане и инструисане молбенице непосредно овој конзисторији у гореопредељеном року поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Георгије
Патријарх.

С Т Е Ч А Ј.

77 2—3

У Винковцима је услед смрти досадашњег учитеља упражњено *учитељско место* на српско-аутономној мешовитој, 4 разредној школи.

Плата је учитељу 500 фор. а. вр. годишње, надаље ужива стан у нарави и дрва за огрев.

У дужност учитеља спада осим наставног рада у све 4 разреда, обучавање школске деце и њака ниже гимназије у црквеном појању, затим редовно појање у цркви и при верозаконским функцијама ван цркве, за које задње од странака уобичајену награду прима. Осим тога је дужан обучавати децу *у немачком језику* ради спреме њихове за гимназију, и обављати дужности перовође и рачуновође у српској црквено-школској општини.

Уз једнаку квалификацију имају првенство они, који су музикални, и имају спрему, за обучавање у ноталном певању и за равнање певачким хором.

Компетенти нека изволе своје добро инструисане молбенице до дана Св. Илије (20. јула о. г.) потписаном председништву приложити.

У Винковцима, из седнице српског црквено-школског одбора од 8. (20.) јуна 1899.

Ур. Ђурић
протојереј и парох,
вј. школ. управитељ.

Др. Ђ. Милашиновић
председник.

С Т Е Ч А Ј.

70 3—3

На упражњену парохију V. разреда у Мањелосу расписује се стечај с тим, да компетенти своје прописно инструисане молбенице архидијецезалној конзисторији до конца месеца јуна по ст. надлежним путем поднети имају.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Бр. 593. Е. К. 52 ex 1890. 66 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Блињи, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

С Т Е Ч А Ј.

78 2—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду, Бр. 613 /109. ex 1899. г. овим се поново стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 фор. квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића*, који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Имаће $1^1/_2$ ортаљ орање земље; 3 јутра јароша по 1200□ хвати. — 6 јутара рита по 1200□ хвати; од земље се може добити када је продаје под закуп 120 до 130 ф. на коју ће земљу учитељ порез и еквивалент излаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Од изабраног учитеља изискује се, да је српску препарандију у Сомбору свршио, и испит из мађарског језика положио.

3.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеној литургији у цркви манастирској десну појницу држати (појати) и деци школском црквеном појању учити; редовно их доводити на недељна и празнична вечерња и литургије.

4.) Преводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год. 1872. и наредбама школске власти.

Молбенице се имају на овоместни школски одбор чим пре, а најдаље до дана Св. Илије приложати, када ће се, и избор учитеља обавити; а звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (Бачка) дне 7. (19.) јуна 1899. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 72 2—3

Расписује се стечај за учитеља на I. и II. разр. мушке школе у Бегечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу; 4. јутра ритске земље на т. зв. греди, која је изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ пореза плаћа.) 5 фор. на писаћи прибор; 2° тврдих дрва и огрева колико је потребно; стан са потребним стајама и вртом.

Лична пријава уз̃ене се у обзир.

Ваљано инструјисане молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15. (27.) јула о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бегечу 3. јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева
учитељица и перовођа.

Бранко Поповић
предс. школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 73 2—3

Који се овде отвара на једно учитељско место с којим је скопчана плата од: 500 фор. у новцу, $4^1/_2$ јанца земље у натури, на коју ће изабрати учитељ порезу плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала стан у натури или 200 фор. у име еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрати имаће предавати у разредима које му м. школски одбор додели све оне предмете, које школ. Уредба од 17 јула 1872. год. и дисциплинарна правила од 1876. год. прописују, наглашује се да ће школску децу учити и с њима у цркви појати, а сам за певницом појачку дужност вршити.

Компетенти нека изволе своје молбенице потписаноме одбору до св. Илије (20. јула) о. г. послати.

Бач-Сентомаш 7. (19.) јуна 1899.

Школски одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у сваку величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама** од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. па ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништва „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 26.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 27. јуна 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Високи отпис преузвишеног кр. угарског министра богочасти и јавне наставе у предмету превишњег одобрења избора архимандрита крушедолског Митрофана Шевића за православног српског епископа бачког.

Преод. + надбискупу.
Кр. уг. министар богочасти и јавне наставе.
Бр. 47.255

Преузвишени господине Архијепископе, Митрополите и Патријарше!

Његово царско и апостолско краљевско Величанство благоизволело је, на мој најпонизнији предлог, у Шенбруну дне 23. јуна ове године изданом превишњом одлуком Својом најмилостивије одобрити православним српским архијерејским синодом карловачким обављени избор *Митрофана Шевића*, архимандрита и настојатеља манастира Крушедола, за православног српског епископа бачког.

Преузвишеном господину

Георгију Бранковићу

карловачком православном архиепископу митрополиту и српском патријарху.

О том имам част, позивајући се на дне 2. маја о. год. под бројем 230. изданим и на господина кр. уг. министра-председника управљени уважени допис Ваш, известити Вашу Преузвишеност повољнога знања и даљега поступања ради с тим умољењем, да изволите на реченога новога епископа гласећи и овде под ·/. привијени документат дати истом уручити.

Примите Ваша Преузвишености, искрену изјаву мојега одличнога поштовања.

У Будимпешти дне 28. јуна 1899. год.

Влашић с. р.

Окружница

Архидијецезалног Административног Одбора, којом се саопштава наредба кр. зем. владе одела за богоштовје и наставу у предмету исплаћивања по истој подарених црквеним општинама припомоћи.

Ад бр. АО. 694. ex 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима)

Висока кр. земаљ. влада, одео за богоштовје и наставу, у Загребу, дописом својим од 18. маја 1899. бр. 7081., известила је овај арх. административни одбор знања и даљег оба-

вештаја ради, да је на подручне кр. порезне уреде следећи налог издала: „Краљ. хрв. слав. дални. земаљска влада одео за богоштовље и наставу, обичаје течајем сваке године, а на посебне молбе г. и. црквених општина. подељивати и дозвољавати примерне припомоћи за уздржавање г. и. богоштовних објеката (парохијалних цркава и домова) како из дотације земаљског буџета, поглавје IV, наслова 2, ставка 9 број 2 сл. а) и б), тако из дотације крајишке инвестиционалне те сједињене имовне, угојне образовне закладе путем односних порезних уреда а на руке жупан. респ. котарских области. А инак се често догађа, да се уназ тако јасној овостраној наредби, дозвољене припомоћне своте исплаћују председништву надарене црквене општине или њеином црквеном одбору, који онда том земаљском припомоћи рукује и барата по својој вољи, те често таку земаљску припомоћ употребљава на сасвим другу сврху, него што је одавде првобитно намењена, те према томе има се обично доста незгоде и неприлике са полагањем ваљана коначна обрачуна о потрошку дотичне земаљске припомоћи итд. — Да се томе једном за свагда на пут стане, те такови некоректни поступак докине, налаже се кр. порезном уреду, да у будуће земаљске припомоћи дозвољене и дозначене појединим г. и. црквеним општинама у сврху градње оправка, адаптација итд. парох. цркава и кућа неисплаћује нити пароху нити председнику дотичне црквене општине, — ако то у овостраној одредби изриком наведено неби било — него ли жупанијској респ. котарској области, која ће једина дужна бити том земаљском припомоћи руковати и о потрошку исте коначни обрачун амо поднашати.“

Што се Пречасности Вашој саопштава с тим, да о горњој високославној наредби подручне срп. правосл. црквене општине знања и равнања ради известити не пропустите.

Председништво архид. админ. Одбора у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с р
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Црква.

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: Рад. М. Грујић.

III.

Протестанти нам пребацују, да је велика формалност и обредност у нашем богослужењу; но када погледаш на њихов обред, тада и у том случају и нехотице одајеш веће поштовање нашем обреду; осећаш како је наш обред једноставан и величанствен у свом дубоком и тајанственом значењу. У нашем се обреду од свештенослужитеља тражи само побожна пажња спрам речи, које изговара и радњи, које врши; у његови усти, а кроз његове свештене речи и обреди сами по себи говоре — на тек како дубоко и тајанствено говоре свакој души, те сав скуп сједињују у једну мисао и у један осећај! Отуд и може најпростији и најнескренији човек, без икакве спреме и вештачког усиљавања, свршавати молитвену радњу и ступити у молитвено општење са светом црквом. Протестантски молитвени обред, при свој спољашњој једноставности својој, тражи од свештенослужитеља молитвени рад у извесном тону. Отуд у том обреду само људи висока духа или врло даровити, могу бити једноставни, а остали т. ј. велика већина, принуђена је да се припрема и прибегава афектацији, коју баш, чешће но игде, у протестантским храмовима сретамо, те која на човеку, невика тому, производи тежак утисак. Када видиш проповедника, где стојећи сред храма, лицем према по клупама размештеном скупу, моли се, дижући очи к небу, сложивши руке на пачин, који сви употребљавају, и додаје својој речи неприродну интонацију — постаје ти досадно; помисли, како тек мора да је њему! Још се већма то исто опажа, када свршивши обред ступи на катедру и отпочне своју дугачку проповед, те се с времена на време осврне натраг, да узме из чаше гутљај воде и прибере се. А у тој проповеди ретко ћеш кад чути живу реч — осим кад је говорник фактично духован човек или особити дар. Говоре већином *раденици* на црквеној ствари, те необично патегнутим гласом с највећом афектацијом, са силном жестином, враћајући се с једног краја на други, попављајући на разне начине оне познате фразе. Шта више, кад читају из књиге, што често бива, они прибегавају извесној гестикулацији, интонацији и одмору. Често се догађа, да проповедник, изго-

варајући њене речи и фразе, више и ударе песницом по катедри, да би чим више дао израза својој речи.

Овде осећаш, како се наша црква верно применила човечјој природи, кад проповед није сместила у састав богослужбеног обреда. Сав наш обред, сам по себи, саставља најбољу проповед, тим активнију, што је свако прима не као човечју већ као Божју реч. А црквени идеал наше проповеди, као живе речи, јесте *учење* вере и љубави, по божанским списима, а не само узбуђење осећаја, као неопходно утицање сваког свећенослужитеља на оне, који се скупише у цркву ради молитве.

IV.

Веле, да обред није важно, већ другостепено дело. Но има обреда и обичаја којих се одрећи — значило би одрећи се самога себе с тога, што се у њима одражава духовни живот човека или целог народа, — у њима се показује цела душа. У разлици обреда изражава се најјасније коренита и дубока разлика духовне преставе, која се крије у непознатим сферама духовног живота — управо она разлика, која смета слиљу или пуноћи узајамног саосећања међу разнородним народима и саставља основни узрок разлике између цркве и вероисповеди. Одрицати, са запенушене космополитске тачке гледишта, акт те привлачне или одгојне силе, сравњујући је с предрасудама — значило би исто, што и одрицати моћ сродства (Wohlverwandschaft), која постоји код људи у личним односајима.

Како је нпр. код разних народа знатна разлика у обреду погребавања и у поступању с телом покојника! Јужњак, талијанац, бежи од свог мртваца, стара се да га чим пре изнесе из своје куће, а оставља другима да се брину о његову укопу. Напротив карактерна је народна црта — религиозан одношај к мртвоме телу пун љубави, нежности и подобности! Од памтивека па до данас разлеже се над покојником плач пун поетичности, прелазећи с примањем нових религиозних обреда у свечану црквену молитву. Нигде у свету није се обичај и обред погребавања тако високо уздигао, слободно можемо рећи, није дошао до такове виртуозности, као код нас, и нема сумње, да се је у тој његовој хармонији одразио народни карактер, с нарочитим, нашој природи својственим погледом на свет. Црте смрти свуд су ужасне и одвратне, али их ми одевамо лепим покривачом, ми их украшавамо свечаном тишином молитвеног расположења, ми над њима песму појимо, у којој се ужас побеђене природе слива у једно с љубављу, надом и побожном вером. Ми не бегамо од свог покојника, ми га и у гробу китимо, и нас нешто вуче том гробу — да се загледамо у црте духа, који је оставио свој стан; ми се клањамо телу и не отказујемо му последњи пољубац, већ стојимо над њим три дана и три ноћи с читањем и појањем црквених молитава. Наше погребне молитве пуне су лепоте и величија; оне су дуге и не журе се да чим пре предаду земљи тело, које је већ трудеж дирнула — а кад их слушаш, чинити се, да се над гробом даје не само последњи благослов, већ као да се око њега свршава велика црквена свечаност у најсвечанијем трепутку човечјег живота! Како је схватљива и како је мила та свечаност нашој православној души! Но странац је често не схвата с тога, што му је она — сасвим туђа. Код нас се осећај љубави, поражен смрћу, шири у погребном обреду; код њега — тај се осећај са истог обреда болно грчи и губи у силном страху.

У Берлину је живео неки Немац — лутеран, па је у Русији изгубио своју сестру, која беше православне вере, а он ју је јако волео. Кад је дошао у очи погреба и видео своју милу сестру где лежи у гробу, страх га је обузео, срце му се стезало и јасно се могло приметити како је затим осећај љубави и побожности у њему уступио место своје одвратности, с којом је присуствовао и при опраштању с мртвим телом, кад је већ био приморан да сам у њему учествује . . . . У том, као и у многом другом, Немац не може да нас схвати, док не проживи с нама и не уђе у дубине нашег духовног живота. С тога, као што изгледа, ништа

толико не буни лутерана у нашој цркви, као клањање св. моћима, што се нама, по природи нашој, чини тако просто и природно, — кад се већ и својим покојницима клањамо и њихово тело грлимо и поштујемо при погребу. Он, пошто не живи нашим животом, не види у том поштовању ништа до дивљу сујеверу, а за нас — покрет и чин љубави, са свим је нешто природно и просто.

Њему је тешко да нас схвати, исто тако, као што је нама дивљачки и непријатно слушати о недавно у енглеском и германском друштву пониклој агитацији, која тражи, да се уведе нов обред погребавања. Она хоће да се мртви не предају земљи, већ спаљују у нарочито за то конструисаној пећи, — а то траже са утилитарног хигијенског гледишта. Та се пропаганда упиње из петиних жила, скупљају се митинзи, састављају се друштва, конструишу се на рачун извесних особа усавршене пећи, изводе се хемичка истраживања, компонују се тужни маршеви, који би имали да прате спаљивање..... Гласови се дижу, крика се множи, у име друштвеног добра. Из каквог далеког света, из каквог начина живота допиру до нас ти звуци — а како је тај свет нама туђ, како непријатан и хладан! Не, не дај Боже да умрем у том крају, у туђини, далеко од миле мајке — земље православне!

(Свршиће се).

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: **Дим. Витковић.**

(Свршетак.)

Најузвишенији пример поднашања поруге, увреде и мучења представља сам Христос Спаситељ. Потресајући више света јесте време крстних Његових страдања. Невини Страдалник трпећи срамотну крстну казну, морао је у донуну својих страдања слушати ала тумачења о себи, слушати дрски смех на себе. Ено пролази у гомилама народ мимо божанственог Страдалника, и неразумни, лакомислени подругљиво клима главама својим погрђујући Га. Ено стоје противно првосвештеници с књижевницима, старешинама и фарисејима, и дрски, безумни злурадо се псмевају над светим страдањима Христовим. Ено са обе стране Страдалника висе распети разбојници, и они, који су изгубили чистоћу, заразили се преступима, ругају Му се чистоме и невиноме. (Мат. XXVII. 39—44.) И шта на то све Господ? У души Његовој тако је много љубави према грешним људима, да на пречиста уста Његова не налази никакви укор безумним распињачима и увредитељима. Осушена уста Његова не изговарају укора, него опраштајућу реч љубави, Христос се моли Оцу Своме за Своје распињаче, који Му се ругају: *Оче опрости им, јер не знају шта чине.* (Лук XXIII. 34.) Узвишенијег од овога примера и не може бити. *Христос пострада за нас,* говори апостол, *и нама остави пример, да слеђујемо стопама Његовим.* (I. Петр. II. 21.) После Христа вређали су, гонили и прогонили, кушали и мучили све оне, који су исповедали име Христово. Сам Христос је то предсказао. *Ето ја вас шаљем,* говорио је Он ученицима Својим, *као овце међу вукове . , . Јер ће вас предати судовима и по зборницама својим биће вас: и пред владаре и цареве водиће вас Мене ради за сведочанство њима и незнабошцима... И сви ће мрзити на вас имена мога ради.* (Мат. X. 16—18, 22.) И какве само увреде, каква мучења нису поднели за Христа свети апостоли, први исповедници имена Христовог. Подвргавајући се најжешћим страдањима телесним, они су страдали и умирали спокојно, подносили страдања без најмањег непријатељства према својим мучитељима, у својим мученьима они су се радовали и благодарили Богу. Тако, када су св. апостоле за проповед јеванђеоску избили и отпустили, запретивши им говорити о имену Христову, они су се радовали, што су се удостојили примити поругу за Христа. *А они* — приповеда св. Лука — *отидоше од сабора радујући се, што се удостојише примити срамоту за име Господа Исуса.* (Дел. ап. V. 40—41). Камењем су засули Јудеји за исповедање Христа св. архиђакона Стефана и он је с потпуним душевним спокојством трпио мучење, јасним погледом молио се Христу: *Господе Исусе прими дух мој . . . Господе не узми им ово за грех.* (— VII. 59—60). Велики Стефан, — пише св. Григорије Ниски, као неку пријатну росу прима на тело своје једну

за другом летећу тучу од камења и благословом награђује убијце, молећи се, да им се не урачуна овај грех.* Св. апостол Павле сведочи, да се св. апостоли у свему показују као слуге Божје у великом трпљењу, у невољама, у бедама, у тешким околностима, под ударцима, у тамницама, у прогоностима, и увређени, но ипак свагда се радујући. (II. Кор. VI. 4, 5, 10). Крст и мач била је коцка св. апостола, крст и мач очекивао је и њихове последоватеље; радост и весеље осећали су за време мучења св. апостоли, радост и весеље имали су осећати и први Хришћани. Три века су Хришћани подносили различита тешка гоњења. Три века се проливала крв хришћанска. Стављали су их на искушења и испитивања. Распињали су их, одрубљивали им главе, пробадали копљем, спаљивали на гломачама. Злоба непријатеља имена Христова измишљала је за Хришћане такова најжешћа искушења, такова ужасна мучења, да се и при самој помисли на њих крв следи у жилама, језик онеми. Но сва су та мучења подносили они храбро и добродушно. При свима ужасима смрти они су се бојали само Бога и нарушавања Његових заповеди. Они су се бојали само тога, да се крст Христов неби у њима абрисао одрицањем, принашањем жртве или злом мишљу. Једини је Христос био у њима, и у срцу и у устима, и у тајним молитвама и у јавном исповедању вере пред незнабошцима. Вером у Господа Исуса они су спремни били решити се на све, што им је предстојало од непријатеља имена Христова. Нису они жалили ни свога иметка, ни самога тела свога, само да неби приносили жртву идолима, само да би сачували име Хришћанина за собом на свагда. Христа су они само љубили, Христа се само бојали са потпуним уверењем, да је уз Њега право спасење, а без Њега вечна погибао. Невидљива благодат Божја их је крепила и одушевљавала поред тешких телесних страдања, она је давала души им мир и спокојство, и они су чак с весељем сретали и саму смрт. Ево какова је мучења трпио и како их је подносио св. мученик Трифон. Када се је св. Трифон одрекао, да принесе жртву идолима и тврдо исповедио веру у Христа, гневни управитељ области Аквилин заповедио је, да га обесе на дрво и бију. Без забуне и страха саслушао је Трифон одредбу управитељеву, сам је скинуо са себе одећу и предао се у руке мучитеља. Три часа трајало је ужасно мучење страстотрпца Христова и он је показао само храбро трпљење: ни гласка, ни уздаха нису чули мучитељи из уста његових. Када ни нове опомене Аквилинове нису имале успеха, светитељу је било спремљено ново мучење. Спремајући се на лов Аквилин је привезао мученика за коња и повео за собом. Трифон је трпио ужасно мучење. Тада је била владала зима и јак мраз. Ничим не покривене ноге св. мученика скочањиле су се, премрзли палци ногу његових отпадали су. Коњи су стајали на ноге страдалника, гулили кожу са њих и раздробили им кости. Но храбри мученик Христов загрејан љубављу према Богу није ни за што узимао бол и невољу је псалме Давидове. Немилосрдни мучитељ измислио је још ужасније мучење. По његовој заповеди забили су оштре клине у ноге Трифонове и тако га водили по граду. Мученик је осећао страшну бол у ногама и од клина и од јакога мраза и снега, но представљајући пред собом Христа, тешећи се надом на будућу награду, он је са радошћу подносио муке. Мучитељ се зацинио храбром трпљењу његову. „Зар ти Трифоне још до сада не осећаш болове мучења?“ — запитао је он страдалца. Као са неким прекором одговорио му је св. мученик: „И до сада ти ниси могао појмити, да мене крепи сила Божја, — кад ћеш престати кушати Духа светога? Зар ти ниси разумео, да је свемогућство Христово неодољиво?“ Разјарени управитељ измислио је нову казну за светитеља. Трифона незанога обесили су на дрво и били шипкама без икакове милости, а осим тога бокове му палили са свећама. И гле, за време ове казне, изненада небеска светлост озарила је била мученика и прекрасни венац јавио се над главом његовом. Мучитељи су од страха попадали онесвешћени на земљу. А Трифон осећајући долазећу помоћ с неба, пун радости и весеља, обратио се са благодарном молитвом Богу. Видећи напослетку, да при свом своме настојању — поколебати веру у угоднику Божјем, — ништа није успео учинити, немилосрдни Аквилин заповедио је, да га посеку мачем. (Мин. 1 фебр.)

Преп. Исак Сирин приповеда о једном младићу, по имену Теодору, који је био предан

* Дела у рус. део 2 стр. 472.

на ужасна мучења. Њега су запитали: „осећаш ли ти мучења?“ — Св. мученик је одговорио: „у почетку сам осећао, а затим сам видео некога младића, који је отирао зној моје борбе, крепио ме и дао ми свежину у време подвига.“* Тако је близу благодат Божја онима, који се подвизавају за име Божје и помаже им, да с радошћу подносе страдања за њега. *Веселеки се* — поји св. црква — *мученици говораху: у руке Твоје, Владико човекољубиче, приими душе наше и упокоји их, јер Тебе љубимо једнога многомилостивога.** Тако су се мученици за име Христово при свим невољама и лишавањима, при свим страдањима и мукама, радовали и веселили; они су имали царски дух, царску величину, необедимо трпљење, и идући на љута мучења, као да би имали да заузму царство; својом вером и својим трпљењем они су посрамили све своје мучитеље, и после смрти наследили су царство небеско. Но у данашње време нема много, како изгледа, гоњења и мучења за веру Христову. Сада нема опасности, да ћемо се срести са таковим непријатељима имена Христова, који би тражили од нас мученичког подвига. Је ли пригодан дакле за нас пример св. мученика, није-ли то само за нас прости историјски догађај давно минулога времена? Није. Гоњења и срамоћења за веру Христову има и сада и биће до свршетка света. У многе још није у свој сили ушло царство Божје, а у многих и у опште још није ушло. У самим хришћанским друштвима има много невољаштва и неправде, — још невезани сотона слободно обилази земљу и сада најбоље тиранише над онима, који се држе праве вере, **ѥкдыи, ѩкѡ врема мало имать.** (Апок. XII. 12.) И сада је још много непросвећених светлошћу вере Христове, који седе **ко тмѣ и сѣни смертнѣй.** (Лук. I. 79.) Они, који примају на себе велики подвиг апостолски, који посвећују себе делу мисионарства, лако се могу изврћи срамоћењу, гоњењу и мученьима за име Христово. Тако је заиста и бивало, а и сада се догађа са мисионарима. Пример св. мученика може их охрабрити и учврстити у њиховом светом подвигу. Напослетку не може свако примити на себе таково тешко дело, но зато и они, који живе стално у свом друштву, код своје куће, и ти се могу сретати са непријатељима Христовим и праве вере Христове. Колико је код нас расколника, појасеваца, иконаца, колико молокана, штундиста, пашковаца, толстојеваца,* — па нису ли они сви непријатељи праве вере Христове! И дужност је сваког ма и мало просвећеног Хришћанина, не обазирући се ни на какове подсмехе и поруге, исправљати их и упућивати на пут истине. Св. мученици и исповедници и у овом случају могу нам служити примером и обрасцем.

Но срамоћење Христа ради нису трпили само мученици. И пре је било, и може бити и у данашње време таковних, који су се, примивши на себе ради Христа труде и подвиге, изврдли подсмеху и узредама од стране људи. И на њих се односе речи Христове гледе срамоћених и погрђених. Споменимо н. пр. светитеље Христа ради јуродиве. Ради Христа узимали су они за себе на какав — свима необичан — начин живота и трпили су поруге и подсмех. Такав је био свети Христа ради јуродиви Прокопије Устјушки. Као богати трговац раздао је он све своје имање манастирима и сиромасима и постао добровољним бедником. Он је презрео не само богатство и дом, него чак и самога себе и постао је Христа ради јуродивим. Обраћајући ум и срце једино к Богу, Прокопије се показивао пред људима као дивљи и безумљ. Даљу је ходио по граду као јуродив и трпио поруге и ударце. Чак и сиромаси, и ти су се исмевали над њим и гонили га од себе. Непокривеном главом и одевен у старо и подерано одело, св. Прокопије је зими трпио жестоку хладноћу, а лети неиздрживу топлоту. Храну је он узимао у врло малој количини, а понекада остао је без сваке хране по неколико дана узастопце. Када је потреба била одморити се, Прокопије је легао ма где на неприличном месту, да би се и у време сна смејали над њим. А ноћи је он проводно код цркве молећи се Богу са сузама за град и његове становнике, и особито за своје непријатеље, говорећи: Господе, не узми им ово за грех! Проводећи такав живот, Прокопије се показао мучеником за Христа, достојним благодати Божје. И Дух Свети уселио се у њега и удостојио са чудесним даром онтроумности, да је провидео у будуће и садање (Мин. 8. јули.).

* Слов. о подв. у рус. стр. 157.

* Муч. еги. на 6. песме кан.

* секте у руској цркви. — Прев.

Ево још један поучан пример. У V. 6. живео је преп. Евгеније са кћерју Маријом Евгеније је васпитао кћер своју у духу вере Христове, у страху Божјем. По смрти жениној, он је жељно примити монашки чин и кћи га је убедила, да и њу узме собом у мушки манастир. Постригао се био Евгеније, а заједно с њим постригла се и кћи му под мушким именом Мирона. Под руководством свога оца преп. Марија достигла је виши степен правога подвижничког живота. Она је у обитељи уживала велико уважење чак и код стараца искусних у духовном животу. Једном је једна млада девојка, упропашћена од војника и родивши дете, оклеветала монаха Мирона. И шта се догодило? Преп. Марија примила је на себе ради Христа ову срамоту и срамно је била изагнана из манастира. Трпећи невино презирања и увреде, Марија је провела три године код манастирских врата. Сваки мимоходећи сматрао је као неком својом обавезом, да се подсмеје и наруга кајућем се монаху. Невиност преп. Марије дознала се тек после смрти њене (Мин. 12. фебр.).

У мањој мери онај, који истинито љуби Бога, може и сада трпити срамоту и увреде ради Христа. Примери св. угодника Божјих, који су трпели такове увреде, могу га укрепити у његовом подвигу. Он трпи ради Христа све, ма што се догодило, сећајући се речи Његових: *благо вама, ако вас узасрамоте, и успрогоне, и реку нас вас свакојаке зле речи лажући Мене ради . . . јер је велика награда ваша на небесима.*

И тако: **блажени есте, егда поносатъ вамъ и изженутъ и рекутъ всякъ зола глаголъ на вы лжуще мене ради. Радуйтеся и весели теся, яко мзда ваша многа на небесѣхъ.** Такова се висока награда обећава срамоћенима и гоњенима ради Христа, како дакле с радошћу да не примамо на себе свакојаке увреде, презирања и лишавања за Христа! Треба само извршивати подвиге са трпљењем и надом на Бога, па ће благодат Божја да нас одржи и укрепи у свима напастима и да нас руководи достижењу самога блаженства. *У трпљењу спасавајте душе своје* — говори Христос. (Лук. XXI. 19.) Св. ап. Павле учи: *да трпљењем хитимо на одређени нам подвиг, гледајући на начелника вере и свршитеља Исуса, који место одређене Себи радости претрпе крст, не марећи за срамоту, и седе с десне стране престола Божјега. Помислите дакле на онога, који је таково противљење против Себе од грешника поднео, да вам не досадите, и да не ослабе душе ваше.* (Јевр. XII. 1—3.)

(Наставиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станимир парох.

Бивало је случајева у животу Христовом, да је он у говору своме употребио такове речи, које није требало схватити и разумети у строгом смислу, онако, како су гласиле, него у пренесеном сликовном смислу. И у таковим случајевима је Христос — када га слушаоци криво схватише и разумеше, узимајући и примајући његове речи у строгом смислу, онако, како су оне у уху звониле, — сâм своје речи разјашњивати и своје слушаоце на прави смисао упућивати морао. Тако је једном приликом Христос опомену своје ученике: „чувајте се квасца фарисејског и садукејског.“ Чувши реч „квасац“ ученици помислише на хлеб, те Христове речи разумеше тако, да их Христос тим речима кори „што нијесу узели хлеба, те ће тако принуђени бити јести хлеб фарисејски и садукејски, што чинити не би смели. Но Христос — као Бог — знајући, шта и како они мисле разјашњује своје речи, и доводи своје ученике дотле, да су схватили и разумели, да Христос под „квасцем фарисејским и садукејским не мисли на хлеб, него на „науку фарисејску и садукејску“ (Мат. 16., 6.—12.) — Другом опет приликом разговарајући се са женом Самаријанком Христос рече: „да ти знаш дар Божиј, и ко је тај, који говори: дај ми да пијем, ти би искала у њега и дао би ти воду живу.“ (Јов. 4., 10.) Чувши реч „вода“ жена разуме и мисли на обичну воду; и не слутећи, да је Христос — Бог, него држећи, да је то обичан човек, вели Христу: „Господе! ни захватити немаш чим, а студенац је дубок; одакле ћеш дакле узети воду живу?“ (11.) Христос, да би је упутио и одвео к правом смислу рече жени: „сваки, који пије од ове воде, опет ће ожеднети; а који пије од воде коју ћу му ја дати, не ће ожеднети до века.“ (13.—14.) Чувши те речи Христове и мислећи још једнако на обичну воду, а рада будући себи помоћи и рад олакшати, жена за-

вапи: „Господе! дај ми те воде, да не жедним, нити да долазим овамо на воду“ (15.) На послетку Христос својим разјашњењима доводи жену дотле, да је увидела и признала, да Христос није обичан човек, него да је он „пророк“ (19.) па слути, да је он и „Месија“ (25.), те по томе да се „водом живом,“ о којој он говори, има разумети његова и од носно Божија наука.

Сумње нема, да су ученици — слушајући речи Христове: „ово је тело моје . . . ово је крв моја“ — ако баш не би морали, али свакако би могли пре мислити на истинито тело и праву крв, него ли само на слику и прилику тела и крви учитеља свога. Допустимо ли, да су ученици Христови могли мислити и на једно и на друго: онда су они морали бити у недоумици, не знајући, на што да мисле, и шта управо да разуме под телом и крвљу учитеља свога.

Ако су ученици Христови били у недоумици: онда су они морали Христа запитати, да им каже, како треба да разуме речи његове, и шта се управо има разумети под телом и крвљу његовом, као што су то они обично и чинили онда, када им нешто доста јасно није било; или ако баш нису хтели Христа питати, а они би се — чувши речи његове — морали загледати и један другог погледима питати, шта је управо хтео рећи њима њихов учитељ, као што су они и то у неким приликама чинили. Христос би у таким приликама на њима опазио, да га потпуно разумели нису, те им је своје речи разјашњивао, своје мисли допуњавао.

Но ученици Христови чувши речи Христове: „ово је тело моје . . . ово је крв моја,“ нити Христа питају, нити се загледају и један другог погледима питају: шта ће то да значи? — јасан знак, да су ученици Христови у извесном смислу схватили и разумели речи Христове.

Узмимо сада, да су ученици Христови примајући од Христа дати им хлеб и вино, а слушајући речи његове: „ово је тело моје . . . ово је крв моја“ видели и гледали у томе хлебу и вину само слику и прилику тела и крви учитеља свога.

Ако су ученици Христови речи Христове тако схватили и разумели: онда, како је таково схватање и разумевање погрешно, и како је Христос — као Бог — знао и познавао мисли, схватања и разумевања људска, и како је Христос увек исправљао погрешне мисли, схватања и разумевања људска — то би он и мисли, схватање и разумевање и својих ученика исправити морао. Но Христос тога не чини, Христос ћути — јасан знак, да су његови ученици његове речи схватили и разумели онако, као што треба.

Остаје сада да су апостоли — слушајући речи Христове: „Ово је тело моје . . . ово је крв моја“ — мислили на истинито тело и праву крв Христову. Да су пак апостоли тако мислити не само могли, него и морали, сведочи то, што су Јудеји, чувши речи Христове: „Ја сам хлеб живи, који сиђе с неба; који једе од овога хлеба живеће ва век; и хлеб, који ћу ја дати, тело је моје, који ћу дати за живот света“ (Јов. 6., 51.) мислили на истинито тело Христово, те се питаху и „препираху међу собом говорећи: како може овај дати нама тело своје, да једемо?“ (52.) — Па кад су апостоли на истинито тело и праву крв мислили и мислити морали; и кад је Христос њихове мисли знао и знати морао, па иначе мисли својих ученика није исправљао, него ћутао — то је онда јасан знак, да Христос сведочи својим ученицима, да су они његове речи правилно схватили и разумели; баш као Христос на питање Јудеја: „како може овој нама дати тело своје, да једемо?“ своје речи: „Ја сам хлеб живи“ и опет: „хлеб, који ћу ја дати, тело је моје“ — не повлачи, те Јудејима не вели, ви грешите, кад мислите, да је баш моје истинито тело онај хлеб, који треба јести, него под телом треба разумети обичан, али осведочени хлеб, те га јести, као слику тела мога. Јест, Христос те своје речи не повлачи, на против он их не само задржава, него још и утврђује, па вели: „Заиста, заиста вам кажем: ако не једете тела сина човечјега и не пијете крви његове, не ћете имати живота у себи. Јер је тело моје право јело и крв моја право пиће . . . и који једе мене, он ће живети мене ради.“ (53., 55. и 57.)

На послетку, да у св. тајни причешћа у хлебу и у вину треба видети и гледати истинито тело и праву крв Христову, а не тек само прости хлеб и обично вино, као слику и прилику тела и крви Христове сведочи и то,

што се од онога, који приступа св. тајни причешћа, захтева — вера. И сами они назарени, који веле и тврде, да у св. тајни причешћа „вино остаје вино, а хлеб остаје хлеб,“ уче и казују, да је за причешће нужна вера.“ („Назаренство“ — стр. 131.)

Но чему и на што вера, ако је у св. тајни причешћа хлеб — хлеб, а вино — вино?! Шта треба, да верује онај, који приступа св. причешћу? То, да он доиста једе хлеб и пије вино?! — Гледати у хлеб и вино и — веровати, да је то доиста хлеб и вино — е збиља, то мора да је силна, моћна вера?!! то мора да је вера, која — „горе премешта“?!! (Мат. 21., 21.) — А је ли нужна вера онде, где је знање не само могуће, него, где је већ знање, ту; јер, да је то хлеб и вино то нам кажу наше очи, то зна наш разум?

А узмемо ли баш хлеб и вино у св. тајни причешћа као слику и прилику тела и крви Христове — ту нам и опет није нужна вера, него то просто треба узети к знању, исто онако, као што узимамо к знању напомену, да је тробојна застава, а са редом боја: црвена, плава и бела — српска застава и да је знак и обележје српске државе. Да су хлеб и вино слика и прилика тела и крви Христове, то је у толико лакше к знању узети, што нас на то већ и сама природа ствари — хлеба и вина упућује.

Али гледати хлеб и вино, на „пачи писанаго не мѣдрствовати,“ него „паче нити разѣмѣх во послѣшаніе вѣры,“ те не веровати ни својим очима, ни своме разуму; шта више ускоч и својим очима, ни своме разуму пуну веру одавати речима Христовима: „ово је крв моја,“ те „срцем веровати, а устима исповедати“ (Рим. 10., 10.) да у св. тајни причешћа после освећења и благослова видљиви хлеб већ није више прости хлеб, нити је видљиво вино више обично вино, него је то сада истинито тело и права крв Христова — је ли ту нужна вера? може ли се то знати, или се мора веровати? Томе се свакако хоће вера, и то снажна, силна вера; а то се никако знати не може.

Тако је са тврдњом оних назарена, који веле и уче, да хришћанин у св. причешћу под видом хлеба и вина не једе истинито тело, нити није праву крв Христову, него једе и пије прости хлеб и вино, као слику и прилику тела и крви Христове. (Наставиће се.)

Катихетика у данашњој богословији.

Ја не знам да може за свештеника, оданог своме позиву, бити лепшега, задовољнијега, занимљивијега, а у исти мах узвишенијега и благотворнијега рада од вршења катихетске дужности. Онај свештеник који ову дужност не врши, или који је не врши са вољом, са одушевљењем, за тога сме сваки рећи, да није „пастир добри“, него најамник, који се одрекао најузвишенијега рада своје свете службе, оставио стадо и пустио вука да ово расцуди.

Ко жели да разврат и неваљалство данашњега доба, које набија у свима слојевима друштва у облику страсти, себичности, зависти, мржње, освете, псовке, лењости, и т. д., са успехом лечи и искорењује, тај мора и једино може само са хришћанским катихизисом то постићи.

Теже иде са старијима, али лакше и сигурније са онима, на којима свет остаје, са децом. Ко дакле искрено жели да се прилике, у којима ми живимо на боље окрену, ко жели да дође „благодатно царство“ на земљи, тај мора њен за тим, да будућа генерација буде боља од садашње.

Па није ли онда за осуду сваки онај свештеник, који својим нерадом показује индиферентизам према злу, које јесте и према добру, које би требало да буде; није ли одвратан онај свештеник, који хотећи „своме народу“ да помаже и да га усрећава, ступа у свезу са онима, који са атеистичким, социјалистичким и другим таким катихизисима васпитавају свет, а у исти мах напушта школу и децу и оставља катихизацију, то најмоћније оружје против свега зла у свету.

Да многи свештеници доспевају на много што шта пре него на катихизацију и да са великим одушевљењем терају штетно и недостојно политичко резоновање, док су хладнокрвни и као проповедници и као катихете и као пастири, то није потребно доказивати. Но томе на сваки начин треба тражити бар један узрок, и ко разгледа ту ствар мало боље, опазиће да се до најновијега доба, мало брину за религиозно васпитање. Ено богословије, ено катхетике у богословији, ено уџбеници за религиозно васпитање, ено наставни планови и још много другог, зар све то, кад видимо како је до скора оскудно било, зар то сво

не говори да се код нас на то слабо брига полагала. Ето у томе је доста кривице и узрока ономе немару према религиозној настави, која се опажа и данас као посљедица. Заиђимо у богословску литературу код других народа на разаберимо колика је и каква је, разаберимо и то ко пише и ко подстиче на састављање и писање тих књига на упоредимо све то са нашим приликама. Док је н. пр. у неким црквама све најбоље и најспремније у свештенству приношло да одмери сваку реч у катихизисима, дотле код нас пишу те књиге поједине особе од добре воље, а често према лајичкој способности врло рђаво и тако нека врло рђава школска књижица за религиозну наставу без икакве примедбе и контроле са „39“ штампарских погрешака попуњава преку потребу у школи!

Тек под режимом Његове Светости патријарха Георгија Богу хвала отпочеле се Његовом иницијативом те погрешке брзо и сигурно поправљати. Ено богословија се за ових девет година знатно подигла, а рад у њој је озбиљан, какав приличи таковоме заводе, професори иду за тим да се недостаци у уџбеницима попуне, па ако Бог да, за кратко време имаћемо пред собом и најјаснији доказ за то, јер статут богословије обећава, да ће свака професорска снага за извесно време саставити и написати своју студију, а зна се и то, да се на томе у велико ради. Катихетика као најважнији предмет у практичном богословљу, који се најмање неговао у последње две године толико се озбиљно и успешно негује, да нас, који нисмо на жалост на успехе таке навикли, задивљава.

У Карловцима у последње доба развило се тако рећи мисијонарство које ће пробудити љубав према цркви и које ће задахнути младеж хришћанским духом да после реагира против, зла, које ју окружује. То мисијонарство развили су слушаоци IV. године богословије који су примерном вредношћу и одањешћу и са ватреним одушевљењем студирали катихетику и у пракси теорију примењивали. Имао сам прилике да се више пута уверим у основној школи где су г.г. слушаоци богословије под надзором својега професора изваљали своје катихезе, које су израђене према правилима катихетике, потпуно правилно и најозбиљније. Имао сам прилике да видим и утецај ових младих пијонира српскога свештенства на сриал. Имам прилике да опажам благотворне последице оваковога рада у животу те деце.

Ја не могу затајати, као што не затајавају ни слушаоци богословије и свештенички кандидати, него са благодарношћу признају да је то посљедица професорског рада г. протосинђела др Георгија Летића, који је својим одушевљењем и неуморним радом задахнуо исто тако одушевљење и вољу за катихетски рад у своје слушаоце. Под надзором и руководством г. др Г. Летића богослови IV. године радили су не само у основној, него и у поновној школи. Недељом и празником пре литургије скупљале се женске, које су већ свршиле основну школу, заједно са ученицама стручне школе а после подне мушки заједно са шегртима, те су их богослови својим катихезама и екхортама утврђивали у ономе што су научили или што су требали научити у основној школи из науке хришћанске и подстицали на вршење хришћанских дужности. Да је пак ова предавања младеж с вољом пољазила и слушала, то је могао свако па и најслабији психолог опазити а вредно је споменути, још и то да се број слушалаца непрестано умножавао. Екхортације ове трајале су обично три четврти сахата. Прво је говорио по један богослов IV. године своју вештачки израђену екхортацију и то на памет са одушевљењем и реторском уметношћу. За тим је редовно говорио и сам г. професор катихетике, који је поглавито пазио на то, да с једне стране покаже пример својим ученицима, а с друге стране да остави дубок и снажан утецај на слушаоце на крају екхортације. Успех је био обично неочекиван, што је наше мисионаре особито одушевљавало. Н. пр. после прве екхортације код мушких и шегрта — овог најтврђег материјала — имао је г. професор посла да исповеда сутра дан скоро све слушаоце који се за тим и причестили. Најпосле богослови IV. год. крај свих дужности и обвеза са истим одушевљењем и вољом екхортирали су у недељне дане другога семестра у горњој гимназији. Ко је читао екхорте богослова од прошле године, које су у овом листу биле штампане, тај се могао уверити, како су богослови схватили ову дужност и колико су у тај рад воље, љубави и труда улагали. Екхорте, које су ученицима горње гимназије и ове године богослови предавали, по лепоти, по садржини и по ефекту не уступају оним

од лане, шта више многе су и савршеније.

Кад се буду штампале препоручујем читаоцима да их с пажњом прате. Писане су у научнијем облику те импонују сваком ученьаку. Нашим свештеницима добро ће доћи, кад стану научнији класи у градовима проповедати, као и катихетама у гимназијама, реалкама и др. средњим заводима. Ко жели да се увери о свему овоме, ко жели да и ужива, а многи да се и користи, нека дође у Карловце и нека походи ова предавања.

Такав рад нас утврђује у уверењу, да ће и плода донети, па зато нека је хвала сваком, ко је ње заслужан као што у овоме велику хвалу заслужује г. др. Г. Летић, као професор катихетике тако и млади раденици, који су схватили дужност своју и позив свој.

Држим да оваке важне ствари не би смеле изостати из летописа у богословском извештају, но у колико је та погрешка може бити из скромности учињена у толико сматрам себе за познаног да овим начином то прибележим.

Ив. Машировић,
гимназијски катихета.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Посвећење**) новоизабраног и превишње потврђеног епископа Бачког, високодостојнога господина *Митрофана Шевића*, првобитно одређено за дан 1 (13) јули о. г., биће, према новој и коначној одредби, 4 (16) јула о г. у недељу.

(**Годишњи испит у монашкој школи у манастиру Хопову.**) 3. јулија о. г. обављен је у Хопову годишњи испит са ученицима монашке школе. Испиту је благоизволела председавати Његова Светост Патријарх *Георгије*, а присутна су била оба господа чланови Патроната исте школе, наиме г.г. Иларион Руварац, архим. Гргетешки, Платон Телечки, архим. Беочински, Анатолије Јанковић, архим. Ковиљски и Митрофан Павловић игуман Шишатовачки. Осим поменуте господе било је још више гостију, који су тај дан дошли у Хопово, да виде и школу монашку, и да чују ученике њезине какав су резултат постигли науком у тој најновијој врсти просветних завода у овостраном Српству. Предмети који су предавани у том просветном заводу и из којих су ученици испитивани јесу: Св. писмо старога и новога завета, Православно Исповедање Петра Могиле, историја хришћанске цркве, литургика, омилитика, историја монаштва, катихетика, црквенословенски и српски језик, историја српског народа, историја српске цркве, и дужности парохијског свештенства. Испит је трајао од 9 сати пре подне до $^1/_2$2 после подне, непрекидно под председништвом Његове Светости. Општи успех, што га је испит показао био је хвале вредан, што је потврдило и високо признање Његове Светости изречено управитељу школе г. протосинђелу Марјановићу, и целом професорском зборг. Професори монашке школе су данас, осим управитеља, г. г. јеромонах Конон Миличевић, јеромонах Августин Бешњаковић и Милета Јакшић.

После подне је одржана седница патроната монашке школе под председништвом Његове Светости у којем су решени разни предмети, који се тичу исте школе.

У 5 сати после подне истога дана отпутовала је Његова Светост из манастира, у пратњи вреч. г. протосинђела дра Георгија Летића професора богословије, испраћена од свију присутних са усрдним усклицима: „Живео“.

γ

(**Шематизам Карловачке Митрополије**). Саборски Одбор закључио је, да се из досада већ изготовљених свију епархијских шематизама састави шематизам целе Карловачке Митрополије. Посао око тога поверио је протојерејуи у пароху Земунском г. Димитрију Руварцу, те је исти умољен да се тога посла прими.

(**Са Раваничке славе.**) И ове године, као и прошле, походно је српски свет у лепом броју њихот мученика и кнеза Лазара, да се помоли и над моштима његовим напоји и надаље љубављу према цркви и народу свом, за који је јуначки и мученички пао на Косову цар Лазар. Славу ову увеличаше својим доласком и својом песмом и у цркви и у народу, како прошле, тако и ове године, ученици карловачке гимназије. Још уочи дана стигоше они, са својим учитељем гимнастике г. Мијушевићем, преко Гргетега у Ириг. На свом путу и у Гргетегу и у Иригу дочекане су карловачке гимназисте својски. У Иригу у почаст честитим Иријанима приређене у очи Видов Дана концерат, на који се искупио леп број честитих и гостољубивих Иријана, који су их у свој дом примили и угостили, како тај дан, тако и сутрадан по повратку из Раванице, у сиоју пак Раваници ретким гостопримством и љубављу дочекао их и је испратио управитељ њезин вреч. г. Сергије Попић, који је тим оставио лепе успомене у млађаних грудма ове Срнчади, која похита, да се поклони св. моштима мученика кнеза Лазара, и да својим познатим и сада

већ далеко чувеним армонијским црквеним појањем увелича славу црквену. На кору је појао карловачки гимназијски кор од почетка службе до половице херувике, за тим прекс и причасно, а остали део службе појао је мушки кор богослова београдске богословије. И мешовити и мушки кор појао је на лепо задовољство, које се умножило, када су у шуми и пре и по подне карловачке гимназисте певале у кору свом најлепше композиције Монкрањчеве, пуне самих народних мотива и мелодија. Колико су задовољиле карловачке гимназисте искупљен српски народ о тој слави, показује онај силан број света, који је као слеп пиао за овим гимназијским хором и окруживао га стотинама, да се наужива овакове уметничке српске песме. — И за овај леп глас карловачког гимназијског кора нека је хвала и слава садашњем њеном врховном Патрону, Патријарху *Георгију*, који је одмах у почетку свога патријарховања дао овој гимназији стручног учитеља архонијског певања и музике. Додамо ли још и леп број „служавчих“ а на чељу им високопречасног г. Илариона Весића архимандрита београдског и остале господе из Србије и на ових крајева, (само ни једног фрушкогорског настојатеља на слави овој не видесмо) тада смо у најглавнијим цртама нацртали и овогодишњу видовданску славу манастира Раванице. Бог дао, да ју Српски народ похађа до последњег потомка свог, напајајући се патриотским жаром и љубављу према српској цркви и српском напретку!

Ү.

(**Српска Академска Задруга у Бечу**) у седници својој од 16. јуна о. г. изабрала је нову управу своју, а за председника јој медицинара г. *М. Сарделића*.

Нове књиге.

Сећајте се децо поте заповеди Божје.

Реч говорена у цркви манастира Врдника-Раванице, говорио пред Сантовчанима 30. маја 1899. Сергије Попић јеромонах-управитељ.

Rič, govorena u crkvi manastira Vrdnika-Ravanice, govorio pred Šantovčanima 30. maja 1899. Sergije Popić jeromonah. Sr. Karlovci. Srpska Manastirska Štampărija 1899.

Реч о троносању новообновљене цркве манастира Врдника-Раванице 1. новембра 1898., говорио Сергије Попић јеромонах-управитељ. Ср. Карловци. Српска Манастирска Штампарија 1899.

Наскоро ће изићи из штампе: **Списи** по историји православне цркве у Далмацији и Истрији од XV. до XIX. вијека. — Већи дио ових списа сада се за први пут штампа са односних рукописа, што се налазе у архиви карловачке митрополије, у државној архиви у Млецима, у библиотеци св. Марка у Млецима и т. д. Осим само неколико списа, сви се остали тичу спољашњега живота православне цркве у Далмацији и Истрији; а ови су списи и најважнији, јер за поменуто вријеме црква је имала непрестано да се бори за свој опстанак, тако да — као што опажа један руски академик — гонимая и никѣмъ не защищаемая, православная церковь въ Далмаціи только чудомъ Божіей благодати уцѣлѣла досель. — Свега се штампа 350 списа, од којих су неки врло опширни, тако да један на прим. заузимље 48 штампаних страна. — Издање се ово штампа о приватном трошку, те би требало да га набави свак ко може, да би се на такав начин могли платити бар штампарски трошкови; а требало би и да се похита нарудбином, јер је штампан само мали број егземплара. — Цијена је књизи овој *нет форинтъ*. Ко је жели имати, нека пошље новце *Канцеларији сп. Конзисторије у Задар* (Zara), па ће примити књигу franco, или нека потражи од исте канцеларије, да му се пошље књига уз поштанско поузеће (per Nachnahme).

На приказ послато: **Онамо онамо!...** од *Николе* I. књаза Црне Горе. За гласовир написао **Др. Јован Пачу. Цијена 2 круне.** Поштом 2 кр. 20 филера. Добива се у Српске Штампарији у Загребу.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad C. O. 3610./1140. ex 1899. 91 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Од стране подписаног као врховног управитеља стипендијске закладе пок: **Јована и Марије Трандафил, становника негда новосадских, овим се обзнањује, да ће се салашка земља те закладе лежећа поред Кисача у тако званом Најгрунду под парц. бр. 5153—5155. 5153—5155. 5153—5155. 5153—5155 / 5. 4. 3. 2. 5153—5155. / 1.** и 5145. у једном комаду у површини од $206\frac{450.}{2500}$ новосадских или $322\frac{250.}{1600}$ катастралних јутара дана 1. августа 1899. по нов. кал. у 3 сата по подне у писарни срп. прав. епископа у Нов. Саду путем поновне усмене дражбе под закуп издати на три године, и то од 1. новембра 1899. до 31. октобра 1902.

Услови закупа и ситуациони план земље могу се у поменутој писарни увидети.

Ко у дражби учествовати жели, дужан је пре почетка дражбе 500 фор. у име пишманлука у руке госп. Дра Теодора Недељковића као изасланика потписаног закладнога управитеља положити.

У Карловцима 21. јуна (3. јула) 1899.

Георгије
Патријарх.

С. О. 3578. ех 1899. 83 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења упражњеног места саборско-одборског другога бележника, као помоћника народно-црквеног тајника.

Годишња плата је 900 фор. а. вр., станарина 150 фор. а. вр. Изабрани ће се поставити за сада у привременом својству.

Ко од оспособљених православних Срба жели ово место да задобије, ваља да поднесе своју инструјисану молбеницу саборском одбору у Карловцима до 3. (15.) августа 1899. год. и искаже своје правничко оспособљење (бар апсолуторијум) и вештину у састављању списа парочито на српском и мађарском, а уз то и на немачком језику.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899 г.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 90 1—3

На упражњено учитељско место на шесторазредној мушкој школи у Ст. Керу (Бачка) овим се стечај расписује, с којим је скопчана следећа плата: у готовом 300 фор., у име пошторне школе 40 фор., 11 катастралних јутара земље, на коју учитељ све терете плаћати има, 3 хвата растових дрва и слободан стан, уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор., од укопа где позван буде 1 фор. и од парастоса 50 нов., као општински перовођа и рачуновођа 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. и дисциплинарна правила од г. 1876. прописује, повторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати и у цркви све појачке дужности обављати. — Као перовођа дужан је водити записнике, како у скупштини, тако и у седницама црквеног и школског одбора, и све остале канцеларијске послове обављати, као рачуновођа дужан ће бити општинске предрачуне зготовљати, главне књиге водити, тромесечне и годишње рачуне склапати и друге остале послове, који у ову струку спадају, обављати.

Компетенти неки своје ваљано инструјисане молбенице потписаноме месном школском одбору до 8. (20.) августа о. г. поднесу.

Жеља је, да се компетенти лично пријаве и у цркви поје.

У Ст. Керу 24. јуна (6. јула) 1899.

Месни школски одбор.

СТЕЧАЈ. 89 1—3

На упражњено место у Иванди на српској вероисповедној месповитој школи у Иванди овим се стечај расписује.

Плата је 440 фор. 5 фор. паушала, 2 хвата тврдих дрва, слободан стан са две собе, кујном, шпајзом и баштом, од 800□ квадратни хвати, 50 нов. од погреба где позван буде.

Изабраном учитељу у дужност спада законом прописане предмете предавати, у цркви при сваком богослужењу као и у часном посту појати и децу црквеном пјенију обучавати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи и учитељице који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају 1. (13.) августа. Молбенице ваља слати на подписаног школског председника.

Из седнице школског одбора држане у Иванди 8. (20.) јуна 1899.

Алимпије Перипац
умољени перовођа.

Милош Благојев
школ. председник.

СТЕЧАЈ. 88 1—3

На српској православној вероисповедној школи у Лукаревцу, (у темишварској жупанији) са којим је местом скопчана ова плата: стан с' баштом у нарави, 166 фор. у готовом новцу; 24 киб. чиста жита, 6 кукуруза, 7 јутра ливаде на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 60 фор. аренде и 16 метера дрва за огрев.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати и перводске агенде. Првенство имају они молиоци, који владају поред српског и румунским језиком.

Компетовати могу само они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 6. (18.) августа о. г. када ће се и избор обавити.

У Лукаревцу дне 21. јуна 1898. год.

Председништво.

М. 305. ех 1899. 82 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног евентуално двају упражњених писарских места код овомитрополијских највиших звања са год. платом од 600 фор. а. вр. и стапарином од 100 фор. а вр. овим се расписује стечај.

Срби православне вере, који желе добити, писарско место, ваља своје сходно инструјисане и својеручно написане молбенице потписаном да поднесу најдаље до 11. (23.) јула 1899 год.

Наглашује се, да се захтева, да дотично лице има са свим читак и леп рукопис уз то да је потпуно способно, да тачно преписује српске, мађарске и немачке саставе Уз молбу се услед тога има привити и по петпаест реди рукописа на сваком од горњих језика увида и оцепе ради.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899. год.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 85 2—3

На упражњено учитељско место на српској верноисповедној основној школи у Ср. Карловцима овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 400 ф., 100 фор. у име стана; 30 фор. у име дрварине; 6 фор. 30 нов. у име писаћег паушала.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави шест недеља од првог увртења овога стечаја.

Из седнице школског одбора, држане у Ср. Карловцима 18. (30.) јуна 1899.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 79 2—3

На упражњено место I. и II. раз. срп. верноисповедне школе српско-крстурске, овим се стечај отвара. Плата је 500 ф. — пет стотина фор. а. вр. — слободан стан у школском здању, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оранице земље и $^1/_4$ јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, која је школском уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. а изабрати ће учитељ наступити звање 1. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоџбама ваља упутити местном школском одбору.

Из редовне седнице местног школ. одбора држане у Српском Крстуру, дана 13. (25.) јуњаја 1899 г.

Сима Моцић — перовођа.
Јереј Л. Св. Дражић — протонамесник председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 86 2—2

На основу одобрења сл. епарх. адм. Одбора Темишварског од 17 фебруара (1. марта) 1899. год. бр. А. 165/289. ех 1899. срп. правосл. црквена општина Срп. Итебејска решила је своју св. цркву оправити дати, услед чега се расписује дражба на мањак.

Према прорачуну износи и то:

1.	Дунђерски посао са материјалом	1136 ф. 45 н.
2.	Зидарски посао	434 ф. 40 н.
3.	Казанџијски посао с' материјалом	196 ф. 25 н.
4.	Покривачки посао	66 ф. 90 н.
5.	Бојадисање спољашњег зида с' масном бојом	619 ф. 20 н.
6.	Друге радње износе	255 ф. 50 н.
	Свега:	2708 ф. 70 н.

Дражба ће се одржати 4. (16.) јула о. г. после подне у 2 сата у дворани овдашње срп. школе.

Дражбовательи су дужни 10% у име вадијума пре почетка дражбе положити; а општина задржава себи право којем ће од подузимача радњу поверити.

Ближи услови и све друго што се односи на ову радњу, могу се сваки пут у општинској писарници дознати, као и на дан саме лицитације.

У Срп. Итебеју 16. (29.) јуна 1896. год.

Ст. Мишковић с. р. перовођа. **Тоша Рајић** с. р. председник.

СТЕЧАЈ. 77 3—3

У Винковцима је услед смрти досадашњег учитеља упражњено *учитељско место* на српско-аутономној мешовитој, 4 разредној школи.

Плата је учитељу 500 фор. а. вр. годишње, надаље ужива стан у нарави и дрва за огрев.

У дужност учитеља спада осим наставног рада у све 4 разреда, обучавање школске деце и ђака више гимназије у црквеном појању, затим редовно појање у цркви и при верозаконским функцијама ван цркве, за које задње од странака уобичајену награду прима. Осим тога је дужан обучавати децу *у немачком језику* ради спреме њихове за гимназију, и обављати дужности перовође и рачуновође у српској црквено-школској општини.

Уз једнаку квалификацију имају првенство они, који су музикални, и имају спрему, за обучавање у ноталном певању и за равнање певачким хором.

Компетенти нека поволе своје добро инструиране молбенице до дана Св. Илије (20. јула о. г.) потписаном председништву приповслати.

У Винковцима, из седнице српског црквено-школског одбора од 8. (20.) јуна 1899.

Ур. Ђурић — протојереј и парох, мј. школ. управитељ.
Др. Ђ. Милашиновић — председник.

СТЕЧАЈ. 73 3—3

Који се овде отвара на једно учитељско место с којим је скопчана плата од: 500 фор. у новцу, $4^1/_2$ ланца земље у натури, на коју ће изабрати учитељ порезу плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала стан у натури или 200 фор. у име еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрати имаће предавати у разредима које му м. школски одбор додели све оне предмете, које школ. Уредба од 17 јула 1872. год. и дисциплинарна правила од 1876. год. прописују, наглашује се да ће школску децу учити и с њима у цркви појати, а сам за невицом појачку дужност вршити.

Компетенти нека изволе своје молбенице потписаноме одбору до св. Илије (20. јула) о. г. послати.

Бач-Сентомаш 7. (19.) јуна 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 74 3—3

Овим се поново расписује стечај за сталну забавиљу у српском народном вероисповедном забавишту у Кању.

Плата је забавиљи: 300 фор. годишње, слободан стан с пространом баштом и огрева колико устреба.

Плата је помагачици 120 фор.

Рок стечају траје до Петрова дана т. г.

Из седнице надзорног одбора за забавиште у Кању, држане 27. маја (8. јуна) 1899.

Басилије Вуковић,
парох и председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 71 2—2

На основу закључка скупштинске седнице од 21. маја 1899. бр. зап. 11. и по одобрењу сл. епарх. одбора бачког од 4. (16.) јуна 1899. бр. А. О. 1140/340 ех 1899. расписује се јавна дражба на мањак ради зидања парохијског стана у Деронја.

Посао по предрачуну гласи:

1. Зидарски с материјалом .	ф. 1960·83
2. Грађарски	ф. 867·97
2. Столарски, браварски, стакларски бојадисање и пећи . . .	ф. 701·92
Свега:	3530·72

Дражба ће се одржати у недељу 4. (16.) јула у 2 сата после подне. Дражбователи су дужни 10% јамчевине положити, а подузетник, који посао на себе прими, платиће 60 фор. за нацрт и предрачун. Општина узима себи право, да и после одржане дражбе, ономе посао повери, у кога највише поверења има.

У Деронја 13. јуна 1899.

Председништво.
срп. правосл. црквене општине.

СТЕЧАЈ. 78 3—3

По наредби Славног Епархијског Школског Одбора у Новом Саду. Бр. 613/109. ех 1899. г. овим се поново стечај расписује за стално попуњење учитељског места, за овдашњу мешовиту школу.

1. Плата је годишње 300 фор. које ће учитељ примати из политичне општине 50 фор. квартално 12 фор. 50 нов., остало пак примаће од Његове Светости преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића*, који је овој сиротој општини притекао у помоћ. — Имаће $1^1/_2$ ортаљ оране земље; 3 јутра јарошта по 1200□ хвати. — 6 јутара рита по 1200□ хвати; од земље се може добити када је продаје под закуп 120 до 130 ф. на коју ће земљу учитељ порез и еквивалент плаћати; бесплатан стан у школском здању са две собе, кујном и баштом.

2.) Дужан ће бити недељом и празником, као и на пређеосвећеној литургији у цркви манастирској десну певницу држати (појати) и децу школском црквеном појању учити; редовно их доводити на недељна и празничка вечерња и литургије.

4.) Преводство у црквено-школским седницама водити, рачуне склапати, на парастосима као и на погребу присуствовати; а све остале школске дужности, прописане су кр. школском уредбом, од год. 1872. и наредбама школске власти.

Молбенице се имају на овомесни школски одбор чим пре, а најдаље до дана Св. Илије приносати, када ће се, и избор учитеља обавити; а звање наступа 1. септембра те године.

Из седнице школског одбора држане у Бођанима (Бачка) дне 7. (19.) јуна 1899. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 72 3—3

Расписује се стечај за учитеља на I. и II. разр. мушке школе у Бегечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу; 4. јутра ритске земље на т. зв. греди, која је изложена поплави, а за приход које оњима не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ порез плаћа.) 5 фор. на писаћи прибор; 2° тврдих дрва и огрева колико је потребно; стан са потребним стајама и вртом.

Лична пријава узеће се у обзир.

Ваљано инструисане молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15. (27.) јула о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бегечу 3. јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева
учитељица и перовођа.

Бранко Поповић
предс. школ. одбора.

Ад бр. К. 378. ех 1899. 76 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место срп. православног вероучитеља на српским основним школама у Руми овим се до конца месеца јула по нов. о. г стечај расписује.

У смислу отписа високе кр. земал. владе, одела за богоштовље и наставу у Загребу од 20. маја 1899. бр. 7003. а с обзиром на §. §. 119 и 122. школског закона од 31. октобра 1888. има дефинитивни вероучитељ право на следећа берива:

а.) темељну плату годишњих . . 400 ф.
б.) станарину од . . . . . 100 ф.
в.) месни за трговиште Руму установљени доглатак годишњих . . . 100 ф.

Пошто у Руми постоји и шегртска школа, прима катихета за сваки сат свога деловања на тој школи по 35 фор. на годину засебне награде.

Осим тога има по §. 130. истога закона право на петогодишње доплатке из сваке пете године успешног службовања у износу од 50 фор.

Мировина опредељује се по установама §. §. 149—173. гореспоменутога школског закона.

Компетенти, који могу и свршени богослови бити, имају своје прописно биљеговане и инструјирање молбенице непосредно овој конзисторији у гореопредељеном року поднети.

Председништво архидијецезалне конзисторије, у карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 75 3—3

Овим се расписује стечај на овогодишњој срп. вероисповедној четвороразредној мешовитој осн. школи, са којим местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 фор; 15 ланаца оранице земље, на коју земљу учитељ порезу плаћа; од венчања, парастоса и укопа по 50 н.; у име огрева 500 пиртли или 25 фор.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне коморе и шталета.

Примећује се да је горе наведена земља под аренду издата, те ће учитељ место земље уживати аренду од 158 ф.

Осим свакидашње школе обвезан ће бити изабрани и недељну школу држати и при сваком богослужењу у цркви појати.

Компетовати могу само они, који прописану квалификацију имају и који су испит из мађ. језика положили.

Лична пријава узима се у обзир.

Стечај траје до Св. Илије, којег дана ће се и избор обавити.

У Ловри (Lórè, pestmegye, u. p. Ráczkeve) 1899. год. 26. маја.

Светозар Радашин
перовођа.

Милош Видак
председник.

СТЕЧАЈ. 80 2—3

Оставком учитеља Светислава Радојчића упражњено је једно учитељско место на срп. православ. вероисповедној школи дињашкој.

Плата је учитеља годишњих 440 фор. у име редовне наставе; 40 фор. у име економне-пофторне школе 60 фор. за перовођство и рачуноводство; 4 ланца земље, на које је дужан учитељ све трошкове сносити; стан у школској згради са вртом и од укопа, где позван буде 50 нов.

Изабрани учитељ имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати — недељом и празником, као и на пређеосвећеним литургијама у десној певници појати при свима седницама скупштинским — црквеног и школског одбора перо водити и дужности рачуновође обављати.

Ваљано иструпране молбенице треба послати на председништво месн. срп. школ. одбора до Велике Госпојине.

Новоизабрани учитељ ће своје место заузети 1. сент. по римском, од којег дана ће му се и плата рачунати.

Општина жели, да се молиоци лично прикажу и у цркви поју.

Из седнице месног школ. одбора држане у Дињашу 13. (15.) јунија 1899 год.

Светислав Радојчић
опш. перовођа.

Светозар Живанов
председник месн. шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 71 3—3

Расписује се стечај за учитеља на III. и IV. разр. мешовите школе у Бегечу. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом а плаћа је ова: за редовну школу 235 фор. у готовом новцу; за недељну школу 40 фор.; $^1/_4$ сесије и 4^a јутра (а 1200□$^{\circ}$) ритске земље на т. зв. греди, која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност да даје отштету. (На земљу учитељ порез плаћа) једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2^s тврдих дрва, и огрева колико је потребно; стан са потребним зградама и вртом.

Споредни су приходи: за перовођство 35 ф. за рачуноводство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунске књиге, вођење туторског рачунског дневника и склапање годишњег рачуна туторског и благајниковог.) За укоп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укопу или парастосу 50 нов.

Лична пријава узеће се у обзир.

Ваљано инструјиране молбенице ваља упутити на потписаног председника до 15 (27.) јула о. г.

У Бегечу, 8. (20) јуна 1899. год.

Дафина Михајловићева
учитељица и перовођа.

Бранко Поповић
предс. школ. одбора.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 27.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 4. јула 1899.

Честитка Његове Светости ПАТРИЈАРХА ГЕОРГИЈА КРАЉУ МИЛАНУ ОБРЕНОВИЋУ и одговор овога.

На Иван Дан ове године, у 6 сати после подне, кад се је Њ. Величанство краљ Милан, узвишени отац Њ. Величанства краља Александра I., командант српске војске, враћао из своје градске канцеларије у краљевски двор, напао Га је револвером неки крвник Ђура Кнежевић, набацив четир хитца, у намери да усмрти Њ. В. краља Милана. Промисао Божја спасао је Њ. Величанство од убиствене смрти и намере аликовачког атентатора.

Поводом тога догађаја, а када се вест о томе атентату као истинита потврдила, Његова Светост, патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, благоизволео је честитати Њ. Величанству краљу Милану сретно спасење овим брзојавом:

Његовом Величанству
КРАЉУ МИЛАНУ ОБРЕНОВИЋУ

Београд

Дозволите Ваше Величанство, да Вам смем честитати на спасењу од крвничке руке, са усклином: **Ѥлагій вси Господи и чѣдна дѣла твоѧ и ни єдино же слово довольно вѣдѣтъ къ пѣнію чѣдесъ твоихъ.**

Георгије патријарх

Њ. В. краљ Милан благоизволео је на ову честитку одговорити овом захвалницом:

Његовој Светости
ПАТРИЈАРХУ ГЕОРГИЈУ

Карловци

Дубоко сам тронут сметом речи Ваше Светости. Благодарећи Свевишњем, који ме је заштитио, срећан сам и поносим се осећајима којима стара српска патријаршија и Њен узвишени Поглавар поздравља моје спасење и срдачно се захваљујем Вашој Светости.

Милан.

Црква.

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: Рад. М. Грујић.

(Свршетак.)

V.

Ко је Рус — душом и обичајем, тај схвата, шта значи храм Божји, шта Русу црква значи. Мало је само побожан бити,

осећати и ценити потребу религијозног осећаја; то је мало, да би човек могао разумети смисао цркве за руски народ и заволео ту цркву као своју, рођену. Ваља живети народним животом, ваља се молити заједно с народом, у једном црквеном скупу, осећати с народом исти откуцај срца, проникнут једном свечаношћу, једном речју и певањем. Отуд многи, који знају цркву само по домаћим храмовима, где се скупља одабрана публика, немају правилан појам о својој цркви и садањем укусу црквеном, те каткада равнодушно или погрешно гледају на оно, у црквеном обичају и служби, што народ високо цени, те што по његову схватању и саставља црквену лепоту.

Православна црква лепа је народу. Кад у њу уђеш, одмах осећаш, да је у њој све једно, све народу разумљиво и да све народ прати. Уђите у римокатолички храм, како се у њему, православном скупу, све пусто, хладно и вештачко чини. Свештеник служи и чита сам за себе, као да је више народа и од народа одељен. Он се сам за себе моли из своје књиге; народ се моли из својих, долази и одлази свршивши своје молитве и дочекавши овај или онај црквени чин. На олтару се свршава свечена радња; народ је само присутан при том, али као да опћом молитвом не учествује у њој.

Обред је нем спрам нашег осећаја, и ми осећамо, да лепота, коју можда он има, није наша лепота већ туђа. Сви покрети обреда, механички разређени, чине нам се чудни, хладни, без израза, крој црквено-службеног одела не одговара духу цркве; звуци црквеног рецитатива — дисхармонични и бездушни; појање на туђем језику, у ком не распознајеш речи — није химна народног скупа, није ваиај, који тече из душе, — већ вештачки удешен концерат, који до душе допуњава богослужење, али се не слива с њим. Душа наша тугује овде за својом црквом, као што у туђини тугује за домовином. А како је код нас: ту је неописана лепота, коју Рус схвата, — лепота, за коју је он готов да душу своју положи — тако је он воле. Руско црквено појање — као народна песма, разлева се на широко слободном-струјом из народних груди, а чим је слободније тим потпуније срцу говори. Напеви су код нас као и код Грка, али их руски народ друкчије поји, јер их је задахнуо духом својим. Ко би рад био да чује, како се тај дух изражава, тај нека не иде тамо, где гласовима управљају знамените коровође и капелници, где се употребљава музика нових композитора. Он ваља да слуша појање у манастиру или у једној од оних цркава, где је хорско појање у добром реду; тамо ће чути, како широким и слободним потоком струји празнични ирмос из руских груди, како се свечаним гласом пева догматик, како се стихира с канонархом слаже, те каквим радосним одушевљењем проникнут је Васкрсни и Божићњи канон. Осврнимо се ту, и видећемо, како се свака реч песме одзива у народном скупу, како блиста у погледима небу подигнутим, уз диже се над обореним главама, одржава се у припевима, који се одасвуд дижу с тога, што су сваком црквеном човеку од детињства познате и речи и напеви, те у сваком душа поји, када их слуша. Како снажно утиче добро уређено, *истинито* Богослужење на душу! И ван цркве чува душа оно дубоко осећање, које се одржава у њој при успомени на овај или онај часак — руска душа, која се навикла да иде у цркву и с њом сљубила, сваког часка је готова да се потпуно преда Богу и молитви, када у њој чује песму Васкрсног или Божићњег канона, с мишљу о светлој јутрењи, или мили напев празничног ирмоса, или „Всемірнаѧ слава“ с њеним дирљивим „Дѣвѕѧ“... заиста, то су они исти звуци, о којима је рекао песник, да их се

. . . . без усхићења
Слушати не може. . .

и да ће их свуда, у храму, посред боја, или ма где био, одмах познати. А код оног, који је од детињства свикао на те речи и на те звуке, колико се само пута дижу успомене и слике из оне велике песме прошлости, коју у себи носи. . . Срећан је онај, који је од детињства свикао на те речи и на те звуке, колико се само пута дижу успомене и слике из оне велике поеме прошлости, коју

је сваки преживео и у себи носи. Срећан је онај, који је од детињства свикао на те речи, звуке и слике, који је у њима нашао лепоту и тежи к њој, те не може без ње да живи, који их потпуно схвата, све му је блиско — рођено, све му диже душу из прашине и кола животног, који у њима налази и сабира на све стране растрзани живот свој, по разним путевима разбацану срећу своју. Срећан је онај, кога су од детињства добри и побожни родитељи научили да љуби цркву Божју, да се у њој посред народа моли свеопћом молитвом, светкује опће народне празнике. Они су му *скупили блага* на цео живот, они су га заиста увели у разум народног духа и у љубав народног срца, учинивши да му црква буде као рођени дом и место потпуног, чистог и истинитог сједињења с народом.

А шта да се рече о множини наших храмова, што су по забитним шумама и широким њивама, где народ у цркви немо стоји, ништа не схватајући, па само слуша блебетање ђака или мрмљање клирика?

Јао! није црква крива, нити сиромашни народ тој глупости: крив је лењи и несавесни служитељ цркве; крива је црквена власт, која непажљиво и равнодушно поставља на црквена звања; крива је, према околностима, осуђена и сиромаштво народно. Благо оном човеку, у коме се тога часка запали искра љубави и ревности о духовном животу, те успе да изведе забачену цркву у светлост благољепија Заиста, он осветљава светлошћу страну и сен смртну, он васкрсава умрле и одбачене, спасава душе од смрти и прекрачује многе грехове. Отуд Руси тако радо и тако много жртвују на црквене зграде, на зидање и украшавање храмова Како погрешно суде они, који их осуђују за то ревновање, а таквих гласова сад се већ доста чује. То штедро ревновање приписују или грубости и незнању, или пак фарисејском лицемерству. Вели: не би ли боље било, да се ти новци употребе на „народно образовање“, на школе, на корисне заводе? Жртвује се на свој начин и на једно и на друго, али је ово жртвовање сасвим друкчије и побожан Рус са здравим (руским) разумом дуго ће размишљати пре него што отвори повчаник свој, да штедро дарује разне формално корисне и васпитне заводе.

Таково је, дакле, дело црква Божја! Она сама за себе говори; она је — жива Божја у народу установа. Једино у њој, и живи и мртви налазе утеху. Једино је у њој свима лако и слободно, у њој свака душа, од мала до велика, весели се и радује и одмара од тешких страдања; у њој је једно место и белом и црном човеку, и богаташу и сиротану. Украшена је боље од палате царске — дом Божји, а свако од малих и сиромашних у њој стоји, као у *своме* дому; сваки може назвати цркву својом. У њој је свима прибежиште и молитва, па оно учење, које је Русу више свега мило и драго. Ето зашто се непознато и познато о цркви на једном показује у руској души и принуђава Руса да жртвује на цркву без осврtања и размишљања. Рус осећа, да се у том послу не вара, те даје с потпуном вером и светошћу на истинито и свето дело.

Говор

пароха Даљског Душана Магарашевића

на дан 19. Јуна 1899., при подизању споменика блаженопокојном патријарху Јосифу Рајачићу и Његовој Светости патријарху Георгију Бранковићу код цркве на Водици у планини Даљској.

Шта даје десница, нека не зна левица; — за добра дела твоја не тражи награде овде на земљи, јер ће њу наћи горе на небеси!

То су речи Христа Спасителя нашег, благочастиви Христијани! А шта значе те речи? Значе то: да ако коме добро какво учиниш, немој да се хвалиш како си то и то учинио, а немој да тражиш ни хвале ни награде, за то добро, јер ћеш награду добити од Оца небеског.

Но и ако нам је, љубазни моји, Господ те речи казао, зато ипак није рекао, да ми будемо незахвални нашим добротворима, да им за добро њихово зло враћамо, шта више, ми их не смемо нигда заборавити као и злотворима нашим што морамо праштати. Но на жалост, драга браћо, данашњи свет слабо се сећа речи Господњих, па не само да их се слабо сећа, него и противно вољи Божјој чине и раде. Данас је у свету тако да ко тебе лебом, ти њега каменом! Запитаћете ме, љубазни

моји, па зар је и код нас тако? Е почујте ме. Када је оно блаженоупокојени митрополит *Павле Ненадовић* год. 1759. вашим старима: дедовима и прадедовима, подигао овај св. храм, који је ево и нама остао, да се у њему сакупљају и Богу моле за срећу, здравље и напредак свој и деце своје, да се Богу моле за изобиље плодова земних, тада је блаженоуп. митрополит Ненадовић имао на уму речи Господње: што даје десница, нека не зна левица, и није тражио награде овде на земљи, јер његова је награда горе на небеси, — али зато ипак ваши стари дедови и прадедови нису његово добро дело заборавили, него су захвалност своју указали тиме, што су вечити спомен, ево овде на кули црквеној уписали, да и потомство њихово, да и ми даље и наша деца. догод је цркве ове свете, знамо и упознамо великога добротвора Даљског, митрополита Ненадовића, да се и ми помолимо за добру душу његову, да му душа његова награде у Оца небеског наће!

Ето видите, драги моји, какови ваши стари бејаху. Овај камен жива је сведочба дедова ваших, да су били благодарни људи и добри православни Срби. Но њихово потомство, као да не беше таково. Изгледа ми и чини ми се, да су малаксали у благодарности, коју су дужни својим добротворима указивати. Не кажем да су сви такови били, јер као што у сваком житу има кукоља, тако и у кукољу може се наћи и жита. Многи од вас овде сакупљених запамтили сте добру поглавицу црквену старога *патријарха Јосифа Рајачића*, па многи знате, како је пред смрт своју побожном народу, који се овде сакупљао у планини овој — а у овом св. храму на молитву, подигао ево ово здање, испод којега бистра вода извире, болном за здравље, здравом и трудном путнику за окрепу, — да у овом здању може путник и побожни посетиоц главу своју од невогода сачувати и уморно тело одморити.

Па Боже мој, ни тај стари патријарх није тражио овде на земљи награде, душа његова ваљада је горе на небу награђена, али — да ли је име његово нашло благодарности у оних, којима је добра учинио?

Као што у сваком житу кукоља има, тако драга браћо и у нашем свету различитих људи имаде! За пуних 40 година дана већало се и већало, час се закључивало али се нигда не извршивало, да се из благодарности старом патријарху Јосифу живи спомен подигне. Налазило се увек људи у нашем месту, који се на добротворе своје каменом бацају, којима завист, злоба и пакост из очију вири, који зађевице и раздора тражаху, а свако добро и поштено дело оцрњиваху. То је разлог био, да до данашњега дана блаженоупокојени патријарх Јосиф Рајачић не доби заслужене благодарности, какову дедови ваши указаше блаженоупокојеном митрополиту Ненадовићу!

Но, Бог милостив, умудрио вас је, да бољим путем и правцем ходите, да се својих лажних пријатеља једном за свагда отресете! И када оно прошле године имадосте да бирате црквену управу, ви, Богом умудрени, сложи сте се, отресосте се ваших злих саветника којима *слава и себичност* њихова увек је преча, него живот и напредак вас свију!

Прими, о Боже свемогући, и овде нашу синовску хвалу на твом умудрењу, хвала ти Боже на Твојој великој вољи. Опрости нам седа поглавицо негда наша, патријарше Јосифе, што до данас теби незахвални бесмо. Дух твој нека буде уверен, да овај спомен, ког ти данашња црквена општина, а по закључку својих представника подиже, да тај спомен из чистог срца и искрене захвалности иде. Име твоје, овде уписано, спомињаћемо од данас ми, а научићемо и децу нашу, да га и они спомињу и Богу се моле за добру душу твоју!

А шта да кажем вама, драга браћо и мили парохијани моји? Шта да речем о вашој захвалности и увиђавности, па још у данашње време где неки блудни синови, који Бога не поштују, којима је црква свагда на језику и напиру, али ни трага од ње на срцу им нема, који раздор међу вама и духовним пастирима вашим хоће да посеју, — да вас оцене од старешине свог, да вас заслене и опчарају, а све ради својих себичних намера и силне пакости?

Шта да кажем друго, него што је божански учитељ наш рекао: „и ваша дела наћи ће награде у оца небеског“!

Јасну сведочбу ваше увиђавности и захвалности, вашег поштовања према своме љубљеноме Архипастиру, читам ево а читаће и сваки мимопролазећи путник на овој плочи, коју ви данас подигосте на светом храму овом, а за вечита времена уписате речи: „*Обнови-*

тељу храма пресвете Богородице, патријарху српском Георгију Бранковићу, захвална црквена општина у Даљу 1899. год.“

О Боже милостиви, хвала ти, јер нас ниси оставио, хвала ти, јер си нас од великог искушења очувао, хвала ти Спаситељу наш, што си нас научио да се и ми не бацамо каменом на Онога, који нас хлебом обдарује! Хвала ти Боже, од нас велика!

Пуних 140 година мала ова црквица примала је у себе своје верне на молитву; 140 година одјекивао је у њој звучан глас побожних Христијана; 140 година палиле се у њој воштанице, за покој душе мртвих, а за здравље живих, и зидови њени, није чудо што су оронули, није чудо, што је онај дивни сјај на иконостасу за толико година потамнео!

Ми сви долазисмо овамо, посећивасмо овај св. храм, очи су нам сузе биле гледајући све то, но шта могосмо кад не могосмо томе помоћи.

Али, једно стање мале ове црквице, увидео је и љубљени наш архипастир, патријарх српски *Георгије Бранковић* када је год. 1893. посетио овај храм и у њему се Богу помолио!

Од онога часа засјала је светлост на црквици овој, од онога часа престале су сузе жалоснице наше, а текле су сузе радоснице, јер — српски патријарх, мили нам Поглавица, обнови нам дом молитве, украси га Богу у славу, а нама Даљцима на понос!

Па и ако увишени обновитељ овога светога храма није тражио за добро дело своје овде на земљи хвале, ви љубазна браћо моја, ипак хтедосте да се у данашње време, баш у време највеће неблагодарности, одужите љубави светога Поглавице свога, који вам је, ево од год. 1890. до данас, сваком приликом *добар и предобар отац био*, који вам је многа доброчинства учинио, па и данас чини, а ево обновио вам и понос наш — овај св. храм Богородичин!

И кад ви хтедосте, да живи спомен Његовом имену подигнете, да Га уверите о синовској љубави својој — онда, браћо драга, осведочени будите, да ћете се најбоље одужити имену Његову: ако будете љубили цркву, коју и Он љуби; ако будете поштовали науку Господњу, коју и Он поштује, и ако будете пратили увреде својим злотворима, као што и Он прашта, а по примеру св. првоученика и архиђакона Стефана, кога су злотвори каменењем убили; по примеру и самога Господа нашег Исуса Христа, који је издишући на крсту за своје злотворе се Оцу небеском помолио речима: Оче, опрости им, јер незнају шта чине! Амин!

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.

(Свршетак.)

У девет изрека својих о блаженству наслико нам је Господ као неке степене духовног узласка на висину савршенства, који нам отварају двери у станове небеске, где је подвижницима спремљена велика награда. Христос даје блаженство онима, који иду по разним степенима тога пута. Он побуђује не са страхом на извршење јеванђеоског закона, него привлачи са обећањима. Он хоће, да би, не из морања, него из добре воље, не из страха, него из љубави, вршили заповеди Његове, не као робови, него као деца. *Јер не примисте* — учи св. ап. Павле, — *духа ропства, да се опет бојите, него примисте духа посиначкога, којим вичемо: Ава, оче!* (Рим. VIII. 15.) Но уједно не ради награде, не ради блаженства у будућем животу, треба жудити за извршењем заповеди Христових. „Већу ћеш награду добити, говори св. Златоусти, ако чиниш не са надом на награду. Говорити о наградама и у напред их набрајати, значи више најамника, него ли верног слугу. Треба све радити ради Христа, а не ради награде? Ако ми вршимо заповеди Христове, не треба да помишљамо на награду, нити да се гордимо својим подвизима, јер смо извршили оно, што смо дужни били извршити. *Кад свршите све, што вам је заповеђено, говорите, ми смо залудне слуге, јер учинисмо, што смо били дужни учинити* (Лук. XVII. 10.). Извршитељ ових заповеди не треба да стење и роћа, ако му се чини извршење тешким и трудним, јер он мора трпети. Тешкоћа није у самим заповедима, тешкоћа је у самом човеку, у његовој грешности и порочности, у његовој чулности и привезаности за свет. Саме по себи заповеди су Христове лаке за човека, оне су близу нама, оне су усађене у наше срце, у нашу душу, у нашу природу. На нас се могу

применити речи, изречене Богом, у односају према заповедима старозаветним: *заповест ова, коју ти дајем данас, нити је тешка, нити је далеко од тебе; није на небу, да рећеш: ко ће се од нас попети на небо, да нам је скине и каже нам је, да бисмо је творили? Нити је преко мора, да рећеш: ко ће нам отићи преко мора, да нам је донесе и каже нам је, да бисмо је творили? Него ти је врло близу ова реч, у устима твојим, и у срцу твоме, и у рукама твојим, да би је творио.* (Обнов. зак. XXX. 11—14.) Св. Јован Златоусти говори о заповедима Христовим: *заповеди Његове нису тешке* (1. Јов. V. 3.). Ко је чист срцем и душом, ко истинито љуби Бога, истинито верује у Христа, тај не осећа тешкоће при вршењу заповеди Христових, тај зна, да је *иго* Христово *благо, а бреме* Његово *лако* (Мат. XI. 30). Вршећи ради Христа заповеди Његове, тражећи царства небеского за срце своје, за душу своју, ми се удостојавамо награде и у овом животу. *Нитиште* — говори Христос — *најпре царства Божјега и правде Његове и ово ће вам се.* сва потребна блага земаљска, *додати* (Мат. VI. 33.). Који извршују свету вољу Христову, и у овом животу добијају награду, а још већу награду имају добити у животу будућем. *Побожност је корисна за свашто* — учи св. ап. Павле — *имајући обећање, живота садашњега и онога, који иде* (1. Тим. IV. 8.). Подвижници ради Христа и извршители Његових божанствених заповеди у будућем животу чуће пречисти глас Његов: **пріидите ко мнѣ вси трѣждающіисѧ и обремененіи, и азъ оупокою вы.** (Мат. XI. 28.)

Пчеларство у Русији.*

У Харкову у Русији предавао је на скупштини пчеларској 31. марта 1899. г. председник пчеларскога друштва у Харкову Т. Буткевић, прота и професор у богословији. Предавање му је штампано у журналу богословско-филозовском, који се зове „*Вѣра и разумъ*" (у 7. бр. 1899). Предавао је о: „Рѣчь произнесенная въ собраніи Харковскаго общества пчеловодовъ и любителей пчеловодства, етическія черты пчеловодства". Ово је предавање врло интересантно за нас, јер из њега видимо како се рапидно шири рационално пчеларство у Русији, и да стоји под заштитом цркве, не само с тога што црква треба воска за свијеће него што је оно од великога утицаја моралнога на свијет. Највећи црквени достојанственици забављају се пчеларством, препоручују и шире пчеларство. Тако се у педесетим годинама овога вијека у Харкову забављао пчеларством архиепископ Филарет. На својем је добру имао прекрасни пчелињак, на којем је с највећим уживажањем проводио часове одмора. На његов би пчелињак долазио онда славни пчелар руски Прокопић, који је конструјисао кошницу с оквирима, и ту би се слатко разговарали о пчели и како би се поправила проста кошница и уделиша удесила за рационално пчеларење. Протама, свештеницима, младежи из духовнога семинара отворен је био његов пчелињак, на којем је увијек у свако доба пчелар — монах — давао одговора из пчеларства на питања онијех, који су жељели и требали науке. Он је водио на свој пчелињак и поучавао и ученице из интерната „благородних дѣвицъ." Он је похађао и туђе пчелињаке и кад је путовао по својој епархији радо је говорио о пчеларству и поучавао свештенство у том племенитом послу. Као што је наш митрополит Стратимировић похађао пчелињаке свештеника својих и подстицао их на тај племенити посао, тако је исто чинио и архиепископ Филарет. По томе је сасвијем појмљиво да је у Филаретовој епархији скоро сваки свештеник пчелар. Буткевић каже: Ми не знамо ни једнога свештеника, којега је архиепископ Филарет рукоположио, а да није пчелар. У многим мјестима његове епархије подигнути су црквени пчелињаци, који и данас лијепо напредују.

Недавно је умро архиепископ казански Владимир, који је био страсни пчелар. На својем је добру имао лијеп пчелињак са кошницама са покретним сачем од Крилова. На том је својем пчелињаку сам често радио. У својој дворници, гдје је госте примао, имао је кошницу за посматрање и ко би га год походио, показивао би му кошницу и тумачио.

Колико је руско свештенство занесено за пчеларство види се, што је почасни члан био рускога пчеларскога друштва у Петрограду Паладије митрополит и предсједник св. Синода, московски митрополит Сергије, архијепископ

* Упозорујемо браћу свештенике на овај чланак, што га препштампасмо из заљава пчеларскога листа: „Српски Пчелар". Ур.

казански Владимир, што је почасни члан кијевски митрополит Јоаникије, волински архиепископ Модест, новгородски архиепископ Теогност, Херсонски архиепископ Јустин, фински архиепископ Николај, бивши архиепископ тавријски Мартинијан, обер-прокурор св. Синода *К. П. Побједоносцев*, замјеник обер-прокурора св. Синода В. К. Саблер и многи протојереји и свештеници. Не треба много да говоримо, него само да споменемо да у Харковској епархији има четири стотине свештеника, који су пчелари и гдје који међу њима имају по три стотине њерзонака на својим пчелињацима.

Пчела стоји у Русији под заштитом св. православне цркве, 1.) с тога, што црква треба воска, 2.) што пчела подиже морал у народу. Пчелу назива православни руски народ „божјом мухом.“ Пчеловодство не простое комморческое занятіе, а дѣло Божіе“. Кад уђеш у пчелињак руски, прво ће ти пасти у очи на каквом дрвету прикована икона св. Јована Крститеља или соловецких угодника Зосима и Савати-а, а и на самјем кошницама наћи ћете иконе тијех светитеља. Побожни православни Рус кад улази у свој пчелињак, скине капу с главе и кад уђе у њега прекрсти се неколико пута. О св. Преображењу носе мед у цркву „для испрошенія Божія на его употребленіе“. Ја не знам зашто држе Руси баш св. Јована Крститеља у својим пчелињацима, али бих рекао да ће бити зато, што у јеванђелију од Матеја гл. 3. ст. 4. и у јеванђелију од Марка гл. 1. ст. 6. стоји да је св. Јован Крститељ у пустињи Јудејској по „акриды (прѣжи) и мед дикій“. И српски пчеларима треба дакле да је патрон св. Јован Крститељ. Из тога што смо смо досад навели види се како пчеларство стоји у Русији, како га баш свештенство његује и шири, јер оно не само што материјалне користи доноси, него облагорођава душу и срце човечје.

Мисли о проповедништву.

Кад би се какав декламатор упео, да ме чаробним сликама свога говора опсени, тим би ме већма побунио против сујете. Његово напрезање, да привуче на се јавни покрет, учинило би га пред мојим очима недостојним и најмањег чуђења. Ја тражих у проповеднику човека пуна озбиљности, који говори за мене а не за себе, који тражи мој спас а не своју сујетну славу. Само онај човек заслужује да га слушамо, који се служи речју ради мисли, а мишљу ради истине и врлине. Ништа није за веће презирање, него брбљавац по занимању, који своје речи, као шарлатан своје лекарије на пазар износи. Фенелон.

*

Проповедник, којега је живот неокаљан, налази пред своје слушаоце као сам свој тужилац, кад год коре погрешке, које сам има, или позива на врлине, које сам не врши.

Бл. Јероним.

*

Шта сам друго него врећа, који је божаственни сејач употребио, кад је сејао небеско семе. Он ме је удостојио да у мене смести оно што је међу Вас сејем. Не гледајте на неугледну прећу, већ на изврсност семена и моћ и величину сејача. Бл. Августин.

*

И проповедника обузме аловоља, кад види ког немарног слушаоца. Тај гнев пак не долази отуда, што смо жељни људске хвале, јер нам то и не приличи; већ нека долази отуда, што је оно што ми проповедамо Божје дело, те ми тим већма желимо, да се наш говор, који држимо ради спаса слушалаца, њима допадне, чим већма љубимо оне којима говоримо. Ако нам ово не пође за руком, жалостимо се, и слабимо у говорењу.

Св. Јован Златоусти.

Дописи.

Даљ, 20. јуна 1899. Јуче, на дан св. апостола Луде, обављена је код нас у планини, а код цркве Водице, ретка свечаност, о којој не можемо прећутати, а да и читаоце „С. Сиона“ не известимо.

У планини нашој подигао је блаженопокојни митрополит Павле Ненадовић год. 1759. малу црквицу, посвећену пресветој Богородици, у коју се побожни народ из Срема, Бачке и Славоније сакупља сваке године на дан велике и мале Госпојине, сваке младе Недеље као и о другим празницима — на молитву.

Одмах ниже цркве постоји чесма тако звана „Водица“, над којом је блаженопокојни *патријарх Јосиф Рајачић* подигао 1860. год. лепо узвишено зданије, где се народ за случај рђава времена може склонити.

Цркву ову, која је доста огромна била, након 134 год., кад ју је садањи узвишени наш црквени поглавица св. *патријарх Георгије* год. 1893. походио и у јадном стању видео, дао је смјеста о свом трошку обновити и велељепно украсити.

Осим тога усред планине наше постојао је стародревни такозвани „Црвени крст“, са иконом св. апостола Луде, којем су светитељу наши стари планину нашу завештали. Но и тај крст од старине је сасвим опао, пак услед тога је закључио местни црквени одбор, да се нов крст у планини на том месту подигне, у коју сврху се је обратио одбор познатом нашем великом добротвору и народном заступнику госп. *др Милану Максимовићу*, управитељу властелинства Даљског за потпору. Но тога дана када је црквени одбор седницу своју држао, донео је предлог ратар и одборник Светозар Маринковић, по претходном договору са многим становницима Даљским, да се блаженопокојном *патријарху Јосифу Рајачићу* као и садањем св. *патријарху Георгију* вечити спомен у знак благодарности подигне, и то првом на оном зданију кога је он основао, а св. патријарху Георгију на цркви Водичкој, коју је велељепно обновио!

Предлог овај би једногласно прихваћен и црквеној скупштини на решење поднешен.

Црквена скупштина је ово одборско решење такође једногласно и са највећим одушевљењем прихватила и закључила, да се о трошку црквене општине оба споменика подигну и то на дан св. ап. Луде.

Освануо нам и тај дан, пак ма да је у суботу пао ипак већ од раног јутра почеше се сакупљати побожни Дањци на Водици, где је парох наш г. Душан Магарашевић, у $^1/_2$10 сати св. литургију отпочео. После св. службе држао је речени г. парох врло дирљив говор, у коме је истакао значај данашње нам славе и подизања споменика блаженопок. патријарху Јосифу са натписом: „*Основателу овог зданија патријарху српском Јосифу Рајачићу, благодарна црквена општина у Даљу 1899.*“ и другог споменика на цркви Водичкој са натписом: „*Обновитељу храма пресвете Богородице, патријарху српском Георгију Бранковићу захвална црквена општина у Даљу 1899.*“

После говора госп. пароха кренуо се народ са литијом уз појање тропара св. апостола Луде, а под водством г. пароха Милоша Рајачића и Белобрдског пароха Стеве Велендерића, од цркве Водице право кроз планину до места где је нови крст подигнут $^1/_2$ сата хода од цркве и чесме.

Ту је г. парох Рајачић осветио ново подигнут крст, на ком су урезана слова: „*Крст овај у славу св. Апостола Луде подиже црквена општина Далека потпором народног заступника др Милана Максимовића, а пређело га Бока Ластавица 19. јуна 1899.*“ Овде је г. парох Рајачић ословио верне и указао им знамење крста захваливши се добротвору нашем г. др Максимовићу, који је и овом приликом обилну потпору пружио, као и свима трудбеницима, који не пожалише труда свога да се овај дивно израђени крст данас подигао!

За тим се литија повратила натраг к цркви, где се је код споменика патријарху Рајачићу заустављала и где је свештенство спомен блаженом покојнику учинило, а по том пред спомеником Његове Светости патријарха Георгија св. водом споменик и народ благословило, који је усклицнуо: Живео св. патријарх Георгије!!!

После обављене свечаности био је заједнички обед у пространом зданију патријарха Рајачића, а који не могоше тамо стати понамешташе се у црквеној кући која такође тамо постоји. Примећити ми је, да председник црквене општине Нстар Бајакић послао овај брзојав Његовој Светости патријарху Георгију: „Благодарна црквена општина Даљска подиже вечити спомен Светости Вашој на цркви Водичкој као обновитељу храма Пресвете Богородице, молећи се Свемогућему за дуги и крепки живот Светости ваше.“ Његова Светост, добри наш патријарх, благоизволео је снисходити благодарном сећању нашем, брзојавним својим високим одговором, а са речима: „*хвала на сећању и признању.*“

Приметити ми је још, да су у нашој свечаности учествовали и браћа католици са својим жупником Миленком Микелићем.

При обеду прву реч је узео г. парох Рајачић у спомен и славу блаженопок. патријарху Јосифу и митрополиту Павлу Ненадовићу, којима се народ одазвао са: „Слава им,“ — а по том је подигао здравицу св. патријарху Георгију, на коју је отпојано „Тон деспот“, а за тим старина ратар Лазар Барковић отпочео је „Многа љета.“ Здравица ова беше бурно и одушевљено и дуготрајно праћена са: Живео св. патријарх! Другу здравицу наздрави отац Душан Магарашевић нашем милом народном заступнику

и добротвору г. др Милану Максимовићу, који је љубав ратара Даљских својим добрим делима, као може бити ни један до данас управитељ властелинства Даљског, стекао. Ова здравица је одушевљено попраћена и клицању живио наш г. Др. Максимовић дуго не беше краја.

Пред вечер се народ својим кућама разишао пун задовољства и радости, што се је ево одужио једном својим добротворима блаженоум. патријарху Јосифу, коме нека буде вечна слава и св. патријарху Георгију, кога нека Свемогући Бог поживи још много године, на радост и поносе свију верних, а особито нас Даљаца. П. Б.

Позив.*

Долепотписани Одбор, у жељи да одговори неопходној потреби православних Хришћана у Сантову, намеран је да већ првог августа по новом календару отпочне градњу тамошње православне цркве. Но како је то у стању само тако учинити, ако до тога времена утече довољна сума новца која је за градњу потребна, то се овим умољавају све оне црквене општине, а исто тако и сви они родољуби, који су на ту цел приложили, или су намерни приложити, да своје прилоге што пре на одборског благајника Г. Миливоја Каракашевића, књижара у Сомбору послати изволе.

У Сомбору 27. јуна (9. јула) 1899. год.

Одбор за подизање цркве и школе у Сантову.

* Умољавају се славна уредништва да овај позив одштампају.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**), патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, вратио се у прошлу среду на Будимпеште, камо је, у пратњи протосинђела и професора богословије, вприч. г. др Георгија Летића, отпутовао био у понедељак, да присуствује седницама горње куће угарског сабора.

(**Посвећење.**) У суботу, у 4 сата после подне извршен је први део **извршења ех епископа — наречења** новоизабраног и потврђеног епископа Бачког, високодостојнога господина архимандрита *Митрофана Шевића*, а данас у недељу, биће само посвећење истога за епископа. Посвећење извршиће Његова Светост, патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, са високопреосвештеном господом епископима: *Мироном Николићем* и *Лукијаном Богдановићем*, Господом Богом благословено и светој нам цркви на славу било!

(**Епархијски школски одбор Будимски**) држао је 28. (10.) јула о. г. своју редовну седницу под председништвом високопреосв. г. епископа *Лукијана Богдановића* — У седници овој упућени су сви месни школски одбори, да настоје, да се V. и VI. разред основне школе отвори, и трогодишњи течај повторне школе, као што школска уредба наређује. — Узета је на знање препорука министарства просвете, да се неке књиге на школске књижнице набаве. — Примљени су искази месних школских одбора, исказивани на новим тисканицама, које је всл. Шк. Савет прописао. — Извештен је Светозар Радишић приврем. учитељ у Ловри, да му је всл Шк. Савет дозволио, да може трећи разред учитељске школе у Сомбору приватно полагати. — Всл. Шк. Савет наименује је одлуку епархијског школског одбора Будимског у погледу награде И. Б. пароху у Мађ. Боји, због исплате за замењивање учитеља. — Всл. Шк. Савет потврдио је одлуку епархијског школског одбора у дисциплинарној ствари Ђ. У. учитеља у М. са том наменом, да се новчана глоба од 100 ф. на 10 ф. смањује. — Упућени су месни школски одбори, да сваке школске године 7. (19.) новембра школе учествују на парастосу у спомен блаженоупокојене царице и краљице Јелисавете, и да се после парастоса одржи школски спомен. — Узета је на знање одлука всл. Шк. Савета, да се универзитетском учитељу В. М. у И. није могла дозначити приномоћ из старог учитељског мировинског фонда. — Извештен је Петар Парабак привремени учитељ у Бремену, да му је всл. Шк. Савет дозволио, да може трећи разред учитељске школе у Сомбору приватно полагати. Исто је тако извештен У. С. привремени учитељ у Бездедеку, да му молби ради приватног полагања првог разреда учитељске школе није удовољено. — Наређен је нов избор учитеља у Бати, према одлуци всл. Шк. Савета. — Достављен је декрет Катарини Шиљићевој учитељици у Срп. Титошу, првој сталној учитељици у Будимској епархији. — Упућен је Б. Ћ. учитељ у Б. да под-

несе молбу ради умировљења. — Пожурени су некоји школски одбори, да поднесу према ранијим наредбама исказе о школској деци, која имају какве погрешке у говору, као и списак чланова месних школских одбора. — Узет је на знање извештај епархијског административног одбора Будимског, да је црквена општина у Бању упућена, да себи председника изабере. — Уважена је епархијским школским одбором Темишварским овамо спроведена молба учитеља Љ. Б. у Башаиду, пређе учитеља у Ш. ради продужења рока за исплату истражних трошкова. — Позват је Б. Ђ. учитељ у Б. да своје тврдње о Г. Б. пр. у М. писменим сведоџбама докаже, јер ће у противном случају кажњен бити. — Управни одбор жупаније Барањске извештава, да је министарство богочасти и јавне наставе наддлежно брисати од порезног звања у Дарди на црквену општину у Илочћу изметнути разрез од 15 новч. за школском детету, за земаљски учитељски инвалидски фонд. — Умољене се државно школско надзорништво жупаније Торонталске, да од учитељице С. Ш. у С. уберу сувишак који је примила на епархијског потпорног фонда док је била привремена учитељица у Срп. Хидошу. — На молбу државног школског надзорника Столно-београдске жупаније именовани су, поводом умировљења У. Д. учитеља у Столном Београду, за чланове мешовите комисије Димитрије Рајић администратор парохије и Никола Закић председник црквене општине. — Поднет је извештај државном школском надзорништву Барањске жупаније о променама у подручном учитељству за прва три месеца о. г. — Поднесак проте мохачког у погледу одржаног испита у тамошњој школи падат је месном школском одбору на извршење, после кога ће се одлука донети. — Није уважена молба С. М. ради привремена поделења упражњеног учитељског места. — Упућен је строго месни школски одбор у Бању, да наредбе више власти има извршити, а окружни протопрезвитер је новван, да поднеске подручних органа са таким решењима овамо не подноси. — Црквеној општини у Медини је по ново наређено, да да све оправке на школској згради и учитељском стану извршити. — Није сазван епархијски учитељски збор, као што су лане среска учитељски зборови Будимски и Мохачки закључили из разлога, што црквене општине нису у стању да поднесу ни ове редовне издатке, а многа школска зграда се мора оправити и учила набавити. Всл. Нар. Шк. Савету поднеће се објашњење. — Поднесене су фасије школске, црквене општине у Почи, всл. Шк. Савету. — Одобрен је план и прорачун за зидање школске зграде у Болману. — Наређено је црквеној општини у Борјаду, да своме учитељу заосталу плату и петогодишњи додатак изда; а учитељу, да се за своја потраживања на своје претпостављене власти обраћа, и да порез на земљу плаћа; црквеној општини у Почи да учитељу изда награду за обављање појачке дужности. — Дозвољено је црквеној општини у Борјаду да депутат и приход од учитељске земље може у готов новац претворити. — Уништен је закључак црквене општине у Великом Будимиру, којим је примила од државе припомоћ за петогодишњи доплатак учитељски, и наређено је, да има наплатити нову школску собу. — Наређено је Б. Ђ. учитељу у Бању да протумачи разлику у заосталој плати у два исказа поднесена политичком поглаварству. Наређено је даље, да поднесе дневник школски. — Одобрен је стечај на учитељско место у Кашфалуби, с напоменом, да се ни учитељица не може привремено изабрати. — Узет је на знање избор школског старатеља у Сент Андреји. — Одобрен је стечај на учитељско место у Липови. — Достављен је државном школском надзорништву жупаније Барањске списак чланова месних школских одбора. — Одобрен је стечај на упражњено учитељско место у Шиклушу с тим, да се у њега имају ставити сва берива, које су пређашњи учитељи уживали. — Учитељици у Доњој Нани, Софији Станковићевој дозвољен је допуст, а месном школском одбору заморено, што је дозволио да се тако рано школска година заврши. — Тужба месног школског одбора у Бати против учитеља М. С. стављена је међу списе, пошто исти учитељ по ново подлежи набору. — Најстрожије је наређено месном школском одбору у Доњој Нани, да више пута наређене оправке изврши. — Препоручено је месним школским одборима, да дела Змај Јована Јовановића „Ђулићи“ и „Ђулићи увеоци“ на школске књижнице набаве. — Дозначено је 40 фор. припомоћи Бранку Парабаку учитељу у Борјаду из епархијског потпорног фонда. — Пријав Д. Р. учитеља у Д. Сечују спроведен је всл. Шк. Савету. — Одређена је истрага против Н. Ђ. учитеља у Х. С. због тужаба против њега поднесених. Црквена општина у Херцег Сушлоју строго је упућена, да сву заосталу плату своме учитељу изда. — Издата је на извршење црквеној општини у Херцег Сушлоју молба тамошњег учитеља због накнаде за огрев. — Месни школски одбор у Вемену је упућен, да на упражњено учитељско место стечај распише. — Лазару Поповићу учитељу у Вемену дат је допуст због војничке ду-

жности, а црквена општина је упућена, да се за црквеног певца за то време на својих средстава постара. — Дозвољено је Симки Добродолској учитељици у Моноштору, да може раније завршити школску годину, и ради усавршавања у мађарском језику из места отићи. — Издата је црквеној општини у Мохачу на изјашњење молба Ђорђа Јанковића учитеља ради оправке стана, и пожурено је изјашњење на једну ранију молбу. — Спроведена је на вел. Шк. Савет молба привременог учитеља у Мађар Бојн, Миливоја Барбировића, ради дозволе приватног полагања првог разреда учитељске школе у Сомбору. — Осим тога решено је више ниже мањих предмета.

Честити роде Српски!*

Седамнаест је година прошло од онога жалосног дана када је наша, дрвена парохијална црква запаљена силнијем громом, претворена од врха до темеља свога у прах и пепео. Тужном судбином том остали смо ми тада без Богомоље своје, без дома молитвеног. Пуних 11 година морали смо ишчачити у суседна српска села удаљена два до три сахата хода, ако смо хтјели утјеху души и срцу своме наћи у којем другом православном храму. Најпослије, кад нам је већ додијао тај чемерни живот без цркве, и видећи, да тако више не може остати без штетнијех посљедица по наш религиозни одгој и живот, тада одлучисмо, да направимо цркву себи сами. Ту одлуку приведосмо у дјело, и без икије помоћи направисмо о свом руву и круву себи цркавицу, прије шест година (1893.), малену, но свима нама милу и драгу.

Сиротиња наша то је тешко смогла и још теже осјетила. А да је тако, свједочи нам и та околност, што од онда до данас постоји та наша новосаграђена црква без свога иконостаса. — Наде наше, да ће нас усрећити која родна година, те да ћемо онда моћи направити иконостас, попут цркве, само својом новчаном снагом, преварише нас, и мјесто тога потуче усјеве наше у двије године заманиће туча, а понијеше и остале скроз неродне године тако зло, да смо морали доћи до тога сталног уверења, да ми иконостас у цркви својој не можемо направити без родољубиве и дарежљиве помоћи народа Српскога.

Честити роде Српски!

Шест година има већ, да се ми сабирамо на молитву у храм наш, у ком нема првога украса његовога. Много наше дијете, које већ и школу похађа, није још никада у животу своме видило, какав изгледа иконостас. — Виде до душе дјеца наша преграђен св. олтар од осталога храма, на којој су прегради извјешћене 4 престолне иконе, али не виде сву љепоту, што ју даје оку по. божности Србина потпуни православни иконостас.

Хоће ли наша дјечица, хоћемо ли ми доживјети, да ту православну љепоту што прије очима својима видимо у храму своме, то зависи од родољубивог одзива твога, мили роде српски. Теби смо ево похитали данас с топлом молбом, да будеш „*ктитор и приложник*“ нашега светога храма, ма најмањим даром својим. Опробана дарежљивост твоја, нарочито онда, кад се ради о том, да се што сјајније и достојније прослави име Божје, улијева нам у срце наду. Србине брате, да ће нас десница твоја братски помоћи, па зато већ унапријед молимо драгог Бога, да наплати по милости својој сваки дарак твој са св. благословом својијем

У *Шегедину*, дне 20. јунија 1899.

У име срп. православне црквене општине:

Саван Срнић, председник. Михаило Медаковић, свештеник.

Одборници:

Јанко Томашевић Петар Цветановић
Илија Илибашић Мирко Лотина.

* Прилоге прима прем. г. Михаило Медаковић, мјесни свештеник; а о свима прилозима донијеће се путем јавности тачан рачун. Пошта је: Divuša. via Kostajnica.

КЊИЖЕВНА ОБЈАВА.

Част ми је обзнанити прем. г.г. катихетама у средњим школама и прем. срп. православ. свештенству Митрополије Карловачке, да сам дао у штампу књигу под насловом:

„Православна Моралка“

за више разреде средњих школа

која је одобрена за школски уџбеник у вишим разредима средњих завода (гимназија, реалака, препаранданија, трговачких и војничких средњих школа итд.) одлуком св. архијерејског синода Митрополије Карловачке од 29. марта м. 30. / Сеп. 18. ех 1899. Књига ће бити готова око *13. (25.) августа* о. г., а имаће 14 штампаних табака. Цена јој ће бити умерена.

Пошто до сада у Карловачкој Митрополији није било згодна, нарочито за средње школе према наставном плану уђешена уџбеника за предавање „Моралке,“ то ће се овом књигом поцунити једна осетљива празнина у религиозно-моралној настави у средњим школама; а осим тога моћи ће се исте као згодном приручном књигом користити и г. г. свештеници, богослови, учитељи и т. д.

Пошто ће књига бити готова пре почетка идуће школске године, моћи ће ју благовремено набавити сви, којима је за школску употребу нужна.

Поручбине ваља слати на потписаног у Земун. Пошиљке ће се брзо и тачно отпремати само за готов новац или уз поштанско пуоеће (per Post-Nachnahme). Стална цена књиги одређена је кад књига буде штампана. Књижари имају уобичајени рабат.

У Земуну, о Петровуданске 1899.

САВА ТЕОДОРОВИЋ
професор и катихета у кр. реал. гимназији.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 103 1—3

Расписује се стечај за учитеља и учитељицу на срп. вероспов. основ. школи мушкој и женској у Петровом Селу, епархији темишварској.

Плата је учитеља и учитељице у готовом новцу 300 фор., у име пофторне школе 40 фор. у име огрева учитељу и учитељици 2 фата а за школу по 4 фата дрва, слободан стан и заједничку башту.

Дужности учитеља и учитељице прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје до 1. августа 1899.

Молбенице треба послати на председништво мес. школ. одбора.

У Петровом Селу 1. (13.) јула 1899.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 92 1—3

Овим се по II-ги пут отвара стечај ради сталног попуњења на упражњено учитељско место месповите срп. прав. основне школе у Великом Селишту (Nagyfalu.)

Плата је учитељу 400 фор. а, у истој урачунато је огрев. и пофторна школа, која се по §. 79. шк. Уредбе држати има, даље; $3^1/_2$ ланца оранице земље, на коју ће дотични државну порезу плаћати. — За пероводство 15 фор. и слободан стан.

Учитељу у дужност спада у цркви појати и све пероводске дужности отправљати. —

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су Сомборску препарандију свршили, и испит из мађарског језика положили. Не оспособљени учитељи неће се у обзир узети, пошто таковог немамо. Рок стечају је 20. јула 1899. Молбенице на подписаног школ. председника слати ваља. Желети је да се компетенти лично пријаву — у св. цркви узноје.

Из ванредне седнице срп прав. школ. Одбора држане у Великом Селишту (Nagyfalu) 13. (25.) јуна 1899.

Јаков Ј. Пасковић Мита Аничић
приправ. II. год. и привр учитељ. школ. одб. председник.

СТЕЧАЈ. 101 1—3

На упражњено учитељско место на српској верописповедној основној школи у Суботици овим се расписује стечај.

Плата учитељска је 300 фор., за пофторну школу 40 фор., за паушал 12 фор. 4 ланца оранице земље и стан у натури.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави 4 недеље од првог увртења овога стечаја.

Из седнице школ. одбора држане у Суботици 6. (18) јуна 1999.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 100 1—3

На упражњено учитељско место на српској верописповедној основној школи у *Моноштору* овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 100 фор. од општине, и од Епархијске школ. власти 100 фор. и 30 кибли жита, 5 фор. за перовођство, 1 хват дрва, 1 хват сламе и 1 соба са кухињом и баштом.

Дужности су, поред школске наставе, у св. цркви у десној певници при сваком богослужењу појати и децу у пјењу учити.

Само они могу се пријавити, који су у Сомбору срп. школу свршили, и из мађарског језика испит положили. Оспособљени који желе ово место получити, нека изволе своје молбенице са добро исписаним сведоџбама, најдуже до *Велике Госпојине* долесподписаном школ. одбору послати.

Првенство имају они, који се буду лично пријавили, и у светој цркви појали.

У Моноштору на Петров-дан 1899. год.

Школски Одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 102 1—1

На основу одобрења сл. епярх. адм. одбора вршачког од 1. (13.) јуна 1899. Е. 792. П. 237. ех 1899. срп. правосл. црквене општина Суботичка решила је своју порушену св. цркву оправити дати, усљед чега се расписује дражба на мањак.

Исклична је цена 1336 фор. 29 новч. а. вр.

Дражба ће се одржати 18. (30.) јула о. г. после подне у 2 сата у дворани месне школе.

Дражбоватељи су дужни 10% у име вадијума пре почетка дражбе положити.

Ближи услови и све друго што се односи на ову радњу, могу се сваки пут код председништва дознати, као и на дан саме лицитације.

У Суботици 1. (13.) јула 1899. год.

Васа Бранковић Љубомир Милетић
у име пероводје. председник.

СТЕЧАЈ. 104 1—3

На упражњено место учимељице на овомесној срп. прав. верописповедној основној школи у горњем граду овим се отвара стечај.

Плата је у учитељице годишње 500 фор. и 100 фор. станарине а осим тога још седам пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Учитељица је дужна школском уредбом прописано предмете у школи предавати, и женски ручни рад осим у свом још у једном разреду предавати.

Компетенти нека се обрате својим ваљано и прописано снабдевеним молбеницама до светог Илије 20. јула (1. августа 1899. подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Пероводја: Председник:
Тома Марковић. Петар Петровић.

МШО. 62. ех 1899. 96 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног учитељског места у Сомборској српској вероисповедној средњој основној мушкој школи, са којим је местом скопчана годишња плата од 620 фор., где је урачуната и награда за држање поуторне школе, и 80 фор. у место стана и огрева.

Месни Школски Одбор одредиће у ком ће разреду поучавати изабрани учитељ.

Даље се расписује стечај на упражњено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Ранчеву (Горњи Салаши), где је годишња плата 400 фор. стан и огрев. Ту је урачуната и награда за држање поуторне школе.

И напослетку расписује се стечај на новоустановљено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Милчићи, са којим је местом скопчана годишња плата од 300 фор. стан и огрев.

На последња два места могу бити изабране и учитељице.

Сви они учитељи и учитељице, који желе изабрани бити на које од горе наведених упражњених учитељ. места, нека изволе своје молбе са прилозима поднети председништву овог Одбора најдоцније до 6. (18.) августа 1899. године.

Из седнице српског Месног Школског Одбора у Сомбору, држане 26. јуна (8. јула) 1899. год.

Милан Манојловић
иерођ.
председник.

Никола Малешевић
председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 95 1—3

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Брестачу од 23. маја (4. јуна) 1899. Бр 7. и одобрења сл. Архид. Админ. Одбора од 3. (15.) јуна 1890. Бр. АО. 754, 758. ех 1899. расписује се дражба на мањак и то:

1. Зидарска радња са материјалом процењена на	1000 ф. 55 н.
2. Лимарски радови са материјалом	158 ф. 93 н.
3. Столарски, браварски стакларски и мазарски радови	342 ф. 79 н.
4. Ковачки радови	76 ф. 10 н.
5. Сајџијски радови	85 ф. 00 н.
6 Разни радови и декорација . .	121 ф. 27 н.
Свега	1784 ф. 64 н.

Дражба ће се одржати 18. (30.) јула 1890. у 2 сата после подне у овдашњој комуналној основној школи.

Дражбоватељи су дужни 10% у име вадијума пре почетка дражбе положити; а општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, могу се сваки пут као и на дан саме лицитације код подписаног председништва дознати.

У Брестачу 28. јуна (10. јула) 1899.

Драгомир Стојаковић
председник.

СТЕЧАЈ. 98 1—3

На упражњено учитељско и учитељичко место на српско правосл. вероисповедној школи у Српском Чешељу.

Плата је учитељу: за редовну школу 340 ф. за повторну 40 фор., за пероводство 20 фор. и 4 ланца добре оране земље, на које сам плаћа све терете; за паушал 5 фор., место огрева добиће 20 фор., а од погреба, где буде позван, 50 новч.

Плата је учитељици: 300 фор. 5 фор. за паушал, а за огрев 10 фор.

Учитељ ужива стан са две собе, кујном, јеловником, шталом, шупом и баштом пространом. Учитељица ужива стан са једном собом и кујном.

Дужности су: учитељ ће све прописане предмете предавати у III. и IV. мешовитом разреду, при сваком ће богослужењу у цркви за десном певницом појати и децу појаву обучавати: учитељица ће предавати све прописане предмете у I. и II. мешовитом разреду, а све ће ученице обучавати у ручном раду.

Компетовати могу само потпуно квалификовани. Мушки лично приступивши у празничан или недељан дан ће имати првенство. Молбе треба слати на председништво. Рок је стечају св. Преображење.

На седнице школског одбора држане у Српском Чешељу 29. јуна 1899. године.

Драгутин Мојић
свештеник, управитељ школски,
председник школ. одбора.

Ад бр. ЕПШО. 143. ех 1899. 93 1—3

СТЕЧАЈ.

На учитељско место у српској православној вероисповедној школи у Липови, са којим је местом скопчана ова плата: 340 фор. у готовом за свакидашњу и поуторну школу, 12 фор. у име пероводства; 5 ланаца добре оране земље, на коју учитељ нема пореза плаћа; 4 хвата тврдих дрва, од којих се има зими и школска дворана грејати; од укопа, парастоса, венчанице по 20 нов. — затим стан састојећи се из две патосане собе, две кујне, шпајза, коморе, шупе, подрума, штале и неопходних уз-а стан нужних зграда, као и кућевног врта од $^1/_2$ ланца.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, децу у црквеном појању обучавати, у цркви појати и у појединим црквеним функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само они, који су јавну препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Ваљано инструисане молбенице имају се на потписани школски одбор у Липову, (Барања, посл. пошта Бешенек) — поднети.

Рок стечају је 25. јули (6. август) 1899. кога ће се дана и избор обавити.

У Липови 30. маја 1899.

Школски одбор.

Ad C. O. 3610./1140. ex 1899. 91 2—3

СТЕЧАЈ.

Од стране подписаногa као врховног управитеља стипендијске закладе пок: Јована и Марије Трандафил, становника негда новосадских, овим се обзнањује, да ће се салашка земља те закладе лежећа поред Кисача у тако званом Најгруњу под парц. бр. 5153—5155. 5.; 5153—5155 4.; 5153—5155. 3.; 5153—5155 2.; 5151—5155. 1. и 5145. у једном комаду у површини од 206 450/2500 новосадских или 322 250/1600 катастралних јутара дана 1. августа 1899. по нов. кал. у 3 сата по подне у писарни срп. прав. епископа у Нов. Саду путем пономне усмене дражбе под закуп издати на три године, и то од 1. новембра 1899. до 31. октобра 1902.

Услови закупа и ситуациони план земље могу се у поменутој писарни увидети.

Ко у дражби учествовати жели, дужан је пре почетка дражбе 500 фор. у име пишманлука у руке госп. Дра Теодора Недељковића као изасланика потписаногa закладногa управитеља положити.

У Карловцима 21. јуна (3. јула) 1899.

Георгије
Патријарх.

C. O. 3578. ex 1899. 83 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења упражњеногa места саборско-одборскога другога бележника, као помоћника народно-црквеногa тајника.

Годишња плата је 900 фор. а. вр., станарина 150 фор. а. вр. Изабрани ће се поставити за сада у привременом својству.

Ко од оспособљених православних Срба жели ово место да задобије, ваља да поднесе своју инструјисану молбеницу саборском одбору у Карловцима до 3. (15.) августа 1899. год. и искаже своје правничко оспособљење (бар апсолуторијум) и вештину у састављању списа парочито на српском и мађарском, а уз то и на немачком језику.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899. г.

Георгије
Патријарх.

M. 305. ex 1899. 82 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног евентуално двају упражњених писарских места код овомитрополијских највиших звања са год. платом од 600 фор. а. вр. и станарином од 100 фор. а вр. овим се расписује стечај.

Срби православне вере, који желе получити, писарско место, ваља своје сходно инструјисане и својеручно написане молбенице потписаном да поднесу најдаље до 11. (23.) јула 1899 год.

Наглашује се, да се захтева, да дотично лице има са свим читак и леп рукопис уз то да је потпуно способно, да тачно преписује српске, мађарске и немачке саставе. Уз молбу се услед тога има привити и по петнаест реди рукописа на сваком од горњих језика увида и оцене ради.

У Карловцима 14. (26.) јуна 1899. год.

Георгије
Патријарх.

Ad Број К. — ex 1899. 87 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парохијског места I. разреда у *Печују* овим се расписује стечај.

У име накнаде за сесију уживаће изабрани парох 200 фор. а у име станарине 450 фор.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији до 1. (13.) августа о. г. поднети.

У Сент Андрији 1. (13.) јула 1899.

Епархијска конзисторија будимска.

Ad Бр. 52. 94 1—1

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попуњења учитељског места овим се стечај отвара.

Плата се састоји из 1/2 сесије земље, односно 200 ф. год. аренде, коју своту учитељ у равним оброцима месечно у напред добија. 25 ф. 80 и у име бира, 5 фор. као општински перовођа, 12—15 фор. као певач поред свештеника и окром тога потпоре из епарх. школ. потпорног фонда у износу од 100 фор. као и слободан стан.

У дужност учитеља спада окром наставе у цркви појати и децу у појању обучавати.

Компетовати могу само они, који су приправнички завод свршили и испит из мађар. језика положили.

Рок стечају до св. Илије.

Ваљано инструиране молбенице имају се до означеног дани потписаном председништву доставити.

У Р. Алмашу (Ráczalmás Fejér m.) 28. јуна 1899. Председ. црквено-школ. општине.

СТЕЧАЈ. 80 3—3

Оставком учитеља Светислава Радојчића упражњено је једно учитељско место на срп. правосл. вероисповедној школи дињашкој.

Плата је учитеља годишњих 440 фор. у име редовне наставе; 40 фор. у име економне-поћторне школе 60 фор. за перовођство и рачуновођство; 4 јутра земље, на које је дужан учитељ све трошкове сносити; стан у школској згради са вртом и од укопа, где позван буде 50 нов.

Изабрани учитељ имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати — недељом и празником, као и на пређеосвећеним литургијама у десној певници појати при свима седницама скупштинским — црквеног и школског одбора перо водити и дужности рачуновође обављати.

Ваљано инструиране молбенице треба послати на председништво месн. срп. школ. одбора до Велике Госпојине.

Новоизабрани учитељ ће своје место заузети 1. сент. по римском, од којег дана ће му се и плата рачунати.

Општина жели, да се молиоци лично прикажу и у цркви поју.

Из седнице месног школ. одбора држане у Дињашу 13. (15.) јунија 1899 год.

Светислав Радојчић, опш. перовођа. Светозар Живанов, председник месн. шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 90 2—3

На упражњено учитељско место на шесторазредној мушкој школи у Ст. Керу (Бачка) овим се стечај расписује, с којим је скопчана следећа плата: у готовом 300 фор., у име поћторне школе 40 фор., 11 катастралних јутара земље, на коју учитељ све терете плаћати има, 3 хвата растових дрва и слободан стан, уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор., од укопа где позван буде 1 фор. и од нарастоса 50 п., као општински перовођа и рачуновођа 50 ф.

Новоизабрани имаће предавати све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. и дисциплинарна правила од г. 1876. прописује, повторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати и у цркви све појачке дужности обављати. — Као перовођа дужан је водити записнике, како у скупштини, тако и у седницама црквеног и школског одбора, и све остале канцеларијске послове обављати, као рачуновођа дужан ће бити општинске предрачуне састављати, главне књиге водити, тромесечне и годишње рачуне склапати и друге остале послове, који у ову струку спадају, обављати.

Компетенти неки своје ваљано инструјисане молбенице потписаноме месном школском одбору до 8. (20.) августа о. г. поднесу.

Жеља је, да се компетенти лично пријаве и у цркви поје.

У Ст. Керу 24. јуна (6. јула) 1899.

Месни школски одбор.

СТЕЧАЈ. 85 3—3

На упражњено учитељско место на српској вероисповедној основној школи у Ср. Карловцима овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 400 ф., 100 фор. у име стана; 30 фор. у име дрварине; 6 фор. 30 нов. у име писаћег паушала.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави шест недеља од првог увртења овога стечаја.

Из седнице школског одбора, држане у Ср. Карловцима 18. (30.) јуна 1899.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 89 2—3

На упражњено место у Иванди на српској вероисповедној мешовитој школи у Иванди овим се стечај расписује.

Плата је 440 фор. 5 фор. паушала, 2 хвата тврдих дрва, слободан стан са две собе, кујном, шпајзом и баштом, од 800□ квадратни хвати, 50 нов. од погреба где позван буде.

Изабраном учитељу у дужност спада законом прописане предмете предавати, у цркви при сваком богослужењу као и у часном посту појати и децу црквеном пјењу обучавати.

Компетзвати могу само оспособљени учитељи и учитељице који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају 1. (13.) августа. Молбенице ваља слати на подписаног школског председника.

Из седнице школског одбора држане у Иванди 8. (20.) јуна 1899.

Алимпије Перинац, умољени перовођа. Милош Благојев, школ. председник.

СТЕЧАЈ. 88 2—3

На српској православној вероисповедној школи у Лукаревцу, (у темишварској жупанији) са којим је местом скопчана ова плата: стан с' баштом у нарави, 166 фор. у готовом новцу; 24 киб. чиста жита, 6 кукуруза, 7 јутра ливаде на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 60 фор. вредне и 16 метера дрва за огрев.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати и перводске агенде. Првенство имају они молиоци, који владају поред српског и румунским језиком.

Компетовати могу само они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 6. (18.) августа о. г. када ће се и избор обавити.

У Лукаревцу дне 21. јуна 1898. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 99 1—3

Овим се расписује стечај за стално попуњење учитељског места на српској вероисповедној школи у Фенлаку. Плата је учитељу 400 ф. а. вр. 40 фор за дрва, 20 фор. за црквени школ. вероводство и 20 кибли жита. Осим тога леп, пространи удобан стан са баштом и од укона 1 круна где позван буде. Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. г. компетовати могу потпуно и добро оспособљени Сомборски приправници. Молбу са нужним прилозима ваља слати на потписани црквено-школ. Одбор у Фенлаку. Првенство ће имати особе које се лично пријаве 18. и 20. јула, 1. и 15. августа по ст. кал. у који ће се дан и избор обавити. Рок стечаја 15. августа о. г.

У Фенлаку 29. јуна 1899 год. (Fönlak u. p. uj Arad. Temes-megye.)

Матија Адамовић
потпредсед. црк. шк. одбор.

СТЕЧАЈ. 79 3—3

На упражњено место I. и II. раз. срп. вероисповедне школе српско-крстурске, овим се стечај отвара. Плата је 500 ф — пет стотина фор. а. вр. — слободан стан у школском здању, за огрев сламе колико буде нужно, 2 јутра оранице земље и 1/4 јутра баште ван села. Осим дужности учитељске, која је школском уредбом прописана, дужан је учитељ и у цркви појати. Рок пријаве је 1. август о. г. а избрати ће учитељ пастухти звање 1. септембра т. г. Молбенице са нужним сведоџбама ваља упутити местном школском одбору.

Из редовне седнице местног школ. одбора држане у Српском Крстуру, дана 13. (25.) јуњија 1899 г.

Сима Моцић
перовођа.

Јереј Л. Св. Дражић
протонамесник председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од коованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене пронађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушцима провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком двају по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **косе за звона** од коованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од коованог гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странске земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 28.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. јула 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* рукоположити дана 5. (17.) јула о. г. патријаршког архиђакона и професора богословије Гаврила Ананијева за презвитера (свињела), а свршеног богослова и катихету у Сомбору Радивоја Бикара за ђакона.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ГОВОР

ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНОГА ГОСПОДИНА ЕПИСКОПА БАЧКОГА

МИТРОФАНА ШЕВИЋА

НА ДАН ПОСВЕЋЕЊА ЊЕГОВА У САБОРНОЈ ЦРКВИ КАРЛОВАЧКОЈ

дана 4. (16.) јула 1899

Ваша Светости,
Преосвештена Господо Епископи,
Пречасни клире и
Љубазни народе!

Показа се неизмерна милост Божја, извршивши се велико дело Божје, испуни се света воља Божја и на мојој грешној недостојности. А оно што се са мном у овом свечаном тренутку догађа, догађа се по вољи Онога, Који ме је створио. А ко се, по апостолској речи, може супротити вољи Божјој.

Те и ја тако саслушах велику реч светога архијерејскога Синода митрополије карловачке о избору моје смерности за епископа епархије бачке. Удостојих се превелике милости краљевске, која је благоизволела најмилостивије превишњом Одлуком потврдити овај светога архијерејскога Синода избор мој. Положих у руке Његова Царског и Апостолско Краљевског Величанства заклетву смерно поданичке верности.

У навечерје данашњега дана бих у овом светом храму наречен за епископа бачког и ја се усудих пред лицем Ваше Светости и преосвештених Архијереја са страхом и трепетом исповедити: **благодарю и пріемлю и нимало во преки глаголю.**

Најпосле пак данас изведоше ме пред лице Ваше Светости и преосвештених Архијереја и ја стах на орла који се

вође изнад града, тога символа висине богословске науке, коју треба од сад да објављујем ја, и као што орао васда у висину лети, да васда размишљам о ономе што је горе на небу и оно да тражим, по речи апостолској, будним оком надгледајући мојој бризи и старању поверено стадо, град сада тај мој. Разложих веру своју према науци једне, свете, саборне и апостолске цркве и положих заклетву у руке Твоје Светости Патријарше и Митрополите мој, као врховне поглавице овопределне православне цркве српске, да ћу свето чувати и верно вршити законе седам васељенских и девет помесних сабора, и да ћу васда бити у заједници и љубави са Твојом Светости Патријарше и Митрополите мој и са преосвештеном браћом Епископима и да ћу бити покоран духовној власти испуњавајући свете дужности своје, и призвах пред лицем целе цркве и свега народа страшнога и неумитнога Судију, великога и силнога Бога за сведока да је све истина што обричем цркви. Клекох за тим пред часну трпезу као припадајући самом Христу, који је онде не видећи се; те положисте светитељи Христови на грешну главу моју свето јеванђелије као руку самога Исуса Христа који ме зове на проповедање Речи Божје, па и своје освештане руке, и усрдно се помолисте, да сиђе на мене благодат свесветога Духа, и у тихој молитви вашој помолисте се и опет Господу, да учини да се нови строитељ светих новозаветних тајни угледа нањ, да буде вођа слепима, видело онима који су у тами, да уразумљује науке, да буде учитељ деци, да светли свету, да упутивши душе које су му предане у овом животу стане пред престол Христов без стида и прими велику плату која је спремљена онима који пострадају за јеванђелије. Обукосте мене немоћна у лепоту свештеничких риза и увенчасте грешну главу моју епископском митром и уручисте жезлак правленија у слабе руке моје, да њим као прави пастир изводим духовно стадо на добру пашу; да њим, као жезлом мудрога вође Мојсија, рушим преграде, које сметају Божјим људима на путу који води њихову спасењу; да њим, као жезлом првосвештеника Арона, трудим се, да из истога процвета мирисни цвет истине и красни плод побожности.

И такав сад изађох пред Вашу Светост и преосвештену браћу Архијереје и пред високи многобројни збор овај, да са овога светога места у храму овом светом, у дому Бога живога, речем прву архијерејску реч своју, реч дубоке, топле и искрене благодарности своје.

У овом највишем и најсвечанијем тренутку живота мога душа моја одаје славу и хвалу Свевишњему на неизмерној и неисказано великој милости и доброти Промисла Божјег. Пре свега и више свега дакле да одам славу и хвалу Теби Боже, Творче и Промислитељу мој, Који си ме извадио из утробе матере моје; Који си ме умирио на сиси матере моје; за Ким пристајем од рођења свога; Који си ми био све поуздање од ране младости моје; Који си ми по превеликој милости Твојој допустио да улазим у дом Твој и да се клањам у храму Твоме са страхом Твојим; Који си распалио видело моје, просветлио таму ума мога; Који си ми благодатни дажд изливао и Твојом крепком мишицом, силном руком Твојом и високом десницом Твојом водио на путу целога живота мога и удостојио данас дивном милошћу Твојом мене високог достојанства епископског у цркви Твојој светој.

Па дубоко потресена душа моја са побожним осећајем праве смирености хришћанске узлеће и у овом свечаном часу пред подножје небеског престола Твога, на радошћу узбуђена од све душе и срца топло благодари на дивној милости Твојој, благодари Ти, што си ми допустио да будем епископом епархије, која ме зове својим, и коју сам зовем својом, по месту рођења мога.

А сад кад примих не само дар и благодат архијерејства по превеликој милости Твојој а по молитвама светитељским, но уједно и право и дужност високе и страшне епископске службе, душа се моја врло уздрхтала, срце се

моје усколебало у мени, дркће ми нога под теретом велике одговорности епископског звања мога, те се душа моја и сада узда у Тебе, велики и добри Боже мој, и под сен крила Твојих склањам се ја. У Тебе се уздам, јер Ти не остављаш оних који Те траже. К Теби, Спаситељу мој, узданицо свих крајева земаљских и народа преко мора далеко, подиже се и у овом тренутку душа моја, погледај на ме и смилуј ми се, и чуј молитвени глас и речи уста мојих: немој одвратити лица Свога, немој оставити слуге Свога, буди помоћник мој, буди штит мој који ме заклања милошћу Својом, немој ме одбити и немој ме оставити. Десница Твоја нека ме храни и чува. Нека се покаже сила Твоја у слабости мојој. Дај мени слабоме и немоћноме моћи и силе да могу пасти чистим срцем и водити мудрим речима поверено ми духовно стадо на славу имена Твога и на величање хвале Твоје, а на напредак свете цркве православне и на корист милог ми народа српског.

А сад, после Бога Свемогућег, у светој Тројици једнога, смерно благодарим по ново и са овог светог места земље господару, Његову Царском и Апостолско Краљевском Величанству Францу Јосифу I на великој, монаршкој, превишњој милости, коју је нада мном најмилостивије благоизволео показати, те Својим превишњим владалачким одобрењем оснажити светога Синода једногласни избор мој за епископа епархије бачке, са искреним осећајем најтоплије благодарности и признања молим се и молићу се, да десница Божја сахрани и укрепи Његово Царско и Апостолско Краљевско Величанство и сав прејасни владалачки Дом, да може владати над нама у миру и тишини на многа још лета.

Благодарим по том усрдно и високој краљевској Влади угарској, која је својом наклоности према мени излив владалачке милости у Његова Величанства находити изволела.

Благодарим смерно и усрдно и члановима светога архијерејскога Синода овопределне цркве српске, што смерности мојој једногласним избором својим изволише поклонити високо архијерејско поверење своје, те примити и позвати смерност моју у свети збор свој и увисити на највише, најсветије али и на најтеже звање епископско. Свесрдно благодарећи препоручујем себе архијерејској милости, заштити и љубави, с којом у венац сабора архијерејскога стати и верно пребивати од Господа Бога искрено желим.

Хвала по наособ Вашој Светости и вама, преосвештена Господо, на труду вашем око овог величанственог и пуне тајне свештенодејства, које данас нада мном извршисте. Нада мном се извршило данас нешто слично ономе, што се извршило над апостолима, **егда скончаваѣсѧ дни пѧтдесѧтницы** (Дел. ап. 2, 1). Хвала дакле вама на топлим молитвама вашим, које извршисте уз полагање светитељских руку ваших на смерности мојој, те тврду веру имадем и у себи носим, да се у гласу ваших архипастирских једнодушних молитава сишла и на мене благодат свесветога Духа, и да се сила Његова, која је испунила апостоле у часу свечаног силаска и од њих без прекида силази тајанственим полагањем руку, дотакла и мога духа и канула у њему ону капљу небескога мира, ону божанствену искру, за које апостол Павао брижљиво саветује рукоположника свога Тимотија да чува и храни. Узнесосте Богом изабрани светитељи Христови за мене к Господу топле молитве ваше и благословисте мене на подвиг службе која ми од данас предстоји, те се и ја уздам, да се полагањем руку светитељских ваших допунило данас моје духовно сиромаштво и да се лечи моја морална слабост; те полажем све надање своје на благодат Божју, да ће ме ојачати, оснажити и укрепити Духом Својим светим, да подигнем и понесем крст свој овај на слабим раменима својим у овим тешким данима по црквено-народне и просветне одношаје наше. Те у тој вери и са таким надом полазећи у своју епархију уједно молим вас, преосвештене Архијереје, богате искуством

и обдарене мудрошћу, потпомогните најмлађега брата свога братском љубави вашом а мудрим саветима мене слаба и неискусна у тој и такој великој и тешкој служби епископској.

А како Теби да благодарим Свјатјејши Патријарше и Митрополите мој, како да благодарим у синовној одности Светости Вашој за архипастирску милост Вашу, којом сте ме од онога часа када ме изволесте примити под окриље своје те повратити натраг у митрополију карловачку, обасипали за ових последњих осам година дана. Како да се захвалим за Ваше Светости старање о мени, за очинску бригу Вашу, за снисхођење Ваше слабим немоћима мојим, како да захвалим на указаним смерности мојој доброчинствима Вашим о унапређењу моме сво до овога чина и звања. — Немам речи, да изразим душе и срца осећај захвалности Светости Вашој, ја остајем дужник Твој свети Патријарше и Митрополите мој, а потоња дела моја и пред небом и пред земљом нека сведоче о синовној захвалности мојој. Но ипак молим Светост Вашу, да изволи примити уверење моје, да ћу нас живот свој по пуним врлинама примеру правога архипастира, у колико до сила мојих стоји, вазда управљати, да ћу дужну верност и свагдашњу послушност радо указивати, и да ћу се без престанка старати, да се покажем достојан и даљње патријарашке љубави Твоје.

Још једну молбу имам, свети Патријарше, да ме Твоја истинито хришћанска љубав и искуство прати и саветом у помоћи буде и у не далеком од Тебе крају моме, над којим ме Дух свети постави за епископа, да би вршећи своје тешко и високо звање епископско, свагда памтио завет апостолски: **аще бых человѣкомъ оугождалъ, Христовъ рабъ не бых оубо бых** (Гал. 1, 10).

А сад благодарим и теби, пречасни клире обојега реда, свима вама високоблагородна господо, мили знанци и драги пријатељи моји, који дођосте амо на славу ову моју да угледате, како Владика на **рабо своего рѣки возлагатъ**, да доласком вашим увеличате свечаност ову и прославите заједно са мном у топлим молитвама Оца и Сина и светога Духа.

А како опет да захвалим вама, заједничарима ове славе наше, избраницима пречасног свештенства и милога народа епархије бачке и мојим драгим Новосађанима на такој и толикој према мени указаној искреној љубави, усрдности и наклоности вашој, с којом пропратисте радосно и вољно и избор мој за епископа вашег, а ево и многобројни потекосте данас на ову нашу заједничку славу, радост и весеље са искреним жељама и надама, да заједнички порадимо на бољитку цркве, школе, просвете, морала у народу епархије бачке. Све ме то крепи, снажи, теши и дичи у тешкој служби епископској мојој. Из свега тога закључујем, да смо се већ одмах у почетку, пре мога доласка још у милу средину вашу, упознали и разумели, те могу са Пастироначелником Христом рећи већ сада: **знаю моѧ, и знаютъ мѧ моѧ** (Јов. 10, 14). Желим пак, да епископство моје у средини вашој буде свима вама на утешну радост вашу, и да благодат, милост и мир од Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа с вами свагда буде и да се преумножи. У данашњи вам дан пак ја сведочим са овога светога места, да долазим у средину вашу да вршим течење своје са радошћу и службу коју примих од Господа Исуса: да посведочим нашне јеванђелије благодати Божје. Бог ми је сведок, да вас љубим љубављу Исуса Христа, и за то се молим Богу да љубав ваша још више и више изобиљује у разуму и у свакој вољи, да кушате што је боље, да будете чисти и без спотицања... напуњени плодовима правде кроз Исуса Христа на славу и хвалу Божју (Фил. 1, 8—11).

Благодарно се сећам и у овом свечаном тренутку блажене сени великог јерарха православне српске цркве далматинске, блаженопокојног епископа Стефана, који је не само благословио ступање моје у чин монашки и двогубим полагањем светитељских руку својих низвео на мене благодат ђаконства и

презитерства, већ је за цело време од пуних десет година дана држао ме под мудрим својим архипастирским водством, упућујући, ободравајући и поуштравајући ме у моме свештеничком и учитељском звању, указујући ми васда и свагда знаке архипастирске милости своје.

А сад свети Патријарше и Митрополите мој отпусти са благословом Твојим мезимца Твога и допусти, да у знак синовне одановсти и захвалности приступи те целива свету архипастирску десницу Твоју и да благослови народ свој првим архијерејским благословом, а име Господње нека буде благословено ѿ нынѣ и до вѣка. Аминь.

Посвећење епископа Бачкога

високопреосвештеног

МИТРОФАНА ШЕВИЋА

У прошлу недељу 4. (16.) јула, извршено је у саборној цркви Карловачкој посвећење новоизабранога епископа Бачкога, високопреосвештеног господина *Митрофана Шевића*.

У очи самога дана посвећења извршено је, као што јависмо, „наречиније“.

Тачно у 4 сахата после подне кренуо се из патријарашкога двора у саборну цркву свети патријарх *Георгије*, за њим високопреосвештени епископи: господин *Мирон Николић* и господин *Лукијан Богдановић*, а у средини њиховој новоизабрани епископ високодостојни господин *Митрофан*. Пред њима богослови, певајући Духовски тропар, и ђаци с рипидама, а за њима дуги низ свештеника обојега реда.

Пошто је Његова Светост благословила присутне у цркви, отпочело је мало вечерње, које је одслужио архимандрит Ковиљски вприч. г. *Анатолије Јанковић*.

После вечерња посадиште се свети патријарх *Георгије* и високопреосвештени епископи за спремљени сто, затим архиђакон Гаврило Ананијев објави архимандриту *Митрофану*, да га је св. Архијерејски Синод изабрао за Бачкога епископа, и Његово Величанство, премилостиви цар и краљ наш *Франц Јосиф I.*, да је тај избор благоизволео најмилостивије одобрити, на што је архимандрит и нареченн епископ одговорио прописаним речима: да на том избору благодари и да га прима.

После те изјаве сео је и нареченн епископ за архијерејски сто, делећи са Архијерејима хлеб и залажући га вином, док су архиђакон Гаврило Ананијев и протођакон Данило Пантелић изговарали са амвона *многолѣтіе* Његову Величанству, Његовој Светости патријарху, високопреосвештеним присутним епископима и нареченоме епископу. *Многолѣтіа* су попраћана са певањем „многаја лѣта“.

По отпеваном „многаја лѣта“ новоизабраноме и нареченоме епископу, благословила је Његова Светост присутне, те уз појање „ис пола сти деспота“ отпраћена је са Архијерејима и нареченим епископом у патријарашки двор.

У вече истога дана отпочело је свечано бденије у 6 сахати. Началствовао је нареченн епископ високодостојни господин *Митрофан*, уз саслужбу свештеника из Бачке дијецезе.

Сутра дан, у $^1/_2$9 пре подне, навестиште звона саборне цркве св. архијерејску службу с посвећењем. По добивеноме благослову од Његове Светости одлази служеће свештенство са нареченим епископом у цркву, да се спреми за св. литургију и сврши проскомидију. Кад је трећи пут звонило, допраћени су Његова Светост и високопреосвештени епископи у цркву. По свршеноме облачењу, Његове Светости на амвону и високопреосвештених епископа у олтару, привели су протопрезвитер Јован Јеремић и архиђакон Гаврило Ананијев нареченога епископа из олтара кроз царске двери пред Његову Светост патријарха и епископе. И за тим отпоче прописани чин са питањима Његове Светости према избранику, а у одговорима на иста избраник изјављује, да моли епископску хиротонију, а примљен, благослован Његове Светости на исту, и на позив Његове Светости, чита избраник, но њему потписану, своју вероисповест и заклетву, коју онда предаде у руке Његовој Светости, љубећи св. десницу Његовој Светости и високопреосвештеним Епископима. После овога чина, протопрезвитер Јеремић и ар-

хиђакон Анапијев одводе избраника пред иконостасни лик Спаситељев, пред којим побожно и у молитви стоји на напртаном орлу до пред читање апостола, а св. архијерејска литургија отпочиње.

При богослужењу св. литургије суделовали су: архимандрит Анатолије Јанковић, игумани Теофан Косовац и Митрофан Павловић, протопрезвитери Љубомир Купусаревић, Милан Кирић и Јован Јеремић, протосинђели Димитрије Бранковић и Георгије Марјановић, јереји Душан Јабланови̇ћ, Милутин Јакшић и синђел Георгије Видицки, те архиђакон Гаврило Анапијев, протођакон Данило Пантелић и јерођакон Мирон Војновић.

После отпеваног „елицы" протопрезвитер Јован Јеремић и архиђакон Гаврило Анапијев приведоше избраника на царске двери у св. олтар, где га прихватише за десницу високопреосв. епископ *Мирон*, а за левицу високопреосв. епископ *Лукијан*, и три пут га, уз вршење свију прописа, обведоше око часне трапезе.

Избраник три пут дубоко метаниште пред часном трапезом, клекне пред ову и метне своје руке на њу десницом на левицу. Његова Светост и високопреосв. епископи полажу своје архијерејске деснице на главу избраника, а сврх десница им омофор Његове Светости и отворено Јеванђеље. Његова Светост чита јавно молитву, којом призива и моли силазак благодати Св Духа на избраника. За тим тајно чита са вишеосвештеним епископима прописане молитве у исту циљ.

Његова Светост благосиља часним крстом над главом избраника. Избраник се подиже и Његова Светост му слида архимандритски крст са црвеном врпцом, те меће на избраника сакос, омофор и поврх овога епископски крст са зеленом врпцом, а онда архијерејску митру на главу, изговарајући при давању и метању, на избраника, сваког тога знака и символа архијерејскога сана, речи достојних и ἄξιος, које народ прихваћа и певањем потврђује.

Тако посвећеногa и инсигнијама епископског сана украшеногa вишеосвештеногa епископа *Митрофана* изводи Његова Светост на царске двери и приказује га присутноме народу, којем се новопосвећени епископ у три маха, у име захвалности поклања. За тим се Његова Светост и високопреосвештени епископи са новопосвећеним епископом у три пута љубе на царским дверима, пред народом, у знак одсадањега братства им духовнога.

Новопосвећени епископ стаје уз часну трапезу и учествује сада као епископ у служењу св. литургије.

По свршеној литургији седа Његова Светост на амвон, а високопреосвештени епископи уз амвон с десна и с лева. Пред њих ступа новопосвећени епископ *Митрофан*. Његова Светост му предаје жезло архијерејски и чита прописану поуку. Новопосвећени епископ прима жезло, љубећи руку Његовој Светости и говори свој први архијерејски говор, пун архипастирске нежности и апостолскога духа, како га напред саопштисмо и који је са живом пажњом саслушан, а поздрављан и прекидан често са бурним „живео".

После овога говора благословила је Његова Светост присутне и са високопреосвештеним епископима отпраћена је у патријарашке дворе.

Новопосвећени г. епископ *Митрофан* дели народу нафору, а онда испраћен са „пс пола сти деспота", одлази у патријарашки двор.

На излазу из цркве, дочекао је многобројни народ новопосвећеногa епископа са трикратним бурним и срдачним усклицима „живео", а овај је народ љубазно благосиљао.

После св. литургије и посвећења примао је, у великој дворани дворској, новопосвећени епископ, високопреосвештени господин *Митрофан*, многобројна поклоништва и изасланства.

Депутације су улазиле и поздрављале овим редом: Свештенство бачке дијецезе предводио је досадашњи мандатар бачке дијецезе и архимандрит Ковиљски Анатолије Јанковић. Свештенство осталих дијецеза предводио је архимандрит Грегетешки Илариoн Руварац; којом приликом је висосопреосвештеногa новогa епископа игуман Амвросије Павловић парох

Загребачки поздравио у име црквене општине Загребачке, овлашћен на то; римокатоличко свештенство: жупник Бич; Карловачку богословију, у заступању ректора, професор јереј Милутин Јакшић; Карловачко грађанство градоначеник Стеван Јанковић; судско и управно чиновништво из Прига председник Малешевић; црквену општину прота Васа Николајеви: црквену општину Новосадску прота Милан Ћирић; гимназију Новосадску управитељ Васа Пушибрк; остале црквене општине бачке дијецезе потпредседник епарх. административног одбора др. Илија Вучетић; црквену општину Крушедолску јереј Јовић, адмін. парохије Крушедолске; вишу девојачку школу Новосадску и учитељски конвикт Аркадије Варађанин. Затим су следовали многобројни приватни поздрави појединих угледних личности и поздрави рођака, пријатеља и поштоваоца новога високопреосвештенога господина епископа.

У 2 сахата после подне био је свечан ручак у двору патријарашком, што га је Његова Светост благоизволела дати у почаст новога випеосв. г. епископа *Митрофана*, на којем је ручку било до 50 одличних званица, међу којима и пресветли г. *др. Иван Малин* одсечни саветник кр. земаљске владе у Загребу и веледостојна г. г. *Павле Јовановић* кр. угарски министарски секретар и *Адолф Мошински* градоначеник Загребачки

Прву здравицу, најтоплије захвалности и најискреније непоколебиве верности и оданости, подигао је св. патријарх *Георгије* у здравље Његова Величанства премилостивога цара и краља *Франца Јосифа I.*, истичући бираним речима очинску љубав и краљевску милост, која све већма распаљује у срцу народа православнога српскога највећу благодарност, непоколебиву верност и оданост премилостивоме Цару и Краљу, која у народу нашем прелази традиционално са оца на сина.

Стојећи саслушана ова одушевљена здравица, попраћена је била френетичким усклицима, те певањем царевке и краљевке.

Другу здравицу подигла је Његова Светост у славу кр. угарске владе, а у здравље преузвишеног господина министра председника *Коломана Села* и преузвишеног господина министра просвете *Јулија Влашића*, који су као мудри саветници светле круне, благоизволели избор новоизабраног епископа Његову Величанству на превишње одобрење предложити и који ће у добром расположењу што га и овим својим чином посведочише, и на даљеостати према православној цркви и народу с миром.

И ова здравица Његове Светости топло изречена, прихваћена је од присутних стојећи и бурним усклицима попраћена.

Трећу, очинску здравицу и патријарашком љубављу изречену, подигао је св. патријарх *Георгије* у здравље новопосвећеног господина епископа *Митрофана*, нагласив, да се цела црква весели посвећењу новога епископа у уверењу, да ће као добри војник Христов послужити верно и предано цркви и народу, вери Краљу и отаџбини; стављајући на срце новопосвећеному епископу, да никада на своме епископском путу и делању посрнути неће, ако му путевођа буде увек била данас положена у цркви заклетва, свечано задана реч и учињена изјава; те изразив пуну наду, да ће новопосвећени епископ све наде у Њега положене и извршити, тим пре, јер долази у епархију с којом Га везују крвне и многе везе Његове љубави према тој епархији.

Стојећи саслушана ова, пуна очинске и патријарашке љубави св. патријарха *Георгија* здравица, примљена је бурним усклицима Његовој Светости и випеосвештеном господину епископу *Митрофану*.

Новопосвећени епископ випеосв. г. *Митрофан* пришао је после ове здравице Његовој Светости и целивао Му св. десницу а Његова Светост је новога епископа и слављеника благоизволела очински пољубити у чело.

Четврту здравицу подигао је високопреосвештени господин епископ *Митрофан* у здравље Његове Светости, захваљујући се високом поверењу и патријарашкој очинској љубави Његове Светости, молећи се Богу, да се наде у Њега положене остваре, а да то доживе и Његова Светост, уживајући увек милост Божју, поверење Круне и љубав народа свога.

Стојећи саслушана ова здравица примљена је и поздрављена френетичним усклицима и одушевљењем свију присутних.

За тим је новопосвећени епископ наздравио високопреосвештеним епископима, а нарочито присутнима: високопреосвештеном господину *Мирону* и високопреосвештеном господину *Лукијану*, који су благоизволели учествовати у посвећењу Његову, а обећавајући им, да се неће покајати са своја поверења у Њега положеног, јер је вољан да данас положену заклетву изврши. Стојећи саслушана и ова здравица прихваћена је бурним усклицима.

Шесту здравицу благоизволео је наменути је високопреосвештени господин епископ Пакрачки *Мирон Николић* епархији Бачкој, епархијанима и целом народу Бачком, желећи, да данашња радост потраје и умножи се на напредак епархије Бачке, која је красан и леп дио народа нашега, а у њему и цркве наше.

Високопреосвештени господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић* благоизволео наздравити одличној родбини новопосвећеног господина епископа, на коју се здравици топло и речито захвалио пресветли г. *Иван Малин*.

Високопреосвештеном господину новоме епископу *Митрофану* подизане су још са више страна здравице, у којима је истицана захвалност Његовој Светости и свеопшта радост, да је високопреосв. г. епископ *Митрофан Шевић* изабран епископом Бачким. Међу овим здравицама спомињемо здравицу вчреч. госп. архимандрита *Илариона Руварца* и особито топлу ону *Чика-Стеве В. Поповића*, којом је био тумач данашње радости Сричади и српске сиротиње, којима је новопосвећени господин епископ и до данас био добротвор и добри отац.

Речиту и смишљену здравицу изговорио је *Чика Стева В. Поповић* и високо пречасноме господину архимандриту *Илариону Руварцу*, која је од присутних примљена живом симпатијом и бурним усклицима. Ручак је завршен око 5 сахати после подне.

*

Како у очи дана, тако и на дан самога посвећења, учествовао је многобројан свет, у славу Бачке епархије, у посвећењу њезина нова епископа, многобројни свештеници, многа друга интелигенција, многа изасланства црквено-општинска. Учествовали су симпатијом и радошћу, којој придружује своју и сваки пријатељ наше цркве, Бачке дијецезе понаособ. Прошлост високопреосвештеног господина *Митрофана Шевића* оправдава ту симпатију и радост. Бачка дијецеза, овострана православна српска црква, добија у високопреосв. господину *Митрофану* епископа пуна љубави, лепе спреме, добре воље, орна за рад, пријатеља закона и реда.

Његов је избор са свију страна радосно примљен. Пут уласка Његова у дијецезу простр је љубављу и очекивањем, које се датира из многих година. Тај пут биће пун лепота и угодних. Али сама епархија Бачка није баштa од самога цвећа. И крај све њезине јаке интелигенције, јаке материјалне стране, башта је та некултивисањем у многом делу своме занемарена, многа јој стаза трновита. У њој ће бити велика и мучна посла. Посла, који је тежак али частан, немпо слабићима но свет *епископу* Христове цркве, сладак родољубивој души умнога Србина свакога.

На том послу, молимо Господа, да устостручи снагу и укрепи истрајност новога архипастира Бачке епархије и да Му успехе што веће подари.

Испраћајући суседној нам сестри епархији Бачкој високопреосвештеногa господина епископа *Митрофана*, желимо, да се љубав и радост, којом ће Га епархија дочекати, не разбије никад о гребен *ексклузивних* појмова и претензија чијих, а уверени смо. да ће увек имати разлога, да се множи на топлоти *архипастирске, епископске* љубави и праведности новога епископа, у интересу *општега* добра. Епархија Бачка је давно желела, ево сада и добија високопреосвештеногa епископа *Митрофана*. Сретно јој било и Богом благословено!

А усклику, који ће при уласу новога епископа у Нови Сад и епархију одјекнути епархијом Бачком, придружујемо у најлепшим надама и жељама и свој усклик:

Да живи високопреосвештени епископ Бачки *Митрофан Шевић!* Живео!

Мисли о проповедништву.

Има проповедника, који мисле, да је за безазлен свет све добро, те да је озбиљно спремање за проповед сасвим сувишно. А зар душе, тих безазлених мање вреде? Зар оне нису по подобију Божјем створене? Зар је божанствени Искупитељ за њи мање крви пролио! Зар је весник воље Божје за њихов спас мање одговоран? Не! Баш зато, што су такви слушаоци мање вични мишљењу и теже схватају, мора се проповедник са особитим маром за своју проповед спремити, да их обавести о божанственим спасоносним истинама, да их у вери утврди и на крштанске врлине осоколи. Масиљон.

*

Нека ти проповед учини да се истина разуме, да се истина заволи, да истина вољу покрене. Стога не треба само да те слушају, већ да те радо и послушају.

Бл. Августин.

*

Ја држим оног за речита, који уме оно што духом схвата јасном речи представити, а не оног, који научним и високим речма потврђује оно, што је јасно и очевидно. Онај расветљује оно, што је скривено, а овај држи у тами оно што је јасно. Стога ће онај који тежи да својим слушаоцима користи, бити похваљен, а овај, који само за славом иде, извиће ће празан. Исидор Пелуз.

*

Дај ми лађу, лађаре, катарку, једра, котву и све што треба за пловидбу, а недај ми ветра — ја не могу пловити. Тако је и са проповеђу: пуна науке и говорничка дара, али нема духа, који снагу даје, и стога је све напразно.

Св. Јован Златоусти.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Преосвештени г. епископ Будимски Лукијан**) отпутовао је у своју резиденцију у прошли четвртак, 8. (20.) о. м., бранм возом из Карловаца.

(**Преосвештени г. епископ Митрофан Шевић**). У прошли понедељак богослужио је преосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* прву своју архијерејску литургију у манастиру Крушедолу, на којој је благоизволео рукоположити патријарашкога архиђакона и професора богословије Гаврила Ананијева за свињена, а свршеног богослова и катихету Сомборскога Радивоја Бикара за ђакона.

Високопреосвештени господин епископ *Митрофан* благоизволео је прошлога уторка и среде у друштву високопреосвештенога епископа Будимскога господина *Лукијана Богдановића* посетити манастире Раванницу и Ковиђан; а дана 11. (23.) јула благоизволеће сам богослужити св. литургију у манастиру Шишатовцу, 12. (24.) јула у манастиру Ковиђану, а 13. (25.), на дан св. Архангела Гаврила, у манастиру Привини Глави.

(**Седнице архидијецезалних епархијских власти.**) У прошлу среду, 7. (19.) јула, држана је пре и после подне седница Архидијецезалног Административног Одбора, а у четвртак 8. (20.) јула, седница Конзисторије, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеногa господина *Георгија Бранковића*.

(**Епархијски Административни Одбор Бачки**) имао је дана, 6. (18.) о. м., своју напредну седницу, на којој је између осталих ствари било на дневном реду и одобрење одбора од 15 чланова прве српско-православне црквене општине у Сантову.

(**Гимназија Новосадска.**) По извештају о српској великој гимназији у Новом Саду, што га од славне управе њезине примисмо, било је прошле школске године у тој нашој гимназији, који су испит полагали концем године, 396 ученика, и то 386 јавних а 10 приватних, 373 православних, 19 римокатоличких, и 4 осталих вероисповести, а по народности 374 Србина, 1 Мађар, 15 Хрвата, 1 Рус и 5 Немаца. Успех је био: из свију предмета врло добар 24, из свију предмета најмање добар 94, најмање довољан 212, из једног предмета недовољан 44, из два предмета 4, из више предмета 17-рица. Владање добро 226, по закону 142, не сасвим по закону 10, рђаво 10-рице.

(**Српска народна школа у Загребу.**) Примили смо шести извештај о српској народној (автономној) школи у Загребу, за прошлу школску годину. Састављо га је *Мита Грујић* тамошњи учитељ. По списку тога извештаја било је у школи (у сва 4 разреда) до конца године 87 ученика. — Наставнички збор је из ових лица: прец. г. Амвросија Павловића игумана и загребачког пароха као катихете, г. Мите

Грујића учитеља и ђце Јелене Панковићеве учитељице. Школски одбор чине, г. г. др. Богдан Медаковић председник, Милан Рогула професор препарандије, месни школски надзорник, те одборници г. г. Никола Гавела месни судац, Мојо Медић професор реалке, Петар Нешић професор реалке, Амвросије Павловић игуман и парох, Јован Петровић професор и катихета Митa Грујић перовођа. Школски лечник је г. др. Ђура Ивковић.

(**Карловачко грађанско певачко друштво,**) под управом вредногa коровође г. *Душана Котура*, певало је први пут у патријаршијској капели, на дан св. Апостола Петра и Павла у дољној цркви Карловачкој, а трећи пут о посвећењу новога епископа Бачкога, високопреосв. г. Митрофана Шевића у саборној цркви.

Крај свих тешкоћа, које је г. коровођа имао да савлада, друштво је задовољило својим певањем и преко очекивања. Желимо, да се број обучених певача умножи у томе новом, нама милом грађанском Карловачком певачком друштву, што ће без сумње вештини и труду г. Котура за кратко време поћи за руком.,

(**Руска црква у Хеској.**) У септембру довршиће се и осветиће се у Хеској православна црква, која се гради у спомен пок. руској царици Марији Александровној, бившој хеској принцези. Црква ће бити храм св. Марија Магдалина. Почели су је градити у октобру 1897. г. и стаће близу 400.000 дин. Иконе за цркву израдио је познати руски уметник Васнецов.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	бр. 27.

САДРЖАЈ:

Милета Јакшић [Срп. Црња]: *Пролетње јутро на селу.* (Песма). — Алекса Шантић [Мостар]: *Потомци сапак.* (Песма). — Владислав [Рељево]: *Зимско јутро.* (Песма). — Даница Бандићка [Велика Кикинда]: *Зима и пролеће* — Гроф Л. Н. Толстоj: *Васкрсење* (Роман 12. — Проф. Милутин Јакшић [Карловци]: *О Арсенију IV. Јаковићу Шакабенти.* Лекције из историје карловачке митрополије 25. Др Л. Томановић [Цетиње]: Г. Руварац и Montenegrina. — Ковчежић: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник.

Нове књиге.

Бесједа о значају православља у животу и историји српскога народа Говорио протосинђел *Серафим Калик* на далматинском Косову 15. јуна 1899. год. о прослави десетогодишњице освећења цркве Лазарице. Задар. Штампарија Ш. Артале. 1899.

Говор. Говорен 21. новембра на Ваведење 1898. год. при освећењу обновљене св. тројичке цркве у Земуну, протојерејем *Димитријем Руварацем*, парохом исте цркве Издање исте тројичке цркве. У Земуну Штампарија Јована Пуљо 1899.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ш. С. 192. ех 1899 114 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на два евентуално и више упражњених питомачких места стипендијске закладе пок. Атанасија Бале са годишњом стипендијом од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таковим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије Карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим основатељем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шорошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштеним писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 1. (13.) августа 1899. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима.

У Карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

Ad С. О. 3610./1140. ех 1899. 91 3—3

СТЕЧАЈ.

Од стране подписапога као врховног управитеља стипендијске закладе пок: Јована и Марије Трандафил, становника негда новосадских, овим се обзнањује, да ће се салашка земља те закладе лежећа поред Кисача у тако званом Најгрунду под парц. бр.

5153—5155. 5153—5155. 5153—5155. 5153—5155
5. 4. 3. 2.
5153—5155.
1.
и 5145. у једном комаду у површини од $206\frac{450.}{2500}$ новосадских или $322\frac{250.}{1600}$ катастралних ју̂тара дана 1. августа 1899. по нов. кал. у 3 сата по подне у писарни срп. прав. епископа у Нов. Саду путем поновне усмене дражбе под закуп издати на три године, и то од 1. новембра 1899. до 31. октобра 1902.

Услови закупа и ситуациони план земље могу се у поменутој писарни увидети.

Ко у дражби учествовати жели, дужан је пре почетка дражбе 500 фор. у име пишмандука у руке госп. Дра Теодора Недељковића као изасланика потписаног закладнога управитеља положити.

У Карловцима 21. јуна (3. јула) 1899.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 90 3—3

На упражњено учитељско место на шесторазредној мушкој школи у Ст. Керу (Бачка) овим се стечај расписује, с којим је скопчана следећа плата: у готовом 300 фор., у име пошторне школе 40 фор., 11 катастралних ју̂тара земље, на коју учитељ све терете плаћати има, 3 хвата растових дрва и слободан стан, уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор., од укопа где позван буде 1 фор. и од парастоса 50 н., као општински перовођа и рачуновођа 50 ф.

Новоизабрани имаће предавати све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. и дисциплинарна правила од г. 1876. прописује, повторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати и у цркви све појачке дужности обављати. — Као перовођа дужан је водити записнике, како у скупштини, тако и у седницама црквеног и школског одбора, и све остале канцеларијске послове обављати, као рачуновођа дужан ће бити општинске предрачуне изготовљати, главне књиге водити, тромесечне и годишње рачуне склапати и друге остале послове, који у ову струку спадају, обављати.

Компетенти неки своје ваљано инструјисане молбенице потписаноме месном школском одбору до 8. (20.) августа о. г. поднесу.

Жеља је, да се компетенти лично пријаве и у цркви поје.

У Ст. Керу 24. јуна (6. јула) 1899.

Месни школски одбор.

СТЕЧАЈ. 117 1—3

На учитељску штацију у Кишфалуби овим се отвара стечај.

Плата је: у готовом новцу 300 фор. за редовну школу; 40 фор. за пошторну школу; 3 ланца оранице; 20 фор. перовођство; 40 нов. од великог и 20 нов. од малог укопа; 40 нов. од парастоса и 40 нов. од венчанице; слободан стан одговарајући школ. кр. уредбом од 1872. Са пространом баштом, и 13 м. 64 цм. тврдих дрва за огрев; даље и петогодишњи доплатак.

Учитељу су дужности законом прописане; осим истих, дужан је у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати.

Молитељи имају своје добро снабдевене, молбенице, председнику школ. одбора поднети.

Рок стечају 6 недеља од првог увртења у „Срп Сиону“.

Из седнице школ. одбора у Кишфалуби (Batavva) 20 јуна 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 99 2—3

Овим се расписује стечај за стално попуњење учитељског места на српској вероисповедној школи у Фенлаку. Плата је учитељу 400 ф. а. вр. 40 фор за дрва, 20 фор. за црквено школ. перовођство и 20 кибли жита. Осим тога леп, пространо и удобан стан са баштом и од укопа 1 круна где позван буде. Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. г. компетовати могу потпуно и добро оспособљени Соморски приправници. Молбу са нужним прилозима ваља слати на потписани црквено-школ. Одбор у Фенлаку. Првенство ће имати особе које се лично пријаве 18. и 20. јула, 1. и 15. августа по ст. кал. у који ће се дан и избор обавити. Рок стечаја 15. августа о. г.

У Фенлаку 29. јуна 1899 год. (Fönlak u. p. új Arad. Temes-megye.)

Матија Адамовић
потпредсед. црк. шк. одбор.

СТЕЧАЈ. 115 1—3

На упражњено учитељско место у Бати. Плата је 300 фор., 5 ланаца а 1200□ оранице 23 фор. депутата за дрво, од великог укопа 1 фор., од малог, парастоса и венчања 50 нов., за перовођство 5 фор., стан од 1 патосане собе, кухиње, коморе и врта. Учитељ ће обвезан бити школском уредбом прописане предмете предавати у цркви појати и у појединим функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи а и учитељице, који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава с појањем у цркви узеће се у обзир.

Рок стечаја је преображење. Место ће се заузети 1. септембра. Молбенице ваља слати на потписани школски одбор.

У Бати (Batta, fejér megye) 4. (16.) јуља 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 116 1—3

У Стипендијској заклади покојног Дра. Ђорђа Пантелића расписује се стечај на једно упражњено место до 1. (13.) августа 1899. Штипендија исте закладе износи годишње 210 фор. а. вр. коју штипендиста у 10 месечни оброк у напред прима.

Компетовати могу на ову штипендију ђаци Срби православне вере из Аустро-Угарске из више гимназије и реалке као и слушаоци на универзитету.

Рођаци покојног фундатора Дра Ђорђа Пантелића са једнаком класификацијом имају првенство.

Компетенти ваља уз молбеницу да поднесу 1. крштено шемо. 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накалмљеним богињама. 3. Школске сведоџбе од последња два школска течаја и 4. сведоџбу сиромаштва у којој треба да је назначено и то колико деце имају родитељи молиоца.

По правилима исте штипендијске закладе питомац исте несме имати осим те никакву другу штипендију, а осим тога мора се сваки одма по избору обвезати, да ће се у свему владати по правилима за исту штипендијску закладу.

Из седнице црквеног одбора држане у Земуну, 4. (16.) јула 1899.

Перовођа: Тома Марковић

Председник: Петар Петровић

СТЕЧАЈ. 112 1—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку на српској народној вероисповедној школи стечај.

Плата је у готовом новцу за свакидашњу школу 340 ф. а за поћторну школу 15 ф. из пол. одлагање даље има леп угодан стан са две собе, две кујне. 6 ланаца добре ораће земље на коју ће учитељ дужан бити државне порезе плаћати и једну башту за кујну од 200□ хвати осим тога има 12 мет. тврди дрва — из којих мора и школу грејати за пероводство 10 фор. из црквене благајне од венчанице 40 н. од великог укопа 40 н. а малог 20 н., учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, поћторну школу држати у цркви за десном певницом недељом, празником и пређосвећеним службама појати и децу појању обучавати.

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до В. Госпојине о. г., кога ће се дана и избор одржати.

Из седнице црквено-школског одбора држане 20 јунија 1899. у Шароку п. н. Bárányo-m Sárok Fo hetczeg Lak.

Павле Гаврић перовођа. Ђока Новаковић председник.

СТЕЧАЈ. 88 3—3

На српској православној вероисповедној школи у Лукаревцу, (у темишварској жупанији) са којим је местом скопчана ова плата: стан с' баштом у нарави, 166 фор. у готовом новцу; 24 киб. чиста жита, 6 кукуруза, 7 јутра ливаде на коју учитељ све терете државне плаћа и за коју се може добити 60 фор. аренде и 16 метера дрва за огрев.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати и пероводске агенде. Првенство имају они молиоци, који владају поред српског и румунским језиком.

Компетовати могу само они, који су сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 6. (18.) августа о. г. када ће се и избор обавити.

У Лукаревцу дне 21. јуна 1898. год.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 89 3—3

На упражњено место у Иванди на српској вероисповедној мешовитој школи у Иванди овим се стечај расписује.

Плата је 440 фор. 5 фор. паушала, 2 хвата тврдих дрва, слободан стан са две собе, кујном, шпајзом и баштом, од 800□ квадратни хвати, 50 нов. од погреба где позван буде.

Изабраном учитељу у дужност спада законом прописане предмете предавати, у цркви при сваком богослужењу као и у часном посту појати и децу црквеном пјевању обучавати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи и учитељице који су Сомборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају 1. (13.) августа. Молбенице ваља слати на подписаног школског председника.

Из седнице школског одбора држане у Иванди 8. (20.) јуна 1899.

Алимпије Перипац умољена перовођа. Милош Благојев школ. председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 109 1—1

На основу закључка скупшт. седнице од 30. маја 1899. намерна је срп. прав цркв. општина Апшањска портанску ограду гвожђем подићи, уседај чега се одређује дражба на мањак дана 20. јула 1. августа (на св. Илију) у 2 сата по подне у школској дворани.

Исклична је цена 900 фор.

Дражбоватељи су дужни 10% јамчевине пре дражбе положити, а црк. општина задржава себи право ком ће подузимачу радњу поверити.

У Апшањи 29. јуна 1899.

Председништво срп. прав. цркв. општине.

СТЕЧАЈ. 110 1—3

На једно упражњено учитељско место у Мокрину овим се расписује стечај. С истим је местом скопчана годишња плата од 500 фор., стан у натури, у име огрева 50 фор. и у име писаћег прибора 7 фор. —

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му месни школски одбор додељо буде.

Дужности учитеља су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Вел. Госпојине. —

Из седнице српског вероисповедног школског одбора држане у Мокрину 30. јуна (12. јула) 1899. године.

Ник. Николајевић, перовођа. Павле Бадрљица, потпредседник школ. одбора.

Број 91. 111 1—3

НАТЈЕЧАЈ.

(Рок 10. августа о. г.)

Школа: Срп: прав. основна мушка у Мостару. Место учитеља за један од 4 разреда, односно место управитеља.

Дужности: Прописани наставни рад и обучавање дјеце у црквеном појању у том разреду, појање за пјевницом.

Услови: Оспособљење на којој српској препарандији у устро-Угарској, вјероисповијест православна, особита извјежбаност у појању, аустро-угарско држављанство или припадништво бос.-херцеговачко.

Плата 1200 круна, за огријев 40 круна, стан у нарави или станарина 120 круна годишње. Послије сваке навршене четврте год награда 200 круна. Учитељима 3. и 4. разреда, који семестрално измјењује руководе појање у цркви по 50 круна награде.

Један од учитеља биће изабран за *управитеља*. Услови и главне дужности су исте као и за учитеља, куда спада још и руковођење школе према школском правилнику. Угледна је дужност вођење пера и обављање канц. послова општинских (осим рачуновођства).

Плата 1400 круна, за огријев 40 круна, станарина 160 круна, управитељски додатак 200 круна, за перовођство и т. д. 200 круна.

Ко рефлектује и на упр. мјесто, треба да се искаже са најмање петогодишњом успјешном праксом. Молитељи нека нарочито наведу, да ли ће примити учитељско место и ако не буде изабрани за управитеља.

Осим редовних докумената ваља молби приложити и свједоџбу о моралном и политичком владању, издату од политичке власти, а све биљеговати бос. биљезима (или послати износ у новцу).

У Мостару, 2. јула 1899.

Управа срп. прав. црквено-школ. општине.

Владан повјереник:

С. Мандић.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 118 1—3

У српским учитељским школама сомборским 1899—1900. школска година започеће се 20. августа по старом календару. Тога и сљедећега дана држаће се пријамни и повторни испит, а уписивање ученика у ученица одржаће се 23., 24. и 25. августа пре и после подне.

У мушку учитељску школу примају се младићи православне вере, благе нарави, здрави телом и душом и *слободни од очне болести тако зване трахоме*, који су бар у 15. годину живота ступили и IV. разред гимназијски, реални или грађански с довољним успехом свршили. Такође примљени могу бити и они младићи, који положе успешно пред професорским збором ове учитељске школе *строги пријамни испит* из науке хришћанске, црквено-словенског читања и малог црквеног појања; даље из рачуна, српског, мађарског и немачког језика, земљописа и отачаственог повесница Угарске у оном обиму, у ком се ови предмети у четвртом разреду грађанске школе у Угарској предају. Овај пријамни испит држаће се само 20. и 21. августа о. г. Доцније пак пријављени не ће моћи тај испит полагати.

За приправнице примају се Српкиње православне вере, које су 14. годину живота навршиле и четврти разред српске више девојачке, грађанске или реалне школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Ученици и ученице, који у учитељску школу ступити желе, имају са собом донети крштено писмо, лекарску сведоџбу о добром здрављу, и школску сводоџбу из последњег разреда, а при том су дужни и ови из молитава и славенског читања пријамни испит положити.

Женске имају још незаостајно са собом донети изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их ови за време учења њиховог у овој школи о свом трошку издржавати са потврдом дотичне грађанске општине да су они то у стању чинити.

Приправници, који из државне које учитељске школе у ову српску учитељску школу прелазе, морају се још подвргнути пријамном испиту из српског и славенског језика и црквеног појања.

Стан и храна само се у приватним кућама по претходном одобрењу управитељевом погодити може.

У *Сомбору*, 30. јуниа 1899. год.

Никола Ђ. Вукићевић,
српских учитељских школа сомборских учитеља.

СТЕЧАЈ. 106 1—1

У стипендијској закладѝ *баронице Еуфемије Јовићке* отвара се стечај на *три упражњена места за ниже гимназијалне, реалне и грађанске разреде, — трговачке, занатлијске и земљодељске школе*, са годишњом стипендијом од 250 ф.

Молиоци нека приложе уз молбу: а). крштено писмо, за доказ да су православни Срби; б). Школску сведоџбу од последњег течаја; в). лекарску сведоџбу о свом здрављу; г). сведоџбу сиромаштва и о моралном владању.

Рок искању је до 20. јула (1. августа) о. г. закључно, те само оне молбенице долазе у обзир, које дотле стигну.

По закладном уставу питомци морају слушати науку на јавним заводима у земљама св. Стеванове круне. *Првенство имају они, који су родом Старо-Бечејци, ако им је општа оцена бар добра. И чим се у довољном броју пријаве, онда по уставу други не долазе у обзир.* Тек ако првих не буде, онда се — по оспособљењу — узимају у обзир и други ученици, који су православни Срби а из земаља угарске круне.

Ни један питомац не сме у исто време уживати још коју стипендију.

Из црквено-одборске седнице српске правосл. општине у *Старом Бечеју* 27. јуна (9. јула) 1890.

Станко Протић — перовођа. Прота Јован Борота — председник.

Бр. 58. ех 1899. 104 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на једно стално учитељско место за I. и II. разред мушке срп. православне народне школе у Српској Црњи. Редовна плата је учитељу 400 фор. у готовом новцу, станарина 50 форината, огреварина учитељева 25 форината; банита има $^1/_4$ ланца изван села и у име паушала 6 фор. 25 новч. У име поћторне школе примаће награде 40 форината годишње, кад на њега ред дође. Од укопа, где позван буде имаће 50 новч. а за перовођство и рачуновођство у црквеној општини има 50 форината награде и паушал од 6 фор. и 25 новчића.

Дужности су учитељске прописане уредбом и наредбама школским. У цркви је дужан у левој певници појати.

Потражиоци за ово место имају своје молбенице са сведоџбама документарити, да су редовно учитељску школу са успехом свршили и за учитеља оспособљени.

Молбенице се имају што пре слати српском православном школском одбору у Српској Црњи. (Торонталска жупанија pr. Zsombolya). Рок стечају је Велика Госпојина 1899. године, када ће се и избор обавити. Учитељ ступа у звање 1. септембра те године.

Из седнице месног школског одбора, држане у Српској Црњи 29. јуна 1899. године.

Богољуб Рајић — привремени перовођа. Мила Станков — председник.

МШО. 62. ех 1899. 96 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног учитељског места у Сомборској српској вероисповедној средњој основној мушкој школи, са којим је местом скопчана годишња плата од 620 фор., где је урачуната и награда за држање поћторне школе, и 80 фор. у место стана и огрева.

Месни Школски Одбор одредиће у ком ће разреду поучавати изабрани учитељ.

Даље се расписује стечај на упражњено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Ранчеву (Горња Салашн), где је годишња плата 400 фор. стан и огрев. Ту је урачуната и награда за држање поћторне школе.

И напослетку расписује се стечај на новоустановљено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Милчићи, са којим је местом скопчана годишња плата од 300 фор стан и огрев.

На последња два места могу бити изабране и учитељице.

Сви они учитељи и учитељице, који желе изабрани бити на које од горе наведених упражњених учитељ. места, нека изволе своје молбе са прилозима поднети председништву овог Одбора најдоцније до 6. (18.) августа 1899. године.

Из седнице српског Месног Школског Одбора у Сомбору, држане 26. јуна (8. јула) 1899. год.

Милан Манојловић — перовођа. Никола Малешевић — председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 95 2—2

На основу закључка срп. прав. црквене општине у Брестачу од 23. маја (4. јуна) 1899. Бр. 7. и одобрења сл. Архид. Админ. Одбора од 3. (15.) јуна 1890. Бр. АО. 754, 758. ех 1899. расписује се дражба на мањак, ради оправке цркве и то:

1. Зидарска радња са материјалом процењена на	1000 ф. 55 н.
2. Лимарски радови са материјалом .	158 ф. 93 н.
3. Столарски, браварски стакларски и мазарски радови	342 ф. 79 н.
4. Ковачки радови	76 ф. 10 н.
5. Сајџијски радови	85 ф. 00 н.
6 Разни радови и декорација . .	121 ф. 27 н.
Свега	1784 ф. 64 н.

Дражба ће се одржати 18. (30.) јула 1890. у 2 сата после подне у овдашњој комуналној основној школи.

Дражбователн су дужни 10% у име вадиума пре почетка дражбе положити; а општина задржава себи право поверења према подузетнику.

Ближи услови и све друго што се на ову радњу односи, могу се сваки пут као и на дан саме лицитације код подписаног председништва дознати.

У Брестачу 28. јуна (10. јула) 1899.

Драгомир Стојаковић — председник.

СТЕЧАЈ. 92 2—3

Овим се по II-ги пут отвара стечај ради сталног попуњења на упражњено учитељско место међовите срп. прав. основне школе у Великом Селишту (Nagyfalu.)

Плата је учитељу 400 фор. а, у истој урачунато је огрев. и пофторна школа, која се по §. 79. шк. Уредбе држати има, даље; $3^1/_2$ ланца оранве земље, на коју ће дотични државну порезу плаћати. — За пероводство 15 фор. и слободан стан.

Учитељу у дужност спада у цркви појати и све пероводске дужности отправљати. —

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су Сомборску препарандију свршили, и испит из мађареског језика положили. Не оспособљени учитељи неће се у обзир узети, пошто таковог имамо. Рок стечају је 20. јула 1899. Молбенице на подписаног школ. председника слати ваља. Желети је да се компетенти лично пријаву — у св. цркви упоје.

Из ванредне седнице срп прав. школ. Одбора држане у Великом Селишту (Nagyfalu) 13. (25.) јуна 1899.

Јаков Ј. Пасковић Мита Аничић

приправ. II. год. и привр учитељ. школ одб. председник.

СТЕЧАЈ. 101 2—3

На упражњено учитељско место на српској вероисповедној основној школи у Суботици овим се расписује стечај.

Плата учитељска је 300 фор., за пофторну школу 40 фор., за паушал 12 фор. 4 ланца оранве земље и стан у натури.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави 4 недеље од првог увртења овога стечаја.

Из седнице школ. одбора држане у Суботици 6. (18.) јуна 1899.

Председништво.

Бр. 13 ех 1899. 107 1—2

СТЕЧАЈ.

На овдашњој срп. прав. вјероисповједној школи, има се са 1. септембром т. год. мјесто учитеља попунити.

Плаћа годишња јест 400 фор. и станарина годишње 100 фор. те ини приходи од водице спровода и т. д.

Дужност је учитељу осим школске службе појање у цркви, подучавање ученика ове школе као и више пучке у црквеном појању, вођење пероводства и рачуноводства ове општине.

Натјецатељи имаду своје ваљано инструисане молбе потписаном председништву најдуље до 1. августа т. г. поднијети.

У Костајници 2. (14.) јуља 1899

Српско прав. црк. општина управног одбора.

Предсједник:

Перо Трифић.

СТЕЧАЈ. 98 2—3

На упражњено учитељско и учитељичко место на српско правосл. вероисповедној школи у Српском Чешељу.

Плата је учитељу: за редовну школу 340 ф. за повторну 40 фор., за пероводство 20 фор. и 4 ланца добре оранве земље, на које сам плаћа све терете; за паушал 5 фор., место огрева добиће 20 фор., а од погреба, где буде позван, 50 новч.

Плата је учитељици: 300 фор. 5 фор. за паушал, а за огрев 10 фор.

Учитељ ужива стан са две собе, кујном, јеловником, шталом, шупом и баштом пространом. Учитељица ужива стан са једном собом и кујном.

Дужности су: учитељ ће све прописане предмете предавати у III. и IV. мешовитом разреду, при сваком ће богослужењу у цркви за десном певницом појати и дечу појању обучавати: учитељица ће предавати све прописане предмете у I. и II. мешовитом разреду, а све ће ученице обучавати у ручном раду.

Компетовати могу само потпуно квалификовани. Мушки лично пријављени у празничан или недељан дан ће имати првенство. Молбе треба слати на председништво. Рок је стечају св. Преображење.

Из седнице школског одбора држане у Српском Чешељу 29. јуна 1899. године.

Драгутин Мојић Орестија Ћирин

свећеник, управитељ школски, председник школ. одбора.

Ад бр. ЕШО. 143. ех 1899. 93 2—3

СТЕЧАЈ.

На учитељско место у српској православној вероисповедној школи у Липови, са којим је местом скопчана ова плата: 340 фор. у готовом за свакидашњу и пофторну школу, 12 фор. у име пероводства; 5 ланаца добре оранве земље, на коју учитељ порез плаћа; 4 хвата тврдих дрва, од којих се има зими и школска дворана грејати; од укопа, парастоса, венчанице по 20 нов. — затим стан састојећи се из две патосане собе, две кујне, шпајза, коморе, шупе, подрума, штале и побочних уз-а стач нужних зграда, као и кућевног врта од $^1/_2$ ланца.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, дечу у црквеном појању обучавати, у цркви појати и у појединим црквеним функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само они, који су јавну препарандију свршили и испит из мађареског језика положили.

Ваљано инструиране молбенице имају се на потписани школски одбор у Липову, (Баранја, посл. пошта Бездек) — поднети.

Рок стечају је 25. јули (6. август) 1899. кога ће се дана и избор обавити.

У Липови 30 маја 1899.

Школски одбор.

Број 1568. К. 231, 1592. К. 232. 108 1—3

СТЕЧАЈ.

На мјеста систем. парох. помоћника у Пакрацу и Бјеловару са платом VI. плаћевног разреда.

Молитељи пека поднесу инструпране молбенице надлежним путем епархијског конзисторији овој најдаље до 15. (27.) августа 1899.

Из сједнице епархијске конзисторије држане у Пакрацу, 22. јуна (4. јула) 1899.

Предсједништво.

СТЕЧАЈ. 105 1—2

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место основне срп. прав. школе у Шиклушу (Барања).

Плата учитељева редовна 300 фор., за поћторву школу 60 фор., за перовођетво 40 фор., 3 хвата дрва, стан са 2 собе, кујна, комора, дрварница, таван и у порти комадић баште. Учитељу спада у дужност у цркви појати и све перовођске дужности обављати. — Рок стечају траје до 1. августа 1899. — На горње учитељско место могу и свршене учитељице компетовати.

Из закључка сједнице од 4. (12.) априла 1899. м. школског одбора у Шиклушу.

Милан Деметровић перовођа. Јован Пандуровић председ. школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 100 2—3

На упражњено учитељско место на српској вероисповједној основној школи у *Моноштору* овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 100 фор. од општине, и од Епархијске школ. власти 100 фор. и 30 кибли жита, 5 фор. за перовођетво, 1 хват дрва, 1 хват сламе и 1 соба са кухињом и баштом.

Дужности су, поред школске наставе, у св. цркви у десној певници при сваком богослужењу појати и децу у пјенију учити.

Само они могу се пријавити, који су у Сомбору срп. школу свршили, и на мађареског језика испит положили. Оспособљени који желе ово место получити, нека изволе своје молбенице са добро исписаним сведоџбама, најдуже до *Велике Госпојине* доленодписаном школ. одбору послати.

Првенство имају они, који се буду лично пријавили, и у светој цркви појали.

У Моноштору на Петров-дан 1899. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 103 2—3

Расписује се стечај за учитеља и учитељицу на срп. вероспов. основ. школи мушкој и женској у Петровом Селу, епархији темишварској.

Плата је учитеља и учитељице у готовом новцу 300 фор., у име пофторне школе 40 фор. у име огрева учитељу и учитељици 2 фата а за школу по 4 фата дрва, слободан стан и заједничку башту.

Дужности учитеља и учитељице прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје до 1. августа 1899.

Молбенице треба послати на председништво мес. школ. одбора.

У Петровом Селу 1. (13.) јула 1899.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 104 2—3

На упражњено место учитељице на овомесној срп. прав. вероисповједној основној школи у горњем граду овим се отвара стечај.

Плата је учитељице годишње 500 фор. и 100 фор. станарине а осим тога још седам пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Учитељица је дужна школском уредбом прописане предмете у школи предавати, и женски ручни рад осим у свом још у једном разреду предавати.

Компетенти нека се обрате својим ваљано и прописано снабдевеним молбеницама до светог Илије 20. јула (1. августа 1899. подписаном школском одбору.

Из сједнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Перовођа: Томa Марковић. Председник: Петар Петровић.

Ад број К. — ех 1899. 87 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парохијског места I, разреда у *Пешти* овим се расписује стечај.

У име накнаде за сесију уживаће изабрани парох 200 фор. а у име станарине 450 фор.

Компетенти имају своје ваљано инструпране молбенице путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији до 1. (13.) августа о. г. поднети.

У Сент Андрији 1. (13.) јула 1899.

Епархијска конзисторија будимска.

„Српски Сион“ излази сваке недоље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 29.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 18. јула 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* рукоположити у манастиру Шишатовцу дана 11. (23.) јула о. г. ђакона Александра Живановића за презвитера; а Емилијана Јосифовића за ђакона. — Дана 12. (24.) јула у манастиру Ковеждину Емилијана Јосифовића за презвитера, а монаха привиноглавског Доситеја Теодоровића за јеромонаха. — Дана 13. (25.) јула у манастиру Привина Глава монаха крушедолског Никанора Чобановића за јеромонаха.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ЧЕСТИТКА
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА
ГЕОРГИЈА
И ОДГОВОР КЊАЗА НИКОЛЕ I.

Сретно венчање престолонаследника црногорскога кнежевића *Данила* са принцезом *Јутом* од Мекленбурга-Стрелица, која је при прелазу у св. Православље добила име *Милица*, честитао је, прошлога четвртка, Његова Светост, св. патријарх *Георгије* узвишеном књазу црногорском и сретноме оцу Николи I. овим брзојавом:

Његову Височанству књазу и господару Црне Горе Николају

Цетиње.

Поздрављајући и честитајући сретним младенцима брачну везу, а владајућем Дому и јуначкој Црној Гори богоугодну славу данашњу, присаједињавам благослов Свој благослову све матере цркве наше са топлом молитвом: **Господи Боже наших славою и честію вѣнчай Ѧ!**

Георгије патријарх.

Узвишени владар Црне Горе благодарио је Његовој Светости на честитци овим брзојавом:

Његовој Светости господину српском патријарху Георгију Бранковићу

у Карловцима.

Благодарим Вашој Светости на срдачној честитци и препоручам моју милу дјецу *Данила и Милицу* Вашим светим молитвама.

Никола.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Илић.

И.—I.

Игуменъ. Реч ова узета је од грчке речи ἡγούμενος и значи *вођа, заповедник*. Игуманима се називају старешине средњих манастира. Игуману припадлежи палица као символ власти. — Осим тога када игуман иде у свој манастирски храм, да служи божанствену литургију, дужни су њему потчињени монаси изаћи пред њега и уз звоњење звона и појање духовних песама допратити га у храм. У овом се састоји преимућство части, које припада игуману и по којем се он одликује од простих јеромонаха.

Игумани су још од старих времена сматрани за црквене *достојанственике* и достојанство њихово врло се ценило како од стране епископа тако исто и од самих патријараха и царева. Услед тога, а према личним способностима, заузимали су игумани важна места уз епископе на и при самим царским дворовима.

Изобразителна. Чиномъ или послѣдованіемъ изобразительныхъ назива се богослужење, које се налази у часослову после шестога часа и које се свршава уместо свете литургије, када се ова не служи. Назив **изобразительныхъ** добило је ово богослужење с тога, што је оно тако речи **изображенїе** (изображење) т. ј. нека слика или образ божанствене литургије, када се ова због разних околности или по наређењу црквеног устава не може служити. (Сим. Сол. у гл. 329).

Икона. Ова је реч позајмљена из грчког језика, на коме реч εἰκών значи *образ, слика*. Иконама називамо слике Божје и Његових светих угодника, слике разних дела која је учинио Бог или Његови свети и напослетку слике разних догађаја, који су нам познати из Светога Писма или из црквене историје. У осмом веку се водила велика распра и очајна борба око тога, да ли треба иконе поштовати или не. Борба ова позната је у историји цркве под називом *иконоборства*, и завршила се закључком и наређењем седмог васељенског сабора, да се иконе имају поштовати. Према тој саборској наредби, но ново су биле унесене иконе у свете храмове и у хришћанске домове, од куда су их противници св. икона избацили били, а од тога су доба сви Хришћани, поштовање икона за своју свету дужност почели сматрати. Ово је веома важан догађај у историји православне цркве, те је с тога и установљено, да се победа та спомиње и светкује прве недеље великога поста, која се с тога назива *Недељом Православља* (што је православна наука о поштовању икона победу одржала). У стихирама и у опште у целој служби дотичнога дана, која се налази у постном Триоду, врло је јасно изражен значај св. икона и смисао оног поштовања, које им одајемо. И данашњим даном, у Недељу Православља, држи се у Русији и на православном истоку свечано богослужење познато под називом „**Чинъ православія**“, при коме се осуђују и анатемишу сва лажна и противна учења.

Иконостасъ — је грчка реч, сложена из две речи: εἰκών — *слика* и στάσις — *подставник, место на које се ставља нешто*. Према томе иконостас је место на које се имају поставити, сместити, иконе. У нашим црквама се то место налази између олтара и цркве, тако, да је иконостас у самој ствари преграда, која одваја олтар од цркве и која је тако удешена, да се на њу може поставити известан број икона. Према висини храма иконостаси могу бити од једног, два, три и више редова т. ј. на њему се може налазити један, два и више редова икона. На средини доњег реда иконостаса стоје царске двери, на којима су обично изображене Благовести пресвете Богородице и четири евангелиста. На десно од царских двери стављају се иконе Христа Спаситеља, Јоана Предтече, а с леве стране царских двери налази се икона Богоматере и храмовног празника или светитеља којему је храм посвећен. Ове се иконе називају *престоним иконама*. У том истом доњем реду налазе се мале, северне и јужне двери. На дверима су обично изображени свети ангели, или пророци или двојица од првих ђакона. Изнад царских двери обично је тајна вечера, а изнад ове на средини целога иконостаса ставља се икона Пресвете Тројице. Други ред одређен је за иконе главнијих хришћанских празника. У трећем реду су смештени ликови светих апостола, међу којима се, у неким храмовима, на средини, налази лик Господа Исуса Христа. У четврти ред долазе иконе светих пророка, међу којима

се на средини налази икона Мајке Божје с предвечним Младенцем на рукама. На врху иконостаса блиста се крст с разапетим Спасителем; с једне стране је лик пресвете Богородице, а с друге лик љубљеног ученика Јоана Богослова.

Овај распоред икона на иконостасу утврђен је *обичајем*, те је с тога *према размеру храма, околностима места и времена, по личним чувствима и мњењима оснивача храма или по другим којим оправданим разлозима*, дозвољено исти у детаљима измењивати.

Осим ових на иконостасу смештених икона, стављају се иконе и на разна места и по зидовима храма. У нашим неким црквама обичај је, да се иконе међу и око певница, изнад којих с једне стране обично видимо лик старозаветног богодухновеног песника и цара *Давида*, а с друге *Јована Дамаскина*. Исто тако на крају солеје, а ниже леве певнице, налази се искићена икона Богомајке с Младенцем Исусом на рукама; она обично стоји под малењим балдахином или другим каквим уресом и назива се обично *престолом Божје мајере*. У руским црквама налазе се такви „престоли“ на разним местима храма — обично поред стубова — и називају се „кіотима“ (од измењене грчке речи κιβωτός — ковчег, чиме се означава рама у коју се икона ставља). У овим „кіотима“ не налазе се само иконе пресвете Богородице, већ и ликови других светитеља као н. пр. св Јоана Предтече, св. оца Николаја Чудотворца Мирликијског, св. кнеза Владимира Равноапостолног и других.

На крају солеје, а ниже десне певнице, налази се „престо архијерејски“, изнад којега се у нашим храмовима обично ставља лик, прват архијепископа српског св. Саве Немањића.

Икосъ — види **Кондакъ**.

Илитонъ. Грчка реч εἰλητὸν значи *махрамица, убрус, умотач*. Илитоном се назива махрама која се ставља на престо испод антиминса. Она служи на то, да се њоме умота антиминс. По свршетку свете литургије, када се антиминс савије, умота се он у илитон и тако остаје на престолу. Илитон означава *судар*, који је био на глави Спасителя нашег, за време почивања Му у гробу.

Индіктъ. Реч ову налазимо у црквенској пасхалији и ако она нема никакве везе с одређењем и изналажењем дана у који пада Васкрс и остали празници који се по њему равнају. Индикт је период времена од петнаест година и имао је значења у државном животу старих Римљана, при скупљању пореза од покорених народа. Наша га је црква примила за спомен слободе, коју је Константин Велики дао Хришћанству године 313. Према томе број индиката се почиње са 313. годином, која је била прва година првога индикта, 1899. година је 1587. година од почетка индикта (1899 — 312 = 1587). Тај број поделићемо са 15, те ћемо видети, да је 105 индиката прошло од онога доба, од када је Црква тај период примила, а по остатку 12 знаћемо, да је ова година дванаеста у 106. индикту (в. **Пасхалія**).

Индіктіонъ, је период времена од 532. године. Пошто се овај период времена наврши, круг сунца и круг месеца се поново започиње заједно, у једно исто време, т. ј. пун месец буде у петак 1. марта, а дани Васкрса се понављају оним истим редом, као и у претпашњем индиктијону. Када круг сунца — двадесет и осам година — помножимо са 19 (бројем година круга месечева) производ нам даје равно 532 године. Година 1899. или 7407. од створења света (7407 : 532 = 13 с остатком 491) јесте 491. година, 14 индиктијона (в. **Пасхалія**).

Индіті́а — од грчке речи ἐνδύω — *одевам, облачим*. Индитијом се назива горњи застирач светога престола, који је увек светао, а по могућству и великољепан. Светлим и богатим застирачем означава се, да је часна трпеза престо славе Божје (в. *сарачица*).

Ірмологъ в. **Ірмосъ**.

Ірмосъ — долази од грчке речи εἴρω — *свезујем, сједињавам*; према томе и ирмос означава *свезу, сједињење*. Ирмосом се назива први тропар у реду међу осталим тропарима, на којих је састављена навесна песма канона. Први тропар добио је назив ирмоса с тога, што је он образац, по којем су састављени сви остали тропари дотичне песме, те су они према томе слични ирмосу и по броју реченица и слогова, и по нагеву, а по некада и самим изразима, те према томе сачињавају они с ирмосом једну целину, свезом које се ирмос сматра. Када се зна напев ирмос, према њему се врло лако могу појати и сви остали тропари дотичне песме; из тога разлога ставља се ирмос на почетак сваке песме канона, да се према њему

пољу остали тропари који спадају у састав дотичне песме. Ако се по правилу ирмос дотични има појати, он се исписује цео, у противном пак случају исписују се само прве речи ирмоса и тада се пољу сами тропари, који су састављени по обрасцу дотичног ирмоса.

Сви ирмоси, који се употребљују у православној цркви, скупљени су и разних богослужбених књига у једну књигу, која се назива *Ирмологијоном*. У ирмологијону су сви ирмоси поређани према осам гласова, те се према томе врло лако може наћи ирмос сваке песме и сваког канона, само ако нам је глас му познат. Ирмологијону се додају још и оригинални текстови свих песама узетих из Библије и тако распоређених, да се удобно могу појати у обе певнице — као антифони — и тако се појање тада назива **стихословљем** песама. Осим тога у ирмологијону има и других додатака, који не спадају строго у суштину садржине његове, већ су стављени у њ ради упутства и удобности чтеца. (Наставиће се.)

Испити

у српској мушкој и женској учитељској школи сомборској на свршетку 1898/9 школске године.

Од управе учитељске школе у Сомбору достављен нам је овај извештај:

Обе учитељске школе у Сомбору стоје под једном управом и у њима делају 10 редовних професора; један стручни учитељ хармонијског појања и музике; једна учитељица женског ручног рада и кућарства; и три предавача, од којих један обучава приправнике и приправнице у краснопису и цртању; други у вртларству, пчеларству и свиларству; а трећи у гимнастици.

За вежбаоницу мушких приправника служила је средњедна основна мушка сомборска са пет одељених разреда и пет учитеља, и селеначка предградска основна школа са једним учитељем. — За вежбаоницу приправницама служи средњедна женска основна школа сомборска са 4 разреда и две учитељице; предградска школа у црвенци са једним учитељем и српско забавиште у Сомбору. Сви ови заводи стоје такође под непосредном управом управитеља учитељских школа.

Школска 1898/9. година започета је 20. августа 1898. а завршена је 18. јунија 1899.

У мушкој учитељској школи било је уписано у почетку ове школске године: у I. разреду 30; у II. разреду 24; у III. разреду 23; а у IV. разреду 16 редовних ученика. Од ових изостало је у течају школске године 4 ученика.

На свршетку школске године било је у I. разреду 28; у II. разреду 23; у III. разреду 23; а у IV. разреду 15 редовних ученика.

У женској учитељској школи уписано је било у почетку ове школске године: у I. разреду 45; у II. разреду 29; у III. разреду 36; а у IV. разреду 28 редовних ученица. Од којих су у течају године из завода иступиле 2; и тако на свршетку 1898/9. школске године било је: у I. разреду 45; у II. разреду 28; у III. разреду 36; а у IV. 27; редовних ученица. — Од ових су биле 2. ученице II. разреда римокатоличке вере, а све остале приправнице, као и сви приправници јесу православне вере.

Здравље је приправника и приправница било уопште повољно. У случају болести лечио је приправнике и приправнице заводски лечник благородни господин Др. Стеван Поповић, или на сопствено захтевање дотичних родитеља и старатеља Др. Радивој Симоновић. Смртног случаја није било целе ове школске године ни у мушкој ни у женској учитељској школи.

Морално владање мушких приправника изузимајући неке мање изгреде, било је похвално.

Морално владање приправница било је примерно и похвале достојно.

Закључни испити у IV. разреду мушке учитељске школе држани су под председавањем управитеља 12., а у женској учитељској школи 13. маја.

Свих 15 свршених приправника и 27 свршених приправница приступили су к полагању писмених и усмених испита за учитељско оспособљење. Осим тога приступио је к полагању испита за учитељско оспособљење Петар Огњановић привр. учитељ салашке школе у Петровом Селу, који је у своје време три нижа разреда ове учитељске школе редовно изучио, а на свршетку 1897/8. шк. године у државној учитељској школи у Бају испит из IV. приправничког разреда с довољним успехом положио.

Писмени испити за оспособљење свршених приправника и приправница из српског језика, геометрије и природних наука, по задаћама одређеним од Њег. Светости патријарха, као председника Школског Савета, држани су 17., 19., 20. и 22. маја, под строгим надзором професор-

ским, а почињали су се сваки пут у мушкој учитељској школи у 8, а у женској учитељској школи у $8^1/_2$ часова пре подне.

Писмени испити из мађарског језика држани су 18. маја пре подне у мушкој, а после подне у женској учитељској школи, по задаћама одређеним од кр. школ. надзорништва жупаније бачке и у присуству државног надзорника школског исте жупаније.

Од 25. маја до 5 јунија држани су разредни испити у I., II. и III. разреду под председништвом од професорског збора изасланих на те испите професора.

У исто су време обављени испити зрелости у мушкој учитељичкој школи у Пакрацу и у женској учитељској школи у Гор. Карловцу под председавањем заменика главног школ. референта.

Његова Светост преузвишени господин Георгије Бранковић патријарх, високим отписом свој им од 17. априла (9. маја) 1899. бр. ПС. 97. изволео је за председника на усменим овогодишњим испитима за учитељско оспособљење у српској мушкој и женској учитељској школи именовати најпречастијега господина Јована Бороту окружног протопрезвитера старо-бечејског и члана високославног Школског Савета, а држање усмених испита одредити за дане 8—16. јунија по нашем старом календару.

У уторак 8. јунија, после кратке седнице проф. збора, држане под председавањем најпреч. г. проте Јована Бороте, и у присуству духовног члана испитног поверенства најпреч. г. Љубомира Купусаревића протопресвитера сомборског, — започети су усмени испити за учитељско оспособљење и држани су сваки дан од $7—12^1/_2$ часова пре подне у женској, а од 3—8 часова подне у мушкој учитељској школи, са изузетком недељнога дана 13. јунија у који дан, као на празник Свију Светих на служби Божијој појао је мешовити лик приправничи врло складно.

Испит из мађарског језика у мушкој учитељској школи обављен је 12. јунија пре и после подне у женској, а 14. јунија пре и после подне у мушкој учитељској школи. На оба ова испита присуствовао је и благородни г. Низазије Греф кр. школ. надзорник жупаније Бачке, који је у испитивању кандидаткиња и кандидата учествовао и о успеху њиховом из мађарског језика, књижевности, стилистике и из практичног рада са децом школском обавка своје белешке водио.

Исти је господин изволио присуствовати и следећега дана на испитима из математике и из Угарске отачвене повеснице и науке о земаљском уставу.

По свршетку усмених испита за учитељско оспособљење, у четвртак 17. јунија у седници професорског збора државној под председавањем изасланика вел. ПСавета најпреч. г. проте Јована Бороте, утврђене су оцене и изречено је оспособљење испитаних кандидата и кандидаткиња.

У мушкој учитељској школи на свршетку 1898/9. школске године показали су приправници у прописаним наукама овакав успех:

У I. разреду: Никола Коларов из Горњег Ковила, Стеван Стефановић из Ст. Кера и Душан Живојновић из Долова показали су врло добар успех. Седам приправника свршили су први разред с добрим, а шест с довољним успехом. Због недовољног успеха из једног или из два предмета имају понављати испит из тих предмета на свршетку августа седам приправника, а пет приправника првог разреда, који су из више предмета слаб успех показали морају разред овај понављати.

Два привремена учитеља Б. Ч. из Ф. и Д. В. из К. по дозволи вел. ПСавета полагали су приватно испит из I. разреда; обојица имају после двомесечне спреме допунити испит из антропологије и дијететике.

(Свршиће се).

Дописи.

Манастир Привина Глава. Као заступник Његове Светости, св. патријарха *Георгија*, благоизволео је високопреосв. г. епископ Бачки *Митрофан Шевић* на храмовној слави манастира Привине Главе богослужити св. литургију. У очи славскога дана стигао је високопреосвештени г. епископ у $^1/_2$7 после подне у манастир, у пратњи г г. игумана Шишатовачког, Митрофана Павловића, протосинђела Димитрија Бранковића, настојатеља Кувеждинског, протосинђела Георгија Марјановића, управитеља монашке школе и настојатеља у Хопову, и управитеља манастира Врдника о. Сергије Попића, те два јеромонаха. На уласку у манастир дочекали су Његово Високопреосвештенство г. епископа настојатељ манастира игуман Теофан Косовац, протопрезвитер Јован Јеремић, синђел и професор богословије Гаврило Ананијев, парох

Беркасовачки Љубомир Ракић и братство манастирско, те многобројни искупљени на славу народ, са бурним усклицима Живео. Пошто је г. игуман *Теофан* поздравио, као домаћин, високопреосв. г. епископа, упутио се исти кроз густе редове искупљеног народа у цркву, помолио се Богу и благословио присутне. Уз појање храмовнога тропара отпраћен је високопреосв. г. епископ у своје одаје.

На дан славе богослужио је високопреосвештени св. литургију уз саслужбу своје пратње. По добивеном архијерејском благослову проповедао је на св. литургији протопрезвитер Карловачки *Јован Јеремић* о двема општим дужностима православнога Србина: о љубави према вери и цркви православној и о љубави према народу.

Црква манастирска била је дуком пуна. Искупљеним побожним Србима и Сркињама није сметала силна врућина, на све су заборавили, све вољно поднели, само да се нагледе дивнога и светога богослужења своје св. цркве и свога архијереја, те напоје своју православну душу и окрепе своје српско срце.

По свршеном богослужењу испраћено је Његово Високопреосвештенство, по чину, праћено благодарним погледима искупљенога народа, из којих се могао читати захвални му осећај: „хвала теби свети Владико хвала и нашем светом Патријарху. Кога међу нама заступаш,“ а који је осећај одушке себи давао у клицању: Живео!

После 1 сахата био је свечани ручак, на којем је учествовало око 60 званица. Чин резања славског колача обавио је славски игуман г. *Митрофан Павловић* и преломио колач са славским кумом г. Др. Лазареи Корачем из Шида. Славски игуман подигао је наздравице у здравље и славу Његова Величанства, премилостивога нам цара и краља *Франца Јосифа I.*, св. патријарха *Георгија* и високопреосв. г. епископа *Митрофана*. Све три здравице, стојећи саслушане, попраћене су биле бурним усклицима, звоњењем звона и грувањем прангија. Његово Високопреосвештенство благоизволео је веома симпатично наздравити настојатељу манастира Привине Главе игуману *Теофану Косовцу*, истакнув његове признате настојатељске врлине и неоспорене заслуге за бољитак манастира, а затим је благоизволео наздравити проповеднику славском протопрезвитеру *Јовану Јеремићу*, који је у захвалници својој наздравио Његову Високопреосвештенству, давши израза радосној захвалности искупљенога на слави народа Његовој Светости, св. патријарху *Георгију* и Његову заступнику високопреосвештеноме господину епископу *Митрофану*.

У ½6 после подне испраћено Његово Високопреосвештенство свечано и са громким клицањем присутног народа, отпутовало је на конак у манастир Ковеждин, са својом пратњом.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх *Георгије Бранковић* удостојен је био високога позива Његове ц. и кр. Висости надвојводе *Леополда Салватора* на крштење сретно новорођење Му узвишене принцезе и кћери, које је обављено 7. (19.) јула о. г. у Загребу. Његова Светост је сретно крштење узвишене принцезе брзојавом честитала и поздравила најтоплије узвишеним родитељима, а на Своју честитку примила је овај брзојавни одговор:

Ihre K. u. K. Hocheiten beauftragen mich Höchstderen freundschaftlichsten Dank Euer Excellenz zu übermittelen. — Szabadhegy Kammerversteher.

(Њихове Ц. и Кр. Висости наложиле су ми, да њихову највишу најпријатељскију захвалност Вашој Екселенцији достављам).

(**Епреосвештени г. епископ Митрофан Шевић**) ући ће у своју дијецезу (Нови Сад) у недељу 25. јула о. г. Као што дознајемо спрема се за ту прилику свечан дочек у Новом Саду.

(**Епархијски Школски Одбор Вршачки**) држао је 10. (22.) јула своју девету овогодишњу седницу под председништвом Њ. Вреосвештенства г. епископа *Гаврила* са старим члановима, јер су нови на последњој седници 3. (15.) јула, услед одлуке вел. Саборског Одбора, а услед дописа Њ. Виреосвештеног епископа дијецезана, разрешени ve дужности. Важнија решења јесу: Одборници се примају те дужности до прве епархијске скупштине, којој ће поднети извештај о промени у одбору. — Циркулирана је и на овог одбора одлука св. Синода о извађању часнога крста. – Позваће се сви м. ш. одбори, да

поднесу нужне исказе за предпрошлу школску годину? Ги јавиће се вел. Ш. Савету стање ствари и потеклоће око састављања извештаја. — У ствари Ј. из М., на кога је и у В. одређен школски прирез, поднеће се извештај на захтев високог министарства. — Поднеће се нужни списи државном надзорништву, односно вис. министарству у ствари Т. Н. бившег учитеља у В. С. — У државни жупанијски одбор за пензионисање изабрати су Ђ. П. и Н. Б. — Прочитан је министарски допис у ствари неособљених учитеља и недовољних учила у школама. — Известиће се жупанијски школски одбор, да су нужне мере за Ј. већ предузете. — На знање узето, да је додељена потпора из епархијског фонда школама у Ј. и у В. — Примљен је на знање одпирани извештај референтов о посећивању школа (свега, са онима у Техничарској дијецези, преко 80) и примљени сви предлози општи и специјални. — Циркулираће се формулар фасије, по вел. Ш. Савету издат с позивом, да га све општине тачно испуне. — Препоручиће се Сабољеве књиге. — Табеле о промени учитељства превешће се на српски и циркулираће с позивом, да општине преко школског одбора подношају свој извештај државном школском надзорништву. — Остављене се привремени учитељи у Д. у З. и у В. Г.; за С. ће се чекати исход стечаја; М. Г. и М. Ж. се неће за сад попуњавати, а на остала су места именована оспособљена лица. — Нови искази предати су референту а остале општине позвате, да у што краћем року поднесу. — Циркулираће се наредба виреосвештеног епископа дијецезана, да се сви поднесци преко окружног протопрезитера достављају и овом одбору. — Примљено са захвалом обећање Њ. Виреосвештенства г. епископа Гаврила, да ће две најсиромашније српске школе у М. Г. и М. Ж. кад се оспособљени учитељи наместе, помагати са годишње 60 фор. сваку. — Узето је у претрес питање о Л. В. ученика гимназијског из В. и решено 1.) да се одобри црквено-школској општини у В. укидање места учитеља гимнастике; 2.) да се не одобри, што је иста свој закључак извела пре одобрења од стране овог одбора и 3.) да се с истим учитељем поступа као са дефинитивно наместеним правим учитељем — против чега је од стране референтове уложен уток на вел. Шк. Савет.

(**Сазив Сабора**). Поводом пронешених вести познатих наших листова о сазиву сабора нашега, пише „P. Loyd“ ово: „Више листова разносе од неколико дана вест, да предстоји сазив српског црквеног сабора, и то би као била последица меморандума што су га поднели 54 посланика истога сабора. Ова је вест потпуно неоснована. У овај мах на меродавном месту не бави се о тако чему нико. Све да већина сабора дâ какве такве гаранције за промишљен и успешан рад — што, према познатим закључцима црквеног сабора и по садржају споменутога меморандума, никако не стоји — већ стога се неби препоручио сазив сабора, што му и тако за кратко време истиче мандат.“

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Управа манастира Крушедола уплатила је у благајницу срп. пар. црквених фондова у име прилога на фонд св. Саве износ од 24 ф. 50 н. а које приложише: 1.) Михајло Бјеладиновић на Рисна фор. 1. — 2.) Јован Живковић професор богословије у Карловцима фор. 1. — 3.) Сергије Попић јеромонах из ман. Раванице 50 нов. — 4.) Сава Теодоровић професор катихета из Земуна фор. 2. — 5.) Васо Ђурђевић из Осека фор. 5. — 6.) Самко Манојловић посједник са сином Јоцом из Суботице фор. 10. — 7.) Ђуро пл. Продановић са сином Стеваном из Суботице фор. 5. — Укупно 24 ф. 50 нч.

Нове књиге.

Изашла је нова књига под насловом: **Свештеник и пољска привреда**, предавање из пастирског богословља, које је држао и прам својим ученицима у богословији београдској посветио поп Ст. М. Димитријевић. — Цена је књази 15 новч. — Београд Штампарија Стојановића и Павловића.

Тежње за одваспитавањем деце, по начелима неумрлог педагога: Јована Ахос-Коменског а **Развитак** српске школске просвете, као и о задатку добрих основних народних школа. Наименено: Српским кућама и учитељима. Посвећено: Благор. г. Петру Т. Петровићу сарајевском градоначелнику. Написао: *Јован Ђ. Јосић* српски народни учитељ у Сегедину. Цена је 50 новчића. У Вел. Кикинди. Парна Штампарија Јована Радака. 1899.

Изашао је из штампе и растура се **Забавник** *Српске Књижевне Задруге* свеска 9. с овом садржином: 1. „Давид Коперфрид“ од Ч. Дикенса, у преводу Д. М. Јанковића (наставак); 2. „Рат и мир“ од Л. Н. Толстога, у преводу О. Глушћевића и М. Ђ. Глишића (наставиће се); 3. „Стратоника“ од Ј. Зејера, у преводу С. Н. Томића (свршетак), и

4. „Широка плећа“ од Фр. Шилхагена у преводу Св. Н. Јакшића (свршиће се). Претплата на „Забавник“ стаје за задругаре четири динара или круне, за незадругаре седам динара или круна годишње. Ко још није обновио претплату, може то учинити до краја јула месеца или непосредно код Задруге или код кога му драго повереника њена.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 4153. пред. ех 1899. 124 1—3

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладi *Мојсила Молловића и супруге му Христине* имају се попунити два питомачка места и то једно место за ученике више гимназије са стипендијом од год. 200 фор. а. вр., а друго за слушаоце срп. прав. богословије са стипендијом од год. 300 фор. авр.

Молитељи српске народности и православне вере уз то припадници земаља угарске круне морају сведоџбама исказати добро владање, добар успех у наукама, сиромаштво и најпосле да су здрави.

Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације имају првенство пред другим молитељима.

Изабрани питомац гимназиста мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој, а питомац богослов у срп. прав. богословском училишту карловачком.

Ваљано инструисане молбенице треба поднети потписаном ради избора најдаље до 3. (15.) септембра 1899. год.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Георгије
Патријарх.

Бр. 1001. I. 92. ех 1899. 134 1—3

СТЕЧАЈ.

На место пароха (сист. парох. помоћника) у *Себкеринu* са платом III. (V.) разреда, и на место сист. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ујлаки*.

Рок пријаве путем претпостављених власти 8. (20.) авг. 1889,

Епарх. конзисторија вршачка.

С. О. 4152. пред. ех 1899. 123 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења двају евентуално трију места у стипенд. закади пок. *Гавре Адамовића*.

Стипендија за ученике средњих школа износи год. 300 фор. а. вр а за слушаоце свеучилишних наука год. 400 фор. а. вр.

Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачественим заводима у Угарској, Хрватској и Славонији; ну могу их, уз благовремено получену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, слушати и у иностранству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору* у Карловцима најдуже *до 3. (15.) септембра 1899. год.*, а ваља да приложе уз молбу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва.

У Карловцима 12. (25) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар, црквен. саб. одбора.

СТЕЧАЈ. 133 1—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год. 1899.—1900. *четири* питомачка места на које се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација: а) да је сиромашан и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је рођени земаљи круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио баром VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медецинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једнакој квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом сведоџбом о материјалном стању родитеља или потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијама од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом свршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1899. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25. sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јула 1899. год.

Надзорништво Текелијина Завода.

С. О. 4151. ех 1899. през. 122 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног места у стипендијској закладе *А. Е. М. Мојсија Путника* са год. 200 фор. а. вр. овим се расписује стечај.

За стипендисте могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке, занатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако покажу добар успех у науци и добро владање. То имају исказати на крају сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове закладе.

За слушање наука ван земаља угарске круне уз уживање ове стипендије потребна је претходно получена дозвола високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе.

Крсним листом, школском и лечничком као и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице ваља поднети срп. нар. црквб. *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3. (15.) септембра 1899. год.*

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав. нар. црквб. саб. одбор.

С. О. 4149. ех 1899. през. 126 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног стипенд. места у богословској закладе *Данила и Јулке Бањанина.*

Годишња стипендија износи 300 фор. авр. а издаваће се питомцу у десет месечних оброка

Просиоци за ову стипендију могу бити само Срби источно-православне вере, слушаоци, односно који ће са почетком школ. године 1899/1900 постати слушаоци, срп. прав. богословског училишта у Ср. Карловцима.

На ову стипендију имаде првенство потомство од рођене браће завештатеље: Стевана, Лазе, Василија, пок. Николе и Станка Бањанина; иза њих долази потомство рођених сестара завештатељевих; иза њих долазе на ред потомци од полубраће (стричевића) и полусестара; иза њих долази младеж оних становника оџакове Јошанске, родноја места завештатеља. који носе име Бањанин; иза њих имају првенство добра сиромашна деца истога села Јошана у Лица; најпосле пак могу добити ову стипендију Срби источне прав. вере округља личко-оточког.

Међу просиоцима како сродницима тако несродницима имају првенство они, који су сиромашнији и бољи у науци.

Молитељи имају своје ваљано, исправама о евентуалном сродству, о народности и вероисповести, успеху у наукама, о стању здравља и имовинском стању, инструисане молбенице најдаље до *3. (15.) септембра* 1899. поднети Пресветлом госп. *Петру вл. Јуришићу*, жупану жупаније сремске у Вуковару, као председнику закладатељем именованих поуздаиника за подељивање ове стипендије.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав. нар. црква. саб. одбора

С. О. 4148. през. ех 1899. 125 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног места за економску струку, једног евентуално двају места за обртничку струку, и евентуално једног места за трговачку струку у стипендијској закладе *Петровић-Харишта.*

Стипендију ову од год. 300 фор. а вр. могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питоман моћи ће уживати своју стипендију само у којем наставном заводу истих земаља, изнимно пак по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници оснивателја пок. Марије Харишка рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Харишка из Земуна.

Крсним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању здравственом, школском сведоџбом о до сад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о имовном стању својем, од политичке области, снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. црквб. саборском одбору у Карловцима најдаље до 3. (15.) септембра 1899. године.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899 год.

Председништво

срп. прав. нар. црквб. саборског одбора.

СТЕЧАЈ. 118 1—3

На једно оставком упражњено место учитељице на овомесној срп. прав. вероисповедној основној школи у доњем граду овим се отвара стечај.

Плата је учитељици годишње 500 фор. и 100 фор. станарине, а осим тога још седам пута петогодишњи додатак по 50 фоината.

Учитељица је дужна школском уредбом прописане предмете у школи предавати и женски ручни рад осим у свом, још у једном разреду предавати

Компетенткиње нека се обрате својим ваљано и прописно снабдевеним молбеницама до св. Илије 20. јула (1. августа) о. г. подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Перовођа: Тома Марковић, Председник: Петар Петровић.

Ш. С. 192. ех 1899 114 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на два евентуално и више упражњених питомачких места стипендијске закладе пок. Атанасија Бале са годишњом стипендијом од 63 фор. а. в.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања на нижег разреда у виши, подарити само такозваним православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије Карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим оснивателем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шорошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници оснивателеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштени писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 1. (13.) августа 1899. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима.

У Карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

Ш. С. 197. ех 1899. прев. 121 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења четири питомачка места у стипендијској закладе пок. *Василија Теофановића* основаној пок. Александром Теофановићем, умировљеним судијом кр. табле у Будимпешти за *ученике и ученице*, који су већ или ће истом бити ученици (ученице) српске православне *учитељске школе сомборске*.

Стипендија износи 25 фор. месечно или 250 фор. на школску годину.

Стеченици (стеченице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накалемљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у правој линији потомци деце тестаторова Данила Теофановића на Крњаје, било у мушкој, било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовом децом, то ће се приход од главнице на на исте поделити, без обзира хоће ли тиме појединa стипендија изнети 250 фор. годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили, или их у опће не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбеницу ваља упутити и поднети *срп. прав. народном школском савету* најдаље до 19. (31.) августа 1898., а привити треба уз исту осем горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању, евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године.

У Карловцима 12. (24.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 119 1—3

На упражњено учитељско место у Кнезу (Knéz Temes. m.) са платом: 120 фор., 20 кибли жита, 20 киб. кукуруза, 2 хв. дрва и 2 хв. сламе за огрев, 3 1/2 ланца оране земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 фор. паушала и стан са 2 собе, кујном, подрумом, шупом, шталом, унут. и спољном баштом. — Изабраног учитеља дужност ће бити свакодневну и поотворну школу држати, у цркви појати, децу црк. појању обучавати и перо у седницама водити. — Компетенти оспособљени и за мађ. језика имају првенство. — Рок стечају траје до 15. августа о. г. када ће се и избор обавити.

Општина жели да се компетенти лично пријаве. што ће се јако у обзир узети.

Из седнице школ. одбора држане у Кнезу, 11. јула 1899.

Милан Д. Бакић привр. учитељ и перовођа. Владислав Николић председник мес. шк. одбора.

С. О. 4150. ех 1899. пред. 127 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења трију евентуално и више места стипендијских III. разреда у заклади *Ђорђа вл. Сервијског* са стипендијом од 105 фор. авр.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који је здрав и сиромашнога стања, а навршио је 12-у годину.

Питомци III. разреда могу се временом, ако узмоле, промаћи у више стипенд. разреде са 157 фор. 50 н. и 210 фор. авр. и то само ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије несу уживали.

Крштеним писмом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети српском прав. нар. црк. *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3 (15.) септембра 1899* год.

У Карловцима 13. (25) јула 1899. год

Председништво

срп. прав. нар. црк. саб. одбора.

МШО. 62. ех 1899. 96 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног учитељског места у Сомборској српској вероисповедној средњој основној мушкој школи, са којим је местом скопчана годишња плата од 620 фор., где је урачуната и награда за држање поћорне школе, и 80 фор. у место стана и огрева.

Месни Школски Одбор одредиће у ком ће разреду поучавати изабрани учитељ.

Даље се расписује стечај на упражњено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Рапчеву (Горњи Салаш), где је годишња плата 400 фор. стан и огрев. Ту је урачуната и награда за држање поћорне школе.

И напослетку расписује се стечај на новоустановљено учитељско место у шесторазредној мешовитој школи у селишту Милчићи, са којим је местом скопчана годишња плата од 300 фор став и огрев.

На последња два места могу бити изабране и учитељице.

Сви они учитељи и учитељице, који желе изабрани бити на које од горе наведених упражњених учитељ. места, нека изволе своје молбе са прилозима поднети председништву овог Одбора најдоцније до 6 (18.) августа 1899. године.

Из седнице српског Месног Школског Одбора у Сомбору, држане 26. јуна (8. јула) 1899. год.

Милан Мапојловић перовођа. Никола Малешевић председник.

С. О. 4147. ех 1899. пред. 120 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног стипендијског места *у закладу пок. Гавре Вишошевића* за ученике гимназије са приносом од годишњих 200 фор. авр. овим се расписује стечај.

Молитељи имају исправно доказати, да су Срби православне вере, доброга моралнога владања, сиромашнога стања, телесно и душевно здрави, краљским богињама накалемљени и да се уче, односно да ће се са почетком школ. године 1899./1900. учити у срп. великој гимназији у Срем. Карловцима, те имају у наукама бар добар успех и морално добро владање показати.

Првенство имају они молитељи, који исправно докажу, да су са тестатором у сродству било по мушкој било по женској крви. У колико таквих молитеља не би било, иначе првенство сроднци од рода супруге тестаторове; а тек ако ни оваквих не би било, долазе у обзир остали православни Срби.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. нар. црквб. *саборском одбору* најдаље *по 3. (15.) септембра 1899. год.* а ваља је инструјисати према горњим захтевима.

У Карловцима 13 (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав нар црк. саборског одбора.

СТЕЧАЈ. 131 1—3

На српској вероисповедној мешовитој школи Мало-Бечкеречкој на место учитеља, овим се расписује „стечај“, с платом од 147 фор., коју учитељ месечно у напред прима — 36 кибли жита годишње, које учитељ квартално у напред прима, $3^{1}/_{2}$ јанца ораће земље, на коју учитељ државне терете сносити има. — 20 фор. у име перовођства и за састав црк. рачуна. — 3 хвата дрва и од укона где позван буде 1 фор. — Ужива удобан стан с једном собом, кујном, шпајзом, шталом и баштом (под кућиштем) засађеном облагороћеним воћем, а нешто и виновом лозом.

Изабрати је дужан све школ. уредбом прописане предмете предавати, и школ децу црквеној служењу учити и у св. храму при сваком богослужењу учествовати и за певницом појати.

Само оспособљена лица и који су из мађ. језика испит положили могу конкетовати.

Рок стечају до 15 августа.

Из седнице мес. црквб. школ. управног одбора одржаној у М. Бечкереку 8. (20.) јуна 1899. год.

Хорипон Чонић с. р. привр. уч. и перовођа. Васа Недић с. р. председник.

СТЕЧАЈ. 99 3—3

Овим се расписује стечај за стално попуњење учитељског места на српској вероисповедној школи у Фенлаку. Плата је учитељу 400 ф. а. вр. 40 фор за дрва, 20 фор. за црквен. школ. переводство и 20 кибли жита. Осим тога леп, простран и удобан стан са баштом и од укопа 1 круна где позван буде. Дужности учитеља у школи и цркви јесу прописане школском уредбом од 1872. г. компетовати могу потпуно и добро оспособљени Сомборски приправници. Молбу са нужним прилозима ваља слати на потписани црквено-школ. Одбор у Фенлаку. Првенство ће имати особе које се лично пријаве 18. и 20. јула, т. и 15. августа по ст. кал. у који ће се дан и избор објавити. Рок стечаја 15. августа о. г.

У Фенлаку 29. јуна 1899 год. (Fönlak u. p. uj Arad. Temes-megye.)

Матија Адамовић
потпредсед. црк. шк. одбор.

СТЕЧАЈ. 128 1—3

Овим се на основу епарх. шк. одбора решења под Бр. III 396/375. ех 1899. у Беодри на упражњеној мушкој IV. разредној школи за учитељско место поново стечај отвара.

Плата је учитељу следећа: Из срп. прав. црквено. школ. благајне годишње у готовом новцу 316 фор. а. вр.

Из месне политичке благајне годишње у готовом новцу 170 фор. коју ће суму изабрати редовно у месечним оброцима унапред примати.

Поред тога ужива 4 јутра оране земље и $^1/_2$ јутра земље за детелину на коју ће изабрати дужан бити порез плаћати.

Уз то слободан врло леп нов стан састојећи се из две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и вртом, и при погребу и парастосу где позван буде 1 фор. и бесплатан зимски огрев за фуруну.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како перо водити тако и све годишње рачуне склапати, исто тако на сваком богослужењу у сп. цркви десну појницу водити, као и неделну школу одржавати.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће првенство при избору. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 4 недеље дана.

Изабрати учитељ има своје место у почетку школ. године заузети од кога дана ће и плату примати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на подписаног председника.

Из седнице месног школског одбора држане у Беодри 13. (25.) јулија 1899.

Витомир Стајић
перовођа.

Мија Мортвански
председник.

Бр. 58. ех 1899. 104 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на једно стално учитељско место за I. и II. разред мушке срп. православне народне школе у Српској Црњи. Редовна плата је учитељу 400 фор. у готовом новцу, станарина 50 форината, огреварина учитељева 25 форината; башта има $^1/_4$ лања изван села и у име паушала 6 фор. 25 новч. У име поуторне школе примаће награде 40 форината годишње, кад на њега ред дође. Од укопа, где позван буде имаће 50 новч. а за перовођство и рачуновођство у црквеној општини има 50 форината награде и паушал од 6 фор. и 25 новчића.

Дужности су учитељске прописане уредбом и наредбама школским. У цркви је дужан у левој певници појати.

Потражиоци за ово место имају своје молбенице са сведоџбама документирати, да су редовно учитељску школу са успехом свршили и за учитеља оспособљени.

Молбенице се имају што пре слати српском православном школском одбору у Српској Црњи. (Торонталска жупанија pr. Zsombolya). Рок стечају је Велика Госпођина 1899. године, када ће се и избор објавити. Учитељ ступа у звање 1. септембра те године.

Из седнице месног школског одбора, држане у Српској Црњи 29. јуна 1899. године.

Богољуб Рајић
привремени перовођа.

Мила Станков
председник.

Ad Бр. К. 468./241. ех 1899. 132 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Раје Рашитовића из Добановаца, против супруге му Јеце рођ. Јовановић сада непозната боравишта — позива се овим речена супруга, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овог едикта у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или место свога садашњег пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 8. 20. јула 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 129 1—3

Код срп. правосл. црквене општине рибичке испражњено је место млађега појца, за које се место тражи гимназиста, који има угодан глас а зна мало и велико појање; вјешт нотама има првенство.

Награда је мјесечна овоме појцу 15 фор., а према потреби и већа. Гимназиста има овдје прилике свршити цијелу гимназију. — Рок пријавама траје до 20. августа по нов. кал.

Из одбор. сједнице срп. правосл. црквене општине рибичке, држане у Рибици 5. (17.) јула 1899. год.

Момчиловић
потпредседник.

Н. Симић
перовођа.

СТЕЧАЈ. 116 2—3

У Стипендијској закладi покојног Дра. Ђорђа Пантелића расписује се стечај на једно упражњено место до 1. (13.) августа 1899. Штипендија исте закладе износи годишње 210 фор. а. вр. коју штипендиста у 10 месечни оброк у напред прима.

Компетовати могу на ову штипендију ђаци Срби православне вере из Аустро-Угарске из више гимназије и реалке као и слушаоци на универзитету.

Рођаци покојног фундатора Дра Ђорђа Пантелића са једнаком класификацијом имају првенство.

Компетенти ваља уз молбеницу да поднесу 1. крштено писмо. 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накалмљеним богињама. 3. Школске сведоџбе од последња два школска течаја и 4. сведоџбу сиромаштва у којој треба да је назначено и то колико деце имају родитељи мојница.

По правилима исте штипендијске закладе питомац исте несме имати осим те никакву другу штипендију, а осим тога мора се сваки одма по избору обвезати, да ће се у свему владати по правилима за исту штипендијску закладу.

Из седнице црквеног одбора држане у Земуну, 4. (16.) јула 1899.

Перовођа: Председник:

Тома Марковић Петар Петровић

СТЕЧАЈ. 112 2—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку на српској народној вероисповедној школи стечај.

Плата је у готовом новцу за свакидашњу школу 340 ф. а за поћорну школу 15 ф. из пол. благајне даље има леп угодан стан са две собе, две кујне, 6 јанаца добре оранће земље на коју ће учитељ дужан бити државне порезе плаћати и једну башту за кујну од 200□ хвати осим тога има 12 мет. тврди дрва — из којих мора и школу грејати за перодство 10 фор. из црквене благајне од венчанице 40 н. од великог укопа 40 н. а малог 20 н., учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, поћорну школу држати у цркви за десном певницом недељом, празником и пређосвећеним службама појати и децу појању обучавати.

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до В. Госпојине о. г., кога ће се дана и избор одржати.

Из седнице црквено-школског одбора држане 20 јунија 1899. у Шароку п. п. Bárányo-m Sárok Fo herczeg Lak.

Павле Гаврић Ђока Новаковић
перовођа. председник.

СТЕЧАЈ. 117 2—3

На учитељску штацију у Кишфалуби овим се отвара стечај.

Плата је: у готовом новцу 300 фор. за редовну школу; 40 фор. за поћорну школу; 3 јанца оранице; 20 фор. перодство; 40 нов. од великог и 20 нов. од малог укопа; 40 нов. од парастоса и 40 нов. од венчанице; слободан стан одговарајући школ. кр. уредбом од 1872. Са пространом баштом, и 13 м. 64 цм. тврдих дрва за огрев; даље и петогодишњи доплатак.

Учитељу су дужности законом прописане; осим истих, дужан је у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати.

Молитељи имају своје добро снабдевене, молбенице, председнику школ. одбора поднети.

Рок стечају 6 недеља од првог увртења у „Срп Спону“.

Из седнице школ. одбора у Кишфалуби (Вагапуа) 20 јуна 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 115 2—3

На упражњено учитељско место у Бати. Плата је 300 фор., 5 јанаца а 1200□ оранице 23 фор. депутата за дрво, од великог укопа 1 фор., од малог, парастоса и венчања 50 нов., за перовођство 5 фор., стан од 1 патосане собе, кухиње, коморе и врта. Учитељ ће обвезан бити школском уредбом прописане предмете предавати у цркви појати и у појединим функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи а и учитељице, који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава с појањем у цркви узеће се у обзир.

Рок стечаја је Преображење. Место ће се заузети 1. септембра. Молбенице ваља слати на потписани школски одбор.

У Бати (Batta, fejér megye) 4. (16.) јула 1899.

Школски одбор.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 130 1—2

На основу решења Слав. Архид. Админ. Одбора од 7. (19.) јули А.О. 848./409. ск 1899. расписује овим дражба ради оправке Манастирске зграде.

По предрачуну посао: Зидарски, дрводељски, столарски, браварски и стакларски износи 2311 ф. 45 нов.

Дражба ће се одржати дана 27. јула (8. августа, у вторник у 10 сати пре подне у писарни манастирској.

Дражбователи су дужни 10% у име вадиума пре дражбе положити; а управа ова задржава себи право поверсња према подузимачу.

Услови као и све друго што се на ову радњу односи могу се дознати овде сваки дан као и на дан дражбе.

У манастиру Вел. Ремета, 14. (26.) јула 1899.

Управа.

СТЕЧАЈ 92 3—3

Овим се по II-ги пут отвара стечај ради сталног попуњења на упражњено учитељско место мешовите срп. прав. основне школе у Великом Селишту (Nagyfalu.)

Плата је учитељу 400 фор. а, у истој урачунато је огрев. и пофторна школа, која се по §. 79. шк. Уредбе држати има, даље; $3^1/_2$ ланца оране земље, на коју ће дотични државну порезу плаћати. — За перводство 15 фор. и слободан стан.

Учитељу у дужност спада у цркви појати и све перводске дужности отправљати. —

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су Сомборску препарандију свршили, и испит из мађарског језика положили. Не оспособљени учитељи неће се у обзир узети, пошто таковог немамо. Рок стечају је 20. јула 1899. Молбенице на подписаног школ. председника слати ваља. Желети је да се компетенти лично пријаву — у св. цркви узноје.

Из ванредне седнице срп прав. школ. Одбора држане у Великом Селишту (Nagyfalu) 13. (25.) јуна 1899.

Јаков Ј. Пасковић Мита Аничић
праправ. II. год. и прапр учитељ. школ одб. председник.

СТЕЧАЈ. 101 3—3

На упражњено учитељско место на српској верпсповедној основној школи у Суботици овим се расписује стечај.

Плата учитељска је 300 фор., за поФторну школу 40 фор., за паушал 12 фор. 4 ланца оране земље и стан у натури.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријави 4 недеље од првог увршћења овога стечаја.

Из седнице школ. одбора држане у Суботици 6. (18.) јуна 1999.

Председништво.

Бр. 13 ех 1899. 107 2—2

СТЕЧАЈ.

На овданњој срп. прав. вјеропсповједној школи, има се са 1. септембром т. год. мјесто учитеља попунити.

Плаћа годишња јест 400 фор. и станарина годишње 100 фор. те ини приходи од водице спровода и т. д.

Дужност је учитељу осим школске службе појање у цркви, подучавање ученика ове школе као и више пучке у црквеном појању, вођење перводства и рачуноводства ове општине.

Натјецатељи имаду своје ваљано инструпсане молбе потписаном председништву најдуље до 1. августа т. г. поднијети.

У Костајници 2. (14.) јула 1899

Српско прав. црк. општина управног одбора.

Председник:
Перо Трифић.

СТЕЧАЈ. 98 3—3

На упражњено учитељско и учитељичко место на српско правосл. вероиспоповједној школи у Српском Чењеју.

Плата је учитељу: за редовну школу 340 ф. за повторну 40 фор., за перводство 20 фор. и 4 ланца добре оране земље, на које сам плаћа све терете; за паушал 5 фор., место огрева добиће 20 фор., а од потребе, где буде позван, 50 новч.

Плата је учитељици: 300 фор. 5 фор. за паушал, а за огрев 10 фор.

Учитељ удовац стан са две собе, кујном, јеловником, шталом, шупом и баштом пространом. Учитељица удовац стан са једном собом и кујном.

Дужности су: учитељ ће све прописане предмете предавати у III. и IV. мешовитом разреду, при сваком ће богослужењу у цркви за десном певницом појати и децу појању обучавати: учитељица ће предавати све прописане предмете у I. и II. мешовитом разреду, а све ће ученице обучавати у ручном раду.

Компетовати могу само потпуно квалификовани. Мушки лично пријављени у празничан или недељан дан ће имати првенство. Молбе треба слати на председништво. Рок је стечају св. Преображење.

Из седнице школског одбора држане у Српском Чењеју 29. јуна 1899. године.

Драгутин Мојић Орестија Ћирин
свећеник, управитељ школски, председник школ. одбора.

Ад бр. ЕПО. 143. ех 1899. 93 3—3

СТЕЧАЈ.

На учитељско место у српској православној вероиспоповједној школи у Липови, са којим је местом скопчана ова плата: 340 фор. у готовом за свакидашњу и поФторну школу, 12 фор. у име перовођетва; 5 ланаца добре оране земље, на коју учитељ порез плаћа; 4 хвата тврдих дрва, од којих се има зими и школска дворана грејати; од укопа, парастоса, венчанице по 20 нов. — затим стан састојећи се из две патосане собе, две кујне, шпајза, коморе, шупе, подрума, штале и побочних уз-а стан нужних зграда, као и кућевног врта од $^1/_2$ ланца.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, децу у црквеном појању обучавати, у цркви појати и у појединим црквеним функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само они, која су јавну препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Ваљано инструпране молбенице имају се на потписани школски одбор у Липову, (Баранја, посл. пошта Бездек) — поднети.

Рок стечају је 25. јули (6. август) 1899. кога ће се дана и избор обавити.

У Липови 30. маја 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 110 2—3

На једно упражњено учитељско место у Мокрину овим се расписује стечај. С истим је местом скопчана годишња плата од 500 фор., стан у натури, у име огрева 50 фор. и у име писаћег прибора 7 фор. —

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му месни школски одбор доделио буде.

Дужности учитеља су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Вел. Госпојине. —

Из седнице српског иеропсповедног школског одбора држане у Мокрину 30. јуна (12. јула) 1899. године.

Ник. Николајевић перовођа. Павле Бадрљица потпредседник школ. одбора.

Број 91. 111 2—3

НАТЈЕЧАЈ.

(Рок 10. августа о. г.)

Школа: Срп: прав. основна мушка у Мостару. Мјесто учитеља за један од 4 разреда, односно мјесто управитеља.

Дужности: Прописани наставни рад и обучавање дјеце у црквеном појању у том разреду, појање за пјевницом.

Услови: Оспособљење на којој српској препарандији у устро-Угарској, вјероисповијест православна, особита изузежбаност у појању, аустро-угарско држављанство или припадништво бос.-херцеговачко.

Плата 1200 круна, за огријев 40 круна, стан у нарави или станарина 120 круна годишње. Послије сваке навршене четврте год. награда 200 круна. Учитељима 3. и 4. разреда, који семестрално измјенице руководе појање у цркви по 50 круна награде.

Један од учитеља биће изабран за *управитеља*. Услови и главне дужности су исте као и за учитеља, куда спада још и руковођење школе према школском правилнику. Изгредна је дужност вођење пера и обављање канц. послова општинских (осим рачуновођства).

Плата 1400 круна, за огријев 40 круна, станарин 160 круна, управитељски додатак 200 круна, за иеровјество и т. д. 200 круна.

Ко рефлектује и на упр. мјесто, треба да се изјасни са најмање петогодишњом успјешном праксом. Молитељи нека нарочито наведу, да ли ће примити учитељско мјесто и ако не буде изабрани за управитеља.

Осим редовних докумената ваља молби приложити и свједоџбу о моралном и политичком владању, издату од политичке власти, а све биљеговати бос. биљезима (или послати износ у новцу).

У Мостару, 2. јула 1899.

Управа срп. прав. црквено-школ. општине.

Владин повјереник:
С. Мандић.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 113 2—3

У српским учитељским школама сомборским 1899—1900. школска година започеће се 20. августа по старом календару. Тога и сљедећега дана држаће се пријамни и повторни испит, а уписиваће ученика у ученица одржаће се 23., 24. и 25. августа пре и после подне.

У мушку учитељску школу примају се младићи православне вере, благе нарави, здрави телом и душом и *слободни од очне болести тако зване трахоме*, који су бар у 15. годину живота ступили и IV. разред гимназијски, реални или грађански с довољним успехом свршили. Такође примљени могу бити и они младићи, који положе успешно пред професорским зборои ове учитељске школе *строги пријамни испит* из науке хришћанске, црквено-словенског читања и малог црквеног појања; даље из рачуна, српског, мађарског и немачког језика, земљописа и отачествене повеснице Угарске у оном обиму, у ком се ови предмети у четвртом разреду грађанске школе у Угарској предају. Овај пријамни испит држаће се само 20. и 21. августа о. г. Доцније нак пријављени не ће моћи тај испит полагати.

За приправнице примају се Српкиње православне вере, које су 14. годину живота навршиле и четврти разред српске више девојачке, грађанске или реалне школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Ученици и ученице, који у учитељску школу ступити желе, имају са собом донети крштено писмо, лекарску сведоџбу о добром здрављу, и школску сводоџбу из последњег разреда, а при том су дужни и ови из молитава и славенског читања пријамни испит положити.

Женске имају још неизоставно са собом донети изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их ови за време учења њиховог у овој школи о свом трошку издржавати са потврдом дотичне грађанске општине да су они то у стању чинити.

Приправници, који из државне које учитељске школе у ову српску учитељску школу прелазе, морају се још подвргнути пријамном испиту из српског и славенског језика и црквеног појања.

Стан и храна само се у приватним кућама по претходном одобрењу управитељевом погодити може.

У *Сомбору*, 30. јуиија 1899. год.

Никола Ђ. Вукићевић,
српских учитељских школа сомборских управитељ.

Број 1568. К. 231, 1592. К. 232. 108 2—3

СТЕЧАЈ.

На мјеста систем. парох. помоћника у Пакрацу и Бјеловару са платом VI. плаћеног разреда.

Молитељи нека поднесу инструиране молбенице надлежним путем епархијској конзисторији овој најдаље до 15. (27.) августа 1899.

Из сједнице епархијске конзисторије држане у Пакрацу, 22. јуна (4. јула) 1899.

Предсједништво.

СТЕЧАЈ. 105 2—2

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место основне срп. прав. школе у Шиклушу (Барања).

Плата учитељева редовна 300 фор., за поучну школу 60 фор., за неровођство 40 фор., 3 хвата дрва, стан са 2 собе, кујна, комора, дрварница, таван и у порти комадић баште. Учитељу спада у дужност у цркви појати и све неровођске дужности обављати. — Рок стечају траје до 1. августа 1899. — На горње учитељско место могу и свршене учитељице компетовати.

Из закључка седнице од 4. (12.) априла 1899. м. школског одбора у Шиклушу.

Милан Деметровић, неровођа. Јован Пандуровић, председ. школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 100 3—3

На упражњено учитељско место на српској вероисповједној основној школи у *Моноштору* овим се расписује стечај.

Плата учитељска је: 100 фор. од општине, и од Епархијске школ. власти 100 фор. и 30 кибли жита, 5 фор. за неровођство, 1 хват дрва, 1 хват сламе и 1 соба са кухињом и баштом.

Дужности су, поред школске наставе, у св. цркви у десној певници при сваком богослужењу појати и децу у пјенију учити.

Само они могу се пријавити, који су у Сомбору срп. школу свршили, и из мађарског језика испит положили. Оспособљени који желе ово место получити, нека изволе своје молбенице са добро вјеродостојним свједоџбама, најдуже до *Велике Госпојине* доленодписаном школ. одбору послати.

Првенство имају они, који се буду лично пријавили, и у светој цркви појали.

У Моноштору на Петров-дан 1899. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 103 3—3

Расписује се стечај за учитеља и учитељицу на срп. вероисповед. основ. школи мушкој и женској у Петровом Селу, епархији темишварској.

Плата је учитеља и учитељице у готовом новцу 300 фор., у име поучне школе 40 фор. у име огрева учитељу и учитељици 2 фата а за школу по 4 фата дрва, слободан стан и заједничку башту.

Дужности учитеља и учитељице прописане су школском уредбом.

Рок стечаја траје до 1. августа 1899.

Молбенице треба послати на предсједништво мес. школ. одбора.

У Петровом Селу 1. (13.) јуља 1899.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 104 3—3

На упражњено место учитељице на овомесној срп. прав. вероисповједној основној школи у горњем граду овим се отвара стечај.

Плата је учитељице годишње 500 фор. и 100 фор. станарине а осим тога још седам пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Учитељица је дужна школском уредбом прописане предмете у школи предавати, и женски ручни рад осим у свом још у једном разреду предавати.

Компетенти нека се обрате својим ваљано и прописано снабдевеним молбеницама до светог Илије 20. јуља (1. августа 1899. подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Неровођа: Тома Марковић. Предсједник: Петар Петровић.

Ад број К. — ех 1899. 87 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног парохијског места I. разреда у *Пенти* овим се расписује стечај.

У име накнаде за сесију уживаће изабрани парох 200 фор. а у име станарине 450 фор.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти потписној конзисторији до 1. (13.) августа о. г. поднети.

У Сент Андрији 1. (13.) јуља 1899.

Епархијска конзисторија будимска.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништу „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 30.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 25. јула 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је настојатељем манастира Крушедола именовати досадањега настојатеља манастира Ковиља, архимандрита Анатолија Јанковића.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је управу манастира Ковиља привремено поверати синђелу Георгију Видицком.

Решењем Архидијецезалне Конзисторије именовани су администраторима парохије: јереј Милан Протић у Нештину, јереј Емилијан Јосифовић у Опатовцу, а за личнога помоћника пароху Сурдучком, јереју Илији Јанковићу, постављен је јеромонах Корнелије Будић.

Окружница

Архидијецезалне Конзисторије од 8. (20.) јула о. г. Ad Бр. К. 355/224. ех 1899. у предмету држања говора у храму и наван храма за време свештене службе по свештеницима.

Ad Бр. К. $\frac{355}{224}$ ех 1899.

Св. архијерејски Синод на конкретну преставку у томе обзиру, да ли може, и ако може, када и у каквој прилици да говори свештењак у храму или при свештеним службама, да би се свештенство, од могућих неприлика а црква од могуће профанације сачувала, изволео је начелну и за све верне срп. правосл. митрополије карловачке обавезну одлуку своју од 29. марта (10. априла) о. г. бр. М. 23. ех 1898. Син. 8. ех 1899. издати, којом сходно св. правилима забрањује, да свештењаци у храму у оне држе говоре; ван храма пак дозвољава свештењацима, да могу држати пригодне говоре за време односне свештене службе, ну само уз претходно получену дозволу надлежнога свештеника.

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручно свештенство знања и строгог придржавања ради известити.

Из седнице архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 8. (20.) јула 1899.

Георгије с. р.
патријарх.

Окружница

Архидијецезалне Конзисторије од 8. (20.) јула о. г. Ad бр. К. 573/226 ex 1899. у предмету тражења потпоре из земаљских прихода у г. 1899. за свештенство, свештеничке удове и сирочад.

Ad Бр. К. 573/226 ex 1899.

Свима протопрезвитерским звањима

Његова Светост, преузвишени господин Патријарх српски *Георгије*, високим отписом својим од 1. (13.) јула о. г. бр. М. 359/ех 1899. изволео је овој конзисторији саопштити допис високе кр. хрв. слав. далм. земаљ. владе, одела за богоштовље и наставу у Загребу од 8. јула о. г. бр. 9842. с тим садржајем, да ће се и за ову годину 1899. из земаљског прихода на сврхе срп. прав. цркве 14.000 фор. за подручје бив. т. зв. старога хрв. слав. провинцијала; а 8.000 фор. ивр. за подручје у години 1881. утеловљење хрв. слав. војене крајине, а осим тога за потоње подручје из прихода крајишке имовне узгојне и образовне закладе још 8.000 фор. а вр., у име потпоре за свештенике и црквене општине, и на набавку црквених потреба и поправака парохијских цркава на исплату дозначити.

Услед тога упућује се пречасност ваша да подручно вам свештенство, свештеничке удове и сирочад, која мисле потражити припомоћ из горе наведених извора, позовете, да до конца месеца августа о. г. по новом своје на високу кр. земаљ. владу управљене молбенице, које сведоџбом о њиховим материјалним и фамилијарним околностима, а за свештеничке удове и сирочад још о њиховом моралном понашању обложене имају бити, овој конзисторији поднесу. Молбенице које тако инструпране не буду, неће се под никојим условима у обзир узети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије држане у Карловцима 8. (20.) јула 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Окружница

Архидијецезалног Административног Одбора од 7. (19.) јула о. г. Ad Бр. АО. 928/308. ex 1899. у предмету тражења потпоре из земаљских прихода у г. 1899. за црквене општине.

Ad Бр. АО. 928/308. ex 1899.

Свима протопрезвитерским звањима.

Његова Светост, преузвишени господин Патријарх српски *Георгије*, наволео је високим отписом од 1. (13.) јула о. г број М. 359 ех 1899. саопштити одлуку високе кр. земаљске владе, одела за богоштовље и наставу у Загребу од 8. јула о. г. бр. 9842., гласом које ће се и за ову годину 1899. из земаљскога прихода на сврхе српске православне цркве 14.000 фор. за подручје бившег т. зв. старога хрв. слав. провинцијала; а 8.000 фор. а. вр. за подручје у години 1881. утеловљење хрв. слав. војене крајине, а осим тога за потоње подручје из прихода крајишке имовне узгојне и образовне закладе још 8.000 фор. а. вр., у име потпоре за свештенике и црквене општине, и на набавку црквених потреба и поправака парохијских цркава на исплату дозначити.

Услед тога упућује се пречасност ваша, да позовете подручне српске прав. црквене општине, које мисле потражити припомоћ из горе наведених извора, да своје на споменуту високу кр. земаљ. владу управљене молбенице овом одбору до конца месеца августа по новом о. г. поднети имају.

Молбенице за поделење какве потпоре ради изведења потребитог оправка или градње богоштовне зграде морају безусетно обложене бити:

1.) са односним скупштинским закључком у погледу нужног посла и начина, како се мисли грађевни трошак подмирити.

Тај закључак мора бити провиђен одобравајућом клаузулом, претпостављене срп. аутономне власти;

2.) са грађевним оператом састојећим се из техничког налаза, грађевног нацрта и троковника, те доказницом мера;

3.) са исказом црквене имовине, готовине и некретнина, актива и пасива;

4.) са исказом о броју душа парохијана, њиховог земљиног поседа, те њиховом годишњом дужности на државним изравним порезима.

Молбенице, које тако инструјиране не буду, неће се под никојим условима у обзир узети.

Из седнице архидијецезалног административног одбора, држане у Карловцима 8. (20.) јула 1899. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

Наредба

Архидијецезалног Административног Одбора од 7. (17.) јула о. г. Ad Бр. АО. 750/442 ex 1899., у предмету црквено-скупштинских закључака о прегледу и одобрењу црквено-општинских рачуна.

Ad Бр. А). 750/442 ex 1899.

Свима протопрезвитерским звањима

Пошто се је из поднесених овамо од више овоподручних цркв. општина скупштинских закључака о прегледу и одобрењу црквено-општинских рачуна увидело, да у истим закључцима није јасно назначено, какви су рачуни претресени и одобрени, за коју годину, и какво је благајничко стање истих установљено, то се позива пречасно то звање, да подручне си општине упути, да имају свагда приликом претреса црквено-општинских рачуна у скупштинском записнику увести, колики је био примитак и издатак, је ли што преостало, на крају дотичне рачунске године, у готову новцу, у штедионичким књигама, обвезницама и тражбинама и колико, те да ли се исказано у рачунима стање слаже са фактичним стањем благајне, а осим тога има се и то увести, да ли је рачуноположитељ положио преосталу готовину у касу црквено-општинску под тробравије, или ју је он неовлаштено код себе задржао, односно у своју корист употребио, те се има такови закључак дотичним рачунима приложити.

Из седнице архидијецезалног административног одбора, држане у Карловцима 7. (19.) јула 1899.

Георгије с. р.
Патријарх

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Реминисценције

после епископске канонске визитације у Барањи.

Високопреосвештени г. епископ будимски Лукијан обавио је ове године од 23. до 31. маја канонску визитацију у овим барањским црквеним општинама: у Мохачу, Шумберку, Д. Сечују, Ланчугу, Борјаду, Срп. Титошу, Маошу, Липови, Шароку, Кишфалуби, Бану, Херцег-Суљошу Дарди, Качфали, Болману, Бремену, Мађар-Бају, Вилању и Шиклошу. — пошто је горње црквене општине своје простране дијецезе већ лањске године обишао; — те је овом посетом уједно искупио своју задану реч пастви својој још приликом свога посвећења за епископа.

Своја права и дужности као врховног учитеља, првосвештеника и архипастира вршио је преосвештени г. епископ на апостолском путу овом неуморним трудом и ревношћу својих предака још из апостолскога доба.

Као брижног и доброг родитеља видео би на овом путу, драги читаоче, мезимче твојих архијереја, како хита из једног места у друго, из цркве у школу, из школе у парохијско звање, из овог и у скромне домове своје миле пастве, да упозна унутарњи живот својих црквених општина, верски морал, правац васпитања своје пастве и стање цркви и школа јој. Као црквену поглавицу видео би га у средини своје Богом дане му пастве, где као врховни учитељ у дијецези својој проповеда хришћанску истину, где се као неуморна пчелица труди, да се увери о религиозном образовању пастве своје, а нарочито младежи, и о томе, да ли се чува здрава наука код свију у епархији својој; да као првосвештеник пред лицем своје пастве, која епископа већ 60—100 година не виде, рукоположи свештеничке кандидате за ђаконе и презвитере и из саме пастве неке да произведе за чтеце на душевно сазидање целог православног живља барањског; да као архипастир лично упозна своје свештенство, како би могао сваког по заслузи оценити и наградити или пак исправити; да се лично увери о томе, како црквене општине врше своје дужности и права, која им закон и црква даје, и како рукују имањем, које им је поверено: — у опште да се о свима односајима народног нам живота у својој дијецези из непосредног посматрања увери, да чује из уста народа, шта га тишти, где га боле, пружајући му одмах лека у оданости, вери, у чувању имена свога и неговању својих народних обичаја и у клоњењу од свега онога, што га може материјално упропастити.

Дочек преосвештеног г. епископа био је свугде неочекивано импозантан, и видело се више пута на лицу његовом изненађење; јер таке дочеке са своје младости и кратке прошлости у архијерејском достојанству и у јавном животу свом није могао очекивати. Одушевљење нашега народа је још појмљиво, јер он више од полак столећа није видео у кругу свом епископа, — он је своја архијереја дочекивао; али непојмљиво је одушевљење и она велика симпатија иноверног народа и свештенства и

свих чињеница барањске жупаније, почевши од прве па све до последње, који су се — слободно можемо рећи — надметали са нашим светом у дочецима и поздравима.

У коју год је општину дошао випреосвештени г. епископ, прво је ушао у цркву, пред којом га је парох односне цркве у орнату дочекао и крст у руке му предао. После краткот молебствија говорио је сваки пут випреосвештени г. епископ из свога стола присутноме народу поуку, да се држи вере својих прадедова — изложене у символу вере, да врши десет Божјих Заповеди љубећи Бога и ближње своје, да испуњава црквене заповести, да поштује и достојним начином прими за сваког православног Хришћанина одређене св. тајне, а од ових нарочито је упућивао на тајну брака изобличавајући дивље бракове; да врши дела милости, да одржи одређене постове и празнике празнује; да буде одан Његовом Величанству премилостивом краљу нашем Францу Јосифу I. и веран син отаџбини нашој; да чува име своје и негује народне обичаје своје; а где је требало тамо је употребио и опширје, али ипак пуне љубави и забринутости речи ради изобличавања односнога зла, које му је у напред — као огрехло у народу — познато било. Нарочито је устајао против раскошности у оделу и накитима и одмах се у томе видело успеха тиме, што већ у најдољњим општинама, које је при крају пута свога посетио, није се могло видети на врату ни једне девојке или младе дукаг, а још мање каква скупоцена свилена хаљина.

По свршеној поуци ушао је випреосвештени г. епископ свагда у св. олтар, да прегледа принадлежности његове. Свуда, па и у најсиромашнијој цркви нашао је највећи ред и чистоту, која и ако није свагда владала у храмовима, ипак надати се, да ће овај ред по савету Његову народ у Божјем дому свом у будуће одржати уверивши се сам, да кад хоће, може и на велељепије храма свог нешто жртвовати. Храмови су сви од реда маленi изузев једини у Шиклошу, скромно украшени и са нужним утварима снабдевени.

Свршивши своју посету у храму, отишао је випреосвештени г. епископ свуда у школу, где су га сакупљена школска деца са учитељем дочекивала. Ту се често сам питајући децу из појединих предмета могао уверити, да у својој сиромашној епархији има школа, које се како са успехом у настави, тако и својом двораном и потребним училима не могу постидити ни наших најимућнијих — па и градских школа, где се сваки учитељ тек са једним разредом бави. Таке су школе у Д. Сечују, Маншу, Срп. Титошу, Болману и Качфали. Што се тиче успеха у настави, има се приписати савесним и марљивим оспособљеним учитељима, који у тим школама делају; а што та места имају таке велељепне и у духу новије педагогије сграђене школске дворане, снабдевене са свима потребним училима, има се захвалити вблагородном г. Јосифу Јагићу земаљском посланику, који је од наведених школа неке својим трошком из темеља сазидао, а већину ових па још и друге са потребним училима снабдео. Евала великом добротвору народне школе у Барањи.

Но овом приликом могао се уверити випреосвештени г. епископ уједно и о томе, да у својој сиромашној епархији има баш сиромашних школа у сваком погледу. Кад у такову школу ступиш, не знаш, шта је у њој жалоснije: ил видети т. зв. учитеља, који је од плуга, са звоњаре или своје занатлијске радионице дошао у школу, да просвети ону сироту дечицу; или видети ону једину, отрцану, јадну штицу, коју су још дедови учили, или пак т. зв. школску дворану, на којој, да буде потпуна пропија једне школе, фали још само прозор на тавану (плафону). О каквом год успеху у такој школи поред таког учитеља не може бити говора. Ту је свуда најглавније недостатак, што нема оспособљеног учитеља; а не може га ни бити, кад ни сад у оскудици учитеља не може сама општина, да му даде ни законом прописану минималну плату.

Епархија будимска учинила је са своје стране у том погледу све, што је могла учинити; нашла је добротворе школи, у Барањи у лицу вблагородног г. Јосифа Јагића, а у горњим крајевима у лицу благородног г. Евгена Думче; створила је један фонд за издржавање својих школа; но све је то мало, да се одрже и спасу школе од извесне пропасти, ако им се другим начином не помогне. Епархијски школски потпорни фонд допуњавао је већ две године плату оспособљених учитеља до прописаног минимума, где то саме општине не могоше; али кад једној учитељској снази мора годишње

и 226 фор. да даје, да јој се плата на 340 ф. допуни — као што чини у Д. Нани, онда је појмљиво, да се тај фонд врло брзо мора испрнити; и заиста тек што још има у њему око 300 фор. На кад се и то потроши, куд онда? Ваљало би озбиљно мислити о овој немилој ствари, требало би што пре у помоћ притећи овим сиромашним општинама, јако би им школе могле одржати вероисповедни карактер свој, јер државна власт већ сваким даном гледа и тражи повода, да их у своје руке узме. Ако Светосавски Фонд још не може потпомагати школе, ваљало би други који фонд да притекне у помоћ и дотле, док се другим начином не би осигурао опстанак наших школа. — Многи мисле о школама у Будимској епархији и у опште о целој овој епархији, пошто је тако малена, да се неће дуго одржати. Али такав мален народ, као што смо у Угарској, ми Срби, не би смео тако равнодушно гледати пропаст једне целе епархије, ма она и бројала само 20,000 душа. А ко познаје српство у будимској епархији, особито у Барањи, може слободно рећи, да тај народ није за пропаст, већ на против за живот, јер је поштен морално, вредан и религиозан, само је сиромашан као у опште сав народ у Барањи, особито од оног доба, како су виногради пали. Народ сам неће пропасти нити изумрети, али хоће ли остати православан и Србин, кад му школу одузму?

Друга сметња, што нема успеха у школи јесте та, што нема ваљане школске дворане и потребних учила. Ову сметњу отклонити лакше је но ону прву. Где нема ваљаних школских зграда, народ се труди, да их подигне. Нпр. у Моноштору је лане подигнута лепа школа, а ове се године зида парох. дом, мада је тамо тек око 300 душа. У Болману се такође зидају ове године две школе. Све то народ свесрдно чини, ма да му тешко пада, јер једанпут је кадар принети веће жртве, кад зида школу, али сваке године учитеља преко својих сила плаћати није у стању. До потребних учила ће се такође лакше доћи. Випреосвештени г. епископ Лукијан је овога пута свакој школи, коју је обишао и у којој оспособљене учитељска снага дела, на својих средстава дао набавити сва потребна а мањкајућа учила утрошивши на то преко 300 фор. Хвала му на том лепом дару и доброј вољи, да своје школе унапреди.

После одржаног испита са школском децом випреосвештени г. епископ је свагда дао предвести црквено-општинско представништво, те је саслушао тегобе истога испитујући га као брижни отац за све његове односаје како у општини тако и у породици. Том приликом могао се уверити, да под духовном управом својом има народ, који је истина сиромашан, али са којим како у верском тако и у моралном погледу може бити задовољан, јер је привржен у цркви својој, не жали ни моралне ни материјалне жртве, кад је корист цркве у питању. То сведочи нарочито та околност, што су му цркве са незнатним изузетком све у добром стању и са потребним утварима снабдевене; свештенике своје поштује и према снази својој доста добро награђује.

Прегледавши свуде званичне списе и књиге, које се на црквено општинску управу односе, випреосвештени г. епископ морао је скоро од свакуд у том погледу жалосну слику са собом понети. Будући тај народ малобројан, сиромашан, не имајући свагда ни свештеника ни учитеља у средини својој, упућен је у вршењу својих црквено-општинских автономних права, која он ни не познаје нити схвата — сам на себе. Услед тога може си свако представити, шта је судбина већине налога претпостављених власти, кад у многим местима нема ни једног писменог човека. А још бољу слику има о свему томе онај, који је све то видео. Випреосвештени г. епископ није жалио труда упућујући и држећи лично предавања у свакој општини о делокругу црквено општинских тела и органа и како ваља у делокругу том права и дужности вршити. Лично је прегледао поједине записнике, указивао на мане и недостатке и поучавајући присутне са пуним стрпљењем, како треба то друкчије да буде. Да ће та обука, па још учињена од стране високе особе Његова Високопреосвештенства, од веће користи бити од незнам колико писмених наредаба и тумачења, — ван сваке је сумње. Народ је — видећи свога архијереја како га живо занима све и како обраћа пажњу и на незнатније ствари — чешће се изразио, да ће се од сада у свачему са пуно поверења обраћати на своје претпостављене власти и свога љубљеног архијереја, јер види да има владику, који се брине за своје и кога познаје и које он познаје.

Из школе је високопреосвештени г. епископ свагда отишао у парохијски дом, где је у

првом реду прегледао парохијско звање исправљајући и ту све оно што је за исправљање и поучавајући у ономе, где је приметно непотпуно или неправилно схватање односне стране у звању у — па и карајући тамо, где је приметио немар и нехат. Које из званичних књига, које пак на испитивања уверио се вшеосвештени г. епископ о вршењу пастирске дужности свештенства свог дављући и ту свакоме мудре и очинске савете, који се односиће на савесно вршење узвишене свештеничке службе, на добри одношај између душепопечитеља и пастве његове. Нарочито је г. епископ обраћао пажњу на вршење св. тајне покајања и причешћа, јер из домовног протокола и протокола умрлих стечено уверење у том погледу није могло умирити брижну архипастирску душу вшеосвештеног епископа. На жалост у овом обзиру скоро нигде се није могао задовољити, јер из протокола умрлих се видело, да је тек сваки 10—15. пред смрт своју примио св. тајну причешћа и покајања; а да се св. тајна покајања онако врши, као што то св. наша црква учи, и не онако механички и како је лакше. — беше најстрожији захтев Његова Вшеосвештенства. — Где је требало тамо је и похвално заслужне свештенике, а од ових неке и одликовао, као јереја Стевана Михајлића пароха кишфалубског и јереја Душана Андрића пароха маишког, давши им благослов, да могу место плавог црвен појас носити.

У парохијском дому је вшеосвештени г. епископ свагда примао поклоништва и изасланства, међу којима је свагда било и иноверно свештенство. Многобројна иноверна изасланства у сваком месту, која учинише своја подворења, показаше толику љубав и поштовање спрам вшеосвештеног г. епископа, као да је њихов епископ; а то чињаху с тога, што свугде живе са правосл. Србима у братској љубави, миру и слози. Особито се мора истаћи држање овога пута римског свештенства. У свакој општини, па и тамо, где се само пролазило и где нема правосл. Срба — пратила су вспреосвештеног г епископа и звона римске цркве. Ту хармонију, која се видела између православних и другим вероисповестима припадајућих, препоручивао је вспреосвештени г. епископ свугде, да се и надаље одржава и чува.

Свршивши овако у свакој парохији своју епископску визитацију кренуло се Његово Вшеосвештенство са својом пратњом у другу општину, а из Шиклуша кући у резиденцију своју.

Враћајући се овамо уз пут вратио се вшеосвештени г. епископ у Печуј, да посети и буде гост тамошњем ректу епископу Самуилу Хеђем, пошто га је овај пријатељски позвао. Пријем код свога колеге био је вапредно пријатан и предусретљив. На челу са својим епископом цео епископски двор и капитол дочекаше вшеосвештеног г. епископа у најсвечанијем оделу. Епископ печујски као домаћин употребио је све и сва, да му мили гост за то кратко време у граду свога седишта — пуном историских и културних знаменитости, што више види, а у кругу његовом, да се што боље осећа. Високом домаћину је врло пријатно било чути из уста Његова Вшеосвештенства суд о коректном држању подручног му свештенства овом приликом у Барањи. — Вшеосвештени г. епископ посетио је тамошњу катедралу и бавио се у њој скоро два сата у пратњи свога секретара и каноника а latere печујског епископа, који је међутим морао присуствовати богословским испитима у свом семеништу. Ова црква која је у скорој прошлости обновљена, како по красоти, уметности и старини својој, јединствена је у Угарској. Даље је ту посетио и цркву унутрашње вароши, нову домобранску кадетску школу, у целом свету познату Толнаиеву творницу мајолике и манастир цистерцита, у ком се састао и са неким својим бившим гимназијским професорима. Даље учинио је посету печујским православним вишим чиновницима, који су већ на путу у Мохач верно пратили свог љубљеног архипастира. Међу осталим првацима печујским, које је вшеосвештени г. епископ својом посетом одликовао, морам споменути Јосифа Шаламона кр. саветника и држ. школског надзорника, код кога се подуже бавио саветујући се с њиме о нашим школама. Исти надзорник уверавао је Његово Вшеосвештенство о свом добром расположењу спрам наших школа а и признао је, да наш народ доста чини за напредак школе, само што је сиромашан и у многим општинама и сувише малобројан.

Како у подне тако и у вече дао је домаћин у почаст свог високог госта свечан обед. на којем је осим целог капитола и других одличних печујских првака било.

Сутра дан, пошто се Његово Преосвештенство са домаћином најљубазније опростило испраћен од домаћина, целог дворског свештенства и великог преподавања до дворских кола, крене се на железничку станицу и коначно на пут у своју резиденцију оставивши за собом у народу свом, који 100 година не виде свога епископа, драгоцене плодове једне архијерејске посете, а поневши са собом богат материјал за даље мудро управљење са својом пространом дијецезом, пошто је свој народ, свештенство и учитељство као и све факторе, са којима оно у додир долази, лично и свестрано упознао и својим благим, љубазним и очинским опхођењем за себе и корист своје цркве задобио. Његово Преосвештенство вратило се са пута овога са тврдом намером, да скорим опет обиђе паству своју нарочито тамо, где сад није могло доспети.

Молимо се свемогућем Творцу небесном, да одржи љубленог нам младог архијереја у овакој снази и здрављу још дуго и много година, како би могао небројно пута посетити паству своју на утврђење вере православне и имена српског у народу нашем. С. Ч.

Испити

у српској мушкој и женској учитељској школи сомборској на свршетку 1898/9 школске године.

(Свршетак.)

Од 23 приправника II. разреда, показали су на свршетку школске године врло добар успех само двојица и то: Константин Стојачић из Сомбора и Милорад Поповић из Гложана у краљевини Србији. — Са добрим успехом свршили су овај разред 12; а са довољним 6 приправника. Због недовољног успеха из једног или из два предмета имају понављати испит из дотичних предмета двојица, а један има разред понављати.

Од привр. учитеља, који су по дозволи вел. ШСавета приватно испит из II. разреда полагали један је положио испит с довољним успехом, а други јр због слабог успеха упућен на једногодишњу спрему из свију прописаних предмета.

Од 23 приправника III. разреда, отличан успех показао је *Константин Замуровић* из Тиса Хиђоша; врло добар успех показали су: Лазар Вукотић и Стеван Бошњак из Ст. Футога, и Стеван Лесковац из Сивца. Са добрим успехом свршише овај разред 5, а са довољним 4 приправника. Због недовољног успеха из једног или из два предмета имају пред почетак идуће школске године понављати испит 10 приправника. Приватан ученик III. разреда II. II. упућен је на једногодишњу спрему из свију предмета.

Од 15 приправника IV. разреда на крају 1898/9. школске године петорица су показали успех врло добар; петорица д бар, а петорица довољан.

У женској учитељској школи на свршетку 1898/9. школске године показале су приправнице овакав успех у наукама:

У првом разреду између 45 приправница осведочиле су на крају школске године отличан успех ове: Даница Стојићева из В. Бечкерека, Јулијана Момировићева из Сомбора, Катарина Косовчева из Бешке, Катарина Радивојевића из Српског Светог Петра, Мила'а Радојчићева из Кузмина, и Ружица Мрђанова из Стапара; свега њих 7 приправница. Са врло добрим успехом свршиле су први разред 18; са добрим 13; а с довољним успехом 4 приправнице. Због недовољног успеха из једног или из два предмета 4 приправнице првога разреда упућене су на понављање испита из дотичних предмета после двомесечне спреме.

Други приправнички разред свршиле су с отличним успехом ове приправнице: Драгиња Бабићева из Сарајева, Живка Симићева из Новог Села, Марија Попова из Улме; свега њих 3 приправнице. С врло добрим успехом свршиле су II. разред ове: Анђелија Попова из Титела, Викторија Којићева из Панчева, Вукосава Ђуричина из Врањева, Даринка Милошевићева из Брчкога у Босни, Зорка Шајковићева из Срем. Карловаца, Јованка Дамјановићева из Панчева, Љубица Чобановићева из Осека, Марија Путникова из Беле Цркве, Мила Милнаровићева из Сарајева, Милка Славнићева из Сенте, Павлија Шабулова из В. Кикинде, Стефанија А. Арадска из Врањева; свега њих 12 приправница. С добрим успехом свршиле су други разред 8; а с довољним 1 приправница. Због недовољног успеха из једног односно из два предмета 4 приправнице другога разреда упућене су на полагање испита из пренебрегнутих предмета после двомесечне брижљиве спреме.

Трећи приправнички разред свршило је 36 приправница. Од ових су отличан успех засведочиле: Милица Пандуровићева из Ирига, Мили-

ца Бартулова из В. Кикинде, Христина Ђорђевићева из Срп. Вел. Сентмиклуша, Вукосава Константиновићева из Панчева и Даринка Радуловићева из Кузмина; свега њих 5. приправница.

Са врло добрим успехом свршиле су трећи разред 12 приправница и то: Даница Лесковчева из Сивца, Зорка Бикарева из Сомбора, Зорка Бракова из Новог Сада, Зорка Станишићева из Сомбора, Јулијана Станојевићева-Бекавчева из Сусека, Јулијана Ђуричићева из Новога Сада, Марија Бандићева из В. Кикинде, Марија Шиљићева из Нов. Сада, Мирослава Мирослављевићева из В. Радинаца, Софија Николићева из Н-Сада и Христина Рајкова из В. Кикинде Са добрим успехом свршило је овај разред 5, а с довољним 4 приправнице. Због недовољног успеха из једног односно из два наставна предмета имају 7 приправница испит после двомесечне брижљиве спреме понављати. Напослетку две приправнице трећега разреда због слабог успеха у многим наставним предметима морају тај разред понављати.

У четвртом приправничком разреду на закључном годишњем испиту показале су 3 приправнице отличан, 13 врло добар, 4 добар, а 7 довољан успех.

Свршени приправници и приправнице четвртог разреда на основу обављених и усмених испита оспособљени су за учитељство овако:

Од 16 мушких кандидата. који су строге испите за учитељско оспособљење у течају месеца Маја и Јунија полагали, оспособљени су за учитеље у српским народним школама са *врло добрим* успехом ови: Милан Каћански из Надаља; Радивој Петровић из Парага; Драгутин Сиротановић из Срп. Семартона и Јован Удицки из В. Кикинде.

Са *добрим* успехом положили су испит за учитељско оспособљење: Василије Дрндарески из Добрице, Миливој Лесковац из Сивца, Петар Огњанов из Суботице, Лазар Попсавин из Сентомаша, Милан Велитревић из Грка и Каменко Томић из Сомбора, свега 6 кандидата.

Са *довољним* успехом положили су испит за оспособљење ови кандидати; Радослав Стојадиновић из Вршца, Милан Ристовић из Ловре и Бранко Ковачевић из Шашинаца.

Напослетку кандидати: Константин Фука из Долова због недовољног успеха из црквеног појања и правила, Мајсић Пејин из Сирига због недовољног успеха из математике и отачествене Угарске повеснице и науке о земаљском уставу и Михаил Анокић из Дмитровице због недовољног успеха из математике и црквеног појања и правила упућени су на поновну шестомесечну спрему из тих предмета, после које ће они 18 Децембра 1899. накнадно само из горезначених наставних предмета испит за учитељско оспособљење полагати.

Од 27 кандидаткиња, које су испит оспособљења за учитељице полагали на основу строгих писмених и усмених испита оспособљене су за учитељице у срп. пар. основним школама 21 кандидаткиња и то:

Са *отличним* успехом за учитељице: Анђелија Лукићева из Панчева; Зорка Јовановићева из Вршца и Софија Савићева из Новога Сада.

Са *врло добрим* успехом положиле су испит оспособљења за учитељице: Анка Бркићева из Јамине; Вукосава Гајићева из Сомбора, Зорка Димитријевићева из Баје; Јелена Јегеровићева из Сомбора; Јелена Милутиновићева из Черевића; Љубица Благојевићева из Сомбора; Отилија Мајинеса из В. Кикинде, Смиљана Анђелићева из В. Бечкерека; Софија Бабићева из Баје; и Софија Мрђанова из Сомбора.

Са *добрим* успехом положиле су испит оспособљење за учитељице: Вукосава Адамовићева из В. Кикинде. Видосава Зурковићева из Сомбора, Јулијана Барусковићева из Кисача, Катарина Барусковићева из Кисача, Јулијана Цвејина из Панчева. Даринка Алимпићева из Сомбора и Милка Лунгулова-Пандовљева из Батање.

Са *довољним* успехом оспособљена је Меланија Недељковићева из Новог Бечеја.

Пет кандидаткиња због недовољног успеха из једног односно из два предмета упућене су на полугодишњу брижљиву спрему из дотичних предмета, после које ће оне моћи накнадно испит за учитељско оспособљење на свршетку децембра 1899. допунити.

Напослетку једна кандидаткиња К. П. због слабог успеха из шест наставних предмета упућена је на једногодишњу спрему из свију предмета, после које ће она моћи у смислу правилника испитног поново ка полагању писмених и усмених испита за оспособљење у мају и јунију 1900. године припуштена бити.

У петак 18. јунија у 9 часова пре подне држано је свечано „Благодарење“ у св. Ђурђевском храму после којега су у 10 часова објављене оцене приправницима I., II. и III. раз.

и проглашено је оспособљење испитаних мушких кандидата. Истога дана у 11 часова пре подне у великој дворани женске учитељске школе објављене су оцене приправницима I., II и III разреда, и проглашено је оспособљење за учитељице кандидаткињама учитељичког звања, са чиме је школска 1898/9. година у обе учитељске школе завршена.

Пошто је оспособљење кандидата и кандидаткиња за учитељско звање извршено, и пошто су њихове дипломе од председника испитног поверенства и од управитеља учитељских школа подписане биле: то су исте дипломе сходно прописима државног закона од 1879. од управе учитељских школа поднесе кр. школском надзорништву жупаније Бачко-Бодрошке ради даљега поступка у смислу горепоменутог земаљског закона. Благородни господин Никазије Греф кр. школски надзорник потписао је и са званичним печатом потврдио је 12 диплома учитељских кандидата и 17 диплома учитељичких кандидата, а остале је дипломе непотписане управи вратио с тим, да се ове имају у архиви учитељских школа чувати, док дотични не буду на поновљеном испиту потпуно знање мађарског језика засведочили.

Усљед тога 20. јунија издате су дипломе овима: Драгомиру Сиротановићу, Радивоју Петровићу, Милану Ристовићу, Миливоју Лесковцу, Петру Огњановом, Радославу Стојадиновићу, Каменку Томићу, Лазару Поповићу, Василију Дридарском и Милану Кањанском. Константин Фука и Малеш Пејин дотле не могу дипломе добити, док накнадно испит из појединих горе означених предмета не положе.

Кандидати: Јован Удицки, Бранко Ковачевић и Милан Велимировић добили су дипломе на српском језику, које потпуну важност само изван уже Угарске имају.

Исто тако добиле су дипломе оспособљења за учитељице према потписане од сл. кр. школ. надзорништва ове кандидаткиње: Анђелија Лукићева, Видосава Зурковићева, Вукосава Адамовићева, Зорка Димитријевићева, Зорка Јовановићева, Јелена Милутиновићева, Јулијана и Катарина Барусковићеве, Јулијана Цвејина, Љубица Благојевићева, Милка Пандовљева, Меланија Недељковићева, Отилија Мајинска, Смиљана Анђелићева, Софија Бабићева, Софија Мрђанова и Софија Савићева.

Кандидаткиње пак Анка Бркићева, Вукосава Гајићева, Даринка Алимпићева, Јелена Јагеровићева и Олга Бркићева добиле су сведочанства оспособљења за отправљање учитељског звања изван уже Угарске.

Тако се завршила срећно 1898/9. школска година у српској мушкој и женској учитељској школи сомборској.

Идућа школска година започеће се 20. августа 1899. по нашем старом календару. Тога и сљедећега дана обдржаваће се пријамни и поновни испити, а редовно уписивање започеће се у понедељак 23. августа, а довршити у среду 25. августа.

У мушку учитељску школу примљени могу бити за редовне ученике младићи православне вере, здрави телом и духом и слободни од очне бодести такозване трахоме, који су барем у 15. годину живота ступили и IV. гимназијски, реални или грађански разред са сведоџбом првог реда свршили. Такође могу бити примљени и они младићи, који немају сведочанство од ових разреда али ће ови морати пред професорским збором ове учитељске школе *строги* пријамни испит положити из науке вере, славенског читања, малог црквеног појања, даље из рачуна, српског и мађарског језика, немачког читања и писања, из земљописа и отачаственог повеснице, у обиму у ком се ти предмети у четвртом разреду грађанске школе предају. Испит овај држаће се само 20. и 21. августа. Доцније пријављени не ће бити пропуштени ка овом пријамном испиту.

За приправнице примају се Српкиње православне вере које су барем четрнаесту годину живота навршиле и четврти разред српске више девојачке, грађанске или реалне школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања. Н. Ђ. В.

ПРОГРАМ

за дочек Његовог Високопреосвештенства, господина

МИТРОФАНА ШЕВИЋА

епископа бачког,

приликом свечаног му улаза у резиденцију 25. јула (6. августа) 1899.

Његово Високопреосвештенство полази из Карловаца на коли 26. јула (6. августа) о. г. у 4 сата по подне. На вардинској чести дочекује високог госта срп. прав. црквена општина

новосадска са коњаничком бандеријом, и после поздравног говора председника црк. општине, г. Пере Попадића, полази Њ. Високопреосвештенство са пратњом пут Новога Сада.

На шеталишту новосадском дочекује високог госта славни магистрат слоб. краљ. града Новог Сада на челу са градоначелником, високоблаг. г. Стеваном Пеци-Поповићем, који ће ту Њ. Високопреосвештенство у име града поздравити, после овог поздрава облачи Његово Високопреосвештенство архијерејско одјеђање, узима архијерејски жезао у руке и дочекан пред подигнутим славолуком од свештенства епархије бачке, обученог у свечане одежде, полази кроз шпалир намештене школске деце дунавском улицом у св. саборну цркву.

У саборној цркви ће нарочити изасланик Његове Светости преузвишеног г. *Гргурија* патријарха српског прочитати патријаршку грамату; после тога ће Његово Високопреосвештенство држати свој поздравни говор присутним вернима.

Из св. саборне цркве полази, по свршеном чину Његово Високопреосвештенство у свој двор, пред којим га дочекују епитропи епархије бачке, са хлебом и соли, и уводе у резиденцију.

Његово Високопреосвештенство прима после уласа у двор депутације, које долазе да га поздраве, а примаће их овим редом:

1. Велики жупан сл. кр. града Новог Сада, као представник државне власти.
2. Епархијска управа бачка свију одсека, под предвођењем високопреч. г. Анатолија Јанковића, архимандрита, као дојакошњег мандатара епархије бачке.
3. Представници војничких власти.
4. Свештенство епархије бачке.
5. Католичко свештенство.
6. Унијатско и јерменско свештенство.
7. Луторанско свештенство.
8. Калвинско-рефом. свештенство.
9. Јеврејска општина.
10. Магистрат сл. краљ. града Н. Сада.
11. Краљ. судбени стол и кр. котар. суд.
12. Краљ. државно одветништво.
13. Срески надсолгабироват.
14. Патронат срп. вел. гимназије.
15. Црквена општине епархије бачке по протопрезвитератима предвођење окр. протопрезвитерима.
16. Матица Српска.
17. Срп. вел. гимназија.
18. Учитељство.
19. Виша девојачка школа.
20. Женске задруге.

Даље долазе остале корпорације, које се буду пријавиле.

У вече у 8 сати приређују грађани Новога Сада свечану бакладу и серенаду своме новом епископу.

У *Новом Саду*, 16. (28.) јула 1899.

Епарх. Конзисторија.

Мисли о проповедништву.

Знамо, да на заповест Божју начиниште у шатору Завета не само велике ђеле него и мање чаше (в. Мојс. 47. 16.). Зделама се наиме означује пуноћа учености, а чашама ограниченије знање. Један који је пун знања истине опија срца својих слушалаца, пружајући оним што говори одиста пуну ђелу; други не може ово што осећа тако добро да искаже, а пошто према могућству саопћава, то им даје заиста у малој мери једне чаше да окусе. Пошто сте ви проповедници у шатору Завета Божјег постављени на свећњаку, понудите, ако не можете мудрошћу наше науке пуне ђеле, бар чаше наше спасоносне науке, колико можете према божанској дарежљивости. Идите за тим, да и друге за собом бар донде повучете, докле мислите да сте доспели, и не одступајте од тежње, да на Божјем путу другова имате.

Св. Григорије Велики.

*

Ја држим да се злоупотребе не могу суровошћу и насиљем одстранити; већ више поучавањем него заповеђањем, више опоменом него претњом. Претње се морају давати са болом и речима св. писма, да не изгледа да претимо ми, већ да се на наше речи боје Бога.

Бл. Августин.

*

Има проповедника, који гонећи непрестано вуке заборављају да стадо напасу, те овце остају гладне. Међутим прво што је Спаситељ апостолима заповедио јесте: **паси овцы моя.**

Св. Златоусти.

*

Слуге Исуса Христа имају два врло важна посла (функције), наиме Богу у молитви а на-

роду у проповеди проповед Јеванђеља говорити. Свештеници, који сте весници Бога над војскама, ви треба непрестано да се пењете и силазите као анђели, које је видео Јаков на тајанственој лествици. Ви се пењете на небо, кад се молитвом с Богом разговарате, а силазите с неба на земљу, кад људима доносите Његове заповести и Његову реч. Пењите се и силазите непрестанце, т. ј. молите се и проповедајте; говорите Богу, говорите људима; идите прво к Богу, да вас расветли, а онда саопштите добивену светлост људима; идите на извор и тамо напрпајте, а онда дођите те земљу залијте, да изникне плод који живот даје.

Босић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) држао је своје седнице 22. и 23. јула прошле недеље, под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха српског *Георгија Бранковића*. Присутни су били ови чланови: вприч. г. протопрезвитер Јован Борота, г.г. Др Михаило Полит, Стеван Лазић и заменик главнога школског референта Никола Ђ. Вукичевић.

(**Предаја управе манастира Крушедола.**) По налогу пречасне Архидијецезалне Конзисторије предана је дана 22. јула (3. августа) о. г. управа манастира Крушедола архимандриту *Анатолију Јанковићу*. Предају извршили су повереник пречасне Конзисторије протопрезвитер *Јован Јеремић* и повереник велесл. Архидијецезалног Административног Одбора игуман Шишатовачки *Митрофан Павловић*, у присуству високопреосвештеног господина епископа Бачког *Митрофана Шевића*, досадањега настојателя истога манастира, као предаваоца управе.

(**Дочек вприсоб. г. епископа Митрофана у Новом Саду.**) Осим дочека изложеног у програму епархијске Бачке пречасне Конзисторије, приређује српско грађанство у Новом Саду новоме епископу своме, на дан уласа Његова у Нови Сад, сјајну бакљаду, при којој ће професор госп. *Јован Грчић* поздравити Његово Високопреосвештенство у име Новосадскога српскога грађанства, а певаће пушки певачки збор српске трговачке и жешовити певачки збор српске занатијске омладине, те свирати војничка музика 70 пешачке Петроварадинске пуковније.

Изјава.

У 80 броју „Браника“ штампана је малициозна белешка под називом: „Промена у управи манастирске штампарије“, међу редови које се, на начин и за слепце видан, подмукло доводи у сумњу „уредност и савесност“ управе садање.

Малиција „Браникове“ белешке пожњела је и успех. Ено „Бранику“ друштва дичнога, Вршачкога „Српства“ и Кикиндске „Србадије“, па нека се дичи с успехом своје подлости, а сигурно ће их бити и више, који ће прискочити у то дично друштво, на што већи gaudium и што светлију част „Браникова“ новинарскога морала.

Мене од тога урлика глава заболети неће. Да се ствар не тиче јавне институције и јавнога добра, прешао бих индигнацијом и револверску белешку „Браникову“, као што сам вичан подлост многих питригана да отрпим без одмазде, но уверен увек у победу истине и морала.

Али пошто је спорни предмет донекле јавнога интереса, проговорићу ја о њему у своје време, а дотле нека се још подмукло смеју и радују, и они који су белешци тој кумовали, и они који су је слашћу читали и коментарисали, у личној накости својој.

Поштене људе молим, да свој суд изрекну онда, кад изнесем акта и цифре, на основу којих се једино темељан и праведан суд изрицати може, а какав суд морални људи једино изрећи, тим обзирније, кад се то тиче туђе части и имена. Такиm људима не сматрам оне, који су одговорни за „Браникову“ подлост.

У Карловцима 19. (31.) јула 1899.

Управитељ Српске Манастирске Штампарије
прота **Јован Јеремић**.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. 5. 1899. 136 1–2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељичко место у Тарашу. Плата је учитељичка заједно са огревом 700 круна, слободан стан с баштом. — Дужности су учитељичине прописане школском уредбом. — Рок је стечају 29. август по ст. кал., када ће се и избор обавити.

Из седнице срп. прав. школ. одбора, држане у Тарашу дана 7. (19.) јуна 1899 год.

Глиша Гарчић
перовођа.

Никола Станић
председник.

ОГЛАС. 142 1—2

Дана 1. (13.) августа т. г. одржаће се у 10 часова пре подне на лицу места усмена дражба ради издавања под закуп 184½ ланца задолмљене земље т. з. „Чевријда“, која се налази на левој обали утока реке Тисе. Земља ће се издати на 3, а по повољним условима и на 6 година.

Дражбоватељи имају пре дражбе у руке председника 10% жалбине положити.

Увети могу се сваки дан код председништва увидити.

Из седнице срп. правосл. црквено-школске општине тителске.

У Тителу, 6. (18.) јула 1899 год.

Јован Јанић
перовођа.

Љуба Козарев
председник.

СТЕЧАЈ. 144 1—2

На учитељско тесто у у *Фењу*, близу Модоша крај железнице. — Рок је 8. (20) авг., кад ће се и избор обавити, а место се има заузети тачно 1. септ. по новом.

Плата је 300 ф., за пофторну школу 40 ф., за перовођство 10 ф., 2 хв. тврдих дрва за учитеља а за школу колико буде требало, 12 ф. за послугу, лепа башта ½ јутра и угодан стан по пропису.

Дужности прописане Школском Уредбом и наредбама; осим тога вођење пера у свима седницама и састављање рачуна.

Само прописно оспособљени ће се узети у обзир, а привремено може се поставити и оспособљена учитељица или забављља.

Месни школски одбор у *Фењу*. 21. јула (8. августа. 1899.

Јован Настић
перовођа.

Милан Царан
председник.

СТЕЧАЈ. 137 1—2

Сирћу Добривоја Дрндарског упражњено је учитељско место.

Плата је учитељска 500 фор., у име станарине, док недобије стан 70 фор., 5 фор. паушала и два фата сламе и 40 фор. у име пофторне школе, када на њега ред дође.

Дужности су учитеља школ. уредбом прописане, у цркву децу доводити и појати са децом и у певници.

Знање хороводства узеће се у обзир.

Додељивање разреда, одбор себи право задржава.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на потписано председништво. Знање мађарског језика има се доказати.

Рок стечају Вел. Госпојина, кога ће се дана и избор одржати.

Из седнице прав. школ. одбора Карловског држане 11. (23.) јула 1899.

Милан Попов
перовођа.

Сима Величковић
парох, председ. школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 143 1—3

Услед дозволе Епарх. Школ. Одбора нам под бр. 150/95. ех 1899. год. овим се расписује стечај на учитељско место. — Плата је 300 фор. за посведневну школу, 40 фор. за недељну, три хвата тврдих дрва, стан по пропису школске уредбе са баштом и ½ ланца земље изван села, приходи од венчања 50 нов., од великог укопа 50 нов., од малог укопа 20 нов., од парастоса 50 нов. — Дужности су школском уредбом прописане. — Компетовати могу оспособљени учитељи и то који су испит из мађарског језика положили. — Изабрани је дужан приликом сваког богослужења у цркви појати и уз свештеника приликом функција суделовати, децу црквеном појању обучавати. — Рок је стечају 22. августа када ће се после подне у 2 сахата избор обавити.

Из седнице школског одбора држане 11. (23.) јула 1899. год. у Борјаду (барања ü. Német Bóly).

Председништво.

СТЕЧАЈ. 141 1—3

Овим се у Срп. Неузини (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је: 400 фор. 4 ланца оране земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне, коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор., од погреба има 1 фор.

Дужности су школском уредбом прописане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату пофторну школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу црк. појању обучавати и у црк. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје до 15. (27.) августа о. г. када ће се и избор обавити. — Првенство имају они, који се лично пријаве и у св. цркви успоје.

Молбенице са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице српског вероисповедног школског одбора оранге у Срп. Неузини 20. јула (1. августа) 1899.

Мита Николић
председник школ. одбора.

Бр. 1001. I. 92. ех 1899. 134 2—3

СТЕЧАЈ.

На место пароха (сист. парох. помоћника) у *Сефкерину* са платом III. (V.) разреда, и на место сист. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ујлаки*.

Рок пријаве путем претпостављених власти 8. (20.) авг. 1889,

Епарх. конзисторија вршачка.

С. О. 4151. ex 1899. прес. 122 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног места у стипендијској заклади *А. Е. М. Мосића Путника* са год. 200 фор. а. вр. овим се расписује стечај.

За стипендисте могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке, занатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако покажу добар успех у науци и добро владање. То имају исказати на крају сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове закладе.

За слушање наука ван земаља угарске круне уз уживање ове стипендије потребна је претходно получена дозвола високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе.

Крсним листом, школском и лечничком као и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице ваља поднети срп. нар. црквеном *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3. (15.) септембра 1899. год.*

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црквеног саб. одбора.

С. О. 4149. ex 1899. прес. 126 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног стипенд. места у богословској заклади *Данила и Јулке Бањанина*.

Годишња стипендија износи 300 фор. авр. а издаваће се питомцу у десет месечних оброка.

Просиоци за ову стипендију могу бити само Срби источно-православне вере, слушаоци, односно који ће са почетком школ. године 1899/1900 постати слушаоци, срп. прав. богословског училишта у Ср. Карловцима.

На ову стипендију имаде првенство потомство од рођене браће завештатељеве: Стевана, Лазе, Василија, пок. Николе и Станка Бањанина; иза њих долази потомство рођених сестара завештатељевих; иза њих долазе на ред потомци од полубраће (стричевића) и полусестара; иза њих долази младеж оних становника општине Јошанске, родног места завештатељева, који носе име Бањанин; иза њих имају првенство добра сиромашна деца истога села Јошана у Лици; најпосле пак могу добити ову стипендију Срби источне прав. вере окружја личко-оточког.

Међу просиоцима како сродницима тако несродницима имају првенство они, који су сиромашнији и бољи у науци.

Молитељи имају своје ваљано, исправама о евентуалном сродству, о народности и вероисповести, успеху у наукама, о стању здравља и имовинском стању, инструисане молбенице најдаље до *3. (15.) септембра* 1899. поднети Пресветлом госп. *Петру вл. Јурковићу*, жупану жупаније сремске у Вуковару, као председнику закладатељем именованих поузданика за подељивање ове стипендије.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црквеног саб. одбора.

С. О, 4148. прес. ex 1899. 125 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног места за економску струку, једног евентуално двају места за обртничку струку, и евентуално једног места за трговачку струку у стипендијској заклади *Петровић-Харшина*.

Стипендију ову од год. 300 фор. а вр. могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће уживати своју стипендију само у којем наставном заводу истих земаља, изнимно пак по допуштењу висок. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иностранству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници оснивателја пок. Марије Харшина рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Харшина из Земуна.

Крсним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању здравственом, школском сведоџбом о до сад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о имовном стању својем, од политичке области, снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. црквеном саборском одбору у Карловцима најдаље до 3. (15.) септембра 1899. године.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црквеног саборског одбора.

СТЕЧАЈ. 116 3—3

У Стипендијској закладі покојног Дра Ђорђа Пантелића расписује се стечај на једно упражњено место до 1. (13.) августа 1899. Штипендија исте закладе износи годишње 210 фор. а. вр. коју штипендиста у 10 месечних оброк у напред прима.

Компетовати могу на ову штипендију ђаци Срби православне вере из Аустро-Угарске из више гимназије и реалке као и слушаоци на универзитету.

Рођаци покојног фундатора Дра Ђорђа Пантелића са једнаком класификацијом имају првенство.

Компетенти ваља уз молбеницу да поднесу 1. крштено писмо. 2. лекарску сведоџбу о здрављу и накалемљеним богињама. 3. Школске сведоџбе од последња два школска течаја и 4. сведоџбу спромаштва у којој треба да је назначено и то колико деце имају родитељи молиоца.

По правилима исте штипендијске закладе питомац исте несме имати осим те никакву другу штипендију, а осим тога мора се сваки одма по избору обвезати, да ће се у свему владати по правилима за исту штипендијску закладу.

Из седнице црквеног одбора држане у Земуну, 4. (16.) јула 1899.

Перовођа: Тома Марковић

Председник: Петар Петровић

СТЕЧАЈ. 112 3—3

Овим се отвара на упражњено учитељско место у Шароку на српској народној верионаводној школи стечај.

Плата је у готовом новцу за свакидашњу школу 340 ф. а за поћорну школу 15 ф. из пол. олагајне даље има леп угодан стан са две собе, две кујне, 6 јутара добре ораће земље на коју ће учитељ дужан бити државне порезе плаћати и једну башту за кујну од 200□ хвати осим тога има 12 мет. тврди дрва — из којих мора и школу грејати за перионицу 10 фор. из црквене благајне од венчанице 40 н. од великог укопа 40 н. а малог 20 н., учитељу у дужност спада школ. уредбом прописане предмете предавати, поћорну школу држати у цркви за десном певницом недељом, празником и пређеосвећеним службама појати и децу појању обучавати.

На ово место могу компетовати само оспособљени учитељи који су у Сомбору учитељску школу учили и испит из мађарског језика положили.

Рок стечају траје до В. Госпојине о. г., кога ће се дана и избор одржати.

Из седнице црквено-школског одбора држане 20 јунија 1899. у Шароку н. п. Bárányo-m Sárok Fo herczeg Lak.

Павле Гаврић перовођа. Ђока Новаковић председник.

СТЕЧАЈ. 117 3—3

На учитељску штацију у Кишфалуби овим се отвара стечај.

Плата је: у готовом новцу 300 фор. за редовну школу; 40 фор. за поћорну школу; 3 ланца оранице; 20 фор. перионица; 40 нов. од великог и 20 нов. од малог укопа; 40 нов. од нарастоса и 40 нов. од венчанице; слободан стан одговарајући школ. кр. уредбом од 1872. Са пространом баштом, и 13 м. 64 цм. тврдих дрва за огрев; даље и петогодишњи доплатак.

Учитељу су дужности законом прописане; осим истих, дужан је у цркви појати и децу у црквеном појању обучавати.

Молитељи имају своје добро снабдевене, молбенице, председнику школ. одбора поднети.

Рок стечају 6 недеља од првог увртшења у „Срп Сиону“.

Из седнице школ. одбора у Кишфалуби (Бачпуа) 20 јуна 1899.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 115 3—3

На упражњено учитељско место у Бати. Плата је 300 фор., 5 ланаца а 1200□ оранице 23 фор. депутата за дрво, од великог укопа 1 фор., од малог, нарастоса и венчања 50 нов., за перионство 5 фор., стан од 1 патосане собе, кухиње, коморе и врта. Учитељ ће обвезан бити школском уредбом прописане предмете предавати у цркви појати и у појединим функцијама уз свештеника суделовати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи а и учитељице, који су у Сомбору препарандију свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава с појављем у цркви узеће се у обзир.

Рок стечаја је Преображење. Место ће се заузети 1. септембра. Молбенице ваља слати на потписани школски одбор.

У Бати (Batta, fejér megye) 4. (16.) јула 1899.

Школски одбор.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 130 2—2

На основу решења Слав. Архид. Админ. Одбора од 7. (19.) јули А.О. 848./409. ex 1899. расписује овим дражба ради оправке Манастирске зграде.

По предрачуну посао: Зидарски, дрводељски, столарски, браварски и стакларски износи 2311 ф. 45 нов.

Дражба ће се одржати дана 27. јула (8. августа, у вторник у 10 сати пре подне у писарни манастирској.

Дражбователн су дужни 10% у име вадиума пре дражбе положити; а управа ова задржава себи право поверења према недузимачу.

Услови као и све друго што се на ову радњу односи могу се дознати овде сваки дан као и на дан дражбе.

У манастиру Вел. Ремети, 14. (26.) јула 1899.

Управа.

СТЕЧАЈ. 118 2—3

На једно оставком упражњено место учитељице на овомесној срп. прав. вероисповедној основној школи у доњем граду овим се отвара стечај.

Плата је учитељици годишње 500 фор. и 100 фор. станарине, а осим тога још седам пута петогодишњи доплатак по 50 фоината.

Учитељица је дужна школском уредбом прописане предмете у школи предавати и женски ручни рад осим у свом, још у једном разреду предавати.

Компетенткиње нека се обрате својим ваљано и прописно снабдевеним молбеницама до св. Илије 20. јула (1. августа) о. г. подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Поровођа: Тома Марковић,
Председник: Петар Петровић.

Ш. С. 192. ех 1899 114 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на два евентуално и више упражњених питомачких места стипендијске закладе пок. Атанасија Бале са годишњом стипендијом од 63 фор. а. вр.

Стипендије из ове закладе, које су у три разреда, по 63 фор., 84 фор. и 105 фор. подељене, могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таковим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије Карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим оснивателем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шорошпатаку и Пожуну установљене.

Сродници оснивателеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје крштени писмом, школском сведоџбом и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 1. (13.) августа 1899. срп. прав. нар. школском савету у Карловцима.

У Карловцима 8. (20.) јуна 1899.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

Ш. С. 197. ех 1899. през. 121 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења четири питомачка места у стипендијској закладе пок. *Василија Теофановића* основаној пок. Александром Теофановићем, умировљеним судијом кр. табле у Будимпешти за *ученике и ученице*, који су већ или ће истом бити ученици (ученице) српске православне *учитељске школе сомборске*.

Стипендија износи 25 фор. месечно или 250 фор. на школску годину.

Стеченици (стеченице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Сркиње) православне вере, да су сиромашног стања, да су здрави и кршљом богињама накалемљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у правој линији потомци деце тестаторова Данила Теофановића из Крњаје, било у мушкој, било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовом децом, то ће се приход од главнице на на исте поделити, без обзира хоће ли тиме појединa стипендија изнети 250 фор. годишње. Само ако рођаци не би цео приход испрцили, или их у опће не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбеницу ваља уputити и поднети *срп. прав. народном школском савету* најдаље до 19. (31.) августа 1898., а прилози треба уз исту осем горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању, евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године.

У Карловцима 12. (24.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 119 2—3

На упражњено учитељско место у Кнезу (Knéz Temes. m.) са платом: 160 фор., 20 кибл жита, 20 киб. кукуруза, 2 хв. дрва и 2 хв. сламе за огрев, 3 1/2 јанца ораће земље, на коју учитељ пореса плаћа, 2 фор. паушала и стан са 2 собе, кујном, подрумом, шупом, шталом, унут. и спољном баштом. — Изабраног учитеља дужност ће бити свакодневну и поеторну школу држати, у цркви појати, децу црк. појању обучавати и перо у седницама водити. — Компетенти оспособљени и из мађ. језика имају првенство. — Рок стечају траје до 15. августа о. г. када ће се и избор обавити.

Општина жели да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Из седнице школ. одбора држане у Кнезу, 11. јула 1899.

Милан Д. Бакић
привр. учитељ и поровођа.
Владислав Николић
председник мес. шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 110 3—3

На једно упражњено учитељско место у Мокрину овим се расписује стечај. С истим је местом скопчана годишња плата од 500 фор., стан у натури, у име огрева 50 фор. и у име писаћег прибора 7 ф. Могу и учитељице компетовати.

Изабрани учитељ предаваће у оним разредима, које му месни школски одбор доделио буде.

Дужности учитеља су Уредбом и наредбама школским прописане.

Рок стечају траје до Вел. Госпојине. —

Из седнице српског верописповедног школског одбора држане у Мокрину 30. јуна (12. јула) 1899. године.

Ник. Николајевић Павле Бадрљица
перовођа. потпредседник школ. одбора.

Број 91. 111 3—3

НАТЈЕЧАЈ.

(Рок 10. августа о. г.)

Школа: Срп: прав. основна мушка у Мостару.

Место учитеља за један од 4 разреда, односно место управитеља.

Дужности: Прописани наставни рад и обучавање дјеце у црквеном појању у том разреду, појање за њевницом.

Услови: Оспособљење на којој српској препарандији у Аустро-Угарској, вјероисповијест православна, особита извјежбаност у појању, аустро-угарско држављанство или припадништво бос.-херцеговачко.

Плата 1200 круна, за огријев 40 круна, стан у нарави или станарина 120 круна годишње. Послије сваке навршене четврте год. награда 200 круна. Учитељима 3. и 4. разреда, који семестрално измјенице руководе појање у цркви по 50 круна награде.

Један од учитеља биће изабран за *управитеља*. Услови и главне дужности су исте као и за учитеља, куда спада још и руковођење школе према школском правилнику. Уз редна је дужност вођење пера и обављање канц. послова општинских (осим рачуновођства).

Плата 1400 круна, за огријев 40 круна, станарина 160 круна, управитељски доплатак 200 круна, за перовођство и т. д. 200 круна.

Ко реферује и на упр. место, треба да се искаже са најмање петогодишњом успјешном праксом. Молитељи нека нарочито наведу, да ли ће примити учитељско место и ако не буде изабрани за управитеља.

Осим редовних докумената ваља молби приложити и свједоџбу о моралном и политичком владању, издату од политичке власти, к сме бивовати бос. биљезима (или послати износ у новцу).

У Мостару, 2. јула 1899.

Управа срп. прав. црквено-школ. општине.

Владин повјереник:
С. Мандић.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 113 3—3

У српским учитељским школама сомборским 1899—1900. школска година започеће се 20. августа по старом календару. Тога и сљедећега дана држаће се пријамни и повторни испит, а уписивање ученика у ученица одржаће се 23., 24. и 25. августа пре и после подне.

У мушку учитељску школу примају се младићи православне вере, благе нарави, здрави телом и душом и *слободни од очне болести тако зване трахоме*, који су бар у 15. годину живота ступили и IV. разред гимназијски, реални или грађански с довољним успехом свршили. Такође примљени могу бити и они младићи, који положе успешно пред професорским збором ове учитељске школе *строги пријамни испит* из науке хришћанске, црквено-словенског читања и малог црквеног појања; даље из рачуна, српског, мађарског и немачког језика, земљописа и отачаствене повеснице Угарске у оном обиму, у ком се ови предмети у четвртом разреду грађанске школе у Угарској предају. Овај пријамни испит држаће се само 20. и 21. августа о. г. Доцније пак пријављени неће моћи тај испит полагати.

За приправнице примају се Српкиње православне вере, које су 14. годину живота навршиле и четврти разред српске више девојачке, грађанске или реалне школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Ученици и ученице, који у учитељску школу ступити желе, имају са собом донети крштено писмо, лекарску сведоџбу о добром здрављу, и школску сводоџбу из последњег разреда, а при том су дужни и ови из молитава и славенског читања пријамни испит положити.

Женске имају још неизостано са собом донети изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их ови за време учења њиховог у овој школи о свом трошку издржавати са потврдом дотичне грађанске општине да су они то у стању чинити.

Приправници, који из државне које учитељске школе у ову српску учитељску школу прелазе, морају се још подвргнути пријамном испиту из српског и славенског језика и црквеног појања.

Стан и храна само се у приватним кућама по претходном одобрењу управитељевом погодити може.

У *Сомбору*, 30. јунија 1899. год.

Никола Ђ. Вукићевић,
српских учитељских школа сомборских управитељ.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 30. броју „Српског Сиона“.

Бр. 13 ех 1899. 107 3—2

СТЕЧАЈ.

На овданьшој срп. прав. вјероисповједној школи, има се са 1. септембром т. год. мјесто учитеља попунити.

Плаћа годишња јест 400 фор. и станарина годишње 100 фор. те ини приходи од водице спровода и т. д.

Дужност је учитељу осим школске службе појање у цркви, подучавање ученика ове школе као и више пучке у црквеном појању, вођење пороводства и рачуноводства ове општине.

Натјецатељи имаду своје ваљано инструисане молбе потписаном председништву најдуље до 1. августа т. г. поднијети.

У Костајници 2. (14.) јула 1899

Српско прав. црквена општина управног одбора.

Предсједник:
Перо Трифић.

СТЕЧАЈ. 133 2—3

У *Текелијином будимпештанском стипендијском заводу* упражњена су за школ. год. 1899.—1900. *четири* питомачка места, на које се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, јечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација: а) да је сиромах и да је свршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земља крупе св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медицинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једнакој квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом сведоџбом о материјалном стању родитеља или потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијака од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом свршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1899. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25. sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јула 1899. год.

Надзорништво Текелијина Завода.

С. О. 4153. пред. ех 1899. 124 2—3

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладу *Мојсија Миловића и супруге му Христине* имају се попунити два питомачка места и то једно место за ученике више гимназије са стипендијом од год. 200 фор. а. вр., а друго за слушаоце срп. прав. богословије са стипендијом од год. 300 фор. авр.

Молитељи српске народности и православне вере уз то припадници земаља угарске круне морају сведоџбама исказати добро владање, добар успех у наукама, сиромаштво и најпосле да су здрави.

Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације имају првенство пред другим молитељима.

Изабрани питомац гимназиста мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој, а питомац богослов у срп. прав. богословском училишту карловачком.

Ваљано инструисане молбенице треба поднети потписаном ради избора најдаље до 3. (15.) септембра 1899. год.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Георгије
Патријарх.

С. О. 4152. пред. ех 1899. 123 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења двају евентуално трију места у стипенд. закади пок. *Гавре Адамовића*.

Стипендија за ученике средњих школа износи год. 300 фор. а. вр. а за слушаоце свеучилишних наука год. 400 фор. а. вр.

Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачественим заводима у Угарској, Хрватској и Славонији; ну могу их, уз благовремено получену дозволу од висок. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, слушати и у иноземству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору* у Карловцима најдуже *до 3. (15.) септембра 1899. год.*, а ваља да приложе уз молбу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва.

У Карловцима 12. (25) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар, црквен. саб. одбора.

Бр. 58. ex 1899. 104 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на једно стално учитељско место за I. и II. разред мушке срп. православне народне школе у Српској Црњи. Редовна плата је учитељу 400 фор. у готовом новцу, станарина 50 форината, огреварина учитељева 25 форината; башта има 1/4 ланца изван села и у име паушала 6 фор. 25 новч. У име пофторне школе прима̀ње награде 40 форината годишње, кад на њега ред дође. Од укопа, где позван буде има̀ће 50 новч. а за перовођство и рачуновођство у црквеној општини има 50 форината награде и паушал од 6 фор. и 25 новчића.

Дужности су учитељске прописане уредбом и наредбама школским. У цркви је дужан у левој певници појати.

Потражиоци за ово место имају своје молбенице са сведоџбама документирати, да су редовно учитељску школу са успехом свршили и за учитеља оспособљени.

Молбенице се имају што пре слати српском православном школском одбору у Српској Црњи. (Торонталска жупанија pr. Zsombolya). Рок стечају је Велика Госпођина 1899. године, када ће се и избор обавити. Учитељ ступа у звање 1. септембра те године.

Из седнице месног школског одбора, држане у Српској Црњи 29. јуна 1899. године.

Богољуб Рајић
привремени перовођа.

Мила Станков
председник.

Број 1568. К. 231, 1892. К. 232. 108 3—3

СТЕЧАЈ.

На мјеста систем. парох. помоћника у Пакрацу и Бјеловару са платом VI. плаћевног разреда.

Молитељи нека поднесу инструиране молбенице надлежним путем епархијској конзисторији овој најдаље до 15. (27.) августа 1899.

Из сједнице епархијске конзисторије држане у Пакрацу, 22. јуна (4. јула) 1899.

Предсједништво.

ОГЛАС. 140 1—1

Српска православна црквена општина у Кању издаваће на јавној лицитацији своју гостионицу рачунајући од 1. новембра т. г. на три идуће године.

Гостионица има: пет соба, кухињу, подрум, шупу, две штале, леденицу, куглану, касапницу и под касапницом леденицу.

Лицитанти су дужни 50 фор. у име пишманлука положити.

Лицитација ће се одржати у Кању 7. (19.) августа у 11 сати пре подне.

Ближи услови могу се дознати код потписаних.

Из седнице црквеног одбора у Кању, држане 17. (29.) јула 1899.

Божидар Лазић
перовођа.

Ђока Милетић
председник.

С. О. 4147. ex 1899. през. 120 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног стипендијског места у *заклади пок. Гавре Вишошевића* за ученике гимназије са износом од годишњих 200 фор. авр. овим се расписује стечај.

Молитељи имају исправно доказати, да су Срби православне вере, доброга моралнога владања, сиромашнога стања, телесно и душевно здрави, краљским богињама накалмљени и да се уче, односно да ће се са почетком школ. године 1899./1900. учити у срп. великој гимназији у Срем. Карловцима, те имају у наукама бар добар успех и морално добро владање показати.

Првенство имају они молитељи, који исправно докажу, да су са тестатором у сродству било по мушкој било по женској крви. У колико таквих молитеља не би било, имаће првенство сродници од рода супруге тестаторове; а тек ако ни оваквих не би било, долазе у обзир остали православни Срби.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. нар. црквеном *саборском одбору* најдаље *но 3. (15.) септембра 1899. год.* а ваља је инструјисати према горњим захтевима.

У Карловцима 13 (25.) јула 1899. год.

Предсједништво
срп. прав. нар. црквеног саборског одбора.

СТЕЧАЈ. 135 1—3

Овим се расписује стечај на два учитељска упражњена места на срп. вероисповедним школама у Срп. Елемиру.

Плата је једном учитељу 1100 круна у готовом новцу, 4 јутра оранице земље, на коју учитељ сам терете плаћа, 16 круна у име паушала.

Плата је другом учитељу 800 круна у готовом новцу, 80 круна у име пофторне школе 40 круна за перовођство, 16 круна у име паушала, осим тога има сваки учитељ стан са баштом 3 собе, кухињом и 4 фата сламе.

Дужност је изабратих учитеља све прописане предмете предавати, децу цркв појању обучавати, и при сваком богослужењу певницу држати.

Разреде ће доделити месни школ. одбор у споразуму са изабраним учитељима, а изабрати ће бити они, који су из мађарског језика оспособљени.

Рок стечају истиче 22. августа по ст. к., а тада ће се и избор одржати. Лична пријава ће се узети у обзир.

Из седнице срп. прав. школ. одбора држане у Срп. Елемиру 11. (23.) јула 1899. год.

Месни школ. одбор.

Ad Бр. К. 468./241. ex 1899. 132 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Раје Ранитовића из Добановаца, против супруге му Јеце рођ Јовановић сада непозната боравишта — позива се овим речена супруга, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овог едикта у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или место свога саданшњег пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње наведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 8. 20. јула 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 129 2—3

Код срп. правосл. црквене општине рјечке испражњено је мјесто млађега појца, за које се мјесто тражи гимназиста, који има угодан глас а зна мало и велико појање; вјешт нотама има првенство.

Награда је мјесечна овоме појцу 15 фор., а према потреби и већа. Гимназиста има овдје прилике свршити цијелу гимназију. — Рок пријавама траје до 20. августа по нов. кал.

Из одбор. сједнице срп. правосл. црквене општине рјечке, држане у Ријеци 5. (17.) јула 1899. год.

Момчиловић Н. Симић
потпредседник. перовођа.

СТЕЧАЈ. 128 2—3

Овим се на основу енарх. шк. одбора решења под Бр. III 396./373. ex 1899. у Беодри на упражњеној мушкој IV. разредној школи за учитељско место поново стечај отвара.

Плата је учитељу следећа: Из срп. прав. црквено школ. благајне годишње у готовом новцу 316 фор. а. вр.

Из месне политичке благајне годишње у готовом новцу 170 фор. коју ће суму изабрати редовно у месечним оброцима унапред примати.

Поред тога ужива 4 јутра оранице земље и $^1/_2$ јутра земље за детелину на коју ће изабрати дужан бити пореза плаћати.

Уз то слободан врло леп нов стан састојећи се из две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и вртом, и при погребу и парастосу где позван буде 1 фор. и бесплатан зимски огрев за фуруну.

Уз ову плату дужан је изабрани у свакој седници како перо водити тако и све годишње рачуне склапати, исто тако на сваком богослужењу у св. цркви десну певницу водити, као и појторну школу обдржавати.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће првенство при избору. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 4 недеље дана.

Изабрати учитељ има своје место у почетку школ. године заузети од кога дана ће и плату примати.

Ваљано иструпране молбенице ваља упутити на подписаног председника.

Из седнице месног школског одбора држане у Беодри 13. (25.) јулија 1899.

Витомир Стајић Мија Мортвански
перовођа. председник.

С. О. 4150. ex 1899. през. 127 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења трију евентуално и више места стипендијских III. разреда у закладу *Борђа пл. Сервијског* са стипендијом од 105 фор. авр.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који је здрав и сиромашнога стања, а навршио је 12-у годину.

Питомци III. разреда могу се временом, ако узмоле, промаћи у више стипенд. разреде са 157 фор. 50 н. и 210 фор. авр. и то само ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије нису уживали.

Крштеним писмом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети српском прав. нар. црк. *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3. (15.) септембра 1899* год.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црк. саб. одбора.

СТЕЧАЈ. 131 2—3

На српској вероисповедној мешовитој школи Мало-Бечкеречкој на место учитеља, овим се расписује „стечај“, с платом од 147 фор., коју учитељ месечно у напред прима — 36 кибли жита годишње, које учитељ квартално у напред прима, $3^1/_2$ ланца оранице земље, на коју учитељ државне терете сносити има. — 20 фор. у име перовођства и за састав црк. рачуна. — 3 хвата дрва и од укона где позван буде 1 фор. — Ужива удобан стан с једном собом, кујном, шпајзом, шталом и баштом (под кућиштем) засађеном облагороћеним воћем, а нешто и виновом лозом.

Изабрати је дужан све школ. уредбом прописане предмете предавати, и школ. децу црквено појењу учити и у св. храму при сваком богослужењу учествовати и за певницом појати.

Само оспособљена лица и који су из мађјанска испит положили могу компетовати.

Рок стечају до 15 августа.

Из седнице мес. црквено школ. управног одбора одржаној у М. Бечкереку 8. (20.) јуна 1899. год.

Хоритон Чонић с. р. Васа Недић с. р.
привр. уч. и перовођа. председник.

Бр. школ. одбор. 4/2з. ех 1899 138 1—2

СТЕЧАЈ.

На новоустановљеној централној а по потреби ортаљној паралелној сриправосл. вероисповедној основној мешовитој евентуално мушкој школи отвара се овим стечај за једно учитељско место у Меленцима.

Плата учитеља је: 400 фор. годишње, слободан стан у природи и по пропису и огрева у слами колико преко зиме треба.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Месни школски одбор задржава себи право по потреби да изабраног учитеља и у други који разред премести може.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (26.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

Бр 4/24. школ. одбор. ех 1899. 139 1—3

СТЕЧАЈ.

На новоустановљеној централној, а по потреби и ортаљној паралелној сриправосл. вероисповедној основној мешовитој евентуално мушкој школи отвара се овим стечај за једно учитељско место у Меленцима.

Плата учитеља је: 400 фор. годишње, слободан и по пропису стан у природи и огрева у слами колико преко зиме треба.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Месни школски одбор задржава себи право по потреби да изабраног учитеља и у други који разред премештати може.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоле за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Сп. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 31.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 1. августа 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића,* благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић*, дана 25. јула о. г. произвести протођакона Данила Пантелића за архиђакона.

Окружница

Архидијецезалне Конзисторије, којом се саопштава одлука Св. Архијерејског Синода у погледу забране сахрањивања следбеника назаренске и њихсеката у православном гробљу.

Ad Бр. К. $\frac{354}{295}$ ех 1899.

Св. Архијерејски Синод поводом тога, што се догађало, да су следбеници т. з. назаренске секте сахрањивали своје мртве у православна гробља, доставља одлуку своју од 29. марта (10. априла) о. г. бр. $\frac{\text{М 325 ех 1889.}}{\text{Син. 11 ех 1899.}}$ којом је одлучено:

Обзиром на то, што су православна гробља освећена места и са верског гледишта искључиво за православне Хришћане одређена, за целу митрополију са истога гледишта забранити, да се следбеници т. з. назаренске или које било секте сахрањују у православна српска гробља, с тим додатком, да за епархије из Угарске у ужем смислу речи а наиме: бачку, будимску, вршачку и темишварску вреде још и одређења земаљских закона и то LIII. 1868. §. 22., а нарочито и XLIII. 1895. §. 21. алинеа друга, по којима т. з. назарени чак ни да су *признати* (alismert) вероисповест, немају права, да захтевају, да буду сахрањени у православно гробље, тим мање су дужни дозволити односно трпети надлежни православни српски фактори, да се следбеници државом непризнате секте назаренске сахрањују у освећена прав. срп. гробља; а за епархије из краљевина Хрватске и Славоније а по имењу: архидијецезу, горњу-карловачку и накрачку, вреди још и наредба кр. хрв. слав. дални. земаљске владе одела за богоштовље и наставу од 3. (15.) децембра 1893. бр. 8940 и то §. 11., по којем се мртваци ових секата (т. ј. назарена, баптиста и др.) имају покопавати на оном делу дотичнога месног *општинског* гробља, који је опредељен за новорођену и прије крштења преминулу децу.

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручно свештенство знања и равнања ради известити.

Из седнице архидијецезалне конзисторије држане у Карловцима 8. (20.) јула 1899.

Георгије с. р
патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ГОВОР

ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНОГА ГОСПОДИНА ЕПИСКОПА БАЧКОГ

МИТРОФАНА ШЕВИЋА

НА ДАН УСТОЛИЧЕЊА ЊЕГОВА У НОВОМ САДУ

Пречасни клире,

Високоблагородна и благородна господо, и љубазни народе мој!

Врховни пастиреначелник, Господ наш Исус Христос, шаљући ученике своје са благом вешћу о спасењу, даде им заповед, да улазећи у град или дом пре свега говоре: **мирх градѣ** или **домѣ семѣ**. По тој заповеди и ја недостојни пређемник велике апостолске службе, ступајући данас на управу поверене ми пастве Богом храниме епархије бачке, поздрављам вас, верна духовна чеда своја, *миром од Господа*. **Миръ вамъ**, ваљубљени у Господу, мир граду вашему а од сада и Нашему: мир свима градовима и селима области Наше; мир свој пастви Богом храниме миле Нам епархије бачке.

Ступајући данас као архијерej на земљиште миле своје постојбине и улазећи у главни град епархије Наше, драгог ми вазда Новога Сада, и улазећи у свети храм овај ђурђевски клањам се у дому овом Божјем са страхом и трепетом и топло благодарим и у овом свечаном тренутку неизљедимом Промислу Свемогућега и великога Бога, који ме по преведикој и дивној милости Својој, а изборoм светога архијерејскога Синода овопределне српске цркве митрополије карловачке и превишњим одобрењем Његова Царског и Апостолског Краљевског Величанства Франца Јосифа I., позва и постави на ову свету и високу службу архипастирства у цркви Својој светој, да, у поданичкој верности витешком Краљу нашем, послужим знањем и умењем својим српској православној цркви нашој, милом народу моме српском и драгој нам свима домовини и држави угарској!

Благодарим од све душе и из свега срца на превеликој и дивној милости Божјој, на мојој недостојности паливеној, што је Свевишњи допустио, да као архијерej ступим баш на престо епископа бачких у мили мој Нови Сад, где сам очима прегледао и угледао светлост сунчеву, где сам у скромном кругу дома свога наужио се на топлим грудима родитељским праве љубави, где сам одрастао и младост своју у кругу вашем мило провео, што ми је у пријатној успомени у срцу моме и до данас усађено остаде, и где сам научио штовати и љубити веру своју православну, род свој српски и домовину своју, — да ступим као архијерej на праг овог светођурђевскога храма, од сада нашега заједничкога дома молитвенога, где сам се духовно родио за живот хришћански, где сам напојен млеком науке Христове, где је душа моја од ране младости своје радо боравила и топле молитве своје приносила Престолу небескому за спас душе своје, за спас душа присних својих, где је одавала песмама и молитвама хвалу и величање Творцу Свевишњему, а где ћу пак одсада као ваш архипастир од све душе и из свег срца и свим умом својим приносити бескрвну жртву на светом престолу светог храма овог и топле молитве Свевишњему и за здравље и за спасење премилостивога и љубленога Краља нашег, за Поглаварство свете православне цркве наше, за сва духовна чеда цркве православне, за свете храмове и градове Богом храниме епархије бачке и за сав благочастиви Христианством просветљени род људски.

Неочекивано за мене самога, непочекивано и за вас, Господу Богу угодно је било, оденути моју недостојност службом архипастирства и поглаварства епархије бачке, и ја се пред вама, љубазни

моји, јављам данас са жезлом — символом службе те. Дођох дакле к вама, љубазни верни моји, у овој светој и високој служби архипастирској и у апостолском посланству, не постранце, нити из потаје, и не да ми служите, већ да ја вама као добри и благи архипастир послужим, по речима Спасителевим: ко хоће да је међу вама први, нека буде свима слуга.

Молићу се Богу приносећи бескрвну жртву за спасење свију вас, упућујући вас чистим срцем архијерејским у Богу угодном животу хришћанском и руководећи вас мудрим речима правога архипастира путем законâ, правилâ и одредаба свете православне васељенске цркве, путем законâ и наредаба наших овопределних српских автономних власти, све вазда непоколебиво придржавајући се државнога устава, памтећи речи св. Писма: *да су сви закони Божји преда мном и заповести Његових да не уклањам од себе* (Псал. 17, 23).

Долазим у средину вашу, љубазни моји, као свој к својима. И ви ме као такова одушевљено у загрљај свој примате. Миљем испуњава душу моју ово одушевљење ваше, оно ме крепи, јача и снажи надом и у успешно деловање у винограду Господњем међу вама, гледајући вас овако једнодушне. На молимо се Свевишњему *славећи* вазда и свагда *име Божје у песми и величајући га у хвали* (Псал. 68. 31), да рад наш благословом с висине престола Свога небескога благослови и трајно благосиља на срећу и задовољство миле пастве моје, на напредак и снажење свете православне вере у народу моме, на корист миле нам свима домовине наше.

Живот мој биће и од сада отворена књига разумљива за свакога, па нека је и чита сваки с разумом. Који је са што више разума читао буде, држим да ћемо и у љубави, у тој једној од највиших врлина с неба на земљу пресађеној, све јаче напредовати и међусобним се поверењем утврђивати и спајати у моћну чињеницу. *Љубав ваша биће ми као дажд на покошену липаду, као капље које оросавају земљу* (Псал. 71, 6); љубав пак моја лебдиће увек над вама, а жеље и тежње моје биће свагда управљене к срећи вашој и овога и онога света.

Молим, очекујем и надам се, да ћете се овом добром вољом с којом у средину вашу долазим, хтети и знати искрено користовати.

А сада вас позивам свеколике, да се са мном заједно у знак дубоке захвалности и непоколебиве поданичке верности топло молимо Богу за земље Господара, Његова Царског и Апостолског Краљевског Величанства Франца Јосифа I., да десница Божја штити, храни и укрепи премилостивога Краља нашега Франца Јосифа I и сав прејасни владалачки Дом, да може владати над нама у миру и тишини на много још лета, те да усликнемо: живело Његово Царско и Апостолско Краљевско Величанство Франц Јосиф I. Живео! Живео! Живео!

Пречасни патријарашки архиђаконе, повереније наше врховне поглавице црквене, примите моју захвалност на извршеном посланству Вашем и будите верни тумач пред узвишеном поглавицом цркве и народа српског онога великога одушевљења народнога епархије бачке манифестираног у овом и оваком данас свечаном дочеку и поздраву поглавице епархије бачке, којега сте Ви сведок, те у знак тога, што је изборном смерности моје за епископа новосадско-бачкога свети архијерејски Синод митрополије карловачке погодио жељу народа тога, смерност моја заједно са народом епархије бачке у синовној оданости одаје и у овом свечаном тренутку духовне радости наше топлу захвалност своју врховној поглавици овопределне православне цркве српске преузвишеном Господину Патријарху српском, Архиепископу карловачком и Митрополиту нашем, Његовој Светости Георгију Бранковићу и преосвећеним члановима св. архијерејскога Синода митрополије карловачке са усликом: Живео и Живели!

Коначно топло благодарим пречасноме свештенству обојега реда овде сакупљеном, и мојима Новога Сада и свима целе епархије бачке благочастивим вернима,

избраницима појединих српских црквених општина епархије Наше, па по се пак пречасној епархијској конзисторији бачкој и српској православној црквено-школској општини новосадској и свима високим властима као и свему штованом грађанству кр. слоб. града Новог Сада, а тако исто и свима присутнима без разлике вероисповести и народности: пречасној, високоблагородној, благородној господи и побожноме народу, који учествује у овој духовној радости и весељу нашем, од свега срца хвала на срдачном њихову дочеку и поздраву.

А сада пак, *чуј, народ мој, науке* цркве своје свете православне, *пригни* од сада *ухо своје речима уста мојих* (Псал. 77, 1), која ће од сада наук тај теби народе мој назвештавати, и пошто **всякое даяніе благо и всякъ даръ совершенъ свыше есть сходяй w Отца свѣтѡвъ**, то молим, да се и пастири и паства моле, да не буде бесплодна служба моја у повереној ми од Бога епархији бачкој; те *нека буде добра воља Господа нашега с нама и дела руку наших нека нам дотврди* (Псал. 89, 17).

Благословеніе Господне на васъ, тогw благодатію и человѣколюбіемъ да буде са свима вама **Аминь**.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Икић.

Іерархъ — је то исто што и **Архіерей** — старешина свештенички. Разлика ове две речи састоји се у различном поретку грчких гласова, из којих су оне састављене. (в. **Архіерей**).

Іерархія — је грчка реч, састављена из речи *ἱερός свети, свештени* и *ἀρχή* — *началство, старешинство*. Према томе јерархија значи *свештено началство, свештено старешинство*. Сходно етимолошком значењу ове речи, под именом јерархије разуме се такова установа у цркви Христовој, посредством које се старешине и потчињени, наставници и ученици, пастири и стадо сједињавају у један свештени савез, којему је циљ непрестано напредовање у духовном животу и духовном деловању. Почињући дакле од највиших првосветитеља у цркви, па до последњег верног — сви су они чланови јерархије, али тако да су први старешине, управљачи, а последњи — управљани елеменат; а узајамни односаји њихови и других сачињава ту систему црквене управе, која се изражава речју — **Іерархія**, *свештеноначалство*. По речима св. Дионисија Ареопагита „Чин јерархије захтева, да се једни очишћавају, а други да их очишћавају; да се једни просвећују, а други да их просвећују; једни да се усавршавају, а други да их усавршавају, а свиколици — по силама својим — подражавајући Богу“. (О небеск. јерархији гл. 3. § 2.) Невидљива глава цркве Господ наш Исус Христос, непрестано ју озарава и освећује Духом Светим. Дарови Духа Светога излевају се најобилније на сабор Архијереја и они их примају пре и у већем изобиљу од осталих чланова цркве, да би се тако преко њих излили и на целу цркву. Због тога се архијереји и називају Јерарсима, јер су они први и највиши чланови Јерархије, и сабор њихов сачињава особени, највиши и први степен црквене Јерархије. Архијереји непосредно саопштавају изобиље духовних дарова јерејима, који потоме сачињавају други степен Јерархије, који је подложан првоме. Трећи, најнижи степен црквене Јерархије сачињавају Ђакони. Јерархија хришћанске цркве може се сматрати за продужење небеске Јерархије; јер по учењу Дионисија Ареопагита, Ангели небески, исто тако сачињавају Јерархију, у којој се највиши чинови, који су уједно и у највећој близини Богу, сматрају за просветитеље и руководитеље нижих чинова. На тај начин сви ангелски ликови у јерархиском погледу сачињавају три чина. У првоме, који је најближи Богу налазе се *Серафими, Херувими, Престоли*; по речима Дионисија Ареопагита они су: „прва суштаства, која долазе иза Божанства и запремају места, као у предсобљу његову — њима је дозвољено — колико је могуће — да гледају Бога, и они од Њега самога сазнају премудре уроке Његових Божанствених дела!“ (гл. 7, § 2). Други чин небеске Јерархије сачињавају: *Господства, силе и власти*. Овај средњи чин небеских умова, очишћава се, просвећује се и усавршава се посредством Божанских озарења, која му се саопштавају преко првога чина. Трећи

чин небеске Јерархије сачињавају: *Началства*, *Архангели* и *Анђели*, који добијају духовна озарења преко прва два чина. Према томе највишма Јерархија (т. ј. Серафини, Херувими, Престоли) свештеноначалствују над другом; а друга, коју опет сачињавају Господства, силе и власти, руководи трећу јерархију — началства, Архангеле и Анђеле, — која опет свештеноначалствује над људским јерархијама. (О небеси. Јерарх. гл. 9 § 2.) Због тога Он у светоме писму, Анђелима поверава свештеноначалство над нама, када се Михаил назива кнезом Јудејскога народа (Данил гл. 10.) као и други анђели, кнезовима других народа, јер **егда раздѣлѧше Вышнїй Ѧзыкы, ꙗкw разсѣкa сыны Ѧдамовы, постaви прѣдѣлы ꙗзыкwмъ по числ҃у Ѧггелъ Бжіихъ** (Втор. 32. 8).

Ієрей — долази од грчке речи ἱερεύς и значи *свештеник*. Овако се називају они служитељи цркве Христове, који рукоположењем архијерејским добијају власт да свештенодејствују т. ј. да свршују свете тајне и сва богослужења, која је примила света црква; као — да уче људе истинама вере и побожноме животу, да их руководе Богу и вечном спасењу. У општирном смислу под именом свештеника могу се разумети сви свештенослужитељи цркве Христове и виши т. ј. архијереји и нижи т. ј. прости јереји. Тако нпр. и св. Григорије Богослов, Архијереј, назива себе у једној својој песми свештеником (молитва у болести 2. 7. 5.) Но у најужем смислу, да се не би мешали појмови, под именом свештеника или јереја има се разумети други степен свештенослужитеља цркве, који зависи од архијерејског чина, који свештеноначалствује. Свештеник се још назива „Пресвитером“ т. ј. старијим (од грчког πρέσβυς, πρεσβύτερος, стари најстарији). Овај назив у колико се односи на телесни узраст свештеника, по коме свештеник не може бити испод 30 године живота (2. Анђел. прав.), исто се тако односи и на успевање његово у животу и искуству духовном, јер се у овом погледу захтева од свештеника не само да нема много порока, већ напротив да има што више врлина. (I. Тим. 3, 1—7.) Називи **протоїерей**, **протопрезвитеръ** значе — *први свештеник*. Ови се називи дају из почасти старијим свештеницима у граду или у каквом другом скупу свештеничком. С овим почасним називима је често у свези и нека власт над осталим свештеницима; н. пр. да назе на њиховo понашање, да изричу првостепени суд над њиховим поступцима и т. д. Но у самој ствари **протоїерей и протопрезвитеръ** имају ту исту благодат свештенства, као и сваки други пресвитер. У нашој овопредеоној цркви ушло је у обичај, да се назив протојереја даје из почасти и ради одликовања заслужним свештеницима, а назив протопресвитера усвојен је окружним надзирательима свештеничким, те према томе протопресвитери имају у администрацији црквеној неку вишу власт од осталих свештеника.

Јереји имају право облачити се у следеће црквене одеће: подрижник (стихар — који се стављa *под ризу*), епитрахиљ, појас, наруквице, фелон. Осим тога одликују се свештеници добијањем благослова на ношење надбедреника при служби. У другим автокефалним црквама, дају се још и друга одличја као: скуфја (једна врста покривала главе), камилавка, напрсни крст, митра.*

Іеродіаконъ. Ова је реч сложена из две грчке: ἱερὸς — *свештени* и διάκονος — *служитељ*, те према том **іеродіаконъ** значи *свештени служитељ*, или као што се овај назив употребљава у службенику — **священнодіаконъ**. По буквалном смислу ове речи назив **іеродіакона** припада свима ђаконима у опште; јер су они сви *свештени служитељи*. Али се обично овако називају ђакони монашкога чина, као за разлику од ђакона белога свештенства.

Іеромонахъ. Ова је реч сложена из две грчке: ἱερεύς — *свештеник* и μοναχὸς — *монах* т. ј. *отшелник, пустињак, самац*, — *који проводи усамљенички живот*; те према том **іеромонахъ** значи — *свештеник монашкога чина*.

Іорданъ. Ова је реч сложена из две јеврејске: jor — *река, поток, струја* и dan — (именица која означава скуп воде у подножју Ливана, где извире Јордан). Овај назив реке Јердана познат нам је из историје праоца Авраама. (Бит. 14, 14). Према томе је Jordan — *извор Дана*. Ова свештена река протиче кроз Палестину и позната нам је по великим догађајима, који су се на њој догодили и о којима би излишно било овде говорити. — Држимо да не ће излишно бити напоменути,

* Код нас се одликују свештеници још: правом појасом и правом поставом торње хаљине.

да у Русији називају Јорданом, оно место на реци, језеру, студенцу, на којем се обавља освећење воде на дан крштења Господња, за спомен тога важнога догађаја из живота Спаситељева; као и у друге дане у које црквени устав прописује, да се има обављати водосвећење ван храма.

Одговор на питање из црквене иконографије.

Има ли крунисање Богородице места на икони св. Тројице и је ли тако икона православна?

Ово питање родило се у мисли једног свештеника дијецезе накрачке а поводом одредбе врло корисне и потребне окружнице пречасне епархијске конзисторије у Пакрацу од 21. априла (3. маја) о. г. број 1101./К. 123 „По кућама православног српског народа нашега — примећује конзисторија — виђају се често иконе типа и садржаја неправославног. Нећемо испитивати што је томе узрок и што цел и последица него само налажемо целом овоподручном свештенству, да приликом на иконе по кућама парохијана својих и да их поучи како има да изгледа православна икона, и такове иконе да купују односно да замењују са онима које нису у свему православне" Нужна је, дакле, бодра и спремна стража, на је, према томе, и питање брата нашег врло умесно.

Пре него што одговоримо на само питање разгледаћемо и друге неке ствари, које нам ваља имати на уму свагда, када хоћемо да критички посматрамо или оцењујемо било на коју икону.

Наша православна црква верна је чуварица „учења и предања", па као така има она и у иконографији своје стално мерило. Други никејски сабор нормирао је једном за свагда: *„да сликарево није измишљати иконе, но изводити их по закону, по предању цркве, које су списали св. оци"*.[1]) Ово је правило све до XIII. века вредило једнако у источној и западној цркви. Римско-византијски стил познат је како у архитектури тако и живопису. Од XIII. века опажамо на западу све више засебан стил, својствен религији и животу Латина, пун сопствене воље и фантазије. Тај одлетити правац, сдружен са религиозним учењем запада, огледа се у принципу римске цркве. Епоха либерализма отпочела је и продужила живот свој, а старо утврђено предање и правило буде прегажено као споредно и обсолетно.

Овако је било на западу, док је исток чувао тако звани „догматички" византијски стил и држао се науке правобитне Христове цркве. Иконографија истока бијаше, дакле, израз чисте и непомућене науке и предања црквеног. Она је вернија и правилнија од оне на западу, е се придржавала опомене св. писма *„широка врата и широк пут воде у пропаст, а уска врата и тесан пут воде у живот"*.[2]) Па опет и на та уска врата увлачи се од неког времена у иконографију наше цркве доста туђинштине, која не одговара учењу њеном и нема основа у древној хришћанској традицији и символици, ма да таке иконе понек формом одговарају захтевима модерне уметности. Главни је узрок тој појави, како мисле наши стручњаци, *„непризнавање духовне садржине, мисли и осећаја у радовима старих зографа, јер из те садржине могу се црпети мисли и побуде за данашњи иконопис, само им треба дати савршенији облика"*.[3]) Копирање Рубенсових, Овербекових, Фирихових, Шнорових, Шраудолфових и других римокатоличких слика, донело нам је у где коју нашу цркву, а још више у дом српски туђе и неправославне иконе.

Икона св. Тројице, у духу православном, треба да изражава догматично учење наше цркве: *„откривење изображава Бога, који је један по суштаству, у три лица, учећи, да је тај једини Бог: Бог Отац, Бог Син, и Бог Дух свети"*.[4]) Држећи се тачно оне науке стари су сликари икона св. Тројице сликали са три лица на једној глави, и та је слика — приказа неприродна — најбоље изражавала натприродно сједињење божанских лица. Има и других древнијих археолошких споменика, којима се на сличан начин хтело истаћи јединство Божје и тројичност лица. На *саркофагу нађеном у катакомби св. Луције*[5]) из

[1]) Матеј 7, 13, 14.

[2]) М. Валтровић, Православље у данашњем живопису у Србији. Књ. II.

[3]) Догматично богословље, стр. 79. § 47.

[4]) Arinchi, Roma subterranea novissima etc. Romæ 1651.; Rad jugoslovenske akademije znanosti i umetnosti Knjiga LX. стр. 205.

[1]) Михајло Валтровић, професор: Православност у данашњем црк. живопису у Србији, стр. 47.; Архимандрита Гавријла: Руководство по литургикѣ, стр. 364.

V. века види се слика како браћа Каин и Авел Богу жртву приносе. Бог Отац приказан је у слици озбиљног, брадатог и врло достојанственог старца. Иза њега су с обоје стране смештене две особе тако, да им се само главе виде и да изгледа као да су све три особе спојене. Једно је Бог Син, а друго Бог Дух свети. Но није погрешно ако се на икони св. Тројице сликају и разни облици, у којима се Бог, један по суштаству а тројичан по лицу, јављао људима у старом и новом завету. Трагови таке форме могу се наћи већ код најстаријих сачуваних споменика. *Латерански саркофаг* из IV. века показује моменат из генезе. Бог ствара човека. Прво лице седи на престолу и благосиља руком, друго ствара Еву а треће посматра дело.[6]) Познато место у првој књизи Мојсијевој[7]) заједно је изазвало у сликарству и мотив доследан облику у коме се Бог јавно Авраму. Већ у VI. веку на *мозаику цркве св. Виталија* изражена је појава та на слици. Под гранатим дрветом стоји намештена трпеза а за њом седе три путника. На глави им златни колути. С леве стране прилази Аврам држећи тањир у рукама у намери да подвори госте, а остраг мало даље стоји Сара и држи десну руку на усницама.[8]) То је у иконографији тако звана „старозаветна св. Тројица“. Но и друга виђења светих и праведних људи и Богу сродствени догађаји из живота Христа Спасителя на земљи створиле икону св. Тројице, која одговара томе виђењу и тим догађајима. Ту смо, ето, нашли основа информација догматике наше цркве: . . . „у новозаветној цркви слика се на св. иконама не сам Бог по суштаству својем, већ се сликају разни облици, у којима се он благоволио јављати људима у старом и новом завету. Тако Бог Отац слика се у облику старца, као **ветхій деньми**, као што се он јавио пророку Данилу (Дан. 7. 9. 13. 22.); Син Божји, који се напотпо од Духа светога и Марије Деве, и за тим који је поступно растао, док не достиже **къ мѣжа совершенна** (Еф. 4, 13.) слика се у узрасту детињем, дечачком, младићком, и у мушкој доби; Дух свети, који је сишао на Спаситеља по крштењу Његову **тѣлеснымъ образомъ, яко голубь** (Лука 3, 22.) слика се у облику голуба“.[9])

То је, дакле, наша „обична“ икона св. Тројице, којој не може бити приговора са стране догматичне садржине и уметничког приказивања. Али поред ове иконе има код нас још и других икона *св. Тројице са крунисањем Богородице*. Колико вреде таке иконе у православном свету ове ће показати речи признатог нашег археолога, професора *Михајла Валтровића*: „Врхунац неразложности у раду као да је постигнут у слици, коју наши сликари крсте именом св. Тројице, а која у ствари ништа друго није до крунисање Богородице на небу, како се иста слика и зове на западу. Бог Отац и Бог Син седе и држе заједнички, први десном руком, а други левом, круну једну над главом Богородице која са прекрштеним рукама клечи на облацима. По средини из међу Бога Оца и Бога Сина, лебди у виду голуба Бог св. Дух. Као што се види, св. Тројица заиста је ту представљена, али наште је св. Марија ту, кад именом иконе није обухваћена? Света Тојица на овакој слици, по схватању католичком, није главна представа, но је само извршилац једног чина из приче о животу Богородице — извршилац је њеног крунисања — које је западном сликару била главна ствар на слици. . . На главним западним вратима у црквама из средњег века на западу, обично је уз успење Богородице изрезано у камену и њено крунисање. Исто га тако веома често има на разним олтарима у католичких црквама. У новије време пак, та се представа врло радо сликала у израз познатог, великог религиозног одушевљења за Богоматер. Она је као и остале, које садрже лик св. Деве, израз католичког осећаја са израчунатом намером, да послужи на одржање верског заноса у католичком свету. Тако звана „Св. Тројица“ дакле у нашим црквама, једно није оно, зашто је наши сликари издају, но је крунисање Богородице, а друго, није у нашој цркви, као таква слика оправдана“.[10])

[6]) Manzoni, Tav di storia eccl. sec IV. nota 28; Didron, Anal. T. XXIV. pag. 266.; Rossi, bulletino della archaeol. christ. Seria I., tom III. a. 1868. p. 69.; Н. Покровскій, Очерки памятниковъ прав. иконографіи и искусства. Вып. I. стр. 84.—85.

[7]) 18, 1.—3.

[8]) Н. Покровскій: Очер. пам. прав. икон. и искусс. Вып. II. стр. 130.

[9]) Макарије: Прав. догмат. богословіе. Томъ I. стр. 96. цит. 224.

[10]) Православиност у данашњем црк. живопису у Србији, стр. 57.—58.

И одиста сликар крунисања Богородице на икони св. Тројице нашао је мотив у неправославном учењу односно догмата искупљења. Римска црква учи: „Блажена Дева Марија састављала је изнимку од свега човечанског рода, пошто није била зачета у прворођном греху. Она је суделовала нашем искупљењу... Она је *допуна св. Тројице.*“[11]) „Она се као мати Божја назива *четвртим лицем св. Тројице*... и њу је св. Тројица поставила више свију створења, начинивши ју драгом кћери Оца, мајком Сина и супругом Духа светога... и тиме је св. Дева узвишена до неког „равенства“ с Оцем, до извесног „превасходства“ над Сином и до извесне „блискости“ Духу светом“.[12])

И сада кад то знамо јасан је и овај одговор на стављено питање: *крунисање Богородице нема места на икони св. Тројице и така икона није православна.*

У Бршљаници, на дан св. апостола Петра и Павла 1899,

Светозар Грубач
парох.

[11]) Владимира Гете: Учење катол. прав. цркве и т. д. Превод Милоша Парепте, стр. 47.

[12]) Александра Лебедева: Разности црквеј косточној и западној их учений о прест. Дѣвѣ Маріи Богородицѣ, стр. 268. 269. и 270.

Устоличење Епископа Бачкога
МИТРОФАНА ШЕВИЋА.

У прошлу недељу, 25. јула о. г., испраћен благословом Његове Светости, преузвишеногa господина патријарха српскога *Георгија*, пошао је високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан* из патријаршикога двора пут своје дијецезе у Нови Сад.

Полазак је био тачно у 4 сата после подне, праћен звоњењем на свима Карловачким црквама и пуцањем прангија. Високопреосвештени епископ седео је са изаслаником Његове Светости прич. г. архијаконом *Данилом Пантелићем* у четверопрежним велекрасним дворским гала кочијама. Пред овима пошла су такођер дворска кочија, на којима је седео градоначеник Карловачки г. *Светозар А. Јанковић* и градски сенатор г. *Лазар Обреновић*, а за њима дуги низ красних кочија са осталом пратњом.

На граници атара Карловачкога, на Варадинској чесми, дочекано је Његово Високопреосвештенство од многобројнога одушевљенога изасланства српске православне црквене општине Новосадске. Кад је високопреосвештени сишао са кочија и појавио се пред изасланицима Новосадске општине, дочекало га је френитичко клицање: Живео. Кад се је оно стишало, поздравио Га је градоначеник Карловачки топлим и смишљеним опроштајним говором, на којем се високопреосвештени веома љубазно захвалио. А за тим је одмах у име Новосадске општине високопреосвештенога епископа поздравио председник њезин г. Пера Попадић, поздравом, којега ми не могосмо чути ни разабрати. Г. Попадић, може бити добар човек, може бити реван старатељ око црквено-општинских интереса, може бити кадгод и председник радикалског клуба, као и пок. Стеван Јефтић, али би црквена општина Новосадска у интересу свога угледа требала, бар у сличним приликама, кад ју вала достојно репрезентовати, другога човека наћи, да у име њезино *говори*, њезине осећаје и жеље тумачи. Овако на муке стављa своја председника, а себе излаже разноврсним примедбама, основаним приговорима и оправданим судама. Ко је био присутан поздраву г. Попадића признаће, да смо врло мало казали.

Високопреосвештени епископ, прочитавши са лица изасланика Новосадске општине и разабравши из њихових узклика и појединих речи њихова говорника одушевљење и љубав којом га дочекују, захвалио се веома срдачно на њихову дочеку, и поздравио се са неколицином изасланика, који су приступали светој десници новога им Архипастира.

Кад се је високопреосвештени кренуо даљ пут Новога Сада поворка кочија била је непрегледна, а пред овима многобројна бандерија.

На прелазу кроз Петроварадински Мајур и сам Петроварадин звонила су звона на свима римокатоличким црквама, а у Петроварадину дочекао је високопреосвештенога епископа грађеноначеник г. Малин, са укупним тамошњим римокатоличким свештенством и угледним грађанством, те у име свију њезина веома љубазно поздравио Његово Високопреосвештенство, на којем се поздраву високопреосвештени тако исто љубазно захвалио.

На улазу у Дунавску улицу у Новоме Саду, пред укусним и великим славолуком са са натписом: „Добро нам дошао Владико“,

дочекано је Његово Високопреосвештенство од 60 свештеника епархије Бачке у одјејанију, на челу им впреч. г. архимандрит и бивши патријарашки мандатар *Анатолије Јанковић*; од градскога магистрата, на челу му градоначеоник г. *Стеван Поповић-Пеција*; од надсолгабировата, многобројних депутација из епархије и грађанства Новосадскога. Градоначеоник г. *Поповић* поздравио је Његово Високопреосвештенство у име слободне кр. вароши Новога Сада врло лепим и бираним речима, топло и срдачно изреченима, на које поздрав је Његово Високопреосвештенство врло срдачном и топлом захвалницом одговорити благоизволео.

Примив на руку архимандрита впреч. г. *Анатолија* часни крст, и заодевнут архијерејским плаштом ступио је високопреосвештени господин под „небо“, што су га носила четири угледна Новосадска Србина грађана.

Импозантан ред свештеника у одјејанију пред „небом“, са високопреосвештеним епископом под „небом“ кренуо се кроз Дунавску улицу саборној цркви, праћен звоњењем звона по свима црквама Новосадским, пуцањем прангија и непрестаним клицањем: Живео.

Са прозора, који су пуни били гледаоца и саучесника у овоме слављу епархије Бачке и Новога Сада нарочито, непрестано је обасипан високопреосвештени епископ цвећем, тако, да је цео пут, којим је Његово Високопреосвештенство прошао, посут био тим цвећем.

Ушав у саборну цркву високопреосвештени се помолио у св. олтару Богу, целивајући часну трапезу и св. Јеванђеље, а онда изишав из св. олтара стао пред архијерејским столом, а впреч. г. архимандрит *Анатолије Јанковић* одслужио је мало молебствије.

После свршеног молебнога чина, изасланик Његове Светости преузвишеног господина патријарха српскога *Георгија Бранковића*, пред. г. архиђакон *Данило Пантелић* прочитао је са амвона грамату Његове Светости, којом се високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* поставља у своје епископско звање.

Читање грамате при помену имена Његове Светости патријарха *Георгија* и при помену имена високопреосвештенога епископа *Митрофана*, праћено је било френетичким клицањем: Живео!

По прочитаној високој грамати увео је изасланик Његове Светости патријарха *Георгија*, и впреч. г. архимандрит *Анатолије*, високопреосвештенога новога епископа Бачкога *Митрофана Шевића* у архијерејски сто, у којем га је поново поздравио присутан народ громовитим Живео!

За тим је впреч. г. архимандрит *Анатолије* поздравио са амвона Његово Високопреосвештенство овим смишљеним и веома красним, а говоричком вештином изреченим говором.

Свети владико!

По промислу Божјем, светој вољи архијерејскога Синода овопределне православне свете цркве наше, и по милости Његова Царскога и Апостолско Краљевскога Величанства, нашега премилостивога Краља и Господара Франје Јосифа I., дошао си данас, свети владико, да примиш управу епархије бачке, и да будеш отац, први пастир и духовна поглавница цркви и народу епархије бачке, дошао си у родно место Своје, међу старе знанце и пријатеље Своје.

Са светога места овога, у име целога клира и верних богоспасајеме епархије бачке поздрављам Те на том првом кораку Твоме и нашем. „Добро нам дошао!“

Добро дошао цркви нам светој, којој је нуждан добар врховни пастир, који ће и душу своју положити за овце Своје.

Добро нам дошао милом народу нашем, коме је нуждан искрен пријатељ, архијерej и учитељ!

Добро дошао свештенству Твоме, најјачем ослонцу високог Ти достојанства, коме је нуждан строг, али праведан судија, искрен и одан пријатељ и старешина!

Добро дошао управи цркве и школе наше, којој је нуждан ваљан чувар и строг извршилац установа њених!

Свет је и велик позив Твој, а велика су и права Твоја, сачувана достојанству Твоме од постанка цркве до дана данашњега. Чувај их, штити и брани, јер су Ти од самога Бога предана, и јер за њих одговараш невидљивој глави цркве наше Господу Богу своме и нашем. — Велике су и тешке дужности Твоје, али је и Божја помоћ велика онима, који се уздају у Њега и живе по св. вољи Него-

вој, јер у Бога **всѣ возможна сѣтъ**! Сви ћемо се ми с Тобом заједно молити Богу Свевишњему, да Ти даде снаге, да разбудиш успавано верско осећање у добу данашњем, да одбраниш цркву од спољашњих јој и унутарњих непријатеља, да повратиш и изведеш на пут истине заблуделе, да саставиш растављено, збратиш разбраћено, да упутиш сваког послу своме, да ублажиш разбуктале страсти, што сметају сваком добром раду, да постанеш центар духовног живота нашег и извор љубави и правде, па да тако уздигнеш углед цркви својој, себи и народу своме и стечеш заслуге и овога и онога света.

У том послу Твоме уздај се у Бога, ослони се на одано Ти свештенство и праве пријатеље цркве и народа нашег, буди при том мудар, милостив и дуготрпељив, па ће и рад Твој благословен бити и донети жељена плода и успеха. —

Благослови нас владико свети, а Бог ће Свемогући, на искрену молитву свију нас дати, да нас још дуго частан благосиљаш у славу цркве и напретка народног! Живео!

Овај веома леп говор архимандрита *Јанковића* праћен је често бурним клицањем и одобравањем, а на свршетку је то клицање достигло врхунац.

Његово Високопреосвештенство благоизволело је после овога држати свој велекрасни говор, пун дубоких и племенитих осећаја, узвишених архипастирских мисли и тежња, који је говор прекидан и праћен био веома често са бурним одобравањем и клицањем: Живео, а који доносимо напред засебно штампан.

Тим је сам акт устоличења новога епископа Бачког, високопреосвештеног господина *Митрофана Шевића* био извршен. После овога акта пошао је високопреосвештени епископ из саборне цркве, у пратњи свештенства и народа, у епископски двор, праћен одушевљењем и радошћу народа и свију присутних.

Пред улазком у двор, епископску резиденцију, дочекала су Његово Високопреосвештенство епитропи Бачке епархије г.г. *Стеван Поповић-Пеција* и *др. Илија Вучетић*, и принели су Му *хлеб* и *со*, а топлим поздравом Га поздравио *др. Вучетић*, на који се високопреосвештени веома срдачно и љубазно захвалити благоизволео.

Затим су Његову Високопреосвештенству приступале депутације и поклоништва, редом у програму утврђеном.

У 8 сати у вече отпочела је свечана бакљада, о којој смо у прошлом броју јавили, а коју је приредило српско Новосадско грађанство.

Бакљада је била импозантна и изведена врло лепо, уз красно певање певачког друштва трговачке и занатлијске омладине, а у којем се истицало нарочито певање „Владичанске химне“, после које је професор Новосадске наше гимназије г. *Јован Грчић* у име Новосадскога српскога грађанства поздравио новоустоличенога епископа овим леним говором.

Високопреосвећени владико!

Високо поштована и опште љубљена црквена поглавицо наша!

Дође нам ево једва једаред! Испуни се врућа жеља свега Новога Сада те Те видесмо ево улести као домаћина господара у дворе епископа бачких. Од онога радоснога часа, кад се по овом граду разнео мили глас, да нам је свети Архијерејски Синод Тебе наменио, да нам будеш духовни отац и старатељ, знаћамо до душе, да си наш па опет једва чекасмо, да Те видимо у нашој средини. Па чекасмо, да нам Те за нашег духовног оца и старатеља потврди и Његово Величанство, наш, премилостиви Владар, сачекасмо те би и посвећен и ево Те сада међу нама! А како Те дочекасмо?! Како уђе овај град у којем првом зачу и протена слатку српску реч?! Како уђе у овај град, у којем научи више свега љубити и поштовати свевишњега Бога по науци свете вере православне?! Како уђе у овај град, у којем поче млађаним умом и срцем просвећивати себе, да спреман послужиш свом роду па да му некад будеш оно што му ево заиста и поста: један од највиђенијих му синова?! Како уђе у овај град, у којем Те зна и старо и младо, у којем Те са прекрасних Ти подобности и врлина цени и поштује свако, у којем се о Теби не чује друга реч до ли реч хвале и величања?! Да уме зборити цвеће, које посу-

ше нежне руке Теби у сусрет да по њему, по симболу весеља, среће и задовољства докорачаш до нове Ти резиденције, оно би ти причало јасно, што нам ево сузе радоснице у очима, што нам ево одушевљени клици са усана као да не могу довољно разговетно да искажу. Силна је то вера, голема је то љубав, неисказана је то нада која нам рече, да Те дочекамо овако, раширеним рукама, усхићени, да Те дочекамо овако, како човек дочекује само оне, који су му срцу мили и драги, који су му, што по реч прирасли за срце. А та наша силна вера у Тебе, та наша голема љубав према Теби, та наша неисказана нада с Тобом, то је само смерно уздарје за даре, које нам Ти доносиш у обиљу. Немој мислити, Високопреосвећени Владико, да ми не знамо за Твоју савесним радом стечену огромну спрему, за Твоју превелику оданост к светом и узвишеном позиву Твом, за Твоју примерну благост, посестрену са потребном чврстом вољом и енергијом, за Твоју неумитну справедљивост, за Твоју оштру уредност! Та за све то има сувише речитих података и доказа у аналима задарскога семеништа, којем си Ти годинама стојао на челу и у којем се Твоје име спомиње само с поштовањем; све то и сувише несумњиво потврђује Твој рад са катедре у богословији у Сремским Карловцима; о свему би тому и сувише живо умели причати сви, које си Ти руководио у хоповској монашкој школи; свега се тога и сувише радо сећају они, којима си био старешина у светој обитељи крушедолској.

Па све то донесе ето сад нама! Благо нама с Тобом!

Епархија бачка доби у Теби мудра, праведна, неустрашима управника; српска велика гимназија новосаска, која и Тебе овако дична дарова Србству, доби у Теби вољна и искрена бранича; свештенство и наставништво доби у Теби моћна заштитника и озбиљна судију. А прекаљени Твој смисао за све што је лепо и племенито; непоколебива Твоја воља, да народну просвету са своје стране потпомогнеш и унапредиш гдегод само можеш; неисцрпна доброта Твога мекога и милостивога срца — све нам то јемчи, да ћеш бити утецајан пријатељ свима институцијама, којима је смер благостање и напредак нашега народа; све нам то јемчи да потиштени и бедни не ће заман потражити у Тебе утехе, савета, помоћи.

На како онда да нам није добро дошао?! Како да не кличемо у вељој радости, што Те је неиспитани промисао Онога, који ведри и облачи, даровао баш нама?! Како да не будемо уверени, да ће с Тобом настати овде нова, благословна ера, да ће се с Тобом зановити времена Гедеона Петровића и Платона Атанацковића, славних твојих претходника, на које ћеш се Ти угледати као на светле узоре те по њихову примеру делати на добро и ове епархије и свега народа?! Како да не благосиљамо и прах честитих Твојих родитеља, који нам Те родише и одгоневаше таква да се овако могаде дићи?! Како да не појмимо, да њихове блажене сенке са висина из рајскога насеља са божанственом слашћу и милотом гледају доле на овај призор, који казује, да је њихов народ данас ево дика и понос Новом Саду и да Нови Сад плива у безмерној радости, што је своја сина могао дочекати и увести на такову пошту. На догледу тим блаженим сенкама, које су Теби, Високопреосвећени Владико, врх свега свете, кунемо Ти се, да нам цигло чиста љубав и неограничено поверење према Теби меће у уста заносне усклике: Добро нам дошао, дична поглавицо наша, добро нам дошао и живео и радио с нама и за нас до крајњих граница човечјега века!

Овоме говору, који је праћен био бурним и дуготрајним усклицима, отпоздравио је, са дворског балкона, високопреосвећени господин епископ *Митрофан*, благодаривши грађанству на лепом дочеку а поново изразивши радост Своју, да је дошао као епископ Бачки међу своје драге Новосађане.

После завршене бакљаде свирала је још војничка музика пред двором за време вечере, која је отпочела око 10 сати у вече.

* * *

И тако се обавило и свршило славље устоличење новога епископа Бачкога, високопреосвештенога господина *Митрофана Шевића*.

Славље је било велико, сјајно, импозантно; такве су биле: одушевљено изјављење и овације, у том слављу чињече. Било је свему томе разлога, и за то је оправдано.

Ми смо на све то са радошћу и уживањем посљедали. Мило нам је, да Србин тако дочекује свога епископа, да му се радује, да љубав приноси пред њега, да га повереньем предусрета, да му стазе цвећем посипа. А сасвим је с разлогом, да се од њега многом добру нада, да од њега много очекује јер он то учинити и може. И ако су те наде и та очекивања ређена и постала *у љубави оштитељ добру наше цркве*, и ако их сви фактори вољни буду потпомагати да се као таква њихову остварању приведу, радост епархије Бачке остаће трајна, њезин расположај према епископу неће ладнети, обављено славље прошле недеље имаће свога одјека, уродиће благословеним плодом.

Да тако буде, помози Боже! =

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Школски Савет**) у седници својој од 22. и 23. јула о. г. решио је, међу осталим, и ове предмете: У цели потпуног довршења односних прописа Школске Уредбе од 1872. године и обзиром на сличан поступак и категоричан захтев државне власти, издата је из ове седнице свима епархијским школским одборима у Угарској строга наредба, да се већ почетком школске године 1899/1900. у свакој школској општини, где тога још нема, устроји V., а идуће за тим школске године и VI. разред основне школе, а тако исто постепено и I., II. и III. разред поновне школе и уједно је наређено, да се међу тим за сваки разред повторне школе сходан наставан план израдити има. — Обзиром на то, што се у Угарској по општинама заводе тако звана економске повторне школе са комуналним карактером и тамо, где су постојале и постоје вероисповедне школе, услед чега се је појавила бојазан, да обе ове школе неће моћи једна поред друге постојати, Школски Савет, позивом на признату нам школску автономију и на школску уредбу од 1872. год., нарекао је, да и поред тих нових школа имају постојати и надаље српске вероисповедне повторне школе, у које су дужна ићи сва српска деца, кад за то приратску, пауканајући дакако ону, која би се од своје воље у комуналну повторну школу уписала и исту уредно похађала. — Ушед је овом приликом на поновно знање министарска наредба, издата услед представке епархијског школског одбора темишварског, да српски вероисповедни учитељи не могу оставити своје место и прећи на комуналну школу без претходног отказа службе и надржаног после тога законитог рока. Против министарског решења, којим је, и не испитавши односне списе, наложио одлуку Школског Савета тога садржаја, да се место учитељице у Мартоношу путем стечаја и правилног набора поднијети има, закључио је Школски Савет поднети своју ремонстрацију. — Публикована је у овој седници наредба св. Архијерејског Синода, по гласу које нико не може у напредак постати православним катихетом у средњим школама, међу које спадају и препарандије, и добити декрет сталности, док не положи прописани за то испит пред стручном испитном комисијом. — Прочитан је допис саборског одбора, којим извештава, да се књена од Школског Савета приномоћ школама на фонду св. Саве још не може дозначити, јер исти фонд још нема одобрено „Основног писма“. — Саслушан је и узет на знање министарски отпис, који, позивајући се на одредбе постојећег државног школског закона у једном конкретном случају — у погледу одлуци Школског Савета — досуђује једној учитељској удовици за време од по године уживање учитељског стана и за исто време уживање потпуне учитељске плате. — Одобрен је закључак епархијског школског одбора будимског, да се ове године, обзиром с једне стране на доста велике трошкове, с друге стране на сиромаштво дотичних општина, не одржи заказана учитељска скупштина епархије будимске. — Саслушани су извештаји о испитима за учитељско и учитељичко оспособљење у препарандијама сомборским и о испитима зрелости у препарандијама пакрачкој и горњо-карловачкој, те су учињена сходна расположења, како би се односним недостатцима исправили. Управи учитељске и учитељичке школе у Сомбору наложено је да већ за годину 1898./9. и у наред сваке године штампа извештај о стању, раду и успеху подручних завода, а за исту цел одобрено је и управи препарандије пакрачке 50 фор. а. вр. — Претресен је и коначно утврђен наставни план за учитељску и учитељичку школу сомборску, по ком ће се плану већ од почетка ове наступајуће школске године до даље наредбе радити имати. — Услед смрти протојереја Манојла Грбића, катихете и професора на женској препарандији у Горњем Карловцу расписан је стечај на то упражњено место с роком до 19. (31.) августа о. г. — За заменика Ђорђу Поповићу, професору пакрачке препарандије, који од 1. априла о. г. врши дужности епархијског школског референта темишварско-вршачког, постављен је привремено свршени филозоф загребачког свеучилишта С. Прибићевић. — Њери М. Петровићевој падан је декрет за сталног професора у женској учитељској школи сомборској. — Богољуб Бакаловић, пошто је допринео доказе о положеном прописаном испиту, проглашен је за редовног професора у препарандији пакрачкој. — Мита Ђорђевић, истим поводом признат је за сталног у вишој девојачкој школи новосадској. — Издати су учитељски декрети: Богдану Глумцу за Беочин; Петру Шевићу за Черевић; Андрији Павловићу за Сентомаш; Петру Томићу за Фелдвараш; Душану Которачу за Нађлак; Ђорђу Агрими за Балу; Душану Мирковићу за Велику Кикинду; Љубици Јорговићу и Катарини Јорговићки за Срп. Кла-

рију; Светозару Бијићу и Душану Милетићу за Кумане; Симеону Шешевићу и Видосаву Јојкићевој за Т. С. Миклуш. — Одобрена је фасија за срп. правосл. веронасоведно забавиште у Турији и издан је декрет забавиљи Видосави Јојкић. — Одобрен је план за зидање основне школе у Рац-Милетићу, и тако исто школска фасија, коју је за надржавање своје школе издала малобројна или свесна општина у Почи у Барањи. — Досуђена је награда професорима накрачке препарандије за суплирање предмета одсутнога професора Ђорђа Поповића; исто тако професорима горњо-карловачке препарандије за суплирање катедре покојног катихете и професора Мана Грбића. — Признан Тодора Ракића, учитеља у Ст. Палапици против пресуде Школског Савета у дисциплинарној ствари одбијен је од министарства. — Школски Савет је на основу предлежаних списа и поштo је признао пресудне натраг повучен потврдно набор Петра Вуковог за учитеља у Великом Бечкереку и декрет му издао. — Одбијен је признаи црквене општине у Бечу против наређеног епархијским школским одбором издавања награде учитељу за држање повторне школе. — Одбијен је признаи сентомашке црквене општине у дисциплинарној ствари учитеља Витомира Рушића. — Уважен је признаи новосадске црквене општине против решења епархијског школског одбора бачког у предмету обавезног учествовања салашких учитеља у седницама местног школског одбора — Поводом признаа Лакова Арадског, пароха пачирског, против решења епархијског школског одбора бачког у дисциплинарној ствари Јована Чупића, учитеља пачирског, укинуто је нападнуто решење и наређено спровађање истраге и доношање пресуде. — Услед утока и жалбе више учитеља вршачких против наводно насилног умировљења њиховог изасланих су од епархијског школског одбора вршачког односни списи с тим, да до мериторног решења ове ствари исти учитељи имају остати на својим местима. — На основу писмених оцена умољених стручњака поврђени су саставни „Хемија“ и „Антрополотија“ писцу натраг на слободно расположење. — Осим побројаних било је још много других предмета, поизвине молбеница, које су у границама постојећих законских прописа своје решење добиле. „Браник“.

(**Избор пароха.**) За пароха у Батајници једногласно је изабран систематизовани парохијски помоћник у Шиду јереј *Жарко Букић*.

(† **Јереј Петар Поповић**) администратор парохије у Неготинцима (код Вуковара) преминуо је у Господу 13. (25.) јула о. г. Рођен је био у Борову 1850., рукоположен 1890. год. Лака му земља и **вѣчная памать**!

Нове књиге.

Православна Моралка за више разреде средњих школа, која је одобрена за школски уџбеник решењем св. архијерејског синода Митрополије Карловачке од 29. марта (10. априла) 1899. Бр. М. 50. Син. 18. ех 1899. — Књига износи 16 штампаних табака на великој осмини. — Цена књизи је 2 круне (2 динара 30 п. дин.) — Књига се може добити код потписаног у Земуну за готов новац или уз поштанеко поузеће (per Post-Nachnahme). Књижаре имају 25% рабата.

Сава Теодоровић,
проф. и катихета у кр. реал. гимназији.

Ш. С. 227. ех 1899.

ОБЈАВА.

Управа српске учитељске школе сомборске решењем својим од 27. јула о. г. бр. 142, а на основу одлуке школског есната бр. Ш. С. 462. ех 1898., 38. ех 1899. издала је Ђорђу Сабадошу оспособљеном учитељу у Медини дупликат сведодбе о учитељском оспособљењу, пошто му је првобитна сведодба од 31. јула 1861. под бројем 101. случајно изгубљена, која се овим ништавном проглашује.

У Карловцима 29. јула (10. августа) 1899

Др. Лаза Секулић
нар. црквени тајник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА. 152 1—3

Школска година 1899./900. почиње 1. септембра по нов.; 29. 30. 31. августа одржаће се поправни испити, уписиваће се ученици и примати у I. разред, који докажу крштени листом (а сви, и стари и нови, ваља да га донесу) да су навршили 10. годину, и положе прописани испит.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведодбе.

Уписнину ф. 2·10 плаћају само који први пут ступају у гимназију; школарину 12 ф. на годсви, и у почетку по 1 фор. на библиотеку и по 1 фор. у фонд за набавку лекова болесним а сиромашним ученицима.

Ученици похвалног владања и доброг успеха у наукама могу поднети молбеницу, последњу школску сведодбу и сведодбу сиромаштва, која не сме бити старија од године дана, преко управе гимназијском патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине. А могу бити опроштени само доиста сиромашни ученици са сведодбом I. реда с одликом, доброга I. реда без и једне оцене „довољан“, и то само за једну годину односно за један течај, ако би дотични ученик пао у II. ред. Првошколцима не опраша се школарина за I. семестар.

Необлигатни предмети предају се бесплатно ученицима од IV. до VIII. разреда; гимнастика и армонично појање и певање свима способнима. Родитељима је дужност да своју децу сами доведу, и да им погоде стан у споразуму са управом.

У *Карловцима*, 8. августа 1899.

Ад Бр. К. 468./211. ех 1899. 132 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Раје Рашутовића из Добановића против супруге му Јеце рођ. Јовановић сада непозната боравишта — позива се овим речена супруга, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увршћења овог едикта у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или место свога заступника пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 8. 20. јула 1898.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 129 3—3

Код срп. правосл. црквене општине рјечке испражњено је мјесто млађега појца, за које се мјесто тражи гимназиста, који има угодан глас а зна мало и велико појање; вјешт нотама има првенство.

Награда је мјесечна овоме појцу 15 фор., а према потреби и већа. Гимназиста има овдје прилике свршити цијелу гимназију. — Рок пријавама траје до 20. августа по нов. кал.

Из одбор. сједнице срп. правосл. црквене општине рјечке. држане у Ријеци 5. (17.) јула 1899. год.

Момчиловић Н. Симић
потпредседник. перовођа.

СТЕЧАЈ. 128 3—3

Овим се на основу спарх. шк. одбора решења под Бр. III 396./373. ех 1899. у Беодри на упражњеној мушкој IV. разредној школи за учитељско место поново стечај отвара.

Плата је учитељу следећа: Из срп. прав. црквено. школ. благајне годишње у готовом новцу 316 фор. а. вр.

Из месне политичке благајне годишње у готовом новцу 170 фор. коју ће суму изабрати редовно у месечним оброцима унапред примати.

Поред тога ужива 4 јутра оране земље и $^1/_3$ јутра земље за детелину на коју ће изабрати дужан бити порез плаћати.

Уз то слободан врло леп нов стан састојећи се из две собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и вртом, и при потребу и парастосу где позван буде 1 фор. и бесплатан зимски огрев за фуруну.

Уз ову плату дужан је изабрани у сваком седници како перо водити тако и све годишње рачуне сказнати, исто тако на сваком богослужењу у св. цркви десну певницу водити, као и гласовиту школу одржавати.

Дужности учитеља прописане су школском уредбом.

Лична пријава узеће се у обзир и имаће првенство при избору. Рок стечају излази рачунајући од данашњег дана 4 недеље дана.

Изабрати учитељ има своје место у почетку школ. године заузети од кога дана ће и плату примати.

Ваљано иструпиране молбенице ваља упутити на подписаног председника.

Из седнице месног школског одбора држане у Беодри 13. (25.) јулија 1899.

Витомир Стајић Мија Мортвански
перовођа. председник.

С. О. 4150. ех 1899. през. 127 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења трију евентуално и више места стипендијских III. разреда у закладу *Ђорђа пл. Сервијског* са стипендијом од 105 фор. авр.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који је здрав и сиромашног стања, а наврши је 12-у годину.

Питомци III. разреда могу се временом, ако замоле, промаћи у више стипенд. разреде са 157 фор. 50 н. и 210 фор. авр. и то само ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије несу уживали.

Крштеним писмом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети српском прав. нар. црк. *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3. (15.) септембра 1899.* год.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црк. саб. одбора.

СТЕЧАЈ. 131 3—3

На српској вероисповедној мешовитој школи Мало-Бечкеречкој на место учитеља, овим се расписује „стечај“, с платом од 147 фор., коју учитељ месечно у напред прима — 36 кибла жита годишње, које учитељ квартално у напред прима, $3^1/_2$ ланца оране земље, на коју учитељ државне терете сносити има. — 20 фор. у име перовођства и за састав црк. рачуна. — 3 хвата дрва и од укопа где позван буде 1 фор. — Ужива удобан стан с једном собом, кујном, шпајзом, шталом и баштом (под кућиштем) засађеном облагороћеним воћем, а нешто и виновом лозом.

Изабрати је дужан све школ. уредбом прописане предмете предавати, и школ. децу црквеној учити и у св. храму при сваком богослужењу учествовати и за певницом појати.

Само оспособљена лица и који су из мађ. језика испит положили могу компетовати.

Рок стечају до 15 августа.

Из седнице мес. црквено-школ. управног одбора одржаној у М. Бечкереку 8. (20.) јуна 1899. год.

Хоритон Чонић с. р. Васа Недић с. р.
привр. уч. и перовођа. председник.

С. О. 4151. ех 1899. през. 122 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења једног места у стипендијској закладi *А. Е. М. Мојсија Путника* са год. 200 фор. а. вр. овим се расписује стечај.

За стипендисте могу бити изабрани само ученици српске народности и православне вероисповести и то ученици гимназије, реалке, занатлијских, трговачких, економских и рударских школа и виших наука и исти уживају стипендију све до свршетка наука, ако покажу добар успех у науци и добро владање. То имају исказати на крају сваког течаја. Ко ужива већ коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове закладе.

За слушање наука ван земаља угарске круне за уживање ове стипендије потребна је претходно получена дозвола високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе.

Крсним листом, школском и лечничком као и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице ваља поднети срп. нар. црквн. *саборском одбору* у Карловцима најдаље *до 3. (15.) септембра 1899. год.*

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав. нар. црквн. саб. одбор.

С. О. 4149. ех 1899. през. 126 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног стипенд. места у богословској закладi *Данила и Јулке Бањанина*.

Годишња стипендија износи 300 фор. аврa издаваће се питомцу у десет месечних оброка.

Просиоци за ову стипендију могу бити само Срби источно-православне вере, слушаоци, односно који ће са почетком школ. године 1899/1900 постати слушаоци, срп. прав. богословског училишта у Ср. Карловцима.

На ову стипендију имаде првенство потомство од рођене браће завештатељеве: Стевана, Лазе, Василија, пок. Николе и Станка Бањанина; иза њих долази потомство рођених сестара завештатељевих; иза њих долазе на ред потомци од полубраће (стричевића) и полусестара; иза њих долази младеж оних становника општине Јошанске, роднога места завештатељева који носе име Бањанин; иза њих имају првенство добра, сиромашна деца истога села Јошана у Лици; најпосле пак могу добити ову стипендију Срби источне прав. вере округа личко-оточког.

Међу просиоцима како сродницима тако несродницима имају првенство они, који су сиромашнији и бољи у науци.

Молитељи имају своје ваљано, исправама о евентуалном сродству, о народности и вероисповести, успеху у наукама, о стању здравља и имовинском стању, инструисане молбенице најдаље до *3. (15.) септембра* 1899. поднети Пресветлом госп. *Петру вл. Јурковићу*, жупану жупаније сремске у Вуковару, као председнику закладатељем именованих поузданика за подељивање ове стипендије.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав. нар. црквн. саб. одбора

С. О, 4148. през. ех 1899. 125 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Овим се расписује стечај ради попуњења једног места за економску струку, једног евентуално двају места за обртничку струку, и евентуално једног места за трговачку струку у стипендијској закладi *Петровић-Харишa*.

Стипендију ову од год. 300 фор. а вр. могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомац моћи ће уживати своју стипендију само у којем наставном заводу истих земаља, изнимно пак по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања, пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници оснивателја пок. Марије Харишa рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Харишa из Земуна.

Крсним писмом, лечничком сведоџбом о калаљењу богиња и стању здравственом, школском сведоџбом о до сад свршеним наукама и најпосле сведоџбом о имовном стању својем, од политичке области, снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. црквн. саборском одбору у Карловцима најдаље до 3. (15.) септембра 1899. године.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899 год.

Председништво

срп. прав. нар. црквн. саборског одбора

СТЕЧАЈ. 137 2—2

Сирњу Добриној Дридарског управитељство је учитељско место.

Плата је учитељска 500 фор., у име станарине, док недобије стан 70 фор., 5 фор. паушала и два фата сламе и 40 фор. у име пофторне школе, када на њега ред дође.

Дужности су учитеља школ. уредбом прописане, у цркву децу доводити и појати са децом и у певници.

Знање хороводства уз ње се у обзир.

Додељивање разреда, одбор себи право задржава.

Ваљано инструисање мозбенице ваља унутити на потписано председништво. Знање мађарског језика има се доказати.

Рок стечају Вел. Госпојина, кога ће се дана и избор одржати.

Из седнице прав. школ. одбора Карловског држане 11. (23.) јула 1899

Милан Попов
перовођа.

Сима Величковић
парох, председ. школ. одбора.

ОГЛАС. 142 2—2

Дана 1. (13.) августа т. г. одржаће се у 10 часова пре подне на лицу места усмена дражба ради издавања под закуп 184½ ланца задолмљене земље т. з. „Чевриџија“, која се налази на левој обали утока реке Тисе. Земља ће се издати на 3, а по новољним условима и на 6 година.

Дражбоватељи имају пре дражбе у руке председника 10% жаобине положити.

Услети могу се сваки дан код председништва увидити.

Из седнице срп. правосл. црквено-школске општине тителске.

У Тителу, 6. (18.) јула 1899 год.

Јован Јанић
перовођа.

Љуба Козарев
председник.

СТЕЧАЈ. 144 2—2

На учитељско тесто у у *Фењу*, близу Модоша крај жељезнице. — Рок је 8. (20) авг., кад ће се и избор обавити, а место се има заузети тачно 1. септ. по новом.

Плата је 300 ф., за пофторну школу 40 ф., за перовођство 10 ф., 2 хв. тврдих дрва за учитеља а за школу колико буде требало, 12 ф. за послугу, лена башта ¾ јутра и угодан стан по пропису.

Дужности прописане Школском Уредбом и наредбама; осим тога вођење пера у свима седницама и састављање рачуна.

Само прописно оспособљени ће се узети у обзир, а привремено може се поставити и оспособљена учитељица или забављља.

Месни школски одбор у *Фењу*, 21. јула (8. августа. 1899.

Јован Настић
перовођа.

Милан Царан
председник.

СТЕЧАЈ. 143 2—3

Услед дозволе Епарх. Школ. Одбора нам под бр. 150/95. ех 1899. год. овим се расписује стечај на учитељско место. — Плата је 300 фор. за посведневну школу, 40 фор. за недељну, три хвата тврдих дрва, стан по пропису школске уредбе са баштом и ½ ланца земље изван села, приходи од венчања 50 нов., од великог укопа 50 нов., од малог укопа 20 нов., од нарастоса 50 нов. — Дужности су школском уредбом прописане. — Компетовати могу оспособљени учитељи и то који су испит из мађарског језика положили. — Изабрани је дужан приликом сваког богослужења у цркви појати и уз свештеника приликом функција суделовати, децу црквеном појању обучавати. — Рок је стечају 22. августа када ће се после подне у 2 сахата избор обавити.

Из седнице школског одбора држане 11. (23.) јула 1899. год. у Борјаду (барања ü. Német Bóly)

Председништво.

СТЕЧАЈ. 141 2—3

Овим се у Срп. Неузини (тор. жуп.) на управљено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је: 400 фор. 4 ланца орање земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне, коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор., од потреба има 1 фор.

Дужности су школском уредбом прописане. Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату пофторну школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу црквено појању обучавати и у цркв. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје до 15. (27.) августа о. г. када ће се и избор обавити. — Првенство имају они, који се лично пријаве и у св. цркви успеју.

Мозбенице са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице српског вероисповедног школског одбора оржане у Срп. Неузини 20. јула (1. августа) 1899.

Мита Николић
председник школ. одбора.

Бр. 1001. I. 92. ех 1899. 134 3—3

СТЕЧАЈ.

На место пароха (сист. парох. помоћника) у *Себеркерину* са платом III. (V.) разреда, и на место сист. парох. помоћника са платом V. разреда у *Ујлаку*.

Рок пријаве путем претпостављених власти 8. (20.) авг. 1889.

Епарх. конзисторија вршачка.

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 31. броју „Српског Сиона“.

С. О. 4147. ех 1899. пред. 120 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења једног стипендијског места у *закладу пок. Гавре Вишошевића* за ученике гимназије са износом од годишњих 200 фор. овим се расписује стечај.

Молитељи имају исправно доказати, да су Срби православне вере, доброга моралнога владања, сиромашнога стања, телесно и душевно здрави, крављни богињама накалемљени и да се уче, односно да ће се са почетком школ. године 1899./1900. учити у срп. великој гимназији у Срем. Карловцима, те имају у наукама бар добар успех и морално добро владање показати.

Првенство имају они молитељи, који исправно докажу, да су са тестатором у сродству било по мушкој било по женској крви. У колико таквих молитеља не би било, имаће првенство сродници од рода супруге тестаторове; а тек ако ни оваквих не би било, долазе у обзир остали православни Срби.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. нар. црквн. *саборском одбору* најдаље *по 3. (15.) септембра 1899. год.* а ваља је инструјисати према горњим захтевима.

У Карловцима 13 (25.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. црквн. саборског одбора.

Ад бр. 5. 1899. 136 2—2

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељичко место у Тарашу. Плата је учитељичка заједно са огревом 700 круна, слободан стан с баштом. — Дужности су учитељичине прописане школском уредбом. — Рок је стечају 29. август по ст. кал., када ће се и избор обавити.

Из седнице срп. прав. школ. одбора, држане у Тарашу дана 7. (19.) јуна 1899 год.

Глиша Гарчић, перовођа. Никола Станић, председник.

СТЕЧАЈ. 135 2—3

Овим се расписује стечај на два учитељска упражњена места на срп. вероисповедним школама у Срп. Елемиру.

Плата је једном учитељу 1100 круна у готовом новцу, 4 јутра оране земље, на коју учитељ све терете плаћа, 16 круна у име наупала.

Плата је другом учитељу 800 круна у готовом новцу, 80 круна у име пофорне школе 40 круна за перовођство, 16 круна у име пушала, осим тога има сваки учитељ стан са баштом 3 собе, кухињом и 4 фата сламе.

Дужност је изабратих учитеља све прописане предмете предавати, децу црквн. појању обучавати, и при сваком богослужењу певницу држати.

Разреде ће доделити месни школ. одбор у споразуму са изабраним учитељима, а изабрати ће бити они, који су из мађарског језика оспособљени.

Рок стечају истиче 22. августа по ст. к., а тада ће се и избор одржати. Лична пријава ће се узети у обзир.

Из седнице срп. прав. школ. одбора држане у Срп. Елемиру 11. (23.) јула 1899. год.

Месни школ. одбор.

СТЕЧАЈ. 118 3—3

На једно остањком упражњено место учитељице на овомесној срп. прав. вероисповедној основној школи у доњем граду овим се отвара стечај.

Плата је учитељици годишње 500 фор. и 100 фор. станарине, а осим тога још седам пута петогодишњи доплатак по 50 форинта.

Учитељица је дужна школском уредбом прописане предмете у школи предавати и женски ручни рад осим у свом, још у једном разреду предавати.

Компетенткиње нека се обрате својим ваљано и прописно снабдевеним молбеницама до св. Илије 20 јула (1. августа) о. г. подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држане у Земуну, 27. јуна (9. јула) 1899.

Перовођа: Тома Марковић, Председник: Петар Петровић.

СТЕЧАЈ. 147 1—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место срп. прав. вероисповедне основне школе у Шумберку.

Плата за редовну и пофорпну школу 340 ф., за перовођство награда од 10 фор., од великог укова 50 нов., од малог 25 нов., од венчанице 50 нов., шест хвати тврдих дрва којима се и школа грије стан са две патосане собе, шпаја, подрум и врт од 240□ хвати и оранице 2000□ хвати.

Учитељу спада у дужност у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Компетовати могу, само они који имају потпуну квалификацију и који су из мађарског језика испит положили. Рок стечају 29. август (Успењевање).

Из седнице школског одбора држане у Шумберку 20. јула (1. августа) 1899. год.

Симеон Ластић, перовођа. Јоца Бугарић, шк. председник.

Ad Ш. С. 119. 132. и 192. ех 1899. 151 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног катихетско-професорског места у срп. учитељској школи горњо-карловачкој отвара се стечај.

Катихета ће имати дужност предавати: веронауку, црквено пјеније и црквено-словенски језик а по околностима и други који наставни предмет тако да испуни седмично 20 часова.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, који су успешно свршили науке у православној богословији, но првенство ће имати оно свештено лице, које је уредбом светог архијерејског синода од 21. септембра 1895. бр. М. 618 сим 33. за средње школе прописани вероучитељски испит оспособљена с успехом положило. За случај ако таковић оспособљених компетената не би било, има ће дотични постављени за годину дана положити горњом уредбом прописани вероучитељски испит.

Оспособљени катихета ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављен, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Са горњим местом, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% исте плате у име станарине, после сваких пет година успешне непрекидне службе, годишња повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако постављени није у горњем смислу потпуно оспособљен, има ће суплентску плату од годишњих 800 фор, а вр.

Молбенице своје којима се имају приложити: крсни лист, сведочанство о свршеним наукама и односно о оспособљењу, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религиозно-моралном поведењу — ваља да компетенти поднесу школском савету најдаље до 19 (31.) августа 1899. год.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 23. јула (4. августа) 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

СТЕЧАЈ. 119 3—3

На упражњено учитељско место у Кнезу (Kněz Temes. m.) са платом: 160 фор., 20 кибли жита, 20 киб. кукуруза, 2 хв. дрва и 2 хв. сламе за огрев, 3 1/2 ланца орање земље, на коју учитељ порез плаћа, 2 фор. паушала и стан са 2 собе, кујном, подрумом, шупом, шталом, унут. и спољном баштом. — Изабраног учитеља дужност ће бити свакодневну и недељну школу држати, у цркви појати, децу црквено појању обучавати и перо у седницама водити. — Компетенти оспособљени и из мађ. језика имају првенство. — Рок стечају траје до 15. августа о. г. када ће се и избор обавити.

Општина жели да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Из седнице школ. одбора држане у Кнезу, 11. јула 1899.

Милан Д. Бакић
привр. учитељ и неровођа.

Владислав Николић
председник мес. шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 146 2—3

На српској православној верозаконској школи у Толвадију у Темишварској епархији овим се стечај отвара, плата је учитељска 60 фор. 20 кибли чиста жита, од општине 1 ланац 1/3 земље, на коју ће дотични порезу плаћати, за неровођство 6 фор., при погребу где позван буде 40 новч., 2 хвата тврдих дрва, стан с баштом, а остало допуниће се до 300 фор. од епарх. школске власти. — Учитељу у дужност спада све прописане предмете предавати као и на сваком богослужењу у десној певници појати, исто тако и децу у црквеном пјенију обучавати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи или учитељице.

Рок стечају 15. августа по стар. кал., када ће се и избор обавити. Молбенице ваља слати на доленотписаног.

У Толвадију дана 18. (30.) јула 1899.

Председништво.

ОГЛАС. 148 1—1

На основу решења Слав. жупск. Одмин. Одбора бр. А.О. 616. 901./345. ех 1899. расписује се овим јефтимба ради оправке срп. цркве у Бешки.

По предрачуну посао: Зидарски, дрводељски, стакларски, браварски, столарски, сликарски, златарски мазалски и резборски у износу од 3337 фор. 96 нов.

Дражба ће се одржати дана 8. (20.) августа т. г. после подне у 2 сата у просторији ове општине.

Дражбовательи су дужни 5% у име непиманлука пре дражбе положити.

Општина ова задржава себи право поверења према подузимачу.

Нацрт, услови могу се тога дана пре подне увидити.

У Бешки 23. јула (4. августа) 1899.

Неровођа: Петар Крстић

Председник: Васа Баић

Ш. С. 197. ех 1899. прес. 121 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења четири питомачка места у стипендијској закладе пок. *Василија Теофановића* основаној пок. Александром Теофановићем, умировљеним судијом кр. табле у Будимпешти за *ученике и ученице*, који су већ или ће истом бити ученици (ученице) српске православне *учитељске школе сомборске*.

Стипендија износи 25 фор. месечно или 250 фор. на школску годину.

Стеченици (стечанице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накалмљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у правој линији потомци деце тестаторова Данила Теофановића из Криваје, било у мушкој, било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовом децом, то ће се приход од главнице на на исте поделити, без обзира хоће ли тиме појединa стипендија изнети 250 фор. годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили, или их у опће не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбенице ваља упутити и поднети *срп. прав. народном школском савету* најдаље до 19. (31) августа 1898., а привити треба уз исту осем горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању, евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године.

У Карловцима 12. (24.) јула 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школскога савета.

СТЕЧАЈ. 134 1—2

На учитељско место у Парцу ($^1/_2$ сата на железници до Темишвара). Рок 15. августа када ће се и избор обавити.

Плата 300 фор. и прописан стан с баштом од 1000□ хвати, од потреба где буде позван 50 новч.

Дужности су прописане уредбама и наребама. Само се прописано оспособљени узимају у обзир.

Из седнице школског одбора у Парцу 25. јула 1899. год.

Жива Гојков
председник.

СТЕЧАЈ. 140 1—3

У смислу правила задужбине Атанасија П. Гереског расписује се овим стечај на једно стипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову стипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих стипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа припомоћ шеснаесторици сиромашних ученика оне гимназије по 100 ф. у месечним ратама по 10 фор. у напред.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

ОБЈАВА. 150 1—3

Будућа школ. година 1899.—1900. почеће 1. септембра по рим. кал.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају показати сведоџбом, да су свршили главну основну школу, и сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети са собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. накалмљен.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни, и сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поновни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

Бр. 4/24. школ. одбор. ех 1899. 139 2—3

СТЕЧАЈ.

На новоустановљеној централној, а по потреби и фртаљној паралелној срп. правосл. вероисповедној основној мешовитој евентуално мушкој школи отвара се овим стечај за једно учитељско место у Меленцима.

Плата учитеља је: 400 фор. годишње, слободан и по пропису стан у природи и огрева у слами колико преко зиме треба.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Месни школски одбор задржава себи право по потреби да изабраног учитеља и у други који разред премести може.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

СТЕЧАЈ. 153 1—3

На упражњено место учитељице на српској вероисповедној основној *женској* централној школи III. и IV. разреда у Меленцима овим се расписује стечај.

Плата је учитељици: 400 ф., стан у природи или у име стана 100 ф., годишње и огрева колико потроши преко зиме.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 145 1—3

Потписана срп. правосл. црквена општина издаваће дана 15. (27.) августа о. г. у 3 сата по подне 60 јутара земље оранице у једном комаду под закуп на 3—6 година.

Господа дражбоватељи имају у име јамчевине положити 5% од искличне цијене.

Дражба ће се одржати у кући мјестне политичке општине.

Дражбени увјети могу се у свако доба видити код потписаног перовође.

Из одборске сједнице срп. правосл. црквене општине у Дол. Товарнику (код Руме) 4. (16.) јула 1899.

председник. перовођа.
Мита Ковачевић Милош С. Поп[illegible]
учитељ.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЂОРЂЕ ДИМИЋ
кројач 2—3
НОВИ САД, Ћурчијска улица број 11.

Препоручује своју вешту израду свештеничког одела и то без гомбарског посла, самаранце па Т Х.

Цена најумереније, израда солидна.

ОБЈАВА. 1—3

Част ми је овим до знања ставити и препоручити пречасним свештеницима, да сам у **Сомбору, у главној улици** (пун Сомборску штедионицу у г. Влашкој кући) отворио кројачког заната радњу

Свештеничког одела.

оба чина препоручујући се овим и молим за многобројну посету.

Уједно част ми је до знања вам ставити, да за сваки мој посао гарантујем, како у каквоћи, тако и за крој.

Са особитим штовањем
ЂОРЂЕ РАКИЋ
црквени, свештеничког и цивилног одела кројач.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешење звона, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 32.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 8. августа 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Ad M. 196.
сиц. 23. ех 1899.

ДИСЦИПЛИНАРНА ПРАВИЛА

за православно српско свештенство у опсегу православне српске митрополије карловачке

А. Опште одредбе.

Увод.

§. 1. На основу канона светих Апостола, светих васељенских и помесних сабора и светих Отаца, те постојећих овопредеоних црквених и државних закона и прописа, донесених у духу православне цркве, а у цели, да се одржи законити ред у животу подручнога свештенства и ради правилнога вршења службе свештеничке, парочито парохијске и протопрезвитерске, издаје Архијерејски Синод православних српских епископа у митрополији карловачкој правила, којих се свештенство у животу и раду своме има под строгом одговорношћу најсавесније придржавати.

Потчињеност дисц. правилима.

§ 2. Под одредбе ових правила потпадају сви православни свештеници митрополије карловачке.

На свештенство ван парохијске односно протопрезвитерске службе (умировљеници, вероучитељи, професори богословије и војнички свештеници) не односе се једино оне одредбе ових правила које су искључиво везане за предмете парохијске, односно протопрезвитерске службе.

Свештеници монашкога чина, кад су употребљени за парохијску службу, потпадају под одредбе ових правила и то потпуно у оним деловима, који се односе на вршење ове службе, у осталим пак деловима само у толико, у колико монашка њихова правила немају за навесне случајеве нарочите равногласеће одредбе.

Важност св. канона

§. 3. У колико у правилима овим нису исцрпљене све одредбе св. Апостола и св. васељенских и помесних сабора и св. Отаца, не могу се исте сматрати обустављенима, већ остају у пуној важности, и

свештенство их се има у даној прилици строго држати.

Б. Општа правила за живљење и служење свештених лица.

Главни позив свешт. лица

§. 4. Свако свештено лице познано је, да својим примерним хришћанским животом, ревносним учењем и побожним богослужењем негује, руководи и унапређује религиозно-морални живот православне црквене заједнице у опсегу одређеног му службеног положаја и делокруга.

Особите врлине свешт. лица

§. 5. Љубав и оданост према својој цркви и народу, земаљском владару и отаџбини, савесност и пожртвованье у служби позива свога, часност и праведност у свима односајима живота врлине су, које треба свештеника особито да красе.

Образовање свешт. лица

§. 6. Свештеник треба све своје способности и знање да усавршава и умножава, у корист своје службе по потреби и употребљава.

Јединство свешт. лица

§. 7. Дух православне цркве, који нас уједињава, захтева, да свештенике као пастире и начеонике цркве проницава један дух и осећај у њихову раду и сменовима, како би узајамним помаганьем могли заједничко дело свога позива што више и боље унапредити.

В. Посебна правила.

а.) ЗА ЖИВЉЕЊЕ.

Лично понашање свешт. лица

§. 8. Побожан и морален живот, као главни услов за успешан и истрајан рад свештенички, први је захтев живота свештеничкога.

§. 9. У спољашњем држању свом свештеник треба свагда да је пристојан, благ и смирен, у мишљењу мудар, у речи опрезан и разборит, а у опхођењу предусретљив и љубазан.

Његов карактер треба да је отворен и чист од сваког лицемерства, фанатизма лукавства и порочних страсти.

Породичан живот.

§. 10. Породичан живот свештеника треба да је сообразан начелима науке хришћанске у свима његовим односајима и да служи за најбољи пример другима.

За све том противне преступе као: лакомисленост, немарност и разне саблазни у породичном животу свештеници потпадају под строгу одговорност.

Домаћи живот

§. 11. У домаћем животу и занимању свом свештеник треба да се уклања од свега онога, што може његов углед понизити, или правом позиву његову сметати, као што је: свађање, псовање, оговарање, сплеткарење, суровост, похлепљивост, држање крчме и дућана, коцкање на новац, кајишарење, пијанчење, непотребно похађање крчме, делотворно учествовање у јавним беседама и забавама, играње, гледање саблажњивих представа у позоришту (које за време поста има сасвим избегавати), конкубинат, јавно пушење, разни шпортови, сујетно кићење, као што је ношење ланца од сата око врата, прстења на руци и у ноше ма каквих адиђара и т. д.

За све такове преступе, у колико би свештеници у њима упорни остали, потпадају под строгу казну.

Домаћи живот

§. 12. Као главно занимање у домаћем животу свом треба свештеник да сматра молитву, научавање св. писма, богословских књига и списа са осећајем дужности, да му се ваља свом ревношћу својом одати позиву свом.

§ 13. Свештенику је слободно занимати се списатељским радом и световнога правца; ну тај рад не сме бити противан учењу цркве православне, ни духу њезину.

Свештеник у јавности

§. 14. Свештеник је одговоран својој црквеној власти за сваку своју у јавности учињену усмену или писмену на-

јаву, за коју се докаже, да од њега потиче.

Одело свештеника

§. 15. Свештеник мора носити прописано одело, које се састоји из доње и горње хаљине, за тим појаса, шешира и обуће.

Број одела и облик шешира остаје онај исти, који у овој митрополији постоји. Боја хаљина има бити црна или угасито-плава са поставом одговарајуће боје. Боја појаса је плава, осим ако свештеник није од свога Епископа одликован црвеним појасом — вишњикасте боје. — Протопрезвитеру припада уз црвен појас и постава горње хаљине исте боје.

§ 16. Свештеник је дужан у горепрописаном оделу долазити у цркву, за тим пред старије своје и на јавне свечаности и састанке.

У зимско доба може бити горња хаљина замењена и друге врсте зимском испод колена дугом хаљином загасите боје.

Вршећи пак у парохији разне дужности или излазећи ван своје куће другим којим послом као и приликом примања својих парохијана у свом дому, мора свештеник имати на себи бар доњу хаљину и појас.

Забрана за косу и браду

§. 17. Свештенику се строго забрањује косу и браду на кратко стрићи.

Одбржавање поста

§. 18. Свештеници су дужни свакидашњом умереношћу својом у јелу и пићу, а нарочито држањем прописаних постова, служити парохијанима својим добрим примером.

Парничење свешт. лица

§. 19. Свештеник се без крајње нужде не сме парничити ни с ким, а најмање са својим парохијанима, па ни друге подстицати на свађу и парничење, нит их заступати пред судом.

Свештенику је изнимно дозвољено у праведној ствари пред судом заступати само сироте и оне, који се под његовим туторством налазе.

Парничење свешт. лица

§. 20. Дружевни живот међу свештеницима треба да је пријатељски, братски т. ј. да узајамним поштовањем и помагањем негују искрено и право братољубље.

§. 21. Свештеницима није дозвољено, да се међусобно парниче пред грађанским судом без дозволе својега епископа.

Односај свештеника према властима, сугрђанима и иновернцима.

§. 22. Односај свештеника према представницима грађанске власти треба да је званично учтив и узајамно услужан.

§. 23. Са сугрђанима својима треба свештеник да живи у слози и љубави.

§. 24. Свештеник је дужан свакој законитој вероисповести својих сугрђана одавати дужно поштовање, а при том углед своје вере и цркве свагда најбрижљивије чувати и подизати.

Политично деловање свештених лица

§. 25. Свештенику је забрањено издавати или уређивати политичан лист као и потпомагати било којим начином такове листове, који вређају религиозне и моралне осећаје хришћанске.

§. 26. Свештенику је под најстрожијом казном забрањено стојати у било каквој вези са таковим друштвима или личностима, чији рад смера на рушење законитога реда и поретка у цркви и држави.

б.) ЗА СЛУЖБУ.

Старешинство међу свештеницима

§. 27. Свештеници се разликују на старије и млађе. по следећем реду од нижега на више: 1. ђакон (јерођакон, протођакон, архиђакон) 2. презвитер (јереј, јеромонах, синђел) 3. протопрезвитер (протојереј, игуман, протосинђел) 4. архимандрит.

Међу равнима по степену свештеничком или достојанству црквеном старешинство припада оном, који је пре на дотични степен рукоположен односно на дотично достојанство произведен.

§. 28. Настојатељу манастира припада у његову манастиру безусловно старешинство према сваком свештенику који није достојанством виши од њега

Тако исто припада окружном протопрезвитеру безусловно старешинство према свима паросима у његовом протопрезвитерату макар било међу овима и протојереја старијих од њега по произведењу.

Не мање и пароху према оним свештеницима, који код његове цркве служе, припада тако исто старешинство макар било међу овима и старијих од њега по рукоположењу.

Иначе у сваком другом случају старешинство међу свештеницима равна се према главној одредби §.-а 27 ал. 2.

§. 29. Сваком свештеном лицу, које ма у којем званичном послу заступа свога Дијецезана, припада за то време старешинство према свима осталим свештеницима.

§. 30. Одликовање црвеним појасом има се сматрати као признање неких заслуга по цркву и служи дотичном свештенику за украс и препоруку, но оно за само старешинство међу свештеницима не одлучује.

То исто важи за сва такова одликовања, којима се не постизава никакав виши степен свештенички или веће достојанство црквено.

Поштовање и поздрављање

§. 31. По чину и достојанству млађи свештеници дужни су од себе старијим свештеницима свагда и на сваком месту поштовање своје одавати и пристојно их поздрављати.

А сваки свештеник без разлике дужан је сваког православнога Епископа поздрављати дубоким поклоном и целивање архијерејске деснице.

§. 32. Ако се два или више свештеника састану као непознати, дужност је млађих, да се представе старијима.

Долазак у резиденцију

§. 33. Сваки свештеник, без разлике степена и достојанства, ако се ма каквим послом бави дуже од једнога дана у седишту свога Епископа, дужан је, да се Епископу пријави.

Исто је тако дужан свештеник, да се и свом окр. протопрезвитеру, односно заменику му, ма где се с њиме састао, пријави, па и сваком свом сабрату, у чијем се месту налази, посету учини.

Окружни протопрезвитери

§. 34. Окружни протопрезвитер стоји на челу парохијском свештенству једнога протопрезвитерата. Он је посредник између духовне власти с једне и парохијскога свештенства с друге стране, те непосредни надзорник владања и доброга реда у служби над парохијским свештенством.

§. 35. Окружном протопрезвитеру, као таковом, припада поштовање и послушност од стране парохијскога свештенства његова протопрезвитерата у свима службеним одношајима.

§. 36. Окружни је протопрезвитер непосредно одговоран духовној власти својој (епископу, конзисторији) за тачно и савесно обављање оних дужности, које су му законом и наредбама надлежне власти прописане, а не мање и за строго спровађање и извршивање свих налога и расположења духовне власти, која се односе на службу и дисциплину парохијскога свештенства.

§. 37. Окружни протопрезвитер мора бити искрен према својој духовној власти, те поуздан, тачан, савестан у својим извештајима, како би духовна власт могла у извештајима његовим наћи сигурну подлогу за доношење својих одлука.

§. 38. Окружни протопрезвитер дужан је тачно познавати сваког свештеника у свом протопрезвитерату, како по његовим способностима тако и по његову раду у служби и у дисциплини.

Тога ради је дужност окружнога протопрезвитера, да води списак парохијскога свештенства, који има садржавати не само опште белешке о сваком поједином свештенику, него и врлине, мане, одликовања и казне и све остале околности појединога свештеника, о чему има концем сваке године поднети извештај епископу односно конзисторији.

§. 39. Окружни протопрезвитери дужни су сваке године обићи своје протопрезвитерате и, према добивеном упут-

ству од епископа односно конзисторије, о том извештај свој Епископу односно конзисторији поднети.

Парохијско звање

§. 40. У дужности парохијскога звања спада: вођење матрикула и осталих прописаних протокола, издавање потребних докумената и свако друго званично дописивање.

§ 41. Свештеник, као званичник, дужан је пазити, да му званично дописивање буде чисто, уредно и пристојно по пропису.

§. 42. У сваком парохијском звању мора се на видно место изложити списак свих периодичних извештаја, који се имају властима преко године подносити.

§. 43. Поднеске своје епарх. власти имају свештеници подастирати путем својих окр. протопрезвитера, којима у дужност спада сваки такав поднесак са својим засебним извештајем и мишљењем на надлежно место спровести. Само у прешним и лично-поверљивим случајима, могу се свештеници непосредно вишој власти својој обраћати.

§. 44. Свештенику није дозвољено мимо своје парохијско звање примити још и друге какве службе, нарочито код новчаних завода. Овамо не спада учитељска служба, ни чланство у разним државним, земаљским или автономним представништвима, у колико свештеник не би био тим спречен у вршењу своје свештеничке службе; ну свагда са знањем и одобрењем свога епископа.

§. 45. Ђакони и капелани у служби својој потчињени су дотичном пароху односно окр. протопрезвитеру, којем су додељени.

§. 46. Изнуђавање награде за службени посао, који је по закону бесплатан, казниће се као глобљење.

Поштовање Епископа

§. 47. Свака увреда, нанесена Епископу од свештенога лица, казниће се каноничном строгошћу.

Послушност Епископу Дијецезану.

§. 48. Сваки налог свога Епископа у стварима црквеним и службеним дужан је свештеник безусловно извршити и свакој његовој одредби у том погледу покоравати се.

Допуст.

§. 49. Без допуста није дозвољено свештенику одсуствовати више од 24 сата од службе своје, а недељом и празницима пре подне забрањено је свештенику без велике нужде путовати.

§. 50. Допуст од 8 дана може свештенику поделити дотични окр. протопрезвитер, односно заменик његов; а за дужи допуст потребна је дозвола Епископа Дијецезана.

§. 51. Осим случаја крајње нужде свештеник не може допуст наступити пре, него што му је тај званично подељен и заменик пристављен.

§. 52. Прописи, који важе за допуст преко 8 дана, обвезни су и за окр. протопрезвитере и администраторе протопрезвитерата.

§. 53. Свештено лице ако самовољно остави место службе своје, па се ни услед позива своје власти не поврати у одређеном року, сматраће се, да је службу своју напустило и потпада каноничној казни.

Црквени иметак.

§. 54. Свештенику је забрањено не само да у своју корист употребљава црквени иметак или ишта, што је својина црквена, него је и дужан да пази, да то ни други не чине.

в.) ЗА БОГОСЛУЖЕЊЕ.

§. 55. У храму и ван храма дужан је и властан свештеник вршавати само оне службе, које по правилама црквеним и одредбама црквене власти спадају у његов делокруг.

Суспензија од звања

§. 56. Свештеник, који се налази под суспензијом од звања, не може вршавати никакво свештенодејство ван ако би му то његов Епископ за навесне случајеве изнимно дозволио.

Свршавање богослужења

§. 57. Свако богослужење и молитвословље, које се обавља или у храму или ван храма, било као општа јавна молитва или по жељи и потреби појединих лица, има се свршавати у своје време, по уставу црквеном, тачно, уредно и побожно.

§. 58. Сваки је свештеник дужан да се при свршавању св. литургије безусловно причести. Ако свештеник није спреман за св. причешће, строго му је забрањено, да свршава литургију.

§. 59. Појање и читање свештеничко при свештеподјејствима мора бити гласно (осим тихих молитава), разговетно без брзања и изостављања реченица и речи.

§. 60. Свештенику је строго забрањено, да већ отпочето богослужење без крајње нужде прекине.

§. 61. Свештенику је под теретом строге казни забрањено, да се при богослужењу разговара, смеје, непотребно осврће или ма чим забавља.

§. 62. Ако два или више свештених лица заједно свршавају богослужење, имају се млађи у погледу реда безусловно покоравати наређењима старијега односно најстаријега међу њима.

§. 63. За свештенике, који се при богослужењу у цркви налазе а не чинодјејствују, одређено је место у столовима десне певнице, где ће лицем окренути према олтару један иза другога по старешинству стајати.

Храм

§. 64. Дужност је свештеника старати се за уредност и чистоту храма и црквених утвари и настојати, да се набави све што је нужно за храм било као намештај, било као предмет за богослужење, било као украс, и да све одговара по облику, материји и начину израде прописима, духу и доброме обичају православне цркве, а црквене књиге да су дозвољенога издања.

У колико би у том погледу било каква неспоразума између свештеника и црквене општине, одлучиће духовна власт.

Црквено одјејање.

§. 65 Црквено одјејање има бити чисто и цело, на што ће свештеник по потреби црквену општину упозоравати.

Забрана путовања у невреме

§. 66. Свештенику није дозвољено да у време, када се у цркви св. литургија свршава, на пут полази, ни да се на јавним местима виђа.

§. 67. Свештеник, који занемарује своје верске дужности, одговоран је због непобожности.

Приватно богослужење

§. 68. Свештеник је дужан сваку црквену функцију, за коју није законом одређена никаква засебна наплата, безусловно, а оне функције, које су под пристојбом, само на захтевање парохијана свршавати.

§. 69. Помене, парастосе и литургије за мртве, ради којих су учињена завештања цркви, имају се у тачној евиденцији водити и у одређено време неизостављено свршавати.

§ 70. Свештенику је света дужност пазити, да се у цркву не увуче и не унесе ништа, што би било недостојно светиње храма.

г.) ЗА УЧЕЊЕ.

Главна сврха учења

§. 71. На опште јавно проповедање речи Божје у својој парохији, има свештенство особиту пажњу обратити и настојати најозбиљније, да се ум његових парохијана што више обогати познавањем хришћанских истина, срце њихово оплемени, а воља у тежњи за добром укрепи.

§. 72. Занемаривања проповедања потпада под исту казну, као и пренебрегавање сваке друге дужности.

§. 73. И ван храма је дужан свештеник као духовни отац своје парохијане у свакој даној прилици поучити, саветовати, тешити, од рђавих обичаја одвраћати и од заблуда чувати.

Катихетска служба

§. 74. Особитом ревношћу дужан је свештеник и своју катихетску службу

вршити, па и ваншколску младеж обучавати у науци вере и пјенију црквеном.

§. 75. Проповедање и поучавање има бити јасно и приступачно, једноставно, убедљиво и одмерено.

Забране при проповедању

§. 76. Строго је забрањено свештенику при проповедању и поучавању заступати какво вери и цркви православној противно учење, или дотицати се политичних и таких предмета, који могу негодовање изазвати, или употребљавати непристојне, неподобне и смешне параде и представе, или ма кога лично нападати и вређати.

Г. Одговорност свештеника.

Дисциплинарна власт

§. 77. За сваки учињени преступ свештеник је одговоран свом Епископу односно конзисторији као првостепеном духовном суду.

§. 78. Преступи могу бити мањи, тежи и најтежи.

Преступи

§. 79. Мањи су преступи они, који су учињени из несмотрености, непажње и заборавности.

§. 80. Тежи су преступи они, од којих потиче рђав пример у живљењу и владању, понижавање свештеничкога достојанства, занемаривање дужности, изгреди против реда и дисциплине и јавна саблазан.

Но и мањи преступи постају тежима, ако се понављају.

§. 81. Најтежи су преступи они, који се чине против вере, цркве и црквенога учења, против законитога поретка у друштву, држави и цркви, за тим преступи очите самоволје, необузданости и упорности, као и сви злочини.

Но и тежи преступи постају најтежима, ако се понављају.

§. 82. Сваки преступ повлачи за собом дисциплинарну казну, која се према тежини преступа одмерава.

Казне

§. 83. Дисциплинарне казне могу бити блаже, које се одређују за мање преступе, строжије, које се одређују за теже преступе, и најстрожије које се одређују за најтеже преступе.

§ 84. Блаже су казне: 1.) опомена; 2.) укор писмени преко протопрезвитера, 3.) укор усмени пред конзисторијом.

§. 85. Строжије су казне:

1.) привремена забрана свештенодјејства једнога или свију;

2.) одлучење од места службе од две недеље до месец дана уз епитимију, коју му наложи Епископ Дијецезан, односно место овога новчана казна у корист срп. нар. црквено-митрополијскога свештеничкоудовичкога мировинскога фонда у износу до 50 фор. а. вр.;

3.) губитак црквенога одличја.

§. 86. Најстрожије су казне:

1.) губитак места службе;

2.) губитак црквенога достојанства;

3.) коначна забрана свештенодјејства;

4.) лишење чина;

5.) анатема.

Призив

§. 87. Против блажих казни као и строжијих под 1.) нема призива и одмах су правомоћне.

Против строжијих казни под 2.) и 3.) отворен је пут призива на вишу власт у року од 14 дана.

Пресуде, које гласе на најстрожију казну имају се званично (exoffo) са свима оноодноснима списима вишој власти на одобрење подносити.

§. 88. Ако је свештеник оптужен због тежега преступа, може он и за трајања саме истраге бити суспендован од звања и половине свих берива, која ће заменику припасти.

§. 89 Посебна одређења за дисциплинарни поступак и пословни ред конзисторија и митроп. црквенога савета садрже се у посебном „судском поступнику.“

Последице казне

§. 90. Свака дисциплинарна казна повлачи за собом неке последице.

Последица је блаже казне, да кажњени свештеник не може за годину дана: бити одликован ни припуштен у канди-

дацију на боље место, ни препоручен за какову припомоћ.

Последица је строжије казне, да кажњено свештено лице не може за три године дана добити у претходном параграфу означене погодности ни одличија, а изгубљено једном одличије не може се задобити пре 6 година.

Последица је најстрожије казне, — да губитком места службе кажњено свештено лице не може за пет година добити стално звање, а губитком црквеног достојанства кажњено свештено лице лишава се тога коначно.

Опрост

§. 91. Кажњеном свештеном лицу, ако покаже довољне плодове покајања, може се отпустити како један део казне тако и последица њених и то:

а.) Код пресуда конзисторијалних може епископ отпустити кажњеноме половину досуђене казне и половину последица њених.

б.) Код призваних пресуда конзисторијалних односно код пресуда митрополитскога црквенога савета може митрополит-патријарх отпустити кажњеноме једну трећину досуђене казне и половину последица њених.

ИЗ СЕДНИЦЕ ПРАВОСЛАВНОГА СРПСКОГА СВ. АРХИЈЕРЕЈСКОГА СИНОДА,

држане у *Карловцима* 29. марта 1899. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару" и другим изворима ради

Ст. С. Икић.

К.

Кадило или **кадилница** је црквени сасуд којим се кади. Кадионица се састоји обично из два главна дела: нижњег, који има облик дубока тањирића, у који се ставља усијано угљевље с тамјаном или измирном — и горњег, као заклопца, на којем се налазе многи ситни отвори, кроз које пролази пријатни мирис. Обе половине кадионице спојене су посредством ланчића, који се опет на једном месту састављају, да се кадионица удобно може у руку узети и њоме кадити цео храм или неки делови његови, као и присутни народ, односно и ради посвећења спремљени предмети. Значење кађења бива различно према томе при каквом се свештеном акту оно обавља; с наше стране пак кађење означава пламену молитву к Богу, а од стране Бога, неисцрпљиву благодат светога Духа, која нам се шиље ради утешења и наслаге душа наших.

Кандило Реч ова долази од грчке речи κανδήλα или још пре од латинске *candella* и значи *свећа, свећњак, сасуд у којем се сагорева уље.* Осим обичних кандила у храмовима се употребљавају још и тако звана *поликандила*, и паникандила. Поликандило долази од грчкога πολύς — *много* и κανδήλα — свећа, те значи **много-свећник**, т. ј. такав свећњак, у којега је горњи део разгранат на много грана и на којој се свакој налази место за свећу; односно под називом **много-свећник** може се подразумевати и такво велико кандило из којега се пружају краци, на које су утврђени сасуди за левање и сагоревање уља. Поликандила могу бити са седам или дванаест свећа. Поликандило са седам свећа означава нам седам дарова Духа светога, а оно са дванаест преставља нам дванаест Апостола Христових. *Паникандило* долази од πας и κανδήλα и значи *свесвећњак*; на паникандилу се налази више од дванаест свећа. Паникандило се обично ставља на средину храма, обешено о свод храма. Паникандило се код нас обично назива *полијелејем*. На паникандилу су свећњаци поређани по круговима у неколико редова. Паникандило нам означава сјајним звездама украшени свод небески.

Канóн. Грчка реч κανών значи *правило*. Реч канон има два значења на црквенском језику. Под каноном разуме се у првом реду *заповед* духовникова, коју овај после исповеди даје своме духовноме сину, на духовну корист овога; под каноном се подразумева и *забрана*, коју такође духовник даје своме духовноме сину, да би се што боље од греха сачувао. Тако н. пр. духовник му забрањује на извесно време употребљавати извесну врсту хране; налаже

му да сваки дан чини известан број земних поклона и т. д. (в. Номоканон).

Под каноном се разуме још и скуп духовних песама по извесном правилу и размеру сложених у једну стројну целину. Канон се обично састоји на девет песама; али уз свету четрдесетницу и педесетницу налази се канона, који се састоје и из мањег броја песама — из две, три и четири песме; у том случају се изнад канона ставља натпис: *дво̀шкснецѣ*, *троѝшкснецѣ*, *четверошкснецѣ*. Садржина свих девет песама канона прилагођена је садржини девет песама библијских, што се врло јасно може приметити на првом тропару сваке песке, који се назива ирмосом.

Прва песма канона је подражавање оној песми, коју је испевала Маријам сестра Мојсејева после прелаза Јевреја преко Црвеног Мора; у овој се песми свагда слави Бог, за Његова многобројна чудеса и доброчинства учињена роду људском.

Друга се песма позајмљује из песме Мојсејеве, коју је он дао Јеврејима, да их изобличи за будућа безакоња и да им предскаже будућу судбу њихову; она је песма покајничке садржине и поје се само у свети велики пост.

Трећа песма је подражавање оној песми, коју је испевала пророчица Ана, мати Самуилова, која је била пређе неплодна, а за тим се посредством молитве опростила неплодности. Песма ова, преставља нам Цркву, која је такође пређе неплодна била, али која је после заслугама Исуса Христа и благодаћу Светога Духа постала благодатна и многочадна; ово се значење по преимућству односи на Цркву, која је постала од незнабожаца.

Четврта песма је позајмљена из молитве пророка Авакума, коју је овај изговорио тада, када је пророчки видео Бога, где иде из горе приспјењене; ово је пророчка песма о доласку Сина Божјег Исуса на земљу и о Његову васплођењу од пречисте Дјеве.

Пета песма узета је из песме пророка Исаије; садржина јој је различна, но она већином садржава молитву, да се пошаље небеска светлост нама, који живимо у тами греховне ноћи; но некада се у овој песми налази и пророчанство о ускрснућу мртвих.

Шеста песма је из песме пророка Јоне, коју је овај испевао у утроби китовој; сходно тужној песми његовој и ова песма садржи обраћење молитвом к Богу, коју Му износимо из дубине зала у коју нас увлачују наши греси.

Седма се песма позајмљује из песме тројe младића, који остадоше неопаљени у вавилонској пећи.

Осма је песма из исте песме тројe младића, у којој они позивају сва створења, да славе Господа речима, да Му поју и да Га челичаносе кроз све векове.

Девета песма је сложена из речи пророчанске песме пресвете Богородице, што их је изговорила при првом састанку, по Благовестима, са својом тетком Јелисаветом, — и из песме свештеника Захарије, што ју је овај испевао при рођењу Јоана Предтече, када му се језик одрешио.

„Ових девет песама, као тројствени образ пребожанствене Тројице, поје света Црква сваки дан у канонима, као победне песме и песме које наражавају благодат Божју“. (Нов. Скрижаљ ч. II стр. 517). Свака песма садржи у себи по неколико стихова, који се називају *тропарима*; први тропар сваке песме назива се ирмосом; ирмос се поје на крају песме и назива се *катавасијом*, (в. Тропарь, Ирмосъ, Катавасія).

Катáвасіа. Грчка реч καταβασία значи *силазак, излазак*. Катавасијом се назива ирмос, при појању којега треба да се појци из обе певнице сиђу и састану на средини храма. Катавасија се по пропису поје на крају сваке песме канона. Деветнаеста глава црквеног устава бави се катавасијама и излаже све прописе гледе појања катавасије у току целе године.

Катавасијом се назива код нас још и књига у којој су скупљене главније духовне песме за недељне и празничне дане и која је сходно удешена за домаћу и школску употребу.

Катапе́тасма. Грчка реч καταπέτασμα — значи *завеса*, (види Завѣса).

Катасáрка. Грчка реч κατάσαρκος — значи *оно, што је на телу, што се на тело ставља*. Катасарком се назива доња одећа светога Престола. Она се још чешће назива *сарчицом* или *срачицом*, то јест кошуљом. Катасарка или сарчица — срачица означава *плаштаницу*, којом је обавито било мртво и наго тело Исуса Христа приликом Његова погреба.

Кáѳедра. Грчком речју κάθεδρα означава се свако *узвишено место — седали-*

шше. Катедром се назива узвишено седалиште на горњем месту, које је за архијереја установљено (в. **Горње мѣсто**)

Катедром се још по некада назива и црквенски *амвон*, па и *проповѣдаоница*, с које се народу држе проповеди.

Кафісма, долази од грчке речи καθίζω — седим, и значи *седење*. Да би објаснили ову реч, морамо приметити, да је псалтир у црквеној употреби подељен на двадесет — по могућству међу собом једнаких — делова. Ових двадесет одељака псалтира распоређени су уставом црквеним тако, да се у току седмице на јутарњим и вечерњим богослужењима, цео псалтир један пут прочита; а уз велики пост прочитава се он два пута седмично, на вечерњама, јутренјама и часовима. За време овога читања дозвољено је верним седети у храму, те се из тога разлога ова читања и називају **кафісмама** — *седењима*. Према томе катизма је уставом црквеним одређено и прописано читање псалтира, при којем је дозвољено седети; а како је псалтир подељен на двадесет таквих читања, то се у њему налази и двадесет катизама.

Кѵнонікъ. Реч ова долази од грчке речи κοινωνέω — идем у општину; κοινωνικὸς значи *који се односи на општење, приопштни* или као што се обично у црквеним књигама назива **причастни**. Киноником или причастним назива се на пророчких књига позајмљени стих, што се пое на литургији за време причешћивања свештеника у олтару и световњака ван олтара. Причастни се увек завршује појањем **аллилоїа**, — *хвалите Бога*; ова се хвала односи на Бога, присутног у светим дарима, који се показују и раздају народу.

Клѵросъ. Ова је реч постала од речи **клиръ**, под којом се у овом случају подразумевају нижи служитељи црквени — чтеци и певци. Према томе клиросом се називају места у предњем делу храма, која су одређена за чтеце и певце. Таквих места има обично два, једно с десне а друго с леве стране на извесном растојању од амвона, тако да се десни клирос налази код јужних, а леви код северних двери. Клироси и појци на њима представљају анђелске хорове, који величају и пају славу Божју. — Клироси се код нас називају *певницама*.

(Наставиће се).

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**На Превишњи Рођен Дан Његова Величанства**) премилостивога нам цара и краља *Франца Јосифа Првога*, 6. (18.) августа о. г. служено је у саборној цркви Карловачкој, под началством Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, свечано благодарење. После благодарења примила је Његова Светост, као дјествителни тајни саветник Његова Величанства, честитке Превишњем Рођен Дану од местних области, уреда, корпорација и грађанства.

У $^1/_2$2 после подне био је у патријаршком двору свечани обед у славу Превишњега Рођен Дана.

(**Патронат Монашке Школе**) држао је прошле среде, 4. (16.) августа о. г., седницу своју, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*. Осим осталих предмета решено је: Да се, услед реорганизације која ће се са Монашком Школом спровести концем школске године 1899/900, у исту не примају нови питомци. — Пошто је досадањи управитељ Српске Манастирске Штампарије, протопрезвитер *Јован Јеремић*, поводом свога избора за окружнога протопрезвитера Карловачкога, на управи те штампарије дао оставку, постављен је за управитеља исте штампарије парох Земунски, протојерej *Димитрије Руварац*, с тим, да управу штампарије прими 1. октобра о. г. —

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Од г. *Милана Мандровића*, професора на Вишој Девојачкој Школи у Панчеву, примили смо 9 фор. 48 нов. као прилог наставника и ученица исте школе фонду Св. Саве.

Приложише: Милан Мандровић, Обрад Давидовић, Мита Топаловић, Катица Петковић, Даница Чакловић, Даница Вујашковић и Исидора Секулићева по 1 фор., а ученице исте школе свега 2 фор. 48 нов. Хвала племенитим приложницима на овоме прилогу.

Као прилог Фонду Св. Саве послао нам је неко из Идвора 5 ф. 60 н. На купону новчане дозначице није обележено име приложника, нити нам се досада јавио.

Новац је предан благајни српских нар. цркв. фондова у Карловцима.

ПОЗИВ
НА
ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
„Српске пчеларске задруге у Руми“.

Према §-у 11. друштвених правила има се одржати редовита главна скупштина „српске пчеларске задруге“ у другој половини месеца августа сваке године, на дан који се те одредбе сазива потписана управа редовну главну скупштину, која ће се одржати 16. (28.) августа о. г. у Руми у порти код срп. православне цркве Свих Светих у 10 сати пре подне.

Дневни ред:

1.) Извештај управе о свом раду и напретку друштвеном;

2.) Избор нове управе и разрешнице старе;

3.) Предлог за промену §. 6. друштвених правила;

4.) Предлог да се поднесе представка висок. зем. влади у Загребу ради редовне припомоћи друштву;

5.) Евентуални предлози и

6. Предавање из пчеларства.

Умољавају се г. г. чланови, да у што већем броју дођу на скупштину. Онима, који желе стан имати побринуће се одбор ако се потписаном председништву до 8. (20.) августа пријаве.

Из седнице одбора „Срп. пчеларске задруге“ у Руми дне 1. (13.) августа 1899. држане.

Председник:
Теодор Богдановић с. р.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

БРАНКОВО КОЛО
ЗА
ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ
ВЛАСНИК И УРЕДНИК
ПАЉА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	бр. 31.

САДРЖАЈ:

Алекса Шантић: *Мати* (песма.) — Мирко Бајић: *Из првих дана овога века* (историјска црта.) — А. П. Чеховъ *Пеачки збор* (приповетка.) — Гроф Л. Н. Толстој: *Васкресеније* (роман.) — Ур. Петровић: *Всеволод Михаиловић Гаршин* (књижевна црта.) — Др. Л. Томановић: *Г. Ружвран и* Montmegrina. Проф. Милутин Јакшић: *О Арсенију IV. Јовановићу Шакабенти* (лекције из историје карловачке митрополије.) — Ковачић: Књижевни прикази. Књижевне белешке. Белешке о уметности.

ПРАВОСЛАВНА МОРАЛКА
за више разреде средњих школа
написао
Сава Теодоровић,
проф. и катихета у кр. реал. гимназији,

која је одобрена за школски уџбеник решењем св. архијерејског синода Митрополије Карловачке од 29. марта (10. априла) 1899. Бр. М. 50. Спи. 18. ех 1899.

Књига броји 16 штампаних табака на великој осмини.

Цена књизи је 2 круне (2 динара 30 н. див.).

Књига се може добити код потписаног у Земуну за готов новац или уз поштанско поузеће (рет Post-Nachnahme). Књижаре имају 25% рабата.

Изашла је 14. свеска Декамерона. Цена 20 нов.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С. О. 4153. през. ех 1899. 124 3—3

С Т Е Ч А Ј.

У стипендијској закладе *Мојсила Моловића и супруге му Христине* имају се попунити два питомачка места и то једно место за ученике више гимназије са стипендијом од год. 200 фор. а. вр., а друго за слушаоце срп. прав. богословије са стипендијом од год. 300 фор. авр.

Молитељи српске народности и православне вере уз то припадници земаља угарске круне морају сведоџбама исказати добро владање, добар успех у наукама, сиромаштво и најпосле да су здрави.

Синови српских православних свештеника поред једнаке квалификације имају првенство пред другим молитељима.

Изабрани питомац гимназиста мора слушати своје науке у срп. прав. вел. гимназији карловачкој, а питомац богослов у срп. прав. богословском училишту карловачком.

Ваљано инструисане молбенице треба поднети потписаном ради избора најдаље до 3. (15.) септембра 1899. год.

У Карловцима 13. (25.) јула 1899. год.

Георгије
Патријарх.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 145 2—3

Потписана срп. правосл. црквена општина издаваће дана 15. (27.) августа о. г. у 3 сата по подне 60 јутара земље оранице у једном комаду под закуп на 3—6 година.

Господа дражбователи имају у име јамчевине положити 5% од искличне цијене.

Дражба ће се одржати у кући мјестне политичке општине.

Дражбени увјети могу се у свако доба видити код потписаног перовође.

Из одборске сједнице срп. правосл. црквене општине у Дол. Товарнику (код Руме) 4. (16.) јула 1899.

председник. перовођа.

Мита Ковачевић Милош С. Познић

учитељ.

СТЕЧАЈ 161 1—1

на учитељско место у Хрњакову у Темишварској епархији.

Плата 150 фор. 24 кибле жита, 24 кибле кукуруза, 12 метери дрва за учитеља и 12 за школу, 4 ланца добре ливаде, са прописним станом.

Дужности прописане Школском Уредбом и наредбама.

Само прописно оспособљени узеће се у обзир — а првенство имају они, који знају румунски.

Рок стечаја 15. (27.) август 1899.

Хрњаково (Arapyág, p. Temes-Rékás) 1. (13.) августа 1899.

Пантелија Богдан Партеније Војин

перовођа. председник.

СТЕЧАЈ 162 1—2

за осп. *учитељице; забавиље и неопходно оспособљене учитеље*, које ће потписани у смислу закључка ЕПО. бр. 314./298. ех 1897. у привременом својству наместити у упражњена учитељска места у темишварској дијецези.

Плата: стан, огрев и најмање 300 фор. дедом од епарх. фонда — једним делом евентуално у натури (у житу, кукурузу или земљи).

Рок стечаја 1. септембра по н., односно почетак школ. године.

У Темишвару 3. (15.) августа 1899.

Ђорђе Поповић

зам. еп. шк. референта.

СТЕЧАЈ. 133 3—3

У Текелијином будимиштанском стипендијском заводу упражњена су за школ. год. 1899.—1900. *четири* питомачка места, на које се овим стечај отвара.

Сваки питомац ужива слободан стан у заводу, лечење, огрев, послугу и осветљење за 7 зимских месеци и 300 фор., ако слуша науке на универзитету или политехници, а 250 фор., ако је гимназиста VII. или VIII. разреда.

Од питомаца Текелијина завода тражи се ова квалификација: а) да је сиромах и да је савршено здрав; б) да се добро владао и да је врло добар успех у наукама показао; в) да је грађанин земља круне св. Стевана, да је српске народности и православне вере; г) да је свршио барем VI. гимназијски разред или да је свршен реалац или да слуша правне, медицинске и филозофске или пак политехничке науке на свеучилиштима у Будимпешти. Првенство — при избору — при једнакој квалификацији имају слушаоци факултетних наука.

Потражитељи на питомачка места дужни су да искажу ову квалификацију крштеним писмом сведоџбом о материјалном стању родитеља или потврђеном среском области; гимназисте и реалци сведоџбама о испиту зрелости; универзитетски слушаоци сведоџбом о испиту зрелости и сведоџбама односно колоквијака од последње две године.

Сваки питомац је прво условно изабран, док га заводски лечник не прегледа, да ли је телом и душом свршено здрав.

Молбенице се имају послати до 18. (30.) авг. 1899. год. Надзорништву Текелијина Завода у Будимпешти (Zöldfa utcza 25. sz.)

У *Будимпешти*, 16. (28.) јула 1899. год.

Надзорништво Текелијина Завода.

С. О. 4152. прев. ех 1899. 123 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај ради попуњења двају евентуално трију места у стипенд. закади пок. *Гавре Адамовића*.

Стипендија за ученике средњих школа износи год. 300 фор. а. вр. а за слушаоце свеучилишних наука год. 400 фор. а. вр.

Стипендију ову могу получити сиромашни ученици српске народности православне вере, који су доброг владања, марљиви и добро се уче; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове закладе слушају своје науке у отачаственим заводима у Угарској, Хрватској и Славонији; ну могу их, уз благовремено получену дозволу од висок. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе, слушати и у иноземству.

Молитељи треба да поднесу своје молбенице *саборском одбору* у Карловцима најдуже *до 3. (15.) септембра 1899. год.*, а ваља да приложе уз молбу: крштено писмо, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу сиромаштва.

У Карловцима 12. (25.) јула 1899. год.

Председништво

срп. прав. нар. црквен. саб. одбора.

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА. 158 1—1

У смислу закључка црквеног одбора срп. прав. црквено-школске општине Земунске од 24. јануара (5. фебруара) 1899. расписује се овим јавна дражба на дан 12. (24.) августа у о. г. 3 сахата по подне у писарни ове црквене општине код светобогородичне цркве ради продаје куће, број 438 у орачкој улици коју је свето-богородична црква путем легата од Драге Илић односно њене матере Аксеније Анимовић наследила.

Условија су:

1. Купац је дужан прописане биљеге и преносну пристојбу сам сносити.

2. Купац има при довршењу дражбе од постигнуте своте најмање 400 фор. у готову одма положити а на остатак уз укњижену обвезницу 6% камате до целокупне исплате плаћати.

3.) Купац ступа у посед поменуте куће по одобрењу главне скупштине и Арх. Адм. Одбора у Карловци.

Позивају се дакле сви они, који би ту кућу купити желели, да горњег дана на дражбу дођу.

На седнице црквеног одбора држане у Земуну. 24. јануара (5. фебруара) 1899

Перовођа Председник:
Тома Марковић Петар Петровић

СТЕЧАЈ. 159 1—3

На упражњено учитељско место у Бочару на српско-православној вероисповедној мешовитој школи овим се стечај расписује.

Плата је: 400 фор. у готовом, 40 фор. за пофторну школу, 20 фор. у име перовођства, слободан стан са вртом од 800□ хвати, $^1/_8$ јутра оране земље и сламе за огрев колико потребно буде. Од укопа где позван буде 1 фор.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, у цркви десну певницу водити, децу у црквеном појању обучавати и перовођске дужности вршити.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве.

Рок стечају траје до 29. августа, када ће се и избор обавити.

У Бочару (Торонталска жупанија) 1. августа 1899. год.

Председништво.

ОГЛАС. 160 1—1

На основу оводборског закључка од 1. (13.) авг. т. г. расписује се овим дражба на мањак за успоставу новог кора у овомесној цркви, који има бити од гвожђа, стајати на два гвоздена ступа, а утврђен на траверзама.

Браварски, зидарски и позлатарски посао са целокупним материјалом процењен је на 650 фор. а. вр.

Дражба ће се обавити 15. (27.) августа т. г. у 2 сата после подне у овом. школи.

У Голубинцима дне 3. (15.) августа 1899.

Председништво.

СТЕЧАЈ. 155 1—1

Овим се расписује стечај на учитељску штацију у Кетфељу. Плаћа је годишња: 400 фор., 3 хв. дрва, 10 фор. пушала, 4 јутра оранице на коју учитељ терете сноси и слободан стан. Од погреба где позван буде 1 фор. Осим законом прописаних дужности има повторну школу држати и у седницама перо водити. Просвитељи могу бити само свршени приправници за ужу угарску, који имају своју молбу са исправама надуже до Велике Госпојине о. г. месном школ. одбору поднети.

Из напредне седнице месног школ. одбора држане у Кетфељу 10. јула 1899. г.

Драгољуб Вијатовић
приват. приправ. II. године и правр. учитељ.

Марко Дидилов
председник месног школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 147 2—3

У смислу правила задужбине Атанасија П. Гереског расписује се овим стечај на једно стипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову стипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднести своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и прикључити им школске свеодобе од последње две године, сведобу сиромаштва, сведобу лекареву и крштено писмо.

Примедба. Осим тих стипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа приноме шеснаесторици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. у месечним ратама по 10 фор. у напред.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

СТЕЧАЈ. 146 2—3

На српској православној вероисповедној школи у Толвадију у Темишварској епархији овим се стечај отвара, плата је учитељска 60 фор. 20 кибли чиста жита, од општине 1 лапац $^1/_2$ земље, на коју ће дотични порезу плаћати, за перовођство 6 фор., при погребу где позван буде 40 новч., 2 хвата тврдих дрва, стан с баштом, а остало допуниће се до 300 фор. од епарх. школске власти. — Учитељу у дужност спада све прописане предмете предавати као и на сваком богослужењу у десној певници појати, исто тако и децу у црквеном пјењу обучавати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи или учитељице.

Рок стечају 15. августа по стар. кал., када ће се и избор обавити. Молбенице ваља слати на долепотписаног.

У Толвадију дана 18. (30.) јула 1899.

Председништво.

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА. 152 2—3

Школска година 1899./900. почиње 1. септембра по нов.; 29. 30. 31. августа одржаће се поправни испити, уписиваће се ученици и примати у I. разред, који докажу крштеним писмом (а сви, и стари и нови, нађа да га донесу) да су навршили 10. годину, и положе пријамни испит.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведоџбе.

Уписнину ф. 2·10 плаћају само који први пут ступају у гимназију; школарину 12 ф. на год. сви, и у почетку по 1 фор. на библиотеку и по 1 фор. у фонд за набавку лекова болесним и сиромашним ученицима.

Ученици похвалног владања и доброг успеха у наукама могу поднети молбеницу, последњу школску сведоџбу и сведоџбу сиромаштва, која не сме бити старија од године дана, преко управе гимназијског патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине. А могу бити опроштени само доиста сиромашни ученици са сведоџбом I. реда с одликом, доброга I. реда без и једне оцене „довољан“, и то само за једну годину односно за један течај, ако би дотични ученик пао у II. ред. Првошколцима не опраша се школарина за I. семестар.

Необлигатни предмети (музика, француски и мађарски језик) предају се бесплатно ученицима од IV. до VIII. разреда; гимнастика и хармонично појање и певање свима способнима. Родитељима је дужност да своју децу сами доведу, и да им погоде стан у споразуму са управом.

У Карловцима, 8. августа 1899.

Управа.

СТЕЧАЈ. 135 3—3

Овим се расписује стечај на два учитељска упражњена места на срп. вероисповедним школама у Срп. Елемиру.

Плата је једном учитељу 1100 круна у готовом новцу, 4 јутра оране земље, на коју учитељ све терете плаћа, 16 круна у име паушала.

Плата је другом учитељу 800 круна у готовом новцу, 80 круна у име пофторне школе 40 круна за перовођство, 16 круна у име паушала, осим тога има сваки учитељ стан са баштом 3 собе, кухињом и 4 фата сламе.

Дужност је изабратих учитеља све прописане предмете предавати, децу врк. појању обучавати, и при сваком богослужењу певницу држати.

Разреде ће доделити месни школ. одбор у споразуму са изабраним учитељима, а изабрати ће бити они, који су из мађарског језика оспособљени.

Рок стечају истиче 22. августа по ст. к., а тада ће се и избор одржати. Лична пријава ће се узети у обзир.

Из седнице срп. прав. школ. одбора држане у Срп. Елемиру 11. (23.) јула 1899. год.

Месни школ. одбор.

Ad III. C. 119. 132. и 192. ex 1899. 151 2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног катихетско-професорског места у срп. учитељској школи горњо-карловачкој отвара се стечај.

Катихета ће имати дужност предавати: веронауку, црквено појење и црквено-словенски језик а по околностима и други који наставни предмет тако да испуни седмично 20 часова.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, који су успешно свршили науке у православној богословији, но првенство ће имати оно свештено лице, које је уредбом светог архијерејског синода од 21. септембра 1895. бр. М. 618 син. 33. за средње школе прописани вероучитељски испит оспособљена с успехом положило. За случај ако таковних оспособљених компетената не би било, има ће дотични постављени за годину дана положити горњом уредбом прописани вероучитељски испит.

Оспособљени катихета ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављен, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Са горњим местом, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% исте плате у име станарине, после сваких пет година успешне непрекидне службе, годињак повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу достигнуте плате. Ако постављени није у горњем смислу потпуно оспособљен, има ће суплентску плату од годишњих 800 фор, а вр.

Молбенице своје којима се имају приложити: крсни лист, сведочанство о свршеним наукама и односно о оспособљењу, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религиозно-моралном поведењу — ваља да компетенти поднесу школском савету најдаље до 19 (31.) августа 1899. год.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 23. јула (4. августа) 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 157 1—1

Уписивање ученица у српску вишу девојачку школу у Панчеву за идућу школу 1899./1900. годину почиње 1. септембра, и траје до 3. сент. по нов. кал., а 7. истога месеца почињу редовна предавања.

У ову школу примају се девојчице, које су навршиле 10-у годину живота свога, а свршиле су четири разреда основ. нар. школе најмање са довољним успехом, или које покажу на пријемном испиту успех, који одговара успеху из четири разреда основ. нар. школе.

Ученице из V. и VI. разреда основ. нар. школе могу бити примљене у старије разреде ове школе, ако на пријемном испиту покажу, да су научиле бар са довољним успехом и по плану за срп. више дев. школе све оно што би у претходном разреду у срп. вишој дев. школи имале научити.

Ученице, које први пут у овај завод ступе, плаћају 1. фор. (2 круне) уписнине а осим тога плаћа свака ученица у име школарине за целу годину 5 фор. (10 круна), односно 2 фор. 50 нов. (5 круна) по течају. Осим тога дужна је свака ученица без разлике да при уписивању положи још 15 новч. (30 потура) као прилог у државни мировински учитељски фонд.

Сиромашне а добре ученице, ако своје сиромаштво званичном сведочбом искажу, могу бити од школарине ослобођене. Поред тога овакве ученице могу још и у новцу добити прилоге из фонда за срп. ученице овога завода.

На основу дозволе вискр. Школ. Савета предаје се на овој школи у III. и IV. разреду још и латински језик као необавезан предмет ученицама; које би можда продужиле науке на средњим и вишим заводима.

Који родитељи или старатељи желе своје женско дете довести овамо, умољавају се, да понесу собом детиње крштено писмо, школску сведочбу од последње године као и уверење, да су детету у своје време калемљене богиње. *Даље се родитељи са стрпе умољавају, да се у погледу стана и превитања изволе обратити на управу ове школе, која ће им у ту цел више бољих и одличнијих кућа препоручити.*

Од ученица из Срема и других крајева, где се не учи мађарски језик, иште се, да из овог предмета још пре уписивања науче имењеницу, и да знају бар читати и писати.

У Панчеву 1. авг. 1899.

Управа
српске више девојачке школе.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 156 1—2

У српској вишој девојачкој школи сомборској почеће се 1899/900, школска година 20. августа по старом календару. Тога и другог дана држаће се: пријемни, поправни и приватни испити.

Уписивање ученица траје 22. и 23. августа.

У I. разред примају се ученице, које су навршиле 10. годину живота и које су с добрим успехом свршиле IV. раз. осн. нар. школе.

Ученице из V. и VI. раз. осн. нар. школе могу бити примљене у II. и III. разред ове школе, ако претходно положе пријемни испит их предмета, што су прописани за I односно за II. разред ове школе.

При уписивању ученица тражи се школска сведочба од последње године.

Школарина се не плаћа. Све ученице редовне и приватне, плаћају 1 фор. уписнине, која иде у благајну српске црквене општине и 15 нов. као прилог у државни мировински фонд.

У Сомбору 30. јунија 1899. год.

Управа
српске више девојачке школе Сомборске.

СТЕЧАЈ. 147 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место срп. прав. вероисповедне основне школе у Шумберку.

Плата за редовну и пофорну школу 340 ф., за неровођство награда од 10 фор., од великог укопа 50 нов., од малог 25 нов., од венчанице 50 нов., шест хвати тврдих дрва којима се и школа граје стан са две патосане собе, шпаја, подрум и врт од 240□ хвати и оранице 2000□ хвати.

Учитељу спада у дужност у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Компетовати могу, само они који имају потпуну квалификацију и који су из мађарског језика испит положили. Рок стечају 29. август (Усјекевање).

На седнице школског одбора држане у Шумберку 20. јула (1. августа) 1899. год.

Симеон Ластић
неровођа.

Јоца Бугарић
пик. председник.

ОБЈАВА. 150 2—3

Будућа школ. година 1899.—1900. почеће 1. септембра по рим. кал.

Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају исказати сведочбом, да су свршили главну основну школу, и сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети са собом сведочбу школску од последње године, крштено писмо и сведочбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. навршио.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведочбом сиромаштва, да су сиромашни, и сведочбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поновни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

Бр. 1/24. школ. одбор. ех 1899. 150 3—3

СТЕЧАЈ.

На новоустановљеној централној, а по потреби и вртлаћој паралелној срп. правосл. вероисповедној основној мешовитој евентуално мушкој школи отвара се овим стечај за једно учитељско место у Меленцима.

Плата учитеља је: 400 фор. годишње, слободан и по пропису стан у природи и огрева у слами колико преко зиме треба.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Месни школски одбор задржава себи право по потреби да изабраног учитеља и у други који разред премести може.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

СТЕЧАЈ. 154 2—2

На учитељско место у Парцу ($^1/_2$ сата на железници до Темишвара). Рок 15. августа када ће се и избор обавити.

Плата 300 фор. и прописан стан с баштом од 1000□ хвати, од погреба где буде позван 50 новч.

Дужности су прописане уредбама и наредбама. Само се прописано оспособљени узимају у обзир.

Из седнице школског одбора у Парцу 25. јула 1899. год.

Жива Гојков
председник.

СТЕЧАЈ. 153 2—3

На упражњено место учитељице на српској вероисповедној основној *женској* централној школи III. и IV. разреда у Меленцима овим се расписује стечај.

Плата је учитељици: 400 ф., стан у природи или у име стана 100 ф., годишње и огрева колико потроши преко зиме.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

СТЕЧАЈ. 143 3—3

Услед дозволе Епарх. Школ. Одбора нам под бр. 150/95. ех 1899. год. овим се расписује стечај на учитељско место. — Плата је 300 фор. за посведневну школу, 40 фор. за недељну, три хвата тврдих дрва, стан по пропису школске уредбе са баштом и $^1/_2$ ланца земље изван села, приходи од венчања 50 нов., од великог укопа 50 нов., од малог укопа 20 нов., од парастоса 50 нов. — Дужности су школском уредбом прописане. — Компетовати могу оспособљени учитељи и то који су испит из мађарског језика положили. — Изабрани је дужан приликом сваког богослужења у цркви појати и уз свештеника приликом функција суделовати, децу црквеном појању обучавати. — Рок је стечају 22. августа када ће се после подне у 2 сахата избор обавити.

Из седнице школског одбора држане 11. (23.) јула 1899. год. у Борјаду (барања ђ. Német Bóly)

Председништво.

СТЕЧАЈ. 141 3—3

Овим се у Срп. Неузини (тор. жуп.) на упражњено мушко IV. разредној школи стечај на учитељско место отвара.

Плата је: 400 фор. 4 ланца оране земље, на коју учитељ како државне тако и општинске терете сноси, 4 хвата тврдих дрва, слободан стан, који се састоји из две собе, кујне, коморе и баште од 200□ хвати, у име писаћег прибора 5 фор., од погреба има 1 фор.

Дужности су школском уредбом прописане.

Компетовати могу оспособљени учитељи, који имају испит из мађарског језика. Изабрани је дужан уз горњу наплату поотрину школу држати, приликом сваког богослужења десну певницу држати, децу цркв. појању обучавати и у цркв. општ. седницама перо водити.

Рок овом стечају траје до 15. (27.) августа о. г. када ће се и избор обавити. — Првенство имају они, који се лично пријаве и у св. цркви успоје.

Молбенице са потребним сведоџбама имају се слати потписаном председнику.

Из седнице српског вероисповедног школског одбора орјане у Срп. Неузини 20. јула (1. августа) 1899.

Мита Николић
председник школ. одбора.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 33.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 15. августа 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По овлашћењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* рукоположити свршеног богослова Милорада Мијатовића 6. августа о. г. за ђакона, а 8. августа за презвитера.

Решењем Архидијецезалне Конзисторије у Карловцу постављен је свршени богослов Милорад Мијатовић администратором парохије у Негославци.

Решењем Архидијецезалне Конзисторије у Карловцима премештени су јеромонаси Мина Нешић из манастира Врдника у Бешеново, Георгије Бугарски из манастира Раковца у Врдник; Василијан Поповић из манастира Велике Ремете у Гргетег, Гедеон Томашевић из манастира Шишатовца у Хопово, а Герасим Чобановић из манастира Хопова у Шишатовац.

Ad. M. 196.
син. 23 ex 1899.

ПРАВИЛА ЗА МОНАХЕ

православне српске митрополије карловачке.

Предговор.

Кратка су и варљива уживања, што их даје срцу нашем свет овај у наслађама својима, које нам понајвише сметају на путу нашем у царство небесно; а на против вечна су и стална она уживања што их добива душа наша с Неба у благослову Божјем, који нам помаже на путу нашем у царство небесно. **Сѣкай ѹ плоть свою ѿ плоти пожнетъ истлѣніе; а сѣкай ѹ дѹхъ ѿ дѹха пожнетъ животъ вѣчный.** (Гал. VI. 8.). Држати се свагда у животу својем пута, што води к Небу и Богу, дужност је свакога Хришћанина, јер је сваки на крштењу својем обећао, да ће се угледати у животу свом и смрти, у живот и у смрт Христову, да тако узмогне са Христом и ускрснути. **Ящє бо**

сообразни бѣхомъ подобію смрти єгѡ, то и воскресенїа бѫдемъ. (Рим. VI. 5.) Но пазити, да у животу не скрену с пута, што води у живот вечни, дужни су нарочито монаси; јер се они затекли у том и пред Богом и пред Црквом и обећали свечано, да ће свући са себе старога човека, обновити се духом ума свог и обући се у човека новога, саздана по Богу у правди и у светињи истине. (Рим. IV. 22. 24.) А што обећа, дужан је и да држи; јер не држати, грех је велики, који као такав повлачи за собом смрт времену и вечну.

Да би дакле они, који се заветовали животом својим, да ће угодити Богу и бити и другима за пример богоугоднога и добродетелнога живота, могли што лакше одржати обећање своје и са чувати чистоту срца и светињу душе своје, сакупљени овде у Срем. Карловцима у св. Синоду архијерејском Патријарх и Епископи православне српске митрополије карловачке судили су, да напоже у кратко на основу установа св. апостола и отаца, односећа се на нравствено предање црквено, *Правила*, по којима су дужни да живе монаси, и буду гласни будилник свести, јасни светилник добродетелна живота и убави расадник маслина мисленога раја цркве Христове. Јер вели преподобни Јеврем Сирски, да је готова пропаст тамо, где се живи без правила, а Премудри каже: „**Нѣсть оуправленїа, падаютъ акы листїе, спасенїе же есть ко мнозѣ совѣтѣ**“. (Прич. 11. 14.).

Прописујући с тога Правила ова за све монахе, који се налазе по манастирима Митрополије Наше, молимо Бога, да пошаље на све богату Благодат своју, да помоћу њеном узмогне сваки потчинити свом духу срце своје, усавршити се у љубави према Богу и ближњему и тако постићи јединство с Богом и бити учесником царства небеснога.

ПРАВИЛА ЗА МОНАХЕ.

I. О заветима.

1.

Заветом послушности, чистоте и сиромаштва обвезују се монаси, да ће живот свој посветити Богу и узнастојавати, да се усаврше што више духом и дођу до мира и блаженства душевнога.

2.

У том је монасима путевођа св. Писмо и живот и наука угодника Божјих, на које треба да се угледају, у животу и у делима својима сви монаси.

3.

Завет послушности и одрицања своје воље и свога мудровања полажу монаси на основу оних речи Христа Спасителја: „**Ащє кто хощетъ по мнѣ ити, да отвержетсѧ себе и возмѣтъ кресть свой и по мнѣ грядетъ**. (Мат. XVI. 24.) Јер, који није кадар победити себе, тај није кадар ни умирити себе, ни имати у себи правога блаженства, а по том ни праве смирености, која даје сваком монаху праву вредност и код Бога и код људи.

4.

Завет чистоте полажу монаси према онима речима Христовима: „**Могій вмѣстити, да вмѣститъ**“. (Мат. XIX. 12.), а и речима апостола Павла: „**Неоженившійсѧ печетсѧ о Господнихъ, какw оугодити Господеви**“. (1. Кор. VII. 32.)

Јер, који није кадар затрти сваку клицу грешних жеља тела свога, тај није кадар свом душом својом послужити Господу свом.

5.

Завет сиромаштва полажу монаси према онима речима Христа Спасителја: „**Ащє хощеши совершенъ быти, иди продажь имѣнїе твое и даждь нищымъ и имѣти имаши сокровище на небеси, и гряди вѣ слѣдъ мене**“. (Мат. XIX. 21.) Јер онај, чије је срце ма најмање привезано за ову земљу, тај се осврће на њу и не може право к небу и Богу.

6.

Ти завети тврди су стубови, на којима диже сваки монах тврдо здање свога мира и покоја, овога и онога света, јер чим се више одриче своје воље и лакше напушта своје жеље и лишава

себе, душе своје ради, тим сигурније иде к Богу и долази до праве среће и блаженства.

II. О искушенику.

7.

Пре него што ступи у чин монашки, мора сваки издржати искушење, да се види: да ли ће кадар бити испунити све оно, што се иште од њега као будућега монаха.

8.

Искушеник, који је свршио само четврти разред основне школе, а поред тога је вичан правилу и појењу црквеном, и ако је могуће вичан још и којем занату, кад наврши двадесету годину узраста, може примити само чин „въ ѡдѣѧнїи расы и камилавкы“ и постаје прост монах, који ће вршити дужности певца, црквењака, трапезара, кључара, гостилника, вратара и т. д., а који жели получити виши степен свештенства (јерођакона и јеромонаха) мора имати већу и бољу спрему, коју ће у ученном заводу монашком добијати. Нико не може положити монашке обете пре навршене двадесет четврте године узраста.

9.

Сваком искушенику одређује настојатељ једнога између старије браће за духовнога оца, који има учити и руководити духовнога сина свога у свему, што је монаху потребно да зна и ради, а уједно има духовни отац и давати од времена на време настојатељу тачно и савесно извешће о животу и напретку очинској бризи и пажњи његовој повереног искушеника, а у своје време препоручити га настојатељу ради примања у монашки чин.

10.

Искушеника прима у манастир настојатељ, а у чин и за брата прима га сабор братски.

11.

Као што онај, који долази у болницу, да лечи тело своје, мора да напусти вољу своју и у свему да се покорава одредбама лечниковим, исто тако и онај, који ступа у манастир мора да закопа под прагом манастирским своју вољу и да се подвизава и ради, не како би хтео он, него како му прописују то правила или одреди настојатељ.

III. О монасима.

12.

Монах може бити само онај искушеник, који је одређено му искушење издржао и којега је сабор братски закључио, а епископ дијецезан одобрио и потврдио.

13.

Братство не може примити за монахе њих више, него што је браће потребно за службу манастирску и него што може манастир издржати доходима својим.

Ну исто тако не сме ни братство допустити, да дође до тога, да у манастиру нема браће онолико, колико је потребно, да манастирско братство може вршити тачно и савесно дужности своје. За то се мора настојатељ заједно са братством старати увек око тога, да манастир никада није без довољнога и доброга подмладка.

14.

Монах треба после положена обета још боље да искуси себе ида буде искушен, да ли ће кадар бити одређи се себе, узети крст на се и поћи за Христом у пустињу и издржати свако искушење, поћи на Јордан и испунити сваку правду, па поћи, ако буде потребно и на саму Голготу ради свога Ускреса и ближњих својих. И ако види, да није кадар свуда туда поћи за Христом, а он нека и не ступа у јеромонахе, да место венца победе не добије вериге ропства временога и вечнога.

За то ће сваки остати монахом најмање једну годину дана, осим ако не би на образложену молбу настојатеља и братства, епископ дијецезан иначе расположио.

15.

Монах док није потпуно вешт пјенију и правилу црквеном и свима дужностима будуће веће службе своје и док о том не положи испит пред комисијом на то епископом дијецезаном одређеном, не може бити рукоположен за ђакона ни презитера. Ослобођени су тога испита они, који су свршили богословију или монашку школу.

IV. О међусобној пажњи.

16.

Монаси као браћа дужни су, да се међусобно поштују, пазе и потпомажу.

17.

Млађа браћа дужна су, да старију браћу своју слушају и сваку им част одају и у недоумљењу каквом за савет их моле, а старија браћа дужна су опет, да од себе млађу и неискусију браћу на добро уче и упућују и у свему им добрим примером својим претходе.

18.

Ако би који од браће подлегао искушењу и увредио којега брата, ма чиме и ма како, дужан је да се одмах покаје и измири. Који је увредио треба да моли за опроштење, а који је увређен треба да опрости.

19.

Ако млађи брат не би послушао савете и опомене старијега брата свога, то нека га овај пријави настојатељу ради усаветовања или опомене; а ако не би успео ни настојатељ саветима својима ни опоменама, онда нека грешнику суди сабор братски.

V. О дужностима монаха.

20.

Као што сваки брат има учешћа у управи манастира и у уживању добра манастирскога, исто тако има сваки брат са осталом браћом и дужност, да се стара и труди о том, да се тачно и савесно врше све службе и послови, што их има да врши братство у свештено-пастирском и господарско-привредном правцу.

21.

Да братство узмогне свему том одговорити, мора поједине послове и дужности поверити поједином од браће и сваког учинити одговорним за оно, што му је поверено.

У ту сврху има постојати у сваком манастиру осем настојатељ (архимандрит, игуман), намесник, духовник и еклисијарх.

22.

Настојатељ је дужан, да води надзор над братством, да у свему живе и раде по правилима и у томе да сам претходи братству добрим примером својим; он води матицу братства, манастирски летопис, као и рачун о књигама манастирскима; подноси Епископу-дијецезану од времена на време извешћа о животу и раду браће и о сваком важнијем догађају преко године, било знања или одобрења ради.

23.

Без знања или одобрења настојатељева не сме нико од братства ићи куд, нити радити што; него је дужност сваког брата за све настојатеља питати и одредбама се његовим покоравати, сваку му послушност и поштовање одавати, као свом духовном оцу, не мање и све опомене његове свесрдно примати; а настојатељ опет је дужан, да буде према свима праведан и сву браћу једнако да љуби и пази, као што добар отац једнако љуби и пази добре синове своје.

24.

Намесник заступа настојатеља у свима пословима, кад је овај одсутан или препречен; поглавито се пак стара, да се манастирско добро очува, умножи и унапреди; он управља пословима кућевним и пољскима, он води прописане рачунске и друге књиге, саставља нацрт прорачуна, полаже тромесечно настојатељу, а концем године годишње документоване рачуне сабору братства.

25.

Духовник је један од старије браће, благоразуман и благочестив, којем пада у дужност, да исповеда осталу браћу и народ и све, који ради исповеди дођу у манастир, а дужан је да обавља исповед и ван манастира код болних у парохијалној области манастира, када буде на то позван. Духовник пак исповеда своје грехе којем од браће или самом настојатељу.

26.

Еклисијарх пази на ред и чистоћу у цркви и држи правило црквено; он обавља и све дужности душепопечитељске код верних, који потпадају под цркву манастирску; он води све матице и друге записнике, духовном влашћу прописане ради свагдашње очевидности и о том даје извештаје властима и појединце изводе особама.

27.

Сабор братства састоји се из настојатеља и све браће тога манастира, који су положили обете монашке и то: били они на служби у манастиру или ван манастира. Сабор братства, који сазива настојатељ, држи се редовно сваке године у пролеће и у јесен, а по потреби може га са знањем и одобрењем Епископа дијецезана сазвати настојатељ и ванредно; писмене позивнице, у којима се имаду редом навести предмети саветовања, ваља настојатељ да пошиље браћи за времена. На сабор братства дужан је сваки појединн брат да неизоставно дође, а за случај какве неотклониве препреке недолазак свој настојатељу за времена да оправда. За доношење правоваљаних закључака мора бити присутна натполовична већина целога братства.

У записник сабора братскога улазе редом предмети већања стављени на дневни ред, а и појединн у делокруг сабора братскога спадајући предлози поједине браће са односним закључцима, у којима се има изложити начин, на који је закључак донесен, и са колико гласова, при чему има места и засебно мишљење појединих чланова или и целе мањине.

При гласању кад се гласови на једнако поделе, одлучује она страна, с којом је гласао настојатељ.

О саветовању сабора братскога, које руководи настојатељ, има водити записник један од братије, којега настојатељ одреди.

Препис оверовљеногa записника, од све присутне браће потписанога, подноси настојатељ Епископу, било знања било одобрења ради.

Сабор братства бира игумана (прев. кр. наредба од 10. авг. 1868. одс. IV. А. §. 10. слово з) и поставља намесника; духовника и еклисијарха (§. 21.), прима у смислу правила ових довољно спремљене у монашки чин, прибраја их братству манастира и подноси молбу ради рукополагања њихова за ђаконе и пресвитере, — суди, као првостепени суд, у већима преступима браће, осим настојатеља, коме суди епископ и његова консисторија, —

одређује, уз одобрење Епископа дијецезана и епархијске консисторије, који ће део од годишњих доходака својих давати у манастир она браћа, која су на парохијама манастирскима;

установљава годишњи прорачун; прегледа рачуне манастирске, решава о њиховој основаности и правилности и подноси их епархијској власти на одобрење.

28.

Сваки онај, који ступа у монашки чин, може пре полагања монашких обета учинити расположење својим имењем; ако тога не учини припада иметак манастиру, у којем је дотични замонашен.

29.

Евентуалне оставине лица монашкога чина припадају манастиру, у којем су иста лица обет монашки положили.

VI. О ћелији.

30.

Сваки монах има своју ћелију, у којој проводи време, што му остаје од службе, коју обавља ван ћелије своје.

31.

Ћелија треба да је сваком монаху заклон, тихо пристаниште од узбурканих валова срца и духа и огледало живота и рада монаха, који у њој живи. За то треба, да је свака ћелија чиста и уредна и украшена иконом распјатија Христова, а уз то једнога од преподобних и онога светога, чије име који монах носи, у којега се живот треба по том да угледа, а намештена треба да је ћелија чистим једноставним намештајем; напротив да у њој нема ништа раскошнога и таквога, што се не би слагало са духом положених завета монашких.

32.

У ћелији треба монах да проводи време у молитвама и читању душеполезних и поучних књига, у писању и појању, или каквом дозвољеном ручном раду.

33.

Да се монаси читањем добрих књига могу усавршавати у дужностима свога позива, дужан је настојатељ да се заједно са братством брине, да у манастиру има свагда добрих и ваљаних књига из старије и новије књижевности црквене.

Читање треба почети са св. писмом и понајпре упознати се добро с њиме, а уз то читати марљиво дела св. отаца, а особито житија светих.

Могу се читати и друге књиге поучнога садржаја, којима се богати искуство и упознаје Божја премудрост и старање о свету и људима, само што мора настојатељ о свакој таковој књизи да каже најпре млађем и неискуснијем брату свој суд и даде му разјашњење оних места у књизи, која држи, да би могла бити читаоцу нејасна и неразумљива.

А напротив оне књиге, којима се ум и срце одводи с пута, којим монах треба да иде, има настојатељ одмах одузети и непослушнога брата казнити према величини непослушности његове.

34.

Од ручних радова најбоље доликује монасима, да се баве живописом; а могу да се баве и другим којим ручним радом, но свагда једноставним, који не одводи толико дух и срце од свакидашње дужности монашке и посла, од љубави према Богу, цркви и манастиру.

VII. О трапезарији.

35.

Сва братија једу заједно осим болесника и кажњеника.

36.

К јелу зову се браћа нарочитим звоњем, на које има сваки у трапезарију на своје место доћи, а кога нема, губи онај оброк, осим ако се задржао где са знањем и дозволом настојатеља.

37.

Пре јела очита началствујушчи молитву по уставу, благослови јело и седа на своје место, а за њим и остала братија по старешинству. Исто тако очита началствујушчи молитву по јелу и сви налазе по реду из трапезарије.

38.

Седати касније за трапезу или устајати раније од трапезе, или у оните за време јела устајати и ходати и тиме нарушавати ред, мир и тишину, никако да не буде.

39.

Сваки је дужан да пази за трапезом на сваку благопристојност, а да се то постигне што лакше, браћа док једу, чатац чита из житија светих, из св. писма, или св. отаца, по благорасуђењу настојатељеву, да уз тело нахране браћа и душу своју словом Божјим.

40.

Монаси, као заточници поста и молитве и сваке умерености тела и душе, срца и духа, дужни су, да буду умерени и у јелу и у пићу, знајући, да се постом и молитвом може лакше домолити Богу и одагнати многи недуг, по речима Христовима: „Сей родъ не исходитъ токмо молитвою и постомъ“. (Мат. 17. 20.).

Постови се имају строго држати, а и за време мрса треба умерено јести и пити; а који се у том огреше, потпадају под суд братства или Епископа, јер као што је Адам изгубио рај ради јела и непослушности, тако сада ко хоће да задобије рај, може то, по речима св. Атанасија Великога, постом и послушношћу.

VIII. О цркви.

41.

Сваком члану братства поглавита је дужност, да долази у цркву на свако богослужење и од похађања цркве се нико не може разрешити без велике потребе или препреке; јер је молитва мати сваке добродетељи. За тачно вршење ове дужности одговоран је настојатељ својој претпостављеној власти.

42.

Будилник буди сву браћу на по часа пре првога звона на јутрењу и сваки је од браће дужан, да на будилник устане и на јутрењу дође пре него што се отпочне.

43.

Исто су тако дужна браћа да дођу на литургију, часове, вечерње и бдење на време; који би закаснио или никако ни дошао, има то оправдати пред настојатељем; а не може ли се оправдати, то потпада суду настојатеља односно сабору братском.

44.

Идући у цркву дужан је сваки брат прекрстити се на вратима црквеним, одајући тиме част дому Божјем и ограђујући се знаком крста од видимих и невидимих злотвора.

У цркви, који стоје у десној певници, стану пред иконом Христа, а који стоје у левој певници, стану пред иконом матере Божје, прекрсте се два пута, очитају молитву, прекрсте се по ново и поклоне браћи, која су у другој певници и уђу у своју певницу клањајући се и онима, који су у њиховој певници. За време часнога поста крстећи се, уједно се и метанише по уставу.

45.

Онај од браће, који служи, а и они који читају или поје, дужни су да обављају то са особитом пажњом, умилношћу и побожношћу, не журећи се и не претечући један другога, него обављајући све по реду и разумљиво, пазећи да молитве делују на слушаоце својим целокупним утиском, који мора бити у свему достојанствен.

46.

Мирно и пристојно у цркву и из цркве ићи и тако у цркви стајати, никуда се не обазирати и свакога се разговора клонити, дужна су браћа не само обзиром на светињу места у којем су, него и ради примера млађима својима и мирјанима, а сваку непажљивост, немир и непристојност у цркви дужан је настојатељ да исправља саветом, опоменом па и строжијом казном.

IX. О спољашњој благопристојности.

47.

Сваки је монах дужан, да носи на себи образ смирености и благопристојности у свему: у ходу и стојању, у говору и понашању свом, на свакоме месту и у свакој прилици.

48.

У манастиру и ван манастира треба да је монах увек обучен пристојно и чисто и да по уставу узима на се горњу хаљину, или манторос, или мантију, у руке бројанице, на главу камилавку, а кад је време и панакамилавку.

49.

Монаху се строго забрањује косу и браду на кратко стрићи.

50.

Монах не сме ни зборити ни ходати с људима, који нису на доброме гласу; исто

тако не сме ни куће таквих људи никако похађати.

X. О посетама.

51.

Монах да не оставља манастир без потребе и дозволе настојатеља.

52.

Изађе ли монах ма куда ван манастира, дужан је да се врати на време; а не поврати ли се, мора дати настојатељу рачуна о времену проведеном преко дозволе.

53.

Без измољене најпре дозволе и благослова само се могу посећивати браћа у ћелијама својима, а и то само у означено време, ну настојатељ може у свако доба заћи у сваку ћелију.

54.

Врата од манастира отварају се лети у 4. сата из јутра, а затварају у 9 сати у вече; а зими се отварају у 5. сати из јутра, а затварају у 7. у вече. Пре него што се врата у вече затворе, мора бити сваки монах у својој ћелији, осим ако би се задржао где с дозволом настојатеља.

55.

Монаси могу с дозволом настојатеља полазити род свој, и то оца и матер, највише два пута, а остали род само један пут преко године.

56.

С поља долазе посетиоци у манастир из јутра кад се врата отворе и звоно огласи на јутрењу, а излазе за вида, осим ако ће коначити у манастиру.

57.

Сродници и пријатељи, ктитори и приложници могу приволом настојатељевом остати у манастиру најдуже 3 дана; а преко тога само уз дозволу Епископа дијецезана.

XI. О казнама.

58.

Човек се приучава најлакше и најпоузданије на уредан и добродетелан живот, ако има у том добар пример у својима старијима и за то су дужна старија браћа да са настојатељем својим буду на челу млађој браћи својој и свима по оном слову апостолову: „**образ словомъ, житіемъ, любовію, духомъ, вѣрою, чистотою**“. Тако ће се млађа браћа најпре приучити на уредан и добродетелан живот и избећи зле последице његове, казну.

59.

Када који од браће у чему скрши, казни га настојатељ блажим казнама, прописанима у §. 61.; не успе ли настојатељ својим казнама, предаје га сабору братском, који му по овим правилима суди.

60.

Казне треба и одређивати и примати не као бич, којим се озлеђује тело и врећа срце и душа, него као лек и срцу и души и као опомену за уреднији и добродетелнији живот.

61.

Казне су једне блаже, друге строже.

а.) Међу блаже казне спада:

1. усмена опомена и укор,
2. укор пред братством,
3. одлучење од трапезе од 1—3 дана,
4. сухоједеније на један дан.

б.) Међу строже казне спада:

1. одлучење од трпезе од 4—30 дана,
2. сухоједеније од 2—8 дана,
3. затвор од 1—3 дана,
4. затвор од 4—30 дана.

Казне затвора могу се пооштрити и једноуђењем.

62.

Нађе ли се по несрећи у манастиру такав брат, код којега су остале без жељена успеха све горе изређане казне, тада подноси настојатељ о том образложено извешће Епископу дијецезану, који чини потребно расположење.

63.

Чим се монаси буду више клонили свега онога, што их веже за варљиви свет овај срцем и духом, тим ће више умирати свет овај за њи и рађати се у срцу и у духу њихову нов живот, пун чистог и сталног уживања и правога блаженства, ради чега су и написана и прописана правила ова.

ИЗ СЕДНИЦЕ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГА СИНОДА,

држане у *Карловцима* 29. марта 1899. године.

Георгије с. р.
патријарх

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ПРЕДСТАВКА

ПРАВОСЛАВНОГА СРПСКОГА СВЕШТЕНСТВА ПРОТОПРЕЗВИТЕРАТА КАРЛОВАЧКОГА, МИТРОВАЧКОГА И ВУКОВАРСКОГА

Његовој Светости патријарху српском преузвишеном господину

ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

Ваша Светости,
Преузвишени господине,
Најмилостивији наш Архипастиру!

Најсмерније потписани свештеници, извршујући закључке свештеничких зборова протопрезвитерата Карловачкога и Митровачкога, држаних 29. априла ове године у Карловцима и Митровици, односно придружујући се овима, у синовњем страхопоштовању и непоколебивој оданости према узвишеној особи Ваше Светости, подастиру Вашој Светости ову најпонизнију

Представку.

Ваша Светости!

Многобројна и велика архипастирска и родољубива дела, којима Ваша Светост, хвала милостивоме Богу, скоро цео један децениј занавља и унапређује живот наше св. цркве и у њој црквено-народнога бића напредак, учврстила су и умножила љубав и оданост Вашој Светости најпонизније подручнога свештенства, којом је оно радосно поздравило и високо ступање Ваше Светости на узвишени престо српских митрополита-патријарха овопредеоне св. цркве. Тој љубави и оданости уз синовње страхопоштовање придружена је и наша искрена родољубива захвалност на великим доброчинствима Ваше Светости, цркви, народу и свештенству учињенима.

Најсмерније потписани свештеници сретни су, да томе могу и овом препонизном представком живога израза дати. Тим радосније то чине, јер се при томе сретају и спајају са изјавама и признањем онога угледнога великога дела српскога православнога народа овопредеоне цркве наше, који истинито и волно уважава, да је Ваша Светост, за свога дичнога патријарховања, инаугуровала нашој цркви еру већега мира, рада и реда, а на многим линијама и еру несумњивога напретка.

У интересу цркве и народа нашега било је, да архипастирско старање и високо родољубиво деловање Ваше Светости, свом снагом, свима силама и одушевљеном волом потпомажу, сваки са свога места и положаја, сви синови доста искушане свете цркве и довољно напаћенога народа нашега, како би нам све што је наше, било дично, добро и напредно.

Но у место тога, многи од тих синова, отежавали су и пречили Богом благословени рад Ваше Светости, тако, да ће их историја морати осудити као виновнике свију оних узрока, који су пречили, да узвишени рад и најбоља архипастирска воља Ваше Светости није на свима линијама црквенога и народнога живота могла до данас резултовати успесима, за којима и данас чезне и најискреније тежи Ваша Светост.

Можда то тако бива, јер још нису завршена тешка искушења што их наша овопредеона црква има да поднесе, јер још нису испрпљене патње овопредеонога српскога народа, што су му злим удесом, или **грехх ради нашихх** досуђене, да их

претрпети морају до краја и црква и народ, те да дођу до мира и сталнога напредовања и жељене славе своје. Јер да је то време искушења и патње наше минуло, не би се од неких србовањем сматрала борба против црквенога реда и поретка, учења и дисциплине устројства свето-савске цркве; не би се српским родољубљем од неких држало устајање и богомрско кидисање на архипастире и пастире црквене и народне; не би се опште добро потчињавало личним претензијама, вечна истина црквена временим теоријама људским, а љубав и самопрегорење за идеале цркве и народа потискивало личним пороцима и амбицијама, нити би се слава тражила у пагубном трвењу, кавзи и инату, а заслуге могле, ма где и у ма кога, стицати дехонестацијом, безобзирним агитовањем и убијањем радне воље најугледнијих синова и достојанственика народних и црквених.

Него би се умни синови, са целим народом нашим, прибијали, у једној мисли и тежњи водиљи, уз архипастире и остале искрене и истините, положајем и способностима вољне и јаке пријатеље народне, чашћу један другога већим чинили и дичили, један у другога се поуздавали, међусобно се потпомагали, а такмачили само у љубави и добром раду, за славу своје свете цркве и срећу народну — жртвујући своје за опште, себе за све.

Данас још није тако. Нашу свету цркву још не греје топлота тога добра, нашем милом народу српском још не светли звезда те среће.

Великој забринутости и тужном погледу најсмерније потписаних причињава се — или је зар истина — да данашње доба са једним, али опаким, делом народних нам синова, хоће да препуни чашу искушења и патње, која се вековима излева над овопредеоном св. црквом и која се вековима точи добром, али худом срећом осуђеноме народу нашем.

Данашње време, својом, самој по себи узвишеном, али у руци грешних људи изопаченом повластицом слободе штампе; данашње време, крај свију умних напредака, али у великој маси изопачених моралних појмова и отупљених осећаја, деморалисаних прохтева и необузданих претензија, без штедње туђега имена и части, права и положаја, без поверења у другога, без љубави и доброга расположења према ближњему, без љубави и мара за опште добро и заједничке интересе, а са изгубљеним компасом нашега јавнога живота — то време, са својим људима, стоји бесвесно у служби оних елемената у народу нашем, којима ништа није свето, а којима је највиша мисао и највећа сласт души: таково време и његове људе фанатизовати и регрутовати у службу својих грешних циљева.

Зло данашњега времена, грешност представника тога зла, није могла поштедити и обићи ни Вашу Светост. Подигли су се они и на узвишену особу Ваше Светости, да одрже, зар, кобни континуитет час блажије час жешће, а почесто безобзирне досађање борбе против Поглавица овопредеоне св. цркве наше.

Представници тога зла — без разлике рува и положаја, — решили су себе сваког обзира на углед цркве и народа, сваке штедње и највишега нам народно-црквенога достојанства, напустили су сваку мисао и рачун о општем добру и интересу, затворили су очи пред великим архипастирским и родољубивим узвишеним делима Ваше Светости на свима линијама цркве, школе, просвете и автономије наше.

Да је Ваша Светост на висинама сунчаним, грешност тих људи би Вашу Светост са своје низине покушавала и на тој висини напасти!

Најсмерније потписани свештеници, с тугом и болом погледају на то зло, њега осуђују, а зао удес и луту несрећу тешког искушења и велике патње наше цркве и народа дубоко жале и оплакују.

Са сузама ојађенога родољубља и увређенога морала, прате они то зло, а свешћу своје пастирске дужности будно стоје и вољно одбијају то црно зло од поверенога им доброга народа.

У синовњој пак љубави, жељезној

оданости и гранитном поверењу према своме доброме и дичноме Архипастиру, уверени о мученичкој невиности и великој архипастирској љубави Ваше Светости за опште добро цркве и народа, а у истинитој хришћанској и родољубивој свештеничкој благодарности, са поуздањем у вечност правде и истине и што скорију победу њихову, погледамо ми храбро и неустрашимо у светло чело Ваше Светости, са пуном надом и тврдом вером, да ће светлост са чистога и мудрога чела Ваше Светости распудити што брже мрак, којим усташе представници зла у цркви и народу нашем, да њиме збуне народ и поведу га на зло велико, а Вашој Светости подсеку крила добре воље и разбију снагу апостолске истрајности, нашој цркви данас најпотребније.

У мученичкој борби Ваше Светости и апостолској истрајности, једино ради славе св. цркве и бољих дана српскога народа овопредеонога, стоје уз Вашу Светост непоколебиво и најсмерније потписани свештеници. Не само зато, јер их Ваша Светост радо гледа очинском љубављу око себе скупљене, него, јер им то налаже морална свест, света дужност пастирска, ватрена љубав синовња, поштена свештеничка и родољубива благодарност, и ничим непомућено осведочење, да тиме чине службу општем добру своје цркве и народа.

Са овом најсмернијом изјавом, као деца доброме оцу, као верни пастири и сатрудници љубљеноме Архипастиру, припадамо Вашој Светости са синовњом молбом:

Да Ваша Светост благоизволи изражене у овој препонизној представци мисли и осећаје наше узети најмилостивије на високо знање и дозволити нам, да се Господу Богу и пред престолом Његовим великоме заштитнику и молитвенику и овопредеоне православне српске цркве, Светитељу Сави, помолимо:

Да заштити, да узвиси рог славе, да победу даде и дуга века на многаја љета Вашој Светости, патријарху српском **Георгију Бранковићу!**

Целивајући свету десницу Ваше Светости и молећи архипастирски најмилостивији благослов Ваше Светости

јесмо у синовњем страхопоштовању најпонизнији:

Јован Јеремић окр. протопреч. Карловачки. **Авакум Стајић** окр. протопреч. Митровачки.

И Перкаћански
прота и адм. протопрезвитерата Вуковарског.

(Са 90 осталих потписаних свештеника.)

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Превишњи Рођен Дан**) Његова Величанства прослављен је свечано и у православној српској цркви у Будиму. Свечану службу Божју служио је Његово Високопреосвештенство господин *Лукијан Богдановић*, Будимски епископ, који је тај дан био гост министра-председника преузвишеног госп. *Коломана Селл*, који је давао у славу Краљева рођења свечан ручак.

(**Седмице Архидјецезалних епархијских власти**) држане су прошле недеље, под високим председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, и то: Административног одбора 11. (23.), а Конзисторије 12. (24.) августа о. г.

(**Епархијски школски одбор бачки**) имао је 3. (15.) августа о. г. своју седницу под председништвом новога Епископа Његовога Високопреосвештенства Господина *Митрофана Шевића*. Искупљени чланови су пре седнице отишли сви корпоративно Његову Високопреосвештенству на подворење, где га је поздравио г. Емил Стефанов, парох тителски на који се поздрав Његовово Високопреосвештенство топлим и искреним речима захвалило. За тим су дошетали у седницу новога епископа. У отвореној седници прочитан је акт Његове Светости, којим извештава епархијски школски одбор о посвећењу новога епископа. После прочитања овога акта, поздравио је новога епископа у име епархијског школског одбора, повременени заменик епархијскога школскога референта А. Јорговић. Његово Високопреосвештенство захвалило се топлим речима на поздраву, напоменувши, да ће све своје силе употребити на унапређење цркве и школе, те је умолио и чланове епархијскога школскога одбора, да га у тежњама Његовим и раду потпомажу. Напомињемо ју, да је 20 година у школи радио, те зналде, шта је за нас

српска вероисповедна школа. Присутни чланови се одазвали са одушевљењем „Живео г. Епископ!“ — — За тим се прешло на расправљање појединих предмета. Објављује се свима местним школским одборима отпис Његове Светости о посвећењу Његова Високопреосвештенства за епископа бачког, да известе грађанство и равнајна подручно учитељство. — У смислу отписа вел. Школскога Савета упућене су оне црквене општине, које немају својих вероисповедних школа, а желе такове да подигну, да поднесу школску фасију. — Доставиће се декрет Живојину Секулићу учитељу у Нарабуљу — Подниће се допуњени дисциплинарни списи Ј. З. М. учитеља у Т. — Објављује се наредба вел. Школског Савета у предмету надавања дозволе учитељима за уређивање листова, по којој ће се исти морати путем месног школског одбора преко епархијског школског одбора на Школски Савет ради дозволе обратити. — Саопштиће се Т. Р. учитељу у Ст. П. да му је од вел. Школскога Савета одбијен призив, и упућен је месни школски одбор да према нападнутој одлуци поступи. — Вел. Школски Савет уважио је призив Крсте Малеташког учитеља у Турији, те је услед ове наредбе исти учитељ за сталног потврђен, и умољене се за њега декрет. — Дисциплинарна комисија је упућена да обустави сваки даљи рад у области парнице бившег учитеља Ј. П. П. о чему ће се исти известити. — Услед наредбе вел. Школског Савета упућена је црквена општина, да приход учитељске земље према закупнини процени. — На молбу управног одбора жупанијског упућени су неки учитељи и учитељице, да се у мађарском језику усаврше; црквена општина у Д. Ст. И. пожурена је да отвори трећу школу и да неке оправке изврши; М. Г. учитељ у Т. да поднесе молбу ради умировљења. — Месни школски одбор у Ривици упућен је да од политичке општине тражи повишење накнаде за дрва тамошњем учитељу. — Достављена је епархијским школским одбором овамо послата оригинална сведоџба учитељу Ј. М. у Ст. П. — Умољен је вел. Школски Савет, да одреди средства за путни трошак и дневнице привременом заменику референта, кад исти иде на среске учитељске зборове, или да га од те дужности ослободи. — Ослобођен је Ст. Ц. учитељ у Б. од примања награде за рачуноводство, и упућен је да заврши рачуне. — Узет је на знање рад среских учитељских зборова у Ст. Паланци, Ст. Сивцу и Сенти, и упућен је новосадски срески збор, да појединачни одређења за дневнице и путни трошак са осталима. — Саван је срески учитељски збор новосадског среза у Силбаш за 12. (24.) август о. г. — Упућени су месни школски одбори у Ланићу, Кули и Силбашу да известе шта је учињено у погледу наређеног отварања нових школа. — Потврђен је закључак црквене општине у Ст. Сивцу у погледу надавања петогодишњег доплатка учитељима. — Строго је наређено црквеној општини у Ст. Врбасу, да отвори трећу школу. — Устуљено је решење црквене општине у Ст. Сивцу због набавке наставе, административном одбору на сходно поступање. — Спроведен је вел. Школском Савету на решење уток црквене општине у Ст. Паланци против одређивања стварине тамошњим учитељицама. — Узет је на знање избор месног школског одбора у Станишићу. — Није уважена молба црквене општине у Ст. Врбасу, да се привремени учитељ постави. — Издати су прописани искази о школама привременом заменику референта. — Узето је на одобравајуће знање председијално расположење, по коме су у оне црквене општине, где месни школски одбори, ни после пожуривања и датог им последњег рока за подношење исказа, нису исте исказе послали, населати из канцеларије епархијске лица о трошку дотичних председника и перовођа месних школских одбора, да исказе саставе. — Устуљена је дисциплинарној комисији на известитај и предлог тужба против Ј. З. М. учитеља у Т. — Одобрени су стечајеви на упражњена учитељска места у Сомбору и Ст. Керу. — Дозвољен је допуст учитељици Љ. Ј. у С. — Уважен је призив Милана М. Манојловић из Сентомаша, ради отварања салашких школа и упућен је месни школски одбор, да молбе црквеној скупштини поднесе. — Ослобођен је од оптужбе Д. Г учитељ у Ф. а месни школски одбор упућен да на школски рад учитеља боље пази. — Поводом једног конкретног случаја растумачен је свима месним школским одборима, 13 § дисциплинарних правила. — Позван је месни школски одбор у Сентомашу, да поднесе оправдане разлоге за премештај учитеља из стана. — Одобрена је од месног школског одбора у Ст. Сивцу утврђена учитељска плата на ново отворено учитељско место. — Упућен је месни школски одбор у С. да преиначи решење своје у погледу држања каталога, а дотични учитељи су најстрожије упућени, да извршују налоге месног школског одбора. — Месни школски одбор у Петровом Селу упућен је да извести о избору учитеља у прошлој години. — Месном школском одбору у Пирошу растумачено је, да он има пријаве подносити политичкој власти о неуредном полажењу деце у школу. — Позван је председник месног школског одбора и управитељ у

III. да се изјасни за што своју дужност неће да врше. — Познат је на изјашњење месни школски одбор у М. гледе овдашњег председничког решења. — Уручена је црквена општина у Бегечу, да учитељу А. Ц. нађа плату за месеце јули и август. — На основу 68. §. Школске Уредбе именована је К. П. за привременог учитељицу на годину дана у Дерња.

(Патронат српске велике гимназије у Новом Саду) држао је 10. (22.) августа о. г. своју седницу. У тој седници председавао је Његова Светост патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, а били су присутни: преосвештени г. епископ бачки *Митрофан*, г.г. др Т. Мандић, протопрезвитер М. Ђирић, др. Стеван Павловић, А. Хаџић, Ђ. Вукићевић, фискал др. Стеван Адамовић и бележник Г. Видицки. Његова Светост патријарх српски Георгије, отварајући седницу изјављује своју радост, што може предати у руке новоме епископу Бачкоме без икакве бриге председништво у патронату, знајући, да ће он и хтети и умети интересе гимназијске заступати и све од своје стране учинити, да гимназија у сваком погледу одговара свом узвишеном задатку. Нови преосв. г. епископ *Митрофан* као врховни патрон у одговору свом изјављује, да ће увек вољно све знање и умење своје употребити за унапређење животних интереса наше гимназије, уздајући се, да ће га у том раду као Његова Светост патријарх, тако и чланови патроната потпомагати. На предлог дра Т. Мандића изјављује патронат Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију Бранковићу*, као врховном патрону, захвалност на његову досадањем раду у патронату. Предлог тај примљен је одушевљењем једногласно. — Узете су на знање различите наредбе министарске и поднесен је вис. министарству извештај о предавању за школску годину 1899. — 1900. — Према наредби Светог Архијерејског Синода, наређено је, да се „Моралка“ катихете Теодоровића из Земуна, употребљана у гимназији као књига за предавање веронауке. — Дозвољено је неким ђацима, да могу у почетку нове школске године поправити своје испите. — Узет је на знање извештај о деном успеху, који је постигнут на испиту априлости ове године. — Одлучено је, да се постави ванредни професор на гимназији, који ће ђаке учити пјанцу и певању, а дотле је остављено преосвештеном господину епископу, да у споразуму са управитељем и са досадањим учитељима певања ствар о начину појања и поуке у певању удеси. — Умољен је управитељ гимназијски г. В. Пушибрк, да изготови споменицу, која ће се уздати у темељ нове гимназијске зграде, на кад с тим буде готов, одредиће се дан за свечано уцифивање те споменице у темељ.

(Освећење храма у Гложани.) У прошлу недељу 8. (20.) августа о. г., благоизволео је високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* осветити храм у Гложани и у њему служити божествену литургију. Храм је овај ктиторством познатога богаташа и родољуба г. Лазара Дунђерског реновиран и украшен, на којем богоугодном делу нека је хвала и слава великоме ктитору.

Истога дана дао је родољубиви ктитор г. Дунђерски, на своме добру у Чебу, у славу тога богоугодноga чина свечани обед, на ком је благоизволео високим гостом бити и Његова Светост, патријарх српски, *Георгије Бранковић*, као мио гост угледнога домаћина. Пре обеда благоизволели су Његова Светост патријарх *Георгије* и Његово Високопреосвештенство епископ *Митрофан* примати разна поклоњења.

(Представка Његовој Светости.) У прошли четвртак предстали су окружни протопрезвитери Митровачки и Карловачки и администратор протопрезвитерата Вуковарскога, г.г. Аваким Стајић, Јован Јеремић и Илија Перкањански, и у најдубљој понизности подастрли Његовој Светости, патријарху српском, преузвишеном господину *Георгију Бранковићу* представку, што ју напред доносимо у овоме броју и коју је Његова Светост благоизволела најмилостивије примити.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ 162 2—2

за осп. *учитељице; забављље и непотпуно оспособљене учитеље*, које ће потписани у смислу закључка ЕПО. бр. 314./298. ex 1897. у привременом својству наместити у упражњена учитељска места у темишварској дијецези.

Плата: стан, огрев и најмање 300 фор. делом од спарх. фонда — једним делом спонтуално у натури (у житу, кукурузу или земљи).

Рок стечаја 1. септембра по н., односно почетак школ. године.

У Темишвару 3. (15.) августа 1899.

Ђорђе Поповић
кан. сп. шк. референта.

ОГЛАС ДРАЖБЕ 168 1—1

Православна српска црквена општина у Јозефову надаваће 19. (31.) августа о. г. после подне у 2 сата у својој кући на јавној дражби, на више година, 61 катастрални ланац своје земље у закуп.

Позивају се сви који желе горњу земљу купити, да тога дана на лице места дођу.

Из седнице црквеног одбора правосл. српске црквене општине у Јозефову 8. (20.) августа 1899.

Црквени одбор.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 156 2—2

У српској вишој девојачкој школи сомборској почеће се 1899/900. школска година 20. августа по старом календару. Тога и другог дана држаће се: пријемни, поправни и приватни испити.

Уписивање ученица траје 22. и 23. августа.

У I. разред примају се ученице, које су навршиле 10. годину живота и које су с добрим успехом свршиле IV. раз. осн. нар. школе.

Ученице из V. и VI. раз. осн. нар. школе могу бити примљене у II. и III. разред ове школе, ако претходно положе пријемни испит их предмета, што су прописани за I односно за II. разред ове школе.

При уписивању ученица тражи се школска сведоџба од последње године.

Школарина се не плаћа. Све ученице редовне и приватне, плаћају 1 фор. уписнине, која иде у благајну српске црквене општине и 15 нов. као прилог у државни мировински фонд.

У Сомбору 30. јунија 1899. год.

Управа
српске више девојачке школе Сомборске.

СТЕЧАЈ. 153 3—3

На упражњено место учитеља на српској вероисповедној основној *женској* централној школи III. и IV. разреда у Меленцима овим се расписује стечај.

Плата је учитељска: 400 ф., стан у природи или у име стана 100 ф., огрева и огрева колико потроши преко зиме.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок пријаве траје до 29. августа т. г. када ће се и избор обавити.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 15. (27.) јула 1899. год.

Стева Марјански
председник.

СТЕЧАЈ. 159 2—3

На упражњено учитељско место у Бочару на српско-православној вероисповедној мешовитој школи овим се стечај расписује.

Плата је: 400 фор. у готовом, 40 фор. за попторину школу, 20 фор. у име перовођства, слободан стан са вртом од 800□ хвати, ½ јутра оране земље и сламе за огрев колико потребно буде. Од укопа где позван буде 1 фор.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, у цркви десну певницу водити, децу у црквеном појању обучавати и перовођске дужности вршити.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве.

Рок стечају траје до 29. августа, када ће се и избор обавити.

У Бочару (Торонталска жупанија) 1. августа 1899. год.

Председништво.

ГИМНАЗИЈСКА ОБЈАВА. 152 3—3

Школска година 1899./900. почиње 1. септембра по нов.; 29. 30. 31. августа одржаће се поправни испити, уписиваће се ученици и примати у I. разред, који докажу крштеним писмом (а сви, и стари и нови, ваља да га донесу) да су навршили 10. годину, и положе пријамни испит.

У остале разреде примаће се на темељу школске сведоџбе.

Уписнину ф. 2·10 плаћају само који први пут ступају у гимназију; школарину 12 ф. на год. сви, и у почетку по 1 фор. на библиотеку и по 1 фор. у фонд за набавку лекова болесним а сиромашним ученицима.

Ученици похвалног владања и доброг успеха у наукама могу поднети молбеницу, последњу школску сведоџбу и сведоџбу сиромаштва, која не сме бити старија од године дана, преко управе гимназијском патронату до конца месеца септембра ради опроста од плаћања школарине. А могу бити опроштени само деца сиромашних учесника са сведоџбом I. реда с одликом, доброга I. реда без и једне оцене „довољан“, и то само за једну годину односно за један течај, ако би дотични ученик пао у II. ред. Првошколцима не опрашта се школарина за I. семестар.

Необлигатни предмети (музика, француски и мађарски језик) предају се бесплатно ученицима од IV. до VIII. разреда; гимнастика и армонично појање и певање свима способнима. Родитељима је дужност да своју децу сами доведу, и да им погоде стан у споразуму са управом.

У *Карловцима*, 8. августа 1899.

Управа.

ШКОЛСКА ОБЈАВА. 163 1—1

У новосадској српској православној вишој девојачкој школи уписиваће се ученице за идућу школ. 1899—1900. г. 1. 2. и 3. септембра о. г. по нов. кал. — Приватни, пријемни и поновни испити обавиће се пре уписивања 19. (31.) августа о. г.

У I. разред ове школе примају се ученице, које су довршиле 10 годину живота и IV. разр. основ. народ. школе.

Ученице V. и VI. разреда осн. нар. школе полажу пријемни испит из свију прописаних предмета, ако желе ступити у старији који разред.

Ученице донесе при уписивању школску сведоџбу од последње своје школ. године, потврду, да су накаламљене кравијим богињама, а које први пут долазе још и крштени лист.

Приватне ученице уписују се прва три шк. месеца.

Све ученице, редовне и приватне, кад први пут долазе, плаћају 1 фор. уписнине, а све без разлике, по 50 нов. (једну круну) у име приступе за сведоџбу школску.

У Нов. Саду 20. августа 1899.

Аркадије Варађанин
управитељ.

ОБЈАВА. 150 3—3

Будућа школ. година 1899.—1900. почеће 1. септембра по рим. кал. — Ученици, који први пут у гимназију ступају, морају исказати сведоџбом, да су свршили главну основну школу, и сваки ученик без разлике, кад дође да се упише, има донети са собом сведоџбу школску од последње године, крштено писмо и сведоџбу, да је у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. пакалампљен.

Од школарине могу бити опроштени само они, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су сиромашни, и сведоџбом школском, да се добро владају и добро успевају.

Поновни испити држаће се 31. августа.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

Ш. О. 33. — зап. ех 1899. 164 1—2

СТЕЧАЈ.

На новоустановљено учитељско место при срп. народн. вероисповедној школи у Ст. Сивцу овим се отвара стечај.

Са горњим местом скопчана је следећа плата: 1.) 300 фор у име редовне плате; 2.) 40 фор. за пофторну школу; 3.) 100 ф у име станарине; 4.) 6 фор. за писаћи прибор; 5.) 5 урбаријалних јутара (à 1200 □ хв.) оране земље, на коју све терете учитељ сноси; 6.) за зимски огрев слама колико буде потребно.

Дужности учитеља су прописане шк. уредбом и наредбама виших власти.

Предавање у разредима, које му месни шк. одбор додели. Осим тога, дужан је у цркви појати за једном певницом.

Молбснице ваља упутити на месни школ. одбор.

Рок стечају је 5. (17.) септембар о. г.

Из седнице школског одбора држане у Ст. Сивцу 6. (18.) Августа 1899. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 165 1—3

На упражњено учитељско место у Шурјану овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 300 ф. годишња, слободан стан, 4 хвата тврдих дрва за себе и за грејање школе.

Учитељева је дужност све законом прописане предмете деца предавати, у св. цркви појати и децу у појању обучавати.

Који ово место получити жели, нека се са потребним сведоџбама до 8. септембра т. г. на потписаног обрати, којег ће се дана и избор обавити.

Из седнице местног школског одбора држане у Шурјану (per Módos) 8. (20.) августа 1899. г.

Младен Милић
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 147 3—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место срп. прав. вероисповедне основне школе у Шумберку.

Плата за редовну и пофторну школу 340 ф., за перовођство награда од 10 фор., од великог укопа 50 нов., од малог 25 нов., од венчанице 50 нов., шест хвати тврдих дрва којима се и школа граје стан са две патосане собе, шпаја, подрум и врт од 240□ хвати и оранице 2000□ хвати.

Учитељу спада у дужност у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Компетовати могу, само они који имају потпуну квалификацију и који су из мађарског језика испит положили. Рок стечају 29. август (Усјекеванје).

Из седнице школског одбора држане у Шумберку 20. јула (1. августа) 1899. год.

Симеон Ластић
перовођа.

Јоца Бугарић
шк. председник.

СТЕЧАЈ. 166 1—3

Расписује се стечај на упражњено шесторазредно мушко учитељско место. Дужности су му прописане у прев. кр. решкрипту од 1872., осим тога има у цркви десну певницу држати. Компетенат треба да је свршно сомборску препарандију, а дужан ће бити и у црк. школ. седницама перо водити.

Плата је 360 ф. а вр., 40 ф. за пофторну школу, 10 ф. за писаћи прибор, 6 ланаца комасиране земље и $^1/_2$ ланца пољске баште, на које има порез и еквивалент плаћати, 4 хвата дрва, слободан стан са 2 патосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од зидије заграђеном баштом.

Жеља је, да се компетенти — (н. пр. недељом или празником) и лично пријаве. Првенство имаду они, који су, осим осталог, вични још и — нотама, а дотични изабрани би — у случају обучавања, односно даљег усавршавања овдашње младежи у ноталном појању — разуме се, пристојном наградом награђен био.

Рок стечају три недеље од првог увршћења.

У Великом Средишту, (код Вршца) 10. авг. 1899. год. Школски одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 167 1—3

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 29. августа (10. септембра) 1899. у манастиру Св. Ђурђу. у 10 сахата пре подне издавати под закуп 680 јутара 1250□° оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Исклична је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе, а за захтевање доставиће се реферктантима и у верном препису.

У манастиру Св. Ђурђу (пошта: Birda) 10 (22.) августа 1899. Манастирска Управа.

СТЕЧАЈ. 145 3—3

У смислу правила задужбине Атанасија П. Гереског расписује се овим стечај на једно стипендијско место по 150 ф. на годину.

Ову стипендију уживају само ученици ове гимназије, Срби правосл. вере из земаља угарске круне, но нису искључени ни Срби правосл. вере из Беча, Трста и краљевине Далмације.

Молитељи имају поднети своје молбенице потписаној управи гимназијској најдаље до 8. (20.) септембра о. г. и приключити им школске сведоџбе од последње две године, сведоџбу сиромаштва, сведоџбу лекарску и крштено писмо.

Примедба. Осим тих стипендија издаје се сваке године из прихода од светосавских беседа припомоћ шеснаесторици сиромашних ученика ове гимназије по 100 ф. у месечним ратама по 10 ф. у напред.

У Новом Саду, 30. јунија 1899.

Васа Пушибрк
управитељ.

СТЕЧАЈ. 146 3—3

На српској православној вероисповедној школи у Толвадију у Темишварској епархији овим се стечај отвара, плата је учитељска 60 ф. 20 кибли чиста жита, од општине 1 јанац ½ земље, на коју ће дотични порезу плаћати, за перовођство 6 ф., при погребу где позван буде 40 нов., 2 хвата тврдих дрва, стан с баштом, а остало допуниће се до 300 ф. од епарх. школске власти. — Учитељу у дужност спада све прописане предмете предавати као и на сваком богослужењу у десној певници појати, исто тако и децу у црквеном пјењу обучавати.

Компетовати могу само оспособљени учитељи или учитељице.

Рок стечају 15. августа по стар. кал., када ће се и избор обавити. Молбенице ваља слати на доленотписаног.

У Толвадију дана 18. (30.) јула 1899.

Председништво.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 145 3—3

Потписана срп. правосл. црквена општина издаваће дана 15. (27.) августа о. г. у 3 сата по подне 60 јутара земље оранице у једном комаду под закуп на 3—6 година.

Господа дражбователи имају у име јамчевине положити 5% од исклучне цијене.

Дражба ће се одржати у кући мјесне политичке општине.

Дражбени увјети могу се у свако доба видити код потписаног перовође.

Из одборске сједнице срп. правосл. црквене општине у Дољ. Товарнику (код Руме) 4. (16.) јула 1899.

председник. перовођа.
Мита Ковачевић Милош С. Позник
учитељ.

Ад III. С. 119. 132. и 192. ех 1899. 151 3—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног катихетско-професорског места у срп. учитељској школи горњо-карловачкој отвара се стечај.

Катихета ће имати дужност предавати: веропауку, црквено пјеније и црквено-словенски језик а по околностима и други који наставни предмет тако да испуни седмично 20 часова.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, који су успешно свршили науке у православној богословији, но првенство ће имати оно свештено лице, које је уредбом светог архијерејског синода од 21. септембра 1895. бр. М. 618 син. 33. за средње школе прописани вероучитељски испит оспособљена с успехом положило. За случај ако таковних оспособљених компетената не би било, има ће дотични постављени за годину дана положити горњом уредбом прописани вероучитељски испит.

Оспособљени катихета ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављен, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Са горњим местом, скопчана је годишња плата од 1000 фор. а. вр. и 10% исте плате у име станарине, после сваких пет година успешне непрекидне службе, годишњи повишица од 100 фор. а. вр., а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако постављени није у горњем смислу потпуно оспособљен, има ће суплентску плату од годишњих 800 фор, а вр.

Молбенице своје којима се имају приложити: крсни лист, сведочанство о свршеним наукама и односно о оспособљењу, сведоџба о досадањем службовању и најпосле о религиозно-моралном поведењу — ваља да компетенти поднесу школском савету најдаље до 19 (31.) августа 1899. год.

Из седнице срп. прав. пар. школског савета, држане у Карловцима 23. јула (4. августа) 1899. год.

Председништво
срп. прав. нар. школског савета.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 34.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. августа 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

НАРЕДБА

Архидијецезалне Конзисторије у предмету служења парастоса за Њ. В. блаженоупокојену царицу и краљицу Јелисавету.

Ад бр. К. 343./зап. ех 1899.

(*Свима протопрезвитерским звањима.*)

Дана 29. августа (10. септембра) о. г. навршује се година дана, од како се Њезино Величанство, блажене успомене царица и краљица наша Јелисавета у вечност преселила — пак се тим поводом упућује Пречасност Ваша, да подручно вам свештенство позовете, да тога дана парастос за Њезино Величанство у цркви по пропису одржати не пропусти.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 12. (24.) јула 1899. год.

Георгије
патријарх

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Рим и словенско богослужење.

По руском **Радославу М. Грујићу.**

Познато је, како је Рим већ од почетка апостолског рада св. просветитеља словенских, нерадо гледао успехе њихове на велико-моравској територији римског патријархата. Истина Бог, онај страшан позив св. браће у Рим, за папе Николе I. († 13. нов. 867. г.) променуо се за његова наследника Адријана II. († 872.) у сјајан дочек. Браћи, уз то, буде одобрена употреба свећено-богослужбених књига, које су они сами превели на словенски језик; шта више, у то доба одслужена је и служба Божја на словенском језику у Риму — по разним његовим црквама. Али тај исти папа Адријан шаљући, на молбу панонског кнеза Коцеља, Методија у Панонију (870—71. године), у писму, које је послао по Светитељу, где одобрава и дозвољава словенско богослужење, опет заповеда, „*да се чува обичај читања Апостола и Јеванђеља прво на латинском, па за тим на словенском језику.*“

Наследник Адријанов папа Јован VIII. (872.—882.) односно се према словенском богослужењу тако, како су то дипломатске прилике допуштале; час, наиме, пегодује, што св. Методије врши богослужење на словенском језику (на пр. 879.), час опет до-

пушта га због какве политичке потребе, но увек с ограничењем, да се Апостол и Јеванђеље прво чита на латинском, па затим на словенском језику (880. год.). Даља историја папских односаја спрам словенског богослужења карактерише се систематичким ограничавањем сфере његове употребе, па шта више и јавним гоњењем, ради источно-православног обреда који се чувао у Ћирило-Методијевим црквено богослужбеним књигама.

Први акт јавнога гоњења словенског богослужења, које уведоше св. првоучитељи и просветитељи словенски, отпочео је папа Стефан VI., исте године, кад је умро св. Методије (885. г.). Он је, наиме, у својој посланици моравском кнезу Светоплуку међу осталим и ово писао: „Врло смо се зачудили, када смо чули, да Методије проповеда лажну науку, а не истиниту, непријатељство, а не мир; те ако је то тако, као што смо чули, ми у потпуном смислу одбацујемо његово лажно учење. А анатема због презрења католичке вере пашће на онога, који томе учи. Ти и народ твој, по суду св. Духа, бићете невини, ако само неповређено будете сачували веру, коју проповеда римска црква. А службе Божје, св. тајне, и свеђење радње, које је тај Методије дрзнуо се да свршава на словенском језику, и ако је пре обећао да то неће чинити (?), заклевши се пред мојима св. Петра — *нико нека и не помисли, да на сличан начин свршава.* Јер Божјом и нашом апостолском влашћу ми то забрањујемо — проклињући онога, који не послуша . . . . А упорне и непослушне, што уводе непријатељство и саблазан, ако се не поправе, после прве и друге опомене, заповедамо да се изгоне из цркве.“

Та забрана Стефана VI. беше почетак јавног папског гоњења словенске службе. Истина Бог, најбижи наследници Стефанови († 891.) (Формоз, Бонифације VI, Стефан VII, Роман, Теодор II.), изгледа, као да нису толико обраћали пажњу на словенски рад св. Кирила и Методија, а Јован IX. (898.—900.), као да је одобравао, па шта више и штитио словенску јерархију у Великој Моравској. Али зато Јован X. на сплетском сабору 925. год., те папа Јован XIII. при подизању пражке епископије (972. год.), јавно су изразили своје негодовање спрам словенског богослужења. Последњи је на пр., у својој були чешком кнезу Болеславу одлучно тражио, да епископ новоустановљене епископије пражке, *не буде присталица обреда „бугарске или руске секте“, као ни привржених словенског богослужбеног језика.* Познато је, да су тако поступале и касније папе, као на пр: у другој половини XI. в., папа Александер II., који је још одлучније од својих претходника ограничавао словенско богослужење на другом сплетском сабору 1061. год., а и после њега. Он је, н. пр., говорио: „Ја, као и моји претходници, ни на који начин не могу се усудити, да им дозволим (т. ј. Хрватима) богослужење на њиховом језику, тако, као што то чине проналазачи сличне врсте литературе — Арапи“, јер „готска (чит. словенска) је писмена проналазак неки Методије јеретик“, као што се каже у одредбама другог сплетског сабора. И што даље, тим се све већма у Риму утврђивали слични, па и горе односаји спрам словенског богослужења. Папа Григорије VII. (1080. г.) назива већ молбу кнеза чешког Вратислава за дозволу словенског богослужења — „*неразумном*“, „*суетном неразмишљеношћу*“ и др.

Тек од половине XIII. в. почиње бар *по изгледу* преврат на боље у погледу односаја Рима спрам словенског богослужења. Папа Инокентије IV., „тај украс канонисте и отац права“ латинске цркве, дозволио је 1248. год. сењској епархији, на молбу тамошњег епископа, да се у њој може свршавати словенско богослужење по глаголским словенским књигама и латинском обреду, но и то само у оним местима, где је већ „*народ навикао да га слуша*“.

Како било да било, главно је то, да је папа дозволио словенско богослужење, које су систематски и строго забрањивали његови претходници, почев од Стефана VI. Али дозвола, као што већ рекосмо, тицала се само глаголског словенског богослужења по латинском обреду; а ћирилске словен-

ске књиге Рим је прогањао као и пре, допустивши их само крајем XVI. в. за црквено-богослужбену употребу оним Словенима, који приме догматичку унију с римокатоличком црквом. Тако се оне и данас употребљавају само с неким изменама у латинском смислу, код наших и руских унијата у Аустро-Угарској, те код врло малог броја бугарских унијата у Турској. Не беше, дакле, у интересу римске политике, да допусти *други* — источни обред, који се налазио у Ћирило-Методијевим црквено богослужбеним књигама, које сматрају као дело „неког јеретика Методија“. Сврха папске политике била је, да искорени међу Словенима наследство Ћирило-Методијева богослужења, а где то није могла, она се постарала, да га бар замене словенским глаголским богослужењем по латинском обреду.

Споменута дозвола Иноћентија IV. створила је нов период у историји односаја Рима спрам словенског богослужења међу Словенима, који припадаху римо-католичкој цркви. После тога, почео је Рим да чини уступке осим сењске епархије и другим земљама, у корист словенско-глаголског богослужења (у Далмацији, Хрватској, Чешкој и др.), — благосиља за тим издање црквено-богослужбених глаголских књига (мисала = служебника, бревијара = часослова, ритуала = требника и др.) и штити по каткад доста енергично отпочету Иноћентијем IV. праксу од наглих латинизатора. Ето, да је словенско глаголско богослужење откланало народне словенске симпатије од Ћирило-Методијева богослужења! А то се и морало прво постићи, ако се хтело да се иде даље, постепеној латинизацији Словена. Но, како у овом периоду, тако и касније до данас, није Рим ни за тренут ока престао да мисли и ради на том, како да ослаби словенско богослужење, па ма оно било и на латинском обреду.

Благодарећи на таковој политици, глаголско богослужење почело је постепено опадати и сужавати се у пређашњим границама свога пространства, док није дошло до данашњег минимума своје употребе само у неким црквама римо-католичких Словена у Далмацији, Приморју, Истрији и околним острвима Јадранског мора.*

Год. 1887. на основу познатог конкордата црногорског кнеза Николе с римском куријом, уведено је словенско глаголско богослужење за црногорске следбенике римокатоличке вероисповести, који, што више, добише и посебног епископа у Бару — Симу Милиновића. Али папа Лав XIII., и ако свим силама тежи да унијом приведе многе словенске народе у крило римо-католичке цркве, ипак нерадо допушта и само глаголско богослужење, бојећи се, да не би та права пожељели и многи Словени римо-католичке вероисповести, који све већма, под утицајем опће националне свести, теже, да словенизују и своје богослужење, према сачуваним међу њима традицијама Ћирило-Методијева богослужбеног језика. За доказ овога служи нам недавно издано (5. августа о. г) од римске конгрегације обреда (Congregatio rituum) одређење о употреби старо-словенског језика у римо-католичком богослужењу. Навешћемо овде само главне тачке тога одређења, да би се лакше могли окарактерисати суврени погледи папства на употребу старословенског језика у црквено-богослужбеној пракси код Словена римо католичке вероисповести.**

Одређење конгрегације адресовано на архиепископе, епископе и капитуле дијецезе горичке, задарске и загребачке, после позивања на неке претходнике Лава XIII. — папу Иноћентија IV. (који је дозволио глаголско богослужење у сењској епархији 1248 год., а у Крчкој 1252. г.), Урбана VIII. (који је 1631. г. дозволио штампање литургијских књига за римо-католичке

* Данас износи онај број глаголских парохија у Аустро-Угарској (у Далмацији и околним острвима Јадранског мора), око 130—140 (у епархијама крчкој, задарској, сплетској и шибеничкој), са до 80 хиљада парохијана. У епархијама сењској и модрушкој, где је најпре дозвољено било глаголско богослужење још од папе Иноћентија IV., 1248. г., глаголицу су мало по мало (од год. 1800—1830.), истиснули латинизатори. Као у знаменју за то, недавно је она уведена у Црној Гори за оно пет хиљада црногорских следбеника римо-католичке вероисповести.

** Оригинални латински текст штампан је на пр. у задарском листу „Katolička Dalmacija“, хрватски превод у трпћанском „Naša Sloga“ (бр. 37. и 38.), а чешки у листу „Slavia“ (бр. 63.), што излази у Оломуцу.

цркве, које употребљавају словенски језик), Бенедикта XIV. (који је 1754. г. одобрио ново издање истих књига), те Пија VI. (који је 1791. год. одобрио штампање часловца), — садржи у себи ове најглавније „св. оцем“ одобрене и потврђене одредбе:

1.) Употреба старо-словенског језика у богослужењу има се сматрати само као привилегија цркава, које одавно постоје, а не као привилегија неких духовних лица. С тога епископи, сваки у својој епархији, морају чим пре саставити списак свих цркава, за које нема сумње, да су се по праву до сада користиле папском дозволом односно употребе старо-словенског језика у богослужењу. Даље нека при том чим тачније установити, да овој или оној цркви дана привилегија стоји у связи бар 30 година, а спорне случајеве епископи су дужни послати на решење конгрегацији обреда. 2.) Осим цркава, назначених у састављеном списку, *нигде* ни под каквим изговором, не дозвољава се уводити старословенски језик у богослужбену употребу, а нарушење ове одредбе повлачи за собом строгу казну. 3.) А у црквама, где је дозвољена употреба старо-словенског језика, може се употребити само тај један језик, без икакве примесе другога, по глаголским књигама, које је одобрио „апостолски престо“, а забрањује се употреба других литургичких књига које су штампане или другом азбуком, или нису одобрене од „апостолског престола“. 4.) А исто тако и народ за време богослужења, при појању или у одговору на узглас свештеников, може употребити старо-словенски језик, но ради олакшања при том, могу му се дати књижице, штампане латиницом место глаголице. 5.) Црквено-богослужбене књиге за употребу у тим црквама могу бити само оне, које је одобрио и прегледао „апостолски престо“. 6.) Сходно реченом епископи се имају постарати, да у надлежним им школама — свештенички кандидати изучавају како језик латински, тако и старо-словенски, како би свака епархија имала довољан број свештеника за свршавање црквених служаба на оба богослужбена језика. 7.) Епископи морају пред рукоположењем одредити, који ће клирик на ком језику служити, по вољи и жељи свештеничких кандидата, ако само интереси цркве не затраже друго решење. 8.) У случају, ако какав свештеник, који је употребљавао латински црквено-богослужбени језик, буде се принуђен да служи у цркви старо-словенског језика, то је он дужан да на овом последњем сврши богослужење, а тајну службу и канонске часове може за себе свршавати и на латинском језику. То исто правило важи и за свештеника, који врши богослужење обично на старо-словенском језику, када принуђен буде да свршава богослужење у односној цркви на латинском језику. 9.) Исто тако даје се право свештеницима, који употребљавају латински језик за црквено богослужење, да могу читати тајну „мису“ тамо, где се употребљава старо-словенски језик, да и они — ако могу — нека свршавају тајну службу на свом обичном богослужбеном језику у црквама латинског језика. 10.) Тамо, где се утврдио обичај, да се Апостол и Јеванђеље чита на словенском језику у црквама латинског језика, може се тај обичај и даље чувати под условом употребе старословенског језика; а у парохијским црквама после читања Јеванђела може се опо поновити и на народном језику ради бољег сазидања верних. 11.) Ако би ко од верних у парохијама старо-словенског језика тражио, да му се дете крсти или брак благослови само на латинском језику, треба га одговарати и саветовати, а ако би и даље упорно то захтевао — треба му испунити жељу мирно, на латинском језику. Зато, обратно, у парохијама латинског језика, споменуте тајне крштења и брака могу се свршавати и на словенском језику. 12.) За проповед речи Божје, као и у другим богослужбеним обредима, који се не броје као строго литургички, допушта се народни словенски језици по руководним правилима конгрегације обреда. 13.) Епископи оних епархија, где употребљавају односни народни језик „у црквеним молитвама и песмама“, морају пазити, да превод буде веран и једноставан. 14.) Религиозне књижице или издања, која садрже у себи превод литургичких молитава за специалну употребу верних, морају бити

пажљиво прегледане и одобрене од епископа.

То су све главније одредбе конгрегације обреда односно употребе старословенског језика код Словена римокатоличке вероисповести. Већ из површног читања истих лако се може увидети, да је тенденција римске курије, да ограничи сферу употребе словенског језика, јер се, на пр., за право, да се може њиме користити, одређује старина од 30 година (N. 1.) А међу тим, баш у новије време све чешће и чешће указују се жеље међу Словенима римо католичке вероисповести, да се уведе старо словенски језик у црквено-богослужбену употребу. Па и сам Рим, где налази да иде у корист његовој сврси, поново га допушта, као што се то догодило на пр. у Црној Гори. Али, очевидно је, да се не мора уступка учињена Црној Гори — по мишљењу курије — простирати и на друге Словене католике, који би изнова пожелели драгоцено наследство својих отаца. (N. 2.). С каквом се намером све то чини у Риму, није се тешко досетити на основу историјских факата односаја папства спрам словенског богослужења. Папство се је у принципу свагда противило словенском богослужењу, допуштајући га само под притиском неких политичких прилика. Тако, допуштајући у XIII. в. словенско богослужење тамо, *где га је народ навикао да слуша*, папство је тежило, да баш самим тим паралисује у оним местима утицај Ћирило-Методијев православног богослужења, замењујући га глагољско-словенским по латинском обреду. А када је оно у том довољно успело, тада поче ограничавати у тим местима и глагољско словенско богослужење. У сваком случају, с овом политиком Рима тешко је, па и немогуће је измирити такова факта, као што је канонизација св. Ћирила и Методија, учињена у Риму 1880. године, а тако исто и опширна уверења папе Лава XIII, с којима се он обраћа к православнима, с тежњом, да их преведе у крило римске цркве на основу признања његова главенства и остављања им обредних особина њихове цркве. Не само пример словенских унијата, који су лишени обећаних им права на известан део црквене самосталности, но и бесправност словено-католика глагољаша, јасно нам показују истините и рђаве сврхе словенске политике у Риму.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Живк.

(Наставак)

Клиръ. Грчка реч κλῆρος буквално значи — *коцка, део, део наследства.* Клиром се назива збор свих служитеља црквенских, јер је и сама служба у Цркви Христовој и у Светом Писму названа жрѣбіемъ сл҃жнїмъ — κλῆρος τῆς διακονίας (Дјеј. 1, 17. 25). Овакав назив збора службеника црквенских, потврђује нам писао и убеђење, да на службу у цркви призива и избира сам Дух Свети, Који живи у Цркви, тако да људска распоређења у овом погледу свагда имају другостепено значење: паде жрѣбій на Матѳ҃ю, и причтенъ кысть ко единонадесяти Апостоломъ (Дјеј. 1, 26). Осим тога назив *клира*, може означавати и то, да служитељи црквенски треба да су ослобођени од старања и брига светских, да би што слободније и савршеније могли служити Цркви Христовој. Због тога су и старозаветни Левити, по наредби Божјој, искључени били из удела при дељењу земље обећане: да не ѣдетъ жрецїи Левїтомъ всемъ племени Левїинѣ частїю, ниже жрѣбїя его, ѣкоже рече имъ: Господь Самъ жрѣбій его, ѣкоже рече имъ. (Втор. 18, 1—2.)

Коливо. Ова реч по свој прилици долази или од грчке κολλύρα, — *врста колача, што се на жртву приноси*, или од латинске colluvio — *смеса, скуп.* Код нас се под називом колива подразумева пшеница, уварена у води, зачињена и украшена разним посластицама. Ово се јело још и *кутијом* назива у Цркви. Коливо или кутија доноси се у Цркву и по особеном чину се освећује; освећење колива бива или у част каквог светитеља или за спомен умрлих. После освећења једемо коливо, сећајући се односног Светитеља или умрлога. Обичај освећења колива, веома је стари. За владе Јулијана одступника, сва храна, која се продавала на трговима, била је по његовој заповеди потајно пошкропљена крвљу животиња, које

су идолима на жртву принесене биле или је предавана на тргу баш иста та храна, што је идолима на жртву принесена била; ово се чинило у намери, да хришћане преваре и да их тако наведу, да једу од идолских жртава. Али Бог своје верне не оставља; по светој вољи Његовој великомученик Теодор Тирон јави се епхаитском епископу Евдоксију и нареди му, да објави Хришћанима, да не купују на трговима никакве хране, већ да кухају пшеницу и воће и тиме да се хране, те да се тако сачувају од оскрнављења. То је кухање названо *кољивом*. Због тога се сваке године у петак прве седмице великога поста осећује кољиво у спомен и почаст св. великомученика Теодора Тирона. Касније је ушло у обичај намењивати кољиво и другим Светитељима и спомену умрлих. Кољиво или кутија спремљена од житног зрна изражава веру живих, да ће умрли искрснути и да из овог земног живота следује лепши и бољи живот, као што и зрно када се баци у земљу подвргава се трулежи, али зато опет ниче у лепшем облику и доноси многи плод.

Кондакъ и ѵкосъ. Обе ове речи имају етимолошке сличности једна с другом. Грчка реч δῖκος значи *дом*, а **кондакъ** — κοντάκιον значи *кувиица, кућерак* (састављено из κόντος — кратки и δῖκιον — кућерак). На црквеном језику, кондаком и икосом се називају свештене песме, у којима се садржи похвала светоме или се исказује суштина дотичнога празника. Али опет међу кондаком и икосом постоји разлика, и ако не по садржини, а оно по начину излагања садржине; *кондак* је кратка песма у похвалу светога или празника, а *икос* је опширна песма исте садржине. Према томе икос се назва чита иза кондака и никада сам без овога; кондак у том случају служи као припрема за икос.

Копїе. Ова реч неће бити славенска; она је позајмљена или од грчкога κοπή — *сечење, сечиво*; или од латинскога copis — *кратка сабља* **Копїемъ** се у нашој цркви назива кратки и с обе стране оштри нож, с помоћу којега се врше сва дејства над просфорама при проскомидији. **Копїе** означава оно копље, којим је један од војника пробо ребро Спасителево на крсту.

Краегранїе или **краестрочїе** (акростїхъ) то јест прво грчко писме у сваком стиху канона. Када се сва ова почетна писмена скупе уједно изражавају извесну, службу сходну писмо.

Красовѣлъ — Чаша из које се у грчким манастирима пије.

Крестный ходъ (в. Литиїа, Литїя).

Крестъ — *крст* је оруђе мученичке смрти Спасителя нашег Исуса Христа, које је за нас постало оруђе спасења, и знак победе над смрћу и сатаном. Црква као невеста Христова дичи се и поноси се крстом Господњим и сматра га за свој најлепши украс и најјачи штит противу насртаја ђаволих. У олтару на светом Престолу увек се налази крст, који се због тога и назива *престоним крстом*. Осим тога има на светом престолу и више мањих, *ручних* крстова с којима се у празничне дане при отпустима благосиља народ, односно наноше му се ради целивања. У неким храмовима ставља се још један крст иза престола који се назива *запрестоним*. У нашим храмовима су запрестони крстови врло ретки али у руским ћемо их врло често наћи. Крст се поставља на највидније место у храму, на врху иконостаса, да би га сав народ јасно могао видети за време службе, те посматрајући га очима у срцу духовним очима гледао и сазрцавао велику тајну нашега откупљења, извршеног крстном смрћу Спасителевом. Све свештене утвари што се у храму налазе и при богослужењима употребљавају као: одежде, сасуди, покровци, кивоти и т. д. украшени су крстом, па и сама спољашњост храма увенчана је часним крстом, тако да се са куле на све стране види знамење победе у Цркви Христовој. При тајни св. крштења крст се ставља на груди онога који се крсти и тако сваки Хришћанин у току целог живота свог носи крст свој. Архијерејн, архимандрити па и неки јереји украшавају се крстом Христовим и носе га на грудима као печат засведоченог срдачног исповедања вере у животу и у свакој прилици и неприлици. Најзад крст се ставља изнад гробова умрлих Хришћана те им прах мирно почива под сенком тога символа вере хришћанске и на њојзи основане и утврђене наде на опште ускрснуће и вечити живот иза гроба.

(Наставиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.*

Пише **Луг Станнић** парох.

Сад да видимо, како је са учењем оних назарена, који признају и исповедају, да је

* Наставак из броја 26. о. год.

евхаристички хлеб и вино и истинито тело и права крв Христова, али све то само при употреби, тако да верни у св. причешћу једући хлеб и пијући вино примају уједно са хлебом и вином под хлебом и вином у хлебу и вину самога Господа, односно са, под и у хлебу и вину једу истинито тело и пију праву крв Христову; иначе хлеб није истинито тело, а вино није права крв Христова после употребе, јер после употребе и „Христос одступа,“ па за то назарени и „употребљују све што је освећено.“

Пре свега: ако већ назарени верују, да Христос присуствује у евхаристичком хлебу и вину *само* при употреби; те ако из тог узрока и „употребљују све, што је освећено“ — како и од куда могу онда говорити и учити о неком „одступању Христовом“?! Из чега, и од чега да „одступи Христос,“ кад ничега нема, кад ништа преостало није, него је „све употребљавано, што је освећено“?! Христос би из и од евхаричког хлеба и вина само онда и одступати могао, када би назарени „освећивали„ више него што им је за једну употребу нужно, и када не би „употребивали све освећено,“ него би још нешто претекло, остало, од чега би онда „Христос одступио.“ А кад то није, и кад код назарена така случаја бити не може: онда је крајњи несмисао говорити и учити о неком „одступању Христовом после употребе.

Чудновато је даље и то, да назарени на длаку знати, на драм измерити могу, колико ће им хлеба и вина за причешће нужно бити, те само и баш толико и освећују.“ И прав. црква пази на то, колико ће њених синова, њених чеда приступити св. тајни причешћа, па од прилике на толико частица ломи и односно реже онај део „агнеца,“ који је за употребу верних одређен, а у св. путир лије онолико вина, колико ће од прилике нужно бити; — па ипак никад и ни у једној цркви није био тај случај, да је било таман онолико частица и онолико вина, колико је строго нужно било, него је увек остало и остаје и частица и вина, које тада свештеник — у одређено време заједно са осталим деловима „агнеца“ употреби.

Даље: „Христос одступа после употребе од освећеног хлеба и вина; наравно овде треба прво себи убразити, да је после употребе нешто и остало.

Сад: ако је Христос после употребе од освећеног хлеба и вина „одступио“: то нам се онда и само собом каже, да је Христос пре употребе освећеном хлебу и вину приступио. Ту би дакле било неко кретање Христово, јер би Христос освећеном хлебу и вину прво приступио, а за тим од освећеног хлеба и вина „одступио.“

Па је ли то кретање, то приступање и одступање Христово јасно исказано, или бар ма и најтамније наговештено у оним речима, којима је Христос св. тајну причешћа установио? Наравно и овде нам треба као истину признати и утврдити, то, да није тек само данас случај тај, да Христос пре употребе приступа освећеном хлебу и вину, а после употребе од освећеног хлеба и вина одступа; него да је тај и такав исти случај био и бити морао и — на тајној вечери. те да су дакле и сами апостоли, са, под и у освећеном хлебу вину примали самога Христа, односно јели истинито тело и пили праву крв Христову.

Прочитајмо, односно наведимо сада саме речи Христове, Ево их: „И кад једаху, узе Исус хлеб и благословивши преломи га, и даваше ученицима, и рече: узмите, једите; ово је тело моје. И узе чашу и давши хвалу даде им говорећи: пијте из ње сви, јер је ово крв моја новога завета.“ (Мат. 26., 26.—28.)

Е сад: где је и која то реч, која значи или која би требала да значи, или бар да наговести то, да је Христос освећеном хлебу и вину, а пре употребе приступио? А која је опет то реч, која би требала да значи или бар наговести, из које би се изводити и навести могло, да је Христос од освећеног хлеба и вина, а после употребе одступио?

Не само да те речи нема него у, и међу тим речима Христовим нема — како рече Христос — ни „ἴωτε или чрте єдине“, којом би се буди какаково кретање, некакво приступање и одступање, ма само и из далека и ма к најтамније тек наговештало. Нађи у горњим речима Христовим ма и најслабији и најблеђи траг некаквог кретања — приступања и одступања, то може само и одвише растегљив ум, то може тек само и одвиша јака и смела — „фантазија.“

А кад ми у приведеним речима Христовим за тврдњу о неком кретању приступању и одступању — не можемо наћи ни добити баш

ни така ни толика оклонца, какав и колика би нам дати могла ма и слаба слама; то од куда и како се онда може са пуном важношћу, озбиљношћу и поузданошћу говорити и учити о неком „одступању Христовом после употребе.“

Даље: ако је освећени хлеб и вино само при употреби истинито тело и права крв Христова: онда нам се само собом каже, да тај хлеб и то вино није и не може бити истинито тело и права крв Христова баш ни за један секунд, ни за један ока трен, пре употребе. По себи је јасно, да је то и тако исто било и бити морало и на тајној вечери. А кад би се доказало и доказати могло, да је освећени, хлеб и вино, ма и само за један секунд, један тренутак, ако пре употребе био и бити могао истинито тело и права крв Христова — онда је по себи јасно, да би и говор, и учење односно мудрујашење о неком „одсуству Христовом после употребе“ отпао и отпасти морао, као што отпада са дрвета слаби и лаки листак под ударцем јака мраза. — Па да покушамо доказати то.

Узмимо и расмотримо и опет речи Христове, којима је установио св. тајну причешћа: Христос узима у руке хлеб, благосиља га, ломи, пружа га и даје Својим ученицима, нуди и позива их: „узмите, једите, ово је тело моје“ и напослетку ученици примају и прихватају преломљени и пружени им хлеб, приносе га ка својим устима, мечу га у уста и једу; исто тако: Христос узима у руко чашу, хвалу даје, пружа је својим ученицима, нуди их и позива: „пијте из ње сви, ово је крв моја,“ за тим апостоли примају и прихватају пружену им чашу — и то један по један — приносе ју ка својим устима, мечу је на уста и пију из ње.

Сумњамо, да ће нам који рачуница моћи и смети рећи, да смо у рачуну погрешили, ако узмемо, ако устврдимо: да је од тренутка, када је Христос хлеб благословио, односно над чашом хвалу дао, па до тренутка, када су ученици благословљени хлеб и вино у уста метнули, те јести, односно пити почели — протекло, ако не више, а оно, бар толико времена, колико захвата један секунд, један ока трен, а свакако ће нам се и то признати и допустити хтети, да је при предавању чаше једног апостола другоме апостолу — јер су сви из једне чаше пили — увек протицало времена од једног секунда, од једног ока трена.

Призна ли нам се и допусти ли нам се то, онда нам није нужде даље ићи, јер смо доказали оно, што смо доказати желили, и што је доказати требало; доказали смо на ime то, да освећени хлеб и вино, није био на тајној вечери, те не може бити ни данас тек онда истинито тело и права крв Христова, када се употребљује, када је у нашим устима; него да је освећен хлеб и вино истинито тело и права крв Христова баш и пре употребе, онда када није у нашим устима. — А ако је евхаристички хлеб и вино био, бити морао истинито тело и права крв Христова пре употребе: онда је само то јасно, да је то био и бити морао и за време употребе; а што је евхаристички хлеб и вино био пре употребе и за време употребе, то је и после употребе остао и остати могао и морао.

Још даље: ако су освећени хлеб и вино само при употреби били и бити могли истинито тело и права крв Христова: онда је само по себи јасно, да Христос није могао, пружити Својим ученицима освећени хлеб и вино, па им рећи: „ово је тело моје, ово је крв моја.“ Јер, ако је освећени хлеб и вино само при употреби, а никако пре употребе био и бити могао истинито тело и права крв Христова: онда би Христос од прилике онако био рекао: узмите, једите овај хлеб и пијте ово вино, које ће бити истинито тело моје и права крв моја; или краће; узмите једите овај хлеб и пијте ово вино, које ће бити тело моје и крв моја. — А кад Христос није то и тако, него баш јасно и отворено рекао: „ово је тело моје... ово је крв моја:“ онда је то јасан знак, да је Христос врло добро знао, шта је рећи хтео, и да се јасно, а не погрешно изразио; и према томе, да су ученици Његови те Његове речи имали разумети и примити онако, како су оне звучале, т. ј. да је онај хлеб, који им он пружа, већ истинито тело, и да је вино у оној чаши коју им он подноси, већ права крв Његова; а не да ће тај хлеб и то вино бити истинито тело и права крв Његова тек онда, када их употребљавали, када их у уста узели буду.

(Наставиће се).

Мало историје о српској православној цркви у Загребу.

У околини српске цркве у Загребу подигнуте су у последње врајеме велике и красне па-

лате. Ради тога било је потребно да се торањ црквени повећа и пољепша. То је ових дана учињено, а прошлог четвртка освећен је и подигнут на торњу крст са јабуком. У старој јабуци на црквеном торњу нађен је том приликом овај документат, који може интересовати и шире кругове, који прате напредак Срба Загрепчана.

У средини пергамента:

Ово земљиште купљено је године 1795. дана 3. мјесеца јунија.

Поменуто земљиште купило је Православно обштество горе речене године од гл. града Загреба, под Николајем Бабочајем судцем, и Јосифом Сачерићем заклетим присежником. На истом земљишту стајала је капела римокатоличка св. Маргарете, коју су купивши са земљиштем на ком стојаше; обратили по чину Православне Источне Цркве наименовавши ју Храмом Св. Преображенија Господња. Купљено и нашим добром постало Год. 1795. под Владајућим Императором Римским Францом II. Цркве Предстојатељем Архиепископом и Митрополитом Стефаном Стратимировићем од Куљина; и под Епископом Пакрачко Славонскијем Кирилом Живковичем. Овдашње Православно Обштество Које је ово Добро набавило, састојало се из следећих особа: Јоана Штова; Прокопа Радованаца; Николаја и Константина Јанковића; Наума и Тодора Димовића; Кирила и Илије Милошевића; Георгија Белића; Петра Мраовића; Луке Петровића; Јакова Шушњевића; Јована Мировића; Георгија Вуиновићу; Томе Поповића Кирила, Томе и Константина, Жителя и Трговаца.

Будући је пак овај храм кроз толике године сасвим у земљу упао, мрачан, влажан, и за број Православних премален постао, то се Благочестиво Обштество крјепко одлучило стари Храм до темеља срушити и нов на истом месту, подигнути. Данас Божијом помоћи, на дан Рожд. Јоана Кретителя године 1865-те дана 24. мјесеца Јунија, Полажемо темељ к' новому храму Св. Преображенија Господија, и то под Владајућим Императором Аустријским Франц Јосифом I. Краљем Угарским Хорватско-Славонијским и Далматинским. Великим Воеводом Воеводства Србије и т. д. Под Цркве Предстојатељем Свјатјејшим Патрнархом Митрополитом и Архиепископом Сремско Карловачким Самуилом Маширевићем. Под Преосвештеним Никанором Грујићем, Епископом Пакрачко-Славонијским и цјелаго Генералата Вараждинскаго. Код Високе Владе стојаху у исто време на челу: Хорватско Славонеко Далматински Дворски Канцелар, Иван Мажуранић, Бан Троједне Краљевине Барон Јосиф Шокчевић. Градоначалник Загребачки: Вјекослав Фриган. Свештенослужитељи код Храма Св. Преображенија, Парох Георгије Николић и капелан Јоан Вуиновић; На посљедак Обштина Православна од које сљеде подписи: Анаст. Поповић с. р. Председник; Георгај Николић с. р. Парох; Н. Малин с. р. Тајник; Ник. Николић с. р., Андр. Поповић с. р., Петар Арешић с. р., Стеф. Врабчевић с. р., Арон Косовац с. р., Спиридон Мариан с. р. Официал кр. банског стола; Konstantin Mihailović s. r., Vranjo Klaju graditelj c. p., Гаврил Ђурашевић с. р., Eduardo pl. Merzljak s. r. kr. dvorski savjetnik; Vjekoslav Frigan s. r. načelnik grada Zagreba; Моисеи Балтић с. р. кр. намјесничтва савјетник; Д. Даниловић с. р., Георгиј Сенић с. р., Јосип Поповић с. р., Васил Диздар с. р., Паја Пеллет с. р., Стефан Кокановић с. р., Саса Пеллет с. р., Давид Мировић одветник, Александар Поповић с. р., Јгњатија Стишић с. р. Official, Стеф. Папић с. р.

Овом сличан лист находи се у Олтару с десне стране за врати под банком у фундаменту узидан. Драгутин Стишић писао с. р.

С десне стране пергамента пише: Одбор за зидање овог Храма Божијег. Председник Анаст. Поповић град: и заступник: Града посед. злат. крста за заслуге, председник трговачко-обртне коморе и т. д. Тајник Наум Малин град. заступник града. Одборници: Дкт. Јоан Суботић, Никола Николић, Јоан пл. Јурковић, Моисеи Балтић, Стефан Врабчевић, Јоан Јоановић, Петар Аретић гр. и заст. Мих. Утишеновић, Георг Сенић, Георг Гавела, Андреј Поповић, Георг Авировић.

С леве стране пергамента пише: Градитељи овог храма: Фрањо Клаић, Јоан Јамбрешак.

Оваи дом Божиј сиграђен јест пожертвовањем Обштинара православних и њих једноверне браће и својих сугрђана у Загребу. Слава тебје Господи.

Загребачка грчко источни обћина састои се из 329 душах Загребачких становника и чиновника.

II.

У нову јабуку стављен је овај документат:

Ове 1899. године обновљен је на овом светом храму торањ и код обнове нађена је у јабуци лимпца, а у њој затворена стаклепка, а у овој први запис од године 1865. на пергаменту мицјеским словима руком писан и орнаментиком

украшен. Набављена су и два звона: велико у славу св. Преображења и мање у славу светитеља Саве, архиепископа српског приносом из земаљских средстава у износу од 4.000 форинти аустр. вриједности, за владања цара и краља Франца Јосифа I., за бановања преузвишеног господина Драгутина грофа Куен-Хедерварија од Хедервара, предсједника кр. земаљске владе, одјела за богоштовје и наставу, пресвијетлога господина Армина Павића, поглавице црквене Његове Светости патријарха српског Георгија Бранковића, преосвештеног господина дијецезана епархије Пакрачке Мирона Николића и пароха загребачког Атанасија Павловића, игумана лепавинског манастира, предсједника српске православне црквено-школске општине загребачке доктора Богдана Медаковића, подпредсједника Милана Стојановића, одборника: Јована барона Живковића, Теодора Велендерића, Јована Забрдац, Светозара Торбице, Петра Николића, Дра Светислава Шумановића, Владимира Матијевића, Николе Гавеле, Паје Хаџи, Ђоке Велисављевића, Симе Мишчевића и црквених тутора: Миле Босовића и Милана Милојевића.

Градитељи бијаху: тесар Архолд и лимар Маруци из Загреба.

Било све у славу Бога а на здравље и спасеније и оних, који граде и оних, којима граде!!!

Српска православна црквено школска општина у Загребу. 1. (13.) августа 1899. У име општине: (М. П.) Милан Стојановић с. р. потпредсједник.

„Срб.“

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Гости у патријаршији.**) Један део Удружења угарских лекара и испитивача природе, које је ових дана држало свој конгрес у Суботици, имао је у прошли четвртак прилику, да буде сведок српског гостопримства у дворима патријаршијским.

Око двадесет најодличнијих чланова удружења, међу којима беху из Будимпеште министарски саветник и свеучилишни професор медецине др. *Јосиф Фодор*, свеучилишни професор медецине краљевски саветник др. *Јосиф Сабо* са супругом и др. *Антоније Генершић* са сином, професорским асистентом, др. *Санто*, проф. средње школске хигијене и извештач новина, затим из разних крајева Угарске, као на Кашаве, Темишвара, Сибиња, Клужа, све угледне личности, свеучилишни професори, управитељи болница и разних других завода и т. д. — пазарише жељу своме другу др С. Павловићу жупанијском надлечнику из Сомбора, да су ради, на путу свом у Србију, свратити у Карловце. Жеља им беше упознати ово чувено место, и осим свега поклонити се Његовој Светости српском Патријарху, преузвишеном господину *Георгију Бранковићу*, некадашњем опће омиљеном и заслужном потпредсједнику свом. Ваља знати, да је Његова Светост, као Темишварски епископ, на предлог тадашњег министра Трефора, био биран за потпредсједника истог удружења и да је једном приликом својим говором на конгресу у Будапешту назнао велико допадање и одушевљење, као што писаху мађарски листови из онога доба.

Др. Павловић известивши о овом Његову Светост и добивши позив, доиратно је у прошли четвртак пре подне гореспомењене госте у патријаршијску резиденцију. Његова Светост благоизволео је врло љубазно примити своје госте, у престоној дворани, међу којима и старих познаника беше. Министарски саветник, пресветли г. *др. Фодор*, поздравио је Његову Светост у дугачком, изврсном и значајном говору. У име све дружине изјавио је дубоко поштовање према личности Његове Светости, која ужива опћу симпатију и опћи углед у свој пространој држави, он се клања личности Његове Светости, који је украс Цркве православне, али украс и велики ослонац и Државе, клања се особито и оном достојанству, које Српски Патријарх носи, достојанственику једне моћне и велике Цркве. Радује се да може поздравити Његову Светост у напредној снази и здрављу, и жели Његовој Светости још дуго потпуна здравља и живота, на корист Цркве и Домовине и на радост поштовалаца Својих. Његова Светост благоизволео је благодарити у језгровитим речима на пажњи и посети, којом га чланови Њему омиљеног Удружења обрадоваше, позвао је све, да му буду мили гости, жељећи им, да се у дому Његову добро осећају, да се на путу који предузимају користе и здрави и чили својима домовима врате.

Придворно свештенство провело је госте, показавши и протумачивши им све оно што је знаменитије. Велико изненађење и задовољство беше овладало међу свима гостима ради срдачног пријема од стране узвишеног Домаћина и предусретљивости домаћих чланова у резиденцији. Све што виђеше и познаше, изазивало је у њима истинско допадање и похвалу.

За трпезом, која беше сјајна, владало је велико одушевљење. У многобројним здравицама изливало се признање и поштовање према узвишеном Дома-

ћину, али уз то и поштовање према Цркви нашој, према свештеничком сталежу и народу нашем.

После обеда одвезоше се гости са двојицом придворника до манастира Крушедола. Жеља им беше видети и ову славну задужбину нашу. Г. Архимандрит Анатолије Јанковић, домаћин, својом љубазношћу предусрео је госте, поздравио их је, провео кроз манастир и лепо угостио. Богате старине у ризници и књижници, стил цркве и старинска од велике вредности унутрашњост јој, положај и уређење манастира, добише у истини достојне и благодарне оцењиваче. Пуни благодарности пожурише се натраг у Карловце, где се опростише усрдно са пратњом својом и са браћом новом за Земун отпутоваше.

Не ћемо претерати, ако кажемо, да су ови гости отишли на Карловца управо очарани. Томе је најречитији доказ и браћољубива захвалница, коју угледни гости сутра дан из Београда подастреше Његовој Светости.

Ови мађарски научењаци уверише се о многим светлим појавама у нас, које се силом затрпавају. Упознаше се боље са нашим приликама; а на овом познавању утврдише поштовање и симпатију према средном по духу и осећајима племену.

Етички моменат, који је имала ова посета и ово гостопримство, јесте велик и значајан, и као такови заслужује пажњу, хвалу и свако признање.

(**Прелаз у св. Православље.**) У Америци, у Таугап Ка, прешло је у св. православну веру 200 грко-католика, који су се тамо населили, а припадали су, пре особе своје у Америку, Крижевачкој грчко-католичкој бискупији.

(**Дисциплинарна правила**) за наше свештенство, издана по Св. Архијерејском Сабору, која су ступила у крепост од дана њихова публиковања у овоме листу, постала су предметом жестоке критике и нападаја наше опозиционе штампе. Чекамо да она о тих правилима каже све што уме, па ћемо јој онда ѿвѣтъ дати.

Нове књиге.

Покрет. Свеска I. Садржина: *Приступ. — Како се уређивао Летопис. — О извештајима Књижевног Одељења и Одбора Матице Српске. — О књижници и књижничару Матице Српске. — Средства Матице Српске.* — Нови Сад. Штампарија Српске књижаре Браће М. Поповића 1899. Стр. 43.

Намеру и задатак „*Покрета*“ износи нам *Приступ* његов овако:

„У овим свескама ће се претресати и расправљати питања која се тичу Срба у Угарској. Нарочито ће се у њима оцењивати друштвене, књижевне и просветне појаве и установе, тачно ће се констатовати садашње стање, износиће се предлози за реформу. Гледиште с којега ћемо то чинити, правац којим ћемо при том ићи не ћемо да означујемо каким звучним именом. Ће ћемо да кажемо, да ће наш правац бити напредан, родољубив, рационалан итд. итд., само то једно обећавамо, да ћемо и при оцењивању старога и предлагању новога искрено, по души казивати, и да ћемо гледати само на опћу народну корист.“

Четири чланка у I. свесци Покрета приказују се у Приступу овим речима:

„Почели смо у овој свесци с Матицом Српском, јер мислимо, да је она и по свом задатку и по материјалним средствима једна од најважнијих наших народних установа. У првом чланку ће се бацити поглед на досадашње књиге Летописа које дају најјаснију слику Матичина рада, и разгледаће се, колико се Летопис под разним уредницима држао својега програма, колико је одговарао духу времена и потребама народним. Други чланак ће приказати погледе данашњих управљача Матичиних на задатак Књижевног Одељења и Одбора. У трећем чланку ће се расправити веома важно питање о књижници и књижничару Матице Српске. Последњи чланак ће оцртати средину из које Матица узима своје раднике, и потражиће узроке неуспеху Матичина рада.“

Сва четири, дакле, чланка говоре о Матици Српској. Сирота Матица! Сваке године се о њој каже по што год, и никад лепо. Као да је она крива што је онаква *какви смо*, какви су, мање више и њезине судије, критичари.

Ево и I. св. Покрета, да јој чита буквице. Рецитује, уз неке своје, не једаред чињене *приговоре* нашој Матици, њезином Летопису, Књижевном Одељењу и Одбору, њезином настојању и резултатима на пољу наше књижевности и просвете, с човек не би смео помислити, да су и писци Покретови чланови тога Одељења и радници око Летописа.

У колико се ти приговори тичу онога, што би Матица *требала*, да, по своме *задатку и материјалним средствима*, даде књижевности и просвети нашој, ти су приговори оправдани и у Покрету, као што су били увек и пре њега;

јер што нам Матица даје, то је без сумње минималан минимум, с којим се ни захтеви наших књижевних и просветних потреба задовољити не могу, нити се Матица њиме може подичити.

И док је реч о основаности *тих приговора*, потписујемо их све редом. По вољи нам је, што се и понављају, ма то било као оно Ego autem censeo, јер ако од тога не буде користи, штете бити неће. Ако и неће сами собом реформисати Матицу, нити изменити критиковано стање, тек нам неће дати заборавити, да то стање постоји и да је зло, да га *треба* и да нам је дужност мењати га боље. Одобравамо покрет Покрета, нарочито у претпоставци, да се чини из чисте љубави за ствар, одлучном и смишљеном акцијом озбиљне тежње, да се не само приговара него и ствара, те поправи и на боље измене оно, што се критикује.

Но чим скренемо погледе са ових приговора, а загледимо у узроке критикованога стања, то и после четири Покретова чланка остајемо без наде, да ће се то стање скоро изменити и узроци његови отклонити, ако осим тих чланака, не будемо имали и *људи*, ако и њихови писци не буду радници, какви се у тим чланцима идеално замишљају, а какових у истини немамо, с ове стране, ни да их на једне руке претима избројимо.

Колико хоћемо можемо хвалити добру вољу и тежњу Покретове акције, али нас она ипак оставља близу сумње у боља времена остваривања задатка Матице Српске и наше књижевности. Јер кад није било „довољно спреме“ у Магарашевића, Светића, Павловића, Суботића, Игњатовића, Ђорђевића, Хаџића и њихових савременика; кад није било радника у прошлим генерацијама најидеалнијега нашега овостранога доба и друштва, зар нас може остављати сумња, да ћемо их скоро имати у данашњим дегенерисаним генерацијама, у данашњем материјалистичком или — како то вели г. Т. О. — анималном духу бездуховне атмосфере?!

Зато, и ако се радујемо сваком покрету на боље, па и овом Покрету, нешто младих, но вољних радника, не може нас ни он већом надом испунити, нити нас за сада и мало загрејати вером, да ће њихов Покрет бар покренути, а никако изменити постојеће стање наше књижевности и просветнога рада. Није то стање трењутно, ни са једнога и лако отклоњивога узрока, него је, тако рећи, стабилизовано не само кроз 70 година Матичина, него и 200 година овестранога нашега народнога века. Као што је било и данас је то стање ништа друго, него „ресултанта друштвених прилика“, као што је, по искреним речима г. Ст. С., и рад Матичин, а ми додајемо: *резултанта наше овостране интелигенције*. То томе, није Матица, нити су њезине главешине већи кривци критикованога стања од осталих криваца. Нека сваки своју кривицу прими на себе, па неће ни на тим главешинама остати веће.

Није било, нема ни данас људи, нема радника, какових тражи задатак, који се Матици поставља; какве треба да има књижевност, од које се тражи висина и продукција, коју оцењивачи њезини *замишљају*, а коју би и ми и сваки од нас *желели*. У тој горкој истини, у том факту, што га истиче — погледајући, за сада само око себе и изван себе — и Покрет, лежи најдубљи, есенцијални, најстварнији узрок целом критикованом стању. А до год тих људи не буде, биће као што бива, не само у Матици, него на свима странама нашега просветнога, књижевнога живота нарочито. Буде ли их бољих и многобројних, биће на свима тим странама и боље и обилније. Не буде ли их, неће помоћи ни Покрет; буде ли их, они ће покренити покрет и без Покрета, јер њега *спрема и рад* продукује, а не јадиковка, замерање, оцењивање, приговарање, па ма оно било и најоштрије „по души казивано“. Постојеће стање мењује **рад** *а не критика*, **радници**, *а не критичари*. И зато нам замерања Матици изгледају скоро — неозбиљна.

Да до радника дођемо много се више тражи, него што Покрет I свеском својом, у најбољој вољи, а сигурно и умењу, нуди; него што ће и осталим свескама моћи дати.

Људе и раднике не продукују критика и предлози. Њих рађа време, њих подижу идеје, као што и они рађају и искресавају ове. Жељени радници су продукат прилика, као што су онда ове резултанта њихова рада. Данашње генерације наше, наше доба и прилике — не дају те људе и раднике. Зато их и немамо. Зато ће, са малим изменама, и даље остати у Матици, и иначе код нас — као што бива.

Но још рећи морамо, да, нити увеличавајућим стаклом, не можемо жељене ћетиће и раднике још да видимо, ни на висинама, на које су сами себе декретовала нека наша господа, оцењујући, безобзирном ригорозношћу, људе и раднике на свима линијама нашега, не само књижевнога и просветнога, него целокупнога живота

народно-црквеног, а заборављајући, да су неки од њих још тако млади и homines novi, да се о њима не сме још ни суд изрицати, а неки да не би могли издржати суд баш властите ригорозности. Да, кад би наше прилике и избор људи дозвољавао, да се при попуњавању наших просветних и автономних установа свагда ригорозно држимо истакнутога (на 25 стр. Покрета) принципа Вукова, колико би тих звања остало празних, па и самих професорских катедара!... Примену тога принципа и ми захтевамо и одобравамо. Скидамо капу пред њим. Треба да се врши где год се може. Али свугде се вршити може онда и онде, кад и где су на расположењу по избор људи. Код нас их још нема, а најмање под мерилом ригорозности, којим се по неко — бива на своју штету — хоће да размахује у мечтавању. — Оволико рекосмо, тек да по некога, можда, подсетимо на потребно размишљање *о себи*, које би га размишљање, можда, упутило на већу меру потребне скромности, која опет тежи већој спреми, а продукује обилнији и бољи рад.

Какви смо, таквих нас има. Кад мене ова „бездуховна атмосфера“, у којој смо данас, а роде се, или се на ноге подигну можда већ рођени ђетићи, са снергичном и истрајном тежњом духовним сферама, са више љубави, пожртвености, самопрогорења и осталих услова за опште добро, за књигу, науку и позив свој, онда ће само по себи престати критиковано стање. Биће онда боље и у Матици. Данас је онако, какви смо, те каква и Матица може бити. Желити да друкчије буде, *без измене нас самих*, у најбољем случају је појазија младих родољуба, који више своме народу жеље, него што могу дати.

Ако г. г. писци Покрета верују, да својим, ма увек и основаним, приговорима и критиком, доста већ изкритикованога стања нашега и у Матици, могу ово изменити на боље, нама остаје да се дивимо њиховој појазији и оптимизму.

Али, за тежњу и циљ, коју су себи I. свеском Покрета поставили, много би више учинили, да су, н. пр., место четири своја, проблематичне користи чланка, написали Летопису Матичином четири *научне* студије, ма да су студије „мучне“, што вели Лазин Максим.

„Нема ту нико да „саветује“ него да ради“, порука је Покрета (стр. 42.) Књижевном Одељку Матичином. Штета, да се и Покрет није тога држао. —

Но он није много ни „саветовао“. Оно савета што га даје Матици, а који ова треба да прими, неће изменити данашње стање њезино. Мислимо нарочито књижачара Матичина. Јер кад би тај био и опакав о каквом идеалише и за којим свеђак чини Покрет, Матица и њезин Летопис неће извршити *ниме* свој програм. Јер и он би био — „сирак тужни међу вихорови“.

Дискусија о позиву и дужности Књижевнога Одељења, о потреби критичке или продуктивне његове радње (стр. 16) и т. д., биће беспредметна, чим се јаве жељени радници. Без њих нити је критичка (стр. 41), као што није ни продуктивна. Крај данашњих радника — друкчија не може ни бити. —

И наше је мишљење, „да при избору чланова Књижевног Одељења треба узети строжије мерило“, јер са многим данашњим члановима изгледа то Одељење већ комично. Али, кад би то мерило имало, узмимо случај, и повратну снагу, — колико би их чланова остало у Књижевном Одељењу? А кад се буде од данас практиковало — онако ригорозно, као што је Покрет *ригорозан* — колико ће их нових бити? Кад буде људи на избор — сигурно ће се ови бирати у Књижевно Одељење, јер неће се важда и онда чланством тога Одељења награђивати партизани и иначе симпатичне личности, као што је то бивало досада. Дао Бог, да нам такав избор што скорије буде на расположењу.

Покрет, у свом IV. чланку, доказно истиче компарацију међу Летописом и Београдским Делом. Само заборавља, да су они у Београду многобројнији и *другчи бећићи* него што смо ми с ове стране. Сравнимо их са собом — пак ће нам све јасно и природно бити. Будимо какви су они, биће и Летопис друкчији. У том дежи решење целога питања о реформацији Летописа и наше књижевности, сваке врсте, особито научне. „Бранково Коло“, једини овостране белетристични, књижевни лист, већину сарадника има из Србије. Само то, па и суви је доказа — какви смо ми. Имамо мо таквих доказа тушта. *На основу постојећих чињеница и примера* не ћемо погрешити ако посумњамо, е би друкчије било и крај „три дивна места за по једног византолога, слависту и српског историка“ на Богословији нашој, па и крај библиотекарства митрополитске библиотеке, крепњају којих би се радовали. Згодна би та места била за „људе, који се баве науком и књижевношћу“, но пре свега треба — тих људи. Њих желимо. А да их немамо, о каквима идеалише

Покрет, они би се већ јавили и са места на којима су. — —

Не „савеговати него радити“. Под тим геслом хоћемо и требамо људи. Под тим геслом нека се покрене заверени и организован квартет и нека нам пружа одсадање свеске „Покрета“, на ће оне више стварне користи донети нашој књижевности него што је прва, и ми ћемо их већом вером и љепшом надом поздравити. Прва свеска Покрета у најбољем случају показује добру вољу и тежњу, но у конкретном случају, дај Боже, да измене што критикује и оцењује, чему приговара и замера.

Завршујемо речима г. Ст. С. у другом чланку Покретовом:

„Ствар је проста: *нама треба радених људи.* Не вреди расписивати награде, кад нема ко да пише, не вреди критиковати ало стање, кад нема људи који ће то стање поправити, не вреди стављати ма и најлепше предлоге, кад нема ко ће их извршити.“

То је и наше мишљење. Али онда: на што и за што замерања Матици, Летопису и т. д.? Зар да критичари маскирају свој део кривице?...

Без књижевника нема књижевности, без научењака нема науке, ergo: људи и опет људи, рада и опет рада. Све друго само собом долази.

То је наше Ego autem censeo... Зато и господи око Покрета велимо: маните се, људи, замерања, него прионите око рада.

Толико нека је од нас, у најбољој намери, у први мах казано поводом I. свеске Покретове. Можда од осталих више користи буде.

К. П.

Јавна захвала.

Поводом каноничке визитације рекао је високопреосвештени госп. епископ *Лукијан Богдановић* између осталога: да је крајцара мазен дарак, ал велика задужбина, нарочито да се не штеди од српске школе, него и последњом крајцаром да се потпомаже, јер српска школа подмлатку нашем отвара умне очи и уши, а то је богоугодно дело и вечан спомен овога и онога света.

Ова архијерејска реч разлеже се свуда по Банаћу, и као да је првим плодом уродила у некадањој епископској резиденцији Дуна Сечују, у једној сиромашној срп. општини, где осамдесетгодишњи старац: *Дионисије Рашић*, занатлија и бивши становник Мохачки, враћа се напраг у своје родно место Дуна Сечуј, да у кругу своје родбине проведе последње дане живота у миру, слози и љубави са свом српском браћом; па кад је чуо глас нашег омиљеног Архијерејa, како моли и преклиње народ српски, да устраје у аманетима св. Саве, то старог Дионисију чисто подиђоше мрави, кану суза, дође у одбор и рече: „Драга браћо! ево, од мога скромнога иметка поклањам и ја српској школи дуна-сечујској 50 фор. а. вр. на умножење школ. фонда, да се из камата купују сиротој деци школске књиге“!

Поклон овај радосно је примљен и поздрављен и сад се јавно захваљује госп. Дионисију Рашићу на овом скромном дару. Нека запета он и његов дар буде од Бога благословен! Аз' и другима да буде пример и узор, да не остане празна реч нашег љубљеног архијерејa, него нек одјекне у живим делима по свим општинама у Банаћу.

Из седнице месног школског одбора:

Дуна Сечуј (Банаћа) 15. (27.) августа 1899.

Душан Радојчић, учитељ. Младен Чимрчак, председник.

Светозар Ристић, школ. старатељ.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 714, 746/404. ex 1899. 173 1—2

С Т Е Ч А Ј.

На утражењу парохију II. разреда при вазнесенској цркви у Руми расписује се стечај до укључиво 15. септембра по нов. о. г. — Компетенти имају до тога рока своје прописно инструјирање молбенице надлежним путем овој конзисторији поднети.

Из седнице архид. конзистолије, држане у Карловцима 12. (24.) августа 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

С Т Е Ч А Ј 170 1—3

који се отвара на два штипендијска места код закладе Васе пл. Николића у Сентомашу. На једно од тих места могу компетовати Срби Сентомашани од породице пл. Николићеве, а на друго Срби Сентомашани грађанског реда. Стипендистама, који похађају дољу гимназију, дољу реалку, трговачку и грађанску школу издаваће се 300 ф. годишње; а горњо гимназистама и т. д. 400 ф., универзитетлијама пак 500 ф. Рок стечају биће св. Тома т. ј. 6. (18.) октобар. Дотле нека сви они Срби Сентомашани, који могу и желе компетовати, поднесу срп. црквеном одбору своје молбенице и сведодбе.

Бач. Сентомаш 14. (26.) августа 1899

Црквени одбор.

СТЕЧАЈ. 165 2—3

На упражњено учитељско место у Шурјану овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 300 ф. годишња, слободан стан, 4 хвата тврдих дрва за собе и за грејање школе.

Учитељева је дужност све законом прописане предмете деци предавати, у св. цркви појати и децу у појању обучавати.

Који ово место получити желе, нека се са потребним сведоџбама до 8. септембра т. г. на потписаног обрати, којег ће се дана и избор обавити.

Из седнице местног школског одбора држане у Шурјану (рег Módos) 8. (20.) августа 1899. г.

Младен Милић
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 166 2—3

Расписује се стечај на упражњено шесторазредно мушко учитељско место. Дужности су му прописане у прев. кр. решкрипту од 1872., осим тога има у цркви десну певницу држати. Компетенат треба да је свршио сомборску препарандију, а дужан ће бити и у црк.-школ. седницама перо водити.

Плата је 360 ф. а вр., 40 ф. за поштарину, 10 ф. за писаћи прибор, 6 ланаца комасиране земље и $^1/_2$ ланца пољске баште, на које има порез и еквивалент плаћати, 4 хвата дрва, слободан стан са 2 натосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од авлије заграђеном баштом.

Жеља је, да се компетенти — (н. пр. недељом или празником) и лично пријаве. Првенство имају они, који су, осим осталог, вични још и — нотама, а дотични изабрани би — у случају обучавања, односно даљег усавршавања овдашње младежи у ноталном појању — разуме се, приличном наградом награђени био.

Рок стечају три недеље од првог увршћења.

У Великом Средишту, (код Вршца) 10. авг. 1899. год. Школски одбор.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 167 2—3

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 29. августа (10. септембра) 1899. у манастиру Св. Ђурђу, у 10 сахата пре подне издавати под закуп 680 јутара 1250□° оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Исклична је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе, а за захтевање доставиће се рефлектантима и у верном препису.

У манастиру Св. Ђурђу (пошта: Birda) 10 (22.) августа 1899.

Манастирска Управа.

СТЕЧАЈ. 159 3—3

На упражњено учитељско место у Бочару на српско-православној вероисповедној мешовитој школи овим се стечај расписује.

Плата је: 400 фор. у готовом, 40 фор. за поштарину школу, 20 фор. у име перовођства, слободан стан са вртом од 800□ хвати, $^1/_2$ јутра оране земље и сламе за огрев колико потребно буде. Од укопа где позван буде 1 фор.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати, у цркви десну певницу водити, децу у црквеном појању обучавати и перовођске дужности вршити.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве.

Рок стечају траје до 29. августа, када ће се и избор обавити.

У Бочару (Торонталска жупанија) 1. августа 1899. год.

Председништво.

К. 1255./3+2. ex 189·. 172· 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију V. класе у *Обровцу*.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбе до 10. (22.) септембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 16. (28.) августа 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

Бр. 78 ex 1899 171 1—2

СТЕЧАЈ.

Услед закључка суботичке српске православне црквене општине из одборске седнице од 5. јуна текуће године бр. 78. ex 1899. расписује се стечај на једно стипендијско место из добр. грађанске задужбине Јована Остојића и супруге Терезије Зозук, за ученика средњих или виших школа.

У смислу 9 тачке III. одсека основног писма стипендија ова за ученике средњих школа, док је у месту својих родитеља или старатеља, износи годишње 100 фор., ван места родитеља или старатеља, на страни 250 фор., а слушаоц свеучилишта или академије добија годишње 400 ф.

Првенство имају у првом реду суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду суботички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије.

Просителји своје молбенице, снабдевене са крштеним писмом, сведоџбом о свршеним школским наукама, лечничким исказом о стању здравља и телесног развитка, сведоџбом материалног стања родитеља, а сродници и са сведоџбом сродства са завештатељима, најдуже до 3. (15.) септембра текуће године поднесаноме нек поднесу.

У Суботици 14. (26.) августа 1899.

Стеван Манојловић
управитељ Остојићеве задужбе.

Ш. О. 39. — зап. ех 1899. 164 2—2

СТЕЧАЈ.

На новоустановљено учитељско место при срп. народн. вероисповедној школи у Ст. Сивцу овим се отвара стечај.

Са горњим местом скопчана је следећа плата: 1.) 300 фор. у име редовне плате; 2.) 40 фор. за нотурну школу; 3.) 100 ф у име станарине; 4.) 6 фор. за писаћи прибор; 5.) 5 урбаријалних јутара (à 1200 □ хв.) оранје земље, на коју све терете учитељ сноси; 6.) за зимски огрев сламе колико буде потребно.

Дужности учитеља су прописане шк. уредбом и наредбама виших власти.

Предавање у разредима, које му месни шк. одбор додели. Осим тога, дужан је у цркви појати за једном певницом.

Молбенице ваља унутити на месни школ. одбор.

Рок стечају је 5. (17.) септембар о. г.

Из седнице школског одбора држане у Ст. Сивцу 6. (18.) Августа 1899. год.

Школски одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЂОРЂЕ ДИМИЋ

кројач 3—3

НОВИ САД, Ћурчијска улица број 11.

Препоручује своју вешту израду све штеничког одела и то без гомбарског посла, саманце на Т Х.

Цена најумеренија, израда солидна.

ОБЈАВА. 2—3

Част ми је овим до знања ставити и препоручити пречасним свештеницима, да сам у **Сомбору, у главној улици** (пут Сомборску штедионицу у т. Славиној кући) отворио кројачког заната радњу

Свештеничког одела.

оба чина препоручујући се овим и молим за многобројну посету.

Уједно част ми је до знања вам ставити, да за сваки мој посао гарантујем, како у каквоћи, тако и за крој.

Са особитим штовањем

ЂОРЂЕ РАКИЋ

прикени, свештеничког и цивилног одела кројач.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона но вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 35.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 29. августа 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је дана 25. августа о. г. рукоположити јеромонаха Мирона Војновића за јеромонаха.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Горњо-Карловачки *Мигаило Грујић*, благоизволео је у манастиру Гомирју рукоположити: 15. августа о. г. монаха истога манастира Алексија Савића за јерођакона, дана 16. августа истога јерођакона за јеромонаха, а монаха Емилијана Дујића за јерођакона.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић*, благоизволео је дана 22. августа о. г., рукоположити ђакона Миливоја Сивачкога за презвитера.

Окружница.

Архидијецезалног Административног Одбора у предмету ношења тасова при богослужењу и употребе укупљеног новца.

Ad Бр. АО. 932./482. ex 1899.

(Свима протопрезвитерским звањима.)

Високославни српски православни народно-црквени Сабрски Одбор приопћио је овом Одбору дописом својим од 14. (26.) јула 1899. под бр. СО. 1791./806. ово: Услед тамошњег извештаја од 8. (20.) марта 1899. бр. АО. 118./зап. у предмету ношења тасова при богослужењу у подручним црквама, одлучио је Сабрски Одбор: Приказане извештаје протопрезвитерских звања на знање узети с тим, да ношење тасова и употреба укупљеног новца има остати по досадањем обичају, те да се од другог евентуално трећег таса укупљени новац у одређену сврху за клирикално-школски односно препарандијални (школски) фонд уносити има дотле, док у овом предмету високи сабор сходно расположење не учини.

Што се пречасном том звању, ради знања и обавештаја подручних црквених општина, приопћује.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у Карловцима 11. (23.) августа 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О сједињењу два календара
(јулијанског и григоријанског.)

У последње време не само по новинама, у брошурама и разним саставцима, него и меродавни фактори почеше претресати питање о сједињењу календара, наиме да ли би се, како и кад би се могао без икаквих потреса, а и уштрба по наше црквено правило, напустити стари јулијански календар а за општи узети, као потпунији, нови григоријански.

Ово питање није сад први пут стављено на дневни ред. Римска црква, као и поједини владари покушавали су више пута, не би ли православну цркву наговорили, нагонили, да напусти рачунање времена по јулијанском календару и да прими онај што га је папа Григорије XIII. булом својом *Inter gravissimas* 14. фебруара 1582. године у римску цркву увео.* Тако је исти папа писао тадашњем цариградском патријарху Јоакиму и предложио му, да поради на том, да се у православну цркву уведе његов исправљени календар; но овај не само да је одбио тај предлог, него је, у договору са александријским патријархом, послао 28. јан. 1583. године руском великом кнезу Константину у Кијево посланика, позвавши га, да се држи старог календара, повраћајући му писмо анатемом.

И овде је у Аустроугарској чињен покушај у том погледу са православном и унијатском црквом. Тако и пр. Леополд I. године 1692, а у новије доба цар Фрања 1814. године; али сви ти покушаји остадоше без успеха.

У новије доба то питање покренуто је истина са римске стране, али, што је главније, почеше о том преминљати и договарати се и православни Синоди као и владе православних држава, као н. пр. у Русији, Бугарској и Румунији, а повод томе је ово: Завршетком овога столећа 1900. године настала је још већа диференција између јулијанског и григоријанског календара, наиме по старом календару је 1900. годьна преступна, а по новом није,* те ће тако од 1. марта 1900. године бити разлика између два календара не 12 дана, као до сад, него 13 дана. Да би се избегле незгоде, које ће услед тога што би се оваким удаљавањем једног календара у току година и столећа начинила читава збрка у рачунању времена, покренуто је то питање сад, када би најзгодније било да се те диференције изравнају.

Код нас је, колико ми је познато, то питање врло мало, скоро нимало, расправљано у јавности, па мислим, да неће бити згорег, ако се која о томе рекне и код нас, јер и ми смо део васељенске православне цркве, и нас се тиче то, и ми ћемо имати да реknемо своју када се то питање решавало буде. За то сам се и латио, да напишем ову расправицу по Емилу Милесу, који се већ одавно бави тим питањем, и који је прошле године издао једну доста опширну расправу у том предмету, која ми је и служила за основ овој работи.

Да би имали што јаснији појам о целој овој ствари, истаћи ћемо прво разлике између једног и другог календара, а после како горепоменути Милес мисли, да би се те разлике могле уклонити, а без уштрба по наше црквене књиге и правило.

*

Никејски васељенски сабор, да би учинио краја аномалији, која се у цркви дешавала, да су једни пре, а други после славили празник Пасхе, наредио је:

1.) да се Пасха има празновати увек у недељу;

2.) да први дан Пасхе буде увек она недеља, која долази после првог пуног месеца у пролетњој екавиноксији;

3.) да Пасха несме никад у једну исту недељу пасти са јудејском, и ако би јудејска пасха пала гореодређене недеље, онда се хришћанска Пасха има празновати идуће недеље.

По овоме дакле ако хоћемо да израчунамо кад и у који ће дан пасти Пасха, морамо знати кад је екавиноксија, кад је најближи пун месец, која је недеља најближа пуном месецу и кад је јудејска пасха, или друкчије да кажемо, морамо знати ход сунца, ход месеца и

* Но знак није у једно и исто доба свуда уведен нови календар Тако католичке државе Италија, Шпанија, Португалије, Француска и Низоземска уведоше га 1582. г. Швајцарска тек 1583 г. Пољска 1586. г., а Угарска 1587. г.: од протестантских држава увела га је Немачка 1699. Данска 1701. Енглеска 1752. Шведска и Норвешка 1753. године.

* А то за то, што је по јулијанском календару од секуларних година она преступна, која се може са 4 поделити, а по григоријанском само она која је са 400 дељива.

промену недељних дана; а све ово показаће нам календар.

У време никејског васеленског сабора био је у употреби календар, што га је сачинио 46. год. Јулије Цезар помоћу Соригенеса, и њега је сабор узео за основу свога наређења.

По јулијанском календару има у години 365 и $^1/_4$ дана, те за то свака четврта година има 366 дана. Али је доцније доказано, да је сунчана година нешто краћа, него што вели јулијански календар. Тако је пролетња еквиноксија, која је у време никејског сабора пала на 21. март 1582. године, кад је папа Григорије календар исправљао, за 10 дана пре наступила, дакле 11. марта. По томе т. зв. тропска година не би била од 365 дана и 6 сати, него 365 дана, 5 сати, 48 минута и 46·17 секунада, те је тако јулијанска година дужа од фактичне године за 11 минута и 14 секунада. Услед те разлике је јулијанска година сваких 129 година исказивала један дан више т. ј од тих 11 минути и 14 секунада за 129 година постао је један дан, те за то пролетња еквиноксија после сваких 129 година пада са једним даном раније пре 21. марта.

Никејски сабор је решио и то, да александријски патријарх, налазећи се у месту где се највећма неговало звездарство, има сваке године установити кад пада Пасха и онда то, за времена, објавати целој цркви. Но како се та наредба није дала баш лако изводити због оскудице у комуникационим средствима, то покушаше учењаци, да нађу какав год начин, на да помоћу њега могу израчунати дан Пасхе за више година унапред, те се тако неће морати чекати на вести александријског патријарха. Тако калуђер Анијан, за времена цара Аркадија (395—408) пронађе циклус, који се данас у нашој цркви употребљује и који је преудесио неки Викторије из Аквитаније, те се такав употребљује у римској цркви од 457 године.

Том циклусу је основ ово: Још је чувени атински звездар Метон 439. год. пре Хр. опазио, да се мене месеца после сваких 19 година у истом реду понављају, или ако кад кроз 19 година бележи мене месечеве т. ј. кога дана у месецу пада пун месец, нов месец и т. д. види ће да ће после 19 година месечеве мене пасти на исте дане. Тај круг од 19 година зове се *месечев круг*, Метонов круг, златан број.* Даље је доказано и то, да недељни дани после 28 година падају у исте дане у месецу; или ако кад кроз 28 година бележи н. пр. кога дана у месецу пада недеља у току године, тај ће се ред после 28 година поновити. Овај круг од 28 година зове се *сунчани круг*. Анијан је, а после њега и Викторије, број месечевог круга и сунчаног круга помножио и добио 532 године, дакле у том кругу година т. ј. 532 године, празници, па и Пасха, пашће у исте дане у години и зове се *индикцијон*.

Године месечевог круга стари су називали, као што споменусмо, и златним бројем, јер су га увек бележили златним словима, држећи да је непроменљив. Али се после доказало да баш није сасвим тако. Наиме, мене се месечеве не понављају баш управо после 19 година, него за $1^1/_2$ сат раније, што у 304 године износи 23 сата и 21 минут, дакле скоро читав један дан, те тако месечеве мене наступају са читавим једним даном раније, него што вели Метонов циклус. Ово одступање је у 1852. години, рачунајући од никејског васељенског сабора, износило 4 дана, а сад скоро 5 и по дана.

По свему дакле овоме, разлика је између јулијанске године и григоријанске та, што је ова прва са скоро 13 дана дужа, а и податци јој при рачунању месечевих мена показују 5 до 6 дана више. Но ни григоријанска година не одговара баш на длаку тропској звездарској години, него је од ње дужа за 26 секунада. Од ових 26 секунада ће за 3200 година бити један дан, и онда ће та година бити преступна, као и 6400, а и 9600 година, а то је, као што видимо, врло далеко.

Даље, разлика је између те две године, јулијанске и григоријанске та, што 400 јулијанских година, по гореназначеном, износе 146097 дана 26 минута и 16 секунада, те су по томе 400 јулијанских година са 3 дана дуже него 400 григоријанских година. За то се по григоријевом календару сваких 400 година узме мање по три преступних година, него што их има у јулијанском календару. По јулијанском календару у сваких 400 година има 100 година преступних, а 300 простих;

* Најлакше се може познати, ако се упитној години дода 1 и цела свота подели са 19; остатак је златни број; ако нема остатка, онда је 19.

по григоријанском календару пак у сваке 400 година 97 су преступне, а 303 просте године.

По јулијанском календару, као што напоменусмо, свака је она година преступна, која је дељива са 4, па према томе је свака секуларна (стотинита) година преступна, док наспротив по григоријанском је свака секуларна година проста, осим оне која је дељива са 400.

Сад да видимо каква је разлика при одређивању *епакта*. Епакта је грчка реч и долази од глагола ἐπάγειν = привлачити себи, мамити себи, и значи суму оних дана, с којима 365 дана у обичној години надмашују 354 дана месечеве године; или епакта показују колико је дана протекло између последњег новог месеца у једној години и првог јануара идуће године; или може се и овако дефинисати: епакта значи број оних дана с којима је једна сунчана година дужа од 12 месечевих месеца. Један синодичан месечев месец дана траје у средњу руку $29^1/_2$ дана, за то су и месеци месечеве године од 29 и 30 дана, и 12 оваких месеца чине 354 дана, дакле за 11 дана мање, него што траје сунчана година. Та се разлика између две године звала некад епакта или додани дани. Ако узмемо нпр. да је једне године 1. јануара био нов месец, онда ће у тој години бити разлика између месечевог круга и сунчане године 11 дана; идуће године за ових 11 дана долазе нових 11 дана, те ће тако бити 22 додата дана. Треће године ће опет са 11 дана бити више, а то чини 33 дана, али пошто 30 дана дају већ један нов месец, та ће месечева година имати већ 13 месеци и број додатих дана, или епакта ће бити само 3 дана. Четврте године епакта чини 3+11=14. Пете године 14+11=25. — Шесте године 25+11=36, а кад се од тог одуме 30, што чини цео месечев месец дана, остаје епакта шест. — У седмој години биће 6+11=17. — У осмој години 17+11=28. — У деветој години 28+11=39, а одатле одузевши 30 дана, остаје за епакта 9 дана. — У десетој години 9+11=20. — У једанаестој 20+11=31 или епакта остаје 1 дан. У дванаестој години 1+11=12. У тринаестој години 12+11=23 дана. — У четрнаестој 23+11=34, епакта 4. — У петнаестој години 4+11=15. — У шеснаестој години 15+11=26 дана. — У седамнаестој години 26+11=37, дакле опет епакта 7. — У осамнаестој години 7+11=18 дана. — У деветнаестој години 18+11=29 дана. После деветнаестогодишњег циклуса бива опет нов месец 1. јануара и тако круг месечев почиње из нова. По овоме би таблица, која показује епакта појединог месечевог круга изгледала овако:

Месечев круг	Епакта	Месечев круг	Епакта	Месечев круг	Епакта
1	11	7	17	13	23
2	22	8	28	14	4
3	3	9	9	15	15
4	14	10	20	16	26
5	25	11	1	17	7
6	6	12	12	18	8
				19	29

Сад кад би после 19 година нови месечеви опет падали у исто доба године, дана, истог минута и секунда, онда се ових 19 епакта не би никад мењали; али горе рекосмо, да се изнашло, да мене месечеве после сваких 19 година настају за $1^1/_2$ сат раније, а то за 304 године чини читав један дан, и с тога горње рачунање не би било тачно т. ј. не може се једанпут за увек одредити разлика између сунчане и месечеве године.

(Наставиће се).

О цркви.

Проповед на дан светих апостола Петра и Павла.

Прерадио: **Григорије А. Николић** парох Ирашки.*

Блажен еси Симоне, сине Јонин. И аз тебѣ глаголю, яко ты еси Петръ и на семъ камени созижду Церковь Мою, и врата адова не одолѣютъ ей (Мат. XVI, 18).

Један пут питаше Исус ученике Своје: *Ко говоре људи да је син човечји?* А они рекоше: једни говоре да си Јован Крститељ, други да си Илија, а други Јеремија, — у опште који од древних пророка. Тада им Исус рече: *а ви шта мислите ко сам Ја?* — Шта су мислили други апостоли, не зна се; но Симон одмах одговори за све: *Ти си Христос, Син Бога живога.* Тада му је баш и рекао Исус ове знамените речи: *благо теби, Симоне, сине Јонин. И Ја теби кажем: ти си Петар*

* Говорио у Митровици 1896. године.

(што значи камен, стена) *и на овом камену сазидаћу Цркву Своју и врата паклена не ће је надвладати.* Друкчије речено: „ти, Симоне, први си Ме признао и *назвао мене,* Сина човечијега, Сином Божјим. Не могу, а да не похвалим веру твоју, и ево за то ћеш се и ти називати од сада *не Симон, него Петар* (т. ј. камен), јер је 1.) такова вера твоја — *тврда као камен* и 2.) то само *твоје исповедање* да сам Ја Син Бога живога, треба да буде у напредак и *биће камен-темељац* за сву Цркву, која ће се имати основати од Мојих по следователя, или што је то исто, за сво друштво оних, који узверују у Мене. И Црква ће примити веру ту, и вера та распространиће се по свој земљи, и ма шта предузимали непријатељи Моји, против оних, који верују у Мене, верујте — не ће срушити Цркве Моје; — шта више, ако би сав пакао ступио у борбу с њом, не ће моћи ни он победити Цркву Моју“. И где, Симон, син Јонин, од тога доба поче се називати Петром, т. ј. каменом, и као што је Господ рекао тако се и збило. За Петром и остали апостоли признадоше Исуса Христа Сином Божјим, и ову веру у њега, као у Сина Божјега, пропеше по свој земљи, и друштво ученика Христових, с почетка једва приметно, као зрно горушично, мало по мало разгранало се у Цркву васељенску, захватило је цео свет. Отуда се назива Христова Црква: *Васељенском, Саборном* (или што је то исто *Католичанском)* и *Апостолском:* јер је она *назидана* и утврђена *на темељу апостола, где је камен од угла Сам Исус Христос* (Ефес II, 20). Назива се Црква и *једном* с тога, што ван ње, ван овога Богом уређенога и чуваногa друштва, верногa предању апостолском, нема и бити не може светога, истинитога и вечногa спасења, као што га и нема ни у једној од оних општина, које премда се и зову хришћанским, али немају или пастирства законитога, или потпунога броја тајана и томе слично.

Да, браћо моја! Ван свете, саборне и апостолске Цркве нема спасења. Запамтите то, љубазни моји хришћани! И истинита Црква, даље, *само је једна* у свој васељени. По овоме држите се, Цркве. *Коме Црква није мати, ономе и Бог није Отац,* говори један од отаца црквених. Они, који се одлучују од цркве и одричу се ње, као што чине то назарени, „да претрпе и смрт ради исповедања имена Христова — лажу њихову не може ни сама крв спрати“. (Макарија Догмат. Богослов. у учењу о св. Цркви). Што је и појмљиво. Бити чланом Цркве Христове значи то исто, што и бити чланом тела Христова (Ефес. гл. IV). А одсеци и одели руку и ногу од тела, хоће ли рука ики нога сачувати живот у себи? Шта више заустави у њима само крвоток, стегнувши на пример руку или ногу, — не ће ли се и тада умртвити? Тако исто разумите и о себи. Ви сте чланови тела Христова и живисте у Господу, храњени телом и пречистом крвљу Његовом. Прекините то општење: тада је смрт вечна неизбежна за вас, по реченоме у св Писму: *ако не једете тела Сина човечијега и не пијете крви Његове, не ћете имати живот у себи* (Јов. VI, 53), и: *ако ко Цркву не послуша,* т. ј. презре чин црквени, тај је исто то, што *незнабожац и Митар* (Мат. XVIII, 17). Узмимо ево и друго упоређење. Ми се ето налазимо сада у храму Божјем, који се такође назива Црквом. Сад, ако из зида овога храма испадне један камен, или два и више: хоће ли камење то имати какво значење? Не. То ће бити просто камење и више ништа. А у опште у целини ова гомила камења или цигала *храм је Божји — Црква.* Тако исто и сваки од нас — у јединству с Црквом, црквеним друштвом, које потиче од апостола, свет је и сам, а јеси ли се одвојио од Цркве и ти си онај познабожац, мртви члан. И по овоме дужни смо и треба, браћо, да сним силама духа пријањамо св. Цркви.

Па и вечна је, браћо, Црква, — саздање Христово, тако је вечна, да ју ни *врата паклена неће надвладати;* много је она натопљена крвљу Христовом и једно је с Њом. То значи, ко устаје на Цркву, тај се не бори с Њом, него са Христом! — По овоме нека се нико *не удаљава од Цркве,* говорим речима Св. Златоуста. „Јер ништа није јаче од Цркве: нада је твоја

Црква и спасење је твоје Црква“. Више небеса укорениле се црква. *Лакше је сунцу угасити се, него ли Цркви проћаст* и без гласа остати и у неизвесности бити. Амин.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станимић парох.

(Наставак).

Кад смо већ здравим разумом и правилним тумачењем показали и доказали, да је евхаристички хлеб и вино истинито тело и права крв Христова, не тек само за време употребе него и пре употребе, па и после употребе, онда би могли, да и не наводимо сведоџаба и доказа, да су о евхаристичком хлебу и вину веровали и учили хришћани првих векова цркве Христове исто онако, као што то ми данас верујемо и учимо. Јест, могли би; јер је тек више него вероватно, да су и Хришћани првих времена цркве Христове, односно да су и пастири и учитељи старих хришћана здрав разум имали и правилно тумачити могли и знали; они су то могли у толико лакше и пре, што су били ближе апостолима и апостолским ученицима, те су их већ и њихове речи и казивања на здрав суд и правилан смисао упућивали. А да и апостолске речи, односно да у апостолским списима није све потпуно свакоме јасно, као што ни Христове речи нису увек биле потпуно јасне његовим ученицима — томе је доказ то, што се разни људи, односно разне верске заједнице препиру о томе, како ово или оно из апостолских списа схватити и разумети треба. — А да апостолске речи и списи ни првим Хришћанима и учитељима првих хришћана нису биле доста и потпуно јасне; те да су пастири и учитељи првих хришћана питали апостоле — као што су то апостоли питали Христа — да им њихове речи разјасне и растумаче те ће бити „близу памети“.

И ако би дакле, са сведоџбама изостати могли, ипак ћемо једну таку сведоџбу навести. Св. оци „трулског сабора“, на броју њих 227, сакупљени 691. у Цариграду у свом 52. правилу одредише и рекоше: У све дане поста свете четрдесетнице, осим суботе и недеље и светога дана благовијести нека бива само света литургија пре освећених дарова.“ Апостолско правило 69. прети строго свакоме ономе, који „не буде постио свету четрдесетницу пред пасхом;“ но 66. апостолско правило опет забрањује пост „у дан Господњи (т. ј. у недељу) или у суботу“; дакле у суботу и недељу забрањено је, одржавати пост, и то строги пост баш и за време „свете четрдесетнице.“ У 49. правилу Лаодикијског помесног сабора — одржаног око 343. год. — каже се: „У четрдесетницу не може се хлеб на жртву приносити, осим само суботе и недеље.“ — Како се — „у свету четрдесетницу пред пасхом не може на жртву приносити хлеб“, т. ј. не може се служити потпуна литургија, на којој бива освећивање хлеба и вина; него се у св. четрдесетницу — „ускршњи пост“ — потпуна литургија може служити само у суботу и недељу: то се у друге седмичне дане четрдесетнице — по наведеном 52. правилу „трулског сабора“ — има служити „света литургија пре освећених дарова“ т. ј. таква литургија, на којој се употребљава и вернима даје онај хлеб, који је на пређашњој, недељној литургији благословљен и освећен, а благословљеним и освећеним вином натопљен. Па како верни имају јести само истинито тело и пити само праву крв Христову: то је онда јасан знак, да су верни на литургијама „пре освећених дарова“ једући на пређашњој литургији благословљени и освећени, и благословљеним и освећеним вином натопљени хлеб у истину једи само тело и крв Христову; а то опет даље значи, да онај хлеб, који се један пута благослови и освети и благословљеним и освећеним вином натопи, те у истинито тело и праву крв Христову претвори — остаје за увек, дакле и после употребе, истинитим телом и правом крвљу Христовом. А кад то тако не би биљ ни бити могло, онда „литургија пре освећених дарова“ не би имала никакова смисла, нити би вернима вредило и користило штогод то, што примају и једу „пре освећене дарове.“

На послетку већ и то, што се при приступању св. тајни причешћа захтева вера, говори у прилог учењу правосл. цркве, да је на име освећени хлеб и вино истинито тело и права крв Христова; а противи се правосл. учењу, да је у том, да је са тим, да је под тим освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова.

Признаћемо и рећи ћемо, да је и код тог

неправославног учења нужна вера, јер да је у освећеном хлебу и вину, да је са освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова — то се, дакако, не може знати, него се мора веровати. Па инак разлика је, и то голема између вере: да је у, да је са, да је под освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова; и између вере: да је освећени хлеб и вино истинито тело и права крв Христова.

Да би нам та разлика већма у очи пала и јаснија била, размотрићемо и опет речи Христове, којима је св. тајну причешћа установио. Христос узима хлеб, и благосиља га, ломи и даје ученицима са речима: „ово је тело моје“; и опет: Христос узима чашу, даје хвалу, пружа ју својим ученицима и вели им: „пијте из ње сви, ово је крв моја“! Христос за освећени хлеб и освећено вино вели: ово јо тело моје... ово је крв моја“; дакле: те, што се види, као хлеб и вино, то је истинито тело то је права крв Христова — А шта вели неправославно учење о освећеном хлебу и вину? У освећеном хлебу и вину, са освећеним хлебом и вином, под освећеним хлебом и вином је истинито тело и права крв Христова; дакле: то, што се види као хлеб и вино, није истинито тело и права крв Христова, него је то хлеб и вино: али је у том, са тим, под тим хлебом и вином истинито тело и права крв Христова.

Па је ли то вера?! Зове ли се то веровати речима Христовим?!

На онда: учење и наука, да оно, што се види, није истинито тело и права крв Христова, него да је у том, са тим, под тим, што се види, истинито тело и права крв Христова, — то се учење може разумом допустити, та је наука вероватна, и вероватност је — половина знања — Али: учење и наука, да је већ оно, што се види, истинито тело и права крв Христова, — то се учење не може разумом допустити, та наука није вероватна, него је за то учење и ту науку потребна чиста и искључива — вера.

И опет: ако освећени хлеб и вино нису истинито тело и права крв Христова, него ако је у, ако је са, ако је под освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова: онда је Христос — хотећи исказати то — требао боље пазити на своје речи, требао се јасније изразити. За освећени хлеб Христос је требао од прилике рећи овако: узмите, једите овде је тело моје; а за чашу са освећеним вином требао је опет рећи: пијте из ње сви, овде је крв моја; или још краће: узмите, једите, ово је и тело моје; и опет: пијте из ње сви, ово је и крв моја. — А кад Христос не хтеде рећи ни те цигле речце „и“, која би нам давала бар каква — таква основа и разлога, да верујемо и учимо, да освећени хлеб и вино нису истинито тело и права крв Христова, него да је у том са тим и под тим освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова.

На послетку, ако освећени хлеб и вино нису истинито тело и права крв Христова; него ако је у, ако је са, ако је под освећеним хлебом и вином истинито тело и права крв Христова: онда би ми ту имали посла са две, односно са четири ствари; имали би посла на ње са нечим небеским и нечим земаљским, са нечим божанским и нечим човечанским: са обичним природним, земаљским и човечанским хлебом и вином, и необичним, натприродним, небеским и божанским телом и крвљу Христовом. Но у речима Христовим нема никакова основа, никаква трага неког двојства, односно четворства. На против, и ако Христос — свакако — зна, те и прави разлику између земаљског и небеског, између човечанског и божанског; шта више и ако рукује и ради само са обичним и природним, са земаљским и човечанским — Христос инак не говори о двојству, него о јединству, а говори не о обичном и природном, земаљском и човечанском него о необичном и природном, небеском и божанском. Тако: Христос узима у руке обични хлеб, и чашу са природним вином, па кад је хлеб благословио, над чашом хвалу дао, те хлеб и чашу с вином ученицима пружио — Христос не говори о двојству, него о јединству, не спомиње четири ствари: хлеб и вино, тело и крв, него спомиње само две: тело и крв: „узмите једите, ово је тело моје ... пијте из ње сви, ово је крв моја“. — А то је онда јасан знак: да после „благослова“ и „хвале“ Христове већ нема више двојства, него јединства, нема више земаљског и небеског, човечанског и божанског; него је сада само јединство, сада је само небеско и божанско; јер је од двојства постало јединство, зе-

мањско и човечанско претворено је у небеско и божанско, а од земаљског и човечанског остао је и задржао се само — вид, облик, форма: хлеб и вино благословом и хвалом Христовом претворени су у само истинито тело и праву крв Христову, а задржан је само вид и облик хлеба и вина.

(Наставиће се.)

Мисли о проповедништву.

Уздај се у Бога као да не чиниш ништа ти већ Бог, ал у исти мах употреби сву ревност као да сав успех зависи од тебе а ништа од Бога. Св. Игњатије.

*

Ја вршим своју дужност. Сејач сеје. Изиде сејач да сеје, и кад сејаше паде неко семе на пут, неко на камен, неко у трње, а неко на плодну земљу. Три дела је пропало, а један се одржао; али се сејач не окану земљоделства, не напушта своје њиве, ма да је само један део успео. Па ни сад не може бити друкче, него да од многих бачених зрна једно донесе плода. Ако не слушају сви, чуће половина њих; ако ни половина, оно трећина, ако ни она, а оно бар десетина; па ако ни десетина не услуша, ако услуша ма само један, опет се слушало Јер није мало ни и једну једину овцу спасти; зато је онај пастир и оставио деведесет и девет, па отишао да тражи ону једну која беше залутала, Ја не држим ни једног човека за мало, па ма да је један, он је човек, једна овца Господу тако мила. Ма он и слуга био, не треба га занемарити; јер ја не тражим достојанство већ врлину, не господство ни робовање већ душу. Па ма да је један, опет је то човек, ради кога је то небо раширено, сунце сија, месец се рађа, море своје дубљине испуњава, ради којега су пророци шиљани и закони давани, ради којега је, да све кажемо, једнац Син Божји узео на се тело човечје. Господ мој је жртвован и Његова крв проливена за тога човека, па да га зар презрем?! Чим ћу се оправдати? Св. Јован Златоуст.

*

Проповедник је анђео, који воду у Витезди узмућује, кад својим говором учини, да му слушаоци плачу и за своје се грехе кају.

Бонавентура.

Стара писма

која се односе на историју српске православне цркве.

I. Писмо генерал фелд маршал лајтнанта Б. В. Микашиновића, које побија једну тврдњу Красићеву у његовој монографији „Манастир Лепавина“.

Покојни Владимир Красић у својој монографији „Манастир Лепавина“, набрајајући дипломе, које се налазе у манастиру Лепавинском и говорећи о дипломи Молдавскога кнеза Василија од 1650. год., којом је манастиру одређена годишња приложак од 5000 аспри, вели од речи до речи (на стр. 25) ово: „Новчана приложак из Молдавске престала је долазити овом манастиру 1769.“

Ма да сам и ја све списе и рачуне ман. Лепавинскога преко својих руку пременуо и својима очима прегледао, нисам могао ући у траг, одакле је г. Красић ову своју тврдњу црпео. Зато сам његовој тврдњи тој и слабу веру поклањао. Доцније сам се уверио, да та тврдња његова заиста не стоји. Прегледајући наиме о феријама 1895 г., са оцем игуманом Тихоном, у једној собици, што се налази у торњу црквеном, разне широм разбацане листине и писма, намерих се случајно на једно писмо из год. 1774., које ту Красићеву тврдњу: да је наиме манастир Лепавина до 1769. г. приложак од 5000 перпера из Молдавске примао, не само сасвим обара, него шта више доказује, да манастир, почамши од издања дипломе све до 1774. г. ни пребите паре из Молдавске није добио. Ако је добио, то је можда — ал' тешко, јер у црквени рачунима после 1774. нема ни спомена о том, — добио тек после 1774. г. коју ираку, али дотле ништа!

Уништено писмо, које споменух, писао је тадашњи фелдмаршаллајтнант Б. В. Микашиновић из Беча 21. Септембра 1774. г. Мардарију Вујићу, тадањем Лепавинском игуману.* Писмо је написано на тадањем дебелом канцеларијском папирук у варт-формату, а омотано је било засебним омотом. На леђима писма забележено је другом руком: Копіа, за Ѳходити у у росію, с пасошом и привелегіом. Ово је веран текст тога писма:

Prechestnejssi oche Igumene o Gospodie zdravstvuite!

* Мардарије је био игуманом Лепавинским од 1773. до 1777. год.

Pismo Vasse primiosam zprilogami koje Vami natrag ssaliem, ij oni chas poslaosam po Curira k Elchij moskovskome, ij dossao je k meni, ij daosamu obedvie kopie da odnese Elhij ij da prosim szaveta, Vidioje Gospodar Georgie kadie natrag donesao kopie ij poruchiomi Elchia Najpervo da u czarstvu takov red, da kad nije koja Privilegia potvergyena od szledujusstih ij dersavnago czara da neima nikakove kreposti, Drugo da je szada Ratnoga Vremena ukaz czarskij da nikakov stranij kaluger u czarstvo priti nesmie, tretie da ova Privilegia neglasi nissta Drugo, Nego Szvaki Szedam Godina Szmiu doiti u czarstvo Elemozinu (:prositi:), a Daim nijsta od czarstva nie ustanovleno okrom Szlobode ij forsponа. Nego to naikasnie poruchiomie da Vas koij doide u Bech ij da prosite dopusstenie ij Passuss poiti u Russiu poleg drevnih Privilegia prositi milostiniu, tako u tome Vremenu kadie mir uchinien, morti (= можда) i onaij ukaz dignesse ij moglibiste pussteni biti u czarstvo Rosisko, ij onda daobivam ij Elchia Passus ij preporucku. A u moldavu gde je opredeleno 5000 jaspri ij vech 125, godina nie priemleno, Ravnim nachinom moglibiste ovde ijzvaditi Passus ij tamo pochi, gdeje cziela Nadesda dabiste to dobili, zassto szadassnij Novi Beg Georgie Gijika kasu (= кажу) da je Dobri ij Daresliv chlovek. toliko jest sto Vama za otvet szlusiti mogu, a proche Na szvetih molitvah Nezabveniu izruchajuse ij ostajem

Prechestnosti Vasse

Poniznij Szluga

u Vienni 21. 9-bra 1774.

B. V. Mikassinovich.
General f. m. L.

II. Молба Срба Копривничких, упућена српској православној црквеној општини Осечкој ради поделења приномоћи за подизање парохијског дома у Копривници.

Многопочитаемо Общество, Нашъ Господарѣ и Братія любезнѣйша!

Пріе 100 ѿ прилике Година када сѣ наши Прешедственици са 17. фамілія до 123 дша броећи, у садашнѣ наше пребыванія мѣсто Копривницѣ населили, и правѡ Пѣргерско задобили, ѿважилисѣсе изъ собствености свое Еданъ фѣндъ устроити, изъ коега предъ 70. Година едно Церковъ изъ твердагѡ Матеріала кѣшиѡ съ Обиталищемъ за Сѣченика ѿ Дервета начинили есу, кое послѣдне сирѣчь Обиталище за Сѣченика нашегѡ, дѣгимъ временемъ са свимъ пало естъ, такѡ да неизоставивѡ новагѡ воздвиженія требѣетъ; но бѣзѣки да чрезъ толике Године и число Фамілія нашихъ, а и дша такѡ умалило се есть, да едва саде до 9. фамілія изъ 64. дша состоећи се Общество наше брои, а ктому и силе нашегѡ Имѣнія тако сѣ ослабиле, да ми нѣесмо могѣки истый предпаведеный Домъ Парохіалный изъ нова воздвигнѣти; зашто ако мы нашъ мали Капиталъ на Домъ парохіалный потрошимо, ѿкѣдаћемо намоћи онда плаћѣ за нашегъ Дшепопечителя кои и такѡ ѵсѣкѣдно ст. 10 fl. у Сребрѣ месечно живый, а іошъ ктому Репартірамо, за потребна Дерва, удержаванѣ Звонара, поправка, свеће и друга потребна, кое годишнѣ износи выше прекѡ 200. fl. Cm. Z., коихъ све могѣће силе употребимо, докле мећѣ собомъ скѣша справимо. — Зато принѣжденисмо за не быти прочемъ на поношеніе, Вамъ любезнѣйша Братіе и Господарѣ почитаеми за рѣкѣ помоћи у овомъ Дѣлѣ учинѣйше и Братолюбивѡ съ тимъ далшимъ увѣреніемъ просити, да ће Нама свака прилика вожделѣнѣйша быти, гди Мы ѿдемо могли за Братинскѣ онѣ любав показатисе.

Вамъ

У Копривници дне 1-гѡ Апрѣліа 1847.

благодарнѣйшими

Михаил Вапчъ кѣшецъ. — Гевргій Лацковичъ, тѣторъ.

Георгій Ференчевичъ кѣшецъ. — Самуилъ Решковацъ тѣторъ.

III. Писмо Дионисија Христифоровића игумана манастира Пакре срп. православ. општини Осечкој, којим проси милостињу за свој манастир.

Высоко-Славно ѿбщество ѵсѣчко!

Низставлени, Принѣжденъ есамъ ѿ стране манастира пакре, васъ молити, да би имали милостъ и христіянскѣ любавъ, къ овой Нашой Сѣой обители, Сѣе б: Матере церкве, да се наречете Синови и ктиторі, Сѣе Богоматере воведеніе да се Незаборави и Невпѣсти домъ, ваши сѣ стари почетак зданіа; чрезъ 97. персона примио манастиръ пакра 3697 ф. 30 н. то вамъ могѣ по имени свакога показати, кое Есамъ у спомени затеко и у протоколи вѣчномъ записани, того ради препорѣчѣемъ и молимъ Немотесе ѿрећи, ѿ усердіи колике кои могѣћанъ ѿ свога трѣда Милости учинити, и свакога по имени записати, вамае познато убо-

жество Мйтира, ѿ прошнѣ и милостивѣ зиданъ, ѿ прошнѣ ужива, дошлое преме да се ѿ прошнѣ покрыва, Ербо похоѣи дрѣге нема, Желимъ церковне утвари што самъ затекаw сохранити, ктитори и православни Християни кои сѣ даровали, да мене по смерти Не кѣнѣ да самъ что умалйо, Акое моrѣке желимъ Еще что поновити, тогw ради трѣдъ мой полажемъ и Са знанѣемъ Господина Дйецезана Милостивѣйшаrw Нашегw Архйепастира Стефана Поповйча Ёйкна Пакрачкаw изъ Мйтира двйгнемъ Самъ лйчнw у Дйецезѣ Егw по народѣ просити, и свакомъ нѣждѣ показати, дае са келйа кровъ Сиаw и започела граёа трѣнѣти, и мора се какw тако покривати того ради молимъ и пишемъ Вамъ, прежде мене може се договеръ учинити, Ако дозволявате да изъ дома у домъ ходимъ и свакомѣ благодарити за Нaйманй даръ Преидае трѣдно и за Священника рѣжно, Бѣдѣки дае мени прenѣжно Са протоколомъ кога Носимъ. Свакога по имeнѣ записати, Но милостивѣ са собомъ Не носимъ, но свако ѿбщество прими на себе и шалѣ Гѣдѣ Ёйкѣ у Пакрацн, Ербо се Бонмъ Сдѣчая и смерти мое На нѣтѣ дародателемъ за таковйа дари ваша, желимъ ѿ Бога и Егw Прёсѣтйя Бого Матере воведеніе На семъ и ономе вѣцѣ. ѿ Насъ и ѿ Нашегw Архнпастиря Благосовеніе во ѿбновйти Домовѣ и Домочадцемъ вашемъ подѣчати Бѣдете ниже и ѿсѣняюще,

Препорѣчаю себе у Милосердіе и великодѣшіе ваше все покорнѣйше прошеніе и милостивѣ,

1842. 1. Марта.

(М. С.) Дйонисій Христофоровичъ нѣмецъ печат манастирски съ Братством.

Ово писмо јамачно је писано у Осеку, где је игуман Дионисије скупљао милостињу. Пример печата износи готово 6см. Емблем печата је Ваведеније Богородичино, а унаколо има овај минејским словима исрезани натпис:

сей печатѣ мйтыра пакри хрaм вѣдѣніе престей вѣцы. †

IV. Писмо српске православне црквене општине Сигетске срп. православној црк. општини Осечкој, којим прси милостињу за оправак цркве своје.

Высокопочитаемое Ѳбщество!

Сйтетъ мѣсто у коемъ предцы наши живяху, ѿхотнымъ настоянѣемъ и трѣдомъ своимъ, равнѣ и спомоћію доброхотныхъ дародателей: старѣю сѣкю церковъ у лѣтѣ 1778.-м у свой прекрасный видъ подигли сѣ; коя и данасъ у своемъ сталномъ чинiw образію бѣли благодареніе провидѣнію Божіемъ состоитъ и находится: но общій сдѣчай кои насъ свію постигнути хоће т. е. смерть, число дрѣжества нашегъ умалило, тако да се данасъ маленкостъ паша у овомъ числѣ састои, у 6. домовѣ собственный притежателя, и 8-м у жилѣрствѣ живѣще, бременемъ велке тяготе ѿбтерешени: и ѿ свихъ нѣкій у окрѣжній кѣсти свое посленіе имѣютъ своемъ благочестію ревнѣюще, Сѣкю Церковъ снами ѿбдержати спомоществѣютъ.

Цѣли своегъ благочестія ревнѣюци сѣкна находими, желаемъ до самія смерти, и грозное предстоящее претимое паденіе набѣгнѣти, и трѣдъ предѣwвъ нашихъ у своемъ изгледѣ и далше за содержати, нѣждна намъ благодѣтелна помощь: чегw ради высокопочитаемое Ѳбщество, единодушнiw васъ молимо, по моrѣкствѣ вашегъ усердія, притецыте намъ у помоћ, да бы смо жељу намѣрења нашегъ исполнити могли, Церкве Сѣе кровь, и прочa нѣждная при ней находимая ѿбновити. и тимъ ей дѣховныхъ своихъ чадъ почесть осведочити.

За кои ѿ насъ на свагда слѣдовати ѳбдеъ дѣнима признателностъ съ благодареніемъ. и ѿ храма Рождества пресватыя Богематере благословенія удостоитися, вамъ желающе.

Въ прочемъ всѣмъ во обще срећѣ, здравіе, и во всѣмъ успѣшный поредакъ, и у свакомъ сохраненіи Господнѣмъ пребыти, желаемъ и привѣтствѣемъ.

И Есмы

высокопочитаемогъ Общества

у Сутетѣ 26.-гw Дѣля 1852.

свагдашніи почитатели
Павелъ Алеѣандер
Евѳѵмій Качѣяновичъ
съ прочими.

Печат

Предомною

Андреемъ Кнежевичъ т. р. (М. С.)

Священникомъ. црквени печат.

Рубрум молѣе гласи: Благопочтенопредомнѣ вѣроисповѣданія восточнагw Обществѣ Осѣчкомѣ, намъ же высокопочитаемымъ — прошеніе. Печат је округао, на широј страни износи $5^1/_2$ cm а на ужој 5 cm. Емблем му је: слика Рождества пресв. Богородице. Око емблема натпис латиницом: P. CHRA. ROSDESTWO. P V PRIPP MARIA G. SIGETA. 1771. * — Има још једна историска молба исте општине, дати-

рана у Сигету 27. марта 1853., а потписана само по Павлу Александру епитропу и Францу Качујановићу. Овај потоњи је потписан латиницом, а лако је могуће, да је био син на првој молби потписаног Евтимија Качујановића — на можда још и римац.

Писма под II. III. и IV. налазе се у архиви српске православне црквене општине Осечке.

Приопштио: **Л. Богдановић.**

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Његова Светост**) патријарх српски, био је прошлога четвртка милим гостом високопреосвештенога господина епископа *Митрофана Шевића*. Који је у почаст *Његове Светости* дао свечан ручак, којем су званице биле: преузвишени господин *Др. Љубић Радивојевић*, пресветли г. *др. Теодор Мандић* председник и подпредседник Матице Српске, те многи одличњачки Матичари.

(**Школски Савет**) сазван је за 4. (16.) септембир о. г.

(**Саборски Одбор**) сазван је за 6. (18.) септембар о. г.

(**Матица Српска.**) У прошли четвртак одржана је редовна годишња главна скупштина Матице Српске, под председништвом председника њезина г. *Антонија Хаџића*. Осим обичнога свога пословнога дела, имала је ова скупштина да изврши чин пијетета, признања и захвалности оснивачу Матице Српске **дру Јовану Хаџићу Светићу**, *прославом стогодишњице од рођења његова*.

Матица је то учинила најсвечанијим начином. У 9 сати пре подне био је парастос у саборној св. Ђурђевској цркви Новосадској, при којем је благословило началствовати високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић*, а присуствовати благозволео и Његова Светост, патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић*. Црква беше дупком пуна чланова Матичиних и побожнога и родољубивога православнога српскога грађанства Новосадскога. После парастоса преливен је гроб покојников у св. Јовановској порти, а за тим отворена Матичина скупштина, на коју је благозволео доћи и Његова Светост, патријарх, преузвишени господин *Георгије* и високопреосвештени господин епископ *Митрофан*.

При доласку била је *Његова Светост* поздрављена бурним усклицима Живео и дочекана стојећи од скупштинара; тако исто и високопреосвештени господин епископ, који су онда заузели за Њих спремљена почасна места.

Председник Матичин г. *А. Хаџић* поздравио је *Његову Светост патријарха Георгија*, захваливши Му на високој посети Матичине скупштине; поздравио је високопреосвештенога епископа *Митрофана* и све многобројно окупљене чланове Матичине.

После поздравнога говора председникова читао је секретар Матичин г. *др. Милан Савић* говор у спомен и славу *дра Јована Хаџића-Светића*, при крају којега је скупштина одала славу оснивачу Матичином устајањем и ускликом: *Слава Јовану Хаџићу-Светићу!*

Јован Хаџић родио се у Сомбору лицем на Малу Госпојину 1799. Кад је свршио науке, настанио се у Новом Саду, где постаде 1834. сенатор, у оно доба и одлично и важно место. Год. 1847. био је као посланик Новосадски на мађарској Дијети у Пожуну. 1848 позову га у два маха за министарског саветника у министарство правде у Пешти. После покрета мораде се примити организације судова у Војводству; но видећи да се са Србима не поступа као што је у реду, даде већ 1850. оставку. Затим буде именован за председника Облсног Суда у Н. Саду. Као такав ступи 1854. у мир.

Оженио се 1829. с Маријом Десанчићевој из Новога Сада.

Умро је 22. априла 1869. и сахрањен је у св. Јовановској порти, где му удовица подиже споменик.

По свршеном говору секретарову одгодио је председник скупштину.

Бурним усклицима, који су носили на себи тин одушевљене овације, испраћен је из скупштинске дворане Његова Светост патријарх *Георгије*, са високопреосвештеним епископом *Митрофаном*. После подне истога дана у 4 сахата, настављена је скупштинска седница. Прочитан и примљен је извештај о годишњем раду Управног Одбора, Књижевног Одбора и Одељења. За председника Матичиног изабран је једногласно поново *Антоније Хаџић*, за потпредседника *Павле Гостовић*, за I. секретара *др. Милан Савић*, за II. секретара *Сава Петровић*, за фискала *др. Илија Вучетић*, за књиговођу *Аркадије Марковић* за благајника *Данило Манојловић*. За књижара изабран је са 75 гласова *др. Јован Радонић*, против другога компетента Душана Станковића, који је добио 15 гласова.

За питомца стипендијске задужбе *Петра Костића*

изабран је Теодор Бугарски-Златић из Черевића; за питомца закладе *Јагазовићеве* изабран је Емил Нађвински из Вел. Сентмиклуша. За четири стипендијска места из закладе *Нестора Димитријевића* кандидовани су за прво стипендијско место, Војислав Исаковић, Рафаило Перић и Јован Петровић, за друго место: Радивој Лела, Стеван Богојевић и Илија Вујић; за треће место: Славко Петровић, Јован Јагодић и Миливој Поповић; за четврто место: Живота Стојановић, Војин Грковић и Милош Савић.

(**Књижевно Одељење Матице Српске**) имало је 14. (26.) августа о. г. своју седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Прочитан је и узет на знање извештај Књижевног Одбора о своме раду. — Према позиву председниковом умољен је члан М. Јакшић да говори у спомен члану М. Грбићу, а члан. Аркадије Варађанин у спомен члану Дим. Јосићу. — Члан Јован Грчић поднеси оцене на три позоришна дела, која су стигла на расписане награде. Оцене члана Радивоја Врховца, стигле су сутра дан после седнице те ће се тако предложити скупштини, да може прогласити награду према мишљењу оцењивача. (Бележимо овде, да се оба оцењивача слажу у томе, да се награди шаљива игра у 1 чину с натписом: „Кратка срећа.“) — Књижевно одељење не прихвата предлог Управног Одбора, да и женске могу бити питомице његове задужбине. — Предложиће се скупштини награде за расписе из фонда Јована Наке В. С. Миклушког. — Предложиће се скупштини, да се из задужбине Јована Остојића и жене му Терсије рођ. Зозукове расписану награде за поједине расправе из Историје Срба у Угарској. — Читан је извештај секретарев о успеху у наукама и о владању свију питомаца под управом Матичином. — Према том извештају опоменути су неки питомци, да покажу бољи успех у наукама, јер ће им се у противном случају ускратити уживање стипендије њихове — Како је један питомац стипендијске задужбине Павла Јовановића накнадно поднео сведоџбе, из којих се види, да му је успех у наукама добар и врло добар то му се место, на које је био евентуалне расписан стечај, не ће попунити; али је опоменут, да ће се строго казнити, ако од сад на време не одговори својим дужностима по правилима питомачким. — Предложиће се, Његовој Светости, патријарху српском, ради избора ови молиоци за стипендију из задужбине Нестора Димитријевића: I. Војислав Исаковић, Рафаило Перић, Јован Петровић. — II. Рад. Лела, Стојан Беговић, Илија Вујић. III. Славко Петровић, Јован Јагодић, Миливој Поповић. IV. Живота Стојановић, Војин Грковић, Милош Савић. Стипендија износи 200 фор., а одређена је за слушаоце доње гимназије. — На једно место из стипендијске задужбине Петра Костића предложиће се скупштини за избор Теодора Бугарски Златић као Черевићанин. Стипендија износи 300 фор. — На једно место из стипендијске задужбине Васе Јагазовића предложиће се скупштини за избор Емил Нађвински. Степендија износи 200 фор.

(**Управни Одбор Матице Српске**) држао је 19. (31.) августа о. г. своју редовну седницу под председништвом *А. Хаџића*, председника друштвеног. Од многих предмета споменућемо само неке главније. Председник јавља, да је према одлуци одборској заступао Матицу на прослави Петефијевој у Шегешвару у Ердељу. Председник Петефијевог друштва захвално је Матици, што је изаслала свог нарочитог изасланика, која је примљен с одликовањем. Говорник Н. Барта у свом свечаном говору захвално је нарочито Србима, који су дали мађарском небу најсјајнију звезду песника: Петефија. — Председник јавља, да је један део мађарских доктора медецине и природњака, прашајући се са свога конгреса из Суботице, походио Матицу. Воља тих научењака министарски саветник изјавно је председнику захвалност на пријатељском дочеку. — Православна румунска конзисторија у Карансебешу одобрила је уговор склопљен са романском општином Уздинском ради купа куће закладе Максимовићеве — Учињене су уобичајене почасти преминулим члановима Матичиним: Алекси Пауновићу, велепоседнику у Вуковару и Исидору Исајловићу, адвокату у Сплитни. — Узет је на новолно знање извештај, да је каса завенада сконтрована и да је нађено све у најбољем реду. — По смислу мировинске уредбе уračунате су књиговођи Аркадији Марковићу неке године службовања. — Узет је на знање извештај књиговодства о разрачуну са књиговодством народних фондова у погледу надчњања стипендије потомци задужбине Нестора Димитријевића. — Утврђени су прорачуни о свима фондовима за г. 1900. и поднеће се скупштини на одобрење. — Умоліће се навршиоци тестамента Јована Јанковића из Сомбора, да исплате Матици оставлени легат од 200 фор. — Упућена је благајница, да исплати пристојбу за легат Димитрија Бабића из Меленаца. — Министарство дозвољава брисање исплаћеног дуга фонду Текелијином. — Умољено је Министарство, да нада обзиолу за брисање неких дугова исплаћених фонду Текелијином. — Поднеће се скупштини молбенице свију конпетената, који су тражили чиновничка места, на која

је стечај био расписан, с препоруком да се бирају стари. — По предлогу фискалову одобрено је неким дужницима, да могу неке парцеле својих заложених непокретности бестеретно преписати. — Узет је на знање извештај председников, да му није поднесен никакав предлог за скупштину по смислу реда. — Према судским одлукама упућен је фискал друштвени да заступа ово друштво на одређеним рочиштима. — Дата су нужна упутства заступнику Матичином у погледу оставине Васе Ђурђева из Долова. — Издано је нешто мало зајма на пупилярну сигурност. — Остали предмети били су економно административне природе.

Ову прву и једину нашу стручну економску задругу препоручујемо оној пажњи а посебно свештеницима, натастирским управама к учитељству.

(**Избор пароха.**) За пароха у Шашинци изабран је једногласно парох у Брестачу јереј *Јован Јовановић*; за системизованог парохијског помоћника у Сентомашу изабран је досадањи тамошњи ђакон *Миливој Сивачки*.

(**Српска црква у Збегу**) крај Сентандреје, коју је подигао патријарх Арсеније Чарнојевић, кад је Србе превео у Угарску — оправљена је иванутра приложима српскога народа (скупљено је преко 1000 фор.), а настојавањем председника Сентандрејске српске црквене општине г. *Евгенија Думче*. Осећење због ове цркве баће о Малој Госпојини.

(**„Српска Пчеларска Задруга**) имала је 16. о. м. своју главну скупштину у Руми. Скупштина је била добро посећена, било је око стотине чланова а било је и посматрача и слушалаца, који нису чланови друштва. Од чланова је било из свих сталежа и то свештеника, правника, учитеља, трговаца, занатлија, ратара и т. д. Ова скупштина на предлог неколико чланова изабрала је једногласно за прве *почасне чланове Његову Светост преузвишеног господина Георгија Бранковића патријарха* и високоученог господина професора *Јована Живановића*.

(† **Др. Јован Ристић**) председник Српске Краљевске Академије Наука, и познати државник српски, преминуо је 23. августа о. г. у Београду, а 25. о. м. је сахрањен на најсвечанији начин, достојан великога мужа тога. На опелу, у св. саборној цркви Београдској, опростили су се са великим покојником високопреосвештени господин Митрополит *Инокентије*, председник министарства *др. Владан Ђорђевић*. После овога је Њ. В. *краљ Милан*, по налогу Његова Величанства *краља Александра I.*, изразио велико поштовање према покојнику, као врховни заповедник српске војске.

У име Академије Наука говорио је академик *Панта Срећковић*, смртни остатци Јована Ристића погребени су на новоме гробљу у гробници испод аркада. Слава великоме покојнику, слава *Јовану Ристићу!*

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Позив на претплату.

Намеран сам да своје досадашње песме издам у засебној књизи, те молим српску читалачку публику да ме у том послу својом претплатом потпомогне. — Књига ће изнети око 12 штампаних табака, на врло финој глаткој хартији. Претплатна цена је књизи 80 новч. а дуњанска 1 фор. а. вр. Претплату ваља слати на потписаногa (Czernya, u. p. Német Czernya, Torontál).

С поштовањем,

Милета Јакшић.

Позив.

Давно се осећала потреба, да се у граду *Сиљету* подигне православна црква. Не говорећи о старијем добу, споменућемо само, да су очеви наши још 1808. године о тој потреби вијећали у великом народно-црквеном збору, који се држао у цркви св. пророка Илије у Задру. Ако се није у томе успјети могло, криве су биле неповољне прилике, у којима се црква наша у Далмацији налазила све дотле, док није под очинском заштитом Његова Величанства, нашег витешког и моћног Цара и Краља Франц-Јосифа I., добила и она своју слободу.

Од тога благословеног доба, нас је православне све јаче занимала мисао о подизању цркве у Сиљету, томе важном трговачком средишту нашем, гдје сваким даном расте број православних. Узимањем занимљивих фактора, ми смо већ у томе погледу доста и постигли: висока Влада Његова Величанства удијелила је своју привољу за зидање цркве у Сиљету, а обезбјеђено је и мјесто, на коме би се имала подићи црква.

Али сио оскудни у средствима. Треба нам помоћи.

Ради тога се и саставио потписани Одбор за скупљање прилога у сврху, да се чим прије подигне и украси та светиња наша. На овим се ево и обраћа браћи својој молбом, да сваки, колико може, жртвује на свети олтар овај. И

најмања жртва, биће Богу угодна, а Одбор ће са благодарношћу примити и забиљежити сваки прилог.

Ако ко жели, може намијењени прилог свој и у ваше пута исплатити.

У то име Боже помози!

Прилози се шаљу: *Православној сп. Конзисторији у Задру* Имена приложника биће објављена кроз епархијски „Гласник“ и „Српски Глас“.

У Задру, 1. августа 1899.

Предсједник Одбора:

Епископ Никодим

Чланови Одбора:

Владимир Симић — Архим. Доситеј Јовић — Ђуро Обрадовић — Проф. Михаил Кујунџић — Симо Богдановић — Проф. Стеван Марчетић.

Нове књиге.

Изашла је нова књига

ЧЕДЕ МИЈАТОВИЋА

КНЕЗ ГРАДОЈЕ ОД ОРЛОВА ГРАДА

Приповетка

из времена боја на Косову

Одштампано из „Бранкова Кола“ 1899.

Цена 80 новч. или 1½ динар

ЗАР. Р. ПОПОВИЋА

ПРЕД КОСОВОМ

Белешке из доба 1874.–1878. године

Одштампано из „Бранкова Кола“ 1899.

Цена 1 круна или 1 динар

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 12. — Год. III.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: Јован Живановић | Одговорни уредник: Иван Машировић

САДРЖАЈ:

О рационалном подизању пчелиње паше. — Право о пчели. — Пчеларење Линебургских пчелара с плетарама. — Љето. — Дописи. — Набирци. — Позив на претплату. — Позив на главну скупштину „Српске пчеларске задруге у Руми.“

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	бр. 34.

САДРЖАЈ:

† *Др. Јован Ристић.* — Љубомир П Недић [Ваљево]: *Једној Српкињи у споменицу* (Песма). — Буде Будисављевић-Приједорска [Госпић]: *Два друга.* — Гроф Л. Н. Толстој: *Васкрсење* (Роман). 19. — Dr. Матија Мурко [Беч]: *Гете и српска народна поезија.* — Професор Милутин Јакшић [Карловци]: *О Арсенију IV. Јовановићу Шакабенти.* Лекције на историје карловачке митрополије 32. — Др. Л. Томановић [Цетиње]: Г. Руварац и Montenegrina. — Ковчежић: Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник. Позориште. Читуља.

„Бранково Коло“ излази сваког четвртка. Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 нов., на четврт 1 фор. 25 нов., (за ђаке 3 фор. 50 нов. годишње 1 фор. 75 нов. на по године); на Србију и све остале земље годишње 6 фор., (за ђаке 4 фор. годишње.

Бр. 5[2]. ex 1899/1900.

ОБЈАВА.

Свједоџбе издане о годишњем успјеху на име Миладина пл. Војновића 10. (22.) јуна 1897. бр. 71. (за I. год. богословије) и 11. (23.) јуна 1898. бр. 41. (за II. год. богословије) проглашују се уништенима. Мјесто њих су на име истога Миладина (сада Мирона) пл. Војновића под данашњим даном издани односни дупликати.

У Карловцима 21. августа 1899.

Управа богословског училишта.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ 170 2—3

који се отвара на два штипендијска места код закладе Васе пл. Николића у Сентомашу. На једно од тих места могу конкетовати Срби Сентомашани од породице пл. Николићеве, а на друго Срби Сентомашани грађанског реда. Штипендистама, који похађају доњу гимназију, доњу

реалку, трговачку и грађанску школу издаваће се 300 ф. годишње; а горњо гимназистама и т. д. 400 ф., универзитетлијама пак 500 ф. Рок стечају биће св. Тома т. ј. 6. (18.) октобар. Дотле нека сви они Срби Сентомашани, који могу и желе компетовати, поднесу срп. црквеном одбору своје молбенице и сведоџбе.

Бач. Сентомаш 14. (26.) августа 1899

Црквени одбор.

СТЕЧАЈ. 165 3—3

На управљено учитељско место у Шурјану овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 300 ф. годишња, слободан стан, 4 хвата тврдих дрва за себе и за грејање школе.

Учитељева је дужност све законом прописане предмете деци предавати, у св. цркви појати и децу у појању обучавати.

Који ово место получити жели, нека се са потребним сведоџбама до 8. септембра т. г. на потписаног обрати, којег ће се дана и избор обавити.

Из седнице местног школског одбора држане у Шурјану (per Módos) 8. (20.) августа 1899. г.

Младен Милић
председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ. 174 1—2

Српска православна црквена општина у Јегри расписује стечај на црквеног појца, плата је годишња 300 фор, исти ће и перовођске дужности вршити, те ће за то имати годишње 80 фор. а осим тога ставља му се у изглед на мање дужности 20—30 фор.

Који ово место жели получити, мора бити добро вичан свесветим црквеном пјенију и мора на сваком богослужењу редовно појати — и тако исто и перовођске дужности код црквене општине отправљати.

Молитељи имају своје молбенице најдаље до 15 (27.) септембера 1899. г. на председништво послати.

Првенство имају свршени богослови и приправници.

Председништво.

Ad бр. К. 635/419. ex 1899. 175 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Николе Јовановића из Сурчина против супруге му Софије Јовановић, сада непозната боравишта — позива се речена супруга Софија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог увршћења едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично представи или место садањег пребивања свога јавити, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије држане у Карловци 12. (24.) августа 1899.

Архидијецезална Конзисторија.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 167 3—3

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 29. августа (10. септембра) 1899. у манастиру Св. Ђурђу: у 10 сахати пре подне издавати под закуп 680 ј̇утара 1250□° оранице, 28 ј̇утара ливаде и 24 ј̇утара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Исклична је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе, а за захтевање доставиће се рефлектантима и у верном препису.

У манастиру Св. Ђурђу (пошта: Birda) 10 (22.) августа 1899.

Манастирска Управа.

К. 1255./3/2. ex 1899. 172 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију V. класе у *Обровцу*.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбе до 10. (22.) септембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 16. (28.) августа 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

Бр. 78 ex 1899 171 2—2

СТЕЧАЈ.

Услед закључка суботичке српске православне црквене општине на одборске седнице од 5. јуна текуће године бр. 78. ex 1899. расписује се стечај на једно стипендијско место из добр. грађанске закладе Јована Остојића и супруге Терезије Зоук, за ученика средњих или виших школа.

У смислу 9 тачке III. одсека основног писма стипендија ова за ученике средњих школа, док је у месту својих родитеља или старатеља, износи годишње 100 фор., ван места родитеља или старатеља, на страни 250 фор., а слушаоц свеучилишта или академије добија годишње 400 ф.

Првенство имају у првом реду суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду суботички синови, а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије.

Просителји своје молбенице, снабдевене са крштеним писмом, сведоџбом о свршеним школским наукама, лечничким исказом о стању здравља и телесног развитка, сведоџбом материалног стања родитеља, а сродници и са сведоџбом сродства са завештатељима, нађуже до 3. (15.) септембра текуће године поднесу нек поднесу.

У Суботици 14. (26.) августа 1899.

Стеван Мандићевић
управитељ Остојићеве закладе.

СТЕЧАЈ.

166 3—3

Расписује се стечај на упражњено шесторазредно мушко учитељско место. Дужности су му прописане у прев. кр. рескрипту од 1872., осим тога има у цркви десну певницу држати. Компетенат треба да је свршио сомборску препарандију, а дужан ће бити и у црк.-школ. седницама перо водити.

Плата је 360 ф. а вр., 40 ф. за пофторну школу, 10 ф. за писаћи прибор, 6 ланаца комасиране земље и ½ ланца пољске баште, на које има порез и евивалент плаћати, 4 хвата дрва, слободан стан са 2 натосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од авлије заграђеном баштом.

Жеља је, да се компетенти — (н. пр. недељом или празником) и лично пријаве. Првенство имају они, који су, осим осталог, вични још и — нотама, а дотични изабрани би — у случају обучавања, односно даљег усавршавања овдашње младежи у ноталном појању — разуме се, пристојном наградом награђен био.

Рок стечају три недеље од првог увртења.

У Великом Средишту, (код Вршца) 10. авг. 1899. год.

Школски одбор.

Ад бр. К. 714, 746/404. ex 1899. 173 2—2

СТЕЧАЈ.

На утражењу парохију II. разреда при вознесенској цркви у Руми расписује се стечај до укључиво 15. септембра по нов. о. г. — Компетенти имају до тога рока своје прошење инструјране молбенице надлежним путем овој конзисторији поднета.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 12. (24.) августа 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА.

8—3

Част ми је овим до знања ставити и препоручити пречасним свештеницима, да сам у **Сомбору, у главној улици** (пут Сомборску штедионицу у г. Славној кући) отворио кројачког заната радњу

Свештеничког одела

оба чина препоручујући се овим и молим за многобројну посету.

Уједно част ми је до знања нам ставити, да за сваки мој посао гарантујем, како у каквоћи, тако и на број.

Са особитим штовањем

ЂОРЂЕ РАКИЋ
прекнети, свештеничког и пивилног одела кројач.

Најфотиније и најлепше одежде, барјане као и целокупних црк. утвари израђује

ХРИШЋАНСКА РАДИОНИЦА ЗА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УМЕТНОСТ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица **НОВИ САД** Дунавска улица

КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА"

Крој праву трговачку везу, са најбољим и признатим творницама Француске, Италије и Швајцарске у **сплеским-дамасту** као и **златне брокаде за барјане, одежде и литије**, омогућава ме способност данашњег сваком купцу најфотиније цене да удовољим.

Стовариште и израђује свих срп. прав. икона, за све правосл. цркве и приватне особе, како исто и на препродаје на велико (Engros) са одабраним рабатом. Даље препоручује велико стовариште на прав. цркве као кандила, метољебнице, кадионице, ручни крстова, путира, кивота и свих спадајућих предмета.

Имам готове депо израђене тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем славним општинама, а дајем их по незнатној цени и на отплату.

За набавку кућевних свечара могу се добити св. иконе по врло јефтину цену. **Молим иштите мустре за оферте** од ф. 37·75, 45·70, 56·75 и од 85—350 и до 450 ф. као и преко барјака, литија застава итд.

„Српски Сион" излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона" у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 36.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 5. септембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је јереја Лазара Шевића, пароха Сегединског, у знак признања за ревносно и савесно пастирско службовање, одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Позив

Пречасном и часном свештенству Архидијецезе Карловачке.

На темељу добивене високе дозволе од Његове Светости Архиепископа и Митрополита Карловачкога и Патријарха српскога, преузвишеногa господина *Георгија Бранковића*, а одзивајући се закључку и молби протопрезвитератског свештеничкога збора протопрезвитерата Карловачкога, од 29. априла о. г. бр. III., сазивамо епархијски свештенички збор Архидијецезе Карловачке, који ће се одржати дана 6. (18.) октобра о. г. у Митровици, на који се збор братски позива без разлике пречасно и часно свештенство Архидијецезе Карловачке.

Пословни ред:

1. Призивање св. Духа.
2. Отварање збора.
3. Конституисање збора.
4. Доношење закључка о оснивању „Архидијецезалнога православнога српскога свештеничкога конвикта“ и претрес правила за исти конвикат.
5. Избор привременога Патроната конвиктскога.
6. Претрес питања о епархијском свештеничком удружењу у Архидијецези Карловачкој.
7. Претрес питања о избору свештеничких посланика на народно-црквени сабор.
8. Претрес предлога, који се бар 24 сахата пре отвореног збора поднесу окружном протопрезвитеру Митровачком.
9. Затварање збора.

Сазивачи збора:

Аванум Стајић окр. протопрезвитер Митровачки.

Јефтимије Вукадиновић окр. протопрезвитер Земунски.

Илија Перкаћански протојереј и адм. протопрезвитерата Вуковарског.

Јован Јеремић окр. протопрезвитер Карловачки.

О сједињењу два календара
(јулијанског и григоријанског.)

(Наставак.)

Та нетачност се хтела да исправи Григоријевим календаром, и то тако, што је и на даље одржано 19-годишње трајање месечевог круга, али је промењена вредност епакта. Године 1582. испуштено је уједанпут 10 дана (од 5. октобра до 15. окт.) те је тако 11-одневна епакта 1. месечевог круга спала на 1 дан. Другог месечевог круга на 12.* — Или свих 19 епакта биће мање за 10 и то је тако остало до 1700. године. По том календару 1700. година није била преступна година, изостао је један дан, те је тако епакта од 1. дана првог месечевог круга спала на О, а то се бележи са *. Год. 1800 изостаде опет један преступни дан, али је тада већ од оног $1^1/_2$ сата кроз 304 године опет постао један дан, те због тога остаде епакта непромењена. — 1900. године ће опет испасти 1 дан, те ће тако епакта О. први месечевог круга опет спасти са 1 и биће 29. По овом рачунању ће таблица, која показује епакта појединог месечевог круга од 1900. године, изгледати овако:

Месечев круг	Епакта	Месечев круг	Епакта	Месечев круг	Епакта
1	29	8	16	15	3
2	10	9	27	16	14
3	21	10	8	17	25
4	2	11	19	18	6
5	13	12	*	19	17
6	24	13	11		
7	5	24	22		

Епакте иду од О — а то одговара 30 — у обратном реду и почевши са 1. јануаром долазе уз сваки дан, тако да на парне месеце долази само 29 епакта, а на остале 30, за то и бива, да је у парним месецима фебруару, априлу, јуну и т. д. 24. и 25. епакта прописана за један дан.

Ево за пример месец март и април. На 1. март долази епакта О, а то значи, ако је 1. марта нов месец, онда се месечева година и сунчана година сврпују једног те истог дана, или међу њима нема епакте. На 2. март забележена је XXIX. епакта, а то значи, да је месец 28. фебруара био већ од 29. дана, 1 марта ће испунити 30 дана, те тако 2. марта мора бити нов месец. Или узмимо за пример 16. март, уз који долази епакта XV, а то значи, да је месец 31. децембра био већ од 15 дана, те је тако 15. јануара испунио 30 дана, и за то је 16. јануара, и онда 14 фебруара и 16. марта опет нов месец. Ево и целе таблице, за та два месеца:

Март		Април	
Епакта	Дани у месецу	Епакта	Дани у месецу
*	1	XXIX	1
XXIX	2	XXVIII	2
XXVIII	3	XXVII	3
XXVII	4	XXVI	4
XXVI	5	XXV—XXIV	5
XXV	6	XXIII	6
XXIV	7	XXII	7
XXIII	8	XXI	8
XXII	9	XX	9
XXI	10	XIX	10
XX	11	XVIII	11
XIX	12	XVII	12
XVIII	13	XVI	13
XVII	14	XV	14
XVI	15	XIV	15
XV	16	XIII	16
XIV	17	XII	17
XIII	18	XI	18
XII	19	X	19
XI	20	IX	20
X	21	VIII	21
IX	22	VII	22
VIII	23	VI	23
VII	24	V	24
VI	25	IV	25
V	26	III	26
IV	27	II	27
III	28	I	28
II	29	*	29
I	30	XXIX	30
*	31		

Пређимо сад на *недељно слово* (кр҃ъ̀ нѣ̀кто). Ако дане у недељи обележимо са 7 слова, па то продужимо кроз целу годину видићемо, да ће оно слово, којим је обележен 1. јануар пасти и на 31. децембар у простој

* Види таблицу у прошлом броју на стр. 560.

године, и кад не би било преступне године, онда би после сваких 7 година било исти ред. Али како преступне године кваре тај ред, јер онда има један дан више, то онда мора и једно слово бити више. Фебруар у месеци 28 дана има 29 дана. Те тако одношаји између недељних дана и дана у години неће бити исти сваких 7, него сваких 4 пута по 7 година или тек после 28 година.

Недељних слова има седам и ово су: А, Б, Г, Д, Є, Ѕ, З. Како код нас почиње црквена година са 1. септембром, то се онда недељна слова пишу уз дане, почевши са 1. септембром, у обратном реду тако да на 1. септембра пада слово А, на 2. сепг. слово З, на 3. сепг. Ѕ, на 4. сепг. слово Є, на 5. сепг. слово Д, на 6. сепг. слово Г, на 7. сепг. слово Б. и т. д. и то свє иде тако до 29. фебруара када пада слово Б. Но на 1. март не пада слово А него Г, или оно слово, које је било 28. фебруара и онда иде даље својим редом све до 31. августа.

Бива, да оваким разместајем слова која означују недељу, не иду слова у обратном реду, него у напред н. пр. ако је прве године било недељно слово А, друге ће бити Б, треће Г. Ова слова ступају у употребу 1. марта и онда у 4. преступној години, пошто до марта имамо један дан више, недељно слово неће бити Д, него Є т. ј., ни и преступној години неће бити два недељна слова, него ћемо једно изоставити и узети друго следеће. То по нашој системи може да буде, јер код нас није 24. фебруар преступни дан, као по Григоријанском календару, него 29. фебруар, дакле уметнут је баш онде где се недељно слово мења. Н. пр. 1896. година је била преступна година; а 1895. г. је недељно слово било Ѕ, па ипак за то недељно слово после 1. марта 1896. није било З, него А т. ј. последња недеља у месецу фебруару била је 25. и тако је 29. фебруара био четвртак, а најближа недеља је пала на 3. март, на који дан долази слово А, те с тога је 1. марта недељно слово било А.

По Григоријанском календару недељна су слова ово: A, B, C, D, E, F, G, која такође иду обртним редом. Ако које године 1. јануар падне у недељу, па пошто је тај дан обележен са А, то ће увек онога дана бити недеља на који пада А. Узевши да је проста година, онда ће и о 31. децембру бити недеља, а идуће године биће недеља 7. јануара, где долази слово G, које ће означавати целе године недељно дане Треће године ће бити недељно слово F, или недеља ће пасти већ 6. јануара. Четврта је година преступна и те године ће прва недеља у јануару пасти на 5. јан., а недељно слово ће бити Е, али само до 24. фебруара, јер по латинском рачунању 24. фебруара траје 48 сати или у преступној години 24. фебруар траје два дана, те за то и недељно слово иде са једним напред. Или, ако је до 24. фебруара било недељно слово Е, то ће онда од идућег дана (т. ј. лајички рачунајући од 26. фебруара) у преступној години бити недељно слово D. То бива за то, што је овде уметнут дан и то тако, да он истина не добија број као остали дани у месецу, али он ипак има своје место међу недељним данима.

Сад имамо још један циклус за рачунање времена, који се зове *индикти* и који траје 15 година. Код нас почиње 1. септембра, а код Латина 1. јануара. Рачунање времена по индиктима заведено је 313. године на место олимпијада.

Из овога, што смо до сад рекли, може се од прилике видети у колико се и где се разликују два календара: у Јулијански и Григоријански; а сад ћемо да изнесемо, како мисли Емил Мелес, да би се те разлике могле уклонити, а да се не повреди црквено правило и ред у нашим црквеним књигама. Ово чинимо највише стога, да би изазвали кога од наших стручњака, да рекне своје мњење, у том питању.

Као што напред споменусмо, о замени старог календара са новим, говори се на више страна. Сви држе, да је најзгодније да се то учини 1900. године, а то за то, што онда наступа од 1. марта диференција између два календара за 13 дана. Тога се држи и Емил Мелес, али он предлаже, да се то почне још ове 1899. године и то у месецу октобру и новембру, наиме да се после 26. октобра, т. ј. св. Димитрија, одмах сутра дан напише 8. новембар т. ј. св. Архангел Михајло* и онда би св. Архангел Михајло празновао већ по Григоријанском календару. 1899. године је код

* То би по нашу срп. прав. цркву било незгодно и немогуће, јер ми имамо свечара 30. октобра на св. Мрату; 1. новембра на Врачеве, 3. новембра на Ђурђина, те би ти свечари, по овом предлогу, морали отпасти ове године.

нас недељно слово, према 15. кругу сунчевом Д и по том ће 26. октобра бити уторак, па ако одмах сутра дан у среду метемо 8. новембар, недељно слово ће за пет места отићи напред, или од 8. новембра 1899. г. до 1. марта 2000. година биће недељно слово S. По новом календару 1900. година не би била преступна, те тако 1. марта недељно слово не би морало прескакати за један, него ће иза S доћи З.

Године 1899. је круг месеца 16, а стара му епакта (ψηφοφορία, themelion) 29. Год 1900. је круг месеца 17, а епакта му 11, а то одговара, по латинском рачунању првој години. Ова би епакта ступила у живот 1. марта 1900. али као што већ рекосмо од ове 11. епакте је 1582. године, због изостављених 10 дана, постала 1 епакта; — 1600. год. није било промене, него тек 1700. године, кад је изостављен 1 преступни дан, те је тако епакта 1, постала за један мања или О. — 1800. год. је опет изостао један преступан дан, али је те године од оног 1½ сата раније наступања месечевих мена за 304. године постао један дан, те тако епакта О остаде и за XIX столеће. Но како 1900. године опет изостаје један преступан дан, услед чега ће епакта О опет за један поћи натраг, то ће 1900. године по новом рачунању бити епакта 29, али ће круг месеца остати 17. На овај начин као што се 1900. године стара епакта 11, 17-ог месечевог круга, променула, исто тако би се имало променути и осталих 18 епакта, те би по томе одношај између епакта и месечевог круга изгледао овако:

Круг месеца																		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Епакта																		
2	13	24	5	16	17	8	19	*	11	22	3	14	25	6	17	29	10	11

Овај одношај између круга месечевог и епакта остао би кроз три столећа све до 1. марта 2200. године. По овом би дакле 1900. год. круг месеца био 17, епакта 29, — 1901. год. круг месеца 18, епакта 10, — 1902. год., круг месеца 19, епакта 21. И онда се почиње изнова т. ј. 1903. год. биће круг месеца 1, епакта 2, и т. д. Године 1900. у месецу априлу као парном који има 29 епакта, пашће на 1. април 29. епакта, (види таблицу о употреби епакта) онда ће бити нов месец, а за 14. дана т. ј. 14. априла биће пун месец, а пошто би по горњем рачунању 1900. године недељно слово било З, то ће 14. априла бити субота и одмах сутра дан, дакле 15. априла Пасха.

Свршиће се).

Беседа.

„Не кћета, чеш' просит“
Мар. гл. 10. ст. 38.

Као што нам данашње св. Јеванђеље казује: Јаков и Јован — ови знаменити ученици Христови, као људи — по немоћи својој — упадају у искушење људско. Ово је тиме још чудноватије, што је њима частољубље то баш тада овладало, када су они непрестано били уз Христа Спаситеља, који и сам није имао где да приклони главу своју. Овај велики Учитељ њима непрестано о страдању своме говори, а они неке части и достојанства — себи уображавају. Он им говори о скорашњој смрти својој, а они о неким весељима и радостима мисле. Он им о крсту говори, а они моле да седну на — незнам каквим престолима — с леве и с десне стране око Њега. Он им представља и говори: да ће они, који велика достојанства и части света овога имају, да ће они највише на Њега напасти и на смрт осудити; — а они вољно сами себе у оваку беду бацају.

Тако то свагда дрскиче свет овај, а дрскиче Јеванђеље — умује. Таква је то слабост ума нашега, да ми без благодати Божје, ни пута ни начина к правој и истинитој срећи и блаженству пронаћи не можемо. Зато су и ови молиоци — Јаков и Јован, — према молби својој и одговор добили. Христос им је казао: „Не знате, шта иштете.“ Вас, ученици моји, блесак светске славе заслепљава; ви сте заборавили, шта сам вам Ја толико пута говорио, а наиме: „Ко хоће међу вама да буде први, нека буде свима слуга“ (Мар. X. 44.). Ви сте од Мене ради вечне славе изабрани, да би — не овде на земљи, него на небесима — царствовали. Но да би ви венац овај бесмртности задобили, то треба да свет овај са свима страстима и грешним жељама — победите.

А да се и ми, православни Хришћани за овим искушењем повели ас би; то треба да се потпуно вољи Божјој предамо, те да

заједно са пророком Давидом к Богу вапијемо: „Покажи нам пут, којим да идемо, јер к Теби подижемо душу своју“. (Псал. 143. 8).

Но поћем има много и таквих, који или оно, што није корисно, или ако је и корисно, али неприсојним начином од Бога траже и моле, то ћемо данас у беседи овој о томе подробније расуђивати.

Човек себе различитим жељама кињи и мучи; и кад баш много тражи, онда и само скупоцено благо своје, а то је: спокојство душевно — губи.

Неки од нас траже високе части и достојанства, па никаквога труда ни муке нема коју они — да би исто задобили — претрпели не би. Они се пењу на најстрашније врлети, да би се само на врху-нац светскога достојанства попети могли. А када исто задобију, онда их колебива и превртљива срећа изненада са висине ове свалује и у прах претвара. А и св. Јеванђеље ове несрећне тражиоце и молиоце са овим речима предусрета: „Не знате шта иштете“.

Доиста добро је части и достојанства желети. Но ако смо исто задобили, а дужности, које од нас част и достојанство то захтева, нисмо испунити кадри, него још при томе у вртлог свију страсти својих утоњавамо, то ће онда тај високи положај наш, како нама тако и другима, велику душевну штету наносити. Боље је какво мало бреме части ма и са малеком хасном, него ли тешко и велико без икакве хасне — на плећима својима носити.

Једни веле: нико не треба да тражи части, а други се пак заносе частољубљем и — хвале га. Дочим пак сама реч Божја то не одобрава, него нас учи: да оно, што част и достојанство наше од нас захтева — испуњавамо; али да се за исто не отимамо и само о њему да не мислимо. Јер ко чини добро, не због самога добра, него само зато, да би част и славу задобио, тај онда и само то добро дело своје губи и у грех претвара.

Молим, не брини се Хришћанине! Врлина и добро дело само је по себи за тебе код Бога — велики посредник. Част бежи од оних који за њом трче; а за онима пак који од ње беже — сама она трчи. Тако се: Јосиф са врлинама и добрим делима својима ни у тамници, Лот у Содоми, Јов на буништу, Мојсеј у пустињи, апостоли при ловљењу рибе, свети и велики апостол Павле ни у чатрљи — сакрити нису могли. Послушајмо, како нас цар и пророк Давид о томе уверава, те говори: „Предај Господу пут свој и уздај се у Њега, Он ће учинити; и извешће као видело правду твоју и правицу Твоју као подне“ (Псал. 37. 5. 6). Као што нас и само св. Јеванђеље учи: да се и град који на врху горе стоји, пре сакрити може, него да би врлина и добро дело без награде и наплате остало. Но сада да посмотримо и другу сујету света овога.

Други траже себи заштитнике и добротворе међу људима. Они — као што се види — заборављају на оне речи пророкове: „Не уздајте се у кнезове, у сина човечјега, у којега нема помоћи“. (Псал. 146. 3.) Такви људи, не само да траже оно, што је само по себи недостојно, и на што се поуздати не могу, него, шта више, и саму врлину и добро дело понижавају, јер нису уверени, да врлина свакога онога који њу љуби, — довољно усрећити може. Но врлину и добро дело није ни могуће понизити; јер сви тражиоци части, ако се врлином не укрепе, то онда постиђени сву наду своју губе. Пошто пак ови заштитници и добротвори, на које они сво уздање своје полажу, и сами различитим променама подлеже, јер су људи; то ако ништа друго, а оно смрт сву наду и очекивање њихово на њих руши и уништава. Тако сто одјетела је Хришћанине, нада твоја, твој је стуб пао, твој се темељ уздрмао, а ти си постиђен — остао! Из овога се, богољубазни Хришћани, уверити можемо, да врлина и добро дело — оне који њих љубе — никада не остављају. Врлина с њима по мору и страним земљама путује, у тамници теши, у беди и невољи ободрава. Кад се други колебају, те са врха части и достојанства свога доле падају — и пропадају; онда врлинама и добрим делима украшени човек, у тихом пристаништу смирености своје спо-

којно пребива и као у слатком и пријатном окрињу неком безопасно — почива

Дошста, као што себи равним љубав тако старијем и већем од себе: штовање — одавати ваља. То ни е противно промислу Божјем, када ми ближњем своме несрећу и јад свој откривамо, те од јаче и снажније руке помоћи иштемо; јер то не значи тражити заштитнике и добротворе. Но када когод непристојно ласка коме, те уместо заслуга својих сау хитрину улагивања својих употребљује, да би задобио оно, чега достојан и заслужан није; — то онда ово увреду врлини наноси — ово је противно промислу Божјем, које ће с временом њима ово казати: „Не знате шта иштете“ Али ево нас сусретају још и други тражноци.

Неки траже богатства Ова велика жељ и жудња за богатством ничим погашена бити не може. Она је слична огњу који што више дрва у себе прима, — то се тиме све већма распаљује и разгорева Ову незајажену жељу човекову за богатством и само св. Јеванђеље ставља као велику препону спасењу нашем, те вели: „Лакше је камили проћи кроз угленe уши него ли богатоме у царство Божје ући“. (Мат. XIX. 24.). А свети апостол Павле вели: „Који хоће да се обогате они упадају у напасти и замке и у многе луде шкодљиве жеље (I. Тим. VI. 9.).

Јамачно, да Богу није противно богатство, нити је оно грех; али као у свему тако и у овоме потребну меру — одражавати ваља. При сабирању богатства треба поштење и лепо име своје сачувати, а не мислити, да је сваки начин, којим човек хоће да се обогати — дозвољен. Не привезуј, Хришћане, сву мисао и срце своје за богатство и трошна блага света овога, него се највише постарај о богатству врлина својих! Начини лађу вере, украси је једрима љубави и утврди је котвом вечне наде! Ово богатство врлина, јесте потпора и украс земаљскога богатства твога. При овоме богатству врлина, и оно је: тврдо постојано и безопасно. Једина само врлина правично рећи може: „Који не сабира самном, просипа“. (Мат. XII. 30.) И Аврам је богат био, али, као што нам св. писмо казује, седио је код врата шатора свога на највећој припеци, да би кога путника дочекао и у шатор свој примити и угостити могао; и за то госпољубље своје удостојио се самога Бога — угостити. Био је и Јов богат, али је и он био: око слепима, нога хромима, отац немоћнима. Од вуне оваца његових загревала су се плећа сиротињска, а његова су врата свакоме, који је год долазно — отворена била. То је праведно и Богу угодно употребљавање богатства.

А који се само за себе, а не у Богу, и на хасну ближњега свога богате, — на њих се односе оне речи. св. апостола Јакова: „Ходите ви сада богати, плачите и ридајте за своје луте невоље које иду на вас; богатство ваше иструхну; злато ваше и сребро зарђа, и рђа њихова биће сведочанство на вас“ (посл. Јак. V. 1, 2, 3.). А ми ћемо пак таквима заједно са светим Јаковом казати: ви богаташи! ни сами нисте знали шта сте тражили, — не кеста чиш просита. Али још писмо све жеље човекове избројали.

Други пак траже весеља и забаве. Ови људи — чини ми се — да су слични неком Тантулу, о коме се говори, да је посред воде стајао, али се исте напити — није могао. Јер сва весеља и забаве света овога са досадом су помешане; и све радости су земаљске са сузама растворене. У животу овоме није могуће наћи: савршене радости, мира и тишине. Јер је човек од Творца свога за шта више и достојније саздан, него ли, да би га ове видљиве и пролазне ствари — задовољити могле. Соломон је све врсте весеља и забава светских пробао, и свима телесним наклоностима својима угађао; па при свему томе напослетку увидео је велику заблуду своју, те је рекао: „Таштина над таштинама, све је таштина“ (Екл. I. 2).

Истина је, да и жалостити се није свагда хасна. Као што о томе и св. Јован Златоусти овако расуђује: Је ли когод изгубио новце, то их тиме, што се жалости — повратити не ће. Је ли когод сина изгубио, то за утеху његову жалост му, ни мало хасне — не приноси. Страда ли когод у болести својој, ако се при томе

туги и очајању одавао буде — то му исто не ће болест олакшати, него ће још већма умножити. Само у једном случају — вели даље свети Златоусти — туга и жалост своју хасну приноси, а то је — у греху. Јер када год само због греха жалошћу срце своје сакруши — то је онда у тај исти мах и грех свој уништио и истога се ослободио. Боље је, дакле, плакати због грехова својих, него о понор наслада и уживања света овога — утоњавати. И зато сви они који у сластима светскима покоја траже — сами не знају шта ишту; — ни ѣкста чесо просита.

И тако смо видели све нерасудне тражиоце и молиоце. Но још се много њих налазе који, знајући да ће им у неком прошењу њиховом сав труд узалудан бити, опак прибегавају Богу и својим неправедним молбама — досађују Му. Они често ишту то што њима корисно није, а Богу се не пристоји да им исто дарује. Тако дакле: неки може Бога, да би Он казнио непријатеље њихове, јер они то учинити нису кадри. Крадљивац моли, да би му Бог помогао те да би помоћу помрчине и неноголе ноћне украдене ствари сакрити могао. Један од нас моли од Бога кишу, а други у тај исти мах ише ведро и лепо време. Таква сва прошења — по расуђењу нашем — нису добра.

Многи много од Бога ишту, али то свагда не добивају, јер ишту оно, што добро није. Код њих нема исправљања, нема добре намере, нити пак на добро употребљавања онога, што од Бога ишту. Као што и св. апостол Јаков говори: Ишшете и не примате, јер зло ишшете, да у сластима својима трошите. (Посл. Јак. IV. 3.).

И тако имајући на уму све ове поменуте молиоце, а при томе имајући на уму како смо ми људи слаби и немоћни тако, да свагда не можемо савршено сазнати, шта нам је од хасне, а шта од штете — то онда не можемо на ино, а да не похвалимо ону неку стару молитву, која овако гласи: Господе, дај нам оно што је корисно, ма ми то од Тебе и не просили; а не дај нам оно шта је шкодљиво, макар ми исто од Тебе и молили!

После свега тога ваља да ми, побожна браћо моја, ово на уму имамо: постоји једна ствар, коју нам Бог, — када ју од Њега просимо — никада не одриче, а то је: спасење наше. Ишшите од Бога и наћи ћете, куцајте на дверима милосрђа Његова и отворит ће вам се — и све остало ће вам се дати. Амин.

Бојка 1898. *превео:* **Милан Попадић.**

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради **Ст. С. Икић.**

(Наставак)

Крштење — *крштење* је прва и најважнија хришћанска тајна, при којој се верни три пута погружава у воду у име Оца и Сина и светога Духа те тако умире за греховни живот, а рађа се у нови и свети живот; — под крштењем се тако исто подразумева и обред црквени којим се обавља света тајна крштења. Крштењу претходи *оглашење*, при коме се онај који ће се крстити, пошто саслуша молитве и заклињања, одриче сатане, прибраја се ка Христу и исповеда веру своју. При самом обреду крштења обавља се: *освећење воде, освећење уља, помазивање воде и онога који се крсти, освећеним уљем* и на послетку се *онај који се крсти три пута погружава у воду уз изговарање ових речи:* **ко имѧ Отца аминь; и Сына аминь; и свѧтаго Дх҃а амин; нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ. Аминь.** За тим долази *облачење крштенога у белу одежу и полагање на њега часнога крста.*

Заједно с крштењем свршава се и друга света тајна *Миропомазање*, иза којега се обавља *умивање* крштенога и *постриженье косе му.* Сви ови обреди свршавају се данашњим даном заједно, јер се крштење над децом обавља. Али у пређашња времена, када су се и одрасли крштавали, разни обреди ови свршавали су се одвојено у неком размаку времена, што би се и данас могло вршити, кад би се одрасли људи крштавали, када би н. пр. ко из јеврејске, мухамедове или из друге које нехришћанске вере желео ступити у нашу хришћанску православну веру.

Обред крштења налази се у богослужбеној књизи, која се назива *Требником.* Осим ре-

довног обреда крштења, налази се у требнику и скраћени му обред, који се свршава над дететом тада, када му смрт прети. У крајњем случају, ако се не би могао свештеник сачекати, крштење може обавити свако православни хришћанин па и саме женскиње. У таком случају крштење се састоји само у прикратном погружењу, или ма и самом обливању и прскању водом онога који се крсти уз произношење речи: **во имя Отца и Сына и святаго Духа**. Овако извршено крштење признаје Црква за фактично обављену тајну те се према томе исто не може поновити над дотичнима ако у животу остану, већ се такво крштење само допуњава читањем прописаних молитава и свршавањем осталих прописаних свештених дејстава.

Кѹпель — *купка*. Овако се назива сасуд у којем се благосиља и освећује вода у који ће се погрузити онај који се крсти. Купка ова напомиње нам *овчију купку* у Јерусалиму, у коју је силазио анђел Господњи и воду мутио и сваки болесник, који је први по узмућењу у воду силазио оздрављао је тајанственим дејством Божје благодати која се помоћу те воде манифестовала.

Л.

Ладанъ. — Ладаном се назива мирисава смола, што се употребљава за кађење у храму и ван овога, при богослужењима.

Лампада. — Грчка реч λαμπάς, λαμπάδων значи — *светилник, свећњак*. Лампадама се називају сасудови, који обично висе пред иконама и у којима се сагорева уље (в. кандило).

Лжица. — Грчка реч λάβις — *кљеште*, значи то исто што и *кашика* или *кашичица*. Лжица има држаље, на чијем се крају налази крст и употребљава се за причешћивање свештењака и црквених служитеља. По грчком називу лжичице види се, да она означа оне кљеште, којима је Серафим узео усијано угљевље и додирнуо њиме уста пророка Исаије (Ис. 7, 6). Лжичица се употребљава у цркви од времена Јована Златоуског. До тога се доба свето Тело давало верним одвојено од светске крви; мушки су га примали у руке а женске у чисту махраму. Но како је једна жена употребила добивено свето Тело на чарање, св. Златоусти установи, да се употребљава лжичица и да се св. тајне дају верним под оба вида заједно у уста, помоћу лжичице, да се тако спрече све могуће злоупотребе. Из тога разлога је установљено и давање антидора као и топлоте односно вина после причешћивања, да онај, који се причестио, не би могао у устима сакрити свету тајну. — У нашој цркви задржало се само давање антидора после причешћа, али у руској се и данас у северним пределима даје топла вода, а у јужним — где има вина — даје се вино из малених чашица.

Литанїа и **Литїа** — долази од грчке речи λιτανεία и λιτή — *приклањање колена, клечање, усрдно опште народно молење*. Овако се назива богослужење, што се свршава у притвору или ван храма, да би тако при томе молењу могли учествовати сви православни — и оглашени, па и они, који су под епитимијом, те да би на тај начин ово молење у потпуном смислу речи, било опште народно молење — литија. У празничне и неке недељне дане литије се обављају при крају вечерње после јектеније. Свештеници, клир и народ, појући стихире на литији, одлазе у притвор храма и тамо узносе Богу топле молитве, за сав народ православни, призивајући све свете, да нас заступају пред Богом. На све ове молитве, којих има свега пет, клир и народ одговара многобројним појањем: „Господи помилуй“. На послетку свештеник чита молитву, а народ ју слуша приклоњеном главом. Иза ове молитве завршује се литија, те се сви враћају натраг у храм. Тако се свршава празнична литија. У непразничне дане, устав црквени прописује, да се поју литије за умрле, ове се литије такође поју у притвору храма или ван њега, на гробовима и у домовима.

Постоји још једна врста литије, која се и *крстним ходом* назива. Ова се литија држи из разних разлога; или се иде на освећење жита, или да се измоли милост Божја, да отклони од нас какву општу нужду и невољу која нам грози; или за спомен милостивог избављења од какве беде и напасти односно подарења милости и благодати. При овој литији носе се крстне заставе, часни и животворни крст Спаситељев, свето Јеванђеље и свете иконе, те се иде извесним путем, појући духовне песме и приносећи усрдне молитве Богу. При овим литијама се застаје на извесним местима, где се том приликом обавља кратко молебствије и чита се свето Јеванђеље.

На послетку с литијом се иде на навесно место ради освећења воде. Сви ови крсни ходови, могу се без разлике назвати *литијама*, а и значење им је једно и исто т. ј. да се Хришћани могу Богу молити и Њега славити, не само у светоме храму, — као нарочитом месту за молитве и свете службе, — већ свуде и на сваком месту, у дивној природи Божјој, том најпространијем и највеличанственијем храму — сведоку неизмерне мудрости, велике моћи и неограничене љубави Његове.

Литонх — в. Плитонх.

(Наставиће се).

Мисли о проповедништву.

Један те исти савет није увек згодан за све; јер немају сви једнаке обичаје. Што једном користи, може другом шкодити. Неке биљке су за једне храна, а за друге могу бити убојство. Лекарија, која на једном месту болест уништава, на другом је појачава, а храњиве материје, које снаже живот јаких људи, могу малу децу убити. Проповед се, дакле, мора удесити према стању слушалаца, да сваки добије што је за њега, на инак да нигде не одступи од вештине општег назидавања.

Св. Јован Златоусти.

*

Проповедници су рибари, који својим мрежама лове рибе из тамних морских дубљина, т. ј. својим проповедима извлаче људе из таме неверства на светлост воде.

Тома Аквински.

*

Проповедник, који се моли, више користи, ако је и средњег дара и више утече на своје слушаоце, него многи други куд и камо даровитији, али који молитвом не добије помазања нити нежна укуса блажености, који једини зна говорити к срцу. Сасвим се друкче предочавају истине које су нам миле и које смо навикли код нога Спаситељевих посматрати и уживати. Срце има свој језик, којег ништа не може подражавати. Расејан свештеник на непрестано са проповедаонице грмио и викао, место да за свето ревнује, познаће се увек по томе. Увек ће се видети да је то огањ који није с неба.

Масијон.

Наше јавно мишљење.

Опасно друштво политичких софиста нашло је код нас уточишта у јавној штампи.[1] Њихову дјелатност јасно доказује растројство и покварености у цјелокупном животу народа нашега, кога су, истргнувши му из руку директиву правог и спасоносног живота, задојили отровним млијеком заблуде и гријеха. Оружје своје то друштво истином зове, а незна јадно, да само истина Божја до вијека остаје, а оно, што оно истином зове, да је само сујевјерје, које се случајно истим ријечима служи, које и праву истину оглашују.

Ове, ево, прилике поводом су, да се изнесе овдје неколико ријечи о нашем јавном мишљењу посебице, а у свези с тијем и неколико ријечи о јавном мишљењу у опће.

Измакла су у неповрат времена, када је требало бранити опстанак јавног мишљења Слободно је данас казати мисли своје, тражити и наћи им мјеста у најширем кругу. Узвишена задаћа: бранити права опћа према авторитету власти и штитити право на добро и част сваког појединог члана друштва, слободом том добила је отворене путе. Али, ту племениту задаћу преузео је тек човјек, који врло лако може да скрне с правог пута, па у нади, да истини служи, често пута Сатани даре да приноси. Ради ли се пак ово намјерно — што је већ готово у крв прешло извјесним нашим новинарима — онда нам није од потребе, да много доказујемо, да су ријечи историка Тацита: „Rara temporum felicitas, ubi sentire, quae velis et quae sentias dicere liceat“ добиле код нас име проније.

А да се увјеримо о овоме, треба само погледати у неке наше листове. Ту се пише, шта ко хоће и како ко хоће, а све под именом јавног или народног мишљења. Покушате ли, да се увјерите о истинитости тијех ријечи или да им тражите узроке или оправдања — онда вас без сумње анатема чека. Уза све то ми ћемо се опет латити, да коју и о томе кажемо.

Јавно је мишљење — говоре учењаци

[1] Од неко доба чудноватог и безобзирног задаћу преузела је „Застава“ и други сатирији, који истој лозници служе.

— једна од многих манифестација духовног живота људи, који су друштвом сједињени. Но најглавније је, да ниједан од њих не истиче апсолутне вриједности јавног мишљења, него сви говоре тако условно и тако разнолико. А чувени њемачки философ Фихте казао је, да су само велики људи кадри увидјети, шта је лажно, а шта је опет истинито, у јавном мишљењу.

Рецимо сад опет, има ли код нас и какво је наше јавно мишљење? Сваком је без сумње довољно познато, ко коме даје код нас иницијативу, да ли народ новинарима или новинари народу? Биће, да је ово посљедње! Може ли онда код нас бити говора о јавном мишљењу, као манифестацији духа народног? Не може! То је напосљетку и сасвијем природно, јер народ (ма који био), као цјелина, није у стању непосредно казати своја мишљења, а тешка је опет ствар наћи таке репрезентанте, који добро знаду увидјети оно, што би доиста било добро и корисно за народ.

Мало прије, дакле, рекосмо, да народ неможе непосредно изрећи својих мисли, него то чине његови репрезентанти. За ове се опет каже, да тијем јаче и јасније избија код њих јавно мишљење, што их је мањи број и што су знаменитији по духовној снази.

Правих наших преставника врло је мало, док су назови преставници увукли читав народ у борбу, гдје се они у народу изгубише, а народ опет у њима. Сваком опет члану онога невјесног друштва тешко би повриједили чуство патријотско, кад би му казали, да није вођа или преставник народа, јер с правом тијем уведен је у то друштво, те тако сви су преставници или боље — нема ниједног. Рецимо за сад, да их чма, па да видимо, какви су по духовној снази. На знању и образовању нико им за цијело завидјети неће, али, пошто увијек — бар пред свијетом — говоре, да су прави и одани синови цркве православне, казаћемо коју о њихову религиозном убјеђењу.

Неки од назови преставника бар привидно признају скуп хришћанских етичких начела као вјечну истину и мудрост, док у животу том ни привидно тога не показују. Они су као норму за свој живот направили компромис између властитог религиозног убјеђења и интереса овога свијета. Неки опет и вјерују може бити у истине хришћанског морала, као што обично вјерују људи у оно, што се много хвали; с друге стране опет ти исти на недостојан начин само онда спомињу ово учење, кад им противника заћуткати треба. Лако их је и једне и друге познати, „јер сваки, који зло чини, мрзи свјетлост и не иде к свјетлости, да се не би казнила дјела његова. А који праву чини иде к свјетлости, да се виде дјела његова, јер су у Богу учињена.“ (Јов. III. 20.—22)

Засад је доста о тијем јадним преставницима, треба сад коју ријеч и о непогрјешивости јавног мишљења. У оне је претјерано непогрјешивим прогласити јавно мишљење. Шта да кажемо тек ми Срби? Погледајте „Заставу“! Оно у њој „јавно“ мишљење редовито је изазвано моментаним страстима, а главно му је средство политичке критике већина гласова. Додајте још к томе искључиву службу својој партији, сумњичење и анатемисање противника, — и доиста ту су онда сви услови и права на непогрјешивост!

Говорити још и о користи тога јавног мишљења — сасвијем је сувишно, а о штети, коју нам је напријело, никада краја приповиједању! О овој чињеници сваког се дана увјерити можемо. А зар би и могло опако бити, кад се изјаве појединих изабраних и правих преставника газе, доказују тобоже, да су основи тијех изјава неморални и штетни, напротив сами демагози стварају друштвену анархију, гдје је згода радити за свој интерес, а на рачун заједнице. А да им тај посао успјешнији буде, стварају деспотски терористам, силећи свакога, да науку и ријечи њихове за истину прима, као да у оне може да буде у људском друштву непогријешива авторитета. Свако мишљење, ма чије било, треба оцијенити по вриједности и истинитости, а бојати се овога испита под изговором, да је казано у име народа — глупост је једна. Мјера за истинитост није и неможе бити маса народа, него увиђавност

и савјесност макар и малог броја људи. „Кад би цијело човјечанство осим једног јединог човјека једнака мишљења било, а овај једини противног, не би инак више било у праву цијело човјечанство, да овом једном уста запуши,“ — каже Миљ.

С узвиком „народ тако мисли“ унапријед вам је казана забрана слободног и самосталног пресуђивања извјесних чињеница, ма да је то народно мишљење угледало свијета у уском простору уредникове собе. Он има монопол јавног или народног мишљења, ма да му нико не даде права, да ријешава и предлаже у име свијех, јер на што онда сваком човјеку моћ пресуђивања? То право слободног суда гарантовано је човјеку већ тијем, што је члан друштва и што може на свој особити начин мислити и радити. Изгледа, да код нас мало ко зна за то своје право, а демагози увијек ипак говоре, да народ наш активно судјелује у „политичкој“ борби. Ми — на жалост — видимо, да су га објесни демагози неспособним учинили, да ма какву борбу предузме; он је за сад само згодан материјал, кога употребе лажне његове воће у оскудици доказа, као орган надмоћи. Рекосмо мало прије, да је народ наш неспособан за борбу, а нама ће опет рећи когод, да смо се с тијем огријешили према свом патријотском осјећају, — али ми унапријед кажемо, да нијесмо. Баш напротив нас боли, кад видимо, да народ наш нема још толико искуства и још толико свијести, да би могао провидјети и увидјети основе падутог патријотизма и лажне несебичности својих назови преставника. Ми се надамо, да час тај није још далеко а онда — демагозима је крај.

Боље је засад — по њихову — водити народ кривим стазама и учити га, да сам себе прецјењује, а видили смо већ, што је више пута падао народ са лажне висине, да је све дубље упадао. Ово и јест гријех наших старих, који нас још и данас тишти. И узалуд је ова вика, одушевљење и привидни отпор, све је то ништа, на бојишту нашем много је дима, али ватре ни мало.

Све спомињемо неку борбу и неко бојиште, а гдје је то једно и друго? Бој бију браћа рођена међу собом, а бојиште им је наша народна автономија. Главне ударце има да издрже служитељи свете цркве, али, нека каже ко што хоће, наше је увјерење, да сва ова борба против праведне и оправдане јерархијске власти није изнио бојазни са судбине народне, него је просто знак зависти и мржње према свештенству, као посебном и Богом установљеном сталежу људскога друштва. Сваком је познато, каквим је идејалима служио један од тобоже главних преставника народних, а у новије доба тај се исти јавља каткад као бранич свете наше вјере. Но најжалоснија је крај свега тога та чињеница, што тај исти може да покаже у својој чести доста служитеља олтара, који у оскудици духовне самосталности болују од друштвене страсти имитовања.

Извјесни преставници нашега јавног мишљења увијек говоре, како су они позвани и како је баш њихова дужност и задаћа, да бране права како цијелога народа тако и свакога појединца против неправедних нападаја. Све се ово ријетко виђа, главнија им је и корисшија задаћа: што брже саопћити новости дана, извјесне догађаје тумачити по правилима своје странке, непријатне истине прећутати или забашурити, противнике у кал рушити, а присташе у звијезде ковати, радити око успјешне домагогије у простом народу. Мора да им је врло незгодан посао, кад отпаднике од своје странке кукавицама и слабим карактерима зову, док противнике дојакошње, који скрушено к њима долазе, величају, што најбоше прави пут истине!

Полемику не воде они по правилима здравога разума, него побједу своју налазе у томе, да противницима покажу што више неконзеквенција и логичких протуслоовља, а редовито сумњичећи његов карактер. Миљ говори, да је најгоре опадање у полемици правити противника свога рђавим и неморалним човјеком.

За чудо је управо, с каквом лаковјерношћу прима наша публика те штампане клевете! Главни је узрок овоме незнање и необразовање, а успјех се опет демагога тијем тумачи, што је увијек лакше ску-

пати више приступа у табору поричања и рушења, него у табору успјешног рада и позитивних доказа. Жалосна је то појава, кад се на узалудан посао троши драгоцјена снага кад се на зло употребљава наивност простог народа, износећи преда њ таке објекте, који никако не засијецају у дјелокруг јавног мишљења. Оружјем неистине и подвале и војује само извјесни дио наше штампе, којој је на челу човјек, окаљан тешким гријехом, који се никако неће да окане свога кукавног посла, јер гријешник мрзи од себе бољега. Ко је изван његова круга — тај поштен бити не може, то је његово једно начело. Према томе начелу он и ради и нема готово ни једне угледније и уваженије личности, које се он не дотаче. Једна је срећа, што се на његове ријечи озбиљан и моралан нико не обазире, јер кад би когод из страха пред штампаном клеветом скренуо са првог и истинитог пута или ако би из љубави према аплаусу немјеродавне журналистике радио према његовим жељама, — онда бисам себе извргавао ругу свих разумних људи.

Дужност нам је, да буде јаснија слика извјесног дијела нашега јавног мишљења, споменути и ову врло жалосну појаву: Већ толико пута споменуто друштво политичких софиста на најнедостојнији начин хоће да укаљају и узвишену личност врховног поглавице наше свете цркве, једине изданице наше у овим тешким приликама, када су ријечима народа нашега свуда врата затворена, а ријечи демагога што опет нико не зарезује. Нека не ликују ови, да су што успјели, јер је сваки разуман и увиђан човјек увјерен, да наш свети патријарх куд и камо више љуби свој народ и да за ту љубав имаде куд и камо узвишенијих побуда, него ли их има блазирана љубав лажних народних преставника. Осуда ће стићи ту незахвалну дјецу народа српскога, који, изгубивши сами углед, намјерно иду за тијем, да убију у народу и поштовање према поглавици нашем.

Да завршимо сад! Буде ли ово неколико ријечи поводом, да многи, који досад или није знао или није хтјео самостално мислити, пође на прави пут, гдје ће му директивом бити здрав разум оплемењен начелима хришћанског морала, онда ће оне саме наћи оправдања своме постанку, а жељени успјех и одвећ ће им велика награда бити.*

б.

* Радо дајемо места овоме чланку, који долази из круга оне омладине наше, која увек не пружа доказа, да негује назоре у том чланку изнесене, ма да би јој ти назори имали бити тако општи и својствени, да се без њих ниједан члан у њеном кругу не би смео ни појавити.

Ако се у том кругу — наше богословске омладине — досад могло не само без тих назора постојати, него и сасвим противне назоре култивисати, било тајно, било доста јавно, узрок је томе и — досада неспроведена дисциплина у нашем црквеном животу, његова неорганизација, утецај које није могао обићи ни живот наше Богословије.

Полазећи са онога што постоји и бива у круговима те омладине, — а о чему ћемо ми даном приликом опширније говорити — чланак овај предусрећемо као појаву, којој се радујемо у досадањем тужном погледању настранога, некоректнога и скроз погрешнога правца у назорима и поступању једнога (но можда већега) дела наше богословске омладине. Управо, тешки нас та појава као доказ, да демагошка, развратна и деструктивна струја није кадра својом ефемерном бујицом понети све собом, него да и у наше богословске омладине има моралне снаге, да јој се одупре — у правилном схватању своје дужности, у савесном појмању спреме за *слободно изабрани* будући позив.

А кад се наш свештенички подмладак — васпитан у објективном и правилном оцењивању свега што бива и какав он има бити у животу наше цркве и народа — у таком схватању и појмању учврсти и прекали, а оснажи и наоружа за морални отпор и устук свему што је са узвишеношћу његова позива, захтевима његове будне савести, интересима цркве и општега добра народнога у сукобу, — те кад такав свештенички подмладак једном стане на своје ноге и прими свој део општих послова у своје руке, онда ће и наша црква и наш народ веселије проводити садашњицу и безбрижније погледати у будућност.

Што више у целом нашем народу буде моралне снаге за отпор против сваког зла, — фатална данашња струја демагогије, разврата и деструкције, све ће више слабити. Талог њезине бујице наћи ће своје место, а бистрина народнога живота наниће на површину што је добро, што треба да постоји и да је виђено.

Круговима, из којих је потекао горњи чланак, препоручујемо култивисање у њему изнесених назора с једне, а с друге стране еманциповање од назора, који се са спремом за свештенички позив не могу довести у склад. Г. писцу чланка нека не буде криво, ако приметимо, да је наше јавно мњење, односно штампу, као представницу његову, посматрао *с једне стране*. Добро је *шу* уочио, праведно оценио, али нека се у свом животу својим оцењивањем не заустави *на тој само страни*. Ако ју је за сад узео на нишан *као најзгоју*, није погрешио.

Ур.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Парастос блаженоупокојеној Царици и Краљици Јелисавети.) У прошлу недељу 29. августа (10. септембра) о. г. одржан је у саборној Св. Николајевској цркви Карловачкој свечани годишњи парастос блаженоупокојеној и непрежаљеној нашој Царици и Краљици **Јелисавети.** Парастос је служио Његова Светост патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић*, уз саслужбу свега свештенства у Карловцима. Присутни су били представници и чиновници свију власти, политичких, судских и автономних, свију просветних завода са својим ученицима, и многобројни грађани и грађанке, Срби и Српкиње Карловачке. У цркви је владало опште тужно расположење у живом сећању на незаборављену добру мајку целе отачбине и свију њезиних народа, сећање на узвишену идеалну љубу премилога нам Владара, сећање на невину мученичку смрт Њезина Величанства благоупокојене Царице и Краљице **Јелисавете.** У том тужном сећању, тужно је и отпевано трипут **Вѣчная память**, са осећајима непрежаљене жалости за благоупокојеном добром Царицом и Краљицом нашом. Бог Јој дао рајска насеља, а вечна Јој успомена благодарности међу свима народима Аустро-Угарске монархије!

(† **Александријски Патријарх Софроније**). У предубокој старости својој преминуо је Александријски Патријарх Софроније. Родио се у Цариграду 1798. год., а 1820. постригао се за ђакона. У 1839. год. био је произведен за митрополита у Хијосу. 1855. г. премештен био у Амасију, а у 1863. г. изабран био за Васељенског Патријарха у Цариграду, где је патријарховао до 1867. г. када је, разболевши се од тешке болести, поднео оставку на васељенски трон. После смрти Александријског Патријарха Никанора 1870. г. позват је Софроније на Александријски престо, са кога је мудро управљао до 21. августа 1899. год. када се и преселио у вечност.

Патријарх Софроније служио је православној цркви најдуже од свију досадањих клирика и заслужио је опште поштовање.

(Епреосвештени епископ Бачки.) „Бачванину“ јављају из Сомбора, да је у скупштинској седници тамошње православне српске црквене општине, одржаној прошле недеље, прота Љубомир Купусаревић објавио, да ће Њ. Високопреосвештенство господин епископ дијецезан *Митрофан Шевић*, ради одржања канонске визитације доћи у Сомбор 18. (30.) овог месеца. Скупштина је ово саопштење са највећом радошћу узела на знање у толико више, јер Сомборци већ 30 година не имађаху среће, да у свом кругу виде епископа. Скупштина је овластила одбор, да ради свечаног дочека епископ. г. епископа учини потребне припреме. Црквени одбор ће у тој цељи изабрати нарочити приређивачки одбор. Епископ. г. епископ, по досад углављеном програму, стиже у Сомбор 18. (30.) септембра по подне у 4 сата. На железничкој станици ће епископа корпоративно поздравити Сомборска црквена општина. Биће и почасна бандерија коњаника, а на путу ће улиј две велике тријумфалне капије. У вече бакљада с музиком. Други дан 19. септембра (1. октобра), биће у великој цркви архијерејска служба уз асистенцију хиротројног свештенства. После службе Божје примаће епископ. г. епископ подворење изасланства. У подне у дворанама српске читаонице свечан обед у почаст епископ. г. епископу. После обеда одлази Његово Високопреосвештенство у Сантово, ради посвећења темеља нове цркве, која ће се зидати за тамошње Србе. На том путу пратиће епископ. г. епископа изасланство српске православне општине Сомборске.

(**Поправни испит зрелости**). У суботу, 28. августа (9. септембра) о. г. одржан је на Новосадској срп. вел. гимназији, под председништвом патроната школског изасланика проте Милана Ђирића, а у присуству министарског повереника др Едварда Маргалића, поправни испит зрелости са пет ученика, који су летос упућени да после два месеца поново испит на по једног предмета, и то: Риста Михајловић (Долња Тузла) из мађарског језика, Александар Марковић (Нови Сад), Милорад Петаковић (Б. Мартонош), Иван Димитријевић (Т. Кањижа) из математике и Јован Милић (Нови Сад) из физике. Сви су поправили своје летошње оцене и проглашени су зрелима.

(**Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња**) прославиће своју Заштитницу на празник Мала Госпојина. 8. (20.) сент. о. г., после св. службе Божје резаћем колача и освећењем водице у свечаној дворани срп. вел. гимназије. На ову свечаност позивају се најучтивије сви пријатељи добротворне Задруге Српкиња Карловкиња. О значају свечаности ове и о задатку добротворне Задруге говориће том приликом перовођа Задругин г. проф. *Светислав Коларовић*.

(**Књижевно Одељење „Матице Српске“**) држало је 28. августа (9. септембра) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Председник, отварајући седницу, поздравља бачког епископа високопреосвештеног господина *Митрофана Шевића*, који је као члан Књижевног Одељења први пут дошао у седницу. Поздравља топлим речима др Е. Маргалића, професора будимпештанског универзитета, министарског повереника за српску велику гимназију новосадску и књижевника, који је песме о Краљевићу Марку превео на мађарски језик и у посебној књизи на свет издао. — За потпредседника Књижевног Одељења бира се једногласно ректор Богословије, прота Јован Вучковић, досадањи председник. — За чланове Књижевног Одбора бирају се већином гласова: Јован Грчић, др. Милан Савић, Милан А. Јовановић, Стеван Лекић, Сава Петровић, др. Јован Радонић, др. Ђорђе Дера, Тихомир Остојић, из хеста, а са стране ови: Паја Марковић, Милутин Јакшић, Радивој Врховац, Ђорђе Магарашевић, сви из Карловаца. — Узимају се на знање скупштинске одлуке о расписивању награда из задужбине Јов. Наке В. С. Миклушког, и Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове. — Према једногласном мишљењу чланова: Јована Грчића и Радивоја Врховца досуђује се, на основу овлашћења главне скупштине, награда од 100. фор. шаљивој игри у 1 чину с натписом: „Ретка срећа“ под уобичајених условима. Кад се отворило делу приложено запечаћено писмо, на ком је исти мото био, који и на делу, видело се, да је споменуту шаљиву игру написала Милева Симићева, учитељица више девојачке школе српске у Новом Саду. — Исти оцењивачи не препоручују за награду трагедију: „Бан“ и шаљиву игру: „По команди“, од непознатих писаца, и ако овом последњем делу приписују многе врлине и доста уметну израду. — Узета је на знање наредба кр. уг. министарства просвете и црквених послова о питомцима Ђ. Влајковику, на задужбине Васе Јагодовић и жене му Сарамфиле. — Узет је на знање одговор председников на питања, која је стално члан др. Станоје Станојевић у погледу одређења делокруга Књижевног Одељења и Управног Одбора. — Враћене су неке молбенице ради стипендија, које су стигле на стечај после истеклог рока и после Књижевним Одељењем већ извршене кандидације.

(**Темељ нове зграде Српске Велике Гимназије у Новом Саду.**) У последњој заједничкој седници Централног Завода и изасланика сл. патроната решено је, да се полагање темеља те нове зграде изврши на свечан начин и то када буде и сва наша гимназијска омладина овде на окупу. Узето је на знање, да је сл. патронат решио, да се та свечаност приреди на дан 4. октобра о. г. и да је поверено директору г. Пушибрку, да напише споменицу, која ће се уздати са каменом темељцем. Решено је даље, да се и овај чин око зидања те нове зграде изврши заједнички и изабран је ужи одбор са обе стране, који ће под председништвом Његовог Високопреосвештенства г. епископа Митрофана Шевића да све оне кораке учини, који су за ту свечаност потребни.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 178 1—3

На упражњено учитељско место I. и II. раз. срп. осн. мешовите школе у Лалићу овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 400 фор., 20 фор. у име огрева, слободан стан са две собе. кухиње, јеловника, подрума и врта од 400□ хвати ван села; а од погреба где позван буде 50 нов. Дужности су прописане школском уредбом.

Добро устројене молбенице имају се упутити на потписани школ. одбор најдаље до 23. септ. по ст. кал., којег дана ће се и избор обавати.

Из седнице школ. одбора држане у Лалићу 31. авг. 1899. год.

Школски одбор.

ЈАВНА ДРАЖБА. 179 1—3

Дана 20. септембра (2. октобра т. г.) продаваће се у Ман. Беочину у 9 сах. пре подне овогодишњи 1899./1900. ман. шумски турнус, састојећи се из сirca 24 кат. јутра храстових и букових дрва, путем јавне дражбе.

Лицитациони услови стоје свакоме у ман. писарни на углед. Пишманлук је 500 фор. а. вр.

У Ман. Беочину 1. (13.) септембра 1899.

Управа Манастира Беочина.

СТЕЧАЈ 170 3—3

који се отвара на два штипендијска места код закладе Васе пл. Николића у Сентомашу. На једно од тих места могу компетовати Срби Сентомашани од породице пл. Николићеве, а на друго Срби Сентомашани грађанског реда. Стипендистама, који похађају дољу гимназију, дољу реалку, трговачку и грађанску школу издаваће се 300 ф. годишње; а горњо гимназистама и т. д. 400 ф., универзитетијама пак 500 ф. Рок стечају биће св. Тома т. ј. 6. (18.) октобар. Дотле нека сви они Срби Сентомашани, који могу и желе компетовати, поднесу срп. црквеном одбору своје молбенице и сведожбе.

Бач. Сентомаш 14. (26.) августа 1899

Црквени одбор.

СТЕЧАЈ. 174 2—2

Српска православна црквена општина у Јегри расписује стечај на црквеног појца, плата је годишња 300 фор., исти ће и перовођске дужности вршити, те ће за то имати годишње 80 фор. а осим тога ставља му се у углед на мање дужности 20—30 фор.

Који ово место жели полyчити, мора бити добро вичан свесветом црквеном пјевању и мора на сваком богослужењу редовно појати — и тако исто и перовођске дужности код црквене општине отправљати.

Молитељи имају своје молбенице најдаље до 15. (27.) септембера 1899. г. на председништво послати.

Првенство имају свршени богослови и приправници.

Председништво.

К. 1255./812. ex 1899. 172 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију V. класе у *Обровцу*.

Компетенти имају своје довољно инструиране молбе до 10. (22.) септембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 16. (28.) августа 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

Ad бр. К. 635/419. ex 1899. 175 2—3

ЕДИКТ.

Услед брачноразводне молбе Николе Јовановића из Сурчина против супруге му Софије Јовановић, сада непозната боравишта — позива се речена супруга Софија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог увршћења едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или место себе једног пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена брачноразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије држане у Карловци 12. (24.) августа 1899.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 176 1—3

На упражњено учитељско место у Дарди, овим се расписује стечај. Плата за редовну и поћорну школу. 340 фор., за огрев 30 фор., петогодишњи доплатак од 50 фор., од великог укопа 40 нов., а од малог 20 нов., од венчанице 40 нов. АПО 76/зап. ex 1898. по наређењу Епарх. Школског Одбора будимског $^1/_4$ јутра баште и једна мала башта у дворани учитељског стана са две собе, кујне, коморе, штале и подрума. Учитељ је дужан на своје уживање порез плаћати. Компетовати могу на ово место свршени приправници и приправнице, који су испит из мађарског језика положили.

Учитељу или учитељици спада у дужност, у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Рок стечају 26. септембра т. г.

Из седнице школског одбора држане у Дарди 23. августа 1899. године.

Ђуро Герковић
перовођа

Урош Рацковић
председник.

Бр. 24. зап. ex 1899. 177 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељско место на православној српској школи у Вемену (Ваљева m. Vémënd)).

Плата је: 1 фор. 50 нов. од брачног пара (свега 60 пари), за земљу аренде 93 фор., припомоћ из државне благајне 126 фор., тврдих дрва 38 куб. метери, с којима се греје и школа, сеча и довожња дрва пада на учитеља. Стан се састоји из 1 собе, предсобља са штедњаком, кујна, комора и подрум. Врт уз кућу и штала. При погребима пристојба. За недељну школу 21 фор. од политичке општине, за евентуално пероводство 6 фор.

Дужности су школском уредбом од 1872. г. прописане. Рок стечају до конца септембра о. г. по старом календару.

Школски Одбор.

У Вемену 29. августа 1899.

Арсо Ивапић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Најјефтиније и најлепше одежде, барјаке као и целокупних црк. утвари израђује

ХРИШЋАНСКА РАДИОНИЦА ЗА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УМЕТНОСТ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица НОВИ САД Дунавска улица

КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА“

Кроз праву трговачку везу, са најновијим и прековатим творинама Француске, Италије и Швајцарске у **сниженим-дамасту** као и **златне брокаде за барјаке, одежде и литије**, омогућана ме способност данашњи сваком купцу најјефтиније цене да удовољим.

Стовариште и израђује свих срп. прав. икона, за све правосл. цркве и приватне особе, тако исто и на препродаје на велико (Engros) са одабраним рабатом. Даље препоручује велико стовариште за прав. цркве као кандила, потсуђебиће, кадионице, ручни крстова, путира, кивота и свих сладећих предмета.

Имам готове лепо израђене троноше Матере Божије и владичанске, те их препоручујем славним општинама, а дајем их по најумереније цену и на отплату.

За набавку кућевних свећара могу се добити св. иконе по врло јефтину цену. **Молим иштите мустре за оферте** од ф. 37·75, 45·70, 56·75 и од 85—350 и до 450 ф. као и преко барјака, литија застава итд

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма једначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама** од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 37.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 12. септембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Каменици јереја Љубомира Недељковића и пароха у Војки јереја Димитрија Станисављевића одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Штампа.

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: **Рад. М. Грујић**

Од оног часа кад је човештво пало, уселила се лаж у свет, у речи људске, у дела, одношаје и установе. Али, канда, још никад отац лажи није изумевао тако разноврсне заплете, као у наше несрећно време, када се од свуда чују само *лажне* речи о *истини*. Према томе, како се слажу облици друштвеног бића, ничу и нови лажни одношаји и целе установе, скроз проникнуте лажју. На сваком кораку среташ велелепно здање, на чијем фронту пише: „*Овде је истина*“. Уђеш, али ништа не видиш осим лажи. Изађеш, па када покушаш да причаш о лажи, која ти је душу узнемирила — људи негодују, и веле ти, да верујеш и проповедаш како је то истина ван сваке сумње.

Тако нам веле да верујемо, како је глас разних журнала и новина — или тако звана *преса*, пораз друштвеног мишљења..... Јао! То је велика лаж, та преса је тек једна од најлажљивијих установа нашега времена.

Ко ће још да се препире са силом *мишљења*, које људи имају о човеку или установи? Такова је већ природа човекова, да свако од нас — ма шта говорио или ма шта чинио, обзире се, као што се то вели, и на то шта људи мисле. Нити је било, нити има човека, који би о себи могао поуздано рећи, да на њега ни мало не утиче та сила.

У наше време, узима та сила организовани облик, а зове се: друштвено мишљење. Као орган и преставник његов сматра се штампа. И заиста, значај штампе је огроман, те служи уједно као најкарактеристичнији знак нашега времена, — карактеристичнији и од свих највећих проналазака и откривења у области технике. Нема управе, нема закона, нема оби-

чаја, који би могли стати на супрет штетном утецају штампе у народу и држави, када сви новинарски листови њени на дана у дан, течајем година, понављају и раширују у масу једну и исту мисао, управљену против ове или оне установе.

А шта даје штампи такову моћ? Сигурно не занимљивост разних новости, извештаја и вести, којима се пуне листови, — већ извесна тенденција журнала, она политичка или философска мисао, која се изражава у њеним чланцима, избору и распореду извештаја и новости, те у расветљењу одабраних факата и вести. Штампа ставља себе у положај судије свакидањих појава; она суди не само о делима и речима људским, већ шта више, испитује и неизречене мисли, намере и претпоставке, те их по вољи маркира или хвали, једне соколи, другима прети, једне износи ругли, друге истиче, као предмет усхићења и пример подражавања. У име друштвеног мишљења она једнима дели награде, другима казну, сличну средњевековном одлучењу...

Само собом ниче питање: а ко су представници те страшне власти, која назива себе друштвеним мишљењем? Ко им је дао право и пуномоћ — да у име целог друштва управљају, обарају постојеће установе, изналзу нове идеале моралног и позитивног закона?

Нико не ће да се удуби мишљу у то сасвим оправдано питање и тако да дође до истине, већ сви вичу о тако званој слободи штампе, као о правом и најглавнијем основу друштвеног доброг уређења.[1] Ко не виче данас о том и код нас у несретној, облаганој и туђеземном лажју напуњеној Русији?[2] Вапају за тим у чудној недоследности и т. з. славенофили, који мисле да установе и удоме у руској земљи историјска начела. И они сједињују се у томе с кором либерала, скупљених с поборницима револуционих начела, говоре сасвим по западном: „Друштвено мишљење, т. ј. сједињена мисао с осећајем и јуридичким признањем свих и сваког, служи као завршно решење у делу друштвеног бољитка; те тако, никаково стешњење слободе речи не може се допустити, јер се у том стешњавању изђржава насиље мањине над свеснећом вољом“.

Ето такав је данашњи положај новијега либерализма. Њега примају на веру многи, а врло их је мало, који, задубивши се мишљу у њега, примећују, колико је у њему лажи и лакомислене самообмане.

Он протуречи правим начелима логике, јер је основан на сасвим лажној претпоставци, као да је друштвено мишљење истоветно са штампом.

Да би се уверили о тој лажи, треба само преставити, шта су управо новине, како поничу и ко их обрађује!

Какав год скиталица, ма какав брбљавац између непозваних генија, па и сваки онај који уме да шпекулира, само ако има својих или туђих на шпекулацију добивених новаца, може основати лист, па чак и велик, те на први позив скупити око себе много писаца, фељтониста, спремних да приповедају о чему хоћеш и колико год хоћеш; репортера, који достављају најгадније сплетке и гласове, — и у њега је штаб готов, те он може већ од сутра ступити у положај власти, која суди свима и свакоме, утецати на министре и управитеље, на вештину и литературу, на трговину и обрт. То је нека особита врста оснивања и утемељивања власти, а уз то најјефтинијег својства. Разуме се, да ће нови лист само тада задобити снагу, ако буде добро пролазно на тргу т. ј. раширен у публици. А за то се траже таленти, тражи се занимљив и примамљив садржај, који одговара укусу читалаца. На први поглед се чини, е је ту нека гаранција моралној солидности подузећа. Долази наиме питање да ли ће даровити људи ступити у службу ништавом или презреном издавацу и уреднику? Да ли ће читаоци куповати онакав лист, који не буде веран одјек друштвеног мишљења? Али то је само имагинарна и апстрактна гаранција. Дневно искуство нам сведочи, да за тај посао увек можеш, ако добро платиш, добити какове хоћеш таленте — а ти таленти пишу штогод хоће уредник. Искуство даље показује, да често пута најгори људи, — какав год бивши каматар, јеврејски фактор, разносач листова, пропали трговчић и т. д., могу основати лист, придобити даровите сарадинке и пустити своје издање на трг као орган друштвеног мишљења.

[1] Али сво м. пр. — шта нели чувени епископ и члан француске академије наука Dupanloup у свом делу „О уједу“: „Слобода штампе лишила је Француске интелектуалне и моралне снаге“ — „слобода штампе чини духове веселободним“; а папа Пије IX у енцикликама од 8. дек. 1861. зове слободу штампе погубном блудњом и лудошћу нашег времена.“ Пр. прев.

[2] А код нас? Ур.

Не можемо се ослонити ни на здрав укус публике. У маси читалаца — већином беспослених — владају, упоредо с по неким добрим, махом јадни и ниски инстинкти безпосличарске забаве, те сваки издавалац може задобити масу за свој лист једино тада, ако рачуна на задовољење таковних инстиката, на расположење публике скандалима и разноврсним препиркама. Код нас у престоници већ сваки дан можемо томе примера наћи: треба само обратити пажњу на питања и понуде разносача новина по местима, где највише људи пролазе и по железничким станицама. Свима је познат недостатак озбиљности у нашем друштвеном разговору: у округном граду, у губернији, у престоници — познато је, да се он понајвише бави сликама и разноврсним сплеткама у свим могућим њиховим облицима. Већ сам разговор о тако званим питањима друштвеним и политичким већином је у облику *ревизије* и посебних фраза, које су такође претрпане сплеткама и анекдотама. Ето то је необично богато и благодарно земљиште за литературног обртника, на њему рађају, слично отровним гљивама, како ефимерни, тако и они органи друштвене сплетке, који су већ успели да стану на ноге и дрско надају себе за органе друштвеног мишљења. Ону исту гадну и гнусну улогу, коју у сред беспосличарског живота каквог губернијског града, играју безимена писма и паскиле, на жалост, код нас тако раширене — ту исту улогу играју у таковом листу *кореспонденције* (дописи) послати с разних страна, а готовљени и у редакцији.[3] Не ћемо ни да спомињемо о маси гласова и извештаја, које праве невешти репортери,[4] нити ћемо да говоримо о гнусној вештини шантаже,[5] чијим оруђем често постаје сличан лист. И он може процветати, може се сматрати као орган духовног мишљења и доносити своме издавачу огроман доходак.... Али никакво издање, основано на тврдим моралним начелима, које се обзире на здраве истинске масе, — неће кадро бити похрвати се њиме.

Треба загледати у ту појаву, па ћемо распознати у њој једно од најнаказнијих протуречја новије културе; но ипак најнаказније показује се она баш тамо, где су се утврдила начела новога либерализма, — на ме тамо, где се тражи за сваку установу санкција избора, авторитет свенародне воле, где се управа концентрисала у рукама оних лица, који се ослањају на мишљење већине у збору преставника народних. Једино од журналисте, чија се власт практички на све шири, — не тражи се никакова санкција. Нити га ко бира, нити га ко потврђује. Лист постаје авторитет у држави, а за тај јединствени авторитет не тражи се никаково признање. Ко год хоће може постати орган те власти, преставник тога авторитета, — и уз то потпуно *неодговоран*, као ни једна друга власт у свету. То је тако без преувеличавања: живи примери то сведоче. Зар је мало било лакомислених и несавесних новинара, чијим утицајем спремаху се револуције, који изазваше узаврело раздражење међу сталежима и народима, које је често пута прелазило у опустошење ратове. Сваки монарх изгубио би престо свој за поступке такове врсте; министар би пао под срамоту и суд: али новинар после свих зала, немира и друштвених невоља, које је он изазвао излази чист с достојанством и осмехом, те се изнова лаћа своје гадне и по друштво човечје штетне работе.

Но хајдемо даље. Судија, који има право да казни нашу част, да нас лиши имања и слободе, прима га од државе и мора дугим трудом и истинама спремити се за своје звање. Он је везан строгим законима; свака његова погрешка и сво његово кретање подлежи контроли више власти, а пресуда његова може бити измењена и исправљена. Али новинар сасвим слободно може, кад год му је воља, упрљати моју част и довести у сумњу моја имовинска права; ита више може стеснити и моју слободу, отештавши својим дрским нападајима, или чак онемогућивши ми пребивање у извесном месту. Но ту судеку власт нада мном он је сам себи присвојио. Он то звање није примио ни од каквог вишег авторитета, није доказао никаквим истинама да је он за њега спреман, ничим није одоставерио лична својства поуздапости и безпристрасности у свом суду надамном — није везан никаквим облицима процеса, а пресуда му не под-

[3] О Боже, да ли Победоносцев познаје и нашу штампу? Ур.

[4] новинарски известиоци. Прев.

[5] Шантажа, француска реч: chantage — значи довати рибу с лупањем и лармом. Писац ју је употребио овде у пренесеном смислу, да означи гадну новинарску работу око експлоатисања народа. Пр. прев.

лежи никаквој апелацији. Истина, заштитници штампе тврде, да она сама и лечи ране, које је задала. Али свако разуман знаће, да је то само празна реч. *Нападаји штампе на часно лице могу му нанети штету, која се неда исправити.* Сва могућа касније опроврставања и тумачења не могу му дати потпуну сатисфакцију. Неће сваки читалац, коме је пао у очи први увредљиви чланак прочитати и други, који опроврга или објашњава први, а при лакомислености масе читалаца, грђења и исмевање остављају свакад отров у мишљењу и расположењу масе. Тражење заштите против клевете — пред судом, као што је познато, нема скоро никакова значаја, јер процес ради клевете обично и не изобличи клеветника, али увек даде повода новим увредама на рачун увређенога. У исто доба имају новинари хиљаду средстава, којима узнемирују и прљају часна лица недајући им правних повода, ради којих би се могла подићи пресуда парница.

И тако — да ли се може и представити насилнији, а неодговорнији деспотизам, него што је деспотизам штампане речи? Зар није чудно, зар није дивље и безумно, што се о одржању и очувању тога деспотизма понајвише труде баш жестоки поборници *слободе*, који тобоже с болом у души протестују против свакога насиља, против свих законитих ограничавања, против сваке оштрије одредбе *установљене власти*. И нехотице долази нам на памет вечна реч о умницима, који сасвим обезумише с тога, што су у образили да су мудри!

(Свршиће се)

Проповед о праштању непријатељима.

Благослови Боже!

(Мат. V. 44—48.)

Света мати црква наша у четвртој заповеди својој заповеда нам, да исповедамо грехе своје и да се причешћујемо за време великих постова, које она у другој заповеди својој набраја, наиме пост пред Рођењем и Васкресењем Христовим, пред празник св. апостола Петра и Павла и пред Успењијем Богородице. То захтева св. црква наша од сваког члана свога. Али ко не би могао том захтеву св. цркве наше у сва четир поменута поста задовољити, она тражи, да се сваки тај члан њезин безусловно бар једанпут у години и то баш у овај часни пост исповеди и причести.

Ми смо већ дубоко ушли у другу половину часнога поста; већа половина времена за покајање и причешћивање већ је прошла, ал' ни мања половина, па ваљда ни једна петина православних Хришћана, који овој св. цркви припадају, није још приступила св. тајни покајања и причешћа, а добро знате, љубазни Хришћани, а и мало пре вам рекох, да св. црква наша захтева од сваког члана свог, да бар у овај велики пост приступи поменутим св. тајнама *ко ставленій грѣховъ своихъ и къ жизнь вѣчнѣй*.

О потреби и својствима св. тајне покајања и причешћа говорио вам је већ више пута и овога часнога поста духовни старешина ваш, а говорио вам је о томе у прошлу недељу и један по Христовој служби старији брат мој.

Тада сте чули, шта се иште од вас, да би достојно приступили св. тајни покајања и причешћа Иште се наиме скрушеност због греха, тврда намера у напредак поправити свој живот, вера у Исуса Христа и нада на Његово милосрђе и исповедање греха наустице пред свештеником. А чули сте и то, шта ћете добити, ако таким расположењем душе ваше приступите реченим св. тајнама. Добићете наиме: непосредно опроштење греха и оправдање, помирићете се с Богом, кога сте увредили, ослободићете се од вечних казни за грехе и добићете наду на вечно спасење. Дакле у св. тајни покајања тражимо и очекујемо, да нам Бог опрости грехе наше и све увреде, које смо му ми грешници нанели. И милостиви Бог кога ми непрестано вређамо, све ће нам опростити, и највеће грехе наше, само ако Му се искрено покајемо. А како стојимо ми, љубазни Хришћани, са онима, који нас вређају и који су нама непријатељи, јесмо дужни и ми њима опростити, као што Бог и нама прашта? Слушајте ме само пажљиво, па ћу вам разложити, да ли треба и је ли могуће праштати непријатељима својим.

Треба праштати непријатељима својим,

јер то захтева од нас изричка Божја заповест: *Сваки, који мрзи на брата свога, убица је, а знате, да ни један убица нема у себи вечнога живота* (I. Јов. З. 15.) *Не враћајте зло за зло, ни псовке за псовке, него насупрот благосиљајте, знајући, да сте на то позвани, да наследите благослов* (I. Петр. З. 9.). *Немојте се свестити за себе, љубазни, него подајте место гневу, јер стоји написано моја је освета, ја ћу вратити, говори Господ* (Римљ. 12. 19.). *Благосиљајте оне, који вас гоне, благосиљајте а не куните.* (Римљ. 12. 14.).

Треба праштати непријатељима својим, јер нам је то Христос Својим примером показао. Он разапет на крсту, сред страшних и неописаних мука, не само да је опростио Својим непријатељима и онима, који Га на крст разапеше, него се још молио Богу за њих, да им и Он опрости, и да им то не упише у грех. Оном разбојнику, који је поред Њега висио, не само да је опростио, кад Га је молио за опроштење, него му је обећао, да ће још тога дана бити с Њиме у рају. Може ли икоги имати веће непријатеље, него што их је Христос имао? Може ли се и замислити грознија смрт од оне, којом Христос мораде умрети? Може ли се когод већма увредити, него што је јудејски народ увредио Христа тиме, што Га је мучио и на крст разапео, на кад узмемо још, да је то онај народ, коме је Христос толико добра учинио ученьем Својим и чудесима Својим? Па видите, љубазни Христијани, Христос је њак опростио тим Својим непријатељима.

Треба праштати непријатељима својим, јер нам је то и првомученик архиђакон Стефан својим примером показао. Он је дотле, док су га непријатељи његови каменовали, клекнуо на колена, молио се: Господе не упиши им то у грех.

Тако је опростио Јосиф египатски браћи својој, који су га злонамерно продали, па и Давид Саулу, ма да га је овај више пута хтео убити. И још много таких примера налазимо како у старозаветној тако и у новозаветној цркви Христовој.

Из наведених примера можете видети љубазни Христијани, да један човек не може имати већих непријатеља од ових, који су Христа разапели, а св. Стефана каменом убили. Кад би когод с нама тако што учинио, што ови учинише са Христом и св Стефаном, реч непријатељ била би врло слаба и тамна, а да нам оцрта и прикаже, шта су нам ти људи Па њак су им и Христос и св. Стефан опростили.

Из напред наведених речи Божјих видели сте, да треба праштати сваку, па и највећу увреду, а из наведених примера видели сте, да се свако, па и највеће непријатељство може опростити.

Али рећи ће когод од вас: Што је могуће Христу — једном Богу, и што је могуће првомученику архиђакону Стефану — једном светитељу, то није могуће једном обичном смртном и грешном човеку. Али није тако. Ја ћу вас уверити, да и ми обични људи можемо то исто учинити, што је Христос и св. Стефан учинио, само ако хоћемо. Зар не познајете такову децу, такове сипове, који су због свога неваљалог живота само терет и највећа срамота својим родитељима, које они својим делима и неделима на свакоме кораку само вређају? па им родитељи све праштају, њак су им мили, а и ти су родитељи само обични људи. Или зар не знате каквог сина несретних и сажаљења достојних родитеља, који је — не зна се чијом кривицом — одрастао у тако моралној покварености, да је руку своју подигао и на свога рођеног родитеља, па га можда и у самртну постељу увалио? Али тај исти отац га је и на самртној постељи и на самртном часу благосиљао и све му опростио, а и овај родитељ је само обичан човек. Ови родитељи су опростили неваљалој и несрећној деци својој, а овај је опростио сину, свом убици. Па видите ли, љубазни Христијани, да је могуће и нама обичним људима свакоме опростити, кад сто видимо, да се и убијци праште? Јер може ли нас когод већма увредити, него кад нам се хоће живот наш — то најдрагоценије благо наше — да одузме? Али рећи ће опет когод: лако је онима опростити, које тако љубимо, као што љубе родитељи децу своју, па ма каква она била. А зар смо ми дужни љубити само децу своју? Не заповеда ли

Бог, да љубимо и ближњега свог т. ј. сваког човека, као сами себе? Зар нисмо сви ми браћа, кад је Бог отац свију нас? Ако и ову заповед Божју испунимо, онда ћемо и најјаче увреде, ма са чије стране оне дошле, знати и моћи лако опростити.

Опростите, и вама ће се опростити. Помислите само, љубазни Хришћани, на ону поуку, којом је једном Спаситељ наш ученике своје поучио, када им је казао причу о господару, који се хтео са слугом својим разрачунати. Тај исти слуга дуговао је велику своту новаца својем господару, те га је молио, да му опрости дуг, што му је господар радо и учинио. Али када господар дочу, да тај исти слуга своме другу дужнику не хтеде ни повиђа попустити од дуга, дозове га и рече му: немилостиви слуго, ја сам ти толики дуг опростио, а зар ти ниси требао смиловати се на друга твог, и њему тај мали дуг опростити? Вежите му руке и ноге и баците га у тамницу, и не пуштајте га дотле напоље, док и последњу потуру дуга свога не исплати. Исто тако ће — говорио је наш Спаситељ даље — и мој небески Отац поступати са сваким оним, који не буде праштао својем ближњем.

Видите дакле, љубазни Хришћани, да ћемо и ми у св. тајни покајања само тако добити опроштење греха, ако и ми будемо праштали другима. Јер и од куд да можемо себи оно желити, што другима ускраћујемо? Зар не би то била највећа себичност, која није достојна ни једног незнабошца, а најмање једног Хришћанина?!

Па и зашто неби опростили непријатељима својим, кад је то тако лако. Та праштање није скопчано ни са каквим великим трудом, нити са икаквом материјалном жртвом. Него треба само захтети опростити и велико је дело већ свршено — вели св. Јован Златоусти.

Праштајмо, ако хоћемо, да нам се опрости. Ако не опростимо, сами смо себе осудили. Зар не призичемо сами над собом страшну осуду, када се молимо Богу у молитви Господњој: ѡ҃стави на҃м дѣлги на҆ша ꙗ҆коже и мы ѡ҃ставлѧ҆емъ должникѡ҃мъ на҆шымъ, па за тим ипак носимо у срцу свом мржњу и осветољубље према онима, који нас вређају? Зар то не би значило казати: Бог не треба да нам опрости грехе наше, јер и ми не ћемо да опростимо непријатељима нашим и онима, који нас вређају? О да страшне речи!

Не ћемо ли пак тако сами себе да осудимо и хоћемо ли достојно да приступимо св. тајнама покајања и причешћа, како би и нама Бог опростио, а ми послушајмо речи Спаситељеве, које је на св. Гори рекао: *љубите непријатеље ваше, благосиљајте оне, који вас куну, чините добро онима, који на вас мрзе и молите се Богу за оне, који вас гоне, да будете синови Оца својега који је на небесима; јер Он заповеда Своме сунцу, те обасјава и зле и добре, и даје кишу праведнима и неправедницима. Јер ако љубите оне, који вас љубе, какво сте добро учинили, не чине ли то и цариници? И ако Бога назовете само својој браћи, шта одвише чините? Будите дакле савршени, као што је Отац ваш небески савршен.* (Мат. V. 44—48.) Амин.

Стеван Чампраг
бивши протопрезвитерски капелан у Сомбору.

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима рада
Ст. С. Инић.

(Наставак)

Литургија. — Литургија је грчка реч и састављена је из λείτον — *друштвено, јавно*, и ἔργον — *дело*. Према томе λειτουργία буквално значи — *опште дело, општа служба*. У хришћанској цркви литургијом се назива оно богослужење, на којем се врши успомена на тајну вечеру Исуса Христа и обавља свештенодејство велике тајне светога причешћа. Литургија је највеће и најважније богослужење у Цркви Христовој; сва остала богослужења, што се у току дана свршавају, само су припрема за свршавање, односно слушање литургије, која се за знак своје предности од осталих богослужења назива *божанственом литургијом*. Свештеници, који ће служити божанствену литургију дужни су се спремити за то свештенодејство строгим уздржавањем, измирењем са свима и читањем за ту циљ прописаних канона и молитава. Они

свршавају литургију у потпуној одећи — која припада чину њиховом — и сви су се дужни на св. литургији причестити светих и Божанствених тајана.

Састав литургије познат је мање-више сваком православном Хришћанину. Она се састоји из *проскомидије* (в. Проскомидија) т. ј. *приноса*, *литургије оглашених* и *литургије верних*. На проскомидији се спрема материја за тајну тела и крви Христове т. ј. приправљају се хлеб и вино, а за то време читају се часови (што код нас не бива); на литургији оглашених верни се спремају за свршавање свете тајне и на истом делу литургије могу присуствовати и оглашени; на литургији верних свршава се сама тајна тела и крви Господње, при којој не могу присуствовати оглашени. Овај поредак св. литургије установљен је још у веома старо доба.

По предању, прву литургију сачинио је свети апостол Јаков, брат Господњи, први епископ града Јерусалима. Ова апостолска литургија не употребљава се у нашој цркви, јер је врло дугачка и услед тога за многе веома уморна; она се само једном у години служи у Јерусалиму и то на дан св. апостола Јакова. Ову литургију скратио је свети Василије Велики.

Данашњим даном су код нас у употреби три литургије, наиме: литургија Василија Великог, Јована Златоустог и Григорија Двојеслова. Прве две разликују се међу собом само по трајању, а не по саставу, пошто литургија Златоустова није ништа друго, него скраћена литургија Василија Великог. Литургија Григорија Двојеслова није потпуна литургија, јер се на њој не освећују дарови, већ се обавља само причешћивање с оним светим даровима, што су пре тога, на литургији Василија Великог или Јована Златоустог освећени. Литургија Григорија Двојеслова је у самој ствари вечерња, на којој се причешћују пређеосвећеним даровима.

Ове три литургије не могу се свршити по вољи, ма у које доба, већ само у оне дане, у које то наређује и прописује црквени устав.

Литургија Василија Великог служи се на вечерњу празника Рођења Христова и св. Богојављења, — или баш на саме те дане, ако у недељу или понедељник падну —; на дан св. Василија Великог (1. јануара), првих пет недеља великога поста, у четвртак и суботу страсне (велике) седмице.

Литургија Григорија Двојеслава свршава се средом и петком, само уа свету чегрдесетницу, прва три дана страсне седмице и на неке празнике, који уа велики пост падну.

Златоустова се литургија служи у све остале дане преко године.

Има неких дана, у које се не може свршавати света литургија, као што су: петак пред Рођењем Христовим и пред Богојављењем, кад ови празници падају у недељу или у понедељак; исто тако не бива св. литургије у среду и петак сирне седмице; понедељником, вторником прве недеље великога поста и на велики петак. Ова наредба црквеног устава може се и поменити на уважења према празницима, који би пали у те дане; тако н. пр. ако празник Благовести падне на велики петак — може се на тај дан служити св. литургија; — ако Сретеније или храмовни празник падне у среду или петак сирне седмице, дозвољено је у те дане служити св. литургију итд.

На крају овог кратког објашњења морамо приметити, да се једног и истог дана, на једном и истом престолу може свршити само једна литургија; — исто тако једног и истог дана, један свештеник може одслужити само једну литургију, јер и Христосъ единою жертвою нашихъ пострада (I. Петр. 3, 18). Литургија се увек свршава пре подне, осим оних дана у које се по уставу сједињава с вечерњом, те се према томе и служи после подне.

М.

Мантија, Палиј. — Прва је реч грчка μανδύη, а друга је латинска; обе означавају *горњу одећу, огртач*. Мантија или палиј је горња хаљина коју носе монаси; она је без рукава и покрива цело тело осим главе. Ова хаљина је била некада у употреби код свију Хришћана, но данас се очувала само код монаха. По објашењу Симеона Солунског, мантија означава силу Божју која све обухвата, а исто тако и строгост, побожност и смиреност монашког живота. Мантију носе и архијереји. Архијерејска се мантија разликује од просте монашке мантије *бојом* и тако званим *скрижаљима* и *источницима*. Монашка је мантија вазда *црне боје*; а мантија архијерејска је увек *светле боје*. На архијерејској мантији, горе на обе стране груди, налазе се четвороугаони уметци од светле материје, на којима се обично

налазе свештена изображења — то су *скрижаљи*, који у духовном смислу означавају Стари и Нови Завет, на којих је дужан епископ христ истине вере, коју исповеда и проповеда. На сваког скрижаља налазе траке у три паралелна реда; оне су обично беле и по среди ружичасте боје и пружају се дуж целе мантије. Ове се траке називају *источницима* и означавају учитељску благодат и разне друге дарове, који се одозгор преко архијереја изливају на све верне. Источници ниже скрижаља означавају, да се наука архијерејска оснива на два завета.

Међочасје — Међучасјем називају извесне службе црквене, које се врше између часова. Службе ове налазе се у великом часослову.

Мертвени (в. **Покопи**).

Месија је јеврејска реч и има исто значење, што и грчка реч χριστὸς т. ј. *помазаник*. Месијом се назива Спаситељ наш Господ Исус Христос. Овим именом назива се Спаситељ наш с тога, што су Га у Старом Завету прообразовали људи, који су били помазани (помазањем произведени) за свештенике, пророке и цареве, а што се и Он по доласку Својем на земљу имао помазати за свештеника, пророка и цара, а то је помазање по речима Теодоритовим извршио Дух Свети и тако Га (Христа) по човештву Му произведо за архијереја, апостола, пророка и цара нашега.

Нада и уздање на обећаног Месију била је велика и неограничена у народа Јудејског, особито у време када је изгубио био своју самосталност и држава му постала простом провинцијом римском. Појам о месијанству Христову не бејаше правилан у Јевреjског народа. Он је држао зар, да ће Исус, као по пророцима предсказани месија обновити стару славу избранога народа Божјега, те је према томе и сневао о неком земном царству Његову. Од те мисли нису били слободни ни сами апостоли и ученици Његови. По тврдњи светих отаца циљ и намера свечаног уласка Христова у Јерусалим била је и та, да код својих суналродника уништи мисао о земном царству Месијину, коју су у неку руку подржавала и појединa места из пророчких предсказања, у којима се Месија описује као Цар. Уласком Својим у Јерусалим Господ Исус је јавно доказао и показао, да по пророцима предсказани Месија — може бити Цар, али без земаљскога царства.

Метаније. — Грчка реч μετάνοια (долази од μετανοέω — премишљам) значи *измену, промену мисли, раскајање, покајање* у вези с падањем на земни прах. Према томе израз — *творити метаније*, с којим се врло често сретамо у уставу црквених богослужења, буквално значи — *чинити, приносити покајање*, т. ј. *кајати се, молити опроштење*, пропраћајући то *поклонима, клањањем*. Веза између унутарњег смисла и спољашње манифестације истога, врло је јасна: ко се каје и тражи опроштења, тај треба и да се клања, јер је клањање израз смерности и покорности, без које се не може ни замислити кајање. И тако **метаније** на црквеном језику увек означава *поклон, клањање*.

Метанија или клањања могу бити *мала* и *велика*. Велика се метанија састоје у спуштању колена, руку и главе на земљу; а мала су метанија лаки наклони главе, не ниже појаса. За време богослужења ни велика ни мала метанија не могу се вршити по вољи, како се хоће, већ строго по пропису црквеног устава, јер устав тачно и подробно одређује време, број и само својство (т. ј. да ли велика или мала) метанија, да би се отклонио сваки неред и свака збрка у храму, те да би тако све било у реду, по чину и правилу.

Митра. — Грчка реч μίτρα значи *омот, везивач* којим се обвија глава, — *капа, дијадима*. Митра се назива круна, коју за време богослужења архијереј ставља на главу. По мњењу Симеона Солунског, митра је дата архијерејима по подражавању старозаветним првосвештеницима, који су на својим главама носили *кидар*. — Неки држе да је прву митру поклонио цар Константин равноапостолни римском папи Силвестру, али се не зна тачно када и ко је завео обичај, да ју сви архијереји носе. Златоусти у својој беседи о законодавцу оба завета, овако говори о митри: „У цркви се при постављању епископа на главу њихову ставља Јеванђеље Христово, да би се онај, који се хиротонише научио, да он прима истиниту митру Јеванђелску и да би сазнао, да он, поред свега тога што је глава над свима, ипак и сам подлежи правилима закона.“ Према томе на митри се налазе ликови: Христа Спаситеља, пресвете Богородице и

Јеванђелиста, који се (ликови) налазе и на сваком престолном Јеванђељу. И тако митра, која по својој спољашности има облик царске круне и царског украса и која према томе означава високо достојанство архијерејско, у самој суштини је знак његове (архијерејеве) покорности Јеванчељу Христову.

И ако је митра чисто архијерејска инсигнија, ипак ју у Русији по дозволи Императора — заштитника Цркве — и по сагласију светога Синода носе архимандрити и неки одликовани протопрезвитери.

Мѣнеи. — Минејем се назива књига у којој се налазе правила и службе празника Господњих, Богородичних и светих Божјих угодника. Све те службе и правила поређани су у минеју по месецима и месечним данима (датумима). Према броју месеца у години, и минеј је подељен на *дванаест књига*, које сачињавају потпуни круг минеја.

Минеј је у различна времена различно и изгледао, јер му садржина — особито на почетка — није била тако потпуна као што је данашњим даном. Она је продукат више векова. По свој прилици биће, да се у нашим минејима налази и врло стародревних духовних песама, али нам писци њихови, као и доба у које су написане, није познато; позитивних тврдња о писцима појединих песама, које се у минеју налазе, имамо почињући тек од петога века. Први скупљачи познатих духовних песама у једну књигу били су Софронije патријарх Јерусалимски и Јован Дамаскин; овај рад продужили су касније и други ревнитељи црквеног благољепија међу којима се особито при крају VIII. и почетком IX. века истакао *Теодор Студит*, настојатељ студијског манастира, а у XI. веку Јован митрополит евхаитски.

Потпуно издање минеја изашло је код Грка тек у седамнаестом веку (1602—1626).

У славенском издању минеја додате су службе многих светитеља, који су се у средини славенских народа (понајвише руског) појавили и животом својим Бога прославили.

Осим потпуног круга Минеја постоји у славенској Цркви т. зв. *општи минеј* или *општак*, у којем се налазе опште службе и правила за празнике и светитељске дане, које су (службе) састављене према разредима светих, који се деле на пророке, апостоле, светитеље, преподобне, мученике, свештеномученике, преподобномученике, свештено- и преподобноисповеднике, бесребренике и Христа ради уродиве. Грчка Црква нема општег минеја. Њега је у славенској цркви изазвала потреба, јер у прва времена, када су Славени примили Хришћанство, нису могли на својем језику имати све богослужбене књиге, да је ову књигу извео свети Кирил, у намери, да попуни ту празнину. Ова се књига касније и поред превода потпуног минеја задржала у славенској цркви, те се и данас њиме служе сиромашне цркве у којима нема потпуног круга минејских књига.*

Службе и правила угодника Божјих на српског народа, скупљене су у једну засебну књигу, која се назива **Стрклак** — *Србљак*. Већина сачинитеља, садржином својом веома лепих и поетичних духовних песама, из велике скромности није забележила своје име уз свој састав, те с тога и не знамо, ко је све односне службе написао, као што нам је непознато и ко их је у једну књигу скупио.

Прво издање Србљака било је у епископији Рамничкој 1761. године, а друго нешкоро за тим у Москви 1765. Београдско издање од 1861. године угледало је света настојањем и трудом блаженоупокојеног митрополита Србије *Михаила*, који је и сам био духовни песник нашега времена. Међу осталим саставима његовим ове врсте, прво место заузима служба светоме Петру Цетињском, која је недавно угледала света у издању руске синодалне штампарије.

(Наставиће се).

* Спомена је вредно, да је ручно дело извео и на употребу озпредеоној цркви нашој намени, блаженопокојни свештеник Соиборски *Димитрије Поповић*. Он је састављо и на свет издао књигу „*Зборник*“, у којем се садрже главне духовне песме недељних, празничних и светитељских Богослужења. Ова је књига изведена с великом тачношћу и марљивошћу и веома целисходна, тако, да се њоме у славу Божју може послужити свака сиромашна црква, у свакој прилици а без икакна уштрба по устав црквени.

Његова Светост патријарх српски Георгије у Каменици.

Српска православна црквена општина у Каменици, заузимањем свога свештеника, побожних и честитих чланова, а скромним средствима својим, предузела је и сретно довршила оправку и украшење свога храма.

Радосна да је то извршити могла, црквеном свештву прожмана и жељна архијерејске литургије у своме храму и свога Архипастира видети у својој средини, те пружити Му доказа одавности своје св. вери православној, оданости и страхопоштовања узвишеној особи св. патријарха свог *Георгија*, — донела је једнодушан закључак најпре у црквеном одбору, а на предлог овога и у црквеној скупштини, да се најпонизније умоли Његова Светост, да благоизволи одликовати црквену општину Каменичку и осветити јој новоукрашени храм баш на храмовни му дан, празник Мале Госпојине. Сходно томе једнодушном закључку, представљено је Његовој Светости изасланство црквене општине Каменичке са најсмернијом молбом и позивом њезином Његова Светост је благоизволела усрдни позив и молбу примити и изјавити, да ће се молби и позиву црквене општине Каменичке врло радо одазвати.

Радостан глас о томе брзо се разнео кроз Каменицу, те отпоче спремање што лепшега дочека своје врховне црквене Поглавице, љубљеногa патријарха *Георгија*, који је заиста и био свечан, колико својом импозантношћу, још више својом срдачношћу и одушевљењем.

Са пратњом својом кренуо се св. патријарх *Георгије* из своје резиденције у $^1/_2$8 у јутру. На граници Каменичкој дочекали су Његову Светост изасланици политичке и црквене општине Каменичке, на челу са котарским предстојником г. дром Малешевићем и председником црквене општине Николом Савићем. Његову Светост је у име свију поздравио г. *др. Малешевић*.

Улазак у Каменицу беше импозантан, дочек тријумфалан. Његова Светост је одсео код преузв. г. *дра Ливија Радивојевића*.

У $^1/_2$10 пошло је у одређење обучено служење свештенство, са чиракп, рипи дама и „небом“, те с певцима, по Његову Светост. Свети патријарх *Георгије* огрнут архијерејским плаштом, са часним крстом у десници и жезлом у левици, пошао је под небом, импонујући и својим достојанством и својом достојанственом и благом а веома симпатичном појавом, благосиљајући густе редове дуж целога пролазнога пута окупљеногa народа и Срба и несрба, који су благослов Његове Светости примали са страхопоштовањем, пуним пијетета и дубоке побожности. Прошав кроз тријумфални лук, (са натписом: „Добро нам дошао свети патријарше“) и дошав у порту црквену, кроз шпалир школске младежи, поздрављена је била Његова Светост од једне ученице леним поздравним говором и врло красним букетом цвећа, намењеним Његовој Светости. Сваку реченицу ученице, те и при сваком спомену имена Његове Светости патријарха *Георгија*, попраћао је силан искупљени народ са френетичким усклицима „живео св. патријарх *Георгије*“, а св. патријарх је благословио и ученицу и све остале.

У цркви је поздравио Његову Светост местни г. парох, јереј *Љубомир Недељковић*, на којем се поздраву Његова Светост такође благоизволила милостиво захвалити. После извршеногa освећења поздравио је св. патријарх *Георгије* црквеној општини Каменичкој славу црквену у новоукрашеном и освећеном храму њиховy, похваливши побожност Срба Каменчана и њихову љубав према цркви; наслеђену од честитих им праотаца. Захвалио се драгим Каменчанима на усрдном и одушевљеном дочеку, упутио их и посаветовао архипастирском благошћу и мудрошћу, на верност Његову Величанству премилостивом нам цару и краљу *Францу Јосифу Првом*, на љубав према заједничкој нам домовини, на послушност свима и светским и нашим црквеним властима и на вршење свију хришћанских дужности и дужности оданих чланова свете православне цркве.

Говор Његове Светости попраћен је бурним усклицима и саслушан нетрепимице. За тим је отпочета св. литургија под началством Његове Светости и уз саслужбу г. г. архимандрита Крушедолског Анатолија Јанковића, протопрезвитера Јована Јеремића, протосинђела Георгија Марјановића и дра Георгија Летића, јереја Љубомира Недељковића и Ивана Машировића, архиђакона Данила Пантелића и јерођакона Никодима Бошњаковића.

После Св. Јеванђела проповедао је, благословом Његове Светости, окружни протопрезвитер Карловачки *Јован Јеремић*.

После опхода око цркве и довршене св. литургије свештенство је отпратило из цркве Његову Светост као што је у цркву и допратило, уз усхићење радоснога и одушевљенога народа, а за тим је Његова Светост благоизволела примати поклоништва разна међу овима поклонио се Његовој Светости и поздравио га у име Савеза Земљорадничких Задруга у Загребу г. *Аким Бермановић*. Пошто је у Каменици прва земљорадничка задруга основана, то је Савез закључио учествовати у слави и радости Каменичких православних Срба при дочеку свога љубљенога патријарха *Гргорија*, што Савезу може служити за част и похвалу.

У $^1/_2$2 после подне био је свечани ручак, што га је приредила црквена општина у част Његове Светости за 40 званица.

У одређено време пресечен је један славски колач и за овом трпезом. Сечење овога обавио је протопрезвитер Јеремић. После сечења колача председник црквене општине заиштао је тасом те се даривала св. црква, којом приликом је лепа свота добивена. Његова Светост, св. патријарх *Гргорије*, благоизволео је на тас дарити 100 фор. Бог да прости! Отпочеле су здравице. Прву је подигла Његова Светост у здравље Његова Величанства премилостивога нам цара и краља *Франца Јосифа Првога*. Преузвишени г. др. Лавије Радивојевић другу у здравље Његовој Светости, благодарив Његовој Светости и овим начином на високој милости и љубави Архипастирској, којом је благоизволела одликовати и обрадовати црквену општину Каменичку, која ће се најдостојнијом захвалношћу тој милости и архипастирској љубави одазвати онда, ако се одазове мудрим саветима и послуша красну архијерејску науку, којом је све Каменчане и све присутне на св. литургији поучно св. патријарх *Гргорије*. Његова Светост је за тим поздравила преузвишеном земље поглавару, врломе и љубљеноме нашем Бану, грофу *Драгутину Кују Хедерварију*, а четврту је здравицу Његова Светост подигла у здравље црквене општине Каменичке, на челу са нарохом, председником, црквеним одбором и скупштином и са врлим и дичним сином Каменице преузв. г. дром Лавијем Радивојевићем. Местни парох поздравио је служашћем свештенству, а г. Ст. Симоновић и по други пут засебно преузвишеном г. *дру Лавију Радивојевићу*.

У то време се је, и по досадањем леном обичају, простро стол у порти, за којим ће се у друштву честитих Каменчана и њихових гостију такође пресећи славски колач. Сечење и овога колача обавио је протопрезвитер Јеремић, а после овога подигао чашу у славу Божју и пресвете Богородице, а у здравље и славу св. патријарха *Гргорија* и у здравље и рад напретка црквене општине Каменичке и њезиних чланова Сви многобројни окупљени, за столом и око стола, прихватили су здравицу Његовој Светости намењену, бурним усклицима и одушевљењем, које је свој врхунац достигло и у кулминацији своју захватило и запалило сва срца раздрагана, стотинама ваљаних Срба у порти окупљених, у ономе моменту, кад се је међу народом појавио св. патријарх *Гргорије*, у намери, да се с народом својим и изван цркве састане, види и поразговори.

Клицању не беше краја. Најречитији између бистроумних Каменчана надметаху се, који ће, уз изразе страхопоштовања и оданости Његовој Светости, бити што речитијим тумачима усталасаног мора народне радости и раздраганости, што га усталасава мио поглед на свога св. патријарха, жарка љубав према својој љубљеној Поглавици, и ватра поноса народнога, да Га у својој средини види, чује и свету му десницу целива, славом га поноса своја слави и велича.

Триумфална беше то овација, која је јучерашњем дану оставила потпуни тип *патријарашкога дана*, тип дана — славе патријарха *Гргорија* у Каменици. Каменчани, вапстину, осветлаше јучер образ себи и својој црквеној општини. Евала им!

Тако реки, кроз таласе силнога одушевљења био је и свечани одлазак патријарха *Гргорија* из Каменице, испраћен бурним усклицима непрегледнога народа дуж целога пута кроз Каменицу, и изасланством политичке и црквене општине до границе изван Каменице.

Тако *народ* дочекује, слави и испраћа свога Патријарха; тако је *народу* мио његов Архипастир, св. патријарх *Георгије*, тако се *народ* с Њиме поноси и дичи. Тако *народ*. Ето и Каменица је посведочила. Евала Каменици, — слава *народу* српском, живео патријарх српски *Георгије Бранковић!*

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Саборски Одбор**) држао је своје седнице прошле недеље, од понедељника до петка, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*. Присутни су били сви осим г. *Јосифа Јагића*, који је свој недолазак испричао догађајима поплаве у Мохачу, а замолио, да се седнице Саборског Одбора гледе познате пријаве високопреосв. г. епископа *Гаврила* одгоде на кратко време, за које би време он, као известилац познатога пододбора, известај о раду тога пододбора Саборском Одбору поднео. Поводом тим држана је седница у петак после подне, под председништвом високопреосв. г. епископа *Мирона*, и решено је — позвати пододбор да у што краћем року Саборском Одбору односни извештај поднесе, а седницу Саборског Одбора сазвати чим тај извештај томе одбору стигао буде.

(**Школски Савет**) у седници својој од 4. (16.) септембра, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, решио је, осим осталих, ове предмете: — Услед расписаног стечаја на место катихете у Горњо-Карловачкој препарандији пријавило се седам компетената, нахом свештеници из горњокарловачке дијецезе. Школски Савет је између њих изабрао за катихету Василија Бањанина, сада администратора парохије у Боројевићима у Банији. — На расписани стечај за четири стипендијска места из закладе Васе Теофановића пријавио се 41 компетенат односно компетенткиња — 9 мушки и 32 женске. Штипендије ове нису подељене у овој седници, него су све колбепиције упућене професорском збору препарандије сомборске на то, да професорски збор, у смислу основног писма, најпре кандидацију установи. — Приликом кандидације на два стипендијска места у закладу Балиној Школски Савет је донео одлуку, којом подноси на више одобрење, да се место досадашњих категорија од 63, 84 и 105 фор., с обзиром на снагу исте закладе, установе више категорије стипендија и то са 100, 120 и 150 фор. а вр. — Издани су учитељски декрети: Максиму Стојковићу за Модош, Владиславу Торђанском за Мехалу и Милану Мошићу са Велику Кикинду. — Изискани су од подручних епархијских школских одбора статути среских учитељских зборова, где такови постоје. — Одбијен је призив новосадске црквене општине против одлуке епархијског школског одбора бачког у предмету нарећење допуне на државну мировину учитељу Урошу Лугуверском. — Уважен је призив старо-бечејске црквене општине против одлуке епархијског школског одбора бачког у ствари школског огрева. — Уважен је исто тако призив старо-бечејске црквене општине против нарећења епархијског школског одбора бачког у ствари надзирања фасије за надзиравање забавишта. — Књига Саве Теодоровића, катихете и професора у Земуну, под насловом: „Православна моралка“, прописана је као уџбеник у препарандијама. — Књижица проте Јована Бороте: „Православна хришћанска наука“, нађена је заменику главног школског референта Николи Ђ. Вукићевићу на преглед и предлог до идуће седнице Школског Савета.

(**Епархијски Школски Одбор Будимски**) имао је 31. августа (12. септембра) о. г. своју седницу под председништвом Његова Високопреосвештенства господина епископа *Лукијана Богдановића*, у којој је решено: Доставити свима месним школским одборима напомену о чувању од сиве болести, да се у школској соби на зиду прикује, и деци чешће тумачи. — На решење всл. Народног Школског Савета да будимским школама всл. Саборски Одбор није могао приповеди одредити, ухолише се поново да одреди, и указаће се на опасност, која овим школама прети. — Публицирање се црквеној општини у Бану решење Народног Школског Савета, на њен утук услед кога ни учитељу надавати награду за пофторну школу. — Извештен је Миливој Барбировић привремени учитељ у Мађар-Бајп, да му је всл. Народни Школски Савет дозволио, да пријемни испит за учитељску школу положи, и затим приватно I. раз. да учи. — Одобрене су школске фасије црквене општине у Почи. — Уступљена је ствар одређења награде црквених општина у Борјаду и Почи, члану одбора г. Јосифу Јагићу, да на лицу места изврши. — Извештено је државно школско надзорништво у

Печују о променама у учитељству. — С. Ш. учитељица у С. вратила је суишак епархијском школском потпорном фонду. — Пожурене су црквене општине, које нису још наређења епархијског школског одбора у погледу оправке здања, набавке учила, издавања учитељске плате, извршиле, да у најкраћем року изврше. — Враћен је избор учитеља црквене општине у Ловри, да га тајним гласањем обави. — Узет је на знање отпис вис. министарства богочасти и јавне наставе, да није могао црквену општину у Илочку опростити од плаћања прилога од 15 нов. по детету у земаљску учитељску мировинску закладу. — Одређена је награда пароху Ј. М. у Шароку за обучавање српске православне деце у вероваоци у Фехерцег-Лаку, и умољено је властелинство, да сталну награду одреди. — Црквеној општини у Великом Будимиру наређено је, да у стечај за учитељско место стави и прилог тамошње политичке општине. — Одобрен је закључак црквене општине у Мохачу у погледу накнаде уплаћене своте за насип, коју је тамошњи учитељ уплатио. — Враћен је избор учитеља црквене општине у Шиклошу, пошто је учитељ на годину дана изабран — Из истог разлога је враћен избор учитеља црквене општине у Бати. — Сироведен је признан црквене општине у Баку због ослобођења учитеља од опгузбе вел. Народном Школском Савету на решење. — Одобрен је стечај за учитељско место у Шуњберку. — Одбијени су као не основани захтеви окружног протопрезвитера мохачког. — Издати су искази месног школског одбора привременом заменику референта. — Упућен је месни школски одбор у Будиму, да на упражњено учитељско место стечај распише — На новољно знање је узет извештај месног школског одбора у Дупа Сечују, да је тамошњи становник Дионисије Рашић поклонио школском фонду 50 фор. — Упућене су црквене општине у Липови, Бати и Моношторг, да учитељима својим заостатак плате одмах наплате. — Позвана је црквена општина у Бању да извести, колико дугује у име плате своме учитељу, и узето је на знање, да је учитељ поднео молбу ради умировљења. — Упућена је црквена општина у Медини, да изврши наредбу о издавању плате, иначе ће се депутат учитељски у готов новац претворити; уједно да одреди награду учитељу приликом венчања и погреба. — Одбијена је молба Д. уд. П. из Б. због накнаде плате. — На учитељска места која су остала упражњена постављени су привремено: Самеон Ластић у Батосек; Младен Стојшић у Борјад; Невад Пешић у Будмир; Бранко Парабак у Вешеи; Зорка Лазићева у Вилаи; Софија Мрђенова у Шарок; Богољуб Прљавоновић у Шуњберак; Милан Ристовић у Ловру; Јован Удицки у Шиклуш; Вукосава Гајићева у Бату; Светозар Печујлија у Липову. — Поднеше се вел. Народном Школском Савету извештај о стању српских вероисповедних школа у будимској епархији. — Осим тога решено је више предмета од мање важности.

(**Фонд за грађење цркава и школа у Сибирији**). Од 1894. год. постоји у Русији фонд под именом цара-Миротворца, који је бројао на 765000 рубаља (око 1 милијун фор.). Из овог фонда одређено је да се сагради у Сибирији 138 цркава и 88 школа. До сад је из тога броја потпуно сграђено 59 цркава и 53 школе, а остало се у велико гради. Но како понестаје средстава из горе поменутог фонда, то је руски цар, поред велике помоћи у металу за левање звона и разних црквених утвари, даровао и знатну новчану помоћ, а на њега се угледао и руски народ, те се фонд за мало времена увећао за 280000 рубаља. И тако ће се успешно моћи довршити започета радња око грађења цркава и школа у Сибирији. Леп пример љубави спрам два главна просветна фактора — цркве и школе.

(**Друштво за распростирање св. Писма у Русији.**) У Русији постоји друштво, које сада броји 1113 чланова, а сврха му је, да што више распири међу народ књиге св. Писма. Тако је прошле године по разним местима Европске и Азијатске Русије продано 60748 примерака за 31685 рубаља (око 40390 фор.) при чем је само из Московског магацина растурено на 29647 примерака. Осим тога друштво се труди, да поклоном снабде књигама св. Писма све болнице, сиротишта, тамнице, сиромашне школе и др. слачне заводе — Заиста похвално подузеће.

(**Проглашење свете године**). Недавно је проглашено папа Лав XIII. наступање свете године. — Први пут је такова церемонија била 1300 године, а последња 1825., за папе Лава XII. Испочетка су проглашавали као свету годину увек само прву годину наступајућег столећа, али за тим, услед материјалне користи, коју је вукла римска курија од многобројних ходочасника, који јатомице хрлиле у Рим ради отпуштења грехова, — неке папе проглашаваху свету годину сваке 25 године. — Ватикан се и ове године нада, да ће утећи много новца од многобројних богомољаца, који ће тим поводом доћи у Рим ради опраштања грехова.

(**Заједнички обед.**) Приликом сазваног епархијског збора у Митровици биће заједнички ручак учесника на збору. Који од браће свештеника желе на том обеду учествовати, умољавају се, да најхо-

то пријавити окр. протопрезвитеру Митровачком препч. г. Авакуму Стајићу.

(† **Јереј Василије Мостовић**) умировљени парох Батосечки (Будимска Дијецеза) преселио се у вечност 31. августа о. г. Покојник је био рођен 1825 год. од сиромашног родитеља земљодјелца. Но тежећи за науком, патећи учио је гимназију, највише у Кечкемету, и тамо свршио и „филозофију“, што је у оно доба врло редак случај био међу богословима, односно свештеницима да их је било са „филозофијом“. Тако у Будимској дијецези осим Мастановића имао је ту квалификацију међу његовим врсњацима само још покојни Давид Бољарић, парох Помашки. Покојник је отпочео своју свештеничку каријеру са ђаконањем у епископском двору Сентандрејском, но рукоположен за презвитера, крај свију својих способности, могао је стићи само до парохија, као Кечкемет, Дуна Пантелија и — Батосек, где је пиштао од спиритиње као црв под кором. Крај све своје штедљивости једна је могао удомити две ћери, а два сина не могу школом просветити и оспособити за положај у друштву какав би их пристојао по чину родитељском. Крај све спротиње, која га је целога века притискавала, зао удес његов га је последњих осам година болешљу и за постељу приковао. Покојник јереј Василије беше добар проповедник, а љубазне природе, и у невољи забаван. Са њиме се опростио на опелу јереј Светозар Бољарић парох Веменски. Лака му земља и **вѣчна память!**

—л.—

Од уредништва.

Г. Св. Б. Мировина свештеницима се подељује из јерархијског а не свештенично-удовичког фонда.

Нове књиге.

Историја Педагогије од *К. Јелпицкога* с руског превео и допунио *Ж. Драговић*. Цетиње. К. Ц. државна штампарија. 1899. Стр. 129. Цијена ф. 1·50 или 3 круне.

Мисли о цркви, држави, вјери, народној просвјети итд. *К. П: Побједоносцева*. Превео из московског зборника *Архимандрит Н. Дучић*. У Београду. Државна штампарија краљевине Србије. 1899. Стр. 195. Стаје 1 динар или франак.

У току месеца августа о. г. изићи ће из штампарије Д. Димитријевића у Београду: **Буњевци и Шокци** у Бачкој, Барањи и Лици. Историјско-етнографска расправа *Ивана Ивановића* — Награђила „Матица Српска“ са 500 дин. — Цена 2 динара.

Књига је украшена са 30 лепих слика и има ову садржину: I. Кратки географски и статистички преглед. — II. Порекло и повезница: 1. Јесу ли Буњевци староседеоци или досељеници? 2. Себоба „Влаха“, „Васеркроата“ и Шокаца; 3. Шта је још претходило себби Буњеваца из Херцеговине. 4. Порекло Буњеваца у науци. 5. Себоба Буњеваца из Херцеговине. 6. Лички Буњевци (1683. г. — до новијих дана). 7. Долазак Буњеваца у Бачку (XVII. век). 8. Буњевци у XVIII. веку. 9. Буњевци у Бачкој (XIX. век). — III. Име, Језик и Народност Буњеваца и Шокаца. — IV. Просветно и привредно стање: 1. Црква; 2. Школа; 3. Правопис и писмо; 4. Књижевност и новинарство; 5. Привредно стање — V. Живот и карактеристике народносне: 1. Породични живот, задруга, тип, особине, морал и друштвени живот. 2. Обичаји Буњеваца и Шокаца. 3. Правни и други обичаји личких Буњеваца. 4. Одело бачких и личких Буњеваца и Шокаца. 5. Народне Умотворине. VI. Поговор. — VII. Уз наше слике. — Књига ће изићи око 14 штампаних табака већег формата, на финој артији, а у елегантном издању. — Поруџбине из Србије шаљу се Дворској Књижари Мите Стајића у Београду, а из других српских земаља, књижари Браће М. Поповића у Новом Саду (Ujvidèk — Ungarn). Књижарама 25% рабата. Ко пошаље новац унапријед-у напред горњих двеста књижарама, добија књигу са плаћеном поштарином. — За веће поруџбине вала се обраћати писцу: Ивану Ивањићу, кр. српском вицеконсулу у Битољу (Monastir — Turqie). Умољавају се уредништва српских, буњевачких и хрватских листова, да овај књижевни оглас отштампају у целости или у наводу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЉА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	бр. 36.

САДРЖАЈ:

† Никола Манојловић Рајко: *На растанку.* (Песма). — Иво Ћипико: *Крај мора.* (Приповетка). С. А. Карабеговић [Модрич]: *Абу Хасан* (Турска прича). — Цензор: *Књижевна писма* VII. Српско-Хрватска књижевност. — Проф. Милутин Јакшић [Ср. Карловци]: *О Арсенију IV. Јовановићу*

Шакабенти. Лекције из историје Карловачке митрополије. — Др. Л. Томоновић [Четиње]: Г. Руварац и Montenegrina — Ковчежић: Књижевне белешке. Просветни друштвени гласник. Позориште. Из народног живота.

„Бранково Коло“ излази сваког четвртка Цена је листу за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 новч, на четврт 1 фор. 25 нов., (за Њаке 3 фор. 50 нов. годишње 1 фор. 75 нов. на по године); за Србију и све остале земље годишње 6 фор., на по године 3 фор., на четврт, године 1 фор. 50 нов., (за Њаке 4 фор. годишње, 2 фор. на по године). Из Србије прима претплату само Књижарница Велимира Валожића у Београду, из осталих земаља само Администрација „Бранкова Кола“ у Ср. Карловцима. Претплата се прима само у новцу (нипошто у маркама итд.) Рекламације ће се узети у обзир само онда, ако се рекламује најдаље до друге недеље.

Декамерон сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности, у две књиге или 14 свезака, по 20 нов. свезка. Може се добити у Српској Манастирској Штампарији.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К. 116. ех 1899. 180 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Пољу протопрезвитера будаштанског.

Рок пријављивању траје до 7. (19.) октобра 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком, 12. августа 1899.

Михаило
епископ

ОГЛАС. 182 1—2

Управа манастира Ораховице жели дати у најам на више година земљиште манастирско ће је у даљини и жељезничка станица 10 минута.

У Читлуку оранице и ливаде 260 јутара шуме за пашњак 135 јутара са свим господарским зградама.

И Обрадовцима један сат даљине од Читлука, оранице и ливаде 130 јутара, шуме за пашњак 240 јутара.

Тко би желио горе речено земљиште закупити, нека се изволи управи овога манастира у Читлуку дне 19. октобра 1899. по новом календару пријавати, када ће се уједно и дражба обавити, те ће се најбољем пудиоцу изнајмити.

У Читлуку 3. (15.) септембра 1899.

Управа манастира Ораховице.

СТЕЧАЈ. 176 2—3

На упражњено учитељско место у Дарди, овим се расписује стечај. Плата за редовну и поуторну школу. 340 фор., за огрев 30 фор., петогодишњи доплатак од 50 фор., од великог укопа 40 нов., а од малог 20 нов., од венчанице 40 нов. АПО 76./зап. ех 1898. по наређењу Епарх. Школског Одбора будимског $^{1}/_{4}$ јутра баште и једна мала башта у дворани учитељског стана са две собе, кујне, коморе, штале и подрума. Учитељ је дужан на своје уживање порез плаћати. Компетовати могу на ово место свршени приправници и приправнице, који су испит из мађарског језика положили.

Учитељу или учитељици спада у дужност, у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Рок стечају 26. септембра т. г.

Из седнице школског одбора држане у Дарди 23. августа 1899. године.

Ђуро Герковић
поповођа

Урош Рацковић
председник.

Бр. 24. зап. ех 1899. 177 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељско место на православној српској школи у Вемену (Вагапуа m. Vémênd)).

Плата је: 1 фор. 50 нов. од брачног пара (свега 60 пари), за земљу аренде 93 фор., припомоћ из државне благајне 126 фор., тврдих дрва 38 куб. метери, с којима се греје и школа, сеча и довожња дрва пада на учитеља. Стан се састоји из 1 собе, предсобља са штедњаком, кујна, комора и подрум. Врт уз кућу и штала. При погребима пристојба. За недељну школу 21 фор. од политичке општине, за евентуално пероводство 6 фор.

Дужности су школском уредбом од 1872. г. прописане. Рок стечају до конца септембра о. г. по старом календару.

Школски Одбор.

У Вемену 29. августа 1899.

Арсо Иванић
председник.

Број 1867. Кл. 351. 181 1—3

СТЕЧАЈ,

На парохију у Великој Мучни VI. и Чаглићу V. плаћеног разреда.

Молбенице, прописно састављене и инструране имају се надлежним путем епархијској конзисторији овој поднијети најкасније до 16. (28.) октобра 1899. год.

Из седнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 24. августа (5. септембра) 1899.

Предсједништво.

Ad бр. К. 635/419. ex 1899. 175 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Николе Јовановића из Сурчина против супруге му Софије Јовановић, сада непозната боравишта — позива се речена супруга Софија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог увртштена едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично представе или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије држане у Карловци 12. (24.) августа 1899.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ.

178 2—3

На упражњено учитељско место I. и II. раз. срп. осн. мешовите школе у Лалићу овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 400 фор., 20 фор. у име огрева, слободан стан са две собе. кухиње, јеловника, подрума и врта од 400□ хвати ван села; а од погреба где позван буде 50 нов. Дужности су прописане школском уредбом.

Добро устројене молбенице имају се упутити на потписани школ. одбор најдаље до 23. сент. по ст. кал., којег дана ће се и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Лалићу 31. авг. 1899. год.

Школски одбор.

ЈАВНА ДРАЖБА.

179 2—3

Дана 20. септембра (2. октобра т. г.) продаваће се у Ман. Беочину у 9 сах. пре подне овогодишњи 1899./1900. ман. шумски турнус, састојећи се из сјеча 24 кат. јутра храстових и букових дрва, путем јавне дражбе.

Лицитациони услови стоје свакоме у ман. писарни на углед. Пиштанлук је 5o0 фор. а. вр.

У Ман. Беочину 1. (13.) септембра 1899.

Управа Манастира Беочина.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Најјефтиније и најлепше одежде, барјаке као и целокупних црк. утвари израђује

ХРИШЋАНСКА РАДИОНИЦА ЗА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УМЕТНОСТ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица НОВИ САД Дунавска улица

КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА"

Кроз праву трговачку везу, са најпознатим и признатим творницама Француске, Италије и Швајцарске у свиленим-дамасту као и златне брокаде за барјаке, одежде и литије, омогућава ме способност данашња сваком купцу најјефтиније цене да удовољим.

Стоварите и израђује свих срп. прав. икона, па све правосл. цркве и приватне особе, тако исто и за препродање на велико (Engros) са одбраним рабатом. Даље препоручује велико стоварите за прав. цркве као кандила, петоплемење, кадионице, ручни крстова, путира, кивота и свих спадајућих предмета.

Имам готове лепо израђене тропоне Матере Божије и владичанске, те их препоручујем славним општинама, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

За набавку кућевних свећара могу се добити св. иконе по врло јефтину цену. Молим иштите мустре за оферте од ф. 37·75, 45·70, 56·75 и од 85—350 и до 450 ф. као и преко барјака, литија заставе итд.

„Српски Сион" излази свако недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона" у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 38.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. септембра 1899.

Штампа.

К. П Побѣдоносцевъ — пресс: Рад. М. Грујић.

(Свршетак.)

II.

У нашем веку — у ком се брзо шире на све стране разни проналасци — највећма нас изненађује брзо ширење новинарске литературе, која је за кратко време постала врло активна друштвена сила. Значај новина порастао је први пут после јулске револуције 1830. године, док се је после револуције од 1848. године удвостручио, а за тим се почео нагло дизати не само с годинама, већ с дана у дан. Данас с том силом рачунају и владе, те се, тако рећи, већ не може ни преставити не само друштвени, но ни особни живот без новина, а престанак излажења истих, кад би се то само могло и преставити, био би једног значаја са престанком сваког рада жељезничких путева.

Нема сумње да новине служе човештву као најбоље оруђе за ширење културе. Али признавајући сву удобност и корист од ширења масе знања и од измене мисли и мишљења путем новина, ни један здрав ум — не може, а да не види ону грдну штету, која стиже друштво због неограниченог рашириваља новина, — не може, а да не призна с осећањем неког страха, да се *у данашњој нашој штампи с дана у дан гомила нека судбоносна, тајна и разоравајућа сила, што се ево већ надвила над несрећним човештвом.*

Сваки дан, јутром, доносе нам новине мноштво разноврсних новости. А у тој множини — да ли је много прикладно за наш живот и за наш целокупни етичко-естетички развитак? Да ли ту има много онога, што би кадро било да у души нашој подстиче онај свећени пламен одушевљења? И на против — колико ли је ту таковога, што ласка нашим најнижим склоностима и побудама! Могу, до душе, рећи, да нам дају оно што тражи укус читалаца, што одговара на постављено питање. Али тај израз могао би се обрнути, те онда излази, да питање не би таково било, кад не би захтев тако одлучан био.

Но да ли се у новинама излажу само чисте новости? Ни по јада да је тако, — али оне се излажу у нарочитом облику, пропраћене су обично увек с нарочитим мишљењем и

сједињење с безименим но врло одлучним суђењем.

Има, додуше, и озбиљних умова, који управљају новинама; но таквих је мало, а број новина је велики, те свако јутро наће се по неко, кога ја нити знам, нити познајем, па може бити такав, кога ја ни знати не бих хтео, да ми натурује своје суђење надавајући га авторитетно за глас друштвеног — јавног мишљења. Но најважније је то, што те новине, обраћајући се сваки дан, не само извесном кругу људи, већ свима људима који читати знају, предлаже свакоме готова суђења о свему, и на тај начин, мало по мало, силом навике, одучава своје читаоце не само од активне тежње већ и од жеље за њиховим самосталним — мишљењем; један не може сам собом да га састави, те механички прима мишљење својих новина; други би можда и могао сам темељно расудити о овом или оном, али њему се не мисли посред дневних брига и немира личних, те му је мило, што за њега новине мисле. Јасно је, каква отуд штета истиче по друштво, особито у ово наше доба када од свуда истичу силне струје тенденциозне мисли, које теже да униште све знакове и сва одличја индивидуалног мишљења и сведу их на једноличан ниво таквозваног *друштвеног* или *јавног* мишљења. С горњим условима служе новине као најсилније оруђе за таково уравнање, које слаби сваки самосталан развитак мисли, воље и карактера. А уз то, за какову множину људи служе новине скоро као једини извор образовања, жалосног, тобожњег образовања, — када масу разних вести и извештаја, које доносе новине, примају читаоци за *фактичко знање*, којим се они наоружавају у самопоузданости својој. Ето један од узрока, зашто је наше време тако спроћно у *савршеним* људима, карактерним раденицима. Новија штампа слична је баснословном јунаку, који написавши на свом челу тајанствена слова — символ божанске истине побеђиваше све своје противнике дотле, док се не указа неустрашиви борац, који му скиде са чела његова тајанствена слова. — На челу наше штампе до сада стоје још написани знаци друштвеног јавног мишљења, који делују неодбојно.

III.

У садањем стању друштва и при данашњем његовом устројству, штампа је постала *установом*, с којом се мора рачунати, и то озбиљно рачунати, упоредо с другим установама, које су везане државном влашћу и подлеже контроли и одговорности, — јер нема установе, која би се могла сматрати посве слободном т. ј. као да не подлежи нити каковој контроли нити одговорности. — Али чим се више развија та установа штампе, тим јасније постаје и оне ране на друштвеном организму, које је она изазвала. Једна од тих рана штампе састоји се у том, што она проналаћа и расплођава огромну множину — читав сталеж журналиста, предузимача и писаца, „који се хране и обогаћују пером“. Већ и сами озбиљни раденици озбиљне штампе непрестано се горко жале на умножавање броја оне браће, с којима им је, до душе, стидно бројати се као чланови у саставу једне установе — али морају и то да подносе притиснути силом околности. У свим већим државама, по свим већим трговима, из тог измета писмене браће образовао се читав сталеж, који се слободно може назвати паразитима друштва.

У самој ствари, то су људи, који стоје на неком особитом становишту с обзиром на благостање друштва, које би требало да везује и одушевљава све установе. Ти људи нису истински заинтересовани у очувању друштвеног реда, у утишавању немирних умова и непријатељских странака. И природно је. Сваки лист живи и храни се свакиданим догађајима, разноврсним новостима. Он најбоље пролази у немирно доба, на зато се тада баш највише и труде да рашире новости и гласове, који раздражују и смућују умове; напротив, у мирне доба новине много слабије пролазе. Тек што се само почео дизати немир, већ се на тргу појавило неколико нових листова, не би ли се користили том згодном приликом до оног часа, када се мир поврати, а тада већ и њих нестаје са новинарског трга. Но и у мирно доба треба им хране, а за то треба само узбунити умове, извести нове интересе. И заиста они то раде — измишљају сензационе новости, украшавају их и преувеличавају.

Као храна оним журналима, који претежу у озбиљност служи политика и расуђивање политичких питања, која изазивају дневну полемику. Ма какав журналиста готов је одмах да суди о каквом год хоћеш политичком пи-

тању, но, по своме положају он је управо и обвезан да суди и решава таква питања без отезања, одмах — јер он мора да буде брзописац и слуга не мисли, нити разума, већ — односног дана. Једва му се појавила у глави мисао, већ лети на папир спремна за штампу. Нема ту чекања да сазре мисао, па ма како она нова била. Питајте те људе, да ли их је стид? Нимало. Они ће вам се у брк насмејати на то питање, јер су убеђени, да тиме чине велику услугу друштву. А они, који су паметнији, ти се опет крпом међу собом, као оно некад стари аугури, подсмевају сами себи и публици.

Уз то новинарски писац, ако хоће да га чују и обрате на њега пажњу, мора силно напрегнути свој глас: ако је могуће, — викати. То захтева његов занат: преувеличавање, способно да пређе у патос, постаје другом природом његовом. Ето зашто је он готов, упуштајући се у полемику с противним мишљењем, да назове свога противника лудом, подлацем, незналицом и др. — да му наметне све могуће пороке, јер то њему није ништа — то захтева новинарска акустика. То је — вештина вике, слична вици трговаца на тргу кад маме муштерије.

Ето какове навике и својства развија, на несрећу, штампа, у својим раденицима. А све то било би сметњо, кад не би тако штетно било. Штетно је пак с тога, што је штампа постала арена, на којој се не само расправљају већ и решавају најважнија питања и унутрашње и спољашње политике државне, питање економије и администрације, која су у најтежој свези са најглавнијим националним интересима. За све то није доста само одушевљење, које може бити и настрано, већ је ту нужно мудро суђење, зрелост мисли, нужан је здрав разум, нужно је знање своје историје и свога народа, знање практичког живота. А међу тим, данас је у Европи већ до тога дошло, да на редова новинарских говорника налазе говорници државни те у парламентима сачињавају надмоћну силу, заједно с адвокатима, који као и они врло лако и вешто управљају речима на коју год страну хоћеш. Тако су данас у француској комори само 22 народна представника веледоседници, а 50 посједници, док је сва говорничка сила у новинара којих је 59, и у адвоката, којих је 107.

И ето ти људи сматрају се као представници свога краја и судије народног живота и његових потреба. А народ стење од те законодавне смесе гласова, која управља судбама државе, али не може да се од ње ослободи.

О сједињењу два календара
(јулијанског и григоријанског.)

(Свршетак.)

Сад да видимо шта би било, по овом предлогу, са нашим литургичним књигама са нашим типиком?

По тврдњи предлагача црквене се књиге и правило не би ни у чем промениуло. Октојих остаје, јер ће недељни дани остати као и до сад. Минеј гласи на 365 дана, а у преступној години 366 дана, а то ће бити и од сад, јер се година неће ни за један дан ни продужити ни смањати; само што би сваких 400 година за 3 преступне године било мање, а то не смета минеју. Не би се мењао ни тријод, јер су дани у којима се креће Пасха остали исти. Пасха по садањем нашем календару варира између 22. марта и 25. априла, те тако тријод може да почиње од 11. до inclusive 14. фебруара, а то би било и од сад.

Благовести могу пасти у времену између среде светле седмице и четвртка треће недеље поста. У првом случају Пасха пада 22. марта, а у другом 25. априла. Ђурђев дан по правилу, може пасти између великог петка и четвртка 5. недеље после Пасхе; у првом случају је Пасха 25. априла, а у другом 22. марта. По овоме, дакле, ни ту не би било сметње. Једино што би се учинило, то би било, да се измену оне хронолошке таблице на крају Псалтира и уму у употребу поправљени циклуси сунчаног и месечевог круга као и према томе удешена недељна слова и епакта, а место кључ, алфа или распореда пасхалних слова по т. зв. Викторијевом циклусу од 532 године, да се прими нова исправљена пасхална таблица.

Те би таблице изгледале овако:

I. Таблица која показује круг месеца и епакта по византијском циклусу.

Круг месеца	Епакта	Године од Христова рођења								
17	XXIX	1900	1919	1938	1957	1976	1995	2014	2033	2052
18	X	1901	1920	1939	1958	1977	1996	2015	2034	2053
19	XXI	1902	1921	1940	1959	1978	1997	2016	2035	2054
1	II	1903	1922	1941	1960	1979	1998	2017	2036	2055
2	XIII	1904	1923	1942	19 1	1980	1999	2018	2037	2056
3	XXIV	1905	1924	1943	1962	1981	2000	2019	2038	2057
4	V	1906	1925	1944	1963	1982	2001	2020	2039	2058
5	XVI	1907	1926	1945	1964	1983	2002	2021	2040	2059
6	XXVII	1908	1927	1946	1965	1984	2003	2022	2041	2060
7	VIII	1909	1928	1947	1966	1985	2004	2023	2042	2061
8	XIX	1910	1929	19 8	1967	1986	2005	2024	2043	2062
9	*	1911	1930	1949	1968	1987	2006	2025	2044	2063
10	XI	1912	1931	1950	1969	1988	2007	2026	2045	2064
11	XXII	1913	1932	1951	1970	1989	2008	2027	2046	2065
12	III	1914	1933	1952	1971	1990	2009	2028	2047	2066
13	XIV	1915	1934	1953	1972	1991	2010	2029	2048	2067
14	25	1916	1935	1954	1973	1992	2011	2030	2049	2068
15	VI	1917	1936	1955	1974	1993	2012	2031	2050	2069
16	XVII	1918	1937	1956	1975	1994	2013	2032	2051	2070

И тако даље све до 2199 године. 2200. епакта опада опет за један.

II. Таблица која показује круг сунца и недељно слово по византијском циклусу.

Круг сунца	Недељно слово	Године од Христова рођења							
16	З	1900	—	—	—	—	—	—	—
17	Ѕ	1901	1929	1957	1985	2013	2041	2069	2097
18	Е	1902	1930	1958	1986	2014	2042	2070	2098
19	Г	1903	1931	1959	1987	2015	2043	2071	2099
20	Ѳ	1904	1932	1960	1988	2016	2044	2072	
21	Ѕ	1905	1933	1961	1989	2017	2045	2073	
22	З	1906	1934	1962	1990	2018	2046	2074	
23	Я	1907	1935	1963	1991	2019	2047	2075	
24	Г	1908	1936	1964	1992	2020	2048	2076	
25	А	1909	1937	1965	1993	2021	2049	2077	
26	Ѳ	1910	1938	1966	1994	2022	2050	2078	
27	Ѕ	1911	1939	1967	1995	2023	2051	2079	
28	Я	1912	1940	1968	1996	2024	2052	2080	
1	Е	1913	1941	1969	1997	2025	2053	2081	
2	Г	1914	1942	1970	1998	2026	2054	2082	
3	А	1915	1943	1971	1999	2027	2055	2083	
4	Ѕ	1916	1944	1972	2000	2028	2056	2084	
5	З	1917	1945	1973	2001	2029	2057	2085	
6	Я	1918	1946	1974	2002	2030	2058	2086	
7	Е	1919	1947	1975	2003	2031	2059	2087	
8	А	1920	1948	1976	2004	2032	2060	2088	
9	Ѳ	1921	1949	1977	2005	2033	2061	2089	
10	Ѕ	1922	1950	1978	2006	2034	2062	2090	
11	З	1923	1951	1979	2007	2035	2063	2091	
12	Е	1924	1952	1980	2008	2036	2064	2092	
13	Г	1925	1953	1981	2009	2037	2065	2093	
14	А	1926	1954	1982	2010	2038	2066	2094	
15	Ѳ	1927	1955	1983	2011	2039	2067	2095	
16	З	1928	1956	1984	2012	2040	2068	2096	

Година 2100. неће бити преступна, те ће тако даље опет један дан изостати, и онда ће од 2100 до 2199 године наступити нов ред у недељним словима, и 2100 год. ће бити недељно слово Д.

III. Нова пасхална таблица.

Недељно слово	Циклус епакта	Пасха
Г	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 4. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24	22. марта 29. марта 5. априла 12. априла 19. априла
Е	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV 25. 24.	23 марта 30. марта 6. априла 13. априла 20. априла
Я	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15, 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	24. марта 31. марта 7. априла 14. априла 21. априла
З	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV 25. 24.	25. марта 1. априла 8. априла 15. априла 22. априла
Ѕ	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29 28 27. 26. XXV. 25. 24	26. марта 2. априла 9. априла 16. априла 23. априла
Ѳ	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13. 12. 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 4.	27. марта 3. априла 10. априла 17. априла 24. априла
А	23. 22. 21. 20 19. 18. 17. 16. 15. 14. 13 12 11. 10. 9. 8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. * 29. 28. 27. 26. XXV. 25. 24.	28. марта 4. априла 11. априла 18. априла 25. априла

Ова би таблица важила за увек. Ред епакта и недовољних слова би се кроз столеће, а кад год кроз два, а делом и кроз три, у нечем кориговало, те би исту услугу чинила као и кључ алфа.

Пошто таблица, која показује место оних празника који од Пасхе зависе и одношај мијејских празника, са тријодом, почевши са случајем ако Пасха падне 22. марта па све до случаја, ако Пасха падне 25. априла, — остаје са свим не промењена, то је овде и нећемо ни репродуцирати.

На основу ове три таблице, као и ово последње, може се саставити: **Пасха́лія зра́чна по ключи́кы́мъ слова́мъ.** Изгледала би овако од 1900. до 1909. године.

Година		Индикт.	Круг сунца	Круг месеца		Пасхално слово	Божић		Месојеђе		Почетак тријода		Пост	
Од створења света	Од рођења Христова	Које?	Која му је година	Број	Недељно слово	Број	Епакта		Недеља	Дана	месец	дан	месец	дан
7408	1900	14	492	16	З	17	XXIX	Ц	Понедељак	8	—	Фебр.	4	Фебр.	18
7409	1901	„	493	17	И	18	X	П	Уторак	6	6	Јан.	27	„	10
7410	1902	„	494	18	Е	19	XXI	З	Среда	5	5	Јан.	19	„	2
7411	1903	„	495	19	Г	1	II	Ф	Четвртак	7	4	Фебр.	1	„	15
7412	1904	„	496	20	Ѳ	2	XIII	А	Петак	6	3	Јан.	24	„	7
7413	1905	„	497	21	S	3	XXIV	Ю	Недеља	9	1	Фебр.	12	„	26
7414	1906	„	498	22	З	4	V	Ц	Понедељак	8	—	Фебр.	4	„	18
7415	1907	„	499	23	И	5	XVI	Н	Уторак	5	6	Јан.	20	„	3
7416	1908	„	500	24	Г	6	XXVII	Ъ	Среда	8	5	Фебр.	9	„	23
7417	1909	„	501	25	А	7	VIII	У	Петак	7	3	Јан.	31	„	17

Година		Четрдесет мученика		Благовести		Пасха		Ђурђев Дан		Духови		Петровски пост		Петров Дан
		вел. поста												
Од створења света	Од рођења Христова	недеља	дан	недеља	дан	месец	дан	недеља	дан	месец	дан	недеља	дан	дан
7408	1900	в. п./2	Петак	в. п. 4	Недеља	април	15	по Пасхи 2	Понедељак	јуни	3	2	4	Петак
7409	1901	„ 3	Субота	„ 6	Понедељак	април	7	„ „ 3	Уторак	мај	26	3	5	Субота
7410	1902	„ 4	Недеља	вел. пед.	Уторак	март	30	„ „ 4	Среда	мај	18	4	6	Недеља
7411	1903	„ 3	Понедељак	в. п. 5	Среда	април	12	„ „ 2	Четвртак	мај	31	3	—	Понедељак
7412	1904	„ 4	С. еда	„ 6	Петак	април	3	„ „ 3	Субота	мај	22	4	2	Среда
7413	1905	„ 1	Четвртак	„ 3	Субота	април	23	Пасха	Пасха	јуни	11	1	3	Четвртак
7414	1906	„ 2	Петак	„ 4	Недеља	април	15	„ „ 2	Понедељак	јуни	3	2	4	Петак
7415	1907	„ 4	Субота	велики	Понедељак	март	31	„ „ 4	Уторак	мај	19	4	5	Субота
7416	1908	„ 2	Понедељак	в. п. 4	Среда	април	19	Свети	Четвртак	јуни	7	2	—	Понедељак
7417	1909	„ 3	Уторак	„ 5	Четвртак	април	11	по Пасхи 2	Петак	мај	30	3	1	Уторак

Ево овако и на овај начин мисли Е. Мелес, да се може извести сједињење два календара без великих потреса и без ућутрба по наше црквено правило и ред у нашим црк. књигама.

Износећи овај његов предлог и у опште покрећући то питање, није нам била намера, да се учуштамо у претресање у колико је тај предлог од практичне вредности или у колико је правилно или погрешно Мелесово рачунање, него смо хтели само да упознамо поштоване читаоце „Срп. Сиона“ са разликама које постоје између Јулијанског старог и Григоријанског — новог календара, и са њиховим диференцијама, те тако могли с неким знањем пресуђивати у тој ствари, особито кад знамо, да се код нас колико и колико пута дешавало, а дешава и сад, да се по јавности или приватно претресају по неке ствари без икаквог разумевања и знања и онда се таким незналачким разговором начини читава збрка и најбоља ствар компромитује.

Осим тога, мислимо, не би било згорег, кад би и наши календарографи рекли коју у овом питању и ствар још јасније растумачили; Можда би који од њих имао згоднији предлог од овог Мелесевог, који би боље одговарао приликама у којима се наша *српска* православна црква налази, јер радећи на том пољу годинама, зацело су наилазили на додирне тачке између једног и другог календара, или неке околности које говоре у прилог једноме или другоме.

Ово је питање, као што већ напред споменусмо, сувремено, па треба и ми да будемо бар колико толико с њим на чисто, а уједно би и наша црквена власт ако би евентуално

од надлежних фактора позвана била да рекне своју у овом питању, — имала у неколико вентилирану ствар пред собом. Н. Т.

Виђентије Лирински.

— Душан Чудић —

Један од најчувенијих учењака у колу научно образованих свећеника и калуђера јужне Галије бијаше Виђентије Лирински.

О животу његовом мало се зна. Незнатних података наћи ћемо у дјелима земљака и млађега савременика његова Ђенадија, свећеника у Марсељи.[1]

За разлику од других писаца истога имена зове се „Лиринским“. Мало острво Лирин пружило се дуж југозападне обале Француске (Gallia Narbonica), недалеко од данашње Ницце.

Св. Онорат[2] сазида на Лирину манастир, назва га именом својим и „гдје се некада змије легле и откуда су људи бјежали, само се подигоше бијели двори манастирског живота.“ У овоме манастиру било је много чувених људи, као: Илариje, Цезарије, Евхерије и други.

Приповиједа Ђенадије, да је Виђентије родом Гал и да се родио на концу IV. или на почетку V. вијека. Родбину његову и мјесто рођења не спомиње, као ни о томе, гдје се образовао. Из самих пак списа његових види се да је класично образован био.

У предговору свога комониторија говори сам писац, да се „гоњен тешким и разним вртлозима свјетског живота, а потакнут духом Христовим, склонио у пристаниште пустињачког живота, које је за све у сва времена најпоузданије.[3] Могло би се дакле из ових ријечи изводити, да је Виђентије провео буран живот и окануши се послије свега, да је проводио задње дане у бризи око спасења душе своје. Живећи побожно и бавећи се око знанствених студија умро је — по Ђенадију — за владавине цара Теодосија II. и Валентинијана III., око половине дакле V. вијека.

Црква га је римска примила међу свештитеље и римски мартирологиј сјећа се смрти његове 24. маја.[4]

Славан и уважен постаде Виђентије са својим класичним догматско-полемичким дјелом „Commonitorium seu tractatus Peregrini pro catholicae fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium haereticorum novitates“, т. ј. „Споменица или трактат Перегрина о старини и општности католичке вјере против опаких новотарија свих јеретика.“[5]

Перегрином (туђинцем, дошљаком) зове се као монах, сматрајући се туђинцем у свијету, кога бјеше папустио или опет због полемичког карактера самога списа, који је паперен био против присташа Августиновог учења о благодати Божјој, па не хтједе против ових, који се бјеху заклањали за ауторитет славног нинјског епископа, с правим именом изаћи.

Вријеме, када је написан комониториј, тачно се може одредити по глави 29. За потврду својих критерија, које је изнио у првој књизи своје споменице, спомиње поступак св. сабора у Ефесу и каже, да је сабор тај одржан три године прије, — дјело је дакле написано године 434.

Важно, а и значајно је, да се забавимо мало око питања, да ли је Виђентије написао своје дјело из научне потребе или је имао пред очима конкретан циљ. Биће, да је и једно и друго. Као што се види из самога списа, писац је осјећао потребу, да запише све оно, што би чуо од учених и светих људи, а тијем му је лако било доскочити и слабоме свом памћењу, — зато и назва своје дјело „Споменицом“, у коју је фиксирао плод свог дугогодишњег искуства. На тај га је посао — као што и сам каже — пагнала брзина времена, домак пошљедњега суда,[6] као и опасност од нових јеретика.[7]

[1] Genadius „De scriptoribus ecclesiasticis sive de viris illustribus“, C. 64, Migne s. l. p. 1059.—1120.

[2] Онорат је био и први опат свога манастира; касније је био (426.) епископом у Арлу, а око 428. године и умро.

[3] Commonitorium I. a, 26.

[4] Martyrologium romanum 24. Mai: In monasterio Lirinensi sancti Vincentii presbyteri, doctrina et sanctitate conspicui.

[5] Migne, S. l. T. L. p. 637—686.

[6] Вјеровало се наиме у оно доба, да је близа крај свијета.

[7] ... novorum haereticorum fraudulentia multum curae et attentionis indicat Com. Praef.

Који би то могли бити нови јеретици? Присцилијанци[8] за цијело нијесу, а јерес Несторијева, која је у Ефесу осуђена, није могла у Галији бриге задавати. У оно вријеме није ондје могло ништа друго напасти правити, сем Августинова учења о предестинацији. О овоме ћемо у осталом касније коју више рећи.

Но прави и најглавнији узрок постанку овога дјела биће тај, што у оно вријеме, у вријеме догматских препирака и узбуна, многе јереси четвртога вијека још нијесу угушене, а нети вијек нове из свога крила изниха, па је због тога од прије̂ке потребе било, да Вићентије себи, а и другима, даде поузданог и правог пачина, како се могу истине вјере католичке од заблуда јеретичких разликовати и очувати.

По првој концепцији компиторић је састојао из два дијела. Први дио (28 глава) потпуно је сачуван, а од другог (29—30. главе) имамо само кратку рекапитулацију. Други му је дио — каже Ђенадије — украден[9] и да је због тога Вићентије написао кратак садржај друге књиге и првој га дометнуо. Но ова је тврдња претјерана, јер пошљедњих пет глава нијесу само кратак садржај изгубљеног другог дијела, него уједно и завршетак првога, а по ријечима Вићентијевим „кад је тако, вријеме је, да опо, што је казано у обадва компиторија, на концу овога другога поновимо,“[10] — не изгледа, да су ове главе послије краће текар написане.

Многи су приговарали Вићентију, да је запао у Семипелагијанство, али тек у новије доба Енгелхардт Клипфел, а особито др. Карло Јосиф Хефеле[11] несумњиво доказаше, да је Вићентије Семипелагијанац.[12]

Зна се, да је Вићентије живио у вријеме постанка свога списа у Лерину баш онда, када је опатом тога манастира био Фавсто де Реји, глава касније странке семипелагијанске. По читавом смјештају могуће је да је био одан истој страни. Но има и позитивнијих доказа у самом дјелу. На крају главе 26. пише од ријечи до ријечи ово: „Надаље јеретици на чудноват начин оваким обећањима, као што су сљедећа, неопрезне обично људе заслепљују. Усуђују се наиме обећавати, да у њиховој цркви, то јест, у скупу њихове заједнице постоји велика и специјална и готово персонална благодат Божја на таки начин, да без икакна напрезања, без икакве муке, без икаква настојања, на макар и не молили, нити тражили, нити покуцавали, тако обдарени буду благодаћу божјом, да анђеоским рукама, то јест, чувани помоћу анђела никада не могу ногом својом о камен ударити, то јест, никада не могу заведени бити.“

Вићентије опет према учењу Пелагијевом тврди, да благодат Божја неопходно мора потпомагати слободну вољу за појединa добра дјела, која нијесу постала само дјеловањем благодати, него заједничким дјеловањем и благодати и слободне воље.

Најважнији пак доказ за Вићентијево Семипелагијанство био би један argumentum ex silentio, који крај све своје негативне природе у велико може одлучним бити. У историјском дијелу свога маленога списа спомиње све Црквене Учитеље осим Августина и ма да Пелагијанце назива великим јеретицима, Августина, највећег противника Пелагијанства, ипак не спомиње а за цијело ни из каквог другог узрока, него због учења његова о предестинацији, ма да тај догмат Августинов нигдје отворено не побија.[13]

За доказ Вићентијева Семипелагијанства може послужити и глава 32. (Com. II.) Цитирајући једно писмо папе Целестина интерпретира га Вићентије основним ставкама Семипелагијанства.[14]

Нема дакле сумње, да је ортодоксија Вићентијева натруњена. У његову обрану мора се споменути, да су присташе учења Августинова у појмовима о неодољивом дјеловању благодати Божје и одвећ далеко забраздили. Осим тога појмови и погледи о

[8] Присцилијанизам јесте манихејством модификована настојања гностицизма. Ширио се на западу у IV. вијеку, али је силом истријебљен.

[9] De v. ill. c. 64.: secundi libri maximam in schedulis partem a quibusdam furatam perdidit.

[10] Sec. Com. XXIX. a. 1—3.

[11] Види: Beiträge zur Kirchengeschichte, Archäologie und Liturgik. Tübingen 1864.

[12] Семипелагијанци су учили, да благодат божја није потребита за сам почетак вјере, као и за пребивање у њој и врлини хришћанској до краја живота.

[13] О овом опширније у: Real-Encyklopädie für prot. Theol. u. Kir. B. XVI. S. 513.

[14] І види: Op. cit. стр. 514.

томе још нијесу пречишћени били, а и црква још дефинитивна закључка није донијела. Стотину година касније на сабору у Оранжу (529.) епископи Галски под предсједништвом св. Цезарија у 25 канона донесоше коначно рјешење, осудивши прије тога учење семипелагијанско.

И ако је Виђентије залутао био у учењу о благодати Божјој, то се ипак тако догодило, да се он не може назвати јеретиком у правом смислу. У дјелу његову не може се наћи ништа, које би могле помрачити светост и чистоћу његова мишљења.

Осим комониторија приписује се Виђентију и „Objectiones Vintentianae“, које су постале прије комониторија, а управљене су биле против Проспера Аквитанског, највећег заступника Августинове апсолутне предестинације. Неки су сумњали, да је Виђентије писац тога списа, али је Хефеле рјешио то питање њему у корист.[13]

Антелмије, каноник у Фрејју, (живио на концу 17. вијека) покушао је доказивати, да је Виђентије написао и тако звани Атанасијев символ „Quicumque“, али без успјеха.

У осталом, да Виђентије није ништа више написао осим комониторија, слава му опет не би изостала, јер је он први изложио традиционални принцип, кога се и данас држи црква православна.

(Наставиће се.)

[13] Види: Tibingeische theol. Quartalschrift. 1854. Стр. 579–600.

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Сабљару“ и другим изворима ради
Ст. С. Икић.

(Наставак)

Митрополіти — долази од грчке речи μητροπολίτης, — онај *који је рођен или живи у метрополи* т. ј. у таквом граду, на којега су се иселили неки становници, те том сеобом основали друга места и градове, те се тако стари град сматра за матер дотичих новонасељених места и градова. У црквеном језику митрополитом се назива епископ обласног града, — архијереј којему су потчињени сви остали архијереји дотичне области.

У Русији је данашњим даном назив митрополита само одликовање, које се даје архијерејима, или за личне услуге учињене цркви, или у почаст града у којем они архијерејствују; у самој ствари пак, митрополити су тамо на истом степену власти, на којем су и сви остали епархијски архијереји. Из почасти према граду у Русији има три митрополита: Петроградски, Московски и Кијевски. Ради одликовања, тамошњи митрополити носе беле панакамилавхе с брилијантским крстом.

У Босни и Херцеговини сви епархијски архијереји носе титуле митрополита, без да који има себи потчињених епископа.

Молебнх — је богослужење, које се свршава по општој или приватној потреби. На пример: ради засведочења благодарности наше према Богу, за Његово какво особено доброчинство указано целоме народу, целој насеобини, једној породици или једном лицу; — ради умилостивљења Божјег правосуђа, које је снашло читаво какво друштво, породицу или особу и које се манифестује у војни, сртоносним и заразним болестима, суши, силним кишама, честим земљотресима, пожаревима итд.; — зарад манифестовања особитог и усрдног поштовања Мајке Божје или којега Светитеља, на пр. нашега домаћега патрона, Светитеља којега име носимо или који нам је указао своје особито заступство и доброчинство, Будући, да су све овде наведене и друге сличне им нужде и потребе наше, већим делом нужде и потребе привремене, а не свакидашње, — приватне а не опште, с тога и није стављено у круг свакиданег црквеног богослужења, служење молебна, него је оно остављено на увиђај и вољу у првом реду — Сабора обласних архијереја, који је властан одређивати, да се у свима храмовима дотичне области, сходно указаној потреби, има у извесно време свршавати овај или онај молебан; — у другом реду остављено је на вољу обласног архијереја, који по својој увиђавности има право наређивати, да се у подручној му епархији служи један или други молебан; треће — на вољу храмовних настојатеља и на послетку, на вољу сваког Хришћанина, који жели, да се у нужди својој обрати на премилостивог Бога, пречисту Богородицу и на свете угоднике Божје.

Молебан је, по својем саставу, сличан јутрењи, управо је скраћени облик ове и у

главном се састоји из канона, у половини којега се чита — цељи молебна сходно — Јеванђеље. Ради неких особених молебна састављена је **книга молитвъ пѣнїй**; а опити молебни пресветој Богородици и свима Светима поју се по једном општем обрасцу, који се налази у часослову.

Монастырь. Грчка реч μοναστήριον (од μόνος — један) значи *место где се проводи уједињен, самачки живот.* Манастирима се називају обиталишта, у којима живе људи, који су се удаљили од светскога друштва и метежа и који су себе посветили Богу, те проводе живот у строгом подвигу, посту и молитви, целомудрености (девичанству), послушности и сиромаштву.

Манастира има више врста као: а.) *Лавре* (од λαῦρος — широк, обилан и Λαῦρα — улица). Лаврама се називају велики манастири у којима има веома много монаха. — б.) *Пустиње.* — Пустињама се називају они манастири, који се налазе далеко од насељених места у самоћи. в.) *Скитови.* — Скитовима се називају манастири у којима се проводи веома строг начин живота. По свој прилици биће, да назив овај долази од грчке речи ασκητής — борац, подвижник. Манастира има мушких и женских.*)

Монахъ — Монахиня. Грчка реч μονάς значи — *самац, који проводи усамљенички живот.* Монасима се називају особе које се одричу светскога живота и које се свечано завештују, да ће проводити безбрачан живот у чистоти, послушности и сиромаштву и које при ступању у друштво таквих подвижника, добивају благослов на тај подвиг, по нарочитом, за тај случај од цркве прописаном и установљеном чину. Истодобно с примањем благослова од цркве, облаче се дотична лица у особито, за монахе прописано и усвојено одело, обично црне боје, што их вазда има подсећати на положени завет и подстрекавати на смиреност.

У монаштву разликујемо три степена, који се међу собом разликују не само по унутарњем подвижништву, већ и по спољашњости т. ј. по одељу.

Први степен сачињавају *расофорница* (ῥάσα — одећа смерности, презрена, неопасана и φορῶ — носим). Расофорница или расоносница, носе *расу* и *камилавку.* (καμηλαύκιον, — долази од κάμηλος — камо и ἐλαύνω — укрећавам,) значи *капа која штити од зноја.* Расофорници не полажу свечане обете монашкога чина.

Други степен монаштва чине *малосхимници*, који се испод расе опасују *кожним појасом*, за знак умртвљења телесних пожуда; они носе на камилавци *панакамилавку* (клобук) — која означава шлем спасења, а изнад расе облаче *мантију* или *палиј*, одећу без рукава, која покрива цело тело и значи, да су сви удови монахова тела умртвљени за овај свет.

Монаси трећега степена називају се *великосхимницима.* Они уместо панакамилавке носе *куколь* (од cucullus — капа, наглавник), који покрива главу и спушта се низ оба плећа, груди и леђа и на свима тим деловима тела украшен је знацима часнога крста. Куколь се назива куколем **ангельскїй**, јер он напомиње великосхимнику, да је дужан неговати у срцу своме незлобивост и детињу простоту. На поклетку монаха опасују *аналавом* или *параманом*, који својим тракама обухвата плећа и бокове монаха, те у облику крста лежи на грудима и леђима му, напоминући, да је монах дужан носити на својем телу ране Господа Исуса Христа. Параман носе и *малосхимници.*

Мушки монаси могу примити сва три степена свештенства. Монаси, прва два степена свештенства, за разлику од свештеника који нису монаси, — називају се јеромонасима и јерођаконима.

Наши су монаси скоро сви *малосхимници*, а великосхимника нема међу њима. Назив монах, није у употреби код нашег народа, већ се уместо њега редовно употребљава назив *калуђер* — који долази од грчкога κάλος-γέρος — *добар, леп старац.* Овим називом хоће зар, да се означи старачки индиферентизам према чарима овога света и тежња за оним, што је надземно, свето, небеско.

Мученичен (т. ј. стих). По значењу ове речи, могло би се држати, да се мученичном назива песма, која је спевана у славу и почаст којег мученика. И ако је ово тумачење речи мученична правилно ипак захтева тачнији и потпунији одређења. И ако се без сваке сумње мученичном може назвати свака духовна песма, која је састављена у почаст мученика, ипак то

*) У нашем српском народу данашњим даном нема женских манастира, али их је у старо доба било, о чему нам сведоче повесница. Само се у Старој Србији, код места Ђаковице и данас налази нека врста женскога манастира, у којем су сестре Српкиње.

у самој ствари није тако. У минејима, где се налазе потпуне службе у част мученика ни једна се не назива, — бар се ни изнад једне не написује, поменути назив. Мученични се налазе само у Октоиху и у Триодима који замењују Октоих. Будући да је у октоиху за сваки дан седмице састављена засебна служба, н. пр. за понедеоник — служба бестелесним силама, за вторник — служба св. Јовану Претечи и т. д., а црква је међутим установила, да се мученици у свако удобно време прослављају и величају, то је у октоиху у свакој седмичној служби — осим недељне — међу остале песме, које карактеришу дневну службу, стављено по неколико песама у славу и част мученика и дотичне песме називају мученичнима, и исти назив се изнад њих натписује. Тако је н. пр. на јутрењама прописан један мученичен, на сједалнима после другог стихословља по псалтира; по два мученична — на свакој песми првога канона; по један мученичен на стиховним стихирама; — на литургијама по један мученичен на блаженима, — на вечерњама по један мученичен на стиховним стихирама. У суботњој служби се број мученичних умножава по пропису устава, јер се цела суботна служба може поделити на две половине, од којих једна припада мученицима, а друга мртвима.

Мро, долази од грчке речи μύρον и значи *благовони, пријатнога мириса сок, мирисаво уље*, а у црквеном језику се миром назива *материја што се употребљава при тајни миропомазања*. Ова је материја у самој ствари уље али смешано с веома многим мирисавим материјама и које је осим тога од архијереја освећено Раствор и смеса разних мирисних материја у св. миру, означава многобројне благодатне дарове светога Духа, које добивамо тајанственим миропомазањем. Зготовљавати и освећивати св. Миро могу само архијереји; парохијски свештеници га добијају — према потреби — у довољној количини готово и освећено од архијереја и то без икакве накнаде, пошто се благодат Духа светога не може продавати.

Свето миро ваља добро разликовати, од освећеног уља при тајни *јелеосвећења* и од простог уља, што се на бденју с хлебовима, вином и пшеницом освећује или узима из кандила испред светих икона и светих моштију, те се њиме помазује верни на челу, за знак духовне радости и благослова од онога кога светкују. Ово помазивање на јутрењама приликом целивања празничне иконе, назива се код нас *миропосављем*.

Миропомазаније. — Миропомазањем се назива друга тајна цркве Христове, која се врши одмах иза крштења и при којој се новокрштени верни помазује светим миром те се тиме утврђује у вери и сапштавају му се благодатни дарови светога Духа, којима поткрепљен може водити Христићанин достојну борбу у животу. Светим миром се помазује цело тело као: чело, очи, ноздрве, уста, уши, прса, руке и ноге. Помазивање ових делова тела испраћа се произношењем речи: „**Печать дара Духа светаго Аминь**“. Миропомазање се само један пут обавља над једним човеком и не може се поновити.

Тајну миропомазања разликовати ваља од миропомазања, које се врши над благоверним и христољубивим владарима православним, при ступању им на престо и које служи као видљиви знак благодати и силе Божје, коју примају, да могу управљати државом, коју је Бог бризи и старању њихову поверио

II.

Набедреник је једна врста свештеног одела, које се употребљава при богослужењима. Набедреник четвороугаона облика и помоћу траке веша се преко левог рамена те виси изнад стихара уз десно бедро свештинку. Набедреник значи мач духовни т. ј. оружје Речи Божје, којом мора пастир назад наоружан бити, противу јереси и заблуда. Значење ово види се јасно из стиха, што га свештеник чита при стављању набедреника, у којем се каже: **препояши мечь твой по бедрѣ твоей сильне** и т. д Према томе, набедреник као знак особене силе и власти духовно, не носе сви свештеници, већ само они, који заузимају неко више достојанство у цркви и који по благослову архијерејском добијају право на ношење тог одличја.

Архијереји, за знак још већег и значајнијег одликовања и више власти, уместо набедреника употребљавају *палицу*, која се од набедреника тиме разликује, што ју *о једном углу вешају о појас* архијерају с десне стране. И палицом се могу одликовати заслужни свештеници и тада ју носе с десне, а набедреник с леве стране.

Разлику ову између набедреника и палице не познаје наша овопредеона црква. Да би нашим поштованим читаоцима дали што јаснији појма о тој разлици напоменућемо, да се данашњи облик *мањег набедреника* у руској цркви назива *палицом*, а набедреником се назива напред описано свештено одело. У *духовном смислу* нема разлике међу ова два облачења, већ је међу њима само *разлика по форми* на којој се (разлици) и оснивају највећи степени црквених одликовања, при којима одликовање набедреником сачињава нижи степен одликовања од одликовања палицом. Палицу као велико одликовање добивају у Русији архимандрити, заслужне старешине појединих манастира и најзаслужнији протојереји.

(Наставиће се.)

Стара писма

која се односе на историју српске православне цркве.

V. Молба српске-православне црквене општине у Острогону, упућена срп. правосл. општини Осечкој ради поделења приномоћи за поправак парохијског дома у Острогону.

Молба та гласи:

Племенито Општество Осечко

Љубезна Наша Браћо Србљи!

Чули сте, каква ѣ бѣда ове године многа крај Дунава лежећа места посетила; видили сте како е Дунавъ Пештъ нагрдіо. Та ѣ бѣда и наше мало и нежко Општество уцвељила; равне развалине виде се и у Острогонъ. Свѣда се зна, да е Пешта лако осакаћена; нѣна неволя и есте велика и грдна: али и источници помоћи текъ у нѣним мѣрама; она ће сама себе временомъ не само wправити, подигнѣти, негw и прославити. Али какw ћемо помислити неволю єдногъ малогъ, нежкогъ, w своји са свимъ раздѣленогъ општества, кое е оно мало, што е имало, погѣбило, кое нико не примѣчава, кое сваке странне помоћи лишено, у себи самомъ ни надежде, а камоли утѣхе не налази? — Єданъ човекъ кадъ падне, дрѣги га подиже, кадъ єдна фамилія страда, дрѣге їой у помоћ притиче: Општество цѣло мора дрѣгимъ обществама прибѣћи; Србљи се само w Србаља подпори, помоћи, и утѣхи надати имаю Мы смо Браћо наша, овде у срдцѣ Мађарске. У Острогонъ е, какw што знате столица Римокатолїчества. Обазрите се на Влашѣ, шта но њой бива, па закључите на ревност, коя се наискже, да Србинъ овде кодъ насъ печатъ свога народа задржи, молитве своји Праотаца чита. Нећемо да кажемо, какw да насиље или хитрости таке сѣти љубезној нашој Народности и Православномъ законъ плетѣ: тога се хвала Небѣ, подъ Скѣптромъ благе Аустрїе бояти немамо. — али вељій се непрїятель обоегъ примѣтити дае; кои истина лагше, и тишше дѣйствше. али сигурніе сградъа, вељма уничтожава, а то сѣ несгодна она за Народъ и Црквѣ нашѣ обстоятелства. Помислите, да деца наша Српскїй слаткій свой материнїй Єзыкъ знати не моѣ, ако га и наѣче, и то недостаточнw, ако га деца и знадѣ, унѣци га заиста знати немогѣ. Прве речи свако мора мадьарске да чѣе; прво произношеніе мора мѣ мадьарско да бѣде. При такимъ обстоятелствама лако ће Вамъ быти заключити, какво ће тѣ одшевленіе за материнїй Єзыкъ, а посредственw и народность и вѣроисповѣданіе да бѣде. Та свака ревность, а їошће многw вышше одшевленіе, ишће право, ѣсно, и живо познаніе предмѣта; и ише се, да е тай предметъ срдцѣ нашемъ мїо, драгъ, и љубезанъ; да онъ нашемъ животѣ нѣждан постане: од кѣда право, ѣсно, и живо познаніе свое народности, свое вѣре наша деца да достанѣ, кадъ ни Єзыка, кои е ключъ обоегъ, не знадѣ; како ће тай предмѣтъ срдцѣ нашемъ мїо, и не одлѣчанъ да бѣде, кадъ га и не познаемо; како ли ћемо оно за нѣждѣ живота нашегъ признати, и имати, безъ кога вељ живимо, може се казати, добро живимо. И опетъ свакомъ е човѣкъ своя народность, и своя вѣра такw мила, драга, важна, и неодметна, да познанѣ ни зашто не дае, непознанѣ свакимъ средствама себи изаћнити по природи жели, тежи, и наши се: нити и кою тщетѣ са гѣбитномъ ове две у народѣ нашемъ сестре, народа нашегъ дике сравнити по внѣтреннѣмъ срца чѣствованїю дае. — Нека се дакле стара њи не изгѣбити. То, то е тежењ свакогъ правогъ човека, свакогъ поштеног Србљина: али ово неоцѣнено наше благо, колико е високо, толико лакше испредъ очїю изчезава; оно се може и не изгѣбленно изгѣбити, може се не одбачено не имати. Немой га нѣговати, нада; немой га крѣпити, слаби; а за нѣгѣ, и крѣпленіе нѣгово ишће те осни волѣ (дара внѣтрености) прилога Србинства, и Бла-

гочестїя и дрѣга спољска средства, коя ѿ сѣдбине, и нѣногъ опредѣленїя зависе; а ова нити гледа на срце, ни на благородне мысли, ни на высинѣ ума, нити пакъ на єдринѣ и чистотѣ водѣ. Знамо, да найспособния к' томе средства морамо Учителѣ и Свештенике имати: али знамо и то, да се на нѣово обдержаніе оно ніште, што у насъ нема, или баремъ толико нема, колико бы было нѣждно. И ово є причина, коя намъ є перо у рѣке уложила. Вода є обиталиште нашегъ Свештеника оборила, црква толикогъ капїтала нейма, да бы мѣ се новъ Домъ̀ъ изградати, и плата издавати могла; мы сами такѡ смо страдали, и толико насъ има, да ни у єдномъ ни дрѣгомъ смотрењю на помоть мѣ притєчи не можемо: и опетъ свакїй човекъ мора имати место, где главѣ да приклони, где да се одмори; достойнѡ є и праведнѡ, да ономъ кои за насъ бди, и место дамо, где да силе на ново бденѣ нѣждне совокѣпи. Свако сѣщество, свакѣ найманю живетьѣ тварькѣ преблаго є естество снабдѣло онымъ, што се на обдержаніе нѣногъ живота изискѣе; заръ човекъ онога, кои за нѣга живи безъ средства къ содржанію живота да остави? Срѣбли Братьо! Нико, ни сама зависть, не може характѣрѣ нашемъ хѣлѣ неблагодарности набацити: Помозите, да и мы частъ народа, славѣ ѣ неѣмалимо, да у срцѣ нашемъ, кое за народъ, и нѣговѣ дикѣ біе, и чести славногъ нашегъ рода удовлесотворимо. Мы тьемо чинити, што є могѣтьно: притеците намъ и Вы, пакъ тье нашъ Свештеникъ, кои насъ у материнѣмъ єзикѣ, и вѣроисповѣданію крѣпи, и темељи, свое обиталиште, и обдержаніе народа славы сходно имати: пакъ тье ѳ Мадьари видити, да Срблинъ быти, значи фамілію изъ милліона имати, да кодъ Србаля воля малогъ числа, воля целогъ народа, и снага овогъ сила оногъ есте; а помыслите каква славна идеа, каква честь и призрење из тога. какѡ на цео народъ, такѡ и на особенне нѣгове членѡве кодъ иновѣрца, и иноплеменика мора да изъ такогъ постѣпка роди се и усели. Ако пакъ и где нашло бы се за нѣждно тѣ слогѣ, то братско согласїе, и народа высочество изнити; овде є прво, и найспособніе место: овде где какѡ єдро народности Мадьарске, такѡ и вѣроисповѣданія западногъ силно впечатлѣніе захтева, да се изъ собственне важности, и высокопочитанїя увѣрености пробѣди, и самосталност, важность и дрѣгогъ народа, и дрѣгогъ вѣроисповѣданія заслѣге добродѣтели познадѣ, и высокопочитовати начну. — Заго Братьо наша мила! не спорите, дайте што можете, гледайте да можете, пошљите намъ, да и мы за Вами не остаемо, да се и вы поредъ насъ не стидите Та срамота є за име Вишнѣга, да овде, где нѣови Свештеници по гордымъ палатама живе, нашъ у їами каквой ѿ света бега; срамота є, да не може никога дочекати, ни где се указати, што нема ни у чемъ кога поштено прїимити. ни у чемъ достойнѡ изитьи! Вы сте Србли, више Вамъ говорити нетьемо; срце Ваше на нашой є страни, воля Ваша съ нашомъ се слаже; мы се скорой, и крѣпкой помотьи ѿ Васъ надамо, и остаемо како садъ, такѡ и у бѣдѣтьность топле за братьѣ нашѣ у маломъ нашемъ храмѣ малымъ нашимъ числомъ Єдиными усти, и єдинымъ сердцемъ Вишнѣмъ Творцѣ молитве шиљюћи

Племенитогъ Общества Осѣчкогъ
У Острогонѣ дне 14. Декембрїя 1838.
Искрена братьа Србли
истинни почитатели
Србско Общество Острогонско.

И ова се молба налази у архиви српске-православне црквене општине Осечке. Она је троструко интересна: 1.) она нам карактерише тадање стање српске цркве и народа у Острогону; 2.) из ње видимо, како се већ тада лепо српски знало и писало у мору мађарштине и 3.) она нам служи сведоком, како су ондашњи Срби острогонски били прожмани топлом љубављу према језику матерњем, прадедовској вери и народности српској. Ради љубави те, која би се данас многом сину и кћерци српској препоручити могла, доносимо ову молбу у листу овом.

Л. Богдановић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Патронат Монашке Школе**) држао је прошлога четвртка седницу своју под председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*.

(**Седнице Архидијецезалних Епархијских власти.**) За сутра, 20 септембра (2 октобра) о. г. сазвана је седница Архидијецезалног Административ-

ног Одбора, а за уторак 21 септембра (3. октобра) седница Архиђецезалне Конзисторије.

(**Епархијски Школски Одбор Темишварски**) држао је 2. (14.) сепг о. г. своју осму овогодишњу седницу под председништвом Њ. Високопреосв. епископа *Никанора*. Седница је, као и увек, била врло добро посећена и решени су следећи важнији предмети: Наложиће се цш. о. у Малом Бечкереку, да у смислу мин. одлуке нада удовој К. Г. Н., сва подгодишња берива покојног учитеља. — Превешће се на српски достављење од вис. мин. опомене против сушице и наредати, да се у свакој школској дворани извеси. — Постављен је — по датом ултиматуму министарском — оспособљен учитељ у Фењ, који зна мађарски. — Достављење се декрети за П. В. у В. Б. за Св. Мл. Б, Д. М. и М. М. у К, за Љ. и К. Ј. у С. К, за Д. К. у Н. Л. за Д. М. у В. К. за Ђ. А. у Ђ. за С. Ш. и В. Ј. у Т. С. М., — Доставиће се у П. решење ШС. да Ј. С. нема права на трећи фрталь земље, с тим, да мора већ примљену аренду вратити. — Примљено на знање решење С. О. да се из неприкосновеног фонда не може наплаћивати писар, који би помогао довести у ред силне заостатке код овог одбора. — Известиће се Св. Б. у К, да по положеном испиту првог разреда може да служи доле науке на уч. школи сомборској као редован ђак. — Доставиће се Ш. С. решење овог одбора у погледу отварања V и VI р. и пофорне школе са досадашњим наставним планом — Даће се поново известај у погледу избора С. Д. у Д. — Поднеће се известај на Ш. С. у ствари искљученог привр. учитеља Ђ. М. — Наредиће се истрага у Р. услед уложеногa утока непосредно на Ш. С. — Известиће се П. Ј. бивши уч. у Б., да му је уток одбијен. — Ургираће се поново ц.ш.о. у Б. у ствари плана за нову школу. — Примљена је на знање реактивација М. С. уч. у К. — Јавиће се управном одбору тор. жупаније, да је против уч. А. Т. дисципл поступано. — Разјасниће се истом одбору расположење учињено у погледу отварања нове школе у С. П. — Одговориће се Ж. М. у С., да се не може за сталног учитеља наименити, пошто нема оспособљена на мађ. језика. — Учињено је расположење у погледу градње нове школ. зграде у С. И. и у С. С. М. — Наредиће се састављање нових фасија за општине које депутат надају, а да се исти прорачуна у готов новац. — Умолиће се Ш. Савет, да учини расположење за оснивање епархијске педаг. књижнице — и за отварање сходне канцеларије за еп. шк. референта. — Уништиће се Ш. Савет које је за награду учитељску одлучно, фасија (декрет) или стечај. — Издаће се обрасци за расипс стечајева: не сме гласити на извесне разреде, а о неровођству не сме у њему бити речи. — Наредиће се, да се постепено напредњачки број учитеља и учитељица у свима местима. — Примљена је са жаљењем на знање оставка члана дра Р. Г. са изразом захвале на досадашњем ревном раду. — Дисц. комисија неће се организовати, док не буде решена судбина овог одбора. — Једна је учитељица осуђена на губитак места, и суспензију до коначног решења, два су учитеља суспендована од звања и наређена строга истрага, двојици је одузета $^1/_2$ плате двојици $^1/_{10}$ на неко време и т. д. — Примљен је на знање поступак еванг. бискупа против уч. Г. у ЗК., који је вређао религ. осећај срп. прав. деце. — Наређено је мшо. у А., да има отворити пофорну школу, ако има за то деце. — Кажњени су у неким општинама председници што што ни на четврту опомену пису поднели исказе. — Наређено је да се привр. неспособљеним учитељима плата и депутат у натраг дају. — Поднесени су нужни списи у ствари спора учитељице С. Ш. и шк. одбора. у Б. — Отпуштен је поново, и коначно учитељ Н. П. Ј. у Н. СМ. и постављен тамо привр. учитељ. — Познаће се ц. ш. о. у С. Н. да поднесе изборне списе уч. В. Д. — Потврђени су избори: П. Ђ. И у К., Л. П. у С. Ц., Р. П. у С. К., П. О. у М., С. Ц. и С. Н. у С. Ч. Поднеће се ради постављања декрета списи М. М. за В. К. Д. Ж. у С. Б. и П. Л. у В. — Позваће су неке општине да поднесу изборне списе. — Уништен је избор Ј. С. у Ф. „на годину дана“. — На школи у М. именована је за привр. учитељицу Ј. К а упућен референат да преметај школе извиђајем на лицу места уреди. — Примљено је на знање да се организовао м. учитељски збор у М. — Упућен је председник м. ш. о. у В. да се седнице имају држати са неровођом кога скупштина изабере. — Одобрен је закључак м. ш. одбора у А. да се М. К. нада за текућу шк. г. 150 ф. потпоре, да може слушати нашу педагогију у Будимпешти. — Одобрен је избор два нова одборника у В. — Упућен је С. Ш. у Т. С. М. да врати општини нола путног трошка. — Испискће се подаци од опш. погларствау С. Ч. да се види, да ли правоси. Срби заиста плаћају и комунални школ. прирез. — Одобрен је избор м. ш. о. и шк. председника у С. Н. и наређен избор м. ш. управитељ. — Одобрен је избор м. ш. управитељ у М. — Издате су опомене учитељима Ј. Х. и М. В. у К. због слабог успеха у школи. — Изаслат је референта у Сv. да прегледа нову школ. зграду. — Враћен је предрачун у М. Б. на поправак. — Поднесене су

ШСавету молбе неких правр. учитеља за приватно полагање уч. испита. — Позвата је општина у Ј. да истражи стару фасију. — Упућен је К. Б. у Р. да прима и иноверну и инонлемену децу у школу, ал да се не сме с њима засебно, док је школско време, занимати, — Забрањено је, да се у С. о храму у школској дворани пијанка држи. — Враћен је на поправак наст. план М. С. из К. — Упућени су учитељи у В. да прикају стечајна берива, док се фасије у смислу 72. §. Шк. Уредбе не преудесе. — Упућен је референат да на више места изиди, да ли се заиста некоректно рукује са општинским школским новцем. — Примљен је извештај референтов о расписивању стечајева и о попуњавању упражњених учитељских места оспособљених учитељицама и упућен овој, да то према потреби и даље проведе, отпутштајући све неоспособљене учитеље, и оне, које је већ евентуално наместио.

(**Богословско Училиште у Карловцима**). У Богословском Училишту намем уписало се у I годину 28, у II. г. 18, у III. г. 19, у VI. г. 19, свега 84 слушалаца.

(**Карловачка Гимназија**) Ове школске године уписало се у нашој Карловачој Гимназији у I. разред 71 ученик, у II р. 59. у III р. 42, у IV р. 39, у V. р. 34, у VI. р. 25, у VII. р. 18, у VIII. р. 25. свега се уписало 313 ученика.

(**Прелаз у Православље.**) У Архидијецези Карловачкој прешло је у г. 1898. из других вероисповести у православну свега 31 особа, 9 мушких и 22 женске, и то: у протопрезватерату Карловачком 2 мушке и 2 женске; у Митровачком 2 мушке и 6 женских; у Земунском 1 мушка и 5 женских; у Вуковарском 4 мушке и 9 женских. Прелаз из православне у другу коју вероисповест није било.

(**Избор пароха.**) За пароха у Ујми изабран је администратор тамошње парохије јерej *Велимир Смрљак*. За пароха у Пешти изабран је администратор тамошње парохије јерej *Владимир Димитријевић*, познати писац „Незаренство, његова историја и суштина“ и сарадник овога листа.

(**Избор Текелијних питомаца.**) Скупштина српске православне црквене општине Пештанске изабрала је у седници својој од 12. (24.) септембра т. г. за Текелијине питомце: Јована Куњанчанина из Сомбора, Николу Мајинског из В. Кикинде и Јована Савковића из Новог Сада, све свршене гимназисте.

(**Нов народни добротвор.**) Пишу нам из Ердевика, да је тамо 8. о. м. преминуо у 66. години свог живота скроман Србин, мали поседник Стеван Стојановић, а 9 о. м. је сахрањен. Као човек удов, а без свог порода, увек је говорио: „Што буде иза мене остало, оставићу нашој „Матици“, да се које Србче школује, те да и ја мој мали род помогнем.“ Тако је и учинио, јер је у својој опоруци после легата својим сродницима — остатак оставио „Матици Српској“, да се оснује једна или више стипендија у току времена под именом: „Оставина Стевана Стојановића из Ердевика“, — која ће нешто преко 2000 фор. нанети. Извршитељ опоруке је парох бингулски г. Стеван Бећаревић. А какво је у покојника за мили му род српски срце било, сведоче његове последње речи у његовој: „Моја последња воља и жеља“: „Унапред благословам мог питомца, да буде на дику и понос милом нам роду српском“. У животу свом био је човек трезвен, вредан и умерен. У цркви при опелу се са драгим покојником опростио пријатељ му парох бингулски г. Стеван Бећаревић и као са својим пријатељем, а као члан „Матице“ — и са новим народним добротвором са речима: „Слава ти и хвала, нови народни добротворе и вечна ти памет.“ „Бр.“

(**Велики српски добротвор.**) „Београдске Новине“ јављају ово: „У присуству власти, стараоца и фамилије отворен је јуче тестамент пок. *Димитрија Стаменковића*, који беше један од најугледнијих трговаца у Србији, председник трговачког удружења и Београдске берзе. Како дознајемо, покојник је, поред осталога, завештао 300.000 динара у злату за фонд, из којега ће се награђивати и штампати књиге, писане у духу велике српске идеје, о отаџбини, вери, моралу, о културном напретку Србије и о народноме здрављу. Тим фондом руководиће Академија Наука, т. ј. њена два члана. Сви списи, издани и штампани о трошку фонда, раздаваће се бесплатно ђацима. Покојник је још оставио многе друге легате, међу којима и друштву „Св. Сава“, дому сиротне деце, друштву „Краљ Дечански“ по 2000 динара. Поред тога покојник је оставио свој златан сахат са ланцем и брилијантски прстен, да се даду двојици ђака Велике Школе, који израде најбоље темате из технике, идуће године. Нека је светао помен врломе добротвору *Димитрију Стаменковићу!*“

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

ОГЛАС. 182 2—2

Управа манастира Ораховице жели дати у најам на више година земљиште манастирско ће је у дањини и железничка станица 10 минута.

У Читлуку оранице и ливаде 200 јутара шуме за пашњак 135 јутара са свим господарским зградама.

И Обрадовцима један сат дањине од Читлука, оранице и ливаде 130 јутара, шуме за пашњак 240 јутара.

Тко би желио горе речено земљиште закунити, нека се изволи управи овога манастира у Читлуку дне 19. октобра 1899. по новом календару пријавити, када ће се уједно и дражба обавити, те ће се најбољем нудиоцу изнајмити.

У Читлуку 3. (15.) септембра 1899.

Управа манастира Ораховице.

СТЕЧАЈ 187 1—3

на место српске учитељице у ново установљеној вероисповедној женској школи у Кулпину у Бачкој.

Плата је 300 фор. ау. вред. годишње поред уживања лепог стана у новосаграђеном школском здању и 50 фор. у име огрева и чишћења школе.

Молбеније са сведоџбама поткрепљене имају се најдаље до 1. (13.) октобра на потписаног у Карловце послати.

У Карловцима 17. (29.) септембра 1899.

Георгије
Патријарх.

Бр. Е. К. 116. ех 1899. 180 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Полоју протопрезвитера будаштанскога.

Рок пријављивању траје до 7. (19.) октобра 1899.

Из седнице Епзрх. Конзисторије држане у Плашком, 12. августа 1899.

Михаило
епископ

Бр. 24 зап. ех 1899. 177 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељско место на православној српској школи у Вемену (Vágunyа m. Vémënd)).

Плата је: 1 фор. 50 нов. од брачног пара (свега 60 пари), за земљу аренде 93 фор., приномоћ из државне благајне 126 фор., тврдих дрва 38 куб. метри, с којима се греје и школа, сеча и довожња дрва нада на учитеља. Стан се састоји из 1 собе, предсобља са штедњаком, кујна, комора и подрум. Врт уз кућу и штала. При погребима пристојба За недељну школу 21 фор. од политичке општине, за евентуално преводитеље 6 фор.

Дужности су школском уредбом од 1872. г. прописане. Рок стечају до конца септембра о. г. по старом календару.

Школски Одбор.

У Вемену 29. августа 1899.

Арсо Иванић
председник.

СТЕЧАЈ. 178 3—3

На упражњено учитељско место I. и II. раз. срп. осн. мешовите школе у Лалићу овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 400 фор., 20 фор. у име огрева, слободан стан са две собе, кухиње, јеловника, подрума и врта од 400□ хвати ван села; а од погреба где позван буде 50 нов. Дужности су прописане школском уредбом.

Добро устројене молбеније имају се упутити на потписани школ. одбор најдаље до 23. сепг. по ст. кал., којег дана ће се и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Лалићу 31. авг. 1899. год.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ. 176 3—3

На упражњено учитељско место у Дарди, овим се расписује стечај. Плата за редовну и пофторну школу. 340 фор., за огрев 30 фор., петогодишњи доплатак од 50 фор.,, од великог укопа 40 нов., а од малог 20 нов., од венчање 40 нов. АПО 76./зап. ех 1898. по наређењу Епарх. Школског Одбора будимског $^1/_4$ јутра баште и једна мала башта у дворани учитељског стана са две собе, кујне, коморе, штале и подрума. Учитељ је дужан на своје уживање порез плаћати. Компетовати могу на ово место свршени приправници и приправнице, који су испит из мађарског језика положили.

Учитељу или учитељици спада у дужност, у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Рок стечају 26. септембра т. г.

Из седнице школског одбора држане у Дарди 23. августа 1899. године.

Ђуро Герковић
пероводја

Урош Рацковић
председник.

ЈАВНА ДРАЖБА. 179 3—3

Дана 20. септембра (2. октобра т. г.) продаваће се у Ман. Беочину у 9 сах. пре подне овогодишњи 1899./1900. ман. шумски турнус, састојећи се из сёча 24 кат. јутра храстових и букових дрва, путем јавне дражбе.

Лицитациони услови стоје свакоме у ман. писарни на углед. Пишманлук је 500 фор. а. вр.

У Ман. Беочину 1. (13.) септембра 1899.

Управа Манастира Беочина.

Број 1804 и 1849. К. 350. ех 1899. 183 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Ивана Лемајића у Врбовцу против супруге му Вероннке Лемајић, сада непознатог боравишта — позива се иста Вероника, да у руку од 6 мјесеци, рачунајући од прог увршћења Едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

Број 1538. К. 358 ех 1899. 184 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Самојла Божића, грунт. мјерника у Загребу против супруге му Даринке рођ. Николић сада непознатог боравишта — позива се речена супруга Даринка, да у року од 3 мјесеца, рачунајући од првог увршћења едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

СТЕЧАЈ. 185 1—2

Српско прав. црквена школска општина Рац-Милетићева, овим расписује стечај на упражњено место учитеља, односно учитељице, компетовати могу само потпуно оспособљени и мађарским језиком. Дужност учитеља су школску децу у сва IV раз. обучавати, у цркви увек приликом сваког богослужења појати, и перовођство обављати.

Плата је 350 фор. годишње за перовођство и поучорну школу 20 фор. и 1 хват тврдих дрва и цео зимски огрев, слободан стан са лепом баштом код школе.

Молбенице нека се шаљу на потписато председништво. Рок стечају излази концем септембра.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Рац Милетићу 5. септембра 1899.

Црквено-школски одбор.

СТЕЧАЈ. 186 1—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом и 4½ ланца земље у натури, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује: наглашује се, да децу црквеном пјенију учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви пои, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструисане молбенице потписаном председништву до *краја месеца октобра* о. г. по ст. кал. поднесу.

Тражи се лично предстатије.

У *Б. Сентомашу* 14. (26.) септембра 1899. г.

Председништво
месног школског одбора

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 39.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 26. септембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је рукоположити у Сомбору свршеног богослова Стевана Стричевића дана 19. септембра о. г. за ђакона, а 20. септембра за презвитера, који је решењем епарх. конзисторије Бачке постављен за протопрезвитератског капелана у Сомбору.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Вићентије Лирински.

— Душан Чудић. —

(Наставак.)

Ток његова посла нај јаснији ће нам бити, ако по реду пређемо садржину комонитorија и једног и другог, а даном приликом и по коју ставку његову образложимо.

У предговору, прије свега, напомиње Вићентије, да је наканно написати оно, што је као правило вјере чуо од светих Отаца. На то га нука не само корист од самога предузећа, него и потреба времена, а и прилика мјеста. Вријеме зато, јер оно све људско обара, па и ми стога од њега у накнаду треба да штогод отмемо, што ће корисно бити за живот вјечни, а и страшно ишчекивање Божјег суда захтијева боље изучавање религијозних ствари, као и појава нових јеретика. Мирни живот манастирски прикладан је за тај посао, јер одијељен од бурнога живога може задње дане своје само Богу на службу провађати. Изложиће само најважније у лаком и разумљивом начину, а уједно ће се трсити, да с временом дјело допуњава, у колико би се досјетио, чега прије није написао.

Послије овога предговора описује читав поступак око тражења поуздане правила вјере. Питајући многе и свете људе за основе црквеног учења, како би се онда од јеретика бранити могао, све је то у једноставном и прегледном начину у свој комонитorиј сложио и тијем направио теорију позитивног догматског доказивања. Своју је задаћу овако обиљежио: quonam modo possim certa quadam et quasi generali ac regulari via catholicae fidei veritatem ab

haereticae pravitatis falsitate discernere? На ово питање увијек је један те исти одговор добио од људи на гласу са своје учености и светости, да наиме доказ истинитости вјере почива на primum scilicet divinae legis auctoritate, tum deinde ecclesiae catholicae traditione. Св. Писмо дакле и св. Предање основ су хришћанског вјеровања. Због узвишености његове тешко је разумјети св. Писмо. Јеретици га тако разно тумаче, е се чини, да има толико мишљења, колико и људи Код толике неповјерености и код тако разних тумачења, држати се треба само традиције, католичке цркве (ecclesiastici et catholici sensus norma; Сом. С. 2.) Ово је пак правило тога тумачења: „да се држимо онога, што се свуда, што се увијек и што су сви вјеровали, јер то је истинито и право католички“, а то ће бити онда, „ако се будемо држали општитости, старине и сагласности.“[1] Општитости ћемо се придржавати, ако признамо, да је само оно вјероучење правилно, које исповиједа цијела црква на земљи; старине, ако се не удаљујемо од учења, кога су свети преци и оци наши освештали, а сагласности, ако се држимо мишљења свијех или готово свијех (т. ј. већине) свећеника[2] и учитеља.

Истражујући мишљења светих отаца о Писму и традицији, чини се, да Вићентије не сматра традицију као фактичну надопуну св. Писма Св. Писмо, по његовим ријечима, савршено је и само себи у свем довољно,[3] али оно треба црквеног тумачења. Самовољи ту мјеста нема, него се оно тумачити мора secundum ecclesiastici et catholici sensus normam Овоме захтјеву основ је у узвишености истина св. Писма, којима се субјективни дух не може ни приближити, јер не може изнијети на видјело *једне* истине, него множину назора. Кад Вићентије сматра традицију као intelligentia ecclesiastica и sensus ecclesiasticus, то се под тијем не смије разумијевати његин хришћански дух у субјективном смислу, него његина објективна хришћанска свијест т. ј. то је вјера цркве, коју је она примила непосредно од апостола и непромијењену очувала све до дана данашњега, па до краја вијека.

Не пазећи на објективно савршенство св. Писма, оно ипак, изложено индивидуалном тумачењу, може да буде поводом раздора и смутње мјесто јединства и слоге. Баш због овога и предлаже Вићентије само црквено тумачење: само тако може оно свој циљ постигнути: бити изворот истине и правилом вјере. Једино црква може истинити садржај казати, једино она има свети позив, да под упуством св. Духа буде учитељицом људи.

Из овога, што је досад казано, изводи онда Вићентије конзеквенције.

„Шта дакле да ради хришћанин католик, ако се који дијелић цркве отцијепи од заједнице опћег исповиједања вјере? ... Шта друго, него да окуженом и натрулом дијелу претпостави здравље цијелога тијела? Буде ли пак окаљан не један дио, него цијела црква, шта ли ће онда да ради?[4] Онда се треба држати старине, која ничим не може заведена бити, а ако се и у њој нађе заблуда појединих људи, града или једне покрајине, онда се треба држати одредаба једнога свеопћега сабора“. Ако свега тога нема, „онда нека се трси, да сравни изреке старих отаца, да савјета потражи и испита, али само оних (отаца), који су у заједници и вјери католичке цркве истрајали и повјерења заслужни учитељи остали, макар што су у разна времена и у разним мјестима живили,“ а о чем смо се увјерили, да су сви подједнако учили, на то се можемо без икаква оклијевања ослонити. (С. 3.)

Да своје наводе објасни спомиње Вићентије као примјер Донатову јерес, Аријеву и препирку, да ли треба поново крстити јеретике, који се врате у крило свете цркве. (С. 4.—16.)

Узрок свима јересима налази он у пустој жељи, да се мјесто Божје истине суј̌евјерје људско уведе, јер су јеретици „старину безбожним новотаријама засули,

[1] ... si sequamur universalitatem, antiquitatem, consensionem Com. II. гл. хі. 33-35.

[2] По старој употреби разумијева Вићентије под свећеницима (sacerdotes) епископе.

[3] Perfectus scripturarum canon sibique ad omnia satis superque sufficiens Com. Cap. 2.

[4] Овдје има на уму Аријеву јерес, која је велик дио цркве обухватила.

уређења пријашња укинули, установе Отаца занемарили, одлуке пређа извртнули, јер се другачије безбожне те новотарије не би ни могле одржати пред посвећеном и непоквареном старином.“

Вићентије хвали поборнике свете и праве вјере, који су увијек и јуначки, а особито у вријеме аријеве јереси, бранили исповиједање старе цркве. Примјетно је, како ови нијесу бранили поједине дијелове вјерског учења, него цијелу религиозну систему. Јасно је према томе, зашто су тако велики и одлучни људи лабаве и саме себи противне назоре једнога или двојице тако жестоко, тако вољно и с толико труда побијали, борећи се за признање макар и најмањег дијела цркве, који је у учење лажно загазио. Себе су волили жртвовати, него ли вјеровање заједнице старе, држећи се вјерно закључака и одредаба св. Отаца.

За тијем спомиње Вићентије папу Стефана, који се при рјешавању питања о поновном крштењу јеретика, који се врате у крило цркве, држао предања. Није то никаква — вели — новина, јер одавна је већ обичај у цркви: што је ко Богу одани, то се више опире новотаријама, а ко се Бога клони, тијем више уз новотарије пристаје. Овакі је био Агрипин,[5] који је „први од свих смртних противно св. Писму, противно начелу свих другова епископа, противно обичају и установама предака, изјавно се за поновно крштење.“[6] Уопће, ми треба да цркву слушамо, а не она нас.[7]

Јеретици обично употријебе у своју корист какво тампиње место старога кога црквеног Оца. На тај начин присташе ових, који су прави католици били, јеретицима постају. Ово је тијем гњуснije, што отровом својим не само што друге напајају, него и успомену св. Отаца каљају.

Да се предања треба држати доказује Вићентије не само црквеном дисциплином, него и дужним поштовањем према авторитету апостолском. Због тога тумачи више мјеста из посланица св. апостола Павла. На питање, зашто Бог више пута дозвољава, да и најчувенији црквени учитељи јеретичко учење исповиједају, одговара Вићентије, да то Бог шаље ради искушења вијерних. Искушење је веће и заблуда је опаснија, што је учењи појединих учитељ.

„Када је тако“, наставља Вићентије, „онда је само онај прави католик, који истину Божју, који цркву, који тијело Христово љуби, који вјери Божанској, који вјери католичкој, ништа не претпоставља, ни угледа човјека, ни љубави, ни ћепија, ни говорништва, ни филозофије, него све то ни подаштo држећи, утврђен у вјери, сталан остаје и одлучан, да само оно, о чем је увјерен, да је то црква католичка од старине чувала, држи и вјерује.“

Св. Предање неповријеђено треба очувати. Ову тврдњу објашњава Вићентије ријечима св. апостола Павла у I. Тим. 6. 20.: „Тимотије! чувај предање, избјегавајући безбожне новотарије“[8] „О!“ — ово је усклик предзнања и љубави уједно, јер је он унапред знао, да ће бити заблуда, са којих се унапријед већ жалости. Ко је дана данашњега Тимотија, ако ли не цијела црква уопће или посебице читаво тијело претпостављених, који неповријеђено знање богопоштовања дијелом сами имати, дијелом другима казивати морају. Шта значи: „Предање чувај!“? Чувај га — каже он — од непријатеља, да не би, докле људи спавају, сијали коров по ономе доброме пшеничном сјемену, које је Син Човјечји посијао по њиви својој. „Предање“, каже он, „чувај!“[9] Шта је то предање? То значи: што ти је повјерено, а не што си ти измислио; што си примио, не што си саставио; предмет не ума, већ учења, не властите самоволе, него опћега предања; ствар, која ти је предана, а не коју си ти изнио: код које не смијеш бити автором, већ чуваром; не учитељем већ учеником; не вођом, него послеђником. „Предање“ — то значи — „чувај!“ Таланат католичке вјере неповријеђен и нетакнут чувај Што ти је повјерено, код

[5] Под предсједништвом Агрипина одржани сабор (на концу 3. вијека) наредио је, да се јеретици кад се врате у цркву, поново крстити морају.

[6] Овдје су, као што каже Базилије, четири норме истакнуте: а.) св. Писмо; б.) црквена универзалност; в) сагласност епископа и г.) обичај и одредбе старине.

[7] . . . nosque religionem, non qua velemus ducere, sed potius qua illa duceret sequi oportere.

[8] Вићентије слободно цитира тај стих.

тебе нека остане, то и ти предај.[9] Злато си примио, злато и врати. Нећу, да ми мјесто једног друго подмећеш: нећу, да ми мјесто злата олово гадно подмећеш или пријеваром мјед; нећу сјај злата, него право. О Тимотије, о свећењиче, о тумачу, о учитељу, кад те благодат Божја одарила разумом, ученошћу, буди Веселејилом[10] духовне сјенице, изоштри драго камење Божјег учења, вјерно га скупи, мудро га сложи, подај му свјетлости, милине и љепоте. Кад ти боље протумачиш нека јасно буде, што се за тамно прије држало. Круна те ће потомство разумно славити оно, што старина и не разумијевајући поштиваше. Учи пак оно исто, што си научио, па кад кажеш *ново*, опак не кажеш *ново*“.[11]

Из ових се ријечи види мишљење Вићентијево о традицији, као и о чуварици истога, св. цркви. Предање се мора чувати. Апостоли само оно, што су и они примили од Божанског Учитеља свога, прејемницима својим предадоше и строго им наложише, да предано вјерно чувају. И само се већ по себи разумије, да св. Предање треба чувати, јер је оно позитивна, путем откривења Божјег људима дата истина. Овај се принцип свуда одржавао, гдје је учење хришћанско о себи самом свијести имало. Откривење Божје оније је добро, и они, којима је повјерено, чувари су само, а нијесу никако власници или господари. Оно је дар Божји и баш с тога ум људски стоји према њему у сасвијем другом одношају, него ли према својим властитим мислима. Вићентије је зато тачно одредио одношај субјективног духа човјечјег према објективној истини хришћанској: Nihil innovetur, nisi quod traditum est. Тако и јест црква православна од увијек поступала, ослањајући се на св. Предање и св. Оце, који су без сумње најјаче човјечје јамство за неповријеђепост традиције.

На када дух људски уз највећу дјелатност не би се падао успјеху своме и када тежња његова не би била свјесна истине праве, а то би могло само онда бити, ако се не би безусловно повјерно Преданју, које црква чува, сумњу ту за цијело ће му онда скинути ријечи Спаситеља нашега, који је обећао, да ће остати код својих до конца вијека.

Има ли пак напретка у традицији? Садржина учења вјере (depositum fidei) — каже Вићентије — остаје иста, само се више освјетљава, боље учвршћује и у појединим дијеловима развија, како би јасније и потпуније прешла у свијест вјерних. Развитак је тога учења налик развитку тијела човјечјег. Као што човјек дјететом има већ у себи клицу развијања, тако и хришћанско учење имаде развитка изван себе, али тако „да је то у истину *напредак* вјере, а не *промјена*.“[12] Profectus истине развитак је према њој иманентном принципу, a permutatio је промјена принципа или боље промјена садржине.

Божје откривење као апсолутна истина не смије се мијењати. Истина та пак може се људима прогресивно откривати, напредак је исте према томе формалан и релативан. Педагошка сврха Божје ријечи оправдава тај напредак, јер Бог пије истине казао, да је само каже, него је хтио, да је дјелатном учини за род људски, да оснује па њој живу вјеру. Због тога је Христос Спаситељ много пута и на различити начин проповиједао. И црква сама признаје и уважава само формални напредак непромјењиве истине Божје, али је опак вјерно чува од доктрина духа људског уз помоћ Божанског духа и вјере црквених органа. Излива тој свијести дала је црква у символима, оправдавајући напредак догмата субјективним потребама оних, којима су од прије потребе и који их због тога и уче.

(Наставиће се.)

[9] Catholicae fidei talentum inviolatum illibatumque conserva. Quod tibi creditum, hoc penes te maneat, hoc a te tradatur. Com. 22. sl. 20 — 22.

[10] II. Moj. 31, 2 — 11.

[11] Com. C. XXII.

[12] Com. C. XXIII.

Беседа.

По руском изради Јер. **Милан Попадић.**

„Прйдохом къ немъ, посмотрити разслабленна нослма четырма.“
(Мар. II. 7.)

Погледајмо, православни Хришћани, како је чиста и искрена љубав све учинити кадра! Четири човека односе једнога узетога Христу Спа-

ситељу; посе га они, а не гледају на величину труда свога, нити се стиде од множине присутних људи, нити се страше неудобности и тешкоће при постизавању намере своје. Но видевши, да се од силнога народа не могу Христу приближити; то открише кућу у којој Он беше, те — проковавши таваницу — спустише одар пред Њега. Где ћемо данас наћи такву љубав према ближњем?! Видимо данас од глади и жеђи изнурене, и нико не ће ни погледа свога да их удостоји. Видимо: наге, топлога одела и покривача лишене, љутим мразом и знојем тешкога рада измучене, и — нико не ће на њих да се сажали. Видимо: сиромашне удовице и сирочад без помоћи остављену; видимо све остале беднике, са злобе и клевете људске смрвљене, како горко плачу и јецају, и — никога нема, ко би им сузу са очију њихових убрисао. А шта је највише сажаљења достојно: видимо данас Хришћане, који Христа не познају, видимо верне, који силу вере ни мало не разумевају, видимо грешнике, који су у таму вражју заблудели, и у дубину свију зала утонули, и — никога нема, ко би их научио, исправио и на пут спасења извео. О заиста је срећан данашњи раслабљени, што је себи такве добротворе нашао! Такве милости није се удостојио ни онај од св. Јеванђелиста Јована поменути раслабљени, који је Христу жалосно говорио: *Господе! човека немам да ме спусти у бању кад се замути вода* (Јов. 5. 7). Такве се среће ни данас не удостојавају сиромашни, бедни и без помоћи остављени, ма да међу нама има и таквих који су још већом душевном узетошћу — него онај раслабљени — заражени, те као такви леже на одру греховном у крајњој немоћи, и не могу ни да устану без туђе помоћи. С тога ћу ја у овој беседи мојој доказати: да нема такве дужности, која би нас већма везивала, нити пак дела, које би нам знатнију душевну корист приносило — него: добро чинити ближњем своме и у нужди га потпомагати; а особито пак грешне исправљати и на пут спасења изводити — јесте знатна пред Богом заслуга.

Ову беседу моју започињем са овим питањем: Кажите ми, молим вас, богољубазни Хришћани, зашто смо ми на свету овом рођени, и зашто од Бога саздани? Да ли смо зато, да једемо, пијемо, сујети и страстима својим угађамо? Такви одговор био би само сладострастнику једном својствен. Да ли смо само зато, а ни зашто друго — саздани, да се користимо од Бога створеним тварима, да се красотом њиховом увеселавамо, да се дивимо величини и различности њиховој? Када би казали, да смо само зато од Бога створени, то и тај одговор наш не би био сасвим прави и истинити, јер то не може бити главна, но само споредна сврха саздању нашем. Па која је, дакле, права сврха, ради које смо ми од Бога саздани? Зар није то, да би човек — по видљивим тварима познао невидљива својства суштаства Божјега као што су: свемогућство и премудрост, те хвално, славно, величао Бога; а величајући Га као највише добро, да би Га и љубио, а љубећи Га свим срцем, да би Му као Творцу и Господу своме служио, те тако у оном животу од Њега блажену вечност получио. Доста, то је главна намера, коју је Бог при стварању човека имао. Тако уче и исповедају сви свети оци и учитељи цркве наше православне.

А како ће човек испунити ову дужност своју према Богу? Тако ће исту најбоље испунити — и тиме уједно и Богу угодити — ако буде у срцу своме имао чисту и искрену љубав према ближњему своме, те му свако добро чинио. Као што и љубазни ученик Христов говори: *Јер који не љуби брата свога, кога види, како може љубити Бога, кога не види* (1. Јов. 4. 20). И ово је о љубави казано просто. По шта да мислимо о плодовима њеним? Када ко ближњему своме добра не чини, може ли Богу чинити? Јасно је, дакле, да смо ми зато рођени и од Бога саздани, да друг другу добра чинимо и један другога потпомажемо. Као што то потврђује и св. Апостол, те вели: *Саздани смо за дела добра, која Бог напред приправи да у њима ходимо* (Ефес. 2. 10).

А када Христос по други пут дође на земљу, да страшни суд свој над нама сврши, то ни о чему толико распитивати неће, колико о делима доброчинства и љубави, која смо ми у животу своме према ближњему своме чинити — дужни били. О томе се уверити можемо из ових речи св. Јеванђеља: Тада ће рећи Господ онима, што Му стоје с леве стране: идите од Мене проклети у огањ вечни (Мат. 25. 41). А зашто ће им тако рећи? То се види из даљих речи истога св. Јеванђеља: *Јер огладних, и не дадосте ми да једем; ожеднех и не напојисте ме; гост бејах, и не примисте ме; го бејах, и не одевисте ме; болестан и у тамници бејах, и не обиђосте ме* (Мат. 25. 41–44). Но они да би се

и извинили пред Богом — говорили су: Када смо те видели у таквим нуждама и невољама, па да ти нисмо на услузи били? На то ће им праведни судија одговорити: *Заиста вам кажем: кад не учинисте једноме од ове моје мале браће, ни мени не учинисте* (Мат. 25 45). И ко из овога — до сада реченога — не увиђа, да ово добročинство, које ближњему своме — то исто и самоме Богу — указујемо. А пошто смо пак — као што је казано — на то и саздани од Бога, да би Му служили и добрима Га делима својима прослављали; то је онда сасвим јасно, да дужност ова све нас без изнимке, и свагда обвезује. И по томе расудимо сами, љубазни Хришћани, — зар ми тада не чинимо зло, када у понор непотребних забава, уживања и сласти телесних утоњавамо, а о добру ближњега свога — ни мало се не старимо?

Но можда ће когод од нас заједно са оним Јеванђеоским законником запитати: А ко је ближњи мој? (Лука 10. 29). Ко је ближњи мој, о коме се ја толико бринути морам? Ближњи је наш и онај сиромашак у издртим халинама, и сужник у тамници; ближњи је наш и онај који кајни са обуће твоје раздрешује. Једном речи: Сваки је човек ближњи наш, он је брат и уд наш; те по томе дужни смо сваком човеку добро чинити. Па јесмо ли ми дужни добро чинити и оном душманину нашем, који животу нашем прети и главу нам иште? Јамачно; јер у свачем, а особито пак у милосрђу треба да се човек Богу приближује, по оној Јеванђеској науци: *Будите милостиви као и Отац ваш што је милостив* (Лука 6. 36). А на другом пак месту учи нас св. Јеванђеље овако: *Бог заповеда своме сунцу, те обасјава и зле и добре, и даје дажд праведнима и неправедним* (Мат 5. 45). Тако и ми дужни смо добро чинити и потпомагати ближњега свога: био он друг и пријатељ, или непријатељ и злотвор наш. Св. Јован Златоусти у својим беседама о томе овако прекрасно говори: Немој ми казати, да зато, — што је човек овај крадљивац и убица — није му рука твоја помоћи и милости пружити могла; но ма да је и самога тебе убити хтео, то и тада немој допустити да од глади погине; јер си ти ученик Онога, који је спасења жељео и онима, који су Га на крст распињали, те прикован на крсту овако се и за њих Богу молио: *Оче! опрости им јер не знају шта чине* (Лука 23. 34).

Но сада да приступимо к расуђењу о томе: како велика и неисказана корист отуд произлази, што ми ближњему своме добра чинимо и потпомажемо га?

Шта ми мислимо, побожна браћо моја, зар Бог и без нас, не би могао бедне задовољити, гладне и убоге нахранити, сирочад заштитити? Доста. — Овај који је све из небића у биће произвео, ово би — без икаквога труда — учинити могао. Па зашто их је онда оставио нама, да се и ми о њима бринемо, да им сузу беде и јада са очију њихових отаремо? Ни зашто друго него једино само за то, да би — као што св. Јован Златоусти говори — и они трпељивошћу а ми доброчинством, корист душевну задобили. Јер ко је, кажите ми, помогао бедном и убогом, а да и сам од Бога — у нуждама својима — помоћи добио није? Ко је гладнога нахранио, а сам да је од глади погинуо? Једном речи: Чија врлина није од Бога у изобиљу награђена била? Лот је примио странце и дошљаке и у дому их своме угостио; те је зато кроз анђеле од огња избављен био. Аврам је путницима ноге опрао и под шатором их својим расхладио; те се за то удостојио, да у лицу три анђела самога Бога угости, и да као стогодишњи старац сина Исака роди. Сидонска она удовица, гладнога је пророка нахранила, те зато је и сама од Бога сачувана била да не умре од глади, а зато је и њезин умрли син опет у живот повраћен био. Товит као сужник Вавилонски сахрањио је све оне мртве, које је несахрањене на улицама градским нашао; и зато је — не само чудним начином од слепоће своје прогледао, и сина свога у дому своме жива и здрава угледао, који се преко очекивања његовог из ропства вратио — него је Товит још дуго и срећно на земљи поживео. Авдија је сачувао стотину пророка Божјих од безбожне руке Језавељине и сакри их у пећине неке и неко их време храњаше; те за то се и сам од Бога дара пророковог удостојио (III. Цар. 18). Епископ Павлин — као што из повесница видимо — и пресјелице љубави своје према ближњему, одлучну је вољу и намеру имао, да из ропства Вандалског избави сина удовице једне. Но пошто је пак сво имање своје на ослобођење других сужника потрошио и није имао чиме да га ослободи, то гле чуда дивнога! Он је сам за њега у ропство непријатељима отишао и као роб служио. На за тако чисту и срдачну љубав према ближњем свом, дошста је и њега Бог наградио и прославио. За кратко време са-

знали су варвари, ко је и шта је он био, и не само да су њега са сваком чашћу на слободу у отаџбину своју пустили, него су и све остале сужнике у земљи тој, земљаке његове, њему даровали и отпустили. Тако је он са великом славом и оном радошћу кући својој дошао.

Ко да оставимо све друго на страну, питам вас: Је ли то мала корист, која за нас из доброчинства према ближњему своме произлази, што Бог за таква дела наша, — а особито када су чета са покајањем спојена — отпушта нам грехе и за њих заслужене казни ослобађа нас? Као што то јасно увидети можемо из оних речи пророка Данила казаних цару Навуходоносору, коме се у сну показало једно велико и јако дрво, чија је висина до неба допирала, али је на заповест с неба одмах посечено било; — што је њему скорашњу од Бога казну за зле грехе његове — предсказивало. Пророк Данил рекао је цару: *Царе, опрости се грехова твојих правдом и безакоња својих милошћу према невољнима; еда би ти се приближио мир* (Дан. 4. 27). Ове речи Данилове потврђује и овај пример: Жена нека за учињену јој увреду од цара Зинона, много се пута Матери Божјој са сузама молила говорећи: учини одмазду за мене цару Зинону. И пошто пак кроз много дане од такве молитве престајала није, то јој се јави пречиста Дјева и рече јој: Веруј ми жено! Давно би ја за тебе цару одмаздила, но рука ме његова задржава; — јер је Зинон врло штедар и милосрдан човек. Као што и вели син Сирахов: *Затвори милостињу у недра бедрога и та ће те од свакога зла ослободити* (Силах 29).

Напослетку, може ли бити веће и боље душевне користи за нас, него када ми — милостињом и доброчинством, које ми ближњима својима указујемо — наследници вечнога спасења постајемо? Јер видимо да и праведни судија Христос на дан суда, призивајући праведнике у царство своје, не узима у обзир друге заслуге и добра дела његова, него само ово као најзначајније наглашује: *Јер огладних, и дасте ми јести, ожеднех и напојисте ме* (Мат. 25. 35). Што знајући св. апостол Павле пише к Тимотеју овако: *А Господ да да милост у дан онај Онисиферову дому; јер ме много пута утеши и окова мојих не постиди се* (II. Тим 1. 16). Но да чујемо шта вели св. Јован Златоусти за онога, који дужну љубав ближњему своме не одаје и у нужди и невољи не ће да му помогне. Он вели: Зар и сами онај не ће пострадати, који неће да надгледа беднога и у нужди му руку помоћи не пружа?

У осталом, ма да су сва дела милости препохвална, сва Богу угодна и човеку врло корисна, то ипак ни једно од њих — било коришћу или важношћу својом пред Богом — не може се тиме сравнити: када ко каквога човека, ближњега свога, од греха одврати и на добар пут изведе. А зашто? Зато, — што због беда и невоља телесних тело слаби и изнурени постаје, но због греха душа је бедна и очајна; тамо нас маловремена глад и жеђ мучи, а овде нам пак вечна пропаст предстоји. И зашто онда пастири духовни дремају, видећи где толики људи од греха страдају и пропадају? Зашто су учитељи уснули и заспали? Зашто и ми сви, о браћо моја, не одвраћамо од греха ближње своје и на пут их добар не изводимо?! Зар ми њихов чујан, какву нам за то сам Спаситељ наш обећава награду, те вели: *Ако ко изврши једну од ових најмањих заповести и научи тако људе, тај ће се великих назвати у царству небеском* (Мат. 5 19). А кроз Јеремију пророка говори Господ: Ако одвојиш што је драгоцено од рђавога, бићеш као уста моја (Јер. 15. 19). С тога и св. апостол Павле к Солуњанима пише и овако говори: *Јер ко је наш над њим радост, или венац славе? Нисте ли и ви пред Господом нашим Ис. Христом о Његовом доласку?* (I. Сол. 2. 19).

Но ко ће нас — о свети апостоле Павле! — ко ће нас напојити духом твојим, ко ли задахнути одважношћу твојом, ко ће у срца наша укорењити ону љубав, коју си ти према браћи твојој имао? Ти говориш: *Желео бих да ја сам, будем одлучен од Христа за браћу своју, која су ми род по телу, која су Израиљци* (Рим. 9. 3). Ти, дакле, о блаженствени апостоле! — не само да си толике ране, окове и тамнице вољно ради обрањања ближњих твојих у веру Христову — претрпео; него би још желео, да и сам од Христа одлучен будеш само да би они спасени били.

Но ми данас ни најмање труда не ћемо да поднесемо, нити једнога часа да пробдијемо и на опрези будемо, ради душе ближњега свога. Толико људи с нама заједно живе, који једва за име Христово знају; толико грешника, који се о спасењу своме ни мало не старају; толико: природњака, фармазона, јеретика и окорелих безбожника, који се с дана у дан све више појављују, — а ми спавамо и никакве пажње томе

не покланамо! Ми не ћемо да видимо како ово семе вражје — као овај кукољ сатанин — дубокога корена у земљи хвата тако, да ће пшеница — трњем толиких јереси обузета — мало по мало уништена бити. О Господе Боже! Подигни нам светога пророка Твога Језекиља, да загрми у уши наше ове речи: *Тешко пастирима Израиљевима који часу сами себе! Не треба ли стадо да часу пастири? За то, пастири, чујте реч Господњу: тако Ја био жив, што стадо моје поста грабеж, и ове моје посташе храна свима звериma пољским; ево ме на те пастирe, и искаћу стадо своје из њихових руку* (Језек. 34. 2, 7, 8, 10).

Но из ових речи пророкових не треба то да изводимо, да се о обраћању и поправљању грешника, једино само архијереја и свештеници бринути морају; него ако и ви, љубазни моји, увидите какво зло и грех код: другa, суседа и домаћега свога, па се не побринете о души његовој и не исправљате га, — то Божје осуде избећи не ћете. Када нас Бог запита за погинулог од греха и заблуделог брата нашег: где је он, — не можемо се правдати са оним Каиновим речима: *Зар сам ја чувар брата свога?* (Бит. 4. 9). Као што говори св. Златоуст: „Ако ко и све исправи, а ближњему своме не користи — не ће ући у царство небеско.“ А на другом пак месту у беседи својој к мирјанима овако говори: „Не мислите, да само мени предстоји о свима се вама бринути; но молим поделите службу ову са мном; ја свима беседим, а ви сваком појединце беседите, и сваки од вас нека иште спасења ближњих својих.“

По томе, дакле, при закључку ове беседе моје вама — побожна браћо моја, — ово говорим: Ако хоћемо ми да — како у овом тако и у будућем веку — милост код Бога нађемо, то се угледајмо на милосрђе и чисту љубав према ближњему оне поменуте четворице, који су данашњег раслабљеног Христу принели. Тако и ми када кога видимо: у болести, јаду, беди, сиротињи, тужна и очајна, то немојмо поред њега проћи без помоћи, саучешћа и утехе наше. Када видимо гладног — нахранимо га; а гоњеног и оклеветаног — колико је у сили и моћи нашој — заштићавајмо. А особито пак оном ближњем и брату нашем, који тоне у понор греха у таму незнања и заблуде, руку помоћи пружимо и о поправљању његовом постарајмо се; да не би — са равнодушности и нехата нашега — пропао онај, за кога је Христос на крсту прикован крв своју божанствену пролио и умро.

По науци св. апостола Павла, треба да се жар чисте љубави наше према ближњем свом тако распламти: да је спасење ближњега наше спасење, његов живот, наш живот, његова корист — и наша корист.

Но ако коме — по одласку из св. храма — не могу на ум да падну ове речи беседе моје, то нека у срце своје дубоко зарезе и често се опомиње оних речи апостолових: *Добро чинити и давати милостињу не заборављајте, јер се таквим жртвама угађа Богу* (Јевр. 13. 16). Амин.

Тумачење речи и назива, који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради **Ст. С. Илић.**

(Наставак)

Навечерје. Навечерјем се назива вече у односу према наступајућем дану. На пример изрази: **навечерје Рождества Христова**, или **навечерје Богојављења**, означавају *вече* или *вечерње богослужење* у очи Рођења Христова или у очи Богојављења.

Назорéй, је јеврејска реч и значи *одлучени* или *освећени*. Назорејем се назива Спаситељ наш, по граду Назарету у којем се, сходно пророчком предсказању (Суд. 13, 5), настанио хранитељ Његов, праведни Јосиф и преблагословена му мајка и дјева, по повратку из Египта (Мат. 2, 23) Христос је у потпуном смислу назореј, т. ј. одлучен од грешника (Јевр. 7, 27.) и осећен од утробе Матере Своје (Лук. 1, 35).

Недѣля. Недељом се назива први дан седмице, који се сматра за Богу посвећени дан одмора, и који се по наредби Господњој светкује од постанка света. У старо-заветној Цркви дан одмора бејаше последњи у седмици, који се по јеврејској речи суботом — даном одмора, назива. У новозаветној Цркви пренесен је одморни дан на први дан седмице, из разлога, што је Господ и Спаситељ наш истога дана из гроба ускрснуо. И на црквеном и на народном језику нашем назива се овај дан *недељом*, — да се тиме означи, да људи тога дана не делају (не раде, не занимају се) обичне, свакидашње своје послове, већ га проводе

у молитви и вршењу добрих дела. Будући да Црква Христова — у току целе године — сваке недеље, осим Духовске и Цветне, прослављa славно Христово васкресење, с тога се недеља назива још и *васкрсним даном*; а исто се тако назива и *даном Господњим*.

Разлика између прослављања дана од одмора у старозаветној цркви од прослављања истога дана у новозаветној цркви, очигледна је. У старозаветној цркви светковање суботе напоминало је људима дан *почивања Божјег* од свију дела, те су услед тога строго забрањени били послови сваке врсте, осим богослужбених и обредних радња, хранења себе и домаће стоке, лечења болесника и обране од непријатељских нападаја. С преносом одморнога дана са суботе на недељу измењен је и унутарњи значај самога празновања; јер док субота, као што рекосмо, напоминаше дан *почивања Божјег*, дотле нам недеља, — као први дан седмице, у који Бог заноче стварање — наредивши да буде светлост — и у који дан Господ Исус из гроба васкрсе и *поставн* темељ нову нашем на васкрс — напомиње *активност, делатност Божју*, те нас тиме побуђује, да ју не проводимо у лењовању, већ да остављајући на страну бригу о светским стварима, приносимо живље на дела духовна. Недеља нам дакле напомиње три најважнија момента из економије божанске: стварање, откупљење и осведочење, — које је такође обављено у дан недељни, силаском светога Духа и устројењем цркве Христове на земљи.

Непорочны. Под овим називом подразумева се на црквеном језику сто осамнаести псалам (по славенском бројању) који сачињава седамнаесту катизму. Назив **непорочны** позајмљен је из првог стиха дотичног псалма, који се почиње речима: **„Блажени непор чнїи къ пѫти, ходѧщіи къ законѣ Господни.“** Овај се псалам врло често употребљава при разним црквеним богослуженьима. На свакидашњим богослуженьима се чита на поноћници, суботом на јутреньама, недељом — када нема полијелеја — он се чита у место појања полијелејних псалмова. На великосуботњој јутрењи, овај се псалам пође пред плаштаницом с припевима, који се називају величањима, тако, да се сваком стиху псалма придодаје засебно величање. При опојавању умрлих, он се пође с другим припевима и то тако, да се свима стиховима прве статије (оделења) припева **аллилоїа**; уз све стихове друге статије припева се — **помилуй раба (-ѕ) твоего (-ю)**; а уз стихове треће статије припева се опет — **аллилоїа**. На суботњој служби, када се пође **аллилоїа**, пође се овај псалам на јутрењи и тада је подељен у две статије, којом се приликом уз прву припева: **Благословенъ ѣси Господи научи мѧ оправданіемъ твоимъ**; а другој се додаје припев: **Спасе спаси мѧ**. На послетку и на панихидама (парастосима) пође се опет овај псалам, подељен такође на две статије, од који првој иде припев: **„Помяни Господи дш҃и рабъ Твоихъ“**; а другој припев: **„Упокой, Господи, дш҃и рабъ Твоихъ.“**

Садржина сто осамнаестога псалма потпуно одговара називу **непорочны**. Наиме, у њему се указује пут за достигнуће непорочног живота, а тај је у изучавању, чувању и извршивању заповеди и наредаба закона Божјега. У јеврејском се оригиналу овај псалам — по броју писмена јеврејског алфавита — састоји из двадесет и два оделења, а у сваком том оделењу има по осам стихова, тако, да у целом псалму има сто седамдесет и шест стихова. На жалост читање и појање овог прекрасног псалма, бива код нас или веома брзо и неразумљиво или се сасвим изоставља.

Ника в. просфора.

Номоканѡнъ је грчка реч, сложена из ове две: νόμος — *закон* и κανών — *правило*, којим се нешто наређује или забрањује. У речи *номоканон* — νόμος означава *грађански закон*, а κανών — *црквени устав*. Према тој етимологији, под називом номоканона или *законоправилника*, има се разумети скуп грађанских и црквених наредаба, којих се је дужан придржавати пастир црквени и којега имају руководити при управљању паством, парохијом или ма и једним духовним му чедом.

(Наставиће се.)

Његово Високопреосвећенство господин Митрофан епископ Бачки у Сомбору.

Субота 18. септембра и следећи за њом дани: недеља и понедеоник беху за Сомбор дани неописане радости, дани великих свечаности и великолепних овација. То су дани које је Сомборско православно српско станов-

ништво четрдесет и више година жељно очекивало и које је ево — Богу буди хвала — најзад и дочекало.

Четрдесет и неколико година утонуло је у огромно море прошлости, од како је у граду нашем последњи пут био блаженопокојни епископ бачки Платон Атанацковић и од тога доба христољубиво православно грађанство овдашње није имало среће, да у средини својој види и поздрави архипастира, поглавицу и вођа својега и да од њега прими архипастирски благослов.

Добром вољом и милошћу нашег високопреосвећеног Дијецезана, жеље нам се испунише. Осамнаестога септембра дошао је био у нашу средину наш љубљени и од свију високоуважени дијецезан, Његово Високопреосвећенство господин епископ *Митрофан*. Овај долазак Његов обрадовао је не само васцело православно српско становништво овдашње, већ и сво грађанство наше, без разлике вероисповести и народности.

Још много раније, чим се тачно сазнао дан доласка Његова Високопреосвећенства, у Сомбору се живо почело радити, да дочек буде што величанственији и да бављење Његова Високопреосвећенства у нашој средини, буде Му пријатно и у свему по вољи. И све што год се могло учинити, учинило се; цео програм је изведен величанствено и са пуно ефекта, а најлепшу важност и највећу особину свему, давала је искрена љубав, непоколебива одданост и привржености и неограничено дубоко поштовање, које гаји овдашње православно српско становништво према својем владици и које се овом приликом на сваком кораку манифестовало. И велико и мало, старо и младо, богато и убого, све се то овом приликом зближило, збратило и уједнило у једном осећају љубави и одданости према Ономе, преко кога се на нас излева изобиље благодати и милости Божје.

*

Осамнаестога септембра освануо је мутан јесењи дан. Сви смо страховали од тога, да ће нам киша или друга која непогода нарушити извађање утврђеног тока свечаности. Али око подне поче се разведравати; изгледало је као да и сама природа хоће да учествује у нашој радости, те нас штеди. Око једног часа сунце засја благим сјајем и наступи леп и топао јесењи дан.

Још од ранога јутра живо су се довршивали на свима званичним зданьима и на приватним домовима потребни украси, тако, да је до подне све у свом реду било: На свима јавним и на многим приватним зградама истакнуте су биле државне заставе, са чега је град наш неома свечан тип добио. Величанствени славолук подигнут је био код здања мушке учитељске школе и украшен је био укусно, управо вештачки. На средини му био је натпис: „Добро нам дошао свети владико!“

Долазак Његова Високопреосвећенства заказан је био за пола четири часа по подне. Изасланство једно од пет лица, које је предводио потпредседник црквене општине овдашње др. Стеван пл Зако, отишло је у подне с влаком у Суботицу, да тамо предусретне високог и милога нам госта, те да га у нашу средину допрати.

На неколико минута после пола четири часа, приспело је Његово Високопреосвештенство у наш град. На железничкој станици дочекао Га је заступник градског начеоника, први сенатор г. Декер, с магистратом и представницима политичке општине овдашње и поздравио га је прво на мађарском, а за тим одмах и на српском језику, у име целокупног грађанства овдашњег. На овом поздраву изволело се Његово Високопреосвећенство захвалити. После тога уз пуцњаву прангија и брујање звона са свију овдашњих храмова, кренуо је парадни кортеж према граду. Напред је ишао многобројан и врло леп коњанички бандеријум; за овим на први кола заступник градског начеоника с великим капетаном. На другим петопрежним кочијама седео је наш узвишени гост с господином окружним протопрезвитером Љ. Купусаревићем. За овима је следовао дуги низ кочија у првом реду с пратњом господина епископа у којој су били г. г. прота Милан Ђирић, синђел Георгије Видицки, јеромонах Михаил Миловановић и јеромонах Никанор Чобановић, епископски ђакон-церемонијер. На улици је поздрављао народ високопреосвећеног с одушевљеним „живео“. Пред спремљеним славолуком код православног крста — негдашњег сабонског, сурсабовског и ћурчијског цеха — а уз велелепно здање мушке учитељске школе, сишао се високопреосвећени из својих кочија. Ту га је чекало многобројно свештенство у орнату, свећеносци и појци;

председник православне српске црквене општине с члановима, римско свештенство, поджупан с жупанијским властима и чиновништвом и многобројни народ. Кад је високопреосвећени пред славолук односно под небо ступио, диже руке на благослов, а појци запоједе „Днесь благодать святаго Духа насъ собра“ и т. д. За тим је ставио на себе епитрахиљ, омофор, митру, у десницу узе часни крст, а у левицу архипастирски жезао. Пошто се песма отпојала ступи пред високопреосвећеног председник православне црквене општине и поздрави Га срдачном добродошлицом. На овом поздраву изволело се Његово Високопреосвећенство захвалити, напоминући, да радо и с љубављу долази у овај град, у којему станује велики део поверене му пастве. После отпоздрава уз појање духовних песама пошао је преосвећени у саборни свето Ђурђевски храм. С обе стране пута, који је зеленом травом посут био, стајала је школска младеж православне вере из свију овдашњих просветних завода. У црквеној порти дочекале су га у бело обучене девојчице и пред ноге му цвеће бациле. У светом Ђурђевском храму заузео је високи гост свој архијерејски престо. Овде Га је у име верних и свештенства поздравио високопречасни парох-протопрезвитар лепим говором. После многољетствија краљу и архијереју, високопреосвећени је изашао из храма и у пратњи г. протопрезвитера и народа пошао у римску цркву. Овде Га је на улазу дочекао овдешњи опат с подручним му свештенством, и кроз украшену и осветљену цркву уз свирку оргуља и појање песме: „Ecce sacerdo magnus“ увео Га је у светилиште. После кратке молитве високопреосвећени се повратио у свој стан, који Му је спремљен био код г. протопрезвитера. Иза кратке почивке примао је поздравља: од поджупана и чиновништва, римског свештенства, професора и наставника овдашњих просветних завода, и од преставника разних других друштава и корпорација.

Кулминациона тачка свију свечаности била је у вече при бакљади. Поједини поседиоци домова, већ у први сумрак осветлише своје прозоре. После седам часова, дивота је било проћи главном и једним делом бајске улице, Сеченьевим, Етвешевим и Деаковим булеваром. И у овом погледу су нам се иноверци врло лепо одазвали, те су сви без разлике учествовали у нашој радости и нашем весељу. Бакљада у којој су учествовали сви грађани Срби без разлике положаја, уз пратњу ватрогасне музике кренула се око осам часова из школског здања на св. Ђурђевском тргу и почев с Бајском улицом, обишла је већ поменуте булеваре, те се кроз главну улицу вратила на трг светога Ђурђа пред стан драгога нам госта. Свето Ђурђевски трг изгледао је овом приликом величанствено у оном мору од светлости и у шареницу од многобројног народа, који је дошао да чује свога архипастира и да види лепо и величанствено осветљење. Целим путем, све док се бакљада није по утврђеном реду на одређеном месту постројила, проламало се небо од бурног и одушевљеног клицања: живио! Усклици се ови удвојише када се на прозору указао љубљени архипастир, благосиљајући многобројни народ. Пошто је наступила тишина певачки хор наших вредних учитељских приправника отпевао је врло лепо и прецизно песму: „Појмо Богу“ од М. Тополовића. Иза тога ступио је на узвишено место уважени грађанин овдашњи г. др Стеван Кронић адвокат и у име грађанства поздравио је високопреосвећеног госта. У поздраву својему општо је нагласио, да грађанство наше — и ако је искрено и чврсто одано својој светој цркви — ипак није имало среће, да у току од четрдесет и неколико година у својој средини види и поздрави својега духовног старешину и уједно је изразио народну радост и захвалност, што нас је г. епископ на скоро после свога доласка у епархију посетити изволео. На овај поздравни говор одговорио је високопреосвећени владика, говором пуним хришћанске мудрости и апостолске кротости и на крају — благодаривши на почастима — благословио нас је архијерејским благословом. Говор светога владике пропраћен је бурним и дуготрајним „живео“. После отпевање једне песме, бакљада се уз свирку вратила у школско здање и тиме су свечаности овога дана завршене биле.

На завршетку описа свечаности овога дана напоменути нам је, да је народ веома одушевљен и радостан био услед дочека г. епископа. А како и да не буде кад за четрдесет година не видети свога духовнога оца, старатеља, пастира и бранитеља у својој средини. Али у овом погледу не можемо кривити претходнике нашег дичног дијецезана. Не; било је

и међу њима који би нам дошли, али не учинише то с тога, што је код нас владао нехришћански раздор и љута мржња. Али сада се и у овом погледу креће код нас на боље и дај Боже, да баш ова посета светога нам владике, донесе нашем друштвеном животу мира и тишине, одушевљења и искреног старања за корист цркве и школе нам.

Исто тако не могу пропустити овом приликом а да не споменем, да и ако преко четрдесет година у својој средини не видесмо архипастира дијецезана, ипак једном у току тога времена видесмо у својој средини архипастира, који и ако не беше нам по звању, бејаше нам по свему, — хоћу рећи, по животу, срцу и души. Да, садањи наш свети Патријарх и добри отац целога нам народа у земљама круне св. Стефана, када је оставивши нас постао епископом Темишварским, није нас заборавио, те је по посвећењу својему за епископа, дошао одмах у Сомбор и благословио нас, срдачно, очински. То беше прва и последња сваа у големој пустињи — нашег раздора и нашег напуштења.

Сутра дан, т. ј. у недељу, служило је Његово Високопреосвећенство свету литургију уз саслужење многих свештеника и три ђакона. На овој литургији рукоположен је свршени богослов Стеван Стричевић за ђакона. Не треба ни да спомињемо, да је при богослужењу било веома много народа и то не само нашег православног, већ и иноверног. Осим народа присутна су била на св. литургији многа изасланства местних власти и корпорација. Сви су одстојали целу архијерејску литургију и дивили се њезиној великољепности. Какав је утисак учинило богослужење на странце види се из речи г. поджупана — Мађара, римокатолика — који на свршетку св. литургије рече: „Издржао сам — али, не жалим.“

После св. литургије високопреосвећени је чинио посете поглаварима овдашњих власти и корпорација, које су га јучерашњег дана поздравиле.

У $^1/_2$2 сата био је у просторијама „Српске Читаонице“ свечан банкет, при којем је учествовало преко 140 особа. На банкету је пало више здравица. Прву је напио Његово Високопреосвећенство — Његову Величанству, а другу опет Његово Високопреосвећенство високој влади; трећу је здравицу напио на мађарском језику г. поджупан Карачоњи — Његову Високопреосвећенству. Ове три здравице пропраћене су ноцањем из прангија. Четврту здравицу напио је високопреосвећени жупану бачком барону Војнићу, који је на Суботице високопреосвећеног, при ступању му у наш град, брзојавно поздравио. Пету је здравицу напио г. прота Купусаревић — у име свештенства и народа; шесту др. Дракулић председник црквене општине, у име њезино — високом госту; седму г. прота Ћирић Сомборцима без разлике вероисповеди и народности. Седму је напио високопреосвећени црквеној општини нашој и председнику јој др. Паји Дракулићу; осму управитељ учитељске школе г. Н. Ђ Вукичевић у име исте — Његовој Високопреосвећеној господину епископу. У четири часа је банкет завршен био.

После банкета одвезао се високопреосвећени у пратњи г. проте Купусаревића, председника др. Дракулића и потпредседника др. Ст. пл. Заке, на пољану ван града, где је тога дана приређена била жупанијска коњска трка. Сви присутни тамо дочекали су високог госта одушевљено и одвели га у спремљену му ложу.

У понедеоник је опет служена свечана архијерејска литургија у св. Ђурђевском храму у 7 часова у јутру. На овој литургији присуствовала је православна школска младеж из овдашњих просветних завода. На овој литургији рукоположен је ђакон Стеван Стричевић за презвитера. И првог и другог дана рукопроизвео је свети владика за чтеце неке предложене му ученике из гимназије, учитељске и основне школе, као и писца ових врста.

После свете литургије посетио је љубљени архијереј све овдашње српске просветне заводе а по томе је чинио посете код овдашњег грађанства.

У вторник у 7 часова из јутра, испраћен од свештенства, чиновништва и грађанства, уз брујање звона са свију храмова овдашњих високопреосвећени је оставио наш град.

*

Испратисмо високог и милог нам госта радосни и утешени што Га видесмо у нашој средини. Испратисмо га у уверењу, да ће Бог дати, да нам не ће то бити последњи пут.

Нека је дубока хвала Његову Високопреосвећенству на овој посети. Молимо Га, да нас задржи у доброј успомени и да понесе из

наше средине уверење о нашој љубави и синовљој оданости.

Да живи Његово Високопреосвећенство епископ Бачки господин Митрофан! Живео!

Ст. С. Илкић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Превишњи имен дан.) У славу и поводом превишњега имен дана Његова п. и ап. кр. Величанства, премилостивога нам цара и краља *Франца Јосифа Првога*, дана 22. септембра (4. октобра) о. г. служено је Благодарење у саборној светој Николајевској цркви Карловачкој, при којем је началствовао вприч. г. архимандрит Беочински *Платон Телечки*. При овом Благодарењу Његова Светост патријарх српски, преузвишени господин *Георгије Бранковић* није могао учествовати, ради побољшања са расхладе. Учествовали су представници свију власти и просветних завода са ученицима својим. На патријарашком двору, саборној цркви, градском магистрату и просветним заводима виле су се у славу превишњега имен дана заставе. Придружујући се молитвама свију народа славнога и силнога скиптра царскога и краљевскога, простране и моћне монархије Аустро Угарске, кличемо у поданичкој верности: да живи Његово Величанство, премилостиви наш цар и краљ *Франц Јосиф Први!*

(Епархијски Школски Одбор Бачки) висо је 13. (25.) септембра о. г. своју редовну седницу под председништвом Његова Високопреосвештенства господина епископа *Митрофана Шевића*. — Решени су ови предмети: Доставиће се одлука вел. Нар. Шк. Савета црквеној општини Новосадској, по којој је потврђено решење епарх. шк. одбора у погледу приношења Урошу Лутухерском умировљеном учителу. — Спровешће се истрага против У. Ч. учитеља у П. у смислу одлуке вел. Нар. Шк. Савета. — У погледу V. и VI. раз. као и поноћне школе узет је на знање отпис вел. Нар. Шк. Савета, пошто је потребно расположење већ учињено. — Узета је на знање одлука вел. саборског одбора, да се писарско место за епарх. школ. одбор не може установити. — Доставиће се црквеној општини у Рац Милетићу од вел. Нар. Шк. Савета одобрени план и прорачун за градњу нове школске зграде. — Од вел. Нар. Шк. Савета враћени признан В. М. из Ст. Врбаса, доставиће се истоме, да га епарх. шк. одбору поднесе. — Известиће се црквена општина у Новом Саду, да у смислу одлуке вел. Нар. Шк. Савета не мора давати подвоз својим сеоским учитељима, да долазе у учитељске конференције, већ ће закључци исте њима изаћи писмено доставити. — Вратиће се Т. Р. учитељу у Ст. П. његов признан управљен на вис. кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе, против одлуке вел. Нар. Шк. Савета, пошто је вис. министарство исти признан одбило. — У смислу одлуке вел. Нар. Шк. Савета, којом је пресуда епарх. шк. одбора потврђена, упућен је месни школ. одбор у С., да учитеља В. Р. од звања и половине плате на 5 месеци суспендује, и заменика постави. — Достављени су декрети Видосави уд. Јојкић забављали у Турији, Петру Тошићу учит. у Фелдварцу, и Аркадију Павловићу учит. у Сентомашу. — Известиће је кр. суд у Новом Саду у предмету парнице Ђ. В. учитеља у Т. против Л. Ђ. из Т. — Саопштиће се странкама пресуда у дисциплинарној ствари М. К. учитеља у Ст. К. — Узето је на знање расположење адм. одб. бачког, којим је упућена црквена општина у Ст. Сивцу, да овдашње наређење изврши. — Достављен је обавештај епарх. школ. одбору темишварском о Ст. Ђ. учитељу у Б. — Умољен је адм. одбор бачки, да свима средствима, која му на расположењу стоје, присили црк. општине у Кули и Ст. Врбасу, да овдашњу наредбу о отварању треће школе без одлагања изврше. — Поднесена је вел. Нар. Шк. Савету представка због отварања срп. прав. вероисп. школе у бившој војној граници. — Узет је на знање извештај меся. шк. одбора у Н. Саду и Кулпину, да су школе због епидемичне болести шарлаха затворене. — Узет је на знање извештај црк. општине и месног школског одбора у Ади, о избору члана месног школског одбора и школ. старатеља, и позвати су на одговор због чега су ова решења тек после 7 месеци епарх. школ. одбору поднесена. — Узет је на знање извештај црквене општине у Деспот. Ст. Ивану, да ће трећу школу отворити и нову зграду саградити. — Протумачено је црквеној општини у Деронја, да је тамошњем учитељу дужна давати петогодишњи доплатак. — Потврђен је избор Миливоја Ћосића учитеља у Ст. Керу и Милавоја Загорице учитеља у Сентомашу — Враћени су изборни списи црквене општине у Бегечу, да их у смислу постојеће наредбе опреми и поново поднесе. — За заменика учитељског у Бођани, пошто се на отворени стечај није нико тражио, постављен је привремено јеромонах В. Ђ. — Одобрен је закључ-

чак месног школ. одбора у Сентомашу о прекештају учитеља, који ће се по правомоћности моћи извести. — На пријаву председника месног школског одбора у Ст. П. против учитеља Т. Р. изаслан је заменик референта, да заједно са месним школским одбором замењцу постави. — Уважен је признин К. П. К. учитељице у Ст. Ф. против решења месног школског одбора у ствари чишћења школе. — Умољен је жупанијски управни одбор у Сомбору, да упути полит. општину у Ст. Футогу, да оправке на школским зградама за време великог одмора изврши. Да би се искази о школама у прописаноме року могли поднети, упућени су месни школски одбори, да их одмах по свршеном испиту школском заједно са учитељима, учитељицама и забављама саставе, и да ни један учитељ, учитељица или забавља о великом одмору не може на места отићи, док податке писмено не преда месном школском одбору. — Растумачен је месном школском одбору у Молу 125. § Шк. Уредбе, по коме је тамошњи парох члан месног школског одбора, ма да није управитељ. — Известен је месни шк. одбор у Молу, да има своју дужност обављати све дотле, докле скупштина не изабере други месни школски одбор, ма да му је мандат истекао. — Месни школски одбор у С. известен је, да је учитељ Ј. С. у смислу наредбе поступио, кад се о великом школ. одмору при поласку на места месном школском одбору пријавио. — Приспели искази о школама падати су заменику референта на употребу. — Продужен је допуст учитељу Г. Г. у Новом Саду до краја првог течаја, и одобрено је учињено расположење месног школског одбора. — Одобрен је стечај на упражњено учитељско место на салашима у Петровом Селу, и за заменицу је постављена Ј. П. забавља; досадањи заменик П. О. одбијен је са молбом рада накнаде плате. — Заклетве учитеља Љ. Ђ. и С. уд. Ш. из Т. и учитеља Ђ. Б. из Т. стављене су међу списе, а месни школски одбор у Турији позваће се на одговор, што је овдашњу наредбу тек после годину дана извршио. — Одобрен је стечај на упражњено учитељско место у Лалињу. — Црквена општина у Пирошу упућена је, да доведе у ред спор између црквеног и школског одбора због оправљања школске зграде. — Није донесено начелно решење на молбу учитељског збора у Турији, колико деце треба да има у V. односно у VI. разреду па да се ти разреди отворе, него је упућен месни школски одбор, да овдашњу наредбу у том погледу изврши. — Узет је на знање извештај, да је сремски учитељски збор старо-бечејског школског среза одржан 2. (14.) септембра у Петровом Селу. — Достављена је месном школ. одбору у С. молба учитеља П. К. због разрешења од учитељске дужности у С. — Удовољено је молби М. Г. учитеља у Т., да учитељско звање до краја ове школ. године обавља, и да своје мировинске ствари уреди. — Црквена општина у Шандору упућена је, да бира новог управитеља, а месни школски одбор, да бира новог председника, пошто садашњи неће за ништа да знају. — Молба Ст. Ц. учитеља Срп. Ч. ради учитељске плате, падата је црквеној општини у Бегечу на најасњење. — Наређено је месном школском одбору у М., да исправи главни школски записник, и да уведе првобитну примедбу. — Објављено је месним школским одборима, да ће се тужбе против појединаца само тако у претрес узимати, ако су у два примерка поднесене. — Доставиће се месним школским одборима напомена о чувању од суве болести, падане од вис. кр. уг. министарства унутрашњих послова, да се у школама на заду прикуца и деци чешће тукачи. — Осим тога решено је још доста предмета од мање важности.

(**Освећење храма.**) Дана 19. септембра о. г. освећен је св. храм у Перлезу, у којем је сликарски посао нарадно чувени наш сликар Урош Предић. Освећење је обавио Вршачки епископ преосвештени г. *Гаврило*.

(**Полагање споменице у темељ зграде Новосадске Српске Велике Гимназије.**) У 11 сахати, после одслужене благодарења поводом прекршења имендана Њ. В. краља Србије Јосифа I. у саборној цркви Новосадској, упутило се Његово Високопреосвештенство, г. епископ бачки, *Митрофан Шевић*, у потпуном орнату своме, заједно са свештенством, које је на Благодарењу асистирало, а и још неким свештеницима, који су међутим придошли, у порту саборне цркве пред нову зграду српске велике гимназије, која је скоро до под кров подигнута. На уздигнутом месту, које је за ту прилику од дасака начињено, Њ. Високопреосвештенство са свештенством обавило је прописани црквени обред, па је онда г. управитељ Васа Пушибрк у подужем говору испричао постанак старе гимназијске зграде и како је ова нова гимназијска зграда поникла, благодарећи свима онима, који су ма чиме приновогли, да се до ове зграде дође. У свом говору је прочитао и оригиналну споменицу, која ће се у темељ зграде гимназијске за вечита времена положити. По свршеном говору сиђе Њ. Високопреосвештенство г. епископ са свештенством са уздигнутог места, где се црквени обред обавио, под улазак у гимназијску

зграду, у коме се налази место, где ће се споменица положити. Пошто је г. епископ прво очитао сходну кратку молитву и прикло оригиналну споменицу херметично у стаклу затворену, пошкропи место, где ће се споменица у темељ зграде гимназијске положити, па је онда и положи; затим је наваљан камен над споменицом, а г. епископ уже на инструју мајстера и камен замаштерише. То су исто учинили и г. г. вел. жупан Виктор Флат, градоначелник варошки Н. Сада Стеван Поповић Пецаја и други.

После тог обреда одржан је помен великом добротвору барону *Милошу Бајићу* који је својим муниципентним прилогом омогућио, да се овај нови храм српске просвете подигне.

На овој свечаности су присуствовале све и иноверне просветне, судске, административне и војничке корпорације Новосадске, а заступљена је била и Карловачка богословија и гимназија, а и силан свет из Новог Сада и околине. Министра просвете и јавне наставе, који је на ову свечаност парочито позван, заступао је овом приликом велики жупан Новосадски Виктор Флат. „Бр.“

(**Рукоположење.**) Као што смо дознали, благоизволео је преосвештени г. епископ Пакрачки *Мирон Николић* свршеног богослова Владимира Милутиновића рукоположити 15. септембра о. г. за ђакона а 16. септембра за презвитера. Г. Милутиновић је постављен за системизованога парохијског похођника у Беловару.

(**Јерej Захарије Стојановић**) парох у Варјашу, у Банату, прославио је у осамдесетгодишњици свога живота 52 годину свога свештениковања.

(**Српска Манастирска Штампарија у Карловцима.**) У прошлу среду предао је управу Српске Манастирске Штампарије у Карловцима г. протопрезвитер Карловачки Јован Јеремић новопостављеном управитељу г. протојерeју и пароху Земунском Димитрију Руварцу, пред повереницима сл. Патроната Монашке Школе као Патроната Српске Манастирске Штампарије, преч. г. г. архимандритима Беочинским и Крушедолским: Платоном Телечким и Анатолијем Јанковићем.

Предаја и примање обављено је на темељу рачуна о стању активе и пасиве штампаријине, који је рачун, сравњен са односним благајничким књигама и у свима ставкама прегледаним и оверовљеним инвентаром, пропаћен и примљен као веродостојан и исправан.

За преглед штампаријног рачуна о примању и издавању, одређено је од стране горепоменованога Патроната поверенство у особи преч. г. архимандрита Беочинског Платона Телечкога и г. Душана Николајевића, ревизора рачуна у Архидијецези Карловачкој.

(**Покрет међу Мусломанима.**) По минхенском „Allg. Ztg.“ јављају из Цариграда, да је султан изванредно наклоњен панисламитској пропаганди и силно је потпомаже. У последње време знатно се умножио и број агената, који су послани у Азију и Африку са задатком, да рашире међу тамошњим мухамеданцима тежњу — општем уједињењу. О том се већ воде и преговори међу арапским и курдским шејхима и знатнијим ућеницима.

Бр. 154. ex 1899./1900.

ОБЈАВА.

Свједоџбе издане о годишњем успјеху на име Теодоровића Стефана 12. (24.) јуна 1896. бр. 78. (за I. год. богословије) и 11. (23.) јуна 1898. бр. 58. (за II. год. богословије) проглашују се уништенима, мјесто њих су истоме Теодоровићу Стефану под данашњим даном издани односни дупликати.

У Карловцима 23. септембра 1899.

Управа богословског училишта.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 782, 835/873. ex 1899. 188 1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Селу Врдинку овим се стечај расписује

Компетенти имају своје прописно биљеговане и инструиране молбенице овој конзисторији надлежним путем до укључиво 31. октобра пе нов. о. г. надлежним путем поднети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21. септембра (3. окт.) 1899.

Георгије
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 185 2—2

Српско прав. црквена школска општина Рац-Милетићска, овим расписује стечај на упражњено место учитеља, односно учитељице, компетовати могу само потпуно оспособљени и мађарски језиком. Дужност учитеља су школску децу у сва IV раз. обучавати, у цркви увек приликом сваког богослужења појати, и перовођство обављати.

Плата је 350 фор. годишње за перовођство и попторну школу 20 фор. и 1 хват тврдих дрва и цео зимски огрев, слободан стан са леном баштом од школе.

Молбенице нека се шаљу на потписато председништво. Рок стечају излази концем септембра.

Из седнице црквено-школског одбора држане у Рац Милетићу 5. септембра 1899.

Црквено-школски одбор.

СТЕЧАЈ 187 2—3

на место српске учитељице у ново установљеној вероисповедној женској школи у Кулпину у Бачкој.

Плата је 300 фор. ау. вред. годишње поред уживања лепог стана у новосаграђеном школском здању и 50 фор. у име огрева и чишћења школе.

Молбенице са сведоџбама поткрепљене имају се најдаље до 1. (13.) октобра на потписаног у Карловце послати.

У Карловцима 17. (29.) септембра 1899.

Георгије
Патријарх.

Бр. Е. К. 116. ех 1890. 180 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Нолоју протопрезвитера будаштанског.

Рок пријављивању траје до 7. (19.) октобра 1899.

Из седнице Епарх. Конзисторије држане у Плашком, 12. августа 1899.

Михаило
епископ

Број 1804 и 1849. К. 350. ех 1899. 183 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Ивана Лемајића у Врбовцу против супруге му Вероника Лемајић, сада непознатог боравишта — позива се иста Вероника, да у року од 6 мјесеци, рачунајући од првог увртења Едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

Број 1538. К. 358 ех 1899. 184 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Самојла Божића, грунт. мјерника у Загребу против супруге му Даринке рођ. Николић сада непознатог боравишта — позива се речена супруга Даринка, да у року од 3 мјесеца, рачунајући од првог увртења едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

СТЕЧАЈ. 186 2—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом и 4½ ланца земље у натури, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новозабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује: наглашује се, да децу црквеном пјењу учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви поји, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструисане молбенице потписаном председништву до *краја месеца октобра* о. г. по ст. кал. поднесу.

Тражи се лично предстатије.

У *Б. Сентомашу* 14. (26.) септембра 1899. г.

Председништво
месног школског одбора

Број 1867. Кз. 351. 181 2—3

СТЕЧАЈ,

На парохију у Великој Мучни VI. и Чаглићу V. плаћеничког разреда.

Молбенице, прописно састављене и инструиране имају се надлежнијем путем епархијској конзисторији овој поднијети најкасније до 16. (28.) октобра 1899. год.

Из седнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 24. августа (5. септембра) 1899.

Предсједништво.

ПОНОВЉЕНИ СТЕЧАЈ 186 1—1

за оспособљене учитељице и забавиље, које ће потписани у привр. својству наместити на упражњеним учитељским местима у темишварској и вршачкој дијецези.

Плата: стан, огрев и 300 фор., где-где и више; из чега се мора евентуално и засебном појцу дати 3—5 фор. месечно.

У Темишвару 22. септембра (4. октобра) 1899.

Ђорђе Поповић
нам. еп. вик. референта.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 40.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 3. октобра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

НАРЕДБА

срп. прав. нар. црквене саборског одбора, упућена архидијецезалном и осталим епархијским административним одборима у предмету задуживања манастирскога иметка.

Ad C. O. 5410./1667. ex 1999

Одлуком својом од долесозначеног дана и под горњим бројем одлучио је саборски одбор: „по што се некоји српски прав. манастири ове митрополије задужују и утужују код суда због таковых дугова, за које нити претпостављена власт зна, нити су исти саизволом манастирскога братства чињени, те да би се свака евентуална штета од манастира отклонила и у опће предупредила, управама свих манастира путем надлежног архидијецезалнога односно епарх. административног одбора строго забранити, да на терет манастира, без саизволе манастирског братства и одобрења надлежне епарх. власти, дугове праве; уједно пак ради јавнога знања и равнања горњу наредбу објавити у „Српском Сиону“ с тим додатком, да овопредметне *обвезе, које не стоје у сугласности са горњим*, према одређењима §-а 14. А. одс. V. прев. кр. уредбе од 10. августа 1868. и наредбе сав. одбора од 21. марта (2. априла) 1876. бр. С. О. 337./107., одобрене висс. кр. уг. министарством богочасти и јавне наставе под 27. мартом 1876. бр. 5511. — *не вреде.*“

Из седнице срп. прав. нар. црке. саборског одбора држане у Карловцима 10. (22.) септембра 1899. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Српском народу!

Одбор, који се примио дужности, да у народу нашем прикупи милодаре и са овима подигне православну цркву у Сантову, обраћао се до сада већ у два маха народу нашем својим прогласима, позивајући њима сваког православног брата и сестру, да по своме могућству приложи на ово богоугодно дело и тиме омогући његово остварење. Али на жалост, резул-

тат ових прогласа није био задовољавајући. Поједини се одазваше врло лепо и на ову цел дароваше знатне своте, на чему нека им је и овом приликом срдачна хвала; други, сразмерно своме стању, приложише мало, а највећи део, међу којима је и велика већина наших црквених општина, као и оних лица, који су у првој линији позвани били да ово дело потпомогну није приложио ништа. Тим начином овај Одбор доведен је у врло тежак и немио положај, јер док је горућа потреба захтевала, да се православна црква у Сантову неодложно подиже, дотле Одбор није имао довољно прикупљеног новца, који је за градњу цркве потребан. Шта сад да чини? Где да нађе још осам хиљада форината, колико је за градњу цркве недостајало? Покушало се новим прогласом, но без успеха, прилози су врло слабо утицали. И тако је одбор дошао до коначног раскршћа: или да цркву сходно прекој потреби православних хришћана у Сантову одмах гради отпочне, или да се разреши неизвршивши своју задаћу. Ово питање расправљено је у последњој пленарној одборској седници и решено је онако, како се требало и морало решити, т. ј. да и верном у народно родољубље, као и верном у његову љубав према светој вери православној градњу цркве у Сантову одмах одпочне, а на народ учини поново апел да на ову цел прилаже. Према томе обраћамо се поново на све вас, православна браћо, и молимо вас, да сваки по своме могућству ма и најмањим даром својим ступи у ред приложника православног храма у Сантову, који се ево у име Божје зидати почео, но који ваља да се на славу Божју и сврши. Нарочито се обраћамо на све оне наше црквене општине, манастире и сву српску господштину, који још до сада на ову цел приложили нису, да ово учине што пре, а господу свештенике молимо да прикупљање прилога узму у своје руке. — Ми верујемо да досадањи слаб одзив није био са немара и са нељубави према овој светој ствари, него поглавито са немаштине и с тога, што су прилози, купљени у невреме; а сада када је наш народ дошао до мало новца, ми смо потпуно уверени, да ће он и од оног малог што има хтети један део овој светој ствари жртвовати — само ако се на ово од позваних опомену и позвао буде.

У *Сомбору*, 25. септембра (7. октобра) 1899. год.

Одбор
за подизање прав. цркве у Сантову.

Вићентије Лирински.

— Душан Чудић. —

(Наставак.)

Апостолска предања пјера, говори Вићентије, мора се у сва времена и једнодушно од свијех држати, а новина свака, баш због тога што је новина, одбацити. Свако исповиједање, које хоће да је православно, оправдање своје мора тражити и наћи у једногласности, оцјенитости и старини, инако само је обмана. Границе напретку тога исповиједања одређене су. Напретка нека буде, sed ita tamen ut vere profectus sit ille fidei, non permutatio. Напредак није, када се скреће с утаначеног пута, почимати нешто сасвијем из почетка или извјесну истину у питања разглабати, него то значи напријед ићи по угажењој већ стази, ићи одређеним принципом, развитак истине обзиром на *циљу* њезину садржину.

Тај прогрес гледом на начин и форму, по ријечима Вићентијевим[1] састајао би у овоме: извјесни се догмати ради лакшега памћења јасније и потпуније фиксирају. Тијем се уједно стаје на пут сваком кривом тумачењу, а што је најглавније, помоћу теолошких закључака може црква да наће и развије оно, што је у пријашњим тумачењима нејасно и непотпуно садржано, те тако једне те исте истине износи онда у богатијем и потпунијем облику и јасније и свестраннијем начину. Погледамо ли мало у историју догмата, јасно ће нам

[1] Quid unquam simul conciliorum decretis emisa est (ecclesia), nisi ut quod antea simpliciter credebatur, hoc postea diligentius crederetur, quod antea lentius praedicabatur, hoc idem postea instantius praedicaretur, quod antea securius colebatur, hoc idem postea sollicitius excoleretur?.. Accipiant licet coelestis philosophiae dogmata evidentiam, lucem, distinctionem....

онда бити, што разумијева Вићентије под ријечима: evidentia, lux u distinctio. Има догмата, који су садржином и обликом доста свијетли, али их је требало много јаче осивјетлити (evidentia); има их опет, које је требало осивјетлити, да се види оно, што се прије није видило (lux), а има их на пошљетку и таких, код којих је требало довести у ред и свезу поједине моменте (distinctio).

Из овога, што смо досад казали, слиједи, да се под историјом догмата не може замишљати промјена апсолутне истине хришћанске, него се под тијем мора и може разумијевати само дијалектика, која је потребна била погледом на преставе и појмове, којима је истина изказана: Историја промјена дијалектике ове, историја је догмата.

Учитеља црквеног упоређује Вићентије са грађаром светога шатора, кога је Бог испунио својим духом, премудрошћу и разумом и знањем сваког посла, да све пронађе, штогод се може направити од злата, сребра, иловаче, мрамора и драгога камења и свакојакога дрвета. Овога материјала не може он сам створити или по вољи изабарати, него му је све дато, па да онда по свом укусу изради, све пак умјетнички и према идеји дјела.

Црква је дакле примила готове истине и њој је задаћом постало, да их у најбољем и најзгоднијем облику изнесе, како би их вијерни што лакше усвојити могли. Она је то и учинила, склонивши уједно зграду потпуног религијозног учења. Ово учење — говори Вићентије — морамо примати у цијелој његовој системи, јер одречемо ли се ма кога дијела, наскоро би пала и сва цјелина; са примањем једне новине ништа више неповријеђено не би остало, јер кад се она у цркву увуче, велика је опасност, пошто доноси расуло читаве религије. Кад се мијеша старо са новим, страно са домаћим, безбожно са светим, гадни тај обичај увријежио би се у цијело учење. Такор посла прихваћају се опаки безбожници, синови пак цркве нека се ње саме држе, јер она „ништа мијења, ништа допуњава, него само повјерено јој разговјетније и јасније учи и проповиједа и чува оно, што је утврђено.“ Због тога је и сазивала васељенске сабоpe, да оно, што се прије онако само вјеровало, одсад поузданије да се вјерује и око онога, што се прије само онако његовало, да се са више бриге прионе.[2] Узрок су томе опет јеретици и црква је стога хтјела, да оно, што је од пређа примила, па писмено потомству остави; у мало ријечи много је казала, а све због јасније разумијевања.

На питање, шта је новина, одговара Вићентије: новина је уважање онога у вјерске норме, што је непознато пријашњим временима. С уважањем новога вјера блажених Отаца свакако мора бити или повријеђена или морамо признати, да су сви вијерни свих времена, сви свети, сви чисти, да су у незнању тумарали, ни сами не знајући, у што вјерују. С тијем би се дакле цијела стара црква са незнања и заблуде вријеђана. Јеретици само у новинама уживају, католици напротив предање Отаца вијерно чувају.

Ову чињеницу потврђује са више примјера из историје цркве упозоравајући, како ваља јако на опрезу бити, кад се јеретици за потврду својих тврдња на св. Писмо позивају. Тијем се они сакривају у присјенак светога закона, јер су и сами увјерени, да се никоме свидјети неће, ако се у правом свом свјетлу покажу. Позивајући се на св. Писмо налик су вуковима у јагњећој кожи,[3] учитељу своме и господару Сатани[4], јер се и он позивао на св. Писмо, кад је Спасителя кушао.

У овоме случају вијерни ће прави смисао св. Писма сазнати, ако се буде придржавао предања светих и учених људи, имајући увијек пред очима опћенитост, старину и сагласност, јер тако је најлакше сазнати штетне заблуде јеретика.

Изреке светих Отаца не треба у сваком незнатном питању у погледу св. Писма употребљавати, него само у *вјерским нормама*. Таким поступком не могу се старе јереси сузбити, али се зато тек настали

[2] Овако схваћа дјелатност сабора Вићентије, док други — на Августину — говоре, да су сабори износили само нове чињенице. Види. Theol. Quartalschrift II. 1895. Критика проф. Шанца дјела: Dr. Thomas Specht. Die Lehre von der Kirche nach dem Augustin.

[3] Мат. VII., 15. —

[4] II. Кор. XI., 14. 15.

на пут може стати, које још нијесу добиле времена, да старо учење искваре; старима се опет зато не може опријети, јер су доста времена имале, да чисту истину покваре. Ове сузбијати треба угледом св. Писма или ако их је проклео који васељенски сабор — избјегавати.

Узимати треба само изреке оних Отаца, који су у вјери и заједници католичкој свето, мудро и постојано живили и учили, вјерни у Христу умрли или за Христа живот изгубили. Оно је само несумњиво, поуздано и право, о чем су сви ови или бар већина у једном те истом смислу јасно, постојано и једнако као сабор учитеља сагласну одлуку донијели и нама предали. Кад пак који од св. Отаца, на макар био свет и учен човјек, био епископ или мученик, каже штогод осим других или противно свима, нека се то онда сматра као његово *приватно мишљење*, која се клопити ваља.

С овим је сад свршен први комопиторије.

У почетку другога комопиторија у кратко се понавља што је у првом казано, а из познатог нам већ узорка описује у кратко и рад светога сабора у Ефесу. Баш због тога спомиње Винћентије на крају и два папска писма, од којих је једно послао папа Сикста[5] патријарху антијохијском Јовану, а друго папа Целестин[6] галским епископима као упуту, како ће се опријети новима јересима.

* * *

Винћентијев комопиторије није каква систематска цјелина, него је више монографска студија. У вријеме постанка овога списа није се у оне богословија обрађивана као посебна наука, него се више бавило око појединих и главнијих догмата, које је тргало бранити од нападаја јеретичких. Из оваких посебних радова могла се с временом саставити читава система, јер практични обзири и свакашње непријике непрестано су постицале св. Оце, да чувају час овај час онај догмат вјерског учења. Само се по себи разумије, да је морало бити послова и чисто спекулативне природе, оваких понајвише код источних Отаца.

Гледамо ли списе Винћентијев као наставак онога метода, кога је црква доста времена прије њега употребљавала у обрани од јеретика, онда је он од особите важности. У његово вријеме, када су многе јереси избијале једна за другом, није било другога пута, него ли се вратити у крило старини под заштиту светих сабора и пригрлити учење светих Отаца, који су из све снаге настојали, да неповријеђену очувају истину хришћанску.

Заслуга је Винћентијева, што је њему првом пошло за руком, да на исти степен авторитета подигне св. Писмо и св. Предање, које је у неколико и допуна првоме. Овим се не мисли, да би у Предању било штогод, чега у Писму у оне нема, него само то, да је у Предању много тога јасније казано и да су главне истине овђе одређено и јасно прикупљене, а тога својства библија нема.

Погрешка је Винћентијева, што није конкевентно одијелио објективни црквени развитак истине хришћанске од субјективног знања исте, али је ипак јасно показао, да овај развитак није дјело субјективног духа, него цркве учитељице. Апостолско је предање језгра Божанске истине и кад га црква особито истиче, чини то само због тога, што св. Писмо због узвишености не може да буде *самосталним* изворот вјере и истине.

Историјска напредак догмата Винћентије је први ex professo обрадио. Он говори, да црква никада није стварала по садржини нове догмате, него их је само јасније и тачније исказивала, јер нема појединог догмата, који би тек услед напретка *догматску* важност и извјесност добио.

Важност предмета, кога он обрађује, очигледна је дакле, а највећа му је заслуга, што нам је у познатој већ формули дао начин позитивног догматског доказивања. Основну је мисао јасно спровео, да наиме учење хришћанско није искључиво предмет вјере, него и знања, које је од користи само онда, ако је дух људски проникнут

[5] Сикста III. послао је патријарха Јована, који је на сабору у Ефесу уз Несторија био, да призна закључке овога сабора. Настоји га убједно покренути, да се помири са Кирилом Александријским, који је био главни противник Несторијев и предсједник на истом сабору.

[6] Целестин I. (422—432.) писао је и послао те писмо 431. године.

поштовањем и уваженьем према вјерским стварима. Вјера се никада сувишном сматрати не смије, зато и каже: ex toto ecclesiae dogmate, quod intellectu capi potest capiant, quod non potest credant.

Сувишно би било хвалити оно дјело, које је од постанка свога већ многе заслужене похвале дочекало и добило. Овај мали спис, написан готово класичним језиком латинским, садржином и обликом може да упоредо стане са најбољим дјелима хришћанске старине. Он је поуздано руководство сваком оном, који из племените и узвишене жеље хоће да даде ручуна ма коме о истинитости и неповријеђености свете наше вјере православне. Сваки вијерни наћи ће у њему животна питања за дух свој: јасни појмови о св. Писму, св. Предању, св. Оцима и св. саборима показаће му тачне границе, докле му је слободно ићи, чуваће га, да се не склизне на грјешне путе јеретика и отпадника, а у ту је сврху и написао Викентије споменицу своју.

Достојно се он одужио учитељу своме, светој цркви; са негодованьем гледа све оно, што је њој противно, а са љубави биљежи све оно, што њој служи и помаже, јер „ко цркву за матер нема, ни Бога за оца имати не може!“ (Св. Кипријан).

Крај.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Икић.

(Наставак)

О

Окиχодх. — Обиходом се назива у Русији нотна књига, по којој се у храму Божјем при богослужењима поје.

Ὀбразх. Реч образ има то исто значење, што и *икона*. То јест образ или икона је слика, којег свештеног лица или каквог свештеног догађаја, која се налази у хришћанским храмовима и домовима и другим удобним и пристојним местима, и којој се одаје прописана почаст и поклоњење.

Одигитрїа. — Ова реч долази од грчке речи ὁδηγέω — *водим по путу*, те према томе ὁδηγήτρια значи *путеводиља, путеводитељница*. Овако су назвали Богомајку грчки морепловци, који су стављали икону Њезину, на крмила својих лађа, да тиме манифестују своје уверење, да ће Мајка Божја, којој се моле и коју за своју путеводињцу сматрају, управљати путеви њиховим, те да ће тако срећно доспети цели својега путовања. Назив одигитрија, пуи је значења и за све Хришћане, јер се пресвета Богородица сматра за најпоузданију и најсигурнију путеводињцу к светом животу и спасењу, будући да је она родила Христа, Који је истинити пут к вечном животу.

Ὀκτωиχх — је грчка реч, сложена из ове две речи: ὀκτώ — *осам* и — ἦχος — *глас*, те значи *осмогласник*. Ради тачнијег објашњења ове речи, морамо напоменути, да се црквене песме, које се при богослужењима у православној цркви употребљавају, поју на *осам* различних гласова, које је установио прослављени песник православне цркве свети *Јован Дамаскин*. Осим светога Јована Дамаскина било је још много песника црквених, који су својим песничким производима тако обогатили богослужење православне цркве, да она за сваки од осам гласова, има потпуну службу у току целе седмице. Од тих песника спомињемо, *Анатолија* патријарха цариградског, који је написао друге (т. з. источне) стихире на „Господи воззвахх“; *Павла Аморејског*, који је певао богородичне песме; *Константина Порфирогенита*, који је сачинио ексапостиларе и цара *Лава Премудрог* који је саставио јеванђеоске стихире.

Сваки глас има своје засебне стихире, каноне и т. д. за сваки седмични дан, и те духовне песме сачињене су ли за тај један, а никако за други који глас. На тај начин у току осам седмица свршава се богослужење по реду дотичних гласова, почињући с првим. *Књига у којој се налазе седмичне службе ових осам гласова назива се октоихом — осмогласником*. Оригинал октоиха писан је на грчком језику везаним слогом, али у преводу на славенски језик, где се строго пазило на верност смисла и речи, није могао остати везан слог, већ је исти замењен у одређен.

Сваки глас октоиха почиње се суботом с вечера и садржи потпуну васкрсну службу — за недељу, службу бестелесним небесним силама — за понедеоник, службу св. Јовану Претечи

— за вторник, службу часноме крсту — за среду, службу светим апостолима и светоме оцу Николају Чудотворцу за четвртак, опет службу часноме крсту — за петак, службу мученицима, свима светима и за умрле — у суботу. Свака ова служба почиње вечерњом претходнога дана. Ове службе што се у Октоиху налазе, врло су потпуне, тако да се у случају нужде — када нема Минеја — по октоиху може обавити потпуно богослужење сваког седмичног устава. На празнике — осим ако падну у недељу — изоставља се служба октоиха и тада се поје само из минеја. За време свете четрдесетнице и педесетнице октоих замењују, или у крајњем случају допуњују, триоди.

Орлецы. Орлецима се називају мали округли ћилимови (сагови), на којима је изображен град, изнад којега лети орао Ови ћилимови се стављају под ноге архијерејеве, када овај служи. На њима изображени град означава епископство архијерејево у граду, а орао представља високу и чисту богословску науку, коју епископ проповеда и високи, беспрекорни морални живот његов.

Окрѣщеніе в. крокъ.

Оглашеніе. — Ова реч има двојако значење. Оглашењем се назива у првом реду усмена поука у истинама вере, која се даје онима, који се спремају да приме свето крштење. У другом реду пак оглашењем се назива црквени обред, који претходи светоме крштењу, при којем се читају молитве за онога који ће се крстити, обавља се заклињање на ђавола и на сву силу његову, при чему се онај, који приступа крштењу, одриче сатане, придружује ка Христу и исповеда своју веру, у којој је дотле већ обучен. После тога се обреда, онај који се спрема за крштење, назива *оглашеним* и као такав има права, да присуствује при свима јавним богослужењима, осим оног дела Божанствене литургије, на којем се обавља свештенодејство највеће и најсветије тајне Тела и Крви Христове.

Реч **оглашеніе** је превод грчке речи κατήχησις, која по буквалном смислу значи *одека који се производи на ухо јаким звуком*, а у преносном смислу значи — *упућај, што га производи, дотле нечувена и непозната, Божанствена наука и истина, на душу нажљивог слушаоца*. По поменутој грчкој речи оглашени се називају још и *катихуменима*.

Омофоръ. — долази од грчке речи ὦμος — *плеће, раме* и φέρω — *носим*, што би значило *носим наramник*. Омофор је архијерејско одело, које овај при сваком богослужењу носи на раменима поврх свију осталих одежда. Омофор има облик дуге, широке траке и ставља се на архијереја тако, да средином својом почива на раменима и плећима архијерејевим, а крајевима му се спуштају спреда и састраг. У духовном смислу омофор нам представља изгубљену овцу, коју је Пастир Добри — Исус Христос — узевши на раме, привео ка оцу и задужио ју с небесним силама т. ј. — значи природу човечију, коју је Син Божји примио на Себе и коју је у Себи обожио и посадио на небесима десно Богу Оцу, изнад свију начела, власти и сила. Према томе нам архијереј — обучен у омофор — представља Исуса Христа, Који прима одговорност за грехе света и Који их очишћава Својим заслугама. Будући, да архијереј не представља Христа у сваком моменту богослужења, него у извесним деловима богослужења скида са себе ту узвишену слику Христа и остаје оно, што је у самој ствари т. ј. служитељ тајана и слуга Христов, те при тим моментима богослужења скида са себе омофор, као н. пр. за време читања св. Јеванђеља и освећења часних Дарова.

Омофор носе само архијереји и нико га други од нижих степена свештенства, ни у којем случају не може као одликовање добити.

Орарь — је ђаконско одело. Он има облик дуге, уске траке, коју ђакон за време богослужења, носи пребачену преко левог рамена, изнад стихара. Није нам позната етимологија речи орара, те је услед тога постанак и значење ове речи предмет претпоставака. Неки ју производе од латинског *orarium* — *махрамица за отирање уста, салфетка*, јер су у старо време ђакони ораром отирали уста оних, који су се причешћивали. Друга држе, да ова реч долази опет од латинске речи *orare* — *молити се*, пошто су ђакони ораром давали верним знак, када је време молитве или појања. Из истог разлога тврде неки, да назив орар произлази од грчког ὥρα — *време, час*, јер су ђакони ораром означавали време мо-

литве, појања и других свештенодејстава. Но најмогућнија претпоставка биће она, по којој назив орар, долази од ὁράω — *видим, примећујем*; јер је ђаконска служба у старо доба изискивала велике обазривости а у исто време и велике бдрине. Ђакони су непрестано дужни били стражити и свуда и свагда спремни бити на услуге; дужност им је била да пазе и настоје, да међу народом скупљеним у храму влада добар поредак и да надзиравају вратаре, да они не би пустили у храм невернике; да пазе на читање и појање и у потребно време, да дају знаке за појање и молитву, а врх свега тога, да помажу свештенослужителима у олтару, позивајући их ка овом или оном свештенодејству. Оваква разноврсна служба захтевала је особене бадрости, обазривости и бдрине. Дар и благодат за ову службу добијали су ђакони рукоположењем, а за видљиви знак тог благодатног дара служио је *орар*, који ђакони и данас употребљавају при свештенослужењу, као благодатно оруђе и средство за достојно вршење своје важне службе. Према томе, орар по објашњењу св. Јована Златоуст преставља крила анђеоска т. ј. брзину анђеоску.

Ѡсáнна — је јеврејска реч и долази од глагола *hoschii — сачувао спасао, помагао*. Према теме реч **осанна** изражава или молбу, ваиај за помоћ: *Помози! Спаси! Сачувај!* или увереност о помоћи: *Спасење! Помоћ!* — Судећи по употреби ове речи, можемо претпостављати, да се она по некада, на великим народним скуповима употребљавала и као додатак и тада је служила *за израз радости на догледу блиске и несумњиве помоћи*. Овим ускликом поздравио је народ јеврејски Исуса Христа при свечаном Му уласку у Јерусалим. Том приликом је народ клицао: **Ѡсáнна Сынъ Давидовъ! Ѡсáнна въ вышнихъ!** У повести о овом догађају свети евангелист Лука у место речи **ѡсáнна**, употребљава реч — *слава* (δόξα): **Слава въ вышнихъ!** На основу тога држимо, да је народ ове обе речи употребљавао или без икакве разлике или с веома малом разликом.

Усклик **ѡсáнна** употребљава се у нашој цркви у својем оригиналу и не преводи се, по свој прилици с тога, што ни у грчком ни у словенском језику нема усклика, који би садржином својом потпуно могао изразити смисао овог јеврејског усклика. У осталом речи **ѡсáнна**, у употреби при нашем богослужењу може се дати исто значење, које она има на јеврејском језику т. ј. или молитвено *спаси!*, или значење радосног усклика: *Спасење! Слава!*

Ѻтпустъ. — Отпуст се назива последње обраћање свештеника к народу при сваком богослужењу, којим се (обраћањем) завршује богослужење и народ се отпушта из храма. Општа мисао сваког отпуста је та, да ће *Христос истинити, прави Бог наш, ради молитава пречисте Своје Матере и свију светих, смиловати се и спасти душе наше, по благости и човекољубљу Своме.*

Отпусти бивају различни, према разлици богослужења и дана. Поноћнице, часови и повечерње завршују се малим отпустима, у којима се призивају, да ходајствују за нас у молитвама, пречиста Мајка Божја и уопште преподобни и богоносни оци и сви свети, без навођења имена. Вечерње и јутрење се завршује великим отпустима, у којима се засебно спомињу свети апостоли, свети дотичнога дана, родитељи Богоматере, праведни Јоаким и Ана и на послетку уопште сви свети. Осим тога у овим отпустима призива се понедеоником — *заступништво небесних бесплотних сила*; вторником — *ce. пророк и претеча Јован*; средом и петком: — *свети Никола чудотворац мирликијски*. Отпусту на литургији додаје се молитвени призив св. Јовану Златоусту, или Василију Великом или Григорију Двоеслову, према томе, чија се литургија служила. У недељне дане отпуст се започиње речима: „**Воскресый изъ мертвыхъ, Христосъ**“ и т. д. А на господске празнике, речи — **воскресый изъ мертвыхъ** — замењују празнику сходни изрази; тако се н. пр. на Рођење Христово говори: **Иже въ вертепѣ родившійся и во яслехъ возлегій нашего ради спасенія, Христосъ** и т. д. Све ове измене и додаци подробно су наложени и назначени у службеницима. На послетку имамо приметити још и то, да отпусти празничних литургија говори свештеник с крстом у рукама, и да после тога народ приступа крсту и целива га.

Како је дошло до изборног председништва у нашим црквеним општинама?

О томе казује, у својим „*Успоменама из*

нашег црквено-народног живота“,[1] *др. Теодор Мандић* овако:

„Под председништвом епископа Грујића састављен је један одбор: у који улазе архимандрит Анђелић, посланици Александар Волић и др. Светозар Милетић, и нас двојица „патријаршка повереника“ (др. Теодор Мандић и др. Ђорђе Натошевић). Одбор овај имаће да изради предлоге: за уређење црквених општина, школа, епархијских конзисторија и Митрополитског Савета“. . .

„Знали смо ми, и ја и др. Натошевић, одмах чим је избор митрополита у августу 1864. потврђен био, да ћемо као „патријаршка повереници“ позвани бити у Карловце, да помажемо радити на предлозима, који ће доћи пред расправни Сабор, па смо се за тај посао још у Будиму завремена приправили: он за уређење школа, ја за уређење црквених општина, *те смо готове нацрте са собом у Карловце донели.*“[2]

„Архимандрит Анђелић позове нас чланове одбора: Волића, Милетића, Натошевића и мене к себи у манастир Гргетег, где смо недељу-две дана пробавили, и предлоге за расправни Синод заготовили.[3]

„И предлог, да се за црквене општине начини *двојако устројство*, једно за велике, друго за мале општине, — у онима са избраним, у овима са природним председницима, то јест свештеницима, — напао је на збору одобрења, а ни строжија контрола над општинама, која је епархијским властима намењена била, није наишла на отпор.“

„Мој нацрт за уређење црквених општина био је израђен понајвише по Царском Патенту од 1. сент. 1859., и Министарској Уредби од 2. септембра исте године о уређењу јеванђеличке Цркве обе исповести, које ми је сасвим добро познато било на праксе, јер сам код јеванђеличко-словачке црквене општине у Пешти, која се по напоменутом Царском Патенту „координирала“ то јест организирала, од Његовог Величанства за краљевског комесара 1863. наименован био и у тој функцији до 1867 превео. Користио сам се и нацртом устава јеванђеличке Цркве обе вероисповести у Аустрији, који је генерална конференција њихова 1864. израдила, а за црквено, школско и фундацијско имање, којим црквене општине рукују, служила су ми за образац одређења „Општинског закона вароши и села“ (Царски Патент од 24. априла 1859) Органичког статута за црквене општине није било у оно време, ни у католикаћ у Мађарској, — те се отуд и није имало шта за „кодификацију“ употребити. А што је из закона и уредаба, које сам напред напоменуо, у мој нацрт ушло, то је свугде, где је требало, према јерархијском строју наше цркве (?!) удешено, те и према нашим приликама битно измењено, а у многом и знатно допуњено било.“

„Кад је наш одбор готов био са својим послом, дође из Крушедола епископ Грујић у Гргетег, где се у седници под његовим председништвом заготовљени операти прочитају, па онда ми сви још исти дан одемо у Карловце. У Карловцима већ је био цесаро-краљевски комесар *барон Филиповић*.“

„Генерал Филиповић имао је јасан поглед на све ствари, и владао је потпуно над васколиким расправним материјалом. Располажући пуном влашћу царског комесара, спајао је он у себи све особине, у којима се огледа вештина председника. *Филиповић је знао, шта је хтео, а што је хтео,* **то се увек и због по његовој вољи.**“

Мој предлог о „уређењу црквених општина“, који је на Гргетешком збору усвојен био, садржавао је двојако устројство: једно за велике, а друго за мале општине. *Ја сам то морао на позив цесаро-краљ. комесара преначинити;* устројство за мале општине изоставити, и за све општине једнако устројство поставити. Како би по мом првобитном нацрту, у малим црквеним општинама природни председници били свештеници, вало ми је сад и одређења о председништву општинском прерадити, и таксативно назначити општине у којима ће се бирати председник. Цесаро-краљ. комесар нађе, да у мом предлогу нема принципа,[4] и *да се с њиме нагиње на протестантске институције,* (На ово, мислим, да ми није нужно

[1] Види Летопис Матице Српске, Књига 198. (1899. свеска друга), стр. 31—38.

[2] Курзив је наш.

[3] Расправни Синод или како се званично звао „Синодски одбор“, држан је пре расправног Сабора, у циљу, да прегледа операте, које су одбори, за то изабрани, израдили и који ће се после расправљати на Народном Сабору.

[4] И није га било.

дати разјашњења[5]) и изјави, да би по његовом мишљењу најбоље било, да се председници у свима црквеним општинама избором постављују. Архијереји (осим епископа Кенђелца) сасвим су се пасивно у овом питању држали, *и тако буде закључак по интенцији цесаро-краљ комесара донесен.*“

„Можда се барон Филиповић не би тако заузимао био, да се у свима црквеним општинама изборном постављају председници, да није у оно доба још постајала војничка Крајина, *те му се по свој прилици није свидило: да свештеници већ по звању своме по свим селима* **и у Граници** *заузму председништво у црквеним општинама.*“[6]

*

Тако је постало изборно председништво у нашим црквеним општинама. То је његова генеза, историја његова постанка. Веома смо благодарни г. Мандићу, што ју је изнео. Она је драгоцене вредности за познавање истине у том, *не малом*, питању наших унутарњих автономних спорова, у питању црквено-општинског председништва.

Али је та генеза и њезина историја уједно и велика буктиња, која расветљује грдну таму наше автономно-политичке *фразеологије* Фразеологије, каквом се ниједан народ у својој политици похвалити не може.

Ми Срби имамо царство својих фраза, имамо историју својих фраза. Велики део наше данашње автономне борбе, борба је фраза. И као што би неоспорну заслугу стекао свако, ко би саставио таблице и написао историју неистина, измишљотина, клевета, сумњичења и подвала у нашој автономној борби; такву би заслугу стекао и онај, ко би нам саставио таблице и изнео историју наших фраза у тој борби.

Фразе о народним „правима“ и „тековинама“ чине засебну групу и врсту фраза Таквим правом и тековином називају наши познати неуморљиви световњаци и — изборно председништво у црквеним општинама.

Но после горе показане генезе и изложене историје тога председништва, надамо се, да неће бити ниједнога умнога Србина, који ће у том председништву гледати „право“ и „тековину“ народну. Тај ће посао од сада остати само — неизлечивим дрекавцима.

Образ свесног родољуба Србина мора поцрвенити, а нас и гроза хвата, кад видимо, којим је путем и начином, и ради којих је узрока, и ради каквих је мотива и интенција, — *морала* бити примљена и донесена установа изборнога председништва и у малим црквеним општинама нашим. Зато само, што није војничкој команди граничарској пшло у рачун, да свештеници у бившој Крајини дођу у црквеним општинама до јачега уплива, којим би сметали можда каквим год претензијама те команде. Класичан је у томе погледу и тај моменат, да је војничка команда у световним председницима имала, дакле, више „поуздања“ и гледала „погодније“ личности. То свакако не може бити доказ самосталности, слободе и непристуначности њихове, на коју се и 1892. на сабору позивао један од првака световњачких, у опозицији својој против природнога председништва пароха.

Хоће ли наши ратоборни световњаци и фразеолози и од сада причати и на велико звоно износити: како је изборно председништво „право“ и „тековина“ народна, на можда још „крвљу и мучном борбом“ стечена? Хоће; они, који су се истини и до сада подсмевали, који су пред светлошћу и до сада очи затварали, за које разлози ни до сада нису постојали, ни важили.

Они су, дакако, господари своје каше и главе; могу чинити шта хоће. Али једно неће никада моћи — убити истину.

А истина је у питању изборнога црквено-општинског председништва ово:

Народни одбор закључио је, да се у великим црквеним општинама бирају председници, а у малим да свештеници буду природни председници. У том народном одбору био је и *др. Светозар Милетић.** Да је тај закључак народнога одбора дошао до сабора и овај би га усвојио. Али до сабора није ни дошао.

Народни одбор, одазвао се позиву ко-

[5]) Јер је комесарова интенција била још протестантскија.

[6]) Курзив је наш.

[*]) Треба знати, да у то доба тадашњи архимандрит Герман Анђелић и др. Милетић *нису* били *ожалошћени.*

месара Филиповића и — препначно је свој закључак. „*И тако буде закључак по интенцији цесаро-крал. комесара донесен*" — да свештеници не буду природни председници ни у малим црквеним општинама. Какве су то интенције биле — казали смо напред.

Јарко сунце је и то проказало. Проказаће оно многа „права и тековине" наших *свеповњака* — на земљишту и у области црквеној. Проказаће оно још многе истине у „начелној", „одлучној" и „родољубивој" автономној борби наших ратоборних свеповњака.

Проказаће оно још многе истине о њиховој „самосталности", „неприступачности" и „непопустљивости" — према државној власти.

На светлости тога сунца видеће се, да је наша борба за остварење познатих јерархијских захтева разложна и оправдана, чиста и светла. Да је таква и у питању црквено-општинског председништва — очигледан, класичан доказ је у подацима, што их је изнео г. Мандић. Хвала му.

Протопрезвитер Јеремић.

Стара писма

која се односе на историју српске православне цркве.

Писма из архиве манастира Ораховице.

I. *Писмо митрополита Београдског Мојсија Петровића, којим народу српском препоручује свештенике Кирила и Рафаила, који скупљају прилоге за обнову цркве манастира Винче.*

Мωйсей Мⷯтїю Бжїею Ⱛрхіепїскоп Митрополитъ. Кралевскіе Сербіе Баната темишвар-скагw и цесарскїе оугрωвлахіе и прочя.

Сжкрεнїе Нашѣ пишет ва вѣw. сйсаемнε предели наше Митрωполїе. Сѣѣ касточнїε цркве вѣгwгwженнымъ сйрεнникwмъ и ва Хⷭ Бїа. вѣгwвωрнїм и хрⷭтωлюбївым хрⷭтїаном пw варошїах и селах васякwго. Чина Ⱛредοзленны. вазем ѿпиш. ва Годѣ Бωзи радовατйсε.

Пωтwмх извεстѣεмw. вашим хрⷭтωлюбїам какw женοленїεы ради запⷭтившε цркве винче ѿстаю за зимѣсх на делю ѿреждεнни два сйрεнника кирила и рафаила. Того ради прикарᲃчамъ их вашим хрⷭтωлюбїамъ, где ки пришли ѿ вас мⷯтїнс и пиѡмωщи прωсити да кїсте и подарωвали, и накрмили, ѣчемѕ кwи мωжε. Прωчε вѣтждετх. вжїы. и Пωкрωк. прεстїε кїцε вѣди са васеми кими.

Оу белградѣ Нωявр. 6. дан. 1824.

(Печат.) Мωйсей Петровичъ

Ово препоручено писмо написао је сам митрополит Мојсије својом руком и утврдио га својим печатом овалнога облика. Печат је утиснут на црвеном воску, сасвим добро сачуван. Емблем печата је грб са 3 поља: у горњим пољима је црква и кула, у доњем крст са четири оцила. Иза грба су укрштене: штака архијерејска и крст; са стране 2 анђела, над грбом почива краљевска круна — облик, какав данас носи патријарашки печат — само без плашта. Премер је око 2 цм. — Писмо ово носи број 19. ех 1724.

II. *Писмо, којим патријарх Арсеније четврти дозволава Братству ман. Ораховице, да може у Осеку купити дом, у ком би духовник (исповедник) Осечки и целога екзархијата, а и други калуђер кад послом у Осек дођше, одседали.*

Понеже сей, Монастыра Ораховице Iгѹменх, а именно: Чεстнѣйшїй Ермонах Гаврїйлх;* иже и wбщи дѣховныхъ, εже предшεсоромъ Нашим Бλжεнοпочившимъ Ⱛрхіепископо и Митрополїтомъ Гѣномъ Кикεнтїемъ Іωанновичемъ овым осечкїа ѣароши, и цѣлаго сего Єѳархїата Нареждεнх и установлεнх εсть; и слѣжил доволно и тирлπко, Я и у напредъ ѿ Насъ ємѹ тѣю должεностъ здѣкшньм ѣароши хрⷭтїаномъ извεршикати благословлεмъсѧ. — Молиля Насъ у ним Сεвта помнѣтїа обители Братства, εкε вы имъ допѣстили и Бλгословлнїε дали, при здѣкшнїа ѣароши осечкїа церкви близѣ, единѣ домх кѣпити и имѣти, кой осталх ѿ Престављагосе Петра Байца. Бѣдѣћи да той имх ѿ потрεбы Нѣждной εсть, едино ради квартира εгw Самагw дѣховника, εгда здѣ на дѣлѣ дѣховническомъ ѿкрѣтается; Я wсобливо ради тогw Что дѣла Монастырска здѣ при славной Єѧ Кралевскагw величества депѣтацїи имѣютъ часте, квартира жε здѣ у ѣароши имх всегда добити Немεщно. Зато трεба имѣти имх здѣ единѣ wбщи домъ Монастырскїй. Сегw ради на такοε нхъ понизнοε прошенїε с приклонѣнїемъ Гдѣй здѣшнїа ѣароши хрⷭтїанх склонихомсѧ: и Бλгословлямх той взгорεпомнѣтεw Престављагосе Петра оставшїй домъ кѣпити, но на такοвх начинх, Ⱛри кы времεнемъ церковь

* препишао се: Радујков.

хотѣла разпространатисѧ и ширше созидатисѧ, и ѿ потрикы бы окай домѣ церкви Былѣ, то они в'замкше Своѥ Новце колико за домѣ дали, пакѣ церкви той да возвратятѣ. и за Болшѵю егѡ Надежѳ, сїи емѣ писанїе ѿ нас дателѣ, и Нашимѣ Собственнымѣ именѣмѣ подписемѣ и печатїю потверждемѣ.

Дато въ Нашей Архїйпко-Патрїаршеской Резиденцїи Осечкой 1741.-гѡ дне 11-гѡ.

Бжїею Мѣтїю, всѣхъ Сербовъ, и Блгар, всегѡ Иллѵрїка Патрїархъ

(Печат.) Арсенїи Четврти м. р.

Писмо ово (број 33. ех 1741.) по својој садржини баш не би било од толике историјске вредности. Значајније је оно по том, што је датирано у архиепископо-патријаршкој резиденцији у Осеку; по чему ето дознајемо, да је патријарх Арсеније IV. становао неко време у Осеку. У то је време био у Осеку владичански двор са 2 куће, и у њима је јамачно патријарх седио, док није двор у Карловци саздао. Покрај имена патријархова удариo је његов мали печат на црном воску, који је добро очуван. Емблем печата је грб са 7 поља, које свако за себе сачињава засебан грб. Грб је покрит краљевском круном, а око њега је запис: АРСЕНИЋ Б. М. Я. П. К. С. Б. НЕ Іа ПАТРІАРХ. (Арсеній четврти Божїею Мѣтїю Архїйпископ Пекскїй всѣхъ Сербовъ Болгаровъ и всегѡ Иллѵрїка Патрїархъ).

Из једног другог писма истог патријарха датираног у Карловци 8. V. 1743., те још једног датираног у Осеку 26. фебруара 1746. (бр. 49. ех 1746.) дозна емо за потпуну титулу патријархову тога доба. Глава тога писма почиње: Арсеній Бжїею Мѣтїю Православный Архї Епископ Пекскїй, всеѧжде Сербліи, Болгарїи, Поморїа, Далматїи, Хорватской, Босны, Херцеговини, Подгорїи, Фѵнфк полѣ Дѣпа, и всегѡ Иллѵрїка Патрїархъ.

Ш. Копија писма владике Пакрачког Атанасије Живковића, којим моли тадашњег митрополита Вавентија Јовановића Видака, да се код царице Марије Терезије заузме, да се дозволи, да се Срби смеју населивати у град Копривницу, а да се ту за грађане признаду, и да им дозволи, да смеју себи цркву зидати.

Каша Ѳѫцелленцїа,

Высоко Прчѣсѵщенныйшїй и высокодостойнѣйшїй Гдне Архї Ѳпкпе и Мїтрополїтъ. Господине Мѣтївѣй!

Къ свободной кралѣской варошѵ Копривничкой живѣщїи нашегѡ Блгочестїа Торговци, мнѣ свое къ томѣ предложивши прошенїе, да вы Іа средствїемъ и могѫщимъ ходатайствомъ каша Ѳѫцелленцїи, код всевысочайшегѡ Мѣста. просио за тѣхъ допѫщенїе, Ѳдно да вы Оны Запѵргеровъ помянѵтїа варошѵ признали, и прималисѧ, а дрѵго да вы къ тойже варошѵ церковъ имѣли и Собственнымъ трошкомъ поставити могли.

Ѳѫцелленцїа Каша! имѣютъ жители помянѵтїа варошѵ, а равно и Іа сима причини довольныя, къ всеподаннѣйшимъ ея горныхъ Меритѣмахъ прошенїе. Что пѵргерства тичемсѧ, видѣлъ Ѳсмъ Самъ, да Нашегѡ Блгочестїа Торговцы и жители, часть немалѵю помянѵтїа варошѵ составляютъ и украшаютъ, слѣдовательнѣ и полезный колико всевысочайшемѵ Ѳрарномѵ, толико и Самой варошѵ Ѳсѣ, и такѡ какѡ полезны ѵитертаным, и с Пѵргерствомъ такоже и къ прочихъ кралѣскихъ варошахъ ѵтѣшенїа требѵютъ:

Чтожѣ созданїа церкве тичетсѧ, йакѡ къ всемѣтнѣйшїе дарованныхъ Привилегїахъ, такѡ и Ноѵомъ Регламентѣ Блгочестивѣйшїе резолирато естъ, во оныхъ Мѣстахъ в' нижѵ 30. фамилїа находятсѧ, церковь имѣти правити: в' варошѵ сей такѣ находатсѧ, колико имѣютъ свое стално кѣће, толико кои под корѵѡмъ стоятъ несѣмнѣнно 30-ѕ фамилїа, и томѣ ѵ фестѵнгѣ числа немала по Гварнизонѣ. которы свако недѣлѣ измѣнѣватъ. и в' сегѣмомъ по всегда Числѣ ѳбрѣтаетсѧ, который при оваквомъ обстоѧтелствѣ и церкви къ мѣстѣ всекдѣнїю, не могѫтъ слово Бжїе и Бжественнїю Литѵргїю чѵти, такѡ равно слѣчило сѧ, и можетъ слѣчитисѧ, да при всекдѣнїю Сѵщенника родимце жени и Плодъ нихъ въ крещенїа, и прочихъ такихъ ѵмрети, Сейже слѣчай и къ болестъ падшихъ жителѣй, и къ Гарнизонѣ лежащихъ Солдатѡвъ, постигнѵти можетъ, докълѣ во Сѵщенника, изъ' иныхъ надалеко разстоѧщихъ мѣстъ на позивнїе приспѣлъ бы, могѫтъ 4: и выше Сахата проћи, особѵто ако Сѵщенникъ ея знаши своемъ ѵ низ села ѵтишилъ. А зане Копривница такоже мѣсто естъ, чрезъ которое многи торговцы из Маћарске, Славенїе, Штаерх-марка, и ѿ мора проходатъ, и многи тѣрсѣ роѣ здѣ слажѣтъ, кои подобнѣ не точїю безъ' Слѫжба заостати, но и при всекдѣнїю цркве, къ сердцы и добромъ ради свое-

го досељења намѣреніе, ѡбмлаюѣсѧ и ѹкиюѣтъ.

Зато Ѣдѣлленцію вашъ покорнѣйше прошѣ, да бы изволели Мѧтию изъ горныхъ и иныхъ причинъ, ѿ Нашеа ксмѧтнѣйшыа Монархіи, колико да бы жители Нашегѡ Бл҃гочестія ѹ Кепринцѣ насслѧтис и за Пѣрегрѣчѣх пріѧтисе, толико и цркокѣ се имъ к' томѣ готовимъ Трошкомъ Создати могли. Народъ Нашемъ, всокито же помишѣтомъ комбинитѣ, и к' Гарнизонѣ поисѣгда сѣщимъ милитарнимъ ѹтѣшителнѣю Резолѹцію измолити. При комъ секе ѹ далшѣ Мѧтѣ покорно прекрѣчам, пребывајо Ѣдѣлленцији вашеа

ѣх Пакрацѣ 7. декмк.

покорнѣйшій Слѣга
Аѳанасій Живковичъ,
Ѣйкнх.

На челу ове копије забиљежена је година и број акта 1780. — 215. (пре тога стајао је број 13.), Владика поред свог потписа није ставио годину, а 1780. знано да митрополита није било. Према томе ће то писмо бити писано за живота митрополита Вићентија 1779., а само је презентирано у 1780. години.

Л. Богдановић.

Мисли о проповедништву.

У позоришту преставља глумац краља, војводу, богаташа, а нити је краљ, нит војвода, ни богаташ. Тако је и с оним, који само речима проповеда. Врло добро износиш смиреност, али нисси смирен; изврсно престављаш презирање света и части, ал их не мрзиш; ти си глумац, али не проповедник Јеванђелија.

Св. Јован Златоусти.

*

Свети Дух се појавио у огњеним језицима зато, што хоће да учини људе ватренима и речитима, ватренима у љубави а речитима из љубави. Стога треба проповедници да имају ватрене језике, па да, кад о љубави говоре, и срца на љубав распламте; јер је несносна проповед која само расвећује а не и потпаљује.

Св. Григорије Незиана.

*

Христос хоће преко проповедника да срца освоји; али су та срца пуна Њему ограђена опкопима, те да се задобију потребна су велика напрезања. Те насиле рђавих навика ваља порушити; оштроумне преговоре укорењене злобе ваља опровргн; све величине, које необуздана гордост божанственој науци на супрот ставља, ваља оборити. — Шта можете ви ту с вашом кукавном беседом? Мислите ли да ће ти бедеми пасти, кад на њих бацате своје цвеће? Или држите, да ће те величине стропоштати се од звука ваших периода и фраза! — Да се све те сметње отклоне, потребно је јаче и потпуније оружје, потребна је реч Божја, и то да иста живо, проницаво и снажно из наших уста изиде, а к томе да сио ми небесном науком напуњени и прожмани.

Босје.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**За православногa војенога капелана у Будимпешти.**) На предлог Његове Светости патријарха српскога, преузвишеногa господина *Георгија Бранковића*, а декретом преузвишеногa господина кр. угарског војеног министра, именован је за православногa војеног капелана, са седиштем у Будимпешти, јеромонах Мирон Војновић.

(**52. године у служби цркви.**) Захарије Стојановић, парох у Вэрјашу, у Банату, прославио је осамдесетогодишњицу свога живота, а 52. годину свога свештеништва.

(**Четрдесетогодишњица учитељевања.**) Г. Влада Марковић, српски учитељ у Митровици, навршио је 40 година свога марљивога учитељевања. Својим радом и својом поћудношћу стекао је поштовање и симпатију целога тамошњега грађанства. Четрдесетогодишњем раденику српске школе и просвете, г. Марковићу, нека је и од сада успешан рад и срећан живот!

(**Градња цркве у Сантову.**) Напред доносимо позив одбора за подизање православне цркве у Сантову, из којега се види зашто се та градња није до сада предузела и на који се начин и сад отпочела. Нека је Богом благословен почетак и нека нам буде сретан свршетак тога дела. Градњи цркве у Сантову дугује сваки православни свој део, своју лепту. Одбор нас позива, да јој и приложе. Нека је и с наше стране најтоплије препоручен овај апел на наше родољубље, свештенство, учитеље, црквене општине и сваког Србина. Данас већ част наша тражи, да му се одазовемо.

(**Нова руска црква.**) 10 о. м. освећена је нова руска црква у Немачкој, и то Хомбургу фон дер Хене. Осветили су је руски свештеници из Берлина,

Визбадена и Вимара (Вајмар). Освећењу су присуствовале удова немачка царица Викторија Фредериковица, принцеза Кристијановица Шлезвиг-Холштајнска, принцеза Фридериковица Хеска, принцеза Шодмбург-Липска.

(**Школе у Црној Гори.**) У „Просвјети“ органу црногорског министарства просвете, објављен је број школа и учитељских снага у појединим нахијама црногорским. Према тој статистици излази, да у десет нахија, на које је подељена Црна Гора, има 100 основних школа са 126 учитељских снага. У овом броју школа само су 4. женске, и то на Цетињу, у Подгорици, Никшићу и Бару. Највише школа има Никшићка нахија — 24. школе са 26. учитеља, а најмање Љешанска — 2 школе са 3. учитеља. У укупан број школа, разуме се, не улази Цетињска гимназија и богословско-учитељска школа и девојачки институт царице Марије.

(**Српска Велика Гимназија у Н. Саду.**) На тој нашој гимназији уписало се ове школске године у I. разред 65 ученика, II. разред 64, III. разред 61, IV. разред 50, VI. разред 39, VII. разред 41 и VIII. разред 31, свега 401 ученик.

(**Богословско друштво „Слога“.**) Управни Одбор богословског књижевног друштва „Слога“ у Карловци извештава, да је на I. напредној седници друштвеној од 13. септембра о. г. изабран нов управни одбор тога друштва, у којем су ови чланови: *Панта Ст. Викнџић*, богослов IV. године, председник; *Максим Терзин*, богослов III. године, потпредседник; *Наум Марјановић* богослов III. године, први тајник; *Љубомир С. Теодоровић* богослов II. године, други тајник, *Станиша Михајловић*, богослов III. године, благајник и *Владан Максимовић*, богослов II. године, књижничар.

(**Освећење звона**) српске православне цркве у Загребу извршено је у прошлу недељу пре подне после св. литургије, уз учешће многобројнога побожнога народа.

(**Књижевни Одбор Матице Српске**) имао је 23. сеп. (5. окт.) о. г. свој састанак под председништвом проте Јована Вучковића, потпредседника Књижевног Одељења. Од расправљених предмета наводимо: *Узимају се на знање и решење одлуке главне скупштине* као прорачуни за књижевне сврхе и расписи награда. — Решава се, да се говор секретарев, држан приликом прославе стогодишњице од рођења Јована Хаџића Светића, у засебној књизи штампа и да се у то име учини предлог Управном Одбору. — Приповетка „Кобна заљева“ од В. Будисављевића надаје се на оцену секретару М. Савићу. — Расправа др Ђ. Дере „Аграрни покрети у старом Риму с особитим обзиром на данашње наше пољопривредне прилике“ надаје се на оцену Ст. Становојевићу. — Према оцени секретаревој не прима се комедија у једном чину „Љуска и језгра“. — Шалина игра у једном чину „Хоће на бање“ од непознатог писца, која је стигла на расписану награду, падаће се у своје време оцењивачима. — Приповетка „Станица воденичар“ од непознатог писца надаје се на оцену Ј. Грчићу. — Примају се за Летопис три рукописа Ј. Радонића, у којима приказује књиге „Дубровник и Османско Царство“ од „Луја кнеза Војновића, „Die Bedeutung Ragusas in der Handelsgeschichte des Mittelalters“ од К. Јиричека, и „Устанак Срба у Банату 1594. год“. од Јов. Н. Томића. — Према прегледу М. А. Јовановића прима се за Летопис састанак Марка Драговића „Прилози за историју Црне Горе за време кнеза Данила I.“. — Примају се за Летопис „Успомене пок. поп-Јована Ковачевића, пароха сентомашког, из народног покрета 1848-49“, како их је за штампу спремно и удесно А. Буквић. — Према оцени Ст. Становојевића прима се с неким изменама расправа М. М. Вукићевића „Кратак преглед имовинских облика земље у Срба средњег века“. — Према оцени М. Нешковића не прима се за Књиге за народ приповетка непознатог писца „Поп Благоје“, а прима се приповетка непознатог писца „Браћа Радаковићи“. — Према оцени Ст. Милована прима се за Књиге за народ састанак М. А. Јовановића „Брдо и човек“. — Узима се на знање одлука Његове Светости патријарха српског *Георгија* о избору четири питомца из задужбине Нестора Димитријевића. — Узима се на знање извештај секретарев о питомцима и решава се, да се одакоји од њих опомену. — Дозвољава се питомцу зид. Васе Загазовића, Ђорђу Влајковићу, да може изучавање своје струке наставити у Б. Пешти. — Питомац исте задужбине Емил Најдински упућује се, да се учише у обртничку (занатлијску) школу. — Јован Грчић и Тих. Остојић подносе своја мишљења о исправљању „Српска књига и рукописа у библиотеци Матице Српске“. Како се оба члана врло неповољно изражују о редакцији „Списка“, решава се, да се преостали примерци „Списка“ сматрају као уништени и да се то на те примерке и истави. Уједно се упућује нови библиотекар Ј. Радонић, да поднесе општи план о уређењу библиотеке. — У пододбор за прегледање придошлих мишљења чланова Књиж. Одељења на предлог о намени књижевних надања Матице Српске бирају се Мил. Јакшић, Тих. Остојић и секретар М. Савић.

(Управни Одбор Матице Српске) имао је 25. септембра (7. октобра) о. г. свој редовни састанак под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од предмета бележимо: Узима се на знање позив Новосадског магистрата на свечано откривање слике пок. краљице Јелисавете и најава председникова, да је том приликом заступао Матицу. — Тако се исто узима на знање позив Патроната срп. вел. гимназије на освећење темеља нове гимн. зграде, и најава потпредседника Паје Гостовића, да је с члановима Управног Одбора том приликом заступао Матицу. — Читају се и узимају се на знање и равнају одлуке главне скупштине, и решава се, да се згодно намести канцеларија новог архивара-библиотекара. — Усваја се предлог Књижевног Одбора о засебном штампању говора секретарева приликом прославе стогодишњице Ј. Хаџића Светића. — Основно писмо Љубе и Јулијане Недељковића из Вршца шаље се вис. министарству на одобрење. — Узима се засад на знање пријава преч. г. Стев. Бећаревића о завештају пок. Стевана Стојановића-Ердевичанина. — Узима се на новољно знање завештај економског пододбора о заданој земљи фонда М. Трандафилке. — Позива се каменорезац Јов. Шоман, да до 1. нов. о. г. једаред постави споменик на гроб народног добротвора Васе Јагазовића. — Усваја се молба српске честичарске кредитне задруге, да јој Матица повери улоге. — Још су одобрени зајмови на хипотекарну сигурност. — У овој је седници решавано до седамдесет предмета.

Нове слике.

Познати издавалац и накладник сликарских радова чувеног нашега уметника слика на *Паја Јовановића, Пегар Николић у Загребу*, издао је у својој накладі и красну слику истога уметника: „*Мачевање*“ или „*Деда учи свог унука мачевати се*“. Цена је овој олеографски израђеној слици, уоквиреној у лепом фином позлаћеном, 13 цм. широком оквиру, фор. 30 на отплату, а за готово фор. 27. Величина је слике 95 цм. ширине, а 63 висине.

Слика је веома красна својом идеом и композицијом, а олеографска израда јој чиста, јасна и укусна, те заслужује препоруке и лепога одзива, јер ће служити свакој српској кући и као украс и као будилник српске свести и поноса.

Наручбине ваља слати накладнику издавачу г. *Петру Николићу у Загребу*.

Јавна захвала.

Дана 19. септембра 1899. год. опојани су и хатери земљи предани земни остатци нигда непрежаљене и незаборављене наше јединице

Невене Јовановић

која је 18. септембра о. г. након кратког и тешког боловања у трећој години млађаног живота свога у вечност преселила се.

Нека је овим путем изречена дубока захвалност свима поштованима и пријатељима нашим, који нам у преголемој туги нашој било усмено било писмено саучешће своје изразише.

Нарочито буди изречена дубока захвалност пречасној господи свештеницима: г. г. Стевану Журшу Ђурђевићу пароху Товаришком; Жарку Јеврићу администратору Суботишком и куму нашем Еманулу Радошевићу капелану Буђановачком, који су из поштења чинодејствовали на опелу и спровод миле наше јединице до вечне куће њезине.

Надаље нека је изречена захвалност г. Др. Душану Дини и г. Др. Росенцвајгу лечницима Румских, који су свесрдно своју лечничку помоћ јединици нашој у критичном часу пружити хтели, да ју од смрти спасу.

Хвала г. г. Милу Шојату управитељу овдашње политичне општине, који је болесно јединче наше обилазно те нам при лечењу јединчета нашег помагао; г Јовану Бандуру учитељу и г. Паји Максимовићу овршводитељу, који су нам тужним око припреме за погреб јединице наше свесрдно помагали, да исти што тачније обављен буде; не мања хвала и госпођи Дели Стефановић, која је нашу слатку Невенку у тешкој болести обилазила и као ћерку своју надгледала.

Најпосле нека је хвала свима учасницима из места и са стране, који тужном спроводу миле нам јединице наше учествоваше, и тиме нам тешку тугу нашу ублажити покушаше.

Свима нека је с наше стране као родитеља незаборављеног јединчета нашег, изречена најтоплија хвала, а слаткој и непрежаљеној јединици нашој Невени дао милостиви Бог у рају насеља.

У Брестачу 22. септембра 1899.

Тужни и ожалошћени родитељи:
Јован и Милена Јовановић.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 782, 835/473. ех 1899. 188 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Селу Врдинку овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прошено биљеговане и инструисане молбенице овој конзисторији надлежним путем до укључиво 31. октобра по нов. о. г. надлежним путем поднети.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21. септембра (3. окт.) 1899.

Георгије
Патријарх.

К. 1442/869. ex 1899. 191 1—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у Станишићу.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје довољно инструиране молбе потписаној конзисторији до 13. (25.) октобра 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 15. (27.) септембра 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

Ш. О. бр. 103. ex 1899. 190 1—2

СТЕЧАЈ.

За салашког учитеља или учитељицу у Старом Бечеју отвара се стечај, на место умировљеног г. Стевана Перића.

Годишња је плата: 500 фор.; за огрев себи и школи 52 фор. 50 н.; за школску послугу 40 фор.; за паушал 12 фор. 60 н., и за пофторну школу — ако је буде — 50 фор. Уз то ће уживати $4^1/_2$ јутра пашњаче и ритске земље, на коју све терете сноси; осим тога слободан стан у салашкој школи, где је изабрана особа дужна становати.

Дужност је: предавати у школи све предмете законом прописане.

Само потпуно оспособљена лица могу компетовати, а молбе нека упуте председништву овога одбора.

Рок стечају траје до 22. октобра (3. пов.) о. г. закључно.

Из седнице школског одбора српске православне општине у *Старом Бечеју* 22. септембра (4. октобра) 1899.

Јован Михајловић — Др. Арон пл. Војновић
перовођа. — председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

193 1—2

На основу решења Бачког епарх. школског одбора Бр. 1679./325. ex 1899. расписује се поново стечај на I. и II. разред мушке школе у Бегечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити.

Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом, а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу, 4 јутра ритске земље на т. зв. греди, која је наложена поплави, а за приход, које општина не прима дужност да даје отштету (на земљу учитељ порез плаћа), 5 фор. на писаћи прибор, 2^0 тврдих дрва и огрева колико је потребно, стан са потребним стајама и вртом. Ако би учитељица уместо учитеља изабрата била, дужна је од своје плате 20 фор. издати црк. општини за појца, који ће уместо изабрате леву певницу држати.

Ваљано инструиране молбењице ваља упутити на потписаног председника до 10. (22.) новембра о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бегечу 30. септембра 1899.

Коста Златапов — Бранко Поповић
учитељ и перовођа. — пред. шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

192 1—2

На упражњено учитељско место у Кетфељу овим се поново расписује стечај. — Годишња је плата 400 фор. а. вр., 4 ланца земље, на коју учитељ порезу плаћа, 3 хвата дрва, 3 хвата сламе, 10 фор. у име паушала, од погреба где буде позват 1 фор., слободан стан с баштом. — Учитељу у дужност спада осим посведневне и пофторну школу држати, перовођство у седницама водити, децу у црк. пјеснју обучавати и на сваком богослужењу у св. цркви појати. — На ово место могу и оспособљене учитељице компетовати, али само у том случају, ако се ни један оспособљен учитељ пријавио не би, — постављена ће бити учитељица у привр. својству. Учитељица ће уживати годишњу плату од 300 фор., половину огрева и слободан стан с баштом. Дужности су јој законом прописане. — Рок стечају траје од првог увртења овога стечаја на шест недеља.

Из седнице м. шк. одбора држане у Кетфељу, 23. септембра 1899. г. држане.

Школски одбор.

СТЕЧАЈ.

186 3—3

Отвара се стечај на једно овде упражњено *учитељско* место, с којим је скопчана плата од 500 фор. у готовом и $4^1/_2$ ланца земље у натури, за коју ће учитељ припадајуће порезе плаћати, 84 фор. у име учитељског огрева, осим тога 85 фор. у име школског паушала, стан у натури или 200 фор. еквивалента за исти, и уз ово још пет пута петогодишњи доплатак по 50 фор.

Новоизабрани имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додели, све оне предмете, које школска уредба од 17. јула 1872. год. и дисциплинарна правила од год. 1876. прописује; наглашује се, да децу црквеном пјеснју учи, као и остали овдашњи учитељи, са децом у цркви пои, а за певницом појачку дужност да врши.

Компетенти нека своје ваљано инструисане молбењице потписаном председништву до *краја месеца октобра* о. г. по ст. кал. поднесу.

Тражи се лично представање.

У *Б. Сентомашу* 14. (26.) септембра 1899. г.

Председништво
месног школског одбора.

Број 1867. Ка. 351. 181 3—3

СТЕЧАЈ,

На парохију у Великој Мучни VI. и Чаглићу V. плаћеног разреда.

Молбенице, прописно састављене и инструиране имају се надлежним путем епархијској конзисторији овој поднијети најкасније до 16. (28.) октобра 1899. год.

Из сједнице епархијске Конзисторије у Пакрацу 24. августа (5. септембра) 1899.

Предсједништво.

СТЕЧАЈ 187 3—3

на место српске учитељице у ново установљеној вероисповедној женској школи у Кулпину у Бачкој.

Плата је 300 фор. ау. вред. годишње поред уживања лепог стана у новосаграђеној школском згради и 50 фор. у име огрева и чишћења школе.

Молбенице са сведоџбама поткрепљене имају се најдаље до 1. (13.) октобра на потписаног у Карловце послати.

У Карловцима 17. (29.) септембра 1899.

Георгије
Патријарх.

Број 1804 и 1849. К. 350. ех 1899. 183 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Ивана Лемајића у Врбовцу против супруге му Веропике Лемајић, сада непознатог боравишта — позива се иста Вероника, да у року од 6 мјесеци, рачунајући од првог увртења Едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

Број 1538. К. 358 ех 1899. 184 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Самојла Божића, грнчт. мјерника у Загребу против супруге му Даринке рођ. Николић сада непознатог боравишта — позива се речена супруга Даринка, да у року од 3 мјесеца, рачунајући од првог увртења едикта овог у новинама, конзисторији овој или сама лично предстане или мјесто садањег пребивања своја пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу, 24. августа (5. септембра) 1899.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провађено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по возњи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама проширена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За страни земље: на годину 5 фор. На Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 10. октобра 1899.

Високи отпис
ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
патријарха српскога
ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

којим је дозвољен сазив и одобрено држање епархијскога свештеничкога збора у Митровици држанога 6. (18.) окт. о. г.

Бр. 166.
През. Арх.

Пречасном Господину
Јовану Јеремићу
окр. протопрезвитеру
у Карловцима.

На молбу Пречасности Ваше, поднесену Нам у име окружних протопрезвитера богоспасајеме Наше Архидијецезе Карловачке, да могу епархијски збор православнога српскога свештенства исте Архидијецезе сазвати и одржати дана 6. (18.) октобра т. г. у Митровици, са пријављеним нам пословним редом, обнашли смо за благо решити:

Сазив тога збора узети на повољно знање, а држање истога дозволити и одобрити с тим, да се при раднји и закључцима својим има строго придржавати делокруга, који му је самом природом његова карактера означен.

На истом пак збору искупљеном богољубазном и драгом Нашем свештенству не пропустите, Пречасности Ваша, до знања ставити Наш најмилостивији Архипастирски и Патријарашки благослов, као и Наше најтоплије молитве, што их у љубави и бризи за цркву и свештенство Наше управљамо престолу Свевишњега, да у неисцрпној милости Својој благоволи сабраном на збору богољубазном свештенству испослати Духа мудрости, разума и побожности, како би радња његова задахнута јединством духа, мисли и тежња у љубави братској, испуњена бида и јединством љубави за цркву, а таква могла онда бити од благотворних последица за бољитак и напредак милога Нам православнога српскога народа и за што већи углед драгога Нам свештенства.

Дано у Карловцима, у Патријарашкој резиденцији Нашој дана 2. (14.) октобра 1899.

Георгије с. р.
патријарх.

Брзојавна захвалница

петога епархијскога збора Његовој Светости патријарху српском *Георгију Бранковићу.*

Његовој Светости, патријарху српском
преузвишеном господину
ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ
Карловци.

По високој дозволи Ваше Светости сазвани и отворени епархијски збор архидијецезалнога православнога српскога свештенства, после принесене молитве Господу Богу, првом и најмилијом дужношћу сматра, Вашој Светости, као љубљеној Поглавици свете нам цркве, као милостивоме Архипастиру и врховној Старешини својој, као узвишеноме заштитнику целога свештенства и највећој узданици општега нам добра народнога, у најдубљој понизности подастрети, уз изразе непоколебиве синовске љубави, оданости и страхопоштовања искупљених свештеника, — најсмернију синовску захвалност на високоподељеном Архипастирском благослову, топлим молитвама и мудрим саветима у цељи успешне и благотворне радње овога збора.

Препоручујући своју радњу Архипастирској љубави и високој заштити Ваше Светости, збор овај одушевљено кличе:

Да живи Ваша Светост патријарх српски *Георгије Бранковић!*

У име и по овлаштењу збора

Протопрезвитери
Јефтимије Вукадиновић, Авакум Стајић, Јован Јеремић, Илија Перкачански.

Брзојавни високи одговор

ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ
патријарха српскога
ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА
на горњу брзојавну захвалницу

Пречасном господину
Авакуму Стајићу протопрезвитеру
Митровица.

Са задовољством читах телеграм свештеничкога збора. Изјавите целом збору моју топлу захвалност на израженој ми синовској љубави и оданости. Бог вас све благословио.

Георгије Бранковић
патријарх.

Говор

протопрезвитера Јована Јеремића

држан 6. (18.) октобра 1899. на епархијском збору православног српског свештенства Архидијецезе Карловачке

у питању саборскога изборнога реда.

Дозволите, браћо, и мени, да се изјавим о велеважном предмету, који је на дневном реду.

Велеважним називам питање избора свештеничких посланика на нашем народно-црквеном сабору зато, јер је оно камен претицања у нашој унутарњој и спољној автономној политици. Томе су питању данас подређена сва друга наша автономна питања. Решење, срећно решење његово, јесте conditio sine qua non целокупна уређења и *јачања* наше аутономије, мира у цркви и народу, његова напретка и лепше будућности.

Велеважно је то питање и понаособ за свештенство, његову самосталност и слободу, његову еманципацију из ропства страначкога, у стварима црквеним.

А кад је то питање тако велеважно, онда је не само несумњиво право, него и категорична дужност свештенства, као и жива потреба општега нам народно-црквеног интереса, да свештенство о томе питању изјави своје најбоље уверење, да ради срећна његова решења подигне свој глас и постави свој захтев.

И, ако смо ми, браћо, уверени, било о потреби и оправданости данашњега изборнога реда, било о потреби и разложности измене његове у предложеном правцу, онда достојанство овога збора, онда углед наш, онда родољубље и свештеничка савест наша налаже, да то своје уверење не држимо под спудом, да га не тајимо и не пређуткујемо, да се не измичемо решењу стављенога на дневни ред предмета и по њему учињенога предлога, него да томе решењу, на светлости разлога и снагом родољубља, у очи загледамо, а са пуним достојанством и одлучно о њему своје убеђење изјавимо. Јер, кад то учинили не би, могло би нам се основано добацити, е немамо моралне снаге, да своје уверење признамо и на

светлост изнесемо. Могло би нам се, онда, разложно пребацити, да нисмо на висини своје дужности.

А, ко поштује слободу убеђења нашег, ко цени достојанство наше, ко нам не одриче савест и не пориче родољубље, тај ће, уверен сам, одобрити овај наш активитет и вршење дужности, тај ће управо тражити од нас уверење и мишљење наше о тако крупном народно-црквеном питању. Али, онда мора свако с њим бити и — задовољан.

Свештенство је управо изазвано, да о њему подигне свој глас. Његова реч треба да се чује. Ну жели чути цео наш народ. И она може само допомоћи сретном и успешном решењу његову.

Приговори, да би та реч заоштрила борбу у народу, стављају се са познатих извора само зато, не би ли се ућуткао глас истинитог убеђења у свештенству; стављају се у бојазни, да тај глас не би био у складу са изворам тих приговора.

Достојанствена, искрена и родољубива реч свештенства, може данашњој борби дати само правилан ток и унети у њу више светлости, више истине. Разлози и истинита убеђења не уносе у ни једну борбу страст и друге заразне елементе. То је посао и занат агитаторских спекулација и спекуланата, у оскудици разлога и у проблематичности њихових уверења.

Толико сам имао рећи у одговор мишљењу и тврдњи, које се противи претресу нелеважнога питања о изборном реду и донашању одлуке о њему. Говорио сам ја о томе, и с других разлога, у протопрезвитератском збору Карловачком ове године, па држим, да ми није потребе то и овде понављати.

Но пре него што пређем in medias res дозволите ми још, да констатујем једну појаву. После одржаног 29. априла о. г. тога збора у Карловци штампане су у једном листу нашем ове речи:

„Прошле недеље одржао се свештенички збор карловачког протопрезвитерата, на коме су свештеници изјавили жељу, да се промене изборни ред, те да свештеници бирају засебно своје посланике.

Ми о томе нисмо говорили, јер нам је та „бура у чаши воде“ изгледала сувише незнатна. Ако један протопрезвитерат и тражи такву измену, то „једна ласта не чини пролеће“, и ми смо држали, да тај покрет треба *игнорисати*.“

Тај исти лист, који је свештенство — па ма и једнога протопрезвитерата — пре пет месеци тако љуто игнорисао, јуче је о овом збору морао већ да донесе уводни чланак. Ја то с тога констатујем, да свештенство уверим *о убрзању* тога листа, у којем нас уме тај лист да игнорише и преко рамена са омаловажавањем да погледа — као мало ко.

Констатујем то у уверењу, да ће доћи време, кад ће се на свештенство погледати дужном пажњом, а та ће бити без сумње највећа онда, кад свештенство својом самосталношћу освоји себи право на ту пажњу и на респектовање свога убеђења и рада. —

Изјављујем, да примам предлог г. Руварца, јер се *начелно* слажем с њиме, из разлога што их је у мотивацији својој изнео и разлога, којима ћу и сам изразе дати.

Питање изборнога реда има своју начелну и практичну страну. Начелна, догматично-канонична и историјска страна тога питања, апсолутно се противи, са свима својим и доктринарним и очигледним разлозима и доказима, данашњем изборном реду, а категорички захтева, да се исти не само измене у предложеном правцу, него *да се сасвим новим замене*.

Да се донесе нови изборни ред, захтева неканоничност данашњега. Овај је, наиме донесен г. 1870. за време седиснаканције у нашој цркви, а то се противи њезином канонизму, који забрањује доносити законе и уводити новотарије у цркви, кад је столица црквене Поглавице упражњена. Данашњи изборни ред је, дакле, са црквеногa каноничнога гледишта и критерија — неканоничан. Ту његову неканоничност не може нити ослабити, нити збрисати, нити оправдати навод, да је тај изборни ред донесен са

пристанком таданьега Епископата. Тај пристанак, који није потекао из Св. Архијерејскога Синода, — чију ће историју такођер јарко сунце проказати — био је грдна погрешка.

Но погрешка бившега Епископата нема, нити може имати, обвезне снаге за данашњи високопреосвештени Епископат, односно Св. Архијерејски Синод. Напротив, по науци црквенога права: погрешку ранијега дужан је кореговати доцнији Синод. То је и дужност и право тако зване корективе Синода.

Дакле, кад данашњи високопреосвештени наш Епископат и Св. Архијерејски Синод настоји, да наменом изборнога реда исправи и поправи погрешку пређашњега Епископата, он то чини по неоспорном праву и по узвишеној дужности својој. У томе његову настојању нарочито је позвано свештенство, да га потпомаже. Јер захтев високопреосвештенога Епископата и Св. Архијерејскога Синода јесте: *поступати догматичко-каноничке учења наше цркве.* Уз такав захтев, свештенство би имало ex officio да пристане. То је уверење моје свештеничке савести. —

Но данашњи изборни ред не само да је донесен странпутицом, него је *странпутицом и задржан у употреби* Ево доказа.

Године 1870. донео је наш сабор саборско устројство, које је сабору хтело да узакони карактер *чисто народни.* Доследно томе, тај исти сабор донео је одмах и изборни ред за тај народни сабор, по којем би народ у сабор *свој*, као чисто народно представништво, имао да бира свих 75 посланика. Шта више, било је у сабору мишљења, да би народ требао тих 75 посланика да бира без ограничења, да међу њима 25 имају бити свештеници. То би и била логика, с обзиром на карактер сабора као народнога представништва. Но то се мишљење није *форсирало*, нити је оно примљено, из разлога, преко којих није смела ни могла прећи, ни тадања бујна струја.

На инак, саборско устројство од 1870. године, није добило највишу потврду. Није зато, јер државна власт није хтела да дозволи нашем сабору карактер, тип и делокруг народни, него га је — према IX. зак. чланку од 1868. г., имала да потисне на земљиште црквено.

Но и ако то саборско устројство, од г. 1870., није добило санкцију, добио ју је те исте године донесени саборски изборни ред, *ма да је тај изборни ред, по установи комулативних посланичких избора, само логички израз и природна конзеквенција баш онога дела и начела непотврђенога устројства, због којега управо то устројство и није потврђено, као ни оно од 1872. године.*

Ето, браћо, ту је извор 25-годишњих немира и трзавица, ту је коленка 25-годишњега кобнога спора нашега око изборнога реда.

Но пођимо даље.

После два непотврђена, донео је сабор 1874. и треће, данашње Саборско Устројство. Ово је получило највишу санкцију. А зашто? Зато, јер је тај сабор *подлегао захтеву државне власти, учинио уступак,* признао IX. зак. чланак од год. 1868., те сишао са народнога и стао на црквено земљиште, које је ради утехе и као еквиваленат за изгубљено народно — названо народно црквеним. Место народнога, наш је сабор тако постао народно црквеним, *дуалистичким* сабором.

Тај народно-црквени дуализам наш, у којем нити је погођена нити правилно установљена демаркациона линија међу народним и црквеним земљиштем у пословима и компетенцијама њиховим, један је од кардиналних узрока наше автономне погибије, што само en passant наглашујем, но о чему би код нас требало много и много размишљати, а која би студија можда резултовала са очигледном потребом, да би цело наше Устројство требало по ново градити, са дужним уважењем суверенитета Црквиног и њезина Права, *по којем је ова надлежна да сама себи Устројство доноси.* —

Но, чим се је догодила метаморфоза нашега сабора, и кад је он могао прегорети ту метаморфозу, онда му је налагао диктат и логике чињеница и автономне политичке мудрости, да из снега тога

повуче конзеквенције, па ако ништа друго, а оно да према својој метаморфози метаморфозира и саборски изборни ред. А наиме, да према црквеном карактеру сабора измене г. 1870. донесени изборни ред тиме, што би у њему спроведено начело црквено-јерархијскога заступства, као што је оно спроведено у епархијској уредби гледе тога заступства у епархијским скупштинама. Јер је, а то порећи нико не може. Саборским Устројством од 1874/5 године и сабор стао на оно исто црквено земљиште, на којем се налазе и епархијске скупштине, разуме се, са дотичним компетенцијама и делокругом

Но сабор то није учинио, него је задржао и за народно-црквени сабор онај изборни ред, који је био намењен сабору — народном. Можда је то учињено и онда зато, што је и тадањој светоњачкој агресивној струји ишло у рачун, да избор свештеничких посланика задржи под диктатуром, а саме те посланике под командом и у духовном ропству светоњака и њихове агресивне противјерархијске струје.

Али аподиктички тврдим, браћо, да је тај мотив једини истинити узрок и разлог, да се тај изборни ред, против свију непобитних разлога и на погибљу општега нам добра, од стране познатих светоњака и данас страсно, тако грчевито брани и чува. *Не као право народно* — јер о таком праву овде не може бити ни говора. *Данашњи изборни ред се брани и чува као привилегија световњака над јерархијом* **у цркви,** *као доминирајућа полуга над слободом и самосталношћу свештенства.* Ово је, браћо, моје најдубље и искрено исповеђено уверење.

А то је све доказ, да је данашњи изборни ред задржан страпутицом, и ради страпутице. Према томе је и *посед* светоњака у праву на изборе свештеничких посланика, стечен страпутицом — неправедан

То право припада свештенству, право да своје заступнике на сабору — само бира. И карактер нашега сабора је непобитан за то доказ.

Наш сабор је еминентно црквени сабор. Цела спољашња управа црквена, управа са црквеним иметком, веома значајна интеренција у црквено-просветним пословима, па и у самој црквеној дисциплини и судству — све је то у делокругу нашега сабора Ја то само констатујем, а далеко је од мене и помисао, да се с таквим делокругом нашега сабора сложим.

Но у сабору, кад је већ такав, у којем се цркви нормира велики део њезина устројства и регулише велики део њезина живота и делатности; једном речи у сабору, у којем се о цркви ради и решава, *црква као такова мора бити представљена и заступљена.*

По саборском устројству она би имала бити пре .стављена, по саборском изборном реду не може бити заступљена, с обзиром на нижу јерархију.

Саборско устројство, са бројем 25 свештеника *прелиминира* црквено-јерархијско представништво у сабору, али изборни ред не дозвољава цркви, да тај део својих представника слободно изабере. Изборни ред је, тако рећи, само спроведена уредба законских начела и установа. Па таква уредба, својим одредбама — контрадикторним начелима и установама основнога закона — анулира право цркве и њезина свештенства, основним законом санкционисано! Има ли већега јуридичкога non sensa. Може ли у законодавству бити веће недозвољености и протусловља!

Данашњи изборни ред туторише цркви и свештенству, намећући им заступнике, који нису нараз ни њихове воље ни њихова становишта. Има ли веће неправде и насиља? Није ли то наш автономни Kulturkampf? Или је то либерализам, којим се гласи наша световњачка струја? Је ли то обзирност, праведност и легалитет, које она за себе тражи од свакога? *То је отмица туђег права.*

А да Саборско Устројство од г. 1874/5. признаје у сабору нашем 25 свештеника као црквено-јерархијско *сталешко* представништво и заступство, као што је оно признато и IX. зак. чл од 1868., потврдио је то 1892. г. и на сабору нашем, један од најугледнијих првака световњачке струје.

Ово су му речи: „*Свештенство је у нашем сабору као сталеж или ред представљено, јер иначе не би имало смисла, да изборни ред прописује, да се морају бирати баш 25 свештеника, и ја држим, да тих 25 свештеника представљају заиста сталеж*“. То је рекао Др. Михаило Полит Десанчић.

Тако и јесте. Но кад је тако, онда друкчије не би смело бити, него да тих 25 свештеничких посланика бирају сами свештеници, *као сталеж*. Па и то је признао исти прваК, кад је 27. септембра 1897. рекао у Карловачкој конференцији код Његове Светости: „*Сасвим је нормално, да свештеници бирају свештенике на сабор.*“*

Засебан избор свештеничких посланика не захтевају неки засебни сталешки интереси, који би били у противности и сукобу са општим интересима цркве и народа нашега, него то захтева „*установљена разлика међу члановима цркве, која опредељује посебну делатност њихову, права и дужности, које они према положају своме у цркви имају*“ **

Говорити опширније о посебној делатности свештенства и целе јерахије у цркви и где год се о цркви ради и решава, па и у нашем сабору, није ми, држим, потреба, јер сте браћо, као свештеници, о томе на чисто.

Но та посебна делатност, која истиче не само из дужности свештенства као другога дела јерархије, него и из јерархијског права руководства и његова у свему, што се тиче цркве, — онемогућена је у сабору данашњим изборним редом.

На сабору нашем треба да се чује глас свештеничких посланика као израз свештенства, једног дела јерархије, а они то нису, и не могу данас бити. По данашњем изборном реду они су мандатари световњака, и то са императивним мандатом, са маршрутом и заданом речи, да ће у сабору радити по диктату тога мандата и те маршруте.

Шта више, познато је, да су свештенички посланици бирани и против свију свештеничких гласова на биралиштима. Па могу ли они онда бити заступници и тумачи свештенства и органи јерархијске делатности у сабору? Не могу. И може ли бити веће сатире за црквено-јерархијско представништво и заступство у нашем сабору? Зар то није управо тиранје с њим и са оним начелом, на основу којега и са оном целњи, ради које је прелимирано то заступство у Саборском Устројству?

А је ли то у интересу цркве и општега нам добра, кад се у сабору секвеструје слобода убеђења и слобода речи целе половине јерархијскога заступства? И води ли се код нас довољно рачуна о томе, какав ће положај и расположење према радњи *таквога сабора* заузети фактори изван автономије? Да ли се води рачун о расположењу и становишту тих фактора *према целој нашој автономији*, у којој јерархија такав положај заузима? Ја бих рекао, да се не води, а то је једна од кардиналних погрешака у автономној политици нашој према државној власти.

Господо и браћо! И унутарњи и спољни интереси наше автономије захтевају самосталност и слободу свештенства у сабору нашем. Ту самосталност осигурајмо еманципацијом његовом из партијских окова.

То је својим бистрим погледом и државничким умом увиђао и упокојени Данило Станковић, кад је 1892. године сабору метао на срце: „Скрајње је време, да свештенству поштујемо слободу убеђења у црквеним питањима, и да га у овом сабору избавимо из партајских веригa. На црквеном пољу свештенство мора да је учитељ народу, а не да прима упутство од народа“.

Дај, браћо, а данас се гради познаним сваки скоро световњак, да нам та упутства даје, да нас подучава, да нам заповеда, и ако га не послушамо да нас проскрибује издајством, и свакојаким злочинима према цркви и народу. Таквих упутника и саветника, таких учитеља, диктатора и судија, треба да се ослобо-

* После тих речи је г. Полит одмах изјавио, истина Бог, да нико не може пристати на засебан избор свештеничких посланика из познатих практичких разлога, на које ће доћи ред доцније.

** Православно Црквено Право. Др. Никодим Милаш Стр. 224.

димо. На то имамо права, и дужност нам је. Свештеник, и по своме положају и по својој интелигенцији, има права на слободу убеђења, у оквиру своје свештеничке савести. А по своме позиву он треба да предводи, а не да буде вођен, да учи, а не да буде подучаван на пољу црквеном од оних, које треба да учи.

Измена изборнога реда било би једно средство, да се свештенству поврати право и могућност учитељевања и да се ослободи неоснованога туторисања у пословима црквеним.

Тако ослобођено свештенство заузело би онда и припадајући му положај у сабору, и на њему би било благотворни посредник, темперирајући елеменат и снага. Изменом изборнога реда било би омогућено да струја умерености провејава деловање наших сабора.

Увиђају то данас већ сви умни и објективни родољуби наши. Увиђа то цела наша боља интелигенција. На ипак су многи из „*практичких*“ обзира противни тој измени.

Није ми намера да полемишем, нити имам за то времена. Али у претресу предложенога питања, морам се осврнути на главније бар наводе, којима се опонира предложеној измени, изборнога реда.

(Свршиће се.)

Предлог за одлуку

епархијском свештеничком збору Архидијецезе Карловачке, сазваном за 6. (18.) октобар 1899. у Митровици.

С разлога, што и ако је данашњи начин избора 25 свештеничких заступника на српско народно-црквеном сабору, по ком по §§. 20 и 39. изборног реда од 29. Маја 1871., како свештеничке, тако и световне заступнике, заједнички бира и свештенство и световни бирачи односно изборници дотичног изборног среза, у место дотадашњег начина избора, који је постојао, од првог изборног сабора, одржаног 7. Јануара и следећих дана 1708. у Крушедолу, на основу привилегије цара Леополда од 21 Августа 1690. па све до 1872., по ком је начину свештенство само за себе, а световни опет за себе бирали своје заступнике, и то не само за црквено-народне, него и за чисто политичне саборе, као н. пр. 1735. 1848. 1861., па је за то ипак увек било уз народ на бранику црквено-народних права и правица, у XLIV. седници саборској 13. Јуна 1870. примљен са 61 гласом, међу којима је било и 2 епископа, 1 се посланик уздржао од гласања, а 17 су отсутни били: ну, нета је кардинална изборна измена учињена за време упражњене митрополитско-патријаршке столице, за које се време по владајућој дотле пракси у карловачкој митрополији у редовним приликама, није ништа смело ни хтело мењати у управи народно-црквеној, што је признао и епископат карловачке митрополије у своме сепарат-вотуму од од 5. Јуна 1870., рекавши у њему за усвојено од сабора устројство, у ком је говор био и о поменутом начину избора свештеничких саборских заступника: „— — и то баш онда, кад је митрополитска столица упражњена, и кад се не би смело ништа ново установљавати — —“, сем случајева, кад је државна власт из својих рачуна разним обећањима и пресијом, на саборима за време упражњене митрополитске столице, дала претресати животна народно-црквена питања, као 1769. и 1790.;

с разлога, што је *поменута кардинална* измена учињена од стране световних заступника, на коју је и епископат и свештенство пристало једино из принципа, — који се доцније а и данас свети — да је тобоже данашњи просвећени век осудио сталешко заступство — а тај је исти сабор у истом саборском заседању усвојио сталешко заступство у епархијским скупштинама —, те да свештенство не треба да буде заступљено у сабору као сталеж, него као стручњаци, што се да по тадашњој тврдњи дотичних предлагача постићи само тиме, ако и свештеничке заступнике узбира и народ, дочим се данас намерно заборавља на тај принцип и својевољни пристанак више и ниже јерархије, те се сваком приликом тврди, да се свештенству одузето пређашње изборно право не може и не сме

повратити с тога, што „кад би му се допустило, да оно само бира своје заступнике, у напред се зна, да би само они свештеници били изабрани за заступнике, које би јерархија хтела“ — и то се тврди од оне странке, која сваком приликом, само своје једномишљенике бира, где има право да их бира —, а у своме заједничком прогласу на бираче, потписатом од вођа либерално-радикалских на Спасовдан 1897., рекоше народни прваци-посланици: „— — у околностима, у којима се српски народ према државној власти налази, према потчињеном положају, који наша јерархија према државним органима заузима, није се могло никако допустити, да основи наше народно-црквене автономије буду промењени. У томе нису могла бити мероданва нека теоретичка гледишта: да свештенички сталеж има да бира свештенике за народно-црквени сабор, јер чим је извесно, да наша јерархија стоји не само под упливом, него готово под заповестима државне власти, и да свештеници у многоме зависе од својих владика, — није се могло допустити, да свештеници као сталеж бирају свештеничке посланике, јер би тиме строј и састав народно-црквеног сабора био алтериран, био би са свим поремећен, те би државна власт таким сабором могла по вољи руковати“, па на жалост и срамоту, нашао се и један брат свештеник посланик, који је јавно рекао, да „кад би се саборски свештенички заступници признали као сталешки посланици, да би тада одзвонило народној автономији; да би тада епископи могли радити шта би хтели; да би се одлучивање попова од народа т. ј. да не бира народ заједно са свештеницима и 25 свештеничких посланика, могло назвати папинским расколом, јер би тиме свештеници постали оно, што је папа Хилдебранд (Гргур VII.) начинио из латинских. Тим би — рече веселник — српска црква престала бити народна, и изгубила би онај значај, који јој је св. Сава дао, кад је од Цариграда независном учинио. А још би се и нешто горега изродило. Сепаратним изабором свештенства, дошло би у сабор 25 присталица калуђерске јерархије“;

с разлога, што по § 148 „Организационог статута православне романске цркве у Угарској и Ердељу од 28. маја 1868.“: „свештеничке посланике за сабор, бирају сами свештеници“;

с разлога, што су од 1872. па све до данас од 25 свештеничких заступника обично бирани за заступнике, без икаквих других обзира, само они свештеници, који су партизани појединих странака политичних, односно, који су пре избора усмено или на писмено изјавили — а било је прилике, да су се по неки морали и клети својом децом — да ће се у сабору у свему придржавати програма оне странке, која их је истакла за своје кандидате, те се не једном догађало, да су поједине странке истицале и бирале и такове свештеничке заступнике, на које није хтео а ни смео ни један свестан свештеник гласати из дотичног изборног среза, што је допринело, да су код последњег избора 1897. за свештеничке заступнике изабрати већином свештеници, не само недорасли за свештеничко-народне заступнике, што се види најбоље из тога, што за цело време трајања сабора 1897., ни један свештенички заступник, сем проте Јована Бороте, који је неколико речи проговорио, и 2—3 интерпелације, што су их неки управили на високо председништво, и што сем проте Бороте, који је изабрат био за председника у адресном одбору, и пароха Стевана Михалџића, који је изабрат био за перовођу — не известиоца — у одбору за грађаминалну преставку, ни један није биран био за известиоца ни у ком од силних одбора, него који и сами не имадоше поноса а и не смедоше искати, да у свима одборима са $^1/_3$ заступљени буду, већ се задовољише, да у стални верификациони одбор од 5 чланова, само 1 у одбор уђе, у петициони од 15, само 2, за ревизију рачуна од 9, само 2, у финанцијски од 9, само 1, у одбор за дневни ред од 15, само 2. у одбор за грађаминалну адресу од 20, само 3, дочим су у пређашњим народним и народно-црквеним саборима свештенички заступници играли главну

улогу, и у све одборе бирани били са $^1/_3$;

свештенство архидијецезално, искупљено на своме збору у Митровици 6 (18) октобра 1899., уверено о штетности данашњег изборног реда, по ком свештеничке заступнике бира заједно са свештенством и народ, и не могући трпети на себи поменуту лагу и срамоту, као да оно не би било у стању самосталан положај заузети на сабору, те бити језичац на ваги између јерархије и народа, кад би се повратно пређашњи начин избора, по ком би оно засебно бирало своје заступнике, закључује:

„да се изабере један одбор од 3 лица, који би имао зготовити и поднети високославном Саборском Одбору представку за први доцнији црквено-народни сабор, и да у њој иште измену данашњег изборног реда, која би се у томе састојала, да свештенство само, без сутицаја народа бира својих 25 заступника, као што их је бирало од 1708. до 1872., а подједно да исти одбор ову одлуку, заједно с преставком за сабор достави преко Његове Светости свој високопреосвећеној г. г. архијерејима у карловачкој митрополији с молбом, да је доставе свештенству у својим епархијама, те да је и оно усвоји и подупре, односно да се изјасне о њој.“

Ову одлуку доноси архидијецезално свештенство и с тога, да покаже, да није само жеља крунина, односно државне власти и јерархије, као што се обично тврди од првака народних у листовима и зборовима, па и на самој је одржаној 8. (20). Јуна 1898. конференцији код Његове Светости, један од радикалних првака — посланика довикнуо: „свештеници нигде и не траже за себе право посебног избора свештеничких посланика, него калуђери. Вама калуђерима треба то, а не свештеницима. Синод је адвокат свештенички!“, нашто је опет други првак довикнуо: „То и јесте шкандал — што то епископи траже“!, него да је жеља и самог свештенства карловачке митрополије, односно архидијецезалног свештенства, и то не проста, неоснована жеља, и жеља из неког пркоса и себичне намере, него жеља основана на дугом и зрелом промишљању, и потребама цркве и свештенства, а и самог народа, те као год што је на поменутој конференцији код Његове Светости вођа либералне странке јерархији довикнуо: „ако епископат не може да призна status quo данашњег саборског изборног реда, — онда нема споразума“; тако исто и архидијецезално свештенство, искупљено на овоме своме збору довикује народним првацима: ако Ви не ћете да пристанете на измену данашњег изборног реда, и не изменете га тако, да свештенство и на даље, као и до 1872. само бира своје заступнике, — онда нема споразума између њега и Вас!

А ову одлуку доноси архидијецезално свештенство и с тога, што се потпуно уверило о томе, да не само данашње наше политичне странке, него и пређашње — овамо од 1870. — стеране својом кривицом с политичког на црквено поље, не само не беху у стању очувати црквено-народна права и правице, него носе и одговорност, што је данашња наша црквено-народна автономија, што рекао др. Светозар Милетић још 1875. „у кљештама, дакле укљештена“, и што присташе на устројство, за које покојни Јова Павловић још 1875. рече: „да оно није наше дело, дело нашег сабора, него владина понуда, коју смо ми уз зид пригнути, с благодарношћу примили“, па поред свег тога, на поменутој конференцији код Његове Светости вођа либералне странке рече: „Једини је начин споразума, да се одржи status quo!“, а то рече и он, и то му одобрише и присутни на истој конференцији радикалски прваци, једино с тога, што они вољу имати и „укљештену автономију“, него упустити из руку право, да могу по својој вољи у сабор протурити 25 својих свештеничких присталица!

Па чим оне не беху у стању очувати истинску црквено-народну автономију, и чим је њима више стало до тога, да у сабор протуре 25 својих свештеничких присталица, него до народно-црквених права и правица, јасно је, да то не беху

у стању учинити ни свештенички заступници, бирани по њиховој препоруци, и то једно с тога, што су они већином за свештеничке заступнике бирали свештенике неспремне за то, а друго с тога, што ако би ко од њих и био у стању, да се упусти у брањење црквено-народних права и правица, тај то није смео учинити, јер би га странка прогласила одмах за издајицу, и добио би неповерење од својих бирача, што се усудно радити друкчије, но што раде вође и прваци народни.

Да тога и у будуће не буде, дало би се постићи једино тиме, кад би свештенство само бирало своје заступнике, јер оно би једино било у стању просудити, ко је дорастао и ко је заслужан, да га заступа на сабору, а подједно и да брани црквено-народна права и правице.

Предлог за резолуцију

Епархијског збора православног српског свештенства у Архидијецези Карловачкој.

Са разлога, јер је садашњи саборски изборни ред од г. 1870/1., по своме постанку неканоничан, пошто је донесен за време седисваканције у нашој цркви, што се противи њезином канонизму, по којем, за време упражњене столице Поглавице црквене није дозвољено у цркви уводити новотарије и доносити законе;

са разлога, јер је тај изборни ред — и ако саставни део и конзеквенција баш онога у непотврђеном саборском устројству од године 1870 начела о сабору нашем као чисто народном представништву, ради којега то саборско устројство и није получило превишњу санкцију — и после те непотврде погрешно задржан у нашем автономном законодавству;

са разлога, јер је тај изборни ред контрадикторан црквеном карактеру данашњега народно-црквеног сабора и контрадикторан начелу црквено-јерархијског представништва и његова заступства у томе сабору, које је начело и који је карактер санкционисан и изражен, како у IX. зак чланку угарскога сабора од 1868., тако и у основном автономном закону, у Саборском Устројству од 1874/5. год.;

са разлога, јер садашњи изборни ред илузорним, управо немогућим, чини црквено-јерархијско представништво и заступство у нашем сабору, пошто избор 25 свештеничких посланика, при данашњим комулативним изборима саборских посланика, стоји под апсолутним диктатом световних изборника;

са разлога, јер је садашњим изборним редом, односно његовим начином како се извршују избори свештеничких посланика, суспендована и секвестрована слобода убеђења и свештеничких посланика и целога свештенства, којега би они имали бити израз на сабору, те тако стављена под апсолутну зависност и курателу световњака;

са разлога, јер цркви и њојзи постављеној вечној цељи припада неоспорно право, да у сабору, којега делокруг обухвата велик и значајан део црквенога устројства, делатности и целокупнога јој живота, а досиже и до најунутарњијих њезиних односа и компетенција, да у таквом сабору, еминентно црквеном, буде црква сама собом представљена и заступљена, што је могуће да буде само онда, ако друга половина црквено-јерархијскога представништва у сабору, а наиме свештенство, буде своје заступнике, односно посланике, бирало самостално и слободно — засебно, а не комулативно са световњацима;

и са разлога, јер и добро схваћени интереси цркве и народа, добро и правилно схваћени интереси и народно црквене автономије, у свима њезиним унутрашњим и спољним односајима, захтевају, да се садашњи саборски изборни ред новим замене, у којем би праведно и правилно спроведено било начело и право црквено-јерархијскога представништва и заступства у народно-црквеноме сабору.

То данашњи епархијски збор православног српског свештенства у Архидијецези Карловачкој, у најдубљем своме уверењу, да тиме чини свештеничку родољубиву дужност и доприноси свој део сретном и успешном решењу двадесетпетогодишњега кобнога спора око питања изборнога реда, доноси ову

Резолуцију

1. Изјављује своје најдубље и најбоље, а на горе изложеним разлозима основано уверење, да је захтев, — да се садашњи саборски изборни ред од године 1870/1. законитим путем новим замене, а у тако донесеном новом саборском изборном реду, да се праведно и правилно спроведе IX. зак. чланком од 1868. и Саборским Устројством од 1874/5. године признато и зајамчено цркви нашој право црквено-јерархијскога представништва и заступства у народно-црквеном сабору, нарочито пак установом, по којој би свештеници сами бирали свештеничке посланике на тај сабор — захтев основан и праведан, легалан и по опће народно-црквене интересе наше користан.

2. Ставља у свештеничку родољубиву дужност сваког брата свештеника у Архидијецези Карловачкој, да, свештенику доликујућим путем и начином, ову резолуцију у свима народно-црквеним круговима заступа и одобравање јој придобија; а браћи свештеницима у Архидијецези Карловачкој, који би као посланици у народно-црквени сабор изабрани били, ставља у исто такву дужност, да мисли, изјаву и тежње ове резолуције и на сабору одлучно заступају.

3. Позива браћу свештенике осталих дијецеза у Митрополији Карловачкој, да ову резолуцију узму у претрес, о њој своје мишљење изјаве и закључак донесу.

4. Да се ова резолуција има засебно подастрети, путем председништва овога збора, Његовој Светости и Преузвишености, патријарху српском, највисокодостојнијем Господину *Георгију Бранковићу*, као Дијецезану Архидијецезе Карловачке и као председнику св. Архијерејског Синода, са препонизном молбом, да ју благоизволи узети на високо знање и ставити ју до високога знања св. Архијерејском Синоду, са понизном молбом овога збора, да жеље његове, у овој резолуцији изражене, при својевременом донашању новога изборнога реда благоизволи уважити.

5. Да се путем високославнога народно-црквенога Саборскога Одбора, уз прилог ове резолуције, подастре високом народно-црквеном Сабору образложена представка са молбом, да Сабор исту узме у претрес, а уважив је, да постојећи саборски изборни ред од 7. јуна 1871. године замени новим изборним редом.

Епархијски збор

православнога српскога свештенотва Архидијецезе Карловачке.

Заказани за 6. (18.) октобар о. г. епархијски свештенички збор Архидијецезалнога свештенства одржан је тога дана у Митровици, у дворани српске православне црквене општине Митровачке.

У очи збора одржана је једна мала ужа конференција, на којој је установљен modus procedendi за сутрашњи збор и претресани су предлози збору поднесени. Нарочито су у претрес узета два предлога, која су поднесена у питању избора свештеничких посланика на народно-црквеном сабору.

На предлог протопрезвитера Јована Јеремића понудили су сазивачи збора протојереју Димитрију Руварцу реферату у том предмету. Г. Руварац се реферате примио, но свој *конкретан предлог* о томе није поднео сазивачима до 4. (16.) октобра. За сваки евентуалитет, спремно је у том питању и протопрезвитер Јеремић такав предлог. Дана 4. (16.) октобра, на молбу протопрезвитера Јеремића прочитао му је протојереј Руварац свој предлог у рукопису, на што је овоме прочитао протопрезвитер Јеремић и свој предлог.

Протојереј Руварац је на то изјавио, да он остаје при своме, а Јеремић да остане при своме. И оба су предлога дата била у штампу, и штампана спремљена била за збор. Протопрезвитер Јеремић је остао био при своме предлогу с разлога, јер му се стилизација првога није свиђала подесном, а мотивација довољно исцрпљеном.

Кад је ужа конференција у Митровици узела у претрес оба ова предлога, изјави протојереј Руварац, да никако не пристаје, да се крај његова предлога ставља и други, а нарочито не ма од којега од сазивача збора, јер су ови њему поверили донашање предлога у унитној ствари. И пошто је још изјавио, да он сматра ту ствар „питањем поверења“, те ако

би се крај његова предлога изнео пред збор и предлог протопрезвитера Јеремића, као једнога од сазивача збора, што би он сматрао неповерењем и увредом за себе, то да одлучно поставља алтернативу: или да се само његов предлог изнесе пред збор, или ће он свој повући натраг и неће учествовати у збору.

После подуже дебате о томе, питање је то решено тиме, што је протопрезвитер Јеремић свој предлог повукао натраг, како се поступак протојереја Руварца, којим је запретио, не би тумачио на штету саме ствари.

Предлог протојереја Димитрија Руварца гласио је као што га напред доносимо.

Предлог протопрезвитера Јована Јеремића пак гласио је као што га такође напред доносимо.

Сутра дан, тачно у 9 сахати пре подне, обављено је у красном св. храму Митровачком Призивање Св. Духа, при којем је началствовао протопрезвитер Земунски Јефтимије Вукадиновић уз асистенцију јереја Марка Шауле и Ивана Машировића.

У $^1/_2$10 одржана је претходно седница скупштине свештеничко-удовичко-пенсионалног завода Архидијецезе Карловачке, под председништвом протопрезвитера *Јована Јеремића*. Перовођа беше јереј *Симеон Араницки*.

На тој скупштини, као надлежној за то и која је трајала до 11 сахати, донесен је овај закључак:

Пошто је услед уредбе од 18. (30.) јануара 1892. и њоме основаног опћега мировинскога фонда за удовице и сироту децу српског православног свештенства Митрополије Карловачке, те услед спојења чланаринског иметка свештеничко удовичко-пензијалнога Завода Архидијецезе Карловачке са овим опћим фондом, овоме Заводу престало првобитно мировинско опредељење;

но пошто је и после тога истоме Заводу остала на располагање завештајним писмом блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. завештана свота од 20.000 фор. сип.;

и пошто ће, услед оживотвореног мировинскога фонда за народно-црквене чиновнике и професоре у Митрополији Карловачкој, истоме Заводу припасти у властитост и располагање и онај други завештај блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 фор., до оснивања поменутога фонда намењен издавању мировина професорима Карловачке гимназије;

пошто овим завештајима, гласом првога завештајнога писма од 6. октобра 1887. и није сврха свештеничко удовичко мировинска, него са дохотцима истих има да располаже гореименованога Завода односни орган „по своме благонахођењу, делећи такве (потпоре) међу удовице свештеничке и њихову сирочад“;

те пошто се то делење може установити на начин, који за то најсходнијим пронађе заступство гореименованога Завода а одобри овога Патрон;

пошто се најсходнијим начином, по мишљењу ове скупштине, сматра тај, да се са $^2/_3$ тих завештаја и њихових дохотака оснује и издржава „Архидијецезални православни српски свештенички Конвикт у Ср. Карловцима“, а са $^1/_3$ да се одељито рукује и камата од те $^1/_3$ завештаја да се годишње дели као потпора свештеничким сиротним удовицама и њиховој сирочади у Архидијецези Карловачкој;

и пошто би се у тако основани Конвикт могла уз наплату примати деца без разлике свештеника Митрополије Карловачке, и то из разлога, што би се тиме сама установа Конвикта унапређивала и што би се тиме установом том у сусрет изашло целоме свештенству Митрополије Карловачке, без да се окриви, било ма чим, право Архидијецезалнога свештенства на гореименоване завештаје и у сукоб дође са интенцијом њихова завештаоца;

то скупштина из свију овде побројаних разлога закључује:

1. Да се у место досада постојећега свештеничко-удовичко-пензијалнога Завода Архидијецезе Карловачке, са $^2/_3$ завештаја блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у своти од 20.000 фор. сип., што се већ у властитости и поседу тога Завода налазе, оснује „Архидијецезални православни српски свештенички Конвикт у Ср. Карловцима“ за децу свештеничких удовица Архидијецезе Карловачке, односно, према правилима тога Конвикта, и за сву осталу свештеничку

дену у Митрополији Карловачкој.

2. Са $^1/_3$ истога завештаја, да управа Конвикта засебно рукује, те камата на исту $^1/_3$ да се према правилима Конвикта, издаје као непосредна потпора сиротим свештеничким удовицама и њиховој сирочади у Архидијецези Карловачкој.

3. Да се правила Конвикта, што ће их ова скупштина, сходно овде изложеној сврси, донети, заједно са овим закључком подастру Његовој Светости, Архиепископу и Митрополиту Карловачком и Патријарху српском, преузвишеном господину *Георгију Бранковићу*, на високо одобрење.

4. Да се горе именовани други завештај блаженоупокојенога патријарха *Германа Анђелића* од 6. октобра 1887. у износу од 27.000 фор. сиб., кад исти дође у властитост и посед Конвикта, употребити има као и онај први у сврхе у тачци 1. и 2. изложене.

5. Да се изабере привремени Патронат Конвикта, који ће одмах после одобрења овога закључка примити од постојећега бриговодства гореименованога Завода у своју управу цео иметак тога Завода и све списе, који се на исти односе, а првој скупштини Конвикта спремити на претрес кућевни ред Конвикта, те исту скупштину кад потребно буде — сазвати.

На основу овога закључка узети су у поновни претрес „Правила Архидијецезалнога православнога српскога свештеничкога Конвикта у Ср. Карловцима.“

Правила су усвојена са незнатним изменама, по нацрту, што га је донела скупштина поменутог завода одржана у Карловци 19. (31.) јануара о. г., но која су од врховног Патрона истога Завода, Његове Светости патријарха српскога, преузвишеног господина *Георгија Бранковића* враћена скупштини на исправак.

После донесених Правила скупштина није приступила избору новога привременога Патроната Конвикта, него је продужила мандат досадањем.

И тиме је скупштина завршила свој рад и прешло се на држање епархијскога збора. Седнице збора отворио је поздравним говором протопрезвитер Митровачки *Авакум Стајић* и одмах се прешло конституисању збора.

На предлог најстаријега по годинама присутнога свештеника, протојереја *Теодора пл. Миковића*, изабран је за председника збору по доби произведења најстаријн протопрезвитер: *Јефтимије Вукадиновић*.

Изабрани су надаље: за потпредседника јереј *Константин Лучић*, за перовође јереји *Милан Поповић* и *Симеон Аранички*.

Председник упућује перовођу, да прочита високи отпис Његове Светости патријарха српскога *Георгија Бранковића*, од 2. (14.) октобра 1899. Бр. 166. През. Арх., којим је *Његова Светост* благоизволела најмилостивије узети на повољно знање сазив, а најмилостивије одобрити држање овога збора, подељујући истом свој Архипастирски благослов. Високи овај отпис у целости доносимо на челу листа.

После прочитанога високога отписа овога и при прочитаном имену Његове Светости, заорило се дворaном френетички: Живео, Живео, Живео!

Као најтоплија и најсмернија захвалница на високој дозволи, најмилостивијем благослову и мудрим саветима и Архипастирским топлим жељама, у високом отпису Његове Светости израженима збору и радњи његовој, одаслаг је *Његовој Светости*, по једнодушном закључку збора, брзојав, што га на другом месту овога листа доносимо.

Узет је у претрес закључак пре збора одржане скупштине свештеничко удовичко-пензионалнога завода Архидијецезе Карловачке, у предмету оснивања Архидијецезалног свештеничког Конвикта, те су, како тај закључак, тако и на основу истога донесена правила, једногласно узета на знање, са једнодушним пристанком збора.

Узет је на знање и закључак исте скупштине, да је постављен и привремени Патронат истога Конвикта.

Узето је у претрес питање о епархијском свештеничком удружењу у Архидијецези Карловачкој, у којем предмету је известилац био протојереј *Василије Николајевић*, те је на предлог протопрезвитера Јована Јеремића, донесен закључак, којим се збор једнодушно изјављује начелно за то удружење, а изабран одбор, којем се ставља у задатак, да изради нацрт статута за то удружење, те га на решење изнесе првом епархијском збору, који ће се г. 1900. састати.

По 7 тачци пословнога реда, узето је у

претрес питање о избору свештеничких посланика на народно-црквеном сабору.

Известилац протојереј *Димитрије Руварац*, прочитао је свој предлог за одлуку што смо га напред саопштили.

Против предлога говорили су јереји *Стеван Моловић*, *Данијан Прерадовић*, *Богдан Дејановић*, *Радослав Марковић* и протојереј *Урош Ђурић*, за предлог протопрезвитер *Јован Јеремић*.

Говор овога, који је трајао од ½12 до после 1 сахата после подне, саслушан је с највећом пажњом и запетошћу, и учинио је силан утисак. Говорник је при свршетку говора био поздрављен бурним усклицима Живео. Прву половицу овога говора доносимо у овом, а другу половицу донећемо у наредном броју. Као што дознајемо биће тај говор и засебно отштампан, те га препоручујемо не само целохе нашем свештенству, него свакоме ко се питањем изборнога реда хоће да бави. У том говору додирнута су и друга нека питања и мисли, које засецају у нашу автономију.

Пошто је и известилац протојереј *Руварац* узео завршну реч у личним неким примедбама, завршена је ова значајна дебата после 2 сахата после подне, те заказано гласање. Настала је дебата о начину гласања. Неки (мањина) хтели су тајно, већина пак јавно, наглашујући, да свештенство у оваком веле важном питању треба да своје убеђење јавно призна и исповеди, а не да се свога убеђења стиди или ради њега боји.

Након дуже, не баш мирне дебате, пристала је већина — само да се до гласања дође — и на тајно, писмено гласање, које је отпочело и мирно текло. Гласало се „за измену“ и „против измене“ (изборног реда) предложене у предлогу протојереја Руварца. Са највећом запетошћу очекивао се свршетак гласања, а грозничавом радозналошћу резултат истога. Пошто је изабрани скрутинијум обавио свој посао, прогласио је председник резултат, по којем је предано свега 67 гласаница, од којих је 48 „за измену“ а 18 „против измене“; а једна гласаница предана је са: „не“.

Пошто је председник прогласио, да је тиме примљен предлог протојереја Руварца:

„да се изабере један одбор од 3 лица, који би имао изготовити и поднети високославном Саборском Одбору представку за први идући црквено-народни сабор, и да у њој пиште измену данашњег изборног реда, која би се у томе састојала, да свештенство само, без суштицаја народа бира својих 25 заступника, као што их је бирало од 1708. до 1872., а поједно да пости одбор ову одлуку, заједно с преставком за сабор достави преко Његове Светости свој високопреосвећеној г. г. архијерејима у карловачкој митрополији с молбом, да је доставе свештенству у својим епархијама, те да је и оно усвоји и подупре, односно да се изјасне о њој“;

закључена буде седница у 3 сахата после подне и наставак исте заказан за ½5 после подне.

У ½5 настарно је збор свој рад.

У одбор за састав представке, која ће се у смислу примљеног предлога протојереја Руварца имати подастреги, изабрани су предлагач протојереј *Руварац*, ректор богословије протојереј *Јован Вучковић* и протојереј *Василије Николајевић*. Изабрани у тај одбор протопрезвитер *Јован Јеремић* захвално се на избору.

За тим се прешло на претрес предлога под 8. тачком пословног реда означених, а које су појединци свештеници збору пријавили и поднели бар 24 сахата пре него што се исти отворио.

Предлог протопрезвитера *Јована Јеремића*, који је гласио:

Предлог за одлуку

Архидијецезалнога епархијскога збора сазванога за 6. (18.) октобра 1899. у Митровици.

„Са разлога, што у краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији интерконфесионални односаји законом признатих хришћанских вероисповести нису још ни данас уређени автономним законима тих краљевина, него се равнају и пресуђују по законима и наредбама изван автономног земаљскога законодавства посталим, што патријотска љубав овога збора не може да доведе у склад, нити са значајем домовинске нам автономије, нити са узвишеним задатком домовинскога автономнога законодавства;

са разлога, што се постојећи закони и наредбе, у области поменутих интерконфесионалних односаја, сасвим противе великом

и узвишеном, а у целој пространој и славној Аустро-Угарској монархији проклamованом начелу једнакости и равноправности законом признатих хришћанских вероисповести, те што се практиком тих закона и наредаба не само вређа то узвишено начело, него изазивају и сукоби међу тим вероисповестима, верски немир и тровање, а незадовољством следбеника вероисповести спречава задовољство и грађана;

са разлога, што у постојећим односајима законом признатих хришћанских вероисповести, грдну неправду трпи и православна српска црква у Митрополији Карловачкој и њезини верни у Краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији;

надаље, што је у тим односајима неједаред загрожена и управо конфискована слобода верске савести како следбеницима православне вероисповести, тако и следбеницима других вероисповести, па и саме римокатоличке, који склапају мешовите бракове, а све то једино ради истицања и фактички у корист римокатоличке вероисповести;

са разлога, наведених и што уређење интерконфесионалних односаја међу тима вероисповестима, на темељу потпуне једнакости и равноправности, захтева не само праведност, не само задовољење православне српске цркве и њезиних верних, него што то захтева и верски мир и интерес целе миле нам домовине;

надаље с разлога, што велико начело исте равноправности и узвишено начело праведности с једне, а с друге стране, што озбиљни и уважени обзири, било нумеричне, било материјалне и порезне, било интелектуалне и иначе моралне снаге чланова православне српске цркве, као и њезине велике услуге, највећом готовошћу домовини увек чињене, неоспорно заслужују и дају право истој цркви на праведну пропорционалну материјалну потпору из земаљских домовинских прилога:

То Епархијски свештенички збор Архидијецезе Карловачке једнодушно закључује:

Путем пречасне Архидијецезалне Конзисторије у Карловцима подастрети високој кр. земаљској влади, одељу за богоштовје и наставу у Загребу, образложену представку, којом ће, придружујући се у поднисности овопредметним представкама пречасне Конзисторије, досада већ поднесеним високој кр. земаљској влади, ову најсмерније молити:

1. Да благоизволи високом сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације изнети на претрес и узаконење законску основу о уређењу интерконфесионалних односаја законом признатих хришћанских вероисповести на темељу потпуне једнакости и равноправности.

2. Да благоизволи у земаљски прорачун уврстити и високом земаљском сабору на узаконење предложити за православну српску цркву у краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији и за њезине сврхе сталну праведну пропорционалну потпору из земаљских прилога.“

Тај предлог примљен је једнодушно; а с овим у свези и предлог јереја *Прерадовића* гледе узаконења у земаљском законодавству назива нашој цркви: „православна српска“; надаље гледе жалења против поступака неких земаљских власти, које са православним српским парохијским звањима дописују као са „Parohijskim uredima“, не означујући им назив нити „grčko-istočno“, а још мање „*православно-српско парохијско звање*,“ какав назив овим звањима припада и како се они имају називати по високом решењу и наредби Св. Архијерејског Синода нашега; и најпосле гледе ревизије земаљскога школскога закона од 1888. године, а у правцу, да се могућим учини подизање вероисповедних српских народних школа изменом законске установе о прилозима за комуналне школе.

За састав представке, у смислу горњега закључка, изабрани су протопрезвитер *Јован Јеремић*, јереј *Дамјан Прерадовић* и јереј *Радослав Марковић*.

Протопрезвитер *Јован Јеремић* износи пред збор односне закључке свештеничког протопрезвитератског збора, одржаног у Карловцима 29. априла о. г., у предмету подастирања представке пречасној Архидијецезалној Конзисторији, којом да се иста моли, 1.) да благоизволи одредити штампање свију наредаба и окружница, које се упућују на свештенство, односно парохијска звања, те с тим у свези решити ова од преписивања истих у

циркуларне протоколе, 2.) да благоизволи наредјствовати штампање свију наредаба, које у крепости стоје, а тичу се свештенства, њихових дужности и делокруга. Састав представке у правцу овога закључка поверен је протопрезвитеру *Јефтимију Вукадиновићу*

Најпосле, узет је у претрес предлог јереја *Радослава Марковића*, да збор подастре, путем пречасне Архидијецезалне Конзисторије, Св. Архијерејском Синоду представку са препонизном молбом, да благоизволи нека наређења у Дисциплинарним Правилима за правосл. срп. свештенство у опсегу правосл. срп. митрополије Карловачке изменити а некима потребна разјашњења издати.

Пошто је збор стао на становиште, да је петиционирати и молити слободно, — буде примљен и овај предлог. За састав закључене таке представке изабрани су јереји: *Радослав Марковић, Дамјан Прерадовић, Милан Поповић* и *Симеон Арошицки*.

Пошто је записнички изражено признање збора протопрезвитеру *Авакуму Стајићу*, на уложеном труду његову око припрема за одржање збора; српској православној црквеној општини Митровачкој захвалност, што је збору уступити изволела своју дворану за држање његових седница, а председнику збора протопрезвитеру Вукадиновићу као таквом признање, и пошто су за потпис и оверовљење записника осим саборских часника, изабрани протопрезвитер Јеремић, јереји: Прерадовић, Шаула и Марковић, буде збор закључен.

На збору је учествовало 76 свештеника. Двојица свештеника, спречени доћи на збор, најавили су брзојавно, да пристају на закључке збора.

На свечаном заједничком обеду наздравио је председник збора Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху *Георгију*, коју је здравицу свештенство стојећки саслушало и пропратило френетичким трикратним „Живео,“ и отпевало: **„Кладыкѣ и Архіереѣ нашимъ Георгіа сохрани намъ Господи.**

Долгоденствій Кладыко,
Долгоденствій Кладыко,
Многа ти лѣта Кладыко!!!“

После ове красне песме заорило је поново громко трикратно „Живео св. патријарх *Георгије!*“

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**„Слава патријарху Герману Анђелићу.“**) Скупштина свештеничко-удовичко-пензионалнога Завода Архидијецезе Карловачке, одржана прошле среде у Митровици, при доношењу закључка о оснивању Архидијецезалног свештеничкога Конвикта, изразила је једнодушно вечиту захвалност блаженоупокојеном патријарху *Герману Анђелићу*, који је завештао истом Заводу два легата, један од 20 а други од 27 хиљада форината, средствима којих ће се поменути Конвикт основати. Скупштина је, на предлог протојереја Димитрија Руварца, стојећи кликнула три пут: Слава патријарху *Герману Анђелићу*. Слава му, слава!

(**Епархијски Школски Одбор Темишварски**) држао је 30./IX. — 12/X. своју деветy редовну седницу под председништвом Његовог Преосвештенства господина епископа *Никанора*. Од важнијих предмета решено је: У Фењеш ствари узети на знање министарско решење, да одустаје од отварања комуналне школе, општина је упућена да уредно надаље плату учитељу и да му у одређеном року преда стан учитељски — у том смислу ће се одговорити министарству на засебну опомену његову. — Одговориће се високом министарству да су на пријављени девет школа на Темишварске жупаније делом већ намештена оспособљена лица, а делом ће се још наместити. — Одговориће се државном надзорништву, да су у Петровом Селу оспособљена лица намештена. — Одговориће се државном надзорништву, да оно против В. Ј. из Меленаца не може имати приговора због незнања мађарског језика; да је С. Л. из Шурјана отпуштен, и да је његово место заузела оспособљена учитељица, да Ј. Д. само привремено дела у Срп. Неузини, док се Ђ. Д. не врати; и да је школи Гадској надата опомена ради расписа стечаја. — Одговориће се државном надзорништву да је Срп. Падеју и по трећи пут издата опомена, да се још ове године неодложно отвори друга школа; да ће добити сличну опомену општина у Срп. Боки; надаље Вршењево, Беодра, Орослахош, Срп. Арадац, Срп. Итебеј, Срп. Крстур и Тиса-Хиђош; а у Срп. Црња, у Меленцима, у Срп. Клариј и Срп. Елемиру уриграће се тако исто отварање нових школа, када редован полазак искаже преку потребу нових школа. — У ствари каначке школе одговориће се др-

ДАЉЕ У ДОДАТКУ

Додатак 41. броју „Српског Сиона“

жавном надзорништву да је тамо већ од почетка ове године основобљена учитељица намештена; а молба Св. Б. бившег привременог учитеља одбија се, тако исто и председникова, који је упућен да у одређеном року врати у општинску благајницу сву своту, коју је и против забране овог одбора у напред надао привременом неспособљеном учитељу. — У ствари Моношторске школе одређено, да се иста попуни другим лицем, но што је заменик епархијског школског референта одредио, а да се о том извести државно надзорништво. — У погледу школски зграда одговорније се државном надзорништву, да су у Беодри, Чоки, Црној Бари и Ћиру зграде сасвим на нова подигнуте ил су поправљене, у Бочару, Десци, Соки, Толвадији и Нелету да ће се учинити у 1900 год. најкасније и да је референт изаслат, да види и поднесе и у погледу Срп. Крстурске и Каначке зграде. — По извештају референтову издаваће се у име потпоре Моноштору 105 фор. Ћиру 136 фор. Толвадији 156 фор. годишње; са Ечком ће се још чекати, Шурјану, Кнезу, Хрњакову, Малом Бечкереку и Краљевцу неће се издавати потпора, јер и сами плаћају 300 фор., односно могу још подићи оно мало разлике. — Торњанској општини ће се јавити, да јој стоји на расположењу и овогодишњи 100 фор. за случај да школу поново отвори; за суплиак од вотиране своте умољене се Епархијски Административни Одбор, да се изда као прикомоћ за градњу Б—ске школе, која је сада у највећој опасности. — Примљен је на знање извештај референтов, да су места своја заузели: у Петровом Селу Никола Стојадиновић и Зорка Мутњанова, у Хрњакову Васа Рашкуљев, у С. Ђурђу Јел. Васиљевска, у Кнезу Ј. Јовановићева, у М. Бечкереку Ј. Цвенна, у Бочару А. Петровићева, у Црној Бари В. Адамовићева, у Кечи Бр. Чавић, у Ћиру А. Видаковићева, у Шурјану А. Лукићевић и у Канаку Ј. Дакићева, и да ће скоро заузети своја места С. Продановићева у Краљевцу, М. Стојин у Лукаревцу В. Јагеровићева у Станчеву, и Ф. Дадић у Фенлаку. — Примљен је на знање понован распис стечаја и решено, ако би дошао ред на оне који нису потпуно способљени, онда се имају при једнакој квалификацији прво мушки постављати. — У погледу потпоре умољене се Епархијски Административни Одбор да се свота квартално унапред издаје дотичној учитељици уз контрапотпис школског месног управитеља и епархијског школског референта, а од оног дана, кад је иста звање наступила. — Наредиће се подизање извештаја до 1. децембра по н. о отварању V. и VI. разреда и нофторне школе, о броју школске деце, и о набавци школски књига. — Циркулираће се подиеском Батољских' учитеља, наредба Чанадског управног одбора о мерама за редован полазак школа с тим, да се иначе никакве наредбе страних власти не слеју испуњавати, док се у том погледу не добије упутство од епархијског школског одбора известиће се о том управни одбор Чанадски; упутно је решено циркулирати отписе министарске у тој ствари, који су до сад лежали у архиви. — За јереја И. М. који је привремено застукао учитеља у Торњи решено: да му је општина дужна платити само оно време, док је учитељску службу фактично вршио, али се онда годишња плата не дели на 12, но само на 10 делова. — Кетфељски стечај је на поправак враћен а заменик епархијског школског референта упућен, да сместа уведе у звање свршеног приправника евентуално основобљену учитељицу. — У Печканској ствари одобрен поступак писарника, а ствар уступљена Епархијском Административном Одбору, за замењцу је одобрена Ј. Лунулова-Пандовљева. — Уништен је избор Д. Жупанског за Дњаш јер није тајним гласањем биран и наређен на основу истог стечаја нов избор. — Тужба П. П. издата општини у В. Б. на изјашњење с питањем зашто се није и с њим поступало, као и са досадашњима. — За Ћир има референт другу учитељицу именовати. а М. И. ће имати да врати примљен путни трошак. — У Т. К. јављено, да месни школски одбор може дати неограничена допуста од оног времена, што деца преко 8 (односно 9) месеци иду у школу, али само оној деци, која су старија од 10 год. те и за то време та деца морају ићи у нофторну школу. — За Модош је одобрена подела деце по разредима (I. П. Ш. па даље). — Електорски избори су уништени, привремено расположење референта (Сиротановић и Ташићева) одобрено, општина позвата да на ново распише стечај и да по стечају бира — с тим, да на I. и II. разред може и учитељица бити намештена. — За Тараш одобрен избор О. Думићеве. — За Срп. Неузину потврђен Васа Дридарски за сталног и позват и преко државног надзорништва, да ако место не мисли задржати има надржати отказани рок од три месеца. Док не дође остаје поново Јован Давидовић. — Поновна тужба против Ст. Н. у С. В. С. М. издата на изјашњење. — П. Ј. привремени учитељ у Чоки позват је, да поднесе дозволу на полагање испита и да молбу за допуст

преко месног школског одбора поднесе. — Тужба Ђ. А. у М. издата већ изасланој комисији на испитање. — Поднеће се молба П. Тан. из М. ради декрета Школском Савету с тим, да се сви изборни списи не могу већ више наћи. — Молба Ђ. М. и В. М. бивших приправника учитељских за учитељско место одбија се. — Стигли извештаји (80 још један фали) издати су заменику епархијског школског референта. — Тужба Л. Ј. из Ђ. издаје се црквеном школском одбору на изјашњење. — М. Т. р. Н. из С. не може се допуст дати, пошто молбу није преко месног школског одбора на решење с питањем, је ли она до сад вршила своје дужности и ако не, зашто то није пријављено епархијском школском одбору.

(**Тенденциозне вести.**) Позната клика, одморена од Београдских догађаја, показује опет своју агилност у правцу — Даља. Растурује свакојаке измишљотине, које није потребно опровргавати, јер су сувише комичне и провидне.

И епархијски збор архидијецезалнога свештенства бацио је ту клику на живе муке. О њему су протурене свакојаке измишљотине. Жалимо, да су оне, без потребне информације, нашле места и у Мађарском Немзету и у Пештанском Лоју. По казивању тих измишљотина, архидијецезални збор није сполтано дело свештенства. Долазак на тај збор био је командован, под притиском. Збор је имао да вотира повереницу Његовој Светости, но тај предмет да је скинут са дневнога реда.

Даље, на збору да је било 46 свештеника, међу којима многи калуђери. За измену изборнога реда да је гласала већина само са 4 гласа; а збору да је председавао дојен архимандрита из Земуна и т. д.

То су его измишљотине, а истина је ово: Архидијецезални збор је сазван на основу закључка протопрезитерског збора, одржаног 29. априла о. г. у Карловци, по којем закључку су замољена четир протопрезитерата у Архидијецези, да тај збор сазову. Публиковани пословни ред доказује, шта је збор имао расправљати и решавати.

„Повереницу" слати Његовој Светости није збор имао у свом пословању, јер је дотично свештенство своју одлуку о својој непоколебивој оданости, љубави, страхопоштовању и благодарности Његовој Светости изразило у познатој представци. Но ипак је и на збору закључило, да се у одаслатом Његовој Светости брзојаву даде израза свему томе. И то је учињено на једнодушни пристанак збора, пред којим је прочитан у целости тај брзојав, што га напред доносимо.

На збор је сваки дошао по својој вољи и својој памети. Било је на збору не 46, него 76 учесника, од калуђера двојица, који администрују парохије, и два из манастира, који су гласали само у питању изборнога реда, и то кад им је казано да се та ствар тиче њих као и мирских свештеника. Да је било команде били би на збору сви наши калуђери, а мало би и свештеника остало код куће.

За предлог за измену изборног реда гласало је 48 против 18, дакле, не већина од 4 него од 30 гласова, — и то при *тајном* гласању.

Тако ствар стоји. Но кад хоће да се лаже, онда се лаже за хасну, и не води се рачуна ни о души нити о образу, којима у ковача тих лагарија више и нема трага.

Али зашто, да су ми и ступци горе именованих листова на расположењу? Истина, правда и углед тих листова би захтевао, да таквих измишљотинака, које потичу из најпрљавијих спекулација — покаку врата својих редакција.

(**Освећење црквеног темеља у Сантову.**) Из Сомбора нам јављају, да је одбор за прикупљање прилога за зидање православне цркве у Сантову у својој седници, држаној 5. (17.) о. м., решио, да се темељ цркве исте освети у недељу 10. (22.) о. м., после службе Божије. Темељ ће тога дана осветити Сомборски протa г. *Љубомир Кујунџићевић* с благословом високопреосвештенога господина епископа-дијецезана *Митрофана Шевића*.

(**Допуна.**) Под „предлогом за одлуку" на стр. 659—662 изостао је потпис протојереја Димитрија Руварца; а под „предлогом за резолуцију" на стр. 662—663 споменутом изостао је потпис протопрезвитера Јована Јеремића, што се овим, ради бољега оријентовања, допуњује.

(**Племенито дело.**) Приликом прославе свечарства велико-бечкеречке добротворне задруге Српкиња о Малој Госпојини о. г., основала је ђа удова Анастасија Станковић као свечарска кума на име њеног упокојеног супруга Ђуре Станковића, бившег таковског вражд. судије, фонд за издржавање сиротих девојака срп. православних учитеља на средњим и вишим школама. Уједно је изјавила, да ће ради умножавања фонда годишње још допринозити, како би фонд што пре порастао. Живела!

(†) **Јереј Петар Болгарић**) парох и протонахесник у Долову, члан Вршачке епархијске конзисторије преминуо је у господу 2. октобра о. г. у 56. години свога живота после дужега и тешкога боловања. Лака му земља и **вечна памят**!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 194 1—3

На упражњено учитељско, евентуално учитељичко место на срп. верономоводној мешовитој *сталашкој* школи у Бачком Петровом селу овим се расписује стечај.

Плата је: 400 фор., стан у нарави од *1 собе*, огрев и 6 фор. у име паушала.

Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве истиче за шест недеља од дана последњег увртшења овога стечаја у „Срп. Сиону".

Из седнице мес. школ. одбора држане у Бач. Петровом Селу 2 (14.) октобра 1898.

Милош Алексић — **Леса Томашев**
веропоња месног шк. одбора. председник.

Ad бр. К. 782, 835/473. ex 1899. 188 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Селу Врдинку овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје прошено биљеговане и инструпране молбенице овој конзисторији надлежним путем до укључиво 31. октобра по нов. о. г. надлежним путем поднети

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21. септембра (3. окт.) 1899.

Георгије
Патријарх.

НАТЈЕЧАЈ. 195 1—3

На основу тачке VIII.—XX. закладног писма благопокојног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског, Ђорђа Николајевића, од 2. (14.) фебруара 1893., овим се расписује натјечај на три штипендије из закладе његове и то:

а) на једну од 320 фор. одређену за слушача наука на којем свеучилишту. Штипендију ову може добити Србин православне вјере, родом Јапчанин, (из Сријема), а ако овог не буде, Босанац, а ако и овог не буде, Херцеговац;

б) на двије штипендије, свака по 160 фор., одређене за гимназијалце, родом из Јаска, Босне и Херцеговине.

Натјецатељи имају своје, уредно састављене молбенице поднијети овој Конзисторији до конца мјесеца октобра ове год. по старом календару и истијем приложити:

а) крсни лист;

б) свједоџбу школску;

в) свједоџбу лијечничку;

г) свједоџбу сиромаштва и

д) свједоџбу о религиозно-моралном владању своме и својих родитеља, издану од надлежног парохијског звања.

У Сарајеву 1. (13.) октобра 1899.

Српско-православна Конзисисторија
Дабро-босанска.

Ad 5110./1172. ex 1899 196 1—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај ради попуњења системизованог места *отправника* у писарници саборског одбора са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 100 фор. а. вр.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструпсане молбенице саборском одбору најдаље *до 1. (13.) новембра о. г.*

Молитељи ваља исправама да докажу, да су Срби православне вере, да су здрави, да разумевају осем српскога нешто и мађарски и немачки и да искажу, где се до сад и у каквој служби налазили.

У Карловцима 4. (16.) октобра 1899.

Председништво
срп. прав. нар. црквн. сабор. одбора.

К. 1442/269. ex 1899. 191 2—2

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњену парохију VI. класе у Станишићу.

Интеркалара нема. Компетенти имају своје довољно инструпране молбе потписаној конзисторији до 13. (25.) октобра 1899. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 15 (27.) септембра 1899.

Епарх. Конзисторија Бачка.

III. О. бр. 103. ex 1899. 190 2—2

СТЕЧАЈ.

За салашког учитеља или учитељицу у Старом Бечеју отвара се стечај, на месту умировљеног г. Стевана Перића.

Годишња је плата: 500 фор.; за огрев себи и школи 52 фор. 50 н.; за школску послугу 40 фор.; за паушал 12 фор. 60 н., и за нефторну школу — ако је буде — 50 фор. Уз то ће уживати $4^1/_2$ јутра пашњачке и ритске земље, на коју све терете сноси; осим тога слободан стан у салашкој школи, где је изабрана особа дужна становати.

Дужност је: предавати у школи све предмете законом прописане.

Само потпуно оспособљена лица могу компетовати, а молбе нека упуте председништву овога одбора.

Рок стечају траје до 22. октобра (3. нов.) о. г. закључно.

Из седнице школског одбора српске православне општине у *Старом Бечеју* 22. септембра (4. октобра) 1899.

Јован Михајловић
перовођа.

Др. Арон пл. Војновић
председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ. 193 2—2

На основу решења Бачког епарх. школског одбора Бр. 1679./323. ex 1899. расписује се поново стечај на I. и II. разред мушке школе у Бегечу, на који се и оспособљене учитељице могу тражити.

Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школском Уредбом, а плаћа је ово: 350 фор. у готовом новцу, 4 јутра ритске земље на т. зв. греди, која је изложена поплави, а за приход, које општина не прима дужност да даје отпитету (на земљу учитељ порез плаћа), 5 фор. на писаћи прибор, 2^s тврдих дрва и огрева колико је потребно, стан са потребним стајама и вртом. Ако би учитељица уместо учитеља изабрата била, дужна је од своје плате 20 фор. издати црквено-општини за појца, који ће уместо изабране леву певницу држати.

Ваљано инструпране молбенице ваља упутити на потписаног председника до 10. (22.) новембра о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Бегечу 30. септембра 1899.

Коста Златанов
учитељ и перовођа.

Бранко Поповић
пред. шк. одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** па до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама

и

по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 1/2 % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899. **Управа Српске Банке.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 42.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 17. октобра 1899.

О егоизму.

По талијанском **Јерej Петар Бронзић.**

Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати имање његово.

Матеј гл. 21. стих 38.

У коме год куца само човечно, да не кажем баш побожно срце, мора се разгневити и згрозити када чује варварску намеру ових ненаситивих раденика, који се у овој јеванђеоској причи спомињу. Које је то племенито срце које се следити неће, када разумеће, како ови неверни раденици најокрутније злостављају и убијају слуге, које је господар послао да му имање обиђу? Но не само то, него чује речи тих грешника, којима закључише, да му и јединца сина убију, па да разграбе и да се наслађују обилним имањем његовим; речи: Ово је наследник, ходите да га убијемо па ћемо задржати имање његово! Има ли кога, слушаоци моји, који неће узвикнути: О, да гнусних и срамних себичњака!?

Ми се, дакле, слушаоци моји, грозимо мрске и штетне себичности, коју нам је Исус Христос у овој причи изнео, у намери, да изобличи фарисеје, заслепљене тим мрским пороком. И право је. Ти фарисеји, док су се с једне стране хвалили вером и човечношћу, дотле су с друге стране опако глобили ближњега свога, заслепљени срамним егоизмом. Но кад се ми, слушаоци моји, згражамо и презиремо фарисеје због тога, што их је обхрвала срамна себичност, како да се још више не згражамо и да не жалимо, оне, веома многе Хришћане, који се у својим делима баш много не разликују од изобличених фарисеја?

Истина је, а и свагдање нам искуство показује, да се за многе који се лицемерно позивају на чистоту јеванђеоског духа, или високо узносе хуманост и филантропију, — те речи, које као да су у моду ушле — тек касније види да су праве хијене, које имају глас људски а делање дивљих животиња. Тако их је обузео срамни егоизам. Но, како је природно да сваки себи највише добра жели, то се према томе сваки, врло лако ухватити даде у вигове срамног егоизма. За то ево, нека нас ова јеванђеоска парабола поучи, да га се што више чувамо, а ја ћу, драги слушаоци, у колико ми буде за руком, открити вам га у свој одвратности његовој, и то тако, што ћу вам га изнети као: I. непосредно противна духу јеванђеоском; II. као непосредно противна духу

хуманитарном и Ш. што ћу доказати, да се са духом фарисејским у свему слаже.

I.

Да би вам изнео егоизам као порок, који је непосредно противан духу јеванђеоском, довољно је, слушаоци моји, да знате: шта је то егоизам. Ако му на име гледате, оно је употребљено на то, да се њиме модерно нарази претерано самољубље. Гледате ли му на садржину, он је опет то исто: прекомерна љубав себе самога или прекомерно самољубље. За онога дакле, који само себе љуби, а друге сматра само у толико у колико су по њега корисне; за онога, који много не разлаже, какво је то добро што га он за себе хоће, а на начин којим ће до њега доћи ни најмање се не обзире; за онога, који се у свем и свачем једино на добро и своју корист, своје задовољство обзире, а други га се при томе ништа не тиче, за тога се вели, да је напојен егоизмом, да је — егоиста.

Из ове дефиниције егоизма, тако кратке и јасне, ко да не провиди одвратност његову и противност духу јеванђеоском? Чим непосредимо дух егоизма са духом јеванђеоским, одмах ћемо до тог закључка доћи.

Свако добро што га имадемо, живот, здравље, иметак, разум, мудрост, звање и све остало, нису ништа друго, до ли дарови Божји; те према томе налаже нам дух јеванђеског закона, да све у славу Божју творимо и да за све једино Богу хвалу и славу дајемо, не тражећи никакове славе, користи ни хвале за себе. „Дајте Богу Божје“ вели св. Јеванђеље, а Апостол надовезује: „све у славу Божју творите.“ Само се онај влада по духу јеванђеоском, који живи, љуби, труди се, управља живот и дела своја, да Богу а не себи самом угоди. Ко, на против, пакосно ускраћује Богу Божје, који живот свој, здравље, иметак и све друго добро што га има, себи самом приписује; који под видом најчистије љубави према Богу не ради друкче, него себе удовољава, себи ствара уживања, ту је јасно, да тога руководи сраман и штетан егоизам.

Онај, који хоће да ради по духу јеванђеоском, мора веровати и испуњавати заповеди Божје, по којима свака хвала Богу иде, те по којима ваља сву своју вољу вољи Божјој подвргавати. Но егоиста не чини тако. Он што-год чини, то све у своју славу чини, и тако краде оно што Богу припада, „јер му, вели св. Јеванђеље, већма омили слава људска, него слава Божја“. (Јов. гл. 12. ст. 43.) Из овога, мислим, да се са свим јасно види противност егоизма духу јеванђеоском. Егоиста својим изопачени намерама квари и штети и најсветија дела. Добра дела у егоисте само су сноша добра; лепу кору и леп изглед имају. Но завиримо ли им у унутрашњост, шта налазимо? — трулеж и ништа друго.

Па колико их је на жалост и међу нама, који нам се чине да су образац врлине, а опамо нису друго до ли гнусне ругобе задојене срамним егоизмом. Много их је таковних, који теже да су све и сва у друштву, а овамо живе само за своју корист не помишљајући на Бога, Његову моћ и силу. А колико их тек има тако заслепљених, који би се — када би им се ставио избор — одрекли будућега живота, да би само могли вечито живети на земљи и телу свом угађати? Много их је, који, као безумни цар Фараон, не познају Господа другог до себе сама. (II. кн. Мој. гл. 5. с 2.). Много их је, који су спремни да се угледају на ове неверне раденике, грабећи све себи, на ма било и по цену суза и крви оних, који су противни њиховим тежњама; за то и сусретају све и свакога истим речима у срцу своме као и ови раденици: Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати њиње његово

Свему овоме немојмо се чудити. Јер када се задубимо у језгру егоизма и кад видимо како је дух његов противан духу јеванђеоском, доћи ћемо до тог уверења, да он може још и до горих резултата човека довести. Егоизам се оснива на охолости, а ми знемо да је Бог противан охолима, дочим нам се Јеванђеље приказује основано на благости, која хоће нас и делање наше Богу да приведе, јер Бог кротке љуби. Исто тако, као што су охолост и благост велики противници једно другом, јесте и дух егоизма противник духу јеванђеоском. Јер, док егоизам није ништа друго, до ли последица несносне охолости, Јеванђеље тражи од нас да будемо кротки и невини као деца, а пример нека нам је Исус Христос, Који је кротак и благ. Дух егоизма јесте дух најодвратније охолости, дочим је дух Јеванђеља најдража и највећа благост. По томе нам се дух јеванђеоски указује као терен плодне до-

лине, који што је нижи плодији је, као што онај ко је кротак, више врлине у себи имаде; дух јеванђеоски указује нам се као пепео, који покрива ватру али је одржава, т. ј. не хвали се врлином и заслугом, али је врхунац и врлине и заслуге у њему, — он је огањ благости; дух јеванђеоски указује нам се као песковита обала морска, која слаба изгледа, али ипак заудава најбешње и најопасније таласе, т. ј. заудава наклоност охолости, нечасне пожуде за чашћу и богатством, и све друго што на штету ближњем иде. Егоистичан дух, на против, док тражи и наће највеће части, све више горе од амбициозне жеђи за истима; видимо га као водоњију, који што више пије, све више отиче и горе од жеђи. Као што се плева за сваким ветром диже, тако се и егоистичан дух на сваки лахор хвале диже у празној охолости својој. Егоистичан дух, хвалишућ себе и своје делање, мрзак је и Богу и људима. И све то још не би ништа било, да он не напада све и свакога као бесна лавица, те да га варварска навада му не доводи до кобног закључка ових раденика: Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати имање његово.

Ове две слике до којих дођосмо испоређујући дух јеванђеоски са духом егоизма, довољне су, да нам представе противност њихову. Та је противност тако евидентна, да нам скоро и не би требали даљи докази. Но како ово што до сада чусте није најбитније, то чујте још и ово што ће вас још више навести на пут, да се гнушате егоизма, тог порока недостојна човека Хришћана.

Дух јеванђеоског закона састоји се у кратко речено, у томе: да љубимо ближњег свога, „јер који љуби другога закон испуни“ (Римљ. 13. 8.). Неоспорно је, да је Исус Христос науком својом поднео на свет благу и пријатну љубав према ближњем. Исус Христос нам и делом и речима препоручује ту љубав према ближњима, јер се из те љубави рађа оно братимство, које много срдаца у једно слива, које богаташа наводи да добра чини сиротињи, а сиротињу, да таквог богаташа радо служи, благосиља и љуби, као што се то видело код првих Хришћана. А шта је са егоизмом? Да ли он навађа Хришћане да љубе ближњега? Егоизам одбацује ову племениту и пријазну љубав. Он незаконитом влашћу и округном тиранијом све себи присваја, само за славом и коришћу жуди, не познаје братство, сажаљења, дарежљивости, човечности, једном речју нема племенитих осећаја. Он је најокрутнији порок у свету, јер ограничен на безуветну лакомост, чини од човека чудовиште најокрутније и најнечовечније. За то ћу рећи, да је подобан леду који купи и слеђује воде које би требале да теку на корист и добро других. Према овоме, не знам, драги слушаоци, шта би се већма од егоизма духу јеванђеоском противило. Јер док је благост коју нам св. Јеванђеље препоручује трпељива, блага, незавидна скромна, егоизам је нетрпељив, неосетљив, завидан и охол; док је благост праведна, наслада јој је у истини; егоизам се наслађује неправдом и лажју, само ако му какову год корист доноси; док се благост свему прилагођава, наиме прикрива погрешке ближњега свога, јер се нада поправку њихову, све драговољно сноси, егоизам расте у опаком срцу свом, те опакни језиком својим труби погрешке ближњега свог, не нада се поправку а и не трпи га. Тако је, ето, егоизам противан љубави према ближњем, а доследно и духу јеванђеоском, том духу братимства, љубазности и благости. О, да неверних и одурних Хришћана задахнутих тим протујеванђеоским пороком! Они су у свему подобни овим раденицима, који — не обазрући се на неправду, варварство, на сузе господареве, на покој слугу његових — не хтедоше пошгедити ни сина му јединца, већ ево изразише намеру своју: Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати имање његово.

II.

И ако се дух хуманости не може наћи онде где нема духа јеванђеоског, ипак ћу, ради јасноће, да изнесем, да је егоизам и духу хуманости противан а не само духу јеванђеоском. Но како се многима свиђа, да један од другог деле, те настоје да кажу, да може у човеку бити дух хуманости са самом филантропијом, ево ме, слушаоци моји, да вам докажем, да је егоизам противан филантропији, а према томе и духу хуманости.

Проистримо ли добро филантропију, видимо, да она хоће да се оснива на оном природном закону, који довикује свима: Чувајте право својине ближњег свога, јер повредиш ли га,

— огрешно си се о дух хуманости. Филантропија надаље, да утврди у друштву људском дух хуманости, довикује: „сваком своје,“ те опомиње друштво људско, да се чува узајамног поткрадања, јер кад би се људи узајамно поткрадали у брзо би дошли до таквог поквареног стања, да би као вуци овамо онамо лутали.

Егоизам искључује оне принципе на којима се оснива дух хуманости. Он се ослања баш на оном систему, који под изговором да ће усрећити људе, смера да их приведе, малочас поменутом стању. Тај варварски систем, који су још стари пронашли, а који су стари Хришћани у вековима истините љубави и благости одбацили — обнавља се у последње време опћим егоизмом, а покретачи и аутори његови називаће га — комунизмом. Комунизам проповеда, да све ствари треба да су заједничке, да у свету нема права власности, те вели, да власност није ништа друго до лик краља. Ту сада егоизам, који све себи граби закључује: „када је тако, ја ћу себи присвојити што је за ме најкорисније, другима остављам да то исто чине, али — у мене и моје нека не дирају.“ Питам вас сада, да ли има ше што, што се више од овога противи духу хуманости? Овим и оваковим принципима расана права власности управљано друштво људско, иде у сусрет оном егоизму, који утире у срцу човечјем сваки дух хуманости. Зар да се не плашимо оних злих последица комунизма? Комунисте проповедају да човек нема отаџбине, а ако је имаде, вели, да је то — свет. По томе егоиста не познаје, не љуби и не благосиља отаџбину, као што би по духу хуманости то требао да чини, но вели: каква отаџбина? њу љубити и благосиљати, то је так егоизам и то међу једном групом људи, којим се овлашћују, да мрзе остатак хуманости.

Комунисте рекоше, да на овом свету не мора бити сиромаха; али богати егоиста закључује: „Зашто да ја помажем сиротињу, нека ради, нека си набави што јој треба, где и како зна“. Ту сиромах наставља: „Добро, право ми је да сам презрен и осамљен, ја ћу себи присвојити где што нађем, а то неће бити друго до ли део, што ми од заједничке имовине припада“. Из ових закључака видимо код сваког жудњу за што већим богатством и отуд: завист сиромаха према богатоме, а одатле опет издајство, пакост, повреда јавне поверљивости у погодбама, лупештво, бадавадисање, атентат на власност и личност и т. д. Тако се гаси сваки осећај и дух праве хуманости, којој је задатак, да нас приведе да љубимо отаџбину, да добра чинимо сиротињи и да захваљујемо богаташу на учињеном нам добру.

Сваки егоизам хвата на данашњи дан корена највише међу кућестарешинама, који задахнути тим пороком радије гледе на слатко друштво њихова дана, него на породицу своју, за то их и чујемо где одурно одговарају: „Шта нас се тиче жена и деца, ми хоћемо да се забављамо и да уживамо, а они нек живе како знају.“ Зар да не узвикнемо при овоме: О, да варварска егоизма!? Треба ли још доказа на да се види његова противност духу хуманости? О, ви невидни и нечовечни родитељи, које је захватио егоизам? Ви расипате недостатну плату труда вашег по биртијама и блудиштима! Ви се упутите у не закону љубав и несретне игре, па се не мичете, а и не примећује се у вами чуство поштовања и дужности према бедној жени и гладној деци, што за вами плачу прекљињући вас да их не напуштате тако! А ко вас је довео до тог нечувеног варварства? Ко? — Онај егоистичан дух, што га усвојисте од комуниста, дух који је у стању да вас доведе и до страшног закључка ових раденика: Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати имање његово.

Овде би, слушаоци моји, завршно када не би било још осетљивијег доказа за ову неповољну истину. Хоћу да га се ма и летимице само дотакнем.

Видисте сте, слушаоци моји, како ту слављену филантропију, криво разумева одвратни комунизам! Но није он сам што ју тако криво схвата; ту је и онај најодвратнији систем који се назива анархизмом, а који под видом човечанског добра смера да поруши све до корена, па и само друштво људско. Као што комунизам уноси у срце људско такав необуздан егоизам, по коме сваки мисли да сме радити против права власности, а том повредом видимо, како се вређа дух хуманости; исто тако и анархизам покушава да уништи сваку власт, сваку управу, установљену, да би над бољитком друштва људског, па да уве-

де онај егоистичан дух, по коме би човек — збацив сваки јарам послушности, постао грамзив за неодвисношћу и криво схваћеном слободом — притрчавао бесрамно свакој побуни, грађанском рату и покољу. Proudhon је рекао: „власност је крађа“ и тиме утврдио фаталан комунизам! Даље је надовезао: „највеће зло на свету јесу власти“, и тиме је бацио семе анархизму. Један и други сједињени обележавају онај социјализам, који није ништа друго доли — егоизам. Тај егоизам, заједно са социјализмом, довикује: „смрт богаташима,“ а са анархизмом: „смрт царевима, краљевима и владарима.“ А знадете ли шта то све значи? То значи: Дај овамо то богатство, јер ја хоћу да га уживам; доле са владаоцима и управитељима, јер ја хоћу да заповедам; доле са свим и свачим, не тиче ме се на нека и свет пропадне, само мени дајте да уживам. Грабеж, побуна, покољ то нека буду средства што ће нас довести до циља!“

Обазрите се на старе народе код којих се беху укорениле ови принципи. Ви ћете се згражати оних покоља, који су се дешавали највише у епоси Албингеза и Анабаптиста, који не беху друго до ли претходници социјалиста. Погледајте и на модерне особито у Швајцарској, Француској а и у друге, и — исто ће вас чуство обузети. Промотрајте ове страховите демоне егоизма, пак ћемо заједно закључити, да је егоизам противан, не само духу јеванђеоском, него и духу чисте хуманости.

Видели сте ето, дакле може да доведе човека ова мрска страст, овај необуздан порок, па ми реците, да ли није најодвратнији и да ли га се не треба зар највише гнушати? Реците ми, да ли немам право кад вас упозоравам на ову јеванђеоску параболу, у којој су у овом неверним раденицима означене и веома добро осртане егоисте, који су свагда спремни да сходно овим раденицима закључе: Ово је наследник, ходите да га убијемо па ћемо задржати имање његово.

III.

Из онога што је до сад речено, разабрасмо потпуну опреку егоизма и духу јеванђеоском и духу хуманости. Но, како нам се не рече јасно са којим се духом егоизам слаже, то ћу, као закључно у кратко рећи, да се егоизам једино са духом фарисејским потпуно слаже. А какав је то дух фарисејски? То је дух најпрефриганијег лицемерства. Фарисеј се — у намери да свима предњачи, у свему господари — не гнуша ухватити, какове год лукавштине и измишљене лажи, само да се довиње општроумности опрезних људи. Да би своју ненаситиму лакомост прикрили, опадаху Исуса Христа, који их је тога ради и изобличавао. Фарисеји су ласкали простоти тиме, што су одобравали и хвалили издајства по храмовима, претварајући се, побожно метанисали, а за све то су добијали повлађивања, хвале и славе. Охрабрени тиме, фарисеји се упуштаху у препредена опадања, мржње и страшне освете, као што нам је познато из св. Јеванђеља, а из ове јеванђеоске параболе, њима намењене. Дух фарисејски, он је тај коме се највише у св. Јеванђељу прети, „Тешко! тешко вами ...“ довикује на сваком кораку Исус Христос.

А сада, слушаоци моји, када створите сами себи закључак о духу егоизма, па га испоредите са духом фарисејским, доћи ћете до тога, да су једно те исто. А да се потпуно о томе уверимо, довољно ће бити, да се сравни. оно што рекосмо горе о егоизму, са овим што у кратко придодасмо о духу и тенденцији фарисеја. Фарисеји беху највећи непријатељи Христа и Његова св. Јеванђеља — то су исто и егоисте; фарисеји, према хуманости, беху без срца и најокрутнији људи — то су исто и егоисте; фарисеји мењаху рад према својој користи — то исто чине и егоисте; фарисеји беху лицемерни, друге су презирали, себе величали — а то исто чине и егоисте. Ни у добру ни у злу необазираху се фарисеји ни на што друго, до ли на своју корист — и то исто чине егоисте. Ето, дакле, да закључимо, да је дух егоизма у потпуном сагласју са духом фарисејским. По томе ни један ни други нису ништа друго, до ли гробови споља окречени и искићени, а унутри пуни трулежи и гнусобе; нису друго, до ли чувиде, што не показују правог обличја свога.

Чувајте се, слушаоци моји, егоизма, тог фаталног порока! Избегавајте обичај фарисејски! Гнушајте се злог духа егоистичног! Преобуците се духом Исуса Христа, јер је: благ, љубазан, поштен и добротворан; презирите дух егоизма, јер је, охол, окрутан, неприродан и отрован. Презирите га, јер знате, да је у духу јеванђеоском и духу хуманости противан, а

једино потпуно сагласан са духом фарисејским, који изводи неверне раденике, да варварски закључе: Ово је наследник, ходите да га убијемо, па ћемо задржати имање његово.

После свештеничкога збора Архидијецезе Карловачке.

Пре збора не хтедосмо казати — ни речи. Избегавили смо све што би могло наличити и назвати се утицањем на Архидијецезално свештенство. Респектовали смо његову пунолетност, његов углед и достојанство. Не хтедосмо доводити у сумњу његову способност за самостално мишљење и поричати му право на слободу убеђења. Глас такога убеђења и одлуку такога мишљења хтели смо да чујемо. И чули смо. И потпуно смо задовољни.

Не тако — наша опозициона штампа. Она је својим поступком оспорила нашем свештенству убеђење, самосталност и слободу, па и саму способност мишљења. Сматрала га је и овом приликом непунолетним — мипореном — и оперирала је према њему, као према некој — *маси*. Опозиционна штампа је хтела да Архидијецезалном свештенству сугестује своје мишљење, наметне убеђење, диктује одлуку.

Нас је то вређало, јер је поступак те штампе вређао свештенства нашега право, достојанство и углед. Стегли смо срце, нисмо протестовали против те безочности. Остали смо, да радња и одлука самога збора буде одговор — нашој опозиционој штампи. Тај одговор је нао. Закључци збора су одговор свима и свакоме, ко је до данас смео и посумњати у одлучност и коректност већине Архидијецезалнога свештенства с једне, а у потпуно схватање свога позива и у светло родољубље његово с друге стране.

Закључци збора служе на част Архидијецезалноме свештенству. Оно је себи осветлало образ и дало леп пример.

Осим закључака гледе оснивања Архидијецезалнога свештеничнога конвикта, епархијскога удружења, представке на високу кр. земаљску владу у предмету уређења интерконфесионалних односаја и праведне пропорционалне потпоре православној нашој цркви из земаљских прилога, за тим, гледе признања назива наше цркве, каквом она сама себе назива и гледе ревизије земаљскога школскога закона у корист наших вероисповедних школа, — донео је збор и одлуку о измени саборскога изборнога реда.

Та одлука не годи сваком. Наше опозиције су с њом незадовољне, остали смо сви задовољни. Бити чиме и незадовољан — дозвољено је; па и осудити то, не може се ником забранити. Али то незадовољство и та осуда треба да и праза није у оквиру разлога, пристојности и многих обзира тим више, кад се тиче свештенства. Са погрђеним свештенством погрђени су и они чији су. Са осумњиченим и осуђеним свештенством, осумњичена је и осуђена *на губитак* и она света мисија, што ју свештенство има да репрезентује и врши. Наша опозициона штампа мање више не рачуна с тим. Од једнога дела њезина немамо ни права да тај рачун очекујемо, јер је онз своју неспособност *за такве рачуне* до сада потпуно документовала.

Тим више би с тим рачуном требао, у свакој прилици, да се бави онај део опозиционе штампе, који ревно избегава — нека му је за то част — да се изједначи са оним првим делом. Зато нам и јесте немило, жао и криво, кад у једном органу тога бољега дела опозиционе штампе нађемо на оптужбе и подвале против Архидијецезалнога свештенства, по којима то свештенство не поштује оно што је закон, него дражи и буни против наших автономних закона, оглашује рат своме народу, изазива нове сукобе и ствара нове трзавице, баца народу рукавицу и т. д. Па још све то да чини у неком „мобилизовању“ по упутству или жељи своје врховне црквене Поглавице! Сувише смело написано, да не кажемо — непромишљено.

Све то не стоји

Као што је доказао закључак збора Митровачкога, свештенство Архидијецезе Карловачке је уверено, да је данашњи изборни ред страпутицом донесен и задржан, да се противи духу и учењу цркве и санкционисаном начелу црквено-јерархијскога представништва и заступства у нашем наро-

дно-црквеном сабору, да је њиме суспендован принцип православља у нашој цркви и секвестрована слобода убеђења свештенства у сабору, да је тај изборни ред на штету јерархијске делатности у сабору и цркви, да је он на штету автономије, њезиног уређења и ојачања, на штету свију наших народно-црквених односаја и интереса. Дакле, да га треба изменити — законитим путем.

Шта у свему томе има недозвољенога, нередољубивога? Где је ту непоштовање закона, какво ли дражење, каква ратоборност и бацање рукавице?

Или је стиђен автономије у томе — што је свештенство изјавило своје убеђење и израза дало своме становишту и своме захтеву у једном од најзначајнијих данас питања автономије наше? Зар и поштовани „Браник“ одриче свештенству право на слободу мишљења, слободу убеђења, слободу речи и слободу захтева у границама законитости?

Разложно тражити измену закона није непоштовање и дражење против постојећега закона. О томе се може деци причати при успављивању. Озбиљним људима то не доликује.

Својим закључком свештенство Архидијецезе Карловачке је казало шта мисли и шта жели у питању изборнога реда. То је и оправдало. Замолило је надлежне автономне факторе, да његове мисли и жеље узме у обзир при евентуалној легалној измени изборнога реда. Зар то стиђен, зар то није дозвољено, зар само не — свештенству?

Све то учинило је свештенство спонтано, без ичијег упутства, наговора и утицаја. Спонтано, самостално и слободно је то дело његово. Не треба га, дакле, придевати никоме. Свештенство има доста моралне снаге, да га се не одриче, да га као своје увек мотивира, брани и за њ одговорност понесе.

Као што је сам збор сазван, тако је на дневни ред његов и стављено питање о изборном реду — на основу закључака свештеничкога протопрезвитератскога збора, одржанога у Карловцима 29. априла о. г. који су такођер спонтано дело дотичнога свештенства.

Поштовани „Браник“ је, истина, игнорово тај збор и његов закључак, али свештенство се није дало тим игнорованьем збунити, него му је збором у Митровици достојан одговор на то игнорованье спремило. А то може и том листу и свакоме послужити као memento, да се свештенство неда игноровати ни у најмањем делићу своме. Нека је сваком то абер, да свештенство хоће и за себе права на слободу убеђења, е хоће да стресе са себе световњачко туторство нарочито на пољу црквеном. На Митровачком збору је пукла зора те слободе и тога ослобођења. Дао Бог, да осване и дан. Топлота његова загрејаће и цркву и народ; на светлости тога дана биће светао образ свештенству, биће му ведра мисао, здрава воља и успешан рад.

Вели се, да питање о изборном реду није данас на дневном реду, те да, по томе, претрес тога питања и донашање о њему закључка није ничим мотивирано, и да нема практичне вредности.

Свештенство је било слободно бити другога мишљења. По његову мишљењу то је питање све дотле и нецрестано на дневном реду — док се не реши изменом изборнога реда. Данашње време сматрано је згоднијим да свештенство о томе питању изрече своју одлуку, него што би томе било време пред саборске изборе и радњу саборску, у које време су код нас — као објективних мислилаца и радника — живци обично раздражени, расположење нервозно, воља преокупирана.

Осим осталих мотива, који су и у говору протопрезвитера Јеремића истакнути, мотивиран је корак Митровачкога збора и изазивањем дотичне наше штампе и оних световњака, који су се са неким патосом позивали на то, да свештенство не жели измену изборнога реда и да се није за исту изјавило. Дотични су заборавили, да је свештенство то не једаред учинило и ако не увек исправним путем.

Жеља је била световњачке струје, да свештенство то и опет учини. Свештенство је то и учинило, достојанствено и лојално. Световњаци су га изазвали, па шта им је сад криво!

Зар то, само то, што је свештенство другога мишљења него они? У томе је, дакле, цео crimen. Ако је у томе, свештенство га мирне савести прима на своју душу, уверено, да њиме чини добро цркви и народу.

Корак Архидијецезалнога свештенства има своју мотивацију у свима побијеним наводима за данашњи изборни ред; у свима непобијеним и непобитним разлозима и аргументима за измену тога изборнога реда; у истини питања о том изборном реду, у праведности својих захтева и — неправедности световњачких претензија.

Хоће ли одлука свештеничког збора Архидијецезе Карловачке имати практичне вредности, то ће време показати. Ми верујемо да хоће. Практична вредност те одлуке је за сада у томе, *да је допично свештенство изјавило: како мисли и шта хоће, те да се више нико од протувника измене изборнога реда не сме позивати на Кућање тога свештенства, шумачити га у своју корист.*

Ред је сада на свештенство осталих наших дијецеза. И ми се надамо, да свештенство Архидијецезално неће остати усамљено.

На нашој страни је истина и правда — она ће и победити, кад тад, на славу наше цркве, на корист милога нам народа и њихове мученице — автономије.

Не ћемо насиља и незаконитости, али хоћемо и тражимо истину, правду и општу корист.

То је лозинка борбе свештенства за измену изборнога реда.

Јеремић.

Говор

протопрезвитера **Јована Јеремића**

држан 6. (18.) октобра 1899. на епархијском збору православног српског свештенства Архидијецезе Карловачке

у питању саборског изборнога реда.

(Свршетак.)

Кад проучимо и практичну страну предлежећега питања уверићемо се, да је и она против данашњега изборнога реда а за измену његову.

И на тој страни нема чињеница, доказа и разлога, који би оправдавали данашњи изборни ред, него се ту сретамо само са неким усиљеним, голим претпоставкама, са безобзирним сумњичењем, целим системом оцрњивања наше јерархије, више и ниже. Тако се вођује против измене тога изборнога реда.

Ту се истиче самосталност сабора, која је проблематична баш у периоду данашњега изборнога реда. Истиче се бојазан за автономију, и ако је до данашњега свога секвестрованога и разривеногa стања дошла баш за време данашњега изборнога реда. Истичу се „јача и шира плећа народна", а чињенице доказују, да је наша автономија баш с тих плећа пала испод нуле. Истиче се зависност и попустљивост више а уз њу и ниже јерархије према државној власти, но се не доказује то ниједном чињеницом. Чињенице доказују баш попустљивост световњачке струје.

Да, такав је арсенал доказнога оружја против измене и за одржање данашњега изборнога реда. До данас је он, истина, спојен са потпуним успехом његових бранитеља, али са тоталним поразом општега добра нашега.

Пођимо и на ту страну.

Наводи се, да би засебним избором свештеничких посланика дошла у опасност слобода тога избора и самосталност сабора, а тиме да би дошла у опасност и сама автономија. А ево како и зашто. Вели се, наиме, да је Епископат у зависности од државне власти и према овој до крајности попустљив тако, да би јој у автономној легислацији чинио таке уступке, који би уништили целу автономију. А пошто би при засебним изборима свештеничких поланика одлучан био утицај и притисак епископа, то би изабрани били они свештенци, које би одредили епископи и са којима би Епископат увек могао имати на сабору своју већину и помоћу ње чинити — протуаутономне уступке државној власти.

За слободу избора свештеничких посланика — као и за слободу свију избора — увек је већа гаранција у тајном, него

у јавном гласању. То је аксиом сваке изборне теорије и праксе. Ко то пориче, долази у сукоб са уверењем целога света. По данашњем изборном реду избори су јавни, по измењеном били би тајни. Још кад би се установило — а установити се може — и уништење гласаница при тајном гласању, онда се не може ни замислити веће гаранције за слободу гласања и избора. И ја се заиста само чудити морам оној браћи, која за ту слободу страхују при тајном, а не боје се за њу при данашњем јавном гласању!

Браћо, ми смо 1890. године бирали тајним гласањем и своје заступнике на епархијску скупштину. Је ли било онда пресије, притиска? Није. Гласали смо како смо хтели и бирали смо кога смо хтели. А држим, да се и данас не кајемо са тих избора. Тако би било и при изборима наших посланика, кад би их бирали засебним избором као што бирамо и заступнике на епархијске скупштине.

Тиме ја не тврдим, да би ти избори били без икаквих утицаја. Било би их и морало бих их бити, јер они су спојени са природом избора и техником њихове процедуре. Нема избора без споразумевања, а већ само споразумевање бирача спојено је са сугестијом и утицајем бирача једног на другога. Можда би *такви* утицаји долазили и од дотичних епископа. Но сме ли ико тврдити, да не би било таких *и других* утицаја од изван јерархијских кругова — од стране световњака? Но зар би ти утицаји били дозвољенији, зар достојнији нас свештеника, него утицаји наших старешина, на јединство и споразумевање с којима смо ми, и по своме односају и по своме позиву, баш упућени? Или је свакоме дозвољено утицати на свештенство, и то са свима средствима и на све начине, само је зар недозвољено *епископима* да *свештенству* своје мишљење и савет изјаве?!

Било је доста засебних избора свештеничких посланика, можда и под неким утицајем више јерархије и других старешина свештеничких. Но има ли међу нама, браћо, који ће тврдити, да је при тим изборима било из јерархијских кругова притиска и терора, а после избора проскрипције и освете, као што се њима и над свештенством растресају увек наша позната штампа, партајски органи и разни њихови агенти и сензали? Има ли међу нама који ће доказати, да се је свештенство тих избора *стидећи морало* и да је међу тако изабраним свештеничким посланицима било издајица цркве и народа?

Овостране историја наша забележила је преко 30 сабора, на које су свештенички посланици бирани били у засебним изборима. Па има ли на тим саборима и једнога доказа, да су тако изабрани свештенички посланици били сервилни према државној власти и да су у попустљивости чинили тој власти уступке са издајством своје цркве, народа и њихових права? Има ли и једнога доказа, да је то чинила виша јерархија? Нема. Или је она то чинила на саборима од 1872 до 1897, састављенима по данашњем изборном реду? Није и нема доказа. А без тих доказа сумњичити, недостојним, измишљеним и голим претпоставкама, вишу и нижу јерархију пред народом и целим светом, све може бити, само није ни хришћански ни политички мудро, него је партајска обест, на штету и понижење угледа и цркве и народа, као што то дерутно стање наше автономије и разривеност свију наших народно-црквених односаја доказује.

Тако сумњичење, у име истине и правде, у име угледа цркве и народа, у име општега нам добра, одлучно одбијам и од нашега високопреосвештенога Епископата и од нас свештеника.

Била је наша јерархија и попустљива. Не према држави, него *према нашим саборима, према народу, према световњацима.* Попустљива *преко мере*, на грдну штету свију наших народно-црквених интереса. Та је попустљивост већ осуђена и на нашем сабору, баш с оне стране, којој се тако и толико попуштало. Но о томе доцније.

А кад бих сада листати хтео, господо и браћо, историју наших сабора само од 1864. па овамо даље, и на њима донесених уредаба и закључака; и кад бих хтео и времена имао, да критици и ан-

тономној анализи подвргнем делање наших свештењака и у саборима и изван сабора, не изузимајући ни најновије доба, него га баш наглашујући, ја бих могао, браћо моја, сјајима чињеница доказати, да је слобода и самосталност наших сабора страдавала баш од попустљивости свештењака, а да су протуавтономни уступци чињени и нуђени државној власти баш од свештењака; хотимице и нехотице, свесно и бесвесно.

Кад год се истиче бојазан за слободу и самосталност нашега сабора, а у страху од зависности и попустљивости засебно изабраних свештеничких посланика, ја се сетим искрених речи једнога од највећих и најсамосталнијих автономних бораца наших, казаних на поверљивој конференцији у Карловци 14. (26.) марта 1898. Ево тих речи:

„Кад би заиста оправдана била та бојазан опозиције и сам не би био за измену садашњега изборног реда. Али ја друкчије мислим о нашем свештенству. Приликом црквено-политичких реформа свештеници су одлучније бранили права цркве него световњаци. И то је са свим природно: **најклерикалнији најрадикалнији су према премашајима државе.** *Видимо, да наш народ свуда подлеже при политичким изборима; кад би држава стала на ноге, јачој сили не би могао одолети ни на црквеном пољу. Треба, дакле, постарати се више за слободу избора свештених посланика. С те стране нам громи века опасности.“*

Дао Бог, да ове последње речи не буду пророшке, али се ја с њима потпуно слажем.

И ја се не бојим за слободу свештеничких посланика од свештеника изабраних. У изабраним по свештеницима свештеничким посланицима, у споразуму са својим Епископатом и баш наслоњеним на свој Епископат, не налазим ја опасност, него велику гаранцију за самосталност и слободу сабора *и унапређење наших аутономних интереса.* За слободу сабора, али не само према премашајима државне власти, *него и против терора, изван сабора, у самом народу.*

Тај терор што га изводи један део јавнога мњења у народу нашем, и под кнутом којега стоје сви наши јавни послови већ од преко 30 година, опаснији је по слободу и успешан рад нашега сабора, него све друго. Он је неснеснији и опаснији за нашу автономију него ико други. Том терору, који као мора притискује груди целога нашега народно-црквенога организма, може утука дати самосталност и слобода наших сабора. Ту слободу доживећемо, кад доживимо слободу избора свештеничких посланика и слободу њихова располагања са собом на сабору. Та слобода се може родити само у новом изборном реду, *са свима исправцима и допунама изборног реда.* —

Против измене изборнога реда истиче се и навод, да би се свештенство засебним изобором својих посланика **цепало од народа** и да би то било од штете за његове односе са народом. Живот, искуство и чињенице доказују, да се то цепање и кобне последице његове догађају баш поводом данашњих комулативних избора, при којима световњачки изборници гласају на једнога, а свештеници на другога кандидата, градећи једни према другима засебне *таборе.* На *таким* изборима се цепа свештенство од народа, тај расцеп пада у очи и има штетних последица, *и пре и после избора.*

Засебним изборима свештеничких посланика баш би престало „цепање од народа“, јер му не би било повода. Престале би и све штетне последице тога цепања. Отклониало би се све, што је спојено с тим цепањем у изборној борби, која својом жестином и безобзирношћу разрива и парложи и сам религиозно-морални живот нашега народа, убија углед свештенству и онемогућава благотворно вршење његова узвишена позива.

Но да запитам, да ли се свештенство цепа од народа кад засебно бира своје заступнике у епархијске скупштине? Не цепа, него тиме врши једно право, што му га уредба епархијска даје. У те се изборе нико не пача, пролазе без агитације и и без свију њезиних деструктивних утицаја. Тако мирно текли би и засебни избори свештеничких посланика на сабор.

Не би се свештенство ни при тим изборима имало да цепа од никога, него би вршило право, што би му га саборски изборни ред давао. Ту, дакле, нема ни смисла говорити о цепању од народа. То цепање је измишљено, силом натегнуто, у оскудици стварних разлога.

Свештенство са својим народом везују не измишљене, мастилом исписане везе, него безброј стварних, несумњивих и нераздвојних веза: крв осећај, љубав, повиђ. То су везе, које везују наше свештенство са народом својим, а које свештенство никада није цепало и неће цепати. Ако тих нема, све су у друге везе — фикција. Фикција, и ништа друго је тобожња веза, каква се приписује комулативним изборима саборских посланика. Кад би то истина било, да је у комулативним изборима изражена веза свештенства са народом, а у засебним да би био расцеп, онда би морала бити истина и то, да наше свештенство од 1708—1872 године није било у вези са народом својим, јер је за тих *164* године увек бирало само своје заступнике. Ето, до каквог апсурда доводи теорија о „цепању од народа“. Она је проста фраза, измишљена за то, *да раздражи народ и застраши свештенство.* —

Господо и браћо! Православна црква у опште, овострана православна српска црква понаособ, давала је и даје верним својима учешћа у црквеним пословима. Она то чини ради хришћанске љубави и заједнице, која треба да везује целу цркву и да испуњује живот и деловање њезино, ради општега добра свију чланова њезиних и ради остварења оне узвишене цели, која је цркви постављена од самога Господа Исуса Христа, њезина Оснивача. Она то чини и ради националних интереса својих чланова. Но, да је то учешће верних у црквеним пословима у нашој цркви данас на врло широкој основи, то порећи не може нико. Тако широкој, да је то већ и један од првака агресивне световњачке струје признао и *осудио* на сабору од 1892. године. Нећу му сад спомињати имена. Ово су му речи:

„Кад смо оно пре 25 година почели градити нашу народно-црквену аутономију, у оно бурно доба прве уставности, на нас је упливисало то бурно доба прве уставности. Ми смо гледали, да наши спољашњи одношаји црквени буду стављени *на темељ што слободоумнији, што демократскији.* Ми смо створили по навесним обрасцима, *који нису поникли у крилу наше цркве,* врло слободоумне и демократске установе, створили смо врло комплициран и административни и репрезентативни систем. Ја себи разјашњавам, да се епископат у г. 1864—1865, кад се градила установа потоњега кр. рескрипта, није противио тим установама и то на разлога, што у колико би српски народ тим установама ојачао у свом народном животу, да би тиме и црква и јерархија јачега ослонца имала. *Наравно, да искуство од последњих двадесет и неш година није оправдало ту претпоставку, јер демократске установе, особито у цркви, ако су на сувише широком базису, хоће да се изопаче на штету цркве и народа*“.

Знате ли браћо, ко је то рекао? Нико мањи, него баш др. Михаило Полит Десанчић. И крај свега тога, она струја, којој г. Полит на челу стоји, подржана тај базис, те демократске установе у нашој цркви!

Но има у нашем народу и така струја, којој је и данашњи сувише широки демократски базис *узан, тесан.* А зар може бити ширега базиса, него кад се у цркви прокламује суверенитет народа, кад се у цркви извором власти прокламује — народ?! То је начело наше световњачке радикалне антијерархијске струје. То је начело добило израза свога још у данашњем изборном реду. А то се начело противи основном начелу православне цркве Христове, која је основана не на људима, него коју је Христос основао *„на Самом Себи и на божанском свом учењу“*. (Православно исповедање вере I део одговор 85.).

Црква је „Богом установљена заједница људи, који су сједињени међу собом вером, Божјим законом, *јерархијом* и тајнама“ (Пространи катихизис). „Хри-

стос је изложио науку, *коју мора примати и исповиједати сваки онај, који жели да буде члан цркве*, прописао је законе које морају чувати и којима се морају покоравати сви чланови цркве, да се положени ред у цркви уздржи и да се циљеъ цркве постигне, и напослетку поставио је *јерархију*, која ће, *уз суделовање* вјерних управљати самом црквом“. (Црквено право. Др. Н. Милаш стр. 208.)

Да црква своју задаћу и цел достигне „установила је у цркви *особиту власт*, у којој су уредерећена сва она пуномоћја, која је Христос дао цркви“. (Ibid. стр. 218.).

Та је власт јерархија. Но та је власт у нашој цркви десеткована влашћу световњака. Она је овом управо потиснута, онемогућена. И тиме је нарушен принцип православља у њој. А слика Христове православне цркве се мора о гледати и у нашем автономном устројству. У њему она није истинита и верна.

Православни принцип наше цркве је и саборским изборним редом окрњен, и ако је дозвољено рећи, он је скоро 30 година суспендован. Да је то од кобних последица за делатност цркве, да је тиме њезина цељ оштећена, увериће мо се једним погледом по нашем народу.

Кореновање тога стања и у њему почињених погрешака, општи интерес наше цркве и народа, интерес наше автономије *од основа до врхунца, све то захтева реорганизацију, шемељну реорганизацију нашега устројства*, реорганизацију и саборског изборнога реда.

Зато, и ради свега што сам рекао, као свештеник православне Христове цркве, као свештеник Светосавске српске цркве, као веран син и пријатељ народа свога и као човек убеђења, ја не могу никада признати, да је садашњи изборни ред у духу и на корист цркве и народа нашег. Зато желим легалну измену његову и гласам за предлог г. Руварца.

А молим и вас, браћо, да се не обазирете на разне *струје*, него да у том питању свој глас изјавите по своме најбољем уверењу. Свештенство треба да је на висини свога убеђења и своје дужности. Доста је код нас погрешака учинило *новотење за струјама*. Оно је већ и осуђено. Осуда те слабости и погрешака наречена је и на сабору 1892. године овим речима:

„Да је јерархија — мислимо епископат — али и свештенство — на саборима нашим од 1864—1875 била *самостална*, да „тадања струја“ није њу понела собом, а бујица бурног времена је *истисла са основног устројства цркве и учења каноничког*, на варљиви и песковити „што слободоумнији, што демократскији темељ“, *да родољубље није заиушило осећај „дужности“ јерархије*, не би било тога горког 25 годишњег искуства, ни изопачивања „на штету цркве и народа“, *не би сада тек водили рачуна о великој заједници православне источне цркве*“.

Знате ли, браћо, ко је ту тешку осуду изрекао? Многопоштовани г. др. Полит.

Пазимо, да потомство не осуди тако и нас. Пазимо, да родољубље не запамари осећај и наше „дужности“.

И данас је у народу нашем бујна струја бујице разних прохтева — на варљивом и песковитом што слободоумнијем и што демократскијем темељу. Пазимо, да и нас та *струја* не „*понесе собом*“, да и нас „*не истисне са основног устројства цркве и учења каноничког*“.

Многи и данас одобравају ту струју и бујицу и граде је још бујнијом. Многи је обућују, али плиткају њом, јер немају снаге да на ње испливају. Многи су на страни тих многих. Али, и данас и увек ће важити мудрост Цицеронових речи: Plurrimi ne plurrimum valeant.

И ми смо сви пријатељи свога народа. И ми сви љубимо свој народ и треба да га љубимо целим жаром бића свога. Али се сећајмо увек Волтерових речи: „Све за народ — ништа кроз народ.“ Сећајмо се и родољубивога дидактичнога стиха Стеријина: „Без разума, љубав чини роду квар“.

Пазимо, браћо, да нас потомство не прекоре таком љубави, да у афекту таке љубави и родољубља не одобримо своме народу — ма да му је сад и слатко — и

оно, што је на очигледну штету његову и његових аманета.

Имао бих још много да кажем, но вам хвала на доброти, стрпљењу и пажњи којом сте и ово саслушали.

Ја рекох и спасох душу своју, а вама, браћо, сад — Бог и душа!

Дописи.

У Сомбору 12. октобра 1899.

У недељу 10. (22.) октобра о. г. обављено је у Сантову свечано полагање и освећење камена темеља новога православнога храма тамошњега. Свечани чин овај чино и вршењно је обавно високопречасни господин протопрезвитер сомборски *Љубомир Купусаревић*, по парочитом овлаштењу Његова Високопреосвештенства господина епископа *Митрофана*.

Реченога дана, у 10. часова пре подне, одслужена је божанствена литургија у привременој богомољи сантовачкој, коју је служио тамошњи душепопечитељ г. Божидар Поповић са ђаконом сомборским г. Ђорђем Павковићем. После службе Божје, уз појање храмовнога тропара — Рођењу Пресвете Богородице — кренула се литија на место где ће се нови храм подићи и где су темељи већ ископани били. При литији овој односно при посвећењу началствовао је г. протопрезвитер Љ. Купусаревић, уз саслужење пречасне г. г. свештеника: Божидара Поповића, Милутина Гавриловића, Жарка Ј. Поповића и ђакона Ђ. Павковића. На одређеном месту пре почетка самога освећења изговорио је г. протопрезвитер садржајном језгровиту, а стилом за народ-разумљиву беседу, о важности и значају овога дела. После ове беседе прочитана је споменица, која ће се у темељ узидати и која овако гласи:

„*У име Пресвете Тројице: Оца и Сина и Светога Духа* освећен је овде у Сантову дана 10. (22.) октобра 1899. године темељ овога светога храма, који се подиже у славу и част Пресвете Богородице, а поводом прелаза преко хиљаду римокатоличких Срба из овога места у св. православну веру, за срећне владе Његова Величанства цара Аустријског и апостолског краља угарскога *Франца Јосифа I.*, за црквене управе пак Његове Светости, преузвишеног Господина *Георгија Бранковића* патријарха српског, архиепископа и митрополита Карловачког; Његова Високопреосвештенства Господина *Митрофана Шевића*, епископа Богом спасајеме епархије бачке; високопречасног господина Љубомира Купусаревића окружнога протопрезвитера Сомборског и пречасног г. Божидара Поповића пароха Новосадског као привременог пароха сантовачког. — На врхунцима земаљске управе беху у ово доба: Преузвишени г. *Коломан Сел.* кр. уг. министар председник; преузвишени г. *Јулије Влашић* кр. уг. министар богочасти и јавне наставе; пресветли г. барон др. *Стеван Војник од Бајше* велики жупан бач-бодрошке жупаније; благородни г. Јулије пл. Карачоњи поджупан бач-бодрошке жупаније; благородни г. Јулије Латиновић надсолгабиров Бајског среза куда и Сантово спада; г. Петар Шарок кнез у Сантову и г. Андор Одрија бележник сантовачки.

Ради вечне успомене бележи се, да је чин прелажења у православну веру, по налогу Пречасне Конзисторије Бачке од 16 (28.) фебруара 1899. К. бр 328./56. ех 1899. обавио високопречасни г. Љубомир Купусаревић окружни прота Сомборски дана 28. фебруара (12. марта) 1899 године, при чему су суделовали сви свештеници: Ђорђе Видински, синђел и бележник епарх. конзисторије Бачке; Милан Боберић парох кулски; Ђура Страјић парох сентомашки; Михаило Милованović јеромонах и катихета српске новосадске велике гимназије; Милутин Гавриловић и Жарко Ј. Поповић, пароси сомборски; Милисав Поповић и Бранислав Поштић пароси старо-стапарески; Стеван Михаљић, парох кишвалудски и Ђорђе Павковић ђакон сомборски. Први привремени душепопечитељ у овој општини био је пречасни г. Милутин Гавриловић, парох сомборски, који је био и први председник првога Одбора новоосноване православне општине сантовачке; а први привремени српски народни учитељ био је г. Стеван Илкић учитељ сомборски. — Пошто новообраћена браћа Сантовчани нису у стању били, да из својих сопствених средстава себи цркву подигну, основао се у Сомбору родољубиви Одбор, који је на цел зидања ове свете цркве покупно милодаре у народу српском. Чланови овога Одбора били су: Прота Љубомир Купусаревић председник; др. Пера Цветковић адвокат, потпредседник; Жарко Ј. Поповић парох, први перовођа; Исидор Новаковић професор, други перовођа; Јаша Гргуров трговац контролор; Миливој Каракашевић, књижар благајник; и чланови: Јован Арсеновић занатлија; Стеван

Арсеновић учитељ; Јован Благојевић учитељ више дев. школе; Марко Бељански ратар; др. Ненад Бакар адвокат; др Јован Вујић адвокат; Никола Ђ. Вукићевић управитељ учитељске школе; Петар Вукићевић умир. варошки сенатор; Милутин Гавриловић парох; др. Паја Дракулит адвокат; др. Стеван пл. Зако адвокат; Љубомир Јездимировић чиновник; Никола Ковачевић занатлија; др. Давид Коњовић адвокат; К. А. Косанић трговац; Младен Коњовић гостионичар; др. Стева Кронић адвокат; Никола Кирјак парох; Стеван Лугумерски ратар; Новак Машић ратар; Јован Момировић парох; Никола Малешевић професор; Тодор Обушковић ратар; Ђорђе Павковић ђакон; др. Ђена Павловић адвокат; Милан Стојшић професор; Ђура Миливојевић трговац, и Цвета Шиљански ратар. Заступство пак местне српске православне општине црквене сачињавала су ова лица: Божидар Поповић парох и председник; Јаша Продановић председник; Стипа Продановић, Бариша Продановић, Шандор Андрин, Стипа Катић, Домин Томашев, Јоса Велин, Матија Пејак, Зака Лерић, Живко Велин, Бариша Блажетин, Стипа Дугалин, Мојсије Јелић, Илија Фуџин и Марин Десечар. — Чин осведочења темеља овога светог храма, обавио је по дозволи Његова Високопреосвештенства господина *Митрофана Шевића* епископа Бачког, високопречасни г. Љубомир Кулусаревић окружни прота сомборски уз суделовање више свештених лица и у присуству многобројног народа. — Неимари овог светог храма били су Срби неимари из Суботице Милан Зарић и Никола Станковић, по плану, који су из родољубља зготовили Срби архитекте г. г. Момчило Тапавица и Јован Пилић из Будимпеште.“

Поштo је иста споменица од присутнога свештенства и других особа потписана, стављена је у један стаклени суд с неколико комада данашњега новца, а за тим је исти суд стављен у једну бакарну кутију, која је херметички затворена и у темељ узидана. После овога обављено је свечано осведочење места односно темеља храмовног *и тачно у подне ударен је темељ новог саитовачког православног храма.* По обављеном чину вратила се литија у привремени храм и богослужење је завршено, те се по томе ломила погача код новопостављеног темеља.

Дан је био веома леп, те је чину овом присуствовао силан православни народ из места и гости са стране.

Зидање је у име Божје започето и народ наш треба, да се што боље одазове позиву „Одбора за подизање сантовачке православне цркве“ — који се са родољубивом пожртвовношћу, у недостатку потребних новчаних средстава, упустио у зидање новога храма — те да штедро приложе. Народ наш који је у небројено прилика и у разним тешким искушењима показао и доказао да љуби своју свету веру православну и да не жали ништа жртвовати за њезине циљеве, и овом приликом треба и ваља да се покаже такав, те да осветла образ и да оржи понос свој.

Ст. С. Илкић.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Високопреосвештени г. епископ Никанор у опасности.**) Темишварски епископ високопреосвештени г. *Никанор Поповић* навезао се опонад, као што обично чини, у шетњу са својим тајником. На Скудјерову тргу падне један од оба коња, што беху упрегнути у епископова кола. Док је кочијаш дизао тог коња други се поплаши. У тај мах искрсну на једне побочне улице кола електричне уличне железнице. Тешком муком и у последњем тренутку неће вођи електричних кола за руком да заустави кола и тако спречи судар са епископова кола. Високопреосв. господину епископу *Никанору* многи су честитали што се сретно спасао из те велике опасности. Нека је Господу хвала.

(**Високопреосвештени г. епископ Бачки Митрофан Шевић**) благоизволео је осветити антиминсе за св. храмове у Епархији Бачкој.

(**50 годишњи јубилеј архимандрита Нићифора Дучића.**) Много познати архимандрит *Нићифор Дучић*, навршује 18. октобра, на дан св. Апостола и Јеванђелисте Луке, пуних педесет година, како је примио монашки чин. Педесетогодишњица та, пуна је светлога и корисногa рада *г. Дучића*, и на пољу црквеном, и на пољу опште народном, и нарочито на пољу српске црквене књижевности. — Као видљиво признање за тако обилан и благотворан рад *г. Дучића*, ресе њега многа одликовања, која му је црква и држава српска дала. Митрополитске архимандриту *г. Дучићу*, нека је и од наше стране хвала и слава. Бог га поживео!

(**Школски Савет**) држао је седницу своју, прошле среде 12. (24.) октобра о. г., под високим председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија*. Решено је између осталога: Поново представком умолити земаљску владу у Загребу, да питање о јавности препарандија у Пакрацу и Г. Карловцу што скорије реши, пошто нерешеност тога питања смета јачем полету речених завода. — Представка епархијског школског одбора будимског, који ваш-

је за помоћ такошњим вероисповедним школама, подноси се Саборском Одбору са најтоплијом препоруком. — Издани су учитељски декрети: Крсти Малетанском за Турију, Миливоју Загорици за Сентотчам, Миливоју Босићу за Ст. Кер, Јелени Љубановићевој за Нови Сад, Олги Петровићевој за Сомбор. — Подељене су стипендије из закладе Василија Теофановића: Лазару Теофановићу, Кости Замуровићу, Загорки Мачкићевој и Ванди Стратимировићевој. — Стипендије из клирикалног фонда добили су Лазар Крстић, Милан Калуђерски, Милош Јеврић, Светозар Радашин, Лазар Терзин, Јован Суваџин, Милан Јовановић, Душан Живојновић, Ђорђе Мирков, Марко Њагул — приправници у Сомбору. — У Пакрачкој препарандији добише стипендију ови: Милан Вукелић, Милован Рикић, Стеван Мркаљ, Анастасије Ћириловић, Стеван Рястић, Милош Попара, Петар Николић, Коста Бабић, Илија Лацковић, Стеван Влаховић, Милан Пољанац, Пантелија Марић, Стеван Чавић, Сава Роксандић, и Ђорђе Везмар. — У Горњо-Карловачкој препарандији ове приправнице: Даница Глибоњска, Милка Дејановићева, Мидева Јовановићева, Софија Кнежевићева, Александра Шувакова, Сидонија Живковићева, Софија Томкићева, Христина Јаковљевићева, Олга Чордашићева, Анка Бровањћева, Марија Бастићева, Драгосава Летичина, Јелка Љубобратовићева, Олга Теодоровићева. — На предлог заменика главног школског референта Н. Ђ. Вукићевића решено је, да се „Православна хришћанска наука“, што ју написао прота Јован Борота, уведе као читанка у све повторне школе.

(**Монашка школа.**) По закључку Патроната Монашке Школе у Хопову, ова је школа за сада затворена. Питомци њезина послани су у ратарску школу у Пожеги, да тамо продуже своје науке.

(**Јеромонах Августин Бошњаковић.**) бивши професор Монашке Школе у Хопову, постављен је у статус придворног свештенства у Карловци и додељен као подбележник Архидијецезалној Конзисторији.

(**Сремски поджупан.**) За поджупана жупаније Сремске именован је Превишњим Решењем досадањи тајник и управитељ кр жупанијске области у Вуковару велеможни г. *Драгутин Брнић*. Врлине, које красе г. Брнића, и као чиновника и као човека, биће на корист добре управе у жупанији Сремској. Срећно и њему било!

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

НАТЈЕЧАЈ. 195 2—3

На основу тачке VIII.—XX. закладног писма благопокојног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског, Ђорђа Николајевића, од 2. (14.) фебруара 1893., овим се расписује натјечај на три штипендије из закладе његове и то:

а) на једну од 320 фор. одређену за слушача наука на којем свеучилишту. Штипендију ову може добити Србин православне вјере, родом Лашванин, (из Сријема), а ако овог не буде. Босанац, а ако и овог не буде, Херцеговац;

б) на двије штипендије, свака по 160 фор., одређене за гимназијалце, родом из Јаска, Босне и Херцеговине.

Натјецатељи имају своје, уредно састављене молбенице поднијети овој Конзисторији до конца мјесеца октобра ове год. по старом календару и истијем приложити:

а) крсни лист;

б) свједоџбу школску;

в) свједоџбу лијечничку;

г) свједоџбу сиромаштва и

д) свједоџбу о религиозно-моралном владању своме и својих родитеља, издану од надлежног парохијског звања.

У Сарајеву 1. (13.) октобра 1899.

Српско-православна Конзисторија Дабро-босанска.

Ad 5110/1172. ex 1899 196 2—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај ради попуњења систематизованог места *отправника* у писарници саборског одбора са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 100 фор. а. вр.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструјсане молбенице саборском одбору најдаље *до 1. (13.) новембра о. г.*

Молитељи ваља исправама да докажу, да су Срби православне вере, да су здрави, да разумевају осем српског нешто и мађарски и немачки и да покажу, где се до сад и у каквој служби налазили.

У Карловцима 4. (16.) октобра 1899.

Председништво
срп. прав. нар. црквено-сабор. одбора.

ЦО бр. 291. ex 1899. 198 1—2.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место коровође код српске црквене певачке дружине у Старом Бечеју.

Плата је коровођи 500 фор. а вр., коју ће изабрани редовно месечно у напред из политичне општине примати.

Дужности су: певачку дружину обучавати, како њезина управа одреди и с кором при функцијама управљати; 2 сата недељно школску децу ноталном појању учити.

Рок стечају 6 недеља од другог увртења у „Српском Спону.“

Компетовати могу само свршене конзерватористе, који треба своје молбе са документима на председника ове општине да управе.

Ово ће се место за сад попунити привремено на годину дана.

Из седнице црквеног одбора држане у Старом Бечеју 30. септембра (12. новембра) 1899.

Стапко Протић
перовођа.

Др. Иван Влаховић
председник.

Ad бр. К. 823/487. ex 1899 197 1—3

ЕДИКТ.

Позива се Евица рођ. Јовановић, која је супруга свога Рафаила Радивојевића из Војке злобно напустила и у свет незнано куда отишла, да у року од шест месеци, од дана првог увршћења едикта овог у новинама рачунајући, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21 септембра (3. окт.) 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

СТЕЧАЈ. 192 2—2

На упражњено учитељско место у Кетфељу овим се поново расписује стечај. — Годишња је плата 400 фор. а. вр., 4 јанца земље, на коју учитељ порезу плаћа, 3 хвата дрва, 3 хвата сламе, 10 фор. у име паушала, од потреба где буде позват 1 фор., слободан стан с баштом. — Учитељу у дужност спада осим посведневне и поотворну школу држати, перовођство у седницама водити, децу у црк. пјенију обучавати и на сваком богослужењу у св. цркви појати. — На ово место могу и оспособљене учитељице компетовати, али само у том случају, ако се ни један оспособљен учитељ пријавио не би, — постављена ће бити учитељица у привр. својству. Учитељица ће уживати годишњу плату од 300 фор., половину огрева и слободан стан с баштом. Дужности су јој законом прописане. — Рок стечају траје од првог увршћења овога стечаја на шест недеља.

Из седнице м. шк. одбора држане у Кетфељу, 23. септембра 1899. г. држане.

Школски одбор

СТЕЧАЈ. 194 2—3

На упражњено учитељско, евентуално учитељичко место на срп. вероисповедној мешовитој *салашкој* школи у Бачком Петровом селу овим се расписује стечај.

Плата је: 400 фор., стан у нарави од *1 собе*, огрев и 6 фор. у име паушала.

Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве истиче за шест недеља од дана последњег увршћења овога стечаја у „Срп. Сиону“.

Из седнице мес. школ. одбора држане у Бач. Петровом Селу 2 (14.) октобра 1898.

Милош Алексић
перовођа месног шк. одбора.

Леса Томашев
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** па до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама
и
по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 1/2 % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899. **Управа Српске Банке.**

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 43.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 24 октобра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

НАРЕДБА

Архидијецезалног Административног Одбора од 16. (30.) октобра о. г. Ad AO 659./зап. ex 1899., у предмету пријављивања црквених скупштина и придржавања делокруга у радњи тих скупштина и црквених одбора.

Ad AO 659./зап. ex 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

Поводом тим, што су некоје српске православне црквене општине у својим скупштинским седницама, усупрот јасном пропису §. 23. П. одс. прев. кр. рескрипта од 10. августа 1868., закључивале и решавале о таковим предметима, који се безусловно искључују од расправљања у црквеној скупштини, — позива се Пречасност ваша, да наложи свима подручним српским православним црквеним општинама, да према наређењу §. 21. П. одс. прев. кр. рескрипта, у будуће свагда благовремено овом одбору саопште дан заказане црквене скупштине заједно са тачно означеним дневним редом, и да се у својим скупштинским и одборским седницама имају строго, под личном одговорношћу председника, — свога делокруга у §. 23. односно §. 40. П. одс. прев кр. рескрипта од 10. августа 1868. придржавати и не упуштати се у решавање, пити закључивати о предметима, који су из њихова делокруга искључени.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у Карловцима 18. (30.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Окружница

Архидијецезалног Административног Одбора од 16. (30.) октобра о. г., Ad Бр. АО. 1249/646. 1899. у предмету уплаћивања саборских трошкова и верозаконског приноса искључиво непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада.

Ad Бр. АО 1249/646. ex 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима.)

Високославни српски православни народно-црквени саборски одбор, дописом својим од 9. (21.) септембра о. г. бр. СО. 5298/1283. ex 1899., саопштио је архидијецезалном административном одбору следећу одлуку: „Поводом констатованих неправилности при укупљању и спроваћању

уплаћених саборских трошкова и верозаконских приноса код епархијског административног одбора вршачког из године 1885. — 1892., одлучио је саборски одбор између осталога: пошто је поводом целе ове ствари констатовано, да се о укупљеном новцу за саборске трошкове и верозаконске приносе код епархијских власти књиге тачно не воде, нити се тамо за ту цељ у сваком погледу способни органи налазе, те је услед тога тамошња контрола површна, а да би се у будуће свака евентуална неправилност при укупљању саборских трошкова и верозаконских приноса отклонила и саборском одбору омогућило, да у свако доба може о уплатама горњих дугова тачну евиденцију водити и сигурнију контролу вршити, то уз делимичну измену овдашње одлуке од 24. марта (5. априла) 1892. бр. СО. 321/72., којом је изречено, да се уплате горњих дугова могу и код надлежног епархијског административног одбора чинити, учинити расположење, да се у будуће, и то почињући 1. јануаром 1900. године, како заостали тако и будући саборски трошак и верозаконски приноси имају од свих подручних црквених општина искључиво непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада уносити, те стога упутити све епархијске (архидијецезални) административне одборе, да у име горњих дугова сав укупљени новац, који није овамо евентуално спроведен, до 1. јануара 1900. год. у благајну српских народних црквених фондова и заклада унесу односно обрачунају, а своје црквене општине упуте, да како заостале тако и у будуће прописане саборске трошкове и верозаконске приносе почињући са горњим даном непосредно у благајну српских народних црквених фондова и заклада шиљати имају.

О чему не пропустите Пречасности ваша подручне српске православне црквене општине знања, равнања и строгог придржавања ради известити.

Из седнице Архидијецезалног Административног Одбора, држане у Карловцима 18. (30.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Катихетична предавања
Арсенија Царевскога
удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

I

Дужности звања хришћанскога и откровење Божје.

— *Молим вас дакле ја сужањ у Господу да се владате као што приличкује вашему звању у које сте позвани. Ефес. 4. 1;*

— *Јер што се може дознати за Бога познато је њима: јер им је Бог јавио. Јер што се њи њему не може видјети, од постања свијета могло се познати и видјети на створењима и његова вјечна сила и божанство, да немају изговора. Рим. 1. 19—20;*

— *Јер сваки дом треба неко да начини, а ко је све створио оно је Бог. Јевр. 3. 4;*

— *Небеса казују славу Божју и дјела руку његовијех гласи свод небески. Дан дану доказује и ноћ ноћи јавља. Нема језика нити има говора, гдје се не би чуо глас њихов. Пс. 19. 1—3;*

— *Јер кад незнабошци не имајући закона сами од себе чине што је по закону, они закона не имајући сами су себи закон: они доказују да је оно писано у срцима њиховијем што се чини по закону, будући да им савјест свједочи, и мисли међу собом туже се или праведају. Рим. 2. 14—15;*

— *Бог који је негда много пута и различнијем начином говорио оцевима преко пророка, говори и нама у посљедак дана овијех преко Сина, којега постави наслједника свему кроз којега и свијет створи. Јевр. 1. 1—2;*

— *Јер ја од себе не говорих, него отац који ме посла он ми даде заповијест шта ћу казати и шта ћу говорити. Јов. 12. 49;*

— *Тога ради и ми захваљујемо Богу без престанка што ви примивши од нас ријеч чувења Божјега примисте не као ријеч човечју него, као што заиста јест ријеч Божју. Сол. 2 13;.*

Људи се у обичном животу налазе у различнијем звањима и свако звање има своју дужност. Судац н. пр. мора да суди, учитељ да учи, тежак да обрађује земљу. Исто тако има и звање хришћанско дужност своју, коју мора да извршава сваки Хришћанин. У чему

се састоји та дужност — није тешко рећи. Добра дјеца угађају оцу своме, јер је то дужност дјетиња. Хришћани су такођер дјеца Божја, због чега и призивају у молитви Господњој к Богу; „Оче наш“. И за то ко хоће да је Хришћанин, онај мора угађати Богу и бригу како ће му угодити, мора држати за свакидашњу и најважнију између свију брига својијех. Тек богоугоднијем животом може показати Хришћанин да је достојан звања хришћанскога и да је прави пошљедователь Господа Исуса Христа, који је увијек само оно чинио, што је угодно Богу. Но уза то добиће он и према високоме звању своме од Бога за богоугодан живот свој и велика добра. Баш као год што воли отац дјецу која му угађају, тако воли Бог Хришћане који њему угађају, и даје им *спасење душе и вјечан живот*. Та велика добра не могу се постићи иначе разма угађајући Богу. Еле, *угађати Богу и имети постићи спасење душе и вјечан живот* — таква је дужност, коју мора извршавати сваки Хришћанин, јер је доноси са собом звање хришћанско. Ту дужност баш је и имао на уму апостол, кад вели Хришћанима: *молим вас дакле ја сужањ у Господу, да се владате као што приличује вашему звању у које сте позвани.*“

Но да можемо угодити ма коме, потребно је да познајемо лице, коме желимо угађати, а и вољу тога лица. Тако исто желећи угађати Богу морамо и њега познавати, а и знати свету вољу његову. Томе нас учи примјер Фараонов, који одговори Мојсију кад му овај рече, е Бог заповиједа да пусти народ израиљски из Мисира: „*ко је Господ да послушам глас његов, и пустим Израиља? Не знам Господа нити ћу пустити Израиља*“. Тијем је одговором Фараон јасно показао, да Богу не може угодити онај човјек који га не позна.

Али Бога није видјео нико никада. Он живи на небу, а ми на земљи, а ријечи, које рече Исус Христос Људејима о Богу — „*ни гласа његова кад чусте, ни лица његова видјесте*“ — тичу се и нас И ми никада не чусмо гласа Божја, нити лица његова. Па како онда можемо познати Бога и научити се ономе, у чему му морамо да угађамо?

Има људи који вele: „*нема Бога*“. Такве људе назива псалмопојац Давид безумницима. Они оправдавају своју безумну ријеч тиме, што нико не видје Бога. Истина је — Бог је невидљив; али га ипак можемо *опажати*, а на који начин, сада ћемо показати. У I. глави 19. стиху посланице к Римљанима пише: „*јер што се може дознати за Бога познато је њима: јер им је Бог јавио*“. На тај се начин сакривени и невидљиви Бог *сам открио*. Како он то учини показује стих који долази одмах за тијем: „*јер што се на њему не може видјети, од постања свијета могло се познати и видјети на створењима, и његова вјечна сила и божанство, да немају изговора*“ т. ј. не могу се правдати да не знају Бога. Овдје се вели за незнабошце да су они, и ако не знајући Бога, могли га познати, јер је Бог доста јасно открио своје сакривено биће *преко својих створења*. И заиста размислимо тек о овом неизмјерном свијету, о сунцу, мјесецу и милијонима звијезда, од којијех су многе милијон пута веће од наше земље, зар да се посматрајући тај неизмјерни свијет не морамо да запитамо: *ко то створи?* Замислимо си ма какву зграду; могаше ли она постати сама од себе? Не, њу је безусловно морао подићи ма ко, н. пр. градитель Зграду само видимо, но градитеља не видимо, па ипак не сумњамо у то, да је градитељ морао саградити ту зграду. А зар да је онда могао постати сам од себе овај свијет — та силна творевина Божја? О, никада! Кад је потребан градитель код изградње мале зграде, онда је куд и камо више потребан Творац, да постане свијет. *И тако биће свијета доказује биће Божје, а биће видљивог створења — биће невидљивог Творца.* А томе нас уче и ове ријечи апостола Павла: „*јер сваки дом треба неко да начини, а ко је све створио, ово је Бог*“. Вала тек посматрати овај свијет очима духовнијем, па ћемо онда безусловно угледати у њему сакривена Бога.

Блажени Августин, велики отац црквени, прича о себи ово: „Једаред хтједох да сазнам гдје ли се и на ком ијесту налази мој Бог. Питао сам земљу: рећи ми, земљо, гдје је мој Бог? Она одговори и рече: ја нијесам твој Бог. И све што се на њој налази одговори ми то исто. Тада запитах море и све дубљине и животиње његове: гдје је мој Бог? И они ми рјекоше: нијесмо ми твој Бог, тражи га више нас. Питао сам лаки ваздух: гдје је Бог мој? И ваздушни простор са сви-

јем становницима својима рече им: нијесмо ми твој Бог. Питао сам небо, сунце, мјесец и звијезде, али рјечи њихове бјеху: нијесмо ми онај Бог, кога тражиш. Тада се обратих свијем предметима, докле досиљаше око моје и рекох им: ви ми рекосте, е нијесте мој Бог, шта ми можете рећи о њему? И они сви завикаше громко: „*он створи нас*“. Еле, кад би свака ствар имала уста и могла говорити, свака од њих безусловно би прослављала Бога исповиједајући: *он створи мене*. Томе нас учи и псалмопојац Давид кад вели: „*Небеса казују славу Божју и дјела руку његовијех гласи свод небески. Дан дану доказује и ноћ ноћи јавља. Нема језика нити има говора, гдје се не би чуо глас његов.*“

Но не свједочи једино мртва природа тако громко о бићу Божјем. Још гласније свједочи о томе живо срце у грудима човјековијем или *савјест*. Незнабошци нијесу имали онакав закон какав даде Бог Јеврејима, па ипак и они не бијаху без закона. Ако ли је био незнабожачки син непослушан оцу своме или га није прихватио у старости његовој, *осјећаше* и он, да је рђаво успоступао. Исто тако кад је убио незнабожац један другога, осјећаше убојца, да је починио злочин. Код богослужења, како је познато, приносили су незнабошци боговима жртве, чиме су јасно показивали, е се сви осјећаху грешницима, тражећи од богова да им опросте гријехе. Тај осјећај грјешности уљевала им је савјест. Савјест дјелује у грудима сваког човјека, било да га чува од зла, било опет да га казни због гријеха. Кад човјек хоће да ма што згрјешни, а она се буди и говори му: не чини тога. Тако је н. пр. било са Јосифом, кад га хтједе завести жена Пентефријева. Тако би и са Рувимом кад чу, да су скачила браћа његова, да убију Јосифа. И нуто! што рече савјест Рувиму, то баш тражи Бог од нас у шестој заповијести, а што рече савјест Јосифу, то иште Бог од нас у заповијести седмој. Према томе је савјест као глас Божји у човјеку, који му казује шта је добро, а шта опет рђаво. И баш као што глас неког човјека служи као објана и непобитни доказ да то лице битише, тако исто и савјест — тај глас Божји у човјеку, доказује нам непобитно биће Божје. Она је дивно дјело Божје у човеку. Неки ученјак вели: два ме предмета доводе до највеће побожности и чуђења; звијездано небо нада мном и савјест или нравствени закон у мени“. А други опет благочастан човјек овако говори о савјести: „савјест је моја *огледало*, испред кога не могу сакупити ни један порок, *тужилац*, који ми не да мира, *свједок*, коме не могу ускс говорити, *судија*, коме се не могу опријети“. О томе нравственом закону, што га имађаху и незнабошци, вели апостол Павле: „*Јер кад незнабошци не имају закона сами од себе чине што је по закону, они закона не имајући сами су себи закон: они доказују да је оно написано у срцима њиховијем, што се чини по закону, будући да им савјести свједочи и мисли међу собом тужне се или правдају*“. Под законом разумијева се овдје закон који даде Бог Јеврејима, а под чинима закона, чини или владање, које иштскује тај закон Божји. По рјечима апостоловијем вршили су те чине незнабошци сами од себе, т. ј. ушљед унутрашњијех побуда, по нагону савјести своје, која или је оптуживала човјека ако је учинио зло, или га оправдавала, ако мишљаше, да није био рђав поступак његов, или ако га је можда ко други навео на зло дјело.

Добра је савјест највеће добро и благо на земљи, јер она је глас Божји, који повлађује човјеку. Врло је згодна и важна у том погледу ова прича: „Једаред препираху се између себе *богатство*, *наслада*, *здравље* и *савјести* о томе, које ли од њих пружа човјеку *највеће добро*. Богатство рече: „ја сам највеће добро; све што се прохтије људима могу постићи помоћу мојом“. На то прихвати наслада: ја сам највеће добро, јер ме људи купују тобом“. — Тада ће повикати здравље: „највеће сам добро ја; ви се никоме не милите, ако мене нема“. — „Зар да сте ви, богатство, наслада и здравље,“ рече им на то савјест, „највеће добро људско? О, никада! Јер гдје мене нема, ту је слаба хасна од вас; несретан је без мене чак и онај који постоји.“

Али ипак изгледа чудновато како да нијесу незнабошци познали Бога. ма да бијаху кадри да познају правога Бога из видљиве природе и гласа своје савјести. Чак и образовани незнабошци као н. пр. Грци, Римљани и Египћани бијаху груби идолопоклонници. Како да то разјаснимо? Свети Иринеј вели: „Бог се не познаје без Бога“. Да људи право упо-

знају Бога неопходно је, да се Бог сам непосредно открије људима. Видљива природа и савјест нијесу достатни у томе погледу, већ могу послужити тек као припомоћ нека за истинито богопознање, које морају да позајмљују људи из непосредног *откровења Божјег*. Истинитост нашијех ријечи поткрјепљује историја, која нам показује да су тек онђе правилно познавали Бога, гдје се он сам непосредно јавио људима. Којијем се начином открио Бог људима сам непосредно? Одговор на то питање даје нам апостол Павле у овијем ријечима: „*Бог, који је негда много пута и различијем начином говорио оцевима преко пророка, говори и нама у посљедак дана овијех преко Сина, којега постави наслеђника свему, кроз којега и свијет створи*“. Еле, Бог се сам открио људима *ријечима својима*; он им говораше. Но људи су неким грјешни и због грјешности своје не могоше сви чути ријечи Божје непосредно од самог светијег Бога. Познато је н. пр., да су Израиљћани, дошавши горе Синајској и чувши глас Бога који сиђе на гору, говорили Мојсију: „*говори нам ти и слушаћемо; а нека нам не говори Бог, да не помремо*“. Ето за што бијаху између свијех људи позвани тек неки праведни и Богом освећени људи да чују ријечи Божје и предају осталијем људима. Такви људи бијаху, по ријечима апостоловијем, у старини пророци, као н. пр. Мојсија, Илија, Исаија и т. д., преко којијех је Бог често говорио народу јеврејскоме. У посљедње доба говорио је Бог људима преко Сина својега, Господа нашега Исуса Христа, којијем он све створи, и кога и као човјека учини наслеђника свему. Али не бијаше ни *ријеч* једино средство откровења Божја. По ријечима апостоловијем открио се Бог људима још многијем другијем начинима. О тијем начинима говори сам Бог у књизи Бројеви, глава 12. стих 6—8. овако: „*Чусте сада ријечи моје: пророк кад је међу вама, за ћу му се Господ јављаши у утвари и говорићу с њим у сну*“. Овђе се усмена ријеч Божја јасно разликује од другијех начина његова откровења, а такијем се начинима називају утваре и снови. Утваре су појаве или виђења у којима је Бог откривао себе и вољу своју; такве су утваре: љествица до небеса, огњена купина, која не изгара, пољана са животињама чистијем и нечистијем и т. д. Исто је тако говорио Бог са људима и откривао им будућност у сновима; такви су снови Јосифови, Фараонови, Навуходоносорови и т. д.

А да су све, што рекоше пророци и што рече Исус Христос, заиста ријечи Божје, види се јасно из светога писма. Што се тиче пророка свето нам писмо свједочи, е бијаху они тек вјесници или уста Божја. Тако н. пр. кад Мојсија, тај први пророк Божји, јави Јеврејима да их жели извести из Мисира, не говораше он своје властите ријечи, већ ријечи Божје. Бог се јавио Мојсију у пустињи Синајској и из огњене купине заповједи му да то јави Јеврејима. На исти начин свједочи и Исус Христос да су ријечи које им говори, ријечи Божје, ријечи Оца његова: „*Јер ја од себе не говорих, него Отац који ме посла он ми даде заповијест, шта ћу казати и шта ћу говорити*“. Те божанствене ријечи своје рече Христос својијем апостолима, заповједивши им, да их проповиједају по свем свијету. „*Ко вас слуша*“, рече он о проповједи апостолској, „*мене слуша и ко се вас одриче мене се одриче, а ко се мене одриче, одриче се онога, који је мене послао*“. Тијем показа Исус Христос јасно, да су ријечи апостолске по важности своје потпуно једнаке властитијем ријечима његовијем и да онај који слуша ријечи апостолске, слуша њега самог, а ко не слуша ријечи апостолске ни њега самога, а не слушати њега и ријечи његове толики је грјех, колико не слушати Бога и ријечи Божје. Ето за што су и сами апостоли јасно осјећали и признавали, е бијаху они тек посланици. вјесници Божји, и да не проповиједаху своју властиту, људску науку, већ ријечи Божје. „*Тога ради и ми захваљујемо Богу непрестано*“, писаше апостол Савле Солуњанима: „*Што ви примивши од нас ријечи чувења Божјега; примисте не као ријеч човјечију, него, као што заиста јест, ријеч Божју*“.

На тај начин можемо ми Бога познати и научити се како ваља да му угађамо посматрањем видљивих природе, из гласа савјести наше, а поглавито из ријечи Божјих, које нам се дадоше преко пророка јединородног Сина Божјег, Господа нашег Исуса Христа и његовијех светијех *апостола*.

У чему се састоји дужност звања хри-

ског? Од куда може црпсти Хришћанин знање о Богу и шта је потребно за угађање Богу?

(Наставиће се.)

Поука св. оца нашег Анастасија Синаита

о том, да *не треба осуђивати никога*, а особито свештеника.

Молим вас, браћо, не осуђујмо не само свештеника, него ни једног човека, да би се удостојили опроштаја грехова. Јер кад ти видиш кога да греши, још не знаш како ће он свршити свој живот. Разбојник онај, који је са Христом распет био, беше човекоубица, а Јуда је био ученик Христов и апостол, и за кратко време с обојицом догоди се промена. Разбојник уђе у царство небесно, а ученик оде у пропаст. По томе не треба осуђивати човека, ма био он и грешник: јер он је брат твој. Па откуда ти да знаш добра или зла дела његова? Многи су често јавно грешили, а затим тајно принели достојно покајање, и ми грехе њихове видевши, а за покајање и обраћење не знајући, осуђујемо их као грешнике; а Бог им даје оправдање. И тако вас молим, не желимо зла никоме, не осуђујмо никога, док не дође праведни Судија „који ће у свет привести тајне таме и објавити савете срца“. А особито не осуђуј свештеника Божјег за тајне или јавне грехе његове, какве слушаш о њему; не говори: он је грешан, а прилази тајнама, и зато не долази дар Духа Светог; ничега сличног не помишљај. Он је судија и испитивач тајана. Знај, да је свештеник у сваком случају више него ти, и остави суд праведном Судији. Ако је свештеник и сагрешио против божанских заповеди, ти ниси постављен за судију и испитивача другима; знај своју меру и сăн. Но ти велиш: не потпада ли свештеник суду и канонима црквеним? Потпада, но ти немаш права осуђивати га или испитивати. Што ти, који си овца, осуђујеш пастира? Чиниш фарисејски Божји суд, осуђујући чин, који ти није ни предан од Бога? Зато те молим, не осуђуј никога, а особито светитеља Божјег, но с вером, великим страхом, истинским покајањем и чистом савешћу приступај и дотакни се божанских тајана и светиње. Јер ако би и анђео Божји приносно свету бескрвну жртву, а ти се недостојан причестио, то те ни анђео не би очистио од греха. Јуда је примио хлеб Божји од самог Владике Христа, а пошто се као недостојан причестио, одмах „уђе сатана у њ“ од чега нека нас избави Господ Бог, Њему слава на векове векова — Амин.

превео —сл—

О колизији дужности.*

Александаръ Бронзовъ

Бива у животу сваког човека таких тренутака, кад пред њиме стоји неколико дужности, које захтевају од њега да их испуни. Човек зна, да су у тај мах све те дужности подједнако важне, да су њихова права једнака. Ну он тако исто зна и то, да није кадар у исто доба извршити једну од њих пре друге које. Положај је његов у овом случају веома тежак. Потребна је велика нажљивост и брижљивост при решењу питања: која од ових дужности има првенство, да је човек испуни пре друге или других? Кад човеку није довољно јасна ствар, он уради морално-рђаво... А требало би да сваки човек разјасни себи питања: шта би му требало радити, да би, колико се може, избегао у будуће сличне сударе разних дужности? Са каквих тачака гледишта и каквим аргументима успеће може он правилније и поузданије решавати таке колизије, уколико су оне, при чистим уветима његова живота, неизбежне те се не могу отклонити и др...?

Побринућемо се да разјаснимо ствар, што је више могуће, одређено и поуздано, не силазећи, ипак, са приступачне тачке гледишта.

I. У историји развитка моралних погледа на незнабожачком земљишту нећемо наћи решења горњих питања, која би нас (решења) више или мање задовољила.

Прво ћемо се обратити неким грчким трагичарима, који износе оваке или сличне покушаје, да би разјаснили ствар. Најинтересантнији су за нас у овом случају: „Орестија“ — Есхилова трилогија и особито, Софоклова трагедија — „Антигона“.

Војна грчке војске за време тројанског рата Агаемемнон, — читамо у првом делу ове Есхилове трилогије, тј. у трагедији „Агаемемнон“ — са славом се враћао у своју домовину, но ту буде убијен од своје жене Клитемнестре,

* Примљено у богословском књижевном друштву „Слози.“

која имађаше драгана Егиста. Оресту, сину Агамемнову, кад се вратио у своје место рођења, — као што видимо у другом делу трилогије — трагедији „Хоџефори“, — и дознао о том, како му је отац умро, природно је требало решити ову колизију дужности: с једне стране, он је *дужан био* осветити се убицама свога оца, јер је то била воља богова, која му је јављена кроз уста оракула; с друге стране, према божанственом закону, он је опет опет *био дужан* исказати према матери само осећај синовље љубави. Колизија је наступила, уредно Орест овако или онако. Он није био кадар, уклонити је. Него је она била пред њим. И Орест убија своју матер (и њена драгана). Но шта је сад било? Је ли нашао Орест свој морални мир? Ни најмање. Напротив, он је сишао с ума. Сами се суди, — читамо већ у трећем делу трилогије — у „Еменидама“, — позвани, по жељи Атининој, да разгледе и оцене дело Орестово, очевидно, налазе у недоумици: половина их се изјављује у корист Орестову, а друга половина у корист захтевања осветљивих Еринија и т. д. Шта је даље било, то нам Есхило не казује. Воља богова, јављена кроз уста оракула, јесте природни морални закон који је у сваком човеку. Но какав је то закон, какав је, специјално, његов садржај и др., све би то требало разјаснити, али то не чини стари трагичар. Отуда и сама суштина ствари није довољно разјашњена. Добивамо утисак, да Орест не толико решава, колико да кажемо, „пресеца“ колизију и т. д.

У Софокловој трагедији — „Антигона“ изводе се на позорницу, међу осталим, два брата: Етеокло и Полиник (деца Едипова). Први је приставица града Тива, други противник тивски. Међу браћом почиње борба, која се завршује смрћу обојице. Царем тивским постао Креон. Он забрањује свакоме, ма и мислити о сахрани мртвог Полиника. Јунакиња у трагедији — Антигона, сестра та два брата, који трагично умреше, стоји наравно пред великом колизијом: с једне стране, *дужности*, коју има свако, а тим више она — сестра јунака, коме не даду погребних почасти, *заповеда* јој, сахранити тело Полиниково; но, она је и *дужна* покоравати се закону, који цар издаде, закону, који, уз то, прети смртном казном онима који га наруше. Колизија се решава у том смислу, да Антигона сахрањује свога несрећног брата. Основ, на који се ослањало такво решење Антигонино, био је овај: по мишљењу старих Грка, „недопуштати сахранити“ макога, било је безбожно и варварски, подједнако мрско и људима и боговима. Воља човечја, у овом случају — Креонова, „не може бити“, — изјављује Антигона пред царем, — „више воље бесмртних, више закона неписаних, но који су вечити, које не можеш избрисати“... (Опћа ист. лит. под ред. Корча; св. I. део II. Спб. 1881. г.; стр. 1011, 1012). Очевидно, и овде, као и у Орестији, ми видимо упућивање на природни, уређен сваком, морални закон („неписан“, вечан, „који се не може избрисати“); кад слуша човек одредбе његове, то му онда увек помаже у колизијама; но како тамо, тако и овде, на жалост, не налазимо ни бар мало карактеристике „неписаног“ закона, његова садржаја и др., а то би разјаснило ствар, и због тога код читаоца трагедије остају неке недоумице. „Поузданог одређења, шта је то неписани закон Божји, Софоке не уме дати“ (Kübel: „Christliche Ethik; II. Th. 1896. München, §. 119). Уосталом, разјашњење ствари испало је Софоклу, бар, боље него Есхилу, чију трилогију кад читалац прочита, остаје још у већој недоумици.

Других старо-класичких трагедија не ћемо се дотецати, јер ни у њима не ћемо наћи ништа ново за наше питање.

Како се решило то питање на земљишту старе незнабожачке философске мисли? За одговор на то питање обратићемо се стојицима, који износе разне покушаје за његово решење.

Стојици су разликовали: „добро“ у правом значењу речи, и „добро-вредно желети“, само релативно. Према томе, разликовали су стојици тако исто и две врсте „дужности“: једне „потпуне (праве) и безусветне (κατορθώματα)“ и друге — „средње и условне (καθήκοντα).“ При такој тачки гледишта наравно да се размишљало и решавало и питање о судару дужности међу собом. Колизије које разгледају стојици, беху две врсте: једне, — „које само изгледају (као колизије)“ и друге — „праве“. Колизије прве врсте може разјаснити овај пример. Два човека претрпела бродолом, па се ухватила за даску, која може, а да сама не потоне, одржати само једног од њих. Ако не престану држати се за њу обојица, то ће она

зацело потонути у воду, а ниједан се од њих не ће спасти. — Очевидно је — судили су стари филозофи, — да је један од ове двојице *дужан* жртвовати се за другога. Но који? И зашто баш тај, а не други? И незнабожачки мислиоци (како стојици, тако и други, васпитани као и они) осуђују на сирт једнога од њих, који је или мање мудар или мање користан за друге и др. Но овде нема судара дужности; овде је само судар „користи“.. и „дужности“. А да и не говоримо о томе, да ти што се даве, дотле, можда, чак и не познаваху један другог, да су се тек случајно нашли на једном броду, да не би могли увек решити: који је од њих корисији, мудрији од другога и др..? А и је ли њима до решења таквих питања?! Што се тиче не „привидних“, него „правих“ колизија, то су овде разумевали дужности, с једне стране, према „породици“, а с друге, према „отаџбини“. Али, стојици не решавају таких колизија онако, како би нас могли доста задовољити. Више или мање темељно решење могли бисмо очекивати најпре од Цицерона, чије дело намеђу осталог, покушавајући брижљиво решење овог питања, „носи стојички карактер“. Но и код овог мислиоца не налазимо жељеног решења. Сва његова суђења концентришу се обично на чртању „контраста“ међу „поштеним“ и „корисним“. — на одређењу, шта је „отаџбина и добро стање отаџбине“ — у овом су случају то моменти више свега са одлучним значењем, да је разгледање ствари у виду њихову и разгледање са „највише тачке гледишта“ и др. (Kübel; §. 119; Luthardt: Die antike Ethik, Leipz. 1887; §. 113, 137.)

II. Погледајмо сад, како се расветљује ово наше питање у старозаветним и новозаветним библијским књигама.

У старозаветним библијским књигама говорило се о различитим колизијама дужности, при чему се све те колизије решавају обично просто. — Тако, Бог је заповедио Аврааму, да принесе на жртву — јединца сина Исака. Овде дођоше у колизију међу собом: дужност оца према деци, и дужност човека према Богу. Прва је захтевала од Аврама да покаже само очинску љубав према Исаку; а последња је захтевала да без предомишљања послуша Бога. И колизија је била решена у корист дужности последње врсте (Бић. XXII. У историјским се књигама чешће говори, да су у „сумњивим предузећима одлучивали урим у тумим (Kübel; S. 122). чит. нпр. историју о Давиду који је био у недоумици: да ли да иде против Филистимљана... (1. Цар. XXIII. 2). — који није знао: хоће ли га становници Киља предати у руке Саулове (ibid. 9...) — хоће ли гонити Амаликићане, (који спаљише Сакелаг и опљениште становнике његове) (ibid. XXX. 7). Војна сиријског цара Нёман, излечен од пророка Јелисија, држао је за своју дужност, не приносити унапред паљеница и жртава другим боговима, осим Господа (4. Цар. V., 14., 15., 17.) Ну, с друге стране, као слуга сиријског цара, он је био дужан пратити свога господара у *дом Римонов*, дужан је био, придржавајући цара који се на њега наслањао, заједно с њим и клањати се у дому Римонову. Нёман је осећао свој тежак положај и то је, заиста, природно. Он није желео, да занемари дужност према свом господару: но није желео занемарити ни дужност према Господу, који га излечио од губе. Колизија је била решена просто: замолио је Јелисија, да му тј. Нёману, Господ опрости у том случају, кад пође у дом Римонов, и добио је као одговор речи, које ће га моћи умирити: иди с миром (ib.18, 19.)* и тим је решена колизија у повољном за молиоца смислу... Једном речју, *нада* је цела старозаветна лествица — јер тамо има место само позитивни закон —, сама по себи лествица (низ) колизије, ну“, у исто доба, „она је такође лествица за објективно решење те колизије“ (Kübel S. 122.).

Новозаветне библијске књиге на много места додирују ово наше питање.

Ми знадемо, да се прародитељским падом природа човечја искварила, а заједно с тим пошло је странпутицом и морално дејање човечје. При таким је приликама нормални односај међу моралном слободом човековом одређењима моралног закона био немогућ. Човјечја дела стадоше свуда представљати собом перед и заблуду. Овде су се већ морале без престанка добивати колизије дужности, као што би заиста било чудо, кад не би при неуређеном човјечјем дејању у животу једна дужност упадала у област друге. Цела историја незнабоштва, где је живот човечји те као у овом смислу, доста јасно потврђује горње наше тврдње. Ми из-

* И рече Елисеј ка Нёману: иди са миром...

несосмо горе два карактеристична примера, забележена старокласичком трагедијом. У оба случаја, т. ј. у историји Орестовој и Антигониној, сукоби дужности, који су тако трагички решени за она лица, сасвим се објашњују тим, што је живот народа, у коме се јавити могле сличне појаве, текао неправилно. Да је у овом случају био живот нормалан, према моралном закону, какав је усађен у човеку при његову стварању и какав је у свој својој чистоти делао до пада прародитељског, то Клитемнестра не би никад привукла к себи драгана јер јој то не би могао дати чисти морални закон. А да је остала она верна своме мужу, то не би било даљих последица, и пред Ореста не би изишла колизија дужности, а срећно решење те колизије, с његове тачке гледишта, изгледаше немогуће. Даље, при нормалном човечјем животу, и сама борба, о којој се говори у „Антигони“, а тим пре најгрешнија смртна борба између два брата, а исто тако нечовечни, са чисте моралне тачке гледишта, од Креона издани закон — све би то било немогуће. Према томе не би било места ни судбоносној за Антигону колизији дужности.

Господ наш Исус Христос искупио је човека од греха и његових последица: проклетства и смрти, дао је Хришћанима спасоносну благодат, која им помаже да уђесе свој живот не без реда, као што је он текао у незнабожачком свету, него нормално. Што више улазе хришћанска начела у свест човечанства, што се више и дубље уводе у сам живот последњег, то све нормалније тече и развија се овај живот, то ће све мање бивати и каквих нерешљивих колизија. Идеал морално-нормалног живота, — и ми смо познати, да тежимо таком идеалу — јесте за нас живот Богочовека, Спаситеља света. Пратећи Његов земни живот, како га излажу у св. Јеванђељима четири Јеванђелиста, ми не ћемо наћи ниједног случаја, кад би Он био пред колизијом, каја се не би могла решити Завидљиви и непријатељи Господу — фарисеји и књижевници много пута покушаваху створити Му такву колизију, ну без успеха: оно, што је с њихове мртво-буквалистичке тачке гледишта било колизија без решења, са јасне и божанствене тачке гледишта Спаситељева, који није свезао Себе ни једним грешним делом, ни једном грешном мишљу, који је знао морални закон у свој његовој чистоћи и целости. . Он је решавао и објашњавао без муке... (чит. нпр. Мат. XXII. 15.—22; Мрк. XII. 13.—17; Мат. XII. 1.—3; Л. VI, 1.—5; Мат. XII, 10.—13; Мрк. III, 1—5; Л. VI, 6—11; К. XIV, 1—6: Јов V, 1.—13; VIII, 2—11. и т. д.) Отуда са чисто хришћанске, у идејалном смислу, тачке гледишта, немогућа је и сама реч о колизијама.

(Наставиће се).

Мисли о проповедништву.

Црква је дивно уточиште, изврсно лечилиште — не за тела, већ за душе; ту се не лече ране телесне већ греси духа. А лек је божанствена наука. Тај лек није спремљен из биља земљина, већ из речи небесних; њиме га приредиле руке лечничке, већ језик пророка, јеванђелиста и апостола. Тај је лек већ многе болеснике излечио, па ни сад после толико година није му снага малаксала, нити му је каква болест досадила. Проповедници дају лековиту науку свима и пуштају, да сваки слушалац по својој свести изабере за се онај лек, који ће његову рану залечити.

Св. Јован Златоусти.

Кад проповедник пође на предикаоницу, треба пре но што уста отвори, да своју жедну душу Богу подигне те да ова од себе даде што је усисала и у богатим струјама излије чиме је сама испуњена Пошто се наиме сваки предмет има у духу вере и љубави обрађивати, а о сваком се много и на много начина говорити може, ко ће знати, шта у дотичном трепутку треба рећи, осим Онај, који сва срца зна. И ко чини, да баш оно што је потребно, — како је потребно, говоримо, него Онај, у чијој смо руци и ми и наши говори. И тако, ко хоће да друге учи, нек сам проучи шта ће да их учи, и нек се постара да говори како се приступи; а је ли сам час за проповед ту, нек се сети шта је Господ рекао: „Не брините се; како ћете и шта ћете говорити; јер ће вам се у онај час дати шта ћете казати; пошто не ћете ви говорити, него дух Оца вашега говориће из вас (Мат. 5. 19. 20.)

Бл. Августин.

Поука иде за делом. Добар рад је најбоља поука. Ако речи и чује, добро дело учи, чим га човек види. Ако и не допиру до ушију звуци, продиру њиме снажно у срце. Без дела не вреде речи ништа. Св. Амвросије

Записи на књигама цркве осечке.

I. Триод штампан „ѵ Мнѣтки отъ рождества Хѣа ѧдѣч (=) има запис од преог листа до петог и то одозго: сіѧ книга глаголѧсіи триходъ монастыря грановых хрмы сѵто архистратига михаила и гавриила къ лето ѧѵѳѵі (= 7180. = 1672.). —

II. Рукописно еванђеље. Први му листови мањкају. На прва два сачувана листа има одломак од записа, који гласи овако: и ктоѣсю продати дондеже есть сіѧ книга дае проклетъ и да се съ чата съ онѣми ижє имѣли имѣли рассиѧго къ лето ѧѵѳѵіи (= 7158. = 1650.).

На претпоследњем листу књиге има овај завршни напис:

Къ лѣто ѧѵѳѵіи, кроуг слнца к. злоѣи ѳ. осмемои ѣі. сіе златаго уиесла ѣі. сіѧхта к. мца ѧ ѕ ѣі сѣкршисе а поуех мнзѣ. ѣі. ·:· испод тога црвеним мастилом а истом руком записано: иноѣ грѣшни иноѣ ѣгоумикъ (?). Име му се незна, јер је написао тајном буквицом.

III. Проповеди, штампане у Русији. Првих листова нема. Од 1. — 17. сачуваног листа одозго записано: ѿ сее цркве дондеже стоитъ сіѧ цркѵь и онѣ къ неи да сажжитъ имѣли ю тъко ѡнии ѿ храмъ сего, кроме некое нождже велике, или прѣсилнѣ сіои къси ѯоволъ нерлнех да ихъ ніе прѣто. нъ проклето, къ си ккѣкъ и къ ѣздящи и да ихъ кѣде соущрнщх прѣстал кѵда и оу то крѣпс кысть облддмощнмъ ѣсиѣрхісю шлнскнскою и проѵнчъ странымъ гѣнъ їсиискѣнъ кѵрію кѵрь софронѣс подгорнчанинъ, и сгда подписа се сіѧ книга, тогда кисть ѿ сѣтворенїѧ ѧѣѣїї (= 7217. = 1709.) ѧ ѿ рождьствѣх хѣа ѧѵѣѕ мца їюлїа дї. дньѵ. оу нерлнной кроши.

Из овог записа одмах следи други писан другом — доцнијом — руком: Сіѧ сѣѧ книга зовома мечь дховнїи цркве Сѣѵспенске, осѣкчіа доль'нїа кароши Іюжи азѣ Недостоіни Протопресвутерѣ осѣкчкополскїи, Собственною рѣкою подписахъ, При Нѣмъ Гдѣ Мітрополитѣ Славеносербскомъ и Карловачкомъ Гдѣ Кікентію Іоанновичѣ вїдакъ Тогда мнѣ Кишѣ ко Протопопѣатѣ ко визитацїи цркокной лѣта Гдня 1776. Марта 16. Іоанн Миков(ичь).

На стражњој корици има ситним словима записано:

Стефанъ Бранковичъ сірнникъ пожаревачкїй Прїиде ко Осѣкъ лѣта 1743. на церковь кѣл: (београдску) просити мѧстиню.

У првом од ових записа помиње се „перлина кѣсь“ и „перлина кароше“. Не знам, да се које место у Славонији данас тим именом зове. Можда се је у време владике славонскога Софронија Подгоричанина тако звала доња осечка варош? У другом запису се спомиње Јован Миковић као протопресвитер осечкопољски. Овде нам је најпре нужно знати, што се звало у оно време осечкопоље и која су места спадала у њ'. Осечкопоље звала се најближа околица осечка. У састав осечког поља спадала су ова места: Осек, Чепин, Погановци, Бекетинци, Копривна, Мартинци Доњсин, Тења, Сарваш, Ађмаш, Ердут, Вера, Бобота, Пачетин, Бршадин и Трпиња.*) Даљ, Белобрдо и Борово спадало је од замане под митрополију. Осечкопоље de jure спадало је под митрополију, но њега су већ почамши од првог пакрачког владике Петронија држале те владике пакрачке, те сучујске. По смрти пакрачко-славонског владике Софронија Јовановића пало је осечко поље под власт митрополитову односно под управу архидијецезе сремске.

Још 1729. г. позивао је митрополит Мојсеј Петровић српски народ на прилагање за зидање цркве у Београду (види о том Гласник XXXVIII. стр. 266.) Из трећег записа ове књиге видно је, да су се добровољни прилози за исту цркву купили још и 1743. године, а купио их је у Осеку Стеван Бранковић свештеник пожаревачки.

IV. Архијерејски чиновник, штампан у Москви 1760. На првој корици има запис: Сей чиновникъ или Хиротонїа мнѣ из греческ когатаго Смиренаго Сѣкпа Костайничкаго, Зрннополскаго и Генералата караждинскаго Іосифа Стоиновича Єгожа и Собственною рѣкою подписа ѵ Северинѣ 1766. годѣ, марта, ѧ день.

На први 13 листова одозго записао је 17. марта 1776. протопресвитер осечкопољски Јован Миковић, да су ту књигу откупили господаря осечки после смрти владичине.

V. Служабник, штампан у Венецији 1554. г. На потоњем листу има овај запис:

да се има знати, каде бих попѣ їѡ (ани?) ис манастира дабра у таборѣ хрѣстянскомѣ и ѕ то време бих обрѣцерѣ еней петрѣшко из града кѣра лето гѣне ѧѵї (=1710.) писа у ранки седѣ близь пожѣна.

Приопћио: Л. Богдановић

*) Ја држим, да су и Будинци (село) спадали у Осечко Поље.

Ријеч двије родољубима на оцјену.

I

Управа Српске Књижевне Задруге у Београду, кад је повјерила Српској Штампарији у главни комисион пријашња и редовна своја књижевна издања, да Српска Штампарија врши ту културну мисију у овамошњим крајевима Аустро-Угарске и Босне и Херцеговине, — имала је на уму да тим отклони препреке, које су јој често у отпремању књига из Београда на путу стајале.

Те препреке, а и разни други узроци, због којих се нијесу могле сваки пут задовољити потребе овамошњих чланова задругиних, — доста су допринијеле, да су задругина књижевна издања у овамошњим крајевима у незнатном броју међу чланове била раширена. Међутим по многом чему ми имамо овдје много пространије земљиште за ширење српске књиге, него што наша прекосавска браћа имају. Па иначе код њих Српска Књижевна Задруга постизава сјајан успјех, а код нас, на жалост, као да је нека запмалост и мртва меланхолија завладала, те мјесто да идемо напријед. ми или натраг корачамо или остајемо овдје, гдје смо и прије били.

Тој жалосној појави, која од нас самих долази, позвани смо да ми сами и на пут станемо, ако хоћемо да не претрпимо пораз са нашег немара пред народима од нас много културнијима.

Прилике, у којима данас живимо, изискују од нас да се културно наоружамо, ако ћемо сигурније да ступамо у нашу природну *„борбу за опстанак“*. У тој борби биће наша побједа тек онда, кад будемо сваки рад започинали са разумијевањем и памећу, и кад у послу нашем не будемо вјечити ученици, а често пута и искушеници и паћеници.

Управа Српске Књижевне Задруге стара се да нам пружи све те услове у дивним својим издањима, само треба да се њима и користимо: треба да прегне сваки у кругу свога рада свима силама, да ове задругине књиге, које су од несцијењене вриједности, продру што више у наш српски народ, који је дужан да их својски пригрли. Тим ћемо, ако не баш премашити, а оно бар приближно достигнути онај број чланова, који наша прекосавска браћа имају.

Узмемо ли, како доста скучен простор имају „Matica Hrvatska“ и „Sl. Jeronimsko Društvo“ — које свако за се броји преко 11.000 чланова — па кад упоредимо тај број са бројем чланова наших књижевних друштава: „Матице Српске“ и „Српске Књижевне Задруге“, онда нас мора дубоко у души заболјети, што тако и српски народ не пријања српској књизи, и ако су подједнаке прилике и у једних и у других. А та нас рана тим јаче боли кад видимо да број чланова хрватских књижевних друштава с дана у дан повећавају *Срби*, који јатомице тамо врве, а на своје рођено заборављају, или пак дјеломично баце и овамо по коју мрвицу, тек да покажу да су и они Срби, како се у приликама повољним за властити им интерес и какав маснији задатак, не би и на њих заборавило. Хоће да су ту на домаку. Али од таких ми немамо шта очекивати, нити се чему надати. Добро ће само бити да их знамо који су.

Уза све то, ипак има још код нас и родољубивих прегалаца, којима морални и материјални напредак нашега народа на срцу лежи; има људи, који приносе жртве на олтар српске просвјете; има људи који ближње своје благим ријечима упућавају, и одушевљавају да не клону у овим озбиљним данима, у којима знање и памет царује. Имамо и такијех: и ако су густо посијани, а на рјешто никли, ипак их немамо. Па кад их немамо, можемо се поуздано надати, да ће и наша културна мисија са изданьима Српске Књижевне Задруге у овамошњим крајевима сјајнога одзива наћи, а да не тражимо оне и помоћи од оних, који из свога јата одлијећу.

Наћи ћемо одзива, ако сваки свештеник и учитељ поради на томе, да мјесна школа постане чланом добротвором са уплаток од 75 фор., било одједном, било трогодишњим оброцима по 25 фор. (чл. 8.); наћи ћемо одзива, ако сваки свештеник и учитељ прибави у мјесту своме још по кога члана, који може улог од 3 фор. годишње платити, али који још не зна ко је и шта је Српска Књижевна Задруга, — а многи не знају чак и да је има. Удруженим и уједињеним силама кад се покажемо на самом раду, онда ће нас и Бог видјети, а велики културни народи разабираће за нас, кад виде да у култури иза њих далеко не изостајемо.

Да, биће одзива, ако ова два најглавнија фактора у народу почну крчити тај тривити пут. Они су кадри, само ако су вољни, и ако им срећа њихова народа на срцу лежи. На њих и управљамо ове ретке. Српска књига у овој

прилици од њих много очекује, њима се повјерава и у њих се нада. Само, дај Боже, да се у надању своме и не преварн!

Загреб, мј. октобра 1899.

Задругар.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Здравље Његове Светости.**) Гласови о болести Његове Светости патријарха, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, јесу сасвим — неистинити. Његова Светост је, хвала Богу, потпуно здрав и одан својим узвишеним пословима. Искрени пријатељи свете наше цркве најтоплије ће се и од сада молити Свевишњему за драгоцено здравље и дуги живот св. патријарха *Георгија*, а неисцрпна милост Божја и премудри Промисао такве молитве — и чује и услишава.

(**Нови Скопљански Митрополит.**) Св. Синод у Цариграду изабрао је, у својој седници од 19. (31.) октобра о. г., за митрополита у Скопљу досадањега администратора тамошње митрополије познатога г. архимандрита *Фирмилијана*. И тако се и то питање срећно решило у корист Срба у Старој Србији.

(**Митрополитски Црквени Савет**) сазван је у своје седнице за 28. октобар (9. новембар) о. г.

(**Епархијски Школски Одбор Бачки**) имао је своју седницу 18. (30.) октобра под председништвом Његова Високопреосвештенства г. епископа *Митрофана Шевића*. — У седници овој узет је на знање отпис вис. министарства богочасти, којим доставља списак опреме на грађанске и учитељске школе. — Узет је на знање извештај административног одбора да је наредно под теретом личне одговорности управама црквених општинама у Кули и Ст. Врбасу, да напрше овдашњи налог и отворе школе. — Примљен је са похвалом од заменика референта састављени опширни извештај о стању подручних школа за 1898/9. школску годину, и поднеће се вел. Школском Савету. — Изразиће се захвалност Његовој Светости патријарху *Георгију Бранковићу*, што је из својих средстава назидао нову школску зграду и поклонио 30 јутара земље за отварање и издржавање женске школе у Кулпину. Исто тако изрећи ће се захвалност и г. Лазару Дунђерском на поклоњеном земљишту. — Умолиће се управни одбор жупанијски да упути политичка поглаварства у Пивница, Дероња, Молу, Мартоношу и Ст. Футогу, да натерује децу у школу и да о томе даде извештаја местном школском одбору кад исти тражи, даље да упути политичну општину у Ст. Бечеју, да учитељске станове оправи. Месни школ. одбори у Ст. Футогу, Товаришеву, Пирошу, Турији, Госпођинци упутиће се, да известе о повторним школама; месни школски одбори у Петровом Селу и Ст. Стапару да поднесу записнике учитељских зборова. — Умолиће се адм. одбор да присили црквену општину у Силбашу, да изврши овдашња наређења и отвори још једну школу. — Наређено је црквеној општини у Силбашу, да недостатке школ. зграде исправи, а црквена општина у Ст. Паланци, да још једну школу отвори и књиге деци за времена набави. — Учитељ Т. Р. из Ст. Паланке суспендован је привремено од звања и половине плате и постављена је заменица. — На место суспендованог учитеља В. Р. из С. постављена је заменица. — Акта о обнови парнице бившег учитеља Ј. П. П. из Т. стављена су коначно у архиву. — Управном одбору срп. прав. црквене општине у Сантову одговорено је шта да чини у погледу отварања и издржавања срп. прав. вероисповедне школе, а намерени кораци садашњег администратора парохије Божидара Поповића у погледу отварања школе одобрени су као умесни. — Потврђени су избори учитеља Јована Травања у Лалићу, Миливоја Лесковца у Ст. Сивцу, Косте Златановог у Бегечу, Павла Коњовића, Зорке Радићеве и Персиде Лагумерскове у Сомбору. — Упућене су црквене општине у Деспот Ст. Ивану и Рац Милитићу да стечајеве на учитељска места поправе. — Узети су на знање извештаји о срп-прав. деци, која комуналне школе похађају. — Враћене су фасије за забавиште црквене општине у Ст. Футогу, да их поправи. — Растумачено је црк. општини у Парабуђу, да је она дужна постарати се за певца и истога плаћати, кад учитељ иде на војске вежбе. — Искани су неки податци у спору црквене општине у Бегечу, и учитеља Ст. Ц. — Узет је на знање извештај црквене општине у Кулпину, да су школе по ново отворене. — Упућена је црквена општина у Бегечу, да на одобрење поднесе стечај на учитељско место и изаслат је заменик референта на извиђај. — Одбијена је молба месног школског одбора у Кули, да овај одбор за ову годину одуставе од наредбе, да се има тамо нова школа отворити. — Узет је на знање извештај

месног школског одбора у Ст. Бечеју, да је учитељ Стеван Перић умировљен, и на његово место заменица постављена. — Наређено је месном школском одбору у Сомбору, да од сад има све потребне записнике водити, како би могао рубрике у исказима потпуно испунити. — Одобрено је расположење месног школског одбра у Сомбору о размештају учитеља по разредима, које је у споразуму са дотичним учитељима спровео. — Одобрено је расположење месног школског одбора у Сентомашу у погледу замене, као и додељењу разреда неким учитељима. — Тражена је допуна списа од месног школског одбора у Ади због наплате за повторну школу, и упућено председништво, да одржи одређени рок за подneске, јер због спорог рада месног школског одбора одуговлаче се ствари. — Упућен је месни школски одбор у Госпођинци, да по ново пријави децу политичном поглаварству, која се још нису у школу уписала. — Спроведен је признавања Мил. Настића, Јов Стојановића, и Ђорђа Стефановића из Сентомаша на вел. Школски Савет. — Стеван Влајковић учитељ у Рибници решен је на његову молбу неровођење дужности и умољен је административни одбор да у будуће питање разрешења учитеља од неровођење дужности овом одбору на решење поднесе. — Упућен је месни школски одбор да П. О. учитељ у М. извести о решењу његове ствари. — Упућена је црквена општина у Дероњи да учитељици даде накнаду за повторну школу. — Изаслат је заменик референта у Пирош да изнађе, шта је у спору између школског и црквеног одбора. — Враћена је молба председника црквене општине у Бођани састављена на мађарском језику, да ју на српском поднесе. — Тужба чланова месног школског одбора у М. против председника као и против учитељице устуљена је дисциплинарној комисији.

(**Вршачка епархијска скупштина.**) сазвана за 17. (29.) октобар о. г., није се могла одржати, јер није био довољан број чланова на окупу.

(**Уништени закључци.**) Закључци црквених скупштина у Руми и Карловци о придружењу познатој Личко-Крбавској представци уништени су одлуком велеч. Архидијецезалног Административног Одбора од 8. (30.) октобра о. г. Тим поводом издана је наредба истога одбора, што ју доносимо данас у званичном делу овога листа и на коју упозорујемо наше црквене општине и свештенство.

(**Професороски испит.**) Јављају из Загреба, да је гг. *Љубомир Мрђеновић*, суплент на кр. великој гимназији у Винковцима, положио професорски испит из историје и земљописа за целу гимназију.

(**Руски цар бароком архиепископу Милинковићу.**) Цар Николај II. одликовао је орденом св. Станислава римокатоличког архиепископа у Бару, Симеона Милинковића. Тај високи орден однео је у Бар сам црногорски престолонаследник Данило и тамо га је уз велику свечаност предао архиепископу Милинковићу.

(**Православни календар неће се реформисати.**) Из Петрограда јављају ову вест: Св. синод је изаслао комисију, да проучи, како би се могао Јулијански календар сложити са Григоријанским. Та комисија је сада поднела извештај, који гласи: Није могуће сложити празнике по оба календара али, поштујући општој потреби, желети је, да се на документима употребљавају датуми, који одговарају Григоријанском календару. Услед тога ће идуће године бити с једним даном опет већа разлика између оба рачунања времена. Досада је та разлика била 12. дана, али је 1900. година по Јулијанском календару прелазна и тако ће сада стари календар заостати са 13 дана иза новог.

(**Црквено имање у Аустрији.**) Бачка Statistische Monatsschrift саопштава стање римо-католичког имања у ужој Аустрији, у годинама 1890. до 1895. У год. 1895. римо-католичка је црква имала доходака 28,163.167. фор. од чега долази на доходак од непокретности 5,681.537. фор. од капитала 9,134,641 фор. од дарова, школе и т. д. 8,196.669. фор к томе још прилози из верског фонда и од државе 4,150.220 фор. Од речених 28. милијуна фор. 24. мил. су дохоци цркве. Са 4. мил. фор. што их даје држава и религиозни фонд, издају се потпоре слабо дотираним парохима и капеланима. Од оних 28. мил. што их црква годишње прима, троши она само 16,627. 912 фор. дакле уштеђује 11½ мил. којима увећава своје имање. И заиста од 1890. до 1895. г. порасла је вредност непокретнога имања црквеног од 131 на 160. мил. фор. Капитали су порасли за тих 5. г. од 155 на 186. мил. а остали доходак од 23 на 24½ мил. дакле је црквено имање у пет година порасло од 340. на 400 мил., дакле годишње са 12. мил. фор.

(**Надлежност епископа на Криту.**) Критска влада издала је наредбу, којом је укинула надлежност митрополита и епископа на Криту у погледу на наставу, брачне разводе и управу

манастирским добрима. Митрополит Евгеније протестовао је противу тога у име васељенске патријаршије Цариградске и то је јавио патријаршком синоду, који је решио, да не напушта никако црквен оправо, на је у том смислу послао споменицу принцу Ђорђу, врховном комесару на Криту.

(**Нова зграда српске православне црквено-школске општине Сарајевске.**) Јесенас је довршена и са да 3. октобра освећена ново-подигнута зграда српске православне црквено-школске општине Сарајевске. Ова зграда, као што смо лањске године, при освећивању темељног камена, јавили, подигнута је на углу, који чине Франц-Јосифова и Рудолфова улица, на три спрата. Приземни спрат одређен у трговинске циљеви издат је под кирију. Први спрат одређен је за митрополију, а други за консисторијалне канцеларије, и оба спрта већ своме одређењу и предата, те се од почетка овог мјесеца и Митрополија и Консисторија у овој згради налазе. Освећење ове зграде извршио је реченог дана Њег. Високопреосвештенство господин АЕ и Митрополит Николај уз асистенцију неколико свештеника, у присуству владиног изасланика, представника српске правосл. црквено-школске општине Сарајевске, школске дјеце и побожног народа.

(**Српско акад. књижев. друштво „Србадија“ у Грацу**) на својој првој редовној скупштини, држаној 14. октобра 1899. год. овако се конституисало; Председник: Јован Р. Добродолац, мед.; Потпредседник: Влад. Поповић, мед.; I. Тајник: Милорад Дедимац, мед.; II. тајник Стеван Ристовић, мед.; Благајник: Велимир Пазарац, мед.; Књижничар: Гојко Никетић, мед.; Ревизори: Војислав Михајловић. мед; Станоје Миливојевић, Драгољуб Прокић, мед.

(† **Калоним Ђорђевић**,) умировљени игуман манастира Св. Ђурђа, преминуо је 17. (29.) октобра о. г. у истом манастиру, после краткот боловања у 83. години живота, а 46 години свога м наштвовања. Лака му земља и **вјечнаја памать!**

КЊИЖЕВНИ ВЕСТ.

Изишла је из штампе: **Литургика** за православне ученике основних школа, саставио *Ђока Милић*, учитељ новосадски. Ову је књигу одобрио Свети Архијерејски Синод у Срем. Карловцима под бр. М. 175./син. 25. ех 1899. Цена јој је 50 потура. Добити се може у књижари Луке Јоцића у Новом Саду.

Јавна захвала.

Родољубиви Србин трговац Г. Карловачки г. *Јован В. Баракo* — који је још са својим покојним братом *Костом В. Бараком*, — од давна добротвор наше нам пожарa новоподигнуте пар. цркве Св. Воскресенија Христова (а у народу прозване „Млада Недеља“) — изволио је и сада са својом госпођом, — како једну скупоцјену црквену свештеничку одежду са свима спадајућима комадима, — тако и једну врло лијепу са ручним радом израђену Плаштаницу, даровати.

За које њихове племените, а нама многоцјењене дарове, благодарећи ми, из дна душе наше кличемо врлим даровалељима „Бог их поживио, и то у здрављу и сваком задовољству још на много и пуно година“.

У *Бовину* (pr. Vrgin most) 7. октобра 1899.

Црквени одбор.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 925/832. ех 1899. 204 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњену парохију VI. разреда у Павловцима овим се стечај отвара.

Компетенти нека своје прописано биљеговане и инструјиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по нов. надлежним путем овој Конзисторији поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане 19. (31.) октобра 1899.

Георгије, с. р.
Патријарх.

Ad 5110./1172. ex 1899 196 3—3

С Т Е Ч А Ј.

Отвара се стечај ради попуњења систематизованог места *отправника* у писарници саборског одбора са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 100 фор. а. вр.

Срби православне вере, који желе получити ово место, ваља да поднесу своје инструјисане молбенице саборском одбору најдаље *до 1. (13.) новембра о. г.*

Молитељи ваља исправама да докажу, да су Срби православне вере, да су здрави, да разумевају осем српскога нешто и мађарски и немачки и да искажу, где се до сад и у каквој служби налазили.

У Карловцима 4. (16.) октобра 1899.

Председништво
срп. прав. нар. црквс. сабор. одбора.

О Г Л А С. 203 1—3

Управа манастира Кувеждина издаваће дана 18. (30.) новембра 1899. свој каменолом — мајдан — у такозваној рудини пузинац под закуп на три године.

Услови могу се увидити у писарни потписане управе.

Управа манастира Кувеждина.

Б. Е. К. 156. ex 1899. 202 1—3

ЕДИКТ.

Овим се позивље Стојан Ребић, кбр. 69. из Горњих-Дубрава, Котара огулинскога; Жупаније модрушко-ријечке, да се Епархијској Конзисторији у Плашком или главом или писмено пријави у року од деведесет дана, рачунајући од првог увртења едикта овог у новине. Иначе ће се бракоразводна парница коју је супруга његова Милица против њега подигла, и без њега окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије држане у Плашком, 7. октобра 1899.

Епархијска Конзисторија Горњо-Карловачка.

Михаил
епископ.

НАТЈЕЧАЈ. 195 3—3

На основу тачке VIII.—XX. закладног писма благопокојног Архиепископа и Митрополита Дабро-босанског, Ђорђа Николајевића, од 2. (14.) фебруара 1893., овим се расписује натјечај на три штипендије из закладе његове и то:

а) на једну од 320 фор. одређену за слушача наука на којем свеучилишту. Штипендију ову ће моће добити Срби православне вјере, родом ганшчани, (из Срајема), а ако овог не буде. косанац, а ако и овог не буде, Херцеговац;

б) на двије штипендије, свака по 160 фор., одређене за гимназијалце, родом из Јаска, Босне и Херцеговине.

Натјецатељи имају своје, уредно састављене молбенице поднијети овој Конзисторији до конца мјесеца октобра ове год. по старом календару и истијем приложити:

а) крсни лист;

б) свједоџбу школску;

в) свједоџбу лијечничку;

г) свједоџбу спромаштва и

д) свједоџбу о религиозно-моралном владању своме и својих родитеља, издану од надлежног парохијског звања.

У Сарајеву 1. (13.) октобра 1899.

Српско-православна Конзисисторија
Дабро-босанска.

Ad бр. К. 823/487. ex 1899 197 2—3

ЕДИКТ.

Позива се Евица рођ. Јовановић, која је супруга свога Рафајила Радивојевића из Војке злобно напустила и у свет незнано куда отишла, да у року од шест месеци, од дана првог увртења едикта овог у новинама рачунајући, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из сједнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21 септембра (3. окт.) 1899.

Предсједништво
архидијецезалне конзисторије.

СТЕЧАЈ. 199 1—3

Исписује се стечај на једно упражњено учитељско место на српској вероисповједној школи у Осеку, с' којим је скопчана годишња плата од 600 фор. и станарина од 144 фор. и од погреба и парастоса где позван буде 1 фор. а. вр.

Изабрани учитељ имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор додјелио буде, све оне предмете, који су школским законом за односне разреде прописани; школску децу у певању како црквених тако исто и световних дечијих песама обучавати, са истом децом свецем и недељом каталог држати, и за певницом при сваком богослужењу појати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на име потписаног предсједника до 6. децембра т. г. по стр. кал.

Тражи се лично представљење.

У Осеку 18. (30.) октобра 1899.

Свештеник Лазар Богдановић
Предсједник школског одбора.

ЦО. бр. 291. ex 1899. 198 2—2.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место коровође код српске црквене певачке дружине у Старом Бечеју.

Плата је коровођи 500 фор. а вр., коју ће изабрани редовно месечно у напред из политичне општине примати.

Дужности су: певачку дружину обучавати, како њезина управа одреди и с којом при функцијама управљати; 2 сата недељно школску децу поталном појању учити.

Рок стечају 6 недеља од другог увртења у „Српском Спону.“

Компетовати могу само свршене конзервористе, који треба своје молбе са документима на предсједника ове општине да управе.

Ово ће се место за сад попуштти привремено на годину дана.

Из сједнице црквеног одбора држане у Старом Бечеју 30. септембра (12. новембра) 1899.

Станко Протић
перовођа.

Др. Иван Влаховић
предсједник.

СТЕЧАЈ. 194 3—3

На упражњено учитељско, евентуално учитељичко место на срп. вероисповједној мјешовитој *салашкој* школи у Бачком Петровом селу овим се расписује стечај.

Плата је: 400 фор., стан у нарави од *1 собе*, огрев и 6 фор. у име паушала.

Дужности су школ. уредбом прописане.

Рок пријаве истиче за шест недеља од дана последњег увртења овога стечаја у „Срп. Спону“.

Из сједнице мес. школ. одбора држане у Бач. Петровом Селу 2 (14.) октобра 1898.

Милош Алексић
перовођа месног шк. одбора.

Леса Томашев
предсједник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ, ЦИВИЛНИ И ВОЈНИЧКИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, Дунавска улица бр. 9.

Част ми је до новољног знања ставити сл. црквеним општинама и прич. господи свештеницима, да сам набавио сваковрсне штофове за зимске деаке најфинији ластит, камгарн, дублина, алапина, листера, первијена, све најфиније и по најумеренијој цени.

Дајем материју и израђујем посао и на отплату. До 100 фор. плаћа се 5 фор., а од 100 фор. плаћа се 10 фор. месечно. Коме је по вољи нека изволи доћи, на да се осведочи да је код мене све јефтиније него игде. За израду тачну брзу и најбољу стојим добар.

Примам и тако исто израђујем и послове за црквене потребе: одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоње, неба, литије и барјаке. Као дугогодишњи деловођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако најопсежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умерену цену извршити.

Исто тако примам и оправке црквеног одјејанија, утвари и свештеничког одела.

Исто тако јављам и. п. публици, да примам и грађанско цивилно одело и израђујем га по наруџбинама, најтачније и најсолидније, а по врло умереној цени. 201

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма наједнаучује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

62 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 44.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 31 октобра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је дана 24. октобра о. г. рукоположити свршеног богослова и постављеног администратора парохије у Брестачу Лазара Сабовљевића за ђакона.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, благоизволео је рукоположити дана 3. октобра о. г. свршеног богослова и постављеног личног помоћника пароху у Бачу Дионисија Мијатовића за ђакона; 4. октобра о. г. истога ђакона за презвитера и монаха манастира Грабовца Теофана Радића за јеромонаха; а 5. октобра о. г. истога јеромонаха за презвитера.

По овлаштењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је високопреосвештени господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, дана 26. октобра о. г. произвести епђела и професора Богословије Илариона Зеремског за протосинђела, а свршеног богослова и постављеног личног помоћника пароху у Крчедину Јована Јапошевића рукоположити за ђакона.

По овлаштењу *Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић*, дана 26. октобра о. г., произвести протосинђела и настојатеља манастира Кувеждина Димитрија Бранковића за архимандрита истога манастира, а ђакона Лазара Сабовљевића рукоположити за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Катихетична предавања
Арсенија Царевског
удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

II.

Свето писмо.

— *Јер никада пророштво не би од човјечје*

воље, него научени од светога Духа говорише свети Божји људи. II. Петр. 1. 21;

— Свако је писмо од Бога дано и корисно за учење, за карање, за исправљење, за поучавање у правди, да буде савршен човјек Божји за свако добро дјело приправљен II. Тим. 3 16—17;

Познато нам је већ да је сам Бог благоизволио да нам се откриje, а и све оно, што је од потребе како би му могли угодити, и то преко пророка, свога јединородног Сина Исуса Христа и преко његовијех светијех апостола. Али ето прође већ око двије хиљаде година од оног доба кад живљаше и дјеловаше на земљи Исус Христос и апостоли, а свети пророци живјеше још раније. С тога је сасвијем природно ако се запитамо: *гдје се налази све оно, што нам благоизволи Бог открити о себи?*

Кад цар издаје ма какву заповијест за све поданике своје, онда је доглавници његови, како би се сачувала, или записују или усмено предају, извршујући је при томе и сами. Исто тако учињше са ријечима Божјима свети пророци и апостоли, којима их изрече Бог, па да их онда они предају свијем људима. Да се ријечи Божје сачувају непромијењене за сва времена они их дијелом записаше у посебне књиге, а дијелом предаваху људима усмено и примјером живота својега. У овај пар забавићемо се ријечима Божјима које су записане у светијем књигама.

Оне ријечи Божје, које се морале предати потпуно тачно, тако да људи слушајући их, могаху их слушати као самога Бога, записивали су св. пророци и апостоли у посебне књиге. То су они чинили по нарочитој заповијести Божјој. Кад, н. пр чу Исаија ријечи Божје, онда му заповједи Бог: „*сад иди, напиши ово пред њима на дашчицу, напиши у књигу, да остане за сва времена која ће доћи до вијека*“. Све те књиге које написаше пророци и апостоли по надахнућу Духа Божја, а садрже ријеч Божју, зову се светијем писмом. Књига светога писма има 49. Оне су све сабране у једну књигу која се зове *Библија*, што значи грчки „књига“. То име показује да свете књиге заслужују највећу пажњу између свију књига, јер садрже у себи ријеч Божју. По врехену како су постајале св. књиге дијели се Библија на два дијела: први дио зове се *старијем завјетом*, а други *новијем завјетом*. Стари завјет обухваћа књиге написане до рођења Христова, а нови завјет књиге написане послије рођења Христова. Сама ријеч завјет значи право завјештање, и свете се књиге називају тако с тога, што је Бог као завјештао људима преко пророка и апостола ријечи Божје, које се у њима налазе. Према томе садрже старозаветне књиге старо или древно завјештање Божје људима, дано прије доласка на свијет Сина Божја, Господа нашег Исуса Христа, а новозаветне књиге садрже ново завјештање Божје људима, дано у доцнија времена кад већ дође у свијет Исус Христос. Сјем тога означава ријеч завјет и савез или уговор. То пак име светијех књига показује, да су ријечи Божје, које се налазе у њима, као неки уговор између Бога и људи, којијем је ступио Бог с њима у особит савез. И тако се име стари завјет односи на стари уговор између Бога и људи, склопљен прије рођења Христова, а име нови завјет опет на нови уговор Божји са људима, која почима са рођењем Христовијем. Главна садржина, а у једно као и основа старога уговора састоји се у томе, што је Бог обећао људима Спаситеља свијета и спремао их за дочек његов, а главна садржина и основа новог уговора састоји се опет у томе, што је Бог заиста даровао људима обећаног Спаситеља, јединородног Сина свог — Исуса Христа.

У старом завјету обраћала се ријеч Божја поглавито Јеврејском народу па су и биле с тога књиге старозаветне написане најприје на јеврејском језику. Хришћани примише их од Јевреја. задржаше исти број који и Јевреји, и свију књига старозавјетних има 22. Садржина је тијех књига различита и према томе дијеле се оне на четверо, — на књиге:

I. законске;

II. историјске;

III. поучне;

IV. пророчке.

У први одио спада 5 књига Мојсијевих: Постање, Изласак, Левитска, Бројеви и Закони поновљени. Ове се књиге називају законским с тога, јер се поглавито баве излагањем закона, које даде Бог преко Мојсија. Књиге ове спадају међу најстарије књиге на свијету, и у првој изложена нам је историја постања свијета и првобитна историја човјекова.

У други одио спада седам књига: књига

Исуса Навина, Судија, и као додатак к њој књига о Рути, прва и друга књига о царевима, трећа и четврта књига о царевима, прва и друга књига Паралипоменона, књига Јездрина и Нејемијина, и књига о Јестири. Те се књиге називају историјскима јер садрже у главноме историју благочашћа, т. ј. оне причају о томе, како су Јевреји извршавали закон, који им даде Бог, а Мојсија наложи у пет књига.

У трећи одио спада пет књига: О Јову, Псалтир, три књиге Соломонове — приче, Еклезијаст, Пјесма над пјесмама. Зову се поучним јер садрже науку о благочашћу, т. ј. науку о томе, како ваља извршавати закон Божји. Између тијех књига употребљују Хришћани поглавито Псалтир; без њега не свршава се ни једно богослужење и из њега моле се Хришћани код кућа својијех. У Псалтиру налазе се молитве и пјесме којима може сваки Хришћанин прослављати Бога, благодарити му, молити му се и кајати се пред њиме за своје гријехе.

У четврти одио спада пет књига пророчкијех: књиге великијех пророка: Исаије, Јеремије, Језекиља и Данила и дванаесторице малијех пророка, које се све убрајају у једну књигу. Ове се књиге називају пророчкима, јер садрже по највише пророштва о разнијем догађајима у будућности, а написаше их пророци.

Сјем овијех набројанијех књига у Библији има још и другијех књига, које су познате под именом књига неканоничнијех. Тијех књига нема на јеврејском језику, и оне су, по ријечима Атанасија великог, опредијељене за читање онима који ступају у цркву. Такве су књиге: Премудрости Соломонове, Премудрости Исуса сина Сирахова, књига Товита, Јудите, трећа књига Јездрина, и три књиге Макавеја.

Послије књига Старога завјета долазе у Библији књиге Новога завјета. Свију књига Новога завјета има 27. Прве по реду долазе четири књиге Јеванђеља, и прву од њих написа Матеј, другу Марко, трећу Лука, а четврту Јован Богослов. У Јеванђељима описан је живот и учење Господа нашег Исуса Христа — за вријеме боравка његова на земљи. А како треба да је живот и учење Исуса Христа закон, по коме морају Хришћани да уређивају живот свој, то се признају четири књиге Јеванђеља за књиге законске. Обично се приликом богослужења пред читањем и послије читања јеванђеља поје: *слава тебе, Господе, слава тебе.* Тијем хоћемо ми да искажемо, како за нас нема боље ни радоснije вијести од вијести о Спаситељу нашем, која је вијест записана у тима књигама. То показује већ и само име њихово — *Јеванђеље*, које значи благовијест т. ј. добру или радосну вијест. Послије Јеванђеља долази књига *Дјела апостолскијех.* У њој се прта историја дјеловања светијех апостола и описује, како утврдише они цркву Христову на земљи послије вазнесења Исуса Христа на небо и с тога се она признаје за историјску књигу Новога завјета. Иза књиге Дјела апостолскијех долазе *посланице апостолске*: седам посланица саборнијех, од којијех написа апостол Јаков једну, Петар двије, Јован три, а Јуда једну, и те се посланице називају саборнима за то, јер бијаху управљене читавом скупу или сабору различнијех општина хришћанскијех или свима Хришћанима у опће, — и четрнаест посланица, које написа апостол Павле и првобитно их намијени појединим општинама и личностима хришћанскијем, и то: једну Римљанима, двије Коринћанима, по једну Галатима, Ефесцима, Филибљанима и Колошанима, двије Солуњанима, двије Тимотији, и по једну Титу, Филимону и Јеврејима. У свима тима посланицама налазе се учење како морају Хришћани угађати Богу и извршавати закон што га јави јединородни Син Божји, Господ наш Исус Христос и по томе признају се оне за поучне књиге Новога завјета. Послједња је књига у Библији Апокалипсис, што значи *откровење.* Написао је Јован Богослов, а зове се тако с тога, што је у њој изложено у различнијем сликама откровење Божје о томе, каква ће судба постићи цркву Христову на земљи у будућа времена. Обзиром на такав садржај њен признаје се та књига за пророчку књигу Новога завјета.

Чиме се може доказати да се у књигама светога писма налази баш ријеч Божја?

Апостол Петар вели у својој другој посланици: „*јер никада пророштво не би од човјечије воље, него научени од светога Духа говорише свети Божји људи.*“ Под људима који пророцаху разумијевају се овдје пророци. Кад су ти људи говорили у име Божје, онда бијаху они, по ријечима апостоловијем, подстицани на то од светога Духа. А како је свети Дух, Дух истине, то мораху бити исти-

ните и све рјечи које говорише пророци, јер их покреташе Дух свети. Ето за што морамо ми безусловно признавати за праве рјечи Божје све оне рјечи, које јавише и записаше пророци од лица Божја у светијем књигама.

Као год што у Старом завјету говорише пророци по надахнућу светога Духа, тако исто говорише и апостоли у Новом завјету по надахнућу светога Духа. То посвједочава Господ Исус Христос овима рјечима, које каза апостолима: „*јер ви не кете говорити, него Дух ога вашега говориће из вас,*“ а Дух очев и јест баш свети Дух.

(Наставиће се.)

филозофија, природне науке и социологија.

(Рјечу у прилог метафизици.*)

Високо штовани зборе!

Славна свеучилишна скупштино!

> Све знаности могу бити потребније за живот од метафизике — али боља од ње није ниједна.
>
> *Аристотел.*

Још који тједан, и свршит ће се столеће, које се прозвало природословним, јер су му природне науке и борба за опстанак ударили свој жиг. Електромагнетизам, спектрална анализа и закон одржања у једну руку, а откриће станичног једра и његове митозе, протоплазме и њених кемијских и физиолошких својстава у другу руку — оне су стечевине, које најприје плануше на обзорју природних наука, да онда далеко сјају у свијет те примјеном својом као бродјав и телефон, као кемијска индустрија и етнологија кужних болести утјечу у живот народа.

По тому би се могло мислити, да су природне знаности једина ознака 19. столећа. Али нијесу. Прва трећина стајала је под дојмом апсолутне филозофије као баштине Кантова критицизма; а посљедња се — уз сав оријашки напредак природних знаности — стала видно више занимати за социјалне науке. Тако је наше столеће прошло очито три фазе: филозофијску, природословну и социологијску. Допустите, да вам те фазе у крупним цртама прикажем: не би ли тијем стекли слику духевне културе нашега столећа и успели се на висину, с које — ако већ не бисмо могли завирити у 20. столеће, а оно бисмо бар могли одредити најпреће потребе његове.

I.

Најзнатнија умна баштина, коју је наше столеће преузело од прошлога, бит ће свакако Кантова филозофија, ну нипошто зато, што би можда заступала нов систем, него зато, што је подавала посебну критичку методу. Како међутим баштиници обично себи у прилог тумаче опоруку: тако се десило и Кантову критицизму. Већ први га баштник тумачно на свој начин. Фихте је наиме Кантову тврдњу, да имадемо априорне облике мишљења, схватио тако, да нам за спознају прилика и појава не треба у опће искуства. Филозоф је — вели он — у стању конструовати повијест и њезина раздобља тако, да се на искуство ни мало не осврће, него да се обрнуто свако евентуално искуство мора држати закона по њему априорно постављених. Исто је Шеланг тврдио о природи. Корећи бесмислен начин испитивања природе, који да су скривили Бакон и Њутн, вели он између: Мудровати о природи значи — природу управо створити. Природа није но видљиви дух наш, а наш дух није но невидљива природа. Одатле и потјече, да се природа не подудара случајно са законима нашега духа, него да је баш потоњи, који се у њој реализује.

Док су овако Фихте повијест, а Шеланг природу из чистога мишљења извели — извео је Хегел из њега читаву збиљу. Разлика међу њима састоји само у том, што Хегелу нијесу изван чојаве твор субјективна мишљења као Фихтеу, нити су му оне истовјетне с појавама нутарњим као Шелингу — него се тако једне као и друге имаду сматрати развојним фазама исте апсолутне идеје. Апсолутна идеја наиме прима најприје изван облик и постаје објективном природом, у којој се рећи би обесвјешћује; а онда прима нутарњи облик и постаје субјективним духом, у којем се опет освјешћује. Како по тому спознаја није но субјективна рекапитулација објективнога развојнога процеса идеје — није ни збиља друго но истина. У свези је с тијем, да права спознаја не може бити она, која настаје ex datis, дакле

*) Ову је реч изрекао професор *др. Ђура Арнолд*, приликом своје инсталације за ректора кр. свеучилишта Франье Јосипа у Загребу дана 7. (19.) октобра о. г. Преносимо ју из „Narodnih Novina“, да са гледиштем и напорима у њој изложенима упознамо и наше кругове. *Ур.*

у поводу извањега опажања, као природословна — него само она, која настаје ex principiis, дакле из чистих појмова, као филозофијска.

С више поноса него ли на уста Хегелова, није филозофија никад говорила. Држећи, да је нашла пут, који води к апсолутној спознаји отказала је службу свим знаностима, којима се прије служила као органима — и прогласила се управо свемогућом. Далеко преко граница Немачке стао се за њу занимати свијет и све је хрлило, да се с њом на ивору упозна. Auditorium maximum берлинске универзе бијаше за Хегелова дјеловања често премален, а да уз редовите домаће посјетнике обухвати још и нередовите стране. Уже ли се, да Хегел није ни мало китећи слогом писао, да се је служио незгрпавом и неразумљивом терминологијом и да је у говору мућао — онда је појмљиво, да се је велик интерес за његову науку имао одбити само на апсолутну спознају, коју је обећавао. Тому се обећању имаде приписати и дојам, што га је вршио на друге гране људског знања. У поводу његове науке, а дјеломично и науке његових предшасника, промијенила се хисториографија и повијест умјетности, право и државнознанство, филологија и природне науке. У истој лијепој књизи оставила је апсолутна филозофија знатне трагове.

Већ послије смрти Хегелове (1831.) настала је међутим реакција против чисте спекулативне филозофије. Кантовци нијесу никако могли допустити, да би Фихте Шелинг-Хеголова наука била наравни посљедак Кантове критике чистога разума; јер ако је Кант и тврдио, да су нашему разуму својствени неки априорни облици, којима схвата извања свет — није он ипак тијем рекао, да су речени облици истинити: не потврди ли их уједно и искуство. Имаду ли дакле априорни облици служити спознаји, онда се не смију примјенити него на појавни свијет; примјене ли се на свијет ван појава, онда су без вриједности — јер се тај напросто не да спознати.

Одатле се јасно види да је Кант био чист емпириста, пак по тому противник сваке спекулације. Људски разум иде истина за тим, да своја искуства употпуни и прошири истраживањем о Богу, души, неумрлости, слобода — али сво то су тек постулати практичне стране разума, у које треба да слијепо вјерујемо; јер знања о њима не можемо никако стећи. Метафизика, која се таким истраживањима понајвише бави, није знаност.

Ово је отприлике начин, на који се послије Хегела умовати стало, а умује и данас међу тако званим Ново Кантовцима. Како се прослављени писац повјести материализма, Фридрих Алберт Ланге, сматра типом новокантовскога мудровања, навест ћу за поткрепу своје тврдње из речене повијести ово. Знаност се бави каже Ланге на једноме мјесту, искључиво појавама, које ћутилима искушавамо. Пресеже ли она гдјегод ћутилима искуство, чини то само поради јединствене слике и љепше хармоније свијета. Иначе свијету идеја нијесмо власни приписивати објективна битка; идеје су наши створови, којих збиљност не можемо никако доказати. Покушано ли потоње, онда се стрмоглавимо у бескрајно море метафизичких блудња.

На другом мјесту вели Ланге опет изрјечком: Вјерске идеје у неку су руку ипак вјечне. Тко ће побити Палестрининну мису или с блудње корити Рафаелову мадону? Gloria in excelsis остат ће повјесна моћ, те ће орити док људски живци буду само могли подрхтавати с узвишености. А она мисао о откупу, по којој се појединац савсим нарча вољи онога, који свијетом управља; оне слике о смрти и ускрснућу, које приказују најпотресније и највише, што људско срце салијеће, а чеса никака проза није кадра рјечима приказати; напокон она наука, која нас пути нахранити гладне и утјешити невољне — све то не ће никад угинути, да устуни мјесто друштву, које би можда мислило, да је свој задатак испунило, ако је створило бољу полицију или новим изнашашћима удовољило својим потребама.

Је л де, дивно? Штета само, да је Ланге у поетичком заносу заборавио рећи: чему све то, кад су идеали по њему пуки творови маште, који са свијетом збиље и објективне истине не стоје ни у каквој вези. Зијева ли мед збиљом и идеалима непремостив јаз — чему их подржајемо и науком утврђујемо? Бацимо сва матафизичка и теолошка дјела по савјету Хумеову у ватру; јер она не могу да садрже но софистерију и опсјену.

И доиста је тај савјет стала у теорију слиједити струја, коју је засновао Аугуст Comte, и која је по његову дјелу Cours de philosophie positive носи име позитивизма. Comte учи, да

људски дух пролази три ступња: теолошки; метафизички и емпирички. На теолошком тумачи све појаве с помоћу наднаравских бића, на метафизичком с помоћу апстрактних узрока, на емпиричком напокон с помоћу непроменљивих закона. Пошто само емпирички ступањ доликује знаности, имаде се она клонити свих сањарија и шимера као што су: Бог, душа, супстанција, биће; јер се с помоћу опажања, експеримента и индукције не даду никако доказати. Мјесто идеје божанства треба да у средиште свјетскога поретка ступи идеја човјечанства; а мјесто божанског култа, треба да завлада култ човјечанства.

Comteova се наука необичном брзином раширила по Европи, утјечући на све гране знаности и јавног живота. У Енглеској су стали у њезину сљеру дјеловати Stuart Mill i Herbert Spencer. Онај први хвали Comtea мислиоцем првога реда, а његово дјело најзнатнијим, што га је филозофија знаности створила. А Spencer се од Comtea разликује тијем што прихвата ипак неки апсолутни узрок за појаве, али тврди, да се исти не може спознати. У Немачкој се с Comteovom науком упознали најприје по дјелима речених Енглеза; а онда ју у поводу сродна умовања Новокантоваца још више прилубили. Назори као што су: да је метафизика застарјели типус мишљења, њезине хипотезе да су опијати разума, она да је несмисао и као знаност у оне немогућа — од онда су се сасвим удомили.

Кад се је реакција против спекулације у филозофијској литератури на тај начин очитовала, онда не ће ваљда изненадити, ако кажем, да је она у литератури природословној била још јача. Сипоно, да не речем бахато, игнорање природних наука са стране априористичкога мудровања већ је о себи назирало одмазду; а сјајни резултати, полученi у поводу емпиријске методе, по готово су наметали мисао, да природним наукама не треба филозофије у оне. Што више. Свијест о успјешности методе понукала је природне науке заузети читава подручја филозофије те њихове проблеме рјешавати својим средствима. Наравна посљедица тога бијаше оне материјализовање знаности, а посљедица тога онет оне скепса.

За илустрацију тога правца ево назора само двојице најодличнијих заступника природних наука. Енглески физичар John Tyndall пише: Питања откале потјечемо и куд коначно нестајемо, тихну на бескрајним обалама непознатога без одговора, баче без јеке. Испитујмо зато материју у свим облицима и до скрајних граница њених те изметнувши из рјечника нашег ријеч животна сила, настојмо — ако је могуће — све видне животне појаве свести на репулзију и атракцију. Кад смо овако природу потпуно испитали — стајат ће тек пред нама права загонетка, којој се ни онкрај граница спознаје не ћемо ни за корак приближити. А физиолог Du Bois Reymond учи: Имаде седам загонетака свемирских: биће материје и силе, почетак гибања, постање живота, привидно сврси сходно уређена природа, настанак једноставнога осјета, разумно мишљење и слободна воља. Природословна спознаја, која све промјене у тварноме свијету сваља на гибање атома и њихове о времену неовисне силе — мора нужно признати, да тих проблема није кадра рјешити. Они су граница механичкога тумачења природе; природословље нити што зна, нити ће икад знати о њима. Ignoramus et ignorabimus. Како пак су границе механичкога тумачења природе уједно границе знаности у оне, сумњамо, да би ма каква спекулација речене проблеме рјешила. Кому се тај нирхонизам можда не свиђа, нека покуша са супранатурализмом — ну нека при том не сметне с ума, да гдје супранатурализам почиње, ту да и знаност престаје.

О дому природних наука на друге дисциплине мислим да не требам губити ријечи; јер је и превише добро познато, да нема знаности, која се под њиховим утјецањем не би мање или више промијенила била. Иста лијепа књижевност и умјетност нијесу се дому природословног позитивизма отети могле. Ту се он јавља под именом натурализма, а иде за тим, да живот и збиљу прикаже без сваке идеалистичке примјесе, што већом фотографском вјерности. Зато нас појезија тога раздобља води врло радо у легла звјерских опачина, ракишнице и блудишта и црта с особитом наслађом ужасне злочине, као што су родоскврње, прељуб, содомија и силовање — да их онда природословним проблемима баштине и борбе за опстанак може бранити. Све што човјека оплемењује: узоран обитељски живот, кудоредна начела, чувство дужности, поштивање, частољубље — проглашује се напросто конвенци-

оналном лажи. Реалистичка умјећа нази понајвише на тјелесно и видно — и цијени естетску вриједност својих творевина према изванъим врлинама њиховим. Зато она и угађа новотом, ријеткости, сјајем и елеганцијом — у кратко техничким савршенством изванъега приказивања. Приказивати и остварити идеје — није никако њезина намјера. Модерна је умјетност баш као и модерна знаност без сваке метафизике.

И против тога искључивог господства природних наука наступила је међутим задњих деценија жива реакција; а узроковао ју је по чудној иронији судбине највећи обожаватељ реченых наука — August Comte. По његову дјелу Cours de philosophie positive излазиле су наиме природне знаности и нехотице као пуко средство наука социјалних; јер се је под дојмом потоњих имало људство преобразити тако, да постане средиштем читавога поретка свјетског. Колико је сам социјалне знаности цијенио, разбира се најбоље одатле, што је од шест свезака реченога дјела израбио потпуна три, да их достојно прикаже. Уме ли се к тому, да социјалне науке по свом појму нијесу у једну руку могле игноровати филозофијског момента т. ј. виндерабилија душевнога живота људског; а у другу руку опет да су морале претрести сва питања националнo-економске нарави — онда је појмљиво, зашто су нужно побудиле интерес не само знанствених него и обичних кругова.

И збиља нема данас ни политичке ни вјерске странке, која према социјалним питањима не би навјесно становиште заузела била. Католичко црквено оснијетлно је већ 1891. сам папа Леон XIII. енцикликом rerum novarum; а након тога развиле црковњаци баш замјерну дјелатност у изучавању питања социјалних. Попут странака нијесу се ни знаности могле отети бујици социјалној. Осим социологије и народне економије, којих подручју социјална питања за право и припадају, стале су готово и све друге знаности путити на задатак, који им је унутар друштва извршити. Зато и не изненађује, да имадемо данас повијест, право, језикословље, природне науке, филозофију и педагогију које на пола које пак сасвим обрађене у свјетлу социјалном. У кратко, знаност се стала навалице социјализовати тако, да ће ово бити једна од основних карактеристика њених у стољећу, које се приближује.

Исто вриједи и за умјетност. Тко није опазио да модерно сликарство, вајарство и лијепа литература најволе залазити у слојеве т. з. четвртога сталежа и приказивати најбујнијим бојама, најживљом пластиком и највећом вјерности кукавне прилике његове. Навластито су роман и драма, који тај естетски елеменат приказивања настоје тијесно свезати с политичко економским самога садржаја тако, да Ludvig Stein право имаде, кад у свом дјелу Di sociale Frage im Lichte der Philosophie тврди, да данашњи натурализам, с ближега огледан и на дубље психолошке мотиве сведен, није но дјеломично несвјесни дјеломично притајени социјализам.

(Свршиће се.)

О колизији дужности.

Александаръ Бронзовъ

(Наставак)

На жалост, и кад ступе у Христову цркву, људи се у већини случајева (особито у последње доба) мало брину о уважању високих хришћанских принципа у свој живот и о удешавању свог живота у хармонији с њима. Одатле њихово дјелање у животу као и пре или скоро као и пре (т. ј. као у незнабоштву) тече неправилним путем. Последицом тога јесте то, да их и на даље походе разне колизије дужности, као и незнабоштве или скоро као незнабоштве. И то ће се продужити, зацело, дотле, док хришћанска начела о животу не уђу, тако рећи, у месо и крв људи, док не наступи жељени одношај међу човечјом слободом и моралним законом, док се морална слобода не буде достојним начином одазвала на сваки позив моралног закона. Не зна се хоће ли доћи то све и ако дође, то када ће. А међутим ће се и међу Хришћанима, како је и речено, свуда слушати тужбе на различите колизије дужности, на то, да су они — Хришћани — њихове жртве.

А какви су специјално узроци томе, — бар који су од њих главни?

Регулисање односаја међу моралном слободом и моралним законом, а о томе смо регулисању, као преко потребним, већ горе приметили, мора бити у томе, да морално слободан човек не употребљује на зло своју слободу. Другим речима: он се мора бринути о томе, да је време живота, које му је у власти употребно, по речима моралиста, *моралмо*, или

боље: морално-добро. То значи, да човеку не треба живети, као што се каже, „затворених очију“ без премишљања. Човек знаде да има неку задаћу, коју му треба решити својим моралним делањем. Да би је што успешније решио, треба му заранише означити не само онај пут, по којем уопше жели живети, него чак и онај, по којем мисли провести данашњи, сутрашњи дан и тако даље. Овде се разуме, наравно, не толико и не само једина спољашња страна ствари, колико и унутрашња, и ако се и првој не може порицати велики значај. Често можеш чути, како овом или оном човеку „треба нешто радити“, да би га у том прошло време и др. На шта да радим, пита човек који се слично тужи. И, ено, један без сврхе и смисла путује, куда та очи воде, други тражи лица, с којима би могао играти славног „виста“, који се, наравно, не на дику човештва, све јаче шири итд. Време се, једном речју, употребљује сасвим неморално. Мишљења, каква обично у овом случају слушаш, н. пр. мора се човек и одморити од послова за картама и др., признаје обично и њихова унутрашња савест за ружна и они их наносе већином тек, како кажу, да очисте савест“. И тако, време је изгубљено. Међутим, човек има неке дужности, које доноси морални закон; он их и не примећује или их држи за незнатне, да би вредило заинтересовати се њима. С временом пак те дужности, које човек не испуни кад је требало, истичу се све јаче, тако да их човек већ не може игнорисати. Но у исто доба долазе на површину и друге — нове — дужности, које се тог тренутка јављају, и тако исто траже да их човек одмах задовољи. Настаје сударе. Човек се пита: немам доста слободног времена, да бих у исто доба испунио две или више дужности, тако сам ја крив, ако једну дужност испуним, а на друге и не обратим пажње итд. Но ствар је баш у томе, да је његова кривица. Он заборавља, да мора у овом случају рачунати са пређашњим својим гресима и недостатцима, — заборавља, да не би морао сада, да је у своје време испунио ову или ону дужност, доћи у тако непријатан положај и правити се неким мучеником, жртвом прилика... Једном речју, морална слобода човекова мора бити управљена на то, да би сваки час његова живота у сваком случају служио опћој сврси његова бића. Ако човек буде у овом баш правцу уделовао и управљао свој живот, тада ће показати, да има у власти сасвим доста времена, да испуни све своје разне дужности.

Осим неморалне употребе времена, у овом случају привлачи к себи пажњу и друго: недостатак пажљивости и умности, хришћанске мудрости у човеку. Због недостатка пажљивости настају н. пр. такви случајеви. Умнио, н. пр., да је човек при пићу неком обећао што, ни мало не мислећи о томе, може ли и испунити то. Дође време да човек испуни ту моралну дужност, коју је сам себи наторварио на врат. Но томе стоје на путу разне препреке, којих човек, при обећавању, није предвидео, баш зато, што их није хтео предвидети, а не зато, што није могао. Човек је пред колизијом: с једне је стране дужан испунити обећање, а с друге, прилике којих није предвидео у исто доба товаре на њега друге дужности, неједнаке с првом, итд. Осим тога; и и пажљивом је човеку преко потребно, не ограничавајући се овим својим способностима, увек се бринути о стицању хришћанске умности, хришћанске мудрости, да би помоћу тога средства унео бољи ред у свој морални живот. *Не владајте се према овоме веку.* говори св. ап. Павао, *него се промените обновљењем ума својега, да би сте могли познавати, шта је воља Божја, добра, угодна, и савршена* (Римљ. XII. 2.)[1] *Молим се да љубав ваша још више и више изобилује у познању. . ., да бисте, познавајући боље. ви били чисти и без сметњања на дан Христов* (Филип. I, 9. 10).[2] *Истражујте што је Богу угодно* (Јеф. V. 10.),[3] *не будите неразумни, него познајте што је воља Божја* (— 17),[4] *све испитујте* (1. Сол. V, 21)[5] итд. Све ове и њима сличне савете даје св. апостол Хришћанима за оне случајеве, кад их

[1] И не сообразѣйтеся вѣкѣ семѣ, но преобразѣйтеся новостію вашего ума вашего, во еже искѣшати вама, что есть добра сожѣла блага и угодная и совершена.

[2] И о семъ молюся, да любовь ваша еще паче и паче изобилуетъ къ разумѣ и ко всякому чувствію, во еже искѣшати вама лѣпшая, да вѣдете чисти и непреткновении ко дню Христову.

[3] Искѣшающи, что есть благоугодно Богови.

[4] Не сыкайте несмыслении, но разумѣйте, что есть воля Божія.

[5] Вся же искѣшающи: добрая держите.

походе какве „сумње“, које имају карактер наших колизија и др. *Ако ли коме од вас недостаје мудрости, нека иште у Бога који даје свакоме просто и не кори никога, и даће му се* — говори св. ап. Јаков (I. 5).[6] Та је хришћанска мудрост потребна била већ у прво доба живота Христове цркве на земљи. С једне стране, Хришћани који ступаху у Христову цркву из јудејства, држаху за своју дужност испуњавати захтеве хришћанског закона; а с друге, они се не могаху (бар неки део од њих) измирити с мишљу, да испуњавање старозаветнога закона није већ за њих обавезно, тим пре, што је последњи замењен новозаветним. Недоумица би решена од хришћански-мудрих светих апостола (Дела XV.) Чит. тако исто, између осталог, Дела X, 13 и даље; Римљ. XIV; 1. Кор. VIII, 7 и даље и т. сл.

При ненормалности човечјег живота, ненормалности, која сведочи о себи и чак и у хришћанском друштву, сукоби интереса опћег и посебног карактера, виших — духовних и нижих — материјалних, захтева праведности и љубави и т. д. — јесу појава у неком смислу неизбежна, и отуда се јавила потреба ма колко-толко уредити односаје човекове према њима. И одувек износе моралисте разноврсна правила. Говоре: по могућству су инак дужни људи бринути се на све могуће начине, да не наступе овакве или онакве колизије дужности; ако се пак последње т. ј. колизије појаве, то је преко потребно, брижно их проучавати, јесу ли оне уистину такве, није ли у том случају само замишљена колизија; из неколико дужности, које ишту да им човек у исто доба поклони пажњу, треба му пре свега бирати не мање важне, него најглавније у неком односају; уопће у сваком специјалном случају треба поклањати ствари велику пажњу и др.

Но сва су та и њима слична правила и руководна саветовања, покрај све своје добре намере, далеко од тога, да се у сваком случају могу применити на ствар. Узрок је томе ово. Та су правила донеле моралисте на основу посматрања већ ранијих колизија дужности. Така посматрања, нема сумње, имају велик значај, но инак несу ни близу савршеног. Ствар је у томе, да се у будућности ниједан од ранијих случајева не ће никад поновити, а и не може се поновити у истом облику. Сваки случај, напротив има своје специфичке особине, којих не можеш предвидети и др.

Правило моралиста, н. пр., гласи: ако се сударе међу собом праведност и љубав. то морамо дати првенство првој. Према томе, ствар је решена по изгледу, све је јасно Но фактично није тако. Многе моралисте износе овај, њима мио, пример. Неко је дужан своме знанцу неку суму новаца. Скупивши и последњу крајцару. он се, узимо, упутио к своме кредитору, да му врати дуг. Човека гони на то осећај праведности. Довде нема замршености. Но на путу сретне једно сироче, чије тело није свуда покривено ни крпама, босо, ма да је температура ваздуха ниска и т. д. Тог човека који иде да плати кредитору свој дуг, моли сироче за помоћ или и не моли, него просто тужно погледа на њега, што може утећати јаче него икакве речи. Настаје колизија дужности: с једне стране, праведност га гони ка кредитору, да му врати дуг, а с друге стране, осећај жалости и љубави према човечанству гони га да одене, „згреје сироче.“ Мислимо, да ће сваки човек, ма био тек колко-толко васпитан у морално добром смислу, пре дати првенство захтевима љубави, него захтевима сухопарне правде, особито ако тај кредитор не живи у тако јадном стању, у каквом је ово сироче. Тај дужник. којег моралисте имају у овом примеру, баш је тако и учинио. И тако, горње је правило нарушено, и ако је суштина ствари одатле само добила. . .

У осталом, неки значај тих правила, која износе моралисте, у неким случајевима већи, у другим мањи, не можемо порицати.

Тако, правило које одређује н. пр. да свако брижљиво испитује, да ли заиста у неком случају субјекат стоји пред колизијом, има своју снагу. Ирод је *с клетвом обећао* играчици *дати ма шта замисли. А она, научена од матере своје, рече: дај ми овде на тањиру главу Јована Крститеља* (Мат. XIV, 6—8, Мрк. VI, 22—25). Ирод се ожалостио (Мат. ст. 9; Мрк. ст. 26).[7] Он је био пред колизијом: с једне стране, он се бојао убити

[6] Иди же кто Ш каск лишик есть премѣдрости, да просить Ш дающаго бога всѣмъ щедрѣмнѣ, и не поносящаго, и дастся емѣ.

[7] Тѣмже и съ клятвою изрѣчи ей дати, еглже аще потребитъ. Она же наказана матерѣе своеи, дождь ма, рече, здѣ на блюдѣ главѣ Іоанна Крстителѧ Мат. XIV, 7. 8.) И печалих бысть царь (— 9.)

св Јована Крститеља, јер се *бојао народа*, који је држао *Јована за пророка* (Мат. ст. 5.); осим тога он је знао, да је то *човек праведан и свет*, и за то је, *бацивши га у тамницу, много радио, слушајући га, а слушао га је са задовољством* (Мрк. ст. 20.). С друге стране, *ради клетве и оних који беху с њиме за ручком*,[2] он је знао, да мора испунити и жеље играчицине Колизија је решена, као што је познато, тиме, што је Ирод задовољио играчицу (Мат. 9.—11, Мрк. ст. 26—28.). Ова колизија, која је настала са непажње (ср. горе) Иродове, са хришћанске тачке гледишта, па и са правилне „природне“ не може бити призната као права колизија. У место што је пристао на то, да испуни молбу играчицину, која се користила његовим браоплетством. Ирод је био дужан, научити је очигледно и њој, и онима око себе, доказати, да је њена молба по суштини ружна, да је он кад се заклињао, разумео такве њене молбе, чије би се испуњење слагало с његовим царским достојанством, с његовом праведношћу и др. Што је није иранније отклонио од тога, то је просто зато, што је то било непотребно: та то се, наравно, разумевало само од себе. Та зацело он не би дао да му одсеку ногу или руку, кад би то заискала играчица место главе св. Јована Крститеља. Тада би он знао, часно изићи из колизије, и нико од назочних не би га прекорео. Но Ирод је показао малодушност, — и то му се не може опростити, пошто је нарушити клетву, чије неиспуњавање у оном смислу, у каквом је хтела играчица, не би ни било преступањем клетве, стидео се назочних, међутим требало му је стидети их се, кад испуни своју грешну клетву и др.

(Наставиће се).

[2] И *ухвативши его оцкопи, оцковаса народа, зане яко пророка его имѣяхѫ* (Мат. ст. 5.) *Иродъ бо боящеся Іоанна, вѣдый его мѫжа праведна и свята, и соблюдаше его: и послышавъ его, многа творяше, и съ сладостїю его послышаше* (Мрк. VI, 20.) *Клятвы ради, и за возлежащихъ съ нимъ, повелѣ дати ей* (Мат. ст. 9.).

Освећење цркве манастира Јазка.

У цркви манастира Јазка, у њезином скромном њиоту, почива тело св. цара Уроша, којега народ и црква назваше млади цар Урош. Црква га слави као светитеља и правило му је прописано као Србину светитељу.

Народ српски у Фрушкој Гори и у земљи Србији има више светих гробова који су везани за име српско и за српску историју. Кад год је српски народ патио од непријатеља српског имена и српске славе — а нарочито од Турака — никада нису ни манастири ни српске светиње у њима поштеђени. Уништене су силне драгоцености и украси по црквама српских манастира, ватра је прогутала драгоцене записе у манастирским библиотекама, али су и народ и калуђери сачували најдрагоценије благо из српске прошлости, сачували су и чувају свете и светле гробове српске. Тим светим гробовима клања се српски народ, пали им свећу вошпаницу и кандило, верује у њихову моћ светитељску, поноси се, да их историја и црква назива Србима светитељима.

Врло се мало може наћи по манастирским библиотекама сигурних података о постанку манастира и ко им је оснивалац. Ранији записи кроз честе ратове пропали су, а сачували су се по неки на старим рукописаним књигама. Ови записи данас су бисер по манастирским црквама и библиотекама, и право би било да се наће вредна рука која би тај бисер покупила и средила, и од заборава сачувала. Такова бисера наћи ћемо, од нас покупљеног, да краси тућу књижевност.

И о манастиру Јазку не може се много говорити. По старим записима манастир је постојао већ 1522. године. „Књига Јеврем сврши се год. 7095=1577. у месту глагољемом Јазак у храму Ваведенија пресвете Богородице за игумна Пахомија и свега братства“.*

Данашња црква назидана је на темељу старе цркве а почела се зидати године 1736. при архијепископу и митрополиту Београдском Викентију Јовановићу и игуману кир Стефану Димитријевићу који је 20 година игуманисао, а умро 1. Априла 1752. г. Озидана је од четвороугаоног камена.

Црква је освећена 1758. године 7. Јунија на први дан Сошествија Светога Духа, а осветио ју је митрополит Павле Ненадовић и посветио Сошествију Светога Духа.

Освећењу овом осим митрополита присутан је био придворни епископ Партеније и 38 свештеника. Иконостас је постављен 1750. године, а сврше је са малањем 1869. год.

* В. Шематизам архидијецезе Ср. Карловачке за годину 1892.

У једном запису стоји: Манастир Јазак су сазидали: Стојан Вечкеречанин, житељ Новосадски, Арсеније Веселиновић с братом својим Теодором из Баје, Теодор Димитријевић из Осека, Јефта Георгијевић из Шида, Стеван и Антоније из Шашинаца.

Испод престолне иконе Спасителља налази се овај натпис: Лета господња 1759. пилтаорскому дјелу бист ктитор господар Павел болтаџија от варошы Вершца, а изобразивати ју начаља при архијепископу и митрополиту Павлу Ненадовићу, при игумену Рафаилу* совершисја лета 1869. трудом и иждивењем цјелаго общества манастирскаго с помоћију православних Христијанов при игумену Теодосију јеромонаху и прочему братству. Иконописац бист Димитрије Бачевић са својим дружеством.

Трон цара Уроша има овај натпис:

Содјела се сеј Ѳрон при државних ц: р: Јосифа II. и Марији Ѳерезији: при архијепископу и митрополиту г. Викентију Јованов = Видак, ктитор сему Г. Мијат Јанковић родом от бнора. Совершисе при игумену Теодосију Петров = лета 1776. маја 1-го.

На трону Богомајке стоји овај запис*:

Сооружисја сеј Ѳрон при држави цареј Римских Јосифе втором Марији Ѳерезији, и при господиње Викентије Јовановић Видак архијепископје и митрополитје Карловачком Цесарео Краљевских и Апостолических Величестав тајном совјетнице, Игумење же господње кир Ѳеодосији Петровиче. Ктиторством Господара Манојла Христића житела Пећиначког лета господња 1779. месеца марта 1. ден.

Више архијерејског стола има овај запис:

Сеј стол устројсја пуи државних цареј Јосифу втором, императору римском, Мојсеју Путнику митрополиту и при игумену кир Самуилу; древу ктитори биша Симеон и Максим художеством пилтаорским, а молерају бист ктитор Филип Поповић житељ первазора манастира Шишатовачкаго 1784. год. 15. Септембера, малер Григорије.

Оволико о записима у самој цркви, а ти записи јесу сведоци бриге и старања бивших митрополита за свете цркве, а сведоци су и љубави народне према српским задужбинама. Редак је наш српски манастир где нема сјајних бележака о даровима светим задужбинама од појединих чланова српског народа. Највише бриге и очинског старања око улепшавања храмова Божјих по манастирима видимо од митрополита Ненадовића. —

О преносу тела цара Уроша у манастир Јазак прича се, да га је пренео један монах, по имену Христифор, из манастира Неродимља храма успенија Богородици у години 1673.

Овај пренос догодио се у оно доба када су Турци хтели уништити и сваку сенку спомена српске славе и величине, као што у своје доба спалише и у пепео претворише тело светога Саве. Из молбе јазачког кнеза Илије Вуковића и Хришћана села Јаска од 1731. види се, да је 1726., на заповест митрополита Мојсија Петровића, пренето било тело цара Уроша, у неки други манастир, и да је тек 1731. поново пренето у Јазак дозволом митрополита Викентија Јовановића.

Манастир Јазак на сваки начин носи име по старом манастиру Јазку, који је четврт сата удаљен од данашњега манастира у коме су монахиње до 1774. године живиле, и који је исте године митрополитом Викентијем Јовановићем, а ц. кр. комесаром грофом Малтезеном коначно укинут.

Од старога манастира и данас још зидине од цркве постоје, а по старим књигама налазе се имена забележена од бивших монахиња.

У овоме староме манастиру године 1762. маја 26. други дан Св. Духова служио је митрополит Павле Ненадовић са свима настојатељима Фрушкогорским свету литургију.

Пред митрополита је изашла општина села Јазка са литијом и свештенством, а после литургије обношена је литија око цркве.

И тако после толико година има манастир Јазак да забележи један знаменити дан, дан 17. октобра о. г., када се новообновљена црква изнутра осветила.

Свети овај чин извршио је пречасни господин Сава Орловић игуман манастира Јазка, по претходном високом благослову Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*.

У 9 сати звонило је на свету литургију на коју је доста народа из села Јазка дошло. Пре него што се отпочео свети обред свечења цркве,

* Рађајило Тарбук, родио се у Бабиној Реци, крајини Костајничкој, заклаућерио се у манастиру Комоговини 1752. марта 22.

* Пред троном Богомајке почивају моћи св. Харалампије и поног Георгија које су по касивању светогорских калуђера пренеси у Јазак.

уз појање храмовног тропара и звоњење звона пренето је св. тело цара Уроша из привремене капеле у цркву. Пренос овај био је скроман али величанствен. Напред је ишао са свећом вођтаницом један јеромонах, четворица јеромонаха носили су ћивот са св. телом, за овима са крстом у руци г. игуман Сава Орловић. Са св. телом обишло се око цркве, а за тим унето у св. цркву и положено на место где је и до сад мирно почивало.

За тим је по прописаном правилу освећена водица и онда је прем. госп. игуман Орловић осветио и сву цркву, у накрст освећеном водом пошкропио. Док су се појале прописане црквене песме дотле је народ приступао сједињени украшеном игуману и крст целивао. Свету литургију служио је г. игуман са 5 јеромонаха и 1 ђаконом, а после св. причешћа изговорио је народу поучно слово г. Василије Латинкић парох села Јазка.

У говору свом напоменуо је, да је много година протекло од онога доба када је црква освећена, и данас је опет дочекао и манастир Јазак и народ српски око манастира ретку духовну свечаност. Благодарност, вели, припада мудрој управи игумана Саве Орловића и његовој вредној братији, да су трудом својим приредили ову ретку духовну свечаност.

Даље је г. парох веома згодно поучио своју паству износећи јој пред очи и њезине врлине и мане, и са болом их у души опомиње да крену путем светлим и спасоносним, а такав пут води у свету цркву. После свете литургије био је у манастиру ручак и за госте и страну братију, али није ни сиротиња заборављена.

* * *

И тако је црква манастира Јазка достојно украшена као чуварица св. тела цара Уроша, што је заслуга г. игумана Саве Орловића и његова вредна братства, те им може на дику служити, е су прегли, да овај манастир у сваком погледу унапреде.

Над светим ћивотом трепти кандило, а Србин побожном душом и чистим срцем у којем су смештене скромне жеље приступа св. телу. Мисли му полете далекој прошлости српској, моли се и Богу и свецу, да чува и народ и цркву од навале вражије.

Сергије Попић
јеромонах.

Решење и наредба Архидијецезалног Административног Одбора.

Као што смо јавили у прошлом броју, Архидијецезални Административни Одбор је уништио закључак црквених скупштина црквене општине у Руми и Карловцима, у предмету придруживања њихова познатој представци црквених општина у Личко-Крбавској жупанији „ради равноправности ћирилице и српске заставе, пошто је решавање и закључивање о таковим предметима јасним прописом § 23. последње алинеје П. одс. прев. кр решкрипта од 10. августа 1868. искључено из делокруга месних црквених скупштина.“

А да не би и остале црквене општине у Архидијецези пошле некоректним и недозвољеним путем првоспоменуте две општине, те премашавале свој делокруг, било у овој или другој ствари, издао је исти одбор наредбу, којом је упутио црквене општине, „да се у својим скупштинским и одборским седницама имају строго придржавати свога делокруга и не упуштати се у решавање, нити закључивати о предметима, који су из њихова делокруга искључени.“

Како решење, тако и наредба Архидијецезалног Административног Одбора основају се на јасном слову закона, а у спорном случају то и јесте — од одсудноga значаја. Није реч, нити може бити речи о томе, да ли су захтеви Личко-Крбавске представке основани и близу срца ма којега Србина у Тројединци. И зато су сва у том погледу ватрена питања „Браникова“ — сувишна и некоректна, чист софизам и рабулистика.

Него је питање о томе: да ли подпашање дотичне представке спада у делокруг црквених скупштина, и да ли наше автономне власти могу — у интересу саме автономије и црквених општина — чинити се невеште и дозвољавати црквеним скупштинама и ону радњу, која је изван и преко њихова делокруга?

Та је ствар тако јасна, да правилан одговор на ова питања, са гледишта законитости може дати и сваки канцеларијски писар, а са гледишта политичко-автономног и сваки политички букварац.

Последња алинеја 23. §. П. Б. најв. кр. решкрипта гласи: „Сви остали предмети који се не тичу *непосредно цркве и школе* искључују се *безусловно* од расправљања у црквеној скупштини.“

Предмети, пак, који у делокруг црквене скупштине спадају, таксативно су пред том алинеом у 23. §-у. Међу њима нема ни једнога, који би бар издалека наличио, или са којим би се, бар аналогијом, могао изједначити и упоредити уништени закључак црквене скупштине у Руми и Карловцима. Напротив, ти, у 23 §-у таксирани предмети доказују, да се делокруг црквених скупштина тиче непосредно само **местне** цркве и школе. Тако ствар стоји. И зато су и она фулминантна питања Браникова у 126. броју његову чисти софизам и рабулистика, или — погрешно схватање последње алинеје 23. §-а.

По Браникову схватању и тумачењу те алинеје, могли би ми набројити масу предмета који се у опште тичу „*непосредно цркве и школе*“, а сигурни смо, да ни Браников коректор не би хтео признати, да расправљање и закључавање о тим предметима спада у делокруг црквених скупштина.

У петом стуцу истога чланка, „Браник“ је хтео мало да буде и *искрен*. И тек што је само хтео, па се је одмах приближио истини и признао, „да се то место у рескрипту, где се говори о делокругу црквених општина, може тумачити и у корист забране,“ дакле, у корист решења и наредбе, које је на онакав начин напао. Да је „Браник“ искрено хтео о целој ствари да размисли, не би о њој ни писао, а најмање онаким тоном и на начином.

Да је о целој ствари размишљао, морало би му пасти у очи, да дотичну представку црквене општине у Личко-Крбавској жупанији *нису донеле у црквеним скупштинама, него на зборовима*. Морало би му пасти у очи, да ни у Горњо-Карловачкој ни у Пакрачкој епархији ту представку није прихватила ни једна, *ни Загребачка*, црквена скупштина, него је та представка прихваћена *по зборовима*.

Па кад би му све то пало у очи, можда би нашао томе и узрок, да је хтео о њему размишљати. Узрок, због којега та представка није ни донесена, нити прихваћена у Горњо-Карловачкој и Пакрачкој епархији у тамошњим црквеним скупштинама, *нешто је тај узрок* — због којега је уништено то прихваћање у гореименованим црквеним скупштинама Архидијецезе Карловачке. Тај узрок се зове: ненадлежност црквених скупштина.

Да је Браник о целој ствари хтео размишљати и информисати се, неби се онако чудно запиткивао у 124. броју свом. Морао би се сетити и сазнати, да се је у предмету равноправности православне и римокатоличке вероисповести (односно у предмету уређења интерконфесионалних односаја), као и у предмету давања потпоре цркви и свештенству, баш на иницијативу Његове Светости патријарха *Георгија*, обраћала Архидијецезална Конзисторија високој кр. зем. влади и сама и у друштву са Конзисторијама Пакрачке и Горњо-Карловачке епархије. Морао би се „Браник“ сетити и морао би знати, да је св. Архијерејски Синод још г. 1891. у властитом делокругу донео наредбу о називу православне српске цркве и њезиних православних српских парохијских звања и т. д. Морао би знати, да је тај назив унесен и у предлоге за Устав и г. 1892. и 1897. Или се чини невешт односне одлуке епархијског збора у Митровици?

Морао би „Браник“ знати, да је и у предмету заставе предложени Устав учинио своје у 15. §-у. Да је Устав донесен, било би данас решено и питање назива наше цркве, са називом што га црква сама себи даје, који јој, дакле, и припада, и питање заставе, каква нам припада. А по нашем мишљењу, та питања и треба да се реше у автономном нашем законодавству. Решена тако, била би ipso facto решена и за државу, не у виду милости према нама, него као право наше цркве и и народа према свакоме.

Пошто у представци Личко-Крбавској има петита, која искључиво спадају пред земаљски сабор, не може и не ће нико бити противан, да се она изнесу пред тај сабор на коректан начин, као што га износе Срби из Пакрачке и Горњо-Карло-

вачке епархије. Али надлежна власт мора бити против тога, да се акција гледе тога спроводи кроз црквене скупштине, чији то делокруг није, а прекорачивање којега може не само ствари шкодити, него немилих и недогледних последица имати и за саме црквене општине, за саму автономију.

Нека дозволи „Браник“, да има очију које то виде, и да буде позваних фактора који о томе воде рачуна, по дужности самога положаја свога.

Архидијецезални Административни Одбор је својим решењем и наредбом учинио своју дужност.

—р—

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Крсно име Његове Светости.**) На дан Св. Великомученика Димитрија прослављено је и ове године св. патријарх *Георгије* мило своје крсно име, у кругу високопреосвећене господе епископа *Мирона*, *Никанора*, *Лукијана* и *Митрофана*, те осталих многобројних гостију и званица. У очи Митров Дана служено је у дворској капели, која је посвећена Св. Димитрији, бдење, којем су присуствовали св. патријарх *Георгије* и високопреосвештена господа епископи *Лукијан* и *Митрофан*. На дан саме Славе, служио је у дворској капели св. литургију випреосв. г. епископ *Лукијан*, а у саборној цркви випреосв. г. епископ *Митрофан*. Випреосв. господа епископи *Мирон* и *Никанор*, присуствовали су са *Његовом Светошћу* св. литургији у капели.

Пре св. литургије благоизволела је *Његова Светост* примити честитања својој Слави Својој од випреосв. господе епископа и свештенства, а после св. литургије од представника политичке и судске власти, просветних завода, автономног чиновништва и т. д.

У $^{1}/_{2}2$ после подне био је свечан ручак, којем је присуствовало око 50 гостију и званица. Пре ручка освећена је свечарска водица у мањој дворској трапезарији. Славски колач благоизволела је *Његова Светост*, преузвишени свечар преломити са високопреосвештеним господином епископом *Мироном*.

За ручком је *Његовој Светости* наздравио випреосв. г. епископ *Мирон*, а за тим је подизано још више здравица у славу и здравље преузвишеног свечара, које су увек праћене са усклицима Његовој Светости: Живео. Живео, кличемо и ми. Многу још Славу прослављу у слави Своје свете цркве и у слави напретка народног.

Да живи Његова Светост, патријарх српски *Георгије Бранковић!*

(**Митрополитски Црквени Савет**) држао је своје седнице прошле недеље у четвртак, петак и суботу пре подне, под председништвом Његове Светости, патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*. Седницама су присуствовали: випреосв. господа епископи *Мирон* и *Никанор*, г.г. архимандрит *Иларион Руварац* и протојереј *Јован Вучковић*, те г.г. Др. *Стеван Павловић* и *Лазар Обреновић*. Г.г. протопрезвитер Јован Борота и Др. Ника Максимовић су испричали свој недолазак.

(**Випреосвештена господа епископи**) отпутовали су на Карловаца својим резиденцијама.

(**Управни Одбор Матице Српске**) имао је 23 октобра (4. нов.) своју редовну месечну седницу под председништвом Паје Гостовића, потпредседника друштвеног. Од предмета, којих је било 50, напомињемо: Узима се с тугом на знање, да је преминуо члан Матичин Петар Болгарић парох у Долову. — Министарство шаље примедбе и разрешнице на рачуне неких фондова, особито фонда Петра Костића. — Румунска конзисторија у Карансебешу шаље потврђење уговоре за продају удинске куће. — Према извештају повереника Матичиног, екзекутора Стев. Славнића, позива се каменорезац Шомон, да пред комисијом прегледа и исправи споменик Васи Јагодићу, народном добротвору. — Изриче се захвалност ђи Милици Барићки на поклоњеним књигама. — Упућује се благајница, да из Матичиног фонда у име предујма исплати питомцу зад. Н. Димитријевића Милану Будисављевићу 300 фор., као половину стипендије за други строги испит, који је тај питомац такође с одликовањем положио. — Узима се на знање одлука Књиж. Одбора о уништењу „Списка књига у библиотеци Матичиној“. Узима се на знање извештај секретаријата о шиљању неких Летописа у Бритски Музеј у Лондон. — Тако исто се узима на знање и позив статистичког завода у Б. Пешти ради пријаве Матичиних чиновника за Шематизам. — Тако исто и извештај књиговодства о дужној чланарини многих чланова, и о заосталим рачунима неких комисионара. — Шаљу се министарству прорачун за г. 1900. и представка за позивање библиотекареве плате. — Остали су предмети

административне природе, а десетак се тиче зајмова на пупилариу сигурност.

(† **Јереј Драгољуб Живковић**) парох и прототовакесник у Модошу, посланик на народно-црквеном сабору, преминуо је 23. октобра о. г. Лака му земља и **вечнаа памать**!

(† **Јереј Симеон Величковић**) парох у Карлову преминуо је у 59. години свога живота после 31. годину ревнога свештениковања. Лицем на Митров Дан сарањен је уз велико саучешће својих парохијана и пријатеља из околних места, а опојан од 10 свештеника, на челу са окр. протопрезвитером Ђорђем Влаховићем. У цркви се са покојником опростио парох из Чоке јереј Исидор Николић, а у име школе и учитеља, којима је покојник управитељем био, учитељ у Карлову Павле Борјановић. Покојнику нека је лака земља, и **вечнаа памать**!

(**Друга гора од прве**). Протојереј и парох Винковачки г. Урош Ђурић напао је потребним, да извештај Србобранов о његову говору на епархијском збору Митровачком „исправи“ својом изјавом. Нама, који смо говор његов и чули и прибележили, изгледа, е је г. Ђурић том изјавом хтео не исправити него *прогнирити* извештај о свом говору и сам говор, а уз то себе приказати као „мирољубива и права свештеника, који у свима својим *службеним* односима и душностима савесно и коректно поступа, па тако и говори“. Не знамо, да ли г. Ђурић и поменути збор сматра службеним односима, али га његове речи, на том збору казане и у изјави написане, приказују у сасвим противној слици, него у каквој је сам себе приказати хтео. Хоћемо да га упозоримо на то, како би се можда одучио, свештеника, као и сваког човека недостојног — самохвалисања.

„Прави“ свештеник неће никада своје назоре у спорном питању аргументисати са: пастом *„од које живимо“*. То је аргументација демагога. Саставни део демагоштва је — ласкање народу. Аргумент г. Ђурића је такво ласкање. „Духовни отац“ не ласка пастви и не таји од ње истину, нити из страха због „материјалних прилика“, нити из којих било мотива.

„Прави свештеник, мирољубив и коректан“ неће никада чинити браћи подвале, као што ју је учинио г. Ђурић, саветујући свештенству, „да не покушава *пролом* у наш автономни град“. Или г. Ђурић не схвата домаћај тога *„пролома“*. Зар не зна, да је то Ефијалтово дело? И зар је одлука Митровачког збора таква?

Те речи и није изустио г. Ђурић на збору, а да их је рекао, добио би и тамо одговор какав оне заслужују.

Г. Ђурић није у збору рекао, али је у изјави написао: „да је свештенство великом већином у доста тешким *материјалним* приликама, па да овим чином (својом одлуком) не навлачи на себе и одијум народа, као да хоће да руши његове *муком* стечене црквено-просветне и народне тековине“, — н. пр. избори ред?!

Мало речи много покора. Дакле, ради материјалних прилика (можда и ради штоле?) треба пустити и народ и цркву у суноврат?! Таман „право свештенички и коректно“! Зар то уверење г. Ђурића?!

„Ја нећу побијати разлоге што их је изнео г. Јеремић, *јер их не могу побити*“. Те је речи казао г. Ђурић на збору, у говору своме. И ако их није написао у изјави, али смо их ми доследно прибележили. Но, кад је признао, да *разлоге* не може побити, требао је и на збору ћутати а још више не писати онаке изјаве. Нити би прва била лоша, нити би друга била гора од прве.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 823/487. ех 1899 197 3—3

ЕДИКТ.

Позива се Евица рођ. Јовановић, која је супруга свога Рафајила Радивојевића из Војке злобно напустила и у свет незнано куда отишла, да у року од шест месеци, од дана првог уврштења едикта овог у новинама рачунајући, овој конзисторији или сама лично предстане или место свога садањег пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архидијецезалне конзисторије, држане у Карловцима 21 септембра (3. окт.) 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

Бр. 2440. К. 461. ех 1899. 206 1—3

ЕДИКТ.

Овијем се позива Софија супруга Ђуре Кнежевића становника Велико Басташког, рођена Долаши сада непозната боравишта, да ради спроведења поступка у подигнутој против ње по реченом супругу бракоразводној тужби пријави епархијској конзисторији овој боравиште своје најдаље у року од 6 мјесеци, рачунајући од дана првога уврштења позива овога у „Срп. Сиону“, јер ће се у противном случају иста против ње подигнута парница окончати и без ње и на властиту опасност.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 19. (31.) октобра 1899. држане.

Ад бр. К. 925/832. ех 1899. 204 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Павловцима овим се стечај отвара.

Компетенти нека своје прописано биљеговане и инструјиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по нов. надлежним путем овој Конзисторији поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане 19. (31.) октобра 1899.

Георгије, с. р.
Патријарх.

ОГЛАС. 203 2—3

Управа манастира Кувеждина издаваће дана 18. (30.) новембра 1899. свој каменолом — мајдан — у такозваној рудини пузинац под закуп на три године.

Услови могу се увидити у писарни потписане управе. Управа манастира Кувеждина.

Б. Е. К. 156. ех 1899. 202 2—3

ЕДИКТ

Овим се позивље Стојан Ребић, кбр. 69. из Горњих-Дубрава, Котара огулинскога; Жупаније модрушко-ријечке, да се Епархијској Конзисторији у Плашком или главом или писмено пријави у року од деведесет дана, рачунајући од првог увршћења едикта овог у новине. Иначе ће се бракоразводна парница коју је супруга његова Милица против њега подигла, и без њега окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије држане у Плашком, 7. октобра 1899.

Епархијска Конзисторија Горњо-Карловачка.
Михаил
епископ.

СТЕЧАЈ 205 1—3

Пошто сам болешљив, решио сам се у споразуму са црквеним одбором, да узмем себи личног помоћника.

Плата му је: 360 фор. у готовом; 15 јутара добре земље (на које је помоћник дужан све терете сносити) и сви ванредни приходи.

Рок стечају је до св. Николе, 6. дец., а онда ће се и избор одржати.

Молбенице нека се пошаљу на црквени одбор (Serb-Ellemèr, Toronthl).

Александар Јовановић
парох.

СТЕЧАЈ. 199 2—3

Исписује се стечај на једно упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи у Осеку, с којим је скопчана годишња плата од 600 фор. и станарина од 144 фор. и од погреба и парастоса где позван буде 1 фор. а. вр.

Изабрани учитељ имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор доделио буде, све оне предмете, који су школским законом за односне разреде прописани; школску децу у певању како црквених тако исто и световних дечијих песама обучавати, са истом децом свецем и недељом каталог држати, и за певницом при сваком богослужењу појати.

Ваљано инструпране молбенице ваља упутити на име потписаног председника до 6. децембра т. г. по стр. кал.

Тражи се лично представљење.

У Осеку 18. (30.) октобра 1899.

Свештеник Лазар Богдановић
Председник школског одбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** на до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама
и
по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 1/2 % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899. 200 **Управа Српске Банке.**

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 45.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 7. новембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је јеромонаха Августина Бошњаковића, дана 24. октобра о. г., произвести за протођакона.

По овлаштењу *Његове Светости, православног Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина Георгија Бранковића*, благоизволео је високопреосвештени господин епископ бачки *Митрофан Шевић*, дана 1. новембра о. г., у храму чудотвораца и бесребреника Косме и Дамјана у Старом Футогу, произвести свињела Георгија Видицкога за протосинђела, а ђакона Јована Јаношевића руконоложити за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Философија, природне науке и социологија.

(Реч у прилог метафизици.)

(Свршетак.)

II.

То су ево главне струје на пољу душевне културе 19. стољећа. Како сам их поради јединствене слике и генетички и без критичких примједаба приказао — допустите, да потоње сада на њих надовежем и тијем речену слику више осивјетлим и употпуним.

О философијској струји Фихте-Шелинг-Хегеловој може сватко мислити, што га воља; али једно се нијекати не може, да је била дубоко увјерена о узвишеној задаћи философије и универзалном значењу њеном. Одатле и упорно настојање идеалистичких философа, да философији прибаве централно мјесто међу знаностима и онај широки поглед, којим су обухватили поједине струке, да их у философији уједине. Жалити се мора једино, што су сметнули с ума Аристотелову ријеч, да свако знање стјечемо искуством. Хотећи тако свијет схватити чистим умовањем, дакле без свијета, постадоше им поносни системи нужно скупом априорних конструкција, које се нијесу само косиле с искуством, него су с њим биле баш у диаметралној опреци.

Како су ту прилику обилно израбили и новокантизам и позитивизам и материјализам, наравно је, да су спекулативни философи получили обрнуто, него ли су мислили. Углед, што га је философија међу знаностима уживала,

поче дјеловањем нових струја тако падати, да се је она у осамдесетим годинама овога стољећа причињала већ неком високом умировљеном личности, коју истина свагда на улици поздравља, али и даље бјежи, да га не устави.

Ни нове струје немају међутим разлога, да се коначним ефектом похвале; јер све, како натукнух, воде до скептицизма Спенцер се очитује скептиком напрама апсолутном, Du Bois Reymond се сам назива Pyrrhoncem, а Tyndall мисли, да ни онкрај спознаје ничеса нема. Јадна ли посљетка дубоких студија! Човјек стоји већ тисућљећа на бурном жалу живота и гледа у море вјечности улажући сву умну снагу своју, да рјешии питања, која му се одавле трајно намећу. За дјетињства помагала му у том послу вјера, коју му родитељи усадише у срце, а послије опет филозофија, која му је пружила и логичка средства за образложбу задњих питања. Данас након толикот умног настојања освања ево демон сумње, те му прикричује: Смртник не ће никад дигнути вела, које прикрива ћутилни свијет. Ignoramus et ignorabimus.

Од колико су замашаја те кобне ријечи биле, разбира јамачно свагко. Оне су попут мање пролетиле свијетом и дојмиле се навластито оних, који су у поводу модерне науке заазирали од онаке спекулације, али дакако и блазирана природословном полунаобразбом заслијепљена milieua. Да су ту у првом реду потресле моралном страном живота, само се од себе разумије. Тко је увјерен, да се надћутилно неда доказати: тај се стрмоглављује у ћутилно, да га се обилно наужије. Зато с правом каже Johannes Volkelt: Тко метафизику и религију одбаци, тај мора свој живот — мисли ли јасно и досљедно — удесити сасвим према релативним и чисто индивидуалним мјерилима т. ј. према мјерилима промјењиве угоде и користи. Бива ли међутим, да нетко без метафизике и религије живи ипак према строгим моралним начелима — онда то није него самообсјена и недостатак досљедности; јер свако морално начело упућује имплиците на неки мање или више одређени назор о свијету, унутар којега је тек оправдано и имаде смисао.

Ну није зазор од метафизичких идеала заразило само више него жалибоже и ниже слојеве пучанства; јер је тежња за популаризацијом знаности скрбила за то, да се све, што учењаци пишу, и на улици приповиједа. Ту теорија тек и постаје праксом, пошто се одатле, што се надћутило, дакле Бог, душа и идејали не могу тобож спознати, напречац закључује, да их у обће и нема. Из тих пак је негација баш проистекао онај страшни морал, по којем борба за живот није само свјетски него и еволуцијони закон. Тко се у борби за опстанак уздржи — тај је имао право. Сила је право. Нема ли Бога, душе и вјечнога живота, онда нема ни вјере, ни ћудорећа, ни права — а егоизам, који у борби за опстанак даје појединцу снагу: баш је тако једини оправдани принцип живота, као што је земаљско блаженство једина сврха човјека. Тај је морал тачка, у којој материјализам и атеизам постају популарни и служе упориштем т. з. четвртому сталежу, који под геслом: ni dieu ni maître тресе јур великим народима, а има га и код нас, колико га год нијекати хтјели.

Да ми међутим не спочитнете, да престрого судим, истаћи ћу одмах и појаву, која с материјализмом успоредо тече, а одаје мање или више идеално схватање свијета и живота. Мислим на мистицизам. Мистицизму имаде трага већ у Шелинга, а попут Ганга плине већ по филозофији Шопенхауера и Хартмана. Али док код потоњих подсјећа на стару домовину Буде и Брахме, код Nietzscheа се у облику симболизма братими с науком Заратустре. Не може се потпуно заницекати ни у Микрокозму Лоцеову, а по готово удара у очи у Нани и Зендавести Фехнеровој. Тко пак не зна — мало да нијесам заборавио питати — да је и отац позитивизма Август Комте под крај живота био мистиком, изучао отајственост процесија и умишљао себи, да је врховни свештеник. Дакако, *тико за дана ушушкава глас душе, тому под вечер избија стално на јаву!*

Али ни мистицизам није остао тек унутар строге знаности, него је изазвао неку врсту мистичке популарне науке и прешао у свијет и умјетност. Ту бих могао говорити о нашему земљаку баруну Хеленбаху и Карлу ду Прелу, оснивачу часописа Sphinx и писцу многих мистичких дјела; могао бих говорити о нашим спиритистима, хипнотизерима и читачима мисли; а не мање бих могао показати, да и кроз модерну умјетност и лијепу књижевност просијава доста интензивно мистична зрака — али све ово би ме предалеко водило. Овдје ћу само

нагласити, да је мистицизам у повијести филозофије слиједно вазда за строгим искуственим правцем, поради чега је и дозвољено сматрати га неком реакцијом. У сваком пак случају стоји, да мистицизам одаје метафизичку потребу прекорачити круто искуство и приближити се свијету идејалном.

А што да вам напокон кажем о ефекту раздобља, што смо га назвали социјалним? Како раздобља нијесу зидовима ограђена, него једно утјече у друго, наравно је, да све, што сам дослије истакао, вриједи у неку руку и о раздобљу социјалном. Једна неповољна појава међутим имат ће се на посе њему приписати. Оне социјализоване знаности донијело је наиме са собом, да се је у свакој од њих стало провађати и социјално начело дипобе рада, које је и медиокритетима пружило згоду суздјеловати код доградње истих. Истина је, да је знаност у оне тијем квантитативно порасла, јер се је и нехотице прометнула у бујицу најразличитијих монографија и минимографија. Али сумње нема, да је она квалитативно страдала, јер се је све више стао губити опћенити прегледа, пак по том универсално филозофијско схватање тако појединих дисциплина као и читавога знанственога организма. Што пак вриједе појединa макар и најнезнатнија дата, ако их нијесмо кадри свртати под принципе, у којима су тек основана?

На те је прилике упозорио Едуард Хартман већ г. 1882. у свом дјелу Модерни Проблеми. Модерна је знаност, вели он, у погибли, да се од емпиријске грађе угуши и у специјализму укочи... Појединe се струке све више разилазе и мање разумију попут рудара, који у посебним рововима а без заједничке основе раде... При том далеко расте литература. Узмемо ли, да у немачком језику изађе на годину само 15.000 дјела, а отприлике исто толико да их изађе у језику француском и енглеском — онда то за трећину стољећа износи већ преко милијун књига, којима треба још прибројити силесију периодичких часописа у истом размаку изашлих... Ако тај процес још једно стољеће потраје, мора се јевропска душевна наобразба тако укочити, да ће укочености својом надмашивати укоченост кинеског мандаринства, талмудства и исланства за толико, за колико ће библиотеке наших праунука надмашивати књижевно благо Кинеза, Жидова и Мухамеданаца.

И Лудвиг Штајн, који се иначе у наведеном већ дјелу жали, што се знаности нијесу до данас довољно социјализовале, осуђује одлучно њихово све јаче специјализовање. Називајући потоње најпростијим таљигарским послом, који се само трицама и кучинама бави, каже изријеком: Данашњи су заступници знаности, ограничивши се индивидуалистички на своја стручна поља, изгубили сасвим свезу с цјелокупним знањем људства; а што је при том најгоре, они не опажају ни замашај тога губитка... Ту не преостаје него се за времена сабрати, да знаност не стигне судбина градње вавилонскога торња, код које један човјек није разумио говор другога

Ну све то је, рекао бих, истом теоретичка страна специјализма. Практична је далеко неповољнија. С једностраним специјализмом наука нестаје наиме све више правога знанственога идејализма, којему наука о себи вриједност имаде. Само ријеткима је још знаност узвишена небесна божица; већина је сматра кравом музаром, која имаде служити потребама ћутилнога живота. Зато код избора студија одлучују данас више т. зв. изгледи и обзири него ли љубав према знаности — а иначе сумње нема, да су они први нешто споредно. Студиј је у кратко постао студијем за крух. Узме ли се, да је таки студиј тим уноснији, чим више рачуна са разумом, а одмеће срце — онда је појмљиво, како се у његову поводу не може доћи до хармоничне наобразбе пак по том ни до чврстих моралних начела. Тко пак потоњих нема, тај или израђује прилике у своје егоистичке сврхе или се њима ропски прилагођује. Одатле и чудна појава, да наш високо просвећени вијек — што се значајева тиче — заостаје знатно за мање просвећенима. За племенита дјела и велике жртве хоће се дашто више срца; а наша је култура мало не искључиво разумна.

III.

Толико сам морао рећи да употпуним слику, коју сам вам о стољећу подао. А сад допустите, да на основу тих података изведем заглавак и завршим. Кад би стари Сократ устао из гроба, а ми бисмо му показали наша чудесна прометала, огромну продукцију творница, далекосежна зрна, којима се људи убијају и градови руше, раскошно удобље приватних кућа,

крцато пуне библиотеке, сјај казалишта — у кратко све благо стољећа, пак бисмо га при том упитали: нијесмо ли с правом поносни — он би по свом старом обичају стално одговорио: не знам јер не познајем ваше мишљења и јер нијесам испитивао, јесте ли добри и мудри. Можда би и наставио, па рекао: У својој сам домовини чуо громорног Перикла и гледао драме Софоклове; Еврипида сам и Алкибијада особно познавао, а Аристофан ми је био непријатељ; Фејдију сам видио на дјелу, а Зеуксовим сам се сликама дивио, док је Платон био мој ученик. Покажите ми ви своје живе мајсторе.

Тко не опажа, да би тако онај као и овај одговор Сократов садржавао критику читаве културе нашега стољећа. Хеленска је култура класичкога доба била у првоме реду идејална, а к тому индивидуална, а наша је у првоме реду материјална, а уз то социјална. Зато је разумљиво, да се Сократ кому су идејали више вриједили од свега земскога блага, а појединци опет више од друштва — не би за нашу културу, код које баш обрнуто бива, могао одушевити.

Ну човјек немора да буде баш Сократ, а да ипак опази једностраност, да не кажем странпутицу модерне културе. Идући претежно за тим, да људство дресира за навањи свијет и стече по том што више културних средстава, она је мало не сасвим сметнула с вида нутарње потребе људства, дакле баш оно у чему се културне вредноте и класицитет састоје. На ту се прилику имаду одбити и навале, које против модерне културе све више учествају. Да споменем само дјела La science et la religion од Фердинада Брунетира и Die Haltlosigkeit der modernen Wissenschaft од Тилмана Пеша.

С тих су се навала пријатељи данашње културе силно узвриљели. Људвиг Штаји предлаже, да се створи посебна универзална знанствена академија, која би попут врховнога суднита у свим питањима изрицала своје пресуде. Ну не гледећи на то, да се доба, које баш у поводу своје културе радије руши него ли поставља авторитете, не би покорило ни пресудама таке академије — не ради се, мислим, код те згоде у опће о појединим питањима знанственим, него се ради једино о питању оправдане протутеже данашњему материјалистичкому правцу. Ако потоњи уз нижу материјалну културу није био у стању створити и вишу идејалну — онда не преостаје него да се удеси тако, да и ова буде могућа. Човјек није само твар него је и душа, која трајно твар разбија и тежи за идејалним крајевима метафизичке спекулације. Како је ова у тијесној свези с филозофијом, за право срце њено, може преинача реченога правца састојати дакако само у том, да се филозофија стави опет у средиште читавога научнога система знаности.

То захтијева у осталом и социјални карактер данашње културе. Социјалне науке наиме, навластито национална економија и статистика служећи се природословном методом, игнорује по могућности свуда појединца и узимљу у обзир само колективно скупно дјеловање, да на његову основу конструирају законе. Како појединац излази при том тек као незнатни члан извјесне економске заједнице, који се реченим законима имаде ропски покорити — ишчезавају наравно идејална добра и вредноте појединца сасвим спрам материјалних добара цјелине. Ну појединац не може бити ништица већ зато, што онда ни државе не би биле но скупови од ништица. Истина је, да појединац у повјести стоји знатно под дојмом материјалних прилика и да су потоњима читава раздобља увјетована тако, да и хисторичар дође лако у напаст да повјесни процес и схвати и прикаже напросто као господарствени. Ну повијест овако схваћена, била би тек повијест материјалних прилика и интереса, док у развоју народа знаде дојам појединаца далеко надбијати дојам оних првих. Само филозофијско схватање, којему социјалне појаве нијесу но психологије, подобно је признати превласт духа над материјом и бити праведно тако према појединцу као и друштву.

А не пути ли поцијепканост знаности такођер на потребу концентрације у филозофији? У поводу социјалног принципа диобе рада разјашњене се појединe дисциплине попут накове дјеце нити знајући нити марећи за заједничко исходиште. Већ унутар уже дисциплине — рецимо математике — престала је међусобна контрола и међусобно разумијевање специјалиста; а природне се науке све више промеђу у несувислу збирку ситничарских биљежака. Rümelin се u Deutsche Rundschau истина нада, да ће и опет доћи вријеме, где ће се све раштркано и несувисло у цијелост саставити.

Ну вријеме по искуству све више растаља, а дух је, који све више уједињује. Зато је то питање већ Платон за увијек ријешио, кад у својој држави тражи, да младићи од 20 год. почамши раштркано знање своје према сродности дисциплина и према наравни бића до пријегледне (синоптичке) цјелости дотјерују. Пошто пак συνοπτικός може бити само филозофски дух, не преостаје него да сваки стручњак буде и филозофски наображен.

Да се уклоним приговору, да то само филозофи траже, послужит ћу вас са два мнијења с различитих поља. Велики правословац Rudolf Jhering тужи се у приједговору к своме дјелу Der Zweck im Recht, што је у филозофијским питањима био тек дилетанта. Ако сам икад пожалио — вели напријеком — што је моја наобразба пала у доба, гдје се је филозофија слабо цијенила, то је баш код тог дјела Што сам онда под дојмом неповољне струје пропустио, нијесам никад више надокнадити могао. Не мање класично је очитовање Häckelovo. Погубнији од специјализама — вели он — јест за разумијевање природне цјелине недостатак филозофијске наобразбе, којом се већина савремених природословаца одликују. . . . Они мисле зграду природних знаности сазнати од пуких чињеница без филозофијске спезе, од пукога знања без разумијевања. На то се туђење природних наука од филозофије и суровн емпиризам, који се данас често хвали као егзактна знаност, имаду одбити они необичьи скокови мишљења, оне крупне повриједе елементарне логике, с којима се сусрећемо на свим путовима природословним.

Након оваковних изјава чини ми се сувишно напосе доказивати, да је филозофија conditio sine qua non сваке знаности. Једино што би се питати могло јест: која или чија филозофија? Према свему, што сам о недостацима модерне културе истакао, не би смјело бити сумње, да то може бити само филозофија, која све проматра sub specie eternitatis и за коју по том постоји и свијет идеала. Филозофија, која идејале сматра метафизичким тлапњама не може бити покреталом знаности, нити може по овим дати култури идеално обиљежје. Рафаелова мадона Сикстина и миса од Палестрине нијесу нипошто пуки творови маште, него су плод дубокога увјерења, да постоје идејали, којима су намањењени. Зато је и непоњатно, како наставлачи Кантови могу захтијевати, да се вратимо филозофији њихова мајстора — та Ланге је баш у поводу његове науке дошао до негације свих идеала и допустио само естетско дјеловање њихово. Треба ли у опће да се враћамо, онда се вратимо к филозофији највећега генија свих вјекова, који није био мањи штовалац емпиріје од данашњих материјалиста а ипак је утврдио метафизику као знаност о свијету идеала. Мислим Аристотела.

Тијем у осталом не буди друго речено, него да је питање о идеализацији културе у најтјеснијој свези с питањем о могућности метафизике у опће. Одабрали зато коју или чију вам драго филозофију, она мора да буде скопчана с вјером у биток идеала: имаде ли култури подати идеално обиљежје. Ако је све у свијету само твар и сила, а Бога и душе, неумрлости и слободне воље нема — онда, како рекох, нема ни вјере ни ћудореља. А нема ли вјере и ћудореља онда мотивом мишљења и дјеловања људског постаје звјерски егоизам, који живот нужно раствара, јер га чини ропски подлим и простим.

Насупрот тому је чињеница, да све лијепо истино и добро у свијету настаје у поводу идеала; поради часа само инфернални цинизам може тврдити, да нијесу но метафизички фантоми. Или зар је прошло стољеће потонуло у крви милијуна за фантоме? Зар су стољетне тешке борбе наших отаца за вјеру, домовину и слободу — те највеће народне идеје — биле тек борбе за фантоме? Никада. Борбама за идејале стјечемо тек право на њихову реализацију овдје; а то нам право вриједи све дотле, док се за њих боримо. Гојимо зато идејале и настојмо према несумњивој интенцији идеалних оснивача нашега свеучилишта, да кроз њих као кроз призму пролазе и све знаности — не би ли нам чим прије домовини синула чаробна дуга боље будућности.

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставак).

Но апостоле и пророке није руководно Свети Дух само онда кад говорише, него и

онда кад су *записивали* што им је Бог откривао. О томе вели свети апостол Павле: „*Све је писмо од Бога дано и корисно за учење, за карање, за поправљање, за поучавање у правди, да буде савршен човјек Божји, за свако добро дјело приправљен.*“ И тако *богодуховености* пророка и апостола у првом реду и најнепобитније доказује да се у светијем књигама налази права ријеч Божја.

Али је Бог то посвједочио још и на посебан начин. Кад мораде Мојсије да иде и по заповијести Божјој јави јеврејскоме народу, е Бог хоће да га изведе из Мисира, онда он, бојећи се да не ће можда Јевреји повјеровати ријечима његовијем, овако каза Богу: „*А ако ли они не узвјерују мени и не послушају гласа мојега, већ рекну: није ти се Господ јавио? Шта да им кажем?*“ Као одговор на то даде Господ Мојсији силу да чини *чудеса:* на заповијест Божју претвори се палица Мојсијева у змију и рука његова огубави. Таква шта не могаше учинити сам Мојсије властитом силом. Свака та појава бијаше дјело *свемогуће силе Божје.*

Помоћу њих хтједе баш Бог увјерити, е је Мојсије пророк и да је ријеч његова, ријеч Божја. И та намјера Божја би постигнута. Чим поче Мојсије чинити та чудеса, повјероваше му Јевреји и благодарише Богу, који хођаше да их спасе из ропства мисирска.

Као год што је Мојсије, тако су и други старозавјетни пророци чудесима понукавали људе да их признају за посланике Божје, а ријеч њихову примају као ријеч Божју. Илија, н. пр. изведе пред многијем народом са неба огањ на жртву и тијем доказа, да је он прави пророк Божји. Исаија врати сунчану сјену на 14 степена и тијем показа болноме Језекији, е ријечи, изречене о томе да ће оздравити, нијесу његове властите ријечи, већ ријечи Божје и т. д. Таква чудеса јасно показиваху, да су била лица, која их чињаше, блиска Богу, и да не могаху она говорити неистину кад говораху или писаху ма што у име Божје.

Но ни један пророк не учини толико много и толико великијех чудеса колико их учини Господ наш Исус Христос. Он једном ријечи својом васкрсаваше мртве, изгоњаше бјесове, стишаваше буру и море и т. д. Важно је како суђаше о чудесима сам Исус Христос. Једаред говораше он Јудејима; „*Послови које ми даде отац да их свршим, ови послови које ја радим свједоче за мене да ме отац посла*“ Еле сам Господ показиваше на своја чудеса као на несумњиво свједочанство, да је он послан од Бога. Зарад чудеса и Никодим призна Исуса Христа за учитеља, који дође од Бога, јер, долазећи к њему, говораше му: „*Знамо да си ти учитељ од Бога дошао; јер нико не може чудеса овијех чинити која ти чиниш ако није Бог с њим.*“

Сјем тога што чињаше пророци и апостоли чудеса, *пророчаху* они још о таквијем догађајима у будућности, о којима обичан човјек не могаше ни помишљати и тијем такође непобитно доказаше, да су ријечи, које они проповиједаху и записаху у светијем књигама, ријечи Божје. Они пророкоше н. пр. много година у напријед, да ће доћи у свијет Спаситељ, да ће се он родити од Дјеве у граду Витлејему, да ће пострадати, умријети и васкрснути; они предсказаше и многе друге догађаје. И сва се та пророштва на длаку испуниште. Сад настаје питање, да ли могоше пророци властитијем разумом прозрјети догађаје које предсказиваху? Никако. Овај час рекосмо већ, да не бијаше пророштво никада изрицано вољом човјечијом, већ се увијек изрицаше по надахнућу Духа Божја. Истина, човјек може кад и кад предвидјети у блиску будућност; тако може љекар предвидјети да ли ће болесник умријети или издравити; он то закључује по току болести. Но човјек знаде о будућности и сувише мало; она лежи пред њим као тамна ноћ, и ми не знамо чак ни то шта ће бити с нама сутра. Тек једини Бог провиди вијекове и хиљадугодишта; тек пред њим нема ништа сакривена и тек он једини зна све будуће и има моћ и мудрост да све догађаје тако удешава, како би се испунило оно што је предсказао. Ето зашто пророци и апостоли кад предсказиваху будуће посвједочаваху тијем јасно, е су они говорили и писали по задахнућу Божју, да је кроз њих говорио сам Бог. То јасно показују и ријечи јеванђелиста Матеја, које изрече описујући рођење Спаситељево од пресвете Дјеве Марије: „*А ово је све било да се изврши што је Господ казао преко пророка који говори: ето, дјевојка ће затрудњети, и родиће сина, и надјенуће му име Емануило, које ће рећи: с нама Бог.*“ И сам Бог устима пророка Исаије свједочи,

да једини он предсказује будуће и то баш у потврду свога божанственог откровења. *„Што је пређе бивало, казивах напријед од давна*, говораше некада Бог Израиљу, *и што из мојих уста изиђе и објавих, учиних брзо и збисе. Знао сам да си упоран, и врат да ти је гвоздена жила, а чело да ти је од мједи. И за то ти од давна објавих, прије него се збисе казах ти, да не би рекао: идол мој учини то, и лик мој резани и лик мој ливени заповједише тако.“*

О божанственом поријеклу светога писма свједочи за тијем онај *силни утјецај*, који имаше и има оно на умове и срца људска. Док се није раширило свето писмо међу људима бијаху људи безбожни, неуки и груби: не познаваху једног правог Бога, казиваху се идолима, не умјеше разликовати добро од зла, истину од лажи и живјеше у вишем степену нараственијем животом. Благочашће чувало се тада тек у некијем избранијем породицама. Кад се поче међу њима ширити свето писмо промијенише се они потпуноma: од грубијех и неукијех људи постадоше људи образовани, од идолопоклоника постадоше поклоници једног правог Бога, добише истинске и правилне појмове о добру и злу и почеше живјети животом нараственијем. Узмемо ли при томе у обзир да су свето писмо написали људи већијем дијелом прости и необразовани, онда морамо увидјети у силном утјецају, који имаше оно на људе знамените и учене, на цареве и царства, — непобитак да је оно права, свемогућа ријеч Божја. Често се дешавало, да су се велики грјешници обраћали на пут спасења, саслушавши тек једноч пажљиво читање светога писма. Тако би н. пр. са преподобном мученицом Јевдокијом. Она је живјела у граду Илијополу и испрва не бијаше Христићанка. Била је лијена и врло богата, провођаше она живот свој у непрекидном уживању. Но Бог, који неће смрти грјешникове, спасе већ готово пропалу Јевдокију на овај начин. Неки побожан инок пролазећи кроз Илијополь у свој манастир, конаковаше баш у оној кући у којој живљаше Јевдокија. Собу, коју дадоше калуђеру за конаките, дијелила је тек дрвена преграда од спаваонице Јевдокијине. Послије кратког одмора поче инок да се моли, а кад очита молитве прихвати се читања светога писма, које ношаше увијек уза се. Он читаше све док не поче свитати. За вријеме тог читања пробудила се Јевдокија. И не сањајући да се какав странац налази тако близу ње, зачуди се кад чу читање, и одлучи тек из знатижељности да прислушкује шта чита тај непознати јој човјек. Читање дубоко потресе душу њену; први пут у животу своме осјети она ужас положаја свога и сјећајући се свију гријехова својијех не могаше до јутра да сведе очију. У јутро призва она непозната човјека к себи, и мољаше га да је научи како би се спасла. Инок је научи и Јевдокија од тог доба са свијем промијени начин свога живота: имаовину подијели сиротињи, одрече се свјетска уживања, повуче се у манастир и ту се истаче необично светијем животом. Тако силно дјелује свето писмо на срца људска.

На пошљетку доказује, да је свето писмо права ријеч Божја, *висина и најсавршенија чистоћа садржине његове*. Висина садржине светога писма састоји се у томе, што су у њему положене истине узвишене и непостижне за ум човјечији. Човјек може да пише једино о ономе шта види, чује и што је кадар да смисли. Тако он види мора, ријеке, различите земље и пише географију, чује о животу пређашњијех људи и пише историју. Но ни један човјек не може да пише о ономе чега није видјео или није чуо од другијех и о чему нема појма. У светом писму пак налазе се баш такве узвишене и непостижне за човјека истине Ту је наложено учење о свијету духовном, о једном Богу, тројичном у лицима, о васпостављењу Сина Божја; ту се прича о стварању свијета и човјека, и о многијем другијем истинама које надмашују сваки ум човјечији. Јасно је да је такве истине могао открити тек једини Бог и за то је потпуно истинита тврдња, да висина садржине светога писма посвједочава и потврђује е је оно потекло од Бога. То исто доказује, рекосмо, и чистоћа садржине светијех књига. Све су свете књиге написане у разно вријеме, у разнијем мјестима и лицима разног звања, карактера, образовања и друштвена положаја. Но поред свег тог оне су потпуно сагласне међу собом; ни једина не противриечи ни једној другој ма у чему; у свима њима наложене су једнако чисте и узвишене истине, и ни у једној од њих нема так ни сјенке од заблуде или лажи. Међу тијем тога не видимо у књигама човјечијем, међу

њима не могу се наћи ни двије у којима би се потпуно једнако писало о једном те истом предмету; чак и један те исти писац често противриечи сам себи. Сјем тога није ни један рад људски без погрешака и заблуда. Према томе и чистоћа садржине свештјех књига непобитно доказује, да су оне написане по надахнућу Божју и да садрже најчистију ријеч Божју.

Ако ли је пак свето писмо написано по надахнућу Божју и садржи у себи ријеч Божју, онда већ сама та околност налаже на нас *особите дужности у погледу светога писма.*

1.) Ми смо дужни *што чешће читати и изучавати свето писмо* јер нећемо без тога имати потребно знање о Богу и о томе, шта је потребно да му угодимо, нити ћемо бити у стању да извршујемо обавезе свог хришћанског звања. Једаред запиташе св. Јована Златоуста: „Е да ли је добро мачити се псалтира и не читати га?“ На то одговори св. Јован: „Боље би било да застане сунце у свом току него ли се мачити псалтира, јер је врло корисно изучавати псалме и пријежно читати псалтир.“ Те ријечи св. Јована ваља примијенити и на све свете књиге. Од потребе је да их непрестано читамо и боље би било да застане сунце у свом току него да напустимо читање светог писма.

2.) Сваки, који жели читати или слушати свето писмо, *треба да се прије свега помоли Богу, да му он благодаћу Духа светога просвјети ум и дарује разумијевање своје ријечи.* У видљивом свијету не можемо ми видјети и испитивати спољашње предмете, ако ли нам не свијетли свјетло сунчано и не расвјетљује те предмете. Исто тако и у свијету духовном, који нам се открива у светом писму, не можемо ми схватити истине и предмете тог свијета ако ли Дух свети не просвјетли ум наш. Тако и мора да буде. Свето је писмо написано по надахнућу Духа Божја; еле и разумјети га како треба, могуће је тек уз припомоћ Духа Божја.

3.) Свето писмо *ваља читати и слушати са искреном жељом, да се поучимо из њега како да угађамо Богу и добијемо побуду за побожан и богоугодан живот.* А то за то, јер нам Бог не дарова ријеч своју, да ми помоћу ње задовољавамо знатижељности својој, већ да се ускористимо њоме како ћемо угодити њему и спасти душе своје.

4.) Свето писмо *не смије свако схватати по своме и тумачити у њему све својјем разумом.* У светом писму има много истина узвишенијех и за човјечији разум недостижнијех, које морамо примати вјером. Да се пак разјасни недоумица ваља се обраћати светијем оцима црквенијем и тешко схватљива мјеста разумијевати сагласно са њиховијем тумачењем. Свети оци црквени имаше због свог богоугодног живота дар да правилно схватају свето писмо, и по томе, држећи се њих, избјећи ћемо заблуде у разумијевању ријечи Божје и добити правилан појам о томе, како ваља угађати Богу.*

Гдје се налази ријеч Божја коју изрече Бог кроз пророке, јединородног Сина свога Исуса Христа и кроз његове свете апостоле? Како се дијели свето писмо по времену свога постанка? Како се дијели према садржини својој? Шта доказује да се налази у светом писму права ријеч Божја? Како ваља читати и слушати свето писмо?

(Наставиће се.)

* *Лутеранска* дозвољавајући свима да читају свето писмо, остављају уједно сваконе на вољу, да га по своме разумијева и тумачи. *Римска* пак црква никако не дозвољава мирјанима читање светога писма без посебне дозволе епископске. И лутерани и римљани налазе се у овом случају у заблуди на штету спасења. У лутерана ушљед самовољног схватања светога писма, поникоше многа погрешна тумачења и настаде силесија религиозницја секата. Код римљана пак, ушљед забране читања светога писма, остаји многи да га готово ни мало не знају. Наша црква дозвољава сваконе да чита свето писмо, а да нас сачува од кривог схватања овијех или оних ријечи светога писма, даје нам за руковођу тумачење светијех отаца црквенијех.

О колизији дужности.

Александаръ Бронзовъ

(Наставак)

Изнећемо други пример, који се налази у врло многим моралистичким системама. Показују на болног човека, ком је близу смрт. Око њега, болника, сродници и знанци стоје пред колизијом: с једне стране, они су дужни, по јасним одређењима моралног закона, говорити болнику (као и сваком другом човеку) само истину; а с друге стране опет, љубав према њему, изгледа, исто тако их чврсто веже да скривају од њега истину, јер може штетно утецати на његово здравље. Но у ствари и

овде је колизија само на око, бар, с хришћанског гледишта. Нијед.н Хришћанин, баш као такав, не сме се бојати смрти, јер га за гробом чека бољи и вечни живот, јер је он овде на земљи тек „странац“: ми немамо овде сталног града, него будући тражимо (Евр. XIII. 14);[1] наш овдашњи живот је спремање за будући. Кад је незнабожац Сократ мислио: „Зар не би било смешно, кад би човек, који се својим животом спрема да стане што ближе смрти, почео јадиковати, кад му је смрт дошла? И тако, ја с правом не жалим и не јадикујем, остављајући вас (т. ј. своје ученике), јер са надам, да ћу се и тамо, као и овде, сусрести са добрим пријатељима“ (Дела Плат., превод проф. В. Карпова; део II.; Спб. 1863.; стр. 41.); кад је, понављамо, тако рекао незнабожачки мудрац, за којега је будући — за гробом — живот био као нека (још и више него) загонетка, зар није сто пута пре дужан прави Хришћанин тако гледати на смрт? То је несумњиво. Отуда нема за рођаке опасно болесног човека у суштини ствари никакве праве колизије: они су дужни без страха говорити му истину. Кад зна истину, он ће се лакше спремити у сусрет смрти; у противном случају, он се може преселити на други свет без потребне спреме, што ће бити наравно, горе и за њега и за оне око њега. А ако речена болеснику истина учини у његовој болести жалосне последице, то ће за то бити крив само болесник, који није поставио себе својим ранијим животом на достојну висину моралнодуховног развитка и сталности . . . — Зауставићемо се још једанпут на примеру о двојици, која се после бродолома ухватила за даску, која може издржати тежину тек једног од њих. Незнабожци нису могли, као што би то требало најзаснити се у овом случају. Али и неки од новијих мислилаца не потписују поуздану руком своје решење. Философ Фихте мислио је сасвим нефилософски: да би као славила правда по његову суду, требало би да утону обојица. Красно решење! Богослов Рöте није кадар да гледа на ствар са чисто хришћанског гледишта: по његовој пресуди, јуначнији и неустрашивији човек . . . те, према томе, који се мање боји смрти, дужан је оставити даску и утонути, да би тако могао спасти другог, који нема оних способности, које има први, и за којега би била смрт страшнија, него за оног . . . Међутим нама је и сувише ствар јасна, и праве колизије, по нашем мишљењу, нема. По Христовој науци, ми смо дужни љубити своје ближње, као сами себе (Мат. XXII, 39.), чак смо дужни *дати* за њих *душе своје* (1. Јов. III, 16).[2] Према томе, с чисте хришћанске тачке гледишта, сваки од утопљеника мора мислити не о себи и својем личном спасењу, него прво и једино о спасењу свога ближњега, који је у таком положају. А шта ћемо одатле добити, то је друго питање, које у овом случају нема значаја. Опет праве колизије нема. Већ треба нешто рећи и о таким случајевима, какав је, нпр., случај са неким Крисписом, којег папистичка црква проглашује за свеца, који је (као што се о том говори у свима моралним системама), међу осталим, крао кожу од пиљених људи с том сврхом, да затим из ње прави обућу бедној сиротињи. Когод учитта о таким „подвизима“ папистичког свеца (?!), ни за тренутак не ће признати у души, да се може у овом случају говорити о каквој правој колизији, пред којом би стајао Крисписи, како о том вичу многи папистички богослови. *Који је крао* — говори св. ап. Павао, — *више да не краде, него још да се труди, чинећи добро рукама својима, да има из чега давати ономе који нема* (Јеф. IV, 28).[3] Ствар је јасна и без правила.

Има значаја и оно правило, да дужности вишег реда и класе, кад дођу у колизију са дужностима нижег својства, имају првенство. Но редак је тај, који и без овог правила не ради тако, руковођен једино здравим разумом, гласом својег моралног осећања, а још више ученьем св. Писма, које заповеда *слушати Бога више него људе* (Дела V, 29. ср. IV, 19.).[4] Кад су старешине и књижевници забранили св. апостолима Господњим *говорити и учити о Исусову имену*, они су им одговорили баш тим речима, и при томе не једанпут (в. цитат места). По јасној науци Слова Божјега, из дужности, с једне стране, које се тичу љубави наше према родитељима, а с друге стране,

[1] Не имамо бо здѣ пребывающаго града, но градящаго языкѣмъ.

[2] Мы должни есмы по братіи душю полагати.

[3] Крадый отселѣ да не крадетъ, но паче да трудитсѧ, дѣлая своима рѣкама благо, да имать подавати требующимъ.

[4] Отвѣщавше же Петръ и Апостоли, рѣша: повиновати подобаетъ Богови паче, нежли человѣкомъ (Д. V, 29.)

наших односаја према Спаситељу нашем, последње увек безусловно имају првенство (Мат. X, 37.: *који љуби оца или матер већма него Мене, није Мене достојан; и који љуби сина или кћер већма него Мене, није Мене достојан.*[5] (Лука XIV, 26.:) *Ако ко дође к мени а не мрзи на својега оца, и на матер, и на жену, и на децу, и на браћу, и на сестре, а при том и на сам живот свој, тај не може бити Мој ученик.*[6] (Чит. тако исто Л. IX, 59—62. и т. сл.) Овде нема места никаквом колебању, никаквој неодлучности. — Неке се моралисте због овог правила за случај колизије дужности позивају, између осталог, и на 1. Кор. VII, 38. (*тако и онај који удаје своју девојку добро чини; али који не удаје боље чини*).[7] Но ово последње место треба с великом пажљивошћу разумевати. Ствар је у томе, да сваки човек, имајући природу, безусловно исту са природом других људи, у исто доба има и неке особине, које га изолују, као индивидуум, од свију других.

(Свршиће се.)

[5] Који љубитъ отца или матерь паче мене, нѣсть мене достоинъ: а који љубитъ сына или дщерь паче мене, нѣсть мене достоинъ.

[6] Иди ко градитъ ко мнѣ, и не возненавидитъ отца своего, и матери, и жены, и чада, и братіи, еди же и душѣ свою, не можетъ мой быти ученикъ.

[7] Тѣмже и сдлай бракъ свои дѣвѣ, добрѣ творитъ: а не сдлай, лѣпши творитъ.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради **Ст. С. Икић.**

(Наставак)

II.

Плаштаница (в. **Надгробникъ**).

Панагија је грчка реч παναγία т. ј. εἰκὼν и значи *свесвета икона*. Панагијом се назива иконица Христа Спаситеља или Пресвете Богородице, коју архијереј на прсима носи. Иконица она подсећа архијереја, да је дужан у срцу својем носити Господа Исуса и полагати наду своју на Пречисту Матер Његову.

Паникадило (в. *Кандило*).

Панихида, долази од грчке речи πανυχὶς (од πάς — сав, све и νὺξ — ноћ) те значи *свеноћно* богослужење. По смислу ове речи, панихидом би се имало назвати свеноћно бдење, које се по уставу служити има у очи недеље и празника, а осим тога и свако друго богослужење, које је по саставу својем слично са свеноћним бдењем т. ј. при којем је прописано читати псалмове, велику и сугубу јектенију, појати „Богъ Господь“ или „аллилвїа,“ стихире, сједалне, канон, ексапостилар и хвалитне. Према томе панахидама у овом смислу могу се називати разни молебни, свештање мисла и опојавање умрлих. Данашњим даном се панихидом назива обично само молебен за умрле; а то с тога, што су сви остали молебни — који би могли названи бити овим именом — добили већ засебне називе. Панихида за умрле назива се код нас још једном грчком речју: *парастосом* т. ј. *заступством, представљењем* (за умрле). Кратки молебен за умрле назива се још и литијом.

Папертъ — долази од измењене грчке речи *παραπέτασμα* — закривено, покривено место, која је опет постала од παραπετάζω — *покривам*. На црквеном језику, под папертом се подразумева покривено одељење, кроз које се улази у храм. У старо време су у паперти стајали огласили и покајници, првога разреда, који су се *плачућима* називали.

Пароекклисіархъ. Ова реч долази од грчких речи — παρά — *при, уз* и ἐκκλησιάρχος — *начелник црквени* и њоме се назива такав црквени послужитељ, који је додељен на службу начелнику црквеном. Дужности су му, да звони на богослужења, да пали свеће и кандила, да спрема кадионицу, у случају потребе да носи запаљену свећу при входовима и да пази остале услуге свештеницима у олтару и у храму. Све ове дужности обављају у нашим храмовима т. з. црквењаци (пономари).

Паремїа — παρόμιον (од грчког παρὰ — при, уз и ὁδὸς пут) *пословица, мудра изрека, реч која је казана на путу, или изрека која је на спубу — што се уз пут налази — исписана, прикована*. У старо време, када још не беше школâ, ни штампаних књига, за већину људи путовање беше једнинствено средство образовања. Сообраћај с разним људима, посматрање и изучавање њихових особина, обичаја, врлина и мана, разговор и долажење у блиски додир с њима, — даваше човеку животна искуства и проширивање му круг појмова. Стари су осим тога имали обичај, да уз пут на стубовима испи-

сују разна корисна упуства. Интелигентни људи сматрају и данас путовање за једно врло целисходно средство образовања, какву ли је тек важност онда могло имати путовање у старо време? Према томе не можемо се чудити, што се пословице и мудре изреке називају *паремијама*, речима, које су уа пут, на пут изговорене. На тај начин су и приче Соломонове добиле назив паремија. У нашем црквеном језику, паремијама се називају одељци из старога — а по некада — и новога завета, који се према пропису устава у очи празника и великопостних дана читају на царским часовима, који се служе на навечерије Рођења Христова и Богојављење и на велики петак, као и на Богојављенском великом освећењу воде, а осим тога у Русији и на молебну, који се држи први дан Рођења Христова,* после св. литургије. Сва ова штива називају се *паремијама* због тога, што су она, већим делом, позајмљена из књига Соломонових, које су по преимућству приче паремије.

Пасха — је реч јеврејска, коју су Грци именили, и која је у том промењеном облику ушла у употребу и у нашем црквеном језику. Јеврејска реч *phesah — фесах*, буквално значи — *прелаз, промена места*. Јевреји употребљавају ову реч у особеном смислу, те њоме означују свој празник, који је установљен, за спомен прелаза њихова из ропства египатског у обећану земљу Ханаиску. Под пасхом подразумева прележење или пролажење анђела — који убијаше египатске првенце — преко и мимо домова Јудејских (П. Мојс. 12, 23); исто се тако овим именом назива и само јагње (П. Мојс. 12, 11. 21.) којега — по закону Мојсејеву — они на тај дан једаху с бесквасним хлебом и горким травама. И тако јеврејска реч phesah, значи *прелаз, празник пасхе и јагње пасхално*. Поштo црква Христова сматра јеврејску пасху за прототип своје — хришћанске пасхе, т. ј. *прелаза из смрти у живот и са земље на небо*, с тога је и усвојила овај назив јеврејског празника, највећем празнику својем — Васкресењу Христову. Али су Грци изменили први глас дотичне речи, те су уместо *фасха* — празник Васкресења Христова назвали — *пасхом*. Ова измена задовољила је Грке по слуху и по смислу. Грчки гласови π и φ, тако су по изговору слични међу собом, да се у неким случајевима узајамно замењују. Што се пак тиче смисла и значења речи *пасха*, Грци су се задовољили тиме, што су назив *пасха* производили од својега глагола πάσχω — *страдам*. Оваково тумачење и произвођење поменуте речи, сасвим одговара значењу самога празника, јер нам је Исус Христос *страдањем* и смрћу Својом на крсту, спремно прелаз из смрти у живот и са земље на небо. Примећујемо, као што су Јевреји под пасхом подразумевали не само празник, већ и само Јагње, исто тако и наша св. црква назива пасхом не само празник Васкресења Христова већ и самог Господа Исуса Христа, који је пострадао за нас и васкрсао, о чему и апостол говори: **Пасха наша за ны пожрѣнъ кыстъ Христосъ** (I. Кор. 5, 7). Према томе и црква у једној својој васкршњој духовној песми поје: **О. пасха велїа и свѧтѣйшаѧ — Христе!** и т. д. (9. песма).

* Благодарење, за спомен избављења од похода Наполеонова с двадесет других народа.

Ријеч двије родољубима на оцјену.

II.

Пратећи рад Српске Књижевне Задруге за ових седам година њена живота, дошао сам до осведочења, да су књиге, које она издаје, и по бираном и богатом садржају, и по елегантном издању, најјефтиније књиге за наш српски народ, коме је пружена прилика, да добије *седам* укоричених књига (а неки пут и *осам*) за цигла 3 фор. или 6 круна.

Ми знамо да су добре књиге пријека потреба нашем народу; знамо како су велике користи од добрих књига, знамо да би ширењем добрих књига помогли и народу своме и књижевности нашој, али што је најглавније не ћемо да знамо: *да српској кући наша врата широм отворимо, па да улазе у сваку српску кућу*.

Може ли наш народ схватити потребу и замашај ових, по њега најодабранијих књига? Може ли се с њима упознати и оцијенити им њихову вриједност, ако се нико не заузме, да народ с њима упозна? Да богме да не може. Бадава је ту апеловати на жарко српско родољубље нашега српскога народа, — не користи ломити перо и трошити мастило, ако се збиљски не приме образованији људи те културне мисије. Они су најпозванији да српској кући утиру пут у српску кућу.

Повод овим рецима дао ми је годишњи извјештај Задругин, по коме сам видио, да у напреву српске књиге страшно назадујемо. Жељећи да VIII. коло књига Задругиних што више буде проширено, завршујем са ријечима Љубе Ковачевића.

„Гледајући — вели Љ. Ковачевић — како Србству и његовом националном животу пријети погибао са више страна, како нам се у читавим покрајинама и само име не признаје, нама више но икада претрути, да се наш народ културно унаприједи и духовно препороди, а то се најбоље постиза народном књигом, који је задатак узела на се и Српска Књижевна Задруга. Досадашњи одзив нашега народа служи на част његовој националној свијести и улива нам наду, да не ћемо подлећи у културној борби, која пресуђује да ли ће један народ живјети својим националним животом или не. Изгубимо ли битку у тој борби, знајмо да је не ћемо добити ни „тоном ни пушком“, како се многи узалуд надају“.

„Деветнаести вијек, — наставља даље — који је високо истакао идеју народности, већ је на измаку. Похитајмо да наш народ што више просвијетимо и књигом српском националну свијест ојачамо, докле идеја народности још игра прву улогу при одлучивању о судбини мањих и слабијих народа; јер послије може бити све доцкан. То увиђају и непријатељи нашега племена, па зато су и заложили сву снагу да нас на културном и просвјетном пољу претеку. Ну ми, ... не смијемо допустити, да у тој племенитој борби будемо побијеђени, јер ако би то, не дај Боже, с нашега нехата било, знајмо да је Србство свршило.“

Загреб, мј. окт. 1899.

Задругар.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Аудијенција**) Његово Величанство благоволело је у прошли понедељак 1. (13.) новембра о. г. примити у ауденцију високопреосвештеног господина епископа Будимског *Лукијана Богдановића*. Истога дана био је високопреосвештени г. епископ *Лукијан* учесником и дворског ручка.

(**Високопреосвештени господин епископ Бачки Митрофан Шевић**) богослужио је св. литургију на дан св. безмитних врачева Кузмана и Дамјана (1. новембра) у храму Футошком, који је овим светитељима посвећен. Високопреосвештени г. епископ благоизволео је одсести код тамошњега пароха јереја Петра Костића, а у пратњи г. г. протопрезвитера Милана Ђирића, протосинђела и настојатеља манастира Ковиља Георгија Видицког, пароха Ђорђа Велића и Вељка Миросављевића, те своја два ђакона.

(**Из Дабро-Босанске Митрополије.**) Као што јавља званични лист исте митрополије, „Источник“, замонашили су се у тамошњем манастиру Озрену наставници Богословског Училишта у Рељеву: Жарко Радонић и Владислав Боберић. Иларион (Жарко) Радонић рукоположен је у Сарајевској цркви 3. октобра о. г. за ђакона, а 10. октобра за презвитера. Владимир (Владислав) Боберић рукоположен је у истој цркви 17. октобра о. г. за ђакона. И г. Радонић и г. Боберић су родом из Бачке дијецезе. Желимо им обојици од Господа милости и помоћи, да и у примљеном високом свештеничком звању с успехом узмогну послужити увишеној цељи св. Православља и св. православне цркве.

(**Годишњи парастос Сави Текелији.**) Највећи просветни добротвор нашега народа, Сава Текелија, умро је 21. септембра 1842. у Араду, у 88-ој години живота свога. Од год. 1843. па ево и данас држи се сваке године у недељу по Митрову Дану свечани помен парастос за упокој душе томе нашем највећем добротвору, у српској православној цркви пештанској. Ове године одржан је тај парастос особито свечано, јер је о њему чиподејствовао преосвештени епископ будимски *Лукијан Богдановић*, с Владимиром Недељковићем парохом и окр. протом будимским, пароха Владимира Димитријевићем и војничким капеланом Миропом Војновићем. На парастосу били су честити скупштинари цркв. општине пештанске са својим заслужним председником Стевом Јовановићем, краљев. саветником и зем. посланником, сви овдашњи бивши питомци Текелијина завода и садашњи питомци завода и управитељ им Чика-Стева В. Поповић стојаху са запаљеним восштеницама у руци око одра, на којем је било св. кољиво. На јектенија одговарао је појачки збор Текелијина Завода под управом коровође Исидора Бајића. Црква је била дупком пуна: српске господе и осталог побожнога света. После парастоса одао се преосвештени гос. епископ *Лукијан*, праћен председником црквене општине и скупштинарима, у Текелијин Завод, где га је у дворани заводској са свима питомцима завода дочекао управитељ Чика-Стева, захвално му се што је тужну свечаност заводску св. чиподејством својим увеличао

и завод високом архипастирском посетом својом одликовао. Преосвештени епископ *Лукијан* одговорио је са неколико топлих и родољубивих речи на поздрав управитеља и нагласио је: да он као архипастир прати будним оком рад заводски, ободрио је питомце, да се добрим владањем и вредним радом покажу достојни милости свога добротвора Саве Текелије и да у потоњем животу и раду своме, угледав се на његов свети пример, буду краљу своме верни, отаџбини одани и да од свег срца свога љубе св. православну веру и свој мили српски род. На ове лепе и одушевљене речи свога омиљеног архипастира одазвао се цео збор са бурним: живио и отпојао је песме: Царју Небесни и Исполаје ти деспота.

„Њива“.

(**Професори на Великој Школи у Београду.**) За редовнога професора историје српске књижевности постављен је Љуба Јовановић, који је давно већ био изабран за ванредног професора Велике Школе. — За ванредног професора грчког језика постављен је др. Василије Ђерић. — Љуба Јовановић родом је из Далмације, а др. Ђерић из Лике

(**Српска Виша Девојачка Школа у Панчеву**) поводом своје двадесетпетогодишњице приређује; у среду, 10. (22.) новембра 1899. године, свечаност са овим распоредом:

1.) У среду, 10. (22.) новембра у 10 сати пре подне свечано Благодарење у св. успенској цркви.

2.) За тим Водоосвећење у згради српске више девојачке школе.

3. По том школска свечаност у св. Савском дому срп. прав. црквене општине по овом реду: 1.) „Химна двадесетпетогодишњице“ од М. Тополовића, певају ученице срп. више девојачке школе. 2.) Управитељ Јован Поповић држи свечани говор. 3.) Евентуални поздрави. 4.) „Школска химна“ од М. Тополовића, певају ученице срп. више девојачке школе.

4.) Исти дан у 8 сати у вече уз пријатељско суделовање бивших ученица српске више девојачке школе: Забава с играном.

5. У четвртак, 11. (23.) новембра у 11 сати пре подне приређење се у св. успенској цркви парастос умрлим добротворима, наставницима и ученицама ове школе.

Нове књиге.

Штампана је књига: **Списи** о историји православне цркве у далматинско-истријском владичанству од XV до XIX вијека. Књига I. Сабрао и уредио *Е. Н. М.* — Књига има XXVI + 501 страна вел. 8°. Цијена јој је 5 форинти. Може се добити у Канцеларији сп. Конзисторије у Задру или у књижари Арсе Пајевића у Новом Саду.

Нова издања, Издавачке књижарнице и штампарског-умјетничког завода *Пахер и Кисића* у Мостару:

Одјек у славу вјенчања Њ. В. Књаза Данила Петровић-Његоша са Њ. В. Принцезом Мицицом Мекленбург-Стрелицком „Марш“. Композиција за гласовир од *Милоша А. Довгле*, у обичајном формату са осам страница и дивотно израђеном сликом високих младенаца. — Цијена 80 новч.

Поздрав из Мостара, смјеса омиљених српских пјесама, за гласовир написао *Милош А Довгле*, у обичајном формату са осам страница и дивотно израђеном сликом Мостара. Ова је композиција посвећена Добротворној задруги Српкиња пančевачких — Цијена 80 новч.

Herbarium „Збирка биљака“ од професора *Л. Пихлера*, штампан ћирилицом и латиницом, свако засебно. Ова „Збирка биљака“ састоји се од: 382 разних натписа (имена биљака, које расту у разним крајевима свијета, а по највише у Херцеговини и Далмацији). Сваки натпис одијељен је са рупицама, да се може лагано откинути и на биљку прилијепити. даље, 10 арака глатке, бијеле хартије, 10 арака за процјеђивања „Filtrirpapier“, 2 листа гумиране и на мале стрезе [страјфе] избушене хартије, а најзад све сложено у тврде и врло лијепе израђене корице. На унутрашњој страни корица, налази се штампано упутство за сакупљање биљака — Цијена 1 круна и 80 хелера.

План од Мостара. Овај план израђен је у формату књиге, згодно за џеп, гдје се налази карта пресавијена, у техничкој изради са бојама, осим тога имаде штампано: кратак опис Мостара и његове околице, сви политички, војни и други јавни уреди, разни заводи, друштва, главније трговце, особите знаменитости Мостара и његове околице и т. д. Овај план врло је подесан, а нарочито за оне, који први пут дођу у Мостар. — Цијена 1 крина.

Позив на претплату.

Повољним судом неких својих пријатеља охрабрен, те саветом њиховим подстакнут рад бих био своје писање „О назаренима и њиховом учењу“ из „Српског Сиона“ у засебну књигу одштампати дата, а и наставити, па и довршити,

само ако ме у томе браћа свештеници и пријатељи православља и књиге српске својски испомоћи буду хтели.

Узрок и разлог, да се работа та у засебну књигу одштампати даде, био би тај, што би се тада имало у целини свеколико градиво, са којим би онда било брзо и лако руководити и њиме се — у случају нужде и потребе — служити; куд-и-камо брже и лакше него данас, када је градиво то разметнуто у три године „С. Сиона“, а захватило би и четврту, те би се могло десити и то, да понеки, нарочито млађи брат свештеник и пријатељ православља и књиге српске и не би имао „С. Сион“ од све те четир године.

У продужењу работе те биће: преостале две новозаветне тајне, брак и јелеосвећење, за тим учење о Богу, нарочито о Богу Сину, па онда о поштовању светих: пресвете Богородице, св. анђела и св. Божјих угодника.

Цену књизи сада означавати не ћу, а и не могу; рећи ћу само толико, да ће цена књизи бити колико је могуће ниска; а што више претплатника, цена ће бити све нижа.

Да ли ће се работа та у засебну књигу одштампати дати, зависи ће од — одзива, од тога да ли ће се пријавити бар толико претплатника, да се штампа подмирити може. —

Учтиво се умољавају браћа свештеници и други пријатељи православља и књиге српске, да се око скупљања претплатника својски заузму, за које ће — осим моје срдачне захвалности — добити још и уобичајену награду: једанаесту књигу. —

Рок пријаве одређује се до краја месеца фебруара 1900. године. Пријаве нека се шаљу потписаноме.

У Ороспамошу (Банат) на дан св српског краља Милутина 1899.

Јут Станикић свештеник.

Примедба. Умољавају се Славна Уредништва српских листова, да позив овај у својим листовима у целини, или у краћем изводу прештам, нати изволе.

Јавна благодарност.

Господин *Јуј Тауш*, трговац црквених утвари у Новом Саду, сјетио се поново ове црквене општине, те даровао сиротиња нашој доста знатан број икона. На том његовом новом и племенитом дару нека му је најтоплија благодарност у име оних биједних сиротана ове парохије, који су једино добротом његовом могли доћи до чисто православних икона „*Распињања Христова*“ и иконе „*крсног имена*“.

У Бршљаници, 1. (13.) новембра 1899.

Светозар Грубач
парох.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. К. 1775./892. ex 1899. 211 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на упражњено ђаконско место у Бачком Сентоману.

Плата је 500 фор.

Молитељи имају своје ваљано инструиране молбенице до 1. (13.) децембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 4. (16.) новембра 1899.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј. 199 3—3

Исписује се стечај на једно упражњено учитељско место на српској вероисповедној школи у Осеку, с којим је скопчана годишња плата од 600 фор. и станарина од 144 фор. и од погреба и парастоса где позван буде 1 фор. а. вр.

Изабрани учитељ имаће предавати у разредима, које му месни школски одбор доделио буде, све оне предмете, који су школским законом за односне разреде прописани; школску децу у певању како црквених тако исто и световних дечијих песама обучавати, са истом децом свецем и недељом каталог држати, и за певницом при сваком богослужењу појати.

Ваљано инструиране молбенице ваља упутити на име потписаног председника до 6. децембра т. г. по стр. кал.

Тражи се лично представљење.

У Осеку 18. (30.) октобра 1899.

Свештеник Лазар Богдановић
Председник школског одбора.

Бр. 2440. К. 461. ex 1899. 206 2—3

Е Д И К Т.

Овијем се позива Софија супруга Ђуре Кнежевића становника Велико-Басташкога, рођена Доланц сада непозната боравишта, да ради спроведења поступка у подигнутој против ње по реченом супругу бракоразводној тужби пријави епархијској конзисторији овој боравиште своје најдаље у року од 6 мјесеци, рачунајући од дана првога увршћења позива овога у „Срп. Сиону“, јер ће се у противном случају иста против ње подигнута парница окончати и без ње и на властиту опасност.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 19. (31.) октобра 1899. држане.

ОГЛАС. 203 3—3

Управа манастира Кувеждина издаваће дана 18. (30.) новембра 1899. свој каменолом — мајдан — у такозваној рудини пузинац под закуп на три године.

Услови могу се увидити у писарни потписане управе.

Управа манастира Кувеждина.

Ad Бр. К. 892/570 ex 1899. 207 1—3

ЕДИКТ.

Позива се Младен Чобановић, који је супругу своју Драгињу рођ. Ковачевић сада у Србији злобно оставио и незнано куда у свет отишао, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сам лично предстане, или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против њега поведена бракоразводна парница и без њега довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

Ad Бр. К. 910/571. ex 1899. 208 1—3

ЕДИКТ

Позива се Ката Ивковић рођ. Томашевић, која је супруга свога Љубомира Ивковића из Боботе злобно напустила и у свет незнано куд отишла, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстане или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 210 1—3

Подписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 22. новембра (4. децембра) 1899. у манастиру св. Ђурђу, у 10 сахата пре подне, издавати под закуп 680 јутара 1250□ фати оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Приметити се има да је јесењи усев од 325 јутара са житом посејан.

Исклична је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе.

У манастиру св. Ђурђу (пошта: Birda) 3. (15.) новембра 1899.

Манастирска Управа.

Ad бр. К. 862/520. ex 1899. 209 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се на место личног парохијског помоћника парохије V. разреда у Михаљевцима, са којим местом скопчано је уживање половине парох. плате, половине приномоћи, коју парох из јерархијског фонда у износу од 300 фор. годишњих ужина, и половине свих парохијских прихода — осим стана.

Компетенти имају своје прописно инструјиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по ст. кал. овој конзисторији надлежним путем поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Б. Е. К. 156. ex 1899. 202 3—3

ЕДИКТ.

Овим се позивље Стојан Ребић, кбр. 69. из Горњих-Дубрава, Котара огулинскога; Жупаније модрушко-ријечке, да се Епархијској Конзисторији у Плашком или главом или писмено пријави у року од деведесет дана, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новине. Иначе ће се бракоразводна парница коју је супруга његова Милица против њега подигла, и без њега окончати.

Из сједнице Епархијске Конзисторије држане у Плашком, 7. октобра 1899.

Епархијска Конзисторија Горњо-Карловачка.

Михаил
епископ.

СТЕЧАЈ 205 2—3

Пошто сам болешљив, решио сам се у споразуму са црквеним одбором, да узмем себи личног помоћника.

Плата му је: 360 фор. у готовом; 15 јутара добре земље (на које је помоћник дужан све терете сносити) и сви ванредни приходи.

Рок стечају је до св. Николе, 6. дец., а онда ће се и избор одржати.

Молбенице нека се пошаљу на црквени одбор (Serb-Ellemér, Torontál).

Александар Јовановић
парох.

Ад бр. К. 925/532. ex 1899. 3—3 204

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Павловцима овим се стечај отвара.

Компетенти нека своје прописано биљеговане и инструјиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по нов. надлежним путем овој Конзисторији поднесу.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане 19. (31.) октобра 1899.

Георгије, с. р.
Патријарх.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** на до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама
и
по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 1/2 % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899. 200 **Управа Српске Банке.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провијено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провијена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и предрачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Нефаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

(737)

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 46.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:
Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:
Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. новембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарах српски, пречувствени господин Георгије Бранковић, благоизволео је свршеног богослова и поставленога личнога помоћника пароху Земунском протојереју Димитрију Руварцу Радославу Грујића рукоположити дана 7. (19.) новембра за ђакона, а дана 8. (20.) и. м. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Катихетична предавања
Арсенија Царевскога
удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставак).

III.
Свето предање и подјела учења ријечи Божје о утађању Богу.

— Црква Бога живога, ступ и тврда истине. 1. Тим. 3. 15;

— Хвалим вас пак, браћо, што све моје помињете, и држите заповијести, као што вам предадох. 1. Кор. 11. 2;

— Тако, дакле, браћо, стојте и држите уредбе, којима се научисте, или ријечју, или из посланице наше. II. Сол. 2. 15;

— Без вјере није могуће угодити Богу. Јевр. 11. 6;

— Који увјерује и покрсти се спашће се; а ко не вјерује осудиће се. Марк. 16. 16;

— Вјера је без дјела мртва. Јак. 2. 20;

— Који нема љубави не позна Бога; јер је Бог љубав. 1. Јов. 4. 8;

— Јер се за то трудимо и бавимо срамотни, јер се уздамо у Бога жива, који је спаситељ свима људима, а особито вјернима. 1. Тим. 4. 10;

— А сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје. 1. Кор. 13. 13.

Напријед рекосмо да су ријеч Божју дјелом записали пророци и апостоли, а дијелом пак не записаше је. О ријечи Божјој записаној у светијем књигама, већ смо говорили. Сада ћемо говорити о ријечи Божјој, коју не записаше пророци и апостоли.

Гдје се налази та ријеч?

Одговор на то питање наћи ћемо у све-

штеној историји. По свједочанству њеном отпочело је божанствено откровење од Адама. До пада првијех људи разговарао се Бог са Адамом у рају као отац са сином и откривао му вољу своју. На исти начин послије пада његова даде му он обећање о будућем Спаситељу и поучаваше га како ваља богоугодно живјети и служити њему. Но Адам не знађаше писати и по томе не записа шта му је Бог открио. Али он је у течају свог живота свога испуњавао све божанствене упуте и ријечју и примјером поучавао дјецу своју, да их и она испуњавају. Његова су дјеца опет на такав исти начин поучавала у томе своју дјецу, и т. д. Послије потопа Бог откровење своје Ноју, који по надахнућу Божјем проповиједаше покајање својијем савременицима. Тако се ријеч Божја од Адама до Ноја предавала усмено и живијем примјером у животу, а писма не бијаше. Послије потопа Ној опет усмено и живијем примјером предаде ријеч Божју своме потомству. Исто се тако чувало откровење Божја и међу избранима потомцима Нојевима до Аврâма, коме се Бог много пута јављао и откривао вољу своју. Усмено и примјерима у животу предаваху побожни прије̏ци откровење Божје потомцима и послије Аврâма. Тек од Мојсија почиње свето писмо — он написа петокњижје или закон Мојсијев. Но у то прије̏ме не бијаху многе важне истине ријечи Божје записане у светијем књигама, већ се предаваху наустице и примјерима у животу; н. пр. — о будућем животу, о установи празновања суботе, о значењу приношења жртава и др. Пророци такође не записаше све што им каза Бог, већ много шта предадоше усмено. На тај се начин у Старом завјету ријеч Божја, незаписана у светијем књигама, сачувала посредством усменог предавања ријечју и примјерима у животу и налазила се према томе у *предању*.

У новом завјету Господ Исус Христос проповиједаше божанствено учење, чињаше чудеса, установи свете тајне, остави примјер света и богоугодна живота, но сам ништа не записа нити остави књиге о свом учењу и о својијем дјелима. Апостоли су на почетка како учење тако и дјела и установе Господње такође предавали тек усмено, ријечју и примјером у животу, а не писмено. Тако су они послије вазнесења Господња на небо и послије силаска св. Духа на њих, проповиједали Јеванђеље најприје у Јудеји, а по том у разнијем другијем земљама. Тек су послије неки апостоли, а поглавито с тога, јер то изискиваху поједине неприлике вјернијех, писали посланице; н. пр. ради тога да их утврде у вјери, да разријеше недоумице међу њима или да их сачувају и предуприједе од саблазни и т. д. Ето рашта су тек неки апостоли оставили посланице и ако су сви проповиједали јеванђеље. Већи дио апостола не остави иза себе ни шта на писмено. Али послије њих остадоше они, који вјерују у Христа и они чуваху предано им божанствено учење, тајне и правила побожна и честита живота, и предаваху као год и апостоли све то усмено и примјерима у животу својијем потомцима. Поред тога и они апостоли, који писаше вјернима посланице, не написаше их за то, да изложе у њима сву предану им ријеч Божју, већ се обично руководише у томе тијем, да утврде учење које им већ приповиједише и да га сачувају од повреде. И за то исказиваху они у самима посланицама својима жељу да им кане усмено више саопћити него што им написаше, или пак, пишући им о извјеснијем прије̏дметима, напоминьаху им и подстрекаваху их да се сјете онога што им би усмено саопћено и да то чувају. Апостол Јован пише н. пр. Хришћанима: *много имадох да пишем, али не ћу мастилом на хартији; него се надам, да ћу доћи к вама и из уста у уста говорити, да буде радост ваша потпуна.*“ Тако апостол Јован желећи говорити о многоме одлагаше то до личног виђења и разговора; а о чему он лично говораше, то се не сачува у писму, већ остаде у предању. На тај се начин и у новом завјету ријеч Божја, незаписана у светијем књигама, сачувала такође посредством предања. Ето рашта је свето предање такође ријеч Божја, но незаписана у светијем књигама, већ предана од апостола и пророка усмено и посредством примјера у животу.

Ко је чувао, а још и сад чува свето предање?

Проповиједајући ријеч Божју и оснивајући опћине оних̏ијех који вјероваше у Христа, или цркве, апостоли постављаху такође епископе и презвитере, који су имали да чувају чистоћу преданога учења. Под управом ових̏ијех пошљедњијех сакупљаху се вјерни на богослужење, слушаху читање из књига светога писма и

поуке, које им усмено предаваху они који имаше дар ријечи. Старији чланови црквени подучаваху у светом учењу млађе чланове, при чему су руководитељи црквени, епископи и презвитери брижљиво настојали да се очува у неприкосновеној цјелини ријеч Божја предана им од апостола. На тај начин чуваше свето предање опћина вјернијех у Христа, који сачињаваху цркву. Оно се посебно чувало усменијем предавањем, примјерима побожна и честита живота и посредством богослужења. Доцније доби свето предање у цркви и друга сигурна хранилишта: оно бијаше записано у списима мужева апостолскијех, отаца и учитеља црквенијех, а такође у правилима сабора васељенскијех и помјеснијех. Помоћу свега тога чува црква свето предање све до дана данашњега, а чуваће га и до смака свијета. *Црква је дакле право и тврдо хранилиште светога предања* У том смислу назива је апостол Павао ступом и тврђом ријечи Божје. „*Црква Бога живога*, говораше он, *јест ступ и тврђа истине.*“

Црква се показала особито као ревносна чуварица ријечи Божје, која се налази у светом писму и у светом предању, на саборима васељенскијем и помјеснијем т. ј. на саборима пастира и учитеља црквенијех сакупљенијех или из све васељене (на саборима васељенскијем) или пак из неколико тек покрајина (на саборима помјеснијем). Васељенскијех сабора црквенијех било је седам:

1.) никејски, (год. 325)
2.) константинопољски, (год. 381)
3.) ефески, (431)
4.) халкидонски, (451)
5.) константинопољски II. (553)
6.) константинопољски III. (680)
7.) никејски II. (787)

Ти су сабори тако прозвани по градовима у којима су држани. Сазивајући те саборе да се опровргну разне заблуде и донесу црквена правила црква се у томе поводила за примјером св. апостола. Још за живота оних јех пошљедницех појаве међу Христјанима мишљење, да се они Христјани који прију̇ју из незнабоштва у Христјанство не могу спасти, не буду ли испуњавали обредни закон Мојсијев. То бијаше заблуда и да се уклони та заблуда сакупише се апостоли у Јерусалим. На том сабору закључише они, да не морају Христјани из незнабожаца испуњавати обреде закона Мојсијева и да се човјек може спасти и не вршећи те обреде. Од тог доба, сакупљаху се по примјеру апостола, сабори кад би поникле у цркви разне заблуде и недоумице, и на њима осуђиваху те заблуде и пречишћаваху све недоумице. Сјем тога руководила се црква при сазивању сабора учењем Спаситељевијем, који даде одлукама и одредбама њеним законску снагу. Поучавајући нас да се измиримо са ближњијем нашијем који нас је увриједио, заповиједа Спаситељ свакоме појединоме, за случај да се не би хтио ближњи наш с нама измирити, овако: „*кажи цркви: а ако ли не послуша ни цркве, да ти буде као незнабожац и цариник*; т. ј. реци цркви или њенијем старјешинама, да не ће, да се измири с тобом, да му они наложе, да се измири; ако ли не послуша ни њихове заповиједи немој да се послије тога с њиме дружиш, држи га за човјека кога је одбацио сам Бог, баш као незнабошца и царинка. На тај је начин, по учењу Спаситељеву, одредба цркве, то исто што и заповијест Божја, и онај, који се не покори тијем одредбама непокорава се ни самоме Богу, и њега Бог одбацује као незнабошца и цариника. Јасно је послије тога, да бијаше за опровргавање заблуда, које поникоше међу Христјанима, прије̇ко потребан глас читаве цркве, а такав глас бијаху одлуке васељенскијех сабора. Сабори представљаху собом сву цркву, и бијаху кадри и овлашћени да изричу безусловно истините одредбе, и ко се не покорава њима, као да се не покорава самоме Богу.

Из ријечи види се *колику важност* има свето предање и како је оно неопходно: оно има исту важност коју и ријеч Божја, записана у светијем књигама, и исто је тако неопходно као и свето писмо. Без светог предања не би ми знали много што, шта нам је Бог открио, како ћемо, да му угодимо и спасемо душе своје; без њега не бисмо ми примали свете тајне, не бисмо поштовали свете иконе и моћи, не бисмо се молили за умрле, једном ријечи не бисмо могли како ваља угађати Богу. Ето рашта морамо испуњавати свето предање исто тако, као и свето писмо. Апостол Павао многогпут напомиње у својијем посланицама о чувању предања, сад похваљујући Христјане због тога, што га се држе, а сад опет подстичући

их да га ревносно чувају. Тако пише у првој посланици Коринћанима: *„хвалим вас нак, браћо, што све моје памтите, и држите заповијести као што вам предадох.“* А у другој посланици Солуњанима опет вели: *„тако дакле, браћо, стојте и држите уредбе којима се научисте, или ријечју, или из посланице наше“*. Тако заповиједа апостол ту, да чувамо непрекидно и стално ријеч Божју, коју им предаде усмено и у посланицама. Такође и свети оци црквени говоре о важности и о неопходности светога предања. Свети Василије Велики вели: „Од догмата и проповиједи, сачуваних у цркви, имамо једне у учењу наложеном у писму, а друге које дођоше до нас од апостолскога предања, примисмо тајно Но и једне и друге имају једнаку моћ за благочашће. И нико не оспорава пошљедње, ако ли је ма и колико упућен у црквена правила“.*

На тај начин ето видимо, да је све оно што је неопходно за угађење Богу и спасење душе откривено у ријечи Божјој, која се налази у светом писму и у светом предању. Настаје питање: *шта је у овоме, по учењу ријечи Божје, потребно чинити да угодимо Богу и спасемо душу своју?* Прије свега потребно је *вјеровати* у Бога, јер *„без вјере“*, како вели апостол Павао, *„није могуће угодити Богу“*. Ако ли се без вјере не може угодити Богу, онда се без ње не може ни спасти Но ријечима самога Исуса Христа, само онај *„који уздржује и покрсти се, спашће се; а ко не вјерује, осудиће се.“* Еле вјера је први услов за угађање Богу и спасење душе. За тијем је нужно за угађање Богу и спасење душе, да *љубимо* Бога, т. ј., да испуњавамо заповијести Божје и чинимо добра дјела. Вјера и љубав са добрима дјелима најтјешње су везане међу собом, и гдје нема љубави тамо нема ни вјере. То јасно изражава апостол Јаков у овијем ријечима: *„вјера је без дјела мртва“*. То исто казује и апостол Јован, кад вели: *„ко нема љубави не позна Бога* (т. ј. не вјерује у њега), *јер је Бог љубав“*. По сриједи између вјере и љубави стоји трећа дужност према којој потребна, по учењу ријечи Божје, за угађање Богу и спасење душе, дужност — *надања* на Бога. Нада долази за вјером и побуђује нас к љубави и добрим дјелима. Да човјек не вјерује не би имао предмета за надање, а да се не нада, не би имао побуда к љубави и добрим дјелима, баш као год што се у обичном животу не лаћају људи посла од кога се не надају добити корист какву. Его рашта апостол Павао у посланици к Титу говори, да ли кроз наду постизавамо вјечни живот. А у посланици Тимотије сведочи: *„за то се и трудимо и бивамо срамотни, јер се уздамо у Бога жива, који је спаситељ свима људима, а особито вјернима“*.

И тако су, по учењу ријечи Божје, *вјера, нада и љубав* оне најглавније врлине, у којима усавршујући се може Хришћанин извршити дужности свог хришћанског звања. Те су врлине главно својство којима се Хришћани разликује од не Хришћана, тако да се све, што има Хришћанин у себи хришћанскога, односи на вјеру, наду и љубав. То јасно показује апостол Павао овијем ријечима: *„а сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје“*. И за то зваше рекли нас сва ријеч Божја учи вјери, нади и љубави. Кратка поука о оним главнима врлинама хришћанскима, састављена на основу светог писма и светог предања и изложена у питањима и одговорима, зове се православни хришћански катихизис. По садржини својој дијели се катихизис на три дијела: у првом се дијелу налаже наука о вјери, у другом — о нади, а у трећем — о љубави. Према томе ћемо и ми приликом излагања учења ријечи Божје о угађању Богу и спасењу душе најприје изложити учење о вјери, за тијем учење о нади, и напошљетку учење о љубави.

Како се чува ријеч Божја написана у светијем књигама? Ко чува свето предање? Колико је важно свето предање? Шта је у овоме, по учењу ријечи Божје, потребно за угађање Богу и спасење душе?

(Настављће се.)

* Лутерани одбацују свето предање и признају једино свето писмо за хранилиште ријечи Божје. Ушљед тога падоше они у многе заблуде. Тако не поштују они свагодишње, св. иконе, не држе постове, не признају свете тајне. Но свршавајући тајне које признају, они се руководе светијем предањем, које сами одбацују и на тај начин долазе сами са собом у опрјеку.

Ексортација у Недељу Сиропусну.

Написао и говорио пред ученицима карловачке горње гимназије **Радослав М. Грујић** богослов IV. год.

Данашње св. Еванђеље говори нам о три велике врлине: о праштању увреда, посту и

милостињи. А св. црква православна, та добра мајка наша, у големој бризи, за духовно добро и спасоносну корист верне деце своје, изабрала је ово св. Евангеље за данашњи дан с тога. што су у ним баш те три врлине врло потребне у оно време — у „крема покаћнїа“. У посту се усредсређују обе ове друге врлине, јер пост без милостиње и праштања није пост хришћански, но мрско фарисејство.

У прошлим ексортацијама јасним и убедљивим чињеницама показана вам је, млада браћо, потреба и начин правог хришћанског покајања у свези са праштањем увреда и милостињом. О суштини, важности и значају поста оставићу другима да говоре, а ја ћу се данас задржати на најплеменитијем саставном делу бића нашег — души, којој пост служи као васпитно средство, пошто умирује тело, које својим страсним нагонима и ниским убитачним жељама силно смета слободном и правилном развијању духа. (Јер ево шта о том н. пр. вели блажени Августин: „ако вас запитају зашто постите, реците: дивљу звер, коју не можемо укротити ни уздом, ни нчим другим, укротићемо глађу и жеђу“.) Но пре него што вам будем доказивао истинито биће и големи значај душе наше — показаћу вам чврсту везу међу истинитом науком и правом вером, како би лакше могли схватити све оно, што ће за тим доћи. А на завршетку овог говора изнећу вам, у кратким и оштрим цртама, начин како да чувате највеће благо своје — младјану душу своју — од разних духовних зараза. Ово пак чиним с обзиром на садње прилике у данашњем *образованом* друштву нашем, а нарочито с обзиром на критичан положај твој, омладино наша — задањице народна, јер ти је ум баш сада у преданом добу развитка свога, те га лако заноси сваки поветарац разних лажних система, — тобожње *позитивне* филозофије, грубог материјализма и Бог зна чега другог — чим је све окужена друштвена атмосфера, у којој ми данас живимо.

I.

По измаку овог гордог века егонама, у ком царују махом себични интереси, где се света и истинита вера заборавља, а лажна пропагира, где је увишена љубав изгубила свој привбитни — идеални значај. где је нада, та утеха несретног човештва, превртула се у грозно очајање — ступићете ви, млада браћо, једни пре, други касније, на бурно море јавног живота. Свет је огрезао у злу. Са уста и дела многих шири се гигантским кораком, као црна куга, атеизам и невера, са свим својим природним пратиоцима: неморалом, развратом, социјализмом, анархизмом, нихилизмом и осталим жалосним последицама; на већ отровном струјом својом захвата и ниже слојеве друштва човечјег. Страсти су силно узбуркане. Све данашње друштво, као да је у некој несвестици. А лажни учитељи софизмима својим и дрским извртањем истине, не могоше изабрати згоднији час за експлоатисање народне масе.

Атеисте теоретичари труде се на све могуће начине, да за човештво створе — *веру без Бога*. „Но како су јадни ти њихови производи! Сви су они слаби да скупе око себе и одушеве живом идејом — живе човечје душе, јер ни један од њих не ставља у центрум вероваља — живи дух Божји“, — као што вели чувени научењак руски К. Побѣдоносцевъ. А ако би се запитали, на где је извор томе безбожтву — одговара нам исти учењак: „..... у жељи т. ј. у срцу, управо онако, као што је рекао пророк: „рече безѕмєнъ въ сердцѣ своємъ: нѣсть Бога.“ Да, у жељи, у заблуди воље и у заблуди ума, извор је сваком злу. Најстарије горко искуство човечје: „вѣдите ꙗкѡ єси, вѣдѧщїи доброе и ѕлоꙗкое“ — вечито се понавља“.

Но иначе су узалудна сва та напрезања заблуделе воље и ума, јер док је света и века постојаће вера у правога Бога кога невидимо, али за кога и скептик Волтер каже: „*La voix de l'univers atteste sa puissance; Et la voix de nos coeurs dit qu'il faut l'adorer*“ (глас васионе сведочи нам о његовој сили, а глас срца нашег говори да му се треба клањати). На отуда и сви познати резултати данашњега *либерализма*, којима се *емансиповани* слојеви просвећене Европе тако радо хвастају, као: верски индиферентизам, слобода савести, признато безверство, школска настава без вере, ограничење црквеног авторитета и црквеног права — нису ништа друго до природни појави оне моралне епидемије, којом је дух лажне филозофије заразио данашње друштво.

Заступници тих лажних филозофских система, свим силама се труде, да нам покажу

како је њихова филозофија резултат строго научног испитивања. Но, то је сушта *неистина и уображење;* и ово браћо, ја ћу вам са неколико маркантних примера показати, да права ученост и стварно знање никако не води безбоштву и невери, те да је заиста оправдана изрека мудрог филозофа Бекона Веруламског: „*Leves gustus in philosophia movere fortasse posse ad atheismum; sed pleniores haustus ad religionem reducere*“ (одако и површно бављење филозофијом може човека повести безбоштву; но дубље и озбиљније проучавање, повраћа и упућује к вери).

Тако је чувени Коперник оснивач нове астрономије, саставио сам собн натпис на гробу, у коме се са оваковом побожношћу моли: „*Non parem Pauli gratiam requiro, veniam Petri neque posco, sed quam in crucis ligno dederas latroni, sedulus oro*“. (Не тражим благодати равне Павловој, нити иштем опроштења Петрова, него пријежно молим ону милост, коју си указао разбојнику на крсту!). Кеплер, велики астроном и учењак беше исто тако побожан Хришћанин. Ево како је тај велики ум мислио о бићу и опредељењу човека: „*Mensus eram coelos, nunc terrae metior umbras; mens coelestis erat, corporis umbra jacet*“ (Мерио сам небеса, а сада мерим земаљске сенке; дух ми беше с неба, а телесна сенка овде лежи). Тако вели он у свом гробном натпису. Побожан је био и велики природњак Лине, а коликом тек религиозношћу и како дубоком побожношћу беше проникнут женијални проналазач гравитације, велики Њутн, показује тај факт, што је имао обичај, да кад год име Божје спомене, увек са страхопоштовањем покривало с главе скине. Када је пак славни природњак Ампер лежао на самртној постељи, а пријатељ му хтеде прочитати једно место из чувеног богословског списа „*Imitatio Christi*“ од Томе Кемпијског, рекао је: „Ја знам ту књигу на памет.“

Сличну побожност налазимо и у многих других правих учењака. — А природњак *Chalmers*, на једном скупу природњака, дао је израза своме уверењу овим речима: „Хришћанство има од напретка природних наука свему да се нада, а нема чега да се боји“. И заиста, баш најновији резултати природних наука, а особито геологије и палеонтологије, згодни су, да истинитост спомснуте изреке потврде; дочим материјалисте и атеисте не могу ни једну једину *сталну природословну истину* навести, која се не би слагала са науком наше религије. Шта више, два конгреса — један у Бристолу у Енглеској, а други у Кијеву у Русији — одржана крајем прошле године, на којима учествоваше цвет савремених научењака, зададоше коначни удар лажним и једностраним теоријама материјализма и показаше праве резултате истините науке, која свестрано испитива предмете које проучава. Ти резултати, сходно Chalmers-овим речима, велика су добит по истиниту науку Христову, јер се њима потврђују баш многе оне истине наше вере, које непријатељи Хришћанства у заблуди својој дрско одрицаху.

Ето дакле, да озбиљно и свестрано испитивање науке, велике умове и праве учењаке није привело безбоштву, већ, шта више, утврдило је у њима истиниту веру Христову. Па с тога нам могу колико хоће говорити заблудели умови, који само површно и једнострано баве се науком, да је њихова *неверa* резултат строго научног испитивања, ми им на основу горњих и многих других позитивних чињеница не можемо веровати.

Али нека је оволико за сада доста речено о лажној и правој филозофији те са свим контрасним последицама њиховим — безбоштву и побожности. Здрав разум лако ће знати пресудити где је истина — да је пригрли.

II.

Обратимо се сада души нашој, том главном саставном и божанском делу бића нашег. На каква је душа? И шта је управо она?

Ми имамо, браћо, духовну душу: њу доказује пре свега наша свест; њу доказују њене радње, које очевидно превазилазе и надмашују све силе материје; њу доказују науке, вештине и врлине, којих без ње ни било не би.

Но да ли је увек сви људи сматраху као биће духовно?

На то нам лепо одговара, карактеришући светску филозофију свога и старијег доба, стари филозоф хришћански Јермије, у својим „*исмевањима лажних филозофа*“, где каже: „Кад филозофи излажу начела своја, не слажу се међу собом ни у речима, ни у мислима. Јер једни од њих веле, да је душа ватра — као Димокрит, други да је ваздух — као

стојици; једни: да је разум, други енергија — као Хераклит; једни испаривање, други опет да је сила, која истиче из звезда; једни да је покретљив број — као Питагора; други: животворна вода — као Ипон; трећи: да је елеменат из елемената; једни армонија — као Динархо; други пак: крв, као Критија; једни да је дух, други монада — као Питагора, стари опет разно говоре. Колико ли има све разноврсних мишљења о томе? Колико ли је софиста, који се више препиру, него што истину налазе?“

Тако вели о заблуди човечјег ума и духа филозоф првих хришћанских векова, а ми слободно можемо рећи, да и данас постоје према разним философским системама — исто тако разна заблудна мишљења, како у погледу многих других истина, тако и у погледу духовности и нематеријалности човечје душе. Али је утврђена истина већ у свим философијама, да душа човечја постоји као засебно биће и да је невидљиво узвишенија од тела.

Као мањина, овде се истичу заступници, сада већ са свим пропале, материјалистичке школе са својом тврдњом, да је душа продукт, функција или армонија телесног организма. Они по суштанцији не разликују душу од тела и идентификују је с мозгом. Но ово не стоји, јер то мишљење нема за свој основ чисту истину и ми ћемо непобитним чињеницама метафизике доказати, да је душа наша самостално, нематеријално и духовно биће.

Ево тих аргумената, који нам авторитетом своје убедљивости најјасније истину доказују.

На основу *интелектуалног рада* душе наше т. ј. на основу *мишљења* даде се јасно доказати духовност душе. Мишљење је неорганско, нематеријалан рад, а ако то стоји, тада и узрок мишљења — мора бити неорганске и духовне природе. Да је пак мишљење заиста неорганске природе, тврди нам тај факт, што ми познајемо и оно, што је надчулно и нематеријално. А кад би мишљење било само органски, материјалан рад, тада би ми могли само чулно и материјално познавати, а никако обратно.

Што се тиче мозга можемо приметити, да је мозак *само орган* душе, те дабоме, да од каквоће органа зависиће и рад душе. Но прави узрок духовних радња јесте сама душа, која преко мозга врши свој рад. Исто је тако н. пр. и код свирке. Орган за свирку је инструменат, те од каквоће истог зависиће свирка, — али узрок свирци јесте сама она личност, која свира у тај инструменат.

Даље још можемо на *основу слободне воље* (етике) и *изјаве осећаја* (естетике) позитивно доказати неопходност неког вишег духовног начела у нама т. ј. фактичност духовне душе.

Воља је заиста слобода; она једно хоће, друго неће, а то неби могла чинити да је органске природе, јер би тада била везана за телесне органе, који зависе од закона природних. Дакле, кад је воља нешто неорганско и нематеријално, то и извор на кога она излази мора бити такође нематеријалне и духовне природе, а то је оно, што ми душом зовемо.

Што се тиче осећаја можемо приметити, да ми имамо кроз идеалне осећаје, што животиње немају. Таки су н. пр. осећаји кајања, стида, страхопоштовања, вере, љубави, наде милосрђа и т. д. Ако је то тако, онда и извор из кога такови осећаји потичу заиста мора узвишенији бити, него чисто чулни извор осећаја животиньских. Дакле и овде, eo ipso, мора се признати, да у нама има неко више начело, које је извор свега тога, а ми га душом зовемо.

Да материја пак, сама по себи, *не може бити узрок никаковом кретању* тврде многи философи. Тако на супрот материјализму, а у корист доказа бића духа, лепо вели учени *De Meistre*: „Материја у опће не може бити узрок. Она је по себи пасивна. Материја постаје активна тек кретањем. Свуда претходи оно што покреће, ономе што је покренуто, оно што води, ономе што се води. Материја сама по себи не може ништа; она управо и није ништа до ли доказ духа“.

Дакле узрок свих манифестација нашега ума, воље и осећаја, не може никако бити проста материја, већ нешто, што стоји *изнад* сила њених, а ми га животним начелом, животном силом, — духом називамо. Тек *он* даје, по себи мртвој материји, живот и радиност, а сам има свето порекло у апсолутном животу — у Богу, јер: „**Бога нѣсть Бога мертвыхъ, но живыхъ**“ — вели Господ наш Исус Христос (Лука XX. 38).

Дубоки филозофи, као што је *Лок*, тај отац науке о људском духу, те његови след-

бенници, међу којима се особито истакао филозоф Рид, јасно признају и тврде, да је *људски дух* биће мислено, вољно и активно, — дакле, да су мисао, воља и активност атрибути духа. Но шта је управо то биће, — дакле, шта је људски дух? — Филозофија није кадра позитивно да одговори. Ево шта вели споменути филозоф Рид у духу Локове филозофије: „*J'ai beau me faire cette question. Je en y trouve point de réponse satisfaisante*“.... „*Nous avons une idée nette des attributs de l'esprit, et particulièrment de ses operation; mais nous n'avons de l'esprit lui — meme qu' une notion obscure*“. (Ма колико пута стављао ово питање (на ме, шта је људски дух?), ја нк њега не налазим одговора ... Ми имамо јасну мисао о атрибутима духа, а нарочито о његовим радњама; но о самом духу немамо ништа друго до таман појам). — На шта више и чувени позитивиста Тома Браун, као и многи други филозофи, изражава исто мишљење о души.

С овим довршимо доказе наше о духовности душе, у колико нам то околности времена и места допустише, а сада ћемо, ма и летимице, да видимо значај њезин у животу нашем.

„.... **кдѣ польза человѣку, аще міръ весь пріобрѣщетъ. душѣ же ѿщетитъ**“; или „**что дастъ человѣкъ измѣнѣ за душѣ свою**“ (Мат. XVI. 26.). Овим речима Спаситељ наш дубоко је оцртао значај душе по живот човечји.

И заиста, погледамо ли тело наше и душу нашу, видећемо, да је међу њима голема — голема разлика. Тело је наше ниско, зависно, сирава од влажне земље, која би се без *узрока*, који ју оживљава — покварила, пропала.

А душа! О Велики Боже! (Помозимо се овде речима оца Августина од Монтефелтра) „Ко би могао исказати значај и рад њезин?! Она се диже светлишту божанства — у пределе славе; иде до самог Божјега престола, уставља се у оној вечној Светлости, где станује створитељ њена биħа; Њега познаје, Њему се клања, благосиља Га, и у љубави с Њим сједињава се“. Душа је слободна. „Могу је кушати златом, могу је завађати славољубљем, али складати је, док се опире — не могу никада. Могу нам руке бити у окованима и мач у грудима, само да нас присиле, глас је душе наше: *неку*. Она се смеје на ругања безбожника, на претње тирана. Нек нам ставе тело у окове; није то тријумф мучитеља, већ тријумф чистог духа, који се уздиже са земље на небо — у храм вечности. Па и ако је душа са телом уско спојена ипак она њиме господари тако, да кад јој се хоће, ставља га на најстрожије казне, гони га да умире за своју веру, за свога Бога“.

III.

На кад је душа као такова најплеменитији део биħа нашег, то смо дужни да јој и највећу пажњу обратимо. Много зависи здравље и напредак душе наше од чистоте духовне атмосфере у којој живимо. Ми непрестано удишемо ваздух нашега века, и већ од малених ногу примамо у себе разноврсну мешавину традиција, идеја, и примера, које несвесно и неприметно превраћамо током времена у своју властитост. Али пошто се у тој духовној атмосфери, као и у ваздуху кога удишемо, налазе како добри, тако и зли елементи, то морамо особито обазрити бити при набору шта ћемо примити, а шта одбацити. Потребна нам је дакле, *ире свега*, поред телесне и *душевна дијета*.

С пуно права хвали се данашњи век огромним богатством сваковрсног знања; но у исто доба згрозити се морамо, кад се сетимо, како већина људи, а особито омладина наша, неразумно и без икакове критике гута разне ствари без обзира на моралну чистоту њихову, те тим трује млађану душу своју, тако рећи, још у повоју њену. Тако н. пр. с невероватном лакомисленошћу многи поступају *при набору књига за читање*, тог по данашњим приликама скоро најзачег средства за духовно васпитање наше — те дају свим могућим, по душу штетним начелима слободан приступ у светилиште свога унутрашњег биħа. Читају се многе и добре и зле књиге, али критику њихову слабо ко чита. Тако н. пр. Шопенхауеров песимизам побила је сама филозофија готово у свим тачкама његовим. Но многи читаоци и не знају то, те биħа да се и данас још многи наслађују његовим заблудама. Какве су пак посљедице тога, не треба, браħо, ни да вам говорим, то вам јасно казује свакидашње искуство и јадни примери у животу људи.

Наша народна пословица вели: „*ким си, онаки си*“. Те као год што се човек може познати по друштву с којим се дружи, тако

се може оценити и по књигама које чита. Па зато, омладино српска, ти задањице сиње планинника, — народа српског, чувај здравље и неповређене телесне и душевне силе твоје, живи у најбољем друштву, на састојало се оно из живих људи или мртвих слова, да не би народ твој оманула и она још једина на тебе положена нада.

Клони се злих, а читај добре књиге, јер оне су силе, које нас чисте, дижу и држе; оне нам шире ум и срце, оне нас штите од зла светског утецаја и дају прав и здрав правац нашем карактеру. Оне могу да заиеле у младом срцу пламен најсветије љубави спрам свега онога, што је добро, лепо и узвишено; да распале одушевљење и даду снази и радњи нов правац.

Но нису добре књиге само добре друге; оне су још и чуварке од зла друштва. „Сва је прилика — вели чувени Тома Худ — да ме је природан нагон читању и умноме раду спасао од оне моралне провалије, у коју обично падамо, кад у раној младости родитеље изгубимо. И мене су моје добре књиге спасле од скитње и скитница, од крчме и механе. Некако се не иде лако у та друштва, кад човек прочита и заволе добре књиге“.

Учени Ерамо Ротердамски био је мишљења: „да су књиге тако исто потребе живота као и хљеб“; и он је сам често куповао књиге за новац, с којим је имао да се поднови. А стари пуританац Бакстер рекао је; „Кад дођем дотле, да ми ваља мрети, жалићу за многим чим, али највише за друштвом мојих књига“.

Читањем добрих књига и дружењем са добрим и племенитим људима развићете ум, а опламенити срце и вољу своју тако, да ћете свагда кадри бити ступити у народ свој, као прави учитељи и просветитељи његови. Али вера православна, за коју славни преци ваши, ти петвековни мученици, потоком крвцу лише, мора и ваља, да и не говорим, као достојним потомцима великих предака највећа светиња бити.

Заверите се из дубине душе и чистог српског срца вашег, часним крстом и светом успоменом св. Саве, Душана, Лазара, Милоша и осталих све по набор великана наших, да ће вам добро народа вашег свагда на срцу бити; да ће те часним примером живота свога, у верском, моралном и друштвеном погледу народу своме свагда предњачити, па будите уверени, да ће злаћано сунце лепше будућности наше брзо се указати иза врхова гора — народних невоља наших.

Омладино! Чуј и послушај још и овај последњи одјек речи мојих, на мислима, речима и делом засведочи, целом свету на видику, да си достојна свог узвишеног и бесмртног опредељења. У то име, помогао ти Бог!

О колизији дужности.

Александаръ Бронзовъ

(Свршетак.)

Према тим личним особинама један човек показује вољу, рецимо, за научни рад, други — музику итд. И према тим особинама један је способнији за породични живот, други за самца. И сваки је човек добио неке таленте, он је дужан, безусловно дужан развијати их (уколико је, наравно, то у његовој власти). У противном случају, он ће грешити против својега Творца, и с њиме ће Творац учинити исто тако, као што је у познатој Јеванђеоској причи о талентима учинио с оним што је, добивши од господара један таланат, закопао и тај у земљу. Неки је човек, према својим личним особинама, способнији за породични живот може лакше достићи сврху свога бића; кад ступи у брак, и он је дужан ступити, зато што се може, ако остане самац, показати даље од царства Божјега, које тражи, него живећи у породици. Но кадикад је човек, према тим истим својим особинама, зрелији не толико за породични, колико за самачки живот, и он није дужан ступити у брак: ако му је *дано*, по речи Спаситељевој, да *држи ову реч*, то он већ нема права *држати или не држати*, него је *дужан* држати, обвезан је без границе и одступања. Безбрачан живот је за таког човека баш дужност; он нема моралног права уклањати се од ње; и ако он послуша савет да не ступа у брак, то не чини ништа таковошто би прелазило границе онога моралног савршенства, које је Бог одредио свима људима, — него чини тек нешто најобичније. Једном речју, сваки је човек дужан размишљати и одлучити: да ли ће, ступивши у брак, или оставши момком, пре урадити према својим личним особинама, да ли ће се пре и лакше

спасти и др. Лакомислен одношај према овоме питању биће за њега веома штетан. Имајући то све на уму, св. ап. Павао и пише Коринћанима о безбрачности: *но садашњој невољи признајем за боље, да је добро да човек остане тако* (I. Кор. VII, 26.)*), т. ј. у безбрачности. Развијајући своју тврдњу, св. апостол показује на то да је брачни живот у свези са многим уветима, који отежавају човеку бригу о угађању Господу, тако да, по мишљењу апостолову, безбрачни живот може бити пре препоручен, и ако је брак сам по себи — добра ствар (I. Кор. VII, 38.). Према садашњој невољи, говори св. Павао Коринћанима, боље је не ступати у брак. Овде св. апостол разуме савремено му стање коринтског друштва. Коринћани нису били још довољно утврђени и учвршћени у Христовој вери. Међутим их је незнабожачка власт гонила. Јасно је као дан, да је тим боље, чим је било мање увета против њихове хришћанске сталности. Брачни је живот при таким приликама за многе Коринћане (бар за слабе духом) могао бити не баш омиљен, јер је он јаче приковао њихове симпатије за земљу и земаљско. У борби са незнабожачким гоњењима Хришћана за последње је могао штетан бити сваки такав увет. Баш овде се и крије смисао речи св. апостола: за садашњу невољу (Мат. XIX, 29.). Према свему реченом, овај савет апостолски (чит. код њега и сву уопће 7. главу I. Кор.) не може нико држати за нешто необавезно за оне, које он има пред собом; напротив, он је сасвим обавезан за њих. То је с једне стране. С друге стране, слушање тога савета не може нико рачунати као нешто особито, као нешто што показује на какву заслугу човека који му се покорава. . .

Ако се сударе међу собом таке дужности, од којих ће једне, ако их човек испуни донети користи самом том човеку, а друге ближњем његову, то ће човек изаћи из овог сударе и без правила за овај случај, најпростије: по учењу Слова Божјега које нам заповеда, како смо горе видели, полагати за ближње своје душе, мора бити тако решена ова колизија. Ако дођу у колизију дужности оних карактера са дужностима посебним, личним, то ће се ова колизија решити, опет и без правила, сасвим аналогно пређашњој колизији: ако тамо треба добро ближњега ставити на прво место према личном добру сваког појединца, то тим пре треба (и на истом основу) на прво место метнути не своја лична добра, него добра породице, друштва, државе. .

Не говорећи о другим правилима за ово питање, држимо за преко потребно од своје стране приметити, да треба, место свакових правила, одредити сваком човеку да се, што може више, брине о развијању свога духовног *ја*, и онда га не ће изненада наћи никаква колизија. Ако се човек побрине и ако му пође за руком, наћи ову моралну тактичност, тада ће он у сваком случају без по муке знати, како ће радити, ма му сасвим непозната била правила, као што су она горе. Једном речју, свакоме од нас треба бринути се о томе, да би се, по речима св. Писма, привикао на разликовање зла и добра (Јевр. V, 14.).*)

На завршетку треба рећи, да „врло велик значај“ има и устројство „морално-друштвеног живота, по духу хришћанства, специјално истински-морално регулисање одношаја разних друштвених кругова и уређења. Тим ће се ређе догађати колизије дужности, чим мање које од ових друштава, — или држава, или црква, — тежи за својом свемоћи против других — чим више сва она покоравају своје релативне сврхе — сврси апсолутној, т. ј. чим више свако друштво у истину служи напретку целине, да би човечанство достигло своју моралну сврху, — и чим више“ сви буду сазнавали, да у свету „све одговара сврси“, и да је због тога неки међусобни „одношај разних друштава, баш као и значење индивидуалности. Баш зато је дужан свако, и себе самог ради, посветити све своје силе не само своме рођеноме, него и општем развитку моралне свести“ (Kübel; §. 128.—129.).

Дакле, 1.) изван Хришћанства (у нехришћанству) су колизије дужности неизбежан појав; 2.) незнабоштво није кадро показати излазак из таких колизија, који би могло задовољавати; 3.) у „Старом“ се „Завету“ показује „објективно решење“ колизија; 4.) тако исто решење колизија, с једне стране, показује се и у „Новом Завету“, где се 5.) с друге стране, захтева да човек за ту сврху стиче

*) Мимо сутко сіи добро быти за настоящую нѣждѣ, яко добро человѣкѣ такш быти.

*) Совершенныхъ же пять творятъ шага, повѣщаютъ чѣвствіе Божіимъ долгимъ опчнѣніемъ ихъ разсѣяніи добра же и зла.

мудрост, „моралну тактичност“; 6) разна правила, која износе моралисте, за случај колизије дужности имају тек релативно значење; напослетку, 7.) чим више и појединац, и цела друштва буду тежила, да хармонички саставе у свом животу моралну слободу и морални закон, другим речима: ако буду тежила, да што више оживотворе у свом делању висока хришћанска начела, — тим ће се све мање појављивати и колизије дужности.

С русског: П. Ђ. П.

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михаиловском** „Словару“ и другим изворима ради **Ст. С. Икић.**

(Наставак)

Пасхалија. — Под пасхалијом разумемо начин рачунања, помоћу којега се може за сваку годину изнаћи дан у који пада Васкрсење Христово — пасха и остали празници, који се према њој равнају. У првим вековима, Хришћани су по разним пределима светковали пасху у различно доба пролећа, па често се догађало, да се пасха хришћанска светковала заједно с пасхом јеврејском. Међутим важност празника пасхе је захтевала, да ју цео хришћански свет празнује у једно и исто време, а побожност и историчка верност изискиваху опет од своје стране, да се хришћанска пасха не држи заједно с јеврејском пасхом, која је падала у исто време са страдањем, а не са васкресењем Христовим. По закону Мојсејеву (Исх. 12), Јевреји светкују своју пасху *петнаестог дана првога месеца*, који се *писаном* назива, од којега један део пада на месец март, а други на месец април по нашем календару. Будући, да Јевреји рачунају месеце према менама месечевим, те им тако ови трају од једног новог месеца до другог, то се разуме, да код њих сваког петнаестог дана у месецу бива пун месец; 15. писан дакле пада увек на пун месец око пролетње еквинокције. Узевши све то у обзир, први васељенски сабор је определио, да се у будуће сваке године *св. пасха празнује у прву недељу, која долази иза пуног месеца, после пролетње еквинокције.* Ако се пасхални пун деси у дан недељни, тада ће пасха бити у идућу недељу. Уз ово имамо приметити и то, да је за време Никејског сабора пролетња еквинокција била 21. марта, те се према томе, поменуто саборско наређење има тако разумети, да се пасха мора светковати у прву недељу иза пролетњег пуног месеца, *који бива 21. марта или другог кога дашума иза овога.* На тај начин ако је 21. марта субота, а уједно у тај дан падне пун месец, тада ће пасха бити следећега дана т. ј. у недељу 22. марта: — *ово је дан, у који пасха најраније може пасти.* Деси ли се пун месец 20. марта, у том случају ће се светковање пасхе пренети на месец април. Први пун месец, после пуног месеца 20. марта, биће тек кроз тридесет дана, т. ј. 19. априла; падне ли у тај дан недеља, пасха ће бити тек у идућу недељу т. ј. 25. априла; — *ово је дан у који пасха најкасније може пасти.* Према томе, пасха не може бити пре 22. марта ни после 25. априла. Ови су дани, као границе њезине, пошто у разним годинама, празник овај може пасти на сваки од ових тридесет и пет дана, који се налазе између 22 марта и 25. априла.

Сав задатак пасхалије састоји се дакле у решавању два питања: а.) којега ће датума месеца марта или априла, у извесној години, бити пасхални пун месец? и б.) у који ће седмични дан бити тај пун месец? Начин решавања ових питања спада у делокруг црквене хронологије.

Патријарх — *πατριάρχης* (од *πατρία* — породица, племе, поколење и *ἄρχων* — који започиње) *старешина племена, родоначелник.* Патријарсима у овом смислу називају се Авраам, Исаак, Јаков и свих дванаест синова Јаковљевих; осим тога патријархом у овом смислу може се назвати сваки поглавар каквог великог племена. У цркви хришћанској, под називом патријарха, разуме се највиши свештеноначелник цркве Христове, чијем суду и власти подлежи у извесном степену не само нижа јерархија, већ и архијереји и митрополити. У прва времена хришћански свет је подељен био између пет патријараха, који још и данас, поред свих огромних историјских превrата, који се у току многих векова догодише, имају своје престоле у оним истим местима, у којима су с почетка били, а та су: Јерусалим, Антиохија, Александрија, Цариград и Рим. Римски патријарх, којега папом зову (papa — отац, тако га прозваше германски народи) ра-

скинуо је јединство с осталим патријаршама, јер је захтевао, да га они признаду за поглавара целокупне цркве Христове. Што се тиче осталих патријараха, слободно можемо тврдити, да они бодро чувају јединство вере, поред огромне тежине мучнога крста, који је допуштењем Промисла положен на свету источну православну Цркву.

Српска патријаршија основана је под царем Душаном Силним године 1340. и први патријарх био је архиепископ *Јоаникије*. Седиште патријаршије било је у граду *Пеќи*, не далеко од манастира Високих Дечана. Патријаршију ову признао је и патријарх Цариградски Теофил са својим синодом године 1376 Патријаршија ова укинута је при концу прошлога века. Патријаршка титула свагдањег поглавице наше Карловачке Митрополије, дата је од Његова Величанства цара и краља Фрање Јосифа I., на молбу народне скупштине, држане у Ср. Карловцима 1. маја 1848. године. Титула односно назив, који је поглавици карловачке митрополије усвојен и признат од осталих автокефалних цркава јесте назив: Митрополита-архиепископа.

У Русији је патријаршство установљено било 1589. године за владе цара *Ѳедора Јоановиќа*, а на предлог Бориса Годунова, који је њему оданог митрополита Јова желео учинити патријархом. Патријаршство ово укинуто је 1721. године за владе Петра I. Пре патријаршства руска је црква зависила од Константинопољског Патријарха, а када је патријаршство укинуто, тада је власт патријарха руске цркве прешла на најсветији Руски Синод т. ј. сабор (в. **Синодъ**). Руско патријаршство имало је васељенски карактер, пошто је оно установљено било, као у замену за оцепљено патријаршство римско.

Пентикостарій долази од грчке речи πεντηκοστος — педесети. Пентикостаром се назива богослужбена књига, у којој се налазе недељне и свакидање службе за време педесетнице односно у растојању од васкресења Христова до недеље Свију Светих. Ова се књига употребљава при богослужењу у место октоиха, који се за време педесетнице или сасвим не употребљава или служи само за допуну пентикостару. Пентикостар се назива још и **Трїѡдь цвѣтная** за разлику од посног Трипода (в. **Трїѡдь**).

Перстень, долази од речи **перстъ** — прст. Прстеном се назива мален обруч, који се на прст наставља. У цркви се употребљава прстење при обручењу жениха и невесте.* Прстење се пре обручења ставља на свети престо и освећује се Употреба прстења при обручењу оснива се на светоме писму, што се спомиње и у молитви обручења: **перстнемъ дадеся власть Іисусѣ во Єгиптѣ; перстнемъ прославися Данїилъ въ странѣ вавилонстѣй** (Дан. 6, 17.), **перстнемъ їаковъ истина дамари; перстнемъ Отецъ нашъ небесный цвѣдъ высть на Сына Своего: дадите во, глаголетъ, перстень на десницу его.**

(Наставиће се).

* Према старом обичају жених би требао да добије златан прстен, а невеста сребрен.

Мисли о проповедништву.

Као што желудац прима храну па је свари и по целом телу распростире, тако добијају свештеници мудрост учења кроз свето писмо од Бога, сваре је и деле свом свету.

Св. Јован Златоусти.

*

Кад учећи и назидавајући цркву Божју само опомињеш, обличиш, кажиш и грехе људске кориш, а не износиш никакве утехе из светога писма, не тумачиш што је тамно-нејасно, не додирујеш дубљега знања, нит откриваш што светије — ватра ће твоја само пролити, али не ће светлити. И обратно: кад учећи раскриваш појмове закона, дубоке тајне разматраш, а немар не обличиш, за држање реда се не бринеш — ватра твоја само светли а не пали.

Ориген.

*

Шта ти користи твоје знање, ако друге не учиш? Ти запушаваш извор да не тече ни другом, нити да теби користи.

Св. Амвросије.

*

Бог нек нам је слава, ради Бога љубимо себе, Божјег суда треба да се бојимо. Ко хоће да га људи хвале, док га Бог куди, не ће га они одбранити кад га Бог на суд позове, нити ће га ослободити, кад га Бог прокуне.

Бл. Августин.

Партеније Павловић
српски православни епископ.

У манастиру Пакри находи се један протокол, кога је 1751. г. устројио тадањи владика пакрачко-славонијски и осечкопољски Софронije Јоановић, у ком су побележени сви важнији догађаји од обновљења манастира Пакре (1697.) до данашњега дана. Но осим овога на последњим листовима те кронике налази се списак пострижника пакрачких као и списак умрлих калуђера. Списак овај почео се водити 1768. године. Читајући тај списак случајно ту наиђох на име једног мени досад непознатог у историји овопредеоне српске цркве јерарха — на име епископа Партенија Павловића. Под бројем 4. поменутога списка пострижника стоји од речи до речи ово записано:

„Іоаникій Радойчићъ Іеромонахъ, постриженикъ Сѣто-всединскіа пакрачкіа обители. Постриженъ Ігѣменомъ Петроніемъ Бакићемъ лѣта (није наведено) рѣкоположенъ къ дїаконѣ Сѣтопочившимъ Гдѣномъ Сѣкомъ Сѡфроніемъ Іоаниковичемъ ко осечкой Сѣто-успенской церкви. . . . (није наведено: кад) а ко іеромонахъ Сѣто почившимъ Сѣкопомъ Партенїемъ Павловичемъ к' Монастѣ: Сѣте Никол: капела Лѣпковинскомъ 1758-ѡ лет. 29 ѡ ѿ младости до постриженїа к' дѣкствѣ прежнихъ. Рождих к' Босни у сел Кмети, стар лѣтъ 31.“

Дакле, јеромонаха Јоаникија Радојчића рукоположио је за пресвитера епископ Партеније Павловић у св. Николајевској капелици манастира Лепавинског — 29. августа 1758. А ово бешe у време, кад је пакрачка епархија била удова — после смрти владике Софронија Јоановића а пре доласка владике Арсенија Радивојевића.

Списак пострижника заведен је — како више споменух — 1768. г. дакле пуних 10 година касније, него што је Јоаникије за пресвитера рукоположен; и у списку је тада речено за владику Партенија „сѣтопочившій“, еле га 1768. г. не беше више на животу.

Сад настаје питање: ко беше тај епископ Партеније, којој епархији беше епископ, и где му беше столица?

По мом немеродавном мишљењу биће, да је Партеније био владика оне новоустановљене епархије у вараждинском генералату, познате под именом „хорватске“, која је заменула укинуту епархију сигетско-мохачку, и којој беше за првога владику потврђен (31. августа 1834.) Симеон Филиповић. Можда Партеније беше први по реду наследник Симеонов? Манастир Лепавина био је тада сигурно столицом тих владика.

Но ово је само моје скромно мишљење и нагађање, после кога питање о владици Партенију остаје нерешеним и отвореним све дотле, док о њему и судбини његовој коју више не реку наши признати историчари. Од њих се је надати, да ће умети рећи и то, које бијаху границе те „хорватске“ епархије.

Осек. Л. Богдановић.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(**У помен Њ. В. царице и краљице Јелисавете.**) Поводом имен дана блаженопокојене незаборављене царице и краљице *Јелисавете*, учињен је дана 7. (19.) новембра помен, за блажени покој душе њезине, у патријарашкој капели на св. литургији, што ју је богослужио св. патријарх *Георгије*. Сутра дан 8. (20.) служен је парастос у св. саборној цркви, којему су присуствовали све власти и просветна заводи.

Као што читамо, одржан је у помен благопокојене царице и краљице парастос у Будимском св. храму под началством високопреосв. г. епископа Будимског *Лукијана*, а у св. саборној цркви Новосадској под началством високопреосв. г. епископа *Митрофана*. У Новосадској српској великој гимназији учињен је у уторак, 9. (21.) о. м. леп помен Њеном Величанству блаженопокојеној краљици нашој *Јелисавети*. На светковини тој биле су: врховни патрон гимназије високопреосвећени господин епископ Митрофан, патрони гимназијски г. г. др. Теодор Мандић и прота Милан Ћирић, управитељ Васа Пушибрк с целом професорском колегијом и укупна гимназијска младеж. Кад је дошао господин епископ, који је дочекан са достојним поштовањем, гимназијски певачки кор отпојао је у спомен **Со сѣатыми упокой**. Затим је гимназијски катихета и професор г. Михаило Миловановић у кратким потезима, бираним речима, изнео живот покојне царице и краљице *Јелисавете* као жене, мајере и владарке, која је у целоме своме животу увек само добра чинила, па ипак тако је грозно окончала од злочиначке руке, једном речи заслужила је назив краљице мученице. После тога говора, који је пажљиво саслушан и велики утисак учинио на присутне, отпојао је гимназијски певачки кор свечано „вјечнија мајат“ у спомен и славу блаженопокојеној

царици и краљици Јелисавети, и тиме је завршен овај акт пијетета.

(**Његова Светост.**) патријарх, преузвишени господин *Георгије Бранковић* отпутовао је данас у Будимпешту, а одавде у Беч, да присуствује државним делегацијама.

(**Потврђен избор пароха Пештанског.**) Епархијска Конзисторија Будимска потврдила је избор дојакошњег администратора парохије Пештанске јереја *Владимира Димитријевића* за пароха исте парохије, те ће као што читамо, г. Димитријевић као парох приказан бити црквеној општини и примити парохијско звање данас, 14. (26.) о. м.

(**У корист учитеља, који имају одраслу децу.**) Угарски министар просвете издао је наредбу држ. школским надзорницима, да му пријаве све оне сеоске учитеље, који су као такви заслужни, а имају одраслу децу. Министар мисли, да овакве учитеље премести са сеоских државних основних школа у варош, у којима има виших школа, како би дотични учитељи лакше могли да васпитају ту своју децу. — Доиста лепо од г. министра, кад и на овај начин жели, да помогне свом подручном учитељству.

(**Нова наставна основа за средње школе у Угарској.**) *У* ствари ступања у живот нове наставне основе за средње школе у Угарској, била је 2. нов. о. г. анкета у министарству просвете. Извештаји мисли, да су четири тачке важне са гледишта ступања основе у живот. Прва је тачка учења. за тим тачка уџбеника, па онда министрове интенције и најзад, упутства за основу. Узимањем у обзир ових тачака, крај неких прелазних наређења, (особито са гледишта учења земљописа и историје) мисли, да би се нова основа могла оживотворити наредне школске године у II, III. и IV. а године после ове у V. и VI. и најзад за годину доцније у VII. и VIII. разреду. Потребна прелазна наређења, не би сметала успеху у учењу. — После тога су неки чланови саопштили своје опаске, а на завршетку је било речи о латинској радњи матураната и мисли се, да ће већ крајем ове године ступити у живот новина, да ће матуранти приликом испита зрелости морати латинску задаћу своју преводити на мађарски. — Рад ове анкете поднеће се министру просвете на решење.

(**Тридесетогодишњица.**) Прослава тридесетогодишњице српског народног позоришта у Београду одржала се на дан Арханђела Михаила о. г. у срп. нар. позоришту. Прослава се отпочела са Брзаковом песмом „Пред сенком Кнеза Мученика“, коју је декламовао најстарији члан г. Ђура Рајковић. По том је представљана „апотеоза Јоакиму Вујићу“, коју је написао песник Милорад Митровић, а музику саставио г. Станислав Бинички. Краљ Александар послао је ову честитку: „Радујем се од срца, што је народно позориште дочекало, да у пуном јеку успешнога рада прослави данашњу прославу своју и сакладнам, што ми није могућно, да свечаности лично присуствујем. Ја шаљем народном позоришту своја топла честитања са искреном жељом, да оно и даље трајно и стално напредује“.

(**Православни и англикани.**) Већ одавна ради се на сједињењу англиканске (енглеске) цркве са Православљем и како се јавља, ови односи постали су тешња у последње време. Солзберски бискуп походио је у Цариграду васељенског патријарха, и ту се пашло у разговору, да обе цркве у сфери идеја, обреда и церемонија имају много заједничко. Енглески примас кантерберски архиепископ, писао је васељенском патријарху и предложио му, да ради спољашњега показивања пријатељских односа, једни другима саопштавају службене догађаје, као и да једни другима честитају велике празнике, тако, да у Енглеској православни клир иде на поклоњење кентерберском архиепископу или местноме бискупу, а у Цариграду англикански клир васељенском патријарху. Овај предлог примљен је у патријаршији што лепше и ради даљега претресања овога питања постављена је нарочита комисија.

Нове књиге.

Све досадање беседе Дра Мих. Полита Десанчића *II. Део. Са новеснијим цртама из српске политичке борбе од год. 1883—1898.* У Новом Саду. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића 1899. Стр. 306. Цена 3 круне.

Говор протопрезвитера Јована Јеремића, држан 6. (18.) октобра 1899. на епархијском збору православнога српскога свештенства Архиепископије Карловачке, у питању саборскога изборнога реда. Ср. Карловци Српска Манастирска Штампарија 1899. Стр. 40. Цена је књизи 10 новчића.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад бр. К. 862/520. ех 1899. 209 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се на место личног парохијског помоћника парохије V. разреда у Михаљевцима, са којим местом скопчано је уживање половице парох. плате, половице припомоћи, коју парох из јерархијског фонда у износу од 300 фор. годишњих ужива, и половице свих парохијских прихода — осим стана.

Компетенти имају своје прописно инструиране молбенице до конца месеца новембра о. г. по ст. кал. овој конзисторији надлежним путем поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 112 1—3

На упражњено учитељско место у Нађфали отвара се „Стечај“ на VI. р. мешовитој школи.

Плата је 400 фор. у истој је и пофторна школа и огрев. Земље има $3^1/_2$ л. ораће. Слободан стан с баштом и изван села башту 800□ на коју је дотични дужан државну и општинску порезу плаћати. У име пероводства 15 фор. Од потреба великог 1 фор. а од малог 50 нов. где позват буде.

Дужности су школ. уредбом прописане; децу цркв. појењу поучавати и на сваком богослужењу десну певницу одржавати, пероводство, као и склапање рачуна црквено-школских дотичан је дужан у горњој свети обављати.

Иште се лична пријава. Рок пријаве истиче за 6 недеља дана од дана последњег увртнога овога стечаја у Срп. Сион. Молбенице са сведочбама оспособљења треба слати на потписаног председника.

Из седнице месног школ. одбора држане у Вел. Селишту (Нађфала) 8. (20.) новембра 1899.

Јаков Ј. Пасковић Мита Аничић
прив. учитељ и приправ. II. год. пр.дсед. школ. одбора.

Бр. 2440. К. 461. ex 1899. 206 3—3

ЕДИКТ.

Овијем се позива Софија супруга Ђуре Кнежевића становника Велико Баештанског, рођена Јованић сада непозната боравишта, да ради спроведења поступка у подигнутој против ње по реченом супругу бракоразводној тужби пријави епархијској конзисторији овој боравиште своје најдаље у року од 6 мјесеци, рачунајући од дана првога увртнога позива овога у „Срп. Сиону“, јер ће се у противном случају иста против ње подигнута парница окончати и без ње и на властиту опасност.

Из сједнице Епархијске Конзисторије у Пакрацу 19. (31.) октобра 1899. држане.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 210 2—3

Подписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 22. новембра (4. децембра) 1899. у манастиру св. Ђурђу, у 10 сахата пре подне, издавати под закуп 680 јутара 1250□ фати оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Приметити се има да је јесењи усев од 325 јутара са житом посејан.

Иклична је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има приключити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе.

У манастиру св. Ђурђу (пошта: Birda) 3. (15.) новембра 1899.

Манастирска Управа.

Бр. К. 1775./892. ex 1899. 211 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено ђаконско место у Бачком Сентомашу.

Плата је 500 фор.

Молитељи имају своје ваљано инструиране молбенице до 1. (13.) децембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 4. (16.) новембра 1899.

Председништво.

СТЕЧАЈ 205 3—3

Пошто сам болешљив, решио сам се у споразуму са црквеним одбором, да узмем себи личног помоћника.

Плата му је: 360 фор. у готовом; 15 јутара добре земље (на које је помоћник дужан све терете сносити) и сви напредни приходи.

Рок стечају је до св. Николе, 6. дец., а онда ће се и избор одржати.

Молбенице нека се пошаљу на црквени одбор (Serb-Ellemér, Torontál).

Александар Јовановић
парох.

Ad Бр. К. 832/570 ex 1899. 207 2—3

ЕДИКТ.

Позива се Младен Чобановић, који је супругу своју Драгињу рођ. Ковачевић сада у Србији злобно оставио и незнано куда у свет отишао, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сам лично предстане, или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против њега поведена бракоразводна парница и без њега довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

Ad Бр. К. 910/571. ex 1899. 208 2—3

ЕДИКТ

Позива се Ката Ивковић рођ. Томашевић, која је супруга свога Љубомира Ивковића из Боботе злобно напустила и у свет незнано куд отишла, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог увртења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстане или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

ДРУГИ ОГЛАСИ

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ, ЦИВИЛНИ И ВОЈНИЧКИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, Дунавска улица бр. 9.

Част ми је до новољног знања ставити сл. црквеним општинама и прем. господи свештеницима, да сам набавио сваковрсне штофове за најмске деаке најфинији ластит, камгарн, дублина, алапина, листера, первијена, све најфиније и по најумереније цени.

Дајем материју и израђујем посао и на отплату. До 100 фор. плаћа се 5 фор., а од 100 фор. плаћа се 10 фор. месечно. Коме је по вољи нека изволи доћи, па да се осведочи да је код мене све јефтиније него игде. За израду тачну брзу и најбољу стојим добар.

Примам и тако исто израђујем и послове за црквене потребе: одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, наплоње, неба, литије и барјаке. Као дугогодишњи деловођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако најопсежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умерену цену извршити.

Исто тако примам и оправке црквеног одјејанија, утвари и свештеничког одела.

Исто тако јављам и. п. публици, да примам и грађанско цивилно одело и израђујем га по наручбинама, најтачније и најсолидније, а по врло умереној цени. 201

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, проивђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама проивђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торању слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. па ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тајеку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 47.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 21. новембра 1899.

Катихетична предавања
Арсенија Царевскога
удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставак).

IV.

Хришћанска вјера и њено исповиједање.

— *Вјера је пак тврдо чекање онога чему се надамо, и доказивање онога што не видимо. Јевр. 11. 1;*

— *Јер се срцем вјерује за правду а устима се признаје за спасење. Рим. 10. 10;*

— *А који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред оцем својијем који је на небесима. А ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред оцем својијем који је на небесима. Мат. 10. 32—33.*

Кад земљорадник сије сјеме, он не зна на сигурно, да ће из тога сјемена израсти за неколико мјесеци клас, тек вјерује у то, и да он нема те вјере, не би ни он сам сијао, а и сијање другијех било би за њ неразумљиво. Исто је тако трговац, кад полази у далеку земљу по еспап, руководи једином вјером; еспапа он не види, а такође не види ни корист коју ће му донијети посао, но он вјерује да има у оној земљи еспапа какав он жели и да ће се трговином окористити, и вјерујући томе, полази на пут. Тако бива и у сваком другом послу: вјера предњачи свакоме дјеловању, и гдје нема вјере, ондје не може бити ни дјеловања, Због тога не може бити без вјере ни угађања Богу. „*Без вјере није могуће угодити Богу,*“ вели св. апостол Павао.

Шта је вјера?

За вријеме живота Господа нашег Исуса Христа на земљи, имађаше нека жена незнабошка кћер, коју држаше силан бијес. Чувши да је Исус Христос милостива срца и да има власт над бијесовима, *повјерова* она томе од свег срца. У срцу њеном пониче дубоко увјерење, да ће Господ свакако изагнати бијеса из њене кћери. И за то, кад се примицао Исус Христос к мјесту у коме она живљаше, изађе она преда њ и викаше из гласа: *помилуј ме, Господе, сине Давидов, моју кћер врло мучи ђаво.* На то запомагање и не одговори Исус Христос жени. Међу тијем бијаше она тако тврдо увјерена да ће њена кћи оздравити, да је и на даље, пуна вјере, мо-

лила, и ако је Господ својијем ћутањем одбијаше. Сажаливши се над њом, стадоше се и ученици његови молити Господу за њу. Тада рече Господ: *„ја сам послан само к изгубљенијем овцама дома израиљева“*. Но и послије тога не поколеба се њера женина у то, да ће Господ свакако наслиједити њену кћер. Приступивши к њему, поклони му се и рече: *„Господе помози“*. Господ је опет одлучно одби. Он рече: *„није добро узети од дјеце хљеб и бацити псима“* — т. ј. не ваља чинити доброчинства незнабошцима, кад су та доброчинства још намијењена Јеврејима. Но њера женина да ће јој кћи заиста оздравити не поколеба се ни сада Њера та њена бијаше таква, каква је обично њера у догађаје, који се догађају пред очима нашима. Ето зашто је она и у самом одбијању Господовом нашла тек повод да и на даље моли. Она као да овако говораше: „право је, Господе, што имају Јевреји у првом реду право да се користе твојима доброчинствима, но то не може ни мало сметати томе, да се и ми, незнабошци ускористимо ма и дјелићем доброчинстава њима намијењенијем, баш као год што не бране ни псима да куше мрвице што падају са трпезе господареве, ма да је хљеб поглавито намијењен господарима. У томе се показа силна њера женина, да ће кћи њена заиста получити исцијељење. Ништа не могаше, да је поколеба. И Господ, да је награди због те њере, рече жени: *о жено! велика је њера твоја, нека ти буде како хоћеш*“ И кћи њена оздрави и испуни се нада њена. Сва ова историја даје нам одговор на питање, шта је њера. Овдје видимо ми тврду и непоколебиву њеру женину у догађај који она жељаше и ишчекиваше, њеру сличну оној, која нас обузима гледајући догађаје, који се дешавају пред очима нашима. И то увјерење сам Господ назва њером. Али ипак то увјерење тек је једна страна њере. Давид, који силно њероваше у Бога, вели о себи: *„увијек сам видјео Господа пред собом.“* Но човјек не може видјети Бога, и за то ваља разумијевати ријечи Давидове у пренесеном смислу. Њима он хоће да каже, да је он био увијек увјерен о Богу невидљивом, као и о предметима видљивима. Битисање Бога невидљивог признаваше он тако несумњиво као год што признаваше битисање предмета видљивијех. И није једини Давид имао ту њеру. Тако су њеровали сви праведни људи. Тако њероваше н. пр. праведни Симеон, кад срете Господа у храму, јер он не видје тада тјелесним очима Месију, већ обично нејачко дијете, али бијаше толико увјерен о невидљивој слави његовој, да га прими и прослави као Месију. Тако њероваше и Авраам кад дочекиваше код себе Господа у виду трију путника и т. д. Примјери ти дају други одговор на питање: шта је њера; њером се наиме назива увјерење о нечем невидљивом као и о видљивом. И тако на основу свега више изложеног ми можемо рећи, *да је њера увјерење о невидљивом као и видљивом, о жељеном, и очекиваном као нечем што заиста постоји.* Тако исто опредељује њеру и апостол Павао када вели: *„њера је пак тврдо чекање онога чему се надамо, и доказивање онога што не видимо“*.

Које су пак, по учењу ријечи Божје, истине, у које морамо неопходно њероваши, ако ћемо да угодимо Богу и спасемо душу?

Предмете те изложили су оци првог и другог васељенског сабора у символу њере.

Њеровање у све те истине и јест она њера, која је неопходна свакоме хришћанину за угађање Богу и спасење душе. Та је њера православна хришћанска. Њу имаше и њоме се спасоше апостоли, оци и учитељи црквени и сви свети Божји. Без ње се не може нико спасти, јер је у њој у кратко изложено све, у што мора сваки хришћанин да њерује, ако хоће да је хришћанин.

Само изложење њере хришћанске зове се *символ* или знак њере, и већ то само име напомиње, да тијем изложењем њере сваки хришћанин показује, е је он заиста хришћанин и да спада у друштво хришћанско. И ето рашта не би требао хришћанин ништа друго да чини разма да прочита символ њере, ако би му се случајно десило да мора н. пр. пред мухамеданцем или Јеврејем показати, е је он хришћанин. Послије тога одмах би га признали за хришћана, јер њеру у непостижне истине, које се налазе у символу, имају једини хришћани.

Да се јасније и прегледније представи садржина символа њере, подијелише га на дванаест дијелова или *чланака*. Но чланцима зову се поглавито дијелови неког живог тијела, и за то има тај назив дијелова символа

вјере особит смисао. Тај назив напоминье нај тјешњу, узајамну свезу тијех дијелова, а у једно и *пуноћу и савршенство* вјере, која се налази у њима. Свако појединo тијело тек је онда *савршено*, ако има све потребне му чланке, при чему се сви пошљедњи налазе међусобно у најтјешњој свези и, припадајући *цијеломе*, потпомажу развитак његов. Исто тако је и вјера хришћанске једино онда *савршена*, кад обухваћа све дијелове символа, при чему се ти дијелови налазе у најтјешњој хришћанској вјери, потпомажу напредовање њено. И за то, ако би се прохтјело неком хришћану да н. пр. рече: ја вјерујем у Бога Оца, али не вјерујем у Сина његова, Исуса Христа, он би тијем показао, да нема *потпуну* вјеру хришћанску. Прави хришћанин мора вјеровати како у Бога Оца, тако и у Бога Сина, јер, по ријечима апостола Јована: „*који се год одриче Сина ни Оца нема.*“ На исти је начин за потпуну вјеру хришћанску неопходна и вјера у Духа светога. У томе нас утврђује примјер дванаесторице мужева ефеских, које не признаде апостол Павао за хришћане, послије како му на његово питање: „*јесте ли примили Духа светога кад сте вјеровали*“, — одговорише: „*нијесмо ни чули да има дух свети*“. И тако су сви дијелови символа вјере, као год и чланци тијела, тијесно свезани међусобно, и онај који не вјерује ма у који му драго дио његов нема потпуну вјеру хришћанску, која је неопходна за угађање Богу и спасење душе.

Већ и само искрено вјеровање у све истине православне хришћанске вјере у вишем је степену добротворно за човјека. Ушљед тог вјеровања може човјек примити тајну крштења и у њој очистити се од свију гријехова, постати *праведнијем*. То потврђује апостол Павао кад вели: „*срцем вјерују за правду*“. Но људи право угађају Богу и спасавају се хришћанском вјером једино онда, кад *исповиједају* ту вјеру.

Шта дакле значи исповиједати православну хришћанску вјеру?

Једаред је рекао Исус Христос ученицима својима: „*а који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред оцем својијем, који је на небесима. А ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред оцем својијем који је на небесима.*“ У тој реченици налазимо двије ријечи, које изражавају појмове опрјечне један другоме: — *признати и одрећи се*. Њекада се апостол Петар у тежак час искушења *одрече* свога Господа. То он учини, како је познато, у дворишту првосвештеникову, куда је ушао, да види, шта ће учинити са Господом непријатељи његови. Ту рече слушкиња првосвештеникова Петру, да је и он био са Исусом Христом. Но Петар, умјесто да на ријечи слушкиње јавно призна, е је он заиста ученик Исуса Христа, а Исус Христос да је Господ и учитељ његов, рече: „*не знам шта говориш*“. и за тијем се стаде клети да он ни не познаје Господа. Но при том у *срцу* свом он добро знађаше Исуса Христа и себе држаше за ученика његова, а устима казиваше, да он не позна Исуса Христа и да није ученик његов. У том случају постаде он кривцем гријеха одрицања. Но доцније је тај исти апостол радосно исповиједао свога Господа. Поглавито учини он то у дан силаска светога Духа на апостоле. Тада он јавно свједочаше пред Јудејима и незнабошцима, да се људи не могу иначе спасти разма кроз Исуса Христа.

Ова пак приповиједка јасније ће нам показати шта значи *признавати, исповиједати* хришћанску вјеру. У другом вијеку послије р. Хр. живљаше у Африци њека хришћанка по имену Перпетуа. Испочетка била је и она незнабошка, и мњаше она тврдокорна незнабошца, који силно мрзаше хришћане и хришћанство. У то су вријеме незнабошци жестоко гонили хришћане, и Перпетуа, примивши св. крштење, молљаше да је прозову Перпетуом, т. ј. устрајном, сталном. Она предосјећаше, да ће морати због вјере своје да претрпи многе јаде, и жељаше да је већ име њено увијек подсјећа, како мора бити стална у вјери Предосјећање Перпетуино збило се. Незнабошци, сазнавши да је и она примила хришћанство, ухватише је и доведоше пред свога судију. Овај је запита: „јеси ли ти хришћанка?“ „Да, ја сам хришћанка“, свјерно и радосно призна она. — „Желиш ли да останеш хришћанком?“ питаше судија даље. „Јест, желим да останем хришћанком све до краја живота мога“, одговори Перпетуа подједнако свјерно и неустрашиво. Међутим поче судија суровог од ње захтијевати да се одрече Христа. Но никакве претње његове нити захтјеви његови не мо-

гоше поколебати Перпетуу; она остаде стална и челична у својој вјери, као што и обећа на св. крштењу. Тада је бацише у тамницу. И сад, кад полажаше у тамницу, узалуд наговараше св. Перпетуу њеки човјек, који бијаше присутан кад је судише, да се одрече вјере хришћанске; он је подсјећаше, да ће бити она, кћи богатијех и знатнијех родитеља, лишена богатства свога и уважења, остане ли у вјери својој. Али све бијаше у залуд. У тамници роди св. Перпетуа сина, јер се баш њекако годину дана преда то и удала и наслађивала породичнијем животом. Послије њеког времена доведоше је опет на суд. Овај пут дође онамо и њен осиједјели отац — незнабожац, који је њежно љубљаше. Он држаше то за велику срамоту куће своје, што је кћи његова узвјеровала у Христа. Пун очајања плакаше и говораше јој тужнијем гласом: „кћери моја, сажали се над овом сједином мојом, имај сажаљења према оцу своме. Сажали се и над својијем њежнијем дјететом, које ће неминовно умријети, умреш ли ти. Какву срамоту навлачиш на породицу нашу!“ Послије тијех дирљивијех ријечи, викаше јој он из гласа: „одреци се, одреци, дијете моје, вјере своје и сачувај живот свој.“ При томе љубљаше он руке њене, падаше ногама њенијем, нарицаше и непрестано је мољаше да принесе жртву идолима. Многи присутни незнабожци бијаху дубоко потресени тијем нарицањем, па и они стадоше наговарати св. Перпетуу, да остави вјеру хришћанску макар само због свог престарјелог оца и њеког дјетета. Шта учини послије свега тога св. Перпетуа? Сад се она налажаше у онаквом положају, о коме Исус Христос рече: „*који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред оцем својијем који је на небесима, а ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред оцем својијем који је на небесима*“, и још: „*који љуби оца или матер већма него мене, није мене достојан, и који љуби сина или кћер већма него мене, није мене достојан.*“ Љубав према оцу и њеком сину, претње судијине да ће је мучити и погубити, могоше нагнати св. Перпетуу да учини оно, што учини чак апостол Петар у тешке часове искушења. Њена љубав према оцу и дјетету, љубав према животу хваташе се у коштац са љубављу којом љубљаше Бога и Спаситеља свога. Но челична у свом исповиједању св. Перпетуа не одрече се вјере. Гласом, пуњијем дубоке љубави, рече она оцу своме: „заиста, жао ми те родитељу мој; врло ми је жао и мог милог сина, но ја не могу и не желим одрећи се вјере у једног правог Бога и Спаситеља свога и остајем у тој вјери увијек, до краја живота мога. Бог и Спаситељ мој нека буде помоћник мој у томе“. Те ријечи св. исповједнице чуо је такође и незнабожачки судија. Он је врже са страшне муке, а за тијем осуди је на мученичку смрт. Св. Перпетуу бацише међу дивљу звјерад, која је бијесно раскида. И тако св. Перпетуа *јавно и ријечју и самијем дјелом засвједочи своју православну вјеру, тако да је не могоше ни наговарања, ни пријетње ма ни сама смрт склонити да се одрече ње.* А на тај начин показивати хришћанску вјеру значи и *исповиједати* је. Својијем исповиједањем св. Перпетуа спасе душу своју и наслиједи живот вјечни. Тако ће и сваки хришћанин, буде ли само ријечју и дјелима признавао вјеру своју, неминовно спасти душу своју и наслиједити живот вјечни, јер се по ријечима апостола Павла „*срцем вјерује у правду, а устима се признаје спасење*“. И обратно, ако ли не би који хришћанин хтио признати вјеру своју ријечима, он би тијем показао, да нема у срцу своме праве вјере и подвргао би се вјечној пропасти као невјерник и отпадник од Бога.

Шта је вјера? Које су то истине у које морамо неопходно да вјерујемо ако ћемо да угодимо Богу и спасемо душу? За што се назива изложење православне хришћанске вјере символ вјере? За што се зову дијелови символа вјере чланцима? Шта значи исповиједати православну хришћанску вјеру?

(Наставиће се.)

Проповед о пријатељству.

на текст: Не кажу вас говорю рабы; вас рекох дѣти. (Јован 15 гл. 15 стих.)

„Више вас не називам слугама.... него вас назвах пријатељима.“ Ко то говори тако? Ко чини обећање то? Ми знамо, љубазни моји! Он, Једнородни од Оца; он, чијој власти је Отац све потчинио; коме је Он дао сву моћ

на небу и земљи; пред ким се савијају колена свију људи на небу, на земљи и под земљом! Да велике утехе за нас сироте људе! Он, који држи кључеве смрти и гроба; Он, цар мира, који је слављен у векове, Он нам обећава да ће нам бити друг и да ће с нами као пријатељима поступати. Каква радост за нас! На драги моји, да ли се то обећање и испунило? Дакако! Испунило се у оном блаженом часу, када је Спаситељ установио св. тајну. Од овога часа поступа он са избранима својима, не као господар но као најбољи пријатељ, не као са слугама, но као са највернијим пријатељима својима.

Или реците ми: Шта може најнежнији пријатељ своме пријатељу учинити, што овде у св. тајни божанствени Спаситељ својим пријатељима и избранима својим не чини? Дозволите ми данас, да при нашем посматрању на овој мисли заустављамо се; дозволите, да боље видимо, како је у овој тајни најсветијој божанствени Спаситељ најнежнији пријатељ својим пријатељима. Ово ће нашој љубави дати јачи полет, нови живот; у исто време показаће нам, како да се владамо према онима, које ми пријатељима нашим називамо. Он наиме, у овој најсветијој тајни јесте пример не само љубави спрам Бога и спрам непријатеља, но он је пример љубави и спрам пријатеља. Зато вам кажем: Божанствени Спаситељ је у најсветијој тајни најнежнији пријатељ, јер он чини оно, што најнежнији пријатељ, пријатељством чинити може:

I.) Он се труди, да од пријатеља својих отклони све, што би благостање ових пореметило и у пропаст довело.

II.) Он се труди, да пријатељима својим наклони све оно, што би њихово благостање унапредити и усавршити могло.

Божанствени Спаситељу! Божанствени човекољубче! Нека сија светлост твоје благодати, при којом ће мо познати, какав си нежан пријатељ ти у најсветијој тајни, и да познавши то, загрејемо се љубави спрам тебе и спрам оних, који кроз тебе наши пријатељи браћа и сестре постадоше.

I.)

Први знак истинитог пријатељства јесте тај, да се пријатељ труди, да од свога пријатеља отклони све оно, што би овога благостање пореметити или до пропасти довести могло. Ово, љубазни моји, ће морам доказати, јер сваки од нас је уверен, да онај није наш пријатељ, који се не стара за наше благостање, и равнодушно гледи, како оно назадује или се упропашћује. Но шта је то, што је нашем благостању, нашем *правом* благостању противно? Наше право благостање састоји се у томе, да ми за трајања овога живота у благодати Божјој останемо, и после овога живота достигнемо славу, коју је за нас Бог оставио. (укрепио). Што нас дакле пречи, да после овога живота уђемо у славу, која нам је горе приправљена; или што нас може довести до тога, да благодат Божју, која на небо води, изгубимо; — то је против нашег правог благостања.

Кад вам сада кажем, љубазни моји, да се божанствени Спаситељ непрестано труди, да једно као друго од нас одклони, тада сам вам уједно доказао, да је он у истини наш пријатељ, наш најнежнији пријатељ.

А.) Шта нас пречи, љубазни моји, да после овога живота уђемо у славу, која нам је на небу зготовљена? Ми знамо то; пречe нас казне, које смо ми због наших пређашњих, тешких и простих грехова завредили, због простих грехова, које ми према нашој слабости дневно чинимо. Јер: ниједан грешник неће ући у царство блаженства, и ниједан нечисти не може ући у царство најчистијих.

Да посмотримо, љубазни моји, нашег божанственог Спаситеља у најсветијој тајни. Зар се не стара он овде непрестано, и то на најдрљивији начин, да уклажи казне, које смо ми ради наших грехова заслужили? Вероучење је ово и то одавно веровано, свечано утврђено вероучење, да је божанствени Спаситељ у најсветијој тајни не само дело, но права жртва, у којој се исти онај жртвује који се на крсту жртвовао. „Ко каже — вели правило једног црквеног сабора — да на литургији Бог није принесен као права и истинита жртва, нека је проклет“. Исти је сабор касније санкционисао вероучење, да смо ми кроз бескрвну жртву Новога Завета учесници плодова крсне крвне жртве, који су изврсни за уклажење казне, коју смо због наших грехова заслужили. При том истина је и без сваке је сумње, да се онима, који не чине препреке да дођу у славу (који не греше) дакле праведнима, сваки пут кад год је бо-

жанственi Спаситељ у најсветијој тајни присутан и кад себе признаша на жртву — отпушта један део казне. Шта ће се десити када праведни овде на земљи, када пријатељи Господњи учествују у божанственој жртви; када они, сједињивши се са божанственим Искупитељем, моле Оца за благодат и милост? Десиће се то, да ће они једним јединим ревносним учешћем у божанственој жртви — бити слободни од сваке казни, коју су услед пређашњих грехота својих на себе навукли. Но ово још није доста.

Б.) Знамо љубазни моји, да смо ми чудним начином божанске милости између милијуна изабрани и на крштење позвани; ми знамо, да смо чудним дејством ове тајне учесници освећавајуће благодати, оне благодати, кроз коју ми постајемо синови Божји, наследници небеса и наследници свесног живота. Но при том ми ову благодат можемо изгубити и тиме уједно и синовство Божје и право на небо. А шта нас може до тога довести? Ми знамо то: *плоть* т. ј. наша похот; *свет* т ј. рђави људи и сатана. Идемо ли путем похоте наше слушамо ли варке света, уливне сатане, тада грешимо и због греха губимо освећавајућу благодат а са овом и право на небо.

Но како се труди божанственi Спаситељ у овој св. тајни, да отклони од нас ово између свију зала највеће, ово најгрозније зло?

О љубазни моји, та погледајте га само! Он нам приготовљава као што пророк вели, сто противу оних, који нам прете опасношћу, противу непријатеља душе наше. Приправља нам јело, које нас ослобађа од дневних грехова, а чува нас од тешких. Па какво је то јело? То је јело тело и крв. Но какво је дејство тога јела?

а.) Прво дејство тог божанственог јела јесте то да оно гаси ватру похоти, која ватра је кроз наследни грех у наше удове ушла. Напше чим наше тело дође у додир са божанственим телом Божјег агнеца и са њиме се споји, ублажи се разузданост похоти. Када и једна само реч Господа има такву силу, да утиша море, какво тек дејство мора имати његово тело и крв у нашим удовима? „Ако више не осећаш вели Јов. Златоусти, у удовима твојима тако силне покрете срџбе, зависти, пакости, уживања и других страсти, то захвали телу и крви Господа, који у теби дејствују“. Овим божанственим јелом; вели други св. отац лече се грешне наклоности, кроте страсти, побеђују и умањују искушења. О љубазни моји! колико би пута похот учинила нападај на нас, колико би пута том нападају подлегли, да им сила и моћ овим јелом, које смо окусили, није сатрвена Видимо то на људима, који божанствено јело ово или у опште не, или га недостојно једу. Такови су у вечитом заблуђењу у вечитој и непрестаној неизвесности. С једне стране, дакле, божанствено ово јело гаси ватру и сатире силу похоти а с друге стране оно даје несавладљиву силу против светских варки и претња.

б.) Но шта ће моћи варке и претње света нахудити оном, који је кушао тело и крв онога који је свет победио и који ће свету том судити? Отуда је то, да су мученици пред судиштем поганских тирана стојали непоколебиви, да су им ласкање њихово презирали; претње њихове исмевали, средства мучења омаловажавали и тако јунаштво показали, да им се је свет дивио. Али оно су јели од тела Господњег, које су они у та времена, у времена гоњења, код себе у становима својим имали; јели су тело Силногa и ово им је дало силу, коју нико сатрти, храброст, којој нико одолета није могао. И ако су остали светитељи победили, победили су снагом коју су од овога јела добили. Без овога јела ништа не може човек, он остаје роб, играчка света, и подлеже час светској варци, час претњи, час исмевању. Откуд долази то, да многом заводитељу при свом лукавству и вештачким начинима, које употребе, не пође за руком, да ову или ону невиност заведе или да застраши? Отуд, што је јео тело и крв Господњу, а то их чини несавладљивима.

И откуд долази то, да друге сваки задах (покушај) заведења обори? Јер ретко или у опће не једу тело и крв Господа, као што би требали да једу исто. Зато су они, као што апостол каже болесни и слаби и шта више и мртви и поред тога без сваке моћи на опорављење. Даје ли победу божанствено јело ово над светом, то оно даје и победу над наклом.

в.) Дрхће и стрепи сатана кад погледа на крст а шта ће чинити кад погледа на крсту онога који га је победио Ви знате. Мојсије је у Египту на заповест Господа пошкропио довратке Израиља са крви јагњета. Па шта

уради сатана, кад је ту крв видио? Отишао је. Зашто? Јер је у тој крви видио праобраз оне крви, коју ми у најсветијој тајни пијемо. Шта ће сатана учинити, кад види да ми ту крв пијемо; кад види у нама божанственог агнеца? Да ли ће смети приближити нам се? О не бојте се, он стрепи и дрхће и бега од нас! Зато и вели св. Златоусти, да смо ми, кад од стола Господњег устанемо, слични лаву, који ватру, огањ пљује и страшни смо му јер у нама је наиме: лав из племена Јудина. Свемогући, и његов поглед тера га натраг у ад. Ово дакле божанствено јело осигурава нам победу над похотљивости, над светом, над сатаном, победу над свима непријатељима и задобивену благодат, нећемо изгубити а тако исто ни улаз на небо.

И шта чини божанствени Спаситељ, да нас подстакне на примање тога јела и тако да одврати опасност, која нашем благостању са стране похоти, са стране света и сатане прети?

Та посмотримо га, љубазни моји, у најсветијој тајни; шта чини он ту? Да ли често приправља он ово јело? Ваљда један пут у години? Он приправља оно толико пута колико пута се сам жртвује, дакле милијуне пута у години! И зашто спрема он тако често? Заиста не за друго што, но да ми познамо, како он жели, како топло жели, да ми примамо ово јело; и уједно пажљивим да нас чини, како треба да је нужно нама ово јело, пошто се он тако често жртвује. Па шта каже он за ово јело? „*Ко моје тело једе, и моју крв пије има живот вечни, а који не једе моје тело и не пије моју крв, тај нема живота у себи.*“ Обећава нам дакле небо, ако га једемо, а прети нам адом, ако га не једемо. А зашто то? Зато, да нас као присили, да га једемо и тиме живот задобијемо и обиђемо ад. И зашто дели, љубазни моји, божанствени Спаситељ ово јело тако, да ми људи ако и тисућама пута једемо га, он ипак у њему хоће да остане? Хоће да је присутан и дању и ноћу, из године у годину и уједно на хиљаду и хиљаду места? Зашто за друго, но да кроз ово непрестано присуство је без престанка и као са милијуна страна зове нас: Ходите к' мени ви, који сте оптерећени послом и умором да вас одморим! Ја знам ви сте сироти и слаби; ја знам да свет, плот и сатана чекају на вашу опасност; ја знам, ви сте јаки и тешки на борби, коју воде против вас, али не плашите се, видите да сам ја међу вама, ходите само к мени да ћу вам дати моју плоть за јело и моју крвь за пиће; ја ћу сам доћи к вама и у вас да се за вас борим и вас победи приведем.

На сад вас питам, шта је могао још божанствени Спаситељ у тајни овој чинити да нам као покаже, да он нема другу жељу, но ту, да од нас отклони оно што би наше благостање до пропасти довело, да поради да ми благодат Божју и право наше на небо не изгубимо?

Не, божанствени Спаситељу! више но што си Ти у ту сврху учинио, више заиста не можеш учинити. Ако има пријатеља, који се труди да од свога пријатеља отклони сваку несрећу, то си Ти овде најнежнији пријатељ између свију. Ох љубазни моји! шта би од нас било, да није међу нама овај пријатељ? — Подлегли би непријатељима нашим, изгубили би благодат синовства Божјег и право на небо.

II.)

Где је пријатељ, који ће спрам свога пријатеља бити са таком нежношћу, са толико бриге и са толико ревности као што је Христос спрам нас? Како је велики број наших грехова! како је мало наше кајање! Шта би дакле с нама било, да немамо тога пријатеља! Ипак он нас не оставља. Доброта овога пријатеља не познаје границе.

А све то Спаситељ чини за то, да будемо где је Он, да окусимо блаженство које је он приправио. Да велика пријатеља, љубазни моји, да велике љубави! Какве смо љубави дужни ми њему за таку његову љубав. И шта да радимо, да се приближно одужимо према такој љубави? О љубазни моји! Знајте — хоћу да вам кажем — шта је божанском нашем пријатељу најпријатније. Најпријатније му је кад се ми међусобно љубимо. Он сам каже: По том ћу вас познати ако љубави имате међу собом т. ј. ви мене љубите кад се међу собом љубите. То му је најмилије да ми онима који су наша браћа и сестре кроз њега постали, оно чинимо, што он нама чини. То му је најмилије да се из свих сила трудимо да обе уздржимо од греха, да не би изгубили благодат синовства Божјег и право на небо.

Јесте драги родитељи, то му је најмилије кад ви то исто чините деци вашој; ви очеви! најмилије му је да ви то чините према подручним вам; јесте љубазни моји сви, то му је најмилије кад ви то у делокругу вашем чините. А не можемо ли овде све учинити, то чинимо добрим примером, поучавањем, нежним и благим упутством, пријатељском опоменом, а особито кад Христа зовемо у помоћ, који је наш пријатељ и безмерно богате милости за све нас. Дакле то је Спаситељу нашем најмилије, кад ми једно другог љубимо и љубављу нашом доказујемо да смо ради сви на небо дођи. Шта пак ми за ову свпрху по примеру Спаситељеву чинимо то је љубав, истинита љубав; а ко ово нема пред очима, тај није заслужио име љубави; јер шта помаже човеку ако је цео свет задобио ако је душу своју огрешио?

О Спаситељу наш! Пошто је теби најмилије кад се ми међу собом љубимо, како би се устручавали то чинити? Не, не устручавамо се! Ми хоћемо да се љубимо. Али ти знаш, да без тебе ништа не може бити. Подарај нам дакле дух твоје љубави; дух љубави, коју ти у овој тајни тако дирљиво откриваш. А имамо ли овај дух тада ћемо се љубити; тебе и нас међу собом љубити, док смо на земљи а и на небу до века Амин. Превео: Т. П.

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради
Ст. С. Икић.
(Наставак)

Повечерје. Повечерјем или повечерњем се назива вечерње богослужење, које се по уставу после вечере свршавати има; на грчком језику се ово богослужење назива ἀπόδειπνον, што буквално значи *после вечере*. Има два повечерија: велико и мало. Мало се по пропису устава свршава сваки дан, а велико само тада, када га устав изрично наређује, као н. пр. — у току великог поста, на неке велике празнике као што су: Рођење Христово, Богојављење, Благовести и дан св. Духа. Мало повечерије се обично саједињава с вечерњом, то јест поје се одмах после вечерње, не налазећи на цркве. Велико повечерије уз велики пост поје се засебно, а на поменуте празнике служи се с јутренем заједно.

Подобни. Зарад тачнијег објашњења значења ове речи на црквеном језику, приметити морамо у првом реду, да нема свака црквена песма свог напева, већ више песама састављених по једном обрасцу, имају један и исти напев. Песма која је послужила за образац при састављању других песама, служи им и за образац напева. Та песма дакле, која у свему служи за образац другим песмама назива се *подобним*, не с тога што је она подобна (слична) другима, већ што су остале песме према њојзи сачињене и што се поју *њојзи подобно* (слично). Подобни су врло важни, јер се по њиховој обрасцу могу појати све остале стихире. Због тога се у богослужбеним књигама пред стихире ставља њихов подобен. У канонима се ирмоси сматрају за подобне.

Осим поменутог значења речи **подобен**, има она код нас још једно значење. На име, код нас се под подобнима разуме извесни напев једнога гласа, удешен према извесној стихири. Према томе говори се подобен 2., 4., 5., 6., 8. гласа. Ови т. зв. подобни гласови у самој ствари нису *засебни, самостални гласови*, него су само неке ванредне варијенте дотичних гласова.

Подрижник (в. стихар).

Поклон — је прекланање, сагибање главе и целога тела, као видљиви знак срдачне, унутарње молитве. Уставом црквеним је прописано, да се при богослужењу чине велики и мали поклони уједно је у њему одређен и број дотичних поклона. Великим поклонима се називају они поклони, при којима глава, колена и руке додирују земљу; мали су поклони лака клањања, при којима се сагиба само глава и горњи део тела до појаса, а колена се не спуштају на земљу. После поклона, опет се дижемо горе, те нам тело по ново заузима прав положај; но у неким случајевима по пропису црквеног устава, тело има остати у таком погнутом положају, док свештеник не прочита молитву или док се извесно свештенодејство не сврши. Тако н. пр. на литургији пређеосвећених дарова верни пичице на земљу падају за време изношења односно преноса пређеосвећених дарова и остају у том положају док се свети дари не ставе на свети престо; при тајни покајања, покајник ваља да падне на колена у часу, када му духовник објављује опроштај и разрешење грехова. Клањањем као

знаком смерности, изражавамо свест о нашој греховности пред Богом и пред људима; због тога се поклон (клањање) код Грка назива μετάνοια, — *покајање*. У нашим богослужбеним књигама на неким ћемо местима наћи на поменуту грчку реч, и у таквим случајевима под речју метанија, увек ваља разумети поклон, клањање. Осим тога поклон има и друго значење по објашњењу св. Василија Великог, који говори: „Приклањањем колена и устајањем после тога, ми у самој ствари доказујемо, да смо грехом оборени на земљу, а човекољубљем Створитеља нашег по ново позвани на небо.“

Покоинх или мертвих. Овако се називају тропари, стихире и канони, у којима се обраћамо Богу с молитвом за умрле. Све те жалопојне духовне песме налазе се у суботним службама Октоиха и Триода. Ове се песме наведеним натписом разликују од *мученичних*.

Покрокцы (в. **вездѣхи**).

Полиелей. Ова је реч састављена из грчких речи: πολύς — *много* и ἔλεος — *милост*, или πολύς — *много* и ἔλαιον — *јелеј, уље*. По првом произвођењу ове речи **полиелей** значи *многомилостиви*, а по другом *многосвећни* (свећа синонимног значења с уљем). У црквеном језику полијелејем се назива онај део празничне јутрење, који се почиње појањем 134 и 135. псалма — **Хвалите имя Господне** и — **Исповѣдайтеся Господеви**, и траје до почетка канона. Узрок због којега је овај део јутрење тако назван, неки држе, да је у томе, што је у припеву полијелејног 135. псалма много пута долази реч *милости* (ἔλεος) **ѩко во вѣкъ милость егѡ**; други га опет налазе у томе, што се по црквеном уставу у то доба — у почаст дотичнога празника — храм обично осветљава свећама и уљем (ἔλαιον). Оба ова назора могу бити правилна и умесна. И сама сличност грчких речи по звуку — ἔλεος и ἔλαιον, може бити случајна; те се услед тога може претпостављати, да се баш у тој сличности звука, крије и нека сличност смисла, јер уље као средство за умекшавање и лечење, сматрати се може за врло прикладан симвод божанске милости, која умекшава нашу греховну окорелост и лечи греховне ране наше (в. **Елей**).

Полѹнощница — полуноћница је једна врста свакидањег богослужења. Судећи по називу, богослужење ово требало би служити у поноћ, али због слабости људске, оно се служи рано у јутру пре јутрење. Постоје четири врсте полуноћнице, а те су: свакидања, недељна и пасхална. Свака од ове четири полуноћнице, отправља се засебним начином.

Пономарь. Ова је реч постала од παραμονάριον и значи: *онај који се посторано налази уз некога ради службе* (од грчког παραμένω — налазим се уз некога). Пономареви се назива црквенослужитељ, који послужује свештенике у олтару и који за време богослужења по потреби врши по неке дужности и ван олтара. Пономар је исто што и параеклисијарх. Он звони на богослужење, пали у цркви свеће и кандила, додаје кадионицу, по потреби налази са свећом на входовима, спрема теплоту и осим тога брине се за чистоту и ред у цркви.

Попразднество (в. **праздникъ**).

Послѣдованіе. Овом речју се у црквеном језику означава свака молитва, при којој се читања, појања, а понекада и свештена дејства, почињу, једно за другим следују и завршују по реду, који је црквеним уставом одређен. Према томе реч **послѣдованіе** може се с правом придати и придаје се, као назив, сваком богослужењу, те се говори: **послѣдованіе утрени, послѣдованіе часовъ, послѣдованіе вечерни, послѣдованіе обрѣщенія** и т. д.

Постриженіе. Стрижење — сасецање косе у облику крста, врши се над новокрштенима после крштења, а исто тако и над онима који се производе за чтеца или ступају у монашки чин. Новокрштене постриже пресвитер, који врши над њима свету тајну крштења, чтеце архијерej, а оне који стучају у монаштво — манастирски настојатељ или други који монах, по добивеном овлашћењу или наредби од настојатеља. По речима св. Симеона Солунског: „постриженье косе значи посвећење, јер су власи изданци и тако реки украс целога тела и када их човек приноси Богу, они означавају почетак човечјег савршеног посвећења на службу Богу“. — Због тога и архијерej или јерej не баца те пострижене власи, него их оставља на освећеном месту — у св. храму

Постъ — је дуже или краће уздржавање од сваковрсне хране или од неких извесних јела. Уздржавање ово врши се по уставу црквеном у опредељено време и с одређеном стро-

гошћу. Најстрожији је пост, када се *ништа не једе;* овакав пост је прописан на велики петак. За тим долази тако звано *сухоједење*, т. ј. употребљавање за храну само хлеба, воде и поћа и то само *један пут дневно с вечера;* овакав пост је прописа за све посне дане, за које нема засебног разрешења. У неке посне дане, устав црквени дозвољава употребу куханих јела с уљем или без овога, и разрешава пити опредељену количину вина, у почаст празника; на веће празнике дозвољава се јести рибе и то је последњи степен сниходљивости црквеног устава за време поста. Млеко, сир, јаја и месо забрањено је јести за време поста, ова су јела дозвољена у т. зв. *месојеђе* — *масопуста*. По нашем црквеном уставу половина дана у години је посна, али се трајање поста мења, те по некада биле дуже или краће. Ови посни дани распоређени су у току године на тај начин, да сачињавају четири велика (непрекидна) поста и неколико једнодневних постова. Велики су постови:

1.) *Велики пост* или *велика четрдесетница*. Овај пост почиње на четрдесет и осам дана пре Пасхе и траје све до овог празника. Првих четрдесет дана овога поста, сачињавају у правом смислу четрдесетницу, а осталих осам дана посвећени су успомени на последње дане земног живота, страдања и смрти Господа Исуса Христа. На тај начин велики се пост састоји из два поста. Света четрдесетница установљена је по угледу на четрдесетодневни пост Христов и по премућству је на то одређена, да се за време њезиног трајања кајемо и свој живот исправљамо. У току овога поста се нарочито захтева од верних, да приступе тајни светога причешћа. Светоме причешћу у осталом могу верни приступати и у остале постове, па и осим ових у свако доба, само ваздa уз прописану спрему; али се велики пост сматра за најудобније време, да се човек што достојније спреми за ову свету и велику тајну, пошто су у току овога поста сва Богослужења проникнута особеним покајничким духом те нас тако већ и сама упућују на смерност и расположу на срдачну скрушеност и на проливање покајничких суза. Унутарња тајанственa узвишеност овога поста, удружена с његовом дуготрајношћу и строгошћу устава, довољно нам објашњава, због чега се он назива *великим постом и великом четрдесетницом.*

2.) *Пости светих Апостола или Петровски пости*, почиње с понедеоником девете седмице по Пасхи и траје до 29. јуна т. ј. до празника св. апостола Петра и Павла Овај пост не траје увек једнако дуго, јер зависи од тога, у које доба пада Пасха. У средњу руку пост овај траје 25 дана, а најдуже може да траје 42 дана, најмање пак 8 дана. Из самога назива овога поста види се, да је он установљен из подражавања ономе посту, којега су држали апостоли после силаска светога Духа, пре поласка на апостолски пут свој ради проповедања. (Дјела Ап. 13, 2.).

3.) *Успенски или велико-госпоински пости*, почиње првог и траје до петнаестог августа т. ј. до дана успенија пресвете Богородице (велике Госпође). Овај пост је установљен у почаст пречисте матере Божје.

4.) *Пости пред рођењем Христовим* (божићни пост) почиње 15. новембра и траје до 25. децембра. И овај пост траје четрдесет дана, али се не назива *великим постом*, као ускршњи пост, а то с тога, што овај није тако строг као велика четрдесетница. Рождественски пост је установљен у почаст празника рођења Христова. Он траје четрдесет дана, као и Мојсијев пост, јер као што се Мојсеј четрдесетодневним постом спремио за примање закона, исписаног на две камените плоче, тако се и ми четрдесетодневним постом спремамо за дочек самог Законодавца, који се на свет овај рађа и који сам даје Свој закон, исписујући га на плочама срца нашег (Јерем. 31, 32, 33). Сва ова четири поста у средњу руку трају 127 дана; овај се број повећава или смањује, према променљивом трајању апостолског поста.

Осим ова четири поста установила је света Црква ове *једнодневне постове*: 29. августа, за спомен усечења главе св. Јована Претече; 14. септембра у почаст часног и животворног крста Христова и за спомен Спаситељевог страдања; 24. децембра и 5. јануара у почаст рођења Христова и Богојављења; на полетку средом и петком сваке седмице, осим неколико седница; пост средом установљен је за спомен договора и савета јудејских старешина, којом су приликом закључили, да убију Исуса Христа; а петком за спомен страдања и смрти Господа Исуса Христа. У осталом пост средом и петком разрешава се у току неких седмица, наиме: светле седмице — ради пра-

заника васкресења Христова; седмице после силаска св. Духа — у славу светога Духа; од 25. децембра до 4. јануара — у почаст празника рођења, обрезања и крштења Господњег; треће седмице пред великим постом, — ради опровржења аријеригијева поста, који исте седмице држе Јермени. Осми тога у години имамо једну седмицу која се *сирном седмицом* (белом недељом) назива, у току које се не држи савршени пост, већ се забрањује јести месно и масно јело, а дозвољава се млеко, сир, јаја, риба, вино и уље. Ова седмица се сматра као прелазно стање, за време којега се православни хришћани спремају за савршени и строги пост свете четрдесетнице, која одмах иза сирне седмице наступа.

На реду је да речемо коју у главном, о важности и древности поста. У данашње доба, када је завладао веома постидни немар према посту, немар, који је проникао у сва друштва хришћанска, како православна тако и неправославна, ни једна речица, која се изрече у заштиту ове установе, неће бити на одмет. Важност и потребу поста увиђа и здрав разум људски. Да је човек неразумно биће, тада му пост не би потребан био; тада би човек све потребе своје телесне природе задовољавао по одређеним и од природе уређеним му побудама — које се инстинктом називају. Али, у човеку је инстинкат замењен Богом дарованим разумом, захтеви и жеље којега су не само веома велике него неограничене. На жалост, човек се при задовољавању потреба своје телесне природе, врло лако да завести, настрани расположењем своје духовне природе и под упливом њезиним, врло често може упасти у убитачне крајности; задовољавајући укус — прелази у лакомство; задовољавајући глад — долази до неумерености у јелу, прождрљивости; у место умерене употребе вина — одаје се пијанству; задовољавајући потребу одмора и сна — предаје се лености и изнежености; једном речју, задовољавајући неопходне телесне потребе своје и руководећи се при томе несигошњу својом у опће, човек врло лако долази до тога, да му телесне потребе немају граница, да се разум ставља у службу физиолошких процеса, а тело, услед прекомерног уживања, постаје болесно и пре времена подлеже смрти. Према томе неопходно је потребно, захтеве човечјег тела, потчинити некојем другом закону, а не закону повређеног људског разума. Тај закон јесте, закон о посту, те је пост, због тога веома потребан. Пост је школа у којој се разум одвикава од необузданог повођења за телесним побудама и од задовољавања необузданих и неограничених тежња Пост одржава равнотежу међу разним силама и тежњама, које се налазе у природи човечјој, и он успоставља равнотежу, ако је иста нарушена. Према томе је пост нуждан не само у добу, када је природа људска постала искварена, већ би он потребан био све да је човек остао у стању невиности. Овог чувара имађаше Адам у заповеди односно дрвета познања добра и зла, што и није ништа друго, већ заповед о посту. И наша света Црква, позивајући нас да постимо, напомиње нам ту заповед, називајући је посним завештањем: *с радошћу примимо посно завештање, јер да га је праотац сачувао, не би из едема изгнани били.* Красан бејаше за поглед и добар за јело онај плод, што ме је уморио; да нас не занесу веће, нити да се ослади наше грло љубљеним јелима, које после тога бешчастимо; чувајмо се неуздржљивости и сити будући, не покоравајмо се страстима (самогл. Трїода у петак I. седм. на јутр.). Када је дакле посно завештање неопходно потребно било човеку у невином стању, када му душевне и телесне стране бејаху у стању савршенства и у стројној хармонији; онда је пост двоструко потребан за нас, као једини лекар искварене нам природе. Због тога и пророк проглашује пост за лековито средство друштвене болести, која снашла беше народ Јудејски, говорећи: **вострубите трубою въ Сїонѣ искатите постъ, пропов҃дите цѣлбѹ** (Јоил 2, 15). Исус Христос је и речју и делом осветио пост; Он је сам постио четрдесет дана и проглсио је пост и молитву за јединствено оружје противу злог духа, — који у нами живи, рекавши да **сей родъ не исходитъ, токмо молитвою и постомъ.** (Мат. 17, 21). Услед тога пост се има сматрати за Божанствену установу, за установу која нам је већ по самој природи потребна и то тако неопходно потребна, као што нам је потребан и морални закон — којега нам је Бог дао, да би могли постићи морално савршенство.

(Наставиће се).

Нешто прилога за животопис владике пакрачкога Стевана Крагујевића.

Стеван Крагујевић био је одветак старе чувене занатлијске породице доње вароши Осечке, која се у протоколима светоуспенске цркве Осечке већ у год. 1775. спомиње, и која се тада називала *Крагујловић*. Деда владичин звао се Игњатије, а баба Алексија. Од њих се двоје родио Матија (12. августа 1783. г.). Матија беше отац Стеванов. Матија се женио четири пута. Прва жена његова, мати Стеванова, звала се Дафина. Стеван беше првенац-син његов. Стеван се родио 28. децембра 1803. г. у доњој вароши Осечкој у кући лежећој западно од српске цркве на десном ћошку такозване „бискупске улице“ vis-a-vis данашње свилане. Кућа та, у којој се владика родио и одрастао, и данас је у рукама синовице владичине Лепке.

И отац и деда Стеванов, а доцније и брат његов, Игњатије, бијаху по занату казанџије.

Стеван је свршио српску школу, која тада беше подељена на I. и II. класу, и 6 разреда гимназије у Осеку. Дозволом директора гимназије Осечке г. Ивана Рабара завршио сам у старе протоколе гимназијске и нашао, да је Стеван 1818./9. био у 2. класи „humanitatis scholae“ т. ј. у 6. разреду, и да је тада био „Eminens“ и у I. и у II. семестру шести по реду између њих 19 саученика. По том је слушао правне науке у Пожуну. Доцније се, као што знамо, закалуђерио и у казуђерству задржао крштено име Стеван. Био је љубимац патријарха Рајачића. За пакрачког владику инсталован је 18. априла 1848. г. као што сам се из једнога позива, упућеног од њега црквеној општини Осечкој, уверити могао.

Владика Стеван по спољашности беше леп и симпатичан човек. Нарави беше добре и благе. Служио је и појао лепо. Осечани, који су га познавали, вели: као светац. Беше свакоме приступачан и снисходљив. Кад би дошао у Осек — а долазио је често и бавио се дуже време — обишао би сваку поле бољу српску кућу. У Осеку је редовно ишао у цркву сваке недеље и свеца. Често је и служио. Кад би у цркву ишао само да одстоји литургију, тада би га од куће до цркве пратили први грађани Осечки и с њиме заједно службу одстојали; а кад би пошао да служи, тада би га у црвеној хаљини обучена пратили као угледнији грађани тако исто и обучени ђаци с чирацима и рипидама и с појањем храмовног тропара кроз „бискупску улицу“, која је јамачно прозвана тако по њему — односно по његову достојанству.

Владика је Стеван оправио родитељску кућу и начинио трем испред ње и оградио га железном оградом. Доцније је купио једну кућу у бившој господској (данас црквеној улици бр. 5.) улици, за коју је дао 600 фор. капаре, али ју ради преране смрти своје није исплатио, услед чега је и данас у процесу.

Владика Стеван имао је оцем и матером две рођене сестре: Ану, Јелисавету, и једнога брата Игњатију. Сем њих имао је још браће и сестара, но само оцем рођене, а матером не. Брат му Игњатија и синовац Васа (син Игњатијев) умреше пре неколико година. Данас од те велике негда породице нема више мушког потомка.

Л. Богдановић.

Мисли о проповедништву.

Ти ћеш се брате можда љутити што опет о паклу говорим. Али реци ми да ли тек ја потпаљујем ватру у паклу својим говором, или хоће ли се та угасити, ако о том не узговорим? Не, љутао ја, или говорио, она ће постојати. Па пусти ме да о њој чешће говорим, да не паднеш у њу. Јер не може бити, да ће згрешити душа, која се пакла истините боји.

Св Јован Златоусти.

*

Проповедници су пчеле, које са божанствених цветова мед сисају, те скупљају што је за лек потребно. Св. Амвросије.

*

Слуга божанске речи, раздаватељ небеске науке, који у свако доба пред Господем стоји, који без престанка међу олтарима живи и никад не умиче испред ока Божјег, који бриге грешника, патње народне на себе узима, молитве просина, прима и узноси, који посредује саслушање молитве, који је узет из људи, постављен на место анђела: тај не може грешити него само пред самим лицем Бога, у светињи над светињама, тако да из истог извора из кога обично црпе милост за друге, црпе за себе само повећање грешности.

Потар Хризолог.

*

Многи који хоће да својим испитивањем

више намудре, него што су кадри схватити, упадају у заблуду, и престајући бити скромни ученици истине, постају учитељи заблуде.

Св. Григорије Велики.

*

Ако мислиш да успешно на исправљање душа делаш, разблажи мелем благости вином твоје ревности, да ово не буде прејако и да не коље, већ да, прожимано стрпљењем и сажаљењем, благотворно и мироносно делује.

Св. Григорије Двојеслов.

*

Кад ко изврсно проповеда, те све к себи привлачи и душама много користи, гледај, да ли се не радујеш мање него да ти сам проповедаш. Јер ако се томе не радујеш, већ ти неко незадовољство, жалост и мржња избијају: то је очевидни доказ да ти не тражиш славе Божје

Св. Григорије Назијан.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Угарска делегација.**) Великашка кућа угарска изабрала је, од Срба чланова својих, у угарску делегацију: Његову Светост преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, преузвишеног г. Барона *Теодора Николића* и пресветлога г. *Светозара Кушевића*. — Угарски пак сабор изабрао је у делегацију од Срба на своје средине: г. *Ђорђа Ђурковића*. Делегација је изабрала од Срба чланова својих у одбор на спољашње послове: Његову Светост преузв. г. патријарха *Георгија Бранковића*, преузв. г. Барона *Теодора Николића* и г. *Ђорђа Ђурковића*.

(**Архидијецезални Административни Одбор**) сазван је у седницу за 25. новембра (7. децембра) о. г. Седници ће председавати Његова Светост преузвишени господин патријарх *Георгије*.

(**Канонička визитација**). У црквеним општинама у Д. Ст. Ивану и Пивницама овладао је неред и узрујаност; високопреосвештени г. епископ *Митрофан Шевић*, хотећи се лично уверити о узроцима те узрујаности и санирати их на лицу места, отишао је у братьи Милана Ђирића, окр. проте новосадског, Георгија Видицког, протосинђела и конзисторијалног бележника, Ђорђа Бељанског, епархијског рачуноревизора, сам у оба та места. О доласку Његову није нико известио, с тога се на глас, да је дошао преосв. г. епископ с комисијом, ужурбало становништво у оба та места. Преосв. г. епископ је у црквама пскупљеном народу држао врло лепе поучне говоре, утичући на душу и срце нарочито Пивничанима, који због несложе и раздора њихова сваки час прете унијом и назарењством. Као добри пастир похитао је преосв. г. епископ одмах у паству своју, да јој буде саветом и делом својим у помоћи. На путу томе посетио је и верноисповедне школе, бавећи се подуже у свакој, но са успехом у тим школама није могао бити задовољан, јер је исти, нарочито у Д. Ст. Ивану, врло слаб.

У седници црквеног одбора у Пивницама, где је комисија свој посао вршила, присуствовао је и преосв. г. епископ и све је силе употребио, да архијерејском речи и ауторитетом разбрађењу браћу измири и збрати. Ревност г. епископа и готовост Његова, којом је похитао да ране на телу цркве и народа нашег залечи, сад када путовању време није и сама себе хвали и ми се од посете Његове само добру надамо.

Дај Боже, да труд Његов жељеним плодом уроди и да се у тим разривеним општинама мир и слога међу браћом поврате, те да заједнички пораде на унапређењу школе, цркве и општине своје. „Бр.“

(**Сточајни испит.**) У прошлу среду и четвртак полагали су сточајни испит у Карловцима шест кандидата. Испитној комисији председавао је вароч. г. ректор Богословије протојереј *Јован Вучковић*, а испит су положили: администратор парохије Ђорђе Недељковић; протопрезвитерски капелани Душан Марковић, Владислав Станисављевић и Милан Лучић, и лични похођник Стеван Кумановић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Успомене из нашег народно-црквеног живота од др Теодора Мандића. Друга свеска у Новом Саду. Штампарија Српске књижаре Браће М. Поповића. 1899. Стр. 149. Цена?

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.	У Срем. Карловцима	бр. 46.

САДРЖАЈ:

Милета Јакшић [Срп. Цвеће]: Октобар. (Песма). — Алекса Шантић [Трст]: На обали. (Песма). — Гроф Л. Н. Толстој: Васкресеније. (Роман). —

François Coppée: Опорављеник. — Др. Л. Томановић: Г. Руварац и Montenegrina. — Ковчежић: Књижевни прикази. Стара писма. Књижевне белешке. Просветни и друштвени гласник.

„Бранково Коло“ излази сваког четвртка Цена је листу за Австро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 новч, на четврт 1 фор. 25 нов., (за ђаке 3 фор. 50 нов. годишње 1 фор. 75 нов. на по године); за Србију и све остале земље годишње 6 фор., на по године 3 фор., на четврт, године 1 фор 50 нов., (за ђаке 4 фор. годишње., 2 фор. на по године). Из Србије прима претплату само Књижарница Велимира Валожића у Београду, из осталих земаља само Администрација „Бранкова Кола“ у Ср. Карловцима. Претплата се прима само у повцу (нипошто у маркама итд.) Рекламације ће се узети у обзир само овда, ако се рекламује најдаље до друге недеље

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

Бр. 3. — Год. IV.

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРАХ СРПСКИ

ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ

Главни уредник: Јован Живановић | Одговорни уредник: Иван Машировић

САДРЖАЈ:

Прва пракса за почетнике. Пише Ђорђе Коларовић. (Свршетак). — Право о пчели. Написао Др. Жарко Миладиновић. (Наставак). — Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама. (Наставак)- — „Српска пчеларска задруга у Руми“. — Књижевност. — Набирци. — Одговори.

„Српски Пчелар“ излази једанпут месечно. Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.

Приказујући ова два ваљана наша листа препоручујемо их најтоплије. Један и други заслужио је свесрдне потпоре у народу нашем, тим више, што су по својој врсти једини код нас.

Јавна изјава.

Господину

Луки К. Алексићевићу

трговцу црквени утвари.

у Новом Саду.

Код вас, за нашу свету цркву наручени нов цео резбарски иконостас са свима припадајућим светим иконама на платну израђене по српско-православном типу и пропису као што их је Славна преч. Архид. Конзисторија од 21. септембра (3. октобра) 1899. у Карловци под К. 860/483. ех 1899. њихову израду у сваком погледу одобрила, те нам исти иконостас делом позлатили делом вештачки марморирали те у читавом на њих потпуно задовољство израдили.

То вам овим јавно наше признање изричемо и вас као тачног и солидног у таковим израдама свакој нашој српској прав. црквеној општини на најбоље и топлије препоручујемо.

У Острову, протопресвитерат Вуковарски на св. Јована Златоуста 1899. год.

Тинтор — Стеван Цветковић
перовођа. — председник.

Лазар Милосављевић
Ђоко Јуришић
Нилола Цветковић
одборници.

Душан Блидовић
адм. парохије.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ад Бр. К. 832/570 ех 1899. 207 3—3

ЕДИКТ.

Позива се Младен Чобановић, који је супругу своју Драгињу рођ. Ковачевић сада у Србији злобно оставио и незнано куда у свет отишао, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сам лично предстане, или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против њега поведена бракоразводна парница и без њега довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

Ад Бр. К. 910/571. ех 1899. 208 3—3

ЕДИКТ.

Позива се Ката Ивковић рођ. Томашевић, која је супруга свога Љубомира Ивковића из Боботе злобно напустила и у свет незнано куд отишла, да у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овог едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично предстане или место свог пребивалишта пријави. У противном случају ће се против ње поведена бракоразводна парница и без ње довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Председништво
архидијецезалне конзисторије.

Ad бр. К. 862/520. ex 1899. 209 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се на место личног парохијског помоћника парохије V. разреда у Михаљевцима, са којим местом скопчано је уживање половице парох. плате, половице припомоћи, коју парох из јерархијског фонда у износу од 300 фор. годишњих ужива, и половице свих парохијских прихода — осим стана.

Компетенти имају своје прописно инструисране молбенице до конца месеца новембра о. г. по ст. кал. овој конзисторији надлежним путем поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 19. (31.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

СТЕЧАЈ. 112 2—3

На упражњено учитељско место у Најфали отвара се „Стечај“ на VI. р. мешовитој школи.

Плата је 400 фор. у истој је и пофторна школа и огрев. Земље има 3½ л. ораће. Слободан стан с баштом и изван села башту 800□ на коју је дотични дужан државну и општинску порезу плаћати. У име пероводства 15 фор. Од погреба великог 1 фор. а од малог 50 нов. где позват буде.

Дужности су школ. уредбом прописане; децу цркв. појењу поучавати и на сваком богослужењу десну певницу одржавати, пероводство, као и склапање рачуна црквено-школских дотичан је дужан у горњој свети обављати.

Иште се лична пријава. Рок пријаве истиче за 6 недеља дана од дана последњег уврштења овога стечаја у Срп. Сион. Молбенице са сведочбама оспособљења треба слати на потписаног председника.

Из седнице месног школ. одбора држане у Вел. Селишту (Најфала) 8. (20.) новембра 1899.

Јаков Ј. Пасковић
прив. учитељ и управитељ. Н. год.
Мита Аничић
пр. дсед. школ. одбора.

Број 2502 ex 1899./К. 473. 214 1—3

СТЕЧАЈ

На мјесто духовника кр. земаљске казнионице у Лепоглави са платом од 1.100 фор., станом и правима на напредовање и умировљење по закону од 20. коловоза 1894., дотично од 10. ожујка 1892.

Молитељи имају своје биљеговане, са нуждним свједочанствима обложене и на високу кр. земаљску владу, одно за правосуђе у Загребу управљене молбенице поднијети непосредно овамо, ако су из епархије ове, а иначе преко надлежне си конзисторије најдаље до 13. (25.) децембра 1899. год.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакрацу, 16. (28.) новембра 1899.

Предсједник
Мирон
Епископ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 210 3—3

Подписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 22. новембра (4. децембра) 1899. у манастиру св. Ђурђу, у 10 сахата пре подне, издавати под закуп 680 јутара 1250□ фати оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутара пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Примећати се има да је јесењи усев од 325 јутара са житом посејан.

Искличина је цена 8000 фор.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе.

У манастиру св. Ђурђу (пошта: Birda) 3. (15.) новембра 1899.

Манастирска Управа.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 213 1—1

У смислу закључка црквеног одбора срп. правосл. црквено-школске општине Земунске од 31. октобра (12. новембра) 1899 бр. 136.2007 расписује се овим јавна дражба на дан 25. новембра (7. децембра) 1899 у 3. сахата по подне у писарни ове црквене општине код свето-богородичне цркве, ради продаје куће број 100 у горњем граду бивша Ивије Милошевића, коју је српско-школски фонд из јавној дражби купио.

Услови су:

1.) Купац је дужан прописане биљеге и преносну пристојбу сам споснти.

2.) Купац има при довршењу дражбе од постигнуте своте половину одма у готовом положити, а на остатак односно другу половину уз уклижену обвезницу 6% камате до целокупне исплате плаћати.

3) Купац ступа у посед поменуте куће по одобрењу главне скупштине и Арх. Адм. одбора у Карловци. Позивају се дакле сви они, који би поменуту кућу купити желели, да горњег дана на дражбу дођу.

Из седнице црквеног одбора држане у Земуну, 31. октобра (12. новембра) 1899.

Перовођа:
Тома Марковић
Председник:
П. М. Петровић

Бр. К. 1775./892. ex 1899. 211 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено ђаконско место у Бачком Сентомашу.

Плата је 500 фор.

Молитељи имају своје ваљано инструисране молбенице до 1. (13.) децембра 1899. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије бачке, држане у Новом Саду 4. (16.) новембра 1899.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** на до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама

и

по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 1/2 % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16.) октобра 1899. 200 **Управа Српске Банке.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 48.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 28 новембра 1899.

Беседа приликом инсталације за пароха.

Пун побожне захвалности, клањам се пре свега Теби, свесилни Управниче бурних судбина читавих земаља и царевина у току столећа и хиљадугодишњица, Господе и Оче мој небески, свеблаги Путеводљо живота мога! Ти си ме и довде довео очинском Десницом, пун милосрђа и милости веље, и поверио си ми као пастиру паству ову, да је водим небеске Твоме царству, у висове Твоје плаве, вечности тајноме храму. И, ево, ја не ћу хтети малаксати под немоћима својих слабачких сила, у теретима и подвизима душестарательским и у напали времена тешких. Та дивна Твоја моћ, силна је у слабима и немоћнима, јер свак дар савршен од Тебе долази, од Оца свију светова и векова; ко оре и сеје, ништа није, али Ти си све, који чиниш да усев приспева. Па дај, дакле, да и могу овде делати у славу Твоју, а на спасење душе моје.

Амин.

Драги моји парохијани!

Божјом руком вођен, стао сам, дакле, на ово свето место данаске као парох ваш. И ја вас благосиљам, поздрављам и називам данас први пут својим милим и драгим парохијанима! Да сте ми благословени у име Она нам небеснога, који свемудро води бригу свију нас; да сте ми благословени у име Исуса Христа, чије ћу име ја овде проповедати; да сте ми благословени Духом Светим, који нас оживљава и освештава за наследнике царства небеснога! Здраво да сте ми сви од реда на данашњи велики ми дан, који је мене с вама и вас самном тако тесним скопчао везама!

Дакако пак, да је озбиљан и свечан, мили моји, по мене тренутак овај, у коме се ја видим пароxом вашим, и разноврсни су осећаји, који покрећу срце моје и потресају читаво моје биће, када вас ја први пут поздрављам са овога светога места као парохијане своје!

У првом је реду, свакако, радост превелика, којом ја поздрављам овај свети дом, као поприште делатности ми нове.

Та ја сам дошао амо, из далеких крајева одавде, да служим као вероучитељ деце ваше; а наскоро ме за тиме милост Божја и благоволење мога Владике позва и у свету службу свештеничку, док ми ви и поверење своје не поклонисте, да вам и као парох служим. Како-ли се, дакле, ја тиме, тако видљивим знацима Божје милости, благоволења мога високопреосвећеног Г. Дијецезана и повереља вашега радовао не бих?

Али ја и са страхопоштовањем дубоким поздрављам овај свети дом, јер је то виђени и чувени храм Митрополије наше, у престоници домовине нам миле! Око две стотине година, два столећа дуга стоји он крај тихога Дунава, те прича дивно славу светога Православља у крајевима овим далеким и величину дедова нам дичних! То је диван пресбран на цвици милога нам Србовања, то су дворови сјајни, у које тежи да ступи свештеник бољи од бољега, те дакако да и мора ту сваког новајлију прожети потрес страхопоштовања, с помишљајем дубоким: место, на коме стојиш, земљиште је свето!

И у овоме светоме храму појаше до јако Богу нашему и проповедаше спасоносну Божју реч већ угледан број свештеника српских, као весници Божји и као заточници Православља српскога! Од њих је слушао поносити богаташ учење о крсту Голготскоме, религију самопрегорења и дарежљивости; у њих се сиромашак бедни учио да очи своје к небу подиже, те да у души својој осети сваколика богатства царства небеснога; они су срца својих верних неговали у Господа, учећи их врлинама у животу и вештини часног живовања. Од њих је Србин слушао у ових крајевих и заношљиве приче о иројском србовању својих прадедова дичних, те је у одушевљају њихову налазио изворе свезе своме родо-љубљу. Од њих су и сва ваша дојакошња поколења дознавала и за величанствени аманет старога нам патријарха Арсенија Чарнојевића и мудрога Исаије Ђаковића, да будете верни синци своме краљу, земље господару, и да знате увек жарко љубити ову домовину нам милу, која нас храни и од-а ала браши!

Али њих нема више, тих слугу Божјих, нестануло их редом, заједно са поколењима, којима су служили! Ишчезоше они један за другим; али су остануле нетакнуте залоге свете, њиховој бризи поверене, и ја их од њих примам у чистоти сјајној: остало је свето Јеванђеље, да вам из њега и ја проповедам Божју спасоносну реч; остао је свети Путир, да вам из њега и ја пружам мелема небесних; остао је часни Крст, да вас њиме и ја сећам на победу живота рајскога над смрти земаљском; остала је часна Трапеза, да и ја, себе и вас ради, приносим на њојзи Сваюту жртву бескрвну; остало је Предање свете наше Мајке Цркве и предање наше народно, да и сам проучавам и оно, што су и свети Оци прибележили, и да вам и ја причам стару нашу славу и старе јунаке; и остао је свети овај Храм, да и сада преди још увек као поуздан стожер исте вере, чувар исте надежде, извор исте љубави!

Ма да је, дакле, у низу тако дугих година већ неколико поколења долазило у овај свети храм и из њега губило се, и ма да је одавде већ неколико свештеника одазвато; али је остало ово светилиште, неоскрњено и нетакнуто, као амајлија света наших и побожних и родољубивих предака, да човеку раздрагано на ум дођу песничке речи псалмопојца Давида цара: „Улазите на врата Господња са славом, у дворе Његове с хвалом!“ (Пс 100).

Па у име Божје, дакле, ја ступам сада у те, тако светле и угледне дворе Господње, као парох ваш; и у име Божје прихваћам се сада ја крме тога брода светога, рад и оран, да крепком десницом и истрајем до послетка на узориту месту томе!

А у значајноме и великоме тренутку, када се ја прихваћам тога посла, ја као да гледам у висинама плавим блажену сен свога родитеља, у кругу сени дедова ми и прадедова, од заманде и памтивека са колена на колено све саме свеште-

нике српске, слуге Божје, ја их видим, како озбиљна лика погледају на мене онамо, и ја као да слушам њихов аманетни глас, који је тако дивно и тако узорито одјекивао у славу Господу Творцу, како ми зборе са св. Апостолом Павлом: „Имај у памети образ здравих речи, које си чуо од нас, у вери и љубави Исуса Христа; добри аманет сачувај Духом Светим, који живљаше у нама!“ (П. Тим. 1, 13. 14). Бдиј беспрекидно, да не уђу ту тешки вуци, који не ће штедити стада!“ (Дела, 20, 29).

Какве, дакле, величанствене и какве значајне речи! Претци моји заветују ме и заверавају ме, једног огранка свога последњи изданак, да и ја будем у свему достојан свете службе свештеничке, да и ја чувам и очувам свети овај храм и олтар овај, да даље обделавам свој засађени виноград, да драгоцене и драгокупне адиђаре, амајлије и аманете Црквине прејемницима својим и наследницима и сам светле и сјајне предам — како бих и ја једном пред Судијом неумитним мирна срца и чисте душе могао рећи: „Ево ме, Оче, заједно с децом коју си мени дао, и од њих, мојом кривицом, нико не погибе!“

Заиста дакле свето, и презначајно, ето, послање, што мени у део паде, мили моји парохијани, и тешка служба, пуна толико големе одговорности, која се мени повери! Но ја сам, ево, на биљегу стао, и осећам чисто у дубини душе своје, како ме то нека дивна снага храбри, да на своме тешку месту и истрајем верно! Та ја видим ево и знам, да ме је Бог мој љупком својом Десницом и довде довео, кроз многе радости али и преко много оштра трња, и да је Његов дар и сретни ми овај тренутак, те као да слушам Господа Бога свог, како ми преко пророка Исаије говори: „Не бој се, јер сам ја с тобом, не плаши се, јер сам ја Бог твој; укрепићу те и помоћи ћу ти и подупрећу те Десницом правде своје!“ (Исаија, 41, 10).

Нека га, дакле, нека се ма како тешким указује делокруг душестаратељски, нарочито у метежу овом великоварошком, где је тако много странпутица а правих стаза тако мало, где је толико мрачна греха, а сјајне вере тако мало, и нека помисао на то кане и коју кап пелена горка у раздраганост овог милог ми тренутка — ја се колебати не ћу да службу своју савесно вршим, сматрајући спасење душа наших као једину дужност своју, као сву бригу и уједно сву награду своју!

Но када сам је тако прегао у бриги око вашега вечнога спасења, немојте какогод помишљати, драги моји парохијани, да је тиме уједно и све и сва учињено. Ваља томе да се здружи још и стварно суделовање од ваше стране у том правцу! Јер ће делање моје помрети свога величанственога циља, ако ви и од своје стране не потпомогнете успех спасења свога. Или, шта ли ће вама вајдити, што ћу вас ја крштавати, поучавати, исповедати, причешћивати, венчавати — а ви царства Божјега у својима не налазите груд'ма, нит за њиме једну ваша срца! Шта-ли ће вам бити од тога, ако се православнима само називате, а у ствари нисте то; ако само хришћански мислите, а у ствари тако не осећате; ако само у духу хришћанскоме зборите, а у ствари као Хришћани не творите!

Погледајте само, како-ли је дивно удесно Господ своја дела и на небу и на земљи, и како-ли се видно примећује промисао Његова у свима догађајима на пространоме шару земаљском! Та и у самом дивну постојању овдашње живе цркве и светога храма овога, ко не би видно крепку Десницу Божју и Његову чудотворну моћ! — Дела дакле! нека и за вас онај злаћани крст на кули овога светога храма узвиши као заветни знак вашега спасења, нека он и за вас буде поузданим стожером вере нам прадедовске и чистога хришћанскога живовања!....

У то име, дакле, ја утешно наступам своју нову, свету службу, мили моји, и пун поуздања посвећујем се вашем душевном спасењу, које ми је с више поверено! Ја Божјом помоћу полазим да делим уморнима међу вама снаге, смућенима еталности, бојажљивима одважности, болнима утехе, умирућима наде —

и ко ме где буде требао, тражио, чекао: нека ме увек на стражарскоме нађе месту! Пружите ми, дакле, у духу руке, за дивни савез узајамне љубави и међусобнога поштовања, како би нам и помагао Бог! —

Уједно нека је и овом приликом од моје стране синовња хвала нашем високопреосвештеном Г. Дијецезану, Епископу Лукијану, на свима оним благоволењима, којима је и до јако у архипастирској очинској благонаклоности мене обасипао; нека је од свег срца хвала узоритоме представништву наше дичне црквене општине, што ме је, избором за пароха толиким повереньем својим тако видно одликовала; хвала пречасној Конзисторији, што је тај избор наволела одобрити; хвала и Вама од свег срца, високопречасни г. Протопрезвитеру, што ме данаске брижном пријатељском руком уводите у парохијско ми службованье; а хвала и свима вама осталима, што сте овај велики час живота мога, својим побожним присуством и искреним учешћем увеличати изволели. Хвала нам свима, од срца вам хвала! Амин.

У Пешти, 14. (26.) новембра 1899.

Владимир Димитријевић
парох.

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставане).

Први чланак символа вјере.

V

Вјера у Бога.

— Онај који хоће да дође к Богу, вала да вјерује да има Бог и да илаћа онима који га траже. Јевр. 11. 6;

— Нема другога Бога осим једнога. Јер ако и има који се богови зову, или на небу или на земљи, као што има много богова и много господа: али ми имамо само једнога Бога Оца, од којега је све, и ми у њему, и једнога Господа Исуса Христа, кроз којега је све, и ми ми кроза' 1. Кор. 8. 4—6;

Ми, Хришћани, вјерујемо у једнога Бога, тројничног у лицима, и ту вјеру исповиједамо у символу вјере, који се, како рекосмо, дијели на дванаест дијелова или чланака. Сада ћемо помоћи Божјом, покушати да разјаснимо сваки чланак символа вјере. Почећемо с првијем.

„Вјерујем у једнога Бога Оца, сведржитеља, творца неба и земље и свега видљивога и невидљивога“ — тако гласи први чланак символа вјере. Ријечи те, како се јасно види, дијеле се на два дијела. Првијем ријечима означује се *лице*, о коме се говори у чланку. То је лице Бог. Даље ријечи тичу се дјела, које учини Бог, и по коме је он свемогући творац и сведржитељ неба и земље, свега видљивога и невидљивога. Сад ћемо да разјаснимо у символу ријечи: „*Вјерујем у једнога Бога.*“

Вјерујем у Бога — кратка је то реченица и мало ријечи има у њој: па и пак са то мало ријечи исповиједамо ми учење такво, на коме, као на темељу своме, почива све остало учење хришћанске вјере. Ко не вјерује у то, шта хришћанска црква исповиједа у двије ријечи: *вјерујем у Бога*, тај не вјерује такође ни у све остало учење хришћанске вјере, тај у оње нема вјере. Шта значи *вјеровати у Бога?* На то питање одговара апостол Павле: „*ваља*, вели он, *да онај који хоће да дође к Богу, вјерује да има Бог, и да илаћа онима који га траже*“. И тако по ријечима апостоловијем вјеровати у Бога значи прије свега имати тврдо увјерење да Бог *јесте*, да *постоји*. Но вјера у биће Божје тек је почетак све вјере. Хришћанин вјерује много више; он такође вјерује, да Бог онима који га траже, т. ј. онима који желе да се спасу и да му угоде, *илаћа*. О томе плаћању говори Јов. „*Он* (т. ј. Бог) *по дјелу илаћа човјеку и даје свакоме да нађе према путу својему.*“ Еле, Бог са сваким поступа по заслузи: доброга награђује, а злога казни У то плаћање мора вјеровати сваки Хришћанин исто тако, као год и у то, да Бог постоји. И тако вјерујући у биће Божје морамо, по учењу апостоловом, вјеровати такође и у то, да Бог гледа на живот и владање човјеково, и да су му мили само они људи, који живе по његовима светима заповиједима.

Но исповиједајући да Бог постоји и да он пази на живот и владање сваког и да сваког награђује по заслузи, ми такође исповиједамо да је он *један* У једној царевини не могу бити у једно те исто вријеме два

апсолутна и неограничена царя. Исто тако и у васељени не може бити више богова, већ је тек један Бог, врховни цар и господар свега створеног, и нема другога Бога разма једнога. Истина та тако је очигледна, да су до потопа сви људи њеровали у једнога Бога и до тог доба нема ни једног примјера многобожја. Тек послије потопа заборавише људи толико једног правог Бога, да стадоше поштовати многе богове и постадоше незнабошцима. Против незнабожаца сам Бог много пута посвједочаваше у старом завјету, да је он Бог једини, и да нема другога Бога разма њега једнога. У новом завјету јасно и опредиљено црта истину о јединству Божјем апостол Павле овима ријечима: „*Нема другога Бога осим једнога јер ако и има* (код незнабожаца) *који се богови зову, или на небу или на земљи, као што* (у незнабожаца) *има много богова и много господа: али ми* (Хришћани) *имамо само једнога Бога Оца, од којега је све, и ми у њему, и једнога Господа Исуса Христа кроз којега је све* (створено), *и ми кроз њ*“. Ту исту истину исповиједамо ми у символу са ријечима: *вјерујем у једнога Бога.*

А какви су то богови, што их измишљаху незнабошци и које ми одбацујемо у првом чланку символа вјере?

Све, што се налази изван Бога, створио је Бог, и оно је његова творевина. Ако ли пак осим Бога нема Бога, већ постоје тек створене ствари, онда можемо лахко погодити, шта су поштовали незнабошци као богове. Као богове држали су они *створења* Божја. Створења држаху за створитеља, ствари у свету — за Господа, који је више читавог свијета. Како велика бијаше заблуда у коју падоше незнабошци! Каква су створења поглавито обожавали незнабошци, показује ријеч Божја, кад вели да у њих „*има који се богови зову, или на небу или на земљи*“. Незнабошци поштовали су за богове створења, која се налазе или на небу или на земљи. На небу налази се, како знамо: сунце, мјесец и звијезде. И ето Перзијанци, Асирци и други народи што насељаваху Азију, признавали су та небеска тјела за божанства и поклањаху им се. У јутро, кад се рађаше сунце у свом сјају своме, обраћаше Перзијанац свој поглед к њему, падаше на земљу и мољаше му се Он држаше сунце за божанство, које је у вишем степену дорочинитељ његов, јер опажаше, да оно осветљује, грије и оживљава све на земљи. Између створења, која се налазе на земљи, најважније је створење човјек. И ето незнабошци начињаше из човјека предмет свога богопоштовања. Стари Грци и Римљани мишљаху, да су јунаци њихови постали послије смрти боговима, којима се мора одавати божанствена почаст. О том идолослужењу спомиње се, између осталога, у књизи дјела апостолскијех. Како свједочи та књига дођоше једаред апостоли Павле и Варнава у Листру и ондје исцијељише хрома човјека. Видјевши незнабошци то чудо, стадоше викати: богови прерушише се у људе и сиђоше к нама. Павла назваше Меркуријем, а Варнаву Јупитром и наумише чак да им принесу жртву. Тада стаде апостол Павле међу народ и проговори њима гласа: „*Људи! шта то чините? И ми смо као и ви смртни људи, који вам проповиједамо јеванђеље да се од овијех лажнијех ствари обратите к Богу живоме, који створи небо и земљу и море и све што је у њима*“. Но незнабошци, поражени тијем чудесницем исцијељењем, толико тврдо вјероваху, да су били Павле и Варнава богови, е узмогоше апостоли највећом тек муком спријечити божанствене почасти, којима их хтједоше обасути.

Многи су се народи тако далеко удаљили од једног правог Бога, е су поштовали чак и животиње за богове. Тако су Мисирци обожавали бика, који се звао Апис, крокодиле, птице и друге животиње. Фиџистинци обожаваху рибе. Било је такође народа, који су обожавали којекакву гадњу и приносили им људе на жртву. Ту огавност и духовну шљепоћу незнабожачку сажалијева св. апостол говорећи: „*Претворише славу вјечнога Бога у обличје смртнога човјека и птица и четвороножнијех животиња и гадова.*“ И против те огавности Господ и господар свију господара говори човјеку у првој заповијести: „*Немој имати другијех богова осим мене*“.

Но зар и у садашње вријеме има људи који имају друге богове и поклањају им се?

Цар и псалмопојац Давид покличе у 96. псалму: „*Реците народима: Господ царује; за то је васељена тврда и не ће се помјестити.*“ У вријеме Давидово бијаху сви народи, изузевши Јевреје, *незнабошци*, и не знадоше да *Господ царује*. Но од тог времена

промијенило се на земљи много шта. Пред вазнесење на небо заповједи Господ ученицима својима: „*Идите, научите све народе, крстећи их у име Оца и Сина и светога Духа, учећи их да све држе што сам вам заповједио.*“ Ученици извршише ту заповијест Господњу и проповиједи о једном правом Богу разнијеше по свој земљи. Послије њих трудила се и труди се мноштина хришћанскијех проповједника да рашире јеванђеље по свем свијету, ушљед чега има у данашње вријеме око 400 милијона Хришћана, који као једнијем устима исповиједају: „вјерујем у једнога Бога“. Али ипак још и сад има у Азији, Африци, Америци и Аустралији много незнабожаца — око 600. милијона, тако, да има још све и сад више незнабожаца него Хришћана. На како слијепи ти невољни незнабошци! У потврду тога навешћемо тек неколико примјера. Индијом тече силна ријека Ганг, коју држе Индијанци за свету ријеку и њој одају божанствене почасти, приносећи јој на жртву и саме људе. Они вele: најсигурнији пут у небо води кроз воду светога Ганга.“ На обали те ријеке посматрао је неки мисионар шљедећи призор. Из силне гомиле народне изашао човјек и вођаше за собом свог шестогодишњег синчића. Дошавши до воде, поче отац дијете грлити, љубити, трти га мирисавијем уљем, китити га цвијећем, еле једном ријечју спремати га као за какву велику свечаност и славље. Народ знатижељно посматраше посао његов. Одједаред зграби отац дијете, подиже га високо и покличе из гласа: „Свети Гангу! Ово је дијете твоје, и ја ти га приносим на жртву!“ Рекавши то баци он дијете у ријеку, а присутни народ стаде ликовати и хвалити дјетињег убицу, као да је учинио какво славно и Богу угодно дјело. Колика је то заблуда! Али да је отац тај вјеровао у *једног правог* Бога не би заиста убио властито дијете своје.

У истој тој Индији имају незнабошци једног бога, кога они називају *Дагернаут*, које значи *господар васељене*. Истесан је из дрвета, и врло је ружна и ужасна изгледа. У почаст томе Дагернауту приређују Индијци сваке године славље које славе свечаније него остале светковине своје. На сам дан светковине возе они тог свог бога на огромнијем колима у свој идолопоклонички храм. Та су кола висока око шест лаката, а имају четрнаест точкова. Хиљаде народа вуку их на дугачкијем ужетима. Сви ликују толико силно, е се то ни рећи не може. Али јаој, како је то ужасно. Многи се тад бацају под та идолска кола и гину под њеним точковима. Они мисле, да ће човјек, кога сатрше кола тог идола, неминовно бити блажен, јер ће га спасти Дагернаут, што му се принио на жртву. Но и то духовно њљење није још најжалоснје и најгрђе. Колико би се тога могло још испричати о страхотама данашњег незнабоштва! Тако се налази у прашумама афричкијем огромно једно дрво по имену *фетиш* или кумир — дрво. Цар и доглавници његови приносе од времена на вријеме под тијем дрветом људске жртве и ките дрво лубањама од људи, принесенијех на жртву. Путник неки који је видјео таково дрво, пише: Стајао сам као укопан, јер се не могох од ужаса макнути с мјеста и гледао сам чисто несвјесно тај страшан призор“.

Представимо ли си такве страхоте незнабожачке, онда морамо и нехотице повикнути са појачем псалма Давидом због толика велика њљења њихова: „*рците народима: Господ царује*“, и радосно исповиједити: „вјерујем у *једнога Бога*“. Код другог прошења молитве Господње ваља увијек поменути незнабошце, јер и они могу још познати једнога правога Бога. Многи проповједници и проповиједају им сада свето Јеванђеље, како би и они дошли до вјере у једнога правога Бога и једнице Сина његова Исуса Христа. Незнабоштво мора неминовно пасти, јер га не бијаше ни у самом почетку. О, кад би се што скорије сва васељена испунила видјелом правога богопознавања и испунило се пророштво ријечи Божје; да ће царство овога свијета постати царством Божијем и Христовијем и да ће један Бог бити све у свему!

Шта значи вјеровати у Бога? Шта значи вјеровати у *једнога* Бога? Какви су то богови, што их имају незнабошци, и које ми одбацујемо у првом чланку символа вјере? Има ли у данашње вријеме људи, који имају друге богове и покланјају им се?

(Наставиће се).

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима рада
Ст. С. Инић.
(Наставак)

Потирь. Грчка реч ποτήρ, ποτήριον, значи: *чаша, суд из којега се пије.* Потиром се назива у св. еванђељу она чаша, коју је Исус Христос употребио на тајној вечери, када је позвао ученике, да пију из ње. Грчки назив ове чаше сачуван се и у нашој цркви, у којој се потиром назива она чаша, која се употребљава при служењу св. литургије и у којој се вино претвара у пречисту и драгоцену крв Спасителеву. На проскомидији се у потир улева с водом растворено вино; а за време освећења часних дарова, то с водом растворено вино претвара се у праву крв Христову. Из великог страхопоштовања према великој тајни светога причешћа, потир се прави од скупоценог метала — сребра или злата, — а по некада је украшен разним светим иконама или другим симболичким изображењима.

Поясъ — је један део свештеничког одела. Њиме се припасује свештеник поврх стихара к епитрахиља, да би се при служењу могао слободније кретати. Појас је прво одело човечје и њиме је човек покрио срамоту својега тела — чим је постао сведан своје греховности; **и разумѣша ѥ҆ма нази ѥ҆сша и сшисша листиѥ, смоковное и сошкориста себѣ препоясаніе** (Быт. 3, 7), — овако говори Свето Писмо о прародитељима нашим, после преступљења заповеди Божје. После тога, почео је човек употребљавати појас, ради поткрепљења, пошто се принуђен био при послу напрезати; због тога и Соломон описујући нам добру и трудољубиву жену и домаћицу, преставља нам ју снажно опасану; **препоясавши крѣпко чресла своя, оукрѣпи мышцы своя на дѣло** (Притчи 31, 17). Човек дакле, када се опаше, наражава тиме или сазнање своје о греховној наготи, или своју готовост на сваки труд и посао. На тај су начин и Јевреји, спремајући се за излазак из Египта, дужни били за пут препасати слабине (чресла) своје (Исх. 12, 11); Бог је наредио Јову, пре него што ће с Њиме говорити, да као човек опаше **слабине** своје (Јов. 38, 3); Крститељ и Претеча Спасов Јован, који се у пустињи Јорданској постећи и проповедајући подвизавао, имађаше **поясъ оусменъ о чреслѣхъ своихъ** (Мат. 3, 4); Исус Христос утврђујући своје следбенике, да истрају у борби за веру, говори им: **да ѥ҆сѣмъ чресла ваша препоясана** (Лука 12, 35); по објашњењу св. апостола Петра, под тим „чреслима“ мислио је Спаситељ **чресла помышленіѧ** т. ј. уние моћи (Петр. 1, 13), а апостол Павле допуњујући ово објашњење и говорећи, да ова бедра ваља да су опасана истином, каже: **сшаните оубо препоясани чресла ваша истиною** (Ефес. 6, 14), т. ј. стојте чврсто и обуздавајте кичељивост нашега ума послушношћу према вери. Када се не опасује човек сам својевољно, већ по наредби Божјој, тада то опасивање означава подарење благодатне силе, која поткрепљава човека на борбу, а означава уједно и благодатни повратак невиности, коју због греха изгубисмо, што нам и св. Писмо потврђује говорећи: **Богъ препоясавый мѧ силою, и положи непорочнь пѫть мой** (Пс. 17, 33). Према томе свештеник стављањем појаса на себе — признаје своју греховност и изражава своју готовост на труд око службе; но ма да он том приликом признаје своју немоћ, ипак је и уверен, да је свештени појас онај, којим се препасује, видљиви знак невидљиве благодати, посредством које поново задобија изгубљену невиност и помоћу које се снабдева потребном силом за вршење тајни; због тога он, при стављању појаса, слави Бога говорећи: **„Благословенъ Богъ препоясавый мѧ силою и положи непорочнѣ пѫть мой, совершаѧй ноз҃ѣ мой ѩ҆ко елени, и на высокихъ поставляѧй мѧ.“** Монаси, подражавајући св. Јовану Претечи, дужни су носити кожни појас, за знак умртвљења својега тела постом и уздржавањем. То умртвљавање симболисано је мртвом кожом, од које је појас изготовљен.

Праздникъ — буквално значи *празно, слободно време.* У Цркви се празником назива *свештено време, које је одређено за спомен важних догађаја у Цркви Божјој, и које се од осталих обичних дана разликује тиме, што има засебно богослужење, при којем се спомиње шај догађај и уједно му се прославља виновници.* Установа празника је божанскога порекла и истодобна је са створењем човека. Сам Бог, пошто је свет створио, осветио је дан седми, у који се одмарао од свију дела својих (Быт. 2, 2. 3.), те је тако примером својим дао људима заповед, да светкују

дан седми. У даљем току времена, Бог је поново преко пророка Мојсеја заповедно народу Јеврејском, да светкује дан седми — суботу (Исх. 20, 8—11), а осим тога установио је и друге празнике, као: *Пасху* — за спомен изласка из Египта (Исх. 12, 14); *педесетницу* — за спомен давања закона на Синају (Исх. 23, 10—21); *празник сеница* — за спомен лутања по пустињи (Исх. 23, 34—43); *Нову годину* или празник труба (Исх. 23, 24); *дан очишћења* (Исх. 23, 27—32). Ови су празници подсећали остала поколења Јеврејског народа на сва она доброчинства, која је Бог указао очевима им, а преко ових и њима самима.

Новозаветна Црква, која је од Бога добила много више и већих доброчинстава, него старозаветна Црква, треба да има и више празника од ове. И она их заиста има. Будући, да су многобројна и неизмерна доброчинства Божја у Цркви новозаветној извршена или непосредно самим Богом преко Сина Његова Исуса Христа, или непосредно преко изабраних св. ангела и св. људи, а особито посредством пречисте и пресвете Богородице, која је послужила великој тајни васплоћења Сина Божјег, — Црква је богомудро установила различне празнике, и то једне у славу Бога, друге у почаст пречисте Богородице, а треће у част светих ангела и спомен св. људи. Од празника, који се називају *господскима*, други — *Богородичнима*, а трећи *светитељскима*.

Празници ови, деле се по важности својој, на *велике*, *средње* и *мале*.

Велики су празници у првом реду сви господски празници: *Рођење Христово*, *Богојављење или Крштење Христово*, *Сретење Господње*, *Преображење Господње*, *Улазак Христов у Јерусалим*, *Вазнесење Господње*, *Педесетница* (силазак св. Духа, Св. Тројица) *и Воздвижење часнога крста Господњег*. Празник *Васкрсења Христова* или *Пасха* издваја се из круга великих господских празника и сачињава за себе *највећи и најславнији празник* Цркве Христове. — У другом реду у велике празнике спадају они Богородични празници, који су установљени за спомен догађаја из живота пресвете Богородице, наиме: *Рођење Богородице*, *Ваведење у храм*, *Благовештење о рођењу Сина Божјег* — *Откривења*, *и Успеније Богородице*. — У трећем реду велике празнике сачињавају и они светитељски празници, који су установљени у част највећега међу онима, који су од жена рођени и у почаст врховних апостола: ти су празници: *Рођење Јована Претече* (Иванђан), *усечење главе му*, и празник *апостола Петра и Павла*.* — Сви *недељни дани* у току године, такође спадају у врсту великих празника. На све велике празнике, сходно пропису црквеног устава, има се служити свенођно бдење. Господски и богородични велики празници почињу се у црквеном богослужењу, већ на неколико дана пре самога празника, — то време између почетка спомињања празника на богослужењима, и самога празника назива се *предпразнством*, празника; исто то спомињање празника, траје још неколико дана и иза празника, — што се назива *попразнством* празника, а последњи дан попразнства зове се *одањем* празника.

Средњи су празници у првом реду они богородични празници, који су посвећени успомени разних доброчинстава пресвете Богородице, која је она у разна времена и у разним приликама указала, читавим народима, племенима или појединим градовима. — У другом реду у средње празнике броје се празници светих ангела, апостола, великих светитеља, светитеља који су се каквим ванредним начином прославили, а нарочито светитељи дотичне области цркве. За неке од ових прописано је свенођно бдење, а за друге — велика вечерња и јутрења с полијељеем.

Мали празници установљени су у почаст оних Светих, који нису познати и знаменити у целом хришћанском свету, него који су чувени и славни у дотичним местима, где су живели и подвизавали се на славу Божју и корист свете Цркве. Богослужење ових празника разликује се од свакиданег богослужења већим бројем стихира и тропара у почаст дотичног светог, а по некада и великим славословљем на јутрењи. У црквеном уставу имају празници своја обележја — знакове, а ти су: за велике — ⊹; за средње — ⁜ или ┼; а за мале — ⁘ (црвене или црне боје).

Осим ових празника постоје још:

* Празник св. апостола Петра и Павла пада у један и исти дан т. ј. 29. Јунија, а не као што наш народ погрешно држи, да је Петров дан 29., а Павлов дан 30. Јунија, овога (т. ј. 30.) је дана сабор дванаесторице апостола.

а) *Храмовни празници* (славе, сабори), то јест празник у почаст онога светитеља, којему је известан храм посвећен. Храмовни празник за дотичан храм и хришћане му има карактер великог празника.

б.) *Црквено-грађански празници*, у које спадају царски дани и дан грађанске нове године. У осталом по уставу наше свете православне цркве, свакога дана у току целе године — био он празничан или не, поје се служба извесном светитељу.

Догађаји, који дадоше повода, за установљење извесних празника, подробно су изложени и описани у „Четном Минеју“ и у „Прологу“, под оним датумом, којега се празнују. О празницима господским — осим воздвижења часнога крста — нађа читати у са јеванђељу. *Синаксари*, који се налазе у посном и цветном Триоду, садрже у себи такође описе и објашњења оних свештених догађаја, које празнујемо или којих се при богослужењу дотичнота дана сећамо.

Предстоятель. Буквално значење ове речи је: *онај, који напред стоји, који заузима прво, више место од других.* Предстојатељ (настојатељ) сваког храма је епископ дотичне епархије, у којој се исти храм налази, сви тако звани предстојатељи (настојатељи) појединих храмова, само су *настојатељи-заменици*, који замењују правог предстојатеља-епископа и они су само у толико предстојатељи, у колико је то епископу угодно. (У осталом власт епископа у овом погледу ограничена је влашћу патријарашком или синодалном за ставропигијалне храмове и манастире, сабором братства у манастирима, — а код нас, у неколико, — и органима автономних власти). Предстојатељима припада првенство испред других свештеника при богослужењу, они пазе и надзиравају над владањем причта дотичног храма, а уједно им црквени устав даје и ту особену почаст, да се сва дејства при богослужењу — у повереном им храму имају обављати по њихову благослову, а у извесним случајевима остављена им је на расположење и измена самога устава.

Предначинательный ѱалом҃ъ или **вечерній ѱалом҃ъ** је сто трећи псалом: „**Благослови дше моѧ Господа! Господи! Боже мој, возвеличисѧ ѥси зѣлѡ** и т. д. Предначинателним се назива овај псалом с тога, што се он чита на почетку вечерње, те се тако њиме започиње богослужење једнога дана, јер се дневно богослужење — као што је познато — с вечерњом започиње. Садржина је овога псалма веома лепа и висока полета и главни јој је предмет, прослављање премудрости Божје, која се манифестовала у стварању и одржавању овога света и величање благости Божје, која се непрестано указује у промишљавању Божјем о свему створеном.

Премудрость. За време богослужења ћемо често чути, да ђакон или свештеник изговара ову реч, и то обично у оним моментима, када је нужно, да на богослужењу присутни народ обрати живу пажњу на оно, што се чита или свештенодејствује. Реч премудрост се употребљава у тим приликама стога, што се у дотичним штивима садржи мисао, коју је теже разумети; или откривена истина, коју разум није у стању схватити, већ која се само и једином вером примити и усвојити може.

Преполовленїе (в. **пѧтьдесятница**).

Пресвутерх — долази од грчке речи πρεσβύς — стари, πρεσβύτερος — старији. Пресвитером се назива свештеник у првом реду с тога, што он треба да је — по добу старости у потпуном мушком добу — дакле не млађи од 30 година, а поглавито с тога, што он искуством у подизању побожности и знањем науке о вери, мора бити старији од свију поверених му верних.

Престолъ — је четвороугаони сто, који се налази на средини олтара и који је на дотичном месту тако учвршћен, да се не може помаћи. Овај се сто по извесном пропису и уз читање извесних молитава умива мирисавом водом, помазује светим миром и облачи у свештене одежде, те се по томе на њему приноси велика жртва тела и крви Христове. Као што је олтар најважније место у храму, исто је тако престо најглавније место у олтару. Он се назива *светим престолом*, јер означава престо Цара Славе, Судије и Господа нашег Исуса Христа; он се назива и *светом или часном трапезом*, јер се са њега залажу верни хранном, која снабдева човека за живот вечни и што нам она представља ону трапезу, на којој је Господ Исус држао тајну вечеру; он се назива још и *светим жртвеником*, пошто на њему — при тајанственом свештенодејству, сам Исус Христос, Себе приноси на жртву зарад

спасења света, којом приликом је Он сам и архијерej и жртва, онај који приноси и онај који се приноси, који прима и који се раздаје. Из уважења према светоме престолу, устав црквени наређује, да се свештеник при улазу у олтар има поклонити пред њиме. (В. сарчица, индитија, хитон, антимине).

(Настављће се.)

Из преписке протојереја Н. Флоринског са грофом Л. Толстим.

I.

После ваше карте од 24. јануара 1895. год. још сам вам писао и послао на ваше име две своје проповеди на 24. новембар за библиотеку црквеног храма у вашем селу „Јасна Пољана“. Недавно послао сам вам још једну карту. Но пошто не добијам одговора, сматрам за дужност — не да вас поправљам, но да поучим ваше приврженике и приврженице — да изнесем на јавност и вашу карту мени, и мој последњи одговор на њу.

Протојереј Н. Флорински.

II.

Кијево. Свештенику код Сретенске цркве протојереју Николи Флоринском.

Ја сам примио сва три ваша писма, и врло бих желео да одговорим на ваша питања и да вас умирим, но по писмима вашим видим, да ви судите о мени назорима, не по мојим делима, но по врло кривим критикама о њима, а писмено разјаснити тај неспоразум није могуће. Кад би ви прочитали моја дела, сасвим би нешто друго увидели. Кажем само, да верујем у Бога. Знам, да ћу врло брзо поћи к Њему, и само једно желим на свету, наиме, да испуним Његову вољу.

Москва, 18. 24. јануара 95

Лав Толстои.

III.

У својим одговорима на ово ваше писмо разјасниo сам вам, да сам читао ваша дела, а за доказ навео сам свој суд о добрим странама њиховим и о недостацима. Но ваша дела нису сва штампана. Није штампано: исповедање вере ваше и ново Јеванђеље. Знајући садржину истих трудно сам се у својим писмима да вас по могућности уверим, о ономе, чему ви не верујете. Тако сам вам саветовао за убеђење ваше у истинитост божанствене евхаристије, да пажљивије прочитате обреде божанске литургије. Да расположим душу вашу за истиниту веру у Богочовека и Месију, подсећао сам вас на божанске песме свете цркве православне, које од детињства слушају деца црквене отачанске. Писао сам вам о празнику Рођења Христова 1896. г: „у мислима улазим у себе ваше, грофе, и певам: слава на висини Богу, и на земљи мир, данас прима Витлејем онога који седи увек са Оцем. Данас анђели рођеном детету поје божански славопој: слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља“. На жалост читао сам из новина, које су донеле вест о вашем делу „О вештини“, да вас доводе у узбуђење песме мужика и женске на свадбама и тврдите, да да је ту — истинска вештина.

Према томе вас не треба ни у чем поучавати Но да се не обмањују од вас, као руководитеља к небесима, младићи и девојке, који читају ваша дела — укратко сам већ одговорио на вашу карту, сада вам понављам јавно свој одговор.

Није довољно за спас душе веровати у Бога. Неопходно је веровати у Бога и у заступника Бога и људи Исуса Христа. Нико не може рећи о смрти својој: пођи ћу Богу. Сви ћемо доћи на суд после смрти, но нећемо бити сви у царству Божје љубави. Само ће се они настанити у насељима Оца небеснога, који се свим силама душе прихвате за онога, који их приводи Богу — Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа: јер кроз њега имамо приближење к Оцу у једном Духу. И он је пут и истина и живот. И нико не може доћи к Оцу осим кроз Исуса Христа. Узмите у руке свето Јеванђеље Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа, и читајте, што сам Спаситељ света говори: Хвалим те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од премудрих и разумних, а открио си младенцима. Да, Оче, јер је тако била воља твоја. Све је мени предао отац мој, и нико незна сина до отац; нити оца ко зна до син и ако коме син хоће казати. (Лук. 10, 21. и даље и Мат. 11, 27.)

Ево се приближава време спомена највишег дела искупљења грешног рода човечјег Спаситељем света Богочовеком у ону велику седмицу — страсти Господњих; оставивши све

земаљске бриге, повуците се од света, грофе, у храм Божји, и ту послушајте пажљиво све свештено четворојеванђеље Христово (у понедељак, уторак и среду на часовима.) Ако испуните тај искрени вам савет човека, који вам жели као и свима вечнога спасења — уверен сам — душа ваша озариће ће се светлошћу славе Господа нашег Исуса Христа, загрејаће се љубављу према Њему — Једином Заступнику Бога и људи, и од гонитеља његова обратићете се у пламенитог последника, као св. ап. Павле, што вам од душе желећи, остајем с молитвом за помиловање, како мене грешног и недостојног тако за спасење свих људи.

Свештеник Н. И. Ф. (које сте писали 1895. г.)

Ср. Карловци 3. XI. 1899.

С руског: *В. М.*

Мисли о проповедништву.

Ја не мрзим нити се бојим против заблуделих него против заблуде. Не ратујем против створења, која су дело Божје већ хоћу да исправим смисао, што га је ђаво искварио.

Св. Јован Златоусти.

*

Чувар душа мора јако пазити, да му живот буде за углед, те да својим владањем повеже посрнулима пут живота, и стадо, које за гласом свога пастира иде, више својим примером него речма управља. Јер пошто му звање доноси, да објављује најузвишеније истине, то мора и најузвишеније примере пружити. Оне речи продиру најлакше у срце слушалаца, које живот проповедников потпомаже, јер он у овом случају својим узором потпомаже, да се његови прописи више, пошто делом показује, да се оно може извршити што речма светује.

Св. Амвросије.

*

Има ствари, које се никако или врло тешко могу разумети, па ма и дуже о њима размишљали. Таке ствари треба ретко и то у највећој нужди износити, или уопште о њима не треба ни говорити.

Бл. Августин.

*

Ако стражар видевши мач где иде не затруби у трубу и народ не буде опомунут, а мач дошав погуби којега између њих, тај ће погинути за своје безаконье, али ћу крв његову искати из руке стражареве. И тебе сине човечји, тебе поставих стражареи дому Израиљеву; слушај дакле реч мојих уста и опомињи их од мене. Кад речем безбожнику: безбожниче, погинућеш; а ти не проговориш и не опомeнеш безбожника, да се прође пута свога; тај ће безбожник погинути за своје безаконье; али ћу крв његову искати из твоје руке. Ако ли ти опомeнеш безбожника да се врати са свога пута, а он се не врати са свога пута, он ће погинути за своје безаконье, а ти ћеш сачувати душу своју.

Прор. Језекиљ, гл. 33. ст. 6—9.

*

Проповедници су ватра, која треба да срца људска на љубав Божју разбукти.

Св. Григорије Назианз.

† Ђорђе Ф. Недељковић.

У Новом Саду, у 75 години свога живота, преминуо је у прошлу среду *великих добротвор народни Ђорђе Ф Недељковић.*

У богатом благостању своме, а у племенитости срца и родољубивости душе своје постарао се, да остави иза себе лепо име у народу своме, и да имену своме спомен подигне у слави, коју ће му благодарност народна вавстину и приносити.

У завештају своме сетно се племенити покојник и врли *Фонда св. Саве*; завештао му 10.000 форинаата, те тиме постао вечити добротвор српске школе.

Љубав своју за српску школу посведочио је врли покојник и завештајем од 10.000 форинаата српској великој гимназији Новосадској.

Осим ових завештаја, о којима смо при завршетку листа позитивно извештени, оставио је родољубиви **Ђорђе Ф. Недељковић** *знатне* завештаје и на друге просветне и родољубиве цељи, о којима ћемо накнадно саопштити.

Врломе добротвору народноме **Ђорђу Ф. Недељковићу** нека је у народу српском вечна хвала и души његовој нека је рајско насеље!

Слава му, слава, слава!!

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Аудијенција**). *У прошли понедељак, 22. новембра, при поделивању општих аудијенција, благоизволело је Његово Величанство најмилостивије примити у превишњу аудијенцију и Његову Светост преузвишеног господина патријарха српског Георгија Бранковића.*

(**Његова Светост**) преузвишени господин патријарх *Георгије* приспео је на Беч у Своју резиденцију брзим возом у прошли уторак, у пратњи протосинђела г. *дра Георгија Летића*.

(**Педесетогодишњица бискуповања.**) Велики жупан хрватски, преузвишени господин бискуп Ђаковачки Јосип Јурај Штросмајер навршио је, по милости Божјој, 6 (18.) новембра о. г. педесет година како је именован бискупом Ђаковачке бискупије. Преузвишени бискуп није хтео да се тај дан засебно слави, како су сви верни синови његови Ђаковачке бискупије од срца желели, већ је одгодио, да се јавно и свечано прослави педесетогодишњи дан његова посвећења, који пада на дан 27. августа (8 септембра) 1900. године.

(**Протојереј Петар Ђепић**), досадањи катихета у Сарајевској великој гимназији превишњим решењем од 10. октобра о. г. именован је конзисторијалним саветником у српској православној АЕМ. конзисторији Дабро-Босанској.

(**Освећење цркве у Голубинци.**) Пишу нам из Голубинаца: По закључку црквене општине Голубиначке имало је њезино изасланство предстати Његовој Светости преузвишеном господину патријарху *Георгију*, са задатком, да Његову Светост најсмерније, у име црквене општине Голубиначке, позове и умоли, да јој благоизволи удостојити Своје високе посете и осветити јој новоукрашени стогодишњи храм. Одласком Његове Светости у Будимпешту односно у Беч, онемогућено је било томе изасланству да изврши своју веома угодну и милу дужност, а црквеној општини Голубиначкој да у својој средини дочека отворених срцем и са радосним поносом свога љубљеног Патријарха *Георгија*. Његова Светост је благоизволела Својим налогом и најмилостивијим овлашћењем одредити окружнога протопрезвитера Карловачкога г. *Јована Јеремића* и поделити му благослов, да изврши чин освећења новоукрашеног и оправљеног храма. Освећење је извршио г. протопрезвитер на дан Св. Ваведенија, у прошлу недељу, уз асистенцију г.г. пароха Војачког Димитрија Станисављевића, местнога пароха Дамјана Прерадовића и јеромонаха Крушедолског Пантелејмона Живића. После освећења цркве, служена је св. литургија, а протопрезвитер г. Јеремић наговорио је сходну проповед. После подне у 1 сахат отпочео је заједнички ручак, при којем је протопрезвитер пресекао славски колач. На једнодушно захтевање чланова црквене општине Голубиначке, а после подигнуте по пароху г. Прерадовићу здравице Његовој Светости преузвишеном господину патријарху *Георгију*, одаслата је Његовој Светости брзојавна најава синовље љубави, оданости и захвалности од стране православне српске црквене општине Голубиначке. Прочитана, пред искупљеним општинарима и славским гостима, брзојавна ова најава попраћена је бурним усклицима: „Да живи св. патријарх наш *Георгије*“.

(**Ширење православља у Америци**) Руски православни епископ у Сан-Франциску, у Северној Америци, Тихон, наводи у извештају о каноничној визитацији својој у Северној Америци, да Православље врло лепо напредује, нарочито међу унијатским Русинима досељеницима из Галиције и Угарске, који се својевољно враћају у Православље, те ће се, како вели у извештају своме у Петроградском „Црковном Вјеснику“, за кратко време „тако звана света унија, осећајући унутрашњу слабост своју на земљишту новога света, срушити од светлости, коју распростире православна вера“. — Православље се шири не само у северној и јужној Америци, него и у Буенос-Ајрес-у. Тако осваја православље по унутрашњој снази својој.

(**Рашчињен**) Прота Милан Ђурић, који је у познатој парници ради велеиздаје осуђен у Београду на 20 година робије рашчињен је у Београдској градској цркви Ружици, у прошлу недељу дана 21. новембра о. г. Чин рашчињења извршио је архимандрит Иларион Весић. О томе читамо у Београдским новинама ово: У недељу још рано у јутру, осуђеном проти Милану Ђурићу скинут је оков и наређено му је да скине и своје робијашко бело гуњче, па да се обуче у своје свештеничко рухо, које је некад носио као слободан грађанин и многогодишњи прота Ужички. Тако обучен, он је у 8 часова у јутру наведен из свога казамата и под стражом унућен у градску цркву Ружицу. Проту су довели пред отворене црквене двери, где су га већ у одејанију дочекали Илариjон Весић, архимандрит и професор богословије, и један ђакон, а за певницима већ су стајали ђаци богословије, црквени певачи. Проти Ђурићу поднесу одежду и остало црквено одјејање и арх. Илариjон га замоли, да се обуче по црквеном реду и обичају, као када би имао службу

Божју вршити. Пошто се прота Ђурић тако обукао, арх. Илариjон наговори му ове речи: „Брате у Христу, и оче прото! Закони земаљски, којима смо се дужни покоравати, у грађанским стварима, онако исто као и Божјим законима, наредили су над тобом познату ти пресуду, по сили које ти не можеш и даље остати у свештеничком чину, и за то је надлежна црквена власт наредила мени, да те тога чина лишим. Извршујући ову тешку дужност, као војник нашега општега Пастиреначелника и Господа Исуса, Христа, који се и сам у земном животу свом покоравао земаљским властима и законима (Јов 19, 11.) и преко свога изабранога сасуда Апостола Павла свима заповеда: „свака душа да се покорава властима које владају; јер нема власти да није од Бога, и што су власти од Бога су постављене,“ (Рим. 13, 1) ја ти, као брату у Христу и као досадањем сараднику у винограду Господњем, при овоме и за ме и за те, и за св. цркву тужноме и жалосноме чину, могу рећи само то: „Неиспитани су судови Божји, и непстражљиви путови Његови“ (Рим. 11. 35,) неисцрпна је благост Божја и величка је милост Његових миропомазаника на земљи. Не предај се очајању, већ се сав предај Божјој милости и благости. Он, који допушта ову казну на тебе, ради твога вечнога спасења, може те и утешити, ако му се искрено сав предаш и скрушено покајеш грехе своје, без којих нема човека на свету: **ауе и единъ денъ житіа егw на земльі**“. Нека ти сам милосрдни Бог буде на помоћи у будућем животу твом. Амин.“ Пошто је ово изговорио. госп. архимандрит Илариjон почне с прете Ђурића скидати комад по комад његова црквеног одјеђанија, наговарајући гласно при сваком том скидању, „недостојин“, што су прихватили црквени певачи за певницама и гласно понављали у песми „недостојин“! „недостојин“! Пошто је и то свршено, архимандрит Илариjон узео је ножнице и упакрст остригао по мало од браде и косе осуђенике и с тим је тај чин извршен.“

(**Књижевни Одбор Матице Српске**) имао је 18. (30.) новембра свој састанак под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. На овом жесту немамо још да издокидамо извештај из седнице, која је била 28. октобра (9. нов). Примљене су за Летопис Пушкинове песме „Бахчисерајски шедрван“ и „Голуб“ у преводу Јована Дучића. — Тако исто прикаже Ђорђа Магарашевића о „Скупљеним граматичким и полемичким списима Вука Ст. Караџића. — На основу препоруке дра Станоја Станојевића примљена је оцена Александра Белића на „Gramatiku i stilistiku hrvatskoga ili srpskoga jezika“ од дра Томе Маретића. — Шаљива игра у једном чину: „Писмо“, која је стигла на расписану награду, издаће се на оцену доцније, док се одреде оцењивачи. — Примљен је превод С. Матавуља Молијерова „Пучанина као властелина.“ — На основу препоруке Саве Петровића примају се за Књиге за народ „Правила за наш народни друштвени живот“, од Св. Грубача. — Према препоруци Саве Петровића прима се у начелу спис Мите Нешковића „Зашто славимо св. Саву“ с тим, да писац своје дело доврши и пошље. — Прима се на основу препоруке секретареве за Летопис приче Б. Будисављевића: „Кобна замјена“. — На основу оцене Ј. Грчића не прима се прича непознатог писца „Станина воденичар“. — Дело непознатог писца о Босни и Херцеговини не може се примити, јер је врло опсежно а писано је на немачком језику. — Не могу се примити ни дела непознатог писца „О девојачком институту на Цетињу“ и „О Црној Гори“ као врло опсежна и специјална — За говорнике на свечаној седници о св. Сави одређују се Милутин Јакшић о Ману Грбићу и секретар Милан Савић о Илији Округићу. — Прима се предлог, да се умоли проф. Благ. Бранчић, да напише студију о мађарском песнику Шандору Петефију и да га прикаже у неколико песама. — Умољене се Министарство пољопривреде, да нам за Књиге за народ уступи своја популарна издања о пољопривреди. — На молбу проф. Александра Теодорова у Софији, постараће се и Матица да уђе у траг оним бугарским књигама, које су недавно штампане у Новом Саду, Земуну и Београду. — Решава се, да седница Књиж. Одбора буде сваког месеца у четвртак пре седнице управног одбора, која се држи пре суботе сваког месеца. — Што се тиче измене књижевних издања, то је решено, да се извештај секретарев о садашњем стању тог питања штампа и члановима Одељења, разашље, као год и предлог Тих. Остојића и другова му у стварн програма тих издања.

(**Управни одбор „Матице Српске“**) држао је 20. новембра (2. децембра) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Било је за расправљање преко шездесет предмета, од којих напоменусмо неке важније Председник друштвени сећа се топлим речима ревносног члана и повереника матичиног и врлог родољуба Божидара Вујића, који је у Суботици напрасно преминуо. Тако исто узет је на тужно знање извештај о смрти члана Исе Калинића, пароха у Радучу. — Даје се прилог на етнографски музеј у Клужу

а у кући краља Матаје. — Узима се на знање одобрење Министарства на разашиљења матичина у ствари прорачуна за г. 1899. — Шаље се Министарству на преглед основно писмо за задужбину Милоша Димитријевића и жене му Марије. — Узима се на знање да је надлежна власт, да у верном препису пошиље тестаменат пок. Стевана Стојановића из Ердевика, који је свој иметак оставио на добротворне сврхе, и руковање своје задужбине поверио Матици Српској. — Српска црквена општина у Баји уписује се за члана Матичиног. — Узима се на знање извештај о уплати матичних чиновника у мировински фонд. — Одговор каменорезца Јована Шошана у ствари подизања споменика народном добротвору Васи Јагодовићу надаје се иницииру Стевану Славићу на имење. — Пореско знање тражи наследну пристојбу од 2035 фор. за фонд Милоша Димитријевића и жене му Марије. Упућен је фискал друштвени да против тог платежног налога поднесе рекурс. — Узима се на знање извештај, да је благајна изненада скопчована и да је сасим у реду нађена. — Шаљу се Министарству разашиљења на неке примедбе учињене министарским рачуноводством на рачуне о фонду Костићевом, Ђорђевићевом, Јовановићевом и Дунђерковом за г. 1898. — Прорачуни, које је економски пододбор поднео за оправку Матичине куће, надају се иницииру Стевану Славићу на стручно имење. — Узима се на повољно знање извештај економског пододбора, да је путем спроведеног парцелирања Трандафилкине земље постигнута већа аренда у износу од 2860 фор. а. вр. На том лепом успеху најављена је ревносном економском пододбору захвалност. — Према мишљењу фискаловом надате су дозволе неким дужницима, да могу бестеретно преписати неке парцеле својих заложених непокретности. — Издано је више зајмова на пупиларну сигурност. — Решено је, да се зајмови, ако их сами дужници лично не подигну, могу надати само на легализовану специјалну пуномоћ, у којој мора бити наведена свота одобреног зајма, фонд из ког је зајам одобрен и дан облигације. — По предлогу председниковом изабран је одбор, који ће инвентар како Матични тако и свију фондова прегледати и допунити.

(† **Ђорђе Ф. Надаљковић**) врли добротвор народни сарањен је 26. новембра (8. децембра) о. г. у успенском гробљу Новосадском. Његова Светост преузвишени господин патријарх српски *Георгије* благоволео је изаслати на погреб, као свога заступника, протосинђела и професора Богословије Карловачке преч. г. *Дра Георгија Летића*; а у име Саборскога Одбора благоволела је Његова Светост изаслати народно-црквеног тајника г. *Дра Лазу Секулића*. На опелу благоволео је началствовати високопреосвештени господин епископ Бачки *Митрофан Шевић*.

(Свечана седница књижевног одељења „Матице Српске“.) У прошли четвртак у 4. сахата после подне држана је као на рођен дан песника Змај Јована Јовановића свечана седница књижевног одељења „Матице Српске“. Овом седницом прослављена је „Матица“ педесетогодишњицу песничког рада Змајева. Председник „Матице Српске“ А. Хаџић, отворио је у одређено време свечану седницу, затим је неколико речи проговорио о значају данашњег дана, после је прочитао писмо песниково, којим се захваљује на данашњој прослави и најављује да због болести не може доћи; на крају је председник поздравио присутне рођаке и осталу публику, која се у лепом броју искупила. После председника говорио је др. Лаза Костић о песничком животу Јована Јовановића-Змаја, затим је говорио о самом песниковом раду, карактерисао му је певање, и у потврду својих речи цитирао је најлепше песме Змајеве. Публика је с пажњом слушала импровизацију говорникову, и председник му је напоследку захвалио. Дворана је била дупком пуна света, а особито је женски свет био у лепом броју заступљен.

(† **Јован Чиплић**), српски народни учитељ у Ст. Бечеју, преминуо је 20. о. м. у 48. години живота, а 33. години свога савесног учитељског рада. Српски учитељски збор старо-бечејски јавља ту тужну вест посебном посмртницом. Нека је покојнику лака земља!

(† **Јерej Петар Перић**) парох у Башаиду преминуо је у Господу 22. новембра о. г. у 55. години свога живота. Лака му земља и **вечна памћа**!

Нове књиге.

О Арсенију IV. Јовановићу Шакабенти. Лекције из историје Карловачке Митрополије. По архивским изворима израдио *Милутин Јакшић* професор у Богословији. Прештампано из „Бранкова Кола“. У Карловцима Српска Манастирска Штампарија. 1899. Цена је књизи 1. круна и 60. потура стр. 240.

Живот светог оца Николаја. Архиепископа Мир-ликијског и чудотворца и преподобне мајке наше Параскеве Свете Петке, из житија светих од *Ј. Б.* У Срем. Карловцима Српска Манастирска Штампарија 1899. Цена 10. новч. Стр. 20.

Моја књига: **Православна хришћанска наука**, коју је јавна и приватна критика врло повољно примила, високославни Школски Савет за потворне школе прописао и — колико ми је до сад познато — нет пречасних конзисторија у митрополији карловачкој подручном свештенству и подручним општинама најтоплије препоручило, може се наручити *само код мене*. Цена је једном примерку с поштарином заједно 22 новчића.

У Старом Бечеју. Прота Јован Борота.

Др. Ђ. Даковић. *Писма из Шпањолске*. Загреб. Штампа Српске Штампарије 1899. Стр. 196. Прештампано из „Србобрана“. Цена ?

Књижевна вест.

За који дан изаћи ће календар

„ОРАО“

ЗА ГОДИНУ 1900-ТУ

с 1 вел. премијом и 106 ликова и слика у тексту

уз сарадњу српских књижевника

УРЕДНО

ЧИКА СТЕВА В. ПОПОВИЋ

Календарски део израдио је проф. А. А. Матић. Забавно-поучни део доноси 10 одабраних поучних чланака међу којима и две приповетке. Текст је ове године повећан са 2 табака — те износи 14 табака велике 4-тине.

Овако богато илустрован није био никада ни један српски календар до сада.

Цена му је стара 1 круна за Аустро-Угарску, 1 динар за Србију.

Растуривачима календара »Орла« дајемо 25% рабата.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 112 3—3

На упражњено учитељско место у Наћфали отвара се „Стечај“ на VI. р. мешовитој школи.

Плата је 400 фор. у натој је и пофторна школа и огреч. Земље има 3½ л. ораће. Слободан стан с баштом и изван села башту 800□ на коју је дотични дужан државну и општинску порезу плаћати. У име пероводства 15 фор. Од погреба великог 1 фор. а од малог 50 нов. где позват буде.

Дужности су школ. уредбом прописане; децу црквено појењу поучавати и на сваком богослужењу десну певницу одржавати, пероводство, као и склапање рачуна црквено-школских дотичан је дужан у горњој свети обављати.

Иште се лична пријава. Рок пријаве истиче за 6 недеља дана од дана последњег увртења овога стечаја у Срп. Сион. Молбенице са сведочбама оспособљења треба слати на потписаног председника.

Из седнице месног школ. одбора држане у Вел. Селишту (Наћфала) 8. (20.) новембра 1899.

Јаков Ј. Пасковић, прав. учитељ и приправ. И. год. пр. дотл. школ. одбора. Мита Аничић,

Број 2502 ех 1899./К 473. 214 2—2

СТЕЧАЈ

На мјесто духовника кр. земаљске казнионице у Лепоглави са платом од 1.100 фор., станом и правима на напредовање и умировљење по закону од 20. коловоза 1894., дотично од 10. ожујка 1892.

Молитељи имају своје биљеговане, са нуждним свједочанствима обложене и на високу кр. земаљску владу, одно за правосуђе у Загребу управљене молбенице поднијети непосредно овамо, ако су из епархије ове, а иначе преко надлежне си конзисторије најдаље до 13. (25.) децембра 1899. год.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакрацу, 16. (28.) новембра 1899.

Предсједник
Мирон
Епископ.

Бр. К. 190./102. ех 1899. 215 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено парохијско место VI. разреда у Српском Титошу (у Барањи).

Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице до 1. (13.) јануара 1900. год. путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будиму 5. (17.) новембра 1899.

Предсједништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

само свештеничког одела кројач

Дунавска улица бр. 20. **НОВИ САД** Дунавска улица бр. 20.

Част ми је пречасној г. г. свештеницима до новољног знања ставити и моју радњу препоручити у којој се само за српско свештенство одело израђује сваковрсно, камиланки од чоје и кадифе имадем готови. За свако парче, које се у мојој радњи изради гарантујем, да мора бити правилно израђено, и добро да стоји.

Цене су умерене, мустре на углед шаљем франко.

1—3

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ

објављује овим, да ће, обзиром на опште повишење каматњака, а имајући при томе на уму интересе својих улагача — почам од **данас** па до даље објаве, плаћати својим улагачима

по Уложним Књижицама
и
по текућем рачуну (Конто-Коренту)

4 ½ % камате чисто.

Државни порез на ове камате плаћа Банка сама

ЗАГРЕБ, 4. (16) октобра 1899. 200 **Управа Српске Банке.**

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешење звоњење, произведено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по води и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама произведена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странске земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, сточајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и сточајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 49.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: **Њ. Свегост Српски Патријарх Георгије.**

УРЕДНИК: **Протопрезвитер Јован Јеремић.**

У Ср. Карловцима у недељу 5. децембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница.

Архидијецезалне Конзисторије од 30. новембра (12. децембра) 1899. Бр. К. 1014/588 ех 1899. у погледу начина спровађања покушаја помирења између несугласних супруга.

(Свима окружним протопрезвитерима)

Високопречасни српски православни Митрополитски Црквени Савет доставио је овој Конзисторији одлуком својом од 28. октобра (9 новембра) 1899. Ад Бр. М. 479/МЦС. 37 ех 1899. у погледу начина спровађања покушаја помирења између несугласних супруга следеће

Упутство

I. У свима бракоразводним пословима има се пре одобреног редовног бракоразводног поступка у правилу спровести три степена покушаја помирења и то:

а.) Код надлежног парохијског звања онога места, у ком су несугласни супрузи имали своје последње стално пребивалиште;

б.) код надлежног протопрезвитерског звања и

в.) код надлежне епархијске Конзисторије, односно код делегованога конзисторијалнога повереника.

Код сва ова три степена покушаја помирења имају дотичне странке лично предстати.

II. Ако је надлежни парох уједно и надлежни протопрезвитер спроваља он и први и други степен покушаја помирења, али између оба ова покушаја мора протећи размак од три недеље дана.

III. Ако су несугласни супрузи сиромашнога стања и ако је њихово фактично боравиште јако удаљено од седишта надлежнога пароха, протопрезвитера или Конзисторије, те би њихов долазак са великим трошком скопчан био, може надлежна Конзисторија изпимно на образложену молбу, (у којој се дотична странка има тачно изјаснити, да ли се жели измирити и у брачној свези остати или не) несугласне супруге од појединог, а и од сва три лична предстајања за покушај помирења ослободити.

IV. Приликом сваког покушаја помирења дужан је орган, који поступа, понајпре упозорити несугласне супруге на важност и светињу брачне свезе и на штетне последице њихове међусобне распре и размирице, те очинским и разборитим саветом настојати, да исте и помири. Ако би покушај помирења безуспешан остао, има се у записник уписати верно и тачно сви захтеви и изјаве несугласних супруга.

V. О сваком покушају помирења имају се несугласни супрузи за времена известити и позивницом уз доставу на исто позвати.

VI. Ако на одређено рочиште за покушај помирења поред благовремено уручења позива не дође ни једна странка, или не дође она странка, која је молбу за развод брака поднела, и свој изостанак темељито и за времена не оправда, власна је епархијска Конзисторија сваки даљи поступак обуставити и о том интересоване странке одлуком известити; а ако на одређено рочиште дође само она странка, која је молбу за развод брака поднела, а противна странка поред благовремено уручења позива не дође и свој изостанак не оправда, и ако пријавитељ и том приликом изјави да остаје код своје бракоразводне молбе, има се овај изостанак пријавне стране тако тумачити, као да је тај покушај помирења остао без успеха и даљи степен покушаја помирења наредити, односно, ако се овај изостанак и код трећег степена помирења установи, има надлежна Конзисторија молитеља на редован бракоразводан поступак упутити.“

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручно Вам свештенство, знања, управљања и строгога придржавања ради известити.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 30. новембра (12. децембра) 1899. године.

Георгије с. р.
Патријарах.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Реч о Богу.

И одговори Тома и рече му: Господ мој и Бог мој. (Јован 20, 28).

Драгоценом краљу Спасовом Богу усиновљена браћо Христова!

Чудан вам је овај свет, управо чудновати су вам људи у свету овоме, и то не сви него неки: што виде — не верују, а што не виде — верују!

Христос — Истина устаје из мртвих и јавља се својим ученицима, те их својом појавом уверава о истинитости својих речи, свога предсказања: „предаће се син човечји у руке људске; и убиће га, и трећи дан устаће“. (Мат. 17., 22.—23.) Гледајући Христа, учитеља свога, ученици се чуде, али и радују, од веље радости чисто не верују. (Лука 24., 41.) Али Тома међу њима није. Кад је дошао, њих досеторица једнодушно му казују и сведоче: „Видесмо Господа“; но Тома одговара: „док не видим на рукама његовим рана и клина, и не метнем прста свога у ране од клина и не метнем руке своје у ребра његова; не ћу веровати.“ (Јов., 20., 25.).

Па „не хотећи оставити Томе, да тоне и потоне у дубине неверија“ (тропар 6. песме „антипасхе“), после осам дана јавља се Христос и опет својим ученицима, дозива апостола Тому, открива му ребра, а пружа му руке своје, па му вели: „пружи прст свој амо, и види руке моје; и пружи руку своју и метни у ребра моја, и не буди неверан, него веран“. (Исто. 20., 26.—27.) Што кад је апостол Тома својом „љубопитљивом десницом“ (кондак „антипасхе“) и учинио, поклони се и завапи: „Господ мој и Бог мој“; на што ће Христос: „пошто ме виде веровао си; благо онима, који не видоше и вероваше“ (28.—29.).

Па кад су блажени они, који не видеше а вероваше: то колико пису блажени, колико су од блаженства удаљени они, који видеше, а не вероваше?!

Или, Богом љубљени, зар то не значи:

видети, па не веровати: нешто у хиљадама случајева гледати и посматрати, и то примати и признавати, а само у једном једином, па још најкрупнијем случају, то одрицати и одбијати?! Или зар то не значи не видети а веровати: нешто ни у једном једином, па ни најситнијем случају не видети, па то ипак примати и признавати?!

„У почетку створи Бог небо и земљу“ — тако гласе прве речи писма светог, слова Божјег.

Проста и јасна истина.

Па гледе, Богу љубазни, тој тако простој и јасној истини не ће људи, или бар неки људи да се поклоне. Веле: није Бог света створио, него је свет сам од себе постао.

И да иронија буде потпуна, ти људи то казивање зову „знањем“, ту тврдњу крсте „науком“!!

Чудновато. „Свет је сам од себе постао“. Па имају ли ти људи за ту тврдњу своју буди какова основа? еја ли та наука ма и најслабијим зрачком истине? Јесу ли ти људи на свету и у свету нашли и видели ствар такову, која је сама од себе постала? зна ли наука за створ такови, који је сам себе створио?

Не! Ти људи тога видели нису; наука така створа не познаје. На против, баш ти људи признају и исповедају, да ни најслабија бићчица — о којој се једва и слутити може да је то — није сама од себе постала; баш наука учи и казује, да ни најситнија животињица — која једва траг живота на себи носи — сама себи није живот дала. Једном речи: ништ' на свету није само од себе, и све у свету има свога — узрока.

Па кад у свету и на свету нема створа, нема стварчице, која је сама од себе постала, сама себи живот дала: како је онда свет — који и није ништа друго, до ли скуп ствари и створова — сам од себе постати, сам себе створити могао?

И није ли, Богом љубљени, истина, да ти људи оно што виде, не верују? Они виде и гледају, да све на свету и у свету има свога узрока; па ипак то не верују, или бар у једном, најтежем случају не верују, јер веле: свет овај нема узрока.

И није ли зар истина, да ти људи оно, што не виде, верују! Они не најоше и не видеше ни најслабије бићчице, ни најситнијега и најпростијега створа, који је сам од себе постао; па ипак то у најкрупнијем случају допуштају и верују, јер веле, да је овај свет, са свима лепотама и разноврсностима својима сам од себе постао. —

Но да би ти људи то своје казивање, ту своју — тобоже — науку поткрепили, утврдили и одржали, а они иду даље, те веле: није свет сам од себе постао, сам себе створио; него је материја са снагом здружена постепено свет створила; а материја је од искони, материја је вечна.

Али већ и саме речи тих људи: „материја и снага“ поред глагола „здружена“, дају нам узрока и разлога, да посумњамо у то, да ли ти људи озбиљно говоре, или се тек само — шале! Јер тек се не би могло назвати неозбиљним питање: а ко је „здружио материју и снагу“? А на то су нам питање ти људи одговорити заборавили или су они то питање мудро — обишли.

Па онда, материја је нешто мртво, нешто тромо, нешто неуређено. Међу тим, ми на свету и у свету видимо живот и кретање, рад и ред, и у раду и реду разум и мудрост. Па од куда у материје живот, и са животом здружена снага; од куда у материје кретање, рад и ред; од куда у материје разум и мудрост?

Јесу ли ти људи кад-год видели или чули да је из мртвила живот поникао; да је из тромости само од себе кретање потекло и рад произвело; да је из неуређености ред, разум и мудрост изишла?

Не, нису! Та наука је доказала и потврдила, „да живот не проистиче из мртвог материјала, него да за свако живо створење — ма како сићушно — мора да има неко друго живо створење, од којега је постало“. (Хришћ. Весник 1883. стр. 22.) Кратко: на свету и у свету нема и не може бити живота без — клице живота. — Па од куда на свету и у свету, од куда у материје клица та, клица живота?

А кад је тако код материје са животом,

кретањем и радом; да како је тек онда са редом, разумом и мудрошћу: од куда реда, а савише, од куд разума, од куд му мудрости?

Подигните, Богу љубазни, какве лепе, благе летње вечери очи своје к небу и посмотрите оно сјајно јато звездано. Па кад сазнате, да наука број тога јата сјајнога милијонима одређује; кад помислите, да наука учи, да су те — на оку — сићушне звездице — грдне и големе, да су то — тако рећи читави светови; кад у обзир узмете, да наука казује, да међу тим грдним небеским телима влада диван ред и поредак, крај свег тога, што се та тела — баш као и на земљи живи створови — тако рећи укрштавају и преплећу: не ћете ли зар онда у усхићењу и раздрагености са Цар-певцем кликнути: „Небеса казују славу Божју и дела руку његових гласи свод небески“ (Псал. 19., 1.)? Или ћете зар моћи само и помислити, а камо ли веровати, да је тај дивни ред и поредак сам од себе постао, сам себе из материје извео?!

Но ти људи остају и на даље упорни и тврдоглави, те казивање и тврдњу своју даље правдају и бране овако: као што смо признали и исповедили, да на свету и у свету ми не нађосмо и не видесмо ничега, што је само од себе постало, само себе створило, јер све на свету и у свету има и мора имати свога узрока; исто тако признајемо и исповедамо, да тај дивни ред и поредак, који влада у свету и међу светским телима, није потекао сам од себе него тај ред и поредак изводе и одржавају — природни закони.

Истина је то, да светски ред и поредак изводе и одржавају природни закони; али је питање: од куда ти закони? — Јесу ли то закони природни: такови, које је природа, и то самој себи дала? или су то закони природни такови, који у природи владају, а које је законе природи неко други дао?

Шта је природа? Је ли природа нешто, што има: разум, свест, вољу, жељу; те имајући разум, а свесна добра, хоће и жели сама у себи неки ред и поредак да заведе а у цељи и намери тој, да постигне жељено добро?

На онда: ми знамо, да закони ограничавају слободу; да закони не дозвољавају чинити оно, што се хоће, него оно, што се мора, што треба. — На зар ћемо хтети и веровати моћи, да је природа — све да јој признамо и допустимо разум и свест, вољу и жељу — саму себе пуне слободе лишити; да је природа сама себи — тако рећи — руке свезати, нове спутати хтела и желела? Из ког узрока, из каквог разлога да природа сама противу себе тако строго, тако окрутно поступи?

Не, не! Не варајмо се, Богом љубљени, и варати се не дајмо! Ред и поредак на свету и у свету, или у природи, бива и одржава се на основу природних закона; али те законе није природа сама себи прописала: законе је те природи дао и прописао други — неко, а тај други, тај законодавац је Бог.

Но ти људи терају до крајности са упорношћу и тврдоглавошћу својом, те веле кратко: природних закона није законодавац Бог, јер Бога и — нема, бар га ми видели нисмо; но не само да га ми не видесмо, него га нико, никад и нигде видео није.

Истина је то, да Бога нико, никад и нигде видео није; но то још не значи и значити не може, да Бога ни нема, и да он није природи законе дао и прописао.

Чудновато! Дакле би ти људи тек онда у Бога веровали и веровати хтели, кад би га „лицем к лицу“ видети и гледати могли!

Но, Богу љубазни, будемо ли ми границе ума нашег оком одмеравали: онда ће круг ума нашег бити и одвише мален; будемо ли ми предмете знања нашег увлачили у наш видокруг: онда ће број тих предмета бити врло низак, и од више мален.

А колико су ти људи чудновати, па и неправични и недоследни доказује и сведочи најбоље то, што они своју веру у Бога вежу за око; а овамо зраке ума свога одводе и бацају далеко — далеко иза тачке, до које им око допрети може; па то чине баш онда када посматрају не небо, него земљу, када испитују не узрок, него последицу, када говоре не о Творцу, него о твари. —

А да неко „кога ми никад видели писмо, постојати може, па доиста и постоји и да смо ми у биће његово веровати дужни — чујмо, Богом љубљени, две о томе лепе сведоџбе: једну сведоџбу сина дивље пустиње, другу сведоџбу припознатог неког светског мудраца.

Једном неки ученик путник виде, где се неки Арапин, који није ни знао, па ни чуо за школу и цркву — у непчаној пустињи при рађању сунца Богу молио, те га упита: како је он познао да има Бога? На што пустињак кратко одговори: „исто онако, као што познајем, кад видим стопе по песку, је ли туда ишао човек или животиња.“ („Глас Истине“ 1888. стр. 171.) Као што чујемо, ми по трагу можемо знати, да је неко некуд прошао; но не само то, него можемо знати и ко је тај неко: је ли то био човек или животиња. —

Но још је дивнија и јаснија сведоџба мудраца онога. Волтер, чувени учењак француски, вели, или боље, пита: „Кад сат доказује сајџију; кад палата показује уметника-неимара: како да нам онда свемир у истини не сведочи о највишем бићу?“ (Исто, стр. 156.) Ту исту мисао и истину исказао је и изнео још пре Волтера свештени писац, „учитељ народа“ св. апостол Павле: „Сваки дом треба неко да начини; а ко је све створио, оно је Бог.“ (Јеврej. 3., 4.).

Не морамо, дакле, ми некога сајџију видети; могао је он стотинама година пре нас живити, тако, да га никад ни видети не можемо: али је доста да видимо сат, па да знамо и признамо, да је он доиста био и живио и сат с оног. — Но не само да ми по сату о бићу сајџије закључивати и у то веровати можемо, него и о неким својствима сајџијиним поуздано знати можемо: тако по склопу сата можемо судити и знати и о својству ума сајџијина — веће и велико савршенство склопа сатова казује нам и засведочава велику мудрост сајџијину.

Нема сумње, да је сама мудрост небеска хтела да тај одличан мудрац земаљски изрече мисао ту, и свет, свемир са сатом упореди; јер је свет овај — по склопу своме — доиста сат. И дивни и савршени склоп сата светског у истини доказује биће Божје; јер склоп сата тога износи нам и показује мудрост такову, какову није могуће наћи — не у мртве материје и небесне природе — него ни у највишега и најсавршенијега разумнога створа живог, створа земаљског.

А сад Богом љубљени, да видимо, како се према вери о Богу односи знање и наука.

Чувени мудрац енглески, Бакон Веруламски, учи и тврди, да само олако и површно занимање филозофијом, науком можда и може повести човека ка безбоштву; али да озбиљније и дубље проучавање само ка вери упућује и одводи.

И доиста; баш ученьаци првога реда, баш природњаци светскога гласа; баш они, којима су природни закони и више и боље познати него другим људима, и који су те законе први опазили и испитали — баш се ти пред Богом смерно и дубоко клањају и са Царем-Псалмопевцем одушевљено кличу: „Како је много дела твојих, Господе! Све си премудро створио; пуна је земља блага твога.“ (104., 24.).

Тако:

1.) Немац Кеплер чувени природњак — астроном, знаменито дело своје „О хармонији светова“ овим речима завршује: „Благодарим ти, Створитељу и Боже мој! што си ми дао ову радост у твоме стварењу, ово усхићење у делима твојих руку. Ја сам открио величанство твојих дела људима, у колико је мој коначни дух могао постићи твоју бесконачност. Ако сам рекао штогод, што је Тебе недостојно, опрости ми милостиво.“

2.) Енглез Њутн, човек, о коме се казује и сведочи, да „долази међу најчувеније великане на научном пољу из свију времена и народа“ толико је био заузет мишљу о бићу Божјем и прожет вером у Бога; толико је био испуњен поштовањем према Богу, законодавцу природних закона, да је свагда скидао покривало с главе и тако изрицао име законодавца тога: гологлав је спомињао — Бога.

3.) „Швеђанин Лине“, један од првих и највећих природњака, који је испитао разноврсност, шаренило и лепоту ткива

покривала земљина, у своме делу „Система природе“, признаје и исповеда величанство и премудрост Бога, Творца васионе.

4) Наш српски мудрац, Доситије, који је — истина — као дете и младић за светошњу потегао, те самоћу љубио и тражио, и слепо примао и веровао све оно, што је прочитао; али који је касније „дивну светињу“ занемарио и самоћу напустио, те неких „двадесет и пет година странствовао“, разне воде бродио, многе земље проходио, у друштву учених људи живот проводио, и са њима мудре зборе зборио; који је сам „сврх сваке ствари слободно мислио“ на то и другима саветовао — вели: „Ову књигу (природу) ко чита са здравим богодарним разумом и ко њој следује, мора доћи к истином богопознанству,“ те „родитељима, учитељима и управитељима безлобне јуности“ довикује: „Ову вечну књигу отварајте у свако време вашим чадом и учеником; привикавајте их израна, да осећају, да познају и да чувствују премудрост благост и богате даре творца свога у створењу.“ („Срп. Књиж. Задруга“ св I. стр. 80. 78.)

Сад: ако наука, сама по себи — као што се то обично држи и верује, или бар као што то неки људи говоре и уверавају — искључује не тек веру, него и саму помисао на биће Божје: онда ми не би могли, ни смели наћи ни једног једитог научењака, који би о бићу Божјем и само помислио, а још мање у Бога веровао.

А кад ми из гомиле научењака одвојисмо њих четворицу не само са мишљу о бићу Божјем, него са јасном и тврдом вером у Бога: онда или тој четворици морамо одрећи знање и науку; или морамо извести и закључити, те примати и веровати, да знање и наука не стоји у опреци са мишљу о бићу Божјем и вером у Бога. — Но горњој четворици знање а науку одрећи не можемо, јер им је то признао и потврдио — сав свет; не преостаје нам дакле ништа друго, него закључити и тврдо веровати, да истинска, озбиљна наука, односно прави, истинити и поштени научењак на Бога мисли, у Бога верује, Бога штује, Богу се клања, Богу се моли.

Што пак има учених људи без вере, па чак и мисли о Богу (који бар тако говоре и нас о томе уверавају) томе могу бити ова три узрока: 1.) што ти људи, крај све науке своје, не могу да се узвисе до мисли о Богу, да умом узлете од вере о Богу, а мисао и вера та, у истини, врло удаљено и високо стоји, тако да до мисли, до вере те и зраци најјачег, најоштријег ума једва допиру; а овамо ти људи, ти ученьаци туђој речи, туђем казивању не ће да верују; — 2.) што ти људи и не ће да море ума свога дугим летом до мисли, до вере те, сумњајући, да ће им се труд успехом увенчати, или већ у напред убеђени, да Бога нема и бити не може; — 3.) или ти људи баш и не смеју, де се попну, да узлете до мисли, до вере о Богу, било због својих грешних дела — не смејући уверити савести своје о бићу Божјем — било због свога научењачког гласа и угледа, као што то један ученьак немачки врло лепо казује и сведочи: „доиста се веома многи не би радо одали прелигиозности (безверију), али ма и с тешким срцем морају то да чине, јер баш то спада у модерну образованост“. („Глас Истине“ 1887. стр. 126.).

*

Мила браћо! Радујмо се и поносимо се, што смо — Срби. А радујмо се и поносимо не тек за то, што носимо то дивно и дично име, већ више и управо за то, што нам кроз жиле протиче мученичка крв оних див-јунака, који на концу исповедиште, ковопцем потврдиште, крвљу исписаше, а главама запечатиште своје блаженство: јер не видеше, а вероваше „једиюга Бога истинога“, те муке мучиште, крв проливаше и главе губиште „за пресвето име Исусово.“

Та да једиюга Бога не вероваше, да се Христу, Божјем Сину и Бого-човеку не клањаху: зар би одбили част, презрели власт и одгурнули сребро сјајно, злато жежено, дробни бисер и драго камење, те „за лепу веру Исусову“ радије на концу издисали, о кононцу висили и живи трнули:

„У тамници, кући необичној,
„Где но јесте вода до колена,
„Од јунака кости до појаса;
„Куда иду змије и јакрепи.

„Хоће змије очи да поједу.
„А јакрепи лице да нагрде;
„Да отпадну ноге до колена
„И јуначке руке до рамена“.

Јест, тако некад; тако дивни и дични претци наши.

А данас? а ми?

Не ћу на то питање одговарати; јер одговарајући на питање то, мало бих лепога и доброга рекли и навести могао, те би ми се могла и која опитрија и неугодинја са усана омаћи, из уста излетити; а не бих рад никога корети, ником ништа пребацивати.

Рећи ћу само једну.

Будимо, јест, мила браћо, будимо достојни синци дичних нам и побожних предака, те се и ми — као и они — смерно поклонимо Богу три-једноме: Оцу, Сину и Духу, светоме; па и ако „не видесмо рана од клина, и не метнусмо прста свога у ране од клина, нити уложисмо руке своје у рану ребара“ Христа Божјега Сина: или гледајући у јарколе сунцу јасан траг бића Божја, и имајући у дивноме склопу васионе очити доказ премудрости Божје, у поклону томе сви скупа и сваки посебице са св. апостолом Томом заванимо: „Господ мој и Бог мој.“ — Амин.

Југ Станикић
свештеник.

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставак).

VI

Бог је дух најсавршенији.

— Бог живи у свјетлости којој се не може приступити, којега нико од људи није видио, нити може видјети. I. Тим. 6. 16;

— Бог је дух: и који му се моле, духом и истином треба да се моле. Јов. 4. 24;

— Ако су нам дакле тјелесни оци наши карали, и бојимо их се, како да не слушамо оца духова, да живимо? Јевр. 12. 9;

— Дух тијела и костију нема. Лук. 24. 36—39;

— Бог даје мудрост мудрима и разум разумнима. Дан. 2. 21;

— Да буде воља твоја! Мат. 6. 10;

— Бог је љубав, и који стоји у љубави, и у Богу стоји, и Бог у њему стоји. I. Јов. 4. 16;

— Десница твоја, Господе, прослави се у сили; десница твоја, Господе, сатре непријатеља. II. Мојс. 15. 6;

— Отвараш руку своју, и ситниш свашта живо по жељи Псал. 145. 16;

— С неба гледа Господ, види, све синове људске. Гле, око је Господње на онима који га се боје. Псал. 33. 13. 18;

— Јесу ли у тебе очи тјелесне? Видиш ли као што човјек види? Јов. 10. 4;

— Ови људи приближују се мени устима својијем, и уснама поштују ме; а срце њихово далеко стоји од мене. Мат. 15. 8.

И људи познају земаљске предмете, јер их виде очима, но Бога не може нико видјети, и за то не зна нико биће његово. Ријеч Божја јасно свједочи, да нико од људи не може видјети Бога „*Бог*, вели апостол, *живи у свјетлости, којој се не може приступити, којега нико од људи није видио, нити може видјети.*“ И тако Бог је изнад разумијевања нашега, и биће његово није кадар постићи не само разум човјечји, већ ни какав створени ум. Али та иста ријеч Божја проповиједа нам такво учење о Богу, на основу ког учења можемо ми да си саставимо неопходне по спасење наше појмове о бићу и својствима Божјима. Најпотпуније и најсавршеније откриво је биће Божје јединородни Син Божји, Господ наш Исус Христос, који је од вјечности у Бога Оца. И за то је врло важно, да знамо, шта откри Исус Христос о Богу. У разговору са женом Самаријанком он је овако опредијелио биће Божје: „*Бог је дух*“. Сад настаје питање, како то ваља разумјети?

На небу има много духова, а и на земљи такође постоје многа духовна бића. Небесни дуси — то су анђели, а духовна бића на земљи — то су људи. Сви ти дуси, прозвани анђелима, а исто тако и душе људске имају свој почетак или происхођење од Бога, њих је Бог створио. Но Бога није *нико* створио, и за то је он Дух *нестворени*. У томе већ лежи једно од савршенстава, која су својствена једному Богу. Савршенство то лежи баш у томе што није створен, што нема почетка. Ту високу истину, да је Бог Дух нестворени, исказује апостол Павао у овима ријечима: „*ако*

су нам дакле тјелесни оцеви наши карали, и бојимо их се, како да не слушамо оца духова, да живимо?“ Под тјелесним оцевима разумијевају се овдје оцеви, од којих добисмо тијело наше, а уједно с њиме и путем, тјелесан живот. Под *оцем духова* разумијева се пак Бог. Од Бога баш имамо сви ми *духован* живот, или живот *нашег духа*, и не само ми, већ и сви дуси имају, по ријечима апостоловима, свој живот од њега. ушљед чега Бог јест *отац свију духова*. Њему једином имају сви они да захвале за она савршенства своја и за славу своју, коју имају. Сам пак Бог, будући да је отац свију духова, јест дух бесконачно више од свијех духова, — *дух најсавршенији*.

Како је кратка та ријечица на колико узвишенијех појмова садржи у себи! Узнастојаћемо да покажемо на темељу ријечи Божје, како ваља разумијевати и замишљати духовно биће нашега Бога.

Човјек се састоји из *тијела* и *душе* или *духа*. Један је од тих дијелова *видљив* — тијело, а други *невидљив* — дух. За што мора дух да је невидљив, то је разјасниo сам Исус Христос, када рече апостолима, пошто им се јавио послије свога васкресења: „*видите руке моје и ноге моје: ја сам главом; опипајте ме и видите, јер дух тијела и костију нема, као што видите, да ја имам*“. Апостоли, како знамо, уплашише се, кад им се Господ невадано јавио кроз затворена врата. Они га држаху за духа. Међу тијем разјасни им Господ, да се дух *не може видјети тјелесним очима*, јер он нема тијела и костију. Но Бог је такође дух, еле, и њега такође не можемо видјети очима. Према томе јасно је, да је Бог *биће невидљиво безтјелесно*.

Своје невидљиво, духовно биће Бог, као дух, открива кроз свој божанствени живот. Но у чему се састоји тај живот? Сјетимо се евнуха царице етиопске. На путовању своме читаше тај евнух библију. Апостол Филип приђе к њему и запита га: „*а разумијеш ли што читаш?*“ А како се моћ духа, посредством које се ма што разумијева или поима, назива разумом, то из тога питања проистјече, да имају *духовна бића разум*. Сјетимо се на даље најмудријега цара израиљског Соломуна, У сам почетак царевања свога осјећаше он. да треба много мудрости и разума ко ће ваљано да влада народом и он мољаше срдачно Бога, да му подари мудро и разумно срце Према томе Соломун вјероваше, е може једини Бог давати разум и мудрост. И та вјера његова бијаше права. „*Он даје*, вели пророк Данило о Богу, *мудрост мудрима и разум разумнима*“. И то не вриједи само за људе, него и за *духове другога свијета, анђеле*. И ови посљедњи добивају такође од Бога своју мудрост и свој разум. Но кад Бог даје свима *духовнима бићима* мудрост и разум, онда је јасно, да он сам мора да има и мудрости и разума бесконачно много. „*Разум његов* (Божји) *не може се испитати*,“ вели о Богу пророк Исаија, и тиме нас учи, да Бог има *најсавршенији разум*, и да открива живот свој у *божанственом и непостижном мишљењу*.

У чему се још открива тај живот о томе говори се у трећем прошењу молитве Господње, које гласи: „*да буде воља твоја на земљи као на небу*“. На тај начин има Бог такође и *вољу*. Већ на земљи има личности, којијех вољу морају други да испуњавају; вољу цареву н. пр. морају испуњавати поданици, вољу очеву — дјеца његова и т. д. Но Бог је цар и Господар свију царева, отац свију духова; и по томе је воља његова за сва духовна бића воља *највиша*. Бог је за тијем дух најсавршенији, еле и воља његова јест воља *најсавршенија*. Као највишу и најсавршенију, испуњавају ту вољу, по ријечима Спаситељевијем, савршено св. анђели на небу, а и ми смо такође дужни да испуњавамо ту вољу на земљи.

Имајући недокучив разум и најсавршенију вољу, високи је Бог, као отац свију духова, препун милости и благовољења у погледу њих. То он чини из своје *љубави* По свједочанству апостола Јована, све је биће Божје једна најчишћа љубав. „*Бог је љубав*, вели он, *и који стоји у љубави, у Богу стоји, и Бог у њему стоји*“. И као год што је непостижан разум Божји, тако је исто огромна и љубав његова?

На тај начин открива Бог своје непостижно биће и показује свој духовни живот кроз свој *непостижни разум*, своју *најсавршенију вољу*, и кроз своју *неограничену љубав*. Овдје ћемо да испричамо једну приповјетчицу.

Једаред запита незнабожачки цар Хијерон

свога знаменитога мудраца Симонида: „рећи ми, мудраче, *шта је то Бог?* Мудрац одговори цару: „дедер ми један дан на размишљање, па ћу ти одговорити на твоје питање.“ Прође тај један дан и цар жељаше да чује одговор, но мудрац му рече: „дед ми два дана на размишљање, и кад прођу та два дана одговорићу ти“. Кад протекоше и та два дана, очекиваше цар готово сигурно да ће добити одговор, али Симонид рече: „дедер ми четири дана на размишљање, па ћеш онда добити одговор“. Али прођоше и та четири дана, а Симонид не даде као ни доселе жељени одговор већ одлагаше и на даље са одговором, тражећи сваки пут на размишљање два пута онолико дана, колико му би дано дана прошли пут. Шта могаше значити, запитаћемо ми, то непрестано одлагање Симонидово? Ништа друго разма, да он тијем одлагањем даде већ цару одговор и то најбољи какав могаше смислити. Тијем одлагањем као да хтједе рећи цару, да се на то питање не може одговорити. На тако запита и би. Кад цар, сав нестрпљив, запита мудраца, шта значи то непрестано одлагање, одговори му овај: „*царе, што више размишљавамо о бићу Божјем, све га мање схватамо. Биће је Божје неостижно.*“ Но али ми се данас не налазимо у таквом положају према питању, које бијаше стављено Симониду. Из учења ријечи Божје сазнајемо ми тај одговор, што га не могаше дати незнабошки мудрац. Одговор тај састоји се на трију ријечи Спаситељевијех: „*Бог је дух*“. К томе ћемо још надовезати и реченицу апостола Јована, која се такође састоји само из трију ријечи, али показује све благо биће Божје: „*Бог је љубав*“. У тима двама реченицама откривен нам је тако узвишен појам о бићу Божјем, до кога се појма не могаше винути ниједан мудрац на свијету.

На инак, називајући Бога духом, т ј бићем *бестјелесним*, које нема ни *тијела* ни *костију*, свето писмо у исти мах често говори о Богу тако, као да он има *тијело* и *тјелесна уда*. Тако вели Мојсије о Богу: „*десница твоја, Господе, прослави се у сили; десница твоја, Господе, сатре непријатеља,*“ и тијем као да приписује Богу десну руку, којом сатире непријатеља. Како да то разумијевамо? Познато је да Бог сатире све непријатеље силом својом, својијем могућством. И према томе јасно је, да десница, Божја не означава овдје ништа друго разма *силу Божју, свемогућство Божје*. На другијем мјестима приписује се Богу рука у другом смислу. У псалму 145. стих. 16. говори се н. пр. о дарежљивој руци Божјој: „*отвараш руку своју, и ситиш свашта живо по жељи*“. Овдје се, очевидно, разумијева под руком, *благост* Божја, и израз: „*отвараш руку своју*“ — могао би се и овако празити: ти нам дајеш свако добро по својој благости. Даље у псалму 33. вели се: „*с неба гледа Господ. види све синове људске, с пријестола, на коме сједи, погледа на све који живе на земљи.*“ У тој се реченици приписују Богу *очи*. А како очи Божје *све виде*, то их можемо назвати *очима свевидећијем*. Већ на први поглед види се овдје какво својство Божје мисли псалмопјевац, кад говори о свевидећијем очима Божјијем. Он ту подразумијева *свезнање* Божје. Кад би имао Бог такве очи, какве има човјек, не би он могао све видјети; тада би он видјео тек *толико, колико види човек*. Его зашто Јов, кад говори о Богу: „*јесу ли у тебе очи тјелесне? Видиш ли као што човјек види?*“ тијем јасно показује, е не ваља под очима Божјима разумијевати можда какве тјелесне очи, већ баш *свезнање* Божје. На тај начин, кад свето писмо приписује Богу тјелесна уда, ваља у томе видјети *симболичан израз*, који се не смије схваћати иначе разма духовно, подразумијевајући под тјелесним удима разна својства Божја; могућство, благост, свезнање и т. д.

А на што треба, да нас побуђује та истина, да је Бог дух?

Господ Исус Христос, откривши у разговору са женом Самарјанком, да је Бог дух, поучи је тиме у исти мах, како се ваља поклањати и молити Богу. „*Бог је дух;* рече јој он, *и који му се моле, духом и истином треба, да се моле*“. Самарјанци мишљаху, да се треба Богу молити једино на гори Гарази, а Јудеји на против тврдише, да се ваља Богу молити једино у Јерусалиму. Тај спор њихов разријешн Спаситељ горњијем ријечима. По ријечима Спаситељевијем Богу се треба молити *духом;* срце наше треба, да је храм Божји и право мјесто за нашу молитву. Сем тога ваља се Богу молити такође *истином*. Некада говораше Спаситељ корећи фарисеје:

„*Ови људи приближавају се мени устима својијем, и уснама поштују ме, а срце њихово далеко стоји од мене*“. Фарисеји молише се често и на синма јавнима мјестима: на сокацима, пазарима и т. д. Но на то их не покреташе побожност, већ срамотно хвалисање или жеља, да се прославе пред људима; устима читаху они молитве, али срце њихово бијаше далеко од Бога и мишљаше о другоме чему. Међу тијем тако не смије бити. Ми ћемо се тек онда молити *истином*, када будемо свијем срцем својијем и свом мишљу својом осјећали и појимали оно, што казујемо ријечима у молитвама нашима. Срцем морамо прослављати Бога, срцем му се морамо молити, и срцем поклањати му се. И тако истина, да је Бог дух, мора, да нас побуђује, да се увијек *молимо Богу духом и истином*.

Је ли могуће познавати само биће Божје? Шта нам открива ријеч Божја о бићу Божјем? Шта означавају ријечи: Бог је дух? Како ваља схваћати оне ријечи светога писма, којима се приписују Богу тјелесност? На што мора да нас побуђује та истина, да је Бог Дух?

(Наставиће се.)

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Илкић.

(Наставак)

Придѣлъ или **параеккліа**, значи *придодату цркву, одељење црквено*. Када се уз десну или леву страну средишњег олтара, подигну и други престоли, тада се ти делови олтара називају **придѣлима** т. ј. олтарима, који су придодати главном средишњем олтару. Приделима се исто тако називају и други олтари, који се налазе на хору или на другим згодним местима светога храма.

Притворъ — је западни део храма, кад се из олтара гледа; а обулаза први део храма. Овај део светога храма у старо време је одређен био за огласене и покајнике, просијаке и бесне. У њему су такође и мртве опојавали. Данашњим даном се у притвору свршавају литије, а у притворима манастирских храмова у њима се поје први и девети час и полуноћница. Код нас је ушло у обичај, да у притвору стоје женскиње.

Причастенъ или **кинонникъ**. Под овим називима подразумевају се поједини стихови из навесних псалмова с припевом **аллилѵ́а**, — који се поје на св. литургији за време раздробљавања св. Агнца и причешћивања свештенослужитеља у олтару. Причастним се назива и стих: „**Тѣло Христово примите, источника безсмертнаго вкусите**,“ који се поје за време причешћивања верних. Припев **аллилѵ́а** т. ј. *хвалите Бога*, односи се на Исуса Христа, који невидљиво присуствује у светим дарима и посредством св. причешћа даје се верним.

Причащенїе — *причешће* је тајна у којој верни под видом хлеба примају тело Христово, а под видом вина — праву и истиниту крв Христову, те се на тај начин сједињавају са Христом и преко Њега постају учесницима вечнога живота. Причешћивање, као обред, свршава се на различне начине, према разлици оних који се причешћују. Свештенослужитељи, који свршавају св. литургију причешћују се у св. олтару и примају прво свето тело Христово, од којега се део кроји се *Христом* назива, на онолико делова раздробљава, колико има свештенослужитеља, а за тим примају — драгоцену крв Христову из самога потира, *трајекратно* у име Оца и Сина и светога Духа. Презвитери сами узимају делић (частицу) тела Христова у десну руку, коју левом подржавају и с приклоњеном главом над св. Престолом, читају прописане молитве и причешћују се. Ђакон прима тело Христово од презвитера, и по томе се исто онако, као и презвитер причешћује њиме. Такође и потир узима презвитер сам у своје руке и причешћује се из њега св. крвљу Спаситељевом, — а ђакон се причешћује из потира, којега свештеник држи у својим рукама, сам пак подржава руком доњи део овога сасуда. На св. литургији пређеосвећених дарова, на којој се причешћује, са телом светом крвљу наливеним, свештеници се по неопходности причешћују под оба вида заједно, те се услед тога и не причешћују из потира, у којем се истина налази с водом разблажено свето вино, — али ово није пречиста крв Христова. Ради причешћивања, светињака раздробљавају се два дела св. Агнца, који се називају *Ии* и *Ка*, и који се спуштају у потир, где се сједињавају с крвљу Христовом. Пошто се отворе царске двери, на

позива ђакона или презвитера: **Со страхомъ Божіимъ и вѣрою приступите!** — они који су спремни за приступање светоме причешћу, приближе се свештенослужитељима и по саслушању прописаних молитава, поклоне се до земље пред св. Дарима, те за тим један по један смерно приступају на причешће, држећи руке на грудима скрштене. Свештеници примају и тело и крв Христову уједно, из св. потира, и то у уста помоћу лжице, којом свештеник вади св. причешће из потира. За тим им се убрусом отру уста и пољубивши св потир, примају антидор и одмах га једу. Осим антидора у Русији дају и топле воде, односно у јужним пределима чашицу вина. Ово се све даје, зарад тога, да би се делићи св. причешћа што боље прогутали, те да ни најситнији делић не би у устима заостао. Неправилно је после примања светога причешћа дубоко се поклонити или свештенику руку пољубити, јер се по старом хришћанском обичају само потир љуби — који означава ребро Христово — и чини се малени поклон према св. потиру, али се не клања дубоко из уважења према светим тајнама, које смо у себе примили.

Да би се болесници, слаби и немоћни, који не могу присуствовати на светој литургији, могли у свако доба причестити, има спремљених св. дарова, који се по пропису раздробе и исуше, а потоме се, за односне случајеве чувају у дарохранилници, на светом престолу. Када свештеника позову, да причести болнога, он узима из ковчега делић св. тела наливеног светом крвљу, и ставља га у дароносицу, те одлази болеснику. На дому болесникову ставља он тај делић у св. потир који се у дароносици налази, налева у њега потребну количину вина с водом, и пошто исповеди болнога и прочита му прописане молитве — које се у требнику налазе — причешћује га помоћу лжице, која се у дароносици налази.

Причта (в. **клиръ**).

Причетникъ — је нижи члан причта црквенога. Причетници су чланови нижег свештенства и за разлику од свештенослужитеља, називају се црквенослужитељима.

Прокименъ. Ова реч долази од грчког глагола *πρόκειμαι* — *стављен сам напред*, те је према томе буквално значење ове речи: *онај, који се предлаже, који се напред ста-вља*. У црквеном језику прокименом се назива стих из псалмова Давидових, који је прилагођен значењу празника или дана, и који је пропраћен са другим стихом или са више других стихова, који га објашњавају. Прокимен се има појати на следећи начин: Прво чтец велегласно изговори прокимен, први га лик за тим отпоје; по томе чтец говори стих који долази за прокименом, и одмах за овим стихом други лик поје прокимен; на тај начин чтец све прописане стихове изговори, а певци му иза сваког стиха понове прокимен; када све стихове изговори, тада напослетку још једном изговори прву половину прокимена, а лик му отпоје другу половину. (На жалост овај начин појања прокимена, код нас се не одржава.)

Свети Герман објашњавајући значење и циљ прокимена говори: „Прокимен навешћује пророчко озарење и предсказање о доласку цара Христа.“ У самој ствари ми имамо за сваки празник прокимен одабран из псалмова Давидових, у којем се може прозрети мисао празника, и ако она није свагда јасно изражена. Пророк Давид је издалека предвидео наше новозаветне празнике и то своје пророчко предвиђење изразио је он и у својим псалмовима. Изгледа дакле, као да је он већ унапред послао своје похвалне песме нашим празницима, и као да нам је још за раније и унапред намерно спремио све оно, што узимамо из његових псалмова. Узимо за пример само прокимен на вазнесење Господње, који гласи: **возносися на небеса, Боже, и по всей земли слава Твоя**; није ли зар у овом стиху изражена идеја, управо суштина нашег празника, и зар нам ју није још много пре нас, управо намерно изрекао богодухновени пророк, да би ју ми касније могли позајмити из псалма, зарад увеличања богослужења реченога дана?

Прологъ — долази од грчке речи *πρόλογος* и значи *предговор, уводна реч*. Прологом се назива у цркви књига, у којој се налазе кратке повести о животу светих и о догађајима, који служе за повод нашим празницима. Ова књита и није ништа друго, него пролог т. ј. увод у читање *Часног Минеја*, у којем су повести — које се у прологу у кратко саопштене — у потпуној опширности изложене.

Проскомидија — значи *приношење, принос* и долази од грчког προσκομιδή. Проскомидијом се назива први део божанствене литургије, на којем се спрема материја за тајну евхаристије, т. ј. приправљa се хлеб и вино које ће се на св. литургији претворити у тело и крв Христову. Назив проскомидија, ушао је у употребу из обичаја старих Хришћана, који су од својих кућа доносили за богослужење потребне ствари. На тај начин, они су доносили хлеба, вина, уља, измирне итд. Тај акт доношења — приношења, назива се προσκομιδή, а сам тај донесени и поклоњени дар назива се προσφορά — *принос*. Од тих донесених ствари, којих је вазда било у изобиљу, за евхаристију су се узимале најбоље, а на осталих су ваљени били само делови за спомен оних, који их донесоше. Сувишак од приноса употребљавао се после св. литургије на општи обед, који се називао *„вечером љубави“*. Назив „проскомидија“ задржао се и данас у употреби, ма да обичаја поводом којега је назив постао, данашњим даном нема. У осталом неправедно би било, да без икакве примедбе тврдимо, да је тај обичај сасвим ишчезао; оваква тврдња била би увреда за данашње добре Хришћане; поменути стари обичај је само по спољашности измењен, и не искорењен, и то измењен у много практичнијем смислу. Данашњим даном, хришћани дају на цркву новац, помоћу којега се купује све што је за богослужење потребно, тако, да ни у којем погледу нити има чега излишнога, нити што не достаје; међутим би излишности или недостатка врло лако могло бити, када би верни сами доносили поједине ствари, у којем би случају сваки доносио оно што би према својем стању могао донети, те би при томе вазда више обзира имао према себи и својем стању, него ли према потребама храма. Одајући дужно поштовање усрдности древних Хришћана, морамо справедливо уважити и податљивост данашњих Хришћана.

Просфора — значи *принос* (в. **Проскомидија**). Просфора је хлеб, што се употребљава за тајну свете евхаристије. Осим свих особина обичнога хлеба, — којим се хранимо — просфора мора имати и друге особине, које одговарају њезином посебном опредељењу. Према томе просфора је као и обични хлеб, квасна, и округла облика; као хлеб који је спремљен за једну узвишену тајну, она мора бити изготовљена од најбољег пшеничног брашна и мора бити веома чиста у сваком погледу; као хлеб, који се не употребљава на обичне већ на свештене сврхе, она мора имати свештени печат. Печат што се на горњи део просфоре ставља, састоји се из крста, који дели горњи део просфоре на четири дела, на којима се налазе речи: ΙϹ—ΧϹ—ΝΙ—ΚΑ, т. ј. Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾷ. — *Ника* значи *победилац*. За свету литургију употребљавају се пет просфора, за спомен чудног нахрањења пет тисућа људи, са пет хлебова; за саму тајну свете евхаристије, потребна је само једна просфора и то она, из које се види Агнец; из друге просфоре вади се део у част и спомен пресвете Богородице; из треће се ваде девет делова за спомен прослављених светих; из четврте се ваде делови за владара, патријарха, (митрополита), епархијског епископа и у опште за живе; из пете се ваде делови за спомен умрлих. Сви ови делови спуштају се на крају св. литургиргије у потир и сједињују се с крвљу Христовом, којом се приликом моли Господ, да крвљу својом опере грехе свију оних, који су том приликом спомењени. Приметити морамо, да се ови делићи не претварају у Тело Христово и да с њима није дозвољено причешћивати.

ΙϹ	ΧϹ
ΝΙ	ΚΑ

Протођакон — πρῶτος διάκονος, *први ђакон* (в. **Ђакон**). Првенство протођакона није скопчано с влашћу над осталим ђаконима, већ је оно само првенство части, које се даје између равних ономе, који се одликује сјајним способностима, те који је почасти најдостојнији. Протођаконско достојанство добија се уз благослов од епископа, по установљеном чину; на основу тога благослова, протођакон има првенство испред других ђакона и то не само при богослужењу, већ и у животу, али је то првенство свагда — као што већ рекосмо — првенство части, а не власти. — У Русији за разлику од неодликованих ђакона, протођакони носе орар овако, како га код нас наши ђакони носе т. ј. пребачен у накрст преко лева рамена, а провучен испод десног пазуха, док га прости ђакони носе само пребачена прего лева рамена.

Протојереј — πρῶτος ἱερεύς, *први свештеник*. Протојерејско достојанство, даје ге

појединим свештеницима, у име одликовања, за извесне заслуге или за многогодишње службовање. Протојереј при томе не добија никакве власти, те му је усвојено само првенство части и није ништа друго, до ли први међу равнима. Они пак свештеници, који према административном устројству наших епархија имају и извесну административну власт над свештенством потчињенога им округа, но се код нас назив протопрезвитера,* но међутим ако су дотични већ претходно ради одликовања произведени били за протојереје, не производе се у поменутим случајевима поново за протопрезвитере, јер између протојереја и протопрезвитера је разлика само у званичном административном делокругу и наслову, а благослов и начин произвођења је један и исти. У осталом протопрезвитерима је усвојено првенство. Ово је пракса наше цркве. — У Русији пак за достојанство протојерејско иде и извесни степен власти, јер су тамо протојереји обично и настојатељи саборних храмова; осих тога протојереји су тамо, с веома малом изнимком, сви учасници епархијске управе и епархијског судства, као чланови конзисторија и духовних власти. Назив протопрезвитера усвојен је у Русији само неким — по званичном делокругу вишим — свештеницима као: начеонику дворског и начеонику војеног свештенства.

Протојерејско достојанство добија се архијерејским благословом, по прописаном начину, о чему се издаје архијерејска грамата.

(Наставиће се).

* Ова подела наслова од најновијега је доба и није законски проклампвана, пошто се у међувремена на њу није никаква обраћала, те се сваки прота писао онако, како му се хтело.

Мисли о проповедништву.

Говор нек ти је чист, прост, јасан и разговетан, пун милине и озбиљности, да не тежи за сјајем, но ипак да је пријатан.

Св. Амвросије.

*

Ако немаш дела, већ само говориш, ниси ништа приредио, већ си пре штодио. Зашто? Ти ми рад отештаваш; јер ја мислим кад ти толико говориш а ништа не твориш, мора ми се још више опростити, ако и ја ништа не творим.

Св. Јован Златоуст.

*

Потребном карању мора се и нешто похвале примешати. Је ли похвала отворила пут срцу грешника, тад се сме с поуздањем поћи на поправљање онога што нам се на њему не допада. Тако лупко гладимо руком бесне коње, да их тим јаче имамо у власти; тако мешамо и горке лекарије са слатким медом, да се не осети јако горчина потребна за оздрављење.

Св. Григорије Велики.

*

Кад поучаваш народ у цркви не тражи његове хвале већ да му уздаше намамиш. Срце твојих слушалаца нек су ти најмилија хвала. Говори свештенички морају свагда бити пуни милих истина. Не буди таштт декламатор, буди учитељ тајана Божјих

Бл. Јероним.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(**Подвестогодишњица свеђенослужења Високопресвећеног Јоаникија, митрополита кијевског и халичког**) прослављена је у недељу 7. новембра у Кијеву, тој колевци Хришћанства за Русију. Необична слава у којој је срцем и душом учествовао сваки православни Рус. Име јубиларово говори за себе више, него и најодушевљеније наше речи. Он је за верног сина руске православне цркве, тип светитеља, узор добра пастира. По века, ево, дело је он. Иван Максимовић Рудљев почео је службу цркви и духовној науци као скроман предавач на кијевској дух. академији. Мало после иде у кијево-печерску лавру и прима монашки чин и име Јоаникије. И даље је служио науци. Од 1861.—64. био је ректор петроградске дух. академије. Одатле је са највећом љубављу испраћен на ново место, у Саратов, као архијереј. Ту се тек разви његова делатност за цркву, за отаџбину. Пун енергије подстиче на борбу са расколом. „Братство св. крста“ и духовно-просветни заавет“ почиње тада нову борбу и са расколом, и са духом савремене немере и хладноће према цркви. И са тог рада благословеног би награђен од Престола позивом, да заузме место егзарха у Грузији,

затим дође за митрополита у Москву, одакле дође у мајку градова руских, у Кијево, и на данашње место своје у св. Синоду.

Приликом те славе му заслужене поздравно га је св. Синод овом граматом:

„Пуних је педесет година, откако сте Ви, добивши образовање у најстаријем руском расаднику духовне просвете, примили благодат свештенства у Кијеву — матери градова руских, и откако сте посветили силе своје на службу богословској науци у академији, која Вас је васпитала.

Сведоброму Господу Богу Промислитељу било је угодно, да Вас, после Ваших многих плодних трудова на добро Свете Православне Цркве на различитим степенима свештенства и свештеноначалништва, постави за поглавицу не само најстарије руске митрополије — кијевске, места у којем сте започели своју службу светој цркви, него и за поглавицу земље руске, за чувара Православља и мира православне домовинске цркве.

Сећајући се са најдубљим осећањем благодарности Ваших неуморних, пуних пожртвовања, трудова за по века службе Ваше на корист Цркве Православне, Свети Синод поздравља са братском љубављу својег најстаријег и првог члана на дан педесетогодишњице служења његова, узноси усрдне молитве престолу Свевишњега, да Вас сачува Свеблаги Бог још много и много година на дику руске цркве".

Оригиналну грамату су потписали: Антоније, митрополит петроградски и ладошки, Сергије, архиепископ владимирски и суздаљски, Епископ Маркел Елиски Гурије.

Поздрављамо и ми, из ових крајева српских, заслужнога раденика на славу и напретку цркве православне, са молитвеном жељом, да сија овај светилник још много и дуго, ширећи свуда светлост, правду и истину.

(**Саборски Одбор**) сазван је у седнице своје за дан 13. (25.) децембар о. г.

(**Архидијецезална Конзисторија**) држала је своју седницу у прошли уторак 30 новембра о. г., под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Гргорија*.

(† **Ђорђе Ф. Недељковић.**) Као што се сазнало до сада, завештао је врли добротвор народни *Ђорђе Ф. Недељковић* око 100.000 фор. на добротворне цели, између којих: 10.000 фор. фонду св. Саве у Карловцима, 10.000. српској Великој Гимназији Новосадској, 10.000 глумачком фонду Српског Народног Позоришта, 10.000 фонду за потпомагање оскудних Књижевника, 10.000 фор. Друштву Св. Саве у Београду, 5000 фор. саборној цркви у Новом Саду, 5000 фор. Добротворној Задрузи Српкиња у Новом Саду, 5000 фор. Заводу за умоболне на Четињу. — Слава врлом добротвору народном *Ђорђу Ф. Недељковићу!* Слава му!

(**Избор пароха.**) За пароха у Руми изабран је јерej *Павле Бошковић* досадањи парох у Пошници. Избор је тај потврђен у прошлој седници Архидијецезалне Конзисторије.

(**Школска Банка.**) Да би се помогло ширењу просвете у народу масу, пређашто да би се олакшало појединим општинама у подизању и уређењу народних школа, у Француској су пре двадесет година уредили пређашњи фонд, Школску Банку, одакле су давали општинама, или као позајмицу или као по ноћ, потребан новац за подизање и уређење народних школа. Зајам је даван општинама без интереса, под погодбом, да га отплате за 30 година; сасвим сиромашним општинама давао је потребан новац за школе као помоћ. Од 1878 до 1885 године из ове банке дато је појединим општинама као позајмица 276,000.000., а као помоћ, не тражећи да се новац врати, око 260,000.000 франака. Да, ал' то су Французи! — Пр-Гл.

(**Увођење обавезне наставе.**) У Русији још није заведено обавезно похађање основних школа, те је велики број неписмених. Сад настојавају, да и тамо заведу обавезно похађање основних школа. Почеће с Петроградом и Петроградском облашћу, па ће онда постепено заводити по свима губернијама Европским. У Петрограду ће почети са умножавањем основних школа. За малу децу, која станују мало даље од школе, подићи ће се у разним крајевима града и предграђа преко стотину пансиона, где ће деца ноћивати. Пр-Гл.

(**Седам нових српских школа у Македонији**) отворено је у Велешкој кази, и то у вароши Велесу и у селима: Орловцу, Богомили, Којинову, Рудинку, Орлов-Долу и Теову.

(**Припремни разреди за гимназију**) у Русији се све више опажа, да није довољно знање, које доносе ученици, који свршивши основну школу долазе у гимназију: не читају правилно и с разумевањем, не умеју да пишу правилно и лепо, те због овога не могу напредовати ни у руском ни у осталим предметима. Овога ради је збор руских педагога у Петрограду нашао мишљење, да би ваљало завести припремне разреде, у којима би ученици основних школа, уз припомоћ стручних наставника, што боље научили руски језик и писменост Пр Гл.

(Грађанске девојачке школе.) Преузвишени кр. угарски министар просвете издао је наредбу, по кој се грађанске девојачке школе имају проширити са две године, у сврху учења ручнога рада.

(Против верске равнодушности) устају већ и у Америци. Већ и Американци увиђају потребу борити се против индеферентизма према вери и моралу. Као доказ томе служи тај факат, што је управитељ државе Њу-Гампшир пре кратког времена формално позвао свој народ да се у назначени *дан поста и молитве* моли Богу за помоћ у борби са равнодушношћу, особито млађег поколења, према правди, добру и врлини. Редак је то факат, да светски управитељ наилази са таким позивом пред свој народ. И тај се факат догодио у оној држави, где је одавна остварен такозвани принцип одељења цркве од државе!

(† Проф.-протојереј П. Ф. Николајевски). 17. новембра о. г. растао се са душом као редовни професор Петроградске академије овај вредни, неуморни радник на научном пољу. У њему је изгубила и академија и руска историјска наука савесног, марљивог испитавача у тешкој области архивских навора, изгубила је човека, за којега је рад био једна наслада у самачком животу. Мир пепелу његову!

Књижевна вест.

За који дан изаћи ће календар

„ОРАО“

ЗА ГОДИЊУ 1900-ТУ

с 1 вел. премијом и 106 ликова и слика у тексту

уз сарадњу српских књижевника

УРЕДНО

ЧИКА СТЕВА В. ПОПОВИЋ

Календарски део израдио је проф. А. А. Матић. Забавно-поучни део доноси 10 одабраних поучних чланака међу којима и две приповетке. Текст је ове године повећан са 2 табака — те износи 14 табака велике 4-тине.

Овако богато илустрован није био никада ни један српски календар до сада.

Цена му је стара 1 круна за Аустро-Угарску, 1 динар за Србију.

Растуривачима календара »Орла« дајемо 25% рабата.

Нове књиге.

Источно црквено питање и задаћа Аустрије у рјешењу тога питања. Приказао *Православни*. Прештампано са допунама из „Гласника православне далматинске цркве“. Задар. Типографија С. Артале 1899. Стр. 26.

Г. Гуварац и Montenegrina написао *Др. Л. Томановић*. Прештампано из „Бранкова Кола“ за г. 1899. год. Ср. Карловци. Српска Манастирска Штампарија 1899. Цијена књиги 1 круна. Стр. 120

Моја књига:

Православна хришћанска наука

коју је јавна и приватна критика врло повољно примила, високославни Школски Савет за поновљене школе прописао и — колико ми је до сад познато — већ пречасних конзисторија у митрополији карловачкој подручном свештенству и подручним општинама најтоплије препоручило, може се наручити *само код мене*. Цена је једном примерку с поштарином заједно 22 новчића.

У Старом Бечеју. Прота Јован Борота.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 2502 ех 1899./К. 473. 214 3—3

СТЕЧАЈ

На мјесто духовника кр. земаљске казнионице у Лепоглави са платом од 1.100 фор., станом и правима на напредовање и умировљење по закону од 20. коловоза 1894., дотично од 10. ожујка 1892.

Молитељи имају своје биљеговане, са нуждним свједочанствима обложене и на високу кр. земаљску владу, одио за правосуђе у Загребу управљене молбенице поднијети непосредно овамо, ако су из епархије ове, а иначе преко надлежне си конзисторије најдаље до 13. (25.) децембра 1899. год.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакрацу, 16. (28.) новембра 1899.

Предсједник
Мирон
Епископ.

Бр. К. 190./102. ех 1899. 215 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено парохијско место VI. разреда у Српском Титошу (у Барањи).

Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице до 1. (13.) јануара 1900. год. путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будиму 5. (17.) новембра 1899.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКА РАДИОНИЦА ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица У НОВОМЕ САДУ код Златног Крста

РАДЊА ПОСТОЛИ ОД 1883. ГОД.

За набавку строго православних црквених утвари, у сопственој изради а јефтином ценом, препоручујем моју хришћанску позлатарску радионицу и богато стоварište. По чудо јефтиној цени може свака славна српска православна црквена општина себи црквене утвари набавити, као: одежде, барјаке, литије, школске и све задружне заставе, небо, стихаре, завесе, налоње, застираче на часну трапезу, плаштанице, појасеве. Даље: рипиде, кандила, чираке пред двери, чираке-трикиле, крстове, кивоте за часну трапезу, петохлебнице, бројанице, разне ручне крстове, кадионице, путире, ибрике, венчанице, полијелеје од стакла и бронза. Икона на платну, лиму и дрвету, руком рађене маслом бојом за целивање. Руске иконе у сребро и злато кован, као и на артији и стаклу.

Продајем без путника, те се тако скупоцени путни трошкови о провизије од еспапа одбијају, и због тога сам у стању штов. муштерије јефтиније послужити.

Моју позлатарску радионицу препоручујем за израђивање свију могућих црквених послова: нове иконостасе, тронове, Христове гробове, пезнице, столове, као и оправку старих столова итд. Многобројна признања и сведоџбе важе за солидну и поштену послугу.

Од 250—600 фор. 217 1—3 С поштовањем ЛУЈ ТАУШ. 35 45 55 фор.

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ, ЦИВИЛНИ И ВОЈНИЧКИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, Дунавска улица бр. 9.

Част ми је до новољног знања ставити сл. црквеним општинама и прич. господи свештеницима, да сам набавио спаковрсне штофове за зимске деаке најфинији ластит, камгари, дублина, аланина, листера, первијена, све најфиније и по најумеренијој цени.

Дајем материју и израђујем посао и на отплату. До 100 фор. плаћа се 5 фор., а од 100 фор. плаћа се 10 фор. месечно. Коме је по вољи нека изволи доћи, па да се осведочи да је код мене све јефтиније него игде. За израду тачну брзу и најбољу стојим добар.

Примам и тако исто израђујем и послове за црквене потребе: одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоње, небо, литије и барјаке. Као дугогодишњи деловођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако најопсежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умерену цену извршити.

Исто тако примам и оправке црквеног одјејанија, утвари и свештеничког одела.

Исто тако јављам п. н. публици, да примам и грађанско цивилно одело и израђујем га по наручбинама, најтачније и најсолидније, а по врло умереној цени. 201

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 50.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. децембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Окружница-наредба

Његове Светости преузв. госп. патријарха српскога, као председника св. архијерејскога синода, у предмету обустављања примене и односно извршења „Дисциплинарних правила“ за прав. српско мирско свештенство у митрополији карловачкој, обнародованих у овогодишњем 32. бр. „Срп. Сиона“ — упућена у истој наведеним форумима.

М. 656. пред. син. ех 1899.

Обзиром на заузето становиште високе краљевске уг. владе, садржано у високом отпису преузв. г. кр. уг. министра-председника од 18. децембра 1899. бр. 15.820. II./М. П., да одлуком св. архијерејскога синода од 29. марта 1899. бр. М. 196. Син. 23. установљења, прописана и у 32. бр. „Српскога Сиона“ од ове године ради ступања у живот обнародована *„Дисциплинарна правила* за православно српско *свештенство* у опсегу православне српске митрополије карловачке“ добијају законску крепост и односно могу се у живот увести тек по полученој превишњој санкцији Његова Величанства — позивно на овопредметну окружницу од 29. марта 1899. бр. Ad M. 196. Син. 23. умољавамо преосвећену господу епископе-дијецезане и односно упућујемо архидијецезанску и све остале епархијске конзисторије и митрополитски црквени савет, да примењивање односно извађање горњих дисциплинарних правила *одмах* обуставе тако, као да иста нису ни обнародована, услед чега наступа оно стање, које је у овом погледу било пре, сада неважећега, обнародованља

У Карловцима 9. (21.) децембра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је свршеног богослова и постављеног администратора парохије у Нерадину, Драгутина Драгојевића, рукоположити дана 5. децембра ов. г. за ђакона, а 6. децембра за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Проповед на св. Николу.

Говорио у саборној цркви карловачкој **Др. Георгије Летић**, професор богословије.

„Ово је страшно место! Ово је кућа Божја и врата небеска!“

Ове речи рекао је праотац Јаков за оно чудно место, на којем је сниo лествице, где се дижу од земље до неба, по којима су анђели Божји силазили и узлазили.

Ове речи треба сваки Хришћанин да изусти, када ступа у храм овај свети Јер је ово доиста страшно место! Ово је кућа Божја и врата небеска!

Пре много година — у половини прошлог века — на данашњи дан, дан освећења храма овог, сијнули су зраци милости са престола Свевишњега на ово мило место. Сишао се Господ Саваот са висина својих небесних и уселио се у дом овај у средини вашој. Дошао је, да вам буде првосвештеник, да службу Његову похађате, освећење и благослов од Њега примате. Дошао је, да вам буде учитељ и науку Његову да обгрлите. Дошао је, да вам буде цар и заповести Његове да слушате и испуњавате.

У овом дому Божјем јесу врата, која једино на небо воде и кроз која јури благодат слабостима људским. У овом дому положена су наша највећа блага на овоме свету; овде су смештене и све наде наше. Овде је све велико, све страшно и све чудновато!

Благо народима под сунцем, кад имају код себе место таково! Благо опима, који имају код себе Цара Свемогућег, Учитеља Свезнајућег, Првосвештеника Свемилостивог Оца и човекољупца Сведоброга.

Па зар није за ову парохију знаменит онај дан, када је толику милост од неба добила. Зар није данас слава велика, кад славимо дан тај, освећење храма овог?

Благодаримсо ево Доброти Божјој, прослависмо и преузносисмо Свемогућство и Премудрост Његову, помолисмо се Сведржитељу, да нам никад не ускрати љубави Своје неизмерне, призвасмо заштитника овог храма, светог оца Николаја, да нас и од сад заступа.

Али то још није доста. Треба да се поучимо. Успомену овог дана треба да разумемо. У низу годишњих празника, који се, као књига непрестано по реду прелиставају и износе пред верне ради сећања и поуке њихове, — овај дан је знаменит листак, који нам пружа мајка Црква, да га сви ми прочитамо на данашњи дан. Добра ова мајка са данашњом славом хоће да поучи парохијане и све овде присутне I. шта нам вреде храмови Божји и II. шта смо дужни чинити према храмовима овим.

Прочитајмо листак овај, саслушајмо речи брижне мајке и до дна срца пашег урежимо!

I.

Љубезни Хришћани! Храмови Божји од велике су среће и благослова по род људски. Храм Божји јесте небо у маломе, које се на земљу спушта, да човека са собом подигне. У њему долазимо у додир са Господом Савaотом, окруженим невидљиво од анђели. Свуда присутни Неограничени Господ ради нас ограничених бира Себи место, где Му парочито треба приступати. У њему врши Он своје спасоносно дело као а.) Првосвештеник, као б.) Учитељ и в.) Цар Наш.

а.) Као Првосвештеник дели нам благодат са овога места и освећује нас. Као што сунце озарава свет, тако из ове зграде сипа благодат на сав град наш, на личности и на ствари: на домове, њиве, поља, винограде наше.

Када се роди човек јадник, да се бори са грехом и наклом ходећи узаном стазом врлине посред понора греховног, доносе нејако одојче пре света овамо. Добра и брижна мајка Црква дочекује чедо раширеним рукама, узима га у наручје своје, пеге га у светој кући крштења од проклетог прародитељског насљедства, које као бољетица тешка душу притискује и меће га у света и спасоносна недра своја.

Тако опрано водом и Духом дете своје, које је сада беље и од сунца, Црква Христова миром светим помазује. Дарива га са седам дарова и девет плодова Духа

Светог и Животворећега, са дарови небесни од вредности вечне, да се чедо крепи и душом и телом и живи до века.

У храму Божјем крштени смо и миром светим помазани. На том месту опростили смо се проклетства и смрти вечне, помирени смо с Богом Свемогућим, постали смо деца Његова, браћа Христова, храмови Духа Господњега, постали смо наследници царства небеснога. Ово је место важније од онога, где смо се родили, где смо срећу ма какву, доживили или част велику постигли, где смо ма и круну царску на главу метули.

У овом дому, испуњеном Духом Светим, освећује се човек од колевке па до гроба свога; храни се храном живо', снажи против греха, лечи од болести и душе и тела и спрема за смрт страшну, за суд неумитни и живот загробни у вечности неизмерној. Кад одрасте човек, Црквом освећени, врло често хоће да поклизне, или се спотакне и падне, грех га обхрва са искушењима слатким, ал' отровним, благодат изгуби, анђела чувара од себе одгони преклетство и пропаст на себе навуче. Пропао би јадни грешник у том глибу, да није овог места, где се помоћ пружа, да није руке мајке Цркве, која га излечи. У светој тајни покајања у овом дому Духом Светим и Огњеним спаљујемо грех и хрђу с душе, те ова наново засија у светињи својој.

Али највеће освећење прима човек пред олтарем на царским дверима у најчудније и непостижној тајни Светога Причешћа, у којој највећу светињу у себе узима и залог бесмртности за душу и тело с тиме задобија.

А шта да рекнемо за ону моћну тајну, с којом се у овом дому веза брачна снажно везује, с којом се даје помоћ за срећу у браку, освећује огњиште, нова породица, извор новога живота, а ш њоме и све друштво човечанско?

Али посебно у овом храму наше митрополитске столице потиче са неба силно благодат и у све сриство овострано разлева се. Овде примише многи архијереји наши благодат Духа Свегог са влашћу апостолском и разнеше ју у све стране сриства нашег. Кроз овај главни спроводник прошла је бујица благодати, разлила се на архијереје, преко ових на јереје, а преко ових на све цркве и опћине наше. Сви имају део од светиње, која је овуда протекла, одавде пренета. Осим тога сав клир ове дијецезе овде прима власт и тајанствену помоћ за службу своју у тајни свештенства. Ово је мати црква не само дијецезе ове, него целе наше митрополијске области.

Осим светих тајана врше се овде и друга многобројна освећења и личности и ствари потребних. Али што још особито одликује ово место, јесте света и божанствена литургија, на којој се приноси Богу бескрвна, најдрагоценија и најмилија жртва за све живе и умрле. Света литургија јесте слика раја. На њој је све величанствено и свечано, све небесно, тајанствено, божанствено. Песма анђеоска одјекује силно у души нашој, миномирна околиша подиже нас, животна попечења нестају из вида, срце осећа и ужива у напред сладости рајске, благодат се силно, обилно разлева. Богати су плодови ове жртве знамените. Греси се праштају, врлине расту, пороци опадају, искушења слабе, страсти ћуте, болесни се лече, пали подижу, слаби јачају.

И све се то догађа на овом месту, где сада стојимо.

б.) Али храм Божји још је и школа наша, у којој нас учи Учитељ Свезнајући науци најпотребнијој и мудрости вечној. Овде се чита и проповеда свето еванђеље, ризница блага духовнога, певају се песме духовне и молитве читају, из којих учимо Бога прослављати, Њему благодарити и с успехом молити се. Какав благослов разлева се са придикаонице или са амвона! Незналица ће се научити, грешник на прави пут извести, праведник ће се охрабрити, поправиће недостатке и све бољи бити. Обасјаће сунце сваког, који силом очи не затвара. Ум ће им се осветлити, срце ће им се загрејати.

Бачено одавде семе пројуриће ко мач од две сечепице кроз душу и срце, смрвиће греховну кору и донеће онде стоструког плода. Здрава наука расплодиће

се са овога места у друштву широм и остаће у насљедству и потомству нашем. Ово што слушате, казаћете другом, сроднику и знанцу, слуги и детету, ови пак говориће даље и реч Божја, одавде речена, донеће тада у истини плода стострукога.

в.) Осим свега тога ово је место и царска палата, место нарочито цара Свемогућег. Пред престо Његов овде можете свагда ступити, изнети жалбе и невоље и помоћ тражити. Легеон херувима, серафима и анђела престолних стоје онде невидљиво, да изврше с места вољу Саваота и да вам помогну. Ту ће вам се поделити правда, ту ћете добити милости, ту утеху, када вас сав свет напустио буде. Ово је дом уточишта од светских неудаћа. Ово је пристаниште тихо, које постави Господ посред мора греховнога. Овамо ћете се спасти од бесних вала узбурканих страсти, од вртлога животнога. Овде буре нема, овде је мир и задовољство. Около свугде бесни олуј, запљускују силно вали, али је Господ рекао, да овом месту ни врата од пакла нахудити не ће.

Ето љубезни! толико нам вреде храмови Божји! Да немамо овог дома светог, значило би за душу толико, као да немамо јарког сунца за тело наше. Изгубили би се у мраку, смрзли би се, пропали би!

II.

Па шта смо дужни од своје стране чинити храмовима Божјим? Како ћемо показати, да ценимо значај њихов? Како ћемо се показати благодарнима на свима добрима, која ш њима добијамо?

а). Пре свега дужни смо дом Божји подизати у средини нашој, украшавати га достојно палати Свемогућег Цара Небеснога и у реду држати га; сиромашним опћинама по могућству на цркву прилагати, јер је ово заслужно дело милости хришћанске. Будимо даклем ктитори, будимо приложници, дарујмо од сваке добити по нешто на цркву, од сваког плода преписемо део један, јер на сваки рад ваш и сваки успех благослов је одавде изишао. Велико је пред људима дело, цркве подизати, а пред Богом то је знатна задужбина!

б). Али није доста храмове подићи и њих украсити, него се требаш њима користити. Треба тачно похађати цркву, учествовати редовно при светом богослужењу и светим тајнама уредно приступати. Не смемо бегати од благослова, дарове храма одбацивати и помоћ Божју презирати. Немојмо се леньити, немојмо се ни чим извињавати. Лењост ће се, као главни грех од Бога казнити, а извина не ће нам вредити. Имаш посла много, нека је истина; али кад те Господ зове, све ћеш оставити. Јер какав је онај слуга, који себи пре угађа, него господару своме? Не мислите, да време губите. Труд ваш у храму Божјем паплатиће Господ неизмерно и за тело и за душу вашу. Удесите у напред све послове ваше. А када вас звона у име Бога овамо позову, збаците са себе све окове брига и послова ваших и овамо силно потеците. Само је ово пут, који на небо води, а другога нема. Само су овде врата од раја вечнога.

Послушајте речи ове сви ви, који за време богослужења по улицама и крчмама грехе гомилате; очеви, мајке, одборници, скупштинари, занатлије, господари, који дужност своју напуштате и пример својима и другима не пружате. Почујте и ви удружења и задруге добротворне. Дужност је ваша примером учити и грешнике исправљати, чинити дела милости душевне више нег' тслесне. Слушај и ти драга омладино, будућност је у рукама твојим. Обратите се одмах, који сте од Цркве отшли, осим тела овог немате живота. Поучите се и ви млаки, неодлучни који у цркву само завирите, с једним оком у храм и небесне ствари погледате, а с другим на свет пун обмана, слатких уживања и ви који стојите на врати, да се осигурате и из цркве што пре умакнете. Не бегајте тужан од храмова светих, та неће се вальда над вама срушити. Пазите добро драги карловчани, ви имате красне храмове, свечано богослужење, умилно појање. Осуда ваша биће тим још већа, ако у храм Божји ретко долазите.

в). Али није ни то доста храмове Бо-

же само похађати, него морамо и дарове, који нам се у храму пружају, у срца наша примити. Отворите срца ваша оној благодати, која се разлева са олтара, амвона, придикаонице. Слушајте пажљиво молитве и песме, о њима размишљајте и њих осећајте. Реч Божју пазите са страхом и трепетом, јер то су закони, то је воља Цара над цареви. Одбаците све земаљске бриге и нечисте ствари и будите у души само свете мисли, а у срцу само свете осећаје. Молите се духом и истином Богу, Њему благодарите и Њега славите.

При том пак гледајте, да вашу побожност и спољашње покажете. Стојте сви озбиљно и вазда скрушено. Нека се види на лицу и очима, на држању тела и кретању, да се ви молите. Те када ближњи у храм овај ступи, нека се поучи очигледно на примеру вашем; по угледу вашем нек' се и сам скруши, на колена падне.

Али многи на жалост не ће да чине тако. Смеју се, окрећу, ногама лупају, без потребе снажно храчу, мисли грешне гаје. Донесу само тело у цркву, а душу и срце код куће, или на пијаци често остављају. Пљују по цркви и светињу руже, храм Божји обесвећују, место да га целивају и сузама натапају. Забављају се, разговарају се као у позоришту, као да немају то другде чинити. Нисте ли никад чули, да птице које у лету своме толико цркућу и роде, које клепећу, када дођу над висове горске, од једном заћуте. Које се кукавице, да се оро не пробуди и да их не шчепа. А зар овде пред Судијом Вечним, који сваки трепут може пред суд душу од нас затражити — зар да не престане сваки жагор, свака раскалашност? Да љубезни! Заиста мало се њих данас у цркви Богу мало, све мање њих зборнике доноси. Долазе овамо из пуке навике, да некога виде, ил' да се покажу, да гледе представу, те да критикују појање, служење. Неки пак у гордости својој кадикад се јаве, у цркву долазе и мисле тужан да тиме љубав чине свештенику, клиру, можда и самоме Богу Великоме. Многи долазише са малим гресима, отидоше са страшно великим. Хиљаду пута многи овде беху, ал' користи никада никакве дома не понеше.

За то љубезни! нека у будуће у свему овом све на боље иде. На данашњи дан славе препимо се, сетимо се на дужности наше и задајмо у себи чврсту реч, да ћемо и словом и делом у сваком положају нашем на том порадити, да нам се храмови у реду држе, од свију поштују, да се цркве похађају и благослов одавде разноси!

Покажимо се достојни милости Божје неизмерне, а за добра, која с храмови имамо, вазда благодарни!

Ово су речи, које управља на вас на данашњи дан света Црква ваша. Ово су савети ваше брижне мајке. Запамтите речи ове и свагда вршите! Разнесите науку ову свима редом, расплодите семе ово, да донесе стоструког плода! Сећајте се свагда, шта сте данас Богу обећали; кад звона зазвоне, кад поред светог храма гологлави пролазите и кад у дом овај на молитву долазите!

Са тим мислима у души, са том одлуком снажном нека вам је сретна слава и за вечност спасоносна. Амин!

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лунић** парох.

(Наставак).

VII.

Бог је дух вјечан и непромјенљив.

— *Господе! ти си нам уточиште од кољена до кољена. Прије него се горе родише и сазда се земља и васељена и од вијека и до вијека ти си Бог. Пс. 90. 1—2;*

— *Али ти си тај исти и године твоје не ће истећи. Пс. 102. 27;*

— *Сваки добри дар и сваки поклон савршени од озго је, долази од оца свјетлости, у којега нема промјењивања ни мијењања видјела и мрака. Јак. 1. 17;*

— *Јер отац мој и мати моја оставише ме; али Господ примаће ме. Пс. 27. 10;*

— *Не љубите свијета ни што је на свијету. Ако ко љуби свијет, нема љубави очине у њему;*

јер све што је на свијету, тјелесна жеља, и жеља очију, и понос живота, није од оца, него је од овога свијета. И свијет пролази и жеља његова: а који твори вољу Божију, остаје до вијека. I. Јов. 2. 15—17.

Света историја свједочи нам, да је Бог често бесједио са Мојсијом. Мојсија је при томе разговору чуо глас Божји, али не видје самога Бога и славе бића његова. Међу тијем жељаше он врло да види Бога и за то га једаред мољаше, да му покаже славу своју. Но Бог му на то одговори: „*лица мојега не можеш видјети, јер човјек не може видјети мене и остати жив.*“ На тај начин не можемо ми људи све док живимо и радимо овдје на земљи *видјети* Бога *непосредно* у свој његовој божанственој слави. А то је с тога, што Бог живи, како прије рекосмо, у свјетлости, којој не може да приђе нико од људи. Но за то је Бог испунио жељу Мојсијеву, али на *други начин*, различан од онога како мољаше Мојсије. Господ му наиме заповједи да се успне на гору Синај и сам сиђе к њему онамо. Ту прође Бог мимо њега у облаку и Мојсија чу глас Божји који му говораше: „*Господ, Господ Бог човјекољубиви и милосрдни, дуготрпељиви и многомилостиван и истинити*“. Тијем ријечима бијаше Мојсији откривено *сакривено биће* Божје, које лежи у љубави, толико утјешној за све гријешнике. Мојсије, чувши те ријечи, паде на земљу и благослови Бога.

Као год што је Мојсије желио да види Бога, тако исто желимо и ми да видимо славу Божју, али то је не могуће за наше тјелесне очи. Али као год што је открио Бог Мојсију, тако је нама открио неопходне за нас појмове о слави свога бића кроз ријеч своју. Из ријечи Божје знамо ми баш да је Бог дух.

Вјечни и непромјењиви, свемогући и сведасушти, свезнајући и премудри, најсветији и најправеднији, истинити и вјерни, да је најсавршенија љубав, и по томе: преблаг и најмилостивији, најмилосрднији и дуготрпељив.

Сва та својства Божја размотрићемо сада свако посепце. Почећемо са вјечношћу и непромјењивошћу Божјом, јер ми као Хришћани вјерујемо и исповиједамо, да је Бог *дух вјечан и непромјењив*. Еле шта ми тијем казујемо кад називамо Бога *вјечнијем?*

Прве ријечи, којима почиња Библија, гласе овако: „*у почетку створи Бог небо и земљу.*“ Небо и земљу, створи дакле Бог. Бог је *творац* свијета, а свијет — његова творевина. Но пита се шта је морало прије постојати — да ли *кућа* или *градитељ* који сагради кућу? Јасно да је морао градитељ постојати прије куће. То се даде лако примијенити на Бога — творца и његову творевину. Творац постојаше прије своје творевине; Бог постојаше прије свијета. „*Господе! ти си нам уточиште од кољена до кољена. Прије него се горе родише и сазда се земља и васељена, и од вијека до вијека ти си Бог,*“ тако казује о томе псалмопојац Давид. Горе, земља и васељена *родише* се по његовијем ријечима, то јест оне имају почетак постојања свога, тек један Бог *нема почетка*, он увијек бијаше и јест Бог „*од вијека*“, *од вјечности.*

Даље у I. посланици Тимотији гл. 6. ст. 16. вели се о Богу: „*који сам има бесмртност, и живи у свјетлости којој се не може приступити, коју нико од људи није видио, нити може видјети, којему част и држава вјечна*“. Бесмртном је противположено смртно. У човјека н. пр. смртно тијело: кад он умире, престаје да живи, распада се и претвара у прах. Међу тијем није тако са душом: она и послије тога што умре тијело живи и на даље, рашта је називамо бесмртном. Но то своје бесмртно биће нема душа, као год и сви дуси, сама од себе, већ од онога, који једини има бесмртност. Ето за што се, кад велимо и о Богу да он једини има бесмртност, тиме не изражава ни шта друго разма једино то, да он не ће ни када престати постојати, и да ће *увијек бити.* На тај начин вјечност Божја има као двије стране: ако се бацимо у *прошло* вријеме, које лежи *иза нас*, онда ће израз: *Бог је вјечан* значити: Бог нема почетка, он је *увијек био.* Ако ли се пак винемо у вријеме *будуће*, које је *пред нама*, онда ће тај израз значити: Бог не ће никада престати, он ће *увијек бити.* Еле: Бог нема ни почетка ни краја свога битисања, или иначе: *он је увијек био и увијек ће бити;* то ми баш и изражавамо кад називамо Бога вјечнијем, а то исто изражава и псалмопојац кад вели: *прије него сазда земљу и васељену, од вијека и до вијека ти си Бог*“.

То је лахко изрећи. Но ни један створени ум човјечији није кадар да схвати вјечност Божју. Некада је живјео цар један, који често размишљаваше о вјечности, али је не могаше никако да појми. Једаред јавише му, да се у царевини његовој налази једно пастирче које врло разумно одговара на сва пит' стављена питања. Цар позва к себи тог дјечака и запита га: „реци ми, дијете, како траје дуго једна секунда у вјечности? Дијете се мрве замислило, па за тијем рече: „у земљи једној, господару, има гора једна од самог драгог камена, седам врста висока, седам врста шпрека и седам врста дугачка. К тој гори долијеће једаред послије свакијех стотину година мала птичица једна и удара у њу својијем маленијем кљуном. Кад птица издубе својијем кљуном сву ту гору, онда ће протећи један секунда у вјечности“. Дијамант, како је познато, јест најдрагоценији и најтврђи камен, а гора та по величини својој, морала би бити једна од највећих гора. Колико ли би требали времена, да издубе нејака птичица својијем малијем кљуном ту огромну гору! Но поред тога кљуне та птичица кљуном својијем тек једаред сваке стоте године. Јасно је да ту огромну гору, но мишљену паметна дјечака, никада не би издубла птичица: а ако ли би се то и случило послије милијона година, то би и то неисказано дугачко вријеме било тек као једна секунда у вјечности. Ако ли је пак једна тек секунда у вјечности тако неизмјерно дугачка, како мора онда да је дугачак сахат, дан, година или чак *столеће* вјечности? Као год што се заноси глава наша кад гледамо из велике висине у дубину, тако се заноси и мисао наша кад покушавамо, да си представимо неизмјерну дуготрајност вјечности. Тако хтједе мудро дијете причом својом да рече цару, е се вјечност не може ни како измјерити као што се мјери пријеме на земљи и да се она не може схватити. Но с друге стране опет и то је истина да се Бог *не може иначе ни замишљати разма као вјечан*. Напријед назвали смо Бога творцем, јер је он створио све ствари, које према томе имају свој почетак у времену. Једини Бог није створи и као нестворени, нема он, како рекосмо, *почетка*. Но представимо си сами за часак, да је Бог постао пред милијоне година. Можаше ли он тада постати сам од себе? Никако. Морао би био постојати неко, ко је дао томе Богу биће. Но тада сам Бог не би већ био Бог, већ тек творевина. Према томе јасно је, да са самијем *бићем* Божјим скопчано то, да он *није никада постао*, него да *постоји* увијек, од вјечности.

Будући вјечан, Бог је такође и *непромјењив*. Ако о Богу говоре, да је он бесмртан онда то значи, да он не умире. Исто тако и кад кажемо да је Бог непромјењив, то ми тијем исказујемо, да се он *не мијења*. То не можемо рећи о човјеку и о другијем створенијем стварима, јер се оне све промјењују. У 102. псалму стих 25.—27. вели се: *„давно си, Господе, поставио земљу и небеса су дјела руку твојих. То ће проћи, а ти ћеш остати; све ће то као хаљина овештати, као хаљину промијенићеш их и промијениће се. Али ти си тај исти и године твоје не ће истећи.“* Бог *постави* земљу, и небеса — дјело су руку Божијех, вели псалмопијевац. То значи да је Бог *створио* небо и земљу. Но небо и земља, по ријечима псалмопојевчевима, морају једаред проћи, т. ј. не ће остати *увијек, вјечно* у овом облику, у коме постоје, већ ће *овештати* као хаљина и *промјењиваће* се као хаљина. И сада примјећујемо ми свуда на земљи промјене. Лишће н. пр. на дрвећу, у пролеће је њежно и сито, у љето нарасте и зелени се, а пред зиму пожути и отпадне. Човјек је у момачком и мужевном добу снажан, а у старости ослаби и умире. Могло би се навести хиљадама примјера који потврђују ту истину, да су све видљиве ствари *промјењиве и пролазне*. Тек један Бог остаје увијек једнак. У почетку свијета бијаше он свемогућ; свемогућ је и данас, и никада не ће бити немоћан, већ ће остати вјечно свемогућ. У почетку свијета бијаше он свуда сушт; свуда сушт је и данас и остаће вјечно свуда сушт. И тако се Бог не мијења у биће своме, него је дух непромјењиви. Ту славу божанственог биће описује псалмопијевац са двије три ријечи: *„али ти си тај исти“* т. ј. ти си увијек једнак непромјењив. Ту исту славу биће Божјега описује и апостол Јаков кад вели: *„сваки добри дар и сваки поклон савршени одозго је, долази од оца свјетлости, у којега нема промјењивања ни сјенке мијењања“*. Будући да је та вјерска истина непостижна, она је у

једно и *врло утјешљива за нас*. Утјеха је особито пријеко потребна човјеку у доба кад га стигну невоље и несреће у животу. За дјецу н. пр. нема веће несреће од смрти родитељске, јер их ови том приликом остављају за увијек, тако да дјеца остају сирочад. А ко може бити несретнији од сирочади? Таква несрећа стиже некада псалмопјевца Давида, како се то разабире из једнога псалма у коме тужно говори: „*отац мој и мати моја оставише ме*“. Но из тог псалма види се да Давид не остаде у тој прилици без утјехе, јер он говори даље у њему: „*али Господ прихвати ме*.“ Господ баш и јест прави отац све сирочади. Он је увијек уза њих и никада их не оставља, јер је он Бог вјечни. Колико и колико сирочади искуси на себи, е се Бог — небески отац њихов брине за њих и чува их од сваког зла! И за то је за дјецу у вишем степену утјешљива та истина, е је Бог, Бог бесмртан. Но та истина исто је тако утјешљива и за умрле родитеље. Свештеник њеки бијаше присутан код умирања жене њеке из које осташе сиротна дјечица. Са неизмјерном тугом погледаше умирућа мати своју њеч. Тада јој рече свештеник: „*отац мој и мати моја оставише ме, али Господ прихвати ме*“. Не ће ли зар учинити Бог тако и са вашом дјецом? Чувши то, подиже умирућа свој молећи поглед преко небу и рече: „Боже, свети и бесмртни! Не лиши дјецу моју старања свога!“ За тијем, утјешивши се доњекле прихвати: „и тако ето стављам њеч своју Богу, који не може умријети“.

Та истина доноси велику утјеху свакоме у оне човјеку разнима невољама у животу. То нам посвједочава пророк Исаија овијем ријечима: „*једини си ти отац наш; јер Аврам не познаје нас, и Израиљ не признаје нас за своје; ти си, Господе, отац наш, од увијек је име твоје: Искупитељ наш*“. Аврам и Израиљ или Јаков, били су праоци народа јерског и бијаху код њега у великом поштовању. Па и ти толико блиски народу јеврејске људи, одвратише се, по ријечима пророковијем, од народа свога, и не познају га. Међу тијем није тако са Богом, небеским оцем: он увијек види и познаје сву дјецу своју. За њега је Спаситељ говорио, да он знаде све нужде наше. Он је отац и покровитељ сваког појединог у сваке ријеме. То казује пророк ријечима: *ти си, Господе, отац наш, од увијек је име твоје: Искупитељ наш*“. То исто казује и света црква кад кличе: „*Господе, ти си нам уточиште од кољена до кољена!*“

На свршетку да размотримо, на што треба да нас побуђује изложена истина ријеч. Свима је позната прича о неразумном јеванђеоском богаташу. У човјека тог толико је изобилно понијела њетива, е бијаху житнице његове препал не, да у њих спреми све жито своје, и он одлучи да поруши житнице своје и сагради веће, а кад изврши одлуку своју, намјераваше да рече души својој: „*лушо! имаш много имање на много година; почивај, једи, пиј, весели се*“, „*Почивај*“ хтједе да рече души својој неразумни богаташ, дакле, до тога доба није имао он још мира, јер и ако је био богат, ипак је желио да се још већма обогати и страст за теченьем богатства узнемиривала га. Но сад на пошљетку увиђе и он, е има са свијем довољно имања, да може живјети као и онај богаташ, који се по сиједочанству јеванђеља, весело у све дане дивно. То се види из ријечи, што их хтједе рећи души својој: „*једи, пиј, весели се*“. Тако је смишљао неразумни богаташ, но Бог одлучи друкчије. „*Безумниче! ову ноћ узећу душу твоју од тебе; а што си приправио чије ће бити?*“ рече му Бог и узе душу његову у свијет загробни. А је ли могао богаташ тај понијети са собом онамо и своја земаљска богатства? О, никада. Око свога земаљског благостања бринуо се он много, а за старање о спасењу душе своје немаше времена. Међу тијем, која је корист човјеку, ако стече сав свијет, а душу своју погуби? Бесмртна душа наша опредијељена је за живот вјечни, и за то треба да је наша највећа и главна брига како ћемо спасти душу и стећи живот вјечни.

Св. апостол Јован вели: „*не љубите свијета ни што је на свијету. Ако ко љуби свијет, нема љубави очине у њему: јер све, што је на свијету, пожелена жеља, и жеља очију, и понос живота, није од оца, него је од овога свијета. И свијет пролази и жеља његова: а који твори вољу Божју, остаје до века*“. На свештене историје познамо ли личност једну, која се налази *у жељи ништа*. То је био онај богаташ, који се сњиње у причи о убогом Лазару и који се

одијеваше у богате хаљине и весељаше сваки дан на сву мјеру. Из свештене историје позната је и друга личност која је била одана *жељи очију*. То је био други јеванђеоски богаташ, о коме смо мало прије говорили, који је смислио био, кад му изобилно уроди њетина, рећи души својој: *„душо! имаш много имање на много година; почивај, једи, пиј, весели се“*. За тог су човјека добра земаљска била највећа добра, *храном очију његовијех*. Има такође људи који за највеће добро држе почасти и славу овога свијета. То су они славољупци, за које рече Спаситељ, да раде траже славу од свијета, него ли од Бога. Такви су људи одани *охолости живота овога*. Та тројака жеља синова свијета овога, по ријечима апостоловима, пролази. Само онај који твори вољу Божју *не пролази, него остаје до вијека*. Синови вјечнога оца небескога знаду да имају бесмртну душу и зато се више свега стају о вјечном добру своме, полажући га на Бога и увијек безусловно вршећи свету вољу Божју. *И тако дакле истина вјере, што је размотримо, побуђује нас, да се мимо свега бринемо о спасењу душе и да наду своју не полажемо на пролазни и промјењиви свијет, већ једино на самога Бога.*

Која нам својства бића Божјега открива ријеч Божја? Шта изражавамо, кад називамо Бога вјечнијем? Шта изражавамо, кад називамо Бога непромјењивијем? Какву нам утјеху пружа истина, да је Бог вјечан и непромјењљив? На што нас побуђује та истина?

(Наставиће се).

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Наставак од 35. броја).

Како назарени вјерују и уче о односају вернихх према јевхаристији, односно према јевхаристичном хлебу и вину, то нам довољно није познато; но о томе не ћемо много ни разбирати, нити их у томе исправљати.

Рећи ћемо само толико, да се односај вернихх према јевхаристичном хлебу и вину — дакако, после освећења — сам собом каже, сам собом одређује. Јер ако је јевхаристични хлеб истинито тело, а јевхаристично вино права крв Христова: онда нам се само собом каже, да верни видљиви хлеб и вино, а у самој ствари тело и крв Христову имају особито пазити и поштовати. баш као и самога Господа, Исуса Христа.

А да је јевхаристични хлеб истинито тело, а јевхаристично вино права крв Христова — то је напред довољно засведочено и доказано; с тога се више тиме ни бавити не треба. —

*

Св. наша мати, црква православна сама вјерује, те и учи своје верне, њиму дечу своју, да је св. тајна причешћа, односно да је хлеб и вино, или боље и правије, тело и крв Христова у св. причешћу не тек само „право јело и право пиће“ (Јов. 6 55.), за духовни живот човеков најнужније, а и најздравије; него да је света тајна причешћа уједно и „права истинита жртва“, у којој се „тело и крв Христова приносе за људе на жртву Богу.“

Да је св. тајна причешћа доиста „права истинита жртва“ у „Догматици“ се наводе следећи докази:

1.) речи самога Христа. Тако је Христос дајући својим ученицима благословљени хлеб рекао: „примите, једите, ово је тело моје“, на одмах додао: „које се за вас ломи;“ а пружајући својим ученицима чашу хвале Христос је рекао: „пијте из ње сви, ово је крв моја новог завета“, па још јасније додао: „која се пролива за вас и за многе, ради остављења грехова“. А ломљење, односно резање тела и проливање крви биваа само код приношања жртве Богу зарад опроштења грехова. А Христос је доиста и био „јагње Божје“, које је узело на себе грехе целога света, и које је принето било, односно које је принело себе на жртву Богу за грехе целога света.

2.) речи св. апостола Павла: „Гледајте Израиља по телу; који једу жртве нису ли заједничари олтара. Шта дакле говорим? да је идол што? или идолска жртва да је што? Није; него што жртвују незнабошци, да ђаволима жртвују, а не Богу; а ја не ћу, да сте ви заједничари с ђаволима. Не можете пити чаше Господње и чаше ђаволске; не можете имати заједнице у трпези Господњој и у трпези ђаволској;“ (I. Кор 10., 18.—21.) и опет: „Имамо олтар, од којега они не смију јести, који служе скинији.“ (Јевр. 13., 10.) У овим местима упоређује се евхаристија са незнабожачком жртвом, те се евхаристија ставља над

незнабожачком жртвом; а жртва се само са жртвом мерити и упоредити може; — на даље се оно место, на коме се свршује св. тајна причешћа, на коме се освећује хлеб и вино, иконом назива „олтарем“ (жртвеником), баш као што се тим именом називало у старом завету оно место, на коме су приношене жртве.

3.) Сам је Бог преко пророка свога Малахије предсказао, да ће му се некад приносити жртва нова, „чиста“: Нисте ми мили, вели Господ над војскама, и не ћу примити дара из руке ваше. Јер од истока сунчанога до запада велико ће бити име моје међу народима, и на сваком ће се месту приносити кад имену мојему и чист дар“ (1., 10.—11.). — Тај „чисти дар“, та нова жртва није могла бити старозаветна, јудејска жртва, једно, што је та жртва већ постојала, те се није могла назвати новом, а друго Бог изрично вели: „не ћу примати дара (жртве) из руку ваших“ т. ј. Јудејских; — под том новом жртвом разумети жртве незнабожачке, посве је немогуће; тај „чисти дар“, та нова жртва, није могла бити ни жртва „духовна“, јер такова жртва, која је била „дух скрушен и срце скрушено и поништено“ (Псал. 51., 19.) признавана је Богу од побожних људи и у старом завету; под тим новим „даром“, том „чистом“ жртвом не може се разумети ни жртва крсна, јер је она принета само на једном месту, на Голготи, а нов „дар“, „чиста“ жртва приноси се Богу на сваком месту. Не преостаје, дакле, ништа друго, него под тим новим „даром“, том „чистом“ жртвом разумети само жртву евхаристичну, која је доиста жртва нова, жртва чиста и Богу мила, а која се приноси на сваком месту.

4.) Стара и свагдашња вера цркве Христове; тако да наведемо само један доказ за то: ефески, васељенски трећи сабор вели: „ми свршавамо по црквама безкрвну жртву и таким начином приступамо ка тајанственим благословеним тајнама, и освећавамо се, причешћујући се светога тела и чисте крви Христа, који је све искупио“. (види о свему: Шевић — Макаријева Догматика II. стр. 261.—264.).

„Назарени не признају, да је тајна причешћа умилостивљавајућа жртва за живе и мртве. Своју тврдњу крепе тиме, што вели, да није у св. писму забележено о томе ништа, ништа више исповедају, да је свака жртва за живог човека излишна, а камоли за мртва“. („О назаренству“ — „Глас Истине“ 1888. стр. 133.)

Па да видимо, је ли „у св. писму забележено“ што о евхаристији као жртви.

У разговору своме са Јудејима Христос вели овима: „Ја сам хлеб живи, који сиђе с неба; који једе од овога хлеба живиће вавек, и хлеб који ћу ја дати, тело је моје, које ћу дати за живот света“. (Јов. 6., 51.). — Христос дакле, вели, да ће „дати тело“ своје „за живот света“. То тело своје, дао је Он доста за живот света — на крсту. Но није било доста, да Христос само даде тело своје за живот света, него је још нужно било, да свет. живота свога ради, једе од тога тела: „који једе моје тело и пије моју крв, има живот вјечни“ (54.). — Но од тела, које је Христос на крсту дао, које је на крсту „за живот света“ на жртву принето било, није јео нико; нису јели ни његови апостоли, ни његови савременици; но све да су они од тога тела и јели, ми га не би могли данас јести, јер га и — нема. Али је свет од тога тела јести морао морали су га јести Христови апостоли, Христови савременици, па и сви људи каснијих и најкаснијих времена и векова. Христови апостоли и Христови савременици јели су то тело под видом „хлеба“; „и хлеб, који ћу ја дати, тело је моје“; а тако су тело Христово могли јести и људи каснијих времена, тако тело Христово једемо и ми данас, а тако ће тело Христово јести и људи најкаснијих времена и векова. „Хлеб“, који су апостоли јели, било је право и истинито тело Христово, оно исто, које је на крсту приковано било, које је Христос „за живот света дао,“ које је Христос на крсту Богу за грехе целог света на жртву принео. Па ако је тело Христово, које је на крсту приковано било, било тело жртве: онда је и „хлеб“, који је тело Христово, био хлеб, или боље и опет тело жртве; јер су евхаристични хлеб и тело Христово потпуно изједначени, истоветни: то су само два вида, два облика једне те исте ствари, два разна имена за ознаку једног те истог предмета.

Дакле: евхаристички хлеб је право и истинито тело Христово; тело Христово је — жртва, онда је и евхаристични хлеб жртва.

То је, ето, јасно и разговетно „забележено у св. писму!“

То доказују и речи св. апостола Павла: „Кадгод једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу обзнањујете“. (I. Кор. 11., 26.) Дакле „кад год се једе хлеб и пије чаша“, другим речима, кад год се свршава св. тајна причешћа, увек се „смрт Господња обзнањује“. Ово „обзнањује“ не значи и значити не може „опомиње подсећа“, него „обавља, понавља“; јер ако би се св. тајном причешћа „смрт Господња“ само спомињала, на њу подсећало: онда би св. тајна причешћа била само слика и прилика страдања и смрти Христове, а ту онда не би било истинитог тела и праве крви Христове, већ само слике и прилике истих. А како може „имати живот вечни“ само онај, који „једе тело и пије крв“, а не тек само слику и прилику тела и крви Христове: то, да би и ми могли „имати живот вечни“ морамо јести истинито тело и праву крв Христову; па да би ми истинито тело и праву крв Христову пити могли, нужно је, да се „смрт Господња“ обнавља, и у наше дане обавља; те по томе је св. тајна причешћа — жртва, баш као што је и крсна жртва.

(Настаниће се.)

Из најновијих одношаја англиканске цркве са цариградским патријархом.

Поводом посете коју је месеца фебруара 1898. године учинио већени англикански епископ Јован салзбершки васељенском цариградском патријарху, измењује еу обе поглавице црквене — архиепископ кентерберијски и патријарх цариградски — братске посланице са оваким садржајем:

Ламбетски дворац, 7. авг. 1899.

Његовој Светости Константину V, Архиепископу Цариградском и васељенском Патријарху, благодат и мир од Бога Оца нашега и Господа Исуса Христа.

Високопоштовани и љубазни брате!

Примио сам Ваше пријатељско и братско писмо у почетку прошле године из руку нашег брата и епископа салзбершког, који се овамо вратио из Цариграда, и одмах сам послао своју фотографију да се преда Вашој Светости као знак радости и љубави, са каквом сам примио Ваше писмо. С поштовањем се односим према писму и према положеној му фотографији. А молићу се Богу усрдно, да Вас Он сачува у царству Својем на многа љета.

Ваша је Светост замолила од нас да тачније изнесемо начине, којима желимо доћи до споразума и до најближих односаја међу источном и англиканском црквом према 36. закључку сабора, држаног у Ламбетском двору 1897. године. Тешко је уопће изложити на хартији све ситнице, кад природа те жеље заједнице и опћења мора постепено напредовати и добити најпосле свој облик од карактера и услова времена, па се не може почети са тачним, одређеним програмом, који би а priori означио све црте тога опћења тачно. Али могу рећи, да ми желимо међусобно интересовање, које зависи од непрестаног напредовања у знању, надама и жељама обе стране, а исто тако и од опћих тешкоћа и препрека у служењу благословеном Господу и учитељу нашем.

Пре свега, ја Вас уверавам о дубоком поштовању, с каквим ми гледамо на јерархију православне источне цркве, која иде непрекидно путем пријемства од апостола. Као доказ за то поштовање могу показати нашу братску преписку са јерарсима источне цркве, која се у току векова од времена на време понављала и која је у последње доба, благодарећи епископима гибраптарским и англиканском епископу јерусалимском, постала систематичнијом више него икада пре. И то би опћење било јаче и корисније, кад би патријарх цариградски заједно са мном изволео изразити своју жељу, да се сваки нападај и сваки прозелитизам, и с једне и с друге стране, уклони. Ојачало би затим потребно пријатељско јединство у мислима, кад би опет патријарх изволео препоручити своме клиру у Лондону, да посећује архиепископа, да посећује архиепископа кентерберијског у сличане дане, а ја сам са своје стране готов преко господина Даулига посведочити своје дубоко поштовање према Вашој Светости. Тако исто, добро би било кад би све важне промене у унутрашњој управи црква јављали један другом тако, да свака страна буде тачно обавештена о ономе што се догађа у једној или другој цркви. Намеран сам у ту сврху слати Вашој Светости преко г. Даулига неколико књига сваке године, у којима ће бити имена и чинови свега клира наше цркве.

Господин Даулинг може разјаснити све ситнице тих књига, о којима бисте желили разјашњења. Осим свега тога, може бити, да ћемо моћи бити Ваши сарадници у делу (духовног) образовања и специјално у делу распростирања и ширења Светога Писма. Врло ми је мило, што јеромонах Теклонул живи у Енглеској са намером, да научи енглески језик и да упозна наше ближе, него што је данас, са оним што се догађа у источној цркви под Вашом мудром и просвећеном управом.

Поштовани и љубазни брате! Молићу се нашем небеском Оцу, да нас сачува Он увек под Својим светим закриљем и да милостиво излије на Вас и на Вашу цркву безбројне Своје благослове. Остајем одани брат

Фредерик

Божјом милошћу Архиепископ

Кентерберијски.

Одговор васељенског патријарха на писмо кентерберијског епископа:

Високопреосвећени архиепископе Кентерберијски и први јерарше целе Енглеске, г. Фридерише, у Христу Богу љубазни мили брате, благодат Вашем Високопреосветенству и мир од Бога Оца и Господа нашег Исуса Христа!

Донесена нам преко високопреподобног о. Теодора Даулига, око половине прошлог месеца августа, братска писма Вашег дубокоштованог и милог Преосвећенства, прочитали смо са оном љубављу, са каквом су и писана, и са тако озбиљном пажњом, какву заслужује природа тако важног дела, и она су нам донела велику радост и највећу духовну утеху. Прославили смо у духу своме Господа славе и помолили се из дубине душе, да милостива десница Божја умножи године Вашег поштованог Преосвећенства, у којем ми видимо оваплоћену хришћанску љубав, која је баш пуноћа свега закона и из које, кад се показује она у тако чистом хришћанском расположењу и осећању, сија право и велико добро за свет; када посејана спочетка као зрно горушично идеја братских односаја и општења међу светим Божјим црквама, а особито међу источном црквом и англиканском, расте у дрво велико и плодовито, под чијим се гранама и животворном хладовином настањују побожни христољубиви народи, славећи Спасителя света.

О ономе, што је написало Ваше Високопреосвећенство као одговор на нашу молбу, како ћемо доћи до најближих, да кажем, односаја између цркава, и којима смо, по милости Божјој, сада нас двојица духовне вође, јављамо Вашој љубави, да су се напомене и опаске Ваше удостојиле и наше потпуног и савршеног признања. Ствар је тако света, Богом благословена, а обе је цркве патрено желе, па је тешко, чак и немогуће одредити је у састављеном а priori програму; та од малена смо научили, да није ништа ни онај који ради, ни онај који сеје, ни онај који залива, него Бог који даје те расте, под чијим руковођењем дело ово не треба никаквог нашег руковођења, осим тога, да отворимо срца своја и да се очистимо и расположимо сасвим у корист хришћанске истине и да, на тај начин, поравнимо путеве Господње. А како је први корак томе, без сумње, међусобно интересовање, о којем спомињете, Ваше Високопреосвећенство, у писму своме, интересоване чије су прве последице с једне стране међусобна препорука обе странке клиру своме, да у свечане дане појавом својом посведочи уважење своје, наш православни клир у Енглеској архиепископу или месном епископу англиканске цркве а англикански клир у Цариграду васељенском патријарху, и званично обавештавање с обадве стране о мање више важним догађајима у цркви једној и другој, то ми све ово од свег срца примамо и одобравамо јавно оба предлога, те ћемо и учинити све што треба, да се први предлог изврши, а што се тиче другога (предлога) то ћемо јављати и обавештавати Вас о важнијим фактима која ће Вас занимати, или преко званичног патријарашког журнала „Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια", или преко самог свештеника Теодора Даулига, или и преко писама. Дакле, почињући одавде, сад јављамо Вашем Преосвећенству, са великом тугом, да је преминуо у Господу патријарх александријски кир-Софроније, који је управљао тридесет скоро година александријским патријарашким престолом после удаљења његова од цариградске патријаршије, којом је пре управљао три године. Биографске податке начи ће Ваша љубав у журналу „Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια", који Вам шаљем тим поводом.

Уверени смо, да је високопреподобни јерej Даулинг извештио већ Ваше Преосвећенство о томе, са каквом смо љубављу и искреном радошћу примили и Вашу братску изјаву и жељу, управљену с једне стране на то, да се уништи сваки нападај или прозелитизам и да се тако уклони један од главних узрока, са којег хладни љубав многих, а с друге — управљену на озбиљно

старање о издању и ширењу Светога Писма, и како смо искрено интересовање, према тим питањима показали. Доста ће бити, ако рекнемо, да смо после Ваших писама одмах назначили комисију, у коју су ушли наш велики протосинђел Хризостом, секретар Св. Синода архимандрит Фотије и Велики Јерокирикс патријарашки Григорије, а која је са јерејем Теодором Даулигом расправљала горње и још неке друге теме, за које је Даулиг мопо разјашњења и и заједничка претресања. Ми смо уверени, да Вас је Даулиг убедио, као што му је и комисија казала, да источна црква није никад показивала ни допуштала проселитизма против какве цркве, а најмање против англиканске, као што то речитије и јаче од сваке људске речи и изјаве потврђује стална и стара практика четири патријарашке цркве. Остаје само да се уради, да се и Англиканци на истоку клоне тог бесплодног посла, који ствара једино бездну међу верним једне и друге цркве. Што се тиче издања и ширења св. Писма, то је наша патријаршија, набавивши већ штампареску машину најсавршенијег система, узела за главну своју дужност издање св. Јеванђеља. У ту сврху ради већ годину дана специјална комисија богослова професора овдашње наше богословске школе, и ми се надамо, да ће кроз кратко време реч Божја бити раширена у много хиљада примерака међу православне Хришћане Мисијонари библијских друштава, који са св. Писмом продају нашој браћи и друге саблажњиве књиге и говоре. кадикад против свештених обичаја православља, не обраћајући ни на што нажње у намери да школе религиозном осећању, наравно удаљавају се од овог посла свесним. И умукнуће страсти, које се можда гасе у срцу неких између њих, али које озбиљно сметају делу мира.

Друга питања, озбиљнија, расправљана у комисији са јерејем Даулигом, одгођена су на згоднији време на пристанак обе стране.

А крај свему томе је, мили у Христу брате, — јачање узајамне љубави и тешње сједињење срдаца наших и срдаца нашег клира и народа, јер из срдаца пуних љубави расту плодовита дрвета мира и сагласности, опћења и јединства, хришћанске вере и наде. Умножио Бог године Вашег поштованог Преосвећенства и сачувао Вас здрава и радосна, дарујући у изобиљу и Вама и Вашој преосвећеној јерархији христољубивом англиканском народу Своје свете дарове.

Јерођакон Јеротеј Текнопул у својим писмима, упућеним на нас, изјављује своју безграничну захвалност за гостопримству и пажњи, којом се користи код Вас, благодарећи Вашем Преосвећенству и преосвећеном епископу салзбершкоме. Но и ми, с наше стране, изјављујемо Вам своју захвалност за то и кроз мало времена послаћемо и другог клирика наше цркве ради образовања у оксфордском универзитету.

Остајем са особитом љубављу премилог и љубазног Високопреосвећенства

љубазни у Христу брат
Константин
патријарх цариградски.

1899. г., 15. сеп.

Мисли о проповедништву.

А лудих и празних запиткивања клони се, знајући да се рађају свађе. А слуга Господњи не треба да се свађа, него да буде кротак к свима, поучљив, који неправду може подносити и с кротошћу поучавати оне, који се противе: еда бих им како Бог дао покајање за познање истине, и да се ископају из замке ђавола, који их је уловио живе за своју вољу.

2. посл. Тим. гл. 2. ст. 23—26.

*

Што је мање у цркви тим ревноснији морамо бити (у проповедању). Немар оних који не дођу не треба да је узрок хладњењу наше ревности. Ми морамо сто увек богато поставити, да немарници из искуства науче, какву су добит пропустили, те да проповед марљивије посећују.

Св. Јован Златоуст.

*

Онај који учи нек се побрине више за јасноћу него за лепоту својих речи. Не само у разговору са појединцима или некима, него, и то још у већем степену, кад народу говоримо морамо тежити да нас разумеју. Јер код разговора има сваки право да пита; а кад сви ћуте, да једног чују, кад су сви погледи на једног упрти, тада нит је у обичају нит пристојно питати о оном што ко није разумео; стога мора проповедник помоћи поглавито онима који ћуте. Бл. Августин.

*

Дај Боже, да су наше опомене од користи! Али рецимо, да они грешници усприкос нашим

опоменама остану непокорни, зато опет не треба престати добар им савет давати. Та извори извиру ма нико воде не носио, потоци жуборе ма нико не пио, реке теку ма нико воде не грабио. Тако мора и проповедник свим силама радити ма се нико не осврtao. Та, највећи пријатељ човечанства Бог, прописао нам је као проповедницима, да не пропуштамо ништа, да не ћутимо, па ма нас слушали или не, остали или отишли. Ако твоји слушаоци не приме семе, које си бацио и не донесе плода послушности, нпак ћеш ти добити од Бога своју награду за твој труд, баш као да су те послушали, јер си ти своје учинио. Ми нисмо одговорни ако се наши слушаоци не крену, ми смо само обвезни опоменути их. Опомињати је наша дужност, а слушати нас, то је њихова. Ако они на наше опомене добро узраде, они ће примити награду а не ми. Исто тако као што ће их и осветa стићи кад их опоменемо на пас не послушају.

Св. Јован Златоусти.

*

Ништа тако не користи слушаоцу као кад говорник не говори ништа велико од себе, већ сваку сумњу гордељивост од себе одбија.

Св Јован Златоусти.

*

Од врло велике је користи за добар учин проповеди, кад проповедник не износи ништа велико, већ кад је од сваке сумње далеко.

Св. Јован Златоусти.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**На дан св. Оца Николаја**), као дан славе св. Николајевске саборне цркве Карловачке, благоизволео је Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* служити св. литургију у тој цркви. Проповедао је вирећ. г. протосинђел и професор Богословије *Др. Георгије Летић*. (Проповед доносимо напред. Ур.)

(**Парастос**) Епархијска Конзисторија Бачка приредила је јучер, 11. (23.) децембра о. г., у саборној Св. Ђурђевској цркви Новосадској, годишњи парастос благопокојном епископу Бачком *Герману Опачићу*.

(**Протођакон Филип Радичевић**). Јављају нам са Цетиња, да ће тамошњи протођакон *г. Филип Радичевић* прославити 16. дећембра о. г. четрдесетогодишњицу своје свештеничке службе у Митрополији Цетињској. Г. Радичевић је за четири Црногорска Митрополита, кроз оволики низ година, безпорочно, верно и ревно служио, у корист свете православне цркве, а и данас још тако прилежно и прикерно служи као дворски протођакон и секретар Митрополије Цетињске. Срећно и часно и од сада!

(**Похвале достојно.**) Од неког времена поклања се врло велика пажња верском васпитању наших војника у сталноме кадру. Појави овој може се сваки прави пријатељ наше отаџбине радовати. И ми од свег срца и душе благодаримо иницијаторима на тој пажњи према нашој светој православној вери. Али што нас је побудило да узмемо перо у руке, те да одамо достојну хвалу, ово је. Пре извесног времена били смо послом у министарству војном и то око вечерње, а у очи једног великог празника. Стојећи у одељењу г. начелника за инжињерски одсек, напоследи смо се, када уђе војник и са највећом смерношћу прислужи кандило пред иконом св. оца Николаја. Упалив кандило војник се смерно прекрсти и изађе напоље; примеру његовом следовасмо и ми, т. ј. прекрсти смо се и Богу помолисмо; а по том довршисмо наше послове. Колико је на нас ово дјејствовало, реч је наша слаба да искаже то. Узданули смо и рекли смо: а за што то није по свима надлештвима тако; или зашто то није тако бар у духовним судовима и у свима саседњима где се правда парче? Зар не би на душу и срце паричара, дјејствовало упаљено кандило пред иконом и зар они не би тада гледали у суд као у неку осве̂ћену зграду? Ми велимо, да би било врло корисно и с тога молимо надлежне за наређење, да се по свима заседњима Дух. Судова грађанских и општинских, наместе иконе и пред овима редовно пале кандила. Молећи за ово, ми са наше стране топло благодаримо г. Министру војном, што је у зграде министарства свог унео сн. иконе и наредио: да се пред њима пале кандила у очи сваког празника као и на дане самих празника.

(**Англиканци и Православље.**) Одавно се опажа у англиканској цркви племенита тежња за сједињењем или бар приближењем православном Истоку. Та је тежња добила своја израза и на свеангликанском сабору или тзв. ламбетској конференцији од 1897. године. У 36. резолуцији препоручује се прелатима англиканске цркве да уђу у тешње општење са „православним источним патријарсима, св. Синодом руским и са главним властима разних нст. цркава са том сврхом да се дође до јасније саглас-

ности и тешњих односаја међу англиканском и источним црквама.“ И почео се одмах и покрет у том правцу. Прво се обратише на источне патријархе. Епископ салзбершки почетком 1898. године пође у св. земљу. По њему посла архиепископ кентерберијски ламбетску резолуцију. У сва четир ист. патријархата је долазио салзбершки епископ, свуда је најрадосније дочекиван, особито у најважнијем ист. патријархату цариградском. И цар. патријарх доби ту резолуцију 28. фебруара 1898. године. Одмах написа он писмо кентерберијском архиепископу, молећи га да му разјасни, шта англиканци мисле под „јасношћу сагласношћу“ и „тешњим односајима.“ И англикански му архиепископ одговара посланицом од 7. августа 1899., на коју шаље и формални одговор од патријарха цариградског, које доносимо на другом месту овога листа. — И не стадоше ту Англиканци, они прођоше и на дело. Тежња за упознавањем ист. цркава и богословља православног умножила је наше и књижевност са неколико важних дела, као „о црквама истока“ архиђакона Сиклера и: „Осамдесет векова прав. грчке цркве“ од Гора. Тако раде Англиканци, а Бог ће дати па ће и на прави пут изаћи. П. Ђ. Н.

Ради уважења.

Поштоване претплатнике, који нам дугују претплату — било за ову, било за прошле године —, тако исто и славне црквене општине, које дугују за уврштене стечајеве и огласе, молимо, да нам дуг свој подмире до конца ове године.

Администрација „Српскога Сиона“.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

За који дан изаћи ће календар

„ОРАО“

ЗА ГОДИНУ 1900-ТУ

с 1 вел. премијом и 106 ликова и слика у тексту

уз сарадњу српских књижевника

УРЕДНО

ЧИКА СТЕВА В. ПОПОВИЋ

Цена му је стара 1 круна за Аустро-Угарску, 1 динар за Србију.

Растуривачима календара »Орла« дајемо 25% рабата.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 218 1—3

Услед умировљења овдашњег учитеља г. Владе Вујића расписује се стечај на овдашњој VI. р. мешовитој школи. Плата је у готовом новцу 400 ф. за пофорну школу 40 фор. стан са ванредном баштом, $1^1/_2$ јанац ораће земље на коју учитељ еквивалент плаћа, два хвата тврдих дрва за кућу, 10 фор. за перовођство. Од погреба где буде позват 50 нов. Дужности шк. уредбом прописане. Рок стечају је 6. недеља од последњег уврштења овог стечаја у „Срп. Сиону.“ Молбене нице треба слати на потписаног.

Из седнице месног школ. одбора држане у Сарaволи 5. (17.) Децембра 1899. год.

Милош Челекетић,
парох и председник.

Бр. 1348 и 1680 ех 1899. 219 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију П. разреда у Омољици и IV. разреда у Фердину.

Компетенти нека се прописно пријаве до 19. (31). јануара 1900. год.

Епарх. конзисторија вршачка.

Бр. К. 190./102. ех 1899. 215 3—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на упражњено парохијско место VI. разреда у Српском Титошу (у Барањи).

Молитељи имају своје ваљано инструисане молбенице до 1. (13.) јануара 1900. год. путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Будиму 5. (17.) новембра 1899.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

само свештеничког одела кројач

Дунавска улица бр. 20. **НОВИ САД** Дунавска улица бр. 20.

Част ми је пречасној г. г. свештеницима до повољног знања ставити и моју радњу препоручити у којој се само за српско свештенство одело израђује еваковрсно, камилавки од чоје и кадифе имадем готови. За свако парче, које се у мојој радњони изради гарантујем, да мора бити правилно израђено, и добро да стоји.

Цене су умерене, мустре на углед шаљем франко.

2—3

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКА РАДИОНИЦА ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица **У НОВОМЕ САДУ** код Златног Крста

РАДЊА ПОСТОЈИ ОД 1883. ГОД.

За набавку строго православних црквених утвари, у сопственој изради а јефтином ценом, препоручујем моју хришћанску позлатарску радионицу и богато стовариште. По чудо јефтиној цени може свака славна српска православна црквена општина себи црквене утвари набавити, као: одежде, барјаке, литије, школске и све задружне заставе, небо, стихаре, завесе, налоње, застираче на часну трпезу, плаштанице, појасеве. Даље: ripide, кандила, чираке пред двери, чираке-трикиле, крстове, кивоте за часну трпезу, петохљебнице, бројанице, разне ручне крстове, кадионице, путире, ибрике, венчанице, полијелеје од стакла и бронза. Икона на платну, лиму и дрвету, руком рађене масном бојом за целивање. Руске иконе у сребро и злато коване, као и ва артији и стаклу.

Продајем без путника, те се тако скупоцени путни трошкови о провизије од еснапа одбијају, и због тога сам у стању штов. муштерије јефтиније послужити.

Моју позлатарску радионицу препоручујем за израђивање свију могућих црквених послова: нове иконостасе, тронове, Христове гробове, пешнице, столове, као и оправку старих столова итд. Многобројна признања и сведочбе важе за солидну и поштену послугу.

Од 250 - 600 фор. 217 2—3 С поштовањем **ЛУЈ ТАУШ.** 35 45 55 фор

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, произведено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, а ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама произведена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или школе за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на више има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији и остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 52.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у суботу 25. децембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

ГЕОРГИЈЕ ПРВИ

по Божјој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Његова Ц. и Ап. Крал. Величанства ФРАНЦА ЈОСИФА ПРВОГА, прави тајни саветник, пр. угар. великашког дома изо и државне делегације члан, преизредних ордена: ц. и кр. гвоздене круне прве степена витеза каваљер, крал. српског св. Саве прве степена, као и Књажества црногорскога Данилова реда прве степена великокрстник и т. д.

пречасном православљном свештенству обе реда, и побожном православном српском народу богохранимє архиепископије карловачке, пролубазној пастви своју духовној, шаље срдачни поздрав и патријаршки благослов.

Христос се роди!

Ваистину роди!

Велики празник Рођења Христова, љубазна децо моја, и данас је охрабрио душу вашу, развеселио срце и осветлио лице ваше Божићном радошћу. Божићна воштаница разагнала је и данас мрак тешких можда брига земаљскога живовања, а миле три речи Божићне: Христос се роди, разнеле су вам црне мисли многих јада свакидашњих.

Данас се мисао и срце ваше откида са земље и њезиних невоља, па се диже и полеће небу у висине, да прослави бескрајну милост Божју, која је цео род људски спасла од пропасти, послала Сина свога, да очисти грехе наше, и свима нама дала љубав, да се деца Божја називамо и будемо.

Данас душа ваша заборавља на све што јој је тешко, па, испуњена Бо-

жићном радошћу, слави и хвали владику душа наших, Сина Божјега, који је грехе наше изнео на телу своме на дрво, да за грехе умремо и за правду живимо; којега се ранom изцелисмо.

Данас умови ваши прекидају мисли обичне, те збрајају неизбројене дарове, прегледају непрегледана добра, мере неизмерене благодети, којима је Господ Исус Христос науком своје љубави, правде и истине, а кроз свету Цркву своју, даривао човештво, да му трају док га трајало буде.

Данас сте сви задовољни, јер се сунчате на топлоти неисцрпне очинске љубави Божје, која греје све. Данас сте радосни сви, јер знате и осећате, да је Господ отац свију вас; да је Црква Његова Сина добра мати свима вама, да је свето Јеванђеље Христове науке свима вама отворено, да су добра Христова свима вама понуђена, да сви можете постати дионицима и наследницима царства Христова, јер да свима вама, љубазна децо моја, Христос се роди.

Свима вама и поздрављам Божићну радост: Христос се роди — ваистину роди!

А Господу Богу, једном у Пресветој Тројици, крепости живота мога и штиту моме, у којега се поуздава срце моје и који ми помаже, приносим дух скрушен и срце скрушено, и припадам славом, благодарењем и поклоњењем бескрајној милости Његовој, којом ме је удостојити благоизволео, да вам, љубазна децо моја и мили народе мој, у архипастирској љубави могу и десети пут поздравити Божићну радост.

У поздраву овом осећам, да ми се спаја радост душе моје с радошћу душе ваше, а у љубазном сусретају срца ми Архипастирскога са веселим срцем народа мога, у Божићној нам радости заједничкој.

Са поздравом и овим, као и сваке од прошлих година, спајао сам и слао вам поуке Архипастирске, јер ми је то увек била драга прилика, да вам из душе своје изнесем и са срца свога скинем мисао, реч и жељу, која се непрестано рађа у бризи и старању моме за све вас, чије су душе моме Архипастирству Богом поверене.

Сваком том приликом хитао сам, да вам дадем какав духовни дар за ваше утврђење; да вам у очинској љубави предочим потребе спасењу вашем нужне; да вам на срце метнем све што слава свете наше цркве од вас тражи, шта дугујете њој и како ћете се одужити светој и спасоносној вери праотаца својих; да вас упозорим на све што вам напредовању личном и што нам напретку општем смета и штете наноси; који су вам путеви од зла и погибели, а којим стазама да ходите, како би циљу свакога добра достигли.

Учио сам вас и световао вас, љубазна децо моја, како је мени очинска архипастирска љубав, према деци и увек љубљеном народу моме, то најлепше казивала. Ништа по себи, а све то по љубави и благодати Архипастирства мога писао сам вама, старајући се једнако, да вам пишем за опште ваше спасење. Све то чинио сам у служби имена Божјега, све за славу свете нам вере и цркве православне, све за срећу милога ми народа и напредак лепога нам имена српскога. Све за све вас; како би били и ви као живо камење у кући духовној садашњице боље и будућности нам најлепше; како би били увек народ добитка, над којим Господ шири милост своју.

Учио сам вас, да верујете у Бога, јер без вере није могуће угодити Богу; јер онај који хоће да дође к Богу, ваља да верује да има Бога и да плаћа онима који Га траже.

Учио сам вас, да се надате у Бога, јер благо човеку, који се у Бога узда; јер ко се узда у Бога, он је као гора Сион, не помешта се, него остаје до века.

Учио сам вас, да љубите Господа Бога свога свим срцем својим и свом

душом својом и свом мишљу својом, јер Он је најпре показао љубав к' нама, а да је ово љубав Божја, да заповести Његове држимо.

Учио сам вас, да љубите ближњега свога, као сама себе, јер кад је Бог показао љубав к' нама, и ми смо дужни љубити један другога, и ако имамо љубав међу собом, Бог у нама стоји и љубав Његова је савршена у нама.

Учио сам вас, да увек дајете цару царево, да у непоколебивој верности премилостивом нам Цару и Краљу *Францу-Јосифу Првом*, да у непроменљивој оданости превишњем Престолу Његову, и у искреној љубави драгој нам домовини, будете увек достојни потомци својих славних и прослављених отаца, дедова, и прадедова.

Учио сам вас, да слушате и да се покоравате настанницима вашима, јер се они старају за душе ваше и за земаљски напредак ваш; да будете покорни свакој власти човечјој Господа ради, јер тако је воља Божја, да добрим делима задржавате незнање безумних људи.

Учио сам вас, да покажете у вери својој добродетељ, а у добродетељи разум, а у разуму уздржање, а у уздржању трпљење, а у трпљењу побожност, а у побожности братољубље, а у братољубљу љубав, јер чинећи ово, не ћете погрешити никада. А пре свега да имате непрестану љубав међу собом, јер љубав покрива мноштво грехова, јер љубав не чини зла ближњему.

Учио сам вас, да чините добро и да вам се добро чинити не досади, јер да је слава и част и мир свакоме који чини добро, и да вам нико наудити не може, ако уздете за добром. А да се чувате од телесних жеља, које војују на душу. Да не грешите, да не враћате зла за зло, ни псовке за псовку; да се не угледате на зло него на добро, јер који добро чини од Бога је, а који зло чини не виде Бога.

Учио сам вас, да се чувате људи зле воље и злих мисли, који лове измишљеним речима, и који не дрхћу хуљећи на славу; да се чувате лажних учитеља и њихових нечистота, којима хуле на истину; да одбацујете лаж и говорите истину сваки са својим ближњим, јер смо уди један другом.

Учио сам вас, да вам куће и породице буду углед побожности и сваке врлине и добродетељи хришћанске: љубави и мира, слоге и споразума, чистоте и реда, истрајне вредноће и разумне штедње, старачке мудрости и младићке стидљивости, послушности према старијима и старана о млађима.

Учио сам вас, да се у кућама и породицама вашим чувају и негују свети прописи црквени, мили и депи обичаји, и црквени православни и српски народни; да се у њима пева слатка песма црквена и разлеже мила песма српскога поноса; да се у њима никад не гаси огњиште љубави за веру и цркву православну, а на њему увек да горе оган свести српске и љубави за опште нам добро.

Учио сам вас, да у општинама заједничке послове ваше, и црквене и школске, срећујете и свршујете у љубави и мирном споразумевању, у братском договору и мудром размишљању, излазећи један другоме на сусрет и сложно тежећи ономе, што је најчастније и најбоље и најкорисније за напредак општинској вам бризи поверене цркве и школе.

Не мање учио сам вас, љубазна децо моја, и не једаред, какви да будете и како да радите и у најважнијим црквено-народним општим пословима нашим.

Ако је — а ја велим да јесте — веома и одлучно потребна љубав и добро расположење међу онима, којима је заједнички посао поверен, а свију њих љубав и добро расположење према самом послу том; не могу ни данас ту љубав и добро расположење да вам довољно не препоручим и на срце не метнем, нарочито у пословима, који се тичу целе наше цркве и народа.

Са највећим болом забринуте ми душе Патријарашке и данас те морам

подсетити, народе мили, да око ових послова трошимо узалуд најјачу и најбољу снагу своју, ево већ преко тридесет година, остављајући без те снаге и потребнога рада многу нашу потребу и оскудицу на црквеном и просветном пољу.

Пропуштамо не једну прилику, да посвршујемо те послове на општу нам корист. Одбијамо те прилике, као да смо у непрегледном раскошу општега нам добра, а у истини слабећи себе и онако слабе, и, тако рећи, уништујући се: и у цркви и у школи и на просветном и на пољу благостања свога, остајући све више и без права за која се боримо, губећи више него што желимо сачувати.

Томе раду нашем помоћи може свестрана наша истинита, искрена и пожртвована љубав светој цркви и општем добру народном, која треба да испуни душу, срце, и све мисли, и све тежње свију православних Срба Митрополије Карловачке. Без те љубави, све је друго узаман. Без те љубави не можемо стићи циљу, никада лепших дана дочекати — цркви нашој и народу нашем. А у тој љубави све ћемо моћи. У тој љубави засијаће љубав и добро расположење међу свима, који позвани буду, да слави своје цркве послуже и на општем добру пораде. А поред такве љубави и доброга расположења црквених и народних трудбеника у пословима цркве и народа, биће онда увек и доста добре воље, поред које ће у њихову раду: царовати ум, мудровати разум, светлити правда и водити истина, а све заједно штитити Божји благослов.

У таквом расположењу и раду, лебдиће свима трудбеницима пред очима једино слава цркве и срећа народна. И они ће, онда, радо и весело приносити на жртву и чинити све, што та слава и срећа тражи, а одрицаће се свега, па ма шта то било и ма како се звало, ако је слави и срећи тој противно и штетно.

То учинити треба да је највећа сласт православној души и највиша тежња родољубивом срцу свакога искренога и вернога умнога Србина Митрополије Карловачке, као што му је и дужност све учинити, да до таквих трудбеника и до таквога рада дођи узмогнемо.

Такав рад, особито на црквено-народном сабору нашем, биће Богом благословен, пред превишњим престолом најмилостивијега нам и љубљенога Владара признат и жељеним успехом нашим крунисан. После таквога рада биће мира и у цркви и у народу, те ћемо се онда моћи свом снагом прихватити и оних послова и потреба својих, на које смо у досадашњој међусобној — не увек најдостојнијој, а увек по нас штетној — борби заборављали, но без задовољења којих, поред ма којих права, нема напреднога живота народнога, ни сигурна опстанка, ни лепше будућности.

Ето, тако сам вас учио, љубазна децо моја, за прошлих година патријарховања свога; па тако те учим, мили народе мој, и у данашњој Божићној радости. А Бог ми је сведок, да те љубим љубављу Исуса Христа, да те љубим љубављу св. Саве, и да ми се свака Архипастирска реч и Патријарашко дело моје зачиње и врши у љубави тој. И зато: послушај ме народе мој и чуј ме роде мој! —

Знам да је моја реч од многих и послушана; али код многих још не бива тако. На доброј земљи посејано семе ниче и род доноси, а то су они, који слушају реч и разумеју. Но има их, који уши имају, али не чују, или реч још не разумеју, или им нечастиви долази и краде посејано семе у срцу њихову. Много семе падне сејачу и на камен и у трње. А много је и оних, који сеју куколь по пшеници.

Зато и наука моја, којом сам вас учио, није још код свију рода донела. Зато и не бива још у народу моме увек и све, као што би требало да буде и као што напредак његов захтева. Многи у народу моме гледе још туђим очима, иду за туђим умом, и зато — нити они стижу мети својој, нити сви заједно доспевамо циљу своме. Ко ходи по тами, не зна куда иде.

Али призивам Бога вишњега у помоћ, да беседа с престола Патријарашкога стане у срце народа мога; да бистар ум народа мога прогледа на све стране очима својима и расуди умом рођеним, како треба и како ће бити светој нам цркви на утеху и срећи народној на корист. Помози Боже, и познаће народ мој истину, и истина ће га избавити.

У данашњи дан преславно рођени Јединородни Сине Божји, Господе и Спаситељу наш Исусе Христе, славећи са црквом твојом у народу моме Рождество твоје, и теби се молим: Заштити и ту цркву твоју и помози народу моме, који ти се са мном и данас Богу моли.

Благодать Господа нашегw Исѣса Хрїста и любы Бога и Оца и причастїе св. Дѣха вѣди сѣ сѣкми вами. — Амин!

Дано у Карловачкој-резиденцији нашој 1899. године од рођења Христова, а Патријаршта Нашега десете

Горепоменути смирени Патријарх

Георгије Бранковић.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Решење Саборског Одбора.

Најодвратнијим цинизмом, бездушно и нечовечно, са разноликим неморалним мотивима, у низу година, насртале су разне катилинарне личности, најординарнијим и најсуровијим клеветама, на узвишену особу црквене наше Поглавице.

Високо ценећи узвишено достојанство и добро схватајући свој највиши положај у цркви, а водећи пажљива рачуна и о високим достојанствима, што их у држави заузима, Његова Светост, патријарх српски *Георгије Бранковић* није се ни за часак дао са своје висине свући у низину тих индивидуа, њихове клеветничке кампање и одвратних злих смерова.

Свестан своје потпуне чистоте и спокојан у мирним осећајима своје потпуне невиности, подносио је св. патријарх *Георгије*, хришћанском трпљивошћу и достојанству Његову доликујућом издржљивошћу, сву клеветничку насртљивост и нечовечну обест презревених индивидуа, и онда, када се овима јавно придружила и с њима са свим изједначила и цела радикална странка.

Но кад се је, познатом својом првобитном тужбом, измењеном одмах у пријаву, појавио и високопреосвештени г. епископ Вршачки Гаврило Змејановић, те кад је, као тужилац пријавитељ против свога митрополита патријарха, пред Св. Архијерејским Синодом, — својим епископским достојанством и авторитетом дао важности и позајмио снаге пре њега подизаним клеветама, онда је цела кампања против узвишене нам Поглавице добила најозбиљнији карактер, али уједно и почетак свога свршетка.

Ко је био посвећен у истинито стање ствари, знао је одмах, да ће у том свршетку засијати светлост истине, а у њојзи и светлост потпуне невиности нечовечно нападнуте нам добре Поглавице; знао је, да ће у светлости тој св. патријарх *Георгије* заблистати *као потпуни победилац*.

Колико је неистине и дрскости у толико пута злонамерно баченим клеветама, колико ли неоснованости и у тужби преосв. г. епископа Змејановића, најбоље је знао сам св. патријарх *Георгије*. Свестан свега тога, стајао је увек као орао, који високо лети; као гора Сион, која се ништавила људскога не боји; као прејемник апостолски, који је вичан „претрпети до краја“. Зато је и тражио, да се ствар до краја изведе, да се све на Њега набачане осваде и клевете најстрожије проуче и најисцрпније испитају.

То учинити — са материјалне стране — био је једино надлежан Саборски Одбор, као врховна и контролна аутономна власт. Св. Синод је зато и упутио преосв. г. епископа Змејановића, да све податке, који се односе на његову тужбу-пријаву, поднесе Саборском Одбору, а затим, да решење Саборског Одбора, што би га овај донео и њему доставио, поднесе Св. Синоду.

Саборском Одбору поднео је, све што је имао, не само преосв г. епископ Змејановић, него му се придружили и Јота Грујић и саборски посланици др Красојевић, др. Миша Михајловић и другови неки.

Саборски Одбор поверио је своме пододбору да према поднесеним пријавама, односно тужбама, све наводе њихове најтачније испиди. Пододбор је све наводе проучио, на лицу места најсавесније испитао, и после сестрано спроведених извиђења, уз прилоп свију на то односећих се званичних докумената, поднео Саборском Одбору најисцрпнији извештај и мотивисани предлог.

На основу снега тога, Саборски Одбор је једногласно решио: *да све три тужбе одбија као посве неосноване.*

После овога решења, Саборски Одбор је корпоративно известио Његову Светост, преузвишеног господина патријарха *Георгија* о своме решењу, а на основу тога, по Његову Светост пуног задовољштине решења, и према својој одлуци, изјавио је Саборски Одбор Његовој Светости своје поверење, оданост и љубав.

Решење Саборског Одбора доставиће исти одбор и Св. Архијерејском Синоду, на основу којега ће Св. Синод донети коначно решење униште ствари и овоодносну канонску одлуку.

Пошто ће мериторном решењу Св. Синода имати као базис да послужи решење Саборског Одбора, оно је данас, после овога, извесно и јасно за свакога.

По решењу Саборског Одбора Његова Светост, преузвишени господин патријарх Георгије Бранковић јесте потпуно невин и оправдан.

Пред невиним и оправданим патријархом *Георгијем* — леже данас понижтени његови тужиоци, леже у праху тотално смрвљени и његови клеветници.

На глави српског патријарха *Георгија Бранковића*, сија данас венац славе мученичке Му невиности, трепери нимбус пуне светлости патријаршког достојанства и узвишености.

У тој светлости сија данас и наша Црква и наш народ. Њихов углед, понос и достојанство покушали су, себичност и перфидија, да помраче и окаљају нечовечним клеветништвом. Нису могли. Све је то данас спасено неокаљаним и светлим именом невина и потпуно оправдана патријарха.

И то је највећа радост наше Цркве и народа, која се данас могла придружити Божићној нашој радости. Умирена Црква са задовољеним православним српским народом Митрополије Карловачке веселиће ће и радосније, са ведријим лицем и бистријим погледом у будућност, прославити данас Божић.

Пао је камен, што га бездушни синови грчевито држаху на души наше Цркве и на срцу народа свога.

Истина је и правда победила. Радуј се, честити Србине Митрополије Карловачке; и у радости, тој и Божићној, сети се и свога неправдом и злобом људском досад намученога, а данас победиоца патријарха *Георгија Бранковића*, и кликни Му, заједно с нама: Слава ти, дични и добри наш Патријарше! Радосна ти била радост Божићна!

Религија и наука крајем нашега века.

По руском **Рад. М. Грујић.**

Нема сумње да је правилан одношај међу религијом и науком један од врло важних фактора за духовно напредовање човештва. Прошла година дала је не само врло лепе наде, већ и озбиљних чињеница у том погледу. Као што је познато, од половине нашега века догодио се врло озбиљан сукоб међу религијом и науком, а нарочито од оно доба, када је наука у оне, благодареће крупним проналасцима у природознанству, почела ограничавати сферу својих посматрања на појаве спо-

лашњег — видљивог света. На том пољу реалних истраживања дивно се развио материјализам, који, са својственом му смелошћу, изјавио је, да у свету делује и постоји само „сила и материја“, чијим узајамним радом постаје сав свет, а и сам човек није ништа друго, — до продукат природе, те фактички је он само „оно, што он јесте“, а све оне појаве, које се зову духовнима, или су само промена облика оних истих сила природе, или измишљотина појединих заинтересованих лица. Када је за тим Дарвин изашао са својом познатом теоријом о прилагођењу облика, тада је тај оштроумни производ натуралисте постао као неко ново откровење за науку, и она поче усрдно пропагирати Дарвинизам, примењујући законе његове свима облицима бића — од растења биљке, па до кретања небеских светила; а популаризатори његове теорије смело проповедаху о пореклу човекову од мајмуна. Паралелно с тим трудила се и историја, да појаве духовног света сведе на земљиште материјализма. Тако је и пр Бокл порицао религији и моралу сваки значај у историји цивилизације, а Дрепер у свом познатом делу „о сукобу религије с науком“ црта религију као непријатељицу науке и сав прогрес гледа само у томе, што је наука, коју је, тобоже религија силно угњетавала, сама себи мало по мало крчила пут, кроз зградишта инквизиције и полако разгањала умни мрак, који је религија неговала. Ако додамо овима још цео кор у своје време веома популарних материјалиста, као што су Бихнер, Фогт и Молешот, чије су идеје многе публицисте проповедали с фанатичким заносом, — тада ће бити јасно, зашто је наука у очи добила материјалистички правац, те све остало, што је било ван граница материје, или се игноровало или сасвим порицало.

У таком положају налазила се наука течајем читавих деценија; а утецај материјализма био је тако силан, да је ударио печат на све научне погледе друге половине нашега века и нашао себи најпосле последњи израз у т. з. практичком материјализму т. ј. у одношају, који је одрицао све што је свето и идеално. Узалуд су се дизали многи гласови строго озбиљних људи против таког једностраног утецаја: њих нису слушали, док најпосле сам живот није оборио материјализам, као сасвим једнострано гледиште, које није кадро да удовољи питањима вечног духа. Прве ударце материјализму нанела је сама прецизна наука, која брижљиво истраживши појаве, које су подлежале њеном изучавању, дошла је до убеђења, да у њима није све само резултат спајања силе и материје, да они имају и такове стране, које нас гоне да претпоставимо присуство и деловање фактора, који је ван граница материјалног света. Но особито јасно ово је постало тек тада, када је психологија, која се дотле кретала само у априорном и метафизичком кругу, прибегла чисто — научном, експерименталном методу истраживања психичких појава. Том приликом с позитивношћу тачног истраживања било је доказано, да психичке силе нису исто што и физиолошке, те да у последњима има такав елеменат, који не да објаснити с материјалистичког гледишта. Ис траживања те врсте умножила су се у последње време тако силно, да је материјализам, као научна теорија, изгубио сваки кредит и уступио место своје агностицизму, који, нехтијући признати позитивно суштаствовање натприродног начела — назва исто „непознатим“. Но та њихова мајсторија није ништа друго до жалосни покушај да се спасе стари кумир, коме је већ одзвонило. Новија наука у лицу њених најбољих представника, не само да је прекинула са материјализмом, већ не признаје ни агностицизам.[1] Горким искуством дошла је она до убеђења, да у колико је материјализам крајње једностран, те дакле и ненаучан, јер узима у обзир само једну страну појава, забацујући другу — у толико је агностицизам неоснован, јер хотимично затвара очи пред појавама, које имају огроман утецај на цео живот, те су управо извор свега онога, што је боље и узвишеније у човековоу животу. Тако се ето

[1] Ср. о том леп чланак у „Христіан. Чтеніе“ за 1896 г. „Агностицизмъ какъ міросозерцаніе по воззрѣніямъ Макса Мюллера“.

под утецајем прецизног истраживања свих страна појединих појава, са стране најбољих умова отпочео преврат у науци, који иде за тим, да наука усвоји тај непобитни факт, да свака истина има две стране, те да, према томе, може само тада ваљано позната бити, ако се непристрасно изучавају сви појави обојих страна бића — материјалне и духовне. И заиста, то усвајање показало се већ у крупним фактима, који имају огроман значај у сфери научног гледишта. Прошле године одржана су два важна конгреса, на којима је учествовао цвет савремене науке. Ти конгреси показаше се као прави заступници и тумачи споменутог преврата у научном гледишту нашег времена.

Један од тих конгреса одржан је у Бристолу у Енглеској, а други у Русији, у Кијеву. Оба се састаше скоро у исто време, а задатак им је био да даду израз ономе, што је достигла прецизна наука на крају нашега века. Том приликом се показало, да је на оба та конгреса, у име фактично прецизне науке, нанешен коначни удар материјализму, као теорији, која не може одржати се пред захтевима строге науке. У Енглеској налазила се наука од Дарвинова доба под силним утецајем тога природозналца и његових ревносних следбеника, као Хекса и др., па је с тога дотле и на конгресима превлађивао правац материјалистички, јер се на челу конгреса увек налажаху следбеници и проповедници дарвинизма. Али прошле године конгрес је најпосле увидео, да је пређашње гледиште преживело свој век, да ни материјализам, нити његов плод — дарвинизам — не удовољавају више захтевима прецизне науке, те је пошао са сасвим другог гледишта, што се особито изразило у томе факту, кад је за председника конгреса изабран био познати противник материјализма Крукс. То је један од најпознатијих природозналца у Енглеској, автор најозбиљнијих истраживања појава природе, а у последње доба — рентгенових зрака; но још познатији је с тога, што је свагда био за принцип двостраног истраживања свих појава, тврдећи и доказујући непобитним фактима, да истраживање само једне стране њихове не може довести правој истини. Па кад је енглески конгрес признатих и славних истраживача природе и њезиних појава — баш њега изабрао за председника на свом конгресу, то је онда веран знак, да је господству материјализма у Енглеској одзвонило и да сви озбиљнији људи од науке дођоше до убеђења, да истина има фактично две стране, те да би било неразумно и противно захтевима непристрасне науке истраживати само једну страну, а пред другом очи затварати, као што то чине заступници и проповедници материјализма.[1]

Исто то догодило се и на кијевском конгресу природозналаца и лечника. Све до новијег времена руска природна наука служила је кумирима материјализма и заносила се њиме, можда више него игде на западу, као што је то већ својствено свакој младости, па и младој науци. Нигде још проповедници крајњег материјализма, као што су Фогт и Молешот, нису имали такова успеха као у Русији. По њиховим идејама васпитала су се читава покољења, проповедајући материјализам са чудним фанатизмом. Али од новијег доба, наступило је и у Русији, у том погледу, преврат на боље. Здрав разум тргао се из заноса свога, у који га бацише настрани појмови материјалистичког учења, те већ сви бољи умови, представници природних наука, заузеше други положај, и ударише при својим научним истраживањима и суђењима, оним заиста једино истинитим правцем, којим пођоше и научници енглески. На конгресу кијевском изнео је свој реферат проф. Бугајев, (један од најбољих истраживача природе у Русији), у ком је, у име најтачније науке изјавио, да идеја безусловне узрочности и непрекидности сила, која је до сад у изучавању природе господарила, не може издржати критику ни са гледишта чисте математике већ с тога, што у појавама природе играју велику улогу и такови фактори, као хармонија, те, шта више, да математичка истраживања приводе к убеђењу, да „добро и зло, лепота справедљивост и слобода нису само илузије, које је, тобоже, човеково убра-

[1] Ср. чланак Vitalism у „XIX Century" за 1898. г. и у „Church Review" од 22 сеп. 1898 год. стр. 605 и сл.

жење створило, но њихов корен лежи у самој суштини ствари, у самој природи свих светских појава; те према томе они имају не фиктивну, већ реалну основу.“ — „Отуда и човек није само пасивно суштаство, није само зрцало у ком се одражавају појаве природне, већ је активни и творнички радник, неопходно самосталио оруђе у процесу свеопћег усавршавања природе и живота“.

Кад тако дакле говори човек чисте и тачне науке, која се оснива на прецизном истраживању закона сваког бића, то се ми можемо само радовати, да је на крају нашега века и сама прецизна наука, после привременог заноса, опет стала на прави пут, који једино води истини. А све то, што су тако свечано прогласили представници прецизне науке у Енглеској и Русији, као последњу реч научног знања, — проповедала је увек хришћанска религија и њени преставници — богослови; нити је то за нас каква новина, већ само повратак старој истини и признање исте од стране председника природо-научног знања. Све то само поново потврђује по знату изреку славног Бекона Веруламског: „Leves gustus in philosphia movere forlasse ad atheismum; sed pleniores haustus ad religionem reducere“. Док се природна наука кретала у кругу једностраног и површног знања, она је дрско стала насупрот религији, одрицући све с њом свезане појаве духовнога света; а чим је дубље проникла у појаве и законе природне, тада је већ по самој природи ствари морала увидети и признати једностраност и нетемељитост свога знања, те дођи до онаког узвишеног убеђења, које је нашло себи жива израза на два конгреса најбољих представника савремене науке.

Нама остаје само од срца пожелети, да се наука, повративши се на правилан пут својих истраживања, не уклања ни мало с њега, већ да храбро по њему иде у напред с уверењем, да ће је само тај пут привести правој истини; а истина је последња сврха како науке, тако и религије, те чим сложније оне буду удружењим силама теже к њој, тим ће пре моћи достићи своју оиђежељену сврху.

Породично васпитање и школа.

од **др Штепла** превео **Милан Поповић**

(Свршетак.)

5. Школа је заиста завод за васпитање; она је одређена да служи васпитању. До душе, већим дијелом дужност школе је да наставља, али настава је само дио и средство васпитања. Настава се неда раставити од васпитања. Она има битно васпитни карактер, и само у толико она се појима као васпитна настава, у колико може онај циљ постићи, за који је одређена кад се не би настава осврtала на циљ васпитања. Кад би дакле дјецу само настављала, не идући затим, да их наставом васпитава, тада би настава дјеци и друштву више шкодила него користила, јер гола настава, ако се не односи на васпитну циљ, не прави дјецу, како се види из искуства, добрим људима, већ их пита више оспособљава и пружа им материјал, да могу своје зле наклоности што боље задовољити.

6. Али ако је то тако, онда је школа до душе завод за наставу, али она постаје тим само онда, ако је она прије свега завод за васпитање. Васпитање је циљ, настава средство за циљ; слем школа мора прије свега бити завод за васпитање, да може бити у опште завод за наставу. Карактер завода за васпитање пребива у њој у првом реду; он је њен првобитни и битни карактер, да је она завод за наставу, то се изводи већ из њеиног карактера као завода за васпитање. Школа мора на првом мјесту њи за тим, да васпитава и баш у ту циљ да наставља, она мора настављати. А не као да би настава била једино васпитно средство, које би имала школа да употријеби. Јер то не би било довољно за циљ васпитања. Школа мора још више и сва друга васпитна средства употребљавати, која у опште стоје при руци васпитачу; само под тим увјетом она може удовољити циљу васпитања. Али опак главна важност приписује се настави у толико у колико је настава најпотребнија, јер она условљава постанак школе.

7. Ако се запитамо затим, какав односај постоји између школе и породице, то ћемо из овог што слиједи лако одредити. Више пута чује се гдје „модерна“ педагогија тврди, да школа није баш ради породице већ ради саме себе овдје; да она не припада никоме, већ сама себи. Према, томе по том гледишту школа заузима апсолутни, независан положај према породици. То је нешто сасвим глупо. Родитељи би

имали само ту задаћу, да своју дјецу у школу шаљу, да на тај начин та модерна школа опроба на њима своје педагошке и дидактичке алпре. Ко не види, да би се тиме дубоко одвојило не само право родитељско на васпитање, шта више скоро би варљиво (илузорно) постало, већ да би тиме настала и дубока противност циљу и задаћама васпитања и наставе.

8. Односај школе к породици шта више у том се опредељује, што је школа заступница родитељске куће, што је учитељ у школи заступник родитеља. Школа према породици нема независног положаја; она има да заступа породицу. Као што смо видјели, школа за то постоји, да надокнади оно што родитељско васпитање, ако се узме само по себи, не може да испуни. Она постоји за љубав дјеце, коју она треба да узме к себи из руку родитељских, да у мјесто родитеља продужи њихово васпитање, дајући им васпитну наставу. Она, дакле, не може имати друге позиције него такве, која заступа родитељску кућу. И то не важи само за народну школу, већ и за више школе. Кад би родитељи били у стању, да својој дјеци, која се спремају за виши позив, дају потребну наставу, или сами или преко других, то би биле такође више школе сувише. И оне заступају, дакле, родитељско васпитање.

9. Али, ако је то дакле тако, онда за међусобни однос између школе и породице произлазе слиједеће даље консеквенције.

а) Родитељи само по себи нијесу дужни своју дјецу у школу слати. Ако се они брину за добро и цјеловидно васпитање своје дјеце, тосу они тиме удовољили својој васпитној дужности, па ма на којем путу и ма којим средствима они то васпитање извршили. Али иначе под извјесним увјетима морамо ипак признати, да су родитељи дужни своју дјецу у школу слати. Први увјет састоји се у интересу довољне религиозне наставе. Ако су околности времена такве, до је темељна и опширна религиозна настава неопходно потребна — да дјеца за будући живот наоружа против кушања и нападаја, којим је изложено њихово хришћанско убјеђење и њихов хришћански карактер, па ако родитељи ушљед својих прилика нијесу у стању, да им дају, или сами или преко других, темељну и опширну религиозну наставу, то се они морају очевидно сматрати као обвезани, да своју дјецу у школу дају, гдје се они могу наслађивати религиозном наставом; други увјет састоји се у интересима грађанског живота. Претпоставите наиме, да су грађански и социјални односаји такви, да се је читање, писање и рачунање показало потребно, или скоро као потребно, тада би се морали родитељи, ако се не би могли на другом путу довољно побринути за наставу своје дјеце у читању, писању и рачунању, такођер обвезаним сматрати, да своју дјецу у школу шаљу гдје им се та настава предаје. Јер су родитељи дужни, да своју дјецу васпитају и за времени живот, т. ј., да им дају такво васпитање, да они у животу напредују, и да могу ваљано свој времени позив испунити. Ако је с тога у ту циљ потребно читање, писање и рачунање, тада се они не могу одрећи те дужности, да своју дјецу у школу шаљу, ако им они нијесу кадри, као што смо рекли, на којем другом путу набавити поменуту наставу на довољан начин, који цијељи одговара.

б) Али та родитељска дужност, коју ми морамо под горе поменутим увјетима као праву нравствену дужност држати, управља се по њиховом праву на васпитање. Пошто, наиме, родитељима на првом мјесту припада право на васпитање, то је у њиховом праву, да своју децу шаљу само у такве школе, о којима имају оправдано осиједочење, да ће дјеца у њима добити добро, хришћанско васпитање — да се васпитна настава у њима предаје у духу позитивног Хришћанства. То је неизбјеживо право родитељско. Они су одговорни пред Богом за васпитање своје дјеце; њихова је дакле дужност, да одлучују, да ли је једна школа таква, да јој они могу с мирном савјешћу своју дјецу повјерити; с тога они имају право да набирају школу, у коју они хоће да даду своју дјецу на васпитање и наставу.

в) Да, родитељи не смију своју дјецу слати, у школу, о којој имају оправдано осиједочење да у њој нијесу начела и дух Хришћанства мјеродавни. Тим би они још већма нарушили своју васпитну дужност, него кад би сасвим запемарили васпитну наставу своје дјеце. Јер родитељи несмију своју дјецу излагати тој опасности, да изгубе своју, вјеру а тиме и хришћанску нравственост, јер би они тиме нали

у крило временој и вјечној пропасти. Таквој опасности, али до душе врло брзој опасности, дјеца се излажу, ако се шаљу у нехришћанску школу, школу, која хришћанску вјеру и хришћанску нараствености запоставља или баш уништава. Пошто дјетињи дух још није дошао до зрелог разума, то он не може остати у нехришћанској атмосфери нехришћанске школе душевно и нравствено здрав, он удише ту атмосферу; он нема снаге да ју истисне, и тако се он мало по мало трује и постаје безвјеран или бар равнодушан према хришћанским идејама. С тога је света дужност родитеља, да дијете удаљи из те атмосфере

г) Учитељ је, као што смо видјели, у школи замјеник родитељски. Али баш за то, што он то мјесто заузима, с тога је дала дужност родитеља да учитеља помажу у његовом звању, наиме тиме, да се брину за одржање његовог авторитета у срцима дјетињим. Они морају дјецу подстицати на послушност према учитељу, они им морају уливати у срце поштовање, љубав и повјерење у њега; они морају све чинити, што је кадро да подупре и осигура успјех његовог мучне дјелатности. Што учитељ дјеци проповиједа, на то их они морају са своје стране подстицати и морају са своје стране давати важности оним казнама, које је учитељ принуђен да даде: једном рјечју, родитељски авторитет мора заједно с учитељевим авторитетом свугдје радити да једну сврху васпитања заједнички остваре. То би било неразумно и уједно дужности противно кад би родитељи на супрот радили учитељу, кад би дјецу против њега у заштиту узимали, и кад би га у лицу дјеце хтјели укорити или баш опсовати. По томе би се видјело да они не познају потпуно своје васпитне дужности, а пошљедице би за дјецу могле бити само најжалосније.

д) За тим, ако дјеца ступе у школу, не треба мислити, да лична, васпитна дужност родитељска престаје. Школа надопуњује само родитељско васпитање; али она га не укида, она га не сматра сувишним. Стога родитељи не смију мислити, ако би им дјеца у школу ступила, да им не би било потребно ама баш никако водити бриге о васпитној настави; да би они смјели и могли у том погледу све школи препустити. Шта више они су са своје стране обвезни, да школу подупиру и да заједно с њом раде, и да дјецу подстичу да науче што им је у школи предавано и да им при том у помоћи буду. Ако се родитељи за школу баш никако не брину, тада ће и дијете постати раднодушно према школи и према оном што школа од њег изискује: и тиме се спрјечава сваки добар успјех школе и њене наставе. С тога родитељи треба да се у том правцу побрину, и да расправљају учитеља о владању дјеце у школи, као и о њиховом напретку, да могу даном приликом на прави начин томе помоћи.

з) Али и учитељ је обвезан, да чува у школи родитељски авторитет, и да га у срцима дјетињим на сваки начин утврди. Дужност му је, да у дјеци усади љубав, поштовање и послушност према родитељима, и да их за сваки прекршај тих дужности према родитељима озбиљно укори и данам приликом казни. То би значило да он не познаје добро своје дужности, кад би учитељ пред дјецом корио родитеље или их псовао. Опази ли он на понашању дјетињем да су родитељи занемарили своју васпитну дужност, он треба, у колико то до њега стоји, да тај недостатак надокнади. У очима дјеце он несмије понижавати родитеље, он мора такође њихов авторитет чувати. Шта више и код оне дјеце, која су с кривње својих родитеља покварена, ваља да се тог правила држи. Као што родитељи морају с њим заједно радити на васпитању дјеце, то мора и учитељ с њима заједно радити. Узајамни договори између родитеља и учитеља о средствима, која би се имала заједнички употребити у интересу васпитања и васпитне наставе код овог или оног дјетета, врло се препоручују за потпомагање оног заједничког рада.

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По **Михајловском** „Словару" и другим изворима ради

Ст. С. Икић.

(Наставак)

Протосинђелъ или још правилније **протосинкел**ъ, protosyncellus. Назив syncell долази од речи cella — *ћелија* и значи човека, који живи с неким у једној ћелији или у близини исте. Прва дужност синкелâ и протосинкелâ је да живе у патријарашком двору. Према томе они, осим дужности која их иде као домаћу чељад патријархову они морају припадати монашкоме чину, којега и сам патријарх носи.

Будући да у патријарашком двору* нису све дужности вршили монаси, већ је ту било и људи светских — ожењених, оних — који су иначе често имали посла у двору — никада није дозвољено било, да стално живе у њему, да својим високоумљем и честим опхођењем, не би повредили част и достојанство патријарашко, већ се стално пребивање у двору патријарашком, дозвољавало само синкелима — који су увек били монаси и који су имали своје ћелије близу одаја патријархових, или ако не баш уз ове, оно у једном делу двора патријарашкога. Због тога су се они и називали синкелима т. ј. *сукелијашима* — сабитатељима патријарховим; старешина њихов називао се *протосинкел*. Сви протосинкели и синкели сматрали су се за сведоке побожног живота патријархова и осим тога називали се некада и патријарховим ученицима и они су обично наслеђивали патријархе у достојанству им. Тако је н. пр. цариградски патријарх Прокл, био ученик св. Јована Златоустога. Када је св. Герман свргнут био с престола патријарашкога цар Исавр је поставио на исти ученика му и синкела Анастасија.

И у нашој овопредеоној цркви задржали су се ови степени дворског свештенства, с том наменом, што су они данас већином титуларна одличја и немају као такови никаква званична делокруга.

У Руској цркви, данашњим даном нема синкела ни протосинкела.

Пѣснь (в. **канонъ**).

Пятидесятница. — Празник педесетнице падао је код Јевреја у педесети дан после празника Пасхе, и Јевреји су овога дана приносили Богу на жртву прве плодове жетве (III. Мојсеј. 23, 15. 16. и II. Мојс. 34, 22. и V. Мојс. 16, 9). Овај празник је такође посвећен био успомени добијања закона Божјег на Синају, јер педесет дана прошло беше од изласка њихова из Египта, па до синајског законодавства. — У педесети дан после славног васкресења Христова сишао се Дух свети на Апостоле и ученике; те услед тога наша св. црква у педесети дан после пасхе, празнује силазак св. Духа — **Сошествіе святаго Духа**. Будући да је Бог преко пророка Јеремије (31, 34.) обећао, да ће у новоме завету написати закон свој, не само на каменим плочама, већ Духом светим на плочама срдаца оних који верују; — због тога у педесети дан од принесења духовне пасхе, и од правог ослобођења од вечног ропства т. ј. од страдања и васкресења Христова, шиље нам Господ Духа светога, те нам тиме доказује, да је обећање своје испунио и доказао, да је Он Творац и Законодавац како старог тако исто и новог завета. Силаском св. Духа завршено је велико дело Божанске економије, гледе нашег откупљења, успињења и освећења, и установљена је Црква Христова, у којој сви људи, по вери у Христа Исуса, постају заједничари благодатних плодова откупљења и наследници царства Божјег.

Време између Пасхе и Силаска св. Духа назива се педесетницом у колективном смислу, а празник силаска св. Духа, такође се назива педесетницом, као педесети дан од св. Пасхе. Двадесет пети дан (среда четврте седмице по Пасхи: између Пасхе и Духова назива се **преполовленіемъ**. О преполовљењу сећа се наша света црква уласка Христова у храм — о половини јудејског празника, — којом приликом учећи „о води живој“ рече: „ко је жедан нека дође к мени и пије“. На послетку педесетницом или пентикостарем назива се богослужбена књига, у којој се налазе недељне и седмичне службе у току педесетнице и седмице после силаска св. Духа (в. **Пентикостарій, Трїодь**). — Празник педесетнице, назива се код нас Духовима, и тога се дана храмови наши китe зеленим гранем и уноси се у њих зелена трава.

* Овде се разуме устројство васељенских патријаршија.

Мисли о проповедништву.

Бирај шта ћеш читати — боље не читај ништа него да читаш књиге средње руке. Младићи треба с почетка за сваку струку да читају само ремек-дела, док им се укус не учврсти... Особито млад говорник, који се мисли посветити проповедништву, нек се чува од лектира ређавих и неукусних проповедника.

*

Људи проницава духа и који брзо схватају, боље напредују у говорништву, кад читају говоре проповедника него кад уче правила и саму вештину.

Бл. Августин.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Освећење цркве**). Из Будимске дијецезе јављају нам: Дана 17/29. новембра о. г. освећена је у Дуна Адоњу реновирана црква. Чин освећења је обавио благословом Њ. Високопреосвеш. г. епископа *Лукијана*, Великир Недељковић окр. протопресвитер Будимски, уз асистенцију ј. Јована Бешлића администратора исте парохије и Доситеја Поповића дворског јеромонаха. Да се ова црква наново блиста у своме старохе сјају, заслуга је тамошњега грађанина *Јована Панчића*, једнитога члана исте општине.

(**Јерархија руске цркве у овој години**). У јевропској и азијатској Русији има данас 65. епархија и једна (66-та) у Америци (С. Франциско). Врховна управа припада „Святѣйшемъ правительствующемъ Всероссійскомъ Синодѣ“ (у Петрограду), који је састављен из *5. чланова* (3 митрополита и 2. архиепископа) Од 66. епархија — трима управљају Митрополити (Петроградском, Кијевском и Московском), у 15 — архиепископи, а у осталих 48. — епископи. Уз то има 37. викарних епископа. При неким епархијама има 3., а но неким 2. викарна епископа, док у 18. епархија има само по један — — а у 37. епархија нема ни једног викарног епископа. Православним црквама у Јапану управља викар Рикке епархије, епископ Ревељски Николај, са столицом у престоници јапанској Токио. Свега јерараха у руској цркви има данас 114. Од њих су 66. епархијални архијереји, 38. викари, два епископа, која су присутна св. Синоду, и 8 у миру. Најстарији по хиротонији је: Јоаникије, митрополит Кијевски, хиротонисан 1861 год. За последњих 16. година (од 1883—1894 г.) рукоположено је било 107 архијереја за руску цркву и један за црногорску. Од тих је 19 умрло, један је *присутни* св. Синоду, два су чланови Московске Синодалне Конторе, а три су у миру. Од осталих 82 јерараха данас су двојица митрополити (Московски и Петроградски), један је екзарх Грузије, 4. су архиепископи, 41. епархијски епископи, а 34. викари. Најмногобројнији је православног становништва епархија Вјатска (до 3. мил. људи) за тим Кијевска, Тамбовска, Полтавска и др. (са преко 2 и 2·5 милијона); а најмања по броју становника је Сухумска на Кавказу (80 хиљада). По броју цркава православних на прво место долази Волинска са 1800. цркава, затим Подољска са нешто од 1600; Московска (преко 1500); Кијевска (1460) и др.

(**Успеси Православља у Персији**). Берлинска кореспондента „Daily Chronicle“ саопштује, да је чуо из врло авторитетног извора, да број Несторијанаца у Северној Персији, који пређоше у Православље пре кратког времена, износи до 20 хиљада. Даље додаје, да је руско мисионарство тако силно, е су изгледи, да ће свих 80. хиљада Несторијанаца, које већ одавно врбују у своју цркву римокатолички и енглески мисионери, до скора прећи у Православље. Несторијанци, који се обрате у Православље уживају све привилегије руских поданика у Персији. (Странник).

(**Забавно вече**) са играном приређује у почаст својим члановима *Српско Црквено Певачко Друштво у Ср. Карловцима*, у очи нове године 31. децембра 1899., у просторијама Српске Читаонице, а у корист свога фонда, са овим програмом:

1. Поздрав председништва.
2. В. Хорејшек — Кио барјак, мешовити збор.
3. Fr. Suppé — Dichter und Bauer, свирају на гласовиру у четир руке чланице ђце Тереза и Бетика Торер.
4. Р. Толингер — Мутан Дунав, мешовити збор.
5. Ст. Мокрањац — П. руковет, мешовити збор
6. Говори члан г. Јован Симеоновић-Чокић.
7. Р. Толингер — Вода и суве, мешовити збор.
8. Тих. Остојић — Смеса српских народних песама (Ој шумице), мешовити збор.

(**Концерат**) са дилетантском преставом и играном приређује *Добротворна Задруга Српкиња Карловчића* у Ср. Карловцима у суботу 8. (20.) јануара 1900. године, са овим програмом:

1. М. Топаловић: Појмо Богу, пева мушки збор богосл. омладине.
2. Море ми је љубав твоја, соло пева г. А. Николић, а прати га на гласовиру ђца Ј. Гргурова.
3. Rossini: Wilchelm Tell, свирају на гласовиру ђце Е. Недељковића и Ј. Гргурова.
4. Д. С. Бортњанскій: Коль славенъ, терцет певају г. г. М. Галкановић, Љ. Теодоровић и Зл. Поповић, богослови.
5. Зват Јован Јовановић: Бранкова жеља, декламује, ђца В. Коњевић.
6. Въ сладкихъ санѣхъ, квартет певају г. г. С. Перић, М. Вукајловић, Ст. Русић и М. Вукосављевић, богослови.
7. Љубавно писмо, шала у 1 чину, написао К. Трифковић.

СЕТИМО СЕ ШКОЛСКОГ „ФОНДА СВ. САВЕ“

Као прилог Фонду Св. Саве примили смо од веледужног господина *Милана Николајевића*, саветника кр. зем. владе у Загребу 10 фор. и предали их управи срп. нар.-црквеног фонда. Хвала племенитом приложнику!

ЧИТУЉА

† Јереј Петар Мирковић

Дана 1/13. децембра о. г. преминуо је у Ловри тамошњи дугогодишњи свештеник јереј Петар Мирковић. Покојник се родио у Сент-Андреји 3 јануара 1817. Гимназијске науке је учио у Будиму и Пожуну, а испит зрелости је положио у Кечкемету, већ као ондашњи свештеник при грчкој општини 1862. Богословију је свршио у Вршцу. По свршеним богословским наукама бивао је учитељем на разним местима, све до свога рукоположења, а године 1848/49 и општинским бележником у Слатини (Славонији). Рукоположен буде за ђакона и пресвитера 1855. године од блаженопок. епископа Будимског Арсенија Стојковића. Свештеничко службовање је отпочео у Острогону, где је обављао и катихетске дужности на ондашњој гимназији од 1856—1861, затим у Кечкемету од 1861—1864, у Шумберку 1864—1883 и напослетку буде изабран у Ловри 10. октобра 1883 за пароха где је и био свештеником све до своје смрти. Одликован беше црвеним појасом од блаженоуп. Арсенија Стојковића још на првој својој парохији у Острогону. Оставио је иза себе једну удомљену кћер. Тело покојниково је сахрањено 3/15. децембра о. г. Св. литургију је служио Александер Павловић парох Срп-Ковински, затим је одржано опело, на коме је чинодејствовао Велимир Недељковић окр. протопресвитер Будимски уз асистенцију Алек. Павловића пароха Срп-Ковинског, Јована Бешлића адм. парохије Чипске и Доситеја Поповића дворског јеромонаха из Сент-Андреје. У цркви се опростио са покојником г. окр. протопрезвитер Будимски, говорећи о ништавости тела и бесмртности душе човечје, који је говор проузроковао многим присутним парохијанима сузне очи. На опело је дошло и велико и мало, да ода последњу пошту своме многогодишњем и заслужноме свештенику, кога иначе многи у народу и звање „деда попа“. Покојник је био један од најстаријих свештеника у Будимској епархији, који је верно служио Богу и учитељевао народу пуне 43 године. Беше стављен у последње време, због крајње изнемоглости, у стање мира, али не дочека да ужива мира на овоме грешноме свету, јер га праведни и неумитни Судија позва к' себи у вечити мир. Вечан му спомен међу живима.

Д. П.

Нове књиге.

Kazneno procesualno pravo. Систематски обрађио Др. *Никола Огорелица* заменик кр. државног одветника у Загребу.

Од толиких Срба правника, адвоката, судских и других чиновника, не само у Троједници него и Угарској — и ако се по који, мање а и више, истакне над другима као „добар јурист“ — наученака књижевника на пољу правном веома, веома мало. На пољу медецине тако исто. Таман да завапијемо са песником: Ој соколи, соколи, што сте тако ретки!

Један соко се одавна појавио у правничком листу „Mjesečniku“. Полетао је, па се видело, е мисли високо. Чврста воља, истрајан рад, племенита амбиција и љубав према науци, високо га и понела. И он данас стоји, ваистину, високо у колу добрих јуриста —.

Дело његово је обсежно, од 57. табака велике осмине. А да је пажљиво и заиста систематски обрађено, за то нам јамчи кр. земаљска влада, чијим трошком и накладом је издано. Ми ову појаву као радосну региструјемо. А свала г. *Другу Николи Огорелици*!.

Постанак и развитак српске црквено народне автономије Историчко расветлио *Протојереј Димитрије Руварац*. Српска Манастирска Штампарија у Карловцима. Стр. 286. цена 1. круна и 60. потура.

Ради уважења.

Поштоване претплатнике, који нам дугују претплату — било за ову, било за прошле године —, тако исто и славне црквене општине, које дугују за уврштене стечајеве и огласе. молимо, да нам дуг свој подмире до конца ове године.

Администрација „Српскога Сиона“.

За који дан изаћи ће календар

„ОРАО“

ЗА ГОДИЊУ 1900-ТУ

с 1 вел. премијом и 106 ликова и слика у тексту

уз сарадњу српских књижевника

УРЕДНО

ЧИКА СТЕВА В. ПОПОВИЋ

Календарски део израдио је проф. А. А. Матић. Забавно-поучни део доноси 10 одабраних поучних чланака међу којима и две приповетке. Текст је ове године повећан са 2 табака — те износи 14 табака велике 4-тине.

Овако богато илустрован није био никада ни један српски календар до сада.

Цена му је стара 1 круна за Аустро-Угарску, 1 динар за Србију.

Растуривачима календара »Орла« дајемо 25% рабата.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 1348 и 1680 ех 1899. 219 3—3

СТЕЧАЈ.

Из парохију II. разреда у Омољици и IV. разреда у Фердину.

Компетенти нека се пропису пријаве до 19. (31). јануара 1900. год.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 218 3—3

Услед умировљења овдашњег учитеља г. Владе Вујића расписује се стечај на овдашњој VI. р. мешовитој школи. Плата је у готовом новцу 400 ф. за нафторну школу 40 фор. стан са ванредном баштом, $1^1/_2$ јанаг оранице земље на коју учитељ еквивалент плаћа, два хвата тврдих дрва за кућу, 10 фор. за перовођство. Од погреба где буде позват 50 нов. Дужности шк. уредбом прописане. Рок стечају је 6. недеља од последњег објављења овог стечаја у „Срп. Сиону.“ Молбенице треба слати на потписаног.

Из седнице месног школ. одбора држане у Сарамоли 5. (17.) Децембра 1899. год.

Милош Челекетић,
парох и председник.

СТЕЧАЈ. 220 2—3

Пошто је овдашња учитељица ђа Милева Милосава Радићева поднела своју оставку на учитељско место, — овим се расписује стечај за учитељицу на VI. р. на женској школи у Турској Кањижи, — са којим је местом скопчана ова плата: 600 круна (300 фор.) у готовом новцу 15. фор. у име зимског огрева — слободан стан састојећи се из две патосане собе, кујне, шпајза, шупе и штале.

Изабрана учитељица имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати; Недељом, празником као и на пређеосвећеним литургијама децу доводити. Ваљано инструриране молбенице треба послати на потписаног председника. Рок пријаве шест недеља од првог објављења овога стечаја.

Из седнице месног школ. одбора држане у Турској Кањижи 5 (17) Децембра 1899 године.

Ђура Нинчић
перовођа

Гига Перкучин
председник месног школ. одбора.

Бр. 1747/I. 70 ех 1899. 221 2—3

ЕДИКТ

Јеромонах г. Теодосије Суботић, који је из манастира Војловице негде незнано отишао: позива се овим, да овој власти до 22. јануара 1900. год. по ст. кал. под теретом последица предстане.

Епарх. конзисторија вршачка.

Бр. 1977. Ек. 191 ех 1899 1 3 222

ЕДИКТ

Овим се позивље Петар (Пеко) Милошев, родом из Мартоноша у Бачкој, до пред неко доба становник ријечки (Fiume), да се у року од дванаест дана, рачунајући од првог објављења едикта овог у „Срп. Сиону“, или главом или писмено овој Епарх. Конзисторији пријави. Иначе ће се бракоразводна парница, коју је његова жена Драгиња, рођена Бошковић код ове Епарх. Конзисторије започела, и без њега довршити.

Из седнице Епарх. Конзисторије у Плашком, 9. (21.) децембра 1899.

Михаил
епископ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 223 1—2

Потписана манастирска управа даје овим на знање, да ће дне 3. (15.) јануара 1900 у манастиру Св. Ђурђу у 10 сахата пре подне издавати под закуп 680 јутара 1250 □ фати оранице, 28 јутара ливаде и 24 јутра пашњака, путем јавне дражбе на шест година, почевши од 1. октобра 1899. год.

Исклична је цена 8000 фор.

Приметити се има, да је јесењи усев од 325 јутара са житом посејан.

До започетка усмене дражбе примаће се и затворене писмене понуде, којима се има прикључити вадијум у износу од 800 фор.

Дражбени услови могу се видити сваки дан у писарници потписане управе.

У манастиру Св. Ђурђу (пошта: Birda) 20. децембра 1899.

Манастирска управа.

ДРУГИ ОГЛАСИ

МИХАЈЛО АЛФЕЛДИ

СВЕШТЕНИЧКИ, ЦРКВЕНИ, ЦИВИЛНИ И ВОЈНИЧКИ КРОЈАЧ

У НОВОМЕ САДУ, Дунавска улица бр. 9.

Част ми је до новољног знања ставити сл. црквеним општинама и прич. господи свештеницима, да сам набавио сваковрсне штофове за зимске деаке најфинији ластиг, камгари, дублина, клапина, листера, первијена, све најфиније и по најумереније цени.

Дајем материју и израђујем посао и на отплату. До 100 фор. плаћа се 5 фор., а од 100 фор. плаћа се 10 фор. месечно. Коме је по вољи нека изволи доћи, на да се осведочи да је код мене све јефтиније него игде. За израду тачну брзу и најбољу стојим добар.

Примам и тако исто израђујем и послове за црквене потребе: одежде, стихаре, ђачке и ђаконске, налоње, неба, литије и барјаке. Као дугогодишњи делозођа код пок. Соколовића и Св. Миловановића, стекао сам искуства, да сам у стању сваку, како најмању тако најопсежнију поруџбину примити и на захтевање најтачније, најбрже и по врло умереној цену извршити.

Исто тако примам и оправке црквеног одјејанија, утвари и свештеничког одела.

Исто тако јављам п. н. публици, да примам и грађанско цивилно одело и израђујем га по наруџбинама, најтачније и најсолидније, а по врло умереној цени. 201

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 **Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.**

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Појединн бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

СРПСКИ СИОН

Год. IX. Број 51.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК: Њ. Свегост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК: Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. децембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

На молбу Његова Високопреосвештенства Г. епископа Темишварског *Никанора Поповића*, благоизволео је високопреосвештени господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић*, рукоположити свршеног богослова Корнела Адамовића, постављеног администратора парохије у Торњи, дана 6. дец. о. г. за ђакона, а дана 7. дец. о. г. за презвитера.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски *Лукијан Богдановић* благоизволео је дана 6. децембра о. г. Велимира Недељковића, окр. протопрезвитера и пароха Будимског, надбедреником, а јереја Стевана Чампрага конз. бележника Будимског, црвеним појасом одликовати.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је свршеног богослова и постављеног администратора парохије Касачке Јована Вучерића рукоположити дана 12. (24.) децембра о. г. за ђакона, а дана 15. (27.) и. м. за презвитера.

Наредба.

Архидијецезалног Административног Одбора од 18. (30.) октобра о. г. Ad Бр. АО 987/657 ex 1899. у предмету подношења црквено-скупштинских записника о изборима и обновама чланова одборских и скупштинских — путем окружних надлежних протопрезвитера.

Ad Бр. АО. 987/657. ex 1899.

(Свима окружним протопрезвитерима).

Подручне срп. прав. црквене општине подносиле су до сада већином непосредно архид. административном одбору своје извештаје и записнике о изборима и обновама одборских и скупштинских чланова, а архид. адмін. одбор овај је своја окопредметна решења непосредно црквеним општинама саопштавао.

Пошто се до сада окр. протопрезвитерима једино приликом протопрезвитерских визитација пружала могућност, да стекну сазнање о променама у скупштини и одбору односно о законитом или незаконитом стању црквене општина у своме протопрезвитерату — то да би им се у будуће дала прилика, да сваку промену, која би се у скупштинама и одборима подручних црквених општина преко године догодила, сазнати могу, одлучио је овај одбор одлуком својом од

потписаног дана и под горњим бројем: путем протопрезвитерских звања позвати све подручне црквене општине, да у будуће записнике о изборима и обновама чланова одборских и скупштинских овом одбору имају подносити путем окр. надлежних протопрезвитера, који ће их спровести извештајима, у којима имају адмін. одбору, у колико је потребно, право стање са образложењем саопштити.

Што се Пречасности Вашој знања, равнања и ради обавештаја подручних вам срп. прав. црквених општина саопштава.

Из седнице архид. адмін. одбора, држане у Карловцима 18. (30.) октобра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Окружница.

Архидијецезалнога Административнога одбора од 4. (16.) децембра о. г. Бр. АО. 1420 ex 1899, којом се прилаже наредба Бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације од 3. децембра 1899. Бр. 6349 Пр. о уређењу опће обвезног рачунања у крунској вредности.

Бр. АО. 1420. ex 1899.

(Свима протопрезвитерским звањима)

Прилежећа под /. наредба Бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације од 3. децембра 1899. бр. 6349 Пр., којом се гледе проведбе зак. чл. XXXVI: 1899. заједничког угарско-хрватског државног сабора о уређењу, опће обвезног рачунања у крунској вредности, о уређењу опћег новчаног промета и о упорављењу, крунске вредности на правне односаје, издаје напутак на све у краљевинама Хрватској и Славонији постојеће аутономне управне и судбене области, уреде и заводе под посебним јавно-обласним надзором стојеће, или јавним сврхама служеће корпорације, заклади, задруге, друштва, савезе и заводе, доставља се пречасном том звању, сходно отпису високе крал. хрватско-славон. далмат. земаљске владе одјела за богоштовље и наставу од 8. децембра 1899. бр. 19490, ради знања и равнања и прилочења подручним црквеним општинама с налогом, да исте општине имају од 1. јануара 1900. по тој наредби поступати.

Председништво арх. адмін. Одбора у Карловцима 4. (16.) децембра 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

НАРЕДБА.

Бана краљевина Хрватске, Славоније и Далмације

од 3. просинца 1899. 6349 Пр.

којом се гледе проведбе законског чланка XXXVI: 1899. заједничкога угарско-хрватског државног сабора о уведењу опће обвезатнога рачунања у крунској вредности, о уређењу опћенитог новчаног промета и о упорављењу крунске вредности на правне односаје, издаје напутак на све у краљевинах Хрватској и Славонији постојеће (аутономне) управне и судбене области, уреде и заводе, те под посебним јавно-обласним надзором стојеће или јавним сврхам служеће корпорације, заклади, задруге, друштва, савезе и заводе.

По гласу установах §. 1—3. законског чланка XXXVI. 1899. заједничкога угарско-хрватског државног сабора о уведењу опће обвезатнога рачунања у крунској вредности, о уређењу опћенитог новчаног промета и о упорављењу крунске вредности на правне односаје, ступа законским чланком XVII: 1892. установљена крунска вреднота почам од 1. сијечња 1900. као једино и искључиво законита вреднота на место аустријске вредноте, те се почам од 1. сијечња 1900. имаду укупни државни, јурисдикционални и опћински приматци и издаци у крунској вредности установити, а рачуни укупних државних, јурисдикционалних и опћинских благајна у овој вредности водити, исто тако имаду се од реченога рока књиге и рачуни под посебним јавно-обласним надзором стојећих или јавним сврхам служећих корпорација, заклада, задруга, друштва, савеза и завода у крунској вредности водити.

Упозорујући све аутомне управне и судбене области, уреде, заводе и т. д. на установе реченога законског чланка XXXVI: 1899. садржанога у зборнику закона и наредаба ваљаних за краљевине Хрватску и Славонију од год. 1899. комад XVI. број 94. одређујем на посе како следи:

Почам од 1. сијечња 1900. имаду се код подређених кр. хрв. слав. далм земаљској влади аутономних области, уреда и завода као и код стојећих под посебним јавно-обласним надзором или јавним сврхам служећих корпорација, заклада, задруга, друштва, савеза и завода, сви приматци и издатци у крунској

вредности установити, а књиге и рачуни у истој вредноти водити.

Концем године 1899 имаду се књиге, рачуни и очевидници, којих се коначне своте или индивидуалне ставке пренијети имају за будућу годину 1900 и нове књиге, рачуне и очевиднике закључити, пак коначни послиједци односно индивидуалне ставке у аустријској вредности имаду се полаг размјера, полаг којег је један форинт аустријске вредноте једнак вредноти од двие круне, а један аустријске вредноте једнак, једнак вредноти од два филира, прерачунати у крунску вредноту, а у крунску вредноту прерачунате те своте истакнути црвеном тинтом испод коначних послиједака аустријске вредноте.

Пренос (преостали заостатак, односно показујућа се преплата) имаде се само у крунској вредноти пренијети у књиге, рачуне и очевиднике за год. 1900

Почам од 1. сиечња 1900. имаде се код дозначивања, обустављања, расписивања, преписивања и књижења као и код очевидности, побирања и квитирања, пристојбах, тражбинах, дуговина, разних дачах и т. д. употребити само крунска вреднота, а то и у оном случају, ако би прираст или отпад потицао још из године 1899. установљен у аустријској вредноти, која се дакле у крунску вредноту полаг реченог горе размјера прерачунати имаде.

Почам од 1. сиечња 1900. имаду се у свим рачуноводственим и благајничким главним и помоћним књигама, дневницима, очевидницима, новчаницима, намирама и свим иним тисканицама на мјесто „форинте“ и „новчића“ употребити ознаке „круна“ и „филири“, ну тисканице с ознакама у аустријској вредноти, које се још у залиху налазе, имаду се и даље употребити али прије него се у порабу узму, имаде се означење ступаца за аустријску вредноту претворити у *крунску вредноту*.

За скраћено означење круне и филира имаду се слиједећи знакови рабити: Круна=К. Филира=Ф.

У оним случајевима, када се свота словама изразити имаде, треба рећи „Круна“ и „Филир“ потпуно исписати.

У Загребу, дне 3. просинца 1899.

Гроф Куен Хедервари в. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Катихетична предавања

Арсенија Царевскога

удешена према пространом хришћанском катихизису православне цркве.

Превео с руског **Вељко Лукић** парох.

(Наставак).

VIII.

Бог је дух свемогућ.

— *Он рече и постаде; он заповједи, и показа се. Псл. 33. 9.*

— *Бог наш на небесима, створи све, што хоће Псл. 115. 4.*

— *У Бога је све могуће што рече. Лука 1. 37.*

— *Бог зове оно што није као оно што јест. Римљ. 4. 17.*

— *Не бој се, јер сам ја с тобом; не варам те: јер сам ја Бог твој; укријепићу те и помоћи ћу ти, и подупријећу те десницом правде своје. Исј. 41. 10.*

У посланици к Римљанима вели апостол Павле за незнабошце, да су они могли познати Бога, будући да је Бог дјелима својима довољно јасно откриво своје невидљиво биће и своју *вјечну силу*. На *створењу* свијета могли су наиме незнабошци, по ријечима апостоловијем, видјети ту силу Божју са свијем јасно. Како је неизмјерно велика морала бити сила, која створи толико велик свијет! И ту силу има Бог *од вјечности*, рад чега је и назива апостол *вјечном силом*. Иначе се та сила назива свемогућством Божјим, које ћемо савршенство биће Божјег сада да размотримо.

Еле — *шта ми изказујемо, кад називамо Бога свемогућијем?* „Вјерујем у једног Бога оца, сведржитеља, творца неба и земље, и свега видљивога и невидљивога“ — тако читамо у првом чланку символа вјере и тијем исповједамо, да је Бог откриво своје *свемогућство* поглавито у створењу свијета. И за то да размотримо, како се то догодило. Кад је Бог хтио да створи видјело, он рече: *„нека буде свјетлост!“* И одмах, по ријечи Господњој, постаде свјетлост. Кад је Бог хтио да земља пусти из себе биље и траву, што носи сјеме и дрво родно, а он рече: *„нека пусти земља из себе биље и траву, што носи сјеме и дрво родно“*. И одмах на ријеч Господњу пусти земља из себе биље и траву, што

носи сјеме и дрво родно. Дакле, тек што је творац изрекао оно, што хтједе, одмах се на његову ријеч и догоди све. Псалмопјевац Давид изказује то овијем ријечима: *„он рече и постаде, он заповједи и показа се“*. Еле што Бог *хоће*, то он *може* учинити, и то се *мора збити*. Али тако не бива код људи. Имао отац јединца сина, кога је врло миловао. Син се тај опасно разболио и патио се врло. У мукама својима пружаше он руке своје према оцу и викаше из гласа: „ах, како ме боли! оче, помози!“ Колико је отац желио да му помогне! Али — он није био кадар да му помогне. Силно ожалошћен гледаше он тек у болесника и размишљаваше у себи: „О, дијете, моје, како ли би ти помогао, кад би само могао!“ Чега дакле немаше тај отац у овом случају? Очевидно је, да је имао *жељу, вољу* да му помогне али немаше снаге за то. Ете у људи је жеља или воља да учине нешта, и снага којом би требали да то учине често, *неједнака*. На против у Бога налази се и *жеља и снага* у једнаком односају једна према другој, оне су равне једна другој, шта Бог *хоће*, то он *и може*. *То казује* и псалмопјац Давид кад вели: *„Бог наш на небесима и на земљи, створи све, што хоће,“* а то баш прије свега изказујемо и ми кад називамо Бога свемогућим.

Људи много шта *не могу*, а Бог, напротив, *може све*. *„У Бога је све могуће, што рече,“* рекао је, напримјер, Арханђео Гаврил Пресветој Дјеви Марији кад је запитала, како је могуће да се испуни на њој благовијест, и да ће родити Спаситеља, и тиме показао, е се свемогућство Божје мора разумијевати и тако, *да нема ничега што Бог не би могао*.

Једаред је неки побожан и учен свештеник посјетио знаница свог једног, кога је син већ похађао школу и учио катихизис. Свештеник хтједе да види колико је дијете научило и разумјело из катихизиса, и између осталога запитаће га: „реци ми, чедо, шта је то свемогућство Божје?“ Дијете одговори: „не знам“ — „тако је, чедо моје“ рече на то свештеник „ни ја, ни сви мудраци овога свијета *не знамо* такође, шта је то свемогућство Божје; али вјерују, да је свемогући Бог створио и доселе одржава и тебе, твог оца, твоју браћу и сестре, и то ће бити доста за тебе да знаш“. Зар збиља, питамо, није знао свештеник тај, шта је то свемогућство Божје? Испоредимо *дјело људско и дјело Божје*. Сваку кућу, на примјер, мора ма ко сградити. А колико има око тога посла! Ту треба да је градитељ, који руководи послом, раборатри, који израђују посао, материјал за грађевину и т. д. Посао обично отпочиње тиме, да градитељ најприје састави план како се има кућа сградити. Кад би сад могао градитељ једном ријечи својом подићи кућу како ју је замислио, то би већ и то било знак великог могућства. Али без раборатра, без материјала, без извјесног неког времена не сагради се никаква грађевина. И кад послије много труда човјек напошљетку сагради грађевину своју, то је и та грађевина свакшнно дјело према свадању свијета. А сад размислимо и о Творцу и о томе како је он свадао свијет. Јели он имао материјала из кога је свадао свијет? Није. Он је свадао свијет из ничега. Ако је требало што год да постане, он је просто рекао: *нека буде!* и би онако, како је он хтио. Како је то непостижно! По ријечима апостоловијем *„Бог зове оно што није као и оно што јест“* то јест, зове да постане и буде оно што не постоји. И та је ријеч Божја заиста дивна и непостижна. *Такве* снаге нема ријеч човјечија. Та непостижна снага и моћ припада једино тек ријечи Божјој, и њу баш ето не могаше да схвати свештеник тај, а не може да је схвати и разумије нити и један мудрац овог свијета, па чак ни сам анђео.

Свадавши сне својом свемогућом вољом, има Бог такође и *власт над свим створеним, над свим небеским и земским* силама. Томе на: учи свештена историја. Светимо се. на примјер, пласка Јевреја из Мисира. Код Црвеног Мора пријетила је Јеврејима ужасна опасност: пред њима море, а за леђима Фараон са силном војском. Но у таквој опасности не остави Бог Јевреје без помоћи. На њима показа он тад своје свемогућство, јер заповједи мору, и море се раздијели, и Јевреји прођоше кроза њ' по суву. Исто тако показа он свемогућство своје и на непријатељима њиховима Мисирцима, јер и опет заповједи мору и море се врати на своје мјесто и Мисирци се подавише. *„Ко је као ти Господе? Десница твоја, Господе, прослави се у сили!“* кликаше народ Божји у пјесми благодарници, кад видје то велико чудо спасења свога. Ту исту дивну помоћ опјева и псалмопојац Давид у

овим ријечима: *„Кад изађе Израиљ из Мисира, дом Јаковљев из народа туђега, Јуда постаде свештеном његовом, Израиљ достојањем његовим. Море видје и побјеже... Шта је с тобом море, што побјеже? Пред лицем Господњим трепећи земљо!“*

Нама Христјанима представио је тако рећи очигледно свемогуштво Оца небескога онај, који је *образ Бога невидљивог*, наиме Син Божји, Господ наш Исус Христос. Он је такође заповједно мору и вјетру и они га послушаше. Било то на језеру Галилејском; ученици Исус Христова пловаше с једне обале на другу. Ноћу подигла се ужасна бура и они се налазили у опасности Тада рече Исус Христос мору и вјетру; *„Кути. престани“* и вјетар престаде и наста велика тишина. То је била свемогућа ријеч, којој се зачудише ученици. У страху говораху они један другоме: *„Ко је дакле тај, да га и вјетар и море слушају“*? свакако, да је Спаситељ наш био обичан човјек, не би он никада могао заповједати вјетру и мору. Чак и најсилнији цареви на земљи нијесу кадри да то чине. Некада је у Данској владао Краљ, који се звао Канут. Њега су прозвали *великим* и господарем мора, јер су под њега спадале многе земље и мора. Једаред је тај Канут стајао на обали морској, окружен свитом својих дворјана, који су преузносили моћ његову и говорили, да је он господар мора и земље, и да нема ничега, што он не би могао. У то вријеме подиже се страшна бура и морски валови покуцаше са шумом на обалу. Краљ заповједи да му донесу столицу и сједши на њу рече иза гласа: „Ово је моја земља; ја сједим на њој, као год што је и море моје, што је опкољује. И за то заповиједам ти море, престани и не кваси ногу господара свога!“ Но море је све више бесњело и све јаче заљускавало краља. Тад устаде краљ, и показујући на себе, рече дворјанима својима: „видите, то је ваш *краљ*!“ За тијем погледавши на узбуркано море и подигавши руку према небу, рече; „а овдје је — ваш *Бог!*“ Међутим тога не би било, да је Канут велики био заиста господар мора; тада би му се море покоравало. Али човјек нема над њиме власти; тек један је, кога слушају вјетри и море и све, — а то је Бог.

Непостижна она истина вјере за нас је врло утјешљива. Син цара земаљског нема сам по себи моћи и силе, али уђеђ моћи оца свога постаје и он силан. То исто важи и за све нас у одношају према Богу. Ми сами по себи не имамо сили, али силом и могуштвом Бога — нашег небеског оца постајемо и ми силни. Та нам се моћ даје поглавито онда, кад нам је нужна помоћ, наиме приликом раанијех невоља у животу нашем. Сам Бог захтијева, да се ми у невољама својима обраћамо њему. *„Призови ме у дан туге. Ја ћу те спасти, и ти ћеш мене прославити“*, говорио је он, на примјер, Давиду. Еле Отац наш небески сам нам обећава помоћ своју. Од нас он иштскује тек једино да га призиваемо. Али призивати морамо га од срца и с тврдом вјером, да ће нас он услишати, јер се једино под тим условом можемо надати од њега помоћи. А да ћемо ту помоћ заиста и добити, посвједочава нам опет Давид, коме је Бог често у помоћ притицао, говорећи: *„Он испуњава жеље оних који га се боје, чује вапај њихов и спасава их“*.

Истина, у невољама често је људима тешко да призивају Бога са потпуном вјером и поуздањем. За то се и налази у ријечи Божјој врло много мјеста, којима нас сам Бог понукава, да га призиваемо у невољама својима. Једно такво пуно утјеше мјесто налази се у књизи пророка Исајије и гласи овако: *„Не бој се, јер ја сам с тобом; не варам ти се: јер сам ја Бог твој; укрепићу те и помоћи ћу ти, и подупријећу те десницом правде своје“*. Прве ријечи: *„не бој се, јер ја сам с тобом“*, заиста су ријечи љубећа Оца. Не умирује ли се зар, на примјер, страшљиво дијете идући по опасној стази, кад му рекне отац: не бој се, јер ја сам с тобом! Исто тако и те ријечи Божје умирују и нас. *„Укрепићу те и помоћи ћу ти, и подупријећу те“*, говори даље Господ и тиме нам даје три обећања пуна утјехе. Прије свега обећава Он да ће нас *укрепити*, то јест, да ће нам дати снагу, кад наша снага стане малаксавати. И заиста, он, по ријечима пророка Исаије, даје уморене снагу, изнемогломе крјепост“. Затијем обећава Бог да ће нам *помоћи* и *подупријети* нас, то јест, да ће нас *сачуватн* од пропасти. А да он то чини, јасно нам посвједочава историја многих праведника и историја народа. Године 1812. охоли

Наполеон, цар француски, упаде са огромном војском у Русију, да је сатре и уништи. У невољи тешкој, руски цар Александер I. видећи јасно, да је сам по себи немоћан да се опре тако силном непријатељу, положи сву наду своју на Бога и обрати се на њ усрдном молитвом да му помогне. На молитву и покајање позва он и сав вјерни народ свој. Наполеон се томе смијао, али свемогући Бог био је уз Русију, а против Наполеона. Он притече у помоћ народу руском и сва силна војска Наполеонова пропаде, а сам Наполеон мораде срамно побјећи из Русије. Том приликом доказана је живијем примјером истинитост ријечи апостолове: *„ако је Бог с нама, ко ће на нас?“* Исто тако сваки нас у властитом животу свом увјерава се и увјерио се често о свемогућој помоћи Божјој. И на тај начин истина вјере наше, да је Бог свемогућ, улијева нам пуно утјехе увјерења, *да може Бог у свако вријеме помоћи нам у свима нуждама нашима и избавити нас од свију опасности.*

А сад да видимо *на што нас побуђује* та истина. Познато је, да је Господ, хтјевши да наведе народ јеврејски из Мисира, послао Мојсија и Арона к Фараону са заповијести да отпусти народ. Али Фараон, у мјесто да без поговора испуни вољу Божју, овако одговори Мојсију: *„Ко је Господ да послушам глас негов и пустим Израиља? Не знам Господа, нити ћу пустити Израиља.“* Тиме показа он своју самовољу и дрско пркошење вољи Божјој. Али тешко онима, који се усуђују да се противе Богу! На Фараону видимо каква судбина стиже такве људе. Свемогућа моћ Божја, којој се успротивио Фараон, погребла га је у Црвеном Мору.

И народ се јеврејски често противио Богу. Тако је народ тај, одмах по изласку из Мисира, у пркос вољи Божјој, наумио да се опет врати у Мисир. То је било кад су са вратиле уходе на земље Хананске. Десеторица ухода рекоше тад народу, да су људи у земљи коју су уходили — дивови, а градови да су им велики и тврди. *„Не можемо ми ићи против народа тога, јер он је јачи од нас“* рекоше они. Истина, Исус Навин и Халев били су сасвијем другог мишљења. Они су тврдо вјеровали, да ће Јевреји узети ту земљу, и поздављући се у свемогућег Бога, говорили народу: *„С нама је Господ, не бојте их се“*. Исто то говорио је и Мојсије Но Јевреји остадоше и даље тврдокорни и већ хтјеђоше да наберу вођу, који ће их пратити у Мисир. Тад покара свемогући Бог Јевреје: осуди их да четрдесет година блуде по пустињи, у којој су и поумирали. И тако ето *пустиња* прогута оне Јевреје који су се противили вољи Божјој, као год што *море* прогута богопротивника Фараона и његове Мисирце. И за то *несмијемо се никада оштрани* свемогућему Богу. *Боље је да се у свима невољама својима уздамо у њега и са вјером очекујемо од њега помоћ.* Врло је поучна у том погледу ова прича о благовјерном кнезу Александру Невском, који нам може послужити као диван примјер потпуног поуздања у свемогућега Бога и у најтежим приликама у животу. Св. Александер, за вријеме кнежевања свога у Новгороду, доби глас, да су Шведи са великом војском упали у земљу руску, у намјери да је опустоше и узму. Кнез је у тај мах имао мало војске ужасе, и то га донекле збунило, али ипак положи он сву наду на Бога и од једног њега очекиваше помоћ. Прије свега оде он у храм Божји и ту се са епископом и народом усрдно мољаше Богу, да им помогне. Он рече; „Уђи, Господе, у парбу са онима, који парбе са мном, војуј са онима који војују са мном. Узми штит и оклоп и дођи ми у помоћ“. Из храма оде св. Александар к војсци својој и охрабривши је надом на помоћ Божју, крену против непријатеља. Стигавши до непријатељског окола, заповједи св. Александар војнику једноме, по имену Филипу, да пази на кретање непријатељско. Али на стражи, ноћу пред битком, удостоји Господ Филипа дивног виђења. Стражарећи сву ноћ, у јутро у само свитање, зачу одједаред Филип шум лађе како плови по води. Мислећи, да су то можда непријатељи, поче он оштро мотрити лађу. И гле шта виђе: весларе као да су покривени маглом, и виде се јасно тек два витеза где стоје; по цртама лица њихова, и по читавом спољашњем изгледу њиховом, познаде он у њима св. страстотрпце Бориса и Гљеба.* Напоље тку чу, гдје рече један

* Борис и Гљеб били су синови руског кнеза св. Владимира. Кад се крстио Владимир са кућом и народом својим, доби Борис на крштењу име Роман, а Гљеб — Давид. Послије смрти Владимирове отрави владу Свјатополук и даде погубити мучки и Бориса и Гљеба. Ради

витез другоме: „Брате, Гљебе, реци да веслају, да помогнемо сроднику нашем Александру“. Послије тога исчезе видјење и обрадовани Филип отрча и исприча св. Александру шта је видјео и чуо. Појачан тим видјењем у нади на помоћ с неба, нападе св. Кнез тог дана Шведе. У пркос своје многобројности и храбрости бејаху они ипак потучени и морадоше грамотно побјећи. На бојном пољу остаде их толико, е је свакоме јасно било, да је та побједа дјело свемогуће помоћи Божје, и сви једнодушно прославише Бога, који брани праведне и оне који полажу на њега сву наду своју. На за то и ми, вјерујући у свемогућег Бога, сваки пут, кад нас стигну невоље, морамо своју наду полагати на Бога и од њега једино очекивати помоћи. „*Блажени сви, који се уздају у њега*“.

Шта ми исказујемо кад велимо да је Бог свемогућ?

Какву нам утјеху пружа та истина да је Бог свемогућ?

На што нас побуђује та истина?

Породично васпитање и школа.

од **дра Штекла** превео **Милан Поповић**

О дјелима стварима треба да расправљамо прво о праву родитељског кућњег васпитања и родитељског права на васпитање; за тим о почетку школе, и њеиног одношаја фамилији.

а.) Право и дужност родитељска к васпитању.

1. Природни су васпитачи дјетињи родитељи. Њих треба на првом мјесту сматрати за природне васпитаче, како по закону природном тако и по надприродном хришћанском закону.

а.) По природном закону. Родитељи по природном закону треба да се за дјецу брину, јер су они њихови родитељи; не треба да их остављају сам себи, већ да шта више све и сва чине, што је потребно, да тиме дјеца получе такав развитак и изображење, које им помаже, да кад дођу у доба зрелости, да могу напредовати у животу, и да могу испунити своје временито и вјечно одређење. Породица је прво и почетно друштво; дијете ступа у породицу чим се роди; на тај начин васпитање припада породици, бризи о њему на првом мјесту воде родитељи.

б.) По хришћанском закону. Посредством тајне браке родитељима је повјерена, по редовлаштења на умножење човјечијег рода, уједно и васпитање над дјецом, која произлазе из брака. Јер право дјецу рађати, поимљиво је за родитеље само под тим увјетом, да се они такођер за дјецу брину, и да их васпитају. Царство Божје с новим члановима умножавати, сто то је циљ хришћанског брака, и тај се циљ само тиме постизава, да родитељи не само роде нове чланове царства Божјег, већ да их такођер васпитају за царство Божје. Дакле тајном браком родитељима је повјерено такођер васпитање, и то је Бог, који га повјерава. Као што је то Бог, који посредством цркве спаја свезу брака између мужа и жене, то је исто тако Бог, који у тајни брака обадвома повјерава васпитање над њиховом дјецом. Како ради тога васпитање има заиста религиозан карактер, то је и повјеравање његово родитељима с гледишта хришћанског религиозан акт.

2. Али ако је то тако, тада родитељи помоћу природног и хришћанског закона имају такођер право на васпитање своје дјеце. Јер кад природни закон ставља васпитање дјеце у породицу, и на тај начин повјерава родитељима као главама породице васпитање над дјецом, то он тиме даје и родитељима право на васпитање, и заповједа свакоме да то родитељско право поштује. То важи такођер и за надприродни хришћански закон. У том праву, дјецу рађати, које су родитељи кроз тајну брака добили, састоји се уједно и то право, са своју дјецу васпитају. Васпитање над дјецом повјерено је у тајни брака од Бога родитељима. Али кад им Бог повјерава васпитање, то им Он тиме уједно даје и право, да га испуне, и заповједа свакоме, да поштује то право родитељско.

3. У том случају родитељи се не смију туђити тог права. Они га не смију напуштати; јер то је истинито право родитељско, јер се оно већ садржи у појму родитељског авторитета као таквог, и такво истинито право не смије се никад драговољно напуштати. Али то им право несмије никаква моћ против њихове воље одузети. То би значило дирати у природни и надприродни закон, који је од Бога постављен, и који то не може никоме дозволити. Право родитељско на васпитање своје дјеце исто је тако неприкосновено као и свако друго право.

4. Али с правом на васпитање родитељи су узели на се уједно и дужност васпитања. И то

њере и богоугодна живота прославио их руски народ за свеце, а руска црква сазна им помен 24. Јулија. Примједба преводиочева.

опет као по природном тако и по надприродном хришћанском закону. Ако природни закон заповиједа да се дјеца васпитају, на ако је по том природном закону васпитање упућено у породицу, то из тог излази, да тај природни закон налаже главама породице — родитељима, и дужност да своју дјецу васпитају. По хришћанском закону родитељи се могу те дужности у толико мање одрећи, у колико се не би могло царство Божје умножити новим члановима, у чему се састоји понедьља и највиша сврха обредног брака, без васпитања дјеце за царство Божје. Обвеза родитеља на васпитање своје дјеце евидентна је. Ниједна моћ свјетска не може их разрјешити од те обавезе; јер их је сам Бог на то обвезао. Занемарење или не вођење бриге о васпитању дјеце изгледа као један од најтежих гријеха родитељских, не само с обзиром на дјецу, којим тиме пријети опасност, да времено и вјечно пропану, већ и с обзиром на божански закон, који им је повјерио и васпитање и дужност васпитања.

5. Али још више. Ако се само по себи узме, да се дужности васпитања удовоље, није довољно, да се родитељи за то побрину, да дијете други добро васпитају; строго узевши, родитељи су обвезни, да лично васпитају своју дјецу. Дијете припада породици; овдје се мора васпитати; с тога је Бог за то фамилију уредио по природном и надприродном закону. Родитељи су дакле лично они, који су обвезани, да васпитавају; они су у браку и с њиме ту дужност на се узели; они је морају као личну дужност сматрати. С тога се ни на који начин само по себи не може одобрити, ако родитељи иду за тим, да се што прије курталишу своје дјеце, да их даду на васпитање у заводе за васпитање. Бар тако што не може се одобрити, ако родитељи тако што само с тога чине, да се ослободе терета и бриге за васпитање, и да се могу без запријеке предати својим наслађама и уживањима. Они се на тај начин из неоправданих узрока одричу дужности, која их као родитеље лично обвезује, и они су због тога одговорни пред Богом за немар у вршењу своје дужности према дјеци.

6. До душе има случајева, гдје је боље, што више и потребно, да се дјеца ослободе од личног васпитног управљања родитељског и да се предају на васпитање у заводе за васпитање. То ће у оном случају бити, ако родитељи нијесу у стању, да даду својој дјеци добро и брижљиво васпитање, или због својих односаја, или због своје кривње. У таквим случајевима, у интересу васпитања и временог и вјечног спаса дјетињег боље је, да се њихово васпитање повјери бољим и способнијим рукама. И за такве су случајеве заводи за васпитање на свом мјесту. Ако узмемо у обзир садашње социјалне и господарствене односаје у нижим народним слојевима, као и луксуз и жељу за уживањем у вишим слојевима, тад морамо признати, да је горе поменутих случајева више пута било, и појмићемо, што црква води бригу о том да сагради и умножи васпитне заводе.

7. Право родитеља на васпитање, у колико је говор о његовом испуњењу, има у дужности васпитања своју норму и своју границу. Ако су родитељи обвезани, да своју децу васпитавају, тад имају и дјеца право на васпитање. Она не могу без васпитања испунити свог временог и вјечног одређења; она су ради тога овлаштена да траже од родитеља такво васпитање, која их оспособљава, да ријеше своју животну задаћу и за вријеме и за вјечност. Ако родитељи не врше те своје дужности у васпитању, или се служе тим правом на васпитање на штету и на пропаст своје дјеце, тада их за то мора казнити власт, која штити право, евентуално сматрају се лишени васпитања над дјецом и дјеца се у интересу свог васпитања као и својег временог и вјечног спаса стављају под друго васпитно управљање. Право на васпитање дато је родитељима на добро дјеце. Злоупотреба тог права на штету дјеце до душе не укида само по себи право, али његово испуњавање мора се у поменутом случају у интересу дјеце обуставити и потражити за дјецу друго васпитно управљање.

б) Основ или почетак и битни карактер школе. Њен односај к фамилији.

1. Ми смо видјели, да је дужност васпитања за родитеље ако се сама по себи узме, лична. Они се морају лично подвргнути извршивању васпитне дужности и све чинити што та дужност васпитања од њих изискује. Али пита се да ли су родитељи, и ако савјесно врше своју дужност, у обичним односајима у стању, да сами собом задовоље дужности васпитања, т. ј. да све врше што изискује дужност васпитања. То ми морамо порећи. Јер:

а) к васпитању припада такође настава. Ако

дијете треба да се васпита за своје вријеме и вјечно одређење, тада је неопходно потребно, да га настављамо у оном истом правцу ком се тиче његовог вјечног одређења, и у томе што његов временски позив захтјева да знаде. Без те наставе не да се ни замислити васпитање. И та ће настава у толико проширенија бити, што је већи позив, до којег дијете треба да дође односно да се за њег образује.

б) Али сад родитељи већим дијелом нијесу у стању да дају дјеци лично ту васпитну наставу. Дјелимице они сами нијесу довољно настављени, да могу друге настављати; недостаје им за то потребно претходно образовање и потребна метода; дјелимице су тако окупирани дужностима свог позива и набављањем потребних средстава за живот, да им за наставу дјеце не остаје ни времена, ни тенана, ни наклоности. у толико више, у колико та настава изискује потпуно вријеме и човјечију снагу, ако треба да се на прави начин и према циљу предаје. То важи за нижу или основну наставу, која се само тиме бави, што сваки човјек треба да зна на да животни позив ваљано испуњава; у још већем степену важи за вишу наставу за њу абсолутно није више довољна снага, способност и вријеме родитељско.

2. Дакле јасно је, да родитељи не могу једном за свагда удовољити потпуној дужности васпитања, наиме у толико у колико васпитање садржи у себи такођер васпитну наставу; претпоставши и то, да васпитање треба да потпуно одговори својој идеји и одређењу. Дакле, потребно је да у оном правцу наступи заступање, у коме родитељи не могу потпуно удовољити васпитању. Васпитач и учитељ морају се заузети да иршео но, што родитељи сами собом не могу извршити. Васпитање се мора подјелити на извјестан начин и у извјесном степену између родитеља и васпитача ако треба да потпуно одговори својим захтјевима.

3. Али при том је опет двоје могуће. За дјецу једне породице може се набавити учитељ, који је само за породицу ту, и коме у дужност спада, да у кругу породице сам у мјесто родитеља дјецу нагледа, води и даје им васпитну наставу домаћи учитељ, васпитач. — Врло мало има родитеља, који су у стању да такког учитеља држе. С тога могу на мјесто таквих приватних учитеља ступити и самостални, јавни учитељи, који као такви нијесу појединим породицама додијељени, већ се свима родитељима пружа прилика, да својој дјеци преко њих дају васпитну наставу, и то на тај начин, да они дјецу неко одређено вријеме око себе сакупљају и да их заједнички настављају а уз наставу васпитавају. Ето тако постоји школа.

4. Школа је с тиме

а.) природна посљедица породичног васпитања у том смислу што породично васпитање, пошто није кадро да у потпуном обиму изврши своју задаћу, захтјева, да се оно што родитељи нијесу у стању као васпитачу да учине, испуни у школи, и кроз школу, наиме што се тиче васпитне наставе. Школа је за тим

б) у интересу васпитања потребна. У појединим случајевима може ју замјенити васпитање и настава, коју предаје домаћи васпитач; али школа јест и остаје свагда правило, јер, као што смо већ казали већи дио родитеља не може држати са дјецу учитеља и васпитача. Школа је дакле потребна, и та треба се оснива на природној потреби самог породичног васпитања; школа је ради тога поникла од себе из те потребе, и није дакле ако се само по себи узме ништошто нешто с поља наметнуо породицама и општинама. Она је по свом бићу природна.

(Свршиће се.)

О назаренима и њиховом учењу.

Пише **Југ Станишић** парох.

(Свршетак.)

Но и ако је св. тајна причешћа жртва, баш као што је и крсна, ипак између крсне и евхаристичне жртве има и разлике; но та је разлика само спољашња, видљива, али не и унутрашња, невидљива, стварна.

Тако је крсну жртву принео сам Христос; евхаристичну жртву пак принео је прво сам Христос на тајној вечери непосредно, а касније ју је приносио и приноси још и данас и опет Он сам, али посредно: преко својих апостола и апостолских наследника, пастира и учитеља црквених, преко којих ће је приносити и даље „до свршетка вијека.“

Крсна ја жртва крвна јер је на крсту тело Христово страдало и на крст прикивано, па и прободено било, том је приликом из тела Христова и крв проливена: — св. тајна причешћа је жртва бестрасна, којом се приликом тело Христово боде и реже под видом осве-

ћеног хлеба, а крв се Христова пролива под видом освећеног вина.

Крсна је жртва принета један пут само; а евхаристична жртва пренашала се много пута, приноси се и данас и приноснће се непрестанце, „до свршетна вијека“.

Разлику између крсне и евхаристичне жртве врло лепо а згодно црта и пред очи износи „Догматика“: „Прва (крсна) служи семеном или кореном, а последња (евхаристична) дрветом које је израсло из тога семена, са свим се утврдило на томе корену, храни се од њега животним соковима, и таким начином набија спасоносне плодове живота, — тако, да су оба жртве и не раздељиве међу собом, састављају на име једну жртву, и уједно се разликују међу собом. То је једно и то исто благодатно дрво живота, које је Бог засадио на Голготи, но које шири тајанствено гране своје по свој цркви Божјој, и својим спасоносним плодовима храни све, који траже вечнога живота“. (Шевић — Макаријева „Догматика“ II. стр. 264.—265.) Дакле: као што семе или корен са дрветом и његовим гранама чини једну целину: исто тако крсна жртва са евхаристичном жртвом чини једну целину: исто тако крсна жртва са евхаристичном жртвом чини једну целину; као што се семе или корен — на оку — разликује од дрвета и његових грана, тако, да нико не би рекао, да су гране или дрво то исто што и корен или семе: исто је тако, само спољашња, разлика и међу крсном и евхаристичном жртвом; као што је семе или корен — по унутрашњости својој — то исто, што и дрво и његове гране, јер нико не ће моћи рећи, да иста она сила и снага, која је у семену или кореву, није и у дрвету и у његовим гранама; исто је тако са крсном и евхаристичном жртвом, иста она сила и снага, која је била у крсној жртви, налази се и у евхаристичној жртви; и напослетку као што се семе само једанпут баци, те изникне и укорени се, и истера дрво са многим гранама, и као што семе или корен више пута, а кроз много година силом и снагом својом обнавља и оживљује дрво са гранама његовим, те ове доносе увек једнак плод и род: исто је тако и са крсном и евхаристичном жртвом, крсна је жртва један пут само принета, али ге она у евхаристичној жртви много пута обнавља и доноси „свету“ увек један те исти плод и род — опроштај грехова и „живот вечни“.

Ако бисмо хтели ово упоређење и даље извести, ову слику у деловима разјаснити, онда бисмо зар рећи могли; крсна је жртва — семе; евхаристична жртва на тајној вечери од самога Христа принета — корен; евхаристична жртва после Христа од његових апостола принета — дрво, стабло; а евхаристичне жртве од апостолских наследника и прејемника приношење јесу гране тога дрвета, тога стабла. —

Да свршавати св. тајну причешћа, приносити евхаристичну жртву могу само свештеници, као слуге Божје и као Христови заменици, и апостолски прејемници и наследници — тога нам није нужно на дугачко и на широко доказивати; та кад су старозаветне жртве могли и смели приносити само нарочити, од Бога на то позвани и одређени, и на то посвећени људи: онда ће то и тако још и пре и више морати бити у новом завету код принашања нове, „чисте“, Богу угодне жртве.

А како код назарена нема и не може бити правог и истинитог Христовог свештенства — као што је то на своме месту јасно и доказано: то се код њих и од њих не може и не сме свршавати св. тајна причешћа, приносити евхаристична жртва.

Св. тајна причешћа свршује се, евхаристична жртва приноси се на св. литургији, код нас „служби“ званој. Св. литургија је најглавнија и најважнија од свију богослужења правосл. цркве. Св. литургијом правосл. црква предочава сав земаљски живот Христов, од колевке, односно од јасла, па до гроба и односно до вазнесења. Но о томе опширније говорити — не спада овамо.

Верујући и исповедајући, да је евхаристична жртва једнака крсној жртви, сп. наша правосл. црква при принашању евхаристичне жртве и чини све оно, што се и при крсној жртви чинило: из за то спремљеног и одређеног хлеба вади део, „агнецъ“ звани, и реже га, односно коље га, као што је и Христос, „агнецъ Божій“ за грехе целог света заклан био: за тим тај део, „агнца“ боде, као што је Христос на крсту у ребра прободен био; при прободању тога дела „агнца“ лије у сп. чашу вино и воду, као што је Христу из прободеног ребра „крв и вода“ потекла. (Јов. 19., 34.) Да би при пренашању евхаристичне

жртве страдања Христова очигледнија била, да би се „смрт Господња“ јасније „објављивала,“ представила, обновила — ту је „копље“, као што је и војник копљем Христу ребра пробо; а ту још „губа“, као што је и Христос на крсту губом, оцтом напојеном, појен био.

Свршавајући св. тајну причешћа, приносећи евхаристичну жртву, св. правосл. црква служи се при томе извесним, а потребним справама и судовима: ту је, „дискос“ (св. тањирић) на који се део хлеба, „агнец“ звани, и који тело Христово означава, полаже, као што је оно и Христос при рођењу своме у вертепу у јасле положен био; ту је „звездица“ која се на дискос, а поврх „агнца“ ставља, као што је и о рођењу Христовом над вертепом, у ком се Христос родио, звезда се наднела и стала; ту је „путир“ (св чаша), у коју се лије вино и вода, тело и крв Христова; ту је „копље“ (св. ножић), којим се део хлеба; „агнецъ“, тело Христово пробада и на делиће реже, како би се вернима преподати могло; ту је „губа“, којим се изрезани делићи св. „агнца“ са дискоса у путир шчишћавају; ту је „ложица“ (св. кашичица) којом се вернима преподаје освећени хлеб и вино, тело и крв Христова.

Поменуте справе и судови имају бити заготовљени од што бољег и племенитијег материјала; од сребра или злата, или бар треба да су посребрени и позлаћени. Да справе и судови при евхаристичној жртви употребљавани буду од таквог материјала заготовљени, то захтева важност саме ствари светост тела и крви Христове: та кад је Соломон у храму своме све справе и судове, — који беху нужни при приношењу старозаветних жртава, код којих се клало животиње и где се проливала и у судове хватала „крв јарчија и јунчија“ — дао заготовити „од углађене меди“, или баш и „од чистога злата“ (I. Цар. 7. 45. и 50.), није ли онда још и нужније такове справе и судове правити у новозаветној цркви, за „жртву чисту“, где се приноси „само пречисто тело“, и лије и пролива „сама часна крв“ Христова?

Како је у томе код назарена: имају ли они за то нарочите, боље и лепше заготовљене судове, или се служе својим судовима, које сваки дан при обичној трпези употребљавају — не знамо; но биће, да је ово последње.

Св. тајна причешћа свршава се, евхаристична жртва приноси се више пута у години дана.

Стари хришћани апостолског времена „сваки дан... ломљаху хлеб по кућама“ (Дела 2. 45) т. ј. сваки дан свршаваху св. тајну причешћа, приношаху евхаристичну жртву. — И касније хришћани су тако често свршавали св. тајну причешћа.

И данас се св. тајна причешћа може свршавати, евхаристична жртва може приносити сваки дан; али то данас тако не бива, а због промењених светских и друштвених прилика, због бриге и старања за земаљске и телесне потребе. Инак се у св. правосл. цркви св. тајна причешћа свршава, евхаристична жртва приноси доста често; тако по правилу црквеном има се св. тајна причешћа свршавати евхаристична жртва приносити преко године: сваког седмог, недељног дана, а осим тога преко седмице оног седмичног дана, у који је пао какав важнији празник, или већи светитељ; уз св. четрдесетницу, часни ускршњи пост, има се сваке среде и сваког петка свршавати св литургија „пређе освећених дарова.“

Како је и у томе код назарена — поуздано не знамо; свакако пак рећи смемо, да они и у томе греше, да су они и у томе од св. писма одступили, јер они тајну св. причешћа доста ретко свршавају, не свршавају је ни сваке недеље.

На приговор назаренски: „да је свака жртва за живот човека излишна“ — навешћемо, да, од како је Божје цркве на земљи, увек је приношана „жртва за живот човека,“ тако су Каин и Авељ хтели принети, па су донста и принели жртву за грехе својих живих родитеља, Адама и Еве. — Тако је било одмах у почетку цркве старозаветне; а исто је тако било и у цркви новозаветној: док је св. апостол Петар био у тамници „црква се молаше за њега Богу без престанка.“ (Дела 12., 5.) На ако није било „излишно“, већ добро и корисно, па и нужно, да се црква моли за живога св. апостола Петра: за што да су онда „излишне“ жртве за живога човека? за што да и „жртве за живога човека“ нису и не могу бити добре и корисне, па и нужне? Јер, шта је управо жртва? Жртва није ништа друго, до ли — молитва, и то молитва највиша, најсавршенија, Богу најмилија.

А на даљи приговор назаренски: да је нарочито излишна жртва, „за мртва човека“ — одговарамо: св. наша прав. црква не зна и не познаје „мртве“ чланове своје, јер је сам Бог својом речи учи: „Бог није — Бог мртвих, него је живих; јер су њему сви живи.“ (Лука 20., 38.) — А што се у св. писму спомињу „живи и мртви“, то је само с погледом на нас, то је речено само у нашем људском језику; јер ми онога, кога не видимо и видити не можемо називамо „мртвим“ за разлику од онога, кога непрестанце гледамо, или га видити можемо. Међутим човек се са смрћу не губи сасвим, њега само нестаје испред наших очију; а у самој ствари човек са смрћу само мења место, са овог света земаљског одлази на онај небески; овај привремени живот замењује вечним животом.

На како човек и после смрти живи, само на другом месту; и како Бог види човека, био он овде на земљи, или био онде на небу, за то и јесу „њему сви живи.“ И кад ми приносимо Богу жртву „за мртва човека“, ми у самој ствари приносимо жртву „за живог човека“, а та жртва — као што мало час видесмо и чусмо — није „излишна.“

Тек, кад би се човек смрћу у истини сасвим губио; кад би човек после смрти био у истини „мртав“, не тек само за нас, него и за Бога: онда би „жртва за мртва човека“ свакако била не тек само „излишна“, него управо неумесна, па и неразумна, јер би се ми онда Богу молили и Богу жртву приносили за човека, кога и — нема, те коме Бог ни помоћи не може, баш за то, што га — нема.

А да се доиста и „мртвом“ човеку, или боље, човеку који живи загробним животом, помоћи може, то је посведочио сам Христос Спаситељ својим речима: „Сваки грех и хула опростиће се људима; а на Духа светога хула не ће се опростити људима. И ако ко рече реч на сина човечијега опростиће му се; а који рече на Духа светога не ће му се опростити ни на овоме свету, ни на ономе“ (Мат. 12., 31.—32.)

Но запитаће когод: па зар се човеку и у загробном животу молитвама и жртвама помоћи може: не треба ли баш онда оставити човека, нека он сам себи помогне, кад он већ и онако „живи“.

На ово питање одговара цар Давид: „Јер мртви не спомињу тебе (Господе) у гробу, ко ће те славити?“ (Псал. 6., 5.) и опет: „Не ће те мртви хвалити, Господе, нити они који сиђу онамо, где се мучи. Него ћемо ми благословљати Господа од сад и до века.“ (115., 17.—18.)

Оно — строго узев — могли би рећи, да би и „мртви“ тј. они, који живе загробним животом, пре коначног суда и изречене пресуде могли „славити Господа“ и чинити, што је нужно за њихово оправдање; а што то ипак не бива, два су томе узрока:

1.) Створив човека Бог му је дао тело и душу; према томе је човек дужан целим, пуним бићем својим, дакле и телом и душом „славити Господа“, као што ће и целим, пуним бићем својим — душом и телом — и уживати награду или примити казну. За то Христос и вели, да је прва и највећа заповед: „Љуби Господа Бога својега свим срцем својим, и свом душом својом и свом мишљу својом.“ (Мат., 37.) Бога, дакле, треба „љубити“, другим речима славити не само душом, него и телом; а да се Бог и телом љубити, односно славити може, сведочи св. ап. Павле, који вели: „Ако једете, ако ли пијете, ако ли дуго што чините, све на славу Божју чините“. (I. Кор. 10., 31).

На како човек од смртнога часа до суђеног дана — када је душа од тела одељена, и док је тело „прах“ — не може „славити Господа“ пуним, целим бићем својим, не може га „славити“ и душом и телом: то и не може чинити ништа у загробном животу за своје оправдање.

2.) Но баш и кад би човек могао у другом, загробном животу пуним, целим бићем својим — „славити Господа“, чинити што за своје оправдање: ипак му то ништа користило не би, јер му се дела не би примала, не би му се добра дела урачунавала.

А за што? За то што то не би била дела — вере и љубави, већ дела — знања и рачуна: ту човек не би чинио добра дела по својој доброј вољи, него под морање; ту човека не би руководила љубав и поштовање према Богу, Оцу своме, него себичност и рачун, да себи обезбеди живот вечни; ту се човек не би клонио зла из љубави према другој деци Божјој, браћи својој, него из страха

од казни. Свакако би мало људи грешило, кад би за казан греха — знали.

У потврду тога сећамо на јеванђеоску причу о богаташу и убогом Лазару. Тек „у паклу, кад беше у мукама“ видео је и знао је богаташ, како му је живети ваљало и шта му је чинити требало; а његове речи: „молим те, оче (Авраме) да (Лазара) пошљеш кући оца мојега, јер имам пет браће: нека им посведочи, да не би и они дошли на ово место мучења“ (Лука, 16., 27.—28.), јасно доказују и сведоче, да он не би онако и оно чинио, како је живео и што је чинио, док је на земљи био, само да је знао, да ће доћи „на место мучења“; а ван сваке је сумње, да би богаташ у загробном животу радо оно чинио, што му је у земаљском животу чинити ваљало, само да је могао, само да се у загробном жилоту добра дела урачунавати хтела.

А кад се ми Богу молимо и Богу жртву приносимо за онога брата свога, који је за нас умро, ми тиме заседочавамо тројаку веру:

а.) да доиста постоји други загробни живот и да наш умрли брат живи тим другим животом;

б.) да доиста постоји награда за добра, а казна за зла дела и да Бог, као праведни судија, добре награђује, а зле казни; и

в) да је Бог пун милости Отац, који прашта сину своме учињене грехе, не само онда, када му се он сам моли, него и онда, када се за њега са вером моле браћа и другови његови, јер се он сам молити не може.

А ту веру проповедају „Мојсије и пророци“; „њих је требао слушати“ богаташ са браћом својом; њих треба да слуша“ и сваки, који хоће да избегне „место мучења“.

Ту веру потврдно је и Христос, Божји Син; те нам ту веру још и више примати и веровати треба. Јест ту нам веру веровати треба; јер како верујемо, онако ћемо чинити; а како чинимо, онако ће нам бити у другом, загробном животу.

Из Саборског Одбора

Саборски Одбор преузео је у седници од 15. 16. и 17. дец. о. г., под председништвом Њег. Високопреосвештенства г. *Мирона Николића*, извештај свога пододбора, изасланога на ту цел: да, према паричној жељи Његове Светости, преузвишеног г. патријарха *Георгија Бранковића*, испита у чему су тужбе преосвећеног г. епископа Гаврила Змајановића односно пријавитеља му Павла Еремића и Стевана Павловића, даље др. Ђорђа Красојевића и другова му конгреских посланика и напокон Јована Грујића и повинара — дигнуте против Његове Светости ради наводног оштећења разних црквених општина протопрезвитерата сомборског, у својству протопрезвитера сомборског, затим манастира Бездина, епарх. фонда Темишварског и разних црквених општина епархије Темишварске, у својству епископа; нар. црквених фондова, у својству митрополита-патријарха српског.

Извештај пододбора потписан је архимандритом *Иларионом Руварцем* као председником, и *Јосифом Јагићем* као известиоцем, а износи 25 табака и има узан 90 разних прилога.

Пошто је Саборски Одбор саслушао извештај пододбора и све прилоге му, те проучио тужбене ствари у сва три правца, а саслушао и спонтано изјашњење Његове Светости, којим је исти, излажући своје скоро 40 годишње деловање на црквеном пољу у појединостима, колико их се за толики размак времена сетити могао, означно све те тужбе као клевете — *решио је Саборски Одбор једногласно, на основу свестраних извиђаја пододбора: да одбија све три тужбе као посве неосноване.*

Решење ово има се доставити преосвећеном г. епископу Гаврилу Змајановићу, саопштити Његовој Светости преузвишеном г. патријарху Георгију Бранковићу, поднети св. Архијерејском Синоду и високој крал. угар. државној влади.

Пододбору, а наиме известиоцу његову *Јосифу Јагићу*, стављено је у записник захвално признање Саборскога Одбора на огромном труду и савесном извиђењу поменутих тужаба.

Сходно другоме једнодушном закључку Саборскога Одбора, одао се исти корпоративно Његовој Светости преузвишеном г. патријарху *Георгију Бранковићу* и

поднео му је, на речита уста председавајућег преосвећеног г. епископа *Мирона Николића*, извештај о томе: како је решење донео Саборски Одбор на све три односне тужбе. Подносећи Саборски Одбор Његовој Светости као митрополиту и патријарху српскоме искрене изразе сталне оданости, топле љубави и пуноga поверења, моли Саборски Одбор: да Његова Светост благоизволи и даље истом чврстом вољом, одлучном иструјношћу и архипастирским благоволењем, као врховна поглавица српске митрополије-патријаршије, интерес цркве и школе и одсада снажно потпомагати и унапређивати. — Овај говор преосвећеног г. епископа Мирона попратио је цео Саборски Одбор одушевљеним узвицима: Живела Његова Светост!

Његова Светост преузвишени г. патријарх *Георгије Бранковић*, благоизволео је примити ово саопштење Саборскога Одбора на угодно знање. Његова Светост је била у души својој мирна и спокојна, јер је била уверена: да ће истина остати белодана, те да ће решење Саборског Одбора означити све тужбе, које су против њега злоумишљено дигнуте, као неосноване. Тужбе те немају, јер немогу ни имати, стварна основа. Његова Светост је уверена: да им је деломичан корен у личној мржњи оних противника, који неосновано сматрају у Њему главну препону уређења нар. црк. аутономије у њиховом смеру. Његова Светост је у сваком дану и часу свога живота свесна своје св. заклетве положене Његову Величанству Краљу — и својој св. Цркви, те ће и даље мирно, спокојно и истрајно делати у корист своје цркве и народа, уздајући се чврсто у то: да ће Божја милост заведене и заслепљене умове наскоро озарити и осветити. Благодари Саборском Одбору на његовој оданости и поверењу и моли, да га у даљем раду и настојању његову, у интересу св. Православља и народне просвете, и даље својски потпомаже.

После овога држао је Саборски Одбор своју завршну седницу, под председништвом Његове Светости, у предмету оснивања богословскога семинара.

Његова Светост, преузвишени г. патријарх *Георгије Бранковић*, најавио је Саборскоме Одбору, да је, у славу Божју, а у корист своје свете цркве и милог народа, решио се, да идућег пролећа изврши један од најмилијих замишљаја својих, а то је: да о своме трошку онде у Ср. Карловцима оснује и подигне сходну зграду за богословску семинарију, у којој би се могло до 100 слушаоца богословскога училишта за високи свештенички позив ваљано спремити и васпитати. Замолио је Саборски Одбор, да му приномогне у избору сходнога земљишта, и да се постара за изворе, из којих би се могли питомци семинара издржавати.

Саборски Одбор је с неописаним одушевљењем и радошћу примио ову свечану и веледушну изјаву Његове Светости о оснивању богословског семинара на знање, увео је исту у свој записник, изабрао је ододбор, који ће Његовој Светости бити у избору сходног земљишта на руци, одредио је, да се трећина камате познатог великог фонда *Саве Текелије* на издржавање семинара употреби, и решио је, да се обрати Његову Величанству Краљу са препонизном молбом: да овај закључак Саборскога Одбора превишње и најмилостивије одобрити благоизволи.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(**Саборски Одбор**) држао је прошле недеље своје седнице, делом под председништвом Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, а неке седнице под председништвом високопреосвештенога г. епископа Пакрачкога *Мирона Николића*. Присутни су били: високопреосвештени господин епископ Пакрачки *Мирон Николић*, вирећ. г.г. архимандрит *Илларион Руварац* и протопрезвитер *Ђорђе Влаховић*, г.г. *Др. Никa Максимовић*, *Јосиф Јагић*, и *Михаило пл. Рогулић*. Извештај о најважнијим предметима из тих седница доносимо на другом месту овога листа.

— Данашњи број „Српског Сиона“ задоцнио је ради тога, јер смо хтели да у њему саопштимо решење Саборског Одбора што га напред доносимо. —

ЧИТУЉА

† Протојереј Петар Грба

пароx Слуњички, намесник протопрезвитерата Будачког умрьо је 15/27. Децембра о. г.

Овај честити, савесни и ревносни служитељ олтара Божјега родио се у Јасеници 15. Јулија 1820 год.

Богословију изучавао је у Плашком од 1839—1841. — Затим је учитељевао у Мапс. Гомирју до 1844. Те г. 22. Јула рукоположен је за ђакона, а 8. Јануара 1845 за пресвитера. Одређен за капелана у Лесковцу, затим у Плашком све до 1848 год. месеца Августа кад буде одређен за војеног свештеника у Италији, у Милану, у шпиталима, у том времену имао је неколико месеци духовну службу и у Миланском гарнизону, то је све било до месеца августа 1851.

Те године месеца септембра добије парохију у Четвртковцу, а 1862 г. премештен буде у Слуњицу, где га и сврт затече.

Год. 1873. добије војену медаљу. Од благоупок. епископа Теофана одликован буде намесништвом. Црква Слуњичка његовим заузимањем обновљена је 1874 и 75. — Од 1884—1887 био је посланик на хрватском сабору. Год. 1896 Његв. Високопреосвештенством епископом г. Михајлом Грујићем произведен је у Слуњичкој цркви за протојереја.

Својим скромним животом, свагда је био углед пастви својој, који у њему губе свог доброг и ваљаног пароха. Сладао је међу интелигентније и виђеније свештенике. У својим старијим годинама обудовио је. Порода од срца није имао. Рођени је стриц Манојлу Грби пароху Парабућском у Бачкој. Штедњом својом постигао је леп иметак. Свагда је говорио, да ће на добротворне и просветне цели оставити. Док о овом будемо извештени завшћемо.

Какав је био прото Грба ево како о њему пише наш врли покојни прота Манојло Грбић у Ш. књ. кар. владичанства на стр. 330. где га спомиње као „најчеститијег свештеника“.

И ја ти, честити дјелатељу винограда Господњега, са тугом велик: вечна ти **памать** и лака ти црна земља биза. М. Г.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. 1348 и 1680 ex 1899. 219 2—3

СТЕЧАЈ.

На парохију II. разреда у Омољици и IV. разреда у Фердину.

Компетенти нека се пропишно пријаве до 19. (31). јануара 1900. год.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 218 2—3

Услед умировљења овданњег учитеља г. Владе Вујића расписује се стечај на овданњој VI. р. мешовитој школи. Плата је у готовом новцу 400 ф. за пооторну школу 40 фор. стан са виредном баштом, $1^1/_2$ јанаџ ораће земље на коју учитељ еквивалент плаћа, два хвата тврдих дрва за кујну, 10 фор. за перовођство. Од погреба где буде позват 50 нов. Дужности шк. уредбом прописане. Рок стечају је 6. недеља од последњег објављења овог стечаја у „Срп. Сиону.“ Молбенице треба слати на потписаног.

Из седнице месног школ. одбора држане у Сарајоли 5. (17.) Децембра 1899. год.

Милош Челекетић.
парох и председник.

СТЕЧАЈ. 120 1—3

Пошто је овданња учитељица ћа Милева Милосава Радићева поднела своју оставку на учитељско место, — овим се расписује стечај за учитељицу на VI. р. на женској школи у Турској Канижи, — са којим је местом скопчана ова плата: 600 круна (300 фор.) у готовом новцу 15. фор. у име зимског огрева — слободан стан састојећи се из две патосане собе, кујне, шпаја, шупе и штале.

Изабрана учитељица имаће све школ. Уредбом прописане предмете предавати; Недељом, празником као и на пређеосвећеним литургијама децу доводити. Ваљало инструпране молбенице треба послати на потписаног председника. Рок пријаве шест недеља од првог објављења овога стечаја.

Из седнице месног школ. одбора држане у Турској Канижи 5 (17) Децембра 1899 године.

Ђура Ничнић Гига Перкучин
перовођа председник месног школ. одбора.

Бр. 1747/I. 70 ex 1899. 121 1—3

ЕДИКТ.

Јеромонах г. Теодосије Суботић, који је из манастира Војловице негде незнано отишао: позива се овим, да овој власти до 22. јануара 1900. год. по ст. кал. под теретом последица предстане.

Епарх. конзисторија вршачка.

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

само свештеничког одела кројач

Дунавска улица бр. 20. **НОВИ САД** Дунавска улица бр. 20.

Част ми је пречасној г. г. свештеницима до повољног знања ставити и моју радњону препоручити у којој се само за српско свештенство одело израђује сваковрсно, камилавки од чоје и кадиље имадем готови. За свако парче, које се у мојој радиони изради гарантујем, да мора бити правилно израђено, и добро да стоји.

Цене су умерене, мустре и угледа шаљем франко. 3—3

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКА РАДИОНИЦА ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица **У НОВОМЕ САДУ** код Златног Крста

РАДЊА ПОСТОЈИ ОД 1883. ГОД.

За набавку строго православних црквених утвари, у сопственој изради а јефтином ценом, препоручујем моју хришћанску позлатарску радионицу и богато стовариште. По чудо јефтиној цени може свака славна српска православна црквена општина себи црквене утвари набавити, као: одежде, барјаке, литије, школске и све задружне заставе, небо, стихаре, завесе, наплоње, застираче на часну трапезу, плаштанице, појасеве. Даље: рипиде, кандила, чираке пред двери, чираке-трикиле, крстове, кивоте за часну трапезу, петохљебнице, бројанице, разне ручне крстове, кадионице, путире, ибрике, венчанице, полијелеје од стакла и бронза, Икона на платну, лиму и дрвету, руком рађене месном бојом за целивање. Руске иконе у сребро и злато коване, као и ва артији и стаклу.

Продајем без путника, те се тако скупоцени путни трошкови о провизије од еснапа одбијају, и због тога сам у стању штов. муштерије јефтиније послужити.

Моју позлатарску радионицу препоручујем за израђивање свију могућих црквених послова: нове иконостасе, тронове, Христове гробове, пеанице, столове, као и оправку старих столова итд. Многобројна признања и сведоџбе важе за солидну и поштену послугу.

Од 250—600 фор. 217 3—3 С поштовањем **ЛУЈ ТАУШ.** 35 45 55 фор.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупом од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по волји и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушцима провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крупама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52 Илустровани ценовници и прерачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се **Администрацији** и остали рукописи **уреднишшву „Српског Сиона“ у Карловце.** За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

РПI/122 ЗXL
УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 13,636

Српски Сион

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ

СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ГОДИНА IX.

1899.

ВЛАСНИК:

ЊЕГОВА СВЕТОСТ, СРПСКИ ПАТРИЈАРАХ

Георгије Бранковић

УРЕДНИК:

ПРОТОПРЕЗВИТЕР **Јован Јеремић**

ЦРКВЕНО-МУЗЕЈСКА

У КАРЛОВЦИМА

ШТАМПА СРПСКЕ МАНАСТИРСКЕ ШТАМПАРИЈЕ

1899.

12.22

САДРЖАЈ

Званични део.

Наредба у предмету подношења допуне инвентара за г. 1898. од стране црк. опћина. Стр 65.

Наредба Архид. Конзисторије, којом се установљују контролне књиге у подручним парох. звањима. Стр. 165,

Наредба Архид. Административног Одбора, којом се установљују контролне књиге у подручним црквеним опћинама. Стр. 166.

Окружница Архид. Конзисторије гледе набаве прописаних званичних печата у парохијским звањима. Стр. 292.

Окружница Архид. Одбора у предмету исплаћивања приходи црк. опћинама. Стр. 405.

Окружница Архид. Конзисторије у предмету држања говора у храму и ван храма за време свештене службе по световњацима. Стр. 469.

Окружница Архид. Конзисторије у предмету тражења потпоре из земаљских прилога Стр. 470.

Окружница Архид. Администр. Одбора у предмету тражења потпоре из земаљ. прилога. Стр. 470.

Наредба Архид. Одбора у предмету црк.-скупшт. закључка о прегледу и одобрењу црквено-општинских рачуна. Стр. 471.

Окружница Архид. Конзисторије у погледу забране сахрањивања назарена и њих секташа у правосл. гробљу. Стр. 489.

Дисциплинарна правила за свештенство. Стр. 502.

Правила за монахе. Стр. 525.

Наредба Архид. Конзисторије у предмету служења парастоса за блаженопокојну царицу и краљицу Јелисавету. Стр. 541.

Окружница Архид. Одбора у предмету пошења тасова. Стр. 556.

Наредба срп. прав. нар.-црквв. Сабр. Одбора у предмету задуживања манастирског иметка. Стр. 637.

Наредба Архид. Одбора у предмету пријављивања црк. скупштине и придржавање делокруга у радњи тих скупштине и црк. одбора Стр. 689.

Окружница Архид. Одбора у предмету уплаћивања саб. трошкова и верозаконског прилога искључиво непосредно у благајну срп. нар. црквфондова и завода Стр. 689.

Окружница Архид. Конзисторије у погледу начина спровађања покушаја помирења између несугласних супруга Стр. 785.

Окружница-наредба у предмету обустављања примене и односно извршења „Дисциплинарних правила за прав. срп. мирско свештенство у митрополији" карловачкој. Стр. 801.

Наредба Архид. Одбора у предмету подношења црквено скупштинских записника о изборима и обновама чланова одборских и скупштинских — путем окружних надлежних протопрезвитера Стр. 817.

Окружница Архид. Одбора којом се при. опћује наредба Бана краљ. Хрв. Слав. и Далмације о уређењу опће обвезног рачуноводства у крунској вредности. Стр. 818. (са истом наредбом).

Именовања, рукополагања, произведења, одликовања и остала саопштења. Стр. 1., 18., 65., 81., 97., 112., 129., 145., 229., 261., 325., 357., 373., 421., 437., 453., 469., 489., 525., 557., 573., 589., 621., 653., 705., 721., 738., 801., 817.

Архипастирске посланице.

Божићна посланица Његова Високопреосвештенства Господина *Мирона Николића*, Епископа Пакрачког стр. 2.

Божићна посланица Његова Високопреосвештенства Господина *Никанора Поповића*, Епископа Темишварског стр. 19.

Божићна посланица Његова Високопреосвештенства Господина *Михаила Грујића*, Епископа Горњо-Карловачког стр. 33.

Божићна посланица Његова Високопреосвештенства Господина *Лукијана Богдановића*, Епископа Сент-Андрејског стр. 49.

Посланица Његове Светости патријарха српског *Георгија Бранковића* новој духовној пастви у Сантову стр. 145.

Посланица патријарха Цариградског митрополиту Дабро-Босанском стр. 167.

Посланица клиру и пастви Дабро-Босанске епархије од патријарха Цариградског стр. 168.

Ускршња посланица православ. Епископа Далматинског, Истријског и приседатлога града Беча *Никодима* стр. 277., 295.

Божићна посланица Његове Светости, патријарха српског *Георгија Бранковића* стр. 833.

Незванични део.

Проповеди.

У Недељу Блуднога Сина. Од *Уредника* стр. 116.

У 1. Недељу Часнога Поста. — По руском изради *Милан Попадић* стр. 131.

Кајање. Проповиједь сиропусне недјеље, *Јован Вучковић* стр. 147.

Непотпуно кајање. Проповиједь у другу недјељу часнога поста. *Јован Вучковић* стр. 181.

Плодови кајања. Проповиједь у сриједу пете седмице часнога поста, на „великом канону". *Јован Вучковић* стр 213.

Одлагање и избјегавање кајања *Јован Вучковић* стр. 229.

Пригодна проповед. *Владимира Димитријевића* стр. 250.

Проповед на Ускрс. *Иван Машировић* стр. 262.

Проповед на Ђурђев дан. *Др. Георгије Летић* стр. 280.

Проповед на Велики Петак. *Владимир Димитријевић* стр. 302.

Беседа на текст Јеванђ. Марк. гл. VIII. зач. 37. По руском: *Милан Попадић* стр. 329.

Проповед на дан св. цара Константина и Јелене. *Иван Машировић* стр. 341.

Пригодна проповиједь, наречена на св. Константина и Јелену о храму цркве у Уштици *Д. К.* стр. 362.

Проповед на Видов-дан. † *Атанасије А. Николић* стр. 390.

О цркви. Проповед на дан св. ап. Петра и Павла. *Григорије А. Николић* стр, 561.

Беседа. Превео: *Милан Попадић* стр. 577.

Проповед о праштању непријатељима. — *Стеван Чамprag* стр. 594.

Беседа. По руском изради *Милан Попадић* стр. 624.

Поука св. оца нашег Атанастасија Синаита о том, да не треба осуђивати никога, а особито свештеника. Превео —сл.— стр. 694.

Проповед о прјатељству. *Г. П.* стр. 756.

Беседа приликом инсталације за пароха. *Владимир Димитријевић* стр. 769.

Реч о Богу. *Луг Станикић* стр. 786.

Проповед на св. Николу. *Др. Георгије Летић* стр. 802

Говори.

Приступна беседа *Владимира Димитријевића* стр. 22.

Над одром блаженопокојнога еп. Бачког Германа Опачића, говорио *Ђура Страјић* стр. 36.

О св. Сави, *В. Вујић* стр. 52, 66.

Говор *дра Светислава Шумановића* у земаљ. сабору у предмету уређења интерконфесионалних односаја, стр. 73.

Говор *Љ. Кујунџревића*, држан у Сантову 28. фебруара (12. марта) о. г. стр. 152.

Говор *Ђуре Страјића*, држан у Сантову дана 28. фебр. (12. марта) о. г. стр. 153.

Говор *Душана Магарашевића* при подизању споменика блаженоум. патријарху Јосифу Рајачићу стр. 423.

Говор високопреосвештенога г. Епископа Бачког *Митрофана Шевића* на дан посвећења стр. 437.

Говор преосв. г. Епископа Бачког *Митрофана Шевића* на дан устоличења његова у Новом Саду стр. 490.

Говор протопрезв. *Јована Јеремића* на епарх. збору у питању саборског изборног реда стр. 654.. 680.

Рјеч у прилог метафизици. Др. Ђуро Арнолд, стр. 708 и 721.

Расправе.

Идеали неверс. К. П. Побѣдоносцевъ, превео *Рад. М. Грујић* стр. 8, 20.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава. П. М. Бородин. С руског *Дим. Витковић* стр. 25, 41, 69, 82, 96, 113, 129. 170, 186, 202, 216, 235, 264, 283, 309, 325, 344, 363, 377, 393, 408.

О назарењима и њиховом учењу. *Луг Станикић* пароxстр. 120, 135, 174, 220, 238, 269. 302, 314, 334, 379, 411, 547, 562, 809, 825.

Васпитно управљање Божје над људима. Од дра Штекла превео: *Милан Поповић* у Рељеву стр. 129, 138.

Црква. К. П. Побѣдоносцевъ превео *Рад. М. Грујић* стр. 245, 373, 406, 421.

Стеван Стратимировић Архиепископ и митрополит карловачки стр. 252, 267.

Нова вера и нови брачкова. К. П. Побѣдоносцевъ — превео *Рад. М. Грујић* стр 357.

Рим и словенско богослужење. По руском *Радослав М. Грујић* стр. 541.

О сједињењу два календара стр. 558, 574, 607.

Штампа. К. П. Побѣдоносцевъ превео *Рад. М. Грујић* стр. 589, 605.

Виђентије Лирински *Душан Чудић* стр. 610, 621, 638.

О егоизму. По талијанском јереј *Петар Бронзић* стр. 673

Катихетична предавања Арсенија Царевског. Превео с руског *Велко Лукић* стр. 690, 705, 725

О колизији дужности. *Александар Бронзов* превео *П. Ђ. Н.* стр. 694, 710, 728, 745.

Породично васпитање и школа. Од дра Штекла, превео *Милан Поповић* стр. 823, 841

Религија и наука крајем нашега века. По руском *Рад. М. Грујић*, стр. 838.

Чланци.

Свештенички мировински фонд. Од *Уредника*, стр. 11.

Један поглед на прошлу годину. Од *Уредника* стр. 27.

Множимо фонд св. Саве Од *Уредника* стр. 39.

Право сазивања народно-црквог сабора и — наше опозиције. Од *Уредника* стр. 56.

Учење интерконфесионалних односаја у Тројединци. Од *Уредника* стр. 102.

Одлука Загребачке посланичке конференције. Од *Уредника* стр. 105.

Ко је у заблуди и на странпутици? Од *Уредника* стр. 189, 207.

Учење мађарског језика у основним школама стр. 219.

Катихетика у данашњој богословији. *Ив. Маширевић*. гимн. катихета стр. 413.

Пчеларство у Русији стр. 426.

Мало историје о српској православној цркви у Загребу. „Срб." стр. 548.

Наше јавно мишљење. *б.* — стр. 581.

Како је дошло до изборног председништва у нашим црквеним општинама? Од *Уредника* стр. 645.

После свешт. збора Архидијецезе Карловачке. Од *Уредника* стр. 678.

Решење и наредба Архид. Одмин. Одбора. Од *Уредника* стр. 717.

Решење Саборског Одбоора. Од *Уредника* стр. 837.

Лепа књижевност.

„Воскресеније твоје"! *Панта пл. Поповић*. парох стр. 255.

Разни саставци.

Мисли о проповедништву стр. 11, 55, 87. 288, 303, 337, 382, 427, 445. 478, 564, 581, 648, 697 748, 764, 776, 797. 844.

Погреб епреосв. г. епископа Германа Опачића стр. 37.

Отпис кр. угарског министра председника стр. 38.

Прикаа новога пароха и протопрезвитера Карловачког стр. 44.

Одлука срп. правосл. црквене општине суботичке ради сазива напредног састанка сабора стр. 58.

Да забележимо. Од *Уредника* стр. 59.

Логија Ѵѱсѳ. Гл. Лазић. стр 59.

Представка срп. црквене општине Загребачке у погледу српске заставе. стр. 71.

Зинке и дело. К. П. Побѣдоносцевъ. превео: *Р. М. Гр.* стр. 81.

Тумачење речи и назива, који се употребљавају у црквеном језику. Ст. С. Илкић Стр. 85. 100, 118, 332, 345, 454, 492, 516, 545, 579, 595, 612, 628, 641, 630, 747, 760, 775. 843.

Уређење интерконфесионалних односаја у Тројединци, стр. 88.

Посланичка Конференција у Загребу. Стр. 90.

„Отргнути насиљем — сједињени љубављу" *Ст. С. Илкић*. стр. 155.

Унијатски „молитвословъ" међу правосл. срп. школском децом. стр 173.

Отварање Св. Архијерејског Синода стр. 197.

— Допуне шематизмима епархија митрополије Карловачке стр. 205, 218.

Саитовчани Његовој Светости патријарху српском Георгију Бранковићу стр. 261.

Са епархијске скупштине у Темишвару стр. 272.

Питања и одговори из црквено општинске управе. Од *Уредника*, стр. 284.

Затварање Св. Архијерејског Синода стр. 294.

Екскортација о „посту". *Станко Протић*, стр. 312.

Бордеро Емилијана Радића стр. 317.

— Епископи вршачке Епархије написао: *Митрофан Шевић*, архимандрит хоновски стр. 347, 365.

Српско правосл. манастири епархије вршачке. *Лука Поповић*, парох пачиначки стр. 367.

Избрани и потврђени епископ Бачки стр. 389.

Саборски Одбор стр. 395.

Свечаност у Карловачкој гимназији при концу школске године 1898/9 стр. 396.

Посвећење епископа Бачкога стр. 441.

Испити у учитељској школи Сомборској по свршетку 1898/9. шк. године. Стр. 457 475.

Реминисценције после епископске канонизације у Барањи. С Ч. стр. 471.

Програм за дочек Њег. Високопреосвештенства, господина Митрофана Шевића, епископа Бачког, приликом свечаног му уласа у резиденцију стр. 477.

Одговор на питање на црквеној иконографије *Светозар Грубач*, парох стр. 494.

Устоличење Епископа Бачкога стр. 496.

Представка прв. срп. свештенства протопрезитерата Карловачкога, Митровачкога и Вуковарскога Његовој Светости патријарху стр. 534.

Стара писма, која се односе на историју срп. правосл. цркве. Приопштио Л. Богдановић. стр. 564, 615, 646, 698.

Српском Народу! Одбор за подизање прав. цркве у Сентову. стр. 637.

Предлог за одлуку епарх. свешт. збору Архидијецезе Карловачке, сазваном за 6. (18). октобар 1899. у Митровици, стр. 659.

Ријеч двије родољубива на оцјену. Задругар стр. 699, 731.

— Оспећење цркве манастира Јаска. *Сергије Поповић*, јеромонах. Стр. 714.

Екскортација у Недељу Сиропусну. *Рад. М. Грујић*. стр. 740.

Нешто прилога за живописе владике пакрачкога Стевана Кратујевића. *Л. Богдановић*. стр. 764.

На преписке протојереја Н. Флоринског са грофом Л. Толстим. С руског: *В. М.* стр. 778.

Из најновијих односаја англиканске цркве са Цариградским патријархом. стр. 811.

Из Саборског Одбора. стр. 829.

Дописи.

Стр. 45, 60, 191, 201, 222, 286, 303, 316, 351, 369, 382, 398, 427, 287, 597, 629, 663, 685.

Белешке.

У 1. броју. Божићни дар сиротињи. Инсталација шабачког епископа. Нова година. Избор карловачког проте. Избор проте у Вел. Бечкереку. Орден

Милоша Великога. Руска црква у Берлину. Жупанијски школ. надзорници. Свештеници и калуђери у Шпанији. Папски одговор на предлог руског цара о разоружању.

У 2. броју. † Вишеосв. г. епископ Герман Опачић. Представка, односно молба посланичка. † Вазд Пелагић.

У 3. броју. На дан св. Саве. Анкета. Примање звања. Књиж. одељење „Матице Српске“. „Браникова“ посла. Парастос. † Јереј Александер Калинић † Миша Машировић.

У 4. броју. Његова Светост. Вишеосв. г. еп. будимски Лукијан. Анкета. Архид. свештенички конвикт. За протопрезвитера велико-бечкеречкога. Протојереј почасни. Друга посланичка конференција. Одлука Суботичке скупштине. Црквена општина у Загребу. Представка срп. правосл. црк. општина. Председник Краљ. Срп. Академије. Избор свештеника. Г. Стеван В. Поповић. Визије г. барона Живковића. † Протојереј Ђорђе Петровић. † Јереј Јован Ђурашић.

У 5. броју. Нови митрополит петроградски и ладошки. Почасни протојереј. Говор Миле Миловањевића. Г. Ст. В Поповић. „Браников“ одговор. Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња. Место у недељу.

У 6. броју. Школски Савет. Архид. епарх. власти. Румунски митрополит. За председника сабора. Црква Грачаница. Са богословије у Београду. Са загребачке конференције. Четрдесетогодишњица. Саблазан.

У 7. броју. Школски Савет. Нов кр. уг. министар председник. Барон Ј. Живковић. Паичево. Градња новосадске гимназије и — српска посла. Нетолеранција сењског бискупа.

У 8. броју. Његова Светост. Почасни протојереји. Седамстогодишњица смрти Стевана Немање. Универзитет Краља Александра I. Српско црквено певачко друштво у Карловцима. Панина одликована. Нови реформатор религиозног живота у Немачкој. Стање р.-католичке јерархије 1. јан. 1899.

У 9. броју. Архид. епарх. власти. Патријаршијска скевофилакс. Стечајни испит. Словенски апостоли и римјанство. Прелаз Немаца у протестантизам. Књижевни Одбор Матице Српске. Управни Одбор Матице Српске

У 10. броју. Прелаз Сантовчана у св. Православље. Рад епарх. власти Будимских. Седнице врховних автономних власти. Царитградска Васељенска Патријаршија. Александријски Патријарх. Непотпишите вести из Сантова. Сентомашки Срби — Сантовчанима. Како пева Сантовачка Српкиња? † Јереј Љубомир Борота † Јереј Михаило Крајновић. † Јереј Василије Клајић.

У 11. броју. Рођен дан Његове Светости. Сантовчани. Нови школски референт. Папа Лав XIII. Дар цркви. Дом за умоболне у Цриој Гори. Основне школе у Русији. Освећење зграде педагошког универзитетског семинара у Јени. О преоптерећености код ученика.

У 12. броју. Св. Архијерејски Синод. Вишеосвештена господа епископи. Митрополитске власти. Школе правосл. Арана у Палестини. Српска Академска Задруга у Бечу. Стање Народне Библиотеке у Београду. На духовном концерту.

У 13. броју. † Надвојвода Ернест. Велики жупан сремске жупаније. Избор пароха. Школе и цркве, учитељи и свештеници у Маћедонији. Нађено благо. Шта шијаница губи, а шта добија?

У 14. броју. Седнице Св. Архијерејског Синода. Депутација код министра председника. Ради разјашњења. Освећење православне руске цркве у Бечу. Св. исповед у Енглеској. Стогодишњица рођења Делингерова. Губитак старокатолицизма. Нова фаза у религиозним скитањима Вилата. Избор учитеља. † Протопрезвитер Никола Косановић.

У 15. броју. Поводом вериђбе престолонаследника црногорскога Данила. Ред богослужења. Г. Глиторије Гершић. Протопрезвитер г. Ђура Страјић. Стечајни испит. Јован Чупић. Старокатолицизам у прошлој години. Језуитски ред законом дозвољен у Немачкој. Стање римокатолицизма у Немачкој. Папска посланица о „американизму“. Јубилеј Катарине Бора. † Јереј Атанасије Николић. † Јереј Милош Теодоровић.

У 16. броју. Архијерејска Богослужења. Катихизирање војничких питомаца у кр. уг. домобранској „Лудовика“ академији у Будимпешти. † Протојереј Манојло Грбић.

У 17. броју. Сантовчани. Саборски одбор. Седнице архид. епарх. власти. Патронат Монашке Школе. Прелаз у Православље. Избор пароха. Леп поклон. Дар Сантовчанима. † Људевит Бихнер.

У 18. броју. Долазак кр. повереника. Саборски Одбор. Архипастирска посланица. Протопрезвитератски зборови. † Софија Марковић.

У 19. броју. „Грчко-источна црква“. Прелаз у Православље. Руска црква у Риму. Семинарска зграда у Кијеву. Педесетогодишњица Змај-Јовина Јовановића. Беседа Карловачке гимназије. Издање српског Еванђеља. Сензационн проповедник. † Јереј Милан Суботић.

У 20. броју. Седница епарх. Шк. Одбора Бачког. Свештенички збор. † Протојереј Јеврем А. Илић. Браниково „изневерење“. Језуитска посла.

У 21. броју. Његова Светост. Редовни испити. Избор пароха. Прелаз у св. Православље. Прилог Сантовчанима. † Протојереј Симеон Костић.

У 22. броју. Његова Светост. Испит зрелости на Карловачкој гимназији. Шематизам Вршачке Епархије. Управни Одбор Матице Српске.

У 23. броју. Саборска Одбор. Седнице архид. епархијске власти. Испит зрелости. Хаџилук браће Сантовчана.

У 24. броју. На дан Св. Духова. Шк. Одбор епархије Темишварске. Епарх. Шк. Одбор Бачки.

У 25. броју. Превишња потврда. Обдарени и похваљени богослови у Карловцима. Карловачка Богословија.

У 26. броју. Посвећење. Годишњи испити у Монашкој Школи у манастиру Хопову. Шематизам Карловачке митрополије. Са Ваванчке славе. Српска Академска Задруга у Бечу.

У 27. броју. Његова Светост. Посвећење. Епархијски Шк. Одбор Будимски.

У 28. броју. Виреосвештени г. епископ будимски Лукијан. Виреосвештени г. епископ Митрофан Шевић. Седнице архид. епарх. власти. Епархијски Одбор. Одбор Бачки. Гимназија новосадска. Српска народна школа у Загребу. Карловачко грађанско певачко друштво. Руска црква у Хеској.

У 29. броју. Његова Светост. Виреосвећени г. епископ Митрофан Шевић. Епархијски Шк. Одбор Вршачки. Сазив сабора.

У 30. броју. Школски савет. Предаја управе над. Крушедола. Дочек виреоск. г. епископа Митрофана у Новом Саду.

У 31. броју. Школски Савет. Избор пароха. † Јереј Петар Поповић.

У 32. броју. На превишњи рођен дан Његова Величанства. Патронат Монашке Школе.

У 33. броју. Превишњи Рођен Дан. Седнице Архид. епарх. власти. Епарх. школ. одбор бачки. Патронат срп. велике гимн. у Новом Саду. Освећење храма у Гложани. Представка Његовој Светости.

У 34. броју. Гости у патријаршији. Прелаз у св. Православље. Дисциплинарна правила.

У 35. броју. Његова Светост. Школски Савет. Саборски Одбор. Матица Српска. Књижевно одељење Матице Српске. Управни Одбор Матице Српске. Избор пароха. Српска црква у Збегу: „Српска Пчеларска Задруга“. † Др. Јован Ристић.

У 36. броју. Парастос блаженоупокојеној Царици и Краљици Јелисавети. † Александријски патријарх Софроније. Виреосвештени епископ Бачки. Поправни испит зрелости. Добротворна Задруга Српкиња Карловкиња. Књижевно Одељење „Матице Српске“. Темељ нове зграде Српске Велике Гимназије у Новом Саду.

У 37. броју. Саборски Одбор. Школски Савет. Епархијски Школски Одбор Будимски. Фонд за грађење цркава и школа у Сибирији. Друштво за распространење св. Писма у Русији. Проглашење свете године. Заједнички обед. † Јереј Василије Мостовић.

У 38. броју. Патронат Монашке Школе. Седница Архид. Епарх. власти. Епарх. Шк. Одбор Темишварски. Богословско училиште у Карловцима. Карловачка Гимназија. Прелаз у Православље. Избор пароха. Избор Текелијних питомаца. Нов народни добротвор. Велики српски добротвор.

У 39. броју. Превишњи имен дан. Епарх. Шк. Одбор Бачки. Освећење храма. Полагање споменице у темељ зграде Новосадске Српске Велике Гимназије. Рукоположење. Јереј Захарије Стојановић. Српска Манастирска Штампарија у Карловцима. Покрет међу Мусломанима.

У 40. броју За прав. војског капелана у Будимпешти. 52 године у служби цркви. Четрдесетогодишњица учитељевања. Градња цркве у Сантову. Нова руска црква. Школа у Црној Гори. Српска велика гимназија у Н. Саду. Богословско друштво „Слога“. Освећење звона. Књижевни одбор Матице Српске. Управни одбор Матице Српске.

У 41. броју. Слава патријарху Герману Анђелићу“. Епархијски школски одбор темишварски. Тенденциозне вести. Освећење црквеног темела у Сантову. Дошуна. Племенито дело. † Јереј Петар Болгарић.

У 42. броју. Виреосвешт. г. епископ Никанор у опасности. Виреоск. г. епископ Бачки Митрофан Шевић. 50 годишњи јубилеј архимандрита Нићифора Дучића. Школски Савет. Монашка школа. Јерофакон Августин Бошњаковић. Срезки поджупан.

У 43. броју. Здравље Његове Светости. Нови Скопљански Митрополит. Митрополитски Црквени Савет. Епарх. шк. одбор Бачки. Вршачка ен. скупштина. Уништени закључци. Професорски испит. Руски цар Барском арцибискупу Милиновићу. Православ. календар неће се реформисати. Црквено питање у Аустрији. Надлежност епископа на Криту. Нова зграда срп. прав. црке. шк. општине Сарајевске. Срп. академско књиж. друштво Србадија у Грацу. † Каломан Ђорђевић.

У 44. броју. Крсно име Његове Светости. Митрополитски Цркв. Савет. Виреосвештена г. епископи. Управни одбор Матице Српске. † Јереј Драгољуб Живковић. † Јереј Симеон Величковић. Друга гора од прве.

У 45. броју. Аудијенција. Виреосвештени г. епископ Бачки Митрофан Шевић. Из Добро-Босанске Митрополије. Годишњи парастос Сави Текелији. Професора на Великој Школи у Београду. Српска Виша Девојчича Школа у Панчеву.

У 46. броју. У помен Њ. В. Царице и краљице Јелисавете. Његова Светост Потврђен набор пароха Пештанског. У корист учитеља, који имају одрасла децу. Нова наставна основа за средње школе у Угарској. Тридесетогодишњица. Православни и англикани.

У 47. броју. Угарска делегација. Архид. Админ. Одбор. Канонича визитација. Стечајни испит.

У 48. броју. Аудијенција. Његова Светост. Педесетогодишњица бискуповања. Протојереј Петар Ђенић. Освећење цркве у Голубинци. Ширење православља у Америци. Равничење. Књижевни одбор Матице Српске. Управни одбор Матице Српске † Ђорђе Ф. Недељковић. Свечана седница књиж. одељења Матице Српске. † Јован Чиплић. † Јереј Петар Перић.

У 49. броју. Педесетогодишњица свећенослужења виреосвећеног Јоаникија, митрополита Кијевског и Халичког. Саборски Одбор. Архид. Конзисторија. † Ђорђе Ф. Недељковић. Избор пароха. Школска Банка. Увођење обавезне наставе. Седам нових српских школа у Мађедонији. Припремни разреди за гимназију. Грађанске девојачке школе. Против верске равнодушности. Проф.-Протојереј П. Ф. Николајевски.

У 50. броју. На дан св. оца Николаја. Парастос. Прогонфакон Филип Радичевић. Похвале достојно. Англикација и Православље.

У 51. броју. Саборски Одбор.

У 52. броју. Освећење цркве. Јерархија руске цркве у овој години. Успеси Православља у Персији. Концерат. Забавно вече.

Прилози на Фонд Св. Саве.

Стр. 14., 48., 64., 79., 126., 141., 459., 518. 846.

Од Уредништва.

Стр. 31., 93., 162., 307., 602.

Од Администрације.

Стр. 15., 194., 815. 846.

Књижевне вести и прикази.

Стр. 15, 95, 162, 179, 195, 211, 226, 291, 307, 338, 339, 385, 386, 416, 446, 459, 501. 551, 569, 602, 704, 733, 750, 765, 782, 799, 815. 846.

Позиви, изјаве, објаве и јавне захвале.

Стр. 14, 79, 80, 96, 110, 128, 141, 142, 143, 144, 162, 164, 179, 180, 194, 195, 228, 243, 291, 307, 338, 354, 429, 431, 479, 519, 554, 569, 573, 604, 636, 650, 734, 800.

Читула.

Стр. 17, 30, 93, 779, 831. 846.

Исправци.

Стр. 162.

